ספר
העיטור

כלי יקר מפז וכל סגולה · לרב חין ערכו אך דומיה תהלה ·

מעשה ידי פוסק גדול קדמון · משנתו קב ונקי כבן אבישלום ואדמון ·

רבינו **יצחק** בן רבינו **אבא מארי** זלה"ה

אשר היה חי באמצע המאה האחרונה לאלף החמישי ברוך הרחמ"ם זה שבע שנות בעיר מרסיליא במלכות צרפת · והיה נעלם ונגנז בסתרי מטמונים עד אשר התעורר רוח הרב החריף אלוף בתורה מוה"ר **שמואל** בהרב הגדול המפורסם בתורה ובקדושה מוה"ר **בנימין** וזלף **שענהבלום**. והוציאו לאור עולם בלבוב בשנת לתד"ר.

גם שם עליו זר זהב הגהות ותיקונים. נקראים בשם **נתיבות שמואל** ·

ועתה העיר ה' רוחי בקרבי להגיהו מהמון השבושים שעלו בו · ולהערות את מקורו לציון כל המקומות שמביא רבינו הגדול בספר הזה.

גם הוספתי בו הערות נכונות הנקראים בשם **שער החדש**. ועל החלק הנקרא להרב בשם עשרת הדברות. קראתי בשם **פתח הדביר**. והכל בחמלת ה' עלי.

אני הצעיר בעמי **מאיר יונה** באמ"ו הרב הג' המפורסם מוה"ר **שמואל** זצלה"ה אשר היה אב"ד בכמה קהלות ·

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ח

ווילנא

בדפוס ר' ש"י פין, ור' א"צ ראזענקראנץ, ור' מ"מ שריפטזעטצער.

שנת **ספר העיטר** לפ"ק

בס"ד

ספר זה נסרק ונעבד ע"י
"יודאיקה אימג' אוצרות התורה בע"מ".
ניתנת רשות ל"היברא בוקס" שע"י חיים רוזנברג"
להכניסו לאתר ולהפיצו לצורך שימוש אישי בלבד.
<u>וזאת למודעי</u>
אין רשות לאף אחד להדפיסו או להעתיקו
בכל אופן שהוא או בכל אמצעי שהוא
בין בחינם בין בשכר בין ליחיד בין לרבים

ניתן להשיג עותק מספר זה ועוד ספרים
וכן התוכנה אוצרות התורה המשולבת
(בשילוב אוצר הפוסקים)
אצל:
בית ספריית מורגנשטרן
רחוב רבא 14 ת.ד. 3620 אשדוד
טלפון 08-866-0821 פקס 08-866-5059

OTZROT HATORAH
THE MORGENSTERN LIBRARY
14 RAVAH STREET
P.O.B.3620 ASDOD, ISRAEL
Email- kidosheypolin@bezeqint.net

This sefer has been provided by
Judaica Image OTZROT HATORAH for individual use only.
All rights reserved by Judaica Image OTZROT HATORAH.
Permission is only granted to Hebrew Books Org.
No Permission is granted (in any form to distribute these books)
to anyone else even if they don't sell them.

יען ראיתי בהסכמת הגאון רשכבהג"ג מוה"ר **משה** סופר זצוק"ל על הכהג"ד ווין שהתערבר מאוד על המדפיסים ספרים בלי הסכמות · אי לזאת אמרתי עפ"י שני עדים יקום דבר · והעמדתי שני הסכמות משני גאונים גדולים מובהקים :

מכתבי תהלה

מגאוני זמנינו

ב"ה יום ב' יו"ד שיד' ח"ל קאוונא.

אל כבוד ידי"ע הה"ה הרב הגאון המפורסם כו' כש"ת מ"ה **מאיר יונה** נ"י אבד"ק סווינסלאן יע"א

אדרשדה"ג יקרם מכתבו הגיעני עם חוסיו המתמדים מזיכרו ס' על ספר **העיטור** וביקש ממני ליתן הסכמתי על זה הנני להודיעו כי עלם הטעין הוסב בימי ומאמרי מלקו מרחם לעמוד פירוש נכון המקרא בשם **שער הדקדוק** לבחר דברי הגיעור הכל בחר היטב וייטר כאו וחיט נאודיינתן כי הוסב בעיני הטעים היקרים שבלה כת"ר מלי · וכמ"ה לקוס כי כל מי שעגע ירחה ס' בלבו בודאי יחרו מ"ם לקבל לת הספר היקר עם ביאורו הממחר ולהביא ברכה לעתך ביתו ורבים יפתו בלמת לת דבריו הבהיר על לדתי הלמת בחריפתו ובקיאתו לידך נשוחקה על הלבה ולבחר מקוחם לסמוחים מדברי רבינו הגיעור וכמ"ה יחזיקו לכת"ר רוב מובה בגולל חיח · וה' יתי' בעזרו שיזכה לת הספר היקר הזה עם ביאורו הממחר על פי הכל · ובקבתי לשלוח לי ניר בהיזכה לאתו מן הדפוס ולשלם מחירו כפי הסקה שיקבוע ברוב ח"ח למעכת"ל ויהפיץ הקיצור · לאיד יהידו דו"ש חפץ בהללחתו :

יצחק אלחנן בהרב מ"ה **ישראל איסר** זצ"ל הרופ"ק הנ"ל.

עבר לדך פה קבול הרב הגאון המפורסם בתורתו וירחתו מחריף ובקי מתגחתו ך ומקו פ"ם כ"ם מו"ה **מאיר יונה** מהד"ק סווינסלאן ודרכו בקודם הלוך ומסוע לבית הדפוס להדפיס ספר **בעל העיטור** עם ביאור רחב מאד פעל ועשה גרוב תבונתו · והנה ספר הטיעור כל גדולי הרחמונים עומדים דבריו בלמת · וגם ביאורו על הרב הגאון הכ"ל ח"ל הסכימה כי הרב הגאון הזה נודע ע"פ תכל כי ידין רב לו בפלפול ומסברת נתמחה על תורה · ויגילו המתכילים ע"ד לחת לקרלת ביאורו על ספר הקדום הנ"ל · ולח נלרכה דברי הלה לך לשורר לבב מיבי עם הקודם לאמר דבר ה' יקר בעיניכם · לחזק ידי הרב הגאון הכ"ל להוליח מחשבתו הטהורה לאור · והיקרים לאמר מגנם ה' להביח ספרי קודם לל תוך בחיכם יביאו ברכה לל ביתם הוח ספר הקדום הכ"ל עם ביאורו על על הרב הגאון ציחי' וכי' זה יכרם לאמר יזכו לרלות לימים יבואו · ויחרומם קרן הטורה ויבקע בשחר לורה כנפשוח ירחי ה' ומוסבי עמו ונפש הבעה"ח ·

ביום ל' דר"ח תמוח תרל"ד לפ"ק ·

רפאל יו"ט **ליפמאן** הי"ל פ"ר מביאלאסטאק.

תוכן העניינים

א) מכתבי תהלה . פתח השער . מפתחות . לוח המעות . מן צד 1 עד צד 14 .

ב) ספר העיטור מן צד 1 עד צד 302 .

פתח השער

הנה כתב זבדני ס' זבד טוב וכפיל חבלי בנעימים לפניהם לת ספר הקדום הכרם וכמעט הזה חלק בני מס' **בעל העיטור** ותם לאחר מוכרו לו ס' **עשרת הדברות** והסיבה לאחר הניעני לזה יען כי מעבני לחמות בחלקי כאחר למלא חיזה גירסת מבוהא בתלמודינו מלאחר היה לפניהו · יען כי היה סדרך הישרה המובילה להבין על ידה דברי הפיסקים המפוזרים תחרי בלי למן ודחק מבלי לבקש דרכים דחוקים ומעוקמים המולידים לת החדש חועפה · ולמחכל תלוני חיזה גרגירים ותקוה כי הקורות לא יקון בזה · (זבחים ע"ח ע') קרבן יחיד מעתרב בקרבן יחיד וקרבן ליבור ליבור בחעתרב בקרבן ליבור וקרבן יחיד וקרבן ליבור שנתערבו זה בזה נותן ד' מחנות מכהו"ל ותם נתן מתנה מכל אחד יצא ותם נתן ד' מכולם יצא כד"ת שנתערבו חיים לבל תם נתערבו שמונה נותן מרבע מחנות מכולם ותם נתן מתנה ע' מכולם יצא ד' חומר רואין כו' יעו"ש סיעיב ופירש"י שם וז"ל ס"ג ותם נתן מתנה מכ"ת יצא · כדלמרן בפ' ב"ש כל הניתנין על מזבח החילון שנתן במתנה ע' כיפר : מרבע מתנות · שתי מתנות שנתן מרבע קאמר עכ"ל · ובחום' סביאו בשם רש"י דכ"ק ותם נתן מרבע מכולם יצא דל"ל שתים מזה ושתים מזה וכ' וז"ל ותימה דבה' מזה וע' מזה סגי ואין לומר דאתיא כב"ם דס"ל דשתעות בעינן ב' מתנות דשם קאתי סיפא ותם נתן מתנה ע' מכולם יצא ד"ל דקאי על כל ד' מעלות ב' של יחיד וכ' של ליבור ואיכא השתא ד' כוסות ולשבי קאמר נתן ד' מתנות דסיינו מתנה ע' מכלו"ת עכ"ל · ושם שם"ם מזה שהוא לפניהו אין לו בחר בין לרש"י שבחוב לפניהו ובין לרש"י שבחום' ובין לדברי החום' עלמס · חדא כיון דקאתי ותם נתן מתנה מכ"ת יצא ות"ל אין יחיד יחרם חת"כ ותם נתן ד' מכולם יצא בין לרש"י שבחום' ובין לרש"י שבחום' כיון דמכיקרא קאמ"ל דשתעה ע' יצא וכ"ם בשנים שכן ד' לו בשנים מחם · וגם לחום' לחתי לא ה"ם כיון דנקט ותם נתן מתנה מסיפא · ועוד חפי' לחי' לא ה"ם כיון דנקט ותם נתן מתנה ע' מכולם יצא ומחי קחוסיף עוד בהך דחם נתן ד' מכולם יצא · ושם שחיר ס' עיני ומלחתי בחוספחת פ"ח דזבחים שהוצא שם הך בריישא ושם ליחא להך דחם נתן ע' מכולם דריסחא · ובדור כי כ"ב גי' החום' ושכשיו סיעתם ברורים מחד בין בקושייתם בין בחירוצם · ולרש"י דיקן דגרס להחי דחם נתן ע' מכולם יצא ע"כ דל"ג להך דחם נתן ד' מכולם יצא · והך דחרבע מתנות שכ' רש"י ע"כ שלא במקומו הוא וקאי על ריסחא דריסחא נותן ד' מתנות מכחו"ת · ע"ז קאי רש"י ומפרש ד' מתנות שחים שכן ד' ונתחלפו הדיבורים וע"ל מתחלה דיבור ד' מתנות כו' ותם"ל דנוך ס"ג ותם כו' · ת"ל קאי על הסיפא דאי בתם חכל תם נתערבו שתעין נותן מרבע מתנות כו' וא"ת סי' בעים שכן ד' וק"ל · והלחקן ני"ל יותר · ובעברי דרך ניחלישמלק בלחב רחה זה כרב סגי מהו' **אבא** כחהו' **יוסף** דוד חמר לי כי נחלת חללו גמרת זבחים דפום קרחקת ונדפס בשנת ס"ב ושם מלא סגי כמו שכתבתי לחני ומבחיתי מחד :

יבמות (ק"ח ב') רב שמואל בר יהודה סוס קחים קחי' דרב יהודה מ"ל כגן חת לזירחת דקחי לחלמודפי

כי חמצת לפרסומי מילתא מ"ל חציגת ביברהל ולא בב"ד של גרים ולחת גר חצת עכ"ל · מבואר מכחן דגר מעובדי כוכבים בימים הקדמונים סי' פסול לחפילו לחלמודפי לחמצה · וכחב הגמ"י ז"ל וכ' הרמב"ם ז"ל דחפי' הם עמי הארץ מלמדיהן למילוי תמצה וגרחה מדבריהם דכומין ופכולן לא ידלים מהא דרב שמואל בר יהודה דפסלי לי' משום גר הגי"ג דלמילוי בעלמא קחו וכ' הריטב"א ז"ל מיהו נרחה שיהם חזמינו ושקלו ג' בב"ד בפירום וקרחו לחחרים למילוי בעלמא דחפי' גרים וחפי' פכולן ושכל לא סיה כבודו בל רב שמואל בר יהודה להקלותו מן הב"ד ומכל הסמצה סיו עושין חבור ת' מפני כבודו עכ"ל ושפה זה בב"ם סי' קס"ע ס"ק ז' (ויש הגי ס"ם בע"ל ושפ דפוסל בם"ם לרב שמואל כו' וכזה מיובב מה שהקשה בחב"ד סי' רכ"ו על הס"ז משובחת דרב שמואל כו') ומסיק כיון דמקשה שב' לבד בשר חפי' לשחלה ושבר"ת ז"ל בם"ק י"ז כ' דשכ"ג דווקא בדיעבד בשר ולא לשחלה וכ"ם בפי' סדר מלילה סעיף ס' לחת י"ח יעו"ש סיעיב ושנה בשה שהשה על השו"ת וכולם נחלבבו לישב זה בזה וזה בשה (ועיי' ביש"ם סי' ג') ושם חעשה שלא זכיתי להבין דבריהם שהקדושים כי בחמת חילופי גירסחות ים בחן כי ברח"ם לי' כך וז"ל רב שמואל בר יהודה סוס קחי' קחי' דרב יהודה מ"ל סק ושיב חזירחת דקחי למלויי לפרסומי מילחת מ"ל חציגת בב"ד של גרים ולא בב"ד של גרים ולחת גר חצת מ"ל לפרסומי מילחת עכ"ל מבואר מזה כיון דלפרסומי מילחת חש"ג דלשחלה בדי וכ"ם בבדיית בם' חו"ז ח"ל סי' חש"ד יעו"ש סיעיב וש"כ פשיעת דלק"מ קושיית השש"ך וחדרשם לפי גירסחו מבואר כן בם"ם דלשחלה שרי ותפי' לא שקלו בבדיית ולא זכיתי להבין דבריהם הקדושים בשה בשלבבו כשב :

עוד חמרתי להגיה דבר ת' וסוף עניי' בחום' מגילה (כ"ז ת') ד"ה כוותי' דרב פפי כו' שב' לגי"ל וב"י הלשה כריב"ל יעו"ש סיעיב ועיין בהולין (ל"ז ת') חום' ד"ה חמר רבה כו' יעו"ש ותפי מלחתי בבש"ג ריש ברכות וש"ל ומדקחמרינ לי' חצת דבריהת לר' יוחן הלכה כר"י ותמריק ר' לחבהו ליקלע לחחרי' דר' יוחן ולא חטלטל ברגא לחחרי' דר' יוסבא בן לוי ומטלטל ברגא ודילמא חקומות שחני חן הכי קחמריק ר' לחבהו סיפי שביק ר' יוחן ועביד כר' יוסבא בן לוי עכ"ל וכוותהו על סיגיא דיבמות (י"ד ת') יעו"ש סיעיב ולפיהו ניחא זה · וכהכא למחום לחבר ים לחי בכחיבים לחבר סרחבומים סי' לכם גירסחות בעות מחבר כם לפיהו · ולפיכם יפחבם כדין · והכא בלמדי זה היה בעים בעור ח"ת ובחבר כנעתי לכו' קע"ח מלחתי שם בב"י בסעיף י"ב סבניה בשם המרדכי שב' שם ח"ל והמרדכי כ' דר"ח פסק כת"ק במחנה לחב במכר לח דכל בש"ג לח בייך גוד חו חיגוד כיון דלח זבן מידי דחזי חלח דבר מועט לחח חני לדיהם ומח דחמר ת"ק שוחכין לו סיינו במחנה דווקא ובעל סעיסור פסק כת"ק ל"ם מכר ול"ם מחנה ומפרש מילחת דרשב"ג חו בדמי לים ניס למיחב מכום (דלית לי' דיעת דגוד חו חיגוד כל"ל) וח"כ למסקנת דחסיק לחימר דחית דיעת דגוד חו חיגוד ת"כ לח"ק בוחכין מכום דיעת דגוד חו חיגוד עכ"ל :

וכשה

והנה בלמדי זה ממדתי בכבל ומשומם אין לפ"ל טעמא דרמב"ג משום דל"ל דיעת דגוד לו תיגוד וכה תסיקנא דכ"ע ליח ליה דיעת דגוד לו תיגוד רק טעמא דרמב"ג דס"ל דאין שומעין לו משום דס"ל לי בדמי ליח לי למיחב לך ולי במחנה לה ניחא לי יעו"ש סיעיב בס"ם ולזך כ' דכך טעמא הוא לרמב"ג משום דל"ל דיעת דגוד לו תיגוד • וכנה מפסחי גם' בעל הסיעור ומלחתי בו בה' תוקת קרקע בתבית נוסחת עתיקא הויו גורם בבריימא דמייתי ושם לאו מעלין תוחו בדמים רק מקנה מסמכנה דאחן כל סיחלק ושמו עליו תולקין ושם לאו אין תולקין ומוכית הב"ם מכאן דאין תוחרים גוד לו תיגוד יעו"ם סיעיב ולפי"ז דמבני חנאי היא ס"ק דמ"ק ס"ל דאחרינן גוד לו תיגוד ושמכנה לחי ברמב"ג ולפי"ז הא דמבני לה לעולם כדקחני • ר"ל מה"ט דכ"ע ס"ל אין תוחרים גוד לו תיגוד וכבא פליגי דרמב"ג ס"ל כיון דל"ח גוד לו תיגוד מ"ב בדמי ליח לי למיחב לך ולי במחנה לה ניחא לי ומ"ק דפליג עליו ע"ב ל"פ בדמי אבל רק במחנה לה ניחא לי ומ"ק דמסקינן דאחרינן גוד לו תיגוד ע"כ ל"ל דחנאי היא וכמבנה אחי ברמב"ג ומ"ק אית לי' דיעת דגוד לו תיגוד מ"ב מוכרח דאלכה בח"ק ולא ברמב"ג • וכנה כחבר לחיחי זה מיד מלחתי שמחה והבחלתי בכל עוז לבביא את הספר הקדוש הזה ולבים עיוני בו כי לא נעלם ממני כי בספר יקר וקדוש הזה למלא חלקות וגדודות מפז ומפיניים יקרות ולא עלם בידי להבינו כ"ל חלק הב' ושם ס' פעמרת הרמבות • ואמ"פ פיימתי בו מבע דרך העברה בעלמא ולא מלחתי בו את אשר קווה נפשי • ישן כי בשנה בדרך קלרה מאוד ועל כל שעל ובעל ים נדר מזה וגדר מזה אבני נגף ואורי מכשול אשר יסגירו בדרך בעד כל הבא ובויעא • עוד זאת כי לא עשה ניונים לחורה כי אמך על גודל בקיאותו ולחף בירושלמי לא ליין אליו מקום חשגותו • וגודע לכל מעיין יבר כי בליון מועיל יותר מפירום ובימור כי אשר אשר ידע בקורת את מקומה יבין ג"כ את דרכה משא"כ אשר קרינן בי' ובעלם ונעלם אז בעור יעשם קיר • וכנה בחוכח"פ דשנת יחברך בחעוכר רוחי בקרבי • שנה זה ספר יקר וקדוש אשר בי' טמון וגנוז עד כה ובחמלת ס' עליון יצא לאור • ורב טוב להמילין לחותו לאור וחזות הרבים תלוי עליו אשר זכה וזיכה את הרבים • וכנה רבינו המחבר בזה הוא עיר וקדיש גלוין גדול מקחתי דקחתי • ויען כי רלוחי מבוכה רבה בזה בין כותבי בעתים ורומתי הדורות לבן חענה גם אלקי ממרא נפשי בזה לאף כי אין זה ממלאכתי כי הדבר הזה נמסר למרקי קדמוניות יסרון לחנם יען כי בא דבר זה לידי אמרתי הלחז ידי גם בזה לגוליא דבר מבפנו ברור בזה כי רלוחי כותבי ספרי הדורות בלבו בחסיכה ובעיונים עלומות אים אחרי רעהו לבן אמרתי לדבר קלת מזה :

בצמח דוד בד' אלפים החקמ"ב כ' וז"ל ר' יחק בעל הסיעור חבר את ספרו בשנת החקמ"ב וי"ל בחחר חברו ועיין שם בס' ס"ם ד' ס"ב עכ"ל • ושם בשנת החק"י כ' וז"ל ר' זרחי בלוי יסד ס' כחחור בעומל בשנת החק"י וכשנ על רב אלפס יוחסין ד' קל"ח עכ"ל • ובשנת החקל"ח כ' וז"ל רביעו חם הוא ר' יעקב חם אחד מבעלי חוס' מיבר ס' סיפר והוא בן בחו של רש"י ז"ל ונפטר בלרפת במדינת רחיטו ג' פרסאות מעריוס • בשנת החק"ל כ"ב ביוחסין ד' קל"ח לא בעל אלבלח הקבלה כ' בד' מ"ח אב"ח סיפ בשנת ס' אלפים ולים ועין לפניס בשנת החקל"ה • החק"ל ברמב"ם חבר ס' היד החזקה בשנת החק"ל והיא שנה שניה ממחזור ר"ם כך מלחתי בפ"ח מס' קדוש כחודם ולפבר אלה כאלימו עד שנת החקל"ח שהוא י"ב שנים לחר פי' ממשנה לדברי ביוחסין בד' קל"ח עכ"ל • ובשנת החק"ל כ' וח"ל רביעו נרשם מחור כגולה גרפתי בעל החקנות ור' יעקב בר יקיר • ובחכם המפורר ר' בלמה בן גבירול וכם רבותיו של רש"י כולם נפטרו בשנת החק"ל וביניהם היו ר' משה הדרשן מגרבוני ור' יהודה בר ברזילי בחבר ס' בעתים ור' יוסף טוב עלם שמושת בעל הפוקים

ור' זרחי בעל החחור ונדולים לחרים הקונים בשמוחם ביוחסין דף ק"ל עכ"ל • ובשנת החקכ"ח כ' וז"ל ברחב"ד ברחשון הוח ר' חברכם בר ליחור ובנוב הספריס כחבו בר דוד והוח טעות כי שם חבין היה ליחור והוח חבר ספר הקבלה בשנת החקכ"ח כחבוחר בספרו בדור רחשון מרבבן סבורחי ובחחימת ספרו הזכיר חת החכם רחב"ע ועד כחן עד שנת החזקכ"ח בניב שנות סדר הקבלה עכ"ל • וחח"כ בשנת החקנ"ח כ' וז"ל ברחב"ד הסבי בעל הסבנות ומימו ברחב"ד בעל ספר הקבלה כ"ל רק הוח ברב הנדול ר' חברכם בר דוד מפסקיירם הוח עשה מרוחים לגמרות ועשה הסבנות על ברמב"ם ז"ל בחייו יעו"ם סיעיב • ושם מה שהקדים זמן ר' זרחי בעל החחור לשנת חת"ל הוח אחר ד"ע ושם שם בכ' חח"כ בשנת החק"י • בעל סדר הדורות (ק"ח ב' • ד' ווחרבח) כ' וז"ל ר' יצחק בעל הסיעור חבר ספרו ד"ח החקמ"ב וי"ח אחר חברו (כחב ס"ק ד"ב ע"ב רביעו יצחק בר חבח ממרסליה חברו ובבא"ם דה' חיבות פ"ד להרמב"ם חומר והשובה זו מלחתי כ"י רביעו פרץ בם' הסיעור שלו וכן בבא"ם ס' חפלה פ"ג ומקומות חחרים ברחיה ברביעו בחחה חבר הסיעור ובח' רחב"ן שע"ח חומר רב חמנחל בעל הסיעור עכ"ל) • ובד' ל"ד ע"ב כ' ומנדולי שלמידי ר' חשה הדרשן היו בחברים למפש - בעל החחור - ע"ל חחש"ה חבר ס' בן פורחח על הדיינים ושו"ח וי"ח שחבר הלכות נדולות ר' זרחי' הלוי ע"ל החקי' עכ"ל • ובד' ל"ד ב' כ' וז"ל רביעו ורחי' הלוי (ע"ל חח"ל) יסד ס' החחור בלוינל שנת ד"ח חסק"י וסביב על רב חלפסי (וסי' בחיר חחד בשחבר הבשנות ס"ק כ"ג ס') וע"ש ע"ל ד"ח החקנ"ח) יוחסין דקל"ח ס' • כ' חפריס סוקן חלמיד שחלפס שסביב על ר' זרחי' בזמן כחס עכ"ל • ושם ק"ב ב' כ' ד"ח החק"ם רחב"ד הבבי בעל הבשנות וחיט רחב"ד בעל ס' הקבלה כ' והוח ובעל החחור למדו יחד ורחס ר"ח (ס"ק שם) בלבול דבריס ים כחן כי בעל החחור הוח ר' זרחי' הלוי שבי' החק"י ורחב"ד לחשון החקנ"ח עכ"ל • ושם ע"ב כ' וז"ל ר' בועם-סעורוק דמסחבורי שבח למנרס בשנת ד"ח החקמ"ח שחל מרחב"ד ומביעו זרחי' הלוי וזו רחי' שביעו יחד בימיב ס' שברחב"ד כמביב כי זה כחחרון וחבי רחב"ד סיו • ס"ק דכ"ב ס' (וע"ע כי ר' זרחי' כי' חח"ל חו החק"י) עכ"ל • ובד' ק"ב ס' כ' דר' חליעזר ממין הנקרח רח"ם מיבר ס' יראים ומת ד"ח החקל"ח יעו"ם סיעיב וכולם לקחו והעתיקו מס' יוחסין יעו"ם סיעיב • ולחה כספריס הבלחה שנפחחו לפני ושם ס' היוחסין וס' ל"ד ושם"ד • לחמנם במח"כ לח דקו סיעיב

ותביב ידי עליכם בבואר על סלבנות :

דנה מס"כ בעל שם"ד בשם ת' כרמב"ן דר"ח הוח בעל הסיעור בוודחי ליחח דכנה הסיעור מביח הח כר"ח כמה וכמה פעמים פשם לעזר ופשם לנבדו והוח מלח על כל נדוחיו בפי' כר"ח • ובלבד זה ח"ח לומר כן דשח כרי"ף מביח חח כר"ח בספרו עין בפכ"ב דשבת ובכ"ד דב"מ ובשב"ו דב"מ יעו"ם סיעיב ורביט מזכיר חח כרי"ף חמיד והוח ממש ח' מעו"ב ומזכיר נ"ב חח ר"י לבן מיגח"ם חלמידו (ונם חח כרמב"ם ז"ל וכמו שבחבוד לקמן לי"ם) וכחיך יחכן שבר"ח הוח בעל הסיעור • וכן מחקומו הוח מוכיח שם בח' כרמב"ן שב' ז"ל וכן חמלח דין זה מפורש לבר"ם בחו"ל בפ' מלוה פי"ם וכן בר"ח בעל הסיעור ז"ל בחחחר לחריות וכחב שחין בנוסחחות שלפם כחם חיכו דחפסיד חנפבי' בידים וכחחת חחלו היו בל הספריס מורין בן כי כעין יותר מכולה חלח שחין כיעכב חיב חפחיק חיב מחבעל מחמת לאחו ני' וסיעיב ים לייעכב ושחפי' שהחלח בפי' ר"ח ז"ל חנין יראה שחילק ע"ז חלו חין לנו לסמוך חלח על מה שיראה בו' יעו"ם סיעיב • וכוונחו על מה שב' כחוש' בכחובות ל"ם ע' בד"ם כחם חיכו בו' בשם בר"ח חלמח דוודחי ט"ם הוח בלחי חסק ול"ל וכן רחיתי לבעל הסיעור ז"ל (ודברי ברחב"ן נופייטו לריכים ביאור קלח לך חין כחן מקומו) ושם"ב בשם הנשח מיימון פ"ד מס' לישות בי רביט פרץ חבבו • הוח ע"ם ול"ל בפי"ד יעו"ם בחוח ל' יעו"ם

בכנמוי' סכ' וז"ל ותסובס זו מלתתי לכתב יד כר' פרץ נס' כעיטור שלו על רחובן שקבל עליו יעו"ם סיעוד וסבין שכ"פ הוא מחבר ס' כלו וזה לשונו והא בתשובה הזאת לא נמלתא נס' כעיטור כלל אלא ס"פ שכ"פ סיה לו ס' כעיטור מקנס לו שסעתיק וכ' על ס' כעיטור לותס בתשובה ובדור שכ"ס כוונתו דאל"כ למאי הזכיר שהוא כתב יד ר' פרץ הו"ל למיכתב מלתתי נס' כעיטור ותו לא · ח"ו שמלא תשובה בתוכס על ס' כעיטור על נייב המלק הדבוק לו · וידוע כי לותו ס' כעיטור סי' שייך לר"פ וגס כת"י סי' ניכר שהוא כתב זאת בתשובה ולא לאחר מלן הכוא · ומע"כ בשם הגמיי' פ"ג מס' תפלה כוונתו למע"כ שם בתוס ס' ו"ל וכן מלתתי שוב בס"ע של רבינו שמתס כלל דברי מורי ורבינו ו"ל בסעי' מתשם דזמן נעילת שערי סיכל מכי חזינא שימשת בריס דיקלא וקי"ל רב ור"י הלכה כר"י ועוד דמתני' מסייע לו ולא ידעי למאי שמכינן דמלני נעילה בלילה וכהניס מעלים בפיסס עכ"ל ומכלן הבין שם"ד כי רבינו שמתס מבדו ובמת"כ כי לא עיין סיעוד כלל בזה כי זה הלשון לא נמלא כלל בעיטור ועיין בסוף ס' יוס"כ ותרתה סיעוד ח"ו שלוח ר"ת אחר ויותר נ"ל כי הוא ר"ת בשדר עולס עיין תו"ז ח"ח סוף סי' תצ"ה כי רבינו שמתס חיבר ספר וקרא שמו שדר עולס לו שכוונתו שבניס בספר כעיטור שלו · סוף דבר לא רחיתי הכרח בכל דבריו · ועיין בגלגו בס' תעוכס שכ' שר' יצחק בן ר' שבת מאדני כ' שקבלו שסגיע למיוק מדליק כ"ת (עיין לקמן ס' הנוכח לות י"ת וכ"ס בתמת) :

אבל כעיקר שרבינו שמחבר סי' בן דורו של ר"ת וכי' כמ"פ מרין שחלוסיו תלין ושחמד כוגע בעוי"ד סי' י"ח וזה לשונו מזכר בין בס' · שמיעס חלק ב' לות ל"ח וע"ע בס' טריפות בריאס בלות דופן תבובת ר"ת חלין והוזכרס בס' כמאור כמבואר שם בלות כ"ו (וע"ע בס בלות שבך לות ס' וכשער ב' מס' ניליס ח"ח לות פ"ח יעו"ם) וז"ל לחדש נמי מה שהקדימו זמן כמאור כ"ל ושל כמאור מביא דברי ר"ת ז"ל עיין בשיעת שער ושבוגיא דשחל ובדוכתי מוכי עלמו מספר ושעיקר שר"ת קדס לו ושמאור סי' בן דורו של שרשב"ד ז"ל עיין בשיעס מקובלת בפ"ח דב"מ מס שהשיבו זה לזה בעניו סילף ושובגא ג"כ בס' בעל כתרומות שער ז' ח"ב ושרשב"ד עשה שבנות על ס' כאמור כמבואר בסוף ס' תמיס דעיס ושמאור עשה שבנות על ס' בעלי הנפש לברשב"ד על ס' נדה ועיין בשבנת ברשב"ד על כמאור בתמ' סוכס פ"ג בתס"כ שם כאמור בעניו שהדם שקטוס יעו"ם סיעוד שכ' ברשב"ד וכתאמר עליו למה כיסס ולא גילס אח שמו של מפרש שהוא שקוא ברשב"ד בעלמו יעו"ם סיעוד לאמת שידעו זה מזה וכן יכול לסיות אף שכאמור מביא תשובת ר"ת לרבינו מ"מ מביא רבינו אח כאמור ג"כ עיין בס' יו"ט שמלוקת י"ז לות כ"ט יעו"ם סיעוד ויכול לסיות שמה שכ' רבינו בס' מילה ח"ת שכ' שם בלות פ' וס"ר לפרסס חכס דומה יעו"ם כוונתו על ברשב"ד ז"ל · גס מס"כ כי רבינו תפרים ז"ל מביא חמיד אח ר' תפרים ז"ל עיין בפ"ק דכילים ובפ"ק דמגילה ובפ"ד שם ושוד בדוכתי מוכי לשבר שכל אלא מוכח דליתא לדבריהס רק שעיקר כמס"כ · רבינו תפרים סי' תלמיד ברי"ף והסיג בשמה מקומות עליו ועוד סיה שני ר' תפרים שת' סי' תי"ג ות"ב וס"ו ו' ושוח ר' תפרים ב"ר יצחק מריגנסבורג ושוח סיה בימי ר"ת כמבואר בחו"ז ס' שבת סי' ת"ב · ועיי' חום' פסחים ק"ד ע' וע"ז ל"ה ע' · ור' תפרים ב"ר יעקב מבוצ' כמאור בחו"ז סוף ס' ר"ס · וש ר' תפרים שעשה השבנות על בריי"ף לא ידעתי מי שוח שם ע' מבני אלו או חולי סיה קודם לשם וכן משתבר · וב' תפרים שכוצא במדלכי ברפ"ג דעז"ז שוח ר' תפרים בר יצחק כל"ל ודלא כסס"ד דל"ע ס"ד) והמאור ושרשב"ד סי' בדור ע' וגלוס עמס גס רבינו וכי' ג"כ בתגמי' שב' ע' וז"ל ותשובס זו מלתתי לכתב יד שר' פרץ נס' כעיטור שלו על רחובן שקבל עליו יעו"ם סיעוד וסבין שכ"פ הוא מחבר ס' כלו וזה לשונו והא בתשובה הזאת לא נמלתא נס' כעיטור כלל אלא ס"פ שכ"פ סיה לו ס' כעיטור שקנס לו שסעתיק וכ' על ס' כעיטור לותס בתשובה ובדור שכ"ס כוונתו דאל"כ למאי הזכיר שהוא כתב יד ר' פרץ הו"ל למיכתב מלתתי נס' כעיטור ותו לא · ח"ו שמלא תשובה בתוכס על ס' כעיטור על נייב המלק הדבוק לו · וידוע כי לותו ס' כעיטור סי' שייך לר"פ וגס כת"י סי' ניכר שהוא כתב זאת בתשובה ולא לאחר מלן הכוא · ומע"כ בשם הגמיי' פ"ג מס' תפלה כוונתו למע"כ שם בתוס ס' ו"ל וכן מלתתי שוב בס"ע של רבינו שמתס כלל דברי מורי ורבינו ו"ל בסעי' מתשם דזמן נעילת שערי סיכל מכי חזינא שימשת בריס דיקלא וקי"ל רב ור"י הלכה כר"י ועוד דמתני' מסייע לו ולא ידעי למאי שמכינן דמלני נעילה בלילה וכהניס מעלים בפיסס עכ"ל ומכלן הבין שם"ד כי רבינו שמתס מבדו ובמת"כ כי לא עיין סיעוד כלל בזה כי זה הלשון לא נמלא כלל בעיטור ועיין בסוף ס' יוס"כ ותרתה סיעוד ח"ו שלוח ר"ת אחר ויותר נ"ל כי הוא ר"ת בשדר עולס עיין תו"ז ח"ח סוף סי' תצ"ה

והנה אם מכר בדברי אחום' אם לא לא ידעתי אפל אם
מכר י"ל במכר בפם הריב"ח ועיין בה' חנן פם
מ"ז לוח סל"ם יעו"ם היטיב ובה' יו"ט מחלוקת ח' לוח ל"ח
וסם כפני מדים · והמם בפמ"ג בהקדמתו לי"ד סביל בפם
סחק יעקב דסוח הריב"ח ולכאורה יש ג"כ ט"ו פני מדים עיין
בתום' פבת ל"ם ב' בד"ס זב"ס מחיצין פו' מם"כ בפם ריב"ח
וסוח ברבינו ס' יו"ם מחלוקת י"ח לוח ח' ובמחלוקת י"ו לוח
ל"ח יעו"ם היטיב מבל פיין בח"ו מס' מתן לוח רס"ע מבמע
דפליג הריב"ח פם ועיין שוד בה"ד מס' מתן לוח י"ב והמם
דבר קבם סיח לבדר זה וגם יש לעיין זה בבל ח"ח · וגם מי
יודע אם הריב"ח לו הריצ"ח סמובח בחום' הוח בכל חדם
ח' לו לילי אם בפרדים כי ד"מ ריב"ח ח' הוח ר' ילחק בן
הבדרם ול' הוח ר' יהודח בן חסר וכדומה לבן מבבתי
לח ידי מזח וע"ע בב"ק ק"ו ח' בתום' ועיי' בתום' הולין
מ"ז ב' מם כ בפם הריב"ח בדין קמע בריחם בו' וסיח דעם רבינו
בה' טריפות בריחם לוח חסר' יעו"ם ובח"ר בה' בקדון
ובכחובות ק"ח ח' ובה"ר ס' בחובה וע"ע ברח"ם פ"ד בכחובות
סב' בפם הריב"ח יעו"ם דלח כרבינו ובעור חבע"ז סי' קי"ח
כ' זה בפם ריב"ח יעו"ם לבן נ"ל נרור כי נחבר כמה פעמים בפם
ריב"ח ובפם ריצ"ח · ואם בבחה מקומות נרחם לסיבך מ"מ
יין זה נגד הבלל הזה כי י"ל ע"ם סוח לו ר"ת חחר (ויחב
הדברים חבחיב לי"ב בח"ל בהקדמם בחבר יזבני ס'
להוליחו לחור) ובמה מ"ב זה לף שבי' עמון ומעלם
מעיניו זה זמן גדול ולח ידעמ ממנו לוחם בב"ז סי' בפקף על
פני כילו מבדולי הרחשונים וסיו לילם נהנין מחורו בבדול
הרשב"ח בחי' ובחה"ח ובחשובחיו ובריח"ם ז"ל ובה"ן ובעור
וברך המגיד מבמה ובריטב"ח והמרדבי ובבלבו ועוד הרבה
ואני לייחי בבל מקום לי' מקים מולחו · ומועלת גדולה כוונתי
בזה יען לולי ימלח מי יספיק בחמחתו וילחר מי הוח הערב
שהוח הוח בעל הביעור המפורסם בפוסקים ודלמא זיופי
נזדייף ובמה ובהמה חבר רבו בבוחים דברי רבוחה ומבילים
מוס בקבבים לבן לייחי מקומות שהובח לידע כי רבו המעידים
עלין בבל דבר ודבר וממנו הקים על הבחר כי בחחר יבן
מולחו ולח חלו בו ידים מזוייפים · ובמה במקים שחלבו
הפוסקים עלין חלילה לי מלהבריע בזה כי לח חעבה שבך
בנפשי לומר כי הבעחי לפלגות גדולים חבקי לב · לך בזחת
יסיה לוחם לנו במקום שים הרבה דיעות מולקות והבינו דעתו
נוטה לחחד מן הדיעות בוודחי יולף לבוחו מבריע · ובפרט
במקום שבחבו מי מהפוסקים דבר ולח הזכיר שמו בל רבינו
ולח דעתו · לפי הבלל שמסר לנו בחו"מ סי' כ"ה סעי' ב'
בבי"ס ובפסק חו"ס לבב"ך ריו"ד בי' רמ"ב לוח ה' יעו"ם :

והנה בהחרוים וודחי לח רחוחו בלל · חבל מבן בב'י
נסחפק לי חם רחחו לו לח כי בבמה מקומות נרחם
שרחחו וידע ממנו ובבמה מקומות נרחם שלח ידע ממנו בלל
ועיין בב"י בהו"ח סי' חרע"ח וסי' חרל"ב · נרחם ממנו
מבואר שלח ידע שהם' עבדת הדברות הוח לבעל העיטור
יבו"ם היעיב וגם בחוהן מקומות בנרחם שרחחו מבל מקום
מסמע שלח רחחו היעיב וב"ל לפורבן רק בי בחעיין בביחורי
ימלח בבל על בבן לבן לח ידעתי מחי חידון בי' ויעול
להיות בחם שחביחו לולי הוח מלח בפוסקים שחביחין חותו
ומבם הערוך ותחתי ל"ע בזה :

והנה רבינו לף בי' בי' מהבחי לרפח ובדורש · חמנם לח
דרכיהם דרבינו בי הם בל מנמחם לעיקור הריטב
בחלמוד הבבלי ולבדר עתקו · ולח בחלמוד ירושלחי לח שמו
מנחחם בי מעם מן הירושלחי חבר הובחו בדברי החום' וגם
שמו עיקר מפפם לשולית מדוחם ומהבחחם ודברי הגאונים
הקדחחים מעם חבר הובח מפם בדברי החום' לח בן רבינו
בי דברי הגאונים הם בר לרבנין ואור לחחיבותיו ופרם מבוע
על שני החלמודים · הרבה להפטיחנו מנופח לוף דברי הירושלחי

על ממחתו כי כמ"ש בעתמי עדיכם דברי רבינו בע"ע שם מחמת שהם מחורים מדי' וכו' ושם מפני הטעיות שאר קורא ידי מלבניה ולבוא על ממחתו הנה בכל זאת לא חדלתי ממלאכתי ולא רפו ידי כי מזקנים החבוננתי מתת גחוני קציעתי שאר בשגם שהם במלאכתם לא בחו עד תומם ועכ"ז שהשיגו דבריהם לנכרכם · והשתיגו מקום לבמים למריכם כי לא על אחד יסים ס' מעטרו בתרן להתגיל מרוחו עליו רק כי ברית כרותה לכל היגע בדת תוס"ק למעוז כ"ל כמדתו ולהשליך אחריו להבתים אחריו כידוע · והנה הין ספרים רבים בעזרי לבד פוסקים ברשעים והאחרונים שאר בתרן בחירה מבעודם וכבל התרן יגח קוס נמלאו עתה בתהילתי רבים מהרשעים שאר לא כובלו בבית יוסף וכם פיל"ח על פסחים וס' כפרדס לרש"י וס' חו"ז הגדול וס' שערי תשובה לבנחומים וס' המנסיג וס' חמדה גנוזה שאר נדפס בירושלים עס"ק בשנת ברכת"ה וס' חמים לעיס · וכם להקת פוסקים מפורשמים בשר מים חיים שאר כרוכו שרי התורה ושרי קודם שאר הין חזיונם נפרץ ע"פ הבל (ובכמה מקומות שעירותי גם עליכם · ועליתו תבוף מלחי בשמה הערות נכונות) · ונמלת בילורי זה טוח בית לוסף ספרי רשעים יקרים חלה שאר כמעט לא סוכלו ביתם יוסף וחם כי חשבתי לקנר ולא להלחות את הקורא בדברים זרים יולמים מהעניין ממנם כי מילי עוסקי בדברי רבינו מולדו על ברכי דבריס שאר לא יכולתי מהחעלם מהם גם לוחם העליתי על ספר ותקום כי לא יקון הקורא בשמם · וערכתי בלחני לפני כל הרואה להגות בו · ואני לא לומר קבלו דעתי ושבחתי הטוסחת היטנה כשאר היא וכל הרואה להשיג הרשות בידו · כי רק האחת מבקתי · ואם אחר יאמר בדרך אחר עוד ממני גם אני מודה · ויפן כי מניעו כי גדולי הרשעים מחזיקים עוכם להטעלים בדבריהם כשבואר בס"ם בב"מ ס"ב ב' (ום"נ)

פ"ה כ' יש"ם היעיב לי לאחת אחר בשרי בעיני · ואחבמת להחבות בגל הקדושים החלב להגילני תיום שברב. כי בגילם מחדתי ויפבתי לעמול בדבריהם הקדושים והטהורים · וסם ימליטו טוב בעדי ובעד נשמחי בעולם הטלוכם · ואני מפיל תחנתי לכל אחר ממלא אחו ס' כיקר הזה וימלא רוחנא לחריעת ממה שמוח לפיכו · נוכח סוב ומעולם · יודיעני הן בכחב והן בדפוס לשמן ילאו דברי רבינו מחוקקים ככסף ובחוים כזהב · ולמה יגרע חלקו מכל המון הפוסקים רשבוים ואחרונים אשר דבריהם מבוארים ומטורפים · ואני מהן כודלה להשבר ולטעק לעתיד נבא · אחה ס' התמת בימיני ועזרתני עד כה · הים אחי עד זקנה ושיבה ואל תעזבני ואחליטני ואמלני להחל ולסיים גם הלק הרשמון מהם' הקדוש הזה ואחר עיני בחורתך וחבני ללמוד וללמד · ויפולו מעיטתי חוסה להשקות כמו שלא קדשך ויעימו בי יושבי שער ושגורה בהלך עולמים וסיה זה בבכרי · כי לחתה בוחן כליות ולב · וילעת כי לחת היה בקשתי ליטב בד"ה בל בלבה · בחוחה והשקט · בלי מעבית ומפריע · ואשר ממני כל מבדיל ומוטע · ויום יום חבלחך לביע · ועשה חותי כמעין הטבע · כלוך וגדול כלוך וקטוע · כעהירת בלביר סילת ומזדעזע · מבתחום להדום בגלך וכורע · כו"ח ביום ד' כ"ח לחדש כרביעי שנת **החברבו** לפ"ק.

מאיר יונה באאמ"ו הרב הג' מו"ה **שמואל** זצללה"ה.

ויצא **יצחק** לשוח בשדה
ויזרע שדות ויפע כרמים ויבן לו בית
עץ נשא פריו דשן ורענן כמו כרם זית
וברבות הימים נעשה בתוה ועלה שמיר ושית
ועלו בו קמשונים נהפך הודו למשחית ומר במו זית
ואשרש חרוליו ואקרא עלי נתיבות, סורו הנה ואנבי פניתי הבית
רק כל איש אשר בו מום לא יקרב עור ופסח לא יבא אל הבית

דורשין בבבוד אבסניא היא מבני ק"ק סווייסלאן שאר בחני יובב בקדים משנת תרטו"ב וכל מהסורי עליכם · וסם עדה נכבדה וסם מופלגי תורה וירחי ס' ממזיקי תורה · גם בניית מדרשם לולר מלח ספרים מדשים וגם יבנים · יריק ס' עליכם בפעמ ברכה · וירוה מדבן ביחם · ובימוד לברבני הנגיד המפורסם נדיב ונוסע ידו פחוחה לכל דבר מוב כ"ם מו"ם **זעליג** סמרקין ני' שאר היה לי לעזר גדול בדבר מדפסת ספרי המוכחי · ישלם ס' פעלו · ויהיב לו גמולו :

הנני נמי במה זכיון · ס"ם זוגתי מרבנית בלמעה שבת חיל מנב"ת מ' מיטע סימת חחי' ומחוחנתי בלמעה בעזידה מהיבה שבת *חיל מנב"ת היא תחלל מ' שמחת המי' שלמנת מחוחני כרב המו"ב י"ל מרביה במנות מו"ם היים זלמן זלנ"ם מק"ק* בילגיסטאק · שאר הן בגם עזרני לדבר הזה · ישלם ס' פעלם ומשכורתם שלימה · ולא ימושו דברי תורה מפיו ומפי זרעיו וזרע זרעיו מעתה ועד עולם · אמן :

בעזה לוח המפתחות והענינים הנקבצים בספר הזה

שער ראשון הכשר הבשר • ובו ד׳ חלקים דם וחלב וגיד ובשר בחלב וסדרתי הענינים בו עפ״א.

אות א

איסורין אם מבטלין זה את זה — ד׳ יו״ד • ע״ג
אפשר לסותמו מכור — ס״ן • ע״ד
אין מבטלין איסור לכתחלה וכל דיניו — י״ח • ע״ב
אין עושין שחוזה בשבר איסור — י״ם • ע״ח וע״ב
אין מחזיקין דם בגבי מעיס — ד׳ • ע״ח

אות ב

בשר בחלב אין לבשלן יחד ואין להוכלם והמוכל בשר אחר בשינה — י״ב • ע״ד
בשר בהמה מחוסרת בחלב בהמה טמאה וט״ם לביקר ודם
בשלו בחלב והגידים והקרנים והטלפים — י״ח • ע״ג
בשר עוף ובשר חיה — י״ב ע״ד וי״ג ע״ח
בישים המסורים שנתבשלו עם המותרים — י״ח • ע״ג וע״ד
בישים הנקדרים מן הכבדים — י״ח • ע״ד
בשר ובשינה העוגעים זה בזה • וכ׳ לבטלים המוכלין ביחד — י״ג • ע״ד
בשר שחתכו מן הטרף — כ׳ • ע״ב
בשר בשר שנפקד ביד פכו״ם — סם • ע״ג
דיני בניה ומתיקה הלחני׳ להתכבד — י״ח • ע״ג

אות ג

דיני גיד הנשה לישה לחזה ולחזה מומר — ס׳ • ע״ח
גיד שנמלח עם בשר או נפלה ודין יבך שנתבשל עם גידו — סם ע״ד • וסם ע״ג
לשלוח יבך לעכו״ם וגיד הנשה בתוכו — סם • ע״ב
גניבת עכו״ם וחמתה שלהם — י״ם • ע״ג וע״ד

אות ד

דם לישהו במיכין עליו ולישהו שאין מייבין עליו — ל׳ • ע״ח
דם חרס ודם דגים — ג׳ • ע״ב
דם שנתבלו — סם • ע״ח
דם בישים — ז׳ • ע״ד
דגים ושובות שנמלחו ביחד ודגים מהוסרים עם מותרים — ו׳ ע״ד • ו׳ ע״ח
דגים שעלו בקערה של בשר ודיני כ״ם בר נ״ם — י״ח • ע״ב
דמי איסורי הנאה אם מותרין — י״ח • ע״ד
דם שנתבלו בחלב — סם • ע״ג
דבר שיש לו מתירין — י״ד • ע״ד
דבר שבמנין — י״ח • ע״ג

אות ה

דין הדחת קדרה מליחה ומח״כ — ו׳ • ע״ח
הדבק דיני הנפלה — ה׳ • ע״ג (ס״ו ע״ג)
הסוכר מפרקדתה של בהמה קדש שנמלח ונפשה — ג׳ • ע״ח וע״ב

אות ו

דיני וחידין — ג׳ • ע״ד • ד׳ ע״ב

אות ח

הלב לישה לחזה ולישה שחתך — ל׳ ב״ד ומ׳ ע״ח
הין המן בשאר במינו ונפלה במינו ושוה בהבה דיני תתן בשאר — יו״ד ע״ח ומ״ד
מחיבה שנתה נשאה נפלה — ס״ע • ע״ד (י״ח ב׳)
חלי איסור — סם • ע״ב
חם לתוך חם וחם לתוך צונן — ס״ח • ע״ד
חומרי הבליעה והטוף — ה׳ • ע״ח • ופ״ב
דיני חליטה — כ׳ • ע״ח

אות ט

טחול בחליטה — ב׳ • ע״ב
טיפת חלב שנפלה על בשר • ושפשף בסיכין — פ״ן • ע״ב
טעמו וממשו ושפתו ולא ממשו — סם • ע״ג ופ״ד
טרפיה וכל דיניו — ג׳ • ע״ח
טבח שנמלח לחבירו חלב — ח׳ • ע״ג וע״ד
טבח לריך שיהיה ש ג׳ סכינים וב׳ כלים של מים — סם • ע״ד

אות כ

כבד • כל דיני מליחתו ונלייתו — ח׳ • ע״ב ג׳ ד׳ • ול׳ ב׳ • ע״ח
כבד עילוי בישלה • וכי דובי תורמי כבדא — ב׳ • ע״ב
כבשא — ד׳ • ע״ח
כד המלח אין להניח תחת כד דכתבא • וכן אין לתפוח בחצר
שלוקין בו מריפה — ו׳ • ע״ד
כבר שתחב עליו בשר — ו׳ • ע״ג
כחל — י״ח • ע״ב
כלי לחמין וכלי שני — כ׳ • ע״ב וע״ד
כלי תחת הכלי — ו׳ • ע״ב
כלי חרס אם מבני בה הנפלה • וכף של חלב שהניח בה בשר — י״ד • ע״ב
כלי חדשה אם מבני לסו הנפלה — ו׳ • ע״ח (שער החדש חות קפ״ח)

אות ל

לב אם נתבשל נלח מליחה — כ׳ • ע״ב וע״ד
לח חשבר ויבש מיכוין — י״ז ח׳ (בשעהח״ד חות קפ״ם)

אות מ

מליחת בשר — ב׳ • ע״ב
מי שמין לו מלח ודין בלי למליחה — ד׳ • ע״ב
על מה מלחאן ובמיץ יהיה המלח — ו׳ • ע״ב (השעור שהיי׳ במלח שם ע״ח)
בשר בשר שנמלח עם בשר מריפה — ז׳ • ע״ח
דיני ביעי ומומני ומיזלקי — ב׳ • ע״ב ופ״ד
דין המוח — ה׳ • ע״ב
דין מוליימא — ב׳ • ע״ד

אות נ

סדר הניקור — ח׳ • ע״ב וע״ג
מי נתמן על הניקור — ס׳ • ע״ח
סם נתמן נכרי בחיסורין — סם ע״ד
נוהן טעם לפגם — י״ד • ע״ח

אות ס

סבין שנשחט בה להשחטם בו חמ״כ בנוחה לו בעוף — ז׳ • ע״ב וע״ב

אות ע

עירוב איסור בהיתר — ס״ן • ע״ב
ע׳ עניינים של חצוחות איסור בהיתר — ס״ז • ע״ב
עלמות האיסור אם מצטרף להיתר — י״ח • ע״ח

אות פ

פת עכו״ם — י״ד • ע״ח
פילוק בין חיה בה טילי או לא — ו׳ • ע״ד

אות צ

ציתוף היתר לאיסור — ס״ן • ע״ב

אות ק

קליפת האיסור אם מצטרפין לאיסור — י״ח • ח׳
קערה שנמלח בה אם מותר להשתמש בה — ז׳ • ע״ד
קדירה של חלב ומחבשל בה בשר — י״ד • ע״ב
קדם וסילק אח האיסור — ס״ח • ע״ב
קדירה שנלפה בה איסור — י״ח • ע״ב
קיבת הכבדי ושל נבלה — י״ם • ע״ב

אות ר

ריפת בהיכשת — כ׳ • ע״ח וע״ב

אות ש

שיעור קדר שנתבשל — י״ב • ע״ח
שרעים המותרים והאסורים — סם • ע״ג וע״ד
שחט בהמה ונמלחה מריפה כאיך דין חלב שלה טהורים — י״ם • ע״ב

אות ת

הולעים הממלים בפיהם ודיני נדיקתן י"ב • ע"ב
תולעים שממלא בבהמה וכלים סם • ע"ג

שער השני ה' שחיטה הנחלק לג' חלקים • שחיטת אדם • ושוחט סכין • והנשחט •

חלק א' בשוחט לדם מי שוחט ומי לא י"ט • ע"ג וע"ד
זרק סכין לנועצה בכותל והלכה ושחקה כ"ח • ע"ב
והשוחט לעכו"ם והעכו"ם השב מחשבה פסולה סם • ע"ד
והשוחט בליטה ובשבת כ"ב • ע"ח וע"ב
אין שוחטין לתוך ימים ולא לתוך נהרות ולא לתוך הכלים כ"ג • ע"ח
חלק השני שוחט סכין • דין בדיקת הסכין לחכם ואם לא הבחינו לחכם סם • ע"ב
בחיוב סכין שוחטין ובחיזה לא סם • ע"ג וע"ד
דין מחיסה בחמיכר • ודין פגימת הסכין סם • ע"ד
סכין של עכו"ם אם מוכר לחתום בה וכל דיני הכשר סכין כ"ד • ע"ג וע"ד
תוכך הסכין אל שחיטה כ"ה • ע"ח
חלק הג' בשחיטה • מהו שלריך שחיטה וכמה שיעור השחיטה סם • כ"ב
השנת שלריך שיכדוק השוחטים לאחר שחיטה והשוחט בג' וג' מקומות כב • ע"ג
שחטה הלי שחיטה • שהיה דשחה חלדה הגרמה ועיקור סם •
השוחט מן הצדדין כ"ו • ע"ב
שחט הקנה ועיקרו הגיחה או שחט הושט ועיקרו השפיט ודין נשחט הגיחה סם • ע"ד
השוחט מסוכנת ודיני טיכוחו כ"ו • ע"ח וע"ב
חלק הד' בשחיטה • בשחטה אחת שחטה ה' ימים סם • ע"ב
דין נאמנות ע"א בשיטורין כ"ח • ע"א
דין תוהו ואת בנו סם • ע"ב
בן שחיטה השמא בשני אחי סם • ע"ד
דיני שילוח הקן כ"ב • ע"ד
ח"ב כמה שריפות יש סם • ע"ד
השניפות ע"א ס"ב • חיסר • שחכוכה • שם • ל' • ע"א וע"ב
בית השחוטה • בשר • גלגולת • נקודה • גף סם ע"ג • וע"ד
גלגרת • דקין ל"א • ע"א וע"ב
דריסה סם • ע"ג
הפלה ל"ב • ע"ד
וושט • זפק ל"ג • ע"א וע"ב
חוט • טילון • מלחית • מסר • סם • ע"ב • וע"ד
חמל ל"ד • ע"א
טחול • טרפיות • יצא • כבד סם • ע"ג
כליות • פקק • לב ל"ה • ע"א וע"ב
מסם • משמש • מרה סם • ע"ג • וע"ד
מרך • נפל ל"ו • ע"א • וע"ב
מ"ב שבניפולה סם ע"ג • וע"ד
סימן • עלם • עקר ל"ז • ע"א • וע"ב
ספק • לומת סם • ע"ב • וע"ד
פלע • קנוס • קורקבן • קיבה • ריאה ל"ח • ע"א • וע"ב
ת"ב שבריאה • תוחלת סם • ע"ב
תנוס • תוסף סם ע"ג
תפקה • נוטי ל"ט • ע"ב
ניעבת • כבר • גרגרת • דין • דוחן סם • ע"ג • וע"ד
הרת מ' • ס"ד
וורד • זך • חלף • חסר • חזה • טרפעת • יבש • יתר • מ"א • ע"ב • וע"ג
כבד • כשות • לב • מחט • מוריקת • נקב • סכך סם • ע"ג • וע"ד
סמטון • עיטוחא מ"ב • ע"ב
נמח • קנה • קיטון סם • ע"ד
ריאה • שחוטית • תולעת • שדרה • שלחופית • תורבץ מ"א • ע"א
החלק האחרון • כיצד מ' • ושוף הפסולים סם
החלק הבשי • דיני כיסוי הדם מ"ה • ע"ד
בגד הטריפות מ"ז • ע"ב

שער השלישי שער המילה • ד' חלקים •

מ"א • מילה ומצריכי' אם דוחין שבת ת"ח • ע"א
מ"ב • דיני מילה שעשה על מי שחיוב וכמה שיעור המילה ל' • ע"א
מ"ג • הניתלין מי מעול בזמנה ומי לא כ"א • ע"א
מ"ד • דיני ערבת המילה לכל צדדיו כ"ב • ע"ג

שער התפלין הנחלק לעשרה חלקים

ח"א • על מה נכתבים כ"ד • ע"א
מ"ב • דיני כתיבתן שלריך כסדרן וכל דיני הפוחיות ומי כשר לכותבן כ"ו • ע"א
מ"ג • דיני הגחת הפרשיות בבתים וכל דיני הבתים כ"ז • ע"ב
מ"ד • דיני הקשרות וקשירתן כ"ח • ע"ב
מ"ה • מקום הנחתן כ"ט • ע"ד
מ"ו • זמן הנחתן ולילתן ס' • ב"ב
מ"ז • מי הפטור מן התפלין כ"ח • ב"ב
מ"ח • דיני כלים שהפלין כ"ח • ב"ד
מ"ט • דיני תפלין ישנים ובדיקתן ס"ב • ב"ב
נ' • מתן שכרן שם • ב"ג

שער ברכת החגים • הנחלק לד' חלקים •

מ"א • קדושין וברכתה שם
מ"ב • כניסתה לתוסה ומהו תוסף ס"ג • כ"ח
מ"ג • שמבור לבנות בלא כתובה ס"ד • ב"ח
מ"ד • דיני ז' ברכות שם • ב"ב

שער ציצית • הנחלק לג' חלקים • ציצית • טלית • ואדם • וציצית נחלק לד' חלקים •

מ"א • מהו ציצית ודין התכלת והלבן ס"ו • ע"א
מ"ב • עשייתו • כמה מין התוכין ותוכך התוכין ועין שגדיל ס"ז • ע"ב
מ"ג • מקום התחתו בטלית ס"ט • ב"ד
מ"ד • משפט שיורין ע' • ב"ב

שער הטלית נחלק לג' חלקים •

מ"א • טלית שפשורה והחייבת ע' • ע"ב
מ"ב • בלוה החייבת בתה בשבת ע"ד • ב"א
מ"ג • דין עשיית הטלית ע"ה • ב"א

שער ג' • שער אדם • נחלק לג' חלקים •

מ"א • מי החייב בציצית סם • ע"ב
מ"ב • בברכות ציצית • ובדין כל־הברכות ודין מתה בברכות סם • ב"ד
מ"ג • מתן שכרן של ציצית ע"ז • ע"ב

ס' עשרת הדברות ה' סוכה הנחלק לכמה חלקים•

מ"א • ברכת הסוכה ע"א • ב"ח
מ"ב • הכשר מדתה • גובהה ותורכה סם • ב"ד
מ"ג • הכשר עשיתה סיעו הכשר הקבות ע"ע • ב"ד
מ"ד • דין הסכך פ' • ב"ד
מ"ה • דין יציבת הסיכה פ"ה • ב"ד
דיני ד' המינים בכלל פ"ו • ב"ב
דיני התאזרוג סם • ע"ד
דיני לולוב פ"ע • ב"ה
דיני הדס ל' • פ"ח
דיני ערבה שבלולב ויהר דיני ד' מינים ל"א • ע"ב
דיני עבדה להלכה והקשות ודיני הושענות ל"ב • פ"ב
מצות הלל וכל דיני ל"ד • פ"ח
דיני סדר סיום ל"ה • ע"ב

מצות שופר הנחלק לד' חלקים •

מ"א • הכשר הכוסר ל"ו • ע"ב
דיני התקיעות מימתי הן כשרין ומימתי הן פסולין ל"ח • ע"ד
כמה התקיעות הוקבין בר"ה ק' • ע"ב
דיני התפלות שבר"ה ק"ב • ע"ח
סדר היום ק"ד • ע"ד

הלכות יום הכפורים הנחלק לכמה חלקים •

דיני הת' עינויים שם
דיני הלילה והמיים ק"ה • ע"ח
דיני רחילה ק"ו • ע"ב
דיני כוכה • סם • ע"ד
דיני נעילת השלה• ק"ז • ע"ח
דיני השמ"ת וכל דיני יוה"כ סם • ב"ב

הלכות מגילה •

זמן קריאתה	ק״ם • ע״ח
כיצד קריאתה וכל דיני הקריאה	ק״ם • ע״כ
כמה קורין וכל דיני המגילה	קי״ב • פ״ח
מי קורא • ודיני הברכות	שם • ע״ג
סדר היום	קי״ד • ע״ח
ה׳ מגוחה • כל דיניה	שם
סדר היום	קי״ח • ע״ח

הלכות חמץ ומצה הנהלק לכמה חלקים •

דין בדיקת הבתים מחמץ	שם
בדיקת כלים ודיני הגעלה	קכ״ב • ע״ה
זמן השבתה ואיסור מלאכה	קכ״ד • ע״ח
דיני ממן נוקבה והעבוכה ממן	קכ״ז • ע״ד
ה׳ מצה • וכל דיני מפייחה ודיני מלה	קכ״ז • ע״ח
דיני מרור	ק״ל • ע״ג
סדר ד׳ כוסות וכל דיני קידוש ודיני מגילה קודם הקידוש והפסקתה	שם ע״ד
דיני כום שני וכל דיניו עד כום שלישי	ק״ל • ע״ב
דיני כום שלישי וכום רביעי ודיני ההלל	ק״ם • ע״ב
סדר היום • ודיני הפסיקה ודיני מצה	ק״ן • ע״ג

הלכות יו״ט הנחלק למחלוקת

מחלוקת מ׳ • דיני ביצה שנולדה ביו״ט וכל דיני מוקצה	קל״ז • ע״ב
וגולד ודיני הכנה ודין ביטול כלי מהיכנו	קל״ז • ע״ג
מחלוקת נ׳ • שמור ומצן כמה שיעורם	קל״ם • ע״ב
מחלוקת נ׳ • כל דיני שחיטה ודיני כיסוי ודיני שכין	
ביו״ט וכל השייך להלכות אלו	שם
מחלוקת ס׳ • דיני הולכת סולם על שובך ושל עליי	קמ״כ • ע״ב
מחלוקת ס׳ • דיני הכנת יומים ליו״ט וכל דיני אם מצא לא כמו	
שהזמין • ודיני לידת בנים ושופות ביו״ט וכל הדינים השייכים לזה	שם • ע״ד
מחלוקת ע׳ • מלאכול העלי לקנאב עליו בשבי	קמ״ד • ע״ב
מחלוקת ע׳ • נתינת עור לפני הדורסין ומליחת בשר ביו״ט	שם • ע״ב
מחלוקת פ׳ • סילוק התבילין ביו״ט ואם יש בהן ובשחיטה בכלים	שם
מחלוקת צ׳ • הוצאה מלבורה והמוחבת ביו״ט ודין בשיה שפשפה	שם • ע״ד
מחלוקת יו״ד • הולכת מלה ומקוה לבהן ודיני הפרשתם	
ביו״ט ודיני מלוות הקבניות	קמ״ה • ע״ב
מחלוקת י״ל • דיני דיבת מלח והבלין ודיני קיבוד וקבלוף	שם • ע״ב
מחלוקת י״ב • דיני בריכה והרקדה ביו״ט ודיני מחיצה ביו״ט	קמ״ו • ע״ח
מחלוקת י״ג • מהו מותר לטלות ביו״ט • ומנהיך לטהת מיו״ט למחל	שם • ע״ב
מחלוקת י״ד • כל דיני עיבוד הבשילין	קמ״ז • ע״ח
מחלוקת ט״ו • דיני הפלה ביו״ט שחל להיות בשבת	קמ״ח • ע״ב
מחלוקת ט״ז • דיני שבילת כלים ביו״ט שחל להיות בח׳ בשבת	שם
מחלוקת י״ח • לשהות בשביל זולתו ביו״ט	שם • ע״ה
מחלוקת י״ח • דין להחם מתין לרתיכה	קמ״ט • ע״ב
מחלוקת י״ט • ג׳ דברים שבין ב״ש לב״ה	שם
מחלוקת כ׳ • לזקוף לאת המטרה • וכל דיני כבוי	
ולכחול אחת בעין ביו״ט	שם • ע״ב
מחלוקת כ״א • הפיות בשת ביו״ט • ולנעול הפיות וכל דיני מוגבר	ק״נ • ע״ח
מחלוקת כ״ב • בלוזה מקום מלקטין עניש ביו״ט וכל דיני	
קניות עניש וכמה מביקין ובמה מין מסיקין וכל דיני היקוני מגת	שם • ע״ב

לוח הטעות והתיקונים

כבר התנצלו המניהים הראשונים כשם שא״א לבר בלא תבן כך א״א לספר בלא שגיאות • והנה הסיבות רבו כמו רבו • יש שיצאו מת״י כותבם ויש שיצאו מתחת מכבש הדפוס • ובכמה דברים שהי׳ נדפם בדפוס הקודם בטעות והונה בפירוש שער החדש • וכעת הנגה בפנים כפי הנהת הפירוש • לכן הקרמתי לפרש זה למען שלא יהא המפרש כמתעתע בעיני הקורא :

א ע״ב • שורה מ׳ • ל״ל דכבדא בקדירה כמנפי נפשה כו׳ :
ע״ג שורה ד׳ • ל״ל שלקו כחלא מיהו • כ׳ שוירא כו׳ :
בשער החדש לות כ״ה • ל״ל ה׳ בכ״ח לות רמ״ו :
שם בשות כ״ו (בד״ה ודא כו׳ בשמעי המוסגר ל״ל בשמ״כ דהוי לא זו לף זו יעי״ש) :

ב ע״ל שורה ז׳ • ל״ל דכבד נפים ביה דמע מממורי עלי ולא למריק כבולמו כך פולבו והיין כחב בעל כלבות מלן דממורי בעת לחחוכה לחיל דמע ומקוי בשמפונא דכבדא כו׳ (ובבכי יוכן בשער החדש לות כ״ח) :
ע״ב • שורה ע׳ • ל״ל ומי מיכא בי דוגי הוחי כבדא מבור ומ״ש כו׳ ול״ל לחי העמיד בי זוגי חותי כבדא מבור בכל עניו ולחני חם אלא הכבד בלחודי׳ :
בשער החדש לות כ״ם • ל״ל בחמ״כ הרב בשעי׳ ח׳ הות לשיפת כו׳ :
שם • ומה שהביא המכחת יעקב בשם המבריל דכ״ל כו׳ כל״ל :
שם בשער החדש לות ל״ב • ל״ל לות רמ״ז :
שם בלות ל״ה • בה׳ בב״ח לות רכ״ח כל״ל :
ע״ג • בשורה המחרונה ל״ל ודם הלב ה״ז בל״ח כו׳ :
בשער החדש לות מ״ב • ל״ל דלא למריק מיבור דבוק כלל וכן דעת רלשונים הרבה כו׳ :
לות מ״ג • ל״ל בה׳ בב״ח לות ל״ו :
לות מ״ה • ל״ל בדיני ניד לות קי״ח :

ג ע״ב שורה י״ב • היכא הות מוקף בשני חלחי לבנים :
ע״ג • שורה ז׳ • קורדינא בלע״ז וגרסי׳ הכם מבמיק הות והלייה מבור לא מבמיק הות והלייה בבי ובי׳ בשר מבושה כו׳ כ״ה בדפוס לבוב :
בשער החדש לות ע״ד • ל״ל ולעיל בדיני כבד לות י״ז הוכח כו׳ :
שם לות ל״ג • ל״ל ל״ל לבבי נקם כו׳ :

ד ע״ח • שורה ב׳ ל״ל ניהך השוף וכגפיו מלא כו׳ וכ״ה בדפוס לבוב :
שורה י״ם מיקוו קוי מממיני מי דן ביה מידי שרי ואי לא מבור • ל״ד מממיני ומבים הבחיבה מדב דייב מלבדין מי דן בי׳ מידי שרי ואי לא מבור ובסק החלבאבי כו׳ כל״ל :
בשער החדש לות קכ״ד • ל״ל דהגידין שבגף השוף כו׳ :
לות קכ״ה • ל״ל ה׳ הלב לות מ״ב :
לות קל״ם • ל״ל ועיין בחוס׳ ע״ז ד׳ ל״ה בשל חורה כו׳ יעו״ש ועיין ה׳ ל״ה ח״ח לות כ״ח ומ״ב :
ע״ב • שורה ח׳ • ואיני רואה ליחול האות מוללין כו׳ כל״ל :
בשער החדש לות קמ״ב • ובדדיית ילקדירה כו׳ כל״ל :
ע״ב • שורה ל׳ • נדדיים ומלאים בעורות נרוחמין כו׳ כל״ל :
בשער החדש לות קל״ד • וכן בה׳ ממן מ״ב ליהת • ל״ה ל״ל שקורין לבוש בלע״ז ודע כו׳ כל״ל :
בלות קל״ד • ושוב מממיל כעין לחר וכחב וכי דוני כו׳ כל״ל :
לף זו יעי״ם :
בלות קל״ם • ה׳ בב״ח לות רי״ח :
בלות קל״ז בסופו • בם׳ ממדם גמוח כו׳ קם״ג :
בלות קל״ח • בה׳ בב״ח לות קל״ח ושם לות מ׳ ולות ר״ב כל״ל :
בלות ר״ד בסופו • בה׳ בב״ח לות קם״ב כל״ל :
בלות ר״ח • וכב״ח עם״ו מממ״ח כו׳ כל״ל :
בלות רם״ו • כדיני גיד לות ע׳ והחם כ׳ כו׳ כל״ל :

ז ע״ל • שורה יו״ד • הקערה ולמ״כ (ר״ח ולח כן) מוחר להעלות כו׳ כל״ל :
בשער החדש סוף לות רכ״ם • ל״ל בה׳ בב״ח לות קם״ב ולות קל״ב :
בלות רכ״ו בסופו • ל״ל יעו״ש ביהיב בלות קל״ח ולות ר״ם :
בלות רל״ג • ל״ל בה׳ בב״ה לות ל״ג ולות קל״ב :
בלות רל״ם • ל״ל בה׳ בב״ח לות ל״ד :
בלות רל״ו בסופו • ל״ל בה׳ בב״ח לות קם״ב ולות קל״ב :

ח ע״ל שורה י״ב • כיצה בשני לילכן מבמחת כ״ם בדפוס לבוב :
ע״ב • שורה י״ל • ולח הכהף בידו ומחמיל כו׳ כ״ם בדפוס הל״ל :
שם • שורה י״ם • ומלינין ממנו גיד לחד ולחנו כו׳ כ״ם שם :
שם • שורה כ״ב • בבשל וכן נ׳ כו׳ כל״ל :
שם • שורה ל״ז • כיהוע בלוחפת עם כו׳ כל״ל :
בשער החדש לות מ״ב • עיין לעיל ה׳ דם לות ק׳ כו׳ כל״ל :
ע״ב שורה י״ד • שבו גיד השפה ומוהך הזכרות כו׳ כל״ל :
שורה כ״ד • עד קלות השני והות נלקה כו׳ כ״ם בדפוס הל״ל :
ע״ד שורה ל״ב • וכל כלי שבחל במחק כו׳ כל״ל :
שורה ל״ג • ליוה להבמיק מכל כלי שבחל כו׳ כל״ל :
שורה ל״ד • בין בדם ומשבבבת שהמחיר כו׳ כל״ל :

ט ע״ב שורה י״ח • ול״ל מוהם בחוך מוהם ומשבבבת בהא דמפקיד כו׳ כ״ה בדפוס לבוב :
בשער החדש לות ל״ב בסופו • ל״ל בה׳ בב״ח לות רע״ד :
בלות מ״ח • ועיין לקמן לות ל״ד ולות כו׳ כל״ל :
בלות מ״ם • ל״ל ביו״ד כי׳ ל״ח כעוף ה׳ :
לות ל״ב • ל״ל מה שכחבם על הגיליון שם בקדושין כו׳ :
שם בסופו • מיהו בממן כלום • ובן שפק רב הלי בידון בשם מקח וממכר שער נ״ה :

תום כ"ו · ל"ל ועיין בע"ז שם בו':
תום כ"ז · ה' נב"ת תום ס"ב יעו"ם כנ"ל:
תום פ"ג · בסוף"ח סי' המ"ז כנ"ל:
תום פ"ה · בה' נב"מ תום ל"ת · כנ"ל:
תום פ"ז נסופו · בה' נב"מ תום קכ"ד:
תום פ"ם · רק דלמהר יו"ם יבערנו · ול"ל דלא מייתי רק דאין עובר בשהייהו · ועיין בתום' שבת כ"ם ב' נד"ה רב אבי בו' שכ' דכל שמשהה לתעתת לבערו אינו עובר יעו"ש אין ראיה מזה ועיין בע"ז מה"ת סי' ל"ת ובנפה"ח שיף שער ג' וכמ' קהלת יעקב בשמחים שם · ועיין לקמן בה' ממן ח"ח בתוס' ע"ד · ועי' בא"ח סי' תמ"ו כלל"ב:
תום ל' · בה' נב"מ תום פ"ם כנ"ל:
תום ל"ו · ל"ל יהודי ל"ל ום שחוסרין תורו ומצריכין להשהות מעט מחר בשבת ועיין בתום' מועד קטן ל"ז ב':
תום ק"ה · ל"ל ועיין בתום' הוריות ל"ז ה' ד"ה אמר בו':
תום ק"י בסופו · ל"ל ועיין לקמן תום קי"ם:
תום קי"ח בסופו · ל"ל לקמן תום קל"ב:
תום קי"ב בסופו · ל"ל לקמן תום קכ"ח:
תום קי"ח · ל"ל בסופו לעיל תום מ"ו:
תום קי"ם בסופו · ל"ל לעיל תום קי':
תום קכ"ח בסופו · ל"ל לקמן תום קל"ב יעו"ם:
תום קכ"ו · ל"ל ובגליון המיסיר בכל בו':
תום קכ"ז בסופו · ל"ל כמבואר בתום קכ"ד:
תום קל"ה בסופו · ל"ל מתות ס"ו והלאה:
תום קל"ם בסופו · ל"ל לעיל תום קי"ח:
תום קמ"ב בסופו · ל"ל ועיין תום קמ"ה:
תום קמ"ה · ל"ל לעיל תום קמ"ב:
תום קמ"ת · ל"ל וכמבואר בתום קמ"ב:
תום קל"ת · ל"ל בה' בב"מ תום קנ"ו:
תום קם"ח בסופו · ל"ל בה' בב"מ תום רע"ת:
בתום ק"ל בסופו · ל"ל בב"מ תום ר"ם:
יג ל' בשער החדם תום ה' · ל"ל עיי"ש תום י"ה ובתום ס"ע ובתום ק"ד:
שם · ל"ל בשער זה תום קמ"ו:
שם בתום ו' · ל"ל לעיל בה' ניד תום ק"ו:
שם בתום ל"ד · ל"ל בה' תום ל"ה ולקמן תום קם"ה:
שם בתום מ' בסופו · ל"ל לקמן תום יו"ג:
שם בתום מ"ב בסופו · ל"ל לקמן תום ע"ג:
שם בתום מ"ז בסופו · ל"ל תום ק"ל:
שם בתום נ' בסופו · ל"ל לקמן תום רם"ת:
שם בתום נ"ת בסופו · ל"ל לקמן תום רם"ב:
שם בתום נ"ב בסופו · ל"ל דזה בתום ק"ת:
שם בתום ס"ה בסופו · ל"ל תום קל"ד:
שם בתום ס"ת בסופו · ל"ל לעיל תום מ"ג:
שם בתום ע"ת · בה' ניד תום קל"ת כנ"ל:
שם תום ע"ב · מ"ש שם והכי הקדימה דבר שבמקין בו' אין ע' צ"ע לכאן (הן אמת דיש דיעות דכלי חיסור אין בטל ביין ש"ך סי' ק"כ ס"ק מ' ובמחבושים שם ובמ"ת סי' תמ"ז ס"ק מ' יעו"ש) רק דכיון ד"ק דאין לו דין חיסור בב"ח דלאור במשהו ובמבואר לקמן בתום נ"ת יעו"ש מ"מ יש לתמוה כ"מ בין כלי בנאמר מבואר חיסורין בכלי שלאחר מבב"ת יעו"ש בי"ד סי' נ"ת סעיף ה' יעו"ש היטיב ובמחבושים לענין נשבר וגבולה:
תום ע"ד · יעו"ש תום קל"ת בו' כנ"ל:
שם · ועיין בה' ניד תום ק"ת כנ"ל:
טז ע"ת בסוף פ"ו · ס"ת תחן דשלמת בו' כנ"ל:
בשער החדם תום פ"ה · ועיין בס"ק שם שתמה בו' כנ"ל:
תום פ"ם · ה' ניד תום ל' ושם כנ"ל:
תום ל"ת בסופו · ל"ל בה' ניד תום פ"ה:
תום ל"ב · יעו"ש תום קל"ת כנ"ל:
תום ק"ת · הוכיח לעיל בתום ל"ב דתה"ג כנ"ל:
תום ק"ב בסופו · ל"ל לקמן תום קכ"ג:
תום קכ"ג · ל"ל וס"ג דתלה מ"ו בו':
תום קכ"ד · ל"ל בה' ניד תום פ"ז בו':
תום קכ"ו · ל"ל כוי ותני שיעור בו':
תום ק"ל · ועיין בר"ם פ"ב דעלה בו' וע"ע תום' שבת פ"ם ב' בד"ה מסורין וכו' ובתום' מנילה י"ת ל' ד"ה תני בו' יעו"ם:
שם · ולכן סי' רבינו לעיל תום מ"ז דג' מחלוקת בו' כנ"ל:
טז ע"ב בסורה המתרגמה · ל"ל והלכך כלי חיסור בו' וכ"ה בה' ממן מ"ב תום פ':
בשער החדם תום קל"ה · ל"ל בה' ניד תום ק"ד שם בו'
תום ק"ת · ל"ל יעו"ם היטיב בתום קכ"ד בו':

סם ע"ב סורה ב' · ומסתיפה ממתן מחלה בו' כנ"ל וכ"ה לקמן בה' ממן:
בשער החדם תום קם"ה · ל"ל לעיל תום ל"ד לת כ"ב וכ"ב בה' דם תום ל"ה כו':
תום קם"ם · כלתמרינן בגמן בחמבו בו' כנ"ל:
שם · ל"ל בה' תום כ"ו בו':
שם · עיין לקמן תום קכ"ב ותו"ב בו' כנ"ל:
תום ק"ע · בה' נב"מ תום ס"ב יעו"ם כנ"ל:
יח ע"ב סורה ס' · דניס שעט נקעה בב תמר לסוך לחוכלן בו' כנ"ל:
בשער החדם תום קכ"ו · ל"ל בה' ניד תום קל"ת:
תום ק"ל בסופו · לקמן תום ריו"ת כנ"ל:
תום קל"ז בסופו · ל"ל ועיין תום כ':
תום ריו"ב · ל"ל תום קל"ח ותום מ':
יח ע"ב סורה ה' · דעם בשר בפי כנ"ל:
בשער החדם תום רם"ת · לעיל תום ל"ג בחלק בו' כנ"ל:
יט ע"ג סורה ס' · ל"ל לוקח ומוכר בו':
בשער החדם תום ם"ת בסופו · בה' הרמב"ן סי' קע"ג ובלו"ז ת"ת כי' ם"ל:
כ ע"ג סורה ע"ו · ל"ל דרוב מעיין מ"ם מומחין ומומחקין הן:
ע"ל סורה י"ל · כנ"ל דבדיעבד דאמר נומהין לעם"י שאין מומחקין בו' כנ"ל:
בשער החדם תום ל"ז בתמר המוסגר ומהרהי על השור בו' · שוב מצאתי בים פם"ז דיבמות סי' כ' שהרגיש בזה:
שם תום ל"ב · שם ס"ם כל שתום וכ"ל דאמר ליה הלכתא בו' ל"ל ליה הלכתא כל"ש אמר שמואל משום דהוה שכיח כל"ק דבדיעבד ולישנא הלכתא בעלמא הוא:
כא ע"ג סורה ב' · ל"ל דהלכה כר"י דמציע עליו דר"ת ולא ממריך כאן בו':
סורה ע' · לת אמיר שאם יינם לב"ע בו' כנ"ל:
בתום ל"ז · ל"ל דלא ס"ל כשם"ב המדבר בים תוליו בו':
בשער החדם תום ם' · ל"ל עוד לתיתי בב"ח במבואר בו' כנ"ל:
בתום ק"ה · בסופו ל"ל ה' הפילון ח"ל תום ס"ב:
כב ע"א סורה ם' · ופריך מ"ם בתי בוהות בו' כנ"ל:
ע"ל סורה ל' · דהגן ניון שהתבו בשבין שמחך נה בשר לאסור לאוכלו בכותח ודווקא בו' כנ"ל:
כה ע"א סורה כ"ה · וחון לעולר משהו ולי לחמרת לחון לעולר משהו מלי מיכת בין ט' כנ"ל:
ע"ב סורה כ' · אבל לכאחלה לא ל' בעי · כ"ה בדשום לבוב · ים לדחוק דה"ק לכאחלה בעי לוזקא ל' שם:
ע"ב סורה ל' · תני לחד בעוף ותני ואחד בבהמה בו' כנ"ל:
ע"ה סורה ב' · ושמואל אמר אפי' בהמה לעוף:
בשער החדם תום ס"ת בסופו · ותום י"ג ותום כ"ע:
ל ע"ת סוף תום תיכר כ"ל דאולדת ריחה וכיולת נה:
ע"ב סורה כ"ו · כ"ל דסת כ"ם מהני אכ"ר ל"כ אכ"ת כוותי' דשנת כו' ועי"ש בם"ם ובכס"ם:
לב ע"ת במעלה ג' · בסורה ד' · לת אשכחן פלוגתת · כ"ל חילוק בין נסה שבנסה לדקה מן הנסה וע"ז כ' רבינו כי היכי דמחלקים בדקה בין נסה שבדקה ובין דקה שבנסה ל"ג מחלקים בנסה בין נסה שבנסה ובין דקה שבנסה:
ע"ב סורה י"ב · כ"ל דסגר דכוסות לאחו בו':
לג ע"ת סורה י"ת דאשכח הלכתא · אחר שם בשער החדם תום ע"ו · ול"ל עיין לעיל בה' דרוסה תום ל"ב:
לה ע"ב סורה ת' · ומכאה שניה בו' כנ"ל וכ"ל שכאה שניה:
בשער החדם בה' לב תום ב' · שוב מצאתי בעיקרי דינים תו"ד סי' ד' תום ת' תם"ב בזה:
שם בתום שימן תום ל' · ל"ל שם · והנה כל עיקר לאוך בו' שכל מיקפולי תקפולי לת בו' דאדרבה דווקא בו':
שם בתום עשם תום י"ת בתשכיהו · ל"ל שיהיה הכשר בו' ותיבת כוב ס"ם:
לז ע"ב בסורה תחכוה · ל"ל ומשמו למשה כשרה וב"ם:
מ ע"ב סורה כ"ה · תנא תלין בדופן ובשרה בו' כנ"ל:
סורה כ"ת · ולפי ני' רש"י זקניכו כך היה בו' ר"ל לאחוקי ני' הגה"ג דמייתי מתחלה בסורה ע"ו וי"ו דקוסיית הם"ם תיי והלאמר ר"י בר מניומי לא"ב ריחה שיקבה ודוקן סותמה כשרה בו' הוא קושם הא דר' אחתי' בדיק לה בשמוני בו' משא"כ ני' רש"י הוא בבי' לתיתא לעיכו בם"ם דמקודם מייתי הא דר' נחמיה בדיק לה בשמוני ותת"כ תי' להך קושיא ומי לאמר רב נחמן הכי והלאמר ר"ל ריחה שיקבה בו' יעו"ם:
סורה ל"ת · תי ל"ג ותי לת מריפה בסיפא דשמעתא ק"ו דתיתא בו' ר"ל מבוש לעולל נדחק לפרש דה"ק ותי לת מריפה ר"ל ותי ליכא מכה בדוקן מריפה וע"ז קאי הא דר"ל דר' בדיק לה בשמוני בו' ועי"ש כ' כאן בהשוכחו השניי' דאי ל"ג לה בשמיעות ניחא שפי' וה"ק בשלמא כאן מועיל בדיקת פומרין משום דאי לת מכשכשת תליא בהיכרא

הסירכא בדופן מבע"ח תחם בתרתי לומי דסריכן מתי מועיל הבדיקה: סוכה ל"ב • ולו גרסי' ס"ם ולו לע מביפה כו' כ"ע לע כמ שהחק לפרם בחלה דט"ק דתי תיכת מכם כדופן שליק בדופן וכשרה ולו ליכת מכם בדופן עביפה וע"ז צריך בדיקת הפוסרין תלת ס"ק בפלמת הבת מועיל בדיקה בפוסרין דתי לע מבצבן כשרה ותליגן בדופן • ולו לע רק מבצבן מביפה:

מא ע"ב סוכה ל' • ביני ביני מביפה תני ביני ביני כו' כ"ע: בתות עיבוחת בשער החדש תות ז' • כ"ע בתות יתר תות ה' מב"כ: בשער החדש תות עמת תות ת' • כ"ל ותות סבך תות כ"ב:

מב ע"ב סוכה י"ב • כום ומוף מיתם ים להם כו' כ"ע: שם ע"ד בשר החדש תות ג' • ושי' בתתי פ"ב דשבת שתילק בין דבר שהקנו חכמים מפסק לף שהוא מחמת פסק דתוריית דת"ס לבדך ובין שהחיוב עליו וודאי מ"ם רק שפסק לו תם ככר יבא תו לע ממיב לבדך יעו"ם היטיב לפי"ת ת"ם דברי הר"י כפשוטו כלי שום נתוש וים בזה מריכת דברים ובב"ח להלכך בזה ושי' בלת"ת ה' תבוא פ"ב: בשער החדש תות עמת תות ת' • כ"ל ותות סבך תות כ"ב:

מג ע"ב סוכה כ"ו • דתתרינן תתם סיינו תת דתשוחב הו"ל כ"ם כו' כ"ע:

מד ע"ג • בשער החדש תות ד' • ת"ל תית ליה דיעת תתרינת כתו כו':

נ ע"ת בשער החדש תות יו"ד בסופו • ת"ל תה נלעת שהוחת תת העבודה תילה שלת בחתה לוחה תוחה יו"ט שהדתה תפני כו':

שם תות נ' • תיכו י"ל דלווקת בחותר לעלות כו' כ"ע:

נא ע"ב • בשער החדש סוף תות ע' • ושי' בתו"ח ה' תילה סי' ק"נ יעו"ם:

נב ע"ד סוכה ה' • תתן דתדתי לה לנוחה דלת כו' כ"ע:

שם סוכה ו' • ותית ת"ד דלת דתי לנוחה ולת צריך לפשוטו כו' כ"ע:

סוכה ז' • עכלה עד תיכת רתוי לניחה כדנרסינן כו' כ"ע:

נד ע"ב בסוכה התתרונה • ת"ל דכתיבת תדוכסוכתום תלת ה"ק כו':

בשער החדש סוף תות י"ת • ת"ל דכתיבת תדוכסוכתום תלת ה"ק כו':

שם תות כ"ה ברתתיהו • ת"ל כותייהו תתית ותם ניכתב כו':

שם בתות מ"ו • ת"ל ודוכסוכתום במקום שיער והוא כו':

נה ע"ת • בשער החדש סוף תות ה' • ת"ל ל"ד ב':

תות כ"ד ברתתיהו • ת"ל כתפיהן תל יד כו':

נו ע"ת סוכה כ"ו • ל"ל תלת לתיהך דר"י כו' כ"ע:

בשער החדש תות ט"ו • תבקית הם"ם הסם ל"ד ת' כ"ם ת' כ"ע:

נח ע"ג סוכה ה' • בין שתע ליהיה כי יביהך כו' כ"ע:

ע"ד סוכה ל"ב • ותביה ליה לטוח עביד כו' כ"ע:

סה ע"ד • בשער החדש תות ת' ומיותר • וכ"ל ועליה בשלמי כ"ל לבד תה בלשה לבתר כל הסלוות הללו תעלמו שוד בשלל ע"ז מהנתים שבזזו בתוהר בהקדמתו תל רביעו:

סו ע"ת סוכה י"ב • עמד ושבה מתתים כו' כ"ע:

סח ע"ת סוכה י"ב • בין בתוך תרוך מבחן כו' כ"ע:

סט ע"ב סוכה י"ז • שוהף עליהן תרוך מבחן כו' כ"ע:

עג ע"ת • בשער החדש תות ק"כ בראתיהו • ת"ל ובדעת רבנן קוברין כו':

עה ע"ג בסוכה ל"ב • ויהיה שם שמוע לויתתר כו' כ"ע:

עו ע"ד • בשער החדש תות ת"ב בסופו • ת"ל בתתת תבית תת ה' • ת"ל דקת"ל דלת כרת יהודת שם כו':

ע"ב בסוכה התתרונה • ת"ל שעופדת מחת תעכב תו לפון לרוש כו':

ע"ד בסוכה י"ב • וכביכו לתייהי טעמת כו' כ"ע:

עא ע"ת בשתת תדביר תות ת' • ת"ל בניכן בכל ענף לת פחות תכ"ם זיכין כו':

שם בתות י"ב • ת"ל וכן מייתי סריפב"ת כו':

שם בתות כ"ת • ת"ל וכר"ף ולה"ם סי' כ"ה כו':

עב ע"ד סוכה י"ד • מ"ם דל"י מסום דמעמיכה כו' כ"ע (וכמן ת"ל עוד מם"ב נלמן בסוף פ' סוכה):

בשתת תדביר תות ק"ת • מה שהקשיתי על הגר"ת שם פ"ד ע"ת יעו"ם שם ת' תמבן תניעזר מה שפי' בזה יעו"ם היטיב דהביב דברי סריפב"ת לסוגם תחתת ועי"ם מה שביתר דכרי הגר"ת:

עג ע"ג סוכה י"ח ולת בפלן שלמעלה מהן כו' כ"ע:

בשתת תדביר תות ק"נ"ו • שיב זכיתי לרתות בת' שבתי שתתה לרי"ץ גיתות ועי' בילתק יכון שם דהטיקה כדברי הטור יעו"ם היטיב:

עה ע"ג סוכה ו' • בלת ההת הסוכה עשויה מלינים • סוכה כו' כ"ע:

ע"ד בשתת סדביר תות י"ד • ת"ל בפ"ב תת סוכה עשויה כו' כ"ע:

בשתת תדביר תות מ"ו • שם הביתי דברי הרמ"ח ברמ"ח דערובין • והנה יש לתיהי דרש תיהי תשקים בהבנתו תדע דמתי קת פריך על בב יהושע בני' דרש תיהי ומתהר בתיובתת ליהבן דסבריהת ס"ל בב יהושע בני' דרש תיהי ומתהר בתיובתת ליהבן דסבריהת ס"ל עד ולת עד בבלל והיינו עד התחלת בן שם ולת בן שם בבל והיינו בן תמם • ושוד דתתי קתקשה ליתת תיהי היובתת דר' יהלי ודים לקים והוהך לתלק בין תיהי לתבוה בתתת לליהי ליתת דסם ס"ל עד ולת עד בבלל • והנה תתרבי לבתרו הנה בהבריהת דלעיל תבואר בסתיתות דקשן שהריך לתתו יוהת בעירוב תתו • והנה ר' יהלי וים לקים ביתרו כ"ת כשי שיטתו והנה לכל המחוהר הוא בן ר' לביתת הרת"ם ולת יוהב וכב תפי ס"ל דבן שם יוהת נתי בעירוב תתו • והנה רב יהושע בבי' דרב יוסף עליו בדרוש יוהת בעירוב תתו בתרי גווני קתתר תדת בשתות תבן שם שת"ל בבל לטירוב • ותידך בן שם יוהת בעירוב תתו בשירבה עליו • והשתת הקשה שפיר תי ס"ל דעד ועד בבלל קשיא שפיר בשפטות כתת"כ רס"י ז"ל דהבריהת ס"ל דשתות תשם וכן שם היכם שוה • ולפ תי היתה דעד ולת עד בבלל ת"ת תבואר כתן דדווקת על בן שם יוהת בעירוב תתו בבל בן שם יוהת בעירוב תתו בבל בן שם יוהת בעירוב תתו בבל

קמו ע"ד בפתח הדביר בד"ם ודע שוד כו' • דלמי סדלקה עושה מעוה סמיל הדלקה בתקומה כמינן כו' כל"ל :

קיז ע"ד בפתח הדביר לוח מ"ו • ל"ל דמדברי מי' לגבי שם משמע קלת דגם הל"ן ס"ל דהוי מדרבן כו' :

קיח ע"ב בפתח הדביר לוח מ"ז בדלמן • ל"ל ובספיקא דרבנן בכל בדיקת ממן כו' :
ע"ג לוח ס"ה בסופו • ל"ל וכבר בפי מולדה מהו :

קכ ע"ל סוף לוח ע"ם • ל"ל ועיין לקמן לוח ס"ג :

קכא ע"ב לוח קמ"ח • ומ"ת לת הסבים לזה כו' כל"ל :
שם בתחלסו המומיות • ומה שכתוב בלוח קנ"ח ל"ל בלוח קמ"ב ומ"ם בלוח קמ"ם שייך לעיל בלוח ק"ל שייך לעיל בלוח קנ"ח :

קכב ע"ד סוף לוח מ' • ל"ל בה' בב"ח לוח ס"ה :
סוף לוח מ' • ל"ל בה' בב"ח לוח ע"ן :
בלוח מ"ב • ל"ל בה' גיד לוח קל"ח ובה' בב"ח לוח ע"ב :
בסוף לוח מ"ב • ל"ל בה' בב"ח לוח פ"ד :
בלוח מ"ד • ל"ל בה' בב"ח לוח ל' :
בלוח ס"ה • ל"ל בה' גיד לוח ס"ה ובה' בב"ח לוח ל"ת ועיי"ם
לוח ס"ב בסוף דם"ל כו' :

קכג ע"ת סוף לוח ס"ד • בה' דם לוח קל"ו כל"ל :
לוח ס"ה • ע"ו ע"ה ב' כל"ל :
ע"ב לוח ע"ב בסופו • ל"ל בה' בב"ח לוח קל"ד :
בסוף לוח ע"ג • ל"ל בה' בב"ח לוח קל"ת :

קכה ע"ב בסוף לוח כ"ן • ל"ל ה' בב"ח לוח ל"ח :
בלוח ס' • בה' גיד לוח ק"ד ומס"ב כלן בסס הרי"ף עיי"ם
בלוח ע' ומה שהביא כלן בסס השמלמות עיי"ם בלוח ס"ת כל"ל :
בלוח ס"ת בסופו • ל"ל ועיי"ם בלוח ס"ב יעו"ם :

קכז ע"ת לוח י"ג בסופו • ל"ל ה' בב"ח לוח קכ"ד :
לוח י"ז : בה' גיד לוח ל' כל"ל :
לוח י"ם • בה' גיד לוח ל' כל"ל :

קכח ע"ע שורה כ"ם • כוומיה לקיים מנוח שימור כו' כל"ל :

קל ע"ב בפתח הדביר לוח קס"ו וקס"ז בתחלסו המומיות ומה שבלוח קס"ו ל"ל בלוח קס"ו בסוף לוח קס"ו ומה שבלוח קס"ז ל"ל בלוח קס"ו :

קלו ע"ת לוח ט"ם ולוח ם"כ ג"כ בתחלסו המומיות ומה שבזה ל"ל בזה :

קלח ע"ע שורה מחרונה • ל"ל כמו שפירשתי בשורה • עיין ס' שורה סוף חלק ג' :

קמג ע"ב שורה ג' • ם"ת מדר"ח חלת ושת כו' כל"ל :
שם שורה ד' • כולהי' ההם וכ"ם כו' כל"ל :
שם שורה ס' • מוסיס ל"ם וה"ה על כו' כל"ל :
שם בפתח הדביר לוח י"ת • ל"ל מלינא דרבנן דמוקי כו' :

קמט ע"ד לוח כ"ם • ל"ל דלמ קל מפיש בהדי' חבל מר קל מפיש בהדי' כו' :

ספר העיטור

עם פירוש הנקרא בשם

שער החדש

אחל בשמך רחמנא וחנינא • (א) חלק השני הכשר הבשר

מתוך שפרשו (ב) רבותינו הכשר הבשר (ג) ובעניני השחיטה
אף אנו פירשנו הכשרה (ד) בשעת השחיטה בד' חלקים
דם חלב וגיד ובשר בחלב (ה) וסימני חנבים • הראשון איסור
דם • נרסינן (ו) בכתובות כ' ע"ב דם שחיטה בבהמה (ז) ובחיה
בין טמאה בין טהורה בין נחירה (ח) בין עקירה דם הקוה
(ט) **דם** שהנפש יוצאה בה חייב עליו דם טחול דם הלב דם ביצים
דם חגבים (י) דם דגים דם התמצית אין חייבין עליו • (יא) ודם
השליל קי"ל כר' יוחנן לדברי המתיר בחלבו אוסר בדמו ודם השליל
בן ח' חי או בן ט' מת אסור כדתנן בחולין ע"ד ע"ב השוחט את
הבהמה ומצא בה (יב) בן ח' חי או בן ט' מת קורעו ומוציא את
דמו • ונרסינן (יג) התם דם הכליות ודם האיברים הרי אלו בל"ת
(יד) ונ"ל בפ"ק דבריתות מקראי דאמר רבא חמשה לאוין האמורין
בתורה בדם אחד לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לחיה ולעוף
וכו' ומסתברא (ט) לן משום דלא תני דם הכליות ודם הלב הוא
דמיבעיא (טו) כבדא מה אתון ביה דאיכא למימר כיון דהיא נופא
דם היא ושריא (טז) כדאמר אשר לן דמא התיר לן כבדא דמא
דפריש מניה נמי שריא אפילו מדרבנן ואפילו מליחה לא בעי או
דלמא איסורא דרבנן מיהו איכא (יז) וצרפתי אומר פי' דמסקנא
אי כר' אלעזר דאמר פולטת ואינה בולעת או כר' ישמעאל ואמרינן
עלה ר' אמי שליק לה ואכיל לה בלא מליחה וחליטה • ש"מ דם
הכבד לאו כדם האיברים הוא מדקאמר למיסר נפשה לא קא
מיבעיא לן שמעינן דכבדא באנפי נפשה לכ"ע כשרה ולא קמיבעיא
לן אלא עם הבשר לאסור מה שבתוכה ואתו למיפשטה מהא דר'
זריקא דקריבו ליה קניא בקופיה ולא סלקא דהא רב אשי אתקיף
עליה ואמרינן פי קנה חוץ לקדירה הוי • א"נ מיחלם הוה חלטו
ליה מעיקרא ש"מ דרב אשי לא שרי ליה אלא בחליטה ואע"ג
ג) דמשמע דס"ל לרבא דבהדי בישרא נמי שריא ש"מ רב אשי
ודאמרינן סבר ר"פ קמי דרבא למימר חליא אסור וא"ל רבא אי
חליא

נתיבות שמואל ה) ל"ל מדלא קתני דם הכבד ודם הלב הוא במיבעיא כבדא כו' • עיין תוס' חולין ק"י ע"ב ד"ה כבדא בא"ד וכרמ"ה ס"י כ"ז : ג) דהכריס מעורכבין וכל"ל ומע"ג דמשמע דכ"ל לרבא דבהדי בישרא נמי שריא כדלתמיכין סבר כ"פ כו' דמשמע דלא חליפה כו' מ"מ משמע-לכאורה מסי דלא שרי כו' :

שער החדש

(א) **חלק השני** • נ"ל חלק הסני מכלל הספר של ספר הטיעול
הקדום הזה • ת"כ י"ל דקאי אשער הזה דסות
חלק הסני שבחלק הג' מה' שחיטה שהוא חלק הנשחט יעו"ש היטיב
בדברי רבינו : (ב) מתוך שפרשו רבותינו כו' טוענת רבינו לפי
שיסד ספרו הנוכחי על המתמר בחולין ע' ת"ח לריך שילמוד
ג' לבריס כתב שחיטה ומילה ורב חגיגת בר שלמיה מסמיס דרב
חמר תף קטר של תפילין וברכת חתנים ואילים ופי' ר"ת דכתב סות
טוסח הטעות וע"ז יסד חלק הת' מספרו זה לבתר כל טוסחי
הטעות ודיוטים ויתר הדברים סידרן בחלק זה ושי' לקמן בה'
שחיטה בחלק שוחט ולדש יעו"ש • ושנה לפי"ז אין מקום לדיוטים הללו
שסיפר כאן לכן הקדים רבינו לחת טעם לפי סדר"ל בחמ' חולין
ביחרו העתיקים הללו בחלק המדברת בענין שחיטה לכן גם סות
סולך בדרכיהם בזה ופשוט : (ג) בעניני שחיטה כל"ל לו תרי
מילי קתני חדא שפירשו אלו הטעיות • ושנית שפירשו זה בעניני
שחיטה לכן גם סות עשה כן : (ד) בשער השחיטה כל"ל : (ה) וסימני
חגבים • נ"ע שפחח בד' וסיים בה' דבריס • ופיל הת"ל כתב בשער
הזה סימני חגבים (ולין לומר דכוונתו על מלי דכתב בסוף דיני
גיד יעו"ש הזה לא מיקרי סימני חגבים) לכן כ"ל כי ע"ש הוא ונ"ל
וסימנו חגב"ד והוא ר"ת על סימני הסלכות (ועי' יומא י"ח ת'
וע"ג כ"ע ת') ויש עוד רמז לזה חגב ד' כי ים ד' מיני חגבים
כמבואר בתורה ובחולין ס"ה ת' יעו"ש ויתכן להיות דרבינו כ' וסי'
דמ"ב (ר"ת דם חלב גיד בשר) ושמעתיק שמע ועשה והבין כי
כוונתו סימנים לחגבים : (ו) נרסינן בכריתות כ' ע"ב כו' כנ"ל :
(ז) בבהמה ובחיה ובעוף בין עתלה כו' כנ"ל : (ח) בין עקירה
כו' עיין תוס' שם בד"ה דם עיקר כו' דסיימו דם משחיטה שהיתה
תחר עיקור יעו"ש : (ט) דם שהנפש יולאה כו' לפיכך אי במשהו
שם דם הקזה שהנפש יולאה כו' וכן אי' בתוספתא שם פ"ב וכתבו
שם התוס' דה"ה לדם שחיטה וכל תיוך שבעיין דווקא שהנפש
יולאה בה ושת דנקט דווקא חלל דם הקזה היינו משום שתין רגילות
להקיז כ"כ שהנפש יהיה יולאה בה יעו"ש היטיב ותמה לני' רבינו
בוולתי הוא כן ונקי תכל הדמים דקתניב ות"ל לשום דוחק • ולתיתי
להלמ"ת פ"ו מהמ"ת פ"ב על תם"כ הרמב"ם וז"ל לין תייבין כרת
חלא על דם היולא בשעת שחיטה ונחירה אי התזת הרתם כ"ו שים
בו תדמומית ועל דם הכבוס בתוך סלב ועל דם הקזה כ"ו שהוא
מקלת ויולא כו' וכ' ע"ז הלמ"ת דהרמב"ם לא ס"ל לתוס' רק ס"ל
דבדם שחיטה כיון שהוא ממקום שהנשמה יולאה בו שפת הסיומים
דתלו בזה מיומת כל דם סיולא קוי דם הנפש יעו"ש ולא ידעתי
ת"ל

חליא אסור איהו נמי אסור מ"ט דהדר בלע (יח) דמשמע בלא חליטה נמי שרי • ג) ומספקא לן (יט) במלחא נמי שרי וה"ג בירושלמי (כ) בתרומות ר' יוחנן בן נורי אומר כבר אוכרת ואינה נאמרת • ר' ירמיה שלקו (כא) בחלמא מהו ר' זעירא לא אכיל מימיו רב אמי שלקה ואבלי ליה וא"ד מלחה רב אמי ואבלי ליה ומר רב יהודאי אמר (כב) לבשולי לחודיה בקדירה ושדרי ממתיבתא (כג) מר רב יהודאי מפלא ומבהק ואעפ"י שיש לישא

נתיבות שמואל ג) ל"ל ומספקא לן במלחא נמי שרי :

שער החדש

ח"ל מהכי דזה לא מיבעיא ליה דפשיטא דהלכה כר"ח דק מספקא ליה למיסר מחיטה וע"ד שכ' התוס' שם ד"ה דתנן כו' יעו"ש : (יח) דמשמע בלא חליטה כו' לא זכיתי להבין דלמך ב"מ דבלא חליטה נמי שרי מ"ש דבלא חליטה אסור ומוסר לאחריני ספיל דבבשר מחר בולע ממנו והא דשרי בבר מחר הוא דווקא ע"י חליטה כיון שלמחר הדם בהוכו שוב חיטו יולא כלל ולכן חלא שרא ומיהו נמי שרי מכל בלא חליטה מוסכת שלא הבשר וע"ש ט"ם בד' רביעו ולריך להבחם דבריס דס"ק דרך מהי ורבא דמיירי בחליטה סיינו לסחיטו בשלר בשר מכל לדידיה נופיס חפי' בלא חליטה נמי שרי ותע"ש דלכחורס מדברי רבא משמע דבלא בשר בעי חליטה מ"מ מדבר מהי משמע דווקא בהדי בשר בעי חליטה מכל חיטו בגמרא שרי בלא חליטה : (יט) במלחא נמי שרי • ופיי"ו בכיומת ר"ח ולהחוסרים ל"ל דהיכוחלמי מייילי לעיין עלמה דבלי חליטה גס היא עלמה נחסרת ובחליטה היא עלמה מוסכת מכל חוסרת מחיניה והא דמיבעיא לן שלקי בחלא סיינו חם לחומרים דחחליטה מועלת לו ומסקנת היכוחלמי לחחליטה לו המליחה מועלת לו לעלמו (אבל יותר נראה ד"ל דהיכוחלמי פליג עם הס"ם דיקן) וה"ק ר"ז לא אכל כבדא אבל ר"ח הוא שליק ליה ואכיל הו מלח ליה ואכיל דבשר"ג חיטה נאסרת : (כ) בירושלמי ריש"ב כו' תרומות פ"י ס"ו : (כא) בהלא מהו כל"ל לפיטו אי' בחלב וע"ל דמיבעיא ליה לעיין שמוניות דאיסור חם נאסר או לא (שוב מלאתי כן בעזר"ה בכרתי ופלגי סי' ע"ג והכאתי ושיין בפיי מסה שבועות בחולב ופי' חומץ יעו"ש שוב ראיתי בפמ"ג ובאחו"ד דכולם נהלו בדברי הכו"פ והולו לי הוא לדידהו חזי להו ני רביעו הוו סדרו בהו : (כב) אסר לבשולי למוליה כו' • כל"ל : (כג) מר רב כו' • עיין ספר הפרדס סי' רכ"ה יעו"ש היטיב : (כד) החמיר בדם כו' • כמבואר בירושלמי חות רמ"ד : (כה) ובסוחא בבב"ח כו' • עיין חולין ק"י ח' ועי' פ' בב"ח כל"ל : (כה) ובסוחא בבב"ח כו' • עיין חולין ק"י ח' ועי' פ' בב"ח חות רמ"ד : (כו) דליכא מאן דאסר • ומדכ' דלא אבלי בבדא שליקא כלל כו' מבואר דאף בדיעבד אסור כל שלא נלנה מעיקרא והכי אי' ברי"ף וז"ל ולא שרי למיכל בבדא שליקא הלא היכא דעוו ליה מעיקרא ושלקי ליה בחר הכי אבל אי שלקי ליה מעיקרא אסור ע"כ ולמאי דנס בדיעבד אסור אבל הרא"ש בסי' כ"ז כדמיתי דברי הרי"ף ל"ג בדבריו אבל אי שלקי ליה מעיקרא אסור וכחב דרך לכחלה אסור למיכל בבדא שליקא אבל בדיעבד שרי דסח ר' אמי שלקי ליה ואכיל ועוד סחם מנחם בחרומות פ"י דחיטה נאסרת יעו"ש ועיי"ש הוס' ד"ה בבדא כו' דמשמע ג"כ דלבחלה אסור אבל בדיעבד לא נזכר שם וכ"כ הרשב"א בחי"ח שם ובחי' שם וכ"כ הטור שם"י ע"ג והנה הרמב"ם אסר אף בדיעבד כל שלא נלנה מעיקרא ומשמע דמן הדין אסור ועיין בחי"ח להרשב"א שהמה עליו וכן במ' שם ועיין בר"ן שם שהאריך בזה ועיין בב"י וכ"מ שם שהאריך לויישב דעת הרמב"ם דהרמב"ם ס"ל דאין הלכה כריב"ן דאמר בבשר אסורת ואיהא בלאסרת אלא דק במילחא דלעולם אסור אפילו בדיעבד ולא זכיתי לחורדיה בקדירה ושדרי ממתיבתא (כג) מר רב יהודאי מפלא ומבהק ואעפ"י שיש לישא

נתיבות שמואל ג) ל"ל ומספקא לן במלחא נמי שרי :

שער החדש

ח"ל מהכי דזה לא מיבעיא ליה דפשיטא דהלכה כר"ח דק מספקא ליה למיסר מחיטה וע"ד שכ' התוס' שם ד"ה דתנן כו' יעו"ש : (יח) דמשמע בלא חליטה כו' לא זכיתי להבין דלמך ב"מ דבלא חליטה נמי שרי מ"ש דבלא חליטה אסור ומוסר לאחריני ספיל דבבשר מחר בולע ממנו והא דשרי בבר מחר הוא דווקא ע"י חליטה כיון שלמחר הדם בהוכו שוב חיטו יולא כלל ולכן חלא שרא ומיהו נמי שרי מכל בלא חליטה מוסכת שלא הבשר וע"ש ט"ם בד' רביעו ולריך להבחם דבריס דס"ק דרך מהי ורבא דמיירי בחליטה סיינו לסחיטו בשלר בשר מכל לדידיה נופיס חפי' בלא חליטה נמי שרי ותע"ש דלכחורס מדברי רבא משמע דבלא בשר בעי חליטה מ"מ מדבר מהי משמע דווקא בהדי בשר בעי חליטה מכל חיטו בגמרא שרי בלא חליטה : (יט) במלחא נמי שרי • ופיי"ו בכיומת ר"ח ולהחוסרים ל"ל דהיכוחלמי מייילי לעיין עלמה דבלי חליטה גס היא עלמה נחסרת ובחליטה היא עלמה מוסכת מכל חוסרת מחיניה והא דמיבעיא לן שלקי בחלא סיינו חם לחומרים דחחליטה מועלת לו ומסקנת היכוחלמי לחחליטה לו המליחה מועלת לו לעלמו (אבל יותר נראה ד"ל דהיכוחלמי פליג עם הס"ם דיקן) וה"ק ר"ז לא אכל כבדא אבל ר"ח הוא שליק ליה ואכיל הו מלח ליה ואכיל דבשר"ג חיטה נאסרת : (כ) בירושלמי ריש"ב כו' תרומות פ"י ס"ו : (כא) בהלא מהו כל"ל לפיטו אי' בחלב וע"ל דמיבעיא ליה לעיין שמוניות דאיסור חם נאסר או לא (שוב מלאתי כן בעזר"ה בכרתי ופלגי סי' ע"ג והכאתי ושיין בפיי מסה שבועות בחולב ופי' חומץ יעו"ש שוב ראיתי בפמ"ג ובאחו"ד דכולם נהלו בדברי הכו"פ והולו לי הוא לדידהו חזי להו ני רביעו הוו סדרו בהו : (כב) אסר לבשולי למוליה כו' • כל"ל : (כג) מר רב כו' • עיין ספר הפרדס סי' רכ"ה יעו"ש היטיב : (כד) החמיר בדם כו' • כמבואר בירושלמי חות רמ"ד : (כה) ובסוחא בבב"ח כו' • עיין חולין ק"י ח' ועי' פ' בב"ח כל"ל : (כה) ובסוחא בבב"ח כו' • עיין חולין ק"י ח' ועי' פ' בב"ח חות רמ"ד : (כו) דליכא מאן דאסר • ומדכ' דלא אבלי בבדא שליקא כלל כו' מבואר דאף בדיעבד אסור כל שלא נלנה מעיקרא והכי אי' ברי"ף וז"ל ולא שרי למיכל בבדא שליקא הלא היכא דעוו ליה מעיקרא ושלקי ליה בחר הכי אבל אי שלקי ליה מעיקרא אסור ע"כ ולמאי דנס בדיעבד אסור אבל הרא"ש בסי' כ"ז כדמיתי דברי הרי"ף ל"ג בדבריו אבל אי שלקי ליה מעיקרא אסור וכחב דרך לכחלה אסור למיכל בבדא שליקא אבל בדיעבד שרי דסח ר' אמי שלקי ליה ואכיל ועוד סחם מנחם בחרומות פ"י דחיטה נאסרת יעו"ש ועיי"ש הוס' ד"ה בבדא כו' דמשמע ג"כ דלבחלה אסור אבל בדיעבד לא נזכר שם וכ"כ הטור שם"י ע"ג והנה הרמב"ם אסר אף בדיעבד כל שלא נלנה מעיקרא ומשמע דמן הדין אסור ועיין בחי"ח להרשב"א שהמה עליו וכן במ' שם ועיין בר"ן שם שהאריך לויישב דעת הרמב"ם דהרמב"ם ס"ל דאין הלכה כריב"ן דאמר בבשר אסורת ואיהא בלאסרת אלא דק במילחא דלעולם אסור אפילו

דאסר ואהפירי ביה רבנן בין לצלי בין לקדירה ואצרכיה קריאה שתי ושרב גראמר (כו) רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא בר רב נחמן וקריבין ליה תלת מאוין מחייה ובו' • אדהבי חזא להחזא סמפונא דכבדא דחזה מלי דמא א"ל אמאי תעבדו הכי א"ל היכא נעביד א"ל קרעינהו שתי ושרב ותחוביה לתותח(כח)ומדקאמר תחוביה לתותח ש"מ לצלי קאמר ואפ"ה אצרכיה קריאה ומסתברא לתומרא דהוא באפי נפשה לכ"ע שריא ומשום הכבד נפיש דמא ומקר בסמפונא דכבדא והיכא דלא קרע ליה (כט) קורעו לאחר בישולו ומותר • וכן מנהג בצרפת לנוקבו בסכין (ל) ומנהגינו אינו אלא בנקיבת השפוד • וכבד העוף בלא שום תתוך אלא ע"ג הגחלים וייפה הוא לנוקבו בסכין לחומרא לעשות סיג לתורה • וא"ד דדם הסמפונות לאו דם כבד הוא ומשום האי דמא דאית ביה אצרכוהו

נתיבות שמואל ד) נ"ל מכל דהורי דמיימ עיין לקמן בדבורי בזיעו :

שער החדש

בדיעבד סרי כו' וקשה כתב מו"ח סי' מהבשל לבדו בקדירה סרי בדיעבד בשלמא ומיהו בולעת מבל הקדירה לחסורם עכ"ל והנם סמוע ובדור דבריהם מיירי לבשלי עם בשר ע"י מלימה ולכן כתב בדיעבד מותר ושוב כתב דלמה נתבשל לבדו בקדירה בלי מליחה כלל דברי מבדד מבל הקדירה לחסורם וכן הבין הב"י והפריסה וכב"מ ובהיות כן ים לתמוה על הט"ז שהקשה לברי הטור מהדלי ומתוך כך העלה דהסק בדיעבד ברי"ם היינו לף שלא נעשה כך רק בורם הסורם כן ים לעשות לכתחלה עפ"י הורלתו לחמנם בלא נמלח כלל ים לסמוך בדיעבד לם בבר נעשה מעשה יעו"ם ל"ע דהרם"ל פסק בים"ם פ"ח סי' כ"ד להדיא חיפכא לחם נעשה בר"ת בדיעבד ים לחסור חמ"כ היה הורלתה חכם נ"כ מליף למעשה מבל הם נעשה לבדו ולא נמלח כלל ומתבשל בדיעבד לף בלי שום הורלה ים להכשיר יעו"ם היעב מ"כ קוביית הט"ז ונם חי' היינו עולה יפה לכחורם ורחיתי בפמ"נ שכ' דקוביתו היה דבשיעת ר"ת לא כ' דמתבשל עם בבר יעו"ם מבל נם זה לא ל"ל דמדכ' בסיפא דמתבשל לבדו ובריפה לא כ"כ חלמה דברי"ם מיירי דמתבשל עם שאר בשר (ועי' בם' תמים דעים סי' כ"ו ובתו"ז כאן בסכימו לר"ת דלם נמלח בשר יעו"ם) :

ולענין הם נמלח בבבד עם מידי דמיסור י"ל דאסור דהת דאיכ בולעת היינו דם ולא שאר חיסור ואת דמיבעית ליה לחבי דילמא דחיסורת דווקא היינו לחבי מבל לאוך חמורתי ולחתי דדמי מהך קרא דקופיה י"ל דפסיקא דמיירי דווקא בדמת ולא בשאר חיסור ים לעיין על הר"ם והרע"ב דמפרשים להמצה דחדומות דווקא בחיסור יעו"ם ויתולי משום דמסתקא ליה לחבי לכן מילתא דפשיטא נקטי חבל ל"ע דנפקא מינה חורבא לעיין נחסרת והנה רחיתי בחחרונים שהבו שכוונת הרשב"ת להסיר חף בשמנונים דחיסורת • ותני לף רחיתי להרשב"ת ז"ל בהדיא רק שב"ב לפרושי סוגיה דחבי דלדידיה מסתקא ליה ומילתא ספיקא דחורייתא לחומרא • ונם חבי לף נקט מילתא דפשיטא רק נקט לשון דלמא שמניות דחיסורת • חבל י"ל מדשקיל הרשב"ת ועני קושא בזה והחריבו בדבה"ב ובמשמרת הבית משמתא ליתא מיירי וב"מ קשה בתו"ז נבי לב והושא נ"ב בהג"ת סי' כ"ב • ומה מיסתם פשיט לחבי דמיירי נ"ב לעיין חיסורת דבבל עיין קחמר דחיכא נחסרת רק הא דמסתקא ליה לחבי היינו מי מיירי נ"ב לעיין דם וחוסר לגבי דם מו לף חבל זה פשיטא ליה דמיירי נמי לעיין שאר חיסורים ולכן פי' הר"ם והרע"ב לעיין שאר חיסורים וכ"ל כנלפע"ד (שוב מלחתי כן להמע"מ חות ח' ושו"ם היעב) וע"ע בהה"ת נבי לב מש"ל בזה שכן דעתו להחיר יעו"ם היעב :

(כו) רב הונא כו' • ולפיגונו היחת דבה בר רב הונא דחיקלע לגבי רבה בר רב נחמן זכ"ה בבבת קי"ע ח' : (כח) ומדקחמר מחוכי להחת כו' מבואר דמיירי בלצלי גרידא וכן דעת בה"ג שהביא לחפי' בלצלי צריך מחיכה וכת"כ ולא חמרינן כבב"פ ושוב כ' בשם בה"ג דקורעו לאחר בישולו ומוכח דהיינו ע"כ מעשה בבב"פ וכמו שכתבו התוס' והרח"ם י"ל דה"ק לכתחלה צריך לקרוע קודם הבישול ול"ח בבב"ם חבל בדיעבד סרי חבל ים פוסקים דלצלי גריעה לא בעי קרימה כלל ורק תוס דברי לקדירה מח"כ ומיושין בתת בשעת בישול לצלייה לף פירש ומח"כ בשעת הבישול יפרום לכן בעי קרימה ם"ו ומתוכי לחחת עי' בתים' ורח"ם ור"ן ובתה"ת להרשב"ת זכתי מח"כ בזה ומהריבו בזה קלא יעו"ם היעב • ומה דעת רבינו להביא רחיה מכאן חלמיד דהחתילו שלא לבשל רק לאחר לצלייה מדהתיר ת"ם כ"כ לפתן בלי דבתי קרימה דווקא וע"ן כתב לקתן ות"ל

קדירה • זתא דאסר לסיפר נפשיה לא קמיבעיא לי כתן שנשלו הסמפונות והיינו דכתב הרב ה"ם ברקה משום שוריינו קפיני אבל ד) דבבדא דאלימו ומצי למשקלינהו שפיר דמי • ולא (לא) דייק לך דאם אית ביה חותין הו"ל למימניתו בהדי זעמין דדמא • וה"ם כבדא (לב) אבל טחלא שכנא בעלמא והוא ואפילו בקדירה מותר כהא דשמואל עבדי ליה מחלא ביומא דעביד מילתא • ודריש מרימר (לג) כבדא בין מחלא תותי בישרא שרי עילוי בשרא דיעבד (לד) אין בין לכתחלה לא (לה) ומסתברא אפילו בקדירה קאמר (לו) ואי איכא בי דוני תותי בשרא נמי אסור ום"ש מדמא דבישרא דשרי אמרי דמא דבישרא שריק דמא דכבדא קאמי • ופסק רש"י (לז) שפודין שלנו שאין תלויין אלא שכבין אפילו תותי בישרא אסור וה"ה (לח) לכחל ובבד שנמצא בתרנגת אם

דדם הסמפונות לחו דם כבד הוא וע"ל דמעיקרא מיירי הסונית היכא דניטלו הסמפונות וכתן מיירי דלא ניטלו הסמפונות ולכן בשי קרישה ם"ו כו' • חבל דעת רבינו חינו כן דהכל מיירי בחל גונא כנ"ל לפרש המתך דבריו (ודע כי הרמב"ח בחי' ובחה"ת מפרש לה לענין מליחה ולקדירה יעו"ם היעב) וכ"מ קלת בחתיה דעים סי' כ"ח : (כט) קורעו לאחר בשולו כו' • היינו לאחר לגייתו ומבוא דכבב"פ וכ"ה מבואר בעוה"ע סעי' ג' דקאי לאחר הצלייה ובתו"ז רחיתי שכתב וז"ל ובתב הב"י כו' קורעו לאחר ביטולו ומותר הת לא לאכילה אלא לכתחלה עפ"י הורלתו לחמנם בלא נמלח כלל ים לסמוך בדיעבד הם בבר נעשה מעשה יעו"ם ל"ע דהרם"ל פסק בים"ם פ"ח סי' כ"ד להדיא חיפכא לחם נעשה בר"ת בדיעבד ים לחסור חמ"כ היה הורלתה חכם נ"כ מליף למעשה מבל הם נעשה לבדו ולא נמלח כלל ומתבשל בדיעבד לף בלי שום הורלה ים להכשיר יעו"ם היעב מכל מקום יש להכשיר בפמ"נ שכ' דקוביתו היה דבשיעת ר"ת לא כ' דמתבשל עם בבר יעו"ם מבל נם זה לא ל"ל דמדכ' בסיפא דמתבשל לבדו ובריפה לא כ"כ חלמה דברי"ם מיירי דמתבשל עם שאר בשר (ועי' בם' תמים דעים סי' כ"ו ובתו"ז כאן בסכימו לר"ת דלם נמלח בשר יעו"ם) :

ולענין הם נמלח בבבד עם מידי דמיסור י"ל דאסור דהת דאיכ בולעת היינו דם ולא שאר חיסור ואת דמיבעית ליה לחבי דילמא דחיסורת דווקא היינו לחבי מבל לאוך חמורתי ולחתי דדמי מהך קרא דקופיה י"ל דפסיקא דמיירי דווקא בדמת ולא בשאר חיסור ים לעיין על הר"ם והרע"ב דמפרשים להמצה דחדומות דווקא בחיסור יעו"ם ויתולי משום דמסתקא ליה לחבי לכן מילתא דפשיטא נקטי חבל ל"ע דנפקא מינה חורבא לעיין נחסרת והנה רחיתי בחחרונים שהבו שכוונת הרשב"ת להסיר חף בשמנונים דחיסורת • ותני לף רחיתי להרשב"ת ז"ל בהדיא רק שב"ב לפרושי סוגיה דחבי דלדידיה מסתקא ליה ומילתא ספיקא דחורייתא לחומרא • ונם חבי לף נקט מילתא דפשיטא רק נקט לשון דלמא שמניות דחיסורת • חבל י"ל מדשקיל הרשב"ת ועני קושא בזה והחריבו בדבה"ב ובמשמרת הבית משמתא ליתא מיירי וב"מ קשה בתו"ז נבי לב והושא נ"ב בהג"ת סי' כ"ב • ומה מיסתם פשיט לחבי דמיירי נ"ב לעיין חיסורת דבבל עיין קחמר דחיכא נחסרת רק הא דמסתקא ליה לחבי היינו מי מיירי נ"ב לעיין דם וחוסר לגבי דם מו לף חבל זה פשיטא ליה דמיירי נמי לעיין שאר חיסורים ולכן פי' הר"ם והרע"ב לעיין שאר חיסורים וכ"ל כנלפע"ד (שוב מלחתי כן להמע"מ חות ח' ושו"ם היעב) וע"ע בהה"ת נבי לב מש"ל בזה שכן דעתו להחיר יעו"ם היעב :

(כו) רב הונא כו' • ולפיגונו היחת דבה בר רב הונא דחיקלע לגבי רבה בר רב נחמן זכ"ה בבבת קי"ע ח' : (כח) ומדקחמר מחוכי להחת כו' מבואר דמיירי בלצלי גרידא וכן דעת בה"ג שהביא לחפי' בלצלי צריך מחיכה וכת"כ ולא חמרינן כבב"פ ושוב כ' בשם בה"ג דקורעו לאחר ביטולו ומוכח דהיינו ע"כ מעשה בבב"פ וכמו שכתבו התוס' והרח"ם י"ל דה"ק לכתחלה צריך לקרוע קודם הבישול ול"ח בבב"ם חבל בדיעבד סרי חבל ים פוסקים דלצלי גריעה לא בעי קרימה כלל ורק תוס דברי לקדירה מח"כ ומיושין בתת בשעת בישול לצלייה לף פירש ומח"כ בשעת הבישול יפרום לכן בעי קרימה ם"ו ומתוכי לחחת עי' בתים' ורח"ם ור"ן ובתה"ת להרשב"ת זכתי מח"כ בזה ומהריבו בזה קלא יעו"ם היעב • ומה דעת רבינו להביא רחיה מכאן חלמיד דהחתילו שלא לבשל רק לאחר לצלייה מדהתיר ת"ם כ"כ לפתן בלי דבתי קרימה דווקא וע"ן כתב לקתן ות"ל

(לג) לפחל עי' סי' ל' ת"ק ס"ק כ"ה יעו"ם :

(לט) אם הוא צלי הכל סותר דהא כבדא עילוי בישרא שרי בדיעבד דאמרינן כבכ"פ ה"נ שרי בדיעבד ואית מ"ד התם ה"ט דדם מישרק שריק וליתא דא"כ לכתחלה תשתרי אלא משום דאיסורא דרבנן הוא דקאסר ס) ובפסח שהוא צלי הוא נותן בני מעים לתוכו וכבד נמי בכלל בני מעים הוא • ואם בשלו (מ) בקדירה עם בשר בין תלוש בין מחובר משערין בס' בדם שיוצא ממנו • ולב דיוט ככבד בין לצלי (מא) בין לקדירה • וליכא למימר הענ"נ (מב) שהרי הכל מעורב בקדירה ובחתיכות • ה"ה כנוער (מג) את הקדירה דאמרינן גבי (מד) טעם חלב דאם יש טעם באותה קדירה אסורה ומשערין בס' דלא אמרינן הענ"נ אלא כשאין בו כדי ביטול בשעה שנפל האיסור כגון שנפל בחתיכה והחתיכה רובה ברוטב ומעוטה מגולה אבל היכא שהכל מעורב מתחלה ויש בו לבטל בטל בס' דבמיא בטילה ולא משערינן אלא בשיעור האיסור וכן הלכתא• והא דאמרינן (מה) לקמן פשיטא דבדידיה משערינן דאי בדנפיק מינה מנא ידעינן דווקא גבי כחל כמפורש התם • אבל בעלמא לא • (מו) והלב עצמו קורעו לאחר בישולו ומותר• תנן התם (מז) בכריתות הלב קורעו (מח) ומוציא את דמו וארז"ת ל"ש אלא בשל עוף שאין עוף שיש בו כזית • אבל של בהמה חייב כרת מיתיבי דם המחול ודם הלב ע"ז בל"ת ו)

(סמ) ההוא דאתיא ליה מעלמא • כי אמר מר דם דגופיה (ואי (נ) דם דילה ומשני) ואי דאתי מעלמא היינו דם האיברים בו' ומעלמא מהיכא אתי • אר"ז בשעת יציאת נשמה מישוף שריק • ובנ"א איפכא גרסינן • ונרסינן (נא) התם הלב קורעו לא קרעו קורעו אחר בשולו ומותר ומיתי לה (נב) בכיצד צולין אמר רבא האי מולייתא שריא א"ל אביי והא קא בלעי דמא א"ל כבכ"פ • (נג) וקשיא טהא דתנן הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו קורעו לאחר בישולו ומותר ומדקתני מותר ש"מ בבכ"פ • ומיהו לכתחלה קורעו כו' כדאיתא • ומשני שאני לב דשיע ואיפסיקא הלכתא מולייתא שרי ואפילו פומא לעיל דאמרינן בכבכ"פ הלכך שינויא דשני שאני לב דשיע ליתא (נד) ולקדירה ז) בכבכ"פ ולצלי לכתחלה קורעו ודיעבד קורעו אחר בישולו ומוציא את דמו ומסתב' (נה) מולייתא נמי כדיעבד הוא והא דאמרינן נותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דווקא במקדש לכתחלה מותר אבל בעלמא לא ואסקינן דסמידא בין אסמיק בין לא אסמיק שרי דחיורתא (נו) או זג כוגיתא חיורתא שרי אי לא לא שאר קמחי אי אסמיק אסור לא אסמיק שרי והלכתא (נז) קמחים שלנו אינן סלתות ואסירי אי לא נמלח הבשר כמליחת קדירה • וכן בשר שמחתכין וממלאין את התרנגולים צריך לבשלו ס) או (נח) למלחו לכתחלה • ובתשובת הגאונים

נתיבות שמואל ס) ל"ל הוא דקאסר לכתחלה כו' : ו) גירסתו היא גירסת הרמ"ם פכ"ה סי' כ"ה וכנ"ל גרים מיפקת גירסת הס"ו בכריתות : ז) ל"ע מזה דעת ר"ת דל"ל המי מיעויים דמתני לב דביע ועפ"י (כנ"ל) דעה זו לקדלה מסור וכ"כ רבינו בפסוק בסם מעופת הגלוסים : ח) ל"ל לעצמו :

שער החדש

(לט) מס הוא כו' • דברים מ"ם וגריסים לסג"ם וסס דברי הסוס' דפסחים ע"ד ח' ד"ה כבכ"פ כו' שכ'דהם כמלח בתוכו חע"ג דלא שייך מיסרק שריק מ"מ מותר מטעם משום כבכ"פ ולא שרי מדי מטעם זה רק דיעבד ולא לכתחלה ותע"ג דגבי פסח סמיכו לכתחלה לגיעות הכבד בתוכו מ"מ התם לא רלו לסמיוך לכתחלה ותפי' הוהו מ"ד דס"ל בכבה"ח עילוי ביסרת בדיעבד מסור סיינו מדמבן ובפסח תוקמוה מהלוריימת יעו"ם היטיב • וכסס מטעם מלבני רבינו דסת דקאמר הטעם משום מיסרק סיינו לסהיר לכתחלה נמי חצל לפי מאי דמסקינן דבדיעבד שרי הטעם משום דכבכ"פ ודלא כסתום' בחולין דכ' לגיכה מגלן דשרינן לכתחלה כאן וכן מלאתי בסדיה בס"ג בס' דס הטעם דבדיעבד כבר משום דכבכ"פ יעו"ם היטיב והיינו כדעת רבינו ובסכי מהיטב בסגם בסך על הטעם"ז בסי' ע"ג ס"ק י"ב ועו"ם היטיב • וכסס בסוס' בחולין בס הקט דל"ל הטעם משום דיסרק שריק מיפוק לי מטעם כבכ"פ ולפי משום מגלן דס"ל דכבכ"פ לכתחלה נמי שרי סס בעוליימת פסקינן בפסחים דטעם כבכ"פ לכתחלה נמי שרי ולילו הכי מסקינן לכתחלה מסור ופי' לעבדי כבד לא שריק מטעם כבכ"פ יעו"ם היטיב שבשור טוח בכן דעת התוס' ולא ירדתי לסוף דעת הגסת יד שחול על הס"ך בס"ק י"ב בס יעו"ם • וכסס מן סתוס' דחולין מבטע קלא דבכבד ל"ת כלל בכבכ"פ לפי' דיעבד ולכן מוכרח לסתיר משום מיסרק שריק לכתל בתוס' פסחים ע"ד ח' בד"ה כבכ"פ כו' כתבו דגבי כבד נקט הטעם דמיסרק שריק לומר דלא בבלע כלל ותפ"ק דסייק התס טעמת כבכ"פ לעיון דיעבד ולא לעיון לכתחלה וסוח כדעת רבינו כתן ומלא שדברי הטע"ז מתוקמים גס לפי טיעת התוס' דפסחים ובכור הוא לפענ"ד ומה יעשה הס"ך על הך דלקי דסרי הטעם למטעם כבכ"פ הוא ובתס"ב רבינו ומהרלבי בפ' כל הבשר דכתן לא שייך מיסרק שריק כיון דסוא בפיטם ח"ו דגם בפיטם שרי מטעם לכבכ"פ ופסוט בעיטו • ועיין ס"ך ס"ק כ"ב ובפר"ח ס"ק י"ב ועי' בסו"ע ללכתחלה לסייך לקולפו ולס יעשה הס"ך ובשלו כך מוכר יעו"ם היטיב ועי' בפרלם סי' רכ"ב ועי' בספר תמים לעיס סי' י"ד יעו"ם : (מ) בשלו בקדירה כו' מבשרין בס' בפ' • וכ"ם סס בסו"ע סעיף ו' ולעיין לס הכבד עלמו נאסר לס ס' כנגדו סרב לאסר בסג"ם וסב"ך סביע עליו וסוא סמל"ל בכלל כ"ג מי' דברי סרב דלקמן במסרי"ל כן וכתב דגס דעת הסו"ת בפ"ו מסמ"ק כן יעו"ם ועיין בל"ס מוח קל"ג שהבין ג"ך דברי סט"ו כך יעו"ם לפל לפי עכ"ל לין סברס מלבני הס"ו דל"ל (בשו"ע) ובבינו בוח מיעיס היטיב לל יסא חמוד נ"ב בד' עלמו ולפ"ז בו ס' ווולמי בכל הסלר מותר בכ"ל וסס סביעו דבר שבעבור שנפל לסבלר מותר וסבכד בפלר בלישולו ותמוס סוא יעו"ם לל יסא חמוד מדס עלמו ובדס לס יש ס' ווולמי שמבטלו מופס ולפן נס לפן מיותר בכל ומהרבפ סבכד וילמי דברי בעלי בפי בחולין בולעת להרבה דיעות ותפי' להבנותס י"ל דכ"ם נקוט דהבשר מותר וכ"ם סוא עלמו וכ"ל לכן לפי עכ"ל יש לסקל בדעת הסלמוים וכן יש לנון ממכ"ש מהרש"ל ויסופת בס"ך ס"ק ע' דדווקא בחתן ס' מכוח הכבד ולל בים ס' יעו"ם סיטיב (גם מכ"ש הסל"י דמ"ם נפל בין מהרי"ו למהרי"ל בלפע"ד דמ"ל לומר כן דבת"ח וכד"ת כתב בפי' בתש"ו נע"ו חות מ' יעו"ם ותיך נפל ט"ם כזה בב' מקומות : (מא) בין לקדירה • ר"ל לס נתבשל בלא קדירה לגרוך ס' נגד הדם סילא ממנו ותס לגלי מותר עי' סי' ע"ב סעי'

ג' לסכל לענין סת"ד סעיטת דמין הלב כדין הכבד ופעטו ועי בבלבו סי' ק"נ דמייתי לדברי רבינו : (מב) שסכי הכל מעורב כו' • מבואר בדעתו דלא לסמרינן לסיסור דבוק כלל וכד' להסוים הרבה ועיין ספר ספרדם סי' רכ"ב ומי' רכ"ד דלסריבן לסיסור דבוק וכן דעת המו"ז בסי' הם"ס ועי' ס' המיס דעיס סי' ק"נ ועי' בסג"ל בסג' כ"ז וכמדכלי סי' ת"ם שסחמירו בסיסור דבוק ועי' בי"ד סי' ע"ב סעיף ג' בסג"ם וסי' ע"ג סעיף ו' בסג"ם וסי' ל"ב סעי' ד' בסג"ם דמסמירין בסיסור דבוק ויע"ש : (מג) כנוער לס הקדירה כו' • עי' חולין ק"ח ע' ויבואר לקמן סי"ם בס' בע"ת לות ל"ה : (מד) גבי טעם חלב כו' כנ"ל : (מה) לקמן פסיעה כו' • עי' חולין ל"ז ב' ויבואר לקמן סי"ם בס' בע"ת ועיין בדע"ם פ"ת דחולין סי' מ"ס בסיטין כנגד כולו וב"ס בעופ"ע סי' ע"ב לעיין לב ובמי ס"ע סעיף י"ח ולוכתי עודי ללל סעטם מבוס דמעת נפק מיניס ועי' בע"י מס"ב בעס ח"ת די"ת ללל סני עד כולו דנפקי ממנו דמת יומר מנמומו יעו"ם בסמיע ע"ז ועיין בדיוני ניד לות ק"י : (מו) והלב עלמו כו' חולין ק"ע ב' פסחים ע"ד ב' : (מז) בכריתות כ"ב ל' : (מח) ומוליח לס דמו ללל קרעו לסיטו עובר עליו ולס"ז כו' • כל"ל : (מט) סטוח לללתא כו' • כ"ם נירסת הרי"ף וכ"ם נירסת הרא"ש ופכל"ם פ"ת דחולין סי' כ"ס לפל נירסת רס"י טוח לסיקר ונירסת הסו"ז בסי' הס"ד טוח כגירסת רס"י בכתב וז"ל ועוד בפ' לס סחיטה מוכח גבי קורעו ומוליח לת דמו דסלי לס טוי לס סיפס ולסלי מעלמת לפי שבפעת סחיטה מיסרף מיסרף שריק ומתבטים ע"כ"ל ועיין בספר ילקוט סי' קמ"ו ובפ"ח בדיוני לב (ל' ל') דנרסי רבי' רבי' ובי' הרמב"ס בפ"ו מסמ"ח סל' ג' ד' כנירסת הרי"ף יעו"ם ועי' ר"ן שם שפי' לס דנופיס סייטו בהלל הלב יעו"ם ממלה לדיעה לין ל"מ בגי' סללו רק בנוסחה הס"ם ולכן כתב רבינו וי"ע בסיפך וכ"ל לעיין דוגה לת ל"מ מידי • וגירסת הבה"ג בגי' הרי"ף יעו"ם בס' דס ובי' בפ"ח רפ"ז דפסחים דגוסס בגירסת רס"י : (נ) דס דיליס כו' • כל מס סמוקף בהלכתי לבשר הוא ס"ם ומיומר : (נא) התם הלב כו' • סס בחולין ק"ע ב' : (נב) בכילד בולין • פסחים ע"ד ח' : (נג) וקשיא מסה כו' • לפיטו סנירסת לימת מסייע ליס (ל"ל לרפה) : (נד) ולקדירה לת לתרוין בכבכ"פ בל"ל • ופיטו בסוע"ת ב"ת בבתום' סס ועיין בתוס' פסחים ע"ד בד"ה בתלי ומחולין ק"י ח' ועיין בר"ן בחולין סס מס סהריך קלת בזס וכתב להרמב"ן לפי' לתלי דמבני הביע מ"מ סיינו דווקא לללי ולת לקדירה וי"ת לפי' לעיין סמוכיח ממי לתרוין דביע יע"ם סיטיב ועי"ם בפסחים ע"ד ב' תום' ד"ה בתלי לב כו' • ועיין בתו"ח סי' תס"ד תירוצת דבכ"ם בוס ועי' בכי' ע"ב מסקנת סהלכה בזס יעו"ם סיטיב : (נה) מולייתת נמי כו' • מדברי סתוס' סהבלתי למעלה חות ל"ע מבואר דסיל מיקרי לבתחלה רק דס"ל דכיון דכתן מיירי בשאר בשר לכן מותר לבתחלה מסת"כ נבי כבד עיין בדס"ת בפסחים שם ובל דעת רבינו לת מבטע כן ותולי י"ל דעוונתו נ"כ לזה דמולייתת כיון דמיירי בשאר בשר לכן מותר לבתחלה כמו בדיעבד מלל בבד • ומת דתסיק לפסחה בתני מלל בעלמת לת סיינו מסוס בבד כ' כן מלל בשאר לבתחלה כמי מותר ועי' רס"ת בפסחים שם ודו"ק : (נו) מי זיג כו' • כל"ל : (נז) קמחים שלנו כו' • וכן הביע הסב"י סי' ע"ת בשם ס' שבלי הלקט וכ"ם בשו"ע שם וכ"ל הטעם דדילמת דויניהו בחיוני ולריך דווקא זיג : (נח) למלחו לכתחלה כו' • תולי י"ל דמיירי

הגאונים מולייתא מדקאמר אי פומא לתחת ויהבי טעמא משום כבכ"פ לצלי קאמר ולא לקדירה והבי מנהגא לבתר דשחיט מפלי ליה ובתר הכי מגיחו בתנור לצלי מיהו בל מפלא דקריר על עופא לא פליט דמא ואסור וכו' • והלכתא סמרין סמידא בידעי דפרידי ולא קריין על עופא בין אסמיק עופא בין לא אסמיק שרי • חיורתא דידעין דקריר על עופא אי חזי עיפא דזוג שרי ואי לא אסור • ושאר קימחא אי אסמיק בר אווזא או בר יונה אסור • ואי לא שריגן • ורבותינו פירשו אסמיק מוהל (נט) שבתוך הליחה ס) ואית דקשיא ליה בשר וכבד ולב (ס) שנתבשלו בדמן מאי איסורא איכא דהא גדסינן בפרק (סא) הקומץ רבה דם שבישלו אינו עובר עליו אית מ"ד איסורא מיהא איכא ואית למימר האי (סב) דם הקדשים הוא דאמר אבל דם חולין אסור • ואבר שמואל (בחולין קי"ג ע"א) השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה ה"ז נוחל את הבריות ומבליע דם באיברים • ואיבעיא לן שרי למיכל מיגיה באומצא או לא וסלקא בתיקו ולחומרא • והדין נוסחא דילן (סג) ודרבינו אלפסי וע"כ לא איבעיא לן אלא באומצא בלא מליחה דאי מבליע דם באיברים בלא מליחה אסור ואע"ג דדם האיברים שלא פריש שרי הכא אסור אבל בקדירה שרי במליחה דע"י המלח יוצא אבל רש"י ז"ל לא נרס באומצא וה"ג לקדירה שרי ומיבעיא לן אי יוצא ע"י מליחה או דלמא לקדירה נמי אסור ומשמע דאפילו ע"י מליחה אסור והלכך אפילו לקדירה אסור (סד) והלכתא בעי לאזהורי טובא בהבי קודם שתצא נפשה שלא תשבר מפרקתה של בהמה והיינו (סה) כ"ז שמקלח י) כר' יוחנן ואע"ג דרשב"ל פליג עליה הלכתא כר"י • (סו) ומסתמא משום דדם הנפש מובלע בו וההוא אע"ג דלא פריש אסור ולא סגי במליחה אבל דם האיברים דפריש אסור דלא פריש מותר ובמליחה סגי (סז) וכ"כ רב אחא משבחא דם האיברים דפריש הוא דאסור הא דלא פריש מיבליה באומצא ש"ד בלומר לא צלי ולא מבושל וקשה לי (סח) למ"ד אנומרי מיצמת צמתה ליה אמאי אסור לישתרי הוא דהא לא פריש הוא • תניא (סט) דם מהלבי שתים אסור ואין חייבין עליו ודווקא דפריש אבל לא פריש שרי • כדתניא דם ש"ג הכבר גוררו ואוכלו ושל בין השינים מוצצו • וא"ר חסדא (ע) דם דגים שכנסו אסור • ודווקא דלית ביה קשקשין אבל אית ביה קשקשין שרי • (עא) א"ר ב"ר אשי (בחולין צ"ג ע"ב) הני ביעי דנדיא עד (עב) תלתין יומין שריין

נתיבות שמואל ס) עיין לעכ"מ חולין קי"ח ז"ל ולעיל נסי' הציפור בהכשר הכשר כו' ושם דברים מלו המבוארין כאן : י) כהיתות כ"ב ח' :

שער החדש

דמייתי לקדירה לכן בעיון דווקא שמלחו אבל לצלי שרי אעפ"י שלא מלחו אף י"ל דמייתי לצלי וס"ל כמ"ד הרמב"ם בפ"ו מהלכות מאכ"א דמייתי הכל בצלחן אף מלחן ומ"מ לקדירה אסורות יעו"ש היטיב ול"ע בזה :

והנה לדעת הפוסקים המכשירים במוליית בצלי אעפ"י שלא נמלח כתבו התוס' בפסחים והרא"ש בחולין פ"ח סי' י"ג לפף שם במלח שחילון וחודח והפשימי לח במלח כלל ח"כ לפי' סימן חיון במלמין שרי כו' יעו"ש היטיב • ומכח יש תריכת דבריה קלת בזה וגם פתחרוצים המריכו בזה בסי' ע"ז ותני לח לישי להתרין בזה : (נט) מוכל שבתוך שלחם כל"ל • לתי דבוחיבו פי' חוח רש"י בפסחים והמדקי כתב בחולין פ"ח רמז תרל"ב דקלי על שלחם יעו"ש וכן מבואר ברמב"ם פ"ו מהמ"ח סי"ע ובטור סי' ע"ח מבואר נמי דהאי על שלחם יעו"ש לבל הח לפתב רבינו דקלי על עופא לא מלמתי לי הבר לע"ע : (ס) שמתבשלו בדמן כו' • עיין תוס' חולין ק"ע ח' מבואר דסח דמייב ודח לשון לעיון חיוב ולח לצלי ול"ע בחי יעו"ש (לך י"ל דסם מייבי לעיון חיוב ולח לצלי ול"ע מסמ"ח סי' קי"ח ס"ה דס לחוריתח כו' • ובחי' הרמב"ח סם מייבי דברי רבינו כחן ולח כתב כלום ע"ז ועיין בסמ"ג פ"ו מסמ"ח ס"ו שכתב ברמב"ם לח חילק בין זה לזה יעו"ש ובבי' סי' פ"ז ובד"ח סם ס"ק ט"ו • וסם רש"י לחזל לפיטתו לפרש בחלוח דחתר דם שבשלו חינו עובר עליו ים לחלק בין חלוחות חילוחות לחלוחות ספינויות יעו"ש היטיב ורבח דידיה לחר דפינויות נמי מייב יעו"ש ותוס' לחזלי לפיטתייהו בחלוחות סם בד"ס כחן כו' יעו"ש היטיב • וע"ע בחי' הרמב"ח לפלוחות סם שהתיך קלת בזה ומסיק דדם בין שבשלו בין שמלחו עובר עליו יעו"ש היטיב ובבי בתייבבו דעת הרמב"ם ורש"י בריוח ועיין בכר"ו סי' ס"ע שכתב ג"כ כך יעו"ש ובגלחי • (ועיין בעור סי' ע"ו שמביח דברי הבב"ח דס"ל דדם שבשלו חינו עובר עליו יעו"ש וע"ע בתי"ח בית ד' בער ד' דפ"ח ב' ובמשמרת הבית בית ג' בער ג' מ"ח ח' בד"ה עוד שם היטח דחלתי כו' ושם בד"ה עוד שם גרסינן בפב"ם כו' יעו"ש היטיב • ודע דמתחי על סתום' במלחות שם ל"ה דם שבשלו כו' שכ' וז"ל והייבו הח לחתן בפ' כל הבשר הלב קיבעו ומוליח לת דמו לף קרעו חינו עובר עליו דמייבי לחתר שבשלו עב"ל ח"ב חיך יפרנסו הך סוגיח דבריהות ב"ב ח' ל"ם חלח בעוף לחיון בו כזית כו' ח"ל פסיעות במש"כ התוס' שם בחולין ול"ע • ועיין לקמן חות קל"ח (ועע"ע בתפ"ח כ' ב') : (סא) הקומץ רבה דם כו' • מלחות כ"ח ח' : (סב) דם הקדשים כו' • ורמב"ם לח מייתי דברי רבינו ועיין בתו"ח סי' תע"ח סמיקל ע"י מליחה לקדירה וכ"ם בתפ"ח בריש ס' בסם בתחלה בער ג' דמ"ד ח' ועיין בתו"ע שם סעיף ג' ולפ"ת סתיר חלח ע"י מחיכה ומליחה ובבכי מיובב מה שהקשה התו"ח ותובת בסג"ח מי גרע מתומלח ביעי ומיזרקי דהתם מהני מליחה יעו"ש ולפי"ז ניחח דהתם נמי בעי תחיכה ומליחה וכמו שיתבחר ח"ה במקומו חבל ים לעיין למח בעי בלצי תחיכה ומליחה ליסני ליה בתחיכה לחודיה כמו התם בחומלח דחסמיק ומיזרקי דדמח עיין בסי' ס"ם • וכ"ל דמ"כ דבעי תחיכה ומליחה בלצי היינו למסניטו דגם בלי בעי קלת מליחה כמו שמבחר בסי' ע"ץ יעו"ש חבל קשה

שריין בלא קליפה מבאן ואילך אי אית בהו שורייקי סומקי אסור ואי לא שריין • אומצא ביעי ומזרקי פליגי בה רב אחא ורבינא אומצא דאסמיק תתכו ומלחו אפילו לקדירה ש"ר תלייה בשפור מידב דייב דמא ושרי אותביה אנומרא קי"ל כר' אחא לקולא מישב שיבה ליה וכן ביעי וכן מזרקי • ה"ש"י ז"ל (ענ) בחולין פירש אומצא דאסמיק פי' תתיכת בשר אדומה (פ) ובפסח שני פירש קורדיינא בלע"ז ופי' בשר אדומה שחלמו בחומץ הוא וחלייה אסור שפולטת וחוזרת ובולעת כראסרינן (עד) בכבד אי חלייה אסור איהו נמי אסור מ"ש דהדר ובלע ואיפסקא הלכתא אסמיק איהו וחלייה אסור לא אסמיק איהו וחלייה שרי דדם האיברים שלא פי' במגא שרי • אבל (עה) רש"י גרס יג) חלייה אסור איהו נמי אסור • ואית למידק מהכא דבישרא דלא אסמיק לא חיישינן לדמא (עו) ולבונן דחלייה שרי הוא נמי שרי בקדירה (עז) ולא בעי מליחה אלא היכא דאסמיק והיא בשר השחוטה שבו דם הנפש דההוא אע"ג דלא פריש אסור כראסר ליעיל בשרא דאסמיק (עה) (אסור) חותכו ומלחו אפילו לקדירה ש"ד הא לא אסמיק שרי אפילו בלא חתיכה ומליחה • מידי דהוי אחליו' דשרי • והא דאסר (עח) אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מולחו יפה יפה בהני דאתחזק בדמא יג) כראסרינן אומצא ביעי ומזרקי ודידא ודלועא (פ) והדרא דכתיא והא דאסרינן (פא) אין מחזיקין דם בבני מעים למעוטי הדרא דכתיא וא"נ (בני מעים) מלה להו לבני מעים בכשא"מ וג"מ מדלא מחזקי להו איסורא אבל בשרא אחרינא מחזקינן ואי מלח להו בכשא"מ חזקה דם האיברים הוא אבל לכתחלה לא בעי מליחה דאל"ה מ"ש ביעי ומזרקי כולהו בשר נמי ותו הא דתניא (פב) הרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר מבית השחיטה יד) ומדיחו יפה יפה מאי אתא לאשמעינן • ומש"ה מסתברא כמו דקאמרינן בתשובת הגאונים הא דאמרינן מדיח ומולח דווקא בית השחיטה בעי לחללי (פג) בי טבחא דאית ביה דם הנפש אבל בשר דכולי בהמה לא והא (פד) דאמר שמואל אין מולחין בשר אע"ג כלי מנוקב כל מי שרוצה למלוח בשר קאמר מפני שהמלח מוציא הדם ואי מלח בכשא"מ הו"ל דם האיברים (פה) דלא פריש דאסור מראורייתא והבשר והכלי אסור כדאמרינן (פו) קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח (פז) ואע"ג דכי בשל ליה בקדירה פליט הא לא פריש ע"ג הכלי והו"ל כדם השינים אבל א"צ מליחה אלא בשר הידוע • והיינו (פח) דרסינן השותה לחולה בשבת מותר לבריא באומצא ואי במליח בשבת מי שרי • וישראל קדושים שהחמירו למלוח כל בשר משום חששא דשובר מפרקתה (פט) בדפירשתי לנסחא הדין • אלא דאית לן למימר (צ) משום פלוגתא דרב אחא ורבינא נקט בשרא דאסמיק הא לא אסמיק (צא) אפילו מ"ד בדאסמיק שרי בדלא אסמיק ואפילו מיצמת צמית דם האיברים הוא • ואי לא פריש שרי • ואית מ"ד אומצא דאסמיק בעי תתיכה ומליחה אבל לא אסמיק לא בעי אלא מליחה לחודיה (צב) וקי"ל הא דחתביה ולא משום מליחה נקט לה דאע"ג דלא אסמיק בעי מליחה והוא (צג) וחלייה מותר הא ככולהו בעי כלי מנוקב • ופי' (צד) ביעי ביציה זכר מן) מיזרקין וודדין ומסת' דווקא ווורידין שלא ניקבן בשעת שחיטה אבל ניקבן הרי הן כבשר ואע"ג דקי"ל כר' יהודה (צה) דשלא בשעת שחיטה קריר ה"מ ניקב אבל חותך מהני

נתיבות שמואל יח) פסחים ע"ד : יב) רש"י ל"ג לישנא נמי מסור רק חליי' מסור וכזה ממולק לביעי וכש"י וכ"ה בתוס' וכמ"ש פג"ה : יג) ס"ל מומצא ביעי ומיזרקי ודידא ולועא וכמ"ש לעיל דלמסרינן אין מחזיקין דם בבני מעים מ"ט מלה להו כו' : יד) ס"ל מולחו יפה יפה ומדיחו כו' : טו) עיי' רשב"ם חולין ל"ג :

שער החדש

(עג) בחולין פי' כו' לפניהו פי' בחולין ובפסחים פי' לחד ולח נמלח סם בכל סמלים וכמה רופ המפרשים פי' כן למלר סדם מהמת מכה וכמ"כ הס"מ פ"ו מהמ"ל הי"ג וכותבת בב"י סי' ס"ז וב"ה דעת הרמ"ם בפ"ז דחולין סי' י"ח וסח דסכיתה נסי' י"ב סם לחסמיק ע"י מליעה הביח סם פי' דבכי הביב"ח יעו"ם ות"כ יפה עסה סעור שפי' בגלר הדם ע"י מכה וכחכ תמה עליו הרמ"ח בפסחים רפ"ז יעו"ם ועי' תו"ח סי' תמ"ח • ועיין רש"י חולין קי"ב ח' ולעיל בדיבי כבד הובח זה : (עד) בכבד אי כו' • חולין קי"ח ח' ולעיל בדיבי כבד הובח זה : (עה) רש"י גרס כו' עי' תוס' בפסחים בס ובר"ח חולין פ"ז סי' י"ב ובו"ל סי' ס"ז סעיף ס' : (עו) וכיון דחלייה שרי כו' • כ"ל : (עז) ולא בעי מליחה כו' • כתן מבוח רביעו דעה ח' שחחוים הוח מכל הפיסקים רחסרוים ותחרוים ולח ניחכ לחסמע כלל ולח מלחתי כלל חבר לו בזה • והוח שכל בשר ח"ל מליחה כלל רק לבשר לחסמיק מבל זולת זה מוחר לבשל לכחחלה בלח מליחה • וזה לחוי ומופרך מכל הפיסקים הללחרוים והחחרוים ואין לנלוף לעחו כלל לחום קולח בעולם • ומש"כ ואית בשר שחמוים שבו דם הנפש כו' ומחמע דסמ"ל דסיכת דחסמיק הוח ג"כ דם הנפש • ח"כ לח ידעתי מחי קשיח ליה לעיל חות ס"ח מסח דמחח חגומרח מילחח למיח ליה וכב"ל חח נפלע"ד להניח לכל"ל חלח סיכת דחסמיק ח"ל כשבשר מפרקת וסיח דם הסחיטה שהוח דם הנפש כו' ח"ל כל"ל חלח סיכת דחסמיק ח"ל בשר בית הסחיטה שהוח דם הנפש כו' והייטו מחי דחיחח בחולין ל"ג ח' וסובח לקמן חות פ"ב כגלע"ד ועי' לקמן חות פ"ט ועי"ם ותות ק"ם : (עח) מותבו ומולחו כו' כל"ל ותיבת דחסיר הוח מוקף בשני חלחי לבנים וסוח ע"ם ומיותר: (עט) מן הבשר כו' • חולין קי"ב ח' • וכבר כתבתי בחות ע"ז שכל הפוסקים והמפרשים לח פי' כן ועיין לקמן חות קכ"ח : (פ) ודלועא והא דאסרינן מין מחזיקין דם בבני מעים כ"מ מי מלח להו בכשא"מ חלח מחזיק להו מיסורא כו' כל"ל • וב"ל ניין דלעיכה זו כל בשר ח"ל מליחה מ"ם בני מעים דנקט ע"ז כ' דכ"מ דסח מלחו בכשא"מ דבשאר בשר חסור ובבני מעים מוחר: (פא) מין מחזיקין דם כו' • חולין קי"ב ח' ועיין יו"ד סי' ע"ח : (פב) כרולה לחבול כו' • חולין ל"ג ח' קכ"ח ח' • וסחוס' מחעורכו בזה יעו"ם ל"ג ח' ועי' בר"ן בפי' דמייולי לגבי ח"ל בחומלח ועי' בדם"ו חולין קכ"ח ב' בב' דסמליחה ל"ל יותר משאר מליחה יעו"ם היטיב ח"ב מין מבחן רחיב של בלוסי: (פג) לחללי בי טבחא היא לימבח דחלמודא שם קי"ב ח' : (פד) דחמר שמואל כו' • שם קי"ב ח' לפניהו הבי מיירי בשר מיחין בשר חלח בכלי מנוקב ועי' בחי' הרשב"ח ובר"ן שם מם"ב בזה ועי' בחח"ח (מ"ז ח') מס"ב בזה והכה לגי' רביהו מזלו כל הדקדוקים שלחם ועי' בס"ב בשוחם בגי' רביהו יעי"ב היטיב ועי' לקמן חות קצ"ג: (פה) דם האיברים דפרים דחסיר כו' כל"ל : (פו) קערה שמלח בה בשר כו' • חולין קי"ח ב' : (פז) ואע"ג דכי בשיל ליי כו' • ר"ל אע"ג דפולם בביסול וח"ב הו"ל כדם האיברים

(עג) בחולין פי' כו' לפניהו פי' בחולין ובפסחים פי' לחד ולח נמלח סם בכל סמלים וכמה רופ המפרשים פי' כן למלר סדם מהמת מכה וכמ"כ הס"מ פ"ו מהמ"ל הי"ג וכותבת בב"י סי' ס"ז וב"ה דעת הרמ"ם בפ"ז דחולין סי' י"ח וסח דסכיתה נסי' י"ב סם לחסמיק ע"י מליעה הביח סם פי' דבכי הביב"ח יעו"ם ות"כ יפה עסה סעור שפי' בגלר הדם ע"י מכה וכחכ תמה עליו הרמ"ח בפסחים רפ"ז יעו"ם ועי' תו"ח סי' תמ"ח • ועיין רש"י חולין קי"ב ח' ולעיל בדיבי כבד הובח זה : (עד) בכבד אי כו' • חולין קי"ח ח' ולעיל בדיבי כבד הובח זה : (עה) רש"י גרס כו' עי' תוס' בפסחים בס ובר"ח חולין פ"ז סי' י"ב ובו"ל סי' ס"ז סעיף ס' : (עו) וכיון דחלייה שרי כו' • כ"ל : (עז) ולא בעי מליחה כו' • כתן מבוח רביעו דעה ח' שחחוים הוח מכל הפיסקים רחסרוים ותחרוים ולח ניחכ לחסמע כלל ולח מלחתי כלל חבר לו בזה • והוח שכל בשר ח"ל מליחה כלל רק לבשר לחסמיק מבל זולת זה מוחר לבשל לכחחלה בלח מליחה • וזה לחוי ומופרך מכל הפיסקים הללחרוים והחחרוים ואין לנלוף לעחו כלל לחום קולח בעולם • ומש"כ ואית בשר שחמוים שבו דם הנפש כו' ומחמע דסמ"ל דסיכת דחסמיק הוח ג"כ דם הנפש • ח"כ לח ידעתי מחי קשיח ליה לעיל חות ס"ח מסח דמחח חגומרח מילחח למיח ליה וכב"ל חח נפלע"ד להניח לכל"ל חלח סיכת דחסמיק ח"ל כשבשר מפרקת וסיח דם הסחיטה שהוח דם הנפש כו' ח"ל כל"ל חלח סיכת דחסמיק ח"ל בשר בית הסחיטה שהוח דם הנפש כו' והייטו מחי דחיחח בחולין ל"ג ח' וסובח לקמן חות פ"ב כגלע"ד ועי' לקמן חות פ"ט ועי"ם ותות ק"ם : (עח) מותבו ומולחו כו' כל"ל ותיבת דחסיר הוח מוקף בשני חלחי לבנים וסוח ע"ם ומיותר: (עט) מן הבשר כו' • חולין קי"ב ח' • וכבר כתבתי בחות ע"ז שכל הפוסקים והמפרשים לח פי' כן ועיין לקמן חות קכ"ח : (פ) ודלועא והא דאסרינן מין מחזיקין דם בבני מעים כ"מ מי מלח להו בכשא"מ חלח מחזיק להו מיסורא כו' כל"ל • וב"ל ניין דלעיכה זו כל בשר ח"ל מליחה מ"ם בני מעים דנקט ע"ז כ' דכ"מ דסח מלחו בכשא"מ דבשאר בשר חסור ובבני מעים מוחר: (פא) מין מחזיקין דם כו' • חולין קי"ב ח' ועיין יו"ד סי' ע"ח : (פב) כרולה לחבול כו' • חולין ל"ג ח' קכ"ח ח' • וסחוס' מחעורכו בזה יעו"ם ל"ג ח' ועי' בר"ן בפי' דמייולי לגבי ח"ל בחומלח ועי' בדם"ו חולין קכ"ח ב' בב' דסמליחה ל"ל יותר משאר מליחה יעו"ם היטיב ח"ב מין מבחן רחיב של בלוסי: (פג) לחללי בי טבחא היא לימבח דחלמודא שם קי"ב ח' : (פד) דחמר שמואל כו' • שם קי"ב ח' לפניהו הבי מיירי בשר מיחין בשר חלח בכלי מנוקב ועי' בחי' הרשב"ח ובר"ן שם מם"ב בזה ועי' בחח"ח (מ"ז ח') מס"ב בזה והכה לגי' רביהו מזלו כל הדקדוקים שלחם ועי' בס"ב בשוחם בגי' רביהו יעי"ב היטיב ועי' לקמן חות קצ"ג: (פה) דם האיברים דפרים דחסיר כו' כל"ל : (פו) קערה שמלח בה בשר כו' • חולין קי"ח ב' : (פז) ואע"ג דכי בשיל ליי כו' • ר"ל אע"ג דפולם בביסול וח"ב הו"ל כדם האיברים

שפיכם ע"ז ח' כיון דלח פרים ע"ג כלי הו"ל כדם שבין הגוים משל"כ בטולח בבשא"מ • ומכאן דפבליעת סם"ל דלח פרים מקום למקום ולח יצח לחוץ דשרי ובחמ"כ למעלה חות ס"ח יעו"ם היטיב : (פח) דגרסי' הבותע כו' • בחולין י"ד ח' ובס ע"ו ב' ום"ל מדחומלח שרי ה"ם לקדירה נמי שרו מבל חתום' והרח"ם והר"ן מחלקים בין מי למבושל וכ"ה דעת הרשב"ח בחח"ח ועיי' ביו"ד סי' ס"ז ס"ח שעי' ג' • ומש"כ רביהו דחי בחליח בשבת מי שרי ס"ל כ"כ הר"ן בפ"ל דחולין ובחס"ח (מ"ד ב') מבל מס יעשה הרמב"ם ע"ז דחוח ס"ל בפ"ו מהמ"ל הי"ב דגם בשר ח"ל לעולם מליחה וחוח עלמו כ' בס שבת פ"ב ה"ח המותר לבריח בחומלח ואין יכולו בלי מליחה ועיי' בחור ח"ח ה' שבת סי' ט"ח ובמ"ח סי' ס"ק ה' ול"ל להרמב"ם ס"ל כיון דחמרינן שבת ע"ח ב' אין עיבוד בחוכלין ס"ל לבחחלה כמי שרי ומאי למייתי בחח"ל לאי' מבשת ק"ח ב' למיחלח לח ממלחת יעו"ם י"ל להרמב"ם ס"ל דדווקא התם לחור משום דמיחזי כעובש בשבת ועיי' בתו"ח סי' סמ"ו ס"ב ויעו"ם היטיב ול"ע בזה • ח"ב כ"ל חלח סיכת דחסמיק ח"ל בשר בית הסחיטה שהוח דם הנפש כו' והייטו מחי דחיחח בחולין ל"ג ח' וסובח לקמן חות פ"ב כגלע"ד ועי' לקמן חות פ"ט ועי"ם ותות ק"ם : (עח) מותבו ומולחו כו' כל"ל ותיבת דחסיר הוח מוקף בשני חלחי לבנים וסוח ע"ם ומיותר: (עט) מן הבשר כו' • חולין קי"ב ח' • וכבר כתבתי בחות ע"ז שכל הפוסקים והמפרשים לח פי' כן ועיין לקמן חות קכ"ח : (פ) ודלועא והא דאסרינן מין מחזיקין דם בבני מעים כ"מ מי מלח להו בכשא"מ חלח מחזיק להו מיסורא כו' כל"ל • וב"ל ניין דלעיכה זו כל בשר ח"ל מליחה מ"ם בני מעים דנקט ע"ז כ' דכ"מ דסח מלחו בכשא"מ דבשאר בשר חסור ובבני מעים מוחר: (פא) מין מחזיקין דם כו' • חולין קי"ב ח' ועיין יו"ד סי' ע"ח : (פב) כרולה לחבול כו' • חולין ל"ג ח' קכ"ח ח' • וסחוס' מחעורכו בזה יעו"ם ל"ג ח' ועי' בר"ן בפי' דמייולי לגבי ח"ל בחומלח ועי' בדם"ו חולין קכ"ח ב' בב' דסמליחה ל"ל יותר משאר מליחה יעו"ם היטיב ח"ב מין מבחן רחיב של בלוסי: (פג) לחללי בי טבחא היא לימבח דחלמודא שם קי"ב ח' : (פד) דחמר שמואל כו' • שם קי"ב ח' לפניהו הבי מיירי בשר מיחין בשר חלח בכלי מנוקב ועי' בחי' הרשב"ח ובר"ן שם מם"ב בזה ועי' בחח"ח (מ"ז ח') מס"ב בזה והכה לגי' רביהו מזלו כל הדקדוקים שלחם ועי' בס"ב בשוחם בגי' רביהו יעי"ב היטיב ועי' לקמן חות קצ"ג: (פה) דם האיברים דפרים דחסיר כו' כל"ל : (פו) קערה שמלח בה בשר כו' • חולין קי"ח ב' : (פז) ואע"ג דכי בשיל ליי כו' • ר"ל אע"ג דפולם בביסול וח"ב הו"ל כדם האיברים

מהני ומהכא איכא למישמע (צו) דליכא הילבתא כר"י אלא
ברבוותא קמאי דפסקו כרבנן וממילא ליתא לדר' חסדא דאי
כר' חסדא הא אמרינן הואיל ומנתחה אבר אבר א"צ לטוקבה
כלל אפי' לקדירה וצ"ע • ואמר רב משרשיה אין מחזיקין דם
בבני מעים תרגומא אהדדא דכנתא והן הדקין המובלין את
הכרכשתא • ורב הונא מסורא (צז) דתקן דינא דמורדה ותני
(צח) היה דאשה נקנית אסר כנתא (צט) ובמליח שרי אפילו
לקדירה (ק) דקטיני אמר משום שורייקי דקטיני אבל דתורא
דאלימא ומצי למשלפינהו שפיר דמי ובנ"א בספרא אע"ג דחתכה
ומלחה אסור ל"ש מ) דתורא לא שנא דקטיני ומהלכות גדולות
הוא ולא דייק לן ולא גרסינן בספרא (קא) אף על גב דחתביה
ומלחיה אסור לא שנא דתורא כו' אבל כנתא לא אלא הא קמ"ל
דבהני תלתא לא מחזקינן דם ואי מלח להו לא בעי כלי מנוקב
אבל אינך כולהו בעי כלי מנוקב ומה שתמצא בתשובת הגאונים
ז"ל ביבשה לצלותה בשפוד מותר ואעפ"י שיבשו החומין שע"י
האש יוצא דמי אבל לקדירה אסור שהלבה "רווחת היא כבדא
וכנתא אסור לבשלן בקדירה לא בריר לן דאסור יז) אלא שלא
במליחה ואר"י אמר שמואל (קב) שביד אסורין ואי חתביה ומלחיה
אפילו לקדירה ש"ד אבל לצלי לא בעי חתיכה ומליחה כדאמרינן
בפ' (קג) הזורע חומין שבלחי אסורין כל כהן שא"י ליטלן אי
נותנין לו מתנות ולא היא אי לנורא מידב דייב ואי לקדירה
אירידי דמחתך להו ומלח להו ש"ד ש"מ לנורא לא בעי מליחה
וחיתוך וכן שדר רב עמרם מתיבתא כל שהוא משום דם לקדירה
אסור לצלי מותר (קד) כ"ש משום חלב אף לצלי אסור כדאמרינן
(קה) דקרמי הוו וכו' • תשובת הגאונים (קו) בר יוגה או בר
אווזא דמטוי להו לא בעי קריעה ומליחה ולא עדיף מכבדא ולא
אשכחן (קז) צלי דבעי מליחה כלל • ממתיבתא (קח) דליית ליה
מילחא לטווויי דשייב נורא ובתר דמטוו פלגא אי בעי לבשולי
ש"ד • ואיכא למ"ד (קט) יטבלנו בכים רותחין בקדירה כדי שלא
יפלוט הדם שבתוכו• גרסינן בפ' שני דחולין (קי) רי"א עד שישהום
הורידין (קיא) ואר"ח לא אמר ר"י אלא בעוף הואיל וצולהו כולו
כאחת אבל בהמה הואיל ומנתחה אבר אבר ל"צ • ובת' הגאונים
ליתא לדר"י (קיב) וממילא ליתא לדר"ח אבל הרב אלפסי פסק
כר"ח וצריך לשהות את הורידין או לנקבן בשעת שחיטה ואסור
לצלותן כאחת עד שינתחו ומסת' מדאמר לא אמר"י אלא בעוף
(קיג) הואיל וצולהו כולו כאחת ש"מ דלא מהני צלייה בדם הורידין
ולא אמרינן מידב דייב ודם הנפש חשיב ול"ד לחומין בעלמא
(קיד) וכ' רבי' אפרים דלא שרי רבנן למיעבד לעוף כולו בלא
נתוח

 מז) עיי' בפ"ב : יז) כ"ז מדיעת מכל מלד המגהב קביעת רבינו לקמן ד' ס"י ן' גיעת דנזר בכנתא מפי' ממכו ומלחו לקדירה :

שער החדש

לות ק"ס ועיי' לקמן בסי' מחיקה ח"צ לות י"ד : (צו) דליכא הלבתא
כו' זה יבואר סי"ס לקמן לות קי"ד: (צז) דתקן דינא דמורדת כו' •
עיי' נרי"ף ורמ"ם פ"ס דכתובות סי' ל"ס ועו"ס : (צח) דהיה דאסה
נקנית כו' הוא הפלפול דריש קדושין עיי' בהליכות עולם שער ת'
פ"ת סכ' שהוא מהנחומים וכן ת' בהרמב מחבריס שהכו מהנחומים
ורבינו בקבלתו סנאמנה ידע כי ר"ס משורת תיקן זה וכן כ' הרמב"ן
בחי' לקדושין יעו"ס היטיב ועיי' בח"ת לות מ' מהד יעו"ס היטיב :
(צט) ובמליח שרי לפי' כו' • ר"ל דמה דאסר בנתא היינו דווקא
דקטיני דלא אפשר למשלפינהו כו' • אבל בחולי דאפשר שרי בחתיכה ועיי' שם
הפרדס סי' רכ"ט וסי' לל"נ יעו"ס ועיי' בתה"ת (מ"ו ב') ובר"ן שם
בחולין קי"ג ת' ובעור סי' ס"ה וסי' ע"ה ובשו"ע סי' ס"ה סעי' ג'
יעו"ס היטיב ועיי' בחמדה גנוזה סי' קמ"ט: (ק) דקטיני אמור כו' •
עיי' לעיל בדברי רבינו בדיני בצד לות ל' וזה שכ' רבינו ובנ"ת
בספרא כו' • ר"ל דבל"ת בספרים היה ס"כ וה"מ הדרה לכנתא אבל
בנתא לא ואע"ג דהתכה ומלחה ל"ם דמורי ול"ם דאמר קניני (כי
כ"ה בס"ג וב"ח בר"ן שם שתמיה לפון הבס"נ) בל"ל וע"ז כ' רבינו
דאין זה מלפון הס"ם אלא לפון הבס"ג הוא ועיי' לקמן לות קכ"ה
ועיי' בם' ירחאם סי' קמ"ו וע"ע בחי' רבצ"ח שם בחולין קי"ג ת':
(קא) ול"ג בספרא אבל בנתא לא ואע"ג דמתכה ומלחה לאסור ל"ם
דמורת ול"ם דאמר קניני כו' בל"ל • כ"ז ל"ג בס"ם והא דקאמר הס"ם
סדרת דבנתא דמצמע אבל בנתא לא • לא לאסור במליחה לקדירה
מיירי אלא ס"ק סגי בלחה היינו סדרת דבנתא ובלבסת ומשיעת מי
מלחן בבצ"מ בשר ובנתא מי מלחה בבצ"מ בריסה (ומזיל לדעת
הקודמת דכל בשר לא בעי מליחה כמבואר בלות ע"ז ועיי' לעיל לות
פ' דלדידן סיס יבול לומר בפסיעות דאני תלתא אם נתבשלו בלא
מליחה בשר משל"ב בנתא כמבואר בסי' ע"ה סעי' ל' וזה שסיים
על ת' הנחומים וכ' רבינו לא בריר לן לאסור אלא שלא במליחה
היינו לדעת כל הפוסקים המלריכים מליחה לכל בשר : (קב) חומין
שביד אסורין כו' בל"ל • חולין ל"ג ת' ום"ל לרבינו דלצלי לא בעי
חיתוך כלל וכ"ה דעת הרמ"ם שם סי' ז' ודלא כדעת התוס' שם
דק דלצלי לא בעי שום חתיכה וכ"ה דעת הבדב"ב אבל הרשב"ם
בתה"ת (מ"ה ת') ובחי' פנ"ה ובר"ן פ"ב ופ"ז חילקו בין הסמו שביד
ובבל סגוף דבעי חתיכה לצלי ובין סמיזרקי דלא בעי חתיכה לצלי
והובא כ"ז בב"י בסי' ס"ה ובסי' ס"ז ועו"ס ובב"ע בסי' ס"ה סעי'
ת' • ולקמן יבואר בתוך קלת ס"ת דבין הרשב"ם והר"ן תי"ס ומדברי
הרמב"ם פ"ו מהמ"א הי"ג מבואר ג"כ כדברי רבינו• ובפ"ג בתה"ת
החליף שיטת הרמב"ם והרשב"ם להדדי יעו"ס: (קג) הזרוע חומין כו' •
חולין קל"ג ת' ולקמן בפ' שחיטה מ"ג לות ט"י:(קד) כ"ס משום כו' •
טובת זה ברמ"ם פ"ז דחולין סי' ז' ובחי' רשב"ם שס: (קה) חתסה
חומי הוו תלתא משום מרבת ותרין משום דמת דמחלי כ"מ הני דמשום מרבת דילת ולטועת משום דמת למתי כ"מ הני דמשום מרבת
מחתך להו ומלח להו ס"ד הכך ליח להו תקנתת כ"ס בחולין ל"ג ת'
ומייתי רלי' דכל משום דם ליח להוח תקנתת לו בחתיכה ומליחה
לו בללי משמ"כ הכך דמשום חלב : (קו) בר יוגה כו' • ג"ז טובת
ברמ"ם שם סעי' ז' ובחי' רשב"ם שם: (קז) צלי דבעי מליחה כו' •
עיי' חום' פסחים ע"ד ת' ד"ה מתי כו' • ותוס' חולין י"ד ת' ד"ה
ומסבין כו' • ובר"ן שם בחולין פ"ק ופ"ז וברמ"ם שם וע"ע בעור
סי' ע"ו ועיי' בתו"ז סי' תע"ז ולקן להיטין דבעי מליחה קלת בללי
כמבואר בסי' ע"ז סעי' כ': (קח) דליית לי' מילחת לקוויי כו' • עיי'

נתוח אלא צלי כדאמרת וצולהו כולו כאחת אבל לבישולי בעי לאנתוחי (קטו) ולאדוחי מזרקי דדמא א"נ לחתכינהו ש"ד (קטז) וכן הלכתא ש"מ דכי לא בעי חתכו בורידין משום דמנתחה אבר אבר ה"מ לצלי אבל לבישול לא סגי דלא מנקיב להו לורידין בשעת שחיטה • ומסתברא אפילו לבישול סגי בלא נתוח כיון דנקבינהו לורידין בשעת שחיטה בין בעוף בין בבהמה (קיז) והיינו דקאמר משום דצולהו כולו כאחת משום דדרכו לצלותו קאמר ולפיכך אפילו בבישול צריך וכיון דנקבינהו שרי בהכי ואי לא נקבינהו מחתך להו איברים ושרי ומיזרקי דאמרינן חותכו ומלחו כגון דלא נקבינהו בשעת שחיטה ושקלינהו מקמי נתיחה • אמר אביי

שער החדש

סלמ"ד (והובת ג"כ ברמ"ם פ"ב דמולין סי' ב' יעו"ש ובפור סי' כ"כ) (ועד כמה שמלקו הרמב"ם והר"ן בין סיכת המובלעים תוך הסבר לו לא עיי' הום' מולין ל"ג מ' ד"ה מתבי' כו' סלמ כ"כ יעו"ש היטיב) ודברי רבינו כדברי המולקים עליו וזכה מדברי רבינו משמע קלת דכל שמיקבו הורידין בשעת שחיטה מותר לבשל הכל שלימים בין עוף בין בהמה וא"ל להסיר המוחין דידת ודלועת כלל ומת דבעי להסיר המוחין דידת ודלועת סיימו בשלת מיקב הורידין בשעת שחיטה מלמ קאמיב להו רבינו :

ועתה לחזור בקלה לפרש דברי רבינו • בתחלה (חות ל"ד) פי' למזרקי סיימו ווורידין וע"כ מיירי סלמ ניקבו בשחיטה וכ' דמ"כ מתי מסכי להו מחיכה ומליחה הת סלמ בשעת שחיטה קריר וע"ז מילק בין נקיבה ובין מחך (והרמב"ת והר"ן בשיטו עליו לשון לסת לדבעי ר"י נקיבה בשעת שחיטה סיימו שע"י זה ילפ כל הדם שבשל המוחין מבל כאן מיירי לענין הורידין עלמת ושאר המוחין מותרים בחתיכת לבר מבר והורידים עלמן לריך לחותכן ולמולחן וה"ה הת רולה לגלות כולו בתחד ולחתוך כל המוחין ד"ד וכמ"כ הרמב"ת בשה"ת ועיי' לעיל חות ל"ה) וכ' רבינו דמשת מיכת לגיה הלבת כר"י ור"ל כיון דשחיטה כאן דמזרקי כ"ל חתיכה לגלי מ"כ חמתי לריך שחיטת הורידין כלל ומתי מסכי שחיטת הורידין בעוף כיון דבלאי ל"ל לחתיכה כלל • וגם ליחת לדר"ח דחיטו שסק בשחיטה כיון דמנחתה לבר מבר ל"ל כלל לנקיבת הורידין וכאן שסקינן דלריך למחכינהו לף דמשחיטת מנחת מבר מ"ו דשחיטת הורידין לא מעלה ולא מוריד והורידין ושחוחין דידת ודלועת הכל דין אחד להם דהת רולה לגלותן ל"ל למידי דמרת מיסב שייב ולביטול לריך חתיכה ומליחה (ויש לעיי' דכיון דכ' דלוה הלבתא כר"י חלה כרבן מ"כ למה כ' לחלק בין נקיבה למיחוך לכן כ"ל דשחלה לית הלבתא כר"י ונקיבת הורידין בשעת שחיטה לא מהני מידי דמת"ש מי בעי גלי מ"ל כלל לשום נקיבה ולא שום חתיכה ואי לבשל הת בעי חתיכה ומליחה אבל זה מ"ת לאומרו דע"כ דלגיבת דלחת נמי מחלק בהכי ושוח דהת ניקבן בשעת שחיטה שוב לא בעי חתיכה ובמ"כ בסוף דבריו • ויומר נראה לומר דמשחברת מפי דלמאי דבעי רבינו לפרש דלין הלבה כר"י ומזרקי סיימו ורידין מ"ב מ"ל לחלק בכל בין ניקב לחיוך וכ"ל חלה דניקב לא מהני רק בשעת שחיטה ובזה גם רבנן מודו אבל הת לא ניקבו בשעת שחיטה לר"י לא מהני מידי ולרבנן מסכי חתיכה ומליחה וה"ק רבינו דלבאומים ים לחלק בהכי בין נקיבה לחתיכה ואחי כוותי' דר"י אבל יותר נראה לומר דז"ל ואין הלבה כר"י ולכן מסכי חתיכה ומליחה אח"כ ושוב כ' ת' הגאונים דפסקו דלא כר"י (והובת בב"י סי' כ"ב) ושוב בביח דעת ברי"ף שפסק כר"י והקשה דה"ב כיון דמיירי בגלי למה לריך נקיבה ע"ז מ' דורידין חמירי ולא מסכי גלויי לחודה ולפי"ז ל"ל דמיירי לאו סיימו וורידין רק מוחי בציר ובצלמי וכ"ב ברמ"ם בפ"ז סי' י"ח וט"ב פרושתו לאו על הורידין והרלוי דבפ"ב סי' ג' כ' בפירוש לורידין לא מסכי טוהת לביות מיבב שייב יעו"ש היטיב (ובד"ח שם בפ"ז הבוע על הב"י שפי' דסרך מיזרקי לאו וורידין ניסו יעו"ש היטיב ולפי מ"ש לק"מ דלחושב פשוסקים כר"י ע"ב ל"ל דמיזרקי לאו סיימו וורידין וכמ"ב רבינו גופי' וכן מוכרח מדעת ברמ"ם עלמו וכ"ל עיי"ש היטיב בד"ח חות ג') וס"ל לרבינו דלר"י כל מניקב בשעת שחיטה שוב ה"ל למידי וה"ה הת מחכן מח"ב דזהו סברת מבחוץ דסוי כניקבו בשעת שחיטה וכמ"ב לעיל (דכיון דמזרקי לאו סיימו וורידין ה"ב מין מבואר בם"ם דחמיבה מסכי לוורידין) דשוב ל"ל למידי אבל הת לא ניקבן בשעת שחיטה ולא חכבן מח"ב שוב בבי מעיו (קכג) ומשליך הורידין ומולחו אעפ"י שבשלו בקדירה

שחיטה משום שאר חוטין שבגוף מסייע לה וחוטי דידת ודלועת בעי מתיר תיסך ומליחה לביטול לו טורח בלי אבל לרבינו הך וורידין מסכי להו ולחוטין דידת ודלועת דמילו שאר חוטין שבגוף שומנת בשלמת הוא וכמ"כ לקמן • ל"ב ים לגרום ובלקיטו קמי מתיחת ור"ל הת דבעיון מתיכה ומליחה בחיזרקי סיימו לבשל קודם שחיטה אבר מבר לרבין למנחתי אבר מבר הוי כמו שנוקב הורידין בשעת שחיטה ום"ל כר"ח בשחיטה גלפי"ז ים מלוקת בין רבינו להרמב"ת והר"ן • אבל י"ל עוד דהת דקאמר חיזרקי לחמיבין חוחכו ומולחו כגון דלא נקבינהו בשעת שחיטה כו' הלי נקבינהו לף קלי על הורידין כ"ל על החוטין דידת ודלועת שהם המזרקין עלמם • וקל יליף ק"ו הם הורידין לחמירי דלא מסכי להו טורח מסכי להו בשחיטה קריר וע"ז מילק בין נקיבה ובין מחך (והרמב"ת והר"ן בשיטו עליו לשון לסת לדבעי ר"י נקיבה בשעת שחיטה סיימו שע"י זה ילפ כל הדם שבשל החוטין דידת ודלועת שהם המזרקין עלמם • וקל יליף ק"ו הם הורידין לחמירי דלא מסכי להו טורח מסכי להו בשחיטה קריר וע"ז מילק בין

אין חוששין לנתחו אבר אבר ואם איתא דכולהו חופי אסירי הכי (קכד) חוט בירך העוף ואנפיו מלא דם אלא ש"מ הוסרא הוא לעשות סיג וכן ר' יהודאי גזר (קכה) בכנתא אפילו התבה ומלחה לקדירה ועל (קכו) מוח שבראש שלא התבשל בקדירה לעולם והחמירו בכל הבשר (קכז) שצריך מליחה • ומצינו ברבותינו שהחמירו באיסור חלב ודם וכן כל ישראל החמירו בו והנהינו איסור בדבר המותר ומנהג צרפת ליטול הוטין שתחת הלשון (קכח) שהלשון בכלל הכחיים שהתורה אמרה הזרוע והלחיים (קכט) והלשון בכלל • ומנהג דמשק וסביבותיה ים) אין מניחין בשר מליחה בקדירה לבשל (קל) אלא במים חמין ויורה רותחת כדי שלא יפלוט הדם ושדרו ממתיבתא דלא בעי רותחין דבי בעי רותחין לחליטה ה"מ דשרי ליה בלא מליחה דחליט ליה עמודא דרותחין וכיון דלאו כל אינש יכול למיקם על שיעורא דחליטה תקינו הרחה ומליחה והדחה • ומנהגינו ליטול חוטין שבראש הצלעות נגד החזה שהן מן הווריד (קלא) והגרגולי"ש שנוטלין לא משום איסתוניסיות וכל המחמיר תע"ב • אמר אביי (קלב) המשה קרמא הוו תלתא משום תרבא תרי משום דמא דטחלא ודכפלא ודכוליא משום תרבא (קלג) דביעי ודמזרקי משום דמא רישא בבובשא אותביה אבית השחיטה מידב דייב אצדדין (קלד) מיקוו קווי ואסיקנא בל"ב אי דין ביה מידי שריא ואי לא אסור ופסק האלפסי כלישנא קמא (קלה) דקי"ל בשל תורה חלך אהר המחמיר

נתיבות שמואל יח) עיין כמ"ש פ"ו מהמ"ח ס"י כדי שיהלבן ובהכנות כתב עליו לא ממעטו ולא למינו מימינו ובהה"מ כתב שלא מלח לו כוס כמך ובכמן מהלה שיהא מנהג למטק :

שער החדש

דמולין יעו"ש היטיב : (קכד) חוט בירך כו' • הגה הרשב"א בתה"ג ובמי' פ"ה וכו"ן סם מבואר דסנידין שבנוף העוף לריך ניקור אי מחיכה ודע דהרשב"א בתה"ג ובמי' סם מייתי לדברי רבינו והסיג עליו במה שהקול בשחר חוטין ועיי' בתו"ז סי' תמ"ו ובמרדכי מס"כ בזה ועיי' ביו"ד סי' ס"ה סעי' ג' בהגה"ט סם יעו"ש היטיב ועיי' בד"מ סי' ס"ה אות ט' שכ' בשם הר"ן שסנידין דוקא כשומן יעו"ש וז"ל אך היכא שמחט טוורידין אין כל הסם של כל הסנידין יולא דרך הווריד (וכמש"כ בתות קי"ד) ועיי"ש בתות ד' יעו"ש היטיב : (קכה) בבנתא אפי' כו' • עיי' לעייל אות ק' ולקמן ס' חלב אות מ"ח : (קכו) מוח שבראש כו' • עיי' ברמב"ם פ"ו מהמ"ח ס"ז ובהה"מ וכ"מ שם ועי"ע בפרדס סי' ל"ג יעו"ש היטיב ועי"ע בעוד סי' ע"ח ועיי' לקמן אות קל"ט : (קכז) שלריך מליחה אזיל לשיטתו למש"כ לעיל אות ע"ז : (קכח) שהלשון בכלל הלחיים וכ"ה ברשב"א וכן כ"ן פ"ה וביו"ד סי' ס"ה סעי' ל"ה : (קכט) והלשון בכלל במשוה ביו"ד סי' ס"ח סעי' ג':(קל) אלא במים חמין כו' • וכ"ה דעת הרמב"ם ועיי' בם הפרדס סי' רכ"ל ועיי' במה"ח ס"ק ב' ובמי' הרשב"א בתה"ג סי' ס"ה ל"ג ובכ"ן פ"ח דמז תה"ס שהשיגו עליו ועיין בב"י סי' ס"ו וסי' ע"ז וביו"ד סי' ס"ט סעי' י"ט יעו"ש היטיב שלא להגו כן ועיי' לקמן אות ק"פ : (קלא) והגרגולי"ש שומעין כו' • לא ידעתי מה זה ואולי הוא מהלפרים שמוסיפין ליטלם מחמת מיחוש כמבואר ביו"ד סי' ס"ה סעי' ד' בהגה"ט ומ"כ לריך לומר שלא משום חיסתוסיות ולא ידעתי להכריע : (קלב) מחשה קרמי כו' • חולין ל"ג ח' ועי' לקמן בס' חלב אות כ"ה : (קלג) דביעי ודמזרקא משום כו' כל"ל • ועיין לקמן בס' חלב אות כ"ו : (קלד) מיקוות קווי כ"ה גי' הרי"ף והרשב"א בתה"ג (מ"ע ב') וכ"ה גי' הגי' הגי"ה ס"ז מחלב גי' רש"י והרמ"ה והסו"ז סי' תמ"ב מיקפא קפי יעו"ש : (קלה) דקי"ל בשל תורה כו' • וכ"ל כל"ל בחות ס' דדם שבשלו מה"ת והר"ן כתב דים פוסקים להקל כל"ב דדם שבשלו מדרבנן ועיין בתה"ג (מ"ע ח') ובבדה"ב ובמסורת סביב יעו"ש היטיב • ועיין בתוס' ע"ג ח' יעו"ש היטיב • ויש לתיכה דבריס בזה (ודע דהוקשה לי על מסורת סביב דכ' דשמא לא נתבשל ובסביב רלוה מבי דוני דחולין ק"ב ח' יעו"ש וסס פיקל בשור סם"ה ע"ו יעו"ש בשם הרשב"א (וכ"ל במסורת סביב לימו מהרשב"א ול"ע בזה) ודע דתמיה לי על הרא"ם בזה בחולין פ"ח סי' ט"ו שכתב דגם חוטי הלחי לחוורין אם לא תחכם ותמת בכ"ב תמום' דם בחולין וחזדו לטעמייהו שכ' שם ע"ת בד"ה תחכו כו' דלכלי בעי תחיכה • מבל הרא"ם ז"ל שדעתו ז"ל בסי' ז' דלכלי ח"ל תחיכה לחמי חסור וביותר תמוה לי על הטור שכתב בסי' ס"ה שסקטם הרא"ם דת"ל תחיכה בכלי וכאן בסי' ס"ח כתב לריך לתחכם יעו"ש ורלוחי בב"ח שכתב דמיירי דלא הולינן מהלחי לכן לא מהני לזו טורא יעו"ש ול"ע דהוא נגד דבריו שכתב בסי' ס"ז סעיף ו' דהטור בסי' ס"ה מיירי דמובלע בתוך הבשר יעו"ש ואם"ה לא מלריך לזו הרא"ם ז"ל תחיכה וכן מבואר מהרלוי' שסביעת מהך דחולין קל"ג ח' ולוי לי' דלמת לא יולינ הטוטין ע"פ האם ח"ן דל"ם • ונס מה שהניא על הב"י לק"מ דהב"י היטיב אחר דיבר דלדעת האוס' בכל ענין ל"ל תחיכה בללי ולדעת הרא"ם בכל ענין ל"ל תחיכה ולהרשב"א יש לחלק בין הנך שפיהם ע"פ האם ובין חוטים המובלעים בבשר (ודע עוד

עליו

שאלה לגאון מהו למלוג נדיים וסלאים ברחוחין בכ"ד • תשובה (קמח) כ"ה מבשל ויש בהם איסור (קמו) כחלב ודם ואפילו בכ"ש אית ס"ד צריך ליתן דיותתין בכ"ש ואח"כ נותן לתוכו העוף אבל להשליך קילוח ראשון על העוף אסור דקילוח ראשון כב"ד הוא ומסתברא (קמז) דליתא מדתנן אילפס וקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי ש"מ דאינו אסור אלא תוך הקדירה דא"א דנותן לתוך הקערה דקאמר הוא לאחר נתינת המים הוא בלא"ה אסור לפלוג בקערה נופא אלא לאו ש"מ משיצא הקלוח מכ"ד כ"ש הוא ובן הלכה • ירושלמי (קמח) בפ' כירה ובפ"ק דשבועות מהו ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה ר' יונה אמר אסור דעיקרי כב"ד היא חיליה דר' יונה מן דבא אחד שבישל בו ואחר שעירה לתוכו רותחת ובההיא אמר כן אמר ר' יוסי תמן כלי חרס בולע תבלין אין מתבשלין מתיב ר' יוסי בר בון אף בכלי נחושת אית לך למימר כלי נחושת בולע • מהו לערות עם קילוחו אר"ח בריה דרב הלל מחלוקת דר"י ור' יוסי ור' יצחק בר נופתיה בעי קומי ר' יונה עשה כן בשבת חייב משום מבשל עשה כן בבב"ח חייב משום מבשל א"ל מדאמר ר' זעירא אירה חלום ברוך כל שהאור מהלך תחתיו ואירה תבשיל ברוך כל שהאור מהלך תחתיו ש"מ קילוח אין כב"ד

(קמט) וק"ל מאי דקאמר אית לך למימר כלי נחושת בולע והא כתיב (קנ) ובכלי נחושת ברושלה ומרק ושופף במים ואיכא למימר דבכלי נחושת אינו בולע אפ"ג דאור מהלך תחתיו ש"מ אם עידה מיורה בשר בתוך יורה חולבת של נחושת או מאיסור לתוך כלי נחושת של היתר א"צ הגעלה וכן מצאתי בהגדה (קנא) באבות דר"נ ג' דברים נאמרין בכלי חרס בולע ואינו פולט ואינו מבאיש מה שבתוכו וג' בכלי נחושת אינו בולע וכו' • והלטתא קערות שתשמישן ע"י עירוי הן אף פליטתן ע"י עירוי וחני קערות כי עביד (קנב) בכ"ש ושקיל מחודא ושדי עלייהו ש"ד וכן כפות של עץ ושל קרנים דרך תשמישתן בכ"ד ושתשמישן בעירוי דגעלתן בעירוי ושדרכן בכ"ש הגעלתן בכ"ש שדרכן ללבן ילבן והסבין כל' ענינים בהדחה בשיפוי בהגעלה בליבון כדפרישית בשער ראשון של שחיטה (קנג) ושפודין של עץ שצולין בהן בם"ש כל רבותא שאין להם היתר כלל (קנד) ובודיא דגללא שקדרין לבונ"ש בלעי וכלי אבנים וכלי גללים הנקראים מאני דשחדא (קנה) דידן ככלי מתכות ושני להו בפליטה • ואע"ג דשתברין ל"ד לכ"ח דתנן (קנו) אבן שופתה א"י טמבילה והיא שהודה וקתני סיפא ושל חרס אעפ"י שקדח את הופת אסור מדקתפלינ בין של אבן לשל חרס ש"מ ככלי מתכות דמי• וגרסינן התם נעוה יפ) ארתחי

נתיבות שמואל יפ) פ"ו פ"ד פ"ב :

שער החדש

עלו ס"ל שרי וקלת ל"ם בזה ואם נתבשל כך עיין בר"ן סם שהביא מחלוקת לם בעיקר ס' נגד כל המוה לו ככלב הקרוס לבד די בזה ועיין בתה"ל סם בבלב"ב ובמשמרת הבית • ול"ע לפי דברי הר"ן דכל עיקר הלימור הוא מחמת הקרוס היינו מחמת החומין שבקרוס ח"ב המות עלמו לימו תמור ול"ע בזה ודה"מ הביא בסי' פ"ל ס ק נ' בשמיעות בשם הר"ן לעיין ס' נגד כל המוה יעו"ם ול"ע : (קמה) כ"ר מבשל כי' • משוה זו הוזכרה בחי' הרשב"ה בשבת"ה שם ובחי' הרשב"ה (ל' ל') : (קמו) מלב ולם כל"ל • וכ"ם בחה"ל שם ובחי' הרשב"ה שם וכן"ן שם : (קמז) ולימח מדתנן טי • עי' בחים' שבת מ"ב ב' ובזבחים ל"ם כ' ועיין בהל"ם בשבת שם ובר"ן שם ובע"ג ע"ד ב' בחום' ע"ב ע"ד כ' ד"ה דרם כו' ושם לח מזכר כלל כ"ם ומ"כ י"ל דה"ק כי סקיל מדוחק ול"ל כי מעיקר עלימם מכ"ר ס"ד לחבל לפי חני' שלנו ברבינו דגרסם כי עביד בכ"ם ומקיל מדוחק ר"ל לחבן מדוחם לו ברזל מרוחם ומדי עלייהו יפי' בחו"ח סי' חל"ח סעיף ו' סיב מלחמי בשם ס' פסח שבחב וז"ל קערות דחשמישן בכ"ם הוה כי נעיל מן דוחק ולחלי עליו ס"ל עכ"ל סוב דלימי בחו"ז בשי' מעשה ליוסר של שבת הגדול הביה שם ב' הנירסות ופי' מדוחק ר"ל לם היה עליהם לם בלי מים יעו"ם היטיב • לחבל עיין לקמן בה' חמץ ח"ב שכחב שם מדוחק וכן מיקר דמ"ל בלפיד מרוחם דז"ח רק לסחמיהים דבעי הגעלה בב"ר : ומם"כ רבינו בכפות של קרנים כו' עיין בסי' חל"ח סעיף ז' דלח מהני הגעלה יעו"ם היטיב • ועיין לקמן בה' חמץ ח"ב שמביח רבינו דעה הרחשונה יעו"ם היטיב • וע"ע בר"ן בפסחים שם • וכמה מדברי רבינו שכחב ובודיא דגללא שקורין לבונ"ם בלעי וכלי חבנים כו' משמע לכחורה לבודיא דגללא לח מהני הגעלה וזה נגד הפוסקים הכ"ל לכן ל"ל דהיינו בלעי הוח ס"ם ומיותר וכן בה' חמץ ח"ב ליתח • ודע דל"ל ובודמת דגללא כו' כי כן הוח בריב"ף ורמ"ם וכ"ם בה"ג ס' פסח וכ"ם ביולר לשבת הגדול וכ"ם לקמן בה' חמץ יעו"ם ח"ב לות ס"ב : (קנה) דינן ככלי מחכות כו' כל"ל וכ"ם לקמן בה' חמץ ח"ב : (קנו) לחבן שזפתה כו' • ולימיב זו ליתח בה"ג ס' פסח ובפרדם סי' קכ"ם וכן"ן שם בשפחים פ"ב • לחבל מם שהביח הרי"ף גיטין דלית מהך דחמ כלים ס"ם מי"ח די"ח דכלי חבן ל"ד לכלי מחכת דע דשפחים וכן הר"ן שם הביחו מכחן רחיה להיסך דדין שבן ככלי מחכת יעו"ם ול"ע דדומה לומר דשם מפרשים דמחת מזוס כלי מחכת קלי נמי על של חעור של חבן מה שכל המפרשים לח פי' כן רק דקלי על של מחכת להוד ולולי בליעתם מדקת מיזור מעומחת כלי הרם ס"ם דגם לענין סיעתם דיו ככלי מחכת חבל יש להביא ע"ז נ"ב כמ"כ רבינו לענין טומחת שלני דכלי חבנים אין מקבלין טומחה משו"כ לענין פליטת אין רחיה מכחן ועיין בביאור הגר"ח בהו"ח סי' תל"ח ס"ק נ"ב דיקב"ן היסיב טומחתה יעו"ם • ותמוה לי קלת על המ"כ בבבינו שם • שלמה מחעם שם חעור של חבן מדכחיב יוהן היסיק לי דכלי חבנים אין מקבלין טומחה ולולי לפי"ז ניח שפחם בטל הוח מחבנים יבניה והו"ח לנזה"כ הוח היטמחו נכן

פ) ור"י אבן ניאות אמר משום כלי מתכות כירה של אבן מהודה כלי מתכות אלמא כב"ח דמי ולא נהיר לן דגבי מוכאה פשים לן דכלי אבנים לא מקבלי טומאה כלל ואין דינן ככל הכלים אבל גבי בליעה בלדו בלעי • ובתשובת דקמאי אקילו בדו וכשרי בהגעלה ואתון אחמירו בדו ולא תשתרי אלא בליבון ולא כבלי מתכות דמי • מהאמר (קנז) ר' יצחק בר יוסף ובן מאני מרדי מא"י הן כלי אבן סבר לאטבולי א"ל כלי מתכות אמרין בפרשה והגי כלי אדמה ניגרו וא"צ וליתא דלענין טבילה הוא דאמר הכי אבל לענין בליעה ככלי מתכות דמי ובן הלכה • (קנח) ואמר שמואל אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מולחו יפה יפה והיכא דחלדי בי טבחא (קנט) מלח ומדיח לא חלדי מדיח ומולח ומדיח ושדרו מתתיבתא (קם) בבית השחיטה קאמר משום דם הנפש אבל בבולה בישרא ל"ק • (קסא) ועבידנא כר"ה דאמר מולח ומדיח ר' דימי מנהרדעא מלח ליה בכלחא גללניתא ומנפין ליה דכי היכא דאי הדר מנח ליה בבשא"מ ומתוור לה דלא ניפול מלחא במיא וליהדר דמא וליפוק במיא והדר שתי ליה בשרא בדמא (קסב) אבל לנפצה אבראי והדר לחוורה ש"מ (קסג) מים שהמלח בה אסורה וש"מ שהמליח (קסד) מניח אותה בבשא"מ • בג"א לשון ה"ג (קסה) לחיורה במיא ומלח ליה במילחא גלניתא ומפקא ליה לדמא ולא ליעצריה דקמיט ליה (קסו) לדמא ולנפקא ולנפצא מן מלחא ולחיורה שפיר ומשתרי לבישולי • ושיעור ממלח בשרא (קסז) כל שאינו נאכל מחמת מלחו וגבי לשהויי בכלחא (קסח) בשיעור פווייה וכ"כ הרב • ורב אחא אמר (קסט) כשיעור מיל וסברא גינהו ולא מצינא דהא נרסינן

(קע) במנחות כיצד מביא את הבשר ונותנין עליו מלח והושכו ונותן עליו מלח ומעליהו ואמר וכן לקרירה (קעא) וגבי קדשים לא היו משהין לשעה ופ' בנדרים כח) מן מה דתנן הרי עלי כבשר מליח הרא אמר מליח לשעה מליח הוא איזה מליח לשעה כההוא דתנן כיצד הוא עושה נותן את האיברים ע"ג המלח והופכן א"ר אבא מרי שנייא היא שאם משהא אותן וכו' וד"א אמרה לרא הנסל זתים מן (קעב) המעטים טובל אחת אחת במלח ואוכל הרא אמר מליח לשעה מלוח היא • ואמר שמואל (קעג) אין מולחין בשר אלא ע"ג כלי מנוקב ובב"א (קעד) לשנא לדהלכות ואי לא הו"ל כמאן דאשביל בדמיה ואסור דמליח ה"ה כרותח • ומאני דמלח עלויה בעי לאכשורי (קעה) ושרי למימלח עליו וארבלא ועילוי נילא • כללא דמילתא • כל מילי דכי שדית ביה מיא דייב שרי למימלח עליה (קעו) ול"ש חד נרמא ול"ש תרי נרמי שרי • פרש"י כ"ז שמרודין לפלוט אינן בולעין • ומנהג דילן למימלח בכלי (קעז) שעומד במדורו • אעפ"י שאינו מנוקב ובלבד שלא יהא שם בית קבול • והיכא (קעח) דאשתהה בישרא במלח בכלי מנוקב כשיעור מליחה והדר אנחתיה בבשא"מ • אע"ג דאשתכח בנוה צללתא דדמא לא כלום היא • כשומנא בעלמא היא • דהא אמרינן (קעט) אומצא דאסתיק ותביה ומולחו אפילו לקרירה שרי • והתם לא אפשר דלא פליט לקרירה • ויש שמחמירין ואין מבשלין אלא ביורה (קפ) רוותחת בדלעיל • וכתב הרב (קפא) המלח לא יהא עבה אלא דק דק דקקתא • (קפב) כגון חומי דבהבי נפקי שפיר ורש"י

נתיבות שמואל כ) ים פ"ם וע"ל וכי"ן גמות ממר דל"ד לכלי מתכות דחק בסמ' כלים פ"ב מי"ח כירה של אבן וכו' ומלח מקום כלי מתכות מלמת דלמו ככלי מתכת דמי ולא נהיר לן דגבי טומאה פשים לן דכלי אבנים לא מקבלי טומאה כלל ואין דינן ככל הכלים אבל גבי בליעה בלדו בלעי ובתשובת דקמאי אקילו בדו וכשרי בהגעלה ואתון אחמירו בדו ולא תשתרי אלא בליבון ולא כבלי מתכות דמי מהאמר (קנז) ר' יצחק בר יוסף ובן מאני מרדי מא"י הן כלי אבן סבר לאטבולי א"ל כלי מתכות אמרין בפרשה והגי כלי אדמה ניגרו וא"צ וליתא דלענין טבילה הוא דאמר הכי אבל לענין בליעה ככלי מתכות דמי ובן הלכה • (קנח) ואמר שמואל אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מולחו יפה יפה והיכא דחלדי בי טבחא (קנט) מלח ומדיח לא חלדי מדיח ומולח ומדיח ושדרו מתתיבתא (קם) בבית השחיטה קאמר משום דם הנפש אבל בבולה בישרא ל"ק • (קסא) ועבידנא כר"ה דאמר מולח ומדיח ר' דימי מנהרדעא מלח ליה בכלחא גללניתא ומנפין ליה דכי היכא דאי הדר מנח ליה בבשא"מ ומתוור לה דלא ניפול מלחא במיא וליהדר דמא וליפוק במיא והדר שתי ליה בשרא בדמא (קסב) אבל לנפצה אבראי והדר לחוורה ש"מ (קסג) מים שהמלח בה אסורה וש"מ שהמליח (קסד) מניח אותה בבשא"מ • בג"א לשון ה"ג (קסה) לחיורה במיא ומלח ליה במילחא גלניתא ומפקא ליה לדמא ולא ליעצריה דקמיט ליה (קסו) לדמא ולנפקא ולנפצא מן מלחא ולחיורה שפיר ומשתרי לבישולי • ושיעור ממלח בשרא (קסז) כל שאינו נאכל מחמת מלחו וגבי לשהויי בכלחא (קסח) בשיעור פווייה וכ"כ הרב • ורב אחא אמר (קסט) כשיעור מיל וסברא גינהו ולא מצינא דהא נרסינן

מתכות מלמת דלמו ככלי מתכת דמי ולא נהיר לן דגבי מומאה פשים לן דכלי אבנים לא מקבלי טומאה כלל ואין דינן ככל הכלים אבל גבי בליעה בלדו בלעי ובתשובת דקמאי אקילו בדו וכשרי בהגעלה ואתון אחמירו בדו ולא תשתרי אלא בליבון ולא כבלי מתכות דמי מהאמר (קנז) ר' יצחק בר יוסף ובן מאני מרדי מא"י הן כלי אבן סבר לאטבולי א"ל כלי מתכות אמרין בפרשה והגי כלי אדמה ניגרו וא"צ וליתא דלענין טבילה הוא דאמר הכי אבל לענין בליעה ככלי מתכות דמי ובן הלכה • (קנח) ואמר שמואל אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מולחו יפה יפה והיכא דחלדי בי טבחא (קנט) מלח ומדיח לא חלדי מדיח ומולח ומדיח ושדרו מתתיבתא (קם) בבית השחיטה קאמר משום דם הנפש אבל בבולה בישרא ל"ק • (קסא) ועבידנא כר"ה דאמר מולח ומדיח ר' דימי מנהרדעא מלח ליה בכלחא גללניתא ומנפין ליה דכי היכא דאי הדר מנח ליה בבשא"מ ומתוור לה דלא ניפול מלחא במיא וליהדר דמא וליפוק במיא והדר שתי ליה בשרא בדמא (קסב) אבל לנפצה אבראי והדר לחוורה ש"מ (קסג) מים שהמלח בה אסורה וש"מ שהמליח (קסד) מניח אותה בבשא"מ • בג"א לשון ה"ג (קסה) לחיורה במיא ומלח ליה במילחא גלניתא ומפקא ליה לדמא ולא ליעצריה דקמיט ליה (קסו) לדמא ולנפקא ולנפצא מן מלחא ולחיורה שפיר ומשתרי לבישולי • ושיעור ממלח בשרא (קסז) כל שאינו נאכל מחמת מלחו וגבי לשהויי בכלחא (קסח) בשיעור פווייה וכ"כ הרב • ורב אחא אמר (קסט) כשיעור מיל וסברא גינהו ולא מצינא דהא נרסינן

מכלים דכל מהן מהור מכלום ובל מתכת עמת מסוס כלי מהכת מלמת דלמו ככ"מ למי ובכינו דחה למייחו דל"ל סומחה לכליעה דלעין בליעה בלעו ככ"מ עיין בסוה"ת סי' תל"ח בסם מהכ"י מסומפים : כח) יכו' נדניס פ' העולה מה"מ ועיין רמ"ם והכ"ן :

שער החדש

מפיק לה מדכתיב יומץ וזה לאו בר בתילה הוא (מבל בחמת ז"ל דמתכים ובבנים הוא פרוני וסתם מטור מבורה הוא מנם • ואולי מפ"ל כיון דכל המחובר לקרקע עסור ומטור הוא לעפ"י שמחובר ממת (עיין שבת קכ"ם ת') והו"ל דס"ם מתבנים עמת קמ"ל : (קנז) ל' ילמק בר יוסף זבן כו' • ע"ג ע"ם ב' וכמה דס"י פי' שם דכולי מלמה ונשיעי בקר יעו"ם וכמה מסמע מכאן לכאורה דס"ל דכלי מלמה מהני להו בנעלה מבל ני"ף נרם מהני מרמרת יעו"ם ות"ב מסמע כרבינו שהם כלי מבן ות"ב בזה דווקא מהני בנעלה מבל לא בכלי מלמה ועי' בסוי' ב' ת"ח ת"ם ס"ק ד' למסמע קלת דמהני בנעלה לבלי מלמה מבל ברי"ף וסלמ"ם ועוד לא מלאתי זה יעו"ם היעיב • (ודבדי המקום מיהם שם בחידושים שום ע' לא נתחוורו לי)(ועד דהסלאות סי' קל"ז נרם שם מהני דממרת יעו"ם וכמה לדבריו בסיעמת לבל"מ) וכמה ברמב"ם פ"ח מה' מעשה מבבנות הע"ו ממסמע קלת דבלי מלמה אינם מעונים מריקה וסניפה ודי בהלמה יעו"ם מבל פסיעה דמין רהיה מההם בלל דהמ בפ"ה מה' ממן ומלה מסק דבלי מבנים לריך בנעלה וגם דעת הב"ח שם בה' מעה"ק דבלי עלם אין מעונין מריקה וסניפה וחילו שם בה' ממן ומלה מבואר דבלי עלם בעי בנעלה מלמת דל"ד בלל • ועי' במדבדי ובחו"ז (בפי' לפיוק דבבת בנדול ולקבן בה' ממן ח"ב) מהבילו תוספתת דוחמים (וחינה נמלמת לפנינו) דבלי מבנים אין מעונין מריקה וסניפה אלא בדמה ופי' דמייתי בהדמת חמין והיינו בנעלה יעו"ם והנר"ח בתב ע"ז דלחוק הוא יעו"ם בם"ק ל"ג בסי' מ"ח • ומבואר מזה דבנעלה אלוי במריקה וסניפה ולבתי ל"ע מה יענו על דברי הרמב"ם וכמה שם ניחת דנם הרמב"ם מיירי בהנעלה ע"י רותחין וזה קרי לה בדמה מבתי יהת מבואר מזה דמהני הנעלה לבלי מלמה ואי ניחת דהרמב"ם קרי בדמה בפסוקה ל"ע דמי נרע משאר ליסורין ועיין בזבחים ל"ו ב' נבי תרומה דבעי מיבת הנעלה ועי' בתוספתת זבחים פ"י לענין קדשים קלים (ומשם רהיה דבדמה היינו בחמין יעו"ם היעיב) • וע"ע בפי"ז מהמ"ח ה"ו דבלי מבנים מעונין הנעלה יעו"ם בחמין דוקא (הוא ז' ב') ובבי למימלה עילוי בודיה (הוא מהללת) ועילוי לרבללה (הוא סל עיין במכית כ' ב' ול נפה עיין ב"מ כ"ו ב') ועילוי נילא בללה דמילתא בל מילי דכי שדית מיא עלייהו דייב שרי למימלה עילויה עכ"ל ועיין בספר יראים סי' קמ"ו ובה"ם סי' מ"ם ובי"ד סי' ס"ם סעיף ט"ז יעו"ם : (קעו) ול"ם חד נרמא כו' • חולין קי"ב ב' ת' ועי' כ"ז בי"ד סי' ע' : (קעז) שעומד במדרון כו' • ועיין לע"ל לות ע"ם סי' מע"ו ובי"ד סם סעיף ט"ז יעו"ם : (קעח) דאשתהה בישרא כו' • עי' ס' הפרדס סי' רכ"ו וחום' חולין קי"ב ב' ד"ה ודגים כו' • ובה"ם סי' ל"ח ובאו"ז סי' מע"ו ובי"ד סם סעיף כ' יעו"ם : (קעם) חומלה דמסתיק כו' • חולין ק"נ ב' ועיין לע"ל לות ע"ב ע"ח : (קפ) רותחת בדלעיל • עיין לע"ל לות ק"ל : (קפא) המלח לא כו' • עי' בתמב"ם פ"ו מהל' מ"ח סי"ח בתב בסי' ואין מולמין מלא במלח עבה בחול מבם יעו"ם והנר"ח בתב בסי' מ"ז דבל שהות דק ביותר הוא יותר עדיף יעו"ם ועי' יו"ד סם סעיף נ' : (קפב) כגון חומי כו' • ל"ל סיפיה המלח דק כמוסים דבהבי נפקי שפיר • מבל מין הלשון סובל כן

ורש"י פירש דמלחא (קפנ) גלגותא היא דבעי לנפוצי משום שנבלעת הדם • אבל דקקתא לא בעי ניפוץ שנתכת מעצמה • (קפד) ומסתמא ר"ד דמלח במלחא גלגותא (קפה) למעוטי דלא בעי הדחה בסוף • דכי אמר מולח ומדיח משני הדם שעומד על פניה אבל גלגיתא למעוטי דלא בעי הדחה אלא בניפוץ סגי • ואמר שמואל (קפו) אין מניחין כלי תחת הבשר של צלי עד שתבלה כל מראה אדמומית שבה • מנא ידעינן ואסיק א"ד אשי לית ליה תקנתא עד דמייתא תרתי תלת נללי דמלחא בין על הבשר בין תוך הכלי ושדי בה ובתר הכי שפי ושביק ליה עד דצלי ושפי ליה והשומן למעלה ודם למטה כדאמרינן (קפו) דמא דבשרא שפין וכ' הרבוותא (קפח) דווקא מעט אבל הרבה פוסק כח הדם ועושהו כמים שהוא נעבר ומתערב עם השומן ואסור • ומסתברא מראקשינן לשמואל מהא כבר שחתך עליו בשר אסור לאבלה • ולא שני ליה (קפט) אחר הא דאסור דאסמיק הא דלא אסמיק כנ) דווקא דאסמיק הא לא אסמיק (קצ) מניח כלי תחתיו בנון אלו שמניחין כלי תחת אווזין ותרנגולין ובדאסמיק אסור משום שדם התחתון (קצא) שבישלו הכלי דם הוא ואין אדם יודע בו וארנ"ג א"ש (קצב) בכר דאברי אבל דלא אברי לא • וגרס רש"י ה"ם סמיכתא אבל קלישתא לא • ש"מ דלא אסמיק שרי • ואפילו אברי ואפילו שהה • רבא אכיל ליה וקרי ליה חמר בשר ובדאסמיק קאי • והלכתא אפילו אסמיק שרי ואפילו אברי ואפילו סמיכתא (קצג) ודווקא שנצלה • אבל לא נצלה ועדיין ע"ג האש אין מניחין תחתיה • בראמרינן (קצד) בי דוגי כבדא

נתיבות שמואל כנ) נ"ל ס"מ דשמואל דמין מניחין דווקא דאסמיק כו' :

שער החדש

לבצוע יותר מדאי לומר דקלח ים ס"ק וכדומה דלכן יסיח דעתו מהלה דק כדי סיחים נפזק על כל פני הבשר ויולית דם מחומין שבן דקין דחילו במלח נסה חולי יסיח הלב בינתים ולא יפלוט הדם שבחוטין הדקים : (קפנ) גלגיתא היא דבעי כו' • כן פירש"י שם ומוכח מזה דמלח דק יותר עדיף : (קפד) ומסתברא ר"ד דמלח כו' כל"ל : (קפה) למעוטי דלא בעי כו' • כ"ל דבעי כ' מסברתו ודעתו דלא כרש"י דלמדיבה ר' דימי דמלח במלחא גלגיתא לא משום מומחא רק לקבל דלא ליבעי הדחה קודם שמניח בבשר"מ ועי' בתפ"ח להלכה"א ובמ' ובר"ן שם ועיין לעיל אות קפ"ב : (קפו) אין מניחין כו' • חולין קי"ב ע"א ועי"ש בגר"א ועיין לעיל אות ל"ו וגם שם לריך להגיה כן : (קפח) דווקא מועט כו' • כ"ש בדש"י ובום' והרמ"ם ובלישב"ע כתב בהלכה"א ובוכח בעוב דמותר ובייני דווקא למחר שתעלה תתרפו כמי וכמו שמדוקדק לשון הטור והרמב"ם ועי' בב"י שם • ולפי"ז אפ"ל דגם רבינו מודה ליה ורק לימי מיירי בהלה שעלה ממרתו כיון שהמיעט דברי רב ספת וכמ"ש הה"מ על הרמב"ם (בפ"ו מהמ"א הט"ו) שהרמב"ם ס"ל דרב אסי מיירי אף קודם שתעלה ממרתו יעו"ש ולכן שמעיר בדיעבד (ועיין בב"י סי' ע"ו דיעות בזה) ובבן : (קפט) ליח לרב אחא הא דאסור כו' כל"ל • וכ"ל אמאי לא אמי רב אסי לרב אחא דשמואל דאמר אין מניחין כו' מייני בדלא אסמיק הבשר ואח"ב לאתר ר"ל אף"ם ככר שאתך עליו בשר אסור כו' מייני בדאסמיק כו' אף"ו מוכח דאח"ב דאמר אין מניחין מייני ע"כ בדאסמיק אסור אף"ג דלא אסמיק אסור משום שדם התחתון שבישלו הכלי דם הוא ואין אדם יודע בו ואר"ג א"ש (קצב) בכר דאברי אבל דלא אברי לא • וגרס רש"י ה"ם סמיכתא אבל קלישתא לא • ש"מ דלא אסמיק שרי • ואפילו אברי ואפילו שהה • רבא אכיל ליה וקרי ליה חמר בשר ובדאסמיק קאי • והלכתא אפילו אסמיק שרי ואפילו אברי ואפילו סמיכתא (קצג) ודווקא שנצלה • אבל לא נצלה ועדיין ע"ג האש אין מניחין תחתיה • בראמרינן (קצד) בי דוגי כבדא דאסור דאר"ג א"ש אין מניחין כו' בעא מיניה (קצה) ר"ר מח"נ מהו לאנוחי כדא דמילחא גבי כדא דכמכא • א"ל אסור דהלא מותר (קצו) דהאי איתא לאיסורא בעינא • ומסת' (קצו) דדייקא מהכא דאסור לאפות פת ישראל בפורני סמיך למפלאתא דאיסורין של א"י שמא יפלוט מן האיסור ויבלע בפת • ור"י הלוי אתיא ליה מהא (קצח) דאין מטשין את התנור באליה • ואם מש כל הפת כולו אסור • ול"ד התם מילתא דשביח הוא למיכל פת בגבינה אבל מהכא ראיה דנזרינן דגפל מהאי כמכא למילחא ואתו למימלח מיניה בשרא • ה"נ אימא למינזר • האי בר יונה דגפל לכדא דכמכא • ודרך היה ליתן מלח בכותח • ושריא ר' אחא (קצט) דקס"ד דכי אמר שמואל מליח ה"ה כרותח • ה"מ דאין נאבל מחשת מלחו אבל האי נאבל מחשת (ר) מלחו ובהדחה סגי • וה"מ (רא) חי • אבל צלי בעי קליפת • ואי אית ביה פילי (רב) כולו אסור • ואי מתבייל בתבלין כולו אסור ש"מ דמליח ה"ה כרותח בנון (רג) מליחת בשר לקדירה שאינ"ש נאבל מחשת מלחו עד שידיחנו • אבל לצלי לא • וש"מ (רד) מתובל בתבלין כרותח הוא • ואר"ג (רה) א"ש דגים ועופות שמלחן זה עם (רו) זה • וכ"ש דגים עם בשר בהמה ואפילו בכלי מנוקב דדגים דרפו קרמייהו פלטי ועופות קמטו ובתר דניחא דגים פלטו עופות והדר בלעו דגים מינייהו • אבל בבשר מותר ששניהם פולטין כאחד • ומסתבר דווקא דגים (רז) אבל עופות ובשר בבשר יבשר דמי • דעור העוף כבשר בלא עור הוא • ושניהם שוין (רח) וק"ל כי בלעו דגים מינייהו לבטלו בס' • ואית למימר אסור בנ"ט קאמר א"נ

לבצוע סמסיג על ר"י הלוי ס"ק דהתם בוודאי אתי לידי לימורת מטום סדקי הפת לאכול עם נפיגת אבל הכא דילמא לא אתי לידי לימורת ולכן מייתי ספיר מכתן ומוכ מלתתי בפר"ח סי' קי"ח ס"ק ל"ח מפ סמסיג קלת דתיש מכתן יעו"ש סיעיב • ומבואר מכתן דלמאי שכתבו סטום' כתן דכר בבשר וכך אבל אבוב מותר ס"ש דזה נמי שרי ול"ל דס"ל דזה נמי לאסור ום"ל בדעת הא"ז בסי' תס"ח ומוכח בסנ"ח וביו"ד סי' ל"ס סעיף ו' בהג"ה יעו"ש ועיין ס' בב"ח אות קפ"ז ועיין בספרדים סי' רמ"ח ועיין בספר חמדה נמוסי סי' נקכ"ב יעו"ש : (קצה) דתין מעטין כו' • פסחים ל' ע"א ב"מ ל"ח ע' זבחים ל"ס ב' ועיין בס' בב"ח אות קפ"ח ובס אות ל"ע ואות ר"ע וס' מחץ מ"ב אות מ"ז : (קצו) דקסבר דכי אמר כו' כל"ל • ומבואר מדברי רבינו דסכמכא נאכל מאמת מלחו ולא כרתב"ד פ"ע מסמ"ק סי"ח ספי' דקאי לעוזל וכ"ם בגר"ז סי' תס"ע ועיין סס בר"ן ועי' תס"ח בית ד' סער ע' סי' ע' ובב"ע ליתא כרבינו: (ר) מלחו ובהדחה סגי כל"ל ומכל דבור ע' : (רא) חי אבל צלי כו' • כר"ן פי' דחי חות לוגן ולצלי חות רותח אבל כרמ"ם סס סי' ל"ע ופי' לצלי ג"כ היינו פסחים ע"ס ב' ד"ס ותס לצלי כו' • ובחולין ל"ו ב' ד"ס עד שמניע כו' • דדעתס לצלי מייני בלוגן יעו"ש סיעיב • ומ"ש רש"י בפסחים ע"ו ע' ד"ס ותי מתובל כו' דהתי נוזל לוגן הוי כו' לכחולש י"ל דס"ל בכר"ן לעזל אות ר"ח דמייני בצלי לוגן וזס קרי ליס חי אבל י"ל נמי מיפכח כיון דהוי לוגן לבן מחלק בין חי לצלי ומיס לוגן ומ"מ קחמר ום"מ חי אבל צלי לריך קליפה ועיין ס"ך סי' ל"ו ס"ק כ"ח יעו"ש סיעיב (ועיין בתפ"ח בית ד' סער ע' (ע' ב') ויעו"ש סיעיב • ועיין לקמן בתפ"ח אות ק"ם : (רד) ע"ם כ"ם נ"כסס סרי"ף ורמב"ם : (רו) עס זה מסורין וכ"ם כו' כל"ל • ועי"ש בחוס' ורא"ם ור"ן ובתפ"ח ס"ס ב' ומ"ו ב' מ"כיוס בזה : (רז) אבל עופות ובשר כו' • ועיין יו"ד סי' ע' סעיף ג' : (רח) וק"ל כי כו' לא זכיתי לסבין סקושיח הא פסיעא כי ליכא ס' נגד הדס פסיעא דמותרין הדגים וכיון דלא ידעינן כמה דמת נפיק מייני"ו ליכך נגד כל סעופות ס' ובזה ווודאי ליח מאן דאסור סן מחת לידלי רבינו מ"ל רק כנגד הדס וכמ"ש לעיל אות מ"ס ול"ל בדומק דליכו ס"ל כדעת הרמב"ם שכוכת בחוס' ורא"ם שם סי' ל"ו דגם הבשר נאסר וזה פסיעא ליח דלא בלעי סעופות רק מעט דם מסדגים ול"ל לחה מסורים סעופות וע"ז תירן דלא נאסר רק בב"ע ול"ל חעי"ב ונאסר גם כל הדגים ולכן גם נגד סליר סיוצא מסדגים בעינן ס' ולכן לסורים סעופות ול"ע • מ"ב י"ל דם"ל דכל הדגים לסורים ולא מסכי ס' עיין בב"י סי' ע' בד"ה בשר שחיתה יעו"ם סיעיב • ובכ"מ ס"ם מסמ"ח הל"ל יעו"ם סיעיב • חבל ל"ע דסת חין לשוט מסמע כך דמתי שיוצא דחטע"י לכתן ול"ע גדול בזה :

א"נ חענ"ע ואוסרית • רב סרי בר רחל אימלח ליה בשר שחוטה בהדי בשר סריפה • רב אלפס (רט) גרס סריפה מלוחה ורש"י פי' בכלי מגוהב אתא לקמיה דרב אסי א"ל אלה המטאים לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלהן והכא משום דם ליכא • והלכתא לא מיבעיא דאיסור והיתר אם נמלחו בבשא"מ דמליח ה"ה כרותח ואסור משום דם • אלא (ריי) אפילו מגוהב וגעי אהדדי אסור משום ציר • ודג טהור שמלחו עם דג טמא מותר ודווקא בטהור מליח וטמא תפל ואם היו שניהם מלוחין וב"ש טהור (ריא) תפל וטמא מליח אסור • והלכתא אסור ליקח דגים מלוחים כן הא"י שיודע שנמלח עם הטמא •

שער

(רט) גרס סריפה מלוחה • ר"ל דמייירי בכבה"מ ואי קשיא ליתסר משום דם ע"ז תי' דמייירי בכלי מגוהב : (ריי) לפי' מגוהב ונגעי כו' • אבל אי לא נגעי י"ל דשרי אבל עיין בב"י סי' ע' ובי' ל"ה דמשמע מדבריו דכל שגוגע פליטת העמאת בעסור ג"כ נאסר וצ"ל דכי משום סיפא דתם העסור מגוהב והעמאת תפל תף בכה"ג בכר ולפ"ז כל"ן בסוגיין ועיין בב"י ובסמ"ק סי' ע' ס"ק י"ז יעו"ש : (ריא) תפל ועמאת כו' • כל"ל : (ריב) אבל אין יודעין כו' • עיין ברמ"א ובש"ך סי' ס"ב ס"ק ל"ה דכיון דתם נ' שער מ' (מ"ב מ') מס"כ בזה ועיין בי"ד סי' פ"ג סעיף ס' ובב"י סי' ע' : (ריג) בגד יגוע כו' • הו"ם לגרוס בגד יגוע כו' ובכל הולך למקום מ' : (ריד) ועמאת תפל כו' • כל"ל : (רמו) מסור למעלה כו' • ל"ע מדברם שת תמחא נבר ותף דאיתא התום' והרמ"א דלא מחלקי בין המיסור למעלה הו למטה עיין סי' ע' סעיף ג' ובסי' ל"ח סעיף ס' וסי' ק"ב סעיף י"ח מ"מ מדברם העמאת למטה נרע טפי ובשלמא בדם שיעו מפשפש למעלה יש שפיר לחלק בין העמאת למעלה דאז מסור ובין כשהוא למטה מאחר דאתן מייתי לעניין ליר ובליר אין כ"מ בין למעלה בין למטה ול"ע • וע"ל דס"ק כשסיו מונחים על הדף (ולא סיה מונחים זע"ז) לא ידענו מי סיה למעלה ומי סיה למטה ודילמא סיה העסור למעלה והעמאת למטה ופליטת העמאת לא נגע בעסור : (רמז) בשמאת ועמאת • עיין ע"ב ס"ו מ' ועיין לקמן בדיני גיד תוח ע"ע ושתם כתב דמיקרי מין במינו ול"ע : (ריז) ואח"כ מ"ם כו' • חולין קי"ח ב' ועיין ס"ם ח"ב תוס פ"ה : (ריח) דו לוגן מ"ל בעי כו' • כל"ל והדבור אחד : (ריט) ודש"י פי' לותו כו' • דלפי מחך הלוגן בלא הדחת הכשרין מייני ודומיא דמייני בריסא דקאמר אסיר להתיך בה רותח וע"כ בלא הדחה מייני לישה למיסר ל"ל כ' דלא בעיא לך סדחה ובהדחה מיסתבי לף להתיך בה רותח מ"ו מייני הכא בלא הדחה וא"כ הא דקאמר לוגן מ"ל בעי הדחה מ"ו מייני ג"כ שהתך בלי הדחת הכשרין ולריך הלוגן כשיתיך הדחה ולין לומר דמייני שהודת הכשרין ומחולל ס"ל דביה"ם רותח ובלע הכשרין ולא מבעי ליה הדחה לעניין להתוך בו רותח ליהא דרמ"י כתב לעיל מ' ב' לף מלן דם"ל ביה"ם רותח הויה לעניין הכשרין של מ"י שהתם בה דהיתירים רבים לבלוע לגבי הכשרין הקשה הוא לבנוע • וכמכ"ש הל"ן לקמן בסוגיין דיהן בכוונת רמ"י יעו"ש היטיב : (רכ) תיכף כו' • היינו דעת התוס' לעיל מ' ב' ד"ה והלכתא כו' שהשיגו על רמ"י וכ' דבהחת מייני כאן בהודחה ואפ"ה לתתוך בה רותח אסור משום דהכשרין בלא הדחה לגבי מה רולה לתתוך לוגן בעי הכשרין הדחה בלע שפיר ומ"כ לפי מאי דמסקינן לעיל דהלכתא דהכשרין שהתם בה מריפה כגי בהדחה ומעמאת כתם"כ רמ"י דהכשרין הקשה הוא ומיהו בולע מ"ה ליתא לדהמולל ס"ל הכא דהכשרין שהתם בה אסור לתתוך רותח • והכא דגיעו הקשה על גוף הדין דלמאי מסקינן לעיל דהדחה הגי ומ"ם מהא דהכשרין של מ"י בעי סיפא ומעילה בקרקע הקשה בע"ג ע"ז ב' וכמו שהקשו התום' לעיל מ' ב' ד"ה והלכתא כו' ולכן הי' דהכשרין של מ"י הוא בלע לאיסור הרבה ולכן בעי סיפא ומעילה אבל הכשרין שהתם בה הקשה לבלוע ולכן בהדחה הגי ודמחולל נמי מייני דלא הוה הדחת הכשרין ומיהו כהי' התום' גרים דהריסה הם ובמעמת רמ"י זמו תוקף לדברי רבינו • והכא הלו"ן בפי' תם"ו כתב לפי מאי דכ' רמ"י כאן דם"ל ביה"ם רותח ושת בכשרין סריפה מסקינן דבלוען ואי תיכף בלישת דפרחת ל"ל לכן לחת להך דהמולל מכלכה וכתב דהכשרין שהתם בה מדיחה בלוען אז מקמחה בדבר הקשה והוחך בו בין רותח בין לוגן יעו"ם ולא זכר אך זה הוא פסק של רמ"י ז"ל וכתמ"כ רבינו וכר"ן • והכא המאור כתב בפ"ק דחולין וז"ל והשותח בכשרין של בותח מסור ותע"ג להיפסיקא הלכתא בכשרין סריפה כמ"ד לפי' בלוען אם לא תיפתמו בה בחיסורא אלא שתוך שהוא לוגן תבלע בהן חיסור הוא כבר דתמר קולף ותע"ג להיפסיקא הלכתא בכשרין סריפה כמ"ד לפי' בלוען אם"ם דלא תיפתמו בה בחיסורא אלא לגוף שהוא תבלע בהן חיסור שהוקבע תשמישם בחיסור הוא כבר דתמר קולף נקטיון אבל לבליעת הם בכשרין ל"ח שהכשרין קשה ואין הדם נבלע בו לפי שהם אלא הסמוטית היא שנבלעת בדך ובקשה אלו דברי ס"ב שלמה ז"ל ונרחה מדבריו של הרב שזה שתמרו בגמרא בכשרין סריפה לפרכו סריפה נמורה נאמרו הדברים ואמו לא כך אמו סוברים

(ריב) אבל אין יודעין כותר • דאחזוקי איסורא לא מחזקינן• ועוד (ריג) כבר ידוע שאין מלחין זה עם זה שדג טמא צדיך למלח יותר מן דג הטהור • ועוד דתרי ספיקא איכא שמא לא נמלח עם אחר ואם נמלח שמא מהור מליח (ריד) ושמא מפל היה א"נ (רמו) מהור למעלה וטמא למטה ואפילו נמלחו שניהם כאחד נתבטל בששים דטמא ומהור שני מינים הן (רמז) בשמא ומעמא • (ריז) וארע"ש סכין ששחט בה אסור לתתוך בה בשר רותח • ולאבול (ריח) בו צונן אמרי לה בעי הדחה ואמרי לה לא בעי הדחה (ריט) ורש"י פירש אותו צונן שתתך (רכ) איכא מ"ד דאסור לאכול

החדש

מלא נראה לנו שהדברים המוזיים בגמ' לשמוע בסכין ששחט בה מריפה הלכך יש לחוש לדם שע"ג הסכין שמיו חמור מדם הבשר עלמה היינו מבית שמיטתה וסוף הבשר הסוף קיולילתו מידי דמו במליחה והדחה הלכך יש לחוש לדם שע"ג הסכין בגמ' לשמוע בה ולעיין מקרא הסכין לתו עתידין להוסיף ביאור בפ"ב שב"ל ובפ"ב כתב וז"ל תמר ר"ל ח"ם סכין ששחט בה אסור לאכול בה רותח נראין הדברים מדפסיק ותמר לאסור לאכול בה רותח דומיא דקערה שמלא בה למעלה מריך הנעלה מחמין ודעתי עותה מסוס דאיפלגו רב אחא ור' סומא בסכין מריפה בפ"ק דמר תניב ביה"ם רותח ומר חניב ביה"ם לוגן מב"ם סחים ותמר אסור לאכול בה רותח כלומר למר כדאיה ליה ולמר כדאיה ליה ולמר עד שיעעילנה ולמר עד שידיחנה בלוגן וקיי"ל הלכתא בלוגן דביה"ם לוגן כליסנא בתרא דתיתמר בסשוחט בסכין של כותים יטוניין בכולהו תלמודא כל"ב • לוגן חצרי לה בעיא הדחה ותמרי לף לה בעיא הדחה ושחט הדחה בלוגן ולחומרא נקטיון ובעיא הדחה ותנו רבנין לפרסא בהדחה סכין וס"ל שלמה ז"ל פירסא בהדחה סחוכל שהוא לוגן וגרם בעי הדחה ולא נרחו לן בזה דבריו עכ"ל • ושפ"ה מדבריו מחמוניים מבואר דר"ל ח"ם מייני הו בחמין הו בלוגן וממילא לפי מאי שמסקינן דשלחא בלוגן ס"ל בלוגן ואילו מדבריו בפ"ק משמע דהא דתיפסיקא הלכתא בלוגן היינו חם רולה לשמוע בה חבל חם רולה לאכול בה לחתוך בה חתם ס"ל דבדיעבד אם ח' ב' בד"ה סכין מריפה כו' וכ"ם אם ברמ"ם סי' יו"ד • (ועי"ם בפ"ח סי' כ"ח שלכאורה דבריו סוטים כדעת המאור אם יעו"ם) וכ"ם דעת הר"ן בפ"ק ובפ"ח ויעו"ם היטיב שכתב דים חילוק בין לשמוע בה דשני בלוגן לחילדי דקיי"ל סימנים לפלוע דם לא בלעי ומעמא זה ס"ל דבסכין של כותים ששחט בה שני נמי בהדחה קודם שחיתה ומעמא זה כמי מקילין בסכין ששחט בה לעניין לוגן דא"ל לא בעי הדחה היינו מעמא דדם מיבלע בריק אבל סכין של כותים לאיה ביה מכום שמוטית ורולה לחתוך לוגן בשי בעילה שהרי בשעה שהיה בקדקד קשה יעו"ם היטיב • וכן לשיטתו בחי' בריטב"א שחולק בין שחיטה לשלחן חיתוך יעו"ם היטיב • והכא גם הרשב"א ז"ל בחי' פ"ק הקשה מהיכא לקך להכא ומסיק די"ל דמלן דם"ל לשומע מריפה בחמין לף ס"ל לביה"ם לוגן ס"ל לאנב דומקא לסכיאת בלע סכין שמוטית לשריפה ואנב דומקא נמי פליט עם חוס מועט של ביה"ם והלכך בשיא בעילה שהם לא יבעילנה אנב דומקא פלטה סכין ובלעה ביה"ם ומ"ל בלוגן ס"ל לביה"ם לוגן ומכום דומקא לסכיאת לא בפלט אלא ע"י רותח מהם בשבלע בתוכה דהא שבתוך הסכין לא בפלט אלא רותח ממם ומיהו וודאי אנב דומקא לסכיאת עם חוס מועט של ביה"ם בלע סכין שמוטית ודם שהם בעין דכל כמה שהוא מולח אלא לכיון שבתוך בעין בגון שמוטית ודם לפי' סכין שהוא קשה בולעו אנב דומקא וכשהוא חוזר ומוחך בה רותח גמור חוזר ופולטו הלכך סכין ששחט בה לאסור לתתוך בה רותח עד שיבעילנה לאנב דומקא בלע סכין שמוטית דמח ואנב דחיתה מה שתוחך בה חוזר ופולט והיינו דר"ל לבלוען בה בהדחת מה שעוה על פניו שהי לא לכיון שהאיסור נבלע בו והסכין הוא קשה לפלוע את הבלוע לפי' אנב דומקא וביה"ם לוגן הוא ר"ל לבעילה ומיהו בהדחה מיהא בעי להשמת סכין קשה בולע מלא מאיסור בעיני ע"י דומקא של סכין ודומקא בסכין מריפה אבל בסכין ששחט בה כשרה לליכא מקום שמוטית לתיסורא לף הדחה ר"ל לע"ע אלא שיתוך שהוא בולע הדחה בלא הדחה אלא לגוף שהוא תבלע בהן חיסור שהוקבע תשמישם בחיסור הוא כבר דתמר קולף נקטיון אבל לבליעת הם בכשרין ל"ח שהכשרין קשה ואין הדם נבלע בו לפי שהם אלא הסמוטית היא שנבלעת בדך ובקשה אלו דברי ס"ב שלמה ז"ל ונרחה מדבריו של הרב שזה שתמרו בגמרא בכשרין סריפה לפרכו סריפה נמורה נאמרו הדברים ואמו לא כך אמו סוברים

לאכול בו רותח אפילו בהדחה קאמר דס"ל ביה"ש רותח ואפילו (רכא) הבא לצונן בעי הדחה • ודשמואל ליתא דפלינא אהא דפסקינן בסכין מריפה והלכתא אפילו בצונן • וק"ל מ"ש מסכין ש"ג דבעי שיפה ומסת' אפילו בה"ש צונן קאמר ואסור בלא הדחה • אבל בהדחה דכ"ע שריא ואפילו למ"ד אוב דוחקא דסכין בלע וביה"ש רותח בשר הוא שבולע מן הסכין אבל סכין קשה הוא לבלוע הוא מן האסורים אפילו ברותח דומיא דסכין מריפה דאפילו למ"ד השוחט בסכין של א"י קולף • התם מדיח דסכין קשה הוא לבלוע אא"כ משתמש בו תדיר ול"ד לסכין של א"י שתשמישו תדיר וגוף האיסור עליו • וכן דשמואל הוא כנ) הוא וליכא מאן דפליג עליה • והלכתא כל סכין של היתר שנחתך בו איסור בין (רכב) נבלה רותחת בין שחתך בו חלבים וניקר בו בשר דינו (רכג) כסכין מריפה • ואם רצה לשמש בו דבר היתר מדיחו • ואם נשתמש (רכד) בו בלא הדחה קולף והבי מוכח מראמר לקמן (רכה) וליעבד חד ולתחוך בו בשר ואח"כ חלבים בהדחה של סכין וכיון דבהדחת סכין סני אם נשתמש בו מדיח ודווקא סכין של היתר שנשתמש בב"ש • אבל אם נשתמש בו בכ"ד ממש (רכו) בעי הנעלה אבל ר' יעקב אמר שאחר ניקור הבשר צריך קליפה וכן כל סכין שנתחך בו דבר איסור אם נתך בו דבר היתר (רכז) צריך קליפה בסכין כשר דאנב דוחקא דסכין בלע • וה"מ בסכין של היתר אבל בסכין ש"ג הבלוע מן האסור מתחלתו אסור לחתוך (רכח) בו צונן בלא שיפה ואם חתך בו מדיח בצונן דעלמא (רכט) ובשוחט בסכין ש"ג למ"ד ביה"ש צונן ואסור לחתוך בו רותח בלא הנעלה ואם חתך (רל) קולף כשוחט בסכין ש"ג למ"ד ביה"ש רותח • (רלא) וא"נ

נתיבות שמואל כג) ל"ל דשמואל ליתא :

שער

בסכין מריפה במ"ד בלוען לאפסר דקיי"ל בשוחט בסכין של א"י יכרך למאר קולף שברי סלישור שעל פני הסכין שהוא בעין נבלע בסימנין וכן אם שחט בסכין מריפה קודם שדיחו לפ"ל דכך לחתך ובירושלמי דבריו ומי לאפסר לפסוק כרבב"ח מח"כ ולמאר דלגב לעבידי סימנין לחפוקי דמח לא בלעי ולפילו שמנונית ולטעי"ו שהוא בעין וזה רחוק וכיון שאין לנו שום רלוים לפסוק כסברת זו דלגב עבידת סימנין לחפוקי דמח לא בלעי ולפי' שמנונית אין כאן כפי עדיף לן למיקם אומרת בלישור לחוריינהו עכ"ל הלריך לעבירנו גם בפכ"ם כתב זה בקובץ וכ"כ בתה"ד בבית ל' שער ב' ועו"ש (והנה מה שהרחיק כאן סברת זו לינתת סכין לבשר לחולין קי"ל לא בלע לפי' שמנונית שהוא בעין חזר וקיבבה בחי' לחולין קי"ל לא' ובתה"ד גבי כבד יעו"ש ול"ל דהכא משום דים דוחקא דסכינא כתם"ב הוא בעלמו שם ושם) והנה כל הני רבוותא מסכימים לדעת ל' דהא דמסקינן בשוחט בעריפה לסגי בסדחה לו קנוח הייגו דוחקא לשחוט לחמת לחבל לחתיך דבר אחר אח"כ ואפי' דאתי בו כשרה בעי הנעלה אח"כ לחתוך ראשו ואח בעי לחתוך לונן בעי סדחה רק לענין בדיעבד אם אחך בסכין שנשחט בו בשרה אח"כ מדברי סתומי' במולין ח' ב' ד"ה והלכתא כו' משמע קלת דאף לכתחלה אסור ולפ בדיעבד אבל בדברי הרא"ש כו' משמע דלפי דאף לכתחלה אסור ולפ בדיעבד יעיין זה יבואר לי"ה לקמן בדיני סכין רק כאן לא בחתי כ"ת לעורר את הרעיונים • והנה בשוש"ע יו"ד סי' יו"ד סעיף ג' מבואר ג"כ כסיפה זו דסכין שנשחט בה אסור לחתוך בה רותח רק ע"י הנעלה ובדיעבד עיין בש"ך אם ס"ק י"ד ועיין בפ"ת פ"ו מאות ס"ב ועיין בתה"ד סי' ל' סעיף ב' ובפ"ת ס"ב ועיין בתה"ש סי' ל' סעיף ב' ובפ"ת

להחזי חלבא פירשתי (ד) בחלק רביעי • ותניא את החלב המבסה את הקרב תנו (ה) ר' ישמעאל אומר כזה חלב המבסה את הקרב קרום נקלף (ו) ר"ע תותב קריר ונקלף ואסרינן (ז) דאקשתא כ"ע לית להו דאסד כי פליגי דאיתרא • ובנוסחא דרש"י נרסינן א"ד ולית בנמרא דילן • ואנן נהיגין איסורא בין דאקשתא בין דאיתרא (ח) כדתניא בפסחים ועוד (ט) דאמר ר"נ דאמר חומצא מיתסר לא אולא הכי • וחלב המבסה את הקרב הוא שקורין בלעז טיל"א (י) ואת כל החלב אשר על הקרב זהו חלב שעל הדקין והייגו (יא) דאמר ר"י ריש מעיא באמתא בעי גירוה וקרום שעל הטחול אסור משום חלב (יב) שעל הקיבה (יג) ואר"י א"ש תרבא דקליבוסתא אסור וזהו חלב שעל הבסלים (יד) והעצם שנקרא קליבוסתא ונקרא בוקי דאמסי (טו) היכא דליבק אסמאתא ואינו על ממש אלא סמוך לכסלים חלב שעל הכליות (טז) תרבא דאטוחא • אסר (יז) ר"א חותין שבלב ושבכוליא אסור ואין חייבין עליהן לובן כוליא (יח) רבא מסרסם ליה רב אשי נמים ליה ולא היה מדקדק בנטילתו ואסר אביי כוותיה דר"א מסתברא על הכליות אסר רחמנא (יט) ולא הכליות וכן פסקו הגאונים • אסר ר' אבא אמר ר"י חלב שהבשר חופה אותו מותר (כ) דחלב שעל הכליות אסר רחמנא ולא בתוך הכליות ומסת' אע"נ דגבי ניד אסרינן ניד ולא קנוקות ואפ"ה ישראל קדושים נהגו בו איסור מפני הניד המחובר לו אבל בחלב שבתוך הכליות והכסלים לא נהגו בו איסור והוטי חלב דמחלי (כא) ודכפלא דאיסורא דאע"נ דרחמנא שריגהו דחלב אסר רחמנא ולא חותין שעל הכסלים ולא בתוך הכסלים ואפ"ה אסור מדרבנן (כב) החמירו בכל החותין משום חותין של דם • ותרבא דחותי מתני אסור דאמר אביי בהמה בחייה פריקה מיפרקה והלב שעל המסס ובית הכוסות אסור וזהו (כג) חלב שעל הקיבה • ואר"י חותין שבעוקץ אסורין ה' חותין אית בהו בכפלא ג' מימינא וב' משמאלא תלתא מפצלי לתרי תרי ותרי מפצלי לתלתא תלתא ג"מ דאי שליף בחמימי משתלפי ואתי בתרי' ואי לא צריך לחתוכי בתרי' פירש"י ז"ל והן חותין שבעוקץ (כד) ור"ח פירש חותין שעל העוקץ הן חותין של האליה ה' חותי הוויין ג' משום תרבא ב' משום דמא ובעי למישלפינהו וה' קרמא הוי (כה) תלתא משום תרבא ותרי משום דמא (כו) דכפלי ודכולייתא משום תרבא דביעי (כז) ודמיזרקי משום דמא ודכוליא אית בי' תרי קרמי ועילאה אסור וחייבין עליו ותתאה אסור ואין חייבין עליו (כח) ודמיזרקי נמי אית בית תרי קרמא (כט) ובגגדן בבצים כדאיתא גבי קרום של מות ולא (ל) חזי לרבוותא כירדי ושמתב' (לא) לקרבי תתאי מותרת אלא שהחכם שכתב יסוד הגיקור אסרה • אר"י בר אבא (לב) קרום שעל הטחול לא אסרה תורה אלא שעל הדד בלבד ושעל הטחול כולו אסור מדרבנן והלבך צריך לנקר הטחול מן הקרום ומן החותין שבתוכו וזהו יסור הגיקור (לג) שחיבר הריב"א מן המחברים הטסר את הבשר מתחיל בראש ומתחתו ומוציא חמוח ומעביר הקרום שעליו ואח"כ מעביר הקרום שתחת המוח תדבוק בעצם ונוטל הלחיים (לד) חותך בסכין תחת (לה) שרש הלשון ומוציא ניד אחד ומחתך בצד ומוציא ניד אחד ומחתך בסכין תחת שרש הלשון ומוציא ממנו חוט של דם ויורד משם לגרגרת למקום שחיטה ומוציא ב' נידין מצד זה סמוך לבשר וב' נידין מצד זה סמוך לבשר ואח"כ חותך את החזה לב' צדדין ומאותר בשר האדום הסמוך להחזה מוציא חוט של דם שאוחז בקצה החזה ועד קצתו וכן מן החזה השני ונוטל הסכין ומחלק בין הכתף לגוף ונוטל את הזורע ואת הכתף ומתחיל בסכין בראש הכתף באמצעיתו ומחתך ומוציא ניד עב ומוליך הסכין ומחתך עד הזורע ועד היד עד שימשוך כל הניד שאוחז משפת הכתף הסמוך לשדרה עד קצות היד וצריך לשקוע הסכין יפה עד שיעקור אותו ניד וחוטין הנמשכין ממנו מעיקרו ובשעה שהוא מחלק בין הכתף (לו) לגוף וצריך לשקוע הסכין בשפת הכתף סמוך לשדרה • ולעקור מקום שרש ניד שהזכרנו למעלה ששם השורש שלו ומוציא מצד הכתף למעלה חוט א' • וכן לכתף השני (לז) נוטל להניד ומחתך בו בסכין ומוציא ממנו ניד ואינו נמשך למעלה ומדתו כמדת היד ומחתך מצד היד ומוציא משם ניד א' שהוא סמוך לעצם היד ואח"כ מתחיל ממקום סיום הניד (לח) שמוציא ממנו החזה ומקלף בידו אותו קרום שעל הכסל וכשמקלף נראין ראשי החוטין שיש בכסל והן ג' מימין וב' משמאל • ג' שבימין מתחלקין לב' (לט) ב' • וכן שבשמאל לג' ג' • נוטל ראשי הניד בידו וממשיך ונמשכין מאליהן בהיותן חם אבל בצונן צריך לפשפש אחריהן וגורר את חלב שתחת בשר המתנים ומקלפו יפה יפה משני צדי הבהמה ואח"כ מעביר בשר המתנים שקורין בלעז לימפונ"ש ואינו ראוי אלא לצלי וגוררו משני צדדיו ואותו עצם דמתוך בתניים מחתכו ומסיר כל הגבהות שישתווה עם הבשר כדי שלא ישתייר משרשי החוטין ובשר המתנים כלום והוזר לבני מעים וממשיך (מ) אותו ממקום שהם קבועים בו ומוציא ראשיהם של בני מעים באותו חלחולת המטונפת שקורין אותה בודי"ו קרשפי"ן ומחתך אותו החלחולת המטונפת עם אמה מבני מעים ומשליך לפי שאינו ראוי לאכילה מקום שהיא קבוע לבני מעים (מא) וקורין אותה בנתא ובלעז מגדילי"ד (מב) והוא אסור לבשל ומותר לצלי ונוטל הדדא דכנתא ומקלף קרום של חלב וכל החלב שעל הקבה ועל הכליות (מג) ועל חובלילא חידוע (מד) דאוחפת עם קרום שיש עמו הכל כעבירין • ונוטל את הטחול ומקלף מעליו קרום עם החלב שעליו ונוטל ראש הניד שבתוך הטחול ומושך אותו ונמשכין עמו ג' חוטין שבתוכו• ונוטל את (מה) הכוליא ומעביר החלב ובנקרו יפה יפה ונוטל את הסכין

נתיבות שמואל

ס) בעור מי' וכל בית הסוסות : ב) עיין בעומקת סעיפיה שכתב הטור סעיפיו בזה ונועל שלא ומתחך לחזיים ומקליפן כו' וכ' הב"י על ונוטל שלא כו' לפ' מזכר זה בדברי הפמנמ"ל ולפ' בפוסקים כו' והכך נוסף בסעיפו שלפניו ומעלי נוסחת מועתה מזמתה לו להטור :

שער החדש

סי' ט' : (מז) הרבה דמקומות לה ידעתי לפרטו אם לא ע"פ הוה : (יז) ר"ח חותין שבחלב ושבכליות כו' כל"ל : (יח) רבה ממרסם כו' • עיי"ש בתוס' ורפ"ק דחולין כו' : (יט) ר"ת חותין שבחלב ושבכליות כו' כל"ל : (כ) דחלב שעל הכסלים ומסתבר כו' כל"ל : (כא) ודכפלא ודכוליית מסיקן תע"נ כו' כל"ל : (כב) דחמירו בכל כו' • כ"ל ומוטי דס מסורים אם"ת ולכן סחמירו נמי בחותי חלב ועיין תוס' ד"ס מאי טעמא כו' ובנרא"ש סי' ח' ובר"ן פ"ב דע"ז ד"ס אמר כו' : (כג) חלב שעל הקיבה כל"ל : (כד) ור"ח פי' כו' • עיין בהגה"מ פ"ז מהלכות פ"י ה"ב ועי"ש היטיב : (כה) עיין לעיל ס' דס חות קל"ב : (כו) דטחלי ודכפלא ודכוליית כו' כל"ל : (כז) ודמוזקא מסוס דמת כל"ל עיין לעיל בס' דס חות קל"ב : (כח) ודמוזקא נמי חית כו' כל"ל : (כט) וכגגדן בבצים כו' • עיין חולין מ"ם ס' : (ל) מזי לרבוותא כו' • ר"ל שלא לאסה לרבוותא מיכריעו הלכה בזה : (לא) דקתני התסה מותרת כו' כל"ל • ודע דכל הפוסקים מסכרו : (לב) קרום שעל הטחול כו' • חולין ל"ג ס' יעו"ש ברמב"ם פסק כל"ב ומפרש לה כסחום' ובסי' ס"ד כ' דהרמב"ם פסק כל"ק וכבי ס"י וזהו סחיכה לכתורה) ועיי' ביו"ד סי' ס"ד סעיף י"ד : (ל) ואת כל החלב כו' כ"ם חולין מ"ט ס' וכ"ם בתוספתא ספ"ט ולא ירדתי לכוף דעת הב"ח שכתיב על פני' דילפינן זה מהחלב המכסה את הקרב יעו"ש וכן מוכח ג"כ בתוס' שם ע"ב ד"ה להביא כו' וכ"ם בכל הלחזיים : (יא) דחל"ת-רים מעיה כו' • חולין ל"ג ס' ועיין ביו"ד סי' ס"ד סעיף ע"ו : (יב) חולי ס"ם הוה ול"ל משום חלב הקרב עיין בהגי"מ שם בד"ה חמתי כו' : (יג) ומ"י מ"ם כו' • חולין ל"ג ס' : (יד) והעלם שנקרא כו' • זהו פירש"י ומ"כ ונקרא בוקא דאטמי לא ידענא על מהי קיל : (טו) ורי"ף פי' סיבה לליפן מעמתא ור"ב בפ"ג בפ' חלב יעו"ם ועיין בהג"מ

הסכין ומחתך ומעביר קרום החלב שיש עליהן על כל אחת ואחת ומחתך בתוך הכוליא ועוקר אותו שורש של גיד מתוך הכוליא · כמו שהוא עם קצותיו הנראין מבחוץ וכן הכוליא השנית · ונוטל את הביצים ומעביר קרום שעליהן וממשיך את החלחולת יקולף את הקרום של הלב הסמוך לחלחולת ג) מכל צדדיו מעיקר האליה עד מקום שעקר ממנו בשר המתנים שהזכרנו למעלה עם כל אותו חוט המעורב עם אותו חלב עד שמתנקר יפה מקום שהחלחולת קבוע בו מחלב וחוטין וכל דבר · ונוטל הסכין וחותך באליה ומציא ממנו חוט שמתחלק לשנים וממשיך החוט מעיקר האליה עד קצותיו מאותן הפנים המביטין אל ירכי הבהמה ואח"כ נוטל הסכין ומגרר מאותן הפנים גופן חומרין שקורין אותן בערבי עיק"ד מן העצמות וגורר יפה יפה עד שישתווה מקום גבהות החומרין (מד) פוסק ירך האחד ומפסקו בסכין מקום שיש הזכרות (מה) ובעצם שבו גיד הנשה · וחותם הזכרות והנקבות (מו) ומשליכין מהבשר שבצדדין נוקרו יפה יפה מכל מיני חוטין וחלב שבו (מז) מן אותו חמאתי שקורין ארדי"א (מח) ומין גיד הנשה ששם בעצם האמצעי והחוטין והחלב ניכרין בו · וא"א לומר אלא בראיות עין ואח"כ נוטל (מט) האמצעי שפסק הזכרות מקצתו ונוקר מיני החלב ומיני החוטין ממנו וחותך בסכין גדול הקצה השני שהוא סמוך לעצם של ירך שפסק ממנו ונמצא אותו עצם האמצעי מחותך מב' צדדין · ואף אותו העצם שהוא סמוך חותך בסכין גדול אותו מקום הסמוך לעצם זה שהזכרנו ומפשפש אחר חוטין קטנים וחתיכות קטנות של חלב ששם · ומעביר אותו גיד אחר הנמשך מקצות עצם האמצעי עד קצות (נ) השני הנראה לעינים וא"א (נא) בכתב יותר מכאן · ובן לירך השני · וכל נידין שבירך אסורין בין צלויין בין מבושלין · ומנקר (נב) אותו יפה ומוציא כל ההוטין וכל החלב שבתוך הדרך שהכל חלב הוא ואח"כ אוכל אותו צלוי ומבושל והנידין שתחת התקף (נג) אם צולה אותה כשרה באבילה שהן צומקן באור וכן הלכתא · ושדר ה"ר עמרם ז"ל אין שינוי בין גיד הנשה ושכנו וישראל קדושים עשאוהו בגיד הנשה לכל דבר · וחיה ובהמה אסרו שמנו בגיד הנשה וזה החכם החכמיר והמהמיר תע"ב :

ארתמר טבח שנמצא אחריו חלב ר' יהודא אומר בשעורה ר"א בבוצית (חולין צ"ג) · ואמר ר"פ ול"פ באן להלקותו ובאן לעברו · ואמר מר זוטרא כשעורה במקום אחד · בוצית אפילו בג' מקומות · מדלא קאמר מר זוטרא אמר (נד) ש"מ דלא פליג ואית

השלישי

נתיבות שמואל ג) גם כזה מיתת בעור ג' חוט של דם מקלה מל קלה וכתב הב"י לא לשמיו קן כו' ובטהרת שלפניו ליתא : ד) בגמרא הגי' הסיח כילכים במילפם הוה כו' מכל כולות בחלבא בחלבא הגי כספסקת קרום וגי' לבינו דכולות בחלבא בעי ס' :

שער החדש

בחלפחתא כך שמו בערבי עם קרוס כו' כ"ם בם : (מד) בגהות החומרים עם שפולת שבוימים ולא ישמייר לכל פני סאלוס לא בסר ולא שמטוטית לאת גורדן יפה ופוסק היכך שהמד ומפרק בסכין כו' כ"ם בעור : (מה) בעלם שבו גיד הנשה ומוסך כו' כ"ם בעור : (מו) ומפליכו והבשר שבצדדין מנקרו יפה כו' כ"ם בעיר : (מז) ומן חומו חמותה שקורין כו' כ"ם בעור : (מח) ומן ג"ם בבם כו' כ"ם בעור : (מט) בעלם שמעטוי שפוסק הזכרות כו' כ"ם בעור : (נ) קלות הסוק והוא שמלאם כו' כ"ם בעור : (נא) ות"ת לפים בבתב יוהר כו' כ"ם בעור : (נב) עד שמנקר מותם יפה יפה כו' כ"ם בעור : (נג) הבתף והיד אם לולם מותן כשריים בבאילה כו' כ"ם בעור : (נד) ס"מ דל"פ כו' · וכ"כ הב"י בשי' ס"ד בכ"א מבדי"ק והרמ"ם שהעתיקו ג"כ דברי מר זוטרא : (נד) בלעברו פליגי · ע"כ ר"ל דאיכו פליג על ר"פ דמפרש דל"פ כמן להלקותו וכמן לעברו ומר זוטרא מפרש דשניהם מיירי לעניו לעברו ונוקן בתי"ת די בשעורים ובכ' וג' מקומות בעיון כזית וכ"כ הרא"ש ז"ל בפרק דל"פ בלהלקותו מיירי הכוונתו וכ"פ דהיינו דוקא בתי"ת בעיון כזית וכ"כ הרא"ש ז"ל בפרק בשעורים ובכ' וג' מקומות בעיון כזית וכ"כ הרמב"ם בפרק ב' מהלכות מאכלות אסורות בכזית תפי' בכ' וג' מקומות מלקין ליה ישו"ב ובתי"ת כ"ח כ' ישו"ב דשעור דלקן בשיק הכ"ם ידלפתא דלהלקותו בעיון ג"כ כזית בתי"ת וזהו דלא כרי"ף וסמב"ם · ומשם לפי מה שפירשתי דברי רבינו לא ח"ם סלקין לעברו ולא מילק בין מקום ח' לכ' וג' מקומות דלעברו פליגי ושל"ל דברבי ס"ל דר"פ דקאמר כמן להלקותו וכמן לעברו ולא מילק בין מקום ח' לכ' וג' מקומות אלמא דס"ל דמלק בין מקום ח' לכ' וג' מקומות רק דכ"ע בשלמא בכשעורים מעברינן ליה וכ"ע מלקין ליה ומר זוטרא ס"ל דכשעורה בתי"ת נמי מלקין ליה ומשלמא דפליגי בתי"ת בכשעורה דלר"פ מעברינן ליה ולמר זוטרא מלקין ליה ופסק הכ"ם כר"פ דבכשעורה לא מלקין רק מעברינן לפי' בשלמא בתי"ת בכ"ח · אבל לפי"ז לא הו"ל לרבינו לומר דלעברו פליגי והו"ל לפרש דפליגי בלהלקותו לכן ל"ל לומר דלר"פ בכל עניו בכשעורה מעברינן ליה ובכזית מלקין ליה בין בשלמא בתי"ת וכין

מ"ד מר זוטרא פלית · וקאמר (נד) בלעברו פליגי · ומש"ה פסק הלכתא כר"פ · ואמר הלכתא להלקותו בכזית · ולעברו אפילו בכשעורה · גרסינן בפרק גיד הנשה (נה) ונוהג בשליל וחלבו אסור דברי ר"מ ורי"א אינו נוהג בשליל וחלבו מותר · ואר"א א"ד אושיעא מחלוקת בבן ט' חי · והלך ר"מ לשיטתו ור"י לשיטתו ובהאי פיסקא איכא פלוגתא בין רבוותא · ורב אלפס פסק כר"י וחלבו וגידו אפילו מבן ט' חי מותר וניתר בשחיטת אמו ואין אותו ואת בנו נוהג בו · ור"ח פסק כר"מ (נו) כדכתיב במחוסר זמן והתם ברירנא סברא דידהו · וסברא דידן · אר"י (נז) המבח צריך שיהא לו ג' סכינין · א' ששוחט בו · וא' שחותך בו בשר · (נה) וא' שמחתך בו · דבין דאית ליה תרתי הבירא אית להו · ולא אתי לאהלופי · אבל אי עביד בשר ואח"כ עביד חלבים אתי לאהלופי · אבל הסכין (נט) ששוחט בו א"י לחתוך בו בשר שמא יפגום וישחט בפגומה · ומסת' (ס) מנקרי הבשר א"צ ב' סכינין לכתחלה · שאין מהתכין חלב שאסור מן התורה · אלא נוהרין אותו בסכין · ואין בו דוחקא דסכינא בבשר ואעפ"י (סא) שבשמנונית גיד הנשה אלא שאינו חותך ומנקר ישראל קדושים מחמירו בו ולא החמירו בסכין · ואפילו אשתכח דאית ביה זוחקא דסכינא בדיעבד מותר בהדחה שהרי בכל ישראל מנהג להדיח בשר (סב) לקדירה וצריך שיהא לו ב' כלים א' שמדיח בו בשר וא' שמדיח בו חלבים ואמר אמימר לא נסחוף אינש כפלא עילוי בישרא דרילמא דאיב תיבא (סג) ובלע בישרא ומדקאמר וניעביד חד ולחתוך בשר ואח"כ חלבים (סד) ש"מ כשיבא בהמה אחרת סגי בקינוח או בהדחה כסכין טריפה ואם התך בה בלא קינוח לא בעי קריפה (סה) אמר רב גיד שצלאו בחלבו אסור לאכול אפילו מראש אזנו ודווקא שמן אבל כחוש קולף עד שמגיע לחלבו דכחוש לא מפעפע כדאיתא בגיד הנשה אית דמפרשי חלב כחוש דמותר (סו) דמועט הוא ובטל בס' והכין פסק רב אלפס ז"ל ואיבא לעיוני דאפילו כחוש אסור דהא ר"ה בר יהודה פליג (סז) ואמר כוליא בחלבו ז) הוה ואתו ושייליה לר' יוחנן ואמר ליטעמיה קפילא ש"מ חלב בבשר בטל בס' והלכתא מנקר הבשר צריך לנקר יפה יפה ואם נשתייר משהו בשוגג נתבטל לד"ה בס' וכל בני ישראל בחזקת היתר עומד ומותר לכתחלה · והרב המחבר ז"ל צווה להרחיק מכל בני ישראל שאינו מרקדק באיסור משהו בין בחלב בין בדם ומפתמא שהחמיר עליהן שלא לצורך · ההיא (סה) כוותא תרבא דנפל לדיקולא בו' :

השלישי איסור גיד • תנן (א) גיד הנשה גוהג בין בארץ בין בחו"ל בין בפני הבית בין שלא בפני הבית בחולין ובמוקדשין בבהמה ובחיה בירך ימין ובירך שמאל ואינו נוהג בעוף מפני שאין לו כף עגול (ב) ובעי ר' ירמיה אית ליה לעוף ועגול • אית ליה לבהמה ואינו עגול מאי תיקו וסלקא בתיקו ולחומרא ומיהו (ג) לא מחזקינן איסורא ולא בדקינן מ"ד אי"ח מריפות וגרסינן התם באגדה דוקרא בפרשה (ד) אחרי מות מה שאסרתי לך התרתי לך • אסרתי חלב בהמה התרתי חלב חיה אסרתי גיד הנשה בבהמה (ה) התרתי גיד הנשה בעוף אסרתי בלא שחיטה בעוף התרתי בדגים כו' • ת"ר ונוהג בשליל וחלבו אמור דברי ר"מ ר"א אינו נוהג בשליל וחלבו מותר • וא"ר אושעיא מחלוקת בבן ט' חי וכו' (ו) כדלעיל • ואמר שמואל שמנו של גיד מותר לר"ה מדאורייתא ופליגי ר"מ ור"י מדרבנן • (ז) ולימא דקיי"ל דשמנו של גיד מותר • וישראל קדושים נהגו בו איסור • וכן הלכתא • אמר ר"ה לא אסרה תורה אלא קנוקנות שבו • עולא אמר עץ הוא והתורה חיבה עליו • ורב אחא כ' בשאילתות אע"ג דאמר אביי כוותיה דעולא מסתברא • (ח) מיהו מדרבנן קנוקנות אסור • ויש (ט) שנהגו בו איסור כמו שמנו של גיד :

ירושלמי פקקלתא (י) דגיד הנשה ישראל קדושים נהגו בו איסור • אין הטבחים נאמנים על ג"ת דר"מ • וחכ"א נאמנים עליו ועל החלב • (יא) ובזה"ז נאמנין • מעיקרא סברוה כר"י • והדר סברוה כר"מ כמה דהוו דכירי לר"י לא מהימני • ש"מ דליתא לדר"י ה) ודלא כר"מ דאמר צריך ליטול את כולו • ומסתברא כי היכי (יב) דנשים בשרה בשחיטה ונשים מהימני עלה • ה"ג מהימני (יג) אניקור חלב ודם • והא דגרסי' בפסחים הכל נאמנים על ביעור חמץ אפילו נשים וקטנים ואוקימנא דכיון דבדיקת חמץ דרבנן היסנוה רבנן בדרבנן דמשמע דלא מהימני בדאורייתא האי שינוייא אקטנים קאי אבל נשים בכולהו מהימני כע"א דנאמנים באיסורין • (יד) שולח אדם ירך לנכרי וג"ה בתוכו מפני שמקומה גיכר • שלמה אין תחוכה לא (טו) נזרינן שמא יתננה לו בפני ישראל (טז) ובמקום ו) שמבריזין מותר דחתוכה מידע ידע • ותב רש"י מבאן סמך רבי בשולה ירך לחבירו ע"י אינו ישראל בלא חותם (יז) וחתוכה כדרך שישראל חותכו אחר חטיטת הגיד שמותר אבל באבר אחר אסור ומסת' נמי עוף שחוט או בהמה שחוסה מותרת (יח) וביה"ש סימן דהאידנא א"י לא שחיט עוף כזו ובהמה נמי לא שהיט בישראל כהאי דמצא ז) גדי שחוט • ולא תיקשי אהתם (יט) ג"ה דף ק"ד ע"ב מיהא דרב דאמר בשר בין שנתעלם מן העין אסור ואסיק רב היכי אביל (כ) בשעתיה וכו' א"ג צרור וחתום (כא) א"ג סימנא ואי אית בה טביעת עינא שרי דקי"ל (כב) טביעת עינא סימנא והא דגרסינן באלו מציאות (כג) דוקא צורבא מרבנן • (כד) ה"מ מצווה אבל מילתא דשריא לדידי' ולאהריני בין דלדידי' מהימן לאחריני מהימן ם) ורש"י פסק כרב ורב אלפס כתב דליתא לדרב והא דאקשינן באלו מציאות בההוא דשקיל בשוא דקאמר רב בשר בין שנתעלם (כה) מן העין דמשמע דהלכתא כוותי' (כו) בין דאתא לקמיה דרב כדגרסינן בירושלמי דרב אדרב פריך (כז) (וניתא בירושלמי) ומההוא (כח) דנמצא גדי שחוט דלא פריך התם ליכא לפשמע דליתא לרב דהתם (כט) שחיטה סימן ומסת' דרב לא קאמר אלא דאתיליד ריעותא דאיתבד א"נ דאסח דעתיה מינה

נתיבות שמואל ה) ל"ל מלא כר"מ : ו) ל"ל בעיסה מותר דמתוכה דמ"י מודע כו' : ז) ב"מ כ"ד : ח) ל"ל רס"י לא פסק כרב ורי"ף פסק כרב :

(א) **גיד** הנשה כו' • חולין פ"ח ב': (ב) ובעי ר' ירמיה כו' • שם ל"ב ב' וצ"ע ד' (ג) לא מחזקינן כו' • וכ"ה בתו"ח סי' תמ"ו וכ"ה בטוש"ע יו"ד סי' סעי' ס"ה ועיין לקמן בסוף סחלק הזה בדיני תולעים לות קע"ד יעו"ש ועיין שם' יהחיס לות קמ"ח ובתו"ח סי' תמ"ו : (ד) **בפ'** תחרי מות • ויקרא רבה פכ"ב: וה) סתרתי גיד הנשה בעוף כו' • ולי לריך למיבדקה מלי קולה מיכל בעוף ויתר מבהמה ומין לומר לר"מ בהם ליתו עגול דבבהמה מ"מ לחיור דמ"ב ליפבע מזה בעייתו לר' יהמיה דבבהמה לחור חף בשחוט עגול • וכן ים לדייק מהך דכריתות כ"ח ב' וק"ל חך י"ל דסיה נופים מיבעיה ליה חם קילופה דעוף היה בכף עגול לו דוקה בחיה עגול וזו"ק : (ו) כדלעיל ה' חלב חות כ"ה : (ז) ולימה דקיי"ל כי' • לבהורם מבעיה דס"ק ולימה דחך מדרבנן לה לחסור רק יבחל קדושים סם ונסנו עלמן ליסורה ויש כ"מ בין ליסור מדרבנן לנכנו בעלמה כמבוחר בפסחים כ"ם ח' ועיין ר"ה ע"ו ב' לחבל בס"ם מבעיה דכיון דנהנו בו ליסור מיקרי זה ליסור מדרבנן כדהיחה בחולין ל"ב ב' ומוכח שמואל דלר"מ מדרבנן ליסור דבעיה ושמנו מוכח ויבחל קדושים נהנו בו ליסור מדרבנן לר"מ ור"י ח' מלי לשייר דרבנן לר"מ יעו"ש ועי' בגרדכי סי' מרל"ע לוכח בר"ן בין ליסור דרבנן לנהנו וכיון מעיקרו הוח מדרבנן ושמנו הוח מתמנ יבחל קדושים יעי"ם וכ"כ בהרא"ם בחי' יעו"ם ובוחבח ג"כ בב"י סי' ס"ה יעי"ם ותוכי ע"ם בדברי רבינו ול"ל דלימה לדר"י ויר"ל חע"ג דבכל מקום הלבם כר"י לנבי ר"מ חבל בכח כחני וכמ"כ הרא"ם ובר"ן ועיין ברח"ם סי' כ"ג • לחנם מנחם"כ נבי קיקיונות מבעיה קלת בחם"כ חחלם עיין לקרן לות ט' : (ח) מיהו מדרבנן כו' • עיין תוס' בם ד"ה כיוחיה דעולה כו' : (ט) שנהגו בו כו' • כיוצה בזה מדרבנן לינו ליסור רק חנוי בחנינה יבי' לעיל לות ז' : (י) דגיד הנשה כו' • טוח בב"ל ע"ח ועיין בערוך ערך פקל ג' : (יא) ובזה"ז נחנינן כו' • בם ל"ב ב' ובזוקה בגיד לחנינן וכמ"כ בחוס' בם בד"ה מזהו כו' חבל י"ל מיכח דבחלב נעלם היו לחנינן ובחוס' קלו על חלי דקחמר מזהו לימר חין נחנינן וכ"מ מדברי הטעיו"ן וכ"מ מדברי הרחב"ם והעור בב' לחנינן על הגיד כחו שנחנינן על החלב יעו"ם : (יב) דנשים כשרות בשחיטה כו' כל"ל עיין הים' רים חולין ורפ"ע דזבחים ובינ"ד סי' ח' בעיף ח' ועיין לקמן בם' בחוסיה ד' ב' ד"ה חימנוהו כו' ובהג"ה בם ובחוס' עירובין כ"ע ח' ד"ה ומחימין כו' • ובם מבוחר לקמן נרע מחבם וכדעת רבינו ומ"מ הח דסימנוהו רבנן בדרבנן לח קלו לקמן למודים רק קלו נמי מחבם ועבד יעו"ם פיטיב • ועי' בחב"ח (ז' ב') בית ח' שער ח' ועיין בים"ם פ"ק דחולין סי' ב' מס"כ בזה : (יד) שולח כו' • חולין ל"ג ב' : (טו) נזרינן שמא כו' • (ומן נזרינן בחמ כו' • ותף במקום שחין מכריזין מיהו ומ"ת מחוכה מחיכה דמ"י מודע כו' ולכן חזקינן בחב ריבה דעלמה • ת"ש י"ל דס"ק כרבינו דלח מלי לחקשויי עלה לדרב די"ל דרב מחלק בין שחיטה לבחר שחיטה • חבל לימה י"ל דמודה י"ל דמשום דחיכה דמ"י מידע כו' • עי"ם בחולין בם"ם : (יו) בלח חוסה בם סיח מהוכה כדרך כו' כל"ל : (יח) וביה"ם סימן כו' • ובם בחי' סרמב"ח בם

מינית הא לא"ה לא מחויקינן איסורא כדאמר (ל) בפ"ג דביצה אלא ו"ח ט) מריד בשמעתתיה הוה והק"ל או את תלתא אמת דעתיה ושקול ש"מ מעמא משום דטרוד בשמעתיה הוה ואפילו בי אתילד ביה ריעותא ואיכא למיתלי ברובא תלינן כדאמרינן (לא) האידנא דהתירא שביה שפי והיכא (לב) דאיכא למיתלי במצוי נמי אזלינן בתר מצוי והא דקאמר רב היכי אכיל בישרא כלומר היכי מגיה ליה לכתחלה ליחוש (לג) דלמא (איתרמי) אתילד ריעותא ומשני בשעתיה כו' וה"מ בשר שנמ"ה אבל הפקידה ביד א"י צריך חותם בתוך חותם כדגרסינן בע"ג ל"ש ע"א (לד) א"ר חביות אסור בחותם א' חמפ"ג מותר בחותם א' ומפרש"י מכח דבר א"י קאי וה"ג גרסינן(לה)בירושלמי תתם תמן תגינן אצל נכרי כפירותיו הפקידו אצלו בחותם ר"ח ור' מנא ח"א אסור וה"א מותר מה פליגו בהנאה אבל בשתיה אסור (לו) חביות ה"א רב אמר אסור בחותם חמפ"ג פותר א"ר יודן מעמא דרב (לז) כל דבר שמנופו אסור בחותם א' משום תערובת מותר בחותם א' ר' ועירא בשם ר"י בן לוי הכל מותר בחותם א' דקיי"ל כרשב"ג (לח) דלא חייש לסתימה וכר"א דלא חייש לזיופא ואי לאו משום שיכא אפילו יין מותר בחותם א' והלכך בדבר שלא שייך שיכא מותר בחותם א' ולא צריך חותם בתוך חותם אלא בהא דמפקיד דקיי"ל אצל נכרי כפירותיו והא דקיי"ל (לט) כר"א בייחד לו בית כדמוכח התם • והלכתא כלישנא קמא דאמר הכל משתמרין בחותם א' אפילו יין כר' יוחנן בשייחד לו בית אבל במפקיד בעינן חותם בתוך חותם י) וה"ד חותם בתוך חותם דאמר התם מפקיד הוא דקאמר • והמפקיד ייגו אצל א"י בחותם א' אסור בשתיה ומותר בהנאה אבל ר' אלפס ז"ל פסק כל"ב דר"י ולא איתברר • ירך (מ) שנתבשל בניד הנשה אם יש בו בנ"ט ה"ז אסור כיצד משערין אותו כבשר בלפת (מא) וליתא למתניתן דקי"ל אין בנידין בנ"ט ובין גמלח ובין נצלה ובין נתבשל משליכו ומותר ודווקא בו אבל שמנו בנ"ט דישראל קדושים נהגו בו איסור כאמור דאורייתא והא

(מב) דאמר ששואל אבל נצלה בו קולף וחילך (מג) והני אמתות דאימלחא בי ריש גלותא בנידא דנשיא משום שמנונית הניד מלינא דבר אחא דשרי ומסקינן מליח ה"א כרותח דצלי קאמר והלכך יזך (שנצלה) (מד) שנמלח או נצלה בשמנונית הניד קולף והולך עד שמגיע לשמנונית • ואע"ג דאמר (מה) שאני חלב דמפעפע חזקא חלב אבל שמנונית הניד כבשרא (מו) דחלב כותש היא ולא מפעפע כדאמרינן לעיל והלכתא נצלה קולף ואוכל עד שמגיע לשמנו ואם נתבשל עכו בנ"ט (מז) אמר רבא אמר רבנן במעמא ואמר רבנן בקפילא ואמר רבנן בס' מין ושא"ם דהתירא במעמא מין ושא"ם דאיסורא בקפילא (מח) ופירש"י ז"ל לפי תומי שלא יודיעוהו שצריך לו לדבר היתר ואיסור • (מט) ואית למימר אפע"י שמודיעין אותו נאמן דלא אתי לאודעי' נפשי' דהא איכא קפילא אחריגא דיהע' אבל במידי אחריני לא מהימן לא לאיסור ולא לחיתר כדגרסינן (נ) ביבמות ובסמ' (נא) דמאי • ירושלמי תני א"י שהיה צווח ואמר מאו ושלו מכני פירות חזקתן נמע רבעי הן אינו נאמן • אבל אמר מא"י פלוגי הבאתים נאמן להחמיר דר"ם (נב) ותא"א דברי הא"י לא מעלין ולא מורידין ואי איתא דשלא לפ"ת לא מהימן מסל"ת היכא מהימן דהא ק"ל אין מסל"ת בשר (נג) אלא לעזות אשה בלבד אלא לאו ש"מ מהימן והיינו דקאמר השתא דאמר ר"י מכבינן אקפילא חזקה לא מרע נפשיה ה"ג מכבינן • ומין במינו דליכא למיקם אמעמא א"נ מין בשא"ם וליכא קפילא בס' ומיהו רבותא קמאי בטמחא התירא כגון תרומה וחולין מין במינו דליכא למיקם אמעמא (נד) כגון שמנונית ד"ה ואיכא פלוגתא ביני רבותא איכא מ"ד דרבא לא אמר אלא כגון שמנונית דקיל איסורא אבל שאר איסורין הלכתא כרב ושמואל דאמרי בסוף (נה) מס' ע"ג כל איסורין שבתורה במינו במשהו ושלא במינו בנ"ט דהא רבא גופא פסק הכי (נו) בפסחים הלכתא חמץ בפסח במשהו בזמנו ש"מ הבי

נתיבות שמואל ם) בביצה ליתא רק דל"ם מתחך מהלת קרמתא ומולי הי"ע לגבינו גי' מחמת : י) נ"ל שע"ל והא דנמיתן מכ"ח גבי מפקיד הוא וגו' :

שער החדש

רלויה : (ל) בפ"ה דביצה כל"ל והוא מס מ' מ' והכי ליתא התם תלת שתי רב חמא בר מניומי דנגדת רבא הוא ועגיד בשמעתים ומ"ק ליה מי חת תלית חיה לך סיומנא בגויה ולא מסתת דעתך מיכא זיל שקול ותי לחיכוה הכו לך מסתת דעתך ולא תשקול עכ"ל הם"ם והתם תתי ע"כ כוותיה דרב ועיין מוהן ל"ם נגבי עובדת דרב ורב חנן תחמה יעו"ם היומיד דמשמע כמי כן קאמ' (לא) התילוכת לתתילת שביה כו' • מס ל"ם ב' ומכאן הכריע רם"י ז"ל דלא כרב ולרביעו תין מכאן הכרע ועיי"ם בתוס' ד"ה מסיק כו' שכתבו דזה נמי תתי כוותיה דרב יעו"ם : (לב) דתיכא למיתלי בתלוי כו' • עיין ביו"ד סי' כ"ז סעיף י"ג ובת"ח סי' תס"ז ס"ק מ' ותולי תפ"ל דמסכת יליף לה מהא דמסיק התם לתו בפירוש לתמר דלגא מכללא לתמר ותתם דתיסורא שביה עפי יעו"ם היימ דתזלינן בתר המלוי יעו"ם ויש פוסקים כ' דלא תזלינן בתר התי דיתוייה עיין בריעב"ש בתולין מס ועיין בה' תות רע"ב : (לג) דילמא ליתרמי ריעותא כו' • לו דלמא לתיליד ריעותא כו' ואד מינייהו ס"ם : (לד) מ"ר מבי"ת תסור כו' כל"ל • והוא ר"ת תל"ב בם"ר יי"ן תכל"ת • ממפ"ת הוא ר"ת תלתי"ת מוריי"ם פת גביהם • ועיין בתוס' ע"ג ל"ת מ' ד"ה דתמר כו' ובגת"ם סי' י"ד ובב"ן מס יעו"ם היומיד : (לה) בירושלמי תתם כו' • פ"ב ה"ג ובתוס' הל"ל נגמז תתי ירושלמי יעו"ם : (לו) תבי"ת ת"ת כו' • לפיגיו ליתת מס רב תמר מבי"ת תסור כו' יעו"ם היומיד : (לז) כל דבר כו' • סוגת בר"ן ל"ם מס יעו"ם היומיד • ועי"ם בתוס' ד"ה תמר רב כו' ל"ע מ' מס יעו"ם היומיד : (לה) דלא חיים לסתימה וכר"ת תל"ב ס"ג ועי"ש בתוס' ד"ה דתמר בשם ר"ת דלא חיים לסתימה אלא בדבר שיש לו עיקר בתורה ולא בדבר שאינו אלא מדברי סופרים ומשום הכי לא חיישינן לסתימה בגבינות עכו"ם ומשום הכי אין לחוש לסתימת הגת בזמנינו ועי' בתשובת מהר"ם מינץ סי' ק"ו ובתשובת מהר"י מולכו סי' ל"ב ובתשובת מהר"י בי רב סי' ל"ב ובתשובת מהר"ם בן חביב ח"ב סי' ל"ב ובתשובת מהר"ם אלשקר סי' ל"ב ובתשובת מהר"ם בן חביב ח"ג

הבי הלכתא ובע"ג נמי מוכח (נז) בחמירא דחיטי וחמירא דשערי אמר רב הונא מין במינו במשהו ור' נמי קאמר נראין דברי ר"י בשלא נתער ולא כיסה דס"ל כר"י דאמר לא בטיל ש"מ דהכי הלכתא ודיש"י הכי פסק ואית מ"ד שמנונית דג"ה פירושא היא וכל איסורין שבתורה קאמר ובין איסור ובין היתר מין במינו בס' כר"י ור"ל דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה בין במינו בין שלא במינו בנ"ט חוץ מטבל וי"ו • והא דאמר רבא בחמירא דחיטי וחמירא דשערי וחמרא עתיקי בטבל (נח) וי"ו קאמר הא שאר איסורין בנ"ט דהא כל איסורין שבתורה מזורע בשלה גמרינן לה דסיון במינו הוא והא דפסק רבא בפסחים (נט) פירושא היא • יפ) ור"י (ס) בהלכתא בקאי לישנא אמר מדלא יהיב שיעורא ש"מ במשהו וליתא ונוסחא עתיקי הכי איתא בפסח בזמנו בין במינו בין בשלא במינו אסור ואיבא למימר משום חומרא דחמץ משוי ליה בזמנו כטבל וי"ו • יא"נ אסור בנ"ט קאמר • והכי כתב (סא) ר' אחא יהלכתא חמץ בפסח בזמנו אסור בנ"ט לאחר זמנו אע"ג דאיכא ג"ט מותר • והא דלא פסק הלכה כר"י למירמא דידיה אדידיה אתי ולאשמעינן תירוציה דכי קנים ר"ש בעיני' אבל ע"י תערובת לא ואי אמר הלכה כר"י (סב) הא בזמנו הלכה כר"י ואשמעינן דבלאחר זמנו מותר דאי חמץ בפסח במשהו קשיא מתמא דע"ג (סג) דתנן דרי אלו אסורין ואוסרין בכ"ש ואמרינן עלה לעולם (סד) דבר שבמנין ולא איסורי הנאה איסורי הנאה ולא דבר שבמנין בששים והא דלא מקשי מינה לרב אית למימר רב תנא הוא ופליג (סה) ורבינו נסים להההיא דע"ג מהלכתא דהא (סו) ר"ג היא הלכה למעשה יין ביין אסור חבית בחבית מותר ויין ביין אסור איסורי הנאה ולא דבר שבמנין הוא וחבית בחבית איסור הנאה ודבר שבמנין הוא (סז) והם מתמא סברי דאפילו דחמץ בפסח בין במינו בין שלא במינו בנ"ט עכ"ל • ומסתברא (סח) מדאפקוהו לחמץ בפסח ש"מ דליתא בכלל שאר איסורין ואחמירא עליה משאר איסורין וכיון דרב ושמואל קיימו בחד שיטתא דבזמנו במינו במשהו הו"ל חמץ בפסח בזמנו בטבל וי"ו • אבל שלא בזמנו מותר כר"ש והבין פסק רבא בפסח בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור כלומר במינן במשהו שלא במינו בנ"ט ובשאר איסורין ק"ל כר"י ור"ל דהא תניא בוותייהו (סט) ואע"ג דתניא דדב נמי טותית דדב ושמואל התיא איכא למימר כר"י א"נ בטבל וי"ו והא דתנן זת הכלל כל שבמינו במשהו לאתויי טבל הוא דאתא (ע) ורב אלפס ז"ל דאמר (עא) בה' ע"ג דלא איתבריר ליה • הוא נוסף פסק (עב) בחולין בחתיכת נבילה ותתיכת דג שמא שנתבשלו עם החתיכות עד שתנתן טעם בהוסב ובקיפה ובתתיכות ונבי (עג) ריחא מילתא כתב נמי דרבנן פליגי אדר"י דאמר אין דם מבטל דם וקי"ל כל איסורין שבתורה בס' דקי"ל כת"ק דאמר מין במינו בטל (עד) ובפ"ע דביצה נבי נתערבה באלף גרסינן אלא אי אמרינן פסק מריפה דבר שאיל"מ תבטל ברובא (עה) ובעצים שנשרו מן הדקל מרבה עליהם עצים מכנים ומסיקן (עו) ומשנת ראב"י קב ונקי יב) ונרסי' בזבחים גבי הדתן של זב מין במינו בטל ועוד ר"י דאמר מין במינו לא בטל (עז) דרבי' הוא אבל דידי' ס"ל דבטל כדאי' בזבחים הא דידי' הא דרבי' דתניא ר"י אומר משום רשב"ג אין דם מבטל דם • (עח) וזרוע בשלה סייעתא רבתא היא והלכתא אפילו בשר אסור בבשר היתר או (עט) חלב בשומן או (פ) דג טמא בטהור • שהן במינן • וכל אסורים שבתורה בששים חוץ מטבל וי"ו במינו במשהו ושלא במינן בנ"ט • וה"ה (פא) לחמץ בפסח • והואיל דאתא לידן נימא בה מילתא • דזוקא (פב) חמץ דאיתא בעינא • אבל ניעול היוצא מדופני הכלי (פג) לענין הדבש והשמן של א"י בפסח • וכן מליחת בשר שנעשה לפני הפסח ולא נזהרו במליחתן בטל הוא וכמה ימים נהג אדונינו הרב אבינו ז"ל איסור בדבש ושמן בפסח ולא מסתי' דאי ס"ל כרש"י חמץ בפסח לפנים היא לא חמור מה שהוא לפנים מנטל"פ דנטל"פ מותר • משום דקי"ל (פד) נבלה שאינה ראוי' לגר אינה קרוי נבלה מה שהוא לפנים נמי אין איסור הוא ושרי • ואפילו תימא דחמץ בפסח ליכא לפנים (פה) בסברא דידן לקמן נהי דבזמנו לא בטיל דאיסורא דחמץ איכא עלי' אבל הא מקמי דלימסו

נתיבות שמואל יפ) סיימו בה"נ דסובר מלתא יסיב כו' : יב) ל"ל מרסין עכ זב זבחים ע"ע ע"ב :

שער החדש

בע"ג ס"ו ת' יעו"ם (ועיין בתו"ז שם בהגהת סב"ח ול"ע בלא הזכיר דבני התום') ועיין בריב"ף בע"ג ע"ד ב' ובר"ן שם יעו"ם כיעיב : (נז) בהמירא דמיקי כו' • ע"ג ס"ו ת' ומש"כ רבינו בין מיסור בין היתר כו' ליכא לפרש תמוהה בחולין דהא מב"מ בק"ח בלא ל"ל מתערב לישור בהיתר ת"כ מייתי בקדושין דבל"ע ועיין לקמן ס' בב"מ לות פ' יעו"ם ועיין חום' חולין ל"ח ב' ד"ה רבא כו' : (נח) בטבל וי"ו קאמר כו' • וכ"כ התום' בפסחים שם ובחולין ל"ז ת' ד"ה אתר רבא כו' : (נט) פירושא היא • כ"ל בלא הזכיר מעיקר הני' רק הוא נוסף מדברי התרומים לפי' דמילתא ועיין בתו"ה בית ד' שער ת' שהביא רליה מירושלמי ע"ג פ"ה ה' י"ב יעו"ם (ס"י פ') ממנ לפי מה שפי' שם הפני משה דהכי קא משמע ליתני תמן בשמה שם היה כתרות דבעה"ב דהוי דבר שבמנין יעו"ם ת"כ לין רליה מכאן לבל ליתא לדברי הפ"מ עיי"ש בש"ך דיהן והבן היעיב ועיין לקמן בפ' חמץ ת"א לות ב"ע יעו"ם היעיב : (ס) ורב יהודאי בהלכות כו' כל"ל • עי' תום' שם ושם שהביאוה נ"כ ליתא בבה"ג ועיין בה"ע ה' פסח ובריב"ף ובהרא"ש בפסחים שם סי' ה' ובר"ן שם : (סא) ר' לחמ דהלכתא כו' • וכ"כ נם התום' שם ושם מכאן ועיין בשלהות פ' ו' שלא כ"כ ועי"ש בשלות שלוש מס"כ בזה : (סב) הו"ת דזמנו הוא דפסק כוותיה לבל שלא בזמנו ל"פ כוותיה דר' יוחנן דהא רבא ס"ל דקנסא קנים ר"ם לכן לריך לפרש בהדיא • כ"ה התום' דפסחים שם וע"ע בח"ע ת"ח ל"ח ת' : (סג) דתנן הכי הלו כו' • ע"ג ע"ד ת' : (סד) דבר שבמנין כו' • ורבינו מפרש כפשוטו דלוותא בעלמא ודבר שבמנין מסור במשהו ולא כהתום' שם ד"ה למעוטי כו' ובתום' חולין ק' ת' ד"ה שאני התיכה כו' יעו"ם היעיב • (וכלומה להה לותא בשבועות מ"ו ב') ועי"ש בתום' ע"ב ד"ה ת"ל כו' יעו"ם היעיב : (סה) ורבינו נסים מפקה להההיא כו' כל"ל : (סו) ר"ל היא כו' • שם בע"ג ע"ד ת' : (סז) ודך שתמת שברים כו' כל"ל • וכ"ל ודך שתמת דקתניא דבר שבמנין ואיסורי הנאה ס"ל דחמץ בפסח בל"ע ואולי ים פתן ע"ם ולריך הב"ה ותיקון : (סח) מדאפקיהו לחמץ כו' • ר"ל מדקתמר רבא הלכתא חמץ בפסח כו' אלמא אפקיהו מטהר מיסור ת"ל מדרב ור"י דפסחים כ"ע ב' קאי דהא פליגי בטהר מיסורין ולמה פליגי בזה בע"ע ת"ו מסום דחמירי מטהר מיסור לכן נקטי זה לפלוגתא בע"ע : (סט) ותע"ג דתניא נמי כוותיה דרב ושמואל הניא ליכא לאוקמי כר"י ובטבל וי"ו מייתי וכהסוא דתנן זה הכלל כו' כל"ל • ול"ל דמהבריית' דתניא כוותיה דרב ושמואל לא מכרע כ"כ די"ל דכוותה הבריית' מטבל וי"ו דומיא דקתי' הם"ם דזה הכלל מייתי בטבל וי"ו כן ה"ל הבריית' מייתי מטבל וי"ו ול"ל הלכה כר"י דהבריית' דמתניא כוותיה דר"י ליכא לפרש בענין אחר • כ"ה מורה כוונתו :

דלימסו זמן איסורי׳ בטיל יג) דא״ד יעקב לוקין על חלתן דבר תורה (פו) דאמר רב אבוה בשם ר״ש בן לקיש אין לוקין על חלתן ד״ת א״ר אחא ר״נ כדעתי׳ דאיתפלג הפיגול והנותר ששחקן ר״א לא בימלו זה את זה רשב״ל אמר בטלו וא״ז א״ר יוסי תמן זה אסור וזה אסור ברם הבא דברים רבים הם ומבטלין וא״ז וכבר בטלו עד שלא נעשו איסור ועוד ביון דאיסור חמץ (פז) ע״י תערובות איסור דרבנן הוא דהא קי״ל על עירובו ולא כלום • (פח) ומשהו דרבנן ובטילי ועוד חמץ (פט) דאחשבי׳ ועבר עליו בב״י ובבל ימצא ולא בטלו הוא דקאמר • כגון כותח הבבלי ושכר המדי אבל מידי דלא חשיב ולא עבר עליו בב״י ובב״י ומבטלו קמ׳ פסח ושוויי כעפרא ליתא בכלל חמץ בפסח בזמנו למיסר ע״י תערובת וקדירות בפסח לכתחלה הוא דאסירי הא דיעבד שרי והיינו דפרכינן ולישתרי לאחר זמן משום דחמץ בה״ג מותר להשהותו דכיון דבטלו לא עבר בב״י ולא נרע ממוצא חמץ ביו״ט שכופה עליו את הבלי • אבל חמץ ע״י תערובות ולא בטלו חייב לבער • אבל (צ) רבינו יעקב אייתי ראי׳ מהא דכל דבר שמעורב בו חמץ ואסור לאכלו מחמת חמץ שבו מותר להשהותו ומתיר השכר לאחר הפסח ולא נהיר לן והני דיהבי טעמא בשמן דמותר משום דלא מקבל טעם מ״דיתא דהא אמרינן (צא) גבי מישחא שליקא דארמאי משום גיעולי א״י נטל״פ הוא ותו אמרינן שמן דגיאל גזר עליו ושמואל אמר זליפתן של כלי עובד כוכבים טמאין אוסרתן ש״מ שמן מקבל גיעול כשאר דברים וטעמא כדפרישנא ומסתברא שמן ודבש וכיוצא בהם שנעשו קודם הפסח מותרין בפסח וכן מצאתי בתשובת לחכמי צרפת אבל רי״ן בן

נתיבות שמואל יג) ירושלמי הלה פ״ח ומסתמא מחריש כאב ובירושלמי ליתא להך מ״ד לוקין כו׳ : יד) הדברים בכאן לא נאמו על הסדר ומלאה מאסר כאן מסגנת המעתיק והכוונה לעמוד על עיקרן של דברים יעוי׳ בני״ף וכ״ן ע״ב :

שער החדש

ב׳ ועי״ם סיעיב ומ״מ לא כדעת סב״י שכ׳ דלאיסו מתיר כ״ע לפנה בפסח ז״ל דרבינו הוא מהאוסרים עמ״ל בפסח ולכן לדינא עיקר כמש״כ ספרישה וק״ל : (פו) דאמר רב כו׳ • לפנינו אי׳ שם כך (בפ״ק דחלה ה״ח) אמו א״לקו על חלתן דבר תורה ר׳ יוסה בשם שמואל ר׳ יוסי ר׳ אבהו בשם רשב״ל אין חייב על חלתן ד״ת א״ר יעקב בר אחא בשם רשב״ל כדעתי׳ דאיתפלגון הפיגול והנותר בשהקן ר׳ יוחנן לאחר זמן דאמר לא בימלו ז״ל ר׳ יוסי ר׳ אבהו בשם רשב״ל אין חייב על חלתן ד״ת א״ר יעקב בר אחא בשם רשב״ל כדעתי׳ דאיתפלגון הפיגול והנותר בשהקן ר׳ יוחנן לאחר זמן דאמר לא בימלו וזה ז״ל ר׳ יוסי ולא דמיין תמן לאחר זמן דאמר ביעלו וזה ז״ל דברים רבים על ז׳ ומבטלין לומרו וכבר בעלו עד שלא נעשה איסור לילו ז׳ עשה אחת מהן עשיות מהמשה מינין ועירבו ולבסוף ל״ן לוקין על חלתן ד״ת יתות עכ״ל העתקתיו בשלימות כי בדברי רבינו כפל ע״ם ועיי׳ לקמן בפ״ב מס׳ תמץ מ״ב תות פ״ח : (פז) ע״י תערובות ליסור לרבנן כו׳ מכאן מבואר כהכי״ת בסי׳ תמ״ב תמ״ד בתו״ת דמדרבנן הוא לאסור ולא בהכי״ת שם ועי׳ בום׳ פסחים מ״ב ז׳ ד״ה מלן תמה כו׳ ובפ״ח שם ועיי׳ בעור סי׳ תמ״ב שם בסביות בשם רבינו דמנה״ת לאסור ויבואר זה לי״ש בפ׳ פסח בה״ד תות י״ב יעו״ם סיעיב ועיי׳ לקמן בפ׳ בב״ח תות קכ״ח : (פח) ומשהו דרבנן כו׳ לכאורה יש לעיין ה״ב כל מקום שאין מאסר דאסה קיום מדרבנן • ול״ל דבשלמא חמץ בעין כיון דהוה בעין ועברין עלי׳ על ב״י וב״י לכן אתיורו בו חכמים לאסור לכשיתעבד בפסח בפסח דאסה לא עבדו עליו כלל ורבינו ס״ל כי דבר שלא עבדו עליו על ב״י לא שייך ע״ז לאסור מאסו ועיין בפ׳ אסי׳ י״ג דלא מאסיב ועיי׳ בתו״ת סי׳ תמ״ז ס״ק ס׳ יעו״ם סיעיב : (פט) דאחשבי׳ ועבר בו׳ לכאורה זה סדבר תמוה מאד לומר דחמץ שבשלו מינו לאסור בתערובתו וכ״ל דלעיין מאסו קאמר וקאי על הפליטה כיון דהוה וודאי נשבל ולא נרע מפילוקין דחמילא בשלי כדאיתא בפסחים ו׳ ב׳ ס״ל לא כחמיני בו לאסור במאסו • ואת דמייתי דאי׳ מחלא בי״ע דכיפה עליו כלי כו׳ מאסיב קאי דלאחר זי״ם מותר כל שבשלו כו׳ ובפ׳ תמ״ו אסי׳ ס׳ לא מבואר דלימי בן יעי״ם רק דלאחר זי״ע יבעלנו ועיי״ם מפ״ב בשם ה״ז : (צ) דבינו יעקב כי׳ סיעי בשם ר״ת דפ״ב דפסחים דחלו עוברין מעט מעט ולפסולן הבל מותר ולפסולן ועיי׳ בתום׳ ריש מכילתין ועיי׳ בעור סי׳ תמ״ב ומיותי דאי׳ ג״כ מבלן לקדושת בפסח דאמי יפבמו כו׳ אלמא דמותר לפסות חמץ ע״י תערובות אבל בדיעבד מבוי ע״ז בפעוע בקדושת חבר לא בחמץ ע״י תערובות וק״ל ועיי׳ לקמן בפ׳ בב״ח תות פ״ז ועיי׳ בפ׳ המץ מ״ד תות י״ז והות י״ח : (צא) גבי מישחא שליקא כו׳ • בע״ג ל״ו א׳ יעו״ם סיעיב • (צב) דרבינו יעקב כו׳ עיין בעור סי׳ תמ״ז ועיי׳ בפרלם סי׳ קכ״ז בכ״ב בדברי הפלה יעו״ם סיעיב ועיי׳ בעיר סי׳ תמ״ז בסביות מדברי רמ״י בפיסק כרבינו יעו״ם סיעיב ולכאורה סיתר רמ״י דברי עלמו : (צג) ומשמין מלפני הפסח כו׳ מבואר מזה בנס מסג בעות ולמעלה מוסרים במאסו ואסור כל ימי הפסח חו דס״ל בסעם דמוזר ועיעור ולכן לריך להפסות לאחר הפסח דווקא ועיי׳ כ״ז

בדבר שהדכו לכלל כאן בדבר שאין הדכו לכלל • (קח) ואמר ר"ח כשהן משערין משערין ברוטב ובקיפה ובחתיכות אמרי לה בקדירה עצמה ואמרי לה בההיא דבלעה קדירה נמי אית דמפרשי (קט) בקדירה עצמה בגוף החרס ממש שרואין אותה כאילו הוא בשר והא ליתא דאמר אי אית בהו בעביו של קדירה ק' זיתים ותבשלו בו ב' זיתים היתר וזית א' איסור יהא בטל אלא משערין בקדירה פירושו ברוטב במה שאנו רואין עכשו בקדירה משערין ולא במה שבלעה ואמרי לה דמה שבלע נמי קדירה לקולא רואין מה שבקדירה ואם יש בו כדי ביטול מבטלין אותו וכ"ל בשל תורה הלך אחר המחמיר והלכתא כל"ק (קי) כדאמרינן לקמן ההוא כזיתא תרבא דנפל לדיקולא דבשרא סבר ר"א למיסר במה דבלע דיקולא אמרי לי' רבנן לר"א אמר דהיתירא בלע דאיסורא לא בלע והלכתא במה דאיתא לקמן משערין • והלכתא כק' חולבת שרגים בה אפילו הקדירה בת יומא נמי אין משערין בעץ ובחרס בלל אלא שיעורא דנפיק מיני' לרווחא דמילתא • והא דאמר אי בדנפיק מיגיה מצא ידעינן (קיא) בכהל הוא דאמר אבל בשאר איסורין לא אבל לרש"י מאן דבשיל בקדירה ב"א הכל אסור דלא ידעינן מאי נפיק מיני' ומסתבר דאית למימר דאפילו העיז מצטרף עם ההיתר להעלות האיסורין • (קיב) כדגרסינן בירושלמי לקמן נוטפות של תרומה מצטרפין עם החולין להעלות את התרומה וקליפי איסור מעלין את ההיתר • ומיהו לחומרא אזלינן ואמרינן כל איסורין שבתורה רואין אותן כאילו (קיג) הן בצל וקפלוט ושיערו חכמים בצל (קיד) וקפלוט וששים ונתנו חכמים שיעור לכל איסורין שבתורה לחומרא אע"ג דאיכא קפילא ולא יהיב (קטו) טעמא מו) בארבעה אפ"ה היכא דליכא קפילא בס' וקים להו לרבנן דליכא טעמא • דאי איכא טעמא לא בטיל • (קמז) כדאמרינן גריסין של תרומה שנתבשלו עם עדשים אם יש בהם בנ"ט בין יש בהם כדי להעלות בין אין בהן כדי להעלות אסורין אלא כיון דרבנן יהכו שיעורא • סמכינן אשיעורא • (קיז) ולא מחזקינן איסורא ובטלי • ובן דם וחלב שנפל לתוך היתר • וכל איסורין שבתורה איפסקא הלכתא (קיח) בע"ג בס' ומסתבר מדפסקינן לעיל בכמה (קיט) דאית קמן משערין

(קכ) בתר רוחב דהשתא אזלינן ולא חשבינן רביעית בכזית ונימא לשיקרוש יהא בו כזית ודווקא דיעבד אבל לכתחלה אסור (קכא) לערב אפילו מה שהוא איסור לתוך היתר דקי"ל אין מבטלין איסור לכתחלה ואם ביטל במזיד ורבה אסורין הכל כדגרסינן בתרומות סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונפל עליה סאה בשוגג יעלה במזיד לא יעלה מז) ירושלמי א"ר אבוה בשם ר"י כל האיסורין שרבה עליהן מזיד אסורין • שוגג מותר ולא מתניתין הוא מתניתין בתרומות אתא מיתר לך אפילו שאר כל הרברים ומיהא מתניתן (קכב) גרסינן בפ"ג בביצה והא תנן אין מבטלין איסור לכתחלה הא דיעבד מותר (קכג) ואי ריבה במזיד אסור • ומסתברא דשאר איסורין כתרומה נינהו וכי היכי דאמר בתרומה דאי נפל מן המדומע למקום אחר (קכד) אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון ה"נ אי נפיל היתירא לגו איסורא ולית בה ס' ונפל מההיא כזית בגו היתירא אחרינא לא חשבינן בכזית איסורא אלא משהו חשבינן ליה • ואפילו לר"א דאמר גבי תרומות מדמע כתרומה וודאית (קכה) הנ"מ בדבר שאין דרכו לבלל אבל בדבר שדרכו לבלל לא אמר דמעמא דידי' כדגרסינן בירושלמי (קכו) חולין התחתונים נעשים יז) כחדשים אבל ליכא ההוא טעמא ה"ה כמו שהתרבה בשוגג ומותר וכי אמר חעג"נ דווקא (קכז) חתיכה אבל במקלפה לא אמרינן • וכן הלכתא • וגרסינן התם (קכח) אין נוטפות של תרומה מצטרפות עם תרומה לאסור על החולין אבל נוטפות של חולין מצטרפות עם החולין להעלות את התרומה רב ביבי בעי נוטפות של תרומה שמצטרפות עם החולין להעלות את התרומה (קכט) מ"ד ר"ת קליפה אסור מצטרפן להתיר הדא נוטפות של תרומה מצטרפות עם החולין להעלות את התרומה וכל היכא (קל) דאיתבשיל חלב ודם או שאר איסורין בקדירה של היתר ואית בי' ס' וודאי בטיל לי' לאיסורא ואע"ג דאית בהו משהו דאסור כיון דבישולא שרי קדירה נמי שריא לכתחלה לבשולי (קלא) בנבה ולית בה משום אין מבטלין איסור לכתחלה דבי אמרינן אין מבטלין איסור לכתחלה הנ"מ דאית בה כזית דאיתא לאסורא בעינא כנון סאה תרומה כדאיתא

נתיבות שמואל מו) ל"ל כולי הכי מפ"ה כו' : מז) ירושל' תרומות פ"ה : יז) בירושלמי הגי' בחכמים :

כל"ל ואוה"ע סם ד' ב' : (קבג) ואי ביטה במזיד כו' ל"ע דסם סתם במזיד הוה ולמה קתמר מין מבטלין איסור לכתחלה דמסתמא הכי דיעבד סם ביטל מותר וכגון שנתן כשלמתו בלח פי' דבינו מיכה למיתר דה"ק מין ביטול לאיסור לכתחלה דווקא סם כפל מעצמו ומיתערב הוא בעל מבל לבעלו לכתחלה כ"ל סם כשפל לא נבעל ולבעלו בידים מפיקו בדיעבד מין מועיל בעול מ"ם: מבל לבינו דמפקם מין מבטלין איסור לכתחלה היינו כ"ל מין מבטלין לכתחלה מבל בדיעבד מועיל הביעול מ"ש מתני' קתמר סתם בכילה לכתחלה כיון דגם בדיעבד מין מועיל לו ביטול • ול"ל בדווקא דכיון דבגוש מועיל הביטול בדיעבד ולכן הפם הם"ם זהו הדין • ור"ל לכתחלה מין מבטלין כלל ובדיעבד תלי בין שוגג למזיד והם"ם רמז זה הדין כאן והקשה והלוך מתיר מתה לכתחלה לבעלו והא לכתחלה בוודאי אסור וממילא דבדיעבד הם מזיד לא מהני כמבואר בתרומות סם • ופרעי דין זה עי' בסימן ל"ט סעיף ה' וסעיף ו' ועיין בסמ"ק בית ד' סערב' : (קבד) מין המדומע כו' עיי' סבת קמ"ל ג' תמורה י"ב ב' : (קבה) הכ"מ בדבר מלין כו' • עיי' בחום' חולין ק' ג' בד"ה בשקדם כו' ובבית"ם סם סי' ל"ח שמסתע מדבריהם דבדבר יבש וודאי לא תמרינן תעכ"ג יעו"ש ד"ה כר"ן שפ"ח דחולין יעי' ביטיעב ועיי' ביו"ד סי' ל"ב סעיף ד' בהגה"ה יעו"ש ביטיעב : (קבו) חולין התחתונים נעשים כחדשים • כ"ט ני' רבינו וחוא מפרש כך בשלמת בדבר שנפל שפיר י"ל להחיסור נתערב בהיתר וכיון שרבה עוד היתר בשוגג מלטרף להיתר ובטל החיסור בכל היתר הן מה שני' מקודם ומן מה שמיסיף הת"כ מבל כלן כיון שכל דבר עומד בפ"ע נעשה כדבר חדש ואין מלטרף להקודם • וחולין התחתונים קרת מה שמיסיף חת"כ ועיי' ירושלמי פ"ה דתרומות ה"ב : (קבז) חמיכה מבל בקליפה לא תמרינן כו' כל"ל • עיין חום' חולין ל"ו ד"ה תפילו וחוס' ק' ל' ד"ה בשקדם כו' ועיי' בסך סי' כ"ב ס"ק יו"ד וסי' ל"ג ס"ק ע"ז ולרבינו ל"ל דקתי זה על בב"ח דווקא דבשתר חיסורין ס"ל ל"ח מעכ"ג כמבואר בחות קכ"ג : (קבח) אין נוטפות של תרומה מלטרפות עם התרומה לאסור על החולין אבל נוטפות של חולין מלטרפין עם החולין להעלות את התרומה בעי ר' ביבי נוטפות של תרומה כו' כל"ל ועיי' לעיל בחות קי"ח : (קבט) מן מה דתכ"ם קליפי איסור מלטרפין להחיר הדא תמרה נוטפות של תרומה מלטרפות עם החולין להעלות את התרומה כל"ל • וכ"ם בירושלמי פ"ם דתרומות ס"ע יעו"ם : (קל) דתיתבשיל חלב ודם כו' זה פשוט וכ"ם ביו"ד סי' ל"ד סעיף נ' ועיין חולין ל"ז ח' קי"ח ב' זבחים ל"ו ב' יעו"ם ועיין לקמן בה' בב"ח חות ס"ו : (קלא) בנווה ולית בה כו' כל"ל :

בדאיתא בנמרא דביצה אבל (קלב) היכא דמשהי הוא לאסורו לא ועוד דהא איתערב בנווה דהיתירא ואיבטל (קלג) וה"ה אם נבלע בקדירה טיפת דם או טיפת חלב אי יודע בקומי יושל ודליתא לאיסורא בעינא ונתבטל בה מותר הקדירה לבשל בה ול"ד לגיעולי א"י דקי"ל נטל"פ מותר ואם בישל בקדירה אעפ"י שהוא מותר דיעבד (קלד) אסור לבשל בו לכתחלה פעם שנית דהתם ליכא הנעלה בדינא • ואכתי איכא למיגזר בה דילמא אתא למיעבד בקדירה בת יומא דהוה טעם לשבה דהוא אסורא דאורייתא אבל הכא מאי איכא למיגזר הא אפילו מבשל בה לכתחלה במזיד ליתי בה טעמא דאיסורא דהא משהו ע"י תערובות הוא דאיכא וליתא לאיסורא בעיני' ואיסורא דרבנן הוא (קלה) הלכך בקדירה שיש בה איסור משהו ל"מ דלאו ב"י אלא אפילו ב"י מותר לבשל בה לכתחלה אפילו במינה וה"ה לקדירה חולבת שבשל בה בשר בנון שנפלה באיסור בב"ה • (קלו) אר"נ ג"ה בס' ואין גיד מן המנין כחל בס' וכחל מן המנין ביצה בס' ואין ביצה מן (קלז) המנין בחל היכא דלא קרעי' ובשליה בהדי בשרא (קלח) בס' וכחל עצמו אסור וע"מ דאי נפל לקדירה אחרת אסור וק"ל דבדידיה משערינן (קלט) ודווקא כחל דשוויי כתחיכת נבילה • אבל (בתחיכת) דאיסורא בעלמא לא וביצה בששים ואחת והיא אסורה • ולא לבטולי ביצה טמאה שנתערבה עם ביצה טהורה (קמ) דביצה דבר שבמנין הוא ולא בטל אלא כנון שבישלה עם הטהורות ודווקא ביצת אפרוח אבל ביצת טמאה ששלקו עם הטהורות אינו אוסרות (קמא) דמיא דביצה ולא כלום הוא וצדפתי (קמב) מיתי מהא דתנן ביצים ששלקן עם ביצים טמאים אם יש בהן בנ"ש הרי אלו אסורים ולא משני התם בקלופות ש"מ ל"ש קלופות ל"ש שאינן קלופות מותרות ומסתברא (קמג) דקלופות אסורות והא דאמר מיא דביעי ולא כלום הוא מן המים שפולטות מן הביצים קאמר • יח) ירושלמי בשם רשב"ל בצים ששלקן ומצא בהן אפרוח בנ"ש ר' זעירא ושמואל בר אבא בשם ר"י ששים וא' אסורין ששים ושתים מותרין בו' ר"ח בשם ר"י הורק והקליפין והמים מצטרפין ואמר ר"ז ואסור מתוכן ר"ה אמר קליפה אסור מעלין את ההיתר כו' • ואר"ז חד"ד והוא ששלקן בקליפין שלוקין בשלוקין אבל שלקן ביצים קלופין בשאינם קלופים או שאין קלופין בקלופין שלוקין בשאינן שלוקין צריכות שיעור אחר גיעולי ביצה מותרת שנאמר שורו ע"בר ולא יגעיל ביצים שהקרימו הרי אלו אסורין (קמד) ופי"ש גיעולי ביצים שנתבשלו עם הטהורים (קמה) ומסתברא גיעולי ביצים אפרוח

נתיבות שמואל יח) ירושלמי מכוש"ת פ"י : יט) ל"ל וביצה שלימה :

שער החדש

(קלב) דמסתי לי' לתיסורא כו' ר"ל דהתיסור רק מסתו בעלמא • ומה"ט נעיל במוח ק"כ לתפילו מסתו תיסור ליבטל י"ל דהתם מיירי לתיכא יותר מס' ולכן קאמרי לס מסתו תבל מ"מ התיסור כשיש בעין היס בו שיעורא מסת"כ הכא כבנלע בו כי' תיסור מסתו בעלמא ומכותר מכאן דתלי שיעור מותר לבטל ושיין בס' רסב"ח סי' רכ"ב שכ"כ יעו"ס היעיב ולע"ק בזה : (קלג) וה"ס חס כו' עיין לקמן תות קל"ד : (קלד) תסור לבשל בו לכתחלה כו' עיין ע"נ ע"ו מ' ויו"ד מי' קכ"ב סעיף ג' ולקמן ס' בס"ח תות ס"ד : (קלה) הלכך בקדירה כו' עיי' תס"ח בית ד' טעם ד' (פ"ח ג') ובבדס"ב ובממרת סבית סס וע"ע בר"ן בע"ג ל"ב ג' ושיין סי' ל"ט סעיף ז' וסי' קכ"ב סעיף ס' ושיין בעיר סי' קכ"ב סקסס ע"ז וכי מ"ם מקדירס סחיוס ב"י יע"ס מבל רבוו מי' זס היעיב וכיון סנס רבוו ס"ל כן יש לסמוך על סיי מני רבוותא רבוו ובכבס"ת • ומס"כ רבוו וה"ס לקדירס מולבת שבשל בס בשר כמו שנפרס בתיסור בב"ח כל"ל יבואר סס מי"ס מתות ס"ס ושלתס : (קלו) תס"ב ג"ס כו' • מולן ל"ז ב' : (קלז) מן המנין כו' עיין יו"ד סי' פ"ו סעיף ס' : (קלח) בס' וכחל עלמו תסור כו' • עיין בסי' ל' סעיף ת' : (קלט) ודווקא כחל כו' • ר"ל בדדיס מסערינן ולא בתלי לעיפ מיני כו' ועי' לעיל תות ק"י : (קמ) דביעי דבר שבמנין כו' כ"כ הטור בשס רבוו בשס"י ק"ו ועיין בש"ך סימן פ"ו ס"ק ו"ד וסי' ק"י ס"ק כ' : (קמא) דמיא דביעי כו' • וסס"ת תוכר בזה ולא ס"ל כן עיי' בשפ"ח בתס"ח בית ד' טעם ד' (ע' ת'): (קמב) וצדפתי מייתי כו' וכ"כ הרשפ"ח בשס הרמב"ן וסר"ן שס בשס הרמב"ם יעי"ש ועיין תות קמ"ד : (קמג) ומסתברא דקלופות כו' וכ"ס דעת הטוס' שס והרא"ם בסי' כ"ח ושיי' יו"ד סי' פ"ו סעיף ס' : (קמד)ופיר"י גיעולי ביצים כי' תולין ס"ד ב' עיי' לעיל בס' דס בסופו: (קמה) ומסתבר גיעולי כו' ולא יגע לתויר כו' • ור"ל שלא נתרקס סאפרוח וקיוב למה שפי' התוספת ועי"ש בתוס' דמייתו ראיה מהירושלמי לפירש"י ולרבוו מדרבה משס ראיה להיפך ות"ל לשבש הירושלמי כמו ששבשו התוס' יעו"ש ולכן מסיים הירושלמי ביצים שהקרימו ר"ל שנקרס התפרוח • ודע דהרשב"ת בתה"ת סס פי' דקך דקלמר והוא שלקן בקליפיהן כו' קלי על הת דיקע גיעולי ביצים שלי וכ"כ בתי' בתולין ס"ד ב' (ונרחס מדבריו שהיה לו גי' תחרם

שנוצר בתוכו (קמה) ולא יצא לאויר ולא רקמה מלשון שורו עכר ולא יגעיל ועל ביצה מהורה שנתבשלה עם האיסור איתא לדרב תשובה להגאון מותר לישראל לאפות ביצה בפורני בשעה שהא"י צולין בו בשר נבילה דכיון שהסיקה מבפנים היא שורפת כל הבשר ומותר לצלות בה דכיון שהסיקה מבפנים אין חוששין לגיעולי נבלה וכל שהסיקן מבחוץ (קמו) בכלי אסור הלכתא פורני מותר לצלות בה וצריך לשהות אחר שהתלבן ושורף את הרוטב וכן לאפות ישראל אחר צליית א"י בשר נבילה שיערו בבך • וכתב (קמז) הרב תשובת גאון משמע דבבצים קלופות עסקינן ואפ"ה טעמא דשהה ישראל אחר צליית א"י אחר שתהלבן אבל לא שהה אסור • וקרובינו הקדוש אמר לכתחלה אסור שמא ימצא בה סדקין אבל דיעבד מותר אם היא שלימה ומסתברא ביצה פולטת ובולעת והא דקאמר מיא דביעי ולא כלום הוא מן המים שפולטים מן הביצה קאמר ודרך הוא כשנותנין אותן באש פולטין מים מהם (קמח) והני זיעה בעלמא היא ומיהו פלטי מיא מיניהו כנון אפרוח שבתוכו פולט ואוסר כמו דאמרינן הכא (קמט) ביצת אפרוח אע"ג דאיכא מ"ד האי ביצת אפרוח נקובה היא ליתא (קנ) ואפילו נקובה קאמר וכי היכא דפלטה איסורא בלעי איסורא ודיניהו כשאר איסורין ואית נוסחאי דגרסי (קנא) האי ביעתא האיטווי בהדי בשרא ואסרה רבא למיכל בבותחא • וכ"כ א' מן המפרשים ביעתא דאיבשל בהדי בשרא אסורה למיכל בבותחא • ש"מ שבולעת היא ואפילו דיעבד יט) ונמצא שלימה אסור אם נתבשלה בתוך אסורא • וכן הלבתא • ואית דמייתי ראיה מהא דתנן (קנב) בנדרים • הנודר מן הבשר מותר ברוטב ובקיפה • ר"י אוסר • מעשה ואסר עליו ר"ט (קנג) בציר שנתבשלו בתוכן • אמר לו וכן אמת בזמן שאמר בשר זה עלי שהנודר מן הדבר ונתערב באחר אם יש בו בנ"ש ה"ז אסור• ולא דייק דמאן ליכא לן בקליפתן • דלמא בלא קליפה • והא (קנד) דאמר בע"ג דביצה צלוי' אין בה משום (קנה) בישולי א"י • פליגו • אבל משום נעולי א"י שאם נתבשלה בקדירה של איסור דב"ע אסורה ומסתברא דהאי דנקט גיד וכחל וביצה (קנו) ולא שויגהו בכלל איסורא משום דהני לא יהבי טעמא כולי האי • ואשמעינן דאין האיסור מן המנין • וכ"ש שאר איסור שבתורה שאין האיסור מן המנין • ומצאתי (קנז) בהלכות משום דהני תלת ליכא לפיהש לנ"ם דידהו וצ"ע • (קנח) ג"ה שנתבשל עם הגידין בזמן שמבדילין בנ"ט • ואם אין מבדילין כולם אסורים (קנט) דברי' היא ובריה לא בטיל • (קס) וכן הה"ל בה לפני אורחים אם משליך נוף האיסור שאינו במל לעולם • והשאר בס'

(קנב) אז"ת לפי' רבינו ולדעת הטוס' רק דמייתי סס בביעת לפרוח ומתלה מייתי מסיעור סס מסערין סקליפות ותת"כ לאתר סדת דתימת והוא שבלקן בקליפיהן לבל שולק ביצים קלופות בבאיגס קלופות או בתיין קלופות בקליפות צ"יעור לתת לבן • והבל מייתי בבילה בים בס לפרוח ולא מייתי בבל מבילים ממתות בתסורות ותולי זתי טעם הרמב"ם והרמב"ן לעיל תות קת"ח והבן ובוב מלתתי בן בעזר"ה לרא"ז בסי' תל"ד יעי"ש : (קמו) בבלי תסור כו' בל"ל • ול"ל תס הסיקן מבחוץ בתו בסיקין בלים תסור ועיין פסחים ל' ב' : (קמז) תסובת נתן מסתם דבבילים סתיקן קלופות עסקינן כו' בל"ל : (קמח) והני זיעה כו' • ל"ע לתבתי כי בסליסו יהד תבתי תסור מחתת גוף הבילה לבן בל' דגס רבינו מוסה דביעי ערתות לא תסרי בסהן בקליפתן וכתבוהר בתות קת"ב ורק לעיין סת מייתי לתיס בפולטות מיתת וכן הן בילעות : (קמט) בביעת תפרוח בל"ל מוקין ל"ת ס' יעו"ס : (קנ) ותפי' בעת נקיפה קתתר בל"ל : (קנא) סתי ביעתת כו' בפסחים ע"ג ב' ובתקוס ביעתת דיש בני' לייהן נריס ביעתת ולפי"ז ל"ל דלתתי דתסיק התס דקסה לד"ת קלי נתי על ביעתת עס ביטרת ועיין בבת ק"ע ס' סריקת טוויות עיין רס"י סס ול"ל תתפרס כפי' התוס' • ותס"ב וכ"ב ס' תן התפרטים ביעתת דתיבבול בו' עיין ביו"ד סי' ל"ס סעיף ב' ועיין בס' בב"ח תות קע"נ ועיין בר"ת בטוס ביעתת ות"ת תפרס סהס דנ יעו"ס : (קנב) בגדיים בו' בס ל"ב ס' : (קנג) ביצים שנתבשלו בתוכן בו' בל"ל : (קנד) דתתר בע"ג כו' • בס ל"ח ב' יעו"ס : (קנה) ביטולי ס"י סהוס בביטולי ס"י פליגו תבל בגיעולי בו' • בל"ל : (קנו) ונת טיינהו בו' • ר"ל דסול"ל בתל הוס דסוס תן התנין תבל בל שתר ליבולים לת הוי תן התנין ועי"ש בוס' ד"ס ביצה בו' • והת דנת נתעוררו התוס' על גיד (בבתבו דבריהם על ביצה) י"ל תסוס דתייתי בסוסנו בל גיד עי"ש ברא"ש ור"ן ובזו"ד סי' ק' סעיף ב' יעו"ש : (קנז) בהלכות בו' • עיין בבב"ג ס' גיד הבבס יעו"ש : (קנח) ג"ה שתבשל בו' • בס בתולין ל"ו ב' ותסיקנת בס לית הלבתת בוותיס יעו"ס ל"ע ב' דהלבתת תין בגידין בל"ת ולבן בל תתבירס תסליבס ותסתר תותר והל"ת לעניו סוסנו בל גיד ועיין לעיל תות ת"ח : (קנט) דבתי' היא בי' • בן תבואר בס בס"ס ק' ת' ושיין יו"ד סי' ק' סעיף ב' : (קס) וכן תס"ל בה בו' • בן תבואר בס בס"ס ק' ת' ובזו"ד

בס' ואם אין מכירה הכל אסור • ודווקא התיכה דלא בטיל אבל בזית אעפ"י שלא נימוח ויש בו ממש של איסור (קמא) כיון שא"י בטל כדאמר בההוא בזית תרבא דנפיל לדיקולא דבשרא וכו' • והא (קכב) דאמרינן בע"ג בההוא עכברא דנפל לגו שברא • האי אימרטוטי אמרטוט • דמשמע כיון שיש בו אף האיסור לא בטיל א"י למימר (קנג) דווקא שרץ דמ"ל שיעור איסורו במואסתו בכעדשה ודלמא אכל כעדשה מיניה ולאו אדעתיה אבל שאר איסורין לא • וק"ל האי ירושלמי (קכד) בממ' נזיר פ"ו לא תשקצו נפשותיכם בכהמה ובעוף והלא אין לך משמא אלא שרצים • אלא כשיעור טומאתו כך שיעור אבילתו • ומותיב ר"ה חברין דרבנן והרי ה' שרצים ממאים בכעדשה ואבילתן בכזית • וכן לדם בן • וי"מ (קמה) אימרטוטי אימרטוט במינמרט ראשו שלא היה בו שיעור • ובגון זה כ) נמ"ל הוא (קסו) ואינא לפרושי אימרטוטי אימרטוט ובגוף האיסור לא היה בו כדי לבטל ואפילו שרצים (קסז) בטל ככל איסורין שבתורה • ובכעדשה לאו בריה הוא אא"כ השרץ כבריתו • ומש"ב (קמח) בה"ג שרץ או עכבר שנפל בחביות של יין ושל שמן שעורו אחד מאלף • לא דייק לן (קמט) ובאמרטוטי אימרטוט קאמר כמ"ש בהלכות ג"ה אי נפיל מידי דמסאב לגו קדירה משערין בס' • וה"מ דלא אמרטוט אבל אמרטוט לא • והתיכה דלא בטיל היכא שנימוחה בטלה כדאיתא (קנ) בפרק העורל גבי התיכה בחתיכה • (קעא) וכל השרצים והתולעים • והגראנ"ל ווזין שבפולין ושבעדשים לכתחלה צריך לבודקן יפה יפה ונותנן במים בקדירה (קעב) והמתולעין עולין למעלה ונוטלין ומבשלין לכתחלה • דאי משום פי' ומתה (קעג) הרי בדק כמ) מא"ל • ש"מ התליע באביה ואמור הא לא משכחת לן זיזין באביהן ותולעת הוא דאיכא זיזין ליכא • דהאי ברייתא דאוקמה דאתליע באיבהן לא קאי • דמילתא דלא שכיח היא ולא חייש • דא"כ זיזין שבתוכו האיך מותרין • ליהוש להתליע באביה א"כ שמא יצאו שמא חזרו בהן אלא לאו ש"מ דהיכא דמסקא לן דמותרין ולא חיישינן לאיסור • ואית למימר דאינהו גופייהו שרי • הדא דלא מחזקינן ועוד דתרי ספיקי נינהו • שמא לא פירשו ואת"ל פירשו שמא מותרין הם • דהא ספיקא דתיקו היא בכל הני בעיא דאיבעיא לן היכא דהזי היא הא לא חזי שרי כדמפרשינן לעיל (קעד) גבי עוף אית לי' ועגול מאי וסלקא בתיקו ומותר דלא מחזקינן איסורא ה"נ שרי (קעה) והרוצה להחמיר משליכו ומותר שאפילו את"ל דאסור הוא שמא נימוח ונשאר אבר א' ממנו בטיל בס' • והא דתנן האיברים אין להם שיעור אעפ"י שאין בהם כזית כמו שיש בהם כזית לענין טומאה קאמר אבל אבילתה בכזית • כדאיתא (קעו) בירושלמי והרי אבר בהמה טהורה מטמאה בכ"ש ואבילתה בכזית • הלכך (קעז) אפילו כזית בטל • (קעה) ומיהו צריך לבודקן יפה יפה • שאפילו התליעו לאחר הלישה כג) אם פירשה ומתה מותר • ואפילו מקצתן כדגרסינן פרשה ומתה מהו • מקצתן מהו • לאויר העולם מהו • (קעט) בעי רב אשי פרשה מהו •

ע"ג

נתיבות שמואל כ) ל"ל לאו נע"ל הוא והוא ג"כ פי' כהמב"ד עיין הס"ה בזית ד' ס"ח : כמ) ל"ל שמא התליע כו' : כנ) ל"ל אם פירשה ומתה לאכול :

שער החדש

וכיו"ב סי' ק"ח סעיף ז' : (קמא) כיון שא"י בטל כדאמר כו' • עיי"ש ל"ה מ"ך לא כשבתי לאייתו ודילמא מיילי שסילקו הסיכוך לאחר שהכירוהו ולא ידעתי מהי רמיז הוא אך לפמש"ל ל"ל לפוש רמיז כלל בזה כי דווקא הס"ל תיכה בטילה מבל זולת זה בפיל בעל וחולי י"ל דהכיון לסיטתו לעיל לחות ק"י וב"ל דבכל תיסורין מסטרין בממי דנפיק מינה וא"ב למהי לריך ס' מ"י מיירי בשלא סיסורן מאל לפי שם"ב הרא"ד שסופה בר"ן שבכל דבר שאין מלוי מלא עלמו בעין ס' נגד כולה מ"ב נס כאן בעין ס' נגד כולם מ"ב לין רמיז מכאן והבן היטיב ול"ע בזה : (קכב) והא דאמרינן בע"ג כו' • שם ס"ע מ' : (קנג) דווקא שרץ כו' • כ"פ שם רס"י ופשי ביבמות קי"ל ג' פי' רס"י נ"ב כך והסום' שם השיגו עליו • ואולי לפי דמיירי שם בשאר שרצים שאינם מעמאים בכעדשה לכן השיגו עליו ועיין זבחים ק"ו ב' שם כתב רס"י דבכל השרצים לאיסורן כעומתאן בכעדשה והסום' השיגו עליו והלקו בין שממא שרצים לשאר שרצים ועי"ש חולין ק"ב ב' שם כ' נ"ב רס"י דאיסורן כעומתאן יעו"ש ול"ל דמיירי שתם במובדלין יעו"ש היטיב • ועי"ע כריתות ל' ב' שם כ' רס"י לחלק בין עומתה לאיסור מכילה ומבשע דלאיסור מכילה בעינן כזית יעו"ש היטיב ומשמע שם קלה דגם במובדלין בעינן כזית וכתבו תום' שם ד"ה ס"מ לעיל כו' ויעו"ש ועיין במעילה ט"ז ג' ויעו"ש היטיב דבין לפי' רס"י ובין לפי' התום' דשם ים חילוק בין מובדלין לאין מובדלין יעו"ש היטיב • ועי' בתמ"ש פ"ב מהמ"א ה"ו שאוכל כזית מהרן שלוקח כו' וסיים ואיזהו קרן שלוקח כגון שחולב ואלב כו' והשם בובדלי ע"ש קוח דבמובדלין ס"ל דבבעלמה לוקח כמש"ב בה"ז שם והכי דעת הס"מ לר' יוחנן ס"ל דבמובדלין דיבר בכתוב והכי מ' שרלים לפי שמובדלין מתאר מומחות הס"ב לענין חיסור אבל שאר חיסורים כמו לחיבים כיון דבכל בהמות ומיות לחיבים בחמשה מ"ב לא נבדל מהאר טומאת יעו"ש היטיב ובלה"מ • ויסיר לוך חיסיס דשמע מזה דבכל השרלים שמובדלין בכיעור טומאתן לך חיעור לחיסורן יעו"ש היטיב • ול"ל ג"ב דבכריתות מיירי בשרלים דלחיסא מעמאים ויש לעיין בזה : (קסד) בממ' נזיר פ"ו ה"ח יעו"ש היטיב דשם מבואר דגם בת' שרלים סדין כן דבאכילה בעינן כזית לווקא ועיי"ש בס"ק והבעיון מוקשה מאד : (קמה) לימרטוטי לימרטוט בשמרט לאחו אלא היא בו שיעור וכגון זה לא שוי נעל"פ כו' כל"ל • ושוא פי' שרלים"ד שבע"ג שם בר"ן שם וכתב"ה בית ד' שער ח' : (קסו) ולישה לפרושי כו' • קאי אפי' שלמעלה ופי' דלא בשאחו לחסור רק אלא היא בו ס' וקמ"ל כיון דלימרטוטי לימרט לא שוי לפנם : (קסו) בטל ככל כו' • עיין ביו"ד סי' ק"ל בע"ז וב"ך שם מ"ב בזה יעו"ש היטיב והכי רוחם שדעת רבינו זה לא מוקרי שרץ לעניו ביטול ולעב"י לווקין עליו בכעדשה מ"מ לאו שרים הוא וכרי הוא בכזית כשאר שלוקין עליו ומ"מ מיבעל הוא : (קסח) בס"ג שרץ כו' • עיין בהג"ה סי' ס' ול"ג ובתום' ע"ג ס"ע ח' יעו"ש : (קסמ) ובאמרטוטי לימרט כו' • ר"ל דאל"כ בעל בס' וכתו"ם בשאר סמוך לזה : (קנ) בפרק הערל כו' • יבמות פ"ח ב' : (קעא) וכל השרלים והשולעים והגלחצ"ל וזיזין כו' כל"ל • והוא דבור ח' : (קעב) והמתולעין עולין כו' • מבואר מכאן דאפי' תוך י"ב מדם מסני לס כך בדיקה דרבינו ס"ל דלהתליע בחמובר ליכא למימס לס מס"ע דמסיק לקמן וכאשר יבואר לי"ה : (קעג) שרי בזק • (ור"ל

ע"ג תמרה מהו • ע"ג נרעיתה מהו • מתמרה לתמרה מהו • ותיקו דאיסורא לחומרא • ודווקא (קפ) דחזי אבל סתמא לא • (קפא) ירושלמי שקץ בזיזין וברמשים יכול בזמן שהן בפרי • ת"ל טמאים בזמן שהן בפ"ע ולא בזמן שהן בפרי יכול אפילו יצאו (קפב) (וחזרו) ת"ל טמאים הם אפילו יצאו וחזרו • רב חייא בשם רב אמר אפילו יצאו על שפת האוכל וחזרו הרי אלו אסורין • ואמר שמואל (קפג) קישות שהתליע באביה ה"ז אסורה • (קפד) ורב אלפס פסק הלכתא כוותי' והכי גמי מסתברא דהא רב פפא משמע דקאי כוותי' דאמר ר"פ ש"מ מדר"ח הא דשמואל קישות שהתליע באביה הני (קפה) תמרי דכדא בתר תריסר ירחי שתא וכו' • ש"מ דהכי הלכתא והלכתא בגו תריסר ירחי שתא (קפו) בין חיין בין מתין אסורין לאחר יב"ח היין מותרין מתין אסורין (קפז) ומסתברא דווקא התולעת אסור לאכלו לכתחלה אבל תמרי כסתמא שרי • דלא חיישינן שמא התליעו דאחזוקי איסורא לא מחזקינן • ושמואל שהתליעו קאמר אבל מסתמא שרי • דמילתא דלא שכיח הוא דקי"ל (קפה) לוקחין ביצים מן הא"י ואין חוששין וכו' (קפט) דא"כ זיזין שבתוכן דמישתרי ולירחוש שמא יצאו וחזרו אלא לאו ש"מ לא מחזקינן איסורא (קצ) במלתא דלא שכיח איסורא • אבל היכא דלא אתחזק • (קצא) ומסתברא דתמרי הוא דאתחזק (קצב) כדאמרינן נמי במכות מאן דאכיל תמרי בארבילא לקי אבל פירי אתריני לא מחזקינן איסורא ולא בדקינן להו (קצג) ואי איתרמי חיישינן שמא התליע באביה ואסור (קצד) אבל ר' יעקב אמר דליתא לדשמואל מדקאמר דיקא נמי דקתני לרבות התולעת שבעיקרי הזיתים ועיקרי הנפנים ש"מ דאיתלע אילנא גופיה (קצה) איסורי פירות גופא מותרי• ומפיקא דאורייתא היא ולחומרא והכי פסק (קצו) רב אחא ה"ג כדפסק רבינו אלפסי וכן הלכתא • (קצז) ולוקחי דאינון תולעים שבמעי דגים אסירי מ"ש מעלמא קאתו דמינם ניים ועיילו באוסיא • ורש"י פ' תולעים שבכבד ושבריאה ולא מסתבר דאם איתא דברייתא דקתני את גבלתם תשקצו לרבות דורגין שבבהמה • מורנא דבשרא אסירי (קצח) דכוותי שרי ודווקא שליל (קצט) דאתו בשעת שחיטה תאכלו ולא מורנא (ר) ר' אושיעא בעי מאי בינה לבין זיזין שבעדשים תמן בגופיהון הוי (רא) ברם הכא אינו בגופו (רב) גרסי' בפ' אלו הן הלוקין אר"י האי מאן דאכיל ביניתא דבי כרבא לקי • והרב צרפתי והרב אדונינו אבינו ז"ל פירשו תולעת היוצא מן הכרוב שקורין קנייר"לא (רג) דהו"ל כאיתלע אילנא נופה דאמור (רד) ומסתברא שנמר התולעת שיש בו כח לשרוץ על הארץ אבל לא נגמר כותר והיינו קופא שבירקות • (רה) ורש"ינן בתרוכות האוכל תולעת שבעיקרי הזיתים וקופא שבירקות וגרסינן בפסחים האי מרור צריכין לשקועי משום קופא • (רו) אבל בערוך כתב בשאלתות גדולות בויהי ביום השמיני ביניתא דבי כרבא האוכל דג שנמצא בהורש ארץ לא מחייב אלא מלקות א' מהתורא דר"י וכן הלכתא • (רז) ובפ' אלו טריפות הני כרזי דבי חלפי שרי דבי כוורי אסור במערבא מלקו ליה משום שרץ העוף • ופ' הערוך שרצים הגדלים באגמים במקום שיש סוף וגומא ורש"י פ' (רח) דבי כרבא חגבים דבי חילפי אורטי"נש בלע"ז דבי כרבא כרוב ומילקי עלייהו משום שרץ העוף דלאו ספק הוא אלא ודאי (רט) ומסתברא כשאלתות דאי איתא כרש"י הול"ל דכרבא ולא דבי כרבא (ר') ועוד דלא שמיע לן מקמאי שום בדיקה וחשש דכרוב ואפילו יש בו לא חיישינן ביה :

הרביעי איסור בשר בחלב • (א) כל הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים • ואוקמה ר"א אליביה דר"ע דאמר חיה ועוף אינן מד"ת אלא מד"ס וה"ק כל הבשר אסור לבשל בחלב מד"ת ולא מד"ס ובשר חיה ועוף אסור להעלותן עם הגבינה על השולחן גזרה שמא יעלה באלפס ראשון ש"מ דגבינה כחלב דמי ואסור מד"ת (ב) תני אגרא חמות דר' אבא עוף וגבינה נאכלין באפיקורוסין (ג) ר' אלפסי פירש ממלית מ) והל"ל בלא קנוח הפה ובלא נמ"י • ומסתברא

נתיבות שמואל מ) ל"ל הוא מני לה והוא אמר לה בלא כו' :

שער החדש

לגב תמרה מהו ע"ג ורעיתה מהו כו' כל"ל : (קפ) ודווקא דחזו כו' • כבר נתבאר זה בתוס' קע"ג וכן דעת הרשב"ם דהו' למולין ל"מ ב' ובתס"ח שם ולחייתו ל"ת לסתם פירות ומזל מכך דחי' במולין ס"ז מ' דלופתי דסתם היינו רבינתא יעו"ש ומכתבי ליתום סתם יפרום על הופן הכלי מבחוץ (ומב"י כתב זאת הרמיז מדעתיה דפסחים יעו"ש ולא הבינה כי כבר קדמו בתס"ח) ועיין ביו"ד שם סעיף מ' וסעיף ד' ב' ליעות בזה : (קפא) ירושלמי שקץ כו' • בתרומות פ"ח ס"ח יעו"ש : (קפב) (וחזרו) ילפו ומזרו ק"ל כו' כל"ל • ומ"ש סמוקף בחלפי לפיפ הוא ע"ש : (קפג) קישות שהתליע כו' כל"ל • מולין ל"ח ב' ועיין בתוס' מ' ום"ז מ' : (קפד) וכב אלפס כו' • עיין בני"ף סוף פ' אלו עבירות יעו"ש : (קפה) תמרי דכדא כו' • מולין ל"ח ב' ועי"ש בתוס' מס"ב בזה ני' המרת : (קפו) בין חיין כו' • לי"ל לחיתלע בתחובר ומרך שמת מסור ומייתי בהלת פירם מבל לאחר י"ב מיהם ולת פירכו חיין מומרין דוודאי מיהלע בתלום מבל מתין מסורין דשמת מיהלעו במחובר ול"ל דלת ס"ל כהלמב"ד הובת בהת"ם פס"ע סי' ל"ג יעו"ש סיעיב • מבל ל"ע דה"ב יסתר קוסיות הרלת"ם • מבל בחמת לפי דברי רבינו מ"ם דלת מיילי בך בחיין ולת בתתין ות"ם ועיין בכלבו לעייתי דברי רבינו יעו"ש בדיני מ"ם : (קפז) ומסתברא דווקא כו' • כ"ם דעת רס"י סס מבל עיי"ם בתי' כרשב"ם סס ובהה"ת סס ובס בר"ן סהבינו עליו וכתבו דבל דבר שדרכו ליתלע בתחובר מותבין לו יעו"ם סיעיב ועיין ביו"ד סעיף מ' ועיין לות קל"ה : (קפח) לוקחין ביצים כו' • מולין ס"ג ב' וביו"ד סי' פ"ו סעיף ל' ב' יעי"ם ועיין לקתן בה' בב"ח לות קע"ב ולות ס"ט : (קפט) דא"כ זיזין שבתוכן כו' • עי' לעיל לות קע"ג ולות ק"פ דבבר נתבאר זה : (קצ) במילתא דלא שכיח היסורא ולא סיבת דלת מתזיק כו' כל"ל • ועיין לקתן בה' בב"ח לות רע"ח : (קצא) ומסתברא דתמרי כו' • הזר והודס לסברת הרשב"ם ומ"ן הכ"ל בתות ק"ז : (קצב) כדתמרינן נמי בתכות מתן דתכיל תמרי בתרבולא לקי • יעו"ם בתכות כ"ה ב' ובסיכ"י ובתמת מין הדבר מובן מבל רבינו ז"ל סיכל תת ידיו לתעם"י שם בו חיסור מ"מ מיהת לא לקי דלא הוי רק מיעוט המלוי וע"ע בסמדרין ס"ע ב' י"ל ע"ב עד"ז ומבן : (קצג) ואי מיתרמי כו' • ר"ל דתיתרמי שבדק ומלא שם טולעת אז מיתרמי שרתה טולעת בלא בדיקה תסורה : (קצד) מבל ר' יעקב כו' • עיי"ם בתוס' חולין ס"ז ב' ד"ה דיקא נמי כו' ועי"ם ברה"ם סי' ס"ח ובהה"ת שם ושם ובר"ן ועי' בתו"ז סי' תל"ז יעי"ם סיעיב ועיין לקמן לות ק"ע : (קצה) מכירי פירות גופא כו' כל"ל : (קצו) ר' לחמי • בשלמות סוף פרק במיני • וה"ע בהלכות דגים יעי"ם ועי' לום' שם : (קצז) ולוקחי דתינון כו' • עי' חולין ס"ז ב' ברש"י ותוס' שם ועי' ברכות ל"ד ת' ובשבת ק"מ ב' יעו"ם סיעיב ברש"י ועומה לדעת התוס' כתן יעו"ם : (קצח) דבשרי כו' • שם בחולין ס"ז ב' וביו"ד סי' פ"ד סעי' ט"ז : (קצט) דתי' בשעת שחיטה כו' כל"ל • ועיין ברש"י שם : (ר) ר' אושיעא בעי כו' •

כ"ם ביבו' פ"ח דתרומות ס"ת ועי' לקתן בחלק הב' מה' מחיטה לות ס"ב : (רא) ברש תכלה כו' כ"ם ביבו' שם ומסתמא דמייתי תהם בסדר מסכת תולין ומיבו תכלה לתריכן דלף סתולעים שמיני גדלי ג"כ לחסור ועי"ם בתה"ם ולע"ק : (רב) גרסינן בפ' תלו כו' • מכות ע"ז ב' : (רג) דהוה כחיתלע אילנא נופא וכו' כל"ל • וכתב זה לדעת ר"ת לעיל לות קל"ד דלת פסק בסמוהל : (רד) ומסתברא שנגמר כו' • ומסתמא לת ס"ל כרש"י דלופתי סירתום עיין תום' חולין ס"ז ב' ד"ה דוקא כו' ובבר"ם שם ועי"ם ביו"ד סעיף ו' ובתרומות שם ודעת רבינו טועה להסוברים תבל בבלא נגמר סרתם פסיעה לסרי וכדעת רבינו וכן מבואר בת' הרשב"ם שהובת בב"י בד"ה וכ' עוד סי' ער"ה כו' יעו"ם סיעיב : (רה) דגרסינן בתרומות כו' • ביינו בתוספתא שם ע"ז דתיתת תתם לת הטולעים שבעיקרי הלילנות ולת הקיפה שבירק מיב עב"ל • ולבלורה סיא רחים לסיפך ולולי ה"ק וסיינו קיפת שבירקות תל"ל שנגמר בטלילות ומבית לרחים תקופת מיב מ"ל ב"ק וסיינו קופת שבירקות תבל עיין בתום' ובשב"ם בפסחים קע"ו ב' שם מבואר דנרסי דקופת שבירקות מוקמין יעו"ם סיעיב • ולולי לפשר דכן גי' לרבינו וגם מתבם כתן ובהום' שם בדחקו דהוה פליג על שמואל יעו"ם ולפי' רבינו ניחא לקופת קופא מותם ולא מנעם שלת נגמר הרתם וק"ל • ועיין לקתן בה' חתן ומלה ח"ז לות ס"ה יעו"ם שמבואר שם שגוסם חייב יפי"ם סיעיב : (רו) מבל בעניך כתב כו' • בערך ביניתא יעו"ם ועי"ם בתום' במכות שם : (רז) ובפ"ע הני כו' • חולין ס"ב ב' ועי' בה"ם מס' שחיטה לות קל"ו : (רח) הני כרזי מנגיס כו' • כל"ל : (רט) ומסתברא בשאלתות כו' • ל"ע דקאי על כך דמכות הכ"ל בלות ר"ו דתיובו על כך דפ"ע מס ענין השלמות לכתן : (ר') ושוב לת כו' • ל"ע לת ס"ע דמסתמת הוא מן סיקות שתין דרך להתליע ות"ל בדיקה מ"מ מבלהם לס בתיתרמי ומלה בס ושוב מתי שסיים רבינו וכתב ואפילו יש בו לת חיישינן בית לת סבנתי כלל ותולי לעיין מלקות קתמר לת מרבינן ליה רק לחיסור ולת למלקות ותולי מטעם שתין רגיל להיות בו בזית ותתן בעינן בזית דווקא עיין ברמב"ם פ"ב מהמ"ת הי"ד יעו"ם סיעיב לך ל"ע החכתי מי לת מסכתת לה דלקט הרבה עד שיש בו בזית ול"ע בזה :

(א) **כל** הבשר כו' • חולין ק"נ ב' וכל"ל כל הבשר לסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים ולסור להעלות עם הגבינה

חוץ מבשר דגים וחגבים ואוקמה ר' לתי תליביה דר"ע דתמר מיה ועוף אינו מד"ת ללת מד"ס וה"ק כל הבשר לסור לבשל בחלב מד"ת ומהן מד"ס חוץ מבשר דגים וחגבים שסיעם לת מד"ת ולת מד"ס ובשר היה ועוף לסור להעלותן עם הגבינה על השלחן גזירה שמא יעלה בשר בחלב עם הגבינה ובשר בהמה לסור גזירה שמא יעלה עם הגבינה בחולפס רחמון ס"ת כו' • כל"ל לפי מסקנת הס"ם סס ק"ד ת' ב' : (ב) תני תגרת חמות כו' • סס ק"ד ב' : (ג) רב מלפסי

וכסתברא דבלא קינוח הפה פי' הוא דאפיקורן והוא לשון ולזול והפקר בלא קנוח הפה ובלא נט"י מסתברא (ד) כל היכא דתנא הכא עוף ה"ה לחיה ומעכא דאגרא משום דאיסורא דרבנן הוא ולא בעי שהייה • (ה) וג"מ דלא בעינן ב) חיה ועוף חעג"נ ואופרת כל החתיבות בולן מפני שהן מינה דכל בדרבנן אפילו לר"י מין במינו ס' כראמרינן (ו) גבי נתפרצו עיגולין ג) נתפרצו חביותיו לר"י דאמר יעלו גבי דרסה בעינול כר"י דאמר יעלו ורבינו יצחק בריה זרב משרשיא איקלע לבי רב אשי (ז) אייתי ליה בישרא ולא משא ליה א"ל והא תניא אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן עוף וגבינה אין בשר וגבינה לא ה"מ בלילא אבל ביממא הא קא חזי • וה"ה (ח) דהל"ל למיפרך מדר"נ דאמר בין תבשיל לגבינה חובה אלא ברייתא עדיפא ליה ומדלא משני (ט) התם בשר וגבינה הכא בינה ובשר ש"מ לענין נט"י אידי ואידי חובה להעביר מה שבידו ל"ש בין גבינה ובשר ובין בשר וגבינה אלא לענין שהייה (י) ורבינו יצחק קינוח עביד נט"י לא עביד משום דיממא והלכתא ביום א"צ נט"י (יא) בין תבשיל לגבינה שאחריו או שלפניו אלא קינוח הפה לגבינה לבשר • ושהייה לבשר וגבינה • אבל בלילה צריך נט"י וקנוח הפה • ועוף וגבינה א"צ שהייה לבשר וגבינה ולא קנוח הפה ונט"י לגבינה ובשר • ת"ר (יב) בש"א מקנח • ובה"א מדיח • ואסיק (יג) בש"א מקנח וה"ה מדיח ובה"א מדיח וה"ה למקנח • והלכתא צריך להדיח פיו במים או ישתה ויקנחנה בפת או בכל מידי דאסתברא בלא קינוח הפה פי' הוא דאפיקורן והוא לשון ולזול והפקר בלא קנוח הפה ובלא נט"י מסתברא (ד) כל היכא דתנא הכא עוף ה"ה לחיה ומעכא דאגרא משום דאיסורא דרבנן הוא ולא בעי שהייה • (ה) וג"מ דלא בעינן ב) חיה ועוף חעג"נ ואופרת כל החתיבות בולן מפני שהן מינה דכל בדרבנן אפילו לר"י מין במינו ס' כראמרינן (ו) גבי נתפרצו עיגולין ג) נתפרצו חביותיו לר"י דאמר יעלו גבי דרסה בעינול כר"י דאמר יעלו ורבינו יצחק בריה זרב משרשיא איקלע לבי רב אשי (ז) אייתי ליה בישרא ולא משא ליה א"ל והא תניא אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן עוף וגבינה אין בשר וגבינה לא ה"מ בלילא אבל ביממא הא קא חזי • וה"ה (ח) דהל"ל למיפרך מדר"נ דאמר בין תבשיל לגבינה חובה אלא ברייתא עדיפא ליה ומדלא משני (ט) התם בשר וגבינה הכא בינה ובשר ש"מ לענין נט"י אידי ואידי חובה להעביר מה שבידו ל"ש בין גבינה ובשר ובין בשר וגבינה אלא לענין שהייה (י) ורבינו יצחק קינוח עביד נט"י לא עביד משום דיממא והלכתא ביום א"צ נט"י (יא) בין תבשיל לגבינה שאחריו או שלפניו אלא קינוח הפה לגבינה לבשר • ושהייה לבשר וגבינה • אבל בלילה צריך נט"י וקנוח הפה • ועוף וגבינה א"צ שהייה לבשר וגבינה ולא קנוח הפה ונט"י לגבינה ובשר • ת"ר (יב) בש"א מקנח • ובה"א מדיח • ואסיק (יג) בש"א מקנח וה"ה מדיח ובה"א מדיח וה"ה למקנח • והלכתא צריך להדיח פיו במים או ישתה ויקנחנה בפת או בכל מידי

שחרית

נתיבות שמואל ב) נ"ל דלא ממרינן בחיה ועוף כו' : ג) נ"ל דהפרדו שינולי כו' זבחים ע"ג דר"מ מליבא דר"י ס"ל לא יעלה אפילו הכי מצמרן מאכל דרסה בעינול כיון דמפרדו ס"ל דיעלו עיין פירש"י אם לא הם מין במינו מ"ו כיון דדמאי לרבנן יעלו : ד) נ"ל דלא מאכל הוה כו' חולין ק"ח : ה) נ"ל דלכאורה מסתבר כ"ג בין הכשיל לגבינה מוכח מסתבר דבעי למיכל גבינה במר בשר ולא בעי שהייה ע"ז קאמר דלמא כדוקא הוא דכל עיקר כוונתו למסמרין רשות ומוכח מכל כוונתו בין בשר וגבינה שלפניו מכל בין בשר לגבינה שהייה :

שער החדש

מלפפי פי' כו' • ומזה גורס אפקולוס ועיין בערוך ערך אפקורין אמזות ג"כ מביא גירסא זו ופי' זה ומעלה ממני כיוצא בהי"ק אם נימת דכוותה דמותר לאכול בתפה אחת כל שמוכל זה אחר זה אעפ"י דאין עולין על השולחן בזת"ז כדי שלא יבא לאכול בשר בסמוך לריק תפה מיוחדת לבשר ותפה מיוחדת לחלב כמבואר ביו"ד סי' פ"ח סעיף ל' • ומי י"ל דהיק הכי"ת דמ"מ קיטת בתעלית בעי רק הלא בעי קיטת ונע"י ול"ע בזה • אבל דעת רבינו להכריע כפי' שהפרישים כולם דאפיקורן הוא לשון הפקר • ש"ר ברש"י שעל הכי"ת אפי' כפי' הבעי יעו"ש ולענין תיבת אפקולוס עיין בשפ"ד סדר תגלוח ותמוהים בשם אפקולוס מש"כ בזה יעו"ש היטיב : (ד) מסתברא כל היכא כו' • ודלא כדעת ר"ת שם בתוס' ד"ה עוף כו' • ועיין ברש"י שבת ד' דיעות ולא הכריע ועיין בר"ן מה שהגיה על הרמב"ם דמחלק ג"כ בין חיה לעוף יעו"ש היטיב ובחי' הרשב"א שם שהביאו דעת קלת למהוים דלא ל"ד ת' והבינו עליהם יעו"ש היטיב • ועיין בתה"ת סוף ג' שער ד' (כ"ג ב') ובי"ד סי' פ"ע סעיף ב' פסק כדעת המחלקין בין חיה לעוף יעו"ש היטיב : (ה) וג"מ דלא תמרינן כו' • והנה בתו"ח סי' תכ"ע כתב נדולה מזו דבשר עוף ומי בעל בדוב יעו"ש אבל מדברי הרמב"ם פט"ו מהמ"א הכ"ז מבואר שלא כדבריו רק דבעינן ס' יעו"ש היטיב וכן מבואר בדברי המחרוצים בסי' ל"ח בענין כשפך ול"י אם היה בו ס' יעו"ש בש"ך ס"ק ה' וש"ך ס"ק ז' משמע מיהא דבעינן ס' ועיין חולין ל"ח ת' ומוסיפת פסחים ל' ת' בד"ה לבהיגתו כו' • אבל בענין הכ"ג משמע מדברי הרמב"ם והכי"ת כרבינו דאל"כ מאי מהני לרבינו דמשמע דלא בעי ס' היטיב אבל אם הוא בלתי מצוי כגון בהמה דקה ועופות הרבה ואולי למיפסק דלא נעשה נבילה ולא בעי ס' כנגד כל התתיכה שבתבשיל לא משמע כן מדברי רבינו וע"ע לקמן בשער זה אות קמ"ו שכתב בשדיה דבתיסור דרבנן ל"ת תעב"ע יעו"ש ועיין בש"ך סי' ל"ב ס"ק י"ת דבתיסור דרבנן תעב"ע יעו"ש מ"מ י"ל דבב"ח דעוף בתלב מודה ול"ע ועיי"ש בפמ"ג במשבצות יעו"ש היטיב : (ו) כדאמרינן נבי נתפלעו תנוזיו נתפתחו מביותיו לר"י דאמר יעלו ונבי דרסה בעינול כר"י דאמר יעלו כו' כל"ל וכך דנתפלעו תנוזיו כו' הוא משום בעלמא פ"ב מ"ח ולא אתי כוותיה דר' יהודה כדלתיתא בעיטין כ"ד ג' אך י"ל דהתם אסיר אליבא דר"י משום קנס הא מה"ת בעל שפיר ועוד הא בשנתפלעו מתחלה קודם שנפלו מודה ר' יהודה דבעלו • וכך דרשה בעינול הוא בבילה ד' ת' ובזבחים ע"ג ת' • ומה הוקשה לרבינו הא מב"מ לא בעיל לר' יהודה ולכן כתב כיון דהוא מדרבנן לכן בעיל שפיר אבל ל"י מאי דרבנן הוא ומה בכך לגיעולי קליעות י"ל משום לתרומת פירות מדרבנן וכדלתיתא בבילה שם ובכמה דוכתי אבל אכתי מה יענה על כך לחביות וכלרות דהם מדאורייתא (ומש"כ בשם"ם לחייבי בדאמרי כו' לא ידעתי משו"ה

שחרית ומתנה בו וא"ג בין (כב) תבשיל ו) ובשר ולא אכיל הבשר • ומדלא מבעיא ליה לרב אסי (כג) שהייה בין גבינה לבשר בכמה ש"מ דלית ליה שיעורא אלא כשיעורא דסעודתא אחריתי והדין סברא הר"ח ורש"י ורבינו אלפסי ז"ל פי' (כד) אבל גבינה קשה לאכול בשר בקינוח באותה סעודה ובנמ"י • אבל בשר אסור לאכול גבינה באותה סעודה עד שיקנח ויטול ידיו • ומר עוקבא דלא אכיל עד סעודתא אחריתי • חומרא בעלמא הוא דעביד וכן כתב בתשובת הגאון אבל בשר שאחר לאכול גבינה בסעודתא אחריתי • וה"מ (כה) בחסידי אבל אין מקנחין ומחזרין ידן ופומן ואבלין • אבל גבינה שרי למיכל בשר בלא קינוח הפה ובלא נמ"י • (כו) ה"מ בדחזי לידיה בדלא מטנפין והיינו דקאמר אבל בין תבשיל לגבינה חובה וקאמר נמי (כז) וכמה ישהה בין תבשיל לגבינה ולא כלום שא"צ שהייה אפי' כדי קינוח • ורב יצחק בר משרשיא דאכיל בשר בתר גבינה • לא עביד קינוח דאי איתא דעביד כי מקשי ליה עוף אין בשר וגבינה לא לישני ליה נהי דבשר וגבינה בעי קנוח ונמ"י גבינה ובשר בקנוח סגי ואיהו קנוח עביד (כח) ואי משום הכא לא קשיא הדא דלגבי נמ"י לא שייך פלוגתא בין בשר לגבינה • וגבינה ובשר • דכי אהדדי נינהו ועוד (כמ) גבינה בתר בשר דלא סגי ליה אלא בשהייה וע"כ האי דקאמר עוף וגבינה אין בשר וגבינה לא ל"ד וגבינה ובשר קאמר (ל) ושיהו כשתי' בקמאי מדקתני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן מכלל דבשר וגבינה נאכלין בקנוח הפה ובנמ"י • ועוד שהייה מצ"ל דלא מתני' תניא ולא אבעיא מיבעיא לן אלא כמה ישהה בין גבינה לבשר ולא בלום הו"ל למיבעיא כמה שיעור שהייה בין בשר לגבינה אלא לאו ש"מ דב"ש וב"ה בין בשר וגבינה היא ושהייה מדת חסידות היא ומחמרי בה כדמחמרי בה חומרא בג"ה ובדם (לא) ובב"ה • והגדת עשר תעשר מסייע להו דאמר התחילו המלאכים אומרים רבש"ע לא אמרי' לך שלא תתן להם תורה א"ל הקב"ה תינוק הגמול בישראל מקיים יותר ממם יוצא מבית הספר אם היה לו לאכול בשר וחלב

נתיבות שמואל ו) ג"ל בין הבשיל שם בשר מבל לא מכיל בשר מם"ס לא בשיעין שהיי :

שער

(כב) בין תבשיל בשר לגבינה ולא לאכול הבשר בו' כג"ל כפי' כ"ת שכתוס' ורמ"ם שם : (כג) שהייה בין בשר לגבינה בכמה ש"מ בו' כג"ל : (כד) אבל גבינה מותר בו' • בוודאי ט"ם הוא וג"ל מותר לאכול בשר בלא קנוח בתוספ שעודה ובלא נמ"י ומיהו מה שכתבתי זה בשם כרי"ף ורמ"ה לפי מה דכתב כתב הרי"ף וז"ל ומצוינן מהא דתני לקמן בפ"ק דחולין גבינה שרי למיכל בשר בלא קנוח ומיהו לא אמרינן מהא דתני גבינה בתר בשר דלא סגי ליה בשיעור מתי לריך לפעודתא אחריתי דלא משכחינן מתני דשרי למיכל גבינה בתר בשר בפחות מכזית דהא מר עקבא אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן מכלל דבשר גבר חמרא עכ"ל וכ"כ עוד לקמן וז"ל לוכלא מ"ד דגמרינן מיהא דר"ל דשרי למיכל גבינה בשר בשרא בו' ומה לשם מלתא היא אלא לפי ר"ת לתני ר"ע לתשמעינן בו' ושם"ם טיעויב • ומלוך ייתם דבוגו לשרי"ף דבריס שכתב בשהיה לוכלא ועיין בר"ן מה שכתב בשם שלמה"ל ומשיג עליו ושם"ם תמשם שלשו מפורשים בשם"ב בש"ו דשרכות וז"ל לתמעייס רשות לר"ע ל"ם אלא שאין מכניל לשבשל לאכל בין בשר לגבינה חופה ומלי לשרו לכנן גבינה בתר בשר משמעיתם לר"ל ולע"ג דמים לתרוצים מובם לא בעו ברכה לר"ת לכל בשר לשור לאכול גבינה ודווקא בלא קנוח לאכל מקנח פומי שרי למיכל לאכל גבינה מנשר לאכול בשר בלא קנוח ובעי מיתתב ידי ופומי ביני ביני עכ"ל וכן סובת בתוס' בחולין ק"ד ב' דשר זה בשם בש"ג ומשם לפי שלשון שהעתקתי מבש"ג מבואר דשם דאין גבינה לבשר ל"ל קנוח סיומו דווקא קנוח ת"ל הא נמ"י מיהו ובעי מיתתב ידי ופומי ביני ביני למשמע דקאי על גבינה ובשר וכן רוכיחו התיס' מדבעי עלמא שמוכרת לומר כן דלמ"ל מאי מקשה מהא ילמד יעו"ש לכן כ"ל להניח ברבינו שכן כ"ל בלא קנוח בתוספ שעודה ובנמ"י ר"ל דקנוח לא בעי לאכל נמ"י תם"ל לשעי בלילה וכ"ם מבואר בר"ן ובשה"ג בית ג' שער ד' ועו"ש וכן מוכח מדברי רבינו לקמן לוס כ"ו : (כה) בחסידי אבל אין מקנחין ומחזרין כי' כג"ל : (כו) בדחזי לידי' כו' ושיטו ביממא אבל בלילה תס"ל לקיל נמ"י ועי' לעיל לוס כ"ד : (כז) וכמה ישהה בין גבינה לבשר ולא כלום כו' כג"ל : (כח) ואי משום הכא לא קשיא כו' ר"ל דמה שסוכרח לשם לפרש כן מדקא מקשה מהך דתגרת לרב יצחק דבשר וגבינה בעי קנוח ונמ"י ואיך אבל ר' יצחק בלי נמ"י ומאי קושיא דשמא אבל גבינה ואח"כ בשר ולכן כתבו דאין ל"מ בין בשר לגבינה ובין גבינה לבשר דק בעינן הקנוח ולא לשאר מילי ע"ז כ' רבינו דאין מהאן שום ראי' דתם"ל דיש כמה ל"מ דשיטו הג"מ דשיטו' ושמ דמקשה מנמ"י דלמעין זה אין שברת לאוק וכמ"ש למעלה בפוסה שיטה שו' לעיל לוס ט' : (כמ) גבינה בתר כו' וכיטו בשם"ב שהוס ושרמ"ם

החדש

שם : (ל) ומיטו מכתבת בקמאי כו' כג"ל אבל אין נהיגין כשיטה קמייתא דאסור לאכול גבינה אחר בשר עד שיסתה שם שעות יעו"ש בזו"ח ולאפי' לאחר בשר עוף יעו"ש : (לא) ובב"מ • עיי' ס' דם לוס כ"ס : (לב) לורר מדם כו' חולין ק"ו ב' : (לג) כדאיתא לקמן שם קולף כו' כדאיתא שם בש"ס על המשנה וזאת יעו"ש שיטיב : (לד) ש"מ כגון כו' דבריס אלו כוללו במי' שרשב"א לחולין ובטור סי' ל"ת וביו"ד שם סעיף ב' ועיין בש' דם לוס ל"ד ולקמן לוס קס"ב : (לה) מזמנין לה"י כו' עיין בילה כ"א ב' יעו"ש היטיב דבאמת ליס מהן דפלוג דשרי : (לו) דיסבי בי' עפרא כו' שכוונ שלא יסבה להדיחו והא ל"ה במת יסבה להניח בו עפר ד"ל דאין לאסור רק להשתמש בלא הדחה בדבר שהן דרכו להדיח אבל בזה שרי והלאי מסת דאיתא בחולין ח' ב' ועביד מדא ולהחוך בש בשר והדר נחוך בש מלבים יעו"ש ובתוס' וע"ב בעי הדחה מה"ב ול"ח דילמא מיסתלי' עיין לעיל בש' דם לוס רב"ם : (לו) לשון בלוען בעי הדחה כו' ושיעו דווקא בשר אבל בגבינה להה שם בהפסק מ' דשיעו שרי : (לח) בשר בחפש כו' • עיין בתוס"ע סי' ל"ת וסי' פ"ט ובב"י שם : (לט) אפי' בב' בלחנות שהפרי כו' לפיטו לא נמלא כן בהם"י והדבר תמוה אח שהשקיע הכל שום היכר ביניהם אפילו הפסק מפה ב"ם בשים ב' שלחנות ול"ל דהכי בוותו להה שם בהפסק מ' דשיעו שרי שכיוכ שהם יחד כמו שים בשעודות הגדולות שמקבין שלחן לשלחן ומניחים עליהם מפה גדולה וסודרין עליהם הכלים וכוחה כמו שהות הכל שלחן אחד ומ"ב אפילו ב' שלחנות אסור ולכן קאמר דבזה אה"ב דאסור אלא ס"ק דווקא בשהן בתפיסה מ' דשיעו שלא היכר שום הבדל אבל אם היכר בהן שום הבדל שעשו בכוונה להפסיק שרי ויש להעתים זה בכוונה הם"י דס"ק בלא שלחן אחד עליו כמי שאסור ול"ל כיון שנעשה בכוונה שיהא כנגד מ' ב"ב ב' שלחנות כמי שאסור ומשני שלא בעיקן שיהא נוגה כמו שהן ב' אלא כל שנגלה שהן ב' שרי אפי' בשלחן אחד ואם לא נוגה אלא כך ולא חזי בשלחן אחד ואב' שלחנות מותר כנלע"ד לפרש כוונת הם"י וכוונת רבינו • ב"י יש לפרש כך בתפיסה מ' פי' בכנך מ' שיעו שרי' שבשר וכגבינה מונחים יחד בכלי מ' ותמה ב"ב ב' שלחנות אסור אמת יקח זה מכל חבירו ומשני כעין תפיסה מ' ר"ל שאין היכר ביניהם שום שבדל ולכן בשלחן אחד ואב' שלחנות מותר ום"ם בשלחן אחד מ' כל שהיכר בפסק ביניהם שרי ועי' במי' ברשב"א ובתה"א אם ובטו"א סי' תם"ב שמשמיעו לפירש דרם"י ורבינו ושרי יעו"ש : (מ) כ"ם אין לשון כו' שוא בפסחים ל' ב' יעו"ש וכל"ל הפת כולה מסורה ואין בשון המעור בלילה ואם עם כל הפת כולה מסורה עד שיסיק את המעור ועיי' לקמן מות

אינו אוכל עד שירחץ ידיו מן הבשר ואתם כשבאתם אצל אברהם אכלתם בשר וחלב כא' שנאמר ויקח חמאה וחלב ובן הבקר לכך נאמר לך כתוב הדברים וסמיך ליה לא תבשל גדי בחלב אמו ואע"ג דאיכא למימר תינוקות דווקא אבל גדולים בעי שהייה דאלת"ה קנוח מיהא בעי אלא לאו ש"מ תינוקות דווקא אפ"ה ליכא לאדחויי • (לב) צורר אדם בשר וגבינה בסטפתא אחת ובלבד שלא יהא נוגעים זה בזה ואם היה נוגעין זב"ז בעי הדחה כדאיתא לקמן (לג) חם קולף צונן מרית ואי שרית לכתחלה דילמא אכיל בלא הדחה (לד) ש"מ כגון להעלות בשר היתר צונן בקערה דאיסורא צונן אסור לכתחלה דלמא אכיל בלא הדחה ודווקא בשר מבושל דלאו אורחיה בהדחה דמתניתן דקתני בשר וגבינה בשר מבושל הוא • אבל במידי דאורחיה בהדחה כגון בשר חי וזולתן שרי לכתחלה דאלת"ה היכא (לה) מזמנין לא"י וספין ליה חמרא בבסא דילן הא לכתחלה בעי הדחה אלא לאו ש"מ במידי דאורחיה בהכי שרי לכתחלה ומנהג היא (לו) דיהבי ביה עפרא בתר דשתי א"י מיניה וכיון (לז) דצב"צ בעי הדחה צריך למדחק שלא יהא נוגע בשר בלחם שאם נוגע בו אסור לאכול עמו גבינה • וכן שלא יגע גבינה בלחם • ולא יאכל (לח) בשר במפה שאכל בו גבינה אלא איסור ליכא הרחקה מיהו בעי רשבב"א אף שני אכסנאים אוכלים על שולחן א' זה בשר וזה גבינה דאין חוששין • ועוא דאין מבדילין וא"ת אבל מבדילין וא"ת אסורין ותנ"ה שנים שנכנסו לפונדק א' זה בא מצפון וזה בא מדרום אובלין על שלחן א' זה בשר וזה גבינה ואין הוששין • ולא אסרו אלא בתפיסה אחת ופירש"י לא אסרו להעלות גבינה ובשר על השלחן • אלא בשלחן אחד • שלחן א' ס"ד (לט) אפילו בב' שלחנות כשמבדילין וא"ו אסורים אימא כעין תפיסה א' שקריבין וא"ו ואין היכר בנתים ובהפסק בנתים בשני מפות או הפסקות אחרות בנתים מותר וכן המנהג • בפ' (מ) כ"ש אין לשין את העיסה בחלב ואם לש כל הפת כולה אסורה עד שיוסק התנור • ואם הוסק התנור מותר אפי' בתנור של חרס ש"מ דאע"ג דקי"ל בכ"ח שאינו יוצא

יוצא מידי דפיו לעולם • בהסקה ע"י האור היכא דליכא למיחש חיים דלמא פקעין כגון בתנור מותרים • ובזבחים (מא) דפריך ולילהדרינהו בכבשן ומשני לפי שאין עושין בבשונות בירושלים (מב) היינו משום דכהנים זריזין הוא בלא"ה אסור ואיכא למיחש חיים עלייהו ותניא (מג) קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב תרומה לא יבשל בה חולין ואם בישל בג"מ • ודווקא בקדירה ב"י דהוא לשבח הוא לאו ב"י קים להו לרבנן כל תבשיל שעברה צורתה (מד) בדופני הכלי בלילה אפי' בב"ח לפגם היא (מה) ותניא אחד נטל"פ ואי' נטל"ש אסור דר"מ ור"א לשבח אסור לפגם מותר וגרסינן (מו) בסוף גמרא דע"ג וכולן שבישל בהן עד שלא הלבין תנא חדא מותר • ות"א אסור ל"ק הא כמ"ד נטל"פ אסור הא כמ"ד נטל"פ מותר ומסתברא (מז) ג' מחלוקת בדבר כדמוכח בפסחים ר"ע ילף טעם כעיקר מציעולי א"י • דקסבר ניעולי א"י לאו חדוש הוא דלא אסרה תורה אלא קדירה ב"י דלשבח • וכל נטל"פ מותר • בין בנעולי א"י בין בשאר איסורין כר"ש דאמר גבי יין (מח) ושו"מ לשבח אסור לפגם מותר • ורבנן סברי ניעולי א"י חידוש הוא דקדירה ב"י א"א דלא פגמה פורתא בנעולי א"י היא דאסור לפגם הא בשאר איסורין מותר ור"מ סבר א' לשבח ואי' לפגם אסור דנסרגין מע"ז די"ל קדירה ב"י א"א דלא פגמה פורתא ולאו חידוש הוא • (מט) ובכל איסורין נטל"פ • מותר ולית ליתא לדרבנן דאמר נ"מ בנעולי א"י אסור דהא אמרינן (נ) בשמן ודבש של א"י למאי ניחוש לה אי משום נעולי א"י נטל"פ מותר ובבי (נא) חלתות נמי אמרינן ש"מ נטל"פ מותר (נב) אפי' בנ"ע בר"ע וכן הלכתא (נג) וכל כלי א"י לפגם ולא מחזקינן איסורא דלמא ב"י נינהו וכל מה שנתבשל בכליהם בלא הגעלה מותר בדיעבד (נד) ובפת שא"י אין בו משום ניעולי א"י אלא משום בישול שהוא אסור משום חתנות ת) (נה) ואיבו מנחית ליה ואכיל ליה אבר מצרי (נו) ולא שמתי ליה ובירושלמי חשיב ליה (נז) בהלכות עממים ובבי חמץ של א"י חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח (נח) נרסי' ה"ה (דאפילו)

דבאבילה שרי ובירושלמי נרסינן הא באבילה אסור מתניתן מקום שנהגו שלא (נט) לאפות פת שא"י ש"מ דבמנהג תליא מילתא ורבינו יצחק אבן גיאת ז"ל שאסר במקום שנהגו לאכול מותר מאי היא דישראל (ס) מסייע באפייהו לא בריר לן דאם איתא דסייע באפייהו לא תליא מילתא במנהג (סא) ותו דהול"ל מתניתן דלא סייע והא (סב) דגרסי' בשביעות פ"ח ועוד אמרו לפניו אוטר היה ר"א האוכל פש"ע כאוכל בשר חזיר (סג) א"ל שתוקו לא אמר לכם מה שר"א אומר שאלתיאל ויהושע בן יהוצרק הכהן קבצו כל הקהל אל היכל ה' והביאו ג' מאות כהנים וג' מאות תינוקות וג' מאות ס"ת בידם והיה תוקעים וחלוים משוררים ומנדים את הכותים בסוד שם המפורש ובכתב שנכתב על הלוחות ובחרם ב"ד העליון ובחרם ב"ד התחתון שלא יאכל אדם מישראל פת כותי מכאן אמרו כל האוכל פת כותי כאילו אוכל בשר חזיר כו' • ושלחו את החרם אצל ישראל שבבבל • ועוד הוסיפו עליהן • והיינו דאמרינן פתו (סד) פת כותי ולא אמרינן כפת א"י • במקום שנהגו (היתר) מותר והמחמיר תע"ב • והלכתא בב"ח וכל איסורין שבתורת נ"מ לפגם מותר בדיעבד אבל (סה) לכתחלה אסור לבשל משום נזירה דקדירה ב"י • ואם בשל בשר בקדירה של חלב ב"י ויש בו ס' (סו) מותר המאכל והקדירה עצמה • (סז) אית מ"ד מבשל ב"י ממין שבישל עכשיו • כיון שהבישול מותר מעם הראשון בטל והקדירה מותרת נמי • ואית מ"ד כיון דקי"ל כ"ח אין יוצא מידי דפיו לעולם • מעם הראשון אינו יוצא לעולם ואין יכול לבשל בו לכתחלה ממין שבישל בה עכשיו • וממין הראשון א"י לבשלו שהרי האחרון אינו בטל ואין לו תקנה אלא שבירה • ומסתברא מדגרסי' (סח) קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב • ואם בישל בנ"מ • מדלא אירי בקדירה ש"מ בדליבא נ"מ החלב והקדירה מותרת (סט) ומבשל בה חלב דכיון שהוא בטל במה שבקדירה בטל הוא • ונשאר ברופני (ע) הקדירה משאר האיסור דרובא מעם חלב ומיעוטי מעם בשר • והרי הוא (עא) כמשהו ע"י תערובות

דרבנן

גירסות שמואל ז) ל"ל תמוך : ח) צ"ג ל"ה ע"ב ומסתם נרסי' לא תמצעו בהדיס דמיבו כו' :

שער החדש

מות ריי"ח : (מא) דפריך וליהדריהו כו' זבחים ל"ו ה' : (מב) היינו משום דכהנים כו' ובזה תתלת מש"כ התום' לקושיא שם דקאמר מעשה דכהנים זריזין הוא בלא"ה אסור ואיכא למיחש חיים עלייהו ותניא (מג) קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב תרומה לא יבשל בה חולין ואם בישל בג"מ • ודווקא בקדירה ב"י דהוא לשבח הוא לאו ב"י קים להו לרבנן כל תבשיל שעברה צורתה (מד) בדופני הכלי בלילה אפי' בב"ח לפגם היא (מה) ותניא אחד נטל"פ ואי' נטל"ש אסור דר"מ ור"א לשבח אסור לפגם מותר וגרסינן (מו) בסוף גמרא דע"ג וכולן שבישל בהן עד שלא הלבין תנא חדא מותר • ות"א אסור ל"ק הא כמ"ד נטל"פ אסור הא כמ"ד נטל"פ מותר ומסתברא (מז) ג' מחלוקת בדבר כדמוכח בפסחים ר"ע ילף טעם כעיקר מציעולי א"י • דקסבר ניעולי א"י לאו חדוש הוא דלא אסרה תורה אלא קדירה ב"י דלשבח • וכל נטל"פ מותר • בין בנעולי א"י בין בשאר איסורין כר"ש דאמר גבי יין (מח) ושו"מ לשבח אסור לפגם מותר • ורבנן סברי ניעולי א"י חידוש הוא דקדירה ב"י א"א דלא פגמה פורתא בנעולי א"י היא דאסור לפגם הא בשאר איסורין מותר ור"מ סבר א' לשבח ואי' לפגם אסור דנסרגין מע"ז די"ל קדירה ב"י א"א דלא פגמה פורתא ולאו חידוש הוא • (מט) ובכל איסורין נטל"פ • מותר ולית ליתא לדרבנן דאמר נ"מ בנעולי א"י אסור דהא אמרינן (נ) בשמן ודבש של א"י למאי ניחוש לה אי משום נעולי א"י נטל"פ מותר ובבי (נא) חלתות נמי אמרינן ש"מ נטל"פ מותר (נב) אפי' בנ"ע בר"ע וכן הלכתא (נג) וכל כלי א"י לפגם ולא מחזקינן איסורא דלמא ב"י נינהו וכל מה שנתבשל בכליהם בלא הגעלה מותר בדיעבד (נד) ובפת שא"י אין בו משום ניעולי א"י אלא משום בישול שהוא אסור משום חתנות ת) (נה) ואיבו מנחית ליה ואכיל ליה אבר מצרי (נו) ולא שמתי ליה ובירושלמי חשיב ליה (נז) בהלכות עממים ובבי חמץ של א"י חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח (נח) נרסי' ה"ה (דאפילו) דמות ריי"ח : (מא) דפריך וליהדריהו כו' זבחים ל"ו ה' : (מב) היינו משום דכהנים כו' ובזה תתלת מש"כ התום' לקושיא שם דקאמר כבכשונות מהני ובמתא לפי"ד לא מוכח מידי ובמתא התום' י"ל כי מדלוריית"א כ"כ אך דבדי הרמ"ם שם לא משמע כן ומשמע שנם בזה"ז מותר ועיין בד"ן שכ' ג"כ דאוך למקדם מסור ועי' בתפארת שמואל שם על הרמ"ם שהקשה כן על הרמ"ם והכא דברי רבינו מבוארים בהדיא כן ועי' בקרבנ"ת מש"כ שם בזה ועיין בהו"ח סי' תנ"ח סעי' י"ח שם מיפסק כהרמ"ם יעו"ש וכ"ש בהפ"ת בית ד' שער ד' ועי' לקמן סוף פ"ח : (מג) קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בג"ע כו' כל"ל • זבחים ל"ו ב' חולין ל"ז א' קי"ח ב' ועיין לקמן סוף ס"ח : (מד) בדופני הכלי בלילה כו' מבואר מזה שלטעת כדעת רמ"י ז"ל בע"ב ע"ו א' לעיל פונמת ולא בעי כל מעל"ע ועיין בתוס' ורמ"ה ור"ן שם ועיין בתוס"ע יו"ד סי' ל"ג וסי' ק"ג : (מה) ותניא א' נטל"פ כו' ע"ב ס"ז ב' : (מו) בסוף נמרא דע"ג כו' שם ע"ב ב' : (מז) ג' מחלוקת בדבר כדמוכח בפסחים כו' שם מ"ד ב' ועי"ש בתוס' ד"ה ודבבן כו' שכ' כדעת רבינו כאן ועי' בפרדס סי' רמ"ג יעו"ש ועיין בתוס' ע"ג ס"ז ב' בד"ה ומילך כו' שמחילכו בזה ומתחלס כ' כדעת רבינו ושוב כ' דמרי מחלוקת בדבר דרבנן דר"ע סוח ר"ם ור"ש ב"ל מ"ח דלא פגמה פורתא והוכיחו מסת דחלב"ב מסרת ל"ל לר"ש מי לטעם כעיקר הת מנ"ע ילפינן מ"ו דש"ל דנ"ע פגמה פורתא ומידום הוא ולכן מלטריך מסרת לטעם כעיקר יעו"ש סיוע וכמה ים לכאורה להביא דמי' דמסרת לטעם כעיקר (והיינו הכריחת דמייתי התם בפסחים יעו"ש) וע"ע בתוס' נזיר ל"ח ע' ד"ה דל"ל כו' ועי"ש וע"ע לקמן במדבר סז' מות קכ"ז : (מח) ומשמן לשבח כו' מי נמי ל"ל ומאי מיסורין לשבח מסור כו' : (מט) ובכל מיסורין נעל"פ מותר • הש דברי רבינו לפסק הלכה : (נ) בשמן ודבש כו' ע"ג ל"ו ב' ל"ח ב' ל"ע ב' ועי"ש עיין לקמן סוף דע"ח : (נא) חלתות נמי מחמיצן כו' שם ל"ע ע' דאי' שם מע"ג דאתר מר נעל"פ מותר יעו"ש ומאי דסייס רבינו וכ' ס"מ נעל"פ מותר כו' הש דברי רבינו בעלמו ועיין לקמן סוף ד"פ : (נב) אפי' בנ"ע בר"ע כו' עי' לקמן מס"כ בזה סוף ק"ו : (נג) וכל כלי א"י כו' עיין תוס' ע"ג ל"ח ב' בד"ה מי כו' משום נעל"פ מותר ובהום' שם ע"ו ע' ד"ה מכלן כו' ובהר"ם שם פ"ב סי' ל"ה ובר"ן שם רמז מלף רמ"ג ובמולין ח' ב' תוס' ד"ה שמותן כו' ובתה"ד בית ד' שער ד' ועיין יו"ד סי' קכ"ב סעיף ו' ועיין לקמן סוף רפ"ח : (נד) ובפת ס"ג כו' בא לשלול דעת הרמב"ד שהובא בר"ן פ"ב דע"ג רמז מלף רמ"ב יעו"ש : (נה) ואיבו הוה מכחים לי' כו' כל"ל ע"ב ל"ה ב' : (נו) ולא שמתי לי' כו' כן הגיה הר"ן שם רק מוכיחין מוהו ומין

(ע) הקדירה משהו מיסור לרובא כו' כל"ל : (עא) כמשהו ע"י תערובות

דרבנן • ואזלינן בתר רובא דחלב ומה שבפנים (עב) אינו עושה בב"ח שתהא איסורא במשהו שהרי אין בו טעם • (עג) והלכתא מבשל בה בשר ומבשל בה חלב לכתחלה • ואם לא בשל מתחלה בשר (עד) אלא תבשיל אחר ובישל בה חלב עכשיו שניהם שרין ומבשל בה איזה שירצה וכף חולבת שהגים בה קדירה של בשר (עה) אם אינה ב"י התבשיל מותר והקדירה מותרת • ואם היא ב"י ליעבר בהו הנעלה • (עו) ובב"ח לא מהני הנעלה דאינו יוצא מידי דפיו לעולם • ואי לא דמסתפינא מרבוותא אפינא אפי' כ"ח בקדירה דלאו ב"י כיון דמרבנן הוא דאסור • מעלילה ג"פ • ובדגרסינן (עז) בירושלמי דתרומה קדירה שבישל בה תרומה מעלילה ג"פ ודיה א"ר בא ואין למידין ממנה לענין נבלה • א"ר יוסי קשותה קומי ר' בא תרומה בעון מיתה ונבלה בל"ת ואת אמרת הכין א"ל כמ"ד מאלין (עח) קבלו את המקשרות ר' יוסטא בעי קומי ר' מנאה תניגא אם הרכינה ומיצת ה"ז תרומה ואת אמרת הכין א"ל כאן דילן

נתיבות שמואל ס) יהושלמי פסחים פ"ג פ"ח והכי איתא קדירה שבישל בה ממירא לג יבשל מעותו המין מלג לאחר הפסח הא ממין לאחר מותר ובלבד לאחר ג' תבשילין כשם שהות בשל על שאינו מינו כך יבשל על מינו כו' :

שער החדש

מעורבות כו' ר"ל דבר שהות משהו ומתערב לאפילו דבר שאוסר במשהו הוא רק מדרבנן לבטל מ"ת אין לך דבר שיאסור במשהו ולכן כאן מותר לכתחלה לבשל בו כן מוכרח לפרש דבריו שבפלן וכבר כ' זה בס' גיד לות קכ"ט יע"ש ח"ל לפי מאי שכ' לקמן דמ"ם ע"י העלובות מותר מ"ת עיין לקמן במדרגים סז' ושיין לקמן בה' תמץ ה"ב לות מ"ב : (עב) לאיזו עושה בב"ח כ"ל דדבר קנאסר בבב"ח כרי הות כאיסור מחמת עלמו ואוסר במשהו אם הות דבר שבמינו (כמבואר בע"ג ע"ד ח') או אם הות מה"ל כמבואר ביו"ד סי' ק"ה סעיף ג' יע"ש וה"ל הרי הקדירה הות דבר שבמינו והרי הות נבלע מבב"ח ע"ז אחר שאינו כן למעולם לא נאסר מחמת בב"ח דלא היה בו טעם בשר שנתבשל בתוכו : (עג) והלכתא מבשל בה מלב כו' ל"ע דהות סומר ד"ע דמהאלה כ' בהות ס"ו דיבשל בה חלב מבואר מזה דדווקא חלב מותר ולא בשר ואיך סתר ה"ע ואי לא מסתפינא חמיכא דאפי' אם הטעם שנתן בסיגון ל"ע הטעיה כן ועיין בהות שלקמן : (עד) מלא תבשל כו' גם זה ל"ע מאד כיון דמתבשל בה חה"כ חלב ה"כ כשאר בה טעם חלב וחמתי מותר לבשל בה בשר ואם טימא כלב מתבשלים שנתבשלו בו חה"כ קשה פשיטא ומאי קמ"ל כיון דלא נתבשל בו כלל בשר פשיטא דשרי לבשל בו חלב מו מבשיל אחר ואי לא מסתפינא חמיכא דהות ע"ס וכל"ל • ואם בישל מתחלה בשר ובישל בה חה"כ מבשיל אחר (ומיירי שנתבשל טעם הבשר בה' בתבשיל האחר) הרי שניהם טריפ ושרי לבשל בו חיזה שירצה בשר או חלב דהטעם הראשון שנתבשל בתבשיל הות ושרי הות כמו שלא נתבשל בו לא זה ולא זה כנ"ל ד"ל בזה כן לכאורה • אבל בחמת לפי מה כ' רבינו לעיל בס' גיד מבואר כיון שלא נאסר בקדירה כ"ה מבשו וגם חה"כ כשיבשל יהי' בו ס' נגד מה שנאסר בקדירה מותר לבשל בו חה"כ כל מה שירצה ובכה"ג מבטלין לכתחלה יע"ש הות קכ"ע • אבל מ"מ אין נראה כן דכיון דכ' בריסק במבשל בה חיזה שירצה חה"כ שב' ואם לא בשל בתחלה בשר כו' מתי ג"מ אם בישל או לא בישל כיון דאסכל חלה ומיתר לבשל או בשר או חלב • מאי הוסיף בזה ומאי בעי בזה • אמנם לפי מה שנתבאר הי' מ"ם אכל ועיין בסוף יו"ד סי' ל"ג דמייתי דברי רבינו וחמה עליו וז"ל ואמי אמי' סלוק מותר לבשל בה חלב וכו' עדיף מהנעלה דלפילו הנעלה לא מהני לכלי חרס שפולט תמיד מעט מעט עכ"ל והנה הב"י חמה יותר הוי"ל לסקשות סלוק מותר לבשל בו בשר ומי' בדוחק דרבותא קא משמע לן דאע"ג דבר תביב הי' דמיירי שנשפך החלב קודם שנתו מרתיחתן לכן לא בלעה חלב יע"ש סיוע והנה אם נאמר שהאור הבין בדברי הפוסקים כמו שפשטתי ומבוארים מהאלה מ"כ שפיר כ' הסור מ"כ כי גם רבינו מודה לזאת יכול לבשל בה בשר רק חלב בין בריסק בין בשיפת • ולפ"ז שפיר הסור דברי הרשב"ם בשוף הסי' דאם ניבשל ירקות בקדירה של בשר מותר לבשל בה מ"כ חלב ולא הניג ע"ז מידי מ"ת משיג שפיר על דברי רבינו בשיפת לאפוס בכלי שנשך בהם הנעלה כמו שהות בריסק בתח"ת בית ד' שער ד' שכ' וז"ל ואפשר בחלב כלי מחכות שבלע מן שאיסור יע"ש סיוע (פ"ב ח') ואפשר מהני הנעלה לבל לא בכ"ח ויש"ם בב"ח ובב"ח • ואפ"ה הניז דאפשר לבשל בה בשר היינו לאחר שנשתמש בהם ג' פעמים בלא בשול ולא שהו כדי קליפת השום ואפילו הכי לא מהני הנעלה אלא לאחר ג' ימים כמ"ש בסי' ק"ה ס"ב ובהג"ה ובס"ק ל"ג ובש"ך שם ובפ"ת שם ובשאר אחרונים ז"ל ואפשר דלא מהני הנעלה אלא לאחר ג' ימים לפי שבכל ג' ימים הראשונים הכלי פולט הרבה ואח"כ פולט מעט מעט ולכן לאחר ג' ימים הנעלה מהני

דיקן א"ר קדירות בפסח וישברו ואמאי לשהינהו לאחר זמן וליעבד בהו שלא במינן (פו) וקשיא להו לרבוותא שלא במינן נמי מי ייתר בהו במשהו דילמא נ"ט היא ואפילו נמל"פ ואפילו בקדירה דלאו ב"י לבתחלה ליתסרי וכ"ת דחמץ בפסח לא מהזקינן ליה אלא משהו הא אין מבטלין איסור לכתחלה (פו) ופר"ת אפי' אי ס"ל כמ"ד נמל"פ אסור • פריך דאי ס"ל דמותר (פה) הו"ל למקשה לשהינהו חד יומא והוה משני ליה גזירה משום ב"י אלא דעדיפא מיניה פריך דאפי' ס"ל אסור • לשהינהו עד לאחר הפסח דהא בליעת הקדירה משהו חשיב ליה ואע"ג (פט) דקאמר אסור לבתחלה ה"מ בדבר שהוא בעין כגון סאה תרומה אבל בליעת קדירה לא אמרי' והא דאמר קדירה שבישל בה תרומה לא יבשל בה חולין הניא משום דלמא ייהיב טעמא ולאו אדעתיה אבל חמץ משהו חשיב ליה ומסתבר לן דהכי פריך וליעבד בהו שלא במינו בלומר לאחר ג' תבשילין מותר דלית ביה טעם ומשני דילמא עביד בהו במינו כלומר לאחר ג' וס"ל לרב במינו במשהו והא איכא משהו ובי לא גזר רב (צ) שלא בזמנו שלא במינו אמו מינו ה"מ חמץ דחמץ דעלמא אבל בקדירה גופא אי שרית ליה למיעבד שלא במינו אתי למיעבד במינו גזר ואע"ג דבמינו נמי בקדירה דלאו ב"י א"א דלא פגמה פורתא הנ"מ תבשיל שעברה צורתה (צא) אבל חמץ לא פגום היא ש"מ דקדירה שנבלע בה איסור משהו אפי' שלא ע"י תערובות לבשל בה לכתחלה כל איסורין שיש בהן בנ"ט כיון דלית ביה טעם בעיקר דאוריתא ולית ביה משום איסור א"מ איסור לכתחלה אבל איסורא דבמינו במשהו שלא במינו בנ"ט אסור לבשל משום דלמא אתו למיעבד במינו (צב) ודווקא שלא ע"י תערובות אבל ע"י תערובות דרבנן לא גזרו בהו ומותר לכתחלה • וה"נ אשכחן (צג) בקערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה בשר רותחת והיכא דאיכא קפילא דטעים ליה (צד) ליכא עם אע"ג דאית בה איסור משהו מותר לאכול בו רותחת לכתחלה ובן נמי דגים שעלו בקערה ולית בהו טעם בשר (צה) מותר לאכול בה רותחת ש"מ משהו דליתא בעינא מותר לכתחלה והדין הוא שברא דיקן • (צו) **טפת חלב** שנפלה על התיכת בשר • אם יש בה בנ"ט באותה תתיכה אסור ניער את הקדירה אם יש בה בנ"ט באותה קדירה ה"א

נתיבות שמואל י) ע"ל וכמ"ש סי"ל : יח) זמשיס ע"ה מ' :

שער

יבטל על מינו מעורב על מינו ליתסר עכ"ל ומעורב מכחן דלמחר הפסח מותר מפי' במינו מה בתוך הפסח מינו שרי רק ע"י ג' הבשולין ומינו מינו • ועי' רבינו מכריע וכ"כ גי' הרוקח לפי' מה שכותב בתי' סי' תמ"ז ס"ק ד' ועו"ש ועיין בש"ך שם בתמוה על הפוסקים שלח הבינו הירושלמי שזה ועו"ש והכי רבינו שבירו : (פו) וקשיא לכו לרבוותא כו' • עיין תוס' פסחים ל' מ' ד"ה לבסיפא כו' ועו"ש ועיין לקמן בס' המץ ה"ב : (פז) ופר"ת אפי' הי כו' • וכ"כ רבינו לקמן בס' המץ ה"ב ועו"ש : (פח) סיה מקשה לסיפיה כו' כל"ל • וכ"ה לקמן בס' המץ שם ועו"ש : (פט) ואע"ג דקאמר אין מבטלין איסור לכתחלה ס"מ בדבר כו' כל"ל • וכ"ה לקמן בס' חמץ ה"ב ומשמע מכאן דר"ת מיהו מתיר רק הבלוע בקדירה ועיין לעיל ה' ניד תוס פ"ע ושם מבואר דמתיר בכל תערובות ולע"ק : (צ) שלח בזמנו שלח במינו כו' • וכ"כ תוס' שם ד"ה ודילמא כו' : (צא) לאכל המץ לא פגום היה כו' • ס"ל דהמץ לא נפגם טעמו ול"ד לשאר תבשיל כל בשר לו פגום מיה כו' • ס"ל דהמץ לא דמוס מיסור בעולם וכ"כ לעיל בס' ניד תוס פ"ד : (צב) ודווקא שלא ע"י תערובות כו' • ר"ל בהאיסור שנתערב היה בעין כמו שהם בהיסור המץ ושלא דבאב לעיל בס' ניד לקמן לא פגום טעמו ול"ד לשאר בשר היסור בקדירה והאיסור שלח נתערב בעין היסור בקדירה ומשהו מותר לבשל בה שלח בזמנו ולא במינו אבל בליעת קדירה אע"ג דלא נתערב בעין היסור בקדירה ומשהו מותר לבשל בה שלח בזמנו ולא במינו ר"ל דבליעת קדירה ל

(דאורייתא) איסורא היא בנ"ט נמי דאורייתא היא ולקי ור"י גמי הכי ס"ל (קיג) כדמוכח בירושלמי דר"י מחייב אבל נ"ט דעלמא דרובא דהתירא אע"ג דאיכא טעם (קיד) לא לקי כר"י דאמר טעם ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו • (קטו) ור' יעקב מהק הספרים ואמר לא נצרכא אלא להיתר מצטרף לאיסור והא (קטז) דר"י מוקי במין במינו והא דזבחים בשא"מ וחטור מין בשא"מ ממין במינו ואנן כתבינן מאי דסבירא לן (ומאי) ודמסתברא לן שאתה מוצא איסורו בשבעה דרכים • נ"ט ברוב • והיתר מצטרף לאיסור • וטעמו וממשו• ומעמו ולא ממשו • וטעם כעיקר • וחצי שיעור • וערוב • הא' נ"ט ברוב • איסור והיתר שנתערבו ויש בו רוב מן האיסור ומעוט מן ההיתר ושניהן ניכרין ואבל כזית מן האיסור עצמו אלא שאבלו מעורב כגון בפנול וגותר שבללן זב"ז וכגון מצה ומרור (קיז) שכרכן זב"ז ר"א חייב ור"ל אמר פטור ש"כ דנ"ט ברובא וטעמו ולא ממשו תדתי מילי נינהו דנ"ט ברוב לר"י חייב וטעמו ולא ממשו פטור• הב' היתר מצטרף לאיסור • (קיח) רובו מן האיסור ולא אבל אלא כזית בין איסור והיתר א"א בלא טעם ודכ"ע אין היתר מצטרף לאיסור (קיט) אלא בנזיר מחלוקת ר"ע ורבנן אבל ר' יעקב אומר (קכ) שאין בו טעם • הג' טעם בעיקר • כזית איסור שניטות בתבשיל ואינו ניכר האיסור כלל ואין בו ממש אלא טעם ואכיל כזית איסור בטעמו יב) וה"ג (קכא) בירושלמי א"ר זעירא כל נ"ט אין לוקין עליהן עד שיטעום טעם ממשו של איסור • ובנזיר אפי' לא טעם כו' • א"ד אלעזר כל נ"ט אין איסור והיתר מצרפין ובנזיר איסור והיתר מצרפין • מתניתן מסייע ליה לר' זעירא כזית יין שנפל לקדירה אבל ממנה כזית פטור עד שיאכל את כולה על דעתא

נתיבות שמואל יב) ירושלמי עלמא פ"ב :

שער

מכל מכ"ע וכמו שסקנו המום הכא לפי"ז פסיטה דלקמ"ת דסח מכתי לח ידעינן זה בפסיטות ומולי דסוי מסמכתה בעלמא וכמ"כ רמ"י וכ"ל : (קיג) כדמוכח בירושלמי דר"י כו' • ירושלמי סוח בפ"ת דחלם ה"ה יעו"ם וסוכח לעיל בס' גיד חות פ"ם : (קיד) לח לקי כר"י כו' • ע"ג ס"ז ב' : (קטו) ור' יעקב מחק הספרים כו' • קקי מלמעלה מס"כ דסח דקקט בקדשים ס"ה בחולין עיין לעיל חות ק"ע וע"ז כתב דר"ת מחק הספרים כו' • ועיין בחום' בחולין ל"ע ח' ל"ה גלי כו' . יעו"ם סיטיב : (קטז) לר"י מוקי מב"מ כו' • עיי"ם בחום' חולין ל"ח ב' בד"ה רבח חמר כו' ובס בע"ג ס"ז ב' בחוספת ובזבחים ע"ה ח' סם יעו"ם סיטיב • ודע דמוכח מדברי רבינו לל"ג בע"ג סם טעמו וממשו דהוח כזית בכדי לחכילת פרס רק כמו לחיחת כחם בחום' בע"ג וז"ל בד"ה חר"י כל טעמו וממשו לסור ולוקין עליו טעמו ולח ממשו לחסור ולוקין עליו יעו"ם וב"מ מסחום' סם ובס דסחילוק בין כזית לח"ם כחבו זה בכמ כ' לגיה יעו"ם סיטיב : (קיז) שכרכן זב"ז כו' • כ"ל שלכל הפעול ומומר כרוכין יחד כמו שכורכין מלח ומרור יחד בפסח • יעו"ם בזבחים וסבן : (קיח) דוקי מן שלסור כו' • לכחוסיה ס"ה ממלח מן שלסור ומהלח מן הסיטר כמ"ש רס"י בפסחים מ"ג ב' ומ"ה ח' יעו"ם סיטיב ול"ל דלרבוחא נקט לפי' דוקי מן שלסור מ"מ בכל לסור מולח לין סיטר מלגרף לסור רק בסוקי לאר ולגיבח דר"ע : (קיט) דלח בנזיר כו' ומבוחר בפסחים מ"ה ח' דבקדשים כ"ע ס"ל דסיטר מלגרף לסור ומ"מ רבינו לח מייקי כהן מקדשים : (קכ) סחין בו טעם • דלח הסיטר ים בו בעם לסור ס"ל לעסה כבזית לסור מלגרף הסיטר עם הסוכל וגהפך כולו לסור ולו"ק ממ"כ לעיל חות קע"ו להלק בין מין למינו מינו חלמה דבפמ"ת כיון שנהן טעם מיקרי טעמו וממשו ולוקין עליו ומוכח מכהן דגהפך כולו לסור : (קכא) בירושלמי • פ"ב דערלה ס"ה ובנזיר פ"ו ס"ח • ומוכח מכהן דלח נפל כזית הלב ונימוח לו חלב בעין נקרא קעמו ולא ממשו דהח סיין שנתערב בקדירה הוי כמו חלב שנימוח לו חלב בעין ומ"מ קרי לי' בירושלמי טעמו ולא ממשו וכחבתי זה לפי שבחום' ע"ג ס"ז ח' כ' דהלב שנפל לקדירה של בשר מיקרי זה טעמו וממשו יעו"ם סיטיב וכ"ה בחס"ח בית ד' שער ח' יעו"ם סיטיב ומכהן תרחה שלינו כן וכ"מ קלח בשלולי פ"ו דנזיר וכן מבוחר בגרשב"ם פ"ה מנזיר ה' דה"ו יעו"ם סיטיב ודו"ק (ודע דים כהן ס"ם ול"ל ח"ר חבח בר ממל כל ל"ע חין לסור והיחר כו') : (קכב) והוח שחר"י כו' כל"ל : (קכג) לח חכיל כולו לוקין עליו וז"ח דזה מיקרי טעמו ולא ממשו וחין לוקין עליו וכמו שהוכחתי בחות הקדוש מן סירוסלמי וכן מוכח מרבינו נסופי שכ' בחדיוק הד' דטעמו וממשו מיקרי שם חכל שלסור בעין כמות שהוח חבל כל שנימוח בשבול מיקרי טעמו ולא ממשו ושד דבכמ"ג כ' שמחלה בחות ק"ו דבזה פליגי חבי ורבח ולרבח לח מיקרי זה שלשוייתא ול"ל דרבינו ס"ל דזה מיקרי טע"ע ולוקין עליו ול"פ חבי ורבח דק היכח דלח חכיל כולו חבל בחכיל כולו כ"ע מודו דלוקין עליו והח דלחיחת בירוסלמי דלווקח בזוזר

החדש

לוקה בשוכל כולו ולח בשחר לסורים בזה פליג עם הס"ם שלנו וכ"כ בשמות שליסו פ"ב דשבלס ופ"ב דחלס מ"ז ועו"ם סיטיב (ובזה ה"ל למ"כ שחום' חולין ל"ע ח' לדחוק בירוסלמי דשחמת בירוסלמי שליגי ר"ז ור' חבח בר ממל ושם"ם לחי כר' חבח בר אמל יעו"ם סיטיב ושבן) : (קכד) הו' ערבוב מהלוקת כו' עיין בפ' גיד חות פ"ו ורים פ"ב דפסחים • ושם דברי רבינו שלורים זכחן פסק כרבן וכן לעיל בס' גיד פסק ב"כ כרבן ולגו בס' חמץ ח"ד פסחים לקרי"ן גיחת ועיי' בעל"ח סי' חמ"ב שם הביח ב"כ שדעת רבינו כדעת הרי"ף גיחת יעו"ם : (קכה) ועל עירובו ולח כו' כל"ל : (קכו) דלחמר ר"י לחמר כו' יומח ע"ד ח' : (קכז) כו' והלי סיעור כו' כל"ל : (קכח) דלחי סיעור לין לוקין עליו כו' כל"ל : ועי' בחום' פסיס ביומח שם ובחום' פסחים מ"ד ח' ד"ה לעיין כו' והום' שבועות כ"ח ב' ועיין בחי' הרשב"ל בחולין קי"ח ח' ובחס"ח בית ג' שער נ' יעו"ם ועיין רמב"ם פ"ב מה' שביחת עשור ה"ג ועיין לקמן ס' יכ"פ ח"ח לות י"ב ועיי' ס' שפרלם סי' קפ"ו יעו"ם סיטיב : (קכט) מומר מש"ה כו' כל"ל ל"ל מן המוסיף לגבל מדרבנן מוחת לסור ובעיקן ס' במבואר בחולין ל"ח ח' יעו"ם סיטיב : (קל) כותב מס"ת וה"ס בב"ס לר"ס כו' כל"ל ומה שבמחים ממחק • ול"ל שם דס"ל לר"ס דב"ס למלקות לריכו לוקה בשוח בעין ולח ע"י חערובות ע"ג ס"ח ח' בחום' דב' זה בשם ר"ח ושם ע"ב בד"ה ר"ס כו' ובמעילה י"ח ח' • ושם לעיקר ס"ב יקר בחום' ע"ג שם דבכל גוונח בעולם ס"ל לר"ס כיון דמעורב הו ל"ל כ"ם למלקות חפי' יש בו בל"ח ה"ב מסד"ק חיו"ד סי' ל"ח יעו"ם מס"ב זה בחוך (ולחולי לפסר לחלק בין מחערב ממילח די"ל דסוח לח לחכל הסיסור חלח בשביל החערובות שבו • ובין הכח שסרם פחו ביין ח"ב כיון לחכול הסיסור וכדומה לי ברלחיתי כן בחיזה ספר) ועיין בר"ם פ"ב דערלה מ"י למבואר שם דלף ע"י חערובות מ"מ ס"ל כ"ם למכות יעו"ם חבל רבינו ע"ב לח ס"ל כוותי' ומחי דחי' בירוסלמי פ"ב דפסחים ה"ח חיפחב בים בו ממן ומין בו כזית וכר"ם לחמר כ"ם למכות יעו"ם בבר חי' זה הק"ע למיירי בירבר המחן בעין יעו"ם סיטיב חבבת לדיעה דרבינו ס"ל דלר"ם לין כ"ם למכות בחערובות ולדידי' ח"ב י"ל דמסרת לחי לסיסר מלגרף לסיסור ומעשה כעיקר יליף לי' מניעולי שודי כוכבים ומ"ב טובות מהרן לעיל חות מ"ט דב' מחלוקת בדבר יעו"ם סיטיב ודו"ק : (קלא) לחמר דב כיון כו' חולין ק"ח ח' : (קלב) כרב בחרווייהו • ר"ל דלפסר לסוחטו לסור ומין במינו לח בעיל ועיין בפרלם סי' רמ"ז וסי' רל"ח וסי' רמ"ב וסי' רמ"ו : (קלג) ורי"ף פסק כרבב"ח כו' חולין ק' ח' יעו"ם בפליג חלרב ותוח חזיל לשיטתו לחתם על הרי"ף שהשמיט לך סוגיח עיין לעיל חות ל"ז יעו"ם : (קלד) ומסתבר לן לחפל"ם

ותרוייהו ס"ל דאסור (קלח) אבל מין במינו (ס"ל לעיל) פשקינן לעיל מאי דס"ל (אסור) • הלכתא טפת חלב שנפלה על התחיבות אתא מוצא ה' עניגים הענין הא' (קלו) אם ניער את הקדירה מתחלה ועד סוף ויש בה חתיכה אחרת לד"ת אינו אסור עד שיתן טעם ברוטב ובקופה ובחתיכות ואם אין בו טעם לא יהיישינן לשבא לא ניער יפה יפה•הב' לא ניער בתחלה ולא בסוף ונפל בהתיכה והתיכה (קלו) רובה ברוטב ומיעוטה מגולה החתיכה שקבלה טעם אסורה ושאר החתיכות מותרות דמבלע בלע מיפלט לא פליט והיינו ריישא דמתניתין דקתני כיון שנתנה טעם בהתיכה עצמה (קלח) נעשית אוסרת וכן בכל איסורין שבתורה • הג' אם ניער את הקדירה בסוף הרוטב והחתיכות עמה החתיכה ענ"ג דאפשר לסוחטו אסור ואי ס"ל (קלט) בר' (יהודה) אוסרת כל החתיכות אפילו הן אלף ומסברא דילן אליבא דרבנן בס' חתיכות כמותה בטלה וצרפתי שאמר דלא אמרינן אפשר לסוחטו אסור (קמ) אלא בב"ח ג) ובשא"מ לא ברור לן מעמא • הד' בין במינו בין שלא במינו ואפילו לר"י היכא דאיכא רוטב רבה בתוך החתיכות ויש בו ס' באותה חתיכה שקבלה האיסור משליכה ומותר הכל דקי"ל כל מין ומינו ודבר אחר סילק את מינו כאילו אינו ושא"מ רבה עליו ומבטלו אבל עבה הרי הוא בבשר (קמא) וקי"ל (כחזקה דילן רואין בפ"ע דע"ג) (בע"ג דף ע"ג דאמרינן מצא מין את מינו) ואית למימר בדבר המתערב ל"ל רואין כגון יין וחומי • וכגון ההיא דבבורות בהלוקח צמר מעם הארץ דאמר ר' ירמיה ל"ש אלא לטבל פתו אבל לקדירה מצא מין את מינו וניעור וצ"ע • ואית מ"ד דהא דאמרינן סילק את מינו כאילו אינו (קמב) למאן דאית ליה קאמר•(קמג) ח"ה וחיכא שלא נתן טעם בהתיכות היתר וסילק את האיסור • לא אמרינן חתיכה עצמה הסמוכה לה נ"ג מאיסור משהו לאסור כל התתיכות מפני שהן מינה (קמד) כדמוכח בפ' ג"ה התיכת נבילה והתיכת דג טמא שנתערבה עם התתיכות דאוקים אמורא ודריש • כיון שאתן טעם בהתיכות (קמה) ואי"ל הכא במאי עסקינן בשקדם וסילקן כלומר סילק חתיכת האיסור קודם שקבלו טעם האיסור • והניח האחרות שהיו עמה ש"מ היכא שלא נתן טעם בחתיכה הסמוכה לה (קמו) לא אמרינן• כיון דאיסורא דרבנן הוא ל"א (קמז) הנ"ל וכ"כ ה"ר יעקב (קמח) חתיכת חלב שנפלה בקדירה שיש בו רוטב ורוטב (קמט) יתיר אע"פ שיש ברוטב לבטל חתיכת האיסור כדין מין במינו ול"א צריך שיהא יד) ברוטב היתר לבטל התוטב שבלעה תתיכת איסור • דמה שבלעה ופלטה הוה רוטב נבלה • ואם יש שם חתיכת ששים ברוטב ממה שבלעה איסור נימא סליק רוטב היתר עחיא מינו והתיכות היתר שא"מ רבה על רוטב איסור ומבטלו • בדגדסינן (קנ) אמר רב בשר אסור וחלב מותר • ופרכינן הלב נבלה הוא ואוסר בב היוזדה (בחלב שבלע הבשר ופלט) ומשני כגון שנפל לירדה רותחת וסלקא קודם דניחא ירדה • אלמא אי ניחא ירדה אבודה• איתמר בזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב • אמר רב בשר אסור• והלב מותר • וכגון שנפלה ליורה רותחת • ומה שחבשר בולעת מן החלב • שוב אינה פולטת • עד שתנות מיתיתה וקודם שתנות קדם וסילק את הבשר • אבל אינה רותחת וסילק א"נ רותחת ולא סילק את האיסור • בולע הבשר מן החלב • ונעשית בזית נבלה • ואחר שבלע איסור ונח מן הרתיחה פולט מה שבלע והו"ל חלב נבלה בחלב היתר • ום"ל לרב אפשר לסוחטו אסור ימין במינו לא במיל • ודווקא בשר שבתוך יורה שוב אינה•פולטת מה שבולעת כדאמר מבלע בלע מפלט לא פליט • אבל היא עצמה פולטת השמנונית (קנא) ובלעה ממין אחר שבתוכה • בין רותחת בין אינה רותחות • דהא מעשים בכל יום שפולטת כשהיא רותחת שאם תתן ירקות או בשר שמן בקדירה • מיד ישתנה מראית המים שבתוכה • וכן כל רותחין מבליעין את הפלוט שתוצה לו ומפליטין את הבולע אבל מה שבולעת שוב אינה פולטת • עד שתנות מיתיתה • והלכתא כלי איסור שנשתמש בב"ח מגעילין ברותחין ומפליטין איסור שבלע

נתיבות שמואל ג) ל"ל מ"ל מבל לא בשאר מיסורין : ד) ל"ל מ"ל בתחיכת :

דאפל"מ כו' עיין בזוב סי' ק"ו מחלוקת סרמב"ם וסטור אם בשאר מיסורין ממרינן מפשר לסוחטו אסור יוע"ם סיטיב וכ' לחלק בין דבר לח ליבש דבדבר לח לא שייך ממרינן רואין מבל בשאר מיסורין בפיר ממרינן ודברי רבינו לא מכרעין מידי דיל"ל דסוא מייירי בב"ח ולא בשאר מיסורין • אבל מדברינו משמע קלא דס"ם בכל סמיסורין קאמר ועיין תום' בכורות כ"ב ע' ד"ה יתיב ר' כו' יוע"ם סיטיב ועיין לקמן מס שלפטיב בזה סי"ס : (קלה) אבל מין במינו פסקינן כו' כל"ל • עי' לעיל בשי' גיד סוא פסק ק"ע שם פסק דמב"ם כשל בס' ותיבה אסור כאן בשאחוז• (קלו) אם ניער אם כו' וכרבנן דס"ל סכי שם במולין ק"ע ס' : (קלו) רובה ברוטב כו' כביעא רב"י ולא בעיעא ר"י שם בתיב' ל"ג כ' בד"ה אם כו' ושם ק' ס' ד"ה אתיכה אסור כו' ושם ק"ח ס' ד"ה טיפת כו' יוע"ם ועיין בתו"ז סימן תכ"ב מש"ב בזה ולשה מכרסב"ם בשי' ובשא"ם בבית ד' בער ס' מבואר דלא ס"ל כרשי' בזה יוע"ם סיטיב ומפרש לממרינן דשפלה על סתיכה מוך לרוטב אבל סר"ן הסכיים לפירש"י יוע"ם סיטיב ומבואר מכאן דרבינו ס"ל דאף אם סיתה מקלתה ברוטב ולא ניער כלל סיה נאסרת רק לוסה סתיכה לבד ולא אאר סתיכות ולא טוש דבר כלל ועיין ד"מ סי' ל"ב לוח ב' מש"ב בזה (ומש"ב סש"ך בש ס"ק ד' דסרמב"ם ס"ל כרשי' לא נלפע"ד כן עיין שם' בסדיוס יוע"ם סיטיב) : (קלח) סתתיכה עלמה לסוסרם וכן בבל כו' כל"ל : (קלט) כר' יסודס מוסרם כו' כל"ל : (קמ) אלא בב"ח ג) כו' לולי קלי על רבינו לפרים שסוסרם בתום' חוני' ק' ס' וברא"ם שם ס"ל דאפשר לסוסרו ואע"ג טולם מיל מיולתה טוא ודווקא בב"ח כן טוא ולא בשאר מיסורין ומכאן לכסוכס לסיס דס"ל לאפשר לסוסרו ואע"ג תלוי זה בזה וכדאת סעיד בשי' ק"ו • ולא כדעת סרמב"ם וס"ע לפי"ז קלא דסא לעיל בש' גיד מבואר מדבריו דס"ל כ"ת תעכ"ג כל סמיסורין ומביא ראיה מכך דמאן דמתוני מדמע מלא לפי סקבון יוע"ם סיטיב בתום קכ"ג ועיד מלי מקומו סכא ולכן נלפע"ד דס"ק ולרפתי שאמר ל"ת אפשר לסוסרו אסור אפילו בב"ח ובשאחוז מיטו בשאר ל"ת תעכ"ג ושטעם כיון דמין במינו מס"ת ברובה בעיל ורק מדרבנן בעי ס' לכן לא ממרינן בי' תעכ"ג ולכן לא בעיקן ס' תתיכות כאחוז וע"ז כ' דלא ברור לן ואע"ג דדעת רבינו לדבר סאסור מדרבנן כ"ת תעכ"ג י"ל כיון דעיקר האיסור דטערפה סתתיכה לאסוכס סוא מס"ת ממרינן בי' אפיר תעכ"ג ולכן בעיקן ס' תתיכות כאחוז ויבואר זה עוד לקמן מ"ש וע"ז קאי אפיר כאיך שאמר כל' וסל' בין במינו בין בשלא במינו כל' ול"ל כמזקה דילן רואין כו' סדברים הללו מסולקי סבית סמה לכן כ"ל לסניס שכל"ל וקי"ל כמזקי' דלא ממרינן רואין בע"ג ע"ג ב' (לסיות שם"י שם) לפלוג עם ל' ויוסן בסת ומזקי' ס"ל דל"ת רואין יעו"ם סיטיב וכ' לחלק בין דבר לח ליבש דבדבר לח לא ממרינן מפשר לסוסרו מסור יעו"ם סיטיב וכסי' ל"ש ודברי רבינו לא מכרעין מידי דיל"ל דסוא מייירי בב"ח ולא בשאר מיסורין • אבל מדברינו משמע קלא דס"ם בכל סמיסורין קאמר ועיין תום' בכורות כ"ב ע' ד"ה יתיב ר' כו' יוע"ם סיטיב ועיין לקמן מס שלפטיב בזה סי"ס : (קלה) אבל מין במינו פסקינן כו' כל"ל • עי' לעיל בשי' גיד סוא פסק ק"ע שם פסק דמב"ם כשל בס' ותיבה אסור כאן בשאחוז• (קלו) אם ניער אם כו' וכרבנן דס"ל סכי שם במולין ק"ע ס' : (קלו) רובה ברוטב כו' כביעא רב"י ולא בעיעא ר"י שם בתיב' ל"ג כ' בד"ה אם כו' ושם ק"ח ס' ד"ה אתיכה אסור כו' ושם ק"ח ס' ד"ה טיפת כו' יוע"ם ועיין בתו"ז סימן תכ"ב מש"ב בזה ולשה מכרסב"ם בשי' ובשא"ם בבית ד' בער ס' מבואר דלא ס"ל כרשי' בזה יוע"ם סיטיב ומפרש לממרינן דשפלה על סתיכה מוך לרוטב אבל סר"ן הסכיים לפירש"י יוע"ם סיטיב ומבואר מכאן דרבינו ס"ל דאף אם סיתה מקלתה ברוטב ולא ניער כלל סיה נאסרת רק לוסה סתיכה לבד ולא אאר סתיכות ולא טוש דבר כלל ועיין ד"מ סי' ל"ב לוח ב' מש"ב בזה (ומש"ב סש"ך בש ס"ק ד' דסרמב"ם ס"ל כרשי' לא נלפע"ד כן עיין שם' בסדיוס יוע"ם סיטיב) : (קלח) סתתיכה עלמה לסוסרם וכן בבל כו' כל"ל : (קלט) כר' יסודס מוסרם כו' כל"ל : (קמ) אלא בב"ח ג) כו' לולי קלי על רבינו לפרים שסוסרם בתום' חוני' ק' ס' וברא"ם שם ס"ל דאפשר לסוסרו ואע"ג טולם מיל מיולתה טוא ודווקא בב"ח כן טוא ולא בשאר מיסורין ומכאן לכסוכס לסיס דס"ל לאפשר לסוסרו ואע"ג תלוי זה בזה וכדאת סעיד בשי' ק"ו • ולא כדעת סרמב"ם וס"ע לפי"ז קלא דסא לעיל בש' גיד מבואר מדבריו דס"ל כ"ת תעכ"ג כל סמיסורין ומביא ראיה מכך דמאן דמתוני מדמע מלא לפי סקבון יוע"ם סיטיב בתום קכ"ג ועיד מלי מקומו סכא ולכן נלפע"ד דס"ק ולרפתי שאמר ל"ת אפשר לסוסרו אסור דל"ת תעכ"ג ושטעם כיון דמין במינו מס"ת ברובה בעיל ורק מדרבנן בעי ס' לכן לא ממרינן בי' תעכ"ג ולכן

שבלע דופני הכלי (קנב) והאסור שפולט שלא בזמנו היא ומקמי דמטי זמן אסורא בטל הוא מיד • ובת' הגאונים (קנג) היורה הגדולה מגעילה ברוקחין ומכשירה ושוטפת בצונן ומפליטה בחמין תחלה ואח"כ מרתיח בה מים רותחין בלי שיעור ומגעיל בה יורות קמזנים וסכינים ועץ פרור • שאלו צריך להגעילן בכ"ר ויזהר שלא ינוחו המים מן הרתיחה• שאם ינוחו יאסרו להגעיל בהן כלים ומעלין ושוטפין בצונני• וכ"כ הר"י אבן גיאת ז"ל בשם רב הילאה ❧ וכ' (קנד) שמגעיל א' צריך לסלקו קודם שינוח מן הרתיחה • ולא להניח עד שתנוח ויכול (קנה) להגעיל כלי איסור בתוך יורה גדולה של איסור • ולבסוף יגעילנה ויקיפנה בשפתה שפה של טיט וישפכנה בשהיא רותחת • בשם ר' יעקב אין להגעיל אלא (קנו) בקדירה שאינה ב"י • ואין להגעיל אלא במי היתר • ואית דמפרשי (קנז) בי נייח הדר פליט • כשהוא שבע מלבלוע פליט כדאמרינן (קנח) ניחא דגים והדר פלטו עופות • ובהגעלה נמי צריך שישהה הכלי עד שיהיה שבע ויפליט האיסור • וקשיא ליה לר' יעקב ז"ל אפילו קדם ומיקו נמי • אמאי חלב מותר שמא שבע היה ופליט • ועוד הגעלה נמי מנא ידעינן שהוא שבע מלבלוע והדר פליט • ומפרש לה כדמפרשינן • ואיכא דאמר (קנט) כשהיא רותחת אינה פולטת איסור שבכלי עד שתנוח מרתיחה וכל הגעלה אינה כלום עד שתנוח כי בעת רתיחתה אינה פולטת כדאמרינן בגון שנפל לתוך יורה רותחת • דמיבלע בלע מיפלט לא פלט • אבל (ק) כי נח הדר פליט כדפי' • טו) בפ' כ"צ אתמר הם לתוך הם אבור • הם לתוך צונן קולף דאדמיקר ליה בלע • צונן (קסא) לתוך צונן ואפי' צונן לתוך חם אי ההיא (קסב) משהו הוה (לא בעי אלא קליפה זה א"מ) (כגון פת שנאפה עם מולייתא דאיסורא • ונטף מרוטבן תחת הפת אבל נטף מרוטבן על הפת הו"ל כאלו נפל מרוטבו על התרם וחזר עליו דיוטל את מקומו • ודווקא בשהוא הם אבל צונן קולף) דומיא דסיכה דמשהו בעלמא עבדי ליה יז) כדאמרינן • סכו בשמן של תרומה אם חי הוא ידיחנו ואם צלי הוא יקלוף את החיצון • וצונן בתוך צונן דמדיח דווקא שלא מלחו • אבל מלחו אסור • דאמר שמואל מליח ה"ה ברותח ובעי קליפה • וה"מ מליח שאינו נאכל מחמת מלחו • אבל נאכל מחמת מלחו לאו רותח היא יז) כההיא בר יונה דנפל לכדא דכמכא דאית ביה חלב ומלח ונאכל • ושריא רב אחא מפשרוניא • וה"מ חי אבל צלי בעי קליפה ולא אמרן אלא דליח ביה פילי • הלא"ה אסור • ולא אמרן אלא דלא תבלי' בתבלין אבל תבלי' בתבלין כולו אסור ומסתב' מדנקיט ה"מ חי כו' גבי ההוא עובדא דההיא בר יונה הכא במס' חולין• ובפסחים • ולא אמרן גבי צונן בתוך צונן • ש"מ דלא אמרי' צלי צונן (קנב) בעי קליפה אלא בכדא דכמכא שיש בו מלח אבל צונן בתוך צונן דעלמא בהדחה סני • ודווקא צלי צונן דמחמת המימותא דנורא יבש ובלע שפיר • (קסד) אבל מבושל צונן לא • ואית מ"ד ה"ה למבושל • ומסתברא לן צונן בתוך צונן דווקא צונן שנגע (בתהור) בגוף האיסור • אבל צונן שנגע בצונן שבלע מגוף האיסור • בנון (קסה) בשר היתר שהניח בקערה של איסור לא בעי• הדחה והא (קסו) דפליגי בסכין ששחט בה דאמר צונן אמרי לה בעי הדחה א"ל ל"ב הדחה (קסז) ומשום דבשחיטה איכא חמימותא כ"ד (קסח) והא דקמ"ל דל"ב הדחה משום דסכין קשה לבלוע וקשה לפלוט • והשוחט בש"נ למ"ד ביה"ש צונן מה"ט מדיח משום שמנונית שעליו (קסט) כדאמרינן בצונן שחתכו בסכין • ונבי סכין מריפה דאמר דבעי הדחה בצונן משום דבשחיטה דבעי למישחט אית בי' חמימות כ"ד אבל אם היה רוצה לחתוך בו ד"א אפילו הדחה לא בעי • והא דאמר (קע) טבח צריך שיהיה לו שני כלים שלמים א' שמדיח בו בשר וא' שמדיח בו חלבים משום דנוף איסור החלבים יש בו • יח) אמר רב בשר שחוטה שמן שצלאו עם בשר גבלה שמן מותר דריחא לאו מילתא היא עביד לוי עובדא בנגרי ור"א (קעא) וכ' רב אלפסי פלוגתא דרבוותא אית מאן דפסק כרב ואית מאן דפסק כלוי וכמסק' כלוי יט) דרבא קאי כוותיה בע"ג (קעב) בבת תיהוא דריחא לאו מלתא היא ומתניתין דהדיוטה פת חמה ונתנה עפ"י חבית של יין של תרומה דאמר רשב"ל כ) פת חמה וחביות פתוחה כ"ע ל"פ דאסור דמשמע ריחא מילתא היא בההיא (קעג) אפילו לוי מודה דאסור אלא דרב סבר בשר שחוטה שמן שצלאו עם בשר גבולה כחוש כפת חמה וחבית פתוחה דמי ולוי סבר כפת צוננת וחבית פתוחה

נתיבות שמואל טו) פסחים ע"ו מ': מז) שם: יז) חולין קי"ב מ' פסחים ע"ו מ': יח) פסחים ע"ג מ': והכי מיתת למר רב בשר שמופה שמן שצלאו עם בשר גבולה כחוש מסוס דלית בלעתא כרשב"ל ופליגי הף בפת חמה וחבית פתוחה יעו"ש ולמה ע"ה ג' ד"ה ומה גלי כו' מכולהו ס"ל כו' דהיתה למו מילתא היא עביד לוי כו': יט) ע"ג ס"ו ב': כ) שם:

שער החדש

ומס"כ רבינו דלכ"ה דמכ"מ כו' יעו"ם: (קנב) והאיסור שפולט שלא כו' דבריס הללו מבוארים בפוס' חולין שם ובע"ג ע"ו מ' ד"ה מכאן כו' ובתו"ם בפסחים פ"ב סי' ז' ושם בסוף המסכ' ובמור מו"ח סי' הל"ב ועיין לקמן בס' ממך ה"ב לות פ': (קנג) היורה הגדולה כו' עיין עור שם סי' הל"ב ועיין לקמן בס' פסח ה"ב לות ק"י • ועיין בס' מעכי תבוסב סי' כ"פ: (קנד) שמגעיל הכל מ' מ' ולריך כו' כ"ם לקמן בס' פסח שם • ומעמס שלא להגעיל כלים שפליטתן מועמ עם כלים שפליטתן מרובה ועיין בסי' תכ"ב בתו"ם: (קנה) ויכול להגעיל כו' היינו בכלים המולים קידם זמן מיסור חמץ • ומס"כ שגעיל הכלי כמכוסר בסי' תל"ב: (קנו) בקדירים שחיפס ב"י כו' עיין לקמן בס' המץ ח"ב והעיקר כמס"כ כאן • ומס"כ שמי היכר לולי כ"ל למיס שמגעילין בהם יהיו חיפס מהומלים דאס המס מהומלים יבלע הכלי הנגעל מהס • מ"ל ה"ק היכי בתיס ס' בעגל הכלי בדי שיבטל טעם הנפלט מהס ולו לו קאמר לו היכי הכלי שחב"י לו יהי בתיס ס' • ומרחמון נרחס יוהר: (קנז) כי ניית הדר פליט כפהוח כו' כ"ק בתוס' סס בסס רבינו שמוהל ובסס ר' שמעי' יעו"ם היכיב: (קנח) נייחי דגים והדר פלטי עופות כל"ל חולין קי"ב ב': (קנט) כשהיא רותחת אינה כלום עד שתנוח כי בעת רתיחתה אינה פולטת כדאמרינן בגון שנפל לתוך יורה רותחת • דמיבלע בלע מיפלט לא פלט • אבל (ק) כי נח הדר פליט כדפי' • טו) בפ' כ"צ אתמר הם לתוך הם אבור • הם לתוך צונן קולף דאדמיקר ליה בלע • צונן (קסא) לתוך צונן ואפי' צונן לתוך חם אי ההיא (קסב) משהו הוה (לא בעי אלא קליפה זה א"מ) (כגון פת שנאפה עם מולייתא דאיסורא • ונטף מרוטבן תחת הפת אבל נטף מרוטבן על הפת הו"ל כאלו נפל מרוטבו על התרם וחזר עליו דיוטל את מקומו • ודווקא בשהוא הם אבל צונן קולף) דומיא דסיכה דמשהו בעלמא עבדי ליה יז) כדאמרינן • סכו בשמן של תרומה אם חי הוא ידיחנו ואם צלי הוא יקלוף את החיצון • וצונן בתוך צונן דמדיח דווקא שלא מלחו • אבל מלחו אסור • דאמר שמואל מליח ה"ה ברותח ובעי קליפה • וה"מ מליח שאינו נאכל מחמת מלחו • אבל נאכל מחמת מלחו לאו רותח היא יז) כההיא בר יונה דנפל לכדא דכמכא דאית ביה חלב ומלח ונאכל • ושריא רב אחא מפשרוניא • וה"מ חי אבל צלי בעי קליפה ולא אמרן אלא דליח ביה פילי • הלא"ה אסור • ולא אמרן אלא דלא תבלי' בתבלין אבל תבלי' בתבלין כולו אסור ומסתב' מדנקיט ה"מ חי כו' גבי ההוא עובדא דההיא בר יונה הכא במס' חולין• ובפסחים • ולא אמרן גבי צונן בתוך צונן • ש"מ דלא אמרי' צלי צונן (קנב) בעי קליפה אלא בכדא דכמכא שיש בו מלח אבל צונן בתוך צונן דעלמא בהדחה סני • ודווקא צלי צונן דמחמת המימותא דנורא יבש ובלע שפיר • (קסד) אבל מבושל צונן לא • ואית מ"ד ה"ה למבושל • ומסתברא לן צונן בתוך צונן דווקא צונן שנגע (בתהור) בגוף האיסור • אבל צונן שנגע בצונן שבלע מגוף האיסור • בנון (קסה) בשר היתר שהניח בקערה של איסור לא בעי• הדחה והא (קסו) דפליגי בסכין ששחט בה דאמר צונן אמרי לה בעי הדחה א"ל ל"ב הדחה (קסז) ומשום דבשחיטה איכא חמימותא כ"ד (קסח) והא דקמ"ל דל"ב הדחה משום דסכין קשה לבלוע וקשה לפלוט • והשוחט בש"נ למ"ד ביה"ש צונן מה"ט מדיח משום שמנונית שעליו (קסט) כדאמרינן בצונן שחתכו בסכין • ונבי סכין מריפה דאמר דבעי הדחה בצונן משום דבשחיטה דבעי למישחט אית בי' חמימות כ"ד אבל אם היה רוצה לחתוך בו ד"א אפילו הדחה לא בעי • והא דאמר (קע) טבח צריך שיהיה לו שני כלים שלמים א' שמדיח בו בשר וא' שמדיח בו חלבים משום דנוף איסור החלבים יש בו • יח) אמר רב בשר שחוטה שמן שצלאו עם בשר גבלה שמן מותר דריחא לאו מילתא היא עביד לוי עובדא בנגרי ור"א (קעא) וכ' רב אלפסי פלוגתא דרבוותא אית מאן דפסק כרב ואית מאן דפסק כלוי וכמסק' כלוי יט) דרבא קאי כוותיה בע"ג (קעב) בבת תיהוא דריחא לאו מלתא היא ומתניתין דהדיוטה פת חמה ונתנה עפ"י חבית של יין של תרומה דאמר רשב"ל כ) פת חמה וחביות פתוחה כ"ע ל"פ דאסור דמשמע ריחא מילתא היא בההיא (קעג) אפילו לוי מודה דאסור אלא דרב סבר בשר שחוטה שמן שצלאו עם בשר גבולה כחוש כפת חמה וחבית פתוחה דמי ולוי סבר כפת צוננת וחבית פתוחה

נתיבות שמואל טו) פסחים ע"ו מ': מז) שם: יז) חולין קי"ב מ' פסחים ע"ו מ': יח) פסחים ע"ג מ': והכי מיתת למר רב בשר שמופה שמן שצלאו עם בשר גבולה כחוש מסוס דלית בלעתא כרשב"ל ופליגי הף בפת חמה וחבית פתוחה יעו"ש ולמה ע"ה ג' ד"ה ומה גלי כו' מכולהו ס"ל כו' דהיתה למו מילתא היא עביד לוי כו': יט) ע"ג ס"ו ב': כ) שם:

פתוחה דמי הלכך קם ליה (קעד) רבא כר"ש ולוי כר"י (קעה) והלכתא כר"י והא דתני רב כהנא פת שאפו עם הצלי בתנור אסור לאכול בכותח (קעו) והאי ביעתא דאמוי בהדי בישרא ואסרה למיכל בכותח (קעז) ומסתב' לן ד"ה היא כיון דתרי מילי נינהו כפת חמה וחבית פתוחה נינהו • והא (קעח) דגרסי' בפסחים בהנאה הבאה לו לאדם בע"כ דקי"ל (קעט) כרבא דאמר אסור אפילו בלא אפשר וההיא נמי (קפ) בע"ג אבל מעוטרת בוורד והדס דקמיתהני מריחא אסיר התם במידי דעביד לריחא דומיא דקטורת (קפא) דהמריח בה פסור אלא שמעל וכל הני כפת חמה וחבית פתוחה דאסרו אבל מידי דלאו לריחא עביד קי"ל כמ"ד ריחא לאו מילתא היא וכ"פ רב אלפס ז"ל ודיוקא דדייק שצלאו דיעבד אין לכתחלה לא • לא דייק לן (קפב) דהא בת תיהא לכתחלה היא ותו כי פריך (קפג) מהא דא"צ שני פסחים כא' לישני דהתם לכתחלה הוא דקאמר (קפד) ופת שאפאה דיעבד היא ומעמא דקאמר משום שיש לו מתירין הוא ל"ד ליל"ם דעלמא (קפה) דהתם היא גופא אסור והיא גופא אית ליה היתר משא"כ בפת (קפו)דבאפי' לחודה כג) לכתחלה איתא בירושלמי• וה"ג התם מהו לצלות ב' שפודין א' של גבילה וא' של בשר שחוטה רב"א אסור ושמואל אמר מותר ש"מ לכתחלה קאמר ודווקא (קפז)בתנור ג' ואין ביניהם כלום אבל (קפח) בעין ב' קדירות כגון ב' שפודין והפסק בתים תל גחלים או אפר באמצע ד"ה מותר וביון דפת שאפאה עם הצלי בתנור אסור הלכך אסור לאפות עם הבשר בתנור בגון אלו הקיטרא"ש והטיט שמגלה אבל (קפט) אותן המבוטות בבצק מותרת לכתחלה דהו"ל בעין שתי קדרות•מיהו הרחקה בעי שמא יבקעו וינעו בפת ויאכל בלי קליפה דהא גזרינן (קצ) לאנוחי כדא דמלחא אכדא דכמכא כדפי' לעיל וו' יצחק הלוי אבר אפילו לאפות מולייתא שלנו דילמא דייב שומנא בפת ואתי למיכליה בחלב מהאי דאין טשין את התנור באליה (קצא) בדלעיל • גרסינן (קצב) בפ' כ"ה יתיב ר' כהנא וקאמר קערה שמולח בה אסור לאכול בה רותח (קצג) לחם צונן שחתכו בסכין מותר לאכלו בכותח • ה"ג ר"ח ורב אלפסי מ"ש אמר אביי האי איסורא בלע האי התירא בלע סוף סוף התירא דאתי לידי איסורא היא אלא אמר ר' האי אפשר למפעמי דהתירא בלע והאי לא אפשר למפעמי דאיסורא בלע ואי אביל בה (קצד) רותח קולף וכן הלבתא ואית לסידק מינה דסכין שחתך בה בשר טעים ליה אי ליכא טעם בשר מותר לחתוך בו גבינה וכן נמי קערה של בשר דאיכא למפעמי אבל התך בסכין דאיסורא דליכא למפעמיה אסור לאוכלו ברותח וקולף וגירסת דרש"י צנון שחתכו בסכין מותר (קצה) וא"א להאי גירסא קשיא אביי אדאביי דלקמן פסקינן הלכתא דהזקי' משמי' דאביי צנון שחתכו אסור לאכול בכותח • אחמר דגים שעלו בקערה אסור לאוכלן בכותח ושמואל אמר מותר לאכלן בכותח (קצו) אית דמפרשי דגים רותחין שעלו בקערה של בשר צוננת א"נ עלו בקערה רותחת וכגון שטועמן ויש בהן טעם בשר אבל צונן בצונן בהדחה סגי ואית דמפרשי דגים מבושלין ואינן בני הדחה• ומסקינן אמר חזקי' משמי' דאביי הלכתא דגים שעלו בקערה אעפ"י שיש בהן טעם בשר מותר לאוכלן בכותח דנ"ט בר ג"ט היא • לפי שלא קבלו טעם מגוף האיסור אלא מן הקערה שקבלה טעם בן הבשר וה"ה (קצז) דמותר לאוכלן בגבינה אבל כותח בקערה של בשר אסור דלאו נ"ט בר נ"ט הוא וצנון שחתכו בסכין אסור לאכלו בכותח (קצח) אית דמפרשי אע"ג דנ"ט בר ג"ט היא אגב חורפי' בלע טפי והו"ל כחד טעמא א"נ משום דסכין נוף האיסור היא שדרכו להיות עליו שמנונית ולחם צונן שחתכו בסכין דמותר • משום דאפשר למפעמי' הלא"ה אסור לאו נ"ט בר נ"ט היא דסכין נוף האיסור היא ש"מ דלא אסרינן בכל דוכתי דנ"ט בר נ"ט מותר דהא רב איקלע לבי רב שמן בר אבא כד) וחש בעיניה ואותו שייפא עבדו ליה וחוורא תמן בו בישולא ויהיב טעמא דמרירתא ור"ח גרס (קצט) נ"ט בר נ"ט בדגים עצמן מותרים הם • ומעמא דהיתר היא ועכשו בכותח אינו אלא נ"ט אבל לאכלן עם הגבינה אסור ולהך סברא מותר לאכול כותח בקערה של בשר לכתחלה (ר) ללישנא קמא תבשיל שאין בו בשר שנתבשל בקדירה חולבת או של בשר מותר לאכול אחריו תבשיל או של בשר או של חלב בלא קנוח הפה וגמ"ר

נתיבות שמואל כא) ל"ל אפי' לכתחלה מותר : כב) בגמרא מוקי לה"ק ב' מי' לבי רב שימי בר מיית בר בריי' הוי :

שער החדש

ס' וביעב"ח בע"ג סם יוע"ם סיטיב : (קעד) רב כר"מ ולוי הוי כל"ל : (קעה) והלכתא כר"י • ואע"ג דר' יוסי ור' יהודה הלכה כר' יוסי י"ל דמעורים לגמרי כותח הוה מלא שומנת נוף סיין ולאו דיתח הוה וכמ"ש הרי"ף סם : (קעו) והאי ביעתא הוי' עיין לעיל בה' גיד הוה ק"ל יעו"ם : (קעז) ומסתי' לן ד"ה הוה הוי' ר"ל התם דזה ד"ה וזה ד"ה מש"כ בפלונתא דרב ולוי הוה בבשר ובבר יעו"ם וסברת רבינו נזכר בר"ן בחולין סם יעו"ם סיטיב : (קעח) דגרסינן בפסחים בהנאה כו' סם כ"ה ב' : (קעט) דקי"ל כרבא דאמר כו' היינו לגיסא בתרא דליכא קמא לחומצ סתם כ"ו ב' והכא גם הרמ"ם כ' סם דהלכה כרבא וכ"פ הרי"ף בפ"ב דע"ז דמי לחלב רכ"ן והקשה לו חכם מ' הח כ"פ התם רק מליבא דר"י ולא מליבא דר"ם ורב"ם ס"ל כ"ע לגיסור ות"כ היון דפסקינן בבבא ס"פ מ' דהלכה כר"ם מ"כ אף לגבי אסור ולמאי כתבו דהלכה כרבא סה לדינא גם לגבי אסור ותירלתי דלגיטע דסמלחות סחוכת בתום' סבת ק"ח ב' דלא מיפסיקא הלכתא כר"ם רק לגבי סבת ולא בסמלח מיסורים מ"כ בפסיטות לק"מ ואף להתום' והרמ"ם סם דפליגי עלון בזה סם מכתי כ"מ בדבר הטוח פסיק ליסי דבזה כ"י ור"ם סויס לגיסור ות"כ לגבי בזה וקמ"ל דהלכה כרבא ובזה תירלתי קושיית התום' בפסחים סם כ"ו מ' בד"ה והא הכא יעו"ם סיטיב וצבור סי' ל"ה : (קפ) בע"ג מבל מעוטרת כו' בע"ב י"ב ב' ועיי"ם בתום' ד"ה מלא כו' : (קפא) דהמריח בה כו' פסחים כ"ו מ' : (קפב) דהא בת תיהא כו' וכן הקשה סם הר"ן בחולין יעו"ם ועיין בבבא ג' בה' ס' כב' דם כב' דווקא בדיעבד יעו"ם ועיין בם' מחבה גמוה סי' קס"ב י' (קפג) מהא דתין בחולין כו' עיין תום' פסחים ע"ו ב' בד"ה מהי כו' ובר"ן בחולין סם : (קפד) ופת שחפאה דיעבד כו' כ"ל ועוד הא פת שחפאה מיירי בדיעבד ותפ"ה חסר למיכל בכותחת ומה שהי הרי"ף דהקשה מסום דים לו מתירין ע"ז פליג רבינו והולך : (קפה) דהתם היא גופא כו' כוונתו דהלבר שהחסר ים לו היתר מש"כ הכא לכותח לא הותר לעולם ולמיכל בפ"ע לא ניחסר משלם ועיין בר"ן סם בחולין ובגדרים ל"ב ה' מש"כ בזה ועיין תה"ד סי' ק"ע ויהובת בב"י ביו"ד סי' ס"ע ובסם בסו"ע סעיף י"ד : (קפו) ותפי' לכתחלה תי' בירושלמי כו' כנ"ל והוא בפ"י דהנותות ס"ב והוכח נ"כ סם בר"ן בחולין :(קפז) בתנור ותין ביניהם כו' כנ"ל תבל בתנור גדול עיין בי"ד סי' ק"ח • ולהולי דלעת רבינו לחסור תפי' בתנור גדול : (קפח) בעין ב' קדירות כו' סם בפסחים ע"ו ב' : (קפט) תותן המבוסות בבצק כו' עי"ם בתום' ד"ה חסרם כו' ובסג"ה בע"ג סם • ומש"כ רבינו קולם זה הקומקמ"ם והטיט סמגלה • ל"ל כי תיבת והטיט סית מילה לועזית והית צריך למלה סלפניו • ור"ל דווקא הקומקמ"ם והטי"ט והית מלה מדת • ועיין

ונמ"ו (רא) ודווקא נ"מ בר נ"מ דבשר עצמו מותר ושעם היתר מ"ה מותר בחלב אבל נ"מ בר נ"מ דנבלה דהיא גופא איסורא אסור לעולם וצנון דאסור לאכלו בכותח • דווקא צנון דאגב חורפא בלע ואסור לאכול (רב) עד שיטפל את מקומו כדאמרינן (רג) גבי נתף מיוסבו על החרם וחזר עליו אבל (רד) אבטיח וקושיות גריד ליה לכל פסקיה (רה) אליבא דמ"ד דס"ל בעלמא אגב חורפיה דסבינא בלע התם קולף (רו) אליבא דמאן דלא ס"ל גרידה כ"ד דהיינו בהרחה בעלמא אבל הכא לא שייכא הרחה ומסתברא קערה דאיכא בשמעתין ב"ה הן הא לאו ב"י (רז) מותרין לאכלן בכותח (רח) קלופי דליפתא שרי קלחי דסלקא אסור • (רט) ואי חתך בהו דליפתא מעיקרא (ר) והדר חתך דסלקא ש"ר בעא מיניה ר"ד בר יוסף מר"נ (ריא) מהו לאוגתי כרא דמילחא בהדי כרא דכמכא א"ל אסור דחלא מאי א"ל שרי מ"ש האי איתא לאיסורא בעיני' ש"מ דבל הכא דאיכא למיגזר גזרינן גרסינן בפ' כ"ש (ריב) אין לשין את העיסה בחלב ואם לש כל הפת כולה אסורה מפני הרגל עבירה ביוצא בו אין משין את (ריג) ההנוד ואי עבדינהו כעין תורא שרי פירש"י דבר מיעוט חדא כעין תורא (ריד) ורבינו אלפסי פי' אי שני בהו ועבדינהו כעין תורא שרי :

נתיבות שמואל כג) ל"ל במין קריעה אחת או שתי או ערב :

שער החדש

רמ"ו ועו"ס שאסר : (רא) ודווקא כ"ע בר כ"ע כו' וכן מבואר בתוס' חולין ק"ח ב' בד"ה שנפל כו' ועיי"ם קע"ז ב' ברש"י ד"ה מכלן כו' ורמ"ם פ"ב דפסחים סי' ז' ושם בסוף המסכת ועיין בר"ן בחולין בדיני כ"ע בר כ"ע ובעור תו"ח סי' תכ"ב ובב"י בית"ד סי' ל"ה ד"ה כ' סה"ת ועיין בפ"ך סי' ל"ד ס"ק כ"ב ועו"ס ובפרדס סי' ל"ע : (רב) עד שיטפל את כו' עיי"ם בתי' הרמב"ת מב"ב בשם הראב"ד ועיי"ם בית"ה סי' ל"ח ובר"ן שם ועיין בית"ד סי' ל"ו סעיף ו' : (רג) נתף מרוטבו כו' עסמים ע"ה ב' : (רד) אבטיח קיסות גריד לי' לבי פיסקי כו' כל"ל ועיין בפ' בתיקה ה"ב לות ס"ק ב' : (רה) אליבא דמ"ד דס"ל בעלמא אגב חורפיה' דסבינא כו' כל"ל • וכוותה לדעת התוס' חולין ח' ב' בד"ה אגב וכו' ועיין בפ' דס לות רכ"ז יעו"ס סיעיד : (רו) ואליבא דמ"ד דלא ס"ל כן • גרידת כ"ד לסייעו שלמה אבל שכת לא שייכא הלמה להיות שם ומסתברא כו' כל"ל ועיין בתי' הרמב"ת ובר"ן וחילוק יש בין גרידת לקליפה כמ"ש הר"ן והובא בב"י סי' ל"ג ובמ"ך שם ס"ק כ"ח (ועיין בפ"ך סי' ל"ג ס"ק ו' וצע"ק) ועיין בפ' בתיקה ה"ב לות ע' : (רז) מותרין לאכול כו' ל"ע למתי' כ' זה הא לדיוק בכל עניו שרי ואי לבל קאמר דבר אסור יעו"ס בפ"ם (ולעיל לות קל"ח) וקאמר לדידי' ניחא דלאו ב"י שרי והא לרב ספוקי מספקא לי' בע"ג ס"ה ב' אי ס"ל נעל"פ שרי אי אסור ועיין בתוס' עסמים ל' ב' ד"ה אמר רב כו' ואי לא מסתפינא סויעא מניה ס"ל ומכתבנא סברן דאוכא כו' ועיין חולין ק"ב ב' ד"ה אגב כו' שמתפקו בזה ובהרא"ש פ"ב דע"ג סי' ל"ח וביו"ד סי' ל"ו סעיף ו' יעו"ס סיעיד יק"ל : (רח) קלופי דליפתא כו' חולין ק"ב ב' ומשמע דשרי בלא בום דבר אף בלי הדחה וכ"כ הר"ן בסדיו אבל הרמב"ת אמי כו' דבעי הדחה יעו"ס וכ"כ בתה"ת בית ד' שער ו' וכ"ה ביו"ל סי' ל"ו סעיף ס' : (רט) ואי אתך בהו ליפתא כו' משמע קלת דלפי' אתך אח"כ הרבה פעמים ליח לן בה אבל אם ביו"ד מתבאר דעל כל פעם צריך לחתוך לפת וכ"מ מרמ"י וכ"ן יעו"ס ובב"י בשם הסמ"ג ויעו"ס סיעיד : (ר) והדר אתך דסלקא כו' מלמוד זה משמע דלסלקא מסגי ולא לענין וכ"ה דעת הרמב"ת סוכת בב"י סי' ל"ו ומ"מ ביו"ד לא פסק כן רק לענין כמי מותר גם מדברי הרמב"ת לא מוכח כ"כ לאך מדברי רבינו שפיר יש להוכיח כן ודווקא בדיעבד מסגי אם אתך ליפתא אבל לכתחלה לאתוך ליפתא ולהתוך אח"כ דבר אחיך לאסור וכ"ה ביו"ד סי' ריא) מהו לאוגתי כו' כבר הוכח זה בתי' קל"ח ולות ס"ק כ' • גרידת חולין רמז תמ"ע וסופת בעוי"ד סי' ל"ו ועיין בפ' אתך את כי : (רמו) ומוליח לאת כו' חולין ק"ע ב' : (רמז) תוקמא כו' ל"ל הא דמי הוי עובר עליו ול"ק דרב ס"ל לאוגי עובר עליו ומותר בלי קריעה בדיעבד ע"כ מייתי לעלי דמי בשבול אף בדיעבד לאסור ובכמ"כ בד' ק"י ב' ד"ה והא קתני כו' ועו"ס : (ריז) ל"ל ר"ת לשמעי' כו' בם ק"ע ב' • ולית הלכתא כר"נ דס"ל דלעלי לא בעי קריעה כלל אף בהחלה ור"ל מפרש לה לשתיהן דבי דמייתי בבישול ולהחלה בעי קריעה ס"ו ועתו בכותל ובדיעבד לאסור אבל ר"ת מוקי לה לעלי ולהחלה בעי קריעה קלת ובדיעבד בשר בלא קריעה כלל כל"ק דרב דמניח כוותי' ולפי"ז מאי דכתב רס"י שם קי"ת ב' בד"ה קפי כו' דלעלי בעי קריעה שהי וערב כו'

הכחל קורעו (רמו) ומוציא את חלבו לא קרעו אינו עובר עליו הא מתני' ונמרא דילן חזינן פלוגתא ביני רבוותא • (רמז) רש"י אוקמא לצלי ולכתחלה בעינן כג) או שתי וערב כדאמרי' (ריז) א"ל ר"א לשמעי' קרע לי ואנא איכול ונוסחא דילן דלא בעי שתי וערב אלא לקדירה אבל לצלי בקריעה אחת סגי לכתחלה ואם לא קרעו לצלי מותר כלישנא קמא ולקדירה אפילו אין בה בשר בעינן קריעה ש"ו וט"ב ואם לאו אסור בין לל"ק בין לל"ב • והאי דאמרינן (ריח) כחל בם' • היכא דלא קרעו ובישלו בהדי בישרא ל"ד דאפילו בלא בישרא אסור ואית דאמר (ריט) פירושו דמפרי היא דהא (רכ) דאר"נ אוקי לה בחלי לצלי קאמר ולכתחלה היא דשרי בלא קריעה (רכא) ומתניתין בקדירה בבישול קאמרי' (רכב) וכחל שבישלו בחלבו מותר ליפא לאוקמי בקדירה ודיעבד דס"ל אינו עובר עליו ואסור ולצלי הוא דקאמר (רכג) ופסק דילי כל"ק דרב וצלי בקריעה א' מותר לכתחלה ואם לא קרעו כלל מותר ולקדירה לעולם אסור דיעבד אי לא קרעו ש"ו וט"ב ור' יעקב ז"ל (רכד) אסרו בצלי בדיעבד אם לא קרעו כלל ומתירו לבשלו לכתחלה בקדירה בקריעה אחת בלא בשר • ובדיעבד בקדירה עם בשר וה"פ הכחל קורעו לבשלו בקדירה • ומפרש בגמרא ש"ו לא קרעו אלא קריעה אחת

רמ"ל היינו אי שתי או ערב וכ"כ המעיו"ט לות יו"ל וכ"ה בתוס' לפנינו בסמ רס"י ועיין בב"י בסי' ל' יעו"ס סיעיד ועיי"ם מגמ"כ בזה ועיין בב"י בד"ה וכ' עוד ויש מהגהין כו' יעו"ס סיעיד : (ריח) כחל בם' כו' עיין חולין ל"ז ב' וכ"כ התוס' ק"ע ב' בד"ה אי היינו עובר כו' ומיהו בד' ל"ז ב' רס"ו נופי' פי' התם דמייתי בבישלו עם בשר כו' ועיי"ם בתוס' דלא ס"ל וכחל כו' : (ריט) פירושא דספרי כו' כל"ל וע"ל דל"ג זה בם"ם כלל רק בסופרים המעתיקים הוסיפו זה מדעתם וכ"ה בספרים שלפנינו ליתא זה ועיי"ם בויי"ף ורמ"ם סי' כ"ז דנרמי לה : (רכ) והא דאר"נ זוקן לם כחלי ללעי קאמר כו' כל"ל : (רכא) ומתניתין בקדירה כו' ר"ל מתניתין דמלירכם קריעה לכתחלה היינו לבישול ולפי"ז הא דקאמר במסכת לת קרעו היינו עובר עליו ע"כ ותסור וכל"ב דהכ : (רכב) וכחל שבשלו כו' ר"ל דהא דקאמר בברייתא דכחל שבשלו בחלבו מותר ע"כ היינו ללעי דלקדירה מ"מ להחידו בלי קריעה וכמ"כ כ"ז רס"י ז"ל ום לעיין לרס"י דאמאי פי' זה לר"ע ובדברי ר' מלעזר דזה לריך לפרש לכל הפירושים ולכל הלסולות : (רכג) ופסק דיוא כל"ק דרב כו' כל"ל עיי"ם קי"ת ב' : (רכד) תסרו בללי כו' זו היא סיעת ר"ת ז"ל המוזכרת בתוס' שם ק"ע ב' ד"ה הסוח כו' רק מס"כ דבדיעבד תסור בלא קריעה כלל אף בללי בתוס' היינו רק היכא דבשלו עם בשר היינו עובר עליו ואסור בלי קריעה כלל ובלא בשר בדיעבד מיסת מותר ואסת דמייתי סיעתא לל"ק היינו לתפוקי ליכא בתרא יעו"ם בתוס' ואסת דאמר בלא קורעו אר"י קורעו ס"ו וט"ב היינו לקדירה עם בשר לכתחלה ואסת לא קרעו ס"ו ומ"ב היינו לבשלו בלא בשר ובדיעבד בלא קריעה כלל ובן מפורש בסמ"ג ועיי"ם בתוס' חולין ל"ז ב' ובשלו בסדי דאת בשר בעי שיעור בלא קריעה כלל ובן מפורש בסמ"ג ועיי"ם בתוס' חולין ל"ז ב' ובשלו בלא בשר מותר בדיעבד בלא קריעה כלל ובן מפורש בסמ"ג ועיי"ם בתוס' חולין ל"ז ב' ובשלו בלא בשר קיבשו עם בשר ונתנו בכותח אף לא קרעו רק מקלת ובשלו עם בשר היינו עובר עליו ואסת דמי ל"ק דאיינו עובר עליו ומותר מיירי בלא קריעה כלל ובלא בשר בדיעבד מיסת מותר ואסת דמייתי סיעתא לל"ק היינו לתפוקי ליכא בתרא יעו"ם בתוס' ואסת דאמר בלא קורעו אר"י קורעו ס"ו וט"ב היינו לקדירה עם בשר לכתחלה ואסת לא קרעו ס"ו ומ"ב היינו לבשלו בלא בשר ובדיעבד בלא קריעה כלל מותר בשר בדיעבד מיסת מותר ואסת דמייתי סיעתא לל"ק מברייתא דכחל שבשלו בחלבו אסת רב אייני בקדירה בסדי בשר ובשלו לא סריך בברייתא מידי וי"ל מסוס דלל"ק דרב עובר עליו ומותר בין עם בשר בין בלא בשר • עם בשר בקריעה קלת בלא בשר בלא קריעה • ולללעי בתרא אינו עובר עליו ואסור בין עם בשר בין בלא בשר דבין מדאמר בלא קריעה קלת בלא בשר בדיעבד עם בשר מסמיר לעי לאסרו בלא בשר לכתחלה והך ברייתא פליגא אתרא דסרוך מיסת וז"ל וא"ת ומאי סיעתא מייתי לל"ק מברייתא שבשלו בחלבו הא

אחת שתי או ערב ובשלו עם בשר בקדירה אינו עובר עליו ומותר (רכה)וה"ל כל"ק והא דתנן כחל שבשלו בחלבו מותר בשלו בקריעה א' קאמר ואמר ר"א לשמעי' קרע לי ואנא איכול הא קמ"ל דל"ב ש"ו אלא לקדרה בהדי בשר ומתניתן בבשר קמיירי אבל בלא בשר (רכו) אי לצלי אפילו לכתחלה מותר בקריעה אחת ואם לא קרעו בכל (רכז) אסור לעולם והא דר"נ בשל בלא בשר ובקריעה אתת הוה (רכח) והתיר לאכילה (רכט) ורבינו אלפסי ז"ל משמע דס"ל דלצלי מותר לכתחלה בלי קריעה וה"פ הכחל קורעו ומוציא את חלבו ובגמרא מפרש ביצד קורעו והתם מוכח או באנפי נפשיה או בהדי בישרא לא קרעו בכל אינו עובר עליו ולישנא קמא אינו עובר עליו ומותר ותניא בוותיה כחל שבשלו ולא קרעו מותר כד) כיצד קרעו אר"י קורעו ש"ו ומ"ב ומוציא את חלבו בכותל אר"א לשמעי' קרע לי ואנא איכול וקמ"ל דלא בעי ש"ו (רל) אלא לקדירה בהדי בישרא ומתניתן דקתני קורעו ומותר בלא בשר קאמר (רלא) ובקריעה אחת וה"ל לא אמתניתן בלא בשר פליג לל"ק אינו עובר עליו ומותר לל"ב אסור · ובא"ג (רלב) דל"ב ש"ו ומ"ב · כלומר דליתא

נתיבות שמואל כד) חולין ק"ע ע"ח :

שער החדש

ים למו תימא בפרוסו על מס הולך כ"ל לכמוי לבריתא ולמימר ס"ם לפי' לכתחלה הול"ל כי קתני סבשלו בחלבו דיעבד אין לכתחלה לא בלא סוס קריעה קאמר וכי קאמינא זוקו לה כחלי בקריעה קלת קאמינא ולחידתא לתניא כל"ק דיבי מאי רלאי' ביעול בפני עלמו לביעול עם הבשר ולא הוה מודה סים הפרם ביעיסה ע"ל מלמא דכ' בפדיה לחם לא נקרע כלל לא מוכרח בדברי ר"ת אין הדין · וסוס רלאיתי בם' התרומה סי' כ"ו שכ' דר"ת מפרש הכחל קורעו ס"ו לקדירה ועם בשר · לא קרעו כתקנו ס"ו רק קריעה קלת עם בשר אינו עובר עליו וכל"ק דלכ מותר בדיעבד אף בעם בשר לא קרעו כלל אסור אף בדיעבד עם בשר אבל בלאי אף לכתחלה מותר כי נמי לא קרעו כלל בר"ת דאסר זוקו לה כחלי ורב לא פליג עלי' וס"ס לקדירה בלא בשר ומותר לכתחלה בלא קריעה כמו בלאי ובסתם בשר ר"ל כל"ק דיבי דתניא כוותי' וכן סובא זה בר"ן ז"ל ועיין בתרומת שכ"ב ברמז תרל"ח ישו"ם היעיב (ומס מסגיף שם הכ"ב לקדירה בלא בשר בעי לכתחלה קריעה קלת ישו"ם ממה שכ' מקודם אין זה מוכרח לפעל"ד י"ל דמתחלה העתיק סתרומת ממקום אחר וכאן העתיק מס' התרומה) ובדברי הריעב"ח בחי' לחולין מביא דעת ר"ת כמ"כ התוס' בשמו ורלאיתי בחי' הרשב"ח שמביא דעת התרומה בשם ר"ת ותח"כ מביא דברי המחור בשם ר"ת וכן מביא כדעת המחור בתח"ח בית ג' שער ד' ישו"ם היעיב ובתו"ז סי' תס"ג מביא דעת ר"ת כמו שכתב בם' התרומות על במו (וע"ע בם' ורמיס בסי' קמ"ע ישו"ם היעיב דסחור לכתחלה בלאי בלא קריעה וכ"ם בשמ"ג לחוין קמ"ח ובסגמי"י פ"ע מסמ"ק חות ח' ישו"ם היעיב דבין לצלי ובין לקדירה בלא בשר מותר לכתחלה בלא קריעה ישו"ם היעיב) לכן נלע"ד דרבינו ס"ל · בדעת ר"ת דבין דהמפנה וכל הסוגיא מיירי בכל בקריעה קלת מס"כ דבלא קריעה כלל לף בדיעבד לחור ולף בלאי והוקשה לו נ"כ קושיית המחור דלמאי לת תי' ר"ל דלהכי נקט בשלה דיעבד אין לכתחלה לת דמיירי בלא קרעו כלל ומס"כ התוס' דסו"מ למרן כן רק דעדיפת מיבה נקט הוא דוחק ולכן פי' רבינו דבתמת לף בדיעבד לחור ובתו"ז (רכה) ובלבה כל"ק כו' כל"ל : (רכו) ומכ"מ כל"ל : (רכז) חמור לעולם · מזיל לסיעתו ובמס"כ למעלה בתות רכ"ד ותח דקתמר לעולם ר"ל בין בקדירה לבדו בלא בשר בין לצלי : (רכח) והתיר לכתחלה כו' כל"ל : (רכט) ורבינו אלפסי ז"ל כו' דז"ל הרי"ף והלכתה היכת דקרעי' ס"ו ובמ"ב בבי לבשולי בקדרה והיכת לא עבית בבי למחוויית לכתחלה אבל לבשולי לכתחלה לא עכ"ל אלמא לף בלא קריעה כלל בבי לצלות וכ"ם בתי' הרשב"ת שם ובתח"ת שם ובר"ן שם על הרי"ף ובתי' הריעב"ח שם ובמ"ב : (רל) אלא לקדירה בהדי בישרא · כ"ם גי' רבינו לפי"ז ובין בר"ן שים נוסחים בן ות"ם דר"ת לא פליג על רב יהודה דר"ו מיירי בקדרה עם בשר ור"ת מיירי בקדרה בלא בשר לבן די בקריעה קלת : (רלא) ובקריעה תחת ולא פליג על ר"ו ובתו"ב כו' כל"ל : (רלב) ובתו"ב ל"ב ס"ו וט"ב כלומר לליתת לדר"י ה"ג לקדירה כו' ר"ל ובתלפס גורס הת קמ"ל דל"ב ס"ו וט"ב ת"ב לקדרה · ופי' דס"ק קמ"ל לליתת לדר"י דס"ל דבעי קריעה ס"ו וט"ב וקמ"ל ר"ת דלא בעי רק קריעה תחת ת"ב דקמ"ל ר"ת דקריעת ס"ו וט"ב מהני לפילו לקדירה עם בשר דל"ת דסת דמיתר במסנה לקרוע לת בכחל היינו דווקא לבשלו בפ"ע לבל לת עם הבשר קמ"ל ר"ת דלא וס"ק קרע לי כדינו דסיינו ס"ו וט"ב ותח"ת לכול לפילו עם בשר עיין בבעל המתיר ובר"ן (ודע כי בי' זו תי' ג"כ בבה"ג) : (רלג) וקדירה בלא בשר כי סדדי וכו' פ"ל ר"ל לגיסנת דגורס הת קמ"ל דל"ב ס"ו וט"ב תלת לקדירה מבואר דים כ"מ בין קדרה עם בשר בין קדרה בלא בשר · לממס לגי' ת"ת לקדרה י"ל דקמ"ל דשניהם שוים ובין

קרעו כלי מותר ואי לאו דדבוקה אסקו בל"ק (רמ"א) ה"א מסתברא בל"ב דוקא כי סליק ר"א אשכחיה לתלמידי ואל' איכא תנא (רמב) דתנא ליה רב בחל וכו' וחב יוסף בר' אבא דאמר כחל (רמג) של מניקה שנפלה כחלה משמע דס"ל בל"ב דרב ומיהו בחל של מניקה דוקא דאסור אבל שאינו מניקה מותר • (רמד) ובעל הלבות פליג אכולהו סברא דדבוקה דבתבינן וחבין סתב היכא דקריב לבחל וחתבי' ומלחי' ושדי' בקדירה שיש בה בשר (רמה) לבתחלה לא לשרי' ואי לאחר אבל לעצמו אסור • ה"ב דהא (רמו) בטורא כחברי ולא אכלי בחלא (רמז) דדיש מרימר הלכתא בין בבוקא בין כחלא (רמח) תותי בשרא עילוי בישרא דיעבד אין לבתחלה לא ש"מ שמותר לצלות (רמט) כחל בשפוד שצלו בו בשר • ואיכא דילוף מהכא דבחל שמדעו ומ"ב (רנ) אסור לבשלן בקדרה שאכלו בו בשר לבתחלה אבל דיעבד שרי דהא הבי לבתחלה אסור עילוי בישרא ואין נראה (רנא) התם צלי היא ולבא קריעה כלל א"צ או שתי או ערב דבין דלא קרעו כהלכתו יש בו חלב אבל היכא שקרעו ש"ו ומ"ב לא נשאר בו כלום דא"כ אפי' לקדרה חדשה בלא בשר ליתסר דהא חלב שחוטה אסור מדרבנן אלא לאו ש"מ בהכי לית ביה חלב כלל (רנב) ומותר אפי' בקדירה עם בשר ובתשובת צרפתי (רנג) ומליחה לא מהני לבחל דם אשכחן דנפיק (מניה) במליחה אבל חלב לא אשכחן • אבל בעל הלכות משמע (רנד) דמהני ליה מליחה כדכתיבנא לעיל וצ"ע • (רנה) בשר בהמה טהורה וחלב בהמה טהורה אסור לבשל (רנו) ואסור בהנאה בשר ב"ט וחלב ב"ט וחלב בהמה טהורה מותר לבשל ומותר בהנאה • ת"ד כה) המבשל במי חלב פטור מי חלב אינה כחלב (רנז) ומסתברא לן דמי חלב היא אחר שעשה ממנה הגבינה שמנהג היא שמרתיחין גסיובא (דחלבה) ומוציאין מקפה עבה ויש שקורין אותה טיוק"א ובלשון ערבי אלנקא"ש אבל גסיובא דחלבה חלב היא ובין דאנפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול כי היכי דאבישול לא לקי לקי • (רנח) ומיהו איסורא דרבנן איכא דא"א בלא צחצוח חלב • (רנט) דם שבשלו בחלב העצמות והגידים הקרנים והטלפים שבשלן בחלב פטור •

נתיבות שמואל כה) מולין קי"ד ע"ח: כו) קידושין ל"ו ח': כז) מולין ד' ח': כח) סס קנ"ח ע"ב:

שער החדש

בעיון דוקא ס"ו וע"ב ולא שמעו היתר לזה בדיעבד לף דיש לדחוק זכל הני לכתחלה דוקא לף לא בדיעבד מ"מ כיון בלא לחיוני היתר בפירוש לא מקילינן בזה וכן רמיתי בחי' סרסב"ח קי"ח ח' בעיון, כחלי עילוי בסרת כי' יעו"ש היטיב דכל שלא קרעו ס"ו וע"ב וכיבלו עם בשר לריך ס' יעו"ש היטיב וכ"ה בסה"מ פ"ע מסמ"ק סי' ב: (רמא) ס"ח מסתברא כו' כל"ל וכרבי' הוח לפירש"י שם דוקא לבל לפי' התום שם בד"ה לתתניי' כו' לא מוכח מידי ועי"ש בחי' סרסב"ח מס"ב בזה: (רמב) דתנא ליה לרב בחל ועי' תום' שם ד"ה מיכא תנא כו' ובתום' ב"ב פ"ז ח' ד"ה מי כתן כו' ולטסתא דביעו ל"ל בביתי לו היינו תמנו יעו"ש בתום': (רמג) של מניקה שניתי לו כולהו כו' כל"ל: (רמד) ובעל הלכות פליג כו' דבני בה"ב שם בה' ניד הכשה יעו"ש ועיין שם' יחליש סי' קמ"ו ועיין לות רל"ב ליסדי' עיין בתו"ז בסי' שם"ג שכ' בשם רש"י ב"ב לאסור בקדירה עם בשר לף בקריעת ס"ו וע"ב יעו"ש היטיב ועיין פרלם סימן רמ"ס יעו"ש היטיב ועיין בעור ובב"י שם שהביאו סרבה דישות לאסור עם בשר לף בקריעה ס"ו וע"ב ועיין בר"ן שם בב"ב בזה ועיין בתום' קי"ח ח' ד"ה מיתי כו' ועיין בבעל המאור שיש לו פירוש לחר בסוגיא זו ומיהר לבשלו בפ"ע בלי שיש קריעה כלל וכ"ה דעת הבבק הבית להרמ"ה יעו"ש היטיב: (רמו) דשם בסיבת שמעתי ולא כו' מולין ק"י ח' ועיין לעיל בה לות כ"ה: (רמז) דבית מרימר כו' עיין לעיל ה' בד לות כ"ג: (רמח) תותי בישרא בקרע כו' כל"ל: (רמט) כחל בשפוד שצלו כו' עיין וי"ד סי' ל' סעי' ב' בסג"ה: (רנ) לסור לבשלן בקדרה כו' • מסמע שמחמירין מיהת לחתי, לבשלו בקדירה שבשלו בה כבר בשר ועי' בעור וב"י שם שהביאו הרשב"ם דעתו כן שלריך קדרה מיוחדת לבישול שכחל: (רנא) התם לגי היא כו' • עי"ש בתום' ורמ"ם סי' כ"ז דכ' בסדיעבד דמיירי בקריעה ס"ו וע"ב יעו"ש ועי' בחי' רשב"ם ועיין בה' ד"ה תית ל"ה שנראה מדברי רבינו שמיירי ע"י קריעה יעו"ש היטיב ועיין לעיל ה' ניד חות בחי' בקדירה כו': כבר כתב למעלה חות רמ"ח שחסכו הפוסקים וכן מוכיח בזה"ז דחי"ד סי' ובעור מזה הביא הטו"ז שם בסק"ו ד"ה דחתי' חתר גליים חסור לבשלו יעו"ש דמשמע חתי' בפ"ע יכו"ש היטיב: (רנב) ותליחה לא מהני לבחל כו' • וכן יש לדקדק מדברי הרמ"ח בסי' כ"ז בב' שחין חמלח חוח רק דם ולא חלב יעו"ש ועי' בתה"ח שכ' בח"ת לכתחלה יש ליזהר חלא למליחה ע"ג בשר יעו"ש ועי"ב בי"ד סעיף ד' יעו"ש היטיב: (רנד) דמהני ליה מליחה כו' • מלכון הבה"ע בהביאו לעיל ליכא למיסמע מידי ומה דכתב ומלחי' י"ל חסום דם הוח דקרי ליה • חבל בבה"ע נופי' לחי' וז"ל והיכא דקדעי' לכחלה ומתבי' ומלחי' ומדיי' בקדירה לכתחלה לא

מידו (רעמ) האידנא ליכא למיחש דלא שכיחי • ומסתברא לן דכי מחזקינן איסורא במלתא דשכיח במלתא (רפ) דלא שכיח לא נזרינן • ומה"ט לא חיישינן בשמן ודבש של א"י משום קדירה ב"י משום (רפא) דסתם כליהם אינן ב"י כדאמרינן (רפב) בקורם של חלתית ושמואל אמר חדא קתני קיבת שחיטת א"י נבילה ואסורה ואוקי קודם חזרה אבל לאחר חזרה קיבה שלהן מותרת דפירשא בעלמא היא (רפג) דאמר ר"ש מפני מה אמרו גבינות של א"י אסורה מפני שמעמידין בעור קיבת נבילה אבל קיבה נופא פירשא בעלמא היא דתנן (רפד) שאל את ר' יהושע מפני מה אמרו גבינות של א"י אסורה מפני (רפה) שמעמידין אותה בעור קיבת עגלי ע"ג והא כשרה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה קודם חזרה היא • וסיפא דקא פסיק טריפה שינקה מן הכשרה קיבתה מותרת לאחר חזרה וה"ה לכשרה שינקה מן הטריפה דכשרה ומשנה לא זזה ממקומה כמ) ירושלמי (רפו) כשרה מן הטריפה קיבתה אסורה כמשנה ראשונה טריפה שינקה מן הכשרה קיבתה מותרת כמשנה אחרונה • והלכתא אין מעמידין בעור קיבת נבלה אבל מעמידין בקיבת נבילה (רפז) בקיבת שחיטת א"י ובקיבת כשרה שינקה מן הטריפה וכ"ש בקיבת טריפה שינקה מן הכשרה מ"ט חלב הבנוס בעור קיבה פירשא בעלמא • ולישנא דהלכות היא • ועור קיבת נבילה דקאמר ל"ד וה"ה בעור קיבת כשרה שחוטה כדקתני במתני' המעמיד בעור הקיבה אם יש בה בנ"ט ה"ז אסורה ומילתא דשמואל נקט דקאמר מפני שמעמידין אותו בעור קיבת נבלה (רפח) ושמואל לא הו"ל כעור קיבת שחוטה דהא שחיטת א"י נבילה היא ופסק רש"י ז"ל דפ' חלב הנמצא קרוש בעור הקיבה שמולחין אותו איסור גמור הוא מדקתני מתניתן כשרה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה ד"מ דלא פירשא היא אלא חלב גמור (רפט) ותניא נמי קיבה שבשלה בחלבה אסורה • לא דייק לן (רצ) דהתיא כמשנה ראשונה היא בדפריישא ומוכח בירושלמי ובראיתא בע"ג (רצא) דאיסורי הנאה שרי פרשנוהו והלכתא מותר (רצב) להעמיד בקיבה נופא אעפ"י שנמלח • וגבינות הא"י אינן אסורין אלא לשמואל מפני שמעמידין בעורה ולר' ירמיה לפי שא"א בלא צחצוח חלב שהוא אסור (רצג) משום הלב שחלבו א"י ואין ישראל רואהו ואיכא למיחש לחלב טמא דקאי ביני נפפי ושמואל ור' ירמיה וכולהו אמוראי דפליגי התם בע"ג מ' אחד חרא ומא"ח ול"פ מר כי אתריה ומר כי אתרי' • ושמעתי בספרד (רצד) נותנין אותו בתוך יורה רותחת ובתוך שומן חזיר וכל היכא דאיכא למיחש לחדא מינייהו חיישינן ואע"ג דהאידנא ליכא למיחש בהני חששא ולא לחזיר שהיא (רצה) חד מיניהו ואנן מיעוטי אנן • ואיכא דוכתי דשביחי ואכתי באיסורא דרבנן קיימא • ועוד שהרי לא עמד ב"ד לבטלה דקי"ל (רצו) כל דבר שבמנין צריך מנין • ירושלמי (רצז) בסנהדרין פרק דיני ממונות בזה"ז מהו ר' ירמיה סבר מימר למימר במל דבר במלה גזירה ר' יוסי סבר מימר לעולם הגזירה במקומה (עומדת) עד שיעמוד ב"ד ויהזור ויבטל (רצח) ומיהו לא בעי גדול בחכמה ומנין) כיון דבטל דבר • והכא לא עמד ב"ד לבטל והגזירה במקומה וקי"ל כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו • (רצט) והתמאה מחלוקת בני בבל ובני א"י אנשי מזרח מתירין ובני מערבא אוסרין אותה (ש) מפני חלב שחלבו א"י ואין ישראל רואהו ואין בידינו מנהג ואיסור איני רואה (שא) והמחמיר תע"ב ג) ירושלמי חלב למה אסור אריב"ל משום הערובת חלב בהמה טמאה רב אסי אומר משום גילוי ויעמיד משום ארס העומר דאמר מר ג' מיני ארס הן כו' ומשמע (שב) דהיינו פ' דקאי ביני נפפי דגמרא בגבינה ונבינה וחלב אסור משום גילוי (שג) ור' ירמי' דאוסר משום דא"א בלא צחצוח חלב כלומר דאסור משום גילוי דהיינו ארס דביני נפפי והאומר (שד) מי חלב ומי רגלים אסור משום ולא תאבל הנפש עם הבשר מזעה הוא דחלב דפריש מותר ואפי' בחלב (שה)דמהלכי שתים משא"כ בדם והאוכל גבינות הא"י היום (שו)עובר אדרבנן ומקרי עבריינא ופורץ גדר ישכנו נחש • אבל מותר לשאת ולתת בהן כדנרסינן בירושלמי (שז) במרובה ובשבועות פ"ו ב"ד שאסור ד"ת אסור לעשות בו סחורה הרי חמר למלאכתו הוא נדל והרי גמל למלאכתו הוא נדל • (שח) ר' הונשיא נסיב יהיב בהדין מוכוח • ר"פ נסב ויהיב ובהדין חלתותא • וגרסינן התם צייריי עופות וחגים שנזדמנו להן טמאין מוכרן ר"א אף מי שנזדמנו לפי דרכו ליקה

נתיבות שמואל כמ) ירושלמי ע"ג פ"ב ה"ז : נ) ירושלמי ע"ג פ"ב ה"ח ומס' ט' בסס ריב"ל משום גלוי ור' ירמיה למר משום תעמודות :

שער החדש

המס מייבי בעובד כוכבים ואס לומר דסיס נורס בגירסת הרמ"ם סס בפ"ג סי' ס"ל ובכ"ן סס לע"ג סס עכו"ס דק ס"ג לוקמין בזיעה בכל מקום ואין חוסכין כו' וכ"ס בחי' הכסב"ח סס וכ"ס דעת הרמב"ס ס"ס מבל בתמת לבינו נורס כלן חות רע"ח ובפ' גיד חות קפ"ח לוקמין בזיעה מן הס"י כו' ס"ב מלי דסיס מייתי : (רעמ) הלולמן ליכא למיחס כו' • ליכא לפרס דקלי על החלב דסס מסיק לקמן דפירשת בעלמא חות חלת דקלי על בזיעה וכ"ב הרמ"ם סס בסי' ס"ח וכ"ב הרסב"ח והכ"ן וכ"ס ביו"ד סי' פ"ו סעיף ב' : (רפא) דסתם כליהם ס"ג עיין לעיל ה' גיד חות ק"ל : (רפב) בקורט של חלתית עיין לעיל חות ל"ב בחלק הזה : (רפג) דתמר שתולח מפני מה כו' כל"ל וכ"ס במולין סס ובע"ג ל"ח ס' : (רפד) שאל את ר' יהושע כו' ע"ג כ"ע ב' : (רפה) שמעמידין לותה בקיבת עגלי ע"ג כו' כל"ל : (רפו) כשרה מן הטריפה כו' • בפ"ק דבילה ס"ח ובפ"ב דע"ג ס"ז ועיין בבאור הגר"ח ביו"ד סי' פ"ח ס"ק כ' ובדברי מגומגמים לה לת סיס ט"ס בדבריו יעו"ס היטיב : (רפז) בקיבת שחיטת א"י כו' • עיין בירושלמי שס ושם דר' חייא בר חבא תסר בקיבת שחיטת א"י יעו"ס היטיב : (רפח) ושמואל לת סו"ל לומר בעור קיבת כו' כל"ל : (רפט) ותניא נמי קיבה שבשלה כו' • מילון ק"ט ב' : (רצ) להסיה מסיס לתכומה כו' • וי"ל דרס"י ז"ל סל דהך מרי בבי במלת חיכנו ותת דתר' חלוק בין קולס מזרס למתר מזרס סייני בקיבת נבלה שינקה מהכשרה דקולס מזרס כוי כנופה ולמתר מזרס לת כוי כנופה תמנס לת מסוס דסוי פירשת בעלמא דק דסוי ככנוס בקערה לכן כשרה שינקה מן הטריפה לססורה ועי"ס בתוס' ורמ"ס ובמי' הכסב"ח ובמה"ח בית ב' סער ג' ובר"ן • לפל עיקר דברי רבינו בגוויס על הירושלמי הכ"ל ועיין לקמן בס' סיטיב בחלק ג' מס"כ בזה חות ל' : (רצא) דתיסורי הנאה שרי פירשנוהו והלכתא שרי פירבינו כו' • עיין ע"ג ל"ד ב' : (רצב) להעמיד בקיבה כו' • עיין ביו"ד סי' פ"ח סעיף ו' וסי' פ"ז סעיף ט' : (רצג) מסוס חלב שחלבו כו' • כ"ס דעת רס"י בע"ג ל"ה ה' ועיין בתוס' שם ועיין לקמן חות ס' (ותבואר להות גורס ר' ירמיה עיין על סניליו בס"ס) : (רצד) נותנין חותו בתוך כו' • עיין ע"ג ל"ה ה' בתוס' סד"ה חלת קתני כו' יעו"ס : (רצה) הד מיניהו מן מיעוטי אנן ואיכא דוכתי כו' כל"ל : (רצו) כל דבר שבמנין כו' • בילה ס' ה' וס"ג ועיין ביו"ד סי' קמ"ו סעיף ב' : (רצז) בסנהדרין פ"ג ס"ס וכבי ליתת התם עייב בזה"ז מהו ר' ירמיה סבר מימר בתל דבר (כ"ס נוסחה דבינו) בתלה גזירתת ר' יוסי סבר מימר לעולם הגזירה במקומה עומדת עד שיעמוד ב"ד אחר ויבטלה עכ"ל ועיין בסביעית פ"ד ה"ב ועיין בס' טופר מ"ג לות כ"ס : (רצח) ומיהו לת בעי כו' • ס"ל כדתת בהלב"ד בפ"ב מס' ממרים ולת כדעת הרמב"ס סס : (רצט) והתמאה מחלוקת כו' • עיין בית ב"ק בדפריס שבין בני מ"י לבני בבל ועי"ס לות יו"ד ועיין בהגמי' פ"ג מהמ"ת לות ו' בסביעית בסס רבינו שהביא בסס הירושלמי דבפת לאסור התמאה ועי"ס ולפנינו לת גמלת כן בדבינו : (ש) מפני חלב שחלבו כו' • עי' לעיל חות רל"ג ועיין בית ב"ק בדפריס פ"ק ס"ג ועיין בהגמי' פ"ג מהמ"ת ולין יבחל לותהו יעו"ס לתמס בדס"י ע"ג ל"ס ת' מבוותר שחלב בחלבו מ"י ולין יבחל לותהו כות החסס מפני חלב עמת ועיין בהגמי' פ"ג מהמ"ת ולין יבחל ב'ועיין יו"ד סי' קמ"ו סעי' ת' ועי"ס:(שא) והממחיר תע"ב:בתס"ת בית ג' סער ו' וביו"ד סי' קמ"ו סעיף ג' ועי"ס היטיב ומס"כ בסס הילולמי • כות בתרומות פ"ה ס"ג בסת פ"ק ס"ד ע"ג פ"ב ס"ה ועי"ס היטיב: (שב) דהיינו פי' דקלי בזיו לתפי דגמרת כו' כל"ל וכל"ל בחות רל"ג • ועי"ס ל"ס ב' וזהו פי' התוס' סס ע"ת בד"ס לפי סס"ת כו' ועי"ס היטיב וכ"ס בריטב"ת סס : (שג) ור' ירמיה דתוכר כו' עיין לות רל"ג דרבינו נורס ור' ירמיה : (שד) מי חלב ומי רגלים כו' • עיין בתס"ס פ"ת דחולין סי' ל"ת ועיין בב"י ריב סי' פ"ת מס בתבית ת' רשב"ת בסס רבינו ועי"ס ביו"ד סי' פ"ת סעי' ס' : (שה) דמהלכי סתים כו' • עיין בתוספות ס' ת' ויו"ד סי' פ"ת סעיף ז' תבל לת ילעטו מתי לתים מתדס לבסתם ותת בתדס תוכו נוסג לתסור תבר מן סחי ולת לתסור נבלה עיין ביו"ד סי' ע"פ סעיף ת' בס"ס דלכל סיותר לין בו תלת מ"ע מבס"ב דבר בים בו לתסור תמ"ס ועיין בבטרוזו ו' ב' וע"ש לקמן בסעיף ח"ס מס' סחיטת יעו"ס בחות קס"ג : (שו) עובר מדבינו ומקרי כו' • ועיין בי"ד סי' קמ"ו סעיף ב' יעו"ס היטיב ובב"י : (שז) במרובה ובשבועות פ"ו ס"ת כל דבר שתיסורו ד"ת אסור לעשות בו סחורה וכל דבר שתיסורו מדבריהן מותר לעשות בו סחורה כל"ל • ועיין תוס' ב"ק פ"ב ד"ה לת יגלל כו' ובהוספת פסחים כ"ע ת' בד"ה תמר קרת כו' : (שח) ר' הונישת נסיב ויהיב בהדין מוכוח ר"ס נסיב ויהיב בהדין תלתותת ונרסינן כו' כל"ל • ורבינו מפרש לה להמוכוח ותלתות הוא של ת"י מנחסרין בתכילה ולת בהגלה כמבואר בע"ג כ"ע ב' ל"ה ב' וס"ס נבוכ של ת"י ועוד דהוא דבר שתיסורו מדבריהם ועיין בתמ"ס פ"ת מהמ"ת כי"ז ועיין בס"ך סי' ק"ז ס"ק י"ד ובתוס בהלבע בזה הספני מסס לפרש פי' זר ורתוק יעו"ס ועיין בתוספתת שביעית פ"ח יעו"ס היטיב ובבן ועיין

ליקח ומטר ובלבד שלא תהא אומנתו בכך וחכמים אוסרין (שם) וקי"ל בחכמים אעפ"י שאין אומנתו בכך ונזדמנו לו (שי) אסור ליקח ולמכור בהן לבתחלה • ואלו שנושאין בסחורתן כותלי דחזירי (שיא) והנושא והנותן בחלבים אסור • וכ' גאון (שיב) מאן דחי"ל עיזא וחלבה ושחטה ואשתכח טריפה אסור למיכל מההיא חלב

שער

ועיין בת' סרמב"ן סי' קע"ג : (שם) וקי"ל כחכמים לעפ"י כ"ו • זכ"כ הה"מ ע"ה מסת"ח ישו"ם וכ"ה בב"י סי' קי"ז ישו"ם היטיב : (שי) מאסור ליקח ולמכור בהן כו' • דווקא ליקח ולמכור הוא לאסור אבל מזדמנו לו בעלמא שרי עיין ס"ך סי' קי"ז ס"ק ו' מה שמביא בשם מ"ע והן הן דברי רביעו : (שיא) והנושא והנותן בחלבים אסור כו' • לכאורה הוא תמוה דהא סתיר הכתוב אבל בהדיא לכתיב ועשה לכל מלאכה וכ"כ הרמב"ם בפירוש דברי וכ"ה ביו"ד סי' ס"ה • ואולי אפשר דרביעו ס"ל דאיסור הסמוכים חיטו אבל מדבריהם ולכן גם בחלב אסור עיי"ש במל"מ להלוי זה בזה • ועוי"ל דרביעו ס"ל דלא סתיר הכתוב רק בהנאה הלריכה לו לאדם אבל לא לעשות בזה בעצמו ובעלמא ואולי ים להניח בחלבם וקלי מלעלה מכותלי לחזירי וס"ל בכה"י שהוא בעלמא ק"ס ד' יעו"ש היטיב (ודע דלפי מש"כ הע"ז שם ס"ק ל' בעזרת אל חוק לעמו מסר •
השלמתי חלק הכשר הבשר •

ולתעב נפשם אסר עליהם אימר :
בעשירי לחדש אחד עשר :

שער שני

הלכות שחיטה הנחלק לג' חלקים

הראשון שוחט אדם • השני שוחט סכין • השלישי בנשחט והוא סידר לו' סדרים הראשון הכשר שחיטה עצמה • השני הכשר הבשר מאיסור דם וגיד (א) וחלב ובב"ח • השלישי מחוסר זמן שאינו ראוי לשחיטה • רביעי על הטריפות שאינן ראוין לשחיטה • חמישי סימני בהמה חיה ועוף הנשחטין • ששי כסוי הדם :

הראשון שוחט אדם • (ב) הכל שוחטין ושחיטתן כשרה חוץ מחש"ו שמא יקלקלו את שחיטתן וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשרה • (ג) ופרשנו בגמרא בו' דרבים הא' (ד) בחולין שנעשה"ק ולא אצטרוכי לן לפרושי אליבא דהלכתא• הב' והג' פירשו אביי ורבא בכותי לאביי בישראל עע"ג מותר לבתחלה לרבא אפילו יוצא ונכנס ואע"ג (ה) דתניא כוותייהו ליתא (ו) כדגרסינן א"ר חנן א"ר יעקב בר אידי אמר ריב"ל משום בר קפרא ר"ג וב"ד נימנו וגמרו על שחיטת כותי ואפרוחו (ז) ואפילו ישראל עע"ג קבליה מיניה ר"ז ואפי' רב אמי ורב אסי דאכלו אחר נזירה חזרו וגזרו עליהם דר' יצחק בר יוסף שדרי' ר' אבוהו לאתויי חמרא מבי כותאי אשכחיה ההוא סבא א"ל (ה) אין כאן שמורה הלך ר"י בר יוסף וסיפר דברים לפני ר' אמי ור' אסי ולא זזו משם עד שעשאום נזכרים נמורים וכן הלכתא ודין כותי הכי כתב ר' אלפס (ט) פ"ק דניטין• (י) ה"ד פרשה רב אשי בישראל מומר הכל שוחטין ואפילו ישראל מומר לאכול נבלות לתיאבון וכדרבא דאמר רבא מומר לאכול נבלות לתיאבון ישראל בודק סכין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו ואע"ג דעלתה בקושיא בכולן ששחטו הלכה כרבא (יא) דהא מסייע ליה מתניתן דלקמן הכל שוחטין ואפי' כותי ואפי' ישראל מומר ומסקנא מומר לאותו דבר ושנויא מומר לע"ג וכדרב ענן (יב) ליתא דהא איתותב ועוד דקי"ל דחמורה ע"ג שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה (יג) וה"ה לחילול שבת בפרהסיא (יד) ומדרב ענן ליתא לשנויא דשני' מעיקרא שנויא היא והלכתא כרבא ומומר לאכול נבלות לתיאבון מותר לאכול משחיטתו וה"ה מומר לאכול חלב ודווקא בדק אבל לא בדק לא דמטרח לא נטרח ואיהו נמי לא מהימן ואם לא בדק (טו) ונמצאת סבינו יפה מותר ואי ליתא (טז) לסכין אפילו אחרים רואין אותו שחיטתו פסולה ודווקא להיאבון (יז) אבל להבעים מועד לנבל הוא ואפילו נמצאת סבינו יפה אסור והיכא דאחרים רואין אותו (יח) אית מ"ד שחיטתו

שער

(א) **וחלב** וכב"ה כו' כל"ל : (ב) סכל שוחטין כו' ויש מיקין : (ג) ופירסו בגמרא בו' כו' כל"ל (ד) בחולין בעעבו עעו"ק ולא מלטריכו לן כו' הטעם נפי פמיו נוסג בזה"ז ה"ב ר"ל לפי שבבר כ' הטום' סתם בד"ם סמת יעע כו' ובד"ם לעיתי כו' דמיירי בבמה מ"ב סתידת דמסרו בבמות לא סייך זה (ודע דיש לעיין על שע"ז ביו"ד סי' ח' ס"ק ג' שכ' דטמת בתיקדשין בעינן לבתחלה סבין מרוסף ובדיעבד לף בסכין קצר כל שהומר בדי לי שלא נעעתי כשר יעו"ש ובמת חיטו כן רק בעמת בתוקדשים לבתחלה לא יסתוט לף בסכין מרוסף ובדיעבד כשר בסכין מרוסף מה מתר בדי לי שלא נעעתי יעו"ש היטיב הן מתת דיכול להיות דבתומר בדי לי כשר לף בסכין קצר תבל לסתיר לבתחלה בסכין מרוסף זה לא ניתן להתתר ועיין בהרמב"ם פ"ח מה' פסולי המוקדשין ה' ח' וב' יעו"ש היטיב ובמב"ם בסס : (ה) דמעיקר כיתייהו כי' בס ג' ב' : (ו) כדגרסינן ת"ר תין בסכין קצר כו' : (ז) ולפי' ובבלל עע"ג כי' בס ו' ח' : (ח) תין לתן בומני תורם הרך כו' כל"ל : (ט) פ"ק דניטין • רמז ת"י וכס גרמ"ם סי' כ' וב"ח דחולין סי' ז' ובמב"ח בית ח' שער ח' יבי"ד סי' ב' סעיף ח' : (י) ה"ד פירסה רב אשי כו' כל"ל וה"ל הדרך הרביעי פי' רב אשי כו' בס ג' ח' : (יא) דהא מסייע לי' כו' בס ד' ב' : (יב) ליתא דהא מיותב כו' בס ה' ח' : (יג) וה"ה לחילול שבת כו' בס • ובי"ד סי' ב' סעיף ה' וכי' קי"ע בעיף ז' : (יד) ומדרב ענן ליתא ביישיי דבני משיקרא מעייין כו' כל"ל• ומש"ב רבינו וה"ה מומר לאכול נבלה כו' מבואר דה"ל כהרמב"ם דמומר לשחר עבירות לתיאבון לריך בדיקת סכין עיין ביו"ד סי' ב' סעי' מתכוין להבעים כו' ומיהו אם שחט ואחריס רואין אותו מתחלה

שחיטתו כשרה ומסתבר כיון דמועד לנבל הוא ה"ה בשחיטת כותי וא"י דאפי' ישראל עע"ג פסולין וע"כ ל"פ (יט) רב אחא ורבינא במומר להכעים ח"א מן הוא וח"א מומר הוא ה"מ לעניין י"נ ולענין מוריד ופליגו במומר לד"א אי הוה מומר לדבר אחד או לא אבל במומר להכעים דכ"ע מומר הוא לאותו דבר (כ) כרשע דחמם שהוא רשע לעדות ממון • החמישי *) פריש רבינא כל המומחין אעפ"י שאין מוחזקין שיודעין בו שיודע הלכות שחיטה אבל אין יודעין בו שיודע ה' שחיטה לא ישחוט ואם שחט בודקין אותו (כא) אם יודע הלכות שחיטה מותר ואם לאו אסור דל"ל רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן • הששי לישנא בתרא דאמר ה"ק הכל שוחטין בל המיהוקין שוחטין מוחזקין אעפ"י שאין מומחין כגון ששחט לפנינו שתים ושלש פעמים ולא נתעלף אבל אם לא שחט ב' ג"פ לא ישחוט ואם שחט ואמר ברי לי שלא נתעלפתי שחיטתו לאכול משחיטתו ואם לאו אסור ופרכינן ה"ד אי דידע ביה דנמיר ל"ל ראה אי דידע דלא נמיר פשיטא אלא דלא ידעינן אי נמיר אי לא נמיר לימא רוב מצויין א"ש מומחין הן מי לא תניא מצא תרנגולת שחטה בשוק חזקתו שחוט ש"מ מתתא פסיקתא הכי היא • ועוד דר"נ קאי כוותיה דאמרינן (לד) אר"נ ב"י לא דב"ע רמא"ש מומחין הן ובבית כ"ע ל"פ וכו' • והלכך היכא דשחים ולא ידעינן אי נמיר אי לא אע"ג דאיתא קמן א"צ למבדקיה (לה) והא דאר"י א"ש כל מבח שא"י הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו ואוקים כגון ששחט לפנינו ב' ג"פ דווקא דידעינן ביה דלא נמיר ואע"ג דמוחזק אסור דיזמנא דישהה וידרוס ולא ידע אבל אי לא ידעינן ביה אי נמיר אי לא קי"ל רוב מצויין א"ש מומחין הן • ודק"ל לרבינו*) הא דקי"ל בהמה בחיי' בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה (לו) כיון דרובא דאורייתא אזלינן בתר רובא ובבשרות נשחטה ומסתמא מיעוטא לחזקה ל"ל דכיון דרוב מומחין הן ליכא חזקה דאיסורא וליבא למיסמכינתו אהדדי דהא בתר שחיטה (לז) אזלא חזקת דאיסור אמ"ה דאי בתר שחיטה אשכחן חזקה הל"ל סמוך מיעוטא לחזקה אלא השתא דנשחטה ל"ל הכי •

יאיצטריך

שער החדש

ועד סוף ומעלמא סכינו יפה מותר לאכול מסחיטתו כו' יש"ם סיעיב מבואר שתמיד בעי מיחש יסתלל עע"ג ורואה שסחט יפה נס לריך סכינו בדיקה לחברי(ולפניו י"ל דלא מסני בדיקה דדילמא פגם בבוהק אם לא שחברים רלו מבדיקת הסכין עד סוף הגמר שחיטה שלא פגמו) ובתה"ת אם הביא מהחלה לאחור בחומר להכעים בחחר עע"ג ומיסו בדיעבד הכשיר וכוב כ' וז"ל ומיפשר לחפילו בדיעבד ובאחרים רואין מוהן שחיטתו פסולה דהא לכ"ע מומר לאכול מלב חין מקבלין ממנו קרבן על המלב כו' דמומר בדבר ת'להכעים הרי הוא לאותו דבר כחומר לכל התירה כולה והרז"ה התיר ונראה מדבריו שאפי' לכחחלה מוסרין לו בבדיקת הסכין ובאחרים רואין מותו ואינו כ"ל בחמ"כ ועוד כ"ל דאי' מדחמן הו הכל טוחטין ובכל טוחטין ולעולם טוחטין (ע"ו ב') ומקשינן עלי' הכל טוחטין והא חנה לי' בריחת ומוקמה לבא הם (י"ז ב') חדא בכיתי ואחדא בישראל מימר ואם אי' חמאי לא מוקמינהו במימר חלוויהו חדא בחולה בפלות לחיחבון ואחדא בחולה לאכעים ח"א מסתע לכאן לא מסוס דטוחטין קאתי למסתע לכחחלה יש"ם סיעיב העתקתי דבריו בקלחה והעולה מזה דלעתו בתה"ת אלא להכשיר אף בדיעבד ולכל הימר אף בבדיקת הסכין ובאחרים עע"ג לא אבי לכחחלה רק בדיעבד והעתקתי כ"ז לפי שהעור העתיק בקלחים בסי' ב' דלעתו ז"ל לכן כתבתי זה דלא הניר בדיעבד רק היכא דבדק הסכין וג"כ באחרים רואין לותו ובהיות כן מנ"כ בחי' ובתה"ת להחיר במומר לחיחבון בחחרים עע"ג עיין לעיל אות ע"ז היינו כ"כ ע"י בדיקת הסכין בסוף אבל לא בלא"ה כן ים ליישב דבריו וזה מותר אף לכחחלה (ומנ"כ הב"י שבתה"ת הביא בשם יחי' לדבריו היינו ר"ל אלא להחיר לכחחלה באחרים עע"ג וע"י בדיקת סכין אבל להחיר בדיעבד לזה לא הביא בשם יחי' ותלמיד גרסה שלעתו להחמיר בזה) ובזה מבין לעת לדבריו ג"כ דהמכשירין בעע"ג מיירי בבדיקת סכין ג"כ : (יט) רב אחא ורבינא כו' בע"ב כ"ו ב' סוריות י"ת ת' : (כ) כרבע דחמם כו' אך המיון לא נהלם לי יפה לכחורה דמחי חיכפת לנו שחינו נאחן מ"מ הא לחו לחעדותו סמכינן רק באחרים רואין חותו ששחט יפה ונס הסכין נבדק ע"י ישראל כשר ושוב הא רבע דפסול לעדות כשר לבחיקה כמבואר ביו"ד סי' ב' סעיף ו' וע"ל דמומר לאותו דבר גרע טפי ואף בפ"ת נעשה מומר וכתב"ה הש"ך בס"ק ט"ז והכי מיירי דבינו רחי' דכתו לעניין עדות אלא בפ"ת נעשה רבע דחמם ופסול לעדות אף ה"ל מומר לאותו דבר לאותו דבר (ודע דהרמב"ח הכריע בחי' לאוקי הכ"ל דהכתיב לאו מין הוא יש"ם ומינו דהכי"ף שם בע"ג והרמב"ם בפ"ד מה' רוצח ומזיק נפש ה"י וביו"ד סי' קי"ח סעי' ב' פסקו דהוא מין יש"ם ועיין בר"ן שם ועיין לקמן אות ל"ג) • *)פרים רבינו כו' שם ג' ב' : (כא) אם יודע ה' שחיטה כו' בש"ם אי' אם יודע לומר הלכות שחיטה יש"ם ועיין בע"ז סי' ח' ס"ק ה' ובאלפס רמז חרפ"ע ובהת"ם סי' ה'

הטוחטת כני' רבינו אבל בתה"ת הני' כטוחט הש"ם שלנו : (כב) ואוכל מבעוכתא מאן ס"ל בדבינא כו' כל"ל • שפי כ' הכי"ף ז"ל יש"ם : (כג) יהלך ומלא שחוט חזקתו כו' כל"ל וכ"ה שם י"ב ה' : (כד) בי' ריעותא בסכין כלומר כו' כל"ל וכ"ה בכי"ף שם : (כה) חיסיר תמ"ה כו' כסיעתא דלם"י בילא כ"ה ה' ובחולין ט' ה' ועי"ש בחוס' בבילא סהסיגו עליו שם • וע"ע חוח ל"ז : (כו) ספק ריעותא לסיכים ול"ד כו' כל"ל : (כז) שהה ספק דרס כו' שם יו"ד ה' והקעם דיין דלימרע לי' שכין חוקעינן לחזקתו משה"כ הכא חמרינן כיון דל"ת חלל שחיטה מוחזק הן בוודאי שחט שפיר : (כח) ומסתבר דאפ כו' עיין ברח"ם סי' ו' שכ' ג"כ דלפילו לא רחה כלל ברי והש"ו רחה טוח שרחה מרחוק יש"ם : (כט) שבחנו מיבעי לי' חלא חסיחין כו' כל"ל • יש"ם ג' ב' : (ל) וכי חין חמריס כו' כל"ל : (לא) ודקאמר רבינו כו' והרא"ם שם כ' דדווקא דחוזל לעלמא חז ה"ל למיבדקי' חבל חי חיישת קמן לריך למיבדקים דכ"ם סיעת הגחונים דרוב מחמ"ה מכני לעיין דומיין לו לכחחלה לשחוט בלי בדיקה על סמך מיבדקינו בסוף וכ"כ הרא"ם בסי' ס' וכ"כ הרשב"ח בחי' ובתה"ת שם חבל דעת רבינו הוא לסיפך לכחחלה חין מוסרין לו לשחוט רק בדיעבד לעיין בה"ל בדיקה חף לחיחי' קמן לעיין זה מכני הא דחמחמ"ה וכ"מ שם י"ב ה' דזה מכני דווקא לעיין ליעבד יש"ם סיעיב ועיין בעור סי' ה' יע"ש לקמן : (לב) ל"ד כיון דס"ל רוב כו' כל"ל : (לג) דה"ר רחה ה' כו' שם י"ב ה' : (לד) מרגיב לא דב"ע בחמחמ"ה כו' כל"ל שם : (לה) וסח דחר"י ה"ם כו' שם ע' ה' ועיין חות כ"ה ועיין לקמן ח"ג חות ל"ה : *)לרבינו חלפס הא דקי"ל כו' כל"ל : (לו) דכיון דרובא כו' וה"ל ורובא עדיף מחזקה כדחי' יבמות קי"ט ב' וכו"ל בחילו נודע שנחמעט וחולה שפיר : (לז) חזקת לחיסור חמ"ה כו' חזיל לטעמי' לעיל חות כ"ה דבהמה בחזקת חיסור חמ"ה עומדת והספק כיון דבשחטה לפנינו ונעע"י בלא נשחט כהוגן מ"מ חפקא מחזקת חיסור חמ"ה (ומסתע לכחורה דס"ל דלא מחזקינן חיסור לחיסור אף ת"כ חיך יפרכם הסוגיה דבהמה בחי' בחזקת חיסור עומדת עד שיולע לך כו' שם ע' ה' כיון דחין מחזיקין חיסור לחיסור • ויש כחן חריכת דברים יחכ"ת) חמנם לטיעת המוס' דסיה קיימא בחזקת שחיטה זבוחה וח"כ חכתי לח נפקא חזקת חיסור שחיטה זבוחה • והנה מחמת קושית זו כ' התה"ת שם לבעיקר בדיקה בדאי קמן והבדק הבית כי' דסך רמת"ם ל"ד רוב חנח כל סמלויין מ"ם מומחין הן דחל"כ הת סמוך מיעוטא לחזקה ויוי ליה פלגא ופלגא כדחיתת יבמות קי"ט ב' יש"ם ועיין בחוס' בכורות כ' ב' בד"ה חלב כו' אבל דסכא חין לומר כן דסוח רוב הרגיל ומלוי מובח יש"ם • ומסתע לפי"ז דבכל מקום חמריט שפיר סמוך מיעוטא להזקה ועיין במסמרת הבית שם דס"ל דלרבנן ל"ת כלל סמוך מיעוטא לחזקה וסוגיח דסמעתח דיבמות חזלת חליבח דר"מ יש"ם

וארצשריך לברורי אי בעינן מוחזקין אי לא (לח) דהא רבינא ס"ל מומחין הן בעינן מוחזקין ורבינו אלפסי לא פי' אי הלכה כרבינא בלישנא בתרא או לא ומסתברא (למ) דהלכתא כרבא ואביי ורב אשי ורבה בר עולא דס"ל מומחין ולעלופי לא הישינן בדאמרינן במסקנא דשמעתא (מ) בולהד • כרבינא לא אמרי להך לישנא דאמרי מומחין אין שאין מומחין לא דוב מומחין הן להך לישנא דאמרי מוחזקין אין שאין מוחזקין לא לעלופי לא חיישינן הלכך מומחין ומוחזקין הן (מא) ואפי' ליתא קמן דליבדקיה בכשרה ותו גרסינן בראה א' ששחט ה"ד אי דידע דלא גמיר ליכא דמאשם"ה ש"מ דלא בעינן מוחזקין (מב) (והא דאר"י א"ש כל מבת שא"י ה' שחוטה אסור לאכול משחיטתו ואוקי בגון ששחט לפניו ב' ג"פ דוקא דידעינן ביה דלא גמיר ואע"ג דמוחזק אסור דומגין דשהה ודרס ולא ידע אבל אי לא ידעינן בי' אי גמיר או לא רוב מצויין א"ש מומחין הן ודק"ל לרבינו) והלכך אי משתכח חיותא או עופא ולא ידע אי אשתחיט שפיר בשרה דרוב מצויין א"ש מומחין הן ודווקא בעיר שרובה מבחי ישראל (מג) כדמוכח בפ' אלו מציאות אבל בעיר שרובה א"י לא • ודווקא דאשתכח בביתו דישראל אבל באשפה

שער

סיעיב • עוד חילק סס בשמע"ב חילוק נכון כיון דסמעשקין מתעשקין לסולית לחותה מן סחזקה רק לים לפניהו ב' דבריס ל' רוב וח מיעוט ותלינן דוודאי סי' סמעשק מן סרוב וסוב ליכא כלל חזקה ועוד דע"כ ל"ת סאוך מיעוט לחזקה רק סתם ביצמות דסמיעוט סיה מתוך סרוב ומגרע כח סרוב דסמיעוט סמפילות סוא מתוך סלוב • לסרוב שתעברות יש בהן כחה מפילות דאין לומר דכלם מתעברות רק סרוב יולדות ומיעוט מפילות דז"ת דסא סרבה עקרות יש הלא ס"ק רוב יש דמתעברות ויולדות ומאותו סרוב יש מיעוט מפילות יעו"ש סיעיב • וסבה סחום ביצמות סס כ' לדידן מבשת ספיר ל"ח למיעוטא ועו"ש בד"ה מתוורתא כו' וכ"כ סחום' בקדושין פ' ח' ד"ה סמוך כו' וכן מבואר סס ברא"ם ביצמות סי' ח' למשת דס"ל ד"ה כלל למזקה במקום שים רוב כמנדו (וע"ע ברא"ם סיתן ע"ח בפ"ק דמולין דסס לא סביא רק דברי ר"ת) וב"מ דברי רש"י ביצמות סס ע"ב בד"ה ניחא כו' וכום' ד"ה ומזקה כו' ובדבב"ח בחי' כ' סס בתריבות וכ' כל דבריו שבמסמרת סביא יעו"ם סיעיב ובריעב"ח סס ובגמ"י סס (ומסמתי על העור בלחב"ח ומ"ב בחי' סרב"ח ביצמות סס שמרם"י מסמע קלת דכן סדין דכ"ע חתי יעו"ם לח סביעותי דתברכה מרם"י מוכח לסיפך) וע"ע ביו"ד סי' שע"ז סעי' ג' וסנס דברי רבינו ים לייסבן ספיר לף לביעת מסמרת סביא כיון דסמתעסקין מתעסקין לסולית תן סחזקה נכן מזלת סחזקה לגמרי מו מקעם סאחר לסרוב סוא נגד סמיעוט לגמרי ותין סמיעוט אמוך סרוב מו מקעם דכ' סחום' וסרמ"ם לסוי רוב סלוי מוגע ולף ר"ת מודם בזס וע"ע בחו"ח סי' שם"ז סב' וז"ל וק"ל נדול שסמת סאוך נאמין לו סאחר רפ"ק דביעין סילת סתמחזיק מיסירת תין ע"ח נאמן ותע"ג דרמחמ"ם ס"ת שמלאת סחוקה בסוגן מלא שא"י לח מומחה שחעם לחו לחי חמרו רבנן זיל בתר רובא ורמחמ"ם חבל במקום שנמנו לו בשר לאכול ולא פרע ביו"ם סאוך מאמין לו וסא קי"ל כר"ם כו' יעו"ם סיעיב חלמא דמחחת דמחמ"ם סרי ולא מאיך סמוך מיעוטא לחזקה ועיין בסג"ת פ"ק דחולין סי' י"ד סביאת רים דבריו שב סאו"ז וסיים וכ' ולסכי סמכיון נמי בחמיקה ובכהן סמקריב ובטבולת יום שחיה יודעת כו' וסוא מדברי סמרדכי פ"ק דמז חקע"ט ובמרדכי הביא סמ"ת שלי"ל שחיה יודעים כו' יעו"ם סיעיב וסוא תמיה מיניה לי שלחמת שהיה לא סיתה מכשלת ח"ע • ח"ו עיקר הני שהיה יודעת (וכמו שהיה לפיהו) וכמו שהוא בהג"ת וה"ל כגון שהוא שוטה שחיה שחיה יודעת וסשקחות מקקות חותה עיין בנדה י"ב ב' יעו"ם ופסוע • וע"ע בחוס' ניעין ב' ב' ד"ה ע"ת כו' : (לח) דהא רבינא ס"ל בלישנא בתרא דרחמ"ם ובעינן מוחזקין כו' כנ"ל : (לט) דהלכתא כרבא ואבוי כו' עיין צרח"ם סי' ו' שפקפק על ראי' זו ועיין חות מ"ע : (מ) כולהו כרבינא לא אמרי כו' כנ"ל ודהדור ג' : (מא) ואפי' ליתא קמן כו' יוכר גרסה דבנ"ל ואפי' ליתא קמן לבדקיה' מ"ת לא נמי בדיקה נחיתת רבינו שהיא לעיל חות ל"ת • ואולי ניחת דב"כ לפיהך הרי"ף והנחוגים דחוקא בליתא קמן נ"ל בדיקה • וזו הראי' סובא נ"כ בחו"ם סס • וכ"כ בחה"ת ושקיל סס ייתר במוחזקין מבחומחין דבחומחין לריך בדיקה לאחר שנחמת מבח"כ במוחזקין וכ"כ סר"ן וכ"ם ביו"ד סי' ח' וכ"ת מדברי רבינו לקמן חות מ"ח : (מב) ואח דאר"י כו' כל מה שחוקה בשני חלאי לפנה ע"ם ומיוכר וכבר נאמר זה בחות ל"ח : (מג) כלחובת בפ' ח"מ כו' ב"ת כ"ד ב' יעו"ם : (מד) ומסחברת דהלכה כר"י • וכ"ם הרמב"ם בפ"ד מה"ם ס"ח ותחום' סם ד"ה כי פליגי כו' מסמע דהלכה כר"ח בני סר"י הגליל וכ"כ בפ"ת כ' ד"ה שמלאן כו' ותמה סרשב"ח נחי' על הרחב"ם שפסק כר"י וכן חמה סר"ן סם במולין ותי' הכ"ת חינו

אסור כדנרסינן הרי שאברו לו נדייו ותרנגוליו והלך ומצאן שחוטים ר"י אוסר ור"ח מתיר ומסקנא בבית כ"ע ל"פ דשרי באשפה שבשוק כ"ע ל"פ דאסור כ"פ באשפה שבבית וכו' (מד) ומסתברא דהלכה כר"י ובדתי' ר"נ (מה) ורבינו יעקב דאמר אבדו רווקא דמאן דשחטו סבר ייאוש בעלים היא אבל מצאו אימר דבעה"ב היא ואוזקי' לא דייק לן (מו) מדתני רישא הרי שמצא תרנגול שחוט בשוק והא דקתני אבדו אורחא דמילתא קתני • וגרסי' נמי מצא (מז) נדי שחוט בין שבריא לציפורי והתירו וכו' ואתה מוצא בהלכה ד' דרכים הא' ידעינן דגמיר (מה) אע"ג דלא מוחזק מותר לשחוט לכתחלה ולעלופי ל"ח (מט) כדרבה בר עולא ורב אשי דפליגו אדרבינא • השני ידעינן ביה דלא גמיר (נ) אע"ג דמימה אסור לאכול משחיטתו מדר"י א"ש (נא) ואוקים שששחט לפניהו כ' ג"פ מ"ר הא אתחוק קמ"ל וקי"ל בוותיה ואית מרבוותא (נב) דאמר לית הלכתא כוותי' משום דפסק הלכתא כל"ק דרבינא דאמר מיחזקין אעפ"י שאין מומחין (נג) ולאו מילתא היא כדפרישית • הג' לא ידעינן אי גמיר אי לא (נד) לא אי מומחה אי לא לכתחלה לא ישחוט ואם שחט שחיטתו כשרה ואפי' אית קמן לא בדקינן דרוב מאש"ם ומוחזקין

החדש

מדוקדק כ"כ סכ' דלפי סחיות בסוק בלח מספק ס"ל נכ"ע דמסורין וז"ת דסא מבואר בחוספתא פ"ב דמולין וז"ל נמנפס מרנגולתו וכת ומלאה שחוטה נעובה בסמתו ובח ומלאה מחוגה כ"ח בסריס"ג פוסל ול"י מכשיר (ל"ל לסיפך) ת"ל נרמין דברי ר"ח בסריס"ג בסמלאה תוך סנים ודברי ר"י בסמלאה בספפס סמולח תרנגולת מחוגה בסוק וכן מי שנתן תרנגולתו לשחוט לח' מן סשוק וז"ו מה מיבי הולכין אחר סרוב עכ"ל למאי מסמע דזוה לכ"ע שרי ובחמת מב"מ מבואר דחיבו כן רק לכל"י מסור ורחיבי בחה"ת שסביאת הוספחת כן וז"ל נעובה לו תרנגולת ומלאה שחוטה בסוק בלא מספפ בחוגה לר"י בשלמא בחוגה לר"ח כשמלאה בביצים ונם סרמ"ם פסק כן בסי' י"ז וכ"פ בחו"ז סי' ס"ל • ונלפע"ד דנם רבינו מפרש לפליגי בתרתי כן בחספפ שבביצים וכן בסיק בלא מספפ וסוס בשוק בלא מספפ מחוגה דפסקו הלכה כר"ח בשריס"ג שם בפ"מ לסל בחספפ שבביצים כיון דלא מלינו פיסקא בזה מיולא בחלוקן בחר ר"י לסוא מלרי לסלמודא עפי ת"כ י"ל דגורם כני' שלנו בחוספחא וס"ל להחוספחא דשוק בלא מספפ כ"ע מיהו ואף לחזיון דסמ"ם פליג על החוספחא מ"מ יש סברת סיסק עליף מחספפ שבביצים ולכן כיון דלא מלינו פיסקא רק בשוק בלא מספפ י"ל לחספפ שבביצים לחמיר עפי מסיר • וסוב סתבונמי ולחיתי שעיקר הני' בחוספחא סוא כמו שהיא לפניהו וסיא שבריחת שסובא בס"ם (וכן ליין בנמלין רי"ב) וכ"כ לחם ניחת דבני' בחוספחא כמו שהוא בחה"ת ובחי' שרמב"ח ת"כ מחי סקשה על רב מסך בריחת דבמחלוקת שנויה ולימא לחת דס"ל כר"י לפיס שהו"ת לחנחי פליגי בזה ת"ו ככ"ע חתי ושת לחו' בס"ם דסמיהו לו מסוס שחיטה כר"ח בשריס"ג י"ל לחזיל שתם שבונית כיון סו"ת לפליגי חנחי בזה וסי' ס"ל לחספפ שבביצים וסוק בלא מספפ לעולם כשדדי ניסו לבל לחיבת לחמת חה"ת בין סוק בלא מספפ זה מותר לכ"ע וצין מספפ שבביצים לבל דברי שרמב"ם ת"ת ליסב בכך ועיין בחו"ז שם מייתי סחוספחא כמו שהוא לפניהו ומייתי שם בשלמות דסלכה כר"ח בני שריס"ג יעו"ם סיעיב ועיין במרלה ספיים בשקליס פ"ז ס"ג מ"כ לסרמב"ם לחסור מטום בשר שנחעלם מן העין יעו"ם וע"ע לעיל בס' גיד חות כ"ח ועכ"ג בזה : (מה) ורבינו יעקב לחמר כו' עיין בב"י בית"ד סי' ת' לחייתי דברי רבינו ובביתום : (מו) מדתני ריסא שרי כו' מכאן מסמע בחה"כ לעיל חות ח"ד דבשלמא בסיק מולה לביתו שרי ועיין בעור סי' ת' וייתר נרחה לע"ם סוא : (מז) נדי שחוט בין שבריא כו' שם בב"ח כ"ד ב' : (מה) שע"ב ללא מוחזק כו' מכאן מסמע לשיטתי' ל"ח בלל וחפי' לכחחלה מותר (ועיין לקמן בדין בני לח מסמע כן) וכן סובא בעור סי' ת' בשם רביעו : (מט) כדרבה בר עולא כו' עיין לעיל חות ל"ע מ"ב : (נ) חע"ג דמוחזק לחסור כו' כנ"ל : (נא) ואוקים שששחט כו' עיין לעיל חות ל"ם : (נב) לחחר לית הלכתא כ' ובחות סביאת מרבוותא לתייתי הרי"ף וסר"ח שהובא בחו"ז סי' הל' יעו"ם : (נג) ולאו מילתא היא כו' ר"ל דהא לחחר"י ח"ם מייתי בידעינן בי' ללא גמיר : (נד) לא אי מוחזק אי לא כו' כנ"ל • ומשמע מכאן דנם מחחת מוחזק לא יסחוט לכתחלה ולא כמבואר בחות ת' • והנה לעת רביעו דבזה לכתחלה לא יסחוט ואי שחט כשר בני בדיקה וכדלעיל בחות ל"ת וכן נעת סחו"ז ודייק הכי מלישנת דרש"י ז"ל ובחוס סתרתר הרש"ת על סב"י בחולין ג' ב' יעו"ם ועיין בש"ז סי' ת' ס"ק נ' (ועיין חוס' ד"ה רוב כו' וברח"ם סי' ה') ועיין בדרישה שהקשה נ"כ קושיית הרש"ת והש"ז ואי' דח"כ לא ח"ם וכולם כו' דהת בלוחם מומחים הי בבדיקה ול"ל לחרים עש"ג יעו"ם הלא כבר אי' זה החוס והרש"ת לנם לדידהו לא ח"ם הלי וכולם יעו"ם סיעיב לכן

ומחזקין הן (נה) כדפרישית • הד' יתעינן ביה דלא גמיר (נו) ואמרינן רואין אותו מתוחלה ועד סוף שחיטתו כשרה ואם לאו שחיטתו פסולה מר' חייא בר אשי א"ר ראה א' ששחט אם ראהו מתחלה ועד סוף שחיטתו כשרה ואם לאו שחיטתו פסולה ואסקינן דידע דלא גמיר וכגון ששחט לקמן הד סימן שפיר דאמרינן האי איתרמויי איתרמי ליה ואיתך שמא שהה שמא דרס ולא מתכשרי אא"כ ראהו מתחלה ועד סוף הכא הלכתא • (נז) ונשים ועבדים שיודעין הל' שחיטה שוחטין (נח) לכתחלה דתנן כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בנשים ובעבדים ובטמאים ובלבד שלא יהא טמאים נוגעים בבשר ואפ"י שאין אחרים רואין אותן חוץ מחש"ו דאפי' דיעבד שחיטתן פסולה ואם אחרים רואין כשרה דיעבד אבל לכתחלה אפי' אחרים רואין אותן אין שוחטין כדנרסינן (נט) שמא קלקלו לא קתני • אלא שמא יקלקלו אמר רבא זאת אומרת אין מסרין שוחט

גתיבות שמואל ו) נרכות מ"ו ב' ר"ל מפ"ה בדיעבד מחיטתו כשרה דבשאר מלות יליף: ב) ירושלמי מכומות פ"ח ולימא הכא הלכה וכ"ק מפני הברכה:

שער החדש

דמסוס הפסולים דנקט בפ"ב קא נקיט לה ולא לאכחן סס רק עמא והכן • ולע לסכ"ו סי' ו' סביא בסס סכלבו לכסים סוחסות לעלמן ופי' הכ"י דלא בעי מע"ע ושו"ם ולפע"ד אם"ל דדוקא לעלמן לאמות ולא לאחרים משום דדעתן קלות וכן מלינו דומה לזה בכריתות י"ב ב' יש"ם סיעיד שים לעיין החידוש דאין מלאות סכיונין י"ל דמרחת היא וכשים עלליות ובודקות כל סכן כמו לחיתא בהום' דפסחים כ"ל וי"ל דלכן כתב הרב סס להחידוש אין הכשים סוחסות: (נט) שמא קלקלו לא קתני מפני הברכה: (ס) אבל יודע לסחוט כו' • דע דבזה ים לישות סוחת אמו"ר כתב דבקבן מומחה ולא מוחזק או מוחזק ולא מומחה לאסור לכתחלה בחע"ג אא"כ הוא מוחזק ומומחה יש"ש היכא ומשמע מזה הא אם לית מומחה ולא מוחזק אפי' בדיעבד לאסור וב"כ סם סס הסום' בסוסס וב"מ ליכא דסמ"י • והר"ן כתב סם דבמוחזק לחוד ואע"ג שוחט לכתחלה ואפ"י אחיו מומחה ועיין ברא"ם בחולין סי' ד' והכ"י העלה מדבריו דבמומחה לבד אף במוחזק לבד מוסרין לו לכתחלה בחע"ג ואם הוא מומחה ומוחזק אז כשר בדיעבד אפי' אין ת"ע • והכא אם סדקדק מהרא"ם דכ"ם במומחה ואינו מוחזק דמוסרין לו לכתחלה לשחוט בחע"ג יש"ם הכא מדברי הרשב"א אחי' מבואר דבמומחה לבד אין מוסרין לו לכתחלה אף בחע"ג יש"ם סיעיד וכ"מ מרש"י חולין ג' ב' וכן אם סבירא להי"ב אף במומחה ומוחזק אסור בדיעבד אם אחו בידו לבין עלמו אלא דעת סבה"ב הוא כן אבל מאמרת הבית פליג עליו וכן ראיתי באחי' סנהות אחתה בזה • גם הפסקי הרא"ם בסי' ד' מאמע דלא סבין כהגהת סד"א יש"ם סיעיד ועיין בפר"ח שמקשה אהרב דהוא פסק בסעיף ג' דאין מוסרין לגדול לשחוט בחולו ואחה ולא אחה סחק בסעיף ה' להמחבר יש"ם שלחק בזה ול"י קושיתו דאחם מיירי בשחם נדול שהוא יהוע לן שחולו מוחזק ואולו מומחה אבל כאן אידוע לנו שהוא מוחזק עדיף מפי וק"ל אבל לדינא אין לנוח מפסק הרב בסג"א יש"ם סיעיד (וע"ע בתוספתא ס"ק אחולין ומשמע דרק בדיעבד לומיא דסומת יש"ם סיעיד): (סא) בסוכה קטן סיודע כו' • סם מ"ב ב': (סב) כדנרסי' חרם כו' • חגיגה ב' ב' ום"ב: (סג) ואית מ"ד מדבר כו' • הרמב"ם כתב דשומע ואינו מדבר כשוחט לכתחלה (ואיירו ע"כ באחר מבדק) אבל במדבר ואינו שומע לא כתב דיסחוט לכתחלה עיין בהרא"ם סי' נ' ודברי מ"ד לא ידעתי מי הוא • ולאיתי להעתיק דברי הסו"ז בסי' הע"ל וז"ל סגיטו בפ"ק דתרומות חרם סדברו חכמים בכ"מ שאינו שומע ואינו מדבר כך הוא הדין בכ"מ שאינו שומע ואינו מדבר ואינו שומע ואינו מדבר כלל וכ"ש שאינו שומע ואינו מדבר זה אלם • זה וזה ה"ה כפקח לכל דבריהן • והלכך מדבר ואינו שומע • שומע ואינו מדבר • לכתחלה לא ישחוט • ואם שחם שחיטתו כשרה • ז) כדנרסינן בברכות מחלוקת בק"ש • אבל בשאר מצות ד"ה יצא • ותנ"ה לא יברך ברהמ"ו בלבו • ואם בירך יצא • וגרסינן בתרומות חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה • השיכור והערום והאלם והסומא ובעל קרי ג) וגרסינן בירושלמי ערום ובעל קרי מפני הברכה (סג) ואית מ"ד מדבר ואינו שומע

שחט לכתחלה ולא גהיר • ועוף ובגל קרי אין שוחטין לכתחלה מפני הברכה (סד) והאידנא דבטלי למבילותיה בעל קרי שוחט לכתחלה ואפי' לדבוותא דאמרי לא בטלי למבילותי' אלא לד"ת אבל להפלה לא • ומפ' דמבילותא במתניא תליא מילתא בדגרסי' בירושלמי ואתינא לה (סה) בשער מילה (סו) ושיכור אית דמרמו ליה למכא ולכתחלה לא ישחוט ומפ' דמותר לכתחלה • וה"ה כשוחט בלילה ואבוקה כנגדו כדתניא*) שכור מקחו מקח וממברו ממבר • כללו ש"ד ה"ה כפקח לב"ד וחווקא שלא הגיע לשכרותו של לוט אבל הגיע ה"ה כשוטה לב"ד (סז) ואפי' דיעבד שחיטתו פסולה • ושוטה כדאיתא (סח) בפ' חגיגה היוצא יחידי בלילה והלן בביה"ק והמקרע כסותו • ותניא נמי איזה שוטה זה המאבד כל מה שנותנין לו • (סט) וקי"ל כר"י דאמר אפילו בא' מהן והוא דקעביד ליה דרך שטות • וקטן (ע) עד י"ג שנים ויום א' לזכר וי"ב ש"ש ויום א' לנקבה • תניא*) ר' הושיעא בר זעירא דמן חברייא זרק סכין לנועצה בבותל והלכה ושחטה כדרכה • ר' נתן מכשיר וחכמים פוסלין הוא תני לה והוא אמ"ל הלכה כר' נתן • והא בעינן מוליך ומביא שהלכה ובאה כדרכה • וה"ה (עא) אם יש בסכין כמלא צואר חוץ לצואר בהולך ולא הביא סני (עב) כדאיתא לקמן אלא דרבותא אתי לאשמעינן דאע"ג דליכא בסכין שיעורא • והבאתו מבה כוד שריא וחווקא זרק דאתא מכח גברא אע"ג דלית ביה כוונה • (עג) אבל נפלה סכין ושחטה אעפ"י שהלכה ובאה כדרכה פסולה • כדתניא וחבתת ואכלת מה שאתה זובח אתה אוכל • (עד) שחיטת עובד כוכבים גבלה ומפמאה במשא (עה) ואפילו אחדים רואין אותו ושחיטתו בראוי פסולה דלא גרע מכותי • גבלה אין איסור הנאה לא וקי"ל אסורה באכילה אבל בהנאה מותרת הדמ בר"י ופליג עלה דר"א דלא אמרינן סתם מחשבת כותא לע"ע ול"ח שמא מן הוא • דא"ר חייא בר אבא אר"י א"י שבח"ל לאו ע"ע הם • אלא מגזרת אבותיהן בידיהן וה"מ דלא שמעינן ליה דחשיב • (עו) אבל שמעינן אסור בהנאה ומפ' אע"ג דיי"נ מזפת נמרינן בראי' (עז) בפ"ב דע"ז ה"ם דסתם יינם של עובדי כוכבים אסורין בהנאה וסתם זבח מותר משום דנזרינן על סתם יינם משום תתנות ואפרוחו (עח) בהנאה בי"נ של עובדי כוכבים ולא למשוך בתרייהו דמשום חששא דיי"נ דהוא מיעוטא לא אפיר סתם לב"ע מ"ד אבנינות נ) ביה אינוקי לרבנן ומשום תתנות הוא דאסור כדאמרינן על יינם משום בנותיהן אבל הכא ליכא למיפר סתם דהא איכא הרהוקה מאיסור גבילה דאורייתא ופת נמי משום דלא אשכחן ביה ע"ג כדאשכחן בי"נ ישתו יין נסיכם ושלקות נמי משום ה"ם לא אסרו בהנאה • והשוחט לכותי אע"ג דשמעי' דחשיב מותר בהנאה (עט) דזה עובד וזה מחשב לא אמרינן דאר"י א"ש הלכה כר"י ועובדא נמי (פ) דההיא מייעא דאמר להו רמא ותרבא לדידן וכו' ומסתברא אע"ג דלא אביל מיניה ישראל *) כיון דשחיטה ראויה היא בעי ברכה בשחיטה וכיסוי דע"ג ל"פ נבי כיסוי אלא (פא) בשוחט לעבודת כוכבים והשוחט וחגבלה בידו דלא ראויה אבל ראויה בעי ברכה (פב) והיכא דשחט סי' א' ישראל וסי' אחד כותי פסולה אלא אפי' (פג) שחט סי' א' כותי וסי' א' ישראל שחיטתו פסולה שהרי נעשה מעשה טריפה ביד כותי והיכא דשחט כותי חצי קנה וגמר ישראל שחיטה ע"י שלא נעשה מעשה טריפה ביד כותי כשורה מידי דהוה אחצי קנה פגום • ואפי' (פד) למ"ד ישנה

נתיבות שמואל ג) ע"ג כ"ם ב' דגניוטת בי מיניקי לכנן מותרין בהנאה ומפרש נמפש ל"ד כ עיין לדוד עגליס של מומו עיר נשמעין לע"ג ומ"ם ס"ל דמותר בהנאה כיון דמיעוט הוא שלא לאכרו סתם בהנאה מ"ב ס"ה בי"ע של עובדי כוכבים אינו אסור אלא מחמת גזרה מפני בנותיהן ולא מחמת גבילה דאורייתא ולא מחמת נסכים דיי"ל דמיעוטא הוא :

שער החדש

לפי שאין יכולין לומר ולאמר ולאמרה ותניגן אתם שדברו חכמים בכ"מ שאינו שומע ואפילו מדבר הלה מסייע לי' יוכה לאמר ליה כללי כללי וק"ל עלה מפ"ק דחגיגה דתנן הכל חייבים בראיה חוץ מחש"ו מפ ס"ו ללמד בני ביעה ניסו לף מהם ללמד בני ביעה ניסו קמ"ל כדתנן אתם שדברו חכמים כו' אינו אסור ללמד לסמוכה דתנן במגילה י"ט ב' ככל בשרין לקרות אף מגילה חוץ מאם"ו וכאם ע"כ בשאם מדבר ללמ"ה למפ הולרך למעטו דאין נראה לומר לתנא קומה וקטן נקט ליה לאתרם (עיין בתוס' חגיגה שם ד"ה אתם כו') ואפ לילכ למימר דר' לא חייבי ללמ בשקום שאין להוכיח מן השמכה דמ"ל מאי מייתי פ"ק דחגיגה סיועתא לר' והשיא דחגיגה ומגילה קשיין מהדדי עפי וכשיא דכל היד דמפיק קמ"ל כדתנן אתם שדברו חכמים כו' אתם מדר' לדר' מייתי רחים עכ"ל מזכר (השתקתיו לפי שאינו בגמלא כ"כ) ומ"ב זכינו לטעמו של ר"ת שכוונה בב"י סי' ת' ותמש ע"ז מכך דחגיגה ב' ב' ולפי מש"כ לק"מ גם הב"ח כדאתן שם ובהגהותיו לרמ"ם יעו"ש ולפי מש"כ בתו"ז ת"ם בכל ועיין ברע"ב פ"ק דמרומות מ"כ ובכוי"ט שם שכתב ג"כ דהאי ללמ לאו לחמם סנר"ש בשוות אלי' שם כ' דמ"ם דיקן ס"ל דהאי כללא דווקא וכיינו דווקא דהיכא דנקטיה מלל שוקה וקטן ומ"ם מכך דיעמות לק"מ ומכך דחגיגה ג"כ לק"מ דהא שם בחגיגה מסקינן דחכמים מחכמת ולעיין שאתה בעיון דווקא שאינו שומע ואינו מדבר ומחתני' דחגיגה מיירי מסאתה ולכן בעיון דומיא דשופר וקטן ומכך דמגילה י"ל כדאיתא בירושלמי מסגירת ליסנא הוא דנקט יעו"ם סיועיב (ועע"ש בת"ח בחגיגה שם יעו"ם דכתב דהתם יש הוכחה לחתת דמיירי ללאו בר דעם הוא יעו"ם סיועיב) והכי"ם בתרומות שם קלי נמי בסיועת הת"ז יעו"ם סיועיב ועיין בירושלמי דתרומות שם דאיתא שם דשומע ואינו מדבר הכי הוא כשהוא כופף ואינו שומע סיועיב דשומע שומע אינו כפקח ועיין בתו"מ סי' כל"ה בעיף י"ז יעו"ם סיועיב ודע דבפרדס סי' ר"ו כ' בשדיא דווקא אינו שומע ואינו מדבר יעו"ם : (סד) והאידנא דבטלי למבילותי' כו' וכ"כ בת"ז ועיין מלדכי רים מולין בפס ס' מ"י יעו"ם וכבר נדמו מסלבם : (סה) בשער מילה יעו"ם סוף ח"ד אות פ"ו : (סו) ושיכור אית כו' עיין בת"ז שם ועיין ברמ"ם סי' ה' בתניי לדברי רבינו ועיין בתי"ז שם ולילה עיין לקמן אות פ"ח : *)שכור מקחו מקח כו' עירובין ס"ה מ' ועיין סי' מ' בעיף ח' בהג"ה : (סז) ואפי' דיעבד כו' היינו בשאין תאריס רואין אותו אבל לאעע"ג בשר כ"ה ברמב"ם פ"ד מה"מ ה"ה וכן בסכיתו כל הפוסקים יעו"ם : (סח) בפ' חגיגה כו' ג' ב' ועיין יכוסלמי פ"ח דתרומות ה"ת וכב"י בשע"ז סי' קי"ט מוכיר זה בירושלמי : (סט) וקי"ל כר"י כו' וכ"ה בת"ז שם ועע"ש בת"ז סי' תמב"ח ועיין בריש"ם סי' ד' וע"ש בחו"מ סי' ל"ה ובשמ"ע בב"י סי' קכ"ח וכו' יעו"ם : (ע) עד י"ג שנים כו' דברי רבינו מוכחים בב"י סי' מ' ועיין בת"ז שם כ' בזה דיש מכשיטים בפת י"ג ועיין בד"מ ובפע"ם סעי' ה' יעו"ם • *)כ' פוסיעת זעירא דמן חבריא כו' כל"ל מולין י"ב ב' ועיין בת"ז סי' ס"ב : (עא) פס

ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף בהא מודו מדגרסי' בפ"ב דחולין (פה) לא נחלקו אלא כגון ששחט מיעוט סימנין בחוץ וגמר בפנים · ולא קאמר כגון ששחט מיעוט סי' בחוץ וגמרו בפנים ש"מ בשרה לכ"ע אבל וושט אפי' שחט כותי ב"ש ומירק ישראל פסולה אפי' למ"ד אינה לשחיטה אלא לכסוף · וה"ג (פו) בהוספתא ישראל ששחט ומירק כותי שחיטה ע"י שחיטתו פסולה שחט בה שנים או רוב שנים שחיטתו כשרה כותי ששחט ומירק ישראל שחיטה ע"י שחיטתו כשרה שחט דבר שאינה עושה אותה טריפה ובא ישראל וגמרו מותר באבילה (פז) ישראל וכותי שחיו אוהזין בסכין ושחטו אפי' א' מלמעלה וא' מלמטה שחיטתו בשרה ובן הלכתא · (פח) השוחט בלילה ובן הסומא ששחט שחיטתו כשרה ואוקי כשאבוקה בנגדו אבל לכתחלה לא ישחוט שבא ד) ישחוט רב שחיט שחיטה בשרה כשאבוקה כנגדו שוחט לכתחלה כתנן לעולם שוחטין בין ביום ובין בלילה (פט) והשוחט בשבת ובי"ט אעפ"י שפתחייב בנפשו שחיטתו כשרה (צ) ואוקי בשוגג כר"י דאמר בשוגג יאכל למ"ש במוד יאכל לאחרים ולא לו · רב חנן בר אמי (צא) כי מורי רב דריש בר"מ כי דריש בפירקא דריש כר"י בשים ע"ה ש"מ ליח הלכתא בר"י הסנדלר אלא בר"י ומתבררא האי דמורי כר"מ (צב) דסתם מתניתין כר"מ במעשרות דתנן המעשר בשבת

בשוגג יאכל במוד לא יאכל וסתם מתניתין ומחלוקת דברייתא הלכה כסתם מיהו כי דריש בפירקא דריש כר"י ה) ורבינו אלפסי ותשובת הגאון דאייתי ראיה מרב אחא ורבינא דפליגו במעשה שבת וקי"ל (צג) כדברי המקיל ומעשה שבת דרבנן (צד) ליתא דא"כ תיבא מקשה ולמ"ד מעשה שבת דרבנן מ"ט דרבנן דפטרי ו) והא ר"י הסנדלר מעשה שבת דאורייתא ס"ל וכי פליגו אליבא דר"י הסנדלר פליגו ומסת' (צה) דאליבא דד"ה פליגו ז) דמ"ד מעשה שבת דאורייתא דכתיב כי קדש היא לכם אלא (צו) לר"י מחללין אמרת ולא לאחרים כלכתיב בסיפא דקרא כל העושה בו מלאכה ור"ש נמי דריש ושמרתם את השבת כי קודש היא בשבת היא קודש ולא בחול והאי דפריש מעמא (צז) דר"י ולא פריש טעמא דר"מ ור"י ח) משמע דשנוייא דשני ס"ל כר"י הסנדלר ואיצטריך ליה מעמא דר' יהונן למובת שחיטה שאינה ראוייה ומעשה שבת דאורייתא דאי הדרבן שחיטה ראוייה היא · וכיון (צח) דדריש רב בפירקא דריש בר"י משום ע"ה הלכה כר"י (צט) אבל בירושלמי נרסינן לישנא אחרינא שמואל כר"י הסנדלר רב כי הוה מורי בחבורתא מורי כר"מ וכר הוה דריש בציבורא מורי כר"י הסנדלר · אמר ר' שמואל בר ביזנא בר' יוסי בנו של ריב"ב ט) הוה לן דתני ר' ישמעאל בנו של ריב"ב כ"ד חיבון על ודונו ברת ושגגתו חטאת ועשאן בין בשוגג

נתיבות שמואל ד) ל"ל שמע ימליד ומס שחט שחיטתו כשרה וכשלמקוקה כו' עיין רשב"ם תו"ח ס"ד : ה) רי"ף שבת פ' כיצד : ו) עיין ב"ק ע"ח ח' : ז) כ"ל דר"ל לכ"ע מעשה שבת למוריותא רק כ"ח דרים למלויהו ור"ם ורבנן פליגי מליבא דר"ה : ח) ל"ל מפני שמיידי השמי שבר לא כר"י הסנדלר מיפרוך ליה כו' : ט) ירושלמי שבת פ' כיצד מיתא אמר ר"ם גר כרשבה כר' ישמעאל בר' יוסי בנו של ריב"ב כ"ד חיבון על ודונו ברת ושגגתו חטאת ועשאן בין דתני כו' :

שער ההדש

רמב"ם פ"ד מה"ש הי"ג ובפ"ח מה' פסולי המוקדשין הי"ב סכ' דהאי לסחיטה מתחלה ועד סוף יעו"ש ומ"מ כ' בה"מ דבכה"ג דהכא בכר וכדעת רבינו · ועיין תוס' יבמות ל"ו ח' וזבחים ל' ח' ובב"מ תוס' מ"ח ח' ובע"ז ע"ח ח' ובחולין י"ט ב' וקי"ח ב' מבואר בהדיא דכשרה בכה"ג יעו"ש היטיב) ובתוס' בכורות י"ג ב' ד"ה רב חמי כו' ועיין בב"ק ע"ב ח' ומ"ש שם בחי' שחנגי ה' ועיין בגרמ"ם פ"י מה' מומלה מוכלין ס"ב דכפוקי מספקא לי' אי יסתם לסחיטה מתחלה ועד סוף יעו"ש היטיב : (פה) לא כחלקי כו' חולין ב"ש ב' : (פו) בהוספתא ישראל כו' פ"ק דחולין ומ"ש בהוספתא שחט כותי ומירק ישראל כשרה ומתי כותי שחיטתו כשרה משמע דבדר שחיטתו עושה טריפה ומתי שחיטתו עושה כו' היא בהוספתא שחט דבר שאינה עושה כו' ס"ל כר' יוחנן דלעיל מסקנא לי' אי יסתם לסחיטה מתחלה ועד סוף יעו"ש היטיב : (פז) ישראל וכותי כו' ס"ל בחו"ז שם סי' ב' פסלו בזה ועיי"ש בהמרוגיס ועיי"ש בב"ח ותילו סוה מזי להו דעת רבינו לחלי הוו הדרי בהו ול"ע : (פח) הסוחט בלילה וכן הסומא כו' חולין י"ג ב' · ויש כלן ט"ס וכל"ל מבל לכתחלה לא יסחוט שמא לא ישמוע רוב (וכפירש"י שם) ואם שחט שחיטתו כשרה וכשאבוקה כנגדו שוחט לכתחלה כו' · וכ' המו"ז סי' סס"ה דמ"מ נרין היכדוק בסימנים לחתר השחיטה ומ"מ לכתחלה לא יסחוט שמא יפול שחיטתו ועיין בתה"ש סער ל' ובב"ן ועיין בסי' י"ל בזו"ד בס"ך שם בחיטבגן שמא יכהם ולא יבדוק מחי"כ ועו"ש היטיב וכן כך מסוכח קוביית הד"ח שסקסה למה לא יסחוט לכתחלה ושא לריך בדיקה מחי"כ יעו"ש בסעיו"ע חות ה' : (פט) והשוחט בשבת ובי"ט כ"כ חולין י"ד ח' : (צ) ואוקי בשוגג כו' שם ע"ו ח' : (צא) ח"ל מן בר מתי כי מורי רב למלמידיו מולי להו כל"מ כי דרים כו' כל"ל : (צב) דסתם מתניתין כר"מ בתרומות (פ"ב מ"ג) דתנן כו' כל"ל · ולע דהכ"מ וכן סרע"ב פי' שתם דבשוגג יאכל סיטו במו"ם ובמזיד לא יאכל לעולם וכן למחרים מותר במו"ם יעו"ם היטיב וסיטו כר"י ולא כר"מ · לבל מן מלה כן מבסוגיה דבילה י"ז ב' דלימבעיא להו עבר ואכל ובעי למיסבע מכך דסמבטל בשבת דבמזיד לחסור יעו"ם ודחי לישנא דשבת שתי וסתם משמע דכל הסוניא לזיל לי מיתר ביומי יעו"ם היטיב ובעי למיסבע מכך דבמזיד לחסור לחלמא דכר"מ משמע ובמזיד מוסרו בשבת ומתירו למו"ם וחם ניחא לחתי כר"י פשיטא דמוכח מן רחי כלל דע"כ ליסולא לשבת חמיר דחף בשוגג לא הוחר לו ובמזיד חף לחחריחא לחסור ותי בשבת ל"ת ח' דבשבת לו מבח דהמבטל בשבת בשוגג יחכל ובמזיד לא יחכל ומ"ד מרוייהו להתירא ברי חף במזיד וחף לדידים יעו"ם היטיב (וכ"מ בתה"ם בחולין פ"ק סי' י"ח דמייתי מכך סוגיא דמבטל בשבת לסיוע דהכלכה כר"מ יעו"ם היטיב) לבן נלפע"ד דבחמת נם הר"מ ורבינו מודו לסחם מתניתין כר"מ רק משום דחוסי פסקו דהכלכה כר"י לבן פי' לליבא דדיעה חבל מודו דהמשמה מחי כוותי' דר"מ בן נלפע"ד בזה וכן מוכח בחוס' כתובות ל"ד ח' ד"ה מבטל כו' ובניעין כ"ע ב' בד"ה המבטל כו' ובחים' חולין ע"ו ח' ד"ה המבטל כו' : (צג) כדברי המקיל כו' עיין ספסים ע"ד ב' וחולין ל"ג ב' (ועיי"ם בני הם"ם) הגה מה שהניח מכך דע"ג כ"ו ב' עיין לעיל ס"ק כ' ומה שהניח מסוסה כ"ם ח' וע"ג ל"ג ב' וע"ם ב' עיין בחים ע"ג ל"ג ב' ד"ה והלכתא כו' יעו"ם היטיב ומיושב הכל) ועיין לקמן

בשוגג בין במזיד אסור ומשמע דהירושלמי ס"ל הלכה כר"י הסנדלר· וכ"כ רבינו שריר"א ע"כ ל"פ רב אחא (ק) ורבינא אלא דמר סבר דאורייתא ומ"ם דרבנן · אבל תרווייהו ס"ל דאסור הלכך הלכה כר"י הסנדלר וכ"פ רבינו הגאון ז"ל ואי לא דמסתפינא מרבוותא הוה גרסינן בגמרא דילן כי דריש בפורקא דריש כר"י הסנדלר · ור' יהודא י) שעמא היא בספרא כי היכא דאמינא בההיא דכתיב (קא) בפרק במה מדליקין הלכות הקודש כרומה ומעשרות והקדש הן הן גופי תורה ונמסרו כו' שהיא מעות בספרים יח) ולישנא (קב) דבני מערבא הכי א' הלכות הקודש וחטאת והכשרות הן הן גופי תורה ונמסרו לע"ה הלכות הקודש דתניא אם אמר הפרשתי לתוכו רביעית קודש נאמן חטאת דתנן הכל נאמנין על החטאת הכשרות דתניא ועל כולם ע"ה נאמן לומר טהורים (קנ) הן והא בפ' מכשירין ובגמרא דילן (קד) תניא נאמן ע"ה לומר פירות הללו לא הוכשרו · ושעו הסופרים בין הכשרות ומעשרות ובהאי גוסחא נמי מעו והלכך הלכה כר"י הסנדלר לגי' הירושלמי ולגי' דילן כר"י והזרן מאן דפסק בשוגג כר"י ובמזיד כר"י הסנדלר משום דרב אחא ורבינא אליבא דר"י הסנדלר וליתא ואנן בותבין מאי דס"ל (קה) מה שכתבתי למעלה דרב אלפסי פי' כר"י הסנדלר נראה כי ט"ם הוא דהא וודאי בפ' כירה כר"י פסק והדין עמו דבתר דקי"ל דרב אחא ורבינא (קו) הלכה כדברי המקיל דפלוגתא דר"מ ור"י הסנדלר ור"י בשל סופרים (קו) וקי"ל דבשל סופרים הלך אחר המקיל ור"י הסנדלר ליתא ובר"מ לא פסק דר"מ ור"י הלכה כר"י אפי' בברייתא (קה) כדמוכח בפ' אעפ"י · ואע"ג דרב מודי (קמ) להו לתלמודא כר"ם ואשכחן (קו) סתמא דמעשרות כוותיה ליכא למיסמך עלייהו יב) (קיא) דהתם בפ' מי שהוציאו ל"ל האי כללא דר"מ ור"י הלכה כר"י מאי אמרת הך (קיב) סתמא דמעשרות הא אשכחן סתמא אהרינא בהשוחם בשבת (קיג) אליבא דר"י ואפי' לר' כדקאמר התם ונסבין חברייא למימר דר"י היא וההיא (קיד) דר' חייא בר אבא בפ' כירה דדריש כר"מ אימר דלא שמיע ליה דיוקא דסתמא דחולין למימר ר"י היא · (קמו) ועוד בעירובין דאיהו נמי לא ס"ל האי כללא דר"מ ור"י הלכה כר"י אלא פסין ס"ל · (קמז) ובפ' הגאונים הפרש בין הלכה למעשה ונראין (קיז) ור"י בן מגש לפירושם בפ' יש נוחלין (קיח) מעתה קורין טעות על הרב ונתברו במה שבירדו (קיט) ובשבת וביוה"כ אסורין באכילה ביומא ולמ"ש (קכ) בב"ש ומ"ש ר"ת דאפי' מבשל ל"ב בכ"ש ואיכא דאתמר אתמר ואיכא דלא אתמר לא אתמר ליתא והבאתי לי ראיה מהא דגרסינן (קכא) בפ"ק דשבת לא תמלא אשה קדירה עפסיות ותורמסין כו' ואם עשו בן למו"ש אסורים בכדי שיעשו והבא ליכא איסור אלא גזרה שמא יחתה בנחלים הלכך אתו ליה (קכב) איטורא בדבשיל דאורייתא בע' בכדי שיעשו (קכג) יג) כר' יעקב מדנקט ר"פ בב"ש בריש בריש מאותו המין במחובר לקרקע דאי איתא דבעי' בב"ש בסיפא הול"ל למיתני והא דתנן במכשירין מצא בה ירק למכר אם רוב א"י לוקח מיד אם רוב ישראל ימתין עד (קכד) כדי שיצא ממקום קרוב (קכה) התם נמי איסורא דאורייתא הוא באיסור תלישה והבאה מר"ה והוצאה מרה"י לר"ה ולפי דפירש (קכו) רבינו אלפסי גבי חלילי אא"כ ישהה בם"ש שיעור שיבואו ממקום קרוב משום ה"ט נמי איתא אלא דרש"י פירש יד) והיישינן לקולא (קכז) והמבשל לחולה בשבת מותר

נתיבות שמואל י) ל"ל טעות הוא בספרא כי היכא כו' : יח) ירושלמי שבת פ' ב"מ : יב) ל"ל ותמ"ל דהתם בפ' מי שהוציאו : יג) ל"ל שמסר כתן וכ"ל בתיסורא דרבנן לא בעינן בכדי שיעשו כרבינו יעקב והניח דתיה מבילה כ"ד ב' תמר כ"פ הלכתא תמ יב מתוהו המין במחובר בעינן בב"ם ותם מין מתוהו המין במחובר תוך התחום-מחובר תוך התחום מסור ולמה לא נקט בסיפא בהון לתחום נמי ימתין בכדי שיעשי מ"ץ בתיסורי דרבנן לא בעינן בב"ם : יד) ג"כ מסר כתן וכ"ל ורש"י פי' דתמסור לעולם עיין שבת קי"ח ב' גבי תלילין ורי"ף ס"ל דמותר בב"ם עיין רי"ף וכ"ן שם ועתמר ומיושין לקולא דסיימו לדעת הרי"ף :

שער החדש

גרסינן כו' בתרומות שם פ"ב ס"ג ובשבת פ"ב ס"ח : (ק) ורבינא אלא דמר סבר לתוריית ומר סבר דרבנן כו' כל"ל : (קא) בפרק ב"מ כו' שבת ל"ב ח' הלכות הקודש תרומות ומעשרות הן הן כו' כל"ל : (קב) דבני מערבא כו' פ"ב דשבת ס"ז (ובזה מיושב קושיית רש"י בשבת שם ושנן) : (קג) ושיח מסכה במס' מכשירין (פ"ו מ"ג) כל"ל : (קד) תניא נתמן כו' לפי מיעוט שקידתי ובקיאותי נעלם ממני מקומו ואולי ל"ל ובגמרא דתמי · והוה שם בפ"ב ס"ג : (קה) מה שכתבתי למעלה כו' לא מלתיה כן למעלה שיכשוב כן ואומי מה שכ' למעלה בחות ק' וכ"פ רבינו הגאון ז"ל כוותו על הרי"ף ול"ע לי בזה : (קו) וקי"ל דבשל סופרים כו' עיין לעיל לאת ל"ב ותות ק"ל : (קו) וקי"ל דבשל סופרים כו' וכן תי' הרמב"ן במלחמות וכן תי' הר"ן בשבה ומשבתר למעלה לותת ל"ד : (קח) כדמוכח בפ' תעש"י כו' כתובות ס' ב' : (קט) ולהו לתלמידיו כר"מ כו' כל"ל : (קי) סתמת דתרומות כוותי' כו' כל"ל · עיין לעיל לות ל"ב ולקמן לות ק"ב : (קיא) להתם בפ' מי שהוציאוהו ל"ל כו' כל"ל ול"ל לכן דרים רב לתלמידיו דהלכה כר"מ מסוס לחיוהו לח ס"ל סתי כללא דהלכה כר"י לגבי ר"מ כדתי' בעירובין מ"ו ב' תמנס לדיקן דתיתנהו להך כללי הלכה כר"י ועיין לקמן בתמ"ב לות ע"ד ועיין בתי"ס פקדון : (קיב) סתמת דתרומות הת כו' כל"ל ועיין לעיל לות ל"ב ותות ק"י : (קיג) תניא דר"י ותפי' לרב כדקתמר כו' כל"ל : (קיד) דר' חייא בר אבא כו' בשבת ל"ח ח' שהבאתי למעלה לות ל"ב ממכאן ולתי' דהלכה כר"מ עיין בתוס' מילתן ט"ו ח' ד"ה המבשל כו' ובניטין ובכתובות שהזכרתים שם למעלה : (קטו) ועוד בעירובין דהיהו כו' שם מ"ו ב' דר"ח בר חבא ס"ל דמעין מיתמר · אבל ים לעיין דלא נתמר זה לגבי ר"מ ור"י רק לגבי ר"ע וחבירין ובזה אף ר"י ור"מ י"ל כי ס"ל לרחב"ח הלכה · ומ"מ דברי רבינו מלוקלקים יותר מדברי המלחמות והר"ן בב' דרב ס"ל מעין יעו"ם וזה לא נמלא בלל וכבר התה הגר"א ע"ז בסי' ס"ח ס"ק ח' יעו"ש : (קמז) וכפי' הנתונים כו' עיין ברש"י בעירובין שם ושם בכתובות ועיין ברכות ל"ג ב' : (קיז) ור"י בן מגש סבית לפירוסם פי"ל (ב"ב קכ"ד ב' יעו"ש) מעתה כו' כל"ל : (קיח) מעתה קורין טעות כו' ל"ל ים שקורין על הרי"ף שעשה ובתמת רבינו בירר לותם סדק סיטיב : (קיט) ובשבת ובויוה"כ כו' עיין יו"ד סי' י"ח סעיף ב' : (קכ) בכדי שיעשו כו' כ"ה דעת רש"י בחולין ע"א ח' ועיין ניטין ל"ג שם ברש"י ועיין בתוס' חולין שם ד"ה מורי כו' ובילה כ"ד ב' ד"ה ולערב כו' ועירובין ל"ט ב' בד"ה אי מבשלת כו' ועיין ברש"י בבילה פ"ג סי' ב' ובחולין פ"ק סי' י"ט ובר"ן שם ועיין בתו"ז סי' סס"ט ועיין בתו"ת סי' ס"ח סעי' ח' : (קכא) בפ"ק דשבת כו' ברש"י ס"ה בחולין שם ושם בר"ן כ' דהיה הנותנת להתם בתיסור לפי שהות קל גזרו בזה דימתין בכדי שיעשו אבל במבשל בשבת לפי

מותר לבריא באומצא וכגון שחיה לו חולה מבעו"י דלית בי' מוקצה • וצרשתי אסר כיון דקי"ל בשבת כר"ש דל"ל מוקצה (קכח) אע"ג דלא הדל חולה מותר מו) ובמסת' כיון דבמוקצה מחמת איטור הוה הלכה כר"י (קכט) כדגרסינן בפ' מי שהוציאו פליני בה ר' אותא ורבינא ח"א בכל השבת הלכה כר"ש לבד ממוקצה מחמת מאום וח"א במוקצה מחמת מאום נמי הלכה כר"ש לבד ממוקצה מחמת איסור וקי"ל בכל דוכתי (קל) רב אחא לחומרא ורבינא לקולא והלכתא כרבינא לקולא וכן פי' רבינו האי ז"ל (קלא) והמבשל לחולה בשבת אסור לבריא גזירה שמא ירבה בשבילו אבל משום מוקצה ליכא דהא ראוי לכום • (קלב) וש"מ חמים שנמחנו ע"י א"י ביו"ם לית בהו משום מוקצה• אר"י א"ש (קלג) המבח צריך שיהא לו ג' סבינים • א' ששוחט בה • וא' שמחתך בה בשר • וא' שמחתך בה חלבים • ואר"י א"ש ת"ח צריך שילמוד ג' דברים (קלד) כתב שחיטה ומילה • רב הנניא משמי' דרב אמר אף קשר של תפלין וברכת חתנים וציצית • ואידך הני שביחי (קלה) וכל אדם בקי בהן • וכתב רבינו לפרש שידע לאמן את ידיו בכתיבה ור' יעקב פי' שידע לעשות ולכתוב שטרות• והואיל ונפק מפומייהו (קלו) יסדתי שם (מעשי') כתב השטרות וקצת מהלכותיהן בחיבור ספר זה • (קלז) אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות ולא לתוך הכלי • אבל שוחט (קלח) לתוך אגן של מים (קלט) עכורין אבל שאינן עכורין לא דאמרינן לבבואה קשחיט • ואם רוצה לשחוט בתוך הכלי (קמ) נותן עליו עפר או מים ושוחט וכן נהגו • היה מהלך בספינה ואין לו מקום לשחוט מוציא ידיו חוץ לספינה ושוחט ודם שותת ויורד על דופני הספינה • ובה"ג מאן דמסני בספינה ובעי למישחט חיותא אסור לקבולי (קמא) דמא במנא ואיתלי' לי' דוכתא במבותא למישחט לגיה עלי נודא דספינתא • וכד שחיט לה לא ליזול שחיטת דם בחד זימנא בגווייהו מז) דגודא דמחזי כמאן דשחיט לשרא דיכא אלא ברישא נפל דמא • ואי שחיט להדיא לגו מיא אסור למיכל מהאי חיותא • (קמב) אין שוחטין לגומא כי עיקר משום בחוקותיהם לא תלכו • והרוצה לנקר חצירו עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם שותת לגומא ובשוק לא יעשה כן כדי שלא יחקה את המינין ואם

נתיבות שמואל מו) כ"ל בפ"ל ולפ"ז מסתבר : מז) כלפיים פ"ם : יח) שם מיחת עוזות בפמים מוסר ניסורם כי'

שער

ם"ו ב' : (קכח) תע"ג דלית לי' חולה מותר ומסתברא כו' כל"ל : (קכט) כדגרסינן בפ' מי שהוציאו (שבת קכ"ו א') פליגי כו' כל"ל חבל שמר פוסקים כ' דהייטו דווקא בגר שהלילקו בחותו שבת דמחוי בידים עי"ם בחום ובדי"ף ובהג"ם • ובהג"ם פ"ק דחולין ס' כ' ועיין בהשב"ם בחי' לחולין ב' דיעות בזה ועיין בדי"ף פ"ב דשבת דמז שב"ב ובפי"ן שם ועיין בחו"ח כי' אי"ח ס' ט"ו ב' יעו"ש היטיב : (קל) רב מחה כו' עיין לעיל חות ל"ב וחות ק"י : (קלא) ומסתבל לחולה כו' שם בחולין ע"ו ב' : (קלב) וב"מ חמים כו' עיין בע"ג ס"ו ג' ד"ה לחמר כו' ובחו"ח ח"ב סי' בפ"ח ובהג"ם פ"ג דבילה סי' י"ז ובד"ן שם ד"ה דבילה ובחו"ח סי' ס"ח סעיף ד' יעו"ם ועיין לקמן היו"ע מחלוקת ג' חות קכ"ז קכ"ח : (קלג) העבמת לריך סיחת לו כו' עיין לעיל ס' חלב חות כ"ז : (קלד) כתב סחיטה כו' חולין ע' ח' : (קלה) וכל מדם בקי בהן • כ"ה פירש"י החם חבל לסחום פירש מהר שם בד"ם ותיבך הני כו' יעו"ם ועיין לקמן ה' תפילין ח"ד חות ח' : (קלו) יסדתי שם כו' עיין לעיל בפ' דם ד' חות ב' : (קלז) אין בוחטין לא כו' חולין מ"ה ה' : (קלח) לתוך אגן של כו' וגי' רש"י עושה על מיס כו' ועיין ריי"ף שם ובב"י סי' י"ח : (קלט) עכורין חבל כו' שם ע"ב : (קמ) נותן עליו עפר או מים כו' כייטו ע"ב מיס עכורין ודווקא לתוך כלי מהני זה חבל לתוך מעיין מסוד חפי' עכידים כ"ב המ"ח סי' שפ"ד וכ"כ הב"י בסי' י"ח ובב"ח שם וכ"מ בתוספתא הובא בחו"ח שם • ועיין פרדם כי' ל"ו : (קמא) דמא בחמא חיא דוכתא בחמיתא (בחלון) למיסחם ואי לא לגגי' (להגיה) לחיותא עילוי נבה דספינתא וכד שחיט לה לא ליזול דם שחיטה בחד זימנא לגווייהו דמיא לחחחזי כמאן דשחיט לברא דימא חלא בריסא נפיל דמא שילא נודא דספינתא חסור למיכל מן שחיטה מיותא כו' כל"ל • ומבואר מכאן דבשפינה חסור לשחוט בכלי ולא לגמי כ"ב הם"י בחלין י"ג ב' ועי"ם בחום ור"ן והגה הב"י פי' דרש"י ג"כ אין כוונתו כך יעו"ם ואינה ברורה לשחוט בידים גגי בכלים לו בציתו ובחלרו עי' רש"י שם י"ב ב' דבכי וכן דעת הח"ו שם בסי' הכ"ל כ"ם בחוספתא פ"ב והובאה שם בח"ו ולכן יש לכחוך עליהם לכתף"ח בדיעבד ועוד יש לדייק מן הבה"ב דגם בדיעבד חסור חי לא בלע ממנו ועיין בב"י שם ועיין בהשב"ח בחה"ח בית ה' בער נ' דמכשיר בדיעבד חמנם בזה"ז יש להקל בזה עיין בסי' י"ב סעיף ב' יעו"ם היטיב ודע דבחו"ז שם חי' וז"ל מיהו לחוך הכלי מסחברא לחסור חם

ממסמם לי' כפרתא והאי דאחמור רבנן בבדיקת סכין (ז) משאר הוראות כגון בדיקת הריאה וכיוצא בה משום (ח) דילמא אתי לזלזולי וכו' דאפשר לאשתמוטי בבדיקות אבל מילי אחריגייתא לא אפשר לאשתמוטי • (ט) ועכשיו אין ת"ח מקפיד על כבודו שכולם ראשים בעיניהם ואין ראוי לשמתו ולהעבירו אלא אורויי מורי לי' ואי עביד עביד • (י) השוחט במגל יד בצור ובקנה שחיטתו כשרה הבל שוחטין לעולם שוחטין בכל שוחטין חוץ ממגל קציר והמגירה ושנים והצפורן מפני שחונקים (יא) בפ' א"צ מהו להראות סכין לחכם רב מרי ברי' דוב בוסא שרי לרבנן אסרו וקי"ל כרבנן (יב) ופי' קמאי שמא יוליכנו חוץ לתחום להראות להכם (יג) ורש"י משמע דמדי לדין ואין דנין ביו"ם וסבין שנפגם בעיו"ם אסור לתקנו ביו"ט מותר לתקנו דק"ל כר"י דאמר כתיב היא וכתיב לכם וק"ק כאן במכשירין שאפשר לעשותן מעיו"ם כאן במכשירין שא"א לעשותן מעיו"ם וכ' ר' אלפסי ז"ל סכין שעמדה מותר להדדה ביו"ם • ה"מ דפסקה אגב דוחקא ודווקא (יד) אגב דחייא אגב דיקולא אבל משחזת לא ומסתב' אגבי דיקולא דאמרינן משחזת של עץ • ואגב רחייא משחזת של אבן ובין של עץ ובין של אבן מותר • דהלכה כר"י (טו) ואין מורין כן והלכתא אם מצא סכין יפה ושחט והבין שדרי מסתיבתא ששאלתם אין משחיזין מ) וקאמר ד' לישנא אמר ר"פ ל"ש אלא משחזת של אבן וכו' לקולא וא"ד לחומרא ואית דמתני להא אסיפא אבל משיאה ע"ג חברתה ואר"י א"ש לקולא ולחומרא ליתי הלכתא כהדין לישנא אלא מותר לחדד הסכין אפי' בשל אבן כר"י דמתיר במכשירי א"נ דקאמר דהשחזה דלא כר"י וקאמר לי' רבא לד"ח דרשינן משמך דהלכה כר"י א"ל וכו' ואף ר' יוסף דקא מעבר אפומא דרחייא מכל מקום אין מעמא ליתא למתניתין• השוחט במגל יד בצור • מגל יד יש לו שני פיות צדו א' כסבין וצדו א' כמגל השוחט דיעבד אין לכתחלה לא•בשלמא מגל יד דלמא אתי ליעבד באידך גיסא (טז) ש"מ מיהו סבין שנעבד בה פגימה אעפ"י שגשתייר בה שיעור אסור לשחוט בה לכתחלה דהא הכא איכא גזירה אאידך גיסא כ"ש הבא דבהיהא גיסא גופא איכא למיגזר ואי (יז) איכא עלי' בלתא דפרסא שרי וצור וקנה לכתחלה לא ורמיגזר בכל שוחטין בין בצור בין בקנה ואסיקנא מתניתין בתוש ולבסוף הברו ור' היא דא"ר בהגא השוחט במחובר לקרקע ר' פוסל ור"ה מכשיר ופלוגתייהו במחובר מעיקרא ר' פוסל בדיעבד ור"ח מכשיר אפי' לכתחלה ואי דקמיפלגי בדיעבד (יח) להודיעך כחו דר' דהלכה כוותיה ובבל שוחטין בין בצור בין בקנה בתלוש וד"ה שוחטין לכתחלה ובבל שוחטין בין בתלוש בין במחובר לר' חייא ולית הלכתא אלא כר' ומנא תימרא דשני לן בין מחובר מעיקרא ובין תלוש ולבסוף חברו דתניא השוחט במחובר לקרקע שחיטתו כשרה נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה וכו' הי' צור יוצא מן הכותל או שהי' קנה עומד מאליו ושחט בה שחיטתו פסולה קשיא רישא אסיפא אלא לאו ש"מ שאני בין מחובר מעיקרא בין תלוש (יט) ולבסוף חברו לענין שחיטה מאי ולא איפשיטא אליבא דר"א היא דאמר לענין הכשר זרעים תנאי היא ג) אליבא (כ) דר"פ לא אשכחן תלוש ולבסוף חברו דהוה מחובר ולענין שחיטה לא קמיבעי' ליה ומוגיין כר"פ ואתה מוצא נ' דרכים הא' בתלוש שוחטין לכתחלה ואפי' שן תלושה וצפורן תלושה דאמר רבה בר"ה (כא) שן תלושה וצפורן תלושה מותר לשחוט בה לכתחלה והא דתנן חוץ ממגל והמגירה והצפורן והשנים מפני שהן חונקין שן אשן לא קשיא הא בחדא הא בתרתי צפורן אצפורן לא קשיא הא בתלושה הא במחוברת בתלושה שוחטין לכתחלה • הב' תלוש ולבסוף חברו לכתחלה לא ישחוט ואם שחט שחיטתו כשרה כדתנן נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה • וא"ר ענן ל"ש אלא כשהסכין למעלה וצואר בהמה למטה אבל הסכין למטה וצואר בהמה (כב) למעלה ל"ח שמא ירדום ודווקא (כג) בהמה אבל עוף דקליל אפי' סכין למטה וצואר למעלה ודווקא תלוש ולבסוף חברו ואין בו יניקה אבל אילן מחובר ע"י יניקה לא אקרי תלוש ולבסוף חברו דהא אפלגי בה (כד) בפ' כל הצלמים אי הוה מחובר אי לאו ואע"ג דתלוש ולבסוף חברו (כה) לענין ע"ג הוי תלוש • הג' מחובר מעיקרא דאפי' דיעבד שחיטתו פסולה והא דקאמר בקנה שוחטין לכתחלה (כו) אוקימנן בסימא דאגמא שקורין בוד"א אבל בקרומות של קנה לא דתניא ה' דברים אמרו בקרומות של קנה • אין שוחטין בה וכו' (כז) ירושלמי מפני שרוח רעה שורה בהן והלכך אם שחט שחיטתו כשרה וי"מ מפני (כח) שמעלין קרדומות חדין ונוקבין ודיעבד נמי פסולה (כט) השוחט במוכני שחיטתו כשרה והתניא פסולה ל"ק הא בסרנא דפחרא הא בסרנא דמיא • ואיבעית אימא הא והא בסרנא דמיא • ול"ק הא בבת ראשון הא בבת שני (ל) והלכתא בסרנא דפחרא לא ישחוט לכתחלה ואם שחט שחיטתו כשרה • בסרנא דמיא בב"ר דיעבד אין לבתחלה לא בב"ש אפי' דיעבד נמי פסולה • חוץ ממגל קציר והמגירה ת"ר (לא) סכין שיש בה פגימות הרבה נידון כמגירה פידש"י (לב) ואפי' כולן מסוכסכות וקיימא אריש' דסכינא נידן במגירה שעוקץ פגם ראשון מחלישת את העור והבשר • והפגם שני בא לסימן וקורע ושאין בת אלא פגימה

נתיבות שמואל מ) ביומ כ"ח מ' ל' ליסמת בדמ"י מ"ם ב' נקוטת ב' לתומת: ב) ג"ל מבל מלינת דל"פ עיין תוון מ' דמליבת דל"מ דלעניו תכשר זרעים מגלי מס"ה מבעית לעניו שחיטה מגי מבל מלינת דל"פ דמתר דלכ"ע תלום ולבסוף תברו הוי תלום מ"כ לת מבשתן בשום מקום דסוי מחובר דיהיה שיכות מיבעית לעניו בחיטה מגי:

שער החדש

(ז) משאר הוראות כגון וכו' • ל"ל דבשאר הוראות סימניהו לעבמת עלמו וכתמן סום נבך משמ"כ בבדיקה הסכין דלמ סימניהו: (ח) דלמת אתי וכו' • ל"ל סטעם דלמת אתי לזלזולי בבדיקתו • ול ל"ל דלמת אתי לזלזולי בבבודו של מכס ומת דלמ מלכלוכו בדיקת מכס בכל מילי דבעי בדיקה ע"ז תי' משום דמפסר למשתמוטי בבדיקות ומתי ויותר נראה דחד טעם סום משום דמפסר למשתמוטי בבדיקות ומתי לזלזולי בסו • מבל בנגרת תמרינן משום כבודו של מכס למת לשמת למו משום דמתי לזלזולי ומשתמוטי • לכן מוכרמים לומר דטעמת משום דמתי לזלזל בכבודו של מכס ויש לעיין בזה • וי"ל דמ"ב סו"ל להקו סיבדוק דהפ מחר נמתן מלמ משום כבודו של מכס תקנו סיבדוק המכס: (ט) ועכשיו הין כו' • שכולם רמשים כו' ועיין בתמ"ם סם טעם ההר וכובא בוי"ד סי' י"ח סעיף י"ז יעו"ם: (י) השוחט במגל כו' הולין ט"ו ב': (יא) בפ' ח"ל (בילם כ"ח ב') משו להכלות סכין לחכם כ' מרי ברי' דרב ביוסא סם ברי"ף בשם בה"ג ועיין בסמו כו' בל"ל: (יב) ופי' קמאי כו' כ"ה סם ברי"ף בשם בה"ג ועיין בס יו"ט מהלוקת נ': (יג) ורש"י משמע דמשום דחוששת מילמת שדעתו למכור בשלמין יעו"ם סיעיף ועיין בתו"ח ת"ב סי' שכ"ד ופי' סבריא רבינו הית בשתור יעו"ם וע"ע ברמב"ם פ"ד מסיו"ט טעם תחר יעו"ם: (יד) תגב רחייה תו תגב דיקולא כו' בל"ל • וב"ב סם הרא"ם בפי' ו"ד ועיין ברי"ף סם דלמ כ"ב ובמה רבינו ס"ל בהרא"ם רק דסום פניע על הרי"ף בתב"ב דבמשחזת תסור ודווקא ברחייה שרי תבל רבינו ס"ל כיון דמחייה הויו דתבן מ"ב מבואר דמשחזת של תבן נמי מותר ומת דקאמר הלבה ואין מורין כן היינו לחדם תבל בינו בבין עלמו תפי' לחדם נמי שרי ומת כיון דסיו רוא"ם בדבר תמר תדי להעביר שמניחים ועיין בס' יו"ם מהלוקת נ' סם יתבאר יותר מזה תי"ב יעו"ם מהות פ' ולבלן: (טו) ב"מ מימת סבין בנעבד כו' בל"ל כ"ב רש"י סם וברא"ם ור"ן סם • ועיין פרדם סי' ר"ן: (יז) תיבת עלי' בליתת כי' מסמע תפי' בחול שרי וב"מ בר"ן תבל הרא"ם לת שרי בבב"ג דק בינ"ע ולת בחול ועיין בסי' ו' בב"י ובלחמרונים סם ובסי' י"ח סעיף יו"ד:

פגימה אחת אוגרת פסולה ומסוכסכת כשרה • (לג) ומסת' דכולן מסוכסכות והולך ולא הביא ה"ה כשוחט במגל קציר דרך הליטתה דכשרה והכא באוגרת הוא דקאמר ואם יש בה פגימה אחת אוגרת פסולה ואסורה באכילה אבל מטהרתה מידי נבילה • ה"ד אוגרת וה"ד מסוכסכת אוגרת משתי רוחות כשהולך הצפורן על הסכין מראש הסכין עד סופה או מסוף הסכין לראשה אוגרת בה מכל צד פסולה (לה) אוגרת כגון שתחגור בו צפורן מסוכסכת מרוח א' הצפורן אוכל מרוח א' והשני החלק במשחזת ופריך משני רוחות כפני שהעוקץ הראשון שהוא כלפי ראש הסכין בהליכתה מחלשת עור ובשר ועוקץ השני כלפי שוחט קורע ונוקב מרוח א' נמי תורפא מחלשת מורשא בזע דקיימא ארישא דסכינא עוקץ הפגימה עומדת בראש הסכין למעלה וכשמגיע לעוקץ לא נחלש העור והבשר ובהולך ולא הביא אבל עומדת באמצע הסכין אפי' הולך ולא הביא פסולה וכן בראש הסכין והולך והביא או הביא ולא הולך פסולה וכן הלכתא והכי אסיקנא אמרת משמי' דרבא מסוכסכות פסולה והא אמר רבא מסוכסכות כשרה ל"ק כאן שהוריך ולא הביא כאן שהולך והביא (לו) ה"ה דאית ליה לשנויי כאן בראש הסכין כאן באמצע הסכין (לז) ואית דמפרשי דקיימא ארישא מורשא קיימי ארישא חורפא אקתא אבל הפגומה בכ"מ שעומדת קאמר וכשהולך ולא הביא לא פגע במורשא דליבזע אלא מורשא קמא דמהליש וליכא מורשא בתרא דבזע וה"ה אי קיימא מורשא אקתי' דסכינא והביא ולא הולך לא מפסלי אבל בהולך והביא א"נ דקיימא ארישא והביא ולא הולך (לח) ואסיפא בהולך ולא הביא פסולה • וא"ת נ' מדות בסכין הא' אוגרת פסולה אפי' דיעבד ומסוכסכת ועומדת באמצע הסכין ה"ה כאוגרת ופסולה בין הולך ולא הביא בין הביא (לט) ולא הולך לפי' קמא ולפי' בתרא כדפרישנא וכן עומד בראש הסכין בהולך והביא • ב' מסוכסכות לא ישחוט ואם שחט שחיטתו כשרה בהולך ולא הביא בעומדת בראש הסכין אבל הולך ולא הביא באמצע הסכין (מ) פסולה כדפרישנא ולפי' קמא אי קיימא מורשא ארישא בהולך ולא הביא א"נ אסיפא בהביא ולא הולך כשרה • ג' עולה ויורד מותר לכתחלה כגון שיש בה פגימה גדולה והחלקה העוקצין והסכין נמוך באמצע וסבינא חריפא (מא) דמיא לאמאה כשרה לכתחלה במערבא בדקו לה במיא (מב) נותן מים בחודו של סכין ואם יש בו פגם שיטחין ואין הולכין ע"פ בולו בנהרדעא בדקו לה בשמשא רב ששת בדק לה בריש לישנא אל"פ צריכה אבישרא

נתיבות שמואל ג) ל"ל למאכילה מיירי :

שער החדש

ועיי' ברמ"ה סס יע"ם סיעיב : (לג) ומסתברא דכולן כו' • תולק על רש"י ומ"ל דמסוכסכות לפי' כולה כך כשרה ומיירי כגון בתוגרת ולפי קסיפת הא בתוגרת לפי' כחד פסולה מי' זה רבינו דס"ק סס ים גם הרמב פגימה ח' סס היא תוגרת פסילה ולא מעמעה לגבי מסוכסכת כשרה ובזה סמי תמו מס"כ הפיסקים בזה וסב"י נסי' י"ח נהנבע בזה ועיי' סס בע"ז ס"ק ד' ונרס להס זה לפי שלא נסמו מתורו ממם (ומסקי הך דיוקן כמגירה שכ' רבינו דסוי נגיעה ומעמעה ע"כ מוכרח כן לרש"י דמל"כ מלי מקשה ממגל קציר כו' הא סם חסור בחכילה ועיין רש"ס שם) וסרמב"ה בחס"ה בית ח' סער ב' וסרמ"ם סי' כ"ך הסכימו לרש"י וכ"ה ביו"ד סי' י"ח סעיי ס' : (לד) ס"ה כמגירה לעניין כו' כל"ל : (לה) תוגרת כגון כו' הוא מילתא בפ"ע סי' על תיבת תוגרת : (לו) ס"ה לחיות לי' כו' וכ"כ הסתם שם בד"ה כתן שהולך כו' והיינו דווקא לפי' זה אבל לפי פי' בתרא לא יכול לכתוי בכה"ג וק"ל : (לז) ולית דמפרכי כו' • ונהו פי' הרי"ף לפי מלי דמפרש הרמ"ם שם אבל הרמב"ה נהי' ובתס"ה בית ח' סער ב' הסיב דברי הרי"ף לדקך מחתם וסוף ז"ל הענלה כפי' הזה ועיין בר"ן בזה : (לח) וחסיפא בהולך כו' כ"ל שם קיימת בסיפא דסכינא והולך ולא הביא פסולה : (לט) ולא הולך לפי' קמא כדפריסנא כל"ל דחילוי לפי' בתרא בכרם בכה"ג לפי' שם עומדת בתחלת הסכין וספניתה נוטה לגד ריסת דסכינא : (מ) פסולה כדפריסנא לפי' קמא כל"ל ומס"כ רבינו מי קיימת מירכת חריסת בהולך ולא הביא כן כ"ל דיש לכאורה הוא שפת יתר דכבר כ' זה ברים הבאת לכן כ"ל דיש כאן ע"ש ולריך להגי"ה : (מא) דמיא לאמאה זה כו' עיין ביו"ד סי' י"ח סעי' ו' בהג"ה דאין חנו טוענים לבחוץ בו לכתחלה יעו"ש : (מב) נותן מים בחידו כו' כ"ה ל"ת בברמ"י סס : (מג) וס"ת דלריכה כי' דבר חדש הוא ולא רחיתי לי' מן הפוסקים סוסבור כיותי' בזה ועיין בב"י סי' י"ח מס"כ בשם הרמב"ה דשאר סכינים לינם בדוקים לשחיטה ותולי רבינו ז"ל ס"ל כיון דבעינן סכין מיוחד לשחיטה כתו שסבית לעיל בח"ת הוא קנ"ג הטעם לריך ג' סכינים כו' ועיין בחי' הרמב"ה ובתי"ת בית ח' סער ב' דמכשיר בכה"ג בלא בדיקה ועיין ביו"ד סי' י"ח סעי' י"ט וברמ"ם סי' ע"ו יעו"ש סימיב וח"כ ס"ל לרבינו בכל הפוסקים ויש לעיין בזה ועיין מס"כ לקמן הוא ל"ב מכ"כ בזה : (מד) ובדיקת סכין מס"ת סהוא ואסופרא ואתלת רוחותי' • תוספתא (מג) וה"ת דלריכה הא בדיקותא היכא דחזי חשש פגימה • דלריכה דינא ולריכה בדיקה הא לא חזי בה בעיני' מידי ל"ע בדיקה כלל ובמערבא נמי דבדקו ומנסי בדבר שלריך נסיון הוא דעבדו • (מד) ובדיקת סכין ההוא נופיה סה"ת שלריך בדיקה הוא דקאמר רחמנא והא (מה) דאמר ר"ז ליבן שפוד ושחט בה שחיטתו כשרה לא אתי' לה (מו) רבינו אלא משמע דק"ל כר"ש ור"א וכולהו אמוראי דאמרי לריכה אבישרא ואסופרא ואתלת רוחותי' • ולא אמרינן ביה"ש מירווח רווחה (מז) ואיכא למימר הא דאמר ר' זירא דיעבד הוא ולא חיישינן לצדדים אבל לכתחלה כיון דאפשר למיבדק לריך בדיקה וליכא לדחוי' שמעתא דלא פליג בה חדא עלה • (מח) השוחט במגל קציר דרך הולכה ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ודווקא (מט) לטהרה מידי נבלה אבל באכילה לא ואם לא בדק הסכין לפני השחיטה ולאחר השחיטה נמלאת פגומה (נ) פלוגתא דר"ה ור"ח דאתמר השוחט בסכין ונמלאת פגומה ר"ה אפי' שיבר בה עלמות כל היום כולה פסולה חיישינן שמא בעור נפגמה ר"ח אמר כשרה אימר בעלם נפגמה דעלם וודאי דפנים עור ספק פנים ספק לא פנים והו"ל ספק וודאי ואין ספק מוליא מידי וודאי והלכה כוותיה דר"ה בשלא שיבר בה עלם וחיישינן שמא בעור נפגמה וכתב רש"י (נא) אפי' בעוף לחומיא האי דקאמר אבא מרי ורבינו ו"ל דלא בדיק לפני השחיטה (נב) תמה אני מובא משום דלאכילה נ) אמינא דמ"ם היא והכי היא אם לא בדק אחר השחיטה ונמלאת פגומה כלומר כשנבדק ע"י אחר או הוא בעלמו ידע שמלא פגום וזהו שברתו שאומר לאחר מבאן דלאחר שחיטה לחודה ל"ל למיבדק דכולי האי לא אפשר בעיני' ואם לא בדק לפני שחיטתו אמאי תלינן בעור לר"ה ולר"ח בעלם המפרקת ואפי' בשובר אמאי תלינן בעלמות הא סתם כל סכין פגום היא ומקמי שחיטה היא פגום ותו ליהוי ספק פגום ספק לא פגום וכל ספק בשחיטה פסולה ומ"ת דסתם כל סכין פגום היא דתניא מראמרינן גבי מומר לעבודת כוכבים ודילמא בסכין פגומה וליכא מידי בהאי מילתא בין מומר לעבודת כוכבים לאחר ועוד מן בדיקת סכין מ"ה אלמא אם לא בדק מריפה והלכתא כוותיה בששיבר • והלכתא צריכה בדיקה בין כל חדא וחדא ואם לא בדק ונמלאת סכין פגומה כל מה ששחט מריפה ואפי' בקמייתא דהוי עובדא ומריק ר' יוסף עד תליסר חיותא כר"ה דאמר מקמייתא דחיישינן לעור • והאי שינוייא דקאמר ר"ח לבר מקמייתא ליתא דאי (נג) כר"ח מסאי דמתלי תלינן ממאי דבעצם דקמייתא אפסנם דלמא בעצם דבתרייתא אפסנם הלכך אפי'

מיתלת

אפי' קשיתא אסורה וכן הלכתא ודווקא בשותט בסכין ונמצאת טעמא הא ליתא קמן ולא בדק לאחר שחיטה כיון דמקמי שחיטה בדיק לי' בחזקתן קאי דע"כ לא איצטריך בדיקה אלא היכא ששחט אחריניתא (נד) אבל בחדא לחודה דל"צ דלא מחזקינן ריעותא דאי איתא ל"ל למיכר ונמצאת פגומה לימא (נה) השותט בסכין ולא בדק ותו דר"א גבי מומר אמאי אי לא בדק בודק סכינו אחריו אבל היכא דבדיק מתחלה ל"צ למיבדק ורב כהנא דמצריך בדיקתא בין כל חדא וחדא כי היכי דלא ליפסול קמייתא הוא דעביד אבל בחדא לחודה לא מצריך ותו כי שבר בה עצמות אמאי כשרה הא לא בדק לאחר שחיטה ודלמא מקמי דשבר איפגם אלא לאו ש"מ ל"צ • ואיכא (נו) דמצריך בדיקה ולנ"ה ואם נמצא עצם המפרקת פגום (נז) והסכין נפגם מעלי' מעשה נשאלתי והשבתי כיון דדרך שחיטה נפגם ל"ד לשיבר בה עצמות ופסולה ורבותי חלקו עלי ושאלתי פי' הרב ר' יעקב (נח) והשיב אר"נ (נט) סכין של ע"ג מותר לשחוט בה מקלקל הוא ואסור לחתוך בה מתקן הוא (ס) ופעמים שאסור במסוכנת ופעמים שמחתך מותר באטמי ודווקא שלבנה באור כדמוקי בגמרא וה"ת בהגעלה אלא ליבון בסכין שמשתמש ע"י האור (סא) והגעלה בסכין קטן כדאיתא (סב) בירושלמי בפ"ג דע"ג הסכין שפה אר"א הדא דתימא בסכין קטן אבל בגדולה צריכה ליבון וליבון שאמרו שיהיו ניצוצות נתזין ממנה • אתמר השותט בסכין ש"ג רב אמר קופץ רה"א מדיחו וכתב רב אלפס הלכתא מדיח ולקולא ואיכא מאן דפסק כרב ולחומרא • (סג) ומסתברא כרב ולחומרא דהלכתא כרב באיסורי • וקולף בין לל"ק דקס"ד ביה"ש רותח • בין ללישנא בתרא דאמר צונן דאגב דוחקא דסכינא בלעה • ומיהו (סד) לכתחלה לא ישחוט השותט קאמר (סה) ומסתבר דווקא ב"י אבל לא ב"י לא בעי קליפה דקי"ל (סו) נטל"פ מותר דתניא (סז) וכולן שבישל בהן עד שלא נעיל מותר לכתחלה אסור משום קדירה ב"י • ואיכא דק"ל (סח) למ"ד מדיח לא ד) שאגב דוחקא דסכינא בלע (סט) מ"ש

נתיבות שמואל ד) ל"ל לא נהירא שים לומר לגבי דומקא כו' :

שער

מיהלא תליגן ממאי כו' כל"ל • וכ"ה בס"ם סס ע"ב : (נד) אבל בחדא לחודה ל"ל כו' כל"ל • וכ"ה דעת בעל המאור מבואר מזה דלס"ם סחט הרבה לריך בדיקה בין כל חדא וחדא דדווקא בס' ל"ל בדיקה לדעת רבינו אבל כי סהט יותר מג' לכתחלה לריך בדיקה בין כתו"ת ואם לא בדק כלל בדיעבד כשר וכ"כ הרא"ש בסי' ע"ו בשם רבינו ועיין בסי' י"ח סעי' י"ב : (נה) השותט בסכין ולא בדק (מה שהשמעתי בחות כ"ב סיף כאן) ת"י דהכי הוה ליה לומר לא בדק לאחר השחיטה ומלשון פגומה כלומר שנבדק ע"י אחר (ל"ל לירע כן שבדקו אחר ומלשון פגומה) לו הוה בעלמו ידע שנלמלו פגום (ל"ל שחירע כן שבדקו ולא מדיחה) דלאחר שחיטה לחודה (ול"ל לף דהתם מיירי בשחטו ואפי' לא שחט כך ס') ל"ל למיבדק (ול"ל לף לכתחלה ל"ל בדיקה בשחיטה חדה כל"ל חות ל"ד) דכולי האי לא תפסר למיחזי בעיני (ול"ל והל"ל למיירי שלריך לבדוק דהזי בעיני שנחרע ע"ז כי' דזה ליתו מלוי וע"כ ל"ל למיירי שחירע כן שבדק ע"י אחר לו ע"י עלמו וכל"ל ומשהה זמן רב ובוב חורע שנלמלו בו בעלמו פגימה ושם ל"ל דפלוג בזה אחאי דבוב חורע בסוי' י"ח סעיף י"ג דשם נמנא אחר זמן והיא פגומה דכשרה ולרבינו י"ל דעיפה אבל ביותר י"ל דג"ז ע"ם הוא וכיון שעפק בסיתר הותר ואחאי וזהו שנרמז כו' עד לא תפסר בעיני' כו' ועד בכלל הוא כולו וי"ם ומיותר הו' שהסר כאן דבניס וכ' כיוצא) ותו דאחפי' נבי מומר דווקא סיכה דלא בדק בודק כביכול אחריני אבל היכא כו' כל"ל : (נו) דמלריך בדיקה ול"ל ואם נמלא כו' כל"ל : (נז) והסכין נפגם על ידי כו' מעשה ונבאתאי והבאתי כו' כל"ל : (נח) והשיב כדברי אר"נ כו' כל"ל וכ"ה בשור כו' י"ח : (נט) סכין של ע"ג כו' מולין ח' ת' : (ס) ופעמים שהשור נעשים בה בשסוכנת ומיותר להתיך בה בחטאי דקיימי לקולפא ודווקא בלבנה כו' כל"ל : (סא) והגעלה בסכין קטן כו' עיין בחוס' שם ד"ה שלבנה כו' ובפסחים ל' ב' ד"ה והלכתא כו' ובע"ז ע"ו ב' ד"ה תמר כו' ובתו"ם שם סי' ל"ד ובד"ן בפסחים שם ובע"ז שם ובחולין שם ועי"ש היטיב ובפ' תמן מ"ב ת"ת ל"ח : (סב) בירושלמי פ"ם דע"ג (הע"י) הסכין בשם אר' כו' כל"ל • ודע דלפנינו אי' כך סכין חותבה בתוך ג"ש ודיו ר' בא בשם ר' יהודה הדא דתימר בסכין קטנה אבל בסכין גדולה צריכה ליבון כו' ועי"ש וכן הובא בתו"ם בע"ג שם וכ' להשמט מיירי בסכין קטן בסכין גדולה אין לריכה ג"ש אבל בגדולה יש בה נימות ולכן בעי ליבון עי"ש היטיב אמנם מדבני רבינו מבואר דקאי על שפה וכ"כ מהריב"ם ומיירי בחותמן וכ"כ שם הר"ן בע"ז ועי"ש היטיב ת"ת בשם ת"ת בית ד' בשער ד' ועיין בעוי"ד סי' קל"ח ובבו"ע שם בשעה ז' ובפ"ח סי' תל"ח סעי' כ' (ועיין בחוס' ע"ג שם דמשמע דגורס בני רבינו ומ"מ מבין על הרא"ש כמו שכתב הרמ"ה אבל ע"ש ל"ל דגרסי כני' בלשו יע"ם בלבוש היטיב שכ' ואין בלוע בנומות וסני בעשילת קלקע

כו' יע"ם היטיב) ועיין בסכנות ד"ע ליגר בשו"ת סכ' דממ"ם סני סכיני דפיסחה לא בעי ליבון מ"ו מטעם דסחיטה בלע מ"ו מטוס דאזלין אחר עיקר הסמיכה יע"ם היטיב ואני בעניי מוכך בזה דאכתי איכא למיחם לתי' ריב"ם בתוס' שבאולין שביומי הס"ם היו העובדי כוכבים משתמשין לפעמים ע"י סאור ולכך היטורים בלא לשמשתמש לצונם בשור יע"ם ות"ב עכשו שלפעמים משתמשים היטורים ע"י סאור ג"כ לא אזלין אחר עיקר הסמיכה ומשו"ה גם ל"ת סחיטה בלע עיי"ם היטיב בשאור שגל"ח וסכן : (סג) ומסתברא כרב כו' וכ"ם דעת רס"י סם וכ"ם הרמ"ם סי' ע' וכ"ד הרשב"ם בבית ת' שער ב' ועיין בור"ד סי' ו"ד סעי' ת' ולקמן אות פ"ח : (סד) לכתחלה לא כו' כ"ל על ממך היקשיתו בסיף כ"ף סם ברס"י ובהר"ם ובגיור ובהגה"ם סם סעי' ת' : (סה) ומסתבר דווקא כו' כ"כ סם הרא"ם והרמ"ם • ועיין בחי' הרשב"ם ובשה"ם בית ת' שער ב' ובד"ן שהאריכו בזה דלמ"ם אבל בשאר טוח מטעם דסחט סכין שמטוסת טוח על פניו יע"ם ועיין בם' בב"ח אות ק"י : (סו) ונעל"פ מותר כו' עיין ס' בב"ח אות ק"י : (סו) וכולן שביאל בהן כו' ע"ג ע"ם ב' יע"ם : (סח) למ"ד מדיח ולא ממרומין שמצב דוחקא כו' כל"ל : (סט) מ"ם מהא דקיסוס דתנן מנין שהתבו בסכין שחתך בה בשר תאסור לאחלו בכוסות ודווקא לנון כו' כל"ל והוא בחולין קי"ח ב' ועיין לעיל בה' בב"ח אות ק"י ל"ד ולאות ל"ה יע"ם : (ע) גרידה בעלמא כו' עיין בה' בב"ח אות ל"ג ועיין בחו' הרשב"ם בחולין שם ובס ובר"ן שם ובס ובזו"ד סי' ל"ו ב"ך ס"ק כ"ח : (עא) בפסחים סני סביולא כו' בס ל' ב' יע"ם : (עב) ד' ענייניס הלחם והנעלה וליבון וסיפה כו' כל"ל עיין ה' לוח קל"ב ובס' חמץ ח"ב אות כ"ב : (עג) וגרסינן בע"ג כו' בס ע"ג ב' יע"ם וכל"ל ומועלה יו"ד פעמים בקרקע קבה ובבתין בה כו' כל"ל : (עד) תפי' בסחט בו כו' עיי"ם בחוס' חוגן ה' מ' ד"ה שלבנה כו' ועיין בה' תמן מ"ב : (עה) כדקתני בחוס' • היינו סקוספתא בסוכת ברביעי אות ע"ח : (עו) דאמר רב תבי סחט כו' ע"ג ע"ו ת' יע"ם : (עז) ברותחין וכנותר אבל כו' כל"ל : (עח) לריך ליבון כו' לכאורה משמע דס"ק בנדולים בעי ליבון ובקטנים בעי סיפה אבל ל"ע דסתם הסחת מסוק דאין להלק בין גדולים לקטנים ואידי ואידי בעי ליבון ועיד דסתם בקטנים סל לבעי סיפה היינו לווקא בלון ולא בחמין אבל בחמין בעי לכתם"ח הגעלה לבן כ"ע דחסר וכל"ל אבל בגנוני מ"י לריך ליבון לעולם בגדולים ובקטנים • ובלון סיפה • ובנבו היות מקבל לעומת הבבל בב' וב' מיון בסכין סיתר הגעלה (סיינו בחמין) וכן מיירי בבא בחמין (סיינו בלון) וכן מיירי בבא בחמין בין בלון : (עט) לפיכך בחמין בין בלון • והקבה סמעי"ע ל"ל לאפסיקי הלכתא הא בלח"ם סלבה כדבני סמיקל יע"ם מב"ב בזה ובמ"ב לפתמיעתי' מה שכבר הרגיש בזה קמאי דקמאי סרשב"ח בחו' ובחס"ח בית ת' שער ב' יע"ם היטיב :

בצונן ואי איכא בליתא דשרטי ל"צ • וייי שחט בח דיעבד (פ) לא בעי אלא הדחה • (פא) ואיכא דשחיט ובעי אתרינא איכא מאן דבעי בליתא השיטא בין כל חדא וחדא דלמא איתרמי טרפה (פב) ואנן לא ס"ל דלא מחזקינן רייעותא כדאי' (פג) בסוף זה השער • ודווקא סכין פריפה אבל (פד) סכין כשרה מיתר לשחוט בה כידי דמזה לדם הסימנין הנבלעין בבשר דסגי ליה במליחת הבשר וחש"י פ' דם ל"ל שמנונית ולא בלע כלל (פה) וק"ל הא דגרסינן פ' כ"ה א"ש סכין ששחט בה אסור לאכול בה רותח • צונן א"ל בעי הדחה וא"ל לא בעי הדחה (פו) ובחלק הכשר הבשר נפרש • (פז) איכא דמוכח מדפסקינן הלכתא דסכין טריפה אפי' בצונן אלמא כרבב"ח ק"ל • דאמר בסכין ש"ג מדיח • דאי כרב דאמר קולף משום דביה"ש רותח • אי משום דוחקא דסכינא ה"ג אמר בחסין • (פח) ובסקנא דל"ד התם סכין דאיסורא • הכא דהתירא ופליגי אי בלע בשר אי לא דרב דאמר (פט) מדיח צונן בצונן הוא ורבב"ח סבר צונן לתוך חם הוא וקולף • אבל סכין דהתירא אי בלע מאיסורא לא איירי ואתא לאשמעינן בסכין ששחט בה טריפה ח"א בחסין וח"א בצונן דסכין לא בלע אפי' ע"י רותח בה"ג וקשה הוא לבלוע אא"כ משתמש תדיר באיסורא כגון סכין ש"ג וק"ל כרב בסכין ש"ג וקולף ובסכין טריפה מדיח וכן הלכ' • וסכינין דשוחטין בה בעי למיחזי מלא צואר וחוץ לצואר מלא צואר הנשחט • דתנן (צ) אם יש בסכין מלא צואר שחיטתו כשרה • וק"ל מלא צואר (צא) וחוץ לצואר מלא צואר ב"א שהוליך ולא הביא או הביא ולא הוליך אבל הוליך והביא אפי' כ"ש אפי' באזמל כשרה אית מ"ד אפי' כ"ש חוץ לצואר • וליתא מדקא מיבעיא לן א"ד מלא צואר וחוץ לצואר משהו וא"א מאי איכא בין הוליך והביא בין הוליך ולא הביא ותו מדקא מבעיא לן מחשא מאי ש"מ כ"ש ממש קאמר באזמל כשרה אר"א באזמל שאין לו קרנים • אבל באזמל שיש לו קרנים מיבעיא לן (צב) ומחטא דאושכפא כשרה מדקתני כ"ש וכתב ר"ה דהא דתנן אפי' כ"ש אפי' באזמל כשרה (צג) בעוף מדקאמר צוארו דק וכ"כ רבינו אלפסי ז"ל :

הג' בנשחט (א) הנחלק לששה חלקים הראשון בהכשר שחיטה עצמה • ת"ל (ב) מנין לשחיטה מן הצואר שנאמר ושחט ממקום

שער

(פ) לא בעי כו' וכ"כ הסמוך בסי' יו"ד אבל הרמב"ם בחי' ומסקנא ס"ה שם בשער ג' כ' דמפסר דבעיא קליפה ועי' בע"ז ביו"ד ובפר"ח שם והכא על רבינו וודאי לק"מ די"ל דס"ל דביה"ש לגמרי ויכול דס"ל ביה"ש לגמרי וכסכין קטן לבלוע וכו' כמו לגמרי דסגי בהדחה וע"כ ל"פ אלא בסכין של עובד כוכבים שחטו בה מי קולף מי מדיח משום דהתם בלע בסכין ממזרות הרבה ואפי' חום ביה"ש מדפר הפסחים לגבי קליפה אבל בסכין ששחט בה טריפה לא בלע כלום וביה"ש לגמרי לא בלע כלום ואפי' לגמרי לגמרי לגמרי

דקדיר ודווקא נקיב שלא בשעת שחיטה קריר (יד) אבל תחך אפי' שלא בשעת שחיטה שפיר דמי • דהא חופין שבלחי אמורין משום דם דגרסינן (סו) בפ' הזורע אי לצלי מידב דייב אי לקדירה כיון דתחך ומלח להו שרי (סז) ואר"א ווירידין לר"י מקבלן בקרץ והם כשרה ואם שהה בהם ודרס בהם כשרה (יז) וכן הלכתא והל"נ הני מיזרקא דבהמה צריך למחתכינהו בהדי סימנא דבהמה נמי זמנין דצלי לה כחדא (ח) וצריך ובת' הנאונים (יח) הלכה כת"ק ולית לחד"י מסיקא ליתא לדר"ח ולא דייק לן (יט) חצי א' בעוף וחצי א' בבהמה שחיטתו פסולה איתמר רב אסי מחצה על מחצה אינו כרוב ומסיק (כ) דכ"ע מחצה על מחצה אינו כרוב ופלוגתא לענין פסח אתמר זכן הלכתא והיכא (כא) דשחיט שני חצאי סימנים בעוף נעשה כמי ששחט חצי א' בעוף ופסולה אר"י א"ש (כב) המשבה צריך שיבדוק בסימנים לאחר שחיטה לא בדק מאי אר"א בן אנטיגנס מריפה ואסורה באכילה במתניתא תנא גבלה וממשאה במשא אית מ"ד היכא דאתילד בה ריעותא אחרינא (כג) דהא אמר ר"ח בהמה בחזיה בחזקת איסור עומדת סיפא מתוקמא דאתיליד בי' ריעותא ולא דייק לן דרישא דאתיליד בה ספק בשחיטה הוא ואוקמה אהזקה ה"ג לא ידע אי שחט שפיר או לא ואוקמה אהזקה • ואע"ג דלא איתילד בה ריעותא אסורה דקי"ל כר"ה דאמר בהמה בחזי' בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך במה נשחטה • אר"י א"ר השוחט (כד) בשנים ושלשה מקומות שחיטתו כשרה אמריתא קמי דשמואל אמר לי דבעי שחיטה מפורעת וקי"ל כרב דהלכה כוותי' באימורי • ועוד ההוא תורא דאשתחיט בבי' וג' מקומות על ר' יצחק בר שמואל (כה) ושקל משופבי שופבי • וכ"פ רובא דרבותא ואית מאן דפסק כשמואל ולית"א ופי' רב אחא ור"ן ז"ל (כו) שנים או שלשה מקומות כגון שהתחיל מימין הצואר במיעוט הסימן וגמר במקום א' משמאל הצואר ולא שהה שיעור שהייה בין ששחט בנגד שחיטה הראשונה בין שלא בנגדה • א"נ כגון ג' ב"א ששחטו בצואר א' זה (כז) שחט ברביע שנים וזה שחט ברביע שנים ואין זה מגיע לזה מצרף זע"ז כאלו הוא במקום אחד ונמצא רוב שנים • וכן בעוף כשרה (כח) דקי"ל כרבי והיכא דליכא בחד מיניהו (כט) שיעור שחיטה פליג • אבל אית ביה שיעור שחיטה לחד מנהון ד"ה כשרה • אר"י א"ש (ל) כל מטבח שא"י הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו • ואסיקנא כגון ששחט לפנינו ב' או ג' פעמים שפיר • מ"ד הא אתחזק קמ"ל • ודווקא דידעינן דלא גמיר אבל סתמא רוב מאש"ם הן כדפרישית לעיל :

ואלו הן הלכות שחיטה • הדרך הראשון שהייה דתנן (לא) נפל סכין והגביהו נפלו כלים (לב) והגביהן שהשחיז את הסכין ועיף ובא חבירו ושחט אם שהה כדי שחיט' אחרת פסולה ואם לאו כשרה ואסיקנא איתמר כרי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף ושמואל אמר אפי' מבהמה לעוף וכן אר"י • ואע"ג דרב ור"י (לג) הלכה כר"י דריב"ח קם ליה כוותיה דאמר כדי שיגביהנו וירביצנו וישחוט דקה לדקה וגסה לגסה ממילא שמעינן ועוף לעוף והו"ל תרי ותרי ועבדינן לחומרא כרב דאמר כרי בהמה לבהמה ועוף לעוף • ג) אבל לבהמה כשרה • וכן הלכתא • אבל (לד) רבינו אלפסי פסק כשמואל ור"י דהו"ל תרי ואין דבריו של א' במקום שנים ואר"י (לה) השוחט בסכין רע אפילו כל היום כולו שחיטתו לשרה • ודווקא דלא שהה כלל • בעי רבא (לו) שהיות מהו שיצטרפו ולא איפשיט ולחומרא • ואי שהה תרי ותלתא זימני בחדא שחיטה ואיבא בכולהו שיעור שחיטה פסולה • והיכא דשהה במיעוט סימנים נמי קם ליה בתיקו ולחומרא • והאי מיעוט סימנים • איתי דמפרשי ליה מיעוט בתרא דושט ודקנה פסולה • ואע"ג (לז) דשני לעיל שחט חצי גרגרת ושהה בה כדי שחיטה אחרת וגמרה כשרה ואוקי ואכשרה • ממ"נ אי מחצה על מחצה כרוב הא עביד ליה רובא • (לח) אלא אי עביד רובא בבשרות בלא שהייה ל"ח לשהייה דמיעוטא • האי שינוייא דחייא היא דקמדחי ליה ומעמא משום דמחצה על מחצה אינו כרוב ובשחיטה קמייתא לאו מידי עביד • והלכך שהה בקנה במיעוט קמא לאו מידי עביד דהוה אחצי קנה פגום • ואי שהה בושט אפי' במיעוט קמא נקובתו (לט) במשהו מריפה • אבל במיעוט בתרא בין בקנה בין בושט מיטרפא • (מ) וכ' רש"י ז"ל שמעינן מהא דהיכא דשחט רוב סימנין והניח הבהמה ושוהה למות לא יבא אח"כ וישחט המיעוט בתורת שחיטה אלא יכה בסכין על הצואר או ימתין עד שימות • ואנן לא ס"ל הכי • דהיכא דשהה במיעוט בתרא לא קמבל"ל • דוודאי כשרה דהא שחיט רובא ול"ל בקנה במיעוט קמא כשרה • (מא) ובמיעוט בתרא טריפה • דבין דשחט מה לי בסכין מה' לי בד"א והכי תניא בתוספתא שחט א' או רוב א' בעוף אעפ"י ששחט לזמן מרובה כשרה • אלא במיעוט קמא קמיבעי ושהה במיעוט קנה לא קמבל"ל מידי דהוי אחצי קנה פגום כדאמרן (מב) שחט חצי גרגרת ושהה בה כדי שחיטה אחרת וגמרה כשרה (מג) ובושט קמבל"ל מי אמרינן כיון דשהה הו"ל כנקובת הושט ובמשהו או ביון דשחיטה קאתי' לה לאו נקב (מד) היא דלא שהה כשיעור שהייה לא מיטרפא בי' דהו"ל כמאן דלא שהה ה"נ כי שהה במיעוט קמא לא מיטרפא ביה ד) דכי גמיר שחיטה בחצי סימן גמיר או ברוב גרגרת או בין סימן לסי' בבהמה • אבל במיעוט לא גמרינן וכאן כמי דלא שהה דמי ה) ופסול (מה) והחליד במיעוט ס' נמי הכי מפרשי ליה והכי מסת' לן ולהא דפירש"י קשיא תוספתא דתניא שחט א' או רוב א' בעוף אעפ"י ששהה לזמן מרובה וגמרה שחיטתו כשרה • הדרך השני

נתיבות שמואל מ) ל"ל ונריך להתכיסנו : ב) עיין תולין פ"ע ס' וב"ל מדמוקי גמרא סיפא דס"ה בהתיליד ריעותא ולא ניחא ליה דקתני ר"ח בסיפא דלא מוקמינן לה אחזקת איסור אם לא דאיכא חזקה גמורה ס"ב דלעיל בהתיליד ריעותא ע"ז קאמר ולא דייק לן דהא בריפה בהתיליד ספק בשחיטה בהמה לבהמה כשרה : ד) ל"ל דכי גמיר סהייה בחצי סי' גמיר : ה) ל"ל וכשר :

שער החדש

(יד) מבל תחך כו' • עיין לעיל בס' סח חוט ל"ס : (סו) בפ' הזרוע כו' • עיין לעיל ס' סח חוט ק"ע : (סז) ואר"ש ווירידין כו' • חולין כ"ח ב' : (יז) וכן הלכתא ובפלכות גדולות בקב והני מיזרקי דבהמה לריך למחתכינהו בהדי סימנין כי היכי דיתמלי דמא דבהמה למלחר ולא תיכוך (ר"ל אלא תתיישן) ולא ליבלע דם בחיבורים ומ"ש דאר"ח לא תאר"י אלא בחוף בוחל ולוליכו כולו כאחד מבל בהמה טהולה ומותחת לה מבר מבר לא לריך דבהמה נמי זמנין דלולה כולה כאחד ולריכה עכ"ל הבה"ע ועיין בעור סי' כ"ב ובב"י בס מ"ב על דברי הבה"ע ועיי"ם בשו"ע סעיף ב' : (יח) הלכה כת"ק כו' • עיין בה' סי חוט קו"ב ועיי"ם ובחוט קו"ד ועי"ם בימיב : (יט) חצי ה' כו' • חולין כ"ז ח' : (כ) דכ"ע מע"מ כו' • סס כ"ט ח' : (כא) דסחיט בני כו' • סס כ"ח ב' ועיין סי' כ"ה סעיף ב' : (כב) המשבה לריך בידוק כו' • חולין ע' ח' : (כג) אמר ר"ח בסמה בחזיה בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך במה נשחטה • ובחוף בחזקה היתר עומדת עד שיוודע לך במה נעלפה וסיפא מיתוקמא כו' בל"ל • ועיין חולין ט' ח' ומבין כוותא רבינו ועיין בתו"ם סי' סע"ת ועיין ביו"ד סי' כ"ה ועי' לקמן ס' מריפה חות בבד חוק י"ז : (בד) בבהמה ובלבה כו' • חולין ל' ח': (כה) ובקי מבופרי שופבי וכ"פ רובא כו' בל"ל • עיי"ם ב' ועיי"ם בדי"ף ורמ"ה ועיין ותו"ז סי' בע"ת מרבינו מתי ורבינו מריטת פסקו לאיסור ועי"ם ועיין בס' תמיס דעים סי' קל"ה ועי"ם : (בו) סמיס תו כו' • עיי"ם בתוס' ורמ"ה ובתו"ם בבית ב' בער ב' : (בו) בתני מרביע בהמה כו' • הלכתן ויבעינן מנותנם ולריך להגי"ה : (בח) דקי"ל כרב והיכא כו' בל"ל • ועיין בפרדם סי' ר"ו : (בט) סיעור בחיטה פליג אמוסאל אבל חות כו' בל"ל • ועי"ם בתוס' ד"ה מתיב כו' בס' ג"כ כך ועיין בתו"ז בס מ"כ בזה ועיין יו"ד סי' כ"ח סעיף ס' : (ל) כל מבה כו' • עיין ח"ה חות ל"ה וחות כ"ח ועי"ם : (לא) נפל

השני דרסה • כדתנן (מז) התיז את הראש בב"א פסולה שלא הוליך והביא והיינו דאמרינן(מז)לעיל קרא למאי אתא דלא לישווייה ניסטרא• אבל ניסטרא בהוליך והביא לא כיפסלא • דתנן (מח) היה שוחט והתיז ראשו בב"א אם יש בסכין מלא צואר כשרה וק"ל מלא צואר וחוץ לצואר כמלא צואר וי"מ (מט) דלא לישווייה ניסטרא דל"צ לשווייה ניסטרא אלא ישחוט הסימנין (נ) בלא שחיטה ולא דיק לן • היה שוחט (נא) והתיז שני ראשין בב"א אם יש בצואר מלא צואר וחוץ לשני צוארים כשרה בד"א שהוליך ולא הביא אבל ו) הביא ולא הוליך כו' פירשתי (נב) בחלק הסכין ז) מנה"מ דכתיב חץ שחוט לשונם תר"י ושחט אין שחיטה אלא משך ובה"א זהב שחוט ובה"א חץ שחוט לשונם • הדרך השלישי חלדה • דתנן (נג) החליד את הסכין בין סי' לסי' תחת השני ופסקו ר' ישבב אומר נבלה • ר"ע אומר טריפה אר"י א"ר החליד את הסכין בין סי' לסי' ופסקו טריפה ואפי' מלמעלה למטה דעביד כדרכה דשחיטה פסולה תחת העור בשרה בי רב אמרי תחת העור איני יודע איבעיא להו תחת ממלית מהו תחת צמר מסובך מהו תיקו ומדקמיבעיא אליבא דרב ש"מ (נד) הלכתא כבי רב ובבולהו מספקא לן ופסולה וכ"ש החליד במיעוט סימנים דקם ליה בתיקו ופסיל • רבא הוה בדיק ליה גירא לרב יונה בר תחליפא ושחט בה עופא בהדי דפרח ודילמא עביד חלדה דחזי לנדפי' דמפרסי' (נה) בה"ג מאי תקנתי' לשויא לסבינא עלוי' פתיא ולפקה קלי ולא לדלאי מצואר הבהמה ולבדקה לסי' דלמא פסקינן וליהדר ולשחוט מעילאי לתתאי וש"ד ובתר דשחיט ליחזי אי בזיע קניא או וושטא טריפה ואי משתכח קושיתא או ציורתא לדחויי בפומא דסבינא לעילא או לתתא ולישחוט החליד במיעוט סי' במיעוט קמא היא דומיא דתחת העור ושהה במיעוט סימנין במיעוט קמא כדפרישית • הדרך הרביעי הגרמה • כדתנן (נו) השוחט מתוך המטבעת ושייר בה מלא (צואר) החוט ע"פ רובה אבל שחט מיעוט והגרים פסולה חעיד ר"ח בן אנטיגנוס (נז) על מגרמת דר"י בר יהודה דכשרה ומגרמת פסולה כגון ששחט משפוע כובע ולמעלה ופי' רבינו האי כר"ח (נח) ואיכא גמי נטפאי דכתיב בהו הבי והלכתא כר"ח ב"א דקם ליה ר"נ בשיטתיה דר"נ אכשר משפוע כובע ולמטה ואכר ליה כאן לא כרבנן ולא כר"י בר"י וא"ל אנא לא חילוק ידענא ולא בילוק ידענא אנא שמעתא ידענא דאר"ה ב"א אר"י משום ריב"ל (נט) משפוע כובע ולמטה כשרה ט) לר"י כר"י דר"י בר"י כשרה. וז"ח בא' ומשפוע כובע ולמטה כשרה והיינו שייר בחומי שייר מקצתן לצד הראש עצמו

נתיבות שמואל ו) ג"ל מכל מקום הוליך והביא מולין ל' ב' : ז) סם : ח) ג"ל ומגרמת דכשרה לכ"י בב"י כו' מולין י"ט מ' דקם ליה ממולק מלמעלה כבי' ולכלכתא כו' : ט) ב"ק ל"ם : י) מולין י"ם ב' כמו דלמניקן סתם לכ"ם : יא) ג"ל מחמורי' דכב בכתא וכ"כ מחמורי' דכ"י סם : יב) מולין כ' מ' פסול במליקה למחי' דקים מסופי כמאו ומגרים כו' מלא הלכה כרב מחי פסולה עיין בשב"מ תה"מ בית ב' ס"ח דכן לעיל ומביאו ב"י : יג) מולין מ"ג ב' :

שער החדש

כשרה עי"ם בחום' והכן ועיין בתו"ז סי' שע"ח : (מו) כתיז מת כו' • מולין ל' ב' : (מז) לעיל קרא כו' • סם כ"ז מ' וכלכתא מחריגא דרס"י סם ועי"ם בחי' כשב"מ סחטינ ע"ז (ולכאורה הוא נגד מש"כ הוא בעלמו בחה"מ בית ב' שער מ') : (מח) היה שוחט כו' • סם ל' ב' : (מט) דלא ליתווי' ניסטרא דל"ל כו' • הוא פי' קמא דרס"י ועיין בסי' כ"ד סעיף ס' : (נ) בלא שחיטה כשפרקת ולא דייק לן כו' כל"ל • ועיין תו"ז סי' שע"ח : (נא) והתיז ב' כו' • סם ל' ב' : (נב) בחלק הסכין • לעיל ח"ב לות ל"ת : (נג) שחליד את הסכין בין סי' לסי' הו תחת כו' כל"ל • ואולי כן היו גירסתו לבד לפניהו גי' מחרת. שמה ועיין תום' ל' ב' בד"ה הו שהחליד כו' • ומה שכתבת רבינו כך דהר"י מ"ל שהליד את פי' הוא סם ל' ב' : (נד) בלכתא כבי רב כו' : סי' כ"ד סעיף ח' : (נה) בה"ג מאי תקנתי' כו' • זה הלכה לגיל ועיין בסי' ל"ב ועי"ם עוד ע"ב יפו"ם היוצד שכתב שם וז"ל ולגבי תלדה שם בריסת כל עיילא עבחת לסכינא בדרך שחיטה עיילא לסכינא לי שלוף לה מיסתחים חד מן סימני ומריפה ואם בריס עיילא לסכינא בפומי שלוף לה קלי קלי ותריץ לה על חיותת ושחיט לה וכשרה ומתן לשחיט חיותת לתכלה לה קשיחתת והיות שעתת דקשחיט לה מסקת בשרה ושהכחת קשיחתת ביוסעת ומטית סכינא על קשיחתת מאי תקנתת ניהמי בסכינא לקבת ולהכת עד דסייפת קשיחתת לו לעילא לו לתחתת והדר ליתחוט ושפיר דמי עכ"ל ויש לדחוק קצת ולומר מגלה על לידך ועיין בפרדס סי' כ"ח בשם ס' הכסף יפו"ם היוצד וכגן : (נו) מתוך הסעבת כו' • מולין י"ח מ' : (נז) על מגרמת כו' • כ"ל בשם הס"ל לכ"י ב"י לדמי מוגרמת וכיוצא למעלה מקבעת סגדולה סעיד הוא דכשר עיי"ם ב' : (נח) ואיכא גמי מסמחי כו' • יפו"ם י"ע מ' : (נט) משפוע כובע ולמטה כשרה ותכיב"ל מוגרמת דכתן כשרה לכ"י בב"י ולכ"י בב"י כשרה לכ"ם בן מגיגנוס ומשפוי כובע ולמטה כו' כל"ל : (ס) ול' לפרים כתב דווקא דיעבד כו' כל"ל • וכב"י סי' כ' מייתי דברי רביהו ול"נ זה כלל יפו"ם בס"ם י"ח ב' וז"ל מ"ל ספי מסמיס לכתת פגע ולת נגע כו' מיתמר מריפה מיבעית לסו פגע ונגע בהן כו' מ"ד פגע ולת נגע כו' מיתמר

עצמו ואי לא דס"ל כמ"ד במשהו לא הוה מיטרפא אליבא דשמואל דאמר לאו מקום שחיטה היא ואמר התם תורא בין לרב בין לשמואל שרי ש"מ (ע) הגרים שליש ושחט ב' שליש בשדה ואפ"ל (עא) דל"ד לשמואל נהי דלאו מקום שחיטה היא בושט מיהו דינו בקנה והגרמה יד) מיפסלי ביה מידי דהוה אחצי קנה פנום • באלו טריפות (עב) למעלה דחזו לשוחיטה עד כמה עד כדי תפיסה ופירשו רבנן כדי שיתפום (ענ) בשתי אצבעותיו אית מ"ד ד' אצבעות למטה עד כמה עד כדי שישעיר הושט • הדרך החמישי עיקור דתנן (עד) שחט את הושט ופסק את הגרגרת או פסק את הגרגרת ושחט את הושט או ששחט א' מהן והמתין לה עד שמתה ר' ישבב אומר נבלה ר"ע אומר טריפה והודה לו ר"ע ותניא שחט את הושט ונמצאת (עה) הגרגרת שמוטה וא"א אם קודם שחיטה נשמטה או לאחר שחיטה נשמטה זה היה מעשה ואמר כל שפק בשחיטה פסולה נמצאת נרגרת (עו) שמוטה ושחיטה וא"א אם קודם שחיטה אם (לאחר) לאו כשר א"א לשמוטה שתעשה שחוטה ור' יוחנן אמר יבוא ויקרע אר"נ לא אמרו אלא שלא תפס בסימנים אבל תפס בסימנים ושחט אפשר לשמוטה שתעשה שחוטה ופסולה • (עז) בפ' אלו מפנין אמר אביי האי מאן דשחט תרנגולא ליכבשינהו לכרעי' בארעא • א"נ נדלינהו • מידל דלמא מקפיל להו לטופרא בארעא ועקר לסימנין • (עח) תני רמי בר יחזקאל אין עיקור סימנין בעוף כתב (עט) א' מן המפורשים לית הלכתא כוותיה דהא תניא בפרקין דלעיל שחט את הושט ונמצאת הגרגרת שמוטה וא"א אם קודם שחיטה נשמטה או לאחר שחיטה נשמטה זה היה מעשה ואמרו כל שפק בשחיטה פסולה אלמא יש עיקור סימנין לעוף דעוף הכשרו בפי' א' (פ) ואי קשיא לך מתניתין ותריץ הא כמ"ד יש שחיטה לעוף מן התורה וכיון דלא איפסיקא הלכתא קי"ל בש"ת הלך אחר המחמיר ומפת' (פא) הלכה כרמי בר יחזקאל וכרבינא דאמר לא אמר רמי ב"י אלא במליקה אבל בשחיטה יש עיקור דקי"ל כרבינא דהוא בתרא • (פב) ירושל' מ"ד יש שחיטה לעוף מ"ה וישטתו להם שטוה וישחטו להם שחוט (פג) השוחט מן הצדדין

נתיבות שמואל יד) ל"ל לא מיפסלו :

שער

כ' מ' יעו"ם ז (ע) הגרים שלים ושחט ב"ם כו' • עיין לקמן מ"ד מ' הום' ד"ה כולהו כו' יעו"ם היטיב וסם מ"ג ב' בד"ה כשמואל כו' ובד"ה מי כשמואל כו' יעו"ם היטיב : (עא) דל"ד לשמואל כו' • ובסכי מיושב מה שכתבו התום' שם מ"ג בד"ה מי כשמואל כו' והשם סרז"ה במשור שכתב בשחט ב' שלישים והגרים שלים וכן בהגרים שלים ושחט ב' שלישים אבל בשחט שלים והגרים שלים ושחט שלים אז בהגרים שלים ושחט שלים והגרים שלים אסר והרשב"ה בחי' אסר בכולהו לבר משחט ב' שלישים והגרים שלים ובמ"ה בית ב' שער מ' ועי' בהמ"ם בי' כ"ד והרמב"ם פסק כרבינו ועי' בסי' כ"ד סעיף י"ג : (עב) למעלה דחזי לשחיטה כו' • שם מ"ד מ' : (ענ) בשתי אצבעותיו כו' • עי"ם בתום' ד"ה כדי כו' ובהמ"ם סי' ס' ועי"ם בריי"ף ועיין ביו"ד סי' כ' סעיף ב' ועי"ם בשו"ך ס"ק ומ"ו שתמה על הב"י מה שתמה על הב"י דבאמת בפיר תמה הב"י על הטור מחלק בין בשמה ומיה בין גדול לקטן יעו"ם ומפ"ל דהב"י סבין בדברי הטור דה"ק ושיעור זה הוא בגדול ובאחר בשתה ומיה • אבל בעוף הוא שיעור וקצתו • ודו"ק היטיב ומ"כ לדק הב"י בדבריו (ועיין לקמן בס' קריפות לוה דקין לוה י"נ) : (עד) שחט את הושט כו' • מולין ל"ב מ' ושוה כשיטת רש"י שם דזהו עיקר וכ"כ ע' מ' ועיין בפרדס סי' רי"ח ויעו"ם היטיב : (עה) הגרגרת שמוטה כו' • שם וי"ד מ' כ"ח מ' : (עו) שמוטה ושחוטה כו' • שם ל"ד מ' ושם רבינו שחט ולא פי' מאומה בזה ועיין רמ"ם פ"ב סי' וי"ד וכב"ן שם ועיין בחי' הרשב"ה בית ב' שער מ' מריבית דברים פי' בזה שהקשה ומ"ש מועיל מבשמה נבשמה ועי"ם בתום' ומה לר"ת מועיל הקפה לו לא שם נהבאר הגל ועיין ביו"ד סי' כ"ד סעיף י"ח ועי"ם : (עז) בפרק אלו מפנין כו' • שבת קכ"ח ב' ושם ביו"ד סעיף כ' : (עח) תני רמי ב"י כו' • מולין כ' מ' : (עט) מ' מן המפורשים כי' • שוה רש"י ז"ל שם ב' בד"ה הסוה פליגת כו' ועי"ם היטיב : (פ) ואי קשיא לך מתניתא דמתניתא תריץ הא כי' כל"ל : (פא) הלכה כרמי ב"י כו' • וכ"ם דעת הרמב"ם בפ"י מה' מע"ק הכ"ע וברי"ף שם ובהמ"ם שם סי' כ"ה ועיין בתו"ד סי' שע"ט : (פב) ירושלמי מ"ד כו' • ירושלמי ספ"ד דמולו ועיין ווסמ ע"ש ב' : (פג) השוחט מן הצדדין כו' • מולין י"ב ב' : (פד) בפ' עגלה כו' • מבואר מדבריו דבשחוט בושט לף לבתחלה מן הצדדין ולא כדעת התום' שם וגם בלא בחוזר בדיעבד בשר יולא בשחט ב"ם ק"ך ס' לף דלא בדיעבד בלא בחוזר י"ל דמיירי בידוע מיהת דנחתכו הסימנים מעיקרא ובשחט ב"ם ורמ"ם יעו"ם וכתם סם"ך סתירץ שם לחסיג על הב"ח ועיינתי בב"ח ומלאתי שגם הב"ח דעתו כן דבחוזר מסיר לבתחלה ובלא החוזר אם ידע שנחתכו הסי' מקודם בשר בדיעבד לווקא ובלא יודע אף דיעבד אסור רק שהסיג

שחיטתו בשרה רש"י ה"ה דאפי' לבתחלה ומשום דבעי למיתני המלק מן הצדדין דאפי' דיעבד תנא רישא השוחט ומפת' כיון דאוקימנא למתניתין בשלא החזיר לבתחלה צריך לשחוט (פד) בפ' עצמן אבל בדיעבד בשר והא דתנן השוחט מן העורף שחיטתו פסולה שלא החזיר הסימנין לאחוריו העורף • אבל (פה) החזיר הסימנין אחוריו העורף ושחט שחיטתו כשרה והיכא (פו) דשחט את הקנה וניקבה הריאה ואח"כ שחט את הושט כשרה דאר"ל שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה בשרה ואמר רבא לא אר"ל אלא בריאה הואיל וחיי הריאה תלויה בקנה אבל בבני מעים לא והלכתא כוותיה והכין שדרי ממתיבתא ואם שחט את הקנה ונקבו בני מעים בין ס' לפ' טריפה דיש טריפה לחצי היות ומפת' ה"ה שחט את הושט ונקבו בני מעים כשרה דחיי בני מעים תלויין בושט ואם שחט את הושט וניקבה הריאה טריפה ולא חזינן לרבותא מידי בהאי מילתא (פז) ולא בריר לן כרב אלפסי מ"ט לא איתא להא דר"ל והיכא דנשחטה הבהמה ואתיליד בה ריעותא כשרה (פח) כדבעי מניה רב אדא בר"ה בא ואב ונטל בני מעיים מהו נטל הא ליתניה אלא נטלן והחזירן כשהן נקובין מהו מי חיישינן שמא במקום נקב נקיב או לא א"ל אין הושטין שמא במקום נקב נקיב דקי"ל נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיוודע לך במה נטרפה ודייקא רבותא דה"ה אם בא זאב ונטל את הריאה וליתא קמן למיבדקה בשרה וליכא פלוגתא בין ריאה לספיקא אחרינא • דריאה בכלל מעיים הוא מדלא קאבר דקתן • ועוד דהא ריאה גמרינן מיניהו בדקאמר (פט) אי נקיב ליה ריאה היכא דמשמש ידא דטבחא תליא או לא תליא הלכתא תליא דהא תליא בזאב ובריאה תליא דנשחטה בחזקת היתר עומדת עד כו' ואפי' אנן דבדקינן הריאה היכא דלא אפשר סמכינן אחזקה ורובא דאלת"ה בין (צ) דקי"ל בשרה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה כיון שבגוש במעים (צא) היכא אבלה חלב בהמה אלא לאו ש"מ היכא דלא אפשר סמכינן ארובא והא דרמי בר אבא דאמר (צב) השטש וגתות בעולה וה"ה לקציבא (צג) יחציבא מיקטע רגליהון דרשיעייא הומרא בעלמא היא דהא אפשר למיבדק' ודלמא

החדש

על הב"י סמסמע מדבריו דסתום' מוקמים לסרת"ם דלסתום' כל שלש החזיר לפי בדיעבד לסור ולפי ידע ולסרת"ם בכ"ע כרי יעו"ם ע"ז סביג דגם סתום מודים לסרת"ם בזה ומיסו מיירי מן הסתם יעו"ם נמלא לדיוק הב"ח ס"ל כהם"ך ובהסג הסיג עליו : (פה) החזיר הסימנין כו' • וכ"ב הרמ"ם וכ"כ הרשב"ה בתס"ה בית ב' שער מ' לחתם

ודלמא משתכח טריפה אבל לא אפשר סמבינן ארובא וכך השיב רש"י ז"ל אבל רבינו יצחק הלוי השיב ריאה לאו בכלל בני מעיים (צד) מדאמר רב שימי בר חייא מקיפין בבני מעיים ור"י מקיפין בריאה ותו דאמר (צה) אין מחזיקין דם בבני מעיים כו' ודווקא הדרא דכותא אבל כותא גופא לא ש"מ לב וכבד וריאה אינן בכלל בני מעיים והא דאמר נשחטה בחזקת היתר עומדת אטריפות דל"צ בדיקה קאמר אבל אנן דבדקינן בריאה בחזקת איסור עומדת (צו) ולא דמי דההיא בחיים בחזקת היתר קאי ורחמנא שריא • ורמי בר חמא (צז) דאמר קורם הפשט ונתוח כגון שפתח הבהמה וברק אותה (צח) והרוצה לאכול מן הבהמה קודם שתצא נפשה בשבדק קאמר הא לא בדק ספק איסורא היא ולחומרא ואנן תמי' עליו נהי דריאה לאו בכלל (צט) בני מעיים היא וכיון דנשחטה הבהמה בחזקת היתר עומדת והכל בכלל וכיון דלא אפשר לבודקה לוקמה אחזקה וליתבשר ותו כיון דליתא קמן ליהוי כזאב שנטל בני מעיים דאמרינן נטל הא ליתנהי ש"מ מילתא פסיקתא היא ולא אצטריך חזקה דר"ה ומסת' דרמוי (ק) להההיא מחטא דאישתכח בחתיכה דריאה דאסיקנא הם הכשירו דידעין מאיזה טעם הכשירו אנן מאיזה טעם נכשיר מי אית לן ריאה קמן דידעינן דלמא אי אית ריאה קמן הוות מנקבה • דאמרינן דרך וושט נכנסה ואמאי לוקמה בחזקת היתר וליתבשרה ולימא דרך נרנרת נכנסה וסימפונא נקיט ואתא • דהא תלינן בזאב אלמא כיון דאי איתא ריאה קמן צריך בדיקה משום ריעותא דמחט כי ליתא קמן ולא מצי למיבדקה טריפה (קא) השוחט את המסוכנת רנ"א עד שתפרכם ביד וברגל כו' ראי"א דיה אם זקה אר"ש אף השוחט בלילה ובשחר השבים ומצא בותלים מלאים דם כשרה שזקה במרת ר"א (קב) וחכ"א עד שתפרכם ביד וברגל או עד שהבשיב בזנבה א' בהמה דקה וא' בהמה נסה בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה שאינה אלא הוצאת נפש בד"א שהיתה בחזקת מסוכנת אבל היתה בחזקת בריאה אפילו אין בה א' מכל הסימנים הכל כשרה (קג) ה"ד מסוכנת אר"י א"ר שמעמידין אותה ואינה עומדת ואפי' אוכלת פקעיות ור"ה בריה דרב שלמיא אמר ואפי' אוכלת קורות ואמר רבא פרכום שאמרו בסוף שחיטה • אבל בתחלת שחיטה לאו כלום היא (קד) וצ"ע הא דפירכום דר"א היינו זיגוק בתחלת שחיטה היא כדמוכח רבינא ואית למימר דהל' כרבינא אלא דאויל לחומרא ואמר רבא (קה) הלכה בהא מתני'

נתיבות שמואל טו) פ"ל ללא הוה פרכום: מ) סנהד קל"ה ב':

שער

יעו"ם ע"ב: (צד) מדלמד רב שימי כו' חולין כ' מ' יעו"ם ורלמייתו מדקתני מסחלה מקיפין בבני מעים ומדר קתני ר"י ופ"ח דלמרי מרוויחו מקיפין בריאה כו' מלמד דריאה לאו בכלל בני מעים היא: (צה) אין מחזיקין דם כו' חולין קי"ג מ' ועיין לעיל ס' דם חות ל"ו ועיין לקמן ס' טריפות חות דקין חות ד': (צו) ולא דמי להסיא דלמלינן מלבא דסכיא בחזקת היתר כו' כל"ל • ר"ל דסם נזה"ב הוה דמותר כדלמ' בבכורות ו' ב' חולה לאחר שנשחטה ולמסר למיבדקה לסכירה: (צז) דלמר קודם הפשט כו' ור"ל ולחסיקנא דסם ע"ב לחורת מרעא קמ"ל לחל מדינא מרי מיירי בבדק הריאה: (צח) וכרולה לאכול כו' חולין ל"ג מ' קכ"ח מ': (צט) בני מעים הוא מ"מ כיון דנשחטה כו' כל"ל: (ק) לסכיא מחטא כו' ומשלא דעת רבינו לאסור ועיין רס"י חולין י"ב מ' שהכשיר בליעבד יעו"ם ועיין בר"ן שם מס"ב בזה (ותה שהביא לאי' מירושלמי דפיאה פ"ג לאי' שם ותם לומר שמא ניקבה הריאה הזקת בני מעים כשר יעו"ם היוצ ולפניהו ליתא זה בירושלמי רק הכי אי' התם ז"ל ר' בא בשם רבון דמתני שחטה ואכלו זאבים בני מיעי כשרה מחזקת בני מעים לכשר ותם לומר שמא ניקבו מחזקת בני מעיו כשרים ע"ל ועיין ירושלמי פ"ע דברכות ס"ג יעו"ם וי"ל דמייירי שנבדקה הריאה וכמ"ש רבינו) ועיין במ' הרשב"א בחולין ע' מ' ועו"ם היוצ בתריכות ובתו"מ בית ב' שער ג' ועיין מרדכי פ"ק דחולין יעו"ם היוצ ועיין בפרדס סי' רכ"ה ובמו"ז סוף סי' תי"ח תריכות דברים זה ועיין לקמן בס' טריפות הריאה בחות נקב מבואר דמשמע רבינו הירושלמי הנ"ל דמייירי בריאה נמי ועיי"ם בחות דופן יעו"ם היוצ מ"מ שם בחות נקב לח הכשיר רק בזאב ולח בנאבד יעו"ם היוצ והמיומח על הב"י שהעוות דעת רבינו לדעת רס"י יעו"ם ברסי' ל"ע יעו"ם וז"ח ועיין ביו"ד שם סעי' ב': (קא) הסיסח חת כו' חולין ל"ז מ': (קב) וחכ"ח עד שתפרכם ביד חו ברגל כו' כל"ל: (קג) ה"ד מסוכנת כו' שם ע"ב • ובעוף עיין בחב"ם שנשחטה זה וכן רלחיתי בחו"ז סי' שם"ח וכן מס"ב החב"ם דשם יכולה לעמוד לפי' חיכ חוכלת כלל חיכ מסוכנת כו' כ"כ שלו"ז שם: (קד) וע"ע שם לפירכום כו' עיי"ם בחום' ד"ה רבח כו' וכ"כ הרח"ם שם סי' י"ב מבל הרשב"ח כ' בחי' דמייירי בכוחלי בית ומייירי לקיבה בסוף שחוטה לכוחלי הבית יעו"ם וכ"ה בחב"ח בית ב' שער נ': (קה) הלכה כסח מחני' כו' שם ל"ח ב': (קו) פסילה בד"ח בית כו' כל"ל: (קו) היחה פסוטה וכפפה ס"ז כשרה כל"ל דתניא בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה (קז) פסולה הד"א ביד אבל ברגל בין פשטה ולא כפפה בין כפפה ולא פשטה כשרה וה"ג אם (קח) היתה (כפופה ופשטה כשרה) פשוטה וכפופה כשרה בד"א בדקה אבל בנסה בין ביד בין ברגל בין כפפה ולא פשטה בין פשטה ולא כפפה כשרה ועוף אפי' לא רפרף אלא בעינו (קט) ולא כשבש בזנבו ה"ז פירכום (מסת' מרקאמר קמ"ל כו' ושני ליה עוף ולא שני ליה כשבוש זנב אתא (קי) לאשמעינן דלא טו) היה כשבוש ש"מ דאפי' פרכום דכל שאינו עושה דברים (קי) שהיתה עושה (קיא) הוי פרכום אבל עמי קלא ושותתות אסורה • וכל פרכום שאינה עושה דברים שמתה עושה • ולא חזי' לרבוותא להני מילי וכתבינן מאי דס"ל (קיב) בפ"ב דע"ג אר"ג בר אבא א"ד חייא נסה ה"ה כבהמה דקה לפירכום • (קיג) ומסוכנת טוחר לקנותה מן הא"י ולשחוט לכתחלה ברתנן (קיד) בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא כדי שלא יאכל כזית צלי מבעו"י ממנה (קטו) והאוכל מותר לשחוט לכתחלה (קטו) דלא מחזקינן ריעותא • כדמוכח בר"ג דהמביא • תשובה לגאון בהמה מסוכנת והיא של א"י מותר לישראל לשחטה • ולוקח ממנה בשר ומותר לישראל ללקחה מן הא"י ולשחטה ולמכרה לישראל • דכיון שהבהמה של א"י עודה בחיים ולא נולדו בה סימני טריפה (קיו) א' זה וא' זה מיתר;

החלק השני הכשר הבשר (א) והוא למעלה בראש הספר • החלק הג' מחוסר זמן שאינו ראוי לשחיטה והם

על שלשה ענינים • האחד מחלוקת רשב"ג ורבנן רשבג"א (ב) כל ששהה ז' ימים בבהמה אינו נפל שנאמר והיה שבעת ימים תחת אמו • (ג) ואיפסיקא הלכתא כוותיה אי לא שהה ספיקו אסור ואסור למישחט עד אורתא דתמניא • אלא היכא דקי"ל דכולו חדשיו • וכתב רב אלפס (ד) כלו לו חדשיו לא איפשיט שפיר אי יולדת למקוטעין או לא וכ"ש בן ז' לנפה ובן ג' לדקה כדאמר (ה) בפ' המפלת בעוברין שהוא אסור בן ד' לדקה ובן ח' לנפה ממנו ולמטה אסור הלכך למ"ד יולדת (ו) למקוטעין בן ז' ומחצה כלו לו חדשיו ולמ"ד אינה יולדת למקוטעין אפי' בן ט' חסר יום א' אסור עד ח' ימים וכתב ר' אלפס (ז) הא דאמר ח' ימים בבהמה דאמרינן מ) ר"פ ור"ה ברי' דר"י איקלעו לבי רב אידי בר אבין ועביד להו ענלא תילתא ביומא

החדש

וקאי על בסמה דקה דסיתה ידה פסוטה וכפפה וכ"ה בסה"מ ובר"ן סם וכבמובאל סם ל"ח מ' לחל עיין בב"י סי' י"ז סכ' סברי"ף והרמב"ם לח ס"ל כן: (קח) ולח כסכם חלח בזנבו כו' כל"ל: (קט) לחח לחסמעינן חלח חוי פירכום ס"מ דהוי פירכום כי' כל"ל ור"ל מלמ' סני דפירכום דזנב לח חוי פירכום מלמ' קח משיב לס בבריותח ופליגח בזה מחניחין דס"ל דהוי פירכום מ"ו דהוי פירכום • ובחתח דעת הרמב"ם לח' מהני בבסה פירכום דזנב יעו"ם בב"י: (קי) סיתה עיסה מחתך מיתה הוי פילכום כו' כל"ל עיי"ם ל"ח מ': (קיא) הוי פירכום וכן עבי קלא ומחרזת לחל עתי קלא ושותתת כו' כל"ל וכ"ה בתה"ח סם ועיין בעור סי' י"ז ובב"י סם ס"ף כן וכבל עיין לחסור וכ"ה סם בבו"ע יעו"ם היוצ: (קיב) בפ"ק דע"ג (פ"ז ב') חל"ג בר לחת מ' מיה נסה ה"ה בבסה כו' כל"ל: (קיג) ומסוכנת מותר כו' עיין בחו"ז סי' שם"ח ועיין בית ב' שער ג' סם"ח סי' ס"ד יעו"ם היוצ: (קיד) בסה מסוכנת לח יסחוט חל"ב יס שהות לחכול ממנה כזית לפי מבעו"י כו' כל"ל: (קטו) והאוכל מותר לשחוט בו"ע דלח כו' כל"ל • ומ"ב דסחיכל כו' מסוס יש שמעמיס מלחוכלו כמבואר בחולין ל"ז ב' ועיי"ם ביו"ד סעי' נ': (קטו) מחזקינן רישותח כדמוכח בפ' המביא כו' כל"ל דמסקינן שם בגילה ל"ד מ' דלף לדרסה בכותל כו' מ"ת סרי לשחטה ול"ח דילמח מיערפא בסח יעו"ם היוצ ובבח"ם ועיין ח"ב מזה הסער לות פ"ב ומכלן רלי' מבוררת להשמעינן חרי' סי' ס"ד יעו"ם היוצ: (קיו) מ' זה ות"ל זה כו' ד"ל מ' ברי"ף ות"ל מסוכנת הכל מותר:

(א) **והוא** למעלה כו' עיין ס' דם חות מ' מס"ב בזה: (ב) כל שששה מ' ימים בבסה כו' כל"ל בבת קל"ה ב':

(ג) ומיפסיקא הלכתח כו' שם קל"ו מ': (ד) כלו לו חדשיו כו' לח מלחתי זה ברי"ף ועיין חוס' בכורות כ"ח מ' ד"ה ת"ק כו' ועיין בחתו"ז סי' ד' סעיף י"ל וסי' קי"ו סעי' י"ד יעו"ם היוצ ובחב"ם כלן: (ה) בפ' המפלת ים בעוברין שהות חסיר כו' כל"ל • עיין נדה כ"ד מ' ועיין לקמן חות כ"ח ותות ס"ט: (ו) למקוטעין בן ח' ומחלה כלו כו' כל"ל • וכפי לרבינו חיסתפק לי' סלי חילתח חי תמרין יולדת למקוטעין חו לח ועיין בחב"ם סכ' דלין חומרים בבסה יולדת למקוטעין כו' יעו"ם היוצ וכפ מדברי רבינו כלן מבואר דבזה חין לחלק בין בסה לחדם ובפלוגתח דיולדת למקיעין עיין ר"ם י"ח מ' ויבחות מ"ב ב' בכורות כ' מ' וכ"ח מ' מה כ"ז מ' ול"ח ב' יעו"ם: (ז) הא דחמר ח' כו' ברי"ף פי"ט דבבת יעו"ם

ביומא דשבעא וא"ל אי תרחיתו ליה עד אורתא הוה אכלינן ומסתב/ דסתיב והיה שבעת ימים תחת אמו הא והלאה (ה) שמיני בלאחר שמיני דכתיב ביום לילה לקדושה יום להרצאה ור' אלפסי נמי ה"ק אלא דלישניה הכי הוה בהלכותיו וה"פ הנ"מ דבעי ח' ימים כלומר שיכנסו ביום ח' לקרבן דהא לא הזי לקרבן מעליא עד יום ח' ולאו מעמא דאינו נפל (ע) משנכנס היום דנפל אודא ליה אלא משום דיום בעי לקרבן דכתיב ביום צותו אבל לאבילה משעתא דאורתא דתמניא אודא ליה נפל ומותר דמקצת היום ככולו וקדוש הוא מאותה שעה כדגרסינן (י) בזבחים לילה לקדושה וכיוצא (יא) בה נמי קאמרי רבינו בפסח ה"מ בשאר י"ט אבל בפסח לא (יב) דקבא מלוגנאה לפיסחא וראוי אף לקרבן כלו לו חדשיו (יג) לאבילה

שער

יעו"ם וס' ממלא גוזמה סי' י"ח : (ח) שמיני כלאחר שמיני וכן ממרינן ליקח לקדוש יום להרצאה כו' כל"ל : (ט) דמשנכנס היום סמ' מזדמן לי' ספיקא דנפל אלא משום עדיף מחזקה וכן נוטין דבלי רבינו אכ' כיון דכולן במחזקת לאסור כו' על סיולא לך במה ככתוב וכו' ודימתו לשחיטה · ובכל ענין לריך לסבין הא לכל ספק בפסחים פסולה לפי שבהמה בחזקת לאסור עומדת עם הוראת לעמת תמתי לא נימא דעמת בחזקת קומתה עומד ולא נלא מחזקת עותמה עד סיודע לך במה הוזק ח"א. מוכרחין אנו לחלק בס"ב · ודע דכתן תף הרמב"ת מולה לתמרינן שמוך מיעוטא למחזקה לא מיבעית לעמת הרחמן של מסמרת בבית שבשחטי למעלה שם אלל רמחמ"ה דכתן וודאי סיך לומר שמוך מיעוטא למחזקה ותף לעמת הב' ת"מ כתן המיעוט הוא מתוך הרוב דמיעוט מפילות הוך זמן הוא מתוך הרוב דרוב בבמות מהעברות ויולדות יעו"ם סיעיד אבל י"ל דל"ד לסתם דהתם היינו לעניו המומות וסיך שפיר לומר דהמיעוט הוא מתוך הרוב דרוב מהעברות ויולדות משבחת בהו מיעוט דמפילות משה"כ הכת דמיירינן מהוולדות והם רובא בר קיימא ומיעוט נפלים וי"ל שפיר דל"ת זה שמוך מיעוטא למחזקה אבל י"ל דהרמב"ת דאסר ג"כ לא מעמת שמוך מיעוטא למחזקה רק מעמת דאין הטובד כוכבים נאמן בחיסור דרבנן במקום דאתחזק חיסורא ועיין בסי' קכ"ב סעי' י"ח וגם במסל"ת ס"ל דאינו נאמן וכן ס"ל לאסתפר בסוף סי' קל"ז ביו"ד יעו"ם בשך ובסי' ל"ח ס"ק ב' דבמקום דאתחזק חיסורא אין הטובד כוכבים נאמן (וכן י"ל דכ"ת דעת רבינו) · והכא יש עוד לומר דהת דכתמס בחזקת חיסור עומדת עד סיוודע לך במה נסחטה כו' י"ל דסתם לא סיו רוב ונמור דאף דרוב פעמים שסוחט הוא סוחט בפיל ובמש"כ סתום' סס ע' ח' בד"ס ולסורס בחיולה כו' משום דסתם דרוב פעמים שסוחט בפיר אין לו ספק מסל"כ הכת כיון שנסתפק לו לאיתרע לה רובא מסל"כ סתם הלא לאיתרע לה רובא בלל (ובלומנ לזה עיין בכתובות ס"ז ח' דרוב נשים בתולות הנשואות יש להן קול וזו דכיון דליה לה קול לאיתרע לה רובא יעו"ם) וי"ל דהעמת בספק בחזקה בחזקה דבעינן עד סיוודע לך במה נסחטה ס"ע דאין ספק מולה מידי וודאי דכל ספיקות וודאי וכ"ם בע"ת מ"ת ב' ובגדם ס"ו ב' ולעניו תמת שכוזה בתפר פרס מיקרי זה וודאי הלא לאיתרע הרוב כלל וכן כאן סיעת רבינו דעל כל ענל כיון שהוחזק בוודאי לאיסור הוב הין ספיקת דרוב מולין וודאי מידי וודאי לאיסורה וכשברת הל"ל דהרוב שבת על הוזו דבר נופל הין מולין וודאי מידי ספק וכו"ל וודאי מכך דפסחים ע"ב ודלא · ותכתי יש לעיין עובת בזה וכ' יאיר עיני במאור מרינו : (ב) הבת לפנינו כי' סיינו כגון שתעבר מ' שלא שכב בהבפ שידעינן וודאי בשהו ובבדיקתו ומובך אד מהן דתמרינן הכל דפרים מרובת פרים וע"ז כ' רבינו דלומת דכיון דהוה דסיל"מ חסור נזה והכא גם בזה יש לדקדק מש"כ רבינו דהוה דסיל"מ עיין בנקט"כ שכ' דזה לא מיקרי יל"מ דהין המתיר עתיד סיבת בוודאי יעו"ם וממ"פ קשה מי נחשב לרבינו דזה עתיד לבת בוודאי מ"כ מוחזקין בזה שבוודאי חיים יחיה מ"כ כרי הוא בעלמו בסר מה יש לך לומר שמת ימות בתוך שמונה מ"כ הין המתיר עתיד לבת ובמו שהקשה שאחר היטיב ביו"ד סי' ק"ב ס"ק כ' ומכהן נראי לבאורה למש"כ הל"ל הובת בפחתי השובה מש"ל בזה לשון שיתר ממ"ם מ"מ חסור לאכול עד שילה שספק מלבו ויובע מהיזה טעם הוא אוכלו · ובנוף הדין הם חזינן בגל רובא בדבול"מ עיין בר"ן סס"ע דבילה ובמ"ת כ' מקי"ג ס"ק י"ג · והכא כאן יש עוד שיתר מעשה ס"ם דשם הוולד הוא שפק וגתעבד בשחרות דהוא גס"ם וכבר ידוע שתלוקה בין תפיסקים בזה שם מועיל שם לאו (ויבואר עוד לקמן הוא קי"ב אלל מו"ב) ומבואר דדעת בבינו דוכבל דבול"מ הין מועיל שום דבר בעולם ושת דלא כ' זה הטעם לעיל הוא י"ש דלכן לא מהימן הס"י מסוס דבול"מ הוא י"ל דזה לא שייך לעניו זה הם הי' הטובד כוכבים נאמן שהטובד כוכבים נאמן · נאמן אף על בתר דבול"מ עיין מו"ח סי' מקי"ג סעי' ו' בס:"ס

יעו"ם

מותר בתוך ז' (יד) לקרבן אסור עד יום ח' וא"י דוכן בהמה לישראל (טו) לא מהימן לומר בר תמניא יומא היא דכ"ד שיש בו או"ה אין הא"י נאמן כדאי' (טז) ביבמות לדבריך א"י אתה ואין עדות לא"י ואמרינן נמי א"י שאמר פירות הללו (יז) של עזקה הן של ערלה הן לא אמר ולא כלום · שאינו אלא להשביח את מקחו ואפי' מסל"ת אינו נאמן · וביון דלא ידעינן אי שהה אי לא שהה וקי"ל כרשב"ג דאמר נפל מן הגג או אבלו ארי ומת ובא לפנינו ולא ידעינן ביה מידי הד ספיקא היא ספק חי (יח) ספק מת אסור וחיינו ספק כלו ספק לא כלו (יט) ורובא ליכא למימר דכולן בחזקת איסור עומדת הוי ספיקא דאורייתא ולהומרא עד שיוודע לך במה נבשרה ואיבא למ"ד (כ) הבא לפנינו מן העדר דבל דפריש מרובא

פריש

החדרש

סכין מימנעי כו' מבל כאן הספק הרחמנן לא יצא בסום פעם לאור · כש"ל כל שהחזקה סוא בחותו דבר ויש רוב מתנגד לחומו דבר שהוא מתחלת אש"כ ל"ת רובא עדיף מחזקה וכן נוטין דבלי רבינו אכ' כיון דכולן במחזקת לאסור כו' על סיולא לך במה ככתוב וכו' ודימתו לשחיטה · ובכל ענין לריך לסבין הא לכל ספק בסחיטה פסולה לפי שבהמה בחזקת לאסור עומדת עם הוראת לעמת תמתי לא נימא דעמת בחזקת קומתה עומד ולא נלא מחזקת עותמה עד סיוודע לך במה הוזק ח"א. מוכרחין אנו לחלק בס"ב · ודע דכתן תף הרמב"ת מולה לתמרינן שמוך מיעוטא למחזקה לא מיבעית לעמת הרחמנן של מסמרת בבית שבשחטי למעלה שם אלל רמחמ"ה דכתן וודאי סיך לומר שמוך מיעוטא למחזקה ותף לעמת הב' ת"מ כתן המיעוט הוא מתוך הרוב דמיעוט מפילות הוך זמן הוא מתוך הרוב דרוב בבמות מהעברות ויולדות יעו"ם סיעיד אבל י"ל דל"ד לסתם דהתם היינו לעניו המומות וסיך שפיר לומר דהמיעוט הוא מתוך הרוב דרוב מהעברות ויולדות משבחת בהו מיעוט דמפילות משה"כ הכת דמיירינן מהוולדות והם רובא בר קיימא ומיעוט נפלים וי"ל שפיר דל"ת זה שמוך מיעוטא למחזקה אבל י"ל דהרמב"ת דאסר ג"כ לא מעמת שמוך מיעוטא למחזקה רק מעמת דאין הטובד כוכבים נאמן בחיסור דרבנן במקום דאתחזק חיסורא ועיין בסי' קכ"ב סעי' י"ח וגם במסל"ת ס"ל דאינו נאמן וכן ס"ל לאסתפר בסוף סי' קל"ז ביו"ד יעו"ם בשך ובסי' ל"ח ס"ק ב' דבמקום דאתחזק חיסורא אין הטובד כוכבים נאמן (וכן י"ל דכ"ת דעת רבינו) · והכא יש עוד לומר דהת דכתמס בחזקת חיסור עומדת עד סיוודע לך במה נסחטה כו' י"ל דסתם לא סיו רוב ונמור דאף דרוב פעמים שסוחט הוא סוחט בפיל ובמש"כ סתום' סס ע' ח' בד"ס ולסורס בחיולה כו' משום דסתם דרוב פעמים שסוחט בפיר אין לו ספק מסל"כ הכת כיון שנסתפק לו לאיתרע לה רובא מסל"כ סתם הלא לאיתרע לה רובא בלל (ובלומנ לזה עיין בכתובות ס"ז ח' דרוב נשים בתולות הנשואות יש להן קול וזו דכיון דליה לה קול לאיתרע לה רובא יעו"ם) וי"ל דהעמת בספק בחזקה בחזקת דבעינן עד סיוודע לך במה נסחטה ס"ע דאין ספק מולה מידי וודאי דכל ספיקות וודאי וכ"ם בע"ת מ"ת ב' ובגדם ס"ו ב' ולעניו תמת שכוזה בתפר פרס מיקרי זה וודאי הלא לאיתרע הרוב כלל וכן כאן סיעת רבינו דעל כל ענל כיון שהוחזק בוודאי לאיסורה וכשברת הל"ל דהרוב שבת על הוזו דבר נופל הין מולין וודאי מידי ספק וכו"ל וודאי מכך דפסחים ע"ב ודלא · ותכתי יש לעיין עובת בזה וכ' יאיר עיני במאור מרינו : (ב) הבת לפנינו כי' סיינו כגון שתעבר מ' שלא שכב בהבפ שידעינן וודאי בשהו ובבדיקתו ומובך אד מהן דתמרינן הכל דפרים מרובת פרים וע"ז כ' רבינו דלומת דכיון דהוה דסיל"מ חסור נזה והכא גם בזה יש לדקדק מש"כ רבינו דהוה דסיל"מ עיין בנקט"כ שכ' דזה לא מיקרי יל"מ דהין המתיר עתיד סיבת בוודאי יעו"ם וממ"פ קשה מי נחשב לרבינו דזה עתיד לבת בוודאי מ"כ מוחזקין בזה שבוודאי חיים יחיה מ"כ כרי הוא בעלמו בסר מה יש לך לומר שמת ימות בתוך שמונה מ"כ הין המתיר עתיד לבת ובמו שהקשה שאחר היטיב ביו"ד סי' ק"ב ס"ק כ' ומכהן נראי לבאורה למש"כ הל"ל הובת בפחתי השובה מש"ל בזה לשון שיתר ממ"ם מ"מ חסור לאכול עד שילה שספק מלבו ויובע מהיזה טעם הוא אוכלו · ובנוף הדין הם חזינן בגל רובא בדבול"מ עיין בר"ן סס"ע דבילה ובמ"ת כ' מקי"ג ס"ק י"ג · והכא כאן יש עוד שיתר מעשה ס"ם דשם הוולד הוא שפק וגתעבד בשחרות דהוא גס"ם וכבר ידוע שתלוקה בין תפיסקים בזה שם מועיל שם לאו (ויבואר עוד לקמן הוא קי"ב אלל מו"ב) ומבואר דדעת בבינו דוכבל דבול"מ הין מועיל שום דבר בעולם ושת דלא כ' זה הטעם לעיל הוא י"ש דלכן לא מהימן הס"י מסוס דבול"מ הוא י"ל דזה לא שייך לעניו זה הם הי' הטובד כוכבים נאמן שהטובד כוכבים נאמן · נאמן אף על בתר דבול"מ עיין מו"ח סי' מקי"ג סעי' ו' בס:"ס

יעו"ם

פריש וזכא דהתירא נינהו ואיכא למיסר דל"א דכל דפריש מיזבא פריש אלא בדבר שאין לו מתירין אבל בדשי"לם כגון זו כל צדדי לחזסרא דאית לך למנקט נקטינן ורועי בהמות אומרים עד ל' יום (כא) הוא עומד בפבורו מבאן ואילך הוא נופל ומשנפל מותר (כב) ואי זבן מישראל ולא הודע הולך ושוחט כדאמרינן לקמן (כג) באותו ואת בנו ובדאמרינן (כד) בגבורות בלוקח בהמה מישראל וא"י אם בכרה אם לאו (כה) דקי"ל כר"י דאמר חולין וודאין דבין דאיכא איסורא אודיע הוה מודע ליה ואי הוה מודע ליה נאמן דקי"ל (כו) ע"א נאמן באיסורין היכא דלא איתחזק איסורא כגון חתי' ספק חלב ספק שומן ומסת' דוקא (כז) דליכא מהדי אחרינא דקמכחיש ליה אבל אי איכא מהדי אחרינא דמכחיש ליה לאסור הא איתחזק איסורא בע"א והו"ל כספיקא איסורא והא דאמרינן (כח) כ"מ שהאמינה תורה ע"א הרי כאן שנים (כט) במקום דאתחזק איסורא הוא אבל ע"א דנאמן באיסורין לא האמינוהו אלא משום דליכא חזקה דאיסורא ומש"ה מכבינן עליו לאיסורא ולהתירא ואי אתחזק אע"ג דלאו דבר שבערוה הוא (ל) לא מהימן להתירא אע"ג דשתיק ליה אלא היכא דיש ביזו לתקן כגון תרומה ומעשר וניקר הבשר וכיוצא בהן וא' אתחזק התירא היכא דקמכחיש ליה לא מהימן חד סהדי לאיסורא אבל אי שתיק מהימן וה"ה לאמר א"י מהימן כדאמר (לא) בהאומר לחבירו אמר לו ע"א אבלת חלב ונטמאו מהרות וכו' מעמא דאמר לא הא שתיק מהימן וה"ה לאמר א"י דאי איתא ליתני א"י וכ"ש לא אלא ש"מ לא הוי הכחשה עד דאמר לא אבלתי ולא נטמאו (לב) ואשתו זנתה בע"א אע"ג דשתיק לא מהימן דקי"ל כרבא דאמר אין דבר שבערוה פחות משנים (לג) ואפילו איתחזק ג) התירא. (לד) אבל במקום ג) מהימן אפי' אתחזק איסורא מיהו אם אשתיק (לה) לצאת ידי שמים אכרינן ליה אי מהימן לך כבי תרי אפקה אי לא לא והנ"מ היכא דסהדי מסהיד מילתא דלא רמיא עליה כגון דלא עסיק ביה כגון נטמאו מהרותיך ואכלת חלב וכל הני דאמרן אבל מילתא דרמיא עליו ואיהו עסיק בהגהו דהנזקין שאמר לו שהרות שעשיתי עמך וכגון (לו) שא"ל כתבתי לשמה וגוילין לא עבדתי לשמן אע"ג דקמכחיש ליה היכא שבידו לאסור

נתיבות שמואל ג) ל"ל מיסורא: ג) מסר כמן מיזה מיבוא:

שער החדש

יע"ם סיעיב • ועוי"ל דמס"ב להוי דסיל"מ לה קלי על וולד הספק מתעבד רק על הוודאים מתערב הספק בחוכם דיכול לאחזקינהו לאחר ז' בוודאי ויהיו סם מותרים בוודאי ואם ימות הספק בתוך כך מ"ב מיקרי אפשר לברר לאסורו ובזה לא מליט ביעול במקום סיכול לברר: (כא) עומד בפיבורו כו' עיין בפר"מ ותב"ם סימפיס אחריס בקרנים ובביצים יע"ם סיעיב אך כבר האריכו האחרונים דבזה אם ים לספוק ע"ז אם לאו ואפשר סי' לדיבור הוא בכבר מהפבא בין האיים ודעת רביזו לספוק ע"ז • ודע דעל מס"ב הקב"ב וכן יתר האחרונים דאם בודאי דלא כלו מדעיו לא מסבי אם אסם אם אי ימים הוא לכאורה נגד אחרים בשבת קל"ו מ' וביבמות פ' ב' כי אם מבואר דאף בבר מ' מותר בהשתבי ועיין בב"ם סי' קכ"ו ס"ק נ' מ"ם ים לחלק בין אדם לבהמה דבאדם אינא למימר אחי בר ז' ואשתוהי אשתבי משא"כ בבשתם דבבשתם כל אחוה פחות מע' מדשים הוא נפל עיין נדה כ"ד מ' ועיין בחב"ם כאן. ס"ר בשעה"מ פ"א מהיו"ע ס"כ יע"ם ולא דליתי להאריך בזה: (כב) ומי זבן כו' עיין יו"ד סי' ע"ז סעי' ו': (כג) לקמן בחותו ואת בנו • חות ק': (כד) ובלהמרינן בבכורות כ"א ב' יע"ם ועיין לקמן חות ק"ח: (כה) דקי"ל בכ"י כו' וב"ה סיעת הבה"ע והרמב"ן בבכורות שם ועיין יו"ד סי' שע"ז סעי' ו': (כו) ע"א נאמן כו' יבמות פ"ח מ' נידין ב' ב': (כז) דליכא מסה כו' ר"ל היכא דמיכין דע"מ נאמן במקום דלא איתחזק לא לאיסור ולא להיכר דווקא במקום שאין עד אחר מכחישו אבל כיון שיש ע"א המכחישו טוב מין נאמן עד אחר ומוקים נברא כגוף נברא והדבר מסור מספק ואפי' בחו בזה אחר זה כ"ם דעת רביזו: (כח) כ"מ שהאמינה כו' יבמות פ"ח ב' וב"ע: (כט) במקום דליתחזק כו' כ"ל היינו דווקא במקום דליתחזק איסורא ואפ"ה סיעטיהו כגון בע"ע וכיון דמדינא חזו נאמן דהא איתחזק איסורא וכיון שהיעטיהו הו"ל כאחרי ואין דבריו של מ' במקום שנים אבל ע"א היכא דלא איתחזק איסורא אם נאמן אפשר דהוי כבי תרי ולכן כשבא ע"א להכחישו הו"ל כאב לגבי חד והוא דעת הריעב"ח בשמ"ר רפ"י דיבמות יע"ם סיעיב והובא בש"ך יו"ד סי' קכ"ז ס"ק י"ל (וע"ע בחו"מ סי' פ"ו ס"ק י"ד ובקלב"ח שם) יע"ם סיעיב ועיין ביו"ד סי' מ' סעי' י"ד יע"ם סיעיב וזה מיקרי אחי איחזק איסורא יע"ם סיעיב: (ל) לא מהימן כו' כן מבואר ביבמות פ"ח מ' ובכ"מ פ"ה לניעין סי' מ' חות נ' יע"ם: (לא) בהאומר לחבירו כו' קדושין פ"ה ב' ומדס"ל לרביזו דה"ה באומר מ"י נאמן העד מוכח דס"ל כסיעם שהובא בשמ"ר רפ"י דיבמות ובכ"מ פ"ג דקדושין דע"מ נאמן לאו מבוש לסוי בסודתה רק מבוש לאחמוחו להעד במקום

נאמן היכא שאין בידו לאסור אי אשכחיה בשעתיה וא"ל מהימן ואע"ג דקמכחיש ליה • ואי לא אמ"ל בשעתיה והדר אשכחיה לא מהימן (לז) אלא היכא דשתיק דנרסינן התם היה עושה במהרות וא"ל מהרות שעשיתיך עמך וכו' א"נ• ואסיקנא מ"ש ריישא ומ"ש סיפא אמר אביי כל שבידו לאסור נאמן ורבא אמר כגון דאשכחי' ולא א"ל וכו' ורבא לא פליג עלי' דאביי אלא אסיפא דאין בידו דמ"ל לרבא אע"ג דאין בידו עכשיו אי אשכחיה וא"ל בשעתיה מהימן • לא א"ל בשעתיה לא מהימן ומשום דחזינא לרבוותא סברא אחרינא כתבינן הכי מאי דס"ל • הענין השני מחוסר זמן שהוא אסור מה"ת כגון (לח) ואת בנו כדכתיב אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד ואם שחט מותר באכילה כדנרסינן (לם) בפ' כ"ה אותו וא"ב לתסר • ומשני מראצטריך רחמנא מחוסר זמן לגבוה מכלל דלהדיוט שרי והכי מסתברא לן ולקמן לגאון סברא אחרינא ותנן (מ) אותו ואת בנו נוהג בארץ ובחו"ל בפני הבית ושלא בפני הבית ואינו נוהג אלא בבהמה (מא) דכתיב ושור או שה ולא בחי' דכתיב שור ולא חיה כו' שה ולא עופות והלא דין הוא מה בהמה כו' ת"ל שה ולא עוף ותניא או"ב (מב) נוהג בנקבות ואינו נוהג בזכרים חנניא אומר בין זכרים בין נקבות ואר"ה בר חייא א"ש הלכה כחנניא ול"ש אמא וברא ול"ש אבא וברא אסור דחוששין לזרע האב (מג) וכתב רביזו אית מ"ד דליתא לדחנניא דהא א"ל רבא לשמעי' כי עיילית ליה דובריניתא ד) בהו ספק וכו' ותניא ר"א פרדה שתבעה אין מריעין עלי' לא סום ולא חמור אלא מינה וא"ר יצחק ושמעי' אסרו הלכה כר"י בפרידות והלכה כר"י דאין חוששין לזרע האב ואית מ"ד אם יתברר דהוא אביו וודאי אין שוחטין אותו ואת בנו ביום אחד דהא א"ש הלכה כחנניא ומסת' דליתא לדחנניא הדין הוא סברא דילי' ומסת' דהלכה כחנניא דקרא מסייע ליה דכתיב אותו משמע זכר וכתיב בנו מי שבנו כרוך אחריו דמשמע נקבה • והלכתא נוהג בין בזכר בין בנקבה ואע"ג דהלכה כר"י בפרדות הא אמרינן דר"י ספוקי מספקא ליה אי חוששין לזרע האב אי לאו והלכך אין מריעין עליה אלא מינה לחומרא וגבי או"ב חוששין לחומרא ול"ק הלכתא אהלכתא (מד) וכ"ם רב אחא והא דאמר לשמעי' כי עיילית וכו' אלמא אין

תרשיש לזרע האב וסימנין דאוריתא ליתא דהא ק"ל בעלמא
(מה) סימנין דרבנן ס) בפ' (מו) כיסוי הדם • וכן לענין או"ב חש"ז
ואחרים רואין אותן אסור למישחט אחריהן בינן לבין עצמן • וחכמים אוסרין ואסיקנא
מאי הוה עלה ת"ש דשלח ר"א לגולה הורה ר' בר"מ וכן הלכתא
ת"ר (מז) או"ב נוהג בכלאים ובכוי • ראי"א כלאים הבא מן העז ומן
הרחל או"ב נוהג בו מן הכוי אין או"ב נוהג בו ואר"ח הכל מודים
בהיא צביה ובנה תיש שפטור והכל מודים בהיא תיישה ובנה צבי
שהוא חייב דשה אמר רחמנא • ובנה כ"ד • ואסיקנא לענין או"ב
משכחת לה בין בתיש הבא על הצבייה בין צבי הבא על התיישה
וילדה בת • ובת ילדה בן ושחט לה ולברה (מח) בתייש הבא על
הצבייה לאיסורא • ובצבי הבא על התיישה למלקות • (מט) וקי"ל
כרבנן דבכולהו איכא איסורא למלקות לבר מצבי' ובנה תיש דפטור
(נ) ור"ח ס"ל כי"א דאמרו כוי זה בא מן התייש ומן הצבייה ולר"י
דאמר כוי בריה בפ"ע הוא או"ב נוהג בו • (נא) כדתניא כוי יש בו
דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה לבהמה ויש בו דרכים שוה
לחיה ולבהמה • ויש בו דרכים שאינו שוה לא לחיה ולא לבהמה •
כיצד שוה לחיה דמו מעון כיסוי כדם חי' • (נב) ואין שוחטין אותו
ביו"ט • ובתב בפרק אחרון דבכורות והיכא דשחט ולא אשתחט
שפיר • שרי למישחט ברה בתרה דתנן (נג) השוחט ונמצאת טריפה
השוחט לע"ג ר"ש פוטר וחכמים מחייבין • השוחט וגתנבלה בידו
הטוחר והמעקר פטור משום או"ב ואר"ח בר אבא אר"י ראה (נד) ר'
דבריו של ר"מ באו"ב ושנאו בל' חכמים • והשוחט ונמצאת טריפה
והשוחט לע"ג • אעפ"י שאינה שחיטה ראויה • אסור למשחט ברה
בתרה והשוחט וגתנבלה בידו והטוחר והמעקר שרי • ואו"ב דאסור
דווקא דאתיליד אבל (נה) שחט לה לחיותא ואשכח לה וולד לא
מחייב משום או"ב • דכתיב שור או כבש או עז כי יוולד (נו) לא
מתקרי בן עד דניפיק לאויר העולם וכתיב הנך הרה ויוולדת בן •
(נז) כן בדוד ה"א בני אשר ממני (נח) ואם יצא ראשו ה"ה כילוד•
ואם בן ח' ניתר בשחיטת אמו (נט) דתנן השוחט את הבהמה ומצא

שער

כיסוי: (מה) סי' דרבנן כו' עיין ב"מ כ"ז ב' וס"ג • וזו מיסה
קיסיח רק לסיעת רש"י סס מצל לסיסת הר"ן סס לק"מ יעו"ס סיסיב:
(מו) בפ' כיסוי הדס וכן לענין או"ב ששחטו (קמי על תס"ו) ואחריס
רואין אותן אסור למישחט אחריהן בינן לבין עצמן ר"ת מתיל לשחוט
אחריהן ואכתי אוסרין כו' כל"ל עיין חולין פ"ו ח' ומס"כ ומסיקנת
מאי הוי כו' סס ע"ב וכ"ס ברי"ף ורא"ש וכ"פ כל הפיסקים ועיין
ביו"ד סי' ט"ו סעי' ט' • ודע דסס דאי' במשנה ואחרים רואין אותן
אסור לשחוט אחריהם סייגו דווקא בדאתו ששחטו לפני דים ללא
דלא ניחא ליה לדיבלו וזכו כוותא סטור ואכד שסביותו סס וק"ל: (מז)
נוסג כו' חולין ע"ע ב': (מח) בתיש הבא על כו' כ"ל בילדה
הצבי' בת ואותו בת ילדה בן ושחט לה ולברה לרבנן אסור דילמא
מוסבין לזרע האב ואפ' מקלת סס ולר"ת אפי' איסורא ליכא
דסא אפי' מקלת סס ל"ת • ובצבי הבא על התייסה למלקות דאיסורא
ליכא בבת התייסה וברה דילמא אין מוסבין לזרע האב וכוי כולה סס
אצל למלקות פליגי דלרבנן דאפי' אי חייסינן לזרע האב מ"מ יש
כאן מקלת סס ולר"ת דילמא חייסינן לזרע האב ומקלת סס ל"ת:
(מט) וקי"ל כרבנן בכולהו לאיסורא ולמלקות לבר מצבי' ובנה
תיש כו' כל"ל • ובצ"י סס סביא בסס תס"ת דבצבי הבא על התייסה
ויוליד בת ואותה הבת ילדה בן ושחט הבת וכן ביום ת' לרבנן
אסור ולר"ת אפי' יעו"ס וז"ת דזה לכ"ע אסיר ול"פ רק לעניין
מלקות • ועיין ביו"ד סס סעי' ח' וכבר תמוה הוא מהאחרונים
והרשאונים יעו"ס סיסיב: (נ) ור"ח ס"ל כוי' ר"ל כ"ח סס
ע"ע ב' דאמר אפי' כוי שנתלקו זו ר"ת וחכמים סייגו בצבי
הבת על התייסה ס"ל כי"ת ס' ת' דס"ל סכי: (נא) כדתניא
כוי כו' ומביא ראי' מדתנן התס דלרבנן חייב בתמות יעו"ס ולמ"ד
כוי סוא ברי' בע"ע אמאי אזא לייבי בו תנא: (נב) ואין שוחטין
אותו ביו"ט כו' בפרק אחרון דבכורות והיכא כו' כל"ל: (נג) השוחט
ונמלאת כו' חולין פ"ת ב': (נד) ראה ר' דבריו כו' סס פ"ס ת'
ועיי"ס סעי' ט': (נה) שחט לה לחיותא כו' וכ"ס ברמב"ס פי"ב
מה' שחיטה ה"י וביו"ד סעיף יו"ד סס • ועיין בבה"ג ס' תו"ב:
(נו) לא מתקרי בן כו' רא"י לחבור ת' מחכמי הקראים על ה'
שחיטה שהביא ע"ז מדכתיב ויתרוצצו הבנים בקרבה • וזבת רוחה
יולק לתוך פיהם דהסס בבר מולדו בשעת כתיבת התורה ועיין
ברמב"ן סס מס"כ בזה ומקראי בנים ע"ם סיסס יעו"ס ותולי כיון
למס"ב: (נז) וכן בדוד סוא לומר בני אחר ילא ממעי (שמואל
ב' ט"ז י"ח) כל"ל וסכא על רחו' זו ים לפקפק קלת: (נח) ואם
ילא רחשו כו' חולין ס"ת ת' ודייק מיסה רבינו דה"ס לעניין תו"ב
ועיין לקמן תוא פ"ה ט"ו: (נט) דתנן השוחט את כו' סס ע"ד ת'
ועיין ביו"ד סי' י"ג סעיף ב': (ס) עובר לאו ירך כו' זו היא סיעת

בה בן ח' חי או בן ט' מת קורעו ומוציא את דמו • מצא בה בן
ט' חי מעון שחיטה וחייב באו"ב דר"מ • וחכ"א שחיטת אמו
משהרתו וק"ל כרבנן ואע"ג (ס) דק"ל עובר לאו ירך אמו הוא הכא
שרי דכתיב (סא) בבהמה כל שבבהמה תאכלו • (סב) ירו' בהמה
בבהמה תאכלו ולא שקץ • בבהמה תאכלו ולא עוף • רב אושעיא
בעי מאי בינה לבין זיזים שבעדשין ליתושין • שבכליכן לתולעים
שבתמרה (סג) תמן בגופיה הן הכא אינן בגופו ואפי' מצא בה בן
ח' (סד) חי קורעו ומוציא את דמו ודמו אסור לכתחלה נדם
(סה) המובלע באיברים שהוא בלאו ודווקא שלא הפריס ע"ק אבל
הפריס ע"ק בעי שחיטה (סו) וחייב באו"ב ודינו בבהמה מעליא
(סז) לבריקת סכין ולריאה ולי"ח טריפות וליתא לדר"ש שזורי דאמר
אפי' חורש בשדה שחיטת אמו משהרתו וההוא בן פקועה דנפל
עליה דובא ושחטיה שלא מדעת הוי (סח) דאין דריסה א"נ בנפה
הוי וצ"ע (סט) בבן ז' שהפריס ע"ק אי דינו כבן ט' (ע) קרעה
ומצא בה בן ט' חי מעון שחיטה לפי שלא נשחטה אמו והשוחט
את הטריפה ומצא בה בן ט' חי (עא) ק"ל כרבה דאמר מיתר
כשחיטה דארבע סימנים אכשר בה רחמנא • ומסת' בעסקא שחיטה
כגון או"ב הלכה כרבנן מדקתני לה למתניתין בלשון חכמים דקתני
חכ"א שחיטת אמו משהרתו • אבל חלבו ושמנו וגידו אפי' לא הפריס
אסור כר"מ (עב) דאמר ונוהג בשליל וחלבו אסור (עג) דקי"ל כר"י
דאמר הושיט ידו למעי בהמה ותלש חלב מבן ט' חי ואכל וי"א
חייב דתדשים נרמי ואפי' לר"ל דאמר פטור הנ"מ בהושיט ידו למעי
בהמה דליכא אוירא אבל איכא אוירא כגון בן פקועה אסור כר"מ
דאי כרבנן לידה בעי ש"מ דתרווייהו ס"ל כר"מ וכללא דקי"ל
(עד) ר"מ ור"י הלכה כר"י לאו כללא הוא דהא במבשל בשבת אר"י
כי מורה רב לתלמידיו הורה כר"מ כי דריש בפורקא דריש כר"י
משום ע"ה וגבי גיד דפליגו ר"מ ור"י הלכה כר"מ כראמרינן
(עה) גבי בר פאולי דאורי לך כר"י אורי (עו) אבל הלכה כר"י
דכל גבי חלב וגיד אוליגן לחומרא ועוד דהלכה כר"מ בגזירותיו
והלכך הלכה כר"מ והא (עז) דאמר ר"ח השוחט את הבהמה ומצא

בה

החדש

ר"ת סמוכה בר"ן במולין כ"ח ח' ועיין בסוס' כ"ק מ"ז ח' ובפ"ד
מס' פסולי המוקדשין ה"י סס מצל לסיסת הר"ן סס לק"מ יעו"ס סיסיב:
סוף שער ג' יעו"ס: (סא) דכתיב בבסמה כו' מולין פ"ם ח':
(סב) ירושלמי בסמה בבסמה כו' פ"ח דתלומות ס"ת • וכ"ל ליתושין
שבכליכן לתולעים כו': (סג) תמן בגופי' כו' עיין לעיל בס כ' ניד
לות ר': (סד) ת' חי קורעו ומוליח כו' עיין מס"ב לעיל בס' לס
לות י"ב יעו"ס: (סה) המובלע בחיבריס כו' סס ע"ד ב' וכ"ס
ביו"ד סי' ס"ו סעי' ת' והטעם עיין בב"י סעי' י"ג תה שכתיב
מחליקה כרמ"ם וכר"ן בזה • וכתב תה שכתלים רבינו שמין בו
רק לתו בזה מחלקו כלתוספות כרי"ף זל"ת כ' דהלכה כר"י וכ"כ
כרמ"ם וכ' כר"ן לעפי"ז נרתה לתייב כרת דתל"ב תתי ליכא בין
כ"ל לר"י ועיין רמב"ם פ"י מתמ"ת ס"ד יעו"ס סיעיב ועיין תס"ל
בסס כרמב"ן ע"ז וכתב לטת רבינו כטעת כרמב"ן ועין בתי רבב"ת
סס שכיעת דברי רבינו: (סו) וחייב באו"ב כו' ועיין ביו"ד סי'
ע"ז סעי' יו"ד וכ"פ כל הפוסקים ועיין לקמן לות ע"ת: (סז) לבריקת
סכין כו' וכתב מרס"י ז"ל סס ע"ס ב' לת משמע כן וכ"ס בתים'
ד"ס דעפל כו' ועיי"ס כרמ"ם סי' ו' וכבי"ן סס יעו"ס סיסיב וכן
סשכיס כרשב"ת בתי' לתין כעוריסות פוסל בו וכ"כ בתס"ת שער ס'
יעו"ס בניית ב' וכ"פ בעוס"ע סי' י"ג סעיי ב' וכתב בדין תשחיטה
סתתירו לגמרי דכוי כשאר בתתה ולעניין סכין פגום תחליקת
כרמ"ם וכס"ת בסס כרשב"ת בזה יעו"ס בב"י תל בתתת תלוי זה
בזה למתן לתתור בה' בתיעה סייגו בדרסה חלקה כו' ס"ה לפוסלו
בסכין פגומה ומתן לתכביל בזה מכשיר בזה וברשב"ת כוה מן
סתתירים וכרמ"ם כוה מן סתוסיפים ועיין בבדה"ב סס שכ' וז"ל
ותקשר שבדיני ספיקות ניסנין לסקל יעו"ס ועיין בתו"ז סי' ת"ת
(וכתה מס"כ בדיני ספיקות כו' עיין הב"ח שכ"כ ולא תביא דברי
שבדה"ב): (סח) דתין דריסה חלת מדעת מ"ע בנפה כו' כל"ל ועיין
לקמן בס' טריפות לות דריסה לות ת' ולות י"ג לות כ"ע:
(סט) בבן ז' שהפריס לות ט' מעמו מסום דבנדה כ"ד ב' בעיית כוה
אי יולדות לז' ולא ליפסיפת עיין לעיל לות ס' ולות כ"ת:
(ע) קרעה ומלא כו' מוזר רבינו ומביא דברי המפה שהתחיל בה
למעלה לות כ"ע: (עא) ק"ל כרבה דתמר כו' שם ע"ה ת':
(עב) דתמר ומוסג בבליל כו' שם ס"ע ת' ע"ד ב' ל"ב ב':
(עג) דקי"ל כר"י דתמר כו' מולין ע"ה ת': (עד) ר"ת ור"י כו'
עיטודין מ"ו ב' • תבל יש לעיין דמתי מייתי מתולין ט"ו ת' מרב
דהת מסקינן בעיטודין מ"ז ב' דרב ניח לי' סני כללי רק ר"י ניח
לי' סכי ור"י ורב סלכה כר"י ועיין לעיל בח"ת בשער זה לות
קי"ת וע"ש (וכעין זה הקשיתי על הרש"ת בשוכה ט"ו ת' ועקתן
בה' שוכה הזכרתי זה יעו"ס ח"ד לות י"ד): (עה) גבי בר פאולי
כו' מולין ל"ו ת': (עו) תבל סלכה כר"ת דכל כו' כל"ל: (עז) דאמר
ר"ח

בה בן ט' חי מעון שחיטה אפי' לא הפריס עג"ק אינו ניתר בשחיטת אמו והיא הלכתא דהא אתמר משום ר"ח כוותיה ור' חייא נמי כוותיה משמע דכולהו ס"ל כר"מ דאמר בן ט' חי מעון שחיטה דהיא (ו) השוחט את הסריפה ר"מ בכולהו ונסחא דרש"י הכי היא ואפי' לרבנן קאמר לה דאסיקנא ד' סימנין אית לה להדיא ומתכשר או בסי' דאמא או בסי' דידה והלכך השוחט את הכשרה ומצא בה בן ט' אי ניתר בשחיטת אמו ואין או"ב נוהג בו בשלא הפריס עג"ק כדברי רבא ודווקא בן ט' חי דחלבו ונידו אסור כר"מ אבל בן ח' חי או בן ט' מת אפי' לר"מ חלבו וגידו מותר • בדאמר (עה) מחלוקת בבן ט' חי והלך ר"מ ור"י לשיטתו • ואיכא מ"ד דלגבי גיד כי היכא דפליגו בבן ט' ה"נ בבן ח' חי או בבן (עם) ט' מת • דא"ב היכא אמרינן ברישׁ פירקא ולדות קדשים במעי אמן (פ) הן קדושים • וקא סליק נהוג בשליל ואיסור גיד איסור קודש (פא) בהדי הדדי קאתו והא דאמרינן בר"פ ול"ד לבן ח' חי דהתם כיון דאתילידי ליה לולדות קדשים והו"ל בן ט' אינלאי מילתא למפרע דמעיקרא איסור גיד חל עליו ורבינו אפרים פסק בן ט' חי מעון שחיטה וחלבו אסור • ואנו ניתר בשחיטת אמו וחייב באו"ב ואפי' לא הפריס • ואת' סיעתא מהושים יהו למעי בהמה ותלש וחלבו ומהא דר"ח (פב) דכולהו ס"ל כר"מ ודר"ח ליתא כדפרישית והרב המחבר וגעל הלכות נמי כתבו היכא דלא הפריס לא בעי ניקר וחלבו מותר וניתר בשחיטת אמו ומשמע דס"ל דהאי דאמר ר"י בהושיט ידו למעי בהמה ותלש חלב חי דאסור (פג) משום שלא נשחטה הבהמה היא דכי שרו ליה רבנן בשנשחטה הבהמה משום דכתיב בבהמה כל שבבהמה תאכלו • אבל היכא דלא נשחטה ד"ה אסור • ואנן ס"ל (פד) וכן דעת רש"י דפלוגתא אפי' נשחטה הבהמה • ופלוגתא אליבא דר"מ דאמר מעון שחיטה דלר"י דאמר חדשים נרמי ולר"ל חדשים ואוירא נרמי והכא ליכא אוירא • דהא הושיט ידו לפנים • אבל לרבנן דס"ל אין מעון שחיטה ס"ל חדשים ולידה נרמי ולא מיקרי בהמה לאסור חלבו ודמו עד שיוולד • כדכתיב שור או כשב או עז כי יוולד ול"ש נשחטה הבהמה ול"ש לא נשחטה תלש הלב מבן ט' חי מותר דכתיב בבהמה כל מה שבבהמה תאכלו דא"א דפלוגתא בלא נשחטה היכא מקשה לר"י מהא דמוציא מכלל שליל • התם וודאי נשחטה הבהמה דהכי היא מותר בחלב חיה והיכא מקשה ליקרב הא לאו בר הקרבה היא • אלא ש"מ דפלוגתא בנשחטה והא דשליל בנשחטה וכגון שהושיט ידו למעי בהמה ומדפליגי אליבא דר"מ ש"מ הלכה כר"מ וכר"י דאמר נרמי נרמי • ורבינו אלפסי פירש כר"י דאמר (פה) אין נוהג בשליל ורובו מותר וניתר בשחיטת אמו ואין או"ב נוהג בו

ואנן כתבינן מה דס"ל • והיכא שהוציא ולד ראשו קודם שחיטה אעפ"י שהחזירתו ושחט את אמו אין שחיטת אמו מטהרתו חזקן (פו) הוציא את ראשו ה"ה כילוד (פז) וחייב משום או"ב ומעון שחיטה לולד בפ"ע • ואסור (פח) לשוחטו עד יום ח' אבל הוציא עובר את ידו והחזירה (פט) מותר באכילה ודווקא עובר אבל אבר אסור כדגרסי' אר"י א"ר אבר עצמו אסור דא"ק ובשר בשדה טריפה לא תאכלו • כיון שיצא חוץ למחיצה נאסר ועולא אר"י (צ) אבר עצמו מותר וק"ל כרב דהא אתותב ר"י • במערבא מתני הכי רב אמר יש לנדה לאיברים ורי"א אין לידה לאיברים מה ביניהו איכא ביניהו לאסור מקצת אבר שבפנים • ופי' רב אלפסי דאפלוגתא דרב ור"י קאי דר"י סבר אין לידה לאיברים אלא היוצא בלבד הוא דאסור ושבפנים מותר ופירש הלכה כר"י ומסת' (צא) אתרי לישנא דרב קאי אליבא דמערבא דנקיט לישנא יש לידה לאברים • מיעוט אבר אסור • וללישנא קמא אליבא דרב מותר • אבל לר"י דאמר אין לידה ליכא מידי בין לישנא קמא ללישנא בתרא דר"י קאמר אין לידה ואפי' אבר עצמו שיצא מותר וק"ל כמערבא אליבא דרב לתומרא וכל האבר שיצא אסור ואפי' מה שבפנים אעפ"י שהחזירו ושחט את אמו אסור אבל העובר ניתר בשחיטת אמו (צב) ומקום התתך נמי מותר כדאסיקנא והכי מסתברי (צג) דא"כ מאי דוקיא דוחקי' למימר או"ב מיעוט אבר שבפנים ז) ליכא למימר אבר שבחוץ כפלוגתא דישנא קמא• והלכך מוגין כרב דאמר יש לידה כדברירנא • (צד) שחט פרה ואח"כ שחט שני בניה סופג שמונים שחט שני בניה ואח"כ שחטה סופג ארבעים או"ב אין לי אלא אותו ואת בנו אותו ואת אמו מנין כשהוא אומר לא תשחטו הרי כאן שנים הא כיצד א' שוחט את הפרה וא' שוחט את אמה וא' שוחט את בנה שנים האחרונים חייבים והלכך ל"ש כי שחט אמא ברישא והדר שחט את בנה ל"ש כי שחט בנה ברישא והדר אמא חייב ול"ש כי שחיט לה לתרווייהו חד גברא ול"ש שחיט להו (לתרווייהו) תרי גברי חד שחיט לברא וחד שחיט לאמא חייב מדכתיב לא תשחטו • שחטה ואת בתה ואת בת בתה סופג שמונים (צה) וק"ל כרבנן וחזינא ליה לגאון דאמר מאן דשחיט או"ב ביום א' תראשון מותר והשני משהין אותו (צו) עד לערב ואי במה זה מלקי ליה ולא אכיל מבשרא עד לאורתא ומסת' (צז) דגאון קנסא הוא דקנים דגרסינן בפ' כ"ה או"ב ליתסר דהא תיעבתי לך הוא ומשני מדאסר רחמנא מחוסר זמן לגבוה מכלל דלהדיוט שרי ש"מ לאלתר שרי • (צח) שנים שלקחו פרה ובנה זה שלקח ראשון ישחוט ראשון (צט) תוספתא הלוקח מבעה"ב הוא קודם לבעה"ב שמתחלה לא לקחו אלא ע"מ כן ובד'

נתיבות שמואל ו) ל"ל בשומא את המריפה : ז) ל"ל הומיל וליכא למימר אלא מבן כו' :

שער החדש

ר"ח השומט כו' טולין ע"מ מ' וכל"ל הסיח בשומט את המריפה ומשמע דרמ"י הכי כו' : (עה) מחלוקת בבן ט' כו' סם ע"ד ב' ל"ב ב' : (עם) ט' מת דמל"כ היכא למיגין בר"מ כו' כל"ל ועיין טולין פ"ע ב' : (פ) הן קדושים וקסבר מוקצה בשליל ואיסור גיד ואיסור קודש קודם כו' כל"ל • ועיין תוס' סם ד"ה גולדות כו' דמקשו זה : (פא) בהדי הדדי קאתו • ל"ל לבן ח' חי כו' כל"ל • ור"ל דרבינו מחלק בין בן ח' חי דמעלה במעי אמו לחכמת דעשה מח"כ בר קיימא דמילתי מילתא למפרע דמיהסר מעיקרא : (פב) דכולהו ס"ל כר"מ וליתא כדפריסית כל"ל • וסמעה דר"ח מיירי בשומט סריפה כל"ל תוס ע"ח ובחלב מאי דים חילוק בין הלב לשומט וכל"ל תוס ע"ב וע"ג : (פג) תוס שלא נשחטה כו' כ"כ תוס' סם בד"ה כ' יוסף כו' ולקמן פ"ע ב' בד"ה גולדות כו' ובד"ה והא כו' ועיין בגמ"ם סם סי' ה' : (פד) וכן דעת רש"י דפלוגתא כו' עיין רס"י ע"ם ל' בד"ה דהוסיף ידו כו' ומיהו לי' בזה סתמא לחימי' סדי לה כ' יהודה יש"ם ומשמע דלימך פליגי נ"ב בזה וכ' יוחנן ס"ל דאסור דהוא ור"ל ס"ל מתווייהו כר"מ בזה וכ"ל תוס ע"ג • אבל הגר"ח בסי' ס"ד הביא דמיים מרש"י לסיפך דס"ל כדעת התוס' יש"ם • וכ"ל כאן מליבא דר"מ דאמר מעון שחיטה ממש מחדשים גרמי ור"ל ס"ל חדשים ואוירא גרמי כו' שבשמה תאכלו דמי לאמת דפלוגתא בלא נשחטה ומיהו נשחטה בשמה ולכאורה היא לאמת דפלוגתא דר"מ ור"י אי בשחיטה ממש או בשחיטה שעשתה בהמה ומלבו מותר וניתר כו' כל"ל • וכ"כ שם הרא"ש בסי' ס' ועיין בהי' הרא"ש בפסק ב' ערב ס' בתוך ובתוי"ט בית ב' ערב ס' : (פה) אין נוהג בשליל ורובו מותר כו' כל"ל • וכ"כ שם הרא"ש בסי' ס' ועיין בהי' הרא"ש בפסק דחלבו מותר ונידו אסור ועיין לעיל בה' חלב חות פ"ח ותות ל"ו ועיין יו"ד סי' ם"ד סעי' ב' וסי' ס"ס סעיף ז' : (פו) טולין נחסו כו' טולין ס"מ מ' ועיין לעיל חות ל"מ : (פו) וחייב משום או"ב כו' עיין לעיל חית ל"מ וכ"כ בבה"ג בית ה' או"ב יעו"ש : (פח) לשוחטו עד יום ח' כו' ר"ל דמשעה שהולית נחסו מיקון לי' ח' ימים ועיין תב"ם סי' י"ד סק"ק ח' מם"כ בזה ובשלה להחמיר בשוחט ח' ימים מיום לידת כל נופו יעו"ם בישוב דבה"ג דמשמע קלת בשבת נחמנה) : (פט) מותר באכילה כו' שם בשחטה : (צ) אבר עלמו

(ק) ובג' פרקים בשנה המוכר בהמה לחבירו צריך להודיע אמה מברתי לשחוט בתה מברתי לשחוט ואלו הן עי"ם האחרון של חג ועי"ם ראשון של פסח וערב עצרת ועי"ה וכדברי ר"י הגלילי אף בעי"כ בגליל אר"י אימתי בזמן שאין לו ריוח אבל בזמן שיש לו ריוח א"צ להודיעו וקי"ל כ"ם שאר"י אימתי אינו אלא לפרש דברי חכמים תנא אם לא הודיעו הולך ושוחט ואינו נמנע דכיון דאיכא איסורא אורועי הוה מודע ליה כדאמר (קא) בפ' הלוקח בהמה מן השוק ודווקא ד' פרקים אלו (קב) אבל שאר ימות השנה לא ובשאלתות דרב אחא (קנ) אם תגר הוא אינו חושש רי"א אף (קד) המוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה צריך להודיע בידוע ששניהן שוחטין ביום אחד בד"ם בשנה משחיטין את הטבח בע"כ אפי' אם מת מת ללוקח אבל בשאר ימות השנה אם מת מת למוכר • ומפרש מעמא דבד"ם אלו העמידו דבריהם על ד"ת בשאר ימות השנה מת למוכר משום דמשיכה קונה (קה) משום גזירה דשמא יאמרו ש"מ משיכה קונה אפי' גבי אונסין (קו) ואי איתנים למוכר איתנים כרבינו אלפסי בהזהבי יום א' האמור באו"ב היום הולך אחר הלילה את זו (קז) דרש ר"ש בן מנסיא נאמר בבראשית יום א' ונאמר באו"ב יום א' כו' רי"א (קה) כיום המיוחר בשבת ויו"ט שהיום הולך אחר הלילה ומה (קמ) יום א' שעון כרוז אף זה שעון כרוז • לגאון (קי) עגל או שה או גדי שנשחט ביומו וחבן נתערב באחרות ואין ידוע איזה הוא מכניסין אותן למקום א' ומנה אותן ושורדן וכל דפריש מרובא פריש והשנים הנותרים אסור לשוחטן עד למחר (קיא) ובפ' כ"ה גרסינן ונכבשינהו ונבדרי כל דפריש מרובא פריש וא"ד גזירה משום קבוע והא פלינא על גאון ואיתא למיכר (קיב) הולין מקדשים לא גמרי' • (קיג) בבכורות הלוקח בהמה מן הא"י הלוקח בהמה מיניקה מן הא"י הבא אחריו בבור מספק • מפני שמרחמת אעפ"י שאינה יולדת רשבנ"א הדבר בחזקתו פי' דוודאי פטור מן הבכורה איבעיא להו הדבר בחזקתו (קיד) קאמר אא"ב יולדת וודאי זהו בנה הא אילד חיישינן לרחופי בן אחר דלא דידי' א"ר דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא נ"מ למילקי משום או"ב א"א דלאו דידה היא

שער

מנעמ"כ כו' בריי"ף ורמ"ם סי' ד' : (ק) ובד' פרקים כו' שם פ"נ מ' ומס"כ דקי"ל כר' מפמע דקאי על כל ד' פרקים עיין בב"י שם : (קא) בפ' הלוקח בהמה כו' עיין לעיל מות כ"ד : (קב) אבל שאר ימות השנה כו' ר"ל מ"ל להודיעו והוא מוכר למחר ועיין בר"ן בשם הרמב"ן דמועל על המוכר להודיע לף בשאר ימות השנה וכ"ה בש"ך שם יעו"ש סיעיב מ"ג י"ל דכוונת רבינו לומר דעל הלוקח מועל למחר ודווקא בד"ם מועל על המוכר להודיע ואם לא הודיע הולך ומוחע מבל בשאר ימות השנה מחוך לו למחר אם לא שחט ועיין ברמ"ם סי' ו' ולע"ע בזה בכוונת רבינו ועיי"ם בי"ד סעיף ו' : (קג) אם תגר עובד כוכבים הוא מוכם כו' וכ"ה ברמ"ם סי' ו' והרמ"ם פניע ע"ז וכ"ה בחי' רשב"ח שם : (קד) המוכר את האם כו' ולף בב' ימים וכ"ה בעוש"ע שם : (קה) משום גזירה דשמא יאמרו נשרפו חיניך בעלי ם"ת משיכה כו' כל"ל : (קו) ואי איתנים למוכר כו' ר"ל דדווקא משיכה קונה לאונסין אבל מעות חיבו קונה לאונסין ואי איתנים למוכר חיתנים ועיין רי"ף פ"ד דב"מ רמז שם"ד יעו"ש : (קז) דרש ר"ש בן זומא נאמר בבראשית יום א' הכ"ת דגו' וז"ל ר' אומר יום א' שמיומד מה יום שמיומד טעון כיון בלומר טעון לסודיע עיי"ם בם"ם פ"ג מ' : (קה) כיום המיומד כו' זה חיבו בני שלפיבו : (קמ) יום א' טעון כרוז כו' ג"ז חיבו רק שכי אי' שחם ר' לומר יום שמיומד טעון כרוז מכאן אמרו בד"פ בשבת כו' יעו"ש סיעיב ועיין בחי' הרשב"א מס"כ בשם גי' הכ"ת וז"ל ר' אומר יום א' שמיומד מה יום שמיומד טעון כיון בלומר טעון לסודיע חמס מכרתי לשחוט ומס יום שמיומד היום הולך אחר הלילה אף זה היום הולך אחר הלילה עכ"ל ועיין בשלטי הגבורים פ' חמור סי' ק"י יעו"ש : (קי) עגל או שה כו' עיין ברמ"ם סי' ה' ובעוש"ע שבי' י"ב וע"ל בחקוים ח' ומכח חותן ועורדן כו' • עוד ע"ל שכשחט אחו ביומו ושבן כו' : (קיא) ובפ' כל הזבחים גרסינן כו' עיין זבחים ע"נ ב' וכע"ל ובכבשינהו ונבדרינהו ועיומת כל דפריש מרובא כו' : (קיב) חולין מקדשים כו' עיי"ם חום' ע"א ח' בשם ר"ת שם"ם בדרושה שרי ועיי"ם סיעיב ועיין ברמ"ם פ"י למולין סי' כ' מש"ם בזה ועיין בד"ח סי' ק"י חום ד' יעו"ם סיעיב ויש לעיין שא לעיל חום כ' גבי פחות מבשה מ' ימים שבאערב בחמרים כ' לבינו דלא מהני בזה לומת כל דפריש מרובא פריש מבום דבבר סיע"ח חום יעו"ם ולף דשם אין המיוחד עתיד לבא בוודאי וכמ"ש שם כ"ם שכא דהוה וודאי דשיל"מ ועיין בחח סי' קל"ג ובמ"ב מ"ח חיו"ד סי' ח' יעו"ם סיעיב והנה לפי מש"כ בחו"י ח"ם כאן לפי דאין לחיוש לחזקת מחמת עלמו יעו"ם סיעיב • ולומר דלעולם לא מייבי דנבבשינהו לנייבי דף ליקח ח' מן השדה בלא בייבי כלל • לבאורה זה אין לומר כלל דשא אחי' בלא דשיל"מ אבור וע"ע בזה : (קיג) בבכורות פ' הלוקח בהמה מן כו' כל"ל והוה שם כ"נ ב' כ"ד ח' : (קיד) דקאמר רשב"ג דחיוה מרחמת אח"כ יולדת שא שיבא דאוליד חייסינן לרחופי בן אחר דלא דידי' א"ר דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא לקי א"א חיישינן לרחופא לא לקי (קמו) ולא אישתו ולחומרא • הענין הנ' מחוסר זמן שאינו ראוי ליגע בגון אם על בנים דתנן (קמז) לא יטול אם על בנים אפי' לשחר בו את המצורע שלחה וחזרה (קיז) שלחה וחזרה חייב לשלחה כל פעם שבנפי' נוגעין בהם ואם (קיח) היו אפרוחין בפריחין או ביצים מוזרות פטור מלשלח (קיט) ועוף טהור שרובץ על ביצי עוף טמא פטור (קכ) ואווזין ותרנגולים שקננו בפרדסים וכן יוני הדריסאות פטור מלשלח וראוין הן לשחיטה וגרסינן (קכא) בפ' כ"ה שלוח הקן לתסור לא אמרה תורה שלח לתקלה ש"מ אם שחט מוחר :

החלק הרביעית על הסריפות שאינם ראויים לשחיטה ובכללן י"ח סריפות ובפרטן ל"ב כיצר (א) י"א מיני נקוביו הן הריאה ותולדתו וושט ותולדתו קיבה מרה דקין כרס הפנימית הממס וביה"ב קרום של מוח ניקב הלב לבית חללו ניקב הטחול אלו בכלל א' • ב' (ב) מיני נטילה ניטל הכבד וניטלו צומות הגידין • וב' פסוקות (ג) נפסקה הגרגרת • או חוט השדרה • בכלל (ד) ג' ובפרט ט"ו • ט' (ה) במשנה ריאה שחסרה • נתחכו רגליה • נלודה • חרותא בידי אדם • נקרעה רוב החיצון נפלה מן הנג נשתברו רוב צלעותיה דריסת זאב חסרון שדרה (ו) ואינה דומה לריאה שחסרה שריאה מבפנים ושדרה מבחוץ (ז) ושש בשמעתא בוקא דאמטא לקתה בבוליא דילדול סימנין נעקרה צלע גלגולת שנחבטה בשר החופה את רוב הכרס (ח) הרי במנינם ל"ב וכללם י"ח • תנא דר"י בין החיה הנאכלת בין החיה אשר לא תאכל אלו י"ח סריפות שנאמרו לו למשה בסיני ח"י היא י"ח (ט) וה' היא מנין עשרה בהמות מברתי לך ג' ברשותך וז' שאינם ברשותך (י) שור שה בשבים ושה עזים ברשותך איל צבי ויחמור אקו ודישן ותאו וזמר שאינם ברשותך ואהלקם לאלפ"א ביה"א ואפרש הן והלכותיהן שיהיה השוחט שוחט דבר שראוי לשחיטה ומי שאינו בקי בהן (יא) אינו ראוי למנותו מבא על הציבור וצריך שידע ענייני שחיטה לפיכך הרצ"כנו לפרש הענייניו ואלו הלכות סריפות :

איסר

החדש

מיסבים ולמומרת ולבן לחסור ומין לוקן עליו ועיין ברמ"ם שם בבכורות ובגמב"ן שם • ועיין ביו"ד שם סעיף ס' ועיין לקמן בח"ם בסימני מיות ובסמות יעו"ש לות כ"ב : (קמז) לא יטול כו' מולין קמ"ב ג' ופרטי דיוסים אלו מבוארים ביו"ד סי' רל"ב יעו"ש : (קיז) שלחה וחזרה כו' שם קמ"ח ג' : (קיח) היו אפרוחין כו' שם ק"מ ב' : (קיט) ועוף טהור כו' שם קל"ח ב' : (קכ) ואווזין והרגולין כו' שם במשנה : (קכא) בפ' כ"ה חולין קט"ו ג' :

(א) י"א מיני נקובין כו' והא דתי' בחולין מ"ב ב' נקובי תמנית וביהב"ם בחד יעו"ש הא לתי' למרא וחסרים להמסם סוו סיעו לאחר דמדלים לי' למרא וחסרים להמסם בחד יעו"ש הא לא"ם סוי עשרה וביקב העמול הא מל סר ובגמב"ם בפ"ו מה"ם ס"ח מכב ג"ב י"ת נקובים ולא חסיב ממול דק קא חסיב שם קנם הכבד יעו"ש סיעיב : (ב) מיני נטילה ניטלה הכבד • שם מ"ב ג' וניטלו לומת הגידין שם ע"ו ג' : (ג) נפסקה הגרגרת לו כו' שם בחסכה מ"ב ג' וכ"כ הש"ך סי' כ"ם ס"ק ה' לולם עיין ברמב"ם פ"י ה"ם בחסכה ע' טריפות השמיט להך פסוקת הגרגרת ובעשם דסל"ל דסוי נבילה כדלימת לעיל ל"ב ב' : (ד) ג' ובפרט מ"ו • ר"ל בכלל לולו ים שלם סייבו נקוב נעולם פסוקה ובפרטן לחסה מולת ט"ו והייבו י"ת נקובי וב' נעילי וב' פסוקי ופסוע : (ה) בחסכה ריאה שהסרים • מולין מ"ב ג' • נחתכו רגליה ע"ו ג' • נקרעה רוב החיצון נפלה מן הנג • נחתכו רוב צלעותי' • דריסת זאב • חסרון שדרה • בוקא לחסה • לקתה בבוליא • דילדול סימנין • נעקרה צלע • גלגולת שנחבטה בשר החופה לת רוב הכרס • וב' מיני נעולה סייבו ניטל הכבד וניטלו לומ"ג בחל הכי י"ח ופסוע • (וכן ברים לברי רבינו לריך ג"כ להניף ובפרטן ל') : (ו) וס' סיה מין כו' ר"ל ה"ם בחילולא כזה ה"ם • עולם עשרה • ת"ל חרי החין לבחיבת החי"ם עולם עשרה • וזה נכון יותר : (ז) שור שם בחסים כו' ויקרע רבה פכ"ז בחידב רבה פ"כ ופכ"ח : (יא) חיבו לחוי כו' ועיין ברמב"ם פ"י מה"ם הי"ד שם שבל שבקי בע' טריפות והרי הוא בחזקת בשרים מותר לו לשחוט לעלמו ולמכור לאחרים כו' ועיין בב"י בסי' ל' מה שמניח בשם ס' מחזיק בדק בשם ר' עמרם נאון ועיי"ם בד"מ מס"פ בזה ומלו מוסיף להילמל כמש"כ הד"מ שם ורבינו כ' זה למען לת יקשם עלי' כי מה מקום לסלוסות אלו בשסרו זה ועיין בשם בד' שם לות ב' יעו"ם :

מיסר

איסר דתנן (א) אלו כשרות בבהמה נקבה הנרגרת או שנסדקה
ער כמה תחסר רשב"א עד באיסר האיטלקי (ב) אמר זעירא
אתון דלא מתחמי לכון שיעורא שיערו כדינר קרדינאי· אמר אביי והיא
כפשיטי זוטרתא דמשתכח ביני פשיטי רבתאי דפומבדיתא אמר רב
חבא לעילא מיני הוה קאים בר נפחא ובעי מיני דינר (ג) קרדינאה
מהו לשעורי ביה טריפה ובעי' למיקם מן קדמיי ולא שבקני וא"ל
שב בני שב אין בעלי האומנות רשאין לעמוד בפני ת"ח בשעה
שעוסקים במלאכתן (ד) ואנן הלא מתחזי לן שיעורא אולינן לתומרא
אר"נ כסלע כיותר מבסלע (ה) כאיסר ביותר מבאיסר וכאיסר עצמו
טריפה (ו) אלמא קס"ד עד ולא ער בכלל· (ז) וה"ק עד כשרה ולא
עד בכלל וה"ק עד כאיסר טריפה אמר ר' הלבו אר"ה (ח) נקבים
שאין בהן חסרון מצטרפין לרובא דאר"י א"ר נקבת כנפה מצטרפת
לרובא שיש בהן חסרון מצרפן לאיסר ואם נקבים אלו שיש בהן
חסרון היא בעוף אר"ש בר נחמיני לדידי מפרשא לי' מיני' דר"א
מקפלו ומניחו ע"פ הקנה אם חופה רוב הקנה טריפה ואם לאו
כשרה כלומר חותך למטה מן הנקבים ומן הצדדים וקופלו ומניחו
ע"פ הקנה ואם בין הנקבים והשלם חופה רוב הקנה טריפה
(ט) ואעפ"י שבנקב אין השלים רוב וסימנך דעביד כנפיא נפתחא
טריפה אר"נ כדי שיכנס איסר לרחבו וכגון (ט) שלא ניטל הפחת
אלא תלוי ועומד וכשמחזירו על הקנה הוא סתום כגון דלת במזוזה
ורבינו אלפסי ור"ח פירשו נפתחה נקב מפולש שיש בו חסרון כגון
ניקב הקנה משני צדדין (י) בנקב מפולש וניקבה הנרגרת באיסר
הולדה דפסיקה הנרגרת היא דאין לך פסיקה גדולה מזו ומש"ה
לא חשיב לה בי"ח טריפות מידי דהוה אתולדות ריאה:

ארכובה דתנן בפ' (א) בהמה המקשה בהמה שנחתכו רגליה
מן הארכובה ולמטה כשרה מן הארכובה ולמעלה
טריפה כ) לא אמרו אלא רגל אבל יד אפי' ניטל ואין לה אלא
ג' כשרה דתנן (ב) בעלת ה' רגלים או אין לה אלא ג' ה"ז מום
ופסול לנבוה הא להדיוט שרי ואר"ה ל"ש אלא שחסר ויתיר ביד
אבל חסר ויתיר ברגל טריפה מ"ט כל יתר כנטול דמי והיינו
(ג) דאמר שמנית יד בבהמה כשרה וכן אין בו דין צומת הגידין
אר"י א"ר (ד) למטה למטה מן הארכובה למעלה למעלה מן
הארכובה באי"ה ארכובה אמרו בארכובה הנמברת עם הראש עולא
א"ד אושיעא כנגדו בגמל ניכר שתמצא שלש פרקים ברגל וארכובה
הנמברת עם הראש היא עצם הראשון שחותכים עם הפרסות ודבוק
לערקומא שעליו צומת הגידין והיא עצם קמן הדבוק לאמצעי
ואותו האמצעי הוא בגמל ניכר ושלישית היא הקולית שקורין
אושמד"ר וברישא בוקא דאטמא ואמר רב אם נחתך עצם הראשון
הדבק לערקומא בכ"מ שיפסק ויחתך כולו כשרה ואם נחתך למעלה
ממקום שדבוק לערקומא בכ"מ שיפסק טריפה עולא א"ר אושיעא
כנגדו בגמל ניכר שארכובה עצם (ה) האמצעי לערקומא ממלמטה
וקולית מלמעלה ואם נתך עצם האמצעי בכ"מ שיפסיק בלא צומת
הגידין כשרה (ו) ולרב טריפה (ו) ולמעלה מחובר עצם האמצעי
ממוך לקולית ולמעלה טריפה· וכן שניטל צומת הגידין עצם
האמצעי בלא צומת הגידין הכשרתי עם צומת הגידין לא הכשרתי
שבתחלת (ז) עצם האמצעי ולמעלה היא כ"ח צ"ה כדאיתא לקמן
בצוותות ואל התמה שהרי חותכו ומכאן ושתה וחותכו מכאן וחיה
וכנגדן בעוף ג' פרקים ודינן כבהמה דאמר (ח) רב עלה וכן בעוף
(ט) וקי"ל כל הטריפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף ומפת'
דבן בעוף דאמר רבא נתחכה רגליה ה"ה נשבר העצם למעלה מן
הארכובה (י) ואין רוב בשר קיים טריפה כבהמה (יא) ונשתברו
רגליה דכשרה לגבי עוף דווקא למטה מן הארכובה· ואצטריכא
לאשמעינן דאע"ג דגבי עוף אין ידים לסמוך בהן בבהמה לא מטרפה
בנשתברו רגליה למטה מן הארכובה אבל (יב) רבותינו צרפתים
ז"ל פירשו נשתברו רגליה למעלה מן הארכובה ולא יצא עצם
לחוץ והאי (יג) צנא דאנכירי דבדקה רבא בצ"ה ואכשרי נחתכו
לגמרי בעצם האמצעי ונמצא הגידין קיימים ואכשרי' כפסקא
דרבינו אלפסי דפסק כעולא א"ר אושיעא וארכובה בלא צ"ה כשרה
ואפי' נחתך עצם האמצעי במקום שאין שם צ"ה וכן בתחלתו בלא
צ"ה כשרה (יד) ואית ד) דפסקו כלישנא דרב לחומרא ומסוף עצם
הראשון ולמעלה בכ"מ שיפסיק (שם) טריפה וכן שנטל צו"ה בלא
ארכובה וכן ארכובה בלא צ"ה דלא חזינן דהדר ביה רב לעבי
עולא· ומסת' לן (טו) כפסקא קמא דכי היכי דהדר בי' רב ממלתא
קמייתא משום קושיא דאם נחתכו קתני ה"נ הדר ביה מבתרייתא
משום טעמא דמן הארכובה ולמעלה קתני ועוד דתו"ל ר"ח ועולא
תרי לגבי חד דהא ר"פ מתניתן אר"י א"ר אר"ח כוותיה דעולא
מסתברא והלכך אפי' בעצם האמצעי דהיינו בנגדו בגמל ניכר בכ"מ
שיפסיק אפי' נשבר ונחתך כולו מן הבהמה וצ"ה קיימין כשרה
אבל בעצם הג' נחתך פסול ונשבר כשר ודווקא היכא דרוב בשר
קיים אבל אין רוב בשר קיים אפי' נשבר ולא נחתך טריפה
כדפסקינן בנשבר העצם וכן הלכתא (טז) והייגו דלא פריך (מצ"ה)
בריש פירקא מצ"ה אמאי לא חשבה בי"ח טריפות משום דבהמה
שנחתכו רגליה (יז) לא מטרפה אלא בצ"ה וחדא היא ובאות ע"ן
נפרש אם נשבר העצם ולא נחתך מן הבהמה אם שחיטה
מטהרתו אם לא:

אם דתנן (א) נמלה האם שלה כשרה ותניא (ב) מעשה בר'
סימאי ור' צדוק שהלכו לעבר שנה בלוד (ג) ושבתו באונא
והורו בטרפות בר' בוסק (ד) ואיבעיא לן להיתרא או לאיסורא
ואע"ג דקיימא בתיקו אפ"ה כשרה דהא בכמה דוכתא חזינא להיתרא·
בכתם מתניתין ובריותא דתניא (ה) נמלה שלחופית שלה כשרה
ועוד

נתיבות שמואל ה) ל"ל מעש"י שנקבים בלח הסלס ליכא רוב מולין מ"ה ח': ג) ד"ע ומביא רמיז מלתן בעלת ה' כו' בכוכות מ' ח': ג) ל"ל לגיסא קמא דבר עריפה דזהו החילוק בין ליסא קמא לכתבה לא נעריפה בעלם התמלעי רק עם ל"ה מולין ע"ו ח': ד) דעת רב"י:

שער

איסר (א) חלו כשרות כו' מולין נ"ד ח': (ב) חמר זעירא חתין כו' שם ע"ב: (ג) קרדינאה לשעורי בי' כו' כל"ל: (ד) ותנן דלא מתחזי כו' עיין בחי' הרשב"א והובא בב"י סי' ל"ד ובט"ז סעי' ב' ועיין בפרישה סי' רי"ז: (ה) כאיסר כיתר מכאיסר כו' כל"ל: (ו) תלמוד קסבר עד ולא כו' כל"ל: (ז) וה"ק עד כאיסר כשרה ולא עד בכלל לכאיסר טריפה מ"ט כו' כל"ל: (ח) נקביים שאין בהן חסרון כו' שם מ"ה ח' והנה טיו"ם ברמ"ם סי' יו"ד דנים בהם מחסרון מלערף הסלס שבזיטים ומי כו' עיד דמ"ם בתין בהם חסרון דמלערפין לרובא מלערף ומי הסלס שבזיטים כיון דתין בין נקב לנקב כמלא נקב· תבל מדברי הרמ"ם תין מוכרח זה די"ל דווקא בנים בהם חסרון כ"ב תולם מדברי הטור משמע קלת דגם בתין בהם חסרון מלערף גם הסלס שבזיטים לרוב ולכן כ' מתחלה דין בנים בהם חסרון דמלערף הסלס ואח"כ כ' דין דתין בהם חסרון דמלערף לרובא ומשמע דבחד נוונא דמיירי בנים בהן חסרון ס"ל מיירי בתין בהן חסרון יש"ש לחמש מדברי המחבר בסי' ל"ד סעיף ד' לא משמע כן ויש"ש ס"ך ס"ק ו': (ט) שלא ניטל כו' כ"ה פירש"י שם והתי כדי שיכנס איסר לרחבו הוא לשון קולא דבעינן שיכנס ולא בריוח וכ"ה ביו"ד שם סעי' ה': (י) בנקב מפולש כו' וכ"ל לא בעינן שיכנס איסר ברחבו רק בשיעור וכ"ה ביו"ד שם סעיף ו'· ומש"כ ובינו הטעם דלא מהיב לה בי"ח טריפות כו' עיין בחי' הרמב"ן על מולין נ"ד ח' יש"ש טיעיב:

ארכובה (א) בפ' בהמה כו' מולין ע"ו ח': (ב) בעלת ה' רגלים כו' במולין נ"ח ב' וכבוכות מ' ח' ועיין פרלם סי' רי"ז: (ג) דתמר שמועה יד בבהמה כו' כל"ל במולין כ"ז ח' וסרטי דין זה מבואר ביו"ד סי' ל"ג: (ד) למטה למטה כו' שם במולין ע"ו ח': (ה) האמצעי ועיקימת תלמוד וקולית כו' כל"ל: (ו) ולמעלה מחבור עלם האמצעי כו' כל"ל והוא תלינת דעילא: (ז) עלם האמצעי

ועוד תניא (ו) מעשה בפרה של בית מנחם שנטלה האם שלה והאבילה ר"ש לכלבים ובא מעשה לפני חכמים והתירוה אמר להם תודוס הרופא שאין פרה וחזירה יוצאה מירושלים ס) שאין חותכין האם שלה שלא תלד :

בית הכוסות דתנן (א) המסס ובית הכוסות שניקבו (ב) ופי' המסס (ג) בוקא דאטמא שמעתתא דא"ד מתנא בוקא דאטמא דשך מדובתיה טרפה וה"מ דאיתאביל ניביה אבל לא איתאביל ניביה בשרה דקי"ל בר"י (ד) דאמר אלו טרפות דווקא והא דאר"י א"ר (ה) שמוטת יד בבהמה בשרה שמוטת ירך בבהמה טריפה היינו בוקא דאטמא דקי"ל טרפה (ו) ושמוטת ירך בעוף נמי טרפה • ובן הלכתא דקי"ל כל טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף ועוד שהרי הלכה רווחת בישראל שמוטת ירך בעוף טרפה :

בשר דאמר רבא (א) בשר החופה את רוב הכרם ברובא ס) בעי רב אשי ברוב קריעה או ברוב ניטל תיקו ואפי' קריעה טריפה וכ"ש ניטל ומסתב' לן הניחא למאן דפסק הלכתא בברם הפנימית שניקבה (ב) כמ"ד איזה כרם החיצון מפרעתא כרבה בר"ה • אבל למעלה אפי' נקרע בשרה אא"כ נטל ולא ס"ל הא ו) דרבה בר רב שילא בקריעה ז) ולאו בנטל וכי"ח טרפות אלא למ"ד הלכתא כבני מערבא דאמרו בשר החופה את רוב הכרם ח) אם נקרע רובא טריפה היינו דרבה בר רב שילא אבר שמואל ובציר להו' ומסת' כרבה בר"ה ודרב אשי ליתא דאי ברוב קריעה (ג) קריעה תרי אונין וחשבינהו כחד ובצרי להו • אלא בשר החופה ברוב נטל היא ושנקרע רוב החיצונה מפרעתא • והו"ל י"ח טרפות ורבינו אפרים (ד) סבר אהא דרב אשי כדלקמן :

גלגולת דאמר (א) רבה בר רב שילא אמר רב מתנא א"ש בעקרה צלע מעיקרה טריפה גלגולת שנחבטה ברובא בעי ר' ירמיה ברוב גובהה או ברוב הקיפה תיקו (ב) ולחומרא ובין ברוב גובהה ובין ברוב הקיפה טריפה • ואע"ג שלא ניקב קרום של מוח ואי ליכא רובא בשרה דכיון דלא מיחסרי לא שלים

נתיבות שמואל ס) ל"ל מתניתין על מגריס סנהדרין ל"ג מ' : ס) מולין ל"ב ב' : ו) סם כ' ט"ב : ז) ל"ל מלא נגעל : מ) ל"ל בשר החוסה את רוב הכרם הוא כרם החיצון ומם נקרע כו' שם ל' ב' :

שער

ב' : (ו) מעשה בפרה כו' סנהדרין ל"ג מ' ל"ע מ' בכורים כ"ח ב' : ודע כי בשוף יש מקריפין עיי"ש בתוס' כ"ו ב' ובכה"ם שם סיעו ל' ובאו"ז סי' תכ"ע מכל התוס' ובכה"ם ומי' הכסב"מ ובתה"מ בית ב' שער ג' וכל"ן הסיעו על דעת זו ועיין בסי' מ"ה סעי' מ' :

בית הכוסות (א) המסס וביכ"ש כו' שם מ"ב מ' : (ב) ופיכסתי בתות מסס כו' כל"ל • וי"ל לקמן בתות מסס כ' רניעו דיעים מלו : (ג) בוקא למאי סעמתא סמעתא כו' שם מ"ב ב' ל"ד ב' : (ד) למאר מלו טרפים כו' יעו"ם ל"ד מ' : (ה) שמוטת יד כו' שם כ"ז מ' (ועיין בתכ"ה תות ג') : (ו) ושמוטת ירך כו' ועיי"ם בתוס' ד"ה שמוטת ירך כו' דבעינן דווקא לתיובתיל ניצי' יעו"ם וכדעת רש"י תוס עיי"ם בר"ן שכיכ הרכם בשות לאסור לף בלא תיובתל ניצי' וכ"ה בעת סתו"ז בסי' תל"ת ועיין בתי' הרכסב"ת ל"ד ב' וז"ז מ' שסשיכ לרש"י וכ"ה בתה"ת בית ב' שער ג' ועיי"ם בבדה"ב ובמסמרת סבית וע"ע בסשגת הרמב"ד פ"י מה"ם ס"ג בפי' פי' אחר בשמוטת ירך שכשמע הכף נופף ואינו מחסיתת שדבוקה לסדרה יעו"ם ובר"ן שכיכ ס"י וע"ע בעור סי' כ"ה מה שכתבתי דיעות בזה ועיי"ם בשו"ע סעיף ב' ועיין בב"ח שלכאורה שבין מהרחב"ד מה שלא כיון תלי' הרחב"ד ז"ל יעו"ם כיעיב :

בשר (א) בשר החופה כו' שם מ"ב ב' כ"ב מ' : (ב) כמ"ד לאזה כרם כו' שם כ' ב' • וכוותת רניעו דבשלמת לת"ד כרם סחילון כיימו מפרעתא לבל בשר החופה את רוב הכרם מדין המשנה לא נזכר כלל רק שמעתא לתמורתי סיא ולכן תיבעית לי' שמא תמר דימו ברוב גבולה דווקא ובכה תתי שביר לתיבא י"ח טריפות דזה סדין הוא דבר הלא רבינו בתשנה תבל לת"ד כרם סחילון הוא בשר החופה את רוב הכרם ולדידי' משנה מפורשת שקורא רוב סחילונה ולפי"ז לא סידשו תמורתי מילתא בזה ת"ב בליר לה חדא מי"ח טריפות ומתוך כך הכריע דבשר החופה כמ"ד מפרעתא הוא כרם סחילון ובקרע רוב הכרם סחילונה הוא מפרעתא ת"ב תכתי תרי קרועי תשבינן בחד ותתי בליר להו מי"ח טריפות ת"ב בשר החופה את רוב הכרם היינו ברוב נעולה כ"ש הוקף דברי רבינו (יע"ש ברכ"י מ"ב ב' יעו"ם סיעיב דבמולל לא ס"ל דבשר החופה את הכרם הוא כרם סחילונה ועי"ש בתוס' מ"ג ת' ד"ה הקך כו' ובם ס' ב' בד"ה תזהו כו' יע"ש סיעיב) ובמה דברי רבינו סובתו בתי' הרכסב"ת ס' ב' וע"ע בתה"ת בית ב' שער ג' ועיין בתו"ז סימן תי"ד • ובמה מה שפי' רבינו מפרעתא הוא כרם סחילונה כל הפוסקים לת ס"ל כן רק מפרעתא הוא כרם הפנימי ולידך הוא כרם סחילון יעו"ם בכרי"ף ובכרי"ף ובכרמ"ם סי' ל"ג יעו"ם סיעיב

החדש

ועיין סי' מ"ח סעיף ג' וע"ע לקמן בתות כרם יעו"ם סיעיב בתות ב' : (ג) קריעה תרי סינין ומבציהו כו' כל"ל : (ד) סעך תסת כו' עיין בתה"ת שם שכ' מדתמר רב תסי שם (כ' ב') ודמערבא מתי תלמא הכי ס"ל יעו"ם ולפעצ"ד לקעמ דרבינו תפריס מסוס דסתם ל"ב ב' מסמע דהלכה כוותי' דריב"ח בדמסיק בתה"ת שם בעלמו יעו"ם סיעיב :

גלגולת (א) רבה בר רב כו' שם מ"ב ב' ל"ב ב' : (ב) ולחומרא ובין ברוב כו' וכ"פ כל הפוסקים (חולת הרמב"ם) ועיין בית"ד סי' ל' סעיף מ' : (ג) פירש"י ז"ל כו' יכותר תי"ה בתות תסר יעו"ם מתות מ' ולמעלה :

גלודה (א) בגלודה ר"מ כו מולין מ"ב ב' ל"ד מ' נדה ל"ם מ' : (ב) וכבר העיד תלעזר ספרת ור"י בן כו' כל"ל שם במולין ל"ם ב' : (ג) משום ר' יוסי כו' ל"ל ולא כר"ת בר' יוסי ול"ת למ"ב תקמי בתות ז' : (ד) ולית סלכתת כוותי' ועיין לסמוחל כי' כל"ל : (ה) ושמוחל וכ"ש סלכה כר"י ורבב"ח וכ"י סלכה כר"י דרבי' הוא סח קי"ל כו' כל"ל : (ו) לחשתר בי' רוחב כו' טי"ם בר"ן שפיגי ט"ז לחכתי דילמת בעיון דווקא בעזרו ובר"מ פרקים ולכן העלה כביעת הרמב"ם דבעיון כרוחב שלש ט"פ הסדרה ובמקום עבורו ובר"פ יעו"ם והר"ם הסיב על דברי הרי"ף שם בשי' מ"ז והעלה דהלכה כרב וכר"י דבכל מקום שנסתר בשלש כשר ואפי' עור בית הפרסות מליל יעו"ם סיעיב והרכסב"ת בשי' בית ב' שער ג' כ' נכון להחמיר כדברי הרמב"ם יעו"ם לחבל העת רניעו לפסוק כרב דכל העור מליל והובאו דברי' ברכסב"ת ועיין סי' כ"ע סעיף מ' דפסק לחומרא • ובדין שם סיעיל מסדרה וממקום עבורו ומרחשי פרקים שפסק רניעו לחיסור כן הסכים הר"ם והרכסב"ת בזולת הרמב"ם שסתיל יעו"ם והכה לפי מלי דמסיק רניעו דהלכה כרב ובב"מ מתיר מ"ב מין לדין הרחסון מקום בלל לחפי' ניעל מבל ג' המקומות ונסתר בת"ת מומר וכן לחיתי להדיח בב"ת ובפריסה ובמי שנגוח על העור בשם בנה"ג יעו"ם : (ז) תלת ר"ת בר' כו' עיין לעיל תות ג' :

גף (א) שמוטת גף כו' שם כ"ז מ' • ודע דבי' שלמו הוא בני הרי"ף יעו"ם ומסתמת דרניעו לת נרים כן ולכן כ' דלמוסתת דיקן הלכה כרב כו' • ומה"ב דכל היכא דאיתא הוסתין לית לה בדיקה עיין בתי' הרכסב"ת ובר"ן שכתבתי דברי רניעו ומ"ש הסכיעו לתרי"ף וכ"ה דעת הרמ"ם בסי' כ"ת ובתה"ת בית ב' שער ג' ועיין בתו"ז סימן מי' ריי"ז ועיין בתו"ז סי' תל"ת ובסי' תמ"ב ועיין עור סי' תכ"ג שם בביא ג"כ דברי רניעו ועיין בי"ד שם סעיף ג' : (ב) פירש"י פי' דלת דייקת כו' בל"ל עיין לקמן בתות דריסה דרש"י ס"ל דמועיל

וחזקא שמטמת נף אבל נשבר נפה כשרה כדתנן (נ) נשתברו גפיה נשתברו הגליה נמרסו כנפיה כשרה · שמעתי שר' אלדד הדני החמיר (ד) בפרק שלישי של נף הנשבר שהוא פסול בעוף · ולא מסת' דנשתברו גפיה קתני ולא קמיפלגי בין שני לשלישי · מיהו (ה) צריך לבדוק בעוף עצמו אם הוא בריא ומשלשה איברים שבו אם נשתברו ויצאו לחוץ ואין עור ובשר חופין אותו (ו) האבר אמור והעוף כשר כדאמרינן בנשבר העצם למטה מן הארכובה והאבר עצמו אמור והאבר (ז) מותר לב"ע ואין בו משום ולפני עור לא תתן מכשול דהא לישראל לית ביה אלא משום פריש כדאיתא בפ' בהמה המקשה (ח) ובשר בשרה טרפה לא תאכלו להביא אבר ובשר המדולדלין בבהמה חיה ועוף ואמר רב ששת אין בהם אלא משום פריש והלכך לא"י שרי לבתחלה :

נרגרת כדאיתא באות פ' בפסק :

דקין דתנן (א) נקבו הדקין וכל נקב משהו ותניא רשבג"א (ב) בני מעים שנקבו וליחה סותמה כשרה ולית הלכתא כוותיה אמר רב (ג) שימי מקיפין בבני מעים אי אנקבו ולא ידעינן אי מקמי שחיטה או לאחר שחיטה נקבוה לאחר שחיטה ולדמוייה אי דמו להדיא דבתר שחיטה הוא ובשרה ואי לא טרפה ואי אתמשמש קמא ממשמשין ליה לבתרא דהנהו בני מעים דאתא לקמיה דרבא אקפינהו אלא אידמי · קם רב משרשיה משמשינהו ואידמו א"ל מנ"ל דא א"ל במה ידא משמשה בהא מקמי דליתו למר א"ל חכים את בטריפות כר"י ומסת' לן (ד) דמקיפין בלב וקורקבן דאינהו נמי בני מעים איקרו כדאמרינן גבי נחמדו בני מעיה (ה) לא אמרו אלא גבי לב וקורקבן וכבד · אמר רב (ו) חלב טהור סותם טמא אינו סותם · ואם ניקבו הדקין (ז) החלב הדרא דכנתא סותמן כשרה (ח) וריש סעיא באמתא דבעי גרידה שהוא חלב טמא אינו סותם ואר"נ חלב העשוי ככובע אינו סותם אמרי לה דכרכשתא ואמרי לה (ט) ורפשא דליבא וכרכשתא היא חלחולת הנקראת מבחיא ואם נקבה שלא במקום הדבוק וחלב שלה סותמה טרפה אמר ר' זעירא (י) חלחולת שנקבה בשרה הואיל וירכים מעמידות איתו וכמה אמר ר"א אר"י (יא) מקום הדבוק ברובא שלא במקום הדבוק במשהו ור"נ אמר מקום הדבוק אם נטל כולו כשרה והוא דנשתייר בה כדי תפיסה וכמה אמר אביי (יב) כמלא ידא דתירא (יג) וכדפריש ר' אצבעות והלכה כר"נ (יד) ואפ' נטל מקום הדבוק במשהו בשאר דקין אמר ר"נ בר אושעיא ריש טבחיא דציפורי (יז) על שני בני מעים היוצאין מן הבהמה באחד טרפה בגון שיש הדרא דכנתא לכל א' ואחד ושתיהן יוצאין מן הקבה ובנגדן בעוף כשרה בד"א שיוצאין בשני מקומות אבל (יח) יוצאין ממקום אחד וכלין עד כאצבע כשרה וקי"ל כמ"ד והוא ההדרי וערבו וכלין עד כאצבע למעלה קאמר (ההדר) דחוזרין ומתערבין בתוך רוחב אצבע למעלה אבל אם היו שניהם מתפצלין ואין מתחברין עד כאצבע מלמטה ממוך לנקב בית הרעי טרפה ובעינן שיהיו מחוברין בתוך רוחב אצבע והדין פרישה דרבוותא ונסחא דיליה (יט) בנסחא דילן דכיון עד כאצבע למטה והלכך אי לא הדרו וערבו כלל ממוך לנקב ויש להן ב' מקומות (כ) ליציאתו טריפה (כא) ויש נמנום למ"ד הדרו וערבו ט) אל דמר למטה ומר למעלה אבל (כב) בנוסחא דילן ספרדית בנסחא דר' שמעון קיירא נרסינן כלין עד כאצבע למעלה דמ"ד והוא ההדרי וערבו ששניהם מפוצלין י) מלמטה כאצבע ממוך לנקב בית הרעי וכשרה ולמ"ד לא הדרי וערבו שאינן מתחברין כלל אלא למעלה ממוך לקבה עד כאצבע ויש להן ב' מקומות לבית הרעי · ומעשה בא לפנינו שיצא בשליש המעים בודי"ל שהיה בסופו רחב כעין כום ונדמה לי כעיו סניא דובי והחמרנו עליו ודנו אותו דין תרתי סניא

נתיבות שמואל ט) ל"ג אלא למ"ד למטה כו' ר"ל דלמ"ד ההדרו וערבו יש לנמנם דלמסבר דהוא לא מכיון שיתערבו למטה מהחילוק ביניהם הוא דלמר יתערבו למעלה ולמר למטה : י) ל"ל ומתערבין מלמטה וכו' :

דמועיל בדיקה יעו"ש מה שתכתוב בזה לקמן סי' ל"ט בהוה מ"ג : (ג) נשתברו גפיו כו' שם כ"ו ד' ועיין בפרלם סי' ר"ב מש"כ בזה : (ד) בפרק שלישי כו' סיימו ע"כ הפרק ממוך לנוף ועיי"ם בדרכ"ח ור"ן : (ה) צריך לבדוק בעוף כו' זה לא נתפרש בשום פוסק ועיין ביו"ד סי' כ"ב סעי' ב' דלדידן לסמור שם לינו רמוק שיעור מגודל מן הגוף יעו"ש פרטי דיניס : (ו) האבר לסמור כו' עיין חולין ע"ו ב' ועיין בפרלם סי' ר"כ שכ' דשם עור ובשר חופין את רובו דסתבר לסמור ושעוף מותר ול"ע ועיי"ם סעיף ל' ועיין בפרלם סי' כ"ח דכ' בעלמו דשם עור ובשר חופין את רובו דסתבר מותר יעו"ש : (ז) מותר לב"ע כו' וכ"כ הרשב"ח בתי' והר"ן שם ועיין בת"ך סי' ל"ה ס"ק י"ו יעו"ש סיעיב ועיין בתי' סימן תיים דעים סי' קכ"ה דלסבר סגף יעו"ש : (ח) ובשר בשדה כו' חולין ע"ג ב' :

דקין (א) נקבו סדקין כו' שם מ"ב ע' : (ב) בני מעים כו' שם כ' ל' מו"ק כ"ב ע' ועיין יו"ד סי' מ"ו סעיף ל' · ובפרלם סי' ר"ז מכסיר בזה ול"ע שם לא כי ע"ם סוא ובסי' ר"ד כ' בשלמו דלא סתיים : (ג) שימי מקיפין כו' שם · וביו"ד סימן ל' סעיף ל' : (ד) דמקיפין בלב וקורקבן כו' עיין לעיל בסוף מ"ל שמיעם לוא ל"ם שכ' דריאה ולב לין בכלל מעים ועיין ברשי"ם סי' ל"ח שפגיה דבני רבינו ובבני המולקין עליו וכ"כ שם הר"ן ועיין תוס' ל"ד ע' ד"ה תלימת כו' ובתי' הרשב"ח שם ועיי"ם בסי' כ' סעיף ל' ועיין לקמן בלוח עמוד לוח ס' : (ה) לא לתמרו כו' עיין לקמן בלוח תמר : (ו) חלב עסור סותם כו' שם מ"ע ב' : (ז) וחלב הדרא דכנתא כו' עיין יו"ד סי' מ"ו סעיף ד' : (ח) וריס מעיא כו' מכאן תסובב גדולם על הסערי לפניס והובא בפר"ח בקי"ח סי' מ"ח שם ל' דסותם יעו"ש וכבר דברתי מזה בפי"ג מס' סנהות יעו"ש סיעיב ועיין לקמן לוח קיבה ולוח ו' : (ט) דטרפסא דליבא כו' עיין יו"ד סי' מ' סעיף ל' וסי' מ"ו סעיף ל' · ועיין כ"מ פ"ו מה' סמיטה ה"י שכ' שהרמב"ם נוסס בקפסא וליבא יעו"ש סיעיב ועיין לוח לב לוח ג' : (י) חלחולת הנקראת מבחיא כו' שם כ' ל' : (יא) מקום הדבוק כו' מפירוש רש"י בשם ובתלפס משמע לכאורה דשם עיקר כשר וכ"כ שהגיון בשל המעיו"ט לבל בר"ן מגוחר דר"י ס"ל דבמקום הדבק עד רובו לסור ובפסוח מרוב שרי ור"נ ס"ל דבמקום הדבק לפי' ניטל כולו כשר שם כשתייר ממנו כדי תפיסה וכ"כ מדברי הרשב"ח בתי' יעו"ש ובתי"ח שם שער ג' לכן כ"ל עיקר כמש"כ הרמ"ל והמהר"ם סיף שם סוא בדש"י וכ"ל עד רובו וכמה ר"י ס"ל דבמקום הדבק לינו נעקר עד רובו לבל שלח במקום הדבק לפי' במשהו טרפה וכ"נ ס"ל דבמקום הדבק לסור כשתייר כדי תפיסה לפילו ניטל כולו כשר ושלח במקום הדבק דינו ליטרף במשהו וכ"ס ברמב"ם פ"ו מה"מ המ"ז יעו"ש · ומכאן כל הפוסקים ס"ל דר"נ ור"י ל"פ רק במקום הדבוק לבל שלח במקום

סניא דובי (כג) דטרפינהו ר"ה ואע"ג דשפיך תוך המעים ואמרינן אי שפכו להדדי כשרה (כד) בגמרא דילן הדא היא וכשרה אבל הכא דפשיט לי' דהרתי גינהו טרפה ומסת' דשפכו להדדי כשרה (כה) ליתא בגמרא דרש"י לא פריש ליה ור"ש קיורא אלא יפ) איתניהו קמי' וטרפה ומאן דמדמי לי' לשני בני מעים היכא דלא הדרי וערבו שיהיה לשניהם מקום לבית הרעי טרפה • שכיון שאינו מתערב לברכשתא אין בו כח לצאת והלכך (כו) כל פיצול שיצא מן המעים ואינו מתחבר למטה יהר היא וטרפה :

דריסה דתנן (א) דרוסת הזאב ר"י אומר דריסת הזאב בדקה ודריסת ארי בנסה וא"ר בניטן בר יפת (ב) אי"א לא בא ר"י אלא לפרש דברי חכמים וקי"ל (ג) כוותיה ואתא מוצא ו' מעלות בדריסת בהמה ועוף ג' על זה וג' על זה :

א מעלה ראשונה מחתול ולמעלה בבהמה דקה מן הדקה כגון גדיים וטלאים דאמר רב עמרם אמר רב חמא (ד) דריסת חתול נץ ונמייה בגדיים וטלאים ואפילו במקום שאין מצילין יש דריסה (ה) כדרבנן דפליגו עלי' דר' והא דתניא דרוסת חתול נץ ונמיה עד שתנקוב לחלל אוקמא ברברבא יב) ולית הלכתא כוותיה דקי"ל (ו) בליישנא בתרא ורבנן הדא דבכל דוכתא דאשכחן כה"ג בשל תורה הלך אחר המחמיר דהא בעא מיניה רב בהגא מרב יש דריסה לחתול או אין דריסה לחתול וא"ל יש דריסה לחתול ואין דריסה לחולדה ופורש"י בגדיים וטלאים והא דאר"י במתניתין ואב אין חתול לא בבהמה דקה בגון אימרא רברבא בדאי' במעלה ב' אבל בדקה מן הדקה כגון בגדיים וטלאים מחתול ולמעלה למעופי חולדה ור' אלפסי ו"ל פי' (ז) בנץ בגדיים וטלאים לחלל פסולה ואי לא אנקב להלל בשרה אבל נמייה והחתול יש דריסה ומסת' לן נץ ונמיי' כחתול הוא ולא אשכחן מאן דמפליג ביניידע דר"ח אמר דריסת חתול ונץ ונמיי' ובריית נמי חתול נץ ונמיי' דבולחו ס"ל דכי הדדי גינהו וכי אמרי רבנן לחתול יש דריסה ה"ה לנץ ולנמיי' דא"כ (ח) דחתול דווקא נמיי' מנ"ל אלא לאו ש"מ מאן דפסיל בהא פסיל בהא וכיון דקי"ל כרבנן בבולחו מילתא נמי כוותייהו עבדינן :

ב מעלה ב' • מן הזאב ולמעלה בבהמה דקה כגון אימרא רברבא תישים

נתיבות שמואל יפ) ג"ל לא מיתמו עיין בס"ג בלא מייתי לך ולפי שפכן מהדדי גם כ"ש לא מסרבי חולין ג"ח ומסתמא כאן מסל"ת דכ"ש קיורא הוא בס"ג ובעברת הדבוות מייתי כמה פעמים וכב יהודאי בהלכות ומיתא בגמ"ב גם כה' גיד הנשה שער מ' מכות ו"י בהלכתא בהפי ליתא לאמר בס"ב כמו שביישתי בלות י"ל שם : יב) ג"ש דוא לא מסני הגמרא עיין חולין ג"כ ומוסיפה שם דמקשי למתני דרבבי ומילתא עיי"ש לכן כ"ל שם"ל ומוקמוהו בכריבי דמייתי בעין מלילין אבל ר"ח ס"ל כרבנן אפי' בע"מ ולית הלכתא כוותיה רק בלעמת כ' דר"ח מייתי גם בעין מלילין וברבנן דמחמירין בשל תורה :

שער החדש

סיומו סיולקין ממקום מ' ומתערבין קלח וסוב מתפרדין וסוב מתהברין כתלגבא סמוך לבית הרעי ולמ"ד נלח סדרי ועירבי בעינן סיולקין ממקום מ' ומתחברין כתלגבא וסוב מהפרדין ואינם מתחברים כלל וכן מבואר במי' הרמב"ם ובסמ"ג בית ג' שער ג' ובר"ן יעו"ש וכיון דלמ"ד לחיפסיק הלכתא לכן בעינן כחומרי דתרוייהו דיחמברו כרוחב אלגבא בחבלתו וכרוחב אלגבא בסיומן (ודע דהרמ"ם סביא סגי בסם ר"ם קיילא כך • בשלמא למ"ד אע"ג דלא הדרי ערבי וסיומו דקאתי וכלין עד כאלגבא מהי כלין מלמעלה אלא למ"ד וסוא סדרי וערבי מהי כלין על כאלגבא מהי כלין מלמעה ע"ל ובאמת בס"ג סרי סוא כמו שהעתקתי לפניך אמנם לדיעת הכל הולך אל מקום מ') ועיין בר"ן שכ' פירום אמר דלא מייתי בסולך עד הסוף רק סוא כעוף סיולא מן הכד ואין לו סם בפ"ע דלמ"ד וסוא דהדרי וערבי עריפה ולמ"ד לא הדרי וערבי בהרמ"ם יעו"ש סיעוב ומהי דאמרו מהי כלין עד כאלגבא מלמעה ה"ם דיסו סופכין כמ' ויולא מאלגבא אלא בהפסק מ' (וזה שכ' הר"ן דמהי כלין עד כאלגבא לא שיסו מהערבין דווקא אלא שהפסק שפיכתן כמ' וכל כה"ג סוי שפיכתן כמ' ע"ל ולא ידלתי לסוף לעת שכ' בסי' מ"ז שכ' שהר"ן לא ייצב זה יעו"ם מש"כ בזה והדבר ברור כמש"כ) וע"ע בתו"ז סי' תלע"ג שהביא לסון הבה"ג במש"כ לחי נם הביא בשם סרנמ"ם כהעתם רש"י יעו"ם ועיין בלח"מ מש"כ בדעת הרמב"ם (וכובע בבאור הגר"א) ול"ע מי שכי לי' פי' הר"ן (ומש"כ הלח"מ לענני אלא לא ס"ל לייצב ני' זו כלל דא"כ מהי לוכא בין למ"ד סדרי וערבי ובין למ"ד לא הדרי וערבי יעו"ם בבר ייצב זה הר"ן במתק לשונו דלמ"ד לא הדרי וערבי סיומו סיפא מתערב משפיכה יחד יעו"ם סיעוב) • ודע דמש"כ בם"ם ובנגדן בעוף כשרה עיין בש"ך ס"ק ג' פירושים בזה שכ' וז"ל דעוף זמיין דכוי שכי ומע"ב דלא משכחת להו שכי קים להו וי"מ שכל עוף דרכו כן משום דמן הזפק ועד הקורקבן קרוב אל מעים מ' סוא ומסוא קרי בני מעים ובדאתם הקורקבן יולאים בני מעים נמוכין עכ"ל ובכה הרמב"ם שפסק בפ"ע מה"ם בסופו דגם בעוף סוא כן דמריפה ע"כ מפרש סוא כפי' שני אל הש"י וכ"כ הכי"י שם והכה הרמב"ם ת"ח בפי' יעו"ם בתה"א ובאמת בסו"ע בסעיף מ' שביא לסון הרמב"ם לאסור אף בעוף ובסעי' ג' שכתיר בעוף וסיינו להי"ת וכתם"כ הע"ז וסגר"ח ומש"כ אם"ך בס"ק ב' דבסי' ג' מיירי דהדרי וערבי ל"ע דא"כ גם בבהמה אלי (ובוב לאיתי בתמ"ג שהחק בזה) ובפה עכשו זכינו לאורו סגדול אל הא"ז ובס מלאתי בסי' תל"ג פי' אחר בסוגיא (ואיתי לי שהייתי רגיל לפרש כן מל"ע קודם שראיתי בו) ובוא זה כי בעוף הדרך בהפסקין יולאין מהקורקבן נפרדים מהם בחתע בשני ענפים מן הגד זה לגד זה וזה לגד זה כזה ——— ובס סחומים ברחביהם ואינם מתחברים יחד עם סדק הגדול וקאמר דבבהמה בהפ"ג מריפה אבל בעוף דרכו בכך ובבר וקאמר דווקא בסיולאין בב' מקו' בזה בבהמה מריפה ואפי' הדרי וערבי לא מהני אבל יולאין במקום מ' וכלין עד כאלגבא בשרם ר"ל יולאין ב' ענפים מלד ה' ואוב מהתחברין בשר ופליגי בזה אמרלי לפי ני' הכ"ל ודווקא בשעים בעינן דהדרי וערבי אבל בא' סיולא בעוף מן הצד אף דלא הדרי וערבי מ"מ בשר יעו"ם סיעוב ום"ל דא' דרכו בכך אף בעוף ולא בבהמה וכ"ה בפו"ע סעיף כ' ובבר טרחו להחרוצים לייצב זה עם מש"כ בסעיף מ' שבתוב לזה • ומזה יש שתנקוב לחלל אוקמא ברברבא יב) ולית הלכתא כוותיה דקי"ל (ו) בליישנא בתרא ורבנן הדא דבכל דוכתא דאשכחן כה"ג בשל תורה הלך אחר המחמיר דהא בעא מיניה רב בהגא מרב יש דריסה לחתול או אין דריסה לחתול וא"ל יש דריסה לחתול ואין דריסה לחולדה ופורש"י בגדיים וטלאים והא דאר"י במתניתין ואב אין חתול לא בבהמה דקה בגון אימרא רברבא בדאי' במעלה ב' אבל בדקה מן הדקה כגון בגדיים וטלאים מחתול ולמעלה למעופי חולדה ור' אלפסי ו"ל פי' (ז) בנץ בגדיים וטלאים לחלל פסולה ואי לא אנקב להלל בשרה אבל נמייה והחתול יש דריסה ומסת' לן נץ ונמיי' כחתול הוא ולא אשכחן מאן דמפליג ביניידע דר"ח אמר דריסת חתול ונץ ונמיי' ובריית נמי חתול נץ ונמיי' דבולחו ס"ל דכי הדדי גינהו וכי אמרי רבנן לחתול יש דריסה ה"ה לנץ ולנמיי' דא"כ (ח) דחתול דווקא נמיי' מנ"ל אלא לאו ש"מ מאן דפסיל בהא פסיל בהא וכיון דקי"ל כרבנן בבולחו מילתא נמי כוותייהו עבדינן :

ב מעלה ב' • מן הזאב ולמעלה בבהמה דקה כגון אימרא רברבא תישים

סמוכה לזה • והעתקתי' למען הבין פירושו בס"ם • ומרומז זה בס"ך בסוף הסי' ובבאור הגר"א שם : (כג) למרפינהו ר"ה כו' עיין לעיל תוס ס"ו : (כד) בגמרא דילן סדא כו' ובטסתא לעפיטו ליתא זה וכן ברי"ף ורא"ם סי' ל"ד ליתא זה רק סכי לי' ולפי שפכי להדדי כשרה : (כה) ליתא בגמרא כו' וכ"מ מלבבי מה"ת שכ' לית סדא טוסתי דגרסי ולפי שפכי להדדי כשרה יעו"ם מבל מש"כ רביטו בשם בה"ג תמת בד' ל"ן ב' ליתא זה מבל בד' ל"ג ב' לי' זה יעו"ם : (בו) כל פיצול כו' לפי"ז וולפי פליג על סך לסעיף ס' ביו"ד שם דשרי בכה"ג וש"ל לרביטו לטריפה :

דריסה (א) דרוסת הזאב כו' שם מ"ב מ' : (ב) לר"ת לא בת כו' שם ל"ב ב' : (ג) וקי"ל כוותי' ואתם מולא כו' כל"ל • ומשום דלישכא לישנא לחרוצים שם בש"ם דקת"ל דזאב ים לו דריסה בנשם לבן כ' דקי"ל כוותי' ועיין ברי"ף ורא"ם סי' מ' וברן שם שהסכימו לזה ולא כדעת בעל ס' התלוסות שכ' דזאב בנשם נמי דריס וכ"פ הרמב"ם בתי' ובתה"א בית ג' שער ג' ועיין בתא"ז סי' ת"כ שלא הביא רק ליישנא קמא בש"ם ומשמע להכי ס"ל יעו"ם סיעוב ועיין ביו"ד סי' ל"ז סעיף מ' ובלחרוצים • ועיין לקמן מות י"ג ועיין תי"ב שמיטי פ"ע יעו"ם סיעוב ודו"ק : (ד) דריסת חתול נץ ונמיי' כו' הטוס שם בל"ה לר"ת ל"ב נץ כלל ועיי"ם שהביאימו כן בין לל"ק לר"ח מיירי בים מלילין וע"כ מהניתין מיירי בנץ בלין מלילין ולא תמנץ שם בעופות שחני מ"כ מלי מקשה מהא מרנולתא דלקן בחרם חתול ומחיי לדשת דבישת יעו"ם וסא שם מיירי בעוף יעו"ם סיעוב וע"כ מפרש דבינו בפי' הרמב"ם פריך כיון דים לו לחרם כ"כ בודאי לית לי' דריסה לפי' בגדיים ומלאים יעו"ם וסובא בשם ר"ת ולעולם ים לחלק בין מלילין לאין מלילין בגדיים ומלאים ומה שהוכיחו מלישנא ב' דר"ח מיירי באין מלילין מ"ב לשה נקט בחשכה בעוף סדק י"ל דם"ל דלרבותא נקט עוף סדק בן ים לו בשם דריסה ולא שאר עוף ועיין בבאור שכ' מהר"ם מי"ף לכן ע"כ מוכרח סוא דרבינו לא ס"ל כחום' ועיין בחי' הרמב"ם שחביא בי' ר"ח שגורם כמו דבינו ומשיג עליו יעו"ם ועיין מש"כ לקמן בחעלה ד' סוא י"ט ואות כ"ח : (ה) כרבנן דפליגי עלי' דבריבי ומה כו' כל"ל : (ו) דקי"ל כליישכא בחרא ובבן • אבל הרמ"ם שם פסק כל"ק דלל"ק אין מוכרח לחלק בין גדיים ומלאים לעופות משמ"ב לל"ב דהבריחת לחיה כבריבי ולדידי' שפ דלחי שם לבן בין דריסה שיינו בגדיים ומלאים ובאין מלילין אבל בעופות ים לדריסה אפי' באין מלילין יעו"ם סיעוב אבל דעת הרי"ף בל"ב דלא חלק בין מלילין לאין מלילין וכמ"ש הרמ"ן וכ"כ הרמב"ם בחי' וגם מהרש"ם משמע דבעל דעתו מ"כ הלכה בל"ב דבחתול ונמיי' לוכח ל"מ בין מלילין לאין מלילין : (ז) בין לגדיים ומלאים בחלל בו' ר"ל כשחנקה לחלל ים דריסה ולא בתמ"י שפי' דאין דריסה כלל וסוי כמו קיץ בעלמא עיי"ם בתמ"ם ומי' הרמב"ח ור"ן וביו"ד סי' ל"ז סעיף ב' : (ח) דחתול דווקא נמיי' מנ"ל כו' סיינו דווקא לבי' רביטו ולבי' הר"ח לעיל אות ל' דגורס בן במילתא דר"ח אבל לפיך פוסקים פשיטא דלק"מ ובמו"ש שם סעיף מ' לפיסק דלמיי' ים לדריסה בגדיים ומלאים אבל לא לבן יעו"ם סיעוב ועיין בתו"ז סי' מ"ב דמ"ל פשיטא דבן וחתול ונמיי' דריסה בגדיים ומלאים ים מלילין דווקא בבהמה

חישים ורחלים כבשים דאר"י א"ר (מז) בבהמה מן הזאב ולמעלה אבל חתול לא וכ"ש חולדה כדקתני במתניתין דרוסת זאב וזאב אין חתול לא ורב נמי הא אמרה לקמן הא מעלה רבעי מניה רב בהנא מרב יש דריסה לחתול או לא ול' (י) אף לחתול אין דריסה באימרא ורבי ושועל אתמר דל"ל ואתמר דאית ליה הוה (יא) ספיקא דאורייתא ולחומרא אבל (יב) לכלב אין דריסה :

ג מעלה ג' • מן הארי (יג) ולמעלה בבהמה נפה דקי"ל כר' בנימין בר יפת- אר"א דאמר לא בא ר"י אלא לפרש דברי חכמים ולא אמרו זאב אלא בדקה אבל בנפה אין דריסה אלא מן הארי ולמעלה ובדקה מן הנפה לא אשכחן פלוגתא כגון עגלים קטנים ופסח' לן כי היכי דפליגי בדקה ה"נ פליגי בנפה (יד) ודקה מן הנפה כדקה מן הדקה במעלה שניה ובכלל דקה דתניתין היא ודריסת זאב בדקה וכל דכוותיה קאמר ואמר רבה בר"ה א"ר ארי שנכנס לבין השוורים ונמצא צפורן בנבו של א' מהם אין חישין שמא ארי דרסו מ"ש רוב אריותא דורסין ומיעוט אין דורסין וכל הדורס אין צפרניו נשמטין וזה הואיל וצפרניו נשמטין אימר בבותל נתחכך וכשרה ואית למימר לאידך גיסא רוב מתחככין ומיעוט אין מתחככין וכל (טו) המתחכך אין צפרניו נשמטין וזה הואיל וצפרניו נשמטין אימר ארי דרסו אית למימר הכי ואית למימר הכי ורב לטעמיה דאין חוששין לספק דרוסה ולא קי"ל כוותיה (טז) דהא אמי פי' חוששין וכ"פ רב אלפסי ז"ל :

ד מעלה ד' • בעוף (יז) מן הנץ ולמעלה בעוף הדק (יח) אפי' ברברבי (יט) וה"ה לחולדה (כ) שקטנה ממנה וכ"ש לחתול ודריסת הנץ בעוף הדק דמתניתן (כא) לא ממעט אלא עופות דבוותיה דבעי מיניה רב כהנא מרב יש דריסה לחתול או לא (כב) וא"ל אין לחולדה יש דריסה וכ"ש לחתול בעופות בין גסין בין דקין ואפילו מדברבי מיניהו :

ה מעלה ה' • (כג) עוף הגס בעוף הגס עוף (כד) הגס קורא אסטו"ר ועוף הגס (כה) קורא אווזין ותרנגולין ואפילו רברבי מיניהו• וקי"ל כלישנא בתרא כדאמרינן (כו) במעלה השישית :

ו מעלה ו' • בשאר עופות טמאין חוץ מן הנץ והגס (כז) דבעי רב אשי שאר עופות טמאין אית להו דריסה או לא ואוקימנא (כח) דריסת הנץ ברברבי ואינך בדכוותייהו וכן הלכתא וא"ר יוסף (כט) אין דריסה אלא לאלו שדורסין ביד אבל ברגל לא ואין דריסה אלא בצפורן לאפוקי שן דלא עד דמנקיב לחלל ואין דריסה אלא מדעת לאפוקי שלא מדעת דלא ואין דריסה אלא מחיים לאפוקי לאחר מיתה דלא השתא שלא מדעת אמרית לא לאחר

נתיבות שמואל יג) ל"ל בפ' מס' עמיים :

שער החדש

(מ) בפסמה מן כו' סס כ"ב ב' : (י) לף למתול לין כו' כס כ"ג מ' : (יא) ספיקא דאורייתא ולחומרא כו' וכ"פ הרי"ף והרמ"ם והרסב"ח בחי' ובתי"ח סס בית ב' שער ג' ובר"ן סס ומיהו דווקא לגדיים ועלמים ולא לעיזי לבדבי : (יב) לכלב לין כו' כן פסקו סס בס"ם ועיי"ש ע"ב וסס סעיף מ' : (יג) ולמעלה בפסמה כו' מבואר דכל למעלה מן הארי יש לו דריסה בנפה וכ"כ הר"ן לבל מדברי הרמ"ם וכן מדברי הרסב"ח בחי' מבואר בסין דריסה לזאב ואחי יעו"ש היטיב מבל בתו"ז סי' ת"ב מבואר כדבינו יעו"ש וכ"ם בעיר בסס הרסב"ס והרסב"ח יעי"ש : (יד) ודקה מן הנפה כנפה מן הדקה במעלה ב' כל"ל • לבל הרסב"ח בחי' וכן הר"ן כ' שלין לו דריסה לפילו בדקה שבנפה וכ"ם בתו"ז סעיף מ' ועיי"ש בתחלוים : (טו) המתחכך לין ליפות יוסבת לו בנבו וזה שואל ולפות יוסבת לו בנבו לימר אחי כו' כל"ל : (טז) דהא לחיישר פי' לחישין כו' כל"ל • והוא סס ע"ב וכן פסק הרי"ף והרמ"ם והרסב"ח והר"ן וכל הפוסקים ועיין בתו"ז סס סי' ת"ב וכסי' ובתו"ז סס סעיף י"ד : (יז) מן הנץ ולמעלה כו' סס ת"ב ח' : (יח) לפילו בדברבי כו' כ"ם מבואר סס ב"ג מ' לגיסנת בחרת לתזלינן בתרי' להחמיר וכ"ם בסעיף ג' סס ועיין תום כ"ח : (יט) וה"ם לחולדה כו' סס כ"ג מ' דבעופות יש לחולדה דריסה ובכך דעת הרסב"ח בחי' ובתי"ח סס יש לו דריסה לפילו בעוף הדק כמו כן ובזה תזדמן הסגת הרסב"ח מסגיט על בי' הר"ח וכיון לעיל תום ד' דסס חולדה יש לה דריסה בכל העופות חין לה דריסה בגדיים ועלמים כ"ם כן סחין לו דריסה רק בעוף הדק יעי"ם ולסיטת רבינו לק"מ דחולדה כמי חין לה דריסה רק בעוף הדק מבל בתו"ע סעיף ז' פסק כהרסב"ח דיש לחולדה דריסה בכל העופות יעי"ם וכ"ם דע"ת הר"ן סס יעי"ם : (כ) שקטנה ממנה כו' סיינו לסיטת רבינו דחולדה חין דריסה לגדיים ועלמים וכמו שמבואר בתום ד' יש לה דריסה לגדיים ועלמים וכמו שמבואר סס : (כא) לא ממעט אלא כו' בזה מיושב מה שהקשו התום' כ"ב ב' לגיסנת בתרא דל"ת מיירי בחין מלילין ואם יסבור שגם בכך יש לו דריסה מיתה מיבעיא ל"צ דדרים ופסקיה לרבלה מ"ד בהדי דדרים שדי ויהורא קמ"ל בוחדי דשלוף שדי זיהורא אחמר רב אמר אין חוששין לספק דרוסה ושמואל אמר חוששין (ל) דב"ע ספק על ספק לא על ודאי לא על ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא ובה"ג אין חוששין בדאמרינן החוא בר אווזא דהוה בי רב אשי על לבי קניא נפיק ואתא כי ממסמס קועי דמא וארי"א לא אמרו התם ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא ה"נ אימר קניא•על שונרא אותיב ביניהו (לא) שוי שלמא קטע רישא דחד מיניהו נח רונזיה ואחרינא שרין איהו קא מצואי ואינהו קא מקרקרין בעותי הוא דקא מבעתי אהדדי כ"פ דאיהו קא שתיק ואינהו קא מקרקרין מ"ם מעשה עביד בהו ומ"ם מחמת בעותי הוא דקא עבדין אמר רבא חוששין לספק דרוסה ואע"ג דטעמא היא משום דקהדר ביה רב לגבי שמואל • ואנן לא אשכחן דהדר ביה (לב) דההיא סרקפא דספק דריסת דאתו לקמיה דרב מש"ה לא שרינהו דאתריה דשמואל הוה אפ"ה הלכתא חוששין כשמואל אמר רבה (לג) וושט אין לו בריקה מבחוץ אלא מבפנים לפאי ג"ם לספק דריסה ש"מ חוששין • אמרי בני ר"ח (לד) דריסה שאמרו צריכה בדיקה בנגד בני מעים ובהאי מילתא איכא פלוגתא ביני רבוותא איכא מאן דאמר דריסה שאמרו צריכה בדיקה כגון ספק דריסה דחיישינן וא"נ ארי שדרס ואין מקום הדריסה ניכר והאי ספק דריסה דקאמר רבא כגון הני דחיישינן הוא דקאמר אבל דלא חיישינן כגון ענייניו דל"פ כגון ספק על ס' לא על דאמרינן אימר לא על ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא לא בעי בדיקה ואתה מוצא בו ג' ענייניו • הראשון דריסה ששנינו במשנתינו שניטר ונראה האורם ששרפו במשחו וטריפה• השני ספק דריסה דפליגו רב ושמואל א"נ דריסת ארי שאינו ניכר מבחוץ צריך בדיקה כדאמרינן דריסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד כל החלל כולו אפי' מימנין אבל עביי הצואר או הירכים א"צ בדיקה ומורי בה רב מבפא דמוחא עד אמצא • (לה) הנ' ס' ה' דברים שאמרו שאין הושטין וא"צ בדיקה ואית מ"ד דהא דאמרינן דריסה צריכה בדיקה יג) מה' ענייניו חוא דקאמר אבל בענין שחלקו רב ושמואל אין לה בדיקה ואמרינן מדשמואל לא בדק בהחיא סרקפא דספק דריסות וחנקויהו ש"מ דלא מתכשרו בבדיקה דא' איתא לשהטינהו וליבדקינהו סרבא (לו) רבדק ואשכח תרין קורטי דמא • אלא לאו ש"מ דלא בדקינן אלא כגון הני דלא חיישינן אבל בכל הני דחיישינן אין להן בדיקה דומיא דרסוק איברים דאין להם בדיקה אלא היכא דשהתה מע"ל דליכא חששא ובעיא בדיקה לחומרא ה"נ היכא דליכא חששא בדקינן והא דאמרינן למ"מ לספק דריסה כגון א' מה' ענייניו הוא דאמר • ועוד (לז) מדאמר עולא ישב לו קרן בושט אין חוששין שמא הבריא

מיתה מיבעיא ל"צ דדרים ופסקיה לרבלה מ"ד בהדי דדרים שדי ויהורא קמ"ל בוחדי דשלוף שדי זיהורא אחמר רב אמר אין חוששין לספק דרוסה ושמואל אמר חוששין (ל) דב"ע ספק על ספק לא על ודאי לא על ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא ובה"ג אין חוששין בדאמרינן החוא בר אווזא דהוה בי רב אשי על לבי קניא נפיק ואתא כי ממסמס קועי דמא וארי"א לא אמרו התם ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא ה"נ אימר קניא•על שונרא אותיב ביניהו (לא) שוי שלמא קטע רישא דחד מיניהו נח רונזיה ואחרינא שרין איהו קא מצואי ואינהו קא מקרקרין בעותי הוא דקא מבעתי אהדדי כ"פ דאיהו קא שתיק ואינהו קא מקרקרין מ"ם מעשה עביד בהו ומ"ם מחמת בעותי הוא דקא עבדין אמר רבא חוששין לספק דרוסה ואע"ג דטעמא היא משום דקהדר ביה רב לגבי שמואל • ואנן לא אשכחן דהדר ביה (לב) דההיא סרקפא דספק דריסת דאתו לקמיה דרב מש"ה לא שרינהו דאתריה דשמואל הוה אפ"ה הלכתא חוששין כשמואל אמר רבה (לג) וושט אין לו בריקה מבחוץ אלא מבפנים לפאי ג"ם לספק דריסה ש"מ חוששין • אמרי בני ר"ח (לד) דריסה שאמרו צריכה בדיקה בנגד בני מעים ובהאי מילתא איכא פלוגתא ביני רבוותא איכא מאן דאמר דריסה שאמרו צריכה בדיקה כגון ספק דריסה דחיישינן וא"נ ארי שדרס ואין מקום הדריסה ניכר והאי ספק דריסה דקאמר רבא כגון הני דחיישינן הוא דקאמר אבל דלא חיישינן כגון ענייניו דל"פ כגון ספק על ס' לא על דאמרינן אימר לא על ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא לא בעי בדיקה ואתה מוצא בו ג' ענייניו • הראשון דריסה ששנינו במשנתינו שניטר ונראה האורם ששרפו במשחו וטריפה• השני ספק דריסה דפליגו רב ושמואל א"נ דריסת ארי שאינו ניכר מבחוץ צריך בדיקה כדאמרינן דריסה שאמרו צריכה בדיקה בנגד כל החלל כולו אפי' מימנין אבל עביי הצואר או הירכים א"צ בדיקה ומורי בה רב מבפא דמוחא עד אמצא • (לה) הנ' ס' ה' דברים שאמרו שאין הושטין וא"צ בדיקה ואית מ"ד דהא דאמרינן דריסה צריכה בדיקה יג) מה' ענייניו חוא דקאמר אבל בענין שחלקו רב ושמואל אין לה בדיקה ואמרינן מדשמואל לא בדק בהחיא סרקפא דספק דריסות וחנקויהו ש"מ דלא מתכשרו בבדיקה דא' איתא לשהטינהו וליבדקינהו סרבא (לו) רבדק ואשכח תרין קורטי דמא • אלא לאו ש"מ דלא בדקינן אלא כגון הני דלא חיישינן אבל בכל הני דחיישינן אין להן בדיקה דומיא דרסוק איברים דאין להם בדיקה אלא היכא דשהתה מע"ל דליכא חששא ובעיא בדיקה לחומרא ה"נ היכא דליכא חששא בדקינן והא דאמרינן למ"מ לספק דריסה כגון א' מה' ענייניו הוא דאמר • ועוד (לז) מדאמר עולא ישב לו קרן בושט אין חוששין שמא הבריא

הבריא ואמרינן (לח) מ"ש מספק ומ"ש משני חתיכות ש"מ מדקא מדמי להו להדדי אלמא ספק דרוסה דחיישינן (לט) כספק חתוכת דמיא מה התם ל"ל התירא בבדיקה ה"נ ל"ל התירא אהרינא ותשובת הראשונים האי דלא בדקינהו שמואל משום (מ) דעופות נפישי וגפיש טרחייהו וא"נ (מא) איידי דקטיני לא מנכרו אדמימות עלייהו והא דב' חתיכות לאו ראיה היא דהתם ליכא למיבדק אבל היכא דאיכא למיבדק בדקינן • וזה (מב) דעת רש"י בפ' מ"ש מספק דרוסה • ומסת' (מג) דכל היכא דתנינן חושש לא תליא בבדיקה מדקאמר שמוטת גף בעוף טריפה • חיישינן שמא תנקוב הריאה ומדשמואל פליג ואמר תבדק ש"מ חיישינן דאמר דליכא בדיקה והלכך ליכא בדיקה אלא בה' עניינים ולשמואל דאמר חושש ל"ל בדיקה • ורבינו אלפסי פסק חושש • ואיכא מאן דפסק כרב דאין חושש (מד) דהא עולא קאי כווותיה גבי ישב לו קוץ בוושט דאמר אין חושש שמא הבריא ואמר בעל הלכות אי לא מתרמי חכם דידע למיבדק שהה להו תריסר ירחי שתא (מה) דקי"ל ס"מן לטריפה י"ב הודש יד) וכל (מו) היכא דבעי בדיקה כגון דריסה נפילה והדומה להן אי שחיט להו אסורי ורבנן קמאי הוא דהוה חכימו למיבדק אבל השתא ליכא למיקם אבדיקה שפיר ואמר רבנן לזכר יב"ח (מז) ולנקבה שאינה יולדות • (מח) ולד טריפה שעברה ונסתפק נטרפה ק"ל כר' יהושע דאמר עובר לאו ירך אמו הוא ומותר (מט) ושוין בביצת טריפה דאסורה כיון דאגידא בנופה כגופה דמיא וכן אמר אמימר (נ) הני ביעי דספק טריפה דשלחה קמא משהינן להו אי הדרי טענן שריין ואי לא אסירן (נא) וחלב טריפה נמי אסור דתנן בשרה שיקנה מן הטריפה קיבתה אסורה (נב) ואע"ג דההיא משנה ראשונה היא בדפרישית (נג) בבב"ח גמרינן מינה דחלב היוצא מן הטריפה שאינו בתוך הקיבה אסור• אה"נ א"ר בדרוסה (נד) עד שיאדים בשר שכנגד בני מעיים נתממם הבשר רואין אותו כאילו אינו כלומר נתאכלו בשר הירך שלא כנגד החלל רואין כאלו ניטל (נה) מן הארכובה ולמטה בשרה מן הארכובה ולמעלה טריפה ה"ד נתממם אר"ה (נו) אר"י דר"י כל שהרופא נורדו • ורבינו אפרים פתר (נז) אות מ"ד לענין דריסה קאמר דאי אשכחן בשר כנגד בני מעיים דנתממם אע"ג דלא האדים כמי שאינו דמי וליתא דהוו"ל למימר בידוע שהוא דרוסה אלא לענין בשר החופה את רוב הכרס קאמר דקי"ל (נח) בין ברוב קרוע בין ברוב ניטל ועלה קאמר נתממם כאלו ניטל אר"נ נקובה בקרע עד שתנקב לחלל אעפ"י שאין אנו רואין נקב בבני מעים טריפה (נט) דחיישינן שמא נקבו ומסת' דווקא (ס) קרע דלא מנתר אבל נקב בעלמא לא • בדרוסה עד שיאדים בשר כנגד בני מעים (סא) בסימנים עד שיאדימו סימנין עצמן בין וושט (סב) בין קנה דריסתן במשהו מ"ט זיהורי מקלי קלי:

הבאה דתנן (א) הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טריפה • ויש להוש שמא ניקב קרום של מוח ואינו ניכר• וחולדה דנקיט (ב) כ"ש חתול נץ ונמייה • ודווקא היכא דליכא למיחש לדריסה (ג) שנגע בראשה ולא בחללה (ד) א"נ ביד טו) שאין דריסה אלא ברגל רב ושמואל דאמרי תרוייהו תבדק מבנים ידו לתוך המוח אי מבצבץ ועולה טריפה ואי לאו בשרה (ה) י"מ מגיה אצבעו בצד הנקב ונועץ אצבעו שם אם ניקב קרום של מוח המוח עולה ומבצבץ מן הנקב • ואם אין המוח מבצבץ בידוע שלא ניקב קרום של מוח וי"מ מכנים ידו לתוך פיה ובודק אם מבצבץ ועולה טרפה ואם לאו בשרה (ו) והא דאמר לוי אי לאו כל טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אעפ"י שלא ניקב קרום של מוח אוקמוה (ז) בעוף של מים הואיל וקרומו רך (ח) ומדנקיט עוף ומשני לשנויה ש"מ שאם הבתה בהמה א' על ראשה לא תליא לאיסורא ואפ' בדיקה ל"צ דעור קרום הבהמה

קשה

נתיבות שמואל יד) עיין בה"ג : טו) נ"ל ס"ל כרבנן דמסיק מלא ביד :

שער החדש

לות מ"ד : (לח) מ"ם מספק דריסה ומ"ם מסני כו' כנ"ל : (לט) כספק חתיכות דמיא כו' כנ"ל : (מ) מפוש דעופות כו' עיי"ם בדה"י מ"כ בזה : (מא) מיידי דקטיני לא כו' עיין בטוש"ע סעיף י"ח שם סוגת זה וכן מש"כ רש"י לחלן מרם סרן מחדיס כ"כ יעו"ש : (מב) דעת רש"י בפי' כו' יעו"ש מ"ב ב' כ"ג ב' כ"ב בהגהות : (מג) דכל סיכת לתניגן חוסנין כו' וכ"כ לעיל לות גף לות ב' ודברי רבינו תלה טובתו בחי' הרשב"ץ ובתה"ד שער ג' וסמיג עליהם ועיין בעור סי' ל"ז שהביא ג"כ דברי רבינו ועיין תום' ס"ג ב' ד"ה דרוסה שתמרו כו' וברא"ש סי' מ"ב דלף לרבלי דרוסה מסלי בדיקה ועיין בסעיף מ"ז : (מד) דסת עולה קאי כו' עיין לעיל לות ל"ז : (מה) דקי"ל סי' לטריפה כו' סם ל"ז ב' : (מו) היכא דבעי בדיקה כו' עיין בדה"י מ"ב ח' שהביא זה וסמיג ע"ז ועיין בלח"ז סי' תע"ז מש"כ בזה והובא בד"מ סי' כ"ז לות י"ל : (מז) ולנקבה שאינה יולדת כו' סם ל"מ ח' • ודע דבדה"י ולח"ז ל' דבשבועה ג"כ לא בעיתן בבדיקה ולחיתי בדגול מרבבה סי' ל"ד מחקר על מיזה שבועה קאי וסגם לחיתי בבה"ג שכ' וז"ל וכל היכא דליכא בדיקה כגון דרוסה ונפולה ח"כ בשברה שבדרה ולא ידעינן מי חיפסיק המוט של השדרה או לא כיון דלריכין בדיקה מי שמיט להו חסיכן דכי הוה בדקינן לנפולה ודרוסה ומשברה השדרה ה"מ בראבן קמאי דהוו מכימי והוו בקיאין למיקם על בדיקה כו' יעו"ש היטיב ועיין בסי' ל"ב בדגמ"ר ובפ"ת שם בס"ק ג' מש"כ בזה ואולי שם שתחרוני' סי' רוחים לת דברי הבה"ג לא היו כוחבים כן ויעי"ש בש"ך ס"ק ד' ול"ע ועיין בלות נפל לות ו' : (מח) וולד טריפה כו' חולין ל"ח ח' תמורה ל"ח ח' ועיין יו"ד סי' ע"ט סעיף ג' : (מט) בבילת טריפה כו' שם בחולין ובתמורה ובעדיות פ"ה מ"ח וביו"ד סי' פ"ע סעי' ו' ועיין לקמן ח"ם לות קל"ד : (נ) הני ביעי דספק טריפה דשיחלה קמת כו' כנ"ל והוא בחולין ל"ח ח' וב"ה שם ברי"ף ורמ"ם סי' כ"ב וביו"ד סי' נ"ז סעיף מ' וסי' פ"ו סעיף ט' : (נא) וחלב טריפה נמי כו' זהו לטון הרי"ף ורמ"ם בסי' כ"ב : (נב) ואע"ג דהסיא תסנה כו' כ"כ הרי"ף ורמ"ם וסנה הרי"ף שפיר כ"כ לגיטתו וכן רבינו קלוס בגיטתו תמנ הרמ"ם דבסוף פ"ח מפסק לחסור יעו"ש נ"ל דלח סעתיק רק לטון הרי"ף כדהכי תניד (ועיין בתה"ד שער ג' (ל"ח ב') ונ"ע על המעיו"ט שלח הרגיש בזה : (נג) בבב"ח כו' שם לות רפ"ח ועיין לעיל בה' בחיעה בח"ח ח' לות נ' : (נד) עד שיחדיס בשר כו' שם ב"ג ב' ופירש הרשב"ץ בחי' שיבדוק בפניס שם החדיס בפניס בענני המעיס טריפה לחבל בחוך לית לן בה יעו"ש וכ"כ בתה"ח שם בשער ג' ועיין תום' זבחים ע"ח ב' בד"ה ובטריפה כו' בחסתע מדבריהם נ"כ כך וכן הגיה בה"י בדברי הרשב"ץ בלי חולק לולם להם"ך בשם ל"ו כ' שדעת רש"י דהבדיקה היא בחוך מבחוץ יעו"ש היטיב : (נה) מן הארכובה ולמטה כו' ל"ל דמיירי שנשבר הרגל ויולא לחוץ וכי' עור ובשר חופין לת רובו ונחתחתם הבשר מהארכובה ולמעלה טריפה ומהארכובה ולמטה הבשר מראה שהוא נקוב בשר ואינו נקוב ואפילו הכי טריפה דכיון דרובו חופה את הכרס ואינו נקוב הוי כאילו הוא שלם

קשה הוא והלכתא (מ) בודקה לחולדה ביד רב שיובי בדק בשמשא ר"א בר יעקב בדק בגילא דחיטתא :

וושט דתנן (א) אלו טריפות בבהמה נקובת הוושט ותנן נמי (ב) נבי עקר נקובת הוושט ופסוקת הטרגרת ותנן (ג) כל טריפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף ואמר רבה (ד) קרום שעלה מחמת מכה פרושט אינו קרום • והא דקאמר לקמן (ה) נקב פסול מפני שהוא שותת (ו) נמתם פסול מפני שהוא מוליד • וזהו פסול שחוזר להכשירו ואמר עלה זהו למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה ה"ה לקרום שעלה מחמת מכה בוושט דאינו קרום ופסת' (ז) דהיינו רוקא בריאה ובוושט דאינו קרום אבל בעלמא סתימה היא • ואמר רבא ואיתימא ר' יצחק ואיתימא ר' יהושע בן לוי • גנו של (ח) זפק גדון כוושט במשהו הכי אמר אביי (ט) כל שנמתח עמו (י) ויתורבץ הוושט דינו כוושט במשהו אבל לשחיטה לא דקי"ל כרב מתנא דאמר (יא) לא תציתו להנהו כללי דכייל יהודא אחי משמיה דשמואל הכי אמר רב וושט נתנו בו חכמים שיעור מכלל דתורבץ הוושט לאו מקום שחיטה הוא כדפי' (יב) בשער ראשון • אמר עולא (יג) ישב לו קוץ בוושט אין חוששין שמא הבריא (יד) ולית הלכתא כוותיה מידי דהוה אספק דרוסה (טו) דאפסיקא הלכתא דחוששין וה"ג חוששין ודוקא ישב (טז) אבל נמצא לא דכולהו עיזי ברייתא הכי אית להו קוצי אכלן הבריא (יז) י"ם ניקב מלשון וברא אתהן בחרבותב וי"ם ניקב והבריא (יח) ודביטו אלאסתי נקב וברא ונקב • ואמר רבה (יט) וושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים למנ"ם לספק דרוסה דאמר וושט נקובתו במשהו (כ) דריסתו במשהו ובוושט אינו ניכר האדמומית אלא מבפנים שהוא לבן אבל מבחוץ אדום (כא) ואין מפה אדמומית ניכרת בו ואם עוף הוא בודק הקנה תחלה ושוחטו כדאמרינן בפ' השוחט ואח"כ בודק את הושט ואם בהמה שוחטה ובודקה מבפנים אם יש בה קורט דם פסולה ואם לאו כשרה ולא חיישינן (כב) דלמא בבקום דם שחטה דסנברא מילתא אבל בחשש נקב חוששין וה"ה דהו"ל למימר לספק נקב בההיא דהשוחט :

זפק דתנן (א) אלו כשרות בעוף ניקבה הגרגרת או שנפדקה • הכתה חולדה על ראשה מקום שאין עושה אותה טריפה ניקב הזפק ר' אושר אפי' ניטל (ב) וקי"ל כר' אבל בת' הגאונים מדקאמר (ג) גנו של זפק נידון כוושט ש"מ דלית הלכתא כר' דאמר אפי' ניטל דהא איכא מקום דאפי' נקב בלבד טרפה • ואע"ג דהא מלתא לאו ראיה היא לגמרי • מיהו תמוה לן היכי קאמר הלכה כר' הא רבים פליגו עליה במתניתן ואע"ג מ) דאיכא למימר (ד) כיון דלפי' לא חזיא בהו רבנן איכא למימר דסתם מתניתן יחידאה היא ולהני

נתיבות שמואל מ) הקבוצים קמיס הכנה ונלמה שחסר כלן ליזה מיבות :

שער החדש

מרפות רק בעוף ולא בבהמה ולחסמעינן דנס בבהמה בעי בדיקה מ"ו דבבהמה לא שייך דין זה וכן מבואר מדברי כל הפוסקים שלא הביאו דין זה רק מלל עוף ולא מלל בהמה ופסוט ועי"ם בסמ"ג סעיף ב' : (מ) בודקה לחולדה כו' וכן כתב הרי"ף והרמב"ם והטור לא הביאו רק בדיקה דיד וכ"כ הרשב"א בחי' וכ"כ בשו"ע סם :

וושט (א) תלו טריפות כו' ל"ב מ' מ"ב מ' : (ב) נבי עוף נקובת כו' שם ס"ו מ' : (ג) כל טריפות כו' עיין לוח לתכונה לוח ע' הכתה לוח ו' ול"ל ותני לוי כל טריפות כו' : (ד) קרום שעלה מחמת כו' שם מ"ג מ' וכ"ם כל הפוסקים ובטור ורי"ד סי' ל"ג סעיף ד' : (ה) נקב פסול כו' מ"ח מ' יבמות ע"ו מ' : (ו) נסתם כשר מפני שהוא כו' כל"ל : (ז) דהיינו רוקא בריאה כו' תבל מל' רב"י שם מ"ג מ' וכ"כ שם הר"ן דלכל נקובי בטריפות לא מסני להו סתימה ועיין סי' ל"ו ס"ק ו' ועיין סי' מ"ח סעיף מ' דרוקא במרפסת דכבדא מועיל סתימת קרום שעלה מחמת מכה לפי סתימה טריפה מחמת עלמה יעו"ש לכן דברי רבינו לפלורם אין לסס מבר תבל מ"מ מדברי הרי"ף והרא"ש והרמב"ם והטור מסתע קלת כדברי רבינו וכ"מ בתה"ד סער נ' (פ"ח ג' וכ"ב מ') אלא סבירו זה רק לגבי ווסט ויליה ולא בסח"ד יעו"ש סימיב ול"ע תם ים לפרש דעת זו לסום קולא ועיין עוד בר"ן כ"ו ב' וע"ע בפרדס סי' רי"ז שלעתו כדעת רבינו : (ח) זפק גדון כוושט כו' שם ל"ו ב' תבל לסמיקה לא עיי"ם בר"ן ועיין סי' כ' סעיף ב' סח"ק ז' : (ט) כל שנמתח כו' עיין רש"י ז"ל שפי' ממקום שהתחיל להיות מילר והולך וכ"כ שם הר"ן והרמב"ם בחי' והרשב"א שם ולהרמב"ם בפ"ו מיי"ז פי' כל שנמתח עמו היינו כשיתכוין העוף לנותרו נמתח עמו גנו של זפק יעו"ש ולכאורה משמע שלינו כדברי רש"י ורי"ד סי' ל"ג סעי' י"ח העתיק המחבר לשונו (ובב"י לא הביאו כלל) ובב"מ העתיק פירש"י על דברי הרמב"ם משמע דס"ל לחודי ולחודי חד טיעותא הוא : (י) והטרכן הוושט כו' שם מ"ג ב' • ורי"ד סי' ל"ג סעי' ג' : (יא) לא תליתו כו' שם מ"ד ח' ומהו דכ' ר' מתנא כו' ט"ם ול"ל רמי בר יחזקאל : (יב) בשער ראשון ח"ב תות ע' יעו"ש : (יג) יבב לו קוץ כו' עיין לוח דריסה לוח ל"ו ומ"ש : (יד) ולית הלכתא כיותי כו' וכ"כ התוס' בד"ה קסבר כו' וכ"ם שם ברי"ף ורא"ם סי' ד' המביא בזה ופעלה דהלכה כעולא יעו"ש ובחי' הרשב"א העלה סתין הלכה כעולא רק דעולא ס"ל דת"ל בדיקה ובחת לית הלכתא כותי' תבל בדיקה מועלת יעו"ש סימיב ובתה"ד סער נ' (כ"ח ג') משמע דסריפה לגמרי ועיין תו"ח סי' ס"ה וע"ע בחי' הרשב"א בחולין ל"ג ב' שכ' דהכא מסני בדיקה יעו"ש ולפי"ז מזלא הרלוי' שלא הרמב"ן שמצינו הרמ"ם מסת דמחט שמלא בביהכ"ם וגם לדעת רבינו פסיעת לחין רחי' דבין חס נפרס סבריח דסדר בריח ובוושט חין מועיל קרום שעולה מחמת מכה כלעיל לוח ז' תבל סתם מועיל ועיד דחין לוושט בדיקה מבחוץ ולכן חס ניקב הפנימי חסור מהמ"ב סתם • ועיין סי' ל"ב סעיף ס' : (מז) תבל מלא לא דכולהו עיזי ברייתא קולי אכלן כו' כל"ל • ובין לתורבו ובין לרחבו בשר כ"ם בעוט"ם שם וכ"ם בחו"ז שם תבל חין כן דעת הרמב"ם יעו"ם ועיין פרדם סי' ר"ט יעו"ם סימיב (יז) י"מ ניקב כו' כ"כ שם רש"י ב' הלבוחות והרשב"א בחי' הסכים לפי' דהבריח הוח ניקב ועיין בחולין קי"ב מ' יעו"ם : (יח) ודביטו מלאסתי נפק לבתר וניקב כו' כל"ל • וכ"ה בעה הכה"נ יעו"ם סימיב תבל

ולהני י"ז) דקבעי כרבנן מספקא לן אי קריעה הוה כנטל או לא ומדחזינן בנקרע (ה) ואיבעיא לן ברוב קרוע או ברוב ניטל הא ברוב קרוע לא • איכא למימר דשרי :

חוט דתנן (א) נשברה השדרה ונפסק החוט שלה טרפה ותניא (ב) חוט השדרה שנפסק ברובא דברי רבי ר' יעקב אומר אפילו ניקב וא"ה אין הלכה כר"י וכמה רובו רב אמר רוב עורו ואמרי לה רוב מוחו והלכתא רוב עורו ואע"פ שמוחו נפסק (ג) אם רוב עורו קיים מוח זה לא מעלה ולא מוריד (ד) נתמרך או נתממסם שנשפך בקיתון או שמעמידו וא"י לעמור פסול נתמזמז כשר והיכא שא"י לעמוד (ה) מפני בובדו כולהו קיימו בתיקו • עד היכן חוט השדרה אר"י עד בין הפרשות כנגד הירכים מתחיל והולך ומתפצל לכמה פיצולין עד סופו ואסיקנא עד אחת טרפה כ"ש שנפסק בשדרה עד בין הפרשה הראשונה טרפה נפסקה בין השלישית בשרה (ו) בין השניה א"י א"ד עד ולא עד בכלל ובין ראשונה בכלל א"י בעי ר"פ פי פרשה מהו וכיון דמספקא לן (ז) עבדינן לחומרא וכ"ש שנפסק עד בין פרשה שניה ופי פרשה ופרשה עצמה טרפה ובין שלישית כשרה (ח) בעופא ר' ינאי אומר עד האנפים ור"ל אומר למטה מן האנפים :

חיצון דתנן (א) כרם הפנימי שנקבה או שנקרע רוב החיצונה רי"א בגדולה טפח ובקטנה רובא ומסת' (ב) מדסיפא לפרש רישא נמי לפרש וא"ר בנימין בן יפת אר"א (ג) לא גדולה גדולה ממש ולא קטנה קטנה ממש אלא כל שנקרע בה טפח ולא הוה רובא זהו ששנינו בה בגדולה טפח רובא ולא הוה טפח זהו קטנה ברובא והלכה כר"י ואמר מר גניבא א"ר אסי נקדרה כסלע טרפה שאם תמתח תעמוד על טפח וא"ר חייא ב"א לדידי מפרשי לי מיניה דגניבא אסברא דנהרדעי כסלע בשרה כיותר מכסלע טרפה וכמה כגון (ד) דעיילו תלת קשיתא בצפא בדוחקא בלא צפא ברווחא :

חלוף תולדה דניקב הוושט דאמר רבא (א) ב' עורות יש לו לוושט החיצון אדום והפנימי לבן (ב) ניקב בזה ולא בזה בשרה למנ"מ (ג) דאי חליף טרפה ושניהם נטולין ממקום שראויין להיות ואין לך נקובה גדולה מזו • ומסת' דווקא חליף אבל (ד) שניהם אדומים שניהם לבנים א' מהם נקב וחבירו מגן עליו והו"ל כניקב זה בלא זה ובשר ואית מ"ד בין שניהם אדומים בין שניהם לבנים טרפה והיכא (ה) שנקבו שניהם זה שלא כנגד זה קי"ל כרב אשי דהוא בתרא כיון דאכלה ביה ופעיא ביה זימנא דמתרמי אהדדי וטרפה וחליפא בקורקבן כדאיתא בק' וחליף נמי בריאה כדאיתא בא"ב דילה :

חלטית שמעתתא מדאמר שמואל (א) הלעיטה חלטית מ"ט מ"ם מנקבו ליה למעייהו ותולדה דנקבו דקין היא דקא קשיא לראחזוה הדם והמעושנת והמצוננת ושאכלה הרדופנא ושאכלה צואת התרנגולים וששתתה מים הרעים הלעיטה חלטית פלפלא אכלה סם המות כשרה הכישה נחש או שנשכה כלב שוטה מותר משום טרפה ואסור משום סכנת נפשות הלטית אחלטית ל"ק (ב) הא בעלין הא בקרטין סם אסם לא קשיא מתניתן (ג) דמותר משום טריפה ואסור משום סכנה בסם אדם ברייתא בסם דידה :

חסר דתנן (א) כמה חסרון בשדרה (ב) בש"א כלה בגלגולת בש"א כמלא מקדח ובה"א כדי שינטל מן החי ויחיה • ונרמינן בבכורות יתיב ר"ח וקמיבעיא ליה כדי שינטל מן החי בכמה הכי א"ש כסלע ואוקימנא התם בר"נ ב"י דאמר (ג) סלע נחונית הויא כמקדח גדול והיינו שיעורא דב"ש (ד) דאמרו כמלא מקדח וסלע סתם (ה) זוטר מיקדח סתם וכדי שינטל מן החי לב"ה כסלע סתם • ים) וב"ש לחומרא וב"ה לקולא ואר"י א"ש (ו) וכן לענין טרפה ופירש"י דאשדרה ואגולגולת קאי והא דאר"נ (ז) כסלע כיותר מכסלע אב"ה קאי דאמרו כדי שינטל מן החי דהיינו כסלע ואם חסרה הגולגלת כסלע טרפה אעפ"י שלא ניקב קרום של מוח ומתניתן דאלו כשרות דקתני נפתחה הגולגלת כשרה בפחות מכסלע אבל כסלע טרפה וטופו לנקוב ועליו סמכתי וקבעתי לה אות ומסתב' דהאי וכן לטריפה (ח) לא קאי אגולגלת וכל היכא דלא ניקב קרום של מוח כשרה כסתמא דמתניתן דקתני נפתחה הגולגלת כשרה ומדבעי גבי גרגרת (ט) עד כמה תחסר ולא נקיט גבי גולגלת ש"מ דלית ביה גבול אחרינא אלא קרום (י) ועוד דהו"ל למפרך בר"פ והא איכא חסרון שדרה וגולגלת ואי משום (יא) דסופו לנקוב קרום של מוח לא אחשבה (יב) חסרון שדרה לא דסופו לנקוב החוט ור"נ

נתיבות שמואל י"ז) למספקא ליה לבעל הנמוקים דפסקו כרבנן דניטל כריפה מ"מ קריעה ג"כ עריפה ודייקת מדקת מינעית גבי בשר המופסק כו' כרוב קריעה מו כו' ס"מ דקריעה מיהו כניטל : יח) הייט לענין מסלות :

שער החדש

י"ל דסמי תגת טוח ימילמס : (ה) ומיבעיא לן ברוב כו' סס כ"ב ב' ומתמר לעיל בחוח בשר לוח ב' :

חוט (א) נשברה השדרה כו' סס מ"ב מ' מבל בללא פסיקת חמוט מחוחר סס כ"ד מ' דכשרה וכ"ה בסי' כ"ד סעי' ה' דכשרה ונעלם זה מן השולחל בת' מסרי"ם סס ס"ז סי' כ"ו וכן תמם עליו הסבו"י בח"ם סי' כ' יעו"ם לך מה שהבינות בשם הב"ח בתמם על הב"י • לפי מש"כ בב"י לפנינו חין לתמוס עליו כלל ויעיין סי' ל"ב סעי' ב' : (ב) חוט השדרה כו' סס מ"ם ב' : (ג) חס רוב עורו כו' וכ"ם ברי"ף ורמ"ם סי' י"ב ובי"ד סי' כ"ב סעי' מ' ולקמן בחוח מסמם לוח ב' : (ד) נתמרך חו נתממסם שנשפך בקיתון חו שמ"י לעמוד • שנשפך בקיתון חוח פי' על נתמרך • חו שמ"י לעמוד חוח פי' על נתממסם כלחיתה שם בש"ם • ונתמזמז הרמב"ם פי' שנתעלף קלת וכ"ה פי' שנתרוקן ויעיין בסי' ל"ב סעי' ב' וסעיף ד' ועיין לקמן לוח מסמם יעי"ב חוח מ' ובחוח מרך : (ה) מפני כובדו קיימת בתיקו בל"ל : ומזלוין למומרת יעו"ם סעי' ג' ולקמן בחוח מסמם לוח ב' : (ו) בין הבניים ח"י בעי ר"ם בדי' דר"י עד ועד בכלל מ"ד עד ולא עד כי' כל"ל : (ז) עבדינן לחומרת וכ"מ כו' ר"ל בין פרסם שניים נמי מריפה דהוה בכלל מ"י וכן פי פרסם שניים נמי מריפה דלווקת בין פרסם עליונים כפרסם מבל פי הפרסם העליונים חסונים וכן פרסם עלמו סיומו של רחסונים ומניים לבל עליונית כפרסם בוולחי בדמי' בש"ם ועיין בסי' ל"ב סעי' ה' ים כאן דקדוקי דבריס ולא רלימי להמריך בזה : (ח) בעופא ר' יוחי חגר עד המנפים ור"ל כו' כך ני' הרי"ף ורמ"ם וממילח דהלכה כר' יוחי (והרשב"ח בחי' כ' דמזלוין למומרת וכ"כ בתם"ח (כ"ו נ') ועיין ברמ"ם בפסק דחמרינן עד ולא עד בכלל ועיין מו"ז סי' מ"ם הבית בני' דוגן ופסק כר' יוחי למומרת ועי"ם בסעיף ה' בהג"ה :

חיצון (א) כרם הפנימי כו' סס מ"ב מ' : (ב) מדסיפא לפרש כו' ר"ל כמו בסיפא לא פליג חת"ק כן ל"ם בריבת ויהיו לפרש חתי ועיין ל' ב' ובפ"ן סס בפ"ל וכ"ת בני"ף וברמ"ם בפסקי כל' (ולפי' הרמב"ם בתי' בקרעה רובה ר"ל רוב שיעורי' ת"כ חין עיין דברי ת"ק בלל לדבריו כ"י ובודחי ליח מתן דפליג חף"י בלל) ועיין סי' מ"ח סעיף ג' : (ג) לח נחלקו כו' סס ל' ב' (ול"ל ומסר נגיבת ר"ל חסי כו' דגניבת ממברת לנהרדעי כו') ועיין פרלם סי' רי"ז : (ד) דעיילו תלת כו' כן חי' סס וכ"ם סס סעי' ד' והרמב"ם וסמור לח כ' החילוק בין ליפת לסלת בליפת עיין בב"י לפנינו ועיין בסי' ל"ב סעי' ב' ומתבחר לעיל בחוח בשר לוח ב' :

חוט (א) נשברה השדרה כו' סס מ"ב מ' מבל בללא פסיקת חמוט מחוחר סס כ"ד מ' דכשרה וכ"ה בסי' כ"ד סעי' ה' דכשרה ונעלם זה מן השולחל בת' מסרי"ם סס ס"ז סי' כ"ו וכן תמם עליו הסבו"י בח"ם סי' כ' יעו"ם לך מה שהבינות בשם הב"ח בתמם על הב"י • לפי מש"כ בב"י לפנינו חין לתמוס עליו כלל ויעיין סי' ל"ב סעי' ב' : (ב) חוט השדרה כו' סס מ"ם ב' : (ג) חס רוב עורו כו' וכ"ם ברי"ף ורמ"ם סי' י"ב ובי"ד סי' כ"ב סעי' מ' ולקמן בחוח מסמם לוח ב' : (ד) נתמרך חו נתממסם שנשפך בקיתון חו שמ"י לעמוד • שנשפך בקיתון חוח פי' על נתמרך • חו שמ"י לעמוד חוח פי' על נתממסם כלחיתה שם בש"ם • ונתמזמז הרמב"ם פי' שנתעלף קלת וכ"ה פי' שנתרוקן ויעיין בסי' ל"ב סעי' ב' וסעיף ד' ועיין לקמן לוח מסמם יעי"ב חוח מ' ובחוח מרך : (ה) מפני כובדו קיימת בתיקו בל"ל : ומזלוין למומרת יעו"ם סעי' ג' ולקמן בחוח מסמם לוח ב' : (ו) בין הבניים ח"י בעי ר"ם בדי' דר"י עד ועד בכלל מ"ד עד ולא עד כי' כל"ל : (ז) עבדינן לחומרת וכ"מ כו' ר"ל בין פרסם שניים נמי מריפה דהוה בכלל מ"י וכן פי פרסם שניים נמי מריפה דלווקת בין פרסם עליונים כפרסם מבל פי הפרסם העליונים חסונים וכן פרסם עלמו סיומו של רחסונים ומניים לבל עליונית כפרסם בוולחי בדמי' בש"ם ועיין בסי' ל"ב סעי' ה' ים כאן דקדוקי דבריס ולא רלימי להמריך בזה : (ח) בעופא ר' יוחי חגר עד המנפים ור"ל כו' כך ני' הרי"ף ורמ"ם וממילח דהלכה כר' יוחי (והרשב"ח בחי' כ' דמזלוין למומרת וכ"כ בתם"ח (כ"ו נ') ועיין ברמ"ם בפסק דחמרינן עד ולא עד בכלל ועיין מו"ז סי' מ"ם הבית בני' דוגן ופסק כר' יוחי למומרת ועי"ם בסעיף ה' בהג"ה :

חיצון (א) כרם הפנימי כו' סס מ"ב מ' : (ב) מדסיפא לפרש כו' ר"ל כמו בסיפא לא פליג חת"ק כן ל"ם בריבת ויהיו לפרש חתי ועיין ל' ב' ובפ"ן סס בפ"ל וכ"ת בני"ף וברמ"ם בפסקי כל' (ולפי' הרמב"ם בתי' בקרעה רובה ר"ל רוב שיעורי' ת"כ חין עיין דברי ת"ק בלל לדבריו כ"י ובודחי ליח מתן דפליג חף"י בלל) ועיין בסי' מ"ח סעיף ג' : (ג) לח נחלקו כו' סס ל' ב' (ול"ל ומסר נגיבת ר"ל חסי כו' דגניבת ממברת לנהרדעי כו') ועיין פרלם סי' רי"ז : (ד) דעיילו תלת כו' כן חי' סס וכ"ם סס סעי' ד' והרמב"ם וסמור לח כ' החילוק בין ליפת לסלת בליפת עיין בב"י

ור"נ דאסר כסלע כיותר מכסלע (יג) אאם נשתייר בו כסלע קאי (יד) וא"ע אאוהלות קאי וחמרון גלגולת בטרפות ליתא דהא דאמרינן כדי שינטל מן החי וימות (טו) גבי אדם היא אבל בהמה חיה כל שלא ניקב קרום של מוח:

חמר דתנן (א) נפלה לאור ונחמרו בני מעיה אם ירוקין פסולין ואם אדומין כשרה אר"י משום ר' יוסי בר' יהושע (ב) שיעור ירוקתן כשיעור נקיבתן מה (ג) נקיבתן במשהו אבל ירוקתן במשהו וסופו לנקוב (ד) וה"ה לבהמה שאם נפלה לאור והריקה טריפה והא דנקיט עוף משום דעורו רך וכיון דנפלה לאור יש לחוש וצריך בדיקה אבל בבהמה ל"צ · אבל אם נמצא שהוריקו בידוע שנפלה לאור ונחמרו בני מעיה בעי מיניה ר"י בריה דריב"ל מריב"ל הוריקה כבד כנגד בני מעים מהו א"ל טריפה ולא יהא אלא ניטלה אמר רבא כיון שהוריקה כבד כנגד בני מעים (ה) בידוע שנפלה לאור ונחמרו בני מעים (ו) ורווקא ראש הכבד התלוי כנגד בני מעיים אבל הוריקה הראש האחר שלא כנגד בני מעיים ה"ה כאילו ניטלה ונשתייר ממנה כזית דכשרה אבל (ז) לב וקורקבן לעולם טריפה ההיא תרנגולתא דהוה בי ר' יצחק יט) בר יוסף אתיי קמי דר' אבהו ירוקין הוה ואכשרי והא אנן תנן ירוקין פסולה א"ל אדומין שהוריקין וירוקין שהאדימו וה"ק קורקבן לב וכבד שהן אדומין והוריקו פסולין שנשתנו · בני מעים שהן יוצאין והאדימו פסולין · אדומין שלא נשתנו וכן ירוקין שלא נשתנו כשרה והלכך אדומין פסולה ירוקין כשרה ההיא תרנגולתא דהוה בי ר' יצחק בר' יוסף אתא לקמיה דר' אבהו אדומין הוה וטרפה והא אנן תנן אדומין כשרה לא אמרן אלא בלב וקורקבן וכבד שהם אדומים אם לא נשתנו כשרה אבל אם נשתנו שהוריקו פסולה כדקתני במתניתן ירוקין פסולה אבל ירוקין כגון בני מעים אם הם אדומים טריפה והיינו דאמר לעיל אדומין שהוריקו וירוקין שהאדימו · כ) ובנוסחא אחרינא תמצא לא אמרו אלא בלב וכבד וקורקבן בעובדא קמא ואדומין שהוריקו וירוקין שהאדימו בבתרא אמר ר' שמואל בר חייא א"ר מנא (ח) אדומין שהוריקו ושלקן וחזרו והאדימו כשרה מ"ט קוטרא סליק בהו אר"נ אף אנו נאמר ירוקין שלא האדימו ושלקן וחזרו והאדימו טריפה מ"ט אינלו בהתייהו נסחא דר' אלפס ירוקין שהאדימו ושלקן וחזרו והוריקו כשרה קוטרא עייל בהו ואר"נ אף אנו נאמר אדומין שלא הוריקו ושלקן והוריקו טריפה מ"ט אינלו בהתייהו ואר"א הלכך לא ליכול איניש אלא בשלקא (ט) ולא היא אחזוקי איסורא לא מחזקינן· ונוסחא דרבינו דווקא · ואדומין שהוריקו ושלקן

נתיבות שמואל יע) חולין ל"ו ושם מימא ריב"ל כו' ומדברי לקמיה דר"ת הנקבר בריבי נם הניכסת ליפכת נקמייתא ליתא לא תמרו ובנהלייתא לחודיהן שהוריקו כו' : כ) מוסחת דיקן :

שער החדש

דעירובין שם כתבו דעריפות דחסר סחולית הוא לחסילו למטה מהפרסות דשם לא מיטרפא מחמת פסיקת סחוט וכ"ה ביו"ד בסימן כ"ד סעיף ד' בהג"ה (רק מה שנליין שם עור ליתא כי מדרבה דעת העור מורה דעריפה מחמת פסיקת סחוט עיי"ש בד"מ בסי' ל"ב) ולכן ל"ל דרבינו ס"ל דלא נטרפה רק מחמת פסיקת סחוט: (יג) אלא נסתייר בו כי' שם ל"ם כ' נבי גלודא והוא פיל"ם בתו' שם כ"ד ב' אבל ל"ש דיסא נסתר קוסיית סחוט' דל"כ סוי לקולא ולא לחומרא ול"ל דם"ל כתי' סחוט' דלא קאי רק אכשיטר ולא אסלא רבי סיטיב: (יד) וא"ת אלוהות קאי זו בסי' כ' ל"ל אתתי דקתני שם במשנה לשם נחסר מן החי וימות דמשמע בכך והוא סיעיר כסלע כדאי' בבכורות שם ותקשה דשם נחסר כסלע דיוו כיותר מכסלע וחיו ממחת בחוטל ועיין ברשב"ם בחי' מ"ב ב' וכ"ד ב' שם התריך טובא בזה וסעלה דטריפה בנפסחה כסלע וכ"ה בחה"ת (ל"ח ב') וכ"כ הר"ן כ"ד ב' וכ"ה דעת הרמב"ם וכ"ה ביו"ד סי' ל' וכ' שגם הרא"ם פסק כן ב' · ודברי רבינו הובאו בעוי"ד סי' ל' וכ' שגם הרא"ם פסק כן ותמה ע"ז הב"י דת"ל למה הביאו הרא"ם בסי' מ"ד דברי ר"י יעו"ש והנה המעיו"ן נדחק בזה שהוא מפרש כדעת הסוס' דקאי לתקדר כסלע דנקרע דוב החילוזה ונדחק בזה יעו"ש למעט אי הוה מזי לדברי רבינו לא הוה מקשה מילי ולכן מייתי רבינו בחוח חילון (יעו"ש בחוח ד') דכסלע כשרה וכאן בחוח ליכא מייתי לדברי כ"ל (נם מה שהקשה המעיו"ן לפירש"י ת"ל התיך תפשר לפרש כסלע כיותר מכסלע לענין טריפות וחה לענין טומחה לדרבה החומרה דשם ניחה כסלע הוא פחות מכלע יעו"ש תשתמיטתי להרשב"ח בחי' ובחה"ת שם שהקשה קושיה זו ותירלש יעו"ש סיעיב: (טו) נבי חדם היא כו' מדבריו משמע קלת דבזה חמור חדם מבשמה לחדם מטריף בנפחת העלם לבד בלח נקיבת הקרום ואילו בבהמה בעינן נ"כ נקיבת הקרום ובנקיבת הקרום לבד לא מיטרף אבל בבהמה מיטריף בנקיבת הקרום לבד בלא נפחת הגולגולת · ואולי נם דברי רבינו כן דהוא דווקא נבי חדם משום דמייתי בניקב הקרום נ"כ אבל בבהמה ע"כ מייתי בלא ניקב העליון ס"כ בנפחת העלם לבד לא מיטרף אבל ל"ת לומר כן דהא רבינו ס"ל דנם בבהמה לא מטריף בניקב העליון למאי עיין לקמן בחות קרום · ודע דהב"י כ' וז"ל (בסי' ל') ודע שהחום' בר"פ ח"ע פי' דחסרון הגולגולת הוי עם נקיבת קרום העליון דסוף חחלה ליפסק וכדברי מי שפסק שלריך שיוקבו ב' הקרומים אבל בלא חסרון עלם אח ניקב קרום העליון אין סוף תחלה ליפסק ופירש זה כתב רבינו ירוחם בשם ר"ת ולא דק שת"ל לומר שר"ת מפרש כן שהרי הוא סובר דבחיוקב קרמת עילאה לחודי' טריפה אפי' ליתא חסרון בעלם עכ"ל ובמחב"ת הוא לא דק דהחום' ס"ק דנפחתה הגולגולת אחי נבי חדם מיירי שניקב נ"כ קרום העליון וזה שכ' החום' וז"ל אבל בלא חסרון עלם אם ניקב קרום העליון אין סוף תחלה מנין ואפי' לת"ל עילאה אע"נ בלא ניקב בבהמה ליכא לת"ל תחלה בין חדם לבהמה עכ"ל חלמת דמייתי בחדם ולא בבהמה והיינו דעת ר"ת ממש · ודברי רבינו ירוחם מרוחמים שם :

חמר (א) נפלה לאור כו' שם כ"א ח' : (ב) שיעור ירוקתן כו' שם מ"ב : (ג) נקיבתן במשהו אף ירוקתן במשהו לבהמה כו' הרשב"ח בחי' ובחה"ת שער ג' (ל"ד ח') הביא דברי רבינו והביא עליהם וכ' שגם בבהמה טריפה כמו בעוף וכן הסיב עליו הר"ן שם יעו"ש וכן הרא"ם בסי' מ"ז הביא דברי רבינו חלה והביא עליהם להיפך ובכל נוונא כשר אפי' נסתפקו יעו"ש

ושלקן והאדימו וירוקין שהאדימו כהדדי נינהו וכשרה • וכן ירוקין שלא האדימו ושלקן והאדימו טרפה :

מחוך דתנן (א) נטל המחוך כשרה וא"ד עוירא (ב) ל"ש אלא ניטל אבל ניקב טרפה (ג) ולית הלכתא כוותיה ואפילו ניקב כשרה ולא אמרן אלא בקולשא א"נ בסומכיה ואשתייר ביה כעובי דינר זהב דלא איתבזע אבל אינקב כלה טרפה (ד) איבא למ"ד חותך כשרה כלשנא בתרא דאמר חותך להוד וניקב לחוד דומיא דבליות ומסתבר דמקיפין בטחול כי היכי דמקיפין בבני מעים דבני מעים מיקרו (ה) כלב וכבד :

טרפחת דתניא (א) היא האם • היא טרפחת היא שלחופית (ב) כדאיתא באל"ף :

יצא דתנן (א) יצאו בני מעיה ולא ניקבו כשרה א"ש בר"י ל"ש אלא שלא היפך בהן אבל היפך בהן טרפה דכתיב הוא עשך ויבוננך מלמד שעשה הקב"ה כונניות באדם ויבין (ב) שנהפך אחד מהם אי אפשר לחיות ההוא ארמאה דחזא גברא דנפל מאיגרא לארעא פקע כריסיה ונפקו בני מעיה אתיא לבריה שחפיה קמיה באחיזת עינים איתגנד ואיתנח ועיילינהו למעייהו וחייטי לכריסיה ואתסי (ג) וה"ה לבהמה וההיא דלא חשבה בי"ח טרפות דבין דנהפכו הו"ל כחליף דחליף דההיא (ד) כחליף דוושטו דהוה תולדה דניקב :

כבד דתנן (א) ניטלה הכבד התנן ולא נשתייר ממנו כלום טרפה (ב) ואוקימנא כר"ש ב"ד ולית הלכתא כוותיה דאר"י בר נתיבות שמואל כא) ומד טרים לעיבא כו' :

שער

והפמ"ג הביא כיון דהרמב"ם מחמיר לפי' בלא ידוע שנפלה לתוך בשמנו מעי' כדלעיל לום ס' מ"ב הא דלא מחזיקין ריעותא מייירי בכה"ג דלא ידעינן אבל אם ידעינן לה"ל דמחזיקין ריעותא הוא עשך ויבוננך מלמד שעשה הקב"ה כונניות באדם ויבין (ב) שנהפך אחד מהם אי אפשר לחיות ההוא ארמאה דחזא גברא דנפל מאיגרא לארעא פקע כריסיה ונפקו בני מעיה אתיא לבריה שחפיה קמיה באחיזת עינים איתגנד ואיתנח ועיילינהו למעייהו וחייטי לכריסיה ואתסי (ג) וה"ה לבהמה וההיא דלא חשבה בי"ח טרפות דבין דנהפכו הו"ל כחליף דחליף דההיא (ד) כחליף דוושטו דהוה תולדה דניקב :

מחוך (א) נטל המחוך כו' • סם ל"ד ס' ועי' לקמן לום מרס לום י"ע : (ב) ל"ם הלא ניטל כו' • סם מ"ב ב' ל"ם ס' : (ג) ולית הלכתא כוותי' כו' • סם ג"ם ב' : (ד) לימא למ"ד חיתך כשרה כו' • יע"ם ל"ה ס' וס"ל דלא למסקנת דמתלקין בין קולסי' לסומכי' סיינו דווקא בניקב ולא בחתך ועי' ר"ן ועי' תי' רסב"ח סהסיג על רבינו דספיקא לחומרא יש"ם ועי' בבה"ג שכ' דאי חתך מן המחול והכליות הכשמה טריפה ומייתי דאי' מדאי' חתך מן המחול ומן הכליות המוריס בחכילה יע"ם אבל לא זכיתי להבין למה הכשמה נופה ברית ואפי' לפי' אתי דלמסקנת ל"ם דהכשמה מסורה כשר כ' הרמב"ח דדווקא במחול הוא כן ולא בכליות ועוד למה לא פסקינן כפי' שורית ול"ע בזה (וע"ע בחח"ח כ"ו ג') • עוד אם"ל הטול ניקב ברחמו הדק כשרה ואפי' נחתך סם כולו כ' הב"י וז"ל כ' מהרי"ן חביב ז"ל מדקדוק לבון אפי' נגמה לבחורה דיוהר רחוי לסכשיר ניקב מאחתך ובסתוך כ' בסם הרמב"ח נאחתך במקום עביו ים מי שאחיר ונס בח"ס כ' ניקב ברחמו הדק כשרה ואל"ל אם נאחתך סם מלמעה דעפי עדיף נאחתך מניקב לכן כ"ל שסאחתך ל' אפי' קלו על כולו כ"ל לא מבעיא לא נאחתך אלא קלמו אלא אפי' נאחתך כולו כשר עכ"ל ומין זה נראה בעיני דבאחתך כולו הוא דאיכא לפלוגי בינו לניקב לל"ם דאולו נאחתך קלמו סיינו ניקב עכ"ל הב"י ול"ם לדידי' דבאחתך קלמו סיינו ניקב ורבינו למכשיר בנאחתך סיינו בנאחתך כולו ול"ל לא ידעתי מלן הוא דמעריף להא ניטל המחול כשר ול"ל דס"ק דאם נאחתך כל סומלי' בזה מהיר רבינו אבל אם נאחתך מקלמ סומלי' סיינו ניקב ובן הא דמיירי מהרי"ן חביב בנאחתך כולו סיינו ל"ל כל מקום הזק אבל מקום העב נשאר : (ה) כלב וכבד כו' • מבואר דס"ל לעחול ולב וכבד כולן מיקרי בני מעיים ועתם"ב בלות לקן לום ד' יע"ם :

טרפחת (א) היא האם היא כו' • סם ל"ם ב' ועי' לקמן לום מרס שלחופית לום ל' : (ב) כדאיתא באל"ף • ל"ל כדאיתא בחל"ף • דהא לא אפשר לאבדקי' וכיון דלא אפשר למיבדקיה טריפה דאינקבו הוושט או הדקין ונבנם לכבד ואי קופא לנו דרך סמפונא נקב ואתא וה"ם באליטא (מו) אבל בקלישתא כאותן מחטין שלנו ל"ש קופא לבר ל"ש קופא לנו נקיבו נקיב ואיבא למיסר מחטא (מז) דאשתכח נמי בבישרא באלימתא אי קופא לבר כשרה דמאבראי קאתי • ואי קופא לנו טרפה אבל בקלישתא ל"ש לבר ל"ש לנו טרפה ואע"ג דקי"ל בהמה בחזקת היתר עומדת (יז) אפי' היכא דאיכא ריעותא ה"ם דלא אתחזיק איסורא אבל הכא המחט לפנינו (יח) ומחטא דאשתכח בקורקבן כשרה ודווקא דאיתא קמן (יט) אבל ליתא קמן טרפה דאמרינן נקבו שניהם זה כנגד זה (כ) בסמפונא דבבדא כשרה (כא) ש"ם ניקב הכבד כשרה :

כליות

החדש

כבד (א) ניטל הכבד ולא נסתייר ממנו כו' כל"ל • סם מ"ב ל' : (ב) ואוקימנא כר"ם ב"ד ולית כו' • סם מ"ו ל' : (ג) הלכה כדברי סתומר כו' סם מ"ב ל' : (ד) ואר"פ הלכך בעינן כזית במקום כו' כל"ל • סם מ"ו ל' ועיין לקמן לום מרס לום י"ח : (ה) ומתלקט ולטעם ומרודד כו' וכ"כ הרא"ם והכשב"ח בתי' ובתה"ח (כ"ו ד') והכ"ן • והרמב"ם כ' בפ"ח מה"מ וירקה לי שסיע לסורס ועי"ש בכ"מ סי' מ"ח שתמה ע"ז יע"ם מס סייבב בזה וכב"מ סם הכ"ח יע"ם היעיב ולפענ"ד י"ל כי הם"י פי' מרודד נרע מרלועם וכוה ע"ד תה"ל כרלועם כשרה מרודד מכו וילוע דרך הרמב"ם ז"ל דכל תה"ל פסיעותה הוא וקמ"ל כיון דלא נאתר בפי' בפ"ם בלשון תה"ל לבן לאו פסיעותה הוא ועיין בוי"ד סי' מ"ח סעיף ל' : (ו) והתלע הכבד זה כו' • סם מ"ח ח' ועיין בר"ן שנסתפק אם מייירי לנשתייר כזית במקום מרס ובמקום חיותה לו לא ובתה"ח סם כ' בפסיעות דמייירי לף במקום חיותה יע"ם וכ"ם דעת הסעוש"ע סם סעיף ד' יע"ם ובמ"ך מס"כ בזה : (ז) ולא בריר לן כו' ועיין לקמן לום מרס מ"ו ב' ובתה"ח סם כ' דמעשה נטולה היא וכ"כ הרא"ם בפי' י"נ וכ"ן בדעת תשב"ב יע"ם ובסעש"ע סעיף ג' • וכ' סם הר"ן עוד וז"ל ועיד כ' ז"ל דהיכא דעביא לבדא חזינן לריאה דידה אי מוזה נעשה נופלת טריפה ואי סומלת ברית וכשרה ואין לדבריס סלגו עיקר בגמרא ע"ש ועיין בב"י סי' זה מס"כ בשם ר' יהוסף ג"כ בזה ועיין בל"י מס"כ ע"ז דס"ק חזינן למרחה סלה אם לבן טריפה ואם מלום כשרה יש"ם (ודע לבבה"ג משמע דיבשה שבבד טריפה הוא מלד שסי' נוטם כן בם"ם) : (ח) לכבד ומעורים כו' סם מ"ו ל' ואם סעי' ס' : (ט) הלחת קני קנו כו' סם מ"ם ב' : (י) לכבדא ועל שניטל כולו לאבל בנקב כו' כל"ל : (יא) ולית דפסק לחומרא כו' הרי"ף ז"ל וכן הר"ח עי"ש בהא"ם סי' י"ב וכ"כ הרשב"ם בתי' ובתה"ח כ"ו ל' ועיין בר"ן וע"ש בתו"ח סי' ת"ח ועיין סי' ל"ד סעי' יו"ד : (יב) כדלתת בלב • ר"ל לקמן בתות לב לות ס' : (יג) ומחטא דלשחכח כו' סם מ"ח ב' : (יד) לו קופא לבר כו' כל"ל : (טו) לבל בקלישתא כו' כ"ם סם בם"ם ושם סעי' ו' : (מז) דלשחכח בישרא כו' כן מוכה סם בם"ם ועי"ש בהא"ם סי' כ"ז בלא כ"כ יע"ם ועיין סי' כ"ת סעי' ג' יע"ם : (יז) לפילי היכא דלחיכא כו' עיין חולין ט' ל' ועיין בחלק ח' בעניו ג' לות כ"ד • ומש"כ רביני ס"ת דלא לחמזיק לאסורא כו' ר"ל דלא לחמזיק לאסורא מחיים עיין תוס' מ"ג ב' ד"ה קסבר כו' ותי' ובמות ל' ב' ד"ה חסה כו' ועיין בסי' כ' בם"ך ס"ק נ' ובלחכרונים סם סמלריכו בזה ולכ"מ לבחר כלן ועיין לקמן לות דופן לות כ"ל ובלות מרפסת לות י"ל : (יח) ומחטא דלשחכח בקורקבן כו' כ"כ החום' סם מ"ח ב' בד"ה לי וכו' וכ"כ הרשב"ם בתה"ל (כ"ד ד') ועיין רמ"ם סי' כ"ו ועיין סי' מ"ח סעיף י"ל ומי' מ"ח סעי' נ' : (יט) לבל ליתא קמן כו' מבואר מלן דסם"ל דלם למה בפיכם"ם ולא בדק לי ניקב מעבר לעבר מריפה עיין סי' מ"ח סעיף ח' בהב"ח סם ובטו"ז ובח"ך סם יע"ם היעיב ס"ם הולקום בזה ולפי"ם יבואר עוד מזה וע"ע בלות מסם לות יו"ד ובלות מרס לות ס' ולות מחט לות נ' : (כ) בסמפונא דבבדא כשרה כו' כ"ם סם מ"ע ל' וכ"ם כל הפוסקים ועיין סי' מ"ת סעי' ז' : (כא) ס"מ ניקב סבבד כשרה • לא ידעתי מלי רמ"ה

בליות דתנן (א) נטלו הכליות ניטל לחי התחתון כשרה ואסר רבי׳ש בשתיהן אמרו במערבא והוא דמטי לקותא למקום חריץ לחורא דתותי כתני׳ והיא הלובן שבתוך הכוליא (ג) והלכה כרבי׳ש בר פפא ומסתברא (ד) דלובן בכוליא לקותא היא וכל שינוי מראה פוסל בו ולא נמרינן כוליא מריאה שאין מראיהן שוין שהריאה מושכת ללובן ולובן פסול בכוליא (ה) וכשר בריאה והא דלא חשיב ליה נבי כשרה בריאה וקחשיב ליה ירוקה אדומה ושחורה (ו) משום דלא אצטריך דירוקה איצטריך לאשמעינן כברתי למוריקא ולכשותא או לביעותא טריפה אדומה נמי לאשמעינן בכבדא כשרה בטריפה שחורה נמי לאשמעינן בכוחלא כשרה אבל לובן לא אצטריך וכשרה ונקב בכוליא כשר כדאמרינן במערבא כל הפסול בריאה כשר בכוליא שהרי נקב פסול בריאה וכשר בכוליא ומדפריש רב עוירא במחול ולא פריש בכוליא אלא לקותא ש״מ ניקב כשר ואפשר נקב בלא לקותא שהלקותא מחמת חולי ונשתנו הכוליא אבל נקב מחמת מכה היא שהכתה בכוליא או מחט שנמצאת בו והדרה ובריא • ועוד רבי רב יוסף (ז) מחו בכוליותא וקטלי אתא לקמיה דרבא א״ל וכי להוסיף על הטריפות יש אין (ח) לך אלא שמנו חכמים ש״מ (ט) דניקב כשר בכוליא והא דאמרינן (י) מאי אהדרו ליה חבריה לר״י בר׳ חנינא נשפך לארץ מירתי וכו׳ דאלת״ה יפלח כליותי ולא יחמול ה״נ דמשמע נקב פסול דמ״ל נקב גדול ומ״ל נקב קטן לא אמר שהקב״ה מורה חצים בכליותיו ומפלחם אלא מחמת נגע וחולי ששלח בכליותיו מוליקין ומפלחין ולקותא פסול היא • וכ״פ רב אלפסי ז״ל פסול בריאה כשר בכוליא נקב פסול בזה ובזה לקותא אמרו במערבא כל דפסול בריאה כשר בכוליא שהרי נקב פסול בריאה וכשר בכוליא • וכ״ש כשר בריאה כשר בכוליא • מתקיף לה ר׳ תנחומא כללא הוא והרי (יא) מוגלא דכשר בריאה ופסול בכוליא וב״ת ה״ק כשר בזה פסול בזה ופסול בזה כשר בזה והרי מים זבים דכשרין הכא והכא ומקמי שניא ק״ל (יב) אמאי לא אותיב מלקותא דפסול בזה ובזה אלא אי איתמר הכי איתמר (יג) יש כשר בזה ובזה מים זכים פסול בזה ובזה לקותא כשר בריאה ופסול בכוליא מוגלא פסול בריאה (יד) וכשר בכוליא נקבי • מים זכים לא אמרן אלא דצלולי אבל עכורי טריפה ודצלולי נמי לא אמרן אלא דלא אתייה אבל אסתייה טריפה ומסתברא (טו) דהא פלונתא בכוליא קאי דאי עכורי א״נ אסתייה הייט מוגלא ובכוליא פסול ובריאה כשר ומים זכים משכ כשר הכא והכא ובתב המחבר (טז) דאי אשתכח דם בכוליא בשרה ולא משוו ליה בכמים עכורים ולא כמוגלא דדם כב) בריתי׳ היא ולא לקותא • (יז) הקמינה כוליא בדקה עד כפול בנסה עד כענבה ביטנית ובשאלה לרב האי כפול נמי בבינונית משערין (יח) ובפול עצמו כשר ומסת׳ דאמן לא בקיאין בשיעורא נקטי׳ לחומרא ובעי׳ כפול גדול ואי משתכחי תלתא כוליא (יט) א״נ ליבא אלא חדא כשרה ותניא נמי (כ) את שתי הכליות לא בעלת ג׳ ולא בעלת אחת ומרפסלינהו לגבוה מכלל דלהדיוט שרי ול״ד ללקתה בכוליא דדחתם בשתים גבוראת ולקתה באחת אבל הכא (כא) אמרינן כך גבוראת:

כרם דתנן (א) כרם הפנימי שניקבה איזה כרם (ב) רבה בר״ה אמר מפרעתה מאי מפרעתה היכא דפרעי טבחי במערבא אמרי משמיה דר״י בר חנינא כל הכרם כולו כרם הפנימי • ואיזה כרם החיצון בשר החופה את רוב הכרם איכא מאן דפסק רבה בר״ה ואית מ״ד בריב״ח (ג) ומסתברא רבה בר״ה דאי בריב״ח דהא רב אשי ס״ל בוותיה:

לב דתנן (א) ניקב הלב לבית חללו טריפה (ב) וקי״ל בין לחלל גדול בין לחלל קטן ואע״ג דקי״ל חלב מהור סתם הא אמר ר״נ (ג) חלב העשוי ככובע אינו סותם ותרגימא דכרכשא ומרפשא (ד) דליבא מרא אמימר תלתא קני הוו חד פריש לריאה כו) וחד פריש לכבדא דריאה כריאה ובמשהו (ה) ככבדא בכבדא (ו) דליבא שהוא

נתיבות שמואל כב) ל״ל בריומה היא: כג) ל״ל ולא כריב״ח: כד) מד פרים לגבא:

שער החדש

רמ׳ מזה ועד וכי רמ׳ בעי הא דכר פסוק הוא מתוך ועיין בחולין מ״ח ת׳ דהתם מיתת בהדיא דלמו מיני׳ מיקמרפא לא קתני יע״ש היטיב ותולי ל״ל הא לעיל תות יו״ד נבי הא דניקב הכבדת ככבדא ועד סיעטל כולו מבל ניקב לא_מיקמרפא וס״מ ניקב הכבד כברה ותני מבל ג״ז דחוק ותולי ע״כ הוא ול״ל ניקב סתפון הכבד כברה ותני להמיקי מדעת הרמב״ם כב) בפ״ז מה׳ שחיטה ה״ח מניקבי קני הכבד מריפה והרסב״ת בחי׳ הסיע עליו שם וכן בתוס״ח (כ״ז ת׳) וכעיר סי׳ מ״ת ומשום דרבינו מפרש כפירש״י בקופת לנו ובקופת לבר ותעש״י שהמתו נקעם כולו להוך הכבד כברה וח״כ מוכח דניקבו קני הכבד כברה ול״ע בזה:

בליות (א) נטלו הכליות ניטל כו׳ שם ל״ד ה׳ עיין לקמן תות מרה תות י״ד: (ב) לקתה בכוליא כו׳ שם מ״ב ב׳ מ״ע ת׳ ל״ה ת׳: (ג) והלכה כרבים כו׳ שם ל״ה ת׳ וכ״פ כל הפיסקים ולעניז מאי שהקבו פוסקים מהך דמ״ע ת׳ שאמר שם לאפיקי דרבים כו׳ כבר הזכירו בייחוס בזה: (ד) דלובן בכוליא לקתא היא וכל שינוי כו׳ עיין בעור סי׳ מ״ד שהביא דברי רבינו ובסי״ע שם סעי׳ ח׳: (ה) וכשר בריאה כו׳ ולפי״ז ל״ל דשא דמי׳ בש״ם מ״ז ב׳ ת״ד בהזותא לאו היינו לבן אלא כפי׳ הרמב״ם שם דהוה כעין מריות של דקל עיין בסי׳ ל״ח סעיף ת׳ ועיין לקמן תות תפתא תות ג׳: (ו) משום דאשמעינן מי דמיא כברתי ואי דמיא למוריקא ולכשותא כו׳ כל״ל: (ז) ממו בכוליא כו׳ שם ל״ד ת׳: (ח) לך אלא מה שאנו הכתוב כו׳ כל״ל: (ט) דניקב כשר בכוליא כו׳ וכ״כ הרמ״ם בסי׳ מ״ה והר״ן שם וכ״כ בחי׳ הרמב״ת שם ובתו״ת ל״ג ב׳ וביו״ד סי׳ מ״ד סעיף ת׳: (י) מאי אהדרו כו׳ שם מ״ג ת׳ ועיי״ם בהום׳ ד״ה יפלח כו׳ ועו״ש תבל בתי״ז סי׳ תכ״ע מבואר בפסוטם וטריפה ועיין ביו״ד סי׳ מ״ד סעי׳ ב׳ בהג״ה: (יא) מוגלא דכשר בריאה ופסול בכוליא וכ״ת ה״ק כשר בזה פסול בזה כו׳ וכ״מ מלשון הבה״ג ובזה מיושב היטיב מה שתמה רמ״י שם ועיי״ם בתום׳ ד״ה והרי כו׳ וכ״כ מהר״ם שיף בחי׳ וכיון היטיב בזה לדעת הרמבי״ם: (יב) תמתי לא תיתיב כו׳ ובסי״ שי׳ מ״ד הביא זה וכ׳ עוד בשם רבינו לתמתי לא קשה מלובן דכשר בריאה ופסול בכוליא יע״ש תמה גם מה״כ לעיל תות י״ח ת״ת לומר כן דקתי על הך כללא דכל שכשר בזה פסיל בזה וכל שפסול בזה כשר בזה • והבן: (יג) יש כשר בזה ובזה כו׳ הרי״ף לבר הרמ״ם שם כ׳ דזה ל״ג יע״ש ולפי דבריו מפמע קלת דה״ג וכללא הוא והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בכוליא ותו לא כ״ל להמעיי׳ שם היטיב והבן • ובסה רמ״י פי׳ לקתה הכוליא היינו מוגלא וע״כ לתיגו נורם כהרי״ף לבני הרי״ף לקתה לחוד ומוגלא לחוד וכן הסיע עליו הרמב״ם בחי׳ ובתו״ת שם ל״ג ב׳ ובר״ן תלת תות נורם כני׳ של הרמ״ם וכמ״כ הרמ״ם יע״ש היטיב (ועיין מ״ה ת׳ וסובא כתן כרמ״י דמוגלא כשר בריאה ופסול בכוליא): (יד) וכשר

יה) שהוא חלב שע"ג דופני הריאה דאיתמר (ז) קנה הלב ר"א אמר במשהו וש"א ברובו • מר בר רב חייא מתני איפכא דריאה כבבדא דכבדא כריאה ור' אלפסי (ח) דכיון דלא אתמר הלכה בהדיא נקטינן לחומרא וכולן במשהו • ואע"ג דא"ש א"ה אמר אבא לא ידע בטריפות ולא כלום הלכה כרב באיסורי ומסתברא לן כלישנא קמא דהא אמרינן (ט) ניקב הקנה למטה מן החזה תדון כריאה (י) וכ"כ א' מן המפורשים :

מסם דתנן (א) המסם וביהכ"מ שניקבו לחוץ משני צדדין טריפה פי' בעל הערוך מסם איצטומכא (ב) ולפי שבעבל את המאכל נקרא כן וי"מ (ג) הקיבה שבה המסו (ד) וניקבו הקיבה למעלה ממסו וליתא • ת"ד (ה) מחט שנמצאת בע"בי ביהכ"מ מצר א' כשרה משני צדדין טריפה (ו) נמצא עליה קורט דם בידוע שקודם שחיטה וטריפה לא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר שחיטה הגליד פי המכה (ז) בידוע שהוא ג"י קודם שחיטה וכו' למ"מ למקח ולממכר שאם היתה טריפה ברשות מוכר לוקח חוזר בו דמקח טעות היא • וגרסי' (ח) בפ"ה דבכורות וכן השוחט פרה ומכרה ונודע שהיא טריפה מה שאכלו אכלו ויחזור להן הדמים • ומה שלא אכלו הן יחזירו לו את הבשר והוא יחזיר להן את הדמים מכרוהו לא"י או הטילוהו לכלבים ישלמו לו דמי טריפה ומסת' לן (ט) דווקא טריפות דכה"ג דלא ס"ד דלוקח אבל טריפות בריאה ס"ד ושבית לא הדרי וכאלו התנו דמי • ת"ר (י) מעשה ובאת לפני ר' מחט שנמצאת בעובי ביהכ"מ מצד א' והפכן ומצא עליהן ק"ד אמר ר' אם אין שם מכה ק"ד מנין (יא) ההיא גוביינא דהוי מעברא מבי כסא להובלילא סבר ר"א למיטרפה א"ל רב אויא בל הני עיזי ברייתא הבי אית להו ואע"ג דליכא בדידן בדידהו משתכחי ואי משתכחי בשרה • והיא גוביינא דהוה מעברא מבי בסא לבריסא

נחיבות שמואל כה) ג"ל דלכת פליגי תולין מ"ם ב' שחיט מלב כו' :

שער

שגס הרסב"ח פליג על הר"ן ישו"ם היעיב ועיין בהג"ה שבשיף סי' ל"ד שסס מבואר נ"כ כרביגו וכהרסב"ח : (ז) קנה סלב רב אמר במסהו ושמואל אמר ברובא כר' כל"ל : (ח) דכיון דלא אתמר מכה"כ בניקב עיין לעיל בחות כבד אות י"ח : (ט) ניקב הקנה למטה כו' שם ע"ח : (י) וכ"כ ה' מן כו' זסו רס"י ז"ל אבל הרסב"ח בחי' שם וכן הרמ"ם והר"ן שם דמו לרחי' זו ישו"ם היעיב אבל בחמת בלפעו"ד דדברי רס"י ורביגו נכוגים לידוע שהקנה הולך בקו ישר לריאה ומסם וחילך נתפלו ממנו ונמשך לתחתית הנוף וכנגם לכבד והנה מדקאמר ניקב הקנה למטה מן החזה וסיינו במקום שנכנם לריאה ועוד מדקאמר למטה מן החזה ולא קאמר למטה מן הריאה משמע בקנה שנכנס לריאה קאמר ומש"ה הרמ"ם כתולה בכלל רס"י ז"ל ס"ל דז"ח דשה לדיקן הוא דמספקא לן המיך שלבתא אבל לתמוהי קמאי לא סוו מספקא ליה רק הו של ריאה בחשכו הו של כבד בחשכו • ובזה נדמו גם דברי הרסב"ח בחי' • גם מכ"ש הר"ן דסיינו קודם שהתחיל להתפלל גם ז"ח לשם ניחא דאתי למעוטי לאחר שהתחיל להתפלל דשם הין נקובתו בחשכו וה"ב ממעט לכילתו חלחת וז"ב ר"י דלא כחד וע"ב זה ליתא חלא ע"ב דס"ל כל"ק ולמעט מחזה הוא דניקבתו בחשכו הא למעט מן הריאה הין שם

קנה עליו רק קנה הכבד ושם עד שיעגל כולו :

מסם (א) המסם וביהכ"מ כו' שם מ"ב ח' : (ב) ולפי שמעבל את כו' מלעון בחסוס נוסם (ישעיה יו"ד י"ח) : (ג) הקיבה

שבה המסו • עיין בב"ר פ"ד ופי"ד ויקרא רבה פי"ד : (ד) וניקבה הקיבה למעלה מן המסו כו' כל"ל • וזהו מדברי רביגו לפלם שלא יקשה לפי"ז כיון דהמסם הוא הקיבה ה"ב למאי נקט לניקבה הקיבה בפ"ע ע"ז מפרש דניקבה הקיבה היינו למעלה מן המסו • ושמוט : (ה) מחט שנמלאת כו' שבת ל"ו ח' כוכה ל"ד ח' חולין מ"ח ב' כ' ב' : (ו) נמלא עליו כו' שם בחולין ל"ח ח' בחובות ע"ו ב' : (ז) בידוע שהוח ג"י כו' עיין לעיל כ' בב"ח חות סי"ח : (ח) בפ"ה דבכורות כו' ל"ז ח' ועיין ביו"ד כו' ק"ט סעיף י"ב ומו"מ סי' רל"ד סעיף ב' : (ט) דווקא מניפות כו' דברי רביגו שלה הובאו ברמ"ם פמ"ע סי' ל"ד ובחי' הרסב"ח שם ובר"ן שם • וסרמב"ן פליג ע"ז• הגה הרסב"ח והר"ן הסכימו לדברי הרמב"ן • והרמ"ם הסכים לרביגו ועיין בעור חו"מ סי' רל"ב סעיף יו"ד ובכו"ע שם סעיף י"ב שהובא שם המחלוקת סזה ישו"ם היעיב ודברי רביגו הובבים הולכים על דברי הבריית בתוספות ודחולין אבל על הא דבכורות לא שייך זה דהא שם מכר בשר בשרם ועל המוכר הו"ל לבדוק הריאה ופשוט זה ולא ניתן ליכתב מרוב פשיטותו : (י) מעשה ובאת כו' עיי"ם בחולין כ"ח ח' וכשם מבואר שם מדברי הרמ"ם דמ"ל בדיקה ישו"ם בסי' ל"ד וע"ע ברמ"ם פ"ג סי' ד' בשם ג"כ מבואר דמ"ל בדיקה אבל מדברי הרסב"ח בחי' שם ובחב"ח שם כ"ו ח' מבואר לגריך בדיקה וכ"כ שם הר"ן ישו"ם היעיב זעיי' בסי' מ"ח סעי' מ' ובע"ח ס"ק י"ב ובש"ך ס"ק כ"ד ופ"ת ל"ב ישו"ם וכבר שמבאר זה בחות כבד ישו"ם פ"ג סי' ד' ובחב"ח בחי' רמ"ח ובחב"ח

סבר לאבשורי • א"ל רב אויא אשו כולהו בחדא מחתי מחתינהו ושריפה :

מסמס תולדה דנפסק החוט דאמר רבב"ח ארי"ל (א) נתמרך פסול נתמסמס פסול איזה המרכה ואיזה מסמסה המרכה כל שנשאף בקיתון שנעשית כמים בתוך הקרום מסמס כל שמעמידו וא"י לעמוד והיבא (ב) דא"י מחמת כבדי אסיקנא בתיקו ושריפה אבל נתמזמז כשר והמרכה ומסמסה מתוך לקותא עומד לפסוק וה"ה כנפסק החוט ואע"ג דאמרינן (ג) לעיל מוח זה לא מעלה ולא מוריד • ה"מ היכא שהעור שלם אבל הבא (ד) העור עצמו כמו שנפסק :

מרה דתנן (א) ניקבה המרה ומרה (ב) שניקבה וכבד סותמתו כשר ודווקא (ג) כבד דרבותא היא אבל ד"א לא הא (ד) קושיאתא דאשתכח במרה א"ר אשי כי הוינא בי רב בהנא אמרינן האי וודאי סמפונא נקט ואתאי ובשרה ואע"ג דלא מפקא מרביל הוא דרביל להו והנ"מ דדיקלא אבל דזיתא מיבוע בוע ושריפה ומסתב' דלוקא דליתא למירתא קמן אבל איתא קמן (ה) כך ההיא שלימתא כשרה בדפסקינן גבי ריאה דהלכה כרבנן דמכשרו דכל היכא דאיכא למימר סמפונא נקיט ואתאי כשרה כדאיתא (ו) בא"ב דריאה ומאן (ז) דשריף התם שריף הכא ומאן דמכשיר התם מכשיר הכא והיכא דניטלה המרה מצאתי בשאלתות דבדקינן לה בכבדא אי אית בה טעם מרה כשרה ואי לא טריפה וכן סברת הרב המחבר ז"ל (ח) וכה"ג עובדא הוה וקרעיה לכבדא ואשתכת (לכבד) דבליע בעווה ואכשרה אבל ודאי ניטלה המרה וליתא לתלויה אמרינן מחסר חסר ושריפה איתא לתלויה ואשתקלי' לה כשרה וכי (ט) אשתכחין תרתי מרירותא

החדש

לחיכת קורט דם לחפי' מל"ח טריפה ולו ליכת קורט דם מב' לדדים נמי כשרה עיי' ב"י סי' מ"ח שסקסה זה ותי' דבלד ח' טריפה דווקא חס נמלא הקורט דם מכוין נגד פי המחט מבה"כ בניקב מב' לדדים דטריפה כל שים ק"ד סביב המחט וכן סתם שם ביו"ד • והס"ך בם"ק כ"ו כ' ל"מ לחכרת דניקב מב' לדדים לף סלא נמלא הק"ד רק מנפפיס טריפה ישו"ם והלו"ח בסי' תע"ו כ' בשם רס"י דמב' לדדים לא בעינן קורט דם ישו"ם • והנה רס"י כ' בשבת ל"ו ח' ובסוכה שם דבהמסס לפי' ניקב מלד ח' טריפה והתום' שם בחולין ל' ב' ובשבת שם ובסוכה שם הסיגו עליו מדקתני שניקבו לתוך חלמת דחס ניקבו מלד ח' כשרה ישו"ם ופשה רס"י פי' בחתיתין דניקבו לתוך סיינו לפיקיו לגד פניס דלא סיינו במקום שדבוקין זה בזה כדחי' שם ל"ד ח' ישו"ם היעיב (ועיין ברס"י לפי' שם מ"ב ח' דניקבו לתוך שקב מלח מבחוץ וכגון שניקבו חו זה חו זה שלא במקום סיבורן כו' ישו"ם היעיב) והנה הסו"ז בסי' תע"ו כ' דמתניתין מיירי בניקב שלא ע"י מחט חבל בניקב ע"י מחט לא בעינן שניקבו לתוך ועיין בסי' מ"ח נמיף ז' ועיין ברסב"ח בחי' ובמ"ם שם ובר"ן שהסכימו לפיר"ת ועיין בבחורי הגר"ח שם שחולק ג"כ בין מחט לניקב ע"י מולי ישו"ם היעיב וכ"ז פשוט ובבור : (יא) ההיא גוביינא כו' שם ל"ח ב' וטוש"ע סי' מ"ז סעיף ג' :

מסמס (א) נתמרך פסול כו' כבד לחמר זה בחות חוט חות ד' : (ב) דה"י לעמוד מחמת כובדו כו' כל"ל שם חות ה' : (ג) לעיל מוח זה כו' שם חות ג' : (ד) הטור עלמו כו' כ"כ רס"י שם מ"ח ב' :

מרה (א) ניקבה המרה כו' שם מ"ב ח' : (ב) שניקבה וכבד סותמתו כו' שם מ"ב ח' מ"ח ח' וביו"ד סי' מ"ב סעיף ח' : (ג) כבד דרבותא היא כו' כל"ל • חבל חס טלה עליו קרוס מחמת מכה לחעת רביגו כשרה וכמ"כ לעיל בחות ווסמ"חות ז' : (ד) חחי קושיותא דחשתכח היא כו' שם מ"ב ח' וביו"ד שם סי' הל"ל סעיף ט' : (ה) כך היא שלימתא כשרה כו' כל"ל • ועיין לעיל בחות כבד חות י"ב ובחות מסם חות יו"ד יעו"ם : (ו) בא"ב דריאה כו' שם חולם דעת הסום' מחט : (ז) דשריף התם כו' כ"ם דעת רס"י שם חולם דעת הסום' דחיינו כן וכ"ה שם בחח"ם סי' כ"ז ובר"ן שם ובחב"ח כ"ד ד' לחיסור ישו"ם היעיב ועיי"ם בפ"י בשם הלגלו שסניחת דעת רביגו ישו"ם היעיב : (ח) וכה"ג עובדא כו' כל"ל • עיין בה"ג ל"ד ג' ישו"ם וז"ל שם ניטלה המרה לגמרי הוי עובדא וקלעוה לכבד וחשתכח דבליעה בגווה ומכסוים אבל וודאי ניטלה המרה וחיתא לחלויי חמרינן מיחסר חסר ושריפה ליתא לחלויי וחיהו חיסחקלה לה כשרה טב"ל וכן לריך להגיה בדברי רביגו ועיין פרדם סי' רי"ז ישו"ם : (ט) חשתכחין תרתי כו' ובפ"ג כ' דחי חיסחפכין חסדדי כשרה והביח זה עם הח דחי' לקמן ס"ח ב' נבי חרי סניח דוכי ורביגו חזיל לסיסחי כי לעיל בחות דקין חות ס"ח כ' ל"ג לה גבי סניח דוכי ג"כ ישו"ם היעיב ועיין ברמ"ם סי' ח' וברסב"ח בחי' רמ"ח ובחב"ח

מדיורותא טריפה דכל יתר כנטול דמי ופסח' לן (י) מדאמר ר"ש (יא) הלכך בעינן כזית במקום שהיא חיה וכזית במקום טרה • אבל אמרה עצמה לא קפיד מידי ש"מ דנטולה כשרה ועוד שאומרין (יב) איל אין לו טרה • ואל תתמה שהרי (יג) נפלה הטחול כשרה ונקבה טריפה (יד) וניטלה הבוליא כשרה ולקותא טריפה ואין לך אלא מה ששנו חכמים וכ"ת ליתני ניטלה המרה גבי אלו כשרות נדתני ניטלה הטחול ניטלו הכליות הני מיצרך צריכי ניטלו הכליות לאשמעינן טעמא דניטלו הא לקותא טריפה וטחול נמי הא ניקב טריפה וכ"ת (סו) ליתני נמי ניטלה המרה ודייקינן מינה הא ניקב טריפה ולא ליתנייהו גבי אלו טריפות • האי לאשמעינן שלונתא (טו) דר"י והלכ' נטלה המרה כשרה • ואם נמצא בה שתים נמי כשרה דהא ניטלה נמי כשרה אלא (טז) דק"ל ר' יוסי בר' יהודה אומר ניטלה המרה טריפה ויש לנו לסמוך על דברי הנאונים וכיון דאיכא טעמא דמרה ה"ה כאילו לא נטלה והכמי צרפת הכשירוהו ואית מ"ד (יז) אין לסמוך על הוראה זו דהא תרתי (יח) סניא דובי טריפה משום דכל יתר כנטול דמי והו"ל כרס הפנימי שניטלה (יט) ואנן נקיבה תנן ולא ניטלה (כ) ושני בני מעים היוצאין מן הבהמה כאחת טריפה משום דכל יתר כנטול דמי ואנן ניקבו הדקין תנן ולא ניטלו • (כא) והאי אפקותיה דהוה נפיק מבי כסא לבריבא אבשרה משום דכל הני ברייתא הכי אית להו ובעינוניתא דוודא נמי אמרי' הכי וקבלה היתה בידם ומשום דאשכתן בטחול דניקב חמור מניטל לא אמרינן הכי בכולהו והיכא דאתמר אתמר וכל היכא דתני ניקב ניטל בכלל • וגם טחול איצטריך לפרושי דהא אמרינן גבי ריאה נקבה או שחסרה ומקשינן (כב) אילימא שחסרה מבחוץ היינו נקובה וליתני נקובה ש"מ דבכלל ניקבה חסרה אלא היכא דפריש בגון טחול ומשום דחזינן בספרא ניטלה המרה טריפה עלה סמכינן :

מרך תולדה דנפסק החוט (א) כדאיתא בפסחים :

נתיבות שמואל כו) חולין מ"ג מ' :

שער

ובמה"מ כ"ה מ' וכיוצא דווקא כי מתחזיין כחדא • ומכאן מבואר דילפינן לה מהני סניא דובי וכמש"כ הכל בו ולא כמש"כ הב"י בסי' מ"ב דילפינן לה מב' בויי דסמיכי לחדדי ישו"ם ועי"ש בפרלם סי' רי"ז דמכאר בכל עניניו"ם ועיין ביו"ד סי' מ"ב סעי' דסו' ישו"ם סיטיב : (י) מדאמר ר"פ כי' עיי"ם בהום' מ"ב מ' ובכרא"ם סם וסם במי רסב"ח ור"ן מס"כ בזה ישו"ם סיטיב וסם סעיף ב' : (יא) הלכך בעינן כו' עיין לעיל חום כגד חום ד' : (יב) חול' לין כו' עיי"ם ביו"ד סעיף מ' : (יג) נפלה בטחול בסרה כו' עיין לעיל חום עחול חום מ' ב' : (יד) ונפלה הבוליא בסרה כו' עיין לעיל בחום כוליא חום מ' ב' : (סו) ליתני נמי ניטלה כו' ר"ל אלל אלו בסרות ודייקינן מינה הא ניקב טריפה כדדייקינן אלל ניטל עיין לעיל בחומ ע"ז מ' לאשמעינן פלונתא דר"י וק"ל : (סז) דקי"ל כר"י בר יהודה דאומר דניקב בחמה טריפה כל"ל אבל בנטולה דלא מלינו מי שאומיר בזה לכ"ע כבר (אבל לפי מש"כ לפניו ח"א לייטבו) : (יז) לין לסמוך על כו' משמע מדבינו דזו תלוי בזו דאם ניטלה כבר ס"ל בבר ואם ניטלה טריפה ס"ל טריפה אבל מבה"ג וכל הפוסקים הנ"ל מבואר דאינו כן רק בניטלה טריפה וכשנתנם טעם מר מבטירין בזה : (יח) סניא דובי כו' עיין לעיל בחום דקין חום ע"ז : (יט) ואנן נקיבה תנן כו' מכאן מבואר דכ"מ בניקבה טריפה ס"ה נטולה וכמש"כ בחום' ברים אלו טריפות אם וכדעת כל הפוסקים הנ"ל וע"ע בסי' ל' סעיף ב' : (כ) ושני בני מעים כו' עיין לעיל חום דקין חום י"ז : (כא) והאי נוביתא דהוו נפיק מבי כסא להובלולא מכסרה כו' כל"ל ועיין לעיל בחום מסם חום י"ח יעו"ם (וה"ג נרסינן מבי כסא לבריכא עיין בויקרא רבה פ"ג ובקהלת פסוק החמה תעוז כו' אבל הרמחנן נרחה יותר) : (כב) חילימא שחסרה מבחוץ כו' חולין מ"ז ב' ועיין לקמן חום חסר חום ה' • ומש"כ רבינו ומשום דחזינן בספרא ניטלה המרה טריפה ג' לא ידעתי כוונתו דבחו"כ

פ' סמיני פרק ג' לא נזכר זה וה' יאיר עיני :

מרך (א) כדאיתא בפסחים • סם חום מ' ועיין בחום חום חום ד' :

נפל (א) נפלה מן הגג כו' סם מ"ב מ' : (ב) ר"מ בן מתיניום כו' סם ג"ו ב' ביצה ל"ד מ' וכ"ה בחום"ע סי' ל"ח סעי' ב' :

(ג) הגג גבוה יראיה אי שהפילה בע"כ כו' אבל בלחה"ח מין מחשבין להם כיון שידעה שמוחי למיד נפסה עיין ל"ח מ' נבי זכריה המגנחין זה את זה וסם נבי הניח בשמה למשלה ומלחה למפה ועיי"ם ב' נבי בית המטבחיים יעו"ם סיטיב : (ד) נפילה שחמרו כו' סם ל"ח ב' : (ה) ואפילו עקרה רגליה כו' עיי"ם בחום' ואלכתא כו' דבעינן דווקא שמדה ממש יעו"ם ועיי"ם ברח"ם סי' ל"ו שסיניח דברי רבינו והסניה להבריו אבל הר"ן לא כ"כ יעו"ם ונם הרמב"ח בחי' סניח דברי רבינו וכן בחה"ח ל"ח מ' אבל הסניה

החדש

להחום' יעו"ם סיטיב ועיין בעזר סי' נ"ח ובסו"ע סם סעי' ד' וסעי' ו' סם כ' נ"כ על סח לקמסני לעיל בספרים ע"ע קרקע היינו שנוער בסי' ס"ד כ' על סח לקמסני לעיל בספרים ע"ע קרקע היינו שנוער לעמוד ומרי לחכמי בעי בדיקה כדלתי' הכח ומ"כ לחכתי סיכת למיפסק דלא מחזיקין ביושחת ביו"ע וחי לחמרת דפסיטב לי' בחח"ל דחין מחזיקין ליושחת ביו"ע סח מ"מ חיכת למיפסק לחמת מלחה חו דבית הרחם הכחס חין בו מסום ניסוק חיבריס חו דחין מחזיקין ליושחת ביו"ע ויוקר הו"ל לחכך דסלכה ומ"ל לפי' בדיקה נ"כ ח"ו פסיטב לי' להלמודא דחין מחזיקין ליושחת ביו"ע יעו"ם סיטיב • ולע כי סחסר"ם סי"ף כ' לפי' דבני רם"י דלכן לחעם"י סהסתם מעל"ע לריכה בדיקה מסום דסהיית מעל"ע מולית מידי ניסוק חיבריס חבל מ"מ לריך לבדוק לחר סבירת הסדרה ופסיקה החוט יעו"ם כ"ו ב' וכ"ח ב' יעו"ם סיטיב וילילת הרחס חין בו רק מסום ניסוק חיבריס חבל לח מסום סבירה ח"כ כיון דנעשרה לעמוד ח"ל מסום בדיקה יעו"ם סיטיב ומ"כ חין הכרת לדברי הסחת חרי כלל • חבל לפי מש"כ רבינו לקמן חום י"ב דבית הרחס הוח כעין דרסה ולעולם בכותל כו' לע"ק להחס לי' דבעי נם סחיי מעל"ע ובדיקה ויש לעיין בזה : (ו) ואנן סילינהו ליכא כו' סעור סבית דבני רבינו ועיין בחו"ז סי' חע"ז סיטיב וכ"ה בסעי' ו' בבה"ה ועיין לעיל חום דריסה חום מ"ז : (ז) בפ' סור סנגח כו' כ"ח מ' ועי"ש ברח"ם סי' ז' חכן מה סחביח רבינו בשם ר"ם קיילת דבעינן דווקא עשרה וכ"כ הרסב"ח בחי' בשם בה"ג עיין בה"ב לפניו ל"ה ד' סכ' וז"ל הסוח תורת לנפל לחריכה דלאי חזיל מרי' בחבי' בסרי' ר"ב לסהוח תורת חב"ח לי' סקיל מחבי' דסורת קבה דקחמה וחזיל הנח חם שהתה מעל"ע ושהתה כשרה מי הוה מפסיד לי' לחודי' דקאי עלי' בשמה לחמת קסבר ר"ח יש הבא לפחות מעשרה עכ"ל חלמת דמיירי בפחות מעשרה ואולי לפניהם לי' נ' להכת בה"ב וכ"מ שם ע"ע וז"ל חיותה דנפל מחינרת בלא יהיע לי' ריותה דחפתה לו מחריקו מ"שחריקה לו חינוקדי לינידרת לו נפלה בחריתה לי מילי חינרת לו עמיקה חריתה עשרה פוסכי חסירת מסום ניסוק חיבריס עב"ל (ומבואר מכאן דהוחלקה דיכה כפלה מדעת וק"ל) ועיין לו"ז סי' מי"ז יעו"ם סיטיב : (ח) וכבר מכריסת למורת כו' כל"ל : (ט) הלי לימרתה כו' סם ל"ח מ' וסי' ל"ב סעיף ז' ומיירי דלא נפלה וכמש"כ החום' ולא כמש"כ הבה"ע דמיירי דנפלה יעו"ם בחי' הרסב"ח • וכל"ן כ' דבה"ע נורם ולע"ג דבק ולחכתה כרב ייחר מ"מ הלכתת כרבינה דחוק בסדרה חכיח וסנרונה לח סכיח יעו"ם ועיין בה"ב ל"ה ד' לגיהת בה כן : (י) חחר לב ייחר הלי סנרונה כו' כל"ל : (יא) לגלי חסום נפילה כו' סם ל"ו ב' : (יב) לגללתה בסמה כו' סם ל"ו מ' : (יג) לפי' הפילוהו ממקום כו' וכ"כ הרסב"ח והר"ן ועיין לקמן בחות בית

אבק דאמרינן (יד) אבק דלכים יש בו משום ריסוק איברים :

זולא (טו) מהדקי קטרי יש בו מרהקי קטרי אין בו :

ביה המטבחיים (טז) אין בו דהאי תורא דנפל ואשתמע קול דאנחותי' על ר' יצחק בר שמואל שקל משופרי שופרי ואל"ל לא חייש ליה מר משום ריסוק איברים . א"ל הכי אמר רב נפרניו נועץ בקרקע עד שמגיע לארץ . ירושלמי (יז) אינו דומה נופל מדעת לנופל שלא מדעת ר' יונתן בר אילא ר' אבימי ור' יאשיהו אילין דחבטין תורא בחילי' אין בו משום ריסוק איברים ביומי' דרב פנחס חבטין תורא בחילי' א"ל בחייכון שרינא שרי לי' וערק אמר ברוך שבחר בהם ובבריהם דאמר אילין דחבטין תורא בחילי' ליה ביה משום ריסוק אברים . ואית למימר (יח) דבית המטבחיים דמי לדרסה וטרפה בכותל או לרצצתה בהמה דאיכא למיחש לריסוק איברים ול"ח .

גנב א"ר משרשיא (יט) הני דוכרי דגנבי ננבי אין בו משום ריסוק איברים דאמתניתהו משדו להו אהדדינהו וודאי חיישינן ודוקא דאהדדינהו מחמת יראה . אבל מחמת (כ) תשובה מעליא עבדו .

גלימא באות (כא) ע' .

דבק גלוד (כב) דבוקה אמימר אסר רב אמי שרי בחד גפי כ"ע ל"פ דשרי כ"פ בתרי גפי וא"ד בתרי גפי כ"ע ל"פ דאסור ב"פ בחד גפי והלכה בתרי גפי אסור בחד גפי שרי :

הבה (כג) כולה על ראשה והלכה כלפי זנבה על זנבה והלכה כלפי ראשה אפילו בנגד כל השדרה אין בו משום ריסוק איברים ואי שלים חוטרא אפלגי דגבה חיישינן ואי אית ביה קטרי חיישינן ואי מחוי' אפרקי חיישינן (כד) ודווקא דחזינן אבל לא חזינן לא חיישינן .

זברים (כה) המנגחים זה את זה אין חוששין משום ריסוק איברים . ול"ד לרצצתה בהמה שלא מדעת ואע"ג דמרווי וקיימו צמרא בעלמא היא דנקט לה ואי נפל לארעא חיישינן .

חול (כו) הגם חיישינן . חול הדק לא חיישינן .

חיטי וכל מינייהו (כז) כגון כוסמין . ויש בו משום ריסוק איברים .

חבט אר"י א"ש (כח) עוף שנחבט על פני המים בין ששט מלא קומתו דיו ולא אמרו אלא ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה מיא היא דאשפלי' ואי מיא קיימו (כט) לית לן בה ואי שבו היוצא וקדמי' הא קדמי' (ל) והווקא שנפל בע"כ .

יראה (לא) בג' .

כתנא (לב) דיק ונפיץ חיישינן דיק ולא נפיץ ל"ח עביד ביזרא אית ב' קוטרא חיישינן (לג) דקתא אין בו משום ריסוק איברים דקדקתא יש בו .

לבדי אין בו משום ריסוק איברים פולטי"א בלע"ז (לד) בכפרא אהרינא נברא באות נו"ן .

מצא דאר"ח (לה) הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין ואע"ג דליכא מידי למיסרך כשרה דאמרינן אמידי אמדה נפשה דהאי גדיא (לו) דהוי ליה לב"ה חזי שערי אפום רגא נפיל מאיגרא לארעא אתא לקמי' דר"א א"ל משום דאמדה נפשה היא והא נמי אמדה אנפשה .

נברא (לז) אין בו משום ריסוק איברים הוצא לשון נברא ברשתא .

סערי וכל מינייהו (לח) כגון שבולת שועל ושיפון .

עף גלימא עיק מיעף (לט) אין בו משום ריסוק איברים פשוט יש בו .

קמניות (מ) וכל מינייהו אין בו משום ריסוק איברים לבד מן הוצא סיבורנ"ש וחפצי פושיל"ש וערוך פי' (מא) חפצי עפצים שכן (מב) ע' מתחלף בח' (מג) ואי רמי במנא אית ביה .

קמצא (מד) נהילו יש בו לא נהילו אין בו .

רביא (מה) תלתן יש בו .

שרך (מו) כללא דמילתא כל מידי דמישרק אין בו משום ריסוק איברים וכל שאין בו משום ריסוק איברים (מז) א"צ בדיקה .

תמהתא

החדש

סמן קטן דלא עביד בעומי לא חיישינן . דסתי ניסת ודסתי ניסת סרתסי סמטאי נדולין ונבוהין ובאמצעיתו נמוכין כיון שנעשין מוזלין בסמטאיתו אי נפל עיפת עליו על נידי סחבילה מכתן ומכתן בסמטא . ואי ליתי בי' קיטרי שמטרי קטול בחבל ויש בו קטרים של חבל חיישינן עכ"ל . וז"ל סתס"ת ל"ת ל' טוטי דכיתנת סתי ניסת ודסתי ניסת ל"ת חיסרי' חיישינן כלומר אם נפל על המקום שהוא קטול שם עכ"ל הסם כתבתי לך שליסים מנ' נדולי עולם שכתו"ת יש לו סיטה ונו' בפ"ע ואתה דע לך : (לנ) דקתת יש בו משום ריסק חיברים דקדקתת אין בו כל"ל . וכ"ה בס"ם שלפנינו ובתו"ת שם ותולי רבינו ני' תחת היתה לו ועיין בערוך ערך דק ל' : (לד) בספרא תחריסא נכתת כו' כ"ה נוסחת שלפנינו וכ"ה בתו"ת שם ובתו"ת שם ועיין בתוח ל"ז : (לה) סניח בסתה כו' ס"ל ת' : (לו) דהוי לי' לרבינת דתזח מושלח בפומת דתינרת (כ"ה ני' הרי"ף והרא"ש . וני' רס"י וכ"ה ני' דילן) בתיפוסת דנר נפל תמינרת לתרעת כו' שם כ"ת ת' ושם סעיף י"ת : (לז) תין בו כו' ועיין לעיל תים ל"ד ויש כתן ס"ם ולריך להניס נברת לסין הולת שעושין ממנו רסתת . ובס"ם דילן נרסינן ים בו משום ריסוק חיברים יעו"ש וכ"ה בתו"ז ובתו"ת שם וכמוי"ד סי' נ"ח ועיין לקמן בתות תמהתא תות מ"ה : (לח) כגון שבולת שועל ושיפון תין בו משום ריסוק חיברים כל"ל עיין מש"כ לעיל תות כ"ז : (לט) גלימא עיף מיעף תין בו כו' שם כ"ת ב' ומייתי במחוסה תבל תם תיני מתיחה תפי' בפשוט ל"ח כדתתי' שם בס"ם ובני"ף ורא"ם : (מ) וכל מינייהו תין בו כו' ולפשוטו כך הנ' שם כ"ב ת' כל מיני קטניות תין בהם משום ריסוקי חיברים לנבר תן רוניתת . חימלי תין בו משום ריסוק חיברים חפלי ים בו משום ריסוק חיברים עכ"ל ורס"י פי' על חימלי פיסל"ם וני' הת"ז הוח כך כל מיני קטניות שנפל עליהן עיף ל"ח משום דמשתברקי מהדדי ותינן עכשיו ימד ועגולין ומגודר לבר מחימלי ותפלי חימלי תין קטניות וים לסס זוים וחפלי ס"תים ומוני רבינו לני הטזרי בתב תפלי עפלים ולח ידעתי תס עניו עפלים תלל קטניות עכ"ל וכ"ה ני' סתה"ת שם דבחימלי וחפלי חיישינן יעו"ש ועיין בערוך ערך הפן וערך חמן ושרך חפן שכן ני' שלו ג"כ תבל ני' התום' סיח כני' שלנו יעו"ש בל"ם קטניות כו' : (מא) חפלי עפלים כו' עיין מש"כ לעיל תות מ' בשם שתו"ז ועיין בתוסף הערוך שם : (מב) ע' מתחלף בח' . לפי שטוח מתולת ת' ועיין לתתי ס"ג מ"ב יעו"ש סיטיב : (מג) ואי רמי במנא כו' וכ"ה ני' סתה"ת שם ל"ת ת' : (מד) נסילו יש בו כו' כ"ה שם ל"ת ב' וכ' סתה"ת שם שים נוסרין בסתר : (מה) תלתן יש בו . שם כ"ב ת' וכנר הזכרתי זה בתות מ' : (מו) כללא דמילתא כו' שם כ"ב ת' : (מז) ת"ל בדיקה וכ"כ הרא"ם סי' ל"ז וכ"כ הר"ן בשם הרמב"ן ועיין

תמהתא (מה) יש בו משום ריסוק איברים אית דמפרשי שפיס ואית דמפרשי עלין וכן פי' בעל הערוך ·
נשלמה אלפא ביתא לילן ·

סימן שמעתא דארבע"ח א"ש (מו) סימנין שנדלדלו ברובן מריפה ודווקא (ג) דאידלדלא אידלדולי א"נ אקפילי אקפילי אבל אפריק אפרוקי כשרה דא"ש תורבץ הוושם שניטל כולו מהלחי כשרה ואוקי כרובא וודאי פריק אפריקו :

עצם דתנן (א) נשבר העצם אם רוב בשר קיים שחיטתו מסורתו ואמר רב (ב) למעלה מן הארכובה אם רוב בשר קיים · זה וזה מותר ואם לאו זה וזה אסור· למטה מן הארכובה אם רוב בשר קיים זה וזה מותר ואם לאו אבר אסור ובהמה מותרת ושמואל אמר בין למעלה בין למטה אם רוב בשר קיים זה וזה מותר ואם לאו אבר אסור ובהמה מותרת והדר ביה שמואל לגבי רב והלכתא כוותיה דרב (ג) והלכך מתניתין דקתני ואם לאו אין שחיטתו מסורתו אלמא הבהמה מותרת למטה מן הארכובה היא דאי למעלה מן הארכובה אפילו הבהמה אסורה כרב ונשברה העצם למעלה מן הארכובה ליכא למיחשביה בהדיה ר"ח מריפות דבין דאין רוב בשר קיים אין מעלה ארוכה והרי הוא (ד) כאלו נתחכו דגליה מן הארכובה ולמעלה כו) וצותת (ה) הגידין לא מיטרפא בלא ארכובה כדפסקינן לעיל בעולא א"ר הושיעא (ו) דאמר כנגדו בנמל ניבר וכמ' לן ארכובה (ז) דנשבר העצם נמי כנגדו בנמל ניבר הוא שהוא העצם האמצעי דהא בהא תליא ולא מיטרפא בעצם האמצעי אלא אם רוב בשר קיים זה וזה מותר ואם לאו אבר אסור ובהמה מותרת דאלת"ה קשיא הלכתא אהלכתא דהא נתחכו דגליה בעצם האמצעי דפסקינן דרשרה ובנשברה פסקינן כרב (ח) דאמר לא זה וזה אסור אלא לאו ארכובה דהאי כארכובה דהאי לטר כדאית ליה ולטר כדאית ליה ·

ת"ר (ט) נשבר העצם ויצא לחוץ אם (י) עור הבשר חופין את רובו מותר ואם לאו אסור ואמר רב הלכתא בעי' רוב עבוז ובעי' רוב הקיפו כלומר (יא) שיהיה הבשר מכסה רוב עבי' העצם ולא יהיה מגולה למיעוט חללו ושיתי' רוב היקף הבשר שעל היקף השבר קיים (יב) ומסקנא עור אינו כבשר שאינו מצרף אלא משלים שאם הוא רוב בשר ומיעוט עור משלים ואם לאו מריפה (יג) ובר גזלא דרביך מצטרף ההוא (יד) נשבר העצם ויצא לחוץ דאשתקל קורטבא מיניה ואתא לקמיה (טו) א"ל מכדי נשבר העצם ויצא להיץ תץ מה לי נפל מ"ל איתא הלכך אע"ג דאשתקל קורטבא מיניה בין דעור ובשר חופין את רובו כשרה והיכא דבשר מכסה את העצם (טז) מעט מבאן ומעט מבאן ואם תצרף הבשר חופין את הבו ובן מתרוסם שהבשר מרודד ואינו עב כשו שהיה (יז) ובן מתמצמם אסיקנא אר"י כל שרופא גודרו (יח) ואגן דלא קים לן בעינן בשר המחזיר שיהיה שלם כמו שהיה ואיבעיא לן ניקב הבשר בלא חסרון ובן נקלף שאינו מחובר לעצם ובן נסדק כתו ואת"ל בלא חסרון כשרה ניטל שליש התחתון המסוך לבשר ושני שלישים העליונים קיימים מהו (יט) ומסקנא מריפה ואיבעיא לן (כ) נקדר כמין מבעת ורוב הקיפו מבוסה מהו ופשיטנא מהא דאמר ר"י דבר זה (כא) שני ר' וחכמים מסרטו בעצם ומעלה ארוכה ואר"פ (כב) והיא דקנא גרמיה דירדה ור"ח פירש (כג) הנהו בעייא בעצם והמחמיר תע"ב הלכך נשבר העצם ויצא לחוץ אם עור ובשר חופין את רובו למטה מארכובה זו"נ מותר ואם לאו אבר אסור ובהמה מותרת למעלה מן הארכובה אם עור ובשר חופין אותו זו"נ מותר ואם לאו זו"נ אסור וארכובה גופה מ"ם כדעולא אר"י כדפסקינן :

עקר שמעתא דא"ר מתנא (א) נעקרה צלע מקיקו מריפה (ב) ומסקינן צלע בלא חוליא ומסת' לן (ג) בלא חוליא לאו חוקא

נתיבות שמואל כז) נעול בג"ה לח קמיר דמתמכו ל"ה כמרה ל"ל שם"ם הוא וכ"ל ומרכובה לח מעכפי בלח ל"ה : כח) ל"ל פ"ר הוסיפה :

שער החדש

ושין בגמ"ש פ"ע מה' שחיטה הי"ז יעו"ש היטיב : (מח) מתמהת ים בו כו' וכנ' בלנו ל"ת ב' מיתמהת ל"ה ופירש"י לחמר שחלקיהו לעקרת גרלושת יעו"ש ושין בתו"ח שם שפי' בשם ר"ח גבוהה שיקר דקל מיתמהת עלין של דקל שבל המה"ח שם פי' כרם"י וכעורך ערך ממתמהת פי' עלים וגורם חיסרון וכנ' רביעו ול"ל לשם"ג רביעו נעברה לח חיסרון ממתמהת חיסרון ושי' לעיל לחות ל"ז : (מט) סימנין שנדלדלו כי' שם מ"ב ב' : (נ) דלדלדלא לידלדלי כו' בזה יש ני' בחות · דע דשם מ"ד ח' לחי' ח"ל לחר"ש ל"ש חולקין הוובע שניטל כולו מלחי כשר כו' מתקיף לה ר"פ ואסיקא עיקר סימנים ולר"פ קשיח מתמיהין ניעל למי שהמחזן כשר בשלמה מתמיהין לר"פ ל"ק שם דהיעקוב עיקובי שם דלינים לחיבתי משלוי סימנים מלח לשמואל קשיח ל"ת כולו מלח מיתח רובו ושתמר רשב"ח מ"ם סימנים שנדלדלו ברובן עריפה לחמר רב שיטח בני' דרב לחודי שה לחוקפל חיקפולי שהם דלפרוק לחפרוק (ופירש"י שהם לחפרוק לפרוקי בבה שנעקר כלן חוץ חעט וכלן חעט עד רובו דלחותי חיעוט המחיבר חיו חמובר ביחד שלבך לאו חבור הוא דלח הדר ברית · דחקפול שקקף חעל שבשר יעו"ש סיטיב) חבל רביעו נורם כני' טרי"ף שב' וז"ל לחר"ת ח"ש חוכלן הוושע שניטל ברובו חלחי בשר ודווקא לחיפרוק לחיפרוקי לחבל לידלדל לחידלדולי לו לחיקפל חיקפולי לח לחמר בשמואל סימנין שנדלדלו ברובן עריפה עין בר"ש סי' ריש"ק היטיב ובל"ל בדברי רביעו ויפוקי בגמ"ש ודלפרוק לחפרוקי : וכן לחריבה דבריש בזה ושיין לקמן בחות חוכלן ני' : ועד לשפרוש כ' בשי' ריש"ל וז"ל חוכלן הוובע שניטל רובו חלחי בשר כשרה ודווקא דלידלדל לחידלדולי לחבל חיקפל חיקפולי לח לחמר בשמואל סימנין שנדלדלו ברובן עריפה ודווקא לחיפרוקי חיפרוקי בל"ל חיקפולי לחיקפל חיקפולי לח חיסרון היטיב :

עצם (א) נשבר העלם כו' שם ע"ו מ' : (ב) למעלה מן הארכובה כו' שם ע"ב : (ג) והלכך מתניתין דקתני כו' ל"ב דש"י שם ע"ב בל"ה ושם לאו כו' יעו"ש : (ד) כאלו נחתכו כו' ל"ל וזה נכר מחשב בכלל הי"ת עריפה כדלחיתת לעיל מ"ב ב' יעו"ש היטיב : (ה) ולו"ה לח מיטרפא כו' לכחורה לריך להגיה בכלל"ל ולי"ש מיטרפא חפי' בלח חרכובה · חבל בחתח דעת רביעו דלח מיטרפא בק שם סחרכיבה שיין לעיל בחות חרכובה חות י"ז ושיין מש"כ בחות לומח סניהן יעו"ש בחות ב' : (ו) דחמר כנגדו העלם נמי כו' שיין לעיל בחות חרכובה חות מ"ו : (ז) דנשבר העלם נמי כו' כ' זה מבוח דרש"י

חוקא אלא צלע וחצי חוליא קאמר · דאם איתא רב ושמואל לעילו בהא דאמר רב נעקרה צלע וחוליא עמה טריפה אבל בלא חוליא כשרה וקי"ל כרב באיסורי ולא הו"ל לאתויי האי דשמואל בשב שמעתתא דהא ליתי הלכתא כוותיה ועוד ליקשי ליה הא דר"י דאמר בין נעקרה בין נשתברה ברוב ב' צדדין כי היכי דאקשי לרב לעיל מגיה אלא לאו ש"מ דל"ש (ד) והא דאתיא הא דשמואל לעיל אנב אחריניתא היא דנסב' וק"ל בזיתיה :

פסק דתנן (א) פסוקת הגרגרת (ב) ברובה עד (ג) למטה מן החזה · (ד) וכמה רובא רב אמר רוב עוביו ואמרי לה רוב חללו (ה) והלכך בעינן רוב חללו ואי לאו בשוה דהאי פסוקת הגרגרת דאתי לקמי' דרב יהיב וקברק לה ברוב עוביו' א"ל רב כהנא ורב אסי לרב למדתנו רביעו ברוב חללו שדרי' לקמי' דרבב"ח ואכשרי' וזבין ממנו בישרא ואע"ג דאורי בה אכשרה דאגמריה סמך · שמעינן מהכא דאי סמוך אינש אגמרי' אע"ג דאיכא חכם דסבר למטרפי' היכא (ו) דלא אמר ליכא למיסמך עלה והיכא (ז) דנקבה הגרגרת כנפה נקבים בלא חסרון מצטרפין לרובא (ח) כראיתא כאיסר נמדקה לארבה אמר רב (ט) אפילו לא נשתייר בה אלא חוליא מלמעלה וחוליא למטה כשרה אמרוה רבנן קמי' דר"י א"ל מאי חוליא דאמר רב אלא אימא הכי אפי' לא נשתייר אלא משהו מלמעלה ומשהו מלמטה כשרה בגוסחא דידן (י) א"ד אמרוה רבנן קמי' דר"י אמר ידעין חברי' בבלאי לפרושי כהאי מעמא · ובנוסחא דרב אלפס לא גרסי' א"ד ורש"י נמי ל"ג לה וה"ג אמרו רבנן קמי' דר"י משום דר"י הא דאמרינן משהו למעלה ומשהו למטה ואמר ידעי' חברין בבלאי לפרושי כהאי מעמא והל' (יא) אפי' משהו מלמעלה ומשהו למטה וכ"פ רבינו אלפס ז"ל :

שער

סעיף ג' · ודע כי הב"ח ל"ם ד' כ' בהדיא דנעקר ללע למוקת מדיפה וכדעת שמואל יפ"ם היטיב ועיין מה ללע מות ח' : (ד) והה דמהית סת דשמואל כו' ל"ל כיון דרב נמי ס"ל הכי וכ"כ הרשב"ם בחי' סי' וכ"כ לעיל מות ג' :

פסק (א) פסוקת הגרגרת כו' סם ג"ב ח' מ"ב ח' : (ב) ברובה · סם מ"ד ח' וכתו"כ שמיני פ"ג : (ג) למטה מן כו' סם מ"ה ח' : (ד) וכמה רובא כו' סם מ"ד ח' : (ה) והלכך בעינן רוב כו' וכ"פ כל הפוסקים וביו"ד סי' ל"ד סעיף ח' : (ו) דלא אסר לעיל מוכת ח' : (ז) דנקבה הגרגרת כנפה נקבים בלא חסרון סם ב' לשחוטות בזה ובחום' מה כ' ב' ד"ה תנמרי' וערין בחום' סם ב' לשחוטות בזה ובחום' וכ"פ הרמ"ם סם בחוברן בפסוקות להיתר יפ"ם בסי' ז' והרשב"ם בחי' כאן סביא ב' סדישות בזה ולא הכריע וערין בחום' ע"ג ז' ח' וברמ"ם סם סי' ג' וערין בסי"ך יו"ד סי' רמ"ב ס"ק י"ם סהכריע כרביעו : (ז) דנקבה הגרגרת כנפה כו' כבר נתבאר זה בחום' לעיל מוכת ח' : (ח) כדלתיתא בהיתר כל"ל · ר"ל בחום' לעיל מוכת ח' : (ט) אפילו לא נשתייר כו' סם מ"ה ח' : (י) ל"ד לתרוס כו' וי"ל דס"ם ח"ל ל"י לא תתר משולם לבתבו רק לתרוס רבנן קמי' דר"י מתמי' דר"י דבעינן חולית למעלה וחולית למטה וסיבתה ר"י תלתא דסכי הלכתא וזה דעת סה"ת שהובת בב"י סי' ל"ד ועיין בב"ח סם ודלא כמו שהביא עליו הס"ך בס"ק י"ב יפ"ם וחילו הום חזי לי' דברי רביעו לא הוי תניא עליו דלפי גי' ח"ד מוכח דהלכה כרב : (יא) אפי' משהו למעלה כו' כיון דל"ג ח"ד ויפ"ם בשו"ע סי' ל"ד סעיף ז' :

צורת הגידין (א) וכן שיעור לו"ה כו' סם ע"ו ח' : (ב) דתרכובה ול"ה בעי' כו' עיין לעיל בזית תרכובה תום י"ז ולעיל בחום עלם תום ה' תם"כ בזה ולא מלתי לו חבר לרביעו בזה ותדרבה רם"י בתשובה לה כ"כ וכ"כ הרשב"ם בחי' להדיה וחולי יצלה כן לרביעו מדקתני סם אלא לרידך מאי וכן שיעורו לו"ם ח"ל לו"ה בלה תרכובה ותרכובה בלה לו"ה יפ"ם תשמע הא לעולה תוח כפשוטו דלו"ה עם תרכובה · ועוד מאי מקשה התם אלא לרידך מאי וכן שיעור ממנו לו"ה יפ"ם הא תלמידך לעו"ה בלה רכובה יפ"ם ועי"ם בחי' הרשב"ם תם"כ בזה דתול"ל דין דלי"ה לחידה יפ"ם תם שנחתך קלת בזה ולדעת רביעו ניחא כפשוטו · אבל לדינה לא מלתי לו חבר ועי' סי' כ"ו סעיף ה' : (ג) תר"י תמ"ל היכא דפרעי עבחי והיינו דרבה בר ר"ח תמר כי תמי רב כהנא בר ר"ח תמר רב תמי דתנרמת ולבר תנרמת ולגיו הוח לו"ה) רבה בר' דרבה בר ר"ח תמר רב תמי דתנרמת ולבר ות

צלע דתנן (א) נשברו רוב צלעותי' ת"ר אלו הן (ב) רוב צלעות וי"א מכאן וי"א מכאן וא' מכאן וא' מכאן ואמר רב זעירא והוא (ג) שנשברו מחציין כלפי שדרה פירש"י ולא מחציין כלפי חזה ומס' לן יד) והא מחציין שכנגד בני מעיים א"ר בב"ה אר"י (ה) ובצלעות שיש בהן מוח עולא בן דנאי אמר נעקרו ברוב צד א' נשברו ברוב ב' צדדין ורי"א בין נעקרו בין נשתברו ברוב ב' צדדים (ו) וסוגיין בר"י ודווקא בוכנא בלא אסיתא אבל (ז) בוכנא ואסיתא היינו דרב דאמר נעקרה צלע והוליא עמה טריפה ואוקי (ח) צלע וחצי חוליא והוי מי"ה טריפות:

קרום דתנן (א) ניקב קרום של מוח רב ושמואל דאמרי תרוייהו (ב) קרמא עילאה אע"ג דלא אינקב תתאה ואע"ג דאינקיב לתתאי (ג) וכן הלכה כר' דקאי ר"נ בווותיה דאמר סימנא חיותא דמנה ביה מוחא • וא"ר בב"ה ובנגדן בביצים נימר והלכך הי מינייהו דאינקב בלא חבריה תבריה מנין עליו • אריב"ל כל שבקדירה נדון כמוח וקרום שלו במשהו תתחיל למשוך נדון כחוט השדרה ורבובה מהיכן מתחיל למשוך אר"נ לדידי מפרשי לי משמי' דריב"ל (ד) במין שני פולין מונחין ע"פ הקדרה מן הפולין ולפנים בלפנים (ה) מן הפולין ולחוץ בלחוץ:

קורקבן בעוף דתנן (א) א"ש בעוף ניקב הקורקבן ואר"נ אר"י (ב) ניקב הקורקבן וכיס שלה קיים כשרה איבעיא להו ניקב הכיס וקורקבן קיים מאי אר"ה ניקב זה בלא זה כשר והיכא שניקבו שניהם זה שלא כנגד זה (ג) כשרה דקורקבן כיון דמינה נייחי כדקאי קאי כרב אשי (ד) וחלופי בוושם כדאיתא התם:

קיבה דתנן (א) ניקבה הקיבה אר"י בר נחמני א"ר (ב) חלב שע"ג הקיבה כהנים נוהגים בו היתר כר' ישמעאל שאמר משום רבותינו וקי"ל כר"י ודווקא (ג) דאייתרא בלישנא דאמר דאתקשתא כ"ע ל"פ דאסור כ"פ דאייתרא וכיון דמותר הוא סותם וקי"ל כרב דאמר (ד) חלב מהור סותם טמא אינו סותם ודאתקשתא

שער

דקת שני ליסני' בניטל כל"ל • ר"ל דרניסי מקבה על נכון סתמיה כיון דהתחיל לומר בסתם שנתחכי רבני כן הו"ל למיסיים בזה"ל ולומר וכן שנתחכי לי"ה ותמתי שני ליסני' ליתני ניטל לי"ה ושני מחיסוך לנעילה:

צלע (א) נשברו רוב כו' שם מ"ב ת': (ב) רוב לעצוה ו' מכאן ו' מכאן ומ' מכאן וכל"ל • שם כ"ב ת': (ג) שנשברו מחציין כו' שם • ועיין סי' כ"ד סעיף ת': (ד) ולא מחציין שכנגד בני מעים כו' ר"ל דפליג על רש"י משום דכנגד המזה לא יש יותר מב' לעצות כמבואר שם מ"ה ת' ותי"ב סעיף יתכן סיסי' בשם נגד חזה לכן כ' רבינו דתתי למעיני שלא יהי' מחציין כנגד בני מעים • וכן תמת דשמיס שכנגד החזה העיקר כרש"י תבל בשאר בעיון שלא יהיו מחציין לצד בבני מעים: (ה) ובצלעות שיש בהן כו' שם • וכ"פ כל הפוסקים ושם סעי' ת' ב': (ו) וסוגיין כר"י כו' כ"פ לשון הרי"ף ועי"ש בר"ן ובמי' הרשב"ם מביא בשם הר"ן לתמוה זה דסכי פריך והא לר"י בשר ות"ת לעכן זכאי יכי נעילה נמי ונפלוני פלוגתא רחוקה כ"כ ות"כ רב דתמר כמאן יעו"ש והרמ"ם בסי' ל"ת העתיק נ"כ לשון הרי"ף וכ"כ בס"ע ל"ה ד' דהלכה כר"י יש"ש וכ"פ בשו"ע שם סעיף ת' יעו"ש: (ז) בוכנא ואסיתא כו' כ"פ מסקנא שם: (ח) לנע ומלי מוליא כו' עיין לעיל בתוס עקב תוס נ':

קרום (א) ניקב קרום כו' שם מ"ב ת': (ב) קרמא עילאה כו' שם מ"ה ת': (ג) וכן הלכה כליטנא בתרא דקתי ר"נ כוותי' כי' כל"ל • והנה בזה יש הרבה חילוקי דישות שם בתתאה לחוד מיטרפא ושם בעיון תרווייהו יעו"ש ברי"ף ובר"ן שם וברמ"ם סי' י"ח שהתיך בזה ובביאת שדעת הרי"ף להחמיר בתתאה לחוד והרמב"ן פי' דבעיון תרווייהו לווקא יעו"ש ביעוב ועיין בחי' הרשב"ם שהמעם שהסכים דבעיון תרווייהו ובתתאה כ"פ ל' כ' שים לחוד לתתאה לחוד יעו"ש וכ"פ לעת הבה"ג ל"ד ג' ועיין בתו"ח סי' ת"ז שם מביא בשם הבה"ג לאסור בין קרמא עילאה ובין קרמא תתאה יעו"ש ועיין בסי' ל"ת סעיף ת' יעו"ש להחמיר לחוש בתתאה שניקב • ודעת רבינו דלא מיטרפא עד דמינקבי תרווייהו וכדעת הרמב"ן וכדעת הרי"ף לפנך דמשמע דבריו דבעיון תרווייהו לווקא: (ד) בתין שני פולין כו' שם מ"ב: (ה) מן הפולין ולחוץ כלחוץ ופולין עלמן מסתברא כלפנים • כ"פ שם בש"ם ונסתע זה מדברי רבינו ועי"ש סעיף ד':

קורקבן (א) מ"ע בעוף ניקב הקורקבן כו' שם ל"ו ת': (ב) ניקב הקורקבן וכיס שלה כו' שם מ"ב ת' וכ"פ כל הפוסקים ובסו"ע סי' מ"ע סעיף ת': (ג) כשרה דקורקבן כיון כו' שם • וכ"פ בסו"ע שם: (ד) וחלופי בוושם כו' עיין לעיל בתוס חלוף תוס ה':

קיבה (א) ניקבה הקיבה כו' שם מ"ב ת': (ב) חלב שע"ג הקיבה כו' שם מ"ם ת': (ג) דאייתרא כליטנא דתמר כו' שם כ'

החדש

ת': (ד) חלב עסור כו' שם מ"ע ב': (ה) הומלן ובב תומלן כו' כל"ל: (ו) ומלב מי' כו' כ"פ הסמקנא שם ובסי' מ"ו סעי' ת' ובבה"ג כ' בה' חלב וז"ל של לנני בין סוכן מהור בין סומן סתם סוסם בדקין שלנסה עכ"ל ועע"ג ותולי מדב' דווקא בדקין ולא כ' סתמת תפ"ל דדווקא בדקין משום דשם ליכא תלת ריש תעית בתמתת דבעיון נריכה ומשפקא לן מי מתהלמן מי מסופן עיין לעיל תוס דקין תוס ת' ובזה הקיל בלנני ולא בתחר חבב ל"ע נם בזה: (ז) כדמוכח בסקוס שנסני (פסחים ל"ת ת') דפליגת דהלב כו' כל"ל: (ח) בתיסור חלב • עיין לעיל בה' חלב תוס ת' ני':

ריאה (א) שניקבה כו' שם מ"ב ת': (ב) קרמת עילאה כו' שם מ"ו ת': (ג) בי' מוחת ושיניו קרום סתחתון וסוגיין דשמעתין כו' כל"ל: (ד) תתאה • תחאה מנין כדאמר כו' כל"ל: (ה) כלאי' בחוטמת כו' ל"ל בחות חוטמת שם תות ג': (ו) עד דחינת כו' וכ"ה ביו"ד סי' ל"ו סעי' ת' ועיין תו"ח סי' תי"ת דשם נקבו שם שלא כנגד זה דטריפה מסוס דמיתי לוחבו ובב"י הביאו בשם כ' יהוחם דכשר דהרוח לא יבא בניסיה על הרוב יעו"ש ול"ע מהא דריתא דחוטמת דחחרינין דזיקא דביני ביני הוא ויל על הרוב לא נכנם חבל לפעמים יקרה דנכנם ועיין בתמתת סביה כ"ב ת' יעו"ש היטיב: (ז) ובני נילין דריתא כו' עיין בסי' ל"ם סעי' י"נ • והנה שם נ"ב דחוטמת בזה יש להעריך לדעת הסו"ז דבתות הקדום הממע עיין בהרש"ם פ"נ סי' י"ד בזה תירו מלא בסמתת ליתה בתתמת יעו"ש ובעומ"ש סעי' הנ"ל ת"ל יש להכניר בזה דחחרינין בלא נקבה כלל • חבל ל"ל דווקא היכא דילעיון מקיש דחוטמת חבל לי' הסקום חילי י"ל דחוטמת ממקום הסירכא ומיי מה"ל • חבל מ"מ אין זה חלא ספק הר"ל ויש לנקל בזה • ועיין בתות דופן תות ל"ע ועיין בב"י סי' ל"ע בד"ה מר יעקב כו' בהביאו דברי רבינו: (ז) מקיפין בריאה כו' שם ס' ת' ולקמן תות בועי תות ע' : (ח) מחומת לחומת כו' זהו פירש"י בליסנא ב' על יה דחנסה לנסה ומדקה לדקה ועי"ש בתוס' ד"ה מדקה כו' יעי"ש מש"כ בזה והרי"ף כ' בפי' ר"ח שבתוס' ועיין בר"ן שם ועיין בהרש"ם סי' ל"ת מה שהתיך קלת בזה יעו"ש היטיב ועע"ע בחי' הרשב"ה מש"כ בזה שהסכים לפי' הרי"ף וכ"ה ג"כ בתה"ה כ"ע ועיין בתו"ז סי' תי"ע שהסכים ג"כ לפי' הרי"ף (וכ"מ קלה בשי' הפרדם סי' רי"ז שהעתיק לשון הש"ם ולא כ' עלה מידי יעו"ש) ועיין בסי' ל"ו סעיף ס' יעו"ש היטיב:

(מ) מערונה בל יתין לערונה של שתלא כו' כל"ל • וזהו דעת רש"י וכמו שהתאחר בתות ת': (י) לערונה של בשתא תחרת • וכלבד שתהי' מדקה לדקה ומנסה לנסה וכל"ל בתות ת': (יא) היכא דלא מסתם כו' כ"פ שם רש"י וכל הפוסקים ופשוט הוא וכ"ה שם בסעי' ה': (יב) תלינן כלתקמן • בתות נקב יעו"ש:

אוושא (א) הרי ריתה דתוסת כו' שם מ"ו ב' מ"ז ב': (ב) ולשון תוס' בשנופחין אותה משמעת קול (ג) כאלו ריח יוצא ממנה אי ידעינן היכא אוושא טותבינן עלה גילא או נדפא אי מבצבצא טריפה

אסור ואינו סותם והיינו דרבא דאמר רבא שמעית סינ' דנחמני תירתי (ה) חומצן מבר חומצן בר חומצן סתום חומצא לא סתום ישימנך יפה כח הבן מכח האב (ו) וחלב חיה אע"נ דשרי לא סתום דלא מיהדק • ולישנא בתרא דאיתא בפירש"י דאייתרא כ"ע ל"פ דשרי כ"פ דאתקשתא ליתא בנוסחא דידן ולישתא (ז) כדמוכח במקום דפלוגתא דחלב בדאייתרא היא ועוד דהא דאמרינן חד סתום וחד לא סתום לא אתי שפיר ללישנא בתרא והלכך ל"ש דאייתרא ל"ש דאתקשתא אסור לדידן כדאיתא (ח) באיסור חלב:

ריאה דתנן (א) ריאה שניקבה רב ושמואל ורב אסי אמרו (ב) קרמא עילאה וא"ל קרבא תתאי • וסימנך כתונא דוודא דמתנה (ג) ביה מוחא קרום התחתון דסוגיין דשמעתין אינקוב עילאה ולא אינקוב (ד) תתאי מנין כדאמר רבא דא"ר הא ריאה דאגלידא באהיני סומקא כשרה אינקב תתאי ולא אינקב עילאה עילאה נמי מנין כדר"י דאר"י האי ריאה דאוושא אי ידעינן היכא אוושא בו' (ח) כדאי' באוושא ולא מטרפא (ו) עד דאיכא תרוייהו (ו) והני ריזין דריאה שמתפרקין כשהטבחה מבנים ידו ובודק מה"ט הוא דקשינו להו דאמרינן עילאה אינקוב תתאה לא אינקוב והיכא דנקבה הריאה ולא ידעינן אי נקבה קודם שהיטה אי לא ר"י ור"א דאמרו תרוייהו (ז) מקיפין בריאה ואסיק הלכה אפילו מערונה לערונה סדקה לדקה מנמה לנסה (ח) מאומא לאומא וכאוגא לאוגא אבל לא מאוגא לאומא ולא מאומא לאוגא אית דמפרשי (ט) מערונה של ימין • מערונה של שמאל וכן משמאל לימין ורבינו אלפסי פי' מערונה של בהמה זו (י) לערונה של בהמה אחרת וה"ם (יא) היכא דלא ממשמש ידא דטבחי אבל היכא דמשמש ידא דטבחי (יב) תלינן כדלקמן • ובתולדת ריאה מצאתי אלפ"א בית"א:

אוושא דאר"י (א) האי ריאה דאוושא (ב) ולשון אוושי כ"ע בשנופחין אותה משמעת קול (ג) כאלו ריח יוצא ממנה אי ידעינן היכא אוושא טותבינן עלה גילא או נדפא אי מבצבצא טריפה

טריפה אי לא כשרה אי לא ידעינן היכא אושא בדקינן לה בפושרין אבל בחמימי לא משום דכוצי בקרירי לא (ד) משום דממרפי אבל בדקינן לה בפושרין אי מבצבצא טריפה אי לא כשרה וכתב בעל הלכות (ה) דקייטי מיתי (ו) משובלא דמיא קרירי בסתווא מיא פושרין ונפחין לה :

אטום א"ר הונא (א) אטום בריאה מיתי סכינא וקרעה לה ומותבינן עלה גילא או רוקא אי מבצבצה כשרה ואי לא טריפה וש"מ דצריך להוציא הריאה לחוץ ולנפחה אחר בדיקה דאל"כ מבא ידעינן והכי איתמר משמיה דגאונים (ב) אבל אנן לא ס"ל הכי דאין מוציאין את הריאה לחוץ אלא היכא דאתיליד בה ריעותא :

אונא אמר רבא (א) הנהו תרתי אונא דטריכי אהדדי לית לחו בדיקותא (ב) וקרום שעלה מחמת נקב הוא שבה ואע"ג דלא מפקא זיקא טריפה ולא אמרן אלא שלא כסדרן (ג) אונא קמייתא לאונא דסמיכה לאומא אי לעילא או לתתא דדילמא כי רהטי ואזלא א"ג דכי פייעא מתפרקא ההיא סירכא ומפתה ניקבה וטריפה אבל כסדרן חדא לחדא הייטו רבותייהו ומסתב' לן (ד) אע"ג דמפקא זיקא כי מתפרקי ונפחא לה כשרה דסתימה מעליא היא כחלב

נתיבות שמואל כפ) ל"ל כשרה :

שער החדש

כו' כ"ל : (ד) מסוס דממרמי לה מבל כו' כ"ל : (ה) דקייטי מייתי כו' כ"ה בס"ג ל"ה ל' ועיין בסי' ל"ו סעי' ד' ועיין ס"ך סי"ק ז' ועיין לעיל סוף דיפן סוף ל"ב : (ו) מסיכלי דמיא כו' כ"ל :

אטום (א) מתוס בריאה מייתי סכינא כו' סס מ"ו ב' ועיין יו"ד סי' ו"ט וברמ"ם סי' כ' יעו"ש וכ"כ הרמב"ם בפי"ח מה"מ הי"ח דמ"ל לנפוח הריאה כ"ש כשם כו מיו ריעותא ונדולא מזו מבואר מדברי רבינו בסומכין מבדיקת פניס למוד ומ"ל לחולין למיז בכל ועיין תב"ש בסי' ל"ע סעיף ב' שכ"כ שדי בבדיקת פניס למוד ולחוץ בסב"י סס בסי' ל"ו שהביא בשם שוסקים להבינו מלרין לנפוח כל ריאה יעו"ש ול"י מה שמה מלא כי דברי רבינו לפניהו בהוסים ופסוקים שמ"ל להולית הריאה להוץ כלל ועיין לקמן בחות מחע חות י"ד · ועיין בד"מ סי' ל"ו חות י"ח שכ' להחילנת ריאני לנפיח כל ריאה מע"ב דלמ לחילית בה ריעותא · (ועיין ס' תמיס דעיס סי' י"ח דבעיען דוקא שיהא החטוס מפולם מעבר לעבר ועיין בחב"ש מס"כ בזה) · ועיין בס' תמיס דעיס סי' קכ"ב דלריך להולית כל ריאה ולנפחה יעו"ש :

אונא (א) סנהו הרמי חות כו' סס מ"ו ב' : (ב) וקרום שעלה כו' כ"ה שיעת רש"י סס ועיין תוס' שם בד"ה היינו כו' מש"ב בזה וע"ע ברח"ש סי' י"ד ובר"ן סס : (ג) חות קמייתא כו' כפירש"י סס בד"ה שלא כסדרן כו' ועיין בתוס' ד"ה אבל כו' שכשניהו עליו ועי"ש ברמ"ם וה"ן והכרעת רבינו תמלא לקמן חות כ"ב : (ד) חע"ג דמפקא זיקא כו' כ' זה להפוקי מן הגדולים שכותבת ברמ"ם ור"ן דהיו מלריכים בדיקה לסרוכות כסדרן יעו"ש לבן כ' הז"ח ומ"ל בדיקה בלל היון דסתימה מעליתא היא וכמה מתוך הסוס' מ"ז ס' מבואר ברמב"ם ות' הגדולים מלרני מפיהם בכסדרן לרחות שם שסתם כל הנקב יעו"ש ועיין ברח"ש בסי' כ"ע בס' ב"ב בשם ר"ב להלריך נפיחה יעו"ש ולפי"ז י"ל שלא פליג רבינו עלייהו בזה וכל דברי רבינו שם כל שנסתפק הסירכה ומפקא זיקא כשרה דהי לא נסתפק הסירכה לא היה מפקא זיקא ועיין בעור סי' ל"ח בס' ב"ב וז"ל ויו"ל דלפיהו בכסדרן לריך בדיקה לרחות שם עולה בנפיחה (י"ל שם נסתם כל הנקב) וכ' ע"ז הב"י בד"ה ומ"ש רבינו ויו"ל דלפיהו כו' וכ' סמ"ג דפלוגתא זו חלוי בחי ים סירכה בלא נקב דלדברי המומרים ים סירכה בלא נקב לא בעי בדיקה ולדברי הלומרים חין סירכה בלא נקב בעי בדיקה (לא הוי לריך לדברי סמ"ג לחברי שסתום' כ' זה סיולוק) ומשמע מדבריו לפפיהו לדברי הלומרים דלא בעי בדיקה שם ים נקב בפועל עדפה ועיעור כ' מסתברא לן דחע"ג דמפקא זיקא כשרה דסתימה מעליתא היא כחלב מסוס עכ"ל · ברח"ש כשרה מדבריו שלדעת רבינו חפי' ים נקב בפועל כשר · ולפע"ד לא חמרה חדש מעולם דחתי מועיל מה שסתימה מעליתא היא כיון דלא שתוס כל הנקב ודברי רבינו ברור מללו דהיינו כי מפקא זיקא כי מתפרקי ור"ל ובעור שתם סרוכים לא מפקא זיקא רק כי מתפרקי מהדדי ומסוימים סירוכיא תו מפקי זיקא וכשר משום דסתימה מעליתא היא כי לא מתפרקי וברור לי כי כן כוונת רבינו שוב מלאתי בים"ש פ"ג סי' כ"ה שכ' ג"כ כדברי ונראיתי כי ברור היא לדעתי וכן מבואר מסי דמשוע על מבור שרב שכ' בהדיא דפירכין חותם הסירכא מסתומה ונפחין לה חי ילא ממנו רוח טריפה יעי"ש היטיב בחות ס' ודו"ק ועיין בחו"ז סי' ת"ח ות"ל גם בח' הגדולים שכ' בשם ומרתי חיני לסרכיי מהדדי בחומת בסדרן ולא סמיכי ל"ל למפקינן חלא בדקינן להו בנפיחה בלי פירוק חי מבלבלי טריפה

טהור שסותם אבל בחבור הרב (ה) ואוחז בדופן מהפרשות האונת ולמעלה בודקין אותה ופורשין אותה הסירכא מאונא ונפחין לה אי יצא ממנה רוח טריפה (ו) והזינא דכ"ם רבות' כשרה (ז) ובין בכולן בין במקצתן מפוצלות ושאינו מפוצלות כשרה בזמן שהתוכן ניכר וכ"פ (ח) רב האי נאון בין שנחברין בעיקר ונפרדין בסוף ובין שנחברין באמצע ונפרדין מבאן ומבאן או נחברין מבאן ומבאן (ט) ובלבד שיהיו עומדין כשרה · ובזמן שאין תוכן ניכר ה"ה באופתא וטריפה אבל (י) ה"ח כתב כך קבלה בידינו רב מפי רב אפי' סריכו תרתי אונא באמצע ועיקר מפרקי אהדדי טריפה וכ"ש (יא) אם הן דבוקות זה על זה או הראשונה עם השלישית דוודאי טריפה ורבותינו הגאונים כתבו (יב) כיון דחזא סריטו על חברתה הוא מרביצה ולא איכפת לן ההוא סירכא דהיינו רבותייהו ומנהגא דילן (יג) בין מפוצלות בין אין מפוצלות כן) אבל וע"ו טריפה ורבינו (יד) אלפסי ז"ל (טו) הכריע שהוא לא היה כמ"ש ר"ח לא הוה שתיק מיניה נמרא ואין לנו כח להחמיר (טז) והמחמיר עליו להביא ראיה ובחבור הרב תרתי אונא ודבוקין להדדי אי דבקו באמצעייהו ומפרשין מהאי גיסא ומהאי גיסא וודאי תרתי נינהו וכשרה ואי דבוקין מראשייהו ומפרשין מסופייהו

כו' כ"ל : (ד) מסוס דממרמי לה מבל כו' כ"ל : (ה) דקייטי מייתי כו' כ"ה בס"ג ל"ה ל' ועיין בסי' ל"ו סעי' ד' ועיין ס"ך סי"ק ז' ועיין לעיל סוף דיפן סוף ל"ב : (ו) מסיכלי דמיא כו' כ"ל :

אטום (א) מתוס בריאה מייתי סכינא כו' סס מ"ו ב' ועיין יו"ד סי' ו"ט וברמ"ם סי' כ' יעו"ש וכ"כ הרמב"ם בפי"ח מה"מ הי"ח דמ"ל לנפוח הריאה כ"ש כשם כו מיו ריעותא ונדולא מזו מבואר מדברי רבינו בסומכין מבדיקת פניס למוד ומ"ל לחולין למיז בכל ועיין תב"ש בסי' ל"ע סעיף ב' שכ"כ שדי בבדיקת פניס למוד ולחוץ בסב"י סס בסי' ל"ו שהביא בשם שוסקים להבינו מלרין לנפוח כל ריאה יעו"ש ול"י מה שמה מלא כי דברי רבינו לפניהו בהוסים ופסוקים שמ"ל להולית הריאה להוץ כלל ועיין לקמן בחות מחע חות י"ד · ועיין בד"מ סי' ל"ו חות י"ח שכ' להחילנת ריאני לנפיח כל ריאה מע"ב דלמ לחילית בה ריעותא · (ועיין ס' תמיס דעיס סי' י"ח דבעיען דוקא שיהא החטוס מפולם מעבר לעבר ועיין בחב"ש מס"כ בזה) · ועיין בס' תמיס דעיס סי' קכ"ב דלריך להולית כל ריאה ולנפחה יעו"ש :

אונא (א) סנהו הרמי חות כו' סס מ"ו ב' : (ב) וקרום שעלה כו' כ"ה שיעת רש"י סס ועיין תוס' שם בד"ה היינו כו' מש"ב בזה וע"ע ברח"ש סי' י"ד ובר"ן סס : (ג) חות קמייתא כו' כפירש"י סס בד"ה שלא כסדרן כו' ועיין בתוס' ד"ה אבל כו' שכשניהו עליו ועי"ש ברמ"ם וה"ן והכרעת רבינו תמלא לקמן חות כ"ב : (ד) חע"ג דמפקא זיקא כו' כ' זה להפוקי מן הגדולים שכותבת ברמ"ם ור"ן דהיו מלריכים בדיקה לסרוכות כסדרן יעו"ש לבן כ' הז"ח ומ"ל בדיקה בלל היון דסתימה מעליתא היא וכמה מתוך הסוס' מ"ז ס' מבואר ברמב"ם ות' הגדולים מלרני מפיהם בכסדרן לרחות שם שסתם כל הנקב יעו"ש ועיין ברח"ש בסי' כ"ע בס' ב"ב בשם ר"ב להלריך נפיחה יעו"ש ולפי"ז י"ל שלא פליג רבינו עלייהו בזה וכל דברי רבינו שם כל שנסתפק הסירכא ומפקא זיקא כשרה דהי לא נסתפק הסירכא לא היה מפקא זיקא ועיין בעור סי' ל"ח בס' ב"ב וז"ל ויו"ל דלפיהו בכסדרן לריך בדיקה לרחות שם עולה בנפיחה (י"ל שם נסתם כל הנקב) וכ' ע"ז הב"י בד"ה ומ"ש רבינו ויו"ל דלפיהו כו' וכ' סמ"ג דפלוגתא זו חלוי בחי ים סירכא בלא נקב דלדברי המומרים ים סירכא בלא נקב לא בעי בדיקה ולדברי הלומרים חין סירכא בלא נקב בעי בדיקה (לא הוי לריך לדברי סמ"ג לחברי שסתום' כ' זה סיולוק) ומשמע מדבריו לפפיהו לדברי הלומרים דלא בעי בדיקה שם ים נקב בפועל עדפה ועיעור כ' מסתברא לן דחע"ג דמפקא זיקא כשרה דסתימה מעליתא היא כחלב מסוס עכ"ל · ברח"ש כשרה מדבריו שלדעת רבינו חפי' ים נקב בפועל כשר · ולפע"ד לא חמרה חדש מעולם דחתי מועיל מה שסתימה מעליתא היא כיון דלא שתוס כל הנקב ודברי רבינו ברור מללו דהיינו כי מפקא זיקא כי מתפרקי ור"ל ובעור שתם סרוכים לא מפקא זיקא רק כי מתפרקי מהדדי ומסוימים סירוכיא תו מפקי זיקא וכשר משום דסתימה מעליתא היא כי לא מתפרקי וברור לי כי כן כוונת רבינו שוב מלאתי בים"ש פ"ג סי' כ"ה שכ' ג"כ כדברי ונראיתי כי ברור היא לדעתי וכן מבואר מסי דמשוע על מבור שרב שכ' בהדיא דפירכין חותם הסירכא מסתומה ונפחין לה חי ילא ממנו רוח טריפה יעי"ש היטיב בחות ס' ודו"ק ועיין בחו"ז סי' ת"ח ות"ל גם בח' הגדולים שכ' בשם ומרתי חיני לסרכיי מהדדי בחומת בסדרן ולא סמיכי ל"ל למפקינן חלא בדקינן להו בנפיחה בלי פירוק חי מבלבלי טריפה

מספייהו א"נ איפכא כשרה הנ"מ (יז) דלא מפקא זיקא אבל סרוכין מעיקרייהו ועד סיפייהו (יח) מיתי סכינא חריפא ומפרקינן להון ונפחינן להו אי מפקא זיקא מבינייהו חדא היא ומרפה ואי לא כשרה • ומסתברא לן (יט) אפילו מריכא מעיקרא לסופא אי מראה הפרש ניכר בו כשרה דהא אמרינן האי ריאה דמיא לאופתא טרפה א"ד דשיעי כאופתא דלית בה חיתוכה דאונא הא איכא חיתוכה דאונא ומראה הפרש ניכר בו כשרה דלא שיעתא כאופתא ומקום רבותא היא ובשרה והיכא (ב) דקיימין זה ע"ג זה מגב האונא לאונא איכא (נא) מרבוותא דאמרין כסדרן היא ובשרה וא"ד לאו רבותא ושלא כסדרן היא ומרפה (כב) והכנ"מ וכ"פ ר"ח ואומא לאונא נמי איכא פלוגתא ביני רבוותא (כג) איכא מנייתו דמכשרי דהא כסדרן קיימו כתרתי אונא ואיכא מ"ד דרבא דנקט אונא מדלא קאמר האי ריאה דסריכו ש"מ אונא קאמר אומא לא קאמר לפי שאונין עומדין בצד החזה ומתחממין ואין שולט בהם אויר אבל אומא דרווחא אע"ג דרבותא היא דילמא רהטי ומתפרקי מריפה ומאן דמכשיר סבר אומא ליתא בגמרא ואומא (כד) נמי אונא מקי ועוד האי דנקט אונא לאשמעינן דאפי' אונא שלא כסדרן טריפה ועיקר מילתא שלא כסדרן היא ושלא כסדרן באונא לאומא לא אצטריך ועוד מעמא דרבא לאו משום חמימות הוא אלא משום דכסדרן הוא ועוד אדמיפלגי בכסדרן ושלא כסדרן ליפלגי בין אונא לאומא ואיתי ראיה מדרפרם דאמר האי ריאה דמיא לאופתא דשוע דל"ל חיתוכה דאונא טרפה ומדקאמר ריאה ליכא למימר אונא קאמר אומא ל"ק דעיקר ריאה אומא הוא והיא דלא מנכרי חיתוכה דאונא טריפה הא מנכרי כשרה אע"ג דסריכו דאי ס"ד דסריכו נמי טרפה השתא כי מפצלי וסריכו טריפה כי שוע ולא מנכרי כלל צריכא למימר אלא לאו ש"מ בשרה ל) ותשובתם אע"ג דאומא ליתא בגמרא ריאה מיקרי ולא אונא דהא קאמר ה' אונות אית לה לריאה ולא שיתא ואי אומא בכלל אונא שיתא גינהו אלא אונא

נתיבות שמואל ל) כייעו למתן למסכ':

שער

בד"ם ולעניין דעת כו' מבל עין רוחה כמ"ש לפניו: (יז) דלא מפקא זיקא מבוחר מזה דס"ל דבעי בדיקה לרווחת אם נפתח הנקב לגמרי אז לא וכמ"ש למעלה אות ד' בסס ת' הגאונים שבאו"ז וסס סתרוכי קאי בזה: (יח) מייתי סכינא חריפא כו' עיין לח"מ סי' י"ז ובר"ן סס ועיין בסוף סי' ל"ב: (יט) לפילו סריכא מעיקרא כו' עיין בהגה"מ סס מ"ז ב' ולקמן אות לפתח יפתאר זה לי"ם ועיין בהגה"מ בסי' י"ז מייתי דברי לבינו עם אותן שמלק עליהן יעו"ש וכ"ם בסי' לסב"ח (ומדברי הר"ן למדנו כי הרב שהזכיר לבינו הוא הרב אלבלגרוני יעו"ש): (כ) דקיימין זה ע"ג כו' עיי"ש בהגה"מ סי' י"ד ובהגב"ח סס ובתה"ד סס ובבור סס סי' ל"ט ובסו"ע סס סעיף ד' ומסתברא דמייתי מסכתי סאומות מגב לגב ומוכחין בסדרן דמ"ל דמייתי להאומות שוכנות זו על זו כגון כ' דינס לעיל אות י"ג דעריפה דנוהגים לאסור ומבאן תסובס לדברי הב"י שכתב בסס לבינו להיפך וכמ"ש למעלה אות ט"ז • וע"ע בר"ן שכתב לאסור: (כא) מרבוותא דאמרין כו' כוונתו לדעת רס"י ועיין בב"י שם לספיקי בדברי רס"י ועיין בס' הפרדס סי' ריז יעו"ש היטיב ובסי' ריט: (כב) והכי נמי מסתברא וכ"פ ר"ה ועיין לעיל אות ג': (כג) מיבת מייתו לתכשרי כו' והוא רס"י ז"ל סס מ"ו ב' בד"ה סייתו לבייתיהו כו' ועויי"ם בפרדס סי' כלל ועויי"ם באות סס מיכ יעו"ש היטיב ועויי"ם בהגה"מ ובר"ן שהסביתו להחיל וכ"ם דעת הרשב"ת בתי' ובתה"ת סס ועויי"ם בתי"ת סי' תי"ת שהאריך סס להביא דברי המחיירין יהסוסרים יעי"ש: (כד) נמי אונא מיקרי ועוד אתי כו' כל"ל: (כה) דסריכו בין כי' זה המנכר לא מלתחי בשום מקום • וספי' על נסון מרחם דקתי על היטיב • וה"ק לתם בתמלא המיחוסים סם סחיוסים לחל במעלה ובמעה בעויני שמלך הסילכתא הם פתוחים עריפה וכן נמי אם מלמעה סם דבוקים ובכל העויני בעד למעה הם מפולמים נמי עריפה לבל מי דבוקה בכל העויני לק כמלתא היכר ביניהם ת"ל מלמעלה פתוח קלת ובתמלא הם דבוקים עד הסוף ת"ל דמתעלה הם דבוקים ולמעה בעויני הם סחוחים בסדרן • ועיין לקמן בחות עיטוחתא אות י"ד: (כו) ירושלמי אם באת הלכה תחת ידך ואין אתה יודע מה טיבה ראה הציבור איך נוהג:

אפתא אמר רפרם (א) האי ריאה דדמיא לאופתא טריפה • א"ד (ב) דנפוחה כאופתא וא"ד (ג) בחזותא וא"ד (ד) בניפתא וא"ד דשוע דל"ל חיתוכה דאונא ותולדה דריאה שנקבה היא ובבולהו הוי טריפה ואם (ה) מראה הפרש ניכר בה בשרה וכן הלכתא:

בועי אמר רבא הני (א) תרתי בועי דמייבי להדדי שגוגעים זו בזו ואין הפרש ביניהם ל"ל בדיקותא (ב) שמחמת נקב שבריאה העלה בועות סביביו ומרפה אבל אי אית בה בועי (ג) דלא סמיכין אהדדי שיש בין זו לזו הפרש מבשר הריאה (ד) ואפי' בחוט ל"ש (ה) מלאים מים זכים לא שנא מוגלא כשרה דאר"ה (ו) מליא מוגלא טריפה מים זכים כשרה וא"ל האי בבוליא איתמר מבלל דריאה אפי' מוגלא כשרה בדאי' (ז) באות ז' אבל (ח) בדיקה בעי ואי אית בה נקב טרפה ואי אשתכח בה ניקבה ולא ידעינן אי קמי שחיטה או לא לא אמרינן לניקבה אחריתא ונחמי אי דמי להא כשרה אי לא טרפה אלא אע"ג דדמיא להא טריפה ואע"ג (ט) דמקיפין בריאה

החדש

ל"ע ד"ם כ' הכלבו כו' יעי"ם היטיב ותמוה דהתם לא מייירי בדבוקה אבל בדבוקה ובכסדרן אה"נ דכשר וגרס להו לאסור מטוס דלא לחו דברי הא"ז מחוך עיטיו • ועיין לקמן אות סדך אות כ"נ:

אפתא (א) סתי ריהם כו' סס מ"ז ב' והוסבא לעיל בחות אוכא אות יו"ד

אות י"ט ואות כ"ב: (ב) דעיהם כאופתא כו' עיין יו"ד סי' ל"ו סעי' י"ב: (ג) בחצותא כו' עיין סי' ל"ח סעי' ה' ועיין מס"כ בחות כלעות אות ס': (ד) בניפתא כו' סי' ל"ו סעי' יו"ד וכס"ם סס מיכא עוד ח"ד דפתיהם ופיכד"י פייטו קסם והוא בניפתא ולדעת הרמב"ם סייטו ממי כניפתא ופפיהם ועיין בערוך ערך תם שפי' סחיח קלם יעו"ם היטיב: (ה) מהתם הפרש ניכר כו' ודעת הרמב"ם בפ"ת מה"ם ה"ו דבעינן הפרש בויטים כעלה של הדם עיין בהגה"ם סי' י"ז והוא ססכים לדעת רבינו יעו"ם תוכם עיין בב"י ובכ"מ סגם הרמב"ם ה"ל דמודה לרס"י יעו"ם היטיב מס"כ בזה ועיין בסו"ע סי' ל"ה סעי' ח' יעו"ם היטיב:

בועי (א) תניתי בועי כו' סס מ"ז ח' ולעיל בועי ולא למחוים עיי"ם תוס' ד"ה ואי לאו כו' וכ"ה בהגו"מ סי' תי"ח ועיין סי' ל"ז סעי' ג' ועיין לקמן בחות סנך חות כ"ה: (ב) שמחמת נקב כו' כ"כ רס"י אבל הרמב"ח במי כ' משום שהוסקין זה אח זה ויבקעו מחמת זה וכ"כ בתה"ח כ"ע ח' וכ"כ הר"ן יעי"ם וכ"כ הגה"מ סי' תי"ח ועיין לקמן אות י"ב: (ג) ללא סמיכין כו' ר"ל שבשורש שלסס הין סחוחים זה לזה מעפי' שברחסם הולכים ומתקרבים יחד ליח הן בם אבל לפי מעשה הרמב"ח ודעימי' שבחות ב' הוא לסיפך חס מתרחקים למעלה תעפ"י שהקוחים למעה כשרים ואם מתקרבים למעלה תעפ"י שהם רחוקים למעה עריפה עיין בחתכוחים: (ד) ואפי' כיטיב כו' ובסוחם שם בד"ם ותי לאו כו' כ' דבייטיב אבל במעלה ובמעה ובשני סוחים כשרים וכ' שם הגה"ז דבויטיב דווקא נרס"י אבל לפי ר"י שהמעשה שסיפו ליקבה (וסייטיו כמעה הרמב"ח שבאות ב') כל שים ספרם ביניהם כל דהוה כשר אבל רבינו מעפ"י שם"ל העשה כרס"י עכ"ח מיקל בספרם ביניהם בחוח המעורב ועיין בית"ד שם בסנ"ח שניי: (ה) מלחים מים זכים כו' ומשמע דס"ם בסמיכי אחי' בחוים זכים כמי עריפה וכמעה הרמ"ם בסי' כ"ו וכ"ה בחוש"ע סי' ל"ז סעי' ג': (ו) מליא מוגלא כו' שם מ"ח ח' ועיין בחות דופן אות ז' ובאות זך אות ת': (ז) באות ז' סייטו בחות זך אות ב' • ועיין בחות כלעות אות ע"ו: (ח) בדיקה בעי כו' ול"ע סך בדיקה למתי ותם"ל דקתי סהך דסחוכות דהי חיים ביניהם הפרם כחוח כשר ט"ז כ' דמ"ח בעי בדיקה וכלפי שכ' דהי חיים חרי בועי ליח להו בדיקותא לבבל מי לח סמיכי כ"ש חיים להו בדיקותא וכדומיא דים ס"ל כן חבל חרי בועי דסמיכי כסדרן וכ"ע מסב"י בסי' ל"ז שהביאו דברי רבינו לעניין חרי בועי דסמיכי וכי' הפרם ביניהם כחוח כשרה וי"ל עוד דסיינו דווקא כי מלית מוגלא אבל בחים זכים אף בכה"נ לח בעי בדיקה ועכ"ז לח סובא בי"ד להלכיך בדיקה: (ט) דמקיפין בריאה

בריאה אין מקיפין בבועי דעשויין להשתנות (י) דאמר רבא אין מקיפין בבועי׳ חדא ומתהוי בתרתי מיתינן מבינא או סילא (יא) או בזעי לההיא שפבי להדדי חדא היא וכשרה ואי לא (יב) תרתי ניתהו וטריפה ובעל הלכות ההיא בועי דקיימי בשיפולא דריאה או על אונא אי מהדר לה בשרא הדרנא דבועא אפי׳ משהו בעלמא בשרה ואי לא הסרה היא וטרפה בלומר אם יש בועא בשפולא דריאה מב׳ צדדין והוט של ריאה מקפת אותה בשרה דהדרא ובריא ואי לא ה״ה (יג) כאלו ניטלה הבועא וחסרה היא וטרפה

וזהו המנהג בכל ארץ אשכנז ואין לנו להוסיף על הטריפות :

בעראַ (א) אמר רבה בריה דרב המי ריאה בעין בישותא בעין מוריקה בעין ביעותא טריפה דלקותא הוא וסופו לינקב · וירוקה בשרה היכי משרחת לה (ב) כברתי :

בשר אמר רב כהנא (א) כבבדא כשרה כבשרא (ב) טריפה וסימנך ובשר בשדה טריפה לא תאכלו וכתב הגאון כל מראה הפוסל בריאה (ג) אם נשתנה בנפיחה למראה כשר כשרה :

גרגרת אם עולה סירכא מן האונא או מן האומות לגרגרת או לשמנונית דגרגרת אע״ג (א) דלא מפקא זיקא טריפה דלא סתימה היא ופופה לסתור ואע״ג דלא מפקא זיקא השתא דילמא מפקא למהר ולימא אחרינא בדאמרי׳ בריאה הסמוכה לדופן דאי ליכא מכה בדופן מחמת ריאה היא ואע״ג דלא מפקא זיקא טריפה ש״מ כ״מ שסירכא פוסלת ל״ח לנפיחת הריאה וטרפה וזה אחד (ב) מן עשרה מקומות שלא הזכירו רבותינו חכמי התלמוד אלא כיון דנתנו קדמונינו בכך עיקר היא ואע״ג דאמרו רבנן חלב סותם דווקא מאדיק ביה ומיהדק (ג) כגון דכרכשא או דטרפשא דליבא בליבא וכגון דמיהדק היינו למקום רבותא והוה סתימה אבל חלב אחר דלא אדיק ביה לאו סתימה היא מידי דהוה אחלב חיה והא נמי לאו סתימה היא ולאו מקום רבותא ומקום רבותא היכא חיתובי דאונא בגון צלעית לאונין או אונא לאונא

נתיבות שמואל (א) דס״ל דנפח לא קאי אכ״ע רק אכ״ג :

שער

לעיל מות ריאה מות ז׳ : (י) דלמר דבא כי׳ סם מ״ו ב׳ ודווקא היכא דלא מסתם ידע דמעכתא כמה״כ רס״י · ועי׳ יו״ד סי׳ ל״ז סעי׳ ו׳ ועיין בס׳ הפרדם סי׳ רכ״ז ובסי׳ רי״ז : (יא) ובזעיון לא מי שפכי לסדלי כי׳ כל״ל : (יב) תרתי ניתהו כי׳ סם · וכ׳ בס״ע (ל״ד ד׳) וז״ל מי שפיך מוגלא לסדלי חדא היא ובסרס לגרסין לימור היכא ניקבא מעילוי דסרכא ועבד תרתי בועי והדא מיטייהו נקיבא ומכא הוא ומסתם לא ומבדתם דסתמתם ומרפש עכ״ל ומבואר מזה דס״ל כשיטת רבינו ורס״י לעיל הוא ב׳ מבל ס״מ מין דבריו הקדושים מובנים לי היטיב דמה לעיל לכל סתריכות הזה : (יג) כתלו ניטלה כו׳ עיין בתוס׳ ד״ה ומי שפכי כו׳ וברמ״ה סי׳ י״ח ובסמב״ם בחי׳ הגיה דברי הבה״ג ודברי רבינו סם מ״ז מ׳ מבל בתה״ק כ״ב ת׳ הגיה דברי הבה״ג וכ׳ שטוב ליזהר בזה ולא סזכיר דברי רבינו סם בלל ובכ״ן סם גבי מין מקיפין בבועי אבועי דברי בה״ג ודברי התוס׳ ודברי רבינו יעו״ש ובאו״ז בסי׳ תי״ח מייתי בסם ל״ם בן מפני להתיר ומ״מ מסיק לאיסור ועיין בס׳ הפרדם סי׳ רי״ז סתוצ מבסיר נ״ב בשפבי לסדלי · וז״ל הבה״ג (ל״ה ב׳) מאי בועתא דקיימא בשיפולתא דריאה מו על תולדא מי מסדל לה ביבכא בדר סילדא דבועתא ומ״מ מסתו בעלמא בסרס מי לא מסרס היא ועריפה עכ״ל ומבואר מזה דל״ד בשפולי ריאה דסיינו בשפולי הסומה מלא גס בתומה סדין בך וכמו שכ׳ רבינו ופתוס׳ · ועיין סי׳ ל״ז סעיף ד׳ יעו״ש היטיב :

בעראַ (א) תנר רב סמא ברי׳ דרבא מאי ריאה דלמיא בכמותא כו׳ כ״ה שם בה״ס מ״ז ב׳ · ועיין יו״ד סי׳ ל״ח סעיף ד׳ ועיין לקמן מות כשות ועיין ס׳ תמיס דשיב סי׳ י״ח : (ב) בכרתי · שם וביו״ד שם סעיף ד׳ :

בשר (א) בכבדא כשרה · שם · ושם ביו״ד סעיף ד׳ ועיין בבעל המאור שכ׳ דלא קאי על המלאה רק על סניסתא יעו״ש מבל מין בן דעת כל הפוסקים : (ב) מרפיש כי׳ שם · ושם סעיף ה׳ : (ג) אם נשתנה בנפיחה כי׳ ברמ״ה שם סי׳ י״ב (ועיי״ש ברמ״ה סי׳ י״ג) ובר״ן שם ובמי׳ הרשב״ם ובתה״ק כ״ב ב׳ · לקמן על פי שמדברי התוס׳ דשם מ״ו ב׳ ד״ה אלא ל״ם כו׳ לא מכמע כן · ועיין בוי״ד סי׳ ל״ה סעיף ב׳ :

גרגרת (א) דלא מפקא זיקא כו׳ עיין ברמב״ם פי״ח מה״ש ה״ב ותה״ק כ״ב ד׳ ותו״ח ל״ו ג׳ ישיר בביש״ם סי׳ ל״ט סעי׳ ז׳ ועו״ש : (ב) מן עשרה מקומות כו׳ סיינו בלן מהן · וברכ · ומזה . ומסוגית דהוה · ומרפשא דליבא · ומרפשא דבבדא · ומרפשא דשיומיתא · ומסוגיתא דליבא · ומסוגיתא דגרגרת · ומקום בלב · ועיין בזות ברה ובזות הזה ובזות מרפשא ובזות בב ובזות קקי ובזות במגומית ועו״ש היטיב בבל המקומות ותמלא · ועיין בס׳ הפרדם סי׳ רי״ח : (ג) בגון דברכשא כו׳ ל״ש שם לאי׳ שם מ״ש ב׳ דזה לאו סותם ומוסף לעיל בזות דקון מות ט׳ ובזות

אבל דוכתא אחרינא לאו מקום רבותא היא ומה״ש אסרו בעשרה מקומות וסירבא הרגרת ושמנוניתא לא משבחת לה אלא באונא עליונה של ימין :

דיין א״ר אחא (א) בכחלא לא שחור ולא ירוק כשרה בריותא

טרפה (ב) וסימנך דיוותא ארמאה דאר״ח האי שחור אדום הוא אלא שלקה והא ר״ע (ג) האי ריאה דקיימו גילדי גילדי אוכמא אוכמא חזיתא חזיתא כשרה (ד) לאו אוכמא ממש אלא בכחלא והזיתא נמי (ה) בגון ירוקה ואדומה דלא מטרפה בה דהא אכרינן (ו) ירוקה בשרה מדר׳ נתן ואדומה בשרה מדר״נ וכן הלכתא ולית הלכתא כרבא דאמר (ז) ריאה שהאדימה מקצתה כשרה נולה טריפה אלא כרבינא דאמר ל״ש ופירש״י ל״ש מקצתה ל״ש נולה כשרה כדאמרינן לקמן אדומה כשרה מדר״נ והדין סבריא נמי דרבינו אלפסי וק״ל (ח) לדמי להׄ שרצים ומס׳ לן בר״ח דפסק לחומרא וטריפה ואדומה דכשרה ל״ד להאדימה דהאדימה מחמת לקותא היא ועיכר הלקותא מדקאמר האדימה אבל אדומה כך נבראת דומיא להא דר״נ וכן מצאתי (ט) לרב אלפסי ז״ל :

דופן אר״ש בר מניומי אר״נ (א) ריאה הסמוכה לדופן אין חוששין לה העלתה צמחים חיישינן לה · ור״ו משמיה דאביומי אמר בין כך ובין כך חיישינן לה היכי עבדינן מיתיגן סבינא דהליש פומא ומפסקינן לה אי איכא מכה בדופן תלי׳ לה בדופן ואי ליכא מכה בדופן מחמת ריאה היא ואע״ג דלא מפקא זיקא טריפה ובהאי שמעתא איכא פלוגתא ביני רבוותא איכא מ״ר (ב) ריאה הסמוכה בדבק ממש בשרה העלתה צמחים שהן סירכא ולא בדבק חוששין לה וטריפה ור״ו משמיה דאביומי אמר א׳ זה וא׳ זה חוששין לה בין בדבק בין בסירכא ואמר רבא רבין בר שבא אמברי׳ לי בדקינן לה בסבינא דהליש פומא (ג) לפרושי לת העלתה צמחים אתא דחיישינן שמא ניקבה (ד) ואבתי מאי הוה והאר״נ ריאה שניקבה וחופן סותמתה בשרה התם במקום רבותא והתם בין דבוק

בין

החדש

לב מות ג׳ ול״ל דמ״ם הוא וכ״ל ולמ מיסדק כגון דכרכשא מו דמרפשא דליבא כו׳ וכיון למס״כ התום׳ התם בד״ה חלב עהור כו׳ למ מיירי רק בחותו מבר ולמ בחבר מחר ועיי״ם ברמ״ם סי׳ כ״ע ובר״ן שם יעו״ם היטיב וק״ל :

דיין (א) בכחלא למ שחור כו׳ שם מ״ו ב׳ ובמום״ע סי׳ ל״ח סעיף ת׳ וסעיף ד׳ : (ב) וסימנך דיוותא ארמאה · ליתא לפניט :

(ג) האי ריאה דקיימו כו׳ שם מ״ו ב׳ : (ד) לאו אוכמא ממש כו׳ עיי״ם תום׳ ד״ה אוכמי כו׳ ושם ברי״ף ורמ״ם סי׳ י״ד ועיין בר״ן שם מם״כ בשם הרמ״ה דלאפילו אוכמי ממש דסיון דמחמת מולמא הוא כאר ועיין בסד״ח בחי׳ ובאו״ז סי׳ תי״ח מש״כ בזה יעי״ם · ועיין בס״ע ל״ח ת׳ ובזה יעי״ם (ועיין בס׳ הפרדם סי׳ רי״ז שכ׳ וז״ל היכא דמסיקא גילדי גילדי שמיולדה ונשאר עורקי של ריאה ומנומנת בשלבה נוונים והני גילדי קיימין שחורים לגמים אז מיני מרפשא אחר בשרה עכ״ל וסיינו קרוב למש״ם הר״ן בשם הרמ״ה ול״ע בזה) ועיין סי׳ ל״ח סעיף ג׳ : (ה) בגון ירוקה ואדומה כו׳ שם ברמ״ה ובריי״ף ובמי׳ הרשב״ם שם ובר״ן : (ו) ירוקה בשרה מדר״נ כו׳ שם מ״ח ב׳ : (ז) היכא שהאדימה כו׳ שם מ״ו ב׳ : (ח) לדמי להׄ שרצים כו׳ ועו״ם בש״ם מ״ו ב׳ : (ט) לרבינו אפריס ז״ל בל״ל · ועיין ברמ״ם סי׳ י״ג שהביאו לדבריו ב״ח ומסכים לזה אבל הר״ן בסיהם ומסיג עליהם ועיי״ם בחום׳ מ״ו ב׳ ד״ה ל״ם כו׳ ועיין ברשב״ם בחי׳ דמייתי ב״ח דבריו אפריס וחלק עליהם יעו״ם היטיב ובבעל המאור · ועיין בסי׳ ל״ח סעי׳ ל׳ בהג״ה יעו״ם היטיב :

דופן (א) היכא הסמוכה לדופן כו׳ שם מ״ח ת׳ : (ב) היכא הסמוכה בדבק כו׳ ר״ל אפי׳ דיעה ס״ל דעל היכא מיירי לעיכא מכה בלל רק לסחילוק הוא בך דאם סיתה דבוקה כולה בלי סירכא כלר ואם סעלתה למחים דסיינו סירכא מוסכין לה בן ס״ל לר״ע ומר יהודה בר מבינו ס״ל דדבוקה ממי מיסכין לי׳ וכן הלכתא בחי׳ מייתי דיש דבוקה בדבוקה ולמ בסרוכה יעו״ם שהסיג עליהם וכ״כ הרמ״ם בסי׳ כ״ב ובר״ן יעו״ם מבל הם פי׳ העלתה למחים כחי בפירושיו רק בדבוקה כ׳ ש״מ לר״ע בין העלתה למחים או לא העלתה למחים מבל לא בסרוכה יעו״ם היטיב · ומאי סי׳ דמייתי רבינו הוא מנה״ג ל״ם ת׳ יעו״ם : (ג) לפרושי העלתה למחים כו׳ וכ״ל אלא היכי עבדינן קקי בין לר״ע בהעלתה למחים לסיינו סירכא ובין לר״י לא קאי בלל העלתה למחים רק בדבק (ולפי סנפי סחבר לא קאי רק אר״י ולמ אר״ע לבן פי׳ בלן דקאי נמי אמברוייהו) ויותר נלאה בהגיה בל״ע לפרושי העלתה למחים נמי אתא ועיין לקמן מות ת׳ : (ד) ואתמי מאי הוא ומאר״נ כו׳ ר״ל זה בא לפרש מאי לפניך הם״ם ומי אר״נ הכי והתר״ן ריאה שניקבה ולופן סותמתה כשרה כו׳ וכ״ל אתמי חיים ר״נ בסרוכה אם ליכא מכה בדופן אע״ג דמלינן בריאה

בין סרוך בבישרא כיון דדופן בותמתו כשרה (ה) ולפסקה בשתי אומות גדולות לד"ה טריפה בצמחין דהיינו סירכא ודבק לר"ן כשרה לר"י טרפה והמתיר דבק ס"ל כר"ן והאומר אומר כ"מ שהסירכא פוסלת דבק פוסל לג) והאי (ו) פירושא לאו הוקא בהעלתה דהעלתה צמחים לאו סירכא היא אלא צמחין בריאה עצמה מדאמרינן העלתה (ז) צמחים מהו א"ל כשרה ומדקאמר רב מתנא מליא מוגלא טריפה ומהדר ליה ההוא בבוליא אתמר ש"מ צמחין היינו מוגלא וה"פ ריאה הסמוכה לדופן בסירכא כשרה העלתה צמחים כגון אבעבועות מליא מוגלא וסליק סירכא לדופן חושטין לה מר יהודא אמר אע"ג דליכא מוגלא חושטין לה בסירכא להודי' (ח) ומייתינן סכינא דחליש פומא ומי אר"נ דהעלתה צמחין חושטין לה והאר"נ ריאה שניקבה ודופן סותמתה כשרה התם במקום רבותא ומקום רבותא היכי מחיתוכה דאונא לעיל והלכך למשה בב' אומות גדולות העלתה צמחים לד"ה טריפה לא העלתה צמחים פליגו בה וקי"ל כר"י משמיה דאביתי ואע"ג דלא העלתה צמחים דרבא קאי כוותיה דאמר היכי עבדינן ובין בדבק ובין בסירכא טריפה (ט) אפי' במקום שלא נתפרשה אבל מב' אומות ולמעלה בשרה בב"מ בין מקום הפרשות האומות בין מקום שלא נתפרשו (י) ולא אתפרש לדברי המתירין דבק משום דס"ל בר"נ מאי דותקיהו למימר העלתה צמחים (יג) מוגלא חושטין לה מר יהודא משמיה דאביתי אמר א' זה וא' זה חושטין לה ואפי' בלא העלתה צמחים ורבא (יא) לפרושי העלתה צמחים אתא וכן פירשה גאון וכ"ג (יב) מדקאמר סמוכה ומדקאמר בדקינן לה בסכינא דחליש פומא ואי סירכא קאמר מאי כולי האי ניפרקה (יג) מ"מ להנך לן תרתי לישנא ס"ל במר יהודא ובין דבוק ובין סירכות בב' אומות גדולות דלאו מקום רבותא היא אפילו לא העלתה צמחין טריפה ובדקינן לה בסכינא דחליש פומא ואי ליכא מכה בדופן ואי ליכא מכה בדופן תלי' לי' בדופן ואי ליכא מכה בדופן טרפה (יד) והאידנא ליכא דבדיק בסכינא דחליש פומא (טו) ונהגו לחומרא ומסקנא דשמעתא דאר"נ ברייה דר"י בדק לה בפושרין שאלתי את פי הרב רבינו יעקב ודנתי לפניו על מה שפירש"י ז"ל ר' נחמיה (טז) בר"י דר"י בדק לה בפושרין דקאמר (יז) אאיכא ריעותא בדופן קאי ולחומרא וכי קאי אשנוי' דקא משני בשלמא התם בעי בדיקה (יח) אמר ל"ג אי איכא ריעותא בדופן תלינן בדופן (יט) ובגמרא דיליה הא דר' נחמיה ברי' דרב יוסף בתר רבין בר שבא ודקדקתי בספרים ספרדיים וצרפתים ופרובינסא ובתר דקא משני ומקום רבותא היכי היתובה דאונא הוא דגרס ר"נ בדק לה בפושרין ואיכא דסתני לה אדרבא ולישנא דגמרא הכי איתא בשלמא התם בעי בדיקה דאי איכא ריעותא בדופן תלינן בדופן וכשרה אלא הבא אי אינקבה האי טריפה ואי אינקוב האי טרפה ואי לאו דנפק מפומיה דרשי' ז"ל הוה אמינא איקדא דמלתא קאי דאמר א' זה וא' זה הושטין לה ור"נ בדק לה בפושרין (כ) לקולא אי מבצבצא טרפה אי לאו בשרה ואע"ג דאיכא ריעותא תליא לה בדופן הוא דאוקמוה אחזקה דקי"ל נשחטה בחזקת היתר עומדת • (כא) ירושלמי והש לומר שמא ניקבו חזקה בני מעיים כושר והיינו דאמרינן בשלמא התם בעי בדיקה דאי איכא ריעותא בדופן כלומר דאי ידעינן דאיכא ריעותא בדופן כשרה הלכך תלינן במכת דופן וכשרה אלא הבא אי אנקוב האי טריפה • ולפי הספרים רואה אני לבדוק בפושרין ריאה הסמיכה אע"ג (כב) דליכא ריעותא וה"ה לכל סירכא דאיכא למיתלי במידי דלא מטרפה ביה כגון לשמנוניתא דחזה ולחזה וזולתן דמולחו איתנייהו בכלל ריאה הסמוכה לדופן שלא במקום רבותא לבר מאונא לאימא או מאונא לאונא שלא בסדרן משום דאי אנקוב האי טריפה ואי אנקוב האי טריפה ויש לנו להעמיד הספרים ולהוציא מלבן של הצדוקים המפקפקין ואומרים (כג) הרי יש טומאות בינינו שלא ימצא אחת מהן בשורה והן יולדות וחיות ומתות לן (כד) דכשרות הן

נתיבות שמואל לג) דהמוסרין מפרכין למחן מוגלא וכבא קמי מר"י ופסקו כר"י כיון דכבא קמי מר"י כוותיה ודין בדבק ודין בסירכא טריפה דלמ' דמפרכי הסמוכה סכיכה מ"מ הא ס"ל דדבק וסרכא שוין : לד) ס"ל למחן מוגלא דסכי מפרכי המתירין למחן סירכא ובבא קמי מר"י מהעלתה למחים ומ"ם וכ"פ גאון כוותו חסא"ג ע"ם דמפרש ג"כ הכי מכל מקום זה הפי' לא נסיתא ליה לרבינו דמי למחן היינו סירכא ועלה קמי רבא מ"ל ל"ל סכין דמלים פומא הא סרכא יכול לפרק מ"ו דלמחן היינו מוגלא וע"כ רבא קמי לעולם המוסרין מר' ממחים היינו סירכא ועלה קמי רבא מ"ל וסכינא בעינן בדבק למחן מסולין ולא מהני בדיקה מדקאמרו הלכה כר"י ממחים לתביתי דרבא קמי כוותיה ומי ס"ל לרבא מפי' דהעלתה למחן דמהני בדיקה מ"ל ממחן דקמי כר"י למה קאמר הבדיקה למר כדלים ליה ולמר כדלים ליה ומה מצר כר"ל-ח"ו דלא קמי מהעלתה ודעתא ר"ג מ"ל מוכח לקמן בדבני רבינו ומ"ם וכן נראה כו' היינו דמלמון הגמרא ממנע כהמוסרים וכן הוא דעת ר"י בעל התוס' מולין מ"ח עיין רמב"ן סי' רמ"ב :

לה) ר"ל בין שפרם כפי' המחירים או כפי' המוסרים מ"מ הלכה כר"י ומסור בין בדבק בין בסרכא :

שער החדש

בריאה מהי כוס ליתא דופן סותמתה : (ה) ולמקמ בשתי אומות כו' ר"ל הכחא בא רבינו לפסוק סדין העולה מתוך הך סוגיא לפירש זה ואמר דבמקום אומות והעלתה למחים להסיר סירכתו לכ"ע מסוכה לבל בדבק לר"נ כשר ולר"י מריפה ולא לפסיק הלכתא כחד מיניהו ולכן יש בזה דיעות ליכא מהן דפסק כר"נ ואיכא מהן דפסק כר"י : (ו) פירוסא לאו דוקא כו' ר"ל דרבינו מביא על פי' זה ואמר דכאי פי' לאו דוקא הוא בבאות מלמים מוגלא וכמו שפירש"י ועיין לקמן בדבני רבינו למי : (ז) למחים מסו כי' שם מ"ח מ' יום"ם ועיין לקמן בזה מ' זך חות מ' : (ח) ומייתינן סכינא כו' ר"ל ולא קמי הלכ מר"י דמתניר לפי' בלא העלתה למחים ע"ז קמי דחס ים מכס בדופן תלינן בדופן ואי ליכא מכס בדופן תלינן בריאה אבל בהעלתה למחין בכל גווני תלינן בריאה וכ"כ הום' בד"ה מייתינן כו' וכ"ה דעת ר"ח בחסובתו לקמן בזה כ"ז • וכתו"ז סי' תי"ח : (ט) אפי' במקום שלא נתפרסם כו' ר"ל במקום הסומות למור אפי' בערוגה שכם לא להפרסו הסומות והסומית כל שהוא נגד מקום הסומות מריפה וכל שבגגד הסומות בצדי ופסיעתו ממקום הערוגות ולמטה לגד מכל שבטמה שהו פסיעתו במ"ם שהוא מהסומות מריפה ואם שהוא מהסומות בצדי ועיין בדמ"ם סי' כ"ג ועיין לקמן בכלל המריפות מ"כ דיעות בזה יעו"ם סיעוב בזה כ"ב ג' : (י) ולא לחלקים לדברי כו' עד סיף המחיר כולו • בזה נראה להמעיין סיבר כי דברי רבינו בלקו בחסר ותלוף ואין הבנים לדבריו וירחתי לבלות יד ולבנים • ומ"מ מהנהלה לחתי לרגל המלחכה חסר לפני • ונלפע"ד כי הוקשה לרבינו על סיעת המחירין דבק מעשה דפסקו כר"נ מבל בסרוכה מודו לחסור ח"כ ל"ל לר"נ לחלק בין דבוק להעלתה למחים הול"ל כך ריחה הסמוכה לדופן חין חוששין לה סרוכה לדופן חוששין לה ול"ל להזכיר כלל העלתה למחים ח"ו לר"נ חין חילוק בין דבוקה לסרוכה לר"נ בכל ענין חין חוששין לה ותה לי הול"ל להפוסקים כר"נ לפקל מפי' בסרוכה ח"ו לחין הלכה כר"נ בזה (כן נ"ל בוונתו) : (יא) לפרושי העלתה למחים לחת וכן פי' נחון • ר"ל בח לפרם חליבת למחירין דבק דהת מרבח מוכח דהלכה כר"י וכדחי' בחות מ' בזה בח לומר לחיובו ס"ל דרבח לחו לפרושי לדר"י לחודת לחת חלת חלף לדר"נ ונקי להעלתה למחים ג"כ להעלתה למחים יעו"ם בסי' כ"ב וכן פי' כר"ן שם וכ"כ הרשב"ת בחי' יעו"ם סיעוב

הן בבדיקה בפשורי וכשהן טריפות מפני שאין בודקין היא · ומצאתי סמך בדברי ר' האי בתשובותיו שכ' (כה) אי סביך בבישרא כשרה אבל בגרמא בדקינן לה לתתם ברופן סטרין ליה לדפקא בההוא דוכתיה כי היכא דאיתא כולהו דבדיקו ריאה ושדי מיא בדופן כי היכי דקיימי ריאה בדלא מפרקא ואי מבצבצא אסרינן לה ואי לא כשרה (כו) והרב השיב לפני בזה"ל ועל ההיא דחולין ששאלת דרבי להעמיד גירסות הראשונות וכאשר בספריהם כן בספרינו ובספר רבינו גרשון מאור עיני הגולה שכתב בכת"י וכן פירשתי ריאה הסמוכה לדופן אין חוששין לה ר"י משמי' דאביימי אמר א' זה וא' זה חוששין לה אמר רבא רבין בר שבא אסברי' לי מיתא סבינא דחליש פומא פי' (כז) אשלא העלתה צמחין קאי דאי אהעלתה צמחין נמי דקאי אטו משום צמחין דופן מיגרע נרעו צמחי ריאה אי מהרפאן בכך (כח) אי איכא ריעותא בדופן תליא בדופן ואי לא מחמת ריאה היא ומריפה וה"א רב יוסף בר מניומי אר"נ ריאה שניקבה (כט) ודופן סותמתו הא ל"ק כאן במקום רבותא כאן שלא במקום רבותא מקום רבותא היכי חזיכה דאונא ור"נ ברי' דר"י בדק לה בפושרי ולקולא · כלומר הא דאמרינן ואי לא מחמת ריאה היא אינו בדיק לה בפושרא להכשירה היכא דליכא ריעותא בדופן ולא העלתה צמחין כי הא דאמר ר"פ לרבינא אתון אהא מתניתו לה אנן אהא מתנינן לה דאמר רבא הני תותי אונא דסמיכי אהדדי ל"ל בדיקתא להכשיר ור"נ ברי' דר"י בדק לה בפושרין · האי מאי בשלמא הכא אי איכא ריעותא בדופן תליא בדופן ובשרה ואי לא מריפה פי' אאי לא מריפה קאי ר"נ בריה דר"י להכשירה דאלת"ה לא הו"ל לתלמודא למימר ואי לא מריפה · אלא תלוי' בדופן ובשרה ר"נ ברי' דר"י בדק לה בפושרין לאכשורי אבל התם אי אנקוב האי מריפה ואי אנקוב האי מריפה אלא לאו אטריפותא דאוני קאי אלא אריאה הסמוכה לדופן קאי לאכשורי · ולפי גירסת רש"י זקנינו כך היא מפורשת כדברי ורבינו (כט) החמיר לעצמו להחמיר לאחרים ואני (ל) איני אומר כן לקולא וליכא קלקולא הי תשובתו · והשיבותי לפניו דבנסחא דילן ליתי בהו ואי לא מריפה והשיב אי ל"נ ואי לא מריפה בסיפא דשמעתא ק"ו דניחא ואי גרסינן ה"פ (לא) ואי לא מריפה אי בדקינן לה ומבדקה אלא שלא האריך משום דבעי למימר אבל הכא אי אנקוב האי מריפה ואי אנקוב האי מריפה ולהתיר בבדיקה ר"נ ריאה הסמוכה לדופן אני עושה מעשה בבהמה של ישראל אבר לא בשל א"י (לב) דאין כאן חסרון דהא רבא נטפא דאמר רבין בר שבא אסברי' לי אמר ור"נ בריה דר"י בדק לה בפושרי ומעשה רב ובלשון מעשה קאמר ולא קאמר ר"נ בריה דר"י אמר בדק לה בפושרי ודקדקתי לפניו על ענין פשורי שחלקו עלי רבותי דלא ידעינן שיעור פשורי · והבאתי ראיה מהלכות גדולות דאמר בריאה (לג) דאושא מיתי בקיטא מעיכלי דמיא קרירי ובסיתוא מיא פשורי ונפחי בי' ה"נ בקיטא אית לה בדיקה בקרירותא ובסתווא בפשורי דומיא דקרירי בקיטא והשיב לפני מ"ש בהלכות וכ"כ בשלנו (לד) ותלמוד ערוך בידינו בקיטא אעפ"י שמעיינות צוננות בקיץ (לה) וחמין בחורף כן מעיינות נובעין אבל נהרות המושכין חמין כמו פושרין ופוק חזו והלכך פסק רב יהודאי גאון בחכמתו דפושרין דימות החורף אינן חמין יותר מצונן שבימות הקיץ שעמדו מעט בבית בין של נהרות בין של מעיין שחום הבית מחממתן כמו פושרין דימות החורף ונראה לעינים וראיה לדבר (לו) מבילות דבה"ג שמחממין אותו ביוה"כ שהיא רישא דסיתוא ובקיץ אפי' הנעזרים רוחצין וא"צ חימום דפשורי (לז) היא מעט אחר דכריסו של תינוק נבוות ויד קולדת בו אלא כמו שבני אדם שותין פושרין ונותנין באוזניהם כדאמרינן (לח) באין מעמידין הני מיא דצילי מניה לא חמימי ולא קרירי אלא פשירו ודבינו שמואל אבן נמיע בהלכות ערבי שחיבר אמר דמפרקה להה לסירכא ונפחינן להה אי מפקא זיקא טריפה אי לא עילאה אינקוב (לט) תתאה לא אינקוב וכשרה והר' אפרים שמעתי שאמר עליו (מ) בשחיטה הקלתה ובמקום רבותא כנון מאונא לאונא בסדרן ואומא לדופן (מא) אע"ג דקא מפקא זיקא כשרה ולא עלתה בלבו לשנות המנהג אך אחר שראיתי דעת הר' יעקב ז"ל אם היתי בכנופיא עם רבותי היתי נוטה לצד היתר משום הרי ספיקא דפיקא דדופן וספיקא דאימר עילאה אינקוב תתאה לא אינקוב אלא (מב) באומא לאונא ואונא לאונא (מג) שלא כסדרן דאע"ג דלא מפקא זיקא טריפה אבל אבותינו ואבות אבותינו עשו סייג לתורה והחמירו בדבר ואין לשנות המנהג · ירושלמי (מד) אעפ"י שכתבתי לכם סדר מועדות אל תשנו ממנהג אבותיכם:

הרת (א) בחבור הרב אם עולה סירכא מאונא להרת טריפה · ופי' מן הקרומה ארימל"ש ולא שמענו זה"ל אלא הרת פי' בעל הערוך רחם של בהמה (ב) ו' דברים מרפאין את החולה כרוב

נתיבות שמואל (מ) זה קאי אסברא העלתה צמחין לחיות ליה בדיקה בדקינן אי לאיכא ריעותא:

שער החדש

ר"ל ולא לחבעל אחי כללא דכבושיו דכוב בהמות כשרות הן · וגם הא דיולדות וחיות · והכא מסתא דיולדות וחיות ליכא קוס קטיע דמי יודע אולי אחי"כ נעדפא · רק עיקר הקושיא דאין לף אי כשרה ורז"ל אמרו רוב בהמות כשרות ע"ז כי' רבינו דסתא דהן נעדפות לפי דלא בדקינן להו אבל אי הוי בדקינן להו היו נכשרות · ועי' לקמן בחות נקב חות ד': (כה) אי סביך בבשרא כו' · קאי על מקום ריפיתא והיא מיחוך אולי ולמעלה כדאיתא בפ"ט ויפיולא אי"ט לקמן בחות סביך ודברי ר' אחי תפוסים ומגוללים היטיב דאם מבלבלא עריפה ואי לא כשרה: (כו) והרב השיב לפני כו' · זו שתשובה הסמוכה בחכמי מרסליות · שרבינו היה מעיר הכ"ל בכתוב על פתח הספר: (כז) אבל העלתה לאמין כו' · דעתו בפירש"י דאי בהעלתה לאמין אף בדאחיכא מכח בדופן אסור ובכ"ל בחות ה': (כח) ודופן סותמתו בשרא ס"ק כו' כ"ל · (כט) החמיר לעצמו ואסמיר לאחרים ואני כו' כ"ל · ר"ל שהם"ו הוא בחמיר בזה לדופן אבל בשאר טריפות אין חוששין לה ר"י משמי' דאביימי אמר א' זה וא' חוששין לה אמר רבא רבין בר שבא אסברי' לי מיתא סבינא דחליש פומא פי' (כז) אשלא העלתה צמחין קאי דאי אהעלתה צמחין נמי דקאי אטו משום צמחין דופן מיגרע נרעו צמחי ריאה אי מהרפאן בכך (כח) אי איכא ריעותא בדופן תליא בדופן ואי לא מחמת ריאה היא אינו בדיק לה בפושרא להכשירה היכא דליכא ריעותא בדופן ולא העלתה צמחין כי הא דאמר ר"פ לרבינא אתון אהא מתניתו לה אנן אהא מתנינן לה דאמר רבא הני תותי אונא דסמיכי אהדדי ל"ל בדיקתא להכשיר ור"נ ברי' דר"י בדק לה בפושרין · האי מאי בשלמא הכא אי איכא ריעותא בדופן תליא בדופן ובשרה ואי לא מריפה פי' אאי לא מריפה קאי ר"נ בריה דר"י להכשירה דאלת"ה לא הו"ל לתלמודא למימר ואי לא מריפה · אלא תלוי' בדופן ובשרה ר"נ ברי' דר"י בדק לה בפושרין לאכשורי אבל התם אי אנקוב האי מריפה ואי אנקוב האי מריפה אלא לאו אטריפותא דאוני קאי אלא אריאה הסמוכה לדופן קאי לאכשורי · ולפי גירסת רש"י זקנינו כך היא מפורשת כדברי ורבינו (כט) החמיר לעצמו להחמיר לאחרים ואני (ל) איני אומר כן לקולא וליכא קלקולא הי תשובתו · והשיבותי לפניו דבנסחא דילן ליתי בהו ואי לא מריפה והשיב אי ל"נ ואי לא מריפה בסיפא דשמעתא ק"ו דניחא ואי גרסינן ה"פ (לא) ואי לא מריפה אי בדקינן לה ומבדקה אלא שלא האריך משום דבעי למימר אבל הכא אי אנקוב האי מריפה ואי אנקוב האי מריפה ולהתיר בבדיקה ר"נ ריאה הסמוכה לדופן אני עושה מעשה בבהמה של ישראל אבר לא בשל א"י (לב) דאין כאן חסרון דהא רבא נטפא דאמר רבין בר שבא אסברי' לי אמר ור"נ בריה דר"י בדק לה בפושרי ומעשה רב ובלשון מעשה קאמר ולא קאמר ר"נ בריה דר"י אמר בדק לה בפושרי ודקדקתי לפניו על ענין פשורי שחלקו עלי רבותי דלא ידעינן שיעור פשורי · והבאתי ראיה מהלכות גדולות דאמר בריאה (לג) דאושא מיתי בקיטא מעיכלי דמיא קרירי ובסיתוא מיא פשורי ונפחי בי' ה"נ בקיטא אית לה בדיקה בקרירותא ובסתווא בפשורי דומיא דקרירי בקיטא והשיב לפני מ"ש בהלכות וכ"כ בשלנו (לד) ותלמוד ערוך בידינו בקיטא אעפ"י שמעיינות צוננות בקיץ (לה) וחמין בחורף כן מעיינות נובעין אבל נהרות המושכין חמין כמו פושרין ופוק חזו והלכך פסק רב יהודאי גאון בחכמתו דפושרין דימות החורף אינן חמין יותר מצונן שבימות הקיץ שעמדו מעט בבית בין של נהרות בין של מעיין שחום הבית מחממתן כמו פושרין דימות החורף ונראה לעינים וראיה לדבר (לו) מבילות דבה"ג שמחממין אותו ביוה"כ שהיא רישא דסיתוא ובקיץ אפי' הנעזרים רוחצין וא"צ חימום דפשורי (לז) היא מעט אחר דכריסו של תינוק נבוות ויד קולדת בו אלא כמו שבני אדם שותין פושרין ונותנין באוזניהם כדאמרינן (לח) באין מעמידין הני מיא דצילי מניה לא חמימי ולא קרירי אלא פשירו ודבינו שמואל אבן נמיע בהלכות ערבי שחיבר אמר דמפרקה להה לסירכא ונפחינן להה אי מפקא זיקא טריפה אי לא עילאה אינקוב (לט) תתאה לא אינקוב וכשרה והר' אפרים שמעתי שאמר עליו (מ) בשחיטה הקלתה ובמקום רבותא כנון מאונא לאונא בסדרן ואומא לדופן (מא) אע"ג דקא מפקא זיקא כשרה ולא עלתה בלבו לשנות המנהג אך אחר שראיתי דעת הר' יעקב ז"ל אם היתי בכנופיא עם רבותי היתי נוטה לצד היתר משום הרי ספיקא דפיקא דדופן וספיקא דאימר עילאה אינקוב תתאה לא אינקוב אלא (מב) באומא לאונא ואונא לאונא (מג) שלא כסדרן דאע"ג דלא מפקא זיקא טריפה אבל אבותינו ואבות אבותינו עשו סייג לתורה והחמירו בדבר ואין לשנות המנהג · ירושלמי (מד) אעפ"י שכתבתי לכם סדר מועדות אל תשנו ממנהג אבותיכם:

הרת (א) בחבור הרב אם עולה סירכא מאונא להרת טריפה · ופי' מן הקרומה ארימל"ש ולא שמענו זה"ל אלא הרת פי' בעל הערוך רחם של בהמה (ב) ו' דברים מרפאין את החולה כרוב

נתיבות שמואל (מ) זה קאי אסברא העלתה צמחין לחיות ליה בדיקה בדקינן אי לאיכא ריעותא:

שער החדש

בעלמא לבקל בזה יכיון לנפשוט בפוסקים ולא בלבלה מקודם תלינן דסכלבוך הוא מחמת ספרק הסירכא במיזק ניקבא הריאה וממש מכלבך · אבל לא ידעתי אם סם דברי ר' אפריס אי סם דברי רבינו בעלמו · והכהניס יעשים כמן · וכמו שכתבתי בחות מ' · ואם סם דברי רבינו בעלמו ל"ל ולא עלתה בלבי לסמוך סמוכה ע"ש בזה · ודע שמה שכתב רבינו מכוח הרי בפיקא לפקוחים יש לעיין דסא סם"ם מסם מ' הוא דספק אם ניקבו ב' קרומי הריאה אי לא ועיין לעיל בח"ג מם"ם חות י"ח דמסתע מדבריו דכיי מסם מ' יש"ם וס"ע כן הוא · אך י"ל דספק מ' מהיר יותר דאם יתר דאם נימת דמדופן הוא לא תיקבו ניאה כלל מכ"ש בספק הב' ונ"מ לתולי שכתבתי בחות ניאה חות ו' אך ח"כ תכתי נס סם דספק הב' מתיר ויותר כמו קודם דאם סם מ' יתיר הרי הוא כבר לקדמן ג"כ וכמו שכתבתי שם · ומה שלמתי בנו"ב מס"ת בחיו"ד סי' ו' בכתב דלא מעמע ס"ם מסם מ' הוא רק מעמע דלא הוה ס"ם המתפשך יש"ם וה"ה גם כאן לא הוי ס"ם שמתפשך לתוך תחמיל שמא לא ניקבו רק עילאה ואת"ל שמא ניקבו שיכים ה"ה ערוכה וודאי וע"כ ל"ל כמ"ש הש"ך בכללי ס"ם סי' ע"ו דכאן ח"ל להתחיל רק שמא מדופן הוא וע"ה לגילאה כלל · אבל סתם הרי הספיקות שוות לעניין היתר לאכילה לכן לגוף היטיו פשיטא שוים לפתחיל מכל שפק שילא · ודע דהסרכב"ה בתמ"ת (כ"ג ב') כתב זו הסבלא לעניין סירכא תלויה יש"ם היטיב · גם יש עוד סבלא להסם המזקק הוא לאיסור יש"ם בזב"ד סי' כ"ל ועיין מם"ב בחלק הכ"ל חות י"ע · עכ"ז יש לעיין בזה · ודע דמם"ב רבינו ובמקום רבותא כגון מחות י"ע לא יועיל לפתוח כסדרן ואומא לבדופן · לא ידעתי מאי מקום רבותא היא מחות לדופן · לכן כ"ל לבניה בל"ל ואומא לדופן · ואומא מפקום סיתוכי דחות ולגבעלה · ויש לעיין בזה · אך י"ל דמעמע ס"ם כבר ובמם"ב רבינו וה"ל מ"ל לבניה בזה וכ"ל יותר · אבל ל"ע דסא אלי בדברי ר"ת וכ"ל לגרוך לפרק הסירכא ולבדוק בפוסקים: (מב) באומא לאונא · ר"ל אף בכסדרן ואומא לבעלמא לעיל בחות חות ח"ם: (מג) שלא בסדרן · ר"ל דווקא שלא בסדרן ובקוסיית הש"ם אמי מאי מיתוקי דאמי כו' ועיין לעיל חות כ"ב שהקשה רבינו כ"כ הליטבא זה יעו"ש סיטויב: (מד) תעש"י שכתבתי לכם כו' עיין ירושלמי מיוחין פ"ב ה"ע ועיין בילא (ד' ב'):

הרת (א) בחבור הרב כו' · סות בחבור הרב הלבלנרוני וכת"ש לעיל בחות חות ח"ם: (ב) ו' דברים כו' · ברכות מ"ד

כרוב ותרדין וממוסין יבש והרת וזה אחר (נ) מעשרה מקומות שלא הזכירו רבותינו :

ורך עיונייתא דוודא עיקרה באות ע"ן :

זך א"ר מתנא (א) מלאה מוגלא טרפה מים זכים כשרה ואסיקנא בכוליא איתמר אבל בריאה (ב) אפילו מוגלא טרפה ואמרינן עלה מים זכים כשרה (ג) לא אמרן אלא דלא אסריה אבל אסריה מרפה והיינו מוגלא ובריאה כשר (ד) ובבאן דמליא מוגלא כשרה • כ"ש אם יש בעין מוגלא בין דופן לריאה ומחטת המוגלא נדבקה הריאה לדופן בלא סרכא כשרה אבל מצאתי (ה) בה' הרב בין בריאה בין בכוליא טריפה בדאיתא בכוליא :

חלף (א) אמר רב חמש אונין אית לה לריאה דכי נפח לה אפי' כלפי גברא תלתא מימינא תרתי משמאלא (ב) או חסר או יתיר או חלף טריפה וחלף (ג) חולדה דגיקב היא וקי"ל כוותיה בחלף ויתיר' נחסר :

חסר דתנן (א) הריאה שניקבה או שחסרה כגון שחטר מן האונין או מן האומין והיכא דחסרה בפנים כהא דאמר עולא (ב) ריאה שנשפכה בקיתון וכגון (ג) מחט שנמצאת בריאה שבאתה דרך סמפון כשרה דקי"ל חסרון מבפנים לאו שמי' חסרון (ג) והוא דקיימו סמפונהא אבל לא קיימו סמפונהא טריפה והיכא דחסרה אומא עצמה חסרון בלי נקב (ד) אלא שנפגמה מסתב' לן דכשרה מדאמר בריאה שנשפכה בקיתון ומותבינן עלה ריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה (ה) אילימא חסרה מבחוץ היינו ניקבה ולא קמשני שחסרה גוף הריאה בלא נקב ש"מ דכשרה היא דאמרינן כך גבראת • ומדאמרי' נמי חמש אונין אית לה לריאה ואי חסר חדא מיניהו טרפה ואי איתא השתא חסר פורתא מינה טרפה כולה מבעיא אלא לאו דכשרה :

חזה אם עולה (א) סירכא מאומא או מאונא לחזה או לשמנונית החזה נידון כחזה וטרפה (ב) וזה אחד מעשרה • ושיעור חזה (ג) א"ד ב' צלעות בחזה הניתן לכהנים וא"ד (ד) חוט אחד אדום יש בחזה ומחוט ולמעלה נידון כחזה ומן החוט ולמטה נידון כדופן וכן המנהג בידינו ופעמים שהבהמה שמנה ושמנונית החזה בא עד למטה וכ' הרב (ה) שמנונית החזה ההולה על החזה נידון כצלעות לדבריו אותה תירגיעה שבין ב' הדפנות גמי נידון כצלעות ובשרה :

טרפשא דכבדא (א) אם עולה סירכא מאומא או מאונא לטרפשא

שער

ג' נ"ז ג' ע"ב כ"ע מ' • והן כרוב ותרדין ומי סימין יבש וקיבה והרת ויותרת הכבד יעו"ש סיעיב : (ג) מעשרה מקומות כו' • עיין לעיל חוט נגרנרת חוט ב' :

זך (א) מלאה מוגלא טריפה כו' • עיין לעיל בחוט דופן חוט ז' ובחוט בועי חוט ו' : (ב) אפי' מוגלא כשרה ומתרינן עלה כו' כל"ל : (ג) לא אמרן אלא דלא כו' • סם ל"ה ב' ועיין בם' ל"י אבן מיגל"ם דמיום סרוחים אסר בריאה ובמוגלא הכשיר אפי' בסרוח יעו"ש סיעיב : (ד) וכיון דאתיין בבאן דמליא מוגלא כשרה כ"ש אם כו' כל"ל : (ה) בה' הרב כו' • טוח הרי"ף וכמו שנתבאר למעלה בחוח כליות חוח ט"ו :

חלף (א) אמר רבה חמש אונין כו' כל"ל • סם מ"ז ח' ויו"ד סי' ל"ה סעיף ב' ועיין לקמן חוח יתר חוח ח' : (ב) או חסר או יתיר כו' כל"ל : (ג) חולדה דגיקב כו' • עיין בהם"י בחולין מ"ג ח' סעיף ה' ועיין בסמ"ק מולדה לחסר יעו"ש :

חסר (א) סריאה שנקבה כו' • סם מ"ב ח' : (ב) היכא בשפכה כו' • סם מ"ז ב' ועיין לקמן בחוח קיתון חוח ח' : (ג) מחט שנמצאת כו' • סם מ"ח ב' ועיין לקמן חוח מחט חוח ד' : (ד) ומדאמרי' דקיימו סמפונהא כו' • זה קאי על היכא דשפכה בקיתון דחוח ב' : (ה) אילימא שחסרה מבחוץ כו' • וכ"כ התוס' מ"ז ב' ד"ה אבל כו' וכ"כ סמ"ג בסי' תי"ח יעו"ש והכא ים לכתוב להקשות ממאי לא תוקמה בם"ם בחסרון האומות ועיין בב"י סי' ל"ץ ובמהר"ם לובלין בם"ם אם שהריטו בזה והכא בב"י לא לסיים מזה להלכתא בר פלוגתי' דריבינו בזה יעו"ש סיעיב אבל לפענ"ד אפ"ל מטוס דכל הטריפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף עיין חוח מרכיבה חוח ע' וחוח הכאה חוח ו' וחוח ונשבו חוח נ' ועיין בע"ז סי' מ"ע ס"ק ע' כ' שלמדנו חכמים בבהמה הוח וולתו בכלל יעו"ם וח"כ לי נימא דבכלל ריאה שחסרה היא חסרון האומות מ"כ לף בעוף טריפה וז"ל כמבואר בסי' ל"ה סעיף יו"ד וק"ל • ולעניין דינא בל"ד עיין ביו"ד סי' ל"י סעיף ח' יעו"ם סיעיב : (ה) לחילומא חסרה כו' • עיין לעיל חוח חרס חוח כ"ב :

חזה (א) סירכא מאומא או מאונא כו' עיין יו"ד סי' ל"ט סעי' ז' : (ב) וזה ח' מעשרה מקומות שלח הזכירו רבותינו ושיעור חזה כו' כל"ל • ועי' לעיל חוח גרגרת חוח ג' וחוח קרח חוח נ' : (ג) מ"ד ב' צלעות בחזה הניתן כו' כל"ל • עיי"ם מ"ה ח' וס"ל לרבינו דב' צלעות ניתן לכהנים וכדעת התוס' סם בל"ה חותך כו' • ולח כדעת רש"י סם וכ"ה ברמב"ם פ"ם מה' מעה"ק ה"י : (ד) חוט ח'

מרפה בין בימין בין בשמאל כדאמרי' לעיל וכן הלכה וההיא עובדא דר"א לא פליג בלל דתלמודא היכי הוה מיתי עובדא דסתר לה למילתי' ולימא הנ"מ דקיימי בדרי דאוני ולשתוק אלא ש"מ דהג"מ דקאמר ברישא והג"מ דקאמר בסיפא כולו הלכה ניעדו וביני ביני מריפה אבל (ד) בעל הלכות כ' ביני ביני כשרה . ומ"ש המחבר (ה) ענוגיתא בשמאל כשר לא נהיר (ו) וכל ה"מ מנוואי אבל מגבה אפילו כטרפא דאסא מריפה והווקא (ז) כטרפא דאסא הא בציר מחבי כשרה ואין לך אלא מה ששנו חכמים ואי מקמי נפיחה (ח) בציר מכטרפא דאסא ובתר נפיחה כטרפא דאסא (ט) ושמעינן מהכא דשיעור אונא כט"ד ואי בציר חדא מדרי דאוני (י) ואשכחן אונא וטרתא כט"ד מכשירין לה :

בבד (א) בטרפשא דכבדא .

כשות א"ר סמא בריה דרב אחא (א) כעין כושיתא כעין מוריקא כעין ביעותא מריפה :

לב (א) אם עלה סירכא מן אונא או מן אוכא ללב לשמנוניתא או לטרפשא דלבא אעפ"י שעולה בנפיחה מריפה :

מחט (א) שנמצאת בריאה ר"י ור"א ור' חנינא מכשירי דאמרינן סימפונא נקט ואתא ור"ל ור' מנא בר פפיש ור"ש בן אליקום מרפו דאמרי נקוב נקיב ואתא דרך הוושט בא ויצא ונקב בריאה (כ) וק"ל כרבנן דמכשרי וכגון דאיתא (ג) להא לדריאה קמן דכיון דבדקינן לה בנפיחה ולא חזי בה אהזוקי איסורא לא מהזקינן ותליא לקולא דאמרינן דרך נרגרת גבנסה וסמפונא נקט ואתא ואע"ג דאשכחן נופא דריאה ואיכא חסרון מבפנים (ד) הא אסיקנא דחסרון מבפנים לאו שמי' חסרון ואמרי' דרך סימפונא נקט ואתא ול"ש אלימתא ול"ש קלישתא (ה) ול"ש קופא לבר ול"ש קופא לגו כשרה בבדיקה מיהו (ו) בלא בדיקה מריפה אבל היכא דליתא לריאה קמן כההיא מחבא דאשתכח בחתיכה דריאה מריפה דאמרינן אי הוה ריאה קמן הוי מנקבה בולה שרוב הגבנסין נבנסין דרך הוושט ואע"ג דא"ל סימפונא נקט ואתא כיון דנקב פסול בריאה

נתיבות שמואל נו) ל"ל מרפס :

שער החדש

מחט (א) שנמצאת בריאה כו' עיין לעיל לות ביעתא לות ח' :

לב (א) לת עלה סירכא כו' עיין לעיל לות מרפס ישו"ם :

מחט (א) שנמצאת בריאה כו' עם מ"ח ג' : (ב) וקי"ל כרבנן דמכשרי כו' כ"כ הרי"ף והרא"ש בפ' כ"ו וכ"מ מכח דאמר כאן עם הכשירו מיודעים מאיזה מעם מכשרי יעו"ש ועיין בתו"ד פ' הש"ל ועיין פ' ל"ו פעיף מ"ז : (ג) להאי בריאה קמן כו' כל"ל . ועיין לעיל לות כבד לות י"ם ולות מעם לית ס"ד ולות מרפ לות ס' (ול"ל דאע"ג דאשכחת בנופא דבריאה כו') ועיין לקמן לות יו"ד : (ד) פת אסיקנת דחסרון כו' ועיין לעיל לות מסר לות נ' : (ה) ול"ם קופא לבר כו' וכ"כ התוס' עם בד"ה לו קופא כו' וכ"ם גרת"ם עם פי' הל"ל ובתמ"ת עם כ"ד ד' יעו"ם וכ"ם בעתם"ע עם :

(ו) בלא בדיקה כו' כ"כ עם הרי"ף והרא"ש וכ"מ עם פרש"י וכ"מ בתו"ז עם . וכ"ה עם בעו"ע פינ' סל"ל : (ז) ומע"ג דקופא לגו כו' ב"ה עם ברת"ם ובר"ן : (ח) כ"ם דכתבה . ד"ל כוה כ"ם מובאר דתכשירין עם מ"ע ת' וכ"כ הל"ן עם דכתב וכן יש לתוספות מהה דתי' עם מ"ת ב' פסיק מחמת דלתתכא בסתפונא דבפ דריאה כו' יעו"ש פיעוש : (ט) כמי דתית לריאה קמן כו' מדבריו זה משמע דדווקא פיכת דתיתא דריאה קמן ודבדקין לה בנפיחה אבל פיכת דליכא דריאה קמן לדיבדקה מפורה אבל הכל"ן כ' להדיה דתפי' מי תיתא קמן ת"ל בדיקה וכ"ם פיכת דליתא קמן וכב"א פוף פי' ל"ע פבוע בעם פכלבו דתי מי' קמן לגיך בדיקה ותי ליתא קמן כשרה יעו"ש פבפיע עליו ותולי תפבר להניה בפ"ל ולייקא כמי דליתא לריאה קמן וש"ל כדעת פכלבו ועיין בפי' ל"ו פעיף י"ז ובפ"ך עם : (י) ממבו פנמלאת בריאה בפפיפן כו' כ"ל דלא נתלאת בבבר הריאה רק בפתפונא דבר אשתבת פיפפונא נקט ואתא ודייקא עם ד"ה כשרה כו' יעו"ם פיעוש בתוכא תתם דמיירי פנמלאת בבבר הריאה ולא בפתפונא יעו"ם פיעוש : (יא) לקמן ההוא מחבא דאשתכח בפימפונא רבה (דבבדא) דריאה אבל אשתכח בנופא דריאה טריפה דחסרון בפים שמיה חסרון (יב) ונרפי' דב"ע שמי' חסרון והבא בהא קמיפלגי (יג) ולימא ההיא מחבא דאשתכח בחתיכה דריאה ואסיקנא מי איתא לריאה קמן דיבעינן דלמא אי הוה לריאה קמן הוה מנקבא כו' ש"מ (יד) שלא היו הושעין להוציא הריאה מן הבהמה אחר בדיקה ולא היו נופחין אותה דאמרינן אם היה בו נקב יזדע הוה א"נ אפשר שלא היו בודקין בריאה בדאמרינן (טו) בני א"י לא היו בודקין :

מוריקא (א) לעיל בכשותא :

נקב אינקב ריאה (א) היכא דמשמשא ידא דטבחא תלינן או לא תלי' ר"א בר אבא אמר תלי' והלכה תלי' דהא תלי' בואב תלי' נמי בהא (ב) דחזקת בני מעים בכושר ולדידן נמי נקבה לא שכיח כלל ואם בא ואב ונמצל בני מעים והחזירן בשהן נקובים לכ"ע בשר ואי אינקב ריאה נמי היכא דמשמשא ידא דטבחא בשרה והיכא (ג) דבא ואב ונמצל הריאה ולא נבדקה איכא למימר כיון דוובא מריפות ומשתבחן בה סירכא מריפה והאי טעמא ליתא . דהשתא נמי לאו רובן מריפות נינהו אלא משום (ד) דליכא דבדק לה בפשוטי כראיתא לעיל (ה) ובשתיפות נהיגינן סברא ושעמא דילן :

סבך (א) א"ר בר בריומי אר"ג ריאה שנקבה ודופן שותפתו בשרה ואוקימנא במקום רבותא ומקום דבותא היכי היתובי דאוני והוא דבריך בבישרא ובהאי פירושא איבא פלוגתא ביני רבוותא איבא מ"ד דרבינא למעוטי בגרמא הוא דאתא והדין סברא דר"ש (ב) ור' האי גאון בתשובה דילה ואיבא מ"ד דלא אתא למעוטי אלא

אלא נקב מפולש אבל סירכא בין בגרמא בין בבישרא כשרה ומנהג בידינו מאבותינו דאפילו בגרמא מכשרינן ואפ' עילה הסירכא מן האונה (ג) לדופן שכנגד האומא כשרה • והרב אדונינו אביגו ז"ל הכריע ליה למילתא מדקאמר אי לא סביך מאי טרפה דהל"ל אי בגרמי מאי טרפה אלא בין גרמא בין בשרא כשרה ואף לדידי ק"ל דאם איתא כי משני לעיל התם במקום רבותא לישני לי' אב"א אידי ואידי במקום רבותא הא בבשרא והא בגרמא אלא אי קשיא הא ק"ל דהו"ל והיא דסבוך א"נ והיא דסרוך (ד) ובבישרא ל"צ ולישנא דגמרא נמי קשיא דקאמר אי (ה) לא סביך מאי טריפה אלמא ניקבה היא ודנתי לפני ה"ר יעקב ז"ל וכך השיב והא דאמר רבינא והוא דסביך בבישרא פשט ההיתר בכל מלכותינו בין בבשר בין בצלעות ובי יש צלעות שאין עליהם בשר רך ומוב לאכול אלא לפי שלא הזכיר סמיכות מסירכות אלא סתומות מדקאמר ניקבה ודופן סותמתו תירגו סבורין (ו) סתומין כשני תמרות המדובקות זב"ז או (ז) כהלחולת שנקבה וירכים מעמידין ואפילו אינה מסורך ומובא איבא ואיצטריך לפרושא (ח) והיא בבשרא דלא סני בסמיכה נרידתא בלא סביך וה"פ מעמא דסביך הא לא סביך מאי טרפה אלמא (ט) ניקבה היא לפרוך (י) ולא כנקב שתי אונין כסדרן דבשלמא אי דלא סביך לא הוי נקב למיטרפה (יא) דלא הוי מעיקרא טרפה וחוזר להכשירו מי לא תניא (יב) כו' ומשום למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאוני אלא קרום בלא סתומה בדופן דסיבוך לבשרא מחזירו להכשירו ובתשובות כתב כ"פ ר' גרשון מאור עיני הגולה בה' טריפות (יג) שפי' שומין עצמות שאין עליהם הבשר בחיי הבהמה והאי דאמר והוא דסביך בבשרא לא אתא למעוטי אלא כמוכה דלא סביך בלא כלום דבעי סתימה מעליותא דלא ליהוי (יד) כשני עורות של וושט וכחלחולת שניקבה שחורכים מעמידין אותה בלא אדיקת מעליא וחיבור ולא כמו ריאה (טו) הסמוכה לדופן דמסתפקא בסבינא דחליש פומא להפריד זמ"ז שאין נאחזים אלא נפרדים כמפשיט עור וושט מחבירו וכמו עור מעל הבשר אלא באדיקת (טז) בשר שפולמתו סכין דנכנם זה בזה ובשר בין בשר שבין הצלעות בין בבשר שעל הצלעות וזהו פי' והוא דסביך בבישרא ולא מפרקא זה (יז) בלא זה בריאה הסמוכה ע"כ תשובת

שער

בתסובה כו' סומא לעיל בחות דופן חות כ"ה : (ג) נדופן שכנגד האומא כו' כגון לעיל בחות טריפת חות ה' שם גמ' הכשיר רק בסיבה מן האומא יעו"ש תבל זה לא מלתא דיוציל הדופן על הסתום נקב האומא • והגה י"ל דמדברי רבינו שם לא תבינה דשם מיירי דשכרכה האומא ב"כ לכן בעינן ליה רוב מן האומא אבל במקום שלא נשתר רק האומא ל"ש דמתכשרת אפילו נגד דופן שסום נגד האומא לבד ועיין בעור סוף סי' ל"ע בתניא דברי רבינו ומביא דברי הרא"ש בסי' כ"ג דפליג עליו בזה יעו"ש ועיין בסו"ע סי' ל"ע שעי' י"ע בשם פסק כדעת הרא"ש יעו"ש (ולפי"ז ל"ל מש"כ הב"י בד"ה הגה נחבאתי כי דבל שלא נגד הסומות לסתור והביא לקמן מדברי רבינו הכומה-סמייתי לקמן מדברי הרא"ש סתולק על רבינו יעו"ש היעיב ומבין) : (ד) ובבישרא ל"ל כו' ר"ל דלמאי קאמר והוא דסביך בבישרא אפי' מיתב בבישרא הוא מיותר לפי"ז : (ה) לא סביך אפי' מריפה תלמא ניקבה כו' ר"ל דסוקבה לו ליכתב דגמרא תלמא למרוכין נקובה היא כו' והא בעקובה קיימין ומחלוקן בלחיפה ליתא בעקובה ודופן סותמתה כו' ולמאי לריך לאוקמה בסוכחה בעלמא דמיולי בעקובה : (ו) סתומין כבני תמרות כו' ליעבא דס"ם סנהדרין ס"ד ל' נקב : (ז) כהלחולת שניקבה כו' בחות דקון חות יו"ד : (ח) והוא דסביך בבישרא דלא סני כו' כל"ל : (ט) נקובה היא כו' ר"ל דבא לפרש מאי דקאמר תלמא נקובה היא כו' שהקשה בזה ותירן מ' לכן מ' דה"ק דתלמא נקובה היא לעכוב בהכי : (י) ולא כנקב שתי אונין כו' עיין בר"ן שם תבל שתי חומות שנסרכו כסדרן דהקשה לפיטה רש"י דתין סירכא בלא נקב והקשה הא תין מריפה מוכר להכשירו יעי"ש שתי' דכל נקב שסופו להסתם בסרכא כסדרן לא סוי טריפה כלל יעו"ש היעיב וזה כוונת ר"ת ג"ם : (יא) דלא הוה מעיקרא מריפה שפיר תא"ת דסוי נקובה ליטרוף וכי סביך תה"ב מוכר להכשירו מי לא תניא כו' כל"ל : (יב) כו' ומשני למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאוני אלא קרום בלא סתימה מבל בסתום בדופן דסביך בבישרא מחזירו כו' כל"ל : (יג) שפי' שתין עלמות שתין עליהם כו' כל"ל- עיין בחומ' שם ל"ה תמר רבינא כו' ובגמ"ש שם סי' כ"ג ובר"ן שם ובתי' הרשב"א ובתה"ת כ"ד ב' יעו"ש ועי"ש בחו"ז סי' תי"ח (ל"ח ח') : (יד) כשני עורות של כי' עיין בחות חלף חות ג' (נבי דיוי ויסמן) : (טו) הסמוכה לדופן דמסתפקא בסכינא דחליש כו' כל"ל : (טז) בשר שפולמתו סכין • הוא ליטגא דש"ם חולין קכ"ח ח' : (יז) בלא זה בריאה הסמוכה כו' כל"ל : (יח) והוא דסביך בבישרא למעוטי גרגרת כו' כל"ל : (יט) דיוא דדופן כו' כל"ל (ומש"כ בשם רבותינו שבלוני"ל כו' עיין בתי' מ"א למעוטי כו' כל"ל (ומש"כ בשם רבותינו שבלוני"ל כו' עיין בתי' רבינו • ואיבא לפרושי (יח) והוא דסביך למעוטי גרגרת ושמטניתא ומרפשא ועשרה מקומות שלא הזכירו חכמים דל"ל (יט) דיגו דדופן ואשמעינן (כ) דבינא דדופן א"נ למעוטי סרבא תלוי' שאינה נסבכת דמריפה אפילו באונא הכי מסת' לן ורבותינו שבלוני"ל סברי דסירבא תלוי' מאומא או מאונא בין דעלה בנפיחה בשרה דהו"ל כבועה בעלמא והנאון המחבר כתב והל' צמחין שעלו בריאה ולא סריכי לדופן ואין להם מקום בדופן (כא) ולא סמיכי להדדי בשרה דאמר ר"י בר יוסף (כב) הוה קאזילנא בשוקא דטבחא חזא הגך דקיימי צמחי צמחי כו' ותו אמרינן העלתה צמחים מהו וא"ל בשרה (כג) והני צמחים דלא סריכו בדופן כשרה והא ליתא (כד) דצמחים לא סרכה אלא מוגלא אבל סרכה מריפה דקרום הוא שעלה בריאה ואינו קיים בין (כה) תלוי' בין שאינו תלוי' (כו) ודב נפרונאי ריש מתיבתא שפרשתם מצאנו בהלכות מר יהודאי גאון ריאה שניקבה במקום רבותא אע"ג דלא סריכי בדופן כשרה ה"ג שאמר בך ר"נ ריאה שניקבה ודופן סותמתו קאמר דווקא סותמתו ומעמא דאברי' מקום רבותא היא ודופן מגינה עליו ושמא אדם אחר אמר משמו ומעמה • ובתשובות הגאונים (כז) אע"ג דפרקי' דבא לתיובתי' אפ"ה הלבתא כר"נ דאמר דופן סותמתו כשרה ואע"ג דלא סביך וכך נהגו בשתי ישיבות כר"נ דאמר בין סביך בין לא סביך בין סריך בין לא סריך בין בבשר שבין הצלעות בין בצלעות עצמן (כח) והלכה כתרווייהו עבדינן ולא מטעמיהו :

סמפון אר"נ (א) האי סמפונא דריאה דאינקבה טרפה ואסיקנא לחבירו איתמר (ב) אבל קיימו בסמפון אחזוקי ריעותא לא מחזקינן ולא אמרינן דילמא אינקוב לחבריו ואי אינקוב טריפה ולא אמרינן הברי' מנין עליו (ג) כדאמרי' בהדרא דבנתא ואין אומרים בטריפות זו דומה לזו :

עינינותא ההיא (א) ביני ביני דאתיא לקמיה דרב אשי סבר למיטרפה אמר כל הנהו עיזא דבריתא הבי א"ל וקרי ליה טבחא עינינותא (ב) וכל דביני ביני לבר מעינינותא טרפה והא (ג) דלא פליג בגואי גופא ופליג בין מגואי לאגבה משום דלא איצטריך דהא אשמעינן דביני ביני טרפה ואשמעינן השתא דאגבה נמי טרפה ומעשה בא לידי שחברה מדרי דאוני אונא

החדש

סרכב"ח בחולין מ"ש ב' יע"ש) : (כא) ולא סמיכי להדדי כי' מ"מ דסום לעיל בחות טריפת חות ה' שם גמ' הכשיר רק בסיבה מן האומא יעו"ש תבל זה לא מלתא דיוציל הדופן על הסתום נקב האומא • והגה י"ל דמדברי רבינו שם לא תבינה דשם מיירי דשכרכה האומא ב"כ לכן בעינן ליה רוב מן האומא אבל במקום שלא נשתר רק האומא ל"ש דמתכשרת אפילו נגד דופן שסום נגד האומא לבד ועיין בעור סוף סי' ל"ע בתניא דברי רבינו ומביא דברי הרא"ש בסי' כ"ג דפליג עליו בזה יעו"ש ועיין בסו"ע סי' ל"ע בשם פסק כדעת הרא"ש יעו"ש (ולפי"ז ל"ל מש"כ הב"י בד"ה הגה נחבאתי כי דבל שלא נגד הסומות לסתור והביא לקמן מדברי רבינו הכומה-סמייתי לקמן מדברי הרא"ש סתולק על רבינו יעו"ש היעיב ומבין) : (כב) כוס תלוי' סמיכי כשר ועיין לעיל חות ביצי חות ח' יעי"ב : (כב) כוס קתלונית בתרי' דל' ורמי' בשוקת דטבחא חזיכו להכי כו' כל"ל שם מ"ח ח' : (כג) ורמי למחוז דלא כו' מכלן מוכח דש"ל דתלוי' היולאת מן הכועה כשר ודלא כדעת הרא"ד דמעלרך דמעלרך בסתם עיין בב"י סי' ל"ו ובסח"ע סעיף ב' ובסי' ל"ע סעיף ח' ועיין לעיל בחות תוכח חות כ"ו : (כד) לעמתים לא סיכיה כו' ולפי מש"כ בחות כ"ח נם מסתבר סנהדרין ס"ל כן ותולי ים לייקב דש"ק דוקא לעמוס בלא סוכחות בלל אבל כיון דים עליה סירכת תלוי' מריפה וכדעת הרא"ד דסבתתי חות כ"ג אבל חות לפרק כך : (כה) בין תלוי' בין מקיעי כו' וכ"ה בתו"ז סי' תי"ח (ל"ו ד') אבל דעת הר"ן להכשיר ועיין בחי' הרשב"א שהתיך פוכח בזה ובתה"ת כ"ע ב' שמכשיר בזה ועיין בסי' ל"ע סעיף ה' יעו"ש : (כו) וכ"ש בעכוכלי כו' לא ידעתי למאי הקו ותולי הסר כלן : (כו) תע"ב דפרקי' רבינא לפיוצתי' כו' כל"ל • וס"ל כתם"ש בתום' בד"ה תמר דבינא כו' דבביעא פליג תבל ס"ל כתם"ש בתום' בסוגיא דש"ס נמלן בסוגיא דש"ס סי' כ"ג : (כח) ותבלכה בתרוייהו כו' ס"ל כתרי מולי מעייהו עבדינן והוא תע"ב דלא סביך רק סריך בעלמא • הת תבל • ועוד דלפ' בנרמא סרי ולא דווקא בבסרת • תבל לא בסלילים ממירים לפ' בלא סריך וכזה לא ס"ל דבינו כוותייהו • גם מש"ב דבינו ולא מעעמייהו דסס מפרסים דבביעא פליג תב"ע ודבינו ס"ל כי דבינא מאי דקאמר ומוא דסביך בבביעא לא אתי לאתויי סריך ולא לאתויי סריך ולא לאתויי נרמא וב"ל והבן בזה ועיין לקמן בבלל הטריפות בלא כ"ב עיין שם בחות כ"ח :

סמפון (א) האי סמפונא כו' שם מ"ה ב' וסי' ל"ו סעיף ו' : (ב) תבל קיימו בסמפון כו' עי"ש בדש"ס להבינו כו' ול"א למאי כ' דבינו דקיימו בסתיין הת אפי' במלתא סמתא בנשר סריפה נמי כשר וכמ"ש דבינו בחות מתו חות י"ג ועפ"ה סו"ל להסתיענו דאפילו בכסו"ג כשר ול"ע • ודע דדברי הרמב"ם בזה תל' אפילו לתבירו כשר התעורנו בזה המפרשים יעו"ש : (ג) כדאמרינן בהדרא כו' שם • וביו"ד סי' מ"ו סעיף ג' :

עינינותא (א) ביני ביני כו' עיין לעיל בחות יתר חות ח' : (ב) וכל דביני ביני כו' עיין לעיל בחות יתר חות ג' : (ג) דלא פליג בגוואי כו' בזה בא לסלול דעת המפרשים ומעמם מדקאמר תבל מנבה מריפה מסתע מזה דדווקא מנבה מריפה וכמ"ש

אונא א' מימין ושוה מבחוץ אלא שהיה לה אונא אחרת ביני ביני שנכנסה בתוך שליש ממנה ומבפנים נראית ואותה האונא עצמה מתפצלת לאונא אחרת רחוק מן העינוניתא (ד) והודינו בו איסור בדא שחסרה האונין של דרי דהא מ) קיימו הא בדרי דאוני ועוד דביני ביני הוה ועיזי ברייתא לית להו אלא עינוניתא והאי דלאו דעינוניתא היא ובני האונין קיימו וביני ביני דלא דעינוניתא היא טרפה והיכא (ה) דליכא עינוניתא כשרה דאמר רבא חמשה אוני אית לה לריאה אבל שית לאו אורחא ובן נמי משתברא מדסבר רב אשי למיטרפה ש"מ לאו אורחייהו • וכתב הרב המחבר (ו) אם חסרו האונות הימין מצדפין להו בהדייהו הואיל ויתרת היא (ז) אבל בימין ושמאל לא מצדפינן ואיכא מרבותא דפסקו לא מצדפין דבינן דלא קיימו בדרי דאוני חסרה היא • והכי מסתברי (ח) ואוני גופייהו לא מצדפינן בימין לשמאל ואי משתכחי ב' עינוניתא מסתב' לן (ט) מאן דסבר חסרו אונות הימין מצדפן היכי דאיכא תרי כשרה כדאמרינן (י) בשתי מרות (יא) ותרתי סניא דובי ומאן דפסק לא מצדפין (יב) הכא טרפה דהא חדא גופא לא אכשרו אלא משום דעיזי דברייתא הכי א"ל אבל תרתי לית להו והיינו ביני ביני דאמרינן לעיל טרפה וכן הלכתא • ועינוניתא (יג) כל היכא דמריכו בין לטרפא דידה בין לאונין כולהו לגבה שלא בסדן גינהו דהא לאו בדרי דאוני קיימי ולאו מקום רבותא היא וטרפה והיכא דדבוקה בטרפשא דידה בין בכולה בין במקצתה מסתב' לן דטרפה ול"ד (יד) לאונא ואומא דפסקינן דסרוכא דטרפה היא דבוקה כולה או מקצתה מלעיל כשרה דהתם מקום רבותא היא וכיון דדבוקה כולי האי ליכא למיחש דילמא מפרקה

נתיבות שמואל מ) ל"ל לא קיימו :

שער החדש

וכמ"ש בחות יתר חות ג' ע"ז בח רבינו כאן לסמוך דבריהם : (ד) והודינו בו מיסור כו' כ"ם דעת רס"י בד"ם מפיהו כטרפה כו' שאין סעיטוניתא מסלמת מסלמת החסרון יש"ם וכ"ם דעת סתום' בד"ם סי' כל הני כו' ובגמ"ם שם סי' ט"ז ועיין בר"ן שם סתום מחלוקת בזה ועיין בחי' הרשב"א מס"ב בזה ועיין בסי' ל"ם סעיף ז' והשם י"ל בזה שכל מומים לטרפה לפי שאין הדבר בך חולם עיין בס"ך ס"ק מ"ב מס"ב בזה • אבל זה פשוט למחוסרים יתרת מקמת פביעת לחוסם מסלמת יש"ם סיעיף בס"ך : (ה) לליכא עינוניתא כו' כ"ם דעת רס"י ז"ל ושיי"ם בחוסי ד"ם כל הני כו' ובגמ"ם סי' ט"ז ובר"ן שם ובהי' הרשב"א שם ועיין בחו"י סי' תי"ח (כ"ז ח') מס"ב בזה ועיין סי' ל"ם סעי' ב' מס"ב בזה : (ו) שם הסרו לחוכה מיתין ויתרת מקמת מסלים מס"ב למעלה חות ד' אלל הסרה לוכה מיתין ויתרת מקמת מסלים יש"ם ועיין בס' מהדה גנוזה סי' קמ"ט : (ז) אבל בימין למחלל לא מלרפין כו' כל"ל • והיה לדעת המכחירין בימין אם עומדת כולה בשמאל ושם הסרה לוכה בלד שמאל כ' הר"ן בחיבה מסלחת לפי שאין דרכה לעמוד בשמאל יש"ם וכוכבי סי' ל"ם בד"ם ולפ ללכלוכה כו' וכתב ע"ז שכ"י וז"ל ורבינו ירוחם כ' אפי' לדברי הגלחומים אם הסר מ' מלד שמאל אין סוכדת (כל"ל) שעומדת מלד ימין מלטרפה עכ"ל וכ"ל אם סיפה סוכדת עומדת בלד ימין לא אלטריך לרבינו ירוחם לחמעיטן לחיבה מלטרפה לחוחות של לד שמאל אלא בדקיימה בלד שמאל עסקינן וס"ק אין כוכדת בדרכה לעמוד בלד ימין מלטרפה עמהן אין דרכה לעמוד בשמאל וכמ"ש הר"ן ז"ל עכ"ל כש"י • והשם מס"ב כש"י חלם עומדת בלד ימין לא אלטריך לחמעוטן כו' ואפי רבינו מסמיעו זה • ועל נוסף דמלחת דרבינו ירוחם מ"ח לפרש כפי' כש"י דהא כ' מה"ב וז"ל וה"ם אם נמלאת הוכדת בשמאל חפילו מפפיעה מריפה וכ"כ הבלולים ובמ"ב עכ"ל אלמה דפפוטה דבלה"כ מריפה מ"ו דמיירי דעומדת במקומה בלד ימין ואין לומר לליין דהסר בלד שמאל ואיירי קיומה בלד שמאל עדיפה עפי לאכחורי ז"א דהא תרי ביוויי אית בה וע"ע בזה • לכן כ"ל דעיקר כמו שפרשתי דברי ר' ירוחם בפביעות • ועוד לאין סברה כלל לומר דעיין דהסר חוכה מלד שמאל ואיה עומדת מלד שמאל אחלטרפה להכלים לאחין דה"ל דעומדת בשמאל פסולה דהא מה שם עומדת בימין ואין הסר בימין מדרכה בך וכברה לכ"ע מ"מ אם הסר מ' מימין גרע עפי ומריפה (לים מרבוחתא) מכ"ם אם עומדת בשמאל בלא הסרון כלל דמרפה כ"ם בחם הסר מלד שמאל דמריפה מבל י"ל דהוה הכוחם דבשלמא אם עומדת בלד ימין דדרכה בך ה"ע אין זה יחרת דדרכה בך ועמלא כי הסר מ' מן הימין מסמ"ב בשמאל לאין דרכה בך ה"כ וודאי אחי לאחטוחי החסרון בלד שמאל • אבל עכ"ז אין נוח לי בהרי לדברי הפוסלים בביעוט ס"ל דאחת נופלת אין דרכה בך והיה יחרת ומ"מ אחרי בהסר מימין וה"ל בחוכה מבלחת • ועיין בחות יתר חות ד' מב"ב בחס הפרדס יש"ם היעוט • ול"ע בזה • ועיין בס' חמיס דעיס סי' ק"נ קל"ח קנ"ב : (ח) ואוני גופייהו כו' זה פשוט דאל"ב מליף היכי מכחית לם דיומת דהיתר בשמאל מבלים הסהר בבימין : (ט) מאן דסבר חסרו כו' והיינו ע"כ דג"ז חכוב כדרי לאוני

ואבל הכא כולהו לגבה שלא בסידן גינהו ולא מקום רבותא היא דאע"ג דדבוקה טובא איכא למיחש דילמא מתפרקא ודמיא לאומא לחופן דלא מקום רבותא טובא ואיכא (טו) דדבוקה בולה לדופן טריפה והא ליכא למימר דעינוניתא לטרפשא דידה מקום רבותא היא דא"כ אפילו סרכא ליתכשר בטרפשא דידי' (טז) דהיא מקום צר עומדת • וה"ה באונא לאונא דסריכי וא"ג לדופן ולית'כשר אלא לאו ש"מ לאו רבותא היא (יז) וסרכא טרפה באונא לדופן ודבוקה נמי טרפה וכן הלכתא :

צמח (א) העלתה צמחין בריאה עצמה בגון (ב) בועי ולא בסירבא בשרה דבעי מיני' (ג) רבב"ה משמואל העלתה צמחין נמהו א"ל בשרה ועוד דר"י בר יוסף הוה אזיל בתרי' דר' ירמיה בשוקא חזי הנך דקיימי (ד) צמחי צמחי א"ל לית לי פרוטה (ה) לא בעא למיבדקה א"ל מדלא קאמר ליה טרפה ש"מ כשרות גינהו • והנך צימחי לאו סריבות גינהו אלא אגופא דריאה בעין (ו) מוגלא אלא בסירבא טריפה כדר"ל :

קנה אם עולה סרוכא מן האונין או מן האומא (א) לקנה הלב טריפה וזה א' מן המקומות שלא מצינו בד"ח ז"ל אלא בדברי הגאונים :

קיתון אמר עולא (א) ריאה שנשפך בקיתון בשרה אלמא קמבר עולא חסרון מבפנים לאו שמי' חסרון וכן הלכתא ואמר רבה והוא דקיימי (ב) ממפונתא מיא ידעינן (ג) מיתי צעא דקונייא ושפכי לה לגוי' אי אית בה שורייקי חיוורא טרפה ואי לא כשרה וא"ג ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים כשרה ותנ"ה (ד) ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים אפי' מחזקת רביעית כשרה :

ריאה

ב' : (ב) דקיימי סמפונתא כו' סם חות ג' : (ג) מייתי לפי דקונייא כו' עיין יו"ד סי' ל"א סעיף ז' : (ד) ריאה סנימוקה כו' סם מ"ז ב' • ואם מחזקת יותר מרביעית עיין בע"ז סימן ל"ו ס"ק

ריאה בערונות של ריאה (א) שרן אומא א' מבאן ואי מבאן ובניהם מסמון ושמנונית שהוא דבוק בשדרה ונמצאת סירכא דריאה באותה מסמון אם דבוק מעיקר הלב ובא לו עד למטה כך נבראת ואם מפוצלות זו מזו אפי' מעט וחוזר ודיבק סירכא היא ואין לה בדיקה ועריפה :

שמנונית ריאה דסריכא (א) לשמנוניתא דחזה • לשמנוניתא דליבא לשמנוניתא דגרגרת כולן אלו מן (ב) יו"ד מקומות ושריפה דשלא מקום רבותא היא :

תולעת (א) מורנא פליגי בה רב יוסף בר ביסנא ורבנן ח"א קודם שחיטה פריש • וח"א לאחר שחיטה פריש והלכתא לאחר שחיטה • נשלמה א"ב שבריאה :

שדרה חתנן (א) כמה חסרון בשדרה בש"א ב' חוליות ובה"א חוליא אחת ואר"י א"ש וכן לענין טריפות דבחוליא א' טרפה כב"ה :

שלחופית דתנן (א) נטלה האם שלה כשרה • ותניא היא האם היא טרפתה (ב) והיא שלחופית והיא רחם :

תורבץ אמר שמואל (א) תורבץ הוושט שניטל כולו מלחי בשר (ב) ניטל לחי התחתון בשר (ג) ודווקא דאפריק אפרוקי אבל אקליף אקלופי א"נ אילדל אילדולי טריפה כראיתא באות סמ"ך :

נשלמה אלפ"א בית"א שבחלק הרביעי על הטרפות

החלק החמישי סימני בהמה חיה ועוף הנשחטין • סימני (א) בהמה וחיה נאמרו מן התורה דכתיב וכל בהמה מפרסת פרסה וגו' ומעלת גרה היא (ב) שמעלת דבר עגול כבדור (ג) וכעין שיער בכריסו' ועולה למעיים דרך הוושט ואותו היא מעלה ויורדת ומבריאה עמו המאכל ולועסת בפ' ומצוייה למטה מן הוושט וקי"ל (ד) חיה בכלל בהמה לסימנין • וכל בהמה וחיה שמפרסת פרסה ומעלת גרה טהורה ואם לאו טמאה וא"ת היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפרסותי' חתוכות בודק בפיה ואם אין לה שינים מלמעלה בידוע שהיא טהורה ואם לאו בידוע שהיא טמאה (ה) והוא שיכיר בן גמל (ו) דתני דבר"י את הגמל כי מפריס פרסה הוא שליט בעולמו יודע שאין לך דבר שמעלה גרה וטמא אלא גמל לפיכך פרט הכתוב הוא וא"ת היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפי' גמום בודק בפרסותי' אם הם סדוקות בידוע שהיא טהורה ואם לאו בידוע שהיא טמאה (ז) ובלבד שיכיר חזיר וא"ת היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפי' גמום ופרסותי' התחתונות בודק בשדרה אם מהלך שתי וערב בידוע שיש לה סימני טהרה • ואם לאו טמאה (ח) והיא שיכיר ערוד ודילמא איכא מינא אחריתא גמידא דליכא והיכא ברייק אמר אביי ואיתימא רבינא בכנפי העוקין• ואלו הן סימני חיה להתיר חלבה כל שיש לה (ט) קרנים ושלפים והרי עז יש לו קרנים וחלבו אסור כרוכות בעינן • והרי שור דכרוכות וחלבו אסור חריקות בעינן והרי עז דחריקות וחלבו אסור פוצלות בעינן והרי צבי דאין מפוצלות וחלבו מותר (י) הדורות בעינן הלבן (יא) כי היכא דמפוצלות לית דיינא ולית דיינא לא מפצלי בעינן הדוקות וכרוכות והדורות וכולהו איתנייהו בצבי (יב) הא דמבלע חדקיינהו והיינו מפקא דעיזא כרכוז דלא מבלע חדקי (יג) ולאפוקי מההיא מפיקא בעינן מובלע וק"ל (יד) ג' סימנים ל"ל בתרי סימנים מנייהו סגי דהא לא משכחת לה בתרי סימנים דחלבו אסור ואיכא למימר דבעינן דומיא דצבי (טו) דאפשר דאיכא מינא אחרינא דלא מפצלי ואית להו תרי סימנים בלחוד וחלבו אסור • גרסינן (טז) בפ"ק דבכורות פרה שילדה כמין חמור (יז) וחמור שילדה בכין פרה פטור מן הכבורה שנאמר פטר רחם שני פעמים עד שיהיה הוולד והמוליד חמור מה הן באכילה טהורה שילדה מין בהמה טמאה מותר באכילה ומטמאה שילדת מין טהורה אפור באכילה שהיוצא מן הטמא טמא והיוצא מן הטהור טהור מנה"מ דת"ד (יח) את זה תאכלו ממעלי הגרה כו' יש לך שהוא מעלה גרה ומפרים פרסה ואין אותה אובלו ואיזה זה טהור שנולד מן הטמאה או אינו אלא שמא שנולד מן הטהורה ומאי ממעלי הגרה ומפריסי פרסה דבר שהוא בא ממעלי הגרה ומפריסי הפרסה לא תיכול ת"ל גמל הוא הוא טמא ואין דבר הנולד מן הטהור טמא אלא טהור רש"א גמל (יט) גמל בפ' אחד גמל הנולד מן הגמלה וא' גמל הנולד מן הפרה וקי"ל

החדש

סל' מ' דסיונר כרוכות וחלוקות כו' ואלמי ים לספיקי סמס סל מי ממאה ולכן בעינן מלפים פסס סדוקות כמו בבסמס עיזה ול דוסמ ס"ל לכל סים לו קרנים סוא וולמי מיסל ולריקת בקרני סחיות מבל בקרני סבסמות לון סים סי' כלל ובזס מסייבב סיקוב קוביות סבמס"ב בלא"ח סי' תקפ"ו עיי"ם במ"ח ס"ק נ' יעי"ם סיקוב ובתי"ב פ"ו מכלס מ"ם יעי"ם סיקוב ולף מס דסלכס כר' דוסמ לפי' מסמס מסנס סם בגלס כמוסו וסוי סמס בסמניקן ומסלוקת בבריותא עיין יבמות מ"ב ב' : (י) סדוקות בעינן כ"ס בריי"ף וע"ם בפ"ן ובתי' רמב"ח וכ"ם גי' סעורך בערך סדוקות יעי"ם וכ"ם בתמב"ם ויבי"ד סי' פ' סעי' מ' : (יא) כל סיכא דמפולגות כי' כלי"ל : (יב) ומוא דמבלע מקרייהו כו' כלי"ל : (יג) ולאפוקי מסהוא כו' ות"ס לדידן דמסקינן בפ' ע"ב דעיזא כרכוז מין חי' הוא וחלבו מותר הוא מ"ל לכך סי' דמיבלע מקרייהו ועיי' בתי' רבב"ח מס"ב בזס ובתס"ח בית נ' בעל מ' יעי"ם ועיין בבפ"ג בס' תלב סב' וז"ל וכי ספיקא דעיזא כרכוז לית בי' תלת ב' סימנים כרוכות וחלוקות עכ"ל : (יד) נ' סימנים ל"ל כו' מכאס דמפרס דכרוכות ליכא בעז וכי פריך מסור ומסני מרוקות בעינן הוא סלכ בי' מכרוכות דלא בעינן כרוכות כלל ולכן פריך וכלי עז דחלוקות וכתו בפיהם"י בס לכן מקבה לרבינו ספיר דמ"ב לתתי סלכ בי' ומסני לבעי ג' סימנים לימת דבעינן כרוכות וחלוקות ותי לת ות"ב נפקא מכלל עז ומכלל ביר וסות קסיות סתום בס בד"ם וכלי עז כו' ועיי"ם מס בתי' דים עז דסות כרוכות וחלוקות ובסמת ספיר בעינן תלתת דבכרוכות וחלוקות לבד לת סני מכוס דים מין עז שקרניו כרוכות וחלוקות ובכרוכות וחלוקות לת סני דסור סות כך ובמלוכות וחלוקים סהם לת סני מכוס בהם עז יעי"ם בתוס' ופיי"ם עוד בל"ן בבס ר"ת דכרוכות הס נולדי גילדי בקרני סבור ומסני לחלוקות בעינן ר"ל סימי מובלע זס בזס ולת ימיה נקלף מ' מעל חביונו בקל בקרני סבור ופריך בפיר ובכי עז כו' דבשלמת מתחלס לסור ס"ד לנקלפין בקל בקרני סבור בפיר דל"ת לעז לתבל כיון דתסוקת דבעינן סימי גילדי נולדי ומובלעים זס בזס ת"ב סייבו ממם דעז ומסני דבעינן סימי סדוכות ג"ב עגולות וח"ב בכרוכות וחלוקות לת סימי דעז ובכרוכות ולת סימי דסוסר יעי"ם סיקוב : (טו) דתפסר דתיכת כו' זס סתי דומס לתב"ב סתוס' בס ג"ט ב' בד"ם ובכי עז כו' דתיכת מין עז דקרניו כרוכות וחלוקות יעי"ם ולדוגת עיין סי' פ' סעי' מ' : (טז) בפ"ק דבכורות פרס כו' בס ס' ב' : (יז) ותמור שילדה כמין פרס כו' לפיכך הני' בס ותמור שילדה כמין סוס וכ"ם ני' הסוס סתם ו' מ' ד"ם ומס הן כו' תבל ני' הרמ"ם בס בסי' ל' כני' רביבו יעו"ם : (יח) מת זס תאכלו כו' סר ' מ' : (יט) גמל גמל ב' פעמים

וקי"ל בסתם מתניתין (כ) שהיוצא מן הטמא טמא והיוצא מן הטהור טהור • אבל (כא) דג טמא שבלע דג טהור טהור טהור טמא טמא • ונרסי' (כב) בפ"ג ארבב"ח אר"י ראה חזיר שברוך אחר רחל פטורה מן הבכורה ואסורה באכילה עד שיבא מירה צדק (כג) אמר בתר דילדה רחימא רחמתה כלומר האי רחל אע"ג דההיא חזיר לאו מינה היא מרחמא ליה שמא בן אחר הי' לה משה בשעה שנתפרד בנה ממנ' רחימי רחימתא להאי חזיר דמחזירה היא (כד) והמפלת ברי' שיש לה ב' גבין וב' שדראות אמר רב באשה אינו יולד בבהמה אסורה באכילה וכן הלכתא ואפי' במעי אמו אסורה והלכתא כוותי' דשמואל ברי' דר' אבוה דאמר (כה) עיזא ברכוז מין חיה היא וחלבה מותר (כו) וקרש אעפ"י שאין לו אלא קרן א' מותר • וגרסי' בפ' או"ב (כז) הני עיזא דבלא מה הן לגבי מזבח ואסיקנא אמימר שרי תרבייהו (כח) וכן הלכתא ונרסי' (כט) בבלאים ומיימי לה (ל) בסנהדרין שור הבר מין בהמה הוא ר' יוסי אומר מין חיה ופי' ר"ש אבן נמוע בסנהדרין משכחת לה בשור הבר ובמ"ד מין בהמה • ש"מ מין בהמה וחלבו אסור ומסתבר לן מדתני (לא) עיזא דבלא שרי כ"ש ההיא דחשיב ליה בהדי חיה שרי בר"י דאמר מין חיה הוא והלכתא (לב) כוותי' דר' יוסי דנימוקו עמו (לג) וירושלמי דמתרגם ותאו וזמר ותורא בר (לד) וראמינן בר"י ולא אזלינן בנמרא דילן ותורא בלא נמי היינו תורא ברא דלמ"ד מתחלפא ברי"ש ובדנ"א מצינו וארו ואלו • ומשום דמתרגמינן תורא בלא דמשמע דמינא דשור הוא פליגי בשור הבר אבל (לה) בתלתא סימנין אי' בי' כנגן כרוכות וחרוקות והדורות:

סימני העוף (לו) לא נאמרו אבל אמרו חז"ל כל עוף הדורס טמא וכל שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבן נקלף טהור (לז) ודורס ה) היא שאבלו חיה ולא ממיתו • (לח) תני ר' חמא עוף הבא בסי' אחד טהור לפי שאינו דומה לנשר בו' בהא הלכה חזינא לרבוותא כמה פרושי ופרישנא פירושא דילהון וקושיאתה דאי' להון עליהון ובתר הכי אמינא מאי דנהיר לן • חזינן לרבוותא דפרשי • תני ר' חייא עוף הבא בסי' א' טהור (לט) ואעפ"י שהוא דורס בבקי בהן ובשמותיהן ג) ובסי' כ"ד קאמר והא דתנן כל עוף הדורס טמא חששא היא לכי שאינו בקי בהן ואין למדין מן הכללות • ונרסי' הכי איתא ונילף מתורין (מ) א"כ עוף טמאין דכתב רחמנא ל"ל ונילף מנייהו א"כ עורב דכתב רחמנא ל"ל השתא דאית ליה תלתא לא אבלה תרי מבעיא ובן מפרשי (מא) תלתא הדרי בכולהו בכל עופות טמאין חוץ מנשר ועורב ופרס ועזנ' יש בהן ג' סימני טהרה וע"כ כולן (מב) דורסין דהא נין דורס וסי' טהרה זפק ואצבע יתירה וקורקבן נקלף ועורב נמי דדים דאי לא דרסי משכחת להו כולהו ד' סימנין בשאר עופות טמאין אלא עורב יש לו ב' סימנים מג' הנזכרים ופרס ועזניה בא' יש לו א' מהם וא' סימן שאינו דורס ג) שאינו בשאר עופות (מג) וכן דעת רש"י ור"ח והחכם אבן פלאט כהא דאמר אמימר (מד) עוף הבא בסי' א' טהור אמי שאינו בקי בהן ובשמותיהן קאי ופירש"י והוא דלא דרים דכל כמה דלא חזינן ליה דדרים מחזקינן ליה בטהור דהא ליכא לספוקי לא בשאר עופות ובעורב דהא בהך ליכא אלא חד סי' ובפרס ועזניה לא מחזקינן דהא איכא תרי ספיקא דילמא לא דרים (מה) ואת"ל דרים דילמא משאר עופות טהורין הוא שבאין בסי' א' דאע"ג דדרסי טהורין דלא מחזקינן בפרס ועזנ' דהא לא שכיחי ביישוב אבל אי חזינן דדרים חדא ספיקא היא דאיכא לספוקי בשאר עופות להיתר ואיכא לספוקי בפרס ועזניה לאיסור וכיון דרובא טמאין דרסי תלי' בפרס ועזניה ואמרינן מעקרי' עקרי ואתי לישוב והחכם אמר (מו) והיא דידעינן דלא דרים ודחיק וקאמר דאמימר לא מצריך (מז) אלא סי' הד' ורבנן סבוראי אוסיפו עליה דלא דרים כי היכי (מח) דלא לפיב תורבא ונזרינן ד) דוכתי דשכיח אטו דוכתי דשכיח והא אסופי ה) חד ממימני אחרינא דאי מוספית סי' אחרינא איכא למישרי עורב ומש"ה אוסיפו דלא דרים (מט) ולאו דווקא דבסיפא דשמעתין הו"ל למימר (נ) ופירש"י דוקא למאי דס"ל ומיהו ק"ל מובא דקתני בברייתא כל שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבן

נתיבות שמואל ג) כפי' כ"מ הוס' מוליו ס"ח ד"ה סלוסים: ד) ג"ל וכסי' הל' דהיינו לוסו סי' שימנו לו בפרס לו בעזני' ולא בשאר עופות: ג) ג"ל לפי"ז דסי' הל' הוא שמיטו דורס מ"ש לפי יכולין לפרש הא דכ"מ בשם מעפ"י שהוא דורס כיון שהם מפרשים דב"ח בעזני' הל' קמאר: ד) ג"ל דלא שכיח מאו כו': ה) ג"ל דלא לוסיפו מד כו':

שער החדש

מאד כו' כל"ל: (כ) שהיולא מן הטמא כו' עיין יו"ד סי' ט"ע סעי' ג' ועיין לקמן לוח קנ"ו: (כא) דג טמא שבלע כו' שם ס"ב ד' ג' • יו"ד סי' פ"נ סעי' ט' יו"ד יעו"ש בע"ז וש"ך סי' ע"ט סעי' ג' ויין ע"ש סעי' ס' מ"ז סעי' ס' ובש"ך ס"ק ס' ועיין יו"ד סי' ע"ט סעי' ג' מל"י רמה מזיל כו' בכורות כ"ד ל' ועיין יו"ד סי' ע"ט סעי' ס' במיומח לוח קע"ו: (כג) דלימר בתר דילדה לחימת כו' דשמח בן חמר כו' ובשעה שנתפרד כו' כל"ל: (כד) והמפלת ברי' כו' בכורות מ"ג ב' נדה כ"ד ל' והלכה כרב בחיסורי ועיי' יו"ד סי' י"ג סעי' ו' ועו"ש סימיב: (כה) עיזא כרכוז כו' שם בחולין ל"ע ב' וכ"כ הרי"ף והרמ"ם סי' כ"ז וכ"פ כל הפוסקים: (כו) וקרש אעפ"י כו' שם בחולין וביו"ד סי' פ' סעי' ד': (כז) הני עיזא דבלא כו' שם פ' ל': (כח) וכן הלכתא וכ"כ הרמ"ם שם סי' ג' וכ"כ הרשב"ם בחי' ובתה"ל ציית ג' שער ל' לחבל הרמב"ם ללא ס"ל כן עיין ב"י סי' פ' מס"כ בזה: (כט) בבלאים כו' פ"ח מ"א ובחולין שם: (ל) בסנהדרין כ"ח ב': (לא) עיזא דבלא כו' וב"ל דהתם בחולין בולם לפסיבו דע"כ ל"פ רק בשור הבר לחבל עיזא דבלא ל"ה מין בהמה הוא יעו"ש וכיון דמסקינן דעיזא דבלאי ברי כ"ם שור הבר לחמיב לי' בהמי חיות דמלו הייבו תורבלא: (לב) כוותי' דר"י כו' עיין ברמ"ם סי' ג' ובחי' הרשב"ם שם שתמה על הרמב"ם שפסק כרבבן והקשה הה ר"י ניחוקו עמו יעו"ש סימיב ובתה"ל שם שפסק כהרמב"ם יעו"ש ועיי' לקמן בסי' מילה ח"ב לוח כ"ח: (לג) ובירושלמי ואילין דמתרגמין ותמלו וזמר ותור בר ולחמניכר"י כו' כל"ל והוא בירושלמי בלאים פ"ח ס"ל יעו"ש: (לד) ולחמנין כר"י לא לחזל בתר נמרא דידן כו' כל"ל • וכ"ל מאי דפסיקא לי' לבירושלמי לחלן לחמרנים ותמלו ותורבלא הוא לחמי כר"י וכ"כ מלחירנם התרגום כך לחלת ס"ל כר"י זה לא לחזל בסיפת ס"ם שלמו לחמרינן שם לבבן ס"ל לרבבן לחין בהמה הוא מסוס לחמרנמינן ותור בלא לחלת לחוא חין בהמה לחלת לא ס"ל בבירושלמי בזה וזה חמסיים רבינו והולך: (לה) לחבל חלתא סימנין לחת בי' כו' כל"ל לחבל קל"ם כ' שם בבלאים לית בהו סך סימנים וכ"כ הלו"ז סי' רפ"ע יעו"ש סימיב חמסקיס לחוא חין בהמה וס"ל גם בעת הרמב"ם כן שחין לו סימנים הללו ומכלן יחא לו חמ"כ בפ"ח מחמ"ת סי"ח והובח בימ"ד בסעי' פ' סעי' ב' לבז' מימי מי' לחטפ"י שחין לו קרנים בלל מותר חלבו יעו"ם וס"ע להוקשה לו כיון שחין לו סימנים חלו למה בתי ר"י ומיחח לו' לפי שחוסבו בעניו המיום ב"ח מי' הוא לחלת מי בבחיב הוא שהוא חין חי' ס"ל לסימנים בלל ופבוע ועיין בחו"ח סי' ס"ל ובח"כ סי' של"ג יעו"ם סימיב: (לו) לח לחמרו כי' שם כ"ע ס': (לז) ודורס סיח כו' שם בחולין ס"ח ס' ד"ה סדורס כו' וס"ס בתה"ם סי' כ"ח ובחי' הרשב"ם שם ועיין בר"ן

וקורקבן נקלף בידוע שהוא מהור (נא) הא שאר עופות מטאין הכי איתי להו ואי א' קתני הו"ל לפרושי בפירוש (נב) ועוד הא נין דרים_ואין לו אצבע יתירה שרגליו ברגלי הנשר (נג) ותו דקאמר ולילף מעופות מטאין הא שלשה כתובים ניתהו ואע"ג (נד) דתורין וב"י כתובין ניתהו הני לקרבן ניתהו והחכם שאמר משמי' דנאון הי' כתובין מלמדין ליתא דהא בבולה תלמודא הי' אין מלמדין ואע"ג דאית לסיפר דעדיפא מינה משני ליה אכתי (נה) קשה כי קפריך כ"ת מטאין הוה א"א דילפא חד מנהון דדמי לחברי' והו"ל ב' מתובין הא מצריך צריכו דאי בתוב פרס ועזני' הו"א התם הוא דילפא אלא חד אבל ג' לתכשר צריכא ואי כ' רחמנא הנך ולא כ' פרס ועזני' ה"א עד דאיכא ד' סימנים כ' רחמנא פרס ועזני' לסיגמר מיני' עוף הבא בב' סימנים מהור וליכא למימר דמעיקרא קס"ד דבשאר עופות מטאין איכא מיניהו דאית בהו חד חד דאם איתא ל"ל לסיפר עורב ופרס ועזני' ל"ל • הו"ל עופות מטאין דאית בהו חד חד הי' ל"ל ועוד דקאמר ולילף מעופות מטאין (נו) היינו ולילף מתורין ותו דקאמר (נז) לא היה בקי בהן ובשמותיהן עוף הבא בשי' א' טמא בב' סימנים מהור ליטמא נמי בב' סי' מטא בד' מהור (נח) והד"ר (ן) משה בר יוסף ז"ל פי' תלתא הדדי בבולהו ובבל חד וחד לית בהו אלא חד סי' ובעורב תרי סהנך וסי' שאינו דומם ליתא אלא בפרס ועזני' דאית' בהאי ליתא בהאי וכל עוף שיש לו שלשה סי' מהרה בידוע שאינו דומם • וכללא דסתניתן ובריית'א כללא דוקא היא אף למי שאינו בקי והיינו דקתני כל עוף הדומם טמא • שאין עוף מהור בעולם ודומם וכל שיש לו זפק וקורקבן נקלף ואצבע יתירה בידוע שאינו דומם ומהור • ול"ג שאר עופות

מטאין ל"ל אלא ה"ג ונילף מתורין א"כ עורב דכתב רחמנא ל"ל דאיכא תלתא לא (נט) כי' דאית ליה תרי מיבעיא ולילף מעורב (ס) א"כ פרס ועזני' ל"ל ולילף מפרס ועזני' א"כ נשר דכ' רחמנא ל"ל והבין היא עיקר ונו' ובן מצאתי והא דאמר אמימר והוא דלא דרים (סא) כלומר דידעינן דלא דרוסי ן) היא הסי' דליבא לספוקי בבולהו עופות דהא דרסי אלא או בפרס או בעזני' ולא שביחי ביישוב (סב) וח' ספיקות לא ידעינן א' מ) דרסי א' לא דרסי ואי מקלף בירא הו"ל ג' סימנין של טהרה ומהור ואי לא הו"ל ב' סימנים ודילמא מינא דעורב הוא ודרים והאי דקתני עופות מהורין קורקבן נקלף כלומר הקליפה ביד היא סי' טהרה קאמר וק"ל (סג) דהו"ל למימר הלבתא עוף שאינו דומם מהור ותו רקאמר בשני סימנים מהור והוא שיכיר עורב (סד) והא איכא תרי סימנים מניהו דמהור אעפ"י שאינו מכיר עורב בגון דיא דרים ובחד מניהו ותו אנשי גליל ויפר תמרתא האיך אוכלין פגונית לבנה מן גין וזרזיר שהוא מין עורב (סה) דהא דרס ושמעתי שהר"ר יעקב יש לו דעת שלישית ודעת הר"ר יעקב (סו) שהוא סימך (סז) על הכללות כהר"ר משה ודעתי אלא שהוא גורם ולילף משאר עופות כדכתוב בספרים • וכל העופות (סח) אין דומסין ויש להם ג' סימני מהרה (סט) חוץ מנשר (ע) ועורב (עא) ופרס ועזני' שדומסין ואמר גין שהוא משאר עופות אינו לא פלק"ו ולא אסמו"ר והקורא גין פלק"ו אינו אלא מועה כמו שמועין בקרא שקורין קנ"ל ואינו (עב) שקורא עוף מהור הוא שקורין פרדי"ן וקונ"ל עוף טמא ובן (עג) מעה בנשר שקורין אטל"א ואיגה שהרי יש לה אצבע יתירה בתורין וב"י (עד) ובן מעו בגין שגין ן) אינו דומם ופלק"ו ואסמו"ר דומסין הן

(אפשר

נחיבות שבואל ן) עיין כסב"ח סה"ל כ"ג מ"ג : ז) עיין הום' ד"ה והוא דלא דרים מולין ס"ב : ח) לא כפרש"י דמפרש דכלם הסימנים מכוללים בהם • ס"ב ב' : ט) ס"ם כתן וכ"ל כן דרים ופולק"ו ומסמו"ר נמו דומסין הן כו' דכ"ב דביני לעיל דן דרם וגם מדסיים דהוא מין שועב ועוכב דרים :

שער החרש

ח"ם דלדביני בח בתקומו והוא דכרי לחמיר לסיפתו דס"ל לפרס ועזניה לח מיסיק ללח בסיפי ביסוב : (נא) סח שחר שופות עמחין הכי כי' וסר"ן ייסב קושיח זו דס"ק ולח לימו דומס וים לו נ' סימנים סללו כסר יעו"ם לחבל רבינו בח"ל לעיל לחות ל"ם דלרם"י ים לסיות עוף סדומס ג"כ עסור ח"ל לחרן קן : (נב) ועוד סח נן כו' • וח"כ לין לו רק ב' סימני עסרס ולרך כחב רס"י די"ע שופות עמחין ים לסס ג' סימני עסרס ועיין לקמן לוח ע"ד : (נג) ותו דקחמר ולילף כו' עיין בתוס' ס"ח ח' ד"ה חס סמס כו' : (נד) דתורין וב"י ב' כחובין כו' כל"ל: (נה) קסה כי קפריך כו' סם ס"ח ב' ד"ה וה"ל למיך מקסה מטולס יחד דהו"ל ב' כחובין הבחין כח' כו' סח פרס ועזניה ל"ל בלל להבך י"ם מפעם דב' רבינו ח"ל כי' פרס ועזניה לח ידעינן הבך י"ע מניהו ולח כ' הבך י"ם כו"ח דנילף מניהו : (נו) היינו ולילף מתורין כו' ל"ל כיון דמקסה לנילף מתורין דבעי כל ל' סימני עסרס ומסמי ח"ב עופות עמחין דב' רחמנח ל"ל סח נילף זה מתורין ח"ב מלי למיך מקסה ונילף מניהו ח"ב הדק"ל עופות עמחין ל"ל סח ידעינן זה מתורים דכן מקסו החום' סם ח' בל"ב מה החם כו' ועיין בחום' סם סיחבו זה ועיין בהבב"ח בחי' שהקשה על חי' שלהם יעו"ם סיקיב וסיהו שהי' כחוב לפניו ללח לחכלינן בב' סימנים רק בב' מבל לפי מה"ב לפניהו ניחח יעו"ם סיקיב וסבן : (נז) לח סי' בקי בו' סם ס"ב ח' • הנה רש"י סם פי' לח סי' בקי בהן ובשמותיהן שבתרם ועזניה לח סי' בקי מבל בשחר סי' בקי ולח בחם"ב החום' סם בד"ב בסי' ח' כו' זח"ב ם"ם דברי רס"י שלחתי ניחום לח לפרש ועזניה ל"ח להו דסח חין להם רק סי' ח' בנוסן לשחר עופות עמחים ל"ח דסם ים להם ב' סימנין וזה חין להו רק ב' סימנים • וה"ק לח סי' בקי בהם ובשמותיהם בסי' ח' ממח מבל חם סיה בקי בהם בסם בשרם ועזני' חף דלח סי' בקי בשחר סיה בח בסי' ח' עקור • והבי"ל דהכי היח קחניה רבינו דלחם נקט דווקח לח סי' בקי בשרם ועזניה דלכן בח בסי' ח' ממח וכב' סימנים עסור הוא ודיים ואי לח סי' בקי בי"ע עופות בח בב' סימנים עמח בד' עסור ח"ב לח סי' בקי בעורב בח בד' סימנים עמח בב' עסור • חף זה ים לניסב מסום פלונחח דלחמיר נקט להם דחמיר ס"ל לפרסם ועזני' ל"ח דלח מלניה בניסוב : (נח) וה"ר מסס בר' כו' דעם זו סובח בחחור ובחי הבסב"ח ובכ"ן ובנחב"ן בסי' על החוכח בפ' חמיני יעו"ם : (נם) חלחח לח דחים לי' חני כי' כל"ל ומיבח כו' סח שרם ועזניה ל"ד בלל למיך מקסה יחד דהו"ל ב' כחובין הבחין כח' כו' סח פרס ועזניה ל"ד בלל להבך י"ם מפעם דב' רבינו ח"ל כי' פרס ועזניה לח ידעינן הבך י"ע מניהו ולח כ' הבך י"ם כו"ח דנילף מניהו : (נו) היינו ולילף מתורין כו' ל"ל כיון דמקסה לנילף מתורין דבעי כל ל' סימני עסרס ומסמי ח"ב עופות עמחין דב' רחמנח ל"ל סח נילף זה מתורין ח"ב מלי למיך מקסה ונילף מניהו ח"ב הדק"ל עופות עמחין ל"ל סח ידעינן זה מתורים דכן מקסו החום' סם ח' בל"ב מה החם כו' ועיין בחום' סם סיחבו זה ועיין בהבב"ח בחי' שהקשה על חי' שלהם יעו"ם סיקיב וסיהו שהי' כחוב לפניו ללח לחכלינן בב' סימנים רק בב' מבל לפי מה"ב לפניהו ניחח יעו"ם סיקיב וסבן : (נז) לח סי' בקי בו' סם ס"ב ח' • הנה רש"י סם פי' לח סי' בקי בהן ובשמותיהן שבתרם ועזניה לח סי' בקי מבל בשחר סי' בקי ולח בחם"ב החום' סם בד"ב בסי' ח' כו' זח"ב ם"ם דברי רס"י שלחתי ניחום לח לפרש ועזניה ל"ח להו דסח חין להם רק סי' ח' בנוסן לשחר עופות עמחים ל"ח דסם ים להם ב' סימנין וזה חין להו רק ב' סימנים • וה"ק לח סי' בקי בהם ובשמותיהם בסי' ח' ממח מבל חם סיה בקי בהם בסם בשרם ועזניה דלכן בח בסי' ח' ממח וכב' סימנים עסור הוא ודיים ואי לח סי' בקי בי"ע עופות בח בב' סימנים עמח בד' עסור ח"ב לח סי' בקי בעורב בח בד' סימנים עמח בב' עסור • חף זה ים לניסב מסום פלונחח דלחמיר נקט להם דחמיר ס"ל לפרסם ועזני' ל"ח דלח מלניה בניסוב : (נח) וה"ר מסס בר' כו' דעם זו סובח בחחור ובחי הבסב"ח ובכ"ן ובנחב"ן בסי' על החוכח בפ' חמיני יעו"ם : (נם) חלחח לח דחים לי' חני כי' כל"ל ומיבח כו' סח שרם

ואפשר (עה) שמן עורב הן והא דא"ר חייא עוף הבא בסי' א' מהור (עו) שאינו דורס קאמר ובלבד (עז) שיש לו ג' סימני טומאה ואמר אמימר הלכתא עוף הבא בסי' א' מהור וה"מ היא דלא דרים (עח) כלומר סי' א' דטהור היא דלא דרים י) דליכא לספוקי אלא או בפרס או בעוזני ואינהו לא שכיחי ביישוב (עט) יא) ומסתב' לן דהא דתני ר' חייא עוף הבא בסי' א' מהור (פ) דידעינן דלא דרים קאמר • וכל היכא דלא ידעינן חיישינן דילמא דרים• ולא דרים לאו סי' מהרה היא אלא אצבע יתירה וזפק וקורקבן נקלף הן סימני מהרה (פא) ור' סי' שאמר יג) כל עוף הדורס טמא ונ' לטהרה וזהו שאמר כל שיש לו זפק ואצבע יתירה וקורקבן נקלף מהור (פב) ושאר עופות כולן דרסי חוץ מעורב ופרם ועזניה שאינן דורסין ובכללן יש בהן סימני טומאה וסי' א' יג) של מהרה (פג) ובעורב יש בו ב' סימני מהרה וא' שאינו לא סימן טומאה ולא סימן מהרה ופרס ועזני' (פד) חד סימן מהרה וחד לא מהרה יד) ולא טמאה ונידסא עתיקא (פה) כדאיתא לעיל להרב ד' משה כו' עד אלא טעמא דכתב רחמנא (פו) נשר בלא"ה לילף מפרס ועזני' ה"ל ב' כתובים הבאין כא' ואין מלמדין (פז) נמירי כדאיתא בההוא ליתא לברי מעורב ופרס ועזניה וקאמר ר"ח עוף שאינו דורס ובא בסי' א' מהור וגילף מעורב או מפרס ועזני' דלא דרסי ולא מכשידינן להו לא בסי' א' ולא בב' סימנים א"כ נשר (פח) דכתב רחמנא למילף מיני' דאי איכא סי' א' של מהרה ולא דרים מהור מעמא דכתב רחמנא נשר הא לא"ה כו' ואסיקנא תלתא סימני טהרה הניכרין הדרי בכולהו עופות לבר מנשר • וחד סימן מהנהו לא משבחת לה אלא או בפרס או בעזני' • אצבע יתירה וזפק נוהגים בכל העופות (פט) א' א' אחד דורסין ועורב תרי מהנך • ופרס ועזניה תר מהנך ולא דורסין וקורקבן נקלף לא משבחת לה אלא או בפרס או בעזני' סלקא דעתך אמינא ליגמור מיניה קמ"ל ואנשי תמרא שהיו אוכלין זרזיר שהוא מין עורב מפני שיש לו זפק ולא תדוק מיניה דעורב (צ) אין לו זפק כרש"י ז"ל ולסברא דילן דאמרי' דלא דרים לא (צא) משכחת לה סי' א' אלא מהנך תרי דאיתנהו בעופות והא (צב) דקא אכלי להו משמע דמ"ל לאנשי תמרתא דלא מין עורב הוא אלא הבא בסי' אחד הוא ומהור ואוכלין אותו במסורת א"נ (צג) מצי למימר דעורב אין לו זפק ויש לו ב' סימנים אצבע יתירה וקורקבן נקלף ואלו הדרי בעופות וזפק לא משבחת לה אלא או בפרס או בעזני' ואר"ש היה בקי בהן ובשמותיהן וידע עופות דורסין ושאינן דורסין עוף הבא בסי' הניכר (צה) ויודע שאין דורס מהור (צו) וכו' בנ' ובד' וליכא לספוקי בכולהו עופות לא היה בקי בהן ובשמותיהן ואפי' בקי בכולהון חוץ מפרס ועזניה בסי' א' אע"ג דלא דרס מצא דחיישינן לפרס ועזני' בב' סימנים ולא דרים מהור (צז) וה"ה שמכיר עורב וה"ה בסי' א' ולא דרים מהור (צח) והוא שיביר פרס בב' סימנים עו) מצא דחיישינן לפרס ועזני' ונזרינן דוכתא דלא שכיחי אצו דוכתי דשכיחי • (צט) ואנא אמינא הלכתא עוף הבא בסי' א' מהור וה"מ היא דלא דרים (ק) ומעיקרא הכי קמ"ד משום דאמינא פסק הלכה פירוש והיא דלא דרים ואעפ"י שאינו בקי בהן ובשמותיהן לא חיישינן לפרס ועזני' אבל בב' סימנים ולא דרס חיישינן לעורב ומין עורב עד דאיכא תלתא סימנים וביון דאיכא ג' סימנים אע"ג דלא

נתיבות שמואל י) מצבל ג' סי' טומאה צריך להיות בו לגמרי מהסם בסדר עופות טמאים: יא) קמי לממ"ל בסם החכם ולא כפירש"י ונס למ"ם לעיל בכל עופות טמאין דורסין ולא כהכ"ל ויעקב: יב) ג"ל היא כל עוף כו' וג' סימני טהרה כו': יג) כדעת ר"מ בר' יוסף: יד) היינו שאינו דורס כדעת רמבר"ש: טו) ג"ל בסי' ג' דפרס ועזני' לית בהו רק חד מד:

שער החדש

רס"י דלסיעת רס"י היו לועזין על כן שטוח מסטו"ך לו פלקו"ן ושוח ספיר דרס רק דים לו ג' סימנים שבגופו משה"כ עכשו קיימינן בסימני ר"ת דכל סי"ע עופות טמאין חוץ דורסים ויש לפסס כ' סימנים בגופם וע"כ כן לפו היינו חסטו"ך ופלקו"ן ועיין לקמן חוח קכ"ג: (עה) שמן עורב הן כו' ר"ל החסטו"ך ופלקו"ן פס מין עורב ולכן דרים ספיר ומכאן מוכח דרבינו ס"ל בסיעת ר"ת דעורב דרים עיין לעיל חוח ע': (עו) שאינו דורס קאמר • דלמאי נימוח לפ לפי"ע עופות טמאין סני חית בהו שיד ב' סימני שבדס בגופס לפי לעכר. פס חוח דורס ואוכל לפי לעורב פס חוח דורס ויש לו ב' סי' בגופו וזהו שאינו עורב דים לו סי' ל' בגופו וסי' ל' ומ"ל חוח שאינו דורס ולפרס ועזני' ל"פ דפס אין לפס מלח סי' ל' ומ"ל חוח שאינו דורס ויש לו ג' סימני טומאה בגופו וזה לשון עורב דרס ויש לו עוד סי' שבדס בגופו (עו) ובלבד סיסיו לו ב' סימני טומאה כו' כל"ל: (עח) כלומר סי' ל' כו' וחוח לחוחו סי' שבדס שלריך בלח בוס סי' לחר דלמאי נימוח לה מיי"ע עופות טמאים ליחת כל"ל ומעורב ג"ל ליחת דחוח היינך מעורב דשירב דורס ויש לו ג' סימני שבדס בגופו משה"כ זה לינו דורס ויש לו כל סימני טומאה בגופו ולי מפוס פרס ועזני' לח שכיחי ביישוב • וכפה נס על סיעת ר"ת יש לפפיב כמו שפפס על רס"י ז"ל ה"ל להקדוס ומילף מיניה דבני סימנים עריפה חה זה יחעיון מחורין ועוד דחה שלמה כחוכין ניכנו נס חה שפפס על סיעת ל' חפס בר יוסף דפו"ל לחמיר לומר דעוף הבא בסי' ל' הבח לפניכו ושביר בו שלין דורס שביר ולפי חה דקחמר בב' סימנים שבור וחוח שיביר עורב חה חיבח ב' סימנים ול"ל שיביר עורב ולניכו שיביר לו סי' ל' בגופו וסי' לחיכו דיבם ולפי שפשר הפפס זה על הפך שיעות לעיל ל"ל לפרס: (עט) ומסתברא לן כו"י ר"ל מחחת הקושיות הכ"ל בחר לו רבינו דרך חחר בשיעה זו: (פ) דידעינן דלא דרים כו' ר"ל דידעינן בי' בוודלפי שלחיכו דורס וגס יש לו סי' שבדס בגופו חז חוח עפוח: (פא) ור' סי' שחמר כו' ר"ל לח כחו כל המפרסים שסי' דים ד' סימני שבדס רק לשון יוחר מג' סימני שבדס וגס ג' סימני שבדס שבגופו • ולחיכו דורס לח נחשב לסי' שבדס ולח לסי' טומאה • וגס' סימנים דקחמר ס"ק ל' חוח סי' טומאה וגס' סם סימני שבדס ובילד גס ד' סימנים: (פב) ובעורב יש בו ב' סימני שבדס וגס ג' סימני טומאה וזה"ל ואינו לא סימן טומאה וגס' סי' שבדס בגופו ולח לסי' טומאה • וגס' סימנים בגופו וזהו פלוי שבדס בגופו ולח לסי' טומאה וגס' סימנים שבדס בגופו ולח לסי' טומאה • וגס' סימנים שבדס בגופו ולח לסי' טומאה • וגס' סימנים שבדס בגופו ולח לסי' טומאה •

דלא ידעינן אי דרסי אי לא דרסי טהור וח' ספיקות לא ידעינן אי דרסי אי לא דרסי ואי נקלף הוי תלתא סימנים ואי לא הוה ב' סימנים ודילמא מינא דעורב היא והלכך בג' סימני טהרה אע"ג דלא ידעינן אי דרסי בידוע שהוא טהור ותיינו (קא) דלא אמרינן בג' סימנים בלל והיכא דדרים (קב) נמי טמא כללא דמתניתין והיכא (קג) דידעינן דלא דרים בסימן א' טהור דלא חיישינן לפרס ועוני' ולשאר עופות ליכא למיחש דהא דרסי • בב' סימנין ואע"ג דידעינן דלא דרים טמא דילמא מינא דעורב היא ואי פשוט דלאו מינא דעורב כנון אווזין ומינייהו טהור הרין הוא סברא דילן ולסברת הר"ר משה אי ידעינן דלא דרים אפי' בלא סימן א' טהור ובג' סימני טהרה אע"ג דלא ידעינן אי דרים אי לא דרים טהור ובב' סימנין ולא ידעינן אי דרים איבא לספוקי בעורב ובסי' א' נמי איכא לספוקי (קד) בבולהו עופות כודרנן • ולסברת רש"י בב' סימנין ובג' איכא לספוקי בחד ליכא לספוקי היכא דלא חזינן דדרס ור"ח ז"ל כ' (קה) עוף הבא בסי' א' קבלנו מרבותינו קורקבן נקלף תניא ר' אומר (קו) גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהבהמה טבאה מרובה מן הטהורה לפיכך מנה הכתוב בטהורה ועופות טהורים מרובים מן הטמאים לפיכך מנה הכתוב בטמאים ואנן דלא בקיאין בשמותיהן (קו) אינן נאכלין אלא בממורת דאמר ר' עוף טהור נאכל בממורת • ונאמן (קח) הצייד לומר עוף זה התיר לי רבי ואמר ר"י והוא שבקי בהן ובשמותיהן ורבו שאמרו רבו צייד • תניא ר"ג אומר (קט) דורס ואוכל בידוע שהוא טמא יש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבן נקלף בידוע

שער החדש

טהור והוא סיכור עורב ג"כ מיירי דידעינן בוודאי דלא דריס ג"כ וכמ"ש למעלה תוס' פ' ותוס' ל"ה רק כיון דמיעוטי פסק הלכתא פי' בסימנין דילמא דלא דריס: (קא) דלא אמרינן בג' כו' ר"ל לא תיירינן כהו ולעולם דעוף הבא בג' סימנים לריך סיכור מידי אי דידע דלא דריס דכיון דיש ג' סימנים בעופו אין לומר לו בסוס עוף עמא ובידוע שהוא דורס והס"ד לא מיירי דק בהאי גלויי דריס כלל ולא בפסח ג"כ לכן תפס מי' ת' וכ' סימנים דבהו סיכך דילמא כלו ולא בפעמ ג' סימנים בעופו • והכא לפי פיסק זו מיובאים כל הקוסיות שהקשה רבינו על הקדמונים • מה שהקשה על פיסק רש"י בתוס' ד"ה דקלמר כל בים לו אלמא יתירה וזפק וקורקבנו נקלף בידוע שהוא טהור והתיכף י"ע עופות עמהם • מיובאר זה פיסק שבי"ט עופות אין בהם רק כי' ת' אל מהיה • ומה שהקשה בתוס' ב"ב ד"ה רק דריס והאין לו אלמא יתירה ג"כ לק"מ דילמא ים לו סי' אחר כיון דהוה מי"ט עופות ולהם אין רק כי' ת' אל מהיה ומתי דקלמר ולילף מעופות עמהן כמו שהקשה בתוס' ג"ז • הה לפי ני' זו ל"ק כן גם מה שהקשה בתוס' ר"ז דלעולם הפת בג' סימנים עמא בד' טהור ג"כ לק"מ דכל הפת בג' סימנים טהור בוודאי גם מה שהקשה על פיסק הרמ"ב בר"י דהול"ל הלכתא עוף שהיו דורס טהור לעולם בתוס' ס"ג ג"כ לק"מ דנעופו כ' ת' בעופו ג"כ לזה שהיו דורס נם מה שהקשה על הה דב' סימנים טהור והוא סיכור עירב והקשה בתוס' ס"ד דהא חיכף ב' סימנים חעפ"י שאין מכיר טהור • והשתא ניחא דאין ב' סימנים בעופו והוא טהור אלא יהא בו ספק טהור דבשלמא לר"ת בר"י דבסי' החדש הוא דהיו דורס ת"ב בזה סי' דהיו דורס ושי' ת' בעופו ילא מידי טהור • גם מה שהקשה הארוך אלמי חכמי גליל ואחכמי כפר תמרחת סמוכות לבבל וזרזיר עיין בתוס ס"ה שכתו מיובאר שפיר כי מיירי בידוע אלא דבסי • ולע דבדברי רבינו אלה מתבררו ומתלבנו דברי הרמב"ם בפ"ת מהלכות מ"ז וי"ז ועו"ס סיכור: (קב) ומי עמא בכללא דמתניתין כו' כל"ע: (קג) דידעינן דלא דריס כי' עכשו מתחיל רבינו להולית מסקנת סדיוים לכל ת' מהסיכורות: (קד) בבולהו עופות כדברינו ולסברה כו' כל"ל: (קה) עוף הבא בסי' כו' עיין תוס' ס"ב ב' בד"ה מהי וכו' ובכתי"ם סי' כ"ח ובמ"ת עשיתי סחוכין לזה מדברי זרזיר"ם ת"ב קי"ח ב' סב' וז"ל עופין בזפק ובקורקבן נקלף בתעברו לזפק ולקיפה דקורקבן דבוינין עופין למיכל עכ"ל ולמה נקט רק בני תלתי תבל לפי"ז ת"ם דכיון דיש לו סי' החדש יעוד סי' ת"ב מסור בוודאי דליכא למיחש למידי: (קו) גלוי וידוע לפני כו' תוס' ס"ג ב' (קו) חינן נאכלין אלא במסירת דאמר ר' עוף כו' עם ס"ג ב' ובכתי"ם ס"ב ב' ד"ה חזוק כו' ועיין ברי"ף ובכתי"ם סי' כ"ט ס' • וכ"כ הרמב"ת בתי' ובתה"ד בית ג' סער ת' וביו"ד סי' פ"ב סעיף ב' : (קח) הצייד לומר כו' עם ס"ג ב' וביו"ד שם : (קט) סדוסס ותוכל כו' עם ס"ה ת' : (קי) בפ' המנות תלבנו כו' כ"ב רס"י ז"ע ומהן הסיג עליו יעו"ש ועיין ס"ך סי' פ"ב ס"ק ס' : (קיא) עוף הקולע כו' עם ס"ה ת' ופסק רבינו כמוהו מעם לתניי פי' דברינו תבל בהתב"ע לא פסק מעם דיחידאה הוא תמים ברמב"ם פסק כרתב"ע ג"כ וכ"ה ביו"ד עם : (קיב) שכן ונדמה קלמרינן כו' מביאר מזה דלא כר"ח תמר עם ס"ב ת' דזרזיר ומטוים לבנה חסור ישו"ם טיעיב ולקמן בחות ס"ב תחב זרזיר בעופות עמהם וסיינו כר"ת וע"כ ל"ל בסברת הכ"מ דכ"ע מודו בזה דזרזיר טמא רק שמהלק

שהוא מהור ואצבע יתירה (קו) בב' המצות אצבע שהיא למעלה ואינה דורסת רשב"א אומר כל (קיא) עיקר הקולם מן האויר טמא • אחרים אומרים שוכן עם הטמאים טמא ואסיקנא (קיב) שוכן ונדמה קאמרינן ומצינו (קיג) שמות לו"ו עיפות טבאים עם הכתוב בתורה ואלו הן כ"ד הכתובים (קיד) נשר מלך שבעופות (קטו) והיא אגיל"א פרס עוני' (קטז) דיה דאה (קיז) ובלשון רבותינו דיה אילתי"ר עורב והוא שהור בדכתיב שחורות כעורב (קיח) קידו"ב בלע"ז עורב (קיט) עומקו לבן במקצת (קכ) זרזיר אישטורני"ל סנונית לבנה אורונדיל"ה ובירקוחא כ"ע ל"ם ראסירי (קכא) כ"ם בתוורתי והלבה ברבנן דשרי • יענה תחמס (קכב) תרגום יהושלמי השפותא שחף גין (קכג) אוסטר"ח (קכד) בר הריא מאי בר הדיא שורניק"א בויקרא רבה (קכה) בפ' אחרי מות הדיבור הדיא צופה מאכלו ב"ח מילין בוס ינשוף (קכו) יש להם לסתות כאדם כדגרסינן(קכו)בפ' המפלת (קכח) וכמבן במשנה לפי שהקרוביזה לזה•תנשמת זו(קכט)באות שבעופות קאת רחם ואמר אביי למה נקרא שמה רחם כיון שבא רחם רחמים בא לעולם שקד זה השולה דגים (קל) מן הים כתרגומו מגרגל"ו בלעז הסידה זו (קלא) דיה לבנה • ולמה נקרא שמה הסירה (קלב) שעושה חסד עם חבירותיה סניגי"א בלעז ויש שקורין גיס"א ואומרים לפי שמשלבת ומותנת מעשר מבניה אנפה לוביפת (קלג) שהודו בפות והיא שהביאה שמיר לבית המ"ק כדמתרגם ונגר טורא עטלף (קלד) והוא שתשמישי בין ביום בין בלילה רשאפינד"א אלו (קלה) ב"ד שמות הכתובים בתורה ואלו

ואלו שבלשון רבותינו הם ט"ו דאמר ר"י הנהו (קלו) שיצי דבי חילפי שרי דבי כברא אסור (קלו) ס"א דבי כרבא (קלו) ברדא דאמר"י שרדא שרי ברדא אסור וסימנך בר מיניה (קלה) דאר"פ תרנגולא דאנמא שהיא תרנגול דאנמא אסור וסימנך עמוני ולא עמונית דריש מריסר (קלט) תרנגולא דאנמא אסור דחזוהו דדרסה ואבלה ושמעתי שהיא עוף גליני"א סנ"א שבור אגלדפתא שרי פריץ אנדרפתא פסול וסימנך פריץ רשיעי (קמ) בוני"א פריא אסור וסימנך פריא אמנושא (קמא) דומיך זקיף ואביל שרי סגיד ואביל אסור וסימנך לא תשתחוה לאל אחר שהיא חמרא אסור וסימנך שתויי ין פסול לעבודה מזני חמרא אסור בת מוגא חברא שרי וסימנך יפה כח הבן מבח האב (קמב) שקומצנא אריבא שקי וסומקי סריין וכו' מרזימא גוצא וסומקי אסור וסימנך ננם פסול אריבא שקי וירוקי אסור וסימנך ירוקין פסולין לקני ובימני שרי שקוטנאי ובוטנאי מקום שנהגו לאכול אוכלין שלא לאכול (קמג) אין אוכלין ול"ק הא באתרא דשביחי פרם ועזני הא באתרא דלא שביחי ככי וקוואקי אסור ככיאתא שריין במערבא מגנדי עלה וקרי לה (קמד) תחות"א וה' ספיקות הן חיבא היבא סינא והדרינא ששמא מרדא ניחילני ובר נפחא מאי ספקייהו עופות טהורין קורקבינהו נקלוף בידא ושמאים אין קורקבן נקלוף והנהו אין קורקבן נקלוף אלא בסבין (קמה) כדפרישנא לעיל • ת"ר (קמו) לכל השרץ השורץ לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם כאן כראב"י דתניא אפרוח שנולד ביו"ט מותר ראב"י אומר אף בחול אסור לפי שלא נתפתחו עיניהם (קמז) ודבינו אלפסי פסק כרבנן דמותר ואית מאן דפסק כראב"י דמשנת ראב"י קב ונקי ומסתברא לן (קמח) דלא אמרינן קב ונקי אלא במשנה אבל בברייתא לא ועוד מדפליגו רב ור"י (קמט) באפרוח שנולד ביו"ט ש"מ בחול מותר אעפ"י שלא נתפתחו עיניהם • א"ר יצחק אמר רב (קנ) ביצה טריפה אסורה (קנא) אפרוח של ביצת טריפה מותר מ"ט דב"ז (קנב) דלא מסרך לא גביל וכי גביל עפרא בעלמא היא • ותרנגולת (וקנג) שמתה ונמצא בה ביצה בין קלופה

שער

לוסיפת • כ"ד • עמלק • וכרמב"ם הסמיט עמקו וסגוונית והוסיף במקומם • מין כהי • מין סמפה • ולכאורה מסמוט כן בם"ם סם ס"ב ח' דתי' סם הכי תמר מבוש דתימך למיפה למיפה למיפה למינהו למינהו הרי כמן לתבע ע' רס"י סם ושם דלת הביח כרמב"ם העמקי מסוס דלתו מלמינו מרביען לי רק מדכתיב כל העוכ ומזס מרבינן הסמקי וסבת בדתבי יוגים וכן מבואר בגי הרי"ף ות"ל עוכ זו עוכ שמור תת כל הסוכיה זס עוכ העמקי וסבת בדתבי יוגים למינו להביח סגוגית לבנה ושכה בעוכ וכלל הסמקי תת הזרזיר למינהו להביח סגוגית לבנה גבי כן מדכתיב סגוגית לבנה וכתם"ב לעול בדעה רבינו בחות ס"ה וע"ל דמהלוקת בריותות בסת ח' מדכתיב בר סדינ ות' מדכתיב סגוגית לבנה ולכן לה כ' כרמב"ם מידי בלמינהו דק רק כ' למינהו סתם וי"ל ג"כ דס"ל דסגוגית לבנה כשר לגמרי וכתם"כ הס"מ בשם רס"י תבל דבדי רבינו ל"ע קלה וים לעיין בזה : (קלו) הכהו בהרי דבי חלפי כו' כל"ל • ועיין לעיל ס' ניד חות ס"ז : (קלו) ס"ח דבי כרבח • ועיל ל"ל דבי כוורי יעו"ם בם' ניד מזס ועיין בעורוך ערך כר סנורם דבי כירי יעו"ם : (קלו) ואמר ר' יסודה לדלת סרי ובדלת חסור כל"ל • סם : (קלח) ואר"פ מרגנולא דלגמת חסור מרגנולתא דלגמת סרית וסימנך עמוני כו' כל"ל : (קלט) תרגנולתא דלגמת חסור דחזוה כו' כל"ל : (קמ) בוגית סרי פרוח חסור וסימנך פרוח ממוגמת כל"ל בם ס"ב : (קמא) מרהו זגיד והכיל סרי סגיד והכיל כו' כל"ל וכ"ה בם"ם סם : (קמב) בקומני הריכא סוקי וסומקי בריה וסימנך מרזימא כו' כל"ל סם ס"ב ת' : (קמג) אין מוכלין המו במכתא תלת מילתא לון ול"ק הא כו' כ"ה בם ס"ב ת' : (קמד) תמוחא ה' ספיקות הן מוכא סוגא סוגא וכרוגא הוכלמי ומרדא כוהלא ובר נפחא כו' כ"ה סם ס"ב ב' : (קמה) כדפרישנא לעיל • חות ס"ב יעו"ם : (קמו) נכל הסרץ כו' בילא ז' ב' חולין ס"ד ה' : (קמז) ובביו לחפה פסק כו' בם בחולין וברמ"ם בם סי' ד' ועיין בתי' הרמב"ם בם • ועי"ם שתמה על ס"ח בכ' דמ"מ חסור מס"ח מסוס גבלה ושחיטה לח מהניח לי' יעו"ם ותמה כיון דרב ור"י תרוייהו סרי לה לחלתר יעו"ם ומני תמה על תמיהתו דהא עיינתי בם' ההרומה עלמו ובם בסי' ל"ד כ' דבריו כ"ז בלח ילח לחייב העולם וע"ז כ' דלה מסני לי' בחיעה מס"ח וכתם בלח מסני בחיעה לבתמה כ"ז בסיה פחות מבן ח' כן לה מסני לחתמוח כ"ז בלח ילח לחייב העולם ובדור סיה • ועיין בתה"ח בית ב' בער ד' יעו"ם ועיין בתי"ז ס"ח סי' תל"ד ובתה"ב סי' בל"ב דאם לה הכניסים עליהן חסיהן מבוים סקן ובסיה זה בכם ס"ריבלמי דבילא פ"ח ס"ה (ומכאן הו"ל לרכבה"ח לסבית על ס' סתחומה לפי הבנתו דם' סתחומה מיירי בילא לחייב העולם וכ' דחסור מס"ח מבוים בבלא ובח בויובלמי מבואר למן ניקון עליו מבוה בבלא מבל בחמת לק"מ וכנ"ל) ועיין בפ"ק בם. מס סמעיר בזה מה סרים רבינו יוחל על סיובלמי יעו"ם ותילו הוה חזי לדברי האו"ז לח הוה מקשה מידי דמכאן יגח לו זה (ובכח ע"ל ס"ק סעירני לזה חכם ח') וכנכ מס שכתבתי לת"ה על הרמב"ח מלחתי בעזל"ם בפר"ח ליי"ל סי' פ"ו ס"ק כ"ח יעו"ם וע"ע בסי'

בין שאינה קלופה אסורה •, דנרסי' (קנד) בעדיות ביצת נבילה אם יש בה בכיוצא בה נמכרת בשוק מותרת ואם לאו אסורה דברי ב"ש וב"ה מתירין ומודים בביצת טריפה דאסורה מפני שהיא גדלה באיסור (קנה) וביצת עוף טמא אסורה ולא אמרינן פרשא בעלמא דאמר חזקיה מנין לביצת טמאה שהיא אסורה דכתיב ואת בת היענה ובי בת יש לה ליענה אלא מבאן לביצת טמאה שהיא אסורה ותנן (קנו) היוצא מן הטמא טמא מן הטהור טהור אבל (קנז) דבש דבורים מותר כדאיתא בבכורות פ"א דתניא מפני מה דבש דבורים מותר מפני שמכניסות אותו לגופן ואין ממצות אותו מגופן וה"ה למי רגלים של חמור שהן מותרין ורב ששת דאמר התם תניתוה שהיוצא מן הטמא טמא והני מינא דטמא היא דאמר כר' יעקב כראיתא התם ומסתברא (קנח) דיחידאי היא והלכתא כת"ק דסתם מתניתין היא (קנט) דמכשירין דתנן דבש צרעות טהור ומותר באכילה דבש היערין והצירעין (קס) מותר לרבנן כדאי' התם מאן תנא דבש הגיערין והצירעין מותר באכילה דלא כר' יעקב וליכא למסרינהו למי רגלים משום דבר הבא מן החיה דע"ב לא מיבעיא לן התם אלא במי רגלים של חמור אבל מ"ר (קסא) של אדם מותרין ומ"ר (קסב) של בהמה טהורה נמי אפי' לר"י דמיא עייל ומיא נפיק ול"ד לחלב וכי היכא דמ"ר הבא מן הטמא טמא דמינא דטמאה ה"נ מן הטהור טהור דמינא דטהורה היא וההכם שאסר (קסג) מי חלב ומ"ר טעות הוא בידו :

תם ונשלם חלק חמישי

החלק הששי כיסוי הדם • כיסוי הדם (א) נוהג בארץ ובחו"ל בפני הבית ושלא בפני הבית ונוהג בחיה ובעוף במזומן ובשאינו מזומן ונוהג בבוי מפני שהוא כפק ואית מרבוותא דאמרו לא מברכינן על הכפק כדאמרינן (ב) בבמה מדליקין אמר אביי וודאי דבריהם (ג) בעי ברכה דקי"ל כרבא דאמר רוב ע"פ מעשין הן ומש"ה לא מברכינן

החדש

ע"ו ובכ"ז סם סל"פ כרביעו יוחל יעו"ם ובנקי"כ שתמה עליו • וע"ע בדת"ם פ"ק דבילה סי' ז' בפסק כרתב"י יעו"ם סיטיב ושנן : (קמח) דל"ת קב ונקי כו' והכת"ם בבילה סם הביח הם"ם דיבחות ס' ח' דתף בבריימתה הלבה כוותי' וכ' סם על סגי' עוד ומך דהתם ל"ז ח' ועיין בחו"ז ח"ת סי' ק"ח ועיין עוד בם' ליקוטי מרדכי בעל ס' הכריחות חות תמ"ז יעו"ם ועיין מם"כ בם' גיד חות ע"ה דדבדי רבינו סתוריס מיבי ובי' ועיין לקמן בת"ב חת' לילת חות כ"ג מם"כ בזה וע"ע בסוף מ"ב מס' חמץ חות קכ"ח : (קמט) בתפרוח סגילד כו' עיי"ם בר"ן במולין יעו"ם סיטיב : (קנ) בילה טריפה מסוסים כו' בחולין כ"ה ח' ועיין יו"ד סי' פ"ו סעיף נ' : (קנא) תפרוח של בילת כו' בתמורה ל"ת ח' מסיקנת הכי והוכח בריי"ם.פת"ק ובגה"ם בם סי' ס"ד יעו"ם ובתפ"ח בית ב' סוף בער ג' ובינ"ד בם סעיף ז' ותפילו לגניה מוהר כדתי' בפ"ע מה' מיסורי מזבח סי"ב יעי"ם סיטיב : (קנב) דלת מסרת לת גביל כו' כל"ל : (קנג) בתמה ונמלת בם כו' יו"ד בם סעיף נ' ובסי' ו' : (קנד) בעדיות בילת נבלה תם ים בהם כו' ותם לתו לתוסרה דב"ם ובי"ה מוסרין ומודים כו' כל"ל • בם פ"ם מ"ת ועיין לעיל ס' מיחות חות דיסם ח"ם : (קנה) ובילת עוף טמא כו' חולין ס"ד ב' • ופסוט בכל הסו' הל"ל : (קנו) סיולת מן הטמא כו' עיין לעיל חות כ' : (קנז) דבש דבורים כו' כדתיתי פ"ת כו' בם ז' ב' וביו"ד בם סי' פ"ת בעי' ח' : (קנח) דיחידאי היא כו' ועיין בתמ"ם בם סי' ז' ספסק כר' בבת וכר' יעקב ובן העזה בהלכות הרמב"ן בם יעו"ם סיטיב וכ"ה בעת הרמב"ם בפ"ד מהמ"ת ס"ב יעו"ם ועיין ביו"ד סי' פ"ת בעי' ל' יעו"ם סיטיב מה שהניח ב' דיעות בזה : (קנט) דמכשירין דתנן כו' בם פ"ו מ"ד : (קס) מותר לרבנן כו' עיין בסי' פ"ת סעיף ט' : (קסא) של אדם מותרין כו' עיין ביו"ד סי' הל"ל בסעי' ל' : (קסב) של בהמה טהורה נמי כו' בם בסימן הל"ל בסעי' ס' יעו"ם סיטיב : (קסג) מי חלב ומ"ר כו' ועי"ם בסעיף ס' יעו"ם סיטיב ועיין בב"י בם מה שתמיה ג"כ להקשות על החוסרים יעו"ם סיטיב בל"ה חלב בהמה כו' יעו"ם ועיין לעיל ס' בב"ח חות ס"ה וחות ס"ו :

נוהג (א) בתרן ובחו"ל כו' חולין פ"ע ב' : (ב) בבמה מדליקין כו' בבת כ"ג ל' : (ג) בעי ברכה בפק דדבריהם לת נעי ברכה וא"ל דקי"ל כרבא דאמר רוב ע"פ מעשין הן ומש"ה לת בעי כו' כל"ל • ועיין בתפ"ח כמן סי' ל' מה בכ' בזה דאין מברכין עניו יעו"ם סיטיב ועיין בר"ן בפ"ב דבבת דמי ס"ע מש"כ בזה יעו"ם סיטיב ועיין בתר"י בפ"ע דברכות ברמז ס"ב מש"כ בזה (ומהי' מבוי סם סבוי עלו דמדבדי תבוי מוכח לרוסף דאין מברכין יעו"ם וולפע"ד דהכי מפרם כלמפרם סר"ן דדבר שיודלי ברכתו לינו לית מדרבנן לת מיקרי מכמים מספק לבל דבר שברכתו מש"ם כמו לתת ויליב לף על הספק מברכין לותו ודו"ק) ועיין בתו"ז סי' ס"ע שהסכים לברך ועיין לקמן בחות ס' שרביעו נופי מזר בו מטעם

מברכינן בדמאי הא לא"ה מברכינן (ד) ומברכי נמי מ) אספק מילה כגון ספק בן ז' ספק בן ח' וזולתן ושמיני ספק שביעי (ה) דמיתב יתבי ברובי לא מברכין ולפי שקראנוהו קודש בברכה (ו) ולאהדר שעשנוהו קודש נעשהו חול ומסתב' דמה"ט נמי לא מברלינן בשני יו"ט ש"נ דהא רב אסי משום דמספקא ליה אי קדושה אחת הן או שתי קדושות (ו) מברייל אנן דשתי לן דשתי קדושות הן לא כ"ש דאית לן לאבדולי אלא משום אחר דעשינוהו קודש נעשהו חול הוא (ז) ואין שוחטין אותו ביו"ט ואסיקנא בביצה כוי ה"ט דלא מכסין (ח) משום גזרה התרת חלבו (ט) ומה"ט נמי אית לביתר דלא מברכינן אביטוי בחול ונ"ל' התם לא שו בלבד אלא אפי' שחט חיה בהמה ועוף ונתערבו דמן זה בזה (י) אסור לכסות ביו"ט ולמוצאי יו"ט (יא) יכסה אם רשותו ניכר ואר"י ב"א ל"ש אלא שאין יכול לכסותו בדקירה א' אבל יכול לכסותו בדקירה א' (יב) מכסין ואמר רבא שחט צפור בעיו"ט (יג) אין מכסין אותו ביו"ט • גלגל (יד) עיסה מעיו"ט מפריש חלתה ביו"ט וקי"ל כרבא ופליגא דרבינו אלפסי (טו) דפסק כשמואל ואין זה מקומו לפרש • השוחט חיה ועוף ביו"ט (טז) בש"א יחפור בדקר ויכסה וב"ה אומרים לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן מבעו"י ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה ואפר כירה מוכן הוא דל"ה ומסתברא לן (יז) לב"ש דס"ל אין מכסין ג) באפר מוכן לכסות בו צואה ולב"ה דס"ל מכסין ג) בין בעפר (יח) בין באפר מוכן ור' יעקב ז"ל (יט) דפליג בין אפר דאוכלין לאפר דעצים לא ס"ל ואסיקנא (כ) פלוגתא דב"ש וב"ה בבא לימלך אבל בדיעבד יחפור בדקר ויכסה ואי"ר זריקא אמר רב (כא) והוא שיש לו דקר נעוץ מבעו"י והא קא עביד כתישה אר"ח בר אשי אמר רב בעפר תיהוח והא קא עביד נומא כר' אבא דאר"א החופר גומא בשבת וא"צ אלא לעפרה פטור עלי' והכא (כב) משום שמחת יו"ט מותר לכתחלה והלכה דלכתחלה (כג) אין מכסין אלא בעפר כירה א"נ בעפר תיהוח שהכינו מבעו"י אבל בדקר נעוץ אפי' בעפר תיהוח אין מכסין לכתחלה אבל בדיעבד מכסין ביש לו דקר נעוץ מבעו"י בעפר תיהוח ודווקא (כד) בסוי הדם וודאי ולא לשאר צרכיו • אבל (כה) הכניס עפר לעשות בו צרכיו מותר לכל צרכיו בדר"י אמר רב דאמר מכנים אדם מלא קופתו עפר ועושה בו כל צרכיו דרש מר זוטרא והוא שיחזיר לו קרן זוויות • והשוחט לחולה בשבת (כו) אין מכסין את דמו אפי' בעפר מוכן ולמוצאי שבת (כז) מכסין אותו אם רשומו ניכר ודין פיסקא דפסקינן בדקר נעוץ לרבוותא דס"ל (כח) דהשוחט חיה ועוף מקולי ב"ה ומחומרי ב"ש אבל לסברת ר' יעקב דס"ל (כט) מחלפת השיטה דאמרינן התם מיהו קא הו"ל ב"ה לקולא ואפי' לכתחלה שוחטין בדקר נעוץ מבע"י בעפר תיהוח ותניא (ל) השוחט וצריך לדם חייב לכסות כיצד הוא עושה נותרו או עוקרו והיכא דשוחט ולא אשתחיט שפיר פטור מלכסות • כדתנן (לא) השוחט ונתנבלה בידו והנוהר והמעקר פטור מלכסות • הלכך (לב) צריך למיבדק בסי' מקמי דנכסי והשוחט ונמצא טריפה נמי פטור מלכסות דאר"ח בר אבא אר"י (לג) ראה ר' דבריו של ר"ש דאמר שחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה בביטוי הדם ושנאו בלשון הכמים והלכך דם חיה (לד) לא יכסה אא"כ יבדוק בריאה ומסתבר

נתיבות שבואל מ) תסר כאן וכנ"ל ונ"ל דמברכינן מספק ומברכינן נמי מספק מילה-עיין פוד יו"ד כ"מ וכ' יוסף מיימי בחיס מהך דפ"מ דע"כ ל"מ שהס מלה הלח מברכינן מספיקא דרבנן הבל מספיקא דאוריימא מברכינן מס"ה מברכינן מביסוי דמי עיין בחמ"ם פ' כיסוי דם : ג) נ"ל מסור בספר מוכן : ג) נ"ל דס"ל מכסין מכסין בין כו' :

שער החדש

מחר : (ד) ומברכי נמי מספק כו' עיין ברי"ף פי"ע דשבת ובר"ן שם וברא"ם סי' ס' שם מס"ל בזה דהיו מברכים עליהם ועיין ברא"ם פ"ע מה מילה ס"ו ובכ"מ שם יעו"ש בלורך ועי"ע יו"ד סי' סעיף ג' יעי"ש ועיין לקמן בפ' מילה מ"ג שם מייתי דאמר רבינו ת' רב שלי נחון דאין מברכין על ספק עלמה בביוסי יעו"ש ושם יבואר מי"ה יעו"ש חית כ"ג ובפ"ק חות מ"ב : (ה) דמיתב יתבי כו' סוכה מ"ז מ' : (ו) ולאחר בשעיעתו קודם כו' כ"כ הרי"ף והרא"ם שם בפ"ב דסוכה סי' ה' : (ו) מבדיל אחר כו' עיין ביצה ד' ב' ועיין לקמן בפ' סוכה מ"ת חות י"ע • וכ"ה בתי' רשב"ה בביצה שם ובתוי' הרשב"ה בסוכה שם סיעיף ע"ס ועיין בחמור סוף פסחים דמ"ש לא כי לכך על ספירה העומר בלילי יו"ע שני של פסח וכ' וז"ל ואם תאמרו בפמיני ספק ז' של סוכה מיתב יתבי ברובי לא מברכין שלא תבא ברכה לידי בלוי ח"ע שני של סוכה שהוא דרבנן ותעקר יו"ע של פמיני אע דתוריימא שהוא עומד בעמדו ומס"ה יתבינן ולא מברכינן אבל אחו שיוך לעקור ברכת סה"ע ביו"ע שני שהיא בתר מכת יו"ע דשפיר שהוא מס"ת ונדחה חותה מפני יו"ע ב' דרבנן שהוא עומד בעמדו ודרבנן לא אתי ודמי מדאוריימא הלכך מניח ומברכין-עכ"ל • וא"ב לפי"ז אין אי כל רבינו מספיק לבחולה ועיין בר"ן שם בשוף פסחים ובשוכה שם דמייתי דברי המאור והכסיס עמו וע"ע במ"א סי' תפ"ע ס"ק ח' יעו"ש סיעיף ועע"ע במ"א סי' רע"ה ס"ק ח' שכ' דקיוסו ביו"ע ל"ע היא מדרבנן יעו"ש וא"כ כ"ש הבדלה דהיא מדרבנן א"כ יש להרך בנקל כיון דהבדלה היא ג"כ מדרבנן • אבל עיין בפמ"ע שם סי' ל"ו שפחלק עליו בזה ול"ל כי רבינו ס"ל החילוק שכ' שרי בשוף סוכה מעיקרא דס"ע וקיומו היום מילי ניסו יעו"ש ויש לעיין בזה • הבל יש לעיין עוד בפסחא וסוכות ה"ב כי לא מבדילין א"כ אחי לזלזולי ביו"ע ז' של פסח • אבל זה לק"מ כיון דמקדשין עליו א"כ זה מוכח שהוא יו"ע מה"ת • ואכתי ל"ע בזה : (ז) ואין שוחטין חותו ביו"ע ב' פ"ע ב' ביצה ח' ח' ובשו"ת מי"ח סי' מ"ע י"ח : (ח) משום גזרה כי' בס בביצה ח' ב' ומבואר דלא מכסין אפילו בעפר מוכן ואפילו הכניסו לכסות בו לוחא ועיין בתוי"ז סי' ל"ה בהתיר לכסות הם הכנים עפר לכסות בו לוחא יעו"ש ול"ע לכאורה ועיין במ"א סי' תל"ח ס"ק ל"ה ובד' יו"ד סי' כ"ח סק"ע יעו"ש סיעיף ועיין בפ' יו"ע מחלוקת ג' חות ח' : (ט) ומה"ט נמי אית לביתר כו' מבואר מזה דמה"ע מזר בו רבינו מהמ"כ לעיל חות נ' דמברכין אכיסוי לכוי ומ"ש מהא דלעיל בסס לביוסי ביו"ד סי' כ"ח דמברכין על כיסוי שלו : (י) לכסות ביו"ע כו' וכ"ה בסס בתו"ח בסעיף י"ע : (יא) יכסה אם רשומו ניכר כו' כ"כ הרמ"ם בביצה סי' י"ת נבי כוי ובחולין בסס סי' ח' ב' וכ"ה בתו"ח סי' תל"ח סעיף י"ח וביו"ד בסס סעיף ג' וסעי' ע"ז : (יב) מכסין - בסס בביצה ח' ב' ובסס בתו"ח בסעיף י"ע : (יג) אין מכסין כו' בסס בביצה ח' ב' ובתו"ח בסס סעיף כ' : (יד) עיסה מעיו"ע כו' בסס ע' ח' : (טו) דפסק כשמואל ואין זה מקומו כו' כ"ל • ועיין בה' מ"ע מחלוקת נ' שם יבואר מי"ה : (טז) בש"א יחפור כו' ביצה ב' ח' : (יז) לב"ה דס"ל אין כו' ל"ל

ומסתב' לן כי אשכח סירכא ותליא בבדיקה כגון סכינא דחליש פומא (לה) דלא בדקינן השתא א"נ אומא לדופן וזולתן למברא (לו) דכתבינן לעיל מכסין אותו בלא ברכה • חש"ו ששחטו (לז) ואחרים רואין אותן חייבין לכסות בינו לבין עצמם פטורין מלכסות • ספרי (לח) אשר יאכל ישפך וכבו הראוי לאכילה חייב לכסות שאינו ראוי לאכילה פטור • (לט) ובגמרא דילן נמי ור"ש נמי דאמר שחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה משום דכתיב אשר יאכל קאמר ועוף טמא טרפה נמי לאו בר אכילה היא ואע"ג דר"ש דריש (מ) בהעור והרוטב מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה יכול ד) לאחר קרוי אוכל התם היא דאשר יאכל קרא יתירא היא דכתיב מכל האוכל אבל הבא ליכא למדרש אלא הראוי לאכילה• תניא שחט חיה ואח"כ שחט בהמה פטור מלכסות • שחט בהמה ואח"כ (מא) שחט חיה חייב לכסות שחט (מב) מאה היות במקום א' כיסוי א' לכולן • שחט מאה עופות במקום א' כיסוי א' לכולן • רי"א שחט חיה יכסה ואח"כ ישחוט את העוף (מג) וק"ל כת"ק ומודה ר"י (מד) לענין ברכה שאינו מברך אלא ברכה א' וכ"ש לרבנן שאינו מברך אלא ברכה אחת ואקמייתא מברך על השחיטה ואח"כ מברך על הכיסוי • והיכא דשחט (מה) ואח"כ אתרמי ליה בהמה אחריתי דלא הוה בעידנא דבריך אשחיטה מסת' לן דלא בעי מיהדר לברוכי עלה והא דרסינן (מו) בפ' בא לו כהן גדול ולייתי ס"ת אחריתא וליקרו משום ברכה שא"צ משמע דאי מייתי אחריתא לא סני דלא בריך התם תרתי פרשיות נינהו דלא דמי אבל הכא בולה שחיטה חדא מילתא היא ודעתו על כל בהמה דכוותית אבל אי מייתי עופא או חיותא דלא הוה בהדי' מעיקרא איכא למימר דבריך זימנא אחריתא דתרי מיני נינהו דהנהו בעו כיסוי ולא הוי דעתי' עלייהו מעיקרא ואית מאן (מז) דבעי מיהדר ברובי אפי' בהמה לבהמה והיכא דשחט (מח) ושח מקמי כיסוי אין משתקין אותו והא דאמרינן (מח) אין משיחין על כום של ברכה התם משום דתיקף לנס"י ברכה היא וא"נ (מט) כי היכי ליסח דעתית מניה ואתי לאשתפוכי מניה אבל הכא לא והיכא דסח

נתיבות שמואל ד) ל"ל להמכילו נמחזיס חולין קכ"ט :

שער החדש

סם"ז ומוס"ע סם סעי' כ' : (לה) דלא בדקינן השתא סם נסרכת חומה לדופן כו' עיין בבדק הבית סבב"י סי' כ"ח ועיין בטוס"ע סם סעיף כ' : (לו) דכתביק לעיל • בס' מרדכי פוח דוסן יעו"ש בסוף החום : (לז) ואחרים רואין כו' סם פ"ו מ' וסם סעי' י"ז אייר"ש בס"ך דהתם חוכם מומחים ואינם יודעים לחתן מה ידיהם חפי' אחרים רואין חוכן מכסין בלח ברכה : (לח) חבר יאכל וספך יכסה ברבוי לאכילה כו בל"ל • והוא נמו"ב פ' אחרי מוח פי"ח יעו"ש : (לט) ובגמרא דילן נמי כו' סם פ"ה מ' : (מ) בהעור והרוטב כו' קב"ע מ' מנחות ק"ח ב' בכורות ע' כ' ועיין בחוס' חולין פ"ה מ' וסם במנחות ובכורות בחוס' סם מס"כ בזה : (מא) בחט חי' חייב כו' הולין ס"ג ב' וכל הפוסקים לח הביחו זה רק הטור הביחו בשם רבינו ועיין בחוס' סם שחמהו ע"ז לכן לח הביחו הפיסקים דין זה וכמ"כ הס"ז והס"ך סם בסעיף י"ד יעו"ס היטיב ומ"כ שחר פוסקים חחרונים בזה לחלק בין ליפחח לד"ח ז"ח להח ברבינו לח נזכר כלל ליפרש • ודע דבשב"ג הובח זה וסם חי' זה סלבון חיובח לו ליפרש כו' ואח"כ חי' בהמה ואח"כ חי' יעו"ס : (מב) מאה חיות במקום א' כיסוי סם פ"ו ב' וסם בסעיף ע' ואפי' שחט חי' וטיף בימד כמבואר שם בס"ם ובבו"ס בם בסעיף י' וכל"ל בדברי רבינו דאל"כ על מאי קאי י"ו : (מג) וקי"ל כת"ק כו' זה פבוע ברי"ף ורמ"ם סי' ד' וכ"ם בבו"ע שם : (מד) לענין ברכה כו' שם בס"ם : (מה) ואח"כ אתרמי לי' כו' עיין ברא"ם סי' ו' שלח כ"ב רק שכ' בשריך לבדך פ"ח • מיהו י"ל דיש לחלק דהתם מיירי בשלמך בפירוש משח"כ הכח לח מיירי בכך בסיום וכ' ודעתו על כל בהמה לכוותי' מבמע שלח עלר דעתו בפירוש אבל בעוף סי' י"ח הביא זה בחוך דבריו במחלוקת בין רבינו להרמ"ם ועיין בחא"ח שם מסמע בדעת הרמ"ם יעו"ם וע"ע בחי' הרשב"ח מס"כ בזה וכ"ה בר"ן ועיין בפרדם סי' ד"ו • והטעם דחיטו דומה לבשולה דאף כי גמר לגמרי מ"מ לבבך מבוש דיש קבע לאכילה ולח בשחיטה (יעיין בחו"ח סי' שפ"ז) ועיין בסי' י"ם סעי' ו' ובסנ"ה שם ועיין חות מ"ז : (מו) בפ' בא לו כי' יומח ע' ח' סוטה מ"ח ח' : (מז) דבעי מיהדר כו' בבר מהאי למשלם חות מ"ם דעת המולקים : (מח) ושח מקמי כו' היינו היכא דשחמ בהדח חדא ונמר מלשחוט ובח בין שחיטה לכיסוי : (מח) אין משיחין כו' ברכות ס"ח ב' ובחו"ח סי' קפ"ג סעי' ו' : (מט) כי היכי דליסח כו' ר"ל אם יכוח יסיח על הכוס ישיח דעתו ממני יחתי ונשתפיכי : (נ) בין שחיטה לשחיטה בעי מיהדר ברובי מירי דהוה אחפילין דאסרינן סח בין חפלה לחפלה חוזר ומברך ואיכא דקשיא ליה ברכת כיסוי לר"י נהי נמי דכיסוי גופא לא הוי הפסקה כדאמרינן אפשר דשחט בהדא ידא ומבסה בחדא ידא ברכת כיסוי להוי הפסקה • וניחא להו דהכי קאמר אפשר דשחט בחדא ידא ומבסה בהדא ידא בלומר (נא) דשחט מיעוטא כ"ש מעופא ובידא אחריתא מבסה דמא דחיותא ומברך על הכיסוי וביון דאתחיל בשחיטה אע"ג ששהה בשחיטה לא הוי הפסקה כידי דהוה (נב) אביעור חמץ דאי שה בקמי דניגמור לבעידו ל"ב מיהדר ברובי ולא נהיר לן דהא קתני שחט חיה יבסה ואח"כ ישחוט את העוף אלמא דלא שחט מידי גופא עד דעביד לי' לכיסוי ומסת' לן ביון דכיסוי גופא לא אסוחי דעתא היא ברכה נמי עבינא דשחיטה היא ולא גרע (נג) מן גביל לחורא דלא הוי הפסקה להמוציא ועור דלא אשכחן ברכה דחוי הפסקה דהא קנה"ז לאו הפסקה דיין היא ואע"ג דמשתא וברובי לא אפשר כ"ש הכא דביני וביני הוא והא שחט לה לקמייתא ולא הוי הפסקה אלא (נד) ברכה שאינה סמוכה לחברתה כלל א"נ ברחמ"ז דסליק תכא היא ומוכחא מלתא דאסח דעתיה (נה) דאפי' בפסחים לית הלכה כתלמוד דרב דהא יו"ש אחר השבת וא"ר יקב"ה ולא היא התם לא מיעקר דעתי' ממשתיא כו' הכא עקר דעתי' ממשתא ול"ש ולא פריך מכולהו שבתות דעלמא דמברכין יגב"ה ש"ם דאי לאו דעקר דעתי' ממשתיא לא הוה הפסקה אלא כגון קדוש והבדלה שאינן סמוכות זה לזה והבא בסוי סמוך לשחיטה ואפי' קדוש והבדלה כיון דלא עקר דעתי' לא הוי הפסקה בדאסרינן התם לא עקר דעתיה ממשתיא כדאסרינן (נו) חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהם לצאת מביהכנ"ם כשהן יוצאין אינן מעונין ברכה לבתחלה והא הכא דדברים דמעונים ברכה לאחריהן במקומן היא ואע"ג דתפלה ומשתא בהדי הדדי לא אפשר ביון דדעתו למיהדר בדוכתא לאו הפסקה היא ה"נ כיון דדעתיה למיהדר אשחיטה לאו הפסקה היא ואי לאו דמנהגא הוא דאגדתא בלילי פסחים הפסקה היא (נז) ונהגו לברובי וברכת היין אכל כסא ה"א דלאו הפסקה היא • ומעמא דאמרי' רבוותא

דאגדתא

(נג) מן גביל לחורא כו' עיין בסער ג' מ"ב מס' לילית יעו"ם בחות מ' ועיין לקמן בס' חמץ בס' בדיקת הכחים יעו"ם בחות קנ"ז ועיין בחו"מ סי' תל"ב ועו"ס סיטיב ובב"י סם : (נד) ברכה סמוכה לחברתה כו' • ל"ל דווקא ברכה לחתת סמוכה סמוכה ומייתי כלל לרחסוכה ומוי הפסיק הפסק מס"ב ברכה בסיון להתי עמיכת לעסיק בה לח הוי הפסק : (נה) דלמר בפסחים לית הלכתא כהלמידי דרב דהא יו"ם לחר ספסת עקר כו' בל"ל • פסחים ק"נ ב' ומייתי רבינו מדפיך מיו"ט סחר הפסת ולח פריך מכל הבדלה דעלמא דמברכין יבב"ה (ויעב"ה הוח ע"ם) עיין בער בנרכת מחמים מ"ד חות ל"ד • מ"ו דזה יעל בפיר זה לח הוי הפסק כיון דסייטי כולהו לחדדי מסמ"ב ביו"ט סחר בסת דקדוש והבדלה סתה לחוקים מחד זה מזה וקס"ד דסוי הפסקה ולכן פריך מזה • ומ"מ מסיק סתם דקידום והבדלה ג"כ לח הוי הפסקה כלל כיון דלח עקר דעתי' ממסתיא ות"ב כ"ם סכת דברכת כיסוי לח הוי הפסקה כ"ם חוקף דבריו (ול"ל הכת עקר דעתי' ממסתיא ולח פריך כו' ח"ל ס"ק סכת עקר דעתח ממסתיא ולח פליגי ולח פריך כו' ומ"ק ולח פליג רב על תלמידי דרב וכן נכון יותר) : (נו) חברים שסיו כו' פסחים ק"ב ח' ועויי"ם בחות ד"ה ושקרו כו' ובחוס' חולין פ"ז ח' ד"ה מפתח כו' ועיין לקמן ס' חמץ בס' בדיקת חמץ יעו"ם בחות קנ"ז ועיין בחו"מ סי' תל"ב ועו"ס סיטיב ובב"י סם : (נז) ומנהג לברובי ברכת כו' עיין ברי"ף פסחים רמז תספ"ד ובר"ן סם ופס ברי"ף סו' ס"ד מס"כ בזה וע"ע בחוס' פסחים ק"נ ב' חום' ד"ה רב חסי וכו' • ובנה כ' שם בה"ן ח"ל ומומר עוד הר"ן ז"ל דכי חמרינן מסתי וברובי לח חפסר ולריך לחזור ולברך ס"ת בדבר שהוח סלוק מהילה בברכת המזון חו סלוק שהיה בכיסוי חי לאו משום טעמח דחפסר דהתוח בחדא ידא ומכסי בחדא ידא [ויסקשן עליו בסדי מה שחמרו דמודה ר"י לענין ברכה שהיו מברך חלה ברכה ח' לח לענין סחיטה בלבד חמרינן חלח חף לענין כיסוי ומעמ" שהשחיטה בומוח חיוה הפסק לכיסוי לטעמח דחפסר דהתוח בחדא ידא ומכסי בחדא ידא] ומזן זה קובעת הגלי דחפלו יפסיק בן היון שהכיסוי והשחיטה עשויות הלוקים שם לענמי בדין טוה שחשח שחיטה בחדא ידא ומלוק לבסוי חי לאו משום טעמא דחפסר דהתוח בחדא ידא ומבסי בחדא ידא כו' ל"ל משום דמסתפקו בזה יעו"ם בר"ח ס' ר' ובר"ן שהלריכו בזה וע"ע בחי' הרשב"ח מס"כ בזה וכ"ה בר"ן ועיין בפרדם סי' ר"ו דהמתע דה"ל לנבך יעו"ב) ועיין סי' י"ט סעי' ס' ועיין לקמן חות ס"ג : (נא) דשחט מיעוטא כ"ש כו' ר"ל היינו מיעוט קנה ולח נפשל בשחיטה:

הרמשוה

דאגדתא ובריבי בהדדי לא אפשר לאו מעמא היא מידי דהוה אעקרו רגליהן כדפי' ומידי דהוה אשבתות ויו"ם דאמרי' (נח) ברך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון הלכך (נט) לא מספקא האגדתא לברכה אלא מודי דמוכחא מילתא דעקר דעתיה והדין סבריא דרב כהן צדק ורב יוסף בר מר (ס) ורב עשרם קמאי דקמאי דלא מברך בפה"נ אלא על כוס של קידוש וכוס של ברכה אלא דרב נטרונאי ורב שרירא ורב האי לא ס"ל כוותי' והא חזינן ברכת מילה (סא) שאומר אחרי' או"א ומבקשים רחמים על התינוק ולא הוי הפסקה ואיכא למימר שיתת חולין הוי הפסקה דעבירה היא בידו כדאמרינן (סב) שת שיתת חולין עובר בעשה אבל מצות למצות לא הוה הפסקה והלכך השה (סג) בין שחיטה לשחיטה חוזר ומברך· והיכא דשחיט ולא כיסה וראהו אחר חייב לכסות שנאמר ואומרת לבני ישראל (סד) אזהרה לבני ישראל ותניא ושפך וכיסה כמה ששפך יכסה (סה) שלא יכסנו ברגל או ביד אלא בסכין ותניא (סו) מי ששפך יכסה ומעשה באחד ששחט וקדם הבירו וכסה וחייבו ר"ג (סז) לתת לו מ' זהובים · כמהו (סח) ותגלה פטור מלכסות כמהו הדוח חייב לכסות אורבי"ח אר"י ל"ש אלא שהזר ותגלה אבל לא חזר ותגלה פטור מלכסות ודווקא כשאין רשומו ניכר (סט) אבל רשומו ניכר חייב לכסות מדתני השוחט ונבלע דם בקרקע חייב לכסות ואוקימנא כשרשומו ניכר הא אין רשומו ניכר פטור· דם (ע) שטערב במים אם יש בו מראה דם חייב לכסות נתערב בין רואין אותו כאילו הוא מים נתערב בדם בהמה רואין אותו כאלו הוא מים ול"ש (עא) נפלו מים לתוך דם ול"ש דם לתוך מים לא אמרי' ראשון ראשון בטל דאין דיחוי אצל מצות · דם הניתז ושעל הסכין (עב) חייב לכסות איתמי בזמן שאין שם דם אלא הוא אבל יש שם דם בלא הוא פטור מלכסות וקי"ל כסתמא דמתניתן (עג) ובדפריש ר"י דקס"ד אפי' מקצת דכ"מ ששנה ר"י איתמי אינו אלא לפרש דברי חכמים (עד) וה"ל דם הניתז ע"ג הסכין ושעל האגפים פטור מלכסות בזמן שיש שם דם אחר והיכא שאין שם דם מבסה אותו מקצת דם (עה) וא"צ שיעמוד עד שיתמצה כל אותו הדם ויכסנה אלא משבסה מקצת הדם פטור

שער

הרחמנא על הכיסוי של מחי' ומעשה זה דתפסר דשחיט בחדא ידא והא השחיטה לא הוי מידי דהפסקה ותפ"ה לריכין למו למעשה זה וע"ז כתב הר"ן דאין זה קושיא על הרז"ה דשם לריכין כתב דבעינן מידי דהפסקה ל"ל קמ"ל מילתא לפי שהם עניים נפלדיס זה מזה אבל בד' כוסות לא שייך זה · וכתבתי זה לפי שהמידומי מילתי שם נדחק בזה מאד (ותפסר שלפניו לא היה כתוב מה שבתוך השלשון המרובע מבל לפי מש"כ לפניו ח"ם בפשיטות) : (נח) ברך על היין כו' · ברכות מ"ב ב' ופו"ם : (נט) לא מפקא התגדתא לברכה אלא מידי דמוכחא כו' כל"ל · (ם) ורב עמרם קמתי כו' · הכי בעור סי' תע"ד כתב בשם ר' עמרם לפיכך וכדעת הרי"ף ז"ל וכ"ה לפניו בשור דמוכח כו' ול"נ דעמרם מבל לקמן בה' פשח כתב רבינו ולרב יוסף בר מר עמרם : (סא) שמומר אחריה כו' · עיין לקמן בה' מילה מ"ד חות ל"ו · ועיין לקמן בסוף ס' ברכת חתנים מש"כ בזה ובה' ערבה שבלולב חות ס"ל : (סב) שת שיתת חולין כו' · יומא י"ט ב' : (סג) בין שחיטה לשחיטה כו' · עיין לעיל חות כ' : (סד) שנאמר לבני ישראל ואמרת להם פ"ח ח' : (סה) שלא יכסנו ברגל חלת ביד לו בסכין ותניא כו' כל"ל · חולין שם ובשת כ"ג ח' ובזו"ד שם סעיף ו' ועזי"ם בפרדם סי' ר"ו : (סו) מי ששפך יכסה ומעשה כו' שם בחולין ובשב"ק ל"ח ב' ועזי"ם בחות' ד"ה ותייבו כו' ובדרמ"ם סי' ח' ובר"ן שם ועזי"ם בעור ובשג"ה שבטול בשפוך הסי' ובזו"ד שם סעיף ח' ובחו"מ סי' שפ"ב יעו"ש שם מחבר הדין הזה : (סז) לתת לו יו"ד זהובים כו' כל"ל : (סח) ותגלה פטור כו' שם בחולין פ"ז ח' ובזו"ד שם סעיף י"ח : (סט) לחבל רשומו ניכר כו' שם בש"ם ובזו"ד סעיף יו"ד : (ע) שטערב במים כו' שם בחולין ובזבחים ע"ז ב' ומגמות כ"ב ח' ובזו"ד שם סעיף י"ב ע"ב י"ג : (עא) נפלו מים כו' שם ע"ב ובכ"פ · ובזו"ד שם סעיף י"ב : (עב) חייב לכסות מה"ט איתמי בזמן שהן שם דם אלא הוא כו' כל"ל · שם בחולין פ"ז ב' ועו"ש : (עג) ובדפריש ר"י דקסבר מקצת דמו דכ"מ כו' כל"ל · עיי"ש פ"ח ח' ועזי"ם בחות' ד"ה רבנן דסבדי כו' ושם ברי"ף ורמ"ם סי' יו"ד ובחו"מ שם ובשב"ג ובתו"ח שם סעיף ט"ו : (עד) והלכה דם הניתז כו' כל"ל · חו ל"ל והלכך דם הניתז כו' עיי"ש פ"ח ח' : (עה) ול"ל כיעמוד כו' כ"ה שם בעור והרמה הביאו בכלבו בשם רבינו יעו"ש · וכתב שם הרב דמ"מ לריך להמתין עד שיתמלו ליוד טיפין כדי שיכשר מקלח דם הנפש יעו"ש ועי"ש שם לפי המבואר בכריתות כ"ב ח' דר"י דסלקא"ד כוותיה ס"ל דכ"ז שמקלח זהו דם הנפש יעו"ש ועיין לעיל בה' לות ג' ולות ט"ה ול"נ קלת בזה ועי' בתוס' חולין ל"ז ח' ד"ה ודם כו' שוב מלאתי בתב"ש שהרגיש בזה יעו"ש מש"כ בזה · והנה על נוף הדין ל"ל להמתין עד שילא כל הדם לע"ק מפני לתיאת הנפש פ"ש ב' דאמר

והיכא שאין שם דם (עו) אלא דם הניתז ושעל הסכין גריד לי' ויחזיב עפר למטה ועפר למעלה וכן הלכתא · במה מכסין (עז) ובמה אין מכסין מכסין בזבל הדק ובחול הדק ובסיד ובחרסית ובלבנה ובכמוסה שכתשן אבל אין מכסין בזבל גס ובחול גס ולא בלבנה ומגופה שלא כתשן ולא יכפה עליו את הכלי ולא יכסנו באבנים ח"ד חול הדק אר"י כל שאין היוצר יכול לכותשן (עח) וצריך ולא צריך אין מכסין ת"ר (עט) ובמה יכול יכסנו באבנים או יכפה עליו את הכלי ת"ל בעפר ומנין לרבות זבל הדק וחול הדק ונעורת של פשתן ונסורת של חרשים ושחיקת אבנים וסיד וחרסית ולבנה ומגופה שכתשן ת"ר וכמהו יכול אף אני מרבה זבל הגס ושחיקת כלי מתכות וקמח וסובין ומורסן ת"ל בעפר ואלו אינן מן עפר ובתוספתא נרסינן לא בתבן ולא בקש (פ) ולא בגבבא ולא בנוצה ולא בנסורת חרשים ולא בנעורת של פשתן ולא בשחילות בקצוצות ולא בקמחות ולא בסלתות תניא היה מהלך במדבר ואין לו עפר לכסות (פא) שותק דינר זהב ומכסה היה שהלך בספינה שורף מליתו ומכסה דאשבחן זהב דאיקרי עפר לבתיב ועפרות זהב לו ואשכחן אפר דאיקרי עפר ולקחו למעא מעפר שרפת החטאת תגא (פב) הוסיפו עליהם השיחוד וניקרת פסלים וי"א אף הורניק שקורין אורפימנ"ט כלל אמרו (פג) דבר המגדל צמחים מכסין בו ושאין מגדל צמחים אין מכסין בו ומגדל צמחים פי' בגמרא דהיינו שזורעין בו ומצמיח אבל בקרקע שאינה עושה פירות כגון מדבר אעפ"י שמגדל צמחין אין מכסין בו כדמוכח במתניתן היה מהלך במדבר ואין לו עפר כו' ואין מכסין בכל דבר שיש בו לחלוח שם כגון מתינתא · כדאיתא (פד) פ' אלו עוברין אכתישה לא לחייב הואיל וחזי לכסות ביה דם צפור ומסקנא בטינא טינא בר זריעה הוא במתינתא ש"מ אין מכסין במתיגתא אר"י (פה) השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה שנאמר וכסהו בעפר עפר לא נאמר אלא בעפר מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה ומסתברא לן דאע"ג דאיכא עפר למטה ועפר למעלה (פו) בעי הזמנה לכתחלה כדאמרינן דמזמין ליה לכולה פקתא דאי ס"ד למעוטי

החדש

ליס לא ומחוד חו לא ומנוף יעו"ם וסו"ל לסחוט על הבגד וקלת דם יסיס על הבגד והמותר יכסנו ולריך לחלק בין דם שילא דלריך לכסות כולו ובין דם שעדיין לא ילא: (עו) חלא דם הניתז כו' · כן יל"ת לו מהא דסתם פ"ג ב' ומ"ש סתם מסתם יהך נוהרו קלו על דם שעל בסכין ולא על דם הניתז אבל בר"ן כתב כאן דלריך לנוהרו גם בדם הניתז יעו"ם וכ"ם בתו"ח להרשב"ל ועיין בבלבו"ב ובמשמרת הבית ובמה מדברי רבינו כאן משמע דבשינן לנהוגי ולבסוף ועיי"ם בזו"ד סעיף ט"ו ועיין לקמן חות פ"ו : (עז) ובמה חין מכסין כו' שם פ"ח ח' : (עח) ולריך ולא לריך כו' לפירש"י מוכח זה מליסמ בחרת ומרי"ף מבואר דסיומו כל"ק וכ"מ קלת מדברי רבינו ועיין בחו"ז סי' של"ם ועיין ברמ"ם סי' יו"ד ובחי' הרשב"ל שם : (עט) ובמה יכול כו' שם בש"ם : (פ) ולא בגבבא ולא בעלם ולא בנולם ולא בכנפי יונה ולא בנסורת של פשתן ולא בנסורת של מרשין (היינו בנסה דלעיל דקא מכסין בהן בסני מרתי כדאיתא בפ"ק) ולא בגדולות ולא בקלולות ולא בקמחין כו' כ"ה בתוספתא לפנינו ולפי' ר"ל להניה שם ול"ל ולא בסמולות ולא בגדולות ולא בקלולות והשם הלשון סמולות וגדולות עיין במ"ג פי"ח דכלים וקלולות הוא מין קליפה של פירות ולא קרוב לזה שהניעו להחלב ולהקלף עיין שביעית יומלמי פ"ב ה"ם שם עשתן קללין גמולים יעו"ם היטיב ועיין בחו"ז סי' של"ו מה שהניח התוספתא והניח השניה שם כלשונו : (פא) שותק דינר וכו' שם פ"ח ב' : (פב) הוסיפו עליהם הניחוד כו' שם · והוסיפו עליהם דמותר לכסות בהם : (פג) דבר המגדל לממחים כו' · שם ע"ת בתוספתא ורשב"ג ללו להפלוגי עליו דת"ק תחי וכמו שפי' התוס' שם וכ"כ שם הרא"ם בשי' יו"ד ושם לתכסין בשחיקת זהב לפי שנקלת עפר וכן תפר שנקרא עפר מכסין בו עיי"ם בתוס' ע"ב ד"ה שוחק כו' ובגילה מ' ת' ד"ה ולפר כו' ועיין בחי' הרשב"ל ובחי' הרמב"ן ובחי' הרשב"ל ובתו"ח בשם וכ"כ הר"ן שם בנותסים גי' לחכת בם"ם ולפי"ז לפי בדבר בתין מגדל צמחים כל שנקרע עפר מכסין בו ושם לתין מכסין בעפר המדבר מיירי בחול הנם לבל לם כיתכן ש"ד ושם לתיטו כותכן י"ל לתין לו בשם לבתום וה"ג היה הולך במדבר סורף עליהו היה הולך בספינה שותק דינר זהב יעו"ם וכ"ה גי' הרי"ף והרמ"ם וגי' התו"ח בסי' בל"ו (וכ"ה גי' הפרדם בסי' ר"ו) ולפי"ז מש"כ השעו"ת שתין ל"ת בין הגי' יעו"ם לתיו כן תלת דל"ת נדולה יש ושם בזו"ד סי' כ"ח בסעיף כ"ג שתם כדעת המלריכים סיסים מגדלים לתחים יעו"ם וכדעת רבינו (ועיין בזוה"ק ח"ח ק"ע ח' דעפר הוא מגדל מיבין יעו"ם היטיב) : (פר) פ' תלו עיבדין כו' פסחים מ"ז ב' יעו"ם ועיין בזו"ד בסעיף כ"ח בסנ"ם : (פה) השוחט לריך כו' · חולין ל"ח ח' פ"ע ב' בילה ז' ב' : (פו) בעי הזמנה לכתחלה כו' עיי"ם ל"ח ח' ועיין ברמ"י שם ב' לסוגות בזה תבל הרמ"ם בפ"ו סי' יו"ד כתב דלת בעינן הזמנה יעו"ם ועיין בחו"י

ע"ג אבנים אתי ל"ל הא איכא עפר בכולה פקתא אלא לאו ש"מ הזמנה בעי· אמר רבא (פז) בשכר שאמר אברהם ואנכי עפר ואפר זכו בניו לשתי מצות אפר פרה ועפר סוטה וניחשוב נמי עפר כיסוי ה) כסוי מצוה הנאה ליכא אפר פרה הנאה לטהר את הטמאין· ועפר סוטה לשום שלום בין איש לאשתו:

נשלם החלק הששי ועמו נשלמו סדרי שחיטה ת"ל

כלל הסרוכות הריאה (א) שניקבת בכל ענין טריפה· הן אונא הן אומא הן ניקבה מבחוץ כלפי הדופן הן ניקבה מבפנים כלפי הטרפשא דכבדא וטרפשא דלבא ואין חילוק אלא בסירוכות יש חילוק כמו שמפרש אומא (ב) דסריכא מבחוץ לדופן וליכא מכה בדופן טריפה אומא דסריכא מבפנים (ג) לטרפשא דכבדא טריפה גג אומא דסריך (ד) לשדרה טריפה (ה) ומאי דאיכא עליה חתיכה דאונא אית ליה דינא דאומא אונא דסריכו מבפנים (ו) או לטרפשא דלבא או לשמנוניתא דלבא או לקני' או לשמנוניתא דחזזה טריפה תרתי אוני דסריכו אהדדי (ז) מגב לגב הן מבפנים הן מבחוץ טריפה ואפי' מאחת לחבירתה הסמוכה לה סירכא שיצאה (ח) מבין חיתוך האונות מבחוץ לדופן הן מבפנים לטרפשין או לגב האונין טריפה (ט) שיפולי דאונא דסריכו לדופן או לכ"מ טריפה שמא מבפנים עולה הסירכא וטריפה עינוניתא דורדא כל (י) היכי דסריכא טריפה ואפי' לכים שלה אומא הדבוקה לדופן לגמרי בשרה· זה כתב הרב ז"ל: (יא) ואינו עיקר אלא דין הדבוקה כדין הסירכא (יב) אי ליכא מכה אומא הדבוקה (יג) מבפנים לטרפשא דכבדא טריפה ואמרו הגאונים (יד) אם כל גג האומא משלמת חיתוך האונין ולכמה דבוק לשדרה כשרה דאמרינן כך בריית הבהמה ואם יש פיצול שאין דבוק כל גג האומא לשדרה טרפה כללא דמלתא כל דבוק (טו) בסירכא לאסור ויש מקום שאם נסרכה שם הריאה (טז) כשרה ואם נדבקה טרפה כגון אם נסרכו האונין מחיתוך לחיתוך כשרה ואם נדבקו כולן טרפה דהכי אמר רבא (יז) ההיא ריאה דרמיא לאופתא טריפה ופירש"י דשוע באופתא דל"ל חיתוכי דאוני באלין סרכות שהזכרנו הבהמה נטרפת משום דקים לן (יח) אין סירכא בלא ניקב ויש ניקב תחת הסירכא וא"ת הרי הסירכא טותמתו

נתיבות שבואל ה) נ"ל הכסבר מלוש מיכת הגמה ליכת מוגין ס"מ מ':

שער

הרסב"ח סם סמבנו על ליסנת דרס"י ועיין בתוס' פ"ג סם בד"ס ולריך כו' ועיין בסי' הכ"ל סעי' ס' ולע"ל דסך מחלוקת הוא נ"כ בדם הניתז דלרביגו וודאי ס"ל לריך לגרד בדם הניתז עיין לעיל תות ע' ולפל להרב"ם ודעימי' ס"ל לגרול בדם הניתז (לך לפי"ז יקשה דברי רשב"ם תהדלי וכבן) (פז) בשכר שתמר כו' · סם בהוגין פ"ח ב' סיעה י"ז מ' והענין ל"ל כי לפי רוב עתוותנותו של תברשם תביכו התמנא הקב"ה עם בניו נ"כ בעתוה יתירה ע"ל ס' לך כמו שהלם מתמנא עם הקב"ה כן הקב"ה מתמנא עם החלם כדרך שמילל ושלל והכה לת העריית הקב"ה על בניו לנקם נדולות בעיניים נדולים כחלו רק בדבר קטן נתן לפס ב' מתנות נדולות כחלו ועיין בב"ר פמ"ט יעו"ש:

(א) שניקבה בכל כו' עיין לעיל תות ריתה (קטז) תות מ':

(ב) דסריכא מבחוץ לדופן כו' · עיין תות תופסת תות ב' ועי' תות מ': (ג) לטרפשא דכבדא כו' עיין תות טרפשא תות ב' ועי' לקמן תות י"ג: (ד) לשדרה טריפה דווקא דסריך מבל דבוק תית ליה דינא כתו שבתב לקמן תות י"ד: (ה) ומאי דאיכא עלי' כו' · זהו לכאורה דין תדם שלא נזכר למעלה ותולי ובלל זה בתם"ב למעלה בתות דופן תות ט' דנגד תתוכי דלתוכות הוא כדין לתוכות ומה שתשם ולתשם נידון כתוכה ותע"ג דנתפשם תחיכה דלתוכה עלי' יעו"ש סיעיב ויל בזה בכלל דקאתר תם"ם חולין מ"ת מ' ומקום רביעת היכא תיכוי דתוכי יעו"ש למעט במקום שכלו תתיכוכים תע"ג דשחוכה מתשבש על התוכה: (ו) או לטרפשא דלבא או כו' עיין לעיל תות נרגרת תות ב' ובתות מזה תות ב' ותות מרפשא תות ב' ותות לב ותות קנה ובתות שמנוניות תות מ': (ז) מגב לגב כו' · עיין תות תוכה תות כ"ב: (ח) מבין חיתוך התיכות כו' עיין בפ"ק בכ"ם סי' כ"ג ובפ"ח בית ב' שער ג' כ"ד ג' וביו"ד סי' ל"ע סעיף כ': (ט) שיפולי דאוני דסריכו כו' · כ"ה ג"כ בתה"ח שם וביו"ד בסעיף הנ"ל: (י) כל היכי דסריכא כו' עיין לעיל תות עינוניתא תות י"ג: (יא) ואינו עיקר אלא דין כו' עיין לעיל בתות דופן תות י"ג ותות עינוניתא תות ט"ו: (יב) אי ליכא מכה · ר"ל אי ליכא מכה בדופן טריפה בסירכא וכ"ל תות ב' ס"ם דבדבוקה טריפה: (יג) מבפנים לטרפשא דכבדא כו' כבר נתבאר זה בתות ג' ול"ת למה חזר וכתבו ותולי בזה הוסיף לתתי' דבוקה טריפה ויש לעיין בזה: (יד) אם כל גג האומא מהשלמת חיתוך האונין כו' כנ"ל · עיין לעיל בתות ריתה (תעיבא): (טו) בסירכא לאסור כו' כנ"ל · ר"ל דדין הסירכא והדבוק שוה וכמו בסירכא לאסור כך דין הדבוק לאסור: (טז) כשרה כו' כגון שם נסרכו האונין כו' עיין לעיל תות תופסת תות י"ב: (יז) הסיה

אמרי רבנן (יח) סתיכת סירכא באלו המקומות לאו כלום היא ואלו הן הסירכות שאין הבהמה נטרפת בהן (כ) גג האונין דסריך לדופן בין איכא מכה בדופן בין ליכא מכה כשרה והיא שתהא הסירכא בבשר שבין הצלעות היתה (כא) ע"ג העצם פרפה וכמו כן (כב) גג האונין דסריך לשדרה כשרה והוא דסביך בבישרא דמאי דאיכא עילוי חתוכי דאוני אית ליה דין חתוכי דאוני זה דעת הרב ז"ל ויש (כג) שפוטרין בגג האונין · תרתי אונין (כד) הסמוכות זו לזו דסבוכין אהדדי כשרה וכן (כה) אומא דסריכו לאונא הסמוכה לה מחיתוך לחיתוך כשרה גג האומא (כו) דסביך לדופן במקום הבשר ואיכא מכה בדופן בודקין אותה בנפיחה אם נמצאת שלימה כשרה ובלבד שתהא הסירכא יוצאה ממקום המכה היתה הסירכא יוצאה ממקום אחר או שהיתה (כז) מקצתה תוך המכה ומקצתה חוץ למכה טרפה נמצאת למד כל סירכא נטרפת חוץ מג' גג האונין (כח) לבשר הדופן ושתי אונות (כט) הסמוכות מחיתוך לחיתוך וה"ה (ל) אומא לאונא הסמוכה לה מחיתוך להיתוך וגב אומא (לא) לבשר דופן במקום ש"ש מכה ונפיחה הא שאר כל הסירכות אונא או (לב) אומא של כסדרן (לג) או מגב לגב או (לד) דסריכו לגרגרת או לשמנונית דחזה (לה) או להרת או לטרפשא (לו) דלבא או לטרפשא דכבדא (לז) או לעינוניתא דורדא או (לח) לנקב הלב ושטנונית שבטפטפן שקורין קורדביג"א ולשאר כל תמקומות כולן אסורות הלכה למעשה · חמש אונות יש לה לריאה (לט) ג' מימין הבהמה וב' משמאלה ובצד אלו הג' של ימין (מ) יש אונא קצרה דקרי לה מבחא עינוניתא דורדא נחתכה א' מהן הן מן הימין הן מן השמאל טרפה (מא) לא היה שם עינוניתא דורדא כשרה שאינה מכלל האונין (מב) ואינה משלמת למנין האונין כלל · (מג) נמצא שם שתים כשרה נחלקו (מד) צד ימין לצד שמאל וצד שמאל לצד ימין טרפה נמצא (מה) שם אונה יתירה כשרה והוא דקיימי בדרי דאוני אבל (מו) ע"ג אפי' כטרפא דאסא טרפה דבקו האונין כאופתא ובסופו מתפצלות אם (מז) יש בהן כשיעור עלה של הדם כשרה פחות מכאן טרפה · היה סדק כמין מראה הפרשו ניכר בינתים כשרה דהא לא שוע כאופתא היא היה דבוק זה נסרכא חלושה שאם יתן (מח) אצבעו ביניהם מתפרקת לאלתר ה"ז סירכא

החדש

ריתה דדמיא לתופתת כו' עיין לעיל תות תפתת תות מ' וס"ב: (יח) אין סירכת בלא כו' · עיין לעיל תות תומת תות ב': (יט) סמיתת סירכת כו' · עיין סם תות ב' ובתות ווהם תות ז': (כ) גג האונין דסריך כו' עיין לעיל תות סבך תות מ' וס"ב: (כא) ע"ג העצם ערוסה כו' · עיין לעיל בתות סבך תות נ' ותסה ולהלן סם לת כ"ב ועי"ש תות ס"ח: (כב) גג האונין דסריך כו' · עיין לעיל תית דופן תות ע': (כג) וים סעופין כו' · לעיל סם לת סזכיר מזה כלום ועי' ביו"ד בסי' ל"ח בסעיף י"ח ועו"ש: (כד) הסמוכות זו לזו כו' · כבר נזכר זה בתות ע"ז: (כה) תומת דסריכו לתומת כו' · עיין תות תומת תות כ"ה ובתות דופן תות מ"ב · ומיהו ע"כ סלת היה בה סוס פילום וסבן: (כו) גג התומת דסביך לדופן כו' · כן יש ללמוד ג"כ מסת לעיל תות ב' ונתבאר סיעיב בתות דופן: (כז) מקלתה תוך המכה כו' · עיין לעיל תות טרפסת תות י"ב: (כח) לבשר הדופן כו' · לעיל תות כ': (כט) הסמוכות מחיתוך לחיתוך כו' לעיל תות ט"ו: (ל) לומת לתומת הסמוכה כו' לעיל תות כ"ם: (לא) לבשר דופן במקום כו' לעיל תות כ"ו: (לב) תומת סלת כסדרן תו כי כלל: (לג) תו מגב לגב כו' · עיין לעיל תות ז': (לד) דסריכו לגרגרת כו' · עיין לעיל תות נרגרת תות מ': (לה) תו לברת כו' · עיין לעיל בתות ברת תות מ': (לו) תו לטרפסת כו' · עיין לעיל תות ו': (לז) תו לעיניתת דורדא כו' · עיין לעיל תות יו"ד: (לח) תו לנקב הלב ושטנוניות כו' כל"ל · ועי' לעיל תות קנה ועיין לעיל תות ו': (לט) ג' מימין הבהמה וב' כו' עיין לעיל תות תנך: (מ) יש תומת קלרה כו' עיין בתות עינוניתא תות ה': (מא) לת היה סם עינוניתא כו' · סם בתות עינוניתא תות ה': (מב) ואינה משלמת למנין כו' · עי"ש בתות ז' תם"ב רבינו בזה: (מג) נמלא סם שתים כשרה · ל"ע דסם בתות י"ב תסיק דלת"ל דתין תלמדך למנין התומות נמלאו סם ב' מריפה ותסיק התם דכן סלכה ואתן כתב דלת תלמדך למנין התומות ות"ת כתב דלתו נמלאו ב' כשרה ותולי ס"ם הוא ול"ל מריפה: (מד) לד ימין ללד שתאל כו' עיין לעיל תות תנך: (מה) סם תומה יתירה כו' עיין לעיל תות יתר תות מ': (מו) ע"ג תפי' כטרפסת דתפסת כו' סם תות ה': (מז) יש בהן כשיעור עלה כו' · עיין לעיל תות תפתת תות ס' שכתב דתם מרתה הפרש ניכר בו כשרה וכן מסיק כתן ול"ב סת דכתב דבעינן כשיעור עלה על הדם לתו בעומקו תלת בתוכו · ול"ב י"ל כוונת כרמב"ם נפ"ח מה"ם נ"ב תבי ודלת כתו שבתין כרת"ם סם נסי' י"ז ועשה מחלוקת ביניהם בתמם · והעיקר כתם"ב בסי' נתי' ל"ה יש"ם סיעיב: (מח) שתם יתן תלבעו ביניהם כו' ·

מחיתוך לחיתוך וכשרה היו בה (מט) סירכות תלויות נופחין אותה
אם נמצאת שלימה מן הנקב כשרה :

נשלם שער השני ת"ל

השער השלישי

מילה והלכותיה בד' חלקים

הראשון על מכשירי מילה • השני על המילה •
השלישי על הניטולין • הרביעי על המברך :

החלק האחד א) ת"ר מילה וכל מכשיריה דוחין את השבת
דר"א וליתא דקי"ל כדתנן (א) כלל אר"ע כל
מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת • מילה
שא"א לעשותה מע"ש דוחה את השבת ואר"י (ב) הלכה כר"ע ואי
לא אתיא איזמל מע"ש לא אתיא בשבת דרך ר"ה ומסתברא
לן נמי דרך נגות ודרך קרפיפות ודרך חצירות דקי"ל כרבא ג) ערל
והזאה ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת איזמל מאי היא דתניא
(ג) כשם שאין מביאין איזמל דרך ר"ה כך אין מביאין אותו דרך
חצירות ודרך קרפיפות וכו' ומדקמני לה גבי הילכתא פסיקתא
כדאמרן ביבמות (ד) בעי לאתובי ערל והזאה ואיזמל וסדין בציצית
וכבשי עצרת ש"מ דהלכ' היא ודווקא כשעירבו חצירות לעצמן עם
בתים ולא עירבו חצירות זע"ז דאיכא למיגזר דלמא אתי לאפוקי מאני
דבתים בחצירות אבל לא ערבו דליכא למגזר מותר אפילו לדבר
הרשות וכ"ש לדבר מצוה דקי"ל כר"ש (ה) דאמר א' גגות וא'
קרפיפות כולן רשות אחת לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים ששבתו
בתוך הבית (ו) דגרסינן בפ' כל גגות אמר רבא הלכה כר"ש והוא
שלא עירבו ושמואל אמר בין עירבו בין לא עירבו וכן (ז) אר"מ
ג) מלחשך בין עירבו בין לא עירבו • ורש"י כתב מלחסך ל"ג ולא
ידעתי מהו (ח) ומסתברא לן ד) דמסי' הוא הגירסא שלא יטעה בההיא
דניטין בפלוגתא דרב ושמואל מאימתי מונין על הנט ר"א משעת
נתינה ושמואל אמר משעת כתיבה מתקיף לה ר' נתן בר הושיע
ולשמואל יאמרו שתי נשים בחצר א' זו אסורה וזו מותרת ומשום
דגרסי' התם מתקיף לה ר' נתן • והא מתקיף ר"ח שני ה) כלים
ואיזמל

(מ) מש"ה מנח סימנא (י) ום"ם היא ונכתב בספרים וכן טעו
בפסח שני (יא) דאמרינן א"ר חייא לא נחלקו ר"א ור"י על שהיו
ב' תינוקות א' למול ערב שבת וכתב רש"י (יב) מערערב ו) שם
מקום (יג) והוא סי' מאור ערב דר"ם קאמר לא נחלקו על א' לסיל
ע"ש וכן מצאתי (יד) בספר רומי בשבת ובפסח שני בספר אלקורין
בברצולינא וכן עיקר והדרינן לשמעתא אע"ג דשמואל ור"י פליגי
עליה דרב• ופי' (טו) רבינו האי ורבינו אלפס ז) מסתברא לן דקי"ל
כוותיה דרב באיסורין דהא רבה ורב אשי דאינון בתראי קיימי
כוותיה ומפרשי מעמא דרב ח) מדאמר ר' זירא אמר רב (טז) מבוי
שלא נשתתפו בו אין משלטלין בו אלא בד' אמות ואמר אביי
הא מלתא אמר ר' זירא ולא פירשה עד דאתא רבה בר אבוה
ופירשה דאמר רבינא ט) א"ר בר אבוה מבוי שלא נשתתפו בו
עירבו חצירות עם בתים אין משלטלין בו אלא בר"א לא
(יז) עירבו חצירות עם בתים מותר למלטל בכולי ומסקנא י) אמר
רב אשי מי גרם לחצירות שיאסרו בתים ש"מ רבה ור"א ס"ל כרב
דאמר הלכה כר"ש בשלא עירבו אבל עירבו גזרינן דלמא אתו
לאפוקי מאני דבתים לחצירות והתם נמי אמרינן (יח) בשני
דיומאות אמר רבא ל"ש אלא שלא עירבו אבל עירבו מותר ואי
לא עירבו אמאי אסור אמר רב אשי דלמא אתי למלטולי מאני
דבתים לחצר (יט) ש"מ דכולהו אית להו האי גזירה • ובפ' כל
גגות גבי (כ) שתי חצרות אחת עירבה ואחת לא עירבה וחורבה
א' ביניהם כו' האי סוניא נמי כרב אזלא וקי"ל כוותיה והא דאמרי'
(כא) פעם א' שכחו ולא הביאו איזמל מע"ש והביאו בשבת ומסקנא
שלא ברצון יא) ר"ש אומר א' גגות וא' חצירות וא' קרפיפות כולן
רשות א' להן התם איכא למימר בשעירבו הוה וס"ל כשמואל ובר"י
דאפילו עירבו שרי ולא גזרינן דלמא אתי לאפוקי מאני דבתים
לחצר (כב) ואנהנו דעבדי כר"ש שלא ברצון חכמים יב) (כג) ולית
לההוא עובדא ואיכא למימר (כד) בשלא עירבו אלא ברצון חכמים
והכלכתא דהא דאמר באיזמל העמידו דבריהם במקום כרת בשעירבו
כדפי' והכין היא מברא דילן ורבוותא קמאי נמי אסרי לאתויי דרך
גגות ודרך חצירות ודרך קרפיפות ורבינו אלפסי (כה) הכין כתב
דליתא הלכה כר"ש לגבי איזמל ואע"ג דאמרי' בפ' כל גגות הלכה
כר"ש בהא קי"ל הלכה כרבנן וה"ג איפסקי הלכה כר"ע בהדיא
דאמר כל מלאכה שאפשר וכו' ותו הא אמר רבא הזאה ערל

נתיבות שמואל ה) שבת קל"ח ב' : ג) פסחים ס"ב מ' : ג) ל"ל מי למסך כו' וכ"י כתב מי למסך ל"ג עירובין ס"ח מ' : וי"ל דכיון גרס מלמסך
לסון לחם עיין תוס' שם : ד) ל"ל דלסי' היא הגירסא : ה) ל"ל יאמרו שני כלים בחצר מ' זו מותר וזו אסור : ו) ל"ל מחבל ערב
דכ"י פירש שם מקום פסחים ע"ב והתניא ר"מ מחבל ערב לחבל ערב כיון דר"מ אמר כו' ולכיון שי' דהוה מלתא דעל ע"מ לא נחלקו : ז) ל"ל
כוותייהו מס' לן ריש"ף עירובין פ' כל גגות : ח) וכתיה נמיה דסי"ב כרב מלמסך ר"ח שבת קל"ג : ט) ל"ל אמר רבא בר מבוכו : י) שם קל"ח ועיין
פירש"י שם ועיין ב"י מו"ח סי' שע"ב : יא) ל"ל שלא ברצון חכמים מלא ברצון ר"ש : יב) ל"ל שלא ברצון חכמים דשמ' בגמ' ס"ל דאפי' בשוויה הן ואסור
להוליך מזה לזה עירובין פ"ט • ושמא בה"נ וכי"ף ורבינו והרמב"ם כולהו סבירא להו דאפילו בשוויה אין מניחין מוזנו
לדך גגות וקרפיפות ומי מסוס למחר לבא על הזמה ומיהו העמידו דבריהם במקום כרת הך דבעא שייך לכלים שמצאו בתוך הבית :

שער החדש

עיין לעיל מות ריסה (קמא) מות ו' • וממילא לדידן כל שמתפרק
ע"י מיעוך נמי כסרס • ועיין מעשה דריסום שמובא בט"ז שם :
(מט) היה בו סירכות תלויות כו' • עיין לעיל בחות סדך מות כ'
ומכאן רמיזה למש"כ הט"ז בסי' ל"ט ס"ק י"ב דלריסה נפיחה לרחות
מס מון בה נקב ישו"ם היטיב • עיין בט"ז ס"ק י"ח מהביאת
וז"ל מ"ב בשם מ"ז מעשה בבחור שחיתה שמיעה ביוהר ויהי רחם
שחותת מוגלעין בשיעין מרוב חלב והפריד ר' יוחל הסומן מהשיעות
ולח נשאר לגלולי שומן בריחה ועלתה בנפיחה והכשיר עכ"ל ובחיתי
לח' שלח הלריך בדיקה פוסרין ודימהו לבשר בלוע בסוף סי' ל"ע •
ומני מלחתי במו"ז סי' תי"ח שלריך לבדיקה פוסרין ישו"ם היטיב :

קראתי בקולי אנא ה' לעמלי ולעניי הביטה
וחנני מדע תורתך לבלי להחליף השיטה
וברוב רחמיו וחסדיו לשועתי אזנו הטה
ויעזרני להחל ולכלות ולבאר הלכות שחיטה

(א) **כלל** חר"ע כו' שבת קל"ח מ' פסחים ס"ו מ' ס"ע ב' יבמות
י"ד מ' מנחות ע"ב מ' ל"ו מ' ועיין לקמן מ"ב חות ז' :
(ב) הלכה כר"ע כו' שבת קל"ג מ' ושם ושם : (ג) כשם שאין
מביאין כו' שבת ק"ל ב' פסחים ל"ב מ' : (ד) בעי לאתובי ערל כו'
יבמות ל' ב' : (ה) דאמר מ' גגות כו' שבת ק"ל ב' עירובין כ"ג ב'
ל"ם מ' ע"ד מ' פ"ע מ' ל"ח מ' : (ו) דגרסי' בפ' כל גגות אמר
רב הלכה כו' כל"ל שם ל"ח מ' ע"ד מ' : (ז) אר"ו מי למסך בין כו'
כל"ל : (ח) ומסתברא לן דסימן הוא שני' שלא יטעה בשהוא דניטין
כו' כל"ל עיין ניסין י"ח מ' : (ט) מם"ם מנח סימנא • ור"ל הוא
ר"ת מלמס"ך ר"ל מתקיף לה מסדא שני כלים (ועיין בהריטב"ח
בעירובין שם וט"ם שם ול"ל מלמסך סי' הלכה יעו"ם היטיב: (י) וט"ם
הוא שנכתב בספרים כל"ל • וי"ל הא דאי' מי להסך הוא ט"ם וכ"ל
מלמסך (מלח מדח וכמ"ב החום' בד"ה מי למסך) אי בט"ם הוא

ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת איזמל מאי היא וכו' ואיבא מנייהו מאן דמסייע להא מלתא ממעשה דאשכחן (כו) בתלמוד א"י רב שמואל בר אבדימי הו"ל עובדא למיגזר רב ש"שנא בריה אנשיון מייתי איזמל שאל לר' מונא א"ל יזדחה לסחר שאל לר"א א"ל משתי קנדיסון לא אנשיתן איזמל אנשיתן יזדחה למחר ואנן ק"ל הא פסקא חדא דהא אפסקא הלכתא בהדיא כר"ש דכולן רשות א' הן ומותר לטלטל בכולן ואפי' בשבות דעלמא מכ"ש לדבר מצוה • ועוד הא עבדינן כר"ש דאמרינן לעיל אמר רבין בר רב אדא פ"א שבחו ולא הביאו וכו' וקי"ל מעשה רב והנהו ראיות כולהן דגמרין מנהון רבוותאי דלא מייתי ליה דרך גנות חצירות וקרפיפות איכא פירכא לכל חדא מנייהו ולייבא למגמר מנייהו דהא דאפסקא הלכתא כר"ע דאמר כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת ליבא למיגמר מינה אלא דלא דחי שבת ומייתי דרך רה"ר כר"א אבל לאתויי דרך גנות וחצירות לא שייבא בהא מלתא כלל אלא פלוגתא דר"ש ורבנן היא דרבנן סברי דרך גנות אית בהו איסורא שבות ולא דחינן להאי איסורא אפי' בכקום מצוה ור"ש סבר כולן רשות א' ומותר למטלטל בהן אפילו במידי דרשות ובבר איפסקא הלכתא כר"ש והא דאמר רבא ערל הוזה ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת לאו מברא קאמר ולאו הלכה נמי קפסיק אלא (כז) סברא דרבא קא מדכיר דאית להו דהבאת איזמל דרך גנות יש בה משום שבות ואוסרין לה במקום כרת וכיון דהעמידו דבריהם במקום כרת בא רבא וחשב לה בהדי ערל והזאה שהם דבריהם והעמידו במקום כרת ור"ש חלק באיזמל על רבנן ואמר דליבא בה מלתא אסורא כלל בדרך גנות כמו שפירשתי ור"ש נמי אית ליה הא דרבא דלא פליג ר"ש עלייהו דרבנן אלא בכלים ששבתו בחצר אבל בכלים ששבתו בתוך הבית א"ל לר"ש דאסור והעמידו דבריהם במקום כרת הלכך ליבא ראיה נמי מהא דאמר רבא ערל הזאה ואיזמל • (כח) מאן דאמר נמי דר"ש יחיד ביחקום רבים ואין הלכה כיחיד הכ"מ היבא דלא אפסקא הלכתא בהדיא אבל הבא הוא (כט) איפסק בהדא כר"ש ועבדין עובדא נמי כוותיה והחיא מעשה נמי דאשכחן בתלמוד ירושלמי ליבא למגמר מינה דאסור לאתויי דרך גג (ל) דהא אמר ידחה למחר משום דלא הו"ל איזמל ששבת בחצר דהא (לא) אר"ש לכלים ששבתו בתוך החצר ולא לכלים ששבתו בתוך הבית ולא לאפוקי מר"ש אתא אלא מדר"א אתא ואפילו ת"מ לאפוקי מר"ש לא סמבינן אלא אגמרא דילן והרין סברא דילן ולית בה ספיקא ע"כ כתב רבינו אלפסי ז"ל • ואיבא מ"ד (לב) רב אשי ברצון ר"ש ה"ק • הבא באיזמל ששבת בתוך הבית הוה בר"ש שאוסר בדבר הרשות ומתיר בדבר מצוה • וע"ב (לג) אמר הגאון זה שעשה עפ"י ר"ש אין הלכה כמותו (לד) וגמירנא מעובדא בתרא דאמרינן מבוי שלא נשתתפו בו דאי לאו דמותר לטלטל בכולו לא היו מתירין באיזמל ולא נהירא לן (לה) דכבלים ששבתו בחצר לרבנן דמי ול"ש בין לדבר מצוה בין לדבר הרשות ותו (לו) מהדר תלמודא אהיתרא וגסיב לה מתניתין לאיסורא דקאמר ולא לכלים ששבתו בתוכן ואנן כתבינן מאי דס"ל דהלכה כר"ש (לז) בשלא עירבו בו ערבינן כשעירב כרב מבוי שלא נשתתפו קי"ל כרבנן דאתמר מבוי שלא נשתתפו בו עירבו חצירות עם בתים אין מטלטלין בו אלא בד"א לא עירבו מותר לטלטל בכולו (לח) ושמא דרב אשי דאמר מי גרם לחצירות שנאמרו על המבוי בתים • ש"מ דהכי קי"ל דהיבא שעירבו בתים עם החצירות אסורין (לט) החצירות עם המבוי אבל לא חצירות וקרפף דמבוי דרשות א' הן וכן הלכתא ואין זה מקומו להאריך אלא כל מכשיר שבדבר הרשות אסור בדבר מצוה נמי אסורין דהא (מ) קי"ל כר' יעקב דאמר מכשירי מילה לא דחו שבת והיבא ששבח ולא השמין חמין מע"ש דין הוא נמי מכשירי מילה ולא דחי שבת אלא דחיין לה למילה לבתר שבתא ואפילו לר"א דאמר מכשירי מילה דחי שבת הנ"מ היבא דגברא חזי כדאמר בפסח שני (מא) לדברי ר"א קטן בריא מחממין לו מים חמין להברותו ולמולו דהא חזי קטן חולה אין מחממין לו חמין להברותו ולמולו דהא לא חזי ואמר רבא אי בריא חמין ל"ל • אלא א"ר הבל אצל מילה חולין הן ול"ש בריא ול"ש חולה אין מחממין להברותו ולמולו דהא לא חזי כ"ז שלא ירחצוהו בחמין חולה הוא וקטן חולה מטתינין לו עד שיבריא והל' אפי' לר"א דאמר מכשירי מילה דוחה שבת הבא לא דחי דהא לא חזי למילה בלא המין ואי לית ליה א"נ אשתפיך חמימי וכן בחול שאינו במקום מוכן שיהא לו חמין להברותו ולמולו יג) ומאי דכתב בה"ג בתרי דוכתי (מב) הבל אצל מילה חולין וא' בריא וא' חולה מחמין לו מסתב' לן דטעותא היא ומכשירין (מג) דמקמי דלא דחי שבת דווקא היבא דליבא א"י אבל אי איבא א"י אמרינן ליה לא"י דלייתי איזמל או לאחומי חמין ומסתברא לן בלישנא קמא דבה"ג כדגרסי' (מד) בעירובין ההוא ינוקא דאשתפיך חמימי' אמר רבה לייתי ליה מגו ביתא א"ל אביי והא לא ערבי א"ל נסמוך אשיתוף והא לא שתפו אמרי' לי' לא"י דליזיל ולייתי לי' (מה) אמר אבני בעי לאותובי למר (מו) ולא שבקו ר' יוסף דא"ר כהנא כי הוינא בי ר"י (מז) בדאורייתא אותבינן תיובתא כו' א"ל רב יוסף מה בעית מימר לאותובי א"ל הואה שבות ואמירה לא"י שבות מה הואה אינה דוחה את השבת אף אמירה לא"י אינה דוחה את השבת וא"ל שפיר יג) עבדית דל"ש לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה והכין לישנא דרב (מח) אחא משבחא ותשובת הגאונים ורש"י

נתיבות שמואל יג) כ"ל דמסר כאן וכ"ל מדחינן המילה עד למחר : יד) ומסתפ דילן סיפ ול"ש לך בין שבות דמית ביה כו' דסת מל לא למחר לפ"י זל למיס עיטורין ס"ת מ' :

שער החדש

לויתא כו' עיין בפי"ק דשבת ברייתא : כו) בתלמוד ת"י רב כו' ירושלמי פי"ק דשבת ה"ח : (כז) סברת דרבנן קא מדכיר כו' כל"ל: (כח) ומאי דתלמדו נמי מסוס דר"ש יחיד ופליג בהדי רבים ואין הלכה כיחיד כו' כל"ל : (כט) מיפסק בהדיא בר"ס כו' כל"ל : (ל) דהא דתלמר ידחה עד למחר מסוס דלא מפסר לאתויי דרך גנות וקרפיפות הוא כגון דקא מפסקא לסו דרך רס"ג ת"ל מסוס דלא כו"ל כו' כל"ל: (לא) כי אר"ש לכלים ששבתו בתוך הבית כו' כל"ל : (לב) מאי דתמר רב אסי ברבון ר"ש ס"ק הכא באיזמל ששבת בתוך הבית הוה כו' כל"ל • ודלא כתוס' בד"ה לכלים ששבתו כו' ועיי"ם בתכ"ת בשם סוה כתב כן בתס"י ועו"ם היבא והכין שכ"ם דעת רבינוסה בשיטה הכי"ק : (לג) תמר בגמרן זס ששבת כו' זסו דעת הרבינוסה בשיטה בריי"ק : (לד) וגמירנא מעובדא בתרא כו' כ"ל דאיתיה פיעמא דלתסור מדמפרש לס"ש דשובדא סוי במבוי בלא נשתתפו בו וס"ל דמבוי בלא נשתתפו בו מותר לעלמא בכולו מבואר מזה דאי לא"ס דלס"ס מסור לעלמא לא ניחלקון בין שבות לדבר מלוס ויבינ• וק"ל : (לה) דכבלים ששבתו כו' ר"ל דדבריו פליג אדעיך בייך ליתר לר"ס דבדבר מלוס מותר אפי' ששבתו בתוך הבית סה ל"ש וכבגן בזה בדבר מלוס לס שום לדבר הרשות הוא לא רק דבזה ביו אהדדי ול"ש רק בדבר הרשות ובחלוטת וקרפיפות וכגונות לס ברשות ת' הן או לא וכמש סלרבנן דאסור הוכא ששבתו בחיוק לף בדבר מלוס ס"ל לר"ס בששבתו בתוך הבית דאסור ל"ש לן בין בדבר הרשות ובין בדבר מלוס (ויכוח הרס"ת כתב לחלק בזה בשלמא לרבנן דאסרי בכל עיין ס"ב לא אמרי ג"ב לדבר מלוס דדילמא אתי למיגזר ג"ב בדבר הרשות משא"כ לר"ס כיון דסרווסס יכביר בששבתו בחיוק ל"ב ליכא למיגזר אטי לדבר הרשות ויע"ש) : (לו) מדכר הגמרא דסתם בר"ס ר"ל עיד מסיג רבינו על זה הסברא דסתם בר"ס הלכתא כוותיה בחיי ששבתו תוך הבית ואפ"ה מתירין לכלים ששבתו בחוץ ולא לכלים ששבתו בתוך הבית ס"ב לא סו"ל לסברא פירוש דתניתין (אבל לפי דברי הרס"ת הס"ל בשלוס לר"ס לדבר לדחוקי בזה כיון דיש חילוק בדבר הרשות לכן בדבר מלוס בכל ענין אמרי) : (לז) בשלה

ורש"י ז"ל (מט) ל"נ בה דתניא הזאה שבות ול"נ נמי דהא מר לא אמר זיל אחים ליה והאי עובדא מקמי מילה הוי דאי (נ) לבתר מילה אשתפיך מיתי לי' ע"י א"י מחצר אחרת וא"ל לא"י אחים לי משום דאמירה לא"י שבות דלית בה מעשה היא ואי משום טעמא דהכל אצל המילה הולין וכל (נא) צרכי חולה נעשה ע"י א"י בשבת וארי"ה כל דבר שאין בו סכנה אומר לא"י ועושה מש"ה לא שרינן ליה דהא לאו חולה אלא אצל מילה דאי לא מהלי לי' לאו חולה הוא הלכך אי לאו מעמא דשבות לא מהלינן ליה ולא מהללין שבת עילויה ודחו ליה עד למחר (נג) כי היכי דתנן פסה אפילו במקום שבות משום דאית בה מעשה היא אבל הכא משום שבות דלית בה מעשה אלא אמירה לחודה ולא דחי לה מילה בזמנו וכל מכשירי מילה עושין ע"י א"י למימר לא"י לצבותי' ואיתיוי (נד) איזמל אחרינא או איפגום ולאחמומי חמין ולאברי' ינוקא כפסקא דרבוותאי קמאי ה"ה (נה) כל מידי דמצוה עבדינן ע"י א"י דמשום דלא ידהו מצוה וקרוב אני לומר (נו) דהדלקת נר בשבת מצוה בשעת אבילה מדליקין ע"י א"י בשבת (נז) ולא צרכי חולה שאין בו סכנה מקיים מצוה דהא ק"ל כ"ד שאין בו סכנה אומר לא"י ועושהו וא"ר המנונא כ"צ חולה נעשין בשבת ע"י א"י ואפי' אבות מלאכות ולא עדיף ישוב א"י מקיום מצוה בזמנה דאמרי' (נח) כותבין עליו אונו ואפי' בשבת ואסיקנא אומר לא"י ועושה ואע"ג דאמירה לא"י שבות משום דאמרי' משום ישוב א"י לא נזרו רבנן ה"ג ל"ש ורבינו אלפסי צוה להניח בהלכות עו) דילי' והאי מימרא דכתיבנא הכי אשכחנא ליה בה"ג ועינינ' לי' ואשכחנא דלאו מילי דסכני ניהו ומנופא (נט) דהתירא עובדא ולפת דאסור למימר ליה לא"י לצבותי' או לאתי' דרך ר"ח מדקאמר דהא מר לא אמר ליה זיל אחים ליה מכלל דאסור למימר לא"י זיל אחים וכמה מרבוותא מעו בהתירא מימרא דקמ"ד דהא דאמרי' ול"ש לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית בי' מעשה דשבות דהזאה מעשה בידים ואמירה דבורא בעלמא היא ואקשי' בה הכי ואמרי הואיל ואמירה

שבות דלית בה מעשה היא מה לי אחים מה לי אתויי לי' תרוויהו שבות דלית בה מעשה ושרי ואטעי לכולהו נוסחא דגירסא דקמ"ד דלי"כא בגמרא דהא מר לא א"ל זיל (ס) אחים ליה אלא טעותא (סא) דנוסחאי היא אלא האי דא"ל ל"ש בין שבות דאית ביה מעשה לאו אהזאה א"ל אלא ה"ק ליה (סב) הא דאמרה אמירה לא"י שבות וקא מדמית לי' לשבות דהזאה דאסור ל"ש לך בהאי שבות דאמירה בין שבות דאית בה מלאכה לשבות דלית בה מלאכה דהא מר לא א"ל זיל אחים דאית ביה מלאכה אלא זיל איתי ליה מגו ביתא קא"ל דטלטולא לית ביה מלאכה היא · דש"מ דבי אמרינן אמירה לא"י שבות בדבר שהוא מלאכה אבל בדבר שאין בו מלאכה בגון הזיא דאשתפך חמימי לא אמרינן אמירה לא"י שבות (סג) ומילי דבריירין אינון ואנן ק"ל מה שאמר אייתי לי מגו ביתאי דהוא שבות דלית ביה מלאכה (סד) מהזאה הזאה נמי שבות דלית בה מלאכה וכי היכי דהזאה לא דחי שבת אמירה לא לידחי שבת ותיובתא דאביי אכתי איכא ותו בין שבות דאית בה מלאכה הו"ל למימר (סה) א"נ ובין אמירה דאית בה מעשה ובין אמירה דלית בה מעשה ותו דלא (סו) הו"ל ול"ש לך דהא (סז) בבריית' משמע דבאמירה דאית בה מעשה עסקינן והו"ל התם באמירה דאית בה מעשה והכא באמירה דלית בה מעשה היא ומדנקיט לישנא ול"ש לך דברירא ליה מילתא דשבות דאית ביה מעשה קאמר דהיינו הזאה אלא אי איתא לההיא ברייתא דתניא הזאה שבות ואמירה לא"י שבות איתא (סח) וע"כ הכי אי"ל לפרושי אבל (סט) לא אשכחן לה ול"נ בספרים הלכך מפרשינן לה כבירושא דמסקנתא יבפירושא דקמאי בגון ר' יצחק ובעל הלכות ובתשובת הגאון דקאמר בתשובה (ע) הכי מעשה חול להעלות מטומאה לטהרה והכי אמירה לא"י היא וא"י קא עביד מעשה ולפרושי דרבינו אלפסי (עא) צרכי חולין אין נעשין ע"י א"י בשבת אלא בדבר שאין בו מלאכה אבל בדבר שיש בו איסור מלאכה (עב) אפילו מרשות לרשות אסור ואנן כתבינן מאי דס"ל ומכשירין דלא דחי שבת

נתיבות שמואל עו) דסרי"ף מקיים הני' דלמ' אמר זיל אמיס עיין ריי"ף פ' סדר :

שער החדש

לך סי' וי"ד יעו"ש סיעוב : (מט) ל"נ בה דתניא כו' ר"ל אלמ' ס"ג מ"ל אזהרה שבות ואמירה כו' דלמ' בריית' סיע ועיין לקמן מה שכ' רבינו בזה בפרוש דהא מר לא א"ל זיל : (נ) לבתר מילה אשתפיך מיתי לי' ע"י א"י מחצר אחרת וא"ל לא"י אחים לי משום דאמירה לא"י שבות דלית בה מעשה היא ואי משום טעמא דהכל אצל המילה הולין וכל (נא) צרכי חולה נעשה ע"י א"י בשבת וארי"ה כל דבר שאין בו סכנה אומר לא"י ועושה מש"ה לא שרינן ליה דהא לאו חולה אלא אצל מילה דאי לא מהלי לי' לאו חולה הוא הלכך אי לאו מעמא דשבות לא מהלינן ליה ולא מהללין שבת עילויה ודחו ליה עד למחר (נג) כי היכי דתנן פסה אפילו במקום שבות משום דאית בה מעשה היא אבל הכא משום שבות דלית בה מעשה אלא אמירה לחודה ולא דחי לה מילה בזמנו וכל מכשירי מילה עושין ע"י א"י למימר לא"י לצבותי' ואיתיוי (נד) איזמל אחרינא או איפגום ולאחמומי חמין ולאברי' ינוקא כפסקא דרבוותאי קמאי ה"ה (נה) כל מידי דמצוה עבדינן ע"י א"י דמשום דלא ידהו מצוה וקרוב אני לומר (נו) דהדלקת נר בשבת מצוה בשעת אבילה מדליקין ע"י א"י בשבת (נז) ולא צרכי חולה שאין בו סכנה מקיים מצוה דהא ק"ל כ"ד שאין בו סכנה אומר לא"י ועושהו וא"ר המנונא כ"צ חולה נעשין בשבת ע"י א"י ואפי' אבות מלאכות ולא עדיף ישוב א"י מקיום מצוה בזמנה דאמרי' (נח) כותבין עליו אונו ואפי' בשבת ואסיקנא אומר לא"י ועושה ואע"ג דאמירה לא"י שבות משום דאמרי' משום ישוב א"י לא נזרו רבנן ה"ג ל"ש ורבינו אלפסי צוה להניח בהלכות עו) דילי' והאי מימרא דכתיבנא הכי אשכחנא ליה בה"ג ועינינ' לי' ואשכחנא דלאו מילי דסכני ניהו ומנופא (נט) דהתירא עובדא ולפת דאסור למימר ליה לא"י לצבותי' או לאתי' דרך ר"ח מדקאמר דהא מר לא אמר ליה זיל אחים ליה מכלל דאסור למימר לא"י זיל אחים וכמה מרבוותא מעו בהתירא מימרא דקמ"ד דהא דאמרי' ול"ש לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית בי' מעשה דשבות דהזאה מעשה בידים ואמירה דבורא בעלמא היא ואקשי' בה הכי ואמרי הואיל ואמירה

שבות דלית בה מעשה היא מה לי אחים מה לי אתויי לי' תרוויהו שבות דלית בה מעשה ושרי ואטעי לכולהו נוסחא דגירסא דקמ"ד דלי"כא בגמרא דהא מר לא א"ל זיל (ס) אחים ליה אלא טעותא (סא) דנוסחאי היא אלא האי דא"ל ל"ש בין שבות דאית ביה מעשה לאו אהזאה א"ל אלא ה"ק ליה (סב) הא דאמרה אמירה לא"י שבות וקא מדמית לי' לשבות דהזאה דאסור ל"ש לך בהאי שבות דאמירה בין שבות דאית בה מלאכה לשבות דלית בה מלאכה דהא מר לא א"ל זיל אחים דאית ביה מלאכה אלא זיל איתי ליה מגו ביתא קא"ל דטלטולא לית ביה מלאכה היא · דש"מ דבי אמרינן אמירה לא"י שבות בדבר שהוא מלאכה אבל בדבר שאין בו מלאכה בגון הזיא דאשתפך חמימי לא אמרינן אמירה לא"י שבות (סג) ומילי דבריירין אינון ואנן ק"ל מה שאמר אייתי לי מגו ביתאי דהוא שבות דלית ביה מלאכה (סד) מהזאה הזאה נמי שבות דלית בה מלאכה וכי היכי דהזאה לא דחי שבת אמירה לא לידחי שבת ותיובתא דאביי אכתי איכא ותו בין שבות דאית בה מלאכה הו"ל למימר (סה) א"נ ובין אמירה דאית בה מעשה ובין אמירה דלית בה מעשה ותו דלא (סו) הו"ל ול"ש לך דהא (סז) בבריית' משמע דבאמירה דאית בה מעשה עסקינן והו"ל התם באמירה דאית בה מעשה והכא באמירה דלית בה מעשה היא ומדנקיט לישנא ול"ש לך דברירא ליה מילתא דשבות דאית ביה מעשה קאמר דהיינו הזאה אלא אי איתא לההיא ברייתא דתניא הזאה שבות ואמירה לא"י שבות איתא (סח) וע"כ הכי אי"ל לפרושי אבל (סט) לא אשכחן לה ול"נ בספרים הלכך מפרשינן לה כבירושא דמסקנתא יבפירושא דקמאי בגון ר' יצחק ובעל הלכות ובתשובת הגאון דקאמר בתשובה (ע) הכי מעשה חול להעלות מטומאה לטהרה והכי אמירה לא"י היא וא"י קא עביד מעשה ולפרושי דרבינו אלפסי (עא) צרכי חולין אין נעשין ע"י א"י בשבת אלא בדבר שאין בו מלאכה אבל בדבר שיש בו איסור מלאכה (עב) אפילו מרשות לרשות אסור ואנן כתבינן מאי דס"ל ומכשירין דלא דחי שבת

מינהו ולא פירושא נדקא סבירי לסו מלא מלא מהי דמ"ל ולא סבירי לי' למר בין שבות למית די' מעשה כו' כל"ל : (סב) סס דמסרת למיזס לא"י כו' כל"ל : (סג) ומילי דבריירין מיזון ע"כ דבני סריי"ף ז"ל ומכאן ולילך סס דבני רסינו ועיין בס' מסים דעיס סי' קע"ח : (סד) ומכאת מסזסס סזסס נמי כו' כל"לי זס ים לתרץ בנקל דע"כ לא מפלגינן בין מית בס מלאכה לנית בס מלאכה לק בסמיזס לא"י מבל שבות סעשה ע"י ישרחל בעלמו ל"ם לן בין מית בס מלאכה לנית בס מלאכה : (סה) מ"ל בין למיזס למית בס כו' כל"ל · ר"ל לפיזס סרי"ף דמסלק בסמיזס נופס בין למיזס למית בי' מעשה לבין למיזס לנית בי' מעשה מ"ס סול"ל סכי בסדיוס ולסלק בין למיזס לסמיזס ולא לסלק סממת בין שבות למית בס מעשה לשבות למית בס מעשה ופשוט : (סו) סו"ל למימר ול"ם לך כו' כל"ל : (סז) בבריית' משמע כו' ססמת קלי לני' מ"ל ומסניא סזסס כו' מלמת למית בס מלאכה : (סה) מ"ל בין למיזס למית בס כו' כל"ל · ר"ל לפיזס סרי"ף דמסלק בסמיזס נופס בין למיזס למית בי' מעשה לבין למיזס לסמיזס ולא לסלק סממת בין שבות למית בס מעשה לשבות למית בס מעשה ופשוט : (סו) סו"ל למימר ול"ם לך כו' כל"ל : (סז) בבריית' משמע כו' ססמת קלי לני' מ"ל ומסניא סזסס כו' מלמת למית בס מלאכה : (סח) וע"כ סכי מית לס לפרושי כו' ר"ל סס נימת למית בסמית בריית' סמיזס מקום למיזס לא"י שבות ומניא לסזסס למית בס מעשה ע"כ ל"ל סכי"ף דקלי ול"ם לך שבות למית בס מעשה כו' על סך בריית' למיזס לא"י שבות וסכי' למיזס בסמיזס למית בס מלאכה וכמו שפי' סכי"ף ז"ל : (סט) לא מסכתן לס ול"נ כו' ר"ל מבל בסמת לסו מלא בריית' סיע ול"ע למיזס וס"נ א"נ מ"ל סזסס שבות ומניזס לא"י כו' ר"ל למבני מדמס כי מסבלת דפפני' כמו סזסס שבות ומניזס לא"י דומס שבת כך למיזס לא"י שבות ומין דומס לת שבת בתקוס מלים וע"ז שני לי' רב ייסף מסו מדמית למיזס לא"י לסזסס בסזסס יס בס מעשה מפל"ס בסמיזס לא"י ועיין לעיל מות מ"ע : (ע) הכי מעשה חול כו' ור"ל בס לפרושי מסו מעשה מית בסזסס ולכן קסמר לעביד בס עובדא דחול דמעלה מטומסס לטסרס בידים · ודע כי סתוס בעירובין פס ס"ת מ' בד"ס לשבות כו' מנוסר דסס נרסי כני' בס"ע ולבינו יעו"ס סיעוב ועיין לקמן מות ס"ו : (עא) לרכי חולין מין כו' סייגו דוקא לסיעוסו לעיל מות כ"ז דמדמס לרכי מלוס לסולס לסמין בו סבבס מבל בסמת ס"ל לרי"ף דמין דמיון כלל זס לזס דוקא לרכי חולס מותר ולא לרכי מלוס וכוולסי ס"ל להרי"ף לרכי חוליס בדבר מין בו סבבס נעשים לפי שילו מלאכה נמורס וכרמי' דהרמב"ס ס"ל כהרי"ף בס' מילה פ"ב ס"ן שלא סותרס בסילה ע"י ס"י רק שבות דרבנן ולילו בפ"ב דשבת ס"י לענין חולה שחב"ס הקיל לפי' בסלאכה דלוריית' וכ"ס לדידן בסילה פסקינן כהרי"ף עיין בתו"ח סי' של"ח סעי' ו' · ובסי' שכ"ח סעי' י"ז לענין חולה שחב"ס פסקינן להקל לפי' בדבר שיש בו איסור מה"ת והוא פשוט : (עב) לפי' חולה

שבת כגון חמין מסתברא לן ה"מ מקמי מילה (עג) אבל לבתר דאימהל ולי' חמין מחממין ליה ואפי' ע"י ישראל בשבת דתנן (עד) מרחיצין את הקטן בין לפני המילה בין לאחר המילה ומולפין עליו ביד אבל לא בכלי ראב"ע אמר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת ופי' ר"ח ב"ש (עה) ביום א' וביום ב' ואתמר עלה א"ר אבוה אר"א ואמרי לה א"ר אבוה אר"י הלכה כראב"ע בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו בע"ש בין בהרחצת כל גופו בין בהרחצת מילה מפני שסכנה היא לו וביון שסכנה היא לו מחממין לו בתחלה בשבת אפי' ע"י ישראל ביום שלישי וכ"ש ביום ראשון לאחר מילה אבל לפני המילה לא מחללינן שבת אלא ע"י א"י (עו) כדפ"ל ומרחיצין אותו לפני המילה ע"י ישראל וכתב רבינו אלפסי משמייהו דרבוותא כולהו שמרחיצין אותו כדרכו בין לפני המילה בין לאחר המילה בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מערב שבת ומסתברא דהאי דקאמרי רבוותא לפני המילה (עז) לאו דמחממין ליה המין בשבת (הסר כאן מעט בסכ"י)

ע"י ישראל מותר בראב"ע הלכך לפני המילה דקאמרינן כדרכן קאמרינן שאם יש לו חמין מרחיצין אותו כדרכו לפני המילה ולאחר המילה אפי' בזמן שהוחמו בשבת ואע"ג דלא (עח) שמעינן לר"א דפליג ארבין בלפני המילה ורבין לא שרי כדרכו אלא בזילוף בריוקא דרבה ור"י (עט) מדרבנן נשמע לר"א לא אמרו רבנן לפני המילה יום א' וביום ב' דזילוף ש"מ צריך להברותו לפני מילה טפי מיום ג' דלאחר מילה לר"א נמי דאמר ביום ג' מרחיצין כ"ש ביום ראשון לפני מילה דהכל אצל מילה כחולין הן וצריך לו חמין להברותו ואין לו חמין דוחין אותו כדפרישת וכ' הר' אברהם חכם דורינו

שער

מרכות לרשות כו' כל"ל : (עג) אבל לבתר דאימהל כו' כגון כתב לעיל אות ג' מזה ועיין לקמן אות פ"ס : (עד) מרחיצין את הקטן כו' כו' שבת קל"ד ב' : (עה) ביום א' וביום ב' כו' שם פסיקתא דביום א' וזולתי כ"ע מודים כדלקי' כאן בפ"ק אבל ביום ב' עיין בר"ן כאן שכ' בזה ב' לשונות יע"ש היטיב ועיין מש"כ בשם הרמב"ם דלעולם ביום א' וביום ג' וביום ב' לשונות יע"ש היטיב ועיין מש"כ בשם הרמב"ם דלעולם ביום א' וביום ג' ולא ביום ב' וכ"מ בפ"ע סי' ל"ח סעיף ב' ועיין בתוי"ט פ"ע דשבת מ"ג יע"ש ועיין בפמ"ג פ"ב דשבת סי"ד יע"ש : (עו) כדפי' לעיל · אות כ"ל יע"ש היטיב : (עז) לאו דמחממין לי' חמין בשבת ע"י ישראל מלא ס"ק שם סי' לו חמין שהוחמו ע"י ת"י בשבת אי ישראל שעבר והחם חמין בשבת מותר לרחוצו ע"י ישראל ומרחיצין אותו כדרכו בין לפני המילה בין לאחר המילה ואפי' בסלוסי למילתו כדלקי' הלכך לפני המילה דקאמרינן מהרחיצין כדרכו קאמרינן שאם היו לו חמין מרחיצין אותו כדרכו ולאחר המילה סברי אפי' לחמם בשבת כל"ל · ועיין לק"ם כי' ב' ובמי סרמב"ן שם ובעוי"ד סי' נ"ט ו יע"ש היטיב וכ' סיועד לו : (עח) שמעינן לרמב"ע דפליג ארבין בלפני המילה ורבין לא שרו כדרכו אלא בזילוף כו' כל"ל · כ"ל דמקשה רבינו אמרחיצים לרחוץ לפני המילה כדרכו והא לא משכחין לפני המילה אלא בזילוף כו' דלפני המילה רמב"ע ורבין לא שרו אלא בזילוף ולא לרחוץ ולא"ה לפני המילה אפי' בזילוף לא שרי רמב"ע אלא לפני המילה בלבד ולאחר המילה אפי' לרחוץ שרי ורבין לא שרי כדרכו אלא בזילוף בריוקא דרבה ור"י (עט) מדרבנן נשמע לר"א לא אמרו רבנן לפני המילה יום א' וביום ב' דזילוף ש"מ צריך להברותו לפני מילה טפי מיום ג' דלאחר מילה לר"א נמי דאמר ביום ג' מרחיצין כ"ש ביום ראשון לפני מילה דהכל אצל מילה כחולין הן וצריך לו חמין להברותו ואין לו חמין דוחין אותו כדפרישת וכ' הר' אברהם חכם דורינו

שער החדש

מרכות לרשות כו' כל"ל : (עג) אבל לבתר דאימהל כו' כגון כתב לעיל אות ג' מזה ועיין לקמן אות פ"ס : (עד) מרחיצין את הקטן כו' כו' שבת קל"ד ב' : (עה) ביום א' וביום ב' כו' שם פסיקתא דביום א' וזולתי כ"ע מודים כדלקי' כאן בפ"ק אבל ביום ב' עיין בר"ן כאן שכ' בזה ב' לשונות יע"ש היטיב ועיין מש"כ בשם הרמב"ם דלעולם ביום א' וביום ג' ולא ביום ב' וכ"מ בפ"ע סי' ל"ח סעיף ב' ועיין בתוי"ט פ"ע דשבת מ"ג יע"ש ועיין בפמ"ג פ"ב דשבת סי"ד יע"ש : (עו) כדפי' לעיל · אות כ"ל יע"ש היטיב : (עז) לאו דמחממין לי' חמין בשבת ע"י ישראל מלא ס"ק שם סי' לו חמין שהוחמו ע"י ת"י בשבת אי ישראל שעבר והחם חמין בשבת מותר לרחוצו ע"י ישראל ומרחיצין אותו כדרכו בין לפני המילה בין לאחר המילה ואפי' בסלוסי למילתו כדלקי' הלכך לפני המילה דקאמרינן מהרחיצין כדרכו קאמרינן שאם היו לו חמין מרחיצין אותו כדרכו ולאחר המילה סברי לחמם בשבת כל"ל · ועיין לק"ם כי' ב' ובמי סרמב"ן שם ובעוי"ד סי' נ"ט ו יע"ש היטיב וכ' סיועד לו : (עח) שמעינן לרמב"ע דפליג ארבין בלפני המילה ורבין לא שרו כדרכו אלא בזילוף כו' כל"ל · כ"ל דמקשה רבינו אמרחיצים לרחוץ לפני המילה כדרכו והא לא משכחין לפני המילה אלא בזילוף כו' דלפני המילה רמב"ע ורבין לא שרו אלא בזילוף ולא לרחוץ ולא"ה לפני המילה אפי' בזילוף לא שרי רמב"ע אלא לפני המילה בלבד ולאחר המילה אפי' לרחוץ שרי ורבין לא שרי כדרכו אלא בזילוף בריוקא דרבה ור"י (עט) מדרבנן נשמע לר"א לא אמרו רבנן לפני המילה יום א' וביום ב' דזילוף ש"מ צריך להברותו לפני מילה טפי מיום ג' דלאחר מילה לר"א נמי דאמר ביום ג' מרחיצין כ"ש ביום ראשון לפני מילה דהכל אצל מילה כחולין הן וצריך לו חמין להברותו ואין לו חמין דוחין אותו כדפרישת וכ' הר' אברהם חכם דורינו

(פ) לאחר מילה דהא ראב"ע לא אשכחן דפליג ארבין לפני מילה ואינהו לא שרו כדרכו (פא) אלא בזילוף כדפי' דרבה ור"י ובין למר אין מחממין לו חמין עד לאחר המילה (פב) ואם חללו את השבת לפני המילה ואירע בו דבר נמצא מחלל שבת · ובפסחים א"ר (פג) דאפי' לר"א דאמר מכשירי מילה דוחין את השבת אין מחממין לו חמין לכתחלה ואנן חזינן לרבוותאי קמאי דלא (פד) שרי לאחומי חמין קמי מילה ע"י א"י אבל (פה) לבתר מילה מחללין וכולהו רבוותא כגון רב אחא ובעל הלכות ורבינו אלפסי הכי פסקינן דאי אשתפיך חמין לבתר דאימהל מחללין שבת משום סכנתא ובתשו' לנאון ההוא ינוקא דאשתפיך חמימו בשהיו לו חמין מי ממחינים או לא השובה דוודאי ינוקא דאשתפיך וכו' עד (פו) הזאה מעשה חול היא הבא אמירה לא"י היא וא"י הוא דקעביד מעשה הלכך אם היה לו חמין לתינוק מע"ש ונשפכו מפני קיום מצוה שהיא דוחה שבת התירו להביא חמין (פז) מחצר אחרת ע"י א"י לכתחלה בשבת מפני הסכנה דקאמר אתמר כי אתא רבין א"ר אבוה אר"א הלכה בראב"ע בין הרחצת מילה בין הרחצת כל גופו בין בחמין שהוחמו בע"ש בין בחמין שהוחמו בשבת וכ"ש ביום ראשון דהאי

לכתחלה אבל טורף עליה סמרמוס בין שבת בין יו"ט אמר אביי אמרה לי אם (צב) ההוא ינוקא דר"ל חלוק ליית' בליתא דאית לה סופתא וליעבדו לסופתא לתתאי (צג) ועופיפא לעילאי ואמר אביי אמרה לי אם האי חלוק דיסגי ליפק לסורתי' מאבראי דילמא בדיק ליה גרדא מני' ואתי לידי כרות שפכי א"ר (צד) אין מונעין חמין ושמן מעל מכה בשבת ושמואל אמר נותנין חוץ למכה ושותת ויורד למכה (צה) והלכה כשמואל דתניא כוותי':

חלק השני על המילה • ת"ר (א) האב חייב בכנו למולו ולפדותו• למולו מנ"ל דכתיב וימל אברהם את יצחק בנו

(ב) שמונת ימים ונו' אותו ולא אותה ואם לא (ג) מהלי' אבוהו מחייבי ב"ד למימהל אנפשיה דכתיב. וערל זכר אשר לא ימול אשכחן מיד לדורות מנ"ל תנא דר"י כ"מ שנאמר צוואה אינו אלא זרוז מיד ולדורות (ד) נרסינן במגילה אין קורין את המגילה ולא מוכלין ולא מוהלין אלא ביום וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול אלא עד הנץ החמה והולן שעשה משיעלה עמוד השחר יצאו ותניא ביום השמיני ימול בשר ערלתו (ה) מלמד שכל היום כשר למילה אלא שזריזין מקדימין למצוה שנאמר וישכם אברהם בבקר וכו' והיכא דלא מהלי' ביום ח' מצוה למימהלי בתר הכי ובין (ו) בזמנה ובין שלא בזמנה אין מוהלין אלא ביום דתניא אין לי אלא הנימולין מ"ז) כו' מנין כו' שאין נימולין אלא ביום ת"ל וביום השמיני ימול (ז) כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת וכו' דתניא וביום השמיני ימול אפי' (ח) בשבת ומה אני מקיים מחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממילה או אינו אלא אפילו מילה ת"ל וביום אפי' בשבת ות"ר (ט) מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה וי"ט אינה דוחה (י) אלא בזמנה לבד מנה"מ א"ר דאמר קרא הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק"ו מה צרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת וי"ט שנדחה מפני העבודה אינו דין שיהא מילה שלא בזמנה דוחה אותה ולהכי אתי קרא שלא תדרוש הא ק"ו דההיא לא חמירא דצרעת הוא אלא משום גברא דלא חזי ושבת היא דחמירה (יא) כדאמר רבא מפני [illegible] ואצטריך קרא דלא תימא צרעת חמירה ורבוותא קהו בהו קהיותא דקשיא להו דרבא אדרבא (יב) ועבדו ק"ו אחרינא בר"ן במגילת כתרים (יג) מה עשיית אוכל שהיא רשות דוחה יו"ט מילה שלא בזמנה שהיא מצוה אינו דין

נתיבות שמואל עז) יבמות ע"ב:

שער החדש

בח"ט ובי"ד סי' רס"ו סעי' ג': (צב) סהות יוקת דל"ל חלוק כו' שם קל"ד ת': (צג) ועייף לי' לעילאי ואמר אביי אמרה לי שם שלי חלוק דיוקת לפיי' לסיטרי' לעילאי כו' כל"ל-ועיין בי"ד סי' רס"ד סעיף ג' בהגה"ט: (צד) מין מונעין חמין כו' שם קל"ד ג': (צה) והלכה כשמואל כו' וכ"פ כל הפוסקים ובפי"ע מו"ח סי' שכ"ח סעיף כ"ב:

(א) **האב** מייב בנמו כו' קדושין כ"ט ת' ועיין לקמן מ"ד מות כ"ד: (ב) בנו בן שמונת כו' כל"ל: (ג) מהלי' לבוהו מחייבי ב"ד לתימהל לי' דכתיב המול לכם כל זכר וכיכא דלא מהלי' בי דינא מחייב ליהו לתימהלי' נפשי' דכתיב כו' כל"ל כ"ס גם"ס שם ועיין יו"ד סי' רס"ח: (ד) נרסינן במגילה כו' • שם כ' ת': (ה) מלמד שכל היום כו' • פסחים ד' ת' יומא כ"ח ב': (ו) בזמנה ובין בלא בזמנה כו' יבמות ע"ב ב' • וכל מלו עד כאן לא הל מגילה פסוקים ועיין יו"ד סי' רס"ב סעי' ת': (ז) כלל אמר ר"ע כו' עי' לעיל ח"ח מות ת': (ח) בשבת ומה אני כו' שבת קל"ב ת': (ט) מילה דוחה את כו' שם בשבת ע"ב: (י) אלא בזמנה ובכן הסר כל הסיגיא עד אמר רבא מילה בזמנה דוחה ל"ל קרא מק"ו תחיה ומה שבת דחמירא דוחה לרעת לא כ"ם ושם (כ"ד ב') תיתי שבת מנה"מ (שלין סורפין קדשים ביו"ט רבא אמר קרא הוא לבדו יעשה לכם היא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דתחיה בק"ו (ע"כ בגמרא) מה לרעת שדוחה את העבודה כו' מילה דוחה שבת כל"ל: (יא) בדאמר רבא נופלת כו' שם קל"ב ב' ושיי"ם בהום' ד"ה הדר אמר כו' שהקשו מהא דרבא אדרבא ושו"ם ולפי מה"כ רבינו ת"ם דלפי החמת ס"ל לרעת לא חמירא רק שבת הוא דחמירא ושת לרעת דוחה עבודה משום דנפרא לא חזי מבל לא נאמר הייתי אומר שלרעת חמירא ממילה וקמ"ל דשבת חמירא: (יב) דקשיא להו דרבא אדרבא ושבדו כו' עיין בתוס' שבת כ"ד ב' ד"ה ולא מילה כו' ושויי"ם בחי' הרמב"ן והרשב"א ושו"ם ביסיע: (יג) מה עשיית אוכל כו' וכ"ה בחי' רמב"ן ועיין בתוס' יבמות בשבת שבשבועות זה בשם ר"ת ישי"ם (ועיין שם היטב לר"ת מה' שבת סי' קע"ם דמפרש מוסבת לחתיא בק"ו דלא בחי מה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות לא דחי יו"ט שלא בזמנה בריתה קדשים לא כ"ם ושו"ם ביסיע: (יד) וק"ו פריכא הוא דתי"ל כו' ועיין בתוס' שם מכות ק"ז מנדרים ונדבות גופייהו וס"ל לרבא דנדרים ונדבות קריבין שתדחה יו"ט (יד) וק"ו פריכא היא דאיכא למימר נדרים ונדבות יוביחו שהן מצוה ואין דוחין יו"ט ולית אלא כפירש"י ובדפרישית • בתשובה ישראל (טו) שנעשה א"י ויש לו אשה ישראלית ונולד לו בן בשבת מותר למול בשבת ואין אנו בחזקת שיעשה מעשה אב ולא עור (טז) שאמו ישראלית שאפשר שילך אהדדי (יז) וכל שאמרו מפאה לידה נימול לח' בעבדים וב"ש לישראל • (יח) עושין כל צרכי מילה בשבת טוהלין ופורעין ומוצצין ונוהגין עליה אספלנית וכמין לא שחק מע"ש (יט) לועס בשניו ונותן (כ) ב"צ לאחויי נאי ולאחויי הא דתנן המל ב"ז שעוסק במילה חוזר בין על ציצין המעכבין את המילה בין על ציצין שאין מעכבין את המילה פירש על ציצין המעכבין חוזר ועל ציצין שאין מעכבין אין חוזר מאן תנא פירש אין חוזר אמרי נהרדעי רבנן דפליגי עלי' דר' יוסי היא מדתנן ד' בהנים נכנסים ב' בידם ב' סדרים ושנים בידם ב' בזיכי לבונה של לחם הפנים וד' מקדימים לפניהם שנים ליטול ב' סדרים וב' לישול ב' בזיכין המכניסין עומדין בצפון ופניהם לדרום המוציאים עומדים בדרום ופניהם לצפון ר"א אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין הרי אלו זו היתה תמיד רבי' אלפסי לא מייתי הא דר"י דמשמע דס"ל הלכה כת"ק ומסתברא (כא) כר"י דנימוקו עמו דהא (כב) ר' יוחנן מוקי ליה דאי נמי ביחידאה ובולהו כבריא דבריתא האמר פירש לאו הלכה היא ושוגיא דגמרא היא מוקים לה (כד) הלא כהלכתא אליביה דר"ה משמע דנהרדעי נמי דסוקמי לה אלביא הרבנן דשתי הלחם לאו הלכה היא ואפי' פירש ואפי' על ציצין שאין מעכבין דקי"ל כרבנן (כד) דפליגי עליה דרבנן בפסח דאמר בפשיט את כולו וכרבנן דלבנה דאמרו בין שנראה בעליל בין שלא נראה בעליל (כה) מחללין את השבת וכרבנן דגמרא אפי' לר' ישמעאל ור' יוסי ומשום זה אלי ואנוהו ומשום (כו) שניהנה תורה שבת לדחות ובולהו ס"ל חוזר (כז) ולית הלכתא כרבנן דשתי הלחם • (כח) ירושלמי אר"י • בין על ציצין המעכבין בין על ציצין שאין מעכבין חוזר דתנן ר' יוסי אמר יום ראשון שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לר"ה פטור מפני שהוציאו ברשות כו' אלא (כט) דרבוותא פסקו כבריית • ת"ר מהלקטין (ל) את המילה ואם לא הלקיט ענוש כרת מני א"ר כהנא אומן ובנין דאתי ביה"ש וא"ל לא מספקינא ואמר מספקינא (לא) ועביד ולא אשתיק דחבורה היא דעביד פי' מהלקטין (לב) לשון לגלות את העטרה

מוצצין

מוצצין אר"פ (לג) האי אומן דלא מצין סכנתא היא ומעברין ליה לא שחק כמון בע"ש (לד) לועס בשניו ונותן וביו"ט (לה) שוחקין לה במון ונותנין לה יין ושמן ואלו הן ציצין המעכבין את המילה (לו) בשר החופה את העטרה אמר ר' אבינא אר"י בר אבא (לז) בשר החופה רוב גובהה של עטרה (לח) ואם הוא בעל בשר מתקן מפני מראית העין אמר שמואל (לט) קמן המסורבל בבשר דיואין אותו כ"ז שמתקשה ונראה מהול א"צ למולו ואם לאו צריך למולו במתניתא תנא רשב"ג אומר ב"ז שמתקשה ואינו נראה מהול צריך למולו וא"ל א"צ למולו מאי ביניהו איכא ביניהו נראה ואינו נראה לת"ק נראה מהול א"צ הא נראה ואינו נראה צריך לבריתא אינו נראה צריך הא נראה ואינו נראה א"צ ומסתבר' לן (מ) דשמואל הלכה למעשה אתא לאשמעינן ולאו לאפלוגי אבריית' אתא והלכתא צריך (מא) מל ולא פרע כאלו לא מל ביבמות (מב) פ' הערל לא נתנה פריעה לאברהם אבינו שנאמר בעת ההיא אמר ה' ליהושע עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בני ישראל שנית ודלמא הנך דלא אימהיל דכתיב כי מולים היו כל היוצאים א"כ (מג) מאי שוב ומאי שנית אלא לאקשויי' סוף מילה לתחלת מילה (מד) מה תחלת מילה מעכבין דתנן אלו הן ציצין המעכבין את המילה כו' (מה) ובירושלמי דמול ימול מבאן לשתי מילות א' למילה וא' לפריעה וא' למילן וא' לציצין (מו) כדברי ר"ע ולד' יוסי דס"ל דברה תורה כלשון ב"א נפקא ליה מדר"ש בן פזי חתן רמים למולות מבאן לשתי מילות למילה ולציצין. בפ"ב דע"ז אתמר (מז) מניין למילה בא"י שהיא פסולה שנאמר האתה את בריתי תשמור ר"א המול ימול ואמרינן מאי ביניהו א"ב אשה וק"ל כר"י (מח) ואי ליכא מאן דמהיל ואיכא אחתא מהלה (מט) וישראל שמתו אחיו מחמת מילה לא מוהלין ליה (נ) ואע"ג דאי לא מהיל כמהיל דמו ומהיל לאחרינא כדתנן קונם שאיני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי א"י קונם שאיני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי א"י מנין (נא) למילה שהיא באותו מקום נאמר באן ערלתו ונאמר להלן

שער

(לג) התי לומן דלת כו' · סס ובי"ד סי' רס"ד סעי' ג' : (לד) לועס בשניו ומונן כו' כ"ע · ושי' לעיל מ"ת מת פ"ע ולעיל מות י"ע : (לה) סוחקין לה כמון כו' עיין לעיל ה"ח לות ל' : (לו) בשר סהופה כו' · סבת קל"ז ת' : (לז) בשר סהופה רוב כו' · סס ע"ע יבמות מ"ז ב' ע"ש ב' ושיין בירושלמי כתן בשבת ובי"ד סי' רס"ד סעי' ס' : (לח) ואס הוא כו' · שבת קל"ז ת' בתמצה : (לט) קמן המסורבל כו' · סס ע"ב : (מ) דשמואל הלכה למעשה כו' · וכ"ס בי"ד סס סעי' ו' ולישנת לעקן דבינו דבשמואל הלכה למעשה כו' · לקות הוא מהס"ם שבת כ"ד מ' ביצה כ"ב ב' · ודע דהס דבקלניות ועדיונין בלילן במין מעכבין מת המילה סס פיהם מוזר או לפי דוקא בשבת הוא אבל בחול מעכב דלכ"ע מוזר וב"ס בי"ד סי' רס"ד סעי' כ' בסנה"ס בשס סמוך ובי' בב"י שבתב"ס הולם ע"ז ושל"ל דגס בחול ת"ל ולהיפי לגני הס"ם בירושלמי פי"ט דשבת ה"ד שכ' לפי' לשתב"ס מכך דיבות דהי' שס גבי גר דהס היו לילין מעכבין מוזר יעו"ש ומשמע דגס בחול לאו משום חוזר אלא משום סכנה לפי' סי' ג' שלת כשיר מכאן למעט כ"ע כי אין לפי' מכאן דהשס ס"ק לתיקף במלין לותו ממתינין עד שיתרפא ומטבילין לותי יעו"ש וקמ"ל דאס היו לילין המעכבין את המילה אין ממתינין לו עד שיתרפא ולעכול לותו ושוב לתקן המילה כדי לעובלו לתר המילה לתשובה ליון שהולו נת מל אבל אס היו לילין במין מעכבין בשב ת' לתקן המילה קודם המבילה ויכול להמתין עד שיתרפא מהמילה להשובה ולעיבלו ונעשה בזה גר ושוב מתקנין את המילה לתהר המבילה דלי יתקנו את המילה מקודם ים לטום שמא יפסוק מלהתרפא ולא יסי יכול לעבוד ותשחויי מלוס לת משהיון כדפי' שם : (מא) מל ולא פרע כו' · סס קל"ז ב' בהשגה ובזוס"ק ח"ת ל"ב ובי"ד סי' רס"ד סעי' ד' : (מב) בפ' המבל כו' · ובמות צ"ת ב' זוס"ק ח"ג קמ"ב ב' : (מג) מאי שוב ומאי שנית כו' · ברס"י נרס ת"כ מאי שוב · כרי סיים לפיי' · ושדר בעי ומאי שנית לתקוטי סוף מילה לתחלת מילה כו' · ול"ל תלת · וי"ב מאי שוב ומאי שנית ופריך ודלמא לתקוטי כו' ותוס' פי' הר"ח שמוס' כס ולפי"ז שוב לון לשוב כלל יעו"ש בתוס' בד"ה בקוטעת נרס כו' יעו"ש לתבל ני רבינו תלת כמלן · ולפיי' בילקוט יהושע דגרס תלת לפריעה ולתקוטי סוף מילה כו' · וס"ע לפיי' בדבינו תלת לפריעה ולתקוטי כו' ל"ל דתרוייהו נפקי מיעה · ושוב מלתני' דמתוני' ביבמות שפי' דס"ע תלת לתקוטי כו' ל"ל ותרוייהו נרמזין בזה ת' מילות פריעה וה' לילון המעכבין את המילה יעו"ש סימיב ולפי"ז ל"ש כלל נהניה בדברי רבינו והעיקר כלה נדחס זלת מהמלבה ושוי' בזוס"ק מ"ת ל"ב ב' וס"ב מ' ת' יעו"ש סימיב · ושוי' בבה"ג דהך דלתקוטי הוא ג"כ לפריעה לילין לפריעה דתי שבת יעו"ש סימיב בס' מילה ושוי' חוס' בס ותו"י סי' ל"ז תות ס' : (מד) תס תתלת מילה מעכבת תך סוף מילה מעכבין דתנן תלו כו' בל"ע : (מה) ובירושלמי

ערלתו מה להלן דבר שהוא עושה פרי אף באן שהוא עושה פרי דברי ר' יאשיה ר' נתן אומר א"צ ה"ה אומר וערל זכר אשר לא ימול בשר ערלתו מקום שניבר בין זכרים לנקיבות · (נב) דברים שבין בני מורת לבני מערב בני מורת מוהלין על המים ונותנין על פניהם בני א"י (נג) מוהלין בעפר מן הדא היא דבתיב גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו ובתשובת מי דב בהן צדק (נד) במתא מחסיא מנהג למהול (נה) במים שלוקין (עליו) ובהם הדם ובבל מניי בשמים ונופל דם המילה על המים זוחצין בהם כל הנער בלומר זה דם הברית שבין המקום לאברהם אבינו ואתשל קמי רב יהודאי (נו) מהו למזל ע"ג האפר ואמר שפיר דמי ובלבד שלא יעשה כן בשבת גזירה שמא יביא עפר מבחוץ :

הגדה וכל העם הילודים במדבר בדרך ונו' (נז) ר' ישמעאל אומר וכי ערלים שמעו קולו של הקב"ה בהר סיני אלא נימולין היו שלא כתיקון והיה כורתין הערלה ולא היו פורעין לבך אמר הכתוב לא מלו ובשבאו לארץ שנה הקב"ה ליהושע עשה לך חרבות צורים וכן עשה וקצץ כל הערלות ועשה אותן נבעה לבך שאמר על נבעת הערלות והיו ישראל מבוסים הם והערלה בעפר המדבר וכשבא בלעם ראה המדבר מלא ערלות של ישראל אמר מי יוכל לעמוד בזכות דם המילה המבוסה בעפר שנאמר מי מנה עפר יעקב וממפר את רובע ישראל מבאן התקינו שיהיו מכסין (נח) הערלה בעפר שנמשלו בעפר הארץ שנאמר והיה זרעך כעפר הארץ וכן היו נוהגין למול עד שנהלקו (נט) לשתי מלכות מלכות אפרים מנעה מהם ברית מילה ער שעמד אליהו ז"ל והי' מתפלל לפני תקב"ה א"ל הקב"ה לא טוב אתה מאבותיך עשו בקש להרוג את יעקב וברח מפניו שנאמר ויברח יעקב שדה ארם פרעה בקש להרוג (ס) את משה שנאמר ויברח משה מלפני פרעה שאול בקש להדוג את דוד ברח ונמלט שנאמר אם איגך כמלט את נפשך וכתוב א' אומר ודוד ברח וימלט לומר כל הבורח נמלט ועמד אליהו ז"ל וברח מא"י והלך

שער החדש

סמול ימול כו' סס בשבת פי"ט ס"ב ויבמות פ"ח ס"ח וב"ר פמ"ו : (מו) כדברי ר"ע ולל' ושמעתל דס"ל כו' · כ"ל : (מז) מניין למילה כו' · סס כ"ז ת' : (מח) ואי ליכא מאן עיי"ש בשוס' בד"ס תסה כו' דמהיל ליעות בזה ועיי' ריי"ף ורח"ם ספי"ט דשבת דפסקו דהלכה כר"י וכן ים לסוכיח מירושלמי סס ושם ומשב"ר לנפקא לי' מדבתיב סמול ימול יעו"ש (ומיסו בירושלמי לי' סס ב"כ מדבתיב ואתה את בריתי תשמור יעו"ש בשס ר' לוי) ועיי' בי"ד סי' רס"ד סעי' מ' ואי' סס דגס מ"י במל מ"י לחזור ולמול ומ"מ שלריך להמיף דס ברים יעו"ש סימיב ועיי' בתו"ז מ"ב סי' ל"ז וי"ל דטעם שרמב"ם כתב"כ סרשב"ז בשי' דס"ד סעי' ת' בשבה"ס דלימן בת"ל דכבר לימול מס יעבו בו יעו"ש ועיין לקמן בת"ל בשס רב למת גמן לוה מ"ע ועיי' ם' תמיס דשיס סי' קע"ח : (מט) ויבהלל שמתו תחיו כו' פמוע בבולי ס"ס ותכוסון דכולהו יבמות ס"ד ב' ועיי' יו"ד סי' רס"ג סעי' ת' ב' ג' : (נ) ואע"ג דתיוסו לת מסיל כמהיל דמי ומסיל לתחניעה כו' כ"ל · ועיי' בע"ג שס שתי' כן בסדית ומוכח בתוס' דתפי' מוסר לערלות נמי בר שמילת בדיס תוא יעו"ס בד"ס לילכת ביומיסו כו' · תבל בירושלמי שס ושם לפי' סמוך יתול מבאן ליהלת שת ערל בלא ימול ואע"ל ת"י ערל עב"ע ול"ל לבל הפמות דמיירי בישראל מומר לעבודת ס"ז ועיין בב"י בסי' רס"ז מס"ב בשס בר' מנוס ועיין בתו"ז סי' ל"ז מיסו ישראל דדווקא בשומר לעבודת וליסו מיסול מסמפק התו"ז במבואר מלשונו שס לבל מלשון סמוס' בע"ג שס משמע דתפי' בשס"ג בשר לבל דבריסס לילם מוכרמים כ"ב לבן ל"ל דמי שלין ימול וסוס לשוב לו למימבל מבאיי וכ"ס בשהגת בשד בסי' רס"ד סעי' ת' ודווקא שסוס ג"ב ערל (נא) למילה שסיא כו' · שבת ק"ח ת' וב"ד פמ"ו ויקרא דשב פב"ס יעו"ס סיעיב : (נב) דגריס שבין מזרח כו' עור סי' רס"ס ועיין בים"ס בשוף ב"ק בחילוקים שבין בני בבל לבני ת"י לוס י"ז : (נג) מוהלין בעפר כו' · עיין זוס"ק ח"ת ל"ס ת' ושם בלוקיטים י"ס ת' וח"ג מ"ד ת' ובהקדמה חיקוני זוהר יעו"ס סימיב ועיי' בי"ד סי' רס"ס סעי' יו"ד ועי' תו"ז סי' ק"ז לוס ע' ועיין שם הפרישים סי' רפ"ב : (נד) במתא מחסיא מנהג כו' · עיי' בסידור דב עמרם ושם בסנהג סי' קכ"ג יעו"ס ובשור שס : (נה) במים שלוקין ובשס הדם וכל מיני בשמים כו' כ"ל : (נו) מהו למול ע"ג תפר כו' · עיי"ס בשור ושם בשו"ע סעי' י"ל ועיי"ס בש"ך וגרסה שנס הכ"ו סבין בן בדברי רבינו רק שמפרש דסשור פליג עליו : (נז) ר' ישמעאל אומר כו' · כ"ז בפרקי"ת פי"ע יעו"ס סימיב : (נח) כעפר בעפר ולא עוד אלא שנמשלו כעפר כו' · כ"ל : (נט) לשתי ממלכות ומלכות אפרים מנעו מהם את המילה זעמד אליהו ז"ל וקנא קנאה גדולה ונשבע על הגשמים שלא לסוריד על ומטר על האדמה ומשמש מיזבל ובקשה להרוג אותו עמד אליהו וקיים מתפלל לפני הקב"ה כו' כ"ע : (ס) את משה ובדח מלפניו ונמלט

והלך להר חורב שנאמר וילך וישת פניו כו' ושם נגלה לו הקב"ה ואמר לו מה לך פה אליהו א"ל קנא קנאתי א"ל לעולם אתה מקנא קנאתי בשיטים על גילוי עריות דכתיב פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגומ' וכאן קנא קנאתי חייך שאין ישראל עושין ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך כבאן (סא) התקינו חכמים לעשות כסא לאליהו מלאך הברית שנאמר ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא:

חלק השלישי

על הגיטולין בזמנם ושלא בזמנם ומגיני הראשון שבו דיבר הכתוב ביום השמיני ימול בשר ערלתו והוא בן ח' ובן ז' שנולד כדרכו ודוחה את השבת כדתניא וביום (א) השמיני ימול ואפילו בשבת • השני ספק בן ח' ספק בן ט' בדתנן (ב) ערלתו ערלה ודאי דוחה את השבת ולא ספק דוחה את השבת • ספק לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר בן ז' מחללין עליו את השבת בן ח' הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו (ג) אבל אם אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה ולא ספק דוחה את השבת מימהל ה"נ (ד) דמהלין ממ"נ אי חי הוא שפיר קמהיל אי לא מחתך בשר בעלמא היא ולא נצרכה אלא לר"א דאמר מבשירי מילה דוחה שבת הבא כיון דספיקא היא לא דחי אבל לכ"ע מהלין ליה בשבת בלא ברכה לסברא דרבוותא (ה) דאין מברכין על המילה אא"כ יש לו ערלה כבושה כדאמר לקמן בקמן שנולד כשהוא מהול • הג' (ו) בן ח' שאסור לטלטלו ואינו דוחה את השבת ודחינן עד למחר ומוהלין לי' בלא ברכה • כתב הגאון (ז) ינוקא דמית ולא הוה ליה תמניא יומין נהגו גבן דמוהלין ליה בביה"ק גרסינן ביבמות (ח) תניא איזה בן ח' כל שלא כלו לו חדשיו ר"א סימנין מוכיחין עליו שערו וצפרניו שלא גמרו אבל נמרו אסרין האי בר ז' הוא ואשתהויי אשתהי והיינו ספק דאמרינן לעיל דמוהלין ליה בשבת ממ"נ וקי"ל כרבי והלכך בן ח' לא מגבר אלא בשערו וצפרניו שלא גמרו אבל כתב בעל הלכות בן ח' שאסור לטלטלו היכא דאינגבה איתתא ומית בעלה וא"נ פרש ולא קריב לגבה וליבא לספוקי (ט) דאתיליד לז' וט' אבל ודאי בן ח' הוא ואית דספקא כמה יומין ולא מעברא והדר מעברא ואית למימר האי בן ז' הוא ומוהלין ליה בשבת דהא קאמרינן מוהלין ליה ממ"נ ולענין אחולי שבתא מספיקא מחללינן דהא אסרינן ספק נפשות להקל הלכך לא משכחת אלא בבתולה דאינגבה ובעל מית בההוא יומא או בהאי ירחא (י) ובן ח' ודאי יז) איבעל אלא חד יומא וקא מניא יומא מני' ה"ה כאבן ואסור לטלטלו וכ"כ דבינו האי ז"ל וליתא דאכתי איכא למימר (יא) אשתהויי אשתהי ובן ז' הוא והלכה כר' • בפר"א תניא (יב) רשב"א כל ששה למ"ד יום באדם אינו נפל אר"י א"ש (יג) הלכה כ"ש ב"ג והא

נתיבות שמואל יז) ל"ל למ מיבעל: יח) ל"ל ומתמהל ביה"ם דכ"י שבת ל"ם:

שער החדש

שלמתר ויבדח מסה כו' • כל"ל: (סא) התקינו מכמיס כו' • ועיין זוה"ק ח"ג ל"ג ל' ר"ע ג' ח"ב קס"ע ל' ועיי' בתו"ז סי' ק"ז לות ג' וביו"ד סי' רס"ה סעי' י"ל יעו"ש סימיב:

(א) **השמיני** ימול ואפי' כו' • שבת קל"ב ל' ומס קל"ה ל': (ב) ערלתו ערלה ודלא כו' מס קל"ו ל' מבל' ממו סומס עליו כו' כל"ל: (ד) דמהלין ממ"נ כו' מס קל"ו ל' מבל' הרי"ף והרא"ם מס סי' ס' פסקו דלא מהלין בשבת בספק בן ז' מספק בן ח' יעו"ש ובעור סי' רס"ה לפליג עלייהו בזה ומה בחי' הרמב"ן כ' שגם הר"ה פסק כהרי"ף וכ' שהם מפרשים דמתי דחמר כתנאי ס"ק הא דרמב"ג בבן ח' שמולל ולא שהה ח' ימים הלוי בתנאי מאן דמתיר לי' דמי גמור הוא וולד גמור הוא ומאן דס"ל דאין בחיותו מעכבתו ס"ל דמת הוא ולא"כ הו"ל מתחך בשר בעלמא ודבא דחי לה ום"ל דכ"ע ס"ל דמת הוא ולא"ס מאן דס"ל שהיותו מעכבתו ס"ל דמ"מ שהיותו מעכבתו מ"ד לעריפה ומ"ד ל"ד לעריפה דעריפה היה לחוי לשהיות יעו"ש מבל מ"מ שהיותו הוי ולא ס"ל כרב חסדא בר חסבה ובביו ירושלמי דפי"ח דיבמות ה"ז יעו"ש היה בזה מחלוקת יעו"ש סיעיב ועי"ע בחי' הרמב"ן מס"כ בזה ועי"ע בחי' הרמב"ן ובחי' הריטב"ן ובמתיבי ביבמות שם פ' ח' ועי"ע בתו"ח סי' של"ח סעי' ג' ובבאור הגר"ח שם שהאריך מובא בזה ובי"ד סי' רס"ו סעי' י"ח יעו"ש היעיב ומסקנא שם דתלוי בגמרו שערו ולפרניו יעו"ש היעיב: (ה) דאין מברכין כו' • לקמן בחוה י"ב ועיין לקמן ח"ל לות ח': (ו) בן ח' שאסור כו' שם קל"ה ל': (ז) ינוקא דמית כו' עיי' ברמ"ם פ"ג דמ"ק סי' פ"ח ובתו"ז סי' ק"ל ובעוס"ע יו"ד סי' רס"ג סעיף ס' וכס' תמים דעים סי' קע"ח: (ח) תניא לאיזהו בן כו' • יבמות פ' ח' יעו"ס: (ט) דאתיליד לז' ולט' מבל' ודאי מיסמך עילוי מבילה דאיכא למימר דהדא מן דספקא ולא מזיא דס מיעברא ודאי בן שמונה הוא • סבי לא תימא דאיכא נמי דמיעברא דמזיא דס ואיכא למימר דספי בן ט' הוא ואיכא דספקא כמה יומי ולא מיעברא ודאי מיעברא איכא למימר דספי בן ז' הוא ומהלין עלי' שבתא

עבדינן

(לא) לחומרא כרבה דמשוו ליה ביהש"מ וניטול לתשעה • בפ' יוצא דופן (לב) ההוא דאתא לקמיה דרבה א"ל מהו למימהל בשבתא א"ל שרי (לג) לבתר דנפק א"ל מידי דלא ידע ההוא גברא דשרי למימהל בשבתא אהדר ליה א"ל איכא לי גופא דעובדא היכי הוי א"ל שמעתן דצייץ ביהש"מ ולא איתילד עד דחשיך א"ל הוציא ראשו חוץ לפרוזדור הוה דאי לאו דהוציא ראשו (לד) חוץ לפרוזדור הוה צייץ דכמה דאיתא במעי אמו פיו סתום ומיבורו פתוח והיא מילה שלא בזמנה (לה) ואין מחללין עליה את השבת ופר' הר"ר שמעון בשם הר"ר יעקב (לו) משתשקע החמה לאו בין יט) השמשות הוא שאינו נראה ברקיע דהא משתשקע החמה עד צאת הכוכבים ד' מילין ובין השמשות לא הוה אלא (לז) ג' חלקי מיל אלא משתשקע החמה דהיינו ביאת אורו סמוך ללילה שאעפ"י ששקעה החמה יש שהות מעט עד הלילה ובהאי שיעורא דאמרי' (לח) כוכב א' יום ב' ביהש"מ שלשה לילה ובכוכבים בינונים כדאמרי' והכי אמרינן (לט) בחנוכה משתשקע החמה ביאת אורו היא והיינו דקתני משתשקע החמה משמע שכבר שקעה ותתם קתני משקיעת החמה מתחלת שקיעתה • הששי נולד כשהוא מהול דתניא ערלתו ודאי דוחה שבת (מ) ולא נולד כשהוא מהול דוחה את השבת בש"א צריך להטיף מהם דם ברית ובה"א א"צ (מא) אר"ש לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול כר' כ) שבש"א צריך ובה"א א"צ ואתמר רב אסר הלכה כת"ק (מב) ושמואל הלכה כרשב"א ר"א בר אהבה אתיליד ליה ינוקא כשהוא מהול אהדרי' אתריסר מהילא עד דשוי' כרות שפכה אמר תיתי ליה דעברי אדרב (מג) א"ל אדשמואל לא עבר מר אימר דאמר שמואל בחול בשבת מי אמר והוא סבר ערלה כבושה היא דאתמר (מד) רבה אמר חיישינן ורי"א לא חיישינן ודאי ערלה כבושה היא (מה) אמר רבה מנא אמינא לה (מו) דתניא ר"א הקפר בר' אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו לחלל עליו את השבת שבש"א מחללין ובה"א אין מחללין לאו מכלל ת"ק סבר אין (מז) מחללין אמו ר"א הקפר מעמא דב"ש אתי לאשמעינן דלמא ה"ק לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה (מו) ורבוותא קמאי והלכות פסוקות כרב מדקאמר ר"א תיתי לי דעברי אדרב ועוד דק"ל כרב באיסורי ורבינו אלפסי ז"ל אמר אע"נ דפליגו רב ושמואל בהא (מז) ק"ל כשמואל ובתרא' דאינון רבה ורב יוסף ומסתב' לן כוותי' מדפליג בג) אליבא דר"ש ש"מ הכ"ל כשמואל ועוד גרסינן ביבמות בפ' הערל (מח) ור"ע היאי תושב שכיר מאי עביד ליה לאתויי גר מעובדי כוכבים בימים הקדמונים שנתגייר כשהוא מהול וקסבר צריך להטיף ממנו דם ברית (מט) וק"ל כר"ע ומיהו אצטריך לפרושי אי מחללין שבת עליו אי לא וכתב רב אלפס מדגמר רבה דהוא בתרא מהא מתני' דר"א הקפר ש"מ דהלכתא היא ואע"נ (נ) דפליג עלי' דרב יוסף ק"ל דרבה ור"י הלכה כרבה בר מתלת (נא) כרבה דאמר ערלה כבושה היא וצריך להטיף ממנו דם ברית בחול אבל לא בשבת דמספיקא לא מחללין שבתא ובת' לר' האי ז"ל כללא של דבר רבנן קמאי הכי אסבימו שצריך להטיף ממנו דם ברית (נב) בחול אבל לא בשבת אלא מיהו בנחת צריכה מילתא למיפסקא יפה בידים במראית העין ולא בפרולא דלא לעייך ליה (נג) ואין מברכין על המילה אא"כ נראית לו ערלה וניחזי האיך מלין ליה אם נראית לו ערלה ומתוינין לו הרבה ואין חוששין לשמיני שלא יבא לידי סכנה ומסתב' לן אע"ג דרבה ור"י הלכה כרבה (נד) ה"מ בדיני אבל באיסורי לא דהא (נה) בשיראי ק"ל כר"י והא (נו) דשומר אבדה גמי הלכה כר"י וכתב רבינו שלם דאיבא מרבנן דגמרי מרבוותא קמאי דהלכה כר"י בשדה קנין בב"ב אבל (נז) בכל תנוי איכא טובא ורב אדא גמי קאמר כוותיה דהא אהדרי אתריסר מהולאי ש"מ דהלכה כר"י דאמר ודאי ערלה כבושה היא ודבה דגמר' מיהא מתני' לא גמרה מינה הלכה כר"א הקפר דא"כ ל"ל למימר מבלל דת"ק סבר אין מחללין הא ר"א הקפר אליבא דב"ה (נח) אין מחללין קאמר ר"א הקפר מעמא דב"ש אתא לאשמעינן דאע"ג דמשני דלמא ה"ק לא נחלקו ב"ש וב"ה שינוייא דחיקא היא ודלמא קאמר ובני' פסיקא (נט) גרסי' א"ר יוסף מנא אמינא להא דתניא ר"א הקפר אומר וכו' לאו דת"ק סבר מחללין והכין היא נוסחא דרש"י וני' דילי' (ס) מבלל דת"ק סבר אין מחללין א"כ ר"א הקפר מעמא דב"ש אתא לאשמעינן ומסתב' כר"י ודלמא דקאמר רבה שינוייא דחיקא היא ולית הלכתא כר"א הקפר אלא כת"ק דאמר ד"ה מחללין דהיינו רשב"א דאמר ד"ה צריך להטיף ממנו דם ברית בין בחול בין בשבת ולא נחלקו אלא על גר כשנתגייר כשהוא מהול וביון דפסק הלכה כוותיה בנולד (סא) כשהוא מהול בכותי נמי הלכה כוותיה דקאמרינן אליבא דב"ה א"צ להטיף ממנו דם ברית כדלקמן • ירושלמי פרק הערל (סב) תניא רשבא"א לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית מפני שהעלה בבושה על מה נחלקו על גר מעובדי כוכבים בימים הקדמונים שנתגייר כשהוא מהול שבש"א צריך ובה"א אין צריך ור"י ב"נ אומר משום ר"ה הלכה (סג) כדברי התלמוד אתא עובדא קומי רבי ואמר מאן

תוספות שמואל יט) ע"ל בימים שמצו: כ) שבת קל"ב: כא) ג' דינן מ"ל יוסף דתניא: כב) ג' למחתם הו"ל למיבנו דבנוסחת שלפנינו איתא מכלל דמ"ק סבר מחללין כל"ש: כג) ע"ל מדפליגו כו' להויו רבה וכ"י:

שער החדש

עבדינן כו' כל"ע: (לא) לחומרא כרבה דמכוה לי' כו' כל"ל דברי רבינו מלו הוכחו בב"י סי' רס"ו וסמ"ג עיין מ': (לב) סכוה דמתא כי' כלל ד' כדס מ"ב ב' וכוכבא בריי"ף ובמ"ם פי"ב מהלכות שבת ה"ע ועיין יבמות ע"ח ב': (לג) לבתר דנפק מ"ל ס"ד דסכוה נגרמה לו ידע דשרי למימהל כו' כל"ל: (לד) חוץ לפרוזדור לא הוה לייץ כו' כל"ל: (לה) ואין מחללין עליו כו' יו"ד סי' רס"ג סעיף ד' וסי' רס"ו סעיף מ': (לו) משתשקע החמה כו' עיי"ם ל"ס מ' חוס' ד"ה מכי הילכי כו' ופסחים ל"ד מ' ד"ה כ' יהודה כו' וזבחים ל"ו מ' ד"ה מנין כו' והיום' מנחות כ' ב' ד"ה נפסל כו' ועיי"ם בר"ן בשבת מס"ב בזה ועיין ברמ"ם פ"ק דמעשיה סי' י"ב יעו"ם ובמ"מ פ"ה מהלכות בזה מלא: (לז) ג' חלקי מיל • סיומו ג' רביעי מיל • והיינו לגיבוי לדבה מבל לגיבוי דר"י הוא ב' חילתי מיל • ועקט חפי' לגיבוי מקן דמחמיר יומר: (לח) כוכב מ' כו' שם בשבת ל"ה ב': (לט) בחנוכה מסתקשע כו' שבת כ"ח ב' ועיין בחור הגר"ח בחי"ח סי' תרע"ב ס"ק ב' יעו"ם היטיב (וסמ"ג דכ' רבינו ותתם קתני מקשיעת שמשמע כו' ר"ל שם בזבחים כ"ו מ' ובמנחות שם כ' ב'): (מ) ולא נולד כשהוא כו' שבת קל"ה מ': (מא) אר"ש בן לעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שלריך להטיף ממנו דם ברים מפני שערלה כבושה היא על מה נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול שצ"ל לריך להטיף ממנו כו' כל"ל: (מב) ושמואל אמר הלכה כרשב"ג דרבה אמר ערלה כבושה היא ודבה דגמר' מיהא מתני' לא גמרה מינה הלכה כר"א הקפר דא"כ ל"ל למימר מבלל דת"ק סבר אין מחללין הא ר"א הקפר אליבא דב"ה (נח) אין מחללין קאמר ר"א הקפר מעמא דב"ש אתא לאשמעינן דאע"ג דמשני דלמא ה"ק לא נחלקו ב"ש וב"ה שינוייא דחיקא היא ודלמא קאמר ובני' פסיקא (נט) גרסי' א"ר יוסף מנא אמינא לה דתניא ר"א הקפר אומר וכו' לאו דת"ק סבר מחללין והכין היא נוסחא דרש"י וני' דילי' (ס) מבלל דת"ק סבר אין מחללין א"כ ר"א הקפר מעמא דב"ש אתא לאשמעינן ומסתב' כר"י ודלמא דקאמר רבה שינוייא דחיקא היא ולית הלכתא כר"א הקפר אלא כת"ק דאמר ד"ה מחללין דהיינו רשב"א דאמר ד"ה צריך להטיף ממנו דם ברית בין בחול בין בשבת ולא נחלקו אלא על גר כשנתגייר כשהוא מהול וביון דפסק הלכה כוותיה בנולד (סא) כשהוא מהול בכותי נמי הלכה כוותיה דקאמרינן אליבא דב"ה א"צ להטיף ממנו דם ברית כדלקמן • ירושלמי פרק הערל (סב) תניא רשבא"א לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית מפני שהעלה בבושה על מה נחלקו על גר מעובדי כוכבים בימים הקדמונים שנתגייר כשהוא מהול שבש"א צריך ובה"א אין צריך ור"י ב"נ אומר משום ר"ה הלכה (סג) כדברי התלמוד אתא עובדא קומי רבי ואמר

מאן דסתני מפני שהיא ערלה כבושה הרא אמרה ערל ברור ודוחין עליו את השבת ר"א אמר אין דוחין וצריך להטיף ממנו דם ברית · השביעי נר מעובדי כוכבים שנתנייר כשהוא מהול ומסתברא לן (סד) דמני ליה בטבילה וכתב רב אלפסי ובעל הלכות דגר אע"נ דאימהל בארמיותא (סה) צריך להטיף ממנו דם ברית ועד דמתפח לא מטבלינן ליה ור"ח כתב (סו) שאין לו תקנה אבל בניו ניטולין ונכנסין בקהל דהא אינייר בטבילה וכנר חשיב להכשיר זרעו אבל הוא עצמו לא ותמוה לן אין לו תקנה דקאמר מאי היא אי ס"ל צריך להטיף ממנו דם ברית ולדעבדינן לקטן שנולד כשהוא מהול ליעבד ליה נמי אי לא צריך טבילה לחודיה סגיא ולא אשכחן תנא דסבר צריך להטיף ממנו דם ברית אלא כרשב"א אליבא דב"ש והא פסקינא (סז) הלכה כשב"א אליבא דב"ה דא"צ אלא ק"ל הא דגרסינן כד) ביבמות (סח) מי שבא ואמר מלתי אבל לא טבלתי מטבילין אותו ומה בכך דר"י ור"א אין מטבילין אותו פרש"י צריך שימול ויטבול שמא ערבי מהול וגבעוני מהול הי' ור' יוסי ור"א הלכה כר' יוסי ש"מ דגר שנתנייר כשהוא מהול שנולד שנולד מהול וכיון דנדול הוא ליכא ערלה כבושה וא"צ להטיף ממנו דם ברית ובטבילה לחודה סגיא וה"ה כאשה (סט) וסרים והא דגרסינן ביבמות (ע) בגר ערל וידוע שנימול ושמא לשם הר גריזים מהל או ערבי מהול הוא וכיון שמל שלא לשם מצוה צריך להטיף ממנו דם ברית למצוה ולקדשו וטבילה כר"י והא דתניא (עא) משוך ונולד כשהוא מהול וגר מעובדי כוכבים בימים הקדמונים שנתנייר כשהוא מהול אין ניטולין (עב) אלא ביום כה"ג הא בגר שמל ואח"כ נתנייר ורבוותאה בגר דאי מהיל בארמיותא קאמר ואי למימר (עג) דר"ח דקאמר אין מטבילין אפילו במילה לית ליה תקנתא דכיון דאימהל בגויתא לשום הר גריזים או לשום ע"נ איכוון ולא מהניא ליה מילה אחרית · (עד) ובירושלמי דשבועות גרסינן המשוך ונולד מהול וא"י שמל ואח"כ נתנייר (עה) צריך אח"כ להטיף דם ברית לא נחלקו אלא בגר מעובדי כוכבים בימים הקדמונים שנתנייר כשהוא מהול שבש"א צריך ובה"א א"צ ומשמע (עו) תרי נווני נינהו אבל (עז) רש"י פי' בכ"מ גר שנתנייר כשהוא מהול כגון ערבי מהול וגבעוני מהול והא (עח) דר"י משום חששא דנבעוני מהול אידחי' ליה מהא דרשב"א ולהבי מסתייע כדפירש' והא דתניא (עט) משוך ונולד כשהוא מהול כה) דנקט משום מצילה שהיא ביום נקיט לה ורש"י פי' (פ) כגון ערבי מהול וגבעוני מהול מסתב' דה"ה כאשה וסרים שנכנסין בטבילה תחת כנפי השכינה · השמיני

משוך (פא) דאר"ה דבר תורה משוך אוכל בתרומה ומדבריהם נזדו עליו מפני שנראה וכו' וקטן שעבר וזמנו ושאר הנימולין לאתויי מי שיש לו ב' ערלות אין נימולין אלא ביום רשב"א אומר בזמנן אינן נימולין אלא ביום שלא בזמנן נימולין בין ביום בין בלילה ותניא אין לי אלא שנימול לשמנה שאינו נימול אלא ביום מנין לרבות לפ' לי' לי"א ושאר הנימולין שאין נימולין אלא ביום ת"ל וביום השמיני ש"מ דטעמא דת"ק דדריש ביום ס"ל דכולהו הני נימולין ביום ומשוך נמי אע"נ דמדבנן הוא אין ניטול אלא ביום · בראשית רבה תני המשוך צריך לימול ר"א לא ימול מפני שהיא ערלה כבושה אמרו לפני ר"י והלא הרבה היו (פב) בימי כוזיבא ההיא דכתיב המול ימול אפילו ד' וה' פעמים · התשיעי יוצא דופן דאמר רבא א"ד אס' (פג) כל שאמו מטמאה לידה נימול לח' כל שאין אמו מטמאה לידה אין נימול לח' שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה וכתב ר"ח ז"ל שלא בא למעט אלא בן הנכרית שאין אמו מטמאה לידה ואם קנאו אין ניטול לח' אבל בן בת ישראל ובן הנורת ובן השפחה בין שהיא משוחררת ובין שאינה משוחררת אמו מטמאה לידה דתניא בת"כ ב"י אשה כי תזריע בני ישראל בענין הזה ואין בני א"י בכנין הזה אין לי אלא בני ישראל מנין לרבות נורת ושפחה בין שהיא משוחררת בין שאינה משוחררת (אמו מטמאה לידה) ת"ל אשה הא למדת (פד)שאפי' שפחה אמו מטמאה לידה אינו והא אתמר יוצא דופן ומי שיש לו ב' ערלות (פה) ר"ה ור"ח בר רב אמרו ח"ד אמר מחללין וח"א אין מחללין ע"כ ל"פ (פו) אלא לחלל הא לח' מחללין הא בהא תליא כתנאי יש יליד בית ניטול לא' ויש יליד בית ניטול לח' כיצר לקח שפחה ועוברה עמה זהו מקנת כסף ניטול לח' לקח שפחה וולדה עמה כו) נתעברה אצלו וילדה זהו יליד בית נימול לח' ר' חמא אמר ילדה ואח"כ המבילה זהו יליד בית הניטול לא' המבילה ואח"כ ילדה זהו יליד בית (פז) נימול לח' מקנת כסף נימול לח' כגון שלקח שפחה ועוברה עמה מקנת כסף נימול לא' כגון שלקח זה שפחה וזה עובר (פח) ואע"נ שהמבילוה ואח"כ ילדה אבל (פט) לקח שפחה ואפילו וולדה לא אצטריך ליה דהא אמרינן אין אמו מטמאה אבל לת"ק ל"ש ליה ומשכחת לה כולהו כדאמרינן ויליד בית הניטול לא' בלוקח שפחה שלא להטבילה ודווקא שלא התנה על וולדותיה כלום אבל התנה עליהן שלא להטבילן אינו נימול בלל כתב ר"ח ז"ל (צ) דלישנא קמא משמא דרבוותא ר' אבא בנ' מקומות חדא היא ואידך בהאשה שנפלו לה נכסים רב אחא אמר שאלתי את סומכוס

נתיבות שמואל כד) יבמות מ"ו ב' : כה) וגר שנתנייר כשהוא מהול דמגר קטין לי' ולח מנולד דנמולד פסק כרשב"ג דד"ה נזיר להטיף דם נדרים : כו) זהו מקנת כסף שנימול לח' שבת קל"ה ב' :

שער החדש

כל"ל : וביושלמי הני' רב ורני רבינו עזיפא טפי : (סד) לסני לי' בעניליה כו' עיין בתוס' שבת קל"ה ח' ד"ה לח נהלקו כו' : (סה) נזיר להטיף ממנו כו' לי"ף ורמ"ם בפי"ט דשבת סי' י"ח : (סו) שאין לו מקנה לאבל בניו כו' סובת דעתו בחי' הרמב"ן וכחי' הרשב"ם ובר"ן סי"ט דשבת יעו"ש סיוע"ב ובעוי"ד סי' רס"ח יעו"ש בשבת קל"ה ח' בתוס' ד"ה לח נהלקו שם ד"ה לח מילה מועלת לגר נכרי כו' ויבמות מ"ו ב' תוס' ד"ה דר"י תרתי כו' יעו"ש ובהח"ם בשבת סי' ה' ובפ"ד דיבמות סי' ל"ג יעו"ש : (סט) וסרים · הא דסרים ליעו מעבד המילה כ"ה שם בתוס' יבמות שם ובירו"ד סי' רס"ח סעיף ג' יעו"ש סיוע"ב ועיין לקמן לוח ס' ולקמן ח"ד לוח ל"ג : (ע) בגר ערל כו' ל"ל הסוגיא דיבמות מ"ו ב' דמייתי לעיל לוח ס"ח מיירי דידוע שנולד ערל וחמ"כ נימול : (עא) משוך ונולד כו' יבמות ע"ב ג' : (עב) ביום כה"ג הוא בגר שמל וחמ"כ נתנייר וסכי תימרי דבוותא בגר דאימהל בארמיותא קאמר כו' כל"ל : (עג) דר' יוסי דקאמר אין מטבילין (שם מ"ו ב') אפילו במילה כו' כל"ל · וסיומו דזה מוכח להר"ח דמייתי בחלת ס"ו ללח מהני מצילה לחודה ולח בטבילה דם ברית : (עד) ובירושלמי דשבת גרסינן כו' כל"ל · בשבת פי"ט ה"ב יעו"ש : (עה) לריך להטיף ממנו דם ברית תני תנא דשב"ח נחלקו ד"ם וב"ה על המולד מהול שלריך להטיף ממנו דם ברית שהיא ערלה בכושה על מה נחלקו עכ"ת שנתנייר מהול כו' כל"לי וכ"ה ביבמות ס"ח ס"ח (ושם לי' בהדיא כמש"כ רבינו דבריהם גרסינן והמל עד שלא נתנייר ובדברי רשב"ח גרסינן על מה נחלקו על שנתנייר מהול יעו"ש ובירושלמי דשבת לפניהם לי' נס ברישא ונר שנתנייר כשהוא מהול וע"כ הוא ע"ם דשם בגר שנתנייר כשהוא מהול ס"ל לרשב"ח מליכא דב"ה דמ"ל להטעמא דם ברית : (עו) תרי נווני כו' ר"ל דגר שמל עד שלא נתנייר הוא דבר אחר ונר שנתנייר כשהוא מהול הוא ד"ה : (עז) רש"י פי' בכ"מ כו' שם ביבמות מ"ו ב' ע"ב ח') ורבינו מפמע דנבעוני מהול לם"ם הרי מילתו לויטה מעכבת אח"כ ומ"ל להטעמא דם ברית (אבל ח"י הא הנבעוניים שם נתיניים והרי שם נרים רק לענין יחוס שם בעבדים ומה לשם להמול בניה אם להיות יזרעאל כשר הא מין יכול ליפסל בזה לענין יחוס ועיין תוס'

יבמות ע"ט ח' ד"ה ונתיניס כו' וכתובות ריש פ"ב וע"ע ל"ו ב' יעו"ש וע"ע לחטי"ז ריש סי' ד' ול"ב בזה) : (עח) דר"י מסוס כי' כ"ל סא לחושס ר' יוסי ביבמות מ"ו ב' לסמת נבעוני ח"ל להטעמא דם ברית עיין לעיל לוח מ"ח : (עט) משוך ונולד כשהוא מהול ונר שנתנייר כשהוא מהול דנקט משום מצילה שהיא ביום כו' כל"ל ר"ל לפי מאי דמסיק רבינו לחלק בין לשון שמל וחמ"כ נתנייר לגריך הטעמא דם ברית ובין נבעוני שנתנייר כשהוא מהול לח"ל להטעמא דם ברית ח"כ מאי דחי' ביבמות ע"ב ח' דגר שנתנייר כשהוא מהול לגריך להטעמא דם ברית ע"ז כ' לח"ל הטעמא דם ברית רק לענין הטבילה קאמר להטבילה ל"ל ביום ול"ל דלטעמא דלקי בדיעבד לגריך דוקא ביום ועיין יו"ד סי' רס"ח סעיף ג' : (פ) כגון ערבי מהול ונבעוני מהול ומסתברא דנבעוני מהול ס"ה כחסה כו' כל"ל · ר"ל דנבעוני ח"ל להטעמא דם ברית כלל ועיין בעוי"ד סי' רס"ו שם מביא דברי רבינו לחלק בין גר שנולד כשהוא מהול ובין גר שנמול קו"ם שנתנייר (כל"ל בחוס ע"ה) ועיין יו"ד סי' רס"ח סעי' ח' : (פא) דאר"ה ד"ת משוך כו' יבמות ע"ב ח' : (פב) בימי כוזיבא בן כוזיבא הדא דכתיב המול כו' כל"ל · עיין ב"ר פמ"ו ועיין יבמות ע"כ ח' ויכושלמי פי"ט דשבת ה"ב ופ"ח ליבמות ס"ח והעתיק רבינו ני' סמ"ב כי שם יש ט"ם ומתחלי כי נשמע דין המשוך מסו"ע כ' מילה · ועיין תו"ז סי' ל"ו לוח ו' ועיין בעור סי' רס"ב : (פג) כל שאמו מטמאה כו' שבת קל"ה ח' ועיין לעיל מ"ח לוח י"ז : (פד) שאפי' שפחה כו' עיין תוס' פסחים ט' ח' ד"ה בשפחתו כו' יבמות ע"ד ב' ד"ה ושפחה מנין כו' ע"ג מ"ב ח' ד"ה לידע כו' הדא ט"ו ב' ד"ה בשפחתו כו' : (פה) ר"ה ור"ח בר רב מחללין כו' בל"ל : (פו) חלת לחלל עליו אח שבת לאבל לח' וולחי מחללין לי' שם בהא תליא כו' בל"ל : (פז) נימול לח' בשלמת לר' תמת מסכתא לה ילוד בית נימול לח' מקנת כסף נימול לח' כגון שלקח שפחה ועוברה עמה מקנת כסף נימול לא' כגון שלקח זה שפחה וזה עובר כו' כל"ל : (פח) ואע"נ שהמבילוה כו' עיין רש"י שם ובתוס' ד"ה כגון וכו' : (פט) לקח שפחה שם וולדה לא אילטריך לי' כו' כל"ל : (צ) בלישנא

קמת

מוכסנס • ובשבת שר"א אומר אם לא הביא בלי ר' אבא אמר המבדילה ואח"כ ילדה ובספר שלנו ר' חמא ומסתב' לן דקם ליה (צא) רבא אמר רב אפי כר חמא דפליגו עלי' בין ילדה ואח"כ המבדילה דאין אמו מטמאה לידה להמבדילה ואח"כ ילדה דאמו מטמאה לידה ומאן דאמר ביוצא דופן ומי שיש לו (צב) ב' ערלות אין מתחלין עליו את השבת קם לי' כוותי' וללישנא דגאון בהני דהלכתא כר' אבא ובהלכות דר' שמעון קיילא שלנו שבאו מא"י והלכתא כרב חמא לחומרא אבל (צג) רב אחא פסק בת"ק וכרבינו אלפסי (צד) לא פי' מידי ביוצא דופן ובמי שיש לו ב' ערלות • ואגן כתבינן מאי דס"ל (צה) וספיקא היא ולא דחי שבת • העשירי שיש לו ב' ערלות וריבי כיוצא דופן (צו) כדלעיל• הי"א (צז) יליד בית הנימול לח' וכגון שלקח שפחה וילדה זה הוא יליד בית הנימול אח"כ המבדילה • הי"ב המבדילה (צח) ואח"כ ילדה זה הוא יליד בית הנימול לח' • הי"ג מקנת בסף הנימול לא' וכגון שלקח זה שפחה וזה עובר (צט) המבדילה ואח"כ ילדה אבל לקח (ק) שפחה וילדה עמה לא אצמריכא ליה למימר לר' חמא בדפרי' • הי"ד קטן (קא) חולה אין מלין אותו עד שיבריא • אמר שמואל חולצתו חמה נותנין לו ז' להברותו אבעיא להו מעל"ע בעי' או לא ואסיקנא הכי דבעי' מעל"ע (קב) ביבמות גמי הכי מ"ל לרבא דאמרינן התם כשחולצתו חמה וליתן ליה בל ז' דייהבינן ליה ז' וניסיל ליה מפרא בעיא מעל"ע והיכא דאיב ליה עינא או חד מאיבריה לא סהלינן ליה עד דאיברי התם (קג) רפ"א כגון דאיב ליה עינא ואתפח בינו בינו ואי אשתכח בחישותא בגופא דחינן ליה כדאמרינן (קד) תניא אמר ר' נתן פעם אחת הלכתי לכרכי הים ובאה לפני אשה וכו' ומעשה נמי וראיתי שהוא יחוק ואמרתי המתינו לו עד שיבלע דמו המהונה (קה) והיה וכו' נאון כך דאיתי כל תינוק שהוא מצער בין מחמת חולה בין מחמת ר"א אין מהלין אותו עד שיבריא ואם מחמת חולי כבד תעלצתו חמה נותנין לו ז' להברותו או מחמת ד"א כדתניא א"ר נתן פעם אחד וכו' הלכך כל קטן שהוא בצער או כושש בעצמו ממתינין לו עד שיבריא • המ"ו (קו) קטן שעבר ומנו שלא מחמת חולי בנון אזמל או מכשדין שאין לו או מחמת דבר אחר • המפ"ז (קז) גר ועבד בפני ג' כדאיתא בהלכות גרים • הי"ז (קח) מוממום שנקרע וגמצא וכו':

נתיבות שמואל כז) נ"ל ואיך לנמרי: כח) נ"ל לא ליברוך:

שער

קמח מסמת כו' כל"ל • ונעמי ומלמי זה בעבוך ערך רב שכ' דר' אלעזר הוא רב ומזכר בשם זה כמ' מקומות ס"ת בכתובות (יט"ם על סני') ב' בכמובות פ"ב מ' (עיי"ם על סני') ב' הך דתכת והוא גורס ר' אלעזר ממת במקום ר' ממת וסלכה כוותי' דר' אלעזר בתי מלת כמ"ב רבינו לקמן בתום ל"ב (ועי"ם הכין וכל"ל אלעזר דהודאם ואיכך סתם שמעלו לה עכמים ר' אלעזר אמר כו') : (צא) רבת אמר ר' אסי כר' אמת דמפלגי בין ילדה ואח"כ המבדילה דאין כו' כל"ל : (צב) ב' ערלות דאין מתלין עליו את השבת קם לי' כוותייהו וכליהגא דגאון בהני מלת אלכתא כר' אלעזר כל"ל : (צג) רב אחא פסק בת"ק כו' עיין שהלכות פ' לך תום ע' : (צד) לא פי' מידי כו' שי"ם בר"ן ועיין ברמ"ם סי' יו' : (צה) וספיקא היא כו' עיין יו"ד סי' רס"ו סעי' י"ד : (צו) כדלעיל • עיין לעיל תום פ"ם : (צז) יליד בית הנימול לא' וכגון שלקח שפחה וכתעברה ולדה וילדה זה יליד בית הנימול לא' ואח"כ המבדילה כל"ל • ועיין ביו"ד סי' רס"ו סעיף ל' שם לא פסק כן דבכל עניין נימול לא' יעו"ם : (צח) ואח"כ ילדה כו' כבר נתאמר זה לעיל בתום פ"ו : (צט) וזה שיברה והמבדילה ואח"כ כו' כל"י שי"ם ביו"ד בסב"ם : (ק) שפחה וולדה עמה לא אולמריכא כו' כל"ל • ועי"ם בסב"ם ועיין לעיל תום פ"ם : (קא) חולה אין מלין כו' שנם קל"ז מ' : (קב) ביבמות גמי כו' שם ע"ת ב' ועיין בר"ן בשבת ובי"ד סי' רס"ב סעיף ג' : (קג) ב' שפחה אחת כגון כו' שם ביבמות ושם ביו"ד : (קד) תניא אמר ר"א כו' שנם קל"ד ת' חולין מ"ז ב' ועיין יו"ד סי' רס"ג סעיף ה' : (קה) ואיכ וכתב גאון כך ראיתי כו' בל"י ועיין ב"י סי' רס"ב שם מביאו דברי רבינו ועיין ממ"י ר"ם סעבל : (קו) קטן שעבר זמנו כו' זה שמבאר בת"ת בעמ"ם : (קז) גר ועבד כו' עיין סי' רס"ו סעיף ב' וסי' רס"ח סעיף ג' : (קח) מוממום שנקרע כו' ל"ל ועיין לוחש לת שבעת עיין ב"ב קכ"ז ת' וב"ב מיבו לעיל לקמיין על ת' ימים כתבואר ביבמות ע"ת ב' ועיין בסוד סי' רס"ב וסי' רס"ו ובס"ם יו"ד סעיף ו' בשב"ם ב' דיעות בזה יעי"ם היעיב:

(א) **המל** לומר כו' שנת קל"ז ב' : (ב) לברך משומד כו' כ"ם בשב"ם ביו"ד סי' רס"ם סעיף ל' ועי"ם בסוד וכ"ם ועיין בס' ניצוץ סמעב ג' בכ"ם ס"ת מ"ב ועי"ם בסוד וכ"ם בשם סוכה מ"ב חות מ"ע : (ג) עד סיחכל כזית כו' סוכה מ"ב ב' : (ד) בקב"ם סי' כ' ברכות כ"ד ת' ועיין בתר"י שם ושם ברמ"ם סי' כ"ב מ"ב בזה ועיין ברמב"ם פ"ג מס' מילה ס"ם ועיין בסוי"ד סי' רס"ב שם כביאת דברי רבינו וכפו"ם שם סעיף ת'

וכסי' לס"ז סעיף י"ג יעו"ם ועיין בס' סמנסיג סי' קכ"ם (ודבריו בע"ק) ועיין לקמן תום ע"ת : (ה) תכי סבן לומר כו' • שם בשבת ושם ביו"ד סי' רס"ם סעיף ת' : (ו) לברך מעומד כדי סיכרכוהו כו' ל"י מה משנה זה וכי לם מברך מיוסב לת סיו משומדים לומרים כן ולולי לפי סיהיו מוסיף וידעו מי הוא כתב ול"ע ועי"ם בסב"ם שפסק כן יעו"ם סיעיב : (ז) בשם שמכנסתו לברית כו' כ"ם ברי"ף שם וכ"ם בסידור ר' שמשם נתון וכ"ם בעומ"ם ועי"ם בע"ז ום"ד וכי' שבש"ג כגי רבינו ג"ב : (ח) לו הכל נכ' לו הכל בלמ"ד כו' ר"ל להכניסו בבריתו על כו' מכניסהו בתיום וכמופס ובמע"ם ותהו הכל בב' לו הכל בלמ"ד להכניסו לברימו על ת"ת כו' מכניסהו לתופס ולמופס ולמע"ם וזה שמניס להכניס לברימו כו' דמיינו הכל בלמ"ד : (מ) להכניס בלא ו' כו' כל"ל ל"ל להכניסו בות"ו עיין לקמן תות מ"ת : (י) בשי לילית כדלקמן כו' יעו"ם בשער נ' מ"ב • ועיין בשמניס ז' ב' וכר"ן שם ועיין בסוד סי' רס"ם שמניס ועיין בסי' כל"ל בשעיף ב' בסב"ם מבואר דלמחלה יש לעשות כדעם רבינו ועיין לקמן מ"ב בשם רב יהודה בתות כ"ג : (יב) חלת חמר סמילה כו' עיין תוס' שבת שם בד"ם תכי הגן כו' ובשמים ז' ת' ד"ם בלבער כו' ועי"ם ברמ"ם ובר"ן בשבת שם וסנס שברת רב אלוס מיזכר נ"ב בס' שפרסם סי' רפ"ב וכם' סמנסיג סי' קכ"ב יעו"ם סיעיב ומה שמניס רבינו מבנרכם שמילה ים לעיין מה תשובה סיח זו שתם בידו משמ"ב שבת לתו בידו בות • ול"ל דהכי בוטמו דכי חמיד הוא לקלקל במזיד תלת שבת יאמרם לו מ"ו דבר קלקלה שלת בתמכיין וע"ן שביב שפיל ת"ב שמוסל ושמוקע בשלמם לת יבדכו עובר לעשייתן ת"ו דל"ת נזה רק דשעשם דכל שסוף שלני בידי לחר מיבו מבנך עליו דילמת לת יולד שלחר לקיים שמלוס (ועיין ס' שמניס סי' קכ"ב ודברי מבומנתן) ועיין ס' שפרדם סי' מ' : (יג) נרכת לילוסין שלריך לברך כו' כל"ל יעי"ם בשום' שם ושם ובכתובות ברמ"ם פ"ק סי' י"ב ועיין שום"ם שלני"ם סי' ל"ד בשני ת' : (יד) כיון שמוכר שפרישה כו' כל"י עיין ברמ"ם בשבת שם סי' יו"ד : (טו) שסות ביד לחר כו' שמ"ב שמוס' שם ושם ועיין ס' סוכה ח"ת תות י"ת : (מו) נרכת שמנים יעו"ם בת"ת תות ס' • ושמ"ב וכן שמת דבר עיין ביו"ד סי' רס"ם סעיף ת' : (יז) שמחייבו במילה כדשבכתבינן בפרוש הבן משבכתבינן לן משום

חלק הרביעי

על השבדר' ת"ו (א) השל אומר ברוך אתה ה' אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה

צריך (ב) לברך מעומד כדאיתא בה' ציצית ובגדול אמרי' צריך לבסות ערוותא דידיה • אבל קטן כתב הרב דלא בריירא מילתא שפיר דאית מאן דמחמי ליה למידי דלא מפרשי מיניה (ג) עד שיאכל כזית רגן ואית מ"ד כו') דלא צריך לפסויי ומסתב' דלא הני ערלה בעורו בקטנותו כדנרסינ' (ד) בק"ש היה ישן בשמה וכגיו וב"ב בצידו לא יקרא ק"ש אא"כ מילית מפסקת ביניהם ואם היו כגיו וב"ב קטנים מותר ועד כמה תינוקת כו' (ה) אבי הבן אומר ברוך אתה ה' אמ"ה אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו וצריך (ו) לברך מעומד כדי שיכרכוהו העומדים שם אומרים (ז) כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים • ומסתב' (ח) או הכל בב' או הכל בלמ"ד וי"ל להכניסו לבריתו של אברהם אבינו ושמעתי שבשדריא בשתי ישיבות מרקדקים ואומרים (ט) להכניסו בלא וי"ו מסתברא ופי' (י) בהלכות ציצית לקמן אבי הבן אומר בשהוא מהול על המילה ולא למולו ומעשה בראיתא התם ובשהוא מהול (יא) מברך שתים על המילה ולהכניסו ושדר רב שלום מנהג בשתי ישיבות אבי הבן אינו מברך (יב) אלא אחר המילה שכא יתקלקל וכ"ת שהחיה ושופר נמי ל"ד שהחיה ושופר בידו הוא אבל מילה שהיא ביד אחר מאן ייפר דמיקרים לה • והגאון ר' אלפס השיב על(יג)ברכת ארוסה שצריך לברך קודם קידושין וקודם לה צריך לברך אבי הבן קודם המילה שכל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מן המבילה ומי שאומר (יד) בין שניהר הפריעה יכול הוא לברך שעובר לעשייתן היא דהא ק"ל מל ולא פרע באילו לא מל האי לאו דווקא דפריעה שיורי מצוה היא ואינו עובר לעשייתה ומסתב' כרב שלום לא משמעי' דאי משום דמקלקל מילה על המילה נמי כמ) ליבריך עובר לעשייתה אלא כל מצוה שהיא חולה באחר לא מברכין אלא אחד עשייתו כגון מילה (מו) שהוא ביד אחר ואבי הבן מברך וכגון האידנא דשליח ציבור מברך אלא אחר עשייתה כדאיתא בשער (מז) ברכת תנגים וכ"ב ר"ת בה' מילה וכן עמא דבר והאי דלא מברכין (יז) שהחייבו במילה כדמברכינן בפרוין הבן מסתברא לן

שער דחדש

(א) **דמל** לומר כו' שנת קל"ז ב' : (ב) לברך משומד כו' כ"ם בשב"ם ביו"ד סי' רס"ם סעיף ל' ועי"ם בסוד וכ"ם ועיין בס' ניצוץ סמעב ג' בכ"ם ס"ת מ"ב ועי"ם בסוד וכ"ם בשם סוכה מ"ב חות מ"ע : (ג) עד סיחכל כזית כו' סוכה מ"ב ב' : (ד) בקב"ם סי' כ' ברכות כ"ד ת' ועיין בתר"י שם ושם ברמ"ם סי' כ"ב מ"ב בזה ועיין ברמב"ם פ"ג מס' מילה ס"ם ועיין בסוי"ד סי' רס"ב שם כביאת דברי רבינו וכפו"ם שם סעיף ת' : (ה) תכי סבן לומר כו' • שם בשבת ושם ביו"ד סי' רס"ם סעיף ת' : (ו) לברך מעומד כדי סיכרכוהו כו' ל"י מה משנה זה וכי לם מברך מיוסב לת סיו משומדים לומרים כן ולולי לפי סיהיו מוסיף וידעו מי הוא כתב ול"ע ועי"ם בסב"ם שפסק כן יעו"ם סיעיב : (ז) בשם שמכנסתו לברית כו' כ"ם ברי"ף שם וכ"ם בסידור ר' שמשם נתון וכ"ם בעומ"ם ועי"ם בע"ז ום"ד וכי' שבש"ג כגי רבינו ג"ב : (ח) לו הכל נכ' לו הכל בלמ"ד כו' ר"ל להכניסו בבריתו על כו' מכניסהו בתיום וכמופס ובמע"ם ותהו הכל בב' לו הכל בלמ"ד להכניסו לברימו על ת"ת כו' מכניסהו לתופס ולמופס ולמע"ם וזה שמניס להכניס לברימו כו' דמיינו הכל בלמ"ד : (מ) להכניס בלא ו' כו' כל"ל ל"ל להכניסו בות"ו עיין לקמן תות מ"ת : (י) בשי לילית כדלקמן כו' יעו"ם בשער נ' מ"ב • ועיין בשמניס ז' ב' וכר"ן שם ועיין בסוד סי' רס"ם שמניס ועיין בסי' כל"ל בשעיף ב' בסב"ם מבואר דלמחלה יש לעשות כדעם רבינו ועיין לקמן מ"ב בשם רב יהודה בתות כ"ג : (יב) חלת חמר סמילה כו' עיין תוס' שבת שם בד"ם תכי הגן כו' ובשמים ז' ת' ד"ם בלבער כו' ועי"ם ברמ"ם ובר"ן בשבת שם וסנס שברת רב אלוס מיזכר נ"ב בס' שפרסם סי' רפ"ב וכם' סמנסיג סי' קכ"ב יעו"ם סיעיב ומה שמניס רבינו מבנרכם שמילה ים לעיין מה תשובה סיח זו שתם בידו משמ"ב שבת לתו בידו בות • ול"ל דהכי בוטמו דכי חמיד הוא לקלקל במזיד תלת שבת יאמרם לו מ"ו דבר קלקלה שלת בתמכיין וע"ן שביב שפיל ת"ב שמוסל ושמוקע בשלמם לת יבדכו עובר לעשייתן ת"ו דל"ת נזה רק דשעשם דכל שסוף שלני בידי לחר מיבו מבנך עליו דילמת לת יולד שלחר לקיים שמלוס (ועיין ס' שמניס סי' קכ"ב ודברי מבומנתן) ועיין ס' שפרדם סי' מ' : (יג) נרכת לילוסין שלריך לברך כו' כל"ל יעי"ם בשום' שם ושם ובכתובות ברמ"ם פ"ק סי' י"ב ועיין שום"ם שלני"ם סי' ל"ד בשני ת' : (יד) כיון שמוכר שפרישה כו' כל"י עיין ברמ"ם בשבת שם סי' יו"ד : (טו) שסות ביד לחר כו' שמ"ב שמוס' שם ושם ועיין ס' סוכה ח"ת תות י"ת : (מו) נרכת שמנים יעו"ם בת"ת תות ס' • ושמ"ב וכן שמת דבר עיין ביו"ד סי' רס"ם סעיף ת' : (יז) שמחייבו במילה כדשבכתבינן בפרוין הבן שמסתברא לן

משום דמצוה היא דרמיא אב"ד ומנהג (יח) שאבי הבן עומד על המוהל להודיעו שהוא שלוחו (יט) כדאמרינן בתענית אפשר קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד ע"ג ולפיכך התקינו הגביאים שביניהם שיהא מעמד בירושלים כהנים לוים וישראלים להודיעם שהם שלוחים של כל ישראל • לנאון כשמברך אבי הבן להכניסו בבריתו העומדים שם (כ) עונים אמן תהלה ואח"כ עונים בשם שהכנסתו כו' ומי שמקדים לומר (כא) כשם מלמדין אותו תהלה ושאיל מקמי רב יהודאי ב"ד שמלין במקום אב מי מברך להכניסו ואמר (כב) הכל מברכין ואע"פ שהאב מוהל (כג) מברך להכניסו ולפי שהאב (כד) מצויה על בנו למולו ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה הוא מברך כי מיום הולדו ואילך מצוה מוטלת עליו להכניסו בברית ותורה ומצות ולהשיאו אשה • וברכת (כה) האב על הבן הכל הוא • אלא שהעם העומדין משלימין לו הברכה ואומרים בשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים שאלו הן מצות הבן המוטלות על האב • ומצאתי כשמברך על פדיון הבן (כה) הכהן אומר כשם שזכית לואת המצוה כן תזכה לקיים כל מצות התורה ויש מקומות בשכונ"ע לי"ג (כו) מברך בשם שפטרני מעונשו של זה (כז) ובב"ח תמצא עיקרה המברך (כח) אומר אשר קדש ע"כ בשכר זו (כט) אל חי קיים ונצאצאיו תהם באות ברית קדש ע"כ בשכר זו (ל) אל חי קיים אלהינו צורינו צוה להציל ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו בא"י כורת הברית ושמעי' דאיתשל מרבינו האי גאון ז"ל אם ציוה או צוה (ל) והשיב ציוה ולא צוה • ובהלכות (לא) אל חי יהא חלקינו צורינו צוה להציל ידידות שארינו משחת י"ם אל חי הקב"ה שהוא חלקינו וצורינו צוה להציל • יש סומכין על ב"ר (לב) ונתתי לך ולזרעך אחריך והייתי להם לאלהים אם בניך מקבלים אלוקותי אני הוה לאלהים פטרון • אם לא אין אני הוה להם לאלקים פטרון ואם נכנסין לארץ בניך מקבלין אלקותי אם מקיימין את המילה נכנסין לארץ ואם לאו אין נכנסין לארץ כו' אמר הקב"ה לאברהם ונתתי לך ולזרעך אחריך עד עולם וגו' והייתי להם לאלהים • ע"ם ואתה את בריתי תשמר ומסתברא לן לפי שהמוהל והמוצץ ידו ופיו מלוכלכות בדם הברית (לג) היה מנהג שא' מוהל וא' מברך לפיכך אשר המל ואשר המברך ושמעתי שמנהג מילמולא וכל סביבותי' המל מברך על המילה (לד) והחזן נוטל ומברך אקב"ו • ומנהג ליתן (לה) מן היין בפי התינוק אחר

נתיבות שמואל כמ) ע"ל ליעבד כשמות מעשרים :

שער

ועיין במו"ז סי' ק"ז לות ו' ולות יו"ד מס שכתב שם ועיין בב"י סימן רס"ה למיכת דבריס שם ועיין שם בכו"ע סעיף ז' ובפור הגר"ז שם • ודברי רבינו הובאו בפור שם : (יח) שאבי הבן עומד כי' • ג"ז הובא שם בפור שם רבינו ועיין שם בסו"ע סעי' ע' : (יט) כדאמרינן בתענית כו' שם ס"ו ע' : (כ) עונים אמן תהלה כו' זה מילתא דמסתברא ולא רמיזי להעום"ע שמזכיר זה ומולי לפי שפטום הוא : (כא) כשם תהלה מלמדין לומו כו' כל"ל • ור"ל מלמדין לומו שלא יאמר כן רק יקדים אמן : (כב) שכל מברכין כו' זהו דלא כדעת הרמב"ם עיי' בפור ובסו"ע סעי' ס' בשל"ה : (כג) מברך להכניסו כו' • ר"ל מברך ב' ברכות על המילה ולהכניסו כמבואר לעיל סוף י"ח : (כד) מלווה על בנו למולו כו' • קדושין כ"ע ע' עיי' לעיל ח"ב לות ס' : (כה) האב על הבן כו' ר"ל שהיה לריך לברך ג"כ להכניסו בברית ולפדותו ולמוסרו ולמע"ע רק שהעומדים שם משלימין : (כה) שכאן לומר כו' • לא רמיזי ולא מלתהי זה בשום מקום : (כו) מברך בשם כשם כל"ל • עיין ב"ד פס"ג ובתו"ח סי' רכ"ה סעי' ב' ובבאור הגר"ז שם לברך בשם ומלכות כדעת רבינו : (כז) וכב"ר ממלא עיקרה כו' כל"ל כל"ל בתוס כ"ו : (כח) הומר מבר קדם כו' • שבת קל"ו ב' : (כט) אל חי מלקינו צורינו לוים כו' כל"ל • וכ"ם בכל הסיסתוות וכ"ה לקמן בדברי רבינו : (ל) והשיב ליוה ולא כו' וכ"ה בשלורו של ר"ע גאון וכ"מ בתי' תנחום להרם"ח ז"ל ותילו חזי לי' הם"ך שם בסי' רס"ה ס"ק כ' הוה הדר בי' : (לא) אל חי יהא כו' כ"ה בשה"נ פ' מילה והובא בם"ך סי' הל"ל ס"ק ס' : (לב) ונתתי לך כו' • כ"ר פמ"ו • יעו"ש היעיב ולפי"ז ה"פ כיון שתנו מקיימים ברית מילה גם אתה הכניסו לתרץ והיה לנו לפטרון כמו שהבטחתנו ולפי זה בני בני הבא בני, הבה חלקינו צורינו כו' וק"ל : (לג) היה מנהג שלו כו' עיי"ש ביו"ד סי' רס"ה סעי' ס' : (לד) והחזן נוטל ומברך כו' עיי"ש בם"ך ס"ק ד' ועו"ש היעיב • עיי' לעיל בם' כיסוי הדם לות ס"ת : (לו) כדאמרי' בכיסוי הדם • עיי' לעיל בם' כיסוי הדם לות ס"ת : (לז) ר"ע מתריך אתר הבדלה כו' עיין בסדינו של ר' עמרם גאון שקדם שהחייה מתריך ברכה ועיי' טור לו"ח סי' רנ"ט עו"ש היעיב : (לח) יהושלמי ר' יעקב כו' בפ"ב דיבמות ה"ו • וז"ל שם יעקב אים כשר נשריה אזל לגיר אתון שלין לי' מהו מיגזר ברי' לאתמיותא בשובתא ושבר מיתרי לון מן הדא

ועיין במו"ז סי' ק"ז לות ו' ולות יו"ד מס שכתב שם ועיין בב"י סימן רס"ה למיכת דבריס שם ועיין בב"ע סעיף ז' ובפור הגר"ז שם • ודברי רבינו הובאו בפור שם : (יח) שאבי הבן עומד כי' • ג"ז הובא שם בפור שם רבינו ועיין שם בסו"ע סעי' ע' : (יט) כדאמרינן בתענית כו' שם ס"ו ע' : (כ) עונים אמן תהלה כו' זה מילתא דמסתברא ולא רמיזי להעום"ע שמזכיר זה ומולי לפי שפטום הוא : (כא) כשם תהלה מלמדין לומו כו' כל"ל • ור"ל מלמדין לומו שלא יאמר כן רק יקדים אמן : (כב) שכל מברכין כו' זהו דלא כדעת הרמב"ם עיי' בפור ובסו"ע סעי' ס' בשל"ה : (כג) מברך להכניסו כו' • ר"ל מברך ב' ברכות על המילה ולהכניסו כמבואר לעיל סוף י"ח : (כד) מלווה על בנו למולו כו' • קדושין כ"ע ע' עיי' לעיל ח"ב לות ס' : (כה) האב על הבן כו' ר"ל שהיה לריך לברך ג"כ להכניסו בברית ולפדותו ולמוסרו ולמע"ע רק שהעומדים שם משלימין : (כה) שכאן לומר כו' • לא רמיזי ולא מלתהי זה בשום מקום : (כו) מברך בשם כשם כל"ל • עיין ב"ד פס"ג ובתו"ח סי' רכ"ה סעי' ב' ובבאור הגר"ז שם לברך בשם ומלכות כדעת רבינו : (כז) וכב"ר ממלא עיקרה כו' כל"ל כל"ל בתוס כ"ו : (כח) הומר מבר קדם כו' • שבת קל"ו ב' : (כט) אל חי מלקינו צורינו לוים כו' כל"ל • וכ"ם בכל הסיסתוות וכ"ה לקמן בדברי רבינו : (ל) והשיב ליוה ולא כו' וכ"ה בשלורו של ר"ע גאון וכ"מ בתי' תנחום להרם"ח ז"ל ותילו חזי לי' הם"ך שם בסי' רס"ה ס"ק כ' הוה הדר בי' : (לא) אל חי יהא כו' כ"ה בשה"נ פ' מילה והובא בם"ך סי' הל"ל ס"ק ס' : (לב) ונתתי לך כו' • כ"ר פמ"ו • יעו"ש היעיב ולפי"ז ה"פ כיון שתנו מקיימים ברית מילה גם אתה הכניסו לתרץ והיה לנו לפטרון כמו שהבטחתנו ולפי זה בני בני הבא בני, הבה חלקינו צורינו כו' וק"ל : (לג) היה מנהג שלו כו' עיי"ש בם"ך סי' רס"ה סעי' ס' : (לד) והחזן נוטל ומברך כו' עיי"ש בם"ך ס"ק ד' ועו"ש היעיב • עיי' לעיל בם' כיסוי הדם לות ס"ת : (לו) כדאמרי' בכיסוי הדם • עיי' לעיל בם' כיסוי הדם לות ס"ת : (לז) ר"ע מתריך אתר הבדלה כו' עיין בסדינו של ר' עמרם גאון שקדם שהחייה מתריך ברכה ועיי' טור לו"ח סי' רנ"ט עו"ש היעיב : (לח) יהושלמי ר' יעקב כו' בפ"ב דיבמות ה"ו • וז"ל שם יעקב אים כשר נשריה אזל לגיר אתון שלין לי' מהו מיגזר ברי' לאתמיותא בשובתא ושבר מיתרי לון מן הדא

ברכת היין ואחר כורת הברית ואח"כ נהגו להתפלל על הקטן אר"א קיים את הילד הזה לאביו ולאמו כו' ובקשת רחמים אינה הפסקה (לו) כדפרי' בכסוי הדם וכן בהבדלה (לז) ר"ע מאריך אתר הבדלה כמה ענייגים בתפלה וי"א כיון שנתן היין בפי התינוק לאו הפסקה • ויש סודרים כתוב בהן אומר כורת הברית ושותהו (לח) ירושלמי ר' יעקב איש כפר נטוראי שרי הורי בצור למגזר בשבתא בן ישראל הבא על הכותית מהבא ויתילדו למשפחותם לבית אבותם שמע ר' חגי אשר איתוני' דילקי א"ל מן הקבלה את מלקיני כו' עד הכיס תביומא דהיא טבא בקלטא (לט) ואיתא נמי בב"ר • וקטן שנולד בשהוא מהול אמרי רבוותא דלא מברכין על המילה (מ) אא"כ נראית לו ערלה כבושה מיהו לסברא דידהו (מא) להכניס בברית אשר קדש מברכין אבל על המילה לא דמשבע דם"ל בס"ד דחיישינן שמא ערלה כבושה ואין מברכין על הספק ואנן כתבינן בהלכות כסוי הדם (מב) מאי דכתבינן אבל לסברא דילן (מג) וודאי ערלה כבושה היא ומברכין על המילה ואפי' לסברא דרבוותא כיון דקי"ל (מד) צריך להטיף ממנו דם ברית ויברך על המילה או להטיף ולא חזינן לסברא דידהו אי מברך מידי או לא • ותשובה לאון ממזר אע"פ שהורתו באיסור (מה) מטיפה כשרה הוא וה"ה כישראל לענין ירושה וכל דבר כדתנן (מו) מי שיש לו בן ס"ם פוטה את אשתו מן החליצה ומן היבום וחייב על קללתו ועל הכאתו וה"ה כישראל לכל דבר (מז) ואמרינן בכל מקום לאתויי מאי לאתויי ממזר והלכתא מברכין עליו ברכת המילה עד כורת הברית אבל לבקש עליו רחמים (מח) לא ושדר רב צמח גאון היכא דליכא אלא (מט) אתתא דמהיל ונברא דתפיס ליה לינוקא מברך על המילה דהיכא דאפשר בעשרה עביד היכא דאי אפשר כם) בפחות מעשרה והיכא דאיקלע שמיני דמילה בתעניתא אשכחן רבוותא קמאי דאמרי מברכין על הכום ומנהגנו הוא להניחו עד מוצאי יוה"כ ואמו של תינוק שותה אותו ואע"ג דאיכא למימר למעמי' לינוקא שלא הניע לחינוק ושפי בטפי אי' למימר דל"צ אלא הכי הוא המנהג מאי איח לך למימר דלמא משתפך אין מבטלין מנהג ול"ג לן אטו (נ) במקום איסורא כי נהגו מנהג מי שבקינן להו והכא הא איכא איסורא כיון דמשתעי ביני ביני מקמי דלטעום בעי לברוכי ברכה אחריתא דהא קמייתא ברכה שא"צ (נא) והא עובר משום לא תשא • ובסתברא לן ביוה"כ ובט' באב לא מברכין כלל אבמא (נב) ועבדינן בדוכתא דלא שכיח חמרא ולא מצי למימר למעמי' לינוקא (נג) דלית הלכה כר'

החדש

ויתילדו על מספחותם לבית אבותם שמע ר' חגי אשר אמר ייתי מיתומי' דילקי אמר לי' מאיכן אתה מלקיני אמר לי' מן הדא דכתיב ועתה נגרות בריח להלכיהו אמר לי' מן הקבלה את מלקיני אמר לו וכתורה יעשה אמר לי' מן הדא תוריים אמר לי' מן הסיפא דאמר ר"י בשם ר"ם בן יומי כתוב לא תתחתן בם וכתיב כי יסיר את בנך מאחרי בנך מיבעי ליה מסתמא קרוי בנך ואין בנך מע"י קרוי בנך אלא בנך ע"ל חבוש מבטן דהוה עבד בקלעת עכ"ל : (לט) ואיתא נמי בב"ר • שם פ"ז • וכמדבר רבה פי"ב ובקהלת רבה פסוק כל זה נסיתי בחכמה ובו' יעו"ש : (מ) מאי"ב נרחית לו כו' • עיי' לעיל ח"ב לות ה' ולות כ"ד : (מא) להכניסו בברית ואבר קדם כו' לו להכניס בברית ואבר קדם כו' וכן נהוג יוהב (עיין לעיל לות ס') ועיין בעור שם בתביא דברי רבינו ועיין בר"ן סי"ט דשבת דאין מברכין להכניסו ישו"ם ובמי' הרמב"ן שם מבואר דכירת הברית ג"כ אין מברכין יעו"ם היעיב ועיי' בחי' הרשב"ם שם ועי' סי' רס"ה סעי' נ' ובש"ך שם : (מב) דמברכינן כל"ל • ותיבת מאי מיותר ועו"ם הוא ועיי' שם בפ' כיסוי הדם לות ד' : (מג) וודאי ערלה כבושה כו' עיי' לעיל בח"ב לות כ"ז • ול"ב אפי' לדילהו דס"ל דעל ספק אין מברכין כאן מברכין : (מד) צריך להטיף ממנו כו' הרמב"ן בתי' כ' כיון דהטפת דם ברית בתיוק הטולד מהול אמוס שמא הוא ערלה כבושה לכן אין לברך עליו אבל בנר ועבד הלריכים להטפת דם ברית הוא אמוס שבשה נכנסין לבריתו של מ"ח לריך לברך וכ"ה בתי' הרשב"ם שם ועיין סי' רס"ה סעי' ס' לעת פסקינן כן ורק לאין מברכין נם בעבדים ובנרים יעו"ם היעיב (ועיי' ס' המנהיג סי' קכ"ו) : (מה) מעיקרא כשרה כו' עיי' הוריות י"ג ס' : (מו) מי שיש לו כו' • יבמות כ"ב ס' : (מז) ומכל מקום לאתויי ממזר כו' כל"ל וכ"ה שם בס"ם : (מח) לבקש עליו רחמים לק' • דברי רבינו הובאו בטור שם ועיי"ם בשו"ע סעי' ד' : (מט) תיתתא דמהיל כו' הטור הביא זה ג"כ שם ושם בשו"ע סעי' ו' ועו"ם היעיב ועיין לו"ח סי' ק"ז לות י"ב (ומכאן משמע דיותר ים להמתין לאחר לימול מלהיות סנדק ועיי' בשל"ה סעי' י"ח לף שאין מכאן ראי' מוכרחת די"ל דשכי טוי עובדת דשאים לא סי' יכול למול : (נ) במקום איסורא כי נהגו כו' ר"ם ע"ז ב' : (נא) והא עובר משום כו' ברכות ל"ג ע' : (נב) ועבדינן כו' כדוכתא דלא שכיח כו' כל"ל • וכ"ם בשוב סי' רס"ה שטעתיק לשון רבינו בקלרה : (נג) דלית הלכתא כר' שר יעקב דלמא אתי למיסרך כדאמרי' בעירובין כל"ל • שם ע' ב' ועיין

אחא בר יעקב דלמא אתי למיברך כדאיתא בעירובין אבל בשאר תעניות דקי"ל (נד) רצו מתענין רצו אין מתענין מברכין אכסא דאע"נ דאמרינן (נה) המברך צריך שיטעום הנ"מ היכא שאפשר אבל לא אפשר יהבינן לינוקא דלמעמ' ונפיק כדנרמינן בפרק (נו) ראוהו ב"ד לא יפרום אדם פרוסה לאורחין אא"כ אובל עמהם אבל פורס אדם לבניו ולב"ב כדי לחנכן במצות ואעפ"י שהוא אינו אובל אלא בניו אובלין מותר ש"מ לכתחלה צריך שיטעום אבל במקום חינוך אי נמי במקום דלא אפשר שרי • ונרמינן נמי בערבי פסחים (נז) אותן בני אדם שקדשו בבית הכנסת ידי קידוש יצאו ידי יין לא יצאו וד"א אמר אף ידי קידוש לא יצאו דאין קידוש אלא במקום סעודה הלא"ה יצאו אע"נ דלא שתי מינית ובפ' בכל מערבין גרסי' (נח) גבי יין ביוה"כ לטעמי' ינוקא לית הלכתא כר"א בר יעקב דלמא אתא לסיורך כשהוא נדול (נט) והלכה ביוה"כ ובת"ב גזרינן ובשאר תעניות לא גזרינן מברך אכסא ויהבי' לינוקא והא דפריש ר"י אבן גאות בהלכותיו חומר בקידוש מבשאר ברכות • שבקידוש צריך שיטעום המברך ואם לאו לא יצא וצריך לחזור ולברך אבל בשאר ברכות אעפ"י דלא טעים וטעמי' אחרינא יצא מההיא דעירובין ולא דייק לן בין בקידוש בין בשאר ברכות (ס) אם טעם א' מהם יצאו כולם בין שיטעמו המברכין בין שיטעמו המסובין והמברך אינו רשאי לדבר עד שיטעום וכשטועם המברך א"צ לטעום המסובין (סא) מיהא לכתחלה צריכין לטעום כדפרישית והא דאמרינן (סב) המקדש אם טעם מלא לוגמיו יצא מלא לוגמיו אתא לאשמעינן וה"ה אם טעם א' מן המסובין כלא לוגמיו יצאו כולן אבל בשאר ברכות (סג) לא בעינן מלא לוגמיו דקידוש שאני דכתיב ביה זכור זכרהו על היין ואיכא למימר אפילו (סד) טעמו כולן מלא לוגמיו יצאו • והיכא דאית ליה (סה) תרי יהודי למימהל

שער

לקמן מות כ"מ : (נד) רצו מתענין כו' כ"ה י"מ כ' : (נה) המברך צריך שיטעום כו' • ברכות כ"ב מ' עירובין מ' ב' פסחים ק"ה ב' : (נו) לחזרו ב"ד כו' כ"ה כ"ע ב': (נז) מותן בני מדם כו' פסחים ק' ב': (נח) גבי יין ביוה"כ כו' עי"ל מות כ"ג: (נט) והלכך ביוה"כ ובת"ב כו' כל"ל.עי' ביו"ד סי' רס"ח סעי' ד' ועו"ש ובתו"מ סי' תקל"ח סעי' ז' וסי' תרכ"ח סעי' ג' ועו"ש היטיב (ועיין בס' הפרדס סי' רפ"ב ועו"ש היטיב ומע"ק) ועיי' בס"ח בתוס' ביצה ס"ו ע"ב סי' מ"ד בב' ליתן לתינוק תחר יעו"ש ועיי"ש בתוס' בעירובין שם : (ס) מם טעם מ' מהן כו' • עיין בהמ"ח פ"י דפסחים סי' י"ח ועיין בתומ"ח סי' רע"ח ובשו"ע שם סעי' י"ד יעו"ש ועיין לקמן בה' חמץ מ"ו מות ל"ח : (סא) מיהא לכתחלה צריכין לטעום כו' • יעו"ש בתו"מ שם ובס : (סב) המקדש מם טעם כו' . עירובין ע"ע ב' ובפסחים ק"ז מ' : (סג) לא בעינן מלא לוגמיו כו' וכ"כ הרמב"ם סוכה בסי' ב' ה"ה כ' הלבו כו' יעו"ש ועיי' בעוה"מ סי' ק"ל בלחומיה לא משמע כן ועיין בע"ז שם ס"ק יו"ד מה שמלק בזה בין היטיב למוזכר כוס בדברי הנמרת מו לא יעו"ש היטיב ועפ"י הוריתי לחלק בין ברכת הילוסין לע"ל מלא לוגמיו לברכת הפותן לפריך מלא לוגמיו והטעם ק"ל ס"ל בהמה"מ מהע"ז סי' ל"ל ס"ק ו' שהביא דברי הרמב"ן שבטעימה לחוד די יעו"ש ומיושו בברכת הילוסין דווקא ומדברי רבינו משמע דבכל כוס שמוזכר בנמרת מ"ל מלא לוגמיו רק בכיזום דווקא יעו"ש היטיב וכ"מ קלת ברמב"ן שבועה בב"י : (סד) מעמו כולן מלא כו' • ולא כהרמ"ם פ"י דפסחים סי' י"ח רק כדעת הריטב"ח בעירובין ע"ע ב' ומזכר דעה זו בתו"ח סי' רע"ח סעי' י"ד : (סה) תרי יהודי למימהל בבי כיטמתא כו' כל"ל • וכ"ה בעוי"ד סי' רס"ה בשם רבינו : (סו) השותא והחיז כו' • עיין לעיל ח"ב מ"ב סמיקה מות ל"ב : (סז) מבל הבא לא כו' • ולעיין היכא עיי' סי' רס"ה סעי' ה' ובפתרומים שם מה שהעלו בזה ועיי"ם בס"ך ס"ק ע"ו יעו"ש היטיב : (סח) את הגרים לומר כו' • עיין לעיל ח"ב מ' וסי' רס"ח סעי' ה' : (סט) מוקים שמים וארץ כו' כל"ל : (ע) את העבדים לומר כו' • שם בשבת וביו"ד סי' רס"ז סעי' י"ב : (עא) מבשה עירוותן ומברך כו' • עיין לעיל בדברי רבינו מות ב' : (עב) וכי מתפח מעבליק כו' יבמות מ"ח ב' ועיין ריטב"א בפי"ק דשבת ובר"ח שם סי' י"ח ועיי' סי' רס"ח סעי' ב' : (עג) בתלתא כו' • יבמות מ"ו ב' מ"ז ב' קדושין ס"ב ב' ועי"ש בתוס' בקדושין שם וביבמות מ"ס ועיי' בסי' רס"ח סעי' נ' יעו"ש היטיב : (עד) ביממא . יבמות מ"ו ב' ושם בסי' רס"ח סעי' נ' : (עה) מוקמי לה בעבילת נר כו' • קמי על מתי דתי' בפסחים ז' ב' בי רב תמרי מוך מן העבילה יעו"ש ותולי חסר זה בדברי רבינו ולריך להניח זה בדברי רבינו ועיי"ש בתוס' ד"ה על העבילה כו' ועיי"ש בריטב"א ובר"ח שם סי' י"ד ועע"ש ברכות כ"ח מ' חוס' ד"ה מעיקרא כו' ומש"ב רבינו דהא תמרין נדה קולה לה חלה כו' כ"ה בסי"ח בריטב"א ורח"ם וכ"ה בסי"ח לפסחים שם : מבל ל"י מקומו ותו מבום דתנן בפ"ב דחלה ומייתי לה בברכות כ"ד מ' התבה קולה תלתה ערומה כו' תבמי מי יימר דמיירי בנדה דילמא מיירי בבי בנישתא מסתב' לן בין דלא אישתר למיטלינהו בחדא גופין מחולקין גינהו וצריכה ברבה על כל אחד ואחד ול"ד לשחיטה דהתם אפשר למישחט תרוייהו בחדא כדנרמי' התם (סו) השותא והתיז שני ראשים באחת בשרה (סז) אבל הבא לא אפשר • המל (סח) את הגרים אומר על המילה והמברך אומר אשר קב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה (סט) שמים וארץ וגו' בא"י כורת הברית המל (ע) את העבדים אומר על המילה המברך אומר אשר קב"ו למול את העבדים ולהטיף מהן וכו' ובאן דמהיל גר או עבד נדול (עא) מבשה ערוותן ומברך על המילה יהדד מהיל (עב) וכי מתפח מעבלינן ליה (עג) בתלתא ביממא (עד) וכי סליק מברך על העבילה ורבוותאי קמאי (עה) מוקמי לה בעבילת גר אבל שאר חייבי עבילות מברכין מקמי עבילה דהא אפרינן נדה קוצה לה חלה ומחייבה לברוכי ותמיה לן היכי מדמה לה לנדה דהא (עו) זבין וזבות נדות ויולדות רשאין לקרות בתורה הלך (מברכין) נדה מברכת ומסתב' לן דבעלי קריין דעלמא למ"ד דאסור בתורה אסור בברכה מברכין בתר עבילה והכי מוכח (עז) בתרומות דתנן ה' לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה האלם והשכור וערום וסומא ובעל קרי ירושלמי אלם וערום ובעל קרי מפני הברכה שמעינן מהא (עח) דבעל קרי אינו רשאי לברך למני המבילה והא דתנן (עט) בעלייתו אומר על העבילה בבעל קרי מיתוקמא אבל זבין וזבות נדות ויולדות מותרין לברך ומר רב עמרם ומר רב צמח שדרו ממתיבתא (פ) התם כמה דאפשר לברוכי במהדה מברך ומפי עדיף דאפשר לאלתר מביל ומברך אבל לענין תפלה וברהמ"ז א"א לבטולי כל יומי דמופאה הלבך (פא) ב"ק ומשמש מסתו ונדה מתפללין ומברכין בהפרשת חלה ולסברא דידהו (פב) ברכת נמילת ידים

החדש

בעבורם והא דתני' בנדה ע"ח ב' יעו"ש הסם מיירי ביוסבת על דם עוסר דהוי כעבולם יום לסוך ולסבתי כדה נמוכה לא שמעמו מבל בחמת מקירו הוא מבטוחו כ"ז מ' יעו"ש ועיין לתב"ס ס"ק מס' בבורים הי"ב יעו"ש (וכ' זה להולית ממב"כ המניס והמבלף לפי' הר"ח) ועיין היטיב בם' בערי מבוב סי' ק"ע : (עו) זבין וזבות כו' • ברכות כ"ב מ' : (עז) בתרומות לתנן כו' • בם פ"ח מ"ו : (עח) דבעל קרי לימו כו' • לא ידעתי לממי לא מייתי מקודם מהא דברכות כ' ב' ובם כל הסיגיא : (עט) בעלייתו לומר על העבילה כו' ברכות ל"ח מ' פסחים ז' ב' • מבל דע כי ז"ל הרי"ף בפ"ק דפסחים ומצרפו לם רבנו דבעבילת גר בלבד לומר מבל שאר חייבי עבילות מברכין ותב"ב מובלין דהא קיי"ל בדה קולה לה חלתה ומחייבה לברוכי ותמ"ב מובלין דהא ומבן נמי זב בתתה קרי ובדה בפלוגתא ב"ז לריכין עבילה בעמת דלתה קרי ופלוגתא ב"ז הא לא לתה קרי ולא פלוגתא ב"ז קורין ומתפללין ול"ל עבילה עכ"ל • ביתור דברי' דבבל בעמתים ל"ם זה דאת מותרין לברך ותו מבום דמיירי בבעל קרי הא בע"ק ח"ל ברבה בזה"ז עיי' בתום' ברבות כ"ב ב' בד"ה ולית הלבתא כו' יעו"ש ועיין בה' יוה"ב בתי מבמה המבה מות ד' יעו"ש • וי"ל בי הרי"ף מיירי בתילדא לדיעה מבל לבינו מיירי לענין פי' בבריימא קידם שבמלו למבילותא לבן פי' למיירי בבעל קרי ותז היו מברבין על בעבילה ועיין בתום' בפסחים שב' בם בבדיה דמיירי לתחר בבעלו לעבילותא יעו"ש וע"ע בתולין קל"ו ב' בתים' בם יעו"ש היטיב וע"ע בם' ערבי תבובה פי' ו' יעו"ש היטיב וה"ב מיבנים לבבי הר"ח ג"ב היטיב עד"ז ומב"ב בם הר"ח וז"ל וי"ח בל בעמת היו מברך תלת תחר העבילה להבן בתרומות ס"ח חמבה לה יתרומו ולם תרמו תרומתן תרומה בתלם והבבור והבערה והבומה ובע"ב היטיב בוומו מבום ערוה הוא לחבור ולה מבום בע"ב וכוונתו לחב"ב החום' בפסחים בם דקודם בידב למים אין לו לברך מבום דילמא מחמת בישתיתא למים יפרום מלבבול ותה"ב בשידל למים ס"ם ערום יעו"ש היטיב ולדיעה עיין ביו"ד סי' ר' יעו"ש היטיב (ועיין בם' המניס ה' יוה"ב סי' ל"ב יעו"ש היטיב) : (פ) התם כמה דתבבר כו' . קמי על העבילה בע"ב וה"ב לתב"ב דבמלות לעבילותא ס"ת לעניין בח"ד תבל תם היה בע"ב עמת בלריך עבילה • תבל יש לעיין דהא בתילדא ליבא בום עבילה דב בנדה ובדידה לא סייך בע"ב דהא לימת עבילה לבי סלבא מנדתה ותו יש יותר מג' ימים בשמשה ותו יבלה מבלל בע"ב ומבלל המשמת שפלוגתא ב"ז דזה לימו בייך דב בג' ימים ולא יותר • ותולי בם ס"ל בבד מעדי' שבועת בתו"ם ס"ת דיומת סי' ב"ד בלריך לבבוך על העבילה בעיו"ב ולבן תם הוא בע"ב תז יבבוך לתחר העבילה ול"ע בזה : (פא) בע"ב ומשמש מעמו כו' • עיין בתו"ח סי' פ"ח מ"ב בבל בע"ב ובלה בלא"ה בדה קולה תומבת להסלל בתוחר בחות ע"ו ודוחק לומר דמייתי בנדה בריחית ימי טומחתה ותז פלוגתא ב"ז דב"ב לתחי נקט נדה בלל לימת דפלוגתא ב"ז • ובין טומחה ובין טהורה ול"ע בלא בזה : (פב) ברכת נט"י לתחר נעילה כו' • עיי"ם בפסחים בתו' ועיין בתו"ח

ירים לאחר (מבילה) נמילה וכ"כ ר' שמואל אבן נמוע בשם רב אלפסי ה"ם מקמי דנבלי למבילותא אבל האידנא (פג) נהוג עלמא בהני תלת ובעלי קריין מותרין בד"ת וכי היכי דבד"ת מותרין ה"נ מותרין בברכות דק"ל (פד) כר"י דאמר עשאן בהלכות דרך ארץ אבל רבינו האי אמר (פה) בד"ת מותר בברכות אסור ומנהג ישראל שאין בעל קרי מתפלל עד שיטבול ירושלמי (פו) בפ' יוה"כ אסור באבילה ובשתיה כו' אסור בתשמיש המטה לא כ"ש תפתר קודם שתיקון עזרא מבילת קריין או בפקום שנהגו שלא לטבול ש"מ במנהגא תליא מילתא (פז) ואנן לא נהגינן בפני הצינה · שאלו מקמי רב יהודאי גאון ז"ל המל את העבדים א' מכרך או שתים ואמר (פח) המל מברך על המילה וצונו למול את העבדים כולל במקום להכניסו בבריתו של אברהם אבינו · לגאון עבד שמלו רבו (פט) וחזר לניותו וכברו רבו ולאח"ז חזר ישראל ולקחו כיון שמלו ומבלו לשם עבדות ישראל פעם ראשונה והכניסו תחת כנפי השכינה

שער החדש

כמו"מ סי' ל' סעי' מ' וסי' קי"ח סעי' י"ח מבל מה שתלי לסברת דידהו לע"ק דמה תלוי זה בסברת דילהו · ויש לדחוק דגם זה מיתסב כדהלם קלת לעיון ברכה דכל דכידים נקיות עפי עדיף לעיון ברכה : (פג) נהוג עלמת כפני מלת שפי ובע"ק מותרין כו' כל"ל · עיי' ברכים כ"ב מ' חולין קל"ו ב' : (פד) כר"י למתר עשתן כה' ד"ח כו' כל"ל · בברכות שם : (פה) בד"ת מותר בברכות כו' · עיי' ברי"ף ובהמ"ם פ"ב דברכות סי' כ"מ ובטעו"מ סי' פ"ח ועיי' שם המכיונ ס' וי"ב סי' ע"ב : (פו) בפ' יוה"כ מסור בתשמיש כו' כל"ל · והמי ובתילה כו' בתילה מסור בתסת"מ לכ"ם כו' כל"ל · והומ ביומת פ"ח ס"מ ובהגיות פ"ק הל' ו' ועיי' שם יוה"כ שם מתשמיש כתסת"מ הומת מ' : (פז) ואנן לא נהגינן כו' · עיי' לעיל שם מתיעב מ"מ ולקמן שם ס"ב מום ב' שם : (פח) המל מברך על כו' · עיין ברא"ם פי"ע דשבת סי' י"ח ודע כי בתי' הלמב"ן והרשב"א בשבת שם וכ"כ הר"ן דלברי"ף אין מברכין כלל בתילת עבדים וגרים על המילה לני' הרי"ף וקל לני' שם"ג דגורם לתילת דלריך לברך על המילה וז"ל שם"ג (כ"מ נ') המל את העבדים לומר על המילה ומברך אומר מקב"ו למול את העבדים ולהעלים מהם כו' ומאן דמתיל נר מי עבד נדול ליכתי ערוה וליברך על המילה ודלר ליתתיל ובהר דמתיל ליברך למול את הגרים כו' כתך עכ"ל ודרשב"א

שער החדש

כתסים להלכה להרי"ף יע"ש מבל בשבה"ב שם בב"י מביות ת' סרשב"א שמוגיס בשם"ע ועו"ש היטיב ועיין בם' סמגיות סי' קכ"ד מש"ב בשם ר' עתתם בשיטת שבה"ג ועיי' עיד בעתו"ע סי' רם"ז סעי' י"ב : (פמ) ומזר לניותו ומכרו דנו לא"י ותא"כ מזר יתרתל כו' כל"ל · עיין בעתו"ע : (צ) שתזר תין תוזר לעבדותו כו' כ"ם בעור שם ועיי"ם בב"י : (צא) מבל ועלה ס"ם כו' · יבמות ת"ז ב' : (צב) מבילה לא בעי כו' · עיי"ם ביבמות בגמ"י וכם בתו"ע בהגי"ם : (צג) סרים עבד שמנייר כי' · עיי' לעיל מ"ג מות ס"ט : (צד) עבד קטן וסוטה מטבילין כו' כל"ל : (צה) כתי' דמי דת"ל כי כו' · כתובות י"ח ב' ועיי' מיש"ע סי' רס"ז סעי' ו' ועו"ש : (צו) תר"ת תר"ת כו' · ברכות ס"ל ת' יבמות קכ"ב ב' נזיר ס"ו ב' כריתות כ"ח ב' תמיד ל"ב ב' · ולפי שכאן סיים רבינו נ' שעריס כתב שתיטה ומילה לכן סיים בדבר עוב וכן עשה כתתר גמר כל הספר כולו וכן עשה בסוף ס' סוכה :

התהלה והשבח לאל חי אשר עזרני לפרש הלכות מילה
היא המצוה הראשונה אשר נצטוה אב המון בתחלה
ובה הבדילנו להיות לו מכל העמים נחלה וסגולה
זה היום עשה ה' בו נשמחה וסלה נגילה.

ואלו ג' שערים יש בו קשר של תפלין · וברכת התנים · וציצית:

שער הראשון

קשר של תפלין והלכותיהן לעשרה חלקים·על הקלף ועל הכתיבה ועל הנתתן בבתים ותפירתם ועל הרצועות ומקום הנתתן וחליצתן החייב ושאינו חייב· על הברכה ושיורי תפלין (ורצועותיהם):

החלק הראשון על הקלף ת"ר (ובתבתם ו) יכול על האבנים ודין הוא נאמר כאן כתיבה ונאמר להלן כתיבה מה להלן על הספר אף כאן על הספר כמ"ש להלן מפיו יקרא אלי ואני כותב על הספר בדיו ואתקש תפלין למזוזה (א) וק"ל ג"ש והא תניא הלמ"ם תפלין ג) ומהכא מרבחא לן דרשב"א לא ס"ל ההוא הלכה (ב) דלקמן בפ' המוציא נ) קלף כדי לכתוב פרשה קטנה שבתפלין שמע ישראל ואמר דוכסוסטות הרי הוא בקלף מה קלף כותבין עליו תפלין אף דוכסוסטות כותבין עליו תפלין · ת"ש הלמ"ם תפלין על הקלף מזוזה על הדוכסוסטות למצוה ורב דיעבד קאמר והא תניא שינה פסול · אמזוזה (ג) והתניא בזה ובזה פסול תנאי הוא דתניא שינה בזה ובזה פסול ורב אחאי מכשיר ורב דאמר כרב אחאי ר"פ אמר רב דאמר כתנא דבי מנשיא דאמר כתבה על הנייר ועל המטלית פסול על הקלף ועל הגויל ועל הדוכסוסטות כשרה מאי אילימא מזוזה מזוזה אקלף מי כתבינן אלא לאו תפלין ולימעמיך תפלין אגויל (ד) מי כתבינן וש"נ דתפלין אגויל לא כתבינן וה"ה למזוזה (ה) ולקמן פירושא דגויל וקלף ודוכסוסטות· נימא מסייע לי' תפלין וספר שבלו אין עושין מהם מזוזה שאין מורידין מקדושה חמורה לקלה הא מורידין עושין (ו) דכתבי' אקלף ומזוזה אקלף מי כתבי' אין והתניא כתבה על הקלף ועל הנייר ועל המטלית פסולה אמר רשב"א ר' מאיר היה כותבה על הקלף כפני שמשתמדת השתא דאתית להכי לרב נמי לא תימא דוכסוסטות ה"ה בקלף אלא אימא קלף הרי הוא כדוכסוסטות (ז) ומה דוכסוסטות כותבין עליו מזוזה ורב כרשב"א ס"ל ובמנחות גרסי' בלישנא אחרינא (ח) אהא דת"ת וכו' והתניא שינה פסול אתפלין והא תניא שינה בזה ובזה פסול אידי ואידי אתפלין וכו' (ד) ואידי ואידי שינה בזה ובזה תנאי הוא דתניא שינה בזה ובזה פסול ור' אחאי מכשיר וע"כ דרב אחאי דמכשיר ה) התם בתפלין (ט) ור' אחאי דמכשיר הכא במזוזה ומסתב' ר' אחאי מכשיר

נתיבות שמואל ו) מנחות ל"ד ע"ח : ב) ס"ל מתפלין על הקלף : ג) שבת ע"ם ע"ב : ד) ס"ל ותיבעית לימת שיטת זה וזה כו' מנחות ל"ב ע"ב : ה) ר"ל בשבת דכ מייבי בתפלין וקלף כוותי' ושבת במנחות מייבי במזוזה מליבה מסתע דמכתב בתלוייהו :

שער החדש

(א) וק"ל נ"ם ל"ל והתיעת כו' כל"ל שבת ע"ם ב' מנחות ל"ב ב' : (ב) הסיעת שלבה דשבת שמולית (שבת שם) קלף כדי לכתוב עליו ס' קשנה שבתפלין שיעת ישרא"ל תתר לב דוכסוסטים כו' כל"ל : (ג) והתניא שינה בזה ובזה פסול כו' כל"ל : (ד) מי כתבינן ום"ת דתפלין מנויל כו' וס"ם למזוזה כל"ל · ועיי"ם בתוס' ד"ה תפלין כו' ומנחות ל"ב ת' בד"ה תפלין כו' יעו"ם היטיב תבל הר"ן שם הכשיר ועיי' רא"ם ס' מזוזה סי' ו' שהכשיר נ"ב ובן הרמב"ן בתי' לשבת שם הכשיר ועיי' בתו"ז סי' קס"ת ועיי' בתרדכי רבו תקבל"ם ובי"ד סי' רפ"ח סעי' ו' ועיי' לקמן תות ל"ב ועיי' בירושלמי מניח שהוא בשוף ח"ב תית ס"ד שם משתע להכשיר בתפלין נ"ב : (ה) ולקמן תכתוב פירושת דנויל כו' כל"ל · עיי' תות מ"ם לקמן ומשם ותילך : (ו) מורידין לה

מכשיר בתרווייהו במסקנא דשמעתא ופ' ר' האי (י) ור' אלפסי הלמ"מ תפלין על הקלף מזוזה על דוכסוסטות והא דאסרינן מזוזה אדוכסוסטות למצוה אבל דכתיב על הקלף כשרה ותפלין נכתבין על הקלף וס"ל כרב דאמר קלף הרי הוא כדוכסוסטות מה דוכסוסטות כותבין עליו מזוזה אף קלף כותבין עליו מזוזה (יא) וכו' נמירי הלכה למצוה אבל דיעבד כשר ורב דיעבד קאמר ומסתב' דרב ורשב"א לא ס"ל הלכה למשה מסיני מזוזה אדוכסוסטות למצוה דמצות מזוזה לכתחלה נמי אקלף ואדוכסוסטות כדתניא ר"מ היה כותבה על הקלף מפני שמשחברת ו) ומצותה נמי בדוכס כדגרסינן במנחות (יב) ר"מ היה כותבה על הדוכס' כמין דף ועושה פרשיותי' ז) מתומות דאי ס"ל לרב מזוזה אקלף (יג) לכתחלה לא ת) הו"ל כותבה משמע ומשתמרת נמי דקאמר מצותה בכך (יד) ותימא ט) לאפוקי מילתא דרב ה"ה כדוכס' ורב כרשב"א ס"ל לישניה ליה כר' אחא ס"ל כשינויא קמא דקאמר תנאי הוא ותו השתא דאתית להכי מה אהני לן (טו) הא כולהו קושיאתה דלעיל ושינויא הכי איתנייהו כדמעיקרא ותו שמעתין דמנחות דאסיקנא לה כתנאי מאי ס"ל (טז) דבלישנא קמא דידן לא כרב ס"ל דהא קאמר שינה בזה ובזה פסול אתפלין ואי ס"ל כשינויא בתרא דרב (יז) כי אקשי ליה מהא דתניא לשניה ליה הא מני רשב"א אלא ש"מ דרב לא ס"ל הלמ"מ במזוזה והיינו דקאמר השתא דאתית להכי ל"ת דוכסוסטות הרי הוא כקלף ורב דיעבד קאמר וכי נמירי הלכה למצוה והא דתניא טינה פסול אמזוזה והא דאמרינן מורידין עושין דכתיבא אקלף לא ה"ק (יח) קלף ה"ה כדוכסוסטות והא דתניא הלמ"מ כו' לאו אמצוה דהא (יט) אפי' מזוזה מצותה אקלף ואדוכסו' לכתחלה כר"ש ולא ס"ל הלכה אלא בתפלין ורב דאמר קלף כותבין עליו מזוזה לכתחלה קאמר יפלוגתא דת"ק ור' אחא אליבא דת"ק דרשב"א דאמר הלמ"מ תפלין על הקלף מזוזה על הדוכסי' אי למצוה אי לעכב ושמעתא דמנחות (כ) לא ס"ל כרשב"א דיתידאה הוא אלא כת"ק דרשב"א דאמר תפלין מצותן אקלף ומזוזה מצותה אדוכסוסטות ופלינא ת"ק ור' אחאי לת"ק שינה בזה ובזה פסול אפי' (כא) במזוזה לר' אחאי בין בזה ובין בזה כשר וברייתא דקתני מורידין עושין אליבא דר' אחאי י) מבשר אחדא זהא מדאוקימנא ליה בשבת אתפלין ובמנחות אמזוזה ודרב ליתה ולא לאוקמה הכי אלא אתרווייהו קא מבשר ואנן (כב) נמי הכי ס"ל דלית הלכתא כרשב"א דאמר מצות מזוזה אקלף אלא מדפליגי (כג) ת"ק ור' אחאי אליבא דברייתא ש"מ הלכה כתנא דברייתא ואם שינה בזה ובזה ר' אחאי מבשר בתרווייהו ות"ק מיפסל בתרווייהו ואיכא למימר דהלכתא כת"ק דר' אחאי דת"ק דרשב"א קאי כוותי' במזוזה אם שינה פסול וה"ה לתפלין ואית למימר דהלכתא כר' אחאי דהא ברייתא דידיקינן מינה מורידין עושין כוותיה הלכה היא דאע"ג דקי"ל הלכתא (כד) מזוזה צריכה שירטום ותפלין א"צ שירטום וברייתא קאמר מורידין עושין כוותייהו אי' (כה) יש שירטום קאמר דא"צ שירטום הא שירטום ליתי לן בה • וא"ע (כו) מדפסק גבי שירטום דאיקום כתנאי הלכתא מזוזה צריכה שירטום תפלין א"צ שירטום ולא פסק הלכתא גבי שינה פסול ואוקמה כתנאי ש"מ דהלכתא כברייתא דאמר הא מורידין עושין ולא מיפסל משום מעמא דשירטום

נתיבות שמואל ו) סכת ע"ם ע"ב : ז) ממחוק ל"ב ע"ב : מ) נ"ל לכתחלה לא לא הו"ל היה כותבה ומשתמרת נמי דקאמר מצותה כך : ט) נ"ל דמתי לומקיה לאפוקי כו' סכת ע"ע : י) נ"ל ממ"ל ומכשר בתרווייהו דהא מדאוקימנא ליה בסכת כו' דהיינו הך דיוקא דמייתי לעיל : יא) נ"ל דכשרטום קאמר כו' :

שער החדש

לס מדקא מסדרינן לאוקמי מילתא דרב אחאי כרב ובסכת כי הוס בעינן לומר דרב מכשיר בתפלין מדוכסוסטות והוי מוקמינן דרב אחאי לא מכשיר רק בזה ס"ב כי לוקמינן לה בממחות בפי המסקנא דתפלין מיהם כשרים רק מקלף ורב אחאי ס"ל כרב ומכשיר ג"כ במזוזה • תבל ז"ח דת"ק הא למסקנא דסדר בי' רב ואם יימת דרב כרב אחאי ס"ל אהם"כ דלא מכשיר רק במזוזה מקלף ולא בתפלין מדוכסוסטות לכן כ"ל דלא ע"ז סתם הלא כך שיעור דברי רבינו מדהזיקן דבסכת בעי לאוקמי מתחלה דר' אחאי מכשיר בקלף לתפלין מדוכסוסטות והכא בעי לאוקמי דקאי אמזוזה בקלף ובאמת לפי המסקנא לא מוכרח לומר דרב אחאי לא מכשיר רק במזוזה דהא בסכת מסקינן דרב כרשב"ח ס"ל דמכשיר במזוזה מקלף ובאן לא לימכר כלל לך דרב רק דמקשה מברייתא הא מורידין עושין ואח"ת תפלין בקלף ומזוזה מדוכסוסטות וע"כ הא"ק דרב אחאי ס"ל דהא הוא ס"ל סיפא בין בזה בין בזה פסול ומוקי כר' אחאי ויל דרב אחאי מכשיר בכל ענין ורב לא ס"ל כוותי' בזה רק ס"ל כרשב"ח • ווה בסיום רבינו ומסתבר ר' אחאי מכשיר בתרווייהו בממסקנא (כל"ל) דסמעתא דקאי על הך דסכת דממסקנא ל"ל לאוקמי רב כרב אחאי : (י) ור' אלפסי כו' בכ' מזוזה רמז רמ"ח ותס"ם סי' ו' : (יא) וכי נמירי הלכה כו' כל"ל : (יב) ר"מ היה כותבה כו' • סם ל"ב ס' : (יג) לכתחלה לת"ל הו"ל כותבה ומשתמרת נמי דקאמר מצותה בכך ולא ס"ל כ"ל • וכ"כ סם הרמ"ם לחמם כרמב"ן בחי' לסכת וכן הר"ן סם כ' דרשב"ח מודה דמלוה דוכסוסטות רק חס חי' לריך לכתוב במקום שמבחתר חז חי' כותבה על הקלף יעו"ש היטיב : (יד) ותימא ל"ל לאפיקי מילתא דרב ולומר קלף ה"ה כדוכסוסטות כו' כל"ל • ור"ל ותחי עדיפותא דיותא דכרשב"ח ס"ל דמזוזה נכתב על קלף ולחה עדיפא מהחילה ולימא דכרב אחא ס"ל ומכשיר תפלין מדוכסוסטות : (טו) הא כולהו קושיאתא כו' ר"ל בסלחת הם הייתי מרויח בזה דלא לריכי לחי' דלעיל דלק"מ כל הכי קושיאתא ה"ם אבל בחמת לא הרויח בלום בזה דכל הקושיות והסירולים נסתרים כמו שהיו דע"כ הבריית' דהחם לעיל דלוקמה דה"ק קלף ודוכסוסטות ביעון בכחה דוכסוסטות כדי לכתוב עליו מזוזה קלף כדי לכתוב עליו פרשה קנטה שבתפלין ע"כ לריך לסטויי דלמלוה קאמר (והכא בזה יש לומר קלף דדוכסוסטות מיהו עומד רק למזוזה אבל קלף חמור יותר ומייב בפ' קמנה שבתפלין) וכן בחה דפריך הלמ"מ תפלין על הקלף ומזוזה על הדוכסוסטות מוכרח לסטויי דלמלוה וכן הא דבעי בזה בסיל לריך לכטויי דקאי אתפלין וכן הה דסיפא בזה ובזה בסיל לריך לכטויי דקאי אמזוזה ומתפלין (ובזה ליתא ביום מידי ממאי דאמר מעיקרא דקאי אמזוזה וכאן קאמר דקאי אתפלין והכל אחד) וכן בחי' דאיתו קאמר כרב אחאי ורב מעיקרא מכשיר בתפלין וכאן ל"ל דקאי אמזוזה ואכתי לא הרויח מידי בזה : (טז) דבלישנא קמא דידן כרב לא ס"ל דהא קאמר כו' כל"ל • ר"ל דע"כ הך סוגיא דמנחות ללא אחאי הכי הא דרב כלל ליך ס"ל דהא וודאי ליכא למימר דס"ל כל"ל ליך ד"ל מוקי"לה הך דסיפא כזה ובזה בתפלין הא תפלין כשר מדוכסוסטות :

(יז) כי אקשי לי' כו' • ר"ל ומאי דוחקי' לסמויי סא מני ר' אחאי ליפני יומר דסבריית' סא מורידין עושין אתית כשב"ח ס"ל דבליעבד כשר : (יח) קלף ה"ם כדוכס' וכו' • ור"ל אפי' לכתחלה כמי והסתם כוכרים לאפיקי מילתא דרב מדמעיקרא ולומר דס"ל כרשב"ח דאי לא • הו"ל רב ללא כמאן ללא מלינו כלל מי ס"ל ללא לאחר סמליה בתפלין בקלף ורב אחאי למכשר בסיפא בזה ובזה חוקה בדיעבד מכשיר ולא לכתחלה ולכן קאמר ס"ל קלף הרי הוא כדוכס' וס"ל כרשב"ח ולא ס"ל כלל הלמ"מ • והסתם הרווית עובדא דזה ללא ס"ל כלל כסבך ברייתות דסיפא בזה אי דסיפא בזה ובזה כיון ללא ס"ל כלל הלמ"מ בהך דמזוזה והכן (ויש לסניה דכל"ל דכאיפא בקלף אלא ס"ק קלף ס"ם כדוכס' כו') : (יט) דהא מזוזה אפי' לכתחלה מצותה בקלף ותדוכס' כר"ם ולא כו' כל"ל : (כ) לא ס"ל כרשב"ח כו' • ר"ל בא להגן לחמתי מסני הס"ם דמנחות דסבריית' דהא מורידין עושין אתי כותי' דרשב"ח וכמו שהקשה לעיל ע"ן תי' דלא בלה לאוקמי כיחידאה דפליג עלי' דת"ק : (כא) אפי' במזוזה כו' ולא כדאוקמה מעיקרא דקאי אתפלין ואידי אתפלין ולכך חומר ואיבעית אימא דקאי גמי בין במזוזה בין בתפלין ובסבריית' דהא מורידין עושין ס"ל כר' אחאי דר' אחאי לא מייירי בהדא ובדאוקימנא לי' בשבת אתפלין ובמנחות קאי אמזוזה וכרב • הא ליתא ולא אוקמה הכי (במנחות) אלא אהרווייהו קאי מכשיר כו' כל"ל • ור"ל ל"ל לאחוקי כמו שנתחק בשבת דס"ל כרב ומכשיר בתפלין שנכתבו אדוכס' וס"ל תימא למוקי לה במנחות כל"ב דרב ומכשיר בנכתב מזוזה אקלף אלא תימא הכי ובאהרווייהו מכשיר בין בנכתב תפלין אדוכס' ובין כתב מזוזה אקלף אכל אחיר בדיעבד דווקא : (כב) נמי הכי ס"ל כו' • ר"ל כמו ר' אחי ור' אלפסי לעיל אות יו"ד • הכי נמי ס"ל לרבינו לאחוקי בעין דווקא דוכס' ומזוזה ואלא קלף : (כג) ת"ק ור' אחאי אליבא ת"ק דבריית' ס"ם כו' כל"ל : (כד) מזוזה לריכה כו' ר"ל דמקשה אדלעיל אי הכי אחאי ר' אחאי מבשר בתרווייהו ואת"ל דת"ק מכבריית' דמורידין עושין ס"ל כר' אחאי אלמא אלכתא כוותי' ואת"ל מכך בריית' דמורידין עושין אלא דתרווייהו לריכי סיפוק ואת"ל דתרווייהו עושין ואמן אלא דבריית' דמורידין עושין לאו אלכתא היא : (כה) ואם סיפוק קאמר דא"ל כל"ל • ר"ל דר"ל דסבריית' מייירי דסתפלין מסורסמין ואע"ג דת"ל סיפוק וכי סתום כם ד"ה סא מורידין כו' אלאן דרך לכפוק דבר אע"ל כי נקטי' סדיוק יעו"ם מ"מ י"ל דמייירי כאן דמ"מ סילפוק אף אמיכי סדיוק מ"מ אינו כך אלא כמ"ש הרא"ם דאם אינו יכול לכוין ביומר מותר לו לפפוק ועיי' לו"ח סי' ל"ב סעי' ז' : (בו) מדפסק גבי סילפוק כו' • ר"ל אלדבר מייתי מינה סייעתא דהא מוקים לה כהכי ובבריית' דמורידין עושין ס"ל אמזוזה ג"כ לא בעי סילפוק ומ"מ פסק הלכה בעי סילפוק ובייהו לאפיקי מבבריית' דמורידין עושין ולאפוק לא נקשה וניזל בתרה הולך לפמעינו דלא כוותה ומ"ם כו"ל לפמעינו נ"כ דלא כוותה בזה ולפסוק להלכה דסיפא פסול מ"ו להלכה כבריית' ואת"ל דבבריית' ס"ל דכשר בלא סילפוק אלא בעי סילפוק ואם"ם פסק להלכתא לריך סילפוק במזוזה ולא בדיעבד ואת"ל

דשידמום (בז) ומאי דנרסי׳ בירושלמי יב) תפלין וספרים נבתבין בב׳ דפין ומזוזה אינה נכתבת אלא בדף א׳ הא מורידין עושין יג) ום״ת לא אפשר דהא בשני דפין ניתנו אי׳ למימר מדלא קא נקטי בגמרא דילן ש״מ ס״ל נכתבין בב׳ דפין ועוד (כח) אפילו מזוזה אם כתבה בב׳ דפין ודבקה כשרה (ל) הא בשני עורות ובשני דפין דבק פרשה לפרשה בדבק כשרה (ל) הא בשני עורות ובשני דפין פסולה ומשום הני טעמא (לא) ליכא לאפוקי מהלכתא וכיון דלא

(לב) איפסיקא הלכתא בהדיא נקטינן לחומרא ותפלין על הקלף ומזוזה על הדוכס׳ ואני אומר שינה בזה ובזה פסול (לג) וקלף במקום בשר ודוכס׳ בסקום שיער ואי כתב תפלין אקלף במקום שיער פסולה ואיכא ס״ד (לד) כדקאמר תנאי היא משמע דהאי שינוייא לאו שינוייא היא וכי קתני שינה בזה ובזה לאו אסקום שיער ואסקום בשר קאמר דלא מיפסל אלא אקלף וארוכסוסטות דפסול אם שינה בין בתפלין בין במזוזה ופירש״י ורבוותא קלף וארוכסוסטות

נתיבות שמואל יב) עיין ירושלמי מגילה ח״ע יג בספרים מה שלין בתפלין ומזוזות שספספרים נכתבין בשני דפין ותפלין ומזוזות אין נכתבין אלא בדף א׳ כו׳ : יג) ע״ע הם מורידין עושין קלי דווקא בתפלין :

שער החדש

ומע״נ דרב ס״ל שליטה משורטטת פסולה הא מוקימנא כתגאי והבריימתא ס״ל לכשרה ולי משום דפסקינן לריכה שרטוט הייט ג״כ לכתחלה וס״ב לא ס״ל רבינו בפסק הפוסקים ניו״ד סי׳ רפ״ח סעי׳ ח׳ דגם בדיעבד פסולה בלא שרטוט רק דהס״ל לכשר וכסך דלי׳ הסם כתבה לגנות פסול י״ל דקלי לחסירות ויתירות עיי״ש בחום׳ ולח״ם סי׳ ז׳ וכאן לא סיים הס״ם להסתעמו דשיטה פסול ת״ו דשיטה כשר ועיי׳ בלו״ז סי׳ תקמ״ג בעניו שרטוט יעו״ש סימיב וכחום׳ סוטה י״ז ב׳ ד״ה כתבה לגנות כדעת כו׳ ומלחתי בחי׳ הרשב״ם למתחת לדעתו כדעת רבינו דהס לא סירטט במזוזה כשרה יעו״ש היטיב ועיי׳ לקמן בח״ב מס״כ בזה בחות מ״ב ומ״ט : (בז) ומאי דנרסינן בירושלמי תפלין כו׳ במגילה פ״ק ס״ט ולפניו חי׳ שם כך וז״ל ר׳ יודא בן פזי מריב״ל שהל ולמה לי בן למרינן ים בספרים מה שהין בתפלין ומזוזות שספספרים נכתבין בב׳ דפין ותפלין ומזוזות אין נכתבין אלא בדף א׳ כשר ר׳ יהלק ברי׳ דר׳ חייא כחובה כתיב בשני עורות ותפלין ומזוזות אין נכתבות אלא בעור א׳ אמרין חברייא קומי ר׳ מנא לימר דף בשני עורות ליח היא דרבה אמר לון שכן אפי׳ ספרים אין נכתבין כן עכ״ל · ואנא בחי׳ למגילה כתבתי דס״ם הירושלמי משום דר׳ יהלק ברי׳ דר׳ חייא כחובה כתיב בשני עורות ואפילו הכי אמרי׳ דבעי עור א׳ דרבותא אמרי׳ דאפילו בב׳ עורות ונכתבין בב׳ דפין ומ״ב אין זה רבותא יותר משני דפין בעור א׳ וע״ז אמר א״כ ליח כאן רבותא עפי (וזה לימרו ליח הא דרבה) אמר לון זה לשון בספרים נ״כ א״ב ע״ב מיירי בב׳ עורות ובב׳ דפין ומ״ב הוי שפיר רבותא עפי · א״ב י״ל דהכי פריך ודילמא הא דאמר בספרים נכתבין בשני דפין מיירי ג״כ בב׳ עורות ודומיא דהכי קאמר בתפלין ומזוזות אין נכתבין אלא בדף א׳ בב׳ עורות ואח״כ קאמר דתו״מ אין נכתבין רק בעור א׳ מיירי בב׳ דפין ע״ז אי׳ לדיוקא למימר הכי דב׳ עורות בדף א׳ אפי׳ בספרים לא נכתב כן וע״כ מיירי בעור א׳ ודומיא דהכי בספרים לכתחב בב׳ דפין מיירי בעור א׳ וא״כ הו״ל למימר רבותא יותר דאפילו בב׳ עורות נמי נכתבין ספרים · ואנא קשיא מהכי׳ זה וגם מהכי׳ של הק״ע שהמזוזה אין נכתבת רק בדף א׳ ובעור א׳ ומהוך כך ממהי על המום׳ במגילות ס״ג א׳ ד״ה כתבה כו׳ שהכשירו במזוזה בב׳ דפין בעור א׳ ורק בב׳ עורות פסולה יעו״ש היטיב ושוב מלחתי במרדכי ס׳ מזוזה שם שכ׳ בשם ר׳ שלהמן כרש״י מהירושלמי הזה וז״ל שם והר׳ שלהמן הביא לחי׳ לפ״ה דבירושלמי פ״ק דמגילה למדיינן ים בספרים מה״ב בתפלין ומזוזות שהספרים נכתבין בשני דפין ותפלין ומזוזות אין נכתבין אלא על דף א׳ ומהריך הירושלמי ולבסוף קאמר ספרים בב׳ עורות ומ״ם אין נכתבין אלא על עור א׳ ומדמשיב בסוף עור א׳ ומני עורות ובהלה קתני דפין ס״מ למעיקרא שני דפין בעור א׳ קאמר ור״ם כ׳ פי׳ הירושלמי מעלם ממהי ושמח פליג על תלמודא דידן עכ״לי והנה עכשו כי זכינו ת״ל לחור חו״ז הגדול ומלחתי שם בשי׳ תקל״ט וז״ל ופי׳ מוהי הרב רבינו שמחה וז״ל ירחה דה״פ דיב״ל שהל למחי לה תני בתי בתמיהין שים בין ספרים לחומ״ז שספספרים נכתבין על ב׳ דפין בעור א׳ וחו״מ אין נכתבין אלא על דף א׳ ובעור א׳ מדלא תני הכי ס״מ חו״מ כשרין על ב׳ דפין בעור א׳ דשיב ר׳ יהלק ודלוקא ללומר אפי׳ ת״ל לכשרין על ב׳ דפין בעור א׳ מכתי הקשי לך לגדולה חזו הו״מ למיתני ואפ״ה לא תני לה שספספרים נכתבין על ב׳ דפין בב׳ עורות וחו״מ אין נכתבין אלא בעור א׳ דפין בין על דף א׳ ומדשה שייר הא בתי ולא תפשוט מיכה כלום דמלינה למימר דחו״מ אפי׳ על ב׳ דפין בעור א׳ מבריי׳ קומי ר׳ מנא לימר · אם נאמר דריב״ל שהל דף א׳ בשני עורות שחו״מ אין נכתבין אלא בדף א׳ אפי׳ בב׳ עורות כגון שהיה רולה שיהי׳ הדף מכ׳ שיטין וכתב על דף הלר ט״ו שיטין ושלימו על עור אחר ה׳ שיטין השחחונות ולא דיבק העורות אבל בספרים אפי׳ על ב׳ דפין של ב׳ עורות בשר ובכה״נ הוי רבותא מפי מכולהו דאי הוה בשר דף א׳ בב׳ עורות כ״ם דף א׳ בעור א׳ בחו״מ ב׳ עורות ודף א׳ להא אפי׳ ספרים אין נכתבין כן עכ״ל

הלח סגם כתבתי לך שליטה משורטטת ודעת · ושגם על כל הפירושים הוקשה לי איך מפשר לפרש ולומר בלל לתפלין אין נכתבין אלא בב׳ ג׳ ובהל ע״כ (אין) נכתבים בדף א׳ (ואין תגת מלחתי בפני מהם שכ׳ דמיירי על כל פרשה ופרשה יעו״ש) לכן כ״ל דרבינו הי׳ ני׳ לחמרת דם״ת ותפלין נכתבין בב׳ דפין ומזוזה אינה נכתבת אלא על דף א׳ · ושיח הגי׳ סיטה והמתוורת · ושגם מוזל רבינו על דבריו הרשבו״ם אין אף אם״ל דשך בריימתא שלכתא היח והח ס״ל דמורידין עושין והח ת״ח כן לשח ס״ת ותפלין נכתבין בב׳ דפין ומזוזה נכתבת בדף א׳ וכל״ל אלא בדף א׳ וקשיח הח מורידין עושין שח סו״ת (ר״ת ספרים ותפלין) לח לפשר כו׳ וע״ז כ׳ אין לימר מדלא נקטי בגמ׳ דילן ש״מ ס״ל נכתבין בב׳ דפין וכ״ל כשם המרדכי למעלה · ועיין ח״ג לוח ס״ב : (בח) לפילו מזוזה שם כו׳ · י״ל לפילו שם כיון למזוזה שכתבה בב׳ דפין פסולה ת״ת דבקה שח״כ ועשה ממנו דף א׳ כשר דהיינו שהתכה לפנים ודבק ת״ת מלמעלה וח״ת מלמטה ועשה ממנו דף א׳ כשר ועיין בחנחות ל״ב א׳ חום׳ ד״ה לפשלים כי׳ וכ״כ הלו״ז שם בשי׳ חקל״ט לפכשיר בכה״ג יעו״ש היטיב : (בט) שם דבק פרשה לפרשה כו׳ · י״ל וכך ס״ת שבלה מיירי כמו בכה״ג שיקה ספרשה של סמע וכפ׳ של ויהי שם סמוע ויודבקה יחד בדבק בדף א׳ ויהי כשר למזוזה : (ל) הא בשני עורות ובשני דפין כו׳ ל״ל דווקא שם הם מפורדות בב׳ דפין וב׳ עורות הם פסולים הא בסידבקה יחד יהי כשר ובעיון זה תילתי בחי׳ למגילה מש״כ רש״י בחנילה ח׳ ב׳ דמזוזות נחפרין בגידין שסני הש״ם נחעורר בזה בשם סחו״י דשם במזוזה לא שייך תפירה יעו״ש ולפי מש״כ ת״ש · ומבואר מזה למביו ושלו״ז מכשירים בב׳ מזוזה על שני עורות ומזר ותפרם זה לזה ולכלי כמו לחי׳ ביו״ל סי׳ רפ״ח סעיף ל׳ יעו״ש היטיב ושות דעת הרמב״ם בפ״ח מה׳ תפלין ס״ת לבל רבינו ושלו״ז מולקים עליו בזה : (לא) ליבא לאפוקי מהלכתא כו׳ · י״ל שך בריימתא דשת מורידין עושין ליבא לאפוקי מהלכתא וא״כ ליבא למימר מדשיח ס״ל כרב אחא י״ל דהלכה כוותי׳ וכמ״ש רבינו לעיל בחות כ״נ : (לב) לפיסקא הלכתא כו׳ · י״ל מוזר מלמעלה די״ל דהלכה כה״ק דר׳ אחאי מסוס דת״ק דרבב״ח שם קאי כוותי׳ אף י״ל דהלכה כר׳ אחאי דמסוס דבריימתא דשת מורידין עושין ס״ל כוותי׳ ולכן כיון דספיקא הוא ולא ליפסיק הלכתא בהדיא לכן מזלינן להומרא וס״ל דתפלין דווקא קלף ומזוזה דווקא מדוכסוסטוס ולא כרב ולא כרב אחא והיח שיטה מדשה לגמרי נגד כל הפוסקים שפסקו כלם כרב ועיין בחי׳ ברמב״ן לסבת שכ׳ שקלת מחברים כ׳ דבעינן מזוזה דווקא מדוכסוסטוס ותפלין דווקא מקלף והסיג עליהם יעו״ש ולחולי כוונתו על רבינו : (לג) וקלף במקום כו׳ לפסול בדיעבד שם שיטה מקומית ועיין בחות ע״ע ב׳ ד״ה חידי וחידי כו׳ ובחות ע״ב ד״ה חידי וחידי כו׳ ובמנחות ל״ב ב׳ ד״ה חידי וחידי כו׳ כ׳ בשם ר׳ יוסף דלל״ק דרב דווקא במזוזה פסול שם כתב בדוכסוסטוס במקום בשר מבל תפלין כיון שבשרה על קלף נמי ועל דוכסוסטוס נמי לכן אין שיטו מקום פוסל בהן בין בקלף בין בדוכסוסטוס ובשר בין בקלף בין בדוכסוסטוס בין במקום בשר ובין במקום שיער וכן לגיטלת בחרת דרב דמזוזה בשר בין על קלף בין על דוכסוסטוס בשר נמי בין בזה בין בזה בין במקום שיער בין במקום בשר ולא פסול רק בקלף במקום שיער יעו״ש היטיב לחמת דם״ת לרבינו דם״ל דבמזוזה דווקא בעינן לדיוקא דוכסוסטוס ותפלין דווקא בקלף בעינן דווקא דוכסוסטוס במקום שיער וקלף במקום בשר ושיטה בזה ובזה קלי בין בתפלין בין במזוזה ושיטה מקומית : (לד) מדקאמר תנאי היא משמע כו׳ ל״ל דסם״ל להם״ם לח ניחח לי׳ בזה בהלי שיוויית דלהם שיטה בקלף לו בדוכסוסטוס נופל לגיפסל משום זה רק לחינו פסול בלא שיטה מקלף לדוכסוסטוס לו לגיפסל לו משום · ודע כי בירושלמי מגילה פ״ק ס״ע לי׳ וז״ל ולגיך שיטת כותב על הגויל במקום שעיער ועל הקלף במקום שומטו לם שיטה פסול עכ״ל · ולולי לפשר דסירושלמי ס״ל כשלי שיוויית קמת דם״ם לבל שלי׳ לגיבעית לימת לת ס״ל שכי · ודע כי הב״י בחו״ח סי׳ ל״ב כ׳ דלמום׳ בפקיחין כ׳ לחד שיוויית דלהם שיטה וכ׳ בקלף במקום שיער דכשר לבל לת קי״ל כן יעו״ש ולחי לת מנלתי לפמום שבחבו כן ולם כוונתו לדברי המום׳ שכ׳ בחות ל״ב בשם הר׳ יוסף יעו״ש הת שם לת כתבו רק לגיטלת קמת דרב

ודוכסוסטות דכשרה ה"מ במעובד והכי טוכח מדגרסינן במגילה (להּ) על הדפתרא יד) עד שיכתבנה על הספר ובדין דילף כתיבה כתיבה כתיב הכא ויכתוב וכתיב התם ואני כותב על הספר בדיו הלכך במזוזה נמי (לו) דילף כתיבה כתיבה על הדפתרא נמי פסולה וקלף ודוכסוסטות דאיתמר בגמרא בעי קמיה ועפרון ומסתברא דעפרון לאו דווקא (לז) אלא עיבוד דומיא דעפרון ומנהגם לעבד בעפצים ובבמה מקומות מעברין בהם עכשיו ועבוד שלנו יפה כמותן והיינו דאמרינן בס"ת (להּ) שלא יתפור ואוקמי דלא עפיצן דכל שיש בו עיבוד אחד אלא שאין העור רך בעיבוד העפצים אין התפירה יפה בו וכתב רבינו שרירא הא דאמרינן גבי ס"ת (לח) בקלף איני יודע טעה בו אדם גדול (מ) שאמר הוא דלא דייק ולא הוא אלא דייק בלשון חכמים (מא) זיפא דלא מליה והלא קמיה ודפתרא דמלית ודלא קמיה איקרי קלף (מב) וק"ל הא מגילה פסולה על הדפתרא דילפינן כתיבה ובתפלין ובמזוזה נמי ליפסול ועוד הא דאמרינן ג' עורות הם וקחשיב דפתרא ושיעורו בדי לכתוב את השם ואי דפתרא היינו קלף הא אמרינן קלף בדי לכתוב פרשה קטנה שבתפלין אלא לאו ש"מ דקלף לאו היינו דפתרא אלא כדמפרש דקמיה ועפיץ וכ"כ רש"י ז"ל (מג) בסמ' ניטין דקלף קמיה ועפיץ וג' עורות הן וקלף לא איקרי עור ומיהו ק"ל מ"ש קריזה רבנן עור דקתני (מד) כותבין על ד' עורות ומניחין הד' בעור אחד דהא ג' עורות (מה) הן ולא ד' ונימא ג' עורות הן וצ"ע והשתא אצטריך לפרושי מהו קלף ודוכסוסטות וגויל ושמעתי שהקלף הנקלף (מו) נקרא בלשון יון דוכסוסטות שנגרד ב"פ אחד במקום בשר כמו שגורדין העבדנין ואחד במקום של שיער כגון שגורדין ממנו ולישנא דדוכסוסטות דו שנים כסוסטות גרידה (מז) והקליפה שנופלין ממנו הוא הקלף וכן מצאתי בשם (מח) ר' האי ובוחב (מט) על הקלף (נו) במקום שיער והם הפנים הקלופים כנגד מקום השיער ועל דוכס' במקום בשר והן הפנים שכנגד הבשר

ומזוזה ותפלין נכתבין במקום שנקלף ומנחא בה סיכנא כבוד אלהים הסתר דבר ששניהם נכתבין במקום הסתר ולהאי פ' הרוצה לכתוב תפלין (מח) גורר מקום הבשר עד חציו שישאר הקליפה וכותב במקום הגרר וכן כותב מזוזות גורר השער כולו וכותב (על) מקום הגרר ורש"י (מט) פי' דוכס' שלא נמלה קליפתה העליונה וגויל מעובד בעפצים (נ) ולא בריר לן פירושא דילי' • ורבוותא פירשו עור (נא) שלם שאינו נקלף ומעובד כהלכתא הוא גויל ולשון גויל בדגרסינן מי) אבני דלא משפיין ובשהוא נחלק לשנים הקלף והוא קלף והקליפה הוא דוכס' לפי שהוא הגרידה השניי' וכותב על הקלף במקום בשר יז) ממש על דוכס' במקום שער ממש ועל הגויל אינו כותב תפלין אפי' במקום בשר כדאמרינן לעיל (נב) תפלין שנגרל מי כתיבין והלכ"מ שאין כותבין על הגויל אלא במקום שער בדגרסינן בירושלמי (נג) שיהא כותב על הגויל במקום שער ועל הקלף במקום נחושתו והכי מסתברא דאי קלף בקליפה עליונה גבי ס"ת דאמרינן (נד) קלף בבמה מניח דוכס' שהיא עב עיקר העור ושואל על הקלף דספל היה לו לשאול דוכסו' בבמה ועוד מקום שער ומקום בשר לאו הכי משמע ומקום שער דהבא במקום שער דגויל הוא והתם מקום שער ממש הוא שהרי גויל אינו קלף והלכ"מ שכותבין על הגויל במקום שער ועל הקלף במקום נחושתו כדאיתא בירושלמי (נה) ומקום בשר נמי דאמרינן לאו במקום נחושתו הוא • והלכך במזוזה גורד במקום בשר וכותב במקום שער ממש ובתפלין גורד מקום שער וכותב במקום בשר ממש • וחזינן לרבינו בח' תפלין דכתיב בשמיה (נו) גרתיק תפלין מעור ענל הבר יונק של בן חמשים יום לא מליה ולא קמיה אלא מצה ואכתוב אותו בסוף • ת"ר (נז) ציפן זהב או שתלה עליהן עור בהמה טמאה פסול עור בהמה טהורה כשר אעפ"י שלא עבדן לשמן רשב"ג אומר אף עור בהמה טהורה עד שיעבדם לשמן ומסתברא (נח) קי"ל כרשב"ג דאביי ורבא דפליגי בהזמנה בפלוגתא דר"ג ורבנן

נתיבות שמואל יד) ל"ל עד הדפתרא לא יצא מגילה י"ז: טו) ל"ל שם"ס כמן דהא הלמ"מ קלף במקום בשר והוכח' במקום שיער וכ"ל וכותב על דוכסו' במקום שיער בפניס כו' ועל הקלף היינו חלק המיוחן כדעת ההום' שבת ע"ט: מז) ב"ב ג' ע"א: יז) זהו דעת הרמב"ם:

שער

מבל לא גלוסנת בתרא דרב ול"ע • ועיין בחו"ז סי' תק"מ שפיסל ועיין במרדכי רמז תתקכ"ט • ובתום' שבת ע"ט ב' ד"ה קלף כו' • ועיין בחי"מ סי' ל"ב סעיף ה' וביו"ד סי' רע"ח סעיף ג' יעו"ש סיעיד: (להּ) על הדפתרא טי' • עד סיתפנינה על הספר וכדיו דילף כו' כל"ל • עיי"ש במגילה י"ז ה' וי"ט ח': (לו) דילף כתיבה כתיב כו' במנחות ל"ד ח' והובא לעיל בניס חלק זה • ועיי' בתוס' שבת ע"ט ב' ד"ה ותפלין כו' (ועי"ש בד"ה קלף כו') וכש קע"ו ב' ד"ה מגילה כו' שכ' לפסכיר ס"ת מגיד בחיבו בחוק ועי"ש ותתיר ומש שהביאו בשם מס' סופרים דחיבו פסול רק של גיד מחוק יעו"ש הגר"מ בהגהותיו מחק תיבת מחוק יעו"ש: (לז) חלמ עיבוד דומיה כו' • עיי' שבת ע"מ ב' תוס' ד"ה קלף כו' • מגילה י"מ ח' ד"ה דפתרא כו' • ובמנחות ל"ח ב' ד"ה הא כו' • ובחו"ז סי' תקל"ה ובתה"ש סס"ת סי' ד' וכ"כ הר"ן בפ"ה דשבת ועיי' בחו"ח סי' ל"ב סעיי' ח' ויו"ד סי' רע"ח סעיי' ב' ועיי' לקמן בס מגילה ח"ג חות ד' ותוס' ניטין י"ח ה' ד"ה בדלפינן: (לח) חלמ יתפור ואוקמי כו' מנחות ל"ח ב' ושם מסרש היפך מרש"י שם רק דלפינן יתפור ולמ עפילן למ יתפור ועיי' בצ"י יו"ד סי' רפ"ה סכ"ה דעת כל הרמבמים ועיי' בה"ג חות ע"ה ע"ו: (לט) בקלף חיני יודע כו' ב"ב י"ד ח': (מ) בחמר הוח דלמ דיוק כו' • למ ידעתי מה מקום סי' לו לומר בחלת דק ואוקי שריש קסה לו חת בשבת ע"ט ת' חי' דג' עורות הן וקלף למ קחשיב לק ח"כ הו"ל לתתוה בכל מקום שחמר קלף כו' • ומ"ב הך דב"ב דקקט: (מא) בלשון הכתוב מלה למ מליה ולמ קמיה ולמ עפיץ למליה ולמ קמיה ולמ עפיץ ולפתרא הוח למליה וקמיה ולמ עפיץ והוח דמיקרי קלף כל"ל והוח דברי רב שרירא • ועיי' שבת ע"ט ח' ובניטין כ"ב ח' ועיי' תוס' שבת ע"ט ב' ד"ה קלף כו' שמביח י"מ יעו"ש והוח דעת כ' שרירא ועיי' שרי' רמב"ן לשבת: (מב) וק"ל הח מגילה כו' מכחן ואילך שם דברי רבינו: (מג) בסמ' ניטין • שם כ"ב ח': (מד) כותבין על ד' עירות כו' מנחות ל"ד ב': (מה) הן ולמ ד' ונימח ל' עירות הן ול"ע בל"ל: (מו) נקרח בלטון יון כי' ב"ב בתוס' שם יעו"ש: (מז) וקליפה בניטלין ממני כו' • ובניטו בקליפה שהיח לגד הבשר ובן שביח שר"ן בפ"ה דשבת שם בשם הרמב"ם יעו"ש היטיב ומ"ש ל"ל דקלי על הקליפה שעליונה שהיח לגד הבשר: (מח) בשם ר' שלי כו' עיי' בערוך ערך דוכסוסטים שכ' שבשם רבינו שלי לפיסך • בחמש לפי' שלחרון בפירושו בחלת הקדוש ל"ם שכ"ה פי' רבינו שלי: (מט) על הקלף במקום שיער כו' כן מוכח לגרסם לפי' קחת דכ' לעיל • דהכחיבה לריך להיות במקום שמדובקים שניהם וטיטו בקלף שהוח חלק הפניתי

החדש

לריך לכתוב לגד בשער ובדוכסוסטום שהוח חלק החילון לריך לכתוב לגד בשר ובבן היטיב • מ"ל פ"ם הוח ולריך לגרום בהיפך ובוכח על הקלף שהיח הקליפה שעליהם במקום בשר ובדוכסוסטום במקום בשר • והוח כפי' ל"ב סעיף ה' ובמ"ב סי' רע"ח סעיף ג' יעו"ש סיעיד: (מח) גורד מקום הבשר עד חלית • עיי' שבחתבי לעיל הוח מ"ו: לפי' קחת שב בחוח מ"ו ל"ל כי ע"ם הוח וזה ל"ל לחמר פי' שבחוחת ובבן ל"ל ולבך במזוזה גורד במקום שבשר ובוכח במקום בשר וכותב במקום שער ממש ובתפלין גורד מקום שער וכותב במקום בשר ממש ומ"ש ל"ל בחן ומתחלפו שבשיס • חבל לפי' שבשי שב שם מ"ם בפסוקים ובבן: (מט) פי' דוכס' כו' לח מלחתי פי' זה בגמ"י ומ"ש ע"ם הוח וכ"ל ע"ם פי' והוח בב שריבת גחון שהובח למעלה בחות מ' והוח פי' הקלף והדוכסוסטום לח עפילי וגויל הוח מעובד ובשר כחבתי שם בחות מ' שהוח סי"מ שבחוס' שבת שם וגויל הוח מלטון עפיס שקורין גל"ח עיי' בחי' הרמב"ן שם בשבת: (נ) ולח בריר לן כו' • כי כשר הסיג עליו לעיל בחות מ"ח וכן הסיגו עליו חוס' ורמב"ן: (נא) שלם שחינו כו' פי' זה הוח בעורך ערך דוכסוסטום ובחוס' שבת ע"ט ב' ד"ה קלף כו' • ובחו"ז סי' תק"מ ומקרח ס' סי' ס"ת ס' סי' ס' ובחו"ה סי' כ"ב סעיי' ח' • כ"ז הוח כפי' קחת שב לעיל חות מ"ו לחבל לפי פי' הרמב"ן בשבת שם ועיי' בחי' הרמב"ם שהובח בר"ן בשבת שב ב' ד"ה קלף כו' • ועיי' בחי' הרמב"ם שהובח בר"ן בשבת שם ועיי' בחי' הרמב"ם שבת ע"ט ב' ד"ה קלף כו' •

ורבנן קמיפלגי כדאיתא בסנהדרין דאביי אמר הומנה מילתא בהאורג בגד למת ובתפלין נמי דאם אומנין אע"ג דלא צר ביה (נמ) אצור למיצררי פשיטי דאמר כת"ק דאמר (ס) ע"ג עור בהמה טהורה אעפ"י שלא עבדן לשמן שמן בשרה ש"מ מראומנין לעור לתפלין (סא) זמני מילתא הוא יח) דאמר כרשב"ג דאמר אע"ג דאומנין בעי עד דעביד מעשה בנופייהו דהיינו עבדן לשמן וקי"ל כרבא הלכך כעי עיבוד לשמן כרשב"ג וההוא יט) דאתא לקמי' דר' אבוהו ואמר ס"ת שכתבתי לפלוני גוילים שלו לא עבדתים לשמן כו' ש"מ עבוד לשמן בעיא • למר רב כהן צדק כולהו רבנן לא עבדי תפלין אלא אקלף מעובד (סב) ועור הדפים שבו הבתים בעי נמי עיבור לשמן ורש"י מפרש פלוגתא דאביי ורבא אליבא דתנאי איפכא דרבא ס"ל כת"ק דלא בעי עיבוד לשמן ואנן כתנאי מאי דס"ל דכתיבא ועיבור בעיא לשמן ע"י ישראל (סג) או ע"י א"י שיעבדן לשמן • ואמר אביי (סד) האי קליפה דתפלין צריך למיבדקיה דילמא אית ביה ריעותא דבעי כתיבה תמה וליכא ורב דימי מנהרדעי אמר א"צ קולמסא בריק ליה • ת"ר (סה) כותבין תפלין על גבי עור בהמה טהורה וע"ג עור חיה טהורה ועל גבי (סו) נבלות וטריפות וכרכות בשערן ונתפרין בגידין שכורכין עור הפרשה בשער ומניחין הדפים בבתים ואח"כ תופרין עור הבתים עם התחתון בגידין אבל אין כותבין לא ע"ג עור בהמה טמאה ולא ע"ג עור חיה טמאה ואצ"ל ע"ג נבלות וטריפות שלהן ואין נכרכין בשערן ואין נתפרין בגידין שנאמר למען תהיה תורת ה' בפיך וכותבין תפלין ע"ג עור (סז) של עוף טהור ואע"ג דאית ביה נקבים קמ"ל כדאמרינן במערבא כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב בעי מר"נ ב"י מהו לכתוב תפלין ע"ג עור של דג טהור א"ל אם יבא אליהו ויאמר אם פסקה זוהמתן אם לא (סח) אין כותבין

אבל ע"ג עוף טהור כותבין ודווקא במעובד בהלכתן:

חלק השני הכתיבה ת"ר (א) למטפת למטפת למוטפת הרי כאן ד' דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר א"צ טס בבתי שתים פת באפריקי שתים גרסינן (ב) במכילתא והיו לאות על ידך בד' פתוקות מזכיר פ' תפלין קדש לי כל בכור והיה כי יביאך שמע ישראל והיה אם שמוע מכאן אמרו מצות תפלין ד' פרשיות של יד הן כרך א' של ד' פרשיות של ראש הן טוטפת ואלו הן קדש לי והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע • כותבין בסדרן ואם (ג) כתבן שלא בסדרן הרי אלו יגנזו • ת"ר (ד) יכול יכתבן על ד' עורות ויניחם בד' בתים בד' עורות ת"ל ולזכרון בין עיניך זכרון אחד אמרתי לך ולא שנים שלשה וברוצות הוא ביצד כותבין על ד' עורות ומניחין בד' בתים בעור א' (ד) נוטלין עור לח ומניחין אותו בדפוס אחד וחוצו לפי חריצו ה) מלמעלה מלפניו ומלאחריו בסכין שתי פיות שאינה חדה שלא יקרע וכיפל בו משני צדדי' ומעדיף בו להניח הרצועה בו ולמקום התפר ומניחו ער שיבש וכשהוא יבש מוציאו מן הדפוס והופכו לד' בתים ונוטל ד' חתיכות קלף וכותב בהן ד' פרשיות כסדרן ומניחן באותו עור (ה) ואם כתבן בעור א' והניחן בד' בתים בנון שכותבין בתפלין של יד ג) שכותב ד' פרשיות בד' דפין או שכותבן בוא"ו בדק א' באורך וקלף או ברוחב והניח כל פרשה בכל בית בפ"ע יצא והא דכתב (ו) דכתבינן ד) שארכה וכל הד' וחד בעי דמנח להו בס"ת כארונו לא נהיר דהכא א"א וצריך ליתן ריוח ביניהם אם כתבן בקלף א' (ז) וצריך ה) שיהא ריווח בין פרשה לפרשה כדי שיתכנסו כל הפרשה בכל בית בפ"ע והכ"א א"צ וקי"ל כרבנן ו) וצריך שיתן חוט ומשיחה בין כל אחת ואחת • ומסתבר לן מדקאמר ושוין אפלוגתא קאי דאי כתבה בעור א' הכל מודים שצריך חוט ומשיחה בין פרשה לפרשה ואם (ח) אין חריצין ניכר ז) חריץ שבין בית לבית ואיכא דמפרש (ט) ארישא קאי שנתן בד' ולא נהירא לן דהוה"ל וצריך שיתן חוט ומשיחה • ת"ר (י) כיצד כותבין תפלין ש"י כותב בעור א' ומניחן בבית א' וכותב ד' פרשיות בקלף א' בד' דפין או בדק א' בזא"ו ומניחה בבית א' בעור אחר שהוציא מן הדפוס ואם כתבן בד' עורות והניחן בבית א' יצא וצריך לדבק ד' עורות הבתוכות בדבק או בגידין כדי שיהויה בברך א' בעור א' שנאמר והי' לך לאות בשם שאות א' מבחוץ כך אות א' מבפנים דברי ר"י ר' יוסי אומר א"צ (יא) ומודה ר"י שאם אין לו תפלה של יד ויש לו תפלה של ראש שתולה עור על אחת ומניחה מודה הינו פותנייהו אמר רבא מדבריו של ר"י (יא) חור בו ר"י תולה והא שלח ר' חנינא משמיה דר"י תפלה של ראש אין עושין אותה ש"י לית הא בהדיתי הא בעתיקי ולמ"ד (יב) הזמנה לאו מילתא היא דאתני עלייהו מעיקרא וקי"ל דהזמנה לאו מילתא היא ובעתיקי (יב) הא בחדתא תולה עור על א' מהן ש"מ דסבר (יג) הנההן ש"י וש"ר שניהם שוין כדאיתא לקמן והא דאמרינן (יד) במכילתא כתבן שלא כסדרן הרי אלו יגנזו (טו) בתפלין של יד קאמר בשארבעתן כא' אבל בש"ר אם הקדים כתיבתן אין בכך כלום וא"נ (טז) כתבן אסדר הנחתן קאמר ואם כתבן והניחן שלא כסדרן יגנזו אבל כתבן שלא כסדרן והניחן בכתב כסדרן (יז) יצא ויש (יח) שמדקדקים (יז) בכתיבה שבותבין

נתיבות שמואל יח) ג"ל וכמ"ל דמל כרשב"ג בגהנדרין מ"מ : יט) גיטין ל"ד ע"ב : ה) מנחות ל"ד ע"ב : ו) ג"ל ומוכח לפי מהיקן כו' : ז) ג"ל שכותב ד' פרשיות : ד) ג"ל לתרכה וכל מד וחד כו' הוקשו בגמ"ש בתיקון תפלין : ח) זה דברי ר' מנחות שם : ו) ג"ל ובוין שבניך מוב כו' שם : ז) דבר פיזום לקך ומס מין מריץ ניכר המכר בבגמות : ח) ג"ל דמר כ' יוסי ומודה לי ר"י : ט) ג"ל הוסמה מילתא היא דמהני כו' :

י) זהו לדעת רבינו שפוסק לקמן כרמ"י דכסדרן הוקה : יא) ג"ל לף דפוסקים כר"ת אפ"ה מלקדקים כו' הוכח בגמ"ש כו' ל"ד :

שער החדש

ג' וכתו"ז סי' תקל"ב ועיי' בתו"ח סי' ל"ב סעי' ח' ועיין לקמן מ"ע לות מ"ג ועיי' שם והמעתיק ה' סוכה לות ל"ע : (נמ) אכול למילר בי' פסיוני כו' כל"ל • זהו כפי' התוס' שם ושם : (ס) דלמר סטלם ע"ג עור בהמה כו' • כל"ל : (סא) הזמנה מילתא היא כו' • כל"ל : (סב) ועיר הדפים שבו הבתים כו' כל"ל • עיי' ברמ"ם שם ושם בתו"ז סים דיעות בזה והרמב"ם ג"כ כ' כזה מ"ע עיבוד לשמה ועיי' בסי' ל"ב סעי' ל"ז ולדברי רבינו נהון לדק טובא שם בעור ועיי' לקמן בה"ד לות כ"מ : (סג) לו ע"י מ"י בעיבדן כו' • ודע כי דברי רבינו טופחו בעוי"ד סי' רע"ח ועיי"ם ועיי' ב"י בתו"ה סי' ל"ב בסעי' ה' ובכו"ע שם סעי' ע' ועיי' סי' רע"ח סעי' ה' ועיי' בה"ה סי' ל"ב סעי' ב"ב לעילא בה"ב שם כ' דבינו דלקפי ע"י ישמעאל עע"ג מסוק ועיי"ם לות ע"ע : (סד) האי קולפא דתפלין כו' כל"ל מגמות ל"ה ת' ורמ"ם ה' תפלין סי' ח' ותו"ז סי' תקמ"ח והכלבו כדב דינו כמ"ש כל הפוסקים וכמובאר בשבת ק"ה ת' ובמולין קי"ע ב' דכל נקב שהדיו עובר עליו מינו נקב : (סה) כותבין תפלין כו' שבת ק"ה ת' ובמ"ם ה' תפלין סי' ד' ובתו"ז סי' תקל"ו ובתו"ח סי' ל"ב סעי' י"ב וביו"ד סי' רע"ח סעי' ג' : (סו) נבלות וטרפות שלהן וכרכות בשערן ונתפרין בגידין שכורכין כו' כל"ל • ועיי' לקמן בה"ע לות מ"ב : (סו) של עוף טהור כו' • שם ושם ובתו"ז סי' תקל"ו : (סח) והכלבו אין כותבין כו' כל"ל • ותו"ז סי' תקל"ח ושם ושם :

(א) **לטטפת** למעפת כו' סנהדרין ד' ב' מנחות ל"ד ב' (ועיי' זבחים ל"ז ב') : (ב) במכילתא ופיה כו' כ"ה במכילתא פ' בא : (ג) כתבן שלא כסדרן כו' • וכ"כ הרב בסי' ל"ב סעיף ל' ועו"ש והסה במזוזה מבואר בתוס' שבת ע"ע ב' בד"ה הא מוכיחין כו' לכאר וכ"ה במנחות ל"ב ת' בד"ה לולמא כו' ועו"ש ועיי' יו"ד סי' רפ"ח סעי' ב' ובסי' ר"ל ובסי"ז שם ושם • ועיין נרח"ם ה' תפלין סי' ב' ובתיקון בתפלין שם וע"ע בסה"ת מס"ב בזה ללא כתב"ו וע"ע במרדכי ריש ה' תפלין מריכה דבריס בזה ולקמן יבואר עוד מזה לי"ה : (ד) נוטלין עור לח כו' • שם

שכותבין אותה כסדר הכתוב בתורה וכותב הויות באמצע שכותבין קדש והיה למנוח חלק כדי לכתוב והיה אם שמוע וכותב שמע והוה וכותב והיה נמצא כתיבתן כסדרן והויות באמצע ויכול לעשות תפלין של יד ש"ר ושל ראש לש"י במבואר יב) והלכך (יח) ליכא מפיקא דתפלין של יד כתיבתן כסדר התורה קדש לי והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע וליכא הויות באמצע ואם יש לו ב' תפלין עושה א' מהן ש"ר כראמרינן לעיל שאם כתבן בעור א' והניח בד' בתים בעור א' יצא א"נ חותך כל הפרשה בפ"ע וכתיבתן ש"ר כשל יד ואם יש לו ב' תפלין של ראש תולה עור על א' מהן ומניחה וה"מ בחדתא דלא אחתן ברישא אבל בעתיקא לא שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה וכן הלכתא ואצטרכי לפרושא תפלין של יד אם עושה פרשיות סתומות במזוזה או אם צריך ריוח למעלה או לא דאית למיסר קדש והיה כי יביאך (יט) שהן סמוכות עושה סתומות יג) ופתוחות במזוזה ואי' למיסר מראמרינן תפלין שבלו אין עושין מהן מזוזה שאין מורידין מקדושה כו' הא מורידין עושין ופרכינן אמאי התם סתומות הבא פתוחות (כ) ש"מ תפלין פתוחות נינהו · ואית דמפרשי מסת' מקא פריך דפתוחות נינהו ומסתב' לן מדלא איירי בגמרא בתפלין דב"ע פתוחות נינהו דכל פרשה ופרשה עושה בדף א' ובמזוזה הוא דאיירי

נתיבות שמואל יב) הלבנים מלו קמי הגגה וע"ל שמסר כאן וכע"ל והלכך ליכא ספיקא דיכון דמפלין של יד כו' שמם כתבן בעור ג' והניח בד' בתים בעור ג' כו' דכתיבתן של כלם כש"י ותם ים לו כו' וכוותה להסדר הנחתן היא כדעת הגם"י ולא כר"ת והיא דעת רבינו דאפי' לדעת המפרשים דבעינן הויות להדדי זהו בש"ר אבל לא בש"י כמשואר לקמן בהלק הנחתן וכיון דיכול לעשות מש"י ש"ר ע"כ עון הם וגם בשל יהם צריך להיות כסדר הכתוב בתורה וחם הוא בעצמו הסופחה מהסופות לקמן בהלק הנחתן וכ"ל דלדיוק רבינו זה מסיעתו של רבינו שרירה נאון ז"ל דכתב דמיעי"ן שבכתים כנגד מיע"ן שבעור הלפוסין מבחון מוכח בגמ"ם ומדרכי וחם לא סיים רק בש"ר : יג) ש"ל שחוח מ"ם דהא לחמרינן במזוזה דפתוחות יהא הוא מעשה לפי שחיהם סתוכה לה בחוכה עין עו"ד וי"ד סי' רפ"ח וקדם וכיה כי יביאך סחוכין וצריך שחוכה דווקא : יד) הוא מחסכת סופרים ונחלקו בו הכמב"ם והגח"ם עיין עו"ד כו' עב"ה וחו"ח סי' ל"ב : טו) והחעור כחב שהוא כשיעור חני ליחון :

שער החדש

סויות בחמלע ולו קשה סך דמכילחת לכן כיחבים כשם"כ בחורה ועיי' חוס' מנחות ל"ד ב' ד"ה וסקולת כו' ובגח"ם שם סי' ס' ועיי"ם בחו"ז סי' חקב"ח יע"ע בעור סי' ל"ד יעי"ם סיעיב : (יח) ליכא מפיקא כו' · ר"ל בין לפירושו שם"ל דבשם"י הלכה כרש"י לכ"ע ובין למ"ד דחפילו בשל יד נחלקו מ"ח מחוייב לכחוב בשם"י כפי סדר כחיבחן בחורה ויש ריוח בחמלע ובדעת הלחרונה ומש"כ וליכא סויות בחמלע · היינו בחמלע הכחיבה לף יסי' סויות בחמלע כנלע"ד בזה · ולא נחלקו רק בשם בעינן הכחיבה כסדרן חו לף בעינן הכחיבה כשהן לף ועיי' לקמן בח"ב : (יט) שהן סמוכות עושה פחוחות שמע וסי' כי יביאך עושה סחוחות ופחוחות כמזוזה כו' כל"ל · וי"ל דקדם והי' כי יביאך שהם סמוכים זה לזה ובחילה שם פחוחות לכן עבדינן ג"כ פחוחות חבל שמע וסיום שם שכחוב לף שבחילה שם פחוחות מ"ח כיון דלף סמיכי חסדרי לכן עושה לימה כמו שילה בין פחוחות בין סחוחות כמזוזה עיי' מנחות כ"ג ח' וביו"ד סי' רפ"ח סעי' ג' : (כ) ש"מ פלפין פחוחות ויכול כל"ל · ועי"ש בש"ם דפריך ממלן לחמר חווקא פחוחות ורולה לכייע למ"ד דמלוה בסחוחות ומי עבדינן פחוחות ס"ד · ומ"ש וכל"ל ואות דמפרשי מס"ח קא פריך דסחוחות ניחו ומסחב' לן כו' וכ"ש שם ברש"י ועיי' ע"ז שם סי' ל"ב ס"ק כ"ש וכזה סחוכין דבריו ולדבריו יקשה הא דסבת ע"ע ב' ליחח מסוס ס"ח ולא מבוח חפלין לף י"ל דכרמב"ם למעמי' דס"ל דס"ח פסול על הדוחבוסעים עיי' לעיל ח"ח לות כ"ד ווזק סיעיב : (כא) בב' דפין פסולה כהגרסי' ר"ח סי' כו' · שם בחנחות ל"ב ח' ועיי"ם ל"ג ח' ועיי' לעיל ח"ח ס"ק כ"ז מה שדברתי מזה הרבה שם בכרחם על ב' דפין לו לף ועיי' סי' רפ"ח סעי' ב' וע"ע לקמן : (כב) בדף ח' ושיטה פרטיותיו פחוחות · כ"ם בשם : (כג) בחבן בעור ח' כו' · שם בחנחות ל"ד ב' וקובלה לעיל לות ס' : (כד) בחפלין של יד כו' כל"ל : (כה) דעל הלחרן דמזוזה כו' · מנחות ל"ח ב' וביו"ד סי' רפ"ח סעי' יו"ד ומייחי רחי' דלפי' פרשם חחחרונה הסיום שלם לריך לסיום פחוחה : (כו) לרבוחח מסחי · דע כי הרמב"ם פ"ב ה"ב והרא"ש בחיקון חפלה שלו כ' דג' פרשיות הרחבוות הם פחוחות והרביעי יסי' סחומה וכ"ה בשו"ע סי' ל"ב סעי' ל"ו ועיי' בב"י לו"ח סי' ל"ב · ד"ה וכ' מכר"י לבושב כו' בשופו שהביא דברי רביני יעי"ם : (בז) בשם' סיפרים לוזה פחוחה כל כו' בש"ם פ"ח הי"ד ועיי' בחי' מנחות ל"ב ח' ד"ה והחידכא כו' שהביא זה והביא לח"כ בשם הירושלמי דפ"ק דמגילה ה"ע וז"ל פחוחה מלחה פחוחה · פחוחה בסיפא פחוחה · ופחוחה מכחן ומכחן סחומה יעי"ש שהקשו ע"ז לוך יחכן זה לחה סיח פחוחה מסיפא ומלחה דיוקח נרע זה מלח היח פחוחה בחד לד ומי' דש"ק דיעשה בחזוזה לו פחיחה מסופא לו פחוחה מלחה לו פחוחה בחלמע ומכחן ומכחן יהח סחומה יעי"ם סיעיב וכ"כ הרא"ש ס"ם בש' מזוזה סי' ס' וכה"ג ס"ת סי' י"ע יעי"ם סיעיב · ושם הביח דברי הרמב"ם שפחוחה בחוך היח פחוחה ופחוחה בראשה היח פחוחה ודע כי המוסחח לפיימו בירושלמי היח לך פחוחה מלחה סחומה

שכחובה בדף א' ואם עשאה (כא) בב' דפין פסולה כדגרסינן ר' מאיר היה כותבה (כב) בדף א' ועושה פרשיות סתומות ודייקא גמי מראמרינן (גג) כחבן בעור א' והניחן בד' בחים יצא ואם בדף א' בעור א' (כד) בחפלין של יד לא אפשר לאחינהו בד' בחים אלא בד' דפין היו וכי היכי (כה) דעל הארץ דמזוזה קיימא בראש שיטה ה"נ בש"ר ובש"י ולא חזינן (כו) לרבוחחא מהאי·בחם' סופרים (כו) איזה פחוחה יד) כל שלא התחיל בראש שיטה ואיזה סחומה כל שהניח באמצע שיטה וכמה חניח בראש שיטה ויהיה פחוחה כדי לכחוב ג' אוחיות (כח) ירושלמי במגילה פחוחה · (כט) וגבי ריוח מלמעלה וריוח מלמטה כדאמרינן (ל) במזוזה כמלא אטבי דספרי מו) פי' רב עמרם בר ששנא (לא) פוניור שלא תהא שיטה א' נדולה מחברוחיה ומסחב' לן משום דמזוזה צריכה שירחוק צריך ליחן ריוח מלמעלה ומלמטה כמלא שיטה אבל תפלין ל"צ (לא) אלא כדי למ"ד למעלה וצדי"ק מלמטה דהארץ ואית דמפרשי (לב) אטבא מור דרור בלע"ז כדגרס' (לג) בשבת באטבא ואית דמפרשי מטמא (לד) דבעינן כמלא אטבא (לה) כדי לכחוב ו' מלמעלה וצדי"ק מלמטה (לו) וא"א ת"ק דרי"ש מי לא בעי ריוח הא קי"ל (לו) דאפי' קוץ של יו"ד או יריכו מעכב (לח) ולא חזינן לרבוחאי דבעי בחפלין כמלא אטבא ובשמושא אמר (לט) צריך להו

לדו למזוזה מא' כלפי שמע ומסתברא לן כראסרינן במזוזה (מ) עשאה בשתים ושלש דפין כשרה ובלבד שלא יעשנה בקובה הכי מסתבר בתפלין ואם (מא) עשאה אגרת פסולה כמזוזה ופירשו רבוותא (מב) שלא הדקדק בחסירות ויתירות ומסתברא לן (מג) ביתרות כדאסרינן בס"ת לא ירבה בשיטין מפני שנראה כאגרת (מד) ופסולה כדאסרינן עשאה בשני דפין פסולה תנא (מה) תפלין ומזוזה נכתבין שלא מן הכתב ובשם הר"ד יעקב (מו) תפלין דא"צ שירטוט דווקא בין שיטה לשיטה אבל ראשונה צריכה שירטוט דהא ק"ל שתים כותבין ושלש אין כותבין ובשיטה דאשונה משתרי ואת לסימר תפלין דא"צ שרטוט אפי' בשיטה ראשונה קאמר וא"צ דקאמר מצותה בלא שירטוט ואם שירטט פסולין · דקא מקשינן גבי תפלין שבלו (מז) הא אין מורידין עושין והתניא מזוזה צריכה שירטוט תפלין א"צ שירטוט ומשני תנאי היא ולישני ליה בדשירטט אלא שירטוט (מח) בתפלין מילתא יתירתא היא ופסולה ואידי דנקיט במזוזה צריכה שירטוט נקיט בתפלין א"צ שירטוט וא"ד דאסרינן א"צ דומיא דנכתבין שלא מן הכתב דאי עביד להו מן הכתב כשרה (מט) והא בדלא שירטט דההיא לאו כהלכתא · בפ' הקורא את המגילה (נ) רבא שרי ליה (נז) לדב הבי למכתב תפלין ומזוזות שלא מן הכתב מ"ם מיגרם גריסין · ד' פרשיות שבתפלין (נא) מעכבין זו את זו ואפי' כתב א' מעכבן פשיטא (נב) לא נצרכא אלא לקוצו של יו"ד והיא תגא דיו"ד קדש לי וה"ה לכולהו תגא דכתיבין ובשיטשא רבא כתב אלפ"א בית"א ואלו הן (נג) ה"ן ו"ם ש"י ל"מ ע"ת בפ' קדש (נד) בפ"ר הז"ם א"ך דק"א יז) ב"ה מ"ם בפרשת כי שעמ"ז ג"ץ במזוזה (נה) ואסר רבא בשיטשא של תפלין דלא בדק בהנך אתוותא פסילי נמירי (נו) ה"נ פשיטא דתנן הלמ"ם ניגהו כדאיתא (נז) בשבת יח) כשעלה משה למרום מצאו לקב"ה קושר כתרים וכו' ל"צ לאידך דר"י אמר רב כל אות שאין גויל מוקף (נח) מד' רוחותיו פסולה יט) אמר רבה ז' איתיות צריכות ג' זיונין (נט) ואלו הן שעמנ"ז ג"ץ (ס) וא"ד הלין דכתבינן בשיטשא רבה וא"ד כולהו· ובת' רב עמרם ויש מתיבתא בתפלין ומזוזה ובכל כתבי הקדש כל מקום שאתה מוצא אות אחת מאלו (סא) זיין להם ג' זיונים כדי שיראה בעולם בנ' זיונין לנ' רוחות ובסוף התשובה (סב) אמבא דספרא של ברזל הוא בשני ראשין בשני ידות של ברזל וסופרין מגביהין בו הידיעות כדי שיהיה השרטוטין שוין · גרסינן (סג) בירושלמי תולין בספרים ואין תולין בתפלין ובמזוזה ודייקינן נמי בגמרא דילן (סד) ההיא דאסקא ליה ה' דהעם וכרעה דוי"ו דויהרג וא"א דתולין כי לא נשתייר כמלא אות אמאי פסול (סה) למחוק ולתלי אלא לאו ש"מ אין תולין והא (סו) דאסרינן כ) נקבה כשר ירכה פסול בתפלין ובמזוזה אבל בס"ת מוחק ותולה וכן הלכתא ומחק לא אשכחינן דפסיל בהו (סז) ומוחק וכותב בס"ת · בפ' (סח) שבועת העדות יש כה) שמות שאין נמחקין ויש שמות שנמחקין (סט) כו' בפסחים המוחק את השם עובר בל"ת ואזהרה מהכא ואבדתם את שמם לא תעשו כן לה' אלהיכם הכותב את השם (ע) אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו היה כותב שתים ושלש שמות ה"ז מפסיק ומשיב (עא) המובל את הקולמוס לכתוב את השם לא יתחיל באותו השם אלא מתחיל באות שלפניו · בפ' הבונה כב) וכתבתם כתיבה תמה שלא יכתוב אלפי"ן עייי"ן ועייני ן אלפי"ן ביתי"ן כפי"ן וכפי"ן ביתי"ן גמלי"ן צדי"ן וצדי"ן גמלי"ן דלתי"ן רישי"ן ורישי"ן דלתי"ן וחיתי"ן התי"ן והתי"ן חיתי"ן וכל פרשה פתוחה לא יעשנה סתומה כתיבה לא יעשנה פתוחה כו' או(עב)שכתב שלא בדיו או(עג)שכתב אזכרות בזהב דרי אלו יגנו· א"ר זעירא אר"ח (עד) כג) קרע הבא בתוך ב' שיטין יתפור בתוך ג' לא יתפור וה"מ בעתיקתא אבל בחדתא ל"ל בה ולא חדתא ממש הא דעפיצא הא דלא עפיצא (עה) דעפיצא שמעובד יתפור שהתפירה (עו) מתעקמת (מתקיימות) בו וא"ד עפיצא

נתיבות שמואל מז) מגילה י"ח ב' ובי' דיקן מכיי סנהד' ל"מ : יז) ל"ל דק"ח : יח) סנהד' ס"מ מנחות כ"ט ב' : יט) מנחות שם ובי' לאחר רבה : כ) מנחות שם ע"ש חיסח ניקב מוכה של ה"ח כשר יכבו פסול : כא) שבועות ל"ד : כב) שבת ק"ג ב' : כג) מנחות ל"ח ב' ובי' תכ"ז תכ"ח תמר כב :

שער החדש

בס"ם מנחות ל"ח ב' ותולי ל"ל כריך ליה כמזוזה מחמד כלפי שמע · וכן מוכרח דסח בסימטא רבה לח מיפה לחפה עכ"ל וכ"ה בסיקון מתבנין וכבי תי' בהם ומסדר לה סיפה לחפה בתוך ז"ל חמר רבה בסימטא תפלין להרמ"ם ועיי' בסי' ל"ב סעי' מ"ד ועיי"ם בב"י ועיין לקמן חלק ג' חות מ"ז : (מ) עשאה בסמיכ ות' וכלכ חיכות כשרה כו' כל"ל · עיי' מנחות ל"ח ב' ועיי' בתו"ח סי' ל"ב סעי' ל"ג ובב"י שם בשם בעל המרומה ודעת רבינו חיינו כן : (מא) עשאה כאגרת כו' מנחות ל"ב ב' ועו"ש : (מב) שלא דקדק בחסירות כו' עיי' לעיל בח"ח חות כ"ו : (מג) ביתירות דפין כדאסרינן בס"ת לא ירבה בדפין מפני שנראה כאגרת כו' כל"ל · עיי' מנחות ל' ח' ועו"ש כיונ"ב : (מד) ופסולה כדאסרינן עשאה כו' ל"ת ל"ב למה תאמר תר"י ת"ם תרי זימני כלן תאמר שעשאה כאגרת פסולה וכלן תאמר שעשאה ב' דפין פסולה · ולכן נלפע"ד דה"ק דמתחלה קאמר שאם הרצה בדפין לכל פרשה כ' בשני דפין פסולה ולף בתפלין כמי ושוב קאמר דמזוזה בשעשאה בב' דפין פסולה לף שב' ף' שב שיעור על דף ת' ופ' ויהיה שם שמוע בדף שני לבתפלין כס"ג כשרה וכתם"כ למעלה בח"ח חות כ"ז ומכח פסולה בכללפע"ד ביחוד שדברים לדעה רבינו : (מה) תפלין ומזוזות נכתבין שלא מן הכתב כו' מנחות ל"ב ב' וסיים שם וח"ל שירטוט ושלשה מזוזה צריך שירטוט ותפלין ת"ל שירטוט · וכל"ל בדברי רבינו ג"כ וח"ם קיבול שדברים שבניח בשם ר"י : (מו) תפלין שח"ל שירטוט כו' שם בתוס' ובניימין ו' ב' ד"ה תר"י כו' ובסוטה י"ז ב' וברח"ם פ"ב דמגילה סי' ב' ובחו"ז סי' הקמ"ב ועיי' סי' ל"ב סעי' ו' : (מז) הא מורידין עושין והתניא כו' כל"ל : (מח) שירטוט בתפלין מילתא כו' ועיי' מם"ב למעלה בח"ח חות כ"ה וחות כ"ו : (מט) ושלא בדלא שירטט דהכריחה לה כו' · כ"ל דהכריחה ב"כ מיירי בדלא שירטט דאי בשירטט ת"ל מאי קמקשה הא מורידין עושין הא תפלין לא נעי שירטט כו' הא מ"מ בשר ת"ל מיירי בדלא שירטט ואחית הכרייתה לה כהלכתא דקא מוקי לה בתמלי לגבי ל"ש דת"ל אחיך פסיקא לי להקשות ולילמה מיירי כגי' מסורטט ועוד הא דומיא דס"ת קתני ובס"ת ווולמי דכי מסורטט ובכלמה לפסיטים בתפלין שירטוט ת"ל לכל הפחות דמיקרי הדיוט ת"ם חבל לפי דעת זו מה"ב לקמ"ש די"ל דמיירי בשירטט לולי י"ל דבחמת שכי הו"ת לחרץ דחייכי בשירטט רק שני סיוויית רויחת כדס"ד דמקשה דחייכי בלא שירטט ואם"ה ניחא דס"ל כחמת דלות לי' גם במזוזה לא בעי שירטוט ואפי' בחי' הרמ"ה (למנחות) בעין זה מסקנה בעין זה להסוברים דלווקא למלוא ולא לעיכוב יעו"ם מה שחי' בזה ומ"ש י"ל שכי : (נ) רבא שרי לי' כו' · במגילה י"ח ב' ועיי' בסי' ל"ב סעי' כ"ם ומעי' ל"ח : (נא) מעכבין זו את כו' · במנחות כ"ח

(עז) עפיצא דמי לעתיקתא ולא יתפור הנ"מ בנידון אבל בגרדין לא (עח) והם הגימין שנשתיירו מן הבגד ובנסחא דילן בגרדין ל"ל בה והם דלמור"ש שעושין מן הקלף וכיון (עט) דמינו הוא מותר (פ) ומסת' להן שהן בגידין עצמן ותו פריק בהן ס"ת ותופרין בגידין לאו דווקא אלא במינן קאמר • בפ' המוצא תפלין (פא) כותבי ס"ת תפלין ומזוזות לא התירו להם להפוך יריעה על פניה אלא פורס עליה את הבגד • בפ' השולח גט (פב) נקטינן ס"ת שכתבו מין ישרף כתבו א"י (פג) יגנז בידי א"י אמרי לח קורין בה וא"ל יגנזו והא דאמרינן כתבו א"י יגנז תנאי הוא דתניא ר"ח אומר ס"ת תפלין ומזוזות שכתבן מין ומסור ועבד ואשה וקטן וכותי וישראל מומר פסול שנאמר וקשרתם וכתבתם כל מי שישנו בקשירה ישנו בכתיבה שאינו בקשירה אינו בכתיבה ירושלמי (פד) בכמילה הלמ"מ כד) שיהיו כותבין בעורות בדיו (פה) ומסרגלין בקנה (פו) וכורכין בשיער (פז) ומולין במטלית ודובקין בדבק ותופרין בגידין ושיהיה כותב על הגויל במקום שער (פח) ועל הקלף במקום נחושתו ואם שינה פסול ולא יהא כותב (פט) חצי על עור וחצי על קלף ואין כותבין ע"ג עור בהמה טמאה אלא ע"ג עור בהמה טהורה :

חלק הג' הנחתן בבתים ת"ר מ) כיצד סודרן קדש לי והיה כי יביאך מימין שמע והיה אם שמוע משמאל והתניא איפכא ל"ק הא מימין הקורא הא מימין המניח והקורא קורא כסדרן ופירשו רבוותא ימינו של קורא נ) שמאלו של מניח והקורא קורא כסדר הכתוב בתורה מימינו לשמאלו קדש והיה סמיך להן שמע והיה נמצא קדש רואה את האויר (א) מימין הקורא שמע והיה אם שמוע רואה את האויר משמאלו והמניח אינו קורא על הסדר אלא והיה אם שמוע לימינו קדש והיה לשמאלו קורא למפרע מימינו לשמאלו וכסדר משמאלו לימינו • ובשמושא עתיקא דילן דאתמר משמיה דאביי ורבא הכין כתוב לכתוב הני ד' פרשיות (ב) בקלפי ומהדרא אפי' ג) לאפי' ומשוי פרשתא קדש לימינו בביתא קמא ופרשתא דסמיך ליה והיה כי יביאך בביתא תנינא ופרשתא דשמע בביתא תליתאי ופרשת והיה אם שמוע ברביעתא ואמר אביי כו' (ג) ובהלכות תפלין עתיק עתיקא פרשה ראשונה מימין הקורא מן קדש לי בל בכור עד סוף פסקא ושמרתם את החוקה • בית שני והיה כי יביאך עד סוף פסקא ויהי בשלח • בית שלישי שמע ישראל עד סוף פרשה • בית רביעי והיה אם שמוע עד על הארץ (ד) ושמושא דכתיב בהלכות הרב

הויות מלטא אהדדי וקדש ושמע מאבראי חמיה לן מובא ובהלכות דילן אית' (ה) דכתיבה כדכתיבה ועוד (ו) הקורא אינו קורא כסדר הכתוב בתורה לא מימין לשמאל ולא משמאל לימין ד) ואי (ז) ליתא בנסחא דיליה אבתי קשיא לן (ח) מ"ש דתפלין של ראש דבעינן הויות באמצע ובש"י לא דאי כתיב הויות באמצע לאו כסדרן כתיב ועוד דאמרינן תפלין ש"י עושין אותן ש"ר ואם יש לו ב' תפלין תולה עור על א' מהם ומניחן (ט) וא"א הא ל"ד דהא בש"ד (ש"י) בעינן הויות באמצע ובש"י בעינן הויות בסדרן אלא מפתבי לן כדפרישית קדש לימין הקורא שהיא לשמאל המניח והיה לשמאל הקורא שהיא לימין המניח • וקרוב אני לפסול כל התפלין המנחין הויות באמצע (י) מר' חנגאל אמר רב החליף פרשיותיה פסולה כדלקמן ובדקתי (יא) בתפלין הישגים מרבונא ותפלין שבאו מרישה מתא ומצאתי כדברי • ובשמושא עתיקא דילן ובהלכות תפלין כך ולא מצאתי הויות מלטא רק בא' מתשובות רבינו סעדיה שתמצא קדש ושמע החיצונים רואין את האויר ולאו דסמכא נינהו ובעינא דאימא מילתא ומסתפינא מיחברי ומרבוותא פולהו ואמינא דהקורא קורא כסדרן (יב) ליכא בנוסחא והמניח מניח כסדר והקורא קורא משמאל לימין שכן מצינו באבני אפוד (יג) בטוטה ה) ירושלמי אית תנא תנא כשם שחלוקין כאן כך היו חלוקין באבני אפוד במילואותם כדי שיהיה כ"ה מכאן וכ"ה מכאן והלא אינן אלא מ"ט בגימין דתולדותם מלא וכו' והלא אינו אלא כ"ג מכאן וכ"ז מכאן אר"י בגימין היה חציו בני מכאן ומן מכאן • א"ר זבידה ויאות מה כתיב באן ששה משמותם ולא כל שמותם הראשונים נכתבין מימינו של כ"ע ומשמאל של קורא כו' הראשונים אין נכתבין על הסדר מפני שיהודה מלך האחרונים נכתבין על הסדר הרי שמצינו באבני אפוד שכ"ג שהוא המניח קורא כסדר השבטים מימין לשמאל והקורא קורא אותם משמאל ליימין ולפי (יד) שלא מצאתי נאון שאמר לא סמכתי בדברי ואמרתי (טו) בחילופא באבני אפוד עד יבא מורה צדק • א"ר חנגאל א"ר החליף פרשיותיה פסולות אמר אביי לא אשרו אלא גוייתא לברייתא ובריייתא לגוייתא פרשיות שבפנים שאינן ריאות את האויר הניח בבתים החיצונות שרואות את האויר מבחוץ ונתים החיצונות שרואין את האויר הניח בבתים הפנימים אבל גוייתא לגוייתא שהחליף הבתים הפנימים מזו לזו ונתן של ימין לשמאל כשורה וליתא לדאביי אלא ל"ש הכי ול"ש הכי פסול עד שיהיו הבתים סמוכין זו לזו כסדר כמ"ש ואם החליף א' מהם פסולין ומפני (טז) שבתפלין שבראש יש גמגום בהנחת הבתים ובסידורן מברך על

נתיבות שמואל כד) מגילה פ"ח : מ) מנחות ל"ד ב' : ב) דעת רש"י ורמב"ם : ג) כמשמעת כתב ומיהדר להדי סיפא ולכל הפוסקים המוו דעת המשמעת רבה לדעת רב"י ורמב"ם עיין בהסיבת רמ"ע ק"ו שחשב תוהה לדעת כפ"ע דהיינו לדעת המשמעת סדר הנחתן כסדר שכתובין בתורה וקדם לימין הכותב לחיינו ימין המניח ודעת הרא"ש לדעת רב הלי נמון קדם לימין המניח ממש לימין הקורא והויות להדדי ודעת ר"ח לדעת רב הלי נמון קדם לימין הקורא ממש והויות להדדי : ד) ל"ל ומי מיחת כמשמעת : ה) ירושלמי סוטה פ"ז :

שער החדש

כל"ל • תבל יותר ל"ל להניח שתחפירה מתוקנת בו ועיי' לעיל בח"ת מות ל"ח : (עו) עפיצא דמי לעתיקתא כו' חיינו כפירש"י ועיי' מש"כ בח"ת מות ל"ח : (עח) והם הגימין שכתיירו כו' • ונסור לתפור בהן וכ"ה בזו"ד שם : (עט) דמינו הוא מותר כו' • ועיי' סי' ל"ב סעי' ל' שסות מדברי רבינו מלט ועיי' בח"י ח"א תבן מינא"ם סי' קל"ט שתסר בזה : (פ) ומסתברא לן שהן כגידין עצמן והופרין בהן ס"ת כו' כל"ל : (פא) כותבי ס"ת כו' • עיטובין ל"ת ח' ומ"ש פ"ג הי"ג וביו"ד סי' רע"ז : (פב) נקטינן ס"ת כו' • ניטין מ"ש ב' ועיי' תו"ח סי' ל"ט סעי' ח' וי"ד סי' רפ"ח סעי' ח' : (פג) יגנז בתלת ביד ח"י ח"ל קילון בו וח"ל יגנז ושתי לתמר כתבו ח"י יגניז שתי תמת הוא לתניא כו' כל"ל • ומשמע דרבינו ס"ל כן לדינא ועיי"ם ביו"ד רפ"ח ב' דעות בזה ובתו"ח סי' ל"ט סעי' ו' שכשיר בזה יעו"ש ועיי"ם בכ"י הכ"מ בין תפלין לס"ת יעו"ש סימוב ועיי"כ במ"ח ובבאור הגר"ח יעו"ש : (פד) במילה כלמ"מ כו' • פ"ק ה"ט ועיי' במש' סופרים פ"ח ה"ח : (פה) ומסרגלין נקיים כו' לשפוך עופרת וכיולא בו בלשבע • יו"ד סי' רע"ח סעי' ה' ועיי' בתו"ח סי' תקמ"ג : (פו) וכורכין בשער כו' • עיי' שבת ק"ח ח' ותו"ח סי' ל"ב סעי' מ"ד : (פז) ומולין במטלית כו' עיי"ם בסעי' מ"ד בשריך לעלות עליהם ולכרוך תחתם בקלף ועיי"ם בב"י מס"ב בשם הכמ"י • יהסתר בכל פסוקו : (פח) ועל הקלף כמקיש כו' • עיין לעיל ה"ח תות י"ג : (פט) חלי על עור כו' יו"ד סי' רע"ח סעי' ד' :

(א) **מיבין** הקורא שיהא שמוע בתוך תוכו כו' כל"ל • ועיי' בם' ספרדים סי' ל"ה : (ב) בקלפי ומהדר סופי' לאפי' (וכבר הבאתיו למעלה בח"ב תות כ"ט יפי' שכ"ל דגולל תחלה למטה) ומטו פרשתא קדם כו' כל"ל • ותיוטו כדעת רמ"י וכן מיוסי לה בתוס' הסם בד"ה וקורא כו' יעו"ש בימיוב (ועיי' בתשובות שמואל שמביא בשם ת' מ"ע שלדעת השימושא רבה הם מוכחים כך להסיבת סיפא מיתיו קדם ויהיה כי יביאך

על של יד להניח ומניח ש"ד בלא ברכה ועל אבני אפוד שמצאתי יש לי ספק • אר"ה א"ר (יז) ההיא תותירא דתפלין הלמ"מ ובתשובה ר' עמרם בר שישנא ריש מתיבתא דסורא מחסיא (יח) שילחא שילאי דתפלה של זרוע שלא תאמר תהא כטופפת שאין לה אלא שילחא אחת אלא צריכה שילחא אחרת כדי שיהיה ש"י (יט) זע"ז בגשר הנהר וגשר (כ) בל' חכמים תותירא ומעברתא של תפלין זו (כא) מעבורת של תפלין שמכניסין בה הרצועות בש"י ובש"ד (כב) ומסתב' לן שלא לחלק בין תפלין ש"י לתפלין ש"ד בעשייתן ואין ביניהם אלא שזה בד' בתים וזה בבית אחד • דהא אמרינן לעיל מי שיש לו ב' תפלין ש"ר תולה עור על אחת מהן ש"מ דבי הדדי נינהו וכי היכי דמעברתא בראש וביד ה"נ תותירא בראש וביד ופ' תותירא הוא נשר והיא העור (כג) העודף סביבות הבתים שעובר התפירה עליו לחבר העור של דפוס הבתים עם עור המבסה פתח הבתים שהוא בית משבן של תפלין ואעפ"י שיוכל להברן שוה בשוה ולא יעריף הלמ"מ שיהא בעור לתופרן בכל צד בג' רוחות וברוח הרביעית היא המעברתא שהעור בפול בתוכו להכניס בו הרצועות ואית דאמרי (כד) מעברתא ותותירא חדא היא וא"ד (כה) תותירא עור התחתון שנותנין על פתח הבתים כדי שלא יפולו וליתא דהא בלא"ה לא איפשר ואמר אביי (כו) שי"ן הלמ"מ והוא שעושין רשומן ניכר בעור קמטין הדומה לשי"ן כנגד הבתים החצוגים כדכתוב לעיל וצרך (כז) שיגיע חריץ למקום התפר (כה) של ד' בתים שבין בית לבית והוא ניכר ונחלק כל בית בפני עצמו עד מקום התפר ולא נהירא לן דמ"מ דאביי במימרי' בש"ן של תפלין (כט) נבי תותירא הול"ל וא"נ לעיל (ל) בנותן חוט ומשיחה ביניהן • ומסת' לן דאביי קאי (לא) אש"ן של תפלין צריך שיהיה מגיע למקום התפר שיהא חריץ השי"ן גדולה עד למטה וכן המנהג ורב דימי אמר כיון דמנכר תו לא צריך ומסתב' לן (לב) דבש"י נמי איכא ש"ן ובגמרא דשבת (לג) איכא נוסחא דכתיב בהו ואמר אביי ד' של תפלין ויו"ד של תפלין הלמ"מ בדאיתא לקמן ולא נהירא לן • תנא (לד) תפלין מרובעות הלמ"מ אמר רב (לה) בתפירתן ובאלכסונן (לו) בתפירתן למטה ובאלכסונן למטה צריכין מרובעות ואית דמפרשין באלכסונן שצריך אלכסונן (לז) לחשבון אמתא בריבוע אמתא ותרי חומשא באלכסונה שלא יהא מרובע ארוך וא"ד באלכסון (לח) שהתפירה

נתיבות שמואל ו) מגילה מ' כ' : ז) שבת ק"מ מ : ח) מכות י"ח מ' :

שער

לסיומו דלעיל חוט מ' דשב"י לא נחלקו כלל ועיין בשב"ה שם ובמרדכי שם : (יז) שהיא תיקונה כו' מנחות ל"ה מ' : (יח) שילחה עילאי כו' עיין בתוס' שם ד"ה מעברתא כו' יעו"ש סיומיב ועיין בגמ' של סרי"ף בפי' ג"כ כך יעו"ש ועיין בהו"ד סי' תקס"ח בשם רבינו יהודה חסיד יעו"ש ועיין בסוף סי' ל"ב בשב"ה (ועיין בשם שערי תשובה סי' קל"ג) : (יט) זע"ז כגשר הנהר כו' כל"ל : (כ) בלשון חכמים תיקונה • נדרים מ"מ מ' ב"ב כ"מ מ' : (כא) מעבורת של כו' • עיי"ש בדם"י והום' ומסמ"ע מפרש לה בדרך אחר וכולן המשמיטה שבין זה לזה ולפי"ז לא קאי רק על של רחש ועיין בתו"ז סי' תקס"ב : (כב) ומסתבר לן שלא לחלק כו' וכ"כ בדמב"ם פ"ג מה' תפלין ה"ד ובטוש"ע הו"ח סי' ל"ב סעיף מ"ד : (כג) העודף סביבות כו' כ"ל מפירש"י שם וכ"כ בטוש"ע שם : (כד) מעברתא ותותירא כו' • יעו"ש בתוס' ד"ה מעברתא כו' בשם הערוך וברמ"ם סי' ז' ובתו"ז סי' תקס"ב יעו"ש סיומיב : (כה) תותירא עור התחתון כו' ועיין בתו"ז סי' תקס"ה : (כו) בי"ן הלמ"מ כו' שבת כ"ח ב' ס"ב מ' מנחות ל"ה מ' וזבחים ק' מ"ג רכ"ח ב' ילפת כמס"ב בתו"ז סי' תקס"ג יעו"ש : (כז) סיניע הרין כו' שם במנחות : (כה) פי' חריץ של ד' בתים סביב בית לבית כו' כל"ל ותוס' פירש"י : (כט) נבי תיקונה הוי"ל כו' • ר"ל שם הו"ל לשמיענו דמחרין יכי' עד סוף התפר : (ל) בנותן חוט כו' לעיל ל"ד מ' : (לא) דבי"ן של תפלין כו' וכ"כ הרמ"ם בפי' מ' ועיין בתו"ז סי' תקס"ג ועיין בפ"ע ובסו"ע סי' ל"ב סעיף מ"ג : (לב) דשב"י יתי מיכף סי"ן כו' תוס' במנחות שם לא כ"כ וע"ע בשבה שם ס"ק מ' מום' ד"ה דילמא כו' ובמנחות ל"ה ב' ד"ה אלו כו' ממנם לפי שם כ"ב רבינו אין מכ"ז סוס ל"מ בין ס"ר לס"י (ולפי דברי רבינו יתורץ ג"כ קושיית בי' הס"ם בשבת כ"ח ב' ויעו"ש סיומיב) ממנם כל הפוסקים חלוקים על רבינו בזה : (לג) מיכף נוסחת כו' עיי"ש בתום' ד"ה בי"ן כו' שם ס"ב מ' ובברכות ו' מ' ד"ה אלו כו' ובמנחות ל"ה ב' ד"ה אלו כו' מגילה כ"ו ב' ד"ה תמניכי כו' יעו"ש סיומיב ועיין רמ"ם ה' תפלין סי' י"ב ועיין שם כ"ב בחי' לבבת כ"ח ב' יעו"ש ועיין נקמן ח"ד מות ל' ועע"ש תום' יומת מ' מ' ד"ה ומה ליץ כו' : (לד) תפלין מרובעות כו' שבת כ"ח ב' מגילה כ"ד ב' מנחות ל"ה מ' : (לה) בתפירתן ובאלכסונן שם במגילה ובמנחות שם : (לו) בתפירתן למטה כו' וכ"ל דלחמה לחפוקי דשבמיס עלמן מין לריך סיומי מרובעות עיי' תום' מנחות שם ד"ה תפלין מרובעות כו' ועיין תו"ז סי' תקס"ה יעו"ש סיומיב : (לז) לחשבון אמתא בריבוע אמתא כו' כ"ה באלכסון הלמ"מ וא"ד (לם) ידקדק בתפיריתן שלא ימשך חום התפירה יותר מדאי שלא יכווצו ויקצר רחבן וא"ד שיהא להן אלכסון ועיטול אין לו אלכסון אר"פ מתניתן דעבידי כי אבנוזא עגולין שאין להם בית מושב אבל יש להן אעפ"י שהן עגולות כשרה • ואשמעינן ברייתא דפסול ודייקינן מינה מדלא משני ר"פ מתניתן בדלא מריבעי כלל אבל ברבוע ארוך כשר ואתא ברייתא למיפסלינהו ש"מ דרבוע ארוך ברייתא כשרה ופ' באלכסונן כדפ' ומסתב' לן (מ) דתפלין ברבוע ארוך כשרין ומדקתני (מא) תפלה עגולה פסנה ואין בה מצוה פתנה בין עיניו או שנתנה על פסת ידו ה"ז דרך המינות ש"מ דתפלה דקאמר בין של יד בין של ראש קאמר ויד נמי צריכה מריבעות ושתיהן שוות כדאמרינן לקמן • גרסינן במגילה ו) אין בין ספרים לתפלין ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותפלין ומזוזות אין נכתבין אלא אשוריית הא לתופרן בגידין ולטמא את הידים וז"ש שוין • בפ' ח' ז) שרצים (מב) כותבין תפלין ע"נ עור בהמה טהורה ובגרכות בשערן ונתפרות בגידן הלמ"מ ונרסינן (מג) בכמות ת) חז' לתפלין דבי חביבי דתפירא בביתנא (מד) ולית הלכתא כוותיה • והעושה תפלין עושה דפוס מרובע ומביא (מה) עיר לח מעובד ארכו (מו) כדי שיכסה פתח הבתים ומכניסו בדפוס כמש"ל ובותב ד' פרשיות ומניח בראשו קדש (מז) וכורכו מאחד בלפי שמע ומניחו בבית ראשון לימין הקורא שהוא שמאל המניח והוא נקרא בית החיצון וסמיך לה כותב והיה כי יביאך וכורכה ומניחה בבית הסמוכה לה ושלישית כותב שמע ומניחה סמוך לפנימית ורביעית כותב והיה אם שמוע והוא בית החיצון לשמאל הקורא ויכרוך אותם בשיער ואח"כ מכסה פתח הבתים באותו קלף הארוך וכופלו כלמעלה ומניח בו מעברתא של עור שיכנס בו הרצועה ובביבי הבתים מעדיף הקלף ויתפור התחתון עם העליון ובשימושא רבה בעי (מח) למיכרך קמיעי בשערי ואמר רבא ובשערי דתורא כי היכי דמדבר לעגלא ולא יהטא דכתיב המעט מכם עון פעור • (מט) ומדכריך להו מלרע לעיל ונתפרות בגידן • וא"ם ובגידי שוך והריסר תפירי הו"ל (נ) לבר מדנפיק ועייל • ואמר רבא ואי הוה (נא) עשרה לא מיפסלי • וא"פ משמיה אי הוה ארביסר ש"ד דבי מוספת מנשה ואפרים הוי ארביסר ואי נפסקו (נב) ב' חוטין בתפרן פסולין ותמיה לן הא דאמרינן בגידן דתורא ובשערי דתורא דהא בכל

החדש

פירמ"י סם ושם : (לח) בהתפירה בחלכסון כו' ר"ל סיומיב התפירה חזוקה בחלכסון : (לט) ילקדק בתפירתן כו' עיי"ם בדמ"י סם ושם : (מ) לתפלין ברבוע לרוך כו' והכי כ' המרדכי בשם ס"ב וכי"ק יעו"ש וים קלם לה' לזה מזבמיס ס"ב ב' יעו"ש סיומיב וחלכסון ר"ל בלשון יחיו ענולות סיומיב להם חלכסון ועיין רמ"ם ה' תפלין כו' ט' ועע"ש בטוש"ע סי' ל"ב סעי' ל"ט : (מא) תפלה עגולה כו' מגילה כ"ד ב' : (מב) כותבין תפלין כו' עיין ח"מ לוח סי"ב : (מג) בכמות חזי לתפלין כו' לעי' זו ים להקשות טובא הא שם מעוקרת חילתא דפשיטא עובא דבתפלין לכ"ע בעיון נידון דווקא וע"ב ל"ם רק בספר שתפרו בשפתן לחבל לא בתפלין וכמן קאמר דתפלין נופיכו סוי תפורי בכיתנא והא לא עביד כמלן ועיין בדם"י מגילה מ' ב' ועוד דהא כ' הרמב"ם בהקדמתו לזרעים דדבר שהוא הלמ"מ לה יפל בזה מהלוקת וקשביב שם בזה שתפרית בגידין הוא הלמ"מ והכי ים כתן מהלוקת הן לחת ברבינו ע"ב לא כ"ל כן שהוא כוכיח למעלה בה"ה דהמב"ם לית לי' דתפלין על הקלף ומזיזה על הדוכסוסטום הלמ"מ לממש לריך קיומי קבה על רבינו ג"ב : ושם ממרתי לסניה (ובוב מלחתי כדברי בריטב"א במנחות ת"ל על הזיזה לחילו דבי הביבי והוא ס' התלים ועיין בסחים קי"ח מ' והוא נכון מאד בעזר"ם : (מד) ולית הלכתא כוותי' • זה מסיים דב בעלמו יכן מוכח במגילה י"ט מ' ועיין בעורי הבן שם : (מה) מציה עור לח מעובד כו' עיין בח"מ לוח סי' ב"ו והוא ס"ח : (מו) כדי ביכסה כו' • ד"ל סיומיב לחוך כ"כ עד סיסלה ממנו כדי לכסות פתח הבתים ומבואר מזה שדעתו ביהי' הכל מעור מ' וכדעת רס"י במנחות ל"ה מ' והוא' סם ד"ם תיקונה כו' ובתו"ם סי' ז' ושם בם"ע בסי' ל"ב סעיף ל"ח יעו"ם : (מז) וכורכו מאי כלפי כו עיין בח"ב חוט ב"ע : (מח) למיכרך קמיעי בשערי דתורא כי היכי דלא ליטנפו ומפתחי ואידך נמי דלמיכר לעגלא דלא ליהטי כלהמיב המעט לכי עין פעור עכ"ל הם"ד וכ"ל כאן (ויהוא פשיק ביהוסע כ"ב י"ז) : (מט) ומדכריך להו מלרע לעיל ונתפרות בגידן : זה ליתה בסיומסא רבה דיהן : (נ) לבר מדנפיק ועייל כו' בזה יש פי' טוים המרדכי פי' מלבד מהיבתו הרמבסוס שמוחב המעט בעור התחלת התפירה הסיום לאיזה מין החשבון וי"מ שהתפירה מבפנים ומבחוץ עיין בהמ"ם בהיקון תפלין יעו"ם סיומיב ובמע"מ ועיין ב"י בסוי ל"ב יעו"ם סיומיב בד"ם ושוע התפירה כו' : (נא) עשרה לא מיפסלי סעטה מי' בם"ר דכי שקלת מלכא ושמשא מסתייר עשרה ופירש המעיו"ע דסיומו שקלת ליהודה וללוי יעו"ם : (נב) ב' חוטין בתפרן

בכל דוכתא אסרינן (נג) אין קטינור נעשה סניגור ותריסר (נד) תפורי ואם נפסקו פסולה מנ"ל • לרבינו האי כיצד סדר תפירתן (נה) מתחיל משמע להיהיה אם שמוע מלמטה ועולה כנגדו לבין הבתים לבית הרצועה ויוצא למטה (נו) ונוטה לער בית הרצועה ויוצא למעלה בין שמע שוהיה כי יביאך ועולה לבין הבתים ויורד כנגדו ובא (נז) בלפי יפה ויוצא למעלה משפה ונוטה עד שפה לבין והיה כי יביאך לקדש לי וחוזר ונבנס למטה משפה ונכנס למטה היכנה ועולה לבין הבתים ויורד למקום הרצועה ויוצא למטה וחוזר ועולה לבין הבתים שבין קדש לוהיה כי יביאך ומניח החוט (נח) במקומן וחוזר על חוט הראשון ובא לו כלפי שפה אצל בית רצועה ויוצא למעלה מבית רצועה ונכנס למטה היכנו ועולה לבין הבתים שבין שמע לוהיה כי יביאך ומניח החוט בסקומו • ומניח הפרשיות בסדר קדש לי והיה כי יביאך *שמע והיה אם שמוע ותזר ומהדק ומאהה את* התפר ובא לו בחוט שבין שמע לוהיה כי יביאך כלפי שפה ויורד למטה משפה (נט) ועקום ועולה למעלה משפה ובא לו בלפי קדש ובא לו בחוט שבין והיה כי יביאך לקדש כלפי שפה ויורד נמצאו שני חוטין עומדין עם השפה שבין והיה כי יביאך לקדש אחד מלמעלה ואחד מלמטה ומקוף לימינו בדרך הזו א' מלמעלה ואחד מלמטה בקדש לי ד' נקבים ובבית הרצועה ג' ובוהיה ד' ובשפה ג' *עד שמגיע בא'* מן החוטים למעלה מן חשפה שבין (ס) והיה כי לקדש והחוט הא' למעלה מן השפה שבין שמע לוהיה כי יביאך וחזור ומקוף את החוט שבין והיה כי יביאך לקדש לי על החוט שבין והיה כי יביאך לשמע ועושה את שני חוטין כאחד ומכניסן במחפ ומוציא בין שמע לוהיה אם שמוע מלמעלה מן השפה למטה ומכניסן בטבלה תחתית בנקב יחד ויתוחבין שם נמצאת למד מדברי רבינו ז"ל (סא) שסדר הויות אינן באמצע וכן עיקר ומילי דשימושא לא נהיר לן ולתפלין של יד עושה דפוס מרובע ומביא קלף לת ומניחו בדפוס עד שייבש ומוציאו וכותב ד' ש שיות בקלף א' כסדר הכתוב כל פרשה (סב) בדף אחד כדי *שיהיה שמע* בריש דפא ועל הארץ בריש שיטה ואחר כתיבתן פורכן כלפי שמע וכורכן בשערן ומניחן בדפוס ועושה בו מעברתא ותיתורא בתפלין ש"ר ותופרן בי'בועא ובדכתיב בשימושא לש"ר מיתי אגא (סג) תרי אצבעי כתרי אצבעין בעל תרי אצבעין ובש"י *עין מרובע* אוכא דידיה בחצי אוכא דאצבעי ופותיא דידיה כפותיא דאצבעי וכל ה"מ תשוה לן • (סד) ומסתבר דרבינו אלפסי לאקבועי בהלכות מדת קושטו לא שמענו ואם רצה קושטן כרחבן פחות או יותר :

חלק הד' הרצועות וקשירתן א"ר יצחק ה) רצועות (א) שחורות הלמ"מ מיתבי אין קושרין אותן אלא במינן בין ירוקות

נתיבות שמואל ה) מגמות ל"ב : ב) ל"ל כדיקן :

שער

כו' בסימוסת רכה ר' ג' חוטין בהפכן פסולין וכ"ה בדמ"ס בתיקון תפלין יעו"ס סימוב ועיין במגמות ל"ב ס' יעו"ס וע"ע בירוסלמי פ"ק דמגילה ה"ע ועיין בדמצ"ס פ"ג מה"ת סי"ח ובמור סי' ל"ב יעו"ס וכבוע"ע סי' ל"ב סעיף ג' יעו"ס סימוב ועיו"ס סימוב בב"י בסי' ל"ב ובסי' ל"ג : (נג) אין קטינור כו' עיין בזוסק ה"ב ל"ז ג' יעו"ס סימוב סיסי' דמורא ועיו"ס הסוד לזה ועיין במ"א סימן ל"ב ס"ק ס"ח סהבילה יעו"ס סימוב : (נד) תפוירי ואם נפסקו כו' ואסה סך לחריסר ל"י בחמת מקום לזה לך בנפסקו ג' פסולה כבר רמזתי לך לעיל בחות ל"ב סן מבבלי יסן מירוסלמי לך רבינו מפרש לס לך דמסוות לעיין מחר וכמ"ש רס"י סה וכן לך דירוסלמי לעיין מחר דמייירי ברלועה ולא בתפירת הבתים יעו"ס סימוב וע"ע בחו"ז סי' תקס"ז וח"ב סי' ק"כ יעו"ס סימוב : (נה) מתחיל מהתע כו' מכאן עד סוף הענין יש הרבה ע"ס חבל לפי שהן מוסן מהי בזה לכן מהבתי חת ידי מזה ונקל לכל לדה סתבין להבוה מדעתו כיחות זולת מעט הנרחים טעות לכל לדה מקומי ועיין בס' הפרדס סי' ל"ח : (נו) ונוטה ללד בית הרלועה כו' כל"ל : (נז) בלפי יפה ויולא כו' כל"ל : (נח) במקומן וחוזר על חוט כו' כל"ל : (נט) ועקום ועולה למעלה כו כל"ל : (ס) ויהיה כי יביאך לקדש כו' כל"ל : (סא) בסדר סויות כו' ולא כדעת המוס' במגמות ל"ד ב' שהבילוה בסס רבינו הסי לסיפך יעו"ס סימוב ובדמ"ס : (סב) בלף לחד כו' עיין מ"ח חות כ"ז וח"ב חות ע"ד : (סג) תרי אצבעין על תרי אצבעין כו' כל"ל ועי' בתוס' עירובין ל"ה ב' בד"ה מקום כו' ועיין בב"י בסי' ל"ב בד"ה וכה יעשה כו' ועיין שם מה שהבילו דברי רבינו יעו"ס סימוב (ועי"ע תוס' מגמות ל"ה ה' ד"ה סי"ן כו') : (סד) ומסתבר כרבינו אלפסי שלא קבען בהלכותיו • מדת קושטו לא שמענו ואם לא לעבות קושטן כרחבן חו סחות או יותר ועי' יעו"ס סימוב :

(א) **שחורות** הלמ"מ כו' שבת כ"ח ב' מגמות ל"ה ה' : (ב) חטוין יש לו כו' כ"ה סירס"י שם : (ג) נגהי שדומה לתכלת כו' והגמ"י סי' נגהי שמיסה ח"ע בסני סזוסת

ו"ח סם סכוסרים שעוטין סימן מבגד חדום יעו"ס סימוב : (ד) מבפנים מאי נגהי ור"ת תיכת זמנין דמתפסכת כל"ל : (ה) מבחוץ שחורה כו' עיין סי' ל"ג סעיף ג' : (ו) תפסקת לעוטה כו' שם במגמות ל"ה ב' : (ז) לפניס מן הקבר כו' דתילו מחוץ לקבר מי לקנן חות ע"ץ וכ"ל סתוך דילו ועיין בדמ"ס סי' י': (ח) הכי תמרו כו' סהבוסב סזסת נמלאת בס' שערי תשובה סי' קכ"ד יעו"ס סימוב : (ט) ליכת מפיסי בנוס כו' עיי"ס בדמ"ס ועיין בחו"ז סי' תקס"ז יעו"ס סימוב ועיין בב"י סי' ל"ג בד"ה ואם לפסקה כו' יעי"ס סמבוא דברי רבינו ועיי"ס בשו"ע שערי ס' יעו"ס סימוב : (י) נהדוסי לרעוות כו' שם במגמות ל"ה ב' וכל"ל ולהו מילתא היא מדלמרי בני ר"ח כו' ועיין לקמן ח"ע חות ז' : (יא) שהם מהי לדדם כו' יומח י"ע ב' : (יב) כמו שיכול לפסום כו' כ"ה פירס"י שם ועיין בערוך ערך כף ז' יעו"ס סימוב : (יג) להדחיקו כהדחקת מלבא מן כו' כל"ל • (יד) עביד כדידן לא מרוכות ולא קלרות כו' כל"ל • ועיין חו"ז סי' מקס"ח בשם רבינו מליקים : (טו) עביד כדידן כו' עיין רס"י וחוס' שם : (טז) סיעור הלרועות מן הרחם כו' ר"ל לפי' הרחסון הוח סיעור הרלועה סיולא מן הקבר למוך ויסיה הרכו כסיעור לדדם חו כפיף חו שהוח למטה לפי' סזה הוח סיעיע מהדחם עד המלבא לדדם ממם ועיין בחו"ז סי' סל"ל שמביא זה בשם יעי"ם : (יז) ממוי כפוף סיינו שכופף המלבא לדדם על שם ידו וממוי שסיום כייטו המלבא כולו שהום כל"ל ועיין בחו"ז שם : (יח) ומסתברת לן כפוף כו' כל"ל • והוח סי' הדם וחוק על כל מה שלמעלה : (יט) כ' זעירא ממוי כו' הירוסלמי שזה הוח נפי"ב דיבמות ה"ת ומייתי לה' ממהם כמו דהתם מייירי לעניין הרלועה של מנעל החליפה שיהת הקבר פסום חו עמוך כ"ה נמי הכת ומדבריו למדנו פי' שכתוב בירוסלמי וניהסתו בבורסי : (כ) ממוי לר' ילהק חלק כיולד הוח עוסה קושרו שיוכל להלוך בו וחד אמר לחמר עינגו כו' כל"ל • ועיין בחוס' יבמות ק"ב ת' ד"ה ומ"נ כו' יעו"ס סימוב ותכ"מ להחריך בזה : (כא) ברלועה של יד כו' יכ"ה בערוך שהוחת שם בפי' סחום ד"ה וכמה כו' ובדמ"ס שם סי'

החדש

בין שחורות בין לבנות אדומות לא יעשה מפני נגאי ודבר אחר שיאמרו (ב) חטוין יש לו בראשו ונתחשבו החטין ונאדמו הרצועות וד"א אשתו גדה בעל ונתאדמו בדם ורב עמרם בתשובותיו (ג) נגאי שדומה לתכשיטי נשים וד"א צדעת קתני מידת ירוקות ולבנות ל"ק כאן מבחוץ כאן מבפנים (ד) מאי נגאי וד"א איבא דלמא מתהפכה והלכה (ה) מבחוץ שחורה הלמ"מ מבפנים מותר בכולן חוץ מאדומות אביי הוה יתיב קמיה דרב יוסף (ו) אפסקא ורצועה דתפלין (ז) לפנים מן הקשר א"ל מהו למקטריה א"ל וקישרתם שתהא קשירה תמה בשלימה ולא בפסיקה אלא קשירה נאה • א"ל רב אחא בריה דר' יוסף מהו למיתפריה ועייל לגויה א"ל פוק חזי מאי עמא דבר ובתשובה מהו לאתפורי בנידין (ח) הכי אמרו רבנן רצועה (ט) ליכא תפירה בגוה כלל אלא גוגזה אר"פ (י) גרדומי רצועות כשרה אם נפסקו חוץ לקשר ונשתייר מהן כשורה לאו מילתא היא מדאמרינן בני ר' חייא גרדומי תבלת כשרה גרדומי אזוב בשרין התם הוא דתשמישי מצוה אבל הכא דתשמישי קדושה לא למימרא דאית להו שיעורא וכמה שיעורא לרצועה היוצא מן הקשר א"ל עד כאצבע צרדה גרסינן (יא) התם מאי צרדה צרתא דדא מאי היא דגודל צרת גודל והיא אצבע הסמוך לגודל רב כהנא מחוי כפוף אית דמפרשי שיעור הרצועה (יב) כמו שיכול לפשוט אמת ולהדחיקו מן האצבע שהוא נפוף ואינו יכול (יג) להדחיקו להדחקת אצבע מן הגודל ר' אשי מחוי פשוט בהדחקת גודל מן האצבע שהוא מתפשט הרבה ואמה קרי כפוף וגודל פשוט רבה קמיר לתי ופשיט ושדי להו קושטן ומניח השיור אחריו ור' אחא בר יעקב קטיר ליה ומתלית שינה ומשלש הרצועה על ראשו ואינו תולה השיור אחריו מר בריה דר"ה (יד) עביד בהדין ג) לא ארוכות ולא קצרות צרפתי (טו) עביד בדידן מחזיר רצועות מלפניו תלויות א' מימין וא' משמאל ואיה דמפרשי (טז) שיעור הרצועות מן הראש עד אצבע צרדה (יז) מחוי כפוף מחוי פשוט אצבע כלו פשוט (יח) מסת' לן כפוף ופשוט על הקשירה קאמר רב כהנא מחוי קשר כפוף כעניבה ור' אשי מחוי פשוט לא היה עונבו אלא קשירה הפשוטה של רצועה של שמאל מכנים בתוך רצועה של ימין בקשר התחתון בלבד ורבא קטיר ליה ופשיט ליה דלמא עביד בחרווידו כופף ופושט ורב אחא קושר ושינה ומשלש הקשר ומד ברית הר"ה עביד הקשר כדידן ירושלמי (יט) ר' זעירא מחוי ליה לר' אבא בר יצחק כפוף א"ל יעבדון כן א"ל והא רבך כפיף ר' זעירא (כ) מחוי ר' יצחק חלק כיצד הוא עושה קושרו שיכול להלוך בו וחד אמר עונבו בתשו' לגאון שיעור רצועות (כא) ברצועה של יד עד ראשי אצבעות ואיזה אצבע כל מה כשהיא כפופה על פסת היד מניח תפלין של יד על קבורת וקושר הרצועה בין קשר לתפלה של יד

יד (כב) ומשלשה עד ראשי אצבע כשהיא נ) פשוטה וזהו כדיוק הדין מנהגא בשתי ישיבות רב כהנא עביד רצועה פשוטה עד אצבע אמצעית כפופה ר' אשי עביד רצועה פשוטה עד אצבע אמצעית שהיא פשוטה עד ראשי האצבע רבא קטיר ליה לרצועה ולא מתלת ולא מצריך ליה השתא עד אצבע לא פשוטה ולא אפילו כפופה אלא מהדק לרצועה בזרועא ופשיט שדי ליה • בשימושא אורכא (כג) דרצועה דרישא דימינא כי היכי דמטי עד טיבורא ובשמאלא עד חדיא ודידא עד אצבע צרדה והני פירושי לא נהיר לן ומסתב' לן מדסיים הגמרא בשיעורא ולא קאמר תינח דדרועא דרישא מאי ש"מ דרישא ודדרעא תרווייהו עד אצבע צרדה כפי' דפרישין וכסברא דילן ומנהג עכשיו לקשר הקשר ולכרוך ראש הרצועה נ"פ באצבע האמצעי הקרוי אמה (כד) ושיעור ד) ראש אחד של הרצועה שהקשר בו אריכא בשיעורא ואורך הרצועה של ראש שתי ראשיה (כה) ארוכות עד החזה ונותן לפניה ובהלכות ר' אלפסי ובפסיקות (כו) פתיא דרצועה כי ארכא דשעורא ה) בשבת בפ"ג ו) הא דתני ר' יוסף לא הועשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה למאי הלכתא לתפלין בהדיא כתיב ביה למען תהיה תורת ה' בפיך אלא לעורן לעורן נמי הא אמר אביי שי"ן של תפלין הלמ"ם אלא לכרכן בשערן (כז) הא נמי דתניא תפלין הלמ"ם ונברכות בשערן ונתפרות בגידן אלא לרצועות והא אמר רבא רצועות שחורות הלמ"ם נהי דגמירי שחורות מי גמירי ש"ם דרצועות (כח) הן בעורן ובעינן עיבוד לשמן דהא אית בי' יו"ד דל"ת אשר רב יהודא (כט) קשר של תפלין הלמ"ם ואיכא נסחאי דכתיב בהו בפ' (ל) במה אשה יוצאה אמר אביי שי"ן של תפלין הלמ"ם ואשר אביי דל"ת של תפלין הלמ"ם ואיכא נוסחא דלא כתיב בהו יו"ד דל"ת אלא שי"ן ותו לא ובמנחות נמי לא אשכחן ובשמושא רבה בדקטיר להו לרצועה דרישא קטיר ליה כעין דלי"ת ובדרעא כעין יו"ד (לא) ש"מ דליתא בנוסחאי והכי מסתבר דקשר של תפלין

(לב) במגנא תליא מילתא (לג) וכסברא דילן בכפוף ופשום מדלא (לד) מקשינן בשבת מהורות נמי והא אמר אביי דלי"ת ויו"ד של תפלין הלמ"ם ש"ם קשר לחודי' הלמ"ם מצוה (לה) לקושרן יפה ולא לענבן וענין קשירה במגנא תליא ומנהג דילן כרבי' ויו"ד קשר ש"ד כנון דל"ת וקשר ש"י כנון יו"ד על שם שד"י עם ש"ן דכתיבא בכותלי הקציצה ורש"י ז"ל (לו) פירש בשבת הד' ויו"ד של ש"ן עושין בקשר (לז) שקושר א' לצפון וא' לדרום כמין ד' ורצועה קטנה מאד (לח) תלויה בהן ואין בה אלא כדי כפיפה וכפיפה בעור עיבדת כפופה לעולם ונראין מדבריו שד"י עושין כש"ד ושד"י עשוי בשל יד ש"ן בקציצה וד' בקשר ויו"ד ברצועה קטנה (לט) ובברכות סתם יו"ד עשויה בראש רצועות תפלה ש"י רצועה קטנה מאד בפות ראשה ונראית כמין יו"ד ארנ"ב ב"י (מ) ונוייהן לבר אית דמפרשי (מא) צורת האות יתראה מבחוץ ואית דמפרש טוי הרצועה מקום השער שהוא חלק ר' אשי הוה (מב) קאים קמיה דמר זוטרא איתהפכא ליה רצועה דתפלין א"ל ולא סבר ליה מר ונוייהן לבר א"ל לאו אדעתאי בתשובה לגאון רצועה דר"ה (מג) איתהפכא ויתיב מ' יום בתעניתא (מד) ש"י וש"ד הכין גמירנא מרבותא ש"ר היתה ור"ה דיתיב בתעניתא לאו משום דחובה היא ובתשובה אחרת מאן דאסיך רצועה ש"ר או ש"י מחייב למיתב בתעניתא דפושע הוא וצריך תענית אבל (מה) לחייבו תענית כר"ה לא ומדת חסידות הוא דעביד ובנוסחא דילן (מו) ליתא לר"ה • וראו כל (מז) הארץ כי שם ה' נקרא עליך כו' תניא ר"א הגדול אומר (מח) אלו תפלין שבראש והסירותי את כפי וראית את אחורי (מט) מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפלין • א"ר יעקב א"ר יהודה (נ) קשר של תפלין צריך שיהא למעלה בנגד הראש ולא בנגד העורף (נא) וצריך שלא יהיה כלפי פנים שלא יהא לצדדין (נב) אלא ב"ל העורף שהוא כלפי פנים פי' אחר (נג) הקשר יהא מבפנים והאות יראה

נתיבות שמואל ג) כפופה: ד) ל"ל ושיעור רומב של הרצועה שקושר בו כי מוכרח דשעורה: ה) ל"ל דשעורה עי' רמ"ם בתיקון תפלין שלו ומהדכי בשם כ"מ וגאונים: ו) ל"ל בפ' ב"מ כ"מ:

שער החדש

סי' י"ח דמיירי בשל יד וכ"ם בזוה"ק ח"ג רכ"ח ב' יעו"ש סיעוד ועיין בם' שערי הקודש סי' קל"ג ועיין בם' הפרדס סי' ל"ח: (כב) ומסתבר על רחמי תלבש בשחות פשוטה וזהו כדיוק כו' כל"ל כל"ל הוא פושם הרצועה וכיוצ' סביב תלבש רחמים שלם פעמים וזהו ג"כ שפי' של כדיוק דמר ברי' דרבינא וכ"ם דעת הרמב"ם בפ"ג מה"ת סי"ב ובעוש"ע ח"ח סי' כ"ז סעיף ה' יעו"ש סיעוד והוא כדעת ר' יעקב ובמר ברי' דרבינא ועיין בבאור הגר"ח סי' כ"ז ס"ק כ' יעו"ש סיעוד שכיון מלעתו כמעט לכל הפי' הזה יעו"ש סיעוד ועיי"ם בזוה"ק ח"ג רכ"ח ב' (לו) בשבת כ"ח ב' וס"ב מ' ול"ל בשבת של' ויו"ד על של תפלין • א"ר יעקב אמר אביי יוצאה דרישא של תפלין הלמ"ם ואיכא נוסחא דלא כתיב בהו יו"ד דל"ת אלא ש"ן ותו לא ובמנחות נמי לא אשכחן ובשמושא רבה בדקטיר להו לרצועה דרישא קטיר ליה כעין דל"ת ובדרעה כעין יו"ד (לא) ש"מ דליתא בנוסחאי והכי מסתבר דקשר של תפלין

סי' י"ח דמיירי בשל יד וכ"ם בזוה"ק ח"ג רכ"ח ב' יעו"ש סיעוד ועיין בם' הפרדס סי' ל"ח: (כב) ומסלסם על רחמי תלבש בשחות פשוטה וזהו כדיוק כו' כל"ל כל"ל הוא פושם הרצועה וכיוצ' סביב תלבש רחמים שלם פעמים וזהו ג"כ שפי' של כדיוק דמר ברי' דרבינא וכ"ם דעת הרמב"ם בפ"ג מה"ת סי"ב ובעוש"ע ח"ח סי' כ"ז סעיף ה' יעו"ש סיעוד והוא כדעת ר' יעקב ובמר ברי' דרבינא ועיין בבאור הגר"ח סי' כ"ז ס"ק כ' יעו"ש סיעוד שכיון מלעתו כמעט לכל הפי' הזה יעו"ש סיעוד ועיי"ם בזוה"ק ח"ג רכ"ח ב' (לו) בשבת כ"ח ב' וס"ב מ' ול"ל בשבת של' ויו"ד על של תפלין • א"ר יעקב אמר אביי יוצאה דרישא של תפלין הלמ"ם ואיכא נוסחא דלא כתיב בהו יו"ד דל"ת אלא ש"ן ותו לא ובמנחות נמי לא אשכחן ובשמושא רבה בדקטיר להו לרצועה דרישא קטיר ליה כעין דלי"ת ובדרעה כעין יו"ד (לא) ש"מ דליתא בנוסחאי והכי מסתבר דקשר של תפלין

(לב) במגנא תליא מילתא (לג) וכסברא דילן בכפוף ופשום מדלא (לד) מקשינן בשבת מהורות נמי והא אמר אביי דלי"ת ויו"ד של תפלין הלמ"ם ש"ם קשר לחודי' הלמ"ם מצוה (לה) לקושרן יפה ולא לענבן וענין קשירה במגנא תליא וכסברא דילן כרבי' ויו"ד קשר ש"ד כנון דל"ת וקשר ש"י כנון יו"ד על שם שד"י עם ש"ן דכתיבא בכותלי הקציצה ורש"י ז"ל (לו) פירש בשבת הד' ויו"ד של ש"ן עושין בקשר (לז) שקושר א' לצפון וא' לדרום כמין ד' ורצועה קטנה מאד (לח) תלויה בהן ואין בה אלא כדי כפיפה וכפיפה בעור עיבדת כפופה לעולם ונראין מדבריו שד"י עושין כש"ד ושד"י עשוי בשל יד ש"ן בקציצה וד' בקשר ויו"ד ברצועה קטנה (לט) ובברכות סתם יו"ד עשויה בראש רצועות תפלה ש"י רצועה קטנה מאד בפות ראשה ונראית כמין יו"ד ארנ"ב ב"י (מ) ונוייהן לבר אית דמפרשי (מא) צורת האות יתראה מבחוץ ואית דמפרש טוי הרצועה מקום השער שהוא חלק ר' אשי הוה (מב) קאים קמיה דמר זוטרא איתהפכא ליה רצועה דתפלין א"ל ולא סבר ליה מר ונוייהן לבר א"ל לאו אדעתאי בתשובה לגאון רצועה דר"ה (מג) איתהפכא ויתיב מ' יום בתעניתא (מד) ש"י וש"ד הכין גמירנא מרבותא ש"ר היתה ור"ה דיתיב בתעניתא לאו משום דחובה היא ובתשובה אחרת מאן דאסיך רצועה ש"ר או ש"י מחייב למיתב בתעניתא דפושע הוא וצריך תענית אבל (מה) לחייבו תענית כר"ה לא ומדת חסידות הוא דעביד ובנוסחא דילן (מו) ליתא לר"ה • וראו כל (מז) הארץ כי שם ה' נקרא עליך כו' תניא ר"א הגדול אומר (מח) אלו תפלין שבראש והסירותי את כפי וראית את אחורי (מט) מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפלין • א"ר יעקב א"ר יהודה (נ) קשר של תפלין צריך שיהא למעלה בנגד הראש ולא בנגד העורף (נא) וצריך שלא יהיה כלפי פנים שלא יהא לצדדין (נב) אלא ב"ל העורף שהוא כלפי פנים פי' אחר (נג) הקשר יהא מבפנים והאות יראה

יראה מבחוץ פי' אחר שיהא הקשר (גד) נטמה כלפי צד ימין יותר מצד שמאל רב עמרם ריש מתיבתא (גה) קשר של תפלין צריך שיהא למעלה (גו) בתפלין ש"י קאמר וכתבתם ושמתם שיהא שימה כנגד הלב מאי עביד ליה מאי קושיא מניחה בגובה שבזרוע ז) כדתנא דבי מנשיא על ידך זה קיבורת (גז) וקושר למטה מן התפלין ואינה מורידה (גח) למטה הרבה אלא מחזיק מ) קשר מן מעברות של תפלין שיעור מה שמכנים לרצועה לשלשה ט) דאי קיים לי' דר' יעקב דאמר קשר של תפלין צריך שיהא למעלה והוא לפני זרוע דאמר שתהא שימה כנגד הלב ודר' חייא ברי' דרב אויא דמנח אליבי' י) וכיון (נט) דאיכא פלוגתא בהדין פירושא אזלי' בתר מנהגא ונהגו שנוטה לצד ימין ומסתברא לן מדגרסינן לקמן תפלין (ס) מאיכתי מברך עליהן כשעת הנחה ועד שעת קשירה ש"מ דכל זמן שמניחן קושר אותן (סא) וכן דעת הר"ר אליהו ז"ל וה"ר יעקב הלק עליו ואיתי ראיה מעירובין בפ' המוצא תפלין ר"נ אומר שתים שתיה בד"א בישנים אבל בחדשים פטור ומפרשי יח) בגכרא אלו הן חדשות ואלו הן ישנות ישנות שיש בהן רצועות ומקושרות חדשות שיש בהן רצועות ואינן מקושרות ואי אמרת צריך לקשור בכל יום כולם חדשות נינהו ומייתי נמי מהא (סב) החולץ מהא דקאמר יב) ואידך הני נמי מישכח שכיחי ומיהא דב"מ יג) דאמרינן תפלין בי בר חבו משכח שכיחי וכל הני לאו תיובתא ולאו סייעתא (סג) והא דאית' לא אית' ובתשוב' (סד) הנכנס לבהכנ"ס אם אתה מהייבו מתעלפה ודעתו נטרד עליו וקשיא עליו רצועה לאו עיקר מצוה היא ומשום דלא תטרוד דעתא ולא תפסוק צלותא דצבורא מניח רצועה במקומה בבית יד שלו ושפיר דמי ורבינו האי (סה) קשר של תפלין שבראש מכנים רצועה בעניבה שיהא ב' רצועות שוין ומאריך של שמאל וכופל שני ראשי רצועות למטה ונויידך לתוץ ומכנים עניבה של שמאל בימין ולוקח רצועה של שמאל מלמטה ונותנה מלמעלה ומביא ראשי רצועות בימין ומכנים בעניבה של שמאל ומהדק ונעשה כמין ד' נמצאת הצועה ארוכה לימינו • וש"י מניח רצועה בעניבה שהיא בית רצועה מימין לשמאל וכופל ראש הרצועה מלמעלה ומאריך עליו ומוציאו (של) שמאל ומחזירו מלמטה שלשה פעמים מימין לשמאל ומכניסו בעניבה ונעשה כמין יו"ד:

חלק הה' מקום הנחתן ת"ר תפלין (א) ש"ר אינה מנכבת ש"י וש"י אינה מעכבת של ראש ומסקנא (ב) ל"ש יש לו ל"ש אין לו אינה מעכבת (ג) על ידך זו שמאל אתה אומר של שמאל או אינה (ד) של ימין ת"ל אף ידי יסדה ארץ ויפיני מפחה שמים ואומר ידה ליתד תשלחנה וימינה להלמות עמלים (ה) רב אמר ידכה. יד כהה דמדכתיב מ) כה • ת"ד (ו) אמר מניח תפלין בימינו שהוא שמאלו והתניא בשמאלו שהוא שמאל כל אדם אמר אביי כי תניא ההיא בשולט בשתי ידיו ומסתברא לן דווקא תפלין ג) דמדאורייתא (ז) דווקא בימין אבל לולב דמדרבנן ג) הוא ומשום חשיבותא (ז) אמר ה"ה ככל אדם ומניח (צ"ל ונוטל) לולב בימינו שהוא ימין כל אדם ואי עביד איפכא ליח לן בה דלא גרע מתפלין תנא דבי מנשיא (ח) על ידך זו קיבורת (ט) ימין בין עיניך זה קדקוד היכא אמרי דבי ר' ינאי מקום שמוחו של תינוק רופס ד) (י) ובעירובין גרסינן שערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם היה מניח תפלין אמר מר (יא) על ידך מנה"מ דת"ר על ידך בנובה של יד אתה אומר זו גובה שביד או אינו אלא על יד ממש אמרה תורה הנח תפלין בראש והנח תפלין ביד מה ראש בגובה של ראש אף יד בגובה של יד ר"א אומר א"צ הרי הוא אומר לך לאות ולא לאחרים לאות ר' יצחק אומר (יב) על לבבכם וקשרתם שתהא קשורה כנגד הלב ר' חייא בר אבין ה) משי ומנח ליה להדי' ליבי' רב אשי חזי (יג) לאמימר דהוה צנורי' בידי' ומתחזאן תפלי א"ל ולא סבר ליה מר לך לאות ולא לאחרים לאות א"ל במקום לך לאות (יד) ומדגרסינן ו) בסוף נמרא דעירובין הני כהנים הואיל וליתנייהו במצות דיד דכתיב ולבש על בשרו שלא יהא דבר חוצץ ביו לבין בשרו ש"מ (טו) דתפלין אבשרא

מנח

נתיבות שבואל ז) ממחת ל"ז מ': מ) כ"ל לתחוך בהמעברתא כדי כניסת הקשר הרבה למטה כמיקסול התפלין עיין ב"י מ"מ סי' כ"ז: נ) דס"ל לרבי' דסה דאמר כ"י מקריך להיות למעלה מה בה הלא נמטה יהא למטה הרבה הלא שיהיה לפני הזקוף עיין ב"י כ"ז: י) כ"ל להדי לעיל: יא) עירובין ל"ז מ': יב) מולין מ' מ': יג) ועיין תוס' ממחת ל"ה ב' ד"ה מפעת כו': יג) כ"מ כ"מ ב': מ) בה"י ג) עיין ב"י מו"מ סי' הרכ"מ: ג) טיטו כמילתו בימין: ד) עירובין ל' ב': ה) כ"ל מכוין ומניח: ו) לא נמלא בעירובין רק בעכרין ג' ב':

שער החדש

מנפניס כו' זהו פי' ב' שכרם"י סם ועיין לעיל תות מ"מ: (נד) טעמה כלפי לד ימין כו' ומולי זהו פי' ר' מלקיטים בתו"ז סי' תקע"ם ועיין בב"י כ"ז בשם התנור יעו"ם היטיב: (נה) קשר של כו' דבריו סובלו ברמ"ם סי' י"ב: (נו) בתפלין ש"י קאמר דכתיב ושמתם סימה סימה כנגד הלב תלי עביד לי' מניחה בגובה שבזרועו כו' כל"ל: (נז) וקושר למטה מן התפלין • כ"ל ויהו' הקשר לגד למטה לגד ימין מהתפלין ומלמע התפלין בגובה של גד שמאל • כ"ם בתשובו"ת סם יעו"ם: (נח) למטה הרבה ומרחיק הקשר מן מעברות של תפלין סיעור מה שמכנים לרצועה לתוכו ומקיימים לי' דר' יצחק דאמר לריך סימה קשר למעלה וסיים לפני זרועו וכנגד לבו ומקיים לי' כלפי פנים כלי סיהי' יכרחל בפנים ומקיים נמי' דר' יוסי כנגד הלב ודר' חיי' ברי' דר' תוחא דמנח לה בהדי ליבי' עכ"ל הרמ"ם סם ועיין במנחות ל"ז ב' ועיין בגמ"י מה שפי' ולריך שהסה' בלפי פנים ומקיים נמי' דר' יוסי כנגד הלב ודר' חייא דמנח לה בהדי ליבי' סימה קשר למעלה וסיים לפני זרועו וכנגד לבו ומקיים לי' כלפי פנים כלי סיהי' יכרחל בפנים ומקיים נמי' דר' יוסי כנגד הלב ודר' חיי' ברי' דר' תוחא דמנח לה בהדי ליבי' עכ"ל הרמ"ם סם ועיין במנחות ל"ז ב' ועיין בגמ"י מה שפי' ולריך שהסה' בלפי פנים ומקיים נמי' דר' יוסי כנגד הלב ודר' חיי' ברי' דר' תוחא דמנח לה בהדי ליבי' סימה קשר למעלה וסיים לפני זרועו וכנגד לבו ומקיים לי' כלפי פנים כלי סיהי' יכרחל בפ

מנח להו בלא הציצה אמר מר (מז) בין עיניך זהו קדקד (יז) דת"ר בין עיניך בגובה של ראש אתה אומר בגובה של ראש או אינו אלא בין עיניך ממש נאמר כאן בין עיניך ונאמר להלן בין עיניכם מה להלן בגובה של ראש מקום שעושה אותו קרחה אף כאן בגובה של ראש תנא כשהוא מניח (יח) מניח ש"י ואח"כ ש"ר (יט) כשהוא חולץ חולץ ש"ר תהלה ואח"כ ש"י בטלמא הנחה ש"י קודם דכתיב וקשרתם לאות על ידך והדר לשומפת בין עיניך אלא חליצה מנ"ל אמר רב ז) המגונא אסברא לי והיו לטוטפת בין עיניך בזמן שבין עיניך יהיו שתים • בפ"ג מ) דיומא ארשב"ל אין מעבירין על המצות א"ר ש"מ מדרשב"ל לעבודי דרעא אמוטפתא אסור שלא יקדים תפלין ש"ר לש"י היכי עביד בעידנא דחליץ להו ליעברינהו מדרעי אמוטפתא ועביר תפלין של זרוע (כ) ולא יהלוץ אותם עד שיהלוץ תהלה ש"ר ויתנם בבית שלהן ויחזור ויחלוץ ש"י ונמצא ש"י עליונים בשעה שיוצה להניחם פ) אמר רבה בר"ה (כא) חייב אדם למשמש בתפלין בכל שעה ושעה ק"ו מציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה והיה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפלין שיש בהן אזכרות הרבה קאכ"ו • בפ"ק דר"ה י) פושעי ישראל בגופן קרקפתא דלא מנח תפלין לעולם ומס' כדאמרינן (כב) בהלק האומר אין תפלין לעבור על ד"ת • בפ' היה קורא (כג) ירושלמי א"ר יצחק תפלין צריכין נוף נקי כאלישע בעל כנפים ומפני מה לא החזיקו בהן מפני הרמאין עובדא בהדי בר נש דאפקיד גבי חבריה וכפר ביה א"ל לא לך הימנית אלא לאלין שבראשך הימנית ר' יצחק היה לובשן אחר חולי ג' ימים (כד) בלבד לומר שהחולי ממרק מ"ם הסלה לכל עוניבי הרופא לכל תחלואיכי ר"י בן זכאי לא הוו תפלין זייעו מיניה לא בקיטא ולא בסיתווא ובך נהג ר"א תלמידו אחריו • בפ' (כה) ר"א דסילה כל מצוה שמטרו ישראל עליה בשעת השמד בגון (כו) ע"ג היא מוחזקת בידם כל מצוה שלא מסרו נפשם עליה בגון תפלין עדיין הוא מירפא בידם דאר"י תפלין צריכין נוף נקי כאלישע בעל כנפים כו' • אמר עולא (כז) כל הקורא ק"ש בלא תפלין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו ר"ח בר אבין אר"י כאלו הקריב עולה בלא מנחה זבח בלא נסכים:

חלק הששי זמן הנחתן והליצתן בפ' מאימתי פ) אמר אביי לתפלין כאחרים לזמן הנחת תפלין הלכה כאחרים

דאמרי כדי שיראה את חבירו ברחוק ד"א ויכירוהו (א) ירושלמי ואי אנן קיימין אי ברגיל אפילו ביחוק כמה חכים ליה ואי בשאינו רגיל אפילו קרוב לגביה לא חכים ליה אלא כי אנן קיימין ברגיל ואינו רגיל כההיא דאזיל לאכסניא ואתו לקוצן • ת"ר ג) תפלין (ג) מאימתי מברך עליהן משעת הנתתן כיצד היה משכים לדרך מניחן כדי לשטרן וכשמגיע ומגן ממשמש בהם ומברך ועד מתי מניחן עד שתשקע החמה קסבר לילה לאו זמן תפלין הוא ג) ומודים חכמים לר"י שאם חלצן ליכנס לביה"כ ושקעה החמה שוב אין מניחן דבעודן עליו מחלוקת ואפילו למ"ד לילה זמן תפלין אין מניחין אר"ג הלכה בר"י א"ד אין הלכה (ד) בר"י וכ"ש ברבנן וק"ל בת"ק דאמר זמן הנחתן עד שתשקע החמה וכשתשקע החמה זמן חליצתן וק"ל באוהה מהניהן דברכות (ה) נשים ועבדים וקטנים פטורים מק"ש מן התפלה ומן התפלין וטעמה בגמרא תפלין מ"ע שהז"ג הוא ז) בפ"ק דיו"ט (ו) היה בא מן הדרך ותפלין בראשו וקידש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו וההניא לבית הסמוך להומה ל"ק הא דמינטרא הא דלא מינטרא ואסיקנא דמינטרא מחמת כלבי ומחמת גנבי מניחן לבית הסמוך לבית המדרש ודווקא בראשו אבל מהתן באזרעא לא דהא מינטרן מחמת כלבי אבל לא מינטרי לא מחמת כלבי ולא מחמת גנבי אפי' מחתן באזרעא נמי מכניסן במקום השמור כדתנן המוצא תפלין מכניסן זוג זוג ואוקי' דלא מינטרי כלל • בפ' (ז) במה אשה יוצאה ולא בתפלין ואם יצא אינו חייב המאה א"ר בפרא ל"ת אליבא דמ"ד שבת זמן תפלין הוא אלא אפי' למ"ד לאו זמן תפלין פטור מ"ם דרך מלבוש עבדא אר"א כל (ח) המניח תפלין אחר שקיעת החמה עובר בעשה קבבר השמר דעשה (ט) הוא ורי"א עובר בלאו וארי"א (י) אם לשטרן מותר כדאמרינן לעיל היה משכים לדרך ומהירא שמא יאבדו מניחן • אמר רבינא הוה יתיבנא קמי דרב אשי וחשך והוה מנח תפלין (יא) ונפחא דהלכה ולא סליק תפלין א"ל לשטרן בעי מר א"ל אין וחזיתא לדעתיה דלאו לשטרן קבעי אלא סבר הלכה ואין מורין כן • וכתב

נתיבות שמואל ז) ממר דבפ' כ' הועמ"ס מסכתא כו' מנחות ל"ו ע"ב ומס' ליתא רק היכא עביר מדרעא מאומעפתא: ח) יומא ל"ג ב' : י) כ"ס י"ו: ה) ברכות ס' : ב) מנחות ל"ו ב' : ג) כ' יעקב לומר עד שמכלה רגל כו' וחכמים אומרים עד זמן שינה ומזיזים כו' : ד) ביצה ס"ו ב' :

שער החדש

סס י"ע ס' מבואר דסתם פסול מעשה ייתור בגדים ועו"ס סיעיב ועיין ב"י סי' כ"ז מהריבח דבגיס בזה ומייתי בשם הר"ן ספ"ג דמגילה ובשם הרשב"ץ פיוס להתור ועיין סי' כ"ז סעיף ד' ס' ובאו"ס סיעיב ועיין עוד לקמן ח"י תות ג' : (מז) בין עיניך זה קדקד כו' מנחות ל"ז ב' : (מז) מכס"מ דק"ל בין עיניך כו' כל"ל כ"ס נו' הרי"ף והרמ"ס סי' י"ע : (יח) מניח ס"י כו' מנחות ל"ו ת' : (יט) כשהוא חולץ ס"ר תהלה ואח"כ ש"י בטלמא הנחה ש"י קודם דכתיב וקשרתם לאות על ידך והדר לשומפת בין עיניך כו' כל"ל כ"ס נו' הרי"ף והרמ"ס סי' י"ע : (כ) ולא יהלוץ אותם עד שיהלוץ תהלה ש"ר ויתנם בבית שלהן ויחזור ויחלוץ ש"י ונמצא ש"י עליונים בשעה שיוצה להניחם ס"ר תהלה ואח"כ ש"י בטלמא הנחה ש"י קודם דכתיב וקשרתם לאות על ידך והדר לשומפת בין עיניך בזמן שבין עיניך יהיו שתים

וכתב רב אלפסי וקי"ל כרב אשי ומסתברא הלכה ואין מורין כן (יב) אחליצה קאי דרצה חולץ רצה מניח ואם בא לשאול אומרים לו שיחלוץ אבל לכתחלה אסור להניחן כדאמרינן ומודים הכמים לר"י שאם חלצן (יג) ליכנס לביה"כ ושקעה חמה ור"א ור' יוחנן איכא למימר דד"ה תפלינו לכתחלה • וירושלמי (יד) (צ"ל המניח) תפלין בלילה עובר בעשה מ"ש ושמרתם את החוקה למועדה מימים ימימה ימים ולא לילות והא ר' אבהו יתיב ומתני ברמשא ותפלין עליו (טו) מצדדין היו ה) כשין בידו ואית דבעי למימר משמיעני' והיה לך לאות על ידך את שהוא לך לאות פרט (טז) לשבתות ויו"ט ולר' עמרם ולר' יעקב דאמר עד שתכלה רגל מן השוק ליתא דהלכה כלישנא בתרא דאמר אין (יז) הלכה כר"י וב"ש כרבנן ור"ח ורבא דמצלו באורתא ליתי הלכתא כוותייהו דהא פליגו וכל כה"ג למיעקרי מהלכתא הוא מאי איכא הא דרב אשי דאמר רבינא הוה יתיבנא קמיה דר"א וחשך ומנה תפלין דקסבר הלכה ואין מורין כן אין אנו עושים בו מעשה וששאלתם ממנהגא דרבנן כך ראינו גאונים ואב"ד ואלופים הראשונים וכל חכמי הישיבה כך מנהגן שחולצין (יח) עד כימי השמים על הארץ של ערבית ובתשוב' (יט) כשחולץ ממתין עד עושה שלום או יחלוץ בסדר קדושה כך ראינו כ"ז שהמתין יש לו זכות ובמתיבתא נהגו שכל התלמידים חולצין קודם סדרא כשישבין במתיבתא כדי להניחן בגרתקן קודם שישבו וכשהן מתפללין בבתי כנסיות ולא לפני רבותא מניחן אותן עד עושה שלום והא דאמרינן (כ) שלא יפיח בהן דווקא כשהן בראשו אבל כשהן מונחין בגרתקן לא קאמר ורצועות ש"ד כך ראינו גאונים הראשונים וחכמים הראשונים ששתיהן מטילים אותם לשמאל תניא (כא) ושמרתם את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה ימים ולא לילות ימים ימימה ולא כל ימים פרט לשבתות ויו"ט דברי ריה"ג רע"א לא נאמרה חוקה זאת אלא לענין פסה בלבד לילה זמן תפלין ליתי הלכתא כוותיה אבל (כב) שבתות ויו"ט בי נפקא מינה מהאי קרא דתניא רע"א יכול יניח אדם תפלין בשבתות ויו"ט ת"ל והיה לך לאות יצאו שבתות ויו"ט שהן גופן אות ובפ' המוצא תפלין (כג) מאן שמעת ליה דאמר לילה זמן תפלין הוא האי תנא דתניא המוצא תפלין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואי האשה דברי ר"מ ר"י אומר בחדשה ומתיר בישנה ע"כ ל"ש אלא בחדשות אבל בישנות לא פליגי וליתי הלכתא כוותי'

קבוע

נתיבות שמואל ה) ירושלמי פיקודין פ"ו ה"ל וכמין פיקודין היה בידו כו' מיה דנעבי ליממעיה מן הדה והיה לך לאות כו' : ו) בברכות כ"ג מ' : ז) ל"ל ביום גולגלן : מ) ל"ל בגבלי ובידו וכנגם : ט) ל"ל לא ימחו מדם תפלין בידו וס"ת כו' : י) ל"ל לנבח :

שער החדש

(יב) תמלילה קמ"ל כו' עי"ש ברה"ש בסם ס' התרומות ועיין בעוד סי' כ' יב"י סם : (יג) ליכנס לביהכ"ם אז ליכנס לבית התרחץ וסקנה מסם שוב אין חוזר ומניחן ול"ש ופ"ה תיכה למימר מלילה דד"ם פליגו כו' כל"ל : (יד) המניח תפלין כו' ברכות פ"ב ס"ב ועירובין פ"י ס"ח : (טו) מלדדין היו (ועיין לעבדי מלורין היו ישו"ם בפי' המרדים) וכמין פקדון היו בידו (ועיין לעבדי כמו פיקדון ישו"ם בק"ע) היה דבעי מימר לא תמר אלא פיקדון מכל מקום היו עליו מבעו"י מותר היה דבעי מימר כשמעיתם מן הדא ר"א יכול יניח אדם תפלין בשבתות ויו"ט ת"ל והיה לך לאות יצאו שבתות ויו"ט שהן גופן אות ובפ' המוצא תפלין (כג) מאן שמעת ליה דאמר לילה זמן תפלין הוא האי תנא דתניא המוצא תפלין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואי האשה דברי ר"מ ר"י אומר בחדשה ומתיר בישנות ע"כ ל"ש אלא בחדשות אבל בישנות לא פליגי וליתי הלכתא כוותי' סם ומסם : (טז) לסבמות ויו"ט • לר' עמרם ולר' יעקב כו' כל"ל • ול"ל זו היא דברי ר' עמרם כמו שכתוב לעיל בסמ לוכתי : (יז) היו הלכה כר"י וכ"ש כרבנן ור"ח וכבא כו' כל"ל ועיין לעיל סוף ד' : (יח) עד כימי השמים כו' עיין בסם שערי תפוחה סי' קל"ג ועיין ברה"ש סי' י"ז ברמז לדבריה מלו ועיין בב"י בסו' כ"ה יעיין בסם ממדה נעזה סי' פ"ה : (יט) כשמולץ ממתין כו' כ"ל למיולי זה בשמירת עיין בסי' כ"ה שעי' י"ג : (כ) שלא יפיח בהן כו' שבת מ"ע מ' : (כא) ושמרתם את כו' מנחות ל"ו ב' עיטיבין ל"ו מ' : (כב) שבתות ויו"ט מיתת נפקא מני' מסתי כו' כל"ל • ור"ל אע"ג דפליג ר"ע וס"ל לילה זמן תפלין אבל בפוי"ט בוודא : (כג) מתן שמעת לי' כו' עירובין ל"ו ב' וע"ש בקדושין ל"ה מ' : (כד) דגלוח מתוקת כו' עיין ס"ת סי' קל"ה וברה"ש העניות פ"ד סי' ל"ז ובסם תפלין סי' כ"ע ובחו"ז ח"ב סי' תל"ע ובב"ן בהעניות סם ועיין סי' ל"ה שעי' ו' וסי' תקל"ה ועו"ש סיעיב : (כה) ובמיה"מ אין מניחין כו' עיין שם עירובין ל"ו מ' ד"ה ועיב כו' ומו"ק י"ח מ' ד"ה ב"י מאמר כו' ימתמות ל"ו ב' ד"ה ילמו כו' ישיין בתו"ם סי' תפלין סי' מ"ז ובסם בשערי תשובה סי' רס"ו ועיין בלחו"ז סי' תקפ"ט ועיי' בסי' ל"ח לכבד התלמידים מזה בתקומות דפוס בחי' מלי' • ובסה סגר"ח תכריס ל"ב להלכה דאין לחניח ישו"ם ובסה בלחות שמלריכים להניח מדינהבלמי דסובה בחי"ק בסוס בם מוכח בלה סיעיב דלריך להניח ל"ל לבאר עפ"י מש"כ הגמ"י בתו"ק בם וז"ל ב"מ יסודם חלו לעשמיהם דס"ל דמועד ובפה זמן תפלין סוה ומ"ה מוכח בביעב לעלמו לכביה סמלוס • גלוך פרנסתי לאו כדי מיי קלמר חלה תעפ"י סיה לו לחם ומים מיתר כדי שיעשה סולמות וי"ע יותר בהרוחה בבבר ובין חבל אם היה עביר הרבה אינו מוכח לי' לכתוב וכ' יסי' סבר דשבתות ויו"ט לא נהגו בו מלות תפלין ובה'

קבוע להשתין מים כו' וקשה לן ביהכ"ס קבוע (לז) הא תניא הנכנס לביה"כ קבוע הולין תפלין ברחוק ד"א ונרסינן (לה) בשבת אע"ג דמחופה עור אסור משום ש"ן אלא מסתבר לן בביה"כ קבוע לא איבעיא לן ביה"כ ארעי מיבעיא לן ומניהן בראשו וכו' וה"ג מהו שיכנס אדם לביה"כ להשתין מים וכו' ואסיקנא (לט) אסור בראשו וב"ש בידו וכן הלכתא • (מ) גרסינן במכות ביה"כ שאמרו אעפ"י שאין בו צואה (מא) י"מ) והזמינו לביה"כ מיבעיא לן ולא אפשיט ולחומרא ואע"ג דקי"ל הזמנה לאו מילתא ביה"כ שרי וג"ל רצ"ל אסור) בדאמרינן בשבת שאני ביה"כ דנפיש זוהמא ואפי' חדתא אסור דיש זימון וכן הלכתא • תניא חדא יכ) (מב) צורר אדם מעותיו ותפלין באפרקמותו ותניא אידך לא יצור ל"ק הא דאזמני' הא דלא אזמני' כי הא דאר"ח האי סודרא דאזמני' למיצר ביה תפלין וצר ביה אסור למיצר בי' זוזי צר בי' ולא אזמני' אזמני' ולא צר ביה שרי למיצר ביה זוזי וקי"ל כוי"ח דרבה נמי קאי כוותיה כדאמרינן בסנהדרין יג) הזמנה לאו מילתא הוא כדפרשי (מג) בחלק ראשון • תניא (מד) בית שבו ס"ת או תפלין אסור לשמש בו מטה עד שיניחם בכלי תוך כלי אמר אביי ל"ש אלא שהניחן בכלי שאינו כליין אבל הניחן בכלי שהוא כליין אסור אפי' עשרה מאני ככלי אחד דמי אמר רבא גלימא אקומטרי כבלי בתוך כלי דמי בעי מיניה רב יוסף מר' יוחנן (מה) מאי שיניה תפלין תחת מראשותיו תחת מרגלותיו לא מיבעיא לי דבזיון הוא ואסור כי מבעיא לי תחת מראשותיו אמר ליה הכי אמר שמואל אפילו אשתו עמו מותר ואף על גב דתיובתא דשמואל הלכתא כוותיה מאי מעבא נסורינהו טפי עדיף והכי שנה להו בין כר לכסת שלא כנגד ראשו והא תניא ר' חייא מניהן בבובע תחת מראשותיו דמפיק ליה למורשא דכובע לבר אר"ח בריה דרב יוסף הוה קאימנא קמיה דרבא ואמר לי זיל אייתי לי תפלין אתאי אשכחינהו בין כר לכסת שלא כנגד ראשו והוה ידענא דיום טבילה הוה ולאגמורי הלכה למעשה עביד ונרסינן בפ' כ"ג (מו) תפלין מן הצד שפיר דמי אמר ר"ח (מז) אני ראיתי את רבי שתלה תפליו מיתבי התולה תפליו יתלו חייו דורשי רשומות אמרו והיו חייך תלואים לך מנגד זה התולה תפליו ואסיקנא כי תלה בכיסתי' תלו אבל בתפלין ל"ש ברצועות ול"ש בקציצי אסור בפ' (מה) המקבל יד) הגושא משאוי על ראשו ותפלין בראשו אם תפלין רוצצות אסור ואם לאו מותר איזה היא משאוי של ד' קבין תנא ר' חייא המוצא זכל על ראשו ותפלין בראשו ה"ז לא יסלקם לצדדין ולא יקשרם בידו שמנהג בהם מנהג בזיון אבל קושרן על גבי זרועותיו במקום תפלין משום ר"ו אמרו אפילו (מט) מטפחת של להם אסור להניח על הראש שיש בו תפלין וכמה אמר אביי רובעא דרובעא דפומבדית' ובפ' הישן)תני חדא ישן אדם שינת ארעי בתפלין אבל לא שינת קבע ותניא אידך ל"ש ארעי ול"ש קבע ותניא אידך בין קבע ובין ארעי ל"ק הא דנקיט ליה בידי' הא דנקיט ליה בראשי' הא דפרס סודרא עלה • הא דאמרינן תפלין צריכין נוף נקי (נ) שלא יישן בהם שינת קבע הוא דקאמר אבל ארעי מי) ליה בראשי' ומותר אמר ר"י (נא) הנכנס לסעודת קבע חולין תפלין יכנס ופליגא דר"ח בר אבא דאמר מניחן על שולחנו וכן הדר לן ועד איסתי אמר ר"נ עד זמן ברכה לרבינו אפרים מדקאמר עד זמן ולא קאמר לאחר הברכה ש"מ מסלק את השלחן והן עליו ונושל ידיו ומניחה ואה"נ מברך ברכת המזון ולא ליחוש לתיקח לנמ"י ברכה דמצותה עדיף (נב) ולא דייק לן אלא דאית למימר מניחן תחלה ואח"כ נוטל ידיו:

חלק השביעי הפטור והחיוב

מנין הפטורים הם י"א *) ואלו הן ג' (א) ששנינו במשנתינו נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הק"ש ומן התפלין (ב) וגרסינן בגמרא ה) נשים ועבדים מנין שנאמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד מי שאין לו אלא אדון אחד יצא עבד שיש לו אדון אחר קטנים מנין שנאמר למען תהיה תורת ה' בפיך בשעה שהוא רגיל בה גרסינן (ג) בפ' ג) המוצא תפלין תני מיכל בת שאול היתה מנחת ולא מיחו בידה חכמים ולאו משום דס"ל מ"ע (ד) שהז"ג היא אלא משום דס"ל כמ"ד נשים פטורות רשות דאי לא תיבא הכי אשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בידה מי איכא למ"ד רגל לאו מ"ע שהז"ג היא אלא ס"ל רשות • גרסינן במכילתא ג) למען תהיה תורת ה' בפיך (ה) לפי שנאמר והיה לך לאות שומע אני אפי' הנשים במשמע והדין נותן האיל ומזוזה מ"ע ותפלין מצות עשה אם למדת במזוזה שהיא נוהגת בנשים כבאנשים יכול אף תפלין כן ת"ל למען תהיה תורת ה' בפיך לא אמרתי אלא במי שהוא חייב בת"ת מכאן אמרו הכל חייבין בתפלין חוץ מנשים ועבדים מיכל בת שאול היתה מנחת תפלין אשתו של יונה היתה עולה לרגל מבי עבדו של ר"ג היה מניח תפלין • לזברין בין עיניך (ו) מכאן אמרו המניח תפלין בקורא בתורה והקורא בתורה פטור מן התפלין ותשובה לר' שמואל בר חפני חכם פאס (ז) ולית הלכתא כהאי מתניתן דהא רבנן קשישאי דתורתם אומנתם ומנחי תפלין ומברכי עלייהו ואי לאו דחובה היא לא הוה (ג"ל רצ"ל מברכי) ומסתב' לן (ח) דהקורא בתורה קאמר ולא בתלמוד וגמרא דאינהו בגמרא עסקו ומחייבו • וגרסינן במכילתא ושמרת את החוקה הזאת שומע אני אף קטנים במשמע והדין נותן האיל ומזוזה מ"ע ותפלין מ"ע אם למדת על מזוזה שנוהגת בקטנים בבגדולים יכול אף תפלין

נתיבות שמואל יא) שבת י': יב) ברכות כ"ג ב': יג) סנהדרין מ"ח: יד) ב"מ ע"ח: טו) סוכה כ"ו ח': מז) ל"ל מכבל מרעי לו מכתי ליה גרסיגן מוסר: *) מולי מסר כוחבי ה' ומצטער: ג) ליתא בגמרא מכן מלמדי בילמלמי ברכות פ"ג ליתא בפיס מנין שלמדו ולמדתם חוקה תמ בניכם ולמ בנומיכם עבדים כו' קטנים כו': ב) עירובין ל"ו ח': ג) מכילתא פרשה נא:

שער החדש

בין מרעי ועיין במר"י וברמ"ם ברכות פ"ג סי' כ"ה יעו"ש ועיין מו"ז סי' מקפ"ה ועיין סי' מ"ד יעו"ש סיעוב: (נא) שכנגם לסעודת קבע כו' • ברכות כ"ג ב' ועיין בתו"ז סי' מקפ"ה (נב) בפס ר"ת לכל היכא דמלתא ופיגיעת דפלוגי סלקה כמיהו פלוגי עיין ברכות מ"ח ב' ולע"ק ועיין לעיל לית י"ז מס"כ רביעו בפס רב עמרם יעו"ש סיעוב) ועיין ירושלמי פ"ב דברכות ה"ג יעו"ש ועיין בסו' מ' סעיף מ' יעו"ש סיעוב: (נב) ולא דייק לן מלת כו' • ל"ע דלא נכתב זה הדין בבו"ע:

(א) **ששנינו** במסכתינו נשים ועבדים כו' ברכות כ' ה' עיין לעיל מ"ו לית ה': (ב) וגרסינן בגמרא כו' ה' עיין בירושלמי פס פ"ג ס"ג ומדקתן עשה מי שתלין לו מלת מדון מ' מ"כ תומעיט מינה לף מי שתלין עבד וחלין בן חורין כדמי' בריש מגיגה עיין בפסחים תלי' פס ולתי כתבתי בחי' לברכות דו"ל דתומעיט מיעט לף עבד עבדי ובדעת זה"ק בפ' בהר ס"ג ק"ח ה' יעו"ש סיעוב ובזה נתם מקפה תלונת המערערים על הזוה"ק בזה ועיין ברמ"ם ה' תפלין סי' כ"ה בירושלמי מ"ש בדתפלין מ"ע אלא ת"ג יעו"ש סיעוב ועיין בקע"ש דפ"י דעירובין ובני' הס"ם פס יעו"ש סיעוב: (נ) בפ' המוצא תפלין כו' עירובין ל"ו ח' ועיין תוס' ד"ה מיכל כו' ועיין ירושלמי ברכות פ"ג ובעירובין פ"י ה"ת ועיין סי' ל"ח סעיף ג': (ד) מ"ע אלא הזמן גרמא היא כו' כל"ל: (ה) לפי שנאמר כו' עיין ברמ"ם ה' תפלין סי' כ"ט: (ו) מכאן אמרו כו' פס ברמ"ם ובמוס' ר"פ י"ז ח' ד"ה קרקפתא כו' יעו"ש ובר"ן פס ועיין בתר"י פ"ב דברכות דכ' זפ לית מלת לפמוך כל סיוס מבל בקפ"ס ותפלה מיהת לריך יעו"ם סיעוב ובכה בתי' לפ"ס מתרבתי קלת בזפ: (ז) ולית הלכתא בהאי כו' המתובה זאת הוכחת ברמ"ם פס סי' כ"ט: (ח) דהקורא בתורה קאמר כו' דברי רבינו

תפלין כן ת"ל ושמרת את החוקה הזאת לא אמרתי אלא במי שיודע לשמור תפלין מכאן אמרו (מ) קטן היודע לשמור תפלין אביו לוקח לו תפלין וקטן היודע להתעטף חייב בציצית ומסתב' לן דהאי קטן (נ) גדול בן י"ג שנה הוא מדרסינן התם וקטן היודע לנענע חייב בלולב היודע לפרוש ידיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות והוא דגדול הוא מדקתני חולקין ואי קטן ממש הוא הא אמרינן במגילה קטן לא ישא את כפיו ורסינן ביבמות חש"ו אין חולקין להם תרומה בבית הגרנות • ומזוזה דאמרינן במכילתין שנוהגת בקטן כגדול אי קטן ממש הוא קטן מי מחייב במצות אלא לאו גדול ובמזוזה הוא דחייב אבל בתפלין לא מחייב אא"כ יודע לשמור תפלין ולהתעטף וכיון שיודע לשמור מדאורייתא מחייב ומתניתן דקתני קטנים פטורים מן התפלין גדולים שאין יודעין לשמור קאמר ואית דמפרשי (יא) שהגיע לחינוך הוא וחייב מדרבנן ושכרת את החוקה אעמכתא בעלמא • הרביעי אבל דאר"ח אשר רב (יב) אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה חוץ מן התפלין שנאמר בהן פאר מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל פארך חבוש עליך את הוא דמחייבת הא כ"ע פשיטי ודווקא ביום ראשון דהוא דאורייתא אבל שאר יומי חייב כדתניא (יג) אבל ג' ימים הראשונים אסור להניח תפלין מנ' ואילך וג' בכלל מותר ואם בא פנים הדשות אינו חוץ דר"א רי"א ב' ימים הראשונים ומשני ואילך מותר ואם בא פנים חדשות הולץאמר עולא הלכה בר"א בחליצה וכר"י בהנחה אבעיא להו (יד) בשני לעולם חולץ או אינו חולץ • ת"ש דאמר עולא חולץ ומניח אפי' (טו) מאה פעמים ביום וכן הלכתא • בירושלמי (טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימים שאתה עוסק בהן בחיים ולא ימים שאתה עוסק במתים תנא אם רצה להחמיר גל עצמו אין שומעין לו • הה' תתן וכל העוסקים עמו דת"ר (יז) תתן וכל השושבינין ך) וכל בני החופה פטורים מן התפלה ומן התפלין כו' (יח) משום שלא אמר תתן פטור וכל בני הופה חייבין אעפ"י (יט) שאינו עוסק במצות ולא שמרוד פטור כעוסק במצוה (כ) דתניא ר' חנינא אומר כותבי ס"ת הן ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העוסקים במלאכת שמים פטורים מן הק"ש ומן התפלה ומן התפלין וכל מצות האמורות בתורה לקיים דברי ריה"ג שהיה אומר העוסק במצוה פטור מן המצוה אבל מפרשי ימים והולכי מדבריות חייבים בתפלה כדתרסינן בירושלמי (כא) גמרא דמגילה תפלה ומזוזה מי קודם שמואל אמר מזוזה קודמת ר"ח אמר תפלה קודמת מ"ם דשמואל (כב) שכן מנהג בשבתות ויו"ם מ"ם דר"ח שכן נוהג במפרשי ימים והולכי מדבריות • ו' ז' מנודה ומצודע (כג) דאיבעיא להו מהו בתפלין ולא אפשוט ואפשוט • (שיניני) חולי מעים דנרסי' (בפ' כ"ה) (כד) אר"י חולה מעיים פטור מן התפלין• (תשיעי) מרא דאשכחן (כה) בשאילתא ש"מ רבנ"ח אר"י לא אפשר לאנוחי תפלין אלא למאן דקרא נביאי וכתובי ות"ת בכפר בראשית • בנביאים בספר שמואל בכתובים בספר תהלים ופסוק בכל א' בתלמוד חמניא כתיבתא (כו) ואי הוה במשנה שפיר זמי ומסייע ליה לשמואל דאמר שמואל בן ה' שנים למקרא בן י"ד למשנה והדר בן י"ג לתלמוד אמר רבא והוא דידע לתרגומי בכולהו דכתיב ולמדתם ושמרתם ואם אין לימוד אין שימור • איתשל לרבינו האי (כז) פושעי ישראל בניפן קרקפתא דלא מנחי תפלין מעולם מ"ם וזלזו בהן רבנן דעלמא ואותן שמניחין תפלין אי חיישינן ליוהרא או לא והשיב (כח) בארץ ישראל דנפיש שמדא ולא יכול לאנוחי אשתכח מגהון בבבל דהוו נהירו טובא והוו שביחי לסזבן דאמרינן תפלין בי בר חבא משכח שכוחי ומאן דקבעי ליה לא מחזי כאגרא וליכא למיחש ליוהרא אלא בדבר שאינו חייב אבל תפלין כ"ע מחייבי בהו אטו משום דאחרינא פשעי מאן דלא פשע מיחזי כיוהרא אבל גברא צנוע אע"ג דלא ידע בנוף נקי ובחסידות לאו יוהרא היא • לגאון (כט) חינר שיש בידו פרקים ועוסק בהן כל ימיו מהו שיניח תפלין ואין בבל הקהל אחר שיניח תפלין הרי אמרו כל ישראל חייבים לבר (ל) מחולי מעיים דבעי לשמור נפשייהו שלא יפיחו :

חלק השבזיני הברכה ם) אמר שמואל תפלין מאימתי מברך עליהן משעת הנחתן איני והאמר ר"י אמר שמואל כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן אביי ורבא דאמרי תרוייהו מאי שעת הנחתן לאחר הנחתן ג) ועד שעת קשירתן דהיינו הנחתן כל זמן שלא נקשרו ולא נעשית המצוה ש"מ דאביי ורבא ס"ל כל מצות דקאמר עובר לעשייתן למעוטי אחר עשייתן • אבל בשעת עשייתן (א) מברך קודם גמר המצוה והכי מסתב' לן ומוכחא לן והא דנרסינן בסוכה (ב) ר"א מסדר ליה אכפא דקדושא והיכי מברך לישב בסוכה הא לאו עובר היא אלא לאו ש"מ דב"ז שמתעסק בישיבה עובר לעשייתן מיקרי וכן מצאתי בתשובת רבינו אלפסי ז"ל שאעפ"י שישב הרי דעתו לישב עוד בסוכה ועובר היא • ירושלמי (ג) מצות מאימתי מברך עליהן ר"א עובר לעשייתן ורשב"ל אומר

נתיבות שמואל ך) סוכה כ"ה : מ) מגמרא ל"ה ב' : נ) בגמרא מיהת מבני ובכל דמתני מרובייהו משמע הכא על שעת קטינה :

שער החדש

היכא דרח"ם סם ועין בסוד סי' ל"ח וסם בסו"ע סעי' יו"ד יעו"ש היטיב : (ס) קטן היודע כו' סוכה מ"ב ב' ערכין ג' ב' : (י) גדול בן י"ג כו' • עיין ברמ"י בסוכה סם בכ' ג"כ דהך דפורס כפיו מיירי בגדול לגבל בסוס סם ד"ה והיו טוהח כו' ותום' יבמות כ"ע בד"ה ולו קן כו' והום' חולין כ"ד ב' ד"ה מתעלה כו' יעו"ש ועיין בהום' בנכרות כ' ח' יעו"ש היטיב וע"ע ברמב"ם פי"ב מה' תרומות הל"ב וע"ע בס' שערי תשובה סי' קל"ג סם מבואר בהום' ועיין ה' ט"ח ס"ג בהגה קמ"ח ח' חוא כו' : (יא) סתניא לחיוך הוא כו' כ"ה דעה בהום' סהבאתי למעלה ועיין בסי' ל"ז בב"י סהביא דברי רבינו והלך עליהם ועיי"ש בכו"ע בסעי' נ' ועיין מש"כ בס' ערבה שבלולב לקהן חי"ה בחות ק"ג : (יב) סבל חייב כו' • ברכות י"ח ח' מ"ז ב' סוכה כ"ה ח' מו"ק ע"ו ח' כתובות ו' ב' : (יג) סבל ג' יגיעים כו' מו"ק כ"ח ח' : (יד) בבני לעולם חולץ כו' בל"ל : (טו) מאה פעמים ביום וכן הלכתה • ולפיהו אי רבה אמר כיון סבניח טוב היהו חולץ וכ"פ בל הפוסקים והולי הסכר זה בדברי רבינו ובל"ל גם הכה כך ועיין בירוסלמי בם ה"ה ובב"ר פ' קו"ף ועיין בתו"ח סי' ל"ה סעיף ס' וביו"ד סי' כפ"ה סעיף ח' : (טז) למען תזכור כו' ירוסלמי ברכות פ"ב ה"ח ועיין בתום' בזה דים הפרק דמייתי לה : (יז) תתן וכל הבובינים כו' סוכה כ"ה ב' : (יח) משום ר' יוסה אמרו אמן כו' בל"ל בם כ"ו ח' : (יט) סהיהו עוסק במלוה תלה סבריה פטור בעוסק במלוה כו' בל"ל • ולה ס"ל ברמ"י דבתב דהם ס"ל הטעם פטור מפני סהוא עוסק במלוה ס"ל דהם ר' יוסה ס"ל דהעוסק במלוה פטור רק ס"ל דהם חיוב עוסקים במלוה ולבן הזן בעטרוד פטור אבל בל בני הסופה חייבים ועיי"ם בתום' ד"ה חתן כו' ועיי"ש ברמ"ן וברן ועיי"ם היטיב וע"ע בנדרים בם י"ח ח' ט"ז ב' יעו"ש ועיין בסי' ל"ה סעיף ז' : (כ) הניח ר' יוסה כו' בל"ל בם בסוכה כ"ו ח' ועיין סי' ל"ח סעיף ח' : (בא) נמ' דמגילה כי' בירוסלמי סוף מגילה והובא ברמ"ם פ' תפילין כו' ל' ועיין סי' ל"ח בעי' י"ב : (בב) בבן היח מוהגת בנבחות כו' בל"ל : (בג) דתיבעית להו כו' עיין בתו"ס ע"ו ח' ועיין בגדה ז' ב' בתום' יבמות יעו"ם היטיב ועיין בסי' ל"ח סעי' י"ב בכ' בדעת רבינו ועיין בי"ד סי' בל"ד ס"ק י"ב ובעיור בם בסם ברמ"ם סי' ג' ובר"ן בם בתפלין יעו"ם היטיב ובנר בתבתי מזה בתו' ופ"ת דמו"ק יעו"ם :

אומר בשעת עשייתן ואביי ורבא משמע דס"ל כרשב"ל ומיהא שבעינן (ד) דכ"ז שקושרין נמי (ה) מפני שקושר בהן ג' קשר של תפלין ומשום (ו) דלא תטרוד בצלותי' (ז) וקי"ל כדלעיל אמר רבא בר שילא (ז) שח בין תפלה לתפלה חוזר ומברך שח אין לא שח לא והא שלח ר' אחא משמיה דר"י על תפלין של יד אומר להניח תפלין ועל ש"ר אומר במצות תפלין אביי ורבא דאמרי תדוייתו לא שח מברך אחת שה מברך שתים כ' רב אלפסי ז"ל (ח) חזינן בה"ג מעותא רבה בהא מילתא והלכה כדכתיבנא דלא מברך שתים אלא היכא דשח • אבל היכא דלא שח אינו מברך אלא אחת והכי נמי אשכחן בירושלמי כשהוא לובשן מברך במצות תפלין ש"מ דלא מברך אלא אחד לשתיהן וה"ג כתב רבינו האי ורבינו אחא משבהא ואנן תמהין מובא על האי דרבינו אלפסי דהא כולהו רבוותאי כאביי ורבא ס"ל כדכתב איהו ופי' הכי אזלא אם לא שח מברך א' על של ראש בר"ה דאמר על של ראש אומר במצות תפלין שח מברך שתים על ש"ר וחוזר ומברך להניח לפי שבתפלין ש"ר צריך לברך ב' ואם לא שח עולה לו על ש"ר • אבל שח אפשיק חוזר ומברך להניח ובמצית תפלין וה"ה אם אין לו תפלין ש"י (ט) ויש לו שתים ה' מברך להניח ובמצות תפלין ובהלכות המפר בין תפלין ש"י לתפלין ש"ר חוזר ומברך שתים וכן לר' עכרם דיש מתיבתא בשאין לו אלא א' מברך שתים מהניח ובמצות תפלין (י) וכן בהסכם ובלקח טוב וכן בכל הגאונים על ש"י מברך להניח ועל של ראש (מברך) במצות תפלין ומאן דמפרש לא שח מברך א' על ש"י ועל ש"ר כי שח מברך שתים על ש"י אחד ועל ש"ר אחד ולא פליג ליה אליבא דהלכתא דהול"ל התם ,שח ועוד (יא) מדקאמר הוזר ש"מ דהוזר לברכה דראשונה • ותו אשכחן בירושלמי בפ' היה קורא (יב) כשהוא מניח ש"י אומר על מצות תפלין כשהוא מניח ש"ר אומר להניח ואע"ג דירושלמי לאו דווקא דאנן איפכא אמרינן מיהא ש"מ (י) אמרי' דלא מברך שתים אלא היכא דשח משום (יג) דאשתכח בהלכות עתיקא שח בין תפלה ש"י לש"ר אם שח שיהת חולין חוזר עליו כעורכי המלחמה אם בקדושה אי"ר שח אין הוזרין אבל חייב לחזור ולברך על של ראש שתים מפני שבל תפלין

מעונין שתי ברכות אם ברכן אחד עולה לזו ולזו ואם הפסיק אפי' בקדושה בתלה ראשונה וצריך לברך שתים על של ראש והא ודאי טעותא היא דאמר על כל תפלה מעונה ב' ברכות והיינו דקאמר רבינו הלכתא כאביי ורבא ולא שח מברך א' ושח מברך ב' אבל היכא דלא שח מודה דעל של יד מברך להניח ועל ש"ר במצות תפלין :

חלק התשיעי על שיוויהן אר"ה (א) תפלין ב"ז שפני הטבלא קיימת כשרין עור שלמעלה מד' בתים • רח"א ב' כשרה ג' פסולה וקי"ל כר"ח אמר רבא הא דאמרינן ב' כשרה לא אמרן אלא זו שלא כנגד זו אבל זו כנגד זו פסולה אית דמפרשי זו כנגד זו שנקרעו ב' בתים המסוכין זו לזו וזו שלא כנגד זו שנקרעו ב' בתים ובית שלימה ביניהם ואית דמפרשי זו (ב) כנגד זו שקרקע של זו ראה קרקע חבירתה וזו שלא בנגד זו שנקרעו העורות זו שלא כנגד זו כדאמרינן בושטם זו שכנגד זו ושלש דפסולי לא אמרן (ג) אלא בחדתא ביון דחדתא גינהו ריעותא דשולחא הוה וכמאן דליתא דמי אבל בעתיקא לית לן בה ואית דמפרשי קרע מהדש כעונה מישן אמר ליה אביי לר"י ה"ד עתיקתא וה"ד חדתי כל היכא דאי (ד) מתלית לה בשולחא הלים עתיקא אידך הדתי א"נ כל היכי דאי (ה) מתלי במיתנא אתא אבתריה חדתא אידך עתיקא אר"פ (ו) גרדומי רצועות כשרין ולאו מילתא היא כדפרישנא בחלק רצועות • תניא (ז) ס"ת שבלה ותפלין שבלו אין עושין מהן מזוזות לפי שאין טורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה • נרסינן במבילתא (ח) מימים ימימה מניד שאדם צריך לבדוק תפלין א' ביה"ח נאמר כאן ימים ונאמר להלן ימים תהיה נאולתו כה ימים שנאמר להלן אין פחות מיב"ח אף כאן אין פחות מיב"ח דברי ב"ה בש"א אין צריך לבודקן עולמית (ט) שמאי אית ליה תפלין של בית אבי אבא לרב עמרם (י) אפי' למ' שנה א"צ בדיקה שאויר שולטת בהן ואין מתעפשות אבל אם אין מניחן אלא לפרקים צריכין בדיקה ושמעט מחכמים וזקנים ששמעו מרבן פעמים בשבוע בפ' המוצא תפלין (ו) אמר רב הלוקח תפלין ממי שאינו מומחה (יא) בודק שתים בשל יד וא' בש"ר ובש"י :

חלק

נתיבות שמואל ג) עיין תוס' מנחות ל"ה ב' ד"ה משעה הנחתן ומזה דקדק ר' מיניהו שצריך לקשור התפלין בכל יום • ועיין מ"ש רבינו לעיל בהלכות : ד) לח קשור : ה) שם לחם : ו) ל"ל דלא תמרין : ז) שיכודן ל"ו :

שער החדש

תחומתי מבדך כי' פ"ח דברכות ס"ג : (ד) דכ"ז שקושרין נמי כו' • ר"ל לאו דווקא קודם שקושרם אלא בזמן שקושר נמי ס"ד לברך אחר בל שפוסקים אולקים ע"ז וס"ל דווקא קודם שקושרם ואולי ס"ל לרבינו דהעיקר כרבינו מלי' דלריך לקשור שקבל שבל יום עיין לעיל בה"ד אות ס"ח וכ"ז בפוסק בשקבר לא גמר מלתא עדיין וב"מ ממה בסיום בשין : (ה) מפני שקושר בהן בי' תיבות אלו אין להם הבנה בל עיקר ואי לא מסתפינא אמינא בל"ל מפני שקושרין בה שבר של תפלין וכוונתו להם"ם דברכות ס"ב ה' וכיה בי' בך מפני שקושר בה שבר של תפלין ומבלן רחי' לרבינו מלי' • ב"ל ול"ע בזה : (ו) דלא תעלוד בצלותי שי"ל בדלעיל בל"ל • ב"ל מעיקר סדין בי' לקשיר שבר בבל יום בדעת ר' מלי' אבל מפני בלא תטרוד בצלותי שי"ל דס"ל לקשור בבל יום וכמו שבאתה למעלה בס"ד אות ס"ד : (ז) שח בין תפלה בי' מנחות ל"ו ה' : (ח) חזינן בס"ג בי' עיין ברמ"ם סי' י"ד ועיין בתוס' ורמ"י שם ועיין בברכות ס' ב' בתים' ד"ה אבר קדשו בי' יעו"ש סיעיב ועיין בתו"ח סי' תקפ"ט ועיין שם' ל"ב סעיף ה' : (ט) יש ס' הפנין ב"ד מבדך להניח ובמלות תפלין בי' בל"ל יוב"ש בתוס' ברכות שם וברמ"ם שם סי' י"ד : (י) וכן שם' הבבר וכן בלקח טוב • ב"ש ברמ"ם שם : (יא) מדקאמר הוזר בי' וב"ב ברמ"ם שם שבי' י"ד ואמ"ש דפריך שם אין לא שח שם לא ואפ"ה לא בתר"ם שבמי' דר"י על הפלה ב"י בי' ומ"ב מתי קובעין אם ההם חיזו הוזר ומברך אחת ברבה בשלמה בנגר ב' ברמ"ם שם דמסקנא לא הבין דבריו יעו"ש סיעיב • ודע בי ים מחיוב נורסים תיבה תוזר עיין ביתור בגר"ח סי' ב"ה ס"ק י"ז ועיין בה' לילית שער ג' ח"ב : (יב) בשטוח מניח ב"י בי' בירושלמי פ"ב דברכות ה"ג יעו"ש סיעיב וכן אומה זה בתו"ח שם (ולא יבולתי להבין מה שמונה שם על הני') ועיין במרחם שפניס בברכות שם שמתם לשם לא הבינתו דהי' מדירושלמי הלז ומתן יגלה שפר מעיניו וירחם בי שני נדולי עילם בילו הבינתו בירושלמי הלז ועיין במרדכי שהביא משם רבינו דמיהו דהי' לרמ"י מבירושלמי יעו"ש ושות המיפ' ועיין ירושלמי פ"ט ה"ג שם משמע למעלה ח' ועיין מיישבתה ברכות פ"ו יעי"ש סיעיב : (יג) ומשום לתשבתא בהלכות עתיקא בי' בל"ל ובית דעת ת' הגאונים שבתו"ח שם ובית דעת בליפים בעל בל הפלה לריך ג' ברכות נם על של יד לעיר ב' ברכות וע"ז סיים רבינו ומה ווודאי עשיתה היה דעל של יד לחיו מבדך רק ח' ואם לחין לו רק הפלה של יד חיו מבדך רק ח' ועיין ברח"ם סי' ע"ו סמביא ג"ב דבריה תלו וב' שמ"ב שבל הפלה עשוים ב' ברכות סיינו הפלה של נחם קאתר יעו"ם סיעיב • ודע בי במרדכי הביא

תפלין

חלק העשירי מתן שכר • אר״י (א) תפלין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים שפעם א׳ גזרה מלכות הרשעה שמד שכל המניח תפלין יפצעו את מוחו והיה אלישע מניח תפלין ויוצא לשוק פ״א מצאו קסדור א׳ רץ מפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו נמלך מראשו ואחזן בידו א״ל מה בידך א״ל כנפי יונה פשט ידו ומצאו כנפי יונה וכ״ש כנפי יונה משום דאסתילא כנסת ישראל לכנפי יונה • דכתיב כנפי יונה נהפה בכסף מה יונה זו כנפיה מגינין עליה אף כנסת ישראל מצות מגינות עליהן • תפלין צריכין גוף נקי (ב) ומפני מה לא החזיקו בהן עובדא הוה בחדא ב״נ דאפקיד נבי חברי׳ וכפר לי׳ א״ל לא לך היכנית אלא לאלין שבראשך היכנית ר׳ יוחנן ג׳ יומים היה לובשן אחר חליו ג׳ יומים שהחולי ממרק מ״ט והטולח לכל עוניבי הרופא לכל תחלואיכי ג) ירושלמי ריב״ז לא הוו תפלין זועין מיני׳ לא בקייטא ולא בסתווא וכך נהג ר״א תלמידו אחריו • ר׳ יוחנן (ג) בסתווא דחזיק רישי׳ לא הוה לביש אלא דאדרעי׳ בקייטא דלא חזיק רישא הוה לבושין תרוויהון אמר ר״ש כל שאינו (ד) מניח תפלין עובר בח׳ לאיין אר״ל כל המניח תפלין (ה) מארך ימים שנאמר עליהם יחיו ותניא ראי״א (ו) כל מי שיש לו תפלין בראשו ום״ת בזרועו ומזוזה בפתחו הכל בחזוק שלא יחטא שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק :

סליק להו הלכות תפלין • סליק :

שער השני ברכת חתנים

מתוך שלמדו רבותינו שאין החתן זוכה באשתו אלא ע״י (א) ג׳ דרכים וברכת חתנים א׳ מהן הוצרכתי ללמד ברכת חתנים חלקתי לד׳ חלקים ואפרש כ״א וא׳ כהלכותיה :

הראשון קידושין כדתנן האשה (ב) מתקדשת בש״פ והוא תחלת קנינו (ג) שאסורה כהקדש והלכותי׳

(ד) נכתב ובתר (ה) דמקדש לה מברך ברכת אירוסין ורבינו אלפסי ז״ל פי׳ בתשובותיו (ו) ברישא מברך והדר מקדש מידי דהוה על כל מצות האמורות בתורה שמברך עליהן עובר לעשייתן ס) ברכת אירוסין מאי היא אקב״ו על העריות • ואסר לנו את הארוסות והתיר לנו את הנשואות ע״י חופה וקידושין בא״י המקדש עמו ישראל ע״י חופה וקידושין מאן דלא חתים מידי דהוה אברכת פירות ואברכת מצות מאן דחתים מידי דהוה אקידושא • י״א (ז) ברכה זו ג) והתיר לנו את הנשואות ע״י חופה וקידושין על שם קחו נשים והולידו בנים ובנות שהרי (ח) לא מצינו ברכה על ל״ת • וי״א ברכה בדרבנן היא על (ט) ואסר לנו העריות שאסרו חכמים העריות ושניותיהן שמותרות מן התורה דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים קדש עצמך במותר לך ולא נהירא לן דהא ק״ל כל הברכות בולן (י) בעינן מעין פתיחתה סמוך לחתימתה והא לינא ומסתב׳ עיקר הברכה ופתיחתה אקידושין ג) שלא מצינו בצוות (יא) שזה מקיימה וחבירו מברך עלי׳ וברכת פירות וברכת מצות (יב) חד מבסים נינהו אלא עיקרה על הקדושה היא אשר בחר בישראל וקדשם במצותיו כדכתיב בפ׳ עריות והתקדשתם והייתם קדושים (יג) בקידוש העריות בקידוש היום שעקרה על הקידוש אשר בחר בהם וקדשם בקדושת שבת ולא על איסור שבת אף זו על הקידוש שקדשם שהפרישם מן הארוסה שלנו (יד) שאפ״י שיש בהם קדושה אסורה עליו עד שיהא בה חופה וקידושין • נמצא שיש בהם מעין פתיחה בחתימה ובסוריא מברכין ואסר לנו את הארוסות והתיר לנו ע״י חופה וקידושין ובעל מתיבתא אומר והתיר לנו (טו) נשואותינו ע״י חופה וקידושין בא״י מקדש ישראל • ום״א ואסר לנו כל (טז) הקרובות והרחוקות הארוסות והנשואות ע״י חופה וקידושין בא״י מקדש ישראל ומגהנא דיתן למיותהם (יז) ע״י חופה וקידושין ומסתברא כבעל מתיבות דאמר ע״י חופה בקידושין דהא קידושין קודם חופה הן ולפי שהיא בית הסמוך ז) (יח) נהגו לומר וקידושין• לק״ח טו״ב ע״כ יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו ולא בארוסתו מכאן סמכו חכמים לומר ואסר לנו את הארוסות והתיר לנו הנשואות את אביו (יט) אלו קרובי אביו את אמו אלו קרובי אמו ומסתב׳ לן מאן דמברכי והדר מקדשי מידי דהוה אברכת פירות וברכת מצות מאן דמקדשי והדר מברכי מ׳די דהוה אקידושא דבתר דקדיש יומא מקדש על הכום ול״ד למצות דהא לא מברך על הקידושין שאין המצוה נגמרת עד הנשואין ואינה (כ) על ה) הקידוש בקידוש היום ודינו כמסבבא אדוך שאינו עובר לעשייתן כגון יוצר אור ומעריב ערבים ויש בה פתיחה וחתימה בקידוש • ומהנא דיקן לברך בתר דקדיש לה ובה׳ ציצית את בה טעמא אחרינא (כא) דלא מברכינן אמ״ע אלא בדבר שאינו תלוי בדעת אחרים וזה תלוי בדעת אשה והרב המחבר כתב בשם רב אחא מבדי אבתי לא קניא לה אמאי קא מברכי ואסר לנו את הארוסות אלא ליקדוש ברישא

נתיבות שמואל ב) ירושלמי ברכות פ״ג : ה) כתובות ז׳ ח׳ : ג) ר״ל על ובהיר נמו כו׳ : ג) מקדושה עיין רמ״ם בהלכות פ״ח : ד) ר״ל כיון שהוא ממוך והדייקינן קרמו לממיכה רפה עיין ב״י מה״ע סי׳ ל״ד : ה) ר״ל הקידושין :

שער החדש

(א) **תפלין** צריכין גוף נקי שבת מ״ע ד׳ ק״ל ח׳ ועיין לעיל ה״ס לות כ״ג : (ב) ומפני מה לא החזיקו כו׳ דע כי לפניכו מי׳ שם כך • ר׳ יוחנן בסימוות דהוה חזיק ריסי׳ הוה לביש תרוויהון ברם בקייטא דלא הוה חזיק ריסי׳ לא הוה לביש אלא דאדרעי׳ עכ״ל והמו״ז בסי׳ תקל״ב נורס ג״כ כך יעו״ש כיוצ״ב ומפרש הכי בסימוות דהוה ריסי׳ בריא הוה לביש תרוויהון אבל בקייטא דלא הוה בריא ריסי׳ מחמת החום לא הוה לביש אלא אדרעי׳ ומהנא דיקן לברך בתר דקדיש לה ובה׳ ציציה את בה טעמא אחרינא (כא) דלא מברכינן אמ״ע אלא בדבר שאינו תלוי בדעת אחרים וזה תלוי בדעת אשה והרב המחבר כתב בשם רב אחא מבדי אבתי לא קניא לה אמאי קא מברכי ואסר לנו את הארוסות אלא ליקדוש

שער

(א) **תפלין** צריכין גוף נקי שבת מ״ע ד׳ ק״ל ח׳ ועיין לעיל ה״ס לות כ״ג : (ב) ומפני מה לא החזיקו כו׳ דע כי לפניכו מי׳ שם כך • ר׳ יוחנן בסימוות דהוה חזיק ריסי׳ הוה לביש תרוויהון ברם בקייטא דלא הוה חזיק ריסי׳ לא הוה לביש אלא דאדרעי׳ עכ״ל והמו״ז בסי׳ תקל״ב נורס ג״כ כך יעו״ש כיוצ״ב ומפרש הכי בסימוות דהוה ריסי׳ בריא הוה לביש תרוויהון אבל בקייטא דלא הוה בריא ריסי׳ מחמת החום לא הוה לביש אלא אדרעי׳ ועיין בסי׳ כ״ח בסימנא בסם ת׳ סרסב״ת סימנא דמי׳ לאסור מס״ר בהלילה דסם ר״י בסימוות לא סי׳ לובש ב״ר מפני הקור ומס מי׳ יתיר ההפלין על הכובע אי על המלבוש יעו״ש בהול הוא שבי לו ני׳ רבינו ות״ח רחייתו נכוסף לולם מלחתי בס׳ מערוך המערכת בס״ף סערוך בערך חזק סרסב״ת העויד שמלה בבל הירושלמים בסימוות דיקן יעו״ם כיוצ ועיי״ם במערוך כי הסיג עליו ופי׳ כי חזיק הוא לשון חילוף ועיין בבאור הגר״א סי׳ כ״ז ס״ק י״ג דסם מייתי ג״כ נוסחת רבינו יעו״ם כיוצ ועיין במרדכי לאחר פ׳ הקומץ שם מייתי הירושלמי בנוסחא דיקן יעו״ם ועיין לעיל ח״ה לות ס״ו : (ד) אחינו מניח תפלין עובר אי מצות מ״ד ח׳ וכל״ל עובר בשמנה עשר וכ״ה בגמ״ם פ״ד מה׳ תפלין הכ״ו : (ה) מאריך ימים כו׳ שם בתנחומא ועיין בברכות כ״ד ח׳ : (ו) כל מי שים לו כו׳ שם בתנחומא מ״ג ג׳ :

והתהלה לאל חי אשר עזרני להשלים משפטי התפלין והרצועות •
בשני לחודש האביב בחודש אשר שתינו בו לרויה כום ישועות •
והוציאנו מבור הברזל מארץ חם אשר מצאנו שם צרות רבות ורעות•
תעד יוליכנו קוממיות ויבנה לנו כמו רמים סקדשנו במרום הרים
ונשא מגבעות :

(א) ג׳ דרכים וברכת חתנים כו׳• בג׳דרכים סיינו קדושין • סופה • ברכת חתנים : (ב) מתקדשת בש״ם ט׳ קדושין ב׳ ח׳ י״ח ב׳ ב״מ :י״ם ח׳ : (ג) שאסורה בהקדש ט׳ קדושין ב׳ ב׳ להיינו שאסורה

ברישא והדר ליברך וכתב מ"ש מכל המצות הא לשבילה מעמא מאי מביל והדר בריך משום (כב) דנברא לא חזי ה"נ עד דמקדש לה לא קניא לה (כג) ול"ש מקמי דמקדש ול"ש בתר דמקדש וליתא להאי סברא אפו והתיר לנו את הנשואות נשואה היא אלא מעמא כהפרישית ויש מקומות שנותנין מבעת להבוס ומברך עלי' ונותן לאשה ואומר התקדש לי בו ובמה שבתוכו והכל לפי המנהג ירושלמי כל הברכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מתקיעה ומבילה ד"א (כד) אף קידושין בסבילה • ת"ר אומרים (כה) ברכת ארוסין בבית ארוסין וברכת חתנים בבית חתנים ואר"ה תנא (כו) מנין לברכת חתנים בעשרה דכתיב ויקח בועז עשרה אנשים וגו' ר' אבהו אומר במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל (כז) וברכת ארוסין נמי בעשרה האינהו נמי על עסקי מקור נינהו וכ"ב רב אחא ואע"ג דקדיש וברין ברכת ארוסין אסורה לו דכתיב ודבק באשתו (כח) ולא בארוסתו והיינו דמברכי' ואסר לנו את הארוסות ירושלמי (כט) האוכל מצה בע"פ כאילו בא על ארוסתו בבית חמיו והבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה להביאו האיי איסור ארוסה עד החופה היא שארוסה אסורה שלא ע"י חופה מדקאמר ו) (ל) ארוסה שעיברה רב אומר הולד ממזר ושמואל הולד שתוקי ומעמא מדאפקרה נפשה נבי אדום אפקרה נמי לגבי אחרים אלמא לא שרי לאפקורי לארוס ואע"ג דלא קם האי לישנא אלא היכא דאתברדה מילתא שבא עליה ארום בתרא דידי' שדיא ליה וכי פליגי בארוסה שעיברה רב אומר הולד ממזר • ואלו בנשואה שנכנסה לחופה שעיברה אח"כ (לא) אע"ג ז) דבעלמא בנים כשרים דרוב בעילות אחר הבעל והבא הולד ממזר בארוסה • והלכה כרב נתברר כי צדיכה חופה ומנהג ישראל להבנים לחופה עם בעלה בהלולים ואח"כ מותרת לו והרי אט מפרשין כ"ז החופה והנשואין :

חלק השני בניסתה לחופה• והוא שאסר לעולם ח) היא ברשות האב עד שתכנוס לרשות הבעל לנשואין וא"ה חופה וקונה מק"ו ג) ומה כסף שאינו גומר אחר כסף קונה חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה אלמא אינו קונה קנין גמור עד שתכנוס לחופה וחופה היא שמוסר האב ומכניסה לבעלה לבית שיש בה תידוש כגון אלו הסדינין קו"ט שתם סביבות הכותלים ויש שעושין סוכה בוורד והדס כפי המנהג ומתייחדין בה שניהם והיא שקורין טלמ"א בלע"ז והאומר חופה היא (א) הסודר שחופין ראשיהן כשעת הברכה לאו מלתא מדנרסינן בסיכה נ) וליחדו בחופה וליכלי בסוכה אין שמחה אלא בחופה ד) גרס' בירושלמי עד שתכנוס לחופה (ב) לא סוף דבר לחופה אבל לבית שיש בו חופה ש"מ מקום מיוחד בעין בילה שושבין ביניהם השושבינין והם הנשואין והכי תניא (ג) באבל רבתי עושין חופה לחתנים וכלות ותולין בהם א' דבר שהביאו אוכל נפש וא' שלא הביאו אוכל נפש ה) (ד) וחכ"א אין תולין אלא דברים שלא הביאו א"ג ואלו דברים שתולין בהם אגוזים שלא הביאו אוכל ורמונים שלא הביאו אוכל ולשונות של ארגמן וכו' כללו של דבר כל דבר שתולין בחופה אסור בהנאה • וגרס' בירושלמי (ה) בפ"ג דסוכה אלו הן חופת חתנים סדינין המצויירין וסהרוני זהב תולין בהם ואעפ"י שמנהג הכילה אינו אלא לבתולה באלמנה נמי כיון שנכנסה לשם נשואין ויש בו מקום מיוחד והצעת המטה להתייחד שניהם הרי הוא כבית שיש בו חופה וע"ז שניגנו (ו) בתולה נשאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי שפעמים בשבת ב"ד יושבין בעירות • ותע"ה (ז) מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי שאם היו לו מענות בתולים היה משכים לב"ד (ח) שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא טורח בסעודה שלשה ימים א' בשבת ושני בשבת ושלישי בשבת ורביעי כונסה ומן הסבנה זאילך נהגו העם לבנות בג' ובב' לא יכנוס ירושלמי (ט) מה בין ב' לג' אינו דומה משתהה יום א' למשתהה ב' ימים וישתהה שני ימים שמא יערב עליו המקח ויערב ליה יכול משום ספק סוטה • ואם מחמת האונס מותר ו) ירושלמי מהו מפני האונס מפני הכשפים ובבבלי ז) כגון דאמר שד' צבא בא לעיר וקבע מותר לכנוס בג' אי איספרווה דידי' אתא בג' מותר לכנוס אף בב' וא"נ כדתניא הרי שהיה פתוי אפוי וטבחו טבוח ויינו מזוג ומת אביו של חתן או אמה של כלה מכניסין את המת לתדר ואת החתן לחופה ובועל בעילת מצוה ופורש (י) ודווקא אביו של חתן או אמה של כלה דליכא אינש דסחי אבל איפכא לא • ואמר רפרם בר פפא ל"ש אלא נתן מים ע"ג בשר אבל לא נתן מים ע"ג בשר מזדבין ש"מ כל היבי (יא) דמצי מזבין לא יכנים לא בב' ולא בג' וכל אותן הימים הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים מסייע ליה לר' יוחנן דאמר אעפ"י שאין אבילות במועד דברים שבצנעה נוהג ש"מ ז' ימי משתה לחתן במועד דמי דכתיב ביה ששון ושמחה :

הגדה

נתיבות שכואל ו) יבמות ס"ם ב' וכ"ל הכא על מרוסתו בבית חמיו סולד ממזר : ז) הסמ מיבות מע"ג דבעמת נ"ל שהם מיוהבים : ח) כתובות מ"ת מ' : ב) קדושין ס' מ' : ג) סוכה כ"ה ב' : ד) יבו' כתובות פ"ו ה : ה) ע"ל ל"י תומר מסכת שמחות פ"ח : ו) יכומלמי כתובות פ"ת : ז) כתובות ג' מ' :

שער ההדש

סלקא עוכד : (כמ) התוכל מלא בע"פ כו' בפ"י דפסחים ה"ח ועיין בתמע"ז סי' כ"ה סעיף ח' : (ל) תרוסה סעיפרא כו' יבמות ס"ע ב' ועיין קדושין ע"ה מ' : (לא) תע"ב דמעלמא בעים כפרים כו' כל"ל ב"ל תע"ב דידעינן דוודאי בעבלה מהחרים מ"מ כבר הולך ומלוין כי דוב בעילות בעבלה עיין סוטה כ"ז מ' ותולין י"ח ב' ותלוי בתרוסה כל בידעינן בוודאי בעבלה להחר הולך ממזר ולא תלוין בתרוס ועיין בתפע"ז סי' ד' סעיף ט"ו וסעיף כ"ח יש"ם סיעיף :

(א) **הסודר** שחופין כו' דפני רבינו תלא מוכחים בפ"ש תפע"ז סי' ס"ת יש"ם היעיף ועיין תים' סוטה כ"ה ב' ל"ה תין תמחה כו' ובפת"ם סם סי' ח' ועיין ל"ן ריש כתובות יש"ם ועיין בתפע"ז סי' ק"ם : (ב) לא סוף דבר לחופה אבל לבית שיש בו חופה ש"מ כל"ל פ"ד דכתובות ה"ז (תבל מכתן תין רתי' נתורה דו"ל דה"ק ל"ד לחופה דסם וודאי קוסה תלא מכיון סהכניסה לבית סהחופה סם קוסה ועי"ב בק"ע ובפני מסה וסם תיכת סיוו נוסחאות בין הק"ע לספני מסה וגי' שלנו היה כדעת הפני מסה יש"ם היעיף) ול"ל דדיוקי מדקאמר סהכנים לחופה מסתע סהוא מקום שכנסין בו ועי"ם בב"י סי' ס"ת ועי"ל מדמסיים בירושלמי בעי דת מתנותת עדיקלין וקיטון חוסה וקיטין ופכיסה לעדיקלין יש"ם מסתע דסחופה היה בסוה בקיטון והוא נכנסה לעדיקלין שהחופה היו הסודר שמחופין בו סיעיף : (ג) בתבל לכתי כו' הוא בסם' שמחות פ"ח : (ד) ותב"ת תין תולין כו' כ"ה ג"י הגי"ת סם וכ"ה ברא"ם פ"ג דמו"ק סי' פ"ת וכמו"ד סי' ס"ג : (ה) בפ"ע דסוטה הע"ו תלו הן חופת חתנים כו' כל"ל • ומהמנהג הזה של סדינים מלויירים הוא בהוטה תבל בהלמסה תלוי בהלעת המסה בלבד במקום הרחוי לייחוד : (ו) בהולה כשאת ליום הרביעי כו' כתיבות ב' מ' : (ז) מפני מה אתרי כו' סם ג' ב' : (ח) ותפשה בא' בשבת ואם היה לו טענות בהולים היה מכנים לב"ד בקדו הכמים כו' כל"ל : (ט) מה בין ב' לג' כו' סם פ"ת ה"ת : (י) ודווקא אביו של כו' סם בכתובות ל' ת' וביו"ד סי' שמ"ב : (יא) דמלי מזבין לת יכנים כו' כ"ב הרי"ף ועי"ם ברא"ם סי' ו' ובב"נ דמו"ק סי' ל"ו ומנוהר מדביו דסיל לת יכנום בלל

הגדה ת) חתן דומה למלך מה מלך (יב) אינו יוצא מביתו אף חתן אינו יוצא מביתו מה המלך מקלסין אותו אף החתן מקלסין אותו מה המלך לובש בגדי כבוד אף החתן לובש בגדי כבוד מה המלך שמחה ומשתה לפניו אף החתן שמחה ומשתה לפניו כל ז' ימי המשתה • דרש ר' יוסף משמיה דרבא (יג) ל"ש לא בעל אבל בעל אשתו ישנה עמו ואפיקנא כי קאמר רבא (יד) אפילו נדה קאמר ודווקא עמו בבית (טו) אבל עמו בממה לא משום דכתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב נפ"ק דשבת • אבל בת אביו של חתן או אמה של כלה אפי' בעל הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים ודווקא באבלות דהכא דקלא אבל באבילות דעלמא דחמירא ליה אשתו ישנה עמו דקי"ל כרב אשי ורבינו אבן מג"ש ז"ל (מז) וה"מ היכא דבעל אבל לא בעל שנשתהה ימים רבים מחמת חולי או מחמת דבר אחר ה"ה בפירסה נדה והיכא דלא בעל אשתו ישנה בין הנשים כו' איכא למיגבר טינה (יז) כלה שפירסה נדה קודם החופה אסור להכניסה לחופה ואין מברכין ברכת חתנים עד שתטהר שאין מברכין ברכת חתנים אלא על כניסתה וביון שא"א לזווגן ולהכניסן לחופה נמצא ברכה שאינה במקומה ומשהינן לה עד שתטהר ואח"כ מכניסין ומברכין • ומדאמרינן (יח) פירסה נדה ש"מ שאינו יכול ליבעל ובן בתב רב נטרונאי בשעת הקדושין בודקין אם היא חופה הראויה לביאה מברכין ז' ברכות עם ברכת אירוסין אם לאו מברכין ברכת אירוסין בין לצנועות בין לפרוצות אבל ברכת חתנים אין מברכין עד שעת חופה וכן מנהג בשתי ישיבות ובכל מקום חכמים ומנהג שלנו להטביל הכלה לילה קודם שתכנס לחופה הלכה היא ולא כאותן שטובלין במ"ש • ומשתב' נמי מדנרסינן (יט) תבעוהו לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' ימים נקיים ש"מ שצריכה לטהר קודם שתנשא (כ) אר"א ל"ש אלא תקנת עזרא שב"ד קבועין בכל יום אשה נשאת בכל יום והוא דטרח ליה אבל לא טרח בעי' שקדו הכמים ואינה נשאת אלא בר' לרבינו אב"ן מג"ש ז"ל (כא) א' אמר חתן לא מרחנא לה אלא מנסבא לה בלא סעודה וקרובי כלה בעי דליעבד חתן סעודה כפינן ליה עד דעביד סעודתא כשאם מנהגא דחזי לידידיה ולדידה דקי"ל עולה עמו ואינו יורדת עמו והא דאמרינן בין כך (כב) ובין כך לא יבעול לא בע"ש ולא במ"ש הארוך בה רבינו אבן מיג"ש ופירוש דילי' לא לילי שבת ולא מ"ש שנא ישחום בן עוף שבך דרך הסעודה לעשותה בליל המצוה ולית בה רווחא אלא בתחלת הלילה צריך לתקן ולישנא ת) בתרא (כג) דקאמרי רבנן במ"ש ביום אחר השבת ליתא דהא לא אשכחן בבולה שסעיזא בעילה ביום דישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום אלא בלילה והא דקמיבעיא לן בתולה נשאת ברביעי ונבעלת ברביעי (כד) באור רביעי קאמר שהיא ליל ה' והא דאיותי ותנשא באחד בשבת כו' והא דאמרינן עכשיו האשה נשאת בכל יום הואיל וב"ד קבועין בכל יום בר מע"ש ומ"ש משום גזירה שמא ישחום בן עוף ואין לגו כח לדחותה בלא ראיה ועוד דע"ש נמי בלא גזירה אינו ראוי שתנשא בו הואיל וא"א לוטר ב"ד יושבין בשבת וחישינן שמא תתקדר דעתו מע"ש עד א' בשבת וא"ת א"ה בע"ש דאמרינן גזירה שמא ישחום בן עוף תיפוק ליה (כה) דהא ליכא ב"ד שיושבין בשבת ואוקימנא דהא דאמרינן לא יבעול לא בע"ש משום גזירה אאונסא קאי כדקתני בברייתא וכו' קאמר הא למדת שמקום האונס שאין לחוש לתקנת חכמים בכל יום יש לו רשות לבעול בר מע"ש אעפ"י שבתולה נשאת בכל יום ואין ותששין לתקנת חכמים הואיל וב"ד קבועין בכל יומא כל היכא דאיכא למיחש חיישינן ואבתי קושיין לדוכתא (כו) בע"ש תיפוק ליה משום איקדודי דעתא ומסתב' לן ברייתא (כז) בין שלא מחמת האונס בין מחמת האונס קאמר אפי' היכא דליכא למיחש לאקדודי דעתא כגון דידע דל"צ (כח) שבדק בקרובותי א"נ שיש לו ב"ד בא' בשבת ואם יבעול ליל שבת בחד יומא ליכא אקדודי דעתא (כט) בדאמרינן בתחלה נשאת ברביעי וליכא לאקדודי דעתא והלכתא אשה נשאת בכל

נתיבות שמואל ת) פרקי דר"א פרק י"ז : ס) לא ידעתי מקום הלמוד זה ליה • ונכ כוח בלמי מוכן ונראה שחסר כאן :

שער החדש

ועיין ביו"ד סי' שמ"ב ועו"ס היטיב : (יב) מה המלך מיוחד יולא לשוק כבדו כך החתן מיוחד יולא לשוק לבדו מה המלך מקלסין אותו כו' כל"ל • ועיין בר"ן פ"ק דכתובות שהביא זה ושם הוסיף להביא דחסור במלתיה ומיון זה בפרדר"א לפיכך יעו"ש בשע"ו ועיין בחכע"ז סי' ס"ד סעי' ת' בהכ"ם יעו"ש היטיב : (יג) ל"ש הלה לא בעל לאל בעל כו' כל"ל : (יד) אפילו נדה כו' יעו"ש ד' ת' ב' : (טו) אבל עמו בממה לא משום דכתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב נפ"ק דשבת • אבל בת אביו של חתן או אמה של כלה אפי' בעל הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים ודווקא באבלות דהכא דקלא אבל באבילות דעלמא דחמירא ליה אשתו ישנה עמו דקי"ל כרב אשי ורבינו אבן מג"ש ז"ל (מז) וה"מ היכא דבעל אבל לא בעל שנשתהה ימים רבים מחמת חולי או מחמת דבר אחר ה"ה בפירסה נדה והיכא דלא בעל אשתו ישנה בין הנשים כו' איכא למיגבר טינה (יז) כלה שפירסה נדה קודם החופה אסור להכניסה לחופה ואין מברכין ברכת חתנים עד שתטהר שאין מברכין ברכת חתנים אלא על כניסתה וביון שא"א לזווגן ולהכניסן לחופה נמצא ברכה שאינה במקומה ומשהינן לה עד שתטהר ואח"כ מכניסין ומברכין • ומדאמרינן (יח) פירסה נדה ש"מ שאינו יכול ליבעל ובן בתב רב נטרונאי בשעת הקדושין בודקין אם היא חופה הראויה לביאה מברכין ז' ברכות עם ברכת אירוסין אם לאו מברכין ברכת אירוסין בין לצנועות בין לפרוצות אבל ברכת חתנים אין מברכין עד שעת חופה וכן מנהג בשתי ישיבות ובכל מקום חכמים ומנהג שלנו להטביל הכלה לילה קודם שתכנס לחופה הלכה היא ולא כאותן שטובלין במ"ש • ומשתב' נמי מדנרסינן (יט) תבעוהו לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' ימים נקיים ש"מ שצריכה לטהר קודם שתנשא (כ) אר"א ל"ש אלא תקנת עזרא שב"ד קבועין בכל יום אשה נשאת בכל יום והוא דטרח ליה אבל לא טרח בעי' שקדו הכמים ואינה נשאת אלא בר' לרבינו אב"ן מג"ש ז"ל (כא) א' אמר חתן לא מרחנא לה אלא מנסבא לה בלא סעודה וקרובי כלה בעי דליעבד חתן סעודה כפינן ליה עד דעביד סעודתא כשאם מנהגא דחזי לידידיה ולדידה דקי"ל עולה עמו ואינו יורדת עמו והא דאמרינן בין כך (כב) ובין כך לא יבעול לא בע"ש ולא במ"ש הארוך בה רבינו אבן מיג"ש ופירוש דילי' לא לילי שבת ולא מ"ש שנא ישחום בן עוף שבך דרך הסעודה לעשותה בליל המצוה ולית בה רווחא אלא בתחלת הלילה צריך לתקן ולישנא ת) בתרא (כג) דקאמרי רבנן במ"ש ביום אחר השבת ליתא דהא לא אשכחן בבולה שסעיזא בעילה ביום דישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום אלא בלילה והא דקמיבעיא לן בתולה נשאת ברביעי ונבעלת ברביעי (כד) באור רביעי קאמר שהיא ליל ה' והא דאיותי ותנשא באחד בשבת כו' והא דאמרינן עכשיו האשה נשאת בכל יום הואיל וב"ד קבועין בכל יום בר מע"ש ומ"ש משום גזירה שמא ישחום בן עוף ואין לגו כח לדחותה בלא ראיה ועוד דע"ש נמי בלא גזירה אינו ראוי שתנשא בו הואיל וא"א לוטר ב"ד יושבין בשבת וחישינן שמא תתקדר דעתו מע"ש עד א' בשבת וא"ת א"ה בע"ש דאמרינן גזירה שמא ישחום בן עוף תיפוק ליה (כה) דהא ליכא ב"ד שיושבין בשבת ואוקימנא דהא דאמרינן לא יבעול לא בע"ש משום גזירה אאונסא קאי כדקתני בברייתא וכו' קאמר הא למדת שמקום האונס שאין לחוש לתקנת חכמים בכל יום יש לו רשות לבעול בר מע"ש אעפ"י שבתולה נשאת בכל יום ואין ותששין לתקנת חכמים הואיל וב"ד קבועין בכל יומא כל היכא דאיכא למיחש חיישינן ואבתי קושיין לדוכתא (כו) בע"ש תיפוק ליה משום איקדודי דעתא ומסתב' לן ברייתא (כז) בין שלא מחמת האונס בין מחמת האונס קאמר אפי' היכא דליכא למיחש לאקדודי דעתא כגון דידע דל"צ (כח) שבדק בקרובותי א"נ שיש לו ב"ד בא' בשבת ואם יבעול ליל שבת בחד יומא ליכא אקדודי דעתא (כט) בדאמרינן בתחלה נשאת ברביעי וליכא לאקדודי דעתא והלכתא אשה נשאת בכל

ועיין ביו"ד סי' שמ"ב ועו"ס היטיב : (יב) מה המלך מיוחד יולא לשוק כבדו כך החתן מיוחד יולא לשוק לבדו מה המלך מקלסין אותו כו' כל"ל • ועיין בר"ן פ"ק דכתובות שהביא זה ושם הוסיף להביא דחסור במלתיה ומיון זה בפרדר"א לפיכך יעו"ש בשע"ו ועיין בחכע"ז סי' ס"ד סעי' ת' בהכ"ם יעו"ש היטיב : (יג) ל"ש הלה לא בעל לאל בעל כו' כל"ל : (יד) אפילו נדה כו' יעו"ש ד' ת' ב' : (טו) אבל עמו בממה לא משום דכתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב נפ"ק דשבת • אבל בת אביו של חתן או אמה של כלה אפי' בעל הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים ודווקא באבלות דהכא דקלא אבל באבילות דעלמא דחמירא ליה אשתו ישנה עמו דקי"ל כרב אשי ורבינו אבן מג"ש ז"ל (מז) וה"מ היכא דבעל אבל לא בעל שנשתהה ימים רבים מחמת חולי או מחמת דבר אחר ה"ה בפירסה נדה והיכא דלא בעל אשתו ישנה בין הנשים כו' איכא למיגבר טינה (יז) כלה שפירסה נדה קודם החופה אסור להכניסה לחופה ואין מברכין ברכת חתנים עד שתטהר שאין מברכין ברכת חתנים אלא על כניסתה וביון שא"א לזווגן ולהכניסן לחופה נמצא ברכה שאינה במקומה ומשהינן לה עד שתטהר ואח"כ מכניסין ומברכין • ומדאמרינן (יח) פירסה נדה ש"מ שאינו יכול ליבעל ובן בתב רב נטרונאי בשעת הקדושין בודקין אם היא חופה הראויה לביאה מברכין ז' ברכות עם ברכת אירוסין אם לאו מברכין ברכת אירוסין בין לצנועות בין לפרוצות אבל ברכת חתנים אין מברכין עד שעת חופה וכן מנהג בשתי ישיבות ובכל מקום חכמים ומנהג שלנו להטביל הכלה לילה קודם שתכנס לחופה הלכה היא ולא כאותן שטובלין במ"ש • ומשתב' נמי מדנרסינן (יט) תבעוהו לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' ימים נקיים ש"מ שצריכה לטהר קודם שתנשא (כ) אר"א ל"ש אלא תקנת עזרא שב"ד קבועין בכל יום אשה נשאת בכל יום והוא דטרח ליה אבל לא טרח בעי' שקדו הכמים ואינה נשאת אלא בר' לרבינו אב"ן מג"ש ז"ל (כא) א' אמר חתן לא מרחנא לה אלא מנסבא לה בלא סעודה וקרובי כלה בעי דליעבד חתן סעודה כפינן ליה עד דעביד סעודתא כשאם מנהגא דחזי לידידיה ולדידה דקי"ל עולה עמו ואינו יורדת עמו והא דאמרינן בין כך (כב) ובין כך לא יבעול לא בע"ש ולא במ"ש הארוך בה רבינו אבן מיג"ש ופירוש דילי' לא לילי שבת ולא מ"ש שנא ישחום בן עוף שבך דרך הסעודה לעשותה בליל המצוה ולית בה רווחא אלא בתחלת הלילה צריך לתקן ולישנא ת) בתרא (כג) דקאמרי רבנן במ"ש ביום אחר השבת ליתא דהא לא אשכחן בבולה שסעיזא בעילה ביום דישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום אלא בלילה והא דקמיבעיא לן בתולה נשאת ברביעי ונבעלת ברביעי (כד) באור רביעי קאמר שהיא ליל ה' והא דאיותי ותנשא באחד בשבת כו' והא דאמרינן עכשיו האשה נשאת בכל יום הואיל וב"ד קבועין בכל יום בר מע"ש ומ"ש משום גזירה שמא ישחום בן עוף ואין לגו כח לדחותה בלא ראיה ועוד דע"ש נמי בלא גזירה אינו ראוי שתנשא בו הואיל וא"א לוטר ב"ד יושבין בשבת וחישינן שמא תתקדר דעתו מע"ש עד א' בשבת וא"ת א"ה בע"ש דאמרינן גזירה שמא ישחום בן עוף תיפוק ליה (כה) דהא ליכא ב"ד שיושבין בשבת ואוקימנא דהא דאמרינן לא יבעול לא בע"ש משום גזירה אאונסא קאי כדקתני בברייתא וכו' קאמר הא למדת שמקום האונס שאין לחוש לתקנת חכמים בכל יום יש לו רשות לבעול בר מע"ש אעפ"י שבתולה נשאת בכל יום ואין ותששין לתקנת חכמים הואיל וב"ד קבועין בכל יומא כל היכא דאיכא למיחש חיישינן ואבתי קושיין לדוכתא (כו) בע"ש תיפוק ליה משום איקדודי דעתא ומסתב' לן ברייתא (כז) בין שלא מחמת האונס בין מחמת האונס קאמר אפי' היכא דליכא למיחש לאקדודי דעתא כגון דידע דל"צ (כח) שבדק בקרובותי א"נ שיש לו ב"ד בא' בשבת ואם יבעול ליל שבת בחד יומא ליכא אקדודי דעתא (כט) בדאמרינן בתחלה נשאת ברביעי וליכא לאקדודי דעתא והלכתא אשה נשאת בכל

לאקדודי כו' • ל"ע דהא כ' במקום סיב חופם סיב בכל יומא מוהר לבעול ול"ב ל"ח לאקדודי דעתא כיון דמייתי בחופם ל"ב מהי מקשה ת"ב נם נוף הרי' חיוו מובן לי דאמת וכ' דמייתי במקום חופם דאסה נאמת בכל יום ים לו רשות לבעול בר מע"ם אעפ"י שבתולה נכל יום כו' הא למדת שמקום שחופם שאין לחום לתקנת מכמים כל יום ים לו רשות לבעול בר מע"ם אעפ"י שבתולה נכל יום כו' מכאן ואילך אין חוששין לתקנת חכמים הואיל וב"ד קבועין בכל יום • אבל אמרי קבה מם שהקשיתי מתחלה כיון דבחופם מיירי ובחופם נבעלת בכל יום ת"ב נוב לק"ת • ויותר נראה דלא אמר מידי רק להכתי בעיון חופם בעיון מחום הכחופין ואעפ"י דלא מרח ג' יחים מ"ת מחמת חופם הרי ואילו מעמת הב"ד יוסבין בכל יומא בעיון מחום לקבוקי לעמת ומיעור דבריו כך הוא הא למדה שמקום הלופם שאין לחום לתקנת חכמים (היינו שקדו חכמים כו') בכל יום ים לו רשות לבעול בר מע"ם אעפ"י שבתולה נאמת בכל יום ואין חוששין לתקנת חכמים (היינו לאקדודי דעתא) הואיל וב"ד קבועין בכל יום • ואפי בעי להחיר לבעול בכל יום והשתא ת"ם דמקשה ואח בע"ם אחכי נאמר טעמא לאקדודי דעתא כנלעצ"ד לייחב זה דכרי רבינו בדומה לבל גם זה לא נחם דאמי דאמת לעיכתא דמתי חופם חיינו אמת אבינו של חכן לו אמה של כלה מבואר דמכניסין אח אמת לחדר כו' ובעל בעילת מלוה כו' אלמא דבחופם לחודא ל"ח לאקדודי דעתא אבל י"ל דרבינו תרתי מילי קאמר דמתחלה אי דמייתי במקום חופם ת"ב דמייתי במקום אב"ד קבועין בכל יום וזה לעיל בעיון דבכרי רבינו ות"ב הקשה שביר לאי' הבאי לא יועיל הא דבע"ם דאכתי חיכא למיחם לאקדודי דעתא ולכן הולרך לבקש אי' אחרים • ואכתי ל"ע זה : (כז) נין שלא מחמת החופם כו' ואי קשה היפוק לי משום שקדו י"ל דמייתי להכניסין הי' ברביעי דק דהבעילה נתלך עד ע"ם או מו"ם ועיין בשמ"ק בשם הרמ"ה וע"ע שם מם"ב בשם הרמב"ן דלהכי ברי ליין דזמן הכניסין היה ברביעי לא הקריכו עליו יותר מזה יעו"ם היטיב וב"ב רבינו נופי לקמן ועיין בר"ן : (כח) שבדק בקרובותי כו' היינו בתוכה ובמקום בן עוף ויודע לה בודאי דלא נבעלה : (כט) כדאמרינן בתולה נאמת ברביעי כו' עיין בכתובות ה' ת' • אבל לפי מ"ב רבינו לעיל חות כ"ד דאחיבעיא היה אם נאמת ברביעי ונבעלת ברביעי היינו חור ליום ה' ת"ב אחכי לא דמי דהתם ליכא ת' נ"ה לאקדודי דעתא משא"ב כתן לעיך להמתין יום שנת כולו וליל מו"ם ועיין בשיטת מקובלת בשם הר"י שב"ב ומזה נ"ב רמו' דיש להניח לעיל בחור רבינו קאמר שחוח ליל ד' יעו"ם ועיין בר' שב' ובזה

בכל יום האידנא אפי' בע"ש ראוי שתנשא ב' אבל בעילתה אינה לא בע"ש ולא בט"ש אפי' היכא דליכא למיחש לאקרורי דעתא נזירה שמא ישחום עוף אבל בשאר יומי שרי ולא קפדינן אברכה והא דתני בר קפרא בתולה נשאת ביום ד' ונבעלת ביום ה' משום ברכה (ל) ליתי הלכתא כוותי' ולא חיישינן כתנא דסתניתן קי"ל דלא חיישינן משום ברכה אלא טעמא משום שקדו דאי חיישינן לברכה היכי קאמר ותנשא בא' בשבת • ש"מ היכא דליכא לאקרורי דעתא אשה נשאת בכל יום כדאמרינן לקמן ת"ש י) דתני בר קפרא בתולה נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים ואלמנה נשאת בה' ונבעלת בוי"ו הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם מטעמא משום ברכה אבל לאקרורי לא כלומר ותנא דידן דלא ס"ל ברכה לאקרורי דעתא דחד יומא ל"ח ואשה נשאת ברביעי ונבעלת או בליל ד' או בליל ה' אבל לבר קפרא אינה נבעלת אלא בליל ה' והיינו דאיכא בין ברכה לשקדו בתולה ואיתשל בבי מדרשא בתולה תנשא (לא) בה' ות'בעל באור ה' והשיבו משני הכתובה ולא היא דאי משום כתיבה תכתוב ברביעי אלא מסתברא לן דעיקר תקנת ב"ד היתה שיהא טורח בסעודה ג' וברביעי כונסה ולא הטריחוהו חכמים יותר ואם ירצה ליכנס בה' וליבעל בה' הרשות בידו ובלבד שלא יקדים הנשואין לרביעי משני שקדו ומשום אקרורי דעתא אבל היכא דטרח ליה וליכא למיחש לאקרורי כגון האידנא דקבוע ב"ד בכל יוכא אשה נשאת בכל יום בר מע"ש וט"ש גוזרה שמא ישחום עוף ולא חיישינן לבר קפרא והא דאיבעי' לן שהו לכעול לכתחלה בתולה בשבת דווקא (לב) דטריח ליה א"נ דכנס לה מקמי הכי כמה יומי ואסיקנא כה"ג טותר לכתחלה הא לא"ה אסור משום גזירה שמא ישחום בו עוף ותניא משני מה אמרו אלמנה נשאת ביום ה' ונבעלת בוי"ו שאם אתה אומר נבעלת בה' למחר משבים לאומנתו והולך לו שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא שמח עמה ג' ימים ולבר קפרא מטעמא דידיה משום ברכה וכ"ל שקדו לא בבתולה ולא באלמנה ואלמנה אינה נבעלת (לג) אלא לאור ו' וקי"ל כתנא דידן ואלמנה נישאת (לד) ליום הד' ונבעלת לליל ה' או לליל ז' ואם הוא אדם בטל יום ד' וא"נ יו"ם שהל להיות ע"ש נישאת יום ח' ונבעלת לאור ה' (לה) ירושלמי (לה) אלין דכנסין ארמלין צריכין לכונסן מבעו"י שלא יהא בקונה קנין בשבת (לו) ואם היא בתולה בוי"ו:

חלק השלישי כתובה• אעפ"י שנכנסה לחופה אסור לבעול עד שיכתוב לה כתובה דקי"ל בר"פ (א) דאסר אסור לשהות עם אשתו אפילו שעה אחת בלא כתובה ותו ר' אמי יג) שרי לכתחלה למיבעל בשבת אמרו ליה רבנן והא לא כתיבא כתובתה א"ל אתפשוה משלטלין ש"ט בעי' חופה וכתובה ותנן נמי יג) בראשונה היה כותבין לבתולה ר' ולאלמנה מנה והיו מזקינין ולא היו להם נשים עד שבא שמעון בן שטח והתקין שיהא כותב כל נכסי אתראין וערכאין לכתובתה ואותן שנהגו לברך ברכת נשואין שחרית קודם כתובה ומכניסין אותה בבית החתן אינו מנהג שאסור להתייחד בלא כתובה ובנהג שלנו שלא לברך ברכת נשואין עד שעת כתיבה ונותנין כתובתה ואח"כ מברכין וכך מנהג ספרד ואין לשנות המנהג ודייקינן מדברי' בפ' (ב) נערה המאורסה הואיל וברשותו נכתבין:

חלק הרביעי
שבע ברכות

כדתנן בפ' כלה• כלה בלא (א) ברכה אסורה לבעלה כנדה שלא טבלה ואמר רבא (ב) באיזה ברכה אמרו ברכת נשואין ולא ברכת אירוסין ות"ר (ג) מברכין ברכת האירוסין בבית האירוסין וברכת חתנים בבית חתנים• רי"א אף בבית האירוסין מברכין אותה אמר אביי ביהודה שנו מפני שמתייחד עמה ומנהג שלנו שמקדשין שנה או שתים קודם בגיסתן לחופה ובין כך מתייחדין שניהם אף בבית הכלה• (ד) מברכין ז' ברכות בין בלילה בין ביום בסעודת אבי הכלה ובמקום שאין מקדשין אלא בשעת נשואין כשיוצאין מביהכ"נ אין מברכין בלילה אלא לאחר הקידושין בסעודה שני' של אבי הכלה שאין ברכת חתנים אלא לאחר קידושין אמר ר"נ אמר לי הונא מנין לברכת חתנים בעשרה שנא' (ה)ויקח בועז עשרה אנשים ר' אבוה אומר מהכא במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל ת"ר מברכין ברכת חתנים כל ז' ואמר ר"י (ו) והוא שבאו פנים חדשות יש מפרשים שלא באו (ז) בתוך המעודה עד עכשיו אעפ"י שלא אכלו ויש מפרשים כל (ח) שאינו מאנשי ביתו אלא שבאו לשמחת החתן והכי מסתבר לן לפום נירסת ירושלמי דנרסינן התם (מ) ברכת חתנים כל ז' סבר ר' ירמיהו למיסר מפקין כלתא כל ז' א"ל ר"י והא תני ר' חייא ברכת אבלים כל ז' אית לסיפר מפקין מיתה כל ז' מה כאן מנחם עמו אף כאן משמח עמו• מה כאן מזכירין אף כאן מזכירין ש"מ כיון שיש כאן משמחין הרי הן כפנים חדשות ומברכין ברכת החנים אבל אין שם משמחין אלא אנשי ביתו אין מברכין אלא שהשמחה במעונו ואשר ברא בדאמר רב אשי איקלע לבי רב כהנא יומא קמא ברוך כולדו וסבאן ואילך אסר להו אי איכא פנים חדשות מברך כולהו• (ז) ואי לא אפושי

נתיבות שמואל י) כתוכות ה' ח': יח) ירושלמי כתוכות פ"ח: יט) כתוכות ז' ח': יג) שם פ"ג ב':

שער החדש

דנזה ליכא לאקרורי דעתא יע"ש: (ל) ליתי הלכתא כוותי' ולא מיסתיגן לי' אלא כתנא דמתניתין קי"ל כו' כנ"ל • ועיין תוס' ב' ח' ד"ה ובגמא כו' וכ' ח' ד"ה מאי ליכא כו' ועיין ברמ"ם סי' ג' ובגי"ן ס' ח' יש"ש היעוש: (לא) בה' וקבעל בחול ה' כו' לא ידעתי מיכ הבעילה מקמי הנשואין ועיין בשיטה מקובלת שהביא בשם שיטה ישנה דהיינו שיברכו הברכות בלילה קודם הנשואין יע"ש אבל לרביעו לא ח"ם שהרי בלא הופה אסורה לו וכמו דהוכיח בסוף ת"ת (ועוסק לומר דהתם מיירי בלא נתנו הברכות דווקא) ונראה לפרש דהקושיא היא שהנשואין בליל ה' ותיבעל מז וכמו שמפרש לה רביעו לעיל לוות כ"ד דהך נשואין לרביעי ונבעלת ברביעי דליתא שם ה' ח' ככה מקרו ליהשואין כה' ותבעל בה' ועיין תוס' ב' ח' ד"ה ליום הרביעי כו' יע"ש היעוב ועי"ש תי' שתי' משום הכהונה יע"ש היעוש: (לב) דטריח לי' ח"ל דכנס בו' ר"ל ות"ל הין למשה טוב לבן עוף דע"כ ל"ג רק היכא דהכשולין בע"ש תז יעשה הכעידה בשבת וכ"כ הלין יע"ש היעוב ובזה מחלת משי"כ התיס' ה' ב' ד"ה מהו לבעול כו' יע"ש היעוב והל דכתבתי לעיל בחות כ"ג דמנהג לעבות בסעודה בליל הבעילה היינו היכא שבנשים תז אבל אם בנשים מקודם לא יעשה טוס בעודה• וע"ע בסי' ס"ד בהגה"ז יע"ש היעוש: (לג) אלא לאור ו"י כו' היינו לבר קפרא דטעמא משים דרכה לווקא בבעלת בליל ו' אף בחלה בעל לו בחל ע"ם ביו"ע: (לד) ליום ד' ובבעלת בליל ה' כו' לא ידעתי אין נבעלת ליל ה' והאיכא עיתת דמכוח שקדו ול"ל דע"ם הוא וכל"ל ואלמנה ניחת ליום ה' ובבעלת בליל ו' ואם הוא חלה בעל ניחת אף ביום ד' (ול"ל נבעלת תז ג"כ אך ואל"ע יו"ע בחל להיות ע"ם ניחת יום ד' ובבעלת לאור ה') ובכה בחלה בעל מותר בכל הימים ובמש"כ הרמ"ם בסי' יו"ד ובהר"ן שם ועיין בסי' ס"ד סעיף ג': (לה) אלין דכנסין ארמלין כי' יותא פ"ק ס"ח ובתוכות פ"ק ס"ח ועיין ברמ"ם פ"ק דכתוכות כי' ג' יע"ש ועיין בתו"ח סי' ס"ע סעיף יו"ד • וביו"ד סי' קל"ז סעי' ב' בהגה"ה ובפ"ח שם ובתהע"ז סי' כ"ה בחלקת מהוקק שם ובב"ש שם ובשם בסי' ס"ד סעיף ה': (לו) ואם היא בתולה בוי"ו • ל"ע דל"ל בתולה בוי"ו • ל"ע דל"ל היא טוב למלמה ותין לומר דכלמה בעיון בשילה ממש מבעו"י הא

שמחה מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא • ולפי שמעון הוא מקום השיר כדאמרינן (יא) מעון שבו כתות כתות של מלאכי השרת ואומרים שירה לפני המקום והשירה היא השמחה לפני המקום כרכתיב התדלתי את תירושי המשמח (יב) אלהים ואנשים לפיכך אומרים שהשמחה במעונו וב׳ הם״ק מיקרי מעון כדאמרינן (יג) המעון הזה אם אלין הלילה לפי שבו השרה שבינתו והלוים אומרים שירה לפני המקום בכל יום וכברכים שהשמחה במעונו ואתה מוצא בברכת חתנים ה׳ דרכים•הדרך הראשון בפנים חדשות מברך בל ז׳ הברכות • הדרך השני ליכא פנים חדשות יום ראשון מברך כל ז׳ ברכות ושאר הימים שהשמחה במעונו ואשר ברא (יד) ודווקא בי״ד דאינהו נמי ברכת חתנים נינהו•הדרך הג׳ (טו) ועד למ״ד בין אמר לי׳ מחמת הלולא בין לא א״ל מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ואיתי נמי (טו) הא ברכה בברכת המזון דאע״ג דליתה בה מלכות שמים הוה ברכה כדאמרינן בתוספתא אלו ברכות שמקצרין אותן ברהמ״ז וברכת המצות וברכת הפירות ובדאמרינן נמי (יז) בבהמ״ז שלשה וארבעה • הדרך הד׳ מן ל׳ ואילך אי א״ל מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ואי לא לא ויש מקומות שעדיין עושין זה המנהג כמה ימים וכי א״ל מחמת הילולא עד אימת עד תריסר ירחי שתא (יח) דזמן שמחה היא כדכתיב נקי יהיה לביתו שנה אחת • הדרך הה׳ מעיקרא אימת מבי רמי שערי באסיתא • ובתשו׳ (יט) אחרי דלא נהיגי בשערי מדמתחלא לאתקופי סעודתא • לפום מנהג למיעבד גיהוץ או רקיקין או דשחטין תילתא או דמגבלין לישא כל אתרא לפום מנהגא לרביעו אבן מג״ש ז״ל הא דאמרינן משבעה ועד הלתין ומתלתין עד תריסר ירחי שתא לענין שהשמחה במעונו אבל אשר ברא (כ) לא מברכין אלא בתוך ז׳ ולא אשבחן בתולה יותר מז׳ ואשר ברא מברכת חתנים (כא) לאחר ז׳ ושהשמחה דקאמר לאחר ז׳ לאו ברכה היא אלא זכרון שמחה היא ותדע שהרי קודם כניסתן לחופה מברכין אותה ואי ברכה היא היכי מברכין לה אלא לאו ש״מ זכרון דברים בעלמא היא ומסתב׳ לן דברכה היא ו׳ ברכות הן (כב) הוץ מבפה״ג ובורא עצי בשמים דרגילו לברוכי מדקאמר מברך שהשמחה במעונו בכלל בהמ״ז היא אבל אשר ברא לא מברך דאפושי שמחה היא ובכל יומא ממעט לי׳ יומא קמא קאמר שבע ובתר הכי ב׳ שהשמחה במעונו ואשר ברא • ומעיקרא ולבתר הכי הדא לחודא והא דקאמר (כג) ברוך ה׳ וברוך ו׳ לא קחשיב בפנים חדשות וכי איכא פנים חדשות מאי מברך שהכל ברא (כד) לכבודו ל״ל כנגד לכבודי בראתיו שיהיו הכל מקלסין אותו • יוצר האדם כנגד יצרתיו • ברוך אשר יצר עד סוף הברכה כנגד עשיתיו • ברכה זו על מצות פ״ו בדתניא (כה) ר״א א׳ כל מי שאינו עוסק בפ״ו כאלו סבטל את הדמות שנאמר בצלם אלהים ברא אותו ובמרך לי׳ ואחם פרו ורבו ובמרך (כו) על שתי יצירות שנעשו באדם • שני פרצופין היו כדאמרינן בעירובין ואשר יצר את האדם מדבר בזכר והתקין לו (כז) ממנה על הנקבה וקיבץ בני׳ לתוכה בשבחה • רביעי שוש תשיש וחגל העקרה משום דכתיב אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי (כח) זה אפר מקלה שבראשי חתנים ומתיב ציון היא דורש אין לה (כט) מכלל דבעי הדושי וחותם משמח ציון בבניה • ה׳ כנגד קול ששון קול שמחה קול חתן וקול כלה ואיתימ׳ לו לדבינו שרירא שמח תשמח במאי חתים משמח ציון בבניה או מי שמח חתן וכלה ובגמרא משמח חתן וכ״כ מר ובמנהגא (ל) דיתן מי שמח עמו ובונה ירושלים (עיין לקמן) איכא נמי סנגיא נבון דחתמי הכי ומר רב סעדיה הכי כתב בסוררא הלבך כאן דאמר הכי היא תהדריניה ובגמרא מפי עדיף ואנן השתא מנהגא למיחתם קמיה א ומשמח חתן וכלה בתרייתא משמח חתן עם הכלה לפי ברכה על שתי יצירות בשמחת אדם וחוה ואחרי תפלה על הזוג לשמח זה עם זה בהצלחה ולפיכך מברך התרי עם הכלה לשון שמחה אי״ש ואשתו (שייך לעיל) (ומעות הוא בידם אשר ברא ושמח ת שמח חרא תתימה אית להו הכין אזיל דתרוייהו חרא התימה אית להו וליכא תמי׳ דהא מברכין תרי זימנא יוצר האדם ומטהנא דילן דחתימתו שמח תשמח משמח עמו ובונה ירושלים איכא נמי סנגיא וכו׳ ע״כ) ואומר בא״י אמ״ה אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה רנה דיצה חדוה אהבה ואחוה ושלום ורעות מהרה ה׳ אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול וכו׳ ברוך משמח חתן עם הכלה ויש ששואלין מכדי קי״ל (לא) כל הברכות כולן פותח בהן בברוך ותתם בהן בברוך חוץ מברכה המסובה לחבירתה וכן ברכת אשר יצר מסובה מאי מעמא פותחת בברוך בשלמא אשר ברא כיון דכי ליכא פנים חדשות לא מברך אלא הא לאו מסובה היא מידי דהוה אשמונה עשרה המסובה לגאולה ומידי דהוה אהבדלה כדגרסינן בירושלמי מאימתי (לב) כל הברכות כולן פותח בברוך וחותם בברוך ואם היתה ברכה המסובה לחבירתה כגון ק״ש ותפלה אין פותח בה בברוך ואקשינן הרי הבדלה שניא היא דמפזרן והרי קידוש שניא שאם היה שותה כל היום כולו וקידש עליו היום אינו מברך על היין ש״מ ביון דזמנא דלא סמיכי אהדדי פותח בברוך ואשר ברא מה״ש היא אלא אשר יצר הרי סמיכי לב׳ ברכות הראשונות וה״ה בהבדלה וקידושא דאי לאו מעמא דר׳ מפזרן ברכה המסובה לחבירתה היא אעפ״י שזה מטבע ארוך וזה מטבע קצר פי׳ רש״י שעיקר ברכת חתנים אינה אלא מאשר יצר ואילך שהיא המתחלת לדבר בשעיהם ולפיכך פותחת בברוך ובהא איתשל לרבינו האי ואשר ברכה המסובה לחבירתה שאין פותחת בברוך הגי מילי (לג) שחבירתה יש בה פתיחה וחתימה אבל יש בה פתיחה ולא חתימה • חתימה ולא פתיחה פותח בברוך • ורבינו אבן מג״ש ז״ל השיב עליו מהא דבני מערבא דמקשי והרי הבדלה וקידוש ש״מ ראי לאו ר׳ מפזרן מסובה לחבירתה ואעפ״י שמסובה לברכה שיש בה פתיחה בלא חתימה • ומסתב׳ לן מעמא דרבינו האי • והא דמקשה בגמ׳ דבני מערבא • למאי דמ״ד מעיקרא מקשי דל״ש בין מטבע ארוך למטבע קצר לכך פריך מהבדלה וקידוש אבל למסקנא מסקי התם מופס ברכות כך היא מטבע קצר פותח בברוך בלומ׳ אעפ״י שהן מסובות זו לזו כגון מטבע קצר של הבדלה (לד) יין נר בשמים וכגון יין של קידוש והרוסה להן מטבע ארוך חותם בברוך ופותח בברוך אעפ״י שהיא מסובה

שער החדרש

מסמתה במעונו עיין בר״ן מס״כ בסם הרמב״ן רמ׳ זו דברכת מסמתה בתעילו לא מתב בכלל ברכת חתנים והר״ן מסיב עליו כתב״כ רפיגו יעו״ש סיעיב : (כב) לכבודו כ״ל כנגד לכבודי נתתיו כו׳ כל״ל : (כה) ל״ת מומר כו׳ יבמות ס״ג ב׳ זוס״ק מ״ח ליקיעים ע״ז מ׳ : (כו) על שתי ילרות מעשי בהדם כו׳ וכ״ס פי׳ התוס׳ סם בעילובין י״ח מ׳ ד״ה בבלמת כו׳ וכן בכתובות מ׳ מ׳ ד״ה מדה כו׳ והלח כרם״י התם יעי״ם סיעיב : (כז) ממעו על הנקבה רביעי סים תסים כו׳ כל״ל : (בח) זה חפר מקלה כו׳ ב״ב כ׳ ב׳ : (כט) מכלל דבעי לרישה כו׳ כל״ל ג״ב ג׳ מ׳ סיעיב מ״ח מ׳ מנחות ס״ם מ׳ : (ל) דיתן מעמא עמו ובונה ירושלים ועעות קות בידם תאר ברת ושמח מעמא מדה מחותה לית לסו ולימא מאי סיעיב דעלמא דמהוויסו מדה מחותה לית לסו ולימא תמי׳ דהא מברכין מלי זימני יוצר ס״הדם ומסנהא דילן דמהימתו שמח הבמח מסמח עמו ובונה ירושלים לימא סיעיב נמי נתן לחמחמי הכי ומר רב סעדיה הכין כתב בסידורו סלוך מתן דחתר הכי לא מהדרינן לי׳ וכגמרא מפי עדיף ואנן השתא מנהגא למחתם קמיה א ומשמח חתן וכלה בתרייתא משמח חתן עם הכלה לפי ברכה על שתי יצירות בשמחת אדם וחוה ואחרי תפלה על הזוג לשמח זה עם זה בהצלחה ולפיכך מברך התרי עם הכלה לשון שמחה אי״ש ואשתו (שייך לעיל) (ומעות הוא בידם אשר ברא ושמח ת שמח חרא תתימה אית להו הכין אזיל דתרוייהו חרא התימה אית להו וליכא תמי׳ דהא מברכין תרי זימנא יוצר האדם ומטהנא דילן דחתימתו שמח תשמח משמח עמו ובונה ירושלים איכא נמי סנגיא וכו׳ ע״כ) ואומר בא״י אמ״ה אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה רנה דיצה חדוה אהבה ואחוה ושלום ורעות מהרה ה׳ אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול וכו׳ ברוך משמח חתן עם הכלה ויש ששואלין מכדי קי״ל (לא) כל הברכות כולן פותח בהן בברוך ותתם בהן בברוך חוץ מברכה המסובה לחבירתה וכן ברכת אשר יצר מסובה מאי מעמא פותחת בברוך בשלמא אשר ברא כיון דכי ליכא פנים חדשות לא מברך אלא הא לאו מסובה היא מידי דהוה אשמונה עשרה המסובה לגאולה ומידי דהוה אהבדלה כדגרסינן בירושלמי מאימתי (לב) כל הברכות כולן פותח בברוך וחותם בברוך ואם היתה ברכה המסובה לחבירתה כגון ק״ש ותפלה אין פותח בה בברוך ואקשינן הרי הבדלה שניא היא דמפזרן והרי קידוש שניא שאם היה שותה כל היום כולו וקידש עליו היום אינו מברך על היין ש״מ ביון דזמנא דלא סמיכי אהדדי פותח בברוך ואשר ברא מה״ש היא אלא אשר יצר הרי סמיכי לב׳ ברכות הראשונות וה״ה בהבדלה וקידושא דאי לאו מעמא דר׳ מפזרן ברכה המסובה לחבירתה היא אעפ״י שזה מטבע ארוך וזה מטבע קצר פי׳ רש״י שעיקר ברכת חתנים אינה אלא מאשר יצר ואילך שהיא המתחלת לדבר בשעיהם ולפיכך פותחת בברוך ובהא איתשל לרבינו האי ואשר ברכה המסובה לחבירתה שאין פותחת בברוך הגי מילי (לג) שחבירתה יש בה פתיחה וחתימה אבל יש בה פתיחה ולא חתימה • חתימה ולא פתיחה פותח בברוך • ורבינו אבן מג״ש ז״ל השיב עליו מהא דבני מערבא דמקשי והרי הבדלה וקידוש ש״מ ראי לאו ר׳ מפזרן מסובה לחבירתה ואעפ״י שמסובה לברכה שיש בה פתיחה בלא חתימה • ומסתב׳ לן מעמא דרבינו האי • והא דמקשה בגמ׳ דבני מערבא • למאי דמ״ד מעיקרא מקשי דל״ש בין מטבע ארוך למטבע קצר לכך פריך מהבדלה וקידוש אבל למסקנא מסקי התם מופס ברכות כך היא מטבע קצר פותח בברוך בלומ׳ אעפ״י שהן מסובות זו לזו כגון מטבע קצר של הבדלה (לד) יין נר בשמים וכגון יין של קידוש והרוסה להן מטבע ארוך חותם בברוך ופותח בברוך אעפ״י שהיא מסובה

סמוכה לאחרת כגון מסבא ארוך לקצר שאינה קדוי' הבירתה אלא ארוך לארוך • והכי מסקנא דבני מערבא אשר יצר שהיא ארוך לקצר לא שמיכי להדיהה היא ואשר ברא נמי כמעמא דפרישנא ואית דמפרשי סדר ברכות שעל עסקי הזוג אינו אלא (לד) מאשר יצר את האדם ואילך ושהכל ברא לכבודו אינו אלא לאסיפת העם לגמול חסד ולזכור חסדי המקום • וכן יוצר האדם שתקנו על יצירת אדה"ר א"נו מסדר הזוג דהא ביצירה קמייתא לא תיה נקיבה ועל שתקנו על יצירת שני תקנו ברכה על יצירה ראשונה ומסכו על הטוב יצרתיו אף עשיתיו מאשר יצר ואילך היא עיקר הברכות וכיון שיש כום לברכה סודרין עליו כל הברכות כדאיתא בירושלמי דנ' והבדלה שניא היא דר' מפזון והזור וסודרין על הכוס וכן פ' הביבי רבי' ולא נהירא לקולא בדפרישית • אבל מה שפירש רבינו האי (לה) יש לה פתיחה ואין לה חתימה סומכין לה ברכה אחרת ופותח בה בברוך דא לא אשכחן והא דאמרינן משום ברכה דרבנן ושיעה רבינו אבן מג"ש ואיתי דאיה דרבנן היא מדאמרינן לוי איקלע לבי הילולא דר"ש ברבי ובריך המש ולא בריך אשר יצר את האדם אלמא דרבנן היא וכל הני קשיאתה ומעמא לידיה לא נהיר לן דאפילו היא מדרבנן לא דמיא להטוב והמטיב דהטוב והמטיב דרבנן המס'כו לדאורייתא (לו) מ) ולהפוס' בין לאורייתא בין לרבנן פותח בברוך ובדאיתא התם ב) הוה עני אמן בבוגה ירושלים בקלא כי הכי דלידעו פועלים דהטוב והמטיב לאו דאורייתא היא אבל הני ז' ברכות כהדא גינתו ותו מג"ל ללוי דלא מברך אשר יצר את האדם ג) יוצר האדם לא בריך ומעמא (לו) כדפרישא בממקנא דבני מערבא וקשיא ד) דהתם דאמרינן והרי הזן והרי גאולה (לח) לא בריר לן פירושא דב החליפא בר מר איקלע לבי הילולא בריך שית אריכתא לרבינו שרירא דאמר שהכל ברא לכבודו וברוך שמו להודיע גבורתו ובבוד הדר מלכותו לגלות הכמתו ולמען ספר שמו ולקלס ולרומם לפניו וביוצא באלו הדברים (לט) ומסתב' לן ה) דמאריך חתם בה ובברכת רחבה נמי דאמרינן (מ) בדאיכא פנים חדשות כולהו נמי חתימה אית בהו דלא אשכחן ממבע ארוך דלא חתומי אמר ר' אבא בר זבדא אמר רב א' בתולה וא' אלמנה מעונה ברכה בל ז' ואוקמה בבחור שנשא אלמנה וה"ה בתולה שנשאת לאלמן והא דאמר ר"ה אינה מעונה ברכה באלמן שנשא אלמנה ודווקא בל ז' אבל יום א' מעונה ו) אמר לי הונא מגין לברכת חתנים בעשרה שנאמר ויקח בועז עשרת אנשים ובועז אלמן שנשא אלמנה הוה כו' מעונה יום אחד והא דתניא שקדו הכמים על תקנת ב"י שיהא שמח עמה שלשה ימים איבעית אימא באלמנה שנשאת לבחור וז' לברכה (מא) וג' לשמחה אבל באלמן שנשא אלמנה יום א' לברכה וג' לשמחה אבל בבחור שנשא בתולה ז' לברכה וז' לשמחה ומסתב' לן (מב) דבתולה שנשאה לאלמן דינה בבחור שנשא אלמנה ולא גרע בחור מבתולה והא דאמרינן מברכין לבתולה ז' ולאלמנה יום א' מלתא פסיקא

תנא ליכא בתולה דבצדי מז' אפי' נשאת לאלמן וליכא אלמנה דבצדי מיום א' כגון שנשאת לאלמן ואלמנה שנשאת לבחור דינה בתולה שנשאת לאלמן לברכה ולשמחה וה"ה נמי ליכא בחור דבציר מז' (מג) אלמן דבציר מיום א' לברכה אלא דהל"ל לברייתא מברכין לבחור ז' ולאלמן יום א' משום עיקר ברכה אל האשה בדכתיב יתן (מר) לך ה' את האשה כו' וכתיב ויבקו את רבקה ומש"ה קאמר (מה) מברכין לבתולה לאלמנה ובחור לאלמנה ובתולה לאלמן דיגן שוה בין לברכה בין לשמחה ואי ס"ל דשמחה עמה ג' ימים דקתני בבחור שנשא אלמנה ולברכה ו' ולשמחה ג' ה"נ בתולה שנשאת לאלמן (מו) דאיירינן ז' ומנהגא דילן בין בחור שנשא אלמנה בין אלמן שנשא בתולה שמחה ז' (מז) הלכך נקטינן בשנוא ז) שינויא בתרא דקתני ג' לשמחה באלמן שנשא אלמנה ובחור לאלמנה אידי ואידי ז' ולמדנו בה ב' דרכים הראשון בחור שנשא בתולה או אלמנה ובתולה שנשאת לאלמן (מח) ז' לברכה וג' לשמחה השני אלמן שנשא אלמנה ברכה יום א' וג' לשמחה ורבינו אבן מג"ש ז"ל כתב (מט) כתרתי שינויא וכ"כ נקטינן בתולה שנשאת לבחור ולאלמן טעונה ברכה ושמחה ז' בדאמרינן הבא לעניין ברכה ליכא בתולה דבצירא מז' ימים בין לברכה בין לשמחה ולעניין אלמנה אם נשאת לאלמן מעונה ברכה יום א' וג' לשמחה ואם נשאת לבחור ברכה ח) ז' וג' לשמחה א"ת בתולה שנשאת לאלמן מאן ליכא לן דמעונה שמחה ז' (נ) דלמא ז' ימים בלבד ובי הכי דאלמנה לבחור מעונה ברכה ז' ושמחה ג' ימים ה"נ בתולה לאלמן ומ"ש ליכא בתולה דבצירא משבעה בבתולה שנשאת לבחור היא דה ליכא למימר דעיקר שמחה ג' ימים לא נאמרה אלא באלמנה דקתני בברייתא שיהא שמח עמה ג' ימים • וכיון שלא נאמר אלא באלמנה אין בבחנו לגרוע בתולה מז' ימי שמחה אפי' נשאת לאלמן והאי דקאמר ליכא בתולה דבצירא מז' לברכה ולשמחה ול"ג לן דאי כשינויא קמא בתולה שנשאת לאלמן ובחור לאלמנה שמחה ג' ימים דדיגן שוה (נא) תו והא דקאמר ליכא אלמנה דבצירא מיום א' אם לשמחה הא ליכא אלמנה דבצירא מג' ימים לשמחה (נב) וכתבנו מאי דס"ל • מחזיר גרושתו אמר נאון דל"צ ברכת אירוסין (נג) ומעותא היא דברכת אירוסין וברכת נשואין צריך • א"ר יצחק אר"י מברכין ברכת חתנים בבית התנים (נד) והתנים מן המנין • ומסתב' כל שעתא דאיכא סעודתא ואית בה ו' משמחין ומוזירין ומברכין • והאי דנהגו (נה) לברוכי בשבת כי נפקו מבי כנישתא משום דכ"ע מחייבי בשמחת חתן ומפקי לכלתי' ומברכין כדאיתא בירושלמי לעיל (נו) סבר ר' ירמיה למיסר מפקין בולתא כל ז' ש"מ כל היכי דמפקין בלתא מברכין ואע"ג דמפקין נמי כאפוקי שבתא כיון דנהגו דבצפרא מברכין תו ל"צ ומנהגא לברוכי ז' ברכות לבחדי ברכת המזון (נז) ומחדש לברוכי אחרי כסי והאי דאמרינן בע"פ אין אומרים (נח) שתי קדושות

נתיבות שמואל ה) ג"ל ולהפסיק: ב) בברכות מ"ה ב': ג) ג"ל מג"ל דלוי לא מצכר מסכ יגר כו' דלמא יוכר כסדם לא בגיך כתוכות מ' ח': ד) יבושלמי בברכות פ"ת: ה) ג"ל דכיון דמתרץ: ו) מתב ב"י מתר לי הוגע בר נתן בתוכות ז' ח': ז) סיה גו לגבי' גי' מהופכות בסנויס תלו ז' ח' שם: ח) עיין ב"י מס"ע סי' ס"ב בכסס ר"י ן' מנס כתב בכתור שנשת מלמנה ז' לברכה ולשמחה:

שער החדש

כל"ל • סיימו לפי דמפיק דבינו לעיל בלוח מ"ת וכ' תי' קמת לבתרת ובתרת לקמת יעו"ש: (מח) ז' לברכה וז' לשמחה כו' כל"ל: (מט) כתרתי סיטויתא כו' עיין בר"ן דזה כ' בשם ירחמ"ס ול"י מנן מג"ש ס"ל כדשנ רבינו ועיין בירחמ"ס פ"ו מס' מיוסת סי"ב ובשה"ג שם וע"ש בתי' ירחמ"ל מס"ב בזה ועיין בשם' תמיס דעיס סי' קפ"ב מס"ב שם בזה (ודע דיש שם ע"ש ול"ל במור שנשת מלמנה ג' לשמחה וז' לברכה ולמלמן שנשת בחולה ז' לברכה וז' לשמחה סיטויב): (נ) ללמת ג' ימיס בלבד וכי סיכי כו' כל"ל: (נא) ותו שת דקאמר ליכא מלמנה דבציצית כו' כל"ל • כ"ל מקשה עוד לסיטתם דמלי מיימו רחי' מדלמי' מין לך מלמנה בעיות מיום מ' מסמע דכל מלמנה שוה לענין שמחה ז"ל להת שתם לענין ברכה מיהי וע"כ מיהי בתלמנה שנשתת לתלמון ותף לתיכת שמחה ג' מ"מ ברכה יום מ' ותו לת מבל בתלמנה שנשתת לבחור בעונ שמחה ז': (נב) וכתבנו מלי דס"ל • ועיין סי' ס"ד סעיף ב' ב' דיעות בזה: (נג) ומעותא היא דברכת חירוסין כו' • כ"ע ללת סוכת זה בשו"ע ותולי לרוב פסיוותו לת הוכת זה ועיין בח' הרי"ף סי' ל"ה ועיין ברמב"ם פרק י' מהלכות נירוסין הלכה ג' ובתשב"ז ס"ס ק"ל יעו"ש סיטויב: (נד) ומתנים מן סמנין • מגילה כ"ע ב' בחוגות ח' ב' וסי' ס"ב סעיף ד': (נה) לברוכי בשבת כי כו' עיין רמ"ס פ"ק דכתוכות סי' י"ג בשם ר' ת"י וע"ע בר"ן שם ומי' ס"ב סעיף ח': (נו) סבר ר' ירמי' כו' עיין לעיל לוח ם': (נז) ומחדש הסיגו לברוכי כו' כל"ל • עיין מ"ם פי"ת סי"ת והוכת בר"ן בכתוכות שם ועיין תוס' **פסחים ק"ב ב' ד"ה שתין כו' וברמ"ם פסחים פ"י סי' ח': (נח) שתי**

קדושות

קדושות על כוס א' וקאמר התם קדושי ואבדלתא חדא מילתא היא ברכת המזון וקדוש תרתי מילי נינהו ומדמי לה לברהמ"ז וקדושי ולא היא משום דקדושי מקמי סעודתא וברהמ"ז אחר סעודתא קרי לה ב' קדושות אבל ברהמ"ז ו' ברכות תרווייהו בתר סעודתא אתו ודמו לקדושי ואבדלתא דמקמי סעודתא אתו וחדא מילתא נינהו דאי תרתי מילי נינהו ליעבדו בתרתי כמי כדעבדינן לברהמ"ז ושותיהו ה"ג לישתו לכסא דברכתא והדר לייתי אחרינא לז' ברכות ואינהו לא עבדי הכי אלא שבקו לכסא דברכתא ויהבו לאחרינא (נמ) ולאו מילתא היא ואין לשנות המנהג · ומנהג שיבושא הנהיגו המנהג :

גרסינן בכלה (ם) ז' ברכות היכי מברכין אר"י בפה"ג ושהבל כו' מיתבי לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כגון (סא) המברך **ברכה** שא"צ והבא ביון דמברך בפה"ג (סב) הכי דעביד דשעים ליה · והאמר בר (סג) מעמו פגמו · (סד) דמריק ליה בידא ושתי התינח דאיכא חמרא דליכא חמרא מאי (סה) מקדש אשכרא · (סו) בכפרנא מאי (סז) אמיא או אריפתא · איבעיא להו (סח) בריך לכולהו שלא בסדר או חסר א' מהם מאי ת"ש (סט) ברכות אין מעכבות זא"ז · לוי איקלע לבי הילולא (ע) ובריך שית ש"מ דאע"ג דחסר לא חיישינן · דלמא שאני התם (עא) דאמר חד יצירה · מנין לברכת חתנים מה"ת שנאמר ויברכו את רבקה ויאמרו · ור"י אומר מהכא (עב) ויברך אותם אלהים אלא מעתה בחיות דכתיב ויברך אותם אלהים מאי אלא משום דכתיב ויבן ה' אלהים את הצלע ותני (עג) בברכי הים קורין לקלעיתא בניתא · ירושלמי (עד) משה התקין ז' ימי משתה וז' ימי אבלות ולא התקין לאלמנה כלום מעונה ברכה ז' שנאמר ויקח בועז עשרה אנשים וגו' שבו פה וישבו א"ר אלכסנדרי מבאן

שער

קדושות כו' פסחים ק"ב ב' : (עד) ולאו מילתא היא כו' · ר"ל המנהג היכן מין לפנות דמ"מ לברך רק מכוס ג' וע"ז סייס וכ' דמנהג שיבושא הכיונו המנהג כ"ל המנהג החדש לברך על ב' כוסות הוא מנהג בטעות ועיין סי' ס"ב סעיף ע' ועיין בריטב"א פ"ק דכתובות הביא בשם רבינו לברך על ב' כוסות יעו"ש היטיב והעלע"ל כתבתי : (ם) ז' ברכות היכי כו' ומכאן מבואר דבפה"ג הוא מכלל ז' · סברכות ועיין לעיל הוא כ"ב מס"ב שם · ודע דלפנינו חסר כאן ליתא לכל המאמר הזה · אך ידוע הוא כי לפנינו חסר הרבה : (סא) כגון המברך ברכה כו' ברכות ל"ג ג' · ולא סבמתי הקושיא וכי לא ידע דעשיס לי' אחר שגמר הברכות ואולי מכאן רמז לרמב"ם שהובא במרדכי פ"ק דכתובות דלעיל ברכות הוי בפסק לבפה"ג וס"ל דלעיל לברך בפה"ג בכוס יעו"ש וזה שמקשה היון דמברך בפה"ג ג"כ הוי בפסק והוי ברכה לבעלה וזה ללא כדברי רבינו דה' כיסוי הדם הוא ג"ח וח"ד שם מילה הוא ל"ו שכ' שם דזה לא הוי בפסקה יעו"ש היטיב · וזה שהי' דעשה לי' תיכף כשמברך בפה"ג וכהמנהג שהובא בח"ד מה' מילה שעושעין לתינוק אחר שסיים כורת הברית יעו"ש הוא ל"ה אבל ל"ע דהשם מיהא ברכת כורת הברית נופל לא הוי הפסק והכא היכי הוי הפסק הברכות לבפה"ג וי"ל דהיינו דעתי הרמב"ה וכ"ע אלא הטעימו מזה · אבל י"ל דמיירי במברך ברכת הירוסין ושמחין על כוס ג' לכן שפיר מקשה והא בעינן דעשיס לי' (ומכאן רמז דלא כמה"ב שם' בפרדס בליקוטי שם לעיל ב' כוסות יעו"ש היטיב ושיין בעטוש"ע סי' ס"ב סעי' ע' וכ"ש בזה) : (סב) היכי עביד · דעשיס לי' כו' · כ"ל : (סג) מעמו פגמו · ברכות ל"ב ג' פסחים ק"ב ב' ושיי' זוס"ק מ"ע פ"ע ב' : (סד) דמריק לי' כו' · עיי"ש בברכות יעו"ש היטיב : (סה) מקדש אשכרא · עיי' ברמ"ם פ"ק דכתובות סי' ע"ז מס"ב בשם ר"ב נאמן וכשם כ' דמברכין אשכר כן ברכת נישואין וכן ברכת הירוסין וכשם בעוד סי' ס"ב כ' דברכת הירוסין אין מברכין אשכר יעו"ש ועיי' בעיר סי' ל"ד שם הביא בשם הרמב"ם דמברכין ברכת הירוסין אשכר יעו"ש היטיב ועיי' בעו"ש סי' ל"ד סעי' ב' וסי' ס"ב סעי' ג' והכא מכאן רמז לדלעה דהברכת נשואין מברכין אשכר ולפי שפי' שכתבתי בחות ס"ת דמייתי בברכת הירוסין מבואר מזה דה"ה דברכת הירוסין מברך אשכר · אבל יש לחלק בין ברכת הירוסין לחוד ובין היכא שבאה ביחד עם ברכת נישואין וה"ז דומה להבדלה שאין מבדילין על הכוס והיכא שאל יו"ט עשי' לפי שמקדשין על הכוס מבדילין ב"ש וע"ש בזה (עיי' סי' רל"ו סעי' ב') : (סו) בכפרנא מאי · ל"ל בכפרים דליכא לא חמי ולא חמי : (סז) חמיא או אריפתא · זהו פשיטא דשוה בל הפוסקים דחמיא קדמיא ולא מיא כמבואר בפסחים ק"ז ת' · גם אריפתא הוא דבר חמוס ולא כמלא כן בשוס פוסק ורק בקיצור מקדמין אריפתא וה"ה הבדלה במקום יקנה"ז אבל לא זולת זה (ועיין חום ס"ה) ולע"ע בזה (ובהיות כן אזדא הרתי' שבאחתי מכאן בחות ס"ה דמברכין אשכר כיון דס"ל דגם חמיא מברכין לכן פשיטא

שאין לקמן לישב עד שיאמר לו הגדול שב א"ד פנחס מכאן לברכת חתנים בעשרה · בפרקי ר"א ר' יוסי אומר ז' ימי משתה (עה) למדנו מיעקב אבינו שעשה ז' ימי משתה ולקח את לאה ועוד הוסיף ד' ימים אחרים ולקח את רחל שנאמר ויאסוף לבן את כל אנשי המקום אמר להם הקב"ה אתם נמלתם חסד עם עבדי יעקב אני אתן שכר לבניכם בשביל שלא יהא שכר לרשעים בעה"ב שנאמר (עו) כי בו יתן ה' תשועה לארם · (עז) ימי המשתה למדנו משמשון :זיר אלהים כשירד לארץ פלשתים ולקח לו אשה ועשה לו ז' ימי משתה שנאמר (עח) ויהי כראותם מאי היה זה היו אוכלין ושותין ושמחין עמו שנאמר (עט) ויאמר להם שמשון אחודה נא לכם חידה וכתוב אחר אומר ולא יכלו להגיד החידה · אגדת קהלת (פ) ר' ינאי הוה מילף לתלמידיו ברכת חתנים וברכת אבלים כי היכי דתהויין נוברין בכל אתר :

סליקו לחו ברכת חתנים

בריך רחמנא דסייען

שער ציצת

ועליו (א) נשאלתי וחלקתי הפרק לג' שערים

ציצ"ת · טלי"ת · ואד"ם

שער ראשון ציצת נחלק לד' חלקים · חלק ראשון נקרא ציצת שם דבר הנעשה בו · השני משפט עשייתו · השלישי מקום הנחתו · הרביעי משפט סופו · שער השני טלית ונחלק לג' חלקים · החלק הא' הפטורה והחייבת · השני החייבת במה נפטרת · השלישי על עשיתה · שער השלישי אדם ונחלק לד'

החדש

דבשכר מברכין אבל לדידן דבמיא אין מברכין סס"ל דגם בשכר אין מברכין · אבל אין זה פירכא דאכתי במיא לא מברכין רק בכפרנא משמ"כ בשכר אלמא דמברכין עלי' שפיר : (סח) בריך לכולהו אלא כסדר כו' עיי' בשחס"ז אסע"ז סי' ס"ב ס"ק ח' משכ"ב בשם תגרת הרמב"ם שאין הסדר מעכב יעו"ש היטיב : (סט) ברכות אין מעכבות כו' · עיי' ברכות י"ב ח' דשם מסיק דסדר ברכות אין מעכבות ואולי ל"ל נ"כ הכא כך ולכן פשט מדלוי : (ע) ובריך שיה כו' עיי' כתובות ח' ח' ול"ל ובריך ממש ח"ל לבד מבפה"ג הוא ממש אבל עם בפה"ג הוא שיה : (עא) דאמר חד יצירה · ובדאיתא התם בכתובות יעו"ש : (עב) ויברך אותם אלהים כו' עיי' ב"ר פ"ח ובקצלת בפסוק טוב ללכת כו' : (עג) בברכי הים קורין כו' · ברכות ס"ח ח' שבת ל"ה ח' עירובין י"ח ח' כדא מ"ה ב' אבל ל"א מאי רחי' מבלין לברכת חתנים · ול"ל לפי מאי דמקשה והא בחיות כתיב ויברך אותם אלהים אבל לא מכא אבל לא מוכח מזה דילד בכבודו ובעלמו לברך ברכת חתנים ולכן תי' לנדולא מזו מלמו שקילעה מקב"ה לאות ולעשה סוסנין למדס ומ"כ מין זכות שנפרע ויברך אותם אלהים שבירך ברכת חתנים ממש : (עד) משה התקין ז' ימי משתה כו' ירושלמי פ"ק דכתובות ה"א ועיי' במדרש רבה בפסוק ויקח בועז עשרה כו' : (עה) מיעקב אבינו כשנשא לא לאה עשה שבעת ימי המשתה שנאמר מלא שבוע זאת ואספיו כל אנשי המקום לגמול חסד עם יעקב שנאמר ויאסוף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה אמר להם הקב"ה כו' כ"ל וכ"ה בפרדר"א פע"ז : (עו) כי בו יתן ה' תשועה לאחרם כ"ל מלכים ב' ה' ח' : (עז) ז' ימי המשתה נמדמו משמשון כו' כ"ל · ושוה בפרדר"א שם : (עח) ויהי כראותם לומר כו' מה הוא אומר אסיו מיכלים ושותים עמו כ"ל דאכי כתיב (משפטים י"ד י"א) ויהי כראותם לומר ויקחו שלשים מרעים ויהיו אתו · וזה שאמר מה הוא אומר אתו מוכלים ושותים עמו : (עט) ויאמר להם אמתן כו' מכאן לא מוכח מידי רק כ"ל דסמך על סוף הפסוק דאכי כתיב אם בפסוק י"ב אחודה נא לכם חידה אם פשר תגידו לומה לי שבעת ימי המשתה כו' ואח"כ כתיב ולא יכלו להגיד החידה שלשת ימים ויהי ביום השביעי כו' מזה מבואר כי נהג שבעת ימי המשתה : (פ) ר' יהלי הוה מילף כו' · עיי' ויקרא רבה פכ"ג ובפס"ח פסוק כשושנה בין החוחים כי' יעו"ש ול"ל לליהוו נוברין בכל מלה · אבל בתגדה קשיא לה כמלה מזה דבר לפי מיעוט שקידתי :

בעזר בורא ויוצר עולמות עליונים ותחתונים
בעליונים שוכר האישים ובתחתונים שוכר הסיגים
וצוה קהו נשים והולידו בנות ובנים
בעזרתו נסדתי הלכות ברכת חתנים .

(א) **ועיין** בשלחני · ר"ל דבחתם לפי היסוד רבינו ספרו אין להלכות אלו מקום בספר הזה עיין היטב ס"ל דס חום ב' ורים הל' מריסות חום י"ח יעו"ש רק דבחתם בשחוט בשלל רבינו מ"ז מחת הכניה שבדורו כמבואר בשקדמת רבינו בח"ל יעו"ש וזה שרמזו כאן

לד' וללקים • חלק הראשון הפטור והחיוב • השני זמן חיובו • הג' הברכות שחייב • הרביעי מתן שכרן (ב) וכ"ש אחד ואחד מהן פירש הלכה והלכה ולמעשה:

שער א' ציצת חלק ראשון מהו נקרא ציצת ופי' (ג) הוא שאמר תן תכלת ותן לבן כדתניא בספרי (ד) גדילים

תעשה לך זה לבן מנין לדבות את התכלת ת"ל ונתנו על ציצת הכנף **פתיל תכלת** והיה לכם לציצת ולבן הוא (ד) שפתח בו הכתוב תחלה וקראו ציצת בלא תכלת דכתיב ועשו להם ציצת וכתיב ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת ודקדקו רבותינו ז"ל (ה) הכנף מן כנף ג) ציצת הנעשה כמין כנף ורוב טליתות חלוקים לבנים כדרסינן (ו) בשבת ג) ברישא חשובא והדר נהורא וצוה הכתוב להטיל בו תכלת ועם תכלת נקרא ציצת שלם כדכתיב ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצת והתכלת בו כהדם ותרבה שבלולב שנקרא הכל לולב (ז) שפתח בו הכתוב תחלה ולפי שהתכלת דמיו יקרים קראוהו לציצת בכמה מקומות תכלת כדאמרינן

ג) תכלת כשכרך ריובא (ח) ורמי ד) תכלת לפרזימא יאי תכלתא ולא יאי (ט) ה) לנלימא אבל תכלת בלא לבן לא מצינו שנקרא ציצת שלא אמר הכתוב ו) ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת ורבינו אלפסי ז"ל שאמר תכלת נקרא ציצת מדאמרינן סדין בציצת כבר פירשתי בשער הטלית דאלבן דקרא קאי דמיקרי ציצת ועיקר המצוה ב' מינים חם תכלת ולבן וסתם לבן בב"מ הוא צמר לבן והוא ששנינו (י) התכלת אינה מעכבת הלבן ובכל הטליתות בצמר ובכלך ובשיראין ובזולתן סתם לבן שהם צמר היא אבל סדין עיקר הלבן שבו פשתן היא לפי שהיא מינו וצבר לבן פוטר בו לדעת ז) שמואל ועליו מחלוקת מ) ב"ש וב"ה ובמשנה ובברייתא לא נשנית בסדין אלא במחלוקתם ומה שאמר רבינו יעקב ז"ל (יא) כל לבן שבאותן הלכות פשתן היא תמי' לן טובא דהא גרסינן בפ' ועשו להם ציצת (יב) בספרא בש"א ארבעה של תכלת וארבעה של

משנעשה

נתיבות שמואל ס) ספרי רמה כל"ד: ג) מנחות ל"ח ס' שבת כ"ז ב': ג) שבת ע"ז ב' וכתנו רבי' דרך סי' לפלים ותפלין: ג) מנחות ל"ם ס': ד) שם מ"ג ס': ה) שם ל"ם ב' תמיד יהי גלומי ולא יהי מכלתא: ו) ל"ל תלת ומתנו על כו': ז) שם ל"ם ב': ח) שבת כ"ה ב' מנחות מ' ס': ט) בכורות ב' ב': י) יכו' כלאים פ"ם והתם תיהם ד' מנ': יא) מנחות מ"ב ב' וכני' הוסיף דבריה דרך מי': יב) בגמ' ליתא פ"ם מעמא פסלה וס"מ כעין לגיעה לשמה וס"מ פעימה פסולה:

שער החדש

כתן: (ב) וכ"ם ס' כו' • הוה ס"ם וכל שער ס' וס' מכס כו': (ג) הוה סתמר מן כו' • ל"ל למפתר בזה הכתוב • דבר אל בני ישראל ותאמרת להם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם • ומי מהו ליליח • ונתנו על ליליח הכנף ר"ל על חוטי לבן שהם מין כנף יתנו פ"ח פתיל תכלת • והיה לכם לליליח ר"ל שיהיה ביחד מיקרי ליליח ומבחר ויהוך לקמן לפניהו: (ד) שפתח בו בכתוב כו' • עיי' מנחות ל"ח ס' ב' ל"ע ס': (ה) הכנף מין כנף כו' • עיי' שבת כ"ז ב' יבמות ד' ב' מיר נ"ח ס' מנחות ל"ם ב' ועיי' לקמן לוח ל"ו: (ו) בשבת ברישא חשובא כו' • ור"ל דהכתיבים שהם לבגים חח"כ תלמח שרוב כתיבים לבגים הם ועיי' במנחות נ' ס' חום' ד"ה דהלח לחר כו' יעו"ם היעיב: (ז) שפתח בו בכתוב כו' מיין סוכה ל"ו ב' ול"ע דהם הטעם לפניהו גבוה מכולם כדחי' התם ושל ים לעיי' שהרי התם פתח בכתוב בתחרונ תחלה לכתיב ולקחתם לכם פרי עץ הדר ומ"מ נקרא הכל לולב כדחי' בסוכה (ל"ח ס' מ"ח ס' ב' מ"ב ב' מ"ה ב' מ"ו ס' מ"ז ס' ועע"ע ברכות ל' ס' ל"ב ל' ס') ועוד דוכתי קיבו"ל דהן חמת דהכל נקרא ע"ם הלולב משום דהוה גבוה מכולם כדחיתח התם תחל בסוכה ל"ע ס' וכן התם בפ"ם ליטו מזכיר הלולב לבדו כדחיתח בסוכה ל"ע ס' וכיון דהתם ל"ו ב' דמקשה ולינגהיה לתחרונ ולינהוך עליו ולמה לח מקשה למינת תחרונת ולח פ"ל משום דבעי קשילה היינו דבעינן לנד מ"מ סו"ל למנבוקי מינת תחרונת בתנודה נוטיה ס"ע לפי שפתח בו הכתוב מחלה: (ח) ורמי תכלתא לפרזימא • סוכה י"ח ס' מנחות ל"ם ב' יעו"ם מ"נ ס': (ט) יאי נלימא ולא יאי תכלתא כו' מנחות ל"ם ב' יעו"ם ועיי' ב"ב ס"ד ס' ב' יעו"ם היעיב ועיי' מנחות מ' ב' מ"ח ב' • ועיי' רמ"ם פ' ליליח סי' ז' ולקמן בשער ב' מ"ח לוח ק"י וס"ב לוח ל"ח: (י) התכלת לוכה מעכבת כו' מנחות ל"ח ס': (יא) כל לבן כו' עיי' חום' מנחות ל"ח ב' ד"ה לח ללרכה כו' יעו"ם היעיב ועיי' לקמן שער ב' ח"ח לוח ס"ם וס"ב לוח י"ח: (יב) בספרי (ס' שלח פיסקה קט"ו) מנהה נדילים לחה עושה חין פחות מלהה דכתי ב"ה וב"ם לימרים שלהה של לבד וכביני של תכלת ולכה כדכתי ב"ם ע"כ"ל בספרי בעשתה הגר"ח וכן בם' שלח בפיסקא דל"ד כמה נדילים נעשים חין פחות מן' חוטים ובם"ח בן' חוטים של לבן וכביעים של תכלת ודע דעשתה היינה הכי לי' בם' שלח מנהה נדילים לחה עושה חין פחות מלהה דכתי ב"ם וב"ם לוטרים שלהה של לבד וכביעים של תכלת ושם בם' שלח לי' ח"ל כמה נדילים נעשים חין פחות מן' חוטים כדכתי ב"ה וב"ם לוטרים מד' חיטים של תכלת וחרבעה חוטים של לבן ע"כ"ל וכ"ה בחום' מנחות מ"ח ב' בד"ה בם"ח כו' ובבכורות ל"ם ב' בד"ה

כמה כו' יעו"ם היעיב והנה לבד מה שהספרי שתר ל"ע להני היינה מה' שלח לפ' תלת דנה שלח ס"ל לב"ם חין פחות מן' וכתן מלריך ל' ומף לפ נהפוך הני' בפ' שלח וכמ"ל הגר"ח לחכתי מקשה דהח בפ' שלח ס"ל לב"ם ג' של לתר ול' של תכלת ובפ' שלח מלריך לב"ם ל' של לבן וד' של תכלת ובם"ם שם במנחות לי' כמה חוטין הוה נתן בם"ח ל' ובה"ח ג' וב"ה בבכורות שם והנה להגהת הגר"ח ל"ם הספרי בפסוטו בהסוגיח דהתם לב"ם לריך ג' חוטין דהיינו ב' של לבן וח' של תכלת וכהיכפלם יהי' שם ולב"ם לריך ד' חוטים ב' לבן וב' תכלת וכהיכפול לוחם יהי' ח' ולדעת הגר"ח הח דחי' במנחות ל"ם ב' נדיל ב' נדילים ל' היינו לחיבח דב"ם דהלכתח כוותי' ושוד יבוחר לי"ה לקמן מזה • והנה ני' רבינו נ"ב יתכן לפי זה דבמיכפה ס"ל לב"ם דבעינן ל' של לבן וד' של תכלת וס"ל נדיל ב' נדילים ל' בין בלבן בין בתכלת וב"ה ס"ל דנדיל היינו ג' וכמ"ב החום' בשם ר"ח וי"ל דב"ם לייתי לחתר שנכפלו חו י"ל דבעינן ס"ז כמיה תכלת ועכשיו בעינן ח' ועיי' בח"ב חום ב': (יג) בסדין דנמרת היה פשתן ויכול להיות של לתר • כ"ל גם לבן דחי' גבי סדין יכול להיות שהכוונה על לתר לבן עיי' במנחות מ' ל' ועיין שם ברש"י ותוספה דהתם הוה נ"ב בלתר וה"ק לח יהח תלת לבן והח לתר לבן פוטר בשתן בפשתן יעו"ם היעיב ומתחלה ס"ל נרבינו ולח יהח תלת לבן ומתי ליכשר לי' שתיכף תכלת הח לחיטו פשתן לבן פוטר וכ"ם קלת לילן וע"ז משני כיון דלתפשר במינו ומ"ב לוזקת פשתן פוטר בו ולח לתר לכתחלה פירש"י וחום' ל"ם שפי • ויותר נ"ל לפרש לכוונתו על מתי דתי' ל"ח ב' סדין בלילית יעו"ם היעיב ועיי' מנחות מ' ב' מ"ח ב' • ועיי' רמ"ם פ' לילית סי' ז' ולקמן בשתר ב' ח"ח לוח ק"י וס"ב לוח ל"ח: (יד) בתרת דכלתים • ס"ח יעו"ם ועיי' בב"י סי' מ' ועיי' שבת כ"ז ב' חום' ד"ה מנין לרבות לתר כו' • ועיין לקמן שתר ב' ח"ב לוח כ"ד יעו"ם: (יד) ותתה תלף לילים לתר כו' • כ"ל: (טו) תלת לתר ופשתים ולבד בלבנים כו' כ"ל ועיי' בם' הפרדם סי' ל"ו: (טז) בבריימו תף לתר כו' עיי' בכורות כו' ל"ל: (יז) פתרת (בלבוע תכלת) ומ"ב כדחי' בתרזים כו' חולי ל"ל כדחי' ביבמות ד' ב' מדשם כיתנת היה תכלת פתרת היה יעו"ם היעיב: (יח) תכלת דומה לים כו' מנחות מ"ג ב' סוטה י"ז ל' חולין פ"ע ל' ועיי' זוטר מ"ח קכ"ח ל' ליקוטים י"ח ל' ח"ב קל"ע ל' ח"ג קע"ם ל' רכ"ו ב' • ב' ב' ועיי' מדרש רבה בתדבר פ"ד וסי"ד ופי"ז יעו"ם: (יט) סהות ביעתה שיורת דתעימה ססולה כו' • כל"ל: (כ) מדקתני לתורת ס"ם פעימה ססולה לטון פעמו פגמו (ולפירש רבינו ים לומר פעימה פסולה לח לבד שלשה גו הוה פסול לה תומו פלגם

משנעשה בו הנסיון המותר פסול ש"מ דבעי צביעא כי היכי דבעי שוי' לשמה מדקלינן לטעימה היינו טעימה פסולה ותרתי לחוד הוא דהוה מ"מ קאמר טעימה פסולה משום דבעינן לשמה ונ"מ דאי צבע צבעי ביורה ולא עבדי' לשם ציצת פסולה ואע"ג דלא עביד ליה לנסיון כתנאי טעימה פסולה מותר שביורה הנמעמת פסולה משום שנאמר כליל תכלת מבל יד) מה ואם חסר מהן פסול ר' יוחנן בן דהבאי אומר אפילו מראה שגי שבה כשרה כדרך הצובעין שצובעין פעמים וקורין אושיי"ש משום שנאמר שני תולעת דכתיב תכלת וארגמן ותולעת שני (כב) וקרי נמי שני אתכלת דכתיב ברישא ת"ר מן (כג) תכלת (כג) אין לו בדיקה קס"ד דליבא למיקם אי תכלת אי קלא אילן (כג) ואינה נלקחת אלא מן האומן ששאלה לשמה ספרים יש להם ונלקחים מכל אדם והא ר' יצחק בדק לה בגשבא מייתי מנביא גילא מין צבע יש מפורשים אל"ם ומיא דשבלולייתא תלת"ל ומי רגלים שעברו עליהם מ' יום ואי איפרד חזותא נתקלקל מראה הצבע כשרה ואי לא פסולה וסימן שיני שקר לנריעותא פסולה שיני אמת למעליותא מאי אין לו בדיקה אטעימה לאו משום קלא אילן אלא משום טעימה הוא דלית ליה בדיקה דאפי' אשתני למעליותא איבא למימר טעימה הוא ופסול וליבא למימר או מיזרה או מטעימה מר ממשבא אייתי תכלתא בשני דר' אהאי ובדקה כר"י ברי"ה דר"י ואפריד חזותא ונראה פסולה כדרב אדא ואשתני למעליותא טבר למיפסלה דהא איפרד חזותא וקלא אילן היא א"ל האי לא תכלת דהא איפרד ולא קלא אילן דהא אשתני למעליותא אלא ש"מ שמעתתא אהדדי איתמר דלא פליגי ותרווייהו צריכא דהיבא דבדקי' כדר"י ולא איפרד חזותא כשרה ילית בה ספיקא אפריד חזותא אבתי אי' למימר דכשרה ובדקינן לה כדרב אדא אי אשתני למעליותא ואע"ג דאפריד חזותא דר"י כשרה ואי לא פסולה • והאי תכלתא דמר מסשבא גמי כשרה שלחו מתם (בד) שמעתתא אהדדי איתמר וצריכא • ר' מנא דייק וזבין בתומרא מתניתא שלא היה לוקח (כה) תכלת תפלין שלא מן המומחה שצבען ועשאן לשמן • א"ל היכי עביד קמאי דקמך כך נהגו הראשונים והצליחו במלאכתם • תנו רבנן הקונה טלית מצויצת מן השוק מן הישראל ה"ז (כו) בחזקת תכלת כשרה דאחזוקי איסורא ביד ישראל לא מחזקינן מא"י מן (כז) התגר כשרין דישראל לא יהיב מידי להדיוט לובוני • ורבי עקיבא בר שישנא בתשובותיו פירש תגר דייק מובא ולא זבין מישראל אלא טלית שהתכלת כהלכתא דחייש להפסידא דמכונא אבל הדיוט לא דייק ואעפ"י שאמרו (כח) אין אדם רשאי למכור טלית מצויצת לא"י אם עבר ומכרה כשרה (כט) מ"ט הכי תרגמה משום וונה ישראלית שמא יתעטף הא"י בהזקת ישראל ותבעל לו (ל) בחזקת ישראל וי"ש שמא תבעל לא"י ויתן לה הטלית באתנן ותוציא לעז ותאמר ישראל נתנו לה (לא) ורב יהודא דמתכלתא בחלק הברכה פירשנו (לב) פי' תפלת ולבן להלבה ולמצוה • והוצרכנו לפרש עכוב שניהם וע"ז שנינו יז) התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינה מעכבת את התכלת קס"ד שאם אין לו משני מינים אלו אלא אחד מפיל זה בל"ז דכי אמר רחמנא ב' מינין למצוה אבל לא לעכב לימא מתניתן דלא כר' דתניא וראיתם אותו מלמד שמעכבין וא"ז דתרווייהו הדא מצוה (לג) כערבה שבלולב ד"ר והב"א שניהם אין מעכבין וא"ז (לד) בתפלין ש"ר וש"י ולכתחלה בעי' ב' מינים למצוה ואי לית ליה תכלת (לה) עביד ליה צמר במקומו מ"ט דר' הכנף מין כנף לבן (לו) כדפרישית וכתיב פתיל תכלת דהו"ל תרי מינין והו"ל לכתוב וראיתם אותם והשתא דכתיב וראיתם אותו עד דאיבא תרווייהו כחד ואי עביד חד בלא אידך לא עביד מצוה • ורבנן דאמרו לא מעכבי אדרבה מדכתיב אותו חד בלא חבריה דכל חד וחד מצוה באפי נפשיה ובלבן קיים מצותו ועשו (לז) בתכלת יח) אפי' תימא ר' מהדרינן לאוקמא כר' משום דר' סתמא לטתניתן ולעולם תרווייהו מעכבי ולא נצרכא אלא לקדם ואליבא (לח) דד"ה למצוה לאקדומי לבן ברישא אפי' בטלית צבוע דלא ס"ל (לט) צבע גרים ואי אקדים תכלת יצא דתניא מצוה להקדים לבן לתכלת (מ) בכל טלית צבועין לבנין דכתיב ועשו להם ציצת ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת ואם הקדים תכלת ללבן יצא דליכא עכובא בקדימה אלא שחסר מצוה (מא) מאי מצוה חסר אילימא חסר מצוה דלבן כמאן דליתא דמי ויצא דקאמר אקיים מצוה (מב) דאתכלת לר' עכובא מעכבי ובין דלבן כמאן דליתא דמי מאי אהני ליה תכלת ודהא חד מצוה היא • אלא חסר מצוה שלא הקדים ועשה מצוותה דתכלת ולבן כהלכתה ומאי חסר הרי קיים שניהן חסר על שאינו בן המובחר על שלא הקדים לבן ומסתב' לן (מג) בד' מינין שבלולב גמ'

נתיבות שמואל יד) ל"ל סצבע וכ"ל שלא יהא ד"מ לצבע בו : טו) שם : טז) מן סהדיוט פסולה דיכרמל כו' : יז) מגמות ל"מ מ' : יח) ל"ל קיים מצותו :

שער החדש

סמ"י וכ"ם בגמוס"ע סי' כ' ולעל בסב"ח : (כז) מן סצבר כשרין מן סהדיוט פסולין דיכרמל לא יהיב מידי כו' כל"ל • ר"ל מעמי' דתבר תלינן דיכרמל מהן לי' לזבוני מבל סהדיוט לא חייך זה ומיירינן שמת סוא שעשאה לבל לר' עמרם ל"ח שמת סוא עשה רק שסוא קנה מלל ימכרמל רק תגר בודק מלל מי לקנותו ובוודאי לקח מן המומחה מסמ"ב בסהדיוט : (כח) תין לחם רשאי כו' מוסר דקתי לה תבגר וכ"ם בכרס"י ופיי' במ"ס שם לעל בסב"ח ועיי' בבאר סיטיב סס"ב בזה : (כט) מ"ע סכח תרגומה משום זונה כו' כל"ל : (ל) בחזקת ישראל • ופיכם"י והבמ"י ועבר לעל תתחתן בם יעו"ם ועיי' בע"ב ל"ו ב' ול"ע ועיי' בלהב"ז סי' ס"ז סעי' ל' יעו"ם סיטיב ודע דבס"ם בתוב עוד בעם שמת יפלווש עמו בדרך ויסרגנו יעו"ם וכ"ב סרמב"ם בפ"ב ס"ם ובסו"ע סי' ב' סעיף ב' : (לא) ורב יסודס רמי תבלת בחלק סברכות פירשני כל"ל : (לב) פי' תבלת ולבן כו' ר"ל עד בתן פירש דין דתבלת ולבן לעכוב סניסס ומתן ואילך יפרש דין סעכוב מס מעכנין זה"ז : (לג) כערבה שבלולב כו' עיין מגמות כ"ז ל' : (לד) בתפלין ס"ב וכו' ואי' בו' ס' ל"ח ל' וכבר בתבתי בה' תפלין בס"ס תות ל' : (לה) עביד לי' לתר לבן במקומו כל"ל ועיי"ם בכרס"י שכן פי' שם ועיי"ם בתוס' ד"ס בתבלת כו' ושם ד' ב' בתוס' ד"ס שמת כו' וכרס"ם ס' לילים סי' ו' וכ"ם דעת סרמב"ם עיין בס"ח מס' לילים ס"ע סיטיב ועיין סי' ר"ס סעני' י"ב : (לו) כדפריסית • תות ס' : (לז) ובתבלת קיים מצותו תפי' תימת ר' כו' כל"ל : (לח) דד"ה מצוה למקדומי לבן בריסא כו' כל"ל : (לט) לצבע גרים כו' עיין מגמות ל"ת ב' ועיי"ם בתוס' ד"ס מידי ליצבעת כו' : (מ) בכל טלית בין לבושין בין לבין דכתיב ועשו כו' כל"ל : (מא) מאי חסר מצוה לילים סיי חסר מצוה דלבן דלבן כמאן דליתא דמי כו' כל"ל : (מב) דתבלת לר' עכובא כו' כל"ל : (מג) בד' מינין שבלולב טו' סיינו בשעת סתנידה בשעה שתונדן יחד ימיל מתחלה שלולב ותח"כ סהדס ותח"כ סערבה • וסדין הזה לא נזכר בשום מקום בפוסקים ועיין בסי' תרל"ח סעיף ל' שם מי' דימול לולב ל' וב' וערבות וג' סדסים יעו"ם ול"ל דנקט סכי משום דרולה למנות כשהר ל' ב' ג' יעו"ם ות"ב לא תברת ולא סייתת ת"ל לא נאמר רק לגיבת דר' בשום מקום ול"ל דס"ל דבאתת דין זה לא נאמר רק לגיבת דר' אבל לגיבת דרבנן דס"ל דלא מעכבי כלל ובסקדמה לא מייתי כלל ומיזה סיולה יקדים ולסכי כרמב"ם וגם יתר ספוסקים לא הביאו דין

נמי מצוה להקדים לוכב להדס • והדס לערבה כסדר הכתוב ואם הקדים יצא תינח יט) התכלת דאינו מעכבת את הלבן דאי הקדים תכלת שלא כמצותה יצא אלא הלבן אינו מעכב את התכלת מאי (מד) והלא מצותה להקדים וכו' לא נצרכא אלא לסרין בציצת ואליבא דב"ה דאית בה לבן ותכלת דמצוה לאקדומי לבן או פשתים או צמר (מה) כדאמרינן לקמן כדאמרינן חוטי צמר פוטרין בשל פשתן דמין כנף היא טלית לבן וציצת לבן ואי אקדים תכלת יצא וה"ה לטלית צמר לבן • ונקיט (כו) סרין דכולה לבנים ולא נקט צמר דאית בהו כל מיני צבע לא נצרכה אלא לטלית תכלת (מז) דמצוה לאקדומי תכלת ברישא דמין כנף הוא תכלת הטלית ותכלת הציצת והדר לא סגי דלא עביד לבן דמצות ציצת תרי מינים נינהו ואקדים לבן לתכלת יצא • ירושלמי בחלק רב אומר קרח אפיקורוס היה מה עשה עמד מאתים טליתות של תכלת אייתי לגבי משה א"ל משה רבינו טלית שכולה תכלת פטורה מן הציצת א"ל חייבת שנאמר גדילים תעשה לך בית מלא ספרים מאי חייבת במזוזה א"ל חייבת דכתיב וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך (מח) מדצבוע גרים אמו מין בנף אצבוע קפיד ירוק לירוק ולבן ללבן הא בסלית של כל מיני צבעונים מצוה להקדים לבן ברקתני בברייתא דמין בנף לבן היא בכל טליתות לפי שרובן לבנים ולא קפדו אצביעה (מט) אלא כל היכי דליכא לבן כדאמרינן לקמן טלית אין פוטר בה אלא מינה אבל היכא דאיכא לבן קודם בכל השליחות כדקס"ד בשינוייא קמא אלא א"ד מתניתן בכולה טליתות ולא נצרכו אלא (נ) בגרדימון ושיירי והתכלת אינה מעכבת את הלבן למצוה ואפי' לרבנן וה"ק אי איפסקא ב' חוטין בתכלת (נא) ואשתייר חד מינייהו וקם אלבן ב' חוטין שלימים אי נמי איפכא לית לן בה כ) דאר"ז גרדימי תכלת כשרה וה"ה לגרדימי לבן זהיכא דאיכא גרדומי ביז לר' בין לרבנן מצוה קעביד בהלכתה ואי ליכא גרדימי אפי' לרבנן דלא מעכבי אהדדי נהי דלא מעכבי מצוה בעינן והכא מצוה ליכא ובעי למירמי ביה ציצת אחרינא • ומתניתן ד"ה היא וכמה שיעור גרדימי (נב) בחלק סופו • ואפי' לרבנן קבעינן עד כמה (נג) חשבינן כמה דאיתנייהו ואיכא מצוה דתרוייהו דאי ליכא שיעור אע"ג דלא מעכבי אהדדי וקיים מצות חדא ואכתי תרוויהו בעי לאוקמי כח) ובעי ציצת אחרינא ור' ברוך (נר) אוקמה למתניתן כר' ולא כרבנן דאי לרבנן אע"ג דלא אשתייר בשיעור עניבה בשרה • ומסתברא לן (נה) דאפי' לרבנן כג) לא אצטריך ולמצוה בדפרישית ורבינו אפרים דחה דבריו (נו) דאמר לאוקמי מתניתן דתתם כר' ולא כרבנן אלא כ"ש כרבנן דאן מעכבין דאי אינהדום ואשתייר חד כשרה לר' וכ"ש לרבנן דאמרי כי לית ליה אלא הוא כשרה ולא מעכבי אמצוה מחמת דאי דלית ליה וא"ב (נז) היכי פשטינן מיניה לתנא דמתניתן דאית ליה דמעכבין וא"ו ודלמא מלתא דשוויה לתרוייהו קאמר ורבינו אפרים (נח) לא שני קושיא דאקשיה ר' ברוך דאפילו לא אשתייר בדי עניבה בשרין לרבנן • (נט) ולא כג) לשיעור עניבה בעי למצוה אפילו לרבנן מתוקמא מתניתן לד"ה ולאו מתמא הוא • מאן תנא דפליג עליה דר' כלומר (ס) מאן חכמים האי תנא ותני בלשון חכמים (סא) ומשום דהנהו תנאי שאמרו משום ר' יוחנן ב"ג דתניא אין לו תכלת פסיל לבן דעת המפרשים מטיל לבן כדינו לטלית צמר צמר לשתים פשתים לכלך כלך • ומסתב' לן חדא דמלתא רחוקה היא דרחמנא אמר תכלת עמרא היא ורמינן ביה כתנא כמה דאשר לאהדורי עלוי דתכלת מצוה לאהדורי ועוד לבן לא הוי אלא ב' חוטין ואנן דל"ל תכלת (סב) מ"ט רמינן ז' בב' סגי אלא מדרמי ר' שנים הם במקום לבן ושנים במקום תכלת • הלכך הני דתכלת עבדו מצמר ולא מחסיר מיניה אלא צבעא והיינו דקאמר אין לו תכלת (סג) מטיל חוטי צמר לבן במקומו ובמקום לבן כדינו בצמר (סד) ובדינו בשאר בגדים

נתיבות שמואל יט) שם הגי' מהופכת המימרא לבן דמיומו מעכב את התכלת תכלת למימה מעכבת את כו' : כ) ע"ל דמתני' נמי כ' מיומ : כא) ע"ל לקיומי : כב) ע"ל מפיל לרבנן מלטריך סיעורא ולמצוה : כג) ע"ל מלת השיעור עניבה בעי למצוה מפיל לרבנן ומתוקמה מתניתין כו' :

שער החדש

ין דכתן דסקדמה לעניו ליליה ב"כ ועיין תוס' מכחות ל"ח ב' ד"ה לר' עכיבי כו' יש"ס סיעיב ועיין סנהדרין מ"ט ב' ועי"ש : (מד) וכלה מלימה להקדים תרב"ח לה נלרכה מלה לעליה סבולה תכלת מיתמר נמי ת"ל לוי לשמועל מריך לה מיתיב מברייך עד דמסרסה לי לרה מולמה דתכלת חיוב מעכבת מת הלבן ודבנן חוטי מעכב מת התכלת מלי היה ה"ל לה נלרכה מלה לסרין בלילית כו' כ"ל : (מה) בדלמרינן לקמן כדפסבינן חוטי לשר פוטרין בשל פשתן כו' כ"ל מכחות ל"ע ב' : (מו) מרין דכולה לבנים כו' כ"כ רס"י סם ועי"ש בתוס' ד"ה לה נלרכה כו' : (מז) דמלוה לתקדומי כו' זה קלי עכ"ל ה"ה דתכלת חיוב מעכבת מת הלבן כו' לתוקמה בעלים שכולה תכלת כו' ותיידי דמייתי בעלים שכולה תכלת מייתי נמי סירובלמי דקלרה לסוגיעו שעלים שכולה תכלת חייבת בלילית עי"ש פ' חלק ס"ה : (מח) מיהי ליבעה קל נרים חמי מין כו' כ"ל : (מט) חלה כל היכי דליכא לבן כדלמרינן לקמן כו' לקמן מ"ח ב' ועי"ש בתוס' ד"ה ב' ב' ד"ה מידי כו' מס"כ בזה ועיין בב"י סי' ט' שכ"ת דכרי רבינו בזה ושם בפו"ע שעיף ס' (ובב"י שם יש ט"ס שכ' חבל חם מין לבן ח"ל סיסי' הלבע מלבע הלעיה יעו"ש ול"ל חבל חם מין לו לבן חז לריך סיסוה כו') ועיין שער ב' מ"ב לוה ל"ז : (נ) בגרדומין ושיורי והתכלת כו' כ"ל : (נא) ולמשייר חד מיניייהו כו' ל"ל לנפסקו ב' חוטין מל התכלת דסייעו שנפסק חוט ל' ושמי נשמר חז כשר חבל חם נפסקו מרוייהו פסול ולפיעו מי"ס יבואר מזה ועיין לקמן מ"ד לות י"ב : (נב) בחלק סופו ר"ל בח"ד מזה שכשר שם יבואר שיעור מגרדומי יעו"ש ועיין לקמן מ"ב שכ' כך בתוס ל"ז : (נג) חשבינן כמה דלימכייהו כי ר"ל חף לרבנן קבעי עד כמה שם משובים כמה דלימכייהו חע"ב דלרבנן התכלת לה מעכבי חת הלבן מ"מ כ"ת למלוה דלמלוה מיהת בעינן תרוייהו : (נר) חוקמה למתניתין כר' כי' דעת ר' ברוך סות שה דבעינן דשמייר כדי עניבה היינו משום דלוקי למתניתן כר' ולר' חת מעכבין זח"ז לבן מוקי לה כדלמרינן לקמן בגרדומי דלרבנן שם ס"ל דלה מעכבי זח"ז ולכן חבי חת מחכמים דלה בעי שיעור עניבה כלל כדכרס (ול"ע דשם חפילו לרבנן דלמרי לה מעכבין מ"מ בעינן ד' חוטין ב' במקום לבן וב' במקום תכלת עיין לעיל חות ל"ה ח"כ חף לרבנן בעינן חגרדומי ואולי חשבר ס"ל לר"ב דבי ב"ד חוטין לבן לחוד ול"ע בזה) : (נה) דשפילו לרבנן לילפינן ולמלוה כו' כ"ל • וי"ל דהיינו קשמר ללה כדברי ר"ב ובעינן לשמייר מגרדומי חף לרבנן וחף הלה מעכבי זח"ז ובללו חגרדומי נמי כשר ול"ז קשמר דב"ת לרבנן ולמלוה ולי משמייר מגרדומי כשר ולה בעינן לעשות לילית חמיים ולי לה לשמייר בעינן לילית חמיים וכשם"כ למעלה בחות ל"ג • ועי"ע בפ"ב ח"ב שכתיב דכרי ר' ברוך יעו"ש בחות ל"ד : (נו) דשמר לחוקמי מתניתין כו' • דע דסחום כ' בשמחות ל"ח

כד) בגדים ומטיל לבן כל ד' חוטין וכל לבן ששנינו (סה) צמר היא ודר"י נמי צמר היא וע"כ בסדין לא קאמר דהיכי דליכא תכלת רמי צמר כדאמרינן לקמן ולא יהא אלא לבן כיון דאפשר במינן כדר"ל ומחלוקת ב"ש וב"ה בסדין בדאיכא תכלת היא והכא לא אמרי אלא בצמר ובשאר בגדים בלא פשתן והלכתא האידנא דליכא תכלת קי"ל כר"י ב"ע דמדקתני לברייתא בלשון חכמים הלכה כוותיה והלכה (סו) כר' מחבירו ולא מחבירו כן פסק רבינו אלפסי ז"ל ור' אפרים ז"ל אבל ר' ברוך חלק ופ' הלבה (סז) דמעכב אחת מהן וציצת דרבנן היא וליתא להאי פיסקא (סח) דמתניתן ד"ה היא כדפרשינן ועוד אי איתא דמראורייתא זה בלא זה ולאו מצוה היא עכשיו שאין תכלת (סט) אין סדין כה) בציצת אפילו דרבנן וה"ה בד' ציצת דמעכבין זא"ז דבתלתא לא הוה ציצת דרבנן ואם (ע) המטיל לבן בלא תכלת לא קיים מצות לבן כדאמרינן לעיל אילימא חסר מצוה דתכלת וקיים מצוה דלבן לר' עכובי מעכבי אהדדי ואפילו מצוה דלבן לא קיים ובטלית דאורייתא (עא) לא אשכחן ציצת דרבנן הלכך ליתא להדא פיסקא ומ"ש לפיכך נמנע ר' קטינא לעשות בסדינין כלל מפני שאין ציצת אלא בתכלת ולבן ותכלת בסדין בלילה איסור כלאים ל"ע לן דקי"ל אין מעכבין ורב קטינא לאו משום דמעכבין ס"ל אלא מפני שצריך (עב) להטיל בו צמר וא"י שאין ציצת בלא צמר בדפרישית וזה דעת הראשונים שנל טלית שיש בו פשתן אין מטילין בו ציצת וכך עלה בידינו ובשער טלית נבתוב הדעות ולפי שהוצרכנו לכתוב ולקבוע הלכה על העיכוב פרשנו סברתנו שמפנו יצא המעם:

החלק השני עשייתו • ת"ד (א) בכמה חוטין הוא נותן בש"א ד' ב' חוטין תכלת וב' חוטין לבן ובופלן לח' והם ד' תכלת וד' לבן דדרשו גדיל גדיל נדילים ה) אלא גדילים ב' ופתיל תכלת א' הרי הן ג' בספרא כמה גדילים אין פחות מג' כדברי ב"ה בש"א ד' חוטין של תכלת וד' של לבן של ד' ד' אצבעות והלכה כדברי ב"ש ומדקאמר של ד' ד' אצבעות דד' חוטין דקתני התם (ב) כשהן כפולין בתוך הטלית קאמר ומתחלה הם שנים שנים וגמרא דיליך דקתני ד' מתחלתן ב' חוטין תכלת מתחלה ושנים לבן וכשהן כפולין הרי הן ד' ד' וב"ה דקאמרו ג' לא פירשו שיעור התכלת אלא פתיל דווקא ונדילים ג' וכופלן והן ד' לבן וב' תכלת ובמה תהא משלשלת אורך החוטין היוצאין מן הטלית בין ענף ונדיל ב"ש אומרים ד' אצבעות וב' שלישי נדיל ושליש ענף וי"מ (ג) משלשלת בלא נדיל ג) וצרפתי פי' משלשלת (ד) ג) חוץ מן הענף אבל מה שנוטפת על הקרן לא הוה שלשל (ה) דהשתא הוה ו' אצבעות ומחצה ול"נ לן מדקתני בספרא (ו) ד' חוטין של ד' ד' אצבעות (ז) ש"מ שמציאות ארבן ד' ד) כדפרישית ולא יותרי ובה"א ג' אצבעות ב' גדיל וא' ענף וג' (ח) שב"ה באיזה אצבע אמרו מד' בטפח של כל אדם כל אצבע יהא א' מד' אצבעות שבטפח כל אחד וזהו גודל שיש בו ד' גודלת בטפח כדפריש ר"פ טפח דאורייתא ד' אצבעות גודל כגודל העליון והן ה' באצבע בינוני וו' בקטנה הנקרא זרת נמצא (ט) ג' גודלין לב"ה הם ד' אצבעות פחות רובע לבינוני ולב"ש ד' לבינוני איכא ביניהו רבעא (י) וס"א חמש וחלתא ולא נהירא לן (יא) דאיכא היינו ב"ש דאמרו בינונית ומשום דבספרי (יב) נרסינן הלכה כב"ש ט) נקט השתא הל' דוהי"ל לאקשי' מעיקרא למימרא דאיתא ליה שיעורא והדר (יג) איפסיקא הלכתא הלכך ד' חוטין ממיל בתוך הטלית כב"ש בתוך ד' אצבעות של כנף רחוק מן השפה ומשלשלם ד' אצבעות בב"ש כדקתני בספרי

נתיבות שמואל כד) כ"ל דמטיל צמר ונפיל לכלך תכל לח לפסתן ולח כדעה הסמכו כלך לכלך: כה) ג"ל מין מניח מייב כוונה כו' דהיינו פסק נקמן סער ב' חלק מלית בהחפה וכהכה לכל עניה חייבה מה"ט בלישת הפי' בוהלוין: ה) ג"ל וב"ה מומרים ג' ומעמם ללח דכבי חלה גדילים ג' ופהיל כו' מנחות מ"ח ב': ו) ועיין הוכפה שם ד"ה בם"ח כו': ז) ג"ל מון מן הכנף דכנף מיקרי עד ג' מלבעות מן הקרן סמ"ע ועיין ב"י מו"ח סי' י"ח דסמתם הוה ו' מלבעות ומחלה דעוסף על הקרן לריך להיות למעלה ממלה קשר גודל וזה הלישור הוא ב' מלבעות וממלה למלה קשר גודל היה ב' מלבעות וללעלה ממנו לריך להמיחם כמם"כ דהיינו בסמוך בחלק מקוב שהחתו ודעת ב"ה דקאי מלדיל מון מהעוף ופיעורו י"ב מלבעות ד' גדיל וח' עוף: ח) וזה ב"ב דעת הרמ"ם: ט) הייגו כ"פ מנחות מ"ח ב':

שעטנ"ז החדש

הטיל בטלית של שתי מיטים קלת לילית ממינו וקלת מלמר ופסתים ים להסתפק בו עכ"ל לחבל י"ל דסס מיירי בעשה מקלת לילית מלמר לבד ומקלת לילית מלמר מיטים לבד לחבל חס של לילית מחליפו מלמר ומחליפו ממינו י"ל חס"ל דמסני וכ"ש רבינו בסשר ב' ח"ח בהדיח ובא"ב שם יעו"ש בחות כ"ג: (סה) לחמר היח • עיין לעיל בדברי רבינו חות י"ב: (סו) כר' מחבירו כי' עיין בחוס' מנחות ל"ח ב' ד"ה חלה כו' ולח"ם סי' ז' וכמב"ש פ"ח ה"ד יעו"ש: (סז) דמעכב ה) מקן ולילית דרבנן • ר"ל כיון דהסילודה ליכא מכלה ח"כ ח"ח לקיומי מיום מלות לילית ושה דסיבני הלילודה מלות לילית הוח רק מדרבנן בעלמה: (סח) דמתיתין ד"ה היח • ר"ל ע"כ מעמת לר' ברוך משום דיכיון דמוקמינן דמתיתין מחית פוומי לר' ולדידי' מוקמינן לי' דל"מ להחמ דמתיתין מחי כב"ע וכמ"ש למעלה ועי"ז כ' רבינו לליתה ברוך חזיל לסיעתו דלעיל חות ל"ד ועיין בם' תמיס דעיס סי' רכ"ד: (סט) חין סדין בלילית חפי' דרבנן והרי הוח כד' לילית כו' כל"ל • ר"ל כיון דמעכבין זא"ז ומ"ח חין זה בלח זה היכן מלינו דמדרבנן יהחייב בחחת ובלח בד' לילית דמעכבין זא"ז חס עשה בלשה ל"ח דמ"ח חין זה לילית ומדרבנן הויח לילית ס"ב בלבן שחין בו חכלת לה מדרבנן חין לילית (יעויין בברכות כ' ב' בעין זה שמקשה דמ"ב בכל מ"ע בהזי"ז ליחייב מדרבנן יעו"ש): (ע) המטיל לבן בלח חכלת כו' • ר"ל ועוד מעמ כיון דספקינן כך' ומעכב זא"ז וכיון דליכא חכלת לה קיים מלות לילית וחפילו לבן לה קיים וח"ל חזיל בלח לילית כלל: (עא) לח חשכחן לילית דרבנן כו' • ר"ל ועוד עשה כיון דמ"ח לה מיקרי זה לילית ח"ב מיפטר בעלית דחייב בלילית מ"ח בלילית שמ"ח חיום לילית רק מדרבנן סס לילית • ובשלמח בעלית בכל מיבו הוח מדרבנן כמו הסירלים וסכלך למ"ד דפטירי מס"ח עיין מנחות ל"ט ב' וס"ב ולקמן יבואר חי"ס בזה ח"ם חבל עלית בחיובו מס"ח כמו עלית של לתר לין יפטר בלילית ממדרבנן: (עב) להטיל בו לתר לילית בלח לתר כדפי' לעיל וחיבו יכול וזה לעה הרחשונים כו' כל"ל • ר"ל מלריך להיות בלילית לתר במקום ההכלת וזה לין יכול להיות בסדין של פשתן ויבואר זה לקמן חי"ה והיינו לסיעת רבינו דס"ל דמחוייב לסיות לילית של לתר עיין לעיל חות ס"ג וחות ס"ל חבל יחד ספוסקים מילקין עליו וס"ל דבמין שירחים והכלך חה"ל דמיום פוטרין בלח של לתר עיין סי' מ' סעיף ג' ועיין לקמן סער ב' מ"ב חות פ"ח ופ"ה:

(א) **בכמה** חומין הוח כו' מנחות מ"ח ב': (ב) בשתן כפולין כו' • עיי' בח"ח חות י"ב מס"ב בשם הגר"ח: (ג) מסלשלת בלח

בספרי ור' יהודה (יד) ג' חוטין בתוך ג' כב"ה ואין למדין הלכה ממי תלמד אמר ר"ש הלכה ד' חוטין ממיל בתוך הטלית ב' תכלת וכ' לבן וכופלין והן ח' ונותנין (סו) בתוך ב' אצבעות לקרן הטלית כפי שמשורש בחלק הנחתו (סו) ומשלשלה הגדול עם הענף יוצאין מן הטלית ד' אצבעות דהלכה כב"ש ואית דמפרשי (יז) חוץ מן הכנף דמה שנוספת על הקרן לא דמה שלשול דהשתא הוה ו' אצבעות ומחצה (יח) למאן דאית ליה שיעורא קא פריך דקתני כמה תהא משלשלת דיהיב שיעורא למנין ואורך והתניא ציצת אין ציצת אלא יוצא דבר תלוי ויוצא ואין ציצת אלא משהו שאין לו שיעור מאי לאו שאין לו כלל לא למעלה ולא למטה לא למנין ולא לאורך לא אין לו שיעור למעלה כלל אבל יש לו שיעור למטה לא פתות מד' חוטין ולא פחות מד' אצבעות אבל אם רצה להוסיף בין במנין בין באורך ו) והא דקתני (יט) משהו אשירים קתני כדקתני בסיפא דברייתא (כ) בד"א בתחלת שירי' ונרדומיו כ"ש והכי מסתבר דקתני לולב אין לו שיעור והתם אין לו שיעור לא באורך ולא במנין וכ"כ ר' עמרם בר ששנא ריש סתיבתא דסתא מחסיא בתשו' ב"ד ואלופין וחכמי ישיבה שלפנינו בישיבה של אדר שנת אלף קס"ט לשטרות דאלת"ה לולב אין לו שיעור ה"נ כו' גבי ציצת נמי אין לו שיעור למעלה אבל יש לו למטה ושוב מצינו מנין ללולב שיש לו שיעור למטה במנין דתנן ר' ישמעאל אומר (כא) ג' הדסים וב' ערבות ולולב א' וכו' ועכשיו אנו עושים אפילו מאה הדסים וכן ציצת כך הוא (כב) שאין לו שיעור כלל למעלה כדאמרינן לקמן (כג) כאן בטלית בת ד' כאן בטלית בת ח' ואין בה משום בל תוסיף וכן הלכתא ואני שמעתי מנהג זקנים בלולב שבעים הדסים כנגד שבעים אומות וי"א שעושין מנין כ"א ת"ר אין ציצת אלא ענף (כד) שלא יהא כולו גדול כדנרסינן בספרא ועשו להם ציצת

(כה) שומע אני בלי ציצת ת"ל גדילים הא כיצד שתהא גדיל יוצא מן הכנף וציצת מן הגדיל כדאמרן לעיל (כו) עשה גדיל ופתילהו מתוכו אמר אביי (כז) וצריך לאפרודי כי ציצתיה דאמאי צריך להפריד חוטי ענף זה מזה מן הגדיל ולמטה כדי שיהא ניכר ענף (כח) ציצתא דאמאי קציית שער של בלורית שפרודות מלמטה ודביקות מלמעלה ומסתבר לן (כט) בעידן תכלת קאמר להפריד תכלת לצד א' ולבן לצד א' דומיא דציצתא הכיהה דלבן ותכלת ויפה לדקדק ולעשות זכר לתכלת יתיב רבה ז) (ל) וקאמר ליה להא משמיה דרב חום של כרוך עולה מן המנין חוט שבורך הגדיל עולה מן המנין והיא בכלל ד' לב"ש וג' לב"ה (לא) אתמר נמי יתיב וקאמר משמיה דשמואל תכלת שכרך בד רובא כשרה בלשון רבותינו נקראו (לב) כל הציצת תכלת ואם (לג) כרך רובא ונעשה מיעוטא פתיל ורובא גדיל בשרה ולא בעי' חצי גדיל והצי ענף ואפילו לא כרך בה אלא (לד) הוליא אחת שמיעוטה גדיל ורובה ענף כשרה (לה) דגדיל ה) או ענף ב"ד בעינן ונוי (לו) תכלת לפנים במצוה שליש גדול כרוך בחוליות ושני שלישי ענף בלא כריכה וכמה שיעור חוליא (לז) כדי שיכרוך ג' כריכות (לח) ח' חוטין תנא הפותח (לט) לא יפחות מז' חוליות כנגד ז' רקיעים (מ) לפי שתכלת דומה לרקיע והמסיק אל יוסיף על י"ג (מא) כנגד הרקיע והאויר תנא בשהוא מתחיל לכרוך החוליות (מב) מתחיל בלבן חוליא א' (מג) וחוליא א' תכלת עמה וכן כל הגדיל ומסיים חוליא התחתונה בלבן ומתוך שהוא מטמר בחוליות מתראה מפני התכלת והתכלת מפני הלבן דרחמנא אמר ודאיתם אותו ובהכי איכא ראייה מפי מתחיל בלבן הכנף מין כנף (מד) כדפרישית ומסיים בלבן משום מעלין בקדש ולא מורידין (מה) מדאתחיל ביה אי הוה מנח מחזי ירידה ועוד דעיקר ציצת לבן (מו) מדפתח ביה קרא ואנן (מז) ס) דלית לן תכלת

לא

נתיבות שבואה ו) עיין ג"י סי' י"ח: ז) סס ל"ם מ': ח) ג"ל דגדיל ועוף בעיון: ט) ג"ל דלית לן מכלת ל"ל לא מולוח כו':

שער החדש

ד' חוטין ממיל בתוך המנית כו' כל"ל: (יד) ג' חוטין בתוך ג' כו' ר"ל דר"י ס"ל דמין הלכה כב"ש ומע"ג דבספרי מי' דהלכה כב"ה לא לין למדין הלכה מפי התלמוד כדאמי' בב"ב ק"ל ב' נזה ז' ב' ועיין ירושלמי פאה פ"ג ה"ד · ודע כי לפניגו אי' דר"י ס"ל ג' בתוך ג' ומטולטלת ג' ובריף ורמ"ם אי' ג' בתוך ג' ומטולטלת מרובע והכא לף לפי גי' זו ס"ל לר"י דמין הלכה כמו דאי' בספרי דבספרי אי' דבזה הלכה כב"ש דבעיון ד' חוטין יעו"ש: (מו) בתוך ג' מלבנות בקרן המלית כו' כל"ל: (מז) ומטולטלת סנדיל עם הענף יולאין כו' כל"ל: (יז) חוץ מן הכנף כו' מכאן מבואר דגם לעיל אות ד' גרסינן כן בפי' הלפתי ועיין בב"י סי' י"ח ד"ה וכ' ובציעו הגדול כו' ובס"ע סעיף ד': (יח) למיימרת דאית לי' סיעורא קא פריך לקתני כו' כל"ל: (יט) משהו משהויה קתני כו' · וכ"כ רש"י במנחות מ"ב ע"ב ד"ה ויש לה כו' והנמ"י: (כ) בד"א בתחילתו אבל סופו סיריו ונרדומיו כו' כל"ל · מנחות ל"ט ע"ב וכספרי הלא פיסקא ל"ד: (כא) ג' הדסים כו' סוכה ל"ד ב': (כב) שאין לו שיעור כלל כו' · עיין בתוס' מנחות ל"ח ע"ב ד"ה התכלת כו' שכ' דעד ח' יכולין להוסיף עפי' לח ובס ברמ"ם סי' ו' ועיין בגמ' בס שכ' שלא יהיה יותר מל"ב חוטין יעו"ש ועיין בסעי' י"ח סעיף ג' יעו"ש סימיב ועיי"ש בעור רבינו בזה בחות ס"ו ועע"ע בסער ב' מ"ב חות ס"ח: (כג) כאן בטלית בת ח' יכולין בזה בחות ס"ו ועע"ע בסער ב' מ"ב חות ס"ח: (כד) שלא יהא כולו גדיל כדנרסינן בספרי כו' כל"ל · מנחות מ"ב ע"ב והספרי הוא בפ' שלח סיפקא קנ"ו: (כה) שומע אני כולו גדילים ת"ל גדילים כו' כל"ל · ועיין בם' הפרדס סי' כ"ו ס"ל קלא יעו"ש סימיב: (כו) עשה גדיל ופתילהו כו' · מנחות ל"ט ב' וכפי' שי שברש"י ועיי"ם בתוס' ד"ה ופותלהו כו' · תם סהקשו על פי' זה מאי יש לייחב קלא דמלילים לא ידעינן רק סיחא ענף ועיין בתוס' ופתיל תכלת ילפינן דמקודש יהא גדיל וחח"כ ענף ועיין בתוס' ל"ח ח' בסד"ה התכלת מס"כ בזה שוב מלאתי כן בשמ"י בעזר"ה עיי"ם רמז רס"ן יעו"ם סימיב (וע"ע בם' הפרדס סי' ל"ו יעו"ם ועע"ק): (כז) וצריך להפרודי כו' · סס מ"ב ח' ועיין סי' ח' סעיף ז': (כח) ליליח דלרמתי קליפת שער של בלוריח כו' כל"ל: (כט) בעידן תכלת כו' עיין בב"י בסוי' ח' שהביא דברי רבינו: (ל) וקאמר משמי' דרב חום של כרך עולה כו' כל"ל סס ל"מ ח': (לא) ח"ל רב יוסף שמואל אמרה ולא רב חיתמר נמי תמר רבב"ח סם לי ר' יהלאי דמן חוסח משמי' דשמואל חום של כרך עולה לה מן המנין יחיב רבה וקאמר משמי' דשמואל תכלת שכרך רובה כשרה כל"ל ועיי"ם בדי ורמ"ם סי' י"ב ובנמ"י סם ועיין סי' י"ח סעיף י"ד ועיין לקמן בדברי רבינו חות ג' יעו"ם: (לב) כל הלילית תכלת · עיין ח"ח

כרוחק

חות ז': (לג) כרך רובה ועשה מיעוטה פתיל כו' כל"ל: (לד) מולית ח' כו' סס במנחות ל"ט ח' עיין לקמן חות ק"ם: (לה) דגדיל חו ענף כל דהוה בעינן כל"ל · ל"ל דבעינן סיהא כולו בימוד ד' מלבנות והגדיל חו הענף יהיה כל דהוה רק דבעינן גדיל וענף סיהו סניכס יחד וכ"ל מסס כשר במסכו · כן הוה בדוב כוונת רבינו: (לו) ומוי תכלת לפנים מסוס"ד למליה שלים גדיל כריך בחוליות כו' כל"ל · ועיין זוח"ק ח"ג דקי"ח ב' ועיין סי' י"ח סעיף י"ד: (לז) כדי שיכרוך ג' כריכות כו' · סס כדי שיכרוך ויעשה ועיין זוח"ק ח"ג ס"ע ח': (לח) ג' כריכות תכלה בפותח לה כו' כל"ל: (לט) לה יפחות מז' כו' סס במנחות ל"ט ח' זוח"ק ח"ג קע"ח ב': (מ) לפי שתכלת דומה כו' · סס כרס"י ותוס' ועיין ח"ח אות י"ח: (מא) כנגד שבעה רקיעים וסס חוירין שבעיסס תנח בסחוה כו' כל"ל: (מב) מתחיל בלבן כו' סס במנחות ל"ט ח' זוח"ק ח"ג קל"ט ח' ל"ל חוליח ח' · לפעס סמכלה עמה כו' · ל"ל דבעינן כל הסחליות סכס ס' חו י"ח סל תכלת יעו"ם סימיב ועיי"ם בחות' ד"ה לה יפחות כו' שכ' ע"ז סי' ח' דיקסור סמוך למליח (כדחמי' לעיל ל"ח ב') ועוסה חוליח סל לבן וחוליח סל תכלת וקושר וחוליח סל לבן וחוליח סל תכלת וקושר · וחוליח סל תכלת וקושר · וחוליח סל לבן וחוליח סל תכלת וקושר · וחח"כ עוסה חוליח סל לבן וקושר הרי ז' חוליות וה' קשרים · ועוד פי' דהכריכות שעוסה בין קשר לקשר יהי' חו ז' חו י"ג יעו"ם סימיב ולפי פי' זה לה קחי על מנין החוליות רק דהחוליח יהי' חו ז' כריכות חו י"ג כריכות ועיין בגמ"י שפי' כעין זה ספי' החמרון יעי"ם ועיין ברמ"ם סי' ע"ו יעו"ם סימיב והרמב"ם כ' כך דעוסה ז' חוליות חו י"ג וכל חוליח מנ' כריכות והסדר הוא כך דהחוליח הלחחונה עוסה כריכה ח' מלבן וד' כריכות מתכלת וחח"כ קושר ומדחיק מעט ועוסה חוליח מתכלת וקושר וכן מדחיק מעט ועוסה חוליח ח' מתכלת וקושר עד החוליח החמרונה שעוסה ג' כריכות מתכלת וכריכה ח' מלבן וקושר יעו"ם בפ"ח ס"ז והרחב"ד כ' סס בסס רב נמרונתי דהחוליות הוח כך ח' סל לבן וח' סל תכלת וח' לבן וח' תכלת וח' מלבן וח' תכלת וחח"כ מסיים בלבן וגמלת סזה חוח חוליח וז' חוח על הכריכות ועל כל חוליח עוסה קשר כדחמי' לעיל ל"ח ב' יעו"ם סימיב וזהו קרוב לפי' הבני שבחום' ז' לה קחי על מנין החוליות רק לחמנין הכריכות יעו"ם (ועיין בס' חמים דעיס חות ל"ע) ולפי דברי רבינו סמנין ז' קחי על החוליות וכל חוליח מנ' כריכות: (מג) כדפריסית · עיין לעיל ח"ח חות ה': (מה) מדלחחיל ביי ולחו כוה מנח לי' מחזי ירידה כו' כל"ל: (מו) מדפתח ביי קרא כו' · עיין לעיל ח"ח חות ז': (מז) לל"ל מכלת כו' עיין ברמב"ם פ"ח ה"ם ובחום' במנחות סס ובס ברמ"ם ועיין בעור סי' י"ח סהביא דברי רבינו (והכי"ל הבין סחב"כ הפעה ולפעילו חס כרך רובה חו לה כרך בה מלה חוליח ח' כשרה מלה עיקר מלוחו סיכרוך עד סיסה בכריכה עם הקשר

כרוחק

לא חוליות ולא קשרים ההוא גברא דמכסי גלימא טלית שכולה תכלת ורמי תכלתא (מח) ציצת וגדילים מגדיל בלא ענף אמר רב יאי גלימא ולא יאי תכלתא ציצת פסולה היא ורבב"ח אמר כשרה (מט) קס"ד אי גדיל כולו אי פתיל כולו ורב דפסיל (נ) קס"ד לעולם פתיל בעינן כלומר ענף וגדיל בעינן כראמר רב לעיל והאי גדילים דמשמע כולו גדיל • למגינא (נא) הוא דאתי דאתי גדיל שנים משמע השתא דכתב גדילים נעשה גדול ופתלהו מתוכו שיהא גדיל ומתוך הגדיל יוצא פתיל כדאיתא בספרי שיהא גדילה יוצאה מן הכנף י"מ (נב) שיהא הפתיל הבורך בו במנין י) החוטין וקי"ל כרב דאמר (נג) גדיל ופתיל בעינן כדלעיל שליש גדיל וב' שלישי ענף (נד) אמר רבא ש"מ צריך לקשור על כל חוליא וחוליא כ"ז חוליות דאי ס"ד ל"צ אלא קשר העליון האחרון שבסוף החוליא הא דאמרי בני ר' חייא גרדומי תכלת כשרין ואמאי כיון דאיפסיק החוט אשתרו כולהו חוליות ולית בהו גדיל ורחמנא אמר גדילים אלא לאו ש"מ צריך לקשור על כל חוליא ואע"ג (נה) דאיפסיק עילאה אשתייר בה גדיל דהא איכא קשר (נו) דילמא דאיקשור לעולם לא בעינן קשר על כל חוליא והא דאר"ח גרדומי תכלת כשרין לאו בכולהו ציצת קאמר אלא בציצת הנקשר בחוליות אבל בהנך דלא קשיר פסול דלית גדיל ושידים (נז) נפרש בחלק סופו • אמר רבא שמע מיניה (נח) קשר העליון דאורייתא והוא אותו קשר האחרון שבסוף החוליות שבשעת עשייתו היא עליו דאי מדרבנן ומדאורייתא לא בעי קשר (נט) אלא שתיקף לבן ותכלת בתוך הטלית ותולה מאי אצטריך לכדכתיב ציצ ופשתים יחדיו וסמיך ליה גדילים פשיטא דמיתר דהא ליכא כלאים דהתוקף (ס) תביפה אחת אינו חובר ובשמטיל ציצת כלאים בתוך הטלית אינם מחוברים אלא לאו ש"מ קשר העליון דאורייתא ויש בו ב' תביפות (סא) תביפה א' כשתופר שבו ראשי החוטין בנקבים של הטלית ותביפה אחרת כשקושרין דהוא כלאים דאורייתא (סב) שוע טוי איכא בחוטין והקשר הוא נוז שהיא לשון חבור שהיא כארוג • ורבינו יעקב אמר מפי רבותי (סג) נוז שזור וההוטין שזורין הן כדאמרינן לקמן וי"מ קשר העליון (סד) הסמוך לטלית ול"נ לן דהא קאמר לעיל כיון דאשתרי ליה עילאה כו' והאי בקשר שבסוף הגדיל קאמר וקאמרי ליה עילאה שהיא עליה (סה) בספרי ועשו להם ציצת שומע אני יעשה כמה שהוא ת"ל ונתנו על ציצת הבגד פתיל תכלת מוי ושזור אין לי אלא תכלת מוי ושזור לבן מנין הרי אתה דן הואיל ואמרה תורה תן תכלת ותן לבן מה תכלת מוי ושזור (סג) שמענו שהחוטין כפולין ושזורין• בפ"ב יג) עירובין המוצא לשוני של תכלת בשוק פסולה חוטין כשרין מ"ש לשונות דפסולות דאמרינן אדעתא דלימא צבעינהו כו' בשזורין (סד) ש"מ דציצת שזורין בעינן וכ"כ רביט יעקב ז"ל וכתב נמי דליכא למיחש דילמא מנתקי מהדדי והוי מ"ז חוטין דכיון דתחלת עשייתו בכשרות תו לא מיפסל (סה) דוה"ל כגרדומי ציצת וכשרין ונראין דברים דאין מוסיפין על ח' חוטין ומסתברא (סו) דאין לו שיעור למעלה במנין החוטין כדפרישית (סז) לעיל וכן אמר רב עמרם הטיל ב' קרנות בא' כשרה ואוקמוה (סח) ואח"כ פסק ראשי החוטין שלהן פסולין דלא אמרינן פסיקתן זהו עשייתן (סט) וכן הלכתא (ע) אר"י אמר רב (עא) עשאה מן הקוצים ר"א (עב) מה שתותכין מן הבגדים אחר נטר מלאכתם שקורין טלודארי"ש ומן הנרדין (עג) צמר הנגרד מן הבגדים כדי לנאותו (עה) מן הנימין היוצא מן הבגד בסוף הבגד פסולה דבעינן עשיר' לשמה והני מלאכה אחרת נעשה בהן מן החוטין ומן הפקעיות שעומדת לאריגה כשרה דלא נעשה בהם מלאכה ומויה לשמה לא בעי כי' אמריתה קמיה דשמואל אמר אף מן החוטין פסולה בעי טויה לשמה ורב עמרם בר ששנא פירש בתשובותיו (עב) מן הקוצין מקום שהצאן רובץ בין היוזי והיגי נוטלין הקוצין צמר מן הכבשים ומן הרחלות מעט מבאן ומעט מכאן ואם לקח צמר מאותן הקוצין ובן אם לקח נימין מן הצמר ולא עירב בהן צמר רך אלא נימין לבדן פסולין לציצת נרדן שארג בגד של צמר ותתבו אותן נרדין שנותרו מן הצמר מן השתי או מן הערב אם עשה מהן ציצת פסולה אבל מן החוטין שהן פקעיות מחלוקת רב ושמואל ואע"ג רב ושמואל הלכה כרב באיסורי בהא הלכה כשמואל דהא חזינן מיניה דשמואל (עג) בסוכה דכתיב תעשה לך לשם תובך ושבקיה מעבא

נתיבות שמואל י) כפיקס"י : יח) ספרי פלת קס"ו : יט) עירובין ל"ו ב' : כ) ל"ל בפוסק ותמ"ל קוסר מבל בקוסר וממ"ל כו' סוכה י"ח מ' : יד) מנחות מ"ב ב' :

שער התרש

כרוחב גודל וקושר ב"פ וחוזר וכורך וכן יעשה עד שיעלים לה' קשרים וד' כריכות ביניהם ויהיו כל הכרוך כוחב עשר אמות ושמונה ב' טפחים עכ"ל הוה מדברי רביט וז"ח כמו שתתם רוחם לפניך) ומנהגנו עתה לפי דעת רביט יהוחר מי"ח לקמן וע"ע לקמן מס"ב רביט מזה בחות ק"ב : (מח) ליליח • כ"ל אמי תכלתא הוה כ"ל ליליח ועיין ח"ח חות ע' : (מט) קסבר לו גדיל כולו לו פתיל כו' כ"ל : (נ) קסבר לעולם פתיל כו' כ"ל : (נא) הוה דאתי דאתי כתיב גדיל כתיב ועתלו מתוכו כו' כ"ל : (נב) שיהא הפתיל הבורך כו' כפיקס"י ב"ק ובחוס' שם : (נג) דתמר פתיל וגדיל כו' • זה נתבאר בבר לעיל חות ל"ה ד"ה ושידים שם ג"ח ג' : (נה) דאיפסיק עילאה כו' • הויט הקשר שלמחר הגדיל עיי"ש בדש"י : (נו) דילמא דאיקשור כו' • משמע מזה דלא בעי קשר על כל חוליא ועיין חוס' ל"ע ד"ה לא יפחות כו' שם משמע דבעינן קשר על כל חוליא יעי"ש : (נז) נפרש בחלק סופו • כיוט בח"ד וכ"ב בח"ח חות ל"ב : (נח) תמר רבה קשר העליון דאורייתא כו' כ"ל מנחות ל"ע ח' : (נט) דילמא בתוקף לבן ותכלת כו' כ"ל : (ס) תביפה אחת ביט היבור וכשמטיל כו' כ"ל : (סא) תביפה ח' כשתופר בראשי החוטין כו' כ"ל : (סב) שוע טוי לשון חבור ועיין חוס' יבמות ה' ב' בדש"י ותום' שם ושם ד' ב' בד"ה ותמר רחמנא כו' יעי"ש סיעיב ובגדה ס"ח ב' יעי"ש : (סג) נוז שזור כו' עיי"ש בחום' ביבמות ובכדה שם יעי"ש סיעיב ועיין בפ"ע דכלאים מ"ח בר"ש ורח"ש שם יבבית אלי' שם ועיין ברח"ש בגדה שם סי' מ' יעי"ש סיעיב : (סד) בסמוך לעלית כו' עיין חום' מנחות ל"ע ח' ד"ה קשר כו' : (סג) חה לבן טווי ושזור שתעטו שהחוטין כו' כ"ל : (סד) ס"מ דלילית שזורין כו' • עיין חום' מנחות ל"ע ח' ד"ה קשר כו' וברח"ש סוף ה' לילית בדין עטיית לילית ועיין בר"ן ספ"ק דפילה ועיין בסי' י"ח ספני' ב' ועיין בפ' הפרדס סי' ל"ו : (סה) דסו"ל כגרדומי כו' ועיין בתמ"י על סיעיב התמוה מ"ב ח' יעי"ש בשם ר"ח ושיי"ש בסי' י"ח ספני' ג' דבעינן סיכחיב כדי שיעיב יעי"ש סיעיב ובב"י בהבית דבני רביט • ומ"ש ועקאין דבריה דאין מוסיפין כו' ר"ל מדלה הכביר רק מסוס דחמלתו טוי ח' וגלה ויומר הה בלה"ש כוי שסול : (סו) דאין לו שיעור למעלה כו' עיין לעיל חות כ"ב : (סז) לעיל • דב עמרם מסידה רמת תכלתא לפרזומת דלמני ביתי חלמן ולא פסק דלתי מוחין שלהם מתא לקתי' דכ"ת בר מני ס"ל הכי תמר

שער התרש

כרוחב גודל וקושר ב"פ וחוזר וכורך וכן יעשה עד שיעלים לה' קשרים וד' כריכות ביניהם ויהיו כל הכרוך כוחב עשר אמות ושמונה ב' טפחים עכ"ל הוה מדברי רביט וז"ח כמו שתתם רוחם לפניך) ומנהגנו עתה לפי דעת רביט יהוחר מי"ח לקמן וע"ע לקמן מס"ב רביט מזה בחות ק"ב : (מח) ליליח • כ"ל אמי תכלתא הוה כ"ל ליליח ועיין ח"ח חות ע' : (מט) קסבר לו גדיל כולו לו פתיל כו' כ"ל : (נ) קסבר לעולם פתיל כו' כ"ל : (נא) הוה דאתי דאתי כתיב גדיל כתיב ועתלו מתוכו כו' כ"ל : (נב) שיהא הפתיל הבורך כו' כפיקס"י ב"ק ובחוס' שם : (נג) דתמר פתיל וגדיל כו' • זה נתבאר בבר לעיל חות ל"ה ד"ה ושידים שם ג"ח ג' : (נד) תמר רבה קשר העליון דאורייתא כו' כ"ל מנחות ל"ע ח' : (נה) דילמא דאיקשור כו' • משמע מזה דלא בעי קשר על כל חוליא ועיין חוס' ל"ע ד"ה לא יפחות כו' שם משמע דבעינן קשר על כל חוליא יעי"ש : (נו) נפרש בחלק סופו • כיוט בח"ד וכ"ב בח"ח חות ל"ב : (נח) תמר רבה קשר העליון דאורייתא כו' כ"ל מנחות ל"ע ח' : (נט) דילמא בתוקף לבן ותכלת כו' כ"ל : (ס) תביפה אחת ביט היבור וכשמטיל כו' כ"ל : (סא) תביפה ח' כשתופר בראשי החוטין כו' כ"ל : (סב) שוע טוי לשון חבור ועיין חוס' יבמות ה' ב' בדש"י ותום' שם ושם ד' ב' בד"ה ותמר רחמנא כו' יעי"ש סיעיב ובגדה ס"ח ב' יעי"ש : (סג) נוז שזור כו' עיי"ש בחום' ביבמות ובכדה שם יעי"ש סיעיב ועיין בפ"ע דכלאים מ"ח בר"ש ורח"ש שם יבבית אלי' שם ועיין ברח"ש בגדה שם סי' מ' יעי"ש סיעיב : (סד) בסמוך לעלית כו' עיין חום' מנחות ל"ע ח' ד"ה קשר כו' : (סג) חה לבן טווי ושזור שתעטו שהחוטין כו' כ"ל : (סד) ס"מ דלילית שזורין כו' • עיין חום' מנחות ל"ע ח' ד"ה קשר כו' וברח"ש סוף ה' לילית בדין עטיית לילית ועיין בר"ן ספ"ק דפילה ועיין בסי' י"ח ספני' ג' ועיין בפ' הפרדס סי' ל"ו : (סה) דסו"ל כגרדומי כו' ועיין בתמ"י על סיעיב התמוה מ"ב ח' יעי"ש בשם ר"ח ושיי"ש בסי' י"ח ספני' ג' דבעינן סיכחיב כדי שיעיב יעי"ש סיעיב ובב"י בהבית דבני רביט • ומ"ש ועקאין דבריה דאין מוסיפין כו' ר"ל מדלה הכביר רק מסוס דחמלתו טוי ח' וגלה ויומר הה בלה"ש כוי שסול : (סו) דאין לו שיעור למעלה כו' עיין לעיל חות כ"ב : (סז) לעיל • דב עמרם מסידה רמת תכלתא לפרזומת דלמני ביתי חלמן ולא פסק דלתי מוחין שלהם מתא לקתי' דכ"ת בר מני ס"ל הכי תמר

(עד) מעמא דרב הלכה אף מן המוסין פסולה וכ"פ (עה) ורבינו
אלפסי ז"ל ואע"ג דאמר אביי (עו) כל מילי דמר עביד כרב בר
מתלת דעביד בשמואל כו' הא אמרינן (עז) בפסחים כחזמרא דרב
עביד כקולא דרב לא עביד הלכך הו"ל שויה לשמה ככתיבת גט
לשמה דנרסינן התם (עח) הכל כשרין לכתוב את הגט ואפ' חש"ו
ואר"ה והוא שגדול עע"ג (עט) וא"א אעפ"י שישראל עע"ג פסול
דא"א אדעתא דנפשיה קעביד וכדפסקינן בגיטין ומסתברא דאי
מווחו א"י (פ) ושזרו ישראל לשמה כשר וגרסי' התם בסוכה טו) תרי
קראי כתיבי גדילים תעשה לך לשם חובך ועשו להם ציצת משלהן
ש"מ (פא) דחוטין נזולין פסולין לציצת ומסתברא לן דאפי' לאחר
יאוש דהכא שינוי ליכא כי היכי דאיכא שינוי השם לענין תרומה
והקדש ומעשר: דתניא (פב) הנגב והגזלן והאנס הקדישן הקדש
(פג) ומשום מצוה הבאה בעבירה הלכך יאוש כדי לא קנה כדפסקינן
(פד) בפ' מרובה (פה) והא דקשיא להו לרבוותא (פה) דעולא אדעולא
דהתם בפ' הנזקין יז) ס"ל יאוש לא קנה ובפ' יש) הגוזל (פה) אמר
מחשבה אחר עולא מחלוקת בסתם אבל בידוע ד"ה קנה לאו דס"ל
יאוש קנה אלא למעוטי דבסתם יאוש לא קני אפילו עם שינוי
הרשות אבל בידוע הוא דקני עם שינוי הרשות ורבוותאי (פו) מוקמי
בעלמא קנה אבל גבי קרבן לא קנה • ומסתברא כדפירשתי דאי
איתא דלענין ממונא קנה קשיא הא דנרסינן התם (פז) כי אוקמוה
רבנן מרשותא משעת נגיבה או משעת הקדישה למ"מ לגיזותי'
וולדותי' ואסיקנא משעת הקדישה שלא יהא חומא נשכר ש"מ משום
ממונא יש) קא קני ומשום הבאה בעבירה ליכא כדמוכח בפ' לולב
(פח) הגזול והשיב דקי"ל כשמואל דאמר התם ל"ש אלא ביו"ט
ראשון אבל ביו"ט ב' מתוך שיוצא בשאול יוצא בגזול • וה"ה
(פט) ליבש וכן הלכתא דהא (צ) רב אשי קאי כוותיה דקא מתרץ
לעולם ביו"ט ראשון ולא מבעיא קאמר ועוד (צא) דרבא ועולא ס"ל
דהא דאמרינן קרבנו ולא הגזול והא דאמרינן נכי גזול דל"ל תקנתא
משעייהו משום דיאוש לא קני ולא מטעמא דמצוה הבאה בעבירה
כדמוכח במרובה • וחוטין שאולין (צב) הלוואה היא דלא הדרי
בעינייהו וכדידיה דמי • רב יהודה בר יעקב רמי (צג) ד' חוטין

דאינן ח' נדהוו בגלימא כפולין ואביק להו מיבק ס"א רמי להו
ארבעה ועייף להו מיעף ועייל בגלימא ואביק להו כלומר רמו להו
ד' וכפול להו מקמיה דלעיילינהו בגלימא והיה ח' חוטין בתוך
הנקבים וחוזר ומטיל אותם (צד) בתוך הו' הכפולים ובתר דבי
(צה) עביד שני שלישי נדיל ושלישי ענף קס"ד בעי תמניא בגלימא •
רב ירמיה מדיפתא (צו) עביד תמניא מינייהו שיתסר ולא אביק
להו נתן ח' חוטין בתוך המלית וכופלן כמו שאנו עושין בד'
(צז) ונדיל א' בגדיל וענף מר בריה דרבינא עביד בדידיה וכך אנו
עושין וזהו פסק עשייתו מתוך הלכה • טוה הצמר לשם ציצת משלו
או שניתן לו במתנה ושוזרם (צח) לשנים וסירק מאותו חוט בנודלו
פעמים ושלש ומותח (צט) ד' אצבעותיו כדי שיהא שיעור ארבן
ד' אצבעות גדולים וכורך על ד' אצבעותיו המתוהות מאותו חוט
הכרוך בנודל ד"פ ומפסקן נמצא חוטין שהן כפולין בשיעור ד'
אצבעות מתוחות והא' כרוך על הנודל בתחלה ארוך מן הג' כדי
לכרוך בו הגדיל ותוחבן במחט (ק) בשני נקבים בטלית ומטיל
ראשיהן בתוכם ראש א' בנקב א' והשני בנקב אחר וכופלן והן ז'
חוטין שוין באורך ד' אצבעות והאחד עודף עליהן ארוך מכא
ומתחיל וקושר קשר סמוך לטלית ובזמן שהיה התכלת מצוי היו
אלה הח' חוטין ד' תכלת וד' לבן ומתחיל (קא) וקושר בלבן וכורך
חוליא אחר כדי שיכרוך ושינה וישלש וקושר ונמצא שהיה בין
הקשרים ה' של לבן וג' של תכלת • ומסתברא לן עכשיו שאין
תכלת והכל לבן (קב) אין לנו היכר חוליות ונהגו לעשותם קשרים
כנגד ה' שהיו בלבן (קג) שנים סמוך למלית וג' בסוף הגדיל
וכורך ושונה וגודל ד' חוטין בחוט הארוך עד שיהא שליש גדיל
ושני שלישי ענף ובשם ר"ח כתב ג' קשרים למעלה וב' למטה
ומר רב יהודאי איפכא ואותן שנהגו שלש (קד) למעלה ובו בסוף
הגדיל יפה עושין שאם יפסק החוט הגדול בסופו ישתייר חוליא
א' סמוך למלית ובחוליא (קה) א' גדיל כשרה ויש מקומות שעושין
ז' כריכות וקושר עד שמשלים ז' קשרים ומנהי (קו) סימני שבעה
שבועות ואפשר שנהגו מפני הפוחת לא יפחות מז' ומנהג שלנו
כמר רב יהודאי ז"ל (קז) ומנהג בכל ז' קשרים למעלה וכורך ע'

מריבות

נתיבות שמואל מן) סוכה ע' מ' : נז) כ"ק ס"ח ב' : יח) ניטין ל"ה מ' : יט) ל"ל לא קני ניטין ל"ה ב' :

שער החדש

סמך של פח דקאמר מסתי' דממולא יעו"ם טיטיב ועיין בסוי'
ריטב"א לסוכה (הממלא בשבע ביטעות לכתב"ה) מש"כ בזה דלכאי
כשמולא יעו"ם ועיין בחומ' מנחות סס ד"ס הקולון כו' יעו"ם טיטיב:
(ער) מעמא דרב הלכך לף מן הסיסין פסולה כו' כל"ל : (עה) רבינו
אלפסי ז"ל • בב' לילית פסק כן וכ"כ ברמ"ם סס סי' י"ד ועיין
בסי' י"ח סעיף מ' : (עו) כל מילי דמר כו' שבת כ"ב מ' מ' מ'
פסחים ק"ח מ' מנחות מ"ח ב' : (עז) בפסחים כמומרא כו' סס
בפסחים ובשבת מ' מ' וכ"כ בתמ"י סס • אבל עיין במעיו"ע ברמ"ם
סס חוט ס' בסס המרדכי יעו"ם טיטיב : (עח) הכל כשרין לכתוב
כו' ניטין כ"ב ב' : (עט) ומ"י מעפ"י כו' סס כ"ג מ' וכ"כ דעת
הרמב"ם סוכה בב"י סי' י"ח ובטו"ע סעי' ב' ובסי' ל"ב סעיף ע'
וכבר כתבתי מזה בח"מ מכ' תפלין חוט ס"ג ועיין ברמ"ם ה' ס"ת
סי' ג' ובטוי"ד סי' לע"מ ופ"ע על רבינו ופ"ל דכיבוע מיירי התם
ביכהמל מסייעו מאבל דברי הרמ"ם והטור יש לעיין בהם קלת ויש
לדחוק נ"כ דמיירי בכתי רק מטוס דמסתמא מהרמב"ם דזה לא מהני
לכן הביאו דעת רבינו ועיין בב"י סי' ל"ב : (פ) ושזרו יכהמל
לשמה כו' • עיין ברמ"ם ה' עכו"ם ופ"ז והובא בב"י סי'
י"ח יעו"ם טיטיב : (פא) המוטין נזולין כו' וכ"כ שם הסמ"ק בס'
לילית ועיין סי' י"ח סעיף ו' : (פב) הנגב והגזלן והאנס כו' ב"ק
ס"ח מ' קי"ל מ' והטעם התם משום שיטוי שהם כלתו' שהם מכח"כ
שכח : (פג) ומשום מצוה הבאה בעבירה כו' כ"ל ועוד טעם דלא ילפ' בהוציא
הגזולים דהוי מצוה הבאה בעבירה ולכן יחזם לא מהני וע"ע
מש"כ רבינו בסמוך דל"ל מה"ב ואחולי ע"ם ול"ל משום מה"ב ליכא
לכן הקדישן הקדם ועיין לקמן בה' לולב חוט ס"ח : (פד) בפ'
מרובה כו' שם ס"ז מ' ב' יעו"ם טיטיב ועיי"ם ס"ח מ' ב' :
(פה) דעולא אדעולא כו' עיין חוס' ניטין כ"ה מ' ד"ה מ"ע כו'
ובב"ק ס"ז ה' ד"ה חמר שולא כו' וסוכה ע' מ' ד"ה סטוח כו'
וסוכה ל' מ' ד"ה הא קמיי כו' יעו"ם טיטיב : (פה) ה' נבי
מחסבה אחר עולא מחלוקת בסתם אבל בידוע ד"ה יאוש קנה לאו
כו' כל"ל : (פו) מוקמי בעלמא קנה כו' עיין בבל דבורי התוס'
שלייכתי לעיל חוט פ"ה : (פז) כי אוקמוה רבנן ברבותי' משעת
נגיבה כו' • שם בניטין כ"ה ב' ועיי"ם בחומ' בסס אקשו זה בסס
כ"י וכן בחומ' ב"ק ס"ז מ' ועיי"ם בחי' בסב"מ בניטין ובב"ק מה
שכ' בזה יעו"ם טיטיב : (פח) הגזול והיכב דקי"ל כשמולא כו'
כל"ל • עיין סוכה ל' מ' ועיין בה' לולב חוט כ"מ : (פט) וה"ה
ליבש כו' וכן פסק בה' לולב ובסי יבולא חוט ס"ח בחוט ע"י : (צ) רב
אשי קאי כו' לפניהו בגי' רבא אבל ברמ"ם פ"י דל"ק סי' ע"ו
(והובא שם בסוכה על הני') נוהם רב אשי יעו"ם ועיין ס' לולב

כריטות כנגד (קח) ע' פרים ואחר קושר ב' קשרים • ורבותינו פירשו פעם ה' קשרים להשלים תרי"ג מצות לפי (קט) שג"פ כתוב בפרשה ציצת חסרים יו"ד וכתוב והיה לכם לציצת (קי) ונרעון למ"ד ומסיפין חד על ג' הכתוב והן כולם מלאים נמצא ציצת עולה ת"ר וח' חוטין וה' קשרים (קיא) ה' תרי"ג ולא פי' פעם ה' קשריו למה ואנן כתבינן מאי דס"ל דד' קשרים של לבן עם קשר הסמוך לטלית ורב עמרם ריש מתיבתא בתשובותיו ב"כ וכך (קיב) היה נודל אחר קשר התחתון חוליא ועליו חוליא תכלת ועליו לבן וכך (קיג) ערך ז' קשרים וקושר קשר העליון ואם רצה מסיף עד י"ג ואחר שקושר הקשרים העליונים כפריד החוטין ומבדילן זמ"ז וכן עושה בד' כנפותיה • ת"ר (קיד) ד' ציצת מעכבין וא"ז שארבעתן מצות א' • ר' ישמעאל אומר ארבעתן ארבעה מצות מ"ב הא כולהו בעי למצות • (קטז) אמר רב יוסף סדין בציצת אליבא דב"ה שיש בו תכלת ולבן של פשתן שיש בו בלאים מ"ד מצות אחד או מפסקא חד כנפות ליכא מצות ציצת באחרוניתא והוי כלאים שלא במקום מצוה ואסור ומ"ד כל חד וחד מצוה באפי נפשה (קטז) שרי מלית בעלת ה' איכא ביניהו שחייב בציצת למ"ד מצוה א' הן ביון דרמי בד' תו לא צריך בה' דפלגא דמצוה היא מ"ד ב' מצות עביד ציצת בכולהו ה' והא דגרסינן (קיז) בספרא ד' ולא ה' ולא ו' (קיח) דבחד כנף לית ליה לסירסי אלא חד ושמעינן מהכא הלכתא כדפסקינן מרבה אני בעלת ה' שיש בכלל ה' ד' ובעלת ה' חייבת וצרפתי אשר (קיט) דליתא להתוא ואיתי ראיה כ) מהתוא דבצרי לגלימא לא עביד מידי מ"ט שויה מלית בעלת ה' (קכ) ופטורה (קכא) וליתא דר"ה א"ב דאר"ה היוצא בטלית שאינה מצויצית כהלכתה בשבת כו' (קכב) למ"ד מצות אינו חייב וק"ל כת"ק דארבעתן מצוה א' ואי אפסיק חד מיניהו לא בהלכתא היא ואין יוצאין בה בשבת ואפי' אפסיק (קכג) חוליא א' ועקרא בכנף אין מברכין ובן הלכה א"ר שישא ברית דר' אירי האי מאן דבצרי לגלימיה (קכד) חתך ממנה קרן א' ושויה בעלת ה' ואבתי חייבת כדאמרן שיש בכלל ה' ד' אבר רב ששרשיה מאן דצייריה לגלימיה לא חתך הכנף אלא קושרו למעלה (קכה) שיהא בעלת ג' לא עביד ולא מידי דכמאן דשרי דמי דברקאי מעיקרא קאי ואבתי חייב (קכו) ותנן על בעלת ה' שנקבו כמוציא רמון וצררן מהורין דהאי קשירה לא מהני מידי חוץ משל ד' דצורדן אותו מחדש האי מאן (קכז) דחייסיה לגלימיה שהיה (קכח) שליתו ארוך וכפל הבגד והטיל בו ציצת לא עשה ולא כלום דאע"ג דצייריה שקשרו כמאן דשרי דמי וחשיב כמאן דעביד הציצת באמצע בנף והוא צריך להניחו בסוף בנף במלא קשר גודל כך מצאתי ומסתברא לן דחייסי' לגלימי' לא ציירי' אלא (קכט) תפרו דעדיף טפי שתהא בעלת ג' אפ"ה לא עביד כלום דאי איתא דלא מבעיא ליה הא ל"ל כנזיקא למיתפרי ליפסק ולשדוי' אלא כדקאי קאי וחייב :

חלק השלישי

חנדיל כשרה ראב"י פוסל בשתיהן פירשו

מקום הנחתו • ת"ר (א) הטיל על הקרן או על רבוותאי (ב) על הקרן חודו של קרן ולא הרחיק כמלא קשר אגודל או על הגדיל חוט עבה וחזק שאורגין תחלה בבגד פירש אחר חוטין (ג) שכשתי קורין אירדר"ש בלע"ז כמאן אזלא הא דתניא א"ר גידל א"י ציצת צריכה שתהא נוטפת על הקרן שתהא מרוחקת מן הקרן והחוטין תולין ונוגעין בקרן כמאן כראב"י דאמר על הקרן (שתהא מרוחקת מן הקרן והחוטין תולין) ואי הוה ציצת על חודו ממש בלא הרחקה אין התלוי' נוגעת בקרן אלא מבחוץ נתלין וכתב רב אחא ר"א פוסל בשתיהן דכתב על כנפי ולא בכנפי בעי דהיפול עלי כנף כמאן אזלא הא דרב גידל צריכה שתהא נוטפת על הקרן (ד) מאי היא דלכפוי כפור כמאן כראב"י דאמר על כנפי • גרסינן בספרי (ה) ונתנו על ציצת (ו) על מקום הארג ולא על מקום הפתיל כשרה ור"י פוסל (ז) שאמרה תורה על ד' כנפות כסותך ולא על שמינה (ז) ולקח טוב כתיב ונתנו על מקום האריג ולא על מקום הפתיל על ארבע ולא על שמונה מכאן אמרו נתנו על הקרן פסולה (ח) ומצאתי נקוד בספרי כשרה ר"י פוסל ומוטעת היא ומסתברא לן על הקרן (ט) כאותן שניקבו נקב א' ברחוק מלא הקשר עד השפה ומוציאין אותו לחוץ וגודלין אותו על הגדיל כנון אלו הנרדין שאורגין ב' חוטין בתחלת הבגד ובסופו ומשיירין (י) עד כאצבע ארוג בשאר הבגד ואורגין אח"כ והריוח שאינו ארוג כ"ב נקרא ארוג בבצרי (יא) ונקרא גדול ואם הרחיק במלא קשר גודל והטיל (יב) אותו גדיל ולא על מקום שיש בו פתיל כשרה וראב"י פוסל

נתיבות שמואל כ) מגמות ל"ז ב' זה דעת רבינו שמחה במרדכי ולעמ"ש מין בספר ירמיס והוא סי' מימרא דהכ שיעת בריס דכב מידי הך גמ עביד ולא כלום דפסוק עי"ב בירמיס סי' י"ז ומסיים עם ויש פי' אחר לך זה עיקר ולא מפנם כפי' רש"י : ט) ספרי עלת קע"ז על הקרן כאב"י פוסל שמחה מוכח על מרבע כו' ולא על שמונה :

שער החדש

קבריס כו' כל"ל : (קח) ע' פרים ואח"כ קושר ב' כו' כל"ל : (קט) שג"פ כתוב כו' וכ"כ תוס' עם ל"ע ת' ועיין במדבר רבה עם פי"ח ועו"ש : (קי) ונורעין למ"ד ומסיפין יו"ד על כל ג' ליתא על כל הד' והן כולם כו' כל"ל : (קיא) הלי תרי"ג ולא פי' כו' כל"ל : (קיב) הי' נודל אחר קשר התחתון כו' ל"ל קשר שבתחתון אחר לשון ואחר לשון ראשון : (קיג) ערך ז' קשרים וקושר קשר העליון ואם רצה מסיף עד י"ג למה שקושר הקשרים העליונים כפריד החוטין ומבדילן זמ"ז וכן עושה בד' כנפותיה • ת"ר (קיד) ד' ציצת מעכבין וא"ז שארבעתן מצות א' • ר' ישמעאל אומר ארבעתן ארבעה מצות מ"ב הא כולהו בעי למצות • (קטז) אמר רב יוסף סדין בציצת אליבא דב"ה שיש בו תכלת ולבן של פשתן שיש בו בלאים מ"ד מצות אחד או מפסקא חד כנפות ליכא מצות ציצת באחרוניתא והוי כלאים שלא במקום מצוה ואסור ומ"ד כל חד וחד מצוה באפי נפשה (קטז) שרי מלית בעלת ה' איכא ביניהו שחייב בציצת למ"ד מצוה א' הן ביון דרמי בד' תו לא צריך בה' דפלגא דמצוה היא מ"ד ב' מצות עביד ציצת בכולהו ה' והא דגרסינן (קיז) בספרא ד' ולא ה' ולא ו' (קיח) דבחד כנף לית ליה לסירסי אלא חד ושמעינן מהכא הלכתא כדפסקינן מרבה אני בעלת ה' שיש בכלל ה' ד' ובעלת ה' חייבת וצרפתי אשר (קיט) דליתא להתוא ואיתי ראיה כ) מהתוא דבצרי לגלימא לא עביד מידי מ"ט שויה מלית בעלת ה' (קכ) ופטורה (קכא) וליתא דר"ה א"ב דאר"ה היוצא בטלית שאינה מצויצית כהלכתה בשבת כו' (קכב) למ"ד מצות אינו חייב וק"ל כת"ק דארבעתן מצוה א' ואי אפסיק חד מיניהו לא בהלכתא היא ואין יוצאין בה בשבת ואפי' אפסיק (קכג) חוליא א' ועקרא בכנף אין מברכין ובן הלכה א"ר שישא ברית דר' אירי האי מאן דבצרי לגלימיה (קכד) חתך ממנה קרן א' ושויה בעלת ה' ואבתי חייבת כדאמרן שיש בכלל ה' ד' אבר רב ששרשיה מאן דצייריה לגלימיה לא חתך הכנף אלא קושרו למעלה (קכה) שיהא בעלת ג' לא עביד ולא מידי דכמאן דשרי דמי דברקאי מעיקרא קאי ואבתי חייב (קכו) ותנן על בעלת ה' שנקבו כמוציא רמון וצררן מהורין דהאי קשירה לא מהני מידי חוץ משל ד' דצורדן אותו מחדש האי מאן (קכז) דחייסיה לגלימיה שהיה (קכח) שליתו ארוך וכפל הבגד והטיל בו ציצת לא עשה ולא כלום דאע"ג דצייריה שקשרו כמאן דשרי דמי וחשיב כמאן דעביד הציצת באמצע בנף והוא צריך להניחו בסוף בנף במלא קשר גודל כך מצאתי ומסתברא לן דחייסי' לגלימי' לא ציירי' אלא (קכט) תפרו דעדיף טפי שתהא בעלת ג' אפ"ה לא עביד כלום דאי איתא דלא מבעיא ליה הא ל"ל כנזיקא למיתפרי ליפסק ולשדוי' אלא כדקאי קאי וחייב :

(א) **הטיל** על הקרן מגמות מ"ב ל' : (ב) על הקרן חודו של קרן ממש כו' : (ג) חוטין שכשתי כו' ורש"י פי' שכשפתי שתי הקצוות יחד ולולי ים לכנוס כן בדברי רבינו ובב"י העתיק לשון רש"י שכשתי כמו הלדין יחד וכדברי רבינו : (ד) מאי היא דלכפוי לפוי כמלא כרחב"י כו' כ"ה בשמלמות פרשה קרח : (ה) ונתנו על ליליה כו' בשלח פיסקא קע"ו : (ו) על מקום התנא כו' ושנו"ת בירושלמי כך ונתנו על מקום שחרוב ולא על מקום הגדיל נתנה על מקום הגדיל כשרה לתב"י פוסל על הגדיל ועל הקרן שיתחר על כלפי בגדיים • ונתנו על ליליה הכנף כו' כ"ה בי' שלו : (ז) ולקח טוב לפי כתיב כל"ל • ולקח טוב סוף סוף שכשתי כו' ורש"י פי' שכשפתי בב' תפלין מ"ח ובפ' בראשית מ"ח טוב ח"ח : (ח) ומצאתי נקוד בספרי כו' כ"ל בספר נקח טוב כל רבינו סיס נקוד מלמעלה ובמקום פסולה סו' ב"ב כשרה ור"י פוסל • כך כו' מוכיח על הני' בספרא-של רבינו ופ"ז כ' רבינו ומוטעת היא כ"ל לותם שנתם"ס מוטעת היא לרבון שדורם תרבע ולא שמונה מ"ה מיך יליף לסתירת ומה תלרפה בספרי יליף מיכה לתיסורת לכן העיקר כמו שפתיק רבינו • כנלפע"ד לפרש כוונת רבינו אם לא ע"ם שתא : (ט) כלותן שניקבים נקב ל' כל"ל • כ"ל סוף מוכן על פי רבותא שמבית לעיל מות ב' ספרי על הקרן הוא שתוך למודו של קרן ורבינו נוסף דהוא כמו שאמו עושים שעושים נקב ל' כמלא הוחב לגודל ומוציאים אותו למוץ מן הבגד ושם מתמילים לכרוך תת הגדיל : (י) עד כאצבע שניקבו תרוב בשתר שבגד ואורגין אח"כ כו' כל"ל : (יא) ונקרא גדיל ואם הרחיק כו' כל"ל : (יב) אותו מקום על הגדיל דתי' בם"ם וכ' דהגדיל שנשים וכמנו

פוסל בשתיהן כדמפרש בספרי ד' ולא ח' ואלו שאין עושין אלא נקב א' הציצית נראין מכל צד וה"ה כאלו מטיל ציצית בכל כנף וכן דעת הרב אדונינו אביגי ז"ל ועל הגדיל נמי פסולה לפי (יג) שאינו ארוג בשאר הבגד ולראב"ע בעינן (יד) שיעשה בו נקבים בטלית ויכנוס ראשי החוטין בנקב א' וסופם בנקב א' ויוציאם (טו) חוץ למליח ויקשור כמנהג שלנו שהציצית נתלית מצד א' ולא משני צדדים • ואותן שאין עושין אלא נקב א' אומרים (טז) שמנהג שלנו פסול משום ד' ולא ח' מפני שאין ניכר ג) באיזה מבאן שהוא עומד באמצע בתוך הקרן באלכסון נראה מבנף האורך והם כשתי כנפות • כמאן אולא הא דא"ר גידל בו' כמאן כראב"ע דאי ארחיק כמלא גודל ועושה ב' נקבים ומוציא בשעת עשייה נופף הציצית על הקרן באמצעיתו ואינו יוצא התלוי' לחוץ לכנף אבל כשמרכיבו (יז) או מוציאו חוץ לטלית ואינו נוגע על אמצעותו קרן בחודו • ובפי' דרבוותא אינו נופל הטעם דאמר ד' ולא ח' (יח) ולא על מקום הארוג ולא על מקום (יט) הפתיל ותנאי ג) על הקרן משום הרחקת גדיל קאמר כדאמרינן לקמן או מדפ"ם ה"א כדמקרב טפי מעלי הא לר"א פסול היא ותו דהוה"ל כמאן אולא הא דאר"י וצריך שירחיק מלא קשר אגודל כראב"ע דהא ת"ק מכשיר בחודו ממש (כ) ואיבא למימר על הקרן אפי' בהרחקת גודל קאמר משום ד' ולא ח' כדפרישית אלא שמנהג (כא) אבותינו ובמנהג אדונינו אבינו בידינו ורב אלפס (כב) לא אתיא פלוגתא דראב"ע ומסתב' לן (כג) דהלכה כראב"ע דפוסל בשתיהן אר"י וצריך שירחיק מלא קשר אגודל פרק העליון של גודל בתשו' הגאון (כד) קשר הסמוך לציפורן ואיבא פלוגתא ביני רבוותא איבא מ"ד מלא קשר גודל (כה) מסוף הבגד לצד הכנף ואין מרחיקין מן השפה שקורין בלע"ז שמולש"א ומטילין אותן בחודו של שפה ואיבא דמרחיק מסוף הבגד מלא קשר ומן השפה ועושה נקב א' ותוחב ראש החוטין בנקב וכופלין ומוציאין להוץ ומרכיבן על הבגד ויש שעושין ב' נקבים אחד שמרחיק מלא קשר גודל מכאן ומכאן ומטיל ראשי החוטין בנקב ומוציאין בנקב אחר ומהברן יחד ויוצא הציצת מצד אחד כמנהג שלנו ואצטריך דר"ם דאמר בתוך ג' ואצטריך דר"י דאמר מלא קשר גודל דאי מדר"פ ה"א תוך ג' למעוטי הרחקה טפי דלא גרחוק ד' וה' אבל כמה דמקריב לחודה של שפה טפי מעלי קמ"ל דר"י דלא ליקריב אלא מקשר גודל ולמעלה ואי מדר"י ה"א קשר גודל למעוטי דלא לקריב וכמה דמרחיק למעלה מג' אצבעות ליתכשר קמ"ל דר"פ דלא ליחוק מן ג' ושמעינן מהא מקום הנחת ציצת מקשר גודל עד ג' אצבעות לא פחות ולא יותר • רבינא (כו) ורב סמא לקרנא הגלימא כו' החוטין נפסקו מלמטה ונפחת שיעור אכסף א"ל בשעת עשייתי אתמר בעידנא דמי ציצת בגלימא בעי הרחקה ואי (כז) בתר הכי נפתר ליה לן בה • ד) נרסינן בב"ק אם היה שחור ע"ג לבן כו' אר"י (כח) אמר קצרא שמי' וקצרא שקול אר"י הכל עולין למנין תכלת ויצחק ברי קפיד עלי' • למדנו מזה החלק גבול הנחת ציצת מקשר גודל עד ג' אצבעות לא פחות ולא יותר ומקום הנחתו אינו (כט) ב"א אצבע רחב שמלא קשר גודל (ל) קרוב לב' אצבעות ובאצבע שלישי צריך להניחו • ור"פ אשר (לא) בתוך אצבע שלישי היא ותופס בשני קמא ומנהגינו לעשות (לב) ב' נקבים ולתפור החוטין בתוכן ולהוציאן בצד א' של כנף ועל שאר מטהנים קורא אני עליהן ד' (לג) ולא ח' וה' ציצת שבטלית א' לא אמרה תורה והא דאמרינן יש בכלל ה' ד' ה"מ בטלית בת ה' ו' ז' וח' כנפים אבל (לד) ב' ציצת בכנף א' לא • והא דנרסינן יכול בעלה ה' וכו' (לה) בדאיתא בחלק טלית • בספרי (לו) ראב"ע אומר מנין שלא יתן על אמצע בגד אלא על שפתו ת"ל על ארבע בנפות על שפתו לאו דווקא אלא כדי הרחקת גודל ולמעט באמצע ונרסי' תתם ועשו להם ציצת (לז) שומע אני ואזרנוהו עמהם ת"ל ועשו כיצד

תופרה עמה ש"מ שני נקבים יש בה מרלא קתני תוחבה :

חלק הרביעי

משפט סופו • אר"ה (א) גרדומי תבלת כשהה וכמה שיעור גרדומיו דהשבינן כמאן דאיתניהו

ועביד תבלת ולבן (ב) ובין לר' ובין לרבנן כדי לענבן אי אשתייר כדי לברוך ולענבן בשר • ואי לא לא כמאן דלית דמי ופסול לר' ואע"ג דאית בה שנים שלמים ולרבנן לא קיים אלא מצוה א' • איבעיא להו כדי לענבן כולהו בחדי הדדי דלשתייר מכל חד וחד כדי עניבה דכולהו הוטין דהיינו שיעורא רבה א"ד דלא בעינן דלשתייר מכל חד וחד אלא שיעורא דכל חד וחד • דמצי למיכרך כולהו ולא בהדי הדדי אלא כל חד וחד לנפשיה דהיינו שיעורא זומא • (ג) תיקו ולחומרא • בעי שמואל אילומי ולא מעכבי באותו שיעור

נהיבות שמואל ב) ל"ל אלא מפני שמין מיכר למיזה מקום מכוון שהוא עומד כו' ומס בפני כנפות כו' ר"ל בחיוו פסול רק אם עומד באלכסון מבל שם חיוו עומד באלכסון לף מס חין באן רק נקב אחד לא מפסול משום ד' ולא ח' פיין ב"י סי' י"ח בשם מסר"י תבוסב ז"ל :

ג) דלפי גרסתו בספרי מבואר דבעינן ד' ולא ח' קאי גם על גדיל ולדבר המפורסים לא קאי רק על קרן וסוי נמיכה בעינן שיעור על מה שתשוב מפי' בהרחקת גדיל : ד) ל"ל קו"ם כ' :

שער החדש

והלכה כספרי הוא הדין מילתא ומילתא מסקינן דבינו דעל הקרן פסולי לראב"ע מכוח בגרסה לכל לד ומרכה כבמוכח ועשה שגדיל מכוח חיוב כשאר הבגד : (יג) שחיוב לחזור בכולה בבגד כל"ל : (יד) בירושלמי ב' נקבים בטלית כו' כל"ל : (טו) שמנהג שלנו ר"ל בעזרים נקב א' ולא ח' פסול משום ד' ולא ח' הוא מפני שאין ניכר בחיוב מקום עומד ובחיוב דווקא עומד בחלקו בתוך הקרן בחלכסון כי' כל"ל : (יז) כשמרכיבו על שפתו לא מיירי חוץ לטלית ואינו נוגע על חלקו של הקרן רק בחודו ולא על הקרן ולא על מקום שהוא עומד כל"ל • ור"ל לפי' שרבוותא דעל הקרן הוא חודו של קרן וכן על מקום שגדיל הוא שכל מעשה דבעינן שהרחקה קשר הגודל ה"ב על מה שלפי' דר' ולא במוכח לחמש לפי' דבינו קאי על הקרן ומיירי לף בהרחקת הגודל וכל"ל בחוק ע' ובחיוב י"ב יעו"ש : (יט) בפסול ואם אי מדר"פ ס"ל בהרחקת גודל קאמר שם דאמרינן לקמן או מדר"פ ה"א כדמקרב טפי מעלי הא לר"א פסול היא כל"ל • ר"ל דמקשה לפי' דבינו דהטעם שרחב"ע פוסל על הקרן ועל שגדיל לפי שבעינן שהרחקת גודל ה"ב חוץ לי' מקרב טפי מעלי ותו"ב לף אי הכי קאמר שם דאמרינן לקמן או מדר"פ ה"א כדמקרב טפי מעלי הא לר"א פסול היא כל"ל • ר"ל דמקשה לפי' דבינו דהטעם שרחב"ע פוסל על הקרן ועל שגדיל לפי שבעינן שהרחקת גודל ה"ב חוץ לי' מקרב טפי מעלי ותו"ב לף אי הכי קאמר שם דאמרינן לקמן או מדר"פ ה"א כדמקרב טפי מעלי הא לר"א פסול היא ותו דהוה"ל כמאן אולא הא דאר"י וצריך שירחיק מלא קשר אגודל כראב"ע דהא ת"ק מכשיר בחודו ממש (כ) ואיבא למימר על הקרן אפי' בהרחקת גודל קאמר משום ד' ולא ח' כדפרישית אלא שמנהג (כא) אבותינו ובמנהג אדונינו אבינו בידינו ורב אלפס (כב) לא אתיא פלוגתא דראב"ע ומסתב' לן (כג) דהלכה כראב"ע דפוסל בשתיהן אר"י וצריך שירחיק מלא קשר אגודל פרק העליון של גודל בתשו' הגאון (כד) קשר הסמוך לציפורן ואיבא פלוגתא ביני רבוותא איבא מ"ד מלא קשר גודל (כה) מסוף הבגד לצד הכנף ואין מרחיקין מן השפה שקורין בלע"ז שמולש"א ומטילין אותן בחודו של שפה ואיבא דמרחיק מסוף הבגד מלא קשר ומן השפה ועושה נקב א' ותוחב ראש החוטין בנקב וכופלין ומוציאין להוץ ומרכיבן על הבגד ויש שעושין ב' נקבים אחד שמרחיק מלא קשר גודל מכאן ומכאן ומטיל ראשי החוטין בנקב ומוציאין בנקב אחר ומהברן יחד ויוצא הציצת מצד אחד כמנהג שלנו ואצטריך דר"ם דאמר בתוך ג' ואצטריך דר"י דאמר מלא קשר גודל דאי מדר"פ ה"א תוך ג' למעוטי הרחקה טפי דלא גרחוק ד' וה' אבל כמה דמקריב לחודה של שפה טפי מעלי קמ"ל

(א) **גרדומי** הבלת בסרס • מנחות ל"ח ב' ועיין לעיל ח"ת תות כ"ת : (ב) ובין לר' ובין לרבנן כו' • שם בח"ת תות כ"ג וכ"ס וכ"ע : (ג) תיקו ולחומרא • וכ"ם הרמ"ם נסי' ז' ועיין בסי'

שיעור מפני עוביין דאי הוו קטיני מעניבי מי אמרינן דאי הוה קטיני מעניבי כשרה או לא א"ל (ד) כ"ש דמינכר מצוה דהשתא אלו הוו קטיני כשרה כ"ש השתא דאילומי ומינכר שיורי וכשרה • אמר רב (ה) נפסק החוט מעיקרה פסול נפסק חוט א' מעיקר הטלית ולא נשתייר ממנו כלום איתבי' מהאי גירסא בספרי מכמה גדילים נעשית אין פחות מג' כדברי ב"ה • בש"א ד' של צמר וד' של תכלת והלכה כדברי ב"ש בד"א בתחלתו אבל בשיריו ובגרדומיו כ"ש כלומר שעת עשייתו צריך ד' אבל נפסקו חוטי התכלת ונשתיירו גרדומיו אפי' ב"ש בשר ומאי לאו שיריו דאפסיק מיניהו (ו) חוט א' או שתים מעיקרן ואשתייר מנייהו ממנין החוטין ק) גרדומין דאינרדום אינרדימו נפסק מיעוט מארכן ואשתייר מקן אצבע או שנים ש"מ דאפי' נפסק חוט א' מעיקרו כשרה דהיינו שיריו לא (ז) תדא קתני שיריו וגרדומיו כ"ש כלישנא דר"ח דאמר גרדומי תכלת כשרין (ח) הא קמ"ל דבעי' שיריו בגרדומיו כדי לעגנן ומסתב' לן בסוף הגדיל אבל אין שם גדיל פסולה • דהא דאמר ר"ח גרדומי תכלת כשרה (ט) הא אוקימנא דקטיר ואיכא גדיל אבל לא קטיר ואיפסיקא לתתא אישתרי ליה כולי וליכא גדיל ופסולה ותלכך אנן דלא עבדינן חוליות אלא (י) ב' קשרים בסוף הגדיל וג' בסוף הטלית אעפ"י שלא נשתיירו בו אלא אותן ג' קשרים וכדי לעגנן כשר דהא אשתייר בה גדיל חוליא אחת כדי שיכרוך וישנה וישלש אבל למאן דלא עבדי אלא ב' קשרים סמוך לטלית כיון שנפסקו אותן ג' שבסוף הגדיל אשתרי ליה כולי וליכא גדיל ופסולה ומדקאמר אילומי ולא מעניבי דאי הוה קטיני מעניבי כשרה ש"מ דאפי' לא נשתייר בה אלא כדי (יא) לכרוך בו ח' שערות כפולות כשרה ומדקאמר לא נצרכא אלא לגרדומיו (יב) דאי אינרדום תכלת וקם אלבן כו' ש"מ (יג) דאי אינרדום כולהו ד' (ולא אשתייר) וליכא מנייהו שלמים פסולה ובעינן דלשתייר (יד) לבן ז' או תכלת שלמים בגדיל וענף ד' אצבעות הלכך בעינן שיהא רובו או חצי שלם וישתייר בו שליש גדיל וב' שלישי ענף או חוליא א' גדיל (טו) ויהיה בין גדיל וענף ד' אצבעות ובתשוב' ר' עמרם בר ששנא הבי רגילין רבנן דכמה דאיתא לציצית בעיניה ולא איגרדם ענף דילי' ואיתא לשיעורא דאמר רבנן שליש גדיל וב' שלישי ענף וקשר התחתון וקשר העליון לא אצרכיה רבנן לחדש ומסתברא כדפסקינן (טז) דאי אשתייר מניה ד' חוטין שלמין וד' אחריני אינרדום ואשתייר כדי לעגנן (יז) והקשר עם הגודל חוליא א' קיימת כשרה ואם נפסק חוט א' משמונה חוטין (יח) מעיקר הטלית בשרה:

שער ב

שער הטלית לשלשה חלקים

חלק הראשון פטורה וחייבת • ט) אמר רחבה אר"י חוטי צמר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן פוטרין בשל צמר חוטי צמר ופשתן פוטרין בכל מקום במקום לבן עם התכלת ואפילו בשיראין דס"ל לרהבה טלית שיראין דאורייתא ומשתרי בהו כלאים וה"ה (א) לצמר ארנבים ונוצים של עזים וסורקין ג) כל הבגדים שאינם בכלל על כנפי בגדיהם ופליגו דר"ג דאמר שיראין פטורין מן הציצת דבגד האמור בציצת אינו אלא צמר ופשתים ולא משתרי בהם כלאים איתבי' ורבא השיראים והכלך חייבין בציצת וקשיא לר"נ (ב) מדרבנן היא דהייבת דלמא אתי למימטרי נמי צמר ופשתים אבל מדאורייתא פטור א"ה אימא סיפא וכולן בכל הבגדים צמר ופשתים פוטרין אותו קס"ד צמר ופשתים היא כחדא כי היכא דסדין פוטר בפשתן ותכלת אליבא דב"ה כדכתיב צמר ופשתים נדילים תעשה לך • אא"ב שיראין חייבת בציצת מדאורייתא הינו דמשתרי בהן כלאים דצמר ופשתים אא"א מדרבנן הא מדאורייתא פטורי היכי משתרי בהן כלאים וכי ב"ד מתנין לעקור איסור כלאים אימא או צמר או פשתים לעולם אימא שיראין דרבנן ולא משתרי בהו כלאים ולא תימא צמר ופשתים כהדא אלא או (ג) צמר לבן או פשתים • וע"ב בלא תכלת דאי בתכלת כלאים דאורייתא הוה וחזי לן ג) דווקא בטלית דפטור מדאורייתא הוא דעבדי ציצת של פשתן הא בטלית דאורייתא לא פטר אלא (ד) פשתן בצמר ורבי' אלפסי ז) דלא מייתי מהא סייעתא • וו"בינו דלא אתיא הא תיובתא הבי ס"ל ומיהו לא תיובתא ולא סייעתא לטלית דבר חיובא פטור בפשתן ולא מייתינן ראיה מהא דהא שיראין דרבנן ה"נ מסתברא דקתני סיפא הן עצמן שיראין וכלך במינן משי במשי וכלך בכלך אין פוטרין במקום לבן שלא במינן כלך במשי משי בכלך אין פוטרין אא"ב דרבנן היינו דמפטרי במינן בלא צמר ופשתים • אא"א (ה) ציצת בטלית דאורייתא צמר ופשתים הוא דפטרו לב"ה דדריש סמוכין כדכתיב צמר ופשתים יחדיו גדילים תעשה לך וע"ב לענין ציצת דרשי' ליה דלא עבדי' אלא מצמר ופשתים כגון וכלך וכבן ולא לענין טלית דהא כל נזלית חייבת בציצית מדאורייתא הא ל"ק לעולם שיראין דאורייתא וכדרבא כלומר רבא למעמי' דרבא רמי כתיב הכנף מין כנף דמשמע מכל מילי עבדי' ציצת והוא שיהא ממין הכנף ואפי' ממשי וכתיב צמר ופשתים נדילים תעשה לך דאין נדילים אלא מצמר ופשתים הא כיצד צמר ופשתים פוטרין לבן עם התכלת בכל המינין אפי' בשיראין ציצית דשאר מינים במינם פוטרין כגון משי במשי כלך בכלך שלא במינן אין פוטרין כדקתני בברייתא השיראין והכלך דחייבין מדאורייתא במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין הלכך לרחבה ורבא (ו) טלית חייב בציצית מה"ת וד"נ שאמר שיראין פטורין מציצית דאורייתא קאמר בתדר"י אבל לרחבה ורבא לא אצטריך ליה למימר כמאן ס"ל דס"ל כרבנן דפליגו עלי' דלא ס"ל ילמד סתום מן המפורש כדמוכח בריש יבמות לקא פרכינן התם ה) תינח לר"י לרבנן מא"ל ש"מ רבנן פליגו עלי' ואיבא למימר נמי דרבא אפי' כר' ישמעאל ס"ל (ז) ואף כל לא לאתויי ציצית אתא אלא

נתיבות שמואל ה) מנחות ל"ט ע"ב : ט) מנחות ל"ט ב' : כ) ל"ל דכל הבגדים יפטרו בכלל על כו' : ג) ל"ל דסלי למכתב הכמנחת לו צמר לו פשתן וכל חדא מניהו פוסר לא קאי רק אמחוטין וכ"ג לחין מחויבין בציצית רק מדכתבן לכל לא על עליונות דמחויבין מדאורייתא דכתיב לא תעטה פוסר רק לצמר לו פשתן בפשתן לא כדעת הלבוש דמייתי כדיוקו מלפסי : ד) ל"ל שלשל וכיוצו מלפסי מדלא מייתי לה מהא סייעתא ולמיזדקא לא מהיה הא תיובתא הכי ס"ל ומהכי לא מוכחה ולא סייעתא לרי"ף דפשתן פוסר בפשתן אם נצמר דקאי נס על עליונות דמחויבות מדאורייתא ס"ו דס"ל דלא קאי רק אמחוטין ודומיהן וליכא למאי סייעתא לו סייעתא דמאי סילקין דסס דרבנן דהל ל"ל הוא דמתכן לה והוא ס"ל דסס לרבנן : ה) ינמות ה' ע"ח :

שער החדש

בפסי' י"ב סעיף ה' ובפ"ח ס"ק ב' מס"ב בזה : (ד) כ"ם דמוכח מלוה כו' וכ"ה בפסי' י"ב סעיף ב' : (ה) נפסק חוטן מעיקרו כו' בפסק"ת סימן ל"ט ה' : (ו) לחפסיק מינייהו חוט ה' כו' כפי' התוס' התם בד"ה למינרדום כו' : (ז) חדא קתני שיריו גרדומיו כו' גרדומין דאינרדום ולישנא דגרדומיו שיריו ל"ל כלישנא דר"ח כו' בפ"ל : (ח) הא קמ"ל דבעי' שיריו בגרדומין כדי לעגנן כו' כפ"ל : (ט) הא מוקמינן לה דקטיר כו' סס ל"ט ה' ועיין בח"ב סוף כ"ו : (י) ב' קשרים בסוף הגדיל כו' עיין מס"כ לעיל ח"ב סוף כ"ו : (יא) לכרוך בו ה' שערות כפולות זה בב"י בפסי' י"ב בד"ה נרכסין בגמרא כו' ועו"ש ומס"כ הב"י עלי' ועוי"ש סעיף ב' בסג"ה : (יב) למי למינרדום כו' מנחות ל"ח ב' : (יג) למי למינרדום כולי ד' ולוכח מיניהו שלמים כו' • עי"ש בתוס' ד"ה אלא לגרדומיו כו' וברמ"ה סי' ז' ועו"ש היטיב ב' דיעות בזה דים דס"ל למפי' לחפסיק כל החוטין ובסחייר כדי עניבה בשר יעו"ש ודעת רבינו הוא דעת ר"ת ועיין בפסי' י"ב סעיף ה' (ודע דהב"י כ' בפסי' י"ב בד"ה ועל הלעה כו' בפסק רבינו יהודה וז"ל נפסקו ג' חוטין לפי' נפסק בפסק כדי עניבה פסולה עכ"ל והכי הכיבה לתמוה עליו דזה בשר לפי' לדעת ר"ת ועו"ש היטיב מפני שבב"י סבין דמייתי בב' רלחין מבל לפעני"ד דמייתי בב' חוטין שלמים דסיינו ד' רלחין וה"ה בג' רלחין רק דהוה ג"כ בכלל זה וכללא קאמר כל שלא נפחייר ג' חוטין בוודאי שלמים פסול וכל שנפסקו ג' חוטין דסיינו יותר מד' בוודאי חוסבין שמא זה מג' לו מד' חוטין ולא נפחייר ג' שלמים לכן פסול לפי'

אלא למומאת שרצים אתי דלא מטמא בשאר בגדים לאפוקי מאידך
ו) תנא דר"י אתא דמרבה טומאת שרצים (ה) בכל הבגדים מאי
בגד אבל למעוטי ציצת לא אתא דכולהו ס"ל כרבנן דציצת
דאורייתא אפילו בשידאין כדאמר (ם) אביי לקמן והא דאמרינן
(י) ביבמות והא רבא ל"ל דר"י ואע"ג (יא) אף כל לאתויי
כלאים אתא כדאמר בשבת ורבא (יב) אליבא דר"ה קאמר ומש"ה
אצטריך ליה למימר ר"נ דאמר כר"י דתדר"י הואיל ונאמרו בנדים
בתורה תם כגון בטומאת שרצים ובטומאת מת ובטומאת ש"ז.
ובציצת ופרט לך הכתוב בא' מהן צמר ופשתים (יג) ור"נ למעמר'
(יד) דאמר בסמ' שבת אף כל לאתויי ציצת דאין מלית חייב
אלא צמר ופשתים ואמרינן התם ציצת בהדיא כתיב בי' צמר ופשתים
נדילים תעשה לך ומשני התם (טו) סד"א כודבא דהוא בר פלוגתא
הכא דדריש הכנף מן כנף לאשמעינן שאר בגדים דמיפטרי
במינן ר) וסמוכים לענין ציצת (יז) דציצת אין נוהג אלא בצמר
ופשתים ודריש סמוכין (יז) דאין מלית ואין ציצת אלא מצמר
ופשתים כדאמרינן דשראין פטורין מן הציצת והבנף מן בנף
(יח) לאשמעינן לבן בכל הטליתות דבעינן ב' מינים בציצת לבן
ותכלת מ) אביי אמר הא דתדר"י לא אתא אף כל לאתויי ציצת
דחיוב ציצת בכל הבגדים הוא כרבנן דפליגו עליה דר"י ולאפוקי
אידך תדר"י דמרבה טומאת שרצים (יט) מאי בגד דתניא בגד
גבי שרצים אין לי אלא בגד צמר ובגד פשתים מנין לרבות שאר
הבגדים לטומאת שרצים דכתיב או בגד או לרבות טומאת שרצים
לכל הבגדים ותדר"י דאמר אף כל לאתויי שרצים ולא לאתויי
ציצת ואביי למעמיה דאמר במס' שבת (כ) השב"א ותדר"י אמרו
דבר א' ונקטינן השתא דאביי ורבא ורחבה קמו בחד שיטה
דכולהו טליתות חייבות מדאורייתא דמ"ל כרבנן דפליגו עלי' דר"י
א"נ אף כר"י כדפרישית ור"נ דאמר כר"י יהידאי הוא ומסתב' לן
דהלכה כרחבה אמר ר"י ורבא ואביי דס"ל הכי חדא דרבים ניגהו
ועוד רחבה דייק ונמיר (כא) שמעתתא מפומי' דרבים ועוד
(כב) דמייתינן ת"ש סייעתא מיני' ומסתברא (כג) דבבולה מילתא
הלכה כוותיה ואי משום דקאמר קס"ד כדרבא החיא ר"נ דהוא בר
פלוגתיה הוא דקאמר הכי ולאו לאפוקי מהלכתא היא אבל רבינו
אלפסי פסק כר"נ והחכם ר' ברוך דחה ר' אלפסי בתשובותיו מדאמר
אביי רשב"א ותדר"י ע) אמרו דבר א' שיטתא נינהו ולית הלכתא
כר"נ דקאי כוותיה ומסתברא לן כר' ברוך ולא מטעמי' דכה"ג לאו
שיטה היא דא"כ הא דאמר אביי (כד) בפ' כ"ש ר"ע וראב"ו ור'
יוחנן כולהו ס"ל חמץ בפסח אסור בהנאה נימא שיטה היא והא
ק"ל דאסור בהנאה אלא כיון דאיכא למימר דלא אמרו דבר אחד
ור"נ הכי ס"ל ע"כ דאמר אף כל לאתויי ציצת ותדר"י (יא) מפיקי
מאידך תדר"י לא אמרו דבר א' ואין כאן שיטה לר"נ אפ"ה לית
הלכתא כוותיה כדפסקינן וכולהו חייבים מדאורייתא ומשתרי בזו
כלאים דתכלת ולבן והשתא דליכא תכלת דינו כמלית של צמר דאין
לו תכלת ממיל לבן ולמאי דס"ל ממיל חוטין צמר (כה) או ד' ממינן
ור' צמר לבן במקום תכלת דקי"ל כרבא דצמר ופשתים פוטר לבן
עם התכלת יפ) שאר מינן במינן פוטרין שלא במינו אין פוטרין •
ת"ד (כו) סדין בציצת ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין ומסתב' לן כוולא
קאמר סדין בתכלת א"נ תכלת בסדין (כז) או ציצת בסדין דיקינן
מינה דאסדין פליגו אי חייב' רחמנא בציצת ואלבן דקרא קאי
דב"ש פוטרין ציצת אפי' מלבן (כח) ואפי' לרבנן דאמרו כל הר וחד
מצוה באפי נפשה היא האי פטור היא לגמרי דכל היכא דקרינן
ביה מצוה דתכלת קרי' ביה (כט) ועשו והיכא לא קרי' בי' תכלת
דכלאים לא שרי רחמנא גבי ציצת (ל) דלא דרשינן סמוכין אע"נ
דקי"ל אפי' מאן דלא דריש סמוכין (ל) במשנה תורה דריש • אתא
כסותך ומיעטה כדתרסינן בספרי (לא) כסותך פרט לסדין דכסותך
וראוי ללובשה חייב בציצית וזה אינו ראוי וב"ה (לב) מחייבין
בטלית של צמר דדרשינן סמוכין ולא דרשינן פרט לסדין וחייב
בציצית תכלת ולבן של פשתן וממילא פליגו בטלית של צמר
לענין איסורא אבל הכא פלוגתייהו לא הוי אלא לענין פטורא דסדין
ואפי' על לבן פטרו ב"ש ומש"ה (לג) נקיט יג) אוסרין ורבוותא
פירשו דב"ש לא דרשו סמוכין והאי (לד) דקתני פוטרין ולא קתני
אוסרין אבלי קופסא (לה) ואי איתא היכי פליגי אמוראי בחובת
טלית ותכלת גבורא יג) הא ב"ש וב"ה מודי דחייבת בציצית מדנקט
פטור וחיוב אלא לאו דאקרא קאי דכתיב ועשו להם ציצת ולא
אתכלת (לו) והלכה כב"ה והאי דאיצטרך למימר הלכה משום
(לו) דקשרו כלאים דלאו מצוה הבאה בעבירה וא"נ משום (לח) דנבי
חוטי ציצת (לט) הלכה כב"ש יד) בב"ה אר"א בר' צדוק והלא כל
(מ) המטיל תכלת לב"ה וכו' לב"ה קא פריך דקאמרי ראויה להטיל
בו תכלת והלא מתמהין עליו על שלובש כלאים אלמא הלכה כב"ש
ולפי'

נתיבות שמואל ו) ממעט ל"מ ב' שבת כ"א ע"ב : ז) ל"ל קמ"ל דדרסינן סמוכים לענין ציצית : ח) ממעט ל"מ ב' : ט) שבת כ"ו ב' : י) ל"ל לא
מפקינן מיניה תדר"י אלא מיתת למיכל דר"י דבשומאה מרבינן כל בגדים ולכתב"ה לא מקבלו אמר בגדים טומאה בג' על ב' לומיה
דיוצא מן הכלל כפיום"ב דס ופ"כ ל"ל לתדר"י ופ"כ לא קיימו במדה שיעמה ולא תמהו דבר ת"ל : יא) ל"ל דין במינן בלא במינן אמר מינן כו' :
יב) ל"ל לא נקיט תוספתן : יג) עיין תום' מנחות מ' ד"ה סדין : יד) ל"ל תומר כמן הלכה כב"ה דגבי חוטי ציצית הלכה כב"ה ד' תוספ' :

שער החדש

כו' וביבמות ד' ב' בד"ה ותפי' למר כו' יעו"ש היטיב : (ח) בכל
סבגדים מלו בגד מבל כו' . כ"ל : (ט) מביי לקמן כו' • ר"ל סס
במנחות ל"ט ב' ופ"ב ס"ל הלה מיירי תדר"י מלילית דמ"ב לא הוי
מפיק מלאידך תדר"י וכדאמי' בשבת כ"ז ת"ל לר' נחמן בר יצחק יעו"ש
היטיב : (י) ביבמות והא רבא ל"ל כו' • סס ד' ב' וסמס רבינו
גייז למילתי' ולא מסיק לס וס"ל למסוקי דלילית דמ"ב קאמר לס
כמ"ב סתוס' בשבת סס וסס ביבמות ועי"ש בתי' סרמב"ס בשבת :
(יא) אף כל לאתויי כלאים כו' • ר"ל ועי"ל דרמב"ס ס"ל דתר"י מייירי
לענין כלאים וכסיומיית דרב פפא בשבת כ"ז ת' : (יב) אליבא
דר"ה קאמר כו' • ר"ל הא דתמייב רבא בשאר בגדים בלילית מדאורייתא
קאמר זה אליבא דר"ה ואף לתדר"י ואפ"ה דקאמר תדר"י אף כל לאמר
ופשתים סייגו לענין כלאים אף לטומאת שרצים : (יג) מה לבלן לאמר
ופשתים אף כל לאמר ופשתים דסתם ר"ל סוא ר"ל בר יצחק ועיין תום' עירובין
י"ח ב' ד"ה מתקיף כו' ושם מ"ג ב' ד"ה ויתיב כו' וניתין ל"ח ב'
ד"ה אמת כו' ובב' מ"א ב' ד"ה סלח כו' יעו"ש היטיב : (טו) כדרבה
דסוא כו' • עיי"ש בשבת כ"ז ב' ד"ה סד"א כי סוקיא כו' וביבמות
ל' ב' ד"ה סד"א כדרבה כו' יעו"ש היטיב : (טז) דלילית אין מיוחב
כו' אף מלילית דרבה אית לי' דלילית בלאו מינו לאיזו מינו
אלא בלאמר ופשתים : (יז) דאין מלילית ואין כו' זה אף על ר"ל ועל
תדר"י דס"ל דשאר מינים פטורין מס"ת : (יח) לאשמעינן לבן בכל
כו' ל"ח ל' ב' ול"ם ל' ועיין תום' מנחות ל"ע ב' ד"ה ול"ב כו'
יעו"ש : (יט) מלו בגד למיגי כו' כל"ל : (כ) רשב"ג ותדר"י כו'
שבת כ"ו ב' : (כא) שמעתתא מפומי' דרבים ועוד כו' כל"ל ברכות
ל"ג ב' פסחים כ"ב ב' : (כב) דמייתינן ת"ם כו' סס במנחות ל"ט
ב' לענין דפסחים בלמר פמרי יעו"ש (ועיין ת' ר"י מיגי"ם סי'
קס"ג) וכפ' תמיס דעיס סי' פ' : (כג) דבבולה מלתא כו' • ר"ל מעיקי
דלא מייתי מיני' רק נענין סא דפסחים פוטרין בלמר ולא לענין סא
דמסיק דמוטי למר ופסחים פוטרין בב"מ ותפי' בסירלין מ"מ לענין
זה גמי סלכה כוותי' ומזה רמי' דסירלין גמי מדלוריימא מייב •
ושיין תום' מנחות ל"ט ב' ד"ה ור"ע דלמר כו' שבת כ"ז ב' ד"ה
מכלת

(מא) ולפי' אנשי ירושלים לא היו עושין ציצת בסדיניהם ע"כ הברייתא (מב) ואר"א לישנא דגמרא וה"נ בספרי א"ר אסי א"כ (מג) למה אסרוה לאנשי ירושלים ללבוש סדין בלא ציצת כב"ש ומה שראו שעקרו דבר תורה (מד) לפי שאינן בקיאין שלא ידעו דכלאים בציצת שרי ואי עבדי ציצת בראורייתא בתכלת אתי למישרי כלאים דעלמא וה"ה דעקרו חוטין פשתן בטלית של צמר לב"ה וי"מ למה אסרוה (מה) ט"ס אסרו בן ציצת לפי שאינן בקיאין וביבמות איתא (מו) דב"ד יש להם כח לעקור דבר מן התורה בדבר שהוא שב ואל תעשה כדאמרינן התם בעי לאותובי (מז) ערל הזאה מו) ופשיטא וסדין בציצת כו' (מח) ולירמי מז) לי' עשרה וליפוק בשוקא ימילו עשרה ב"א ציצת תכלת ולבן בסדיניהם ויתפרסם הדבר דתכלת מותר בציצת ב"ש דסתמה עלון השתא בחד או בתרי דאיכא למימר אקראי בעלמא היא ולא נמירו מתמה בעשרה דא"א (מט) דליכא חד דלא נמיר לא כ"ש דסתמהו ואמרי לכ"ע לבשי כלאים ואתיין למשריין ולמהדשי בפרקי' בשעה שכל ב"א שם ושומעין הדרשה ישמיע להן המתרגם דכלאים בציצת מותר ובלא ציצת אסורה אלא מעמא משום קלא אילן ה"ם דעקרו ליה בתכלת ולבן דזמנין דזבין תכלת ויהיב ליה קלא אילן שדומה לתכלת בחזקת חלזון ורמי ליה בסדינים והו"ל כלאים שלא במקום מצוה ולא יהא אלא לבן אפי' (נ) למ"ר מעכבין קא פריך כלומר לא יהא בו תכלת אלא נדיננו כצמר לבן בלא תכלת דהא (נא) חוטי צמר פטורין בשל פשתן במקום מצוה לב"ה דאמר שמואל לעיל אלמא (נב) לב"ה צמר בפשתים ופשתים בצמר וכתיב ועשו להם ציצית ל"ש צמר ופשתים ל"ש פשתים וצמר והאי קלא אין נידונו כצמר ופשתים ונהי דכולה מצוה לית בה (נג) פלגא דמצוה איכא נמי איסורא איכא יז) דקיים מצות לבן (נד) כיון דאפשר במינו בלומר בהא וודאי אפילו למ"ד אין מעכבין לבן בלא תכלת כה"ג איסור לאים אית ביה דהא אישר למיעבד לבן משתן דליכא איסורא כי ליכא תכלת השתא כי עביד לבן מצמר איכא איסורא כדר"ל דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה ול"ת כו' והכא איתא עשה ועשו להם ציצית ול"ת דכלאים ואתה יכול לקיים את שניהם אם מטיל חוטי פשתן לבן (אתה) מקיים ועשו לדם ציצית ולא עבר

על בלאים (נה) וניהו דמצות תכלת ליכא כלל מצוה דלבן בלא תכלת איכא הלכך אפילו לבן הוה אסור להטילו בסדין בלא תכלת דכי אמרינן חוטי צמר פומרין בשל פשתן (נ) ה"מ כי איכא תכלת בהדיה דכיון דתכלת איכא (נז) לא אשער בפשתן (נח) ומדתכלת פטור לבן נמי כדאיתא לעיל במלתא דשמואל אבל היכא דליכא תכלת לא אפשר למימרי צמר בסדין אלא במקום לבן איכא איסור כלאים הלכך משום נזירה דקלא אילן אסרו סדין (נט) ולבדקינן בי זבין אינש ליבדקי' משום חששא דקלא אילן דהא (ס) ר"י בדק לי' בנש"ם (סא) משום מעימה לא אפשר למבדקיה דאע"ג דלא אפסיד חזותא איכא למיתלי דילמא מעימה היא ופסול ואית דנרסי (סב) אלא נזירה משום מעימה זמנין דמזבנין ליה תכלת דמעימה ורמי ליה בסדין והוה כלאים שלא במקום מצוה ולא נהירא לי (סג) דשנויא דהכא כשנויא דהתם ה"ם דתכלת אין לו בדיקה משום מעימה (סד) ולישתביה אדוסקי' שלח לגולה שלא יקחו תכלת אלא (סה) מן המומחין ותנן אדוסקיה ניקום וניסמוך למשרי דילמא איכא דלא חייש ואתי לידי איסורא דכלאים השתא בחמץ בפסח דאיכא איסור כרת מסכינן אשלוחין הכא לא כ"ש אלא אר"ח נזירה שמא יקרע סדינו בתוך ג' במקום הנחת ציצית ויתפרנו כרבנן (סו) דאמרו שלש יתפור זימנין דישתייר מחוטי דחיים ליה ד' אצבעות ואתי לאחלופי ליה בחוטי ציצית וחשיב ליה (סז) בכלל ח' והיא חוטי פטולה משום תולמ"ה כדגרסינן בספרא (סח) תולמ"ה שלא יצא נימין מן המלית ויעשה ציצית הלכך אי שדית ציצית בסדין אפילו מפשתן יש כהלכתה (סט) בתכלת ולבן (ע) וא"א דליכא כלאים דזמנין דהוי ציצית פטולה והוי כלאים שלא במקום מצוה • וה"ה בכלאים של צמר וי"מ נזירה שמא יקרע בתוך ג' ויתפרנו ואמרינן לקמן תוך ג' לא יתפור ומעמא דלא יתפור התם משום תולמ"ה דילמא אתי לאחלופי [illegible] תתפירה בכלל ח' וק"ל חדא (עא) דלית הלכתא כר"מ דיחיד הוא ועוד מ"ש הכא (עב) דנקיט פי' דתעשה ולמ"ה ופלוגתא דר"מ הו"ל למימרא ועוד לדרשי' בפירקא (עג) דלית הלכה כר"מ דאמר אל יתפור אלא (עד) אפילו לרבנן איתא לההוא נזרה (עה) ומעמא דר"מ מעמא הוא (עו) כדאיתא לקמן • וי"מ נזירה משום תולמ"ה דומיא דחבילי קש דאין מסככין בהן דאמרינן

נתיבות שמואל סו) יבמות ל' ב' : מז) מנחות מ' ח' : יז) ל"ל לף דקיים מצות כו' וכתבו דכך פי' על מיכון הגמרא : יח) ל"ל זמנין ממו למיעבד כהלכתה ממכלא וכו' :

שער החדש

כמי פסח פסחן עיי"ש ל"ע ב' ובמוס' שם בד"ה כיון דלחפסר כו' יעו"ש סיטיב ועיין לקמן חות ל"ח וק"ג ובח"ב חות ע' : (נז) לח לחפסר בפסחן • ר"ל לעמות כולה ליליח מפסחן כיון דלהיכח מכלח מחוייב לסטיל מכלח בסדין ומכלח ע"כ של לעמר הוח : (נח) ומלמכלח פוסר לבן נמי פוסר כלחני לעיל כו' ל"ל : (נט) ולבדקינן • הוח לבון שם"ם וכך כי זבין לוימים כו' הוח לבון רבינו : (ם) ר"י בדק לי' בנש"ם כו' • מנחות מ"ב ב' ובהבח לעיל בשער ח' חלק ח' חות כ"ג • וסיימו כשי' ב' שנרנס"י : (סא) משום מעימה • כוח לבון שם"ם לשי נישנח בשי : (סב) חלח נזירה משום מעימה כו' כ"ש בי' שלשנינו ולשי"ז קחי על נוף שעשע לשכן לשנו סדין בליליח משום נזירה לילמח מזכין מעימה : (סג) לשיטייה לשכח כשיטייה לשחם • ר"ל כדשמם לקמן מ"ג ח' דמשני לשכן לוין נקמין חלח מן שמומחה משום לליח בי' בשיקה משום מעימה ועיין בשי"ע לנוסח ג"כ חלח משום מעימה ומשמע לם כשי' לשיטו ובשי' לשמון נוסח נזירה משום מעימה ועי"ש סיטיב : (סד) ולכחבי' לחישקה יזלמו לגוסה שלח יקחו כו' כ"ל : (סה) מן שמומחה ולקן לחיון מישקה ניקום ונסמוך כו' כ"ל : (סו) לחמרו חוך שלש יחפור כ"ל עם ח"ח ח' : (סז) בכלל ח' • ר"ל כוח חשיב חום שחפירה בכלל שח' חוטי לילים : (סח) חולמ"ה שלח יליח נימין כו' ספרי חלח פיסקה ל"ד : (סט) בחכלח ולבן כו' ר"ל לפי' לי חעשה כשלכחה לשיטו מחכלח ולבן יסח מפסחן דזמו כדיעה וולחי ובשחי נוסה לליכה למיחם מסוס קלח חילן ומסוס מעימה : (ע) ות"ח לליכה כלמים זמנין לשוי לילים שסוסה כו' כ"ל : (עא) לליח שלכחה כר"ח כו' עיין ברי"ף וכמ"ש לנרסי חיפכה לר"ח חומר יחפור ומכ"ח לח יחפור יעו"ש ובסנמוי' כ' שלכה כר"ח בנזרוחיו יעו"ש סיטיב וכיון בב"י סי' ע"י ובמעמ"ח ברא"ש בסי' י"ח יעו"ש סיטיב בחות ב' ועיין לקמן בח"ב חות מ"ז : (עב) דנקט פי' לחולמ"ה כו' • ר"ל וכי כחן המקום לפרש מעמח לר"ח ולח כו"ל רק להבינה לר"ח חוסר לחפור בחוך שלש יסיח מעמח חיך סיסי : (עג) לליח שלכה כר"ח כו' • לשיטח רבינו לכחן בחות ע"ח לחיון שלכה כר"ח ח"ש לידחני' בפינקי' לחיון שלכה כמוחו וכוי כשכך כשכ : (עד) חפי' לרבנן כו' ר"ל לחף לרבנן לשכי לחפור וכוי מעלית כשכ מ"ח לחיכח למיגזר לילמח יפחרנו כיון לחוחר לחפור וכוי מעלית כשכ מ"ח לחיכח למיגזר לילמח יפחרנו כיון לחוחר לחפור וישחייר חוח מחפילה ויכשזילנו לגיליח ועיין חוס' שם ד"ה שחח יקרע כו' לכ' נמי לסטוגיח לחני כר"ח לרבנן כיון לנחשב כחוחבר ליח לן שם : (עה) ומעמח ל"ח מעמח חחריכח הוח כדחני' כו' כל"ל : (עו) כלחיחח לקמן • בח"ב

(עו) דאמרינן פעמים שאדם בא מן השדה וחבילות על כתפו והתורה אמרה תולם"ה וה"נ משום דשכיחי למיקרע (עח) וקי"ל כלאים בטלית של צמר מפני מה אמרו שרא ר"י לסדיניה התיר ציצת המוטלת בסדינו משום גזירה דשמא יקרע • וה"ג בספרי (עט) ר"א אמר גזירה אורגנא משום כסות לילה שמא יהיה לו כסות המיוחד ללילה ויטיל בו ציצת כהלכתו ופעמים שילבישנו ביום וילבוש בלאים דקי"ל כסות המיוחד ללילה פטור מן הציצת (פ) דכתיב וראיתם אותו פרט לכסות לילה • והלכך עקרי ציצת בטלית של פשתן והשתא דקי"ל כב"ה דסדין חייב בציצת מדאורייתא ורבנן הוא דגזרי ביה משום כסות לילה כי היכי דתכלת ליכא פשתן נמי ליכא • דקי"ל כר"י (פא) דאמר אין לו תכלת מטיל לבן כלומר (פב) צמר לבן במקום צמר צבוע תכלת ולבן כדינו ובסדין ליכא למיחר הכי הלכך פשתן לא פטור טלית יש) כלל והא דאמרינן נביי שיראין או צמר או פשתים ר"נ דמ"ל דשיראין דרבנן הוא דקא מתרץ הכי ומש"ה מפטרי בב"ד (פג) בדאמרינן לעיל אבל טלית דאורייתא לא מפטר בלא תכלת או צמר לבן במקומו כי היכי דלא מחסיר ציצת אלא צבע חלזון ורב קטינא (פד) דלא רמי ציצת בסדין משום ה"ט (פה) היא ומסתב' לן דה"ט דרבוותאי קמאי דלא רמי ציצת של פשתן בטלית של פשתן כגון רב האי ז"ל דאמר מאן דרמי חוטי דכתנא (פו) עובר משום לא תשא ולא שמענו לעולם מאן דעביד ליה ובתשובת דיליה מצאתי בשאלותיו (פז) דעבדו רבנן תקנתא למירמי חוטי דביתנא מעולם לא כתבו במתיבתא דמתא מחסיא הכי ודכירנא משום אבא מרי גאון ומר רב יעקב מאחריו ומר רב אביתר מאחריו וכל הגאונים מאחריהם שלא היה א' מהם שהורה כך אף אתם לא תעשו כך ובתשובת רב עמרם ריש מתיבתא דמתא מחסיא שנכתבו בפני אבות ב"ד וחכמי ישיבה אמר רחבה אמר ר"י חוטי צמר פוטרין בשל פשתן כו' אבל לענין הלכה אע"ג דאמרינן סדין בציצת ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין והלכה כב"ה אפ"ה כל שיש בו פשתן וכ"ש סדין של פשתן לבדו אסור ואין ממילין בו ציצת ובולהו רבוותאי הכי ס"ל והכי היא סברא דילן ומברא (פח) דר"י ז"ל בתשובות שהשיב לפניו ואמר על הגאונים הלכה כוותייהו ולא מטעמייהו אלא משום כסות לילה עקרי כל תורת ציצת מסדין ושאלתי לפניו לדבריך שאתה אומר (פט) כל לבן שבהלכות פשתן כ) ואין לו תכלת מטיל (צ) לבן נמי כמ) פשתן א"ה כי היכי דעקור כלאים בטלית צמר ואוקמוה אצמר בלא כלאים לעקרו כלאים בציצת כנ) ולוקמוה בפשתן (צא) ולא זכיתי בתשובתו ואיכא למיסר (צב) בטלית של צמר כג) דאי עביר ציצת דאורייתא לא אפשר בלא כלאים נזרה דלמא אתי למיעבד ציצת ואתי לידי איסור כלאים ולהכי עקרו כל תורת ציצת ואיתי ראיה מדאמרינן שרא ר"י לסדיניה ולא קאמר לתכלתא ולא קאמר ליה מלאכא קמינא תכלת מה תהא ורבינו ברוך דעת שלישי בתשובה שהשיב (צג) על רבינו אלפס ז"ל שפסק (צד) הלכה כר' דאמר תכלת ולבן מעכבין זא"ז וכיון דתכלת ליכא לבן ליכא ולפיכך נמנע רב קטינא לעשות ציצת בסדינו דתכלת (צה) בציצת כלאים היא בלילה ובחלק (צו) ראשון דחינו דבריו (צז) ולכל נ"ד יש תשובה אלא מ"ש דהא דשמואל (צח) עם התכלת היא שהיא עיקר אלא שהוא אמר (צט) ח' לעיכוב ואינו אלא מצוה ואפילו למ"ד אין מעכבין קאמר כמו שנפרש בחלק הסמוך לזה • ולענין הלכה דעת הגאונים ראשונים ואחרונים וכל רבותי שוין בדבר דכל שיש בו פשתן אסור ולפי פשוטן של דברים כך נראה מדקאמר מלאכא סדינא בקיטא וסרבלא בסיתוא ש"מ (ק) מאי דנפל לדין נפל לדין (קא) וא"א כך היו מנהגו של ר"י בר עילאי ע"ש מביאין ליה ערבה מלאה מים חמין ומתעסק בסדינין המצויצין וכו' ראה שהיה מחבין כנפי כסותן (קא) לפי שהסדינין ציצית ואם מין במינו מותר יש לו פשתן וביבמות קאמר סדין בציצה ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה משמע לגמרי עקרוה (קב) ורבינו אלפסי יחידאי הוא ואע"ג שאין משיבין את הארי הרי כמה אריות לפניו ולפני פניו ועוד שאנו רואין מעמו שהביא ראיה מדשמואל דקאמר חוטי פשתן פוטרין בשל פשתן וכו' וההיא אליבא דב"ה אזלא (קג) ועם התכלת קאמר וקודם גזירה היא ורבינו אלפסי ז"ל שאמר עליו (קד) רבינו ברוך שבקינן *) שביק להיסנותי' והסידותי' דאמר על רבינו אלפסי לא ירד לעומקה של הלכה וקאמר מאן לימא לן דשמואל לא פוטרין ממש ובדלית ליה תכלת היא (קה) ופוטרין במקום לבן קאמר דהא קי"ל ב"מ שאתה מוצא עשה

ולי"ת

נתיבות שמואל יט) ע"ל עליה של פסתן כלל: כ) ע"ל צמר: כא) ע"ל צמר: כב) הייגו גם בעליה של פסתן: כג) ע"ל עליה של פסתן: כד) שבת כ"ה ב': *) מסמר דקודם פסיקתו ממר דסביק ר"ב במקומו

מזה הסמר חוט מ"ם • וכל"ל הכא כדאמ' לקמן וק"ל כלאים בציצית של צמר מפני מה אמרו ו"מ נזירה משום תולמ"ה כו' כל"ל • ר"ל דה"ט דמיסתין שמא יהפכנו בחוטי פסתן מבל בחוטי צמר מין לגיעות לתפור ות"ב בעלית של צמר יהא מותר לעשות ליתית של כלאים מה יש תכלת כדת וכדין לבן ת' דכך משום תולמ"ה לתו דווקא משום היכא דמיין זה מלת מפי' במקום תולמ"ה לבן בזמן ג"כ בעלית של צמר וה"ז דומה לתולמ"ה לבן דכשהוא לשכך בהכילי קם ליה דלא מיין לתו בריית לי' בחבילי קם ליה לפכך בחוטן שלא הוגמו לשם סכך ה"ל כיון דהכניה למיקרע ואם תמיר בצמר אתי להתיר בפסתן ג"כ ויסת בו משום תולמ"ה • ככנפ"ד בימור זה: (עז) דאמרינן פעמים שאדם בא מן השדה סוכה י"ב ה' ויבואר לי"ה לקמן בס' סוכה ת"ד לוח ו': (עח) דשכיחי למיקרע שרא ר"י לסדיניה כל"ל • וכ"ה בתמחות מ' ב' ועיין לעיל לוח ע"ו: (עט) כ"ה לאמר בזילה כו' • ל"ל בספרי תנא' על רבינו סני' ר"ה לומר בזילה ולא כני' שלמו דנרסי ר"ז לאמר ולא כתם"כ שהוס' בד"ה ר"ז כו' יעו"ש סיעיב ובני"ף סני' רבה יעו"ש: (פ) דכתיב וראיתם לוחו פרט כו' • שבת כ"ז ב' זבחים י"ח ב' מנחות מ"ג ה' ועיין לקמן לוח קי"ח: (פא) דאמר אין לו כו' מנחות ל"ח ב' ועיין ברח"ם סי' י"ז שמביא כל דברי רבינו ומסיג עליו יעו"ש היטיב: (פב) לאמר לבן במקום לאמר לצבוע תכלת כו' לעיל ס"ח ח"ה לוח ס"ב ולוח ע"ב: (פג) כדאמרינן לעיל • בחלק זה לוח ד': (פד) דלא רמי ליתית בסדין כו' מנחות מ"ח ה': (פה) ס"ב היא עיין לעיל ס"ח ח"ה לוח ע"ב: (פו) עובר משום לא תעשה ולא שמענו כו' כ"ה ברח"ם סי' י"ז ועיין לקמן בסוף חלק זה לוח קע"ט מס"ב שם: (פז) בשאלותיו ששאלוהו מי שבדי רבנן תקנתא למירמי חוטי דביתנא בעלמא דכיתנא ומביא מעשים לא כתבו כו' כל"ל וכ"ה ברח"ם סי' י"ז: (פח) דר"י ז"ל בת' שמשיב לפניו ואמר על הגאונים הלכה כוותייהו ולא מטעמייהו אלא משום כסות לילה עקרי כל תורת ציצת

(צ) דאמרינן כמ) פשתן א"ה כי היכי דעקור כלאים בטלית צמר מפני מה אמרו שרא ר"י לסדיניה התיר ציצת המוטלת בסדינו משום גזירה דשמא יקרע • וה"ג בספרי (צא) ר"א אמר גזירה אורגנא משום כסות לילה שמא יהיה לו כסות המיוחד ללילה ויטיל בו ציצת כהלכתו ופעמים שילבישנו ביום וילבוש בלאים דקי"ל כסות המיוחד ללילה פטור מן הציצת (צב) דכתיב וראיתם אותו פרט לכסות לילה • והלכך עקרי ציצת בטלית של פשתן והשתא דקי"ל כב"ה דסדין חייב בציצת מדאורייתא ורבנן הוא דגזרי ביה משום כסות לילה כי היכי דתכלת ליכא פשתן נמי ליכא • דקי"ל כר"י (צג) דאמר אין לו תכלת מטיל לבן כלומר (צד) צמר לבן במקום צמר צבוע תכלת ולבן כדינו ובסדין ליכא למיחר הכי הלכך פשתן לא פטור טלית יש) כלל והא דאמרינן נביי שיראין או צמר או פשתים ר"נ דמ"ל דשיראין דרבנן הוא דקא מתרץ הכי ומש"ה מפטרי בב"ד (צה) בדאמרינן לעיל אבל טלית דאורייתא לא מפטר בלא תכלת או צמר לבן במקומו כי היכי דלא מחסיר ציצת אלא צבע חלזון ורב קטינא (צו) דלא רמי ציצת בסדין משום ה"ט (צז) היא ומסתב' לן דה"ט דרבוותאי קמאי דלא רמי ציצת של פשתן בטלית של פשתן כגון רב האי ז"ל דאמר מאן דרמי חוטי דכתנא (צח) עובר משום לא תשא ולא שמענו לעולם מאן דעביד ליה ובתשובת דיליה מצאתי בשאלותיו (צט) דעבדו רבנן תקנתא למירמי חוטי דביתנא מעולם לא כתבו במתיבתא דמתא מחסיא הכי ודכירנא משום אבא מרי גאון ומר רב יעקב מאחריו ומר רב אביתר מאחריו וכל הגאונים מאחריהם שלא היה א' מהם שהורה כך אף אתם לא תעשו כך ובתשובת רב עמרם ריש מתיבתא דמתא מחסיא שנכתבו בפני אבות ב"ד וחכמי ישיבה אמר רחבה אמר ר"י חוטי צמר פוטרין בשל פשתן כו' אבל לענין הלכה אע"ג דאמרינן סדין בציצית ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין והלכה כב"ה אפ"ה כל שיש בו פשתן וכ"ש סדין של פשתן לבדו אסור ואין ממילין בו ציצת ובולהו רבוותאי הכי ס"ל והכי היא סברא דילן ומברא (קא) דר"י ז"ל בתשובות שהשיב לפניו ואמר על הגאונים הלכה כוותייהו ולא מטעמייהו אלא משום כסות לילה עקרי כל תורת ציצת מסדין ושאלתי לפניו לדבריך שאתה אומר (קב) כל לבן שבהלכות פשתן כ) ואין לו תכלת מטיל (צ) לבן נמי כמ) פשתן א"ה כי היכי דעקור כלאים בטלית צמר ואוקמוה אצמר בלא כלאים לעקרו כלאים בציצית כנ) ולוקמוה בפשתן (צא) ולא זכיתי בתשובתו ואיכא למיסר (צב) בטלית של צמר כג) דאי עביר ציצת דאורייתא לא אפשר בלא כלאים נזרה דלמא אתי למיעבד ציצת ואתי לידי איסור כלאים ולהכי עקרו כל תורת ציצת ואיתי ראיה מדאמרינן שרא ר"י לסדיניה ולא קאמר לתכלתא ולא קאמר ליה מלאכא קמינא תכלת מה תהא ורבינו ברוך דעת שלישי בתשובה שהשיב (צג) על רבינו אלפס ז"ל שפסק (צד) הלכה כר' דאמר תכלת ולבן מעכבין זא"ז וכיון דתכלת ליכא לבן ליכא ולפיכך נמנע רב קטינא לעשות ציצת בסדינו דתכלת (צה) בציצת כלאים היא בלילה ובחלק (צו) ראשון דחינו דבריו (צז) ולכל נ"ד יש תשובה אלא מ"ש דהא דשמואל (צח) עם התכלת היא שהיא עיקר אלא שהוא אמר (צט) ח' לעיכוב ואינו אלא מצוה ואפילו למ"ד אין מעכבין קאמר כמו שנפרש בחלק הסמוך לזה • ולענין הלכה דעת הגאונים ראשונים ואחרונים וכל רבותי שוין בדבר דכל שיש בו פשתן אסור ולפי פשוטן של דברים כך נראה מדקאמר מלאכא סדינא בקיטא וסרבלא בסיתוא ש"מ (ק) מאי דנפל לדין נפל לדין (קא) וא"א כך היו מנהגו של ר"י בר עילאי ע"ש מביאין ליה ערבה מלאה מים חמין ומתעסק בסדינין המצויצין וכו' ראה שהיה מחבין כנפי כסותן (קא) לפי שהסדינין ציצית ואם מין במינו מותר יש לו פשתן וביבמות קאמר סדין בציצה ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה משמע לגמרי עקרוה (קב) ורבינו אלפסי יחידאי הוא ואע"ג שאין משיבין את הארי הרי כמה אריות לפניו ולפני פניו ועוד שאנו רואין מעמו שהביא ראיה מדשמואל דקאמר חוטי פשתן פוטרין בשל פשתן וכו' וההיא אליבא דב"ה אזלא (קג) ועם התכלת קאמר וקודם גזירה היא ורבינו אלפסי ז"ל שאמר עליו (קד) רבינו ברוך שבקינן *) שביק להיסנותי' והסידותי' דאמר על רבינו אלפסי לא ירד לעומקה של הלכה וקאמר מאן לימא לן דשמואל לא פוטרין ממש ובדלית ליה תכלת היא (קה) ופוטרין במקום לבן קאמר דהא קי"ל ב"מ שאתה מוצא עשה

ול"ת כו' (קו) ומההיא ליכא למיפשט מינה (קז) ואיכא לאוקמי נמי כר' יעקב ז"ל כדאיתא בחלק שני • והא (קח) דאיתי ראיה מדאמר לא יהא אלא לבן בעלמא כדכתיב בהלכות ליתא ופירושא כדפרישית (קט) לעיל לבן בלא תכלת נהי דכולה מצוה ליכא איסורא מיהו איכא אשו חוטי צמר דפסרי בשל פשתן עם התכלת אי אינרדים תכלת וקם אלבן מי איכא איסורא מצות לבן קעביד ומפרקינן כיון דלבן אפשר במינו וליכא איסורא כי עביד צמר לבן בלא תכלת איכא איסורא כרשב"ל כדפרישת • והא דמלאכא ראיה ברורה היא והוה"ל תכלת מה תהא עלה דהא בלשון רבותינו (קי) כל ציצת נקרא תכלת הכא דלא קאמר אלא מתכלת לחוד כ"ש דהו"ל למימר תכלת (קיא) ומה שאמרו תכלת איקרי ציצת דת"ר סדין בציצת ב"ש פוטרין בלבן קאי כדפרישית השתא דחזינן שעמא דרבינו וחזיא קמאי וקמאי דקמאי ובתרתי מתיבתא דאסרו למירמי חוטי דכתנא בגלימא דכתנא אזלינן בתר מנהגא דקמאי דאמרינן (קיב) פוק חזי מה עמא דבר • ונרסינן בירושלמי (קיג) פ' אלמנה לכה"ג דאתא עובדא קומי ריב"ל ואמר צא וראה איך הציבור נוהג נוהג כן הלכך לא רמינן בטלית דאיכא פשתן ציצת כלל כמנהגא דקמאי ופוטרין סדין מציצת במ"ש וסמכינן אסתמא דספרי דאמרינן (קיד) כמותך פרט לסדין וכל מילי דציצת עבדינן בב"ש (קטו) ורב עמרם בתשובותיו פלוגתא ב"ש וב"ה הלכה כב"ה לכר שית דהלכה כב"ש (קטז) באלו דברים תרתי (קיז) וחדא בסוכה (קיח) ותרתי בתכלת וחדא (קיט) בסדין בציצת דהלכה כב"ה ואהדרוה כב"ש משום כסות לילה אמר רבא האי מלתא אמריתא ואתמר משמיה דר"ז (קכ) כוותי' היא של בגד וכנפי של עור חייבת בציצת ואע"ג דרמי ליה בעור ועור לא מחייב אפ"ה זיל בתר עיקר ורב אחא אמר זיל בתר בגד ובאן דציצת רמי בבגד העור פטור וקי"ל כרבא דר"ז קאי כוותיה ת"ר (קכא) טלית בפולה ארובה כשתים ובפולה חייבת בציצת ור"ש פוטר דזמנין דמפשיט ביה וקאי בי מיצעי ושוין שאם בפלה ותפרה שחייבת דליכא למיגזר דלמא מפשיט דהא (קכב) ליכא חששא לא צריכא דנקיט בסוכי בשש"א בלע"ז ואע"ג דלא מחברי כולה חייבת הא לא מחברי אלא דרמי ציצת עלי' כפלא בד' קרנתא לא הוה חבור לפטורי

והא דנרסינן לעיל (קכג) האי מאן דחייש' לא עביד כלום לאו דכפלי' כולה וד' ציציות עילוי כפולא אלא דרמי ציציות מעיקרא בד' קרנתא ובתר הכי חייטי' וכפלי' והשתא ליכא ציציות בקרנות דחשבינן לכפולא כמאן דפסיק ושרי האי אי כפולא כולה ומחברא ורמו בקרנתא כשרה שמעינן שאם רוצה להטיל חתיכת בגד במקום הציצת לחזק או להנאתו כה) טלית כפולה (קכד) ואינה תפורה ליה חוטא דתכלתא עילוי כפולא והטיל הציצת בעשייתו על הכפול ולא על הכנפות אפשיט נתפשטו הטליתות ונמצאו ב' ציציות על ראשו של רבא ציצת אחת (קכה) המוטלת בשתי הקרנות כאחת ואחרת המוטלת במקום הכפול (קכו) אמר לא חיינו כנף דכתיב רחמנא שאינו עומד על הקרן אלא באמצע הטלית (קכז) נרסינן בספרי מגין שלא נתן באמצע בגד אלא על שפתו ת"ל על ארבע כנפות אזיל שדיא ואיכסי גלימא אחריתי טלית מצוייצת כהלכתה א"ל מי סברת חובת גברא היא כתפלין ובין שקיימת מצות ציצת באחת נפסדת בשליתות אחרות חובת טלית היא הרי חובה היא כמזוזה שאם יש לו כמה בתים ודר בהם חייב במזוזה ציצת נמי אם יש לו כמה טליתות שעומדת להתכסות (קכח) ואעפ"י שאין בהם כלום חייבת בציצת זיל רמי ליה לאותו טלית הכפולה שאף היא חייבת להטיל לה ציצת בקרנות או על הכפל ותופרה וקי"ל כר"ש (קכט) דטלית כפולה פטורה אא"ב תפרה • לימא מסייע ליה חסידים הראשונים כו' ש"מ חובת כל טלית היא דאי חובת גברא אינו חייב עד שיתכסה בה שאני חסידים דמחמרו אנפשייהו זריזין היו במצות ופליגו דמלאכא הא דרבה בר ר"ה דאמר חובת טלית פליגא דמלאכא דאיהו אמר חובת (קל) גברא אשכחיה לרב קטינא דמבטי סדינא וסדין פטור מציצת משום כסות לילה כדאמרינן • א"ל קטינא סדינא בקיאנא מפני החום אתה לובש סדין של פשתן שפטור מן הציצת וברבלא שהיא טלית ענול בחורף מפני הקור ציצת מה תהא עליה דמסכא אמר ועשו להם ציצת ואין עליך ציצת לא בקיץ ולא בחורף וסדינא (קלא) דומיא דסרבלא שלא היה בו אפי' לבן ואם היה בו לבן (קלב) תכלת מה תהא עליה הו"ל לומר דתכלת לא נקרא ציצת אלא עם הלבן (קלג) כדכתיב והיה לכם לציצת (קלד) א"ל אנשיתו וכי אתם מדקדקין אפי' בם"ע אא"ב

חובת

נתיבות שמואל כה) ל"ל לגמרי מותר רבה בר"ח מיקלע לבי רבה בר"ל מזיי' דסוה מיכסי טלית כפולה ומיהו תפורה כו' מכאן מ"ה מ' :

שער החדש

כר"ל דס"ל דכל סיכה דאפשר לקיים סיומא לא דחי עשה לא"ת עיין לקמן במ"ב אות י"ב • ומלאכה ברור שב"ה כוונת דברי ר"ב ומ"ב כיון דקי"ל כר"ל מ"ב ממילא ליה הלכתא כשמואל ועיין בסוס' מכאן מי' מ' בסד"ה כיון דאפשר כו' דכ' מ"ב משקנא לא קיימא שכי יעו"ם וסיימו כסיעת ר"ב : (ועיין לעיל אות ל"ח) : (קו) ומסיק ליכא למיפשט כו' י"ל דהם דברי רבינו דמהם ליכא למיפשט ליכא סוס רמי' מ"ב י"ל דהם דברי רבינו דמהם ליכא למיפשט מיהם דחין הלכה כשמואל רק היכא דאיתמר דל"ש מהדדי שמואל ור"ל דשמואל מיירי בהיכא דהלכתא כוותיה ור"ל מיירי בליכא הלכתא וכ"ש דאיתמר דשמואל מיירי בהיכא דהלכתא כוותיה ור"ל מיירי בליכא הלכתא ומסתברא

חובת גברא היא חובה על האדם לקיים מצות ציצת בטלית • וכמו שחובה עליו לקיים מצות תפלין היינו דקטינא מחייב ולא רמי ומש"ה א"ענש אא"א חובת טליתות המתחייבות בציצית • וא"כ סדין וסרבלא הא לא מחייב בציצית היכא מיענש ליה אלא מאי חובת גברא היא וקטינא בר חיובא נהי כי מחייבי' רחמנא כי מכסי ע"כ אי מכסי טלית דבר חיובא חייב אי לא פטור • וקטינא הא - לא מכסי טלית דבר חיובא אטו לאכסי' בציצת הוא (קלה) דתייבי' רחמנא כי אית ליה לטלית למיכן טלית כי מחייבה ומלאכא הרבה מיענש ליה (קלו) אלא ה"ק ליה בלומר מהכא ליכא למילף מיניה לאו חובת טלית היא ולא חובת גברא • ואפ"ת חובת טלית ל"פ וה"ק ליה כו) כו' עילות אתה מוצא לפטור עצמך מציצת אעפ"י שאתה יכול לפטור עצמך גורם אתה לבטל מצות ציצת ועליך לקיימו ואי אתה מקיימו ש"מ בין למ"ד הובת גברא דאי מכסי טלית דבר חיובא חייב ואי לא פטור • ובין למ"ד חובת טלית נהי דמצי למפטר נפשיה בטלית דלאו בר חיובא היא אפ"ה כיון דמצי לקיים מצוה (קלז) ולא מקיים אכא עונש ואי מקיים איכא שבר מצוה דהא קטינא לא אחייב (קלח) ומלאכא לא מיענש וקאמר מצדקי למפטר כו' ש"מ דאי לא מקיים מיענש ולא קרינן הכא אינו מצווה ועושה • דכי אמרינן אינו מצווה ועושה היכי דע"כ מיפטר (קלט) כו' יוסף • אבל היכא דאיהו מכוון למפטר נפשיה ולא עביד מיענש אי לא מהדר אטלית דבר חיובא ומצוה היא להתעטף בטלית דבר חיובא וליכא מידי בין חובת גברא לחובת טלית אלא היכא דאית ליה טליתות ד' או ה' ולמ"ד חובת טלית היא חייב למירמי בכולהו ציצית ואי חובת גברא בחד סגי אבל לית ליה טלית דבר חיובא אפי' למ"ד חובת טלית משום מצדקי חייב לאהדורי ואי לא מיענש • והכי מסתבר לן והרב הקדוש רבינו בתב בשם החכם ר' יצחק בן מרן לוי (קמ) מיהו אותן שלובשין טלית תחת המקטורן אין עושין מצות ציצית דאי ס"ד אית בה מצוה ליכמי ביה תותי סרבלא ובחלק עטיפה נפרש ואיכא למידק ממלאכא דאם רמי ציצית בקיסטא או בסתווא אע"ג דלא רמי כולה שתא או בולה יומא לא מיענש דלא מיענש אלא דלא רמי לא בסתווא ולא בקיסטא וקא פטר נפשיה לגמרי • ודווקא היכא דמכסי טלית דלאו בר חיובא אבל מכסי (קמא) טלית דבר חיובא ולא רמי חייב • אמר שמואל כלי קופסא העשויין לכבוד להתכסות בהן לשבתות ויו"ט ומונחין בארגז כיון דעשויין להתכסות אשר תכסה בה קרי' ביה ואע"ג דלאו כל שעתא לביש להו דחובת טלית הוא • וק"ל דתול"ל כי אמר ופליגא דמלאכא ומסייע ליה לשמואל • ומסתברא דאפי' למ"ד (קמב) חובת גברא קאמר דאית ליה טלית דבר חיובא • אלא האי דמונח בקופסא אפ"ה בר חיובא הוא כיון דלכסות חד יומא עבידא הו"ל ככולהו טליתות דנברא חייב למירמי ביה ציצית דאלת"ה קשיא דשמואל אדשמואל דא"ש מתירין מבגד לבגד (קמג) ואפ"ר דחובת טלית הוא היכא מתיר הא איהו גופא חייב בציצית אלא לאו ש"מ דאפי' למ"ר חובת גברא קאמר אמר רבא ומודה שמואל בזקן שעשה לכבודו לתכריכין שפטורין אע"ג (קמד) דמיכסי בה מחייב חדא שעתא פטור דאמר תכסה בה אמר רחמנא ולא לאכסויה עבידא והו"ל ככסות לילה דאי נפיק בה ביום פטור בההוא שעתא בעידן קבורה (קמה) רמי ליה ציצית דרמי תבלתא לאנשי ביתיה וכדאמרי' לעיל חובת טלית היא זיל רמי ליה דאי לא (קמו) דמי בלועג לרש מלעיגין עליו שפטור מן המצות • ושמעתי לפיכך נסמכה פרשת נשקל לפרשת ציצית (קמז) ללמדך שמתחייב בציצית אבל ק"ל דמהבא משמע דמטילין ציצית בבגדי המת ובהמוכר את הספינה גבי מתי מדבר הבי משמע דאמרינן (קמח) התם איבעיא ליה לימיני חוטי אי בב"ש או בב"ה • וגרסינן בכמ' (קמט) שמחות אין מתירין בגד מן המת שאין מסירין את הציצית מן הטלית אם היה שם מחיים • אבא שאול אומר מתירין אבא שאול בן בטנית צוה את בנו קברוהו תחת מרגלותיו של אבא והתירו תבלת מלפניו הרי שציוה להסיר וחב"א אין בו משום קדושה אלא עושה תבריך למת ומרדעת לחמור • (קנ) ולדעת רבינו קוברין את המת בטלית שיש לו מחיים עם הציצית תניא וראיתם אותו (קנא) פרט לכסות לילה אתה אומר פרט לכסות לילה או אינו אלא פרט לבסות סומא בשהוא אומר אשר תכסה בה הרי בסות סומא אמור הא כה אני מקיים וראיתם פרט לבסות לילה בסות המיוחדת כנון הגליפקר"ן ופרצדי"ש המיוחדין בלילות אעפ"י (קנא) שמתכסה בהן ביום פטור וכן בסדינין המיוחדין בלילה אעפ"י שמתכסה ביום אין לחוש ושמעתי שהרב ר' אליהו מפרי"ש היה עושה (קנב) להם ציצית • בפ' (קנג) מי שמתו גרסינן חזא דהוי רמו תבלת דר' יוחנן אארעא וא"ר חייא דלייא כי היכא דלא לימרו כו' ואי אית ליה ציצית ליכא חירוף ויש מקומות שלא נהגו להטיל ולא עוד אלא שמסירין ולפי שאין כל אדם מתעסק בציצית בזויין אין נאה שיעשה לו כיון שלא היה בחייו ולפיכך אפילו אותן שקיימו בחייהן אין עושין לו בדי שלא לבייש אחרים אבל בימי רבותינו כולם מתעסקין בטליתות לפי שמצות ציצית היו עושין כל שעה • בספרי (קנג) וראיתם אותו ביום ולא בלילה ואם היה מיוחד ביום ובלילה חייב בציצית ותנא על ארבע כנפות בסותך (קנה) ד' ולא ג' אינו אלא ד' ולא ה' כשהוא אומר אשר תכסה בה הרי בעלת ה' אמור ומה ראית מרבה אני בעלת ה' שיש בבגד ה'

נתיבות שמואל כו) סנהדרי למפטר נפשך מניקים : כז) ג"ל מלת תכלת בעלת ה' ניתק לף מס מין לה רק ד' כנפות

וכי תתם כו' כג"ל : (קלה) דתייבי' רחמנא כי לית לי' לגלית למיזגן עלית מי מיתייבת ומלאכת הסיכו כי מעכשיו מלת ס"ק כו' כג"ל : (קלו) מלת ה"ק כו' עיי"ש בתוס' ד"ה ס"ק כו' : (קלז) ולא מקיים מיכה כו' עיין סנת ל"ב ב' בתוס' ובסיס ד"ה בעון כו' ופסחים קי"ג ב' בד"ה ומין לו כו' ועיין סי' כ"ד סעיף ג' : (קלח) ומלאכת מיענש וקאמר עלדקי כו' כג"ל : (קלט) כר' יוסף • עיין קידושין ל"ח ת' : (קמ) מיהו מוקן שלובשין כו' עיין בה"ג בסער זה תות י"נ : (קמא) עלית לבר מיובת כו' • ר"ל אפי' יום ת' ובעש ת' כיון דמכסי בעלית בר מיובת ולא רמי בה ליליה מייב הלובש עיין בסנת ק"ח ב' ישו"ע סיעיב : (קמב) מיובת גברא ולא מיעת דוקא לבגדים שלית בר מיובת מלא תפילו סתי דמוקת בקופסא בר מיובת וכו' כג"ל : (קמג) ומס"ד דמובת עלית כו' וזה דלא כמס"ב סתום' בסנת כ"ב ת' ובמוקת סם : (קמד) דמיכסי בה מחייב חדא שעתא פטור מ"מ מכסה בה כו' כג"ל : (קמה) רמי לי' ליליה דומיא דמי מלבתא לאינשי ביתי' (מנחות מ"ג ת' ום"נ) וכדאמרינן לעיל מובת עלית סיה זיל רמי לי' כו' כג"ל • כ"ל מביא רחי' דאך רמי כוה לעשות בו ליליה דומיא דמי מבלתא כו' וס"ס דסו"מ לאתויי מאך דמנחות ל"מ ת' ורמי לי' מבלתא כו' מעניה כ"ב ת' מיליו ק"ל ת' ועוד דוקאי מוקי : (קמו) דמי כלועג לרש כו' זה מעמת דס"ס לכן מטוליו בו ליליה מכוס דלא ליסוי כלועג לרש : (קמז) ללמדך שמת מייב בציצית כו' כג"ל • ועיין תוס' ב"ב ע"ד ת' ד"ה פסקי כו' שמביאו זה בסם סמלרם וברח"ם מו"ק פ"ג סי' פ' יעו"ש : (קמח) התם ליבעיות לי' כו' בס ב"ב ע"ד ת' : (קמט) שמחות אין מתירין כו' בפי"ב יעו"ש שלין הגי' לפניהו כתו סבוסלא כלן יעו"ש סיעיב ומלאתי בס' תורת השדם להרמב"ן בסער הסולאה שמביא זה הסוסלא בשם מס' ליליה יעו"ש סיעיב ועי"ע בס' מלחמות בסוף מו"ק יעו"ש סיעיב : (קנ) ולדעת רבינו קוברין את המת כו' כג"ל • ר"ל מדברי ת"ק מוכח שמ"ל להטיר הליליה מבל מ"מ מה לא היו בו ליליה ת"ל להטיל בו מחשש מבל מדברי הרמב"ן מבואר דלהטיל בו מחשש לכ"ע ניחא לפי שלא סי' בהס מסוס קדוסה ולא נמלקי לתבא שמול ודבון רק שם להטיר היתים סתי' בהס מסוס קדוסה ולף נס בזה

ה' ד' ומוציא אני בעלת ג' שאין בכלל ג' ד' ור' שמואל בן חפני אמר דווקא בעלת ה' אבל בעלת ו' (קנו) וז' וח' פסולין אעפ"י שיש בכללן ד' (קנז) ומצוה היא שאין לה טעם (קנח) וצרפת אמר אפי' בעלת ה' פסולה כדפרישנא לעיל ומסתברא (קנט) בעלת ב' פסולה בת ה' וו' וז' וח' חייבת והא דגרסינן בספרי בפרשת ועשו להם ציצת • ובפ' גדילים תעשה לך על ארבע יצאו בעלת ג' ובעלת ה' ושל ו' ושל ז' ושל ח' מסתב' לן דה"ג יצאו של ג' ושל ה' ושל ו' וכו' כלומר שלא יעשה בטלית בת ארבע (קם) ה' ציציות או ו' וז' (קסא) וח' שלא בכלל בנף אלא אחת לאורכה של טלית ולא שתים לאורכו ולרחבו (קסב) ול"ג בעלת חמש וא"נ (קסג) שלא יהא הטלית כז) בעלת ה' ציצת כדפרישית (קסד) בספרי על ארבע ולא שמנה כלומר על ח' כמ) אלא בכל קרן אחד • כסותך (קסה) פרט-לטי"א לתובל"א לתופלטורי"ן לפי שאינן מרובעין כעין מרשי"א ואלניפר"א שהן עגולין וכגון אלו הבגדים החתוכין באמצע הטיבורא שיש להן קרנות ואין בגגדן שתים אלא מצד א' הן • כסותך פרט (קסו) ללבד שאינו עשוי להנאת אדם ולבד היא כדאמרינן בפ' בלאים (קסז) הלבדים אסורין מפני שהם שותין ובספר אחר מצאתי (קסח) כסותך לבד והא דאמר (קסט) בפרשת

נתיבות שמואל כמ) ל"ל מ' על קרן ממד : כם) קדושין ל"ח ח' :

שער

חלת ד' ולח כו' כל"ל ועיין זבחים י"ח ב' מנחות מ"ג ב' : (קנו) וז' וח' פסולין לעיל כו' כל"ל : (קנז) ומצוה היא כו' • ל"ל דלא יקשה וכי בשביל שים כנפות יתרות תהי' פסולה לכן כ' דמצוה היא ונראה"כ ולין להם טעם ועיין בפ"י בפ' יו"ד מה שכתבתי בפסח המדלקי מזה ומיהו מפ"כ שב"י דמבואר בספרי בדרייתה דלפילו יותר מיב לכתורם שוה המוש דשם מהדכם בספרי מוכח לסיפך ומולי ט"ם הך דספרי ול"ל לספרינו היינו שבריתה שהובאת בפ"ם : (קנח) וצרפתי תומר לפי' בעלת ה' פסולה כדפרישנא לעיל כל"ל עיין לעיל שער ג' ח"ב לות ק"ט : (קנט) בעלת ב' פסולה בת ה' ו' ז' כו' כל"ל עיין שם לעיל ס"ח ח"ב לות ק"כ : (קם) ה' ציליות לו כו' עיי"ם בפ"ח ח"ב לות קי"ח מפ"כ בזה : (קמא) וח' שלא יעשה בכל כנף חלת ג' לחורכה כו' כל"ל : (קמב) ול"ג בעלת חמש כו' • דבעלת משמע שקאי על העליות בת ה' ו' ז' ח' קרנות רק דקאי על הציליה ולא על הקרנות וכפ"כ בפ"ח ח"ב לות קי"ח : (קמג) שלא יהי' סטליה כו' ל"ל קף מי נרסינן בעלת ג' ח"ב לות קי"ח : (קמד) בספרי על תרבע ולא כו' • היינו ספרי שמבית בשער ג' ח"ב לות ו' ז' • דהיינו שיהי' בכל קרן רק ג' ולא יעשה בעגין שיהי' נראה כב' על קרן ג' יעו"ם וס"ל מיירי שיעשה רק תרבע ליליה ולא יותר : (קמה) פרט לעיל"ת כו' בספרי חלת פיסקת ל"ל וז"ל כסותך פרט ליטה ולהבלה ולתבלטירים לתקרקים לסדסים לבודלסים לפי שהיה מרובעים ודע כי הגר"ת גורס כך בנפות פרט לגילת כו' דמתיבת בנפות ממעט זה ולח מתיבת כסותך ודברי רבינו חלח מובאים בב"י סי' יו"ד בד"ה כ' ורבינו הגדול כו' ועי"ם היטיב : (קמו) פרט ללבד כו' לפרינו ליתת זה : (קמז) הלבדים לסורין כו' כלים פ"ם מ' : (קמח) כסותך לבד כו' • ל"ל דלהיכו ממעט לבדים חלת ה"ק כסותך לבד חייב בליליה ולח ליתת ולהבלה כו' וכל הני דחטיב התם : (קמט) בפרשת ועשו כו' היינו בספרי שלח פיסקת קע"ו : (קע) חלו ומוליה תני כרים וכסתות כו' משמע לכתורם דכרים וכסתות חייבים בליליה דלמבר תכסה בה הוה ריבוי בכל מקום כמבואר בשבת כ"ז ב' וס"ל לבל הגר"ת גורס ומיהו להוליה כרים וכסתות ה"ל למבר הכסה בה עכ"ל מבואר מזה לפטור ועיין במרדכי שהובת בפ"י סי' יו"ד בד"ה סודר בתוהים כו' שהבית בשם המרדכי שהובת הספרי מזה לפטור כרים וכסתות וכ' שהבו לח הודה לו בזה לך בפ"י הסכים לפותרה יעו"ם היטיב וק"ל : (קעא) פרט לסדין של פשתן כו' עיין לעיל לות ל"ח ולות קי"ד : (קעב) סהם ספרת לליבת דר' יהודה וסהם ספרי לליבת דר"ם וכולהו לליבת דר"ע כל"ל סנהדרין פ"ו ח' ומ"ש : (קעג) פרט לשגוג • כ"ם בספרי חלת פיסקת ל"ד : (קעד) ולין לי לפרש • ל"ל למה יפטור הסגוג ועוד לין לימתן מהיבת מכסה והת מכסה בה • ודע כי הגר"ת גורס כך • כסותך פרט לסודר שיש בו רלם • תכסה פרט לכך • בה פרט למעטורת שלוה בה סודר שיש בו רלם ולח מהיבת בה אלא לדברי הסו"ע שפוטר מלי' מזה לדברי הסו"ע שפוטר מלי' מזה לדברי הסו"ע שפוטר מלי' מזה

וליתא כדפרישית • נרסינן (קפו) בס"נ דחזקת הבתים טלית של ת"ח כיצד כל שחלוקו יוצא מתחתו טפח וכ"ש אם היה שוה לחלוקו או יותר :

חלק חשני (א) התחייבת במה נפטרת אמר שמואל (ב) חומי צמר פוטרין בשל פשתן שמואל (ג) אליבא דב"ה דסרין חייב בציצת קאמר וציצת מ) שלא גזרו עליו קאמר שהרי מצינו שהיו נוהגין כב"ה כדאמר (ד) בשבת שהיה יושב ומתעסק בסדינין המצוייצין (ה) ואנו תלמידי שהיו מחפין כנפי כסותן לפי שהי' בהם כלאים ואשמעינן שמואל דחומי צמר פוטרין במקום לבן עם התכלת בטלית של פשתן אע"ג דצמר אינו מין הטלית דפשתן הוא מינו כיון דלבן הוא מין בגף קרינן ביה דמין בגף (ו) לאו דווקא צבע ול"ד מינו שמש צמר לצמר ופשתן לפשתן אלא שתהא לבן (ז) בכל הטליתות שתחלתן לבנים וע"כ צמר לחודי' בלא תכלת (ח) לא קאמר דפטור דהא קי"ל כר"ל דאמר כ"ם שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים את שתיהן מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את ל"ת והכא הא אפשר במינו אלא בדאיכא תכלת עסקינן והואיל (ט) ותכלת פטור במקום לבן כיון דאשתרי ביה כלאים דתכלת ה"ג אשתרי כלאים דלבן (י) וכו' אמר רשב"ל כ"מ שאתה מוצא עשה ול"ת בדליכא תכלת קאמר • איבעיא להו פשתן מהו שיפטור של צמר כלומר טלית של צמר מהם לבן (יא) שלו צמר שהוא מינו לבן של פשתן מהו שיטיל במקום צמר לבן (יב) עם התכלת דבי היכי שהתכלת פטור צמר לבן פטור אע"ג דאפשר במינו כדפרישית אבל פשתן בטלית של צמר אע"ג דאיכא תכלת בהדי' (יג) לא פטור דהא אפשר במינו וליכא כלאים ותכלת דמינו הוא ופטור אבל פשתן דלאו מינו הוא לא פטר כר"ל א"ד לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו וסמיך ליה (יד) גדילים תעשה לך זה לבן מנין לרבות אף התכלת ת"ל ופרשו תבלת והלכך ל"ש צמר בפשתן ול"ש פשתן בצמר כיון דאיכא תכלת שריא כי היכי דרמינן ציצת של צמר ותכלת בטלית של פשתן והיא כלאים ה"נ רמינן ציצת של פשתן ותכלת בטלית של צמר כיון דאיכא תכלת ליכא משום כלאים לא בסוין ולא בטלית של צמר ת"ש דאמר (טו) רהבה חומי צמר שנים חומי צמר פוטרין בשל צמר עם שני חומי תכלת ואפי' בשיראין ומסתב' דכל הני דפטרי אליבא (טז) דב"ה קאמר וקודם נזירה ואפילו למ"ד אין מעכבין ולמצוה ה"נ בעי' ולמסקנא דהלכתא אסיקנא כב"ש נזירה משום כמות לילה והא דשמואל ליתא ורבינו אפרים ז"ל אמר דהא דשמואל (יז) דלית

נתיבות שמואל מ) ל"ל כד שלא נזכו עליו : נ) ל"ל לילה זמן ציצית ולא שייך שום גזירה מש"ה ס"ל לפוטרין : ג) והוא מעשה דבתכלת מי שפשר לקיים שניהם אבל לענין לבן שפשר לקיים שניהם מש"ה שייך שום גזירה מש"ה ולפי' ל"ל דס"ל מיירי בדליכא תכלת שם כן פליגי דשמואל :

שער החדש

יעו"ם סיטיב : (קפו) בסע"ב דחזקת הבתים טלית כו' כל"ל ושות בב"ב כ"ז ב' • ומש"כ שחלוקו יולא מתחתיו עפח וכ"כ לקמן בריש ח"ג ולפניו הוסחת כל שלין חלוקו יולא מתחתיו עפח ול"ל שע"ם הוא כדברי רבינו וכ"כ ממה שסיים וכ' דס"ם שם סיום שוה לחלוקו או יותר • וע"ל דסיום הטלית מרוך חלוקו דזה נתם יותר ועיין שם בהשג"ם :

(א) **טלית** המהוייבת במה נפטרת כו' כל"ל : (ב) חומי צמר פוטרין כו' מנחות ל"ע ב' וכבר הוזכר זה בשע"ם בח"מ יעו"ם חות כ"ח ס"ו וק"ג : (ג) תלוצה דב"ם כו' עיין לעיל חות ק"כ בה"ח : (ד) בשבת שהיה יושב כו' יעו"ם כ"ק ב' וכבר הוכח זה בח"מ חות ק"ח : (ה) ורמה למילתו שהיו מהבין ממנו כנפי כסותן כו' כל"ל ומשולר מכאן דאלל ר"י בר"ח היו תכלת מעם והיו כלאים ועיין לעיל ח"מ חות ק"ח מש"כ בזה ויש לעיין : (ו) לאו דווקא לבע • ר"ל לא קפדינן לתלות הטליח • עיין לעיל שער ה' ח"מ חות מ"ח : (ז) ככל הטליחות שתחלתן כו' כל"ל • ועיין בשער ה' ח"מ חות מ"ח ר' • ותוכף כוונתו דהא דבעינן שכוף מין כיף לאו דווקא על הציצית ואיהו דווקא לחות המין מעם • ומ"מ מודה לחות המין הוא משום יוהר מלינה • עיין ס"ח בח"מ לית ס"ב דהלידת לליכא תכלת מ"מ עביד לתר ולא מהסיר ממנו תלת ליבעיא (ומ"מ היינו דווקא לענין תכלת אבל במקום לבן בעינן חוטי לבן במוטי תכלת) : (ח) לא קאמר דפטור אבל למר) : כר"ל כו' כל"ל : (ט) ותכלת פוטר • במקום לבן נמי פוטר כיון דאיתתרי ביי כו' כל"ל • ועיין ח"ח חות ק"ע ויעו"ם סיטיב : (י) והא דתמר רשב"ל כ"מ כו' כל"ל : (יא) שלו לתר שהוא כו' עיין לעיל שער ה' ח"ח חות י"ח : (יב) עם התכלת דבשלמא בטלית של פשתן דכי היכי שהתכלת פוטר לתר לבן נמי פוטר לע"ג כו' כל"ל : (יג) חינו פוטר דהא לתסר בחינו ולליכא כלאים ותכלת חינו הוא פוטר אבל פשתן כו' כל"ל : (יד) גדילים העשה לך ודרשינן בספרי (הלא פיסקא רל"ד) גדילים העשה לך זה לבן מנין לרבות לח התכלת ח"ל ותתנו על ליליה הכנף פהיל תכלת

לי' תכלת היא ור"י בן נורי היא כדפרישית (יח) ור"י אוקמי' בכלי קופסא משום דק"ל הא דר"ל ואתר על רבינו אלפסי לא דק וא"נ שמואל לא ס"ל נזירה שמא יקרע ום"ל ג) דלילה לאו זמן ציצית היא (יט) ורבינו ברוך דסדין בציצית לא יכשיר הלבן שעם התכלת אלא מפשתן ג) משמע דס"ל דשמואל ור"ל פלינו אהדדי ואנן כתבי' (כ) מאי דס"ל דהל' בדליכא תכלת והא דשמואל בדאיכא תכלת דהיכא דאיכא ציצית כהלכתן תכלת וחוטי פשתן בשל צמר א"נ תכלת וצמר בשל פשתן ה"ה מקיים שניהם דתכלת מתיר כלאים (כא) ובחלק השני פסקינן הלכה בכולהו טליתות חייבין בציצית מדאורייתא כרחבה ורבא דאמרו צמר ופשתים פוטרין וכו' כדקתני בברייתא השיראין והכלך חייבין בציצית מדאורייתא ובולן צמר ופשתים פוטרין בהם והן עצמן במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין וכולן עם התכלת ודווקא קודם נזירה והאידנא בין יש לו תכלת בין אין לו טלית של צמר מפטר בצמר לבן אבל פשתן אסור אפי' לב"ה דשרי בכלאים (כב) משום דר"ל ומלית של פשתן פטורה משום נזירה ושאר טליתות כגון שיראין וסרקין וכלך ונוצה של עזים וצמר גמלים וארנבים מפטרו בצמר לבן ואם רצה מטיל (כג) ב' חוטין מינן במקום לבן וב' חוטי צמר לבן במקום תכלת וצמר לבן דקאמר דווקא (כד) צמר רחלים שאין קרוי צמר אלא צמר רחלים בלבד כדא' בירושלמי מה פשתן שאין לו שם לווי אף צמר שאין לו שם לווי וחוטי פשתן ליכא (כה) האידנא כלל לא בטלית צמר ולא בטלית פשתן וכן הלכתא • וכן דעת הגאונים הראשונים והאחרונים • אר"ה (כו) המטיל ג' ציצית לבעלת ג' דלא מחייבה בציצית והשלימו שהביא (כז) בגף אחר ותפסו עם הג' פסולה דבתיב תולם"ה והאי כיון דבעידנא דרמי לג' ציצית לא מחייבה בציצית כמאן דלא אתעבידו לשום ציצית דמי ופסול • מיתבי חסידים הראשונים כיון שארגו בה ג' על ג' אצבעות שהיה בה שיעור בגד בראמרינן (כה) ג' על ג' היו זריזין ומטילין בו ציצית (כט) והבי בעידנא דרמו בה ציצית לא הוה בר חיובא דהא אין לו אלא ב' קרנות ולא חזי לד' ציצית דהא בעי לארחוקי מכל קרן מלא קשר אגודל ובג' אצבעות (ל) לית ביה תרי שיעורא ועוד דלא מחייבה עד שיתפשטה בו הקטן ראשו ורובו אלמא אע"ג דמעיקרא לאו בר חיובא היא ציצית הוי (לא) אימא כיון שבצעו בה כיון שנגמר הבגד ולא חסר ממנו אלא ג' היה מטילן בו ציצית ובצעו מלשון בצוע וחסר • (לב) ורבותינו הניחו צבעו מהדש והאר"ז הטיל למוטלת הי' בה ציצית שלם מתחלה או שנשתיירו בה שיעור והטיל

יעו"ם סיטיב : (קפו) בסע"ב דחזקת הבתים טלית כו' כל"ל ושות בב"ב כ"ז ב' • ומש"כ שחלוקו יולא מתחתיו עפח וכ"כ לקמן בריש ח"ג ולפניו הוסחת כל שלין חלוקו יולא מתחתיו עפח ול"ל שע"ם הוא כדברי רבינו וכ"כ ממה שסיים וכ' דס"ם שם סיום שוה לחלוקו או יותר • וע"ל דסיום הטלית מרוך חלוקו דזה נתם יותר ועיין שם בהשג"ם :

(א) **טלית** המהוייבת במה נפטרת כו' כל"ל : (ב) חומי צמר פוטרין כו' מנחות ל"ע ב' וכבר הוזכר זה בשע"ם בח"מ יעו"ם חות כ"ח ס"ו וק"ג : (ג) תלוצה דב"ם כו' עיין לעיל חות ק"כ בה"ח : (ד) בשבת שהיה יושב כו' יעו"ם כ"ק ב' וכבר הוכח זה בח"מ חות ק"ח : (ה) ורמה למילתו שהיו מהבין ממנו כנפי כסותן כו' כל"ל • ומשולר מכאן דאלל ר"י בר"ח היו תכלת מעם והיו כלאים ועיין לעיל ח"מ חות ק"ח מש"כ בזה ויש לעיין : (ו) לאו דווקא לבע • ר"ל לא קפדינן לתלות הטליח • עיין לעיל שער ה' ח"מ חות מ"ח : (ז) ככל הטליחות שתחלתן כו' כל"ל • ועיין בשער ה' ח"מ חות מ"ח ר' • ותוכף כוונתו דהא דבעינן שכוף מין כיף לאו דווקא על הציצית ואיהו דווקא לחות המין מעם • ומ"מ מודה לחות המין הוא משום יוהר מלינה • עיין ס"ח בח"מ לית ס"ב דהלידת לליכא תכלת מ"מ עביד לתר ולא מהסיר ממנו תלת ליבעיא (ומ"מ היינו דווקא לענין תכלת אבל במקום לבן בעינן חוטי לבן במוטי תכלת) : (ח) לא קאמר דפטור אבל למר) : כר"ל כו' כל"ל : (ט) ותכלת פוטר • במקום לבן נמי פוטר כיון דאיתתרי ביי כו' כל"ל • ועיין ח"ח חות ק"ע ויעו"ם סיטיב : (י) והא דתמר רשב"ל כ"מ כו' כל"ל : (יא) שלו לתר שהוא כו' עיין לעיל שער ה' ח"ח חות י"ח : (יב) עם התכלת דבשלמא בטלית של פשתן דכי היכי שהתכלת פוטר לתר לבן נמי פוטר לע"ג כו' כל"ל : (יג) חינו פוטר דהא לתסר בחינו ולליכא כלאים ותכלת חינו הוא פוטר אבל פשתן כו' כל"ל : (יד) גדילים העשה לך ודרשינן בספרי (הלא פיסקא רל"ד) גדילים העשה לך זה לבן מנין לרבות לח התכלת ח"ל ותתנו על ליליה הכנף פהיל תכלת

והלכך ל"ם לתר כו' כל"ל : (טו) רהבה לתר כו' כל"ל • מוטי לתר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן פוטרין בשל לתר מוטי לתר ופשתים פוטרין בכל מקום ואפי' בשיראין כל"ל : (טז) דב"ה קאמר וקודם נזירה ואפילו למ"ד אין מעכבין זח"ש בלל ור"י כו' • ר"ל לפיטתו היא דשמואל ס"ל דאין מעכבין זח"ש בלל כלבך דפליני מרבי (מנחות ל"ח ב') ולכן ס"ל דפוטר של לתר בשל פשתן ופשתן בשל לתר כיון דמה"ת היא כולה מלוה בטליות ולכן דחי לה דסותרה כלאים אלל ליות לענמי ועיין לעיל ס"ח חות ס"ו : (יח) וה"ר ז"ל חוקמה בכלי קופסא כו' • וזה דבינו יעקב ז"ל הר"ח ז"ל ומשולל לזיל למעמי' דמניח כלי קופסא בליות במנחות מ"ח ח' וכבר נהלתר זה לעיל בה"ח חות ק"ח : (יט) ובינו ברוך חתר דסדין בליות כו' כל"ל • ועיין לעיל ח"ח חות ק"ח מש"כ שם בזה דמוקי להרוייהו בדליכא הכלה ור"ל ס"ל כיון דלתסר בשפתן חוטי לבן של פשתן לא עבדינן לבן מלתר יעו"ם בספר תמים לעיס סי' נכ"ד • יעו"ם סיטיב ועיין לעיל ח"ח חות ל"ח יעו"ם סיטיב : (כ) תלי דס"ל דר"ל בדליכא הכלת כו' כל"ל : (כא) ובחלק הרחסנן פסקינן הלכה כו' כל"ל עיין לעיל ח"ח חות ל' ולהלן : (כב) חסוס דר"ל • ל"ע התיתת בדליכא הכלת לבל בדליכא תכלת חתתי לסור • ותל ר"ל לא חייבי בדליכא תכלת ול"ל כיון דבזיכי חסוס כסות לילה זה שייך נתי בדליכא תכלת וזה שכ' כתי"פ דווקא קודם נזיכה לבל לתחר נזיכה בכל ענין לסור : (כג) ד' חוטין חינן בתקום כו' עיין שער ה' ח"ח חות ס"ד ובשר ב' ח"ח חות כ"ם יעו"ם : (כד) לתר רחלים שתין כו' עיין לעיל ס"ח ח"ח חות י"ד : (כה) התידנא בלל כו' זה נתהר לעיל בשער הזה ח"ח חות פ"ח ולהלן : (כו) המיל לילית כו' חתות ת' ב' ורי"ף ורא"ם סי' י"ט ובשי' יו"ד סעי' ה' : (כז) בגף אחר ותפרו עם הג' כו' כל"ל : (כח) ג' על ג' • כלים פכ"ז ת"ב טבת ע"י ום"ע ועיין שבת כ"ו ב' כ"ז ח' כ"ט ח' ובדוכתי עובי בם"ם עלתו מלספר: (כט) והכא בעידנא דרמו כו' כל"ל : (ל) לית בי' לך תיעורא ועוד דלא כו' כל"ל : (לא) לימא כיון בבלעו כו' ולפניתו הני' כיון שפלעו בה כו' יעו"ם • (לב) ורבותינו מהדש כניהו שלבעו כל"ל :

לעולם

והמיל בו ציצת אחרת אפי' נפסקו חוטין הראשונים כשר והא הכא בעידנא דרמי בה ציצת בתרא טלית דלאו בר חיובא היא ושלא לצורך הוי ואפ"ה כשרה אלמא שלא לצורך כצורך דמי והוי מעשה • אמר רבא השתא בבל תומיף קאי מעשה לא הוה (לג) לעולם שלא לצורך לאו מעשה היא והכא מעשה לא הוי אלא תוספה היא דקעביד והרוייהו לשום ציצת אינון ואי אפסיק חד כשר אידך ממאי דלאוסופי קא מכוין ולא עקר דלמא לבטולי קא מכוין ובל תוסיף ליכא דהא בטלי' לקמא ומעשה איכא (לד) ואפ"ה כשרה קשיא • נרסינן אר"ש א"ש (לה) תבלת אין בה משום כלאים אם הוא סדין בציצת שיש בו כלאים או בטלית של צמר פשתן ותבלת ולובש אותו אין בו משום כלאים לב"ה ויכול להציעו תחתיו (לו) בין ביום בין בלילה ואע"ג דלגבי כהנים לא אשתרי כלאים (לז) אלא בעידן עבודה בדאיתא ריש נמרא דערכין התם לצורך עבודה עביד אבל הבא לצרכו עכיד לאתהנויי בה • והלכתא לית בה משום כלאים • ואפי' בטלית פטורה • דלא מחייבה בציצת ויש בו תבלת ד) ופסור ומשום כלאים סד"א כלאים שלא במקום מצוה היא אפ"ה פטור מאי פטורה אילימא דלית בה שיעורא שאין הקטן מתכסה בה ראשו ורובו ואם הנדול יוצא בה אינו חייב משום כלאים • ותניא טלית (לח) שהקטן מתכסה בה כו' אילימא לענין איסורא דכלאים בלא ציצת שאם אין הקטן מתכסה בה והנדול יוצא בה אינו חייב משום כלאים • והתניא אין ארעי בכלאים שארעי הוא כקבע וחייב ואמר רבי"ש וכן לענין סדין בציצת לב"ה דאית ביה שיעורא שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו (לט) והנדול יוצא בה ארעי חייב בציצת ואין בו משום כלאים • אבל לית ליה שיעורא אעפ"י שהנדול יוצא פטורין מן הציצת ואית ביה משום כלאים אלמא דלית ביה שיעורא יש בו משום כלאים • אלא טלית פטורה דקאמר ר"ו אין בו משום כלאים המיל למוטלת קאמר שאם המיל ציצת תבלת ופשתן בטלית שיש בו ציצת אחרת אעפ"י שהטלית פטורה היא דהא איכא ביה אחרינא אפ"ה אין בו משום כלאים דכל היכא דאיכא תבלת התירא היא לגבי ציצית • והאר"ו חדא ויתנא בפירוש המיל למוטלת כשרה וכיון דכשרה אין בה משום כלאים חדא מכלל חבירתה אימתר • ר"ז לא אשר (מ) אלא האי מימרא משמיה דשמואל • ומינה דייק ר"י ואמר המיל למוטלת כשרה דהא דשמואל לא אפשר אלא בהמיל למוטלת וי"מ חדא מכלל חבירתה (מא) מכלל המיל למוטלת אתמר הא דשמואל • והלכתא המיל למוטלת ונפסק א' מהן (מב) כשרה וכדר"ה דאמר המיל לבעלת ג' והשליטו לד' פסולה • ולא פטר ליה עד דרמי ביה ציצת אחרינא • אמר רחבה אמר ר"י (מג) טלית שנקרע חוץ לנ' רחוק מן הכנף יתפור דלא נזרינן שמא יניח חוט התפירה כ"כ אריך וימנה אותו מכלל החוטין (מד) ואע"נ כיון שאינו במקום הנהה ציצת לא אתו לאחלופי חוט התפירה כלל • וציצת דאיכא תוך ג' פטר ליה ולא בעי אחרינא • תוך ג' לא יתפור דלמא אתי לאתיורו מחוט התפירה ואתי למיחלף ליה בחוט הציצת ואותו חוט פטול משום תולם"ה • וי"ם חוץ לנ' (מה) כיון דאית ליה ג' על ג' אית ביה תורת בגד תוך ג' ליכא עליה תורת בגד וכמאן דלית"א ד"מ ואע"נ דתפרי' כמאן דפסיק חשיב ולא דמי ביה ציצת ואי עניד ביה ציצת לא פטר ליה למיית וכן פי' רב עמרם ריש מתיבתא • והחכם ר' טוביה ז"ל והבי מסתברא • דאי משום מקום הנחת ציצית (מו) דהא איכא רבה בר"ה דס"ל תוך ד' הנחתו ולא מיתבי תיובתא • תנ"ה אחוץ לנ' קאי דהא תוך ג' פלוגתא דר"ם אל יתפור וחכ"א יתפור ורבינו אלפסי ז"ל פסק כרחבה אר"י דתוך ג' לא יתפור (מז) ומסתב' לן כחכמים והיינו דאמרינן לעיל (מח) שמא יקרע סרינו תוך ג' כרבנן ושוין שלא יביא אמה על אמה ממקום אחר (מט) וכו' דהיינו תולם"ה שמעינן מכל הני שאם נקרע בנף א' מן המלית שמביא אפילו בנף אחר ומתקנו ומטיל בו ציצית ושוין שמביא תבלת ממקום אחר ומש"ה נקוט תבלת (נ) שאינו מצמר וכל הציצית (נא) נקרא תבלת • ובלבד (נב) שלא תהא מופסקת שיהיו החוטין שלמין בשיעור ארכן ותעשה (נג) איכא דהא קעביד כו' כולי' ציצית מעיקרא • ש"מ מדקתני מביא תבלת ממקום אחר דמתירין מבגד לבגד ולא חיישינן (נד) לבזיון דעלמא דדלמא דאי בלאי אם טלית בלוי' ואינו ראוי ללובשו מתיר ממנו התבלת ותולה באחרת דליכא בזיון והשמישי מצוה ניתרו (נה) ומוטב שיהא למצוה ולא יהא נזרקין אבל לכתחלה אין מתירין ס) טלית שכולה תבלת אם יש בה לבן זהו מצותה כדקאמרינן הבנף מן כנף ואם אין זו לבן כל מיני צבעונין אחרים פוטרין בה במקום לבן דאם רמינן בה תבלת שהיא מינה ליכא ב' מינין ורחמנא אמר וראיתם אותו ובחד מינא ליכא ראיה כולי האי חוץ (נו) מקלא אילן ולא פטור דדמי לתבלת מיתבי טלית אין פוטר אלא מינה כלומר אם יש בו לבן מטיל לבן כמצוותה אם לאו (נז) אינו פוטר כי צבע אחר לשם לבן אלא ממין צבע הטלית אם ירוק ירוק אם אדום אדום ועולה לי' ללבן ותולה תבלת עמו אבל אם הטלית אדום אינו פוטר ירוק ושאר צבעונין דהיכא דאיכא לקיומי מין בנף ומינא דצבעה ליכא למירמי ו) דליכא ב' מינין מביא תבלת ודבר אחר במקום לבן ותולה בה לקיים ב' מינין וקלא אילן לא יביא דבעינן ב' מינין לכתחלה וליכא ואם הביא כשר וקשיא לרב דאמר חוץ מקלא אילן דפסול לא קשיא אם הביא כשר בטלית בת ד' חוטין שאם יש בו ב' חוטין תבלת והביא ב' חוטין קלא אילן כשר דכיון דלית בה אלא חד שיעורא דציצית ליכא למגזר דלמא מצטריך ליה תבלת לטליתא אחריתא ושקול לקלא אילן מהאי ורמי ליה במקום תבלת ז) ומש"ה אפ"ה בדיעבד

נתיבות שמואל ד) נ"ל פטור משום כלאים דמד"ת כו' : ה) מנחות מ"ח כ' : ו) נ"ל ליכא למיכמי מין בנף ומיל שכולה תבלת לגיטת ה' מינין מכיח כו' : ז) נ"ל כאן בטלית בת ארבעה חוטין דכיון דמיכת לגבי הקלא אילן שיעור חוטין מיכת למיחם דילמא מצריך לטליתא מחכיתי ומקיל לקלא אילן ומש"ה אפי' בדיעבד פסול :

שער החדש

(מב) כשרה וכדר"ה כו' • ר"ל מדהני מילי קתמר חדא דהלכה דסגיל למוטלת כשרה וחדא דהלכה כר"ה דתמר סגיל לבעלת ג' וסלקיתו לד' פסולה (לעיל חוט כ"ו) ותע"ג דר"ה מסיק בקושיא מ"מ לא מיתוקמא מילתא (לעיל חוט ל"ד) ומילתא מילקי כ"מ בכל נוויו כשר וכדעת הרמ"ם והטור • וגם מדכ' רבינו ונפסק ח' מהן משמע בין דתמנות בין מחמנות נפסקו כשר וכמש"כ הסמ"ג סמ"ק סמ"ק ע' יש"ם סיעיב וכמש"כ הכ"י יעו"ש ודלא כמש"כ הטו"ז סס נסמ"ק ע' יש"ם סיעיב : (מג) עלית שנקרע חוץ כו' סס במנחות מ"ח ח' : (מד) וה"ג כיון שאינו כו' כן פירש"י סס : (מה) כיון דאית לי' כו' וכ"כ הרמ"ם בסי' י"ח בשם ר' עמרם וכ"ע מדברי הסתים' בד' מ' ב' בד"ם שמא כו' דמפרשי הסם שמא יקרע בתוך ג' ויפשרנו ובשמא לא מיפשר בזה וכוי כלאים שלא במקום מצוה יש"ם סיעיב ועיין סי' ע"ץ סעיי' ד' : (מו) דהא מיכת רבה בר"ה כו' סס מ"ח ב' ועיין בתוס' מ' ב' ד"ה שמא יקרע כו' שהקשו זו יעו"ש סיעיב : (מז) ומסתב' לן בהכמיכם כו' • עיין מש"כ בח"ח בשער זה חוט ע"ח : (מח) שמא יקרע סדינו כו' • היינו לפיטתו דמפרש התם בח"ח חוט ע"ד מסוס שמא יקייר חוט התפירה אבל להסתי' מלדבש מוכח מהתם דהלכה כר"מ יעו"ם בד"ה שמא כו' וכ"ל בחוט מ"ם : (מט) ממקום אחר וכו' סס במנחות : (נ) שאינו מלא מצמר וכל כו' כ"ל : (נא) נקרא תבלת כו' עיין לעיל ס"ח מ"ח חוט ע' ובשער זה מ"ח חוט ק"י : (נב) שלא תהא מופסקת כו' ועיי"ם בחוט' ד"ם ובלבד כו' ובמנ"י סס וכב"י סי' ט"י מש"כ בזה : (נג) מיכת דהא קעביד כולי לילית מעיקרא כו' כ"ל : (נד) לבזיון דעלמא • דילמא דאי בלאי מס עלית כו' כ"ל : (נה) ומוטב שיהא כו' עיין בח"ז סי' קנ"ד ס"ק ז' יעו"ש ויש לחלק דבסכת אין כאן סוכדא כלל : (נו) מקלא אילן דלא בח"ח מיעור דלא פיעור דדמי לתבלת כו' כ"ל : (נז) מינו פיעור בו לצבע אחר כו' כ"ל • ועיין לעיל ז"ח מ"ח

(לג) לעולם שלא לצורך כו' • ועולם מדברי רבינו דבנתכיין להוסיף אמכוין להוסיף לילית על לילית כשר בבתרא אי לאיסתר קמתי ומעשה כיון דעבד בבל תוסיף לא הוי כלל נעשה (ותולי כיון דלמתר למחשבת לא העביד לי עביד לא מסכי) מבל אי לבטולי קא מכוין מ"ב המעשה בפיר מעשה ופסול משום מעשה ולא מן העבור וכ"ה דעת רס"י סס וכ"ה דעת סתום' והרא"ם : (לד) ומפ"ה כשרה קשיא • ומ"מ י"ל דלא אתותב הדין ולכן כשר בבל נוויו ועיין סי' יו"ד סעי' ו' ובבאור הגר"א סס • ודע שבשיטה הרמב"ם והובא סס בשור סוא לקיפך מזה דבמתכוין לסוסיף פסול ובמתכוין לבטל בשר וסוא מפרש מיפכא דסמתם נבלה בבל תוסיף קלי מעשה לא סוי בפתוי (מבל לבאורם שיטת רש"י ורבינו ודשיטתיהו יוצא לפוסה דרבא בתרא לגיטתו בדים תמורה ד' כ' דבל למתר דמכוין לא העביד מי עביד לא מסכי יעו"ש וסך בשיטת הרמבתנות מיקרי מעשה כמש"כ רש"י ותוס' ז"ל ועו"ש סיעיב : (לה) תבלת אין בה כו' סס במנחות מ' ב' : (לו) אין ביום בין בלילה כו' כ"ב סס סתום' ודייק לה מדנקט יתפילו בטלית פטורה משמע דתכי מילי קתי' חדא דתבלת אין בה משום כלאים ותידך דתפילו טלית פטורה אין בה משום כלאים יעו"ם סיעיב : (לז) אלא בעידן כו' • עיין בזה בתום' מנחות סס ועיין בפ"ח מה' כלי סמקדש סי"ב סס כתבתי קלא מזה : (לח) שהקטן מתכסה בה ראשו ורובו והגדול יוצא בה דרך מרעי סויא בלילית אין סקטן מתכסה בו ראשו ורובו אעפ"י שמגדול יולא בה דרך מרבי פטורה וכן לענין כלאים ושיין כלאים לענין כלאים מיעומת דכלאים ושמלן תגן אין ערבי לכלאים ותמר רבי"ה וכן לענין סדין בלילית אלא מתי פטורה כו' כ"ם בפ"ם ועבבו תבין דברי רבינו : (לט) וגדול יולא בה מרעי כו' מבלן מבואר דע"ם סוא מח"ח מבעל זה יעו"ם בחוט קע"ו : (מ) אלא סתי מימרא כו' ושמש"ם סתום' בתנחות מ"ח ח' ד"ם הדא כו' : (מא) מכלל המיל למוטלת כו' זו סוא סיעת רש"י ז"ל :

בריעבד מסל ומשום בל תוסיף ליכא (נח) כדפרישית דציצית אין לו שיעור למעלה לא למנין ולא לאורך • והרב צרפתי (נט) פ' ב' חוטין ליכא בל תוסיף דכמאן דכריכי אהדדי הד ציצת הוא ש"מ מרחיישינן דלמא שקיל מההוא ודמי ליה באידך דמתירין מבגד לבגד וקשיא אדרב דאמר אין מתירין דלמא דאי עביד חיישינן דלמא עביד ואי עביד עביד ותמי' לן על רבינו אלפסי ז"ל (ס) דלא אייתי להא ברייתא (סא) דטלית אין פשור אלא מיה דהא ליכא מאן דפליג והלכתא דטלית לבן וכל מיני צבעונים אם יש לו לבן מטיל לבן משום מין כנף ואם אין לו לבן (סב) מטיל ממין הצבע אדום בטלית אדום ירוק בירוק וכן בכל הצבעונין ואין לפרש אין פושר אלא במינו אפילו אם יש לו לבן קאמר דהא בטלית שכולה תכלת (סג) דאמרן לעיל מצוה לאקדומי לבן ברישא פרכינן מידי צבעא גרים ש"מ דמצוה להקדים לבן לתכלת דקאמרי בכל המליאות קאמר בין צבעונין בין לבנין וליכא מאן דפליג דלבן עיקר ואם אין לו לבן מטיל מן צבע תכלת • אתמר רב אמר אין מתירין מבגד לבגד משום בזיון דראשון ושמואל אמר מתירין ואמר אביי כל מילי דמר עביד כרב בר כהני חלת דעביד בשמואל (סד) והלכתא כוותיה דמתירין רב יהודא מסר לקצדא פ' רב עמרם אע"ג דאמר רב אין מתירין קאמר רב יהודא מסר בסותיה לכובסא וא"ל חזי דמיגך בעינא לה לציצת דילי' כלומר דלא יתיר אדם ציצת בגדו ויטלנה בבגד אחר ובנוסחא דילן ל"ג חזי דמינך בע' לה רב חנינא עביד סימא כרבי כולה ורובה עם הכסות לשון (סה) מן הסיסין וכולן שלא יבא בהן לידי תקלה ויתירני מבסות זה לכסות אחרת אלמא כרב ס"ל (סו) דאין מתירין וכן הלכתא כאביי • (סז) והרב צרפתי מסר ליה לכובס ולא היישׁ דלמא בהתקן הכלת ורבי ליה קלא אילן סיסא בסין פקעיות כדי שלא ינתק רבינא חייט ליה מיחט עושה מקום בטלית ומחבא החוטין בתוכו ותופר אותו למעלה כדי שלא יתראה ואית דמפרש כרב עביד שלא היה רוצה להתירו מן הבגד שלא יתקלקל הצבע ואפ"ה הלכתא בשמואל וע"כ ל"ש אלא מבגד לבגד אבל (סח) למיעבד צרכי אחרינא א"נ בעי לזבוניה לישראל אחר אסור למשקל מניה למיעבד צרכי' או לא רמי ליה בטלית דילי' אבל אומני לחוטין ולא רמי להו בגלימא הזמנה לאו מילתא היא כדאמרינן (סט) בתפלין אומני' ולא צר ביה שרי למיצר ביה פשיטי וכן הלכתא:

הלכ השלישי על עטיפתה (א) ס) בחוקת טלית של חכם צריך שיהיה חלוקו נראה מתחתיו מעפה ודרך

נתיבות שמואל ס) ל"ל בחזקה הכמיס כ"כ כ"ז ע"ב : ד) ל"ל לריך לכבך :

שער החדש

ח"מ חות מ"ע ולקמן חות ס"ב : (נח) כדפרישית דלעיל חין לו שיעור כו' • עיין לעיל סער ס' ה"ב חות כ"ב וחות ס"ו : (נט) פ' ב' חוטין ליכא בל תוסיף דכמאן דכריכי אהדדי הד ליצת הוא כל"ל • ועיין חוס' מנחות ל"ח ע' ד"ה התכלת כו' : (ס) דלא חייתי להאי בריימתא כו' עיין בב"י סי' ע' ובסו"ע סס : (סא) דטלית אין פשור חלא מיטה כו' כל"ל : (סב) מטיל ממין הצבע מדום כו' כבר נתבאר זה עיין לעיל ס"ח ס"ח חות מ"ע ולעיל חות ס"ו : (סג) דלתמן לעיל מליט כו' • עיין מנחות ל"ח ב' ועיי"ם בחוס' ד"ה מידי כו' ובחוס' מ"ח ב' ד"ה חין פושר כו' יש"ם סימן : (סד) וסלכתא כוותי' דמתירין • עיין סי' ע"ו סעיף ח' : (סה) חן הכסיסין כו' סוכה ע' ל' מנחות מ"ב ב' ובתבחר לעיל בסער ל' ח"ב חות ע"ח : (סו) דחין מתירין ומ"מ סלכתא כמחיי כל"ל : (סז) והרב צרפתי פ' מסר לי' לכובס כו' כל"ל וחוס' פירש"י : (סח) למיעבד צרכי חהבירנא כו' עיין בחוס' שבת כ"ב ל' יש"ם סימן : (סט) בתפלין חזמני' ולח לר כו' עיין לעיל בס' תפלין ח"ו חות מ"ב יש"ם :

(א) **גרסינן** בפ' מזקת עלית של כו' כל"ל • עיין בסוף ח"ח בסער זה חות קפ"ו ובסי נתבחר בס"ד : (ב) לחבס לקומת חות ומחזיר כו' • עיין בעור סי' ח' שמביח דברי רבינו ובסו"ע סס סעי' ג' ד' ועיין סוף סי' יו"ד וסוף סי' י"ז ועיי"ם בציונור הגר"ח סס ובס : (ג) קרע שמינו בשבת כו' מו"ק כ"ד ח' : (ד) לריך לכסות חת פיו כו' • יוסלמי מו"ק פ"ג ה"ג : (ה) מס עלבס חין לו כו' ב"ב ע"ז ב' : (ו) מכלל דכ"ע מחייבי כו' מו"ק ט"ו ח' : (ז) ובמיוחד מבעית לן כו' סס בחו"ק יעו"ם : (ח) וכי ר"י בר' חלעי סבים מחכסה בסדיונין סמלויילין כו' כל"ל סבת כ"ה ב' : (ט) וכן דייקים מי סיו מחעטפים כו' כל"ל • וכוונתו על פך דמסיקנתו סדיונים סבת יו"ד ח' : (י) ובב יסודה לחיים לגיעה הוח ולח קברי גלימח כולי יומח לחמן כל יומח כו' כל"ל עיין מנחות מ"ג ח' : (יא) דלחמר ר"פ מתעטף ויתיב ולחמן מסוס דחזיק בי' כו' כל"ל • ולכון חמי' הוח ועיין ברכות כ"ח ח' : (יב) מכסה בס כדרך בני חדס סמחכסין בכסות והולכין ושוסקין כו' כל"ל • ועיין בעור ובסו"ע סי' ח' סעיף ב' יעו"ם : (יג) חחת דמקטורין חין עושין כו' • ר"ל מדכתיב חסר מכסה בס מינה דרשינן להסגיל של לילית לריך להיות למעלה על

העטיפה (ב) רחבה לקומת האיש ומהיר שתי ציצית לפניו ושתים לאחריו כדי שיהיה חוקף במצות ויכסה בו ראשו שלא יעמוד בגילוי הראש ורבותינו הגאונים כתבו ועטיפתו כעטיפת הישמעאלים עטיפה נמורה • ומסתבר' לן דעטיפת ישמעאלים לא הוזכרו אלא גבי אבילות דא"ש (ג) קרע שאינו בשעת הימום אינו קרע וכל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים אינה עטיפה מהוי ר"ע עד גבי דזיקנא ובירו' (ד) לריך לכסות את פיו ובבלי (ה) מה עדשה אין לו פה אף אבל אין לו פה והתם הוא דכתיב לא תעטה על שפם (ו) מבלל דכ"ע מחייבו ובמצורע כתוב ועל שפם יעטה (ז) ובבמורה מבעי' לן אבל כ"ע לא מחייבי בעטיפת הראש כלל דא"ב יכסה את פיו (ח) וכי ר"ש שהיה מתכסה בטרינין המצויירין (ט) וכן החנים מי היו מתעטפין בבך (י) ורב יהודא אמר אינש צניעא ולא הוה שרר גלימא אמו כל יומא הבי קאי גבי בהמ"ן (יא) דאמר ר"פ מתעטף ויתיב משום דחזיק בי' עיטוף כעטיפת ישמעאלים הוא וגבי ציצת נמי אע"ג דמבדבין להתעטף בציצת לשון כסות היא כדכתיב אשר תכסה בה (יב) שמכסה בכסות והולכין ועוסקין בעסקיהן פעמים בכסוי הראש פעמים בגלוי הראש והרב קרובנו הלקו עם שבע כתות הצדיקים אמר בשם הרב בן מרן לוי בכתב ששגר לאדוני הרב אבא מארי ז"ל שאלו המכסין בטליתות (יג) תחת המקטורין אין עושין מצות ציצת מאשר (יד) תכסה בה ומיהו דמלאכא דא"ל ציצת מה תהא עלייהו ואי ס"ד דאית ביה מצוה לכסי בה הדת סרבלא (מז) ולדעתיהו דלא עביד מצוה אין המובחר והמקיים איתא צריך להתבסות על כל מלבושיו ועטיפתו בעטיפתו ישמעאלים שיהיה עטיפה נמורה אבל (יז) נ"ב לברכה דבשעת עטיפה קודם שלובש מלבוש העליון ג) וכתב לציצית היא ומסתב' לן דאשר תכסה בה לדרשא אהרינא הוא דאתי ולרבוי אתי ולא למעוטי דאמרינן אשר תכסה מ"מ ולר"ש (יח) לאתויי בסות לילה וסומא ולרבנן לאתויי בעלת ה' וא"ב הו"ל למעט תות' גלימא א"ו אשר תכסה בה קרי' ומצות ציצת איכא וקשיא דמלאכא ליתא דאיכא למימר (יט) ולטעמיך עלוי סרבלא אלא מאי איח לך למימר (כ) דלא צריך ליה למפטר נפשי' בהבי ועביד טלית דלאו בר חיובא תות' סרבלא נמי לא מפטר נפשיה בהבי והרב הביבי ז"ל אתיא דאיה מדר"י דאמר אינש צניעא הו' ולא הוה שרר גלימא בל יומא ש"מ דלאו אורח ארעא למשדי טלית מצוייצת תות' גלימא או תות' כפולה • דא"ב למה

(כא) למה שדיו׳ כולה יומא ונכסי׳ אלא דבעינן שיהא נראה כדכתיב וראיתם (כב) אותו וכדמחייב כסות יומא משום דישכח בראיי׳ אצל אחרים וקרי׳ בי׳ וראיתם ה״נ וראיתם נמי דקאמר רחמנא לא אכל שעתא ולאו אטלית אלא אציצת וכל שעתא מצי חזי ליה דאלת״ה למ״ד חובת טלית מאי וראיתם אותו איכא אלא כיון דבעידנא דעסיק איכא ראיי׳ (כג) לדידי׳ ולאחריני זה ראייה מעלמא היא ואותן שמקבצין הציצת (כד) בשעת ק״ש ומעבירין ע״ג עיניהם אפשר שנהגו משום דכתיב וראיתם אותו ע״ש שהיה עשיפתם תחת המלבוש והחכם ר׳ בוביה אמר מגרע הוא כפני הובוב מצוה ולא נתחייבו ישראל בכך • (כה) א״כ בתפילן כשקורא וקשרתם ובמזוזה וכתבתם ילך לביתו ויקרא • ואפשר שיש שמן בהנדה :

שער שלישי שער אדם נחלק לג׳ חלקים

חלק א׳ הפטור והחיוב וזמן היובו

ת״ר מ) הכל חייבים בציצת כהנים לוים וישראלים ונשים ועבדים ברייש (א) גמרא דערכין הכל לאתויי קטן היודע להתעטף חייב בציצת ומכתב׳ לן (ב) דהא קטן וגדול מדגרסינן התם בסוכה קטן היודע לשמור תפלין וכו׳ כדפרישית בשער תפלין ואפ׳ גדול שיודע להתעטף חייב שאינו יודע להתעטף פטור ודרס׳ התם כהנים לוים וישראלים פשיטא אי הני לא מחייבי מי מחייבי ליתני נשים ועבדים וכו׳ ותו לא ומשני כהנים אצטריך ליה כו׳ ואיידי דתנא כהנים תנא לוים וישראלים ותנא (ג) נשים לאשמעינן דמ״ע שהזמ״ג היא וה״ה לעבדים דקו״ל כל כצוה שאין האשה חייבת בה אין עבדים חייבים בה מ״ט דר״ש דכתיב וראיתם אותו פרט לכסות לילה (ד) המיוחד ללילה אתה אומר פרט לכסות לילה וכו׳ מרבה אני כסות סומא שישנו בראייה אצל אחרים וכו׳ והלכתא מצות ציצת אינו נוהג אלא ביום ונשים ועבדים פטורין ורבנן דמ״ל כסות לילה חייבת אשר תכסה בה מאי עביד להו דהא לכסות סומא לא אצטריך דהשתא כסות לילה שאינה בראיי׳ אצל אחרים חייבת כסות סומא מיבעיא • מיבעיא ליה לכדתניא אשר תכסה בה ד׳ ולא ג׳ כו׳ (ה) בהקק טלית וקו״ל כר״ש דאמר (ו) סומא חייב נשים ועבדים פטורין מן הציצת דמ״ע שהזמ״ג וכל אדם פטור בלילה דלילה לאו זמן ציצת היא (ז) כדגרסינן ג) בברכות למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע וכו׳ והיה אם שמוע וכו׳ לויאמר כו׳ והיה אם שמוע נוהג ביום ובלילה ויאמר אינו נוהג אלא ביום ואע״ג

תיובתא

נתיבות שמואל מ) מנחות מ״ג מ׳ ערכין ג׳ כ׳ : כ) ברכות מ״ג מ׳ : ג) ברכות ט׳ כ׳ : ד) מנחות ל״ז כ׳ : ה) מנחות מ״ב מ׳ : ג) מנחות שם :

שער החדש

יולא בזה : (כא) למה לה שדיו׳ כולי׳ יומא ונכסיו׳ בבגד תחתון אלא דבעינן סיסו׳ נראה כו׳ כל״ל • ול״ע מאי לאו׳ מדל״ו דילמא לפי שבימי קדם כו׳ המנהג לילך בכל הבגדים שמיוחין בלילה ולכן מה תועלת כו׳ חם כו׳ לובש עליות קטן תחת שבגד העליון כשם שרגיל קטיעה כו׳ מחוייב לילך בכל שבגדים שמיוחין בלילה מ״ב דב יהודה אמי ואלו לאו׳ מכאן • ואולי מלקאמר היום לישנו שו ולא שרי גלימי׳ כולי יומא מהמע דאי לא״ה כו׳ פשטו עליהו אלא מסוס דלא היה רוצה לבטל ממנו מלות לילית נכן לא היה פושט ממנו בגדו שעליון וה״ב כו׳ לו ללבוש ט״ק ולכתפיו׳ לגלימי׳ ח״ו דעיקר מלות לילית בבגד שעליון • ומ״מ לבי נבוך עליון בזה : (כב) ולהלישה לאותו • ול״ג לי במו דמחוייב בכסות סומא משום דישכח בראיי׳ כו׳ כל״ל • וכתו שמבואר בבבא ק״ב ב׳ ובזבחים י״ח ב׳ ומנחות מ״ג ב׳ : (כג) לדידי׳ ולאחריני זה ראיי׳ מעלמא היא ולאו׳ שמקבלין כו׳ כל״ל • ולדינא עיין סי׳ ח׳ סעיף ג׳ ובב״י שם ועיי״ש סעיף י״ח ועו״ש סיסיב : (כד) בשעת ק״ש כו׳ עיין בטור סי׳ כ״ד שמביא דברי רבינו : (כה) ח״כ יתמה בתפלין בקדושת וקדשתם ובמזוזה בשקורא ובתכתם על מזוזות כו׳ יקל לביתו ויניח ידיו על המזוזה ויקרא כל״ל • ועיין בשערי תשובה סי׳ פ״ח ועיין בב״י סי׳ כ״ד מה שהאריך בזה • ומ״ש בשאלתי׳ בשם הגאונים בשם הגמוי׳ בשפ״ג דשם לילית מה שמביא בשם מדרש טוב על פסוק כל עלמותי תאמרנה כו׳ ועיין בביאור הגר״ח שם ועו״ש סיסיב :

(א) **גמרא** דערכין כו׳ שם ב׳ ב׳ : (ב) דהא קטן גדול הוא מדגרסינן התם כו׳ כל״ל • ועיין בפ״ח מ״ז מהל׳ יו״ד : (ג) נשים להשמעינן כו׳ קאי על מה דר״ם פוטר בנשים ועו״ש במנחות מ״ג ה׳ : (ד) המיוחד ללילה כו׳ עיין לעיל ב״ב מ״ח הוא קו״ח : (ה) בהלק טלית • סיומו שבר ב׳ ח״ח הוא קו״ח : (ו) סומא חייב כו׳ עיין בשבר ב׳ מ״ח הוא ק״פ : (ז) כדגרסינן בברכות למה כו׳ שם י״ג ה׳ : (ח) דר״ו רמי פרזומי כו׳ מנחות מ״ג מ׳ : (ט) למאי ביתו משום דס״ל דמ״ע שלא הזמ״ג שיה קו״ל כר״י בן קרחה כו׳ כל״ל • והיינו כר״י בן קרחה דסבירה דברכות הל״ל ומס״ל משום דס״ל דנשים סומכות רשות הוא ע״ם כתבוהר בהך דמנחות

(ח) דר״ו רמי פרזומי לאנשי ביתו (ט) משום דס״ל נשים סומכות רשות וקי״ל כר״ו בן קרחה דקאי כר״ש • וגרסינן נמי התם (י) אמרי במערבא דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה׳ ש״מ דבולהו ס״ל דלילה לאו זמן ציצת היא ולא מברכין עלי׳ אלא ביום ומצותה מזמן ק״ש של שחרית כדתנן ג) מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ר״א אומר משיכיר בין תכלת לכרתי • ירושלמי כיני מתניתן בין תכלת (יא) שבה ללבן מ״ט דרבנן וראיתם אותו מן הסכוך לו מ״ט ר״א וראיתם כדי שיהיה ניכר בין הצבעונים • וזמן ציצת לברכה כזמן תפלין דתנן (יב) תפלין מאימתי מברך עליהן משעת הנחתן היה משכים להרך ומתירא שמא יאבדו מגיחן כדי לשסרן • וכשבגיע זמן ממשמש בהם ומברך וכן הרוצה ליכנס לביהב״נ מתעטף בלא ברכה וכשגיע זמנן ממשמש בהם ומברך • וזמן הנחת תפלין (יג) עד שקיעת החמה • ובשחרית (יד) משעת ק״ש ככל הציצות הנהוגות ביום • דאמרינן וכולן משעלה עמוד השחר כשרין ואע״ג דשאר מצות (טו) הנהוגות מצותן לכתחלה בהגיע החמה הכא בראייה תליא מילתא ומצותה משיכיר בין תכלת ללבן ומסתב׳ לן דמראיבעיא לן (טז) בתפלין מהו שיכנס אדם לביה״כ ואמרינן הפלין צריכין (יז) נוף נקי שלא יישן ושלא יפיח בהם ש״מ כל אדם מתעטף בהם כדרכן ועושה בהן כ״צ ול״ח בהו מידי ולובשו בין בשבת בין בי״ט ובלבד שיהא כהלכתו אבל שלא כהלכתו שגפסק א׳ מן הציצת או שלא הדחיק מלא קשר וזולתן ויצא בהן (יח) חייב מלקות ד) רבינא הוה אויל אכתרי׳ דמר ברי׳ דרב אשי בשבתא דריגלא ומתוך רוב העם אפשיק קרני דחוטי נפסק ציצת הכנף (יט) א״ל אי אמרת ליה בעידנא דאיפסק שדי ליה כולי ה״נ כרמלית דרבנן היא ולכבוד הבריות לא רמי ליה ללאו דלא תסור אסמכוהו משום כבודו לא נזור רבנן • והלכתא (כ) לכתחלה אינו יוצא • ואם נפסק בדרך בר״ה (כא) מקום שיש בו ס׳ ריבוא אסור לסלסלו עד מ״ש ואם כרמלית דרבנן מותר לסלסלו עד ביתו • וכ״ש בעיר מגופפת שהיתר גמור היא :

חלק השני בברכות מ) ר״נ אשכחיה לרב אדא בר אהבה דכרמי חוטי כשליל ציצת ומברך לעשות ציצת כמו שמברך על המזוזה ועל הטבילה ועל התרומה א״ל כאי ציצת דקא שכענא לשון לגלוג חבי (א) אמר רב אינה צריכה ברכה בשעת עשייתה כראשכחן במצות דעלמא כגון חליצה (ב) ויבום וזולתה • מי אמרינן ציצת אינה צריכה ברכה כו׳ ג) והא מאי רמיא מאי

תיובתא מהא דקסבר רב חסדא כל מצוה שכשרה בא"י כגון סוכה ולולב בישראל א"צ לברך דל"צ למימר אשר קדשנו כל מצוה שפסולה בא"י כגון הא בישראל צריך לברך (נ) וכללא והרי מילה כו' ואפילו לר"י לא קאמר אלא היכא דאיכא כותי וארמאי הא ליכא כותי וארמאי מודי ר"י דימול ארמאי מידי הוא טעמא אלא (ד) לרב איהו מקשה ואיהו הא ס"ל דמילה בא"י פסולה • דאתמר מנין למילה בא"י שהיא פסולה כו' דס"ל כר"י כותי ולא ארמאי (ה) וה"ה כי ליכא כותי וארמאי א"נ (ו) רב תנא הוא ופליג סוכה מסייע ליה תפלין היובתיה דלא מברך בעשייתו הרי סוכה דכשרה בא"י אם עשאה דתניא סוכה א"י כשרה (ז) וישראל בעשייתו צריך לברך דתניא העושה סוכה לעצמו וכו' וה"ה דקא מסייע מלולב אלא דלא אשכח מתניתן דכשרה בא"י • ותרומה נמי אשכחן (ח) דא"י שתרם את של ישראל אפי' ברשותו אין תרומתו תרומה • ובישראל צריך לברך להפריש תרומה • תפלין תיובתיה דפסולין בא"י וישראל א"צ לברך וכו' ש"מ דהא ג) דנרסינן בירושלמי (ט) העושה סוכה לעצמו העושה לולב לעצמו העושה (י) תפלין לעצמו והמכסה והמוהל בכולן כו' לא אזלא אליבא דגמרא דילן דהכי אמרינן בסוכה ותפלין לא אמרינן לעשות אלא לאו ה"ט בל מצוה שעשייתה נמר מצוה שאין אחריה מצוה הצריכה לה כגון סילה שאין אחריה שום דבר הצריך וכגון תרומה (יא) ומעקה ומזוזה (יב) ותרומה לכהן אע"ג דכשרה בא"י בישראל צריך לברך כל מצוה שעשייתה לאו נמר מצוה בישראל אין צריך לברך ובציצת בהא פליגא מ"ר מברך בעשייתו חובת טלית היא חובה על האדם לעשות ציצה (יג) בבל המלית משעה שיש לו טלית אעפ"י (יד) שא"צ לו ד) משעה שעשה הציצת אין מצוה עכשיו עליו שהוא מתעטף באחרוה שיש לו הלכך עשייתו הוא נמר מצוה ומברך לעשות ציצה (טו) באותו טלית הצריך לו ואעפ"י שהוא חייב להתעטף עצות הטלית השלים וכגון מזוזה (טז) שאעפ"י שלא דר בה מ"ע ום"ד לא מברך קסבר חובת גברא ואעפ"י שעשה ציצת בטלית לא קיים מצות ציצה עד שיתעטף בה כדכתיב אשר תכסה בה וכיון שקיים בטלית א' א"צ בטלית אחר (יז) וה"ה בסוכה ותפלין ודומיהן וא"צ לברך • ורביגו ז"ל אסקי להלכתא דבהא פליגו ום"ם חובת טלית ום"ם חובת גברא • ובלא דברכות כל מצוה שעשייתה נמר מצוה צריך לברך וכל שעשייתה אין נמר מצוה א"צ לברך כר' חסדא ולההוא כללא ק"ל חובת טלית היא וצריך לברך בשעת עשייתה כר"א ב"א דאמר מברך וכרבה בב"ח (יח) דאמר ליה מי סברת חובת גברא הוא חובת טלית היא זיל רמי לי' והא דמלאכא הוא אמרינן לעיל דלא פליגי וליכא למפשט מגיה לאו חובת גברא

ולאו חובת טלית (יט) דה"ק ליה מצדקא למפטרי נפשיה וציצת וב"ש הגאונים קמאי ובתראי ור' מוביה אמר נמי צריך לברך לעשות ומסתב' לן חובת טלית בר"א וכרבב"ח בדפרישית (כ) ובראיית רבי' לאו ראיה הוא ואי משום דמברכינן (כא) להתעטף דמשמע חובת גברא היא ה"נ ליתא וע"כ (כב) ל"ש אלא לעשותו אבל להתעטף כ"ע ל"ש דחייב • ומ"ק בברכות הוא דאע"נ דחובת טלית היא לא מחייב אלא משום עטיפה דקא מחייב ביה כדכתיב אשר תכסה בה ומברך שצוותה הקב"ה שלא יכסה בטלית אא"כ יש עמו ציצת והלכתא מברך בשעת עשייה לעשות ואית לן סברא אחרינא דאית למימר כללא היא דכל מצוה שפסולה בא"י בישראל א"צ לברך כר' חסדא והא דקאמר אלא לאו ה"ט כל מצוה שעשייתה נמר מצוה כו' תלמודא הוא דקאמר משום דקשיא דרב אדרב ולא מצי לשנוייא בשינוייא אחרינא והשתא דקאמר ליה רב מרדכי לרב אשי אתון הבי מתניתו להו ה"ק להו אתון דקשיא לכו דרב אדרב • איצטריך לשנויא האי טעמא אנן הכי מתנינן לה ול"ק לן דרב אדרב דרב ס"ל ציצת בא"י כשרה והלכך טעמא דר"ח כדקאי קאי דכל מצות שכשרין בא"י כגון ציצת וזולתן בישראל א"צ לברך והאי קושיא דקא מקשי תלמודא כללא היא ומותיב מתפלין לא השבי' רב חסדא (כ) דהא דשלח רב הונא בר חייא משמיה דר"י על תפלין ש"י מברך כו' לא משנה ולא ברייתא הוא ואיבא למימר דר"י ס"ל דמברך על עשייתן (כג) דאיהו לא קא איירי בהנחתן וסוכה הוא דמסייע ליה ותפלין לאו תיובתא ולא סייעתא ומעמא דרב חסדא כדקאי קאי הלכך איבא (כד) תרי לישנא בגמרא בתרא ציצת בא"י כשרה וכיון דכשרה בא"י בישראל א"צ לברך לעשות וכגמרא קמא ציצת בא"י פסולה וצריך לברך וד' עמרם ורבינו אלפסי פסקו כלישנא קמא (כה) דפסולה בא"י ול"ק לן מעשייהו ומסתב' לן כלישנא בתרא דקאמר אנן הכי מתנינן לה ציצת בא"י כשרה ואע"נ דתניא בתרומות (כו) הא"י שתרם את של ישראל אפי' ברשות אין תרומתו תרומה ומפרש בירושלמי דבר אל בני ישראל ויקחו • אבל הכא לא כתיב ויעשו אלא ועשו משמע ועשו אהרים והלכתא סוכה ולולב (כז) וציצת כשרין בא"י וא"צ לברך והיינו מנהגא דלא מברכין וק"ל (כח) בברכות פוק חזי מה עמא דבר • ואע"ג דנרסינן בירושלמי העושה סוכה לעצמו מברך לעשות לא אזלא אליבא ש"ס דילן וליכא למסמך דיהיה מברך לעשות • ובגמרא דילן לא מברך הלכך ליכא למסמך ואזלינן בגמרא דילן ונשאלתי מאת הרב החסיד הענוי למסור לו מפתח על המצות שמברך עליהן עובר לעשייתן (כט) כגון מי שעומד בפני רבו והנותן צדקה לעני והשבת העבוט ושלוח הקן ומעקה ועל מעקה אי מברך מברך

בתחלת

נתיבות שמואל ג) ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה ד) ל"ל וגמרא מעשה שעשה הלילא ומין מעמה כו' ה) מעמה שם ג' :

שער החדש

כל"ל : (יד) שם"ל לו ומעשה שעשה הלילא כו' • כל"ל : (טו) כתוב עלית שם"ל לו • וכתוב עלית הקריך לו והע"פ שסוף חייב להתעטף כו' • כל"ל : (טז) שמעפ"י שלא דר בה כו' • ול"ע שה חובת הדר היא וכמאין דר בה פטור עיי' פסחים ל' מ' ום"ל • ועיי' לעיל בער ב' חלק מ' לות קכ"ח ול"ע בזה : (יז) והרי סוף כסוכה ותפלין ודומיהן כו' כל"ל : (יח) לתמר לי' מי סברת כו' • מעמה ע"ה מ' ועיי' לעיל בער ב' ה"ה לות קכ"ח : (יט) דה"ק לי' מלדקי למיפטר נפשך מלילות וכ"פ הנתוים כו' כל"ל : (כ) וללייה דבינו הלפסי לתו לחא' כו' כל"ל • עיי' ברי"ף ה' לילות דמז ס"ו סכ' וז"ל וסלקתה כרב דתמר תובת גברא היא דהא מן מברכין לעשיה לילות עכ"ל ולפ"ז דבינו דלין זה רלוים דהכא"ס דלריך לברך : (כא) להתעטף דמשמע כו' • זו היא רלויים הכא"נ עיי"ם בה' לילות והובה בהום' שכא כ"ם כ' בד"ה סדין כו' וביבמות ל' כ' ד"ה טולבו כו' ובמעמה מ' מ' ד"ה סדין כו' וברא"ם ה' הפלין סי' י"ז יעו"ם טוביב ועיי' ת' ד"ה מיב"ם סי' קפ"ג דפסק למובת עלית היא יעו"ם ועיי' ס' תמים דעים סי' ס' : (כב) ג"ם מלת לעשות מבל להתעטף כ"ע ל"פ דהייב וה"ק בברכות דהמע"ה מחובת כו' • (עי' בברכות כו' ב') כל"ל : (כג) דאיהו לא קא מיירי מלת בהנחתן וסוכה כו' • כל"ל : (כד) תרי לישני למימרא בהרא לילות בהיכו יסרחל כסרה וכיון כו' ולמימרא קמא לילות בח"י כו' • כל"ל : (כה) דפסולה בא"י ולא מיירי לן מעשייהו כו' כל"ל עיי' ברי"ף ורה"ם סי' י"ג : (כו) נכרי במרם תת כו' • עיי' לעיל תוב ת' : (כז) כשרין בח"י כו' • ל"ע מה לעיון תלוי' לסמה כדלעיל בשער ת' ה"ב מלות ס"ח והכלתה וכם כ' לבינו בלות ע"ם דלא מכני עוויי בח"י ויסרחל טע"ב והמתי כשרין הכה בח"י ול"ל שהות ס"ע דלא נעיון תלוי' לסמה ושה דפסל החם מן סקולין ומן הניתין ומן הגרדין כו' הכם נעמה להריכה ליכא וכמו שהבחל כם לות ס"ם ע' ע"ת ע"ב יש"ם ולא מטעם דבעיון תלוי' לעמה ועיין בסי' י"ד סעי' ת' יעו"ם טיטיב : (כח) בגמרא פוק חזי כו' • עיי' לעיל בער ב' ת"ל לות קי"ב : (כט) כגון מי שעומד כו' המוס שה זה מין מברכין עליו • והנה מלתי בם' תמים דעים סי' קע"ם

בתחלת עשייתו (ל) או בסוף כי מי שמברך על המצוה אין לו לעסוק בשיחה עד שיגמור את כולה ומביקור חולים ומנחם אבלים (לא) ומלוה את המעות ומכניס חתן וכלה להופה ולקט שכחה ופיאה ופרט ועוללות ופטר חמור בעריפתו ונתינתו בהתנן (לב) מצות פדיה קודמת למצות עריפה ונתינת בכור לכהן (לג) וראשית ומתנות ונותן שקלים וחזה ושוק ומניף ומגיש וסומך ומלוה לעני והבאת שלום ומזרא וכבוד ומוכיח חבירו והשמטת כספים ושילוח עבדים ומשמה גר ויתום ואלמנה ברגלים והשבת אבידה • טעינה ופריקה ומצות חליצה ויבום כללו של דבר כל מ"ע שמנה בעל הלכות מפני מה מברכין על קצתן כגון לולב וסוכה ושופר וציצת ופפירת העומר וגר חנוכה ומגילה והדומה להן ומקצתן אין מברכין על מ"ע שיש בה אזהרה וכבוד ומוכיח חבירו והשמטת כספים ושילוח עבדים ומשמה גר ויתום ואלמנה ברגלים והשבת אבידה • טעינה ופריקה ומצות חליצה ויבום כללו של דבר כל מ"ע שמנה בעל הלכות מפני מה מברכין על קצתן כגון לולב וסוכה ושופר וציצת ופפירת העומר וגר חנוכה ומגילה והדומה להן ומקצתן אין מברכין על מ"ע שיש בה אזהרה כגון לא תקח -האם על הבנים שלח תשלח עזוב תעזוב עמו לא תראה חמור שונאך עזוב תעזוב וכן בפריקה נטעינה (לד) ומוכיח את חבירו (לה) ובחליצה ויבום ויש שדומין לאלו ות"ד (לו) פסח ומילה מ"ע שאין בה אזהרה והרי שחיטה שיש בה אזהרה לא תאכל כל נבלה ומברך עליהם וא"ת בנחירה בעלמא סניא לה להוציאו מידי נבלה והשחיטה מצוה בפ"ע בקדשים באותה שעה שהיתה בשר נחירה מותרת ואעפ"י שיש עכשיו בנחירה משום נבלה כיון שהוקבע אותה ברכה (לו) הקבועה זה המעם אינו שבשעה שהיתה בשר נחירה מותרת לא היו מברכין על השחיטה אלא בקדשים אבל לא בחולין שהיתה בשר נחירה מותרת ובהלכות פסוקות מי שעושה מעקה מברך לעשות מעקה אעפ"י שכתוב בו אזהרה וצריכין אנו מפתח • ותשובה זה הכלל כל מצוה שאינה בינו לבין עצמו ותלויה באחרים כגון צדקה והשבת אבידה והעבוט ובקור חולים • ודומה להם א"צ לברך אע"ג דבעשייתה נמר מצוה וכל מצוה שהיא בינו לבין עצמו כגון סוכה ולולב שופר וציצת וכל הדומה להן צריך לברך והלכתא צריך לברך (לו) במעקה שילוח הקן ופדיון הבן ומילה כיון דקמן הוא בבינו לבין עצמו דמי וא"נ אי לא מהלי' אבות ולא פרקי' כיון דאיהו חייב למול ולפרוק נפשיה חייב לברך • ואיכא למימר גמי כל

שער

סהעתיק דברי רבינו ז"ל ומחלתי מתח סרב מחסיד והעניו למסור מפתח על המלות מפני מה מברכין בתקלתן כגון סוכה ולולב וסופר ולילית ותפלין ומזוזה וספירת סעומר ומל מוכה ומגלה והדומות להן ומקלתן לין מברכין עליהן כגון מי שעומד מפני רבו מי מפני מכם וכעותן למקה נעני ויכלולת מעות וסמצת הענוט ובלות הקן ומעקה ומצקר מוליס ומנחם חבלים ומכנים חתן וכלה לחופה ועל לקט שכחה ופיאה ופרט ועוללות ופטר חמור עריפתו ומתיקתו כדתנן מלות פדיה קודמת למלות עריפה ומתיקת בכור לכהן וכלחית הגז ומתנות ומתן שקלו וחזה וסוק ומגיס וסומך וסבחת טלוס ומולח ובכור ומוכיח חברו וסשמעת כספים ובלות הקן ובלות עבדים ומשמת גר יתוס ואלמנה ברגל וסבחת אבידה ועטינה ופריקה ומלית חליצה ויבום • יש מפרשין טתן מברכין על מלות עשה בים שם מזכרם כגון למ תקח הוא על בית שלא תחלם למ מרחם חמור מעלך עזוב תעזוב עמו וכן בפריקה וטעינה ומוכיח חת חבירו חליצה ויבום ולקט שכחה ופיאה והדומות להן ומה נאמר במוסל חת סגדול וגדול סמוסל חת עלמו סהוי מבחך יים בו כרת ואם תאמר פסח ומילה מלית עשה שתן בהם מזכרם ואכי סמיעם בים שם מזכרם למ תחלנו כל נבלה ומבחך עליה ות"ת בחיים בעלמה סני להוליחו מידי נבלה וסחיעם מלוס בפני עלמה סיה בקדשים בשעה שחיתה בשר נחירה ותעפ"י שים עכשיו בחיים מסוס נבלה (כיון כל"ל) שהוקבעה למותה ברכה הוקבעה זה הטעם לינו כי בשעה שהי בשר נחירה מותרת למ היו מברכין על הסחיעה חלה בקדשים בחבל למ בחולין שהיו שחיטה בשר נחירה מותרת ובהלכות פסוקות מי שעושה מעקה מברך לעשות מעקה ואכיכין אנו מפתח • ומחחכן זה הכלל כל מלוה שהיו בינו לבין עלמו חבל חלו' בחחרים כגון לקט ושכחה ופיאה והעבוט ובקור חולים והדומות להן הין ואין לברך לעשות מע"ג דעשייתה נמר מלוה וכל מלוה שהיא בינו לבין עלמו כגון סוכה ולולב ושופר ולילית ותפלין והדומות להן ואין לברך ושלכתא אין לברך בשלות הקן ובפדיון הבן ומילה כיון דקמן הוא בבינו לבין עלמו דמי ואלא מי לא מכלי' חלו' ולא פרקי' כיון דאיהו חייב למימל ולמפרק נפשיה חייב לברך עכ"ל • ועי' בס' חבורחם בראשיתו מה שכתוב שם בשם ס' י' יוסף חלן פלא יעו"ש היטיב ושם העתקתי כל לשון ס' תמים דעים יען כי כאן נדפס בשיבושים גדולים • וע"ע בתו"ז מ"ח סי' ק"מ וגם' הרמב"ן סי' קפ"ט : (ל) ולו בסיף כי מי כי • ור"ל הסעם שמחחפק במעקה לי מנרך לכסוף מסוס שחסור להסיח בעת עשיית המלוה מסוף ברכה עד נמר המלוה וכאן ח"ת לו שלא יהא להסיח בכל זמן עשיית המעקה : (לא) ומלוה חת המת ומכנים כו' כל"ל • ולחלו הלוחת מעות חסב לקחן ומנים וסומך ומלוס לעני כו' וכן בחבודרסם שם חסב הלוחת לעני והלוחת מת בפ"ע יעו"ם היטיב : (לב) מלות פדייה

החדש

קודמת כו' • בכורות י"ג ח' : (לג) ורחשית הגז ומתנות כו' כל"ל • עיי' לעיל לוח י"ב : (לד) ומוכיח חת חבירו • יש בו ג"כ עשה ול"ת • סוכת מוכיח חת עמיתך ולח תשח עליו חטא • שלח יהא עליו שחטא בלבו כמו שפי' הלשבי"ם והרמב"ן בחומש פ' קדושים יעו"ש והרמב"ם לח מכלו בחמין הלחיון ועיי' בחבודרסם שם : (לה) ובחלילה ויבום • יש שם ג"ע יבמם יבא עלי' ול"ת לח תחי' חשם סמת סחולה • חבל ל"ע קלת דשח בחלילה ויבום מי שחינו חולך ולח מיבם חינו עובר בל"ת : (לו) פסח ומילה ח"ע כו' עי' עירובין ל"ו ח' זבחים ק"ו ב' כריתות ב' ח' : (לו) סוקבעה זה סטעם כי כל"ל : (לו) במעקה • עיי' לעיל לוח י"ח : (לח) חלילה ויבום כו' • ותע"ג דשם חלוי נ"כ שם י"ל כיון דבע"כ מיבמ לה ומ"ל דעשה ח"כ מיקרי מלוה שבינו לבין עלמו ולינו חלוי בדעת חחרים : (לם) לקילסה בבעילה • עיי' שער ח' מברכת חמנים לית כ"ד מ"כ בזה • ומפרש הירושלמי כן לכל המלות מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מקדושין בבעילה שחין ברכה כל עיקר וים לעיין בזה : (מ) ולו בסופו מסחבר לן דמברך בחחלתו דומיא דביעור חמץ בעבודך חחלה ומס מפסיק חם"כ חין מסחקין לוחו כי כל"ל • ועי' לעיל בם' בסוי שלש לוח כ"ב : (מא) מוזר ומברך להניח כו' • עיי' לעיל ס' תפלין מ"ח לוח י"ח ועיי' לקמן בם' סופך ח"ג : (מב) סעושה כל המלות מברך עליהן כל"ל • בתוספתא פ"י דברכות : (מג) דייק מבריימא כו' • ר"ל הא התנח בהמנח מדוקדק מפי מבריימא כידוע • ומ"מ תשכחן בהמיר דוכתי דמפקיון לתשנה מהלכה וכ"ם כי מפקיון לבריימא מהלכה היכא דשם פליגי עלי' ועיי' ב"ב ק"ל ב' יעו"ש היטיב ומש"כ רבינו ולמחר ר' יהודה יחידלו יחידלו הוא כו' מנומנם ולריך תיקון ותולי ל"ל ר' יוחנן במקום ר' יסודה וכומתו על הא דלחי' בפסחים פ"ד ח' יעו"ם ום"ב ול"ל וכן הטעם לילית כו' : (מד) חיבעית לן כו' • עירובין נ' ב' : (מה) סשחיטה דלחי מזמן לזמן ומשחברת לן בשעה שקנה שלית ושוכה לילית מחדם מברכים שחיטה דלא גרע מקומה כלים חדשים ועיי' בב"י סי' כ"ב יעו"ם שמבית לשון רבינו בזה"ל ועיי' חום' סוכה מ"ו ח' בד"ה הטעם סוכה כו' • ובחום' מנחות מ"ב ב' ד"ה ותילו כו' ועיי' בבחור הגר"ח שם בסי' כ"ב מה שהלריך בזה ועיי' בית"ל סי' כ"ח סעי' ב' ומי' רס"ם סעי' ז' : (מו) כי מכסי נלימא כו' • שם ס' ב' : (מז) דילוף לכם לכם כן • עיי' בב"י רים סי' ח' ובפ"ע ס"ם סעי' ח' ועיי' ב"י רס"י תקפ"ם ועיי' בם' הפרדם סי' קע"ח שמשינ ע"ש : (מח) דכתיב בקומה • עיי' בהג"ם פ"י דשבחים סי' מ"ח ועי' בהע"מ פ' לחמול ל"ז ב' וח"ב קפ"ג ח' ומי' חפ"ע סעי' ח' ועיין ס' סעי' ע"ע יעו"ם היטיב : (מט) במילה לכחיב כו' עיי' לעיל ה' מילה ח"ד לוח ב' :

מצוה שנוהגות בא"י אין מברכין עליה דומיא דמעמא דר' חסרא דאמר כל מצוה שבשרה בא"י בישראל א"צ לברך • אלא קשיא לן (לח) חליצה ויבום ואיכא למימר במצות יבום ליכא ברכה מידי דהוה (לט) אקרישה בבעילה דאמרינן בירושלמי כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מקדושין בבעילה וכיון דבמצות יבום ליכא במצות חליצה נמי ליכא ומה ששאלת במעקה אם מברך בתחלתו או בסופו (מ) דומיא דביעור חמץ הוא שיברך בתחלה מפסיק ואין משתקין אותו • ול"ד לסח בין תפלה לתפלה דאמרינן עבירה היא דהתם הפסק ברכה היא דברכה ש"י להניח תפלין היא • ועולה לברכה של ראש • דהא היכא דשח (מא) חוזר ומברך להניח אבל היכא דליכא הפסק ברכה ומתחיל במצוה פוסק אפילו באמצע :

גרסינן בתוספתא • (מב) העושה כל המצוה מברך עליהן • העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו • נכנס לישב בה אומר לישב בסוכה וכו' העושה ציצת לעצמו אומר שהחיינו • כשהוא מתעטף אומר להתעטף בציצת • העושה תפלין אומר שהחיינו • ורב עמרם בתשובותיו סדר המשנה אפקוה מהלכתא • ואמר כל ברייתא דפליגו עלה בתלמוד לית הלכתא כוותיה דהא מתני' דייק (מג) מברייתא ובכמה דוכתי אמר לית הלכתא כמתני' ואמר ר' יהודה יחידאי הוא לאפוקי מהלכתא כיון העושה ציצת לעצמו אומר שהחיינו דלאו כהלכתא דלא מברכינן אלא מאי דאתא משנה לשנה דאמר רבא כי הוינא בי רב כהנא (מד) איבעיא לן מה לומר זמן בר"ה וביוה"כ כו' אלמא דבר ברור דכל דאתי מזמן לזמן מברכינן וציצת לא קבע ליה זמן ולא מברך ול"ד ללולב וסוכה דמברך (מה) שהחיינו דלא גרע מקונה כלים חדשים • גרסינן בברכות (מו) כי אבסי נלימא אומר להתעטף בציצת וכתב ר' טוביה דצריך לברך מעומר דכתיב והיה לכם לציצת (מז) דילוף לכם לכם • דפתיב ופפרחם לכם מה ספירה מעומר עסיפה נמי מעומר והתם מנ"ל (מח) דכתיב בקמה וכן (מט) במילה אמר כל המול לכם ואלו ג' מצות צריכות מעומר והרב הביבי אמר כל מצוה שלא

(נ) שלא נתנו ליהנות מברך מעומר כנון ספירת העומר וברכת הלל ונטילת לולב ונט"י ומילה ותקיעת שופר ומגילה ולא בריר לן מעמא דהא (נא) נט"י ולישב בסוכה מישב מברכין (נב) וברכת ציצת מן מאה ברכות היא ונרסינן (נג) בפ' הרואה תניא היה רמ"א חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך:

הגדה נאום הגבר הוקם על (נד) על בגי' מאה וק' ברכות מנאום אבותינו הנאונים כפי דעתן וכללו בהם (נה) ברכה דפסוקי דזמרה • (נו) והמלך בכבודו וג' ברכות ה' דרי"ב שלא עשני א"י • שלא עשני אשה • שלא עשני עבד • ויש שכללן קבלות מלכות כשקורא ק"ש על מטתו • ומסתבר' (נז) שאינן אלא אותן שמצאנו בדברי רז"ל והן ג' תפלות שבהן ג"ז ברכות וברכת המינין שהתקין שמואל הקטן ביטי הלל שהיה קודם ר"מ ושני מעודות אחת ביום ואחת בלילה ובכל סעודה (נח) ס' ברכות • נט"י והמוציא בפה"נ שלאחר המזון ועל הנפן ועל פ"ה שלאתריו והן ע"ה ברכות בשחר (נט) מברך ב' לפניה ו' לאחריה ובערב ב' לפניה וב' לאחריה ובתפלין של יד ושל ראש ב' הרי פ"ד ובברייתא בפ' הרואה מ"ו ברכות • המפיל • אלהי נשמה • הנותן לשכוי • פוקח עורים • מתיר אסורים • (ס) מגביה שפלים • זוקף כפופים • והאומר סומך נופלים • טעות היא ולפי שמצאנו סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים • הרגילו בכך • ואינו בספרים • מלביש ערומים • ואוזר ישראל בגבורה • להעטיף• עומר ישראל • רוקע הארץ על המים • המכין מצעדי גבר • שעשה לי כל צרכי • נעמ"י • מעביר • הרי ק' שבכל יום•וברכה דפסוקי דזמרה אינה חיבה ור' יוסי הוא דקאמר (סא) יהא חלקי עם גומרי הלל מכלל דאיכא דלא גמרי • וברכת התורה (סב) לעסוק בדברי תורה • ואשר בחר בנו • אינו אלא למשכים לקרות קודם ק"ש כדאנרינן בברכות השכים לקרות קודם ק"ש צריך לברך לאחר ק"ש א"צ לברך שכבר נפטר באהבה רבה • וג' נתיבות שמואל ה') מגמות מ"ג ב':

שער

(נ) סלא נתנו ליהנות כו' • ר"ל כל ברכה שתיקנו של נהנין עוי' בב"י בריש סי' מ' ובד"מ סי' כ"ז תוס ז': (נא) נט"י ולישב בסוכה כו' • יש לעיי' סת נט"י מישב לעיל מזה למשומד מברכין תומה • ואולי יש לחלק דשם מיירי בגמ"י בשחגיית בשקה מתשכבו דמז נריך לברך מעומד וכאן מיירי בגמ"י לתכילה • תבל ת"כ יש ליישב דזה מיקרי ג"כ ברכת שנהנין דשם מיירי רולה לתכול תיזו מברך וכן י"ל בסוכה לפי מנהגינו שתין מברכים רק על התכילה ויש לעיי' בזה: (נב) וברכת לילית כו' • הוא דבר בפ"ע: (נג) בפ' הרואה כו' • בתמת ליתת זה רק במגמות מ"ג ב' ועיי' זוה"ק ח"ז ע"ז ת' קכ"ב ת' ושם ח"ב קכ"ז ת' וח"ג קע"ט ת' ורע"ל ב' יטו"ם ודע כי ר"ע נתון בסלוזו בדתשיתו כ' וז"ל ובגמרא לתרן ישרתל נרסי' הכי תניא בשם ר' תהיר תין לך תדם תישרתל שתיזו עושה תתה תנות בכל יום שנתמר ועתה ישרתל תה ה' תלהיך שותל תעמך תל תקרת תה תלא תתה עכ"ל ובתמת כ"ה בירושלמי סוף ברכות ותולי כוונת רביזו ע"ז • ועיי' בלים ס' תתניא ובשו' הפרדס סי' ה' יטו"ם סיעיד ועיי' לקמן תות ס"ו: (נד) על בגי' תתה כו' • עיי' בתלבר סנסד פי"ח ובטור סי' מ"ו ובסידור ר"ע ושם בשו' הפרדס והתניא: (נה) ברכה דפסוקי דזמרה • סיזו ברוך שתתר ויסתבח וכ"ה בשו' הפרדס ובשם ישרתל תשיבו דזמרה ובן תשבח הב"י בסי' מ"ו תבל בתשובה סי' כ"ה ובשם

ולבער ולמול ל"צ למימר אלא על דעל הוא דבר מסויים ומשברך פ"א שוב אינו מברך ומשברך על נטילת לולב ועל הביעור ועל המילה ועל השחיטה (עד) ועל מקרא מגילה · וק"ל בר"פ דעל להבא משמע והלכך אפי' (עה) אבי הבן מברך על המילה ובנטילת לולב בין אגבהה בין לא אגבהה מברך על ולמול וליטול ליבא למימר וחזינן מאן דמדקדקי ומברכי מקמי דלינבהה משום עובר לעשייתן ולאו מילתא היא דאפי' (עו) למ"ד על להבא משמע הא קא משני מדאגבהה נפיק ביה ומברך בתר דאגבהה ש"מ עובר לעשייתן דקאמר למעוטי אחר עשייתן אבל כל שעה שעוסק מברך כי היכא דמברך לישב בסוכה בבבא דקידושא מיושב (עז) כדפרישית בהלכות תפלין ה"ג משעת (עח) תפלה עד נענוע ור"י פירש עיקר ברכה לאחר נטילה (עט) דאם קודם נטילה דילמא פשע וברוך נפיק מניה חורבא דסברי הכין היא מצוה דלאו כ"ע גמירי וכל הברכות על בדבר מסויים ולהתעסק בציצית בין לרב פפא בין לרב פפי ליכא פלוגתא ויש שפקפק (פא) לומר על התקיעה ובין לר"פ ובין לרב פפי ליבא למימר דמצוה המוטלת עליו היא לרב פפי ולרב פפא דבר שאינו מסויים · ומסתבר לן דכל הברכות בין שאמר על בין (פב) שלא אמר תופסין אותו בכך והאי דקבעי תלמודא על ביעור המין כ"ש לבער ד"ה היא ורבותינו בברכות במוציא לחם כ"ע ל"פ כ"פ בהמוציא והלכתא המוציא · ואע"ג דהתם נמי (פג) איכא למימר מעמא דאיתא בירושלמי שלא לערב את האותיות הא פרכינן התם המן הארץ ש"מ לאו מעמא היא אלא שחייב אדם לומר בלשון רבו :

החלק השלישי מתן שכר · תניא ראב"ר אומר (א) כל שיש לו תפלין בראשו ותפלין בזרועו כו' הכל

נתיבות שמואל פ) מכאן מ"ד ה' :

סליקו להו הלכות ציצית וסליקו להו שישה שערים שלשה דברי רבא ושלשה דברי יש אומרים :

ועליהם נקרא עיטור סופרים · שימוש התלמידים והחברים · ואלהי אברהם יקיים בנו מקרא שבתוב לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח ובו :

בריך רחמנא דסייען · אמן נצח

שער החדש

ובמ"כ סם : (עד) על מקרא מגילה · עי' ברס"י מגילה כ"ה ב' ום' ספרדם סי' מ"נ ובר"ן · בפסחים סם ועי' במ"ם פי"ד ס"ע ועו"ם סימוכ : (עה) אבי הבן מברך כו' · עי' לעיל ס' מילה מ"ד חום יו"ד ועי' בם' הפרדם סי' מ"ח : (עו) דלמפילו למ"ד על לכעבר משמע כו' כל"ל : (עז) כדפריסית בם' תפלין · תלק ה' חום ב' יעו"ם ועי' לקמן ס' סוכה מ"ח חום ז' ועי' מי' רמב"ן בפ"ח דפסחים : (עח) מצוה נטילה על נעוע כל"ל : (עט) דלמ קודם נטילה כו' · עי' בה' לולב בה' ערבה סם חום ל"ב · ועי' בבעל המאור בפסחים ז' ב' יעו"ם סימוכ : (פ) ולי יעול בכמלל לו יהפכנו ממקה למעלה כו' כל"ל · ועי' בחום' סוכה ל"ח ה' ובברמ"ם סם : (פא) לומר על התקיעה ובין לר"פ כו' · ר"ל דים סם"ל לומר על תקיעת שופר ורבינו הגיע ע"ז דסח מתן סם"ל לבעל מסוס דסיה מלוה מיוחדת על נופי' מ"כ ה"כ ולמ"ד דבעינן על ביעור מסוס דהוה דבר מסויים והסח חין כחן דבר המסויים · אבל י"ל דמתן סם"ל על התקיעה סיינו מיברך מקב"ו על התקיעה שופר והקיעת שופר לחו חיובית היח על נופי' · וחולי מסוס סתין המלוה להקוע רק לסמוע לכן לח הקנו על התקיעה רק על השמיעה זה נרחה טעם דרבינו ועי"ם בר"ן ובם' הפרדם סי' מ"נ ועו"ם סימוכ : (פב) שלח חמר על חין מופסין חיתו בכך והאי דקבע חלמודא על ביעור חמץ כ"ם לבער דד"ה היח ודכוותם בברכות המוליח כו' כל"ל · עי' ברכות ל"ח ב' ומפרש לה רבינו דה"ק ולכלכתא דמוליח דזה נמי מעליח וכ"ם לי חמר מוליח · וסיינו כליחנא קמח דחום' שהבחמי לעיל חום ע' : (פג) ליבא למימר מעמח כו' · עי"ם בברכות בחום' ד"ה ולכלכתא כו' ובר"ח פי"ב ס"ע

בחוזק שלא יחטא שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק ואומר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם תניא היה רמ"א (ב) מה נשתנה תכלת שכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים ים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר · בספרי רמ"א (ג) וראיתם אין כתיב כאן אלא וראיתם אותו מניד שכל המקיים מצות ציצית כאלו מקבל פני השכינה ושהתכלת דומה לים כו' רשב"י אומר (ד) היהיר במצות ציצית זוכה ומקבל פני השכינה כתיב הכא וראיתם אותו וכתיב התם את ה' אלהיך תירא · בבמה מדליקין (ה) הזהיר בציצית זוכה ומשמשין אותו שני אלפים ושמנה מאות עבדים שנא' כה אמר ה' צבאות וכו' בספרי (ו) וראיתם ועשיתם מניד הכתוב שכל המקיים מצות ציצית כאלו קיים כל המצות כולן והיו דברים ק"ו לכל מצות שבתורה והייתם קדושים לאלהיכם זה קדושת כל המצות אתה אומר קדושת כל המצות או אינו אלא קדושת ציצית אמרת במה הכתוב מדבר בקדושת כל המצות רבי אומר זו קדושת ציצית אתה אומר כן או אינו אלא קדושת כל המצות כשהוא אומר (ז) קדושים זו היא קדושת ציצית מניד שבציצית קדושה על ישראל · רשב"א אומר למה נקרא שמה תכלת על שם שנתכלו המצרים בבכוריהם שנאמר ויהי בחצי הלילה י"א על שכלו מצרים (ח) על הים · ד"א ציצית ע"ש שהציץ הקב"ה על בתי אבותינו במצרים שנאמר קול דודי הנה זה בא כו' ט) תניא ר' נתן אומר אין לך כל מצוה הכתובה בתורה שאין מתן שכרה בעוה"ז ואיני יודע לעולם הבא צא ולמד מציצית · מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית וכו' זה מתן שכרה בעוה"ז ולעוה"ב איני יודע · תניא (ט) רצה המקום ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר וכו' אר"א אר"ח (י) ת"ח מרבים שלום בעולם שנאמר ונו' :

בעזרת רם על כל רמים ומגביה שפלים
השלמתי הלכות ציצית ודיני גדילים
ועתה רחום הבר למי החותמת והפתילים
ורחם את בניד ונהלם לארצם גאולים ·

עשרת הדברות

לשר התורה · קדוש ונורא · רבינו יצחק בעל העיטור זלה"ה

כולל

משפטי עשרה מצות עשה שהזמן גרמא · וטעונים ברכה וזמן · הלא הם שופר · יום הכפורים · יום טוב · סוכה · לולב · הלל · הנוכה · מגלה · בעור חמץ · מצה ומרור :

הקדמת המחבר

פקודי ה' ישרים משמחי לב · מצות ה' ברה מאירת עינים · תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו · כי הוא קדוש ומשרתיו קדושים · קדושים במצות חוקים ומשפטים צדיקים · בחר בהם ובראם לכבודו · לשרתו ולעבדו · הרבה להם תורה ומצות לזוטתם ולהצדיקם · לקבל שכר פעולתם בכתוב ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר · וכתוב ויצונו ה' לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים לטוב לנו כל הימים · וכתיב וצדקה תהיה לנו · ועל הכל יתגדל ויתקדש המלך הקדוש · מרומם על כל ברכה ותהלה ורב חסדיו ורחמיו · ויצוה ממרומיו חסדו וטובו · יעלה ויבא ויאזרני חיל ויהליפני כח ועצמה לפרש בחכמה מצות הידועים לזמנים הקבועים · מעוגן ברכה וזמן · ויחנני בהם דעה והשכל וידריכני על דרך האמת שלא אתבייש מרבותי ומחבירי ויהיו לרצון אמרי פי אמרות ה' אמרות מהורות · ויורני בספר הנקרא עשרת הדברות על שם עשר מצות הכרורות והמפורשות בו ואלה שמותם · סוכה · ולולב · והלל · ושופר · ביעור חמץ · ומצה ומרור · יוה"כ · מגילה · וחנוכה · ויו"ט · (א) ענין הצריך איזו בכללם · ואפרש אותם שמם באחרונה בעזרת חנון דעה ובינה · ובעיזור סופרים פירשתי ציצת ותפלין שהם מ"ע שהז"ג אבל אינן טעונין ברכה וזמן כעשרה דברים האלו · ועל כל מצוה בזמנה עלינו לברך בעניגה כדתניא (סוכה מ"ו ע') היו לפניו מצות אומר ברוך אקב"ו על המצות ר"א מברך על כל אחר ואחד בזמנה כבתוב ברוך ה' יום יום ונרסי' בירושלמי (ב) אמר ר' אילא אלה המצות אם עשיתם כמצותם ה"ה מצות אם לאו אין מצות · ובעזרת מלמד לאדם דעת אפרש כל אחת כמו שהורוני מן השמים :

פתח הדביר

(א) **ענין** הצריך היו בכללם · אין לו ביאור כלל ואולי ל"ל ענין שקריאה היו בכללם ויהו סדר היום שבכל המועדים שלו · וע"ז כ' ואפרש לותם שמם באחרונה כנ"ל · ר"ל שבכל הלכה והלכה סידר ענין סדר היום בסוף כל הלכה : (ב) אמר ר' אילא אלה מצות סמלות הן · חלה פ"ק ה"ה סנת פי"ג ס"ג :

הקדמת המבאר והמגיה

באשר נבני ה' לברך על המוגמר בחלק זה לבי נמלך עלי לבלי להיות מקצר ועולה כ"כ בחלק הבא לפניגו · ובפרט כי העניינים האלו ידועים לכל דורך על מפתן התלמוד · לא כהחלק הראשון אשר כל העניינים שבו הם לא נמסרו רק להשרידים והמורים בעט לא כן חלק הבא לפניגו אשר ירבו ההוגים בזה כי גם אשר כבדה עליהם יד הזמן ועמל הפרגמה מטרידם מלעסוק בתוה"ק מ"ב עוסקים בהלכות חג בחג ובפרט כי הענינים הנאמרים בו גלמדים בימים המקודשים הנזהרים מכל מלאכה ועבודה קשה לבן אמרתי להאריך בזה קצת יותר ועכ"ז לא חפשתי בספרים האחרונים שחוברו אחר השו"ע וגו"כ כי אז תכבד עלי המלאכה וגם ירבה בכמותו ואיכותו מאד ולא אוכל עשוהו כיון בדפוס לכן אמרתי לאחיז בזה וגם מזה אל תנח ידי ועסקתי קצת בדברי בעלי השו"ע ובפרט בדברי גדול האחרונים צפירה תפארתינו רוח אפינו רשכבה"ג הגאון אמתי נזר ישראל ותפארתו הגר"א זצו"קל · וגם הרבה ענינים מה שהשיבותי לשואליי דבר העתקתים בקצרה · יען כי סמכתי על המר"ד בויקרא פ"ב וז"ל אמר ר' יהודה בר סימון משל לאחד שהיה יושב ועושה עטרה למלך ועבר אחד עליו א"ל מה אתה עושה א"ל אני עושה עטרה למלך א"ל כל שאתה יכול לקבוע בה אבנים טובות ומרגליות קבע זמרגדין קבע מרגליות קבע למה שעתיד ליתן בראשו של מלך כך אמר לו הקב"ה למשה כל מה שאתה יכול לשבח את ישראל שבח לנדלן ולפארן פאר למה שאני עתיד להתפאר בהם שנאמר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר עכ"ל · וכך אמרתי בזה הביאור אשר הוא נזר תפארה להעטרה של רבינו המחבר לא נוכל להתעצל בזה כלמלאותו בדברים טובים ומועילים · וקראתי שם הביאור הזה פ ת ח ה ד ב י ר יען כי הוא ננזר כ"כ משם הר המוריה הכולל לכל החבורים שת"י וכמש"כ בהקדמתי הראשונה · ועוד שנית כי עיין בירושלמי ברכות פ"ד ה"ה וב"ר פנ"ה ובמד"ר שה"ש בפסוק כמנדל דוד צוארך כו' שלכן נקרא בית קה"ק בשם דביר שמשם יוצא דברות לישראל יעו"ש לכן נופל היטיב שם זה על הלק עשרת הדברות · ובה' אשים מבטחי · כי ירצה לפניו פעלי ושיחי · ולא יושם לאל עמלי וטרחי · אשר עמלתי ביגיעת נפש ובכל כחי · ובזכות רבינו הקדוש והטהור שר התורה עמוד ההוראה אבנה גם אנכי כאשר יבאו עם ה' בשעריו ולשקוד על דלתותי' אז אהיה גם אנכי הדום לרגליהם · לדרוך על מפתן פתחי אשר פתחתי לפניהם · בבית שער קטן לפני שער הגדול ואהיה כנר קטן לפני האבוקה · אשר הוא יפה לבדיקה · להפש בחורים ומדקים למען לא ילכו הועה · וברוך הנותן ליעף כה ולאין אונים ירבה עצמה :

עשרת הלכות סוכה הדברות

הראשון מצות סוכה · ברכותיה · ועניניה · וחלקתי אותם לי' שערים · הראשון על הברכה · השני הכשר מדתה · שלישי הכשר דפנותיה · רביעי הכשר הסכך · חמישי ענין ישיבתה · הפסור והחיוב · הששי סדר היום :

הראשון ברכה · גרס' בפ' לולב ה) העושה סוכה לעצמו מברך שהחיינו נבנם לישב בה אומר ברוך אקב"ו לישב בסוכה · היתה עשויה ועומדת אם יכול לחדש בה דבר מברך מיד ואם לא לכשיכנס בה מברך שתים · ירושלמי (א) בסוכה ישנה תני צריך לחדש בה חבריא אמרו מפח ר' אסי אמר ב"ש ובלבד ע"פ כולו ש"מ חידוש בגופו חידוש שאינה בגופו אינה חידוש ודלא כבעל (ב) הלכות ג) שאמר ומכך ביסתרקי חידוש · דהא ליכא סוכה דלא הייש לחידושי האי חידוש · גרס' ג) בירו' העושה סוכה לעצמו לולב לעצמו ציצת לעצמו מברך בכולהו בשעת עשייתן לעשות · ולא אזלא כגמרא דילן דהא בפ' התכלת גבי ציצת מברך לעשות ציצת ואקמיגן עלה והא גבי סוכה דכשרה באינו ישראל ובישראל א"צ לברך ותגיא העושה סוכה לעצמו אומר שהחיינו ואילו לעשות לא קאמר ואתמר בה תרי טעמא ר"ח סבר

נתיבות שמואל ה) סוכה מ"ו ע' : ב) עיין בה"ג סוכה פ"ח : ג) ירושלמי נכרכות פ"ח :

פתח הדביר

(א) **בסוכה** יבנה כו' · וירושלמי פ"ק ה"ב ויעוי' חום' סוכה ע' ד"ה סוכה כו' שסביבותו זה ועי' סי' הרל"ו סעי' ה' ולקמן ח"ד חות קס"ג : (ב) כשעל הלכות שתמר מיבנסת ותיתך ביסתרקי הוא מידום דהת ליבת סוכה דלת חיים לחדושי כו' כנ"ל · עיין

סבר כל מצוה שבשרה באיגו ישראל בישראל א"צ לברך וסוכה שכשרה בא"י כדתניא סוכת (נ) גנב"ך אינו מברך לעשות • ואית מ"ד על כל מצוה שאין עשייתה נמר מצוה בישראל א"צ לברך • (ד) ובעיטור אתברר הלכך אינו מברך אלא שהחיינו ואמר רב אשי ז) חזינן לרב כהנא דמסדר להו אכסא דקדושא • גרסי' בפ' החליל ה) דריש ר"נ בר"ח אין הלכה כדר' דאמר סוכה ואח"כ זמן • והלכה סוכה (ה) ואח"כ זמן וכתב בעל הל' הלכתא בין העושה סוכה לעצמו בין העושה לולב לעצמו ל"צ לפיסי זמן דסניא ליה בדכסא ומסתב' מזמן עשיית סוכה פטור שעומד ויושב בה • ומצותה בלילה כבימים • דלולב לא פטור (ו) כראיתא בלולב•הלכך מאן דמברך ברכת סוכה בקידוש אין צריך לברך בשעת עשייה ואם לא צריך לברך • ומנהגנו לברך על הכוס סוכה ואח"כ זמן כרב כהנא • (ז) ושיקדש על הכוס סקדש כדרכו כשהוא יושב ואע"ג דק"ל כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן לאפוקי אחר עשייתן דלא • והמקדש מעומד (ט) דעת חיצוני הוא ומשום (י) ברכת שוטה אין לשנות המנהג • ועוד דכל (יא) מצוה שאינו בידו אינו עובר לעשייתו• בפ' לולב וערבה (יב) העושה סוכה לעצמו אומר שהחיינו ונגנס לישב בה אומר לישב בסוכה וכיון שמברך עליה יום ראשון שוב אינו מברך ואוקימנא כתנאי דתניא תפלין כ"ע שמניחן מברך עליהן ד"ר וחכ"א אין מברך עליהם אלא שחרית בלבד • ואתמר אביי אמר הלכה כר' ורבא אומר הלכה כחכמים ואמר רב מרי בריה דרב שילא חזי ליה (יג) לרב אבא דלא עביר כשמעתיה אלא כל איסת דמנח מברך וכל התורה כתפלין נמר וסוכה נמי (יד) כ"ש שנכנס בה לאכילה ושינה ות"ת לעמידת קבע מברך • (טו) ור' יעקב אמר כל מצות סוכה שמקיים מסעודה א' עד סעודה אחרת כנון שינה ושינון ושיול בסוכה ברכת לישב בסוכה שמברך בסעודה פוטרתן לברך עליהן ורבינו האי גאון אמר (טז) הנכנס למוכת חבירו לבקרו מנהג ידוע הוא שמברך עליהן בין סעד בין לא סעד אינו מנהג ומה שאנו מברכין לישב ולא על ישיבת סוכה (יז) מפורש בעיטור • נרסי' בפ' לולב (יח) הגזול ו) אר"י בר שילת משמיה דרב שמיני ספק תשיעי שביעי לסוכה שמיני לברכה שאומר יום (יט) שמיני חג העצרת הזה ורי"א שמיני לזה ולזה ואסיקנא הלכתא מיתב יתיבנא ברוכי לא מברכינן לישב בסוכה • וכתב רבינו אלפסי ז"ל (כ) ה"ש דלא מברכין ביון דיום שמיני עצרת הוא א"א לברוכי בסוכה הלכך עבדינן לחומרא • ומסתב' מעמא מאי מברכין בספיקא דיו"ט כי היכא דלא לזמול במלאכת יו"ש ה"נ לא מברכין ברכת סוכה דאתי לזלזולי ביו"ט ויאמרו חול הוא • ול"ד לספק דעלמא דדבריהם דבעי ברכה כראיתא בעיטור ומיהו מעמא דרבינו מעמא הוא אחר שעשינו אותו היום קודש לא נעשהו חול דהא רב אשי בשני יו"ט של גליות דמספקא ליה אי קדושה אחת הן או שתי קדושות מבדיל מיומא טבא לחבריה כראיתא בריש גמרא וכ"ש אנן דאית לן לאבדולי אלא משום מעמא דרבינו הוא:

השני הכשר מדרתה ושלש מחלוקת בדבר כדתנן ט) מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו

בתוך הבית ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ותניא ג) ר"א כל סוכה שאין בה ד"א על ד"א פסולה • (א) ואסיקנא דב"ש וב"ה בתרתי פליגו בסוכה קטנה ובסוכה גדולה וחסורי מחסרא וה"ק מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית או שאינה מחזקת ראשו ורובו ושלחנו ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ומסתב' דשלשתן מקרא א' דרשו בסוכות תשבו שבעת ימים ב"ש סברי תשבו כעין תדורו ובעינן מקום ישיבה ואכילה וראשו ורובו לישובו ושלחנו לאכילה וב"ה סברי ישיבה לחודא בעינן ובאכילה לא קפיד קרא ור' סבר דירה כבית דכל בית שאין בו ד"א על ד"א אינו בית • ואר"ש בר' יצחק הלכה שתהא מחזקת ראשו ורובו ושלחנו כב"ש ואע"ג דאביי חשיב ליה לב"ש בשיטה דאמר (ב) אביי ר' ור' יאשיה ור"ש וב"ש כולהו ס"ל דוכתי קבע בעינן וק"ל (ג) כל כה"ג אין הלכה אביי הוא דס"ל מעמא משום דירת קבע היא וליתא כדפרישית (ד) ורב ושמואל הכי ס"ל ולא השיב לב"ש בשיטה והלכתא (ה) כב"ש בסוכה קטנה וכב"ה בסוכה גדולה דל"ג שמא ימשך אחר שלחנו ורבינו נחשון הכי פסק והכי מוכח בברכות ג) דאמר רב יוסף עשה כדברי ב"ש לא עשה ולא כלום דתנן מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ומעשה זכו' עד אמרו לו א"כ היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך (ו) ומשמע דהלכה ד) כב"ה אבל ר' אלפסי (ז) פסק בתרוייהו כב"ש דחד מעמא נינהו ומסתב' דליכא למינזר שמא ימשוך אחר שלחנו אלא בסוכה גדולה שימשוך עצמו אחר המקום שהוא רגיל לאכול אבל ה) בקטנה (ח) ליבא למינזר והלכה הכשר סוכה כרי ראשו ורובו ושלחנו שהם ז"ש על ז' דקי"ל (ט) נגרא באמתא יתיב ושלחנו טפח (י) כדנרסינן כמה כדי שלחנו טפח הרי ז' וצריך שלא יקבע בה קונדריסין למעלה מכ' אמה כדי לסכך בהם דתנן סוכה שהיא גבוה למעלה מכ' אמה פסולה

נתיבות שמואל ד) סוכה פ"ו מ' : ה) סס ס"ו מ' : ו) סס פ"ו ה' : ז) סוכה פ"ח ה"ב ג' מ' : ח) סוכה ג' מ' : ט) סוכה ג' מ' : י) ג' מ' : ג) ברכות י"ח מ' : ל) עיין ר"ן סוכה פ"ח וסס ג"כ דעת הרז"ה ורי"ן ז; גיטות : ה) כ"ל דלא הוי מד מעמא מלא מעמא דסוכה קטנה דדירת קבע בעינן ומה דלמסקנא הלכה כב"ש בקטנה לא מסקנא הלכתא כוותיה בגדולה עיין ב"י סי' תרל"ד :

פתח הדביר

עיי' ברמ"ם פ"ק דסוכה סי' י"ג מס"כ וסניפיה דברי רבינו ועיי' לקמן רים ה' לולב תוס ז' : (נ) גנב"ך כשרה יבישראל מיומו מברך כו' כל"ל • ויש כתן עוד תיוש ע"ם וכקל ים לתקנם : (ד) ובעיטור מתברר כו' • עיי' לעיל ה' ליליה שער ג' ח"ב : (ה) סוכה ותמ"כ ר"ל בפ' לולב יעו"ש לקמן בדיני לולב • ועיי' בה"ג רים ה' סוכה ועיי' ברמ"ם פ"ל דסוכה סי' ב' ובתו"ז מ"ב סי' שע"ז יעו"ש היסיב • ועיי' לקמן רים ח"ו (וכתן ל"ל הלכך מתן דמברך ברכת קידום בסוכה ת"ל לברך כו') : (ז) והמקדש על הכוס יקדש כדרכו כו' כל"ל • ועיי' לעיל בפ' תפלין ח"ח תוס ב' וה' ליליה שער ג' ח"ב תוס ט"ז : (ח) דעת חיליני תוס • ובתתם תוס דעת הרמב"ם בפ"ו והובת ברמ"ם פ"ד דסוכה סי' ג' ועיי' סי' תרמ"ג ועיי' בכל סהניח דעת רבינו : (י) ברכת שוטה תין כו' • סלסון הזה מגומגם • ותולי ל"ל ומשום דעת שוטה תין לשנות כו' • ת"ל ומשום ברכת סוכה תין לשנות כו' ויש לעיין בזה : (יא) דכל מלוה שתין בידו כו' • עיי' לעיל ה' מילה ח"ד תוס י"ב ותוס ע"ו יעו"ש תך ים לעיי' וכי זה מיקרי תין בידו תתמהה ול"ע בזה ותולי ים ע"ם בזה : (יב) העושה סוכה לעלמו תומר כו' • סוכה מ"ו מ' : (יג) ותמר דב מרי ברים דבת שמואל תזיקת לי' לרבת דלת עביד כשמעתי כו' כל"ל : (יד) כל שעה שנכנס כו' • עיי' לקמן ח"ו תוס י"ג : (טו) ור' יעקב תמר כל מלות כו' • תוס דעת ב"ם פ"ד עיי' תוס ברכות י"ת ב' בד"ה כבר כו' ורת"ם פ"ד דסוכה סי' י"ג : (טז) סנכנס לסוכת חבירו לבקרו כו' • דבריס תלו סובתו ברמ"ם פ"ד סי' ג' ובשלו סי' תרל"ע (ובשם' המנסיג סי' ג' מס' סוכה יעו"ש) וסיומו דוקא לסיעת סנתרוים שתברך כל פעם שנכנס שם תבל לדעם ר"ת תין מברכין וזה שסיים רבינו וכ' תיו מנהג ב"ל שתין נכון לעשות כן ועיי' תי תדם כלל קנ"ו סעי' ע"ו בלא כ"כ יעו"ם סיומו וכ"כ שם הקרבן נתנאל על ברמ"ם יעו"ש סיעיב : (יז) מפורש בעיטור • עיי' שער ג' מס' ליליה ח"ב תוס ע' : (יח) לולב וערבה תר"י בר שילת משמי' דרב ממוי' בפק בביעי שביעי לסוכה כו' ועיי' בה"ג רים ה' סוכה וכ"כ הרא"ש פ"ק דסוכה סי' י"ב מס"כ וסניפיה דברי רבינו ועיי' לקמן רים ה' לולב תוס ז' : (נ) גנב"ך כשרה יבישראל מיומו מברך לעשות • ואית מ"ד על כל מצוה שאין עשייתה נמר מצוה בישראל א"צ לברך • (ד) ובעיטור אתברר הלכך אינו מברך אלא שהחיינו ואמר רב אשי בשני יו"ט ז) חזינן לרב כהנא דמסדר להו אכסא דקדושא • גרסי' בפ' החליל ה) דריש ר"נ בר"ח אין הלכה כדר' דאמר סוכה ואח"כ זמן • והלכה סוכה (ה) ואח"כ זמן וכתב בעל הל' הלכתא בין העושה סוכה לעצמו בין העושה לולב לעצמו ל"צ לפיסי זמן דסניא ליה בדכסא ומסתב' מזמן עשיית סוכה פטור שעומד ויושב בה • ומצותה בלילה כבימים • דלולב לא פטור (ו) כראיתא בלולב•הלכך מאן דמברך ברכת סוכה בקידוש אין צריך לברך בשעת עשייה ואם לא צריך לברך • ומנהגנו לברך על הכוס סוכה ואח"כ זמן כרב כהנא • (ז) ושיקדש על הכוס סקדש כדרכו כשהוא יושב ואע"ג דק"ל כל המצות מברך עליהן לאפוקי אחר עשייתן דלא • והמקדש מעומד (ט) דעת חיצוני הוא ומשום (י) ברכת שוטה אין לשנות המנהג • ועוד דכל (יא) מצוה שאינו בידו אינו עובר לעשייתו• בפ' לולב וערבה (יב) העושה סוכה לעצמו אומר שהחיינו ונגנס לישב בה אומר לישב בסוכה וכיון שמברך עליה יום ראשון שוב אינו מברך ואוקימנא כתנאי דתניא תפלין כ"ע שמניחן מברך עליהן ד"ר וחכ"א אין מברך עליהם אלא שחרית בלבד • ואתמר אביי אמר הלכה כר' ורבא אומר הלכה כחכמים ואמר רב מרי בריה דרב שילא חזי ליה (יג) לרב אבא דלא עביר כשמעתיה אלא כל איסת דמנח מברך וכל התורה כתפלין נמר וסוכה נמי (יד) כ"ש שנכנס בה לאכילה ושינה ות"ת לעמידת קבע מברך • (טו) ור' יעקב אמר כל מצות סוכה שמקיים מסעודה א' עד סעודה אחרת כנון שינה ושינון ושיול בסוכה ברכת לישב בסוכה שמברך בסעודה פוטרתן לברך עליהן ורבינו האי גאון אמר (טז) הנכנס למוכת חבירו לבקרו מנהג ידוע הוא שמברך עליהן בין סעד בין לא סעד אינו מנהג ומה שאנו מברכין לישב ולא על ישיבת סוכה (יז) מפורש בעיטור • נרסי' בפ' לולב (יח) הגזול ו) אר"י בר שילת משמיה דרב שמיני ספק תשיעי שביעי לסוכה שמיני לברכה שאומר יום (יט) שמיני חג העצרת הזה ורי"א שמיני לזה ולזה ואסיקנא הלכתא מיתב יתיבנא ברוכי לא מברכינן לישב בסוכה • וכתב רבינו אלפסי ז"ל (כ) ה"ש דלא מברכין ביון דיום שמיני עצרת הוא א"א לברוכי בסוכה הלכך עבדינן לחומרא • ומסתב' מעמא מאי מברכין בספיקא דיו"ט כי היכא דלא לזמול במלאכת יו"ש ה"נ לא מברכין ברכת סוכה דאתי לזלזולי ביו"ט ויאמרו חול הוא • ול"ד לספק דעלמא דדבריהם דבעי ברכה כראיתא בעיטור ומיהו מעמא דרבינו מעמא הוא אחר שעשינו אותו היום קודש לא נעשהו חול דהא רב אשי בשני יו"ט של גליות דמספקא ליה אי קדושה אחת הן או שתי קדושות מבדיל מיומא טבא לחבריה כראיתא בריש גמרא וכ"ש אנן דאית לן לאבדולי אלא משום מעמא דרבינו הוא:

השני הכשר מדרתה ושלש מחלוקת בדבר כדתנן ט) מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו

בתוך הבית ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ותניא ג) ר"א כל סוכה שאין בה ד"א על ד"א פסולה • (א) ואסיקנא דב"ש וב"ה בתרתי פליגו בסוכה קטנה ובסוכה גדולה וחסורי מחסרא וה"ק מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ומסתב' דשלשתן מקרא א' דרשו בסוכות תשבו שבעת ימים ב"ש סברי תשבו כעין תדורו ובעינן מקום ישיבה ואכילה וראשו ורובו לישובו ושלחנו לאכילה וב"ה סברי ישיבה לחודא בעינן ובאכילה לא קפיד קרא ור' סבר דירה כבית דכל בית שאין בו ד"א על ד"א אינו בית • ואר"ש בר' יצחק הלכה שתהא מחזקת ראשו ורובו ושלחנו כב"ש ואע"ג דאביי חשיב ליה לב"ש בשיטה דאמר (ב) אביי ר' ור' יאשיה ור"ש וב"ש כולהו ס"ל דוכתי קבע בעינן וק"ל (ג) כל כה"ג אין הלכה אביי הוא דס"ל מעמא משום דירת קבע היא וליתא כדפרישית (ד) ורב ושמואל הכי ס"ל ולא השיב לב"ש בשיטה והלכתא (ה) כב"ש בסוכה קטנה וכב"ה בסוכה גדולה דל"ג שמא ימשך אחר שלחנו ורבינו נחשון הכי פסק והכי מוכח בברכות ג) דאמר רב יוסף עשה כדברי ב"ש לא עשה ולא כלום דתנן מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ומעשה זכו' עד אמרו לו א"כ היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך (ו) ומשמע דהלכה ד) כב"ה אבל ר' אלפסי (ז) פסק בתרוייהו כב"ש דחד מעמא נינהו ומסתב' דליכא למינזר שמא ימשוך אחר שלחנו אלא בסוכה גדולה שימשוך עצמו אחר המקום שהוא רגיל לאכול אבל ה) בקטנה (ח) ליבא למינזר והלכה הכשר סוכה כרי ראשו ורובו ושלחנו שהם ז"ש על ז' דקי"ל (ט) נגרא באמתא יתיב ושלחנו טפח (י) כדנרסינן כמה כדי שלחנו טפח הרי ז' וצריך שלא יקבע בה קונדריסין למעלה מכ' אמה כדי לסכך בהם דתנן סוכה שהיא גבוה למעלה מכ' אמה פסולה

פסולה ופליגו בה רבה ור"ז ורבא רבה סבר טעמא דמתניתן משום דלא שלטא ביה עינא ו) אפי' גבוה כמה בשרה ולר"ז פסולה משום צל והיכא דרויחא דאיכא צל בשרה ולרבא כיון שהיא גבוהה מכ' אמה דדרכה לעשות דירת קבע (יא) פסולה לעולם וכ' רבינו אלפסי ז"ל איכא מאן דפסק הלכתא כרבה ואנן ס"ל כרבא דקי"ל סוכה (יב) דירת ארעי בעינן ור"ז דמכשר סבר דירת קבע בעינן ולית הלכתא כוותיה ואי דפנות מגיעות לסכך כ"ש דדירת קבע היא והאי סברא לא נהיר לן דרבה נמי ז) מגיעות לסכך בשרה ס"ל דירת ארעי בעינן ואפילו עביד ליה (יג) דירת קבע בשרה • ומאן דס"ל דירת קבע ח) בשרה אבל מאן דאית ליה דירת קבע דירת ארעי פסולה והלכך

מיפסלי ה"נ ל"ש • ואית (כו) מ"ד דלא אמרינן אלא במחובר־היתה (כז) גבוה כ' אמה והיתה בה אצטבא כנגד דופן האמצעי ע"פ כולה (כח) ויש בה הכשר סוכה בן הצד • אם יש משפת האצטבא עד הכותל ד"א פסולה פחות מד"א כשרה • דאמרינן דופן עקומה • (כט) ובן אם בנה אצטבא באמצע ויש בה פחות מד"א לכל רוח ורוח כשרה דאמרינן דופן עקומה לכל רוח ורוח • היתה (ל) פחותה מ' טפחים וחקק בה להשלימה לי' אם יש משפת החקק ולכותל ג"ט פסולה אם פחות מכאן כשרה • ומסתב' בר"י נ' נאות דאמר (לא) והוא שיהיה בחקק הכשר סוכה • היתה (לב) גבוהה כ' אמות ובנה בה עמוד גבוה עשרה ויש בה הכשר סוכה סבר אביי למימר גד אסיק מחיצתה א"ל רבא בעינן מחיצות ניכרות וליכא • כתב רבינו אבן גאות ז"ל (לג) ובלבד שלא תהא האצטבא גבוה מי"ט דרשות אחרת היא וגבי עמוד אמרינן אעפ"י (לד) שעומד בתוך ד"א מן) לדפנות פסולה דבעינן מחיצות הניכרות וליכא דכיון שחלק רשות אחרת לעצמו לא מתבשר אלא במחיצת דכני הסוכה • וכיון דמרוחקות ממנה לא אמרינן גוד אסיק מז) במחיצתי' המסומנות והניכרות • אבל במרוחקות שאין ניכרות לא • ומסתב' נבי אצטבא אפי' גבוה י' כיון שקרובה הדופן בפחות מד"א אמרינן דופן עקומה וכאילו מעוקמת הדופן עד האיצטבא ובנה עמוד באמצע והיא פחות מד"א אמרינן דופן עקומה לכל רוח ורוח • אבל היכא דהיא רחוקה מד"א דליכא למימר דופן עקומה היא דסבר אביי למימר גוד אסיק מחיצתה דכיון שפני העמוד גבוה יו"ד הויא מחיצה ואמרינן גוד אסיק ויש ד' מחיצות והכשר סוכה (לה) וא"ל רבא ניכר בעינן מחיצות ניכרות וליכא • ופני העמוד אינו ניכר מחיצה ול"א גוד אסיק אלא במחיצה הניכרת עשרה והאי דנקיט עמוד גבוה י' דלא אמרינן גוד אסיק אלא במחיצה גבוה י' כדמוכח לקמן (לו) במשלשל דפנות מלמטה למעלה • ת"ר (לז) גויי סוכה אין ממעטין בסוכה להכשירה אם היתה גבוה מכ' אמה ולא לפוסלה בפחות מי' אמר רב אשי (לה) ומן הצד ממעטין לשיעור אודך סוכה:

השלישי הכשר עשיירה

דתנן מ) ושאין לה ג' דפנות ה"ר (א)שתים כהלכתן ושלישית אפי' טפח ורש"א ג' כהלכתן ורביעית אפי' טפח וקי"ל כרבנן ואותו טפח היכן מעמידו אמר רב מעמידו בנגד היוצא א"ל רב כהנא וריב אסי ויעמידו כנגד ראש תור שתק רב אתמר נמי א"ש משמיה דלוי מעמידו בנגד היוצא וכן מורין בבי מדרשא כנגד היוצא • ור' סימון אמר ג) יהושיע עושה טפח שוחק ומעמידו פחות מג' לדופן ולא בנגד ראש תור וחשיב באילו יש פס ד' בדופן שלישית והוא רוב הכשר סוכה ואוכל ושותה בכ"ש בסוכה כאילו יש בה ד' דפנות וא"י אמר רב סוכה העשוייה כמבוי כשרה ואותו טפח מעמידו לכל רוח שירצה ור' סימון אריב"ל עושה לו פס משהו ג) ומעמידו בפחות מג' סמוך לדופן דכל הפחות מג' כפתום דמי ובסוכה גדולה עסקינן (ב) דאי בסוכה קטנה שוחק באמצע סגיא וחזינן לרבוותא קמאי דסמכי ארב כהנא ורב אסי ורב דאמרי ויעמידו כנגד ראש תור דהא שתיק רב וליתא לשמואל ולרי' סימון ומסתב' כשמואל ולוי ובבי מדרשא דאמרי כנגד היוצא דקיימא כר' סימון אריב"ל דל"ל בנגד ראש תור ומוגיא דשמעתא כר' סימון אלא דהא קמיבעיא לן מ"ש הכא דסגי בטפח שוחק ומ"ש התם דבעינן פס ד' ועוד דרב אשי אשכחי' לרב כהנא דעביד טפח שוחק וקא עביד ליה צורת פתח ש"מ בריב"ל ומאן דאית ליה טפח שוחק ל"ל בנגד ראש תור ורב כהנא דפריך לרב ויעמידנו כנגד ראש תור לא ס"ל הכי דהא רב כהנא נופיה עביד טפח שוחק ועביד צורת פתח ש"מ כולהו ס"ל כנגד היוצא ולא כנגד ראש תור והלכה כר' סימון וכלישנא בתרא דרבא דאמר ובעינן נמי צורת הפתח בדרב כהנא דעביד להו לתרוייהו והלכך

נתיבות שבואל מן) ולא כפיפס"י דפי' כמוך מן הדפנות הכפה ועיין רמ"ש סס: מז) ל"ל מלא במחיצת כו' : ח) סוכה ו' ב' : ג) ל"ל כ' סימון ומי תימא כיב"ל ג : ג) ל"ל פס מלבעה ומסתם סס ז' ח' :

פתח הדביר

(כט) וכן אם בנה למצעת כו' סס בסוכה ועיין סי' תרל"ג סעיף ס' ו' ז' : (ל) פחותה מי' עשרים כו' סס בסולה : (לא) וסוף סיפיס בחקק ככשר כו' • וכן הביא סר"ן בשס ריי"ך ניחות וכ"ס בתו"ס דעת רס"י סס בד"ס כדי להשלימה כו' וכ"ס בהי' סריטב"ח וכ"ס בתו"ח סי' רפ"ב לות ח' • ובטוש"ע סי' תרל"ג סעי' יו"ד : (לב) נבוהה מכ' לתות וכמ"ש בסוכה סס עמוד כו' כל"ל בסוכה סס ד' ב' : (לג) ובלבד שלא תהא כו' • קאי על כך לבעיל על סח למצעת ומקלתו יעו"ס סיעיב ועיי' בריח"ס סי' ד' דמיתי דברי רבינו מכאן ניחות ז"ל ודברי רבינו יעו"ס ועיי' בסי' תרל"ג סעי' ז' : (לד) שעומד בתוך ד"א כו' • ולא כרס"י סס בד"ס וכמ"ש סס עמוד כו' • ועיי"ס בתח"ס סי' ס' סגס זות הביא דברי סרי"ך ניחות וחלק עליהם מכל הר"ן כתב וז"ל ומשמר דעמוד כיון דלעניו שבת מולק רשות לעלמו וסרי זות כמילו מיקף ממילות מפי' מן ממנו ולכיהל ד"ח פסולה ול"ח בי' דופן עקומה ע"ל והיינו סרי"ך ניחות מכל בתו"ז סי' רפ"ב לות ט' כתב כדעת רבינו ומלח"ס וכן הסכים סמי' סריטב"ח וסגס דין דעמוד לח נזכר ברי"ף ולח בתמ"כ יטוס"ע וע"ש לכחוסס ח"י מוכח דמכשרי בסמוכין תוך ד"ח לכותל ולכן ממילה יש לו דין מלמעלה ולח סולרכו לכוסחנו : (לה) וח"ל רבח בעינן מחילות סיליכות כי כל"ל : (לו) בחלמלמל דפנות כו' • סוכה פ"ז ח' ועיין לקמן ח"ב לות י"ס : (לז) נויי סוכה מין כו' • סוכה יו"ד ב' ועיין לח"ס סי' י"ז וכתו"ז סי' רפ"ח ועיין בו"ע סי' תרל"ג סעיף ג' וסעיף ע' : (לח) ומן הלד ממעטין סס ועיין בסי' תלל"ד סעיף ג' ועיין בירושלמי פ"ח ס"ח וז"ל סימס למעט מיו"ד ותולה בס עיטורין סמן לתויין לסכך בסן ממעטין בס לפסול וחס לחו מעטינן בס לכושר • סימס למעט מכ' לחמ ותולה בס עיטורין סמן לתויין לסכך בס ממעטין בס לכושר יחס לחו ממעטין בס לפסול עכ"ל יעו"ס סיעיב :

(א) **שתים** כהלכתן ובלימות כו' • סוכה ו' ב' וזוס"ק מ"ג כל"ס ב' :

(ב) דלי בסוכה קטנה סומך כו'·ומכלן מבואר דלח כתמ"ח בסי' תרל"ג ס"ק ג' שכ' ותפכר דלווקח בסוכה קטנה כשר לחכל בסוכה גדולה שמלישות לחוקה ממנה יוהר מג' פסול וכ"ע עכ"ל ומכלן מבואר לסיפך דלווקח בגדולה בעינן ל' ומשמו הח בקטנה לח בעינן ועיי' בר"ן שס"ק בלמז חלק ס' (דל"ס נרסי' בגמרא תניח פסל כו' שכ' וז"ל ומיסו תפכר דלווקח בסוכה שלינה עלמה ז' על ז' לחכל בסוכה גדולה שרבה לים בה ז' עפחים לו יותר שחממה מרוכה מלילתה כ"ע לח נכשיר לותו מפני לילוף שאר שכוכה עכ"ל ח"כ משמע שכח דשכח נמי מיירי בסוכה קטנה לחכל בסוכה גדולה לפכר דלח מחכשרת בהכי ומ"ח כ' זה לשיטת הר"ן יעו"ס · ס"ל בקרל"ח לות ל"ל שכ' מזה יעו"ס סיעיב ומה שהקשה לסוי לפסל בכר לחית מתש"ל להר"ן לק"מ · וע"ע בחי' סריטב"ח בסוכה ע"ז ב' שם מבואר לפס ל' ומשמו מפני לפי' לסוכה גדולה לחכל בסוכה קטנה ופחות מד' לח מהני לבול יעו"ס סיעיב וכ"כ הר"ן שם דבקטנה לח סגי בפחות מפס

והלכך עושה טפח שוחק ומעמידו בפחות מג' ממך לדופן. ואה"נ נוטל קנה אחת (ג) לצורך פתח אמה או שתים רחוק מאותו טפח ונותן קנה א' ע"ג ראש הא' ע"ג אותו טפח שוחק וראש הב' ע"ג אותו קנה (ד) ורש"י פי' צ"ה כנגד כל אורך הדופן ובהא דרבא אי"א פלונתא ביני רבוותא איכא מ"ד מדאמר מ"ש הכא דבני בטפח שוחק ומ"ש התם גבי מבוי דבעינן פס ד' ש"מ כהדדי ניהו ובסוכה העשוייה כמבוי בעינן ד) פס ד' וצ"ה • ואית (ה) מ"ד דהכשר סוכה קטנה יש בדופן ג' ולא בעינן צ"ה וכל סוכה שיש לה ג' דפנות שלימות בהכשר אפ"י שיש בה רוח אחת בשרה בז' ואחה ארוכה כמה כשרה כל הסוכה בלא צ"ה ואם בא לעשות סוכה בד' דפנות (ו) בלא פתח ונכנס שם דרך ארובה כשרה והבי מסתברא ואית מ"ד דבי בעינן טפח שוחק (ז) בדופן רביעית ושלישית בטפח ולית (ה) אמר רבא מיכך על גבי מבוי שיש בו לחי כשרה • ואמר רבא (ט) מיכך ע"ג פרי ביראות כשרה דמנו דהוי דופן לענין שבת הוי דופן לענין סוכה ואפי' (י) מקילתא לחמירתא כגון ב' כהלכתן וג' אפי' טפח אמרינן מנו דהוי דופן לענין סוכה הוי דופן לענין שבת • תנו רבנן (יא) נעץ (יא) ד' קונדסין ומיכך ע"ג ר' יעקב מכשיר והכמים פוסלין אר"ח מחלוקת על שפת הגג דר"י סבר אמרינן גוד אסיק ורבנן סברי לא אמרינן אבל באמצע הגג ד"ה פסולה ור"ג אמר באמצע הגג מחלוקת ואיבעיא לן לר"ג באמצע הגג מחלוקת אבל על שפת הגג ד"ה כשרה א"ד בין בזו ובין בזו מחלוקת וקיימא בתיקו וקי"ל כר"ג דאמר באמצע הגג מחלוקת ופלוגתא ברואין כדאיתא בברייתא והלכה כרבנן דל"א רואין ועל שפת הגג מספקא לן (יב) אי כר"ה דאמר ו) (בין בזו בין בזו) מחלוקת אי לא ומסתברא בין בזו בין בזו מחלוקת ומסתברא (יג) דברייתא דקתני בארץ פליגו ברואין ובברייתא סתמא מיירי בשפת הגג • והלכתא כרבנן דל"א גוד אסיק דמהיצות לבית עשויות • ורבינו אלפסי לא אייתי להך פלוגתא ורבינו אבן גיאות כתב דרבינו שרירא ל"ג לאביעיא להו והבי איתא • ור"ג אמר באמצע הגג מחלוקת (יד) אבל בשפת הגג ד"ה כשרה ופסק כר"נ • המשלשל ז) דפנות מלמעלה (שלמעלה) שמלמטה (טו) למעלה ו' כך מלמעלה למטה יו"ד קסבר

מחיצה תלוי' מותרת וארי"ח אמר אביימי ח) מחצלת גבוהה (מז) ד' ומשהו מותרת בסוכה משום דופן תלי לה בי מיצעי פחות מג' למטה ופחות מג' למעלה וקי"ל תרי לבוד ובנון שהיתה גבוה עשרה אם גבוה י"א צריך מחצלת ה' ומשהו ואם י"ב ו' ומשהו אבל סוכה (יז) מי"ג עד כ"א עושה מחצלת שבע ומשהו ותלי לה בפחות מג' ממך לקרקע ואעפ"י שהסכך גבוה מן המחצלת במה כיון שיש בה (יה) מחיצה גבוה ו' אמרינן גוד אסיק (יט) הא ליכא ו' ל"א גוד אסיק וא"ג מוקים לה ממך לסכך פחות מג"ט ואעפ"י שגבוה כמה (כ) מן הקרקע כמה כשרה כדאמרינן (כא) מחצלת ז' ומש"ה מיתרת בסוכה משום דופן ובב"מ שיניהנו בין למעלה בין למטה בשרה וקמ"ל דמשלשלין דפנות מלמעלה למטה כר' יוסי ומסתברא דהלכה כר"י דמחיצה תלוי' מותרת • וב"פ ר' עמרם ור"ח ז"ל ובעל הלכות ורב נטרונאי פסקו כרבנן ורבינו אלפסי לא פסק כלל • ורבינו יצחק אבן גיאות הכריע דהלכה כרבנן משום דקי"ל דופן סוכה כדופן שבת (כב) ובשבת קי"ל מחצלת הלויה אינה מותרת וקי"ל הא שהקילו חכמים במחיצות • והא דאמרי' קמ"ל מלמעלה למטה לבתחלה אתו לאשמעי' דאי ממתני' ה"א דיעבד קמ"ל לבתחלה (כג) וצ"ע דהא דאמרי' דופן סוכה כדופן שבת לענין מקופין בקנים ובחבלים קאמר • תניא ט) דופן סוכה כדופן שבת ובלבד שלא יהא בין קנה להבירו ג"ט ואפי' כל המחיצות עשוי' בקנים של אצבע אצבע ה"ה באלו הבל עומד אבל יש בין (כד) זה לזה ג"ט הוי באלו הבל פרוץ דקנה לא חשיב עומד) ונרסינן (כה) בירו' יש דבר שבשרה בסוכה ופסולה במבוי פסולה בסוכה ובשרה במבוי דוקרנין בשרה בסוכה ופסולה במבוי (כו) ותני כן הביא ד' דוקרנין וכו' (כז) דפנות כשרות בסוכה ופסולות במבוי ותני כן ונסרים רחבים מי"א בסוכה כשרה (כה) ויתירה שבת על הסוכה שהשבת אינה ניתרת אלא בעומד מרובה על הפרוץ • משא"כ בסוכה שאם עשה דופן מנסרים רחבים ג"ט וד"ט ויש בין נסר לנסר כמלא נסר שהם כפתחים בלא צ"ה בשבת פסולה שאין עומד מרובה על הפרוץ ובסוכה אפי' פרוץ מרובה על העומד כשרה שהרי היא כשרה בב' וג' אפילו טפח ואפילו יש באותן הדפנות פתחים (כט) כשתצרף אותן לם הדפנות הפרוצות פרוץ מרובה על העומד כשרה

נתיבות שמואל ד) דעת הרי"ף והרמב"ם ועיין רמ"ם : ה) סס ד' מ' : ו) ג"ל דהמר בזו מתוקמ : ז) סוכה ע"ח מ' וכ"ל מלמעלה למטה סס בזוס מן המכן ג"ע פסולה מלמטה למעלה סס בזוסים מן המכן י"ב כמרס : ח) סס י' מ' : י) יכוסלמי סוכה פ"ח :

פתח הדביר

ד' ומסקו יעו"ש היטיב ודלמ כרביעו : (ג) לעולם פתח אמה כו' כל"ל : (ד) וכ"פ רפי' ל"ם כנגד כו' • וכ"כ המאור סס גד"ם ולעיל כי' ועיי' במ"ם סי' מר"ל ס"ק כ' : (ה) מ"ל כיון דסכשר סוכה קטנה יש בדופן ג' לא בעינן ל"ם כו' כל"י ועיי"ם בהמ"ם סי' ו' ובר"ן בס ועיי' בסי' תר"ל ס"ק ט' ועיי' בסי' לוס סעיי' כ' • ועיי' בחי' הריטב"א ס"ק כ' סכ' דזה פסוכה דמ"ל יעו"ש היטיב (יום לעיי' קלא דלסמפרכים דמיירי בעיי כמבוי סתם מהי פריך מהי קמ"ל לומת דקמ"ל דלא כרב סס ז' מ') וי"ל מסוס לישנא מסתע דקתני קמ"ל : (ו) בלא פתח ובנכנס סס כו' • המוס לי דלא סובה הין זה בסוס פוסק: (ז) בדופן רביעית כו' • ר"ל דבעינן טפח שוחק לבד הטפח סמלל סיולא דסיומו מלל סיולא יעמיד קנה טפח בדופן הסליסית סמוך לסדופן והטפח שוחק יעמיד בדופן רביעית וסא דפליגי ר"ם ורבנן סייט מבוס דר"ם ס"ל דבעינן ג' דפנות נמורין ורביעית לפי' בטפח ורבנן ס"ל דסני בני בטפח ורביעית בטפח בוחק כ"ם דעת מיכא מ"ד הזה וכ' רביעו ע"ז דליתא דרק בדופן ג' מייטי כהן ובדופן ד' לא בעי מידי : (ח) תמר רבא סיכך כו' • בס"ם נרסינן רבא ולימא דסא סכא ס"ל בעיובין י"ב ד' דל' זה וה' זה מבוס סיכר לבן ל"ל כגי' הרמ"ם דלבא נרסינן כהן עיי"ם בסי' ט' וכן בגיס הב"ח בס"ם סס : (ט) סיכך ע"ג פרי בילחות בכהכ כל"ל : (י) מקילתא לחמירתא כגון כו' • בס סיכס ז' ל' כ' וכריב"ק הכמיב זה ועיי' בהמ"ם סס סי' ז' מס"ב בזה סבוס דבעינן נמי לוס"ם יעו"ם סיטיב ועיי' בסי' תר"ל סעי' ז' יעו"ם : (יא) ל' קונדסין וסיכך כו' • סס ל' ב' : (יב) לו כר"ח דלמר בין בזו ובין בזו כו' • דסכי מסיקינן סס דר"ם ס"ל דפליגי בלמלע בגג וס"ם בשפת הגג : (יג) דבריהסא דקתני בארץ פליגי ברואין כו' • וסיינו נרסינן טעם עיי' רס"י סס : (יד) מבל בשפת הגג ד"ם כו' • עיי' בהמ"ם סי' ו' ובר"ן סס ועיי' בסי' תר"ל סעי' ו' ועיי' בב"ק פ"ק דעירובין ס"ח ועיי' בח"ל סי' תר"ל ס"ק ז' יעו"ם סיטיב : (טו) דפנות בשרות בסוכה ופסולות במבוי ותני כן בהלכתן והסליסית לפי' טעם כר' סיית בסס ר"י ב' סל ל' ד' טעמים והסליסית לפי' טעם בשר ובמבוי עד סיכי מנופף מל' רוסיהו רסב מעשר לחות בסיכך בשר ובמבוי פסול חמתם מרובה מלילתה בסוכה פסול ובמבוי בשר כל"ל • עיי"ם בירוסלמי ועיי"ם בהמ"ם סי' ח' : (יח) ויתירה שבת על הסוכה כו' • סוכה ז' ח' : (יט) כסחלוף תומן עם כו' • כן פירש"י עם חבל חם בדפנות עלמן הפרוץ מרובה על העומד חסיר עיי' סי' תר"ל ס"ק ו' ועיי"ם בם"ק ו' בע"ז ומם שהקשה הע"ז מסת דקיים שפין בין קנה לקנה

כשרה כל הסוכה יח) (ל) חבילי קש וחבילי עצים אין מסככין בהם ובולן כשרים לדפנות ובריש גמרא (לא) דמסכת סוכה עשה מחיצות של ברזל וסיכך עי"ג כשרה וכל הפוסל בסכך כשר לדפנות ירושלמי (לב) וסכות על הארון את הכפורת מכאן שעושין סוכה בדבר המקבל טומאה ובלבד שלא יעמיד הסכך עליו כדאמרינן לקמן ובבלי כתב דפנות אין פסולה אלא מדבר המקבל טומאה • (לג) ואם עשאה דופן לסוכה יכ) בחזה כשרה ורווחא דביני ביני עביד לה בהוצא ודפנא יג) והיא דמנתחין מלעיל • ותניא בתוספתא עושה אדם את חבירו דופן כדי שיאכל וישתה ויישן (לד) בפ' מי שהוציאו וכל דפנות של סוכה לא יעמיד בה אדם וכלים ומקשים והא תניא עושה אדם את חבירו דופן ואוקמינן הא דתניא אסור בדופן ג' והא דתניא מותר בדופן ד' (לה) העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה כשרה • ואמר ר' אחא בר יעקב כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה ומתני' (לו) דעביד לה בהוצא ודפנא ולא נזדיינן דלמא אתי לאשתמושי באילן יד) העושה סוכתו בראש האילן או על גמל כשרה ואין עולין לה ביו"ט • ב' בידי אדם וא' באילן או ב' באילן וא' בידי אדם כשרה כגון שעשה ב' דפנות שעלו מן הקרקע סמוכות זו לזו עד שהגיעו לאילן והעלה אותן ב' דפנות למעלה מי' ושלישית עשה בראש האילן למעלה מי' וקרקע הסוכה באמצע הדפנות בקורה שנתן בדופני הסוכה שאם יפול האילן נופל קרקע הסוכה כשרה ואין עולין לה ביו"ט • ג' דפנות בידי אדם וא' באילן שכשנופל האילן הסוכה קיימת כשרה ועולין לה ביו"ט זה הכלל כל שאלו ינטל האילן והיא יכולה לעמוד (לז) עולין לה ביו"ט לאתי' שאם אותן דפנות שהן בידי אדם אינן סמוכות כגון שעומדת מזרח מערב צפון או דרום ויכולין לסמוך סוכה באותן דפנות ואין נופל האילן עולין לה ביו"ט:

הרביעי הכשר המסכך

התנן ס) זה הכלל דבר שאין מקבל טומאה ואין נידולו מן הארץ מסככין בהם דבר המקבל טומאה ונידולו מן הארץ אין מסככין בו ודברים המקבלים טומאה כגון כלים ואוכלים ומשקים • ונידולו מן הארץ אין מסככין בו • כגון הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת שהיא מחובר לקרקע • וזה הניורסא קבלתי ברכותי וניורסת רביט (א) גידולו מן הארץ מסככין בו אין נידולו מן הארץ אין מסככין בו • דבר שאין צומח מן הקרקע כגון עורות בהמה שמחוסר מלאכה אעפ"י שאין מקבלין טומאה אין מסככין ומפרש דרב דימי ור' יהודא אייתו מעמא מהגינה ס"ל לישנא דנידולו מן הארץ כגון בהמות שגדלות מן הארץ וניזונין מהן ומסככין בהן (ב) דומיא דחגינה • ורבינו אייתי מעמא מגרנך ומיקבך ס"ל לישנא דנידולו מן הארץ הצומח מן הקרקע • אבל עורות בהמות שאין צומחין מן הארץ ג) מסככין • (ג) ומסתברא דרבנן ור' דימי ל"פ ומר מייתי לה מהאי קרא ומר מהאי קרא ולא אפשר לפרושי (ד) אלא כדפרי' והל' (ה) בעורות בהמה שאין מקבלין טומאה•חבילי קש (ו) וחבילי עצים וחבילי זרדין אין מסככין בהם פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על כתיפו ונמלך לייבשן ונמלך עליו לסיכוך והתורה אמרה תולמ"ה ואפי' נתכוון בחבילתו לסוכך בהן (ז) ולא התירן פסולה מדרבנן משום גזירות תולמ"ה אבל מדאורייתא כשרה ירו' (ח) אין הבילה פחות מכ"ה זרדים וסתם זרדים דוקא זרדים בכמו זמורות שלנו (ט) אבל קנים לא הא אמרינן אגוד שלשה הוה אגוד ואם ההירן כשרה

נתיבות שמואל יח) סוכה מ"ב ח' : יב) סם כ"ג ח' : יג) ל"ל דמתיתן בתחלי מלעיל סם : יד) סם כ"ב ב' : ח) סוכה י"ח ב' וגי' שלפנינו כ"ם מקבל טומאה ומין גידולו מן הארץ מין מסככין וכל שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ אין מסככין בו : ג) ל"ל מין מסככין :

פתח הדביר

ג' כגר תי' זה רבינו במסכ"ל לעיל וז"ל ואפי' כל המחוברים עמויים בקנים של תלגע תלגע הרי הוא כחילו הכל עומד תבל ים בין זה לזה ב"ט ויו"ם סיעיב ומיינו כמו בתי' הע"ז בעלמו (ומיי' לקמן במ"ד סם סוכת הדין לפרוץ מרובה על העומד בסוכה יו"ם חום כ') : (ל) חבילי קש כו' • סוכה י"ב ח' : (לא) למס' סוכה עשה מחילות כו' • סם ב' ח' : (לב) וסכות על הארון כו' • עיי' חום' סוכה ז' ב' בד"ה מחילה היא כו' כי דכולהו מודו דלא בעי למחילות פסולת גורן ויקב יו"ם ובמרדכי כ' בשם לחבי"ם דלכ' יתמיה ה"ה דלית עוסין מחילות בדבר המקבל טומאה ולא בכל דבר שים קפידא לסכך בהן ולית הלכתא כוותי' תלגא כרבנן עכ"ל וכוותא בסג"ל בקלרא (בסיי' ע' וע"ם הוא ול"ל בסיי' י"ד על פלוגתא דר' יתמיה ורבנן) וכ' שם בשופי דהוא מתו"ז והוא ע"ם דהא בסיי כ"ד בהג"ה מבואר בשם תו"ז לאסור יו"ם . רק לריך לליין כאן מרדכי • ודעת החום' שב' דלכ"י נמי לא בעינן דפנות מדבר שהיו מקבל טומאה היו כמבואר בירושלמי הזה וע"כ לכ' יתמיה קאי דהיכו יליף מהלי קרא דמחילה קרוי סכך תבל ים לעיין לפי"ז מאי רלה' מהך דפרוכת לעניו סכך הא שם סי' המקדש ג"כ מדבר המקבל טומאה ומאי רלה' לסכך דסוכה לכן מרחה יותר כני' התו"ז מכאן שחין עוסין דפנות בדבר המקבל טומאה ומכאן יליף לה התו"ז לאסור והולך לדחוק במסתעו דלא קאי רק מהבילי קנים דלא לאסורים מחמת עלמן עיין בתו"ז סי' רפ"ע (וגורס בירושלמי שעוסין דפנות מדבר שהיו מקבל טומאה) והרחב"ם גורס כני' התו"ז ומפרש דזה רק לר' יתמיה ולא לרבנן ועיין במרחה הפנים בפעלה ממנו כ"ז ועיין בבאור הגר"ח סי' תל"ל ס"ק ח' • יעו"ם סיעיב ורביט גורס בירושלמי כני' דיין שעוסין הדפנות מדבר המקבל טומאה והכא דעת הבבלי שמביא רביט שם לא ע"ם הוא ל"ל דה"ק חין פסולה רק בדבר המקבל טומאה שהיו נדולו מן האדמה לא בעינן ולחפוקי ממ"ש הרח"ם והר"ן לקמן כ"ה ב' להפוסלים מטום דבר המקבל טומאה אה"נ דפסלי מטום חין נדולו מן האדמה ברח"ם פ"ב סי' ח' והכ"ן תי' זה מטום לא סכיח לסכך בהן לכן לא נזדו יעו"ם לחכים לסיעת הבבלי לק"מ ול"ל לכל זה • ועמעו דמחלק בין דבר המקבל טומאה ובין דבר שחין נדולו מן האדמה לא נודע לי (וביותר כ"ל כי ע"ם הוא ול"ל ובבלי כ' דפנות חין פסול מדבר המקבל טומאה • וכוותו לדברי הרמב"ם פ"ד הט"ז יעו"ם סיעיב) למכם לדעת רביט עלמו עוסין דפנות מדבר המקבל טומאה ובלבד שלא יעמידו הסכך עליו ולפי"ז מש"כ הגר"ח בס"ק ח' וז"ל סייטו לדעת הרמ"ם בכ' דמעם דקבע עיקר תבל לפסק הרמב"ם והר"ן לדעת הרי"ף כולם פסולים לדפנות בבסומך עליהן אלא בחומן שהיו שביה לסכך בהן מכ"ל חין לריך לכל זה די"ל דהמכשירים מודו דבעיון שלא יעמיד הסכך עליהן וכמ"ש רביט ומעם תו"ז דפוסל י"ל דם"ל דסירושלמי מדקחי על המחבה דכולן כשרים לעשות בהן דפנות ע"כ מייתי לכ"ע דר' יתמיה לא הוזכר בירושלמי כלל והכא ס"ע קחת בזה והכא כר' יתמיה וודחי דלית להכחת כוותי' ודחי' דהח מכשירין בקנה קנים פחות מג"ע ועיין חום' ז' ח' וכן מדמכשירין פרוץ מרובה על העומד ולכ' יתמיה הוי פסול אבל י"ל דהח דר' יתמיי ס"ל דבעיון לילחה מרובה ממחחה בדפנות סייטו לווקא בבחים ובבליטים אפי' מפח בזה בעיון לילחה מרובה ממחחה אבל בפרוץ מרובה על העומד גם ר' יתמיי מודה בזה ול"ע • והכא לפי מה שפירשתי יש לקיים פי' סרמ"ל בחום' ז' ב' דנם ר' יתמיי לח ס"ל דפסול בדבר שחין מפסולת נורן ויקב וכרם"ה סבוע עליו מדברי המרדכי ולפי מש"כ לק"מ מה שהקשה עליו הרח"ם דסרחבי"ם נורס בירושלמי כני' חתו"ז ותחום נרסי' כני' רביטו ועיין רס"י כ"ח ב' בד"ה אבל סיכך כי' יעו"ם סיעיב ועיין במחור שבועח שם בירושלמי כזה וכני' רביטו ועיין בק"ע בפ"ק ס"ד שחפס בפסיעות להקל יעו"ם סיעיב אבל מין פירושו מוכרח שם יעו"ם סיעיב ועיין לקמן במ"ד : (לג) ואם עשאה בהמה דופן לסוכה וקברה בחייה כמרה כל"ל • ח"כ ל"ח עשאה בהמה דופן לסוכה וקברה בחייה כמרה • ועיין סי' תכ"ל סעיף י"ח : (לד) בפ' מי שהוליאוהו ספל דופנה של סוכה לא יעמיד בה כי' כל"ל • עירובין מ"ד ח' ותחוספתא דמייתי רביטו היא בפ"ח דסוכה • ודע לחמוה לי דברי רביטו דע"כ לח קחמני שחם כך חי' דדופן ג' ודופן ד' רק מבלים חבלים חבל מחבה חחדם לח מנסי שכי להה קחני בהדיח כדי שיחבל וייבן וע"כ בדופן ג' מיירי עיין שם בעירובין ע"ב ומנסי שחם חחדם ל"ק כחן מדעת כחן בלח מדעה • לכן כרוב בעיני שע"ם הוא ותבה בדברי רביטו : (לה) העושה סוכתו בין האילנות כו' סוכה כ"ד ב' : (לו) ותחיתין לעביד לה בהולא כו' • סיימו חחום טופו חבל בעלים מיירי בקטן ועיין כי' תר"ל סעי' יו"ד : (לז) עולין לה ביו"ט לחתויי שחם לוחן דפנות כו' כל"ל וכ"כ הר"ן יעו"ם :

(א) **גידולו** מן הארץ מסככין בו' זו היא גי' שלפנינו : (ב) דומיא דחגינה ורבין חר"י דמייתי מעמא מגרנך כו' כל"ל : (ג) ומסתברא דרבין ור' דימי ל"פ כו' כל"ל : (ד) חלא כדפרי' דדבר שחין נידולו מן הארץ מסככין בו ודבר שנידולו מן הארץ הוא דבר שחין נידולו מן הארץ מסככין בו : (ה) בעורות בהמה שחין מקבלין טומאה מסככין בהם חבילי קש כו' כל"ל • חבל כל הפוסקים חלקו עליו בזה ופסקו דחין מסככין בדבר שחין נידולו מן הארץ ופליגי בזה דמ"ד דילפינן מהגינה ס"ל דבהמה נקרא נידולו מן הארץ ומחן דילף מבחסף בו' ס"ל דבעיון דבר שנדל מן הארץ דווקא יהוח מין הטומח ועי"ם בחום' י"ח ב' ד"ה וגידולו כו' : (ו) וחבילי עלים כו' • סם י"ב ח' ועיין לעיל ח"ג חום ל' ועיין לעיל כ' לילים שער נ' ח"ח חות ע"ז : (ז) ולח התירן פסולה כו' • דלילו התירן בכרם כמבואר בחמכה וטועה ברביטו לקמן חות יו"ד ולעניו דיעבד עיין תוס' ד"ה חין מסככין בו' יעו"ם ובד"מ סי' תנ"ע חות ז' ובירושלמי ס"ם בני הם"ם סם : (ח) חין חבילה פחות מכ"ה כו' עי"ם בחום' ד"ה חבילי כו' : (ט) חבל קנים לח סח חמרינן חגוד ג' כו' • סם י"ב ח' עיין ברח"ם סי' כ"ל מש"כ בזה דהח

(י) כשרה כנפן ודלעת שקצצן וניגנן והחוטט בגדיש לעשות לו סוכה (יא) אינה סוכה שכל העושה סוכה מן האוצר פסולה מדאורייתא משום תולמ"ה (יב) ודווקא שאין שם חלל טפח במשך ז' אבל יש שם חלל טפח במשך ז' כשרה אר"י סככה (יג) בהוצן זכרים כשרה בנקבות פסולה ול"ג זכרים אפו נקבות וה"ה דל"ג (יד) נסרים משופין אפו כלים וכן הלכה ואפר רבה בר"ה (יד) סככה באגיצי פשתן פסולה בהצני פשתן כשרה והיצני עצמן איני יודע מה .היא וספיקא דאורייתא לחומרא ול"ש תרי

נתיבות שמואל ג) גי' בספ"ו כסוכתי מין מסככין שם י"ב ב' :

דסח דלגוד בתלתא שמי' לגוד סיימו דווקא בתפקתא דדיקלא שים הרכה קנים בגבד ח' סיולפין מנגע ח' יעו"ם סיעיד ועיין בחו' הריטב"ח מסכיות זה בסם י"מ וכסיג ע"ז מסא דסחס נגי מחזר לח בעי רק ג' קלחים ובכל קלח נבעול ח' (עיין תום' שם י"ב מ' ד"ה מלות כו' יעו"ם) ולא זכיתי לסבין הסנהו לחכמי ל"ק דלא ולפיון מסחס דלא בעי רק ג' ובפחות מג' לא שמי' לגד מבל מ"מ שם כשר בנבעול ח' לכל קלח ולולו סכח בעיון בכל ענף לח פחות מה' זיוין וכדעת הרמ"ם (ול"ד בכל ענף רק סיהיו בימד מוהן סיולפין בקלח ח' עם ב' הנוספין עליו כ"ם קנים בימד) ולכן ל"ל בגוד דס"ם סוח שמי' ריטב"ח וכל"ל ולא נרלה . ולח"כ מסחיל עגין בפ"ע . ומהחיל הלבור למען מלות מחוב בו' וסוח דבור בפ"ע ולא סייך לל הקודס וכחם"כ סחום' ועיין בפי' מרכ"ע סעיף ע"ו פסק כהרמ"ם יעו"ם . ועיין בחו"ז סי' רפ"ם חות ב' הסביות דברי הירושלמי בלי כוס חולק והביח בזה הלשון ר' יעקב בר חא רב הסת בסם כ' יסודס חית לחמרין בסם ר' חייח רובה הין הבילם פחוחה מכ"ה עכ"ל ועיין ברמב"ם פ"ם ה"י והפסנת הרחב"ד והפה"מ ודברי הלח"מ כבר מבוחרין ברמ"ם . ודע כי דברי רבינו הובאו בחו"ח והובח בב"י : (י) המיכן בסרס כנפן בו' . סם י"ב ח' וכבר רמז זה י"ב ח' ע"ז ח' בחכמה ובחן פסיל (יא) חיכה סוכה שכל כך . סם י"ב ח' ע"ז ח' בחכמה ובחן פסיל מס"ת לכן כי חיכה סוכה וכחבואר סם בם"ם : (יב) ודווקא שאין שם חלל טפח בחשך כו' . סם ע"ז ח' ומדלא חילק רבינו משמע קלא דבכל ענין בבר בין בחקע מלמעלה למטה ובין שחקע מלמעלה למעלה ועיין בר"ן מכ"ש בזה כ' דיעות יעו"ם וסיעיו לפי נירסחו בריש"י דגורם מלמעלה למטה חבל לפניו סני' בחקע למעלה וכ"ם ברמ"ם סי' כ"ע ובעור סי' חרל"ח יעו"ם חבל בחו"ז סי' ר"ל סני' מלמעלה למטה יעו"ם סיעיד ודע כי בר"ן שלפניו סעתיק לשון רס"י כמו שהוח לפניו מלמעלה למטה וכ' ע"ז וז"ל וגלחה מלשונו הס"מ כי הניע לי' מלמעלה למטה דמשייר לי' לפבך כמו שהוח כו' יעו"ם וזה הין לו מובן בלל ולריך להניח בלשון רס"י שבר"ן מלמעלה למטה ובב"י סעתיק לשון הר"ן כמו שהוח לפניו ולח הרגיש בזה וסיינו בב"ח וסיינו בח"ם ס"ק ב' וסיינו בירושלמי פ"ק ה"ע יעו"ם סיעיד שים שם סיכוי נ' : (יג) סככה בחליס זכרים כשרה כו' בל"ל שם י"ב ב' : (יד) נסרים משופין כו' שם ע"י ח' ול"ע מלי מקשה ושם י"ל דחליבא דר' קחמר לשחי דיוקא חבל לר"ח י"ל דנזרינן נסרים משופין חמו כלים וה"ה בחליס זכרים חמו נקבות וי"ל דה"ל חול"ל הלכה כר"י ומחילה ידעינן לל"ב בחליס זכרים חמו נקבות והכח"ל חי' דמ"ל מלי קחמ"ל לשחי ידעינן זה ממילה דהלכה כר"י לגבי ר"ח יעו"ם ול"ע שח רב לית ליה לסך כללי כדאי' בעירובין מ"ז ב' יעו"ם סיעיד וכבר חמסחי כן על רבינו בבח"ב בב' שחיעה ח"ב חות ע"ד יעו"ם . ס"ל בחי' סריטב"ל שהקשה זה והי' דחדרבה חיפכה קחמ"ל דח"כ חלחי פסק רב לית ליה בחליס זכרים דכשרה ושם ק"ל הלכה כר"ח בגזירותיו יעו"ם סיעיד גם מה שהקשה סרש"ל לשם לל פריך מנוף מיתרח לרב לחוקמה שם י"ד ח' דפליגי מסוס גזירת הקלה יעו"ם מב"ח בזה בי' סריטב"ל די"ל דרב חחר מילחי' על סיפח דחחניחין רק הס"ם סילד זה-על ליפח יעו"ם סיעיד ודע דבירושלמי פ"ק ה"י וז"ל ר' בח חיגנח בר חלחי רב ירחי' בשם רב סיכוה בבלכיות פסולה בזכרים בשרה בנקבות פסולה עכ"ל ושם בפ"ז וז"ל ר' ירחי' בשם רב בשים בשן רוחב ד' נחלקו ר' יסח בשם ר' יוחנן בחסופין בבליס נחלקו ושח ר' ירחי' בשם רב בשים בשן רוחב חרבע נחלקו הח חם בחסופין לבליס ד"ם חומר חן חם דח"ר ירחי' בבלכיות פסולה חמרינן בר"ח סורי הדא חחרה סיח הדא סיח הדא חח ר"י בשם ר' יוחנן בחסופין לבליס נחלקו הח בשים בשן רוחב ד' ד"ם חסור חן חם דחורי ר"י בשהדא רבה חלחרת חסכיכה בה ואחריכן כך' יסודס סורה הדא חחרה סיח הדא סיח עכ"ל ושה כיון דחסיקנא כחן דרב סורי בר"ח דסיכבה בבלכיות פסולין ומעשה דם"ל בנסרים חסופין חסור ח"כ הח דם"ל בירושלמי סיכבה בחליס זכרים כשרים ע"כ חוכח לומר דם"ל דחשר בבלים חסופין מ"ח בחליס זכרים כשרים לכ"ע ועדיפא זה מנסרים חסופים וח"כ חין זה כשיעת חלמודינו כלל דחילו לשיעת חלמודינו סניחס בויס ומחן דפוסל בנסרים חסופין

ולא דייק ולא נפיק פסולה והני שישי ושוצרי (טו) מסככין בהם אמר אביי בשישי מסככין בהם ג) בהוני אין מסככין ופסקי רבוחאי כאביי וכל דסני רוחיהו ומידי דאית ליה שיבי דאיכא למיחש דילמא נחרי היישינן דלמא שביק להו ונפיק (טז) ואפיקחא דדיקלא שרש דקל שיש בו ענפים הרבה מסככין בהם והני דיקרי דקני מסככין בהם ואע"ג דאנודה אניד בידי שמים לאו שמי' אניד והא דחנן (יז) בסס' פרה אזוב שיש לו קלהים מפסנו ואוגדו פסנו ולא אנדו אנדו ולא פסנו כשר מדקחני מפסנו ואוגדו (יח) ש"ם לאו שמיה

פוסל נמי בחליס זכרים ועוד הח בחלמודינו מסקינן דלא מוקימחח סח דר"ח רק בנסרים שים בסם מהכשה חבל בנסרים מסופין לכ"ע שלי ואילו לפיעת הירושלמי סיח סדא סיח הדא . ולעיין הלבה עיין בסי' מרכ"ע סעי' ג' דין בחליס וסעי' י"ח בנסרים סחסופין יעו"ם סיעיד ועיין בחחור ובחלחמות מס"כ בזה ומסייסם מבואר דהלבה כר"י בין בנסרים מסופין ובין בחליס זכרים דכשר יעו"ם סיעיד ועיין בחו"ז סי' רפ"ם חות ג' בפסק בחליס זכרים דכשר : (יד) סככה בחילי פסחן פסולה בהולני עלמן חילי יודע חם נפסך לי לי דייק ולא נפיק חומי והולני עלמן חילי יודע חם נפסך לי לי דייק ולא חרי דילמח חמרי ולא דייק כמי הולני קרי לי' וספיקא דאוריימא לחומרא ול"ם חרי ולא דייק ול"ם דייק ולא נפיק פסולה כל"ל והרי"ף והרמ"ם סי' כ"ד סכאיהו בלא דייק ולא נפיק משום דספיקא לרבנן להקל וכחם"כ הר"ן והרימב"ח דספיק חפי' בדייק ולא נפיק ויכח רבינו ס"ל דספולה מדאוריימא הוח לכן החמיר כ"כ דחפי' חרי ולא דייק נמי פסולה והכח לשון הטושע"ע סי' חרכ"ע סעיף ד' ים לעיין בו שבחב וז"ל סיכבה בפסחן בלא נידק ובלא ניפץ כברה דעך בעלמא הוא בבל הם נידק ונפץ פסולה עכ"ל דמריחא מסחע דווקא בלא נידק ולא ניפץ בברה הם נידק ולא ניפץ פסולה ומסיפא מבואר דווקא הם נידק וניפץ פסולה הם נידק ולא ניפץ בברה וכן מלחחי בלח"ש פ"ם ס"ד סחמה על לשון רבינו הרמב"ם שלשינו נ"כ קרוב לזה שוב מלחחי כן בבחור הגר"ח ס"ק ה' סחמה נ"כ ע"ז לכן ל"ל שם"ק בסיפא דהם דייק הו ניפץ פסולה והחי ז' הו קחמר . ול"ע . ומלחכי חבר לרבינו בחו"ז סי' רפ"ע חית ד' שב' דברי הם"ם וחבחע כרבינו ס"ל ועיין בירושלמי פ"ל ס"ה סם לח סוזבר רק הח דחולני דחין מסככין בהם ושח דסולני דמסככין בהם חבל הח דסולני לח הזכיר כלל לח להיחר ולח להיסור יעו"ם : (טו) מסככין בהם חביי חחר בסולי מסככין בסולני לח מסככין מ"ע כיון דסרי ריחייהו סביק לסו ונפיק חחר רב הכן בר רבה סרי הימי ורבי מסככין בהו חחר חבי בסיומי מסככין בהיני לח מסככין מ"ע כיון דחרי טרפיייהו סביק לם ונפיק ופסקו רבוחחה כחבי ובל דסרי ריחייהו כו' ל"ל ועיין בר"ף ורמ"ם סי' כ"ד ועיין בחו"ז סי' רפ"ע חות ו' ובסי' חרכ"ע סעי' י"ד וכ' הפוסקים לווקא לכחחלה הין מסככין חבל בדיעבד ילח וכ' סר"ן וכן בחי' סריטב"ח דבבר סמסרים חפי' לדפנות פסולין יעו"ם ועיין סי' הכ"ל סעי' ח' בסג"ם . ועיין ס' הפרדס סי' קפ"ח : (טז) ואפקחא דדיקלא סרם דקל כי' כל"ל . סם בסוכה י"ב ח' ועיי"ם בריף ורמ"ם סי' כ"ם ובחו"ז סי' רפ"ע חות ז' ובסו"ע סי' חרכ"ע סעי' ע"ו : (יז) בסס' פרה כו' פי"ח מ"ב : (יח) ס"ח לשו שמי' חיוב . דחי שמים חניב ח"כ מפסנו ל"ל יסחילנו כך ח"ו דלכחחלה הין זה חגד ושח דלא פסנו ולא חגדו כשר בדיעבד דמ"ח חניב בידי שמים הוח וכ' סמחור לווקא לגבי חגוב חגוד בידי שמים הוי חגוד חבל כחן בסוכה דסח דחגוד חסור חיכ חלח מדרבנן לכן הקילו בו דחגוד בידי שמים חגוד וכ"כ הר"ן חבל דחסמי חחלי דמחי קושיח מסחם דסחם חפי' פסנן ולא חגדן כלל כשר חלמח דחפי' דלא חגידי בידי שמים ג"כ כשר ורחתי רחי' מסחם דמיכח דחגד בי"ם הוי חגוד דסחם חפסו חפילו בי"ם לא בעי ושולי חפשר לסיומו דסמי פסנו חלח פסקו לגמרי רק בשחר מעירה קלא יעו"ם סיעיד ובסבי מיומב קומיית סהום סם בסוכה בד"ם חלוח כו' סב' לסקנות דחמחי לא חגדן כשר דבין דילוף קיחס מחנודח חזוב דמלים יעו"ם ולפי דבריו ניחח לחכם מלחחי דחיני בחי' סריטב"ח שסניע על המחור דח"ב חלי רחי' מייחי לחגוד בחרי חם הוה חגוד חו לא מפלוגחא דבבי חזוב דסח סחם הוי מדחוריימא וכיון דלא הוה בק מדרבנן י"ל דלכ"ע ברי לבן חי' לעיולם חסנה דפרה ס"ל דלא ילפינן קיחס קיחס מחזוב דמלים רק סיחח בחוי לחנודה ולא לחנודה חסנה

לבן הקילו חף חי לא חגדן כלל לא בידי שמים ולא בידי חדם כשר רק דפליני בחיזה סיעור הן רחויין לחנודה חם בב' חו בג' עוד חי' דרבנן וד' יוסי דפליני חם בעיון בב' חו בג' פליני חחכחיחין לפרה בזה ום"ל דחגד חעבב וגם חגד בידי שמים לא שמי' חגד לעיין זה והך חסנה דם"ל פסנן ולא חגדן כשר ס"ל כרבנן דפליני חר' יהודה יעו"ם סיעיד והכח בגליון הם"ם חקשה

שמיה אניד מיהו לא פסקו כיון דאניד הוא מ"מ כשר ואר"ח (יח) אגד בחד לאו שמיה אניד ג' הוי אניד ב' הוי מחלוקת ר' יוסי ורבנן דרבנן סברי הוי אגוד (כ) וק"ל כרבנן דריש פרימר (כא) הני אסירותא דמחוזא מסככין בהם לכנינא בעלמא הוא דאניהן והני (כב) צרופי לאורבנא כיון שהותרו ראשי מעדנים שלהן כשרה • ואע"ג דאניד מתתא (כג) אניד שאינו עשוי לשלשלן לאו שמיה אגוד• ירקות שאפרו הכמים אדם יוצא י"ח בפסח (כד) פוסלין בסוכה משום אויר מ"מ משום דלבי מייבשו מפרכי במאן דליתנהו דמי ומסחברא (כה) ב"ש שאר ירקות (כו) הנא סיבי תאנים ובהם תאנים פרכיליו ובהם ענבים קשים ובהם שבלים מבבדין ובהם תמרים אם (כז) פסולת מרובה על האוכלין כשרה ואם לאו פסולין וכל ידות האוכלין (כח) שהפכן בגורן וחבטן מהורין ומסככין בהם ושומר (כט) שקורין פוניי"ל בלע"ז פסולת מרובה על האוכלין ומנהג לכסות בהן ד) מחצלת של קנים עשאה לשכיבה טמאה ואין מסככין בה לסוכך מסככין בה ואסיקנא (ל) בקטנה ב"ש ל"פ

נתיבות שמואל ד) סס י"מ ג' : ס) סס י"ד מ' :

פתח

בסח דסולס סס"ס בב' מי סוס מגד מי לס בפלוגתס דרבן ור' יוסי סס כשר מפני בלס מגן כלל לכן כשר סמס בסכי יעו"ס ושכס לסיסת סמסור לק"מ דמ"מ בעינן סמס מגד ביל"ם מיסת וכיון דמכשרי בב' ס"כ גס זס מיקרי מגד וכ"ס לסיסת סריעב"ח לתי' קמת דמ"מ לעניין זס ילפינן נ"ם דתיהוי רחוי לתנוסס ס"כ שפיר מייתי רתי' ומכ"ם לפי תי' סכני דר' יוסי ורבנן ס"ל דבחמת בעינן מגד נמור בידי חדס ומתן דס"ל דלס מגדו כשר לס ס"ל כר' יוסי ולס כרבנן בר פלוגתייהו • ושכס מבוסר מרבינו דלס מיתי לתי' הב' שבריעב"ח ולס ידלתי לסוף דעת רבינו דסקסס מדלס פסנו ותמתי לס סקסס מדפסנו ולס מגדו ותולי חסבר לס גרס לי' רבינו וסס דמייתי סמסנס דפרס ס"ס יס בו וכל"ל מחוב סיס בו קלחים מפסנו ותונדו לס פסנו ולס מגדו ולס פסנו דסקסס מדברי סריעב"ח מבוחר שבילסתו סוס כמו בי' שלנו בב' וז"ל ולפי' שב למעלס בסס מורי (סוס על ס"ס דסוכס י"ג ב') ל"ק דסס מחוב ס"ל דלס מגד ביל ותין מגד בחוס מעכבו ולפיכך חמר לעס"י שפסנו ולס מגדו כשר ותעפ"י שמגד ביל"ב לס שמי מגד ביל ית לן בס דסס תין מגד מעכב תדע דקתני סתס בסדס פסנן ולס תגדן כשר דתע"ב דליכא לס מגד סמיס ולס מגד מדס כשר עכ"ל (וגס בדברין יס ס"ס דמתי בב' תעפ"י שפסנו ולס מגדו כשר ותעפ"י שמגד ביל"ם לס שמי כו' דמתי קמתר סת כתן תף מגד בידי שמיס ליכא לכן כ"ל לסניס שכ"ל ולפיכך תמר תעפ"י שלס פסנו ולס מגדו כשר) ועפ"ק בזס : (יט) מגד בחד כו' סס בסוכס י"ג ב' : (כ) וקי"ל כרבנן • וכ"כ הרא"ס בפי' כ"ס וכ"ס מבואר מדברי רב גיהל בסס רב שתמר למעלס דמגד בחד לס סוס שמי מגד מבואר דבתרי כוי מגד יעו"ס ודע דבתי' סריעב"ח כ' וז"ל מגד בחד לס שמי מגד בב' שמי מגד פי' שם מגד ג' דברים וקרת תבילה לעניל סוכס ג"כ ב' פלוגתת דר' יוסי ורבנן גבי מחוב דפרס ותסיקנא דלרבנן מלות מחוב מס"ת לעכב בג' דבלא"ה לא שמי מגד ולר' יוסי ב' מס"ת סוי לגודס ובלסס מדרבנן וק"ל כרבנן בלכך כל שמגד ג' עלים כחבל סוי תבילה ותין מסככין בו בר"ח עכ"ל ותמוה לי מחד דסס למסקנת עסקינן לרבנן ב' לעכב וג' למלוס אם לא כי ס"ס סוס ול"ל לסיסך בריעב"ח ובמקום ר"י ל"ל רבנן ובמקום רבנן ל"ל ר"י תבל תין הלכות מוכס כן ול"ע : (כא) הני מיסוריית"ח דסורס מסככין כו' כל"ל י"ג ב' ובריף סי' כ"ס ובטוס"ע סי' תרכ"ט סעיף ט"ז : (כב) לעיפי לסורבני כו' סס י"ב ב' מימרת דר' אבהו סס בריף ורמ"ס : (כג) לגוד שאינו עשוי כו' בי"ס בתי' דר' יהוסע סס ועיין בהג"ה שבסעי' ט"ו בסי' תרכ"ע • וים לתמוה על ס"ו סחוט תמס על סעור שבסמיטו וסוא בעלמו בסמיטו בסו"ע (ודע כי בתו"ת בסמטו ב' דיוים בלנו ולס ידעתי למס) ומכ"ש רבינו דתנוד שאינו עשוי לנעלמן עיין ברמ"י שב סעשס דסקסר מלמטן סוס תימו קצר כלל רק קציפה בעלמס יעו"ס והר"ן כ' כיון דסותר סקסר שברחס הנס ממילס ס"ל לנעלמו ע"י סקסר שברחס סדק יעו"ס משמע סס לי סוי ליפכס סוי לססור כיון דלסשר לנעלמו בסס אבל מדברי סי' בריעב"ח משמע דכל קצר שרחוי לנעלמו בו כיון דלס נעשס כדי לנעלמו בו שרי יעו"ס בריעב וכ"מ מלסן סרמב"ס אבל מדברי סנסת סו"ע לס משמע כן רק כיון דלסווי לנעלמו לך לססיר לסכך בו ול"ע לדיעס : (כד) פוסלין בסוכס כו' סס י"ג ב' מימרת דר' אבהו שמואל ובריף ורמ"ס סי' כ"ו יעו"ס ודע דרס"י כ' סס דסן לין מוכלי מדס לכן תולין בפני סעומדס יעו"ס ועי"ס בד"ס ופוסלין כו' שב' וז"ל ופוסלין בסוכס כו' ולס מסעיקו לי' לעסיל כסיעור שכך פסול לסוכל דסרי סוס בעומדס סוס ושכך פסול לין פוסל כו' שהסיבו על דברי רס"י סקודמים ולס סעיקו סס ד"ס ירקות כו' שהסיבו על דברי רס"י סקודמים ולס סעיקו

הדביר

מכאן לכן כ"ל גדור שכל"ל ולס מסעיקו לי' לעסול כסיעור שכך פסול לסוכל סרסוי לקבל עומדס ושכך פסול כו' כ"ל מע"ג לסוכל שסוס חמיר טפי שלינו רסוי לעסך בלל ומ"מ לוסו פוסל מלס בד' טפחים וכך ניעור דבריו לסוכל סרסוי לקבל עומדס ושכך פסול פוסל בב' טפחים כו' : (כה) כ"ס שאר ירקות • כ"ל לוסן סדקים שעשויין להעשות פרכי פרכי חבל לי לס מפרכי כלל כרי דיקן נסכך פסול אס מוכל לדס הן ומכ"ש הרמ"ס ועיין סי' תרכ"ע סעי' י"ב ואס לס מוכל לדס סוי שכך כשר פתוי בסוכס י"ב ב' בסיטו ומוולרי יעו"ס בדס"י : (בו) תנת סוכי מהנים ובהן תלנים כו' מכבדות ובהן תמרים כו' בל"ל : (בז) פסולת מרובה על סאוכלין כו' אס וכמ"ק בבריימתא וס"ל דאין לאס ידות ולכן לס בעינן שאתה בפסולת מרובה על סאוכלין ועל סירות : (בח) שהפכן בגורן וחבטן כו' וכו' יומתן דס"ל סכי בסוכס י"ד ב' ועיין ברמב"ס פ"ס מס' עומדת לוכלין שפסק ג"כ דסקולר לסכך אין לו ידות ועוד פסק דירות סאוכלין שבאבן .סטוריס וסיינו כרבינו בתרתי וכ"כ הרא"ס בסוכס פ"ק סי' כ"ז ובר"ן סס ולית סלכתא כאחרים כלל ועיין סי' תרכ"ע בעי' ו"ד יעו"ס ועיין בתור שב' דרב מנאית עדיפא מסוס דאתי כר"ע יעו"ס ור"ל לבל דברי ר' אבא אתי כתנאי וזס פסוק ומבואר ועיין בב"מ פ"ס מעומדת לוכלין ס"ז שב' וז"ל וכ' כר"י קורקוס דעשתה (ר"ל דפסק הרמב"ס כרב מנאית מסוס דלמאי דבעי לאוקמי דרב מנאית מיתוקס כמ"ק (ור"ל לבל ר' אבא ס"ל כאחרים) ומעשה הלוסס סיה עכ"ל ומעשה הב"מ כיון דר' אבא ס"ל כאחרים ולס הס לס"ק וכי לגן יודעין יומר ממנו דהלכה כמ"ק • אמנס לפי טעם המחור ניחא בפסיעות ועיין בהמ"מ פ"ס מס סוכס ס"ג שסס מבמע בדברי הר"י קורקוס יעו"ס סיניד ויש לעיין קלת בזס • ועיין בב"י תרכ"ע בסי' תרכ"ע דסקיל ומרי בדברי הרמב"ס בפ"ס מס' סוכס יעו"ס סיניד ול"י מעמו דפסיעת דפוסק הר' מבית ובמ"ק דאחרים וכמו שב' הם"מ ולכן אין לו ידות כלל ובסקלרן לאחוקי ומלך עליהן לסיכוך כבר כ' זס בס' מומחת תוכלין ומסיק עלס על דעמו לומר כלל דס"ל הר' מבת דקולר לסכך יש לו ידות אחמס במסקנת דבריו בב"י דקדק סיניד דהרמב"ס ס"ל כרב מנאית יעו"ס סיניד : (בט) מקורין פוניי"ל בלע"ז כו' עיין בסי' תרכ"ע סעי' י"ח ויש סס ס"ס ול"ל פיטוי"ל וכ"ס בב"י שס בד"ס כ' הרמ"ס בהסוסב כו' יעו"ס סיניד : (ל) מקטנה כ"ש ל"פ כו' וכר"ף שם כ' ל' וכ"כ שם הרי"ף דהלכה כה"ק יעו"ס וכ"כ סאו"ז בסי' רל"ד יעו"ס וכ"ס בסי' תרכ"ע סעיף ו' : (לא) ותפילו בבלישתא תין כו' ר"ל תף שבלתה וכמ"ש בריטר בסמוך : (לב) נדולס מסככין בה כו' ומייתי בקטנה וכמ"ש התוס' כ' ת' בד"ס ובל חילת כו' וכן מוכתח הוא לסיעת רמ"י וכ"כ בריעב"ח בתי' • תמנס עיין ברמ"ס סי' ל"ז שמבואר מדבריו שמפרס בפי' הרמב"ס דמסככין בה ובנדולס גדולה ממש בסטח ובסיטור ותתונה תין מסככין בה ובנדולס מיירי ובלה פלוג כ' ישמעאל בר' יוסי וכ' דומח וס"ל דלחתת זה ותחת זה מסככין בו יעו"ס ובסס"מ פ"ס מס' סוכס יעו"ס סיניד ובדמי דבינו תין סבטח רק נרחין סדברים מדלח סבית רק דברי סח"ק לחמח משמע דמפרס דברי"י ותוס' : (לג) תר"ח כשידתי לנולס כו' שם כ' ב' : (לד) תבלתי כלים וכ' יהודתי כ' סיוכה בבלתי כלים כו' בל"ל • ותולי כוונתו על ר' יהודתי נחון • ועיין סוכס ט"ו ג' ול"ל הרמ"ס בסי' ל"ז שמבואר מדבריו שמפרס בפי' הרמב"ס דמסככין בה ובנדולס גדולה ממש בסטח ובסיטור ותתונה תין מסככין בה ובנדולס מיירי ובלה פלוג כ' ישמעאל בר' יוסי וכ' דומח וס"ל דלחתת זה ותחת זה מסככין בו יעו"ס ובסס"מ פ"ס מס' סוכס יעו"ס סיניד ובדמי דבינו תין סבטח רק נרחין סדברים מדלח סבית רק דברי סח"ק לחמח משמע דמפרס דברי"י ותוס' : (לה) תר"ח כשידתי לנולס כו' שם כ' ב' : (לו) כוותי' דמר כו' שם בסוכס י"ד ב' : (לז) ר"ס ס"ל כוותי' • שם י"ד ב' ועיין ברמ"ס סי' כ"ח שסטיב ע"ז הרמ"י יעו"ס וכ"כ הריטב"ח בתי' ועיין סי' תרכ"ע סעי' י"ח : (לח) ועוד דסוגיין דמעתין כוותי' לחלח • כ"ס לסון הרי"ף ז"ל ופי' דבינו דהיינו דהפכן על לידיהן ועי"ס בתוס' ד"ס הפכן

ציידיהן מהו ואמרינן ע"כ נמי נעשו בשפודין של מתכת ופסולה ש"מ (לט) כשהפכן ד"ה פסולה והלכה כר' ומאן דפסק כר"מ משום בגזירותיו ליכא והלכך המסכך בנסרים שיש בהם ד' אפי' הפכן על צידיהן (לט) ויש בין כולן ד' טפחים בסוכה גדולה וג"ט בסוכה קטנה פסולה (מ) ופחות מג' ועד ד' כשרה והיינו דאמרינן שני נסרים אין מצרפין וזובא דרבותאי פסקו בשמואל (מא) תקרה שאין עליה מעזיבה רי"א בש"א נוטל אחת מבינתיים (מב) ו) אבל לא מפקפק ובה"א או מפקפק או נוטל אחת מבינתיים ומעמא משום תולמ"ה ובחד מניהו עביד מעשה (מג) המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה אם יש רווח ביניהם כמותן כשרה ומשום שמצרף סכך פסול בהדי סכך כשר ליכא (מד) דהוא ל"צ לצירוף וכי אין בין ז"ו ג"ש נמי ליכא למיסר לבוד (מה) דסכך כשר מפסיק אין רווח ביניהן כמותן פסולה אע"ג דרבה עליה סכך כשר דכי אמרי' (מו) אם הי' סיכך הרבה מהן כשרה (מז) כשחבטן ואינו נראה הסכך פסול והכל מעורב אבל הכא לא וקי"ל כר"פ דאמר (מח) פרוץ כעומד מותר (מט) הלכך לא אצרכוהו לשנוייא מתני' בנכנס ויוצא והא דאמרינן לעיל (נ) פרוץ מרובה על העומד מותר בדפנות הוא דקאמר (נא) בית שנפחת וסיכך ע"ג אם יש מן הבותל לסכך ד"א פסולה וכן חצר המוקפת אכסדרה סוכה גדולה שהקיפוה (נב) בדבר שאין מסוככין אם יש תחתיו ד"א פסולה אמר רבא אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי (נג) אויר פוסל בנ' (נד) בסוריא מתני לה לההיא שמעתא בההיא לישנא משמיה דרב ז) בנהרדעי מהני' לה משמיה דשמואל אר"י א"ש סכך פסול באמצע פוסל בד' מן הצד פוסל בד"א ורב אמר בין באמצע בין מן הצד פוסל בד"א ואיכא פלוגתא ביני רבוותאי רבינו אלפסי פסק כשמואל (נה) דהא רבנן בוותיה ס"ל ובעל הלכות פסק כרב כלישנא בתרא · וירושלמי מסייע ליה (נו) דתני ר' חייא אויר פוסל בשלשה סכך פסול אינו פוסל אלא בד"א ומסתברא בוותיה דהא רבנן דבי רב לא

מייעתא היא דאי לישנא בתרא איתא קמא ליתא ותרי לישנא נינהו הלכך משפקא לן אי כסורא אי כנהרדעי אי כסורא הלכתא באמצע בד' אי כנהרדעי פלוגתא דרב ושמואל היא והלכתא כרב בין באמצע בין מן הצד בד"א (נז) ומשמע דכי היכא דהודיתך את הסיכוך מן הדפנות בפסול אויר ליכא פלוגתא בין באמצע בין מן הצד בסכך פסול דסוכה ליכא פלוגתא מיהו פלוגתא דרבוותא היא ולחומרא ובסוכה גדולה בד"ט סכך פסול באמצע או בד"א מן הצד פסולה פחות מיכן כשרה בסוכה קטנה סכך פסול פוסל בג' כדאמרינן (נח) לא נצרכא אלא לסכך פסול (נט) פחות מג' כשרה ולא מצרפה ובקנה אם סיכך בשד כשרה ואי מליי' בשפודין (ס) בדבר הפוסל פסולה מ) אמר אביי אויר ג' בסוכה גדולה וכיעותו בין בקנים בין בשפודין הוי כיעות בסוכה קטנה בקנים הוי כיעות בשפודין לא הוה כיעות וה"ט מן הצד (סא) באמצע מאי פליגו ר' אחא ורבינא (סב) והלכתא כרבינא דיש לבוד באמצע ע) תנא פסל היוצא מן הסוכה נידון בסוכה (סג) ומפרשין לה בד' לישנא בתרא לא נצרכא אלא לסכך פסול פחות מג' בסוכה קטנה ומאי יוצא יוצא מתורת סוכה ופרבינן פשיטא לא יהא אלא אויר (סד) ואויר בסוכה קטנה פחות מג' מיפסל א"ר אבא זה מצטרף וישנים תחתיו זה מצרף ואין ישנים תחתיו כלומר אשמעינן ברייתא סכך פסול פחות מג' מצרף לסכך כשר וישנים תחתיו (סה) אויר פחות מג' מצרף לסכך כשר ואין ישינין תחתיו ושמעינן מהכא דאין יושבין ואין ישינין תחת האויר בין בסוכה גדולה בין בסוכה קטנה ויושבין תחת (סו) סכך פסול בפחות מג' אבל בסכך פסול ד' אין ישינין כדתנן (סו) נתן עלי' נסר שהוא רחב ד"ט כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו ואבן גאות פסק (סז) אויר פחות מג' בין בסוכה גדולה בין בסוכה קטנה מצרף עם סכך כשר וישינין תחתיו י) ובגדולה נמי מצרף אלא שאין ישינין תחתיו והא דתנן נתן עלי' נסר שהוא רחב ד"ט כשרה ובלבד שלא

נתיבות שמואל ו) וני' דלק"מ מפקפק וגופל מחמת וכפ"ה כו' ע"ו מ' : ז) כפ י"ז ב' : ח) כפ י"ח מ' : ט) י"ע מ' : י) נרמה במסכ כתן :

פתח הדביר

ובגמ"ס סי' כ"ה ושי"ם ועיין בס' הפרדס בסי' קפ"ח סב' וז"ל סלוח סגמן על הסוכה לס רחבה מפחיים פסולה עכ"ל ועי"כ ע"ס הוא ול"ל ד' מפחים : (לט) כשהפכן ד"ה פסולה (היינו ר"ל כשהפכן על פניהם) ומאן דפסק הלכה כרב ושלכה כר"מ משום דהלכה כר"מ בגזירותיו ליכא בל"ג' ול"ל מיכח מ"ד דהלכה כרב משום דהלכה כרב בחיסורי ול"פ נק בחחב ד' וזה לחי כוותי' דר"מ דגזר משום תקרה ושיעור שיעת הרחב"ד שהוא בחה"ס בגמ"ס וע"ז כ' רבינו לעיכח ועיין סי' כ"ל סעי' כ"ל והשיעב"ה בחי' שכיים דהלכה כרב ול"מ נכח דתקרה שאין עליו מעזיבה דהלכה כרב יעו"ם ולחל כהגה"ס בסי' כ"מ ושקרבן נתגחל בהוח ק"ד נעלה ממנו זה ושקשה מדעתו על הרמ"ס יעו"ם שיעויב (ועיין בס' תוים דעיס סי' ק"ל) : (לט) ויש בין כולן ד' טפחים הה בפחות מזה כשרה וכ"פ בגמ"י שם י"ד ב' ד"ה לחו בהפכן כו' ולחל כשהפכן הפוכה בסי' תרכ"ו ס"ק ז יעו"ם שיעויב : (מ) ופחות מג' ועד ד' כשרה ר"ל אם הנסרים הוו בהן יותר מג' ופחות מד' וסיכך בהן כל הסוכה כשהם הסוכה וכו' יהודה חליבא דשמואל חבל אם ים בהן ד' ס"ל דמלטרפין שפיר חף לפסק דשיעו כשמואל וכו"י דשיים בהן ד' מודה דמלטרפין לד"ת מן הלד וכשיעה הרח"ם בסוכה י"ד ב' ולח כחכר"ם שם דלחכר"ם לח מלטרפין לחף בהדהבין ד' · ומש"ה ושיעו דלחרגיע ב' נסרים חין מלטרפין שם י"ד ביש ע"ב ומייהי דווקח בחין בשם ד' וכיש בהן ד' לכ"ע מלטרפין לר"ת מן הלד וכחכרם"ת : (מא) תקרה שאין עליו כו' שם ע"ו ח' : (מב) לחבל לח מפקפק · כ"ה מסקנת הס"ם שהח למחי דקחמר ר"י בשם ב"ם דחפקפק וכולל ת' מביחחיים דשיעו דחפקפק לחיי חועל כלל רק דלריך ליטול ת' מביחחיים ועו"ם היעויב ומש"ה כשיעו וכעיחמ מסוס חולמ"ה כו' כ"ה הרי"ף ועיין רח"ם סי' כ"ע ובגר"ן שם : (מג) המקרה סוכתו בשפודין כו' שם ע"ו ח' : (מד) דהוה ל"צ לצירוף כו' דשכשר לחוד סגי לשיוף כשומד בדי : (מה) דסכך כשר מפסיק · וע"כ מייהי בשרוחב השפודין פחות מג"ע ועיין בר"ן שהוכיח זה דחל"כ לח הי' יכים חחחיו לדעת הסוברים דכל סכך פסול שים בהם ג' חין יכים חחחיו וע"כ מייהי דהיה פחות מג' ומ"מ חי' דחם יש בהן ריוח כמותן בדי וע"כ כלשיו כיון דיש בייהם סכך כשר סוב לח חלרכן ועיין במ"ח סי' הרכ"ו ס"ק ו' · ובחין בייהן סכך כשר עיין בחום' לקמן י"ז ח' בד"ה חילו כו' דחם הי' חכל ל"ד ב' חפחים של סכך פסול ובייהם לויר פחות מג' שהסתפקו בזה יעו"ם היעויב לך מה שהביחה המ"ח בחי' מכך דשני נסרים חין מלטרפין בע"ג דהח החם מייהי לייהי חכך כשר מפסיק בייהם וכולה מסוככת כך ומ"מ כשר משום דהם נופייהו שכך כשר שם ולחלכה הח חי' החם דשני סדיגין מלטרפין ויקשה מזה להמ"ח ח"ו דשם מייהי ללח מפסיק בייהם שכך נופייהו הוי שכך כשר ושוב מלחמי מלטרפין מש"ה נסרים לכך נופייהו הוי שכך כשר ושוב מלחמי

במחלית הסקל ובחי' הגחון ר"ע חיגר שחמהו עליו יעו"ם היעויב וע"ע בחי' הריעב"ח שכ' ג"כ דכיון דמילחה דמיעלה נסכך כשר לכן ל"ח לבוד יעו"ם היעויב : (מו) שם חי' היכך כו' לשיל י"ח ח' : (מז) בשחבטן ולינו נראה הסכך פסול והכל מעורב כלשם כו' שם ט' ב' יעיין בחום' ע"ו ב' בד"ה ושם חפסר כו' וע' ב' ד"ה שם כו' : (מח) פרוץ כעומד מותר · עיין בחי' סי' כ"ע דהיעויב ע"ז ב' : (מט) הלכך לח חלרכוהו כו' עיין בחי"ם סי' כ"ע דהיעויב לעני' רש"י ועיין בחום' שם ד"ה והל חפסר כו' ועיין בחי' היעויב"ח בדעתו כלעת החום' והכל"ם וכ"ח בירושלמי ה"ע ועיין סי' הכל"ח סעיף ה' יעו"ם היעויב חפל סלו"ז סי' רפ"ב חות י"ב פסק כרביעו יעו"ם : (נ) פרוץ מרובה על העומד כו' · לעיל ז' ח' ולפיעו לח נמלח זו הני' רק עיין בחום' שם ד"ה שהכנסת כו' ועיין לעיל בח"ג חות כ"ע : (נא) בית שנפחת וסיכך כו' סוכה ד' ח' י"ז ח' : (נב) שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו אם יש מחתיו כו' בל"ל : (נג) אויר פוסל בנ' שכך פסול פוסל בחרגיע כו' בל"ל : (נד) בסורא מחני לה להחיא שמעחא בהחיא לישנא משמיה דרב ז) בנהרדעי מהני' לה משמיה דשמואל אר"י א"ש סכך פסול באמצע פוסל בד' מן הצד פוסל בד"א ורב אמר בין באמצע בין מן הצד פוסל בד"א ואיכא פלוגתא ביני רבוותאי רבינו אלפסי פסק כשמואל (נה) דהא רבנן בוותיה ס"ל ובעל הלכות פסק כרב כלישנא בתרא · וירושלמי מסייע ליה (נו) דתני ר' חייא אויר פוסל בשלשה סכך פסול אינו פוסל אלא בד"א ומסתברא בוותיה דהא רבנן דבי רב לא

(נז) ומשמע דכי היכא דהודיתך את הסיכוך מן הדפנות בפסול אויר ליכא פלוגתא בין באמצע בין מן הצד בסכך פסול דסוכה ליכא פלוגתא מיהו פלוגתא דרבוותא היא ולחומרא ובסוכה גדולה בד"ט סכך פסול באמצע או בד"א מן הצד פסולה פחות מיכן כשרה בסוכה קטנה סכך פסול פוסל בג' כדאמרינן (נח) לא נצרכא אלא לסכך פסול (נט) פחות מג' כשרה ולא מצרפה ובקנה אם סיכך בשד כשרה ואי מליי' בשפודין (ס) בדבר הפוסל פסולה מ) אמר אביי אויר ג' בסוכה גדולה וכיעותו בין בקנים בין בשפודין הוי כיעות בסוכה קטנה בקנים הוי כיעות בשפודין לא הוה כיעות וה"ט מן הצד (סא) באמצע מאי פליגו ר' אחא ורבינא (סב) והלכתא כרבינא דיש לבוד באמצע ע) תנא פסל היוצא מן הסוכה נידון בסוכה (סג) ומפרשין לה בד' לישנא בתרא לא נצרכא אלא לסכך פסול פחות מג' בסוכה קטנה ומאי יוצא יוצא מתורת סוכה ופרבינן פשיטא לא יהא אלא אויר (סד) ואויר בסוכה קטנה פחות מג' מיפסל א"ר אבא זה מצטרף וישנים תחתיו זה מצרף ואין ישנים תחתיו כלומר אשמעינן ברייתא סכך פסול פחות מג' מצרף לסכך כשר וישנים תחתיו (סה) אויר פחות מג' מצרף לסכך כשר ואין ישינין תחתיו ושמעינן מהכא דאין יושבין ואין ישינין תחת האויר בין בסוכה גדולה בין בסוכה קטנה ויושבין תחת (סו) סכך פסול בפחות מג' אבל בסכך פסול ד' אין ישינין כדתנן (סו) נתן עלי' נסר שהוא רחב ד"ט כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו ואבן גאות פסק (סז) אויר פחות מג' בין בסוכה גדולה בין בסוכה קטנה מצרף עם סכך כשר וישינין תחתיו י) ובגדולה נמי מצרף אלא שאין ישינין תחתיו והא דתנן נתן עלי' נסר שהוא רחב ד"ט כשרה ובלבד שלא

(סו) נתן עליו נסר כו' שם כסוכה י"ד ח' ועיין לעיל לוח ל"ס : (סז) לויר פחות מג' בין בסוכה גדולה בין בסוכה קטנה מלטרף עם סכך כשר

שלא יישן תחתיו הא פחות ישינין (סח) בסוכה גדולה אבל בסוכה קטנה לא דפחות מד' בסוכה גדולה לא חשיב בסוכה קטנה תשיב אפי' פחות מג' ולפיכך אין ישינין תחתיו אתמר (סט) סבך ע"ג אבסדרה שיש לה פצומין בשרה ושאין לה פצומין אביי אמר בשרה רבא אמר פסולה (ע) רב אלפסי ז"ל עלה נפסק וצורתה בהלכות והלכתא כרבא והיכא (עא) דנראה מבחוץ ושוה מבפנים כשרה • שחכתה מרובה מצילתה פסולה ר' ת"ר (עב) חמתה מרובה מחמת הסבך פסולה מחמת הדפנות אפי' (עג) כולה מלאה חמה בשרה • ור' יאשיה אמר אפילו מחמת דפנות פסולה אמר אביי ר' יאשי' ור"י ור"ש וב"ש ור"ג ור"א ואחרים כולהו ס"ל סוכה דירת קבע בעינן בו' ולית הלכתא לא כר' יאשיה ולא כר"י ולא כר"ג (עד) דפסול סוכה בראש עגלה • והיא שיכולה (עה) לעמוד ברוח מצויה ולא כאחרים דכולהו מעמא משום דירת קבע היא ושיטה גיגהו ואע"ג דב"ש ור"א חשיב בהדייהו • אביי ס"ל דטעמייהו משום דירת קבע • וליתא דטעמייהו משום מאי (עו) דפרישית לעיל והלכה כב"ש ור"א (עז) דפסול • העושה סוכתו כמין צריף ס"ל נמי לאביי משום דבעיא דירת קבע • וליתא אלא משום דס"ל שיפוע אוהלים ולא כאוהלים • והלכתא כר"א וכולהו אינך כולהו (עח) שישה הוי וליתנייהו (עט) סוכה המעובה כמין בית אעפ"י שאין הכוכבים נראין בתוכה בשרה • (פ) אין כוכבי חמה נראין מתוכה ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ירושלמי (פא) הדא אמרה צריכין

המוכבים להיות נראין בתוכה ר' לוי בשם ר' חמא (פא) כוכבי חמה שאני • ומסתברא דלכתחלה צריך אבל דיעבד כשר כדתנן המעובה כמין בית כשרה • העושה סוכתו בראש העגלה או בראש חפסינה כשרה (פב) ועולין לה ביו"ט מתני' ר"ש היא דתנן העושה סוכתו ע"ג בהמה ר"ש מכשיר ור"י פוסל • ואיבא פלוגתא ביני רבוותא איבא מ"ד סתם במתני' (פג) ומחלוקת בברייתא יב) והלכה כסתם ואיבא למ"ד מראוקימנא למתניתין כר"ש ש"מ דהלכה כר"ש ואבן גאות כתב רבנו קשישא חכי פסקי' (פד) הסומך סוכתו בכותל המטה ר"י אומר אם א"י לעמוד בפ"ע פסולה • ואמר אביי ל"ש אלא סמך אבל סבך ע"ג המטה כשרה • מ"ט דר"י משום דעמידה בדבר המקבל טומאה (פה) ועל דופני הבית שאין מסככין יג) הסבך כשר שאין דבר המקבל טומאה ומסתב' מדשקלו וטרי אמוראי אליבא דר"י (פו) ש"מ הלכה כוותיה • סוכה (פז) מדולדלת כשרה מאי סוכה מדולדלת ר"א ענייה ושמואל אמר קנה עולה וקנה יורד רב תני חדא ושמואל תני תרתי רב תני א' סוכה המדולדל אם צילתה מרובה מחמתה כשרה • שמואל תני תלתי סוכה מדובללת או שצלתה מרובה מחמתה כשרה • ואמר אביי ל"ש אלא שאין בין זל"ז ג"ט אבל יש בין זל"ז ג' טפחים פסולה ורבא אמר אפי' יש בין זה לזה ג' טפחים נמי לא אמרן אלא שאין בגגה טפח אבל יש בגגה טפח כשרה דאמרינן חבוט רמי ומסתב' סוגיא דשמעתין (פח) אליבא דשמואל היא ועוד דרב ושמואל ל"ש אלא בפי' דמתני' (פט) ורב

מודה

נתיבות שמואל יח) סם כ"ב מ' : יב) ל"ל ואין סלכה כסתם סם י"ח מימלה דכ"י כר מיבעי :

פתח הדביר

כשר ויסגיס תחתיו וסבך פסול פחות מג' כמי מלרף חלת שחין יסגיס תחתיו כל"ל • וסוה כסיעת סתיס' סס י"ע ס' בל"ס לת יסת כו' ועיין רמ"ס סי' ל"ס ובר"ן סס מסכסיסו לרס"י וכ"ס בסי' סריעב"ח וכ"ס מביאר בירושלמי נופי' ועיין סס בסי' סלל"ס סעני' ס' וב' יעו"ס : (סח) בסוכה גדולה כו' סת מיסת דבסוכה גדולה בפחות מד' יסגיס תפתי' וכ"ס בל' י"ד כ' בל"ס ומודס ל"מ כו' וכ"ס ברס"י י"ח ס' בל"ס שחין סס כו' יעו"ס וכ"ס סרמ"ס בסי' ל"ו ול"ע כי סמוס' י"ע ס' ל"ס לת יסת כו' סקסו על סיעת רס"י וכ' וז"ל וקסיס לתתי נקיע ר' לוסיעת סוכס קסנס סת סוכס גדולס כמי לילסריך לסתמיגין ליסגיס תפתי' עכ"ל ותתי קסיל סת בסוכס גדולס בפחות מד' מיסת יסגיס תפתי' וסכס בסוכס קסנס דווקת פחות מג' יסגיס ולת בפחות מד' וסכס בזס יס לייסב קלת דסכי מקסו ליומת דמייתי בסוכס גדולס ופחות מד' סוי סבסך פסול וסכס כר"ן כ' וז"ל (רמז חלף ד') ולעניין ליסן תפתי' דעת כר"ח סלוי ז"ל דסבסך פסול פחות מד' בסוכס גדולס יסגיס תפתין לפבל כרלב"ד ז"ל סוכר סלין יסגיס תפתי' לת"ס סוס פחות מג' דכי לפתיגין בסיף פרקין דסבך פסול מלערף ויסגיס תפתיו בפחות מג' לימתר עכ"ל וסס סיף רמז חלף ס' (בסל"ס נרסי' בגמרת כו') וז"ל ולפתריגין דסבך פסול מלערף ויסגיס תפתי' דעת כר"ח סלוי ז"ל דס"ס בפחות מלרבע בסיכס גדולס דיסגין תפתי' וסלכי עליו לומר לפתי' בסיכס גדולס דווקת בפחות מלרבע וכ"כ סס סריעב"ח בפי' ג' לת וכבר כתבתי זס למעלס עכ"ל וכ"כ סס סריעב"ח בפי' יעו"ס סיעיב ועיין בסי' מלל"ב סעיף ת' ובבסוס סגל"ת סס בסי"ק ב' יעו"ס סיעיב (ועיין בס' תמיס לעיס סי' ק"ל יעו"ס סיעיב דמתניר):

(סט) סיכך ע"ג מכסדרס כו' סוכס י"ת ס' : (ע) כב מלסס פי' לתו על סתס חלת על בסתיך לס ולורתס כו' כל"ל : (עא) דנראס מבחוץ וסוס כו' סס י"ע ס' וס"ס סיכת דנרלס מבפנים וסוס מבחוץ הוולתי כשיס זס עדיף עפי כלתי בעיובין ס' ב' וסכס בזס יס סיעות סוות ועיין בסי' מל"ל סעיף ת' ולת לייתי לסתיך בזס : (עב) תחתס מרובס מחתת כו' סיכס ז' ב' : (עג) כולס מלאס חתת כשרס• זס סלסון לקיס מסתוספתת פ"ת וע"כ מיירי בים בדפנות עלאס עומד מרובס על הפיון וכתב"ס לעיל בתי"ג לות כ"ע יעו"ס ועיין סי' תל"ס סעיף ס' : (עד) דפסול סוכס ברוחס סעגלס כי' כל"ל : (עה) לעתוד ברוח מלויי' דיכבר ולת כלתניס כו' כל"ל • דסכי תי לקנן כ"ג ת' ועיין סי' תרכ"ס סעני' ב' : (עו) דפרישית לעיל וסלכה כב"ס כו' עיין לעיל מ"ב לות ת' ולות ג' יעו"ס ועיין ברי"ף ורמ"ס סי' יו"ד מס"ל כזס : (עז) דפסול סעושס סוכתו כמין לריף ס"ל נמי לתניי מכוס דבעי דירת קבע וניחת חלת מכוס דס"ל סיפיע תלוסס לגמ כתוספס וכלבתל כו' כל"ל • ועי"ע ברי"ף וברמ"ס • וברי"ף ורמ"ס סי' ל"ז יעו"ס סיעיב ובתו"ז סי' כל"ב יעו"ס סיעיב • וע"ע בסי' תרל"ת סעיף יו"ד יעו"ס : (עח) סיעס סיי ולימיגיסו • כ"ל ליס לילסת כוותייסו דכולסו סיעס ניסו ועיין בתו"ז סי' רס"ד יעו"ס סיעיב ועיין לעיל מ"ב לות ג' : (עט) תין כוכבי חמה נראין כו' סס כ"ב ב' בגייתא : (פ) כדא חמרה לריכין כו' פ"ב ס"ג : (פא) בכוכבי חמה שמי ומסתב' דלכתחלה כו' כל"ל • ועיין ברמ"ס סי' נ' סס וכתס חמה מביאר לכוכבי לילה מ"ל חף לכתחלה לרחוסה ובכוכבי חמה לכתחלה לריך לרחוסה ובדיעבד כשר ועיין בסימן תרל"ת סעי' נ' דלכתחלה יס לרחות סכוכבים סגדולים סגרחים

כיוס יעו"ס ועיי"ס פרעי הדיוס בזס • ומיסו מלי דסיוס רביוס וכ' ומסתברת דלכתחלה לריך לחבל בדיעבד כשר ל"ע מלי קת"ל פסיעת דכ"ס דסת ב"ס מכסרי וכן מבואר בתי' סריעב"ח וכ"ס מביאר בירושלמי נופי' ועיין סס בסי' תלל"ב סעני' ת' וכ"ס בתי כוכבי חמה מלחיס פסולס : (פב) ועולין לס ביו"ט בתתס סתיכן תו ע"ג גמל כשתס ולין עולין לס ביו"ט מתניתין ר"ת היא דתנן סעושס סוכתו ע"ג בסתס ולין עולין לס ביו"ט מתניתין ר"ש היא דתנן העושה סוכתו ע"ג בסתס כו' כל"ל ועי"ס כ"ב ת' : (פג) ומחלוקת בברייתא סלכה כשתס מתניתין (עיין יבמות מ"ב ב') ולוכת למ"ד מדתוקמי מתניתין בר"ת ס"ת דלית סלכתת בר"ת ומכן ניחות כתב רבנו קשיס סכי פסקי (כ"כ דלית סלכתת בר"ת) כל"ל ועיין בר"ן • וכתב עצמת דל"י דפיסל מטוס לכתיב חג בסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה כלחויי' לז' שתה סוכה סיכה בחיוס לחויי' לז' לת שתה סוכה ור"ת סת כמי שיחזת חזי ולבנן סוחז דנזכו בס יעו"ס וכתס בס' קהלת יעקב הקשה מכחן לרבות דמלבסיל לעיל סוכה שעשה לחי לשבוי ומיבו דמסכי לבבות מכחי כמי לסוכה עיין לעיל מ"ב לות ס' וכת לבבות מכחי כמי לסוכה גדולה דיסגין תפתי' וסלכי עליו לומר לתפי' בסיכה גדולה דווקת בפחות מלרבע בסיכה גדולה בפחות מלרבע מוכר ליסן תפתיו לבל ג' לת וכבר כתבתי זס למעלה עכ"ל וכ"כ סס סריעב"ח בתי' יעו"ס סיעיב ועיין בסי' תלל"ב סעיף ת' וכבסוב סגל"ת סס בסי"ק ב' יעו"ס סיעיב (ועיין בס' תמיס לעיס סי' ק"ל יעו"ס סיעיב דמתניר):

(סט) סיכך ע"ג מכסדרס כו' סוכס י"ת ס' : (ע) כב מלסס פי' לתו על סתס חלת על בסתיך לס ולורתס כו' כל"ל : (עא) דנראס מבחוץ וסוס כו' סס י"ע ס' וס"ס סיכת דנרלס מבפנים וסוס מבחוץ הוולתי כשיס זס עדיף עפי כלתי בעיובין ס' ב' וסכס בזס יס סיעות סוות ועיין בסי' תל"ס סעיף ת' ולת לייתי לסתיך בזס : (עב) תחתס מרובס מחתת כו' סיכס ז' ב' : (עג) כולס מלאס חתת כשרס• זס סלסון לקיס מסתוספתת פ"ת וע"כ מיירי בים בדפנות עלאס עומד מרובס על הפיון וכתב"ס לעיל בתי"ג לות כ"ע יעו"ס ועיין סי' תל"ס סעיף ת' : (עד) דפסול סוכס ברוחס סעגלס כי' כל"ל : (עה) לעתוד ברוח מלויי' דיכבר ולת כלתניס כו' כל"ל • דסכי תי לקנן כ"ג ת' ועיין סי' תרכ"ס סעני' ב' : (עו) דפרישית לעיל וסלכה כב"ס כו' עיין לעיל מ"ב לות ת' ולות ג' יעו"ס ועיין ברי"ף ורמ"ס סי' יו"ד מס"ל כזס : (עז) דפסול סעושס סוכתו כמין לריף ס"ל נמי לתניי מכוס דבעי דירת קבע וניחת חלת מכוס דס"ל סיפיע תלוסס לגמ כתוספס וכלבתל כו' כל"ל • ועי"ס ברי"ף וברמ"ס • וברי"ף ורמ"ס סי' ל"ז יעו"ס סיעיב ובתו"ז סי' כל"ב יעו"ס סיעיב • וע"ע בסי' תרל"ת סעיף יו"ד יעו"ס : (עח) סיעס סיי ולימיגיסו • כ"ל ליס לילסת כוותייסו דכולסו סיעס ניסו ועיין בתו"ז סי' רס"ד יעו"ס סיעיב ועיין לעיל מ"ב לות ג' : (עט) תין כוכבי חמה נראין כו' סס כ"ב ב' בגייתא : (פ) כדא חמרה לריכין כו' פ"ב ס"ג : (פא) בכוכבי חמה שמי ומסתב' דלכתחלה כו' כל"ל • ועיין ברמ"ס סי' נ' סס וכתס חמה מביאר לכוכבי לילה מ"ל חף לכתחלה לרחוסה ובכוכבי חמה לכתחלה לריך לרחוסה ובדיעבד כשר ועיין בסימן תרל"ת סעי' נ' דלכתחלה יס לרחות סכוכבים סגדולים סגרחים

מורה להא דשמואל (צ) דצלתה מרובה מחמתה כשרה • והוא שלא יהא אויר ג"ט במקום אחד והיכא (צא) דרובה צלתה מרובה מחמתה ומיעוטה חמתה מרובה מצלתה פסולה • (צב) אר"פ היינו דאמרו אינשי כזוזא מלעיל באיסתרי מלרע כשהצל (צג) רחב למעלה כשיעור זוז אינו אלא כאסתרי מלמטה דהוא פלגו דזוזא וק"ל דר"פ (צד) אדר"פ דר"פ דהבא ס"ל פרוץ כעומד מתר

נתיבות שמואל יד) עיכוכין מ"ו ב' ועיין תוס' סוכה כ"ב ב' ד"ה כזוזא מלעיל: טו) כ"ל מרובה מילתה דהיינו המויר יותר מן הקנים שיב יותר מכדי קנה בין כ"ח ופסולה • וזה היפך מפיכ"ש שם: טז) כ"ל שהמויר מרוחק מיין פיר"ם שם:

פתח הדביר

יסעי' בעוה"ח סי' תרל"ח שהליך דווקא לסיות לילתה מרובה מחמתה ומחמת ע"ז מירוסלמי וחמה ג"כ על הגר"ח שלא הזכיר סירוסלמי שזה • הגה בשיקר המיסתו על רביעו יסעי' ז"ל כבר קדמו בעל ג' הס"ם על סירוסלמי בלשון זיעהמיר ונכלר בקושיא • ותמרתי להרמיב קלא הדבור בזה ואולי יעלה תרוכה תזה קלא לרבותינו הקדושים שלא יהיו דבריהם מוקשים כ"כ • והגה יש לעיין בכוונת הטור' במה שהשיגו על רש"י ז"ל כי אין מובן לכאורה היתיב כוונתם לא בהקושיא ולא בהמירוץ ולריך ביאור קלא • שיש לי להבין כי הגה הב"י כ' דלעת החום' כרש"י ובמ' חכמי שם כ' דלעת הטור' כדעת הארחים סוכה בר"ן ולריך ביאור כ"ז • לכן נלפע"ד דהבדל ביניהם הוא כך דלרש"י בל עיקר הרבותא דלעת"י שחמתה הסיכוך לינו מוכך בשום הוי חמתה מרובה מילתה וכי' לו לפסול מחמת זה והא דכשחמתה עומדת בחמלע הרקיע הוי לילתה מרובה מחמתה לין זה מפלה ולא מוריד לפירש"י דמ"מ עכשיו כשהחמה מן בלד הוי חמתה מרובה והו"ל לפסול קמ"ל דכשר משום שרובין כחילו הסכך שוכב בשוה ואז הוא לילתה מרובה • ולפי"ז לפילו כשהחמה עומדת בחמלע הרקיע הוי נמי חמתה מרובה כשר ת"מ • משום שרובין לם הסכך היה בשוה כי' אז לילתה מרובה ודווקא שלין היתיב שלשה אז תמרינן רובין אבל כשים היתיב שלשה אז לא תמרינן רובין וא"כ הוי לפסול מחמת שחמתה מרובה מילתה ואף כשהחמה עומדת בחמלע הרקיע הוי לילתה מרובה מ"מ פסולה מחמת כשהחמה מכוסת מן בלד הוי חמתה מרובה כ"ז הוא דעת רש"י ז"ל • והשום' מחולקים בזה וסברי לם החמה עומדת בחמלע אז לין לילתה מרובה אז לין שום פסול בזה מחמת לם החמה מן בלד הוי חמתה מרובה דלעולם מסערינן כשהחמה עומדת בחמלע והכא היכא דהוה עיקר הרבותא דלא ליתא דלין מלרפין סכך העליון לסכך התחתון והוי העליון כמלן דליתא וא"כ לא נשאר רק סכך התחתון ובסכך התחתון לחודי' לין בו ביעור בלל לליהוי לילתה מרובה מחמתה בשום עניו וסו"ס דליכבל קמ"ל דכשרה ומלרפין והייט דווקא בלין ביניהם ג' אבל יש ביניהם ג' כל חדא לחודא קיימא ולין מלטרפין זהו דעת השום' וזה שיהם סויס דמירי דכעת הוא חמתה מרובה מילתה רק דל"ת ביניהם לעניו ליכא • קלא לרש"י לחף בשחמתה עומדת בחמלע אז הוי ג"כ חמתה מרובה מילתה מ"מ כל שבחוך ג' תמרינן רובין וכשרה • ועוד קושא בחם עכשו לין חמתה מרובה חף שבין סכך לסכך יש ג' מ"מ כל מילתה מרובה מחמתה כשרה • ומשנ"כ להשום' בחלוקה הח' לא מכשרי רק חם עומדת בחמלע אז הוי לילתה מרובה מחמתה • ובחלוקה הב' כל שם ביניהם שלשה לא מלטרפי וחף שבעת הוי לילתה מרובה הוי פסולה כגלפע"ד בזה ועיין קלת בפרישה מזה וקלת מה שנלפע"ד בזה • והגה לפי דעת השום' דבחן משום לירוף נעשו בה ולא משום חמתה מרובה מילתה ח"כ יש מקום לפרש דמירי בילתה מרובה מחמתה ומ"מ בעינן דווקא לליהוי פחות מג' בין זה לזה ואי לא מלטרפי רק לשום' שברי דבחן מירי בחמתה מרובה דהכי ס"ל לדיוק אבל לפי פירושם לעיקר הטעם משום לירוף ח"כ הכי יכול לפרש בילתה מרובה מחמתה וזה כוונת אי' לחכי שם שהיית סוף דברי השום' וכ' דזהו כלעת השוברים דמירי בילתה מרובה מחמתה ולא שביק לחם דבריהם דזה לא נעלם ממנו לשום' ס"ל לדיוק כדעת רש"י דמירי בחמתה מרובה מילתה רק לכוונתו דשום' בפירושם במחנה דטעמם משום לירוף יכול לפרש בן בילתה מרובה ג"כ וזה דעת הארחים שבר"ן ושפתי הב"י ברור מלנו דשום' ס"ל לדיוק כרש"י דמירי בחמתה מרובה • וכל חיש על מקומו יבח בשלום • ודעת רביעו יסעי' בטור יש לעיין לוך דעתו חם דעתו דטחנה מירי בילתה מרובה הח לא"ם פסול וכדעת הארחים שבר"ן חו אכל דברי הטור עד וכן דעת ר"י הוא מדברי רביעו יסעי' ומלא שדברי רביעו יסעי' עולים בקנה אחד עם דברי השום' ודעת הרמ"א הוא ממש כדברי השום' ומלא שהגר"א ליין שפיר רש"י ותוס' שמשם יוצאו היתיב דברי הרמ"א לא דברי הירוסלמי שפם אין מבואר כלל החילוק שבין רש"י לשום' • ואף אם נימא שדעת רביעו יסעי' כדעת הארחים שבר"ן דמירי בילתה מרובה מחמתה מ"מ לא יקשה עליו הירוסלמי דס"ק הירוסלמי

יד) כדאמרינן לקמן אם יש ריוח ביניהם כשרה ואנו כך קבלנו אם יש בין קנה לקנה כמלא קנה למעלה למטה צלתה מרובה מחמתה שהחמה מעעמת למטה כשרה ואם למטה מהדדי למעלה מרובה מחמתה מו) ופסולה (צה) וכן הלכתא ור' יעקב ז"ל פי' (צו) אדם עומד למטה רחוק מן הסכך ודומה לו שהן שוין פסולה שהצל מז) מרוחק מן האדם מחמעט בהרחקה והוא פרוץ מרובה על העומד

הדביר

דלדעת השום' דמירי בחלוקה והעיקר מירי לעניו לירוף וא"כ מ"ש מירי בכל ת' מהסככים הוא מחמו מרובה דבעינן דווקא לירוף לבל בחמת ע"י סניסם יחד הוי כעת לילתה מרובה מחמתה וא"כ לין שום קושיא על רביעו יסעי' שבעור ודו"ק היטיב • וקושיית הקדבן נהנחל שהקשה להסוברים דבעינן לילתה מרובה מחמתה דווקא ת"כ נימא גם לחולל חלת קחני יעו"ש י"ל לחוש הסוברים ס"ל דזה פשוט שלין מלוך בלל כל שחמתה מרובה מלילתה וכשברת רביעו יסעי' רק לחדבה לריך להשמיענו ללף שבעת הוא לילתה מרובה מחמתה מ"מ לא היתה ללא מלוכך והוי כמו שחמתה מרובה ומבן ועיין בע"ז ודו"ק • לישנא דים לעיין דברי הארחים שבר"ן שכתבו דקמ"ל דלין ריחוק הקנים פוסל מכוח שני שבכיסים יעו"ש וא"כ לפי דבריהם ע"כ מיירי בשים מכל ת' מהסככים לילתה מרובה דלל"כ לא הוי שני שכבים כמבואר היטיב בסוגיין ע' ב' וא"כ לין יפרנסו דברי הירוסלמי • וזה לין להקשות דהא שמואל ס"ל שם יו"ד ת' דבעינן בין סכך לסכך עשרה ת"כ למה קאמר הכא דבשלמה לסור י"ל דמיירי שהם בים בעליונה עפח ודומיה דכ' השום' שם ע' ב' בד"ה הא קא כו' יעו"ש • אבל מה שהקשיתי קשה ואולי י"ל דהירוסלמי ס"ל דליכבל מלן דמפרש מדולדלת הא דכתיב דווקא בלילתה מרובה מחמתה הא בלא"ה לא אבל לחלן דמפרש מדובלת הא דכתיב קמ"ל לף אבל סכך וסכך הוא לילתה מרובה מחמתה מ"מ היא כשרה וכ"ש לו כל סכך וסכך בפ"ע הוא החמה מרובה ורק ע"י לירוף שניהם יהד נעשה לילתה מרובה וודאי דכשרה מ"ש ליכא למימר דהא שלילתה מרובה דנקט במתניתין הוא תגלי להכשיר לכן מוכרח לומר דמירי קחני וזהו כוונת הירוסלמי לף שהוא דמוק קלת • ויותר נראה לפרש שהארחים הוא ג"כ דבל סכך בפ"ע הוא החמה מרובה רק בלירוף שניהם יהד נעשה לילתה מרובה וקמ"ל דלא תמרינן שהם שבכיסים שפרידים ולין מלטרפין זה לזה וכדברי השום' ולכן כשיעה שהי' לחכי שם דברי השום' ע"ז וכמ"ש לעיל וזה נראה יותר בעיני • והגה על נוף דברי רביעו יסעי' שבעור לין לפקפק מלי מיימי מעניו לבוד שבחויר לעניו לבוד שבכיסים דשם מניהו שפיר חילוק ביניהם וכמ"ש השום' בסוכה ריש ת' דף ה"ב אלו כו' ושם ברש"י ועיי' מ"ח סוף סי' תרל"ב דיל"ל דשם שלין לבוד להחמיר ופשוט • ע"כ השובתי: (צ) ומה לילתה מרובה מחמתה כשרה והוא שלא יהא חויר ג"ט כו' כל"ל • וכ"ה בשום"ע סי' תרל"ח סעי' ד': (צא) דרובה לילתה מרובה ממחמתה כו' • הגה בסוכה י"ט ת' מבואר לכשרה ועי"ש ברש"ם סי' ל"ה וכר"ן כ' דל"ל דהיינו דווקא בסוכה קטנה אבל בסוכה גדולה אים בו מקום ז' על ז' ממחמתה מרובה מלילתה ל"ע שם יש להסביר לותי מקום בשביל כל הסוכה שהיא לילתה מרובה מחמתה ועי' סי' תרל"ח סעי' ב' לכן כ"ל להניח שכ"ל כתן כשרה ושם סגי' כמו שהיא לפניו ל"ל שכוונתו אל שם ח"כ הר"ן ולף הכר"ן נסתפק לו מ"מ רבינו פשיטא לי' ול"ע בזה ועיי' רמב"ם פ"ה ה"כ: (צב) מלילתה פסולה • ומלילתה מרובה מחמתה כשרה הא כי הדדי פסולה והתכן בתיכך פרקין ובחמתה מרובה מלילתה פסולה הא כי הדדי כשרה ל"ק כתן מלמעלה כתן מלמטה תר"פ סיינו דתמרי לוכלי כו' כל"ל שם כ"ב ב': (צג) כשהלל רחב מלמעלה כו' ורש"י פי' דקחי על החמה שם רחב מלמעלה כשיעור זוז הוא רחב למטה כשיעור סלע יעו"ש והגה לפי פירש"י שם סוין מלמטל' פסולה ושם סוין למטה כשיעור כסף ולפי רבינו דמייתי כתן הוא ג"כ כך דשם סוין למעלה פסולה ושם סוין למטה כשרה דשם מלמעלה ת"כ למטה חמתה מרובה מלילתה וח"כ לדיוק שוה פי' רבינו לפי' רש"י וכ"ה פי' הרי"ף וכ"ה דעת רש"י שם ע' ב' בד"ה מתי למימרא כו' דכל מלמעלה סוין מיקרי חמתה מרובה מלילתה ודברי הרמ"א שם חיכה מבוררים לי: (צד) תדר"ם דר"פ נופי' דהכא ס"ל פרוץ כעומד נותר כדתמרינן לעיל שם יש ריוח ביניהם כשרה (לעיל ע"ו ת') כנ"ל: ועיין בתוס' פ"ב ב' בד"ה כזוזא כו' ובנרח"ם סי' נ': (צה) ושם למטה כהדדי למעלה חמתה מרובה ופסולה וכן הלכתא כנ"ל: ועיין בנרח"ם סי' נ' שסניות זה ובעור סי' תרל"ח יעו"ש היטיב: (צו) מדם שומד למטה כו' • הוא סיל"ת שהובא בתוס' שם ושם

העומד שהעומד שיש בו ממשות אינו מתמעט (צז) וכשעומד למעלה שוין כשרה ולא מתנברא שהממשות כמו כן מתמעט מרחוק משל אדם עומד בראש ההר דומה לו כצפור • העושה יז) סוכתו תחת האילן כאילו עשאו תוך הבית אפר רבא ל"ש אלא באילן שצלתה מרובה מחמתה • אבל חמתה מרובה מצלתה כשרה ואיבא פלוגתא ביני רבוותא אית מ"ד מתני' בשעשאה (צז) סוכה מסוככת בהלבתה וצלתה מרובה מחמתה תחת האילן ופסולה משום ב' סבכין וכשחמתה מרובה מצלתה ליכא אלא אחד סכך ופרכינן בי חמתה מרובה מצלתה מאי הוי הא מצרף סכך פסול שלמעלה בהדי סכך כשר ואעפ"י שהתחתונה (צח) מבטל' בלא סכך פסולה והן רחוקים זה מזה סכך פסול שלמעלה פסיל ליה ואוקימנא בשהבטן ברקנוי אם היה הסיכוך הרבה מהן כשרה אבל אילן שצלתה מרובה מחמתה כיון שהסכך פסול מחמת עצמו לא מהני חבטן לבטולי ברוב ורייקינן מהכא באילו שנוטלין הרעפים מביסוי הבית • ועושין למטה סוכה כהלכתה ונשאר למעלה מן הסיכך עצים שקורין קרוביני"ש שהסוכה פסולה משום דקא מצטרף סכך פסול אעפ"י שהסכך בשר מרובה עד שיתני הסכך כשר בין הקרוביני"ש דומיא דחבטן • ומסתברא אפילו לההוא פירושא הסוכה כשרה • דכיון שנטלו הרעפים (צט) התקרה כשרה בתקרה שאין עליה מעזיבה דסגיא כשנוטלין אחת מבינתיים ואית דמפרשי מתניתין בעושה סוכה תחת האילן (ק) ועם צל האילן צלתה מרובה מחמתה ומש"ה פריך הא קמצטרף צל פסול שלמעלה יח) לא מעלה ולא מוריד ואעפ"י שלא חבטן כשרה והדלה עליה את הגפן ואת הדלעת נמי מפני שהסוכה היתה חמתה מרובה מצלתה והדלה עליה כדי לעבותה וכן אם סיכך ע"ג האילן והסכך מלמעלה צלתו מרובה מחמתו האילן שתחתיה לא מעלה ולא מוריד כדקתני בתוספתא (קא) סכך ע"ג אילן או ע"ג מטה אם צלתו מרובה מחמתו כשרה ואם לאו פסולה וק"ל למ"ד בתני' משום שני סככין כי מוקמינן לה בחבטן (קב) מאי שני סככין איכא ומסתב' סוכה שתחת האילן (קג) פסולה מחובר הוא עם האילן עצמו עשה סוכה ואילן שצלתה מרובה פסולה חמתו מרובה מצלתו וצריך בו סכך כשר כשרה • ומש"ה פריך הא קמצטרף סכך פסול (קד) בהדי סכך כשר יט) המרבה עם האילן ומשני בשחבטן ולעולם (קה) ליכא למימר מצטרף בשני סככים דאלתה"ה (קו) סוכה שבתוך הבית לפירושא קמא תיפוק ליה דקא מצטרף סכך פסול • (קז) ופירש תחתיה סדין לנאותה אמאי כשרה וגבוה מב' אמה (קח) והוצין יורדין לתוך ב' לפסול משום דקא מצטרף סכך פסול • סוכה ע"ג סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה • תניא בסוכת תשבו ולא בסוכה שתחת האילן ולא בסוכה שבתוך

נתיבות שמואל יז) ע' ב': יח) נראה שהסר כאן וכ"ל אבל אם הסוכה לגמרי מסוככת בלאו מרובה מחמתה הסכך פסול לא מעלה ולא מוריד ומעפ"י כו': יט) ל"ל הממוצע עם האילן אבל אם סככין זה על זה צריך למיתר להפסרפו:

פתח הדביר

גרת"ם וכב"כ קס"ז ס' בד"ה ומצוי לי' כו': (צז) וכשעומד למעלה ורואה שהן שוין כשרה ולא מתנברא שהממשות כמו כן מתמעט מרחוק משל אדם עומד בראש ההר דומה לו כצפור • העושה יז) סוכתו תחת האילן כאילו עשאו תוך הבית אפר רבא ל"ש אלא באילן שצלתה מרובה מחמתה • אבל חמתה מרובה מצלתה כשרה ואיבא פלוגתא ביני רבוותא אית מ"ד מתני' בשעשאה (צז) סוכה מסוככת בהלבתה וצלתה מרובה מחמתה תחת האילן ופסולה משום ב' סבכין וכשחמתה מרובה מצלתה ליכא אלא אחד סכך ופרכינן בי חמתה מרובה מצלתה מאי הוי הא מצרף סכך פסול שלמעלה בהדי סכך כשר ואעפ"י שהתחתונה (צח) מבטל' בלא סכך פסולה והן רחוקים זה מזה סכך פסול שלמעלה פסיל ליה ואוקימנא בשהבטן ברקנוי אם היה הסיכוך הרבה מהן כשרה אבל אילן שצלתה מרובה מחמתה כיון שהסכך בשר מרובה מצלתה מאי הוי הא מצרף סכך פסול אעפ"י שהסכך בשר מרובה עד שיתני הסכך כשר בין הקרוביני"ש דומיא דחבטן • ומסתברא אפילו לההוא פירושא הסוכה כשרה • דכיון שנטלו הרעפים (צט) התקרה כשרה בתקרה שאין עליה מעזיבה דסגיא כשנוטלין

גר"ח סה כו' ובמו"ז סי' רפ"ז מייתו לתי' זו • ועד"ז דלפי דעת הסובריס דסכך פסול היינו דווקא מחובר וכמ"כ כתוס' סה וסה ח"כ מין לחי' מזה כלל ועיין לעיל בה"ב אות כ"ס כו' ועיין ב"ש בבעל המאור סכ' בלן בשם דיעס בזה דאם קדם סלילן לסכך ומוב ריבה הסכך כשר אף סה סכ' בסכך לילתה מרובה מחמתה פסולה אם לא חבטן ואם חבטן כשר • ואם סי' הסילן לילתו מרובה מחמתו לא מהני חבטן וכ"ם אם סי' הסילן מלמעה לפסול משום סוכה שחמת הסוכה • ואם סי' הסכך למעלה והסילן למעה והסילן חמתו מרובה מלילתו וחבטן כשר • ואם לתאר שסיכך הסוכה כהלכתה סדלה עלי' הגפן והדלעת דין שדלה על הסכך בין שדלה על הדפנות הסכך מחת הסכוך אם סיתה הסילן לילתו חמתו מרובה מלילתו כשר בלא חבטן אבל אם סי' הסילן לילתו מרובה מחמתו בזה לא מהני קדימת הסכך להכשיר ונם חבטן לא מהני בזה דין ממעל להסכך דין למעה מן הסכך ואתה דברי המכשירים בשקדמה הסוכה להסילן יעו"ם סיעיב ושם סרן בביאת ד"ת הוא המכשיר בשקדם הסכך להסילן ולהיפוך מסך דהדלה עלי' הגפן והדלעת וסיכך ע"ג פסולה דמעמע דאם קדמה הסוכה הו לא מיפסל והא דפירש"י ז"ל בפרק יש בין הדלה עלי' הגפן והדלעת ובין הדלה עלי' סדין פסולה היינו דווקא בשסדין מסייע לכשר סוכה (עיין תוס' יו"ד ס' ד"ה פירש הו') אבל סר"ן הסיב ע"ז וכ' דלא מפרעה מילתא ד"ל דה"ק בין הדלה הנפן והדלעת על הסכך בין סיכך ע"ג הסילן פסולה רק בשסיכב הסכך עלי' וחבטן יעו"ם בר"ן סיעיב בשקדם הסוכה והסילן מתמה בחבטן זה מבואר בי' ב' ומינה אם סי' הסילן לילתו מרובה מחמתו לא מהני חבטן דווקא בחמתו מרובה מהני חבטן ולא בסילן שלילתו מרובה • ומ"כ ואם סי' הסכך למעלה ואסילן למעה הסילן המתו מרובה כשר בשחבטן ולא הו לו הא מהדלה עליה הו' ופי' הדלה על הדפנות ודיבה הסכך כשר על הסילן וחבטן כשר אבל כל שקדם הסוכה והסילן חמתו מרובה מלילתו בזה לא שייך לומר דליעמך סכך פסול בסדי סכך כשר וכשר בכל גוונ' • אבל אם ססילן סי' לילתו מרובה מחמתו בזה בכל ענין פסול מטוס הסוכה בחמת הסוכה יעו"ם סיעיב • ושם הרז"ם תקי בשיטת הלחמי"ם דאם הסוכה לילתו מרובה מחמתה בלא הסילן מ"מ פסול בבלא חבטן • רק מם"כ הרז"ם דאם הסוכה קדמה הסילן אוב לא אסר בלא חבטן • סלילן בלאם סי' לילתו מרובה מחמתו • בזה פליג להרמב"ם דהלחמי"ם כ' הרמ"ם בשמו ס"פ י"ד וז"ל לש"ם קדם הסילן לסוכה ול"ם קדמה הסוכה לסילן כיון שתוכחין שניהו סי' הסילן עלמו עשה הסוכה כו' כל"ל יעויין מה שכתבתי לקמן בחות ק"מ בשהור דברי הרמ"ם עם אחיו ועיין לקמן בחות ק"ע וחות קכ"ג: (קד) בסדי סכך כשר המונח על הסילן כו' • ל"ל דסכך כשר מונח על הסילן וסיכסה ביחד ועכשיו לילתה מרובה מחמתה דבכ"מ לנד מין בו רק מחמתה מרובה מלילתה וכפי' בחות ק': (קה) ליכא למימר מלמעה בשני סככים • ר"ל אבל בב' סככים שהתהון לבדו סי' לילתו מרובה מחמתו לא מיפסל מחמת שלמעה סכך עליון בסדי': (קו) סוכה שבתוך הבית כו' • ר"ל ול"ל פשוט לזה תיפוק לי' דבלא"ה פסולה המלמעה סכך פסול לסכך כשר מ"ו דמקום שהסכך כשר הוא לבדו לילתו מרובה מחמתו מין סיוך ולכן לזיך אם פשוט לפסול: (קו) ופירש מחתיו סדין כו' עם יו"ד ס': (קה) יהולין יורדין כו' • גם סתום' שם ע' ב'

שבתוך הבית ולא בסוכה שתחת הסוכה אדרבה בסוטה תשבו תרתי משמע בסוכת בתיב (קמ) ומסתברא דקפריך תלמודא אסתנ' דקתני ולא בסוכה שתחת הסוכה ש"מ שסוכה שתחת האילן ושבתוך הבית לאו משום ב' סככין היא אלא משום דמחובר שאינו יושב בצל

פתח

כרימב"ם כמי' וז"ל (בד' י"ח ח') וכתה דוקיא ליתא לפי' לפום דעתו למר"ן ז"ל דכתה ליתא לעשה בסככין בסמוך כסכך כשר כתב על הפסול סוה ואין לילתו מבוטל ממתמו ות"כ סיכי לפסכר למסכסר בפסיכך ותח"כ הלכה לכתה היכה מסוככת כהלכתה ומלטרף סכך פסול בסכי סכך כשר וכזה לף כרב ז"ל מוכח ולישנא לפרושי לריש"י נמי בסיכוך מבוטל אלא שלא הבטן לכתה ודאי מאי למדים מתניתין בפיסת סייטו ריבוי הסכך דקתני בכלהי לאילו הבטן ממילא משמע ומכלה עליו לף כשהבטן נמי עכ"ל ותוכף כיוונתו היך לפשר לדייק מדנקט וסיכך על נבי הדווקא נקט בהי לאילו מלמעלה לאל בהי' הסוכה מלמעה קודם להאילן לכשר דזה וודאי ליתא כיון דמייתי סם בהי' הסוכה חמתה מבוטה ובזה גם כ"ת מודה לף להסוכה קדמה פוסלתה לאילן ותה פסוה· ולא ירדתי לסוף לעת הגר"ח שכ' שלא סבין קוסייתו· ואולי כוונתו דמייתי להיה הסכך כשר לילתו מבוטה מחמתו וכן הסכך פסול היה ג"כ כך ולא ריבה הכשר על הפסול ועיי' בקרב"ת לוח ס"ח ועי"ש סיטיבי לאל הגר"ח בעלמו הסיג על ד"ת וכ' לאילן דלא לפי סיעתו דווקא נקט ע"ג מ"ת י"ל דהם הי' הפסול חמתו מבוטה מלילתו לאל סיכה להפסול לילתו מבוטה מחמתו ס"ה לף להסוכה קדמה י"ל דפסול והכי' דהם מייתי בהפסול היה חמתה מבוטה מלילתו מדנקט ותם הי' הסיכוך הכשה מהן כו' כשר ותוקימנא למעלה ע' ב' אחבטן ואבטן לא מהני רק בהי' לאילן חמתו מבוטה מלילתו ולא בלילתו מבוטה מחמתו רק מלאן סוה רשי' לכרז"ם להאילן אחמתו מבוטה מלילתו והסוכה קדמה לכשר רק לר"ת ס"ל לכל אמלטרף סכך פסול סו"ל בהילן שלילתו מבוטה מחמתו וכיון דהלכה עלי' נקט דווקא ע"ג ס"ה בהילן שלילתו מבוטה בע"ן נמי דווקא שסאילן קדם יעו"ש סיטיב· ולא ידלתי לסוף לעתה דע"כ גרע לילן מלילתו מבוטה מחמתו מהיכא אמלטרף סכך פסול בהדי סכך כשר דאמלטרף סכך פסול מהי חבטן אמת"כ בהילן סיטיב ולפע"ג בזה· וסכה כרמ"ה כ' נמי בד' יו"ד ת' בתוס' ד"ה פרים כו' לחלק לר"ת בין קדם להילן לקדמה הסוכה יעו"ש סיטיב וכיטיב לרלוה ועי' בפני יהושע שכתב עליו ולפע"ד דהדין עם הרב"ח והו"ק וע"ע בס' הכלבו בה' סוכה מס"כ בזה· ועתה נבוה לבתר השקליה ועריוה שהי' בין הרב"ח ובין לחיו יען כי לא פורש כיטיב דעת לחיו היתה לחלק סקושיה שכתן מכש"כ ר"ת הסדין בתחת הסוכה לף שהסדין הוא ג"כ לילתה מבוטה מחמתה וחא לעיל בסוכה שתחת האילן וכי' האילן לילתו מבוטה מחמתו פסול ולכן כ' לחלק דשם אין הפסול מחמת מחובר רק מחמת סוכה שתחת סוכה וכיוכי שהי' שמחלק בכיוסים בשיעור סוכה תחת סוכה לעת בעמף ולמר בד"ע ולמר כי"ע לכל כתן בהדין שאין שמחלק ביניהם כ"כ לא מיפסל מעשה סוכה שתחת סוכה רק מחמת סכך פסול וס"ל כל שהסוכה לילתה מבוטה מחמתה בעלמה בלי שום לילון אוכ לא מיפסל מחמת סכך פסול לף שהי' בפסול ג"כ לילתו מבוטה מחמתו ונסתייע לזה ממש בשם"ס מפיק לאיסורא סוכה שתחת האילן מדכתיב בשכת תשבו וממעט מיכה סוכה שתחת שבים ובוכה תחת סוכה וסוכה שתחת האילן ובחדא מחתא מחתיכו שאין פסולים מחמת סכך פסול אלא מטעם ב' סככין ומטעם זה סבית על הרלב"ח בפסל בהילן שחמתו מבוטה מלילתו וסהוכה סיתה לילתה מבוטה מחמתה בעלמה בלי שום לילון אוכ לא מיפסל מחמת סכך פסול לף שהי' בפסול ג"כ לילתו מבוטה מחמתו בפ

צלתה מרובה מחמתה והעליונה חמתה מרובה מצלתה מ"ד לגזור דלמא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר קמ"ל • ופי' קפא דלעיל מיתי סיעתא (קיב) מהא דהכא סככים רחוקים ותחתונה צלתה מרובה מחמתה ואפ"ה מדא"ה למפסלא משום דקמצטרף (קיג) סכך פסול ואשמעינן סכך פסול לאשמעינן דלא מצטרף סכך פסול אלא בפסול מחובר (קיד) אלא משום הא לא תסייעי' דה"ק מ"ד לגזור דלמא התחתונה תהא חמתה מרובה מצלתה ותצטרף סכך העליון עמה ועם העליונה תהא צלתה מרובה מחמתה ותפסול התחתונה קמ"ל דל"ג כיון שהתחתונה מסוככת כהלכתה וסככין מרוחקין זה מזה ל"ג כי היכי דל"ג חבטן אטו לא חבטן ורש"י (קטו) ל"ג ביה למיגזר ומפרש כגון שהתחתונה צלתה מרובה מחמתה עם העליונה מ"ד הא קמצטרף קמ"ל ונראה מדבריו היכי שהתחתונה (קטז) מסבכת כהלכתה לי' לן מצטרף סכך פסול עם סכך כשר • כמה (קיז) תהא בין סוכה לסוכה ותפסול התחתונה אמר רבא טפח • ור"ח ורבה בר"ה אמרו ד' ושמואל אמר י' כהבשרה כך פסולה • ומסתברא (קיח) בנוי סוכה כ) הנפלגין ממנה ד"ם דה"ג מכשיר ור"ח ורבה בר"ה פסלו ש"מ דוקא ניי סוכה דבין דלגוי יהבינהו ולא במלן הסכך שלמעלה מהן אבל אינך לא גוי סוכה ומפולגין ממנה ד"ם פסולה בר"ח וברבה בר"ה וכן הלכתא • הלכך הא דתנן סוכה ע"ג סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה אעפ"י שאינה ראויה לדירה שאין בה י"ם פסולה וליתא לדשמואל ומיהא בעי' שתהא (קיט) יכולה לקבל ברים וכסתות של עליונה ע"י הדחק אבל אינה יכולה לקבל ברים וכסתות דירה מרוחה היא

נתיבות שמואל כ) סוכה י' ב' :

פתח

שמחמתה כשרה והעליונה פסולה פעמים שמחמתה פסולה והעליונה כשרה • פעמים שמחמתן כשרות ה"ד כגון שמחמתה ממתה מרובה מלילתה והעליונה לילתה מרובה וחמתה וקיימת עליונה כמחה עשרים • פעמים שמחמתן פסולות ה"ד כגון דהמוויסו לילתה מרובה וחמתה וקיימת עליונה למעלה מעשרים למה • פעמים שמחמתה כשרה והעליונה פסולה ה"ד כגון שמחמתה לילתה מרובה וחמתה ועליונה המתה מרובה מלילתה וקיימי תרוייהו כמוך עשרים • ופעמים שהעליונה כשרה והתחתונה פסולה ה"ד כגון דהמוויסו לילתן מרובה וחמתן וקיימת עליונה כמוך עשרים • פעמים • מחמתה כשרה ועליונה פסולה תילמריכא לי' מהו דתימא ניגזר דלמא מלמעלה סכך פסול להדי סכך כשר קמ"ל כל"ל : (קיב) מתה דהכא סככים כו' • ר"ל פי' קמא דפסלה סוכה שמחת סחילן לפי' היתה פסולה לילתה מרובה מחמתה מעלמה בלי לירוף סחילן וכל שלא חבטן פסולה מדכי' ס"ד למיפסל מחמתה לף דהיא מסוככת כהלכתה (והוא גורם כני' ר"ם שבחוס' שם ע' ב') דמחמתה למעה מעשרים אבל העליונה למעלה מעשרים ואף לתסיקנא דלא גזרינן היינו דווקא משום דשם אין סכך פסול מעלמי רק מחמת שהוא למעלה מעשרים אבל בפסול מחובר שם"ע דמצטרף לפסול מפילו היכא שמחמתה מסוככת כהלכתה : (קיג) סכך פסול ולמסיקנא דלא פסלה משום דלא מלטרף סכך פסול אלא במחובר כל"ל אבל בפסול מחובר מיתת פסלה : (קיד) אבל משום הא לא כו' וכ"ל דרבינו מסיע על זו שרחי' וס"ל דכל היכא דמחמתה מסוככת כהלכתה לא מיפסל משום לירוף סכך פסול וכן פי' החוס' שם ע' ב' ד"ה הא כו' והא נופח קמ"ל כיון שמחמתה מסוככת כהלכתה והעליונה חמתה מרובה מלילתה לא פסול משום דמלטרף סכך פסול לסדי סכך כשר וכ"ה דעת רבינו בח"ג חות כ"ה : (קטו) ל"ג בי' למיגזר ומפרש כו' • דע כי לפניט לא גרסי' כן אלא גרס"י רק אדרבה גורס ליגזר ומסתע מדבריו דאף פי' העליונה למעלה מעשרים ה"ל דמלטרף ליפסל מחמתה ואולי כן פי' גי' רבינו גרס"י וכבר כ' קלת מזה למעלה בחות ק' והנה הרא"ם הביא ב' דיעות ולא הכריע ביניהם ובחוס' מפורש כדעת הסניי' וכ"ה בחו"ת פי' רפ"ז וכ"ה דעת רבינו וסכיום נס דעת רב"י לזה ועיין בהמ"מ פ"ה מה' סוכה הי"ב ועו"ש שמבינת ג"כ דעת התוספות וכן מסכים הפי' ביעב"ץ והכ"ן ועו"ש הריטב"א כי' בתרכ"ו פי' פ"ק מסוכה ח' בוגע ג"כ ב' דיעות הללה ועו"ש הריטב"א ובסוכה ח' בוגע ג"כ ב' דיעות הללה ועו"ש הריטב"א : (קטז) שהמחמתה מסוככת כהלכתה כו' כל"ל : (קיז) תהא בין סוכה לסוכה כו' שם וי"ד ח' : (קיח) בנוי סוכה המפלגין כו' • ר"ל מדפליגי בנוי סוכה המופלגין ממנה ד' אם פסולה אם לא מסתברא דאם הריכה בסכך ממש פסולה במופלגין ממנה ד' ועיין בחוס' סי' ט"ו שהביא דברי רבינו הלו ומשוב עליהם ועו"ש הריטב וכן דעת הרמב"ן במלחמות והר"ן ובחי' הריטב"א דהלכה כמשולל ועו"ש ובדי"ף לפניטו כ' דהלכה כבית בר ר"ם ור"ח ועו"ש וכדעת רבינו אבל מסתפור מסמע שלא כי' כ"ב לפניהם וכ"מ מכל הראחוים שלא כי' לפניהם כן והרמב"ם בפ"ה הל"ב פסק כשמואל ועו"ש וכ"ה בשוח"ת סי' תרכ"ח סעי' ח' : (קיט) יכולה לקבל ברים כו' • וכ"כ מסתור וכבר הסיב עליו המלחמות שהחי' זה תליבת דשמואל נאמר וכ"כ הריטב"א בחי' והר"ן ואף חם נאמר דחילתא דרב דימי מטוס

(קכ) ומסתברא ה"ה בסוכה תחת סוכה אעפ"י שאין בעליונה דפנות פסולה • והא אפשר דאי יש בתחתונה דפנות אסרינן (קכא) נד אסיק ואי משכחת לה פסולה דליתא כשמואל אבל (קכב) ר"י בן גיאות ז"ל פסק כשמואל וצ"ע לרבוותא דפסלי סוכה שתחת האילן משום ב' סככין אי פליגו בה כי היכי דפליגו בבית דמר אמר מפח ומר אמר ד"ם ומדלא אסרינן בנמרא ביה (קכג) כמה יהא בין סוכה לסוכה ש"מ לאו משום ב' סככין היא • ירושלמי (קכד) כמה יהא בין סכך לסכך ויצטרף כו' (קכה) פרש עליו סרין מפני החמה ותחתיה מפני הגשר או שפירש ע"ג קינופת פסולה • אר"ח (קכו) ל"ש אלא מפני הגשר אבל לנאותה כשרה כדתניא סככה כהלכתה ועטרה בקרמין ובסדינין המצויירין ותלה בה אנווים אפרסקין ורמונים אסור להסתפק מהן עד מוצאי יו"ט האחרון של חג ואם ותנה עליהם הכל לפי תנאו • מינומין עבדיה דרב אשי אומטישא ליה ביתונתא במיא שמחה אמטלתא א"ל ר"א (קכז) דלי' כי היכי דלא ליתרו מסכך בדבר המקבל טומאה מהא שמעי' אם פרס תחתיו מפני טינוף העלין פסולה מפני מראית העין אבל ר' יעקב (קכח) פי' מתני' דאמר תחתי' מפני הגשר שמתירא שמא ינשרו העלין ותהא חמתה מרובה מצלתה ודעתו לאכשורה והיא פסולה שמסככה בדבר המקבל טומאה אבל לנאותה כשרה וה"ה אם פרס מפני טינוף העלין שנשרין (קכט) ומסתב' דפסולין כיון שצריך סיכוך ודבר המקבל טומאה הוא אבל לנאותה דלא לסיכוך כשרה (קל) דאי לא איתא לפלוג בסיגוף הנשרים אלא לאו ש"מ דכל מפני הגשר פסולה • איתמר נוי סוכה המופלגין

הדביר

מערבת סוח מילתא דפ"ע מ"מ לא לפסר שבהרחק ד"ט מהי' יכולה לקבל ברים וכסתות וכ"ב הרא"ם סם לתין שבלא לפסול כשלין גדוש עשרה ולכאורה בשלוש יכולה לקבל ברים וכסתות ע"י סדחק ורלוחי' שם שקלתי יעקב שחמה על הרא"ם דשה דבה בר ר"ם ס"ל לקמן י"ח ח' • כ"ר דבעינן סוכה דירת קבע דווקא ואפ"ם פוסל בנבוה ד' וכ"ם לתלן דלא ס"ל כר"י ומכאיר ביכולה לקבל ברים וכסתות ע"י הדחק לפוסל בנבוה ד"ט ועו"ם סיטיב שהעלה דלכ"ע בגוב לא הלוי בקבע ואחרי ולכ"ע פליגי ביכולה לקבל ברים וכסתות ע"י הדחק אבל נובה וי"ד לא בעי אף לר"י ות"כ אין מאמרי בחערבת סוח לפי' ועו"ם סיטיב ועיין בחי' הריטב"א לסוכים לקמן י"ח ח' דרבה בר ר"ם ע"כ לא ס"ל כר"י דשה לוקמינן לי' לעיל ז' ב' בשיטה ולרווחת לשילתא קאמר לה הם"ם לף אי נימא דס"ל כר"י לק"מ אבל בחמת ברבון ס"ל ועו"ם סיטיב ות"כ ח"ם דברי הרא"ם : (קכ) ומסתברא דבסוכה שחמת סוכה דפסולה ס"ם לעפ"י שאין בעליונה דפנות פסולה לכיון דים בחמתה לפנות לאחרינן נוד לסיק כל"ל • ותע"ג דמסקינן בסוכה ד' ב' דבעינן מחילות הניכרות עיי"ם בהום' ד"ה אבל על שפת כו' דזה מיקרי מחילות הניכרות ועו"ם סיטיב והייט דווקא לפיטת המכשירים בעבלן על שפת הגג אבל לפיטת הפוסקים הם כאן בשר עיין לעיל ח"ב לות י"ד ולכן לא הביאו הפוסקים דין זה לפי שפסקו הם להחמיר : (קכא) גוד לסיק ואי יש בין זה לזה ד' עפחים • פסולה לליטת השלחן כל"ל • דלפי מה שכ' לפניטו אין לו דיחוי כלל אף י"ל דלשלחן בשרה אם אין דפנות להעליונה דהכשרה כך פסולה ות"כ ל"ל דווקא בים לה דפנות ול"ע בזה כיון דהשרה מה"ת מחמת גוד לסיק ות"כ מיקרי כהשרה כך פסולה : (קכב) ר"י בן גיאות כו' • וכן הביא הרא"ם בסי' ט"ו שלחן כתוב כן על שמו אך ל"ע למה לא הביא זה בשם רבינו גופא : (קכג) כמה יהא בין לילן לסוכה ב"ם לאו משום ב' כו' כל"ל • וכנף כ' זה לעיל לית ק"ג ואות ק"ם דהתם לאו משום ב' סככין מיפסל רק משום מחובר וכ' כאן למזק דבריו הרא"ם הביא ב' דיעות ולא הכריע ביניהם ובחוס' מפורש כדעת הסניי' וכ"ה דעת רבינו וסכיום נס דעת רב"י לזה ועיין בהמ"מ פ"ה מה' סוכה הי"ב ועו"ם שמביאת ג"כ דעת התוספות וכן מסכים הפי' ביעב"ץ והכ"ן ועו"ם סיטיב : (קכה) פיטם עליו סדין כו' שם וי"ד ח' : (קכו) ל"ש אלא מפני הגשר כו' • הכי פסקו כל הפוסקים ולף דהם"ם דמי לה הסייעתא וקאמר דלשלח מן הלל כו' מ"ת דימוייה בעלמא הוא ולא מלינו מי שפליג עלי' ועיין סי' תרכ"ם סעי' י"ם : (קכז) דלי' כו' סיכי כו' • וסיבנו דווקא לשחר סיבשה כדלתי' בם"ם שם וכ"ה בשו"ע סי' תרכ"ם סעי' י"ם יש"ם סיטיב אבל דעת רבינו שלא כ' זה אף"ל כמש"כ בחי' ריטב"א דבשעת אכילה ושתיה לעולם אסור יש"ם וכ"ה בר"ן יש"ם : (קכח) פי' מתניתין כו' • זהו פיר"ת שהובא בשוח' שם ד"ה פיטם כו' ובדרה"ם סי' ט"ו יש"ם : (קכט) ומסתברא דפסולין כיון שצריך לסיכוך ודבר המקבל כו' כל"ל : (קל) דאי לא איתא לפלוג בסיגוף הנשרים כו' כל"ל • וכן הקשה הקרבן נתנאל בחות ע' ותי' דהיינו לנאותה יש"ם ויפה כיון דכ"כ החו"ז בסי' רפ"ח וז"ל והכי מיפרשא מילתא דר"ח ל"ם שלא מצי הנשר כדפריטית אבל לנאותה שחיטו דוחק לנשר שחמת חמתה מרובה כגון שהסכך עב ומרובה

הסופלנין מסנה ד' ושמרין תחת המבך ר"נ אמר כשרה ור"ח ורבה בר"ה אמרו פסולה (קלא) וקי"ל כוותייהו • ואפי' ר"נ דאכשר (קלב) דוקא נוי סוכה כדפרישית (קלג) ואבן גיאות לא מסתברא אלא כר"נ דקאי כשמואל ור' ישראל כהן הכין פסק • אר"י א"ש (קלד) מותר לישן בכילה אעפ"י שיש לה גג (קלה) שאינו גבוה יו"ד אמרו לה כמ) מותר לישן בכילה אעפ"י שיש לה גג ואפילו גבוה יו"ד והא דרישא ליתא דהא רב כג) שרי ליה לרב אחא ברדלא דלא לסגנא בכילה משום בקי הא לא"ה אסור ומסתברא או כלישנא קמא או כלישנא בתרא וכתב רבינו אבן גיאות ז"ל בולתו רבוותא פסקו כל"ב דשמואל (קלו) וחבין אפיק בילה שיש לה גג אעפ"י שאינה גבוה י' פסולה ושאין לה גג אעפ"י שגבוה עשרה כשרה (קלו) וק"ל סוגיא דפ' הישן כג) דנרסינן תרגמה שמואל בממה עשרה ש"מ אעפ"י שיש לה גג בגון ממה בעי עשרה (קלח) ואיכא למימר ל"ב דקאמר מותר לישן בכילה שאין לה גג אעפ"י שגבוה יו"ד ול"ק נמי אשמעינן התירא דאין גבוה יו"ד מותרת אעפ"י שיש לה גג וכולהו ס"ל דלא מיפסלי אלא בגג גבוה עשרה וליכא למ"ד יש לה גג ואינה גבוה יו"ד פסולה דהא ממה יש לה גג ותרגמה שמואל בממה עשרה ולא חזינן לרבוותא דפסלי ביש לה גג ואינה גבוה יו"ד ור' אלפסי משמע (קלמ) דהכי ס"ל דקאמר הב"ע בגבוה יו"ד וכן הלכתא ואם אין לה גג אעפ"י שגבוה יו"ד מותר ואתם דבריו כי יש לה גג ואינה גבוה יו"ד ואית לן סברא אחרינא (קמ) דאפי ממה עשרה אינה בכילה שיש לה כד) גג וממה לגבה עשויה וצ"ע מהא (קמא) דאותבינן עלה נקליטינן ב' קיטופת ד' פרס ע"ג קינופת פסולה כה) ובלבד שלא

א"ר

נתיבות שמואל כמ) ל"ל מותר ליתן בכילה מתחת בסוכה לפי שאין לה גג מעפ"י שגבוה עשרה סה יו"ח ס': כב) כ"ל דסח כב לח שרי לכ"ה בהללח למינעח בכילה אלח משום בקי ס"ל למור סוכה כ"ו ס': כג) כ' כ': כד) ר"ל ולינה דאיה ממחה לכילה דחוקה בממה שרי בהליכה עשרה אף הים. לה גג אבל בכילה מה"ט דפסול בים לה גג אף דאינו גבוה י': כה) ל"ל ע"ב נקליטין כשרה ובלבד שלא יהיו כו':

פתח הדביר

שאין לאינו פורס אלא לגאותה כשרה עכ"ל ועיין בחי' שריעב"ח שכ' ג"כ כך יעו"ש היעוב ומ"מ לדינא פסקינן כחי' שריעב"ח לדבינו יעו"ם היעוב וכ"ה בר"ן ועיין בסי' מרכ"ע סעיף י"ם עם ב' דיעות בזה יעו"ם היעוב ובירושלמי אימא ל"ם אלא מפני הכבר אבל אלא מפני הכבר כשרה וזהו סיוע לכ"ת : (קלא) וקי"ל כוותייהו • וכ"פ שריע"ה והלא"ם עם סי' י"ה וכ' עוד דשכך פסול לפילו פחות מד' מסור ובבינו כ' לעיל אות קי"ד דכיון שסי' שסוכה כהלכתה כשר אבל י"ל דעם מיירי בחילן שכי' מתחו מבופא מלילתו דווקא : (קלב) דווקא נוי סוכה כדפרישית • עיין לעיל אות קי"ח : (קלג) ואבן גיאות כ' אלא כר"נ דקאי כשמואל ור' ישראל כהן הכין פסק • אר"י א"ש (קלד) מותר לישן בכילה אעפ"י שיש לה גג אעפ"י שגבוה עשרה סה יו"ד ל"ק אמרי לא מותר ליתן בכילה מתחת בסוכה אפי' שגבוה יו"ד אבל אין לה גג אעפ"י שמותר ליתן בכילה אעפ"י שיש לה גג אעפ"י שגבוה עשרה סה יו"ד ל"ק אמרי לא מ

א"ד לוי משום ר"מ (קנז) ב' סוכות של יוצרים זו לפנים מזו הפנימיות אינן סוכות החיצונות סוכה • ת"ד (קנח) סוכת גנב"ך מ"מ לאתויי מאי לאתויי סוכת רועים סוכת קייצים סוכת בורגנין סוכת שומרי פירות בשדה • ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה מהו כהלכתה שתהא עשויה לצל ואע"ג דלא בעי לשם חג (קנט) לשם צל בעי' שלא תהא עשויה מעליה • סוכה ישנה (קס) ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין • ואיזהו סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג ל' יום • (קסא) ופירש"י לביתו שמא קאי כלומר שעשאה לשם חג בשדה ואם עשאה לשם חג אפי' מתחלת השנה יצא ולב"ש אצטריך אבל לב"ה אפילו עשאה סתם ומתחלת השנה כשרה והיינו פלוגתא • וי"ל דלב"ה איצטריך דאפילו ב"ה מודו דאם עשאה סתם מתחלת השנה פסולה ומחלוקת (קסב) בשעשאה מל' יום ואילך כלו' אינה סוכה ישנה כשעשאה קודם לחג ל' יום ולא קתני שעשאו ל' יום קודם החג אלא מתחלת ל' יום ואילך עשאה בסתם אם היא סוכה ישנה צריך לחדש בה דבר ואם לא חדש בה דבר פסולה • ירושלמי (קסג) חברייא אשיו מפח וכו' • ת"ד (קסד) סוכה גזולה והמסכך בר"ה ר"א פוסל וחכמים מכשירין (קסה) ואסיקנא בתוקף מחבירו והוציא ט' מסוכתו וקי"ל בחכמים דקרקע אינה נגזלת (קסו) וה"ה שאולה שאדם יוצא י"ח בסוכה של חבירו אבל גזל עצים ומסכך בהן אין לו אלא דמי עצים בלבד והא דדרשינן בסוכה ישנה חג הסכות תעשה לך(קסו)למעוטי סוכה גזולה פרש"י ז"ל (קסח) כגון שעשאה ע"ג ספינה או ע"ג עגלה ואבן גיאות (קסט) פי' לבתחלה הוא דלא אבל בדיעבד כשרה ומסתברא

נתיבות שמואל מ) סוכה כ"ח ב' :

פתח הדביר

לנעמא לותן לחמר קלילתן כדי שתסי' עשוי' לשם סוכה עכ"ל ודכוותה בזה פשוט דאתו עם הבנלי שתעב"י שהי' הסכך הרבה מהן בעין קלילה דווקא • רק בתם שהלריך הבנלי נעמוע ג"כ בזה לה פשוט לו הרמב"ם כי לדעת הרמב"ם לה בעינן נעמוע רק כשלה היה הסכך כשר רבה עליהן • ולכן כ"ל לסניה בדבי רבינו שכל"ל אם הי' הסכך מהם היה לריך לנעמע לחמר קלילתן • וסיימו דעת הרמב"ם מתם היה לעיין בזה : (קנז) ב' סוכות של יוצרים כו' סוכה ח' ב' וריש"ק ורל"ח סי' י"ח ושוש"ב סי' תלל"ו סעי' ב' ישו"ם סימיב : (קנח) סוכת גנב"ך סוכה מכל מקום כשרה מ"מ לאתויי מאי לאתויי סוכת כל"ל סם ל"ח ב' : (קנט) לשם לל בעינן כו' והכ"י פי' שם שפשה לשם לל ולא לשם לניעות בעלמא וכ"ל הרמ"ם בסי' י"ב ובשם ר"ת פי' דלא יהי' מעובד כ"כ לשנן מן הסתר ועיין בחו"ח סי' רס"ה וסר"ן כ' דלא תהת עשויי' לשם דירה ואולר יהי"ם ועיין בעור סי' תרל"ח ואילו לדברי רבינו משמע קלת כל שלא נעשה מחילי בשרש בכל נוונו : (קם) ב"ם פוסלין כו' שם ע' ח' : (קסא) ופירש"י לבית שתחי קלי לליתר כו' כל"ל : (קסב) בשעשאה מל' יום ואילך כו' ומדוייק לשון חפי' מתחלת השנה דמחלוקתן דתוך ל' יום • אבל הר"ן בתים מכילתן לל"ל לסוכת נגב"ך ומיימי דתי' מסוכת נגב"ך ורקב"ם ולשיטת רבינו ל"ל לסוכת נגב"ך ורקב"ם מיירי בתחדם בם דבר וכ"ה בם"ח סי' תרל"ו דבעינן לתחדם בם דבר ובוודאי מוכרח כן לדעת רבינו ולפי"ז תזדל לי' נ"ב דתיים הת"ח בם"ק ח' שכ' דסחידום לח מעכב תלך דסוכת נגב"ך כו' ולפי"ז שפיטת לח מוכח מידי דיהיו תם"ב בם"ב דלכולהו מבואר דסחידום הוא למיובח ושכובח ומייתי דתי' מסכת"ם הכא דרתים מייתי דברי רבינו והכא לשיטת רבינו וודאי מוכרח כן תמנם לשיטת רם"י ותום' וודאי דם"ל כתם"ב בזה הרת"ם והשער י"ל דם"ל כדעת רבינו ולכן הדין עם הב"י בזה דלא כתם"ת ועיין בם' הפרדס סי' קפ"ח שדעתו כרבינו : (קסג) מבריית תמרי תפח כו' עיין לעיל מ"ת לות ת' : (קסד) סוכה גזולה כו' סוכה ל"ת ח' : (קסה) ותסיקנא כשתוקף תת תבירו וסולילתו תסוכתו כו' כל"ל : (קסו) וה"ה שאולה שתדם כו' שם ושם כ"ז ב' וברבנן תבל לר"ת תיטו יולת כשאולה ועיין לקמן ח"ה לות מ"ה : (קסז) למעוטי גזולה כו' שם ת' ח' ושם כ"ז ב' יטו"ם (ומש"ה רבינו והה דדרשינן בסוכה יעשה כו' ר"ל בסוגיה דסוכה יעשה) : (קסח) כגון שעשאה ע"ג ספינה כו' • כן פירש"י שם ל"ת ח' ועיין תום' שם ד"ה תבל כו' ועיין בתו"ח סי' ס"ב שתחילת בזה ובסוף דבריו הניח יבושלמי וז"ל (סוכה פ"ב ה"ת) סוכה גזולה לית תני תני כשרה ולית תניי תני פסולה ר' סימון בשם ריב"ל מ"ד כשרה בשגזל קרקע ימ"ד פסולה בשגזל פשל ת"ח שלא יקנה במחשב מלמעלן כך כתוב • פי' תרובייטו תליבת דרבנן (מ"ל כשרה בשגזל קרקע דתוכה נגזלת ושויא לה שתולה וכשרה כרבנן תבל פשל כייטו פסולה נותן ויקב שטוח נגזל פסולה ופריך תפשר שלא יקטור בתמי' וכי תפשר לשלא יקטור הרי קברה ועשה בהם סיטו מעשה ס"ג בתעגב למעלה כלומר שלא עשה בהן מעשה גמור תלא קשר ועשה עטיפה דהו"ל סיטו החוזר לבנייתו ולהכי פסול ומדלובייתה פליגי תבל השתא לחיבת שבנת הסדים כשרה • רבנן דקסרין בשם ר"י בין בזו ובין בזו פסולה דקרקע תיכה נגזלה והו"ל שתולה

(קע) גזולה שגזל עצים וסיכך בהן ולא רצה לשרוע הרסים (קעא) וההוא דאתא לקמיה ר"נ ואמרה ריש גלותא וכולהו רבנן בסוכה גדולה יתבי לא היה נותן לה הדסים ת"ד בסוכות תשבו שבעת ימים (קעב) בסוכת של כ"ד רי"א אינו נוהג אלא בד' מינים (קעג) וקי"ל כת"ק ותניא בסוכות תשבו שבעת ימים (קעד) ואפילו לילות או אינו אלא ימים ולא לילות נאמר כאן תשבו ונאמר במלואים תשבו מה להלן ימים אפילו לילות אף כאן ימים ואפי' לילות :

חמישי ענין ישיבתו מ) תנו רבנן כל ז' ימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו ארעי ביצד היה לו כלים נאים מעלן לסוכה מצעות נאות מעלן לסוכה אוכל ושותה בסוכה • ומשייל בסוכה • (א) וישן בסוכה ודווקא למטרם אבל לעיוני (ב) בסברא דוקא מצטער הוא ופשוט כי הא דרבא ורבי בר חמי כי הוו קיימי סקמיה דר"ח הוו מרהטי נמרא בהדי הדדי והדר מעיינא בסברא • ואסר רבא (ג) בקרי ומתני בסטללתא ותניי בר מסטללתא ואסר רבה (ד) מאני כשתייא בסטללתא מאני מיכלא בר מסטללתא כגון (ה) קערות משום דמיאוסי • ומסתברא (ו) דרך בני אדם לשתות פעמים ביום אחר אכילה • (ז) ואין דרך לאכילה • ור' יעקב פי' (ח) מאני מיכלא קדירות ואגנא דלישה מסעמא משום דבעי' תשבו כעין תדורו • ואלה אין דרך להיות בבית דירה • וכן פי' בעל הלכות • מאני מיכלא דמשהא בהו חמירא ואגנא דלישה (ט) אבל משתייא כגון בלים בסטללתא • וה"ה

ה"ה (י) לקערות ושפודין (יא) א"צ להוציאן וק"ל (יב) ליפלוג בכאני מיכלא (יג) שדנא אבדה לה במטללתא • ואמרי לה בר ממטללתא ול"ם כאן בסוכה גדולה • כאן בסוכה קטנה • ירדו נשכים (יד) מאימתי מותר לפנות משתחרה (טו) מקפה של גריסין ירושלמי (טז) לא סוף דבר שתחרה אלא כדי שתחרה • לא סוף דבר של גריסין אלא מקפה של כל דבר • תניא כשם שכפנין מפני הנשמים (יז) כך מפנין מפני השרב ומפני היתושין • אביי (יח) הוה יתיב קמיה דרב יוסף נשיב זיקא וקא מייתי ציבותא אכר פנו מאני • א"ל אביי והא משתחרה המקפה תנן • א"ל לדידי (יט) דאסינא דעתאי כמו שתחרה המקפה דמי להו ת"ד (כ) ירדו נשמים ופסקו אין מסריחין אותו לעלות עד עמוד השחר (כא) שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה ג) ואר"א בר זבדא חתן והשושבינין וכל בני החופה פטורין מן הסוכה (כב) מ"ם אמרת משום צערא דחתן • ר"ז (כג) אכיל בסוכה וחדי בחופה אמר ב"ש דחדי לבאי דעבידנא תרתי ומסתב' דליתא לדר' אבא • ירושלמי (כד) רב יצחק בר מריון הוי שושבינין' דחד ב"נ אתי שאיל לר"א א"ל דמך בנו ממללתך ר' טונא הוה שושבינוה דר' יעקב ואתי שאיל לר"א א"ל דמך בנו ממללתך וא"ד (כה) אבל חייב בסוכה כל ז' דבעי לאיתובויה רעתיה (כו) והולכי דרכים לדבר מצוה פטורים בין ביום בין בלילה • ת"ר (כז) שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה שומרי העיר בלילה פטורים בלילה וחייבים ביום • שומרי נעות ופרדסים פטורים בין ביום בין בלילה אבל (כח) נמר כריא דפירי חייבין • (כט) חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה • וחולה שאמרו (ל) אפי' חש בעיניו ואפי' חש בראשו (לא) מצטער הוא ומצטר ומשמשי חייב • (לב) אוכלין ושותין ארעי חוץ לסוכה ואין ישנין שינת ארעי חוץ לסוכה (לג) לפי שאין קבע לשינה • ירושלמי (לד) חבריא אמר שכן אדם ישן ארעי ודיו (לה) וכמה אכילת ארעי ר' יוסף אמר תרתי או תלת ביעי שהוא יתר מכביצה • ואביי אמר כדמעיין בר בי רב ועייל לכלה (לה) וכמה כביצה ויותר מכביצה חייב בסוכה סדתנן ג) מעשה והביאו לפני ריב"ז לפעום את התבשיל ולד"ע ב' בוהבת • ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה ואמרינן מעשה לסתור • חסורי מחסרי וה"ק אם רצה להחמיר ע"ע מחמיר וה"ג (לו) ביומא ותני עלה לא משני שהלכה כך אלא שרצה להחמיר וכשנתנו לו לר' צדוק אוכל פחות מכביצה נמלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא ברייך אחריו ופרכינן הא (לז) כביצה בעי סוכה ליכא תיהוי תיובתא דר' יוסף ואביי דלמא סוכה הוא דל"ב לאכילת כביצה לאביי ולא לתרי ותלת דר' יוסף הא כביצה בעי נמ"ר וברכה (לח) ואית נוסחא ה) דלית בהו סוכה דלא בעי באכילת כביצה ויותר מכביצה וב' (לט) כותבות בלא גרעון לא הוי יותר מכביצה • וכותבת הנסה וגרעונה הוי יתרה מכביצה • וגרסי' התם רבא אמר (מ) לא משני שהלכה כן והתם ה"ם משום דפירי גינהו ופירי לא בעי סוכה • (מא) וקי"ל כרבא • ר"א אומר (מב) י"ד סעודות חייב אדם לאכול בסוכה ותב"א אין לדבר קצבה • אלא ליל יו"ט הראשון דעמדי' ט"ו ט"ז מחג הסצות מה להלן לילה הראשון

נתיבות שמואל ג) שם כ"ה ב' : ג) כ"ו ב' : ד) יומא ע"ם מ' : ה) כני' לקמ' :

פתח הדביר

שמיי' כתוך ביכוכה : (יא) מ"ל להוליכן מבותר דמפרש הגבר ממטללתא לגריך לסוליכם וכרם"י ומום' וכ"ם כל הפסוקים ובמיי' סריעב"ת והר"ן הביאו י"מ להיפך דמתני מיבלה דשלים להיות חוץ לסוכה אבל מתני מסחית מתוייבים להיות בתוך הסוכה יעו"ש היטיב : (יב) ליפלוג במתני מיבלה • ר"ל שכיבנו מקפה על פיר"ת ובפ"ג דלמה מילק בין כלי מבילה לכלי שחיי ליפלוג בכלי מבילה דים כלי מבילה מטמרים לכן דעת רבינו בכל כלי מיבלה לסורים : (יג) שרגא תתני לה במטללתא' ותתני לה כו' כל"ל • ועיי"ם תום' ד"ה ותתני לה ובר"ן שם ועיין בתו"ז סי' ד"ם לתפי' של זהב ומקפה לסור ועיין בפ' התכסת סי' ו' : (יד) מתיתני מותר כו' סוכה כ"ה ב' : (טו) מקפה של גריסין • שם כ"ע ה' ובפ' הפרדס סי' קפ"ז תי' מקפה של גריסין ותפי' של כל דבר עכ"ל ועפ"ק דתדרבה של גריסין מוה להמקלקל ומתי תפי' : (טו) לא סוף דבר מסתברה כו' שם פ"ב ה"י ועיין תו"ז סי' ס"ה ובשום"ע סי' תכל"ט סעי' ס' והמיומה על העור פסקשה ע"ז מדלמ תני בדי מסתרה יעו"ש וסת בירוסלמי מבואר כן (ותולי כוונתו מדלמ נקט זה בבבלי ס"מ דפליג בזה בירוסלמי) : (יז) כך מפנין מפני הסרב כו' שם בירוסלמי וגם התו"ז הביאו ג"כ ועיין במ"מ סי' תכל"ט ס"ק ט"ו : (יח) הוה יתיב קמי' כו' • סוכה כ"ע ה' ומיומה המסתגים ה"ל להמתין עד כדי מסתרה המקפה וכן הוכח בריף ורמ"ם סי' כ' ובדרמזיס שם וכן בתו"ז שם סי' ס"ם וכן הכ"י הביאו זה בשי' תכל"ט וע"ש שלמ הוכח זה בשו"ע : (יט) לדידי לתיומ דשמתי כמו כי כל"ל : (כ) ת"ר היס מוכל בסוכה וילדו נשמים וילד מין מעריסין לתוכו לעלות עד שיגמור שעורתו היס יתן תחת הסוכה וילדו נשמים וירד מין מעריסין מוכו לעלות עד שיתוך ליבשיה לכו עד שיתוך הו עד שיעור ס"ם עד שיתוך ויעלה עמוד השחר מרחי הלמ לימתי עד שיעור ויעלה עמוד השחר כל"ל יכ"ה ורמ"ם סי' כ' ועיין בחי' הריעב"ת ובר"ן שהביאו היס נוהגים עד שיתוך מעיקרא עה"ם ועיין בתוך ובמלחמות ועיין בתו"ז סי' ס"ה שהביא ירושלמי וז"ל ר"ע נכנס ויולא כל הלילה חד תלמיד מתלמידוי דר' לחמי סורי לחד מן קרובוי דנשיא ילמ מין מעריסין עליו למחור ולמ שמע הדא דר"ע נכנס ויולא כל הלילה עכ"ל (והוא בס"ם) ותולי ס"ם ולמ שמע ליה לו ל"ל וכל הפיסקים פסקו כס"ם דילן ועיין שם בפרדס ז' קפ"ז ועיין בסי' תרל"ם סעי' ו' ז' : (כא) שלוחי מלוה פטורין ו' סוכה כ"ה ה' : (כב) מ"ע תמר רבא משום לערת לחתן כל"ל ציי"ם ברמ"ם סי' ח' : (כג) תכיל בסוכה ותדי בחופה כו' שם ה' ב' : (כד) רב יצחק בר מריון כו' • שם פ"ב ה"ם והובא ברמ"ם ופסק כרבינו והביא לדבריו יעו"ם ובתי הריעב"ת כ' בסיומלמי ויירי לתחה שכלך לביתו יעו"ם ועיין בתו"ז סי' ל"ם פסק ברמ"ם סי' קפ"ז ועיין סי' תר"מ ועי' ו' : (כה) תבל חייב בסוכה כו' שם כ"ה ב' ופסק סעי' ה' גם ספרדם סי' קפ"ז ועיין בתו"ז שם פסק לחלק בין מבל לע"ע ותולי הוא ע"ם ול"ל חייב : (כו) לתיתובי דעתי' ת"ל הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה בלילה חייבין בלילה הולכי דרכים ביום ובלילה פטורין מן הסוכה בין חייבין ביום הולכי דרכים ביום ובלילה פטורין מן הסוכה בין

הראשון חובה אף כאן לילה הראשון חובה בשאר הימים (מג) אם רצה לאכול פירות חוץ לסוכה רשאי אבל להתענות אסור ואם רצה לאכול פת (מד) וכ"ד הצריך חייב לאכול בסוכה • ואעפ"י שאין אדם יוצא י"ח בלולבו של חבירו (מה) יוצא בסוכתו של חבירו דכתיב כל האזרח בישראל ישבו בסוכת מלמד שכל ישראל ראויין לישב בסוכה א' ותניא ו) ר"א אומר אין יוצאין מסוכה לסוכה ואין עושין סוכה בחוה"מ • חכ"א יוצאין מסוכה לסוכה ועושין סוכה בחוה"מ (מו) והלכה כחכמים ואם לא עשאה מעיו"ט עושה אותה לכתחלה בחוה"מ ז) נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה ודוקא קטן שלא הגיע לחינוך אבל קטן שהגיע לחינוך בנון קטן שא"צ לאמו חייב מדרבנן וקטן שא"צ לאמו (מז) בנון שיעור ממשנתו ולא קרא אמא אמא • סוכה מ) ז' ביצד נשר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה אין לו מקום להוריד כליו מהו ר"ח בר רב אשי אשר יפתות בה ד"ם • רי"ל אמר מדליק בה את הנר ול"ם ר"ח שהוא מבבל דאית ליה תרי יומי ושמיני ספק שביעי הוא יו"ם וצריכין לישב בסוכה ואסור לעשות מלאכה בליל שמיני ספק תשיעי מדליק בה את הנר בסוכה קטנה ובגדולה מעייל בה מאני מיכלא • ריב"ל שחוא מא"י פוחת בה ד' ופס ד' מבשיר את הסוכה משום דופן ופוחת את

נתיבות שמואל ו) סוכה כ"ז ב': ז) סם כ"מ מ': מ) סם מ"מ מ': נ) ני' דיקן כ' תמת וכ' מיננת בסם כב ירושלמי סוכה פ"ד ה':

פתח הדביר

(מג) תם דלם לתכול פירות כו' • וכ"כ התוס' סתם בד"ס לי בעי כו' • וכ"כ הרא"ז סם בסי' ס"ת ועיין בתוס' נרכות מ"ע ב' בד"ס לי בעי כו' ובהלי"ם סם סי' כ"ג שכתב לביו"ע מחוייב לתכול פת רק ד'כ"ת לתם יכדו נשמים דכבל סתג יכול לתכול חוץ לסוכה חוץ מגילי יו"ע הרתבון שתפס"י שירדו נשמים מחוייב לתכול בסוכה דוקא ומ"ע בר"ן שכתב ד"מ דבכל סתג יוצא בבזית פת וכזית לת בעי סוכה ובלילה הרתשוכה לף כזית בעי סוכה יעו"ם וכן סעלה במי' הריטב"ת יעו"ם. ומשיג על המחייבים לתכול לף שירדו נשמים וכן הביח הב"י בסם ת' הרשב"ת ומה"מ בפ"ו ה"ו ויעו"ם ועיין בסי' מהל"ם סעיף נ' וסעיף ה': (מד) וכל דבר הצריך סוכה חייב לתכול כו' כל"ל • תבל נ"י מתי הוא דבר הצריך סוכה לבד מפת וחולי ס"ל לרבינו לתם קבוע לתכול פירות ולשחות יין לצריך סוכה או לם"ל כרבינו פרץ הובא בהרא"ם סי' י"נ דמיני תרגימת בעי סוכה יעו"ם ועיין סי' מהל"ם סעיף ב': (מה) יולא בסוכתו של חבירו כו' • סם כ"ז ב' וכרבנן ועיין לעיל מ' ל' ועיין עוס"ע סי' תהל"ז סעיף ל' ועיין לעיל ח"ד לית פ"ג: (מו) והלכה כחכמים ואם לא כו' • ועיין לעיל מ' ל' ועיין עוס"ע סי' תהל"ז סעיף ל' ועיין לעיל ח"ד לית פ"ג: (מז) בנון שיעור משנתו ולא קרא כו' כל"ל • כר"ל סם כ"ח ב' וחולי הטעם דל"פ כדבי ר' יתתי תפסר משום דסם"ם סקיל ועבי תליבא דר"ל דפריך הא גדול נמי כו' • וסם בעירובין פ"ב ל' ובי' מסיק הם"ם דתי ליתי תבוה בתשת בן שם יולא ג"כ בעירוב תמו ואם ליתא לתבוה בתשת לה בן ד' ובן ה' ליתו יולא בעירוב תמו ועיי"ם ברא"ם סי' ג' שחילק ג"כ כך דבלתיתי לתבוה בתשת בן תשם מיקרי לריך לתימת (ודלא כרש"י שכתב שם דעד כתה עד בן ד' בן ה' קרי לתימת) ומרי"ף ליה ת"ל לתימת יעו"ם תלה בן ד' ובן ה' קרי לריך לתימת) ומרי"ף והרמב"ם פסקו שם דבן שם יולא בעירוב תמו וכתב הטו"ז בסי' קפ"ו הטעם דמפרשי דרב תסי פליגא עליו דר' יונתי ור"ל והלכה כמותו יעו"ם היטיב וכ"ה בסי' תי"ד סעיף ב' (ומסיקנת של הטו"ז דכתן בסי' ס"ע לת סעיר בזה כלום ותולי סמך על תש"ך בעירובין ותומיה שכתב הקרב"ת על הרא"ש יעו"ם) וסכ ברתב"ם סי' כתוב בם' סוכה פ"ו ה"ת בן ה' ובן ו' תייבים בתנותר בסה"ת וכ"י סי' תר"ת וכ"כ בשו"ע שם סי' תר"ם סעיף ב' לך לפיהו לתי' ברתב"ם בן שם ור"ל שגגתר לו שם שלימות ובעור שכתב בן ו' ובן ז' וכ"כ קתתר בן ו' סיהו שגגתר לו ה' שגיש ויהו עומד בשמות ובן בן ז' שגגתר לו שמה שלימות ומתלק בין תיתי לתבוה בתשת תו לת ותזיל לסיתתי לתש"כ בסי' תי"ד תבל הרתב"ם תזיל לסיהתו בעירובין לפסק כרב חסי וכ"כ הגר"ת בסי' תר"ם דע"ם סוה בשו"ע ול"ל בן שם יעו"ם (לך תש"כ וז"ל ותי פסק כתני תתורתי ר"י וכ"ל הל"ל כבן ד' כבן ה' ולפרש תי תיתת לתבוה • וסנה תה שהקשה לסו"ל לפרש תי תיתי לתבוה כו' • יפה שהקשה וכן הקשה הלח"מ תמנם תה שהקשה לסו"ל לכתוב כבן ד' תו ה' ל"ע די"ל דתפרש כהרמ"ם והטור לסתי עד כבן ד' כבן ה' תלריך לתתו קתי ולתת כהרי"ף והשו"ע שם סי' קפ"ו) נם הב"י שהקשה בסי' תר"ם למה כתב כאן הטור כבן ו' וז' יולא כתב כבן ד' תו ה' ומדתק לפרש דזה לתו בדווקא לתתר תלתת קתני לה בסוכה רק בעירובין שם יעו"ם היטיב ול"ע דלת נחית לפרש למש"כ תפרש לה כבר ד' וכבר ה' לפסורת ות"כ ממילא לחיובא סוה בן ה' שגיש שלימות וכבן ו' שגיש שלימות וכ"כ בחי' הריטב"ת כאן לריך לתתו (רק בשף דבריו ים ס"ם ול"ל כך • ומיסו תתם תמרינן דכי תיתי לתבוה בתשת סוי לריך לתתו כבר ד' וה' ולגבי סוכה שחניו מחגבו לתבוה בתשת חביב לעולם וסוי

סיעורת כבן ה' כל"ל • (ומדברי התוס' בעירובין פ"ב ב' ד"ה עד כו' משמע דמפרשי בדם"י דבר ד' וה' הוא ת"ל לתתו תתל"כ תין מקום לדבריהם דהת ר"ל ור' יוחי ס"ל דבן ה' לריך לתתו ובן ו' תיקרי ת"ל לתתו ומיירי בדלתיכה תבוה בתשת ודו"ק) ודברי רבינו י"ל דבסיעות שתיך שם"ל הוה הכל. ויתת דלת מייתי רק דבתי ר"י ור"ל ופסק כר"ל ובמש"כ לעיל: (מח) פותת לת הסכך כו' • עיין תוס' שם מ"ת ת' ד"ה פותה כו' • ועיי"ם בר"ן שכתב דבעינן תפי שיכה בתי מקום תצוב דווקא ותי סוכה גדולה בעינן תפי שיכה בה בדי לפוסלה יעו"ם תבל בתי הריטב"ת תבוחר דבסוכה גדולה לי בד"ת יעו"ם היטיב: (מט) תיפכת דר' יוסי ב' ר' יהודה כו' כל"ל • תבל נ"י תיפכת דר' יוסי ב' ר' יהודה תבל ר"ש ס"ל כר' יוסי ב' ר' יהודה ור"ל כר' יוסי ב' ר' יהודה ור"י ס"ל כר' יהודה ב' ר' יוסי ור"ל ס

כנוסחאות דירושלמי ול"פ (נה) מה דאמר רב בשלא היה דעתו לאכול וה"פ רב דאמר צריך לפסול בשאין דעתו לאכול אלא בסוכה שאין מקום להוריד כליו וצריך הוא לפוסלה והכי אמר ר"ח בר אשי אמר רב בגמרא דילן אין לו מקום פותח בד' · ומה דאריב"ל בשהיה דעתו לאכול בבית אחר שיש לו מקום להוריד את כליו ורוצה לאכול בביתו ומה דאמר ריב"ל נרסינן ול"נ שמואל והלכך מקדש בביתו וא"צ לפוסלה אבל לא היה בדעתו אלא בסוכה מודה דפסלה כדאיתא בגמרא דילן וריב"ל אמר מדליק בה את הגר אר"ה (נו) אתיא דשמואל כר"י דשמואל דאמר נמלך לאכול בבית אחר צריך לקדש וס"ל נמי שאם קידש בביתו ונמלך לאכול בסוכה י) הלכך ס"ל (נז) כר"ה שצריך לפוסלה וריב"ל י"מ) דא"צ לפוסלה וכללא דמילתא אין קידוש אלא במקום סעודה ואפי' דעתו לאכול · גרסי' יג) ביו"ט אין נותלין עצים מן הסוכה ביו"ט אלא מן הסמוך לה · ר"ש מיתיר ושונין בסוכת החג בחג שאסורין ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו ואמרי' עלה ומי מהני בה תנאה והא אמר ר"ש משום ר"ע מגין לעצי סוכה שאסורין כל ז' ת"ל שבעת ימים לה' ותניא יג) ר"י ב"ב אומר בשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה ת"ל חג הסוכות לה' מה חג להי אף סוכה לה' וכו' (נה) ומשני סוכה אתאן לסוכה דעלמא · והא דקאמר ושוין בסוכת החג בחג שאסורה (נט) אפילו בחוה"מ ובסוכה דעלמא אם התנה עליהן מעיו"ט אפי' בסוכה בריאה ונפלה הכל כפי תנאו · ירושלמי (ס) יש אדם מתנה לסתור אוהלים ש"מ שאם יתנה ונפלה מותר ולא מהני בה תנאה ותניא סיככה כהלכתה ועטרה בקרסין ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזים וכו' ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו וכו' · אביי ורבא דאמרי תרוייהו באומר איני בודל מהן כל ביה"ש ה"א הויילא קדושה עלייהו כלל (סא) מדלא קאמר אמר אביי ורבא ש"מ שנוייא כמה דאמר סיפא אתאן לסוכה דעלמא כדקאי קאי ולא מהני בה י) שום תנאה ואפי' אמר איני בודל מהן כל בין השמשות שאינו יכול להתנות זה בתנאי שע"כ יבדל מהם וביה"ש ספק הוא וחיילא קדושה עלייהו והוקצה לז' אבל בנוי סוכה מהני בהו תנאה באומר איני בודל מהן כל ביה"ש וכן הלכתא (סב) ועצי דפנות נמי אסורין כל ז' מדקא משני בעמרה בקרסין דלמא מן הצד מו) ופירש"י דפנות ש"מ אף דפנות בכלל עצי סוכה הן אלא שיש לחלק ולומר מן הצד דקאמר (סג) מן הסיכך קאמר בין מן האמצע בין מן הצד בד' אבל עצי דפנות ה"נ מותרין ובבלי אמר (סד) הכל אסורין כל ז' ואנן דאית לן תרי יומי שמיני ספק שביעי אסורי ומדאיתקצאי לביה"ש אתקצאי לכולי יומא דשמיני (סה) אבל לא תשיעי ספק שמיני דהא לא אתקצאי בדביה"ש דשמיני אלא משום ספק דרבנן ול"ל מיגו (סו) אם נפלה ביו"ט בתוך ז' אסור לטלטלה ונוי סוכה אסור באכילה נפלו בסועד אסורין ומחזירן למקומן ואם אמר (סז) איני בודל מהן כל ביה"ש מותרין כדבריהן :

הלכות לולב

ת"ר ס) העושה לולב לעצמו אומר ברוך שהחיינו וקיימנו וכו' נטלו לצאת בו אומר ברוך אקב"ו על נטילת לולב ואינו מברך ליטול בסוכה שמברך לישב (א) כדפרישית בעיטור ואיכא (ב) דסמכי אפיסקא דר"י דאמר בין העושה סוכה בין העושה לולב סגי ליה בדכסא ול"צ למימר זמן ביום ובטלו מנהגא · ובשם חכמי צרפת פירש ר' יעקב בר' יקר דאין מברכין זמן (ג) אלא בחול בשעת עשייה אבל חכמים הראשונים אמרו (ד) נהגו הואיל ואין ג"א עושה לולב לעצמו ומוסך על הצבור מברך שתים בכניסתו ג) לפי שאינו יכול לחדש בה דבר דאי חיובא היא (ה) לומר זמן בנטילת לולב ליתני בלולב בהדיא כדתנא בתנוכה ובמגילה ג) ואמר בדין

נתיבות שמואל י) ל"ל נדרך לקדם : יח) ל"ל וריב"ל ס"ל הת"ל לפוסלה : יב) כיצה ל' ב' : יג) סוכה ס' ח' ביצה ל' ב' : יד) עיין רש"י ביצה ל' ב' שם :

סו) סוכה י' ב' : ח) סוכה מ"ו ח' : ג) ל"ל בנטילתו כדין דסוכה שם ח"י להדם בה כו' אבל שם יש לו לולב לעצמו מבעי בשעת עשיי' ולא בשעת נטילה דאיכא למימר חייב לומר זמן בנטילה מדלא מני בלולב בהדיא : ג) ל"ל הכ"ר בר יקר פליג ואמר דאין לברך זמן בשעת נטילה דל"ק בשעת הסכנסה מש"ה יש שייכות בכיכה אבל לא בלולב :

פתח הדביר

בסי' רע"ג סעיף ח' : (נה) מה דאמר רב בשלא היה דעתו לאכול בבית אחר וה"פ רב דאמר כו' כל"ל · (נו) תיתי דשמואל כר"ה דשמואל דאמר נמלך לאכול בבית אחר צריך לקדש וס"ל נמי שאם קידש בביתו ונמלך לאכול בסוכה י) הלכך ס"ל (נז) כר"ה שצריך לפוסלה ורב"ל י"מ) דא"צ לפוסלה וכללא דמילתא אין קידוש אלא במקום סעודה ועי"ז אמר דלא סיים רק ר"ח ס"ל כשמואל דאין קידוש רק במקום סעודה וילפינן לה לפוסלה דאין תקנה לקדש בביתו ולאכול בסוכתו ול"ל כביעתא דזה פליג על גמרת דילן דפסחים ק' ב' דאי' שם דרב ס"ל דים קידוש דלא במקום סעודה אם לא שנאמר כי לה"ה פליגי בזה דר"ח סבר אפי' ס"ל דרב ס"ל כי קידוש צריך במקום סעודה וס"ס דילן ס"ל כי לרב ס"ל קידוש במקום סעודה לוקח ויש לעיין בזה) : (נז) כר"ה צריך לפוסלה וכו' סוטיעם דס"ל מי שסוכתו ערימה עליו מקדש בלולב יו"ט המחרון בתוך ביתו ושולח ואוכל בתוך סוכתו ס"ל כריב"ל דס"ל לפוסלה כל"ל · וכיון לכיעתו דגורס לעיל ר' אחא בר חנא בשם ר' הושעיא ואיתו נוהם כני' שלמו לאולו לני' שלמו לגרסיק ר' אחא ר' חייננא בשם רב מי שסוכתו ערימה כו' ת"ח לפרש פי' זה ל"ל קשיות דרב אחא מאי קשיא ליה מדלא שנאמר כמש"כ למעלה בתוס' ע"ו דבזה פליגי ר"ח בר אחי ס"ל דרב ס"ל דבעי קידוש במקום סעודה וכ' אחא וכ' חייננא ס"ל כסוגיית דילן דפסחים דרב ס"ל דס"ל קידוש במקום סעודה ועיין בפי' הסריגים לברכות דכתב דאין לגרוס בשם ר"ח מסמיס דרב דשם רב ס"ל דס"ל קידוש במקום סעודה יעו"ש אבל רבינו ע"כ לא ס"ל כן וע"כ ל"ל כמש"כ ולפי מש"כ בירושלמי עם פי' הרמ"פ ודו' יסומע כריב"ל וכמש"כ לעיל בתוס' ל"ב ח"ם בפסיטום · ודע דשם בסוכה מיתת אחי"כ מ"ר אחי זאת מומרת נאחלקין בפירום ובברכות מיתת שאחלקין בפירות יעו"ש והפי' משם פי' נ"כ בסוכה שאחלקין בפירות ולא הלי ולא סרניס בסיעו הני' : (נח) ומשני סיפא אתאן לסוכה דעלמא כו' כל"ל : (נט) לפי' בתוס"ע כו' · וכ"כ הסתם בשבת כ"ב ע' ד"ה סוכה כו' מסנגו הא בנפלה ברי בתוס"ע דבתוס"ע ליח בים מסוס מוקלה ולא דבתבו התוס' שם דאסור לפי' בתוס"ע ולפי' נפלה יעו"ש היינו מילי מילי קתני בתוס"ע בשהיה קיימת ובשנפלה היינו ביו"ע · ובני' לשבח אחלכתי בזה דלא משמע לן מדברי כל הפוסקים רק כיון דהוקלה למעותו הוקלה לכל ז' : (ס) ים לחם כו' ביצה פ"ד ה"ב ועיין בסי' תקי"ח מ"א ס"ק י"ג יעו"ש : (סא) מדלא קאמר אמר חנא אחר בני' ורבא ס"ע סיוויה כו' כל"ל · ור"ל וכסיעת כ"ם בסס ולפסוקי גי' הרי"ף ופירושו לפי' לחבני ורבא מוקמי לפי' בסוכה דמלוה ולפ"ה מהני מנחה לחיוו בולל מסס וכ"ה סיעת הסום בסס בד"ה אחר בני' יעו"ש סיוויה כו' ועיין בסיפס לוכא בהדיא כדתנא בתנוכה ובמגילה ג) ואמר בדין

בזה ועיין בצ"י סי' תרל"ח בסופו סס מביא דעת הרי"ף ושהרצב"ח בתשובה הסכים על ידו ועו"ש ועי"ע בר"ן פ"ק דסוכה ועיין בסי' תרל"ח סעיף ח' : (סב) ועלי דפנות נמי אסורין כו' · עי' בתרח"ם פ"ק דסוכה סי' י"ג בשלא כ"כ ועיין רס"ג שם וכבר הקשה זה הב"י בשם הרשב"ם יעו"ש שם כ"כ בזה (והמיומה על הקרני"ת שכ' זה מדעתו) ובלו"ז מבואר שם כדעת רבינו : (סג) מן הסיכוך קאמר דומיא דבין בתחלע ובין מן הצד בד' כו' כל"ל · וכוונתו על מה דאמר לסוכה י"ז ב' וכבר נתבאר זה בשם"ד לות ס"ח ועי"ש ודע להלתיה זו שלל רבינו בתכוין ג"כ הסי"ז בשם"ק ח' וכן הגר"ח בשם"ק ח' וס"ק ע"ז ובמ"ח ס"ק ע"י יעו"ש היטיב : (סד) הכל מסורין כל ז' · עיין בחמב"ם פ"ו מהי יעו"ש היטיב וכ"ה בבעו"ע סי' תרל"ח סעיף ח' : (סה) מבל לא תמיעי ספק כו' · עיין תוס' ביצה שם ד' ב' בד"ה עד כו' שלא כ"כ וכ"ה בתוס' שבת כ"ב ח' ד"ה מסור כו' יעו"ש היטיב וכ"מ בחח"ם בפ"ד לסוכה סי' ס' וע"ע בתוס' ביצה ד' ח' בד"ה נימא כו' ועיין בהב"מ פ"ו מה' סוכה סע"ו שכתב בשעת הנחוניס להתיר בע' ותמ"ל כתב שים מן סחמרוניס שחסרו בע' יעו"ש ועי' בסי' תרמ"ז שכתב בפסיטות לסוכה לסורין בע' וכתב הב"י שם שפסוע הוא · ול"י מאי פסיטות' מתמר שרגיו וכן הס"מ הביא משם סגחוניס להיפך ואי משום דילמא חיתכי סעודתא ביהם"מ ביום מ' ספק ז' הלא זה גופי' לדעת הר"ן ח"ל לאכול יעו"ש בסוכה מ"ו ב' בר"ן שם שכתב שלכן לא הוקלה לחתוג לספק ז' וספק ח' כיון דביהם"מ הוא ספיקא דרבנן לכל ז' אינו אלא מנות זקנים ול"ע בזה ובמ"ח החרכתי בזה ועיין בס' הפרדס סי' קל"ב שחסכר בחסיעי יעו"ש : (סו) אם נפלה ביו"ע בחוך ז' כו' · ולא כבה"ג בשובה בעור סי' תרל"ה ועי"ש בצ"י בשם המרדכי ולפיטו סני' בבה"ג בשובה בעור ועיין בסו"ע בשם : (סז) אינו בודל מסס כו' · זה קלו על העיין לוקח דבסוכה למלוה לא מסני זה כמבואר בלות ס"ח :

(א) **בדפרישית** בעטור · לעיל ה' לילית שער ג' ח"ב יעו"ש אות ע"ה ואות ע"ו : (ב) דסמכי אפיסקא דר"י דאמר כו' · הוא פיסקא דר' יהודאי גאון בבה"ג בדיני סוכה יעו"ש וכובא בתת"ם פ"ד ה"ב ועיין לעיל ח"א אות ס' : (ג) אלא בחול בשעת עשייה כו' · ר"ל לדוקא בשעושה בלולב בחול מבלי בשעת עשייה אבל חכמים הראשונים אמרו נהגו בשם ר"ת ופ"ג ס"ד יעו"ש היטיב : (ד) נהגו הואיל ואין כ"א עושה כו' · ר"ל הא נהגו בשאר ימות השנה לברך זמן הוא משום דחיישי שמא לובא לעשות רק הוא שומך על הקבל לכן נהגו לברך בכניסתו דהיינו בשעת נטילתו מבל לא תן הדין הוא : (ה) לומר זמן בנטילת לולב כו' · ר"ל מניח

(ו) ברין הוא שיברך בסוכה שהחיינו בכניסתה היכא דעשוייה ועומדת לפי שיכול לחדש בה דבר אבל בלולב אינו יכול לחדש בו דבר ולא הצריכוהו לברך שהחיינו בנטילה כמו שמברכין בסוכה ולילא זמן אלא אמרי בשעת עשייה ושנגה היא שלולב וסוכה ענין א' הוא • ואינו יכול לחדש בהן ביו"ט (ז) דחידוש סוכה בגופה צריך וכמו שכתבתי • וכמו שהצריכו חכמים שתים בכניסתה כך הצריכו בלולב דומיא דשופר ואבטא דקידושא אין לסמוך אלא אזמן סוכה שהיא זמן ישיבתה אבל (ח) לולב אינו אלא ביום ולא יצא בשל סוכה (ט) ובשופר נמי לא מניא וצריך לברך זמן בלולב ולא יסמוך אזמן דלילה משום דזמן דר"ה ויוה"כ דרבנן (י) ולא אתי זמן דרבנן ומפיק זמן דשופר דאורייתא ומנהגא דיקן לברך זמן בשופר ולולב ואין לשנות ואינו מברך (יא) אלא פעם אחת ביום שאינו (יב) דומה לתפלין שמצותה כל היום וכן סוכה (יג) שכתוצות כ"ש שנכנס בה לאכילת קבע אבל לולב מצותו אינו אלא פ"א ואעפ"י שבירך ביום ראשון (יד) מברך כל ז' דקי"ל כל ז' מצות לולב דתנן ד) בראשונה היה נוטל לולב במקדש ז' ובמדינה יום א' משתרב ביהמ"ק התקין ריב"ז שיהא לולב ניטל במדינה ז' ימים ובמדינה אינו אלא יום א' בלבד שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון ואעפ"י ששאר הימים תקנה (טו) מברך כל ז' בתנופה שמברך אשר צונו והיכן ציונו מלא תסור רגב"י אמר שאל אביך ויגדך ואינו מברך (טז) אלא על לולב ועל ג' מינין אינו מברך מ"ט הואיל ובמינו גבוה מכולן:

עשרת הדברות

וחרי אנו מפרשין הל' ד' מינין על סדר הפסוקים:

הראשון פרי עץ הדר

ת"ר ה) פרי עץ הדר עץ שטעם עצו ופריו שוה איזה זה אתרוג בן עזאי אומר (א) אל תיקרי הדר אלא הדר באילנו משנה לשנה ד"א א"ת (ב) הדר אלא הדור איזה אילן הגדל על המים זה אתרוג (ג) אתרוג הגזול והיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול ונוסחא הגרסינן בה (ד) משום מצוה הבאה בעבירה ליתא דהא אוקימנא ג) באשרה דמשה דוסיא דעיר הנדחת • ועוד הא לית בת (ה) היתר אבילה ודמן ממון (ו) ול"נ היה בנוסחא דידן (ז) אתרוג של ע"ג לא יפול ואם נפל יצא (ח) כלולב (ט) עלתה חוזית על רובו נפלה פיטמתו נקלף ניקב חסר כ"ש פסול עלתה חוזית על מיעוטו ניטל עוקצו ניקב ולא הסר כ"ש כשר • ול"נ במתניתן (י) ניסדק אלא נקלף כ) ניקב חסר וניקב סמוך לחסר ב"ש (יא) ומוגיא דגמרא מפרש ניקב בתר נקלף עלתה חוזית על מיעוטו כשר אר"ח דבר זה רבינו הגדול אמרו והמקום יהא בעורו (יב) ל"ש אלא במקום א' אבל בב' וג' מקושות הו"ל כמנומר ופסול מכלל דרובו אפי' במקום א' פסולי אמר רבא ובחוטמו אפי' משהו פסול • וירושלמי ד) תמן אמרין ורובו מצר א' חוטמו בריבוי לפסול וכתב אבן ניאות (יג) אלמא לא רובו ומעוטו מצד א' ולא מצדי צדדו ניטלה פיטמתו

תני

נתיבות שמואל ד) סוכה מ"ח ב' : ה) סוכה ל"ה ב' : ו) ל"ח ב' ומטעם דכתיבי מיכתם מיעורת : ז) כ"ל לה ניקב למוד ותסר כ"ם למוד תלת ניקב למר וניקב סמוך לחסר כל שהוא : ח) ירושלמי סוכה פ"ג ה"ו :

פתח הדביר

לחיוב דלמן מן סדין לצרך זמן בעטילתו • תלת מן סדין סוא בעטיתו דק דימוסו לסוכה מצרך זמן בכניסתו : (ו) בדין סוא ביצרך בסוכה כו' • כ"ל שהר"י בן יקר למר דלא שפיר נסנו לצרך זמן בלולב בעטילתו ומס שדימוסו לסוכה מין סדמיון עולם יפה דבעלמא בסוכה יכול למדם דבר בכניסתו מסא"ב בלולב (ויפה המברתר בסוכה מ"ע ה' דבסוכה מס מין יכול למדם מס דבר מצרך בתוס בכניסתו • ס"ל דמ"ע יכול למדם דבר בכניסתו דבר מיעע מסא"ב בלולב) : (ז) דמיזום סוכה בעופה כו' : עיין לעיל דמ"ח סוא ב' ועי"ם ות"ב דומס לולב לסוכה וכמו שמצרך מתס מתוס בכניסתו מס לימו יכול למדם מס דבר ס"ל בלולב כן : (ח) לולב לימו תלת ביום כו' • ות"ב כיון דצירך זמן סלת בעטיה מלוסה מין מועיל לי יפה דמועיל בעטיה עטייה סף סדוח בחול ולא זמן מלוסה י"ל דסתס בעטיה עטייה סוא אבל כאן לאו בעטיה עטייה ולאו זמן מלוסה לכן לימו יולא בס ומכאן מוכח דס"ל דבי"ש ב' כמי לריך לצרך זמן מאי תמית סא ביריך ביוס ה' סא ג"כ לאו זמן עטיה סיא ולא זמן מלוס מיהו עיין בחל"ם סס ס"ל ב' דמיהא עדיף מסיכי בעיך בלא בזמן עטייה ולא בזמן מלוסה ועיין סי' תרס"ב סעיף ב' ופס' סמנסנין סי' ל"ז : (ט) וסשופר נמי לא סניא כו' • ר"ל דלא נפיק בזמן דקיזום ולריך לצרך בעטיה תקיעה ועיין לקמן בס' סופר ת"ג תום מ"ס : (י) ולא מתי זמן כו' • ר"ל זמן ד"ס לימו תלת מדרבנן כדלקמן בעירובין מ' ב' ובדלקמן בתו"ז סי' ק"פ (ובסג"ל סס בעירובין) וזס לא סיין רק בשופר ולא בכל לולב וכשל לולב ל"ל סעטם כתס"ב למעלה תום ח' מסוס דתלן זמן מלוסי תן וזס סעטם סיין נמי בשופר ות"ב למתי כתב סעטם דזמן דרבנן לא מפיק זמן דשופר • ובתו"ז כתב סס דרב מבורך נתון בן מר רב דוד ז"ל הקשה זה למס בלולב סומכין לזמן דקידום ולא בשופר וזס לשר לסר סיב לתלק בין זמן דרבל ובין זמן ד"ס לשל רבינו כיון דס"ל דלולב ג"כ לא סמכינן לזמן דכשא ת"כ ל"ל לעטם זה ועוד דכתב ולריך לצרך זמן בלולב ולא יסיוך לזמן דלולב מצוס דומן דר"ס כי' פתח בלולב וסיים בר"ס נעוד שסיים וכתב ומסכינן דילן לצרך זמן בשופר ולולב ותין לשנות על מתי קתי לכן ל"ל צרוך שס"ם סוא וסשר כתן שתלת בקרב מבורך נתון ובל"ל ולריך לצרך זמן בלולב ולא יסיוך לזמן דלולם ובקרב מבורך נתון בר ר' דוד זצ"ל שתל מבדי קי"ל בקרב לסי לתמר (סוכה מ"ו ת') חזינא ליס לרב בסנת דמסדר לסו כולסו מכשא דקידושא וגמרינן מינס דמלן דשבוע סוכה ולולב ל"ל לצבריכי זמן וסני ליס בתתי דתמר תכשא וסופר ילולב תרוויסו מ"ע אסו"נ סס שכתי סוכה סס מ"ע מצרכין בר"ס בשעת תקיעה שסחיינו ולא מצרכין בשעת נטילה לולב נטילה לולב בלבד אי מכוס דסני ליס בנטילה לולב בזמן שעל סכיוס בוסר עמי דקי"ל לימר זמן בר"ס ובוסר"ס ואי לא כדי ליס לבוסר ליכב עמי מיבעי זמן ומיהו י"ע נתון זצ"ל דס"ע דסופר בעי זמן מפני בזמן דר"ס ויו"ב לאו דאוריימא דלאו כרגלים ניתנו מבל בוסר דר"ס דאוריימא סוא שלא לצכך לא לתי דרבנן ומפיק לדאוריימא מבל זמן דסוכה שהוא דאוריימא מפיק לזמן דלולב (וכ"ס בתו"ז וכב' המפנין ס' סוכה סי' ז') ומפנה דילן לצרך זמן בסופר ולולב ותין לשנות כל"ל ועכשיו יבואר סדבר כמין מומר (ותל זה כיון נ"ב

תני ר' יצחק (יד) ניטלה בוכנתו ה) (מז) ל"ש במשנה פיטמתו אלא בוכנתו כל שניטל עוקצו עם בוכנו שבתוך האיסוטא אע"פ שאינו חסר מטופו פסול • אבל ניטל עוקצו מה שנראה מבחוץ במקום שחלוי באילן ולא ניטל העץ שבתוך האיסוטא כשר כדקתני במתני' ניטל עוקצו כשר וכן ניטלה פיטמתו (מז) כשר וזהו שושנתא העומד למעלה מחוטמו ואי' למימר דר' יצחק ניטלה פיטמתו (יז) הייטו השושנתא פסול ונמצא בקצת האתרוגים • ירו' (יח) ניטלה פיטמתו תכן אסרין שושנתא לשון פיטמו של ריחון ור' יצחק חקילא אמר פוקא היא בוכנתו ואית דמפרשי פיטמתו (יט) חוטמו של אתרוג ואע"פ שבשאר האתרוג כשר עד כאיסר ו) בחוטמו הסר כ"ש פסול א"ר אבא (כ) האי אתרונא דאיגלד כאהינא סומקא כשר והאגן ניקלף תנן • ל"ק כאן בבולה כאן במקצתה • אית תנאי אמרו (כא) בבולה כשר במקצתה פסול מפני שהוא כמטמר ורבוותא אמרי

(כב) במקצתה דהדרא ברי כשר ובבולה פסול בגלודה דבהמה דאמרי' (כג) כל העור מציל בגלודה ומסתברא ניקלף הקליפה העליונה כדאמרינן בשבת (כד) אלמלא קליפתן העליונה אינן יוצאין מבני מעיהן לעולם (כה) ובשאתרוג נגמר מבושל ב"צ נכרת הקליפה (כו) ואם ניקלף כולו ואין חסר מנוף הפירי כדי פסולו כשר ובתשובה האי אתרונא דאיגלד כאהינא סומקא (כז) ולא שמענו•והיכא דנשלה פסמתו(כח)ביום ראשון פסול מכאן ואילך כשר ניקב חבר כ"ש פסול מכאן ואילך כשר ניקב כ"ש פסול תני עולא בר חיננא (כט) ניקב במפולש במשהו • ניקב שאינו מפולש בכאיסר פרש"י אניקב ולא חסר כ"ש קאי ואם ניקב מפולש משני צדדין כגון שנעץ בו מחט אע"פ שלא חסר כ"ש פסול שאינו מפולש בכאיסר כגון שנעץ בו יתר ולא חסר אבל אם הסר כלום פסול (ל) ונקשה לי אי אנקיב ולא חסר כ"ש הול"ל ומסתברא על חסר כ"ש הוא קאי ואם ניקב מפולש חסר כ"ש פסול (לא) ונקב שאינו

נחיבות שמואל ה) כ"ע דר"י נוסם במחניתן בוכנתו ולא פיטמתו : ו) מימרא דרבא סס :

פתח הדביר

כרובו ולא בעינן כל חומטו רק מסתו ממטו פסול כלחיתא בס"ם דינן ס"ל סה דבב' וג' מקומות מיירי ממי מלא לחח ולא בעינן רוב סהתרוג • ת"ל בפסיעות מדקתמר ורובו מלא ת' תלמא לה בעינן רוב סתרוג מכני לדין וכ"ה במיעוטו בב' וג' מקומות חפילו לא ת' וכ"ה גם' המביא בסי' כ' יעו"ם סיטיב ויו"ל דזהו ג"כ כוונת הר"ן שכתב בחסנה וז"ל ובירוסלמי תמר דחפי' רובו מלא ת' עכ"ל ול"ל לה בעינן רוב סתרוג דוקא רק חפי' מיטטו של תמרוג אבל חסנה רובו של לד ת' ועיין סיטיב ברח"ם סי י"ט ובטור סי' תרמ"ח בשם ר"ך ניחום יעו"ם סיטיב וע"ע ברח"ם סי' ט"ו ודו"ק סיטיב ועיין סי' תרמ"ח סעיף יו"ד : (יד) ניטלה בוכנתו כו' שם ל"ה ב' : (טו) ל"ם במסנה פיטמתו כו' • ומייטו כפי רבינו ילחק הלוי שבברם"י שם דקאי סייסם על העוקץ והת דסוקסה לרם"י ז"ל על פי' זה שלא מלינו בכל מקום פיטמת עוקץ לכן פי' דל"ג במתניתן פיטמתו רק בוכנתו (ועיין בספר הפרדס סי' קל"ה שם פוסל בשניהם הן בפטמת של רחם התמרוג וכן בעיקלו לח ניטל כולו וכ"ה שם המנסיג סי' כ' יעו"ם ומייטו כפי' הערוך שבתוס' שם בסד"ה נעלה בוכנתו יעו"ם סיטיב) : (טז) כשר וזהו שושנתא • ניין שלדעתו אין מזכר זה במסנה ועיין לוח ר"ע (ועיין שם' תמיס דעוים סי' ר"ל דסדד דבו השושנתא וולחי פסול כי פליגי בעיקלו יעו"ם) : (יז) הייטו השושנתא כו' • וסוח פי' רבינו יעקב בר יקר ברמ"י הסכים על ידו ועיי"ם במסנה ועיין בפיר"ם שבתוס' שם : (יח) ניטלה פיטמתו תמן כו' • עיין בר"ן שפי' דתיון מפרשין דקאי על בוסנתא ול' ילחק דירוסלמי הוא ר' ילחק בן אלעזר דס"ם דיהן וס"ל דסוא בוכלא אבל שושנתא כשר ועוד הניא פי' לחר לל"ק בירוסלמי ס"ל דשושנתא לבד פסולה וקאמר ר' ילחק דזה לייטו רק דבעינן ניסא הדד שעל רחסו השושנתא ועיין בחו"ז סי' ס"ט חות נ' שהחריך ג"כ קלת בזה ועיין בחי' הריעב"ה שהחריך ג"כ קלת בזה והכא הלו"ח מביא ג"כ רחיה מהירוסלמי הלז לפי' רבינו יעקב יעו"ם (וכ"מ מהסוס' שהביאו לחיה מהך ירוסלמי רחיה לפי' זה) לך לפי מס"כ הר"ן חין שום רחיה די"ל דר' ילחק חקולחה בחמת פליג ע"ז והלכה כוותי' מהוכחת בס"ם דיהן בלי חולק : (יט) הוטטו של תמרוג • כ"ל ללח קלי על העוקץ ולא על סדד שברחסו רק הבשר שבהוטטו יהרבותא דללח בעי כחיסר ועיין סי' תרמ"ח סעי' ז' ח' • והכא הלו"ח כ' שבניטל הדד העליון לף ר' ילחק הלוי מודה שפסול ולא נרחה כן מדברי הרח"ם סי' כ"ז יעו"ם ועיין לעיל חות ט"ז : (כ) הלי לתרוגת דלגליד כי' סוכה ל"ה ב' : (כא) בבולה כשר כו' • כ"ה פיטת רש"י (אבל בס' הפרדס סי' קל"ה כ' דבבולו פסול ובמקלתו כשר) : (כב) במקלתה דהדרא ברי כו' עיי"ם חוס' ד"ה סה בבולה כו' וכ"כ שם הרי"ף ועיי"ם ברח"ם סי' י"ז : (כג) כל העור מלל • עיין לעיל בס' מריבית בחות נלודה שם חות נ' יעו"ם : (כד) חלמלה קליפתן העליונה חין יולחין מבני מעיה לעולם כל"ל • שבת ק"ח ב' ולפייטו הני' חלמלה קליפתן שהיולחה יעו"ם והיח היח : (כה) וכשחתרוג נגמר ונתבשל כ"ל נכרת כו' כל"ל ועיין בר"ן שכ' שהיח הקליפה כמין בלל כו' ועיין ברח"ם סי' י"ז : (כו) ואם ניקלף כולו כו' • ופשק כשיעת הרי"ף והרי"ף יעו"ם ובשו"ע סי' הרמ"ח סעי' ו' פשק כשיעת הר"ח והרי"ף יעו"ם ויעי"ם ברח"ם שמביח דברי הרחב"ד ושם בטור הטחיקם ולא הזכירם בשו"ע וז"ל הרח"ם ועוד כ' (הרחב"ד) דווקא שניקלף במקום ת' לבל חם ניקלף בב' וג' מקומות חפי' במיעוטו עמי פסול משום דסו"ל כתמומר כי מקום הניקלף חין מרחיבו לומה לבחיבו ניקלף וחם היו מרחיבו שוין כשר לפי שחין דומה לחזיה כי החזיה חינו ממרחה החמרוג חבל ניקלף חעפ"י שחין מרחיבן שוין מ"מ כולם ממרחה החמרוג הן ולא חמרו מנומר פסול חלא כשהוח מסחה לחברבורות כשין מרחות לחמרוג כמו חזיה ולבן וכוסי שהוח פסול לחבל חם

שאינו מפולש במחט ולא חסר בו כ"ש כשר בדקתני סיפא וכ' בעל הלכות כמה שיעור איסר כדינרי זוטרתא (לב) וזה השיעור אינו מרוקדק ונולדו באתרוג סימני טריפה (לג) כגון ריאה שנשפכה בקיתון אע"ג דלא קייסו סימפונא דאתרוג בשרין ותניא אתרוג (לד) סרוח • תפוח • שלוק • כבוש • (לה) מבושל • כושי • לבן • (לו) או מגומר פסול • אתרוג כדור פסול (לז) וי"א אף התיום (לח) אתרוג הבוסר כשר ואוקימנא תפוח סרוח אידי ואידי מבחוץ (למ) הא דאתפח ז) ואח"כ סרח הא דסרח ואח"כ תפח אבל תפוח מבחוץ וסרוח מבפנים ח) ובתשובה תפוח סרוח קרובין זה לזה כשמבקש להיות תופחת מתפחת ואח"כ (מ) נסרחת ונעשה לה רוח רע והייגו דקאמר (מא) ל"ק הא דתפוח ולא אסרח הא דאסרח ולא תפח וזו הנוסחא עיקר • אתרוג הכושי פסול והתניא ט) כשר ל"ק הא לן והא להו וי"מ (מב) בני בבל שרגילים שחורים הבאים מארץ כושי שלקה כשר דמינא דאתרוג הוא י) דומה לכושי שהוא אדום ודומה לשחור פסול שלקה בני א"י אפילו כושי כשר וי"מ אנן דלא רגילין בכושי פסול אינהו כלומר בני בבל דבארץ כוש קיימו ורגילין בכושי ולא רגילו באחרינא כושי כשר ולא איתבריר שפיר ולהוסרא(מג)נדלו בדפוס ועשאו כמין בריה אחרת פסול אמר רבא ל"ש אלא ברי' אחרת אבל כבריותו כשר (מד) ואע"ג דעבדיה דפי דפי אתמר אתרוג שנקבוהו עכברים (מה) אמר רב אין זה הדר וכשר דהא ר"ח מטביל בי' ונפיק ול"ק מתני' ניקב וחסר כ"ש שהוא פסול ל"ק הא ביו"ט ראשון הא ביו"ט שני ומסתברא לן כיון (מו) דקי"ל ברב אשי דמטביל ביה ונפיק אע"ג דם"ל לכולי עלמא אתקצאי דווקא לברכה אקצייה הלכך ב"ז (מז) שנשתייר מן האתרוג כדי לברך יכול לאכול ממנו כל ו' • שיעור אתרוג קטן דמ"א כאגוז ר"א כביצה (מח) והלכה כר"י (מט) ובגדול כדי שיאחזו ב' בידו א' ר"א אפילו א' בשתי ידיו והלכה כר"י (נ) ופירש"י ורבותיו שיחזיק הלולב והאתרוג בידו אחת י"ט ב' אתרוגים בידו א' וירושלמי מפרש (נא) אלו נאמר כפות נאות הלא לא נאמר אלא כפת זה בידו אחת וזה בידו א' ואמר רבא הדס של מצוה (נב) אסור להריח בו אתרוג (של מצוה) מותר להריח בו מ"ט אתרוג דלאכילה קאי כי אקצייה בריחא הדס דלריחא עביד

נתיבות שמואל ז) גי' דילן דמפח מע"ג דלמ סרוח סכוח מע"ג דלמ מפח: ח) מסר כתן: ט) ל"ל ומסיק כוסי כשר דומה לכוסי פסול שם ל"ה מ': י) כ"ל דוקא מהדוגין הכתן מכוסי כשר למיקל לתרוג הוא אבל מתרוג הגדל בבבל ודומה לכוסי שהוא מחוסר מחוסר או שחור פסול עיין רמ"ם פ"ג:

פתח הדביר

עלה וחמ"כ מייתי סם דקלף יעו"ם חלמח דתרוסף קלי יעו"ם היסיד: (לב) וזה השיעור כו' עיין כה' עירובין חוח מיסר חוח ל': (לג) כגון ריאה שנשפכה כו' שם ל"ו ח' • ומ"כ חע"ג דלמ קייסו סימפונא דאתרוג כשרין כ"כ הרמ"ם בפי' י"ח אבל פעור כ' שם דים מחמירין ופסקים לזה ועיי"ש בפו"ע שי' חרמ"ח פעי' ל': (לד) סרוח תפוח • בני' שלפניכו חי' לסיפך תפוח סרוח וכמ"ש בפעור כ' דסרוח הוח יותר מתפוח יעו"ם וכ' הב"י שלפ"ז זו וחל"ל זו קחני ולפי מוסחח דגיכו ח"ם: (לה) מבושל • לפניכו ליחח לפך חיבח מבושל אבל בעוחש"ע פעי' ק"י חי' יעו"ם: (לו) חו מגומר כ' וכ' הרמ"ם בפי' י"ע דבעינן דווקח שכחפעט ברובו של חתרוג ועיין לעיל חוח י"ב ועיין בר"ן שכ' בשם הרלב"ד דבעינן דווקח סיפח מגומר בגווחין הפוסקין בחתרוג חבל חחריס פוסקין בכל גווחין יעו"ם סיעיב ועיין ברמ"ם פי' כ"ב וים לעיין על מש"כ הרמ"ם בפי' י"ז בשם הרלב"ד לפיפך עיין לעיל חוח כ"ו וכשם לפי מש"כ שם בשם החחיס דעיפ דמפקיס לפי"ח ח"ם: (לז) וי"ח לפ החיום • בעור חובח ד' דיעות בזה דרמב"ם מכשיר וס' המלות פוסל ומשמע מדבריהו שחוח פוסל ועיי"ש בפעי' כ' מכשיר: (לח) חתרוג הבוסר כשר • כחכמיס המכשירין ועיין בירושלמי פ"ק דמעשרות ה"ג חתרוג הבוסר ר"ע חומר לימו פרי עכ"ל והיינו כמ"ש ר' יוסה בשם ר' חילפ ר' לעזר חחיל דר"ש בשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע חמר לימו פרי עכ"ל ועיין בחוחס' סוכה ל"ח ב' בד"ה פעור כו' שבשילו לפני סירושלמי בזה"ל חתרוג הבוסר ר"ע חומר לימו פרי וחכ"ח פרי ר' חילפ ר' יוסה בשם ר' לעזר חחיל דר"ש בשיטת ר"ע חומר לימו פרי עכ"ל ול"ע ועיין סי' חרמ"ח פעי' כ"ב יעו"ם סיעיב ועיי"ש בסוכה ל"ו ח' (בוב מלחחי בחה"פ בחעשרות וכחן בסוכה ה"ז): (לט) סה דחחפה וחמ"כ סרח סה דסרח וחמ"כ חפח חבל חפוח חבחוץ ומבפנים לח סי' כלל ביעוחח חו חיסרח מבפנים ולח חיחפח חבחוץ כשר: (מ) וכרחח ועשחה לה ריח רע וסיינו דקחמר כל"ל ועיין בעור: (מא) ל"ק הח דחפח ולח חיסרח כו' וסוח ני' שלנו ומייתי שניהם מבחוץ חבל מבפנים ולח מבחוץ כשר: (מב) בני בבל שרגילים בשחורים הבחים מכוח הרבה ודומה לכושי פסול חיי"ח חפי' כושי פסול וי"ח חין רגילין בכושי ולח חחזיקו בחחי כלומר בני בבל דבחרן כוח קיימי ורגילין בכושי ולח חחבירי בפיה כו' כלל •

עביד מריחא אקצייה ואמר רבא (נג) הדם במחובר אסור להריח בו · אתרוג במחובר מותר להריח בו כו' א"ר יוחנן (נד) אתרוג בשביעי אסור בשמיני מותר סוכה אפי' בשביעי אסורה וקי"ל כוותיה והלכתא כרב (נה) דאמר המפריש ז' אתרוגים לז' ימים ב"א וא' יוצא בו ואוכלו למחר כו' ואע"ג דנבי סיכה אמרי' מיתב יתבינן התם משום דסוכה כל ז' דאורייתא אבל לולב דרבנן לא החמירו (נו) ליטול בלא ברכה ולדידן דאית לן תרי יומי אתרוג שביעי ספק שביעי אסור תשיעי ספק שמיני מותר כאביי · ירושלמי יה) מיד תינוקת שומטין לולביהן ואוכלין אתרוגיהן לא אמרו אלא קטן הא גדול לא (נז) כן א"ר אבינא בשם רב אתרוג (נח) שנפסל ביו"ט ראשון מותר לאוכלו אסר ר' יוסי תמן הוא אינו ראוי לצאת בו אבל אחרים ראויין לצאת בו ברם הכא לא הוא ולא אחר והיכא דמיקלע שמיני בשבת דהוי תרי יומי שבת ויו"ט (נט) לא אסריגן ליה לתשיעי משום הכנה דרבה כי היכא דאמרינן ביצה שנולדה בזה אסורה בזה דביצה אתכון בשבת · אבל האי בע"ש איתכן וליכא למימר אין (ס) שבת ביה"ש מבין ליו"ט (סא) וכבר פירשתי וגבי ביצה ליכא למימר דאיתקצאי ולא במחובר שאסור ביה"ש בכדי שיעשה נראיתא התם:

השני בפות תמרים

והיא לולב של דקל (א) בדאמר אביי מסאי דהאי כפות תמרים לולב הוא אימא מ) הרותא בעי' (ב) כפות תמרים וליכא ממתיבתא ג) חדות דומה לחרותאי מנהג בעת יציאתו כן הדקל יוצא בחג ולאה"כ כחודש ימים נפתוח מיד וכ"ז שגדל נפתחין זה מזה כמו ששנינו (ג) נפרצו עליו פסול נפרדו עליו כשר · (ד) והוא דומה לחרות כשר וכיון שעברו כשלשה חדשים מחפרדין העלין

נתיבות שמואל יה) ירושלמי סוכה פ"ד ה"ד: מ) ל"ל כופתא דתמרתא מימרא דביבי ול"ת הוא סוכה ל"ב מ': ב) שם: ג) מהא דתני' החם שמי ממרות יש בני בן סיגוי מעלה העשן מביישם וזהו פתחם של גפיסם: ד) שם כ"ע ב': ה) ל"ע וגם מעון שבחה בעבירה דבין יבם בין גזול כשר ביו"ט ב': ו) ל"ל קני בשומי השם:

פתח הדביר

שם' המפסיג שו' כ"ז דמברכין יעו"ש: (נג) הדם בממובר מסור כו' שם · ולעליונו הגי' לכיפך וכ"ה בם ברי"ף ורמ"ם סו' כ"ה ובתו"ת סי' ם"י מייתי ב' סגילסות ופי' כמעשה על גי' ר"ת (סמיה גי' רבינו) מפיש דתי מלים לאחרוג מסור לאכילה ויסיה נזכר שלא לתלים מפמ"כ בהדם שחם יתלשנו מותר להריח לכן מסיר להריח שמא יתלשנו יעו"ש ועיי"ש בהג"א ועיין בר"ן פ"ג דביצה רמז ההל"ך יעו"ש בד"ה הכנו בני כו' יעו"ש ועיין בב"י סי' שלו ובבו"ש שם סעי' יו"ד ועיין לקמן בדיני ערבה מות ל"ע: (נד) מתרוג בשביעי לסור כו' סוכה מ"ו ב': (נה) כרב דאמר המפרים ז' לתכויים כו' וני' בשנו הוא לאיכך דרב ס"ל מוכלה לאלתר ורב הסי ס"ל מוכלה למחר ועיין בתס"ל בסוכה שם ובפנים"ת הב"ח שם ובם יו"ד ב' מום' ד"ה עד מוצאי יו"ט כו' · וע"ע בילה ל' ב' יבי"ש: (נו) ליטול בלא ברכה כו' וכ"כ בשי' המפסיג סי' כ"ד זה בעשב יעו"ש אבל ברמ"ם פ"ד לסוכה סי' ה' כ' משום שלא נלו להמיר המצוות ביו"ט יעו"ש ועיין בר"ן שכ' בתעתיים יעו"ש היטיב: (נז) הא גדול לא · לא כן ת"ל לתבינה כו' כל"ל: (נח) הנפסל ביו"ט מרמתן מותר כו' · ועיין בב"י סי' תרם"ו שהקשה ע"ז לדמה לא דומיא דמתקלקלי יעו"ש ומסי"ז מי' שם דמ"מ לדידן יהוש מ' יעו"ש ועיין בתו"ת ובמ"ל סי' ז' ובאו"ח סי' ם"ו אות ו' (ועיי"ש בירושלמי) ועיין בם' מפרדם סי' קל"ח (ועוש"ע סי' תר"ע סעי' ח') ומי' קל"ד: (יב) לולב אין לו שיעור כו' מנחות מ"ב ח' ועיי"ש ברי"ף ורמ"ם בסוכה ובם' מפרדם שם ומי' הל"ב סעי' ב': (יג) אות למימר מעמת מסוס זה כו' · עיין בם"י שם ומיה ד"ה לולב יבש כו' יעו"ש סימיב ועיין לקמן אות כ"ו סכ' בתש"ם סתים ובאו"ח סי' ם"ע יעו"ש: (יד) שבאה בעבירה שבאתה בעבירה ונזול ואת שפסלה אתת מזול ליה לי' תקנתה לל"ם לפני יהוש ול"ם לאחר יהוש בשלמה לפני יהוש אדם כו יקריב מכם לאמר רחמנא ולאו דידי' סוא אלא לאחר ויהוש הא קמיי' בייהוש אלא לאו משום מצוה שבאתה כו' כל"ל וכ"ה שם ל' ח': (טו) וייבם נמי ביו"ט רחשון כו' · וכ"כ לקמן אות כ"ו וכ"פ לעיל בם' לילית שער ח' ח"ב אות פ"ע וכ"ה בם' המנסיג סי' ח' וכם' מפרדם סי' קל"ד וקל"ה יעו"ש סימיב ועיין בתוס' כ"ע ב' בד"ה בעיקן סלל כו' ושם בלא"ם סי' נ' ובר"ן שם מסיקו לכל הפסולין מחמת סדר פסולי' כל ז' יעו"ש וכ"ה דעת סריטב"א בתי' · ועיין בעור סי' תרמ"ו שהביא המחלוקת סזה (והזכיר דעת רבינו ב"כ) ועיי"ש בסו"ע סעי' ס' יעו"ש ועיין לעיל בדיני מחרוג אות כ"ה יעו"ש ולקמן אות ל"ח (וע"ע בם' תמים דעים סי' רכ"ז ושם בסוף סם' בהבנותיו על המשור מילק בין יבם לאחור כל ז' ובין מאר פסולין ועיין בתב"ד בהשגות על הרמב"ם) : (טז) ורבותינו קמאי פסקו כר' ילחק ובעל המלכות פסק כר' אמי כל"ל: (יז) מ"ם מסוכה גזולה כו' · עיין לעיל בח"ד אות קס"ח יעו"ש: (יח) רבנן ובעל המלכות לאחר דנזל עלים וסיכך בהן לאוכה אחרת מותר הסם לאחרים כו' כל"ל ועיין בתוס' שם ל' ב' ד"ה ולקמיי כו' יעו"ש סימיב: (יט) דמעיקרא לאכן ולבאן ויוצא מכלל לולב ונקרא (ה) חריות של דקל שגדלן לעצים ואימא כופרא דרכיה דרכי נועם ואימא ו) תרתי כפל דתמרי כפת כתיב ואימא חדא כפא לההיא קא קריא ליה (ז) ציצא הר הברזל כשרה אמר אביי (ח) ל"ש אלא שראשו של זה מגיע לצד עקרו של זה ואינו יכול ליבנם העשן כדי לייבשה ג) אבל אין ראשו של זה מגיע לצד עקרו של זה בעשן מייבשו כך מצאתי בפי' הגאונים ולולב (ט) שיש בו ג"ט כדי לנענע בו כשר אר"י א"ש (י) שיעור הדס וערבה ג' ולולב ד' כדי שיהא לולב יוצא מן ההדס טפח · ור' פרנך אר"י שדרו של לולב צריך שיצא מן ההדס טפח חוץ מן התיוסת (יא) וכן הלכתא · וקי"ל (יב) לולב אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה וה"ה להדס וערבה · ולולב ז) הגזול והיבש פסול קא פסיק ותני ל"ש ביו"ט ראשון ל"ש ביו"ט שני · בשלמא יבש בעינן הדר (יג) אית למיטר טעמא משום זה אלי ואנוהו מצוה מן המובחר אלא גזול ביו"ט שני ט"ם א"ל משום מצוה הבאה בעבירה (יד) ואפי' לאחר ייאוש אמאי הא קנייה אלא משום דהוי"ל מצוה הבאה בעבירה ואחתר נמי א"ר אמי גזול ויבש פסול משום מצוה הבאה בעבירה ופליגי דר"י בר נחמני דאמר ל"ש אלא ביו"ט ראשון (טו) ויבש נמי ביו"ט ראשון · אבל יו"ט שני מותר ולא בעי' הדר ולא מצוה ה) זה אלי ואנוהו אליבא דר' יצחק ורב אלפסי לא פסק כאן (טז) ורבותאי קמאי כר"י ובעל ההלכות פי' כדר' אמי דפסול בין ביו"ט ראשון בין ביו"ט שני ויבש פסול משום הדר וגזול משום מצוה הבאה בעבירה וקשה ט"ש (יז) מסוכה גזולה שמכשרו בה (יח) רבנן ואמרו גזל לעצים ו) בשנוי השם דמעיקרא עצים איקרי והשתא סכך איקרי אבל הכא ליכא שינוי השם (יט) דמעיקרא אסא הושענא קריי להו וה"ט לא נהיר לן לולב ל"ש לפני ייאוש ל"ש לאחר ייאוש דקני פסול משום מצוה

מצוה הבאה בעבירה סוכה נמי אע"ג דרש שינוי השם (כ) ליפסל משום מצוה הבאה בעבירה ומסתברא טעמא דמצוה הבאה בעבירה (כא) ליתא והאי דמיתי טעמא משום דכתיב קרבנו ולא הנזול ואפי' לאחר ייאוש פסול (כב) משום דייאוש לא קני ועולא ורבא הכי ס"ל ז) בפ' מרובה והכי הלכתא דייאוש לא קני לא בעלמא ולא בקרבן ודקשיא להו לרבוותא דעולא אדעולא דפרק הניזקין מ) דסבר ייאוש לא קני ב) ובהנזול אמרינן מחלוקת בסתם אבל בידוע ד"ה קנה (כג) כבר פירשתי והלכך אדחי ליה טעמא דמצוה הבאה בעבירה דהא (כד) עולא ורבא ור"י בר נחמני ל"ל להאי טעמא (כה) ורב אשי דהוא בתרא אוקמי למתניתן ביו"ט ראשון ולא מבעי' קאמר כדמפרש בגמרא הלכך מוקמי לה ביו"ט ראשון ובנזול דפסול משום דכתיב לכם ויבש פסול משום דבעיא הדר ביו"ט ראשון (כו) דקסבר מקשינן לולב לאתרוג מאי אתרוג בעיא הדר אף לולב בעיא הדר אבל ביו"ט שני ל"ש נזול ל"ש יבש כשר כר"י בר נחמני מתוך שיוצא בשאול יוצא נמי בנזול ויוצא נמי ביבש וב"ש שאר הפסולין ביו"ט ראשון שכשרין בשני ירוש' יבש פסול (כז) ע"ש לא הסתים יהללויה (כח) בכל ד' מינין • ירושלמי (כט) כל הפסולין אינן פסולין אלא ביו"ט ראשון ובשעת הדחק שאין מצויין לחין מותרין לכתחלה אפי' לרבנן כדתניא (ל) כולן כמושין כשרין ובאין פסולין ר"א אף יבשין כשרין ואר"י מעשה בבני ברכים שהיו מורישין לולביהן לבני בניהם אמרו לו אין שעת הדחק ראיה ולא אמרו לו שלא ברצון חכמים היו עושין ש"מ (לא) דד"ה דד' מינין יבשין מותרין בשעת הדחק ובבלי כתב (לב) לולב יבש כשר בשעת הדחק ולא שאר המינין ומסתברא שאין חילוק בין לולב לשאר מינים (לג) כ"פ ר"י ורבנן בד' מינים בדקתני כולן כמושין כולן יבשין כו' (לד) ואמר פסולת שהיא משום ע"ז שאין ראוי לאכילה פסול ביו"ט ראשון וביו"ט שני (לה) מותר אפי' לכתחלה בשאר פסולין י) אבל מין אחר פסול אפי' ביו"ט שני דזמנין דאיכא אתרוג ואתי למיסרך (לו) ורב פלטוי וכולהו רבוותאי פליגו אפסקא דילן

ואמרו דנזול ויבש פסול אפי' ביו"ט שני אבל רבינו אבן ניאות ז"ל כתב כל פסולת ד' מינין ביו"ט שני דרבנן ל"ש נזול ול"ש יבש ולא שנא שאר פסולין כשירין בדר"י בר שמואל דהא רב אשי יה) אוקי למתני' ביו"ט הראשון ועור דלעבי (לו) אתרוג שנקבוהו עכברים אוקמה למתני' ביו"ט א' (לח) ומסתברא כוותיה ובכמושין איכא לעיוני הי ניהו כמושין והי ניהו יבשין דאיכא (לט) דמדמי לאוזן בכור דאמרי' יבשה כדי שתפרך בצפורן ואי' דאמר ניזון שעבר הלחלוחית מפניו פסול • ומסתברא מי (מ) שיצא מכלל כמושין ועבר הלהות נקרא יבש ואינו נופל (מא) לשון פריכה אלא באוכלין כראמרינן בירקות לבי יבשו פרכו (מב) וכעצים שעושין שלהבת ולא כלחין שאין עושין שלהבת ואית דאמרו (מג) יבש כאילן נקרא יבש וליתא מדרבנן יג) יורשין לולביהן לבני בניהם (מד) של אשרה ושל עיר הנדחת פסול ואוקימנא (מה) באשרה דמשה דומיא דעיר הנדחת הא של אשרה דעלמא כגון של ע"ז כשר והא דגרסי' בפרק בכורי הדם יג) של ע"ז (מו) לא יטול ואם נטל יצא בע"ז דומיא דעיר הנדחת קאמר ש"מ דמעם מצוה הבאה בעבירה ליתא דא"כ (מז) אשרה דעלמא ליתסר מה"ט • נקטם ראשו פסול אר"ה בר חנינא (מח) ל"ש אלא נקטם אבל נסדק כשר מיתבי לולב כפוף קיין סדוק עקום דומה לסגל פסול חרות פסול התם דעביד בהמניק כלי שיש לו ב' ראשין ומסתברא נקטם ראשו לא שיקטם קצת מהעלה העליונה אלא שנקטמו (נ) שלשה העלין העליונה עד השדרה ולא יגע בשדרה וכי נקטם ראשו דהדם וערבה יד) שאינן חסרות העלה אלא חסרות הראש והא דאמרי' ל"ש אלא נקטם אבל נסדק כשר שנסדק (נא) העלה באמצע באורך הלולב עד השדרה ודוקא נסדק ואין הסדק פונה לכאן ולכאן ודבוק זה לזה אבל פונה לכאן ולכאן כהמניק והוא הנקרא פיט"ר שבו משעירין רחב השירטוט פסול בדקתני ברייתא סדוק פסול ורש"י פי' (נב) סדוק בידי שמים קיין לשון קוצים (נג) שהעלים עומדים בשדרה כקוצים עקום דומה לסגל

נתיבות שמואל ז) כ"ק ס"ז מ': ח) נישק ל"ה ב': ט) כ"ק קי"ד מ': י) דכבלי ס"ל דכסל ע"י לא סרי ביו"ט ב' רק סמינין דמין במין למכילה כגון לולב ודומה לו מכל מין ממר דסיינו הלמוד לעכילה כגון מתנוג פסול ללמת מהו למסרך ויעכלנו: יא) מסמע דגרים נמי ל' משי ממר כניסכם הרמ"ם ולא רבא: יב) כ"ל מדחקן יוסנין לולביהן כו' סוכה ל"ח ב': יג) מוגן פ"ם מ': יד) ל"ל מעם"י שמין חסרות מו':

פתח הדביר

סי' ח': (לז) מהרוג שנקבוהו עכבריס כו' עיין לעיל ס' מחרוג מום מ"ם: (לח) ומסתבר' כוותי' עיין לעיל מות ע"ו: (לט) דמדמי לאוזן בכור כו' עיין מום ס"ע ב' ד"ה לולב יבש כו' ועיי"ם ברמ"ם סי' ח' ובר"ן שם: (מ) סילא מכלל כמושין כו' היא סבירא ברמ"ם שהובאה ברמ"ם שם: (מא) לשון פריכה אלא בתוכלין כדלמרינן בירקות לבי יבשו פרכו (לעיל י"ג ב') כו' והוא לשון הרז"ה ברמ"ם שם: (מב) וכעצים שעושין שלהבת כו' • ר"ל בתתרוג דהוא תוכל שייך שפיר זה הטעם דפריכה מבד בלולב שהוא עץ בעלמא מיעור אחר יש לו שם כעלין יבשין ממעלין שלהבת מיקרי יבש: (מג) יבש בתולן מיקרי יבש כו' • ר"ל יבשים מיקרו דווקא שמתייבשו כשעודם בתולן מבד שם נעלם להון מהתולן ותח"כ מתייבשו לית לן בה ודיינו בסוג ע"ז ח"כ מתי דתי' מייתי מהא דמוציאין לולביהן לבני בניהם דילמא נעליהו מן התולן בעודן לח ח"ץ דליתא לזה הפי' כנ"ל: (מד) של תמרה ושל עיר כו' שם כ"ע ב': (מה) בתמרה דתמה כו' שם ל"ח ב': (מו) לח יטול ואם נטל לח יצא כו' כנ"ל עיין בתום' סוכה ל' ח' ד"ה מצוה הבאה בעבירה שם ל"ח ב': (מז) דל"ל תמרה דעלמא כו' עיין בתום' סוכה ל' ח' ד"ה מצוה כו' שמקטו וכי' בתוספ חתר ועיין לעיל מות ס' ומ"ש ח"ג בלולב כן סדין ועיי"ם ברמ"ם סי' ג' ובר"ן שם שהביאו כן בשם הרמב"ד ושסיינו עליו בלולב תבל בהדם מודו לי' ועיין בתום' כ"ע ב' ד"ה נקטם כו' ועיין בסי' תרמ"ם סעי' ו' לעניין לולב וסי' תרמ"ו סעי' יו"ד לעניין הדם וסי' תרמ"ז סעי' ב' לעניין מה נקטם הערבה יעו"ש ובמ"א ועיין בחי' הריטב"א דבשסדק יש לתמוה יותר בעלין מבשדרה יעו"ם תבל בעור סי' תרמ"ם הביאו בשם רבינו דנבי נקטם לולב ח"ל לינע בשדרה יעו"ם • ולפי"ז סני' דיקן נכוסה שלי"ל ולח יגע בשדרה תבל ל"ע דהא מיירי לקי' מערבה ודהם: (נא) הטעם בתמצע כו' • מבמע לתפי' כל הטעם שסדקה כשר • תבל יש לעיין לפי מה"ט בחות הקדוש דדעת רבינו דנקטם סריעו דווקא הסדרה ולח הטלין ח"ם נסדק קלי נמי על הסדרה תבל עיין ברמ"ם סי' ב' שמוכח ממנו דשסוק סוח בטלין ולח בשדרה יעו"ם סיטיב (ועיין סי' תרמ"ם סעי' ז') וכר"ן מבוחר לתפי' סדוק בשדרה ויכול לתגדו כשר יעו"ם: (נב) סדוק בידי שמים כו' כוונתו על מש"כ שם ל"ב ח' ד"ה חלח דעביד כי כו' וע"ע בר"ן מש"כ בזה ועיין חור סי' תרמ"ם יעו"ם: (נג) שהעלים עומדים בשדרה כו' ורש"י פי' בעלין תחב שנמל בשדרה שלו עוקלין בעין קוצים ועיין בחי' ריעב"ח שיש נוטסים כוונ והוח קממים

למנל סבול אמר רבא לא אמרן (נד) אלא לפניו שעקומו כלפי פניו אבל לאחריו ברייתו היא (נה) וצדדין כלפנים דמי ופסול (נו) נפרצו עליו פסול נפרדו עליו כשר וא"ס (נז) נפרצו דעביד כי חופיא ורש"י ואבן גיאות פי' דהיינו (נה) פירשו העלין מן העלין מן השדרה ואין מחוברות אלא ע"י אגיד בחופיא שקורין אשקוב"א נפרדו מחוברין הן אלא שנפרדו כעין חרותא ואיתי ראי' מדנרסינן בפ' הגוזל האי מאן דגזל לולבו מחבירו ועבדי' הוצי קני הוצי ועבדי' חופיא קני אלפא חופיא הוצן הניתקין ממקומן ונהתכו מן השדרה ה"נ נתלשו ונפרצו מן השדרה ולא דייק (נט) דהא לא קאמר נפרצו דעביד מו) אלא כחופא קאמר אבל הוצא לא הוי אלא מחוברין הן עם השדרה (ס) אלא שנפרצו לסדקין שאם נפרצו ונתלשו מן השדרה פשיטא דפסולי ורב יהודאי (סא) כתב דעביד הוצי כחופיא • (סב) נפרדו דאפריד אפרודי ודומה לתריות שכשר וא"צ לדבקו לכפותו רי"א יאגדנו מלמעלה (סג) והלכתא כת"ק • ואמר רבינו אבן גיאות אעפ"י שנהגו כל ישראל לבקש לולב כפות ועומד שלא נפרדו העלין ומניחין את שנפרדו ואעפ"י שלא ניטלו התיומית • ובמקום שאין מצוי נפרדו ולא ניטל התיומית כשר • ולא איירי אם חסרה אחת מן העלין • ומנהגא להיות שם בלא חסרון אבל נסדקו העלין של שדרה כשר שלא ניטלה התיומית ובעי ר"פ (סד) נחלקה התיומית מהו • מסתברא נחלקו ברוחב הלולב ולא ניטלו והתיומית היא העלה שבו מתאים השדרה • ת"ש דאמר (סה) רב מתנן אריב"ל נטלה התיומית פסול • ואעפ"י שלא נטלה שלשה העלין מראשו אלא תיומית לבדה • נטלה ה"ה בנקטם ראשו ופסול מאי לאו ה"ה לנחלקו • לא נטלה שאני הא חסר ליה ואית דאמרו נחלקו התיומית נעשה כאילו ניטלה התיומית ופסול • והלכתא כלישנא בתרא • ובין שניטלה התיומית לבדה בין שנחלקה התיומית לבדה ברוחב שהן ב' עלין תאומים שבראש השדרה ה"ה בנקטם ראשו ופסול • אבל נסדק באורך כשר • ודייקינן מינה מדאמרינן ה"ה כמו שניטלה התיומית ש"מ ניטל עלה שאינה התיומית כשר • ורבוותאי פירשו (סו) תיומית הוא גבא דהוצא היכא דמתאים להו לשני צדדי העלה ומשוי להו שכל אהת ואחת כפולה לשנים ותאומה לגבה ואם נפרדו ההוציין זה מזה ועומד כל א' וא' כשהיא כפול לשנים והתיומית כולה קיימת כשרה ואם נחלקה התיומית ה"ה כמו שנפרצו עליו ומשמע (סז) שעל כל העלין קאמר שאם נחלקה א' מן העלין במקום התיום פסול אבל קבלתי שאינו אלא ראש הלולב ופירש"י שני עלין האמצעין והשדרה כולה נחלקה זה מזה ונסדקה השדרה עד העלין שלמטה וק"ל לפירושא דרבותא מכדי בנסדק איירי למה לי לשנוייא דיבורא ליכא נסדקה התיומות מרו אלא (סח) נסדקה לאורכו נחלקה לרחבו כדפרישית:

השלישי עין עבות

ת"ר מ) עין עבות (א) עין שהוא עבות ד"א עין עבות עין שעניו חופין את עצמו הוי אומר זה הדם ת"ר (ב) קליע כמין קליעא דומה לשלשלת זהו הדם ראב"י אומר עץ עבות שטעם עצו ופריו שוין ואיזה זהו הדם תני עבות כשר שאינו עבות פסול ה"ד עבות (ג) אר"י בגון דקאי תלתא טרפא בקנא חדא ותרי בחד הדם שומה קרמי' ליה וכן (ד) בעורא הוא אומר צאו ההר והביאו עלי זית וכו' והיינו הדם היינו עץ עבות (ה) הדם שומה לסוכה עץ עבות ללולב ות"ד נשרו רוב עליו ונשתיירו בו מיעוט כשר ובלבד שתהא עבותו קיימת ומשכחת לה באסא מצראה דקיימי ז' טרפי בקינא דכי נתרו ד' פשו להו ג' אבל דידן מכי נשר חד (ו) פסול ומופו כתחילתו ת"ר (ז) יבשו רוב עליו ונשתיירו ג' בדי עלין לחין כשר בכל בד ג' עלין לחין דפחות מג' בדי עלין אין עבות אר"ח ובראש כל א' וא' מסתברא תחלתו כסופו שאם ג' בדי עבות בראש כל א' וא' כשר ולא בעי' כל שיעורא עבות והא דאמרינן (ח) השתא עבות בת ג"ט לא משכחת לה באסא בת ה"ט היכי משכחת לה שאם היא ארוכה לא נמצא בה עבות בג' קינין שרוב הארובין הדם שומה הוא שאין מצוי אלא בקמנים ופי' אחר מצאתי מהגאונים השתא עבות ג' ולא משכחת להו דלהוי בד א' שלא יהא בו ענף ויהא כולו עבות בד' ה"ט משכחינן דיהא בו עבות ולא יהא בו ענף אחר (ט) ואין לי ליישבה ואית ג) דדייק (י) מינה אבל ג"ט של הדם בעי' עבות • הדם

גתיבות שמואל סו) וניכסח דיקן דעביד כי חופיא: מ) סוכה ל"ב ב': ג) דעת הרמב"ד והרמ"ם עיי"ש ודיוקא ממימרא דרבא הסמך עבות ג' לה משכחינן ל"ב ב':

פתח הדביר

קמטים ועין בריב"ץ סמוך נוסף מכוונים כוון וקוון ועין רמ"ם סי' ד' ובר"ן סס ועיין תוס' ל"ב מ' ד"ה קוץ כו' ובמו"ז סי' ס"ו מס"כ בזס ועיין בערוך ערך כוון וערך קוון יעו"ש ועיין סי' תרמ"ס סעי' ח': (נד) תלת לפניו כו' סס ל"ב מ': (נה) ולדלין כמלפניו דמי ופסול כלי"ל וכ"כ סס הריב"ץ והרמ"ם בסי' ל' וביין סי' תרמ"ס סעי' מ': (נו) נפרלו עליו כו' סס ב"ע ב': (נז) נפרלו דעביד כי כו' סס ל"ב מ': (נח) פירסו העלין מן המדרס וחין מחוברות כו' כל"ל: (נט) דהא לא קאמר נפרלו דעביד כי הולי תלת כי חופיא קאמר כו' כל"ל • וכ"ל מי הוה אמר דעביד כי הולה הו"א דה"ק דהלטינהו מן הלולב תבל מדקאמר כי חופיא תלתא לאו דכי הולה ועיין תוס' כ"ע ב' ד"ה נפרלו כו' וברמ"ם סי' ג' ובר"ן סס יעו"ש סיועיב: (ס) תלת בנפרלו לסדקין כו' ופי' התוס' והרמ"ם דמחלקו כל נבי הפלין יעו"ש ועיין בלח"ם סי' יו"ד דמביא רבינו יעו"ש ועיין ס' ערבה תוס ע': (סא) כתב דעבידין הולי כחופיא כל"ל והוה כפי' רבינו: (סב) נפרדו דאפריל אפרודי כו' סס ל"ב מ': (סג) והלכתא כת"ק • ובסג"ה כ' בסס תו"ז דבעיון סיאגדנו מלמעלה תבל עייגמי בתו"ח סי' ס"ו ולא הבריע סס מדין עס מי יעו"ש והרמב"ם כ' בפי' המשנה דמין הלבה כר"י וכן במחבורו לא הזכיר סיאגדנו מלמעלה וכ"כ כל הפוסקים ובס' הפרדם סי' קל"ה פסק כר"י: (סד) נחלקה התיומית מהו כו' סס ל"ב מ': (סה) מתון מדריב"ל כו' כל"ל כי כ"ם בב"ק ל"ו מ' תבל בסוכה סס תי' כ' יזהגן בבם ריב"ל יעו"ש ובריב"ץ ורמ"ם סי' ו' לח נזכר לח זס ולח זס לק ריב"ל לתוך יעו"ש: (סו) תיומית הוה נבח דהולה היכה דמתאים להו לשני צדדי העלה ומשוי להו כחד תבל מ' כו' כל"ל הוה פי' בריב"ץ ועיי"ש ברמ"ם סי' ו' והבה"נ כ' בסוה נבח דהולה דסיבה דדביקו תהדדי סהיה להתמים להו ומשוי להו חד נחלקה מהו זי כנפרלו עליו דמי ופסול לו כנפרלו עליו וכבר יעו"ש והובח סס ברמ"ם ובתוס' ל"ב מ' בד"ה נחלקה כו' ובב"ק ל"ו מ' ד"ה נחלקה כו' ויש לפרש בכוונתו בפי' בריב"ץ תבל התוס' בב"ק כ' בכוונתו בפי' הנחוצים • והטעם בסס פי' על נפרלו עליו בתחילתן סהיינו בבל עלה נחלק לבניס בתקום שתחוברין עיין לעיל הוה ס' וה"ב תהי קינבעיה לי' לר"ף לבן הסיבו דבך בה"ג לפי' הנחוצים תבל בחמת י"ל בכוונתו בפי' בריב"ץ • וזה בוותת ברמ"ם סס בסוכה בב' וז"ל ולפי תהי בפי' התוס' נפרלו כי הוסיף חין לפרס בפי' הרב תלבסי דהיינו נחלקה התיומת ולבך תמרו דפי' ה"ג בפי' ח' הנחוצים עב"ל ופסוק כוונתו בתס"ב והב"ח הניח סס לללה לורך (ועיין בס' הפרדס סי' קל"ד וס' התנחונ סי' י"ז) ועיין בס' בערי התסובה סי' ס"ו

בספר קרבן מנחה ולפי דבריו נמצא עדיין המציק קיימת על הסר"ע לפסק בסעיף ג' דזהו מיקרי סדם טומאה עכ"ל והכא מה שהניח בסס קרנ"ת לא מלתחי בזה והכא לפי מתי לפירש"י בסוכה ל"ב ב' דהדם טומאה טוח שהעלה הסלעים יולא למעט מביניהם והוא עולה ורוכב על שניהם יעו"ש וכ"ה בעור סי' תרמ"ו ובברמזים סי' ח' ח"כ י"ל לסכת מייירי שהוא למעלה מהם ולכן חיזו הדם טומאה אבל בדברי הסו"ע ח"ת לומר כן דהא העתיק לשון הרמב"ם בסעיף ג' דאפי' למעלה מיקרי הדם טומאה ומולי זהו כוונת רשק"ת . אבל במחילה כ"ת מעיקרא לק"מ דז"ל הרא"ם כי ג' ענין אל קן ח' יולא מכתן וח' יולא מכתן וסג' בחמלא מורכב על שניהן סוח שהקרא רחם עכ"ל . וז"ל שהחמלעי שעשוי כמלובה וחין הכוונה שיולא למעלה מהן אלו למעה מהן רק הוא בהיקף ח' עם שניהם רק לפי שהוא עומד בחמלא בין שניהם מיקרי מורכב עליהן וזה ברור בעיני והכא קושיח הרחשונה קשה . והכלפע"ד חחר בקשת מחילה רבה מכ"ת וירח לחכי אלא חכוונה בנחלתם בלפע"ד שים לויבד ולומר כי מה שכתב הרא"ם דבעינן ג' קינים חין הכוונה שבכל נבעול יהיו חלחת קינין רק לפי שלרא"י מיירי שהיה בלובד יותר מג' נבעולין ומחייבו ונקי"ל דבעינן שיהלחו ג' נבעולין בכל ח' מהם חלחת עליו לחין ברחמו של כחו"ח מהם פירש הרא"ם דמיירי אלא היה בו רק ג' נבעולין ובכתי"ח מהן יהיה קן ח' ובכל קן יהיה עלה ח' לח והחי דקחמר שלשה בדי עליו לחין שייבו כ"ל דבכל נבעול יעשר בד ח' שיהה בו עלה לח ונמלה מיקל בחרתי חדא דלא בעינן בכל נבעול שלשה עליו לחין רק בחדא שני ועוד דלא בעינן דווקא ברחשה שנבעול וכ"כ הר"ן וז"ל ונהמיירו בו ג' בדי עליו לחין בסר פי' ג' קינין שים בכתו"ח ג' עליו ופי' ר"ת שיהה קן ח' ברחשה כ"ח מן הסדסים ונקט לה לגיבה לר' יהמעשל דחמר לקמן ג' הדסיה מצוה לבחחלה בעינן ג' הדסיה מצוה נוי מלוה לבל הפ"ק בהדם ח' שני קן ח' לה ברחשו יעו"ש שיעיד (ועיין בחי' ריעב"ן) ולח שבפי' מילחת דר"ח לה הוזווח עם הרא"ם מ"ת בפי' מלחת דבדין צוה הוח עם הרא"ם יעו"ש בב"י ולכן ספיר עשו הטור והמחבר שלח העתיקו רק קולת הרא"ם שהובח בב"י שם וז"ל בשחלת על הסדם שנחרו עליו ולח נשחרו בו כ"ח ג' עליו לחין הוי יודע כי דבר זה נפל בו מחלוקת הרמב"ם והרחב"ד הרמב"ם כתב שהוח בכר והרחב"ד כחלק עליו וחמר דבעינן שיהחר רוב עביותו וכן חני מורה ובח קודם הרחיתי מחלוקתן דל"ד ליבשו דיבשו לישנהו לעפ"י שחיבו כ"ב הדר לבל נשחרו בלר לבו שיעורי שם לח נשחר הרוב עכ"ל והנה פשטות לשונו מורה כי בים בלר עליו והיינו קן ח' ושם חי' הח בעינן ג' קינין בנבעול ח' ח"ו כמ"ב וחין לומר לכוונתו שלריך שיהה בו ג' עליו לחין דסיינו ג' קינים ובכל קן עלה ח' ובסיומתו דח"ב שחיך דייק כן מדברי הרמב"ם שה בהמ"ם לח נזכר זה רק בכ' בפ"ת מה' לולב ה"ה וז"ל נשחרו רוב עלי' לה נסחיירו שלשה עליו בקן ח' כשר עכ"ל והוא מפרש דחד קן קחמר חלמח דבחד קן מיירי ומיהו מוהה דבריהם שני בזה . הן חמת דקלת יש לעיין דהח לף להרמב"ם וכמו שהבין בו הרא"ם יש לחלק ב"ב בין נשחרו ליבשו דיבשו בחד לה שני וכשיעמו דהרא"ם ומילו בנשחרו בעינן ג' עליו לחין בחד קן י"ל דבזה לה ס"ל דג' לחין מהני ועוד דברמב"ם לה נזכר דבעינן ג' לחים ולהרא"ם בנשחרו נרע עפי ולח שני בג' לחין וכמו שכתב לקמן ת"ה . והנה דברי הלח"מ כל חחיון לידן נימח פיה מילחה דכתב וז"ל כתב הס"ת מ"ל בכל קן ושן והעור לה הבין כן בדברי רבינו בסי' תרמ"ו חלה שהוב בהבחת בעפ"ע דבקן ח' שלשה עליה לחים שני ועשיו של בעפ"ע דמדמי לה ליבשו עליו דבמהחיירו שלשה עליו לחין בשר ום"ה לנשחרו חבל הרא"ם ז"ל חולק בין נשחרו ליבשו דביבשו מיהה חיתסו וח"ת לבעפ"ע לעשה בגמרת (ל"ב ב') בשהקשו הה נופה קשיה חמרת נשחרו עליו בשר וסדר חני ובלבד שיהה עשותו קיימת כיון דעתרי לסו מרי עבות סיכו מסכחת לה ותו' מסכחת לה בחלה מלרחה ליבשו ליה מסכחת לה שנשחרו רוב העלין שבסדם ונשחר ח' קיים וי"ל דח"ב לח הול"ל ובלבד שהיה עשותו קיימת כיון דמיית לסוריעו זה דמיון חני יולעין דעשותו קיימת הוא קן ח' חבל בהחת ח"ם ובלבד בשעות יהיה קיים חעפ"י שהעלים היתרים נשחרו ושם רוב ליה לן בה עכ"ל והנה מה שחוחר מדבריו דרבינו מייירי בנשחרו בחמת לה מזכר זה ברבינו ובן בעור שהביחו לה מייירי מדין נשחרו בלל רק רבינו מייירי מהחלת גדולו לחה יש בקן ח' חלחת בחד קיימ מיקרי הדם בשר כחוחר ברח"ם סי' יו"ד חבל מדין נשחרו לה מייירי בלל ובפיומים בתב הב"ח דלרבינו חם היה חלחת בקן ח' ולה יותר ובשר ממנו ח' בשר לרבינו ולה נלחסר רק עד ביבשו ב' עליה מהקן השלושה הזה וה"ב קשיה דעל רבינו לק"מ קושיית הלח"מ לליבשו דמיירי בנשחר קן ח' שלש דלרבינו בשר חף בשר ממנו ח' ולה נשחר רק בים ואי קשיה קשיה זו לה קשה רק על הרמב"ם ובפי שהרא"ם ממנו

בשחר בנשרו עליו ונשחר קן ח' שלש וכ"ל ולפניו יחבחר זה . והנה הרא"ם בסי' יו"ד הביח דברי הרחב"ד וז"ל בתב הרחב"ד בשם דבעינן כולו שיעורו דהדם למלוה לו רובו לעבוד מדמקשה (ל"ב ח') לר"ה על ר"ע דבעי הדם בח מחשה להשחת ג' לח משכחינן ה' מיבעיח חלחת בעי כולי שיעורח דהדם עבות דבלח עבות משכחה לה טובח בח ג' ובח ה' ועוד דהדם דומיח דלולב מה שהש בעינן רוב הטלין בשבשר כדפירשתי בסי' ג' מן הסוספחת חף בהדם כך ות"ב חין הכבדו של הדם הלח בעבות הלכך למלוה בעינן כל שיעור הדם עבות ואם חין חלח רובו עבות בשר מדשרו עלין בשר ברובו ה"ב לו הוי מיעוט שחיבו שבשר לה גרע מבשרו עכ"ל והנה מה שחמור מכחן דבעינן רוב עבות ומדשה ליה לגלוב ל"ע קלה דשה בסי' ג' על הח לפרלו עליו מייתי תוספתח דבעינן רוב עליו דווקח וכ"ב בסי' י"ב דבעינן דווקח רוב עליו לעניו בשרו ונקט בערבה דבשרו מקלה עליה בשרה דה"ה בהדם ונקט לי' בסוף וה"ה בלולב יעו"ש ול"ע לפ"ז דבין לנקט בנפרלו עליה בבעינן רוב דווקח וח"ב בחחלה על מחלה בשר וכתב בסי' יו"ד בעי דווקח רוב בהבשר ומשמע דחחלה על מחלה בשר ברמזים בם בערבה בסי' י"ב דבשרו רוב עליה פסול משמע דחחלה על מחלה בשר ומיקי דמיעוט עליה בשרו בשר משמע דחחלה על מחלה פסול ונקט רישה לסיפה והכא זה יש לחרך ולומר דלפי מה"ב בסי' תלמ"ז ס"ק ג' דלף שבשרו מקלה עליו חין ליקה לבחחלה י"ל דלבן נקט בסיפה בשרו מקלה עליה בשרה להבמיעטו דלפ"ם חין ליקחה לבחחלה חבל לדינה לפ"ב דבחחלה על מחלה בשר וכן ליפסק שלבה לעניו לולב דלמיטו נפשל רק בנפרלו רוב עליו שלו וח"ב ס"ם בהדם שמלוה שיהיה י"ב נוהלין לו יו"ד נוהלין ואם בשר ממנו מחלה יהה בשר כיון שילפינן זה מדין לולב ומדין ערבה והתם לווקח ברוב פסול ולה בחחלה על מחלה חבל בסי' תרמ"ח סעיף י"ח (וכן מלחתי בספר תמים לעיה סי' רל"ב) דחחלה על מחלה פסול יעו"ש . ומלטון שלמ"ה שבחב וח"ב חין בבשרו של הדם חלח בעבות בו' משמע שלל שחיטו בלל בשבשרו של הדם וכן מדב' ושייה בליבוי מדשבשרו מקלה עליו בשר ברובו ה"ב לו הוי מיעוט שחין עבות בשר לה גרע מבשרו עכ"ל משמע לה גרע מבשרו וה"ה לה עדיף יש ללמוד מזה לכמו דבחחלה נידולו חם סי' מחלה שחין עבות ועוד קן ח' מביה לרובו דחיטו עבות דזה פסול וולחי לב"ע ולהרא"ם חם לה יי' עבות ברובו פסול ח"ב חם"ל בשבשרו חם לה נשחר רובו עבות פסול וח"ב זה שב' הרא"ם שם בחוחו סי' וז"ל (על רבינו) ודברי' חינם נכוחים בזה לשבשרו לבריחת כל העבות קיימת חלח שבשרו הטלים סיחיים על העבות ונפרלו דמהניחין סיינו שבשר רוב עבות של שיעור הדם ובחייר הטיעוט עכ"ל סיינו שבשר ד"ת שהש נולדים עם עלה ח' חקן ח' לסיינו שבדוב לה נשחר שיעור עבות פסול וזה ביותם שב"י בסי' תרמ"ו בד"ה סיה בו חלחת כי' וז"ל ומשמע של"ל שהש כל שיעור חוכך שהדם סיה עבות ושבשרו רוב שלין בלומר רוב הקיטים חפי' לה נפל מכל קן חלח עלה ח' פסול וזה כפי דעת הנחוטים שסופרין שלריך שיהה בכל שיעור חוכך שהדם עבות בתם"כ דבינו בשמוך עכ"ל וכוונתו דלדעת הנחוטים בעינן כל חוכך של שיעור שהדם עבות והרא"ם שסיים בתחלה ולכן חם בשר רוב עבות של שיעור שהדם שסיינו יותר משהש נולדין בשר עלה ח' מכל קן ושחר שרוב שיעור הדם חיינו עבות פסול וחסה לסיטתו הנחוטים חם"ל חפי' בחסר עלה ח' חקן ח' בכל שיעור שהדם פסול חמנם ר"ת בתוס' דבשרוב בשר לקן כ' חם בשר רוב עבות (ומלחן משמע קלת דחם סי' הוסר פחות מרוב בשר ול"ע דהה לסיטתו חף דבשר מהלש פסול בין דרוב בעינן בבשרוב דווקח ול"ע בזה) ומה שבחבתי בביחור הב"י סיה לפשוקי ממש"כ שם הלבושי שרד בבחורו על הגי' בתם"כ וסיינו כפי דעת הנחוטים כי' פי' זר ודחוק ויעו"ש סיטיב ובלפע"ד בתבתי . ולולמו של הב"י לומר דלה מיירי בתם"כ הב"ה להרא"ם שיעור הדם הוח רוב שיעור הדם ולה מיפסל רק עד דנשחרו רוב עליו של הרוב קמ"ל דלה חלח שבין דבשר רוב מכל שיעור הדם ולה נשחר חף בשר רוב בהבשר חפיל . ובפי' מבשע מנחור שבין מהרמב"ם דקחי בביחור רבינו ומיהו דייק לה ע"כ מדב' בשבשרו רוב עליו ונשחר קן ח' בשר ומפרש לה דלה נשחר רק קן ח' חלחת מנחור דם"ל בחחלת בריחתו ח"כ חיך מדייק לה חלחת לח שפי מיהה דהוי כך בחחלת בריחתו ח"כ חיך בשר יעו"ש הוא בשר בשר חלח חידי ואידי חד שיעולה הוא והכי שבשרת בעל הת"ת וכתם"כ למעלה ולה כשברת הב"ת ומש"כ הב"ח דלרבינו חיינו פסול חח"כ שבשר הרוב ולה נשחר חף קן ח' חלח בשר הרוב ממנו חבל חם נשחר חף קן ח' חלח בשר הרוב ממנו בשר יעו"ש סיטיב בתם"כ דלה שיין בנוף דברי רבינו שב' וז"ל ח"כ יבבו רוב עליו בי' חר"ת ובבחם כתו"ח ומשחבר חחלתו כשיפו שחם ג' בדי עבות בהחם כתו"ח בשר ולה בשיעור כל שיעורה עבות כי' יעו"ש מבחור חיה דלוק חיפו חחלתו וחין בום מעלה נשיפו חחלתו וחם בינם בך בשבשרו עליו וכתם"כ הרא"ם בשבוב וכל"ל וכ"ם שיעת הרחב"ד והרא"ם לשיין בדשיעבד דבשיעור לכל הפחות

(יא) הדם הגזול והיבש פסול נקטם ראשו פסול תני עולא בר חיננא (יב) נקטם ראשו ועלתה בו תמרה מעיו"ט כשר ופי' רבותינו תמרה עגבה (יג) וי"ט תמורה בעי ר' ירמיה נקטם ראשו ועלתה בו תמרה ביו"ט מהו יש דיחוי אצל מצות או לא (יד) ולא איפשטו ולחומרא · והלכתא אם לא עלתה בו תמרה פסול ורבינו אלפסי דחי להאי מימרא ואפילו בלא תמרה כשר ולית הלכתא כוותם מתני' האמר נקטם ראשו פסול דקא פסיק הלכה כר' מרפון (טו) דאפילו שלשתן קטומין כשר (וארי' א"ש הלכה כר"ש) ג) דתניא רבי ר"י אומר פרי עץ הדר א' כפות תמרים א' ענף עץ עבות ג' ערבי נחל שתים אפי' ב' קטומין וא' שאינו קטום ר"ש אומר ואפי' שלשתן קטומים וארי' א"ש הלכה כר"ש ואוקא שמואל למעמיה (טז) דאמר אשוי וויביני ואי לא דרישנא לכו כר"ש וכן הלכתא ומדלא מקשינן ולדריש להו כר"ש כדמקשינן (יז) גבי קדרות בפסח ש"מ דר"ש לטתחלה שלטים בעי להו ואי' דאמרו (יח) למצוה הלכה כר' ישמעאל ופסולה דקתני במתניתן לכתחלה הא דעבר שפיר דמי כראשבחן פסולה לכתחלה כגון התם (יט) נמצאו שיריים כמדת ר' יוסי פסולה ואוקימנא (כ) התם לכתחלה הא דיעבד ש"ד ולא דייק לן דאם איתא כולן פסולין דמתני' כוותי' ומסתב' קטומין דפליג בברייתא ד) לא נקטם ראשו דמתניתי' היא דאי איתא כי קאמר גבי הדם נקטם ראשו פסול הול"ל בגמרא מתני' דלא כר"ש · ומדשתטו לתני' ש"מ דד"ה היא (כא) ומנקטם דהדם בנקטם ראשו דלולב ואם נקטבו ראשיהן פסולין כסתם מתני' וקטומין דברייתא קטומין באמצעין ולא קטומין בראשיהן (כב) וכגון שנקטפו הענפים בתוך

שיעור הזדם דר"ש לא בעי שלימין שלא יחסר כלום משיעור דהדם לא בראשו ולא באמצעו והלכתא כר"ש דאמר קטימין באמצע כשרה ובסתם כתני' דאמר נקטם ראשו פסול · ובסתם כתני' דערבה שהיא פסולה ובבלי דמכשר (כג) ערבה והדס קטימין לא דייק ירושלמי (כד) אפי' שנים דלית ואחד אינו דלית פירד"א בלע"ז ה) (כה) או שהי' ענפין מרובין מעליו פסולין אר"ח ל"ש (כו) אלא ענביו שחורות אבל ירוקות מין הדס היא וכשר ואר"פ אדומין כשחורין דמי דאר"ח האי שחור אדום הוא (כז) אלא שלקה ואפי' בתר דאנדי' דסבר לולב א"צ אגוד (כח) ואין ממעטין ביו"ט · ודאשחור מעיו"ט דדיחוי מעיקרא לא הוה דיחוי אבל אשחור ביו"ט סלקא בתיקו ולחומרא · וצריך (כט) ג' הדס וב' ערבות כשרות ואם רצה (ל) להוסיף בהדס שאינו עבות טוסיף אבל בעל הלכות אמר הדס שוטה אפי' בהדי אסא אחרינא פסול ולא דייק לן כיון דמין הדס הוא כשר וליכא משום בל תוסיף ההא (לא) עיקרא דדיקלא לולב פסול ולמ"ד לולב צריך אגיד אי אגוד ליה בעיקרא דדיקלא לא מוסיף היא ה"ג ל"ש ורב פלטי ור' נסרונאי והרב אבן גיאות וצ"ל אית להו הא סברא ואנן דקי"ל לולב א"צ אגוד אי מיתי מינא אחרינא לא תוספת היא לעבור (לב) כדאיתא בסנהדרין מיהו לכתחלה אין מוסיפין כדתניא (לג) ד' מינין שבלולב כשם שאין פותחין מהם כך אין מוסיפין עליהם פשיטא מהו דתימא הואיל ולולב א"צ אגיד האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי קמ"ל ואם (לד) רצה להוסיף בין בהדס בין בערבה כשר מוסיף וכך המנהג ויש שמוסיפין (לה) עד ע' כנגד ע'

נתיבות שמואל ג) סם ל"ד ב' : ד) דסי"ע לד"ע לא מיירי רק כנקטמו מאמצע אבל נקטמו מראשו נם כדיעבד פסול : ה) ל"ג ב' :

פתח הדביר

רובו כסבר וכל"ל ועי"ע בהסנת הרמב"ד בפ"ז ס"ב יעו"ש ובסי"מ כ' דבעינן כולו עבות ושוה כסיעת הנאונים וכ"כ בפ"ה ס"ה תמנ"ח הרמ"ם ומעור סבימו סדעת הרמב"ם כדעת רבינו · ובסם מבואר מדעת רבינו סם"ל סתם לא כר' רק קן ג' וב' ג' עלים ובפל ממנו ג' סתום פסול וכן לדעת הנאונים סתם נסר ממנו קף ג' מקן ג' פסול וממילא לדעת הרמב"ד סם לא כר' רק רובו עבות ונסר ג' ממנו פסול · נס מס"כ הב"ה והטו"ז דבתסת מלרתה כ"ע מודו דבעינן סיסתר בכל קן ג' עלים וה"ע מסום לנסר הרוב תמיד עפי' לא נלפע"ד כן דהא הרמב"ם בפ"ה ס"ה מייירי בהדס מלרתה דכ"ב נסרו רוב עליו אם נסתיירו שלשה בקן ג' נסר עכ"ל ומ"מ הבין ממנו הרמ"ם בתסובה והטור סם דבקן ג' סני ולא מילקו בין סיכלה שבסרו ממנו הרוב או לא שלמת דסכל חד ולא ידעתי מינין פסיקתא ליה דזה תמיר עפי · לתמה דברי רבינו יהושה בתשובה בב"י מבואלין בדברי הב"ח והטו"ז וכמש"כ הב"י בטעמו וז"ל ודווקא יבשו כי אלל יבשו עליו כ' הרבינו ירוחם בטעמו וז"ל מכל הסיעור נסרו לא ולפיכך יש ליזהר שלא ליסר לפי' עלה ג' מכל הסיעור עכ"ל וזהו כדעת הב"י וכמו שכתבתי וסתר ד"ע לכן נלפע"ד דלדיעת ס"ל כמו הב"י ופמו שהוכחתי רק לעניו קושיית רבינו דהקשה לריכה לפרש דנפרלו עליו סייט שנסרו עליו דל"ב הא מבואר דנסרו נסר (עיין לקמן בס' ערבה קוף מ') וע"ז כ' דלק"מ דלפי' הרמ"ם שהובא בל"ן דלא נסר עלה ג' מכל קן נסר ים לפרש דמיירי שנסרו שניס מכל קן וקן הא לדיעת מודה לדברי הב"י דכל שנסר עלה ג' מקן שבובד הדהם לסור וכל"ל · ודע שלפי שהב"ח והט"ז בחלת ממתינו מ"מ יש פלוגתת ביניהם בלוקן דהדסים שהם שניס ע"ג שניס לדעב"ח בנסר ג' בתוך סיעור פסול ולדעט"ז אין פסול לך בנסרו ב' והטעם דכל ב' וב' הוא קן בפ"ע לדב"ח ולא נסתר בו רוב לנגד לדע"ז ב' קניס נחשבים לקן ג' ולכן כל שנחסרים ב' לא נסתר רוב אבל אם נחסר ג' נסתר רוב וכמו שכתוב בלבושי סרד"ל ורלוחין בקרבן נתנאל שהביא בשם הט"ז ליפסל בנסר ג' בחיוהן שהם ב' ע"ג ב' יעו"ש ובמהב"ח לא עיין יפה · ועיין שם דמשמע לליעזר (הוא רבי על ביתור הגר"א) שהכריח דבד סייטו קן אחד דלקמן מ"ד ב' יעו"ש והנה לפי סיעת רש"י והר"ן שם וולחי דהפי' הוא שלשה נבעולין (רק הריעב"ח בחי' שם לא כ"כ יעו"ש סיטיב) ולף לפי' תוס' שם שכוונם על ג' נבעולין נקלא ג' יעו"ש בהם"ת ועיין בעור סי' תסם"ד ובפריסם סי' תרמ"ו יעו"ש סיטיב : (יא) הדם הגזול וסיבש כו' סוכה ל"ב ב' : (יב) נקטם ראשו ועלתה בו כו' סם ל"ג ג' : (יג) וי"מ תמורה · שעלה במקומו לאחר תמורת זה נקטם : (יד) ולא אופשטו ולחומרא · והא דהתסם הסם ע"ב דדמוי מעיקרא לא סוי דמוי סייטו דווקא הסם דביטו למעטן אבל הכא ללאו הוא בידו הוא וכמ"ש התוס' הסם בד"ה נקטם מעיו"ט כו' ואין עוד שם ל"ב ג' ד"ה בהסרם כו' וביבמות ק"ד ג' ד"ה סגדל כו' יעו"ש סיטיב ועיין בע"ז מ"ז ב' ובחוס' שם · ועיין בר"ן כאן ושם בע"ז שדעתו להקל בזה : (טו) דאפי' שלשתן קטומין כו' שם נסוכה ל"ד ב' : (טז) נתי להו שמואל לסנהו דמזתי אסא אחרינא וזציו כו' כל"ל : (יז) נתי

ע' פרים ויש שמוסיפין כבנין לולב וכמנין הדם הכל לנאותו כדתניא (לו) זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות • הרב הבבלי כתב (לז) אם רצה להוסיף בהדם מוסיף שאר מינין אין מוסיף ואין גורע:

רביעי ערבי נחל ס) ת"ר ערבי נחל (א) הגדילות על הנחל ד"א ערבי נחל שעלין שלה משוך כנחל תניא אידך ערבי נחל אין לי אלא של נחל של הרים מנין ת"ל ערבי נחל מ"מ • אבא שאול אומר (ב) ערבי נחל ב' א' ללולב (ג) וא' למקדש ד"א ערבי נחל פרט לצפצפה הגדילה בין ההרים • ת"ר איזה ערבה קנה שלה אדום עלה שלה משוך כנחל • (ד) ופירש משוך חלק צפצפה קנה שלה לבן עלה שלה ענול ופיה דומה למגל והתניא דומה למגל כשרה • כי תניא ההיא בחלפי גילי אבר אבריי ש"מ האי חלפי גילי כשר להושענא (ה) ערבה גזולה ויבשה פסולה של אשרה (ו) ושל עיר הנדחת פסולה נפרצה עליה וצפצפה פסולה כמושה או שנשורו מקצת עליה ושל בעל כשרה ומסתברא אפילו לא נשתייר (ז) אלא עלה א' בבד א' כשרה • ולחומרא בעינן ג' כהדס • וש"מ נפרצה בלולב והדס לא נתלשה מן השדרה דא"כ נפרצה דערבה נשרו • ונשרו הא קתני בברייתא (ח) שנשרו רוב עליו כשר ובלבד שיהיה עבותו קיימת ובערבה נמי (ט) נשרו מקצת עליה כשרה • אלא נפרצו מחובר היא אלא שנפרץ ונסדק לסדקים שתים ושלש (אצטריך דהא בעבות תליא מילתא) והאי דקתני גבי ערבה (י) כמשה לא קמ"ל • והאי דלא קתני (יא) נשרו בהדס דכיון דכתיב עבות לא אצטריך דהא בעבות תליא מילתא והרב החסיד קרובינו כתב (יב) דאין להבשיר הדס כערבה ומיהו ג) בברייתא קתני לה • שיעור הדס (יג) וערבה ג' ולולב ד' ר"ש אומר באמה בת ה' טפחים ואפיקנא כי אתא רבין אמר באמה בת ה' עשה אותה ששה • צא מהן ג' להדס וערבה והשאר ללולב כמה הוי"ל תרי ופלגא קשיא דשמואל אדשמואל • הכא א"ש הלכה כר"ש והכא אמר שיעור הדס וערבה ג' היינו דלא דק ולחומרא לא דק ולכתחלה בעיא ג' טפחים שהן י"ב אצבעות אבל בדיעבד (יד) בב"ש ומחצה סני שהן י' אצבעות • ושדרה של לולב (טו) י"ז אצבעות לכתחלה כדי שיצא מן ההדס טפח תניא ר' אלעזר אומר (מז) יכול יהא אתרוג עמהן באגודה אחת אמרת וכי נאמר וכפת תמרים והלא לא נאמר אלא כפת תמרים ומנין שמעכבין זה את זה ת"ל ולקחתם לקיחה תמה ורשי' (יז) בפ' התכלת ד' מינין שבלולב מעכבין זא"ז ל"ש אלא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין דקי"ל לולב א"צ אגוד דתניא לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר רי"א אגוד כשר שאינו אגוד פסול כמאן אולא הא דתניא (יח) לולב מצוה לאגדו ואם לא אגדו כשר כמאן כרבנן ומאי מצוה מצות ז"א ואנוהו והלכתא לכתחלה מצוה לאגדו בקשר מעליא ואם לא אגדו ויש לו ד' מינין מברך על (יט) לולב לתודת ברישא והדר נטל (כ) הדס ושאר מינין לחודייהו בלא ברכה ונפיק ידי חובתו דכי היכא דכי איתנייהו מברך אלולב ופטור אכולהו משום דכולהו אשם לולב נקראו ומצוה אחת נינהו ומאן דמברך על (כא) כל מין ומין לא דייק • (כב) אין אוגדין את הלולב אלא במיני דר"ש ר"מ"א אפי' בחוט או במשיחה (כג) מ"ט דר"ש משום דסבר לולב צריך אגוד ואי מיתו מינא הוה להו ה' מינים וקי"ל כר"ש (כד) דאמר צריך אגוד ואוגדו אפי' בחוט ואפילו במשיחה תני (כה) התיר אגדו אוגדו כאגודה של ירק ואוקימנא כר"ש דאמר (כו) עניבה קשירה מעליא היא אבל לרבנן עניבה למצוה תופפתא (כז) לא יאגדנו ביו"ט אבל מוציא ממנו שרביט ואוגדו (כח) אמר להו רבא להגהו דגדלי הושענא דבי ריש גלותא שיירי ביה בית יד כי היכא דלא ליהוי חציצה ג) ואמר רבא לא לנקוט איניש הושענא בסודרא דבעי' לקיחה (כט) תמה ולוכא רבה אמר לקיחה ע"י ד"א שמה לקיחה ואמר רבה לא לדוץ איניש לולבו בהושענא דילמא (ל) נמרא טרפו וחוי חציצה רבא אמר מין במינו אינו חוצץ ש"מ אי חציץ ליה בממלית או במינא אחרינא חוצץ (לא) והלכתא כרבא בבולהו • ואמר רבא (לב) הדס של מצוה אסור להריח בו אתרוג של מצוה מותר להריח בו מ"ט הדס דלריחא עביד כי מקצי ליה מריחא מקצי ליה • הדס במחובר אסור להריח בו • (לג) אתרוג במחובר מותר להריח בו מ"ט הדס דלריחא עביד אי שריית ליה אתי למיתלש אתרוג דלאכילה קאי לא אתי למיתלש ובטסחא דר"ח גירסא אחרינא הדס במחובר מותר דלא אתי למיתלש (לד) במחובר נמי מוכח להא ואיכא דקשיא להו ההיא (לה) דגרסי' בעירובין דההיא בי גגנא דגזו א"י אסא ביו"ט ושרי להו (לו) רבא לאורתא לאלתר והא בעי' בכדי שיעשה ואי במחובר מותר להריח כ"ש כשנתלשו ואמאי

בעי'

נתיבות שמואל ס) סם ל"ג ב': ג) ל"ב מ': ג) ל"ז מ':

פתח הדביר

וסי' סו"ע יעו"ם היטיב ופס' הפרדם סי' קל"ד: (לו) זה אלי וכו' • סוכה ל"ב ב' • (לז) סם ולא לסוסיף וכו' כ"ם דעת קצת ל"ג ב' וסוכה י"מ ב': (לז) סם ולא לסוסיף וכו' כ"ם דעת הרמב"ם בפ"ז ה"ז יעו"ם (ויש ליתן טעם לזה לפי שרבעי ישרמל נמצאו לערבה סמין בסה היא ועשה מה עיין במ"ל ויקרא פ"ל) ועיין בס' הפרדם סי' קל"מ יעו"ם היטיב ועיין בסה"מ וכ"מ סם מה שכתבתי בסם הרמב"ם בתשובותיו יעו"ם היטיב:

(א) **הגדילות** על הנחל • סם בסוכה ל"ב ב': (ב) ערבי נחל ב' וכו' סם ל"ד מ': (ג) ומ' למקדש ת"ל ערבי נחל הגדלות על הנחל פרט לצפצפה קנה וכו' כ"ל: (ד) משוך כנחל ופיה חלק לצפצפה קנה וכו' כ"ל סם ל"ד מ': (ה) ערבה גזולה ויבשה וכו' סם ל"ב ב': (ו) ושל עיר הנדחת פסולה מקצת עליה נפרצה פ"ל עליה כו' כ"ל: (ז) אלא עלה א' בבד א' • עיין ברמ"ם סי' י"ג דבשהו רוב עליה פסולה ולעיל ס' הדם אות י"ד נתבאר זה ועיין בסי' תרמ"ז סעי' ב': (ח) שנשרו רוב עליו כשרה וכו' סם ל"ב ב' גבי הדם עיין ברמ"ם פ"ג דלולב סי' יו"ד שהביא מ"ז יעו"ם: (ט) נשרו מקצת עליה וכו' וכ"ל ואם נפרצו סיינו שכרו ממילא ידעינן דכמושה כשרה וכמו שהקטו דאם נימלו נפרצו עליה סיינו נשרו מ"מ מתו קנ"ל בשרו מקצת עליה ה"ג שרו כמושה לא קנ"ל דכמושה כשרה ועיין לקמן סי' תרנ"ה סם ועיין בס' הפרדם סי' קל"ד סב: (י) ערבה כמושה לא ידעתי מאי קמ"ל כ"ל • ר"ל דמקשה כיון דתני בריש' ידעה פסולה ממילא ידעינן דכמושה כשרה וכמו שהקטו דאם נימלו נפרצו עליה סיינו נשרו מ"מ מתו קנ"ל בשרו מקצת עליה ה"ג נשרו כמושה לא קנ"ל דכמושה כשרה ועיין בס' הפרדם סי' קל"ד סב: (יא) נשרו בהדס דמ' כיון דמתר עבותו ממילא ידעינן דכשר ואם לא נמתר עבותו בחמת פסול: (יב) דאין להכשיר הדס כו' וכ"ל מחמת קושיא זו הוכיח דלולב בערבה כשר ולא בהדס וע"ז כ' רבינו דאיכא דאמר מבולר בגרייתא ל"ב ב' דאם נשרו מקצת עליו ועבותו קיימת כשר ומשמע לה מאמת מלתא: (יג) הדס וערבה ג' כו' סוכה ל"ב ב': (יד) בד"ש ומחצה סני כו' עיין ברמ"ם סי' ז' ובפ"ן סם ולא ירדתי לסוף דעת בעל הס"מ בפ"ז מה' לולב ה"ח (והובא בד"י סי' תר"ן) בכ' על סם רבינו בתוספ למהר יעו"ם ועיין סי' תר"ג סעי' ת': (טו) י"ו אצבעות לכתחלה כו' אבל בדיעבד בני ביי"ד אצבעות ונם בפחות מזה עיי"ם בסוס' ד"ה אם מהן כו' ועיי"ם בפ"ן ב' דיעות בזה ומתמה כי' סימנא מי בעל דבריס יע"ם אליהם (היינו ר"ל י"ג גודלים ובלים)

ועיי"ם בסו"ע: (מז) יכול יהא אתרוג כו' סם ל"ד ב': (יז) בפ' הקומץ בסה (כ"ז ת') ד' מינין שבלולב כו' כל"ל: (יח) לולב מצוה לאגדו כו' סוכה י"מ ב' ל"ג ת' מכות סם ועיין סי' תרכ"ח סעיף ת' יעו"ם: (יט) לולב לחודי' כו' וכ"כ הרמ"ם בפ"ג סי' י"ד וכ"ה בסי' תרכ"ח סעי' י"ב בהגה"ט: (כ) הדס ואתר מינין כו' • לכאורה משמע דגם האתרוג נוטל בתחרוכה ול"ע אמאי ועיין לעיל ס' ליקוט ח"ת סעי' ת' אות מ"ב יעו"ם היטיב • ול"ל דע"כ האתרוג נוטל בשאלו דמ"ם הם אותם סי' מוגדן כולי כאחת • ולכן כשאתו שלולב אז מוחז ג"כ האתרוג וכשמניח שלולב נוטל שהדס וערבה מו בידו מקודם שהדס וחמ"כ הערבה כפי סדר הכתוב • ולעתן שאר מינים לנקט דינהו לאו בדווקא הוא: (כא) כל מין ומין כו' זהו לשת הרלב"ד שהובא בב"י סם יעו"ם היטיב ועיי"ם בסנ"ם הל"ל יעו"ם היטיב: (כב) אין אוגדין כו' סוכה ל"ו ב': (כג) מ"ט דר"ש משום דסבר לולב לריך לגד ולאי מייתי מינא לאחריני סי' תרל"ו ס' כו' כ"ל: (כד) דאמר אין לריך אגד ואוגדו כו' כל"ל: ועיין בסי' תרכ"ח סעי' ת' ועיין בם' המנהגים סי' י"נ שכ' בשאוקח אחיזת סיד לא יאגדנו בעין אחר משום חלילה יעו"ם ואולי זהו ג"כ כוונת ס' הפרדם סי' קל"ד שכ' וז"ל ואין אוגדין את הלולב אלא בעינו יעו"ם היטיב ואין לומר דפוסק כר"י דהא בסי' קל"ח סם לא משמע כן ועי' סם בסי' קל"ם פסק בהדיא כר"מ ולע"ק: (כה) התיר אגדו כו' סם ל"נ ב': (כו) עניבה קשירה מעליתא כו' • ול"ל ולכן אסור למיעבד דהוי קשר ביו"ט אבל לרבנן לימעבד ערבי נחל הו"ת ועיי"ם ברי"ף ורמ"ה סי' י"נ ובאו"ז סי' ס"ז ובפ' הפרדם סי' קל"ד ועיין בסי' תרכ"ח סעי' ב' ובהגה"ט סם: (כז) לא יאגדנו ביו"ט אבל מוליה כו' סם פ"ג ועיין בס' הפרדם סי' קל"ד שם: (כח) אמר להו רבה לסכסו לבניהו הושענא דבי ריש גלותא שיירו בי' בית יד כי סיכי לגת ליסוי תליסי רבא אמר כל לגאותו סיינו מוגן ואמר רבה לא ליקוט אינש כרבא אמר כל סוכה ל"ז ת': (כט) לקיחה תמה ולוכא ורבא אמר לקיחה ע"י כ' רבינו דאיכא דאמר מבולר בגרייתא ל"ב ב' דאם נשרו מקצת עליו ועבותו קיימת כשר ומשמע לה מאמת מלתא: (ל) דילמא נמרא טרפי כו' כל"ל: (לא) והלכתא כרבא בכולהו • וכ"כ הרי"ף והרמ"ם שם סי' כ"ד וכ"ה בתו"א סי' י"ו ועיין בסי' תרכ"ח סעי' ת' ובפ' ז' יעו"ם היטיב לגבל בם' הפרדם סי' קל"ם מבואר דשטת כרבא יעו"ם ול"ע: (לב) הדס של מלוה כו' עיין לעיל בדיני אתרוג אות ל"ב: (לג) אתרוג במחובר כו' כבר נתבאר זה שם אות ל"ג יעו"ם: (לד) במחובר נמי מוכח להא ואיכא כו' כל"ל: (לה) דגרסי' בעירובין דשרית כו' שם מ' מ': (לו) רבינו לאורותו לאלתר ואסיקנא דבעין בכדי שיעשה כו'

בע' בכ"ש ואיכא למימר התם לאו לריהא קבעי (לז) אלא לנוונא קבעי ובע' בכ"ש ואמר רבא (לח) לולב בימין ואתרוג בשמאל מ"ט האי תלתא מצוה והאי חד מצוה מסתב' אע"ג דבעלמא (נג) חזרת דמים חזרה היא כדאמרי' ז) גבי איצטלית מה לי הן מה לי דשיהן אבל אתרוג כי אמר החזירו לי אתרוג דוקא קאמר להוציא ידי חובתו ואם לא החזירו לו לא יצא כדאמרינן באחין שקנו אתרוג בתפיסת הבית אם יכול לאכלו יצא ואם לאו לא יצא דחזרת דמים לאו חזרה הוא ואי' מ"ד (נד) חזרה היא ול"ד לאחין דהתם הוא דאתרוג בעי' אבל הכא חזרת דמים חייב א"ל בר אמימר לרב אשי (נה) אבא מצלי באתרוגא מ"ט מצוה היא ולא מרוד תניא אר"א בר ר' צדוק (נו) כך היה מנהגן של אנשי ירושלים אדם יוצא מביתו ולולבו בידו נכנס לביהכ"נ ולולבו בידו להודיעך כמה היו זריזין במצות (נז) והיכן היו מנענעים בהודו לה' תחלה וסוף ובאנא ד' (נה) הושיעה נא כדרבי ב"ה ב"ש אומרים אף באנא ד' הצליחה נא א"ר (נט) יעקב צופה הייתי בר"ג ור' יהושע כל העם מטרפין לולביהן והן לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא נענוע מאן דכר שמיה התם קאי לולב שיש בו ג"ט כדי לנענע בו כשר וקאמר היכן היו מנענעין בהודו לד' וכו' וכן הלכתא ומדלא אדכיר נענוע דברכה ש"מ עיקר נענוע בהלל הוא אלא מי שאין לו לולב בשעת הלל מנענע בברכה כדתנן (ס) מי שחשכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע לולב ומנענע והתם שלא בשעת תפלה ורב שר שלום דאייתי ראיה מר"א בר יעקב (סא) דמסתי ליה ומייתי ליה ואמר גירא בעינא דשיטנא (סב) אלא בשעת הברכה מנענען ראי בהלל לא היה מפסיק ואי' למימר דלא היה הפסקה (סג) אלא בשיחת חולין דעלמא • אבל הכא לעצור רוחות רעים וטלולים רעים קעביד דהא בברכת מילה קודם טעימה (סד) מתפלל על התינוק ואומר קיים את הילד הזה לאביו ולאמו ואינו הפסקה וה"נ ל"ש • תנן התם ז) שתי הלחם ושתי כבשים מעצרת כיצד הוא עושה מניח שתי הלחם על שתי כבשי עצרת ומניח ידו תחתיהן ומניף מוליך ומביא מעלה ומוריד • אר"ח אר"י מוליך ומביא (סה) למי שד' רוחות העולם שלו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו אמר רבא (סו) וכן לולב וכן מנחג אבותינו שמוליך ומביא מעלה ומוריד מוליך ומביא

התחילו לדקדק בדבר ובתוספתא נרסי' (נא) נטלו ויצא בו ונתנו במתנה נמורה לחבירו והבירו לחבירו עד שיצאו בולן והחזירו לו (נב) ואם ננזל ממנו ולא החזירו מסתב' אע"ג דבעלמא (נג) חזרת דמים חזרה היא כדאמרי' ז) גבי איצטלית מה לי הן מה לי דשיהן אבל אתרוג כי אמר החזירו לי אתרוג דוקא קאמר להוציא ידי חובתו ואם לא החזירו לו לא יצא כדאמרינן באחין שקנו אתרוג בתפיסת הבית אם יכול לאכלו יצא ואם לאו לא יצא דחזרת דמים לאו חזרה הוא ואי' מ"ד (נד) חזרה היא ול"ד לאחין דהתם הוא דאתרוג בעי' אבל הכא חזרת דמים חייב א"ל בר אמימר לרב אשי (נה) אבא מצלי באתרוגא מ"ט מצוה היא ולא מרוד תניא אר"א בר ר' צדוק (נו) כך היה מנהגן של אנשי ירושלים אדם יוצא מביתו ולולבו בידו נכנס לביהכ"נ ולולבו בידו להודיעך כמה היו זריזין במצות (נז) והיכן היו מנענעים בהודו לה' תחלה וסוף ובאנא ד' (נה) הושיעה נא כדרבי ב"ה ב"ש אומרים אף באנא ד' הצליחה נא א"ר (נט) יעקב צופה הייתי בר"ג ור' יהושע כל העם מטרפין לולביהן והן לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא נענוע מאן דכר שמיה התם קאי לולב שיש בו ג"ט כדי לנענע בו כשר וקאמר היכן היו מנענעין בהודו לד' וכו' וכן הלכתא ומדלא אדכיר נענוע דברכה ש"מ עיקר נענוע בהלל הוא אלא מי שאין לו לולב בשעת הלל מנענע בברכה כדתנן (ס) מי שחשכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע לולב ומנענע והתם שלא בשעת תפלה ורב שר שלום דאייתי ראיה מר"א בר יעקב (סא) דמסתי ליה ומייתי ליה ואמר גירא בעינא דשיטנא (סב) אלא בשעת הברכה מנענען ראי בהלל לא היה מפסיק ואי' למימר דלא היה הפסקה (סג) אלא בשיחת חולין דעלמא • אבל הכא לעצור רוחות רעים וטלולים רעים קעביד דהא בברכת מילה קודם טעימה (סד) מתפלל על התינוק ואומר קיים את הילד הזה לאביו ולאמו ואינו הפסקה וה"נ ל"ש • תנן התם ז) שתי הלחם ושתי כבשים מעצרת כיצד הוא עושה מניח שתי הלחם על שתי כבשי עצרת ומניח ידו תחתיהן ומניף מוליך ומביא מעלה ומוריד • אר"ח אר"י מוליך ומביא (סה) למי שד' רוחות העולם שלו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו אמר רבא (סו) וכן לולב וכן מנחג אבותינו שמוליך ומביא מעלה ומוריד מוליך ומביא

נתיבות שמואל ד) ב"ב קל"ז ע' : ה) עיין רמב"ם סה דל"ג לי' עיין ב"י או"ח תרנ"ח : ו) גיטין ע"ד ועיין רמ"ה סוכה פ"ג : ז) סוכה ל"ז ב' מנחות ס"ח ע' :

פתח הדביר

כו' כל"ל : (לז) תלת לנענה קבעי וכו' כל"ל • ועיין בר"ן בפ"ב דביצה שהקשה קושיא זו ומי' דכיון דמקום זה שהוא לבמן מ"מ לאוושי בכו רק ע"י נזיזה לכן בעינן בכדי שיעשו יע"ש ועיין במי' ריטב"א בעירובין שם שכתב ג"כ מי' שלא רצינו יע"ש היטיב ועיין עוד במי' הריטב"א בסוכה ובסוף ב' הגזים דעיש בהשגות הרמב"ד יע"ש : (לח) לולב בימין ואתרוג כו' סוכה ל"ח ב' ל"ז ב' זוה"ק ח"ג ל"ח ע"ג ח' מ"ג רנ"ו ח' יע"ש היטיב ר"ף ורמ"ה ח' כ"ה עוש"ע סי' תרנ"ח סעי' ב' : (לט) תלת לולב הוא סוגיא כו' • עיין למעלה בדיש הלבות ד' מיהש אות ט"ז ועיין שם בפרדס סי' קל"ה : (מ) כל הנוטל לולב בתנאו כו' כל"ל סוכה מ"ה ח' : (מא) כל שבת ... ולין כו' • שם מ"ה ב' וברמ"ה פ"ג סי' ל"ג ועיין שם בפרדס סי' קל"ה ועיי"ש סי' קל"ד ושם בסמיסיו סי' כ"ה ועיין בסי' תרנ"ח סעי' ב' ועיי"ש סעי' ע' בשו"ע : (מב) שתפס לקיחה בידו כו' סוכה מ"ח ב' : (מג) בשתפס ע"מ בהחזירו לי נטלו ויצא בו כו' כל"ל : (מד) יכיל שתרונא לגבי' כו' יהושלמי סוכה פ"ג ה"י וגיטין פ"ב ה"ב ושוש"ת ג"ב שם בפרדס סי' כ"ח ועיין בסוכה פ"ד ה"ב דשי' שם וז"ל רב מפקיד לדביתי' שתי ר' שתרונא שפקיד להבריית כך תשוון יהבין שתרונא בעמא לא תהוו יהבין לי' תלת לדעת נמוסיך בהדה ר"ה יהב שתרונא שתפס לגבי' ל"ל אין יומא עמא דין כדי הוא לך שתפס ואין לשתר. כדי הוא לך שתפס דשתפס ע"מ להחזיר לא עיי"ש בק"ע ועיי"ש בם"ק ומרמה הפסיד יע"ש היטיב : (מה) כל ל' וה' בשתפס ע"מ להחזיר כו' כל"ל : (מו) בע"מ לרוץ תנאי כפול • עיין תוס' סוכה מ"ח ב' בד"ה כילך כו' וקילוסון ו' ב' ד"ה לא החזירו כו' וכתוס' שם מ"ם ב' ד"ה דברים כו' ובניעין ע"ש ל' ד"ה לשפוקי כו' ועיין ברמ"ה פ"ו דניעין סי' ה' ט' ובעור שסע"ז סי' ל"ח ובשו"ע שם סעי' ג' ובעור חו"מ סי' רמ"ח יעו"ש ובעוה"ח סי' תרכ"ח ועיין בח"מ ל' בשו"ע סי' ר"ם ובעוה"ח סי' תרכ"ח ועיין בח"מ ל' בשו"ע שם קל"ז ב' וס"ל דדבר שבממון לא בעינן תנאי בכפול יעו"ש ועיי"ש בתוס' קדושין מ"ע ב' יעו"ש : (מח) מיהת מתנה דירושלמי עיקר ומשתברת כיון שמקבל מתנה כו' כל"ל • ר"ל מהת דירושלמי מבואר לגריך להתנות ולומר ע"מ שתחזירהו לי תבל כ' רבינו דמשברת כיון שיודע שמקבל שע"מ כן נותנו לו ת"ל לפרש כלום ועיין תוס' סוכה מ"ח ב' ד"ה תת"ל כו' וברמ"ה שם סי' ל' מייתי דברי רבינו ועיי"ש סי' ל"ח ועיי"ש עוד בר"ן שם וע"ע בחי' הריטב"א שם וע"ע בם' שתפסיו סי' תכל"ו

ומביא למי שד' ריחות העולם שלו והמושל בשתים הוא משל בד' והמליך לצפון ולדרום ולמזרח ולמערב (סז) דעת חיצוני הוא ומה שאמרו (סח) באחד שתמליכהו למעלה ולמטה ובד' רוחות העולם אינו (סט) אלא במחשבת הלב או בעין וכן מוליך ומביא למי שד' רוחות העולם שלו במחשבה היא שמושל מקצה הארץ ועד קצהו ומסתב' הולכה והבאה היא הנענוע • דהא אמרינן וכן בלולב וא"צ נענוע שדרה ועלין • ובשאלה לרבי' האי מצאתי לכמה גאונים כי הנענוע אינו מוליך ומביא • ומשמע מדקאמר לולב שיש בו ג"ט כדי לנענע בו כשר • נענוע אחר צריך דאי הולכה והבאה לבד אפילו פחות משיעור הזה יתראה הנענוע • והשיב (ע) מן ח) אין הכרע בדבר זה דהא בתנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד • אטר רבא וכן בלולב • ואין תנופה אלא בנענוע וזה שאמרו וראו ההוצין מתנענעין לא כן אלא כך ראינו לזקנים ולגדולים שהולין ראשו לפניו וזנבו לאחוריו והר"ר אבן ניאות נותן ראשו לפניו וזנבו לאחוריו כתופס את המקל ומוליך ומביא כלפי מזרח ומחזירו לאחוריו כלפי מערב ג"פ ור"ח צריך לנענע בהולכה ג"פ זולתי מוליך ומביא • והביא ראיה משם רבינו האי מדגרסי' בגמרא דבני מערבא • צריך לנענע ג"פ (עא) על כל דבר ודבר ר' ועירא בעי הכין חר והכין חד א"ד הבין והכין חד בלוסר הולכה והבאה אחת א"ד הולכה אחת והבאה אחת ולא אפשיט ועבדי' לחומרא נ' נענוע הולכה והבאה בכל אחת ואחת ומסתב' (עב) דבר ודבר דקא' אינו נופל ט) אלא על הולכה והבאה ופי' צריך לנענע ג"פ על כל הדבר הצריך נענוע כגון הודו ואנא דזהו מוליך ומביא מעלה ומוריד ומוריד (עג) לא קחשיב דהא אי אפשר להעלאה בלא

ירידה והן ג' יש (עד) שמוליך ומעלה ומוריד ויש (עה) שמוליך ומביא ומעלה ובעי ר"ז הולכה אחת והבאה אחת והן ב' ובג' מני א"ד הולכה והבאה אחת צריך להוליך ולהביא ב"פ ואח"כ מעלה ומוריד ולא אפשיט ומסתב' כיון דנענוע דרבנן (עו) לקולא אמרינן לחומרא לא אמרי' והמנהג עיקר ומה שאמר גאון (עז) ראשו לפניו וזנבו לאחוריו אינו מנהג • דהא אין יוצאין בו (עח) אלא דרך נידולתן ועיקר אין בו נענוע אלא מוליך ומביא מעלה ומוריד ושמעתי בשעת הנטילה (עט) פניו כלפי אתרוג פנים כנגד פנים וז"ש (פ) ולולב שיהי' בו ג"ט ובדי לנענע בו ולא קאמר שצריך לנענע אלא שצריך שיצא מן ההדם כדי לנענע בו • ופחות מטפח אין בו כדי הולכה והבאה שצריך כדי תפיסת יד והן ג' נענועים (פא) בב"מ שצריך נענוע ואם נטלו שלא בשעת ההלל מנענע בנטילה בברכה וכן עמא דבר ועל הברכה אמרו רבוותא קמאי כגון רב שר שלום ור' עמרם ור' סעדיה וה' נסים • (פב) דחיישינן לדרב אמי כיון דאנביה נפיק ביה וכי (פג) מיתי לולב לבי כנישתא וכל היכי דבאו שלא בשעת מצוה אי אית ליה לינוקא מיתי ליה אי לא (פד) מהפך ביה אי לא נקיט ליה שלא כדרך נדידתו • ורבינו האי נשאל ע"ז ונראה מדבריו כי עיקר הברכה בשעת הנבהה (פה) וצריך לברך על כל פעם ואם בירך פ"א אין ממחין בידו • בשאר ימים אינו מברך אלא פ"א (פו) בשעת הלל ויותר מתכוין לשם מצוה וקודם לכן לחיבוב מצוה והא דאמרינן מדאנביה נפיק ביה (פז) במתכוין לצאת אבל נמר בלבו לנטלו לא יצא • דאלת"ה המטלטל ממקום למקום ה"נ דנפיק ביה (פח) וקיבלו לנענע בשעת ברכה (פט) ושתני' דשיירי' כי היכא דלא

נתיבות שמואל מ) מסכ כתן : ט) ל"ל שפ"ל מיהו נופל על הולכה כו' ופי' צריך כו' כל דבר שצריך נענוע כו' עיין לעיל פ"ע ומוס' סוכה ל"ז ב' ד"ה כדי לעשות כוותה לעיל :

פתח הדביר

כל"ל • ועי' בס' שערי תשובה סי' ל"ב שכן דעתו דיוסי' פניס כנגד פניס ומכי מסדרים לסיימו של מחלה ושל הלולב יסי' למוך יעו"ם וכ"ס בספר ספרדים סי' קל"ד-ועיין ד"מ סי' תרל"ח לוח ד' יעו"ש סיטיב ועי' מ"ח סי' תכ"ל ס"ק ח' וע"ז סוף סי' תר"ס בשם שטולעת יעקב יעו"ם סיטיב (ומ"מ קשה לפעל"ד לעשות על דעת שכך רבוותא שסבתהי) : (פ) ולולב סיסי' דו כו' דמוס מייתי תר"ן ובמי' ריטב"ה שלריך לכשכם שעלין ולא די בסולכה ובסובתה לחוד יעו"ם לחבל רבינו מייתי מזה מיפכת דלחם חי' ללריך לכשכם שעלין הול"ל ולנענע בו חלה מדלחמר כדי לנענע בו מבולחר דל"ל לנענע ממש רק סיסיב בו סיעור כדי לנענע : (פא) בס"מ שלריך נענוע כו' • ר"ל בסודו ובחלה שלריך לנענע מנענע בכל מקום ב"פ וזה רחי' ברורה לחס"ל למעלה בחות ע"ו ל"ל לנענע רק ג"פ ולא יותר ולולה כדעת הסוד ולדעת הסוד ל"ל דס"ק דבכל רוח שמנענע לריך ב"פ לחל חין זה במשמע ויותר כ"ל לומר דמתחלה סביח סדוד דעת רבינו דבעינן הכעיח דיוסולמי פסק רבינו לקולה דסלכה וסובתה חשוב לחרי • ולחס"כ סביח יתר דברי רבינו סמיקל דל"ל רק סולכה וסובתה ומעלה • וסברה"ם פליג עליו יעו"ם סיטיב ומלח שדברין מכוונים למס"כ לחני בזה ובזו : (פב) וכ' נסים לחיישינן לסא לחמר כיון לחנבסיס ספק בי' כל"ל • עיין סוכה מ"ב ח' פסחים ז' ב' : (פג) מייתי לולב לבי כניסתא וכל סיכה כו' • ר"ל דבעשה שלריך תיכף למלוס מבכך חז ונוטלו חבל כי לריך לחחויי לבי כניסתא מתי יבכך עליו חם קודם שנטלו הח חין נוטלו חז למלוס ולחח"כ ח"כ לחו עובר לעבירתו סוח לכן לייתי לי' ע"י יונקא ועיין בס' ספרדים סי' קל"ד ויעו"ם סיטיב : (פד) מסהך בי' ונקיט לי' חלה כדרך נידולתו כל"ל • עיי"ם מ"ב ח' ובחום' סוכה ל"ע ח' וברה"ם סס סי' ל"ג ובחו"ז סי' ס"ג ועיין ס"ת סי' ל"ג וסי' ע' ובס' ספרדים סס : (פה) ולריך לברך על כל פעם כו' • עיין מס"כ בריש ס' ד' מיסים לות י"ת • ומס"כ דחם ביכך פ"ח חין ממחין בידו • ר"ל חם עשה כדעת רבינו חלה לברך כ"ח פ"ח ביום חין מוחין בידו • ומח דמילק בין יום ח' לחחר סיסיב טעמו פשוע ליום ח' סות דחוריים מסה"כ בחחר ימים דחינו חלה מדברין ים מחלוקת בס"ם מ"ס ב' מ"ז ח' חי מברכין עליו כלל בכל שבעה לכן כ' בברכה ח' ליום : (פו) בשעת הלל ויותר מתכוין כו' • ר"ל דנכון יותר לברך בשעת הלל חף דסי' בידו קודם לכן ג"כ כמו שנהגו חנשי ירושלים דסולך לביסכס"ם ולולבו בידו כו' מ"מ לח מבוין חז לשם מלוס כ"ח לחיבוב מלוס לכן יותר רחוי לברך בשעת הלל כי חז מכוין לשם מלוס : (פז) במתכוין ללחת כו' עיין בחום' סס ל"ע ח' יעו"ם סיטיב • וברה"ם סי' ל"ג סס : (פח) וקיבלו לנענע בשעת ברכה כו' • ורחה דסוח סכל מדברי ריב סהי ועיין לעיל לות ס"ג : (פט) ומחני' דסיירי כי' • ר"ל והח דלח חסיב בחתיחין דלריך לינענע בשעת ברכה וכמו שכתבינהו סחום' סס ל"ז ב' בזה וכמ"ש למעלה בחות ס"ג ע"ז חי' כמו שסיירה סחתיחין דר"ס תקיעות דמיושב ולח קחסיב רק תקיעות שעל סדר ההפלה יעו"ש בר"ס ל"ג ב' יעו"ש :

ונמילה

דלא אדכר בשופר תקיעה דמיושב • אלא תקיעה דתפלה • (צ) ונטילת לולב עיקר הגמילה ומברכין עליו והנענועין דרבנן הוא דומיא דביעור חמץ מן התורה והבדיקה דרבנן • ומברכין על הביעור ולא על הבדיקה • וכן קבלו דור אחר דור ואבות העולם ופוסקים כך הורו לברך ולנענע • ומסתברא כיון (צא) שמצות לולב כל היום ואע"ג דאגביה מברך על נטילת לולב ועובר לעשייתן דאמרי' (צב) למעוטי אחר עשייתן וכל שעה שעוסק מברך • כי היכי דמברך לישב בסוכה בשעת קידוש • דהא פרכינן מהא דתניא למ"ד (צג) על להבא משמע נוטלו לצאת בו מברך ע"ג לולב • ומשני שאני התם דאגביה נפיק בי' ואפ"ה מברך בתר דאגביה ואכאי והא עובר לעשייתן בעי אלא לאו ש"מ אפי' (צד) מאגביה עובר לעשייתן קרי' ביה • וחרב יעקב ז"ל אמר (צה) עיקר ברכה לאחר נטילה הוא • דאי קודם נטילה היא דילמא פשע ויברך לבטלה • ואי נמי ליה בשכאל (צו) נפיק מיניה חורבא • ומ' מצוה הבי איתא דלאו כ"ע נמירי ואין לשנות • וכן (צז) מנהג בקידושין ומילה • מי (צח) שבא בדרך ואין בידו לולב בשיכנס לביתו נוטל על שולחנו • ואם לא נטל שחרית נוטל לערב שכל היום כשר ללולב מדקאמר מי שבא בדרך ש"מ ביו"ט שני עסקינן דרבנן ואפ"ה מפסיק שולחני (צט) ואוקים דליבא שעות ביום • הא איבא שעות ביום ושכח אינו מפסיק • דהא תנן אם התחילו אין מפסיקין • ומסתברא ה"ה (ק) ליו"ט ראשון ואם לא אפסיק נטלו בין הערבים • וכן מנהג שאין אוכלין עד שמברכין על הלולב (קא) ותניא נמי השכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע לולב ומנענע (קב) קמן היודע לנענע (קג) חייב בלולב ורישא לא אמרו בקטן אלא כדי לחנכו במצות • ומסתב' (קד) שיוצא בלולב של חבירו • בראשונה (קה) היה לולב ניטל במקדש ז' ובמדינה יום א' משחרב ביהמ"ק התקין ריב"ז שיהא לולב ניטל במדינה ז' זכר למקדש ומע"ל דעבדינן זכר למקדש אר"י דאמר קרא בי אעלה

נתיבות שבואל ה"ן סוכה מ"ב כ' : ג) מ"ד ב' :

פתח הדביר

(צ) ונטילת לולב כו' • כ"ל סוקסס לו למה מברכין על נטילת לולב ולמ מברכין על נענוע סלולב וע"ז מ' דסעיקר הוא סנטילה וסנענוע הוא דומיא דביעור חמץ מן התורה והבדיקה דרבנן • ומברכין על הביעור ולא על הבדיקה • וכן קבלו דור אחר ואבות העולם ופוסקים כך הורו לברך ולנענע • ומסתברא כיון (צא) שמצות לולב כל היום ואע"ג דאגביה מברך על נטילת לולב ועובר לעשייתן דאמרי' (צב) למעוטי אחר עשייתן וכל שעה שעוסק מברך • כי היכי דמברך לישב בסוכה בשעת קידוש • דהא פרכינן מהא דתניא למ"ד (צג) על להבא משמע נוטלו לצאת בו מברך ע"ג לולב • ומשני שאני התם דאגביה נפיק בי' ואפ"ה מברך בתר דאגביה ואכאי והא עובר לעשייתן בעי אלא לאו ש"מ אפי' (צד) מאגביה עובר לעשייתן קרי' ביה • וחרב יעקב ז"ל אמר (צה) עיקר ברכה לאחר נטילה הוא • דאי קודם נטילה היא דילמא פשע ויברך לבטלה • ואי נמי ליה בשכאל (צו) נפיק מיניה חורבא • ומ' מצוה הבי איתא דלאו כ"ע נמירי ואין לשנות • וכן (צז) מנהג בקידושין ומילה • מי (צח) שבא בדרך ואין בידו לולב בשיכנס לביתו נוטל על שולחנו • ואם לא נטל שחרית נוטל לערב שכל היום כשר ללולב מדקאמר מי שבא בדרך ש"מ ביו"ט שני עסקינן דרבנן ואפ"ה מפסיק שולחני (צט) ואוקים דליבא שעות ביום • הא איבא שעות ביום ושכח אינו מפסיק • דהא תנן אם התחילו אין מפסיקין • ומסתברא ה"ה (ק) ליו"ט ראשון ואם לא אפסיק נטלו בין הערבים • וכן מנהג שאין אוכלין עד שמברכין על הלולב (קא) ותניא נמי השכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע לולב ומנענע (קב) קמן היודע לנענע (קג) חייב בלולב ורישא לא אמרו בקטן אלא כדי לחנכו במצות • ומסתב' (קד) שיוצא בלולב של חבירו • בראשונה (קה) היה לולב ניטל במקדש ז' ובמדינה יום א' משחרב ביהמ"ק התקין ריב"ז שיהא לולב ניטל במדינה ז' זכר למקדש ומע"ל דעבדינן זכר למקדש אר"י דאמר קרא בי אעלה ארוכה לך וכו' ציון היא דורש אין לה מבלל דבעי דרישה • יו"ט של חג (קו) שחל להיות בשבת כל העם מוליכין (קז) לולביהן וכל א' וא' מביר את שלו וכו' • לולב וערבה (קח) ששה ושבעה • כיצד יו"ט הראשון שחל להיות בשבת לולב ז' ושאר הימים ו' פ"פ נזדה שמא יטלנו בידו ויעבירנו ד"א בר"ה • (קט) והת"ש דשופר וה"פ דמגילה • א"ה ראשון נמי לגזור ראשון דאיתא מה"ת בגבולין (קי) לא גזרו ביה רבין (קיא) אמר שאם אין אנו נוטלין ביום א' ונטלין בשאר הימים • יאמרו בשאר הימים שהם מדברי סופרים חמירו מיום ראשון שהוא מה"ת משא"כ בשופר אעפ"י שהוא מה"ת גזרו ביה רבנן בדתנן במקדש היו תוקעין (קיב) אבל לא במדינה אי במדינה א"נ נדחייה לא ידעו בקביעא דירחא • (קיג) וי"ט במדינה לא היו תוקעין משני שלא היו יודעין קידוש החודש (קיד) וראשון דאיתא מה"ת בגבולין מנ"ל דכתיב ולקחתם לכם שתהא לקיחה ביד כ"א וא' • ביום (קטו) אפי' בשבת • ביום אפי' בגבולין • הראשון מלמד שאינו דוחה אלא יום ראשון בלבד • אמר מר אפי' בשבת לא נצרכא אלא למכשירי לולב • ואליבא דר"א דתניא לולב וכל מכשירין (קטז) דוחה את השבת כר"א וליתא לדר"א ורבנן ההוא ביום מה עבדו ליה ההוא מבעיא ליה ביום ולא בלילה :

(א) ערבה להלכה

ערבה מ) ז' כיצד • יום שביעי של עצרת שחל להיות בשבת ז' ושאר כל הימים ו' א"ר אסי ג) ערבה (ב) צריכה שיעור ואינה ניטלת אלא בפני עצמה ואין אדם יוצא י"ח בערבה שבלולב ור"ח אבר אדם יוצא י"ח בערבה שבלולב ורב אלפסי לא פסק הלכתא (נ) ומנהג שלא לצאת • ובמה שיעורה אמר רב נחמן ג' בדי עלין לחין ורב ששת אמר אפי' עלה א' בבד אחד וכתב רב האי (ד) הלכתא כרב ששת באימורי בהדי ר"ג אלא

הדביר

ועיין בב' תפלין ח"ז תוס' י"ח ולע"ק ללבוש סיתר ד"ע דתם מייבי בבן י"ג ח"כ לא להכנו רק דמן סדין מהוייב : (קד) סיולא בלולב של כו' • עיין תוס' ערכין ב' ב' בד"ס תכניו כו' יעו"ש • ועי' ברמ"ם פ"ג סי' ל' סלא מסתע כן תלה מסתע דלריך ליתן לו ע"מ להחזיר יעו"ש וכ"מ בע"ק : (קה) היה לולב ניטל כו' • סוכה מ"ח ח' ר"ס ל' ה' : (קו) שחל להיות בשבת כו' • סס בסוכה מ"ח ב' מ"ב ח' מ"ד ח' : (קז) לולביהן לבניהם כו' • סס סי' ל"ג ויעו"ש סיעיב שכתבו ג"כ כך ושם בתוס' ל"ע ח' וברמ"ם סס סי' ל"ג יעו"ש סיעיב שכתבו ג"כ כך ושם בסוכה מ"ח ב' מ"ב ח' מ"ד ח' : (קח) ששה ושבעה כיצד יו"ט ר' • עי' לעיל ס' תפלין מ"ח תוס' ח' ובפ' גוללין שער ב' מ"ב תוס ע"ז : (קט) והת"ש דשופר וה"פ דמגילה • סס מ"ב ב' : (קי) לא גזרו ביה רבנן דמן מתע סומע מוקמו כי' כלל"ל • עיין פסחים ז' ב' : (קיא) אמר שאם אין אנו נוטלין כו' • כתן מסר מיבה ח' ואיני יודע מי הוא סאומר • ותוכף כוותו שבת לתרן קיבוים התוס' סס בד"ס תוכיו כו' • דלמה בסופר לא דחי שבת במדינה וע"ז מיבת דשמני יכת דלם יקלו בשאר ימים ולמ יטלו בשאר ימים לסשכן • ולמרו דסמיר ד"ס מד"ת ועיין בחי' סריעב"ח ובר"ן סס (ועיין לקמן תוס קי"ב דכתן ל"ל וי"ת בתרינה כו') : (קיב) מבל לא במדינה מי סכי סלולבת נמי נדחי' תנן לא ידעינן בקיבועא דירחא כל"ל ותוס ד"ה ביום סס מ"ב ח' : (קיג) וי"ט במדינה לא סיו כו' • זה סיוך לעיל קודם תוס קי"ב קידש דמייתי מ"ס סלולבת כו' • וכ"כ סס התוס' ועי' בר"ן ובחי' סריעב"ח : (קיד) ולחשון לדיתת מה"ת כו' • סס מ"ב ח' : (קטו) אפי' בשבת דלחשון אפי' בגבולין כל"ל : (קטז) דוחה את הסבת דר"ח ולוחת כו' כל"ל :

(א) ערבה לסלכה • ר"ל ע"כ דיבר מהערבי נחל המפורסים בתורה ומכאן ואילך ידבר מערבה שבמקדש שהוא סלכה למ"מ כמבואר בסוכה ל"ד ח' מ"ד ח' מעניה נ' ח' מו"ק נ' ב' זבחים ק"י ב' יעו"ש : (ב) לריכה שיעור כו' • סס בסוכה מ"ד ב' וירושלמי סס פ"ד ס"ג : (ג) ומנסג סלא לגתת • עיין בפ"ד ברמ"ם סי' ח' שסניח בסס סרמב"ם לתין יולמין והוא סניג עליו ודווקא לתנסיה והדר לתנסיה יעו"ש לתלוי' בסי' סע"ו כתב ג"כ דלא נפיק בערבה שבלולב יעו"ש סיעיב מה שבלבל בשניה בסס מ"ד ח' יעו"ש סיעיב וכ"מ בירושלמי לתין יולמין בערבה שבלולב דסכי לותת סס וז"ל ר"ז סלא שמיל לר' דניחל בריש דרב קמניה שמעת מתיך טעונה ברכה וניטלה בעלמה ויש לה שיעור לתת ר' לייבו בר נגרי בשם ר' חונה ולתר טעמת טעונה ברכה וניטלת בפ"ע ויש לה שיעור לא שמעתי תמן תמרין ר' שסת ור' נחתן בר יעקב חד לתר נ' בדי עלין וחד לתר לתני' בד ח' ס"ל דלמת דניטלת בפ"ע כ"ע מודין בה ולף ד"ל דס"ק וניטלת בפ"ע ויש לה שיעור לא שמעתי מ"ת מדמסיק תתן לתרי לסהת לים לה שיעור ועל ניטלת בפ"ע לא סיים מילי מסמע דניטלת בפ"ע קלי לאתעלה וס"ק טעונה ברכה וניטלת בפ"ע • ועשונה שיעור לא שמעתי ועיין בספר סערי תשובה סי' ס"ח יעי"ש סיעיב ועיין בספר סתניגא סי' מ' ובעוש"ע סימן תלס"ל סעיף ו' ב' דיעות בזה : (ד) הלכתא כרב שסת כו' • עיין עילודין

(ה) אלא שמבטיר הדבר עלה א' בבד א' • א"ל אביי לרבא (ו) מ"ש לולב שעבדי' זכר למקדש וערבה לא עבדי' זכר למקדש • ערבה דל"ל עיקר מה"ת בנגולין לא עבדינן זכר למקדש ט' (ז) בכל יום מיפין את המזבח פ"א ואותו יום ז' פעמים • ירושלמי (ח) זכר לירידה ועכשיו (ט) מקיפין את התיבה אתמר רב אמר (י) בלולב ר"ש ב"נ אמר בערבה(יא)וכולהו אמוראי אמרי בלולב היו מקיפין וערבה בתקופת המזבח נ) איתותבי ובערבה היו מקיפין פ"א בכל יום בלא לולב (יב) ומנענין אותה • ובז' היו מקיפין ז' פעמים ואח"כ זוקפין אותה למזבח • ומשחרב ביהמ"ק היו מקיפין בערבה יום שביעי • מדקא מתבי' בגמרא גבי ערבה (יג) האידנא נמי לידחו שביעי של ערבה דאיקלע בשבת ש"מ יום ז' של חול מקיפין כמנהגינו והוא מנהג נביאים כדאסרן אבל בשאר הימים לא היו מקיפין בערבה • (יד) והיינו דא"ל אביי לרבא פיזן דאסיקנא בערבה ובנטילתה והיו מקיפין בכל יום נעביד ז' זכר למקדש • ולמה אין אנו מקיפים אלא בלולב וא"ל הואיל ואדם יוצא י"ח בערבה שבלולב הרי למדנו מן הנגרא משחרב ביהמ"ק היו מקיפין כל ז' בלולב • וביום ז' (טו) בערבה כמנהג • ואעפ"י שלא מצינו בגמרא ז"פ הקפה בשביעי כיון שבמקדש עושין במדינה עושין • ואביי לא שאיל אלא בשאר הימים שנשתנה • ובשביעי לא שאיל שלא נשתנה אחר חורבן כמו שהיה במקדש ז' פעמים והוא עיקר כל המנהגים שכתב הר"ר אבן גיאות • ורב האי אמר מנהגא (טז) סובב א' לימין עד שמגיע למקומו ובסוף שלישית לימינו ובשביעי סובב ג' הקפות כולן לשמאל ולבסוף א' לימין ובמקום אחר מנהג בכל יום ב"פ בלולב ויום ערבה ז"פ ובספרד בכל יום הקפה בלולב • ובשביעי בערבה ואלו המנהגים אין להם עיקר ומנהג רב סעדי' כמנהגינו (יז) אלא שאמר פעם ראשונה שלא להקיף בשבת אבל לומר מענין שבת ועונין ציבור הושענא • ובתשו' (יח) לרבינו אסור לומר הושענא שלא יבואו התגוקות ששומעין בשבת בדרך ששומעין בחול ואין מתברר להם שאין הלולב ניטל בשבת • ובזמן שאין עונין הושענא מתברר להם

(יח) ואין לשטות • והקפה ז"פ כהקפת יריחו • אתמר ר"י וריב"ל ח"א (כ) ערבה יסוד נביאים היא וח"א מנהג נביאים היא ומסיק (כא) א"ר אינו הוה קאימנא קמיה ד) דר"א בר יצחק אייתי דאי גברא ערבה קמיה שקיל חבית חביטו (כב) ולא ביוך • קס"ד מנהג נביאים הוא ואין מברכין על המנהג • (כג) ופרש"י שר"א ב"י היה אחר החורבן שהרי איבי בימי ר"א ור"י ור"נ היה כדאמרינן בברכות ור' יעקב אמר (כד) בכל מידי דתלוי במעשה לא מברכינן אמנהג קריאה דלית בה מעשה (כה) מברכין ומסתפא ר"י דלא בריך ינהד הוה ויחיד לא קבע ברכה על המנהג אבל צבור מברכין כי היכי דמברכין על ההלל שרבה מעונה ברכה בצבור ולא מצינו ה) ברכה המתלת על הצבור בלא ברכה (כו) אלא שלא נהגו והכי איתא בירושלמי (כז) ר' ועירא שאיל שאלה לר' דניאל ברי' דרב קטינא שמעתי מאביך שהיא מעונה ברכה וניטלת בפ"ע ריש לה שיעור אתא רב ביבי בר נגרא משום ר"ה (כח) מעונה ברכה בפ"ע ולשהותו מה שנהגם בקרקע ג"פ ומנהג זה לא שמענו וחיבוט ערבה לא מצינו בביהמ"ק דהא תניא (כט) חל ז' של ערבה בשבת והביאו מריבות של ערבה מע"ש והניחום בעזרה הכירו בהם ביתוסים ונטלום וכבשום תחת אבנים למחר הכירו בהם ע"ה ושמטום מתחת האבנים (ל) והביאום לכהנים ואח"כ זוקפין בצידי המזבח לפי שאין ביתוסים מורים שחבוט ערבה דחה שבת והאי חביטא (לא) בנטילה היא שמנענין אותה ש"מ שאין עושין חיבוט אחר אלא זקיפה ואם איתא ליתני הביאן חובטין וזוקפן אלא הביאום הוא הנענוע והחיבוט (לב) שהיו מנענין בהבאתן ז"פ ואח"כ זוקפין אותן בצידי המזבח וש"מ ערבה בנטילה ובזקיפה ולא בזקיפה לחודיה ורבינו אבן גיאות אמר דמ"ד בנטילה ולא בזקיפה ליתא דזקיפה אחר נטילה היא דהא מהיכא דאיתותב מימרא דמ"ד בזקיפה (לג) חזינן דקאמר מקיפין אותה בצידי המזבח :

דהדלך והשמחה (לד) מ"ע שהוג"נ הן (ולה) אחת מד"ת ואחת מד"ס ופי' ענינם עם סוכה ולולב :

מצות

נתיבות שמואל ג) שם מ"ג ב' : ד) גבי' דיקן מי' ר"ה ב"ע : ה) ע"ל מנוח המופלא וכו' :

פתח הדביר

עיכובין ל"ב ת' תום' ד"ה רב שמת כו' • ועיי"ם ברמ"ם פ"ד דסוכה סי' ת' וכ"פ הכ"ן והמ"ו שם : (ה) תלת שמטעד הדבר כו' • עיי"ם ברמ"י ועיין בספר סמנסיג סי' מ' ובטור סי' תרמ"ד ועיי"ם בסו"ע סעיף ד' בסנ"ה : (ו) מ"ש לולב כו' • סוכה מ"ד ת' ועיין תוס י"ד : (ז) בכל יום מקיפין את המזבח כו' כע"ל • שם מ"ה ת' וזה"ק מ"ב כ"ד ת' ל"ת ב' ס"ו ב' : (ח) זכר לירידה • שם פ"ד ה"נ וכתב הס"ז בסי' תל"ם ס"ק ב' דבמקדש לא היו מקיפים רק כהנים וכ"כ התוי"ט בפ"ד דסוכה ועיין ח' ר"י מנס סי' מ"ע יעו"ש היטיב : (ט) מקיפין את המיבה • עיין תו"ח כו' סי' תס"ו תוס ב' מה שכתבתי שמך לזה מהירושלמי אבל לימו לפניהו ועיין בהג"ה שם ובטוש"ע סי' תר"ם יעו"ש : (י) בלולב ובסכ"ג כו' • סוכה מ"ב ב' : (יא) וכולהו אמוראי דאמרי בלולב היו מקיפין וערבה בזקיפה אלא המזבח אתובאי ובערבה כו' כע"ל עיי"ם מ"נ ב' : (יב) ומנענין אותה • יבואר לו"ש לקמן בתוס כ"ח ותוס ל"ת ב' : (יג) האידנא נמי מידחי כו' • שם מ"נ ב' (ועיי"ם ברמ"י מ"ד ת' ד"ה דלא עבדינן לה כו') : (יד) והיינו דת"ל לגבי לרבא כו' • עיין לעיל תוס ו' : (טו) בערבה כמנהג כע"ל • אבל הר"ן כתב דהאידנא כיון שמקיפין בכל יום וה"ה בשאת דבמ"ד בלולב עבדינן זכר לערבה כ"ת ביום ז' אלמא דמ"ל בשאת דבמ"ד בלולב מקיפין יעו"ש היטיב ועיין בתו"ח סי' סמ"ו ובמוס"ע סי' תרמ"ד סעיף נ' : (טז) סובב ת' לימין כו' • ובטור סי' תר"ם כתב בשם ר' ס"פ ת' לימינו וכן היה בכל יום ב"פ ת' לימינו וח' לשמאלו וביום הז' נ"פ לימינו וג"פ לשמאלו וא' לימינו עכ"ל וזה דלא כדעיני שכתב תשתו ודע שבספר סמנסיג בסי' מ"נ הביאו בשם ר' הלי וז"ל בבכל יום יהיו מקיפים שבי פעמים לימינו וכלשה לשמאלו והכביעית לימינו עכ"ל יעו"ש היטיב ואין לו ביאור כלל ול"ל שבכל יום יהיו מקיפים שלשה פעמים לימינו כו' • ודברי רבינו בשם ר' הלי מנומנמים ומסרים מובן ולריך תיקון והנה"ס : (יז) תלת שתמר שלא להקיף כו' כע"ל : (יח) לרבינו שרילת אסור לומר הושענא כו' כע"ל • וכ"ם בספר סמנסיג סי' מ"ב ובטור סי' תר"ם יעו"ש : (יט) ואין לטטות • מלטון זה משמע דהוא מסכים לרבינו שרילת אבל בטור שם מבואר דרבינו מולק על רבינו שרילת וכתב דשאר בשאת י"ל הושענות לכן כ"ל דמוכרחין אנו לומר דחסר כאן וכע"ל ואין לטטות ממש"כ רב סעדיה לו כדומה לזה ועיין בספר סמנסיג סי' מ"ב : (כ) ערבה יסוד נביאים כו' • סוכה מ"ד ת' : (כא) ת"ל כ' ליטיבו הוא כו' • שם ע"ב : (כב) ולא ביוך קשבר מנהג נביאים הוא כו' כע"ל : (כג) ופירש"י שראת"ל היה תחר שהיו נביאים בבבורות ל"ו ת' ל' לדוק בימי ר"ה ובימי ר"ת וה"נ ור"י היה כדלתמרינן בבבורות ל"ו ת' ל' יצחק כו' כע"ל • ועיין רש"י שם מ"ד ת' ד"ה דלא עבדינן לה ת' כן יעלה כ' יעו"ם היטיב ולפ"ז ע"ל דמש"כ רבינו לעיל ר"ת כן יעלה

מצות ההלל · נרמז׳ בראש השנה (א) העובר לפני התיבה ביו״ט של ראש השנה השני מתקיע ובשעת ההלל הראשון מקריא את ההלל · ותנן (ב) ההלל והשמחה ח׳ כיצד מלמד שאדם חייב בכבוד יו״ט אחרון של חג כשאר ימים · ותנן (ג) מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו (ד) ועונה אחריהן מה שהוא אומר ותהא לו מארה ואם היה גדול מקריא אותו עונה אחריו הללויה · ת״ר (ה) הלל זה מי אמרו ר״א אמר משה וישראל אמרוהו בשעה שעמדו על הים וכו׳ וחכ״א נביאים שביניהם (ו) תיקנוהו שהי׳ אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה שלא תבא עליהם ובשנגאלו אמרוהו על נאולתם (ז) מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט משיש לברך אחריו מברך אחריו · אסר אביי ל״ש אלא (ח) לאחריו אבל לפניו (ט) מצוה לברך · וא״ר כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן וברכת יהללוך (י) סמוכה לחברתה היא בישתבח ואמת ויציב שאינו פותח בברוך ויהללוך שבלילי פסחים צריכה טעם · תניא ר׳ בופל בה דברים ר״א בר פורטא מוסיף בה דברים מה מוסיף אמר אביי מאודך ולמטה שר׳ בופל (יא) מאנא ולמטה ור״א מוסיף למעלה מאודך ומהנהנו לפשוט ברוך הבא מאנא ולמטה ולכפול מאודך עד ברוך הבא · וכ׳ רבינו אבן ניאות כך קבלנו מראשונים חכמים ואנשי

פתח

שיכנסו למסגדתם ומכ״ש קודם הלבנ שכל המסגדות היו שכדוסי במקדש בגגל כדאי׳ סוף סוכה · אם לא דעפ״י דין מחוייב להיות פרועי ראש דהייטו שהי׳ לבל יתגליס בלא״ה לא היו מקיפין · וח״כ ספיר ללא נקט הס״ם פרועי ראש · עוד ג״ל מעם נכון כי בסוכה ת״ס ח׳ אי׳ שהי׳ לומרים אני והו הושיעה נא בשעת הסקפה ועיין שם בדס״א ויתום׳ ופסק לפי סידור הסם של ע״ב מתהלה היא וה״ו ותח״כ אני ועיין בחוי״ע מה שכתבנו בזה ודחק מאד · ומעתה בשם הגר״ח כי בשבה לא לחדון מסורה שם כל שם ע״ב עיין בסידור שהר״י ז״ל (וגלפע״ד כי מקורו הוא מזוה״ק מ״ב קל״ב ח׳ דשי׳ שם וז״ל כגון שבחת בשבת לחיוטן לחוון לא לחדון על כל המעשים בדוך ומבוך בפי כל נשמה · אלין לחוון בחתם חתם מיבין לחיוטן ממטין תרעין דעלמא דלחתי · תרין לחוון לחרנין די בסופא ס׳ לחיוטן בשים שים מיבין לחיוטן שים שערין דעלמא דלחתי ועפקי מתתן · כגון שבת יחנו לו כל בשר מרום · תפארת וגדולה ברפים ותופנים וחיות הקודם · אלין תרין לחוון בשים שים · תרין לחוון קמאי בחתם חתם כולהו שאר לחוון די בחלישותא כולהו בחרבע בגין לחיוטן ברזא דרחיבה עלאה לחיוטן לחוון קדמאי ולחיוטן דבסופא לחיוטן שלישי דכ״ג לחוון בגין לחיים דהו כ״ג מיבון לקבל כ״ג לחוון עלאין · לחתחרו תשיסר לחוון לחרנין דקא שלקן ברחיכייהו לחרבע חרבע לשבעין ותרין מיבין לחיוטן רזא דשמא מפרש גליפה קדישא דע״ב לחוון דקב״ה מתעבר בהו עכ״ל · ובקיצור כן לחי תמי׳ חלד על חלי לחי׳ בזוה״ק שם ל״ב ב׳ וז״ל ולחיוטן תרין לחוון שלקין ואחתין ואחרין ומתעטרין לחוון כ״ב כללא דלחורייתא בעטי בהרין לחוון קדמאי ושלקו לחד בשים שבעין ולחד שבעים שבעין לחיוטן ולאין לחיוטן י״ב שבעין דישראל עלאה · הו לאין תרין לחוון שלקין וחתין ובעטין בחרין לחוון דסופא דכ״ב לחוון שלקי חד בחתם חתם דרגין ולחד בחתם דרגין · ולאין עבר לחירין לאכללא לכ״ב לחוון י״ב שבעין בחרין לחוון כללא דלחורייתא ועבר לחירין לחרין לחוון דסופא הא כ״ב לחוון דסופא לחורייתא עכ״ל מה שלחוור כאן דחרין לחוון קדמאי לחתחלקין לשים שים וחרין לחוון בחרין לחתם חתם הוא להיפך לחתם״כ בד׳ קל״ב ונם היפך הלחוש) והכה על חיבת להיות ים שם שם לא״י ועל חיבת שלחתים ים שם שם וה״י והוא רמז להיות שלחתים · כן שלחתי בשם שגר״ח · ודפח״ח · ולכן אין לחה לחבל להקיף כי הוא חסר שלחתה · עוד לחרתי לכלחוב ד״ל בעין הל׳ חיים · בח״ל סי׳ תרנ״ח ס״ק ד׳ כ׳ וז״ל וכלחבי לחה״י כ׳ לאחוד ג׳ הלשים ל׳ בימין הלולב ול׳ בשלחלו ול׳ בלחלע וד׳ ערבות ל׳ בימין ול׳ בשלחל ובל״ה כ׳ בשם לחע״ח ערבה בשלחל והדס בימין ולולב בלחלע שפ״ל ועיין בזוה״ק ח״ג רפ״ב ל׳ וז״ל לז׳ סוכה וז׳ חיין לולב הלחוז שלם הדשים ושני ערבות לולב ולחרוג וכלילן בד׳ הח חד סרי כחושבן ה״י ולריך לומר הלל עלייהו הללויה לאשלמת שם ידו״ד ולריך לסלקא לה בשחשבה בלחרבע חיין הש״ד לחרתי לעל״ה בחמר לחעלה סי׳ לחמרוג ערבה לולב הדס עכ״ל ולריך שעם למה חביב הסיחן דווקא כן ל״ן מוכה דכדעה הסע״ם עיקר דהערבה בשלחל והדס בימין ולעיל בה׳ ערבה שבלולב חות ל״ח לי׳ לחרוג בשלחל ולולב בימין ול״כ חביב ספיר משלחל לימין והבן לבל בח״ח ל״כ ב׳ ושם בליקוטין י״ע ב׳ משמע קלח כהאי״ר יעו״ש סיעיב דמשמע שהם לחחיב (הסדם) בכל סיערה יעו״ם סיעיב (ודע כי בויק״ר פ״ל לי׳ ד״ח טובע שמחות ל״ח שובע חלח שבע חלו ד׳ מינין שבלולב סוכה וחגיגה ושמחה יעו״ם וים לעיין לפי דעת הזוהר הל״ל הלח בד׳ מינים שכ״ל ים ז׳ וכ״ל דהמזרם לחי לחליבח דר״ע בסוכה ל״ד ב׳ כשם לחחרוג ל׳ ולולב ל׳ כך הדם ל׳ וערבה ל׳

מעשה שר׳ לא היה כופל אלא עד הצליחה נא (יב) ור״א ב״פ טוסיף על כפילת רבי מברוך הבא עד סוף הפרק · וקי״ל הלכה כר׳ מחבירו ושמעתי לפי שכל הפרשה מן המצר עד אודך בפולה בנגד עוה״ז והעוה״ב וימות המשיח נומר אותה בכפולה· תנן התם בערבין ר׳ ע״א ר״ב יום חליל מבה לפני המזבח בשחיטת פסח ראשון ובשחיטת פסח שני · ביו״ט הראשון של פסח וביו״ט של עצרת ובח׳ יומי החג מ״ט הני הואיל וגומרין בהן את ההלל דא״י משום ר׳ יהוצדק י״ח יום בשנה נומר בהן את ההלל ח׳ ימי חנוכה וה׳ ימי החג ויו״ט ראשון של פסח ויו״ם (ראשון) של עצרת ובגולה כ״א יום ט׳ ימי החג וח׳ ימי חנוכה וב׳ יו״ט של פסח וב׳ יו״ט של עצרת ום״ש בחג דגמרינן כל יומא ום״ש בפסח (יג) דלא גמרינן כל יומא דחג חלוק בקרבנות דפסח אין חלוק בקרבנות שבת דחלוק בקרבנות לימא לא איקרי מועד · ירו׳ למה קורין את ההלל כל ז׳ מפני שלולב מתחדש כל ז׳ (טו) ר״ח דאיקרי מועד לימא לא אקדיש בעשירית מלאכה כבתוב השיר יהיה לכם בליל התקדש חג ליל המקודש לחג מעון שירה שאין מקודש לחג אין מעון שירה וה״ה ויו״ב לימרו משום דר׳ אבהו דאמר ר׳ אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב״ה רבש״ע מפני מה ישראל אין אומרים שירה (טז) בר״ה ויוה״כ אפשר מלך יושב על כסא דין וספר החיים וספר

הדביר

ויש לעיין בזה ומכ״ש להמריך מזה) · ומ׳מרתי לכתוב עוד ד״ת · מה שמתרתי על הנמ׳ דסוכה כ״ל ח׳ · שם לא דעפ״י דר׳ לחתי חיותי מתניתא מדרותא דעל כל המוספין היו תוקעין · ומקיל ועבי הס״ם עובא בזה להקשות עליו ותח״כ שם ע״ב שבקה הנמרא ואסחילה לפרש המבה · שם ותין מוסיפין על מ״ח · ולא והא תיכא ערב הפסה שחל להיות בשבת כו׳ ומקיל ועבי בזה ותח״כ חזר הס״ם להקשות על כ׳ לחתי הכ״ל עד דלשקה שם כ״ה ח׳ בתיובתא והכה דבר זה כזה לא מלתו בכל הס״ם להפסיק בלחמץ העניו ולהסיב פניו לדבר לחר ותח״כ חזר לעייטו כרלשון והוא דבר רחוק מאד · לכן גלפע״ד להגיה ולומר דהתי מתי דקלחר ותין מוסיפין על מ״ח לתו ליון בפני עלמו ומלוקי סליק מעניו קמת · אלא לפי פשקה על רב לחתי לחתי לא תבת עמי ר״ה שחל בשבת יעו״ם · והכה הס״ם רולה לחרץ זה בפסיעות דלק״מ מה לכן הקשה מה דקקע ותין מוסיפין על מ״ח ולא והלילכא ערב הפסה שחל להיות בשבת ות״ב מוברח לחה לשטוי דחתי לא נקיט ר״ה שחל בשבת · דמילתא דליתא בכל שכה לא קחשיב · זה כ״ל ברור בעזה״ם :

(א) **העובר** לפני כו׳ · ל״ב ב׳ ועיין לקמן חות ל״ה ועיין לקמן ס׳ ר״ם מ״ב חות פ״ד : (ב) מלל והשמחה ח׳ כיולד כו׳ סוכה מ״ח ח׳ : (ג) מי שהיה עבד לו כו׳ ברכות כ׳ ב׳ סוכה ל״ח ח׳ : (ד) מקרין לותו עונה לחריהן כו׳ כל״ל : (ה) הלל זה מי כו׳ פסחים קי״ז ח׳ : (ו) תיקנוהו שהיו לומרים לותו פי׳ כל״ל : (ז) מקום שנהגו לכפול כו׳ פסחים קי״ח ח׳ סוכה ל״ח ח׳ : (ח) לאחריו לבל לפניו כו׳ · פסחים קי״ח ב׳ סוכה ל״ט ח׳ ועיין לקמן ס׳ מנילה מ״ד חות ט״ו : (ט) מצוה לברך לאחר״י מ״ם כל המלות כולן כו׳ כל״ל : (י) סמוכה לחבירתה היא כו׳ · עיין חום׳ ברכות י״ד ח׳ ד״ה ימים כו׳ ותום׳ פסחים ק״ד ב׳ ד״ה חוץ כו׳ · ועיין לקמן בה׳ ממץ בדיני התרבעה טוסות שם כ׳ בעניו לחר יעו״ם טיעיב חות רפ״ה ומשם ולהלן : (יא) מלחה ולמעה כו׳ כ״ה פירש״י בסוכה ל״ט ח׳ ובפסחים ק״ח פי׳ תבדוך הבה ולמעה יעו״ם: (יב) ור״ח ב״פ מוסיף על כפילת ל׳ מבדוך בבה עד כו׳ · לכלוריה מעיה הה בם״ם מבואר שר״ח ב״פ מוסיף לכפול מלודך ולמעה · ולליה להגיה שכל״ל ור״ח ב״פ מוסיף על כפילת ל׳ מלודך עד סוף הפרק (וסוף הפרק הוא הללויה נא) לך ב״ל בחי׳ הביעב״ח שבגיל דבבי הבי״ן גיהות כחם״כ לפניו וכ׳ שזה לא לחתי כבי׳ דיהן יעו״ם היעיב ועיין בעור סי׳ תכ״ב ובם׳ המנהיג סי׳ כ״ע מה׳ מנילה ישו״ם מנהגים שוים בזה ועיין לקמן חות ב״ע : (יג) בחג דגמרינן כל יומא ום״ם בפסח דלא גמרי׳ כל יומא · כ״ה בי רבינו סבדורה ולפניו סני׳ מ״ם בחג דלמרי׳ בכל יומא ום״ם בפסח דלא גמרינן בכל יומא יעו״ם וכ״ל כי גם התום׳ בברכות י״ד ח׳ ד״ה ימים כו׳ היה לפניהם בי׳ רבינו דמייתו התם דחי׳ דבימים שחין גומרים בהם חין מובה לקרות כלל מדקחמר התם בר״ה ויוה״כ לימת כו׳ ולמה לח מייתי מהח דחמרינן מ״ם פסח דלא חמרינן כו׳ ח״ע משמע דגי׳ כמו בי רבינו לך חין דחי׳ מזה לחכחי לייתו מהח דפריך ר״ה דחיקרי מועד לימת כו׳ דהות קדוש לר״ה ויו״כ · ושוב הו״ל להקדים ולחביח מהח דפריך בבבת דחלוק בקרבנותיו ליחת כו׳ דקדים לכולהו ובחום׳ ערכין שם בד״ה שחמש שבר כו׳ בי׳ שלהם כמו בי׳ שלנו ומייתו בי״כ מדחמרינן מ״ם בחג דחמרינן בכל יומת ום״ם בפסח דלא חמרינן יעו״ם (ועיין בזוה״ק ח״ב רע״ם ב׳ · ח״ב ל״ה ב׳ ל״ז ח׳ לסם משמע דבפסח חומרין ולא גומרין יעו״ם טיעיב) : (טו) ר״ח דחיקרי מועד כו׳ ערכין יו״ד ב׳ : (טו) בראש השנה

וספר הסתים פתיחים לפניו וישראל אומרים שירה • ושמעי׳ דבשבת ור״ה ויוה״כ לא קרי׳ הלל • אמר רבא (יז) ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל בין פרק לפרק פוסק • באמצע הפרק אין פוסק וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל אפי׳ באמצע הפרק פוסק והם (יח) ד׳ פרקים הללויה הללו עבדי ה׳ • בצאת ישראל•אהבתי• הודו לה׳ ובאלו הפרקים (יט) שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד בק״ש ותניא (כ) בהלל ומגילה אפי׳ עשרה קורין ואפילו לעשרה מתורגמין • ותניא (כא) לא יפרום אדם לשמש אא״כ יודע שאוכל עמהם וכו׳ בהלל ובמגילה אעפ״י שיצא מוציא וגרסינן במסכת ס) ר״ה שמע מ׳ תקיעות במ׳ שעות יצא וגרסינן התם בהלל אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר למקום שפסק (כב) ולית׳ לר״י משום ר״ש בן יהוצדק דאמר בהלל ובמגילה אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש (כג) ובה״ג כתב דקאמרי׳ יחיד גומר ג) בהן את ההלל לאו יחיד הוא ממש אלא כל היכא דלא כנפי כולהו ישראל יחיד קרי דאמ״ד יחיד ממש יחיד הוא דאינו גומר בימים שאין גומרין הא ציבור גומרין א״ה רב ג) דאיקלע לבבל בריש ירחא ואשכח צבורא דקרי הלולא ואיקפד אמאי איקפד הא ציבורא גינהו אלא לאו ש״מ יחיד דקאמרינן אפי׳ עשרה אפילו מאה (כד) וש״מ יחיד בר״ח קורא את ההלל ומברך תחלה וסוף • ונשאל לרבינו האי על דבריו וסוף התשובה כ״א יום שהיחיד נוטר בהן את ההלל (כה) מברך לנשור כצבור ומברך יהללוך במקום שנהגו וימים שאין היחיד נוטר בהן את ההלל הצבור קורין ומברכין לקרות (כו) אבל יחיד אינו קורא כלל כדאשריינן ד) יחיד לא יתחיל ואם התחיל לברך לקרא את הלל וגמר שמעה קורא שלא יוציא ש״ש לבטלה והא דאמרינן ימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל (כז) בין כל פרק ופרק פוסק ביחיד שקורא עם הצבור אבל לכתחלה אינו קורא ורב בר שבא דאיקלע לגבי רבינא בימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל ולא פסיק ליה (כח) קורא בלא ברכה (כט) ולפי רישא דרכוותאה ק״ל היכי נקיט ימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל הא צבור נמי אין גומרין והול״ל ימים שאין גומרין בהן את ההלל יחיד מאי קאמר ומ׳ (ל) יחיד לא יתחיל ואם התחיל קורא הלל ולא נוטר ומסתברא (לא) ימים שהיחיד אין גומר בהן את ההלל היינו בשעה ההלל שהצבור היו משוררין כדגרסינן התם ה) כיצד אמרו שירה בגדול (לב) הקורא את ההלל שהיחיד גומר אותו והצבור אומרים הללויה על כל דבר כדאיתא במדרש תהלים קב״ע פעמים שעונין אחר הקורא הללויה כנגד שנותיו של אהרן מ״ם ייראו את ד׳ קדושיו זה אהרן שנקרא קדוש שנאמר ולאהרן קדוש ה׳ (לג) ותנן ואיתא בירושלמי פרק כל בתבי הקודש קב״ע כנגד שנותיו של אהרן הללויה הללו אל (לד) בקדשו לקדושו זה אהרן קדוש וגרס׳ נמי בשעה

ניתיבות שמואל ת) ר״ה ל״ד ג׳ : ב) מגיה כ״ה ב׳ : ג) שם : ד) שם : ה) סוכה ל׳ ב׳ :

פתח הדביר

ויום הכפורים אמר להן אפסר מלך כו׳ כל״ל : (יז) ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל בין פרק לפרק פוסק • באמצע הפרק אין פוסק וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל באמצע הפרק פוסק והם (יח) ד׳ פרקים הללויה הללו עבדי ה׳ • בצאת ישראל•אהבתי• הודו לה׳ ובאלו הפרקים (יט) שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד בק״ש ותניא (כ) בהלל ומגילה אפי׳ עשרה קורין ואפילו לעשרה מתורגמין • ותניא (כא) לא יפרום אדם לשמש אא״כ יודע שאוכל עמהם וכו׳ בהלל ובמגילה אעפ״י שיצא מוציא וגרסינן במסכת ס) ר״ה שמע מ׳ תקיעות במ׳ שעות יצא וגרסינן התם בהלל אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר למקום שפסק (כב) ולית׳ לר״י משום ר״ש בן יהוצדק דאמר בהלל ובמגילה אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש (כג) ובה״ג כתב דקאמרי׳ יחיד גומר ג) בהן את ההלל לאו יחיד הוא ממש אלא כל היכא דלא כנפי כולהו ישראל יחיד קרי דאמ״ד יחיד ממש יחיד הוא דאינו גומר בימים שאין גומרין הא ציבור גומרין א״ה רב ג) דאיקלע לבבל בריש ירחא ואשכח צבורא דקרי הלולא ואיקפד אמאי איקפד הא ציבורא גינהו אלא לאו ש״מ יחיד דקאמרינן אפי׳ עשרה אפילו מאה (כד) וש״מ יחיד בר״ח קורא את ההלל ומברך תחלה וסוף • ונשאל לרבינו האי על דבריו וסוף התשובה כ״א יום שהיחיד גומר בהן את ההלל (כה) מברך לנשור כצבור ומברך יהללוך במקום שנהגו וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל הצבור קורין ומברכין לקרות (כו) אבל יחיד אינו קורא כלל כדאשריינן ד) יחיד לא יתחיל ואם התחיל לברך לקרא את הלל וגמר שמעה קורא שלא יוציא ש״ש לבטלה והא דאמרינן ימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל (כז) בין כל פרק ופרק פוסק ביחיד שקורא עם הצבור אבל לכתחלה אינו קורא ורב בר שבא דאיקלע לגבי רבינא בימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל ולא פסיק ליה (כח) קורא בלא ברכה (כט) ולפי רישא דרכוותאה ק״ל היכי נקיט ימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל הא צבור נמי אין גומרין והול״ל ימים שאין גומרין בהן את ההלל יחיד מאי קאמר ומ׳ (ל) יחיד לא יתחיל ואם התחיל קורא הלל ולא נוטר ומסתברא (לא) ימים שהיחיד אין גומר בהן את ההלל היינו בשעה ההלל שהצבור היו משוררין כדגרסינן התם ה) כיצד אמרו שירה בגדול (לב) הקורא את ההלל שהיחיד גומר אותו והצבור אומרים הללויה על כל דבר כדאיתא במדרש תהלים קב״ע פעמים שעונין אחר הקורא הללויה כנגד שנותיו של אהרן מ״ם ייראו את ד׳ קדושיו זה אהרן שנקרא קדוש שנאמר ולאהרן קדוש ה׳ (לג) ותנן ואיתא בירושלמי פרק כל בתבי הקודש קב״ע כנגד שנותיו של אהרן הללויה הללו אל (לד) בקדשו לקדושו זה אהרן קדוש וגרס׳ נמי בשעה

כדעת הרמ״ם המולק ע״ז יש״ם היטיב : (כ) בהלל ומגילה אפי׳ עשרה קורין ועסרה מתרגמין ומניח כו׳ כל״ל • ר״ם כ״ז ה׳ מגילה כ״ה ב׳ וסי׳ תפ״ח סעי׳ ב׳ : (כא) לא יפרום אדם פרוסה לתוכתן מא״כ תוכל עמהן כו׳ בהלל ומגילה אעפ״י כו׳ כל״ל • ר״ם כ״ם ב׳ יש״ם ועיין סי׳ תרל״ב סעי׳ ג׳ יש״ם היטיב : (כב) ולית׳ לר״י מסום כו׳ • וכ״כ הרי״ף והרא״ם פ״ד דר״ה סי׳ י״ג יש״ם ועיין סי׳ תפ״ח סעי׳ ה׳ ועיין לקמן בדיני סופר ח״ג אות ל״ה : (כג) ובה״ג כ׳ דקאמרינן כו׳ • דברי הבה״ג הם בס׳ לוקט וכיבאו בה״ן פ״ב דבבא יש״ם וכ״כ אחים׳ בכל המקומות שגיימתי לעיל בס׳ ערבה לבבא אות כ״ד יש״ם ועיין רמ״ם דברכות פ״ב סי׳ ה׳ ועיין בס׳ ספרדם סי׳ כ״ח ובס׳ המנהיג בס סי׳ ל׳ שמבואר מדבריהם לדעת הבה״ג לף ביחים שסיחיד גומר בהן את ההלל היינו דווקא ליבור ולא יחיד יש״ם היטיב : (כד) וש״מ יחיד קורא בר״ח כו׳ • כ״ם בה״ג וכוונתו כיון דמן הדין יחיד וליבור כי הדדי ניחו וכמ שגיבור בקריאת בדילוג ומברכין תחלה וסוף ס״ב יחיד ביחידות ממם דיש לגיבור בקריאת בדילוג ומברך תחלה וסוף : (כה) מברך לגמור כלבור • ול״ל ברב הגיב הסיב בתין כיומא הבה״ג לחלק בין יחיד לגיבור בימים שנומרין בו לף הלל לומר הלל לגיבור ביחד נותנין הלה ס״ק יחיד ליו נומר הלה בימים שנומרין ויברך ע״ז כמו שנותנין לגיבור • רק הבה״ג בא לומר דלא תעתם ותמהר שגיבור נומרין לעולם לף בימים שתין היחיד נומר לזה בא לומר דז״ה רק לגיבור דיכם ביחיד בזה דלף לגיבור חיכם נומרים בזתן ביחיד ליו נומר • וזה דלא כסבתת ס׳ ספרדם וס׳ המנהיג בכוונת הברי הבה״ב שכ׳ בלוה ס״ע • והכה מסובב זו סובלת בס׳ המנהיג מיתן ל״ת שם • ושם מבואר דלף בימים שהיחיד נומר ליו מברך יחיד לפניו ולאחריו רק נומר בלא ברכה וזהו דלא כמ״ב רביו בבמי • ול״ע • אבל מ״ב רביו למברך בימים שנומרין יש״ם סי׳ ל״ב בשם ר׳ נטרונאי : (כו) אבל יחיד ליו קורא כלל • וכ״כ הסום׳ בברכות י״ד ה׳ בד״ה ימיב כו׳ ובשוכה מ״ד ב׳ ובשלכין יו״ד ה׳ יש״ם סיטיב ובס׳ המנהיג מבואר שם דיחיד קורא בדילוג בלא ברכה וליבור מברכין לפניו ולאחריו ומבלגין • רק שם שם בסי׳ ל״ב כ׳ בשם רב נטרונאי דיחיד לא יקרא כלל • לכן כ״ל להגיה בס״ג בהום ב״ד בסקים ר׳ סתי • ודע שלפי מ״ב רביו בשם בס״ג בהום ב״ד דיחיד קורא בדילוג ומברך • מתי יתלו זה ר׳ סתי ול׳ נטרונאי לכן כ״ל דמ״ב רב סתי דבימים שתין נומרין יחיד קורא בדילוג בלא ברכה כו׳ וכן ר׳ נטרונאי שכ׳ דיחיד לא יקרא בגד לא לפרושי דעת דברי הבה״ג רק דעת עלמם כתבו כ״ה כפי מה שגלתה לו ועכ״ז ים לעיין בזה : (כז) את ההלל תפי׳ בתמנע הפרק שפסק ביחיד שקורא כו׳ כל״ל : (כח) קורא בלא ברכה • כ״ם בס סי׳ ביחידות הא כ׳ בהום כ״ו דלחו קורא בגד וסס סי׳ עם הגיבור ס״ב היב יכיל להיות בברכה לכן כ״ל דמ״ם הוא ול״ל קורא בברכה • או ל״ל קורא בסדי ליבורא : (כט) ולפירוסא דרכוותא ק״ל היכי נקיטו כו׳ כל״ל : (ל) יחיד לא יתחיל ואם התחיל גומר סת קורא הלל ואיתו נומר ומסתברא כו׳ כל״ל : (לא) ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל שהציבור היו כו׳ כל״ל : (לב) בגדול התקרא את ההלל כו׳ כל״ל • סע״ז דבבא ה״ת ועיין במ״ם סע״ז סי״ה יש״ם ועיין ברמב״ם פ״ג מה׳ תפוכה סי״ב יש״ם : (לד) בקדשו לאהרן קדוש ה׳ • ב״ה בירושלמי פרק כל בתבי הקודש קב״ע בנגד שנותיו של אהרן הללויה הללו אל בקדשו לקדושו זה אהרן קדוש וגרס׳ נמי בשעה

בשעת ההלל (לה) הראשון מקרא את ההלל· ולא אמר קורא (לו) ש"מ יחיד אינו קורא אלא מקרא וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל שאינו לא נומר ולא קורא כגון ר"ח (לז) בדמובה בערכין דהא (לח) באתרי' דרב מדאיקפד לא היו ו) קורין ותלו אותו בכנהג בכל המקומות ונהגו לברך לקרא את ההלל וחותמין יהללוך וכן כתב ר' עמרם אבל אני שמעתי כי בכל רומניא אין מברכין לא בתחלה ולא בסוף לא בר"ח ולא בימים שאין היחיד קורא בהן את ההלל אלא בולן קוראין בלא ברכה אפי' בצבור לפי שאין מברכין על המנהג (לט) ובערבה היא סברא דילן והא דאמרי' יחיד לא יתחיל ואם (מ) התחיל גומר ומס' מדאמרינן נומר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל הא בכל יום ה"ז מחרף ומנדף ומיהו שבלילי פסחים לא (מא) מבעינא היא דאם מתחיל גומר לכתחלה ועוד אי (מב) בימים שהיחיד קאמר בהן קאמר ויחיד אינו קורא רבין בר שבא דאיקלע לרבינא בביתו היה ולא בצבור אלמא יחיד קורא לכתחלה אלא לאו ש"מ (מג) יחיד אינו קורא כלל אפי' בלא ברכה ואיבא מ"ד (מד) לא יתחיל יחיד ביחיד שאדע לו נס קאמר שכשתיקנו נביאים לישראל לומר הלל על כל צרה שלא תבא עליהם לציבור תיקנום אבל לא ליחיד ולא יתחיל ואם התחיל נומר ולא דייק לן · אמר רבא (מה) הלכתא גובראתא אינא למשמע מסתנא דהלילא הוא אומר הללויה (מו) והן אומרים הללו ד' מכאן שמצוה לעשות הללויה הוא אומר הללו (מז) ד' והן אומרים הללויה · מכאן שאם היה נדול מקרא אותו ענינה אחריו הללויה הוא אומר הודו לה' והן אומרים (מח) הודו לה' מכאן שאם היה קטן מקרא אותו עונין אחריו מה שהוא אומר אנא ה' הושיעה נא הוא אומר אנא ה' הצליחה נא והן אומרים אנא ה' הצליחה נא מכאן שאם בא לכפול כופל הוא אומר ברוך הבא והן אומרים בשם ה' מכאן ששומע בעונה · וכל הדברים הלוים בכנהגא · ויש מנהג בשקורא אומר הודו וד' פסוקים עונין אחריו (נ) מה שהוא אומר · ומ"ש שעונין על כל פסוק הודו ושתחילין אחריו מן המצר עד אודך ובופלין מאודך ולמטה וקורא אנא ה' הושיעה נא ועונין אחריו מה שהוא אומר (נא) ובהצליחה נא מבאן ואילך (נב) קורין כא' עם הודו יש (נג) פושטין ויש כופלין וחותמין יהללוך יש הותמין (נד) בא"י מלך מהולל בתשבחות ויש שאין מסיימין בברכה וכל ה' ימי החג קורין את ההלל וימים תראשונים (נה) מברכין לנמור ויום שמיני רגל בפ"ע כשאר יו"ט ומקדש על היין וגומר את ההלל ואומר שהחיינו דאר"י (נו) אומר זמן בשמיני של חג ואין אומר זמן בשמיני של פסח ותדע שהרי חלוק בג' דברים בלולב ובסוכה ובניסוך המים דפ"א כתיב הבא פר הבא כתיב פרים הבא כתיב ביום הבא כתיב וביום השם כתיב במשפט הבא כתיב כמשפטם ותניא נמי ז) שמיני (נז) פז"ד קש"ב (נח) פיים בפ"ע רגל בפ"ע זמן בפ"ע קרבן בפ"ע שיר וברכה בפ"ע · (נט) שאומרים ומזכירים (ס) יום שמיני חג העצרת הזה בבהמ"ז ובתפלה (סא) והמפרש ברכת המלך קשיא (סב) הא דפריך בנמרא שמיני מעון ברכה ולינה מאי לאו זמן לא ברהמ"ז ותפלה לשני לי' לא ברכת המלך וביני אלפסי ז"ל פירש (סג) רגל בפ"ע לענין אבילות ורש"י פירש (סד) שאין יושבין בסוכה ואין נוטלין לולב ואין מנסכין בה מים ופרש"י (סה) סוכה והלל ולולב (סו) ועל כולן אנו מברכין זמן :

והרי

נתיבות שבואל ו) מהלנו מותו במנהג מסמע דלא היו קורין בהלם מודם לניכא מיובא עיין תוספת ערכין י' ע' ד"ה י"ח ימים שהיחיד כו' : ז) סוכה מ"ח ע' :

פתח הדביר

(לה) הרמתון מקרא את כו' · עיין לעיל חוה ע' : (לו) ש"מ שהניבור מינה קורין הלה היחיד מקרא חותן בלל לפעד"ל ועיין שם בר"ן בפ"ד דר"ה : (לז) כדמוכה בערכין · מדקאמר התם בר"ח לחיקרי מועד ליתא כו' מסמע דהין חומרים חותו כלל עיין בתוס' שם ובתוס' ברכות י"ד ע' ובסוכה מ"ד ב' יעו"ם : (לח) בחמריס דרב לא היו קורין מדאיקפד ותלו חותו במנהג כו' בלל · ר"ל מדאיקפד חלמת במקומו לא היו קורין כלל אפי' בדילא ורק אח"כ לחזק דלנו דילוני הלה חותו במנהג ועיי"ם בתוס' שם ושם : (לט) ובערבה · עיין לעיל ה' ערבה להלבה חוה ל"ד כ"ו יעו"ם היטיב : (מ) התחיל גימר מסתברא מדאמרינן נומר דסיימו סנומר כולו ודוקא בימים שהיחיד נומר בהן את ההלל הא בכל יום ה"ז מחרף ומנדף כל"ל · עיין שבת קי"ח ב' יעו"ם היטיב והנהתי זה לחפוקי מר' אחי שכתב לעיל דסח דיחיד יגמור סיימו אקורא למען לא יהיו ברכה לבעלה ורבינו אקשה לעיל חוה ל' דח"כ הול"ל ותם התחיל קורא ולא אם התחיל נומר לבן הנהתי שדעת רבינו אחם התחיל גומר ממש ומייתי בימים שהיחיד גומר בהן ומ"מ יחיד בפ"ע לא יתחיל ואם התחיל נומר: (מא) לא מנייכא היא דאח מתחיל וגומר לכתחלה כל"ל : (מב) בימים שאין היחיד גומר בהן ויחיד חינו קורא רבין כו' כל"ל · בא לאפוקי מקודש דאחי יחיד לא יתחיל חינו בימים שאין קורא בהם אלא בצבור כו' בל"ל · ור"ל דלעיכתו יחיד לא יתחיל קאי דווקא על ימים שהיחיד נומר בהן את ההלל ולכן כיון דמדינא מיידים לנמור ולבדך ולא מיקנו רק בציבור ולא ביחיד משמ"כ בר"ה דסוה ממנהג בעלמא הלבור והיחיד טוין בו ומוסף קורין בדילוג בלא ברכה וכל"ל בחות מ"ב ולא כדעת כל הרבוותא : (מד) לא יתחיל יחיד כו' · זה ספי' הובא בתוספות סוכה מ"ד ב' ובר"ח פ"ב דברכות סי' ה' יעו"ם : (מה) הלכתא ניברלתא ליכא כו' · סוכה ל"ח ב' : (מו) והן חומרים הללויה מכאן אמרו לעשות כו' כל"ל : (מז) הללו עבדי ה' והן חומרים הללויה כו' כל"ל ; (מח) הודו לה' מכאן אמרו לעשות לחבי פרקים הוא חומר חבא ה' הושיעה נא והן חומרים חבא ה' הושיעה נא מכאן אמרו לעשות לחבי פרקים הוא חומר חבא ה' הצליחה נא והן חומרים חבא ה' הצליחה נא מכאן בא לכפול כופל הוא חומר ברוך הבא והן חומרים בשם ה' מכאן ששומע בעונה · וכל הדברים הלוים בכנהגא · ויש מנהג בשקורא אומר הודו וד' פסוקים עונין אחריו (נ) מה שהוא אומר · ומ"ש שעונין על כל פסוק הודו ושתחילין אחריו מן המצר עד אודך ובופלין מאודך ולמטה וקורא אנא ה' הושיעה נא ועונין אחריו מה שהוא אומר (נא) ובהצליחה נא מבאן ואילך (נב) קורין כא' עם הודו יש (נג) פושטין ויש כופלין וחותמין יהללוך יש הותמין (נד) בא"י מלך מהולל בתשבחות ויש שאין מסיימין בברכה וכל ה' ימי החג קורין את ההלל וימים תראשונים (נה) מברכין לנמור ויום שמיני רגל בפ"ע כשאר יו"ט ומקדש על היין וגומר את ההלל ואומר שהחיינו דאר"י (נו) אומר זמן בשמיני של חג ואין אומר זמן בשמיני של פסח ותדע שהרי חלוק בג' דברים בלולב ובסוכה ובניסוך המים דפ"א כתיב הבא פר הבא כתיב פרים הבא כתיב ביום הבא כתיב וביום השם כתיב במשפט הבא כתיב כמשפטם ותניא נמי ז) שמיני (נז) פז"ד קש"ב (נח) פיים בפ"ע רגל בפ"ע זמן בפ"ע קרבן בפ"ע שיר וברכה בפ"ע · (נט) שאומרים ומזכירים (ס) יום שמיני חג העצרת הזה בבהמ"ז ובתפלה (סא) והמפרש ברכת המלך קשיא (סב) הא דפריך בנמרא שמיני מעון ברכה ולינה מאי לאו זמן לא ברהמ"ז ותפלה לשני לי' לא ברכת המלך וביני אלפסי ז"ל פירש (סג) רגל בפ"ע לענין אבילות ורש"י פירש (סד) שאין יושבין בסוכה ואין נוטלין לולב ואין מנסכין בה מים ופרש"י (סה) סוכה והלל ולולב (סו) ועל כולן אנו מברכין זמן :

(לה) הרמתון מקרא את כו' · עיין לעיל חוה ע' : (לו) ש"מ שהניבור מינה קורין הלה היחיד מקרא חותן בלל לפעד"ל ועיין שם בר"ן בפ"ד דר"ה : (לז) כדמוכה בערכין · מדקאמר התם בר"ח לחיקרי מועד ליתא כו' מסמע דהין חומרים חותו כלל עיין בתוס' שם ובתוס' ברכות י"ד ע' ובסוכה מ"ד ב' יעו"ם : (לח) בחמריס דרב לא היו קורין מדאיקפד ותלו חותו במנהג כו' בלל · ר"ל מדאיקפד חלמת במקומו לא היו קורין כלל אפי' בדילא ורק אח"כ לחזק דלנו דילוני הלה חותו במנהג ועיי"ם בתוס' שם ושם : (לט) ובערבה · עיין לעיל ה' ערבה להלבה חוה ל"ד כ"ו יעו"ם היטיב : (מ) התחיל גימר מסתברא מדאמרינן נומר דסיימו סנומר כולו ודוקא בימים שהיחיד נומר בהן את ההלל הא בכל יום ה"ז מחרף ומנדף כל"ל · עיין שבת קי"ח ב' יעו"ם היטיב והנהתי זה לחפוקי מר' אחי שכתב לעיל דסח דיחיד יגמור סיימו אקורא למען לא יהיו ברכה לבעלה ורבינו אקשה לעיל חוה ל' דח"כ הול"ל ותם התחיל קורא ולא אם התחיל נומר לבן הנהתי שדעת רבינו אחם התחיל גומר ממש ומייתי בימים שהיחיד נומר בהן ומ"מ יחיד בפ"ע לא יתחיל ואם התחיל נומר: (מא) לא מנייכא היא דאח מתחיל וגומר לכתחלה כל"ל : (מב) בימים שאין היחיד גומר בהן ויחיד חינו קורא רבין כו' כל"ל · בא לאפוקי מקודש דאחי יחיד לא יתחיל חינו בימים שאין קורא בהם אלא בצבור כו' בל"ל · ור"ל דלעיכתו יחיד לא יתחיל קאי דווקא על ימים שהיחיד נומר בהן את ההלל ולכן כיון דמדינא מיידים לנמור ולבדך ולא מיקנו רק בציבור ולא ביחיד משמ"כ בר"ה דסוה ממנהג בעלמא הלבור והיחיד טוין בו ומוסף קורין בדילוג בלא ברכה וכל"ל בחות מ"ב ולא כדעת כל הרבוותא : (מד) לא יתחיל יחיד כו' · זה ספי' הובא בתוספות סוכה מ"ד ב' ובר"ח פ"ב דברכות סי' ה' יעו"ם : (מה) הלכתא ניברלתא ליכא כו' · סוכה ל"ח ב' : (מו) והן חומרים הללויה מכאן אמרו לעשות כו' כל"ל : (מז) הללו עבדי ה' והן חומרים הללויה כו' כל"ל ; (מח) הודו לה' מכאן אמרו לעשות לחבי פרקים הוא חומר חבא ה' הושיעה נא והן חומרים חבא ה' הושיעה נא מכאן אמרו לעשות לחבי פרקים הוא חומר חבא ה' הצליחה נא והן חומרים חבא ה' הצליחה נא מכאן

והרי אנו מפרשין סדר היום בפ' בני העיר (א) בחג דב' יו"ט הראשונים קורין בפ' המועדות שבתורת כהנים ומפטיר ביום ראשון הנה יום בא לה' (ב) וביום שני ויקהל אל המלך שלמה ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג · ונרמז' בפרק בתרא דסיכה (ג) ואנן דאית לן תרי יומי (ד) הכי עבדי' כלומר בצלותא דבעי' אנו למימר מספרי היום והקרבנות אינן שוין (ה) כשאר הימים ואין לנו לומר ביו"ט שני (ו) ב' פרשיות שנא' ובחמשה עשר יום · וביום השביעי שהרי אנו עושין חול אלא (ז) יש לנו לומר יום א' ובחמשה עשר יום · ויום שביעי בשביעי של ערבה · והתקין אמימר דמדלני דילינו · אומר ביום ראשון לחוש"מ במטף (ח) ביום השני וביום השלישי · ולמחר ביום השלישי וביום הרביעי · ובפ' ביום הרביעי וביום החמישי · וברביעי חמישי וששי · ובחמישי ששי ושביעי · ובי היכי דמדלנו בצלותא ה"נ לר' שקורין בתורה · וכן המנהג · בב' ימים הראשונים מפטיר קורא ובחמשה עשר יום כו' · וביום השלישי שהוא חוש"מ כהן קורא ביום השני · לוי ביום השלישי · (ט) וישראל ביום הרביעי · והרביעי קורא בפיקא דיומא ביום השני וביום השלישי · וברביעי כהן קורא וביום השלישי · לוי ביום הרביעי · וישראל ביום החמישי · הרביעי ביום השלישי וביום הרביעי · ובחמישי כהן קורא ביום הרביעי · לוי ביום החמישי וישראל ביום הששי · והרביעי ביום החמישי · ובששי כהן קורא ביום החמישי · לוי ביום הששי · וישראל ביום השביעי · הרביעי ביום החמישי וביום הששי · ובשביעי כהן קורא (י) ביום הששי · לוי ביום השביעי · וישראל ביום הששי · והרביעי ספיקא דיומא ביום הששי וביום השביעי · ויש שקורין כהן ביום הששי לוי ביום השביעי ישראל ביום הששי · והרביעי ביום השביעי ואינו ישר כי האחרון קורא בפיקא דיומא כשליח צבור במוספין וכן נהגו אבותינו · ואותן שקורין ביום השמיני אינו ישר שלא לעשות מחול קודש · ומנהג רבינו אלפסי ביום ראשון של חוש"מ כהן קורא ביום השני · ולוי ביום השלישי (יא) וישראל מה שקרא לוי ורביעי קורא ביום השני וביום השלישי וכן בשני כהן קורא ביום השלישי לוי וביום הרביעי ישראל מה שקרא לוי והרביעי ספקא · וכן בשאר הימים · ביו"ט אחרון של חג (יב) קורין במצות חקים ובכורות · ויש מקומות שפתחילין (יג) עשר תעשר שהיא זמן אסיפה ועור ט"א מפני מה מתחילין מפני (יד) שיש בו המצוה הזאת · ויש שקורין כל הבכור ומנהגינו כל הבכור ואין אנו קורין עשר תעשר (טו) אלא כשחל בשבת ומפטירין ויהי ככלות שלמה ולמחר (טז) קורין וזאת הברכה (יז) ומפטירין ויהי אחרי מות משה כו' · ואר"ג בר אבא שבת שחל להיות בחוש"מ בין בניסן בין בתשרי (יח) קורא ראה אתה (יט) אומר אלי ומפטירין ביום בוא נוג ותנן (כ) בר"ח ובחוש"מ קורין ד' · נרסינן בנזיקין (כא) אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום בהן קורא ראשון ואחרין לוי ואחריו ישראל · ואמר אביי (כב) נקפינן אין שם כהן נתפרדה החבילה (כג) י"א אין קורא לוי ו"א שקורא במקום ישראל ואמר אביי (כד) נקפינן אין שם לוי כהן קורא במקום לוי ודווקא אותו כהן אבל כהן אחר לא משום פנמי של ראשון ולוי אחר לוי לא יקרא משום פנם שניהם · ויש לפקפק עד ברכת התורה שקרא כבר וחזר ומברך שנייה ונראה שהיא ברכה לבטלה ואינו דומה לתפלין וסוכה שהרי היה בידו לקראותו בברכה הראשונה כל הפרשה שהרי ס"ת עמו · (כה) וי"ל קודם תקנה א"נ באתרא (כו) דליכא למינזר משום הנכנסין ומשום היוצאין שהפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה וקורא ראשון ועומד ויושב ועומד וקורא כמה פעמים · ומסתב' בלא ברכה אבל רב עמרם אמר (כז) מברך בכל פעם ופעם ואינו נראה דעדיין לא היה תקנה משום הנכנסין והיוצאין ועכשיו לא יקרא אותו במקום לוי ואפי' עומד ויושב דברכה לבטלה היא ואומר אני החזן יאמר יעמוד ישראל במקום לוי ואין בו חשש · (כח) א"נ יעמוד כהן במקום לוי ושמעתי שיש מקומות בפרשת נשא (כט) כהן קורא פרשת ברכת כהנים במקום ישראל ואין לו חשש · שלחו ליה בני גלילי לר' חלבו (ל) אחריהן (לא) מי קורא פרנסין המפונין פרנס הממונה על הציבור ואחריהן

ראשי

פתח הדביר

(א) **בחג** דב' יו"ט כו' · סם במנילה ל' ב' ל"ת ת' : (ב) וביום שני ויקהלו אל המלך כו' כנ"ל : (ג) ואנן דאית לן כו' · סוכה כ"ה ת' : (ד) היכי עבדינן כלומר כו' כנ"ל : (ה) תיון בשאר הימים כו' כנ"ל : (ו) ב' פרשיות שנאמר ובחמשה עשר יום וביום שני שהרי חגו עושין חול כו' כנ"ל : (ז) יש לנו לומר יום ת' ובחמשה עשר יום ויום ז' בשביעי של ערבה כנ"ל · ר"ל פי' ביום ב' בחמשה עשר יום וביום ז' י"ל ביום ז' וזה ת"ת שם נימת כל יום ליומי דהיינו שם נימת ביום ת' דחוש"מ ביום השני וכן להלן ת"כ תחית יום השני ערבה וזה ת"ת : (ח) ביום השני וביום השלישי כו' · כן פירש"י שם : (ט) וישראל ביום הרביעי והרביעי קורא בפיקא דיומא כו' · כן פירש"י שם בסוכה יעו"ש היטיב : (י) ביום השני לוי ביום השביעי וישראל ביום השני והרביעי בפיקא כו' · ותמן מנהגינו לקרות כהן ביום החמישי ולוי ביום השני וישראל ביום השביעי והרביעי מוזר וקורא ביום השני וביום השביעי עיין סי' תרס"ג סעיף ת' : (יא) וישראל מה שקרא לוי והרביעי ספיקא · עיין בדי"ף במנילה ובתר"ם שם פ"ד סי' יו"ד וכ"ה סיעת המחבר בסי' תרס"ג · ודעת התוס' בסוכה שם היא כך כהן ביום השני ולוי ביום השלישי וישראל ביום השני וביום השלישי וכן בכל הימים יעו"ש היטיב · ודע דר"ע בסידורו כתב כך לכהן קורא ביום השני ולוי ביום השלישי וכן ביום הרביעי והרביעי קורא ביום השני וכך עושין בכל יום · ובשביעי כהן קורא ביום השני ולוי ביום השלישי וישראל ביום השביעי והרביעי קורא ביום השני ובשמיני וכן בשמחת תורה ביום השני יעו"ש היטיב ועיין בספר הפרדס סי' יו"ד שם כתב כדעת הרי"ף (וכפוף דבריו סיים פ"ם וכווכתו על הרי"ף שהיה מפי"ם) ובסי' קפ"ט כתב כדעת הרמ"י ז"ל דק ביום ערבה קורא כהן ביום השני לוי ביום השביעי וישראל ביום השני וישראל מחר ביום השביעי יעו"ש · והיינו כיום שקורין בסוכות בהרביעי ועיין בספר המנהיג בה' סוכה שהאריך בזה והביא כל הדיעות והסיע על כולם ומסיק בסי' מ"ם דביום הראשון של חוה"מ כהן קורא וביום השני לוי ביום השלישי וישראל ביום הג' והרביעי קורא ביום השני וביום השלישי וכן בכל הימים · וביום השביעי כהן קורא ביום השני ולוי ביום השביעי וישראל ביום השני והרביעי קורא ביום השני וביום השביעי וכן בכל הימים · וביום השביעי כהן קורא ביום השני ולוי ביום השביעי וישראל ביום השני והרביעי קורא ביום השני וביום השביעי היטיב ועו"ע בסי' תרס"ג (יב) קורין במלות חקים כו' · מנילה ל"ת ת' : (יג) עשר תעשר שהיא זמן אסיפה ועור ט"א מפני מה מתחילין שיש בו המצוה הזאת זמן אסיפת הפירות ועיין רס"י סם יו"ם היטיב : (יד) שיש בו המצוה הזאת · תוס' ר"פ כל שבחג עיין מ"ש בסוכה יעו"ש היטיב · ועיין בתוס' ר"פ ערבי פסחים · (טו) אלא כשחל בשבת ומפטירין ויהי ככלות שלמה ולמחר (טז) קורין וזאת הברכה · ביו"ט אחרון של חג (יב) קורין במצות חקים ובכורות · ויש מקומות שפתחילין (יג) עשר תעשר שהיא זמן אסיפה ועור ט"א מפני מה מתחילין מפני (יד) שיש בו המצוה הזאת · ויש שקורין כל הבכור ומנהגינו כל הבכור ואין אנו קורין עשר תעשר (טו) אלא כשחל בשבת ומפטירין ויהי ככלות שלמה ולמחר (טז) קורין וזאת הברכה (יז) ומפטירין ויהי אחרי מות משה כו' · ואר"ג בר אבא שבת שחל להיות בחוש"מ בין בניסן בין בתשרי (יח) קורא ראה אתה (יט) אומר אלי ומפטירין ביום בוא נוג ותנן (כ) בר"ח ובחוש"מ קורין ד' · נרסינן בנזיקין (כא) אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום בהן קורא ראשון ואחרין לוי ואחריו ישראל · ואמר אביי (כב) נקפינן אין שם כהן נתפרדה החבילה (כג) י"א אין קורא לוי ו"א שקורא במקום ישראל ואמר אביי (כד) נקפינן אין שם לוי כהן קורא במקום לוי ודווקא אותו כהן אבל כהן אחר לא משום פנמי של ראשון ולוי אחר לוי לא יקרא משום פנם שניהם · ויש לפקפק עד ברכת התורה שקרא כבר וחזר ומברך שנייה ונראה שהיא ברכה לבטלה ואינו דומה לתפלין וסוכה שהרי היה בידו לקראותו בברכה הראשונה כל הפרשה שהרי ס"ת עמו · (כה) וי"ל קודם תקנה א"נ באתרא (כו) דליכא למינזר משום הנכנסין ומשום היוצאין שהפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה וקורא ראשון ועומד ויושב ועומד וקורא כמה פעמים · ומסתב' בלא ברכה אבל רב עמרם אמר (כז) מברך בכל פעם ופעם ואינו נראה דעדיין לא היה תקנה משום הנכנסין והיוצאין ועכשיו לא יקרא אותו במקום לוי ואפי' עומד ויושב דברכה לבטלה היא ואומר אני החזן יאמר יעמוד ישראל במקום לוי ואין בו חשש · (כח) א"נ יעמוד כהן במקום לוי ושמעתי שיש מקומות בפרשת נשא (כט) כהן קורא פרשת ברכת כהנים במקום ישראל ואין לו חשש · שלחו ליה בני גלילי לר' חלבו (ל) אחריהן (לא) מי קורא פרנסין המפונין פרנס הממונה על הציבור ואחריהן ת"ח הרוצין למנותם פרנסים על הציבור ואחריהן גבי ת"ח שמבזיהם ממונים פרנסים על הציבור ואחריהם נחסי כנסיות וכל חדם כנ"ל ועיין בסידור רע"ג וגם סם ס"ם ומסר מעם יעו"ם היטיב ועיין בסוף ס"י

ראשי כנסיות וכל אדם • רבה ור' יוסף דאמרו תדוויהו (לב) אין קורין בחומשין בביהכ"נ מפני כבוד הציבור תוספתא (לג) קטן מתרגם ע"י נדול אבל אינו כבוד לנדול (לד) שיתרגם ע"י קטן • (לה) ראש הכנסת לא יקרא עד שיאמרו לו אחרים קרא שאין אדם מבזבז לו • בפ' שלשה שאכלו (לו) מנין לעונה אמן שלא יניח קולו יותר מן המברך ומן הקורא שנאמר משה ידבר והאלהים יעננו בקול ביצד יעשה ימתין את קולו ויקרא • בפ' אלו נאמרין (לז) אין הקורא רשאי לקרות בתורה עד שיכלה אמן מפי הציבור ורפ' אמר רבה בר"ה (לח) כיון שנפתח פ"ת אסור לספר אפילו בדבר הלכה • והא דאמרינן בברכות (לט) ר' ששת מהדר אפ' ורים אמרו רבוותא דוקא ר"ש שתורתו אומנותו אבל כ"ע לא • וא"ר תנחומא אמר ריב"ל (מ) המפטיר אין מפטיר עד שינלול פ"ת • א"ר שפטן אר"י (מא) הנולל פ"ת יעמידנו על התפר • וא"ר שפטן (מב) עשרה שקראו שבעה שקורין ומפטיר וש"ץ ומתרנם ואמר רב שפטיה הנולל פ"ת (מנ) נוללו מבחוץ וכשהוא מהדקו מהדקו מבפנים • (מר) קבלנו כשהוא נוללו במפתח פני הכתב עומד כנגד הנולל לכבודו וכשהוא הופכו ועומד פני הכתיבה בנגד ש"ץ וכן המנהג א"ר יצחק משמיה דר' יוחאי רבה (מה) ינלול במפתח ואל ינלול פ"ת • נרסי' במגלה (מו) הקורא את המגלה עומד וישב ותניא משא"כ בתורה מנ"ל דכתיב ואתה פה עמוד עמדי קראה א' קראוהו שנים יצא תנא (מז) משא"כ בתורה • ת"ר בתורה אחד קורא וא' מתרגם ובלבד שלא יהא א' קורא ושנים מתרגמין ובניא מותר ובלבד שלא יהיו שנים קוראין ושנים מתרגמין ורפ' התם (מה) הקורא בתורה לא יפחות מג' פסוקים ולא יקרא למתרגם יותר מפסוק א' ובניא נ' וישרדו ממתיבתא (מט) א' ושנים ושלשה • ומנהג קדמונינו לקרוא (נ) נ' פסוקים מתחלה ואח"כ מתרגם ואח"כ קורין א' א' ומתרגם ועכשיו נהנו לקריא כל ההפטורה א' א' • ירושלמי (נא) כשם

נתיבות שמואל מן ר"ה ע"ח ח' : נ) שם כ"ע נ' :

פתח

סי' קל"ו : (לב) אין קורין בחומשין כו' ניטין ס' ח' וסי' קמ"נ סעי' נ' ויו"ד סי' רפ"נ סעי' ח' ועי"ש היטיב : (לנ) קטן מתרנם כו' • במגלה ס"נ וכי"ף ורמ"ם פ"נ דמגילה סי' י"ח וסי' קמ"ם סעי' נ' : (לד) לנדול שיתרנם ע"י קטן כו' כל"ל : (לה) ראש הכנסת כו' • תוספתא שם • ושם נרי"ף ורא"ם ועיין נ"ר פע"ע ועי' סי' קל"ע סעי' נ': (לו) מנין לעונה אמן שלא יניח קולו יותר מן המברך שנאמר משה ידבר והאלהים יעננו בקול שמין ת"ל בקול ומה ת"ל בקול בקולו של משה (ועיין זוה"ק מ"נ ז' ח' רס"ה ח') תל"מ אין המתרנם רשאי להניבה קולו יותר מן הקורא ואם ת"ח למתרנם להניבה כנגד הקורא יתמך הקורא קולו ויקרא עכלה"נ ונם זה"ל אינו נודק כ"כ דסתמיל ואמר אין המתרנם רשאי להניבה קולו יותר מן הקורא אבל להיפך לא שמענו • וסיים ואמר ואם ת"ח למתרנם להניבה קולו כנגד הקורא כו' • היכן מצינו חיסור כזה אבל עיקר הני' כמו שרלחיתי בסידורו של רע"נ שם' וז"ל אין המתרנם רשאי להניבה קולו יותר מן הקורא מ"ט משה ידבר והחלסים יענינו בקול שאין ת"ל בקול בקולו של משה ואין הקורא רשאי להניבה קולו יותר מן המתרנם ואם אין יכול המתרנם כו' יעו"ש היטיב (ועיין במי' לברכות מש"כ בזה) ועיין רמב"ם פי"ב מה' תפלה ה"ח וטושו"ע סי' קמ"ה סעיף ח' : (לז) אין הקורא רשאי כו' • סושו כ"ע ב' ושם מי' עוד דאין המתרנם רשאי להתחיל בתרנוס עד שיכלה פסוק מפי הקורא ואין הקורא רשאי להתחיל בפסוק אחר עד שיכלה תרנום מפי המתרנם יעו"ש היטיב ועיין סי' קמ"ה סעיף ה' וסי' קמ"ם סעי' ח' : (לח) כיון שנפתח פ"ת כו' סושו כ"ע ח' זוה"ק ח"ב ר"י ח' וסי' קמ"ו סעי' ב' יעו"ש היטיב : (לט) ר' ששת מהדר אפי' כו' • שם בברכות ח' ח' ועי"ש בתוס' ברכות ובתוס' סושו שם וכ"כ שם הרי"ף והרא"ש בפ"ק דברכות סי' ז' ועי"ש בסי' קמ"ו סעי' נ' : (מ) המפטיר אין מפטיר עד שינלל כו' • סושו כ"ע נ' ובסי' קמ"ז סעי' ז' ובפי' רפ"ד סעי' ו' ועיין בה' ממנ ח"ח חות ט"ז : (מא) הנולל פ"ת יעמידנו כו' מנילה כ"ב ח' סי' קמ"ז סעיף נ' : (מב) עשרה שקראו • שבעה שקורין ומפטיר וש"ץ ומתרנם הנדול שבהן נולל פ"ת וסנולל נועל שכר כנגד כולן כל"ל מנילה שם וסי' קמ"ז סעי' ח' • ומנהנ תורתין קמ"ל רבינו פי' עשרה שקראו לפי שרע"נ בסידורו בה' סכות למד מכאן דבשמחת תורה ים לקרות עשרה עולין לפ"ת יעו"ש ומבל לפי רבינו אין ראוי' של כלום מכאן ועיין בה' המנהיג ה' סושו ולושב סי' כ"י סעיף ט' של כ"ע וכ' שעשרה ל"ד יעו"ש היטיב ולפי רבינו הוא מדוקדק פפי (ועי"ש בדע"י מש"כ בזה בפסיעות יעו"ש היטיב וכ"כ שם הר"ן ואי' רשב"ח) : (מג) נולנו מבחוץ וכשהוא מהדקו מבפנים • מנילה שם : (מר) קבלנו כשהוא נולנו כו' דבבי רבינו תלה הוסילו ביתה יוסף בסי' קמ"ז בשם מהרי"ק יעו"ש היטיב : (מה) ינלול מעפתח ואל

שנתנה באימה כו' אר"א אר"ח (נב) ת"ח מרבים שלום בעולם כו' :

נשלם סדר סוכה ולולב• תהלה לאל נומר עלי ברוך הוא:

מצות שופר

ארבעה חלקים

הכשרו והבשר התקיעה וסדר הברכות וסדר היום

חלק הראשון הכשרו • מ) ת"ר רמ"א מ"ם אמרה תורה בשבט מים בתג כדי שיתברכו לכם נשמי שנה (א) ואמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיהיה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר א"ר אבהו למה תוקעין בשופר של איל אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ת"ר (ב) מנין שבשופר ת"ל והעברתם שופר תרועה אין לי אלא ביובל בר"ה מנין ת"ל והעברת שופר תרועה בחדש השביעי שאין ת"ל (נ) בחודש השביעי ת"ל בחודש השביעי שיהיו כל התקיעות של החודש הזי זה בזה תנן (ד) כל השופרות כשרין לשופר חוץ משל פרה מפני שהוא קרן ג)שופר (ה)של ר"ה יעל פשוט ופיו מצופה זהב וב' חצוצרות מב' צדדין שופר מאריך וחצוצרות מקצרין שמצות היום בשופר ותניא בד"א (ו) במקדש אבל בנבולין מקום שיש שופר אין חצוצרות אריב"ל מאי קרא בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' לפני המלך ה' הוא דבעי חצוצרות וקול שופר הא בעלמא לא א"ר לוי (ז) מצות של ר"ה ויו"כ בכפופין (ז) וכן הלכתא (ח) ירושלמי כריאים לא בשר ת"ר (ט) ארוך וקצרו כשר (י) והוא שיש בו שיעור תקיעה (יא) נדדו והעמידו

הדביר

ינלול כו' מנילה שם וסי' קמ"ז סעי' ס' : (מו) הקורא את המנילה כו' מנילה כ"ח ח' ועיין סי' קמ"ח סעי' ח' : (מז) משא"כ בתורה ת"כ בתורה כו' מנילה שם ע"ב ועיין לקמן ס' מנילה ח"ב תוס' מ' : (מח) הקורא בתורה לא יפחות מנ"פ כו' מנילה כ"נ ב' ובה' תמן ח"ח תוס י"נ : (מט) ח' וסניס ושלשה • ר"ל לא שתתר לקרות תיכף שלשה כיחד רק ידניל מעט מעט מתחלה תיתרנם רק פסוק ח' ואח"כ ב' ואח"כ נ' ולכן כ' דמנסנ קדמוניס תיהו כן : (נ) נ' פסוקים מתחלה כו' עיין תוס' מנילה כ"ד ח' ד"ס ובנביאי כו' : (נא) כשם שנתנה באימה כו' • ס"ל דמנילה ה"ח ועיין שם' המנהיג ס' שבת סי' כ"ז ועיין תוס' מנילה נ"ח ב' סד"ה משה כו' : (נב) ת"ח מרבים שלום כו' עיין סוף הלכות מילה :

בעזרתך רחום נתתי חלק לשבעה ונם לשמונה
רחם על עמך ונחלתך לבל תהיה בצפור נודדת מקינה
אל ארצך הקדושה והנישאה תביאנה ותטעינה
בהר מרום הרים אל הר המור וגבעת הלבונה

(א) **ואמר** הקב"ה תמר כו' ר"ה ט"ז ח' ל"ד ב' : (ב) מנין שבשופר ת"ל כו' שם ל"נ ב' וירושלמי פ"נ ה"ה :

(נ) בתובה שבניני ושה ת"ל בתובה שבניני סיכי כל התקיעות כו' כל"ל : (ד) כל השופרות כשרין חוץ משל פרה כו' כל"ל ר"ה כ"ו ח' ועיין זוה"ק ח"ג ב' ל"ע ח' ועיין סי' תקפ"ו סעי' ח' : (ה) של ר"ה של יעל פשוט ופי' כו' כל"ל : (ו) במקדש שבגבולין כו' שם כ"ו ח' : (ז) מצות של ר"ה ויוה"כ כו' שם כ"ו ב' : (ז) וכן הלכתא • וכ"פ כל הפוסקים עיי"ש בדי"ף ורמ"ם פ"נ סי' ח' ותו"ז סי' רפ"ח : (ח) ירושלמי כריאים לא בשר • זה אינו כלל כי לא תיתכן כריאה בלא בשר ורש"י ז"ל פי' שהוא בשר שאין בו דם כלל ועוד דלעיל מלל חוץ משל פרה קאי ול"ל לכותבו • לכן כ"ל עיקר דתשבר בתון וכ"ל כי הילחים פסק כר' יהודה דבר"ה בשל זכרים ובובל בפסוקין (עיין שם' ירחים סי' קי"ו) ועי"ז כתב רבינו דבירושלמי משמע כוותי' דאי' שם פ"נ ה"ה תר"י טעמא דר"י כדי ליתן תת המלוי על המלוי ותת שתיהו מלוי על שתיהו תלמא מדמפרש טעמי' דר"י משמע דהלכה כוותי' • ושוב תשר לשון המשנה (שם כ"ו ח') סופר שטסדק ודבקו פסול דיבק שבדי שופרות פסול ניקב ושתמו אם מעכב תת התקיעה פסול ואם לאו כשר ח"ת תרוך וקלרו כו' כל"ל בכלפע"ד : (ט) תרוך וקלרו כשר • שם כ"ו ב' ותוספתא פ"ב ועיין תו"ז סי' רל"ט : (י) והוא שיש בו שיעור כו' • וכ"כ הר"ן שם וכ"מ מתוס' שם ד"ה תרוך וקלרו כו' ועיין סי' תקפ"ו סעי' י"נ : (יא) נדדו והעמידו כו' שם כ"ו ב' ותוספתא שם ועיין תו"ז

והעמידו על גלדו כשר (יב) ציפהו זהב במקום הנחת פה פסול שלא במקום הנחת פה כשר (יג) ציפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ כשר אם נשתנה קולו מבמות שהיה פסול ואם לאו כשר (יד) ניקב וסותמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר (טו) נתן שופר בתוך שופר אם קול חיצון שמע לא יצא אם קול פנימי שמע יצא (טז) גרדו בין מבפנים בין מבחוץ כשר (יז) הפכו ותקע בו לא יצא ואר"פ לא תימא דהופכו ככתונא אלא שקיצר את הרחב והרחיב את הקצר כרב מתנא והעברת דרך העברתו • (יח) וכ"ש הפכו ככתונא דפסול • ירושלמי (יט) לא אמרו אלא גרדו אבל הפכו פסול מאי בינייהו זה בטל חללו וזה לא בטל חללו (כ) דבק שברי שופרות פסול הוסיף עליו כ"ש בין בסיתו בין שלא בסיתו פסול ג) ר"ג אומר בסיתו כשר שלא בסיתו פסול פירשו רבוותאי דר' נתן (כא) אאינו מעכב את התקיעה ד"ה כשר קאי והכי מוכח בירושלמי וה"ג שופר שנסדק ודבקו פרש"י ז"ל (כב) בדבק שקורין גלו"ד ה) לא נצרכה לר' נתן דאי לרבנן פשוט דאפילו בסיתו פסול דבק שברי שופרות פסול עוד הוא דר' נתן כו' ניקב וסותמו כו' אם היה מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר ר' נתן אומר (כג) בסיתו כשר שלא בסיתו פסול • ר"ח בשם ר"י כיני מתניתין אם היה מעכב את התקיעה מקום סתימה פסול ואם לאו כשר • ר' יוסי ה) בר זמרא והוא שסתמו אבל לא סתמו כשר שכל הקולות כשרין לשופר מיתה מירושלמי (כד) אם מעכב התקיעה דקאמר מתחילה והיכא דסתמו פסול לא סתמו כשר ו) אר"י (כה) והוא שנשתייר רובו מכלל דשלא בסיתו אעפ"י שנשתייר רובו פסול איכא דמתני לה אסיפא שלא בסיתו פסול א"ר יוחנן והוא שנפחת רובו מכלל דבסיתו אעפ"י שנפחת רובו כשר • פ' ר"ח (כו) מדר"י מפרש דר"ג ש"מ דהלכה כר"ג והוא שנשתייר רובו שלם אבל לא נשתייר רובו שלם פסול ואע"ג דאיכא לישנא אחרינא לא איתבריר הי ניהו בתרא ועבדי' כתרי לישנא לחומרא • וכ"פ רבינו אלפסי דלא מעכב את התקיעה ומתמו שלא בסיתו אעפ"י שנשתייר רובו פסול ובסיתו בעי' שישתייר רובו • והר"י אבן גיאות כ' כל היכא דאיכא תרי לישנא הלכה כלישנא בתרא וה"ג אסיפא מתני לה מכלל דבסיתו אפילו נפחת רובו כשר ומסתברא כר"ח דכל תרי לישנא (כה) בשל תורה הלך אחר המחמיר בשל סופרים הלך אחר המיקל ורבוותיה בבתוספות (כט) אמר לה ה"ז ניתך והלכה והניחתו בצד ר"ה דאיכא תרי לישנא קמא לחומרא ובתרא לקולא ופסקינן כקמא לחומרא (ל) והלכה כר' ז) במתני' דקתני מעכב את התקיעה פסול ואם לאו

נתיבות שמואל נ) ל"ע ניקב וסחמו בין בסיתו בין שלא בסיתו פסול ר"ע לומר כו' : ד) ירושלמי כ"ה פ"ג ה"ו לא נמיכה כו' : ה) בירושלמי איתמ' ר"פ בר זמרא בשם ר' זעירא כו' : ו) כ"ה פ"ז ה' : ז) ל"ע כר"ע :

פתח הדביר

מ"ז סי' רנ"ע ובעוש"ע סי סעי' י"ד : (יב) ליפסו זהב במקום כו' • סי וסי דשופר של מקדש סי' מליפה זהב סיומו שלא במקום סתימת פה כדאי' סתם ע"פ ועיי"ם בסוס' ד"ה ליפסו זהב כו' • ובגר"א סי סי' נ' ובכ"ן סי סי מס"כ בזה ועיין בעוש"ע סי' תקפ"ו סעי' ט"ז מס"כ בזה : (יג) ליפסו זהב מבפנים פסול מבחוץ כשר אם נשתנה קולו כו' כל"ל • ועיי"ם בשו"ע סי' תקפ"ו סעי' ט"ז : (יד) ניקב וסותמו אם מעכב כו' סי וכתוספתא סי ועיי"ם יבואר זה לקמן : (טו) נתן שופר בתוך שופר כו' • סי וכתוספתא סי • ועיין בגר"א סי סי' ל' דבעיון ללד שפי יותר מהחיצון וה"ה בעוש"ע סי' כ' : הפנימי בולע ללד שפי יותר מהחיצון ועיי"ם בעוש"ע סי' : (טז) גרדו בין מבפנים כו' • סי וכתוספתא סי וסי בעוש"ע סי' י"ד : (יז) הפכו ותקע בו כו' סי : (יח) וכ"ש הפכו ככיתונא כו' • עיי"ם בגר"א סי' ל' ובכ"ן סי וזה סתירת רבינו הירושלמי לרמי' דהפכו ככיתונא פסול וכן הכיתו הרמ"ם סי וכ"ן סי ועיי"ם היטיב : (יט) לא אמרן אלא גרדו כו' כל"ל • סי פ"ב : סי"ז ועיי"ם ועיי"ם בעוש"ע סי' י"ב : (כ) דבק שברי סופרות פסול הוסיף עליו כו' • סי כ"ז ב' ותפי' הי' בשופר הסמוך לפיו היעור שופר עיי"ם בגר"א סי' ד' ובעוש"ע סי' י"ד ו"ח ועו"ש : (כא) מתניו מעכב את התקיעה לכתר קאי כל"ל • וכ"ל בתם מעכב את התקיעה בכל עניין פסול וכן בתם מתניו בסיתו מעכב את התקיעה בכל עניין פסול וכן לעולם מתחלה ועד סוף אם נפסק בשעת התקיעה ואפי' ע"י הפסק מועט אינו חוזר ומתקע ואם חזר ותקע מצטרף ואם לאו אינו חוזר ומתקע ואם נפסק בשעת הברכה אינו חוזר ומברך ואם חזר ותקע יצא ואם לאו לא יצא

לא מעכב את התקיעה בסוף (כ"ה בגופאת הירושלמי שלפנינו רק מ"ב בגופאת שלפנינו בלשון הברייתא לא היה מעכב כו' מתקני מיבה היו' עפ"י דברי הרמב"ן המובא מדבריו שזה לא ר' חייא בשם ר' יוחנן להוסיף · ובמלחמות לפנינו הענין מבומבם קצת ותני הכא ומתרמי הענין ולא המלוה) ופי' סר"ח בשם ר"י בא לבעמיד דבריו שמוקי מתניתין כר"ע ולומר שה דשלוחי בברייתא במעכב התקיעה היינו ר"ל שהוא מעכב התקיעה כעת דז"ל דזה לכ"ע פסול אלא דפלוגתא דידהו בלא היו מעכב התקיעה קודם סתימה ועכשו היינו מעכב דלא גם קודם הסתימה היינו מעכב פסיעה ד"ם בלל בזה והוה כלא ניקב כלל זהו תורף דבריו · ומלא דזה עיקר המחלוקת בין הרז"ה והרמב"ן דהרז"ה ל"ב תיבה ר' משא"כ הרמב"ן גרם לה · והרא"ש כ' וז"ל והא דקאמר בירושלמי לא היה מעכב התקיעה וסתמו לרוך לפרש לא היו מעכב לאחר שסתמו ואפי' לי פליגא בגמרא דידן לירושלמי נמצא דידן עיקר עכ"ל ולפי דעת הרמב"ן ל"ש כלל לגמרא שלנו וא"כ לכאורה אין מקום לדברי הרא"ש כלל ואף לפשיטתו דפליגי במעכב לא היו מעכב התקיעה מ"מ לא כל עיקר כוותהו הוא מהירושלמי וא"כ מי דחקו לומר דהירושלמי מיירי במעכב דסתם לימא דמיירי במעכב מעיקרא וא"כ ל"ש רק במעכב מעיקרא וכפשטא הרמב"ן · אמנם כ"ל לייחד דבריו לדעתי הרא"ש היה כתוב בהירושלמי במצותיו ניקב וסתמו לא היו מעכב את התקיעה וכ"מ מדברי אחוים' דל"ש ניקב כו' · ולפ"ז היו' מסתם מצותיו כל סיום מעכב מתחלה אף שאינו מעכב בסתם פסול (וכ"ש לפנינו במצה שם לא עיכב את התקיעה פסול כו' · מסתם דעיכב מעיקרא) ובל"ש דיקן ע"כ לא ס"ל כן דמ"ש לגיסנא בסתם הרא"ש · יוחנן ס"ל לחי המצה כהד מסך תנאי וכמ"ש התום' והרא"ש · אבל בחמה לק"ק י"ל דמצה כוותייהו דרבנן וס"ל דכל שעיכב מתחלה פסול בין סתמו בתיקו ובין שלא בתיקו ה"ל לחיוב כותי' דל"ש ומיירי בשלא בתיקו וא"ש דברי הרא"ש לפ"ק לכאורה · (ולחיוב בפ"ק שכ' מדברי הרא"ש וז"ל ופקפק אם נפרם אם כי' מעכב לאחר שסתמו ה"ש מתי קמ"ל ר' יוחנן והרי מתניתין מפורש כן ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול וי"ל דהרא"ש קאמר לפי גי' הירושלמי דגרים במתניתין אם עיכב את התקיעה ועובדא קמ"ל ר' יוחנן אף קמא ה"ל ע"כ מוכרח לפרש דברי ר"י כמ"ש הרא"ש דאי פליגי וכו' הא מתני קמ"ל ה"ל מתי קאמר ואפי' לי פליגי וכו' הא מוכח דל"ש עכ"ל ומעיקרא לק"מ כל מה שפקפק הרא"ש מפרש כך כיון מתניתין כמ"ש במחור וכמ"ש למעלה בשמו) :

ודע דהרמב"ד כ' על הרמב"ם וז"ל לא הסכים להירושלמי וס"ל התם ניקבו מתניתי' היה מעכב את התקיעה פסול פי' אעפ"י שתקנו מפני שקול סתימה הוא זה ואם סתמו בתיכו מיהא כבר והעכוב שתמרו לא עכוב לגמרי אלא אפי' שנם עכ"ל וע"ע בכוונתו · והלח"מ ז"ל כ' דכוונתו להסיע על הרמב"ם דלא כמ"ש שהסתימה מעכב אלא קודם הסתימה כי' מעכב וזהו שאמרו כי' מעכב התקיעה דמלמון כי"ם מסתם קודם ועוד דסיומו לבד סני אעפ"י בפוף מעכב את התקיעה וכן כמי מסתם תן הירושלמי כפי מה שפירשו בעל המחור עיי"ם ועו"ש סיעיב · ודבריו ל"ע לכאורה קושה דהא לפי סני' כי"ם מכואר דבעת היו מעכב התקיעה וא"כ מדברה רחי' להרמב"ם וכעת הרמב"ן · והנה אי לא מסתפינא הייתי מניח בדבריו שכל"ל ח"ת הסכים להירושלמי כו' והוא תכא למסיים להרמב"ם אבל לפי שהוצרך ללה"מ ובמגדול עוז בלשון לא הסכים כו' אי אפי לשלוח יד ולהניח · ולכן הייתי תומר לכאורה דהוא קאים בסיעת התום' דמעיקרא דמתניתין ס"ק אם עיכב מתחלה הקול ועכשו היינו מעכב פסול וס"ל כסיעת כי"מ דרמ"ם וס"ל דאם כשתקנו לא חזר קולו לכתות אפי' קודם שנקב אלא לכמו שהיה לאחר שניקב וקודם התיקון כבר בטל הקולות כשהיה בשופר וכוי כמו דלא נפתם כלל דכבר וכמו שהיה הרא"ד בעלמו · וא"ש מסוג על הרמב"ם שלריך לשלוח יעכב הקול לאחר שנפתם ולהרא"ד כוי תיפכא · אבל לא מסתם כן מלבושו שכ' אעפ"י שתקנו לפי עדיף ולסברת זו לדבריה תיפכא · לכן כ"ל דהרא"ד מפרש לאחר שתקנו לא ס"ת כלל בין מעכב אלו לא · ומפרש בך דהמשנה קת"ל דבל שניקב מתחלה וסתמו פסול ואחוה כרבנן אלו בין בתיכו בלא בתיכו ואפי' לר"ל בתיכו ומשהייר רוכו שוב אין בין שום ס"ת בין אם מעכב התקיעה אחה"כ אלו לא ומסוג אהרמב"ם שלריך הוא מעכב התקיעה ובאחת שזה הוא משלה ואינו מוריד ומפרש שזה קאמר ר' יוחנן בירושלמי דמעכב את התקיעה פסול אפי' שלא בתיכו ואחה"כ אלו לא ומפרש שזה עיקר הקפידא ומפרש תלמודינו נמי דס"ק דם"ק ס"ל בל שניקב וסתמו בעינן שנקב את מעכב את התקיעה פסול אעפ"י שאח"כ חזר לקולו הקדום · ול' נתן מבשיר בתיכו ופוסל אלא בתיכו ופליגי ב' ליתני אם בעינן שתייר רוכ בתיכו או בעינן אלא יפחות רוב בתיכו הוא מעכב את התקיעה אח"כ אלו לא הוא מעכב זה הוא מעלה ומוריד בלל · וזה ניחא נמי לפרש מה שכוכיחו הרמבנים דהלכה כר"ע מדשקיל ומרי ר' יוחנן אליבי' ול' הרא"ם לתין מזה כוכחה די"ל משום דל"מ אליבא דרבנן יש"ם ולפי"ז מוכח שפיר כיון לרבנן בבל ענין

בל שניקב בענין שהנקב פוסם הקול פסול ואם לאו אפי' שהיה בו בל הנקב פסול · ולפ"ז אפי' לא ניקב כלל אלא

סכ"ה ני' הרמב"ם ג"כ · ק"ו לחמת שכחן כ' וז"ל דהא במילתי' דת"ק תפורס שם בירושלמי שם מעכב כ' וכ"ה בתוספתא כ' · לבל מי מהא לא תירוץ דסרי ני' שלפנינו וכן הרמב"ן והרא"ד והרמ"ה נאמיה דנירסתם הי' שם הי"ה מעכב וא"כ מי הביאו ליחוק זה לומר דהרמב"ם ל"ג לה וכ"ל · ותמ"כ עוד לבל הם פי' כו' ולפי"ז לעולם בשיטת שמחייב רובו כו' · ל"ע מהי קאמר ולפי"ז הא גם לדעת הרמב"ם ל"ל כן וכ"ק ול"ע · ותמ"ב עוד וז"ל ומטוס דבריהם אמר למי נלרכה כו' · י"ל דלרבנן כיון דס"ל דמעכב את התקיעה שפול ל"ל שפדק כו' ל"ש הא רבנן לא אסרי אא"כ מעכב התקיעה אחר שתיעה אבל כל שהיו מעכב אחר שתיעה ל"ל בה ח"כ שפיר אלעריך לאשמעינן דשמעינן דבדיבק שברי שופרות כי אפי' שהיו מעכב התקיעה אחר שתיעה פשול · ובשלמא לפי' הרמב"ם דרבנן פשלי אפי' בהיו מעכב ושתמו בהיו ח"כ שפיר קשה ל"ל הך דשפדק לבן הולרך לומר דאפי' כר"י לחית לי' דבהיו ומיהו מעכב כשר והו"א דה"ה בשפדק קמ"ל וכ"כ הרמב"ן בהדיא ועיין .קרי"ת תום יו"ד יעי"ם סיעיב · ותולי דכוותה של הא דדיבק שברי שופרות ושתם בהיו · ולדידי' כשר בשעכב התקיעה ושתם בהיו · לבל יש לעיין לכתורא על הרמ"ם שכ' וז"ל ושכי מוכח לשון הירושלמי שופר שנפדק ודבקו פשול למי נלרכה לר"י לומר לרבנן פשיעה שכ"ל ומתי פשיעותא דילמא מיירי שכא בתין מעכב וכ"ע ג"כ על הקרי"ת שלא כדברים בזה · סוף דבר לא זכיתי להבין לשת קדושים ודרכי החכמה עשלמו ממני וס' יאיר עיני · ועוד לשפ"ד דנם סתום לא הכריעו דפליגי בשעכב התקיעה אחר שתיעה דווקא מדכ' והלכה למעשה נרחה דשופר שניקב ושתמו בהיו וחזר קולו לכמות שהי' מתחלתו קודם שניקב לית דין ולית דיין .לכשר אפי' סיה מעכב קודם התקיעה כו' · ואם נימא דפוסקין בתוחלע כהרמ"ם דפליגי בשעכב אחר שתיעה ובהא ס"ל לר"י דבהיו כשר ואם חיו מעכב אחר שתיעה כ"פ כלל ומכאי אפי' שלא בהיו ח"כ כיון דלא מעכב אחר שתיעה כ"ל בהיו דווקא וכן הקשה בחמת בני' הם"ם יעו"ש ונשאר בקושיא אחנם לפי מש"כ ח"ם · ועוי"ל דמשרשי מתי דהי' בירושלמי דפליגי בשעכב את התקיעה היינו בהי' קודם וכמו שפי' הרמב"ן ותסכי מוכי לה בירושלמי כר"י דהילו לרבנן בל שפי' מעכב מהחלה לא מסכי שתיעה כלל אפי' בהיו וח"כ הא דהי' בחסה כל שהיו מעכב השתא אף שעיכב מחחלה כשר ע"כ אחי כר"י ובהיו דווקא וכן רלוחי בקרי"ם חות כ"ז יעו"ש היעיב ות"כ דעת החום עולם ממם בד בבד כדעת הרמב"ן ודעימי' · ואין לומר דדעם החום מדלא כ' דבעינן ג"כ דשתייר רובו הלמת הרמב"ם דש"ל דהלכה כליחמה בחרא ובבא מיירי בנפחת רובו ולכן בעינן מיהו דווקא ז"א דהא מ"מ ל"פ רק בשעכב את התקיעה לאחר שתיעה אבל כל שהיו מעכב אחר שתיעה בזה ל"פ כלל רבנן ור"י ורק בלא עיכב התקיעה מקודם ובהא מכשיר ר"י בהיו שיהא ורבנן פשלי אף בהיו ולכה כר"י וכ"ע כשר אף לכתחלה כדי שלא יבא לידי ספק · אבל לפי"ז ל"ש ברמ"ם כל' וז"ל ולכך שופר שניקב ושתמו בהיו וחזר קולו לכמות שהי' תחלה ד"ה כשר ואם לא חזר קולו כשתחלה פלוגתא דר"י ורבנן עכ"ל ועליו וודאי קשה קושיית ני' הם"ם ל"ל מיהו דווקא ועליו ח"ח לייבד כמש"כ בסוגית התום' ובסוף דבריו כ' וז"ל הלכך בהיו כשר אפילו לא חזר קולו כשתחלה והוא שנשתייר רובו · שלא בהיו שנשתייר רובו כשתחלה פשול אפי' אם נשתייר רובו עכ"ל וזה נכון נם דברי המרדכי לכאורה לא יסכנו כל' וז"ל משקעת דמשמעינן ולכאורה למעשה שופר שניקב ושתמו בהיו וחזר קולו לכמות שהי' מתחלה קודם שניקב לית דין ולית דיין לכשר אפי' כי' היקב מעכב התקיעה מקודם ואם לאחר שנשתם מעכב התקיעה פשול כו' כ"פ ר"י היו ל"ש דיל"ל דלכאה כר"י לאחר בהיו אפי' מעכב התקיעה כשר עכ"ל ומדכ' היו ל"ש כו' מבואר דהוא ס"ל כהרמ"ם דפליגי בשעכב התקיעה לאחר שתיעה מ"ש מה זה שכ' דבלא שתם ושתמו בהיו כשר לכ"ע הא לא בלא בהיו כשר לכ"ע דרבנן מודו נמי בזה וכמש"כ בני' הם"ם · ותולי בדווקא י"ל דמתחלה בעתיק דברי הנוס' דקיימי בשיטת הרמב"ן ולבסוף הקשה דלמא בשיקר כשיטת הרמ"ב ולר"י יש לסקל בנשתם בהיו אפי' בשעכב את התקיעה· וה"ה דהו"א להקשות אפי' אם נימא דלכאה כרבנן מ"מ בהיו מעכב את התקיעה כשר אפילו בהיו היו · רק דעדיפא לי' להקשות דיש לד להכשיר אפי' בשעכב התקיעה לזה רבותא יותר · להקשה דשעכב התקיעה הוזכר בשנה וכן לדעת הרמ"ם ודעימי' הכל תלוי בשעכב התקיעה · ולשון הטור מסוקן יותר וז"ל ולדעת ר"י אם שתמו בהיו ושתייר בו הרוב אפי' שעכב התקיעה שלא חזר קולו לכמות שהי' כשר שתמו שלא בהיו אם מעכב את התקיעה שלא חזר קולו לכמות שהי' כשהוא שלא שפול אפי' אם נשתייר בו הרוב וכן אם נשתר קולו כמו שהי' קודם שתיעה שפול כיון שנשתנה קולו מכמות שהי' כשהוא שלא אבל אם לא הי' שעכב התקיעה כשר אעפ"י שנשתנו בהיו שנשתייר

בו רוב כו' יעו"ש רק שם"כ כן בשב ר"י ושמשמע דעתו אחום' ואחי שכתבי לעיל דהחום' קלי בשיטת שנחומים והרמב"ם והרמב"ן וסייעתייהו וכ"ל ונם רביני יהוחם כ' בשיב ו' ח"ב בשם החום' דקיימו בשיטת הרמ"ם וכ"ד כל שהמרומים ומ"מ אם שלפנ"ד כשכתבי וכ' עוד הרי"ו וז"ל וכי"ק כ' שהא שמעינן שאפי' שלא בהיו לא שמייר רובו ואיהו שעכב את התקיעה כשר ולא שבתי דבריו ולא שברתו בזה ושתמני על הרמ"ם שכ' שהרי"ף שסק כל"ק דר"י ואולי כי לא הי' בספרו שהי לישנא דלשר דשעכב את התקיעה פשול ל"ל בסדק כו' · ונם לא הביא הוא בספקות שלו זה שלשון תרי"ף שהא שמעינן וכו' עכ"ל וכוותי' דשם ס"ל בשיטת הרמב"ם והרמב"ן ודעימייהו ח"כ כל שנפחם שלא בהיו פשול ולריכה תלחת למעליותא · ולדעת הרמ"ם ודעימי' כל שהיו שעכב התקיעה כשר אף שלא בהיו ואף לא שמייר רובו וכמש"כ הרי"ו בעלמו לקמן וז"ל אבל אם היו שעכב התקיעה כלומר שהולקה שהחיתה יפה אפי' שתמו שלא בהיו ואפי' לא נשתייר רובו כשר עכ"ל וכ"כ הב"י וזה שלא כדעת הטור שכתבתי בתחלה · ולייבד דעת הטור נרחה שפ"י מה שהקשה המלחמות וז"ל ותמה על עלמך לדברי בעל המאור שלא בהיו שעכב התקיעה אם לא שעכב את התקיעה וכל"ב דר"י והוא לנפחת רובו שם נפחת רובו ואיהו שעכב את התקיעה כשר נמלאו מוקעין בשופר של מחוסת או של זפת ושמיה שת"ח לו להשמע עכ"ל לאמת דפשיעא לי' כ"כ לאיסולה לבן כ' הטור והוא שנשתייר רובו וזה יעיין מן הסנורא ובנפחת רובו שעכב ושאיהו מעכב שוין שהה דבהיו כשר ושאיהו פשול (ובהיות בן הפי' שהיהו לעיל בחום' חזר וניער · וזכיהו לדין שאף שנפחת רובו מ"מ יכול להיות שאיהו מעכב התקיעה והדבר מוכרע מהטור והרי"ו וזה שלא כדברי הקרי"ם בחות ל"ד וכמו שהשגנו עליו לעיל · לך י"ל כי בתחלה על מחלה יכול להיות שפיר שלא יעכב התקיעה וה"ל כוותם הרי"ו ששתייר מחלה על מחלה לבל בנפחת רובו ושלמי מעכב התקיעה לאחר שנשתם לף שנפחת רובו הקרי"ם הכ"ל ובפרט לפי מש"כ הקרי"ם בחות ל"ד כל שנפחת רובו ג"ה שלא יעכב את התקיעה ופשיטא שפיין עם הטור · ובזה"ע שני'

ז' פסק בשעת הדחק כהטור ולא כהרי"ו :

ודאיתי להב"י שכ' לפון ריח"ו וז"ל וכן לית לה ניקב ושתמו בהיו שלא שנהת פיו פשול·לף בהיו לא הכשירו אלא כשנשתייר רובו שלם אלל שנהת פיו לבל הא לא נשתייר רובו שלם אלל שנהת פיו בד"ה כשלא היה מעכב התקיעה לבל הא לי' לותו הנקב מעכב התקיעה עד שלא נסתם הנעב"י שנשתתו בהיו ואעפ"י שנשתייר רובו שלם ושלא בהיו פשול ואעפ"י שלא הי' הנקב מעכב התקיעה אפי' עד שלא שתתו ואעפ"י שנשתייר רובו של שופר שלם בד"ה כשנשתתו לנקב כו' · ומיהתי מבואר כי הוא מפרש במשנה וירושלמי שמעכב התקיעה קודם שנשתתו וכמש"כ התום' מתחלה והוא הי"מ שברח"ם יעו"ש · ומשה לרבנן בכל ענין פשול כל שניקב לבל לר"י לאחר שמשנה כותי' וכמו לפי' וירושלמי מכשיר בהיו שלא עיכב התקיעה מקודם לבל שלא בהיו לף על פי שלא עיכב התקיעה מקודם מ"מ פשול ל"פ רבנן ור"י רק שלא עיכב התקיעה מקודם ובהא מכשיר ר"י בהיו מיהת ורבנן פשלי לף בהיו והלכה כר"י וכ"ק דבעינן דשמייר רובו · לבל הוא תמוה מלא כפי נוסי שהקשו התום' והרא"ם לשיטה זו לפי' לל"ק ע"כ ר"י לפי' מעכב את התקיעה וכ"ם ל"ב לר"י ע"כ מחולקים בשיט מעכב התקיעה מקודם · ועוד תקשה לדברי הריא"ז דהא בירושלמי מבואר דפליגי בשעכב את התקיעה ולף לי נימא כמו שפי' הרמב"ן דפליגי בשיט מעכב מתחלה וכמש"כ למעלה מ"מ מבואר דר"י מכשיר בהיו לף על פי שפי' מעכב מתחלה · ולם נימא דפוסק כרבנן ח"כ בלא עיכב מתחלה הקב למה מחלק בין היו לשיו מיהו הא הך מילוקא לא שכר בעיכב בדברים רק בר' נתן ובעיכב מתחלה הקב לבל כל שלא עיכב מתחלה הקב מכשרי רבנן לף שלא בהיו ועוד ח"כ מאי קמ"ל שופר שנפדק ודבקו פשול וכן דיבק שברי שופרות הא מסתמא עיכב מתחלה את הקב וח"כ פשיעא פשול ולפי' לר"י לדבריו · ולפ"ל בדוחק והוא כי הוא ס"ל דתלמודא דידן מחולק עם הירושלמי וס"ל לם"ם דידן דפליגי בלא עיכב הקב מתחלה וכהא מחמרי רבנן ור"י מיקל בהיו ומתניתין לתי כר"י ובהיו דווקא · והא דפשול בנפדק ובדיבק שברי שופרות ס"ם מסוס לעיכב התקיעה מתחלה וקמ"ל לתפי' לר"י פשול ולא מכשי שהיה בהיו · ולעניין קושיית התום' והרא"ם מהא דנשתייר רובו ונפחת רובו היו מפרש לנשתייר רוב שופר שלם שלא שנהת פ"ק והוא שנשתייר רובו שלם לגד הפה והנקב כי' בהיעוש הנשאר ולר"ב והוא שנפחת רובו כ"ל שכי' הקב ברובו שאלל ספה לבל מ"מ כי' נקב משהו וזה שכ' לפשיטתו וז"ל לף בהיו לא הכשירו אלא כשנשתייר רובו שלם אלל שנהת פיו · כ"ל שלא הי' הקב ברוב שאלל פיו · ולפי זה יתיישב הכל בעזר"ה · והיה לפ"ל כי נם הרא"ד שכשלמו לעיל לקי בשיטה זו דס"ל דאלו בהא בעיכב התקיעה מקודם · לבל סוף דברי הרא"ד לא יתכן לפי זה דשוא מסיק דאם שתמו בהיו מיהת כשר לפי' בעיכב התקיעה מקוד' לבל זה לשר דברינו כי הרא"ד

נמשך

נמצאת לחתי סירוסלמי ומם מבואר דפליגי בעיבד התקיעה (למיעט זו) מקודם ותפ"ה מכשיר ר"י בסחמו במיגו מסת"ב הריף"ז ס"ל דפליגי בלח עיבד התקיעה מקודם וכפ"ג דווקא מכשר ר"י במיגו וכנ"ל: והיה שיעה הדשם לה כוזכרה בכל הרחבונים והאחרונים בקדמו זכרם:

ומצאתי רחיתי עוד בסמ"ק סי' ל"ב וז"ל והיכה שניקב וסחמו במיגו וחזר קולו לכמות שהיה כשר ותפ' סיה מעבב התקיעה קודם לכן לפי' הב' שבתוב' דמעבב לה התקיעה הייט לאחר השתיתה) ושלה במיגו היכה שמעבב פסול לר"ה והיכה שהיגו מעבב פלוגתא דר"י ורבנן עב"ל ויש לעיין להיכן דעתי נופה להלכותה לה יהבני דבריו בין לפי' הרמב"ן והעיטי' שתפרש שחולקין ר"י ורבנן היכה דלה מעבב לאחר התקיעה דר"י מכשיר מיהת במיגו ורבנן פפלי תפי' במיגו · ות"י היקף כ' והיכה שהיגו מעבב פלוגתא דר"י ורבנן והה בהיגו מעבב ותיגו מיגו כ"ע פפלי ור"י היגו מכשיר רק במיגו היכה שהיגו מעבב · גם לדעת הרמ"ם ודעיטי' שמפרשין שחולקין במעבב לה התקיעה ובזה מכשיר ר"י במיגו לבד בהיגו מעבב כ"ע מכשרי תפי' בהיגו מיגו וכתו שמתאר לעיל ות"י היך כתב והיכה שהיגו מעבב פלוגתא דר"י ורבנן והייט בהיגו מיגו והה בזה ד"ם כשר · ולחיתי להגהות תדשות סי' ל"ז שסמ"ק סיה מפרש דפליגי בהיגו מעבב התקיעה ור"י לחומרת לרבנן ס"ל כל שהיגו מעבב התקיעה כשר ור"י ס"ל דבהיגו מיגו לה שהיגו מעבב התקיעה פסול ועעטי' דבמיגו כל שהיגו מעבב התקיעה סות בעל נגבי הסופר מסת"כ בהיגו מיגו הייט בעל נגבי הסופר והוי כמו סופר ול"ה ובירוסלמי מוקי לה מתניתן כר"י תסם דסתפס מיירי בסחמו במיגו אבל בלא במיגו לה שהיגו מעבב פסול יש"ם סיעיב ובזה לפי"ז תרווה לן סיעה הריף"ז בפסיעות שפי דסות לקי ג"כ בזיקב זו רק דמולק עם הסמ"ק בזה דהסמ"ק מפרש מעבב לה התקיעה לאחר התפיתה והריף"ז מפרש קודם התפיתה ולכן פוסק הריף"ז כר"י דתם עיבד שקב מקודם התפיתה לה התקיעה בכל ענין פסול ותם לה עיבד התקיעה מקודם ותחזו במיגו כשר כר"י אבל בלא במיגו פסול ובעיגן דמייר בהיגו דווקא כל"ק ור"י ות"ם שפיר פוסק הריף"ז בהירוסלמי ורו"ק · ובפיות כן תפשר לפרש ג"כ כוונת התוס' לזה · והוה דמתחלה הס"ל למעבב התקיעה קודם התפיתה הוכרחו לפרש דהמשנה לה לחי כר"י דהה ר"י מייירי ע"כ בב' הלפות במעבב התקיעה קודם התפיתה וה"ק לתומרת ור"י לקולת לחנם לחתי למסקו דמעבב לה התקיעה הייט לאחר שהפתה וה"ק פליגי ר"י ות"ק בהיגו מעבב התקיעה וה"ק מכשיר בהיגו מעבב בין שהחזו במיגו בין בלא במיגו ור"י פליג וס"ל דווקא במיגו כשר והלכה כר"י · ודבריהם יבואו כמין תומר וכך פיעור דבריהם · ולכך נראה לפרש מ"ש דהם מעבב לה התקיעה לאחר שהפתה וכירוסלמי קאמר שהפתה שפסול ותם לאו כשר ובן בתוספתא (וכ"ל כל שהיגו מעבב התקיעה לאחר התפיתה כשר תפי' בהיגו מיגו) ותפ"ה קאמרי בירוסלמי דתתניתן כר"י (ר"ל ולפי"ז הוה לן לאוקמי מתניתן בלא מתלק בין מיגו לשהיגו ווקא שהיט ווקאמר דהם שיגו מעבב לה התקיעה כשר כרבנן ומדקא מוקי ליה בירוסלמי כר"י ומוקי למתניתן במיגו דווקא תלמא דהלכה כר"י והה דכתבו זה משום דהה ר"י מפרש מילתיה דר"י תין רחיה מזה דהלכה כר"י דיל משום דתיניה יפעיון דעת ת"ק וכמ"ש הרמ"ם לכן כביאו רחיה מכך בירוסלמי) ובן כתבו והלכה למעשה מתמלמו קודם שניקב לית דין ולית דיין דכשר כו' ר"ל דלפי שיטה זו בעיגן דווקא שתמו במיגו · ומיובב טיעיב קשיית ני' הס"ם · וגם מיובב תם שכתב המרדכי שהבאתי לעיל בל' מיהו ל"ש דיל דהלכה כר"י דאמר במיגו לפי' במעבב התקיעה כשר עכ"ל ותלדבה לפי שיטה זו הלכה כר"י ותיגו כשר לדיוים תלת במיגו ותיגו מעבב התקיעה ודו"ק היטיב · ולפי זזה דבר תדם לה שעשוהו רבותיו הרתבונים והאחרונים לתוב תרתה היתכנו דבריו תם לה ולכתורה דבריו תין לו שחר להה בתלמודינו מבואר לחכמים למאמרת ור"י לקולת · להכי תני בבריית ניקב ושתמו בין במיגו בין בלא במיגו פסול רש"ת במיגו כשר בלא במיגו פסול ולדידי' לריך לדמוקי לומר דת"ק מיירי במעבב לה התקיעה דווקא דלכן בכל ענין פסול ור"י מיירי בהיגו מעבב לה התקיעה לחתפה · ותם ימת דהס"ק דבריית היט דעת עליהם ותם ליגם הרבנן המזכרים בירוסלמי זה דוחק גדול ולא ניתן להחמר (הן לחמת כי מהתוספתא פ"ב דלי' החם וז"ל נקב ושתמו תפי' במיגו תם מעבב לה התקיעה פסול ותם לאו כשר עכ"ל תיגו מוכח כי לה מכשרי רבנן תם תיגו מעבב לה התקיעה פסול ותם לאו כשר ניקב ושתמו בין במיגו בין בלא במיגו תם מעבב לה התקיעה פסול ותם לאו כשר וכ"ם בפדיות בירוסלמי ולא יתעטי למה כלחק ני' הס"ם לסוכיח הרבנן מכשרו בהיגו מעבב לה התקיעה תפי' שתמו שלה במיגו הה תיגו כן

בהדיה בתוספתא ובירוסלמי) ותם ימת דסירוסלמי פליג על התלמודינו בזה ת"כ תחיך שבק לסיעת הס"ם ותפס סיעת בירוסלמי ועוד דגם בירוסלמי עלמו ת"ל לפרש כך דסה קתמר מתחלה בופר סמסדק ודבקו פסול למי שלרכה לר"י דיבק סברי בופרות פסול עוד סיה דר"י ותם ימת דרבנן מכשרי תפי' בהיגו מיגו תם תיגו מעבב התקיעה ת"י פסיעת דלכ"ע שלרכה · ובה מכך דהכה סוכית הרמב"ן פיעתו וגם הרמ"ם כתב דלרבנן פסיעה יעו"ם והבתתי לעיל · לף סיה לדחוק ולומר דהה לסיעתו ע"כ הה תמוה לניקב ושתמו בו' כר"י הוא ע"כ לף כר"י ובמיגו ובמ"ש הוא בהדיה ות"ל דת"ל דקתמר למי שלרכה לר"י ר"ל לף לר"י וכ"ם לרבנן לבל תין להשון משמע כן ושוב דמ"מ מסוגיין מבואר דתיגו כן · ותולי לפי ניהסה הסמ"ק סיה לפניו גם בתלמודינו כתו שהוא בירוסלמי וכך היה סגי' לפניו ניקב ושתמו בין במיגו בין בלא במיגו תם מעבב לה התקיעה פסול ותם לאו כשר רש"ת בהיגו כשר בלא במיגו פסול · ודוחק גדול הוא לתמוה בכל הרחבונים שזה לא הי' בגירסתם · והנה תם לה מסתפיקא טו"ת להניח בסמ"ק שכל"ל ובמיגו היכה שמעבב פלוגתא דר"י ורבנן · והוא קלי בסיעת הרמ"ם דפליגי רבנן ור"י במעבב התקיעה פסול לרבנן ולר"י כשר ובכתי ת"ם הכל · רק מי שלא ידו להניח דבר גדול בזה ונקב · ועוד תכתי תקשה לתתי כתב מתחלה דווקא מיגו ותיגו מעבב לה לפיטים זו לפילו תיגו מיגו בל היכה לתיגו מעבב ובקושיות ני' הס"ם שהבתתי לעיל · אבל לף לדברי הבחות תדשות ל"ע למה שייר ולא כתב דין דמעבב ומיגו כיון לכתב דין לתיגו מעבב ומיגו ודין דמעבב ובתיגו מיגו · ודין לתיגו מעבב ותיגו מיגו · ולמה שייר דין רביעי מיגו ומעבב · לכן נ"ל דכל"ל והיכה שתיגו מעבב תו מיגו ומעבב פלוגתא דר"י ורבנן כל"ע ותתם תחזו שוד סיעם מדשה תבר מלתי לפי ליפה זו · והוה הס"ל דרבנן לה מחלקי כלל בין מיגו ותיגו מיגו רק העיקר תלוי לעתם במעבב התקיעה פסול תפי' במיגו ובתיגו מעבב כשר תפי' תיגו מיגו · ועעטים זה ר"ל תולק ותיגו מחלק בין מעבב ותיגו מעבב רק בין מיגו לכשר תפי' במעבב ובין תיגו מיגו דפסול תפי' תיגו מעבב · אתלת במעבב ומיגו כשר ל"ל יפסול לרבנן ובתיגו מעבב ותיגו מיגו כשר לרבנן ופסול לר"י · ולפי"ז י"ל דסתם מבבא תתיה כרבנן והבריית מיירי במעבב התקיעה לכן ס"ל לרבנן דפסול תפילו במיגו ולר"י כשר במיגו · והוה לה לחזל בתר הירוסלמי רק בגרלה מתוך תלמודינו ומספקא ליה כמתן שלבתה תם כרבנן מסוס דסתם מבבא כוותייהו תו כר"י דר"י מקיל ומרי לליהים ולכן לה לבבריית · ותפ"ה מתחלה ג' הלבות שמיסס מודים זזה וכתב דהיכה דסתמו במיגו ותיגו מעבב כשר לר"ה ואלת במיגו ומעבב פסול לר"ה · וצוב כתב היכה לתיגו מעבב ותיגו מיגו תו מיגו ומעבב פלוגתא דר"י ורבנן דבתלוקה הרתבונים רבנן מכשרי ור"י פוסל ובתלוקה הבבריית ר"י מכשיר ורבנן פסלי · וי"ל דגם הסוס' ס"ל כן ולכן לה תפסו להיתר רק בתיגו מעבב ומיגו ומיובב קשיית ני' הס"ם שהבתתי לעיל ועתה מדייק דברי המרדכי שהבתתי לעיל שהביא דברי הסוס' וכתב ע"ז וע"ש דתם הלבה כר"י תפילו במעבב כשר במיגו וכמ"ש לעיל · וכולי תתי ותולי וה' יכתני במעבלי לדק ויוולני דרך יכתי:

ובטעמא דמילתא תס עדיפותא דתיגו מעבב ומיגו ממעבב תו לתיגו מיגו כתב הרמב"ן במלחמות וז"ל ופי' טעיני דמתי מעבב לה התקיעה דקתני מתניתן שהנקב מעבב לה התקיעה עבבו לתתר שהיתם כדפריית כלומר שלא שתמו יפה יפה תלה עדיין קולו פנוס מתמת הנקב שהקול יולה דרך שם ולפיכך תעפ"י שהשתמו במיגו פסול שתוסף שהיתם מלערפת לפסול ולה להכשיר דלעמוד וליטול משם קלי מתתר שהיתם מהודקת יפה ועדיין מעבב לה התקיעה ותם הדקו יפה עד שאין קולו משוס ורעועה מתמת הנקב כשר שהיתם שהיתם בעלה היה בסופר זהו פי' מתמיהו ופי' בריית ניקב ושתמו בכל עיין לפי' שתמו יפה יפה בין במיגו בין בלא במיגו פסול והטעם שמתתר שהנקב היה נקב גמור וקול היה יולה דרך דופן ועבשו נשתם נעשה כקול ב' סופרות וסופר ת' לתר לתמת ולא ב' וג' סופרות ור"י שבר במיגו כשר שאין במיגו תיגו תוזק ומתתר שהשתם יפה סופר ת' קריית לבל תיגו לה נשתם יפה מתתר שעדיין מעבב לה התקיעה לעמוד וליעול קלי ותיגו בעל לגב סופר עכ"ל ובדבריו תלה מיושבים לפעל"ד ב' הקושיות שהביא הב"י בשם המזרתי ת' למה בתיגו מעבב כשר ת"ם מליפכו זהב דשם נשתנה קולו מכמות שהיה לסוי סופר ול"ה וה"ג הת קודם שהשתיתה היה קולו פנוס ועבשו נתקן מתמת שהשתיתה והוי ג"כ קול סופר ול"ל ב' הקשה תם לתתר שהיה קולו פנוס כמו קודם שהשתיתה ת"כ הקול לה בת מתמת שהשתיתה ות"כ לתתי פסול יש"ם לתנש לפי' הרמב"ן מיושבים היטיב ודו"ק · לתנש לדברי הרמב"ן יתכנו לשיטתו דבעי תיגו מעבב ומיגו דווקא לתנש לדעת הרמ"ם ודעיטי' דבתיגו מעבב תפי' בתיגו מיגו כשר ת"כ הוי זה קול סופר ול"ה לכן לריכים תנו לתירוץ של המזרתי שכתב וז"ל ומתי י"ל שמתתר שע"י שהשתיתה תזר הקול לכמות שהיה בתיגו מעבב

לאו כשר (לא) ומסתברא שיעור תקיעה כנגד מקום הנחת פה כשר (לב) וכמה. שיעור תקיעה כדי שיאחזנו בידו ונראה לכאן ולכאן ונרסינן במסכתא נדה מ) ה' שיעורין מפח וקחשיב שופר והומן (לג) ומפח דאמרינן בכל דוכתי ארבע ברברבתא ובאחרית יד אין בו מפח ומה שנשתייר לכאן משלים אותו • ואבן ניאות כתב (לד) שיעורא מפח שוחק וליתא ומסתב' במפח בינוני מדקאמר כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן שיצא מכאן ומכאן וי"ל דיאה דווקא ולא שיצא ואילו היה פחות ממפח לא היה נראה השופר כלל ובעינן מפח כדי שיתראה עובי השופר מכאן ומכאן ומסתברא (לה) ה"ה בניקב ומתמו שלא במינו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר והוא שאינו מעכב את התקיעה (לו) היה קולו דק או עבה או צריר כשר שכל הקולות כשרין בשופר ואמר רבא (לז) שופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא מצות לאו ליהנות נתנו (לח) ושל עיר הנדחת אם תקע לא יצא דכתותי מיכתה

נתיבות שמואל מ) נדה כ"א ב' : ו) בגמרא הכיפתא רצה :

פתח

הכופר כלם תפ"י שקולם כשתימה היה מעכב ומכשו תימו מעכב לא מיקרי קול כשתימה תלת קול הכופר כלם תפ"י שקולם כשתימה היה מעכב ומכשו תימו מעכב לא מיקרי קול כשתימה הכופר כלם ולא שייך הכת קול הכופר ול"ת עכ"ל ומ"ז הביתו בס"ק יו"ד וכתב עליו וז"ל ולפ"ד כיון שהות מיהו מין מקרת כלל ד"ת ול"ד לגיפסו זהב כו' יעו"ש תבל תכתי מה יענה להמכשירים בתימו מעכב ותפי' בתימו תיהו • ס"ד כן להקל"ת הות ל"ב שתמה עליו בזה • ועיי"ש בדמ"ח שכתב שלכהחלה תין לתקוע בשופר נקוב והות תת' הרח"ם וכתמ"ב סב"י • ולפמ"ד ל"ע דהת הרח"ם בת' כ' בעשם משום דרכו הפירושים בירושלמי ובזה תין סוס פ' רק מיתרת שבופר כמו שהובאת בתולה בשלכ"ד ותום' ורפ"ם וכל פשפקים ות"ע תין. לתקוע בו ובודאי הפי' בת' הרח"ם בשופר שניקב ונפתח וכתמ"ב סב"י בעלמו ול"י למה תזר בו בוב • תבל העיקר לפעל"ד דים ידים לדין זה מהת דכתב הס"ת וז"ל ותמרו בירושלמי נקב ותתמו ר' בת בר זמינת בשם ר"ז ותות בשתמו הת לת שתמו כשר שכל הקולות כשרים בשופר וכתוב בהשגות זה בירושלמי וכן נכתב בעיטור והרמב"ן והרשב"ת ז"ל כתבוהו תבל בעלי השלכות לת כתבוהו שכ"ל תלמה שדעת בעלי השלכות תינו כן לכן תוב שלת לתקוע בו (שוב ל"ל כי כ"כ תפ"י לעת הכלבו בהובאת בב"י שם יעו"ש) וכיבו יכותם כ' שם וז"ל ותם לת שתמו כלל תפי' הנקב מעכב התקיעה כשר לתין כתן שיטי מחמת ד"ת ווזוקת שנתייר ריבו למה לת נתייר ריבו וכלת שתימה מעכב הנקב התקיעה פסול כמו שנסדק לרתבו בשלת נתייר בו שיעור תקיעה שכ"ל וע"ש בכוונתו תם בעינן שיעור תקיעה מהנחת פיו עד הנקב כמו בסדק הו רק שיהת נתייר רוב בכל השופר (ועי' תס"ב לעיל בשיטה הריטב"ן שלדעתו מוכרח לפרש בש"ס שיטוי) וגם לכתורה מכל הפוסקים לת משמע הכי ומשמע דבניקב ולת שתמו כשר רק שנשתייר בו שיעור שופר תף שלת נתייר בו רוב וגם דבריו לת הובת בשם מזרחי בד"ם נסדק לתרכו יעו"ש שיטוי ות"ת ס"ק י"ת יעו"ש (ומדברי רבינו מוכח וודאי דת"ל בניקב ולת שתמו כלל שיטת שיעור תקיעה עד שנקב דתם נשתר שיעור תקיעה בכל עניו כשר וכתס"ב בהות ל"ת) • וכמה תף בשיט לי עוד להתריך קלת בהיזה פרטים תך לפי שטיומן תך שתעתתה כנדי מסנקן תמרתי די בזה ושתהלה לתל תי תבר עזרני עד הלום כן ימלץ כתי ותילי להגות בתורתו ולמלות דברי תפץ כתבר עם לבבי תמת ה' תל תלל דבר תמת מפי ותחת שתלמי תלת ה' לותם לתקע שבתי בביתי ה' כל ימי תיי לחזות בנועם ולבקר בהיכלו תכי"ל • כ"ז העתקתי מהי' ות"ע בתי' הריטב"ת בר"ה סס: (לא) ומסתבר' דתם נסתייר שיעור שופר ממקום הנקב עד הסתת פיו כשר וכמה שיעור כו' כל"ל ויעיין בעור סי' תקפ"ו שהביא זה וכתב ולת נסיתת • ועיין בב"י שכתב בשם סת"ג בר"י מסופק בזה יעו"ש היטיב: (לב) וכמה שיעור תקיעה כו' ר"ה כ"ז ב': (לג) ומפח דאמרי' בכל דוכתה כו' • מלחות מ"ת ב' ועיין לעיל ס' ליעת בער מ' ח"ב חות ח': (לד) שיעורה מפח שיהק ולישתי כו' • עיין בעור סי' תקפ"ו דמיוקי ב"ב לדברי ר"י בילות והסוב עניו יעו"ש: (לה) ה"ה בניקב ושתמו שלת במינו כו' • ל"ע הת כשר כתב זה רבינו בחות ל"ת ומתי הוסיף כתן. לכן נלע"ד להניה שבל"ל נסדק לתרכו פסול לרתבו תם נסתייר בו שיעור תקיעה כשר והם לתי פסול וכמה שיעור תקיעה כו' (ובלת"ה לריך להניה כן) וכנה מתחלה כתבר היה עשוק כדינו וקיבה כתב דין זה וכתן לתחר שכתב דינו סדק כתב טעמו של דבר דמכתן לתד לדין זה • ומס"ב רבינו והות שתינו מעכב תת התקיעה • וע"ב ל"ל דמיירי שלת נשתר מהנחת פיו עד הנקב שיעור תקיעה ת"ו דעתו דבל שנסתייר תיבפת לן במתי דמעכב תת התקיעה ת"ו דעתו דבל שנסתייר

הדביר

בו שיעור תקיעה תפי' לתחר הנקב נ"ב כשר וכ"ב הר"ן בשם רבינו שלת בעי ממקום הנקב עד הסתת פיו יעו"ש תבל ממש"ב בחות ל"ת לת משמע כן ויש לעיין קלת בזה • ושוב מלתי בשו"ת בעזר"ה בשלבו בה' שופר שכתב בשם רבינו בנסדק תם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר תפי' תחר הסדק יעו"ש: (לו) היה קולו דק תו עבה ט' • שם כ"ז ב' ועיין בתו"ח סי' רל"ם ובפי' תקפ"ז סעיף ו': (לו) שופר של ע"ז כו' • שם כ"ת ת' ועי"ש סעיף ל' ועיין בהגהמי' פ"ת תה' שופר תות ל' ול"ע שם • יעו"ש היטיב: (לה) ושל עיר הנדחת כו' • שם בגמרת ושם בשעיף הל"ל: (לט) מותר לתקוע בו • משמע לתותר לתקוע בשלמו לתמנם הרי"ף נותם מותר לתקוע לו תקיעה כו' ותווקת לתרי"ם מותרים לתקוע לו לבל הות בשלמו לת שתקע ועי"ש סעיף ס' ועי"ש בתוס' ובפ"ח סי' ר"ם ע"ש בס' שערי השובה סי' ע"ת יעו"ש היטיב ובתי' הלרבתי קלה תזה: (מ) שלתו ליה לתבוה דשמואל כו' כל"ל • שם כ"ת ב' ועיין ירושלמי פ"ג ה"ו ובתו"ח שם סי' ר"ם ושם בשעיף ט"י יעו"ש היטיב ועי"ש בתוס' ס"ק כ' לבתחלה מותר לתקוע בו יעו"ש וכן תבואר בירושלמי שם: (מא) בלובב הגזול הבל מדים בלובב הגזול שהוא שמול מה בין לובב מה לובב הגזול שהוא שמול מה בין שופר לשופר אר"א (מב) תמן תניא בנופו הוא יוצא ברם הבא בקולו הוא ויש קול אחר בהבאה ש"ם נזל שופר יצא:

הכשר תקיעה

(א) התוקע התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפתים אם קול שופר שמע יצא אם קול הברה שמע לא יצא ער"ה ל"ש (ב) אלא לאותן שעומדין על שפת הבור אבל לאותן העומדין בבור יצא ח) אמר רבא (ג) מקצת תקיעה על שפת הבור ומקצת תקיעה בבור יצא מקצת תקיעה קודם שיעלה עמוד השחר ומקצת תקיעה אחר שיעלה ע"ה לא יצא למיפרא דסבר רבא שמע תחלה ולא סוף תקיעה יצא וממילא סוף

הדביר

(א) לתוך הבור כו' ר"ה כ"ז ב': (ב) אלא לאותן העומדין כו' שם בגמרת ובפי' תקפ"ו סעיף ח': (ג) אמר רבא שמע מקלת תקיעה כו' כל"ל שם כ"ח ת' ושם סעי' ב' ג' ישי"ם היטיב

סוף תקיעה ולא תחלת תקיעה יצא ואוקימנא בתוקע ועולה לנפשו שהתוקע עומד בבור (ד) ועולה תקיעתו על שפת הבור והשליחה התוקע לעצמו ומ"ד ג) דנפיק ואכתי שופר בבור וקא מערבב קלא קמ"ל אבל אחר ששמע מקצת תקיעה בתוך הבור ועולה על שפת הבור ושמע סוף התקיעה שהשלים התוקע כדקס"ד לא יצא דשמע תחלה תקיעה ולא סוף תקיעה לא יצא וכן שמע סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה בנון ג) שתוקע בבור והתוקע על שפת הבור וירד והשליחה בבור לא יצא • וכתב ר"ח (ה) בכל הנוסחאות יש לו דסבר רבה שמע תחלת תקיעה והתוקע על שפת הבור ושמע שמנו כסופה בסערה וכן תמצא תחלה בלא סוף ותרין בתוקע ועולה לנפשו שהשומע לא שמע תקיעה מן התוקע כשהתוקע עדיין בבור אלא אחר שהוציא התוקע ראשו מן הבור תקע בעלייתו והשומע שמע תקיעה שלמה שנתקעה כולה חוץ לבור ואי קשיא לך הא דאמרינן שמע מקצת תקיעה בבור לא שתקע בבור אלא חוץ לבור היתה התקיעה (ו) אבל רוב נופו של תוקע עדיין בבור בתחלת התקיעה ולא דייק לן ולשון אחרי פי' שמע סוף תקיעה בלא תחלתה או תחלתה (ז) בלא סוף במקצת אבל יש שיעור תקיעה במקצת הכשר יצא מדאקשינן מהא דתנן תקע בראשונה ומשך (ח) בשנייה כשתים דאית בה שיעורא במקצת ומקשינן מתוקע לתוך הבור דליכא ט) שיעור תקיעה מתחלתה מקמי דליערבב קלא ש"מ דקס"ד מעיקרא מ"ד יצא אע"נ דלית ביה שיעורא ה) דאמר לא יצא אע"נ דאית ביה שיעורא במקצת ומדאוקי בתוקע ועולה לנפשו ש"מ דאע"נ דאית ביה שיעורא במקצת הכשר לא יצא :

ישלחן ליה לאבוהו דשמואל (ט) כפאו ואכיל מצה יצא • אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא דמצות אין צריכות כוונה ואפיקנא לצאת לא בעי כוונה לעבור בזמנו ו) בעי כוונה שלא בזמנו לא בעי כוונה וכן פסק אבן גיאות מהא דתניא בפסחים י) אבלן בלא מתכוון יצא וליתא לדר' יוסי דאמר אע"פ ששבל בחורת מצוה (יא) להביא לפניו ובחזרת וחרוסת דס"ל מצות צריכות כוונה • א"ל ר"ז לשמעיה (יב) איכוון ותקע לי אלמא קסבר משמיע בעי כוונה אע"פ ששומע מתכוון לעצמו ומשמיע לעצמו או לאחר לא יצא עד שיתכוון שומע ומשמיע • ת"ש נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע נהכוון משמיע ולא נתכוון שומע לא יצא עד שיתכוון שומע ומשמיע • קתני משמיע דומיא דשומע (יג) מה שומע לעצמו אף משמיע לעצמו • ותקני עד שיתכוון שומע לעצמו ומשמיע לעצמו אלמא משמיע לשומע לא בעי כוונה תנאי הוא ור"ז דאמר בר' יוסי דאמר בד"א בש"ץ אבל ביחיד לא יצא עד שיתכוון משמיע וכן הלכתא ורבינו שרירא (יד) סדר דהלכתא כרבא • מיהו מדאשכחן דא"ל ר"ז לשמעי' איכוון ותקע לי אמרינן לא ליעבד לכתחלה אלא יתכוון במצוה ואם לא נתכוון יצא ואיט חייב להחזיר רבינו אלפסי לא אייתי לואת אומרת דאמר רבא התוקע לשיר יצא (טו) ונירסא דילן אלמא קסבר משמיע נמי בעי כוונה ומשמע דפליגי ר"ז ורבא ומסתברא (טז) דלא פליגי אלא דרבא איירי בתוקע ושומע דלא בעי כוונה ואפילו תקע לשיר יצא והוא שיתכוון השומע לשמוע תקיעת אדם ולא חמור וכן השומע מפי משמיע והשומע לא נתכוון לצאת אלא לשמוע יצא אבל בבוונת משמיע שיתכוון לא אירי ואתא ר"ז וקאמר צריך כוונה למשמיע שיתכוון ויתקע להשמיע לשומע אבל אם היה מתעסק לא יצא ומודה ר"ז דא"צ כוונה לשומע לצאת ידי חובתו והתוקע לשיר להשמיע קולו לאחרים יצא והיינו דגרסינן בסוף פרקין ז) והמתעסק לא יצא אבל התוקע לשיר מאי יצא מסייע ליה לרבא ונרסינן בטיפא והשומע מן המתעסק לא יצא אבל השומע מן המשמיע לעצמו מאי יצא לימא תיהוי תיובתא דר"ז ואם איתא דפליגו אהדדי ברישא נמי תיהוי תיובתא דר"ז א"נ בסיפא לימא מסייע ליה לרבא אלא ש"מ מר אמר הדא ומר אמר חדא ולא פליגו והלכתא כרבא דאמר מצות אין צריכות כוונה לצאת ידי חובתו והלכתא כר"ז דבעינן שיתכוון משמיע להשמיע כגון ש"ץ דדעתי' אכ"ע ואע"פ שהשומע אינו מתכוין לצאת יצא בדתנן הרי שהיה עובר אחורי ביהכ"נ או שהיה ביתו סמיך לביהכ"נ ושמע קול שופר או קול מגילה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא • אם לא כיון לתקיעת אדם לא יצא אבל נתכוון המשמיע לעצמו ולא נתכוון להשמיע לאחרים וכן נתכוון משמיע לראובן ושמע שמעון התקיעה אע"פ שנתכוון לא יצא ירושלמי לא אשכחי אלא עובר (יז) אבל עמד מ) חזקה יצא כיון (יח) חש"ו אין מוציאין את הרבים ידי חובתן זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא הרבים י"ח

ת"ד

נתיבות שמואל ג) ע"ל זומנין דמפיק ריסיס ומכתי סופי כו' סס כ"מ מ' : ג) ר"ל שמשומע בבור והתוקע על שפת כו' : ד) ע"ל ליפוק בפשוט תקיעה מתחלתה מקמי עיי"ש כ"ח ה' : ה) ע"ל מהא דאמר לעיל כו' מקשה על מה דקס"ד מעיקרא דילמא תחלת תקיעה סוף תקיעה רק במקלת : ו) גי' דילן בזמנו לא בעי כוונה שלא בזמנו בעי כוונה כ"ח ב' : ז) סס ל"ג ב' : ח) ע"ל אבל עמד מזקה כיון כו' ירושלמי שם פ"ה ה"ג :

פתח הדביר

סיעיב : (ד) ועולה בתחלת תקיעתו על שפת הבור כו' • כל"ל : (ה) בכל הנוסחאות יש גירסא דסבר רבה דשמע תחלת תקיעה בלא תחלת תקיעה כדמוקי לה בתוקע ועולה דשמע סוף תקיעה ולא תחלת תקיעה ולא סוף תקיעה כדמוקי בתוקע ועולה על שפת הבור ושמע סופו כדמוקי בתוקע בבור (והשומע כו' מתחלתה ועד סוף בבור) וכן תמצא בלא סוף כו' כל"ל • ולו יש לכאורה קו בכל הנוסחאות יש גירסא דסבר רבה דשמע סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה ושמע ממנו סופה בספסה (כ"ל בסוף התקיעה עלה התוקע בספת הבור) ונמצה סס וכן המלא תחלה כו' כל"ל וזה נכון יותר : (ו) מבל רוב נופו כו' • כ"ל ס"ק סס' עולה לנפשו' בכל התקיעה ולא תקע כלל לתוך הבור ורק כל התקיעה היה חוץ לבור ומה שתמר בשם מקלת תקיעה בבור היינו שיש רוב גופו בבור וסופו חוץ לבור ותקע : (ז) בלא סוף במקלת התקיעה אבל יש שיעור תקיעה במקלת כו' כל"ל ועיין ס' סמנסיג סי' כ"ב : (ח) בשניי' בשיעורא (כיון דמשך בשיעור ש"ב יש בזה שיעורא לשני תקיעות) ומשמיע בשתי תקיעות לא פשיטא לן ולא ידעינן ומכל מקום לתוך הבור לתשב שמע קול הבורה לא ילא ותמתי ליפוק בתחלת תקיעה מקמי דליערבב קלא ודילמא ליכא שיעור תקיעה מתחלתה מקמי דליערבב קלא אלא ש"מ דס"ד מעיקרא מ"ד ילא אע"נ דלית בה שיעורא וא"ב לתה למתי לתשב דמסיק דלא ילא סיומו דוקא בדלית לי' שיעורא • ולא דייק לן מדתוקע בתוקע ועולה לנפשו' ס"מ דאע"נ דלית בי' שיעורא במקלת תשבר לא ילא כל"ע • ול"ל דהשבטיריס ס"ל מדמקשה מהך דהתוקע על שפת הבור כו' ומתי קושיא דילמא מיירי בדליכא שיעור תקיעה מקמי דליערבב קלא ת"ש דס"ד דאפ"ס בשבר ומשכי דייק דאף דמשמיע דלא ילא דוקא בכס"ע בלית בי' שיעורא בשבשר הא לא"ס • ילא • ומיומו משע עלה דס"ב מתי דוחקי לתרולי דמייירי בתוקע ועולה לנפשו' לימא דמ"ס לא ילא משום דמייירי בלית בי' שיעורא בשבשר אבל בסים בה שיעורא בשבשר אפ"ע דילא ת"ו מדשבי בתוקע ועולה לנפשו' הא לא"ס בכל נוונא לא ילא ואף בחית בי' שיעורא בשבשר • (ועיין בעור סי' תקפ"ו שבניא דברי רבינו יעו"ם) ועיין לקמן ח"נ אות כ"ס : (ט) כפאו ואכל מצה כו' ר"ס כ"ח ג' : (י) אבלן בלא מתכוין כו' פסמים קי"ד ב' : (יא) להביא לפניו

ת"ר (יט) הכל חייבין בתקיעת שופר להנים לוים וישראלים גרים ועבדים משוחררין (כ) טומטום ואנדרוגינוס ומי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא לא מינו ולא שאינו מינו ותניא מי שחציו עבד וחציו בן חורין אף לעצמו אינו מוציא תני אהבה בריה דר' חייא (כא) כל הברכות כולן אפ"י שיצא מוציא חוץ מברכת הלחם ומברכת היין שאם לא יצא מוציא ואם יצא אינו מוציא וכן בכל ברכת הנאה ירושלמי (כב) כל מצות שאדם פטור אדם מוציא את הרבים ידי חובתן חוץ מברכת המזון והתניא כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים י"ה הא מחויב אפ"י שיצא מוציא א"ר אילא שניא ברהמ"ז דכתיב ואכלת ושבעת מי שאכל הוא כברך ובתקיעה גמי אם יצא מוציא • והא דתניא יחיד שלא תקע חבירו תוקע לו ויחיד שלא ברך אין חבירו מברך לו ברורנא לה לקמן • (כג) העובר לפני התיבה ביו"ט של ר"ה השני מתקיע ג) (כד) והראשון קורא את ההלל ואוקימנא בשעת השמד שנו ואחר השמד לא עמד ב"ד לבטל • ועדיין השני מתקיע והראשון קורא את ההלל • ירושלמי (כה) בב' מקומות אפ"י שהשמד בטל גזרה במקומה עומדת עד שיבא ב"ד ויבטל • ירושלמי (כו) ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן מפני מעשה שאירע פ"א תקעו בראשונה והיה שונאים סבורים שמא עליהן הן באין עמדו עליהן והרגן (כז) ותיקנו י) בתפלת המוספין • ומנו דאינון קריין שמע ומצלי וקרי באורייתא ומצלי והדר תקעו אברי' בניטוסא אינון עסקין • ריב"ל בשם אלכסנדרי שמע לה מן הדא שמעה ד' צדק וז ק"ש רעתי זו רינון תורה האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה זו מוסף מה כתיב בתריה מלפניך משפטי יצא • דקדק רבינו האי ז"ל (כח) תוקע לא נאמר אלא מתקיע אלמא אחד תוקע • ומסתב' שאם (כט) שליח ציבור יודע יותר הרשות בידו אלא מנהג הראשונים שהיו זריזין במצות ומחבבין אותן והיה כל א' וא' מהן נוטל חלקו כדי לקבל שכר • כדאמרינן במילה (ל) המל אומר והמברך ומנהגם א' מל וא' מברך :

גרסינן במגילה (לא) כל היום כשר לתקיעת שופר (לב) אלא שזריזין מקדימין למצות (לג) דכתיב יום תרועה יהיה לכם • וגרסינן התם (לד) וכולן שעשאן משעלה ע"ה כשר (לה) שופר של ר"ה אין מפקחין עליו את הגל ואין מעבירין עליו את התחום ולא עולין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה (לו) לא שטין ע"פ הסוס ולא זו אף זו קתני (לז) ואין חותכין אותו ולא בדבר שהוא משום שבות ולא בדבר שהוא משום ל"ת אבל אם רצה ליתן לתוכו יין או מים יתן (לח) ומי רגלים אסורין מפני הכבוד ואין מעכבין את התינוק מלתקוע (לט) הא נשים מעכבין כר"י והא דתניא אין מעכבין ר' יוסי ור"ש דתניא דבר אל בני ישראל • בני ישראל סומכים ואין בנות ישראל סומכות ר"י ור"ש אומרים נשים סומכות רשות והר"ר אבן ניאות כ' הלכה כר"י דאמר רשות • (מ) ותקיעת שופר רשות וברשותם לברך על המצות • ומסתברא (מא) אין אחר תוקע להם אלא הן בעצמן תוקעין (מב) ומתעסקין בהם שילמדו • אר"א ואפילו בשבת • וכ"ש שאין מעכבין בקטן (מג) שהניע לחינוך כנון עשרה ור"א והא דתניא אין מעכבין לא את הנשים ולא את התינוקת (מד) מלתקוע ביו"ט הא יש) בשבת מעכבין בקטן שלא הגיע לחינוך • ורבינו אבן ניאות אמר (מה) הגיע לחינוך מעכבין דלמא אתי לאפוקי בר"ה לא הגיע לחינוך אין מעכבין לשון ר"ח ז"ל אר"א ואפי' בשבת מלמדין . (מו) ודווקא להתלמד אבל שלא להתלמד לא • בקטן המגיע לחינוך ואין מעכבין אותו מלתקוע ואפי' שלא להתלמד שלא הגיע להינוך ולא דייק לן • ירושלמי מתעסק בהן שילמדו • (מז) אר"א מתני' בגדול ביו"ט של

נתיבות שמואל ע) ל"ל ובשעת ההלל הכתוב כו' : י) לא נמצא בירושלמי : יא) בגמרא מיתת עכומ"ז הוא דלא מעכבין הא להתחלה לא ממיך תקעו כו' כתן בקטן שמגיע כו' כתן בקטן שלא הגיע לחינוך ל"ש ג' :

פתח הדביר

תקפ"ט סעי' ג' : (יט) הכל חייבין בתקיעת שופר כו' עם בר"ה וכערכין ג' ב' : (כ) טומטום ואנדרוגינוס מי שחציו עבד וחציו בן חורין • טומטום מולידין לא את מינו ולא את שאינו מינו אנדרוגינוס מולידין את מינו ולא את שאינו מינו מי שחציו עבד וחציו ב"ח אף לעצמו מולידין את מינו ולא את שאינו מינו מי שחציו עבד וחציו ב"ח אף לעצמו אינו מולידין כל"ל • ועיין עם בש"ם ועיין סי' תקפ"ט סעיף ד' כ' : (כא) כל הברכות כולן כו' בר"ה עם כ"ט ג' : (כב) כל מלות שהזמן פטור כו' בברכות פ"ג ה"ג ועיין לו"ז סי' רס"ד ועיין לקמן ח"ד לות כ"ט : (כג) העובר לפני התיבה כו' כ"ה ל"ב ב' : (כד) והשני מתקיע ובשעת ההלל אוקימנא מקרא את ההלל כו' כל"ל • עיין לעיל ה' סוכה מ"ז לות ו' ולות ל"ה : (כה) בב' מקומות אפ"י כו' עי' בפ' בב"ח לות ל"ה : (כו) ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן כו' ר"ה ה"ח : (כז) ותיקנו בתפלת המוספין • תף שלפנינו לא נמלא זה עיין בחו"ז סי' רס"ד בגי' הר' ב"י כך ישו"ע היטיב ללמוד שלפני הרמשונים הי' כן בגי' (ועיין בירוסלמי שם דלמי' שם כך (אחר בגימוסת לימון עסקין) וז"ל ואחר תף בשלל כן לית כל עמא תמן ואחל תף בתקיעה כן לית כל עמא תמן מ"ל תיגה כתיב ואומי יום יום ילרשון זו תקיעה ובערב עכ"ל ונלחלו המבחרים הק"ע ושפני משה שלחקון מלד בביחור לבר זה ישו"ש לחל לחיתי ביפה מלחה שפי' כך ולימת נם כן שלל במוסף ומשני לית כל עמא תמן כי היו ממהרים רביה לבבם לביתה קודם שיגמרו תפלת המוספין ופריך ה"ג בר"ה נמי ומנבי לימת למיתם לזה בר"ה דחף מתעכבין כל העם לחר שיגמרו כל התפלה ישו"ש היטיב) וכ"ה בחי' ריטב"ח לר"ה : (כח) תוקע לא נאמר כו' עיין ברמ"ש סי' ד' ובל"ן עם ועיין סי' תקפ"ה סעיף ד' ועיין ס' המנהיג סי' ו' : (כט) שליח ציבור יודע לתקוע הרשות בידו כו' כל"ל וכ"ה בשור סי' תקפ"ה שהביאו עם דברי רביעו שלו ועיין לקמן בח"ג לות ל"ב : (ל) המל אומר והמברך כו' שבת קל"ז ב' ועיין לעיל בה' מילה ח"ד ישו"ש : (לא) כל היום כשר כו' מגילה כ' ב' : (לב) אלא שזריזין מקדימין כו' לימנו עם בפסחים ד' מ' ודייק מינה מיהם לכלן וכן מבוחר בר"ה ל"ב ב' : (לג) דכתיב יום תרועה כו' קלי על ריעם בתלמה דכל היום כשר לקריחת המגילה ישו"ש בתגילה : (לד) ובכולן מבשלה כו' עם בתגילה ועיין סי' תקפ"ח בשוף סי' : (לה) כופל כל ד"ה לין מפקחין כו' ר"ה ל"ב ב' : (לו) ולא שנין עפ"י הסוס ור' ואין לריך לומר זו קתני ואין מוהכין חותו כו' כל"ל • עי"ש בדב"י • אבל ל"ל כי לפי מ"ש בחי' הרשב"ם בבם הדי"ן נזלות דפקיח הגל סוח דחוריתח ומיירי בחידי דעבי מרח ושליבה זרביבו גורם תחלב לין מפקחין עליו לת הגל יסדר לין מעבירין שלו לת הסחום בדחי' בחות ל"ה לכן כ' בפיר דלא זו לף זו סחום ובחה לימו סרם בגי' הגמרח שלנו רק כמו שכ' רש"י ז"ל דל"ל לסב בקן שכבוש עם הרשב"ם בחי' ישו"ש : (לז) ולין הוהכין לותו בדבר שהוא כו' כל"ל עם בר"ש : (לח) ומי רגלים מכורין

דלא ליפוק מיני' מורכא יעו"ם היתיב והוצא במ"ח ריש סי' שמ"ג והתום' לסימחייהו בשבת קכ"ח ה' בד"ה ס"מ כו' דבקטן שבניו למיוך מפריסין חומו מיהסור ומשמע קף מצות דרבנן ודמ דמפלג הס"ם בינמות קי"ד ח' בין היסור דתורייתא למיסור דרבנן היינו חווקה בקטן שלה בניע להיוך אבל בקטן שבניע למיוך בכל ענין מפריסין חומו ומה דכ' התום' שם בשבת לתהי כר"י דמהייב במלאכה של"ע לגופה או בכ"ם ומיירי בגדיך לפחמין יעו"ם היינו משום דמייתי התם בקטן שלה בניע למיוך לפיטמס אבל בבניע למיוך בכל ענין אסור אבל בלה בניע למיוך פשיטא לה דאין מעכבין מלתקוע ונני ראפשוט הכתובס לפיטי הא דאין מעכבים בבניע למיוך הוא משום דכ' התום' דאי לא כי' שבת היום כי' מלוה היום בשופר ומשם בערכין ג' ב' אי' ככל הייבין בתקיעת שופר לתמוי מאי לתמוי קטן שבניע למיוך דאמן מעכבין תם בקטן בניע ליה עבלס"ב ומשם לפי"ז מוכח בבוס מקום יו"ם לגבי אין מעכבין (ודוחק לומר דקיל טבריית' שכתובה לפניו ואין מעכבין תם בתיוקות מלתקוע בשבת והל"ל בניע"ם וכ' בקיצור אין מעכבין שבתיוקות ביו"ט דמ"ב הו"ל למיקב הריטב"ה דבוחת' יותר) תיברת התום' נמן לא בעתיקו רק אין מעכבין בתיוקות לתקוע ושמיעתו מיבת ביו"ט וכן בעתיק הרמ"ם וכן מוכח מסום' דערכין נופי' · אבל יש לעיין על מיבת דמן דאי' בערכין וכן העתיקו תום' כמן והרמ"ם והא אין זה מבשה שלה בריית' ות"ב ע"ב כוונת הס"ם שהם על מתניתין דיהן דאי' שהם אין מעכבין בת בתיוקות לתקוע אבל מתעסקין עמהם ומדמוקי לה הס"ם שהם דמיירי בקטן שבניע למיוך אבל מהעסקין דמהתם סיינתא לפירש"י ולפי' הרי"ף וזה סיפך מהם שהביאו התום' והרמ"ם כמן וכ"כ התום' בחמת שהם וז"ל בפ"ב דר"ה מקשה הספר מדקתני אין מעכבין הא לכתחלה לא לתניון לסו זל מקשו והדר תי אבל מתעסקין בהן עד שילמדו ואפי' בשבת ומשני כמן בקטן שבניע למיוך · הרי בקטן שלה בניע להיוך· כלומר בקטן שבניע למיוך מתעסקין וא"ת פשיטא דאין מעכבין בפ"ד ביבמות קטן שוכל ובלות אין ב"ד מלויין להפריחו וי"ל בנון שבניע למיוך שמירת שבת אבל לה בניע למיוך תקיעת שופר ושוה קלה מיהום עכ"ל תלמה שהם הסכימו לרש"י · ובזה מיושב נמי מה שהקשו התום' שכה וז"ל ועוד דבני קטן שלה בניע להיוך לתני אין מעכבים מלתקוע בשבת אבל לכתחלה לא תחתי הא אפי' בשניע להיוך להתעסק אבל מתעסקין אין מעכבין תם בתקיעת שופר ואפי' בשבת ואפי' בקטן שבניע להיוך ועוד דבני קטן שלה בניע להיוך דקתני אין מעכבין הא לכתחלה לא תחתי כיון דשניע להיוך להתעסק אבל מתעסקין אין מעכבין תם בתקיעת שופר ואפי' בשבת ואפי' בקטן שבניע להיוך· כלומר דבני קטן שלה בניע להיוך דקתני אין מעכבין הא לכתחלה לתקוע ואפי' בשבת ואפי' בקטן שבניע להיוך להתעסק אבל מתעסקין אין מעכבין תם בתקיעת שופר ואפי' בשבת ואפי' בקטן שבניע להיוך· כלומר

של ר"ה שחל להיות בשבת ותני כן מלמדין מלתקוע בשבת ואין מעכבין את התינוק מלתקוע ביו"ט (מח) ויו"ט הא' של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משחרב בית המקדש התקין ריב"ז שיהיו תוקעין בכ"מ שיש בו ב"ד אר"ה (מט) ועם ב"ד לפני ב"ד לאפוקי שלא בפני ב"ד דלא משום דרבה אתמר נמי (נ) אין תוקעין אלא כ"ז שב"ד יושבין • ומסתברא הלכה כאמרו לו (נא) ואין תוקעין אלא בב"ד קבוע ביבנה אבל באקראי לא • (נב) והאידנא ליתא לתקנת ריב"ז לא בירושלים ולא ביבנה • בפסיקתא דרב כהנא ורבה תני ר"ש בן יוחנן ידחה במקדש שיודעין זמנו של חודש (נג) ולא במדינה שאין יודעין זמנו של חודש • ובירושלמי (נד) באחר לחודש אלא בעתה אפי' במקום שהן שהוא בא' לחודש ידחה • ותני רשב"י והקרבתם במקום שחקרבת קרבן (נה) והיינו מעמא שתיקן ריב"ז כדי שלא תשתכח תורת שופר ובלולב לא תקן דאיתא כל יומא :

סדר תקיעות (א) שלש של שלש שלש כלומר ג' תקיעות ובכל א' וא' ג' והן מ' תר"ת תר"ת תר"ת שיעור תקיעה

נתיבות שמואל מ) כיון ג' תקיעות שלפני המנחה וג' שלאחר המנחה :

פתח הדביר

סיומו דווקא בזמן שסיס תקיעת שופר דומה שבת לבל לא בזה"ז יעו"ש סיעיב ולכן בזה"ז לא שייך כלל דמתעסקין בסס בשבת דלא מיבעיא בשגיע לתינוק דוודאי לא ספיגין לכו מיסור בידים אלא אפי' קטן שגיע שלא לתינוק גמי לא ספיגין לי' ליסור לתקוע בשבת דילמא אתי לאתסוכי • אבל בקטן שלא הגיע לתינוק אין מפיגין אותו ואפי' אביו מ"ל לספיגיו וכתם"כ בפכ"ד מה' שבת סי"ח וז"ל קטן שעשה בשבת דבר שהוא מסום שבות כגון שתלב כגון מעלין שחיטו בקוב אי לעלמל בכתלות אין ב"ד מלווין להפריטו וכן אם סיגיעו אביו אין מתחין בידו עכ"ל ועיי"ם בכ"מ ובב"י סי' שמ"ג ומייבי דווקא בקטן שלא הגיע לתינוק אבל בשגיע לתינוק ס"ל כדעת המוס' דשבת אב' לעיל שמפריטין אותו אפי' בחיסור דרבן אבל ביו"ט לא מיבעיא דשגיע לתינוק למדנין אותו אלא אפי' בקטן שלא הגיע לתינוק למדנין אותו ולא אמרינן דזהו חיסור לגידי' דאף אם נימוח דהקיעה שלא לצורך הוא אסור מ"מ זה לא שייך בקטן שלא הגיע לתינוק דמידי הוא טעמא דאסור ליתן חיסור לתכנן בידים לקטן שלא הגיע לתינוק הוא משום דילמא אתי לאתסוכי בסיותו גדול ובזה לא שייך כן דאם יהיה גדול אי"צ לאתסוכי ולפי"ז שפיר אין שייך לחלק בין שבת שאל בו ר"ה או שלא חל בו ר"ה בכל ענין אין מעכבין התינוקות שלא הגיעו לתינוק ושלא דכ' הרמב"ם בשאר ימיו ע"מ שלא כדברי הכ"מ ומ"ש ולא לגרסותא כ"כ ומ"ש הכ"מ כדברי הס"מ לאל בזמן שהקיעת שופר דומה שבת אל"ג דס"ל כשיטת הרי"ף ורמ"י וכדעתו ז"ל בפי' המצוות ובזה מיושב מה שהשיג עליו הרא"ש • וזה שסיום וכ' שהיה שופר של פרה וכו' לאו דוקא אלא ה"ה שופר של כל בהמה טהורה חוץ מפרה ושור שבת (ולדברי המפרשים הנ"ל ל"ש מה שסיום וכ' שהיה שופר של פרה אלא כוונתו לדברי הרמב"ן שבמלחמות והובא בר"ן שלכן הדיעות הללו מוסכין בזה"ז שלא תקיעת בשבת יעו"ש הביאו) • ודע דסס"מ כתב וז"ל וכתב רביעו בשבת לחיוב יו"ט של ר"ה לפי שביום טוב של ר"ה שחל להיות בשבת וודאי מעכבין אותן שלא יאמרו שחוקעין ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת אבל ביו"ט שאינו של ר"ה שחל להיות בשבת אין מעכבין אותן שלא יתקעו בשבת עכ"ל • וה"פ לפי"ז ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת אין מעכבין אותן שלא יתקעו בשבת לפי שאין מכירין אותן שיודעין שהוא יו"ט של הרמב"ם דמותר להתעסק עמהם אפי' לכתחלה לכן כי דווקא בשבת שלא חל בו יו"ט ומה שכ' הס"מ בר"ה שחל להיות בשבת וודאי מעכבין אותו כו' הוא שלא בדקדוק לכתוב לפי"ז • ומ"מ אני נוכוך בזה • ודע כי פקח ס' שיני ולכאורה במנהל עוז שסביא הירושלמי בזה"ל מ"ר מלעזר מתניתין בנדול וביו"ט של ר"ה שחל לסיות בשבת ותינוק שלא הגיע לתקוע בשבת אבל בקטן שהגיע לתינוק • ואין מעכבין מלתקוע ביו"ט לקטן בלא הגיע לתינוק עכ"ל ונתתי שמתה בלבי ותוהה לאל מי שמאני בדבר אמת בפי' שכ' לעיל ומדברי המוס' והרא"ש מבואר דגם בזה"ז יש להדיוים שלנו וכדעת הרמב"ן וכ"ה בעור סי' תקפ"ח ושם פסק כרא"ש ומוס' וע"ע שו"ע סי' תקל"ו בסג"ה ובילוור הגר"א שם יעו"ש היטיב • שכ"ל שם בחי' ומשתקים לכאן כי גם מדברי רביעו מבואר כן ולאו' נדולם לדברי בעזה"ה וע"ע בחי' הריעב"א בר"ה שם יעו"ש היטיב (מח) ויו"ע הל' ר"ה כ"ט ד"ה (ומ"ש ויו"ע הל' בו דחילו יו"ם ב' לא מסכמת לה) : (מט) ועם ב"ד מחי ועם ב"ד בסני ב"ד לאסוקי שלא כו' כ"ל : (נ) אין תוקעין אלא כ"ז מנוחר מדבריו דמיירי בר"ה וכדעת המוס' בד"ה אין תוקעין כו' וכן דעת הרי"ף והרמב"ם

כשלש תרועות שיעור תרועה כשלש יבבות • והתניא שיעור תקיעה כתרועה תנא דידן חשוב תקיעות דכולהו בבי שהן ו' (ב) והן בג' תרועות והן שיעור ב' תקיעות כתרועה ותקיעה הוא חצי שבריס וי"ם תקיעה רכולהו בבי (ג) תקיעה של כל א) בבי שהן ג' תקיעות כנ' תרועות והיא עיקר שיעור תרועה כנ' יבבות והא תניא שיעור תרועה כנ' שברים בהא וודאי פליגי מר סבר נטחי גנח ומר סבר יליל יליל ומסתבי (ד) ג' שברים ג' ג' קולות קטנים מפוסקים (ג) יבבות כשיעור ג' שברים אלא שאין הפסק ביניהם ול"ם בשיעורא אלא שזה עושה שברים קטנים כעין גנח והוא מום"י וזה עושה בלא הפסק כעין יולל והכל שוה ולפי (ה) שלא נתגלה הלכה כאחד מהם בא ר' אבהו והתקין קשו"ק דילמא גנח ויולל ור' אבהו לא שיטה התקיעה מתנהג שהוא ולא (ו) האריך שיעור תקיעה והתקין קש"ק דילמא גנח והתקין קו"ק דילמא יולל ותוקעין מיושב ג"פ קשו"ק כנגד מלכיות זברונות שופרות וכן קש"ק • וכן קו"ק ג' כנגד מלכיות זברונות שופרות ומסתברא תקנת ר' אבהו מיושב דאי מעומד לא הצריך קש"ק קו"ק (ז) אלא קשו"ק ש"ק ר"ק שהתקיעה של סימן ראשון עולה לסימן השני וכן

וכן שני לשלישי אלא בישיבה תיקן וכתב רבינו אלפסי (ח) נוהגין להקוע מיושב ומברך עליהן ברכת התקיעה ולפי שצריכין הציבור לשמע על סדר הברכות חוזרין ותוקעין על הברכות תשר"ת דמלכיות פ"א ותש"ת בזכרונות ותר"ת בשופרות ובדין הוא שיהיו תוקעין אותן מעומד כדרך שתיקנו מיושב אלא כיון שאין הברכות מעכבות את התקיעה הרי יצאו ידי חובתן מיושב ודי להם לתקוע (ט) תשר"ת תש"ת על סדר הברכות פ"א שלא להטריח את הציבור ומסתב' (י) שאין מהי מזוח ציבור דהא ק"ל כשהוא שומע שומע על הסדר ועל סדר ברכות ומפני מורח אין להניח לעשות כהלכתה אלא (יא) שחשו להפסק התקינו אפי' בין הברכות שאם היינו תוקעין מעומד יש לנו לתקוע קשר"ק וקש"ק וקר"ק ביחד על כל ברכה וברכה ודרי הפסק תש"ת תר"ת בין מלכיות לזכרונות ובין זכרונות לשופרות ולפי שלא עשו הפסק בברכות שלא יהא הפסק בברכות קבוע מיושב נ' מיכאן כנגד כל ברכה וברכה (יב) ומיושב נמי חשו על אלו הפסקות שבדין היה לתקוע מעומד קשר"ק וקש"ק וקר"ק כנגד זכרונות וכן למלכיות ולשופרות וכשאנו עושין הפסק ג"פ כדי לסלק כל הפסק כדי שלא יהא תש"ת תר"ת הפסק בינתיים וגהנו מעומד תשר"ת למלכיות וקש"ק לזכרונות וקר"ק לשופרות (יג) והן מתקיעין בין ישיבה לעמידה וכן המנהג אבל ר' יעקב ז"ל (יד) הנהיג קשר"ק בעמידה על כל ברכה ואין לשנות המנהג ותקיעה מעומד אינו אלא כדי לערבב השטן וא"ר יצחק (טו) למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדים כדי לערבב השטן ולשתקו לפי שבבר יצא י"ח ועדיין מחבבין את

פתח

בתי' הזה לכן תי' דלפי היה בפסד סברכות ס"ל דסיה לי לו בתחת תכן תכל לפי סהיה על סדר התקיעות דמיוסב ותסבר"ם סהלישי סיה בתקום תסבר"ם דשופרות והתם"ת דלחריו הוא בתקום תם"ת דמלכיות וכן בתר"ם הרתסון דתם"ת דלפניו הוא בתקום התם"ת דשופרות והתר"ת הרתסון הוא בתקום תסבר"ם דמלכיות יותר סבתם"ת הרתסון לכן יותר סברת הוא דתין עולה תקיעה תדא לסניהם ועוד הא מפסיקין בין תסבר"ם לתם"ת וכן בין תם"ת לתר"ת תפסק כדי שלא יהא תש"ת תר"ת הפסק בינתיים וגהנו מעומד תשר"ת למלכיות ושק"ק לזכרונות וקר"ק לשופרות (יג) והן מתקיעין בין ישיבה לעמידה וכן המנהג אבל ר' יעקב ז"ל (יד) הנהיג קשר"ק בעמידה על כל ברכה ואין לשנות המנהג ותקיעה מעומד אינו אלא כדי לערבב השטן ולשתקו לפי שבבר יצא י"ח ועדיין מחבבין את

הדביר

תקל"ב דבתקיעות סמעומד לריכים כל העם לעמוד ויע"ם ויניע כדעת הלמב"ן ועיין תוס' פסחים קע"ו ת' בד"ה מתקיף לה כו' : (טז) ומין שוהין לפיכך נהגו כו' כל"ל · ותללינו מין המנהג כן ועי' בעוד סי' תרס"ט (ועיין בספר המנהיג ס' סוכה סי' ל"ה סב' סם ע"ת למה מוסגין להתחיל בתם"ת בברתסות יע"ם) : (יז) תקע ברתסונה ומשך בסניים כו' ר"ה ל"ג ב' : (יח) שמע תקע תקיעות כו' · סם ל"ד ב' : (יט) תקע והריע ותקע בסימה ת' לא יצא · כ"ה סם בפ"ב תבל בירושלמי פ"ד ה"י מבואר דלמה ועי' ברתס"ם סי' יו"ד שמביאו ועיין בסי' תק"ל סעיף ס' ב' דיעות בזה ועיין בביאור הגר"א סם שכתב שע"ם סות בתוספתא יע"ם ועיין בתי' סריעב"ת בר"ס שכתב דירושלמי מיירי סלא הפסיק כלל יע"ם סיעיב : (כ) תקע ברתסונה ומשך כו' · פ"ע ס"ע ופ"ל ס"י יע"ם ודע דהמתמר סלו כולו מוקדש ותולי ים בהן תסרון ותמרתי להניח קלת ולפרטו כמו שהניח בלפי תישוע שכאי · וה"ם דרבינו מביא בפי' הבאי דתילו לפי' קתמ' ומיירי מתניתין בתם סתניח בתקיעה ת' בבתים לא יצא רק בת"ת ת"ב יקסה מיהא לר' תבא בשם ר"ז דם"ל תפי' בתי' לא יצא ת"ב תניח בתוך ת"ב תניח מפרש הא דקתני בתמנא תין לו אלא ת' : (כא) וסברת כפי' קתמ' תמי תין כו' · ול"ל דלפי פי' קתמ' ל"ל דר' תבא בכי מפרש תין לו אלא ת' ר"ל התקיעה ברתסונה שלא בתניח בה תבל תוהה בתניח בה לא עלתה לו לכלום עיין רת"ם סי' ת' ובד"ן תם ובתפרשים כפי' קתמ' תוכרחים ע"ב לפרש כן דתל"ב בתוך יחליק ל' תבא ע"ז וע"ע בתי' סריעב"ת : (כב) מפרשי לה בסניים ומיהו לר' תבא כו' כל"ל · וכ"ל ויש בתפרשים הא דקתמרינן תין בידו אלא ת' קאי תהקיעה הסניים בתניח בה ובתפרשי כך ופוסקים כן · ת"ב תקשה דבינו בשיר לדידהו בתוך ופלגים לגו ר"ת בתבא סזאת כיון שהם תפרשים בתבא בזאת כפי' קתמ' : (כג) ותו ל"ל למימר תקע ברתסונה כו' · עוד תקשה ל"ל כלל למימר תקע ברתסונה לא הול"ל רק תקע בסניים ועיין ברת"ם בתניח ג"כ קושיא זו ותתלה וע"ע בר"ן יע"ם : (כד) ומיהו דר' תבא בשם ר"ז כו' · ל"ל דים ליחד בפסיעות לאותה התפרשים כפי' קתמ' ותפרשים אלא עלה בתתים תבל תחת תיהא עלתה לו ול"ל דתין תלכה כר' תבא : (כה) וגמרת דילן תניח בסניים קאי תלקתמר ותתמי תתניח כו' ר"ל נם שם ע"ם דילן תוקשה בפסיעות דלתד תיהא עלה לו ורק התקשה תתמי לא תתניח לו בב' יע"ם כ"ז ת' ועי"ם ברת"ם

והנה תתרתי להעתיק כאן בתנח ת' תחידושי שעל ר"ה שכ' דיתי תרפי ויועיל יותר להבנת תעניין וזה לשוני שם · תקע ברתסונה ומשך בסניי' כב' לין בידו אלא ת' רש"י פי' שעשה לפסוקי תקיעה ת' נב' לא תפסקין וכ"כ הר"ן והרע"ב ולכאורה קשה הא לעיל כ"ו ת' וכ"ה ת' בעין לומר דשמע תחלת תקיעה בלי סופה תי סופה בלי תחלתה יצא ומוכרחין תרו לומר להכא עשמע תשום לפסיקי תקיעה לא פסקין תולם לתסקנת הש"ם התם דתפ"ה שתע תחלתה בלא סיפה תו סופה בלא תחלתה לא יצא ת"ב בפסיעות ניתא הא דלא יצא שכא · והכא בפי' דתתניתן שכא תיכא ב' פירושים פי' ת' דתין בידו אלא ת' היינו התקיעה ברתסונה ולכן יקע תקע ברתסונה להודיע כי תה שנקע תין בידו אלא ת' עלה קאי ר"ל על

דילן אשניה קאי מדקאמר ואמאי תסליק לה לתרתי ג) והלכך אם נתיבות שמואל ג) סס כ"ו ס' :

פתח הדביר

הרחבה - ופי' ב' דלחת מיסת עלמה לו תקיעה הב' ויסת דמקע תקע ברחבה משום דלין שיעור לתקיעה למעלה וכל שרולה להוסיף עלה ליס לן בה ול"ב לין מוכח שהחריך בה כשחים לכן נקע שתקע ברחבה עיין רמ"ם ור"ן - ומקור פלוגתהם משום לחי' בירושלמי כאן ה"י ולעיל פ"ג ה"ב וז"ל ס"ל יוסי הדה אמרה פשוטה שמעת מקלתה מן המתעסק לה יצא וסיידא אמרה תקע ברחבה קלי וס"ל כיון שמעת סוף תקיעה בלא תחלתה יצא ופריך הירושלמי וסיידא אמרה תקע ברחבה ומשך בשחים כשחים לין בידו אלא ס' וס"ל כיון שמעת סוף תקיעה בלא תחלתה יצא ול"ב ה"ה בתחלתה בלא סופה אפי' יצא ול"ב למה קאמי לין בידו אלא ס' והוי"ל למיפשה לאחרי תקיעתה ובקוביית הס"ם לעיל הסם ומשני ר' אבא דר' יוסי קלי ס"ב דס"ד דתחלת תקיעה בלא סוף לה יצא וה"ה לסיפך ס"ב ס' לה יצא ללידך לריך לתלמודי בירושלמי לפשה וסיפה ולכן דהוי בב' כוונות לפרדות ס"ב בכוונה ברחבה לה רחבה לית לה סוף ובכוונה הב' לה סופה לית לה רחם (וכ"ל דומיא דקבבר תמרה ונקע שיברה בברכות י"ב ס') ולה הו"ל ללמה כלל ס"י מדילה מיסת בתקיעה ס' תחלת דשמע מקלת תקיעה יצא והה לה נפיק הכה בחרתי משום דפשיטי תקיעתה לה מפסקינן (ובפרט לפי דעת הפוסקים שהבאתי לעיל (ח"ב אות ע"ז) דר"ן ס"ל מלות לריכות כוונה ס"ב פשיטה דר"ן לשומעים ולידים כל שכיון כוונה תחרת לה נפיק וכ"ם לדעת הר"ם שהובא שם בר"ן ובמ"י ספ"ק דברכות דכל שכיון כוונה תחרת חף למ"ד מלות ס"ל כוונה לה יצא פשיטה דכאן לה יצא מי ניחת דשמע תחלתה בלי סופה הו סופה בלי תחלתה לה יצא ס"כ גם לתחת לה תצלה) ונחלה לפי"ז מסקנה הירושלמי דהטעם משום דפשוטי תקיעתה מהדדי לה פסקינן אבל אם"ל דשמע תחלתה בלי סופה הו סופה בלא תחלתה יצא אבל למסקנת הס"ם דילן לעיל כ"ז ס' וכ"ת ס' דלא יצא - והכה מהא בשמע מקלת התקיעה תחלתה בלי סופה הו סופה בלי תחלתה ים בזה מחלוקת הפוסקים דעת העור בסי' תקפ"ז דדווקא בלא היה בחותו מקלת שיעור תקיעה ז"ל יצא לחמש דעת בעכ"ע שם דאפי' היה בחותו מקלת שיעור תקיעה נמי לא יצא יש"ם (ועיין בש"ג שם מביא בשם ריא"ז כדעת העור) עיין לעיל מ"ב אות ח' - ועיי"ש בשו"ע סי' קפ"ז ג"כ סודאו ב' הדישות וכאן ל"ל דאכ"ם פריך ומה הסם הים שיעור תקיעה לה יצא וכ"ם בחין שיעור תקיעה ומשני דפשוטי תקיעתה מהדדי לה מפסקינן אבל לעולם שמע מקלת תקיעה לף סלה היה בה שיעור יצא ובשף מפסקינן דשמע מקלת תקיעה לה יצא ואיתיה דווקא בלא היה בה שיעור תקיעה לדעת העור ואה דבמתניתן דהכה תינו עולה אלא בא' לף למד כשחים וים בו תקיעה לזה ולזה ל"ל הטעם משום דפשוטי תקיעתה לה מפסקינן - ועתה יצא בכונה לדקת רש"י כלעת העור והרח"ם והרא"ש סכ' כאן הטעם משום דפשוטי תקיעתה לה מפסקינן לחינהו ס"ל כשיעת העור להה דשמע מקלת תקיעה לה יצא דאיתיה דווקא בלא היה בו שיעור תקיעה - ות"ם נמי תש"כ התום' דל"ה שיעור כו' סכ' וז"ל ואיתו לחכמן ומשך בשנייה כשחים שפיתה עולה לשחים לי לחו משום דפסיקי תקיעה בתרתי לה מפסקינן :

והנה היולה מכ"ז למשך בשנייה כשחים לדעת בעה"ע דשמע מקלתה לה יצא ולמ"ד מלות לריכות כוונה לו לדעת הר"ם לשם כיון למלוה לחרת לה יצא ה"ל הפי' בחת לה עלתה לו חמנם לדעת העור בחת מיסת עלתה לו וכן לדעת הסובריס מלית ה"ל כוונה ואפי' עומד ולווה שחיו רולה ללחת יצא מ"מ ה"כ בתקיעה ה' מיסת עלתה לו (עיין בב"י סי' תקפ"ע) והכה משמע ל"ה ביעיר כו' סכ' וז"ל מיסת עלתה לו מתריך בכל התקיעות כתקיעות קסר"ק לין לחום לריכול להתריך כמו בילקה כדחנן ומשך בשנייה כשחים לין בידו אלא ס' עכ"ל משמע דכאחת מיסת עלתה לו - ודומק לומר דכוונתם כמו שפי' הפ' דלא עלה עלה לו כלל ודיוקה מהא דאמר בקע ברחבה כו' והו"ל בתריך ובקע בשנייה כשחים לין בידו כלום וכבה"ב הרא"ם ה"ו דבקע ברחבה הלל"ב לא הוי ידעינן דתתריך כשחים לתין שיעור לתעלה ישו"ם ברח"ם - זה לוחק הוא דפי"ל בפרם ועוד לתדבה לפי"ז לין סמל לפי' דתין בידו אלא ברחבה ובמ"ב ובמ"ב לפרם דלין שיעור לתעלה ישו"ם ברח"ם כ"ז הרא"ם והר"ן לכן פשוט לדעתה דם"ל דלתקיעה ה' מיסת עלתה לו וכן דעת הרמב"ם פ"ג ס"ד - ובקע תמהתי על העור שכתב בסי' תקי"ל וז"ל ואם התריך בתקיעה מחרוקה של תשר"ת כשיעור ב' תקיעות כדי שתעלה לכם תקיעה מחרוקה של תשר"ת ובשניל הרחבה של תש"ת קאמר ירושלמי שתינו שעולה לו בכלל אפי' במקום מחרוקה של תשר"ת אבל בגמרא דילן מוכח שעולה לו בשניל ה' ולה בשניל ב' עכ"ל ול"ע הלה יקוע דהכו בקודם להמשך אחר אחיו הרא"ם אם לה שחולק עליו בהדיה וכלן סה מתחלה כתב הרא"ם להכוות דעת תלמודינו עם הירושלמי דלה עלה לו בלל אפי' לאחד ובסוף הביה דעת הרמב"ן ס"ד - ובקע

האריך בתקיעה א' לב' א' עלה בידו ונמרנו מינה המאריך בתקיעה יותר

יותר מבשיעור אין בה חילול יו"ט כ"ז שעומק בה (כו) פירש מן התקיעה ויצא אסור מלתקוע ואם נתקלקלה התקיעה הראשונה

פתח

דגם לפי דעת סידוסלמי ע"כ יל"ת בס' ומ"כ לכלומס דברי תמוסים והכ"י כתב דכאן למום לדעת הסוברים דלמ עלתה בכלל לף לת' יעו"ם ומני הרחיתי פנים דים לחום לה מדוע וכנ"ל :

ועתה נחזור על הרחסוות לבחר דברי רב"י ז"ל לעיל כ"ז ת' בד"ם ומתילה כי' דמס לי סוף בלת החלם ומס לי תחלה בלת סוף ומסוס לבעי לחותובי תהרוייהו דייק הך דיוקת עכ"ל והרבמ"ם לסוכתם לדייק כן דחל"ב מלי קושית דילמת דווקת סוף בלת תחלה יל"ת אבל תחלה בלת סוף לת יל"ת ולכן לת עלה בס רק לת' לכן סולרך בפיר לדייק מסוף בלי תחלה יל"ת ס"ם תחלה בלי סוף ומ"ב בפיר פריך מסליק לתרתי יע"ם סיעיב) ועתה בעזר"ם מלתני כי דברי בתים ולחוייס לו · והוה כי סוה קלי בסיעת הר"ם דחם כיון בפי' בלת יל"ת לת יל"ת ומ"ב פסיעה כי' דסת דילת בס סיעו ע"ב בתחלת התקיעה ולת בסופה כי סוף התקיעה לת מסבב כלל לתחלתו ולת בתחלת התקיעה ולת בסופה ומ"ב מקשה בס תחלי לת ניחה דגם סופה בלי תחלתה יל"ת ומ"ב תיסלק לה בתרתי תקיעתה ומ"ב הקושית מכך מבשה היא על סופה בלי תחלתה ומ"ב ל"ע לדייק לכך תמילת כי' · לכן פי' מבוס דבעי לאיתובי מהך דבור כי' עד תחלה בלת סוף ל"ב ומ"ב בפיר הולרך לדייק (ולוכת למימר דקלי הבס לסיעת הסיבריס דמלות לריכות כוונה וכ"ל דמ"ב מה יענה כסוגיה דבס כ"ה ת' דקלחזל מלינהב דרבבה לו דרבת ובס ס"ל מחל"ב לף ה"ל דהס"י נרם בהס רבת ובמחל"ב נרם רבה לו לכיוך דבהס נרים רבה כני' בלפיהו ובמחל"ב נרים רבת ודוק סיעיב כי קלרתי בזה לתבס ומבין מדעת) ואין לתקשות לפי"ז ת"ב מוכח בפיר להמקטן מהך מבבה דתחלה בלת סוף מסני ומלי לייק לתקשות עלה ולומר כי גם תחלה בלת סוף מסיר"ם מבואר מהמן דתחלה בלת סוף"מסני בפיר(וסו"ל למיפך מיכה ובה לכיון דמבואר דתחלה בלת סופה מסני ת"ב ס"ם לפיך וסו"ל לתקשות מהך דבור דסו"ל למיפך מקני לעיבבב כי' · ובת מבחן מבואר דעב"פ תחלה בלת סופה יל"ת) · דו"ל כי לפי מס"ב בבה הבור ת"ם · כי חולק בין ים בה סיעור מקיעה לי לת ת"ב תחלה מקבה על סוף תקיעה בלי תחלת התקיעה דסת מוכח דזה לת מסני לף בים בו סיעור מקיעה · ובדמסני מבוס דפסיקי תקיעתה תהדלי לת פסקינן חזר לתקשות על תחלת תקיעה בלת סוף ובלת מהך סיעיר תקיעה (ודע כי בפי' סחבשיות לסרמב"ם כ' ג"ל ומתרי תקע בלחלוסה עניינו כי בתקע הרחלוסה סהוה קודם לתרועה וסלריך בה זמן ואח"כ תריע ואח"כ תקע תקיעה סנוי' וסלריך בה זמן כמו שסלריך בתלוסה כו' יעו"ם · ולפעל"ד כי ט"ם סוה ג"ל וסלריך בה זמן כפלים כמו שסלריך ברחלוסה) · עכ"ל בחי' שלי על ר"י · והנה לפי מה שהעלינו בה לדעת רבינו לדחיה לת מהני לף שלריך בה סיעור תקיעה ת"ב לם תקע בבנוי' וסלריך בה בסוים לת יל"ת לף בחתת וסל כתן מבואר דדעת רבינו דלחתת מיסת עלתה לו סייעו מבוס דלת ס"ל כדעת סידוסלמי ורבינו ס"ל דמלות תל"ב כתבואר לעיל בחי"ב תית ע"ז יעו"ם סיעיב : (כו) פירש מן התקיעה וילת תסור כו' · ולומיית דלילן שתין מעבבין לת המילה עיין לעיל בס' מילה ח"ב תית כ"ט ,ולף דשם פקפק רבינו בזה סייעו מבוס דשם ים בה מבוס סידור מליס משת"כ בכל) ומבואר דדעת רבינו דחסור לתקוע בר"ה בלת לסיוך ובן מבואר ברמ"ם פ"ד הר"ה סיעין י"ת וזהו דלת בבעי"ז בחי' תל"ו שבריך לתקוע ועיין תוס' ר"ה כ"ט ב' ד"ה רדויה כו' ובשבת קי"ז ב' ובעירובין ל"ו ת' ד"ה מיכל בו' ובחולין פ"ד ב' ד"ה תקיעה כו' מבואר ליחסול ועיין בקרל"ת תות י"ט בשבת עליו בזה (בק מה שרלה מתנו שתשתעתי' לשם"ז דברי הכ"מ פ"ב ה"ז יעו"ם בלת בלקוק סוה כי הע"ז מביה דברי הכ"מ ובשבת עליו גם מה שרלה מתנו כי תשתעתי' דברי הגיול סי' תק"ל ג"ת תיוו כי הע"ז מייתי לה · ויש שם ע"ם בקרל"ת ובל"ל ועוד סי' תק"ל וב"י סי' תקפ"ע בשם רמ"ם והגתומים) ומה שרלה הגר"ח מקום מהתום' לעיל ל' ת' ד"ה וביבמם כו' יעו"ם סיעיב · לבתולה לת יכון דשם מייתי בשבת יעו"ם ועיין כאן בסוף תלק הזה תית ל"ה תם"כ שם : (כו) תוזר לבבריס ות"ל לת לפסיד התקיעה בתר"ם כ' סי' י"ת לת לפסיד התקיעה יעו"ם ועיין בר"ן שם שהביה בשם הרמב"ן שהפסק קול לחר מעבב ורלייתו מפת לתניח בתוספתא תקע והריע וחזר והריע ותקע תין בידו תלת ת' והוה התקיעה שלחרונה לתמת שהרלוסה לפסיד מסוס שהפסיק ביניהם בתרועה שתין מקיעה כתן תפל בשם הרשב"ת כ' שהני בתוספתא כך תקע והריע ותקע וחזר והריע ותקע תין בידו תלת ת' וס"פ שלחר שתקע הרחלוסה תשר"ת חזר והריע ותבב שתעלה לו לחיה תקיעה מסוס פשוטה שלחר תשר"ת הרחלוסה ומסוס פשוטה שלפני הסני ומ"ם קתמר שתין בידו תלת ת' דהיינו פשוטה שלחר

שופר

חוזר לראש ואם נתקלקלה נ' שברים (כז) חוזר לשברים ואי"צ לתחזר

הדביר

הבר"ת הרחשון דתתן פשוטה לכל תד ותד בעיון כדקתני בלשה בב' ג' הלכך תין תקיעה זו עולה לב' ויהיו יש לחיה ולהחמיר כדברי הרמב"ן ז"ל ועו"ם סיטיב · ועיין שם בתכנה דמשך בשני' כשתים כו' תקשה הר"ן ג"כ לדברי המפרשים שתין בידו רק התקיעה הרחשונה תבל התקיעה המשוכה לת עלתה לכלום ס"כ תפי' תית תקיעה הרחשונה לת עלתה לו"ה בתרי תפשיק התקיעה הפשולה בין התרועה ובין התקיעה שיחזור ויתקע עכביו וכוב כ' דבדיעבד לית תפשקא יע"ם ס"יב ועיין סי' תקל"ח סעי' ח' שם מבואר כדברי הרמב"ן וממנה זה הוכיחו שם בתה דמשך בשני' כב' דלחתת מיסת עלתה לו דחל"ב תפשיד כל הסדר יעו"ם ועיין בעיר סי' תק"ל דתין דברי הרח"ם בסי' י"ת סותרים לתפ"ב הרמב"ן דחם תריע וחזר והריע להפשיד התקיעה הרחשונה דלת היה לריך להניע עוד פעם משת"ב הכת לשברים והרועה הכל ת' ועו"ם ועיי"ש בכו"ע סעי' ז' וסעי' ח' יעו"ם סיעיב שהעלה דחם עשה בחבר"ת ולחר שתקע ב' שברים עשה והתחיל להריע חם נזכר מיד יתקע שבר ת' (ומש"ת כ' שם דח"ל לעשותם בבימות ת' וכ"כ הט"ז ס"ק ס' תולם הגר"ת הסיו עליו ודעתו דכ"ז שלת נזכר התרועה יעשה שבר ת' בבימות ת' ומתוך כך הסיו על הרח"ם וכ' שגם דעת הרחב"ן כן) ותם לת נזכר עד שנזכר התרועה לת הפשיד התקיעה הרחשונה תלת תוזר ותוקע ג' שברים והרועה תבל תם לוכע בחב"ת לו בתר"ת הפשיד תקיעה הרחשונה ותם הפשיק בתרועה בין תקיעה לשברים לו שהפשיק בשברים בין תרועה לתקיעה וכן תם תריע ב' תרועות זו תחר זו לו שתקע תחר התרועה תקיעה כשהפשק (עיין מ"ש ס"ק יו"ד שתלק בזה) שלת לפשם תקיעה והפשיק בה בין תרועה לתקיעה לו לתחר שתקע ג' שברים שתק והפשיק ותח"כ תקע שברים תחרים ותפי' שבר ת' בכל תלי הוי הפשק והפשיד גם תקיעה לחשופ יעו"ם סיעיב - ומש"כ לו שהפשיק בתרועה בין תקיעה לשברים · סיעו ר"ל שתקע תקיעה תרועה שברים תרועה תקיעה · ומש"כ לו שהפשיק בשברים בין תרועה לתקיעה סייעו שתקע תשרת"ם ולת כהע"ז שלחק בזה · מ"ל יש לפרש דמש"כ לו שהפשיק בשברים בין תקיעה לשברים קלי על תר"ת וכ"מ מדברי בתר סנולה :

ודע עוד מש"כ הט"ז ס"ק ח' וז"ל יתקע שבר תחר לת הפשיד סילמו כיון שגם התרועה סייכת עכשיו לשברים כו' זה דעת הרתב"ן והרח"ם מילה לו תלת דשתק עליו בתם נמר התרועה יעו"ם סיעיבי תבל המעיי ברת"כ ורתם דחוק עליו בזה ום"ל דיתקע שברים מחדם דבעינן בשומה ת' דווקת · ועיין בהנוסת מדשת על הסמ"ק סי' ל"ב תות יו"ד דפסק להכ"ת תה"כ לשברים בעשה בב' נשיות ילת יעו"ם ותולי דזהו דעת הרתב"ן ג"כ · והנה מכל מש"כ מבואר כדעת הרמב"ן דקול תחר מפשיק בפיר ולת כר"ת שהוכת בר"ן דקלי בשיעת הרז"ה והרשב"ץ ועיין ברח"ם סי' יו"ד שתבית דעת ר"ת דסנסיג לתקוע קשר"ק בכל הברכות ולת חייטינן להפשק דשת ק"ל שמע ע' תקיעות ביום ילת ורלבי"ם כ' בשם ריב"ם דשת דתיקן ר' תבהו כו' לת בבטל שתפשיק בשתי' תלת לפי שתפשיק סדר התקיעות בקול תחר דבשיעו פשוטה לפני ופשוטה לתחרי כו' יעו"ם סיעיב וסייעו בהרמב"ן · ועיין סי' תקל"ב ביחוד הגר"ת ס"ק ז' יעו"ם סיעיב ועיין ל"ו ב' תום' ד"ה מהשעה כי' דקלי בשיעת הרמב"ן יעי"ם סיעיב (כ"ז הטעתקי מתי' על ר"ה) והנה עכשיו מלתתי בתו"ז סי' רס"ע שכ' וז"ל פשק ר' יצחק בר לבר המפשיק סותר הכל ולריך לתזור ותת"ע דתמר לקתן שמע ע' תקיעות ביום ילת תעש"י שהוא תפשיק בין תיתיה ס"ת שהוא תוקע בשני בינתיים ותלו תפשיק שברים בין תריעה לתקיעה תי נמי תרועה בין שברים לתקיעה דקלקול הסדר הוא נורם שלריך לתזור לרתם מיהו דווקא שתפשיק שברים בין תרועה לתקיעה בשעשה קר"ק ת"ב תרועה בין שברים לתקיעה בשעשה קס"ק דתשיב הפשק ותוזר לרתם תבל תם עשה לכתחלה ב' תקיעות ביחד ולת היה לריך תלת ת' ת"ע ב' תרועות ביחד ת"ע ד' שברים תו ס' לת הביב הפשק לתזור לרתם תלת נומר ויולת דלתלו הפשק תת"ב תפשיק תקיעה לתחת בינתיים שלת כסדר תבל תם שיתקע ב' תקיעות ביחד ללת היה לריך תלת ת' תו ב' תרועות לתיו הפשק דמסתבין תלו תת שתיהם כתחד ונומר ויולת תבל תם פיחת מן השברים כגון שתוקע קר"ק ולת עשה תלת ב' שברים ועשה תרועה תז לריך לתזור לרתם שתם לת יחזור לרתם לתקיעה תלת יתחיל בשברים כמלת שהתרועה הפשיקה בין תקיעה לשברים ותפי' תקע שני סדרים כסדר ובשלישי פיחת מן השברים ועשה תרועה שותר הכל ותוזר לרתם לנמרי ותם היה תיקע קס"ק ופיחת מן השברים ועשה תקיעה לתחר ב' שברים ת"ל לתזור לנמרי

לחזור לתקיעה ואם נתקלקלה תרועה באמצע (כח) הא ק"ל אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום • אר"י שמע ט' תקיעות בט' שעות ביום יצא • תנן התם (כט) שמע ט' תקיעות בט' שעות ביום יצא כמ' בני אדם (ל) לא יצא תקיעה מזה ותרועה מזה בזה אחר זה יצא ואפי' בסירונין ואפי' כל היום כולו והא דאר"י משום ר"ש בן יהוצדק בהלל ומגילה אם שהה כדי לגשור את כולה חוזר לראש (לא) דרבי היא וליתא והלכתא הוזר למקום שפסק בתקיעה ובהלל ובמגילה וכן אם תקע מקצה תקיעה (לב) ונאנם ועמד אחר תחתיו בתחיל ממקום שפסק אעפ"י ששהה שם הרבה• ת"ר תקיעות (לג) אין מעכבות וא"ז ברכות ותקיעות של ר"ה ויוה"כ מעכבין זא"נ ואם הקדים זכרונות למלכיות או הקדים תרועה קודם תקיעה ראשונה לא יצא • אלא פשוטה לפניו ולאחריו ותרועה באמצע • ותניא בתוספתא (לד) תקיעה וברכה בין הקדים ברכה לתקיעה בין

נתיבות שבואל ג) נרמה שחסר כאן :

פתח

לרחם להתחיל תקיעה אלא בשברים והתקיעה שעשה לאחר כ' שברים עולה לו תקיעה לתשובה ואין מפסיק ביניהם בלום ע"כ עכ"ל מו"ח והולי הוא הריב"ם שהובא בהגה"ם סי' יו"ד והוא כלשון הרמב"ן ומבואר בזה שהרמב"ן לחם נמי בהרועה כותב וכל ולא כדעת הרמב"ם כסי' י"ח ועם כמו"ש סעי' ז' יעו"ש נם בזה חולק להרמב"ן לחילו להרמב"ן בעשה ב' תרועות זו אחר זו ספיכל נם תקיעה הראשונה כתו שהוכיח מן התוספתא ולחילו להריב"ם כל שלא הפסיק בקול אחר ם"ד וע"כ ל"ל בנותם בתוספתא כגי' הרמב"ם ומה לפוסל בהפסיק בקול אחר הוא מעשה הם"ם לפרש ודילמא חילוי חילי ומפסיק בשברים כו' וכמ"כ הרמ"ם בסי' יו"ד אבל בעו"ע שם פסק כהרמב"ן יעו"ש סעי' מ' • ועכ"פ לכל הדיעות דין דרבינו אחת דאם נתקלקל בשברים שעשה שברים מהדם ולא הפסיד התקיעה הראשונה וכמבואר בהגה"ם סי' י"ח ופשוט : (כח) ואם קל"ל אין בין כו' דבר זה מבואר בסוכה כ"ג ב' ובערכין יו"ד ת' וסיימו תלוכה דר' יהודה אבל לרבנן ת"ל זה מ"מ י"ל בשברים ותרועה נם רבנן מודו דלריך בהשתא ת' ועיין תוס' ערכין שם בד"ה אין בין כו' ובהגה"ם בר"ה שם סי' יו"ד ועיין בסי' תק"ל סעי' ד' וכיון שמתקלקל בתרועה לריך להתחיל משברים ולעשות שברים תרועה מהדם • כגלפע"ד ביותר דברי רבינו• אבל אין לומר דשם ל"ל דהלכה כר"י דת"ל במתקלקל בשברים שיש לריך ג"כ להקוע בתחלה ותוה לה כ"כ בתות כ"ז ושוד דכ' תה"כ תלם ספסיק בתקיעות יגל ת"ו כמש"כ בתות כ"ז ה"ב ל"ד ב' ועיין ירושלמי ברכות פ"ב ה"ח מגילה פ"ב סי"ב : (ל) מש' ב"ח כתי לא יגל כו' כל"ל וכני' התוס' הקשו בד"ה מתעשה כו' וכ"ה ברי"ף וברה"ם שם סי' ל"ג ובטוש"ע סי' תקפ"ח סעי' ג' יעו"ש : (לא) דרבי הוא וליתא כו' עיין לעיל ה' סוכה ח"ב בדיבו הגל לות כ"ב ולקמן בפ' מגילה ח"ב אות ע"ו : (לב) ונאנם ועמד אחר כו' ועיין לה"ם סי' י"ח ובפ' טעני תעובה סי' קל"ו יעו"ש סימוב ובמו"ז סי' ער"ב ועיין סימ"ע סי' תקפ"ה סעי' ג' ולקמן לי"ם יבואר עוד מזה : (לג) אין מעכבות זא"ז ברכות אין מעכבות זא"ז תקיעות וברכות של ר"ה וכל יוה"כ ממבואר זו אות זו בל"לי ר"ה ל"ד ב' עיין בר"ה ל"ג ב' בתוס' ד"ה שיעור כו' אל' דהברכות מעכבות זא"ז דהיינו אם היו יכול לברך שלאחן לא יברך אף ת' מהם וכן לעניו התקיעות אם בקו בשלאחן היינו תקיעה שברים תרועה יתקע ואם לאו לא לא יתקע כלל וכ"כ הרמ"ם סי' י"ד והר"ן יעו"ש ומדברי התוס' והרמ"ם משמע דלעניו זה אם בקי בתקיר"ת אבל אם היו בקי בהן לא תעשה מדברי הר"ן מבואר דאם יכול לעשות קר"ק או קש"ק לבד ושאחר היו יכול יעשה אם שיכול אבל הרמב"ם כ' בפ"ב ה"י דכל סדר תקיעות מעכבות זה את זה ויש לעיין כיון דהוא בקי בג' ת"ש הוא בקי בע' דאי לי ג' מה לי ט' לכן ג"ל דהוא היינו מפרש לעניו בקיאות רק ס"ק דאם לא תקע כל ע' תקיעות לא יצא ידי חובתו אף בקלת שעשה וכן יש לפרש עד"ז שברכות מעכבות זא"ז ובוודאי הרמב"ם הע' תקיעות היינו על כל ברכה ג' ויהיה קש"ק או קר"ק (ותקיעות דתוריית"ת מפרש) ועיין מ"ת סי' תקל"ג ס"ק ג' (ועיין ברכות מ"ו ת' ובתוס' שם יעו"ש היטיב) ודווקא בר"ה ויוה"כ תבל בשאר ימות השנה יברך אלו יתקע אם היכול בתש"כ הרמ"ם והר"ן וכ"כ המ"ח ס"ק ג' (ולא ידעתי למה כ' זה מדעתו) ודע כי רש"י ז"ל נורס תקיעות וברכות אין מעכבות זא"ז תקיעות וברכות דר"ה ויוה"כ מעכבות זא"ז תולס יתר הפוסקים נרסי כגי' שלפי תקיעות אין מעכבות- זא"ז ברכות אין מעכבות זא"ז כו' • ומדברי רבינו משמע דקר מעכב שלא לעניו הקדימה דאם הקדים זכרונות למלכיות לא יצא רק מחוייב לברך כשנדע וכ"כ הר"ן שם ומש"כ אם בשו"ע בשם הר"ן דשנדע אלו מעכב היינו כ"ל דאם הקדים התקיעות לברכות אי הברכות לתקיעות וכמש"כ רבינו בתות ל"ד בשם התוספתא אבל ברכות ניפייהו ותקיעות גופייהו שנדע מעכב (ועיין תו"ז סי' ע"ר) יעו"ש סימוב וכמש"כ המ"ח והגר"א

הדביר

שם ועיין בשי' הגהות סי' ע"ז : (לד) תקיעה וברכה בו' שם פ"ב ובבר נתבאר זה בתות הקדוש : (לה) שומען על הסדר כו' ר"ה ל"ד ב' ועיין סי' תקל"ב סעי' ה' ב' (ועיין לעיל תות יו"ד) : (לו) חבירו תוקע לו (תעפ"י שכבר יצא) ויחיד שלא בירך אין חבירו מברך עליו (תעפ"י שלא יצא עדיין) כל"ל ועיין בר"ן שם ה' סופר ות' בור לסופר מברך ובור יוצא ועיין סי' תקל"ד ועיין לקמן ת"ד תות ס"ד : (לז) מצוה בתוקעין יותר מן המברכין כיצד שני עיירות בא' תוקעין ובא' מברכין הולך למקום שתוקעין ואין הולך למקום שמברכין • ואע"ג דהכא ודאי והכא ספק • ומסתברא (לח) בימי השמד שמתייראין לתקוע בגלוי ג) ובשתקע מסתב' שמברך על התקיעה (לט) כמו שמברך על מקרא מגילה שהיא על השמועה ואין אנו מברכין לשמוע • ואבן ניאות א"ר עכדם שכל לתקוע מעות הוא בידו • (מ) ונהגו לברך לשמוע וכן אמר רבינו האיי והכל תלוי במנהג • (מא) וחייב לברך זמן ואינו נפטר באותו של קידוש היום דזמנו דלולב וכן שופר ביום (מב) וכן לולב והמברך על השופר פיושב (מג) א"צ לברך

מעומד

מעומד וא"א נאנס הראשון ועמד אחר תחתיו א"צ לחזור ולברך • ואמר רביה האי ז"ל לפי שאיט מברך לתקוע אלא לשמוע וביון ששמע הברכה שבירך ראשון מיושב כבר יצא הוא וכל העם ידי ברכה • אבל אחר שלא היה בשעת ברכה (מה) צריך לחזור ולברך (מו) ושמא בלישנא (מז) ובתשובה לד' האי המברך ביום ראשון על תקיעת שופר והשיח שנוערין בו עד שח בין תפלה לתפלה חוזר ומברך התם ב' מצות נינהו פיתחנן ד) ש"א מעכבת ש"ר ושו"ר אינה מעכבת ש"י ולא עוד אלא דלא הדר מברך האי ברכה קמייתא דאמרי' שח אין לא שח לא • והא שלח ר"ח בר"ה על תפלה ש"א אומר להניח תפלין ועל של ראש אומר על מצות תפלין • ופרקינן אביי ורבא דאמרי תרוייהו לא שח מברך א' שח מברך שתים • ואעפ"כ קשה הוא להשיח • דתניא שח בין תפלה לתפלה עבירה הוא בידו • (מח) וכ"ש האי דאי ששח בין תקיעות דמיושב לעמידה אלא שאין חוזר ומברך שמצוה א' הוא • צא וראה שתרי הלל מברכין קודם קריאתו ובין פרק לפרק פיסק ואיט חוזר ומברך • והא תשובה (מט) חזיא לאבן ניאות ולית מראמרינן שח בין תפלה לתפלה עבירה היא בידו וכו' ואעפ"כ קשה להשיח • והאי ולא עוד דלא מברך האי ברכה קמייתא אלא ברכה אחריתי ליתא דוודאי היא קמייתא מברך (נ) כרבריבנא בהלכות תפלין • ואעפ"כ קשה להשיח סיומא דתשובה עד לתקיעות שמעובר ער הוסף ולא עוד אלא אפי' הקהל צריכין ליזהר שלא להשיח שאין זה מברך לתקוע אלא לשמוע • ול"ד לתפלין שאדם מברך כמה פעמים ביום וזו מצוה א' היא • צא ודאה שתרי הלל בו' ומסתבר' כיון (נא) שהתקיעה מעומד איט אלא לערבב השמן וכבר יצאו בתקיעה מיושב א"צ לברך ואין בו הפסק ואין לחוש ולגעור • ומנהג (נב) שהתוקע מיושב אינו תוקע מעומד ואינו דומה לתפלין דאמרי' עבירה היא בידו דהוי בל א' וא' מצוה המוטלת עליו ולא נפטר מצות של ראש בש"א ובשהוא מברך להניח על ש"א כשו כן מברך על ש"ר ועולה לשתיהן ואם שח חוזר ומברך אותה • אבל הכא כבר נפטר והשלים כל המצוה כולה • וכדי לערבב אנו תוקעין לפיכך אין צריך לחזור ולברך • וא"ר עמרם ורב סעדי' (נג) לאחר תפלת מוסף מנהג בב' ישיבות להריע תרועה א' גדולה

נתיבות שמואל ד) מכות ל"ו מ' : מ) בכורות י"ב ב' : ב) ל"ל ובלבד במקיף ירושלמי כ"פ פ"ד ה"ו :

פתח הדביר

מעומד כו' • עיין רמ"ם סי' י"ח וכסי' סעדי תשובה סי' לא"ו וסי' תקפ"ה סעיף ג' :. (מה) צריך לחזור ולברך כו' • ובלחם כתתי' בס"ח סי' ועיין סם בב"י ובסו"ע סעיף ג' ועיין ס' במגיני שיתן כ"ב : (מו) ושמא בלישנא • תולי בוומנו דעשמת הלוי בתיוה לשון מברך סם מברך לשמוע חז מסני פעור מברכה אבל סם מברכין לתקוע חז חוט נפטר בברכת המברך : (מז) ובתשובה לר' סתי המברך יום לשמוע על שופר וסניה לריך לברך על תקיעות שעל סדר הברכות אי לא ותסדר להו סכין קל חזי דבתן שנוערין בזה שמח עד שלא יתקע על סדר הברכות אבל לחזור ולברך אינו מוזר ולא דמיא סה לתפלין דהם סח בין תפלה לתפלה מוזר ומברך דסוף ב' מלות ניכו לתקן תפלה ס"י לינם מעכבת של רחם וס"ל לינם מעכבת ס"י כו' כל"ל • וכ"ם בריי"ף ורח"ם פ"ל דר"ה סי' י"ב ועיין בם' המנהיג סי' כ"ב ועיין לקמן בס' תמך ח"ח : (מח) וכ"ם סתי שמח כו' • ר"ל אם בם שבני מלות הן תסיר לכסיות בין זה לזה כ"ם סתי דמליט ח' הן וסוי כמו שמח במלע מלוה דוודאי תסור להסיח לכתחלה : (מט) תזינא לאבן ניאות ועיד סוסיף ולא עוד אלא תפי' שקבל לריכין ליזהר שלא להסיח ארצן זה מברך לתקוע אלא לשמוע וסתי ולא עוד דלא מברך סתי ברכה קמייתא אלא ברכה אחריתי ליתא כדבריהנא בס' תפלין כל"ל • עיין לעיל בם' תפלין ח"ו אות י"ח • ודבדי רי"ף ניאות עיין ברמ"ם בר"ם שם ועיין בס' סמנהיג סי' כ"ב דשם

ומנין שאומרים מלכיות זכרונות שופרות תניא ר"א אומר ת"ל שבתון זכרון תרועה מקרא קודש שבתון זה קדושת היום זכרון אלו זכרונות שופרות זו (יג) תרועה וכו' בכאן למדנו מלכיות זכרונות ושופרות (יד) מה"ת· והיכן אומרן לקדושת היום · תניא (סו) ר"א קדושת היום עם מלכיות אומרו מה מצינו בכ"מ ברביעית אף כאן ברביעית ועכר ר' ועשה כר"ע והלכתא כוותייהו · ירושלמי (סז) ר"ש של ר"ה שחל להיות בשבת (יז) פותח בשבת והותם בשבת ויו"ש בתים ר"י בן פזי אומר בשם ר"י בר' ונהגו להזכיר שבת ואח"כ ר"ה והותם מלך על כל הארץ מקדש השבת וישראל ויום הזכרון (יח) וכן פסקנו ביו"ם (יט) אין פותחין מי' מלכיות מי' זכרונות מי' שופרות (כ) ר"י אמר אם אמר ג' יצא ואמר שמואל (כא) הלכה כר"י ב"ג וג' ג' דיצא (כב) א' מה"ת וא' מן הנביאים וא' מן הכתובים כנגד תנ"ך וא"ד כנגד ישראלים לגם וכהנים · ירושלמי (כג) הזין סברין מימר ג' מכל אחד ואחד ואשתכח תני אפי' ג' מכולן יצא ומנהגא (כד) כת"ק עשרה מב"א ואחד ואם בא להוסיף מוסיף ומנהג להוסיף א"ר לוי (כה) כנגד י' הילולין שבהללויה בתקע שופר ור' יוסף אמר כנגד עשרת הדברות ור"י אמר כנגד עשרה מאמרות · (כו) ירושלמי כנגד י' קלוסין שאמר דוד בהללויה הללו אל בקדשו עד כל הנשמה תהלל יה הללויה · זכרונות כנגד י' ויידון שאמר ישעיה רחצו הזכו מה כתיב בתריה לכו נא ונוכחה י' שופרות כנגד ז' כבשים ופר ואיל ושעיר אין מזכירין (כז) מלכיות זכרונות ושופרות של פורעניות (כח) זכרונות ויזכור כי בשר המה מלכיות כגון חי אני נאום ה' וכו' שופרות כגון תקעו שופר בגבעה · אבל אם בא לומר פורעניות של עכו"ם אומר (כט) כגון זכור ה' לבני אדום מלכיות כגון ה' מלך ירגזו עמים וכגון ה' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו כו' שופרות כגון ה'

פתוח

כבוד שמו סמתמו לה' כסדרת קודם ומנין כו' כל"ל : (יג) תלו זכרונות הרועה תלו שופרות וכו' כל"ל : (יד) מה"ת · ר"ל מסמכתא מבל ליכא למימר סתם מה"ת ממש דעיין לעיל ה"ג חום ל"ז דתי' סס דמליה בתיקעין יומר מן המברכין ומחמרין סס בס"ם דברכים הוו מדרבנן יעו"ם כיומיב וכרמב"ם פ"ג מה' שופר הי"ג יעו"ם וכמ"ש סי' תקל"ם ס"ק ח' (ס"ל כרמב"ן עה"ת פ' תמול יעו"ם) : (סו) ר' תומר קדושת היום כו' כ"ם סס בס"ם · וזה סמיום ומתמ ד' ועסה כר"ע כו' : (סז) יו"ע סל ר"ה כו' פ"ד ה"ו : (יז) סחל להיות בשבת תים תניי תני פותח ביו"ע וחותם בשבת ותים תניי תני פותח בשבת וחותם בשבת ויו"ע ביתתיים ר' יודה בר פזי בשם ריב"ל הלכה כר' ובהנו כו' כל"ל : (יח) וכן פסקנו ביו"ם · בילה י"ז ח' ועיין עירובין מ' ב' : (יט) אין פותחין מיו"ד מלכיות כו' כל"ל · ר"ה סס ל"ב ח' : (כ) ר"י ב"ר תומר סס ר' חמר ג' ג' מכולן יצא כו' כל"ל : (כא) הלכה כריב"ג · סס וכ"ה ברמב"ם פ"ג מה' שופר ה"ח ובעור סי' תקל"ח : (כב) ח' מה"ת וח' מן הנביאים כו' · כ"ה מסקנת הס"ם סס ועיין ברס"ח ובסק"ק סס סחתנו למעוה סמר דבר מנין פסיק לי' הס"ם ובדס"י סס יעו"ם כיומיב ונלפע"ד בפסיעות דסחיבעית סיה כיון דתי' בתסנה בלא סלם מכולן יצא · וכפסילא של חיבת סלם מסתפקא לי' תי קלו על תורס נביאים וכתובים וס"ק סלם מה"ת ונ' מן הנביאים ונ' מן הכתובים ת"ל ס"ק סתמר ב' ונ' על כל ברכה וברכה סיינו ג' למלכיות ונ' לזכרונות ונ' לשופרות מבל תי כוס נקיט ג' מכולן לא כי' מסתפקא לי' מידי דוודאי הכוונה סיתמר ג' פסוקים לבד על כל ברכה ופסיב מדתניא סס תמר ג' מכולן יצא תלמת דבר' פסוקים על כל ברכה די וכן ים לכוין פי' זה בירושלמי סכוכה בבבינו · ופסוק לפע"ד : (כג) טויין סברין מימר כו' סס ה"ז : (כד) ומנהגא ה"ק עשרה כו' עיין סי' תקל"ח סעי' ד' ועיי"ש ברמ"ם סי' ג' : (כה) כנגד י' הילולין כו' סס בר"ם (ובמנילה ב"ח ב' לענין תמר) : (כו) ירושלמי תין פיתחין מיו"ד מלכיות כנגד יו"ד קילוסין שתמר דוד בהללויה הללו תל בקדשו תל כיפתי"ם מיו"ד זכרונות כנגד כו' כל"ל סס ה"ו : (כז) מלכיות זכרונות ושופרות כו' סס ל"ב ח' : (כח) זכרונות ויזכיר כי בשר כו' סס ע"ב · זוס"ק ח"ח ק"ס ח' ועיין בירושלמי סס דקתניב תחריני : (כט) עכו"ם תומר זכרונות כגון זכור ד' לבני כו' כל"ל : (ל) זכרה לי תלבי כו' סס בס"ם ובזוה"ק סס ע"ב : (לא) ר' יהודה תומר תיכו מזכיר · ונסוב עלמת כוותי' דר"י כ"ב כרי"ף והרא"ם בסעי' נ' וכ"ב הרמב"ם וסטור בסי' תקל"ח : (לב) בשתון זכרון תרועה תומרה עם הזכרונות ותומרה עם השופרות דברי ר' יוסי כו' כל"ל : (לג) ותרועת מלך בו תומרה עם המלכיות ותומרה עם המלכיות דברי ר' יוסי ר' יהודה תומר היכן תומרה תלת עם מלכיות בלבד כל"ל ותי' עוד סס תרועה בתין שמה בלוש כגון יום תרועה יהיה לבם תומרה עם הסיפורת ד"ל יוסי ר' יהודה תומר היכן תומרה כל עיקר ויש להוסיף זה בדברי רבינו : ודע"ע כי בירושלמי תי' כך תלוחות עולין לו לבם מלכיות ד"ל יהודה ר' יוסי תומר תין עולין לו תלוחות ומלכיות עולין לו מבם

אלהים בשופר יתקע והלך כו' וכתיב בתרית ה' בקול שופר ינן עליהם בו' ואין מזכירין זכרון של יחיד ואפי' למובה בנן (ל) זכרה לי אלוהי למובה זכרני ה' ברצון עמך פקדונות ה"ה כזכרונות כגון וה' פקד את שרה ואע"ג דיחיד הוא רבים אתי מינה (לא) ר"א אינו מזכיר זכרון שיש עמו תרועה כגון שבתון זכרון תרועה (לב) אומרו עם השופרות ד"ר יוסי ר"א אינו אומרו אלא עם הזכרונות מלכיות שיש עמו תרועה כגון ה' אלהיו עמו (לג) ותרועת מלך בו אומרו עם המלכיות בלבד · והבי נהוג עלמא כר"י (לד) דאשכחן זכרונות ושופרות טובא (לה) מתחיל בתורה ומסיים בנביא ר' יוסי אומר אם השלים בתורה יצא · ואסיקנא (לו) ר' יוסי אומר משלים בתורה ואם השלים בנביא יצא ותניא ר"א (לז) בר' אומר ותיקין משלימין בתורה ואמר רבא תני שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד (לה) וכו' וידעת היום והשבות אל לבבך וכן אתה הראית מלכיות כר' יוסי ומנהג לומר (לט) כתובים קודם נביאים בכתובים אומר ובדברי קדשך לפי שנאמר ברוח הקדש (מ) ובנביאים ע"י שליח · וכ' רבינו אבן גיאות מעלה היא דעבד רבנן לאומרו באמצע ורבינו האי אמר רבותא האחרונים נהגו לומר פסוקי נביאים ואח"כ כתובים · ומתברא דלא משום מעלה דאי משום מעלה לא לישתמט תנא ולימא אם השלים בכתובים יצא אלא דנריעותא דכתובים היא · ואלא מתחילין בתורה משום מעלה ואח"כ בכתובים ועליו נביאים ואח"כ תורה להעלות בקודש (מא) בתובים ואח"כ נביאים ירידה היא ואמר רבינו האי נהינו לומר (מב) תלת הויין הפוכים לא הבים און ויהי בישרון מלך ה' מלך ויוסי בן יוסי דתיקן אהללה אלהי אמר בסמ"ך ויהי ובאות צד"י ה' ימלוך ובאות שי"ן לא הבים און לא שמענו אדם שערער בדבר זה ונהגו לומר בזכרונות להפסיק בב' פסוקים של

והדביר

סמים דברי ר' יוסי ר' יהודה תומר תין עולין זמרו תלסים זמרו זמרו למלכנו זמרו עולין לו מבם סמים ד"ל יהודה ר' יוסי תומר תין עולין ר"ח בעי בי' ובדבחרי פליגין תו בי' בגרמי' פליגין מן מה דתני הכל מודים במלך תלסים על גויס סהות ת' סד"ת בי' ובדבחרי פליגין סתו סעריס רחמיכם וסנסתו פתחי עולם וגו' ומתו סעריס רחמיכם ומתו פתחי עולם הרחמן מבם ת' ומבני מבם ב' ד"ל יהודה ר' יוסי תומר הרחמן מבם ב' ומבני מבם ב' ועכ"ל והכי הילולתי הזה מוקמי · וכ"ל בריה כי ע"ם וכך ל"ל תלוהות עולין לו לבם מלכות ד"ל יוסי ר' יהודה תומר תין עולין לו (וכ"ם בבבני ל"ב ב' במע ישמעל ס' תלסינו ס' תחד מלכות ד"ל יוסי ר"י תומר תיכ מלכות וכן פליגי סתם בפסוק וידעת היום והשבות תל לבבך כו' וכן בפסוק תתם הרחים לדעת יעו"ם היומיב) ולכן ס"ל לר' יוסי דתלוהות ומלכות עולין לו לבם ב' וכ"י ס"ל דתין עולין מבם ב' דכתו"ח הולך למיומו · וכן בפלוגתת דזמרו תלסים זמרו כו' ב"ב ב"ל בסיפך דר' יוסי ס"ל דעולה בתים וכ"י ס"ל דעולה בת' כי כן תי' בם בס"ם דילן רק דהירושלמי ס"ל היכת תמיינן דלוהות עולה במקום מלכות סיינו דווקא היכת סהות מוכה ת' תחד ודומית דמקדות סהובת בס"ם תמים בבם תלקים לבד הכל מודים סתיכו עולה במקום מלכות והכי זה תיבעית לי' תם תלסים לבדו עולה במקום מלכות ולכן מיבעית לי' תם פליגי בפסוק זה לבד דזמרו תלסים זמרו זמרו למלכנו זמרו ומודה ר"י דמלך על תומה ת' נמי מיקרי מלכות ול"ם רק בתלסים לבד תו דילמת פליגי בפסוק דבתרי דהיינו תם תמר זמרו תלסים זמרו זמרו למלכנו זמרו כי מלך כל הארץ תלסים זמרו משכיל דר' יוסי ס"ל דמלך על תומה ת' נקרא ג"כ מלכות ור' יהודה ס"ל דתין נקרא מלך אלא על כל הארץ ולא על תומה ת' וכדפירש"י בס"ם ופסיק לי' בפיר מדמודו במלך תלסים על גויס כי' סהות מסב ת' ת"כ ע"כ מוכת דל"ם בפסוק זמרו תלסים למודי' רק פליגי בתמר ב' הפסיקים יחד דהיינו פסוק זמרו תלסים כו' ופסוק כי מלך כל הארץ כו' כגלפע"ד ביתור דברי הירושלמי והנתתו : (לד) דתסכתן זכרונות ושופרות כו' ר"ל תע"ג דבבל מקיש ר' יוסי ור' יהודה הלכה כר' יוסי בעיבוין מ"ו ב' תבל הכא תין לנו להכנים עלמינו בפלוגתא כי יש הרבה פסוקים בזכרונות ושופרות ויש לנו רוחה טובה לעשות לתיבת דד"ם ולא להכנים עלמינו לפלוגתא : (לה) מתחיל בתורה כו' סס ל"ב ת' : (לו) ר' יוסי תומר מסלים בתורה כו' סס ע"ב יכ"ם בירושלמי סס ה"ז : (לז) ר"ח בר' יוסי תומר ותיקין כו' כל"ל : (לח) וכן וידעת היום כי' כל"ל : (לט) כתובים קודם לנביאים כו' · ועיי"ם תוס' ל"ב ת' ד"ה מתחיל בתורה כו' ועיי"ם ברא"ם סי' נ' וברי"ן סס : (מ) ובנביאים תומר ע"י שליח · עדיך הנביאים לפי שנאמרו ע"י שליח כל"ל ועיין בעור סי' תקל"ח : (מא) בתובים ותח"כ נביאים עליו· היה כל"ל ועיין בר"ן שכ' זה מדעתו : (מב) תלת מלכיות הפיכין לא הבים און ויהי בישרון מלך ה' ימלוך ויוסי בן יוסי דתיקן אהללה אלהי אמר בסמ"ך ויהי ובאות צד"י ה' ימלוך ובאות שי"ן לא הבים און לא שמענו אדם שערער בדבר זה ונהגו לומר בזכרונות להפסיק בב' פסוקים של

של זכרונות שבירמיה ולומר באמצע פסוק א' של יחזקאל (מג) מפני שדומה זל"ז ונהגו לומר ומפני חטאינו וקרב פוזרנו ולחתום קדשנו במצותיך עד וזברך אמת וקיים לעד ופירשו בהגדה לעולם ה' דברך נצב בשמים שמעתי לעולם ה' דברך נצב קיים דברך (מד) כשם שהתקנת עם אדם כשם שדנת אותו ברחמים כך אתה דן את הדורות שאחריו לעולם לא כך נזרת על אדם כי ביום אכלך ממנו מות תמות כו' אשר להם הקב"ה שמא פירשתי יום משלך יום משלי אני נותן לך היום אני נותן לו ט' מאות ושלשים שנה ומניח לתולדותיו ע' שנה לפיכך אמר לו דוד רבון העולמים אלמלא שדנת אדם הראשון ברחמים בשעה שאכל מן האילן לא היה לו אפי' שעה אחת והתקנת אותו ברחמים כך התקנת עמנו שאתה דן את בניו ברחמים ובזכרונות (מה) יעלה ויבא וקרב פוזרנו כמ"ש בסדורים שלנו עד והקרבתם אשה לה' ובשופרות וקרב פוזרנו עד ותקעתם בחצוצרות על זבחי שלמיכם ואעפ"י שאין בו שופר (מו) הרי הזכרנו ד' שופרות • וגם אנו מזכירין חצוצרות (מז) בתפלת רחמים כגון וקרב פוזרינו ושופרות עיקר (מח) כשם ששו"ץ חייב כך יחיד חייב רשבנ"א ש"ץ מוציא את הרבים י"ח (מט) תניא אמר להם לר"ג לדבריך למה ציבור מתפללין כדי להסדיר ש"ץ תפלתו אמר להם לחכמים למה ש"ץ יורד לפני התיבה אמרו לו כדי להוציא את מי שאינו בקי ואמיקנא אמר רבב"ח אר"י מי שאינו בקי כך מוציא את הבקי ואמיקנא אמר רבב"ח אר"י מודים חכמים לר"ג ומי אמר ר"י הכי והא אר"י דציפורי בשם ר' יוחנן הלכה כרבנן והלכה מכלל דפליגו מאן מודים ר"מ והלכה מכלל דפליגו רבנן (נ) דתניא בסכות של ר"ה ויוה"כ ש"ץ מוציא את הרבים י"ח דר"מ וחכ"א כשם ששו"ץ חייב כך כל יחיד ויחיד חייב ואפסקא הלכתא כר"ג בברכות של ר"ה ויוה"כ ששו"ץ מוציא את הרבים י"ח בין בקי בין שאינו בקי אבל בשאר ימות השנה כל יחיד ויחיד חייב • (נא) ום"ש אילימא משום דנפיש קריאה והא א"ר חנגאל א"ר כגון שאמר ובתורתך כתוב א"צ אלא משום דאוושי ברכות ובנוסחא דר"ח ורבינו אפרים משום דנפישי ברכות כי אתא רבין א"ר יעקב אר"ש חסידא לא פטר ר"ג אלא עם שבשדות משום דאניסי והלכך עם שבבהכ"נ ששומעין כן הש"ץ בקיאין ושאינן בקיאין ואותן שעמדו בשדות וחולה וזקן שלא באו לביהכ"נ יוצאין י"ח בברכות (נב) אבל אותן שבעיר ג) ועד סופא דהא תני אבא בריה דרב מנימון עם שאחורי ביהכ"נ אינן בכלל ברכה והדין מברא דר"ח ורבינו אלפסי ואבן גיאות ולישנא דשדרו ממתיבתא הבין היא לא פטר ר"ג אלא עם שבשדות ועם שבבהכ"נ דאניסי אבל יחיד במקום שאין הציבור ד) אין יוצא עד שינמור כל הברכות וק"ל טובא דמשמע (נג) עם שבשדות נפטרו אבל כ"ע אפי' אותן שבביהכ"נ אין ש"ץ מוציאן י"ח וה"ק לא פטר ר"ג אלא עם שבשדות דאניסי ואין יכולין להסדיר תפלתן בשדה וכן חולה וכן זקן וכשיבואו לביהכ"נ ש"ץ פוטרן אבל דעיר שבאו לביהכ"נ שהיו יכולין להסדיר תפלתן אין ש"ץ פוטרן וכל יחיד ויחיד חייב להתפלל בפ"ע ואין ש"ץ מוציא אלא מי שאינו בקי • ובקי חייב להסדיר תפלתו (נד) ולהתפלל בלחש ט' ברכות בר"ה ויוה"כ כדרך כל השנה וכן הלכתא • וכן המנהג • ירושלמי רג"א ש"ץ מוציא את הרבים י"ח (נה) וזמן הפרקים ל' יום ו) ותניא (נח) יחיד שלא תקע חבירו תוקע לו • ויחיד שלא ברוך אין תבירו מברך לו • מצוה בתוקע יותר טן המברך • ופסתברא כדאיתא בברכות ירושלמי דתניא (נט) כל הברכות כולן שאדם פטור מוציא את הרבים י"ח • חוץ מברהמ"ז דתניא ואכלת ושבעת וברכת (ס) מי שאכל וברך • ר' יוסי ור"י בן פזי הוי יתבין ואמרו לא מסתבר בק"ש שיהיה כל אחד ואחד משנן בפיו ולא מסתבר בתפלה שיהא כ"א ואחד מבקש רחמים ע"ע (סא) וכן הלכתא • אין יחיד נעשה

נתיבות שמואל ג) ל"ל אבל מוסף שבעיר לא כיון דלא כתו לביהכ"נ ר"ה ל"ה : ד) משמע אבל אם הוא בביהכ"נ הש"ץ מוציאו ע"ז מקשה להש"ץ אין מוציא רק למיגו בקי : ה) ל"ל ולפרקים להיינו מועדות : ו) היינו מלי למימרינן בגמרא שלשי ר"ה כיון דמחלמין יומין למלתין יומין הוו מלי כפרקים דמי ר"ה ל"ה :

פתח הרביר

(מא) מפני שדומה זל"ז • ר"ל כי הסכוק וזכרתי לת בריתי תוסך ביתי נשויך כו' הכתוב ביחזקאל דומה לסכוק של ירמי' זכרתי לך חסד נשוריך תהנת כלוותיך כו' לכן ממסיכין תוסן זה לזה ובמנהגינו וכ"כ הטור בסי' תקל"ח : (מב) כשם שהתקנת עם הלם כו' • וכן הוא במתני סוף ר"ה ובב"י סי' תקפ"ב בשם המרדכי ועיין בסי' המנהג סי' ג' יעו"ש היטיב : (מה) יעלה ויבא וקרב פוזרנו כתב"כ בסידורים שלנו עד והקרבתם אשה לה' כו' • לת ידעתי מה זה כי לת מלאתי כן בשום נוסח וכתב בסי' הפרדס סי' קע"ו מי' וז"ל ולמנין יעלה ויבא ת"ל פלטיו מנהג הוא למומרו ואם לת לו לומרו לין לומר שהרי ש"ל מזכיר בזכרונות עכ"ל מצתע שהיו מומרים יעלה ויבא בזכרונות וכ"כ בטור סי' תקל"ח בשם מנהג מולטילת יעו"ש ות"כ מוכח מזה שהיה לשם נוסח לחר בזכרונות וע"ש בשם המנהג סי' ס' : (מו) הרי הזכרנו ד' סופרות • ר"ל שהזכיר בשתובים ד' סופרות ועיין ברח"ם סי' ג' ובר"ן שם ועיין סי' תקל"ח סעיף ו' : (מז) בתפלת רחמים וכן בביהמ"ק היו מלגלות וסופר ורק סוברות עיקר כל"ל ר"ל בת לייבב מנהגנו שמלניחין בפסוק הזה כי תעפ"י שלין בו סופר מ"מ בתפלה רחמים רמוי להזכיר תלגלות נ"ב וכן בביהמ"ק היו מוקעין בתלגלות וסופר רק סטופרות הוא עיקר בר"ה כמוסר לעיל ח"ת לוח ה' ועיין ביומסלמי שהוא ברח"ם פ"ד דר"ה סי' ב' וסי' י"ד ובהו"ז סי' ק"מ ושם מבואר כמנהגינו יעו"ש היטיב ועי' ס' הפרדס סי' קס"ו : (מח) כשם שש"ץ חייב כו' ר"ה ל"ג ב' : (מט) תניא לתמרו לו לר"ג לדבריך למה ליבור מתפללין לתמר להם כדי להסדיר ש"ץ תפלתו כל"ל שם ל"ד ב' : (נ) דתניא בכתוב של ר"ה ויוה"כ ש"ץ כל"ל שם ל"ה ת' : (נא) מ"ם הני תילתה מסוס דנפישי קראי והא לתמר ר"ח ת"ר כיון שלמר ובתורתך כתוב לומר שוב תימו לליך תלת כו' כל"ל : (נב) לבל תוסן שבעיר לין ש"ל מוליחין י"ח עד דלתתו לבי כניסתת ושמעו מסלילות לציבורא מרישת ועד סופא כל"ל וכ"ש ברי"ף וברא"ם סימן י"ד : (נג) עם שבשדות נפטרו לבל כ"ע כו' • דעת רבינו ז"ל שת שם"ל לר"ג דמוליח לת שבקי בייתו דווקא בתוסך בתימם יכולים להסדיר תפילתם מתחלה ולכן יולאים בש"ל לבל תוסן שבעיר תפילתם מתחלה דלין יכולים להסדיר ולהתפלל בעלמם ועיי"ש בתים' ל"ד ב' ד"ה לך מוליח כו' שרלו מתחלה לפרש בן יעו"ש היטיב ועיין בטור סי' תקל"ח שמביא לשרי רבינו יעו"ש היטיב ועיין בהו"ז סי' רס"ד יעו"ש היטיב : (נד) ולהתפלל בלחש ע' ברכות כו' דעתו כדעת המלריכים כל יחיד בע' ברכות עיין ברח"ם שם סי' י"ד ובמחור ובמלחמות שם ועיין בש' תשובה סי' ס"ו ועיין טוש"ע סי' תקל"ח סעי' ח' ועיין בש' המנהג לות י"ג :

הרביר

(נה) ר"ה לפורלתה כו' • דע כי שם סי' כך וז"ל ר"ז וכ"ח היו יתיבי תמן בפקיעתת תן לללין תם לללותת קס ר"ח בשי מלני ת"ל ר"ז לת כבר לללינן ת"ל מללינן ותזר • ומלני למיתון מערביתת ותמרין תמן בשם ר"י הלכה כר"ג • בתילין תקיעתת ותלת דלת כוותים תילו כוותים נפק ידי חובתו עכ"ל וכ"ש בשפ"ד דברכות שם וסוכת זה בתלמות ובר"ן פ"ד דר"ה וב"ו סי' רס"ב (ועיין בתלחמות ובר"ן מה שפי' על הירושלמי שזה • ומי לת מסתפינת תמינת דס"ק דר"ז הוי ס"ל כר' יהודה בשפ"ד דברכות במקום שים תבר עיר יחיד שטור מתפלת המוספין ולכן הקשה כיון דללי סחרית למה לך עוד להתפלל • ר"ל ר"ה מדקתמר ר"י הלכה בתילין תקיעתת דס"ק מוליח תלמת מוכח מזה דהלכה כתכמים דלת יחיד חייב בתפלת המוספין ות"ל קשיח לי' הו"ל ליל לביהכ"נ ושיה הס"ק מוליח ע"ז תמר דתיני יכול לכוין לשמוע ממנו כל תלה ותלה • והת דרבינו הניח לכתורה מבואר מכתן דלת כוותי' דשת תמר תילו כוותים בפק י"ח י"ל דלכן השמיע זה וס"ל דזה פליג על תלמודינו דלת פטר רק עם שבשדות ולכן השמיע כ"ז רק משום שרלה להניח סוף דברי הירושלמי והוא שיהיו מתחלת התפלה לכן הניח זה • ת"ש י"ל דרבינו ס"ל לפי שהיה קרוב בלימודו לת נרע מעם שבשדות ומיקרי זה לת יכול להסדיר תפלתו ועיין בק"ע ופני משה שבדתקי בזה מתד : (נו) יסדר תפלתו כו' ר"ה ל"ה ה': (נז) וזתן הפרקים ל' כו' • והיינו מר"ח לר"ח כמבואר בשם"ס תלל ר' יהודה ועיין בעוש"ע סי' קס"ז : (נח) יחיד שלא תקע לבירו כו' עי' לעיל ח"ב לות כ"ב ונס הר"ן בביתת זה : (נט) כל הברכות כו' עיין לעיל ח"ב לות כ"ב ונס (ס) מי שאכל ובירך זה : (סא) וכן הלכתא דלתין יחיד מתפלל בלחש כו' כל"ל • ולכתורה תין לזה המתמר מודן כלל דמתי תבל רבינו ניחות כתב כו' דמתי תבל דקתמר הת היה היה ועכ"ת בניבור נם רבינו מודה דיכול להוליא ומתי כ"מ בייחיד ותולי תסר כתן • תו תולי ים לסגיה כן דתין ביחיד עושה שליח ליחיד להתפלל ותפי' בש"ל תבל רבינו תבן ניחות פי' תין היחיד כו' וכ"מ בייחיד בתם הס"ק מתפלל בליבור בעבדים ות' מתפלל ביחידות לבד מביהכ"ם תין מוליח בזה לרבינו ש"ל דהנריעותת הוא מייחיד המלה דלתיבו יכול לעשות שליח בעלו • ולכן תף לש"ך הוא שליח בעבור ליבור והוא שליח טיב מ"מ תין היחיד יכול לעשותו שליח בעבורו ולכן לוקח בשופר יש לומר בש"ך תם הס"ך תוקע בביהכ"ם ות' עומד בתוך ושומע כדלעיל מ"ב תות י"ז תבל בתפלה כש"ך יש לומ • תבל לרי"ך ניחות דש"ל בתין יחיד נעשה שליח ליחיד והנריעותת הוא מתמת השליח דלת תל שליחות עלין מייחיד תבל תם ס"ך דנעשה שליח מליבור ומתפלל בליבור יכול להוליח תפי' ליחיד השומד תחורי ביהכ"ם • וכש"ך לרבינו

נעשה שליח ליחיד להתפלל ואפילו בש"ץ • אבל רבינו אבן גיאות פ' אין היחיד נעשה שליח בתפלה אלא בציבור • והא דתניא ביחיד כל הברכות אעפ"י שיצא מוציא (סב) במידי דחובת יחיד ובמידי דחובת ציבור קאמר • והלכתא ברכת מצוה וכיוצא בהן דיחיד נעשה שליח ליחיד ויחיד נמי מוציא (סג) אעפ"י שיצא תפלין וכיוצא בהן שאין שליח ליחיד אלא בעשרה אין היחיד נעשה שליח להוציא בין יצא בין לא יצא אלא בציבור • והא דגרסינן (סר) התם • סופר מברך ובור יוצא • ברהמ"ז וברכת המצות שנתנו לשמוע אפ' ליחיד משא"כ בתפלה שלא נתנה אלא בלחש • והכי (סה) אמר רבא אין רשות למתפלל להשמיע קולו להוציא את שאינו בקי עד שירד לפני התיבה (סו) מקראי דחנה • ור' עוריאל פי' טעם חביבו הוקע לו שאינו מתבייש אם אינו יודע לתקוע • בברכות מתבייש • וליתא דגרסינן בירושלמי הולך לו אצל המברך ואינו הולך לו אצל התוקע • למה שהכל יודעין לתקוע ואין הכל יודעין לברך (סז) בערכין מהו להזכיר ר"ח בר"ה ואסיקנא זכרון א' עולה לכאן ולכאן • וכיון שאמר יום הזכרון הזה א"צ יום ר"ח שבכלל יום זכרון הוא ואם בא לומר (סח) מוספי ר"ח והזכרון תולה אותן בכלל יום הזכרון ואומר את יום מוסף הזכרון הזה נעשה וגקריב לפניך כאמור ובחדש השביעי ואומר והקרבתם ובראשי חדשיכם • ואצ"ל את מוסף יום ר"ח והייגו דאמרינן (סט) כיון שאמר בתורת כהנים א"צ להזכיר את מוסף יום ר"ח ויום הזכרון אבל אם בא להזכיר מזכיר • (ע) וכולהו רבוותאי דמפרשו כיון שאמר במלכיות זכרונות ושופרות ככתוב בדברי קדשך וע"י עבדיך הנביאים א"צ להזכיר הפסוקים בין ביחיד בין בציבור ליתא דהא (עא) תנן אין פותחין ותניא הפותח (עב) לא יפחות מג' • ולימא למימר דרב פלגיה אכולהו • ואיבעיא לן (עג) התם מהו להזכיר זמן בר"ה וביוה"כ ואסיקנא אומר וזמן בר"ה ויוה"כ ולא מיבעיא לן בשלש רגלים דחובה היא ואומר זמן (עד) בשני יו"ט אעפ"י שקדושה א' הן בשני יו"ט של גליות דמי ואומר זמן בשתיהן דהא מעמא דאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו יום קודש ולמחר קודש • ועיקר יו"ט ליל ב' והיו אומרים וליל ראשון היו אומרים אותו

נתיבות שמואל מ) יומא ע"ד ב':

פתיחה

סגיעותא היא בסבירא סמעלמא ולכן כל סהוא יתיר תצי' ס"ך לימי יכול להוליאו מבל נרי"ך ניחות סגיעותא היא בסבירא סהלוך ולכן כל סעשסה שלים לציבור יכול להוליא היחיד נ"ב והא דעשה שבשדות הם"ך מוליאן י"ל לרבינו דווקא עשסה ביחד תו י"ל דסתם מיירי דעומדים בציבוריים תבל בלא"ה תיכי תיליאם עיין לעיל הות ס"ג והות ס"ה ועיין בם' סמגיה הות י"ח סם סבירא דברי ר"ן ניחות יעו"ם סיעיב ויש לעיין בזה: (סב) במידי דחובת יחיד ובמידי דחובת ציבור קאמר • ל"ל בדבר דסוא חובת מוסף ליחיד ולציבור בסוא תבל בדבר דסוא חובת ציבור לבד כמו הפלה מן היחיד נעשה שליח ליחיד • עיין בספר סמגיה שם ושם כתוב במידי דסוא חובת יחיד חובת ציבור אינם שליח יעו"ם סיעיב: (סג) הטעם"י סילה מוליאן תפלה וסילה בה שליח שליח כו' כל"ל • וכ"ה בם' סמגיה שם: (סד) סתם סופר מברך כו' • ברכת מ"ם ב' ועיין עוד סי' תקל"ם מביא דבריס תלו יעו"ם סיעיב ודלא כסאו"ז בסו' רס"ג וסכ"ן בר"ס שם יעו"ם סיעיב ועי"ם בסג"ם ספ"ע ועיין לעיל ח"ג הות ל"י • וע"ע בכ"ן במגילה פ' סקורא עומד במעמד לתין פורסין על שמע כו' לסוא בעלמו סתעורר בזס יעו"ם סיעיב וע"ע בח"ג בסי' ל"ם ס"ק ס' ובסי' תקל"ם יעו"ם סיעיב: (סה) תמר רב שרירא תין רבות למתפלל כו' כל"ל וכ"ס סם בעור ועיין בם' סמגיה סי' ל"ג יעי"ם סיעיב: (סו) מקראי דחנה • עיין ברכות ל"ת ל' ותם מסביא בשם סירושלמי עיין לעיל ח"ג הות ל"ז: (סז) בעירובין מהו להזכיר כו' כל"ל והות שם מ' ל': (סח) מוספי ר"ח והר"ס כולל לותן בכלל יום מזכרון ותומר לתם מוספי יום מזכרון בזה נעשה כו' כל"ל • וכמה דעת רביעו דתם מזכיר מוספי סיום לעיך להזכיר הר"ס והר"ה ועי"ם בתום' ד"ס ס' ז' זכרון כו' ובתום' בילה ע"ז ל' ובכ"ס ח' ב' ועיין בהת"ם פ"ד הר"ס סי' י"ד סהכיך בזה ועיין עור סי' תקל"ח שם סבירא דברי רביעו ועי"ם בסו"ע סעיף ב' בסג"ם ועיין בספר ספרדם סי' קס"ח: (סט) כיון שתמר ובתורתך כתוב לתמר ל"ל כו' כל"ל • ר"ס ל"ם ל' והות כסיעתם הם"י שם ועי"ם בתום' ובעירובין שם ועי"ם בהת"ם מס"כ בזה ועי"ם בר"ן בהמן תתק"ב: (ע) וכולהו רבוותאי דמפרשי כו' • וכ"ה דעת הסמב"ן והרי"ף בהמן הל"ל וכ"ה דעת הרמב"ם בפ"ג מה' סופר ס"ח וכמו שכתבו הר"ן בשמו וסב"י סבירא בשם הרמב"ם (בסוף ספר תסבה בשותם התפלות) שדעתו כדעת רס"י יעו"ם ובמחב"ת שלא נזכר תם"כ בה' סופר וע"ל דס"ל להרמב"ם דקאי על פסוקי מוספין ועל פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות: (עא) תן פותחין כו' • זהו הסגת רב"י ז"ל ובכך סתירוני הרתשונים בזה: (עב) לא יפחות מג' כו' • ר"ס ל"ב ה': (עג) התם מהו להזכיר זמן כו' • ר"ל בעירובין

מסתיקא אף אנו נאמר בשתיהן כמנהג אבותינו • וכך השיב רבינו משולם בר' קלונימוס • אבל הר"ר יצחק בר' יהודה צרפתי לא היה אומרו אלא בליל א' וליתא • ואסיקנא התם זמן אומרו אפ' בשוק • ומשום דתוינן (עה) לרב דמסדר להו אכסא לקידושא נהגו לומר על הכוס • ויוה"כ דליכא כוס נהגו לומר (עו) בבידה"נ אחר כל נדרי:

סדר היום נרסינן (א) במגילה בר"ה קורין וה' פקד (ב) את שרה והאלהים נסה את אברהם • (ג) ומפטיר קורא בקרבן מוסף ובחודש השביעי באחד לחדש שבחומש הפקודים ומפטיר ויהי איש אחד מן הרמתים ובזם השני קורא ויהי אחר הדברים האלה ער סוף הסדר ומפטיר קורא בקרבן מוסף בראתמול ומפטיר מצא חן במדבר הבן יקיר לי אפרים • ירושלמי ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוסי העובר לפני התיבה ביו"ם של ר"ה (ד) א"צ להזכיר של ר"ה א"צ להזכיר של ר"ח (ה) יחד עבר קומי תוביתא ולא אדכר דירתא וקלטוהו:

סליקו הלכות ראש השנה בעזרת שוכן מעונה

וזהו סדר יום הכפורים

יוה"כ אסור (א) באכילה וברחיצה ובסיכה ובנעילת המנדל (ב) ובתשמיש המטה • (ג) הני חמשה עינוין כנגד מי אר"ח בנגד חמשה עינוין שבתורה (ד) בעשור ואך בעשור שבת שבתון ובעשור לחודש (ה) ושתיה בכלל אכילה הוא כדכתיב ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך וכו' ותניא תענו את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו (ו) מה אכילה שחייבין עליה במקום אחר אף עינוי שחייבין עליה (ז) כו' ואם נפשך לומר הרי אומר והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה • עינוי שיש בו איבוד נפש ואיזה זה אכילה ושתיה דבי ר"י תנא נאמר כאן עינוי ונאמר להלן עינוי מה להלן עינוי רעבון אף כאן עינוי רעבון אשכחן אכילה דאיקרי עינוי סיכה מנ"ל דכתיב (ז) לחם חמודות

הדביר

מ' ב' ועיין לקמן בס' יוס"כ בסופו הות ע"ח: (עד) בסי יו"ט כו' • עי"ם בהת"ם בעירובין פ"ג סי' י"ד ובר"ס בסף"ד ועיין בהו"ז סי' ק"מ יעו"ם סיעיב ועיין בספר ספרדם סי' קס"ו יעו"ם סיעיב ועיין בעוים"ע סי' ת"ל • ועד סהיתי להתחרוים סמלריכים לחמים סמליקות תת סכוות בי"ע בסי נ"ב להגיה פרי מגדים יעו"ם וסגם סם שסטוע להם שלריכות לבדך סשחיינו בהלכה גדות יו"ע עיין בהו"ז ס' ע"ם סי' י"ח סבירא בשם סירושלמי דעל הלכה גדות יו"ע ת"ל לבדך זמן בלל יעו"ם סיעיב ועיין בספר התמגיה ס' סבת סי' י"ז תתן לבדך בלל על הלכה גד יו"ע ועיין סי' רס"ג סעיף ס' ובב"י סוף סי' תקי"ד ובהו"ז ת"ב סי' סת"ח תות ת': (עה) לרב כהגת תמסדר להו תכסא כו' כל"ל סוכה מ"ו ת': (עו) בביכ"נ לתתר כל נדרי • עיין בר"ן סוף ר"ס ובסי' תרי"ע סעיף ת' ועיין לקמן בס' יוכ"פ בסופו הות ע"ת:

(א) **במגילה** בר"ס קורין כו' שם ל"ח ת': (ב) תם שרה עד ויהלליהם שם כו' כל"ל: (ג) ומפטיר קורא בקרבן כו' • זה לא נמלא בס"ם רק הדיעה קמייתא שבס"ם ס"ל דזה קורין בם"ת במקום וה' פקד תת שרה רק מה שמסגיהו סוא לקרוא עם"י סדר ר"ש עי"ם בתוס' ל' ב' בד"ס ותתר כו': (ד) ביו"ט שם ס"ס ת"ל להזכיר של ר"ח כל"ל • עירובין פ"ג ס"י ותבועות פ"ק ס"ד ועי' בירושלמי סאומר בתו"ז סי' ק"מ ובתו"ם פ"ד דר"ס סי' נ' ובסי' י"ד: (ה) תד דבר תביי עבר קומי חיבותת ולא תדכר כו' כל"ל • והות בירושלמי דשבועות שם:

השיר והשבח לך דר רום שחקים ושוכן מעונה
אשר תמכת ורועותי להחל ולכלות משפטי ראש השנה
ועתה שלח העז את מקנך כי הניע עת לחגגה
והאבן אשר מאסו בה הבונים תהיה לראש פנה

(א) **באכילה** וסמיס ובגרמיהם ובסיכה כו' כל"ל • יומא ע"ג ב' זוס"ק ח"ב קס"ס ב' ח"ג ק"ת ת': (ב) ובתשמיש סמטה שם ובזוס"ק ח"ב קס"ז ת' וח"ג ק' ב' יעו"ם: (ג) הני ממשה עינוין כנגד כו' שם ביומא ע"ו ת' ועיין זוס"ק ח"ג ב' רל"ס ב': (ד) ובעשור • ולך בעשור • שבת שבתון • ושבת שבתון • וסיתה לכם כל"ל: (ה) ושתיה בכלל אכילה כו' • שם וזוס"ק ח"ב קפ"ס ב': (ו) מה אכילה שחייבין עליה בתקום כו' כל"ל ועיין בירושלמי ס"ת: (ז) לחם חמודות לת תכלתי כו' שם ע"ז ב':

לא אבלתי ובשר ויין לא בא אל פי וסך (ח) לא סכתי וס"ל דאיקרי עינוי דכתיב ביה בדוד כי אכלו העם רעב עיף וצמא רעב מלחם וצמא ממים (מ) עיף מאי לאו מרחיצה דכתיב קרים על נפש עיפה • נעילת הסנדל מגלן דכתיב (י) בדוד והוא הולך יחף וכתיב מעני רגלך מיחף תשמיש המטה מג"ל דכתיב אם תענה את בנותי אם תענה משמיש אם תקח מצרות • למדנו ה' עינוים (יא) שאסורין מה"ת ותניא כשאכרו (יב) אסור לא אכרו אלא כחצי שיעור אבל בשיעור עכרו כרת ואעפ"י שעכרו כרת (יג) אין עכרו כרת אלא אוכל ושותה (ביוה"כ כמה וכנרעינתה והשותה מלא לוגמיו חייב) בלבד והרי אנו מפרשין כל אחד ואחד כהלכתו:

אכילה ושתיה • כדתנן (א) האוכל בכותבת הגסה (בגרעינתה) ביוה"כ בכמה וכנרעינתה והשותה מלא לוגמיו חייב • בעי ר"פ ככותבת הגסה שאכרו (ב) בגרעינתה או בלא גרעינתה • כלומר (ג) כששעריהן בגרעינה משערין כמו שעומדת בתוך התמרה שא"צ למעך חללה שבין האוכל לגרעינה ובעינן כמה וכגרעינתה וכחללה או בלא גרעינתה משערין כשנטחל ממנה הגרעין משערין האוכל והגרעינה שצריך למעך • וקא מיבעיא ליה בחללה או בלא חללה ולא אישתיטא בגמרא דילן ומדנסין בירושלמי ואת אומרת צריך למעך חללה דאל"כ ליתני כמוה וכגרעינתה וכחללה ש"מ דלית"א לדרב אשי (ד) דאמר גסה תנן כמה דגסה ולא בעי בשיעור האוכל והגרעין ג) וה"מ לענין כרת ומלקות אבל איסורא אפילו בחצי שיעור (ה) אסור כדאמרינן (ו) כל האוכלין מצרפין לכזיתא • תוספתא (ז) אבל וחזר ואכל אם יש מחללה ועד סוף כדי אכילת פרס אין מצטרף • (ח) ואומצא במילחא וציר שעל גבי ירק מצטרף דכל אבשורי אוכלא אוכלא הוא (מ) וכל המשקין מצרפין למלא לוגמיו • ותניא (י) יש שאכרו הכל לפי מה שהוא אדם אלא קומצו מבחוץ מלא חפניו קטורת • מלא לוגמיו ביוה"כ • (יא) האוכל ושותה אין מצטרפין (יב) אכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה פטור (יג) אמר רבא פלפלא ווגבלא יכשתא ביוה"כ פטור (יד) אכל עלי נפנים פטור לולבי נפנים חייב ואלו הן לולבי נפנים כל ג) שלולבו סי"ה ועד יהו"כ יתר מכאן פטור (טו) וה"מ לענין מלקות (טז) שתה משקין שאינן ראויין והשותה ציר ומוריים פטור אבל חומץ חייב (יז) וה"מ חי אבל מזוג פטור אבל לכתחלה אסור • (יח) עוברה שהריחה ריח מאכילין אותה עד שתשוב נפשה ותניא עוברה שהריחה בשר קדוש או בשר חזיר (יט) תותבין לה בקיש או בכרכר אם מתי"שבה דעתה מוטב ואם לאו מאכילין אותה שומן שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש אלא ע"ז וגילוי עריות וש"ד (כ) ההיא דאתת לקמיה דר' חנינא לחשוה ואילחשו קרי עליה בטרם אצרך בבטן ידעתיך נפיק מינה ר' יוחנן ההיא דאילחשו ולא אילחשי קרי עליה זורו רשעים מרחם נפק שבתאי אצר פירי כתב בעל הלכות (כא) פחות מכשיעור יהבינן לה (כב) ועוברה שהריחה משאטרה צריכה אני תותבין לה כחולה וכן הלכתא (כג) ורב אחא בשאלתות דרש רבא עוברות מתעלות ביוה"כ אבל חיה אסורה עד ל' יום וכן הלכתא (כד) וחי' לא אתמר בגמרא ד) משום דקתני והחיה תנעיל את הסנדל וסתם חי' ל' יום התם (כה) משום צינה היא ולא באכילה דא"כ הו"ל למיתני גבי אכילה (כו) ומסתבריא דינה ה) דעוברה אם היא צריכה מאכילין אותה עד שתשוב נפשה וכחולה דמאכילין אותו ע"פ בקיאין • (כז) וחולה מאכילין אותו ע"פ בקיאין • ואם אין שם בקי מאכילין אותו (כח) ע"פ עצמו ו) פ"פ תיגבי' הוא דנקם לי' ופסק נפשו להקל ואפי' איכא תרי בקיאין או תלתא בהדי חולה דקאמר ל"צ אי איכא חד בהדי בקי דאמר צריך מאכילין אותו ע"פ (כט) ואע"ג דאר"פ דלענין אומדנא בתר דיעות אזלינן לעולם ה"מ לענין ממונא אבל הכא ספק נפשות להקל אבל (ל) היכא דהחולה נשתתק ובקי א' אומר צריך וב' אומרים א"צ אין מאכילין אותו דאולינן בתר רובא • ירושלמי (לא) חולה אמר יכילנא ורופא אמר א"י ר' אבהו בשם ר' יוחנן נעשה

יתיבות שמואל ב) ג"ל סנ"ל וכנרעינתה וכחללה: ג) שלכלנו מנ"ם עד יוה"כ יומת פ"ת ב': ד) ל"ל ומי מסוס דקתני: ה) ל"ל דיקא כעוברה כו': ו) בגמרא מיתת להכי על כרחך לומר לעיל ומחולה לומר ת"ל סומעין לרופא מ"ע תיבעי ליה כו':

פתח הדביר

(ח)לא סכתי ורחיצה לתיקרי עינוי דכתיב ביה בדוד כו'כל"ל סס ע"ז ת': (מ)עיף מתני' נמי מרחיצה ודילמא מנעילת הסנדל מלא ת"ל ילמד מכתיב דכתיב מים קרים על נפש עיפה • ועוד מאי לאו מרחיצה דכתיב מים קרים על נפש עיפה • נעילת הסנדל מגלן דכתיב (י) בדוד והוא הולך יחף וכתיב מעני רגלך מיחף תשמיש המטה מג"ל דכתיב אם תענה את בנותי אם תענה משמיש אם תקח מצרות • למדנו ה' עינוים (יא) שאסורין מה"ת ותניא כשאכרו (יב) אסור לא אכרו אלא כחצי שיעור אבל בשיעור עכרו כרת ואעפ"י שעכרו כרת (יג) אין עכרו כרת אלא אוכל ושותה (ביוה"כ כמה וכנרעינתה והשותה מלא לוגמיו חייב) בלבד והרי אנו מפרשין כל אחד ואחד כהלכתו:

אכילה ושתיה • כדתנן (א) האוכל בכותבת הגסה (בגרעינתה) ביוה"כ בכמה וכנרעינתה והשותה מלא לוגמיו חייב • בעי ר"פ ככותבת הגסה שאכרו (ב) בגרעינתה או בלא גרעינתה • כלומר (ג) כששעריהן בגרעינה משערין כמו שעומדת בתוך התמרה שא"צ למעך חללה שבין האוכל לגרעינה ובעינן כמה וכגרעינתה וכחללה או בלא גרעינתה משערין כשנטחל ממנה הגרעין משערין האוכל והגרעינה שצריך למעך • וקא מיבעיא ליה בחללה או בלא חללה ולא אישתיטא בגמרא דילן ומדנסין בירושלמי ואת אומרת צריך למעך חללה דאל"כ ליתני כמוה וכגרעינתה וכחללה ש"מ דלית"א לדרב אשי (ד) דאמר גסה תנן כמה דגסה ולא בעי בשיעור האוכל והגרעין ג) וה"מ לענין כרת ומלקות אבל איסורא אפילו בחצי שיעור (ה) אסור כדאמרינן (ו) כל האוכלין מצרפין לכזיתא • תוספתא (ז) אבל וחזר ואכל אם יש מחללה ועד סוף כדי אכילת פרס אין מצטרף • (ח) ואומצא במילחא וציר שעל גבי ירק מצטרף דכל אבשורי אוכלא אוכלא הוא (מ) וכל המשקין מצרפין למלא לוגמיו • ותניא (י) יש שאכרו הכל לפי מה שהוא אדם אלא קומצו מבחוץ מלא חפניו קטורת • מלא לוגמיו ביוה"כ • (יא) האוכל ושותה אין מצטרפין (יב) אכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה פטור (יג) אמר רבא פלפלא ווגבלא יכשתא ביוה"כ פטור (יד) אכל עלי נפנים פטור לולבי נפנים חייב ואלו הן לולבי נפנים כל ג) שלולבו סי"ה ועד יהו"כ יתר מכאן פטור (טו) וה"מ לענין מלקות (טז) שתה משקין שאינן ראויין והשותה ציר ומוריים פטור אבל חומץ חייב (יז) וה"מ חי אבל מזוג פטור אבל לכתחלה אסור • (יח) עוברה שהריחה ריח מאכילין אותה עד שתשוב נפשה ותניא עוברה שהריחה בשר קדוש או בשר חזיר (יט) תותבין לה בקיש או בכרכר אם מתי"שבה דעתה מוטב ואם לאו מאכילין אותה שומן שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש אלא ע"ז וגילוי עריות וש"ד (כ) ההיא דאתת לקמיה דר' חנינא לחשוה ואילחשו קרי עליה בטרם אצרך בבטן ידעתיך נפיק מינה ר' יוחנן ההיא דאילחשו ולא אילחשי קרי עליה זורו רשעים מרחם נפק שבתאי אצר פירי כתב בעל הלכות (כא) פחות מכשיעור יהבינן לה (כב) ועוברה שהריחה משאטרה צריכה אני תותבין לה כחולה וכן הלכתא (כג) ורב אחא בשאלתות דרש רבא עוברות מתעלות ביוה"כ אבל חיה אסורה עד ל' יום וכן הלכתא (כד) וחי' לא אתמר בגמרא ד) משום דקתני והחיה תנעיל את הסנדל וסתם חי' ל' יום התם (כה) משום צינה היא ולא באכילה דא"כ הו"ל למיתני גבי אכילה (כו) ומסתבריא דינה ה) דעוברה אם היא צריכה מאכילין אותה עד שתשוב נפשה וכחולה דמאכילין אותו ע"פ בקיאין • (כז) וחולה מאכילין אותו ע"פ בקיאין • ואם אין שם בקי מאכילין אותו (כח) ע"פ עצמו ו) פ"פ תיגבי' הוא דנקם לי' ופסק נפשו להקל ואפי' איכא תרי בקיאין או תלתא בהדי חולה דקאמר ל"צ אי איכא חד בהדי בקי דאמר צריך מאכילין אותו ע"פ (כט) ואע"ג דאר"פ דלענין אומדנא בתר דיעות אזלינן לעולם ה"מ לענין ממונא אבל הכא ספק נפשות להקל אבל (ל) היכא דהחולה נשתתק ובקי א' אומר צריך וב' אומרים א"צ אין מאכילין אותו דאולינן בתר רובא • ירושלמי (לא) חולה אמר יכילנא ורופא אמר א"י ר' אבהו בשם ר' יוחנן נעשה

(ט) ס"ל סנ"ל וכנרעינתה וכחללה: ג) שלכלנו מנ"ם עד יוה"כ יומת פ"ת ב': ד) ל"ל ומי מסוס דקתני: ה) ל"ל דיקא כעוברה כו': ו) בגמרא מיתת להכי על כרחך לומר לעיל ומחולה לומר ת"ל סומעין לרופא מ"ע תיבעי ליה כו':

(ט) ועיין בספר הפרדס סי' קפ"ו שכתב דשיעור שתיית כביצים ול"ע: (ב) בגרעינתה לו בלא כו' סס ע"ח ב': (ג) כשמתערבין בגרעינתה מתערבין כו' • וכתו' ספי' שערך הוצת סס כתוס' ע"ש מ' ד"ה כותבת כו': (ד) דאמר גסה תנן כו' דהיינו עם חללה יעו"ש ע"פ מ': (ה) מסוס כדאמרינן • לעיל ח"ב תוא י"ב: (ו) כל האוכלין מצרפין כו' סס ע"ב ב' יעו"ש: (ז) אבל וחזר ואכל כו' • סס פ"ל ועיין תוספתא פ"ו דתרומות ופ"ת דפסחים ועיין כריתות י"ב ת' יעו"ש סיפיב ועיין ביומא פ' ב' ועיין סי' תרי"ב סעיף ב' (ועיין בביתור סנר"ח סס ס"ק ת' ול"ל סס בגמרא פרק במרא מו פ' ב'): (ח) ומומלא במילחא כו' • יומא פ' ב' ועיין יכומלמי ס"ב ועיי"ם סעיף מ': (ט) וכל המשקין מצטרפין כו' סס ע"ב ב' ושם סעי' ע': (י) יש שאמרו הכל כו' • כלים פי"ז מי"ת שירובין ל' ב' ועיין יומא פ' ב' ושם סעיף ע' ועיין בס' חמץ ח"ו בדיני קידום יעו"ש בתוס ל"ת: (יא) סמוכל ושותה כו' סס ע"ב ב' ושם סעיף ב': (יב) מאכל מוכלין סמיכין לתורין כו' סס פ"ת ת' ושם סעיף ו': (יג) רבא סס פלפלא וזגבלא כו' כל"ל • סס ע"ב ושם סעיף ח': (יד) מאכל עלי קנים פטור לולבי נפנים חייב כ"ס סס בס"ם ושם בסעיף ז' מאכל בגמבי"ם פ"ב מס' סביתא עמוד ת' ועד יוה"כ חייב (ועיין בגמבי"ם סס שכתב דאם לבלבו בפ"י מר"ס ועד יוה"כ חייב וכ"ס בלבון בפו"ע ובאמת לא נזכר זה בשום מקום • ואלא זה כיון שבאמ"ג שכתב סס שבשום מקום לא מלא חילוק זה וכוונתו שלא מלא לחלק בין פ"י לשאר מקום ונלייו בעתות על סעיף ח' ומקומו כאן בסעיף ז'): (טו) וה"מ לענין מלקות כו' • מבואר דאיסורא

נעשה מפק נפשות ודיחין חולה שאמרומו בגרוגרת (לב) ורצו עשרה בני אדם והביאו לו עשרה גרוגרת בבת א' כולן פטורין ואפי' בזא"ז ואפי' קדם והבריא בראשון (לג) מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו ואפי' דבר טמא עד שיאורו עיניו ת"ד (לד) מצין יודעין שיאורו עיניו שיבחין בין טוב לרע אמר אביי במעמא מי שאחזו בולמוס (לה) מאכילין אותו שביעית ושבל ותרומה תנאי היא דתניא מאכילין אותו טבל ואין מאכילין אותו תרומה בן זומא אומר תרומה אבל לא טבל (לו) וקי"ל כת"ק וכבון (לז) דלא אפשר ליה בחולין ת"ר מי שאחזו בולמוס מאכילין (לח) אותו דבש וכל שהוא מתוק שהדבש וכל מיני מתיקה יפין ומאירין את העינים וה"מ לאחר אכילה אבל קודם אכילה מיגרר גריר מי

פתח הדביר

הסמיט רבינו ב' דיעות הרמבמונים כי זה מבואר בש"ס שלנו דק סביח סדין סג' שליחת בש"ס דק בירושלמי) : (לב) ורצו עשרה בני אדם כו' · מבואר ס"ד ה' וכי' שכ"ח סמי' ט"ו : (לג) מי שאחזו בולמוס כו' יומא ס"ג ה' : (לד) מצין יודעין שהאיזו עיניו מביאין בין טוב לרע כל"ל : (לה) מאכילין אותו שביעית ושבל ותרומה · ר"ל אם יש שביעית ושבל ותרומה שביעית דמאכילין אותו שביעית דזה קיל מאכל אבל אם אין כאן רק שבל ותרומה בזה פליגי תנאי מה מאכילין אותו · ובגלה לגי הזכיר רבינו כלל ועיין מ"ה סימן תרי"ח ס"ק ט' שכ' דשביעית קיל מגבלה · ובמה בש' כפות תמרים וזבש יד המלך הסינו עליו וכבר נשלמי ע"ז מחכם לחוות דעתי בזה עם מי הדין וזה דבר תשובתי :

הגה רלאיתו ליד המלך שהניע על המ"ח כיד המלך ועשהו לעוטה ולא רחה לו שום זכות על דבריו ושכח רמיהי בש' תורת מחלם להרמב"ן בשער הכפרה שכ' בשדיה נ' הש"ם כך שבל ובגלה מאכילין אותו בגלה ושביעית מאכילין אותו שביעית תרומה ושבל כו' יש"ש סיעוב · והכי שות בדברי המ"ח בשדיה ובזה מזלת כמי מש"כ הכפות תמרים להטוכית מהרמב"ן לתיסור עשה תמיר יש"ש ומש"כ בש' יד המלך להש"ם לא זו לף זו נקיט וש"ל דשביעית תמיר מבגלה יש"ש ח"כ מה יעשה על התוספתא דשם מי' כך שבל ושביעית מאכילין אותו שביעית · שבל ובגלה מאכילין אותו בגלה · ולי ניחא לא זו לף זו ח"כ מבואר דבגלה תמיר משביעית · עוד מי' שם בגלה ותרומה מאכילין אותו תרומה תרומה ושביעית מאכילין אותו שביעית עכ"ל תלמח דבגלה תמיר משביעית דלף תרומה קיל מבגלה ותמיר משביעית · וכ"ש דבגלה תמיר משביעית · וזה מין להקשות ושח תרומה תמיר משבל וכיון דבגלה נדחת מחמת תרומה לא ש"ם דחמירא בגלה משבל וח"כ למח נקט ריסח דשבל ובגלה מאכילין אותו בגלה וח"כ קשה ריסח דשבל לשיפח בתוספתא נופח · ע"ז י"ל כמש"כ בירושלמי לשיפח מיירי בתרומה דרבנן ושביעית ג"כ דרבנן לף דריסח נמי בשבל דרבנן וכדלחוקמת בש"ם דמיירי בעלין שלאו נקוב ת"ת יש לחלק בין טיכח דשביח תרומה דלוזייתא לזמן הזה לטיכח כלל תרומה לחוזייתא וכדלחי' בכתובות כ"ה ת' יש"ש מו לש"ל להתוספתא דשבל חמור מהרומה וכמו שבגיה בגר"ח בשיפח שבל ותרומה כו' יש"ש · ויש להעיר לני' בגר"ח תרומה ובגלה למתי שייבי ולח תני לי' ושבלמח להסוברים דשביעים תמיר מבגלה ח"ם למכ"ם הוח דילעיון לה מבל ח"כ קשה ריסח הח ריסח משמע שיפכח וכמש"כ לשיל וח"כ לכחויח יש לעיין בזה ובגלה"ה קשה להבין הנשמט כי הוח נגד הירושלמי (כי הכי מי' בירושלמי ס"ה · ח"כ יוסה קושיחה קמי ר' בח תרומה בעון מיתה ובגלה בל"ת ותח חומר הכין כמ"ד מחליפין קיבלו עליהן חת המעשרות עכ"ל) נס חין לומר דהנהו היו שלח במקומה וקחי לשיפח דשיפח ול"ל תרומה ושבל · לשם גזיר מאכילין אותו שבל יקשה קושייתי הרחשונה דחלמח קיל שבל מתרומה וח"כ כיון דבגלה ושבל מאכילין אותו בגלה ב"ם הרומה ובגלה מאכילין אותו בגלה וריסח דשיפח קשיח ותם גזיר תרומה ושבל מאכילין אותו תרומה יקשה פשיעח כיון דבגלה ושבל מאכילין אותו בגלה דקיל משבל וב"ם תרומה דקילח מבגלה פשיעח דנדחית מקמי שבל סוף דבר הנהנו היו מחוקנת וש"ל לבחירה · וע"ל מוכרחין הו לומר דהנהנו היו מחוקנת וש"ל דבירושלמי הוח בריייתח חחרת וכפי מי' בירושלמי בגלה ותרומה מאכילין אותו תרומה שבל ושביעית מאכילין אותו שביעית חלה ועדלה לריבח ויש לעיין חמחי לח כ' דין שבל וגלה ודין תרומה ושביעית ודין שבל ועדלה · לכן נ"ל דהירושלמי ס"ל דתרומה חמיר משבל ונקט בריסח בגלה ותרומה מאכילין אותו תרומה וכ"ם בגלה ושבל דמאכילין אותו שבל · ושוב נקט שבל ושביעית מאכילין אותו שביעית וכ"ם דתרומה ושביעית מאכילין אותו שביעית · וכ"ם בגלה ושביעית דמאכילין אותו שביעית · ושוב נקט בגלה (וס"ה לתרומה) ועדלה לריבח מבל שבל ועדלה י"ל דשיפח לי' דמאכילין שבל דחוח קיל מתרומה מבל הרומה ועדלה מיבעיח לי' ומיירי בעדלה מד"ם מבל בגלה דמדחוריית שיפח לן דחמיר מעדלה · וכ"ז

שנשטו כלב שוטה (לט) אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו ור' מתיא בן חרש מתיר ועוד אמר ר' מתיא בן חרש התחש בפיו מטילין לו סם בשבת מפני שספק נפשות להקל (מ) והלכתא כרבנן בכלב שוטה וכן במי שאחזו ירקון (מא) אין מאכילין אותו בשר חזיר ואין מקיזין דם לסרונבי בשבת והתחש בפיו (מב) מטילין לו סם בשבת דקאמרי' ר' מתיא בן חרש ה"ה הוא וחצר כנד פי' רבותינו יותרת הכבד ואבן ניאות פי' אצבע קטנה שבקצה כף ידו של אדם שקורין אותו בלשון ישמעאל בנצ"ר ונקרא חצר הכבד שיש בכבד חתיכות גדולות שדומה לאצבעות גדולות ויותרת הקטנה דומה לאצבע הקטנה :

רחיצה

מזדמ מניעת דהסיח בריייתח · מבל בריייתח דהמוספתח דמקט עבל ובגלה נבלה דמיירי בשבל דחוריית וח"כ שפיר קניס הגר"ח שבל ותרומה תרומה ומק"ת מהירושלמי וש"ל להחנת דתוספתח דתרומה קיל מעבל · ועשבו מזר ותומר תרומה ושביעים דשביעים קיל מתרומה מבל נבלה לעולם חמיר מתרומה לפי דחזי לכהנים מיחת מש"כ בגלה חו דס"ל דתרומה ונבלה שוים סמם · ותין להקשות דסח בירושלמי מקשה לסח תרומה בעין מיתה ובגלה בחיסור לחו יש"ם ולח ס"ל דתרומה קיל משום דחזי לכהנים ובמ"כ וי"ל דלפי מש"כ דסירושלמי ס"ל דתרומה חמיר מעבל חלמח דלח ס"ל טעמח משום דחזי לכהנים ח"כ י"ל דס"ה לנבי בגלה נמי קיללח תרומה מש"ם · ולפיהי בש' שיח ילחק נס הוח כהנים מדברי הרמב"ן בש' תש"ח לטוכית דבגלה המורם וכ' עוד דגס ני' הרמ"ם כן יש"ם ולפי לח מלמחי כן ברח"ם (רק הקרבן נתנחל מוכיח מדבריו דס"ל בשביעות כהמ"ח יש"ם) גם הכיח מדברי הרמב"ם בפי"ד מהמ"ח יש"ם חך לח ידעתי כוונתו שם וע"ש בגר"ב מהל"ק סי' ל"ו מש"כ בעניינים חלו חך בזה לח נגע · והכי כתבתיני זה שיעתי ברבינו ירוחם כי"ח ח"נ שכתב בהדיח דבגלה ושביעית מאכילין אותו שביעית וזכי כדעת הרמ"ח ועוד עייתי שם בש' יום"כ ל"ז ח"ם וכתב שם דלפי לחלק בין יום"כ לשחר ימים יש"ם וזה דלח כמש"כ בגר"ב הל"ל : כוב מזר חכם הסוחל וכ' שהוכח בעיניו מהל הנחת חבם ס' שחתר שהנחת הגר"ח לח נכתב במקומה רק דקחי על הבבח שממוכח לפניו שבל ובגלה מאכילין אותו בגלה וע"ז הניח הגר"ח על מאכילין אותו שבל ומייתי כל התוספתח בזש"ז · ורק שחכם הסוחל הקשה ממ"ח לפי ס"ל להתוספתח שם ס"ל תרומה תמיר מעבל ח"כ למח נקשה תרומה ושביעית מאכילין אותו שביעית הח נדע מכ"ם מעבל ושביעית דלפי בריסח · ושם ס"ל דשבל תמיר מתרומה וכבן חימת בש"ם ח"כ ריסח דריסח למח קחמי לה הח ידעינן זה מכ"ם מיסיפח דסיפח · נס ריסח לסיפח הוח מיותר דנדע זה ממ"ם מיישח דסיפח לפי י"ל דבפלוגתח לח קמייתי חו מכוח דמספקח לי' לפיכך יחסר לנו בתוספתח נקט כל הני נוסחי ובלח"ה מוכרח כן לפי"ז דלא"ב יחסר לנו בתוספתח דין דשבל ותרומה ח"ו כל"ל חו דס"ל דשיחם סוים · רק שכ' שסוקשה לן לפי"ז היינו לפי הגר"ח הזקח דבכל הבבות נקט דבר הקל בסוף וה"נ הו"ל למינקט כך בגלה ושבל מאכילין אותו שבל חם לח שניח כך ושמל מוח לעתי בזה :

וזה חסר הסיבותי לו · לפי דעת חותו חכם שניח לדעת הגר"ח ש"ל שבל ובגלה שבל חם כי דבר מכמה דיבר לחמנ הוח מוכרח להוכות כי התוספתח חיכה הבריייתח שהוכח בירושלמי דלא"ב למה הקשה הירושלמי לסיפח ולח הקשה מריסח לפי שבמת הגר"ח שבל ובגלה · וח"כ כיון שמוכרחים לחו לומר כי היח בריייתח לחרת יומר כ"ל לפרש כמו שכתבתי דהכתח לין דבר מיומר בתוספתח ולח נלעזך לכתב כלום · ולח חומר קבלו דעתי רק חיך חוכל יעשה ומה שמקשה כבודו בסגנון הלשון בתוספתח ובגלה להניח לפי דעת חותו חכם ש"ל בגלה ושבל מאכילין חותו שבל כדי להסמיך הדבר הסחכל להיכח מאכילין ביומר כ"ל לפי דעת זו להניח תרומה ובגלה תרומה כי לפי"ז יהי' כל התוספתח בעלת ב' בבות ח' שבל ו' מתרומה וכיוסם לגבי שביעית ובגלה · הבבח תרחשונה דין דשבל לגבי שביעית וגבי בגלה · ובבח הסנית דין דתרומה לגבי שביעית ולגבי בגלה (רק לפי"ז יש להניח ג"כ מחלה תרומה ושביעית ותח"כ תרומה ובגלה דומיח דריסח) ותין להחריך עוד בזה : (לו) וקי"ל כת"ק · וכ"ם הרמב"ם בפי"ד מהמ"ח דין י"ח : (לז) דלח מפשר לי' כו' כ"ה שם בש"ם ולסיקנח דמייבי בשבח ובעלין שלאיתו נקוד יש"ם חבל במעשר ירק דרבנן חף דחפשר לחקוני' לח מחקינין לי' בשבח : (לח) מאכילין אותו דבש כו' שם פ"ג ה' : (מ) והלכתא כרבנן בכלב כו' שם פ"ד ה' מסקנח הכי : (מא) אין מאכילין אותו בשר חמור ואין מקיזין כו' בש"ל : (מב) מטילין לו שם בשבח דקאמר ר' מתיא בן חרש כש"ל :

רחיצה אסור (א) לרחוץ מקצת גופו ככל גופו ואם מלוכלך במים או בצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש ואסור לסוך כו' ורחיצה בין בחמין בין בצונן אסור דק"ל מדכתיב תענו ורחיצה איקרי עינוי מדכתיב גבי עינוי (ב) מים קרים על נפש עיפה • והא דאמרינן (ג) משום תענוג בחמין אסור (ד) בצונן מותר לא מיירי התם כלל • תנא דבי ר' מנשה (ה) אשה מדיחה במים ידה וגותנת פת לתינוק • אסרו עליו על שמאי הזקן שלא היה רוצה להאכיל בידו אחת (ו) וגזרו עליו כו' להאכיל בב' ידיו מ"ט משום שיבתא רות רעה שורה על הידים • ת"ר ההולך להקביל פני רבו או פני אביו או פני מי שגדול ממנו עובר במים עד צוארו ואינו חושש • רב לגבי תלמיד לא אפשיט • ובתוספתא גרסינן פני רבו (ז) או פני ת"ח הגדול ממנו • ותניא שותרי פירות (ח) עוברין במים עד צוארן ואינן חוששין (ט) רב יוסף שרו להו לבני תרבי למיעבר במיא למיתי לפירקא • למיזל לא שרי להו • אמר ליה אביי א"כ אתה מכשילן לעתיד לבא • תנא ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו (י) שמא יוליך חלוקו בידו • תני

נתיבות שמואל ס) ני' לילן ל"י בר נרונגות ע"ח ס' :

פתח

(א) **אסור** לרחוץ מקצת גופו כו' סס ע"ז ב' : (ב) מים קרים על כו' עיין בשיל מ"ח מות ע' ומסס מרחם כי ט"ם בתן וכל"ל מדכתיב עיף גבי עינוי וכתיב מים קרים על כו' : (ג) משום תענוג אסור בחמין כו' תענית י"ע ס' : (ד) בצונן מותר לח מיירי התם מיו"ב כלל כל"ל ול"ל דמיירי התם בפ"ל מבל לח מיום"כ וכן משמע התם מלקט פשיט מדמייבי עבילות מוכלין כדלקן בפ"ב ויום"כ מייבי עבילות אין לוקם מחריחת לח • וכיוכו דווקא בפ"ב להוא משום מבל ופ"ל לח יעו"ם היעויב מבל יום"כ וודאי לח עלה על מלעת סיכה מיתר בלוגן וכ"מ בפסחים ל"ד ב' וביומא ע"ח ב' שאסור לעבור אפי' בכהר ועיין סי' תרי"ג סעי' ג' ובב"י שם : (ה) אשה מדיחה ידה במים כו' שם ע"ז ב' : (ו) וגזרו עליו להאכיל בשתי ידיו כו' כל"ל : (ז) או פני תלמיד ותיירי בת"ח גדול ממנו כל"ל עיין ברמ"ם סי' ה' ובר"ן שם שהביאו דברי רבינו ועיין סי' תרי"ג סעי' ה' ובסי' ת"ח סעי' ד' : (ח) עוברין במים כו' שם בם"ם ושם סעי' ח' : (ט) רב יוסף שרו להו לבני כו' כל"ל שם בם"ם ושם סעי' ה' ולווקא לדבר מלוה שרו להזור ולא לדבר הרשות : (י) שמא יוליך חלוקו כו' כם"י והכ"ק כ' הטעם משום דלמיגו ברחים במלוגם חלה בעוסק על כתיפו ויושלה בעלית מקופלת על כתפו בשבת חייב חטאת כ"ם ברם"י ומוסיף הכ"ק וכ' ומעפ"י שזה מיגו מקפל על כתיפו משם חלה על זרועו כיון למיזהר במקפל לסוך עכ"ל והעור כ' משום לזילכר ולח יבא לידי סחיטה ועיין ברמ"ם סי' ד' בל' טעם זה ועיין בר"ן שם וע"ש בשתר דברי עלמו וי"ל דמפרש כיון דאסור לסילוח ידיו מחמת חפת חלוקו מטעם דרמ"י ח"כ ממילה מיכא סיגוי וכמש"כ הב"י בסי' תרי"ג) ועיין בסי' ת"ח סעי' ל' ובביאור הגר"ח שם ס"ק ע' יעו"ם היעויב ובביו בחר לו דרך לעלמו • ועע זשה לשור לחפי' בסולך לדבר מלוה וכ"ם בשו"ע סימן תרי"ג סעי' ה' ובסי' ת"ח שם והרמב"ם לכאורה משמע ממנו דקאי על דבר הרשות יעו"ם לבל בם"ם מבואר לחיכו כן יעו"ם ול"ל לנש הרמב"ם כוונתו דקאי ג"כ על דבר מלוה : (יא) ע"ג עיקת ביוה"כ כו' יומא ע"ח ח' ובסי' תרי"ג סעיף ע' : (יב) רבה ביוקת רבה בבסא לכספא כל"ל : (יג) להלעקן ערב ת"ב טורח לוחה בחים ולחתר מעבירה ע"ג עיכיו וכן כי לחתה רבה בר מרי לחר בעי"ב מביחין לו מעפחת וסורה לוחה בחים מרחלוחיו ולחתר מקלה ידיו ורגליו בעיוה"כ מביחין לו מעפחת וסורה לוחה בחים ועוסה לוחה כחין כלים נוהים ולחתר מעבירה ע"ג עיכיו ח"ל ר' יעקב לר' ירמיה כו' כל"ל • ועי"ם בסעי' ע' בסג"ם שלדיקן חסיר בזה : (יד) שנוהגין עכשיו שנורין מפה בחים ונועלין כו' כל"ל : (טו) ונועלין כדרכן • ועיין תוס' ע"ז ב' בד"ה מסוס כו' וברמ"ם סי' נ' וברן שם ועיין סי' תרי"ג סעי' ב' וסי' תקל"ד סעי' יו"ד יעו"ם היעויב ובבאור הגר"ח שם בסי' תקל"ד מביח רחי' מהירוסלמי דפ"ק דתעלית ה"ו (וביומח פ"ח ה"ח) דסכי חי' שם בח"ל מרחיק פניו ידיו ורגליו כדרכו בע"ב מרחיק ידיו ומעבירון על פניו וביוה"כ מרחיק ידיו ומקנחן בכוסף ומעביר חת המפה על פניו ע"ל ובסי' תרי"ג סביח הירוסלמי פ"ב דברכות ס"ז (ופ"ג דמו"ק ס"ם) דלווקא בחולה שים בו סכנה מותר ולי לח לח חרי יעו"ם היעויב ועיין בפי' המרידים שם בברכות שלח כ"כ יעו"ם היעויב חבל יש לעיין קלח בזה דמחי דחי' מייחי מלמ"י לשח"ד דלחילה ועוד ל"ע דל"ב דברי הירוסלמי שחעתיק כחן חת זה :

ורחנה חמרתי להעתיק כחן מש"כ בחי' לברכות בשפ"ב שם • וז"ל שם (על תוס' בד"ה מיסבניס חני כו' • (שם ע"ז ב') שכ' ומיכא לשר שם לח חי' לוחן כו' קלח דחימה ברחילה על מעוג מותר כחבל ברחילה שחילה על מעוג מותר כהבח למיחמר מי שים לו ר' יהודה בן גודגודא ס) אסור לישב (יא) ע"ג טינא ביוה"כ ובמינא ממפחת אמר אביי ובמופה להסחיה • ואר"י מותר להצטנן בפירות ר"י מצטנן בקרא (יב) רבא ביניקא רבא בבסא דכספא • אר"פ מלא אסור חסיר שרי דפחרא אידי ואידי אסור משום דשחיל ר"א אמר (יג) בסא דכספא אסור משום דמזרב זעירא בר חמא אושפוכנה דד' אמי ור' אסי ור"ב ל' ובולהו רבנן דקיסרי א"ל לרב יוסף בריה דריב"ל אימא לך מילתא דהוה עביד אבוך ממפחת הו"ל בעו"ב ושורה אותה ועושה בשיו כלים נוטבים ולמחר מקנה בה פניו ידיו ורגליו (יג) להצטנן • וכן כי אתא רבה בר מרי בש"ב מביאין לו ממפחת ושורה אותה במים ולמחר מעבירה ע"ג עיניו • א"ל יעקב לר' ירמיה איפכא אמרת לן ואותבינך סחיטה • והמנהג (יד) שנוהגין עד עכשיו וששורין מפה במים ונוטלין ידיהם שחרית לחפלה במפה בין בש"ב בין ביוה"כ מנהג טעות הוא שנט"ע מצוה הוא (טו) ונוטלין כדרכן • והא דאמרינן אבל אסור להושיט אצבעו במים • כדרך שאסור ביוה"כ • להתענג הוא דאסור אבל למצוה מותר • דהא דאמרינן אם הוה מלוכלך בטיט או בצואה רוחץ

הדביר

מעטיק בכהמו כו' עכ"ל וכחבתי וז"ל בירוסלמי לר' וז"ל כהדח דשמואל בר חנח עלו לו מעטיק בריאה לחו שלין לר' יוסי מכו דיסחי ח"ל ללח יסחי ימות לין בעי לפי' בש"ב לין בעי לפילו ביוה"כ עכ"ל משמע רק דבים לו סכנה סרי לבל בלין לו סכנה לסור והוח כדעת ר"ח שכוכת בפ"י וכדעת ר' שלי שכוכת בטוי"ד סי' שפ"ח לחמם נוף לדברי הירוסלמי חמוהין דמניח מעשה לשמור לחמם בחו"ק בירוסלמי ליכח שם בירוסלמי כשדח דשמואל כו' רק הוח מילחת בפ"ע שמואל בר חנח כו' יעו"ם ועיין ביומח פ"ח ה"ח בשבת בין סיכה סריה של מעוג בין סיכה שלילה של מעוג מותר ביוה"כ בין סיכה של מעוג בין סיכה שלילה של מעוג חסור ובפ"ל סיכה שריה של חסור בעוג חסור שלילה של מעוג. מותר עכ"ל שם וכן לר' שם בחם' מעשר שני פ"ב ה"ח וכ"ה בשבת פ"ע ה"ד ובפ"ק דחעלית ה"ו יעו"ם היעויב חלמח שדעת הירוסלמי לחלק בין ע"ב ליוה"כ וביוה"כ בעי דווקא לחוקה שים בו סכנה ועיין בלשון הירוסלמי שכוכת ברח"ם כאן וז"ל כהדח דשמואל בר חנח כו' יעו"ם ועיין ביומח פ"ח ה"ח בשבת בין סיכה סריה של מעוג בין סיכה שלילה של מעוג חסור ביוה"כ בין סיכה של מעוג בין סיכה שלילה של מעוג מותר עכ"ל שם וכן לר' שם בחם' מעשר שני פ"ב ה"ח וכ"ה בשבת פ"ע ה"ד ובפ"ק דחעלית ה"ו יעו"ם היעויב חלמח שדעת הירוסלמי לחלק בין ע"ב ליוה"כ וביוה"כ בעי דווקא לחוקה שים בו סכנה ועיין בלשון הירוסלמי שכוכת ברח"ם כאן וז"ל כהדח דשמואל בר חנח עלו לו מעטיק בריאה לחו שלין לר' יוסי מכו דיסחי ח"ל ללח יסחי ימות לין בעי לפי' בש"ב לין בעי לפילו ביוה"כ עכ"ל משמע רק דבים לו סכנה סרי לבל בלין לו סכנה לסור והוח כדעת ר"ח שכוכת בפ"י וכדעת ר' שלי שכוכת בטוי"ד סי' שפ"ח לחמם נוף לדברי הירוסלמי חמוהין דמניח מעשה לשמור לחמם בחו"ק בירוסלמי ליכח שם בירוסלמי כשדח דשמואל כו' רק הוח מילחת בפ"ע שמואל בר חנח כו' יעו"ם ועיין ביומח פ"ח ה"ח בשבת בין סיכה סריה של מעוג בין סיכה שלילה של מעוג מותר ביוה"כ בין סיכה של מעוג בין סיכה שלילה של מעוג חסור ובפ"ל סיכה שריה של חסור בעוג חסור שלילה של מעוג. מותר עכ"ל שם וכן לר' שם בחם' מעשר שני פ"ב ה"ח וכ"ה בשבת פ"ע ה"ד ובפ"ק דחעלית ה"ו יעו"ם היעויב חלמח שדעת הירוסלמי לחלק בין ע"ב ליוה"כ וביוה"כ בעי דווקא לחוקה שים בו סכנה ועיין בלשון הירוסלמי שכוכת ברח"ם כאן וז"ל כהדח דשמואל בר חנח עלו לו מעטיק בריאה לחו שלין לר' יוסי מכו דיסחי ח"ל ללח יסחי ימות לין בעי לפי' בש"ב לין בעי לפילו ביוה"כ עכ"ל משמע רק דבים לו סכנה סרי לבל בלין לו סכנה לסור והוח כדעת ר"ח שכוכת בפ"י וכדעת ר' שלי שכוכת בטוי"ד סי' שפ"ח לחמם נוף לדברי הירוסלמי חמוהין דמניח מעשה לשמור לחמם בחו"ק בירוסלמי ליכח שם בירוסלמי כשדח דשמואל כו' רק הוח מילחת בפ"ע שמואל בר חנח כו' יעו"ם ועיין ביומח פ"ח ה"ח בשבת בין סיכה סריה של מעוג בין סיכה שלילה של מעוג חסור ביוה"כ בין סיכה של מעוג בין סיכה שלילה של מעוג מותר עכ"ל שם וכן לר' שם בחם' מעשר שני פ"ב ה"ח וכ"ה בשבת פ"ע ה"ד ובפ"ק דחעלית ה"ו יעו"ם היעויב חלמח שדעת הירוסלמי לחלק בין ע"ב ליוה"כ וביוה"כ בעי דווקא לחוקה שים בו סכנה ועיין בלשון הירוסלמי שכוכת ברח"ם כאן וז"ל כהדח דשמואל בר חנח עלו לו מעטיק בריאה לחו שלין לר' יוסי מכו דיסחי ח"ל ללח יסחי ימות לין בעי לפי' בש"ב לין בעי לפילו ביוה"כ עכ"ל משמע רק דבים לו סכנה סרי לבל בלין לו סכנה לסור והוח כדעת ר"ח שכוכת בפ"י וכדעת ר' שלי שכוכת בטוי"ד סי' שפ"ח לחמם נוף לדברי הירוסלמי חמוהין דמניח מעשה לשמור לחמם בחו"ק בירוסלמי ליכח שם בירוסלמי כשדח דש

רוחץ כדרכו כו' אפי' שלא במקום מצוה • ונרסינן נמי ההולך להקביל פני רבו או פני מי שגדול ממנו עובר (מז) בצוארו במים ואינו חושש והלכך שחרית נוטל ידיו כדרכו ואינו חושש ומסיק עגמ"י אבל פניו אסור • ואיכא ס"ד (יז) דאינו מברך עגמ"י ביוה"כ ובמ"ב ואינו מברך שעשה לי כל צרכי מפני שאסור בעילת הגבל• ומסתברא (יח) כיון דבידו וברשותו הם לעולם כגון מפני מכנת עקרב מותר ויכול לברך כסדר כל השנה כולה • ול"ד כי סיים ממאני כי היכא דכי לא שמע קול תרנגולא מברך כיון שביהו היא והגאון שאסר (יט) אסתנים וכל מי שאין דעתו מיושבת עליו בכל השנה עד שיקנח במים מותר לקנח ולטהר במים אבל כל אדם אסור להושיט אצבעו (כ) וכל אדם מותר לסדר עצמו במים אבל להגאותו אסור • ותניא (כא) כל חייבי מביולות מובלין כדרכן בין בס"ב בין ביוה"כ (כב) והמלך והכלה ירחצו פניהם וחחיה תגעיל את הסנדל וחכמים אסרין • ג) ירושלמי הוי סוברין מימר על סיפא אשכח תנא על בולהון (כג) והלכה כחכמים בשתיהן ואית

נתיבות שמואל ג) ירושלמי פ"ח ה"ח :

פתח

מסיקה סהיא כשמי' ובירושלמי ע"ז ג' משמע ליקבת דסבי לי' הסס לסור לרחון מקלת נופו ככל נופו והס הי' מלוכלך בטיט לו בלוחס רוחק כדרכו ולינו חושם לסור לסוך מקלת נופו ככל נופו והס היה חולה לו סהיו לו מקטין ברחלו סך כדרכו ולינו חושם עכלה"ג חלמת דברחילה ברי להעביר הטיט ובסיקה בעינן חולה לווקת ועוד הת בירושלמי נופי' לי' וז"ל כשנפו רגליו מעבילן במים ולינו חושם להרחילם כורי ר' לחת בבא מן הדרך ושיו רגליו קיסות עליו שמותר להרחילם במים עכ"ל וה"ב ל"ל לחולה שים בו סכנה דווקא ולחולי הס מייירי בגוון דווקא חבל מדברי הגר"ח משמע דלה בגוון ולה יליו לבד לסור לחל"ב שים בו סכנה לווקא ול"ע בזה סוף דבר הרבה ים לדבר בזה והרבה לריך להסייעב בזה לבוון דברי הירושלמי למקום ל' לדעת הגר"ח וע"ע בסי' תקפ"ה סעי' ג' ולעיין מבילות יבואר במקום לחר עכ"ל בחי' סם• והיה זה יותר מעשרים סנה לחר כחבתי זה ועיין לה פלפי מזה הספק • והיה דעת הרמב"ם וולחי סות דלין סום רחילה בע"ב ויוה"ב ונרע מלעיר דמותר בע"ב לזה חינו לער כלל כן ל"ל לדבריו דכל מלעיר מותר בע"ב חפי' בסיקה כמש"כ בפ"ה מה' תעניח ה"י לעיין סיקה בע"ב דמותר כל שלה לתענוג • חבל דברי הגר"ח ללח סרי רק במקום סכנה לע"ע • וה' יליב עיני ועיין בס' המנהג ס' יו"כ סי' מ"ז יעו"ס סיעיב וע"ע מש"כ בחי' לפ"ק דתעניח יעו"ס סיעיב (וע"ע ברח"ם פ"ד דתעניח סי' ל"ם ועיין הם בר"ן) : (מז) עובר עד לוחלו במים כו' כל"ל : (יז) דלימו מבדך עגמ"י כו' הוח דעת הרמב"ם בפ"ז מה' הפלה ה"ח: (יח) כיון דבידו וברשוחו כו' עיין בחום' ברכות ס' ג' וברח"ם הם ובר"ן פ"ק דפסחים ועיין ביומח ברח"ם פ"ח סי' ג' סחניה הם דברי רביהו חלפ ועיין סי' מ"ו סעיף ח' יעו"ס סיעיב : (יט) חסטנים וכל מי שחין כו' • עיין ברח"ם סי' ז' ובסי' שערי מבובא סי' ס"ח וסי' ל"ח ובסי' הפרלם סי' קע"ח ובסי' סחכונא סי' מ"ז ועיין סי' מרי"ג סעיף ל' : (כ) וכל חדם מותר לעסר כו' היינו בחם כרי לרכיו וקנח לו הקיל מים ובספק יעו"ס ברח"ם ובסעיי ג' הם : (כא) כל חייבי מביולות מובלין כדרכן כו' • בסבת קי"ל ל' ויומח פ"ח ל' בילה י"ח ב' חעניח י"ג ל' ועיין סי' חקל"ד סעי' ח' יעו"ס ובסי' חרי"ג סעי' ב' ועיין בס' ו' ועיין סי' מחלוקת ס"ז חות ו' : (כב) והמלך והכלה ירחלו פניהם כו' יומח ע"ב ב' : (בב) וחכלה כחכמים בסחיקה • להיינו סחסור בכלה לרחון פניה ובחי' חסורים לנעול הסנדל ופיין בר"ן בסם סחום דלספקה בזה על חחי קחי רבנן יעו"ס בחכבה סיעיב ול"ע דהת בירושלמי משמע לסידה דקחי חבולהו ועיין חום' יבמים ע"ח ב' יעו"ס סיעיב ועיין בחו"ז סימן רע"ז חות ג' הם לי' בשם סירושלמי להיפך ול"ם רבנן עלי' דר"ח דק בחי' חבל חמלך וכלה ל"ם יעו"ס סיעיב : (כר) מלחמר לי' כו' • יומח ע"ח ב' ועיי"ם ברי"ף ורח"ם סי' ט' ובר"ן בחכבה וברחב"ם פ"ב מה' חביחת עשור ה"ח וה"ח ועיין סי' חרי"ג סעי' יו"ד וסימן חקי"ל בעי' ג' :

(א) **לסיכה** סהיח כשחי כו' בבת פ"ו ל' יומח ע"ו ב' :

(ב) סיכה בין סהיח ה"ח ובחעניח פ"ח ה"ח בבת פ"ח ה"ח ובבת פ"ט ה"ל וביומח פ"ח ה"ח ובחעניח פ"ח ה"ח בבת פ"ח ה"ח ב

נעילת הסנדל אמר רבב"ח אמר ר"א (א) מהו לצאת בסנדל של שעם ביוה"כ עמד ר' יצחק בר נחמיני על רגליו ואמר אני ראיתי את ר' יהושע שיצא בסנדל (ב) של שעם ביוה"כ ואמרו ליה בתענית ציבור ג) מאי א"ל ל"ש ר' יהודה נפיק בדהיטני אביי נפיק בדהוצי (ג) רבא נפיק בדכולהו לבר מדהוצי (ד) ג"א בדיקולי פירש עשב • לרש"י בבלי של בשמים רבה בר"ה כריך סידרא אכרעי' ונפיק קסבר תענוג דלאו מנעל מותר (ה) והני בולברין לאו מנעל נינהו אבל מנעל בין שהוא של תענוג בין שאינו של תענוג אסור ומסתברא כנוסחא דילן רבא נפיק בקולה (ו) ופרכינן אראבי' דנפיק בהוצי מדתניא הקיטע יוצא בקב שלו כו' ומשני אביי הוצי לאו מנעל הוא והתם משום דאיכא כתיתין ומשום תענוג ומקשי רבא ומתרץ לה לעולם מנעל הוא (ז) ומעמא דנפשיה דלא נפיק ובשבת בהא פליגו וכו' אבל בסנדל של שעם ליכא למ"ד מנעל היא ומותר כסהדותא דר"י ב"נ ובסהדותא דרבה בר' חייא בת"צ וכן הלכתא דליכא מאן דפליג ובהוצי נמי ק"ל כרבא דמנעל הוא ואסור ובשבת בהא פליגו מ"ם גזרינן ומ"ם לא גזרינן • והאי דאמר רבא (ח) בפ' מצות חליצה (ט) מדרישא ר"מ לא האי מנין ולא האי מנין לדבריו דשמואל קאמר התם דמ"ל במנעל ולא במנעל פליגו ולדידיה לא ס"ל • וכתב בעל הלכות (י) היכי דמפיק א"נ בעי למיזל לדוכתא דציבורא א"נ אפיקו לבושא וקא דחיל למיעל בלא מסאני או מן עקרבא או מן ריחשא שרי למיכרך מידי אכרעיה ואפיק כל צרכו דאמר שמואל כל מחמת עקרבא מותר (יא) ומסתברא מחמת עקרב אפי' מנעל מותר ושמואל דאמר אם מחמת עקרב מותר ג) אב"ע קאי וה"ג והחיה תנעיל את הסנדל מ"ם משום צינה וא"ש אם מחמת עקרב מותר ואית דגרסי ושמואל אמר (יב) אם מחמת עקרב מותר וליתא ומסתברא (יג) סתם חיה ל' יום וחולה כרגרסינן היה שלשה ושבעה ושלשים (יד) אית תנאי תנא יוצאין באנפליא של עיר ר"י בר נחמן סליק לגבי דריב"ל בלילא צומא רבא נפיק לגביה לביש סימתי' א"ל מהו כן א"ל אסתנים אני • ת"ר (טו) תינוקת מותרין בבולן חוץ מנעילת הסנדל מ"ם הנך דלאו רבותייהו נזרו רבנן אכילה ושתיה וסיכה דהיינו רבותייהו לא נזרו ביה רבנן דאמר אביי (טז) רבותי' דינוקא חמומא ומשחא נדל פורתא בעיתא בכותחא אבל מחנכין אותן שנה ושתים כדאיתא לקמן :

תשמיש המטה • ירושלמי (א) ברחיצה אסור בתשמיש המטה לכ"ש תפתר במקום שנהגו שלא לטבול או קודם שתקנו טבילה לבעלי קריין • (ב) שמעתי לבעלי מבילה ולבעלי קריין במנהג תליא מילתא איכא אתרא דאיכא צינתא טובא ולא נהגו משום סכנה ובאתרא דילן לא נהיג • וגרסינן בר"ה (ג) חייב אדם לטהר עצמו ברגל ונהגו העם לטבול עיו"כ (ד) וברבת טבילה לא צריך • ת"ר (ה) הרואה קרי ביוה"כ יורד ושובל ומבערב ישפשף כל נופו שלא יהא דבר חוצץ שאם יראה קרי בלילה או מחר יורד ויטבול (ז) והשתא דק"ל בר"י דאין ד"ת מקבלין טומאה אסור לטבול ולכתחלה (ח) נמי מנהגא הוא וכדפי' ולא דחינן לעינוי תדר"י (ט) הרואה קרי ביוה"כ עיונותיו סדורין למחול לו והרואה קרי ידאג כל השנה אם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן עוה"ב שהרי כל העולם רעב והוא טבע (י) כי אתו רב דימי מפיש חייא סגי ואסני • ת"ר (יא) ועניתם את נפשותיכם וגו' יכול בט' להודש ת"ל מבערב אי מבערב יכול משתחשך ת"ל בט' לחודש • הא כיצד מתחיל ומתענה מבע"י מכאן שמשיפין מחול על הקודש אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל מערב עד ערב • יו"ט מנין ת"ל תשבתו (יב) שבתות מנין ת"ל שבתכם כל שביתה שאתה

נתיבות שמואל ג) ל"ל ומתניתא ליה ביוה"כ ממי מ"ל ל"ם יומא ע"ח ב' : ג) ל"ל מכ"ע קמ"ו :

פתח

ספיר מחזיק מי' דסמ"ק ומ"ו ס"ע היעיב דמ"כ ס"ס ביוס"כ סוי מסור ומקסה ספיר הס"ם בכריתות דרפרס בדומה סיה די"ל דסתמי יוסכ"פ דסכמינו כך וכמ סרבה ים להתריך בזה אך יען כי אין בספר הזה לפני ובפרט כי אין מקיפו כאן לכן נמחתי (סוב מלתתי בת' ב"ח סהדסות נסי' ז' סדעתו ג"כ סתין לחלק בין שבת ליו"ט יומא ס"ע ב' : סיעיב ובקי"ח סם ועיין עוד בם' תמיס דעיס סי' קכ"ג יש"ס :

(א) **מותו** לנעלת בסנדל כו' יומא ע"ח ב' : (ב) תת ריב"ל סיולא בסנדל של שעם ביוה"כ ומתניתא ליה בת"ל מתו מ"ל ל"ם כו' כל"ל : (ג) רבת נפיק בדכולהו כו' • לפניהו לה נמלה זה שני : (ד) ג"א בדיקולי פי' עכב כו' • הלי פי' אין לו סבעה כל עיקר • ול"ל כי ע"ם הוא ול"ל מ"ם בדיקולת (והוא ני' הערוך בשרך לקל וסוא סל יש"ם לכן כ"ל כי כך ל"ל בדיקולת בכלי של נסמים (וסייעו דסיו עושין סלים לרגליהם בעת הגשמים) ורש"י גורס בדיבלי פירש עשב ועיין ניטין ס"ח ב' ומולין ק"ה ב' יש"ם סיעיב) ול"ע : (ה) והני כולהו לאו מנעל נינהו כו' כל"ל : (ו) ופרכינן מדאמרי כו' • ולפירש"י מיפכח דכסולי ודסיעמי לכ"ע שרי ולא מקסה רק על של שעם יש"ם סיעיב אבל רבינו ביעה מחרם לו דבשעם ודסיעמי ולינלי ולינלת שרי מדרשת נפיק בהו ולא פליגי מצי ורבא רק בדסולת ועיין בתוס' ומלחמות שם"ב בזה : (ז) וכעשמת דכפרש דלא נפיק כו' כל"ל • ל"ל לגי' רבינו דגרים לעיל מות ג' דרבת נפיק בכולהו לבר מהולי לפי דס"ל דמנעל הוא : (ח) בפ' מצות חלילה • יבמות ק"ג ס' : (ט) מדרישת ר"מ סיפא נמי ר"מ הלי מנין וסמי לא מנין לדבריו דשמואל כו' כל"ל : ומיומרת דשמואל סיא בשבת ס"ו ס' יש"ם ועיין יבמות ק"ג ס' בתוס' ד"ה במלפילא כו' שסקשו קושיא זו מדרשת מדרשת יש"ם וע"ע בתוס' שבת ס"ה ב' בד"ה סקיעא כנ' יש"ם סיעיב ועוד שקשו סיכי שרי שתם בבריימת בשל שעם שם ביו"ב לא תסיב מנעל ולאיתי בשבת"ל בשבת שם שתריך בזה ושעלה לרשת ס"ל דר' יוסי ס"ל נמי דמנעל הוא ושם שקשתר ביבמות מלריסס ר"ת סיפא נמי ר"ת הלי מנין ושמו לא מנין לדבריו דשמואל כו' כל"ל : ומיומרת דשמואל סיא בשבת ס"ו ס' יש"ם ועיין יבמות ק"ג ס' בתוס' ד"ה במלפילא כו' שסקשו קושיא זו מדרשת מדרשת יש"ם וע"ע בתוס' שבת ס"ה ב' בד"ה סקיעא כנ' יש"ם סיעיב ועוד שקשו סיכי שרי שתם בבריימת בשל שעם שם ביו"ב לא תסיב מנעל ולאיתי בשבת"ל בשבת שם שתריך בזה ושעלה לרשת ס"ל דר' יוסי ס"ל נמי דמנעל הוא ושם שקשתר ביבמות מלריסס ר"ת סיפא נמי ר"ת הלי מנין ושמו לא מנין לדבריו דשמואל כו' כל"ל : עיין יוסי לתת רק לשקוני ל' יומן בן מוני דשבת שתם יש"ם סיעיב וכ"כ שם ביבמות ושבריימת ליבמות לתי כר"ת וכל' יוסי ולא כריב"ג יש"ם סיעיב וש"כ מתיקן שת דשל שעם דלתיק כר"ת ור"י יש"ם סיעיב וע"ע בתי' שרמב"ן בשבת שכ' כעין זה וכ"כ במלחמות יש"ם סיעיב : (י) היכי דמיפקק ס"ת ומיקני ביה בליטורא ס"ל למיקן ריפתא ליוקא ס"ל לפוקי לבושא או מלי למיריך ליומי וקא דחיל כל"ל : (יא) ומסתברא מחמת עקרב כו' • ר"ל שהוא מסיג על בה"ג שמתיר רק בכה"ג שה מקום עקרב לפי' בתגור גמור מוסר וכן בסיג העור בסי' תרי"ד וכ"ה בם' המנהיג סי' כ"ת ועי"ש בסו"ע סעיף ד' : (יב) שם מחמת עקרב מוסר כו' • ור"ל שסיה פליג על שה לתי' וכך בתי' מחמת עקרב שרי וע"ז אמר לעיתא ועיין בריי"ף שגורס כך ושמואל אמר

הדביר

כל מחמת עקרב מותר וי"ל שסמואל מוסיף זה שמדעתו ולא קלי לחי' מבל לפי גי' לעייתי רבינו שם מחמת עקרב מותר משמע דקלי זה על תי' דווקא : (יג) סתם תי' ל' יום דינה כחולה כדגרסינן סיה שלשה כו' כל"ל • עיין שבת קכ"ב ת' ועיין לעיל ח"ב מות כ"ג : (ירן סיה תניי תני יולאין בתפליה ביוה"כ ותית תניי תני יולאין מ"ד יולאין בתפליה בל בגד ומ"ד אין יולאין בתפליה בל עור ל"י בר נחמן כו' כל"ל • והוא בירושלמי פ"ח דיומא ה"ח ופ"ק דתעניות ה"ו ובפ' י"ב דיבמות ה"ח יש"ם ומכאן מבואר דדווקא מוסיפים סרי ולא שלחי מנעיל ול"ע כי לא משמע כן בש"ם ופוסקים ול"ל לסילותיו הוא שלא עור עיין בתוס' יבמות ק"ג ב' ד"ה מסוליים כו' יש"ם סיעיב (וכ"ה במחתם הפנים ביומא שם) ודע כי הא"ז סי' רע"ז חות ב' לא הביא כלל סוס סיוסלמי דמ"ל מיסעיים מי יש"ם סיעיב וא"כ ים לפרש דסילתי' הוא שלא שעם הו שלא בגד ועי' בספר המנהיג סי' ל"ת שם מייתי כדברי רבינו • ודע כי בש' הפרדס סי' ק"ם וסי' קפ"ו לויו מתיר לבוך בגד רק למפוק לו לחתן דכיון דגליס יש"ם סיעיב וסייעו בסתמיות סיוסלמי ומפרש סולייתו הוא שלא בגד יש"ם סיעיב : (טו) תינוקת מותרין בבולן כו' יומא ע"ח ב' : (טז) רבינו דיוקי חמימי ומשחא גדל פורתא כו' כל"ל :

(א) **ברחיצה** לסור בתם"מ כו' • שם בפ"ח ס"ח ובתעניות פ"ק פ"ו ועיין בה' מילה ח"ד הות פ"ו : (ב) שמעתין מבילה לבעלי קריין בתוספתא תליא כו' כל"ל עיין לעיל ה' מילה שם הות פ"ו : (ג) תיב תדם למסר כו' ר"פ ע"ז ב' : (ד) וברכת מבילה ל"ל • עי' תוס' ברכות כ"ב ב' בד"ה ולית הלכתא כו' ועיין בם' ס"ת סי' קנ"ה וסי' ר"ב וסי' ר' ועיין בתש"ם פ"ח סי' כ"ל ועיין בתו"ח מ"ה סי' קי"ז ועיין בספר המנהיג סי' כ"ב ועי' סיום סי' תר"ע סעיף ד' ועיין בתש"ם סי' ר"ח : (ה) הרואה קרי ביוה"כ כו' יומא ס"ח ב' : (ו) ומשפשף בבשרו כדי שיתנקה כו' • לא ידעתי המיך יפרש הס"ם דקאמר התם ולעבד ישפשף לעבד ס"ד תלמ תימא מבעבד ישפשף ודע לסרי"ף והרמ"ם בסי' כ"ת כתבו דה"ק לתם רתם קרי ביום ת"ל לשפשף אבל תם רתם קרי מבעבד ומתייבם לריך לשפשף היעיב ותולי תל זה כוון רבינו : (ז) והשתא דקי"ל כר"י כו' : עיין בשו"ע סי' תרי"ג סעיף י"ח יש"ם סיעיב ובפוסל שם יש"ם סיעיב : (ח) ומתחלה נמי מנהגא הוא כו' כל"ל • ר"ל לף מתחלה לא תי' תלוי תלת בתנסג וכדלתיתת לעיל תות ב' ולכן לף שלא היה מותר למבול ביוה"כ אבל התירוה כיון דבשלוה למבילותת לסור למבול ביוה"כ (ועי' בספר הפרדס סי' קע"ט וס' המנהיג סי' ע"ב לא משמע כן רק התירוה נמי מנהגא הוא כדין זה) : (ט) הרואה קרי ביוה"כ כו' • שם ביומא פ"ח ח' ועיין סי' תרפ"ו סעיף ג' : (י) כי תתי רב דימי לתר מפיש חיי סגי ואסני מ"ת כו' כל"ל : (יא) ועניתם את נפשותיכם כו' • ר"ה ע' ח' יומא פ"ח ב' : (יב) יו"ט מנין ת"ל תשבתו שבת מנין ת"ל שבתכם • כ"ה ביומא שם אבל בה"כ שבתכם כל שביתה

להיפך

שאתה שובת אתה מוסיף בין מלפניו בין מלאחריו ותני חייא בר רב מדיפתי ועניתם את נפשותיכם וכו' (יג) וכי בתשעה מתענין והלא אין מתענים אלא בעשירי לומר לך כל האוכל ושותה בט' מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי · ת"ר ועניתם את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו (יד) יכול יהא עונש על תום' מלאכה ת"ל בעצם היום הזה על עצמותו של יום עונש כרת ואין עונש כרת על תוספת עינוי (טו) תינוקת אין מענין אותן ביוה"כ אבל מחנכין אותן לפני שנה לפני שנתים השתא לפני שתים מחנכין לפני שנה מיבעיא · ל"ק כאן בבריא כאן בחולה אר"ה בן ח' בן ט' (טז) מחנכין אותן לשעות בן י"א בן י"ב משלימין מדרבנן בן י"ג משלימין מדאורייתא בתינוקת בת י"ב ומי אמר (יז) השלמה לדבריהם ליכא מחנכין אותן לשעות י"ב משלימין בדאורייתא בתינוקת ותינוק בן י"א בן י"ב מחנכין אותן לשעות בן י"ג משלימין מדאורייתא ומסתברא הלכה כר"ג ור"ה דתרוייהו ס"ל השלמה מדבריהם איכא ור"י דאמר השלמה מדבריהם ליכא יחידאה הוא ועבדי' כר"ה בתינוקת וכר"ג בתינוק ותמיה לן מה דכתב רב אלפס ז"ל אע"ג דקי"ל כר' יוחנן דתינוקת בת י"ב ותינוק בן י"ג (יח) משלימין מדאורייתא ק"ל כר"ה וכר"ג דבן יו"ד ובן י"א משלימין מדרבנן ובן י"ב משלימין בתינוק (יט) והא כולהו מדו בהשלמה דאורייתא והל"ל (כ) למימר הלכה כר"ה וכר"ג (כא) ורבינו יצחק פסק כר"י דהשלמה דדבריהם ליכא והבין כ' תינוקת בריאה בת י' ובת י"א מחנכין אותן לשעות בת י"ב ויום א' משלימין מדאורייתא היה חולה בי' מחנכין אותן בי"א לבד ומשלימין בת י"ב ויום א' · תינוק בריא בי"א מחנכין אותו בי"ב ובן י"ב ומשלים בן י"ג ויום א' חולה בי"א מחנכין אותו בי"ב ומשלים בי"ג ויום א' איזה חינוך היה רגיל לאכול בב' שעות מאכילין אותו בג' בג' מאכילין אותו בד' ומסתברא כשם שמתנבין אותו באכילה כך (כב) מחנכין אותו מרחיצה וסיכה כדי שיהיו רגילין במצות בפרק מקום שנהגו נ) להדליק בלילי יוה"כ מדליק שלא להדליק אין מדליק ומדליקין בבתי כנסיות ובתי מדרשות ובמבואות האפלין וע"ג החולין ותנא בין שאמרו להדליק בין שלא אמרו להדליק שניהם לא נתכוונו אלא לדבר א' · ירושלמי (כג) כ"ד מדליקין כדי שיראה ויתבייש ום"ד אין מדליקין שמא ידאה ויתאוה מקום שנהגו להדליק משונה ד) במקום שנהגו שלא להדליק א"ר ירמיה תדע לך שהוא כך שהרי אותו האיש צועק ואין משמש לאור הנר (כד) ומיבעיא ליה לאינש למיקורי יומא דכפורא בכפות נקיה דא"ל ביש גלותא לרב המנונא (כה) מ"ד ולקדוש ה' מכובד א"ל זה יוה"כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה אשרה תורה כבודהו בכפות נקיה־את זו דרש ראב"ע וכו' כי ביום הזה יכפר עליכם וכו' עבידה שבין אדם למקום יו"כ מכפר שבין אדם לחבירו אין יו"כ מכפר ונרמי' בשבועות (כז) חומר בשעיר מביוה"כ ששעיר מכפר מיד יו"כ אין מכפר עד שתחשך כלומר אינו משלים הכפרה מכל ועד שתחשך אבל מכפר הוא כל היום דאלת"ה קשיא הא דנרסינן (כח) התם דהנקדיה אומצא דל"צ שאל (כט) רב מתנא בן תרש לראב"ע ברומי שמעתי ד' חילוקי כפרה שהיה ר' ישמעאל דורש א"ל ג' הן (ל) ותשובה עם כל אחת עבר על עשה ושב אינו זז משם עד שמוחלין לו שנאמר שובו בנים שובבים עבר על ל"ת ושב תשובה תולה יו"כ מכפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם ומ' עבר על כרת ומיתת ב"ד ושב תשובה ויו"כ תולין ויסורין ממרקין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם וכו' אבל מי שיש בידו חילול השם אין לו בתשובה לתלות ולא ביו"כ לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת שנאמר ונגלה באזני ה' צבאות אם יכופר

נתיבות שמואל ג) פסחים כ"ג ב' : ד) ירושלמי פסחים פ"ד ה"ד וכ"ל מפורש ממקום שנהגו מלא להדליק כו' :

פתוח

להיפך שבתות מנין ת"ל תשבתו יו"ט מנין ת"ל שבתכם וכן עיקר : (יג) וכי בתשעה מתענין כו' · סם וסס ובברכות מ' ג' ובפסחים ס"ה ב' · ולכאורה קשה מהיך מייתי ראיתו מהכי לכתוב לסתרי מסדרי ומתן דס"ל הס לא ס"ל סס וכמ"ש התוס' ר"פ ע' ב' ד"ה כלילו כו' דר' ישמעאל דפקפק ליה מזעיתם נפשותיכם בתשעה למודם כו' לענין תוספת ס"ל דמוקי להתענות בעיוה"כ יש"ם מתנה י"ל לעניין תום' יוהכ"פ מייתי לה מהכא דעלם עלם לכן כ"ל לכל"ל · תניא ועניתם את נפשותיכם כו' ס"ל שבתכם כל שביתה שאתה שובת מאכל מסיף בין מלפניו לו מלאחריו ת"ל ועניתם את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו יכול יהא עונש על תום' מלאכה כו' ומין עונש כרת על תום' עינוי והא דכתיב ועניתם את נפשותיכם בתשעה למודם בעבד מיבעיא ליה לדמוי ר"ח מדיפתי כו' ובזה יבואו דבריו כמין חומר · תחל ברי"ף סביא לך דוחיתם את נפשותיכם לתום' יוהכ"פ ולתום' שבתות ויו"ט ומ"מ לייתי נמי מיך דעלם עלם יש"ם וכ"פ בתו"כ פ' תמור והוה לכאורה נגד סס"ם דלייתי התם בהדיא ומ"ד עלם עלם לך דוחיתם מלי עביד ליה מיבעיא ליה לדמוי ר' חייא מדיפתי יש"ם וכבר התריכו בזה המחברים מיין בלח"מ פ"ח מה' שביתת עשור ובקרבן אהרן בתו"כ שם : (יד) יכול יהא עונש על תום' מלאכה ת"ל וכל הנפש אשר לא תעשה כל מלאכה בעלם היום הזה על עלומו של יום עונש כרת ואינו עונש כרת על תום' מלאכה יכול לא יהא עונש כרת על תום' מלאכה אבל יהא עונש כרת על תוספת עינוי ת"ל כי כל הנפש אשר לא תעונה בעלם היום הזה וכברתה על עלומו של יום עונש כרת ואינו עונש כרת על תום' עינוי כל"ל : (טו) מחנכין אותו לשעות בן יו"ד בן י"א משלימין מדרבנן בן י"ב ובן יו"ד מחנכין אותו לשעות בן י"א בן י"ב משלימין מדאורייתא בתינוקת ותינוק בן י"ב מחנכין אותן לשעות בן י"ג משלימין מדרבנן בן י"ג מחנכין אותן לשעות בן י"ב משלימין מדאורייתא בתינוקת בת י"ב ומי אמר השלמה לדבריהם ליכא מחנכין אותן לשעות בן י"ג משלימין מדאורייתא ותינוק בן י"א בן י"ב מחנכין אותן לשעות בן י"ג משלימין מדרבנן בן י"ג משלימין מדאורייתא · והכא כתיב לפרש דר"ל מייתי נמי בתינוקת בת י"ב ובן י"א משלימין מדרבנן בן י"ב משלימין מדאורייתא ומיתוקי מתחלה לפרש דר"ל השלמה בדרבנן ג' ימים לבריא הויגו בן יו"ד ובן י"א ולר"ל אין השלמה מדרבנן רק בן י"א ומיהו לתיוקת לשעות הס ג' ימים קודם להשלמה לרבנן ולבן הוי לר"ג רק בן י' ובן יו"ד אבל לר"ה דס"ל לחיוך דהשלמה דרבנן הוי ג' ימים ה"ל בן ח' ובן י' ובן י"א ה"ל השלמת שעות קודם לזה ג' ימים ה"ל הוי בן ח' ובן י' ובוב מזה בו ברה"ם ופי' דברי הרי"ף דר"ל מיירי בתינוק זה"ל לחלק הזמן ומיירי בהבית יומנים יש"ם וכ"כ הר"ן סס יש"ם היינו ברה"ם סי' י"ג : (יז) השלמה מדבריהם ליכא בן יו"ד בן י"א מחנכין אותו לשעות בן י"ב מתלמים בדאורייתא בתינוקת כו' כל"ל : (יח) מתלמים מדאורייתא בתינוקת כו' ק"ל כר"ה ור"ג דבתרתי חיוני דמשלימין מדרבנן כדי לחנכן מבן

הדביר

י"ח בין להיוק בין לתינוקת ובן ט' ובן יו"ד מחנכין אותו לשעות כדר"ב סתם היום לגיל לאכול בב' שעות מחכילין אותו בג' בג' מחכילין אותו בד' · כ"ם ברי"ף ובגרש"ם סם סי' י"ב דמייתי דבריו והעתם לפסק כר"ג לגבי ר"ה מטום דהוה מילתא מלויתא וכמ"ש הר"ן סם יש"ם וכ"ם בהמב"ם פ"ב ה"י וה' י"ח יש"ם וכל"ל בדבריו : (יט) והא כולהו מודו בהשלמה דאורייתא · היינו לפי גי' רש"י ז"ל אבל בכר כתבתי בתוס ע"ח דהרש"ם והר"ן בדבי ברי"ף דפליגי נמי בהשלמה דאורייתא דלר"ה ור"ג בן י"ב מחכילין מה"ת לפי' בתינוק ור"י ס"ל דוקא בתינוקת אבל בתינוק בעינן בן י"ג סם יש"ם היינו ועיין ספר הפרדס סי' קפ"ו יש"ם ועיין בסי' תרע"ז · ודע כי סיעת הירושלמי הוא בש"ס יש"ם : (כ) וכול"ל הלכה כר"ה וכר"ג כו' כל"ל : (כא) ורבי יצחק פסק כר"י כו' היינו הרי"ף ניחות והוכח דעתו בר"ן סם : (כב) מחנכין אותו מרחיצה וסיכה כו' וכ"כ בטור בסי' תרע"ז והוה נקח זה מדברי רבינו ולעה כהר"ן בר"ם בהסכמה שכ' שאין חיוך בכל זה ויחזו למעמיכו עיי' לעיל ח"ח אות י"ח אבל לפ"ז יקשה על הטור דסס כ' בסמו דס"ל דהוה מדרבנן וכאן ס"ל דמחנכין אותו בכל דבר ויש לעיין קלת בזה : (כג) מ"ד מדליקין כ' ירושלמי סס בפ"ד ה"ד ועיין רמ"ם סי' כ"ז ועיין סי' תר"י : (כד) ומיבעיא לי' לאיזה למוקירי כו' כ"ם ברי"ף ורמ"ם סי' ס' : (כה) מ"ד ולקדוש ד' מכובד כו' סמה קי"ם ח' ועיין סי' הר"י סנוי י"ד : (כו) כי ביום הזה יכפר כו' יומא פ"ה ב' : (כז) חומר בשעיר מביוה"כ כו' פ"ה דיומא ה"ו ופ"י דסהדרין ה"ח ובשבועות פ"ח ה"ו : (כח) התם דהנקדיה · אומצא ומיה שאל כו' כל"לי סי' · יומא פ"ו ח' ויומיה בשבועות י"ג ב' ובביומות ז' ח' יש"ם היינו דמבואר התם דאם אכל כזית מכל ואם אכל כ"ש קלת ואם"כ מה דמכפר לו מכרת ועיין בתום' שבועות י"ג ח' סם יש"ם היינו : (כט) שאל ר' מתיא בן חרש לרחב"ע ברומי שמעת ד' חילוקי כפרה כי כל"ל · יומא פ"ו ח' ויומיה בכל המקומות לעיל בתום כ"ז : (ל) ותשובה עם כל אחת כו' · ובזה פירכתי המבכה עם פ"ה ב' ואומר מקום ישראל ה' מה מקיש מעיר את העמידים אף הקב"ה מעיר את ישראל · והכא לכאורה הוא מקום שהוליאו תיבת מקום שפי' מלמן תוחלת ומקוה ופתחו לומו מלמן מקיש מיס וכין מקום למקוה נתחלף לנם · לכן נ"ל ביומו ע"ד המדקם היטיב שאלו לחכמה נפש המועלת מקי דיקה והביבה תמות והכיוצא בזה תדון ביסורים והמורה הביבה יבוא קרבן ויתכפר־והקב"ה הביב יעשה תשובה ויתכפר ובאמת כי לכל התשובות כמעט אין מניס ומקוה לנפש היטהלו אם יחטא ואפס כי אף לתשובה המורה דיבוא קרבן מ"מ אין די כפר ואין די עולה רק אמת היא שהיא כל תקות לאום עלי אדמה שמשובה מועלת וזה תומרו מקוה יטהלו · ה' כי הוא מיטיבו בעת לרש"י וזולת זה אין מנוס ומקוה לבל מ"מ אין התשובה גומרת כפרת כל החטאים כולם · והיא דומה קלת למקוה המטהרת עמאים · ומה מקוה ה"ת להטמת ליטהר מזולתה ואף"ה היא חיבה גומרת מהרתו כי ים

יכופר העון הזה כו' ה"ד חילול השם אמר רב כגון אנא דשקילנא אומצא מטבחי ולא יהיבנא דמי וכו' • אביי אמר (לא) כדתניא אביי אמר ואהבת את ה' אלהיך כו' שיהיה ש"ש מתאהב על ידך שיהיה אדם קורא ושונה ומשמש ת"ח ויהיה משאו ומתנו בנחת בשוק מה בריות אומרים עליו אשרי לפלוני שלמד תורה אשרי אביו אשרי רבו פלוני שלמדו תורה ראית כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה אשר אהבתיך אבל מי שקרא ושנה ושמש ת"ח ואין דיבורו בנחת עם הבריות מה בריות אומרים עליו אוי לפלוני שלמד תורה אוי לאביו אוי לרבו שלמדו תורה כמה מקולקלים מעשיו עליו הכתוב אומר עם ה' אלה ומארצו יצאו תניא (לב) ובפר בכפרת דברים הכ' מדבר אתה אומר בכפרת דברים או אינו אלא בכפרת דמים נאמר כאן כפרה ונאמר להלן כפרה מה להלן בכפרת דברים אף כאן כפרת דברים ת"ד (לג) כיצד מתוודה עויתי פשעתי וחטאתי וכן בשעיר המשתלח אומר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם וכן במשה אומר נושא עון ופשע וחטאה דר"מ וחכ"א חטאתי עויתי ופשעתי וכן בדוד הוא אומר חטאנו עם אבותינו העוינו והרשענו אמר רבה בר שמואל הלכה כחכמים ההוא דנחית קמי דרבא עביד כר"מ א"ל שבקית רבנן ועביד כר"מ א"ל בר"מ מ"ל כדתניב בספר (לד) אורייתא דמשה פי' רבינו אלפסי כחכמים וממתברא כההוא דנחית ועביד עובדא מולא אהדר ליה רבא וכן פירש רבינו אבן ניאות ש"מ מיהא דאחר תורבן היה (לה) ואומרים סדר עבודה ותו (לו) האי דנחית קמיה דרבא אמר צאו והניחו על כן שני שבהיכל ונחל דם הפר והניח דם השעיר א"ל חדא כרבנן (לז) וחדא בר"מ אימא הניח דם השעיר ונחל (לח) דם הפר והזה על הארון (לט) ושמעתי בלשון המשנה אומרים אותו כגון אתה כוננת דיוסי בן יוסי וזולתם ולא בלשון סתום והאיתי בסדר העבודה הבבלי שאנו אומרין אותה אחר תרומת הדשן ולפייטות חוזרין וגראה (מ) שלא היה פיים ביוה"כ אלא כ"נ נותן לאוהבו או לקרובו ובסדר החכם ר' אברהם בן עזרה ונשחט בגגד שחיטתו (מא) אהעמרה ואקשירה היא וצריך לאומרו בסדר עבודה ת"ד (מב) מצות וידוי עיו"כ עם חשכה אבל אמרו מתוודה קודם אבילה ושתייה שמא תטרוף דעתו עליו ואעפ"י שהתוודה קודם אבילה מתוודה לאחר שאכל ושתה שמא יאנס דבר מלקול בסעודה ואי' דנדר אעפ"י שהתודה ערבית מתודה שחרית • שחרית מתודה מנחה • מנחה מתודה נעילה • והיכן אמרו אחר תפלה ש"ץ באמצע • ומנהג כשמניע ש"ץ ולמחול עונותינו ואומר לפני ה' תטהרו (מג) מתחיל בפסוקים ודברי ריצוי וחותם בכי אתה סלחן לישראל וכו' וכן במוסף ובמנחה ובנעילה ויש מקומות שמתודה ש"ץ ג"פ בכל תפלה ותפלה ובנעילה מתודה פ"א (מד) והן ודוין שמתודה ביום כנגד עשרה פעמים שמזכיר ה' כ"נ ביו"ב (מה) ובלילה מתודה ויש מקומות שאין מתודין אלא פ"א (מו) והן ח' ביום (מז) ב' בערב יו"כ והם י' ועי"כ קודם אבילה (מה) ש"ץ אומר אחר תפלה וכן ר' עמרם כ' (מט) אחר תפלה ביחיד ורבינו האי אמר אין מנהג (נ) שיתודה ש"ץ במנחה ע"כ ולא שמעתי בבבל שיתודה (נא) ומנהג רב עמרם ז"ל מאי אמר (נב) רב אמר אתה יודע רז עולם ושמואל מעמקי לב ולוי אמר בתורתך כתוב לאמר ביום כו' ר' יוחנן אמר רבון העולמים ור"י אמר רבו עוונותינו מלמנות וחטאתינו עצבו בספר ור"ה אמר עד שלא נוצרתי איני כדאי כו' והייט וידוי דדב המנונא זוטא ביומא דכפורא אמר מר זוטרא לא אמרן אלא דלא אמר אבל חטאנו אבל אמר אבל חטאנו א"צ ומסתברא (נג) דמר זוטרא אדרב המנונא מעמקי הלב דשמואל הייטו ותעלומות סתרי כל חי ודלוי אנו אומרים תחלה כי ביום הזה יכפר עליכם כו' ורבון העולמים דר"י הוא שאנו אומרים יה"ר מלפניך רבון העולמים שתמחול לנו וכו' ודרב יהודה (נד) בתחלת פסוקי דזמרי אמר בר המדודי הוה קאימנא קמיה דשמואל והוה יתיב מיתב כי הוה מטי שלוחא לאבל חטאנו קם אברעי' אמר עיקר וידוי הוא ש"ש (נה) וידוי מעומד וצבור אמרו עם ש"ץ ובעי"ב אנו אומרים עיקר וידוי כגון אבל חטאנו • וביוה"ב שהוא יום מחילה וסליחה אנו מרבין בסליחות ומתודין כבולהו אמוראי • ומסתברא (נו) דאבל חטאנו ועל חטא שחטאנו שאנו אומרים ל"צ דהא קי"ל דא"צ לפרושי החטא אבל אומר (נז) חטאנו העוינו והרשענו והו ל"צ • תנן התם (נח) בג' פרקים בשנה הכהנים נושאים את כפיהם ד"פ ביום שחרית ומוסף למנחה ונעילת שערים • בתעניות ומעמדות וביוה"כ • והכין מנהגא דאיתא בגמרא (נט) והאידנא ו) מ"ט פרסי ידייהו במטרתא כיון דמסמוך לשקיעת החמה פרסי ידייהו כתפלת נעילה דמי • וכן כתב (ס) רב אחא כיון שמשהי ברחמי עד זמן נעילה ביומא דכפורא הו"ל

נתיבות שמואל ה) ל"ל מת הסס : ו) זה קאי אליבא דר"י דאמר מנחה מין בה נעילת כפים נעילה יש בה נעילת כפים תעניות כ"ו ב' ועיין מ"ש פ"ד דתעניות :

פתח הדביר

דברים שבמקום עלמה נוהגת בקרתו כמו לחולין ולמעשר שאבל ועלה מוכל במעשר ונגמר מקרתו במקום לבד ולתרומה בעי מבילה והעירב שמש ולקדושים בעיון מבילה והעירב שמש וקרבן בדבר שהוא מחוסר כפרה • אבל בלא מקוה מ"מ ליטמר כלל • כן שמועה בלי שהוא מ"מ להטביר כלל אבל ים דברים שבמקוה נומר יום דברים שלריך עוד חמשים זולתה ולכן המקוה כדמית למקוה • ובין וחקור בדבר טיעיב ותמלא כי נכון הדבר בעזר"ה : (לא) כדתניא ותהבת את ה' אלהיך כו' כל"ל : (לב) ובפר בכפרת דברים כו' • יומא ל"ו ב' : (לג) כיצד מתוודה כו' שם ועיי"ם במסכת ש"ה ב' ועיי"ם מ"ח ב' ס"ו ח' : (לד) תוורייתא דמשה פסק רבינו אלפסי כו' עיי"ף ורמ"ם סי' י"ט ושם ברמ"ם סוגתו דברי רבינו נ"כ ועיין באו"ז סי' רפ"ח • וכ"כ בסמניע סי' ס"ג פסק כרבינו יעו"ם ועיין סי' תרכ"ח סעיף ה' : (לה) ותומרים סדר עבודה כו' וכ"כ שם רס"י וכ"כ שם הר"ן • אבל אין זה מוכרח לפעל"ד די"ל דקאי על הוויתו שלומר הש"ץ : (לו) השתא דנחית קמי דמיבעי ליה למר ילמ והניחו על כן השני שבהיכל ונחל דם הפר כו' כל"ל שם כ"ו ב' וכן הביא שם הר"ן רמ"י סי' תרכ"ח זו ועיין סי' תרכ"ח סעיף ל' : (לז) חדא כרבנן וחדא כר' יהודה חיטא קמיה כו' כל"ל : (לח) דם הפר והזה על הפרוכת כנגד הארון מבחוץ כל"ל לכאורה • אבל בחטא שות דבר מיוחר לגמרי וכך והזה ממנו כו' מייתי זה הש"ם מיסקנא בפ"ע למה שלמעלה ממנו : (לט) ושמעתין מיהא שבלשון המשנה כו' כל"ל : (מ) שלא סי' פיים ביוה"כ כו' עיין בחוס' יומא כ' ב' בד"ה מכוס מולגא כו' וזבחים פ"ו ב' ד"ה מכוס כו' • ועיין בחוס' ובתלחמות פ"ב דיומא יעו"ם טיעיב ובמקומו מהבכתי בזה בעזר"ה : (מא) מהעמדה ומקטירה קאי כו' • עיין בסדר העבודה להרמ"ם שהמה בזה על סדר מה כוננת סיסל וז"ל אף שעיר של שם יעמידנו כנגד שמיעתו עכ"ל ומה הרמ"ם לשת מסקינן בש"ם מ"מ ב' דמקטירה קאי יעו"ם טיעיב ותבין כוונתו וזכו כוונת רבינו נ"כ : (מב) מלות וידוי ביוה"כ כו' יומא פ"ח ב' : (מג) מתחיל בפסוקים כו' וכ"ה בסור סי' תרכ"ב בשם ר"ע וכ"ה בחמת בסידורו של ר"ע ועיין בר"ן בסוף יומא • אבל אין כן מנהג שלנו • (ועיין ס' המכתיע סי' כ"ע) : (מד) והן עשרה ויהויים שמקודה כו' כל"ל וכ"ה בסור שם בשם רבינו ועיין בר"ן שם ועיין בש' שערי תשובה סי' קל"ד • ותמ"ב שהן כנגד עשרה פעמים שמזכיר כ"נ את השם

פתח הדביר

כו' עיין יומא ל"ע ב' : (מה) ובלילה אינו מתודה כל"ל וכ"ה בסור שם : (מו) והן מ' ביום • כיצד לכל תפלה פ"א לגיבור יפ"א לש"ץ וכ"ה בסור שם בשם רבינו : (מז) וב' מעי"ב והן יו"ד • סב' פעמים סיגו א' במנחה וא' במערבי כ"ה שם בסור : (מח) ש"ץ אומר אחר תפלה כו' • וכ"ל לא כמו בכל התפלות שאומר בתמלא : (מט) אחר תפלה ביחיד ולבני כו' כל"ל • וכ"ה בר"ן סוף יומא : (נ) שיתודה ש"ץ במנחה סי' כ"נ ועיין טוס"ע סי' תר"ז סעי' ה' : (נא) ומנהג ר' עמרם ז"ל לומר אחר התפלה מחי אחמר כו' כל"ל ועיין בסידור ר"ע שכתב כמו שכתבה הרמ"ם בשמו יעו"ם : (נב) רב אמר אתה יודע כו' יומא פ"ו ב' (וכ"ל מיני כדאי וכו' וסיימו ווידוי דרבא בכולי שתא ודרב המנונא זוטי ביומא לכפורא כו' ועיין ברכות י"ז ב') : (נג) דמר זוטרא אדרב המנונא קאי אבל מעמקי הלב דשמואל הייטו ותעלומות כו' כל"ל ול"ל דאמרו מומנים כגון אלו דמעמקי הלב ותעלומות אינם אלא ברמ"ם ועוד דמ"ל כשאמר אבל אמרו אמרו אמרו

הו"ל כתפלת נעילה דמי ולא מחלפי • ירושלמי (סא) מאי נעילה ז) רב אמר נעילת שערי שמים • ושמואל אמר נעילת שערי היכל • אחוה דר"י הוה צמיד נילתי' דרב בצומא רבא (סב) א"ל ריבא בר תחמי שימשא ברישי דיקלא הב לי תותאי ונצלי תפלת נעילה מיחלפי שיתי' תמן בנעילת (סג) שערי שמים ובבלי אמר בנעילת שערי היכל ע"י דרב' כי מאריך בצלותא סניא מניע לנעילת שערי שמים • וכתב רביט אבן ניאות ז"ל ש"מ כד הוי שמשא ברישי דיקלי זמן נעילת שערי היכל ונעילת שערי שמים קרוב לצאת הכוכבים וקי"ל כר' יוחנן ש"מ תפלת נעילה קודם שתשקע החמה היא (סד) מאי נעילת שערים רב אמר צלותא יתירתא ושמואל אמר מה אנו ומה חיינו וקי"ל כרב בדתניא יוה"כ (סה) מתפלל שבעה ומתודה שחרית ז' ומתודה מוסף ז' ומתודה מנחה ז' ומתודה (סו) נעילה ז' עולא בר רב נחית קמיה דחבא פתח באתה בחרתנו וסיים במה אנו וזה אתה נותן שאנו אומרים בנעילה ואע"ג (סז) דקי"ל כרב יום הוא שאנו מאריכין בתפלה וחייבין אנו לסיים תפלת נעילה בשקיעת החמה • אבל מוסף (סח) ראוי להתפלל קודם ז' כדגרסינן המתפלל אחר ז' שעות עליו הכתוב אומר נוגי ממועד אספתי • ואינו ראוי להאריך כמו שאנו מאריכין בתפלת יוצר לפי שכשאנו מתחילין תפלת מוסף זמן תפלת מנחה היא וקי"ל היה שתי תפלות מתפלל תפלת מנחה ואח"כ תפלת מוסף אלא שנהגו להאריך • מ) בפ' במה מדליקין אריב"ל יוה"כ שחל להיות בשבת המתפלל תפלת נעילה צריך להזכיר של שבת יום הוא שנתחייב בד' תפלות קשיא הלכה אהלכה אמרת הלכה בריב"ל וקי"ל הלכה כרבא דאמר יו"ט שחל להיות בשבת ש"ץ היורד לפני התיבה ערבית א"צ להזכיר של יו"ט שאלמלא שבת אין ש"ץ יורד בפני התיבה ערבית הכי השתא התם בדין הוא דאפי' בשבת נמי ל"צ דרבנן הוא דאתקון הכא יום הוא שנתחייב בד' תפלות וכן הלכתא • וכן ר"ח שחל להיות בשבת מפטירין בנביא (סט) ואינו מזכיר של ר"ח דנביא בר"ח ליכא כלל • וכן עמא דבר ותו (ע) י"כ שחל להיות בשבת ש"ץ יורד לפני התיבה ערבית ואיבעיא להו

ם) בעירובין (עא) מהן לומר זמן בר"ה וביוה"כ ואסיקנא אומר ומנהג לאמרו (עב) אחר בל נדרי (ענ) ומזהירין והוא רחום בתפלת ערבית ואחר תפלה מרבה בתחנונים כפי המנהג • בפ' אלו קשרים ר"ח בר' אבא אר"י (עד) יו"כ שחל להיות בשבת מפציעים באנוסים ומפרכין ברטונים מן המנחה ולמעלה כיון דחזי דקא מחרפי (עה) אתי אניתא ממערבא דאסור י) והלכך (עו) בין בחול בין בשבת (עז) והתמנת חמין בעיו"כ אתשיל רב נחשון והשיב זה שעושה ביוה"כ כדרך שמותר בשבת אוכל ממנו במוצאי יו"כ ומותר • גרסי' במגילה (עח) יו"ב שחרית קורין ו' וקורין באחרי מות ומפטיר ביונה • וגרסי' התם (עט) זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יו"ט קורין ד' ביו"ט ה' ביו"כ ו' ובשבת ז' אין פותחין מהן אבל מוסיפין עליהם ואסיקנא נקוף האי כללא בידך (פ) דכל דמפי מילתא מחבריה מפי ליה גברא יחידאה ר"ח וחוה"מ דאיכא קרבן מוסף קורין ד' יו"ט דאסור בעשיית מלאכה קורין ה' יו"כ דענוש כרת ו' בשבת דאיסור סקילה ז' לפרסומי מלתא דחד חסור מאידך • אבל מוסיפין (פא) אשבת קאי ואית מ"ד ביוה"כ וביו"ט דלית בה ביטול מלאכה מוסיפין • ת"ר (פב) הכל עולין למנין ז' אפי' אשה ואפי' קטן אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בציבור מפני כבוד הציבור איבעיא להו מפטיר מהו שיעלה למנין ז' • ואפלגינו בה ח"א עולה וח"א אינו עולה • ופסק רבינו אלפסי עולה מדאסרינן חכ להיות בואתה תצוה קרי שיתא מואתה תצוה עד ועשית כיור נחושת וחד קרי מבי תשא עד ועשית והיינו מפטיר אלמא מפטיר עולה למנין ז' ומסקנא לן מנלן לרבינו דהיינו מפטיר (פג) דלמא חוזר וקורא (פד) ג' פסוקים אחרונים כי תשא כמנהג ומסתברא דאינו עולה דהא עולא הבי סבירא לי' דאמר עולא מפני מה אמרו המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה מפני כבוד הציבור וכיון דהכי הוא לא סליק ומנהג כרב נטרונאי (פה) איפסיק בקידושי אינו עולה לא איפסק בקידושא עולה ובמנחתא דתעניתא הבי נהוגו ומסתברא דלא מיבעיא לן אלא בשבתות ויו"ט שהוא תקנת משה ומפטירין בה אבל בתקנת עזרא שקורין ג' אין

נתיבות שמואל ז) ירושלמי תענית פ"ד ה"ח והכי ליתא שם מיתפלגון רב וכ"י רב אמר בנעילת שערי שמיס כ"י אמר בנעילת שערי היכל כו' מחוסר למיתי' לכך מלת הוה נייר נולתי' דכך בגומת רבא מ"ל כל תחמי כו' יהיב לי נולתי דגילי נעילת שערים מחלפי שימשי' דכך תמן הוה מחוסר בגעילה שערי שמיס וכאן הוה מחוסר בגעילת שערי היכל מר"ת ע"י דהוה מצריך בגלותי' שני הוה מגיע שמוך לנעילת שערי שמיס : מ) שבת כ"ד ב' : ס) עירובין מ' ג' : י) ל"ל מחסר בין כאן כאן כו' :

פתח הדביר

בר"ן שם ביומא ושם בתענית שם"כ בזה יעו"ש היכל ועיין בסידור ר"ע שחל במוצאי שבת ויעו"ש היכל במנחה סי' סיעיב ועיין ס' המנהגים סי' ס"ז ועיין סי' תרכ"ד שעי' ל' יעו"ש : (סא) מאי נעילה כו' עיין בהרא"ש ביומא סי' כ' ובתענית שם ועיין בסי' תרכ"ג שעי' ג' ועיין ס' המנהגים סי' ס"ח : (סב) א"ל רב כד מחתי שמשא ברים דיקלי סב לי נולתי ויולי כו' כל"ל : (סג) תמן הוה קאמר בנעילת שערי שמיס וכאן הוה קאמר בתפילת כו' כל"ל : (סד) מאי נעילת שערים כו' יומא פ"ז ג' : (סה) תוב יוה"כ מתפלל שבע ומתודה כו' כל"ל פ"ש שם בם"ש וכ"ש בפסחים ג' ל' נדה ה' ל' : (סו) נעילה ז' • אלא שייס כאן ומתודה מסוס לפוסק כרבנן שם דפליגי תר' מתיר יעו"ש סיעיב : (סו) דקי"ל כרב כו' י"ל ולישנו ס"ל דמתפללין נעילה בלילה כדתני' תמם פ"ח ל' מ"מ בשאר ניח הלכתא כוותי' ולריך להתפלל ביום ומשמע לס"ל דזה לפוסק נעילה לא מל ערבית לא קי"ל כוותי' וכרי"ף משמע דזה נ"כ קי"ל כוותי' דכ' וסלילתא נהיגי להתפלל תפלה ערבית יעו"ש ובלח"ם סי' כ' ועיי"ש בר"ן ועיין בם' סמנסיג סי' ס"ח : (סח) רחוי להתפלל כו' עיין תוס' ברכות כ"ח ל' ד"ה הלכה כו' ושם בשא"ם סי' מ' ועיין בלו"ז ח"ח סי' פ"ח ועיין בעוש"ע סי' רפ"ו וסי' ומ' ס"ג ועיין בא"ר סי' ס"ח : (סח) ומיהו מזכיר של ר"ה כו' • עיין שבת כ"ד ב' תוס' ד"ה ולית הלכתא כו' ועיי"ש ברי"ף וברא"ש סי' ק"ז ובר"ן שם ועיי"ש בתשוב ובמלחמות שלמיכו בזה ועיי"ש בחי' הרשב"ץ מ"כ בזה ועיין בם' סמנסיג ס' שבת סי' ל"ח ועיין בעוש"ע סי' רפ"ד ס' ל' ובעור סימן תכ"ה יעו"ש היכל בסמנסיג כלעת נרעינו : (ע) וי"כ שחל להיות בשבת ס"ל יולד לפני שתוקע ערבית ותומר ויכולו ובלבד מעין שבע ומיהו מזכיר יוה"כ ומיבעיא להו כו' כל"ל וכ"ש בסידור ר"ע בה' מערביב יוה"כ ובה' נעילה יעו"ש וכ"ש בם' סמנסיג סי' כ"ז ועיין סי' תרי"ע סעי' ב': (עא) בעירובין מהו לומר זמן כו' כל"ל עיין לעיל ח"ד לד"ה תוס ע"ג : (עב) מחד כל נדרי • עיין לעיל בח"ד דה"ה תוס ע"ו ועיין בסידור ר"ע ובם' סמנסיג סי' תרי"ם • ועיין בזוה"ק סי' מתלה נמוזג סי' קל"ח : (עג) ומתמילין ומוה רמוז כו' וכ"ה בסידור ר"ע וכ"ה בתר"ם בסוף יומא ועיין בם' סמנסיג סי' כ"ז ושם בה' תפלה סי' פ"ג ועיין בעור סי' רס"ז ובסי' תרי"ם • ועיין בזוה"ק ח"ב ק"ל ל' קל"ה ב' ח"ג רמ"ג ב' ובזוהר רות (בתפס עם בתור הגר"ח) וי"ל ג' יעו"ש סיעיב • ובם' שערי תשובה סי' פ' : (עד) וי"כ שחל להיות בשבת • שבת קי"ל ב' קע"ו ל' ועו"ש סיעיב ומכאן תלמה מבואר דמה דאמי' סי' וי"ד ובם' המנסיג ה' שבת סי' ל' ועיין סי' רפ"ב סעיף ד' :

אין (פו) מספידין בהן ואם באלה פטר מספיר כגון (פז) במקומות שמספידין במנחה בכל שבת כמו שמצינו לרבינו האי ומקומות שמספידין בתענית פשיט לן דמספיר עולה דהא (פח) בת"כ קי"ל דקורין ג' ומפטיר א' מהן וכן לכל תענית אבל בשבתות ויו"ט אינו עולה ובמיו"כ (פט) מנהגינו לתקוע אחר תפלת ערבית סימן א' בשופר בלא ברכה ושמעתי משום (צ) שהשטן ביו"כ ליתי לי'

פתח הדביר

(פו) לין מספידין בהן ואם מספיד בהלה פטר מפטיר כו' כל"ל :
(פז) מקומות שמספידין בכל שבת כו' עיין בתוס' שבת כ"ד ע"ב ובערכ"נ דמגילה יש"ס ובס' המנהיג ס' שבת סי' ל"ט : (פח) בת"כ קי"ל דקורין כו' מגילה כ"ב ב' תעניה כ"ט ב' : (פט) מנהגינו לתקוע כו' עיין בס' הפרדס סי' קפ"ג יש"ס ועיין בס' המנהיג סי' ס"ט ועיין בסידור ר"ע גאון ועיין בעור סי' מרכ"ד ובסו"ע סי' מרכ"ג סעי' ו' יש"ס ועיין בזוס"ק מ"ג לכ"ה ב' : (צ) שהשטן ביו"כ ליתי לי' כו' יומא כ' ע' · נדרים ל"ב ע' · זוס"ק מ"ש ס"ל ע' ד' ק"ל ע' · ובליקוטים שם ג' ב' ובמ"ב ל"ג ע' קכ"ז ב' קפ"ה ע' ל"ז ב' · ח"ג ס"ג ע' ק"ב ע' ר"ב ב' רמ"ח ע' ל"ב ע' : (צא) זכר ליובל · עיין בתוס' שבת קי"ד ב' בד"ה ותמתי כו' יש"ס היטיב :

ויקויים בנו מקרא כתקוע שופר תשמעו ותראו כנשוא נס הרים והתהלה לאל חי אשר תמך בימיני לבלות ה' יום הכפורים ואני תפלה כן יחייני ויעזרני להחל ולכלות הלכות הנשארים

הלכות מגילה

(א) רביעית בסייעתא דשמיא

מצות מגילה זמן קריאתה וכיצד נקראת ובמה קורין ומי קורא

מגילה נקראת (א) בי"א בי"ב בי"ג בי"ד בט"ו לא פחות ולא יותר כרכין המוקפין חומה מימות יהושע ב"נ קורין (ב) בט"ו כרכים ועיירות גדולות קורין בי"ד אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה מנה"מ אר"י לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם זמנים הרבה תקנו להם חכמים ואימא שיתבטר ושיבטר א"ק ולא יעבור אמר רבב"ח אר"י זו דברי ר"ע מתימתאי אבל חכמים אומרים בזמן הזה הואיל ומסתבלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה · נ"א (נ) מסתכנין בה זמנה י"ד ומ"ו פ' רבינו אלפסי מסתכלין בה (ד) ענייניהם של ענינים נשואות למקרא מגילה ויו"ט (ה) מחשבין ל' יום מיום קריאתה עד הפסח ויטעו בחשבון הפסח לפיכך בזה"ז אין קורין אותה אלא בזמנה כרבנן · המוקפין חומה מימות יהושע ב"נ קורין בט"ו מ"ל דכתיב (ו) ע"ב היהודים הפרוזים היושבים בערי הפרזות עושין את יום י"ד ומדפרזים בי"ד מוקפין בט"ו ושושן אע"נ שאינה מוקפת חומה הואיל ונעשה בה נס קורין בט"ו ואי מספקא לן אי מוקפת חומה מימות יב"נ או לא (ז) קורין בי"ד ובט"ו (ח) ואריב"ל בן עיר שהלך לברך ובן כרך שהלך לעיר אם עתיד לחזור למקומו קורא במקומו ואם לאו קורא עמהן אמר רבה לא שנו (ט) אלא שעתיד לחזור בליל י"ד אין עתיד לחזור בליל י"ד קורא עמהן (י) ואבן כרך שהלך לעיר קאי ובן עיר שהלך לכרך נמי אם עתיד לחזור בליל

פתח הדביר

(א) **רביעית** בס"ד כל"ל ול"ת תמתי קלי תיבת רביעית שם על תמניה שהיא רביעית לסדר המגילות ז"ת דבתר"ך היא תמתיות לסדר המגילות ולפי סידרן של רז"ל בב"ב י"ד ב' יש"ס סידור אחר לסס ומ"ל דכוותה על סדר הסלכות של שבתו · ומשיב סוכה ולולב לחד · ומופר וכ"ם לחד · וס' יומ"כ · וס' מגילה · ומע"נ דבסדר שרשם על פתח הסעיר של חלק הזה לא תשיב כן · ח"ל ל"ל שביעית · וס' סוכה תשיב לתרבץ היינו סוכה ולולב וסלל וסדר יום · ור"ה ויוה"כ · וזו · וסביעית (ח"ל תשיב כך סוכה ולולב וסלל ושופר ור"ה ויו"כ וזו · ול"ע) : (א) בי"ת בי"ב ט' מגילה ב' ח' · והת דקתני נקרמת ולא נקע קורין את המגילה מפוס לתי נקע הכי הו"ת דלא סני בלא"ה ובחמת מי בעו בני כפרין שלא לתקדומי פסיעת דעדיפת עפי ותע"ב לכן נקע נקרמת ר"ל דהסתין להקדימה אם רוצים אבל בחמת אין זה ליוק ועיין פסחים מ"ז ח' לחפ"ם נאכל כו' שמי שלחם נלכלות כו' יש"ם היטיב ותורחת דתמת לתסתבי הכי : (ב) בע"ו כפריס ועיירות גדולות כו' כל"ל : (ג) מסתכנין שם עיי"ם בבי"ף ורח"ם סי' ל' ועיין בם' סמנהג שב' בריס ס' מגילה וז"ל וס"ה דקורין בני הכפרים בי"ת בי"ב בי"ג בשעת סלחק כיון שהלרכים מקולקלים מפני הלורבים לו מפני ד"ת וחיכם יכולים לנהג בכל יום תעיד אל הכרכים או אל העיירות ח"ב כגון המפרש בים והולך בספינה ואין תיפסר לו לבם למנות מגילה עמו לקרותה בזמנה אבל בזמן שאין להם פחד מלבות והדרכים מתוקנים מבלי חמת המלין אין קורין אותה אלא בזמנה ונם נתנו טעם בדבר מפני שהכנה ועוד מפני הטעיות כו' יש"ם היטיב אבל דבריו לע"ע טובת דהא בהדיא לי' בם"ם לימתי בזמן שהכנים בתיקון ויהרחל על תדמתן כו' אלמא דבזמן הסיו יהרחל שרויין על תדמתן והכנים בתיקון אז הכפרים מקדימין ליום הכניסה ואלא כדבריו ול"ע (ועיין בירושלמי בפ"ק סוף ס"ד ובמרחה הפנים שם יש"ם) : (ד) ענייניהם של ענינים כשולות כו' עי"ם בריש"ף ורמ"ם · ועיין במאור מה שהקשה ע"ז מהא דתי' בתם בתגילה ד' ב' שנופים ומחלקים ביוס הקריאה יש"ם מה שתי' בזה ועיין בירושלמי ס"ת שם מבואר דשין מחלקין רק בי"ד ובע"ו יש"ם היטיב ול"ל שם"ל כדברי הרמב"ם בפ"ב סי"ד דשוקת בידיעבד יצא ועיין בני' שם"ם בירושלמי סיוע לפי' הרי"ף והניח שלי"ל ובזה"ז אין קורין ואין מחלקין אלא בי"ד ובע"ו אין עיניהם של ענינים כשלוות כו' יש"ם היטיב ובזה ניחת שכל : (ה) מחשבין ל' יום כו' כ"ה פילפ"י שם : (ו) מדכתיב ע"כ היהודים הפרזים כו' שם ב' ב' : (ז) קורין בי"ד ובט"ו כו' מגילה ה' ב' ובסי' תרס"ח סעי' ד' ועיין במתירי תריכת

בליל ט"ו קורא עמהן ומשום (יא) דאיתא קרא דפרזי בן יומא נקרא פרזי נקט סיפא דמתני' ומ"ל דכתיב ע"כ היהודים הפרזים מבדי כתיב ע"כ היהודים הפרזים ל"ל למיכתב היושבים בערי הפרזות הא קמ"ל

פתח

יגע לאחר שהאיר המזרח כבר נפטר (ופי' תק"ע דפליג אר' יוסי וס"ל דלא בעינן דעתו להסתקע אלא כל שלבו דעתו עליו כבר נפטר) ולא בעי שיעקור בשופל ויש לעיין על הרמב"ן שלא הביא רמ' מכאן להרי"ף ז"ל ואולי נעל מאחור לא נחלק על הרי"ף ז"ל כ"א במעכב ולא אחז להרי"ף דיכו כתו בחזר ולהאחור כל שנתעכב הרי הוא כאילו לא חזר לאבל בדעתו לסיום שם מידה כאחור ז"ל לחלינן בשב דעתו כמבואר במשנה דשם לא קרע שמכן וסייעו דשם אין דעתו לחזור קרע עמהן תע"ב שחל"ש עקר דירתו משם רק שכיון שכן היה דעתו מתחלה להשאר כאן · ויש לפרש דבעי בעל שאחור כן ניחא דן כרך שכלך לעיר שזמנו מרומר ולכן כל שכי' כאן בי"ד מייב לקרוע אבל בבן עיר שכלך לכרך ומי יודע אולי יחזור למקומו עדיין בע"ו ותמהי קורע שמכן ומשני דמיירי בשחיד להסתקע עמהן ולכן בורחלי לא יעקור דירתו מכאן · ועוד יש לייחב כיון דר' יודן לא אפשיט לי' בשיטתו שם תלוי בדעתו או לא לכן לא פשט הרמב"ן מכאן ול"ע בכ"ז וס"ל יחיל עיני בזה · ודע להסתר קאי בשיטת הרא"ש · והרמ"ם והמאיר בשיטת רש"י ושי"ם בע"ז ולא רליתי להאריך עוד בזה ובפסקי תוס' סי' מ"ה אי' ג"כ כדעת הרא"ש · (ובמתיבי אי' כדעת רש"י ישו"ב):

ודע דאי' עוד בירושלמי וז"ל אבל מפרשי ימים והולכי מדברות קורקין כדרכן בי"ד ה"ל מגא בשחיד לחזור למקומו ה"ל פינחס על כן היהודים הפרזים פרזו כי' בתוחה שעה עכ"ל והוא בהנהה הר"ב שם בשמי' ס' ויש לתמוה וכי עדיף מאה כי' בשיד שאם שחיד לחזור שמיד למקומו קורע בע"ו וכ"ש בשאות בית אי מדבר לכן ל"ל דכאן מיירי שנם בי"ד ובע"ו יהיה במדבר אי בית לכן קורע בי"ד כרוב העולם ור' אמת קאי על מתניתין דל"ת אה דקאמר ואם לאו קורע אמכן כיון רק אפי' שחיד לחזור אה"ב קורע שאם ומסתם דנם פינחס מקום לפרזי בן יומו מיקרי פרזי יש"ם עכ"ל בחי' אלי · וכעין מלאתי נם ממים לעיס שאסכים להרמ"ם וכ' שכן דעת הרי"ף ג"כ וכ' שם עוד דהירושלמי נורס בחשנה ואם לאו קורע במקומו · ולפי"ז בשאיות מקשה דזה ניחא בבן כרך שכלך לעיר פיון שלעתו לחזור ביום ע"ו יקרע שם אחנם בבן עיר שכלך לכרך ואמר אם דעתו לחזור אבי קורע במקומו · ואפ' קורע בכרך ואם יבא ביום י"ד שאיות דקורע במקומו ואם יבי' יום י"ב כרך אחי במקומו שייך כאן (וכעת לאיתי לפשי מפה שהאריך בזה בחרמ"ם שם ולא רליתי להאריך עוד בזה רק אם שאמור אדבר הפשי מפה שהאיר המזרח לירושלמי הוא קורם שיעיד יעי"ם היעיד : (יא) לאיתא קרא כו' · כ' שם שלא חיקשי אחיך שבוש רבא ריחא דמתניתין ושיהם לפיסא לבן כ' משום דבקרא לא משכר רק דפרזי בן יומו חיקשי פרזי ומיהי' משקיון דה"ב להיפך דמוקי ר"י חיקשי מוקף לכן חקם רבא לפרושי פיסא למילתא דזכו מבואר בקלא וכ"כ שם במאור והכ"ן ועיין ב"י שם שהאריך קלא בזה : (יב) נקרא פרזי ומדפרזו בן יומו נקרא פרזי מוקף בן יומו נקרא מוקף ואמר רבא בן כפר שלך לעיר בין כך ובין כך קורא עמהן ומסתברא דרבא דהכא ס"ל כו' כנ"ל : (יג) כרך וכל הפסוך לו כו' שם ג' ג' ג' : (יד) ועד כמה עד מיל · מרמ"י מבואר דקאי על סמוך לאבל בראשה אפי' יותר ממיל כלון בכרך ומרמב"ם משמע דקאי אחרוויהו ועי"ש בשם"מ שסיבם ני' הרמב"ם והסכים לרמ"י עי"ש פ"ה ה"י ועי"ש בצ"י שהאריך קלא בזה (ועיין סי' מרפ"ח מ"ח ס"ק נ' וביאור הגר"ח ס"ק ו' ישי"ש היטיב שכ' על המור שם ב' בשלה בעיכן מיל דווקא לאמר זה ממאי לאי' שם ב' מחמתן לעבריה ומבריה בעמק הוא כמבואר בשחת קי"ע ב' ותמתן הוא בכר כמ"ש בעירובין ס"ת ח' וע"ש קאי אגרשה כמ"ש שם נ' יעו"ש ויש ראי' לדבריו לכאורה קשה הא בשסחים מ"ו ת' אי' דשיעור מיל הוא ממנדל טוית ועד מבריה ולמה נקט כאן מחמתן לעבריה ואין לומר דנקט לשיעורא בעלמא דא"כ למה שכי שכח ממאי לנקט שאם ועוד לבירושלמי אי' וז"ל שסמוך לכרך ובגרשה עמו כיוצא בו ר' חייבו בר נגרא בשם ר' חייה בר בון כגון הדא מתחת לא אמר אלא כגון הא אחתה עלמה מוקשף חומה מיומו יב"ע עכ"ל וא"כ למה נקט כלל המבל מבאן ת"ו לחורות דבעינן מיל דווקא אף בגרשה עמו ויש להעמים זה בכוונת הקושיא ולימא מיל ניין דהמבל ג"ר נקט כדאיתא בירושלמי ולמה נקיט קך שיעורא ומשני דקאי"ל דהא דאמרינן במיל היינו אפי' בגרשה עמו ועיין בס"ז מ"ב בזה בשם"ק ג' (והנה הוכחתו מוסרך לכאורה מהסיא דשסחים דכי לא ידע דשיעור מיל אלפים אמה יעו"ש היטיב) ולעניו דינא מ"ש הס"ז לחלק בשמוך ממד שיפוע הסר מהא"כ בגרשה יע"ש היטיב לכאורה אלו דברי הב"י שכ' בשמוך מודדין הקרקע ובגרשה

מודדין

דפרזו ב"י נקרא (יב) פרזו · מקף ב"י נקרא מוקף · אריב"ל (יג) כרך וכל הפסוך לו וכל הגראה עמו נדון כברך (יד) ועד כמה עד מיל · ואמר רבא בין כך ובין כך קורא עמהן ומסתברא דרבא

הדביר

שהלך לברך ממניחת כשחי' בברך מה לריכה ליה כשחי' בעיר שכ"ל) ים רלוי' לחרי"ף דבכוונה אלא למוד סני ולא בעי שיעקור בשופל ויש לעיין על הרמב"ן שלא הביא רמ' מכאן להרי"ף ז"ל ואולי נעל מאחור לא נחלק על הרי"ף ז"ל כ"א במעכב ולא אחז להרי"ף דיכו כתו בחזר ולהאחור כל שנתעכב הרי הוא כאילו לא חזר לאבל בדעתו לסיום שם מידה כאחור ז"ל לחלינן בשב דעתו כמבואר במשנה דשם לא קרע שמכן וסייעו דשם אין דעתו לחזור קרע עמהן תע"ב שחל"ש עקר דירתו משם רק שכיון שכן היה דעתו מתחלה להשאר כאן · ויש לפרש דבעי בעל שאחור כן ניחא דן כרך שכלך לעיר שזמנו מרומר ולכן כל שכי' כאן בי"ד מייב לקרוע אבל בבן עיר שכלך לכרך ומי יודע אולי יחזור למקומו עדיין בע"ו ותמהי קורע שמכן ומשני דמיירי בשחיד להסתקע עמהן ולכן בורחלי לא יעקור דירתו מכאן · ועוד יש לייחב כיון דר' יודן לא אפשיט לי' בשיטתו שם תלוי בדעתו או לא לכן לא פשט הרמב"ן מכאן ול"ע בכ"ז וס"ל יחיל עיני בזה · ודע להסתר קאי בשיטת הרא"ש · והרמ"ם והמאיר בשיטת רש"י ושי"ם בע"ז ולא רליתי להאריך עוד בזה ובפסקי תוס' סי' מ"ה אי' ג"כ כדעת הרא"ש · (ובמתיבי אי' כדעת רש"י ישו"ב):

ודע דאי' עוד בירושלמי וז"ל אבל מפרשי ימים והולכי מדברות קורקין כדרכן בי"ד ה"ל מגא בשחיד לחזור למקומו ה"ל פינחס על כן היהודים הפרזים פרזו כי' בתוחה שעה עכ"ל והוא בהנהה הר"ב שם בשמי' ס' ויש לתמוה וכי עדיף מאה כי' בשיד שאם שחיד לחזור שמיד למקומו קורע בע"ו וכ"ש בשאות בית אי מדבר לכן ל"ל דכאן מיירי שנם בי"ד ובע"ו יהיה במדבר אי בית לכן קורע בי"ד כרוב העולם ור' אמת קאי על מתניתין דל"ת אה דקאמר ואם לאו קורע אמכן כיון רק אפי' שחיד לחזור אה"ב קורע שאם ומסתם דנם פינחס מקום לפרזי בן יומו מיקרי פרזי יש"ם עכ"ל בחי' אלי · וכעת מלאתי נם ממים לעיס שאסכים להרמ"ם וכ' שכן דעת הרי"ף ג"כ וכ' שם עוד דהירושלמי נורס בחשנה ואם לאו קורע במקומו · ולפי"ז בשאיות מקשה דזה ניחא בבן כרך שכלך לעיר שזמנו מרומר ולכן כל שכי' כאן בי"ד מייב לקרוע אבל בבן עיר שכלך לכרך ומי יודע אולי יחזור למקומו עדיין בע"ו ותמהי קורע שמכן ומשני דמיירי בשחיד להסתקע עמהן ולכן בורחלי לא יעקור דירתו מכאן · ועוד יש לייחב כיון דר' יודן לא אפשיט לי' בשיטתו שם תלוי בדעתו או לא לכן לא פשט הרמב"ן מכאן ול"ע בכ"ז וס"ל יחיל עיני בזה · ודע להסתר קאי בשיטת הרא"ש · והרמ"ם והמאיר בשיטת רש"י ושי"ם בע"ז ולא רליתי להאריך עוד בזה ובפסקי תוס' סי' מ"ה אי' ג"כ כדעת הרא"ש · (ובמתיבי אי' כדעת רש"י ישו"ב):

ודע דאי' עוד בירושלמי וז"ל אבל מפרשי ימים והולכי מדברות קורקין כדרכן בי"ד ה"ל מגא בשחיד לחזור למקומו ה"ל פינחס על כן היהודים הפרזים פרזו כי' בתוחה שעה עכ"ל והוא בהנהה הר"ב שם בשמי' ס' ויש לתמוה וכי עדיף מאה כי' בשיד שאם שחיד לחזור שמיד למקומו קורע בע"ו וכ"ש בשאות בית אי מדבר לכן ל"ל דכאן מיירי שנם בי"ד ובע"ו יהיה במדבר אי בית לכן קורע בי"ד כרוב העולם ור' אמת קאי על מתניתין דל"ת אה דקאמר ואם לאו קורע אמכן כיון רק אפי' שחיד לחזור אה"ב קורע שאם ומסתם דנם פינחס מקום לפרזי בן יומו מיקרי פרזי יש"ם עכ"ל בחי' אלי · וכעת מלאתי נם ממים לעיס שאסכים להרמ"ם וכ' שכן דעת הרי"ף ג"כ וכ' שם עוד דהירושלמי נורס בחשנה ואם לאו קורע במקומו · ולפי"ז בשאיות מקשה דזה ניחא בבן כרך שכלך לעיר שזמנו מרומר ולכן כל שכי' כאן בי"ד מייב לקרוע אבל בבן עיר שכלך לכרך ומי יודע אולי יחזור למקומו עדיין בע"ו ותמהי קורע שמכן ומשני דמיירי בשחיד להסתקע עמהן ולכן בורחלי לא יעקור דירתו מכאן · ועוד יש לייחב כיון דר' יודן לא אפשיט לי' בשיטתו שם תלוי בדעתו או לא לכן לא פשט הרמב"ן מכאן ול"ע בכ"ז וס"ל יחיל עיני בזה · ודע להסתר קאי בשיטת הרא"ש · והרמ"ם והמאיר בשיטת רש"י ושי"ם בע"ז ולא רליתי להאריך עוד בזה ובפסקי תוס' סי' מ"ה אי' ג"כ כדעת הרא"ש · (ובמתיבי אי' כדעת רש"י ישו"ב):

(טו) דרבא ס"ל כר' יהושע דסתניתן אימתי במקום שנבנסין בב' וה' וכו' ובכ"מ שנבנסין בב' וה' מקדימין (מז) ליום הכניסה • ואריב"ל (יז) כל כרך שישב ולבסוף הוקף נידן ככפר • וקורא ביו"ד ס"ש דכתיב ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה שהוקף ולבסוף ישב ולא שישב ולבסוף הוקף ואריב"ל (יח) כרך שחרב מעשרה בטלנין ולבסוף ישב נידן ככרך וברך (יט) שחרבה חומתה אע"ג שלא ישב ככרך נידן • דתניא ראשא אשר אין לו אעפ"י שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן ואריב"ל (כ) לוד ואונו וגי חדשים מוקפות חומה מימות יב"נ ואריב"ל (כא) נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס • ומסתברא כי היכי (כב) דנשים מזמנות ואין מצטרפות לברדתם"ו ה"נ אין (כג) מצטרפות לכתחלה ואריב"ל (כד) פורים שחל להיות בשבת קורין ודורשין בעניינו של יום לרבינו אלפסי כנון (כה) מ"ש לבני כרכים אבל בפרים ועיירות גדולות (כו) מקדימין ליום הכניסה אבל מקרא מגילה בשבת לא קרינן (כז) מ"ש משום דרבה • ואריב"ל (כח) חייב

נתיבות שמואל ח) ל"ע מין קורין מי"ח עד י"ד :

פתח

מודדין המויר למוד • ומס"כ הס"ז להוביח סברתו מסח דמייתי המשל מחמתן לעבריה ומוכח מזה דמודדין סיפוע סכר יעו"ם ים לעיין הח מחמתן לעבריה מיירי בגרמח ומ"ל מין מודדין חח ביפוע סהל לדעתו ולפן ל"ל יותר לדעתו לומר בסיפך דקמ"ל למין מודדין ספיע סכר ומסס טוי מיל חוץ לסיפוע סכר • ולפי בירושלמי מי' לחזקי' דקי בי"ד ובע"י בו הסס להסלח דמני דשב"י ולים כי ימכול חח בית כומב עיר חומה פרט לעבריח סביח חומחה ר' יוחנן קרי לה בביחסחה דכיפרח ומחר סלח היח עיקר דעבריח קלמייחח ולח חסס להסלח דחני דשב"י קל הוח סחקילו בקריחחה דחיינן חמן כל שהוח לפיח מן החומה כרי הוח כבחי ערי חומה מיץ מן סבחים ר"ח מומר חף סבחים ומני למין הסמוך לכרך והגרחה עמו כרי הוח כיולח בו עכ"ל וכ' סס הקו"ע דר"י לח ס"ל כרשב"י רק כרבנן דפליגי עליו יעו"ם • אבל לפעל"ד לח גרסה כן דמבואר במקילמין דהח דפרט לעבריח הלכה פבוקה היח ועוד למחי מסיים להלח דקל הוח כו' לכן ג"ל דבסכי פליגי להזקי' מסחקה לי' חולי דבעינן ממם כהלח דבי ערי חומה ול' יוחנן לח ס"ל כן רק כל המינים סני לן ומניח רחי' מן הסמוך וגרסה עמו • ולפי"ז ל"ל בסיפח סחום' דריב"ל דס"ל דבעינן חוקף ולבסוף יסב ח"ח כרך סיכח כי יעו"ם היפוע וכר"ן • ומבואר מזה בירושלמי דחזקי' לח ס"ל הח דסמוך וגרסה עמו ולפכי ח"ם דחזקי' קרי בי"ד ועי"ז ולח קרי בע"י לחודי' מסוס דסמוך לחמהן הוח והחהן הוי מוקפח חומה וכמ"ש לעיל בסס בירושלמי וכ"ם דילן חולי ג"כ ס"ל הכי חו ס"ל דחמהן לחו סייטו ממח דקחסיב הסס ו' ח' דחמח כי מוקפח חומה מימות יב"נ וי"ל דכ"י ס"ל דחמהן חוי מוקף חומה ועבריה נידן כסמוך ולכן כי הח דקחמר מיל דסמוך לחולה והסיפרים דבגרלה נמי בעינן מיל ס"ל דריב"ל ס"ל דעבריה נידן ככרך וחמהן חיכה מוקפח רק נידן כגרלה ולכן ס"ל חף בגרלה בעינן מיל (וחף שכחבתי כי לריב"ל עבריה נידן ככרך לעיין קריחה מגילה מ"מ י"ל דמייחי לה למשל בעלמח וכסבדח בירושלמי שכחבתי למעלה) ועיין בחוספי דסכיס לדיוק נסיעה רס"י יעו"ם : (מו) דבבח ס"ל כר' יהודה דמקיפין חימחי בחקיפ כו' כל"ל • סס ס' ח' ועי"ם ב' ח' ולכן בסמיפין זה כרי"ף והרמ"ם ללח ס"ל כוותי' בזה חבל חין הכרע בי"ל דרבח דיוק קמ"ל בעח שהיה דין הכפרים ניכר ומה הרמב"ם נ"כ בסמיפ זה ועיין בלמ"ח פ"ק דה' מגילה ופ"ב וכחבתי בי"ל דרבח ס"ל כי עיקר הטעם משום חקנחת הכרכים ולכן כשהוח בעיר ואינו עשק בסיפוק חיט ומזון לח הקילו עליו (ולכן לחמר הטעם כדי שיספיק ולח יקנ מפני שמספקין כו' עיי"ם בני' מה שהרגיש בזה) חבל לפי הטעם דחסקינן לעיל ל' ב' דמשום הקנחת דכפרים חקילו עליהו לכן לפף בכהוח בעיר בי"ד מ"מ כבר נפסר לכן נפיר עכס הרמב"ם שלח הביחו (ועיין בע"ח שכ' לפיקך מזה חמהם לפעל"ד מהן דקחמר הכי חין מזמינין לי') ועיין בחוספי סבניה דעת הסומרים דלפ חס קרח בזמנו בכפר מ"מ כל שבח חה"כ לעיר קרח עמהם חבל הוח מיחן בזה יעו"ם היפוע :

(מז) ליום הכניסה חריב"ל כרך וכל הסמוך לו כו' כל"ל ועיין לעיל חות י"ב : יז) כל כרך סיסב ולבסוף כו' סס נ' ב' ועי"ם בחוס' ובר"ן וברח"ם סי' ב' ובסי' חרם"ח סעיף ח' וכ"ם דעת הח"י ומס"ב רבינו וקיבן בי"ד כ"ם בחי' • והטעם דלח נרע מעיירות גדולות יעו"ם לבל החוס' כ' דמיירי בחין בה יו"ד בעלמה ולכן הרי היח ככפר ממש יעו"ם ובר"ן • חבל בחמח דברי רבינו בלח"ם ניחח שהוח מיירי בזה"ז שחין דין כפרים עוב : (יח) כרך שחרב מעבדים כו' סס • ובפיסקים הסבינו זה מבוח דלח נחמרה רק חס קיבן בי"ד חו מקדימין בכפר לעניין מוקפין מיחות יב"נ לח בעיבן עבדים בעלמה כמבואר סס סעי' ח' לכן הסבינו זה שחין דין זה עוב היוח זולח סרמב"ם שכ' זה מטעם דהוח הביח נ"כ דין הכפרים

מגילה

אדם לקרוא את המגילה בלילה ולחזור ולשנותה ביום שנאמר אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי • סימן (כט) כרכ"א (ל) דאקפ"א (לא) עשר"ה (לב) חרו"ב (לג) לי"ד (לה) נשי"ם (לו) שואלו"ת (לז) ושוט"ת אתמר אר"י א"ש (לח) כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדם מבטלין מעבודתם ובאין לשמוע מקרא (לט) מגילה • ואמר רב מגילה בזמנה (מ) קורין אותה ביחיד שלא בזמנה בעשרה בזמנה בי"ד שלא בזמנה כנון שחל-ר"ד (מא) בשבת לבני עיירות שמקדימין וכנון שחל (מב) להיות בע"ש לבני כרכים וכנון מי שנאנס ולא קראה בי"ד וכנון בני כרכים היוצאים לדרך ותניא בתוספתא (ההולכין) (מג) יוצאין בשיירה ומפרשין בספינה קורא בי"ד וכתב בעל הלכות יוצאין בשיירה ומפרשין בספינה קורין מי"א עד ט"ו ומסתברא (מד) ביון דבזה"ז אין קורין אותה אלא בזמנה והנאנסין שלא קראוהו בי"ד ח) אינן מי"א עד י"ד וברייתא דקתני (מה) קורין בי"ד וה"ה בני עיירות שלא קראו בי"ד קורין בט"ו וצרפתי פירש שלא בזמנה שהקדים

הדבור

סמקדימין ליום הכניסה (ומיין דר"ן ומחלוקי שדעתם סנס בחוקפת חומה מיומת יב"נ בעינן סיכי' בס עבדים בעלמין יעו"ם וכ"ל מדברי רבינו דמל"ב למחי סבילה זה) : (יט) סהרבה לומחה כו' • סס ומס סעי' ח' : (כ) לוד ולהוגו כו' סס ל' ח' : (כא) נסיס מיבות כו' סס • וסי' מרפ"ב סעי' ח' ועיין לקמן מ"ד לוח ה' : (כב) דנסיס מזמנות כו' עיין סי' קל"ג סעי' ס' : (בג) ס"ע חין מלרפות כו' • דבריס סללו סוכחו בסי' מרפ"ע בחול ועיין בב"י מכ"ם בס בסס חכ"ן ועיין בחחיולי שהביח ג"כ דעת זו סל רבינו בסס חכחי פרובינלח • ולח הסביס לזה לבל ס' ח' הביח זה ומסחע סחסיס לזה יעו"ם ס"ד בסבח בעיירות גדולות קורין בע"ם יעו"ם היפוע בפ"ח סי' ד ודברי הס"ח • סס לינס מוכרחין ועיין בירושלמי ה"ג יעו"ם היפוע דסלכה בסמוך לו כו' ועיין בחוספי דבילה ד' ב' לבל חל י"ד בשבת בע"ם יעו"ם היפוע בפ"ח סי' ד' : (כה) מייב חדם לקרות כו' • סס ל' ח' : (בט) חות סי' למיומנות דריב"ל • כרכח • סייטו דין כרך ולל הסמוך לו כו' לעיל חות י"ג : (ל) דלקפני • סייטו כרך שהוקף כו' • לעיל חות י"ז : (לא) עכרס • סייטו כל כרך שחלב מעבדים בעלמים כו' לעיל חות י"ח : (לב) חלוב • סייטו כרך שחלב חומחה כו' לעיל חות י"ט : (לג) לו"ד (כל"ע) סייטו לוד ולהוגו כו' לעיל חות כ': (לה) נסיס • סייטו נסיס חייבות במקרח מגילה כו' לעיל חות כ"ח : (לו) בולמות • סייטו פורים שחל להיות בשבת סולין ודולסין כו' לעיל חות כ"ד : (לז) וסוגות • סייטו חייב לשנותה ביום כו' לעיל חות כ"ח : (לח) כהנים בעבודתן כו' כל"ל ח' ערכין ד' ח' : (לט) מקרח מגילה ואמר רב כו' כל"ל : (מ) מגילה בזמנה קורין חותה כו' שכ במגילה ס' ח' : (מא) בשבת לבני עיירות כו'-ה"כ לה ס"ב כרס"י דפי' דווקא לבני הכפרים ומעשה סתין פירסוס הכא חבל לרבינו כל שלח בזמנה חף דחיכח פרסוס יע"ם והלבר תמוה ה"כ מחי מקשה מדחמר לחל בשבת ע"ם זמנה יעו"ם ומחי קושיח וסח הסם כיון דהכל קורין בע"ם ה"כ סוי פרסוס מעניח • ורבינו נחקנו בזה • ולבן ל"ל לחרץ דהמקשה ס"ד דחל להיות בשבת עיירות מקדימין ליום הכניסה וה"ל ע"ם חין הכל קורין ומ"מ ע"ם דיקל בזמנה ומבני הח מני ר' דס"ל דעיירות גדולות חין מקדימין ליום הכניסה וה"ל ח"ם דחז קורין הכל בע"ם ומיי פרסוס מעלית ונכון הדבל לפעל"ד : (מב) יולחין בסיירה ומפרשין בספינה קורח בי"ד כו' • כ"ם בב' בפ"ח וסחמור סביח בריימח דקורין בי"ע יעו"ם וכחב דס"ס לי"ח ו"ב יעו"ם היפוע ועי' ירושלמי פ"ב ה"ג יעו"ם היפוע בס סוכה בחיספחח כנון סחיה לפיימ וכחב המחור סביח פליגי על המוספחח יעו"ם היפוע וברי"ן סם ועי' עוד בלו"ז סי' סס"ז ועיין בפרדס סי' ר"ד ובמחירי סס ריש מגילה ב' ח' • וכחב סע"ז בסיכי לקרות המגילה בלילה מבעו"י יעו"ם וכ"ל בלחב"ד בספר תמים דעים סי' רמ"ג יעו"ם (מבעם דקי"ל כר"ע) ועיין במ"ח בסיף סי' הרל"ב יעו"ם : (מד) כיון דבזה"ז כו' • עיין בבור סי' הרפ"ח סב הביח דברי רבינו בלח • וכן ל"ל חין קורין חותה חלח בזמנה והחחסנין סחינם יכולים לקרות בי"ד חין קורין מי"ח עד י"ד ועיין בסו"ע סעיף ז' : (מה) קיבן בי"ד מיירי בבני כרכים (וה"ס בבני כפריס כמ"ב בספר תמים דעים סס סי' רמ"ג)

(מ) שהקדים ליום הסגיסה ואיכא למימר אע"ג דביומי רב ליתא לתקנתא ואין קורין אלא בזמנה פלוגתא דזמנה אשמעינן (מו) דבזמנה (אין) קורין אותה ביחיד ורב אסי אסר בין בזמנה בין שלא בזמנה מעשרה הוה עובדא (מח) וחש לה דרב אסי לרבינו אלפסי (מט) דחש לה רב להא דרב אסי קי"ל כרב דהא ר' יוחנן קאי כוותיה דאר"י הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא לא אסרו אלא בצבור מכלל דביחיד יצא ש"מ דקורין אותה ביחיד כרב ומסתברא כל הזכא דאשכחן חש לכתחלה קאסר • אי לא אפשר שרי • ומדרב בר פלוגתיה חיישׁ ש"מ איתא לדר"א היכא דאפשר כן הא לא אפשר (נ) קורין אותה ביחיד וכן הלכתא והא דאסרינן לא אסרו אלא בציבור (נא) בביהכ"נ קאמר שהיא מקום ציבור ובעיא פרסומי ניסא לאפוקי ביחיד ג) שבעשרה שלא בביה"כ דיצא דהא לא קאמר לא אסרו (נב) אלא בעשרה וה"ק לא אסרו אלא להוציא את הציבור אבל להוציא את היחיד יצא וקורא בה בעשרה קאמר עוד (נג) ר"א למצוה קאמר דאטו יחיד שלא משכה י' מי לא קרי והא דאמרי' (נד) מביאין לו שופר ותוקע מגילה וקורא בה בעשרה קאמר (נה) איזה עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין תנא של בה"כ שמבטלין ממלאכתם שיהיו מזומנין כ"ש לתפלה כדאמרינן (נו) לא מצא עשרה סיד בועס (נז) באלו אמרו מקדימין אבל לא מאחרין אבל זמן עצי כהנים ות"ב והקהל מאחרין ולא מקדימין ורב אלפסי ז"ל כתב אבל סעודת פורים (נח) וסעודת ר"ח • גרסי' בירושלמי ובתוס' לא גרסינן אלא (נט) סעודת פורים מספק מילה דהא נ) (ס) בעי' בר"ה אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל כלומר מתענה ומאחר הסעודה עד למחר

הלכה

ואיכא מ"ד סעודת החודש (נא) בשעה ששקרשין החדשי (סב) קראו את המגילה באדר א' ונתעברה השנה קדין אותה באדר השני ואין בין ראשון לשני אלא מקרא מגילה ומחצית לאבותינו ורשב"ג היא דתניא רשבג"א אומר אף קורין אותה באדר השני שכל מנהג שנהגו בראשון (סג) נוהגין בשני ושנין בהספד ובתעניות שאסרין בזה ובזה ואסר רבא אר"ש הלכה כר"ג שאסר משום ר' יוסי וחני רב יוסף (סד) שכחה מלמד שאסור בהספד משכה שאסור בתעניות ויו"ט מלמד שאסור בעשיות מלאכה רבה בריה דרבא אסר הספד ותעניות קבלו עליהו מלאכה לא קבלו עליהו דלבסוף לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יו"ט לא כתיבי וכן הלכתא אבל (סה) נהגו בו איסור מלאכה • (סו) בתוב במגילת תענית את יום י"ד ט"ו יומי פוריא אינון דלא למספד בהון אסר רבא לא נצרכא אלא לאסור של זה בזה ושל זה בזה והלכתא תרוייהו אסירי בהספד ובתעניות ורסיגן בר"ה (סז) רב ור' חנינא אמרו במגלה מגילת תענית (סח) ור"י ורשב"ל לא במגלה ואסיקנא חנוכה ופורים (סט) לא בטלו לפניהן ולאחריהן מיתרין דלא עדיף לפניהם מלאחריהם דירדו ומגילת תענית בשאר יומי שהרי נהגו להתענות בי"ג דפורים ד) ואית דאמרי (סט) דתענית די"ג מעיקרא הכי איתקן די"ג זמן קהלה לכל ואותו יום עשו תענית והייט דכתיב דברי הצומות וזעקתם אבל לפניהם ולאחריהם לא בטלו בחורבן הבית (ע) ורסי' במגלת תענית כל הכתוב במגילת תענית דלא למספד לפניו אסור (עא) לאחריו מותר ה) ואתמר רב חמא בר אשי אמר רב הלכה כר' יוסי ושמואל אמר הלכה בר"ם ור"ח בר אבא אר"י הלכה כר' יוסי ואר"ח בר אבא אסברא לך כי אמר ר"י

נתיבות שמואל ג) דך יחיד לגו יחיד ממש קאמר דק עכשיו דלא כמו לעיכה"ג יחיד קבי לגו כיון דהוה להועיל את היחיד מבל נריך לקומה בעשרה כר"ת : נ) ל"ל לא בעיון בר"ת כו' דבר"ח מיו ממוייב לתקול פת : ד) ל"ל דתדר : ה) מעניה י"ח ת' :

פתח הדביר

וס"ם בני עיירות כו' כל"ל • ועיין בד"ת סס לוח ג' סבניף כן בסס הכלבו דמייתי בבני כרכים וכ"ם סס בסג"ס סעיף ס' ולכן מסיק דסתם כו' בני עיירות סגלגסו ולא קבלו בי"ד סקורין בע"ז • ולא דכתיב ולא יעבור סיינו לאחר יום ט"ו מבל כל סמוח ביום ט"ו לא קריכן ביה לא יעבור ועיין בר"ן ס' ת' וסס בסעיף ת' : (מ) סהקדים ליום הכניסה כו' • כ"ם פיכם"י עיין לעיל לוח ג' וכ"כ המחירי סהמעם מסוס פרסוס יעו"ם : (מו) דבזמנה קורין לותם ביחיד כו' כל"ל : (מח) הוס עובדא וחס לה רב לסל דרב חסי כו' כל"ל : (מט) לרבינו חלפסי מע"ג דהם לה רב כו' כל"ל • ועיי"ם בהוס' ד"ה הוס עובדא כו' וברת"ם סס סי' ו' ובר"ן סס ובמחירי סס ועיי"ם סיטיב ועיין בירושלמי ס"ק ס"ג סס לימח מחלוקת חפי' שלח בזמנה יעו"ם סיטיב : (נ) קורין לותה ביחיד כו' • מבואר דס"ל דפליגי לף בדיעבד ופסק כרב ומדסם לס ס"ת לכתחלה סוח (ותס"ע דרב בעיקר פלוגיסים ס"ל לחפי' לכתחלה ת"ל עכשיו רק מדסתם לה לסל דרב חסי לכן לכתחלה יש לחוש לה) ור' עמרם בסידורו כתב דרב חסי מוסה דבדיעבד יצא והלכה כווחיט מדסתם רב למימרים ולא כהכ"י שסשמפק בכוונת ר"ע • כי כן נמלא בסידורו להלדיה : (נא) בביהכ"נ קאמר כו' • ר"ל מחלק בין ביהכ"נ לשאר בתי כנסיות בעלמא אבל מ"מ עכשיו בעיון דחל"ם טוי ל"ל לא אמרו אלא בעכשיו חלא מדקאמר בליבור ר"ל מקום ליבור ומקום יחיד ועיין בתור סי' תרל"ת סמביא דבכי רבינו וססיג עליו יעו"ם : (נב) חלא בעכשיו ת"ל ס"ק לא אמרו חלא כו' כל"ל • וסוח סי' חחר ר"ל דס"ק חם רלה להועיל חת סיחיד חבל מ"מ בעיון עכשיו בכוונה בין בכתובים אבל אם רלה להועיל חת סיחיד בכי ורוצין להועיל אחד חלא עדיין ומ"מ בעיון למיכף עכשיו : (נג) ר"ת למקוש קאמר כו' • ר"ל מביא עוד על דחיית הכי"ף ז"ל וי"ל דל"ם רק לכתחלה ולא בדיעבד וכסו כלעת ר"ע דס"ל כן לעיל לוח ג' ולפי"ז נס ר"י ס"ל כרב חסי ולא כבי חסי ולא כסב"י שכתב דר"י לא ס"ל כרב חסי ול"ו מל"ל זס (וי"ל דבריו עפ"י מס"כ המחירי דר"י ס"ל לכתחלה נמי בכי ומס"ל דקאמר בדיעבד מסוס דכתובים בין בכתובים יעו"ם סיטיב) • ועיין במחיר ובמלחמות ובר"ן וע"ע בחו"ז סי' ס"ם בסבים שפפי' לכתחלה ת"ל לכדר חמר עכשיו ועיין בסי' תפ"ל סעיף י"ח ועי"ם סיטיב וע"ע בספר הפלפל סי' כ"ד בפסק כרב חסי יעו"ם ולכתחלה סוח דלא יעי"ם וכ"ע בספר תמים דעים סי' ק"פ ועיין בספר סמגיא סי' י"ד ועי' סי' תכ"ל סעיף י"ח יעו"ם סיטיב וע"ע לקמן מ"ב לוח ל"ע ומ"ג לוח י"ת : (נד) מביחין לו סופר עיין לעיל בח' סיכה מ"ו ודיני עיבה שבלולב לוח ס' ועיין במחירי שמביח מכאן ראיה לפפי' לכתחלה מרי יעו"ם : (נה) חיזה עיר גדולה כו' מגילה נ' ב' ס' ח' : (נו) לא מלא עכשיו כו' • ברכות ו' ב' וסוכה בכם"י במגילה סס ועי' במחירי במגילה בריש המסכתא מה שביאו בסס הסלמות יעו"ם סיטיב ומפי לחיזי בסלמות סוף ספר שמות ולא מלאתי זה יעו"ם סיטיב רק שכתב בעכשיו בעלמא הם הפוסקים בתורה בל סיוס וכל הלילה

הלכה כר' יוסי אדלא להתענות ורב דאמר בטלה מגילת תענית כר' יוסי ס"ל ו) כדגרסי' התם (עב) והימים האלה נזכרים ונעשים הכתובים במגלת תענית בין בזמן שביהמ"ק קיים בין בזמן שאין ביהמ"ק קיים אסורין דברי ר"מ ור' יוחנן דאמר לא בטלה (עג) ס"ל כר' יוסי בהדא וכר"מ בהדא ומיהו בחנוכה ופורים לא בטלה כר"מ ובשאר הימים (עד) בטלו כר"י ובלפנים ולאחריהם ומסתברא דהלכה כרב דאמר הלכה כר' יוסי דאמר דלא למסגר בין מלפניו ז) בין מלאחריו אמור דקי"ל כוותיה דרב באיסור ומתמא דברייתא (עה) כר' יוסי דהא דתניא הימים הכתובים במגלת תענית (עו) בין לפניהם ובין לאחריהם אסורין שבתות ויו"ט לפניהם אסורין לאחריהן מותרין ומשמע דר"מ ור"י לפני הבית (עז) ולאחר הבית היו (עח) ואחר הבית אשכחן • ותני רב יוסף (עט) ומשלוח מנות איש לרעהו שני מנות לאדם אחד ומתנות לאביונים שתי מתנות לשני בני אדם אביי בר אבין ור' חנינא בר אבין (פ) מחלפי סעודתייהו להדדי ואמר רבא (פא) סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו ימי משתה ושמחה כתיב אמר רבא (פב) וחייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן והלל לא קריגן בפורים (פג) מ"ט קריאתה זו הלולה ורבא בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה אלא הכא עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן :

ביצד נקראת • (א) הקורא את המגילה למפרע לא יצא דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים מה עשאן למפרע לא אף זכירה למפרע לא (ב) וכן בהלל וק"ש ותפלה (ג) אבל קורין ללועזות בלעז קראה ע"פ קראה תרגום בכל לשון לא יצא קראה ע"פ מנ"ל (ד) אתיא זכירה זכירה כתיב הכא נזכרים ונעשים וכתיב התם בתוב זאת זכרון בספר מה להלן בספר אף כאן בספר ואפי' (ה) כתבה תרגום וקראה לה תרגום לא יצא וקורין אותה ללועזות בלע"ז (ו) שבתובה בלע"ז ותניא (ז) נפתית לנפתית עבריות לעבריות עלמות לעלמות מדיית למדיים יונית ליוונים יצא אבל של זה בזה ושל זה בזה לא יצא ורב ושמואל דאמרי תרוייהו לעז יווני לכל כשר ורביט אלפסי לא אתיא • ומסתברא (ח) דהלכתא כוותיה והלכה כרשב"ג דאמר

נתיבות שמואל ו) כ"ס י"ט ב' כר' יוסי דס"ל מין ביסמ"ק קיים מומר : ז) תענית ט"ו ב' :

פתח הדביר

מיית בר חמי ח"ל כי כל"ל : (עב) כדגרסי' התם סימים האלו שכתובין במגלת תענית בזמן שביהמ"ק קיים בין בזמן שאין ביהמ"ק קיים אסורין דר"מ ר' יוסי מותרין בזמן שביהמ"ק קיים אסורין דקי"ל כוותיה דרב באיסור ומתמא דברייתא (עה) כר' יוסי דהא דתניא הימים הכתובים במגלת תענית (עו) בין לפניהם ובין לאחריהם אסורין שבתות ויו"ט לפניהם אסורין לאחריהן מותרין ומשמע דר"מ ור"י לפני הבית (עז) ולאחר הבית היו (עח) ואחר הבית אשכחן • ותני רב יוסף (עט) ומשלוח מנות איש לרעהו שני מנות לאדם אחד ומתנות לאביונים שתי מתנות לשני בני אדם אביי בר אבין ור' חנינא בר אבין (פ) מחלפי סעודתייהו להדדי ואמר רבא (פא) סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו ימי משתה ושמחה כתיב אמר רבא (פב) וחייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן והלל לא קריגן בפורים (פג) מ"ט קריאתה זו הלולה ורבא בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה אלא הכא עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן :

כתיב בפרוע פרעות ביהרחל בהתנדב עם נרכו ה' התנדבו רחמי עם כהקב"ה עושה לכם נסים תהו תומרין סימה התיבון הרי גחולה מלויס שניית היה סהיו בחו"ל ותית דבעי מימר מרדכי ותסתר משונאיהם ענלו לה נעלו מן המלכות עכ"ל עיי"ש בק"ע ובפני משה שנדחקו בזה • אבל בחמת ע"ש הוא וכך ל"ל התיבון הרי מרדכי ותסתר שניית היה סהיו בחו"ל הרי גחולה מלויס שניית היה סהיו תחלת גחולתן ותית דבעי מימר מרדכי ותסתר משונאיהם ענלו מן המלכות לה נעלו • וכן רחיתי נדפס בשם רד"ל • ומכאן רחי' להלכה כרבא ולא כר' לחתן לכן לה סבית עעמה לר' נחמן כלל • ובזה פירשתי בחי' מהי לחיתת בתגילה וו"ל ב' • רב דימי בר יצחק פתח לה להאי פרשתא מהכא כי עבדים הינו ובעבדותינו לה עזבנו חלסינו ויע עלינו חסד לפני מלכות פרס לחיותי בזמן הזה • ור"ל דס"ל נמי כרבא דהטעם משום דלהכי עבדי מחשורוש הזה לכן לף מי סגילה לין מגילה לין קורא חת ההלל : (א) **הקורא** חת המגילה למפרע כו' עם י"ז ח' וסי' תר"ל סעיף ו' : (ב) וכן בהלל וק"ש ותפלה כו' עם בס"ם • עיין סי' תכ"ב סעי' ו' וסי' ס"ד סעי' ח' וסי' קי"ט סעי' ג' : (ג) וק"ש ותפלה • קראה ע"פ קראה תרגום בכל לשון לא יצא חבל קורין חותם ללועזות בלעז קראה ע"פ כו' כל"ל עם י"ז ח' : (ד) חתיה זכירה זכירה כו' עם י"ח ח' ועיין סי' תרל"ג סעי' ג' : (ה) כתבה תרגום וקראה כו' • כ"ה עם י"ח ח' • ועיין ביהרחלמי וז"ל ר' יוסה בעם ר' חחא ר"ז בעם ר' לעזר והוא שהתה כתובה בלעז (קחי חל כך דלחועזות בלע"ז) מה חנן קיימין חס כשהיתה כתובה חשורית ומרגמה בלעז הדא דתימר בכל לשון (וס"ל דזה לא מיקרי ע"פ כיון שמתרגם מתוך הכתב עיי"ש בחום' ס"ק) חס כשהיתה כתובה בלעז ומרגמה בלעז (כ"ה ני' הק"ע) היה חתני חה בין ספרים למגילת חסתר חלח שהספרים נכתבין בכל לשון ומגילת חסתר ניתנה בכתב חלח חשורית ח"ר שמואל בר סיסרטי חיפתר שהיתה כתובה בניגעון (כ"ל בלשון יווני וכרשב"ג ח"ר כתובה בלעז בר"ת • ק"ע) תני שמואל עשם ושסמיע פסוק ח' ותירגמו שמתרגם יפת חן לחנן לחמרין בכל לשון לה יפת ותח לחנת סכין (ותיך יולת בקריחת התרגום) שמואל בדעתי' ר' שמואל חומר היתה כתובה כהלכתה סלועז יולת בה בלעז (חלמת ס"ל דכל שמתרגם מתוך הכתב יולת בה ולת מיקרי כלל בע"פ וכ"ל) ר' חבהו בשם ר"ח יודע חשורית ויודע לעז חינו יולת בה חלח חשורית (כ"ה ני' הק"ע) בלעז יולת בה בלעז יודע חשורית ויודע לעז חינו יודע חיכא דתני סיולית חתיים בלעז ויבת כבדת כל שהיו חייב בדבר היו מוליח חת הרבים ידי חובתן ע"ל (ועיין בביחור שגר"ח סימן תנ"ל סק"ק כ"ח וס"ק כ"ב ועי"ש היעיב דסגיה הסק"ע חתם בסי"ס הרחשונים שגגיה הסק"ע דל"ל כתובה בלעז ומרגמה בלעז קיים ני' הספרים כתובה בלעז ומרגמה חשורית ופי' חפי' מרגמה חשורית ועי"ש בס"ק כ"ב) ומלח לפלוג סירושלמי עם חלמודינו כזה מה שמוחר בס"ם שלנו כזה מיקרי ע"פ ולסירושלמי היו כן ולקמן לחבר עוד מזה הירושלמי חי"ם ועיין לעיל ח' ב' חום' ד"ה עד כו' ועי"ש היעיב : (ו) שכתובה בלעז ועכ"ל הרי"ף והרח"ם סי' ח' דמיירי בכתובה בלעז דחל"ה טוי ע"פ והח דקרחה מרגום ובכל לשון לה יפת היינו למ"ן דלח ידע מחי קחמרי ועיין סי' תר"ל סעי' ע' • ועיין בחו"ח סי' סע"ד חות ד' וכ"כ המחירי בריפ"ב ועי"ש היעיב ועיין בחות הקדוש שם כ"כ כזה : (ז) נפתית לנפתים סס י"ח ח' : (ח) דהלכתה כוותי' • ועיין בריח"ם סי' ח' ובב"ן שם וע"ע בחום' שם ע' ח' ד"ה כמן ועי"ש היעיב והמחירי

דאמר אף ספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית (מ) והלועז ששמע אשורית יצא ואע"ג דלא ידע מאי קאמר מידי דהוי אנשים ועי"ה דפרסומי

פתח

הסכים לפסק הלכה כמותו"ל כתב יוגי בכתב תמוהי והוא לכל כסר ובמי' סתלכתי קלת בזה עיין בחות דלמעה: (מ) והלועז ששמע אשורית כו' שם ובמי' תכ"ל סעי' ה':

ולפי שסתלכתי קלת בחי למגילה תמרתי להעתיק פסי' (שם י"ח ע') הח תמרת קרחם בכל לטון לא יצא · לכחוב לכיעת הרמב"ן וסרטב"א שהובת בר"ן דללועזות בלטז סיינו דוקא שחיום מכירים לה"ק הח הם מכירים לה"ק חסור לקרות להם כ"ש בלה"ק ה"כ ים להרך דה"כ קחמר דלמי שמבין לה"ק לוגי יולא בחרגוס ובכל לטון לחבל קורין לחותה ללועזות סיינו שחוגו מבין לה"ק כ"ש לטז זה שפיר יולא בלטז · ול"ל זה בחמת חי' הם"ם הח לא דמיחי חלא לחמ' כחוב בנופן שלהם · והרחי' דהח לפי המקשה דהחם דמיירי בנופן שלטו רק שכחוב בלטון שלהם ס"ל דלוגו מעמיד חת הידים ות"ת כחבו החום' דשפיר יולא י"ח בלטון שלהם רק כיון דלא מהני לן למכיר בהם ושלוגו מכיר בהם לוגו יולא י"ה לבן לוגו מעמיד חת הידים והה"ג למחי דלחוקי בנופן שלהם כיון דלא מהני בי' רק למכיר לבן לוגו מעמיד חת הידים חבל לעולם יולא בהן י"ח בשיר והח דחי' הכח במשנ עד שחחת כחוב חסורית על הספר ומשיק לה לקמן ע"ח ח' מדכחיב בכחבם כו' י"ל דמייחי חם קורח לעברי שלוגו מכיר בלטז בעיון לוקח שחחת כחוב חסורית ור"ל בלה"ק ומשיק לה מכחבם דכחבם קלי כמי על הלטון וכדחי' לעיל ט' ח' מגילה מ"ם דכחיב בה בכחבם כו' והחם קלי על הלטון · ועוד דהמשנה מיירי בלא קרח ללועזו לכן בעיון שחחת כחוב חסורית על הספר ובדיו חבל חם קורין לחותה ללועזות בלטז שפיר יולא בלף בנופן שלהם · ורחי' מהחוספחת הל"ל דחי' דבעיון שחחת כחוב חסורית ובלטון עבדי כי' והחם וודחי מהני לללועזות בלטז ח"ת הם מיירי למי שלוגו מבין בלטז ובעי כחב חסורית לכן שפיר בעיון שיחת הכחב ובלטון חסורית חבל הנקרחת בלטז חה"ל בנופן שלהן מהני · ועיין בם"ג סל' וז"ל וכן חם כיחה כחוב בלטון יוגי יולא הסומע ואעפ"י שלוגו מכיר בלחוגו לטון שלטון יוגי הרי הוא כלה"ק ואעפ"י שהכשיוגו בשחר לללועזות במגילה הכחוב בקיעטרם הרלוים עכ"ל בשם ריה"ז · ולפי דבריו י"ל דהרמב"ם חין כוונחו כלל לחכחב רק לטלון וה"ק הח לכבר בכל לטון חייגו לוקח חם הי' כחוב בלחוגו לטון בקורח ובל בלה"ק ושוח קורח בלטון לחר זה מיקרי בע"פ חלמח דמייחי בלטון ולח בכחב וכמ"ש הב"ח וכ"מ בהדיח חבל בכחב לעולם בעי חסורית דוקח · חבל לעולם גם דברי הב"י חינם מופלכים וכמ"ש לעיל · טוב רחיתי בחוי"ע שהחריך בזה והרחה פיים לב' הטיעות יעו"ש וכ' עוד דים להקשיד דבעיון לוקח חוגו הכחב של הלטון דהיגו כחב גיפטיים לללטון גיפטיים וכחב עולמית ללטון עילמי וה"ע מדכחיב בכחבם וכלשוגם הלמח דבעיון הכחב של חוגו הלטון יעו"ם סיעיב · ולטון הם"ם לעיל ע' ח' חטעיתי' דלי' החם מגילה מ"ע לח דכחיב בה בכחבם וכלשוגם יעו"ם חבל בחמת ז"ח דלקמן י"ע ח' נפקח לי' מדכחיב בכחבם וכזמם וכ"כ הטורי חבן בחקוגו שם וכ"ת קלת מסוגיח דידן דקחמר חבל מגילה דכחיב בה בכחבם לוגו בחקוגו לח וע"כ דקחי לכחבם וכזמם דמייחי לעיל בר"ם י"ז ח' והחיגח על הע"ח שלח בגיח הח לקמן י"ע ח' (ועיין בבעל החחור שכחיב מקרח לכחיב בכחבם וכלשוגם וכ"כ ברחב"ן בחלחמות ור"ן וחחכו כלל חחר לטון הם"ם לעיל ע' ח' וע"ם הוח):

שם יווגיח ליווגים יל' · חבל לכ"ע לח וזה דלח כרב ושמוחל דס"ל דלעז יווגי לכל כסר וכלחי בם"ם ועיין ברז"ה ורמב"ן בסחריכי בזה ומסקגת הרמב"ן להלכה כרחב"ג בשחר ספרים כדחי' לעיל ע' ב' חבל בחגילה לית הלכחת כרחב"ג ועיין בר"ן בסחריך להגיה על הרמב"ן ויש"ם סיעיב · וסכה מב"כ הר"ן דהסוגיח דלעיל ע' ח' דקחמר חלא ל"ק כאן בחגילה כאן בספרים חחי כרבגן דחיכו ס"ל דיווגיח גוח לשחר לטוחת וכי סיכי דחטעיגן מבכחבם שחר לטוחת ה"ג חטעיגן כחב יווגי משח"ב לרחב"ג דחטיוה יווגית ללה"ק לח חטעיגן החם רק שחר לטוחת חבל לח לטון יווגית והח דלריך למעט שחר לטוחת חע"ג דספיליס בכל הספרים · חגוח דחי"ת מגילה כיון דגקרחת חגרת בשרם בכל לטון קח"ל דלח יגי"ם סיעיב ל"ע לכלורה ח"כ לחחי כרבגן ח"כ יקבח קוביית המיס' דהחם בד"ה כחן כי' לסול"ל חין בין מגילה ומפלין ומזוזות לבחר ספרים וע"כ ל"ל בחמ"כ החום' החח דהלוקימחת הסיח לחיה כרחב"ג וס"ל דהמגילה חינה נכחבת חלח חסורית וכ"ג ושמוחל דס"ל דהחב"ג חחיל ביווגיח חף בחגילה לימלו לח ס"ל כהך חי' רק כרב חחי דהחם יגי"ם סיעיב וע"ל דהכר"ן ז"ל חפרם דהחם קחמר חגיבח חגיבח דרבגן ולח חלינח דרחב"ג ושי קבית קיוגיח הגום ח"כ ליחח בגחגיחין חין בין מפלין ומזוזות ומגילה לבחר ספרים כי' חבוח דלח דמי כלל מפלין ומזוזות למגילה דחילו חומ"ח חין נכחבית כלל

דפרסומי ניסא בעינן והא איכא • תוס׳ (י) קראה אשורית שומעין ואין שומעין יוצאין י״ח ולעולם אין יוצאין עד שתהא כתובה על

פתח

כגון מגה״ב במגילה דנכתבה ספיר ללועזות בלעז וכמסקנא סכת מו יוונית ליוונים דע״כ לריך לכותבה בלותה לכון דמל״כ הוי בע״פ ועיין בעורי מגן שם וכתן (ותמיהת סלא הזכיר כלל שם הר״ן על שפתיו יצו״ם סימיב וגם בדברי הר״ן יתורץ שרשב מדקדוקיו יצו״ם סימיב) וע״כ לריך לחלק בין רשב״ג לרבנן דסת רב ושמואל מודו דלכתחלה דוכנן ממעיקן מכשהגם כל לכון כגון דהי׳ שכת בבריותת בסדיק קלשם ניפסיק עברים עילתים מדים יוונים לת יצא ואפ״ה ס״ל לרשב״ג לעיז יוצי לכל כשר וכ״ע י״ל דס״ל כן לשם״ם דשתם וכמ״ב הר״ן • ובשכי נדשה נמי מש״כ שנר״ת שם ס״ק י״ז וז״ל ומ״ת דברי שרמב״ן נכונים דוודאי סוניות דשם ט׳ ה׳ ללת כרב ושמואל וכ״ל וכן ביהיבלתי דשתם שם בין שפרים למגילת אסתר אלא שבשפרים נכתבים בכל לכון ומגילת אסתר לועז נכתבת אלא לסוניות עכ״ל • ולפי הנ״ל לת מוכח מידי דע״ב שהם כתבים שנכשיהן בכל לכון בשפרים אבל לרשב״ג דאינו מכשיר רק ביוונית כשר אף במגילת אסתר ואולי כיוצא שנר״ת לדידיה פשק סירושלמי דלא כרב ושמואל אבל קשה לשת בירושלמי מי׳ ע״ש דכתובה מגיעון וה״ל יוונית אלמת ס״ל ליוונית כשר ואולי ס״ל דהתם מיירי דווקא לגוועזת כשר ו״ת בגמרת בזה (יבעת מגלתי בפני משה פי׳ אחר ע״ז יש״ם אבל שנר״ת בעלמו בשת ס״ק כ״ב פי׳ דמגיעון הוא לכון יווני יצו״ם) ול״ע בזה ועיין ס״ק כ״ב • ועיין בתת״ם שכ׳ וז״ל וכרי״ף לת שביה שת דרב ושמואל לעז יווני לכל כשר שע״ב דליכא מאן דפליג עלייהו ותפשר שס״ל דלאו מלישה דגפשייהו קאמרי אלא מלישה דרשב״ג ולית הלכתה כרשב״ג עכ״ל וכשר תמה ע״ז הלפ״ת וכן הגר״ח שם ועיין בקרל״ת שם״ב בזה • ועיין בשגר״ת שם שכ׳ דשעיקר דק״ל כרב אחי דלעיל ט׳ ה׳ וז״ב

מגילה דומה לשפר ספרים וכיון שהלכה כרשב״ג בשאר ספרים ס״ה ס״ב בתגילה כ״ם תוקף כוונתו • אבל יש לעיין שת רב אחי בוקי בשבת קט״ו ב׳ דשתגילה בעיון שתמיה כתובה תסוניות על שספר ס״ל בשבת קט״ו ב׳ דשתגילה מלישה דה״י מלישה דרשב״ג אבל לת״ק מלישה דרשב״ג דהלכה כוותי׳ גם בתגילה כשרה ביוונית דת״ב לדידי׳ שת בשאר ספרים בעיון נמי תסיתים ת״ם ל״ל לעיין קריתם ביוונית נמי ליוקה וכתב״ב שתים׳ שם ופס • אבל לעיין קריתם ביוונית נמי מיעיל אפי׳ בתגילה• ת״ב י״ל דשתם מיירי ג״כ מלישה דה״י מלישה דרשב״ג ומ״ת לעיין הלכה מלליקה שקילו בשאר ספרים לפי שיש בהם תזכרות תבת״ב בתגילה דבעיון מלישה דווקא תסוניות אבל לת״ק מלישה דרשב״ג לת שנו תסוניות בתגילה • ולרב אחי ל״ל דאך ברייתא תמיה נמי כוותי׳ דה״י מלישה דרשב״ג ולכן ס״ל יוונית ליוונים דווקא אבל לת״ק מלישה דרשב״ג יוונית מועיל לכ״ע ת״ל י״ל דתמלק ופ״ל דבשלמא לעיין כתיבה ספיר ושתצין בכל לכון ודיוו כלפ״ק אבל לעיין קריתה לגי שאיו מצין לוותי שלכון לת מהני רק בתסוניות ומלישה דרשב״ג אע״פ שהיו יוונית מועיל לכ״ע ת״ל דשתם לעיין קריתה לגי שאיו מצין לוותי שלכון לת מהני רק בתסוניות ומלישה דרשב״ג אע״פ שהיו יוונית דווקא אבל לת״ק מלישה דרשב״ג

(יב) קראה סירונין ומתנמנם יצא׳ ת״ר (יג) קראה סירונין יצא סירוסין לא יצא סירונין פסקי פסקי קורא ושוהה וחוזר וקורא ושוהא וחוזר וקורא עד שמשלים סירוסין מדלג פ״א וקורא פסוק שני וחוזר וקורא מה שדילג • ומסתברא (יד) דווקא רובו • אבל מיעוטא חוזר וקורא מה שנשאר כסדר ר׳ מנא בשם ר״י אמר אף בסירונין אם שהה כדי לגמור את כולה (טו) מרישא לסיפא לא שנא והכי אפסקי לן בתקיעת דר״ה ת״ר (טז) השמיט בה הסופר אותיות או פסוקים וקראן הקורא כמתרגם יצא (יז) קראה ע״פ כמתורגמן (יח) שקורא ע״פ יצא ר״א ע״פ לא יצא דווקא כולה אבל פסוק א׳ או ב׳ יצא ורבינו אלפס פי׳ (יט) מתרגם מוסיף בה דברים כדי לברר טעמו של פסוק וקורא אותו ע״פ והא דתניא היו בה אותיות מטושטשות או מקורעות אם רשומן ניכר בשרה ואם לאו פסולה ל״ק הא בכולה הא במקצתה והלכך (כא) רשאין הציבור לקרות ע״פ עם הקורא במקצת פסוקים ת״ר השמיט בה הקורא פ״א (כב) לא יאמר אגמור את כולה ואקרא אותו פסוק אלא קורא מאותו פסוק ואילך הנכנס לביה״כ ומצא ציבור שקראו חציה (כג) לא יאמר אקרא חציה עם הציבור ואח״כ אקרא חצי הראשונה אלא מתחלתה ועד סופה • מתנמנם יצא • ה״ד מתנמנם (כד) נים ולא נים תיר ולא תיר דקרי ליה ועני ולא ידע לאהדורי

פרתח

לה ידעתי מהי קתמר • ותולי ע״ם ול״ל וכר״ם שמע קול סופר כו׳ וכוונתו על מהי דתיקח סתם כ״ז כ׳ מי סדיס עובר לחורי ביהכנ״ם ושמע קול סופר או קול מגילה יצא ויוה״ם היוצ (ת״ל כוונתו ובדיעבד ר״ל היינו דם״ם דיקן ומביא ראיה גם מסתם דמ״ל לאכנין פירום המילות רק בקול בעלמא סגי) : (יב) קראה סירונין ומתנמנם כו׳ סם י״ח ג׳ : (יג) קראה סירונין יצא סירוסין כו׳ • סם י״ח ב׳ : (יד) דווקא רובו כו׳ • טעמו דלא יהא לגא מסתמיא ולא קרא כלל דכשר לפל הפוסקים לא הילקו בזה וכ״מ מקל לקמן לוח כ״ב דלסם דסתמיא דם כו׳ ועיין במתירי שכתב בסדיא דלא כרבינו : (טו) מרישא לסיפא לא יצא ולית הלכתא כוותיה והכי חיפסיקא לן בתקיעת בר״ה כל״ל ועיי״ם בתוס׳ בד״ה נקוט כו׳ וברי״ף ורא״ש סם סי׳ ת׳ ועיין תו״ז סי׳ שע״ד לוח ו׳ ועיין בספר המכתיב סי׳ ע״ו ועיין במתירי ועיין בסי׳ תר״ל סעיף ס׳ ועיין ס׳ בופר ס״ג לוח ל״ח יעו״ם : (טז) השמיט בה הסופר כו׳ סם י״ח ב׳ : (יז) קראה ע״פ כו׳ זה פי׳ רבינו על דברי הם״ם וכן פירש״י : (יח) שקורא ע״פ יצא ושם דמגילין קראה ע״פ לא יצא דווקא כולה כו׳ כל״ל : (יט) מתרגם מוסיף בה דברים כו׳ • וכ״פ הרמ״ם בסי׳ ב׳ (וכן סי׳ במתירי) ועיין טורי חבן שתמה עליהם מהירושלמי דר״פ שקורא עומד יעו״ם דתרגום אסור לומר מפי הכתב יעו״ם היעיד והגר״ח פי׳ בסק כ״ג דמירי שקרא תרגום של הפסוק ולא לפון אסורים דדבריה שבכתב ח״ח דשמי לומר ע״פ ושפה בתרגום לכך היה מנהגם לתרגם בע״פ וכמבואר בירושלמי הל״ל ושכח מירי במביאים לס״ק דאל״כ הו״ל לפנויי להבריית דמשמעתא מירי במביאים לס״ק ולכן לא יצא כי בלפון אסורים לקרות דדבריה שבכתב ח״ח דשמי לאומרם ע״פ ובלעז ח״ח לפי שתרגן דבלס״ק אלא מוכח מזה דלתעני׳ שתרגן בלה״ק מ״מ יוצא בלעז ושכח עוד דר׳ אבהו מודה היכא שכל המגילה בתוכה בלעז ופסוק ז׳ קרא בלפון אחר מלפון שכתוב בה המגילה כגון שהמגילה היא כתוב בלעז יווני ופסוק ז׳ בלפון חרמי דכתיב בל״ם על הבריית הזאת המובאת בירושלמי דתני שמועל טעה ושמיע פסוק ה׳ ותרגמו שתרגם יצא דמגילה שכתובה בה בלעז יווני ושם כתוב בלפון אשורי יצא ובן תוכח מפורש ויש לומר דשמיע מקלתה טוי כלא נשמע כלל וכתוב זה הפסוק במגילה בלפון תרגום ומ״מ יצא (ומבואר מהירושלמי שתוק על הם״ם בלעז שתלק בין כולה למקצתה דתל״ל לא הוי פריך מידי על הבריית הזאת מכח דקתני במשנה בכל לפון לא יצא) וכתב השה סיוע לפסוקים דהשכיר בתשובית יוצא ג״כ בלעז וכיון שהם״ם הזה תמיהי שכל המגילה כתובה בתשובית • אבל בע״ק בדם״ק כ״ה כתב דשבחן תין רואים דשכח מקלתה שתי ולא יהא לגא בקיאי ע״פ דבדיעבד לא יצא ומ״מ במקלתה יוצא וה״ל לעיין לפון לעז אבל בכולה לו כדובה לינו יוצא שהכיר בתשובית וכ״ל בתמה שהבריו סיוהרים זת״ז ועיין בהגהותיו על הם״ם (ויש שם ס״ם וכ״ל לענו תכן מחשהרנים בני הרמכים מי יהעיון יעו״ם היעיד) גם לכאורה סותר ד״ע בתכ״ש כתן בם״ק כ״ג דר״ת מודה להבריית ומיקי לה בכתובה בלעז ות״ש ר״ל דר׳ אבהו ס״ל ג״כ כהבריית הזאת דסדיגין ובם״ק כ״ת כתב דהם״ם דילן ס״ל כשמואל ולא כר׳ אבהו ומתי דייקא דילמא מירי כתן בלעז יווני גם י״ל דר׳ אבהו מודה במקלתה ות״ש מהסדיגין לינו מוכח דסלכה כשמואל רק דבזה י״ל מהמקשה הם״ם הא קורא ע״פ ומקשה ממוסטעת ולא מקשה הא קורא בתרגום לינו יוצא ת״ל דה״ק הם״ם דהאי בקיאה כולה כך כשר ובאמת זה עיקר רהיית הגר״ח בם״ק כ״ת ובהגהותיו מהל לחות נם

סברא היה (כה) כותבה דורשה ומניחה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא • כגון (כו) דכתובה בולה ומנחיה קמיה וקרי פסוקא וכתיב ליה ואפי׳ למ״ד מאיש יהודי צריכה שתהא כתובה כולה וקי״ל כר״י (כז) דאמר אסור לכתוב אפי׳ אות אחת שלא מן הכתב (כח) ותפלין ומזוזות דגריסין שרי ואר״ח בר אבא אר״י (כט) מגילה צריכה שרטוט כאמתה של תורה • (ל) דברי שלום ואמת בלומר גוף הבגילה דברי שלום כאגרת הרשות ואמת לרבות שירטוט שפעמים שאדם עושה באגרת שרטוט ולהכי רבינו׳ אבל לתנין לא רבינו׳ (לא) שלא מצינו אלא לס״ת שהקב״ה קושר כתרים לאותיות כראשית (לב) בפ׳ ר״ע בשבת וראים שאמר צריכין ויונין לא דייק וכהאי לישנא שדרו מסתיבתא צריכה שירטוט כאמתה של תורה כנגד קדושה של תורה כגון (לג) עזה נשיאים ואלעזר ומשה דברי ר׳ יאשיה וכן מצינו בכמה מקומות • ודברי ר׳ יאשיה (לד) ביש נוחלין (לה) מהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא י״ח ר״ם אומר כולה ר׳ יהודה אומר מאיש יהודי ר׳ יוסי אומר מאחר הדברים וא״ר חלבו א״ר חייא גורי׳ אמר רב הלכה כדברי האומר כולה ואפי׳ למ״ד מאיש יהודי (לו) צריכה שתהא כתובה כולה (לז) וא״ר אבא דמן עכו • עשרת בני המן ועשרת צריך למימרינהו בנשימה אחת מ״ט כולהו בהדא וקיפא אזדקפו • ירושלמי צריך

הדביר

זו לכבר תוקמה הם״ם לעיל ע״ת דכל לעז לבני תוהה הלעז יוצא בלעז כיון שמכיר בה מ״כ מחרגום לק״מ וי״ל שפיר לכן מקשה מבע״פ ולע״ג בזה : (כ) הא בכולה כו׳ • כ״ה שם בם״ם ועיין סי׳ תר״ל סעיף ג׳ : (כא) דשמין הליגור לקרוא כו׳ • ועיי״ם בסעיף ד׳ בהג״ה דלכתהלה תסור יעו״ם ומלפון רבינו משמע דלכתחלה ג״כ שרי • ול״ע ועיין בב״י שם • ועיין בם שמסיק סי׳ י״ט יעו״ם ועיין במתירי פ״ג יעו״ם : (כב) לא יאמר אגמור כו׳ שם בם״ם י״ח ב׳ ועיי״ם סי׳ תר״ל סעיף ו׳ וכן מדין במיבה מ׳ רק רבותא קמ״ל דלא ניחוש לפסוק הוא מילתא בפ״ע • ר״ן • ועי׳ לעיל לוח י״ד ועי׳ בחי׳ הלמב״ן פ״ב דמגילה דלם השמיע מקורא מיבות לא יצא יעו״ם ועיין מ״ח סי׳ תר״ל ס״ק ד׳ : (כג) לא יאמר אקרא חציה כו׳ • נם בזה רבותא קמ״ל דלא ניחוש דאיכא הוא עיון בפ״ע ו׳ וכן מדין במיבה מ׳ רק רבותא קמ״ל דלא ניחוש לפסוק הוא מילתא בפ״ע • ר״ן • ועי׳ בחי׳ הלמב״ן פ״ב דמגילה דלם השמיע מקורא מיבות לא יצא יעו״ם ועיין מ״ח סי׳ תר״ל ס״ק ד׳ : (כג) לא יאמר אקרא חציה כו׳ • נם בזה רבותא קמ״ל דלא ניחוש לפסוק הוא מילתא בפ״ע ו׳ וכן מדין במיבה מ׳ רק רבותא קמ״ל דלא ניחוש לפסוק הוא מילתא בפ״ע • ר״ן • ועי׳ בחי׳ הלמב״ן פ״ב דמגילה דלם השמיע מקורא מיבות לא יצא יעו״ם ועיין מ״ח סי׳ תר״ל ס״ק ד׳ : (כד) ניס ולא ניס כו׳ • סם י״ח ב׳ פסחים ק״כ ב׳ תענית י״ב ב׳ יבמות כ״ד ב׳ נדה ס״ב ב׳ ועיין סי׳ תר״ל סעיף י״ב: (כה) כותבה דורשה כו׳ סם י״ח ב׳ ובם סעיף י״ג : (כו) לכתובה כולה כו׳ סם י״ח ב׳ ובם סעיף י״ג : (כז) דאמר אסור לכתוב כו׳ • עיין סי׳ הל״ת סעיף ב׳ בהג״ה וביו״ד סי׳ רע״ד סעיף ב׳ : (כח) ותפלין ומזוזות כו׳ • עיין תו״ח סי׳ ל״ב סעיף כ״ט וסעיף ל״ח ויו״ד סי׳ רפ״ח סעיף ת׳ : (כט) מגילה לריכה שירטוט כו׳ • מגילה ע״ז ב׳ סי׳ תל״ת סעיי ת׳ : (ל) כאמתה של תורה לכתוב דברי שלום ואמת כו׳ כל״ל : (לא) שלא מלינו לגא בם״ת כו׳ • הטור כתב זה בבם בע״ב ולא מלאתי בבה״ג ותולי הוא ע״ם וכ״ל בעל העיטור וכן הובא שם בב״י בשם בעל הלבנות יעו״ם והוא דבריו כאן ועיין בתו״ז סי׳ שע״ג שכתב בשם ר״ת כדעת הילקוט יעו״ם ועיין במתירי שהשיג ג״כ על ספר הילקוט וכתב דבמגילה יעו״ם במגילה י״ח ב׳ ועיין סי׳ תל״ת סעיף ב׳ וגם הר״ן העלה כן דמ״ל לתנין יע״ום : (לב) בפ׳ ר״ע בשבת כו׳ • עיין לעיל ה׳ תפלין ת״ב ת״ת ל׳ : (לג) עזה נשיאים כו׳ • עיין בספר שערי תשובה סי׳ ר״ד שהביא זה כי כן היה נוסחת הם״ם לפניו ועיין במתירי שהביא זה בשם הירושלמי ושניהם סי׳ לד״ל דהיינו לף שהם דברי נביא בשלמת יעו״ם והם לא מלינו לף סיימו סוף הדברים דברי ר׳ יתנאי ותולי ע״ם וכ״ל כדברי ר׳ יתנאי • וה״ל לנעמ״י שבתורה כתוב החלם משה ותמ״ל תלעזר ואת״ב בניתים ואח״ב עזה מ״מ לריך לפרש המקרא הזו מסורש והם מעשה מנשים ומ״מ לריכה שתעוק ות״ב נם מגילה לריכה שיהעוק תחל מש״ב רבינו וכן מלינו בכמה מקומות ותולי ע״ם ים כאן ובת לבאר לפון שאתמה על תוהם לכן תמר בשנד סירוסה של הורה ר״ל לפי שמלינו בע״פ בתורה שבת מקרא מסורש לכן תפש לגרסתו שהיה נדמית לתורה לכתובים ומקרלות שבכתבו בתמת בלי סוס סירוס (ותהי בשנד ר״ל לפון התגדה) ול״ע בזה : (לד) בית נוחלין כ״ב קי״ם ב׳ : (לה) מהיכן קורא תלם כו׳ • מגילה י״ם ת׳ ועיין סי׳ תר״ל סעיף ג׳ : (לו) מלוים יהודי לריבה כו׳ • סם י״ח ב׳ י״ם ת׳ ול״ל לא מיבעיא לע״ד מאחר הדברים כו׳ דהוה בתמע עגייתא וודאי לגרוך לכתוב מרוש העגין תלת אפי׳ לע״ד מלוים יהודי והו״ת דהוה בתהלת עגין וסגי בזה קמ״ל דלא בעלפ״ד בזה) : (לז) וא״ר תלת דמן יפו עברת בני סמן ועברת לגרוך למתרגמיכו בכשיטה אחת מ״ם כולהו בסדי הדדי נפקו בשתרגמיהו ת״ל יוחנן ות״ן דוזחת לגרוך למימתמה בזקיפא כמוזדיא דלברות מ״ט כולהו בחד זקיפא תזדקיפו כו׳ כל״ל • סם ע״ז כ׳ ופ״ה בתי״ם פי״ב פ״ה ופ״ז יעו״ם ועיי״ם בר״ן ובתתורי ב׳ דיעות בהתי והת״ו תם בכתיבה תם

(לח) צריך לאומרו בנשימה א' ועשרת בני המן עמהם (לט) הקורא את המגילה עומד ויושב קראה א' קראוהו שנים יצא משא"כ בתורה (מ) דתניא בתורה א' קורא וא' מתרגם ובלבד שלא יהא א' קורא וב' מתרגמין ובנביא א' קורא ושנים מתרגמין (כא) ובכגלה אפי' עשרה קורין ועשרה מתרגמין דכיון דחביבו להו יהבו דעתייהו:

במה קודין (א) היתה כתובה בכם ובסיקרא בקומוס ובקנקנתום על הדפתרא ועל הגיר לא יצא עד שתהא כתובה על הספר ובדיו • סם (ב) סבא קושט קושא • סיקרא אסד רבא סקרתא שמה קנקנתום (ג) חרתא דאשכפי דפתרא דמלוח וקמיה ולא עפיץ גיר מוחקא ועבשו נהגו (ד) שלא לתקן אלא בעפיץ וכתבנו בהלכות תפלין שעיבוד שלנו כשר אפי' לס"ת ומנהגינו לעבד בעפצים וכו' כדברירנא התם • ירושלמי בלוקב הגוול (ה) הכל כותבים בלוקב הגוול שמסתל ומה בין שופר ללולב לולב בנופו הוא יוצא

בקיליפה ועיין בסי' תכ"ל סעיף ט"ו וכי' תרל"ח סעיף ל' יעו"ש: (לח) לאומרו בנשימה ח' ועיין סי' תרפ"ט ובמ"ב סק"ג: (לט) עיין לעיל ס"ק ל"ג ובא"ר שם ס"ק ל"ב: (מ) כ' בקליפ סיסיעה כו' • מסמע שמפרש שכב לשפט ס"ל דדי בח' בחלבו ות' בסיפו ות' בתמלע • תכל תפ"ל דהכי"ף מפרש ג"כ כדעת הרמב"ם ומפרש ובלבד סיסיס מסולפין סיסת ג' בכל תכד ותחד ומפרש מתחלה מלו דקתמר שתה הטיל בה ג' מועי נידין בכרס סיעו תחד דנחבו ותחד בסופי ותחד בתמלע ושת דקתמר ר"ע ובלבד סיסת מסולפין סיעו ג' בכל ת' ות' (ועיין במתירי מס"כ בזה רק לכתוב דבריו מנומנמים קלת שכתב וז"ל ובלבד סיסי מסלסלין (תולי ל"ל מסולפין) ר"ל תחת בקלם סילישה שסמוך לסיור שהפר בשלד העליון ותחד כגגדה שבלד שתחתון ותחד בתמלע וכן סיחזר בכל הפר מסס סמוגע נ"פ מסמ"ב בס"ת שכל סים בה פבתן פסולה הת מ"ת כעיל בס"ת ג' מועי נידין בשלם ולת הטיל בה פבתן כשרה ובדולי המחברים (כוונתו על הרמב"ם כלדכי) כתבו בעינן זה ת"ל לאפיר תת כל סילישה כס"ת תלת שכל סיפוך בגידין שלם מפירות בתמלע ובלם מכ"ת מהקלות יצת נגתה מלברים שבס"ת לריך לתפוך כל סילישה תוך מסיור הפפר המפורש למעה ותיפשר שתף בתגילה תם הפר מקלתה בפבתן פסולה עכ"ל ונראה מדבריו כתב"ה דגם דעת הרי"ף לריך סיסת ג' פעמים ג' • ושת דכתב דעת הרמב"ם בכתע סמולקת על דיעה קמייתה • ל"ל דלתו בעינן סתירות קמיפלגי תלת לדעה קמייתה בתגילה בכרס תף בה סבים בו פבתן מס"כ בס"ת כל שים בו פבתן פסולה הת בלת פבתן ותפרס בג' המקומות כל תד בג' תפירות בכרס תף בס"ת תף בתיפה תפילה כולה תמגם לדעה הפלייה בסות דעת הרמב"ם כל בים בה פבתן לתפי' בתגילה פסולה ולת כו"ל מעשה שבתים בתיפה וביולתה וכו"ל מעשה כעוד לליבור ת"ו דבים בס"ע ומלו דקתמר כשה שבתים בלוגה וביולתה סיעו לתחר מעמד עבדות דקת"ל ולמה פה עשוד עמדי בתו דתי' בס"ם בס) תתגם בבו"ע בס' הר"ל בסני' ת' בס"ת כתב כהרמב"ם (ותני מבעל דעתי) סוב מלתתי בספר תורי"ן בס' בס"ת תים ת' דשוכח דלת בהרמב"ם וכ"כ בספר תורי תבן יעו"ם סיעיב ובתוספפת שהות לקמן בס"ד תום כ' מעותר ב"כ דלת בהרמב"ם ועיין בתתירי שכתב שבהגו לקהות בליבור ב"ם מיושב ומכלן מסמע תבל מעיקר הלכה בשתים לקהות בליבור ב"ם מיושב ומכלן מסמע דקורין ביחיד בזמנה (עיין לעיל ח"ת תים ב"ע): (מ) דתניא בתורה ת' קודש כו' • עיין לעיל ס' סוכה ח"ת תום מ"ו: (מא) ובתגילה בתני עשרה כו' • כ"ה כ"ז ת' מגילה כ"ת ב' ועיין סי' תכ"ל סעי' ב' ולקמן ח"ד תום כ"ב:

(א) **היתה** כתיבה כו' • סם י"ז ת': (ב) סבא קושט קושא סיקרא כו' • סם י"ח ב' וכ"ב: (ג) חרתא דאשכפי כו' • סם י"ט ב' וכ"ג: (ד) שלא לתקן בעפיץ וכתבנו בה' תפלין שעיבוד שלנו כשר אפי' לס"ת ומנהגינו שלא לעשות בעפצים וכו' כל"ל • עיין לעיל בה' תפלין ח"ת תום ל"ז ולעיין תם לריך עיבוד לסמה תו לא עיין בהו' הרמב"ן ס"ב דמגילה שכתב בלריך עיבוד לסמה ותביא ראיה מהא דתימא בירושלמי אין בין בפרים למגילה אלא שהפרים נפתחין בבל לסון ומגילה אסתר תימה נפתחת תלת תמורות יעו"ם ועיין לעיל ח"ב תום ה') משמע שת שבל הבריהם זה וזה שוין ומעשה זה הסוג שהרמב"ם וכתב תת"ב יתחר דקולי ספרים קהני תומרי לת קהני ותינו מחויר יעו"ם סיעיב והוכת זה בה"ן בס"ם ובתת כ"ם בהלכות סוף ספר בתורת • ונגם תם שהרמיק הרמב"ן כתן קילב בזרוע בהלכתותיו פ"ק דסיכה יעו"ם כי' ת' שפעלה דגם תפלין ומזוזות אין לריך עיבוד לסמה (ועיין תום' מנחות מ"ב ב' ד"ה תפלין כו') ועיין בתתירי שפתב ב"ל עיבוד לסמן יעו"ם ועיין סי' תכל"ת סעיף ב' יעו"ם סיעיב: (ה) שכל מידים כו' • עיין לעיל ה' סוכה ת"ת תום ת"ת: (ו) יולת תלותו טעם כו' • ועיין בתתירי י"ע ת' שסבעת ב' דיעות בזה יעו"ם ועיין בסי' תכל"ת סעיף י"ת ובב"י בס: (ז) וקראת ספר

שהוא סני וא"ר חמי בר נוריא (סו) מלמד שהראה הקב"ה למשה דקדוקי תורה וקדוקי סופרים מה שהסופרים עתידין להדש ומה נגנו מקרא מגילה דרש רב שילא איש כפר תמרתא (סז) כל השירות כולן אריח ע"נ לביגה ולבינה ע"נ אריח (יז) חוץ משירה זו שהיא אריח ע"נ אריח ולבינה ע"נ לביגה ס"ט א"ר אבהו שלא תהא הקומה למפלתן · ירושלמי (יח) צריך שיהיה איש בריש דפא ואת ס) בסוף שניין ואת ונתת בהדין קונטרא · ירושלמי (יט) רב אמר צ"ל ארור המן ארורים בניו ברוך מרדכי ברוכה אסתר א"ר פנחס צ"ל וגם חרבונה זכור לטוב ר' יוחנן בד הוי ממי לדאי פסוקא אשר הגלה נבוכדנצר הוה אבר נבוכדנצר שחיק מסיא שבל נבוכדנצר דירמיה חי ברם הכא מית הוה :

מי קורא (א) הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחש"ו ר"י מכשיר בקטן · ובהלכות (ב) לית הלכתא כוותיה דכיון דלאו בני חיובא נינהו לא מפקי אחריני · ומסתב' (ג) בקטן שהגיע לחינוך פליגי והלכה כר"י דאתא דרבנן ומפיק דרבנן ואשבחן דמנהגא כר"י כדאיתא בתוספתא (ד) מעשה בר"ש שקראה מיושב והיו כל בני הכנסת יושבין וכיון שנגמרה נתנה לאחר וברך עליה והכל חייבים בקריאת המגילה כהנים לויים וישראלים ועבדים משוחררים חללים ונתינים וממזרים סריס אדם סריס חמה פצוע דכא וכרות שפכה כולן חייבין בקריאת מגילה ומוציאים הרבים ידי חובתן טומטום ואנדרוגינוס חייבין ואין מוציאין אנדרוגינוס מוציא את מינו ואינו מוציא את שאינו מינו נשים ועבדים וקטנים פטורין ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן (ה) אריב"ל קמן הייתי וקראתי לפני ה"ם בלוד (ו) ואר"י קמן הייתי וקריתי לפני ר"ש והיו שם זקנים ולא אמר א' מהם דבר מכאן ואילך הנחינו שיהיו קמנים קורין לרבים ש"מ (ז) מנהג כר"י ומה שאמרו נשים פטורות ק"ל דהא אמרינן (ח) נשים חייבות במקרא מגילה ומסתברא חייבות לשמוע מקרא מגילה ומבטלות מעבודתן אבל לקרות אין חייבין (ט) וכ"כ בהלכות דמשמע מקרא מגילה · ירושלמי בר קפרא אמר (י) צריך לקרותה בפני נשים ובפני קטנים שאף הן היו באותו הנס · (יא) אין קורין את המגילה בלילה ואם קרא את של יום בלילה לא יצא דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים כו' כל היום (יב) כשר לקריאת מגילה ולקרוא את הלל זה הכלל כל דבר שמצותו ביום כשר כל היום (יג) הקורא את המגילה עומד ויושב (יד) תוספתא מקום שנהגו שיברך מברך שלא לברך אין מברך אמר אביי ל"ש (סו) אלא לפניה אבל לאחריה מצוה לברך לפניה מאי מברך רב ששת איקלע לבי רב אשי בירך מנ"ח (סז) בין ביום בין בלילה כיון דעיקר קריאתה ביום דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים מברכין זמן ביום ולא פטר ליה זמן דלילה דכל חדא מצוה באפי נפשיה היא ומנהגא הוא ואל ישנה אדם מפני המחלוקת לאחריה באתרא דנהגו מאי מברך אר"י ברוך האל הרב את ריבנו והדן את דיננו והנוקם את נקמתינו וכו' ברוך הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם רבא אבר האל המושיע · אר"פ הלכך נמריגהו לבולהו · בסתיבתא לא אמרו אלא שאינו מינו נשים ועבדים וקטנים

אמרינן

נתיבות שבואל ס) ל"ע ולפ"ז נכון היא סנין ומחית בהדין קונסלמי ומוסלמי מגילה פ"ב פ"ז :

פתח הדביר

זה כתן מסמע דס"ל כדעת הסום' בד"ס סיור כו' שם"ם במגילה בסיון זה וכן דעת התו"ז בסי' שע"ה ולא כדעת המיוחסי יעו"ש ועיין בסי' תרל"ח סעיף ז' יעו"ש ולע כי בספר הפרדס סי' ד"ר כתב וז"ל סיור התצר שלפה למשה מסיני עכ"ל ובוודאי כי ע"ש הוא וחכר המסקנא : (סו) מלמד שהראה הקב"ה כו' · שם ו"ע ב' ובירושלמי פ' הקורא את המגילה עומד כו' ס"ת : (סז) כל השירות כולן כו' · מגילה ט"ז ב' ומ"ש פי"ג מ"ע ויושלמי פ' בני העיר ס"ז : (יז) חוץ משירה זו ומלבי כנען שמרית ע"נ לביגה כו' כל"ל · ובהיות כן מתסרי על חיזה סופרים שכותבין במגילת קהלת הכ"ח מוכר זה וממ"פ שם היא סירה לריך לכותבה בתיבה ע"נ לביגה ולע"נ כזה : (יח) לריך שיהיה חים ברים דפא ואת בסופה בכן הוא כנין ומחית בהדין קונסלמי · עיין בירושלמי פ' בני העיר ס"ז ועיין במ"ם פי"ג ס"ו ועיין במסורה וז"ל חים ברים הדף עברת בסוף הדף ובסוף העמוד ועיין בתו"ז סי' שע"ג שכתב בשם חמ"ם חים ברים סיעם ואת בסוף סיעם ועיין בבחיוח הגר"ח ס"ק כ"ם שפעלה דסכוונה היא סיהח חים ברחם סיעם ואת בסוף הסיעם ולפ בתחלת העמוד וכ"מ בהגמיי' בפ"ב הוח ע' שכתב וז"ל ומדקתמר הלבן ואת בסופה ע"כ בסוף דפא ת"ו ולא קתמר דפא את קתמר ועברת בסוף דפא ת"ו ולא קתם סיעם וסוף סיעם קתמר עכ"ל וכ"ם בפ"י שם וז"ל יהולמי מביב' בריך סיסא לים ברחם דפא ואת בסופה עברת בסוף דפא (תולי כן היתה בני בילולמי בפ' בני העיר ובתב שמ"ג פכ"א בזה ומדקתך מלבון ואת בסופה ע"כ בסוף הסיעם ר"ל בלא (ורלה שלל"ל ואין לומר שלא) בסוף הדף והלא ממרינן שעברת בסוף דפא הלא בלשון סיעם ובסוף סיעם ר"ל עכ"ל והוא כי היה דפא וסופה וכל לומר בסיא בתוך הדף וכן ברוחב וכמ מלתותא בילולמי וכן בש"ם ואת בסופה ע"ב ל"ל בסוף הסיעם דאין לומר בסוף הדף ממש דה"ב אין יפרנם לנו מ"ב עברת בסוף הדף אלא ע"ב סיף בסיעה ואת דקתמר בסופה סייעו בסוף הדף בראשו וכן מפרש לוב בדרים הדף בראשו לאבל לא בתלבו : ומה בשאריך הגשמת שהם בזה לאנוק של הגר"ח לא ידעתי הכרח בכל דבריו ולפ אם נוסח כו בסיעה הא"ה כ"ה כמ"ב הוא עכ"ז מי לא ניחת שהגר"ח אבר הוא שהם גדול בשעתו וכי לא רב חילו לפלוג עליו ובפרט כי לפי סיעתו לית מאן דמוכר ביולמי ומ"ם נגדו וגם המסורה מסייע לו וכן בהגמיי' ובסמ"ג מפמע בדבריו ומ"ב כל העושה בדברי הגר"ח בוודאי אין מזניחין לימו ולריכי בס' נגיח מבבת שבחר לו דרך לעלמו לחלוק על כל הרלשונים ושתרגומים ופי' חים בבילולמי שהוא על שמות שתגיעם פדבנדתת דלעין ט' שהן שמות השתגים ישו"ם וכמ"ש לחוק זה הפ' לשוליח מבשומי שחין זה לשון הלמידי בגד ושולל גברת חו נשון אחר שתורה ע"י ויבר דברין מה שפי' בשתבון יעו"ש לא ידעתי מלו מידם בזה אלא גם בכל הלשונות ושתרגומים יפותם בן סר"ל בשתב שלשון לריך שיהיה חים ברים דפא בו' סוף דבר חיה רוחה שום שברח בדבריו ובפרט שתבואר בשתמיי' ובסמ"ג ושתו"ה דלא כוותים (ועיין בסג"ה בס"ם מסמע קלת כשג"ה לשבל עיין בספקי הוב' סי' למ"ד מסמע פשוט בשתבינו יעו"ש) ובעיקר

אמרינן ה' אלהינו (יז) אלא הרב את ריבנו ומסתברא כיון דברכה אחרינא במנחה תליא מילתא (יח) אין לנעור במי ששה בין קריאתה דליכא הפסקה אלא בשמיעה תליא מילתא • תוספתא בין עומד (יט) בין יושב בין מסב כ) הקמד לה תורגמן לא העמיד לה תורגמן ברך לפניה ולא לאחריה לאחריה ולא לפניה לא לפניה ולא לאחריה (כ) יצא ומעשה בר"ש שקרא בבה"כ שבטבעין מיושב והיו כל בני הכנסת יושבין וכיון שנזדמנה נתנה לאחר וברך עליה ומסתברא (כא) שברוך לפני' אבל לא ברוך לאחרים וגרס' התם (כב) ובמגילה אפי' עשרה קורין ועשרה מתרגמין מ"ש כיון דחביבו להו יתבי דעתייהו כתב רביו האי (כג) מנהגא דחזי לנא מאן דקרי במגילה פושם וקורא כאגרת אבל קורא בספר לא חזי לנא • ולאחר קריאה אומר ובא לציון וסדר (כל) קדושה :

סדר היום (א) ויבא עמלק • ואעפ"י ששנינו אין פוחתין מי' פסוקים הא פריך בירושלמי (ב) ומשני שנייה היא שהיא סדרו של יום • ובגמרא דידן (ג) כיון דסיק ענינא פותחין ואיבעיא להו בפס' שבת (ר) מהו להזכיר מזכיר בתודאה וה"ה

נתיבות שמואל ג) בתוספתא לפנינו ליתא • ולפ"ד כל"ע בין העמיד לה תורגמן כו' :

פתח הדביר

(ועיין בס' המנהיג שכ' שבני הכפרים לא היו קורין בגילה רק ביום וכ"כ הרמ"ם בס סי' ו' ועו"ס סיעיב תמנס מס' הפרדס סי' ר"ג לא משמע כן ועו"ס סיעיב ועיין במתירי רים מכולהין שכתב שבני הכפרים סי' קורין בגילה שלהב ביום ועו"ס סיעיב ועיין בתוס' יבמות י"ד ע"ב ד"ה כי תמריק כו' ועו"ס סיעיב והלזי זה בדקדוק סוגיית הס"ם דיבמות סיכן היו קורין לוהם מס בעירות לו בכפרים שלהן (ובמי' הלרכתי בזה) וכ"מ מהרמב"ם פ"ה ה"י שבכפר היה קורין והיו בקיאין בזה ועו"ם ות"ב וודאי בקרו בגילה הקודמת נ"כ) ועיין סי' תלנ"ב סעי' ח' : (יז) אלא הרב את כו' • וכ"ם בסיגוד ר"ע נהון והוהת בעיר סי' הלנ"ב וכ"ם בס' הפרדס סי' ר"ג וכ"ם בס"ם פי"ד ה"ם וכ"ם בתתירי ועיין ד"מ סי' ל"ה אות ח' ובב"י סי' קפ"ע ועו"ם סיעיב ועיין סי' תלנ"ב סעי' ח' ובס' המנהיג סי' י"ע : (יח) אין לנעור במי ששה כו' • וכ"ם בעור שם שמניח דברי רביו והביא עליו ועיין בתתירי שכ' דברי רביו וכ' בסקורא עלמו מיהת לא יפסיק אלא כדין ק"ם ועו"ם ברפ"ג ושו"ם סעיף ב' ובמ"א סי' ס"ם בס ס"ג שכ' בתתירי ועו"ם סיעיב : (יט) אין מוסב בין שהעמיד לה תורגמן בין אלא העמיד לה תורגמן כו' כל"ל סס פ"ב : (כ) יצא • עיין סי' תלנ"ב סעי' ח' : (כא) שברוך לפניו כו' • ור"ל שר"ת ברוך לפני' אבל לא לאחרי' ושוא נמן לאחר לברך לאחרי' ואולי סי' ר"ת ממקום שנהגו אלא לברך מאחרי' ועיין בתו"ז סי' שע"ע וי"ל כי נס רביעו מודה בזה שה"ם לפני' יכול אחר לברך ואחר יקרא רק המפרש למה לא ברוך ר"ת בעלמו ועיין בסי' תלנ"ב סעי' ח' בס"ם • וכל"ל שברוך לפני' ולא לאחריו וגרס' כו' כל"ל : (כב) ובמגילה אפי' עשרה פי' עיין לעיל ח"ב אות מ"ח : (כג) מנהגא דחזי לנא מאן דקרי במגילה פושם ושוהת כאגרת אבל קורא בספר לא חזי לנא • וכ"ם בס"ם לא חזי כי' כל"ל • וכ"ם בריב"ף ורמ"ם פ"ק סי' ז' ובשום' ד' ח' ד"ה פסק כו' ועיין בס' הפרדס סי' ר"ע בשפק דלא כרב האי ועיין בהג' הרמב"ן ברפ"ב ועיין בס' המנהיג סי' י"ב ישי"ם סיעיב ועיין סי' תרל"ע בעיף י"ז : (כד) ובא לציון וסדר קדושה כו' • ועיין בשום' ד' ח' ד"ה פסק כו' ובפרדס סס • ושם מביאה דאין לומר ובא לציון גואל כו' רק מתחילין ותחת קדוש כו' ועיין בס' המנהיג סי' כ"ב ועיין סי' תלנ"ב סעי' ח' ועיין בס' הפרדס סי' ר"ס :

(א) **ויבא** עמלק • מגילה ל' ב' : (ב) ומשני שניה סיה כו' • עיי"ם פ' הקורא שומד ס"ב : (ג) כיון דסיק ענינא כו' • כוונתו על מה דמ' התם כ"ב ב' ועו"ם לענין הפטורה ועיין תוס' שם ד' ח' ד"ה פסק כו' ושמוס' כ"ח ב' ד"ה אין פותחין כו' ובלל"ם פ"ג סי' ב' ובר"ן בתיך מסנס דסס ל' ב' ועיין בפ"ת ממ"ם ס"ו ועיין בפרדס סי' ר"ב ובס' המנהיג סי' כ"ם ועיין בתתירי פ"ג כ"ה ח' וסס פ"ד ל' ב' ועיין סי' תלנ"ב סעי' ד' :

(ד) מהו להזכיר כל מביכה בברהמ"ז ותסיקנא אינו מזכיר ואם בא להזכיר מזכיר בסולהה כו' כל"ל בשת כ"ד ח' : (ה) ערבית ושחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מעין המאורע בעבודה בשומע תפלה ואם לא אמר אין מחזירין אותו ואין בהם קידושא על הכוס ולא הזכרה בברהמ"ז ש"מ שאינו צריך להזכיר לא חנוכה ולא פורים בברהמ"ז ואם בא להזכיר מזכיר ואפי' בתפלה סעה ולא הזכיר אין מחזירין אלא ביום שיש בו מוסף וכן הלכתא והכי תניא (ו) כל יום שיש בו קרבן מוסף בנון (ז) ר"ה וחש"ם צריך להזכיר מעין המאורע שאין בו קרבן מוסף חנוכה ופורים צריך להזכיר ואם לא הזכיר אין מחזירין אותו • ירושלמי א"ר ירמיה בשם רב (ח) כל דבר שהוא להבא אומרים בעבודה וכל דבר שהוא לשעבר אומרו בהודיה • ומתניתין אומרו כן נותן הודיה לשעבר וצועקין לעתיד לבא ותמיה לן (ט) בט"ב דנהיגו בבונה ירושלים • וברושלמי אבריון בט"ב דאומרו בהודיה ואין לשנות המנהג • מיהו ממתברא אם לא הזכיר בבונה ירושלים אומרו בהודיה כבני מערבא :

סליקון לה הלכות מגלה בס"ד

הלכות חנוכה בס"ד

פרק במה מדליקין דף כ"א ע"ב מצות חנוכה (א) מד"ם תנו רבנן נב"ה בבסליו יומי חנוכה אינון דלא לבספד בהון שבשבעתו יומים בהיבל מבאו כל השמנים שבהיכל ובשגברה יד השמונאים יצאו ובדקו ולא מצאו אלא פך של שמן שמונה בחותמו של כ"ג ולא היה בו אלא להדליק יום א' ונעשה נס והדליקו בו ח' ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום יו"ט וקראו להנוכה ת"ד מצות

פתח הדביר

(א) **מד"ם** מ"ר כו' • סלוי שכ' מד"ם סוא לוהו לשון בס"ם רק רבינו כ' זה מעלתו • ושם דסולרך סכם לח' ימים כ' הר"ן מפני שהי' לבם שמן מסול לשוק ד' ימים והולרכו ה' ימים בפורים • ותניא ימים שאין בהם קרבן מוסף בנון ב' וה' של תעניות ושל מעמדות (ה) ערבית ושחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מעין המאורע בעבודה בשומע תפלה ואם לא אמר אין מחזירין אותו ואין בהם קידושא על הכוס ולא הזכרה בברהמ"ז ש"מ שאינו צריך להזכיר לא חנוכה ולא פורים בברהמ"ז ואם בא להזכיר מזכיר ואפי' בתפלה סעה ולא הזכיר אין מחזירין שאין מחזירין אלא ביום שיש בו מוסף וכן הלכתא והכי תניא (ו) כל יום שיש בו קרבן מוסף בנון (ז) ר"ה וחש"ם צריך להזכיר מעין המאורע שאין בו קרבן מוסף חנוכה ופורים צריך להזכיר ואם לא הזכיר אין מחזירין אותו • ירושלמי א"ר ירמיה בשם רב (ח) כל דבר שהוא להבא אומרים בעבודה וכל דבר שהוא לשעבר אומרו בהודיה • ומתניתין אומרו כן נותן הודיה לשעבר וצועקין לעתיד לבא ותמיה לן (ט) בט"ב דנהיגו בבונה ירושלים • וברושלמי אבריון בט"ב דאומרו בהודיה ואין לשנות המנהג • מיהו ממתברא אם לא הזכיר בבונה ירושלים אומרו בהודיה כבני מערבא :

סליקון לה הלכות מגלה בס"ד

מצות נר חנוכה (ב) נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין בש"א יום ראשון מדליק שכונה מבאן ואילך פותח והולך ובה"א ביום ראשון מדליק א' מבאן ואילך מוסיף והולך זה נותן פעם לדבריו כנגד פרי החג וזה נותן פעם לדבריו מעלין בקודש ולא מורידין • ת"ר נ"ח מצוה (ג) להניחו על פתח ביתו מבחוץ ואם היה דר בעלי' מניחו בחלון הסמוכה

פתח

לרה"ר ובשעת הסכנה מניחו על שלחנו ודיו (ד) ואחר שנהנו על הסכנה נהנו ומי (ה) שיכול להניחה מבחוץ מניחה מבחוץ ואם לאו על פתחו ונהנו להדליק (ו) נ"ח בביה"כ ויש מקומות (ז) שנהנו על השחתה ויש שמניחין בבה"כ באמצע • אמר רבא (ח) וצריך נר אחרת להשתמש לאורה ואי איכא מדורה לא צריך ואי אדם חשוב הוא אע"נ דאיכא מדורה צריך ואפי' איכא נר אחרת

הדרכיך

לרה"י רשאי להדליק על פתח החלר מבחוץ רק שרה"י כ' שמ"ל להדליק על פתח החלר מבחוץ ורשאים להדליק בחלר מפנים וה"כ בלה"ה אין רלוי' מהחם דשם מיירי דמדליק על פתח החלר מבחוץ • ומלת כ' בהום' דמיירי החם בשני בע"ב שדרים בבית מ' יש להוכיח מכאן דב' בע"ב שדרים בבית ה' היו מדליק אלא בע"ב לבד והשכן מהחלף בפריטי ולף להסיגריס דבגר שבת מבדך כ"ת לעלמו עיין סי' רס"ג שעי' מ' י"ל דהחם שהי וכחב"ב סמ"ת ס"ק ע"ו דיש הגאה ותשובת יותר ברבוי גרוש מש"כ הבח • ולקמן תי"ם כדבר עוד מזה • ועיין סי' הרע"ת בבני' ה' ועיין לקמן לוה כ"ת ולוח כ"ש: (ד) ולחר שהנהג על הסכנה כו' • וכ"ל לף שלין שבנה מ"ת נהגו להסיגרו על הסולמן ועיין בחו"ת סי' שכ"ג לוה ב' שחחה על מהגיגו כיון שלין שבנה למה לין לחו מדליקין בחלרות ישו"ה ולפי חש"כ רבינו ז"ל: (ה) מיכול להניחה כו' • ר"ל דלף שנהנו עכבין על השולמן ת"ת מלוה על כל מי שיכול שיניחנו מבחוץ ולף לחו לכל השאות שיניחנו על פתחו מבפנים: (ו) כ"ת בביהכ"ס כו' עיין בם' המנהיג סי' קת"ח בה' חנוכה ועיין סי' הרע"ת שעי' ז': (ז) שנהנו על הפתח כו' • ישו"ה כיוצ בבו"ע בחנהגיגו להדליק בכוהל דרום ישו"ה: (ח) ולריך נר לחרת להשתמש לאורה • כחב הכ"ן וז"ל וכי דרבח מוהה דלסור להשתמש לאורה ובינן שבן שהיעה דלריך נר לחרת בכח ה"ק דלש"ע דבשעת הסכנה כיון דחניחו על גבי השלחן לא חשיב כמונח על גבי הכותל ולכן לריך נר לחרת להשתמש לאורה ולפי"ז חין לבוהיה לחלוק על הרמב"ם ז"ל וכן הרבח מוהה דלסור להשתמש לאורה ובינן שבן שהיעה דל

אחדת (מ) אסור להרצות מעות כנגד נ"ח כהלקמן אסר רב כהנא משמיה דרבא נ"ח שהגיחה למעלה מכ' פסולה (י) כסוכה וכמבואר אסר רב נ"ח מצוה (יא) להניחו במפה הסמוך לפתח היכי דמ אחא בריה דרבא אסר מימן ורב ירמיה מדפתי אסר משמאל כדי שיהיה מזוזה בימין ת"ח בשמאל ובהלכות (יב) ובעה"ב

פתח

המדליקים יכו' אצל כ"ח שמש כ"ז מבואר בסי' תרע"ג סעי' ו' בסג"ם ובמ"א סם ועיין לקמן אות מ"ד ישו"ם: (מ) אסור להרצות מעות בנגד נ"ח שלא יהא מצות בזויות עליו ודווקא תשמיש חול (יג) אבל תשמיש קדושה שרי אסר אביי כל מילי דרב עביד כרב לבר מהני תלת עביד בשמואל (יד) מחזרין מבגד לבגד ומדליקין מצר לצר והלבה כר"ש בגרירה וכן הלכתא ואסיקנא (מו) הדלקה עושה מצוה

הדביר

כ"ח ה' דשמש נר ה' כשר מותר להדליק בנעות המסורים וכבר הארכתי לעיל מזה ישו"ם לעיל ושם ע"ב ומשם בארה ועוד יבואר לקמן מזה תי"ם (העתקתי מחי' לשבת) ועיין סי' תרע"ג שם: (י) בסוכה וכמבוי אמר רב כי' כלל' ועיין שם סוס' ד"ה כ"ח כו' שם כ"ב ה' ועי' סי' הרע"ח בשיף ו': (יא) להניחו בטפח כו' שם כ"ב ה' ושם בשיף ז': (יב) ובעה"ב בטלית כו' לפניהו לא נמלא זה בשו"ע רק בהלכות פ' ויש"ש בשו"ת חנוכה ובפרדס סי' ר"ח ועיין שם' המנהיג סי' קמ"ח שם לא מזוזה בפתחו ידליק כ"ח מימין וכ"ש שם בשו"ע בשיף ו': (יג) אבל השמש קדושה כו' • עיין לעיל אות ס' והובא זה בכללו ג"כ: (יד) עביד כשמואל מהירין מבגד לבגד כו' כלל' • עיין לעיל ס' לילית שבר ב' ח"ב אות ס"ד ועיין בסי' תרע"ד סעי' ה': (טו) הדלקה עושה מצוה ושם דאמר רבה סיס תשום נר מצוה ושעמד לא עשה ולא כלום לאו משום דשכחה מצוה כו' כלל עיי"ש כ"ב ג' ולפי מסקנת זו ת"ל מדליקין מגר לגר כמו שכתב רבינו והרי"ף כ' וז"ל אמר אביי כל מילי דמר עביד כרב נר מהני תלת דעבידי כשמואל מדליקין מגר לגר עכ"ל וכתב הרא"ם ז"ל דדווקא מגר לגר אבל לא ע"י קיסם יעו"ם סיעיד שבירית דשם ס' המרומס שהתיר לפי' ע"י קיסם יעו"ם שהבירית כהרי"ף שם ישו"ם סיעיד • ומשם בדברי הרמב"ם שפוסק ג"כ דדווקא מגר לגר אבל לא ע"י קיסם ת"ל ים מקום עיון קשם דת"ל ל' לעשות דרבה משום נזירה שמא לא יכוין משקולתיו מיפוק לי' דע"י קיסם אסור וכבר הבאתי לעיל בשמו דסבירא לעשות דרבה • ובשלמא רבה דפוסק כשמואל בזה ועשות להכמוסי מלוה ליתוהב ולא נשאר רק טעמא דביזוי מלוה ופ"ם דרבי שמואל סולרך למעם הל' להרמב"ם ז"ל בפשיטות אסור לדבריו משום דהו"ל כמו שהל' סוב רחיתי להלח"מ שם בחנוכה ובפ"ג דשבת תמידין ומוספין שהי' זה דשמ"ם עדיף מקיסם והוכיח מלשון הם"ם לעיל דקאמר תא"כ כי פליגי רב ושמואל מגר לגר אבל בקיסם אסר שמואל הא לא תיסוי תיובתא כו' ולמה לא קאמר בקלרם בשלמא למ"ד כי' אבל בקיסם אסר שמואל ניחא כו' מבואר מזה דלא הוה מיובתא נמורה רק תיובתא מיהא לא הוה ובדוחק מיובא לכן הי' רבה בפשיטות דהולאי ניחא לבחרי ישו"ם וזה נכון מאד אחמם מה שהאריך שלח"מ שם ואסיים לפי' הרמב"ם שלא של מע"ם יכול לשקול כשנדו שלא של מע"ם אחר מפני שלא שייך כאן טעמא דחוה אסר בשבירות שייך ס"ע דדרכן להסר יעו"ם הוא לכאורה הוא ע"ם ול"ל שלא אחר ברולם לעשותו מעשר • אך לע"ק דחוה נעד הירושלמי דאסי' אי' התם בפ"ח דמע"ש ה"ח ול"ל ולא שוקלין כשנדו מעות לפילו שלא של מולין לעשות שלא של מע"ש היה לו שלא של מע"ש ושיה מסויימת לו מהו שישקול כשנדו שלא של מע"ש אחרת ואחת מסויימת לו אחתין אחלקי מהו שישקול אף כשנד זה עכ"ל הן למת דרהם דבריו יש לדחוק דאסור לשקול שלא שרולה לעשותו מע"ש נעד פירות וטעמא כתם"כ הרמב"ם אחמם ממה דלישנית ליה לשקול שלא של מע"ש כשנד שלא מע"ש אחר מזולין לשלא של מולין לעשותו מע"ש פשיטא לי' דאסור לשקול כשנד שלא של מע"ש ושמה לפי מה"כ אלא"מ בעלמו כי לפי טעם הרמב"ם אסור לשקול שלא לאחל עליו מע"ש אפי' שד פירות חולין יש"ם אף כן י"ל דמרתי מילי קמ"ל הרמב"ם אחת דאסור לשקול שד מע"ש שלא של חולין וטעמא משום ביזוי מלוה וכ' שיד אפי' לאחל עליו מע"ש אחר ואפילו שד פירות חולין אסור מטעם אסרון הפירות אבל בשאת י"ל כשנד מע"ש אסור משום ביזוי מלוה ואף שזה דומה מכל מקום ק"ל מאד לומר שהרמב"ם יחלוק על הירושלמי בזה • ואף שי"ל כי הירושלמי מחולק בזה עם הבבלי וירושלמי ס"ל כי אין מדליקין מגר לגר ג"כ ולכן ס"ל אין מוקלין אפי' לאחל עליו מע"ש אמנם לפ"ם דיקן דהלכה כשמואל דמדליקין מגר לגר מוכרחין אנו לטעם דרבה שכ"ז ל"ע בזה

ועוד כתבתי שם על התום' ד"ה מאי הוי כו' והעתיקו שם וז"ל שם • תום' בד"ה מאי כו' • ול"ל דאיתו הופס דברי רבה עיקר כו' וי"ל עוד דאף אם ניחא דהכא עושה מלוה מ"מ בהדלקה כמו אכילה קלת מליה וכתו שמבואר מרש"י ד"ה ואי הכתם כו' שכ' דעיקר מלוה מליה בהכתה עכ"ל מבואר דמ"מ יש מלוה ג"כ בהדלקה וכ"כ בהדיה בד"ה אין מדליקין כו' דהדלקה לאו מלוה היא כולי האי עכ"ל מסתע מ"מ דקלת מלוה יש בה ועדיפא מקיסם וא"כ כיון דטעמא דאכתוני מלוה ליתוהב ופליגי בביזוי מלוה ואם הדלקה עושה מלוה הוי כמו מלוה ובזה מודה רב דשרי להדליק סייטו דווקא בלא יש בו אחר אצלם וא"כ אחזה שלא יהא מצות בזויות עליו ודווקא תשמיש חול (יג) אבל תשמיש קדושה שרי אסר אביי כל מילי דרב עביד כרב לבר מהני תלת עביד בשמואל (יד) מחזרין מבגד לבגד ומדליקין מצר לצר והלבה כר"ש בגרירה וכן הלכתא ואסיקנא (מו) הדלקה עושה מצוה

הדביר

כ"ח ה' דשמש נר ה' כשר מותר להדליק בנעות המסורים וכבר הארכתי לעיל מזה ישו"ם לעיל ושם ע"ב ומשם בארה ועוד יבואר לקמן מזה תי"ם (העתקתי מחי' לשבת) ועיין סי' תרע"ג שם: (י) בסוכה וכמבוי אמר רב כי' כלל' ועיין שם סוס' ד"ה כ"ח כו' שם כ"ב ה' ועי' סי' הרע"ח בשיף ו': (יא) להניחו בטפח כו' שם כ"ב ה' ושם בשיף ז': (יב) ובעה"ב בטלית כו' לפניהו לא נמלא זה בשו"ע רק בהלכות פ' ויש"ש בשו"ת חנוכה ובפרדס סי' ר"ח ועיין שם' המנהיג סי' קמ"ח שם לא מזוזה בפתחו ידליק כ"ח מימין וכ"ש שם בשו"ע בשיף ו': (יג) אבל השמש קדושה כו' • עיין לעיל אות ס' והובא זה בכללו ג"כ: (יד) עביד כשמואל מהירין מבגד לבגד כו' כלל' • עיין לעיל ס' לילית שבר ב' ח"ב אות ס"ד ועיין בסי' תרע"ד סעי' ה': (טו) הדלקה עושה מצוה ושם דאמר רבה סיס תשום נר מצוה ושעמד לא עשה ולא כלום לאו משום דשכחה מצוה כו' כלל עיי"ש כ"ב ג' ולפי מסקנת זו ת"ל מדליקין מגר לגר כמו שכתב רבינו והרי"ף כ' וז"ל אמר אביי כל מילי דמר עביד כרב נר מהני תלת דעבידי כשמואל מדליקין מגר לגר עכ"ל וכתב הרא"ם ז"ל דדווקא מגר לגר אבל לא ע"י קיסם יעו"ם שהבירית כהרי"ף שם ישו"ם סיעיד • ומשם בדברי הרמב"ם שפוסק ג"כ דדווקא מגר לגר אבל לא ע"י קיסם ת"ל ים מקום עיון קשם דת"ל ל' לעשות דרבה משום נזירה שמא לא יכוין משקולתיו מיפוק לי' דע"י קיסם אסור וכבר הבאתי לעיל בשמו דסבירא לעשות דרבה • ובשלמא רבה דפוסק כשמואל בזה ועשות להכמוסי מלוה ליתוהב ולא נשאר רק טעמא דביזוי מלוה ופ"ם דרבי שמואל סולרך למעם הל' להרמב"ם ז"ל בפשיטות אסור לדבריו משום דהו"ל כמו שהל' סוב רחיתי להלח"מ שם בחנוכה ובפ"ג דשבת תמידין ומוספין שהי' זה דשמ"ם עדיף מקיסם והוכיח מלשון הם"ם לעיל דקאמר תא"כ כי פליגי רב ושמואל מגר לגר אבל בקיסם אסר שמואל הא לא תיסוי תיובתא כו' ולמה לא קאמר בקלרם בשלמא למ"ד כי' אבל בקיסם אסר שמואל ניחא כו' מבואר מזה דלא הוה מיובתא נמורה רק תיובתא מיהא לא הוה ובדוחק מיובא לכן הי' רבה בפשיטות דהולאי ניחא לבחרי ישו"ם וזה נכון מאד אחמם מה שהאריך שלח"מ שם ואסיים לפי' הרמב"ם שלא של מע"ם יכול לשקול כשנדו שלא של מע"ם אחר מפני שלא שייך כאן טעמא דחוה אסר בשבירות שייך ס"ע דדרכן להסר יעו"ם הוא לכאורה הוא ע"ם ול"ל שלא אחר ברולם לעשותו מעשר • אך לע"ק דחוה נעד הירושלמי דאסי' אי' התם בפ"ח דמע"ש ה"ח ול"ל ולא שוקלין כשנדו מעות לפילו שלא של מולין לעשות שלא של מע"ש היה לו שלא של מע"ש ושיה מסויימת לו מהו שישקול כשנדו שלא של מע"ש אחרת ואחת מסויימת לו אחתין אחלקי מהו שישקול אף כשנד זה עכ"ל הן למת דרהם דבריו יש לדחוק דאסור לשקול שלא שרולה לעשותו מע"ש נעד פירות וטעמא כתם"כ הרמב"ם אחמם ממה דלישנית ליה לשקול שלא של מע"ש כשנד שלא מע"ש אחר מזולין לשלא של מולין לעשותו מע"ש פשיטא לי' דאסור לשקול כשנד שלא של מע"ש ושמה לפי מה"כ אלא"מ בעלמו כי לפי טעם הרמב"ם אסור לשקול שלא לאחל עליו מע"ש אפי' שד פירות חולין יש"ם אף כן י"ל דמרתי מילי קמ"ל הרמב"ם אחת דאסור לשקול שד מע"ש שלא של חולין וטעמא משום ביזוי מלוה וכ' שיד אפי' לאחל עליו מע"ש אחר ואפילו שד פירות חולין אסור מטעם אסרון הפירות אבל בשאת י"ל כשנד מע"ש אסור משום ביזוי מלוה ואף שזה דומה מכל מקום ק"ל מאד לומר שהרמב"ם יחלוק על הירושלמי בזה • ואף שי"ל כי הירושלמי מחולק בזה עם הבבלי וירושלמי ס"ל כי אין מדליקין מגר לגר ג"כ ולכן ס"ל אין מוקלין אפי' לאחל עליו מע"ש אמנם לפ"ם דיקן דהלכה כשמואל דמדליקין מגר לגר מוכרחין אנו לטעם דרבה שכ"ז ל"ע בזה

ועוד כתבתי שם על התום' ד"ה מאי הוי כו' והעתיקו שם וז"ל שם • תום' בד"ה מאי כו' • ול"ל דאיתו הופס דברי רבה עיקר כו' וי"ל עוד דאף אם ניחא דהכא עושה מלוה מ"מ בהדלקה כמו אכילה קלת מליה וכתו שמבואר מרש"י ד"ה ואי הכתם כו' שכ' דעיקר מלוה מליה בהכתה עכ"ל מבואר דמ"מ יש מלוה ג"כ בהדלקה וכ"כ בהדיה בד"ה אין מדליקין כו' דהדלקה לאו מלוה היא כולי האי עכ"ל מסתע מ"מ דקלת מלוה יש בה ועדיפא מקיסם וא"כ כיון דטעמא דאכתוני מלוה ליתוהב ופליגי בביזוי מלוה ואם הדלקה עושה מלוה הוי כמו מלוה ובזה מודה רב דשרי להדליק סייטו דווקא בלא יש בו אחר אצלם וא"כ אחזה שלא יהא

מצוה ולא כלום מ) לאו משום דהנחה עושה מצוה אלא הרואה אומר לצדקי הוא דנקיט ליה ואריב"ל (מז) עשרת שהיתה דולקת

נתיבות שמואל מ) סנה כ"ב כ' דכך ולא כלום משום סכנה:

פתח הדביר

ל"ד למעורב ולכן ס"ל לרב דנס מעכ לגר לחכור ובזה פליג שמואל ומרי דעדיפא מקיסת לחבל בקיסת גופא גם שמואל מודה דאסור וס"ק דס"ם חזיכא אם הדלקה עושה מלוה מדליקין מעכ לגר לרב ות"ב פליג שמואל אפי' בקיסת ואם הנחה עושה מלוה אין מדליקין מעכ לגר לרב אבל לשמואל מרי ומעכ לגר דווקא ולא בקיסת כן עלה בדעתי בתחלת העיון שוב נסקפתי ואחרתה כי זו סיא שיטת שריב"ם שבתוס' ומשלת דסריב"ם קאי בשיטת רש"י ורשיס' מתחלה ס"ל אם הנחה עושה מלוה אין שום מלוה בהדלקה ובזה מיושב סיטיב מס שכ' הרמ"א וז"ל (קאי על הריב"ם) ק"ק דאין שברת לומר דשמואל דברי מעכ לגר אפי' אי הנחה עושה מלוה דמשנא מכל דבריהם דאי הנחה עושה מלוה אסיר מעכ לגר כתו בקיסת ואם נאמר דלשמואל לא קתיבעית לי' דוודאי הדלקה עושה מלוה ת"ב לא פליג אמת דרבא סבר דהדלקה עושה מלוה מיהא דלשמואל ס"ל דהדלקה עושה מלוה אפילו בקיסת ואפילו הכי (והכא הרמ"א לגבי ממום' י"ל דלמ"ד הדלקה עושה מלוה ת"ב י"ל דמדליקין מעכ לגר אבל בקיסת אסור לחבל אי נימא דהנחה עושה מלוה אפילו בקיסת ות"ב סוס יב לגר כתו בקיסת ות"ב הדלקה עושה מלוה אין מדליקין מעכ לגר לרב אבל בקיסת ולשמואל מרי לגר אפי' בקיסת וזה דקתיבעית לי' תלוכא דשמואל אי הדלקה עושה מלוה מרי מעכ לגר לרב דווקא ואי נימא הנחה עושה מלוה ת"ב אין מדליקין מעכ לגר לרב כתו בקיסת ולשמואל מרי לגר אפי' בקיסת וזה דקתיבעית לי' תלוכא דשמואל אי הדלקה עושה מלוה מרי מעכ לגר דווקא ואי נימא הנחה עושה מלוה ת"ב אין מדליקין מעכ לגר לרב כתו בקיסת ולשמואל מרי אפי' בקיסת אם כן נימא דהנחה עושה מלוה ת"ב אין מדליקין מעכ לגר לרב אבל בקיסת ולשמואל מרי אפי' בקיסת וזה דקתיבעית לי' תלוכא דשמואל אי הדלקה עושה מלוה מרי מעכ לגר דווקא ואי נימא הנחה עושה מלוה ת"ב אין מדליקין מעכ לגר לרב כתו

הגיע לחינוך אבל הגיע לחינוך איכא מנהגא (ים) ואזלינן בתר מנהגא גרסי' במגילה אשה וודאי מדליקה דאריב"ל

פתח

ה"ד לומ ז' • ולמיתי בס' מ' ביומי מרפי שהביא על רביני מסת דמי' בחניכת ו' מ' לתר מביי כל סיכת דגדול חייב מדתוריית קטן כמי מהכינן לי' מדרבן כל סיכת דגדול פטור מדתוריית מדרבן קטן כמי פטור עבלמ"ג מלתת כל סיכת דגדול חיבו חייב רק מדרבן • חיבו חייב קטן לתבוכי וסכת כמי בגדול חיבו חייב ד"ח רק מדרבן • אבל בתת לק"ת התם מיירי בעניו שתם גדול הוי בכה"ג הי' פטור מדרבן כמי דסיבו היבר שסים יכול להתפשט או סומת שיכול להתפשט רק דמיירי בקטן שהוא עתיד להתפשט או להתפשט קודם שיגדיל מי לתריכן כיון דתם יגדיל חייב מדתוריית ס"ל חייב משתת מדרבן כדי שיהא סריך לתר מכשו לשונדל וכתב"ב רש"י התם • ולכן פשים לפטור כיון דכמות שהוא עכשו גדול פטור לגמרי לפי' מדרבן אבל בזיהון שלפניהו כיון דגדול חייב מדרבן ה"ל קטן חייב בחיוך • ומתי לתי' בש"ם כל סיכת דגדול פטור מדתוריית כו' אין ר"ל שמדרבן מיהת חייב וכ"ם לשון הרמב"ם בפ"ב מהגיעה ס"ג וז"ל ואם בי' הקטן תגר או סומת או חרש בתי' בת' חיוו חייב לתכוה לעשו"י שהוא רתוי לרשותם שלהו בי' גדול והוא כך בי' פטור כמו שבתרתו עכ"ל הרי לפניך כתב"ם וזה פשוט • ועיין לעיל בס' מגילה ח"ד סס מבואר דגם בתגילה כל שבגיע לחיוך מוליא לחרים ר"ח יעו"ם תלמת דגם בדרבן ים חיוך • ועיין לעיל בס' יו"ב מ"ו לום כ"ב מב"ם בשם הטור דגם בדלבן מתכיון ועיין בי' שמ"ג מ"ת ס"ק ב' יעו"ם סייבב ועוד סייתי לומר דדווקא סיכת דמיוהו מה"ת ויש לדבר בזה שפטור מש"ת וחייב מדרבן בזה יש למלק בין גדול לקטן שפניט לחיוך תבל בדבר בשיקרו מדרבן אין למלק בין קטן לגדול • שיב מלתי שבתרתי בס' יד דוד בתיגה שם יעו"ם סיטיב מב"ב בזה תבל זה פטיב דבמגילה ותטעם חייב בחיוך כיון שהוא בתומו הגם יעו"ם סיטיב ומ"ב לק"ת כלל ועיין בפי' מרע"ז שפי' ב' ועיין בס' כל בו שהביא זה בשם רבינו : (ים) ואזלינן בתר מנהגא ובדתביון בתגילה תתם כו' כל"ל : (ב) נשים חייבות בכ"ח כי' עיין רש"י ז"ל והר"ן סיום וז"ל לתמרינן במדרש שתם דבתו של יוחנן סתביאם לרתם התומים גזיזת לבבדותו ותחבא תת לתחבו ובדתו כולם וע"ז נשנו לתבאל גזיזת בתוכח עב"ל וכ"ם בס' תר"ע שעי' ב' בהב"ח יעו"ם סיטיב ויש לעיין קלת על מעם הם"ם הת לעיל כ"ת ב' מי' שעשה דתכוכה הוה לזכרון הגם דפך שתן יעו"ם וזה לת סייך בנשים • ויש לייבב דעיקר היו"ט הוה על הנשים ועל שתלחמות ועל שתשועות כו' • וכתו שתובאר בעל הגשים רק הת דתומין שלקת נזית מה שתין עומין בן בכל יו"ט לפי שהי' לו גם בשתן נ"ב לבן קבעו שכל שתייב בגם תכוכה תחוייב להדליק נרות • ועב שנשים מוליחות כל תנשי הבית וכתב"ב שת"ם סס : (בא) תבשלו שלת בשל כו' ותינו יולת בשל בשר"ב דלת הוי בכלל תים ותשתו • הרת"ם • והר"ן כ' וז"ל תורם תעש"י שתין לו בית דל"ת דין כ"ח כדין תזוזה דכל תי שתין לו בית פטור תן התזוזה עכ"ל והכא הכי בבית עבו"ם לכרת"ם פסיטא דחייב להדליק ות"ל להשתיעו תשת"ב לכר"ן גם זהו בכלל תבשלו דקת"ל רב בשם דחייב • ואם תוכל להבשלו על בולתן בשב"ב להלה"ם י"ל דגם הוא בכלל תבשלו ומיך להשתתף בפריטי דהיתו בכלל בכלל תים ובימו • ולהר"ן י"ל דבבה"ג פטור ורב בשת קת"ל רק בתי שהוא תוכל על שולחנו רק הוא הי בבית חבירו ואין לו בית בש"ע תבל אין תוכרח כן בדעת הרת"ם וי"ל דגם הרת"ם תייבי בזתיו סתוך על שולחן בעה"ב דווקא תבל בסתוך על שולחן בעה"ב גם הרת"ם תודה דת"ל להשתתף בפריטי ועיין בת"ת רים כי' תרע"ז שהביא בשם הרמ"ל לפטור בסתוך על שולחן בעה"ב וכ"ש הביא כן בשם תובדרי"ת יעו"ם ובתת תתרת"י אין רתי' כ"ב תסוס דתייבי בבנו או בתתו תבל בתים נכרי לת שתעמו • ותבדרי הרשב"ת שהובא בב"י תבשע לגריך להשתתף בפריטי ויש"ם סיטיב וכן תבואר תדברי רבינו תדל' ותפי' שביר ותבלתי תיתוקת יע"ב בוותו בדשתוכים על שולחן בעה"ב • ותדל' שי תשתע דווקא בשתובלים בשכרן תבל השתורים התובלין תתר בעה"ב נגררין תתר הבעה"ב וכתב"ב תת"ת בשם התרתם"ל יעו"ם סיטיב :

ותבוצא דבר הטביל כי שם ת' דר בבית תבירו ת"ל להדליק בפ"ע רק תשתתף בפריטי עם בעה"ב ותשב"ב לעיל כ"ת ב' בתום' ד"ה תלוה כו' (יעי"ם סיטיב) והטור בסי' הרע"ז כ' וז"ל כ' וכ בר שלם תכשים הרבש הדליק בתלר ת' שורת הדין שתשתתפין כולם בשתן ויוצלים כולם בתר ת' תבל לסידור תלוה כתו"ת תדליק לעלתו על פתח ביתו עב"ל הקיל יותר ותתר תפילו כשים לכתו"ת בית בפ"ע ת"ת תשתתפין כלם בפריטי • ובתתת דבריו לריכין ביתור דתם ס"ל כדעה הים' דתלוה להניח על פתח התלר

(כ) נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס אפי' רב ששת (כא) אכסנאי שלא נשא אשה חייב בנ"ח ואפי' שכיר ומלכדי

הדביר

מבחוץ ת"כ לין יוצאין בתניחין על פתח הבית מבחוץ ת"כ לין כ' לכסידור תלוה מניח כ"ת על פתח ביתו מבחוץ ותם עיקר המלוה להניח על פתח ביתו וכדעה הם"י ז"ל (עיין לעיל תות ג') ת"כ לין כ' דמבורת סדין שבלם יוצאים בנר ת' ותת תיובת דמיה על כל בעה"ב הים לו בית בפ"ע ולף שכ' לעיל תות ג' בלהב"י תם נותן על פתח התלר ב"כ ס"ד מ"ת תיובת דמי על כל בעה"ב הים לו בית בפ"ע • ולמיתי לכתב"ע לעיל כ"ת ב' בשת דכ"ת תלוה להניח על פתח ביתו וז"ל לפי תם"כ הם"י מכשיע לעולם דתם בעה"ב ולת הבית הלר וכ"ם דעה רש"י נבי הלר הים לו ב' פתחים ומדברי התוס' נראה דשת דמיה הלר על פתח ביתו דוקא כשהוא פתוח ושמוך לרה"ל תבל תם יש שם הלר תניחו על פתח התלר ולבני העור ל"ע ותלרכתי בביתום בהילוסיי בם"ל עכ"ל ולולי כיון לדבריי הלה תבל זכיתו לשיתתו ולת זכיתו לריחו לבתר לתו ייבוב לדבריי הלה תבל זכיתו לשיתתו לפי תם"כ סעור בסו' תרע"ת דסיעיקר כשתוס' ות"כ תתי זה שכ' שם בלתתו כי' דגר הים לו ב' פיות עולם לב' גרות תלל בני ותולך תת בלידי' ת"ם גם בלעל דתשון וכעין בב' ב"ת דיים בתלר ת' וכשתניחים על פתח התלר ס"ל וכתב"ב תתוס' לעיל ובבלתת לביעת רש"י ת"ת לפרש בכה"ג דת"ל תו"ל לזה תיתין ולזה בתשתל תבש"ב לביעת סעור ת"ם בלת"ם ותת דלת כ' הטור דתייבי לתהדרין לי"ל תבוש דסוה קתי בביעת התום' דתהדרין תין בתהדרין לת עבדי סידור תתהדרין יעו"ם עיין לעיל תות ב' ותלתי בבתור הבל"ת שם שק"ו דתהדרין יעו"ם סיטיב ותולי לזה כיון תש"ג וכולי תתי ותולי) ותכה תם"כ תש"ב דלרתם"י תדליקין דווקא על פתח הבית ולת על פתח התלר עיין תב"ב לעיל תות ג' לשוכית תתבי הר"ן לתינו כן יעו"ם • תתש תב"ב בשם ר"י דקתי בביעת רש"י דלעיל בתוס' ד"ה ועיינין בתם דהי' קשה לו לבתורש על סיעת י"י דלעיל בתוס' ד"ה והתהדרין כו' שב' בשם ר"י לשוכית דתהדרין תן התהדרין לת עבדי סידור דתהדרין דתל"ב ליעת הבירת סיסבדו שכך יש ב"ה בבית יעו"ם ותשם לדביעת התוס' דתייתין על פתח התלר תבחוץ ת"ב תם יש כתה פתים בתלר ת"ב ליעת סידורת תש ויעבו כתהדרין תן התהדרין • תולם עבשיו ניתת • תבל לפי"ז יקשה על הטור שם"ל בביעת התוס' דתייתין על פתח התלר ות"ת ב' תהדרין תן התהדרין לת עבדי סידור הרתבון יעו"ם ול"ע תת לפי' ביעתו תזיל לי' שסברת כל התוס' ותולי תפ"ל דבה"ג בתתה לת עבדי בתהדרין תן התהדרין דכיון דתיתו תושיל בלל ובזה יש לייבב ג"ל דעת התוס' בפשיטות • שוב תלתי שם' גליון תשבת בתשבה בן על דבני התוס' שתשקיעי ותתתה זה ילת להבן דתהדרין לין ב"ת תדליק בפ"ע רק ר"ל בעה"ב הוא תתדליק בשביל כל ב"ב ולבן שפיר הויתי התוס' בשלתת תת נימה דתהדרין תן התהדרין שעבו סידור הרתבון נימה דלת תיכפת לן רק בשעת שדלקה דזו היא עיקר תלוה ולבן תע"ע דתה"ב תין ניכר לית לן בת תבה"ב תי נימה דתהדרין תן התהדרין עיתן ג"כ סידור הרתבון ת"ב בשעת שדלקה נופה תיתו ניכר סידור יעו"ם בשתריך בזה וסביה רתי' לדבריו תבינן רש"י לעיל ד"ה והתהדרין כו' ותלבון הרתב"ם פ"ד תה"ב יעו"ם סיטיב שתריך בזה • ועיין בפ"ע בם בכ' וז"ל דבני התוס' בפי' תהדרין הוא כתו שתבתו נוהגים היום ולבני תייתוי הוא תדליקין גר לבתו"ת תבני בית ובכל לילה כל ת' תיסוק ת' כנון שהיו לתבי בבית עברה לילה כשתבון תדליק עבדה ובלול ב' עבדים וכן טלם • לבון בי"ז תלות ר"ת תים וביתו והתהדרין גר לבתו"ת בין תבשים בין נשים תבל על הקבעים שתים תמויבים נרתה בעיני שתיתו תדליק כתובר בק"ם בע"ל והוה תסוק דבריו בב' כל ת' תוסיק ת' תבתע בתבינתו ובתבתת תין תכל זה רתי' די"ל כיון שעל הבעה"ב תובל ליקן לב"ת תבני ביתו להדליק לבן נקטו הפיסקים בלשון תדליק ותין לי לשתריך בזה :

אבנם דברי הסר שלום תוקבין תתל לכתורש והגרתם ביישובם ע"ל הדוחק כי הוא תפשם בהת דתלוה להניח על פתח ביתו תבחוץ כביעת רש"י ז"ל דקתי בפתח בית ובפתח תלר שים לו ב' פתחים נרתה לו בביעת התוס' ז"ל כי דוחק הוא לפרש כפירש"י ולבן תפרש דתן הדין די לכולם בפתח תלר תבל תל תלוה תן התובר להניח כ"ת על פתח ביתו ולבן תתר תלוה להניח על פתח ביתו ולת תקנע תלות ל"ת להניח על פתח בי' כתו דנקט הוא פתח ב"ת ב' ר"ל תלוה תן התובר . ות' תיום תניח על פתח התלר והתלר תניחים כ"ת בפתח ביתו ויכול לבוא בעוה"ב ל"ל בביעת בראב"ם דתהדרין עובין ג"כ סידור הלבון ולבן תי יתליקו כולם בפתח התלר לת יהת עיבר

ומלמדי תינוקת ואמר ר"ז מריש הוה (בב) משתתפנא בתר דנסיבנא אמינא (בג) השתא וודאי ל"צ דקא מדליק עלי בנו ביתאי ש"ם אנשים הרבה (בד) בחצר א' משתתפין בשכון יוצאין כלן בנר א' והכין שדרו ממתיבתא אבל להידור מצוה נר לכל א' וא' על פתח ביתם ואי פתח חד בבא לנפשיה (כה) מחייב לאדלוקי (כו) משום חשוא אר"ה חצר שיש לה ב' פתחים צריכה ב' נרות • אמר רבא לא אמרן אלא משתי רוחות אבל מרוח א' אינו צריך ולחשדא דעלמא לא חיישינן אלא (כז) משום חשדא דברייתא דזמנין דחלפי בהא ולא הלפי בהא אמר כי היכי דבהאי פתחא לא אדליק בהך פתחא לא אדליק • א"ר יצחק נר שיש לו

א'

פתח

סידור הב' לכן כ"מ ילוק על פתח ביתו (מ"ע וזוה העיקר שמתי מלוס להניח על פתח ביתו כו' תיכו ככלל תחת המהדרין כלל כי לף שליוס מהדרין מ"מ מלוס להניח כ"מ על פתח ביתו) ומ"ל לתי' לקמן נר שים לו ב' פיות ע"כ למהדרים קתי וכפירש"י שכ"ז ל"ע בזה (העתקה מחילוסיי) : (בב) משתתפת בפריטי בתר דנסיבנא כי' כל"ל • וס"ם שם בעה"ב מקום לו בתוכה כמי ס"ד • מ"מ סי' תרע"ז ס"ק מ' • ולכין כשבא"ב להוסיף מעט עמן בשבילו • שם : (בג) השתא וודאי ל"ל כו' • מכאן מסתע קלא לחים ותשמו גם למהדרין די להם בנר מ' לתל"ב וכי ר"ז לת כי' מן המהדרין ועיין ע"ז סי' תרע"ז ס"ק מ' מס"ב בשם הרש"ל תבל בתמת תין רתי' מכאן דמ"ב תמתי שמתתף בתחלה בפריטי ותמתי לת תלוק בפ"ע מ"ו דלת רלה להיות מן המהדרין ומולי תפשר דרלה להיות מתהדרין מן המהדרין ושתום' כ' דמהדרין מן המהדרין ליח להו סידור הרתמון ועי"ם בע"ז ובמ"א ס"ק ע' ובסי' תרע"ו מ"א ס"ק ב' ישו"ם סיטיב דמסקנתה למס רולה להחמיר על עלמו ולבדך בפ"ע רשתי ישו"ם : (כד) בתלר מ' כו' • זהו כדברי רב אר שלוס שהבתתי לעיל בתות כ"ח ישו"ם וע"ע שם' הפרדס סי' קל"ע ישו"ם סיטיב ובמ' שערי מטובה סי' רל"ד ישו"ם סיטיב : (כה) מחייב לאדלוקי כי' • עיי"ם בגי"ף ותמ"ם סי' מ' וסי' תרע"ז שערי' מ' • ובן סיתן בחלר בפ"ע ומוכל על שולחן תבוו לעת הרתי"ם סיטת בעור לדליך להדליק במקום שהוא יתן וכ"י סבית בשם הרשב"ת סיטתתף בפריטי והל"מ כ' דמהידתם דמדליקין בפנים גם הרת"ם מודה וכן שתם שם בשב"ם וסייטו דווקא כשתוכל בקביעות שם תבל שם תוכל בדרך תרעי מקום דירתו עיקר כמ"ש הש"ך והמ"א ישו"ם סיטיב : (כו) משום הסד • ותין לבדך על הפרסי' ר"ן וכ"ם בעוש"ע הרע"ת שערי' מ' בשב"א ות"כ י"ל ס"ס תכת • לך יש להלק בינים דע"כ לת כ"כ הר"ן והשו"ע רק שהם דבתמת הוא הד בעה"ב מת"ל הכת בתכשלי יום לעיין בזה ועיין מ"ת סי' תרע"ז ס"ק ד' ישו"ם סיטיב : (כז) משום הסדת דבני מתת דזימנין דחלפי כו' כל"ל • כ' בבו"ע שם וז"ל ואולם ב' ספיתוס גרוס מ' ושם בבית ה' די לו בתי' מכם וכ' ע"ז שת"ת וז"ל תבל תם שם בב' בתים לעפ"י שהם שב תדם מ' לריך להדליק בשניהם (ד"ת כל בו) תבל מלשון רש"י משמע דווקא כשאין שב' ב"ת לריך להדליק בשניהם תבל שב תדם מ' מ"ל כו' ישו"ם • תבל הגר"ת כ' בש"ק כ"ד וז"ל ושם בבית מ' כ"ת בהש"ם ד"ם תפי' מרוה כו' ודלת לשמ"ת שב' משמו להיקף עכ"ל • ובתמת לכתולה דהדין עם הש"ת מדכ' רש"י בד"ה תלר כו' שהרוחות יהת שבוי שהבית תלוק ושרי הוא של ב' ב"ת כי' • מבואר דעיקר השתד כתמו יתמרו ב' ב"ת ין תבל מי תדם מ' הוא יוהעים שמ"ל להדליק רק בתחד • ופריך לי תשתת דשלמת גם מרוה מ' יתמרו בתלוק הוא לעים ובני ב"ת דרים מהוכו זתי דבני מתת הם יוהעים הש דשבל של בעה"ב מ' הוא ומכני לעולם תשדת דבני מתת וכיון שהש יוהעים דבעה"ב מ' הוא ובפתח מ' תדליק בוב מין כתן תבד • ול"ל דבוונת הגר"ת בזה פשוט לו מבחוץ לם הבית הוא תלוק מיושין בפיר לף לבני מתת דיתמרו תהר דר שם תבל כתן מיירי בחוו תליק בתמת רק דיהשתדוהו שהוא תלוק ודוק כי קלתי בזה • ודע כי לשיטת הסר שלוס שבתבתי לשיל תות כ"ת לריך לפרש כן דהשתד שמת יתמרו דשתלר תלוק לפרים ויש כתן ב' הלרות • ושלולת המדליקין בפיס תפי' יש לתלר הדבה פתחים להרבה רוחות תין תדליקין תלת פעם מ' בפיס • כ"ה בפ"ם שם : (כח) עושה לפני בני תדם פי' כי' כל"ל שם כ"ג ב' : (כט) למהדרין גר לכתו"ת כו' • עיין מש"ב לעיל תות ג' ועיין סי' תרע"ת שערי' ג' • ודע דדברי הרת"ת ליוס מובנים לי בפ"ם שם השתום' לת ילו לפרש כרש"י דלדידן דמוסיפין בכל לילה תין עיבון גר לכתו"ת ישו"ם מ"ש לדידהו מי ניחת דמפרשי דעיקר בב' בתים כיון דמוסיפין בכל ליום מ"ש תין תדליקין ב' תפיס בגר מ' ובמ"ש בפ"ם שם בשערי' ב' ובמ"ת שם • ודע דשם"ת כ' בפ"ד דהעיקר ס"ד וז"ל ופירש"י ז"ל לפני ב"ת למהדרין דשיעור גר לכתו"ת וכן פי' בשיעור ולי נרתה לפי' לפשוס מהדרים כיון בפתחי שני בתים סתוכין זה לזה בבדי סתגר הוא לכל פתח בפתח הסמוך לו מ"ע כיון בני ב"ת סיכנסין בפתח מ' וסם תלוקין בשיעתן

הדברות

שני פיות (כח) עולה לשני בא' פי' כנון (כט) למהדרין גר לכאו"א לכל אנשי חצר • אמר רבא (ל) מילא קשרה שמן והקיפה פתילות בפה אחד כלי עולה לכמה ב"א לא כפה אחד כלי עשאה כמדורה ואפי' לאחד אינו עולה ומסתב' (לא) הנ"ם שלא הרחיקו זמ"ז עד כאצבע אבל אם הרחיקם עד כאצבע אינו במדורה ויצא • א"ר פתנה אמר רב פתילות ושכבים שאמרו (לב) חכמים מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת אר"י ס"ם דרב (לג) כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה • והא דתניא מצותה (לד) משתשקע החמה • ועד שתכלה רגל מן השוק לא אדלוק לה אלא

הדביר

ותיכם סמוכים על שולחן מ' בכל מ' לריך להדליק כך כ"ל עכ"ל ולת הובת בתחנוכים • וכתב למדנו ממנו כתם דברים תדת שב' בע"ב הדרים בבית מ' בניהם מהוייבים להדליק ולפי"ז הת ל"תכבתלי מתתתף בפריטי ע"ב בסמוך על שולחן בעה"ב ועיין לעיל תות כ"ת תם"ב בזה • תבל תם"ב בתי' לתמון דסתתפת בסתוכים סמוכין זה לזה כו' • לכתורה הדרת קושיית סתום' לעיל כ"ת ב' ד"ה מלוס כו' • דסוס לזה תיתין ולזה תמתל ותולי תיירי בתן בתין בבית מ' תזוזה דלריך להדליק בימין וכתב"ב לעיל תות י"ב ומתולת דבר תסכיל כי סתום' ע"ב לת ס"ל תיה דוכת : (ל) מילת קטרם שמן וקישה כו' • שם כ"ג ב' וסי' תרע"ת סעי' ד' : (לא) סכ"ת שלת הרחיקו כו' • הובת זה בר"ן ובטור סי' תרע"ת והטור הסיג ע"ז ישו"ם ולכן לת הובת בשו"ע ועיין בב"י תם"ב בזה ישו"ם ועיין בכלבו שהביאו זה בשם רבינו : (לב) שתמרו תכמים תין מדליקין בשם כו' כל"ל • שבת כ"ת ב' וסי' תרע"ג סעי' מ' • וזווקא שלת נתן בשם דק בשיעור תבל תם נתן יוהר לתסור כ"ם מבואר בסי' כ"ל שם ישו"ם סיטיב (ולת בתמ"ב סי' תתסיג שי' קמ"ח להשיג שם על הרי"ף ישו"ם סיטיב והכין ועיין לקתן מות ל"ו תם"ב בזה) : (לג) כבתה תין זקוק לה כו' • וכ"ם הרתב"ם בפ"ד תם' תנוכה ס"ם ישו"ם ולפי' תם בת לתקנה וכיכה תיכו תייב להדליקה וכשלולה להחמיר על עלמו ידליקנה בלת ברכה ר"ן בשם רשב"ת • וסרש"ל כ' בתשובה סי' פ"ם דשת דתמרינן כבתה תין זקוק לה סייטו לחיוב תבל הכולה לזכות בשלוס בעלמה יחזור וידליק דלת נרע תן המהדרין ישו"ם גם כ' שם דשם בת להקנה וכבתה מחוייב לחזור ולהדליקה ישו"ם סיטיב ועע"ק דמ"ב תלי פריך הכא תלי לתי דשי כבתה הדר תדליק כו' • לימת דסייטי למלוה ולולי תשתע לי' דסייטו לחיובת ועוד דסרש"ל כ' דזה ניק לכיוון ולת נקרת מלימה בזה • תבל לסיטתו דס"ל דשם בת להקנוי וכיכה לריך לחזור ולהדליקה מ"ב עיקי בהכי ויש לעיין בזה :

גם שם תדליק בע"ם מבעו"י וכבתה תין זקוק לה כתבואר בסימן הרע"ג סעי' ב' ועי"ם בביאור הגר"ת • וכרש"ל בת' ס"ם הכי ע"ז לך דבריו ל"ע דמ"ב יקשה תליך תדליקין בה בשבת וכלתיית הגר"ת ויש לכיין בזה דבני הכי"ף ורת"ם בסי' נ' שם שכ' שם והו תדליקין בשם בשבת ס"ת דבני הכי"ף ורת"ם בסי' נ' שם שכ' שם ועי"ם בקכ"ת תות י"ת תם"ב בזה תבל לפי תכ"ל מ"ם דשתו לסורות דתף שם כבתה קודם זמנה תין זקוק לה (ועיין בסידור רע"ג שכ' דשם כבתה מותר להדליקה עד שתכלה כולם ישו"ם ולכתורה קשה פשיטת ותולי קמ"ל דתף דכלתה מלותה והו"ת דשות כמו שתדליקה לעולך תול קמ"ל ושוד ים לדתוק בזה) (ועיין בבה"ג תם"ב בזה) עיין בהערות שבסוף הסידור ישו"ם : (לד) משתשקע החמה • וכ' הרתב"ם שם בש"ם וז"ל תין תדליקין נרות תבוכה קודם שתשקע החמה תלת עם בקישותה לת מתחרין ולת מקדימין עכ"ל וכ' הש"ת טילת לו זה משת לקתמר כ"ג ב' ישו"ם דתפרש לה לעיין תבוכה ישו"ם ושת לקתמר דבינתו דרב יוסף הוא מתמה כו' (ובשלמת לסיטת התפרשים דקתי על נר שבת מ"ם לשיה תלות הכתים משת"כ להרתב"ם דתפרש לה לעיין ל"ת מ"ם תיכי דקתי לה) י"ל משום דרב יוסף הוא סומת ולכן היתה סיש המלקת (עיין סי' תרע"ה מ"ת ס"ק ל' ישו"ם) תבל בהמת י"ל דממ"ם פ"ב נמיר לה הרתב"ם וז"ל שם (ס"ד) מלות הדליקתו מסקיעת החמה עד בילה רגל תן השוק ותעפ"י שתין רתי' לדבר זכר לדבר לת ימים עמיד שעון יומם ועבוד שהם לילה ושם הדליקו ביום תין ילהין תתתו ותין מבדילים עליו שבך תמרו תין מבדילים על הנר עד שילותו לתורו עכ"ל (ועיין מ"ת סי' תרע"ב ס"ק ת') ועיין ר"ן שסביות שם רשות להקדים שם ילה וכ' שם בשו"ע דתי שהוא ערוד יכול להקדים תפלג המנחה ולמעלה ובלבד שיהן שתן שתדליק בשיעור שיכלה רגל תן השוק ישו"ם סיטיב • וכ' עוד הר"ן וז"ל ובע"ם נתי תדליק תחר שקיעה וכדרב יוסף לתחר דשהשקיע החמה עד שיכלה העליון והשוה לתחתון יום עכ"ל ומשמע תזה דבחול נתי תדליק מהחלת שקיעה תחת בשעת"ר פ"ב כ' מתחלה לסיומו סוף שקיעה והוא לה"ש וכ"כ הטור' בשתות בהדיה כ' ב' ד"ה נשבל כו' ישו"ם • וכ"ם דעת הטור סי' תרע"ב ישו"ם ובשו"ע שם ועיין בשרדתי בהגהות סי

(לה) אי לא אדליק מדליק • (לו) אי לשיעורא נותן בה שמן כשיעור הזה • (לז) וארצ"ו מכבה ומדליקה בלילה אחרת ושלחו מסתיבתא אם הצריך לה אתר שבלתה מכניסה ומשתמש לאורה ומותר (לח) כשלבו"כ נ"ח שהותיר בה שמן כך שנו חכמים הותיר

פתח

סוף הפרק כל' דמשמשקע סוף תחלת שקיעה יע"ם וכן הסכים הגר"ח סם וכ"כ בתע"ד ולפי"ז יש להדליק בין מנחה למעריב ולפי דעת הסו"ע יש להדליק תהר הפלג מעריב ועיין במ"א ס"ק ס' דמי שלא התפלל מעריב מדליק מקודם יע"ם ובבהכנ"ס מוהנין להדליק בין מנחה למעריב כמבואר בסי' תרע"ח סעי' ז' יע"ם : (לה) מי לא מדליק מדליק • ודעת הרמב"ם ז"ל לאחר מכאן היינו מדליק כלל תולם דעה תום' ור"ן ותא"ם דהמידנא שמדליקין בפניה לא סייך זה יע"ם ומ"מ לכתחלה כ' הר"ן ומעור שגם שחידנא יש לדקדק בזמנו וכ"כ בהגהה טו"ע הרע"ב סם סי' תרע"ב סעי' ב' • ודע שמעור כ' וז"ל ומ"מ עדיין זמנה כל הלילה ודלא כהרמב"ם ז"ל שכ' שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק עד שתלש רגל מן השוק עבר זה הזמן חיזו מדליק עכ"ל וכ' ע"ז סב"י (אחר שהביא דברי הרא"ם ודברי ר"י פירת שבתום') וז"ל ולא כי' רחוי לרבינו לכתוב ולא כהרמב"ם שכ' אם עבר הזמן חיזו מדליק מתחר שתף לדברי האומר שמדליק חיזו מדליק אלא מספק עכ"ל ול"נ דע"כ לא כ' הרא"ם דמדליק מספק רק להמדליקים מבחוץ אבל לדידן שמדליקין בפניה אפי"ג דמדליקין כל הלילה לא מספק ותם"כ העור בסוף הסי' לעיך לדקדק בשיעור שהעי"ו שמדליקין בפניה כיון שמדליקין בפתח הבית והוא פתוח יש היכירא לעוברים ושבים עכ"ל היינו לכתחלה דווקא אבל בדיעבד כגר כ' למעלה דכל הלילה זמנה ומיהא מ"כ בשם ס"ה שנכון להדליק בעיר בני הבית נעורים משעה ומי דלכתחלה דווקא וכ"כ מלשונו שכ' וכן להדליק כו' • וזה לכאורה שלא כדברי המ"א שם שם ס"ק ו' שכ' דאם יפנים בני הבית אין לנרך עליהם יע"ם ועיין היטיב בם' הפרדס סי' קל"ם שם מבואר דמדליקין כל הלילה רק דאם עבר חזמן הלילה סוב אין לו תשלומין להזמן הלילה ומדליק כאין שאר כ"א בחיזו הלילה שמדליק יע"ם בשו"ע סוף הסי' יע"ם : (לו) מ"ל לבישורא נותן שם כי' בל"ל • ושיעו כפי' רש"י ז"ל והרי"ף כ' שאם יתפם דולקת והולכת עד שיעור הזה ורולה לכבותה אז לכתחלה אסור להדליק בעיד בני הבית נעורים משעה ומי דלכתחלה דווקא וכ"כ מלשונו שכ' וכן להדליק כו' • וזה לכאורה שלא כדברי המ"א שם שם ס"ק ו' שכ' דאם יפנים בני הבית אין לנרך עליהם יע"ם ועיין היטיב בם' הפרדס סי' קל"ם שם מבואר דמדליקין כל הלילה רק א

מאי מברך אר"י ביום ראשון מברך ג' (מ) להדליק ושעשה נסים ושהחיינו והרואה מברך ב' שעשה ושהחיינו מבאן ואילך מדליק מברך ב' והרואה מברך אהד ורואה דווקא (מא) שעומד בקרון או בספינה שלא הדליק בביתו • מאי מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר חנוכה היכן צונו רבי אויא אמר (מב) מלא תסור • ר"ג אמר משאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך ואמר רבא (מג) הזהיר בנ"ח הוויין לו בנים ת"ח אמר רבא (מר) נר ביתו ונ"ח נר ביתו עדיף משום שלום ביתו נ"ב וקידוש היום נר ביתו (מה) עדיף נ"ח וקידוש היום איזה מהן עדיף בתר דמ"בעיא הדר פשטי' נ"ח עדיף משום פרסומי ניסא וקידוש (מו) אפשר דמקדש אריפתא ובליל שבת (מז) מדליק תחלה של חנוכה ואחריו של שבת ובהלכות אי אדליק של שבת בדישא איתמר לאדלוקי של חנוכה דהא קבלי לשבת עילווי' וכל ח' ימי החנוכה צריך לנמור את ההלל כדאמר ר"נ משום ר"ש בן יהוצ"ק

י"ח

פתח הדביר

סוכה מ"ו ח' : (מ) להדליק כו' • עיין לעיל ס' לילית ב"ע ה"ב תוס ע"ח יעי"ם : (מא) בעומד בקרון לו בספינה כו' • עיין רם"ו ז"ל ומסתע מלת מלבושו משפ"י בשתיל להדליק תם"ב בביתו מ"מ צריך לברך על רחייתו מדכ' סלת הדליק בביתו עדיין יעו"ם בשבת תמנם בסוכה מ"ו ח' כ' ומ"ל קלי על סלת הדליק בביתו ושוכר בהם"ר כו' יעו"ם ומ"ב י"ל דמיירי דלת הדליק כלל ולת עתיד להדליק וכ"מ יותר כתן בהם"ם בכ' ומ"ל פי' המחלך בספינה ורוחה גדולה שהדליקו בעיר ורוחה חיזו מדליק עכ"ל ומה"ן כוסיף עוד וכ' ומ"ל ומסתברת דלת קוזקה בהכא זו תלת למי סלת הדליק ולת הדליקו עליו בתוך ביתו ולחזו עתיד להדליק בלילה הא לת"ח לת עכ"ל ומבואר מזה דכל שהדליקו עליו בתוך ביתו לת תש"י דהוה לת שתי סברא וי"ל דכן נ"ב כיוצא הם"י בסוכה והרמ"ם בכ' והוא חיזו מדליק וכ"ל תלין מדליקין עליו בתוך ביתו והמרדכי כ' ומ"ל פירש"י שתלת בהם ריב"ו שתמר בהם ר' יצחק ב"י דלת קוזקה בהכא זו תלת למי סלת הדליק בביתו עדיין ובלין דעתו להדליק בעלמו כגון שהכניסו סלת שתע בהכהם יעו"ם טיעיב ומבואר מזה לק שהשתתף בפדיונו ולת שתע בהכהם לו שהדליקו עליו בתוך ביתו מ"מ חייב לברך וכ"ם דעת הרמב"ם בפ"ג ה"ד ושיי"ב בהם"ת וכ"נ קלת מדעת הם"י דכל סלת הדליק בעלמו חייב לברך וכבר תמה הפ"ז בהי' מרע"ו ס"ק ד' על הכ"י שהשווה דעת הכ"ן לדעת המרדכי (ובדוחק יש לייהב הדב"י לת נחית לזה רק להשמיענו כי לת מיירי בתי שהדליק לעלמו וביהר עליו כגון בשמע דעת התוס' בסוכה שם יעו"ם טיעיב) ומ"ת ל"ל לייהב שפקו הכו"ע סלת יהיו נרותיו כשיהרים זה תם זה והוא דלת תקנו בהכא גרועה כל שלת תלוה לחבל מ"ת כל סלת רחם התלוה תלוי עליו להבניס עלמו בחיוב ולהדליק בברכות וחילוק זה נכון ומבואר ועיין מ"ת סימן תרע"ו ס"ק ת' שהביא בשם הרש"ל בתשובה דתם הבהתף בפדיוני ושומע הברכה ת"ל לברך וכ' ע"ז שמ"ת ומ"ת ל"ל דשפק ברכות לשקל וכ"מ בתום' סוכה שפקו למה תקנו ברכה בהנוכה לרוחה ולת תי' דשמני כ"ת דחיכת תלוי בעלמו חייב להדליק בעלמו ולת בשמע דעת התום' בסוכה שם יעו"ם טיעיב) ומ"ת ל"ל דלת דחיכן לי' דשת תלוי תלוה בדיעבד תם זה והוא דלת תקנו ברכה גרועה כל שלת ידי התלוה תבל מ"מ כל שלת רחם התלוי עליו להבניס עלמו בחיוב ולהדליק בברכות וחילוק זה נכון ומבואר ועיין מ"ת סימן תרע"ו ס"ק ת' שהביא בשם הרש"ל בתשובה דתם הבהתף בפדיוני ושומע הברכה ת"ל לברך וכ' ע"ז שמ"ת ומ"ת ל"ל דשפק ברכות לשקל וכ"מ בתום' סוכה שפקו למה תקנו ברכה בהנוכה לרוחה ולת תי' דשמני כ"ת דחיכת תלוי בעלמו חייב להדליק בעלמו ולת בשמע דעת הרמב"ם בפ"ג ה"ד ושיי"ב בהם"ת וכ"נ קלת מדעת הם"י דכל סלת הדליק בעלמו חייב לברך וכבר תמה הפ"ז בהי' מרע"ו ס"ק ד' על הכ"י שהשווה דעת הכ"ן לדעת המרדכי (ובדוחק יש לייהב הדב"י לת נחית לזה רק להשמיענו כי לת מיירי בתי שהדליק לעלמו ובירך עליו כגון

(מח) י"ח ימים בשנה יחיד נוטר בהן את ההלל • וברירנא לה בהלל ואיבעיא מהו להזכיר של חנוכה בברהמ"ז ואסיקנא (מט) אינו מזכיר ואם בא להזכיר מזכיר בהודאה ואסיקנא נמי התם מזכיר (נ) במוספין דיום הוא שנתחייב בארבעה תפלות :

סדר היום • נרסינן בגמילה (א) בחנוכה קורין בנשיאים (ב) ג' בכל יום (נ) ומפטיר בערות דוכרי' ונהגו לקרות

פתח

כעי' יו"ד וסי' תרפ"ט יעו"ש : (מח) י"מ ימים בשמע כו' • עיי"ש בדי"ח ורמ"ש פ"ב דשבת סי' י"ז וסי' תרפ"ג ועיי' לעיל ס' סימן ח"ז לות י"ב : (מט) מינו מזכיר ואם בא להזכיר כו' • עיי' לעיל ח"ס דס' מנילה לות ד' • ול"י למה כ' בעוט"ש סי' תרפ"ב סעי' מ' דלריך להזכיר ולא רלוחי לה' שבעיר בזה ועיי' בתרמ"ם סי' ע"ו בכ' דמהמוכשתא משמע דבחנוכה ופורים מזכיר ישו"ם הן לחת בירושלמי פ"ו דברכות פ"ד מבואר דימיס שתין בהם קבען מיסף מזכירין ואם בא להזכיר אין ממזירין לוחו ישו"ם אבל הוא בתלמודינו הכא ולא בתלמודינו דברכות מ"ש ג' דהתם מבואר דבר"ה אין ממזירין לוחו ואולו בירושלמי מבואר דבכל יום שים בו קבען מוסף מחזירין לוחו ישו"ם ס"ביב • ול"ע בזה על הטו"ש ולא רלוחי מי שמעבור בזה ועיין מכ"ב בם בה' מנילה ישו"ם אבל עובדא דמייתי התם דר"ם בר יהודה לוקלע לבי רבה כו' מבואר דים להזכיר : (נ) מזכיר בתוספין • בם כ"ד ב' ועיי' סימן תרס"ב סעיף ב' ועיין לעיל ס' יומ"ב מ"ה לות ס"ח בהגיהו יעו"ם :

(א) **בחנוכה** קורין בנשיאים • מנילה ל' ב' ובמ"ם פ"ב ה"י :
(ב) ג' בכל יום • ר"ל ג' גברי בכל יום מבל בשיחים קורין ג' בכל יום מ"ב בסיח מ' בכל יום עיי' ס' בפרדם סי' קל"ח ובסידור רע"ב בסדר הנוכה ועיי' סי' תרפ"ד סעי' ה' ישו"ם היטיב : (נ) ומפטיר בנרות דוכרי' כו' • בם בתנילה ל"ת ובם מ' דמי דמי מיקלעי ב' בשבות קמייתא בנרות דוכרי' ובתרייתא בנרות שלמה וכ"ם בסידורו של רע"ב ועיי' בסי' תרפ"ד סעי' ב' ובמ"ם בם מ' ובשבת מפטיר ותבלם בל המלאכה ישו"ם ואולי הוא ט"ם ולל כתו שבות בם"ם דיבן : (ד) עד סוף הסדר • ר"ל לף שבתוב בתוכה בשיחים מ"ת קורין עד סוף הסדר וכ"ם בסידור ר"ע נתן וכ"ה בם בפרדם בם : (ה) וקורין בהעלותך כו' • וכ"ה בת"ם בם ישו"ם היטיב ועיי"ם בסו"ע סעי' ל' : (ו) ר"ח מבת שחל להיות כו' • מנילה כ"ע ב' ועיי' תום' בבת כ"ע ב' ד"ה הדר כו' המפטירין בשל הנוכה ישו"ם היטיב וכ"ה בם בפרדם בם ישו"ם (רק מב"ב בם ובמסבת סנהדרין לי'

הלכות הפסח בסיעתא דשמיא

מצות הפסח שבו ג' מצות • ביעור חמץ • מצה ומרור • וחלקתי אותו (א) להי שערים • איסור אבילה והנאה • מצות מצה ומרור • ד' כוסות וסדר היום :

בדיקת בתים • אור ליי"ד (ב) בודקין את החמץ לאור הנר מ"מ אר"ע ב"ש (ג) בשעה שב"א מצויין בבתיהן ואור הנר יפה לבדיקה • ואם חל י"ד בשבת (ד) בודקין אור י"ע • ת"ר (ה) אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור האבוקה • אלא לאור הנר מפני שאור הנר יפה לבדיקה ירוש' (ו) וכי יש חמה בלילה התתר (ז) בשלא ברק אור י"ד יבדוק שחרית הרא אמרה אפי' ביום צריך לבדוק לאור הנר ואור החמה לא בחצר דאמר רבא (ח) חצר א"ע בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם ולא לאכסדרה דאמר רבא אכסדרה לאורה נבדקת אלא לארובה שבחדר • ואין בודקין צדדי' (ט) לא לאור החמה ולא לאור האבוקה ואבוקה מ"ם לא אר"נ ב"י זה יכול להכניסו להורין ולבדקין וזה א"י רב זביד אמר זה אורו לפניו וזה אורו לאחריו ור"י אומר האי בעית והאי לא בעית • ורבינא אמר האי משוך נהורא והאי לא משוך נהורא י) ירושלמי מבואות האפלין לבודקן ביום לאור הנר מילתן דרבנן אמרין לא כמה דמנהיר ביממא מנהיר בלילא דאר"ה כר הוה ערקין (י) באילין בנייתא בסדרא רבא היו מדליקין עלינו נרות בשעת שהיו כהין יודעין שהוא יום ובשעת שהיו מבהיקין היינו יודעין שהיא לילה • נח בבנייתו לתיבה הבנים עמו אבנים טובות ומרגליות • בשעה שהיו כהות היו יודעין שהוא יום כו' ש"מ מבואות האפלין (יא) מצותן בלילה לאור

נתיבות שמואל ט) ירושלמי פסחים פ"ח ה"ג מבואות האפלין מהו שיהא צריך לבודקן בשעת לאור הנר כו' כד תיעל בודקין באילין בוסיפא דפרדסא דבא :

פתח

(א) **להי** שערים • מולי ל"ל להי שערים • ומס ליסוד מבולם בתוך ומבלתו • מלות מלם ומרור • ד' כוסות • ומדר היום •
מ"ג ים לקיים הנוסחת ומלם ומרור מבוב לתרי : (ב) בודקין את כו' • פסחים ג' מ' : (נ) בשעה שב"א כו' • שם ד' מ' : (ד) בודקין לור י"ע כו' • כ"ה דעת ברמב"ם ג"כ בפ"ע ועיי' סי' תמ"ד סעי' ח' : (ה) לין בודקין כו' • שם ז' ב' : (ו) וכי ים חמה כו' • לפיכך יותת זה רק הכי ילוכלמי פ"ת ה"ת : (ז) בשלת ברק כו' • בשלת החמה בפי' ביום לריך לבדוק לאור הנר ישו"ם בחקר הם רבמין לבדוק ביום י"ב בניסן הזה לת נזכר בכוס פוסק) :

הפעם אורה את ה' אשר עזרנו להשלים הלכות חנוכה
לזכרון הגם אשר האריב לעם ה' כלה נגרש והובה
והתנים הגדול הוא הלויתן דועלה בחכה
גם נעשה גם בפך השמן משחת קודש המהורה והזכה

הדברות

פרשה נשיאים (ד) עד סוף הסדר • ויש שמסיפין ומתחילין (ה) וקורין בהעלותך בפ' ראשונה ומנהג יפה הוא וא"ר יצחק (ו) ר"ח מבת שחל להיות בשבת מביאין ג' תורות וקורין ו' בעניגו של יום וא' בשל ר"ח וא' בשל חנוכה חל להיות בחול (ז) קורין ג' בר"ח ורביעי בחנוכה : ומי שעשה נסים לאבותינו הוא יפרוס טובת שלומו עלינו ועל כל ישראל אבן :

נשלם סדר הנוכה ת"ל

הדביר

דמפטיר בכל ר"ח ועו"ם הוא ט"ם ול"ל ובמסבת סופרים • וכוונתו על הא דהתם בפי"ב ה"ז ובפ"ב ה"י ועו"ם היטיב המוסחת היבנה) וכ"ה בסידורו של רע"ב וכ"ה בם' המנהיג סי' ק"ל ועיי' בסי' תרפ"ד סעי' ג' (ועיי' במ"ת בם ס"ק ב' וז"ל ובהום סיבה כ"ד כ' משמע דם"ל דהפי' לדחות תדיר קודם ויש ליישב בכל כוונתו בפשוט דהי' בהם בפ"ב ה"ז ובפ"ב ה"י ע

לאור הנר • תנו רבנן (יב) חודי הבית העליונים והתחתונים וגג היציע וגג המגדל ורפת ולולין וסחבן ואוצרות יין ואוצרות שמן א"צ בדיקה (יג) ובחוש' אוצרות תבואה ובירושלמי גג הבד וגג (יד) המגדל הרא דתימא (סו) דגבוה ג' אבל אין גבוה ג' כארץ הן ובאותו שלא נשתמש בו חמץ אבל נשתמש בו חמץ (סו) אפי' כמה גבוה צריכה בדיקה (יז) ג) התם במסתפק אבל באוצרות שמן אפי' במסתפק אין צריך בדיקה מ"ם שמן יש לה קבע לאבילה יין (יח) אין קבע לשתי' א"ר חייא (יט) עשו אוצרות שכר בבבל כאוצרות יין בא"י במסתפק זה הכלל (כ) ב"ש שאין מכניסין בו חמץ א"צ בדיקה כגון (כא) אוצרות יין שא"צ בדיקה וכן כיוצא בהן ובמה אמרו ב' שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ במסתפק והוא מחלוקת ב"ש וב"ה דתנן בש"א ב' שורות ע"פ כל המרתף (כב) וב"ה שתי שורות החיצונות שהן העליונות ופליגו בה רב ושמואל אמר רב עליונה ושלמטה הימנה שורות חביות הרואה את התקרה והואה את הפתח ועוד שורה חביות אחת למטה הימנה שעומדת תחת העליונה ע"פ רואה המרתף שרואה את הפתח ואינו רואה את התקרה ושתים אלו חיצונות שרואה את פתח הבית ושמואל חיצונה ושלפנים הימנה שורה

א' ע"פ רואה המרתף שרואה את הפתח והתקרה ועוד אחרת שלפני' שרואה את התקרה ואינו רואה את הפתח ושתים אלו עליונות ואיכא למ"ד (כד) חיצונה ושלפנים הימנה ב' שורות מן הארץ עד שמי קורה קאמר וב"ש דאמרו ב' שורות ע"פ כל המרתף כר' יותנן דאמר שורה אחת כמין (כה) נם ר"ן ותני ר' חייא כוותי' דרב וכולהו כוותי' דשמואל והלכתא כוותי' דשמואל (בו) ור"פ ור' יצחק בשם רבינו שרירא ורבינו האי ז"ל • תניא חזר שבין אדם לחבירו כגון (כז) חורין האמצעין זה בורק עד מקום שידו מגעת וזה בורק כו' והשאר מבפנים בלבו וחזר שבין יהודי לארמאי בורק עד מקום שידו מגעת והשאר מבפנים בלבו (כח) פליגי אמר כל עצמו א"צ בדיקה מפני הסכנה שאומר כשפים הוא עושה לו אר"ח (כט) בית דגים א"צ בדיקה והא תניא צריך בדיקה הא ברברבתא הא בזוטרתא ארבב"ח (ל) בי מלחי ובי קירי צריך בדיקה וא"פ (לא) בי תמרי ובי ציבא צריך בדיקה תניא רשב"ג אומר (לב) ממה החולקת בתוך הבית ומפסקת כלובר חוצצת הבית מבחוץ לכותל א"צ בדיקה ג) בנוסחא דרש"י ורבוותאי דתנאי ממה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתי' צריך ד) בדיקה ל"ק דמדליא א"צ בדיקה דמיתאי צריכה בדיקה וה"פ מעמא דעצים

נתיבות שמואל ג) ע"ם עמחים מ' ס': ג) ל"ל צריך בדיקה עם: ד) ל"ל מ"ג בדיקה עם:

פתח הדביר

סירוסלמי ועו"ם: (יב) חודי הבית העליונים והתחתונים כו' • עם מ' מ' זוסק מ"ע קל"ם ב' • ובמקום שמיוקים מלויין חוריס התחתונים לריכים בדיקה ס' המכניס סי' ט"ו ומ"ח ס"ק מ' יעו"ם: (יג) ובחוש' חולרות תבואה • ר"ל בהוספתא מוסיף נמי חולרות תבואה נמי מ"ל בדיקה וכ"ם בירוסלמי חולרות הפירות יעו"ם: (יד) וגג המגדל • לפחותה הלא נם בס"ם מבואר כן ומה חוסיף זה בסם הירוסלמי ואולי משום שהולם לבחוב עלם מסקנת הירוסלמי סוב לחיתי בפיל"ח ובהמב"ם שהשמיטו לגג המגדל יעו"ם סימיב וכ"ם ברי"ף וי"ל כי נם רבינו לעיל גג סילוע וגג המגדל י"ל דזהו משנתנ שמעתיקים שמחכו אחר גי' שלנו אבל גי' רבינו בעלמו סי' כחוב גי' הכי דבוחת שלי"ג גג המגדל בס"ם שלנו לכן הבית זה בסם הירוסלמי: (סו) דגבוה ג' אבל כו' • כ"ם בירוסלמי ומחלקו בפירוסו • הק"ע כ' דהגג גופי' אם הוא גבוה ג' ח"ל בדיקה ואם הוא פחות מג' לריך בדיקה ופפני משם כ' דהקלי על עלמו שעביב הגג אם הוא גבוה ג' ח"ל הגג בדיקה ואם הוא פחות מג' לריך הגג בדיקה יעו"ם וע"ש עלה הובאת זה בפוסקים: (סז) לפי' גבוה כמה לריכה בדיקה כל"ל • וכ"ם בירוסלמי שם: (יז) לריכה בדיקה • ומולרות יין ח"ל בדיקה ופהניה חולרות יין לריך בדיקה חולרות שמן ח"ל בדיקה אפי בפסחפק כו' כל"ל • וכ"ם שם ח' ח' ועיי' בר"ן שכ' בפלוגתא לא מפרש כן ולכן כ' דהמידעה נם חולרות שמן בפסחפק מהן לריך בדיקה אבל לא יהעתי מנין הולים כן מדברי הרי"ף דמדבריהם מובח לסיפך דז"ל שם ומולרות יין ושמן ח"ל בדיקה ופהניה חולרות יין לריכין בדיקה אפי בפסחפק מהן אע"ל וכ"ם ברע"ם סי' י"ב ותמולה מבואר מדלא חיוק בשמן אלמא בשמן חעפ"י שבפסחפק אפי ח"ל בדיקה • ודע כי בפי' ר"ח בפוב וז"ל ומולרות יין ושמן שאין מסחפקין מהן כו' מבואר כי הפוב שמן לוין ועיי' ברמב"ם פ"ב מה' חב' וז"ל ומולרות יין ומולרות שמן שהיו מסחפק ומהן ובית דגים גדולים ח"ל בדיקה אע"פ הבעים להן חוק אבל חולרות שכר ומולרות יין בפסחפק ממנו ובית דגים קטנים כו' יעו"ם סימיב ומרחב"ד הביאו שם יעו"ם ועיי"ם בפ"ב מ"ע שם (ומה"פ שם מקורו בחולף הני' יעו"ם ומה בחוב עלמו בדברי הרי"ף לכחורה לפי מה"פ מבואר מדברי הרי"ף לסיפך וכמו שכ' נ"ב שם חתן) ומולי לפני הר"ן ומה"ע הי' קלת מ"ש בדי"ף יעו"ם סימיב ועי"ע בפו"ע שם אלא נתפרש זה בהר סימיב יעו"ם סימיב ועיי בה"פ מ"ב בדברי הרי"ף בפום"ב ועיי' בירוסלמי פ"ח: (יח) לין קבע לשתי' כו' • כ"ם שם בפסחים מ' מ' ועיי' בפת ק"ח מ': (יט) עשו אוצרות שכר כו' • שם מ' מ' ומפמע דוקא בבבל אבל בני כן ולא בהר מקומות וכן מבואר בדברי העיר שכ' ואולרות שכר בחקום שנהגו שלא בפסח יעו"ם כ' שאם חבל שרמב"ם כ' שאם אולרות שכר שמסחפקין מהם לריכין בדיקה יעו"ם וי"ל דברמב"ם מפרש הכי דבבבל שכר הוא בחבית ולא בחביות ולכן אם הוא בחבית אפי' בפסח לריך בדיקה: (כ) כ"ת בחוק מכניסין בו כו' • שם ב' מ': (כא) אוצרות יין שא"צ בדיקה כו' • הכי מסיקנא שם מ' ב': (כב) וב"ש אומרים שתי שורות החיצונות שהן בעליונות ופליגו בה רב ושמואל רב אמר עליונה כו' כל"ל לפי סדר הלשון של רבינו • אבל מ"מ י"ל שהשמיק לשון הב"ם בחמר שא שם חמר רב יעו"ם: (כד) חיצונה ושלפנים סימנא כו' • ר"ל דלא כמ"ש לעילא נק דסם כל הפירות מהרעה עד שמי קורה ומי קניח ח"כ סיינו ב"ם מלינה דרב יהודה לכן קחמר דחיינו מפרש בב"ם כר' יוחנן דסיינו כעין

דעצים ואבנים סדורין תחתיה ה) צריכה בדיקה ל"ק התם דמליא ואין עצים ואבנים סדורים תחתי' בודק אפי' לצד הפנימי שבבית שעוברים תחתי' אבל עצים ואבנים סדורים תחתי' בודק צד החיצון שבבית ואינו בודק צד הפנימי אבל רבינו יצחק אבן גיאות ז"ל פי' (לג) צריך על המטה קאמר ומסתב' כדפרישית (לד) אין תחששין שמא נידרה תולדה מבית לבית וממקום למקום דא"כ מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף ירושלמי (לה) וכי יכולין ישראל לבער חמצן כאחת ודווקא דלא חזינן (לו) הא חזינן חיישינן ולא אשרינן אבלתי' וצריך בדיקה מספק ולא סגי בביטול לר"ז דאמר בלחם משוירה (לז) אימר שיירה אימר לא שיירה דהיינו אימר אוכלתי' אימר לא אוכלתי' ולרבא נמי הוי ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי • רי"א (לח) בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית ובשעת הביעור ירושלמי (לט) הי ניהו שעת הביעור שעה ה' כר"מ וחכ"א לא בדק אור י"ד בודק י"ד שחרית לא בדק שחרית יבדוק תוך המועד לא בדק תוך המועד יבדוק לאחר המועד פירש רבינו אלפסי ז"ל (ט) תוך הפסח ולאחר הפסח ורש"י פי' תוך המועד עד שעה ו' ולאחר המועד מי' שעות ולמעלה (מא) ומה שמשייר יתיחט בצינעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו שמא תבא תולדה (מב) ותטול בפניו ויהא צריך בדיקה אחריה או (מג) שמא הניח י' ומצא ט' דמכחא מילתא ועכבר נטלו ואפי' לר' דאמר (מד) מנה מונח ומנה מוטל (מה) עד א' ו) צריך בדיקה אבל לא ידע כמה הן ולא הצניעו א"צ לחזור ולבדוק ובביטול דלילה סני • ואלו הלכות פסוקות שלא הזכירן הר"ר אלפסי ז"ל וצריכין להתברר : א' • ט' ציבורין (מו) של מצה ואי' של חמץ ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי חמץ שקל היינו ט' חניות : ב' • פירש ואתא עכבר ושקל היינו סיפא דתניא ט' חניות כולן מוכרות בשר שחיטה ואחת מוכרת בשר נבילה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן ספק אסור ובנמצא הלך אחר הרוב עבי חמץ נמי כיון דחזי דשקל עכבר בין לרבא בין לר"ז כל דקבוע כמחצה על מחצה דמי (מז) ופפיקא דרבנן בכל בדיקת חמץ וצריך בדיקה ופיפא א"צ וכן פירשו כל המפרשים ויש מחכמי דורינו שאומרים (מז) שמחצה על מחצה א"צ בדיקה דספיקא דרבנן הוא ולקולא ולר"ז צריך ביטול ולרבא אפי' ביטול א"צ דתרי ספיקי ניהו ולא מסתב' דאית לי' (מח) לפרושי להאי סברא בלחם ודאי משיירה ועוד אפי' בתרי ספיקא בעי ביטול ובחד ספיקא בעי בדיקה : ג' • ב' ציבורין א' (מט) של מצה וא' של חמץ וא' מצה ולא ידעינן הי להאי עייל היינו שתי קופות דאמרי' שאני אומר דבדיקת חמץ דרבנן היא ואיכא למיתלי תלינן לקולא ול"צ בדיקה וכיון דבטלי בלילה ל"צ ביטול אחרינא : ד' • (נ) צבור א' של חמץ וב' בתים בדוקים ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי להאי עייל ואי להאי עייל היינו ב' שבילין א' שמא וא' מהור • והלך באחד מהם ועשה מהרות והלך חבירו בשני ועשה מהרות ריי"א אם נשאלו לזה בפ"ע וזה בפ"ע מהורין בב"א מטמאין ר' יוסי אומר בין כך ובין כך מטמאים כו' ונבי חמץ נמי (נא) אם בא לשאול זה בפ"ע וזה בפ"ע כיון דבדיקת חמץ דרבנן היא ואיכא למיתלי תלינן ואין א' מהן צריך בדיקה ואם בא בב"א שניהן צריכין בדיקה דכיון דהזי' חיישינן ואם בא לשאול עליו ועל חבירו קי"ל כר' יוסי : ה' • ספק על ספק לא על היינו בקעה דתניא בקעה ביטות הנשמים ומומאה בשדה פלונית (נב) ומדלא קאמר פלונתא דר"א ורבנן ש"מ דנבי חמץ לבקעה ביטות ההמה מדמינן לה ואפי' רבנן ממהרין ולא צריך בדיקה (נג) דבדיקת חמץ

נתיבות שמואל ה) ל"ע הלמ"ה צריכה בדיקה : ו) ל"ל על כל מ' צריך כו' עם ו' מ' :

סדורים מחתי' וכנויי קאמר לדוקא מקום דעלים ואבנים סדורים מחתי' הוא דמ"ל בדיקה הא לא"ה נמי בדיקה ומשני ל"ק התם דמלילת ואין עלים ואבנים סדורים מחתי' אבל כיון דעלים ואבנים סדורים מחתי' כו' ל"ל והיא ני' ר"ת שכתוב' ויעו"ם היעיב : (לג) לריך על המטה קאמר כו' ולפי' ה"ק התם דמ"ל היינו דמלילת לכן אין דרך להשתמש עלי' אבל דמחתא לריך לבדוק עלי' ויע"ם לכן כ' למסתב' כלפרישית דקאי אלעלים מן הסמוך לעבר סד' ועיי"ם בתוס' להסכימו נ"כ כך ועיין בעור שכ' דלדינא הוא דברי ימידלה ולרבנן בכל ענין מ"ל בדיקה לגד הפנים ויע"ם ולכן לא הוצא זה בשמ"ס ובצו"ע דין זה כלל (ועיי' בכ"מ שם מש"כ בזה) : (לד) אין מוסמין שמא כו' שם ע' מ' : (לה) וכי יכולין ישראל כו' שם ס"ב : (לו) הא חזינן חיישינן כו' שם בגבלי יע"ם היעיב : (לז) לימר שיילה כו' יע"ם היעיב לל"ת בלחם ולאי משיירא מלא הוי ספק וכדמ"ל לקמן מיה מ"ח : (לח) בודקין אור י"ד וכי"ד בחרית כו' שם יו"ד ב' : (לט) כי ניהו שעת הביעור כו' עיי' ירושלמי ה"ד ולפיהו אי' כר"י וכן הוצא בשעל המעמ ישו"ם היעיב (ומדברי רבינו ובעה"מ משמע דהירושלמי לימר לחך מספק מספ"ק לפמיהו) ואולי ט"ם ברבינו וכ"מ קלח מחמ"ק לקמן בעין בבעלי בד' יע"ם ועיין בפי' ר"ח ובערוך ערך מעד יע"ם היעיב ועיי' לקמן לוח ל"ד : (מ) תוך הפסח ולאחר כו' כ"פ סרי"ף והרמ"ם שם בסי' י"ד ובתוס' ד"ה ואם לא כו' ועיי' בם' המאיר שכ' בסי' י"ז ול"ל ואם לא בדק לוח י"ד יבדוק בי"ד ואם לא בדק בי"ד יבדוק בתוך המועד בתוס"ע לבד ביו"ט לא יוכל לבערו לפי שאין רואי לטלטלו ולאחר הפסח מ"ל דקיי"ל כר"ם דלאחר חמץ לאחר הפסח מותר בהכילה וקנסת הוא דקא קנים הואיל ועבר עליו בבל יראה ובבל ימלא וכי קנים בעיני' לבל ע"ש תעבוד לא וכ"ם כי לא חזי לי' ולא ידע לי' דלא קנים עכ"ל ול"ע הא בתמיהין מבואר דלריך לבדוק לאחר הפסח ול"ל דש"ל הלכתא כוותייהו דהך הכמים דלימנהו ס"ל כר' יהודה דס"ל דלאחר הפסח מה"ת לסור כדאי לקמן כ"ח ב' יע"ם היעיב ואיכא למ"ד לאחר הפסח מי יבדוק בתוך המועד ולאחר המועד לבד בהא דלסור לאחר הפסח מדלסור"ת מודו לר' יהודה לכן ס"ל דיבדוק לאחר הפסח לבד הפסח לדידן דקי"ל כר"ם לאו"ג דלימנו כן ול"ל לבדוק לאחר הפסח ול"ע בזה ועיי' בר"ן שם"ס בזה להדיא דלא כדבריו וכ"פ כל הפוסקים ול"ע ועי' סי' תל"ה יע"ם היעיב וע"ע בכלבו שם"ס בזה בדברי המביא יע"ם : (מא) ומה שמשייר יניחנו בלינעא כו' שם י' ב' במשנה : (מב) ותטול בפניו כו' • כ"ם שם ע' ב' תלינא דרבא : (מג) שמא הניח יו"ד כו' כ"ם שם לרב מרי יע"ם ועיי' סי' תל"ד סעי' ל' וסי' תל"ט סעי' ג' : (מד) מנה מונח ומנה כו' שם יו"ד ל' ובילם יו"ד ב' : (מה) על ל' לריך בדיקה • כ"ם עיקר המשנתא • וסיימו לר' לבל לרבנן לריך לבדוק על כולם : (מו) על מלא ועל' על חמץ ותתן עכבר ושקל ולא ידעינן אי מלא שקל אי חמץ שקל כו' כל"ל שם ע' ב' :

(מו) וספיקא דרבנן בכל בדיקת חמץ כו' כל"ל • ר"ל לף דהא ספיקא הוא והך ספיקא בדרבנן הואי וסו"ל למיזל לקולא לכן כ' כיון דעיקר סבדיקה על הספק היקנו לכן סחמינו נו חכמים נם בזה ועיי' בהם"מ פ"ב ה"י סל' טעם זה על הרמב"ם שפסק כרבינו וכ"ה דעת רס"י שם וכ"ה בפי' הר"ח יעו"ם ועיי' בם' תמים דעים סי' ע"מ : (מז) סמהלה על מחלה מ"ל בדיקה כו' • עיי"ם בתוס' בכן דעתם וכ"ה דעת הרמב"ד יעו"ם היעיב : (מח) לפרושי להאי סברא בלחם שם כו' • ר"ל ע"ב הא דחלקי בין רבא לר"ז והא לר"ז נמי מיכא ס"ם ספק סמא הי מלא ואם"ל ממן סמא מחלתי מ"ו ס"ל להאי סברא דלר"ז וודאי מציירא בלחם ומ"ב לא נמלר רק חד ספק סמא מלא סמא ממן ולרבינו לא כ"ל כן דהא פי' לעיל לוח ל"ז דלר"ז נמי ספק סמא סיירא ובלחם ל"ש כלל רק פלוגי בבבר דלר"ז לא סיירא ולרבא י"ל בבבר נמי סיירא • וכ"ם סיעת בעל המאור כסיעה זו דמיהי לרבינו דלר"ז וודאי מציירא ומוכח מהסוגיא הזו דהלכה כר"ת רק דכ' דר"ל דבעבכר רבא נמי מודה דמציירא וודאי יעו"ם ועיי' בעור הי' ל"ע סכ' נמי מודה דמציירא וודאי יעו"ם ועיי' בעור הי' הלל"ע דבעבכר רבא נמי מיירא • וכ"ם סיעת בעל המאור כסיעה זו דמיהי לרבינו דלר"ז וודאי מציירא ומוכח מהסוגיא הזו דהלכה כר"ת רק דכ' דר"ל דבעבכר רבא נמי מודה דמציירא וודאי יעו"ם ועיי' בעור הי' הלל"ע סכ' נמי דלם ניעלו מו לפי' לא ניעלו והכבר קנן שוכל לספק שמא נאכל כולו מ"ל לבדוק יעו"ם היעיב ועיי' בתוס' ד"ה סיעב ב' כו' סכ' נמי דמיהי דהכבר גדול כ"כ יעו"ם ומיהו י"ל דהעור מודם לעניו ביעול דלריך : (מט) ל' של מלא וא' של חמץ כו' כל"ל : (נ) לבור ל' של המץ כו' • סס יו"ד ל' • כ"ם דעת רס"י שם וכ"ה דעת הר"ח ועיי' בבעל המאור שכ' פלוגתא דר"י ור' יוסי והלכה כר' יוסי לעניו בדיקה להקל כו' ולכאורה כי ע"ם הוא ול"ל והלכה כר' יהודה) ויסיימו בבא לשאול עליו ועל חבירו עד"ז שפשפם על הסעור לשם לריכין שיהיה בדיקה לשני בשילוי הא הוי בדיקה דרבנן יע"ם ול"י מלי קושיא הא נם בב' שבילין הא המעמא היינו מדרבנן דהוי ספק ברה"ר עיי"ם בתוס' ולכן נם הכא לריכין בדיקה לף דסוף מדרבנן לף בחמת ל"ד בלל דסהם מומחה נופחא היא דלוביית ולכן נזהו רבנן בדבר שעומחתו וודאי היא דלריית מספ"ב הכא בדבריהם לכן לא החמירו בזה רבנן וכ"ב הב"מ פ"ב ה"ל ובמל"מ שם (ודע דמה שהקשה המל"מ על סברת הב"י וכ"מ שכ' דהספק מכלתי לא מהיב ספק רק לעניו קבוע ולא במ"מ והמל"מ הסיב עליו מהא דב' ליבורים ל' חמץ וא' מלא ולפיהם ים שני בתים יעו"ם בבר קדמו בזה הר"מ בסי' תל"מ ס"ק ל' יעו"ם היעיב) : (נא) ובני חמץ נמי כו' בבר נחבאר בחום הקדוש : (נב) ומדלא קאמר פלוגתא כו' • דע דלפיהו אי' בהדיא בם"ם ובפלוגתא דר"ח ולבנן יעו"ם ומ"מ כ' רס"י דחלינן להקל יעו"ם : (נג) דבדיקת חמץ לספק טומאה בהר"ר כו' • עיי' חום' שם ד"ה ספק על כו' יעו"ם היעיב • ודע דבעל המאור מיקי לה למיירי בהיה לפניו ב' בתים ל' בדוק וא' מינו בדוק ועכשו מיכא ס"ם ספק לא על כלל ואח"ל על דילמא לבית בדוק

חמץ לספק טומאה ברה"ד מדמינן לה : ו' • על (נד) ובדק ולא אשכח פלוגתא דר"ם ורבנן דתנן כל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך טומאה להיכן הלכה וחכ"א בודק עד שמגיע למלא או לבתולה ופירש"י לגבי חמץ (נה) אפי' ר"ם דלא צריך בדיקה : ז' • על ובדק ואשכח פלוגתא דר' ורשב"ג (נו) ונבי חמץ מודה רשב"ג דל"צ בדיקה : ח' • הניח ט' ומצא י' פלוגתא דר' ורבנן דתנן הניח מנה ומצא מאתים (נז) חולין מעשר שני מעורבין זב"ז וחכ"א חולין וה"ג (נח) לדבנן עכברין גוררין לאותן ט' שהניח ו' שטנחין אדם אחר הניחן וצריך לבדוק כל הבית : ט' • הניח י"ד ומצא ט' היינו סיפא הניח מאתים ומצא מנה מנה ומנה ומנה מוטל • וחכ"א חולין וה"ג לרבנן (נט) אעפ"י שמצא א' צריך לבדוק כל הבית בשביל האחרות (ס) הניח בזוית א' ומצא בזויות האחרת פלוגתא דר' ורשב"ג ה"ג לרבנן חרשין שמא עכבר עשה וכיון דחושש לעכבר יש לחוש לא זהו אלא אחר ולרשב"ג תולין שמא הוא עשה ושכח וא"צ בדיקה כך פירש"י ולא אתבריר פירושא מ"ש (סא) דלא אמרינן בכולהו בדיקה חמץ דרבנן ולקולא ומ"ש (סב) לא מדמין להו לספק טומאה ברה"ר ורבוותא מדמין להו לכולהו למאי דדמי לי' ולא אמרי' בו בדיקת חמץ דרבנן (סג) ולקולא אלא שאני אומר וצ"ע (סד) אמר רבא נכנם וכבר בפיו ונכנם אחריו ומצא פירורין צריך בדיקה שאין דרכו של עכבר לפרר ולא אמרינן מיכל אכלי והני פירורין לאו דעכבר ניגהו אלא (סה) פירורין דעלמא אתי וצריך למיבדק לההוא כבר בעי רבא עכבר נכנם וכבר בפיו ועכבר יוצא וכבר בפיו מהו ואת"ל היינו האי דעל היינו האי דנפיק עכבר לבן נכנם וכבר בפיו ועכבר שחור יוצא וכבר בפיו מי אמרינן הא ודאי אחרינא הוא • א"ר ארמי' דמי' מיני' את"ל עכברים לא ארמי אהדדי עכבר נכנם וכבר בפיו וחולדה יוצאה (סו) וכבר בפי' וכו' עכבר וכבר בפי חולדה מהו מי אמרינן הא ודאי איהו הוא או דלמא אם איתא דאיהו הוה כבר בפי עכבר אבעי לי' לאשתכוחי או דלמא מחמת ביעתותא היא דנפיק תיקו ומסתברא (סז) בבדיקת חמץ דרבנן היא ולקולא ובביטול סני בכולהו ואי' מ"ד (סח) בעיא קמא ומציעותא א"צ בדיקה בתרא מיבעי' צריך בדיקה דבל את"ל הלכה היא בעי רבא כבר בשמי קודה (סט) צריך סולם להעלותו או לא כו' ז) הכא ודאי לא עבדה דסלקה מנפשה א"ד זמנין דנחית לצדכי' (ע) ואתי למיכל אמר ליה זמנין דנחית לצדכי' ואתי למיכל • כבר בפי נחש צריך חבר להוציאה או לא בדידי' אטרחוהו רבנן במאונא לא אטרחוהו רבנן א"ד ל"ש תיקו (עא) וכולהו בעי בדיקה ובפי נחש א"צ אלא ביטול אמר ר"י אמר רב (עב) המוצא חמץ ביו"ט טופה עליו את הכלי (עג) ואינו עובר עליו שכבר בטלי' וטופה עליו

נתיבות שמואל ז) ככר נבור צריך סולם להעלותו מו מ"ל הכא וודאי כו' סם י' ב' :

פתח הדביר

על והרמב"ם פסק בזה להחמיר יו"ם כי"ב והטור כ' בביטול מו בים ספק שמא מלמעי' ככר יו"ם סימיב וכר"ח כ' ג"כ להחמיר יו"ם סימיב : (נד) ובדק ולא מצא כו' סם : (נה) תפי' ר"מ מודה ל"ל בדיקה כל"ל : ובזה הקיל הטור לתפי' בלא ביטלו מ"ל לבדוק דהלכה כרבנן לגבי ר"מ יו"ם ושיי"ם בתום' בד"ה על ובדק כו' יו"ם ועיין בפר"ח שהקיל כמן דהלכה כרבנן יו"ם : (נו) וגבי חמץ מודה רשב"ג כו' • והמחור כ' דהלכה כר' לכן לתפי' ביטול ל"ל יו"ם לבל הטוד לם כ"כ יו"ם ועיין בתום' שם ד"ה סניא עבר כו' דמשמע בהמחור יו"ם סימיב : (נז) חולין ומע"ם משולבין זה כו' כל"ל : (נח) לרבנן נוהנין כו' וכפירש"י והמחור כ' לענין בדיקה נם רבנן מקילין ורק לענין ביטול לריך לבבל לרבנן יו"ם ועיין בתום"ע סי' תל"ם סעי' ג' : (נט) תעפ"י שמלמ מ' כו' • ולבבל המחור לריך לבבל יו"ם ועיין בתום' ד"ה הניח עבר כו' דמיירי במקומרין ועי"ם בתום"ע סעי' ג' יו"ם סימיב : (ס) הניח בזוית כו' • שם ע"ב ועיין בסי' תל"ם סעי' ד' והטור מולק בין ביטל לו לא יו"ם והמחור בלריכו ביטול יו"ם ועיין בפיר"ה שם משמע בפירש"י : (סא) דלא אמרינן בכולהו כו' • כ"ל דמי אמרינן מודה לחזקין לקולא בבדיקת חמץ דרבנן ובשת"ל כ' דבשפק על ובבדק ולא מצא אבל בשפק טומאה ברה"ר אפי' ר"ם מודה דלריך בדיקה ואפי' ר"ש מודה דלריך ביטול ועיין בתום' ד"ה ניגהו ובמ"ש בזה בסי' תל"ם סעי' ד' ובמ"ת שם שהאריך בזה והשם המ"ח הביא בשם הר"ן דכל מלוה דרבים מ"ל להיות בעיבוד דמיעקר לגו מקיים עשה והשם בשעתו להקטיר ע"ז מהך דשתם קל"ב ב' דאמר התם הטעם דבעינן בעיבוד יו"ם סימיב ושת התם מי ליכא כהן אחר מידחי עבודה והתם הוי עשה דרבים יו"ם סימיב והיא קושיא חמורה ונשתלחי ע"ז מהכא ס' • וזה אשר השבתי לו • הקושיא על פיסת ר"ת מחורה מאד ולריכה עיב עב ובר עבר דיפרקינה ואמת אם כי לא עבר אמת אבל אולי בר עבר אמת • ואתמיל ואומר כי עדיפותא דמלוה דרבים נזכר בברכות מ"ז ב' דמלים דרבים דמי עשה דאוורייתא והשם לא מקיים עשה דמלוה דרבים בעיבוד דמיעקר מעשה מס"ת ומכאן הסיגו חוס' על הבש"ג יו"ם במקומו יהנה סמ"ת בסי' ל' ס"ק ל' הקשה על הר"ן בפ"ד דגיטין שכ' דזה לא עבר מעשה דלעולם בהם תעבודו יו"ם סימיב והשם בחי' לברכות בחבתי דהר"ן סמך עלמו מסוגיית דניטין ל"ת ב' דשם לא נזכר כלל מכך דמלוה בעבידה ומלוה דרבים שלמי יו"ם וכמ"ת י"ל דהסוגיות פליגי מהדדי בהך דשבת "וגם בבש"ג סמך עלמו מסוגיית דניטין והשם מהרהבתי שם קלה לפלפל בזה ומ"כ הר"ן בר"ה (דפליג מסיפת ר"ת יו"ם בר"ה ל"ב ב') חיל לסיומתו דלא יהיב עדיפותא למילי דרבים ולכן כ' כהן בר"ה דתי לא סוי הך לגו ונידחי לא דמי משום דבעינן בעידנא תמשם ר"ת חזיל בסיפת הסוברים דמקים עשה דרבים לא בעינן בעידנא והרתי' מכך דברכות ועיין בתום' פסחים ל"ע ת' דתי' שם דר"י בעל התום' ס"ל דעשה דמחיר דוחה עשה הקל ולא בעינן בעידנא יו"ם אמנם י"ל דר"ת ס"ל דבעינן שפיר ורק עשה דרבים לא בעינן בעידנא וס"ה למיתני ל"ת ג"כ והרבים תרוכים לא עת התשם פס • והשם שם נאמר דקולן בהברהו ים בו עשה ול"ת פסיפת דלק"מ דשת מבואר בר"ה דעשה ול"ת לא דמי הך דים לחלק להתם סוי עשה ול"ת דרבים כדתי' בריש פ"ג דמו"ק דרגל סוי עשה דרבים מ"מ כיון דחזינן דעשה דרבים הך היכא דמוכח רבים לא דמי עשה ול"ת ס"ב • הך ת"ב סו"ל לרב חסי לשמוי משום דהיכא עשה ול"ת וכדומיא דלתתא בר"ה לגבי סופר הך בתמת שת בוכחת דשת לגבי שבת ים ב"כ עשה ול"ת ומ"ב שקל"ל הא לרעת תמירה דלולו עשה ול"ת דידה לא מידחי נבי עבודה ולולו עשה ול"ת דשבת מידחי נבי עבודה ולכן הולרך לחתן דהתם שתי משבת דלא סוי בעידנא לחנם דעת הרמב"ם דקלילא נסרת חיבם מלא ל"ת נרידת כמבואר בפ"ח דמילה ס"ע ובפ"י מה' טומאת לרעת ה"ם ועיין בתל"ם שם לחנם ר"ת ס"ב לא ס"ל כן כמבואר שם בתום' ד"ה כתי עשה בו' • ובי' כ"ל עוד לומר להכרת דר"ת הוא

עליו שלא יאבלנו ולמוי"ם שורפו ואם מצאו אחר הפסח כיון שבטלו הוי כהפקר ומסתב' (עד) אסור באכילה ומותר בהנאה (עה) ירוש' המפקיד את חמצו אחר הפסח מהו כו' מר חשש להערמה ומר לא חשש להערמה ש"מ (עו) היכא דליכא למיחש להערמה מותר ואר"י אמר רב (עז) חמצו של גוי עושה לו מחיצה עשרה ואר"א (עח) המפרש בים והיוצא בשיירה קודם למ"ד יום אין זקוק לבער לא אמרן אלא (עט) שאין דעתו לחזור קודם הפסח אבל דעתו לחזור זקוק לבער שמא יבא תוך הפסח ואפי' מר"ה צריך לבער ובשאלתות דר' אחאי קודם למ"ד יום דאין זקוק לבער לכשיגיע זמן ביטולו מבטלו ורש"י פי' (פ) דמדמי לי' לחמץ שנפלה עליו מפולת מ) שהוא כמבוער ירושל' בלשון אחר (פא) הדא דתימא בשיש דעתו לחזור אבל אין דעתו לחזור אפי' קודם למ"ד יום צריך לבדוק ובספק אבל בוודאי אפילו מר"ה צריך לבער (פב) אמר רבא אפי' יש דעתו לחזור צריך לבדוק שמא ימלוך ולא יחזור • וצ"ע • ואית למימר (פג) דעתו לחזור דקאמר בגמרא דילן בפסח קאמר • והגי למ"ד יום מאי עבידתיידהו בדתניא (פד) שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום שהרי משה עמד בפסח ראשון ומהדר על פסח שני אר"י א"ל (פה) הבודק צריך שיבטל סמוך לבדיקה בלילה ומשבישלו אינו עובר עליו בב"י וב"ל וליכא הכי (פו) כל חמירא דאיכא ברשותי דלא ידענא ליבטל וליהוי כעפרא • ירושלמי רב אסי (פז) שצריך שיאמר בשעת שמבער אקב"ו על ביעור חמץ וצריך שיאמר כל חמץ שישנו ברשותי שא"י בו יהא בטל (פח) מ"ט וליבטלו ס) בארבע גזירה שמא ימצא נלוסקא יפיפי' ודעתי' עלי' (פט) וכי משכח לה לבטלה דלמא משכח לה לבתר איסורא ולא ברשותי' קיימא ולא מצי לבטל דאמר ר"א ב' דברים אינן ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאילו הן ברשותו בור ברה"ר וחמץ משש שעות ולמעלה (צ) ובבטלי' בשית שהיא שעת הביעור לרבנן כיון דאסורה דרבנן שוי' בדאורייתא דאמר רב גידל אמר רב המקדש משש שעות ולמעלה אפי' (צא) בחוטי קורדנייתא אין חוששין לקידושין ואפי' שרירין ויבשין (צב) מיהא שמעינן דהלכה כרב גידל דאי לא (צג) נבטלי' בשית נבטלי' בד' כיון דלאו זמן ביעורו היא ולאו זמן איסורו דלמא פשע ולא מבטיל ליה הלכך מבטל לאתר בדיקה ואי פשע ולא בטל מבטל לכשיזכיר (צד) ואפי' לר"י דאמר שעת ביעור היא שעה חמישית כיון דאיכא שהות שעה ששית דמצי לבערו (צה) פשע ולא ביער בחמישית • והא דתניא (צו) הי' יושב בביהמ"ד ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו מבטל בלבו א' שבת וא' יו"ט בתלמיד שיושב לפני רבו עסקינן ונזכר שיש לו עיסה מגולגלת בתוך ביתו • וירא שמא תחמיץ הקדים ומבטל לי' מקמי דתחמיץ אבל בתר דאיחמיץ לא מצי לאבטולי דבתר איסורא היא (צז) ואי משכח בתר איסורא אע"ג דבטלי' איכא למיחש דלמא אתי לאתהנויי וצריך הבערה מדרבנן • ואי משכח לה ביו"ט כופה עליה את הכלי (צח) כדאמרינן ומסתב' (צט) דשליה מבטל ובני (ק) הפרה ובני השואל את הפרה הוא דפליגו בהשואל משום

נתיבות שמואל מ) כ"מ פי' זה על עוסה ביתו מוכר קודם ל' יום ומין דעתו לפטותו סס ו' כ' : ס) עיכוב דכריס כמן ומכי גיר דילן הכותל צריך סיבטל מ"ם כו' ממר רבא שמא ימצא נלוסקא כו' דמל"מ כ' דכריס כו' ובבטלי' במרבע כו' ובבטלי' בשית כו' סס ו' כ' :

פתח הדביר

הוא מדמתרץ בר"ה דיו"ט הוי עשה ול"ת יעו"ם ומכח התיכח לרב חסי דס"ל כן ממנם לרבה דס"ל דיו"ט לא הוי רק ל"ת נגידה עיין בשבת כ"ד ב' ובביצה ח' ב' ת"ש מתי תיכה למיתר וע"כ דמוכרח לחרך דתה"ע דבעינן בעידנא ואף למלוה דרבים ת"כ היה במחלוקת שנויי' ות"כ ת"ס רב בא לבטוי מליבא דרבה דתיכו ס"ל דבזמנה לא לריך קרא דילפינן ק"ו מבשב ואליבי' שני לי' דבעינן בעידנא לחמנם רב בא לבטוי מליבא דנפשי' דס"ל דיו"ט עשה ול"ת ות"כ י"ל דבמלוה דרבים לא בעינן בעידנא ול"ת ס"ל כרב חסי להלכתא וכסתמא דגמרא ד"ה והשתא מיושב הכל ובזה ניחא דלכתא קלא ואין כאן מקומו • ועיין בריעב"ח סס בר"ה מלאתי ג"כ שכ' דהסוגיא מוכחת מליבא דרב חסי דליבא דהסוברים דיו"ט ל"ת נגידה מוכרחין הכי לומר דבעינן בעידנא יעו"ם סיטיב ומטורי מבן כ' להסיג מכיעתו דר"ת בה"כ להסוברים דיו"ט ל"ת נגידה אין ניחא ול"ע מעשה דבעינן בעידנא וזהו דלא כר"ת יעו"ם סיטיב ולפי מה"כ ת"ש והרמב"ם ים לדבר בזה • ממנם לעיקרא למילתא הי' כ"ל דע"ב לא כ' כ"ת זה מלא סיכה דהסיכוך הוא מדרבנן כמו סתם לגבי בופר דפיקוח הנל הוי דרבנן ולכן בעינן בליבוי עשה ול"ת מבל ל"ת נגידה דמי עשה דרבים ולא בעינן בעידנא וכן במ"ת הי' תמ"ו מיידי במלטול דרבנן דסעמידו דכריסא וכמן מילקו מטעם דמלוה דרבים הקילו אף דלא הוי בעידנא מבל סיכה דהל"ת הוא מה"ת אף במלוה דרבים בעינן בעידנא זהו לפע"ד ברור ובזה מזדא כל הפלפולים בזה • ועוד אמת מבחר בזה דהרמב"ן והרמב"ת בתי' לבבת כ' דלא נמלא שום מקום לנעשים מסורים דהי עבודה וכ' דהיי מקובל זה להתמהים בע"ם יעו"ם וגם ברמב"ם לא מזכר מזה וכבר תמה המל"מ בפ"י מה' טומאת מרעת יעו"ם ות"כ בין דהרמב"ם דהי לפ מהמעשם הידוע לו ת"כ י"ל כי גם ר"ת דחי לה ובפביהות לק"מ : (עד) תסור בהכילה ומוכר כו' • עיין בעור הי' תמ"ח בהביא דברי רבינו וכתב עליו ומביק לחסור בהלתה נ"כ ועיין בזבו"ע סס הי' ס' ועיין לקמן מ"ג לות ס"נ : (עה) ילוסלמי המנקיר לת חמלו כו' כל"ל פ"ב ה"ב והוכח בגמ"ם סס הי' ד' : (עו) סיכה לליבא למיתם להעלמה כו' • עיין בלו"ת ת"ת בסי' תפמ"ח ובמ"ב הי' רמ"ו יעו"ם סיטיב שהחריך דהלכה כר"ל ולפי' לכתחלה מותר לבטל קודם בפסח ולהסתותו על למהר בפסח יעו"ם סיטיב ובסג"ת סס ובהגהם תמה במרחה הפנים עליו ותם הי' רותה לחותיו ופלפולו לא הי' מקשה מידי (ועיין בזבו"ב מהד"ק הי' י"ח י"ת שהחריך סרבה בעניינים אלו • והגה לא רחה דברי רבינו ולא ת"ת ובודאי לילו חזי להו הוה הדר מחיזה עניינים סם) ועיין לקמן ח"ג לות ק' : (עז) חמלו של גוי כו' סס י' ל' וסי' ת"מ הי' ב' : (עח) המפרש בים והיולא דמיון בהרמב"ם כו' סס : (עט) שאין דעתו לחזור קודם הפסח כמו שהובאה בר"ה דיו"ט לא הוי רק ל"ת נגידה עיין בשבת כ"ד ב' ובביצה ח' ב' ת"ש מתי תיכה למיתר וע"כ דמוכרח לחרך דתה"ע דבעינן בעידנא ואף למלוה דרבים ת"כ היה במחלוקת שנויי' ות"כ ת"ס רב בא לבטוי מליבא דרבה דתיכו ס"ל דבזמנה לא לריך קרא דילפינן ק"ו מבשב ואליבי' שני לי' דבעינן בעידנא לחמנם רב בא לבטוי מליבא דנפשי' דס"ל דיו"ט עשה ול"ת ות"כ י"ל דבמלוה דרבים לא בעינן בעידנא ול"ת ס"ל כרב חסי להלכתא וכסתמא דגמרא ד"ה והשתא מיושב הכל ובזה ניחא דלכתא קלא ואין כאן מקומו • ועיין בריעב"ח סס בר"ה מלאתי ג"כ שכ' דהסוגיא מוכחת מליבא דרב חסי דליבא דהסוברים דיו"ט ל"ת נגידה מוכרחין הכי לומר דבעינן בעידנא יעו"ם סיטיב והטורי מבן כ' להסיג מכיעתו דר"ת בה"כ להסוברים דיו"ט ל"ת נגידה אין ניחא ול"ע מעשה דבעינן בעידנא וזהו דלא כר"ת יעו"ם סיטיב ולפי מה"כ ת"ש והרמב"ם ים לדבר בזה • ממנם לעיקרא למילתא הי' כ"ל דע"ב לא כ' כ"ת זה מלא סיכה דהסיכוך הוא מדרבנן כמו סתם לגבי בופר דפיקוח הנל הוי דרבנן ולכן בעינן בליבוי עשה ול"ת מבל ל"ת נגידה דמי עשה דרבים ול

משום דהכא (קא) כתיב בעליה והתם כתיב אישה יקימנה הא בעלמא שלוחו של אדם כמותו • וההולך (קב) לשחוט את פסחו ולמול את בנו ולאכול סעודת אירוסין ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו יבטל בלבו להציל (קג) מן הגוים ומן הדליקה יבטל בלבו ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד ועד כמה חוזר (קד) עד כביצה וסעודת אירוסין דאמרינן מבטלו (קה) דווקא סעודה הראשונה אבל סעודה שניה רשות ויחזור מיד • ואר"י אני לא שמעתי אלא סעודת אירוסין בלבד א"ר יוסי אני שמעתי (קו) אירוסין ומבלגות והלכך יוסי ותניא רשב"א אומר כל סעודה שאינה של מצוה (קז) אין ת"ח רשאי ליהנות ממנה ואר"י (קה) הבודק צריך שיברך מאי מברך רב פפי משמיה דרבא אמר על ביעור רב פפא משמיה דרבא אמר לבער ואסיקנא בלבער כ"ע ל"פ דלהבא משמע כ"פ בעל ביעור חמץ ואיפסיקא הלכתא על ביעור נמי להבא משמע לפי שאם יברך לבער הרואה יאמר על ביעור לשעבר הוא ואם בירך על ביעור יחזור ויברך • והר"ג איפסיקא הל' בהמוציא • ובירושלמי טעמא אחרינא (קמ) כדתנ'בנא בעיטור • ומ'בעיא לי' לברוכי ברישא דאר"י (קי) כל הברכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן וזמן איכא דבריך דהא מומן לזמן קאתי ואיכא דלא בריך דהא לא קבע לי' זמן דהא המפרש והיוצא בשיירה שדעתו לחזור (קא) אפי' מר"ה צריך לבער ומי שלא בדק אור י"ד (קיב) יבדוק שחרית ויבדוק בתוך המעיר ולאחר המעד ומאן דמברך סבר מידי דהוה אפדיון הבן דמברך כל יומא בתר למ"ד יום ומסתברא (קיג) דרשות הוא ומנהגא דילן לברך ואם יש לו כמה בתים לבדוק (קיד) אינו מברך אלא ברכה אחת כשחישה שאינו מברך (קמו) אלא אחת על כמה בהמות ובשם רבי' סעדי' מי שביירך על ביעור אין להפסיק עד שיבטל ואם שח בין ברכה לביטול חוזר ומברך ורבי' האי אמר יזושה היא מאבות שאין לשות עד שינמור כדי שלא יסיח דעתו כי כשהוא נמנע משיחה לבו מוכן למעשה ומי שלא עשה כן לא יצא י"ח וכן עמא דבר ואיכא מאן דמרמי להו לתפלין דאמרינן שח בין תפלה לתפלה חוזר ומברך • ופסחב' דל"ד לתפלין (קמז) דהתם תרתי מצוה וצריך לברך על שתיהן אבל הבא כולה חדא מצוה היא דהא כל שעה שאוכל אינו נמנע מלשוח וכ"ז שיושב בסוכה אינו מברך אלא ברכה אחת וכ"ז שדעתו לשתות ואינו משיח י) ואינו מברך אלא ברכה אחת ה"ג כ"ז שמתעסק בבדיקה רשות בידו להסיח והמחמיר יחמיר • ופו' ר"י אבן ניאות (קיז) בדיקת חמץ דרבנן היא וכיון שהבדיקה לשם ביעור היא והביעור עיקר עליו מברכין ואחר בדיקה מבטל ונראה מדבריו שהביעור לשון שריפה והיא ברכה מן התורה • ופסתברא ביעור לשון ביערתי הקודש מן הבית ומלשון ביעור שביעית (קיח) שמבערו לאוצר ועל הבדיקה (קיט) מברכין י"מ) מדרבנן ולא על הביטול והבדיקה תחלת המצוה ואין לנו לברך על בדיקת חמץ שבבדיקה לא יצא י"ח ואנו (קכ) מברכין על ביעור שהיא לשון בדיקה ולשון ביעור • (קכא) וי"ל ברכת ביעור על הביטול וברכת עשה מה"ת היא ולפיכך אין אנו מברכין על בדיקת חמץ וע"ב נהגו שלא לשוח (קכב) עד שינמור הביטול • ואחר הבדיקה (קכג) מצניע החמץ שיש לו או שמצא וזמן אכילתו וזמן ביעורו פלוגתא יב) דר' ורבנן לקמן יתנן ר' יהודה אומר (קכד) אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכ"א (קכה) מפרר וזורה לרוח או מטיל לים • ותניא (קכו) היה מהלך במדבר מפרר וזורה לרוח היה מהלך בספינה מפרר ומטיל לים ואסיקנא (קכז) לא שנא לים ולא שנא לשאר נהרות

ל"ש

נתיבות שמואל י) ל"ע מפי' מסיח לימו מכרך : יא) ל"ל אמו מברכין כו' : יב) ל"ע כ"מ וכ"י סם י"ח כ' :

פתח הדביר

דלמ סוס סחלס בבעליס כו' והרמ"ס כ' דסלוחו של מדס כמוחו למיסוי סחלס בבעליס וכ' סס סכ"י דעבמו דהרמ"ס מסוס סחוס סחוח דחס רחייח סרי"ף כמו סדחס הרמ"ס וכיון דבעלמח ק"ל סלוחו של מדס כמוחו הכח נמי ל"ם יעו"ס סיטיב ול"ע מחי רחי' הוח מדעלמח להכח ואף להרמ"ס דפלוג על הרי"ף מ"מ מוכח דספיקח הוח עיי"ם בס"ך ס"ק ד' ומ"ש חפ"ל דהרמ"ס נמי כך כוונחו ול"מ סיכח דמפיס בוחל מבל דברי סב"י מיכס מובים לי' ועיין בפ"י דנדרים ברמב"ן וברמ"ס סי' ז' ומבין סיטיב דגס להרמ"ס ס"ל בנדרים דמסור יעו"ס וע"כ כאן מספקא לי') : (קא) דסכח כחיב בעליו וסחם כחיב כו' כל"ל : (קב) לסמוע חח פסחו ולמול חח בנו כו' פסחים מ"ע ל' וסי' חמ"ד סעי' ז' : (קג) מן סגוים מן סנכר ומן הלסטים מן סדליקה ומן סמפולת יבטל בלבו כו' • כ"ם סם בחמנה ובריי"ף ורמ"ם חי' סס מן סגוים ומן סנכר כו' וסמימו כך דמן הלסטים יעו"ם וס"ע לסייעו גויס סיינו לסטים וכני' ברי"ף והרמ"ם כ"ם בירושלמי יעו"ם וכ"ם ני' המפ"ם בפ"ע ס"ע חולס בעוס"ע סם חי' כני' דבינו מן סגוים יעו"ם וכ"ם בפקולחות פ' לו יעו"ם : (קד) עד כביצה כו' וכ"פ כל הפוסקים ומעמח מסוס דמכמיס ס"ל כן : (קה) דווקא סעודה סלחסונה מבל סעודה כו' וכ"כ בעור בסי' חע"ד וכ' הב"י חע"ע דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי בכל פסק כר' יהודה מסוס דמחנה בחיה כוחני' יעו"ם ולא ידעתי סוס רחי' מפמיכה חם לח בל"ל בברייחה חחיה ביוחי' ח"ל לפי מחי למוקי ר"ח חתי בכל כר' יהודה ומכח סחי' בנחות כ' דמסור בפק כר' יוסי ומחי הוח בעודה בעיי' הוח סעודה סבלוחות והוח בפק בסבלוחות כר' יוסי ח"כ ס"ל לנמרי כר' יוסי יעו"ם וכ"כ חם הב"י • ואולי כוח חזי לבו כך דרבינו לח חוו מחיגים על הב"י דהח רבינו מחלק בין סעודה ח' לחניי' ובסבלוחות בפק כר' יוסי : (קו) לירוסין וסבלוחות והלכה כר' יוסי כו' וכן הכיח זה הרמ"ם בפק רבינו יע"ם בפ"ב דפסחים סי' ח' : (קז) מין ח"ת רשאי כו' חם בפסחים : (קה) הבודק צריך שיברך כו' פסחים ז' ח' : (קמ) כדחיבינח בעיטור • עיין לעיל ה' ליקח חער ג' מ"ב חות פ"ע ומכחן סתיכס למ"ב חם יעו"ם סיטיב ועיין חער ג' ח

(קכח) ל"ש חומי ול"ש נהמא בעי פירור דרבנן • ופסקו רבותא דליתא לר"י והכי מסתברא • תרא (קכט) דהא איתותב ועוד דיחיד ורבים הלכה כרבים יג) ור"א בר צדוק (קל) ב"ד שחל להיות בשבת קאמר ומתני' דתמורה יד) דחשיב חמץ בפסח (קלא) חמץ שאסור בפסח קאמר • וא"נ אלו הן הנשרפין דקתני (קלב) למעוטי שאינן בקבורה • אתיא כשאר איסורין דקא חשיב התם והא דאמר סו) רבא ש"מ מדר"ע אין ביעור חמץ אלא שריפה ליתא וג' מילי דקאמר רבא ליתנייהו (קלג) דרבא טפי' לא ס"ל כר"ע אלא כר' ישמעאל דמיותי לה מלא תוצח על חמץ דם וצחי והלכך בין בשעת ביעורו מז) אבל בשעת ביעורו השבתתו בכל דבר (ליתא) ובפי' דר"י (קלד) איכא פלוגתא ביני רבותא (קלה) ואיכא מאן דפסק כר"י וליתא (קלו) חמץ שנפלה עליו מפולת ה"ה כמבוער • רשב"ג אומר כל שהכלב יכול לחפש אחריו (כמה) תני כמה חפישת הכלב ג' מפחים (קלז) וצריך שיבטלו בלבו (קלח) המשכיר בית לחבירו בי"ד אם על שלא מכר לו המפתח חל י"ד על המשכיר לבדוק ואם משמכר לו מפתח חל י"ד על השוכר לבדוק ומסתב' (קלט) די"ג נרסינן מדקאמר משמכר לו המפתח חל י"ד ועוד היכי קמיבעיא לן לקמן המשכיר בית לחבירו בי"ד חזקתו בדוק או לא דהא אמרינן על המשכיר לבדוק אלא בי"ג נרסינן והבא כגון (קמ) דאחזיקו בה גמי בכפא ואפ"ה אם עד שלא מכר לו המפתח וחל י"ד על המשכיר לבדוק כדנרסינן יז) בירושלמי מכר לו המפתח מהו

בשלא

נתיבות שמואל יג) היינו כ"ת כ"ג שם מ"ם מ' דאמר התם הרומה מלפני הכבש ומוקין בזמן ולא ידעינן מאי קושייתו מכ"ת כ"ג ומפשר לומר ד"ג כ"ת כ"ת מים כהרומה שם י"ג מ' ומתרץ דהוה מיירי בשלא בזמנו דאיירי בי"ד שחל להיות בשבת : יד) תמורה ל"ג ב' עיין רמ"ם פסחים פ"ב דמיקן כיון דאכי מסכמות מין סדר מכל כ"ת כתום' ד"ה מין ביעור חמץ ב' ב' פסק כר"י מכח פסיק דתמורה : טו) שם ה' ב' : טז) ל"ל כין בשעת ביעורו בין שלא בשעת ביעורו השבתתו בכ"ד דפסיק בכבין : יז) ירושלמי פסחים פ"ב ה"ב מ"כ בעיון מהיכן מתרת מעות ומסירת הפתפחה : יח) שם ד' מ' : יט) ל"ל ובעצמה לחמרו הכי וכ"ל לעולם מין מזקתו בדוק והכא מיירי בלא ידעינן מי בדק מו לא ומשום תמירה דהכי וכי מפני לעולם מזקתו כו' ומסתב' דבדקינן דמין מזקתו בדוק :

פתח הדביר

רבינו וע"ע בשעל המאור ועיין בפי' ר"ה שפסק מרבה דלעולם בעי פירור יעו"ש היטיב ומשמע כיון דלא בעי יום שלמה לכן לא מילקו בין יש המלה לשהר בהרות ועו"ש היטיב (תבל לימו מוכרח די"ל דמש"כ לעולם בעי פירור ל"ל תפי' בלשמעה יעו"ש היטיב) ועיין לעיל ה' מילה מ"ג חות כ"ד ועו"ש דלכאורה שפני מהדדי : (קכח) ל"ם חומי וע"ם נשמע בעי פירור לרבנן ופסקו כו' כל"ל : (קכט) דהא ליתותב כו' שם כ"ת מ' : (קל) הלכה כרבים • ור' תלעזר בן יסודה חים ברמותא בי"ד שחל להיות כו' כל"ל • וחות שם י"ג מ' • ור"ל התם וודאי תליכא דכ"ע חין מלוחו בבריפה ומ"ב חין רחי' מהתם עיין שם ברמ"ם סי' ג' שב' בהדיה כן דבשעה חמיטת לד"ם חין מליחו בבריפה ועי"ם בעור שתמה ע"ז ועי"ם בב"י : (קלא) חמץ שעבור בפסח קלחר • וכשה שהני תבל בביעור חמץ שקולם שפסח מ"ל בריפה • וחות חילוק חדם שלה שיערוהו הפוסקים : (קלב) למעוטי שחין בקבורה ליתיה כשאר חיסורין כו' כל"ל • חבל לה בה למעוטי זוהה ומפרנו לרות חו מפרנו וזורקו ליה • ונה זהו דבר חדם שלה שיערוהו הפוסקים : (קלג) דרבה נופל' לה ס"ל כר"ע כו' • יעו"ם ס' מ' נה בחתיך ליה הלכה כר"ע דהכן פסקינן לחמרינן מתוך כתבואר בכתה דוכתי עיין בה' יו"ע מחלוקת ע' יעו"ם חבל תם"ב דבבל ג' מילי ליה הלכתה כוותי' ים לעיין קלה הה בהבערה לחלק ילחת הלכה כוותי' כתבואר בכתה דוכתי עיין שבת ע' מ' וש"נ : (קלד) חיכה פלוגתה ביני כו' • חולי כוותה לפלוגתת רמ"י ותים' שם י"ב ב' ועו"ם בד"ה חומתי כו' ועי"ם דהתום' מביחין רחי' לדבריהם מבירושלמי דפ"ב יעו"ם וחות שם ס"ל בשיעו : (קלה) ותיכה חתן דפסק כר"י כו' • עיין תוס' פסחים כ"ז ב' ב"ה חין ביעור כו' יעו"ם היטיב ובחו"ז סי' רמ"ד יעו"ם ועיין בם' המנהיג סי' כ"ג יעו"ם : (קלו) חמץ שנפלה עליו כו' • פסחים ל"ת ב' וסי' תל"ב שעי' ח' (ול"ל רשב"ג חומר כל שחין הכלב יכול לחפש כי') : (קלו) ומריך שיבטלו בלבו • שם בגמרת • ולה ידעתי מנין לקח רבינו לעיל חות פ' בשיטה ביתו תילה דת"ל לבטל יעו"ם הת גם כאן צריך ביטול ותולי דעתו לחלק בין חם נפל עליו מפולת שלה בתחבוין ותיטיקן שמה יפקח שגל בתועד ומפלת שובר עליו וכתש"ך רם"י שם משמ"ך בשיטה חולר בתחבוין תבל ל"ש מי לחקו לזה • ויותר נרחה לימר דגם התם לה ב' דרכ"י פליג חשתלחות רק בביח פירש"י בעלמה • חבל לשונו שם לה משמע כן ולפ"ק בזה • ויותר נרחה לומר דהכה מיירי בוודחי התן חבל התם פסק חתן ועיין בם' המנהיג סי' י"ג יעו"ם היטיב : (קלח) המשכיר בית לחבירו כו' פסחים ד' מ' : (קלט) די"ג נרסינן כו' • וכר"ן כ' דהמשכיר בית לחבירו בי"ד ר"ל לעולם י"ד חבל המשכירות סי' בי"ג חבל בתום' שם בד"ה על המשכיר כו' מבואר שחינו כן רק בי"ד חתם • וכ"ה בשי' ר"ח וז"ל המשכיר בית בתרבעה עבר בניסן על מי לבדוק ובשעת על המשכיר לבדוק בתיכה המשכיר בית לחבירו חם עד שלה חל י"ד מכר לו המפתח ולה מכחל על המוכר לבדוק ולה מכחל

בשלא קיבל עליו אחריות יכול יקבל פקדונות מן הנשים שקבל עליו אחריות ת"ל לא ימצא אין לי אלא בנוי שלא בבשתו ואין שרוי עמך בחצר שמותר בשלא קבל עליו אחריות נוי שבבשתו ושרוי עמך בחצר מנין שמותר ת"ל לא ימצא כ) תנא אהדר אהיתא ונסיב קרא לאיסורא משום לך לך אמרי' תרי וימנא וחוינן לדבוותאי כמה פירושא ומסתב' משום לך לך תרי וימנא איצטריך לא ימצא לאיסורא דאי לאו לא ימצא הוה דרשינן בריה"נ בפ' כ"ש (קנב) דאמרי תרי לך כתיבי חד לשלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה ואידך דשלך תהא דחמץ בפסח מותר בהנאה (קנג) אבל נוי שבבשתו מותר כמ) ונקים לא ימצא לאיסורא דלא תדרוש (קנר) חד לך ושלך יהא אלא חד לנוי שבבשתו וחד לנוי שלא בבשתו וכדאמרינן התם • ושם בקיבל עליו אחריות בין בבשתו בין לא בבשתו אסור לא קיבל עליו אחריות מותר בכ"מ בין בבתים בין בבולין ורתניא (קנה) הפקידו אצלו זקוק לבער ייחד לו בית אין זקוק לבער בשקיבל עליו אחריות ייחד לו בית אין זקוק לבער (קנו) אע"ג דקיבל עליו אחריות שנאמר שאור לא ימצא בבתיכם והאי לאו בית דירה' היא • ת"ר (קנז) י"ר שחל להיות בשבת מבערין את הבל מלפני השבת ושורפין תרומת תלויות טמאות ושהורות ומשיירין מזון ב' סעודות מן המהורות כדי לאכול עד ד' שעות דר"א איש ברתותא שאמר משום ר' יהושע ולא זו משם עוד שקבעו הלכה כמותו ותנן (קנח) י"ר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת דר"א וחכ"א בזמן ור"א בר צדוק אומר תרומה מלפני השבת וחולין בזמן וחוגגא פלונתא ביני רבוותא ור"ח פי' (קנט) כר"א בר צדוק בלא טעמא • ורבי' אלפסי אמר כנ) מעמא משום דקאי כר"א בן יהודה איש ברתותא • ור' אפרים פי' כר"מ ומבערין את הכל מלפני השבת ואופה מצה מערב שבת לאכול בשבת כדאיתא (קס) בתוספתא במלתא דר"מ שאופה מצה מע"ש דקאי כר"א בן ברתותא דאמר מבערין את הבל מלפני השבת ושורפין התרומה וכו' (קסא) ולית'א דר"א בר צדוק דאמר תרומה מלפני השבת דלא שייר ומתניתא כרבי' אלפסי ור"א בר צדוק לא פליג עלי' ר"א בן יהודה כלל דבנוסחאות דילן לית כנ) בהו (קסב) מבערין את הבל מלפני השבת ובתרומה לחודה איירי אבל לחולין בזמן כחכמים ובר"א בר צדוק בחולין ובתרומה נמי עבדי' כר"א בר צדוק דאמר תרומה לפני השבת ומיהא (קסג) משיירין כר"א איש ברתותא והא דר"מ ליתא כלל דיחידאה הוא ועוד דאמר אוכל מצה בשבת ונרסינן בירושלמי (קסד) האוכל מצה בע"פ כאילו בא על ארוסתו בבית חמיו ולוקה ונרסינן בירושלמי ר' אבהו בשם ר' יוחנן (קסה) אתא לר"א בר צדוק כר"ג כמה דר"ג שני ליה בין חולין לתרומה כן ר"א בר צדוק כמה דתימא תמן (קסו) הלכה כר"ג כוותיה הלכה כר"א בר צדוק והלכך עבדי' כמנהגא דילן בע"פ שחל להיות בשבת מבערין מלפני השבת (קסז) ומשיירין מזון עד ד' שעות ואם רצה לאפות בע"ש אופה לשוצאי שבת אופה (קסח) ובאפייתו לא (קסט) מצינו מחלוקתי וכ"פ רב אחא בעל הלכות מבערין כל מילי מקמי שבתא ומשיירין מזון ב' סעודות ורב נטרונאי אשר (קע) הלכה כחכמים בחולין וכר"א בר צדוק בתרומה (קעא) אבל

מתחיהו

נתיבות שבואל כ) שם ה' ב' ומקים פירושו לפי המסקנא דלעיל קמי' כמ) ל"ל מסור דסד"א למסור מי לא נכתוב לא ימלא למיסרמ מבל בשבת מיומי מרי לך למעומי נוי שבבשתו ומלא בבשתו : כנ) שם מ"ש מ' ועיין רמ"ם דקאמר נמי שפש זה ול"מ מים בתרומה שם י"ג מ' : כנ) ל"ל בדברי ר"מ מים בתרומה מבערין מם הבל כו' :

פתח הדביר

בי"ד יעו"ם סימיב ופרעי דין זה עיין בסי' תל"ז סעי' נ' : (קנב) כריש"ג בפ' כ"ם לתמר מרי לך כו' כל"ל לקמן כ"ג ב' כ"ם ב' ל"ב ב' : (קנג) מבל נוי שבבשתו מוקר • ר"ל מפי' בבשתו ומפי' קיבל מחריות הו"מ מותר לבן נסיב קרא בלשון מיסור לומר לנו מדרום שבל להחיות רק הזהום להיסורא בקיבל עליו מחריות : (קנר) חד לך לשלך יהא אלא חד לנוי כו' כל"ל • ותיובתייהו פלוגי קיבל עליו מחריות מבל נקיבל עליו מחריות הרחויסו מפיקי ועיין בנעזל סתאור בר"פ שמות כ' ג"ב פי' ע"ז לתי הוי לתיב כתיב הד לך סו"מ להחיות חפי' בקיבל מחריות ומיהד לך הוי מיעיט מחר מיעיט לרבות להיסירת חיי' לת קיבל מחריות ומפי' לת כבשתי לבן בשבת דכתיב לת ימלא להיסירת מ"ב ליכא למידרש לך שני להיסורא דשת ידעינן זה מלא ימלא מ"ו דרשינן מיהד לך להחיות בעובד כוכבים שבבשתו ובלא קיבל עליו מחריות יעו"ם סימיב וזה וזה בלא כפירש"י יעו"ם סימיב ובפי' הר"ח כ' וז"ל ומקשי' הפי תמא מהדר מהחיות בלימר מתבתא הני קרמי מרמין הדבריס שמותר לרחוץ חמלי בל וכרי בלא בבשתו (ל"ע הא נם בנוי שבבשתו הרי) ומסיב לא קרא לא ימלא בבתיכם להיסורא ופרק' סימה לומר שמותר שמאור לא ימלא מבל מקום קש"ל לא ירחה לך חמץ ולא ירחה לך בחיר לך לך הרי זימני למפי' נוי שבבשתו הרי דקרינא בי' שלך מפי סימה בולא בולה מבל מהה בולה שלו מחריות ובל נביה עכ"ל ובוחק קלת • ולריכא עיין סי' מ"מ סעי' מ' ב' : (קנה) הפקידו מלנו כי' שם ו' מ' : (קנו) אע"ג דקיבל עליו כו' וב"ב הטום' שם בד"ה יחד לו כו' ובפ"ם ס"ת ב' ד"ה ובת כו' • וב"ב הרא"ם בפ"ק דפסחים כי' ו' ודברי רבינו הוזבר בשם"ת בפ"ד ה"ב ויהוסף בב"י בסי' מ"מ ועיין בסי' המנהיג סי' י"ם דבעינן דווקא סיפת המתחת ביד נוי יעו"ם סימיב ועיין בפי' הר"ח יעו"ם סימיב : (קנז) י"ד שחל להיות בשבת כי' שם י"ג מ' : (קנח) י"ד שחל להיות בשבת כו' שם מ"ם מ' : (קנט) כר"ת בר' לדוק כי' יעו"ם מ"ע מ' נפי' ר"ח (ועיין לקמן מ"ב חות י"נ) : (קס) בתוספתא במלתא דר"מ כו' שם בתוספתא פ"ג : (קסא) ולית'א דדר"ב דלתמר תרומה מלפני השבת ולא כר"ת מים בתרומה רק לא בעינן סיור ומסתברא כי' כל"ל • תו יש לסניא בעינן תמר קמח וכוותא רבינו מפרים דרמ"ב לא ס"ל כר"ת מים בתרומה דבתרתי פליגי בחולין ופליגי בתרומה דלר"ת מים בתרומה לא מבטלינן בין חולין לתרומה ולרמב"ם מבטלינן • ועוד פליגי דלר"ת מים בתרומה מביירין כ' סעודות על בשת ולרמב"ם לא מביירין בתרומה כלל ולר"מ ס"ל כר"ת מים בתרומה דלא מבטלינן בין תרומה לחולין וכרמב"ם דלא מביירין כלל עיין בס"ן בפ"ק דפסחים יעו"ם סימיב (קסב) מבערין את הבל כו' • ומסתפינא דילן לחומי לסא ובן מביאר בר"ן רק דכ' דקאי מהרומות לבד יעו"ם מבל בשלחנות מבית זו סני' בכ' רבינו יעו"ם : (קסג) משיירין כר"ת כי' ועיין בריש"י מ"ס מ' דר"מ נמי ס"ל דמשיירין מיבת כי' יעו"ם : (קסד) האוכל מצה בע"פ כי' עיין בפ"י דפסחים ה"ח והוסף שם בתוס' ר"פ שם וכם ל"ה ב' בתוס' ד"ה מי פירות כו' ובריש"ב ורמ"ם פ"ג סי' ז' ומכאן בהולין

מיתיהו אמר הלכה כהכמים ואין אופין מצה אלא בלילי מוצאי שבת מפני מראית העין שמא יזלזלו במצות ויאכלו מצה ולאחר שמילא כרסו משנו חוזר וכיבך עליו ואע"פ שמותר לאפות מע"ש (קעב) הדבר את המצוה ואפינן בכו"ש ורבי האי סנהג נהגו ביטיבות (קנג) דשיור מזון ב' סעודות ומיחדין להו מקום כו' • ומנהג אבותינו לבער מלפני השבת ולאפות מצה מבע"ש ולאכלה בשבת כר"ם ונהד נדרו קדמונינו מפני המקילין שלא יבואו לידי איסור ובמו"ש אופין מצה כתקנה ואין לנו אלא כמנהג אבותינו לאפות מבע"ש ולא לסרוח באפי' ביו"ט ולאחר אכילת מצה כ"כ וזריזין מקדימין למצות וכמנהג בכל השנים (קעד) לאפות אור י"ד קודם הביעור ואין לשנות המנהג :

בדיקת כלים • בצק (א) שבסדקי ערבה אם יש בה כזית בבקים א' חייב לבער ואם לאו בטל במיעוטו

תניא בצק במקום העשוי לחזק אינו חוצץ ואינו עובר מקום שאינו עשוי לחזק חוצץ ועובר ובד"א בכזית אבל בפחות מכזית אפילו במקום שאין עשוי לחזק אינו עובר ותניא אחריתי בצק שבסידקי ערבה וכו' בד"א בפחות מכזית אבל בכזית אפי' במקום מ) חוצץ ועובר וקשיין אהדדי ואמר ר"ה סמי קולתא מקמי חומרתא ומדברי רבי' אלפסי נראה (ב) דהלכה כר"ה ומסתב' כר"י מדפריש רב אשי שינויא דאביי ש"מ הל' כוותי' והא והא רשב"א ל"ק כאן במקום לישה כאן שלא במקום לישה וה"ם קמייתא קרי מקום העשוי לחזק מקום לישה כגון שולים ומקום שאין עשוי לחזק דפנותי' וקאמי בשולי' אינו חוצץ ואינו עובר בדפנותי' חוצץ כו' בד"א בכזית אבל פחות מכזית אפי' בדפנותי' אינו חוצץ ובשפיותא דאגני לא אירי (ג) ואפי' בכזית עובר ובבתרייתא לא אירי בשולי' אלא מקום העשוי לחזק קרוי דפנותי' שלא במקום העשוי לחזק קרי שפותא דאגני וקאמר בדפנותי' אינו חוצץ ואינו עובר בשפותא דאגני עובר בר"א בפחות מכזית אבל בכזית אפי' במקום (ד) העשוי כנון דפנות' חוצץ ועובר • ובתרייתא מודה לקמייתא דבשולי' דאפי' כזית אינו עובר וקמייתא מודה לבתרייתא בשפותא דאגני דאפי' בפחות מכזית עובר • וההלכ (ה) בשולי' אפי' בכזית א"צ לבער בדפנותי' כזית צריך פחות מכזית א"צ בשפתי הערבה אפי' בפחות מכזית חייב לבער ותניא (ו) השת שעפשה חייב לבער בד"א במקיימה לאבילה אבל (ז) כפה סאה וייחדה לישיבה בטלה ואמר רבא (ח) הלכה כרשב"א והיא שמח פני' בטים • הא לא מח לא בטלה • ותניא השת שעפשה (ט) ונפטלה מלאכול לאדם והכלב יכול לאוכלו מטמא מטמאת אוכלין • ונשרפת עם המטמאה • אבל נפטלה מאבילת כלב (י) אינו חייב לבער כרבנן דאמרו המיוחד לאבילת אדם מטא עד שיפסול מלאכול לכלב (יא) תוספתא הקולר והאיספלנית והרטיי' שנתן לתוכה קמח א"צ לבער (יב) מלוגמא שנמרכה חייב לבער לרבי' האי ז"ל (יג) כל שהוא מורייק"א שמערבין בה חמץ שחוק עם בשר אפעה שבותר ירושלמי מלוגמא (יד) שנתמצה ואח"כ נסרכה חייב לבער אר"נ א"ש (טו) שני חצי זתים והוא של בצק ביניהם רואין כל שאילו ינטל החיסרון יניחלין עמו חייב לבער • ואם לאו אין חייב לבער • אמר עולא (טז) לא אמרן אלא בערבה ובדפנותי' אבל בבית חייב לבער דזמנין דכניש לה ונפלי לגבי הדדי ואפי' ב' חצאי זיתים (יז) ואין ביניהם חוט חייב לבער ובעין במערבא בית ועליי' מהו אכסדרא מהו שני בתים זו לפנים מזו מהו תיקו ודרבנן היא לקולא (יח) וא"צ אלא ביטול וכ"ש חצי זית לבד • ת"ר (יט) ערבות העבדנין שנתן לתוכן קמח תוך ג' צריך לבער קודם ג' א"צ לבער אבר ר' נתן בד"א שלא נתן לתוכה עורות אבל נתן לתוכה עורות אפי' תוך ג' א"צ לבער •

אמר

הדביר

דעת רכ"י סס ע"ב • אבל דעת המוס' סס ע"א בד"ס כתן כו' דבמקום ליכא נדע עפי ולכן בכזית אפי' אסור לחזק אסור וכן בכלאי עכו"ם לחזק אפי' בפחות מכזית ובמג במקיס ליה לי עכו"ם לחזק אפי' בכזית מוהר וכן פחות מכזית אפי' אלא לחזק מיהר והיינו אסיר רק כזית ותיכו עכו"ם לחזק יעו"ש וכ"כ בפי' הר"ח יעו"ש היכא ויעין בעור סי' תמ"ב ובכו"ע סס סעי' ז' יעי"ש היכא (ועיין בס' ספרדם סי' קכ"ו סכ' ז"ל ובעריכה לערוך בלאי יהיה בה כזית במקום מ) פחות מכזית בעל במיעוטו ותיכו עיבר בבל יהיה ובל יתלה כדתנן בלק בסבידקי עריבה אם יש כזית במקום מ) מיבב לבערו פחות מכזית בעל במיעוטו עכ"ל סתם דבריו ולא פירש כלל ול"ע) נס מב"כ לריכה לעולם אלא יהיה בה כזית במקום מ' כו' עיין בירושלמי ס"ב דמספקא לי' אם לריך לעולם כולו אי יהיה עד שיהיה פחות מכזית יעו"ש : (ו) השת בשעפשה חייב לבער מפני שרלוי לבושקה ולחמע בה כחה עיכות רבב"ח לומר בד"א במקיימת להכילה כו' כל"ל סס ב' : (ז) הבל כופת שמור בייחדה לעיכה בעלה כו' כל"ל : (ח) הלכה כרבב"ח ומוה בעת פני' בעיע כו' וכ"ם לעיין הר"ח בפי' יעו"ש ול"ע לבאיים דהא למרינן סתם מתן דמתני הא לא מתני הא יעי"ם היכא בס"ם : (ט) ונפטלה מלאכול לאדם כו' סס ע"ב : (י) מיהו חייב לבער כרבנן ור"ל לאפיקי ר' נתן דסס • ועיין סי' תמ"ב סעי' ב' וסעי' ע' : (יא) תוספתא הקולר והאספלנית כו' • סס פ"ג והוכח כרי"ף ורא"ם פ"ע סי' ב' וכפי' ר"ח סס ועיין לקמן בת"ד אות ע' : (יב) מלוגמא בסנהדרין הין חייב לבער כו' כל"ל : (יג) כל מכן מיריים בסערבין דו כו' כל"ל וכ"ם בס בדמ"ם ובעור סי' תמ"ב יעו"ש פ"ב ה"ו והוכח סס בדמ"ב פ"ג סי' ד' וסיימו היכא דנסרמח מיבב כו' כל"ל יעו"ם

אמר רבא הלכתא כר"ע ואפילו יום א' ואפילו שעה אחת (כ) ולא אסיק בו תנור וכידים • כ) ת"ד תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת ר' אומר פת אסורה והכ"א פת מותרת בשלה ע"נ נחלים ד"ה הפת מותרת והא דתניא חדש יותץ ישן יוצן (כא) מוקמי' כר"א דעצים דתנן נטל הימנו עצים אסורים בהנאה הסיק בהן את התנור חדש יותץ ישן יוצן דס"ל דוו"ז גורם אסור וליתא לרר"א דקי"ל כר' יוסי דאמר זו"ז גורם מותרי כדאיפסיקא הלכתא (כב) בפ' כל הצלמים ושמעינן לה (כג) בע"ז דחמורה היא כ"ש בשאר איסורים הלכך (בד) קי"ל כברייתא דאמרה בין חדש בין ישן יוצן וה"ה אם עבר והסיק את התנור בחמץ בפסח בין חדש בין ישן יוצן • ור"י אבן גיאות פסק חדש יותץ ולא דייק לן ולענין אפה בו את הפת הלכה כר' דאמר הפת אסורה (כה) דהא ש"מ ג) איבעא תני כי היכי דניקום רבנן לאיסורא דיש שבח עצים בפת (כו) והלכה קערות וכוסות וצלוחית שבשלו באיסורי הנאה לד"ה חר גורם הוא • (כז) ואפי' נתבשלו בתנור ישן וקדירה נמי אסורה דהא מקבלה בישולא (כח) מקמי דליתא עצים דהתירא (כט) ובלא גורם ד) שאין יכול להשתמש בו כל דבר בישול (ל) ובתנור מחלוקת והלכה כרבי (לא) ומסתבר' דיוקא נחלים לוחשות א"נ אבוקה כנגדו אבל בשלה ע"נ נחלים עופסות (לב) ד"ה מותרין פרקא מיבעיא לן (לג) בפ' ביצד צולין תנור שהסיקו בקליפי ערלה ונרפו ואפה בו את הפת מהו מכלל דהלכתא כמ"ד לוחשות אסורין ואע"נ דקי"ל (לד) כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא כדרך הנאתן והסקת הפת שלא כדרך הנאתן הוא נהי דאין לוקין אאסורא מיהא איכא ורבינא (לה) דהוה שאיף לברתי' בניהורקא דערלה (לו) משום הששא דסבוגה לא גזרו בהו רבנן אבל בעלמא אסור מדלא קאמר כל איסורין שבתורה אין אסורין אלא כדרך הנאתן (לז) כ"ש לקמן אמר רב (לח) קדרות בפסח ישברו אמאי לשהינהו לאחר (לט) זמן ועביד בהו בין במינן בין שלא במינן וקשיא לרבוותא היכא פריך לשהינהו וליעבד בהו שלא במינן (מ) מי ייתר דהוה משהו דילמא

נ"מ הוה ואפי' הוה נמל"פ כרש"י ז"ל לכתחלה אסור בקדירה דלאו ב"י משום קדרה בת יומא דלא נרע מגיעולי גוים וכ"ת חמץ לא מחזקינן אלא במשהו הא אין מבטלין איסור לכתחלה ומדקדקים מהכא דנמל"פ בחמץ בפסח ה) אסור ופי' רבי יעקב אפי' למ"ד נמל"פ אסור קפריך דאי ס"ל מותר הוה מקשה לשהינהו להד יומא וקא פריך אחר הפסח דבליעת קדירה משהו חשיב ואע"נ דאין מבטלין איסור לכתחלה ה"מ בדבר שהוא בעין אבל בליעת קדירה מבטלין והא דאמרינן קדרה שבישל בה בשר לא יבשל בה הלב (מא) משהו דילמא יהיב טעמא ולאו אדעתי' אבל הכא משהו חשיב לי' ומסתבר' דאיכא למיפשט מהכא סברא (מב) דכתניגא בעיטור דלא גזרי' ולכתחלה מותר בקדירה דלאו ב"י ואיכא למימר דה"פ לשהינהו לאחר זמן כלומר לאחר ג' תבשילין עד שלא יהא בו טעם כדגרסינן בירושלמי (מג) קדרה שבישל בה חמיצא לא יבשל בה מאותה המין לאחר הפסח ולאחר ג' תבשילין מותר שלא במינן ש"מ לאחר ג' תבשילין לית בה טעם ומשנינן (מד) דילמא אתי למיעבד במינן בקדירת נופה וס"ל לרב במשהו ואע"נ דבמינן א"א דלא פנמה פורתא ה"מ תבשיל שעברה צורתה אבל (מה) חמץ לא פנם לעולם וליתא לרב בישול דקי"ל דס"ל כר"ש דאמר חמץ לאחר הפסח מותר בהנאה וכדפסק רבא לקמן ומשהה להו לאחר זמנן ועביד בהו בין במינן בין שלא במינן (מו) ונותנן שלא בבקום שיכול להשתמש בפסח אבל בתוך זמנן לא מהני בהו הסקה ואע"ג דתנן (מז) אין משין את התנור באליה ואם משׁ כל הפת בולה אסורה עד שיסיק את התנור התם היסקה מבפנים הכא היסקה מבחוץ ואי עביד להו הסקה מבפנים חיים עליהו דלכא פקעו הלבך (מח) האי בוביא היסקו מבחוץ היא ואסורה ואם מליא גומרא ש"ד ודווקא קדרה של חרס אבל של מתכת אפי' בתוך זמן מותרים (מט) בהסקה מבפנים • א"ל רבינא לרב אשי הני סבינא דפסחא היכי עבדינן להו אמר ליה לידי הדתי עבדי לי א"ל למר אפשר ליה למאן דלא אפשר ליה מאי אמר ליה (נ) קתי יהו בטינא ופרוליהו בנורא והדר מעייל לקתיהו ברותחין ובבלי ראשון

נתיבות שמואל ב) סם כ"ו ב' : ג) סם כ"ז ה' : ד) ל"ל וכלא גורס מאחר שמשעת שמלין יכול להשתמש כו' ובקדירה ליכא הנאת השתמש בשמשתמש בו בלא גורס מאחר : ה) ל"ל מוסיף ועיין הום' פסחים ל' א' ד"ה לשהינהו עד מאחר הפסח כו' :

פתח הדביר

סי' קכ"ח : (כ) ולא יסיק בו תנור וכיוצא בזה סם כ"ל סם כ"ח ה' : (כא) מוקמינן כר"ע דתעלם כו' סם כ"ז ה' : (כב) בפ' כל הצלמים כו' ע"ז מ"ע ה' : (כג) בע"ז דתמורה היא כו' כן מבואר בפסחים כ"ז ה' ובע"ז סם דע"ז חמיר לעניין זה יעו"ש : (כד) קי"ל כברייתא דלחמדה כו' • פסחים כ"ו ב' וכ"כ הרי"ף והרמ"ם פ"ב דפסחים סי' ב' וכ"ה דעת כל הפוסקים ועיין ביו"ד סי' קמ"ב סעי' ד' : (כה) דהפ' שמואל מיפכח מני כו' כל"ל : (כו) והלכך קערות וכוסות כו' כל"ל : (כז) ואפי' נתבשלו בתנור כו' סברא זו ז"ג מ"מ הכלים נאסרים מפני דים שנפח עליהם בהו וה"ה כיון דהכלים נאסרים נאסרים נמי לחמור לפסחים בהן דסוי מד נורס : (כח) מקמי דליתי עצים דהתירא כו' כל"ל ובליפצת בגמרא שם : (כט) ובלא גורס מאחר נמי מקבל הפת קודם העלים ז"ל דמעיקרא מסיקין ודלר מסיעין בו לת הפת ועיין ביו"ד סי שם בע"ז וש"ך מ"כ בזה : (ל) ובתנור מחלוקת • ר"ל למ"ד זוז"נ מסיר לחמור ולמ"ד מותר מותר כתבותר בם"ם : (לא) והלכה כר' ומסתבר דווקא נחלים כו' ר"ל מלעיל קא מהדר דפסק הלכה כר' בים שנפח עליהם בפת עיין לעיל לוח כ"ם וע"ז כ' דסיינו דווקא נחלים לוחשות מ"ע בסתיקה כנגדו ופסיק : (לב) ד"ה מותרין ומסתברא מדחיבעיא לן כו' כל"ל • דעל עומעמת מותרין מ"ל מסתברא ע"ז דסת מפורש בם"ם כ"ז מ' מ"ו כי לישעריך המי מסתברא לחומרת דבלוחשות מסורין : (לג) בפ' כילד צולין כו' • פסחים ע"ב מ' ועי"ש בתוס' ד"ה ונרפו כו' יעו"ש היטיב וכ"ל דסיינו דווקא עומעמת נרפי מחום התנור אבל לוחשות פסיקא דעדיפא עפי מחום התנור וליכא למ"ד למימר לחיפכא • ועי"ש ברמ"ם סי' ג' סכ' דעבדינן למומרת והיינו כרבינו אבל הר"ן כ' דהסוגיא מוכחת דגם לוחשות מותרות יעו"ש והרמב"ם בפ"ג מהמ"א הכ"ד פסק דלוחשות מותרות יעו"ש וכ"מ (ולא הזכיר לת דברי הרמ"ם ולת דברי הר"ן יעו"ש) ועיין ביו"ד סי' קמ"ב סעי' ו' ועי"ש בע"ז ס"ק ד' וב"ך סק"י ובשלחן הגר"א שם ס"ק י"ג ועיין בא"ת סי' תמ"ה מ"א ס"ק כ' ובשלחן הגר"א ס"ק ט' יעו"ש היטיב ולת דליתי להחריך בזה עוד • ולהרמב"ם ל"ל דס"ל ס"כ דחום התנור עדיף גם מנחלים לוחשות ולת כדברי רבינו : (לד) כל האסורין מבחוץ אין לוקין כו' פסחים כ"ד ב' : (לה) דחום בתיף לברתי' כו' שם כ"ט ב' : (לו) מסיים תבשא דשבתא כו' לפי שהי ליכא דלת כדרך הנאתו אפי' שלת במקום שכנס ברי כמבואר התם ועיין ברמ"ם סי' ב' שם וביו"ד סי קמ"ב סעי' ג' וע"ל כי ס"ם הוא וע"ל מבוא מבשא דמולא שלין בו שבנס כו' : (לז) כהאי לקמן • עיין לקמן בס"ב לוח ל"ו : (לח) קדרות בפסח

ראשון • ופירש רבינו יעקב (נא) ה"מ סכין קטן אבל סכין גדול בעי לבון כסכין של א"י דתניא בתוספתא דע"ז הסכינין והשפודין מלבנין באור • ונרסינן בירושלמי הסכין שפה והיא טהורה א"ר אבא הרא דתימא בסכין קטנה אבל גדולה צריכה ליבון ואיסורא דפסח כאיסורי דנעולי א"י ואית בהו נ' עניני סדרה הנעלה וליבון ושפה (נב) כדאיתא ומראיבעיא לי בפסחים ולא סבינו דארמאי ש"מ דהנהו פשיטו להו דאיסורא בלעי אבל בפסחים מיבעיא לי אי סדמי לי' לנותר דאסר רב אשי התם בע"ז כיון דתדירא בלע בהנעלה סני ואע"ג (נג) דאיסורא פליט ולא איתא לאיסורא בעינ' וה"ג ל"ש א"ד כיון דחשור אסורי (נד) לא חשור מנעולי א"י ובעי ליבון ורב אשי אמר מעלין להו בנורא (נה) והלכתא כנותר דמי ואיידי ברותחה ובכ"ר (נו) ועץ פרור שהוא התרווד שניער בו את הקדרה מעבילו ברותחין ובכ"ר דקי"ל בבב"פ ומסתב' סבינין ועץ פרור שדרכן להשתמש בהן חמץ נקיים הכא אבל שפוד ואסבלא שאין דרכן להשתמש בהן חמץ לא אצטריך לי' (נז) ולא בעי ליבון אלא בהנעלה • והלכך (נח) קערה שבליעתן ע"י עירוי פליטתן ע"י ערוי ואי (נט) שקיל מיא מדידא ושקיל עלייהו ש"ד וכן כפות של עץ שאוכלין בהן (ס) מנעילין בב"ש ולפי שהן קטנים אבל נהגו להנעילן בכ"ר ובן כל מהרות (סא) כלים שתשמישן בב"ר שדרכן על ידי עירוי בב"ש מנעילן ע"י עירוי בכ"ש שדרכן ללבן ילבן (סב) והמדוכות וכורמי דנללי שקורין לבנו"ש ובלי גללים וכלי אבנים הנקראים מאני דפחרא דינן כשל מתכות וטבי להו בפליטה ול"ד (סג) לכלי חרס ובו' כאיסור והיתר בעיסור ובן הלכתא ובשם רבי' יצחק (סד) שא"צ כלום והביא ראי' מתוספתא דקדשים דתנן כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה אינן טעונין מריקה ושטיפה ונרסינן נבי ניעולי א"י (סה) הלוקח כלי תשמיש מן הא"י מנעילן והן מהורים ואסרינן (סו) ביצד מנעילין יורה קטנה לתוך יורה גדולה ויורה גדולה מאי ת"ש (סז) דההיא דידא דהוה כו' מר עוקבא אהדר לי' נדנפא דלישא אפומי מליא מיא וארתחי' אמר רבא מאן חכים למיעבד כי הא מילתא אלא מר עוקבא דנברא רבא הוא קסבר (סח) כבב"פ אי מה בלעו בניצוצות אף פלטי בניצוצות וכ' רבי' אלפסי הג"מ בשאר יומות השנה (סט) אבל בפסח עביד לי' נדנפא דמינא ובתשובת הגאונים (ע) מדיח יורה גדולה ומעילה ברותחין ושופפה בצונן ומפליטה מחמץ תחלה ואח"כ מדיח בהן מים רותחין בלא שיעור ומעיל בהן יורות קטנות סכינין ועץ פרור וכלים הצריכין ניעול בב"ר ויזהר שלא

נתיבות שמואל ו) ל"ל בכן בכ"ר מנעילן בב"ר ומפלים לאיסור מדופני הכלי כו' :

פתח הדביר

מדקיש מתם מו כעין מדקיש יער"ם סיעיב) : (נא) ס"ת סכין קטן כו' עיין לעיל ס' מחוסק מ"ב חות ע"ת וחות ס"ת : (נב) כדאיתת בעיומר ומדתיבעיא לי' כו' כל"ל • עיין לעיל ס' מחוסק מ"ב חות ע"ב ובפ' ז' : (נג) דאיסורא פליט לא איתא לאיסורא כו' כל"ל : (נד) לא גרע מניעולי נוים כו' כל"ל : (נה) והלכתא כמותר דמי ואידי ואיידי ברותחין ובכ"ר כו' כל"ל • ועיין לעיל מ"ב מס' מחוסק חות ע"ז : (נו) ועץ פרור שהוא כו' בם בפסחים • ועיין בם' הפרדם סי' קכ"ד : (נז) ולא בעי ליבון ולא בעי הנעלה ושלכך כו' כל"ל : (נח) קערה שבליעתן כו' ע"י"ם בכי"ף וכ"ם סי' ז' ועיין חות' סבת מ"ב ב' ד"ם מבל כו' וזבחים ל"ם ב' ד"ם עיקם כו' וע"ז ע"ד ב' ד"ם דרם כו' ועיין ס' הפרדם סי' קכ"ד ועיין סי' הל"ת סעי' ס' ו' ועיין בם' הפרדם סי' קכ"ד ועיין לעיל ס' דם חית קכ"ב ובפ' הפרדם חות קכ"ג : (נט) שקיל מיא מדודת ושדי עלייהו ס"ד כו' כל"ל • ועיין לעיל ס' דם חות קכ"ב וע"ע בם' הפרדם סי' קכ"ג (ת"ל ים לקייס ני' ושקיל עלייהו עיין סנהדרין ע"ז ב' וש"נ) : (ס) מנעילין בב"ם לפי שהם קטנים כו' כל"ל • ולכן ל"ד לעז הפרוך שמניחין בו הקדירה מבל"ב כפות הקטנים • ומב"פ ונהגו להנעילן בב"ר כו' ועיין סי' הל"ת סעי' ו' בהג"ה • וי"ל כי מב"ב לבל נהגו להנעולן כו' קלי נמי מקנעות וכ"ל חות ל"ח : (סא) מהרות כלים בהמשמיש כן בבזיון כלים שהמשמש בב"ר מטמאין בב"ש שדרכן ע"י עירוי בב"ם כו' כל"ל ועיין ס' סעיף תשובה סי' כ"פ : (סב) והמדוכות ובורמי דנללי שקורין לבנוש כו' עיין לעיל ס' דם חות קכ"ד ישו"ם ודין המדוכות עיין בסי' הל"ת סעיף ני"ז ישו"ם : (סג) לכלי חרס וכשם"ב בעיומר כל"ל וכות בם' דם ישו"ם בחות קכ"פ ועי' בם' סעיף תשובה סי' רפ"ג ובם' הפרדם סי' קכ"ב וסי' קכ"ה : (סד) הל"ל כלוס מבל כדמה מיסת בעיה ועיין בה' דם חות קכ"ד : (סה) הלוקח כלי תשמיש כו' • ע"ז ל"ם ב' : (סו) כילד מנעילן כו' • בם ע"ז מ' : (סז) דסקיש דודא דסוס בו מר מוקבא כו' כל"ל : (סח) כבב"פ מס בולעו בניצולות כו' כל"ל : (סט) מבל בפסח עביל כו' • כ"ב סדי"ף בם"ב דפסחים ובדל"ם סי' ז' ועי' כי' ת"ב סעי' ו' : (ע) מדיח יורה גדולה כו' • עי'

שתניח אלא מכניסה ברותחין ויוציאנה בכל שעה שירצה וישטוף הכלי בצונן להעביר החמץ שעליה ולאו מעמא משום דכתיב ומורק ושופף במים מריקה בחמץ ושטיפה בצונן • כדגרסינן בזבחים פ' דם חטאת (פו) אותה פרם לתרומה ואמר רבא לא נצרכא אלא לבדתניא מריקה ושטיפה בצונן והגעלה בחמץ הא תרומה בחמץ נרידא הניחא למ"ד מריקה ושטיפה בצונן אלא למ"ד מריקה בחמץ ושטיפה בצונן ז) אבל בתרומה ל"צ (פז) וה"ה לחולין ואינו אלא להעביר החמץ וישפוך מי היורה כשהיא רותחת אעפ"י שיש בו חמץ בשהו כבר בטל (פח) כמו שפירשנו • בעי מני' דאמימר (פח) הני מאני דקוניא מהו לאשהמושי בפסח יהוקין לא תבעי לך (פט) דוודאי אסירי משום דמצרפי כי תבעי לך אוכמא והוורא והיכא דאית בהו קטופנא לא תבעי לך דוודאי אסירי כי תבעי לך דשועי אמר חזינא להו דמידייתא • ומדימודיית' ווודאי'

נתיבות שבואל ז) כ"ל מלא למ"ד מריקה בחמץ ושטיפה בצונן מלי תיכא למימר שטיפה יקיבתא דהיינו הסטיפה בצונן דהוקא בקדשים צריך שטיפה צונן מאי טעמא דקדשים בעי שטיפה צונן מאי טעמא דקדשים בחמץ מבל מלא בחבושה וכיון דממעים חבושה מחושה ממילא ס"ה לחולין ומ"ב הא דלריך שטיפה צונן בחמץ הוא משום דאיכא בליעה מהחמץ ולאו משום חבושה :

פתח הדביר

לוח ע"ל : (פו) לותה פרם לתרומה כו' שם בזבחים ל"ו ב' : (פז) וה"ה לחולין כו' עיי"ש תוס' ד"ה ל"ל כו' ובע"ז ע"ו ע' ד"ה מכאן כו' ועיין סו' מל"ב סעי' ז' : (פח) כמו שפירשנו • לעיל לוח פ' : (פח) הני מאני דקוניא כו' פסחים ל' ב' : (פט) דוודאי לחסירי מטוש דמלרפי כו' ר"ן רש"י שם וכ"ה בע"ז ל"ג ב' : (צ) לטון דיוטי נעבין שחוישים כו' ז"ל ר"ח ז"ל כיון דמדיטו כלומר משחוישים משחל שחולי עב"ל ותתי' בשיטי על הערוך ז"ל שהוא נמשך תמיד לחר הר"ח ז"ל וכלאן כ' בערך דיים כרש"י דמזיעין יעו"ש וים לעיין ב"ב לפי' הר"ח ז"ל לפי מה שהבין בדיו ר"ל חם מעבירין עליו דיו לין מושיל הדחה רק בשאר שחוא יעו"ש): (צא) מ"ש דקתיבעית לי' בפסח כו' • חפ"ל דלרבותא נקט חף די"ל דהתירא בלע בלעיל לוח ל"ם וכ"ם בנחסרים מחאר היסורין ודע דהר"ח בפי' כ' וז"ל וכולהו חסירי לפסחים בהן כל ימות השנה וכ"ם בפסח חבל הני מלי דקוניא דחשחמשו בהן נויש ביין נשך שהו כדדרש מדיומר כו' יעו"ש היטיב והטם מדבריו מבואר דחמץ חמיר עפי מחאר היסורין וח"כ לפי"ז ים לעיין ח"כ מל"ל לחסור בשאר יחות השנה ודילמא דוקא בפסח חסור ולא בשאר יחות השנה נם מם"כ דחשחמש בהו יין נשך בדי כדדרש מדיומר ים לעיין דהא לחיקנא בכהובות ק"ז ב' דהלכה כרב זביד דיוקא חסור יעו"ש היטיב ועיין בם"ב דע"ז בדי"ף ובדמ"ם סי' כ"ד יעו"ש היטיב והנה בהמ"ל דלא לחלכה כ"ב רק מבוש דכאן לא טובא רק דבדי חמיחר ולא דבדי ר"ו חבל הרחשונה ל"ע קלא וע"ע בדמ"ם בכהובות ק"ז ב' ובבוש' שם (וע"ע בדי"ף ורמ"ם פ"ב דפסחים סי' מ') : (צב) וכ"ם כלים חלכים כו' וחפ"ל דמבוש היטיב נקט דלוקא בית שחור של מדם חסור חבל של שאר כלים בדי ע"י הגעלה וכמו שהאריך בזה הרמ"ם בפ"ב דפסחים סי' ט' לו לחשחעין דמיירי בלא הגעלה רק בשחים בפסח חתן בצונן דבכלי מדם שחחתם בו שחור בצונן חסור להשחמש בו מש"כ בשאר כלים שלא בלע בצונן חפי' ע"י שחור עיין בחות ל"ג : (צג) בין בחמין בין בצונן • עיי"ם בחחור ובמלחחות ובר"ן שם וברמ"ם סי' ע' יעו"ש היטיב ודע במלחתי בערוך ערך בית שחור בנוסח כני' הרי"ף ומפרש לה בכלי עץ יעו"ש היטיב ז"ל שם כל הכלים שנשחמשו בהן חמץ בצונן שלא בלע בצונן חפי' ע"י שחור עיין בחות ל"ג : (צד) בין בחמין בין בצונן • עיי"ם בחחור ובמלחחות ובר"ן שם וברמ"ם סי' ע' יעו"ש היטיב ודע במלחתי בערוך ערך בית שחור בנוסח כני' הרי"ף ומפרש לה בכלי עץ יעו"ש היטיב ז"ל שם כל הכלים שנשחמשו בהן חמץ בצונן משחמש בהן מלא בצונן חוץ מבית שחור חוחיל ומימולו קנם חמר רב חסי ובית מרוסח בבית שחור בחימולו קנם דמי פירום לה בכלי עץ שנשחמש בהן בצונן חמץ בחמש בהן בצונן מלא בלע בצונן חפי' ע"י הגעלה דבין בצונן חוץ מבית שחור כלי בשוטין בו שחור לחמץ הבישה כיון דחריף הוא כרותח הוא ובלע ולין משחמש בו חלא בהגעלה עב"ל ומכח מדב' בעשה דבצונן לח בלע ח"כ ע"כ משחמש בהן במלא בחמין נמי ול"ל ח"כ הא דקחני בצונן ל"ל מבוש סיפא מבוש בית שחור שחימולו קנם לחלף דשחמש בצונן חסור להשחמש בהן חפי' בצונן בין בצונן בהגעלה בחמין חסור להשחמש בו חפי' בצונן בלא הגעלה וכמ"ש סרין שם (רק סר"ן והרשב"ח לח כ"כ רק בכ"ח לפי שחין מועיל לי' הגעלה חבל לח בכלים שחשני בי' הגעלה יעו"ם ול"ל שכ' זה בערוך מבוש סיפא וכמ"ש הרמ"ם יעו"ש ושבן) וכ"כ הריטב"ח בע"ז ל"ג ב' יעו"ש היטיב והרשב"ח בחי' לחולין קי"ח ב' בוחבת בב"י בי"ד סי' ס"ח וע"ע שם' הפרדס סי' קכ"ו יעו"ש היטיב שנוסח כני' הרי"ף יעו"ש היטיב ועיין סי' תנ"ח סעי' כ"ב יעו"ש היטיב • ושכח לרחיתי להקרב"ח שם שכ' דבכלי חרס נם הרמ"ם מודה דכל שנשחמש בו חמץ בצונן חסור להשחמש בו חלא רק בצונן ולא בחמין ומחוך כך חחמ על הטור שלא ששק כן וברמזים כ' כוח עלמו כן ושחמ על הטור שחזר בו ובפרט לפי מש"כ הרמ"ם כן בשם הר"ח ב"ב וכל

דבריו דברי קבלה ואין פלינ הטור ע"ז יעו"ם היטיב בחות ס"ד :

והנה למען להרחות כי דברי הטור נכונים ומלוקים לחחיק לפניך כל הענין ותרחה כי הקרב"ח שנה בזה בחחכ"ת •

ז"ל הרמ"ם סם • חמר שמואל כל הכלים שנכחחם בהן חמץ בצונן חלח משחמש בהן חלא ים ספרים דגרסינן בצונן ותרחה דל"ג בצונן חלח לפי' בחמין חוחר להשחמש בהן חלא כיון שכל השנה לח נשחמש בהן חמץ חלח בצונן לח בלע ומוחר להשחמש בהן חלא לפי' בחמין חוץ מבית שחור דחמיר טפי' שלח נשחמש בהן חלא בצונן סוחיל וחימולו קנם להשחמש בו חלא בצונן וכמ"ש הרמ"ם בפ"ב דפסחים חלא בחמין חלא בהגעלה ובחכ"י בשם הר"ם בן חביב ומ"ש בשם הרמ"ם בפ"ב דפסחים דב

(צו) הני דיתן בהנעלה בב"ש סני אלא שנהגו שלא להשתמש בהן כלל :

זמן השבתה ואיסור אכילה

תנן התם (א) ר"מ אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל ה' ושורפין בתחלת ו' דכ"ע מיהת חמץ משש שעות ולמעלה אסור מג"ל משתברא מדלא אתיא ליה מהיכא דנפקא לי' לר"י נופי לקמן דתניא ר"א (ב) מנין לחמץ משש שעות ולמעלה שאסור באכילה דכתיב לא תאכל עליו חמץ ש"מ דלא קמיבעיא לן לענין אכילה שאעפ"י שאסור באכילה לר"י מי' שעות ולמעלה הייתי אומר מצה וחמץ עמו בבית ואינו אסור בכל ימצא אלא ז' ימים ויכול לשהותו עד הלילה כדכתיב ז' ימים שאור לא ימצא כו' ולענין השבתה הוא דקמיבעיא ליה ואפילו לר"ש דאמר האוכל חמץ מי' שעות ולמעלה אינו עובר עליו (ג) עשה דהשבתה איכא מג"ל אשר אביו תרי קראי כתיבי (ד) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם וכתיב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם הא כיצד לרבות י"ד לביעור ואיכא לרבות ט"ו לביעור שיהא (ה) הכל סבור מבעו"י לשפוי של ע"ד דסד"א ז' ימים שאור לא ימצא בבתיכם כתיב ימים אין אבל לילות לא קמ"ל אפי' לילות האי (ו) לא אצטריך לי' ואיכא לרבות ליל י"ד ביום כתיב ואיכא מצטרא אך חלק דהייט (ז) בתחלת ו' ויהבו לי' רבנן שעה א' לביעור בתחלת ו' לר"י ור"ש אלא שר"י נזר משום יום המעונן ואסור באכילה מתחלת ה' ותולין כל ה' אבל ד' זמן סעודה לבל היא ולא אתי למיטעי וכסחב' לר"י כשם שבאכילה אסורה מו' מד"ת (ח) כך השבתתו מד"ת ועובר על עשה ול"ת ולר"ש ולר"ם משש שעות ולמעלה מדבריהם ואינו עובר בלאו אבל עשה דהשבתת שאור עובר עליו דכתיב אך חלק והבי אשכחן בירושלמי (ט) רמ"א מו' שעות ולמעלה מד"ת (י) מ"ט דר"ם דכתיב לא תאכל עליו חמץ על אכילתו ור' יהודה דריש לא תאכל עליו על שחיטתו ונרסינן התם (י) באיסור שהוא אסור אימורן מהו ריש"א אימורין מה"ת ר' יוסי ור' יונה אמרין איסורן מדבריהם ור' ירמיה מ"ל איסור עשה דאך חלק ור' יונה סבר אסמכתא בעלמא היא ובפ"ק דחולין גרסינן (יא) המץ אחר הפסח אסור בהנאה לר"ש מדרבנן וכי היכא דלאחר הפסח מדרבנן לר"ש ה"נ קודם הפסח מדרבנן דהא נפקא לי' (יב) משעה שאינו בקום אכול מצה אינו בבל תאכל חמץ והלכך לר"ש לפני ומנו ולאחר זמנו איסורן שוה ואסור מדרבנן כמה שנברר ולענין ביעור (יג) הלכה כר' יהודה אוכלין כל ד' ותולין כל ה' ושורפין בתחלת ו' כדפסק ר"ג דר"א איש ברתותא קאי כוותי' דתניא שורפין תרומות תלויות ומהורות ומשיירין מזון ב' סעודות לאכול עד ד' שעות ולא זזו משם עד שקבעו הלכה כסתו ואפי' לאכול ולא מיבעיא לבער ולבער (יד) ד"ה כר"א והתכם שכ' (טו) הלכה כמותו ולא לבער ליתא הדי למדנו זמן השבתתו מן התורה בחצי יום והרחקה דרבנן ב' שעות ואוכלין עד ד' שעות ומד' שעות ולמעלה אסורין באכילה ובחמישית אעפ"י שאינו אוכל מאביל ומשעה ו' אסור בהנאה דר"י מה"ת אבל לר"ש אסור בהנאה מדרבנן והא דתנן כל שעה שמותר לאכול מאביל לבהמתו ולחיי' ומוכרו

נתיבות שמואל מ) ירושלמי פסחים פ"ק ה"ד : ע) ירושלמי שם פ"ג ה"ג ופ"ק ה"ל כל שמין בו כזית מין בו כל"ת משהי ר"ם בשאור שהות שאור מישורו מהו כו' :

פרח הדביר

סני כו' עיין מש"כ בחות ל"ג ועיין סי' תל"ת סעי' כ"ב וסעי' י"ז יעי"ש סיעוב (ותמהני לסעיר ד"ת · סע"ז בסי' תל"ת ס"ק כ"ז כ' שהכלים שעתה בהן יי"ם לא מהני הנעלה רק עד שיבשלם בתחלה בחפר ישו"ם והובא זה בסקור חיים ובכה"ע ישו"ם ובחמת תמוה מ"ש כל כלי שאור יוכשרו בכך ולמה לא מהני להו הנעלה והעיקר כמש"כ הנרע"ת להמ"ז לסיעתי' דס"ל דכלי שאור מותרין בהנעלה בתקוח שת"ת ע"י ליבון ישו"ם סיעוב ומוכח מזה להמ"ת דלסיר בכלי שאור דלא מהני הנעלה שה"ג דלא מהני בישול ע"י חפר ול"ש קשה תמהמ"ח ובכה"ע דהמה כ' דלא מהני הנעלה לבית שאור ול"ש לא מהני בישול בחפר ליי"ם וכה דמועיל בכלי יי"ם להמ"ז סיימו לעיקא בדבר שלא תשער בליבון כמו כ"ע ובדיל בהא מהני הנעלה אבל בכלי בזבל ומוכח שה"ג דבעי ליבון וכה שה"י מילק בין בית שאור להחזיק בה דבר חריף לא מהני הנעלה ובין שם רוצה להחזיק בה דבר שאינו חריף מועיל בה הנעלה ישו"ם בשה"ג כ' ום לעיין ע"ז מהא דאמי בעני י"ז דמוכחן שלא להשתמש בדבר שלבין בו כל השנה ושיי"ם בתמ"ת ס"ק ל"ג דשעשה שתישרין בית שאור אפי' בהנעלה ישו"ם וכתם אינו מועיל בדבר החריף בשאר חמץ דמ"י כ' שם שעשה מעום דת"ת לעקרן סיעוב ישו"ם ת"ש בשאר חמץ מבחוץ עם שאור · ולפי"ז לדעת הע"ז וכה"י מהפ"ם שרי אף מעום דת"ת בליבון אף מעום דחין מבשלין בשה בד"ת · ואפשר לעקותם · ויש לעשות עליהו בזה בדבר שאין בו רק מהנגת בעלמא (ועיין ס' הפרדס סי' קל"ח מבואר דשפסק דבית שאור לא מהני הנעלה) : (צו) והני דיתן בהנעלה בב"ש כו' · לא ידעתי אמאי לא ליבשי הנעלה בב"ר ואולי חסר כאן אף אי יש כאן ס"ם בזה ולא ידעתי איך לסניהו ואולי קאי על קר דמבואר בשו"ע סעי' י"ז דקאי על סדה וע"ל ואפי לשין הנעלה בב"ש כו' · וזה פשיט וכ' שלא שנהגו להשתמש בהן כלל ומבואר שם בה"ל ולרך עיין בזה :

(א) **ר"מ** אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שם ר"י אומר אוכלין כל מרבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שם

דב"ע מיהת כו' כל"ל פסחים ד' ב' : (ב) מנין לחמץ משש כו' שם כ"ח ב' : (ג) עשה דהשבתה תיכא כו' וב"ש סהוס לקמן ב"ח ב' ד"ה ור"ש כו' ועיי"ש בדח"ש סי' ד' : (ד) תרי קראי כתיבי כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם וכתיב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם הא כיצד לרבות י"ד לביעור ואיכא לרבות ט"ו לביעור שיהא הכל סבור מבעו"י לשפוי של ע"ד דסד"א ז' ימים שאור לא ימצא בבתיכם כתיב ימים אין אבל לילות לא קמ"ל אפי' לילות האי לא אצטריך לי' ואיכא לרבות ליל י"ד ביום כתיב ואיכא מצטרא אך חלק דהייט בהתחלת ו' ויהבו לי' רבנן שעה א' לביעור בתחלת ו' לר"י ור"ש אלא שר"י נזר משום יום המעונן ואסור באכילה מתחלת ה' ותולין כל ה' אבל ד' זמן סעודה לבל היא ולא אתי למיטעי וכסחב' לר"י כשם שבאכילה אסורה מו' מד"ת (ח) כך השבתתו מד"ת ועובר על עשה ול"ת ולר"ש ולר"ם משש שעות ולמעלה מדבריהם ואינו עובר בלאו אבל עשה דהשבתת שאור עובר עליו דכתיב אך חלק והבי אשכחן בירושלמי (ט) רמ"א מו' שעות ולמעלה מד"ת (י) מ"ט דר"ם דכתיב לא תאכל עליו חמץ על אכילתו ור' יהודה דריש לא תאכל עליו על שחיטתו ונרסינן התם (י) באיסור שהוא אסור אימורן מהו ריש"א אימורין מה"ת ר' יוסי ור' יונה אמרין איסורן מדבריהם ור' ירמיה מ"ל איסור עשה דאך חלק ור' יונה סבר אסמכתא בעלמא היא ובפ"ק דחולין גרסינן (יא) המץ אחר הפסח אסור בהנאה לר"ש מדרבנן וכי היכא דלאחר הפסח מדרבנן לר"ש ה"נ קודם הפסח מדרבנן דהא נפקא לי' (יב) משעה שאינו בקום אכול מצה אינו בבל תאכל חמץ והלכך לר"ש לפני ומנו ולאחר זמנו איסורן שוה ואסור מדרבנן כמה שנברר ולענין ביעור (יג) הלכה כר' יהודה אוכלין כל ד' ותולין כל ה' ושורפין בתחלת ו' כדפסק ר"ג דר"א איש ברתותא קאי כוותי' דתניא שורפין תרומות תלויות ומהורות ומשיירין מזון ב' סעודות לאכול עד ד' שעות ולא זזו משם עד שקבעו הלכה כסתו ואפי' לאכול ולא מיבעיא לבער ולבער (יד) ד"ה כר"א והתכם שכ' (טו) הלכה כמותו ולא לבער ליתא הדי למדנו זמן השבתתו מן התורה בחצי יום והרחקה דרבנן ב' שעות ואוכלין עד ד' שעות ומד' שעות ולמעלה אסורין באכילה ובחמישית אעפ"י שאינו אוכל מאביל ומשעה ו' אסור בהנאה דר"י מה"ת אבל לר"ש אסור בהנאה מדרבנן והא דתנן כל שעה שמותר לאכול לבהמתו ולחיי' ומוכרו

ומכרו לא"י (מז) האי לא סתמא היא לא כר"מ ולא כר"י ומיהא ס"פא דקתני עבר זמנו אסור בהנאה סתמא והלכה היא ואמרי' עלה פשיטא ורבי' אלפסי ז"ל (יז) ליג הכי (יח) י) מסתברא י) דקס"ד עבר זמנו דקאסר שעבר זמן דחמץ ונכנס זמן אכילת מצה (יט) והא בין לר"י בין לר"ש סוף היום אסור בהנאה ולדיה"נ דאסר מותר (כ) לא אצטריך דהא מרישא שמעינן (כא) כ"ש שאינו אובל יג) באכיל והייט דקא פריך פשיטא ומשני לא נצרכא אלא לשעות דרבנן בלומר עבר זמנו דקאסר מו' (כב) שעות ולמעלה קאמר שהוא אסור בהנאה לדברי הכל לר' יהודה אסור מן התורה דהא אסרינן לקמן משעה שאסור באכילה אסור בהנאה ולר' שמעון אסור מדרבנן ועשו אסור ו' שעות ולמעלה כתוך זמנו שהוא כשל תורה • וכדרב נידל אמר רב המקדש משש שעות ולמעלה אפי' בחיטי קורדינייתא דשרירן וביבשן אין חוששין לקידושין דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין כני' • ומסתברא אי איצטריך דרב נידל (כג) לר"ש איצטריך דהא ס"ל דלפני זמנו אינו עובר עליו בולא כלום דאי לר"י פשיטא (כד) ואיפסיקא הלכה כר"ש לפני זמן אסור מדבריהם כלאחר זמנו (כה) כדלקמן דרב נידל ודווקא מתחלת ז' קאמר אבל המקדש בו' שששין לקידושין וכל היכא דאסרן מו' שעות ולמעלה מתחלת ז' קאמר (כו) ודאסרינן מו' שעות ולמעלה כ"ע אסורין דכולן מיתיתין אך חלק דחייט חצי היום • ולפי' דרש"י דקאמר (כז) לא יג) נצרכו בו' שעית הוא דקאמר לא הו"ל למימר שעה אלא השעה דאילו בשעה ד' ליכא איסור הנאה ומסתבר' כדפרישית ור' שמעון קיירא כ' (כח) לא נצרכו אלא לשש שעות ולמעלה דרבנן ור"ח הכי משמע דס"ל דקאמר עבר זמנו אסור בהנאה (כט) אוקימנא כי זמן איסור מו' שעות ולמעלה תנן סתמא כדרב נידל והלכתא כ"ז (ל) שהתירו לאכול מאכיל להבהמה ולחי' ולעופות ומוכרו לנכרי בב"ה (לא) דאסרו כ"ש שמותר לאכול מותר למכור ואפ"י שיודע שהא יכלה קודם הפסח (לב) וכותח וכל מיני כותח מותר למכור לס"ד יום לפסח והיכא דחדכי קודם זמנו (לג) מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו ואסר חזקי' (לד) מנין לפסח שאסור באכילה שנאמר לא תאכל עליו חמץ לא יהא בו היתר אכילה וא"ד יוחנן בכל מהרפאין (לה) חוץ מעצי אשירה שאין מתרפאין ואפי' במקום סכנה אבל בשאר איסורין אפי' בחמץ בפסח מתרפאין במקום סכנה ותנא כל האיסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא כדרך הנאתן וכתב' דווקא דאין לוקין (לו) אבל איסורא איכא לכתחלה ירושלמי (לז) בהלה העושה אספלנית מחמץ ושור הנסקל אין לוקין עליו שאין ל"ת שלו מחמיר מכלאי הכרם לוקה דכתיב פן תקדש פן תוקד אש ערלה צריכה עשה לרחק כתיב ל"ת לרחקו לא כתיב ובנמרא דילן (לח) ערלה כשאר איסורין וכן הלכתא • יד) חמץ של א"י שעבר עליו הפסח (לט) מותר בהנאה ושל ישראל אסור שנאמר לא יראה לך חמץ ובנמ' מני כתני' לא ר"י ולא ר"ש ולא ריה"נ דתניא חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו עובר עליו בלאו מו) וכרת דר"י רש"א לפני זמנו ולאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום ומשעה שאסור באכילה אסור בהנאה אתאן לת"ק ופירש"י ורבוותאי

נתיבות שמואל י) עיין רש"י סס כ"ח ב' דכ"כ לא גריס כך פשיטא ומסום דר' יוסי הגלילי : יח) כ"ל סל"ל ומסתברא דגרסינן ליה : יט) נ"ל כ"ם סהוכל מאכיל מחמץ דבשעה בחינו חוכל חינו מאכיל לכתע דאין לחלק ול"ל הו הך עבר זמנו אסור כו' ופ"ת פרק פשיטא : יג) דלפירש"י דקר לא נגרסה לא קאי רק אחמלא שעה ו' לא הול"ל רק שעה דהכין אכל לשיטתא דקאי הך ל"ל רק אליבא דר"ש ועד העבר אינו אסור רק דהכין אילפא שהוא בושת ועיין רש"ל פ' כ"ח : יד) סס כ"ע ב' : טו) נ"ל ואוך זמן בלאו וכלא דר"י :

פתח הדביר

אסור יעו"ם ועיין סי' תמ"נ סעי' ח' : (מו) סאי סתמא לא כר"מ ולא כר"י כו' כל"ל עיי"ם כ"ח ח' : (יז) ל"נ הכי כו' וכ"ס דעת רש"י סס דל"נ יעו"ם כ"ח ב' : (יח) ומסתברא דגרסינן לי' דקס"ד עבר כו' כל"ל : (יט) זמן אכילת מלה והא בין כו' דסיינו בביסת הלילה : (כ) לא אילטריך כו' כ"ל לא אלטריך לאסמעינן דאין הלכה כמותו : (כא) שמעינן דקתני כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבסמא כו' משמר מזה סא בשאינו אוכל אינו מאכיל אלמא דלית הלכתא כותי' דהיינ"נ כו' עיי"ם בתוס' ד"ס עבר זמנו כו' יעו"ם : (כב) מו' שעות ולמעלה קאמר כו' זהו פי' חדם דלא כהכם"א ותוס' : (כג) לר"ם מילטריך כו' דלא כבעל סתיר בפ"ק ועיי"ם בתלמות יעו"ם סיטיב : (כד) ולפ' לאיפסיקא הכ"ם מ"ם לפני זמנו אסור מדבריהם כו' כל"ל : (כה) כלאחר זמנו כדתוכח מדרב נידל כו' כל"ל : (כו) קאמר וכדקאמרינן דכ"ע מיהא חמץ מסם שעות ולמעלה אסור כו' כל"ל לעיל תוא ח' ועיי"ם בתוס' ו' ד' ד"ס מסם שעות כו' : (כז) לא גרסינן חלה לבשה ו' לא הול"ל שעות חלה שהה לתילו בשעה ה' ליכא לאיסור כו' כל"ל • ועיי"ם ברמ"ם סי' ג' וסי' ד' שסניף דברי רבינו וכסי' ג' תמה עליו וכ' לא ידענא מנ"ל דלר"ם אסור בהנאה מסם שעות ולמעלה דרבנן עכ"ל ועיין קרני"ת שנדחק בזה ותמהני על ברמ"ם ז"ל שסו"ל להביא דברי רבינו ולתילותיו ולהסיג עליהם : (כח) לא גרסינן חלה לסם כו' ז"ל סבה"ג ומתן דמקדם באיסורי הנאה קידושיו לתו קידושין ומע"ג דמסם שעות ולמעלה איסורא דמתן מדרבנן הוא דאסור כל דמקדם אדעתא דרבנן הוא מקדם כו' ומתן עבר זמנו אסור בהנאה סביעא ל"ל לשעות דרבנן עכ"ל אלמא דמו' שעות ולמעלה כמי דרבנן וע"ב לר"ם הוא דקאי : (כט) מוקימנא בזמן איסורו מו' מתן כו' כל"ל וכ"ם בר"ת יעו"ם • ועיין בס' הפרדס סי' קכ"ח סב' וז"ל אבינו שעבדנו עליו סם שעות בל י"ל לאסור ליהנות בו ואם נהנה עונש כרת עכ"ל מה שמבואר בבהנאה עונש כרת זה ודאי ליתא עיין בתוס' פסחים כ"ח ב' בד"ה כל מקום כו' יעו"ם וכן מבואר מדברי הרמב"ם בפ"ח מה' חמץ ומלה ה"ב יעו"ם וכ"מ מכריתות ב' ח' יעו"ם • וביותר תמוה מה"כ דהכהה עונש כרת ומסתע לתיקף לאחר שם סייב כרת וז"ח לפי' בהכילה כמבואר בפסחים כ"ח ח' יעו"ם דדוקא תיך זמנו עובר עליו בלאו וכרת וכן מבואר בירושלמי פ"ב ה"ב יעו"ם וכ"ה ברמב"ם פ"ח ה"ח וה"ח יעו"ם סיטיב וע"ע בתוס' ע"ז ס"ו ב' ד"ה רבה לאחר כו' ועיין סי' תמ"ז ח"ח פ"ק ובילוור סנה"ח פ"ק ב' לכן דבריו תמוהים לפיעל"ד וע"ב מ"ם סיח : (ז) סהחיבו לאכול כו' כ"ל כ"ז סמובר לאכול הרומה לליבא דר"ע כהלסיקנא הסם כ"ח ח' : (לא) דלאחרו ב"ם כמובר לאכול כו' • בבא י"ח ב' פסחים כ"ח ח' : (לב) וכותח וכל מיני כותח כו' • משמע דאוך ל' לאסור למכור ום"ל כדעת התוס' כ"ח ב' בד"ה רי"ח כו' יעו"ם דלאחר כב"ה ולפ"ה לאסור לאחר מרי"ף פ"ק דבבא מבואר דס"ל כרם"י דר"י מליבא דב"ם קאמר וכ"מ מר"ח רפ"ב דפסחים

והבוותאי (מ) בתחלת ו' שהיא מן התורה דאי ר"ש הא אמר בשעה שאין בו בקום אכול מצה אין בו בבל תאכל חמץ ואין בו איסור הנאה ש"מ דר"ש ל"ל איסורא מה"ת לא לפני זמנו ולא לאחר זמנו דהא אינו בבל תאכל חמץ אלא מ"ע דתשביתו איכא לאו ליכא (מא) ואוקמוה רבה למתני' אליבא דר"ש ומתני' דקתני ושל ישראל שעבר עליו הפסח אסור משום קנסא משום דקעבר עלי' בבל יראה וב"ש וחמץ לאחר הפסח אסור בהנאה מדרבנן כדאיתא (מב) פ"ק דתמורין וה"ה קודם הפסח (מג) כדרב נידל · ודבא דפסק הל' לקמן (מד) שלא בזמנו מותר בר"ש בין לפני זמנו בין לאחר זמנו קאמר דאידי ואידי שלא בזמנו היא ועוד דמעמא דר"ש משום דכתיב שבעת ימים תאכל עליו מצות בשעה שישנו במצות ישנו בחמץ בשעה שאינו במצה אינו בחמץ ור"י דקאמר (מה) לקובעו חובה בזה"ז ליתא (מו) דכר"ש דנפקא מבערב תאכלו מצות והכי אסיקנא בפ' ערבי פסחים (מז) כרבא דאמר מצה בזה"ז דאורייתא דהא תניא כוותיה דרבא ונפקא לן מבערב תאכלו מצות ולא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות בשעה שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ הוא דאתא בר"ש הלכך חמץ מ' שעות ולמעלה מותר בהנאה מה"ת וליתא לר"י לא לפני זמנו ולא לאחר זמנו אבל רבי' אבן גיאות כ' אע"ג דסוקמיגן (מח) לבתר מתני' חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח מותר בהנאה בר"ש הנ"מ לאחר זמנו אבל לפני זמנו הלכה כר"י ומסתב' כדפרישית דהל' כר"ש ואפי' לפני זמנו אסור ועשה דהשבתה איכא ועובר על עשה באבילתו ומותר בהנאה מה"ת אבל מדבריהם אסור עד שתחשך כדרב נידל וכן הלכתא והא חמץ של א"י שעבר עליו הפסח מותר בהנאה כ' רבי' אלפסי ז"ל לאו למימרא דבאכילה אסור אלא משום דבעי למיתנא של ישראל אסור בהנאה (מט) תני נמי דא"י מותר בהנאה וה"ה באכילה נמי שרי · וכ"כ רב (נ) אחא משבוחא ור"ש קיירי ותמי' לי מנ"ל לרבוותא דהא רבא (נא) לא יליף אכילה מראי' (נב) והיא דשינויא דה"ה באכילה נמי שרי לרב אחא בר יעקב הוא דיליף אכילה מראייה והיא (נג) דנפל עז) לדין באיסור תורה ואסור בדריהם ונפל לדין ולר"ש לפני זמנו (נד) אסור באכילה מדבריהם בין דישראל בין דא"י אלא דבישראל קנים לאחר זמנו ואסור בהנאה ובא"י לא קנים · ומסתב' חמץ שעבר עליו הפסח אפי' דא"י אסור באכילה ורבנן הוא דאסרו אכילה בבל חמץ וכי היכי דבישראל אסור בהנאה מדברים ה"נ של א"י אסור באכילה מדברים כדקתני מותר בהנאה · ונרסינן בתוספתא ישראל שהלוה לא"י על חמצו אחר הפסח (נה) אסור באכילה ומותר בהנאה · ובגמר' דילן לא אשכחן ביה היתר אכילה אלא דבירושלמי (נו) נרסינן במתני' במקום שנהגו שלא לאכול פת של א"י אבל במקום שנהגו לאכול מותר אפי' באכילה · ופיר"ח שהיה (נז) ישראל רואהו ומסיעו באפיית אותו פת · וקיימא לן דבזמן שישראל רואהו כנון בצקות של א"י אדום ממלא כריסו מהן · ואית למימר דבגמרא דבני מערבא ס"ל כר"א בן יעקב דיליף שאור דאכילה משאור דראייה וכיון דרבא פליג עליו בגמרא דילן הלכתא כוותי' · ואמר רבא הל' (נח) חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר בר"ש ואע"ג דר"ש (נט) קנסא קנים · וכולהו רבוותא כתבו מדלא יהבו שיעורא ש"מ במשהו כרב · ומניהי ספרים הגיהו י) אסור במשהו כרב ובעיסור סופרים (ס) פסקנו בכל איסורין בין במינו בין שלא במינו בנ"ש חוץ ממכל ויי"נ ורבי' אלפסי פסק הכי בסוף יי"נ ואיכא למימר משום חומרא דחמץ שווי' כמבל ויי"נ · אבל רב אחא כתב הכי בשאלתות הל' חמץ בפסח במינו אסור יח) כו' בנ"ש לאחר זמנו אע"ג דאיכא נ"ש מותר ורבינו יעקב כוותי' ס"ל והא דלא יט) פסק הל' כר"י דאמר חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו בנ"ש שלא בזמנו מותר · למימרא כ) דידי' אתא ולאשמעינן דע"י תערובות לא קנים (סא) וא"נ חל' כר"י ח"א הנ"מ בשאר איסורין אבל בחמץ לא קמ"ל ואי ס"ד חמץ בפסח במשהו קשיא אסתמא דע"ז כא) דתנן הרי אלו אסורין ואוסרין בכ"ש ואמרינן עלה למעוטי דבר שבמנין ולאו איסורי הנאה א"נ למעוטי איסורי הנאה ולאו דבר שבמנין והא דלא מקשי' מני' לרב איכא למימר רב תנא הוא ופליג ומסתברא מדאפקי' כג) חמץ בפסח מפלונתא דע"ז ואפלגו הכא בחמץ דליתא בבלל שאר איסורין ואחמירו עלה משאר איסורין וכיון דרב ושמואל קיימי בחדא שיטתא דבזמנו במינו במשהו (סב) ומסקינן חמץ דאיתא כג) אבל

גיעול

נתיבות שמואל עז) ר"ל דבאכילה מסוגה ודאי רק שנפל לדין מי מסוגו מה"ת מן מינו מלא דרבנן : יז) כנ' דילן שם ל' מ' :

יח) עיין בשלמות דר"ת גמון פ' לו סי' פ' ו"ל ממן בזמנו במינו מסור שלא במינו בכ"ע שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר ומ"ש בשאר איסורין אבל בחמץ לא קמ"ל ואי ס"ד חמץ בפסח במשהו קשיא אסתמא דע"ז כא) דתנן הרי אלו אסורין ואוסרין בכ"ש ואמרינן עלה למעוטי דבר שבמנין ולאו איסורי הנאה א"נ למעוטי איסורי הנאה ולאו דבר שבמנין והא דלא מקשי' מני' לרב איכא למימר רב תנא הוא ופליג ומסתברא מדאפקי' כג) חמץ בפסח מפלונתא דע"ז ואפלגו הכא בחמץ דליתא בבלל שאר איסורין ואחמירו עלה משאר איסורין וכיון דרב ושמואל קיימי בחדא שיטתא דבזמנו במינו במשהו (סב) ומסקינן חמץ דאיתא כג) אבל גיעול

פתח הדביר

ישראל כו' פסחים כ"ח ח' : (מ) בתחלת ז' שהיא מה"ת כו' כל"ל : (מא) ותוקמה רבה למתניתן לגיבתא דר"ש כל"ל שם כ"ע ח' : (מב) פ"ק דתמורין כו' · סוגה לעיל תוס' י"ד : (מג) כדרב נידל · וכסיומו דלעיל תוס' כ"ג וכ"פ עיד לקמן בתוס' מ"ח בדברי רבינו : (מד) לקמן שלא בזמנו כו' לקמן ל' ח' : (מה) לקובעו חובה כו' שם כ"ח ב' : (מו) דכר"ש קיי"ל לנפקא לי' מבערב כו' כל"ל : (מז) כרבא דתניא כוותי' כו' שם ק"כ ח' : (מח) דסוקמיגן לרבות מהניתן חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח מותר בהנאה כו' כל"ל · וכן דעת הרמב"ם עי' ברמ"ם פ"ג סי' ד' ועיין בתוס' פסחים ק"כ ח' ד"ה רב אחא כו' שכ' דהלכה כר"י ועוי"ם ועי' בפי' תמ"ג סעי' ח' ובעור שם עוי"ם היטיב : (מט) תני נמי דה"י כו' · כ"ה בריי"ף ורמ"ם סי' ד' : (נ) רב אחא מסבחא כו' בשלמות פ' לו סי' ע"ד ועוי"ם והכ"ם קיילת בפ"ג יעי"ם : (נא) לא יליף אסור דאכילה מאסור דרמוי' והסיקו כו' כל"ל שם כ"ע ח' : (נב) והסיקו שיעוויי דה"ס בחלה נמי כו' כל"ל שם בס"ם : (נג) והסיקו דנפל לדין בחיסור תורה נפל לדין בחיסור דבריהם ולר"ש לפני זמנו כו' כל"ל · ור"ל כמו לר"י דמ"מ אסור בין של ישראל בין של א"י ס"ל לר"ש מדרבנן אסור בין של ישראל בין של א"י : (נד) אסור בחלה דמ"ש כ' לפני זמנו ולאחר זמנו שוים לר"י אסור רק בחלה ולא בהנאה (ושם לר"י בסי' תמ"ג סעי' ח' דלר"י ממלו אסור בהנאה קלי ע"כ בפסח נופל כמבואר בדבריו) שמניח שם הגר"ח וכ"מ בשור סי' מ"ע יעו"ם ועוד לפי' תמ"ל דהשם אסור בהנאה לף קודם זמנו י"ל משום דהוי בכלל הפסוקים כי' יהודה בלפני זמנו ממנם רבינו שם פסק לעיל דהלכה כר"ש לפני זמנו ולכן כ' לחינו לאסור רק מדבריהם ודוקא בחלה בהנאה ופשוט : (נה) אסור בחלה ומותר בהנאה כו' · זה לשון מלבד שלא נמלא בתוספתא לפנינו קשה שוא להולמו דתל"ש הו"ע ממלו של ישראל וסו"ל לאסור בהנאה ול"ל ללא למר לי' מעכבינו

נזל

ניעול היוצא מדופני הכלי לענין דבש ושמן של א"י ובפסח וכן מליחת בשר שנעשו לפני הפסח ולא נזהרו במליחתן בטל הוא וכמה ימים נהגו אדונינו איסור כו' בעיסור עד והמחמיר תע"ב ומסקינן הלכה כרבא דאמר חמץ לאחר הפסח דרבנן כר"ש משום קנסא וכי קנים בעיני' בין בשוגג בין במזיד בין לעצמו בין לאחרים ודייקי' לה מיהא דנרסינן בב"ק (סג) גזל חמץ ועבר עליו הפסח אבל ע"י תערובת לא קנים כלל והוא שנתערב ממילא • אבל (סד) לכתחלה אסור לערב ואזדא רבא לטעמי' דאמר רבא כי הוינא בי ר"נ כי (סה) נפקו ז' יומי דפסחא אמר לן פוקו אייתי לנא חמירא דבני חילא ופירש"י רבא דאמר הלכה כר"ש לטעמי' דאמר חמץ של א"י בפסח מותר אף באכילה הואיל וליכא למיקנם בה שעבר עליו הפסח ודווקא חמץ שנתערב לאחר הפסח (עו) ע"י תערובת אבל שנתערב קודם הפסח כגון כותח הבבלי ושכר הסדי וזולתן חייב לבער (עז) כדאיתא לקמן • א"י שהלוה לישראל על חמצו (עח) אחר הפסח אסור בהנאה ואסיקנא (עט) כגון דלא הדהינו אצלו ועדיין ברשות הלוה (פ) וקי"ל כרבא מכאן ולהבא הוא גובה וא"י שהלוה לישראל על חמצו אסור בהנאה וישראל שהלוה לא"י על חמצו מותר בהנאה וישראל שהלוה לא"י על חמצו מותר בהנאה ומתניתין דקתני איפכא (פב) כשהדהינו אצלו שלא בשעת הלוואה וכגון (פג) דא"ל מעכשיו ופי' רבינו אפרים (פד) דקבע זמן קודם הפסח אבל לאחר הפסח אסור דא"י לי' קנין גמור אלא לאחר הפסח והכי תניא בתוספתא (פה) א"י שהלוה לישראל על חמצו לאחר פסח מותר בהנאה כגון דהדהינו אצלו דכ"ע למפרע הוא גובה וקני לי' א"י קנין גמור מעכשיו והלכתא (פו) א"י שהלוה לישראל ע"ח כה"ג מותר בהנאה בדאמר לי' מעכשיו וקבע זמן ולא פרע ואחר הפסח (פז) דקתני שקבע לו זמן אחר הפסח וכ"ש קודם הפסח ובריייתא דקאמר (פח) קודם הפסח לאו דווקא הא לא א"ל מעכשיו אע"ג דישראל מישראל וא"י מא"י אע"ג דאמר בלשון אם בלא מעכשיו כה) כדפרי' בעיסור וכדתניא

נתיבות שמואל כד) ג"ל לד"ה מותר כו' בממני' דתימא מלה דמותר בהנאה כו' ול"ק קושיית הרי"ן ן' נחום דמהא מפני' לה למעיין מהיכר מלכלה מידי ותחת רבה ומסמועין דע"י מערובת מותר מפי' בתלכלה : כה) ג"ל קני :

פתח הדביר

(סג) גזל חמץ ועבר עליו כו' • ב"ק ל"ו ב' ורלמיכו מדלמרינן שם לחיסורי הנאה לומרים לו הרי שלך לפניך ואם אי' שם הנגזלן עבר עליו ולא הנגזל וסו"ל לסיום מותר להנגזל מ"ו דלקי לחמרים מסור וכ"ב הרמב"ן בפ"ב דפסחים בחי' ל"מ ב' וז"ל ומ"מ דכי קנים ר"ם בחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח ל"ד בעבר שליו בשל ישראל ובב"י שלא בין שוגג בין מזיד בין בשוגג בין בנלון קנסוין דשל חמץ זה שנמלא בחנות שלסור בהנלה קודם הפסח שבד ממנו והרי הוא של מולאו ולא עבר עליו כלל בב"י ובב"י ולשע"ב לסור לאחר הפסח ועשמת מסוס קנסת דשם מני ר"ם היא כלפרישים ומסמייע נמי הך סברת מסיית דנרסי' בב"ק גזל חמץ ועבר עליו הפסח לסור לאחר לו הרי שלך לפניך כו' אלמא לסור הוא בהנלה בין לו בין לאחרים ולשע"פ שלא עברו בעליו בב"י ובב"י ול"ת כיון שנזלו מייב לבערו ועבר עליו מם"ם לסור ושלא מין קנס זה שלא לבעלים הרלשונים ושם לא עברו עליו בכלום אלא ם"ת שקנס זה בין בשוגג בין במזיד בין בחום בין ברצון בין לו בין לאחרים עכ"ל מבואר מזה שלא כהגו"ב בקמת סי' כ' שהאריך לסוכית לכיון דהנגזל לא עבר עליו אלא בב"י הרי הוא מותר לדידי' יעו"ש ובמה"ת סי' ס"ה יעו"ש סיוע והרי מדברי רבינו והרמב"ן מבואר דלא כותי' ורליתי בשפת מקובלת שכ' בשם סר"ם שקורסיה (שם בבב"ק) דלא זה ולא זה עברו בב"י יעו"ש וב"י מתי היא ואולי ע"ם הוא ול"ל וזה וזה עברו עליו בב"י וס"ל דדיוק שוה למפקיד אצל חבירו חמץ וקיבל עליו שפקד בחריות עיי' ברמ"ם פ"ק דפסחים סי' ד' וס"ל הנזלן עובר בחייב בחריות והנגזל עובר דאמלו דידי' הוא והו"ל לבעלו בפני עדים ולהכי כיון דשניהם עברו לכן לסורים לשם אבל שם הנגזל לא הי' עובר שם"ב דהוי הרי לדידי' ול"ע בזה • שוב מלחתי בחי' רי"ן אלנזי על הרמב"ן דבכורות פ"ה אות מ"ד שהעתיק הרחיב בזה הרמב"ם והביא נם דברי הר"מ שקורסה יעו"ם. היוצא סוף דבר דברי הגו"ב לוים מוכרחים כלל יעו"ם • ול"ל דמיירי הכא בלא בימל אבל בימל דבינל יעו"ם : (סד) לכתחלה אסור לערב כו' • עיי' ברמ"ם פ"ב סי' ה' ובטוש"ע סי' תמ"ז סעי' י"ח סרמי דין זה ועיי' לקמן אות ק"י : (סה) כי נפקו ז' יומי דפסחא כו' • הכי ל' בפ"ם • ומשוה לי מהך הא מקומם של ר"ג ורבה סי' בבבל ושם עושין ח' יומים ומ"ם ז' יומים דנקט : ושאם עכשיו זכינו לאורו של הר"ה ושם כ' כי היו נפקו יומי לפיסחא יעו"ם והיה היא הני' הכוכוא ועיי' לקמן אות קמ"ו : (סו) היכי מכיל הא דמ"י כו' • היינו לפוש ני' דרבינו לנורם פוקו לייתו לנא חמירא כו' מבל ני' דיקן פוקו וזבינו חמירא כו' וכ"ם בני' הר"ח מיקו לייתו חמירא כו' י"ל היינו למען דמכיל הא מ"י • מבל בלהי"ה לק"מ לפענ"ד די"ל דמיירי בשח הנחפה מחר הפסח ע"י ישרחל ושבנק

הדביר

נתחמץ תוך הפסח וע"ד שכ' רבינו גופי' לקמן אות ע"ח : (סז) דאמר לא תסתני כו' • עיי' לעיל ה' בב"ח אות כ"ה יעו"ם : (סח) אפי' אבי מלרי • וכ"ם בעיר יע"ם בם"ם בע"ז ל"ם ב' : (סט) דאמר ר"נ כי הוינא בי ר"ב דאמר כו' • (ע) דלכתחלה אסור לערב כו' • כ"ל לרבה לייתי לן כו' כל"ל : (עא) דלכתחלה אסור בכילה כ"ל לאחר פסח : (עא) פת שהפשוסי ישרחל הוח ומתערב בו הסשור של מ"י כו' כל"ל : (עב) נרחין הדברים כו' • ומדסיים וכ' דשם ע"י תערובת הוח • מבואר מזה דמיירי שמתערב בסחר ובדעת רבינו : (עג) כי זה המקשה מקשה כו' • לח יתעתי על מי כוונתו כי לח זכינו לם' היקר הזה : (עד) והסיוע הלח מרחה כו' • ד"ל זה קושיית המקשה הכ"ל : (עה) דתמץ של מ"י מותר בהכילה אחר הפסח לד"ה ורק כמו שהמרנו במתניתין כו' כל"ל : (עו) ע"י תערובות דממילא אבל שמתערב כו' כל"ל : (עז) כדאיתא לקמן • בפ"ד יעו"ם היעוד בחום ע"ז : (עח) אחר הפסח אסור כו' • פסחים ל' ב' ושם מבואר היפבח ומיירי אחם בשהרשינו אלנו והדמסיק רבינו בחום פ"ב : (עט) כגון דלא הרשינו כו' • חולי היה גי' כן ולפעינו ליתא זה בם"ם דק בממילא מבואר בם"ם דבל היכא דלא הרשינו אלנו לא קני משום דמכחן ולהבא הוא נובה והדין הין אחת לפי דעת רבא במבואר שם בם"ם ל"ח מ' יעו"ם אבל ליכא דרבינו מיהו מכוון כ"ב לפ"ז ויש לעיי' בזה ועיי' אות פ"ח : (פ) וקי"ל כרבא דבע"ח מכחן ולהבא הוא נובה כל"ל : (פא) אסור בהנאה ויש"ל דמיירי בשלוה לא"י על חמצו מותר בהנאה ומתניתין דקתני כו' כל"ל : (פב) כשהדהינו אלנו לא"י על חמצו בשעת הלוחה כו' • עיי' בפ"ב דבל' ב' ובפ"ק דב"ב ד' ב' ובפ"ב דע"ז ל"ם ב' ובחום' שם ל"ח ב' בד"ה ובבל' כו' יעו"ם היעוד בחום' שלח כ"ב ועיי' בם"ך חו"מ סי' ע"ב ס"ק ט' שכ' כרבינו וכ' לשך בשהרשינו מיירי שלח בשעת הלוחה (ועיי' בירושלמי היח מע"ם שם מבואר להיפך יעו"ם): (פג) דל"ל מעכשיו כו' • כ"ה שם ל"ח ב' דחל"ב הח ח"י לח קני מכחן מיהרחל יעו"ם היעוד: (פד) דקבע זמן קודם הפסח כו' • דברי רבינו חפרים הובחו בר"ן ועיי"ב ברח"ם סי' יו"ד ועיי' בעור סי' תמ"ח ועיי' בפי' סר"ח בשטה ומש"ב המחבר והמניח שם : (פה) ובתוספתא (פ"ב) ח"י שהלוה ליהרחל על חמצו ואמר לו חם לח בחתי קודם לפסח הרי הוח מכור לך לחחר הפסח מותר בהנאה וכגון דהרהינו חלנו כו' כל"ל • וע' לקמן : (פו) ח"י שהלוה ליהרחל כו' • שם דברי רבינו שפלוג על רבינו חפרים והלבון מנומנם ולריך קלת תיקון : (פו) דקתני שקבע לו זמן כו' • ר"ל דקתני בחשנה ל' ב' ובבריייתא לחחר הפסח על קביעת זמן קלי דמזמן הוקבע לחחר הפסח : (פח) קודם הפסח ל"ד כו' • כונתו על התוספתא דחום ס"ה • וסר"ן כ' דמיירי בלח מעכשו יעו"ם חבל ברח"ם שם כ' דקודם הפסח קלי על החמירה להחמירה היה קודם הפסח יעו"ם

וכדתניא התם (פס) המלוה את חבירו על המשכון וא"ל אם לא באתי עד יום פלוני קני לך המשכון הגיע המשכון בין רע בין יפה אפ"ה ישראל מא"י לא קני לי' עד דאמר לי' מעכשיו (צ) כדאמרן במנא תנורא וישראל שהלוה את א"י על חמצו (צא) אחר הפסח וא"ל מעכשיו ד"ה אסור בהנאה והיכא דלא אמר לי' מעכשיו וה"הינו אצלו בתורת משכון ולא קבע לי' זמן להחליטו (צב) פלונתא דר' ורבנן וקי"ל כרבנן דישראל מא"י לא קניא אפי' משכון שלא בשעת הלוואתו • ואינו עובר עליו דהוי כפקדון דלא קבל עליו אחריות (צג) ומשום ב"י וב"י ליכא דהא בטלה והר"ד חביבי אמר מיהא עובר עליו תוך הפסח דכיון דמשכונו הוא (צד) קביל עליו אחריות והיכא דקביל עליו אחריות עובר זדייקי' מינ' משכונו של א"י ביד ישראל ברבית מותר לישראל למשכנו לישראל אחר באותו רבית אעפ"י שלא העמידו אצל א"י ולא אמרינן אשתבח ישראל דקא שקיל רבית דהוא לא קני לי' עד דא"ל א"י (צה) קני מעכשיו אי דחוא דעתי' לשקועי ומשכונו של ישראל ביד א"י אסור לישראל להלוות לא"י עליו ברבית אלא היכא דא"ל לא"י קניי' בקנין גמור מעכשיו אם לא אתן לך עד יום פלוני • ת"ר חנות של ישראל ומלאי של ישראל ופועלי א"י נכנסין לשם (צו) חמץ שנמצא שם אחר הפסח מותר באכילה ואצ"ל בהנאה • חנות שא"י ומלאי שא"י ופועלי ישראל נכנסין לשם • חמץ שנמצא אחר הפסח אסור בהנאה ואצ"ל באכילה והדין נותחא עתיקא דילן ובנותחא דר"ח דבתר פועלים אזלינן אבל נותחא דתוספתא ונותחא דרש"י איפכא • והכין נירסא דתוספתא (צז) חמצן של ע"ע אחר הפסח מותר מיד מפני שמחליפין את השאור מלאי של ישראל ופועלי א"י עושין בתוכה ומצאו חמץ אחר הפסח (צח) אסור בהנאה ואצ"ל באכילה מלאי של א"י ופועלי ישראל נכנסין לתוכה ומצאו חמץ אחר הפסח מותר באכילה ואצ"ל בהנאה וגמ' דילן חנות של ישראל או מלאי של ישראל קאמר ובתוספתא של רבי אפרים בתוספתא (צט) א"י שהלוה לישראל על חמצו וא"ל אם לא באתי קודם פסח ה"ה מכור לך אחר הפסח אסור בהנאה ואצ"ל באכילה ובנוסחא דילן כו) בחדא אשכחן א"י שהלוה את ישראל ע"ח מותר באכילה ואצ"ל בהנאה וישראל שהלוה את הא"י אסור באכילה ומותר בהנאה ומהני מתני' ונוסחא דרבינו אפרים משמע (ק) שאסור באכילה ומותר בהנאה ומתני' דילן הכי משמע דקתני מותר בהנאה ואית לפרושי דנוסחא דילן חנות של ישראל ומלאי של ישראל ופועלי א"י נכנסים לשם חמץ שנמצא שם לאחר הפסח מותר באכילה ואצ"ל בהנאה דכיון דחנות של ישראל הוא במזרי' במלי' ומש"ה מותר • חנות של א"י ופועלי ישראל נכנסו לשם א"י לא מבטל לי' וחמץ של ישראל הוא ואסור אפי' בהנאה ובנוסחא דתניא איפכא נכי איכא למימר דאזלי' בתר פועלים דפועלים א"י לא מבטלים פועלים ישראל מבטלים ונוסחא עתיקא דילן (קא) דווקא דאזלי' בתר חנות וה"ט נמי דאמרינן א"י שהלוה את ישראל ע"ח אחר הפסח מותר באכילה ואצ"ל בהנאה (קב) וישראל מבטל לי' וישראל שהלוה לא"י ע"ח א"י לא מבטל ליה ומיהו חמץ של א"י שעבר עליו הפסח לא חזינן דמותר באכילה אלא בהנאה • והא דנרסינן בתוספתא (קג) ישראל וא"י שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל ה"ז מוכרו לא"י ונותנו לו במתנה וחוזר ולוקח ממנו לאחר הפסח ובלבד שיתננו לו במתנה גמורה ורשאי ישראל לומר לא"י עד שאתה לוקח במנה קח במאתים (קד) שמא תצטרך ואביא ואקח ממך אחר הפסח • (קה) משכיר אדם חמורו לא"י להוליך עליו חמץ ממקום למקום מצא (קו) חמץ בדרך רובה חמץ אסור ואם לאו מותר ומעשה (קז) בר"ב שהיה מהלך מעכו לבזיב ומצא גלוסקא בדרך ואמר לשבי עבדו טול גלוסקא למדנו שחמץ של א"י אחר הפסח מותר מיד וכו' • כל הני איכא למימר להנאה קבעי והא דתניא (קח) חמצן של עוברי עבירה מותר מיד מפני שמחליפין בשל

נתיבות שמואל כו) וכתוספתא מרתי לישנייהו:

פתח הדביר

ול"ע דלשון התוספתא לישנו סובל זה לכתורא ול"ע ומפי' סר"ח משמע כלבדי הר"ן יעו"ש במשנה ובמגלה סם יעו"ש היטיב: (פס) המלוה את חבירו כו' • תוספתא פ"ק דב"מ והובא בגמ"י פ"ד דב"מ יעו"ש היטיב ומש"כ רבינו כמשפ"י בעיקור ליישו בח"מ בחלק כתב כי סם מקומו יעו"ש בדיבי תנאי בדין המחל עבר יעו"ש: (צ) כדאמרן במנא תימרא וישראל דאמי לן בין מעכשיו יעו"ש היטיב בפסחים ל"ח ב' ומנא תימרא דאמי לן בין מעכשיו יעו"ש היטיב: (צא) על חמצו וא"ל מעכשיו ד"ה אחר הפסח אסור בהנאה כו' כל"ל: (צב) פלונתא דר"מ ורבנן וקי"ל כרבנן כו' כל"ל • יעו"ש ל"ח ע' ב': (צג) ומשום ב"י וב"י ליכא להא בעלמא כו' • עמ"ק כיון דהוי כמו שלח קיבל עליו אחריות ח"כ חף שלח ביטל שרי דהוי בכלל שלך הי אמה רוחה והולי ע"ם הוא ול"ל חף ללח בעלמא: (צד) קביל עליו אחריות והיכא דקביל כו' • עיי"ם בלח"ם סי' יו"ד וסי' תמ"ח סעי' ב': (צה) קני מעכשיו דאז הוי דעתי' לשקועי ומשכונו של ישראל כו' כל"ל • וכ"ם סם ברח"ם שהעתיק לדברי רבינו והכם לדין הרמתון הסכים לכל על דין סב' הגיע עליו יעו"ם היטיב ועיי' ביו"ד סי' קם"ם סעי' כ': (צו) חמץ שבמנא כו' סם ל"ח ב': (צז) חמצן של עובדי עבירה אחר הפסח כו' יעו"ם בתוספתא פ"ג: (צח) לאסור בהנאה כו' • ודע לפניהו מי' עיד סם וז"ל חנות של ישראל ופועלי עובדי כוכבים עוסקין בתוכה ומלאו בה חמץ אחר הפסח אסור בהנאה ול"ל בתוכה חנות של עובדי כוכבים ופועלי ישראל עוסקין בתוכה ומלאו בה חמץ אחר הפסח מותר באכילה ול"ל בהנאה עכ"ל ובדפוס ווילנא נדפס בטיבות יעו"ם היטיב ובתוספתא חלקו לסניס בנח דמלאי לבד ולחנות לבד והגר"ח הניח סם כמו שהוא בתוספתא בשלו ממש לפי מש"כ רבינו ול"ל להנחתו ולחדיכא כמו שהוא בתוספתא בפי עליך וזה שכ' רבינו ונמרח דילן חנות של ישראל או מלאי של ישראל קאמר • ולפי"ז ל"ל הח דקתני המלוי של עובד כוכבים ופועלי ישראל כו' ל"ל דלח מיירי בחנות של ישראל דהח בחנות של ישראל לאסור • וכן בסיפח דהין בחנות של עובד כוכבים ל"ל דהמילוי לח סי' של ישראל דהם סי' המילוי של ישראל לאסור • ול"ל לפי"ז דבריהח במילוי כו' לח מיירי בחנות כלל כ"ח במקום סניו כמו בסיומחח כיון שסי' המילוי והוח שסחורה של חמץ של ישראל לאסור • וכסיפח בחנות של ישראל מיירי לסמילוי לח היה חמץ כלל רק שחרי סחורות כיון לסי' החנות של ישראל לאסור וחם סי' של עובד כוכבים מותר • וגם"ם ע"כ מיירי חו לסיה סחנות של ישראל חו המילוי של ישראל ולכן לאסור ומה לחמרו בסיפח חנות ומילוי של עובד כוכבים מותר כו' ע"כ היינו מרחי החנות ונם המילוי של עובד כוכבים וכן מוכרח לדעת רבינו (ח"ק ס"ק התוספתא בריחח מיירי לסי' החנות של עובד כוכבים ולכן חילק במילוי משח"כ בסיפח מיירי במילוי של עובד כוכבים ולכן חילק בחנות של מי הוח: (צט) ח"י שהלוה לישראל כו' • עיין לעיל הוח ס"ה והוח פ"ה:

(ק) שאסור בהכילה ומותר בהנאה • לח ידעתי זה לדרכם מוסחח דיהן מבואר דמותר בהכילה ג"כ מדנקט ח"י שהלוה את ישראל ע"ח מותר בהכילה ומל"ל בהנאה נם מדברי רבינו לפריש היך מבואר לאסור בהכילה דסם מייתי ישראל שהלוה את העובד כוכבים כו' דאסור בהנאה ומל"ל בהכילה לבד הם הלוה ח"י לישראל והכיהו מלגו ול"ל הם לח בחתי קודם הפסח הרי הוח מכור לך מותר בהכילה ומל"ל הם לח בחתי קודם הפסח ופ

בשל א"י (קפ) דא"כ קשיא לן טובא ועוד למה משהין ואין מוכרין אותו קודם הפסח אלא המצן של ע"ע שאינן מדקדקין במצות כ"כ ולאחר הפסח מותר באפיי' ראשונה מיד מפני שמחליפין השאור (קי) וע"י תערובות הוא ומותר כמ"ש אבל (קיא) חמצן של כותים אסור עד לאחר ג' אפיות כדקתני התם של נחתומין לאחר ג' שבתות מפני שבטל הוא • ואין אני כדאי לחלוק על הגאונים שהתירו חמץ של א"י שעבר עליו הפסח אפי' באבילה והדין הוא דשדרו ממתיבתא דרב עמרם במתא מחסיא חמץ של א"י שעבר עליו הפסח (קיב) מותר באבילה מקמי מעמי חדא כז) דאמרי' ה"ה דאפי' באבילה שרי ואיידי דתני ישראל בהנאה תני דא"י בהנאה• ות"ר חנות של א"י ומלאי של א"י ופועלי ישראל נבנסין לשם חמץ שנמצא לשם אחר הפסח (קיג) מותר באבילה ואצ"ל בהנאה (קיג) ותו קאמרי' הל' חמץ שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר כר"ש וכן באבילה וכן בהנאה קאמר ור"נ הכי ס"ל (קיד) כי הוינא בי' ר"נ כד (קפו) נפקי ז' יומי דפסחא אמר לן פוקו (קפו) ואייתי לן חמירא דבני חילא • שמעי' מכל הלין מעמא דחמץ של א"י שעבר עליו הפסח מותר באבילה (קיז) ואנן דחינן לכל הני • והדין (קיח) עלינו להחמיר שנהגו עכשיו שישראל מקבל דורון חמץ מן הנכרי ולמעלה ונעשה חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח שאסור בהנאה ומערימין בזה ולפיכך היה לנו לנדור נדר עלינו אשר אבינו ר"ע ור"י בן נורי וראב"י (קיט) כולהו סבירא להו חמץ בפסח אסור בהנאה ואע"ג (קכ) דרכה"נ שיטה היא הלכה כר"ע (קכא) וכראב"י בכל מקום :

נתיבות שמואל כז) עם כ"מ מ' מליכת דר"ת בן יעקב :

פתח הדביר

סל ע"ש כו' • עיין לעיל מות ל"ז ועיין הולין ד' ת' ב' יעו"ם :
(קפ) בפל ת"י לת שמסהין חמץ בפסח ומותר מפני שמחליפין בכל ת"י דת"כ כו' כ"ל • וכ"ה ברבינו ירוחם ל"ם ח"ב יעו"ם סיטיב :
(קי) וע"י תערובות הוא כו' • ל"ע כיון למיירי ע"י תערובות ת"כ ל"ל שמחליפין הת בלמ"ה מותר לאחר הפסח ע"י תערובת ואחולי ר"ל דמ"מ לכתחלה אסור לערובי וכמ"ש רבינו לעיל מות ם"ל מבל שאור של עובד כוכבים כיון שמותר בהנאה ואין כוונתו רק להחמיץ העיסה שרי לה"ערובי לכתחלה : (קיא) תמצן של כותים כו' • כ"ה בתוספתא דפסחים פ"ג יעו"ם סיטיב וכמ"ש כותים פ"ב ול"ל של בע"ב אחר ג' שבתות • אבל של מחתומין מיעור אחר לפסח יעו"ם סיטיב : (קיב) מותר בהכילה מכמה טעמי חדא כו' כל"ל : (קיג) מותר בהכילה כו' • ורבינו כתי' רמ"י ועיין לעיל מות ל"ו ומות ק"ת : (קיג) ותו קאמרינן סלקא כו' • ל"ע מה התם מיירי ביטרפל וע"י תערובות דווקא ולת מיירי כלל בפל ת"י ול"ל דה"ק כפסח שהתם מותר בהכילה נ"ב תלמת חזינן דבמקום דלת קפסו אדי לף בהכילה ולף דהתם עבר בפי' וב"י) ות"ב בת"י דלת שייך קפסת מה"ט דלף בהכילה אדי : (קיד) סכי ס"ל דלמר רבה כי סויגת בי ר"ב כו' כל"ל • עיין לעיל מות ס"ד : (קטו) כד נפקי ז' יומי כו' עיין לעיל מות ס"ט מפ"ב בזה : (קטז) פוקו ואייתי לן ממירת כו' עיין מפ"ב לעיל מות ס"ו : (קיז) ואנן דחינן לכל הני • ובזה מיושב היטיב מה שהקשה הב"ח בדיס סי' תמ"ח ועיי"ם בביאור הגר"א • תבל לפי מפ"ב דבינו ת"ם : (קיח) עלינו להחמיר שנהגו כו' • עיין בעור סי' תמ"ח שמבית דבני רבינו ודברי הרת"ם בזה יעו"ם היטיב ועיין סי' תמ"ח סעי' ב' : (קיט) כולהו ס"ל כו' • פסחים ל"ב ב' יעו"ם היטיב : (קכ) דכה"ג היטה היא כו' • (קכא) וכראב"י בכל מקום • עיין לעיל בה' מריסות ח"ם מות קמ"ח :

(א) **עוברין** בפסח כותח הבבלי כו' • פסחים מ"ב ב' : (ב) ועמילן בל עכחים וקולן בל סופרים ורת"ת כו' כל"ל :
(ג) מפום קומנתא לתומא בל"ל : (ד) בל לבענן מיא דתורת עמילן כו' כל"ל : (ה) הכא תרגומא פירורת התבכת • כ"ה גי' דילן ונ' הרי"ף תבל רבינו גורס תרתי דתוכבי וכן גורס הרמ"ם ז"ל וב"ל תרותא דתוכבי דתרתי דתוכבי הוא דבר תמר כדתני' בפת ק"ד ב' וס"ג : (ו) ולפי בלא העמידו קושא לעניים סופרים רת"ת כו' כל"ל • וב"ל לפי בהסופרים הם עניים כדתי' בפסחים ל' ב' וכן קושא לעניים סיפרים ת"ל לפמ"כ רמ"י בהסופרים הם מלמדי תינוקות ומשמתת הם עניים יעו"ם : (ז) דת"ק לזכריס כו' • ר"ל דהתום' הקשו הם ע"ב בד"ה סיפולן כו' לת"ד דהייני מה שמשיירין בגות העשירות לבנות העניות ת"כ סייע דר"ת יעו"ם מ"ב בזה תמנם רבינו ס"ל בת"ק מייתי לזכריס וב"ח מושיף בל נקבות וסייע לני' דנורס לעיל ר' שימי בר מחוזא תמר סיפולן בל עשיריס בהשיירין תיתן לעניים ולא נורס בני' שלנו זה סיפולן בל בנות עשיריס שהשיירו לתתן לבנות עניים יעו"ם ועיי' בריס ספרק במי' רמ"ת מה שהחלק הוא עם הרמ"ב תם סיטיב ר"ת בגוקסה עיי"ם שהכניה הרמ"ת דע"כ התום' לת ס"ל כן יעו"ם

ביעור חמץ והדברות

ואלו עוברין (א) בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי ווסא של צבעים (ב) ועמלן של מבחים ורא"א אף תבשימי נשים בל שהוא מין דגן ה"ז עובר בפסח והרי אלו באוהרה ואין בהם משום כרת • כותח הבבלי (ג) משום קומנתא דאימא שכר המדי דרמו בי' שערי חומץ האדומי דרמו בי' שערי זיתום המצרי תלתא שערי ותלתא קורטמי ותלתא מילחא זומא (ד) של צבעין מיא דחיורא עמלן של מבחים את תבואה שלא הביאה שליש • קולן של סופרים (ה) הכי תרגומו חרתא דאשכפי' ר' שימי בר מחוזא אמר טפילן של עשירים שמשיירין אותו לעניים ולפי שלא העשירו (ו) קורא אותן עניים רא"א אף תבשימי נשים שהוא טפילי נשים ומסתב' (ז) דת"ק לוכרים ודווקא (ח) שהם בעין ולא נעשה בהם מלאכה אבל נעשה בהם מלאכה אינו חייב לבער בגון אספלנית וקילור דנפקי מתורת אוכל שאינו חייב לבער (ט) כראמרן הא בל תערובות חמץ חייב לבער ואלו עוברין בפסח דקתני (י) מתבערין קאמר • ירושלמי (יא) וכולן ע"י מיא הא לית בהו מיא ק"ל מי פירות אין מחמיצין ותניא בל מחמצת לא תאכלו (יא) לרבות כותח הבבלי ושכר המדי זיתום המצרי וחומץ האדומי יכול יהא ענוש כרת ת"ל כי בל אוכל חמץ ונברתה על חמץ דגן נמור ענוש כרת ועל עירובו בלאו דר"א וחכ"א על עירובו בלא כלום ופי' רבוותאי ברבנן ומלקי הוא דלא לקי הא (יב) איסורא איבא וכי לא לקי דווקא דליבא בזית בבדי אבילת פרס בגון כותח הבבלי וכיוצא בהם אבל איבא בזית בבדי אבילת פרס אפי' לרבנן חייב • ורבי' אבן ניאות

הדביר

היטיב וכ"מ מדברי רבינו דלא"כ לק"מ ועיי' בפ' תמיס דעיס סי' רנ"ה יעו"ם : (ה) פסס בעין ולא נעשה בהם כו' • לכאורה ממך דעשיריס מסיירין לותן לעניים הס למלאכתם ולא נפסלו עדיין לגמרי • ת"ק סלא נתערבו בדברים אחרים ולפי' הרמבין קאי זה על הדברים כמו קולן של סופרים וזומת של לבעים כו' ועיי' בעור סי' תמ"ב סמבית דברי רבינו : (ט) בדתמרן • עיי' לעיל ת"ב מות י"ת : (י) מהבערין קאמר • והייטו כפי' ריב"ח פתוכת בתוס' פס ר"ם ועיי' תום' ב' ת' ד"ה תוך לי"ד כו' יעו"ם היטיב : (יא) וכולן ע"י מיא כו' • הוכת ג"ב ברי"ף ורמ"ם פי' ת' בתמנה פס יעו"ם : (יא) לרבות כותח הבבלי כו' • כ"ה ג"ב ברי"ף ורמ"ם תבל לפמיטו בפ"ם מ"ב ת' תי' כך בבריימתא דמייתי ר"ב על תמץ דגן נמור עוסס כרת על עירובו בלתו דר"ת וחב"ח על תמץ דגן נמור עוסס כרת ועל עירובו בולת כלום וכוב בבריימתא דמייתי כוותי' דר"י תי' כך בל מחמלת לת תאכלו לרבות כותח הבבלי וכבר סמדי ומומץ האדומי וזיתום המצרי יכול יהא עוסס כרת ועל עירובו בלתו עבלה"ב והבה המום' הקשה פס בד"ה וחילו כו' תתי לרחה מייתי לר"י ולמה נקט ע"י מעבודות וכ"פ בשיטי' כפבדת ר"ב ותי' דת"ב סו"ל לנוסבתייהו לתסמעינן דתין בפס כרת והקשה הרש"ת דתמתי לת מייתי הס"ם לרחים לרב יהודת מתך בריימתא נופי דמייתי ר"ב ותי' די"ל דכ"ם תמץ טוקשה ופת דלת תני לה לתסמעינן לנית בית כרת מפום דלת מייתי הסם מכרת בלל יעו"ם סיטיב ופת נימת בני רבינו ודעתי' הוח הכל חד בריימתא וח"ב לק"ת די"ל דבבריימתא דמייתי ר"ב סום סיועתא לר"י • אבל דמוך הוח ופת נימת דהבריימתא דמייתי ר"ב סי' כתוב יכול יהא עוסס כרת ת"ב תזדת ליה הוכמת הרש"ת • ויותר תפ"ל דבבריימתא דמייתי כוותי' דר"ו סוי תני סך סיועתא דתכמים תבל הסום ע"ב ולת ס"ל סך גירסת דת"ב סו"ל להוכיח בפביעות דליבא למימר דנקט ע"י תערובות וכ"ם טוקשה ביעי' דת"ב סו"ל לתכמים להסמיעו דנס בטוקשה ליס בהו למו ואין לומר דתכמים ל"ם רק ע"י תערובות תבל בטוקשה ביעי' תית להו למו ת"ב תין זה כסבדת ר"י דהת מתמרי עפי בטוקשה מחמץ נמור ע"י תערובות • ועיי' בב"י סי' תמ"ב דמשמע לכאורה שבשמע ממנו דברי הסום' מדלת הביתן בלל יעו"ם סיטיב (ומה שמבואר מדברי הב"י דגורס בדר"ב ושמעי' לי' לר"ת דתמר מתך דגן נמור ע"י תערובות בלתו וה"ם טוקשה ביעי' יעו"ם סיטיב תבל בי' שלפניו וכ"ם טוקשה בעיני וכ"ם בתום' ד"ה וחילו כו' שגרסי כן תמס ברש"ת שם מבואר שגם לפניו סי' הסוסחת כן וה"ם לטוקשה ביעי' יעו"ם סיטיב תבל בפי' הר"ת מבואר שגורס כני' שלנו יעו"ם סיטיב) ויותר ל"ל לומר כי הרי"ף ורבינו הרכיבו ב' בבריימות יחד כדרכם בזה : (יב) הת תיסורת תוכת • כ"ה ברי"ף ורמ"ם סי' ת' ועיי"ם בתום' ד"ה תתן תגת כו' דתבואר מדבריהם דגם תיסור תין בו ועיי"ם ברש"ת לתמה על דבריהם יעו"ם סיטיב ותפ"ל דתתום' מדלתוריית קתמרי לתין בהם תיסור וה"ת דכ' הרי"ף תבל תיסורת תית בהו היטיב מדברי הגמ' דבפסחים דף ל"ב ע"ב תמר כ' הרי"ף יעו"ם תבל הר"ן כ' דבתמרובת ממך תסור מס"ת מפום ת"ם יעו"ם סיטיב וי"ל דווקת בתערובת

גיאות פ' (יג) כר"א דאסר על עירובו בלאו וקשיא לי לפסקא דרבוות' הא ק"ל סתם במתני' ומחלוקת בברייתא (יד) הלכה כסתם וסתם תנן הרי אלו באזהרה ואם לא ביער (מו) עובר עליה בכ"ו ולאחר הפסח אסור בהנאה ואע"ג דק"ל בר"ש דלא קנים ע"י תערובות התוא (מז) בתערובות דלאחר הפסח קאסר • ורבינו יעקב אסר אילו עוברין בפסח דקאסר (יז) באזהרה אכילה קאסר אבל משום ב"י ליכא אלא היכא דאיכא כזית בכדי אכילת פרס דכי מדבינן תערובות מכל מחמצת לא תאכלו (יח) מדרבנן אבל ב"י לא אשכחן ריבויא ומיתי ראי' מדאסרי' גבי קדירות (יט) ולשהינהו לאחר זמנו ולישבד בהו שלא במינן ומסתברא ב"י עובר דקי"ל כב"ה (כ) דילפי ביעור מאכילה בפ"ק דביצה ועוד דאתקש (כא) השבתת שאור לאכילת חמץ והאי דקאמרינן ולשהינהו לאחר הפסח לאו ראי' היא דל"ד לשאר תערובות וירושלמי נמי (כב) מבח לקמן ונרסינן בתוספתא רב שמואל בר רב יצחק וכו' עד דאמר לי' וצריך אתה לבער ומשמי' דרבי' האי מאן דאית לי' חביתא דחמרא ונפל בה נהמי אפי' פחות מכביצה בפסחא אסור בתר פסחא שרי דהלכתא כוותיה דרבא דאמר חמץ שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר (כג) כר"ש וצ"ע ואע"ג דלא קלנהו שרי • ירושלמי רב שמואל בר רב יצחק (כד) הו"ל תוספ יהיב בנווייהו שערי בנון דסחמע שאיל לי' לרב אסי א"ל צריך אתה לבער ר' חנינא ברי' דרב אסי הו"ל דבש מזיף במלת שאיל לי' מונא א"ל צריך אתה לבער:

מצה ומרור

ת"ר שבעת ימים תאכל מצות וביום השביעי (א) מה שביעי רשות אף ששת ימים רשות יכול אף לילה ראשונה רשות ת"ל על מצות

פרת

בתצרובת חמץ כ"ש לבל לא בטקסס בעיני' ועיין קרל"ת לוח י"ב מס"כ בזה יש"ם ועיין תוס' פסחים ו' ב' בד"ה מי פירות כו' שכ' דסתם לאו יעו"ם סימיב ועיין שד סם ל"ס ב' בד"ה מי פירות כו' שכ' דסתם לאו לוח בי' יעו"ם וי"ל דסתם כ"ל ע"כ ס"ל דלקי מדקאמר אין מיבין כרת ועיין מנחות כ"ד ח' בתוס' ועיין רח"ם פ"כ סי' י"ב ועיין ס' גיד לוח פ"ז יעו"ם : (יג) כר"ת לתמר על כו' • לכאורה מסתע דיהוא מקום סתם מסנה פ"כ כול"ל כר"מ דסס מסקינן בפ"ם דסעיקר כרב יהודה דסתמכה אתי כר"מ לבל עיין בפ"ו סי' תמ"ב שסקסה כן על הטוור ועיי"ם מס סתי' בזה ועיי"ם בפ"ז מס"כ בזה ואולי מסתר מדסקיל ועכו"ם לגיבת דל"ת ועיין בפי' ל"ח יעו"ם ועיין ס' בפ"ם לוח קכ"ח : (יד) הלכה כסתם כו' • עיין במלחמות מס סתי' בזה וכן עיין ברא"ם סם סי' ח' ובר"ן סם : (מו) עובר עלי' בב"י כו' • כסיעת רמ"י בר"פ : (מו) בתצרובת ללאחר דפסח כו' • וכ"כ רבינו לעיל במ"ע לוח ע"ז ועיין בעור סי' תמ"ב סכ' וז"ל תע"ב דקי"ל כר"ם דלא קנים בחמץ ע"י מערובות ס"מ שנתערב לאחר הפסח אבל היכא דאיכא שלשתן בעין כמו שהיו שעיקרו תמיד עמי עכ"ל ועיי"ם בפ"י ובע"ז שסלשיטתו בדבריהם ומכאן מעיקרו תמיד עמי עכ"ל ועיי"ם בפ"י ובע"ז שסלשיטתו בדבריהם ומכאן לתמי' דרבינו דכתב עליו שנתערב לא קנים אבל היכא שנתערב ועבר עליו בפ"י ולאחר הפסח קלי כמו שהוא מקולקל ס"כ שפיר קנים דהא עבר עליו בפ"י אף בשהוא מעורב ודיינו כשנקנת הס"ז יעו"ם והא דלא מילק רבינו הא לאחר הפסח נתערב בטוגן ולכן נתערב בכוותא די"ל דכיון דקולפו הפסח נתערב בהיתר ס"כ לא מיקרי זה במיזד דהרי נתערב בזמן היתר : (יז) בתוספת תכילה קתמר כו' עיין בס' גיד לוח פ"ם יעו"ם : (יח) מכל מחמצת לא תאכלו סייט לתכילה מדבינן מבל ב"י כו' כל"ל : (יט) לסהינהו לאחר כו' • סם ל' ח' ושם מיתא מלי מקרי הא עבר עלייהו בב"י ודילמא דב כר"ת ס"ל ס"ו דאין בשן ב"י עיין לעיל ס' גיד לוח פ"ע יעו"ם : (כ) דילפי ביעור מתכילה כו' • שם בכילה ז' כ' וה"ה לזה לכל מלסור בתכילה מייב בביעור : (כא) דתיקש הסבתת שאור כו' • עיי"ם בפסחים ה' ח' ומיהא נמי דה"ם לענין זה נמי לבל דבר מלסור לתכול מה"ת מייב בביעור ועיי"ם בתוס' דלקו בכל מילי הוקשו דסת לענין כרת לא הוקשו יעו"ם : (כב) מוכח לקמן דנרסינן בירושלמי רב שמואל בר רב יצחק ט' ושוא"ת בירושלמי מסובא לקמן לוח כ"ד יעו"ם : (כג) שלא במינו מותר כר"ם ובע"ג דלא קלישו שרי ול"ע ירושלמי כו' כל"ל • וב"ל תע"ב דלא ביער ספק מ"ת שרי ומסתע דספק גופי' שרי וזה ל"ע כיון דעבר עלי' בב"י ובי"ו ולית הוסר ספק ולא לומר כיון שנתערב לבן הותר הא כ' רבינו לעיל לוח ע"ז דלין שייך להתיר בנתערב קודם פסחא ובע"ג די"ל דסיין לא נאסר כלל לעבור עליו בב"י דסתי לתידי קתי ומסי לסורי' קתי מ"ת ספק דעבר עליו בב"י מיסם ליתסר ובע"ג דספקין דבעל לף שלא במינו סייט סיכא דנתערב לאחר הפסח לבל ספק דנתערב קודם פסחא ועבר עליו מיסם ליתסר • ומ"ל כי טוותא רבינו דנס סיין לגייך ביעור כיון שספיא נתן מעם

הדביר

בו ודומיה דמייתי מירושלמי ועיין בם' סעבי מסובב סי' רל"ב בסס ר' סתי וז"ל מתן לתים לי' חביתא דמסחת ונפל בה כשיעור בילה דנסחת אי פתים אי יתר לסור לעיכל מההוא מסחת בפסחת ולכתל פסחת סרי לתתר רבה הלכתת חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו מסור ודייקי רבנן מדלת ויסיב סיעורת למילתי' לימורת דמסחו כרב ושלת בזמנו בין במינו ובין שלת במינו מותר ומתן לתים לי' מביאת דמסרת ופסיד ובקיל חיטי וקלמן על שפקת ושדמון בגו סיעת חביאת למתוני' לסהיה חמרת סרי למסחייה חיטי' ואתי חסחת דילמה מסחיר מייתיבו מתי דלת תיקלי שפיר חסחת רחיקת הוה עכ"ל וכ"ל ב"כ בדברי רבינו והכא דברי רבינו שסטיע על רבינו שתי ת"ם לסיעתת רבינו לבל כל הפוסקים קיימת בסיעתי' דרבינו אתי עיין שוף סי' תמ"ז שעי' י"ת יעו"ם סיעיב ועיין ס' שמניע סי' כ"ד יעו"ם סיעיב וע"ש בם' סעבי מסובב סי' ל"ג יעו"ם סימיב :

(כד) הו"ל יין קוסס יסיב בטוני' שערין בגין דיחסע שתל כו' כל"ל • וחוה בפסב"ב ועיין תוס' ממוות ל"ד ח' ורח"ם פ"ב דפסחים סי' י"ב יעו"ם ומייתי רתי' מזס דלת כרבי' סתי • ורב סתי תפ"ל דסתם מייתי בפסחת גופי' ת"ל דמתתם לק"ת דסתם נתן בכוותא בדי להחמילו וכן בדבם נתן לו בכוותא מסת"כ שכת דנפל בי' ממילת וי"ל דמייתי דלת כי' בן ג"כ בב"ע ועיין פס בם' כס' ניד לוח פ"ז ופ"ת ויש לעיין בכל זה סימיב ועיין בספר תמיס דעיס סי' ל"ג יעו"ם סימיב :

(א) **מה** שביעי רשות כו' • פסחים ק"כ ח' ועיין תו"כ פ' תמור פרשה ע' פי"ח ושם בפקת לי' מדכתיב עליו תאכלו מלות תאכל לילה הלאסון חובה יעו"ם סימיב תבל לקובעו חובה בזה"ז נפקא לי' מבערב יעו"ם כם"ם דיקן ויש לעיין בזה הא סתם סיפרת ר"י ור"י נפקא לי' בפסחים כ"ה ב' לקובעו חובה בזה"ז מדכתיב שבעת ימים תאכל עליו מלות עיין לעיל בתי"ב לוח ת"ה יעו"ם (ועי"ע במכילתת פ' בא פ"ח וסי"ז דשם נפקא לי' מבערב לתפי' בזמן שביהמ"ק קיים יעו"ם סימיב וכ"ה בתמב"ם פ"ו מה' תמץ ומלה יעו"ם ול"ע הא הוה פסק כר"י בלפני זמנו ול"ע הא בערב הא לילה דיך וכן כתי' בתפי' התם בפסחים כ"ה ב' ותכ"מ להתיך בזה : (ב) ותלו דברים כו' פסחים ל"ם ח' : (ג) ר' יוחנן בן נורי אומר קרמית חייבת בחלה כו' כל"ל : (ד) ורבנן תמרו חיוב בתה לידי חמץ כו' כל"ל • ועיין בירושלמי ה"ד בתן ובפ"ת דתלה ס"ת ומנחת תנל"ת שם מבואר דקתי על תורז יש"ם : (ה) שמע לה מן סדין כו' שם בחלה : (ו) מצה שרובה דגן כו' • בפסחים פ"ב ה"ד וכך תי' שם יוצאין בתלה מפובלת תעפ"י שתין בה עיסה דגן ותות סיסת רובה דגן תכ"ל : (ז) העושה עיסה מן החמין כו' חלה פ"ג ה"ה : (ח) ורה"ת פעמו דגן תעפ"י שתין רובו כו' כל"ל • ועיין רח"ם ה' חלה בשופט ועיין סי' תל"ג סעי' ב' יעו"ם סימיב : (ט) עיסה שגילושה ביין כו' • פסחים ל"ה ת' וני' רבינו תמר רבב"ח תרי"ו וכ"ם ג' רם"י ל"ו ת' ד"ה תין לפין כו' תתפה גי' הרי"ף והרא"ם תמר רבב"ח תמר ר"ל : (י) נהי דתין מייבין

שרסקו בעיסה וחמצו אסור וכו' ואסיקנא אפ"ה רבנן נתי דחמץ נמור לא הוה נוקשה מיהו הוה וק"ל הא ה) דנרסינן לקמן לא ליתוך אניש תרתי שיבלי בהרי הדדי לילמא נפיק מיא ובלע אידך אלא אמר רבא מי פירות נינהו ומי פירות אין מחמיצין וגבי חצבי' דאבישונא נמי שרי ורבינו יעקב (יא) הכין ס"ל ומוקי' לה להא דמנחות כשיש מים בתפוח כי קתני לתוך העיסה אלמא מעיקרא עיסה הוה וכיון ג) דאיכא למימר נתחמץ מיהו חמץ נמור לא הוה דאין במים כדי לחמץ • ורבי' אפרים הכי ס"ל ומשכחת (יב) משהתה עד כדי שנתפחה ונראה שהחמיצה אבל אינו נראה מותרין אפי' באכילה ת"ר יכול (יג) יצא י"ח במעשר שני בירושלים ת"ל לחם עוני דברי ר"י הגלילי ר"ע אומר מצות מצות ריבה א"כ מה ת"ל לחם עוני פרט לעיסה שנילושה ביין (יד) שמן ודבש ואם לש רג"א תשרף מיד וחכ"א תאכל (טו) אר"ע ישבתי הייתי אצל ר"א ור' יהושע ולשתי להם עיסה ביין ושמן ודבש ולא אמרו דבר ואע"פ שאין לשין מקטפין בו ואוקימנא ל"ק הא ביו"ט ראשון הא ביו"ט שני בלומר לילה ראשון שעונין עליו דברים (טז) בעינן לחם עוני לא יהא עשירה בשאר ימים מותר בראמר ריב"ל לבריה יומא קמא לא תלישׁ לי בחלבא לישנא בתרא לא תלושו לי בדובשא מבאן ואילך לישו לי בדובשא ואיכא פלונתא ביני רבוותא איכא מ"ד (יז) בין בלישה בין בקיטוף אסור אפי' בשאר ימים (יח) ואיכא מאן דשרי וכתב רבי' אלפסי מסתבר דהל' כר"ע דאמר יום ראשון אסור יום שני מותר (יט) דהא אמר ריב"ל כותיה ס"ל ובלישנא בתרא יומא קמא לא תלישו לי בדובשא ורבי' אלפסי (ב) לא חש לשינוייא בתרא דהא אסרינן לעולם בחלבא ובדאסרינן כעין תורא שרי ה"נ כעין תורא שרי (כ) ובנוסחא דילן כעין תורא (כא) ופי' בירושל"א רביעית היא ומתחלקת לכמה חלות ואי איתא לההיא פירושא (כב) שנייא הכי יומא קמא לא תלישו לי בדובשא ובחלבא מכאן ואילך לישו לי או בחלבא או בדובשא כעין תורא שרי בדתנן חלות תודה ורקיקי נזיר יוצאין בהן ואית דמפרשי לשינוייא בהרא (כג) לא דמתרצי שינויא קמא אלא כדקס"ד מעיקרא אידי ואידי ביו"ט ראשון ולשתי להם עיסה דקאמר כעין תורא היא וא"כ (כד) ליתא לסייעתא דריב"ל ומסתברא דהדרינן לעיקר הלכתא דיחיד ורבים הלכה ברבים והלכה כחכמים ואסרינן בשאר ימים ג) בין לישה בין קיטוף ואע"ג דקי"ל מי פירות אין מחמיצין (כה) ה"מ בעיניהו אבל הבא ע"י מים הוא כדפרישא רבוואתאי הלא"ה שרי וצ"ע דהא ר"ע ור"א ור"י רבים נינהו ומשמע דמותר ועוד מעשה רב והלכך פלוגתא דרבוותא נינהו ואזלינן להומרא • ירושלמי ריב"ל אמר (כו) אותו כזית שאדם יוצא בו י"ח בפסח צריך שלא יהא בו משקה (כז) א"ר יוסי תמן רביעית המתחלקת לכמה חלות וש"מ (כח) אפי' בלילה הראשונה כעין תורא מותר ד) ת"ר לחם עוני פרט להלוש ולאשישה יכול לא יצא (כט) אדם י"ח בפת הדראה ופת קיבר וכו' וחליט דהכא זו (ל) חלת המשרת הנעשית ע"י שמן ונקרא חליט של בעלי בתים והא דנרסינן בהחולץ (לא) האי חליט מצה היא אמר רבא לומר לך שאדם יוצא בה י"ח בפסח שנעשית במים לא בשמן ודבש תניא (לב) ב"ש אומרים אין אופין פת מרובה ביו"ט וב"ה מתירין • וכתב רבי' אלפסי ז"ל ה"מ בשאר יו"ט אבל בימי הפסח אמור למילש ולמיפא יותר על חמש רבעים קמח ועוד והיינו דקאמר רבא (לג) קבא מליגנאה לפסחא ותמי' לן מאי קאמר דהא אמרו עלה מאי אריא בפסח אפילו ביו"ט אה"נ ותנא בפסח קאי ש"מ בפסח נמי פליגו ומסתבר בפסח נמי קאי וה"ק אין אופין (לד) מה שצריך לאפות פת מרובה עוגות גדולות אלא קמנות דמזורה הוא וב"ה מתירין ובלבד שלא יהא יותר מקבא מליגנאה (לה) ומ' אין אופין אלא מאי דבעי לבו ביום וב"ה מתירין דס"ל כרשב"א

ממלאה

נתיבות שמואל ה) פסחים מ' כו': ג) ל"ל דכיון דמיכת מיא למימר דמתמן כו': ג) כיון לכתחלה דמס לע לחכמים מום: ד) שם ל"ו ג':

פתח

חייבין כו' • שם ל"ו ה' בד"ה חין לכין כו' יעו"ש: (יא) הכין ס"ל כו' • עיין תוס' שם ל"ה ב' ד"ה מי פירות כו' ומנחות ל"ג ב' ד"ה הין ממעילין כו' ועי"ש בתוס' פ"ב דפסחים סי' י"ג ובר"ן שם ועיין שם' המנהיג סי' ל"ג ועיין סי' תס"ב סעי' ל' ועיין שם' טעמי המנהג סי' ק' וסי' תפ"ד וסי' תפ"ו: (יב) משהתה עד כדי שנתפחה כו' • חם זה קרוי על מי פירות עם מים לע"ק על מה שנתבאר בסי' תס"ב סעי' ב' יעו"ש היטיב ובמחנ"ש ול"ע בזה ועיין שם' שערי תשובה סי' ק' שם מבוחר כרבינו יעו"ש: (יג) יכול יצא וכו' עיין תוס' ד"ה ת"ש ת"ל וכו' כל"ל • שם ל"ו ה': (יד) שמן ודבש וסבר ר"ע שיסה במילופם ביין ושמן ודבש לפי שהיין והשמן לין לכין שיסה בשפסה ביין ושמן ודבש ושם לע כ"מ היטיב כו' כל"ל: (טו) הר"ע שבתי סי' לפל' כו' כל"ל: (טז) בעונין עליו דברים בעינן לחם עוני כו' • כן פי' סר"ה וס"ע בשיטה עני וקרינן עוני ולכן לחמרינן בשעה שעונין עליו דברים לה יהא לחם עני יעו"ש בס"ם: (יז) בין בלישה בין כו' • רוצה לחכמים דס"ל חת שחין לשין בו חין מקטפין בו ומייתי בשחר ימים דכל הברייתא מייתי בשחר ימים: (יח) ומוכח מהן דשרי • רוצה כר"ע והוכח זה בר"ף וברא"ש סי' י"נ: (יט) דשח ריב"ל בותי' ס"ל כ' כל"ל: (כ) לה חש לשינוייא בשרת כו' • דלשינוייא בשרת דמסקינן לעולם בחלבא וכעין תורת שרי כו' לח מוכח מידי דמריב"ל יש סייעתא לזה וכדמפרש והזהל: (כ) ובנוסחת דילן כעין תורה • לכהורה יש לעיין מתי בעי זה • חך בלחת שכי כיוצחו דלפי שברי"ף יש לו פי' חהר בכעין תורת כמש"כ בפ"ה דחולין ועי"ש ברא"ש סי' כ"ח וכבר הוכח זה בש בפ"ב ס"ח יעו"ש הוח ר"ת ול"ל דגי' הרי"ף סיפה לי בתו בסו ועבדינהו כעין תורה • ולפי"ז חפי' נתן הרבה חלב ברי וחנח לגירסתו יש שפיר רחי' לפסק שלו דע"ב ריב"ל ס"ל כר"ע חולס לגי' דילן דנרסינן כעין תורה ול"ל מעט מ"ש לון שום רחי' מכלון וכדמסיק: (כא) ופי' בירושלמי דביעית היה ומתחלקת כי' כל"ל • והוה בירושלמי דמייתי דביעו לקמן לפל' יש לעיין דשח הלמוד מפורש הוה בש"ס דילן לקמן ל"ח ב' ולמש לי' לשבוח ממרחק לממו • ולפי"ז י"ל דשיפחת דילן עקרית והיה חלה לועזית • חמנם גם סר"ח שביעית בירושלמי הזה ועיין לקמן לחת כ"ב וכ"ח מש"כ בזה: (כב) שנייה הכי יומא קמא כו' • ופ"ל חך חלה הי' בהן מים רק בשם וחלב להוד מ"מ חסור משום מלה עבירה ומכלן ולהלך לוקו לי חפי' בחלבא חו בדובשא חפי' עם מים וכעין שלה כו' רק מעט בשם חו חלב וחינן מועילות כלל חפי' לחמץ כל שכן חבל ל"ע לפי"ז דח"כ זה מותר חפי' בלילה הראשונה וחלו"י ל"ל דשכבי פליגי הכי הרי ליכני לעין זה ס"ל חפי' בכעין זה בלילה הראשונה חסור ולדיעה הב' בחות כ"ג בדי בכה"ג חך לפי"ז ח"כ חיך יסרגם גם דיעה קמייתה להאי סוגיה דלקמן ל"ח ב' ולע"ג בזה וחלו"י ים כחן מסרון חו מ"ם וע"ע לקמן חות כ"ח מש"כ בזה:

הדביר

(כג) דשיוויה בתרת לח דמהלכי סיוויה קמח כו' • ר"ל דלח קחי לתרך דשתי ביומח קמח וחתי בשחר יומי וכשיוויה קמח חלה ס"ק חידי וחידי ביומח קמח וסח דשרי מייתי כעין תורת ולכן שרי חף בלילה קמח (וכל"ל ביו"ע רחמנן ולשתי לשם עיסה כו' כל"ל): (כד) ליתח לסייעתה דריב"ל • ר"ל לב' הפירושים הללו מסולק לחיים הרי"ף דל' דריב"ל ס"ל המותר ללום בשחר יומי מי פירות עם מים: (כה) ס"מ בעינייהו כו' • לפי"ז בפביטות הו"ל להסיק הרי"ף דמה שמותר בשחר יתים היינו דווקה בתי פירות לחוד ובלילה קמח חף זה לסוד ובחמת כן הסיבו סמלוד והרח"ם ול"ל דס"ל לדביבו דזה מוכרח הוח דמייתי עם מים וכתב"ה הרי"ף דמתי דלשר ת"ק בלישה שרי בקיטוף יעו"ש היטיב וברח"ם (ודע דהב"ח הביח בשי' תם"ב בשם הבלבו דהלכ' לין להם דין מי פירות ותמה עליו' מסויות דילן יעו"ש היטיב והשם דעת הבלבו היח דעת הלוד ועיין בר"ן ועיין במלחמות ובשי' המיס דעיה סי' רמ"ס יעו"ש היטיב) וע"ע בשם תמיס דעיה סי' רמ"ס: (כו) חותו כזית כו' פ"ב ס"ל: (כז) בלח יחת בו משקה ר' יחמי' חמר למלוי חיתחמרת ר' חמר למלוי חיתחמרת ר' יסודה בן פזי חתר לעיכוב חיתחמרת מילתי' דר' בון בר חייה חמר לעיכוב חיתחמרת ר' בון בר חייה והחיטין חלות תודה חית לך מיחר חלות תודה (עיין בהגהת המחבר לר"ח שהקובית היח רק מהלות תודה להוד ולח מרקיקי נזיר יעו"ש) שחין בשם משקין מ"ל יוסף חמן דביעית היח ודביעית מהחלקה לכמה מיעים כו' כל"ל ובר"ח מייתי ג"כ הירוסלמי (ול"ל שם בהיבון והחמן כו' יעו"ש ל"ו ב'): (כח) חפי' בלילה הרחבונה כעין תורת כו' • מדהוסלך רביבו לסוביה זה מירוסלמי ולח מתלמודה דילן לקמן ל"ח ב' י"ל דלח טי' זה בגי' שלו בש"ם דילן וי"ל דלעבי פלינהי הכך חרי פי' דמייתי רבינו בחות כ"ב וכ"ע לפי' קמח ביומח קמח חף כעין תורה חסור ולפי' בתרת שרי וזה בבניה רבינו רחי' מירוסלמי לסוביה כפי' בתרת ועיין לעיל לוח כ"ב מב"ה מזה יעו"ש: (כט) הדם י"ח חלא בפת הדרחם ופת קיבר כו' כל"ל: (ל) חלה המבדת בעשבה כי' לקמן ל"ז ח': (לא) החי חליט מלט הוח כו' • יבחות מ' ה' ועיין תוס' פסחים ל"ו ב' בד"ה פרט כי' ושם ביבחות שלה כ"ב יעו"ש היטיב חבל פי' רבינו הובח בריי"ף ובר"ח סי' י"ג יעו"ש היטיב ועיין עוד סי' תכ"ד יעו"ש היטיב (וכן מבוחר היטיב בפי' ר"ח ל"ו ב' ל"ז ח' יעו"ש היטיב דהחי חלה החסרת שם ד' ל"ז ח' הוח החלוע בחזכר שם ל"ו ב' יעו"ש היטיב) ועיין בם' תמיס דעיה סי' רמ"ס: (לב) בש"ח חין חיפין כו' • שם ל"ו ב' ובלילה כ"ב ב': (לג) קבא מלוגנחה לפסחת כו' • שם מ"ה ח': (לד) מה שלריך להפות פת מרובה עוגות גדולות כו' • ר"ל לח לחופס יותר ממה שהוח לריך חלח מה שחופס לעוכלי לח יעשה פת גדול חלח יעשה חרבים קטנים וכ"כ רבינו לקמן בה' יו"ע מחלוקת כ"ח ועיין בם' תמיס דעיה סי' רמ"ס: (לה) מקבה מלוגנחה

ממלאה אשה תנור פת שהפת נאפה יפה בזמן שהתנור מלא ולא נהיר לן ואמר רבא קבא מליננאה לפסחא וכן לחלה (לו) ושיערו מ"ג ביצים מנין לחלה והיינו ה' רבעים קמח ועוד ואמרו רבוותא משקל ז' מאות וב' זז ואמר רב יוסף הני נשי דידן נהגו (לז) למיפא קפיזא וכר"א דאמר הסל מצרפן לחלה דאר"י א"ש הלכה כר"א ומבלא שאין עליו לבובזים עלתה בתיקו וחלה האידנא דרבנן היא (לח) ולקולא ואנן שיעור משקל לא נהינו לן וחיטי איכא דקלילי ואיכא דלא קלילי ושיעור ביצים איכא קטנים ואיכא גדולים ולא ברירי לן טוטופות (לט) או גדושות ונוהגין השתא ללוש מדות קטנות ולאפות כל אחד ואחד בפ"ע כרב יוסף אליבא דר"א וכך יפה לנו (מ) שלא לשרוף את החלה שהא"י מרגנים עלינו בזה (מא) ובהא כיילתא דסבירא ליה מצרפן איכא פלוגתא ביני רבוותא איכא מאן דאמר לחייב עיסה שנילושה שלא כשיעור אבל עיסה שנילושה כשיעור לא פטרה דלא אשכחן צירוף (מב) אלא גבי מעילות דתניא הכלי מצרף כל (מג) מה שבתוכו לקידוש אבל לא לתרומה ר"א אומר נטלת מן התחורה על המאה כיצד עיסה טהורה ועיסה טמאה (מד) נופל כבר חלה פעיסה שלא הורמה ונותן פחות מכביצה באמצע ליטול מן המוקף מדמצריך חוט של בצק אלמא צירוף לא מהני ואיכא מ"ד מהני ומסתב' דלא בעי צירוף דכיון דקי"ל דשיעור חלה א' מכ"ד לשאי איצטריך צירוף אפי' עמדו בתוך הבית מצטרף דאין כאן קולא דחלה (מה) ומן המוקף הוא ובברכה אהת פטר את הכל והא דתנן (מו) מניח פחות מרביעית באמצע עיסה טהורה ועיסה טמאה לאו בעריבה אחת אלא בבית א' או בב' עריבות מדקא מקשינן בירושלמי ואין (מז) הבית מצטרף ומשני ש"מ אם היו שניהם טהורות הבית מצרפן להיות מן המוקף ולענין חלה הבית מצרף וא"צ כלי ומברך ברכה אחת לצאת מהן ואית דאמרי (מח) הב"מ בתנורים קטנים שהאשה שוה באפייתה אבל בגדולים בעין תנור שלנו לש ואופה יותר מה' רבעים קמח (מט) ואין לשנות ת"ר (נ) יוצאין בפת נקיה ובהדיאה ובסריקין המצויירין ואעפ"י שאמרו אין עושין סריקין המצויירין בפסח אר"י דבר זה שאל בייתוס בן זונין לחכמים מפני מה אין עושין סריקין מצויירין בפסח כפני שהאשה שוהה עליהם ומחמצן אמר להם כו' בני לא של נחתומין אמרו אלא של כל אדם אבל (נא) הנחתומין הרגילין בעשייתן מותרין וסריקין המצויירין עשויין בצורה בלא תבלין ונהגו (נב) שלא ליתן מלח במים של עיסה מפני שהוא מרוחת ולא היא דהא אמרינן ותיקא שרי והא תניא ותיקא אסור ל"ק האי במיא ומילחא הא במשחא ומילחא ש"מ במילחא שרי ותו דשמואל מליח מרוחה כשאינו נאכל מחמת מלחו הוא • תנן התם (נג) הסופגנין והדובשנין והאסקריטין וחלת המשרת והמרומע פטורין מן החלה מאן חלת משרת חלוט של בעלי בתים אר"ל הללו מעשה אילפס הן ומעשה אילפס פטורין ר' יוחנן אמר מעשה אילפס חייבין והללו שעשאן בחמה ומסקנא הרתיח ולבסוף הדביק ד"ה חייבין בחלה ואדם יוצא בה י"ח בפסח כ"ש בהדביק ולבסוף הרתיח ר"ל סבר פטור ור"י ס"ל חייב מעשה אילפס הן ואפי' הדביק ולבסוף הרתיח חייב והללו שעשאן בחמה ואיכא פלוגתא ביני רבוותאי איכא מאן דפסק כר"י ור' אחא נמי (נד) הכין פסק ואיכא מאן דפסק כר"ל בשהרתיח ה) ולבסוף הדביק פטורה ואיכא מאן דפסק כר' יהודה דאמר אין לחם אלא האפוי בתנור אבל מעשה אילפס פטור מן החלה ואין מברכין עליו המוציא ואין אדם יוצא בה י"ח בפסח וכסתבר' (נה) דר"ח לא פטיר אלא הדביק ולבסוף הרתיח דאין לחם אלא האפוי בתנור אבל בשהרתיח ולבסוף הדביק חייב ובהא ליכא מאן דפליג (נו) ומדקאמר א"נ דכ"ע מעשה אילפס פטורין הכי ס"ל כדקתני בברייתא בלשון חכמים א' זה וא' זה עשאן באילפס פטורין בתנור חייבין ויוצא בה (נז) י"ח בפסח כר' בפרקא דר' אחא ז"ל סופגנין ודובשנין דקא אייתי בעין חלות תודה נינהו רביעית המתחלקת לכמה חלות הלא"ה מצה עשירה היא מיהו הדביק ולבסוף הרתיח וחזר ואפאו בתנור הל' בת"ק (נח) וליתא לר"י דאמר אין לחם אלא האפוי בתנור מיקרא מהא דאייתי רבי אלפסי האי חליט דקאמרינן מצה היא למאי הלכתא לומר שאדם יוצא בה י"ח בפסח אלמא אע"ג (נט) דחלטו מעיקרא ביין דהדר אפי' בתנור או באילפס לחם איקרי ואדם יוצא בה י"ח בפסח (ס) ואע"ג דרביכה לא איירי באפיה דחלוט מתמא דבתר דחלוט הדר אפי לה (סא) ורשינן במנחות רצה חלוט אוכלה רצה מצה אוכלה ואמרינן האי חלוט ה"ד אי מצה כו' ורבי' אפרים סבר (סב) מדסר רב אשי שמעינן דליתא לדר"י (סג) וצ"ע • ומסתב' כ"פ ר"י ור"ל כגון דעשאן באילפס שלא ע"י שמן דבעין תנור היא (סד) אבל ע"י שמן ד"ה פטור ו) ומברך המוציא ואדם יוצא בה י"ח בפסח

נתיבות שמואל ה) ל"ל בהדביק ולבסוף הרתיח : ו) צ"ע ומינו מבכך המולית ומין מדם יוצא י"ח בפסח כו' :

פתח הדביר

מלוגמא ומכ"י מסמע דס"ק ס"ם מין תופין כו' כל"ל • ת"ל דקאי לפי' הרי"ף מדכ' דבפסח בעינן שלא יהא יותר מקצת מלוגמא לאו דוקא כ"כ ועיין סי' ת"ם סעי' ד' ועיין בכלבו ס' פסח יעו"ש : (נב) שלא ליתן מלח כו' • עיין רמ"ם פ"ב סי' כ"ג ועיי"ם בר"ן ועיין בס' המנהיג סי' ל"ד ועיין סי' ת"ם סעי' ה' ועיין בפסחים דף כ"ו ע"ב תוס' ד"ה כל : (נג) הסופגנין והלוביטכין כו' שם ל"ז ע"ב : (נד) הכין פסק כו' עיי"ם בתוס' ע"ב ד"ה כל"ע כו' • ובברה"ם סי' ע"ו ועיי"ם בר"ן ועיין בהמאור סי' ת"ם סעי' ה' : (נה) ומסתברא דר' יהודה לא פטר אלא סדביק ולבסוף כו' כל"ל : (נו) ליכא מאן דפליג ומדקאמר לא דכ"ע מעשה אילפס פטורים כו' כל"ל : ועיין בתוס' כדאי שם : (נז) י"ה בפסחה כדאי בפרקא דר' אחא ז"ל כל"ל • ור"ל תוכן דברים החייבים בחלה כן יוצאין בהם י"ח בפסחה כמבואר בסחלטות יעו"ם בפ' לו במולי דפיסחה : (נח) וליתא לר"י דאמר כו' • עיי' בר"ף ז"ל שכ' להיכא מתן דפסק כר"י ותיכו הסיג ע"ז מדף דיבמות מ' ה' יעו"ם : (נט) אע"ג דהלטו מעיקרא כו' • מדף ליכמה מסמע לפ"ז דלא כי' כתוב בם"ם הגה שחלט יולא י"ח בפסחה ומו לא אמרי' אלמא אע"ג כו' הוא ליכמה בר"ף בשלמו (אבל בפיכו אי' שם שחלט יולא י"ח בפסח לעפי' דחלטו מעיקרא כו' • ול"ל כי הוא לישו מעיקר שם"ם רק הוא מוסיפת מהר"י ורלה"ר נזה דשם הוס' נרסי שתם אי שהר כתוב בם"ם הגה שחלט בהלוקם יעו"ם סיטיב והייכו וודאי נ"י הר"ף וכ"ם בשחלטות שם אבל בחי' הרשב"ם שם מבואר דהוא מעיקר נ' של שם"ם יעו"ם סיטיב וכ"מ ברמב"ן שם בם הלה יעו"ם סיטיב אבל מ"מ ל"ל כמ"ש דשם וודאי רבינו ג"כ לפכיו לא אי' כתוב זה בם"ם וכמו שחכתוב בחוס שכמוך לזה אי"ה (וע"ע שם' המנהיג סי' ל"ה יעו"ם סיטיב) : (ס) ואע"ג דרביכה לא אייר בחפוי מ"מ שכוע דחלוט סתמא דמילתא דבתר דחלוט הדר אפי לה כל"ל • ול"ל אע"ג דרביכה (דהך דיבמות לפי נ' שחלטות ושרי"ף שכתבתי בחוס ל"ע) לא מייתי בחפוי אחי"ב מ"מ כ' רבינו שמשם חלוט מייתי בחפוי אחי"ב כלומ"ד בחוס דבריס שחלה : (סא) ונלפי' ביכמות דלה חלוט חוכלם כו' כל"ל : (סב) מדמר בר רב אחי דבתוכה ל"ח ה' דם"ל כסובה דאורעא אחם יולא בם י"ה בפסחה ועיין בשחלטות שחלה מכאן דהלכה כר' יוחנן יעו"ם : (סג) ול"ע דמכן ליתא לן דהתי כוחה דאורעא בפסח בב' מקומות ועיין לקמן אות ע"ח : (סד) אבל ע"י שמן

ז) דנרסינן בירושלמי ר"י אמר כל שהאור מהלך תחתיו חייב בחלה ואומר עליו המוציא ויוצא בה י"ח בפסח רשב"ל אמר אינו חייב בחלה ואינו אומר עליו המוציא ואין אדם יוצא בה י"ח בפסח א"ל ר"י ובלבד ע"י משקה כלומר ע"י משקה מודה שאינו מין לחם ופטור מן החלה ומכולן אבל שלא ע"י משקה אני אומר שחייב מתני' פליגא על ר"י הסופגנין והרובשנין פטורין מן החלה (סה) פתר לה בשנעשה בחמה דתניא יוצאין בסופגנין שנעשו באור ולא בסופגנין שנעשו בחמה יוצאין בסופגנין שנעשין באור ולית הדא פליגא על ר"ל פתר לה כשהאור מהלך מן הצד ש"מ דר"י דמחייב בחלה יוצאין בה ידי מצה נמי קאמר ורבינו אלפסי דפסק כר"י בכולהו פסק בין בסופגנין בין בחלת המשרת דומיא דחלים והא דנרסינן (סו) אדם ממלא כרסו מהן ובלבד שאבל כזית מצה באחרונה סופגנין שנעשו בחמה א"נ שיש בו שכמן הרבה ופי' רפ"ו ר"ח (סז) ע"י משקה ומשום מצה עשירה לא נ"ל דהא בחלה ובהמוציא עסקינן (סח) אלא אכולהו קאי ומשום דלא הוה כעין תנור וכ"ד שנעשה באילפס ע"י משקה כגון ניבילי"ש וזולתן פטורין מן החלה ל"ה דלאו כעין תנור הוא אלא (סט) כשאדם מגלגל ונותן באילפס בלא משקה חייב • גרסינן בברכות (ע) ההוא כובא דארעא מברכין עליו המוציא כדאמרינן מר זוטרא קבע סעודתא עלייהו ומברך עליו המוציא וג' ברכות אמר (עא) מר בר ר"ה הואיל וכן אדם יוצא בה י"ח בפסח מ"ש לחם עוני כתיב • ומהא אייתי רבי אפרים ז"ל דלא בעינן לחם האפוי בתנור ואי משום הא לא אריא דהא כעין תנור ממש הוא תניא יוצאין (עב) ברקיק השרוי ובמבושל שלא נמוח ר' יוסי אומר יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל אעפ"י שלא נמוח וכן הלכתא והלכך (עג) זקן או חולה שורין במים ואוכלין ותניא (עד) יוצאין במצה נא ובמצה העשוייה באילפס מאי מצה נא כל (עה) שפורסין אותה ואין חותכין נמשבין מטמנה • ירושל' (עו) תני מצה גזולה אסור לברך עליה אמר ר' הושיעא ע"ש ובוצע ביד ניאין ד' הדא דתימר בתחלה אבל בסוף דמים הוא חייב לו ש"מ (עז) דגזולה יצא בדיעבד דהא לא כתיב מצתכם • ר' יונה אמר אין עבירה מצוה ר' יוסי אמר אין מצה עבירה א"ר אילא אלה המצות אם עשתן במצותן הם מצות ואם לאו אין מצות • ת"ר (עח) אין לותתין את השעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות ר' יוסי אומר שורן בחומץ וחומץ צומתן א"ש אין הלכה כר' יוסי אמר ר"ח אמר מר עוקבא לא נתבקעו ממש (עט) אלא שאילו מניחן ע"פ החביות של יין והן נתבקעין מאליהן ושמואל אמר נתבקעו ממש עביד שמואל עובדא (פ) דנתבקעו ממש לא סמבינן עליה וכ' רבי' אלפסי ז"ל (פא) כיון דלא אפסיקא הלכה עבדינן לחומרא כמר עוקבא דספיקא דאורייתא היא וה"ם למיכל שערי בעיניהו אבל אי משתכח ביני בושילא ולא נתבקעו כיון (פב) דתערובת משהו מדרבנן לא אסרינן האי בישולא דאשתכח בהו תרי ותלתא שערי דספיקא דרבנן היא ולקולא ואיכא מ"ד דהלכה כשמואל דמר עוקבא תלמיד דשמואל הוה ועוד אי לאו דקים בה לא הוה עביד עובדא • והבי מסתבר (פג) בדלא חש למר עוקבא ואיכא מ"ד כי בעינן נתבקעו (פד) בלתותה שמועשת אבל במקום שרוי שהיה מרובה שירדו גשמים (פה) ששרו במים אעפ"י שלא נתבקעו אסורות ויהא אסור בב"י וב"י כי (פו) ההיא ארבא דחימי דמטבעי בחצתא והמחמיר תע"ב (פז) וה"ם שעורין דאסור לכתחלה אבל חיטין שרי ובעל נפש לא ילתות להן דאסור כדגרסינן אמר רבא בעל נפש לא ילתות אפי' חיטין דשרירין אר"נ מאן צייתי ליה (פח) לאבא דאבוך נהמי דעיפושא דהא בי ר"ה לתתו בי רבה בר אבין לתתו הדר אמר רבא מצוה ללתות דכתיב ושמרתם את המצות ואי לאו לתיתה שמור למאי • לרבי' אלפסי שדרו ממתיבתא (פט) אנן לא בקיאינן בלתותא והלכך אסור וכן אמר ר' האי הראשונים לותתין ועכשיו אין אנו לותתין דלא ידענין לתיתה בשרה היכי איתא ואנן עד דאתא רבי' אלפסי נהגינן בלתיתה פורתא דלא מיקרי לתיתה אלא (צ) בשורה החיטין במים כמנהג חיטין של אספסיא אבל דבר מועט לוקף עליהן מותר (עין לקמן) ומנהגא מלתא היא ולא שבקינן לי' דהא בי ר"ה ובי רבה לתתי ורבא אמר מצוה ללתות ועבדינן כמנהגא (זה שייך לעיל) ועוד דרבא (צא) לא הדר בי' דאיהו אמר מצוה ללתות ועבדינן כוותיה דאיבו אמר מצוה ללתות לקיים מצות שמור וירושלמי מוכה דבר מועט היא כתרי ותלת בנו מוריא ומותר (צב) ואמר רבא להנהו דמהפכי כיפי כי מהפכיתו הפיכו לשם מצוה • ופי' רבי' אלפסי ז"ל הזהרו בהם שלא יגע מים בעומרים ומיבעי לנמרינהו מעירן קצירה והכי נהיגו התם (צג) ושלא הניע בהם מים

נתיבות שמואל ז) ירושלמי מלה פ"ת :

פתח הדביר

(עה) מין לותתין אם הסעורים כו' • סס מ' ל' : (עם) חלה כל שאילו מניחן עפ"י כו' כל"ל • ועיין ני' ר"ח ומובא בתי' סס : (פ) דנתבקעו ממש ולא סמכינן עלי' כו' כל"ל וכ"כ הר"ח ז"ל יצו"ם : (פא) כיון דלא לפיסיקא כו' סס וברא"ם סי' כ"ה ועיין בס' המנהיג סי' כ"ל : (פב) דתערובת משהו מדרבנן כו' • כ"ה ברי"ף לפניהו וכוותיה ברור דסת תערובת משהו רק מדרבנן אסור אבל סבי' בתי"ז לא סיס לפניהו ברי"ף רק כיון דמשהו דרבנן יצו"ם היעיב ועי' ברא"ם סי' כ"ה סכ' כיון דאתנ במשהו מדרבנן וזה כמו שכתוב לפניהו דעל התערובת משהו קאי (והב"ח סגיס סס בתערובת משהו יצו"ם) ולדוקא עיין בסי' תס"ז סעי' ט' • ומבואר מכאן דאפי' אי מסתפקת תלחת שערי מתבשל שרי ועיין במ"א סי' תס"ז ס"ק י"ב ובח"י סס : (פג) מדלא חש למר כו' • אבל כל הפוסקים לא פסקו כיותר בזה אבל עיין בס' הפרדס סי' קכ"ז שמבואר מדבריו כדבעי רבינו יצו"ם סיעיב : (פד) בעינן נתבקעו ס"מ בלתיתה כמובמת כו' כל"ל • ולכאורה קשה דעת רבינו לפרים שכובשת ברא"ם סי' כ"ז אבל סס כ' שמעשה מכוס דכיון דמינה נייחת כו' וכלן מילק מכאסס אחר מכוס דים לחלק בין לתיתה דמועמת ובין שרוי' דמרוכס וצ"ע לקמן לוח אות ק"ך שמביאת דבדי רבינו לפרים וכ"ל ע"כ דסתי תיל הוח אחר דס"ל לחלק ביניהס וכוח דעת הרמ"ח בהגמוי' ס"ס וכוכת בב"י סי' תס"ז יצו"ם : (פה) סיכלו נפחים אלו שמרו במים אעפ"י כו' כ"ל : (פו) כוכת תרבכת דחימי כו' סס ס' ב' אבל הר"ן כ' סס למיילי בלחבקעו ממש : (פז) וה"ם שעורין כו' • קאי אלמעלה חות ע"ח דאחר חין לותתין חת הסעורים כו' ע"ז קאי ומסיק למולתי' : (פח) לאבא דאבוך כו' • ר"ל וכי מי יסמע ליי לאבא ני' מלפניהו מאן לייס לי' לאבא אבוך נסמה דעסיסת וכ"ס ני' הר"ח אבל ני' הר"ף מוסיף לני' רבינו : (פט) אנן לא בקיאינן בלתיתת כו' • וכ"ס סס ברא"ם סי' כ"ס ועיין בס' הפרדס סי' קכ"ז ובס' המנהיג סי' מ"ע ועיין סי' תפ"ג סעי' ה' : (צ) בשורה החיטין במים כו' • ותב"ע דה' למעלה חות ס"ד להלק בין לתיתה דמיעסת ובין שרוי' דמרוכס ו"ל דסתי מ"ד דלעיל לח ס"ל כרבינו כלן ות"ע ס"ק רבינו לעיל לתיתה סית במים מועטים ות"ת ע"י שרוי' עסיסת וחילק לעיל בין סיכת דסרו במים מועטין לנסרו במים מרובין : (צא) לח הדר בי' ומיסו תמר מלוה כו' כל"ל • ועיין בס' תגלה נעוזה סי' קל"ה שגרסה סרי' לו בי' לתמרת יצו"ם סיעיב : (צג) ושלא הניע בהן מים כו' • דסת רבת הוח דתמר מלוה ללתות

מים (צד) ליתא בנמרא ירושלמי דפסחים ה) מר ברי' דר"ה מנקטא ליה בארבא מלא עריבה או עריבות הרבה לא דייק לן לישנא אלא מסתב' דרבא הוא דאמר הפיכו לשם מצה בשעת קצירה לעשות בהם שיטור הראוי אלמא (צה) קודם לישה בעי שיטור ומר בריה דר"ה לא עביד בשעת קצירה אלא כשמביאין חיטין יפות בבג'נות היה אומר אילו יהי' לפסח לשמרן בשעת (צו) שימור וכן מנהגנו כשמקבל אדם חיטים יפות אומר אילו יהיו לפסח בדאמרי' (צז) אמור לאדם שיאמר בשר זה לפסח היא אבל (צח) חטים לא מנטרא לפסח קאמר האי ארבא דמבעי בחושתא ושרי' רבא לזבוני לא"י (צט) כי הדר אמר רבא לזבננהו קבא קבא לישראל דליכלי קמי פסחא (ק) וה"ה לא"י (קא) אבל כולה אמור שמא יכמרנו לישראל אחר והישראל אינו מכיר החימוץ (קב) אבל חמין מוכרו לא"י ואפי' בשעת הביעור ומסתב' (קג) שא"צ להודיעו שהרי יכול לאוכלו קודם הפסח ואם הודיעהו הוא גזהר שיכלה מרשותו קודם הפסח (קד) ע) ורבינו אפרים דקשיא אמאי אמרינהו לחיטי שהרי (קה) לא נתבקעו ופריך לתיתה דעסיק בה י) לא אתי לידי חימוץ לגאון (קו) לקח קמח מן השוק בשעת הדהק מותר ולא מחזקינין איסורא ויוצא בה י"ח בפסח אבל לכתחלה בעי שימור לרב כהן צדק (קז) חטים שנגע בהן מים אם אינן לחות ולא נשתנה מראיהן והן קשות מותר לאכול מהן בפסח ואין חוששין לספק איסור דאיסורא לא מחזקינין ת"ד (קח) אין טוללין את הקדירות בפסח והרוצה שימלל נותן קמח ואח"כ נותן את החומץ (קט) וי"א נותן את החומץ ואח"כ נותן את הקמח עולא אמר א' זה וא' זה אסור משום לך לך אמרינן לנזורא סחור סחור לברמא לא תקרב וכן הלכה ובחסיסי שרי דרבה ממחי לי' בחסיסי פירש"י חסיסי קמחא דאבישונא והוא קמח קלי ולנ"ל דהא (ק) אמרי' לא למחי אינש קמחא דאבישונא דילמא לא בשיל שפיר ואתי לידי חמיע • ור"ח פי' כפי' רבינו אלפסי ז"ל והיא מצה (קי) אפויה ומזוחנין אותה (קיא) אין שורין את המורסן לתרגולות אלא חולטין וכתב הבבלי (קיב) מותר ללוש לתרנגולין מורסן או קמח ואבילין מיד או עומד עליהן עד כדי שלא ישהה בדי הילוך מיל • וכ"ז שמנקרין בו או מהפכין בידו אינו מחמיץ (קיג) ואין לספוך ע"ז שא"כ נתיר להשהות עיסה כדי הילוך מיל • ת"ר אלו דברים שאינם באים לידי חימוץ (קיד) האפוי והמבושל והחליט (קטו) שחלטו ברותחין ואמר רבא אפוי שבשלו קאמרינן ולרבינו שרירא אע"פ שחלטו אינו בא לידי חימוץ (קטז) ומבשלין ע"ג הקמח היא החליטה לא שמענו בשתי ישיבות (קיז) שהתירו אלא לחיה ולחולה אע"פ בקיאין וכן לר' האי מצה החליטה ברותחין מצה היא אבל רבנן קמאי אסרו (קיח) חליטה לא ידעינן היכי היא וכמה חולים מרחו על מי שעורים

נתיבות שמואל מ) ירושלמי ועיי' פסחים מ' כ' דעבדה מתחילת קציר ועיין פכ"ט : ע) כ"ל ותפילו הכנה ליסגמל מ' מותר : י) נ"ל ופריך לתותה דלמ עסיק בה מהי לידי חימוץ עיין רמ"ם פכ"ם : יא) סם ל"ם ב' :

פתח הדביר

רק הכי"ק כ' זה מדעתו למאי דנהגו שלא ללוות כלל עפ"י מאי דכתבו מתחיבתא לעיל תיט פ"ם ועי' רמ"ם סי' כ"ו ובקרבן תודה קמ"ת ועי' בפי' ר"ח בפי' שהיו לותחן במים שכ' וז"ל כשהיו לשם מלה כלומר הזכרו מהכשרת המים והפיכו להו למקום שתין בו הכשרת המים היסי' שמור לשמו לשם מלוה עכ"ל ועי' שם בפרדס סי' קכ"ז ום' המנהיג סי' מ"ב ועי' ס' תמיס דעיס סי' כ"ם ועי' סי' תכ"ג סעי' ד' : (צד) ליתא בנמרא ורש"י פי' בפסחים נהגו למר בריי' דרבינא מנקטא לי' תיתא בכמרא מלא עריבה כו' כנ"ל : (צה) קודם לישה בעי שימור כו' • דהיינו משעת קלישה ואילך : (צו) לשמרן בשעת לישה ומחינה וכן מנהגינו כו' כנ"ל • ומכאן נ"ל סיוע למנהג שכ' הרמ"ם שם בסי' כ"ו ובטיים"ע סם סעי' ד' : (צז) אמור לאדם כו' • שם ב"ג מ' : (צח) חטים לא ממנרא לפסח קאמר כו' כנ"ל : (צט) לזבוני לא"י והדר אמר רבא כו' • כנ"ל : (ק) וה"ה לא"י וכ"כ הרן וכ"ם בסי' הס"ז סעי' מ' : (קא) אבל כולה אמור כו' • כ"ל אמור למכור הכל ביחד לא"י כדאי' שם בפ"ם : (קב) אבל חמץ מוכרו לגוי כו' • כ"ל אבל חמץ ידוע שליכא למיתם דילמא יתכבדו ליהנות לגוי כו' • כ"ל אבל חמץ שנפל לתוך יין ונתחמץ היין ואסור בהנאה אפי' לגוי כנ"ל בסי' תמ"ב ועי' בעטיה"ש סי' ל"ג ובמ"ב שם ס"ק ל"ג : (קג) שא"צ להודיעו כו' • ולפי מ"ש לעיל ס"ק ל"ב יעו"ש : (קד) בעור בסביבות דכרי רבינו והסכימו לזה ועיי"ש סו"ע סעי' מ' : (קה) ובינו מפרים הקסה דאמאי אסרינהו כו' כנ"ל • ועי' לעיל סוף ס"ד בשר בחלב שם : (קו) לא נתבקעו ופריך לתיתה דעסיק בה כו' כנ"ל : (קז) ומשמע מהכי דאפי' בשנתנה מראיהן והן קשות מותר לאכול מהן אם אינן לחות ולא נשתנה מראיהן והן קשות מותר לאכול מהן בפסח ואין חוששין לספק איסור דאיסורא לא מחזקינין ת"ד (קח) אין טוללין את הקדירות בפסח והרוצה שימלל נותן קמח ואח"כ נותן את החומץ (קט) וי"א נותן את החומץ ואח"כ נותן את הקמח עולא אמר א' זה וא' זה אסור משום לך לך אמרינן לנזורא סחור סחור לברמא לא תקרב וכן הלכה ובחסיסי שרי דרבה ממחי לי' בחסיסי פירש"י חסיסי קמחא דאבישונא והוא קמח קלי ולנ"ל דהא (ק) אמרי' לא למחי אינש קמחא דאבישונא דילמא לא בשיל שפיר ואתי לידי חמיע • ור"ח פי' כפי' רבינו אלפסי ז"ל והיא מצה (קי) אפויה ומזוחנין אותה (קיא) אין שורין את המורסן לתרגולות אלא חולטין וכתב הבבלי (קיב) מותר ללוש לתרנגולין מורסן או קמח ואבילין מיד או עומד עליהן עד כדי שלא ישהה בדי הילוך מיל • וכ"ז שמנקרין בו או מהפכין בידו אינו מחמיץ (קיג) ואין לספוך ע"ז שא"כ נתיר להשהות עיסה כדי הילוך מיל • ת"ר אלו דברים שאינם באים לידי חימוץ (קיד) האפוי והמבושל והחליט (קטו) שחלטו ברותחין ואמר רבא אפוי שבשלו קאמרינן ולרבינו שרירא אע"פ שחלטו אינו בא לידי חימוץ (קטז) ומבשלין ע"ג הקמח היא החליטה לא שמענו בשתי ישיבות (קיז) שהתירו אלא לחיה ולחולה אע"פ בקיאין וכן לר' האי מצה החליטה ברותחין מצה היא אבל רבנן קמאי אסרו (קיח) חליטה לא ידעינן היכי היא וכמה חולים מרחו על מי שעורים

הסובין חסיר בכל מקום סיבין ע"ג מוגלגין מותר בכ"ר יעו"ש סימיב וכ"כ דעת הרמב"ם נפ"ם כ"ע יעו"ש סימיב וח"כ דברי רבינו והרמ"ם יש לעי' בהם ונם קשה הטיר האחיק דברי הרמ"ם בסי' תס"ח ולעי"ק בזה וע"ע בם' שערי תשובה סי' רסי"ע יעו"ש סימיב וקי"ע התם יעו"ש ועיי' ס' הפרדם סי' קל"ח יעו"ש סימיב : (קיז) שהתירו אלא למי כו' • כ"כ בם הרמ"ם וכ' בם הפרדם סי' קכ"ח וז"ל ולענין אלא כעיסה במחבת בשמן כשאר ימות השנה בפסח אם מרחיתין מתחלה את המחבת בשמן עד שתלבין מותר לאחר בם את העיסה מפני שאין לה פנאי להחתין ואם נתן בה את העיסה ואח"כ הרחיתה תסיר ושפשפין דחלוטין של בעה"כ דהיינו אלא המחבת שלפין את העיסה בהקנה ומענינן את העיסה בהקנה בשמן כמו שאחתנו בגילה הרחבון אין יוצאין בו להוא מלה עגילים בשאר פירות מותר אפי מלה החלוקה ברותחין ודאי מלה היא כדאמרן דבריהם שאין בהן ליחי מיוחד כגון הפיפי ושמנוסל ואלוי מלה ברותחין לך בב' לילות הרחשוטת אסור זולתי לחולה שאינו יכול לאכול מלה אחיכו לו בדוחק לחלוט מלה ברותחין ושתירה ליכא דידע למחלט הלכך הליטה אחיכה עכ"ל ושפה בשה דאמרי לעיל בחות שאין מחלטין בשאר פירות אלא בשמן במחבת שהרחיה ואדר הדגיר י"ל אע"ג דהוה ס"ל דמי פירות לגבי מחמיצין חמץ נוקשה וכמו שאחבאר לעיל לות יו"ד י"ל דס"ל כדעה הכתוב ל"ו מ' דלחם לם יאכל מיד ולכן בהרחיה ולבסוף הדגיר מותר אבל בהדגיר ולבסוף הרחיה אסור ודעה זו בשה"ע ס"ג ועי' בשה"ת ס"ע ס"ג ומ"ש אסור לחחלה אחיכה בשאר פירות ולבסוף הדגיר וכן בשאר פירות אלא שם בם יעו"ש סימיב ומאי דמשמע שם בם לבם"ם לבחורה לא מלינו אלא רק לענין מלה אבל לא לענין מיחוץ מ"מ עיי' בעוה"ע סי' תם"ת סעי' ב' יעו"ש סימיב ובכמ"ס פ"ו ס"ו יעו"ש סימיב (ול"ד עם שי פירות אלא ס"ם בלא מי פירות דילמא הכי וכמו שמסיק בפרדם שם מח"כ יעו"ש סימיב) אך מם"כ מלה מחלוטה ברותחין וודאי מלה היא • לבחורה משמע דס"ק מלה בהפחה בחיקנה וסוב הלטה ווודאי מלה היא • וזה ת"ת לומר דח"כ מאי מיירי מחלוט ברותחין שחלטו אם שי מיירי שחלטו הקמה מאי לישיה שחלטו אח"כ הא אפי' ביטלו אח"כ לא מחמיץ ת"ו מיירי שחלטו בעודם עיסה ולהכי מיירי בשיר מסה דחלטו ברותחין ומ"כ דוודאי מלה היא לא מיירי לענין יולא שם רק ס"ק דודאי מלה היא ר"ל שחוסה חמץ אבל מ"מ מבשיל בעלמא הוא • אבל קשה דא"כ אין מסיק דחולה יולא שם י"ח והא לא מלינו מי דמחיר בזה ולפ מאן דשבר דחלוט מלה היא טיעו אי הדר אפיי בהנור עי' לעיל תות ס' • ולפי בחפי לה והדר ביטלו אין יולאין בה עיי' מ"ש לעיל תות ע"ג וכ"ם בזה לא אמרים אדם לעולם וע"כ מיירי שחלטו מחחלה מדמסיק והלידנא ליכא דידע למיחלט הלכך מליטה אסורה וע"כ מיירי בחלוט מעיקרא ומ"ש הוא מבשיל בעלמא ואין שברת שאדם לפי זקן ומולה יסיס יולא שם י"ח בפסח הא מבשיל בעלמא הוא ואי מיירי בשהר אפיי בהנור מ"כ מה יועיל זה לחולה הא שהחיר ועיד הא בכ"ג כשר לכל אדם ובכו מתאחר לעיל בחות ס' לכן חמוסיס לי דבריו בזה וס' יחיר עיני בזה וע"ע בם' שערי חשובה סי' ל"ו : (קיח) חליטה לא ידעינן כו' • ועי' בעור סי' הם"ח וכ"ם בכל הפוסקים ועי' בם' שערי חשובה סי' רס"ע וסי' ל"ז יעו"ש

שעורים חלופים ולא התירו חכמים אלא להולה שהקשה חוליו ע"פ חכמים רופאים תניא ר"י בר"י אומר (קיט) קמח שנפל לתוכה דלף אפי' כל היום כולו אינו בא לידי חמוץ אר"פ והוא דעביד טיף טיף כנגר טיף ובתוספתא (קכ) קמח קלי אמרי דבי רב שילא (קכא) ותיקא שרי והא תניא אסור הא במיא ומילחא הא במשחא ומילחא ואמר אביי לא ליחיך אינש (קכב) תרתי חיטי בהדי הדדי ואזיקנא (קכג) כולהו שרי כרבא דאמר מי פירות אין מהמיצין וכן הלבה (קכד) אין נותנין קמח לתוך חרוסת או לתוך חרדל ואם נתן יאכל מיד ור"מ אומר א"ר כהנא מחלוקת לתוך חרדל אבל לתוך יג) חומץ ד"ה (קכה) ישרף מיד וא"ר כהנא א"ש הלכה כחכמים (קכו) מי תשמישו של נחתום ישפכו מפני שהן מחושצות הני חדא שופכן (קכז) במקום מדרון ואיתא שופכן במקום אשבורן וכגון דנפיש וקוו והא דתניא אף במקום אשבורן דלא נפישו ולא קוו ואנן (קכח) לא קים לן שיעור דלא נפישו ואין שופכן אלא במקום מדרון תוספתא (קכט) האשה שכנסה מי תשמישו של נחתום ללוש בהן למוצאי יו"ט הרי אלו אסורין ונראה ע"כ (קל) היו נוהגות שלא היו לשות במוצאי יו"ט בחמין שהוחמו ביו"ט אר"י (קלא) אשה לא תלוש אלא בימים שלנו שנשאבו מאתמול ונצטננו בו ביום והא כבר אמרה יג) רבא כו'אלא מסתבר' כרש"י הגרופים מן המוליאר ולא תגביה ידה מן התנור עד שתגמור את הפת פיר"ח (קלב) לא תניח את הפת ותתעסק בדבר אחר (קלג) עד שתשמור את הפת ויש אומרים (קלד) לא תגביה ידה מן הפת עד שתדביק בתנור (קלה) וצריכה שתי כלים א' שמקטפת בו וא' שמצננת בה את ידיה התירו חכמים אלא להולה שהקשה חוליו ע"פ חכמים רופאים תניא ר"י בר"י אומר (קיט) קמח שנפל לתוכה דלף אפי' כל היום כולו אינו בא לידי חמוץ אר"פ והוא דעביד טיף טיף כנגר טיף ובתוספתא (קכ) קמח קלי אמרי דבי רב שילא (קכא) ותיקא שרי והא תניא אסור הא במיא ומילחא הא במשחא ומילחא ואמר אביי לא ליחיך אינש (קכב) תרתי חיטי בהדי הדדי ואזיקנא (קכג) כולהו שרי כרבא דאמר מי פירות אין מהמיצין וכן הלבה (קכד) אין נותנין קמח לתוך חרוסת או לתוך חרדל ואם נתן יאכל מיד ור"מ אומר א"ר כהנא מחלוקת לתוך חרדל אבל לתוך יג) חומץ ד"ה (קכה) ישרף מיד וא"ר כהנא א"ש הלכה כחכמים (קכו) מי תשמישו של נחתום ישפכו מפני שהן מחושצות הני חדא שופכן (קכז) במקום מדרון ואיתא שופכן במקום אשבורן וכגון דנפיש וקוו והא דתניא אף במקום אשבורן דלא נפישו ולא קוו ואנן (קכח) לא קים לן שיעור דלא נפישו ואין שופכן אלא במקום מדרון תוספתא (קכט) האשה שכנסה מי תשמישו של נחתום ללוש בהן למוצאי יו"ט הרי אלו אסורין ונראה ע"כ (קל) היו נוהגות שלא היו לשות במוצאי יו"ט בחמין שהוחמו ביו"ט אר"י (קלא) אשה לא תלוש אלא בימים שלנו שנשאבו מאתמול ונצטננו בו ביום והא כבר אמרה יג) רבא כו'אלא מסתבר' כרש"י הגרופים מן המוליאר ולא תגביה ידה מן התנור עד שתגמור את הפת פיר"ח (קלב) לא תניח את הפת ותתעסק בדבר אחר (קלג) עד שתשמור את הפת ויש אומרים (קלד) לא תגביה ידה מן הפת עד שתדביק בתנור (קלה) וצריכה שתי כלים א' שמקטפת בו וא'

ור'

נתיבות שמואל יב) בגמ' מי' מבל בתוך מדוסת שם מ' ב': יג) דקשה לו לדעת רבי"ף למסקנא דבת חייבו במיס במצמלו היום ולא לנו ה"כ בכבר למרס דבת מס"ם קמחר ומסקנת כתם"י דגרופין היינו מחוד גדול של נחושת כו' מפני שמחין הם פסחים מ"ב ו' ועי' ני"ף ורא"ם שם: יד) ל"ל עבדינה ולשה מוסר מאמר כ' אמי למר מאמר שם: טו) ל"ל על הא דאמר: עז) פסחים מ"ח מ':

פתח הדביר

ועי' סי' תנ"ד סעי' נ': (קיט) קמח שנפל לתוכו כו' . שם ל"ע ב' וכסי' תס"ו סעי' ו': (קכ) קמח קלי . ר"ל כי בתוספתא פ"נ לי' קמח קלי שנפל לתוכה דלף כו' מסתע לכל בלר קמח שנפל לתוכו דלף לשולם מוסכין לו יעו"ש היטיב ודע כי הגר"ח מתק תיבת קלי יעו"ש בהנסותיו: (קכא) ותיקא שרי ושמ הניח כו' . שם ל"ע ב' ועי' סי' תס"ג סעי' ב': (קכב) תרתי חיטי בהדי הדדי סלדי כו' כל"ל . שם מ' ל' וכן הוא לעיל לות יו"ד בדברי רבינו: (קכג) כולהו שרי כרבא כו' . ר"ל הא לליחיך הרי בבלי כו' . ושמ מלבמ דלביסוגת דלמר לבני סחיפת שרי זקיפת לסור יעו"ם ולרבמ כולהו שרי יעו"ם ועי' סי' תס"ג סעי' ל' ודע דיש עיד שם לחר רב יוסף לת ליחלם לימים הרי חיטי בהדי הדלי דילמת לחלת חלת ויתבה בלורי' דלבירתם ולת סליק לסו דיקולת דמיע מלרבע ליחתת ולחני לידי חימוץ וכרבינו לת לבית זה לפי שלסור לנו כל הלועה וכל"ל ר"מ היכת דיסרלל עומד על סת"י סלם לו על לחלתו מתחלם ועד סוף ומסייעת ועביד סמירס מעלית ל"ל לתע"ב דלת מסייעת ב"ד עכ"ל ודע כי בספר ספרדם שם ברים סמי' כ' כתם"כ בשמו יום לעיין בזה ועיין ס' בשרי תבובס סי' רל"ח: (קמ) ואם שנג או נאנס מותר . בבלי . (קמא) עבודה ולשה תחת שמש ולא צננה ירה הפת מותרת (קמב) ואין לסמיך עו) דאמר רבא יומא דעיבא כולה שמשא ואפי' (קמג) בדוכתא דלא נפלה שמשא אסור למילש . לבעל הלכות (קמד) לש א"י חש"י לא יצא י"ח ועבד ושפחה דלא טבלי אסור למילש מצה בלילה הראשון אבל שאר יומא שרי והבין חזינן לבהן צדק מז) רנ"א שלש נשים לשות בחת ואופות בתנור א' זו אחר זו . וחכ"א ג' נשים עוסקות בבצק א' לשה וא' עורכת וא' אופה כלומר שהאחרונה לשה והאמצעית עורכת בצק שלה ובדתניא לשה היא מקטפת (קמה) והבירתה אופה היא לשה חברתה אופה תחלה והוורת חלילה וכ"ז שעוסק' בבצק אינו בא לידי חימוץ אבל לר"ג (קמו) האחרונה שהה כנגד ב' היסיקן וב' אפיות ומפרש בירושלמי (קמז) ולימא לר"ג . והלכך בל אשה צריכה להתעסק בבצק בלא שהיה . כיצד (קמח) מפרישין חלה בי"ט רא"א לא תקרא לה שם עד שתאפה בן בתידא אומר תטיל בצונן . (קמט) אריב"ל לא זהו חמין כו' . ירושלמי (קנ) הדא דתימא בעיסה שנטמאת אחר שגלגלה אבל נטמאת עד שלא גלגלה יעשנו קבין כדי שלא תתחייב בחלה . תניא (קנא) ר' אומר הלכה כר"א

סי' ל"ח: (קלח) נלקו סת"י מלם כו' . שם מ' ל' ושת סתם לת כילום בימים שלנו ועי' בר"ן מס"כ בזה בשם הר"ח דמשת לת לחיית לי"ל לעילום בשפיטו בימים שלנו ועי' בשם המנהיג סי' ל"ב יעו"ם היטיב (ועיין בשפ"מ פ"ס ס"ע): (קלט) ושוח שלין סדקים . עיין ברמ"ם סי' ס"ו מס"כ בזה לבל בם' ספרדם סי' קכ"ז לת כ"כ רק לבעינן שירמת היסרלל מתחלם ועד סוף וע"ל כי לקח זה מדברי הר"ח שוכת לעיל ח"ג לות ל"ז יעו"ם ולולי לריך לבניס שם בר"ח כמו שהוח לפיטו לפי' ספרדם יעו"ם היטיב וכל"ל ס"מ היכת דיסרלל עומד על סת"י סלם לו על לחלתו מתחלם ועד סוף ומסייעת ועביד סמירס מעלית ל"ל לתע"ב דלת מסייעת ב"ד עכ"ל ודע כי בספר ספרדם שם ברים סמי' כ' כמ"כ הרמ"ם בשמו יום לעיין בזה ועיין ס' בשרי תבובס סי' רל"ח: (קמ) ואם שנג או נאנס כו' . שיי"ם ברמ"ם סי' ל"ל שמביח לסתיר ומסמע לרם"י לסיר לפי' בשונג ובמ"כ הרמ"ם לבל מלסון רבינו מבואר דנס לרם"י ברי וכ"כ הר"ן שם יעו"ם היטיב: (קמא) עבדה ולשה סחת סמם כו' כ"כ הרמב"ם בפ"ה סי"ב: (קמב) ואין לסמוך ע"ז ומסר רבת יומת כי' כל"ל . ר"ל מתחלם כ' לתין לסמוך על הבבלי . עיין ברמ"ם ועיין בשם"מ שם ועיין סי' תל"ט סעי' ס': (קמג) בדוכתת לת . נפלה כו' עיין יומת כ"ח ב' ועיין ריי"ף ורא"ם ספ"ב דפסחים ועיין בסי' תל"ע סעי' ת' יעו"ם: (קמד) לם מ"י תב"ו כו' . ר"ל הו הם"ו וכ"ם בהלכות גדולות ועיין רה"ם סי' כ"ו ובר"ן ספ"ב יעו"ם ועיין בם' ספרדם סי' רכ"ז ובפ' המנהיג סי' מ"ב ום' בעני תבובס סי' רל"ת ועיין סי' ת"ם סעי' ת' יעו"ם: (קמה) היח מקטפת ומבירתה לבה תחתי' מקטפת היח תופה ומבירתה מקטפת תחתי' ומלליטת לבה תופה היח לבה ומבירתה תופה תחתי' ומלליטת מקטפת ומוזכת מלולה כי' כל"ל . שם מ"ח ב': (קמו) ספתרומה סופה כלי סלם סיסקין ומסי לפיות לך מפרש בירושלמי ולימא כו' כל"ל . ובך מי' סתם (ר"ל) תני סרלשונה כלי היסת כלי היסיקה ומפניי כלי ב' היסקין ולפיי' לחת ומג' כלי ג' היסקין וב' לפיות יעו"ם היטיב (ובפ' בעני תבובס סי' ר"ל מי' בעשות יעו"ם היטיב) ועיין בפי' ר"ח יעו"ם: (קמז) ולימא לר"ג והלכך כל לחם כו' . ועיי"ם רי"ף ורא"ם סי' ו' ובפ' בעני תבובס שם ובפ' בפרדם סי' קכ"ח ועיין סי' תמ"ע סעי' ב': (קמח) מפרישין חלה בעוע"ם כו' כל"ל . ומפוס דרש"י פי' דקלי דוקת לחוך מילתת דלמר רבת לבל בימים שלת לנו שרי בדועבד ועי"ם ברמ"ם סי' ל"ת לכן כ' רבינו דז"ת דקלי לף על פיס שלת לנו ועי' בפ' בפרדם סי' קכ"ח שם מסמע דרש"י מפרש דקלי נמי לימים שלנו יעו"ם ועי' בעור סי' תל"ם שבניה דיעות בזה ובר"ן המניר ויתר בימים שלת לנו דלפי' בשונג לסיר ויעו"ם ולפי"ז לף"ל דלכן כ' רש"י דלת קלי לימים שלנו מפוס דהתם לפי' בשונג לסור ודמוך הוח דומת דמתן קילת טפי ממים שלת לנו . ועי' בפי' תל"ם סעי' נ' ועי"ם היטיב: (קלו) סל"ם למלם המנהנת כו' . עיי"ם ברמ"ם סי' ל"ת שמביח דבדי רבינו ומביג עליהם ועי' בשערי תבובס סי' רפ"ח ובפ' בפרדם סי' קכ"ח ועי' ביום"ע סי' תל"ם ע"ד ועי"ע בפ' בעני תבובס

ור' יצחק אסר הלכה כבן בתירא • וקי"ל הלכה כר' מתבירו וכתב רבי' אלפסי ז"ל (קנב) ועוד הא דר"א שייכא בהא אחריתא דר"א דאסר אף הרודה לסל הסל מצדפן לחלה וכבר פסק שמואל הלבה כר"א (קנג) ואפי' בענין שאין נושכת זא"ז הסל מצדפן לחלה אלא מיהו הנ"מ בא"י דחלה דאורייתא ומטמא לא חזיא לא לכהן גדול ולא לכהן קטן אלא שריפה אבל חלת חו"ל דרבנן קורא לה שם ואביל לה כהן קטן יז) דאמר שמואל אין חלם חו"ל אזדרה אלא למי שטומאה יוצאה עליו מטופו באיש עד שיראה קרי ובאשה עד שתהא נדה ואי ליכא כהן קטן עבדינן כר"א • ומדברי רבותינו הא דשמואל בחלת האור מיירי דאי (קנד) בחלת כהן מתניתין היא דתנן (קנה) ג' ארצות לחלה מא"י עד כזיב חלה (קנו) אחת יפ) בה עולי רגלים מכזיב עד הנהר ב' חלת של אור יש לה שיעור של כהן (קנז) אין לה שיעור שלא החזיקו בהן לא אלו ולא אלו ובבול יום אוכלן ר' יוסי אומר א"צ טבילה ואסורין לזבין ולנדות וליולדת • ירושלמי מכזיב עד הנהר של אור יש לה שיעור שהוא דבר תורה כלומר שהחזיקו בהן עולי מצרים של כהן אין לה שיעור מד"ס יפריש לאור ולא יפריש לכהן שלא יהיו אומרים ראינו תרומה טהורה שנשרפת יפריש לכהן ולא יפריש לאור שלא יהא אומרים תרומה טמאה נאכלת מתוך שהיא בא יפ) לכהן הוא נשאל מטיר אסנה ולפנים וז"ו מדבריהם מוטב לרבות בנאכלת ולא לרבות בנשרפת ושו"ם בחו"ל שניהם מד"ס וחלה של כהן טבול יום אוכלן (קנז) ולר' יוסי אפי' טבילה ל"צ ובעל קרי אוכלה אבל לזבין ולמי שטומאה יוצאה עליו מטופו אסור (קנח) אפי' לר' יוסי בטבילה וה"ע בירושלמי אסורין לזבין ולזבות וכו' (קנט) אף ר"י מודה בה חומר בדבר שטומאה יוצאה עליו מגופו (קס) ולא כבערב שמש • והלכך_הא דאמר שמואל בחלת האור מיירי והיינו דגרסי' אמר רבא כ) הקצה חלה ואביל לה כהן קטן שקליה בריש מריה ושדיא בנורא והדר מפריש אחרינ' כדי שלא תשתכח תורת חלה ואביל ליה אפי' כ"ג והיינו דא"ב א בין חלת האור ובין חלת כהן דאילו חלת האור לא אביל ליה אלא כהן קטן דאינו ראוי לטומאה דקטן אוכל נבלות הוא וכיון (קס) דמדרבנן הוא פטינן ליה אבל גדול שטומאה ראוי לצאת מטופו אע"י שהוא טהור אינו אוכלה לעולם ואבל חלת כהן אפי' ב"נ בטבילה נמי שאין לו טומאה יוצאה עליו מטופו ולזבין ונבות נדות וליולדת ולמי שטומאה יוצאה עליו מטופו מותר (קסא) בהערב שמש והיינו דקאמר הרב אלפסי ז"ל דאביל ליה כהן קטן אבל גדול אפי' בטבילה אסור ומיהו (קסב) מסתברא כדקי"ל תרומת ה"ל אוכל והוקד ואח"כ מפריש אפילו איכא (קסג) כהן קטן ואינו קורא לה שם עד מוצאי יום טוב ומסתברא דשמואל (קסד) עד שימטול קאמר ואהר טבילה מותר וצ"ע ולפי שראיתי מנהג פרבינציא מימות אבותם שלא היו מפרישין חלה אלא בפסח שבא עשו אותה כתרומה ועשר שרבותינו הראשונים היו אוכלין חוליהן בטהרה אחר חורבן והיו מפרישין הלותיהן בטהרה והיו נוהגין שמשה ויובל ומנהגם כרביתינו שבא"י ועכשיו בטלה טהרה ממנו ובטלו תרומת ומעשרות בח"ל ובטלה חלת ח"ל ובקרוב התחילו להפריש כי אני ראיתי שאין מפרישין אלא בפסח ומברכין עליה זמן • וגרסי' בירושלמי (קסה) רבותינו שבגולה היו מפרישין תרומת ומעשרות עד שבאו הרובים ובטלום ומאן אינון רובים תרגמוניא (קסו) והם שהיו אובלין חוליהן בטהרה היו מפרישים אבל אנו האיך נפריש שמא יאמרו תרומה טמאה נאכלת לכהן ומשבטלה חלת כהן נתבטלה חלת האור כדי שלא יאמרו תרומה טהורה נשרפת ותניא נבי חלת ע"ה (קסז) אין עושין חלת ע"ה בטהרה אבל עושה עיסת חולין בטהרה ונוטל ממנה כדי הלה ומניחה בכפישא או באנחיתא וכתב רבי' יצחק אבן גיאות ז"ל בל ישראל בשאר יומות השנה נוטל חלה ושורפה ועליה מברכת ואחריה מפריש חלה ונותנה לבהן וביו"ט שאסור לשורפה אופה ונותנה לכהן שלא יצאה עליו טומאה מגופו ואם לאו מניחו (קסח) עד מוצאי יו"ט ושורפה צרפתי. כ"ג שטבל לקריו והעריב שמשו ה"ז כבהן קטן ואי ליכא בהן קטן א"ב איכא בהן קטן ואין רוצה לקבל וא"נ ליכא בהן גדול שירצה לטבול א"צ להפריש אלא אחת וחלת

נתיבות שמואל יז) בכורות כ"ז ע': יח) ג"ל טולי בבל מסכת חלה פ"ד מ"ח ועיין סי' ר"מ ועיין מסכת שביעית פ"ו : יט) ג"ל לכהן יחולחלי חלה פ"ד : כ) בכורות כ"ז ע' וסכי מיתמ הסם מ"ל רציעת הלבך מה קושם חלה ומוכל לה בהן קטן ומי ליכא בהן קטן שקלה לה בנים מסת ומדיח בחמוסת והדר מפרים בו' :

פתח הדביר

(קנב) ועוד הא דר"ח בו' • כבר תמש ע"ז המוזר ז"ל והכ"ן ז"ל ועיין ברח"ם סי' ו' מס"כ בזה ועיין בר"ח סכ' ג"כ כך יעו"ם : (קנג) הלבה כר"ת ותמר ר' תניבא ואפי' כשבין דלין מוסבות בו' כ"ל • בס מ"ח ב' טיב רלויבי בפי' הר"ח בסם הניסמת כתו סהוא ברביעו לפניעו ות"ב ת"ל להניח : (קנד) בחלת בהן מתני' בו' • ר"ל ומתי קת"ל שמואל דסת מסכים מפוהסת היא לבל הלמב"ם בפי' המשניות כ' בס דבס המסבת מייתי מחלת סהור • ועיין בשהור סגב"ת בחו"ם סי' תב"ז : (קנה) ג' תרלית לחלה בו' • פ"ח דחלה מ"ת : (קנו) תלה ת' שהשזיקו בה עולי בבל מכזיב עד הנהר כי' כ"ל : (קנו) של בהן לית לה שיעור מן הבסר ועד תמנה ולפניה ב' חלות ת' לאור ות' לבהן של אור לית לה שיעור ושל בהן לית לה שיעור אלא לבהן שיהיו אומרים ראינו תרומה טהורה נשרפת יפריש לבהן ולא לאור שלא יהיו אומרים תרומה טמאה נאבלת יפריש לבהן ולא לאור שלא יהא אומרים תרומה טהורה נשרפת יפריש לבהן ועבו"י תוכלן ר' יוסי • תוהר ת"ל עבילה ושהיין לזבין ולבותת וליולדת בל"ל : (קנז) ולר' יוסי לפי עבילה ת"ל ובעל קרי בו' • וב"ב סתום' במולין ק"ל ת' ובבכורות כ"ז ב' בל"ם בו' בל"ם וברח"ם סהמ"ם במולין שם סי' ד' ובסי חלה סי' י"ל יעו"ם בישיב : (קנה) לפי' לר' יוסי חלת בעבילה בי' כ"ל : (קנט) לף ר' יוסי מודים שם תומר בדבר שטטומאה בו' • עיי"ם בתוס' שם ובסי ובברח"ם שם ובס ולפניהו הני' ולף ר' יסודם מודים שם ועיי"ם בר"ם שלחתן לפרש דקאי על הא דניתנת לבל בהן שילה יעו"ם בישיב לפני דביהו גדלה בי הים הני' מסוקמת בתו סבישית סוף : (קס) ולא בעי הערב שתם והלבך בו' בל"ל • ובן פי' הסוס' שם : (קסא) דתדבבן הוא סביון לי' בו' • מבואר מזה דבעיון דווקא בהן פחות מני' שיש ויום ת' דלא חזי לרחות קרי ודע דרם"י כ' בבכורות כ"ז ת' בד"ם בהן בהן וללא גדול מפני שטטומאה יולאה עליו מטופו ואם מבל לבריו הרי הוא בהן בהן • ל"ת לפני בהן בהן שלא רחה קרי ולא יולאה טומאה מניפו ובשלשות דרב חתי מפרם הבי עב"ל והיה בל הטובר יסתיים דמתי תיבת בין ל"ק בל"ב ומלתי בשלשה שלים שהקדם בן בחות קי"ח ותי' דלי"ק לא מהני לבהן גדול בישבול ולישבול בהרת מהי ומחק תיבות ומ"ם בל"ל לבריו בסי"ו הו"ת בקני בהן יעו"ם והיה בדבי דבינו מבואר בן בהיל דבהן גדול אף שהוא עיהר לא מהני עיהר לא בשלשה בסי' ו' שב' בפסיהים בסי' ו' שב' בפסיהים דבשילה לבהן גדול וב"ה שם בר"ן וב"ה בדת"ם בם' חלה שם וה"ל בם' ואם"ל בי בם"ו ה"ל ג"ב בן בדת"ם בם' חלה שם וה"ל בם' • בדם בילה לה חלה ואביל לה בהן בהן ולא גדול מפני שטטומאה יולאה עליו מטופו ואם בשיל ליה בהי הוא

(קסט) וחלת כהן גדול ביומי טופאתו וכל נדה שנזרעו בח"ל אמו א"י אינו אלא בקרובי א"י (קע) כדאיתא בירושלמי (קעא) ומצרים שהיא קרובה עשאוה כא"י למעשר שני בדי שיסמכו עליהן בשביעית אף עכו"ם ומואב שהם קרובים ובע"ז (קעב) אפי' לכ"ד כיבוש יחיד לא שמי' כיבוש חכמיהו בסוריא שהיא קרובה • וגרסינן בבכורות (קעג) מצא מת ומצא שרץ טובל ואוכל בתרומת ח"ל ודינן כטבול יום בעלמא הן ולית הלכתא כותיהו ושריא וע"כ לא נהגו (קעד) לעשר בשדות וה"ה לחלה לא נהגו באלו הארצות וגרסי' (קעה) במסכת שבת ה' דברים חייבים בחלה • החיטה והשעורה והכוסמת שיבולת שועל ושיפון הרי אלו חייבין ומצרפן זב"ז • ומקשינן בירושלמי מהא דתנן התם החטים אינן מצטרפין עם הכל (קעו) חוץ מן החיטה ומשנינן כאן בנשיך כאן בבליל עירב ובלל הקמחים מצרפן השיכן זב"ז שעושה עיסה (קעז) ככל אחת ואחת מצרפן חוץ מן החטים ואלו שקורין (קעח) אבוניי"ש המעורב בין החטים בבליל מצרפן וא"צ לברר בשביל חטה :

הו' מרור מד"ס (א) אמר רבה מצה בזה"ז דאורייתא מרור דרבנן דכתיב על מצות ומרורים יאכלוהו • בזמן דאיכא פסח אין בזמן דליכא פסח לא ותנן (ב) אלו ירקות שאדם אלו יוצאין בהן י"ח בפסח (ג) בחזרת בעולשין בתמכא ובחרחבינא ובמרור יוצאין בהן בין לחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית• חזרת חסא • עולשין הנדבא לשון ערבי (ד) בלע"ז ליטש"ש תמרא תמכתא שמה מריב"י בלע"ז תרחבינא אציא דדיקלא לרבי' אלפבי הנדקי"ק והיא רומנ"ש בלע"ז ורש"י ז"ל פי' (ה) סיב הגדל ונכרך סביב הדקל (ו) מרור

נתיבות שמואל מ) ל"ל סוף פ' שעות : נ) לפי פי' הרמב"ם מוקי סתמא לפי מידי ומידי משמעות ויו"ע פסחים ק' נ' :

פתח

ומעמיס חומיל וכל חדא חזיא לי' יע"ש היטיב בפסחים : (קסט) וחלת הו"ל כהן גדול מיכל ביומי עומאתו (היינו ר"ל ביומא שמיטו יולאה מגופו כגון עומאת מת או בארץ) וכל דבר שנזרעו בחו"ל אמו מ"י כו' כל"ל : (קע) כדאיתא בירושלמי • עיי' פ"ו דשביעית ס"ה : (קעא) ומלרים שהיא קרובה כו' • עיין תוס' נ' ב' ובמות ע"ז ל' ידיים פ"ד מ"ג ועיי' רמב"ם ריש ס' תרומות וביו"ד כי' בל"א סעיף ל' יע"ש : (קעב) אפי' למ"ד כ"ח ל' לחיתא שהם לכיבוש יחיד לא שמיט כיבוש וכדום לחיתא שם תרתי כו' • עיי"ש היטיב כל הסיגיא : (קעג) ומצא מת ומצא שרץ כו' • עיי"ש היטיב בסוגיא כ"ז ל' וב' ובמוס' ל"ה ולית הלכתא כו' • יע"ש היטיב וכ"כ הרמ"ם בה' מלה שם ועיי' בפסחים שם בתו"ם וכל"ל שם ולקמ"ל שם יום גדול שיכול לעבול כרלה דמוקי לאפוקי לחזיא לי' לא"ע דעומלה יולאת עליו מנופו לא תמיר בהר לעזיל מעמת מת שלא בעבל כו' יע"ש היטיב (ומי שהניח מעמת מת שבבל לא חם לקמיי') : (קעד) לעשר וה"ה לחלה לא נהגו כו' • ולא מלאתי חבר לרבינו בזה : (קעה) במס' מכות ס' דבריס חייבים כל"ל ומוה שם ע' ל' : (קעו) חוץ מן הכוסמין והשעורים מלטרפים עם הכל חוץ מן החטים כל"ל • עיין בריש חלה וכן כוכח שם בעמוה בתוס' יע"ש : (קעז) מכל חתא ות' חיון מלטרפין רק כפי שבשויי' בירושלמי החטין לחין מלטרפין עם הכל חוץ מן הכוסמין והשעורים מלטרפים עם הכל חוץ מן החטים ועיי' ביו"ד סי' שכ"ד סעי' ב' יע"ש היטיב : (קעח) מבוא"ם שתעורב כו' • לחולי הוא מין שעורים :

(א) **אמר** דשם מלה כו' • פסחים ק"ב ל' : (ב) אלו ירקות כו' • שם ל"ע ל' : (ג) בחזרת בעולשין בתמכא בחרחבינא ובמרור כ"ם נ' בריי"ף והרא"ם סי' י"ע וכ"ם בירושלמי ובתוספות וכ"מ בם"מ שמפסק חזרת חסא שולטין בירושלמי תמכא בתמכא שמה מרחבינא דדיקלא מרור מריבית ועיי"ש בהגה דבי שמואל וכ"מ לכל הקודם במפסק הוא מוקדם לבריכ ועיי' סי' תע"ע סעי' ס' (ד) בלע"ז ליטש"ש תמכא ועיי' ם' בספרם סי' קל"ם ועיין בר"ת : (ד) בלע"ז ליטשו"ש תמכא בתו"ם כו' כל"ל : (ה) סיב הגדל ונכרך כו' • עיי"ש בתו"ם ד"ה למומת כו' ובסיכה ל"ו ב' ד"ה דסיב כו' ובס י"ב ל' ד"ה תפסמא כו' : (ו) מרור מריבית ות"ה היטיבה כו' כל"ל : (ז) מחלתו דך המוסו שם : (ה) אבל כמוסין שרי • ודע דבירושלמי לו' בפסחים יולאין בהם בין כמוסין ובס בם"ם הית תעיי תמי לאבל לא כמוסין הר"ת מ"ד כמוסין בקלא מ"ד לאבל לא כמוסין בעלין ומבושל מזה דבעלין אין יולאין בכמוסין וכ"ם שם בתו"ם ס"ק י"ג ובתו"י שם ותכם מדברי רבינו מבושל דבעלין יולאין ג"כ בכמוסין ועיי' כי' הרמ"ו סעי' ע' יע"ם היטיב ומשמע התם כדברי רבינו יע"ם דלא פסוסלים התם משום דבעינן הדר יע"ם היטיב וה"ת בתו"ם ס"ק ל"ג ובתם מדברי דהסא דיולאין בכמוסין היינו דווקא בקלא ולא בעלין דהסא ב' לו' מיתבי יולאין בהם ובקלא בלאן בין לחין בין יבישין דר"ת והכ"ת לחין

הדביר

יולאין בהן יבשין אין יולאין בהן ושוין שיולאין בהן כמוסין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין כה"ד כל שיש בו טעם מרור יולאה בו וכל שאין בו טעם מרור אין יולאין בו מנוסת אבל קודם מ' דווקא בקלא יולאין בו אבל בעלין ד"ה לחין בעינן והתם מתניתין כרבנן • לך עוד מי' התם ת"ר אין יולאין בהם כמוסין משום דאבל"ל אמרו יולאין בהם כמוסין • ומה רבי' י"ל דמפרש לה דמייתי בעלין ואסק כרתבר"ל אבל סלוסרין ס"ל חדא דיל דהלבה כרבנן דפליגי עליו ועוי"ל דל"ש רק בקלא שלהן וס"ל כרבנן דגם בקלא שלהן אין יולאין בהם יבשים רק דפליגי בכמוסין ת"ק ס"ל דגם בכמוסים אין יולאין בהם דהיכ דיבשים ופליג אבריית קמייתא דאני התם ושוין שיולאין בכמוסין וס"ל דמתן למסר ביבשים אסר נמי בכמוסים ובריית דהתם דתני ושוין ביולאין בהם כמוסין דאבל"ל סיג והכי הל"מ לת מייתי כלל הך בריית דאבל"ל : (ם) ופסק רבי' אלפס כהתם מתניתין דהתם בתמניתין כו' כל"ל • ר"ל אף על גב דהתם בבריית פליגי ר"ת ורבנן וס"ת ס"ל דיולאין בין לחין בין יבשין ורבנן אין יולאין ביבשין ואלפס כרבים ת"ת ל"ל לרי"ף עיקר כתתניתין דיולאין בין לחין בין יבשין בקלא :

(א) **סמוך** למאתה כו' פסחים ל"ט ב' : (ב) מן התחתוי סמוך למאתה מסוף תשעה שעות ולמעלה כו' כל"ל • וכ"ם שם ק"ז ב' וכ"כ שם בריי"ף והרא"ם סי' י"ע ועיין בריי"ף בתשבץ רפ"י יע"ם שכ' וסתוך לפ תשעה שעות וכ' תתו"י שהוא תחלת הסעה יע"ם והוא תמוה ול"ל סוף ע' וכן מבואר שם ל"ם ב' מהא דתקשה וסתוך למאתה לת והבניה לת יאכל לדם בע"ם וימים עוסים מוסבא שעות ולמעלה כו' יע"ם ועיין שי' הע"ת סעי' ת' : (ג) ביאכל מלה לתיסדון אבל כו' כל"ל • עיין לקמן ק"ז ב' וכל הסוגיא דשם ל"ע ב' לחלה שכל הסמוך למאתה הוא סמוך למאתה קשה לת"כ לק"מ מהא דע"ם וי"ע ועיין בר"ן ק"ז שם דשמך למוסרת דסתוך לאתה גדולה לסור יע"ם ועיין בשי' הרל"ם מ"ת ס"ק י"ב ול"ע בזה דהא סתוך למאתה גדולה היינו לסור רק מסום תהי לתתנועי מפסחת ובערב שבת לת שייך זה : (ג) מתניל לד"ה • ר"ל וכזה כ"ע מודו ותפי' ר' יהודה מודה בזה : (ד) ותעביל במיני תרגומת כו' • שם ק"ו ב' (יעיין בירושלמי ה"ת שלסור בזה יע"ם היטיב) ושם בסי' תע"ת סעי' ת' : (ה) כדתתרינן שני תלת כו' • שם ק' ב' ומביא רבינו זה לרתי' דקודם ט' מתחיל לד"ה : (ו) תיבי ותיבי בע"פ כו' • לפיכך לת נמלא זה סתתר ותולי רבינו מפרש כן מדעתו מדתוקי הת דשוין שתין מתחילין מייבי נ"כ בע"פ וקידם ט' אבל כרשב"ם לת פי' כן ותולי י"ל כי גס כרשב"ם מודה לדיתת כי קודם ט' ע"פ טוס ועיין בנעל סתתור : (ז) מתחיל ותוכל כו' • וכ"כ שם ברי"ף והרא"ם סי' ב' ועיין סי' רמ"ט סעי' ב' : (ח) ד"ר יהודה ר' יוסי תומר תוכל כו' כל"ל : (ם) וקי"ל ר' יהודה ור' יוסי הלכה כו' כל"ל • ועי"ש ברשב"ם (ותתרתי לסעיר ד"ה בסת שכ' התום' שם

הדברות

חוליתא וא"ר הושיעא מצוה בחוזרת ואכר רבא מאי חסא דתם רחבנא עלן ר' שמואל בר נחמן אמר ר' יונתן למה נמשלו מצריים למרור לומר לך מה מרור (ז) תחלתו דק וסופו קשה אף מצריים תחלתן דקין וסופן קשין ויוצאין בהן בין לחים בין יבשים ואר"ח ל"ש אלא קלח אבל עלין לחין אין יבשין לא ומסתנרא יבשין הוא דלא (ח) הא כמושין שרי אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין (ם) ופ' רבי' כסתם מתני' דסתם במתני' ומחלוקת בבריית הל' כסתם אע"ג דהכי פליגי בבריית יוצאין בין לחין בין יבשין :

סדר ד' כוסות

ערבי פסחים (א) סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך יאפ' עני שבישראל לא יאכל עד שיסב ולא יפחתו לו מד' כוסות של יין ואפ' מן התמחוי סוף (ב) המנחה ממוך ששה ה) ולמעלה כדי שיאכל (ג) מצוה לתיאבון אבל קודם ט' שעות (ג) מתחיל לד"ה (ד) ומסביל במיני תרגומי כל היום כגון פירות כדאמרינן (ה) תני חדא ושוין שמתחילין כו' ואמרינן עלה (ו) אידי ואידי כ) בע"פ ול"ק כאן קודם ט' כאן לאחר ט' ובע"ש אחר ט' (ז) מתחיל ואוכל עד שתחשך כר' יוסי כדתניא לא יאכל אדם בע"ש ובעי"ט מתשעה שעות ולמעלה (ח) ד"ר ר' יוסי אומר אוכל והולך עד שתחשך (ם) וקי"ל ר' ור' יוסי הלכה כר' יוסי ועיד מדנקיט מתני' ע"פ ש"ס ע"ש מוסר • ואם התחיל בהיתר בע"ש ובעי"ט וקידש עליו היום פורס מפה ומקדש וא"צ לעקור את

נתיבות שמואל מ) ל"ל סוף פ' שעות : נ) לפי פי' הרמב"ם מוקי סתמא לפי מידי ומידי משמעות ויו"ע פסחים ק' נ' :

את השולחן דתניא (י) מפסיקין לשבתות דר"י ר' יוסי אומר אין מפסיקין וא"ד ירמיה (יא) לר' יותנן ור' אבוהו א"ד יוסי בר חנינא הלכה כר' יהודה בע"פ ג) ולא כר' יוסי אלא פורס כפה ומקדש ותניא כותיה דשמואל ושוין (יב) שאין מביאין את השולחן אא"כ קידש ואם הביא פורס מפה ומקדש • ומסתב' ד) מדלא קאמר ר"י א"ש דלא מליג אדר"י בר חנינא (יג) וא"ש והלכה כר' יוסי בהפסקה ומיהו אינו (יד) עוקר את השולחן אלא פורס מפה ומקדש אבל (טו) בע"פ עוקר את השולחן ומ"ש ר' אלפסי ז"ל (טז) גבע"ש ויו"ם היכא דאתחיל מבעי' ם' ואסריך ליה בסעודתא עד דקדיש יומא לאו דווקא דהא אפילו בתר ט' מתחיל כר' יוסי דברייתא דשדי בן המבחה ולמעלה וכ' רבי' אלפסי פורס מפה ומקדש ואח"כ שרי המוציא וגמר סעודתו ומברך ברהמ"ז וכ"כ בעל הלכות אע"ג דלא בריך ברהמ"ז לבתר דמקדש שרי המוציא ומסתברא (יז) דברכת קידוש לא הוי תפסקה לאכילה דהא תניא (יח) עקרו רגליהן לצאת לקראת תתן או כלה כשהן יוצאין אין מעונין ברכה לשפרע ובשהן חוזרין א"צ ברכה לכתחלה ותניא נמי (יט) הברים שהיו מסובין ועקרו רגליהן לצאת לביהכ"נ כשהן יוצאין אין מעונין ברכה למפרע כר' ש"מ דעקירת הילוך (כ) לביהכ"נ לקידוש ויש"ר תפסקה היא ואם הניחו שם זקן או תולה אין מעונין ברכה כ"ש היכא דלא עקרו ובדוחקייהו קיימי לא הוי תפסקה ותו ביון דבהמ"ז לא בריך אמאי שרי המוציא ואע"ג דפריסת כפה כסילוק דמי הכא לא סילוק אכילה הוא הלכך פורס מפה ומקדש לכבוד שבת ונמר סעודתו בלא המוציא • וכ' רב אחא קרובי ה) כמא מקמי דלקדש לא מקרבינן מ"ם כי היכי (כא) דתהוי סעודתי' בי קרי' דשבתא והיכא דקריב לא מסלקינן לי' אלא פורס מפה ומקדש דתניא ושוין שאין מביאין את השלחן אא"כ (כב) קידש והביא פורס מפה ומקדש והוא מנהג שפורסין מפה בלילי שבתות ויו"ם במקום עקירת שלחן ופורסין מפה בשעת ברהמ"ז שאין מברכין

(כג) על המזון אלא עד שתיעקר את השלחן ופריסת מפה דווקא בע"ש אבל בע"פ אם התחילו קודם ט' (כד) מפסיקין בעקירת שלחן כרבי יהודה כדפרישית ומברך ברהמ"ז ואח"כ מקדש ומסבל בשאר ירקות ואומר הנדה קודם שיברך ברכת המוציא וכ' רבי' אלפסי הנ"מ לקידוש אבל להבדלה אינו מפסיק (כה) וליתא דהא אמר שמואל כשם שמפסיקין לקידוש כך מפסיקין להבדלה ומפסיקין הלכתא כדבעינן (כו) למימר לקמן (כז) ואותם בני אדם שקידשו בביהכ"נ אמר רב ידי קידוש יצאו ידי יין לא יצאו ו) ואוזא שמואל לטעמי' דא"ש אין קידוש אלא במקום סעודה דבתיב (כח) וקראת לשבת עונג במדרש במקום קריאת קידוש שם תהא עונג וקידוש בביהכ"נ (כט) לאפוקי דאוכלין בביהכ"נ ואמר רב ענן בר תחליפא זמנין סניאין הוה קאימנא קמי' דשמואל ואפילו מארעא לאינרא מקדש (ל) וה"ה מסיבה לפינה באותו הבית (לא) ואמרו רבוותאי דלא חזי דוכתי' דקדיש בה אבל חזי לה ל"צ ומדמי לה לשתי חבורות (לב) שהיו אוכלות בבית א' אם רואין אלו את אלו הרי אלו מצרפין וה"ה ורבא קיימו כוותי' אמר אביי כד (לג) הוה בי מר הוה מקדש לן אמר לן מעימו מידי דילמא אדאזילתו לביתיכו מתעקרא שרגא (לד) אפילו תלבו לישן בגא אבילה בקדושא דהכא (לה) לא נפקותא דאין קידוש אלא במקום סעודה ואמר רבינו האיי (לו) שמא לא יתיישב דעתיכם לקבוע סעודה בחושך ולא יעלה לכם קידוש אבל אם דעתו מיושבת לסעוד בחושך או שיש לבנה שסועד לאורה מותב ומקדש לאורה ויסעוד שאינו תלוי בנר אלא בסעודה ועכשיו שאין אורחין אמרו רבוותאי (לז) מקדש כשום רפואה דפסיעה גסה דכהדר ליה בקידושא דבי שימשי ושמעתי מנהנ פלורמא השמש מביא כום קידוש לכ"א ואחד ורבי האיי אמר מבדילין בביהכ"נ ואין מקדשין בלא אורחין ומעמא משום דאין קידוש אלא במקום סעודה הלא"ה יצא אע"פ שלא שתו אחרי כדאמרינן (לח) בעירובין ליתבי לינוקא דלית

נתיבות שמואל ג) חסר וכ"ל הלכה כר"י בע"פ והלכה כר' יוסי בע"פ מ"ם מין הלכה לע כר"י ולע כר"י פלג פורס מפה ומקדש והיינו בזמן עקירת שולחן ומניח כוותיה דשמואל כו' : ד) כ"ל מדקאמר מר"י מ"ם ולע קאמר כ"י ממר שמואל דהוה משמע דמחד מהא דמייתי בפס כ"י בר חניגא ומדקאמר ליתא דשמואל מר"י מ"ם ס"ל ג"כ דר"י כ"מ וקאי דווקא מע"פ ולע מע"פ בע"פ הלכה כר"י דמפסקין ובעי עקירת שלחן דק בע"פ פסק דפורס מפה דלמחר לעעמו מכן לע החמיר בעקירת שלחן דק בפריסת מפה ובין פיבב"פ פס ובין הוב' ד"ה מזון פורס מפה כו' : ה) ל"ל הכא : ו) ושמואל לטמר לפי ירמי קידוש לע יצאו :

פתח הדביר

פס גד"פ מכלל דפליגי כו' וז"ל ומורי רבינו יחיאל מפאריז נמי הכי דמנית ודייק מדקאמר ר' יוסי מין מפסיקין ובימו לפי' בערב שבת לפי שהם בע"פ ולא ר' יוסי לפי' להתחיל עכ"ל וכ' ע"ז בני' פס"ם וז"ל ק"ל הא ר' יוסי אמר לעיל מפסיקין לפי' אמר שתחיל להתחיל הסור קודם קידום דמ"מ מין מפסיקין עכ"ל ולפענ"ד דכוונת המום דיותר סברת להחמיר בהתחלה קודם שתחיל מבהפסקה לאחר שתהיה עיון לקמן בר"פ מין מפסיקין וכמן ברהמ"ז וא"כ כוונת המום' מדקאמר בהפסקה ולא לחמיני דבמה יותר דסבי להחיל קודם שתחיל ע"כ מיירי בע"פ ועיין במרדכי ורבינו יחיאל מזיל לטיטבו) : (י) מפסיקין לשבמום דר"י כו' • פס ק' מ' : (יא) מ"ר ירמי' אמר ר' יוחנן ור' אבוה אמר כו' כ"ל : (יב) ושוין שהין מביאין כו' • פס ק' ד' : (יג) מדר"י ב"ם וס"ל דהלכה כר' יוסי בהפסקה כ"ל • והיינו כשיעת הרמב"ם פס ועי"ם בתום' ד"ה פלג פורס כו' יעו"ם היעויב : (יד) ומיהו לימו עוקר כו' • כ"ל לע"ע דהלכה כר' יוסי בהפסקה היינו דווקא לעיין דלימו עוקר לת השלחן אבל מכל מקום מקיים לריך להיות פורס מפה כו' : (טו) בע"פ עוקר לת השלחן כו' • הכי לימסיקה הלכתא פס ק' מ' וכ"פ פס הרמב"ם בד"ה אמר לו רמב"ן ס' יעו"ם היעויב אבל הרי"ף לע הביא הא דהלכה כר' יהודה בע"פ ועי"ם ברא"ם בתי' ב' שהתיר קצת בזה ומסיק הכי לדיוקא • ומנה דברי הרא"ם בתה לפרש דר' יוסי פליג בהתחלה בע"פ ג"כ יעו"ם כבר תמה ע"ז הקרב"ת בתות ע' יעו"ם היעויב ומ"ת ים מקום לדברי הרא"ם והרי"ף בתה"כ הרז"ה והרמב"ן יעו"ם היעויב ומה"כ הרא"ם דר"פ אמר אפי' היתה כר' יהודה מסתם ר' יוסי ל"פ דהא ר"פ אמר אפי' היתה כר' יוסי ועיין בם שכ' בר' יהודה מסתם וכ"כ הרא"ם בתה"כ ועיין בם ובמ"ב הרא"ם דר"פ אמר אפי' היתה כר' יוסי ל"פ דהא ר"פ אמר אפי' היתה כר' יהודה מסתם ועיין בם שכ' בר' יהודה מסתם וע"ע בתה"כ ועיין בם ובמ"ב הרא"ם דר"פ אמר אפי' היתה כר' יוסי ל"פ דהא ר"פ אמר אפי' היתה כר' יהודה מסתם ועיין בכסי' ועיין בה

דלית הלכתא כרב אחא בר יעקב מידו צריך לכתחלה שיטעום המקדש והמסובין לסעוד דקי"ל (לפ) המברך צריך שיטעום ואיבא מרבותאי דאמרי (מ) שאני קידוש משאר ברכות דבקידוש אם טעם מלא לונטיו יצא ואם לאו לא יצא מידו ש"מ הבדלה ד"ה יצאו (מא) והמקדש לאחרים חוץ לביתו אעפ"י שלא טעד המקדש שם יצאו בני אותו הבית י"ח שמקום סעודה היא להם • ואפי' המקדש אם דעתו לאכול בביתו אינא למימר יצא וא"צ לחזור ילקדש בביתו מידא דתרמי' בירושלמי (מב) ובריונא לה בסוף סוכה ודכ"ע אותן בני אדם שקדשו בביה"כ ידי יין לא יצאו (מג) דקי"ל שינוי יין א"צ לברך שינוי מקום צריך לברך וש"מ המקדש בביתו א"צ להזור ולברך על היין אחר המוציא כדתנן (מד) ברוך על היין שלפני המזון פוטר את היין שבתוך המזון ואוקימנא בשבתות ויו"ט וברכה לאחריו ל"צ (מה) ובהמ"ז פוטרתו וכברך בפה"ג אחר בהמ"ז ואמר רב יוסף בר אבא אמר רב אף על פי שאמרו שינוי יין א"צ לברך (מו) אבל מברך המוב והמטיב אם נשתנה לחשיבות • ומסתברא (מז) על רוב היין שבא לו מברך המוב והמטיב ולא משום חשיבות דאמר כי נרוע מברך דיין האמת כדאשקשינן (מח) בסנהדרין גבי לבנה אמר כי חסרה מברך דיין האמת דלבריך המוב והמטיב אלא ש"מ דעל ריבוי היא ותו דנרסי' בירושלמי (מט) רבי על כל חביות וחביות שהיה פותח מברך המוב והמטיב וכי אחרון אחרון משובח היה ותו מקמי דלישתי מברך ויכיר ידע חשיבותי' ונרסי' (נ) אבל מזרחה של האנה ובא לאכול מערבה צריך לברך ויין ויין חדש צריך לברך לאו בהמוב ומטיב קאמר ומשום חשיבות אלא (נא) מברכת ב"פ העץ ובורא פרי הגפן קאמר צריך לברך כדאמרינן בשינוי מקום (נב) דצריך לברך וכן אמרי' בהמוב ומטיב דוקא איכא אחרינא בהדי שהן נ' אבל יחיד לא (נג) כדאמרי' (נד) בהרואה • ירושלמי יתיב רב אירי בר אבין קמי דר"ח ויתיב וקאמר משמיה דר"ה הא דאמרי' צריך לברך לא אמרי' אלא מבית לבית אבל (נה) מפינה לפינה לא א"ל רב אידי בר אבין הכי דגיא בשתני' דבי ר"ה כוותהן הדר יתבו וקאמרו הא דאמרינן שינוי מקום צריך לברך לא אמרן אלא בדברים שאין מעונין ברכה לאחריהן במקומן פי' ר"ח ודב אלפסי כגון פירות ומיני תרגומא • אבל דברים שמעונין ברכה לאחריהן במקומן כגון פת ומיני דגן אם שנה והלך למקום אחר א"צ לברך המוציא• מאי מעמא אקיבעיה הדר ורב ששת אמר א' זה וא' זה צריך לברך וקבלנו אין מעונין ברכה לאחריהם במקומן (נו) מיום לפירות

מעונין ברכה לאחריהן במקומן ה' המינים ולפי שהברכה חשובה היא מעין נ' ה"ה כפת ור"ח ורבי אלפסי פסקו כרב ששת דכל שינוי מקום צריך לברך ותמיה לן דבנוסחא דר"ח לא גרסי' תניא בוותי' דר"ה ולא כר' יוחנן אלא ה"נ חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו א"צ לברך ש"מ שינוי מקום א"צ לברך (נז) ותיובתא דרב ששת ז) ועוד כדתקני עקרו (נח) ש"מ יין מדברים שמעונין ברכה לאחריהם במקומן אלא דהאי קשיא דתקו (נט) מדלא קתני לילך לביהב"ע בדלעיל מידו קשיא לרב ששת ומסתב' כנירסא (ס) דגרסי' בי' תניא כוותי' דר"ח חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו א"צ לברך והלכה כר"ח ויין מדברים הצריכים (סא) ברכה לאחריהן במקומן והלכתא בשנוי מקום בשבעת המינין אבל בבית זה ואכל בבית אחרת קודם שבירך או אבל בבית זה והלך לשוק והזר לבקומו ונפר סעודתו א"צ לחזור ולברך תחלה ש"מ לקיבעי' הדר אבל שאר מיני פירות ומיני תרגומא צריך לברך תחלה וכן דעת רבינו שמואל ז"ל ת"ד (סב) בני חבורה שהיו מסובים שקדש עליהם היום מביאין כוס ראשון ואומר עליו קידוש היום והשני אומר עליו ברהמ"ז דר"י ר' יוסי אומר הוכיח ואוכלין עד שתהשך נמרו כוס ראשון מברך עליו בהמ"ז והשני אומר עליו קידוש היום וב' רבי אפפ ז ל (סג) מתני' אידהי' ליה דהא אמר ר"י א"ש אין הלכה לא כר"י ולא כר' יוסי אלא פורס מפה ומקדש ומיהא נמרי' מינה היכא דנפר סעודתו מקמי' דקדיש יוסא ומקדמינן ומברכינן בהמ"ז על כוס ראשון וקידוש היום על כוס שני כר' יוסי ואהד כסא לא מברכין דאין לומר ב' קדושות על כוס א דברהמ"ז וקידושא תרתי מילי ניגהו אבל קידושא ואבדלתא הדא מלתא היא ומברכין על כוס אהד דהא יו"ט אחר שבת (סד) ק"ל כרבא דאמר יקנה"ז ובשביעי של פסח דליכא זמן ק"ל כרב דאמר יקנ"ה ובשמים ה"מ דלא מברכינן איבא (סה) מ"ד שמא יקפוח ואיבא מ"ד דנשמה יתירה איבא נמי ביו"ט ולישנא ר"ה בר שלמיא ותלמידי דרב (סו) הוו יתבי בסעודתא קמי עליה רב הונא סבא א"ל זיל עיין אי קדיש יומא ניפוק ונקבעי' לשבתא א"ל לא צריכותי שבת היא קבעה נפשה דאמר רב כשם ששבת קובעת למעשר כך קובעת לקידוש מבר מינה כי היכא דקבעה לקידוש כך קבעה להבדלה א"ל להבדלה אינו קובעה • ופי' רב אלפס ז"ל דהא ראמר רב החליפא בר אבדימי אמר שמואל כשם (סז) שמפסיקין לקידוש כך מפסיקין להבדלה

מההיא

נתיבות שמואל ז) כ"ל לכאורה יש להניח סיעתא לר"ח מדקתני עקרו משמע דיין הוא מדברים הטעונים ברכה במקומן אלא דהך קושיא לנעיל אלא קתני לילך לביהב"ע דתקו דמיירי כגון בלא סיעתא כגון סיעתא לר"ח מיהו לר"ח קשיא:

פתח הדביר

כ"ח וכס' המכתיב ס' שבת סי' כ' שמצותו דשמקדש מחוייב לעשות יעו"ש וע"ע ס' הפרדס כי' ל' : (לפ) שמברך צריך שיטעום ואיבא מרבותאי עיטוגין שם ברכות כ"ב ח' ולפ"ז : (מ) שאני קידוש משאר ברכות דבקידוש אם טעם מלא לונטיו יצא ואם לאו לא יצא מידו ש"מ הבדלה ד"ה יצאו (מא) והמקדש לאחרים חוץ לביתו אעפ"י שלא טעד המקדש שם יצאו בני אותו הבית י"ח שמקום סעודה היא להם • ואפי' המקדש אם דעתו לאכול בביתו אינא למימר יצא וא"צ לחזור ילקדש בביתו מידא דתרמי' בירושלמי (מב) ובריונא לה בסוף סוכה ודכ"ע אותן בני אדם שקדשו בביה"כ ידי יין לא יצאו (מג) דקי"ל שינוי יין א"צ לברך שינוי מקום צריך לברך וש"מ המקדש בביתו א"צ להזור ולברך על היין אחר המוציא כדתנן (מד) ברוך על היין שלפני המזון פוטר את היין שבתוך המזון ואוקימנא בשבתות ויו"ט וברכה לאחריו ל"צ (מה) ובהמ"ז פוטרתו וכברך בפה"ג אחר בהמ"ז ואמר רב יוסף בר אבא אמר רב אף על פי שאמרו שינוי יין א"צ לברך (מו) אבל מברך המוב והמטיב אם נשתנה לחשיבות • ומסתברא (מז) על רוב היין שבא לו מברך המוב והמטיב ולא משום חשיבות דאמר כי נרוע מברך דיין האמת כדאשקשינן (מח) בסנהדרין גבי לבנה אמר כי חסרה מברך דיין האמת דלבריך המוב והמטיב אלא ש"מ דעל ריבוי היא ותו דנרסי' בירושלמי (מט) רבי על כל חביות וחביות שהיה פותח מברך המוב והמטיב וכי אחרון אחרון משובח היה ותו מקמי דלישתי מברך ויכיר ידע חשיבותי' ונרסי' (נ) אבל מזרחה של האנה ובא לאכול מערבה צריך לברך ויין ויין חדש צריך לברך לאו בהמוב ומטיב קאמר ומשום חשיבות אלא (נא) מברכת ב"פ העץ ובורא פרי הגפן קאמר צריך לברך כדאמרינן בשינוי מקום (נב) דצריך לברך וכן אמרי' בהמוב ומטיב דוקא איכא אחרינא בהדי שהן נ' אבל יחיד לא (נג) כדאמרי' (נד) בהרואה • ירושלמי יתיב רב אירי בר אבין קמי דר"ח ויתיב וקאמר משמיה דר"ה הא דאמרי' צריך לברך לא אמרי' אלא מבית לבית אבל (נה) מפינה לפינה לא א"ל רב אידי בר אבין הכי דגיא בשתני' דבי ר"ה כוותהן הדר יתבו וקאמרו הא דאמרינן שינוי מקום צריך לברך לא אמרן אלא בדברים שאין מעונין ברכה לאחריהן במקומן פי' ר"ח ודב אלפסי כגון פירות ומיני תרגומא • אבל דברים שמעונין ברכה לאחריהן במקומן כגון פת ומיני דגן אם שנה והלך למקום אחר א"צ לברך המוציא• מאי מעמא אקיבעיה הדר ורב ששת אמר א' זה וא' זה צריך לברך וקבלנו אין מעונין ברכה לאחריהם במקומן (נו) מיום לפירות

מכלל דבדברים הטעונין ברכה במקומם מיירי יעו"ש וה"ב ים רלי' מכתן לר"ח דים מילוק בין דברים הטעונים ברכה במקומן לו לא ולא כר' יוחנן דמיקל בכל נווני וה"ב סו"ל להתויי סיעתא מכתן לר"ח : (נמ) מדלא קתני לילך לביהב"ע כדלעיל • ר"ל מדתניא עקרו רגליהן ליכא לסוכיח דמיירי בדברים הטעונים ברכה במקומם תכא סיכא דנקט עקרו דנליכא לילך נקרתא הכן לו כלא לו ליך לביהמד"ל וכמו שפי' רש"י וכהב"ם שם ק"ח ב' מדנקט לילך לביהב"ע משמע הא לא"ה לא היו ממהרים כ"כ יעו"ש היעיב וה"ב ר"ל דיין הוא מדברים שאין מעונין ברכה במקומן ומ"מ ה"ל להזור ולברך וה"ב אין מכאן סייעתא לר"ח אבל מ"מ סיועתא הוי לרב ששת ועיי' ברהמ"ז סי' ו' שים נוהסים הגיה כוותי' דר"י כו' יעו"ש היעיב והיינו משום דיין לא מיקרי דבר הטעון ברכה במקומם ומהא דנקט עקרו כו' ג"כ אין רלי' וכמ"ב רציהו לו כמ"ב הר"ן יעו"ש היעיב ועיין בקרבן"ת שם בהום ל' מ"ב (דבאמת לפום מלי דמסכתין ברייתא דבדברים שאין מעונין ברכה לאחריהם במקומן ממי ת"ל לברך ת"ב נם מברייתא דאבותם לק"מ על ר"י דאמינא כר' יהודה אבל לרבנן בכל ענין ת"ל ברכה יעו"ש היעיב ונזה מזדת מתיהם ני' שם ששם ק"ב ה' דהקשה כיון דאמר לר' יוחנן דש"ס אפי' בדברים שאין מעונין ברכה במקומן ת"ל לברך בשיעור מקום ת"ב נם מברייתא דאבותם לק"מ יעו"ש היעיב אבל לפי מש"ב בקרבן"ת באמת כן הוא • והכה י"ל דלכן ש"ל להרי"ף והר"ח דהלכה כרב שבת דע"ב הלי סיעוייתא דשני רעב"י מאן תנא עקימות ר' יהודה הוא ללא לאמת דאל"ב למה נכתוב ר' יוחנן במיובתא) : (ס) דגרסי' בי' תניא כוותי' דר"ח כו' • וכ"ש ני' ורש"י ורמב"ם ועיי' סי' קע"ח סעיי' ב' דהמחבר פסק כהרי"ף והרב פסק כרבינו יעו"ש היעיב : (סא) הלריכים ברכה במקומן כו' • עיי' לעיל אות ל"ו : (סב) בני חבורה שהיו מסובים וקדם עליהם בו' כל"ל שם ק"ב ת' : (סג) מתניתין לוידהת כו' • וכ"כ הרמ"ם בפי' ז' ועיי' בתו"ח ח"ב סי' כ"ב בענין לחר דהת דפורס מפה כיינו קודם ברהמ"ז ותל"ל להפסיק לכילתו יעו"ש היעיב לבל לין כן דעת הפיסקים ועיין סי' רע"ח סעיי' ו' : (סד) קי"ל כרבא לחמר יקנ"ז כו' שם ק"ב ת': (סה) מ"ד שמא יקפוח כו' עיי' תוס' שם ד"ה רב לחמר כו' ק"ב ב' ובילה ל"ג ב' ד"ה כי הוינן כו' ועי' רח"ם פ"י דפסחים סי' ע"ובל"ן שם יעו"ש ועי' בשם הפרדס סי' קל"ב וקל"ג ועי' בם' המכתיב ס' פסח סי' ס"ג : (סו) כוו יהבי בסעודתא כו' פסחים ק"ס ת': (סז) שמפסיקין לקידוש

מההיא

ח) מהיא עובדא • וס"ל דפליגו אהדדי וכך כתבו לאבן גיאות (סח) דפליגו ופסקי הלכה כשמואל ודחה להא דרב המנונא ומסתב' (סט) דל"פ ותרוייהו הל' נינהו ופי' דשמעתא הכי איתא א"ל לא צריכותא אע"ג דספק חשכה הוה ל"צ למידק אי קריש יומא דאע"ג דלא קריש יומא פריסו מפה וקדישו ועיילו יומא ואקריסו סעודת שבת דשבת היא קבעה נפשה סבור מינה כי היכי דקבעין נפשה לקידוש ומקדשין קודם שקידש היום ה"נ קבעה להבדלה ומפסקין (ב) ומדליקין קודם שהגיע זמן החול א"ל להבדלה אינה קובעת (ע) דעיילי יומא מחבבין ליה אפוקי יומא משהין לי' ואין מפסיקין סעודת שבת עד שיתברר לנו זמן סעודת חול וכשיתברר פורסין מפה ומבדילין כרב תהליפא דאמר מפסיקין להבדלה ע) וה"מ למפסק דספק חשיכה אין מפסיקין סעודת שבת לפרושי מפה עד השולחן אבל אתהולי לא מתהילין שאין מפסיקין מלאכול סעודת שבת עד שיתברר דנפיק יומא (עב) אבל מיני משתיא מפסיקין אפי' מקמי דנדע דנפיק יומא משום דרמי לאתחול ומשתי נמי לא אשכן אלא דחמרא ושיברא אבל מיא לית לן בה דאפי' אתחולי שרי דרבנן דבי רב אשי לא קפדי אמיא וכן הלכתא והנא (ענ) לילי שבת ולילי יו"ט יש בהן קידושא על הכוס ויש בהן הזכרה בבהמ"ז ותניא כבוד יום ובבוד לילה כבוד יום קודם לבבוד לילה ואם אין לו אלא (עד) בום א' בבוד לילה קודם לבבוד יום ירוש' (עה) איזה בבוד יום בפ"ה ובעי מני' רבא מר"נ מי שלא קידש בע"ש מהו שיקדש כל היום כולו ואסיקנא (עו) אמר רבא טעה מקדש טעה מבדיל מי שלא קידש בע"ש מקדש והולך כל היום כולו ומי שלא הבדיל במוצ"ש מבדיל (עו) והולך כל היום כולו וה"ם דיעבד אבל לכתחלה צריך להזור אחר כוס (עח) באמירה דבת קוות וישום דלכתחלה אסור למעום בלום עד שיברך:

ת"ר זכור את יום השבת לקדשו (עט) זכרהו על היין ע"ש זכרו כיון לבנין אין לי אלא ביום (פ) בלילה מנין ת"ל את יום ביום מאי אר"י בפ"ה א"ר ברונא אמר רב נמל ידיו לא יקדש (פא) כלומר עד שיטול ידיו פעם שניה לאכילה דקידוש הוה הפסקה (פב) דקי"ל כר' תיבף לנטילת ידים סעודה ולקדושא לא בעי נטילה דהנוטל ידיו לפירות ת"ז מנסי הרוח אבל אם נמל פעם שני' מקדש ואפי' לב"ש (פג) דאמרו נוטלין לידים ואח"כ מוזגין קאמרו דצריך ליטול פעם שני' ולית' דהא זמנין סגיאין הוה קאימנא קמי' דרב זמנין דתביבי לי' ריפתא י) מקדש אחמרא וב"ה דאמרו מוזגין את הכוס ואח"כ נוטלין לידים (פד) לאובלי טהרות קאמרו כדמפרש טעמא התם ומסתב' פעמא י) דרב משום דאין מביאין את השלחן (פה) אא"כ קידש היום ואיכא הסח הדעת אבל לדידן מזדה רב דל"צ לחזור וליטול וצרפתי דווקא קידושא (פו) אבל הבדלה אינו אלא על הכוס והכי מפרא דרבוותאי בתראי אבל קמאי כגון מר רב יוסף נאון בר מר רב אבא בר מר רב צדוק נאון מתא מחסיא ס"ל הבדלה על הפת והכי ס"ל דגרסי' בירושלמי (פז) מדברי שניהם נלמוד מבדילין בלא יין ואין מקדשין בלא יין ש"מקדוש חטור מהבדלה וגרס' נמי (פח) בי הוה אתי אריסי מדברא אמרו המבדיל בין קודש לחול ואאב' סלתא ועובדא דאמימר דאיקלע לבי רב אשי (פט) ולא הו"ל חמרא לאבדולי ובת טוות לא הי צריך להמדיר על שלחנו במו"ש ולפי שמצוותו על היין רצה לחזור על היין אבל אם היה צריך הי' מבדיל על הפת דא"כ (צ) הו"ל למימר אין מבדילין על שכר ואין מבדילין על הפת וכי קאמרו גבי שכר קידושא היא דלא מקדשין (צא) אבל אבדולי מבדילין ליה לי' דאמימר אלא ש"מ טעמא דאמימר כדפרישית ועוד (צב) מדקאמר אבל אבדולי מבדילין ש"מ דחמור קידוש מהבדלה ובשם ר' יעקב (צג) אין קידוש והבדלה על הפת בין מו"ש ליו"ט בין בשאר יומות השנה וקידושא והבדלה כחדא ניהו דמ"ד מעם מקדש אמר מעם מבדיל ומ"ד אין מקדש אמר אין מבדיל:

ת"ר אין מקדשין אלא (צד) על היין אמו אשפתי ואמיא לא מברכין שהכל אלא אמר אביי הכי קתני אין אומרים (צה) הביא ברכה לברך אלא על היין (צו) ולא אמרו אלא דלא קבע עליו אבל קבע עליו לית לן בה • אמר רב המקדש (צז) ומעם מלא לונמיו יצא ואם לאו לא יצא ומלא לונמיו שאמרו (צח) הבל לפי מה שהוא אדם ואם (צט) מעטו פגמו בין לקידוש בין להבה"מ ואפילו (ק) יש בו יותר מכשיעור ואם טעים לי' בידי' (קא) לא פגמו לי'.

נתיבות שמואל ח) ל"ש ליתא מכח הניא מוכחא דלקמיה הין מפסיקין עיין רי"ף ערבי פסחים ריש פירקא דלקמיה מכל מבדלה הין מפסיקין כדמעיין למימר לקמן והיינו קך מוכחא ומה דלקמיה מתליפי כו' ליתא מסתמא דהדי : ע) פסחים ק"ס מ' : י) ל"ש מקדש למיפתח וזמנין מניחא לי' ממלא מקדש לחמרא עם ק"ו ב' מלמה דקידוש לא סוי הפסקה בין נטילה למבדלה : יא) ל"ש מסוס דס"ל הין מבדלין כו' מ"ד לא שייך הקידוש לפעודה כו' והוי הפסק כו' עיין ד"ח"ם פ' ערבי פסחים :

פתח הדביר

לקידום קך כו' • סם ק' מ' : (סח) דפליגי ופסק סלכה כשמואל כו' כל"ל • ר"ל דר"י מבן גיולום ס"ל גמי כרי"ף דפליגי מהדדי ורק דברי"ף פסק כר' סמונאל וי"א מבן גיולום פסק כשמואל ועיי' לעיל לוח כ"ה בסם"ס סם : (סט) דל"פ ותרוייהו הלכה כו' • עיי' ברח"ם סי' י"ב דמיימי לדברי רבינו ופסיג עליהם יעי"ם סימיב ועיי' בסי' רל"ע סעי' מ' סם הובאו ב' הדיעות : (ע) ומפסיקין ומבדילין קודם שהגיע כו' כל"ל : (עא) דעיולי יומא מחבבין כו' • עיי' ברכות ל"ע מ' פסחים ק"ס ב' : (עב) מבל מיני משתיא כו' סם פסחים ק"ס מ' וכסי סי' רל"ם סעי' מ' : (ענ) לילי שבת ויו"ט יש כו' סם : (עד) מלמ כום מ' קידום לילה קודם לכבוד יום כל"ל סם ק"ס ב': (עה) איזה בבוד יום כו' ברכות פ"ז ס"ם : (עו) אמר רבא טעה מקדש טעה מבדיל מי שלא קידש בע"ש כו' כל"ל ועיי' סי' רל"ם סעיי' ה' וסי' רע"ג סעי' ז' : (עז) מבדיל והולך כל כו' • עיי' בהום ק"ז מ' ד"ם למימר כו' ובירח"ם סי' י"ב ועיין ירושלמי ברכות פ"ם ה"ב ועיין בסי' רל"ם סעי' ו ועיי' ס' הפרדס סי' ק"ח : (עח) כלתימר דבת טוות כו' • עיי' בהום כל כו' ועיי"ם ק"ז מ' ועיי' בהום ברכות כ"ע מ' ד"ה מיהו כו' : (עט) זכרהו על היין כו' סם ק"ו מ' : (פ) בלילה מנין תלמוד לומר כו' ובירח"ם בלילה הוא קדום לכי קדום מתלת יומא בעי לקדושי ומו בלילה מנין ת"ל זכור לת יום מנוח מסדר לילה וקל נסיב ליה קרא דיממא ס"ק זכור לת יום השבת לקדשו זוכרהו על היין בבניסתו מין לי מלמ בלילה ביום מנין ת"ל זכור לת יום השבת ביום מלי מבדך לר"י בפ"ק כו' כל"ל : (פא) בלומר עד שיטול ידיו פעם כו' • כן פירש"י ורבב"ם סם ק"ו ב' מבואר דתם רולם ליטול ידיו פעם ב' מוהר לו מבל עיין חיים סם ד"ם הטובל כו' להטעם מבום דמיהזי כטובל ידיו לסירום ועו"ם ולפ"ז תמור לו לקדם יעי"ם סימיב ועי' בחים סם סימיב וברח"ם סי' ע"ז י"ז ובר"ן סם ועיי' בסי' סערי מבובה סי' ק' : (פב) דקי"ל בב"ה דס"ל תיבף לנטי"ע סעובה כו' כל"ל עיין ברבות נ"ב ב' : (פג) לב"ם דתמרו נוטלין כו' • ר"ל ב"ם ס"ל דקובה מזיגה לריך נע"י מבל מ"מ מוכח דנם מהר מזיגה לריך נ"ב נעילה מבום הפסק ול"ע דהא בברבות נ"ב ב' מבטע דספי מיבף לנטי"ע סעובה סיימ דוקא לב"ה ולא לב"ם ועו"ם סימיב וע"ע: (ול"ל וליתא דהא תמר רב ילחק בר שמואל בר מרתא זמנין סגיאין כו') : (פד) לאובלי טהרות כו' בתום' סם בפסחים ד"ה זמנין כו' מב"ב בענין אהר : (פה) מל"ם קידם ואיכא הסח הדעת בפי' דקי"ל בעני אהרים לענין ע"ם סעובה סיימ דוקא לב"ה ולא לב"ם ועו"ם סימיב וע"ע: (פו) מבל הבדלה אינו אלא על כו' עיי"ם

לי׳ ואמר ר׳ שמואל בר נחמני (קב) מניין שאין אומרים שירה אלא על היין שנאמר החדלתי את תירושי המשמח אלקים ואדם אם אנשים משמח אלקים במה משמח מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין א״ר אחא בר יעקב וצריך (קג) שיזכיר מצרים בקידוש כתיב הכא למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים וכתיב התם זכור את יום השבת לקדשו אר״ז דקדושא (קד) וקדשנו במצותיו דצלותי׳ וקדשנו במצותיך נרסינן בפ׳ המוכר (קה) אין אומרים קדושת היום אלא על היין הראוי לנסך על המזבח לאפוקי (קו) שריחו רע ואע״ג דעברי׳ מ) אפ״ה הקריבוהו לפחתך אבל (קז) יין מגתו מקדש דתניא יין מגתו לא יביא ואם הביא כשר וכיון דאם הביא כשר אנן אפילו לכתחלה דאמר רבא סותם אדם אשכול עם ענבים ואומר עליו קידוש (קח) ואם שתאו חי יצא אבל (קט) ידי חירות בד׳ כוסות לא יצא ודווקא ביינות שלהם (קי) אבל ביינות שלנו יצא ויין (קיא) של מרתף ויין של ציטרין לא יביאו ואם הביא כשר וכיון שכשר (קיב) אנן אפילו לכתחלה ואמרו רבוותאי יין של צמוקים (קיג) דאי עצרו לתו לא נפקי לחלוחית לא מקדשי ואמרא (קיד) דריחא חלא ומעמו חמרא חמרא דהא רבא ס״ל הכי בע״ז בהשוכר דמברכין עליו בפה״ג ושמרים אע״ג דאית בהו (קטו) טעם יין קיותא בדהמרא אבל (קטז) בדפורצני כגון התמד משהחמיץ מקדשין ומברכין עליו בפה״ג דחמר מדינה היא וצ״ע • ירושלמי בד׳ כוסות מהו לצאת (קיח) ביין קונדיטין פיין הדא אמרת יוצאין בו והלכך מברכין עליו בפה״ג וקונדיטין הוא יין ופלפלין וכן קורין אותו בלשון יוני ויין מבושל (קיט) אין יוצאין בו דתנן (קכ) אין מביאין לא מתוק ולא מבושל ואם הביא פסול וכ׳ רבי׳ אבן ניאות ז״ל יין שנתבשל אפי׳ מעט או שנתן לתוכו דבש אין מברכין עליו בפה״ג ולא דייק לן (קכא) דלא גרע מקונדיטין לרבי האי ז״ל מבושל כיון שנתן תהתיו אור והרתיח (קכב) אין בו משום גילוי ולא משום יי״נ • (קכג) ירושלמי כדאיתא התם ולא בריר לן • נסרי׳ מדברי הגאון (קכד) הא דנרסינן אין מקדשין אלא על יין הראוי לנסך ע״ג המזבח לאפוקי הא דגרסי׳ התם אבל אם היה בו דבר רע (קכה) מקדשין אבל הרב הבבלי אמר שאם נתערבה טפה של דבש בחביות גדולה אין מקדשין ולא דייק לן • (קכו) ואפי׳ עני שבישראל לא יאבל עד שיסב אתמר משמי׳ דר״נ מצה (קכז) בזה״ז צריכה הסיבה מרור לא בעי׳ הסיבה הסיבת יין אתמר משמי׳ (קכח) דר״נ מצה צריך ואתמר א״צ ואסיקנא בבולהו ד׳ כסי צריך (קכט) פרקדן והסיבת ימין לא שמה הסיבה ולא עוד אלא שמא יקדים קנה לושט (קל) אשה לא בעי הסיבה ואם אשה חשובה הרי בעי הסיבה (קלא) בן בפני אביו בעי הסיבה תלמיד לפני רבו לא בעי הסיבה מורא רבך כמורא שמים ושמש (קלב) אסיקנא בעי הסיבה • ואריב״ל (קלג) נשים חייבות בד׳ (קלד) כוסות הללו צריך שיהו׳ בהם כדי מזיגת כוס יפה לכל א כדקאמר שתאן חי יצא ש״מ במזוג קמיירי ובמזיגת כוס יפה היינו (קלה) רביעית הלוג מזוג והיינו רביעית

נתיבות שמואל מ) נ״ל דעבריה בפסגנת ב״כ נ״ז כ׳ : ב) נ״ל משומב כו דבר מועט מקדמין עיין הס״ם :

פתח הדביר

וס״מ כום כו׳ ומ״כ יספוך רביעית למוך כלי המחר ויסחר כאן כמלא לוגמיו ויפסח מכוס שים בו רביעית כמלא לוגמיו ותמ״כ יספוך מכלי שים בו מלא לוגמיו לכוס שבמחר בו מהוחר מכדי מלא לוגמיו עד רביעית ויכי׳ ג״כ רביעית ולא יסי׳ פנוס ג״כ ותולי דמיירי דאין כוס שאחר מחזיק רביעית ויש לעיין בזה • ועיין בהרמ״ם פ״ח דברכות סי׳ ב׳ ובמרדכי סי׳ קפ״ב דבלבפה לא מכסיזין כוס פנוס ע״י סיספוך לתוכו יעו״ש מ״כ בפסיקתא לק״מ על התוס׳ : (קב) מניין שאין מומרים סיכה כו׳ • ברכות ל״ה ה׳ ערבין י״ח ה׳ י״ב ה׳ : (קג) סיזכיר יציאת מצרים בקידוש סיום כתיב הכא זכור ל״ל • פסחים קי״ז ב׳ ומס״כ ברכב״ש דס״ם בלעותא לריך להזכיר יצי״מ ל״ע דשא בתפלת שבת אין מזכירין יצי״מ • אבל בקידוש ס״ם ותולי כוותו על פ׳ לעיל שאתו מזכירין יצי״מ ואפי׳ למאן דס״ל דאין מזכירין יצי״מ בלילות אבל בשבת לריך להזכיר • ול״ע דשא בברכות י״ל ב׳ פסוק דבבל לילא לריך להזכיר יצי״מ בלילות יעו״ש סיסיב נס בקידוש סיום לא מצטע כן ודב כי בפ״ח סני׳ ולריך סיזכיר יצי״מ בלילות כתיב הכא כו׳ יעו״ש סיסיב : (קד) וקלכנו במנותיו כו׳ שם בפסחים : (קה) אין מומרים קדושת סיום כו׳ ב״ב ל״ז ה׳ : (קו) לאפוקי שריחו רע ואפ״ה לעוסם למעוטי מגולח ומע״ג דעברי׳ במסנת כו׳ כל״ל • שם ע״ב ועיין סי׳ רע״ב סעי׳ ה׳ וכ״ה בסידור רע״ב יעו״ש סיסיב : (קז) יין מגתו מקדש כו׳ • שם ע״ח וסי׳ רע״ב סעי׳ ב׳ : (קח) ואם שתאו חי כו׳ שם ע״ב ועיי״ש סי׳ ער״ב סעי׳ ה׳ : (קט) ידי חירות בד׳ כוסות כו׳ • פסחים ק״ח ב׳ ועיי״ש ברי״ף ורמ״ם סי׳ כ״ח וכ׳ סר״ן דמ״מ ה״ל לחזור ונסתות ד׳ כוסות יעו״ש ועיין ברמב״ם פ״ח מה׳ חמץ ומלה ס״ע ועיין ס׳ הפרדס סי׳ קל״ו שם כ׳ ידי יין ילא ידי ד׳ כוסות לא ילא יעו״ש וכ״ה בפי׳ סר״ח יעו״ש ומשמע דלא ילא כלל אבל מדברי הרמב״ם מדכ׳ על סח דשתה יין מי ידי חירות לא ילא כ׳ דלא מקיים מלוה שלימה ובשתאן בבת אחת פי׳ דלא חשוב רק כוסם ה׳ יעו״ש סיסיב משמע כדברי סר״ן יעו״ש סיסיב וכני׳ דיזן וכני׳ ברי״ף יעו״ש סיסיב ועיין לקמן סוס קי״ז : (קי) אבל ביינות שלנו ילא כו׳ • כ״ה ברמב״ם שם ועיין סי׳ ער״ב סעיף ה׳ : (קיא) של מרתף ויין של לימוקים כו׳ • שם בפ״ב ל״ז ב׳ ופי׳ ער״ב סעיף ו׳ ועיין ס׳ שערי השמח סי׳ קי״ז וס׳ תמדא נשוא סימן קמ״ל ופי׳ ל״ה : (קיב) מן אפי׳ לכתחלה כו׳ • בתשוכר שם בפ״ב ל״ז ה׳ וכ״ה שם ברי״ף ורמ״ם שם בפ״ב פ״ו סי׳ יו״ד ובספר תשובה שם ועיין לקמן סוף סי״ט : (קיג) דאי עלרו להו כו׳ • ברי״ף שם בפסחים ובפ״ב שם פ״ו ברי״ף ובהרא״ש סי׳ יו״ד ועיין בספר חמדא נשוא שם יעו״ש סיסיב ועיין בפי׳ ער״ב סעיף ו׳ בתב״ה (קיד) דריחי׳ הלא ועשאו חמלא כו׳ • בפי׳ מסיק הרי״ף פ״י דפסחים והרא״ש בפ״ב שם בפי׳ ה׳ ועיי״ש ב״ב ל״ז ה׳ ברמב״ם ותום׳ ד״ה דלומתי כו׳ יעו״ש סיסיב ותום׳ ע״ז ס״ו ה׳ ד״ה ופשא כו׳ יעו״ש סיסיב ועיין סי׳ ער״ב סעיף ג׳ : (קטו) בעשם יין קיותא בעלמא הוא וס״מ בהמרא אבל בפיורלני כו׳ כל״ל עיין ב״ב ל״ז ה׳ : (קטז) בפיורלני לנון התמד כו׳ • עיין בפסחים מ״ב ב׳ בהמס פירש״י ותום׳ דפיורלני נרע מדמוזקא ועיין תוס׳ ב״ב ל״ו ב׳ בד״ה מין הלמה כו׳ ובחל״ם שם סי׳ ע׳ ותולי כוותו למ״ב הר״ן שם

בפסחים פ״י וז״ל מיהת דווקא בסמרים מ״ב בפורלני הבדסים בנת ע״י קורס שסקורס דומקת ומוליאה כל להלוחית שבשם אבל בפורלני שלנו שין נדבקים ברגלי אדם ומפי בהו מיה ואין נמשך מהולני ל״ת שכי שהרי ברוב הפעמים היינו מולח כדי מדהו ומפ״ה מתרת מעליה הוה לפי שהפורלנין עלמן בולעין ושיין יולח שלכך הכל לפי מעמו וריחו עב״ל ועיין סי׳ ד״ל סעיף ו׳ • ומפשר זה שב׳ רביעי ול״ע : (קיח) לכלת בקונדיטין מן מה דתני בר קפרא קונדיטין כיין שלח תמרא יולאין בקונדיטין כל״ל והוה בפשת פ״ה ה״ת ובפסחים פ״י ה״ת ושקליס פ״ב ה״ב ועיין סי׳ תע״ב סעי׳ י״ב : (קיט) אין יולאין בו כו׳ • עיין הוס׳ ב״ב ל״ז ה׳ בד״ה ליליתא כו׳ ובחל״ם שם סי׳ יו״ד : (קכ) אין מביאין לא מתוק ולא מבושל כו׳ ומשות פ״ז ה׳ : (קכא) דעת נרע מקונדיטין • וי״ל דל״ם רבינו רק מסת דהם נתן בו דבש אבל מתבושל י״ל דמודה דאין מקדשין עליו יין מעמע מדכ׳ בתפלה שתמת ויין מבושל אין יולאין בו כו׳ ושוב סביל דברי ר׳ אלי ולא נחלק עליו אבל מדברי העור סי׳ ער״ב מוכח לסיפך דגם מתבושל פליג יעו״ש סיסיב ועיין ס׳ בעלי השופה סי׳ ל׳ ובת׳ הרי״ף סי׳ ל״ב יעו״ש סיסיב ועיין סי׳ ער״ב סעיף מ׳ וסי׳ תע״ב סעי׳ י״ב ועיין בחמ״י בפ״ו דב״ב : (קכב) אין בו משום גילוי כו׳ • עיין ע״ז ל׳ מ׳ : (קכג) ירושלמי כדאיתא בריר לן • לח ידעתי כוותו ותולי חסר כאן ועיין ירושלמי סליתני בתוס׳ קי״ח ובס מבואר דיולאין בתבושל ותולי ל״ל ולא בריר לן כדאיתא בירושלמי • וב״ל מעשה סירושלמי שם מביא לתתן לפושל בתבושל • שוב מלאתי בס׳ המנסיג ס׳ פסח סי׳ כ״ג בתבית דברי ר׳ אלי ותביא עליהן מהך ירושלמי יעו״ש סיסיב ובדור כי זה כוונת רבינו וכ״ה דעת ריע״ב בפיוהו לשבת הגדול יעו״ש סיסיב וב״ל דהעור נוהם בדברי רבינו כמו שהנחתי : (קכד) הא דגרסי׳ אין כו׳ • ל״ע מחיזה נאון אחר כן אי מדברי ר״ן ניחות הא בתוב להדיה חיסכא ואי מדברי ר׳ אלי מחיזה מקום נחברר לו כן • ותולי ס״ם וב״ל ונמרי׳ מדברי הירושלמי הא דגרסי׳ כו׳ ועיי״ש בגמ׳ פ״ו דב״ב ול״ע בזה : (קכה) הרב הבבלי אמר שתם כו׳ • הוא דעת הרמב״ם בפב״ע מה׳ שבת הי״ד ועיין סי׳ ער״ב סעי׳ ח׳ : (קכו) ואפי׳ עני שבישראל כו׳ • הוא פיסקא על המשנה שהובאת בריש חלק זה הוא ה׳ : (קכז) מלה בזה״ז לריכה כו׳ • פסחים ק״ח ה׳ עיין סי׳ תע״ה סעי׳ ה׳ ומס״כ בזה״ז י״ל לתפוקי דעת רמב״ם שהובאת בסי׳ תע״ב סעיף ד׳ בהגה״ה יעו״ש : (קכח) מפמי׳ דר״ע לריך ואיתמר ה״ל ואסיקנא כו׳ כל״ל : (קכט) פרקדן והסיבת ימין • שם ועיי״ש ברש״י ורמב״ם שהלכו על הלי דולה עוד הלה שהת יקדים כו׳ לסיכת קלי וע״ת לדיעת בסי׳ לויער יד ימינו כתב״ה שם ברמ״ם סי׳ כ׳ יעו״ש ומדברי הר״ח משמע ג״כ כהרמב״ם דקלי על הסיבת ימין וכ״ה בפיום שה״ג יעו״ש סיסיב ועיין סי׳ תע״ב סעי׳ ג׳ יעו״ש סיסיב (ועיין ס׳ הפרדס סי׳ קל״ו משמע דמפרש בפיום הרמב״ם) : (קל) לחם לח בעי בו׳ • שם ושם סי׳ תע״ב סעיף ד׳ : (קלא) בן בפני אביו כו׳ יעו״ש סעיף ה׳ : (קלב) לסיקנא דבעי הסיבה בל״ל • שם ושם סעיף ו׳ : (קלג) נשים חייבות בד׳ כוסות כו׳ • שם ושם סעיף י״ד : (קלד) בד׳ כוסות וד׳ כוסות הללו לריך שיהו׳ בהם כדי מזיגת כוס כ״ל שם ע״ב : (קלה) רביעית הלוג מזוג •

(קלו) רביעית חי שתאן בב"א אסר רבא ידי יין יצא (קלז) ידי ד' כוסות לא יצא וצריך להביא עוד נ' כוסות ולא אהברר פי' דבב"א (קלה) ואיכא מ"ד נ' על סדר המשנה (קלט) השקה מהן בניו ובני ביתו יצא אר"נ והוא דשתה מהן רובא דכסא ש"מ דצריך כל א' וא' לשתות רובא של כוס ובניו וב"ב קמיבים (קמ) שותין מיעוט אבל א"צ כוס לכ"א וא' א"ר יצחק קסתא דמורייסא רהוה בציפורא (קמא) הוה לינה דלקדשי ובה משערין רביעית לכסא אר"ח רביעית של תורה (קמב) אצבעים ברום אצבע וחצי אצבע וחומש אצבע ובגודל דתניא ורחץ את בשרו במים במי מקוה וכמה הן אמה על אמה ברום נ' ושיערו חכמים מי מקוה מ' סאה צא וחשוב ובכל סאה קמ"ד ביצים ולפי"ז עשה החשבון (קמג) הלוג הגלי והמים (קמד) ותמצא בה אמה על אמה י"ב אצבעות על י"ב אצבעות שהן בהברתא קמ"ד אצבעות על קמ"ד אצבעות הרי בחלק א' אצבעים על אצבעים ברום נ' אמות שהן ע"ב אצבעות ובתוכו (קמה) מ' ביצים הרי שמניע לכל ביצה (קמו) אצבע על אצבע ברום אצבע פחות שהן ט' חומשין ופניע לחצי ביצה רומו ד' חומשין וחצה הרי ביצה וחצה (קמז) ונ' חומשין ומחצה שהן אצבע וחצי אצבע והומש אצבע וסימנך (קמח) ויצחק בעודנ"ו ח"י ארצ"ה בנ"י קר"ם ורביעית תורה לאו דווקא וה"ה לרביעית דהבא ובנטרא דבני מערבא כמה שיעורו של כום אצבעיים על אצבעיים (קמט) ברום אצבע ושליש אצבע • ולא יפחתו לו כד' כוסות של יין ואפילו מן התחתוי • ירושלמי (קנ) מנין לד' כוסות מן התורה ר' יוחנן אמר כנגד והוצאתי ולקחתי והצלתי וגאלתי ריב"ל אומר כנגד ד' כוסות (קנא) של פרעניות ר' לוי אמר כנגד ד' מלכיות (קנב) ורבא אמר כנגד ד' כוסות של פרעניות שבהן משקה אומות העולם וכנגדן משקה את ישראל ד' כוסות של ברכה ואי (קנג) קשיא לא יאבל תרי ולא ישתה תרי אר"נ בר יצחק ליל שימורים היא (קנד) ורבא אמר כל חד וחד כצוה באפה נפשה צריך לברך בפה"ג אבל כסא וכסא ומסייע לההיא סברא מדתנן שחט מאה חיות במקום א' כיסוי א' לכולן מאה עופות במקום א' כסוי א' לכולן ריא שחם חי' יכסה

נתיבות שמואל ג) עיין רמ"ם :

פתח הדביר

ר"ל כשהוא מזוג הוא רביעית הלוג שים בו רובע רביעית יין מי ובלבה רביעים מים : (קלו) רביעית מי • כ"ל בין כולם ים בבן רביעית יין מי ועיי"ם תים' ד"ם ותא למרת כו' ועיין סי' תע"ב סעיף ע' : (קלו) ידי ד' כוסות לא יצא עיין לעיל אות ק"ע : (קלה) ואיכא מ"ד ג' שלא על סדר המשנה כל"ל והוא פי' הרשב"ם ועיין בתוס' שם ד"ה בב"ה כו' יעו"ש ועיי"ם סעי' ח' : (קלט) השקה מסן בניו כו' שם : (קמ) שותין מיעוט כו' • עיין תוס' ל"ע ב' ד"ה ולא יפחתו כו' וברמ"ם סי' כ"ה ועיין סי' תע"ב סעיף ע"א : (קמא) בציפורא הוא כתיון לוגין דמקדשת ובה מתערין כו' כ"ל : (קמב) אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעיים וחלי אצבע וחומש אצבע ובגודל דמיא כו' כ"ל : (קמג) חולק הכלי והמים • ר"ל בכל כיוצא מהן ובגודל כמה יחזיק אצבעיים על אצבעיים כו' : (קמד) ותמלא בכל אחת על אחת י"ב אצבעיים על י"ב אצבעיים שהן בהברתא קמ"ד אצבעיים על אצבעיים הרי בחלק א' כו' כ"ל • וכ"ל כי בכל אחת מ' כ"ד נולדין בסה י"ב אצבעיים בתוך וכן בגרוגר ות"ב בסה אחת על אחת ים קמ"ד אצבעיים על אצבעיים (ותברתא ר"ל שסה בשבר ע"פ חבבון המרובע) וכ"ל כאן שהם קמ"ד אצבעיים על אצבעיים דסיימו בסתם העליון : (קמה) ובתוכו מ' ביצים • שהוא שיעור מ' מקמ"ד שהן במ' שהם : (קמו) לכל ביצה אצבעיים על אצבעיים ברוס אצבעיים פחות עשיריות שהן ט' חומשין כנ"ל • שהם היו ט' אצבעות שהי' מחזיק על רוס אצבעיים בדיוק אבל עכשו שחסר לשמים שהי חלק עשיריות שהוא חומש אצבע וכיון שביצה מחזיק ע' חומשי אצבע ח"ב הלי ביצה מחזיק ד' חומשין והלי הכלה חומש ה' לע' חומשין כשלש אצבעיים בדיוק נשאר עיד כ' חומשים והלי • והלי אצבע מחזיק ג' חומשין והלי • כשלש עיקר על אצבעיים חלי אצבע וחומש אצבע : (קמז) ביצה ומחצה י"ב חומשין ומחצה שהן אצבעיים והלי אצבע וחומש אצבע כנ"ל ובו"ק : (קמח) ויצחק בעודנו הי מלכה בני קדש • שבי הלה הוא שתים קדש • והולי שאפשר בשעה בעודנו ח"י הוא סימן על ביצה שהוא אצבעיים על אצבעיים ברוס אצבעיים חסר חומש אצבע שהוא חלק עשיריות מן אצבעיים וזכו ח"י ר"ת חסר יו"ד • והולי ח"י הוא ר"ת לחמוצים שהמדברים בהך עניבת והוא ר' יצחק וד' חנגלו • חלל"ם הוא ר"ת רוס אצבעיים והלי אצבע וחומש אצבע • שה' רומז לאצבעיים והלי לחלי אצבע וסס' לחומש אצבע • קד"ם רומז לשהחלק שהמה על אמה על קמ"ד אצבעיים כשאפר קד"ם : (קמט) על אצבעיים ברוס אצבע ומהלם אצבע כנ"ל • כ"ה בפ"ה דבבה ס"ה וס"ג דשלים כ"ב ופ' דפסחים ס"ח וכ"ה בתוס' פסחים ק"ע ה' ד"ה רביעית כו' ופי' שהיו שלמי מייני באצבע לפורי וסם"ם מייני באצבע

הדביר

מדברית יעו"ם היעיב : (קנ) מנין לד' כוסות שה"ת כו' • פ"י ס"ת ועיין זוה"ק ח"ב רע"ז ב' ת"ע ל"ם ב' : (קנא) ד' כוסות של פרעה כ' לוי אמר כו' כ"ל • ועיין במ"ד בהלכות שב"ה : (קנב) ד' מלכיות ורבנן אמרי כנגד ד' כוסות כו' כ"ל • ועיין רש"י ורשב"ם בפסחים ל"ע ב' ועיין ברש"י ק"ח ה' דשפיר טעם של ריב"ל וה"ע מקום דפי' על מימרת דריב"ל דשם"ם שם • ובשנדה שלי פיפיפסחי בילדותי כתבתי מזה קלת בתוך יעו"ם היעיב : (קנג) ולי קשיא הא לא יאכל תרי כו' כ"ל • עיין פסחים ק"ע ב' : (קנד) ורבא אמר כוס של ברכה מלעיך לעובדא ולאו מלעיך לרעה רביעה אמר לרבנה כסי תקיעו לבנין דלך הינות כל אד ואד מלוה בלאכי יפסח היא וכ' רבי' אלפסי ואמרי דבוותא שואל וכל ה' ואחד מלוה בלאכי יפסח היא לריך לברך בפה"ג כו' כ"ל • ועיין רא"ם סי' כ"ד ועו"ם היעיב ועיין בם' בעורי המובב סי' רפ"ו : (קנה) אמר ר' אבא מתיבתא מודה ר"א בד' כוסות כ"ל • וכ"ם לפניהו בתוען פ"י ב' אבל בריק בפסחים שם הסתחת ה"ל יוחנן כו' יעו"ם : (קנו) ואת הכל בדברים שבעתיין לאחריהן במקומן ואע"ג דאפלה כו' כ"ל • וכ"ם בפ' כיסוי הדם : (קנז) וכבסוי בעיעור פירסתי • ר"ל בחלק העיעור בפ' כיסוי הדם שם פירסתי יעו"ם תוס כ"ז ומפסח ואילך ועיין סי' תע"ד וסי' תע"ם וס' הפרדם סי' קל"ב וסי' קל"ב וסי' קל"ו ועיין ס' המכתיב סי' ס"ת וס' שערי תשובה סי' ק"ת : (קנח) וכבי מאחבר' ועל הגפן ועל פרי הגפן כו' כ"ל • ועיין ב' ברמ"ם סי' כ"ד ובב"ן לברך על הגפן כו' ואחר כוס סיי מין מברכין על הגפן לפי שהיו כאחוך בפסוקם יעו"ם היעיב • וכ"ע ת"ב גם מחרי למזון לא יברך ומ"ם הת מחה מבל עיי"ם סי' קל"ז יעו"ם היעיב ומובב היעיב ועיי"ם סי' קל"ע ועיין בעור סי' תע"ד בס"ם דעת מבי סעזרי ועיין ס' המכתיב סי' ס' ובספר בעורי תשובה סי' ק"ת ועיין ס' תמים דעים סי' למ"ד : (קנט) על מזון פותח מעין נ' כ"ל • ועיין לעיל אות מ"ם וזה לרחלי' שמ"ל לברך על הגפן כ"ת על סחמרון • אבל לכתי הת על הגי סי' לריך לברך אבל ז"ת היין דת"ל לברך בפה"ג על היה הד' ת"ב ברכת בפה"ג שמברך על הגי פוטר את היה הד' ת"ב פסיעת אחין לברך עליו ברכת מעין נ' ומהכינו כבר מבואר בסי' תע"ד וסי' תע"ם ועיין ספר חמדה גניזה סי' ק"ע דאין ברכת"ז פוטר מעין נ' יעו"ם ול"ע : (קס) מזגו לו כוס כו' פסחים ק"ד ת' : (קסא) וכבר פירשתי בה' קידוש דשם חל יו"ע כו' כ"ל עיין לעיל אות ס"ד : (קסב) המבדיל בין קודש לקודש • פסחים ק"ד ת' מולין כ"ו ב' : (קסג) המברך

לריך

המבדיל בין קודש לקודש והני דאמרו (קסר) הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך טעות היא ואע"ג דקי"ל (קסה) הפורס מפה לא יפרוס מג' ובין יום השביעי לששת ימי המעשה דאמרינן כל יומא מעין ו) חתימה אפילו הכי כיון דאמרינן בכולהו יומא לא עקרינן לה ואמרינן מעין פתיחה (קסו) ומעין חתימה והלכך אומר הבדלות בין מ"ש ובין מו"מ ובחוה"מ ובמ"ש ליו"ט אבל לא במוצאי יו"ט לשבת • ירושלמי ר' חזקיה בשם ר' ירמיה (קסז) ד' מינין שבלולב נושלין דרך גדוליהן גרמ' בפ"ק דחולין יום טוב (קסה) שחל להיות באמצע שבת אומר בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה מ"מ סדר הבדלות הוא סוגה • (קסם) הביאו לפניו מסבירין ואומרין שמניע לפרפרת הפת והיא במקום כרפס שאנו מסבירין אחר קידוש ומברכין בפה"א הביאו לפניו מצה וחזרת ותרוסת אע"פ שאין תרוסת מצוה ר"א בר צדוק אומר מצוה תניא ר' יוסי אומר אע"פ שמבול בחזרת (קע) מצוה להביא לפניו חזרת ותרוסת וב' תבשילין א' זכר לפסח וא' זכר לחגיגה (קעא) צלי זכר לפסח ומבושל זכר לחגיגה ושמעתי על ר' יעקב מאורלייניש (קעב) לא היה עושה בפסח שחל להיות במוצאי שבת אלא תבשיל א' ס) לפי שאין חגיגה (קעג) דוחה כדתנן אימתי מביא עמו חגיגה בזמן שבא בטהרה כו' ובחול ובטומאה (קעד) ואל ישנה אדם דא"כ אפי' כשבא בהול אין באין בטהרה ואין מביאין עמו חגיגה ונהגו בביצה כחוקי' דאשר (קעה) דג וביצה וזרוע וכרבינא דאמר גרמי ובישולא ומדקתני ר' יוסי אומר מצוה (קעו) ש"מ כר"י ס"ל מצות צריכות כוונה ובעינן תרי מיבולי כדי (קעז) שיזכור המצה בשביל שני שהוא העיקר כדכתיב על מצות ומרורים (קעח) יאכלוהו וכר"ה אמר רבא מצות אין צריכות כוונה ומשמע דרבי' אלפסי (קעט) הכי ס"ל מדאמר אמאי כמבלין תרי זימנא כדי שיראו התינוקות וישאלו ותמי' לי דרבי' אייתי בהלכותיו הא דר"י ור' יוסי (קפ) מצות צריכות כוונה ס"ל והכי משתברא ואית דאייתי ראי' מהא דגרסינן (קפא) שכח והוציא את הלולב לר"ה עפור (קפב) וק"ל הא מדאביה נפיק ביה ש"מ אע"ג דלא אגביה לשם מצוה יצא ש"מ (קפג) דמצות אין צריכות כוונה ול"ד לתוקע לשיר דמתכוין לדבר אחר אבל האי לא מתכוין לדבר אחר ועיד דלולב (קפד) לא חזיא למצות הגבהה ולא בעי כוונה אחרינא ואיבא מאן דפסק כרבנן בההיא דתניא אכלן בלא מתכוין ו) יצא וצ"ע היכא לא אייתי האי תנא (קפה) דהכי ברי"ה ושמעינן מכתני' דמבטיל ראשון (קפו) אינו מבטל בתרוסת עד שיגיע לפרפרת הפת דקתני הביאו לפניו מצה וחזרת ותרוסת מכלל דעד השתא ליכא ואינו מבטל בתרוסת אלא בחזרת ומה ששנינו (קפז) הלילה הזה שתי פעמים מבטל לשון אבילה היא • בראשי' (קפח) מבטל במיני תרגומא ולפי שלא היו מביאין השלחן עד לאחר קידוש (קפט) שאומר עבדים הייטו לפרעה • לא היו מביאין הרוסת • אבל מפני שמתהנינו לפרוס מפה שיהיה מזדמר הכל נהגו למבול בתרוסת והרשות בידו (קצ) למבול בתרוסת ולאכול חזרת כמה פעמים אחר המוציא (קצא) ובנ"ד איכא מאן דמברך על מבול ראשון ומעות הוא דאם איתא אחזרת דבהדי מצה הו"ל

נתיבות שמואל ד) פסחים ק"ד ח' ומ"ב למה מומרין מומו בהבדלה מפ"ש ליו"ט הא לא הוי מעין מחימה מפ"ה מומרין כו' למחר כו' : ה) עיין לח"ש למניח בשם הכ"י מקולייט"ש ליישבה דבעינן שני מבטילין דמבילין המניגה מע"ש : ו) שם ק"ד ב' :

פסח

לגיך מיתמר כו' פסחים ק"ד ח' : (קסר) הבדלת וקדשת לתת כו' • ועיין בהוס' שם בד"ה בעי למימר כו' • ועי"ש בלח"ש סי' י"ח ובמור סי' תע"ג שכתבו כולם לתומרו ועי"ש בב"י סימנים בשם המ"ח סימן לתומרו יש"ש סימיב וכ"פ בפ' שפרדם סי' קל"ג : (קסה) הפיחם לת יפחות מג' כו' • שם ק"ג ב' ות"כ ג"ל בין יום השביעי לשבת יתי המעשה דמלבד זה מיכת ג' ובשלמת בכל מ"ש ומיו"ע מתניגן לי' לליטו מעין חתימה סמוך לחתימה תמשם התילדת לת שייך זה מ"מ כ' כיון דתתניגן לי' כל יומת גם התילדת לת עקרינן לי' ועי"ש בהוס' ד"ה בעי כו' טעם תחר ועיין ברח"ם סי' י"ת שם יש"ש סימיב : (קסו) ומעין החימה והלכתה תומר בין מו"ש ובין מוי"ע ובמולאי יוכ"ב ובמו"ש ליו"ט ובמוי"ע למוה"מ תבל לת במוי"ע לשבת כל"ל • וכ"ש שם ק"ד ת' : (קסז) ד' מיגין שבלולב נושלין כו' • ירושלמי בכורים פ"ש הוף ה"ב ולת ידעתי מתי שייתי להכת ועיד דשת מבותר כן בסוכה מ"ש ב' והוכח לעיל בש' ד' מיתים שבלולב בה' ערבי נחל תות מ"ת • ומברתם שתשר כתן ולפי שבירושלמי זה נזכר כמה דיתי הבדלה ובניגון העתיקו ומוב נשמע כל הקודם משנגת ילי המעתיקים ונכתר זה : (קסח) שתל בחמלע שבת כו' • תולין כ"ו ב' ובירושלמי שם בברכות : (קסט) שבילו לפניו מעגיל בחזרת כו' פסחים קי"ד ת' : (קע) מלוס להבית לפניו כו' שם ע"ב : (קעא) לני זכר לפסח ומבושל כו' • כ"ש בריף שם וברשב"ם שם ושם בפי' ר"ח ונש' שפרדם סי' קל"ב : (קעב) לת סי' עושה בפסח כו' • עיין תוס' שם ד"ה ת' זכר כי' ועי"ש ברח"ם סי' כ"ה ועי"ש בלח"ש סימיב : (קעג) דומה שבת כדתנן ולימתי מביא עמו חגיגה בזמן שמוח בת בחול ובטהרה ובטומאה ולל יאכל כו' כל"ל • פסחים ס"ע ב' ועיין ס' המפרש סי' ס"ו : (קעד) ולת יאכל לחם ד"ה כשבת בחול כו' • ר"ל בזה"ז לליכת טהרה יכולנו טמלו מתים ועיין בעור סי' תע"ג שמביא לשת דעת רבינו : (קעה) דג וביצה • וכזרוע פרבינא דאמר נחמי כו' כל"ל • ועיין סי' תע"ג שטיך ד' ועיין בס' המפרש סי' ס"ו : (קעו) ס"מ דר' יוסי ס"ל מלות כו' כל"ל • וכ"ם שם בס"ם ק"ך ב' : (קעז) מיזכיר המלוס בפיוטו ב' כו' כל"ל • ושת דבעינן תרי מיבולי הוא לפי שפשטם לתמון לת כי' לשם מעור דבעינן שיתבל מלה ותמ"ב מעור יש"ש בס"ם וכ"ש : (קעח) יתכלוהו וכר"ה תמר רבת כו' כל"ל • עיין בר"ה כ"ח ת' ב' : (קעט) הכי ס"ל מדתמר תמתי כו' • ועי"ש ברח"ם סי' כ"ו והניתו כמ"ש למלות מין לחיכת כוונה כתתי' שתם ק"ך ב' וכעין זה הקשה הפ"י על הסיור בסי' הע"ם דברח"ם ס"ל ע"כ דמל"ת ות"ב למה כ' תכלן בלת מהכוין יל"ת יש"ש מם"ב בזה : (קפ) מלות לחיכות כוונה ס"ל והכי משתברא • עיין בתוס' ר"ה כ"ח ת' ד"ה תמר רבת כו' שכ' בלת מוכח מידי יש"ש סימיב ותי משום דשתם כ"ע ת' תר"י דבעינן כיוצא בזה ומשמע עיין שם ר"ה מ"ב לות ט"ז מם"ב לחיכת מזה תבל רבינו מוכח מכתן שם"ל דמל"ל ועי"ש בתות י"ת מם"ב רבינו : (קפא) שכח והוציא את הלולב כו' סוכה מ"ת ב' : (קפב) וקשה לן הת מדתגבי כו' • שם מ"ב ת' ושת התם לתיבת דר' יוסי היא הלתת מוכח

דר"י ס"ל מתל"כ ועי"ש בה' שופר שם"כ מזה שם לוות ט"ז : (קפג) דמלות תל"כ ומסתברת דל"ל לתוקע לשיר כו' כל"ל • ול"ל דרבינו פליג על ר"ת זו וס"ל לעולם י"ל דר' יוסי ס"ל דתל"כ ולכן מוקע לשיר לת יצת תבל תמש דלת מכוין לד"ת לכן יצת : (קפד) נת מזיז תלת למלות כגבסה כו' כל"ל : (קפה) הלי הכת לסכת כר"ה כו' כל"ל • עיין בהוס' בר"ה ת' ד"ה תמר רבת כו' שכ' די"ל משום דיקות דרבנן לכן הקילו בזה ותם נתמר לכוונת רבינו תתי לת מייתי מר' יוסי מכת כ"ש תם ניקות דרבנן בעי כוונה כ"ם בשופר מדתוכייתת עיי"ם ג"כ בתוס' שפי' בזה די"ל דר' יוסי לתו מליה ממש קתמר תבל כבר כתבתי לות ק"ם דדבינו לת ס"ל בתוס' בזה וע"ע תוס' שפסחים קע"ו ת' ד"ה מתקיף לה כו' • (וכתה תמרתי להעיר ד"ת שם קתלת יעקב בסוף מס' פסחים כ' וז"ל כולה סוגיא סקיל ועדי לעיין מבוד תי בעי כוונה ובשופר מסיק תגתי סיתא דתניא ר' יוסי תומר תעפ"י בעבל בחזרת מליה להביא לפניו מזרת כו' ותימה על סתק יעקב שכ' בסי' תע"ג ס"ק י"ם דמבור שכוח מדרבנן לכ"ע לת בעי כוונה ולפ"ז תסבר לך שם יצת יצא שכוח מבוד תו שכוח שבר שכוח תול ג"כ יצת וע"ע דלכתורם סיתא נגד סוגיית הש"ם דלכתת עכ"ל וכתה בעניי לתיובת דלק"מ • וכוח כי הכ"י הקשה תסעור דפסק דלת בעי כוונה (וכמו שרמזתי לעיל בתות קע"ט) וכתה הכ"ת תי' דכרמ"ם ס"ל דלת בעי כוונה ושת דפסק בר"ה פ"ג סי' י"ת דבעי כוונה היינו דווקא בתלוה תיריית יעו"ם ות"כ תתי דמקשה הקשה יעקב לק"ת דבתמת ר"ל ס"ל דבעי כוונה לך תתילי דרבנן רק ברח"ם לת ס"ל כוותי' דר"ל רק כהבריית דלת בעי כוונה בתילי דרבנן ובכור כוח ומ"ב דלכ"ע ר"ל לך להרמ"ם דפסק בר"ה דמל"כ מ"ת במכור דרבנן מוקה דלת בעי כוונה • בגלפע"ד בכור בזה) : (קפו) תיכו מבטל בתרוסת כו' • עי"ש קי"ד ת' ברמב"ם ובהוס' ד"ה מבטל כו' יעו"ם ושם ברח"ם סי' כ"ם ועיין בר"ן שם שתולק ע"ז וע"ע בם' התפיהן סי' ס' ועיין בספר הפרדם סי' קל"ב וקל"ג שדעתו לעבול בתרוסת יעו"ם ועיין סי' תע"ג סעי' ו' : (קפו) הלילה הזה שתי כו' • שם קע"ז ת' (ועיין לקתן תות רכ"ג) : (קפח) מבטל בתיני תרגומא כו' שם ק"ז ב' : (קפט) שתומר עבדים הייטו כו' • תמתם קלם דקודם עבדים הייטו לת כו' מבינים כלל המלות על השלחן ושם קע"ו ב' לת משמע כן רק דבו' מבינן תתר קידום ועוקרין תוהו יעו"ם עיין הוס ר"ז ועיין שוד שם ק' ב' שתין מבינין תת השלחן עד לתתר קידום יעו"ם סימיב ובתוס' קע"ו ב' ועיין ס' הפרדם סי' קל"ב ובי' קל"ג ובס' המפרש סי' ע' ע"ת ועו"ם ועיין סי' תע"ג סעי' ד' יעו"ם סימיב ול"ע : (קצ) למבול בתרוסת ולתכול חזרת כו' • זה פשוט וכוונתו כתו שמותר לתכול כת"פ חזרת תתר ברכת המוליא ס"ס דים רשות לתכול כמ"פ תרוסת ותף קודם המוליא ועיי' בב"י סי' הע"ג שתניח בשם הגמיי' בשם סה"ת שתסור למבול בתרוסת בשעת רתצון יעו"ם סימיב : (קצא) ובכ"ל תיכת מתן כו' • עיין ברמ"י שם ק"ל ב' דברכת בה"ת של כרפס פיטר תת ברכת בה"ת של מרור וכ"כ הרמב"ם שם וסיימו כשברת רבינו תבל עיי"ם בתוס' קע"ו ה' בל"ה והדר תכיל כו' ובתוס' ברכות

הו"ל לברוכי בפה"א ואע"ג דפת פיסר כל מיני מאכל וכיון דברך המוצ"א פסר דברים הבאים בתוך המעודה (קצב) חזרת אין דרכן ללפת בו את הפת ולא מחפת סעודה בא וצריך הוא לברך עליו אלא שברכת כרפס (קצג) פומרתו והלולו והאגרתא לאו הפסקה ניגרו • והלכך א"צ לברך גב"ר ז) (קצד) פשיטא היכא דאיכא שאר ירקי מברך בפה"א ואכיל וכי מפי לפרור מברך (קצה) לאכול מרור ואכיל ושאר ירקי אפילו כרוב ותרדין ורב אחא (קצו) דמהדר אירקא אראיין לאכילה מהדר • היכא דליכא שאר ירקי עבדינן כר"ח דאכר מברך בפה"א ולאכול מרור ואכיל וכי מפי לפרור אכיל בלא ברכה ורב אחא מהדר (קצז) אשאר ירקי מ) (דא"ב חזרת נמי כי ליכא שאר ירקי מברך בג"ר) והיכי אמר כי מפי מרור אכיל בלא ברכה הא הו"ל הפסקה אלא לאו (קצח) ש"מ ליתא ע) לברכה מה"מ לא מברכינן בפה"א הביאו לפניו (קצט) מצה וחזרת וחרוסת ואע"פ שאין חרוסת מצוה ר"א ב"ר צדוק אומר מצוה • מאי מצוה (ר) ר' לוי אמר זכר לתפוח תחת התפוח עוררתיך ר"י אומר זכר למים ואכר אביי האי חרוסת צריך (רא) לסמוכי ברוב מין וצריך לקיוהא במיני קיוהא כגון תפוחים חמוצים וחומץ ומדקאמר אביי הכי (רב) ש"מ הלכה כר"א בר צדוק ומיהו (רג) א"כא למיחש לקפא מדקאמר (רד) לשקועי משום קפא ופר"ח ז"ל קפא הולעת (רה) כרתניא בתרומה האוכל הולעת שבעקרי האילנות וכפות שבירקות א"ר שימי בר אשי (רו) מצה לפני כאו"א מרור בפני ב"א וחרוסת בפני ב"א וא' ואין (רז) עיקרין את השלחן אלא בפני מי שיאמר ההגדה ולמה עוקרין את השלחן כרי שיראו התינוקות וישאלו ושלחנות שלהן קטנים היו (רח) ושלטו גדולים וכנהג (רט) להגביה הכל שבו מצה

ומרור וב' תבשילין • ת"ר לחם עוני (ריי) שעונין עליו דברים שאומר מצה זו וכו' ד"א מה דרכו של עני בפרוסה ד"א מה דרכו של עני הוא מסיק ואשתו אופה אף כאן (ריא) הוא מסיק ואשתו אופה ; **בזמן** לו כום (ריב) שני וכאן הבן שואל ואם אין דעת בבן אביו מלמדו מה נשתנה כו' מתחיל בגנות ומסיים בשבח מתו רב אמר מתחלה ושמואל אמר עבדים היינו (ריג) ומנהגא כתרוייהו ר"נ היה אומר (ריד) כל שלא אמר ג' דברים אלו בפסח לא יצא י"ח ואלו הן פסח מצה ומרור וכו' • עד לפיכך אנו חייבים (רטו) וזה בבקים שעשה נסים בשותר טוב כשאוכר (רטז) לפיכך צריך להגביה ידו וכן כ"א וא' כדי לומר שירה על היין וכן המנהג והותם בגאולה ר"ם אומר אשר גאלנו וגאל (ריז) את אבותינו עד גאל ישראל ואמר רבא (ריח) ק"ש והלולא גאל ישראל דצלותא גואל ישראל אכר רבה וצריך (ריט) ס"אמרו ואותנו הוציא משם ואמר רבה (רכ) מצה צריך שיגביה (רכא) מדור א"צ להגביה י) ונראה במקדיש קדשים ואוכל בחוץ ואתי שגומר נוטל ידיו דאר"א אמר ר' הושעיא (רכב) כל שמיבולו במשקין צריך נטילת ידים וכיון שצריך לטבל חוזרת בתרוסת צריך נפ"י דידים שניות הן ומסתמאין משקין להיות תחלה וכדאמרינן האי מדור צריך לשקועי ואטיבול שני קאי אבל בטיבול קמא לא צריך נמי דהא לית בי' חרוסת (רכג) והנוטל ידיו לפירות ה"ו מנסי הרוח ואדברי' ר"ח לרבנא עוקבא ודריש (רכד) נוטל ידיו בטיבול ראשון בגון שהניח דעתו או שהי' ידיו מלוכלכות ונטל או שהי' מיבולו במשקה צריך שיטול ידיו בטיבול שני דכיון דבעי למיסר הלולא ואנדתא דלמא מקרי וגמע והוו ידיו שניות אבל משום ברכת הלחם של מצה (רכה) ל"צ נמ"י דנמ"י לחולין אסמכתא

היא

נתיבות שמואל ז) סם : ח) כדי להיות נפש' מפלוגתא עיי"ם : ט) ר"ל לברכה גב"ר ודל"ב לא הוה הפסקה מה"ם לא מברכינן על מליחת מרור כיון דצריך לכר מחסת ומה"ם לא מברכינן ג"כ בפ"ק : י) ל"ל הנגבה מ"ל ועיי מלא ונראה כו' שם קע"ו ב' :

פתח הדביר

מ"ב ס' נד"ס מ"ה יין כו' שכ' לא כסברת רבינו ועיין ברמ"ם סי' כ"ו בשמחים שם ועיין בפ' כפרפס סי' קל"ב קל"ג ועיין ס' סמגכיג סי' ס"ז יעו"ש כיעיב ועיין סי' מ"ע סעיי ו' יעו"ש כיעיב ועיין ס' ממיס דעיס סי' ל"ח : (קצב) חזכת מין דרכן כו' עיי"ש בתוס' קע"ו ס' נד"ס וסלר מכיל כו' : (קצג) פיסרתו וכלילת ומגדחת לאו הפסקה כו' כל"ל עיי"ם ברמ"ם סי' כ"ו : (קצד) מ"ל לברך גב"ר ולאו' מהא דאי' מהם פביעת כיכת לתיכת שאר כו' כל"ל • ומייתי זה לרמי' דמ"ל לברך גב"ר וכדמסיק ועיי"ש קי"ד ב': (קצה) מברך לאכול מרור כו' לפמיו הני' שם מברך על מכילת מרור ועיין בר"ן כתן ובפ"ק ועיין בפ' כפרפס סי' כ"ב ובסידור רע"ג דכולם כ' לאכול.מבל ברמב"ם ס"ח כני' על מכילת מלה יעו"ש פ"ח ס"ח וע"ש לקמן בדברי רבינו אות ר"מ ועיין אות סע"ו : (קצו) דמכדר אירקי כו' • שם קע"ו ס' ומכ' רבי' אפי' כרוב ותרדין ושם נאכלים מבושלין ולא חיין כמצוה בברכות ל"ח ב' (וסילקא הייט הרדין עיין פסחים קי"ד ב' ברמב"ם וע"ז כ"ח ב' ברא"ש) מ"ב מבואר מזה דכשר לכרפס ירק שאינו נאכל רק מבושל ולא חי ועיין מ"א תע"ג ס"ק ד' דמוכך בזה ואולי שם מייירי בתולעין מי ורבינו מייירי דתולעין מבושל ועיין בסידור ר"ע נאון דיוליאין בתמיה והייט לומ' וכן מוכח ס"כ מסידורו של ריע"ב מיסד בפיוטו ול"ל שם כוסברתה או חמת יעו"ש כיעיב ובפ' כפרפס סי' קל"ב מבואר להיפוך מה שכתב להלן בסי' קצ"ו ורמ"ם סי' ל' ועיין בסידור ר"ע נאון בשם ר' נעיונתו ובפ' המנהיג סי' ל"ע : (ריד) כל שלא אמר כו' שם קע"ו מ' : (רטו) וזה בפקים שעשה נסים עיין בפיוט לשבת הגדול וכ"ש בפ' כפרפס סי' קל"ב וקל"ג ובפ' המנהיג סי' ל"ח וכ"ש בסידור רע"ב : (רטז) לפיכך צריך להגביה כו' • וכ"ש בסי' תע"ג סעי' ז' : (ריז) מת מצותיו ממלריס ולא כי' מוסיס ר"ע אומר כן ס' מלכיהו ומלכי מצותיו ניגעו למיעדיס ולרגלים מהרים הבאים לקרחיהו לכלום ממיס בבנין עיריך וסמיס בעבודתך ונאכל בם מן הזבחים ומן הפסחים וכו' עד בח"י נאל ישראל עכ"ל ועיי"ם בכרפ"ס ושם דהלכה כר"ע יעו"ש וכ"פ כל הפוסקים ועיין בתוספות פ"ד ב' יעו"ש היטיב : (ריח) ק"ש והלילא נאל ישראל כו' • שם קי"ז ב' : (ריט) ולריך שיאמר ואותנו הוליא משם כו' שם קע"ז ב' : (רכ) מלה לריך להגביה כו' כל"ל : (רכא) מדור כו' • עיין בתוס הקדוש ובאות ר"ט : (רכב) כל שמיבולו במשקה כו' שם קע"ו מ' : (רכג) וטנוטל ידיו לפירות כו' חולין ק"ו מ' מיונה י"ח ב' ועיין לעיל אות פ"ב והנה מדברי רבינו מבואר דבברכם אין מעבילין כלל ומה דאי' התם עובל בחזרת היינו לפון מכילה כדאיתא לעיל אות קפ"ז ועיין בסי' תע"ג סעי' ד' שם מבואר דעכ"פ לריך טיבול יעי"ם היטיב אבל ים לעיין דהא בזמן הס"ם היו רגילים לאכול הכל ע"י טיבול ואם לא ע"י טיבול בחרוסת סי' לבם טיבול אחר וא"כ אכתי מי דחקו לרבינו לזה להולים מפשט הכלכה ול"ל בשפע הסוגיא מברייתו לזה מדקאמר עלה התם הר"פ ס"מ הלי מטל לריך לשקועי בחרוסת כו' אלמא דמטיבול הרוסת קמייתי אבל לא מעיבול בברכם כיון דאי בעי מעבל ואי בעי לא מעבל מיהם לא מייתי הס"ם כ"ם שיעה רבינו וכפון הוא ולא מלינו מלן דפליג עליו בזה ועיין מס"כ בחות כל"ג : (רכד) טובל ידיו בטיבול כו' שם ע"ב : (רכה) ל"ל לנטו"י כו' • ועי"ם בחיים ד"ה טריך טיבול כו' שכ' בחמת דל"ד רק משום שם לריך טיבול ידיו יעו"ם ועי"ם בר"ן ועיין בב"י סי' קכ"ח בשם הרוקח להטעם דעל כזית שת ח"ל נט"י ועו"ש ובהנהג

היא (רכו) דר"א בן ערך וליכא למיחש להיסח הדעת לגבי פת דהא אמרינן (רבו) גומל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום כולו אבל משום סומאה איכא למיגזר וצריך ליטול ידיו למיכול שני וא"ג (רכח) משום ברכת הלחם קאמר וה"ק צריך שיטול ידיו בשיניע למיכול שני והאי לא סניא בלא פת ורבינו אפרים אוקמי (רכט) כגון דקדיש אריפתא ורבוותא קמאי אמרו דבפסחים לא מקרשי אריפתא (רל) כדלקמן ומסתב' הנ"מ לאובלי מהדות אבל האידנא ל"צ אלא גסילה אחת כדרך כל השנה קודם קידוש או לאחר קידוש ואפי' בחוץ לארץ (רלא) היו אובלין חולדין בטהרה והאידנא ליכא אסכתא יח) דר"א בן ערך אלא שנהגו (רלב) והראשונים נהגו יג) לברך ומעות הוא בידם דמים אחרונים של ברכת המזון לא צריך ברכה והכין שדרו מסתיבתא ואומר אני אף במיכול שני א"צ לברך אלא דאינהו כתבו מיכול שני הוא (רלג) אבילת מצה ולא מצינו בכל מקום שפת נקרא מיכול וא"פ (רלד) לא לשהו מרור בהדי חרוסת דלמא אגב חוליא דחרוסת (רלה) ובסם לו למרור ובעינן טעם מרור וליכא ואמר רבא (רלו) בלע מצה ומרור ידי מצה יצא ידי מרור לא יצא שהתורה הקפידה על דבר מר ובלע (רלז) מרור לא טעם אבל מצה טעם משהו יש בו כזרת בכיס ובלעו אף ידי מצה לא יצא (רלח) ואיכא נוסחא דאית בה איפכא א"ר הלל משמי' דנמרא (רלט) לא לכרוך אינש מצה ומרור בהדדי דם"ל מצה בזה"ז דאורייתא ומרור דרבנן ואתי דרבנן ומבטל לדאורייתא תניא אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בב"א ע"ש שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו א"ר

נתיבות שמואל יח) מולין ק"ג מ' : יב) ל"ל לנקך על מים ממרומים :

פתח

הדביר

קודם הנדה (רנד) ומנהג בבלי אחר ששתה כוס שני ומנהג (רנה) להצניע תחת המפה וכו׳ לצרורות בשכלותם ונהגו לברך (רנו) על השלימה המוציא ועל הפרוסה אכילת מצה • ומסתבר (רנז) המוציא ואכילת מצה מברך בא׳ בדאמרי׳ (רנח) ברכת הלחם של מצה וברכה היין של קידוש היום ש״מ דומיא דקידוש בב״א ובוצע אחת או שתיהן באחת כדגרסי׳ חוזין לרבא (רנט) דנקיט תרתי ובצע חדא וכתב ר״ח (רס) מסתברא אפרוסה ויש אומרים אשלימה ונאון אמר אם (רסא) הביאן לפניו פתיתין ושליסין בפסח אע״ג שאין הדר כיון דקרי׳ ביה לחם עוני מניח פרוסה בתוך שלימות ובוצע אבל אם מניח לפניו שליסין ל״צ פרוסה בתוך שלימות אלא בוצע אב׳ שלימות כשאר יו״ט אלא מיהו מנהנא דעלמא להניח פרוסה בתוך שלימה ולא ידעינן (רסב) בדוקא אי נהוג הכין או כי היכי דסליק אדעתין והלכך מברך ברכת המוציא והמצה ואוכל בהסיבה יש שמטבילין בחרוסת (רסג) ובתר הכין מברך על אכילת מרור (רסד) ומטביל בחרוסת והסיבה (רסה) ל״צ והדר טרך מצה ומרור ואכיל בלא ברכה כהילל (רסו) ואכיל בהסיבה ובתר דאכלו כל צריכין יאכל (רסז) כזית ומצה שמורה ובתר הכין לא טועמין כלום כר (רסח) מכאן דבהמ״ז ונקטינן כל״ק דגמרא דאמר אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן וכ׳ רבי אלפסי לישנא קמא אליבא דנמרא ל״ב דמר זוטרא בדכתיבנא ומסתברא טעמא משום דקי״ל דכל היכא (רסט) דאיכא תרי לישני בגמרא בשל תורה הלך אחר המחמיר בשל סופרים הלך אחר המיקל • ומצה בזה״ז דאורייתא היא אמר רבה אכל מצה בזה״ז (רע) אחר חצות לרבי אליעזר ב״ע לא יצא י״ח ופי׳ ר״ח (רעא) כראב״ע דסתם מתני׳ כוותי׳ (רעב) ובאיזהו מקומן תנן ואינו נאכל אלא עד חצות ומסתברא מדקא אמרינן לר״א ב״ע ולא קאמר אכל מצה אחר חצות לא יצא ש״מ הלכה כר״ע ומסתמא אחרינא אשכחן יג) כר״ע דתנן כל דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה ואמרי׳ עלה לאתויי אכילת פסחים ודלא כראב״ע (רעג) וההיא דברכות ואיתשל מ״ט אין מברכין במצה כל ז׳ כדרך שמברכין על הסוכה דהא (רעד) נמרי׳ מהדדי ולילה ראשון חובה מבאן ואילך רשות ומסתברא בסוכה כי בעי למיכל בסוכה (רעה) איבא עליו מ״ע דבסוכות תשבו אבל נבי מצה כי בא למיכל ליכא עליו מ״ע דמצה אלא לאו דכבל תאבל חמץ (רעו) ואין מברכין אלאו:

מזגן לו (רעז) כוס שלישי מברך על מזונו • ורביעי גומר עליו את ההלל • בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי לא ישתה • ירוש׳ (רעח) למה בשביל שלא ישתכר והא כבר משוכר הוא יין שבתוך המזון אינו משכר יין שלאחר המזון משכר וישבח לגמור את ההלל ומסתבר׳ טעמא משום שכרות אבל משום דאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן לא קאמר (רעט) ש״מ דיין אינו מפיק טעם מצה אע״ג דאיכא למימר דם״ל דמפטירין (רפ) אגן לא אשכחן בגמרא דאסור אלא אבילה אבל (רפא) שתיה לא שתרי כוס רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו (רפב) ברכת השיר ר״י אמר יהללוך ר׳ יוחנן אמר נשמת כל חי (רפג) והותם בישתבח ומדקאמר ברכת השיר ש״מ ברכה היא והתימן עליו מלך מהולל בתשבחות (רפד) ומנהג פרב יהודה • וקשיא לן אמאי אינה פותחת בברוך (רפה) הא אינה סמוכה לחברתה דאלו ישתבח (רפו) סמוכה לברוך שאמר אבל האי לא (רפז) ודימו לה להא דברכות יד) הושע ה׳ את עמך ויהיה כל צריכים לפניך באי״ שומע תפלה לרבינו צמח (רפח) לגמור את ההלל בלילי פסחים אין מברכין ולמה

הדביר

יומר מזה וכך למיזמו מקימין מס דכרי רבינו דמפרש מיזס סהם מתניתין כוותי׳: (רעב) ובתיזמו מקומן תנן כי׳ • כ״ו ב׳ ומס ס״ז ב׳ ועיין הום׳ פסחים מס ד״ס תמר רבה כו׳ ומס בזבחים כ״ז ב׳ בד״ס וזב״ח כו׳ ומגילה כ״מ מ׳ ד״ס למתניי כו׳ ורמ״ם בפסחים סי׳ ס׳ ועיין במי׳ הרסב״ם בברכות ע׳ מ׳ ועיין ר״ן בפסחים מס ובפ״ב דתגלה ועיין סי׳ הע״ז סעי׳ מ׳: (רעג) ומסוף דברכות כתן חסר מיתמר מלם וכיוצי לייסב דכרי הסם״ס דברכות ע׳ מ׳ דסהם מיסהם כרמב״ע וחבל על דתבדין כי: (רעד) דהא נמרינן מסדרי׳ סיכה כ״ז מ׳: (רעה) מיכא עלי׳ מ״ע דסיכות כו׳ • עיין מ״מ סוף סי׳ תלע״ן הובא זה בשם מהרי״ל יע״ם וחוא מרכיני ועיי׳ בשעל המתיר סילסי פסחים סכ׳מעש מאר דפסוקה מ״מ לו מלא ליתן כלל בכל יומי דסיכות וע״כ מייכתי הסוהם ליתן בסוכה מבל כיון מסבר לו נחיות בלא תכילת מלא יע״ם וע״ש בשלבו מעש מאר וחוא כי לא לאכיל ולא ליעבוך מפ״ל סהם מאת דשתילה חוא להגאתו מבל סיסיסם בסוכה סיל שלא להגאתו: (רעו) ואין מברכין מלאחי עיין לעיל בת״מ מס׳ ברכת מהניס חום כ״ח: (רעז) כוס שלישי כו׳ • שם בפסחים קי״ז ב׳: (רעח) למה בשביל שלא ישתכר כו׳ • שם ס״ו וחוסם שם בחו׳: (רעט) ס״מ דיין מינו מפסיק כו׳ • עיי׳ ברמ״ם סי׳ ל״ג וסי׳ ל״ד יע״ם סיסיב ועי׳ בס׳ סהניסיג סי׳ פ״ז וסי׳ ל״ח: (רפ) דמפטירין מאר מלא מהן לא מפסיק כי׳ כל״י וכ״ל מף דיל״ל דסיכולתי ס״ל כאר זוטרא בס״ס דיקן ק״כ ח׳ וכבר מתבאר בחום שם ח״מ דלא קי״ל כיוחי׳ בזה״ך מ״מ הם לא מניני בס״ס דידן דאסיר בשתי׳ עיי״ם ברמ״ם סי׳ ל״ג ולדיוק עיין סי׳ תפ״ח (ועיין ס׳ תמיס דעים סי׳ ל׳): (רפא) מבל שהי׳ לא מניני כיס רביעי נימר כי׳ כל״ל: (רפב) ברכת הסיר ברכת הסיר ר״י אמר יהללוך כו׳ כל״ל • שם קי״ח ח׳: (רפג) וחותם בישתבח כו׳ • מסתע קלת דס״ל כר״ח כהן סהובא בתוס׳ ד״ה ר׳ יוחנן כו׳ וברמ״ם סי׳ ל״ג מבל אין מזה שכרע כ״ב ומס״ב וחותם מלך מהולל בהשבחות משתע קלת דחותם בברכת יהללוך ועיין שם שפרדם סי׳ קל״פ שם מבואר דחותמין בשמיסם ועיין שם סתניתא סי׳ פ״ע ועיין ברמ״ם סי׳ ל״ב שכ׳ ל״ב דחותמין מלך מהולל בהשבחות וע״ב דקאי על ישתבח וכ״ש בעיר סי׳ ת״פ: (רפד) ומנהג כרך יהודאי כ״ש דעת סרי״ף וכ״ש בסיומו של רע״ג מבל אין כן דעת ברמב״ם וכ״ש בפרדם סי׳ קל״ג דחותמין בהלל ביהללוך בא״י מלך מהולל בהשבחות ואחר נסמת מיתמין ביהשבחת מלך חי לעולמים יע״ם: (רפה) סת חיסה סחובה לחביריתה כו׳ • עיין לעיל בת׳ סיסה בח״ת חות י׳ יע״ם סיסיב: (רפו) סמוכה לברוך בחמר כו׳ • עיין הום׳ ברכות מ״ו מ׳ ד״ס כל הברכות כו׳ ובפסחים ק״ך ב׳ ד״ס חוץ מברכה כו׳ ועיי״ם ברי״ף ורמ״ם פ״ס דברכות סי׳ ס׳ ועיין בם שפרדם סי׳ ס׳ ועיין סי׳ ל״ד סעי׳ מ׳ יע״ם: (רפז) ודימו להת דברכות כו׳ • עיין בחום׳ ברכות י״ד מ׳ וכחום׳ פסחים ק״ך ב׳ ד״ס חוץ מברכה כי יע״ם סיסיב ועיין בתר״י רים ברכות שכ׳ כיון דבמקומה סמוכה לחבריתה אף שחיטו מומרה סמוכה ליה לן בם יע״ם סיסיב ולפי״ז לק״מ וי״ל דמסבר לזה כיון רבינו ג״כ יע״ם בנם המר״י סבות רתי מפלגת סהלך יע״ם וכן נכון יותר ועיין בר״ן כתן יע״ם סיסיב: (רפח) לגמור

ניתיבות שמואל יג) ל״ל דלא כרמב״ם: יד) ברכות כ״ח ב׳:

פתח

עיין בם׳ שפרדם סי׳ קל״ב קל״ג וכם׳ סמנסיג סי׳ ע״ד וברמ״ם בסלכות סבדר וכסי׳ תע״ג סעי׳ ו׳: (רנד) ומנסג בבלי לחבר כי׳ • כ״ם ברמב״ם פ״ח מס׳ חמץ ומלה ס״ו: (רנה) להלניע מחת המפה כו׳עיין זוס״ק מ״ב קל״ח ב׳ ועיין בכל המקומות סלינחו כלינחו רל״ב ועי׳ סי׳ תע״ג סעי׳ ו׳ וסי׳ תע״ו סעי׳ ס׳: (רנו) על הסלישה סמוליא ועל הפרוסה כו׳עיין זוס׳ברכות ל״ע ב׳ ד״ס הכל מודים כו׳ובפוס׳ פסחים קע״ז מ׳ ד״ס מס דברי כו׳ יש״ם סיסיב וברמ״ם בם סי׳ ל׳ ועיין בם״ח סי׳ רפ״ז סלא כ״כ יש״ם סיסיב ועיין בם׳ סמנסיג סי׳ ע״ז ובם׳ הפרדם בם ובם יש״ם סיסיב ועיי׳ בם׳ סמנסיג סי׳ פ״ב: (רנז) סמוליא ומכילת מלא מברך כת׳ כו׳ • עיי׳ הום׳ בם בפרכים ובם בפסחים יש״ם סיסיב: (רנח) ברכת סלחם של מלא וברכת סיין כו׳ • ל״ם כ״ע ב׳ ועיין לקמן הות ס״ג: (רנט) דקא תניי ובלא הדח • בם ברכות ל״ע ב׳ ובפסח קי״ז ב׳: (רס) מסתברא תפרוסה וי״ל מפלימה • כ״ם בר״ח בפסחים קע״ו ב׳ והכא מבוהר מדבריו דמרוייהו ברכות מחד מלא מנרסין הו סיסיב תפרוסה הו סלימה ועיי׳ בם׳ תמיס דעים סי׳ ל״ח: (רסא) הביהן בפיהן כו׳ • זו הדיעה סוכח ג״כ בפ״ע פ״ח ס״ו יע״ם והוח סיוב זה בברכות דשם הוב״ח דין דפחיתים ובלמים וע״ז קאי • ועיין סיעיב בחי׳ רשב״ם בברכות שם יע״ם: (רסב) ולא ידעינן בדוקא כו׳ • ל״ל כי זהו מדברי הגאון מחיב וה״ק הגאון דעלמא דבעינן לחיב פרוסה בהוקא מבל לא ידעינן כילד לעשות דלולי מחמת טעות ניהנו כך משום דהביהו כפשוטה ובחמת לא כן הוה לה לקחי דקחי על פחיתים ובלמים הו דילמא גרור להם בקבלה בב״ם מעיקר הלכה ולפי״ז ל״ל להניח בבל״ל ולא ידעינן הי ניהוג הכין בדוקא הו כי היכי דסליק אדעתין והלכך מברך כי׳: (רסג) ובתר הכין מברך כו׳ • וכ״ם בטוש״ע סי׳ הע״ה סעי׳ ה׳: (רסד) על הכילת מרור ויש מחברך על מכילת מרור והדר מטביל בחרוסת והסיבה כו׳ בל״ל • וכ״ע מלשון הרמב״ם בפ״ח ה״ח יע״ם וכ״ם ברמ״ם בם בסדר וכ״ם בסדורו של רע״ג ובם׳ הפרדם סי׳ קל״ב וקל״ג ובם׳ הסנסיג סי׳ ע״ח וכ״ם בסיומו של היט״ע יע״ם: (רסה) והסיבה ל״ל כו׳ • כבר נתבאר לעילא חום קכ״ז דמרור ה״ל בסיבה ועיין בסי׳ תע״ה סעי׳ ה׳: (רסו) ומכיל בהסיבה • עיי׳ סי׳ תע״ה סעי׳ ה׳: (רסז) כזית מלא סמורה כל״ע עיי׳ סי׳ תע״ז סעי׳ ה׳: (רסח) מנסת דברסת״ז וכסת דהלילא ונקטינן כל״ק דגמרא דאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן וכ׳ רבי אלפסי לישנא קמא דגמרא ל״ב דמר זוטרא דתמר אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן וכ׳ רבי אלפסי לישנא קמא אליבא דנ

ולמה מפני שחולקין אותו באמצע (רפפ) והצריך לומר והרביעי גומר עליו את ההלל ושהקשית וכו' (רצ) יש מעון ברכה לאחריו ואין מעון ברכה לפניו יש (רצא) כיוצא בה אחרינא שבק"ש ודאמרו רבנן כל המעון ברכה לפניו מעון ברכה לאחריו כו' הא אשר ר' יוחנן (רצב) אין למדין מן הכללות (רצג) כום המישי אומר עליו הלל הגדול עו) ואיזה הלל הגדול אר"י מהודו עד נהרות בבל (רצד) וכר"ש נהגו בשתי ישיבות וחוזר (רצה) וחותם יהללוך • וכן שדרו מסתיבתא ויפה הוא לחתום בישתבח עד מלך כהולל בתשבחות ומסתבר' (רצו) דר"ם לא פליג אמתניתין דמדקאמר (רצז) לא יפחתו ש"ם אם בא להוסיף מוסיף מידי דהוה אקריאת התירה (רצח) דתקינו ו' ז' ומוסיפין עליהם לרב שר שלום (רצט) כום חמישי רשות ואם רצה לשתות רשאי ואחר הודו (ש) אומר יהללוך • וכ' רב אחאי עז) מאן דלית לי' למיכל כולה סעודתא ממצה דמנטרא אכיל ברישא מהאי דלא מנטרא ומברך עלי' המוציא ולבסוף מברך על כזית דמנטרא לאכול מצה ואכיל והדר ברך מצה ומרור ואוכל בלא ברכה כהלל • (שא) ורבי' דאמר דלית ליה אלא כזית דמנטרא יז) דלית לי' לכולה סעודה בעי מימר ולית ליה אלא למצוה בלחוד קאמר ולישנא דרבי' שרירא נקט ואיפשים מילין על (שב) ר' שמעון קיירא דאמר אכיל ברישא יח) מהאי דמנטר כזית ומברך עליו לאכול מצה ואכיל והדר אכיל מצה ומרור ונפיק י"ח ואמרי' עלה דלא יט) ומעמא (שג) דרב יהודה ודבולהו רבוותאי והבי איתמר היכא דלית ליה אלא כזית דמנטרא כו' ומסתברא דאפילו במצה דלא מנטרא (שד) מברך המוציא לאכילת מצה כ) דחובת מצה (שה) בבזית בתרא היא (שו) ואפילו כי אית ליה מצה באחרונה מסתב' דנפיק י"ח באכילה ראשונה אע"ג דאכיל מינא אחרינא בתרי' כי היכי דאכיל אחר הפסח יצא ואין מפטירין אחר הפסח קאמר ואי עביד אינו עושה פסח אחר ה"ג ל"ש (שז) ישנו מקצתן יאכלו גרדמו לא יאכלו • וכתב הר"ר שמואל ה"ה למצה מדגרסי אביי

נתיבות שמואל עו) זבחי ר"ם ותוס הלל הגדול כו' : עז) מחלוקת דל"ת פ' ע"ה ור"ן שם ותו ל"ל למיכל כולה סעודתא מסיק דמיבעי למיכל כרישא מהיכל דלא מנטרא והכי מסיק למיכל כזית מהאי דמנטרא ומיכל והכי מיכל מצה ומרור ויברך ממרור ויכרוך מרור בהדי הדדי ומסיק ידי חובתי' כו' ולא זכר כלל אם יברך על מצילת מצה מהלל מנטרא או מהמנטרא לכן סברת רבי' פיטם נגה"ג ורי"ף דהם מהו ברכת המוציא על הלל מנטרא ומכילת מצה מהמינטרא : יז) לכאורה קשה דמשמע דל"ל לכלל כזית מחד ומסיים בשני זיתים כזית מצה וכזית דברכה ע"ז קאמר דכך כזית דקתני לתו דוקא דעיקר כוונתו דל"ל לכולה סעודתא רק למעוטי עין ר"ן פ' ע"פ דמכאן כן לנעת בכר"ף מכל הנהמ"ם הפסח זה הלשון עיקר דלקן לו רק כזית אחד והקבה על הכר"ף מהיכ יעשה הפריכה ויבעל פעם אחת מצה הסמוך ולעת הברה"מ לפ"ז לחזור מוכך בלל עיין שם : יח) כ"ל דכ"ת ניחון מוקם על ר"ם קיימת דאמר דמכיל כך למעבר ויברך על מכילת מצה כו' אלא נמצא ס"ל דמכיל מנטרא ויברך על מצילת מצה כו' : יט) נ"ל וכמעמת דכך יסודתי וכולהו כוותאי והיינו דעת כס"ג דכתבתי לעיל ור"ל ולבסוף יברך על כזית דמעבר דהיינו מאחר כל מהכילה וכן פסק ב"י בשו"ע סו"ס הפ"ב : כ) עיין עוד סו"ס שי"ב וכ"ל כלן מברך המוציא ואכילת מצה ויכול כזית דמעבר לבסוף דמוכח מצה בכזית בתרא היא כו' :

פתח הדביר

לאחר סהלל בלילי פסחים כו' • וכ"כ הר"ן שם בשמו יש"י בר"ן פ"י דפסחים דמז מבל"ג לכל סעור כ' בשמו בשי' תע"ג לסיפך וגם שם"כ הסעור בשם ר' שמרש דמלריך לנברך ב"פ יש"י עיין בסידור ר"ש יש"י ובסי' מפורש לסיפך גם שם"כ בשם ר' הלי הר"ן כ' בשמו לסיפך ועיי' רא"ם סי' ל"ב ועי' בחי' הרשב"ם בברכות י"ח ת' מ"ב ג"כ בהר"ן מפמי' דדב סלי ומפמי' דדב לחם דלחן לברך ועיי' בש' מהגיה סי' ל' יש"י ועיין בפו"ע סי' ת"פ שלין לברך לחר הסעודה ועיין בש' סעורי מסובה סי' ק"ב יש"י : (רפפ) שחולקין לותו באמלע ולסלרך לומר והרביעי כו' • זה לשון ר"ש בסידורו ולכמור לת הלל בלילי פסחים מין מברכין ולמה מפני שחולקין לותו באמלע וזה שפינו והרביעי גומר עליו לת הלל מפני שבשם זו עד היכן הוא לומר בש"ת עד מה בנים שמחה וכ"ש לעולם יומר עליו לת הלל מפני שלריך לפיים לת הלל כולו ולא יפייר בקריאת ר"ח עכ"ל ועיי' בש' המגיה סי' ל' יש"י ס"ל דלילי פסחים לריכים לומר הלל שלם וחוזר ולומר והרביעי ג

אביי הוה יתיב קמי' דרבא חזיי' דקא מנמנם א"ל מינם קא
ניים מ"ד (שח) א"ל לא נמינמו קא מנמנמו ואביי אתר תורבן הוה
ומסתב' (שט) משום ברהמ"ז קאמר דאי הוה מנמנם אפסק לי'
ובעי מיהדר ולמיכל והדר מברך אי לא לא ולאו משום אכילת
מצה קאמר אלא משום דבעי למיכל סעודה (שו) ומברכין
כמ) המוציא ואכילת מצה בהאי דלא מטרא ומיפטרי כזית בתרא
דמינטרו דומיא דמרור (שיא) היכא דליכא שאר ירקי דמפרך
בפה"א ולאכול מרור ואכיל אע"ג דלא נפיק בי' דחובת מרור בתר
מצה היא דכתיב על מצות ומרורים מצה בריש והדר מרור
ואפ"ה מיפטור (שיב) דחיובא בברכה קמייתא דלאו חיובא ה"נ
ל"ש ועוד דלא אשכחן אכילת מצה בלא המוציא כדגרסינן
(שיג) ברכת הלחם של מצה מהו והלכך כי ליח לי' מצה דמנטרא
לכילה סעודה עביד כשנהגו וכ' רבינו אלפסי ז"ל מאן דלית לי'
חטרא בלילי פסחים מקרש אריפתא בשבתות ויו"ם (שיד) ושארי
בריש ובצע לי' לריפתא ומנח ידי' עלי' עד דנמר בקידושא בתר
דנמר מברך לאכול מצה ואכיל והדר ממבל בשאר ירקי ועקר לי'
לפתורי' ואומר מה נשתנה עד נאל ישראל ומברך אמרור ואכיל
והדר בריך מצה ומרור ואכיל בלא ברכה ומסתברא (שמ) ברכת
מצה בלא המוציא ליתא וכשאמר המוציא מברך (שמז) אכילת
מצה ונמיר לקידושא ואכיל לה למצה ובתר הכי מברך אשאר
ירקי וכו' אלא מסתברא (שיז) דלית לי' לאפטוקי בין אכילת מצה
לאכילת מרור ומאן (שיח) דלית לי' חמרא אדרבא עבר דהא לא
יפחות לו מד' כוסות תנן וכן אמרינן אפילו נוטל בן התמחוי
צריך למבור (שיט) מה שיש לו לקיים מצות חבמים ולא יסמוך
על הפת שאם תיקן כוס א' מה תקנת' על שלשה לפיכך
יבביר מה שיש לו לקיים מציה ולהוציא הוצאות עד שימצא יין
(שכ) או צימוקים כמו שאדם צריך לחזור על מצות לולב ואתרוג
וב"כ רבי' יוסף בר רב ורבי' האיי הכין כתב אם אין לו יין יקדש
על הפת כלילי שבתות ויו"ט חוץ מן הפסח שהרי אמרו לא
יפחתו לו מד' כוסות של יין ואבן ניאות ז"ל כתב (שכא) בדלא
אפשר מקדש על הפת ובוצע ואוכל לאלתר כג) וא"צ לשהות עד
שסידר ההגדה מידי דהוה אבציקו של א"י (שכב) דאדם ממלא

הדברות

בריסו מהם ומברך עליהם המוציא ואוכל כזית מצה משומרת
באהרונה ומברך עלי' על אכילת מצה וכ"ש (שכג) הכא דלקיומי'
מקיים ואין בו משום לאחר שטילא בריסו מהם חוזר ומברך ומודר
ההגדה ובהמ"ז סודר על הפת ולא דייק לן דבבציקות של א"י
(שכד) אכילת מצה מברך כזית מצה באחרונה אוכל בלא ברכה
וכ' רבי' אלפסי ז"ל מאן (שכה) דבעי לברוכי בתרי או בתלתא
בתי היכי עביד מברך ברישא בביתי' ואכיל כל מה דצריך
ומברך ברהמ"ז והדר מברך לכל חד וחד בביתי' ושתי אינהו
נמא דקידושא ואגדתא ואכלי מצה וירקא ולא אכיל בהדייהו ושביק
להו למינמר סעודתייהו ומברכי אינון ברהמ"ז והדר אזיל לביתא
אתריגא ועביד הבין וכן לכל ביתא וביתא ולבסוף אזיל לביתי'
וגומר הלולא ושתי בסא דהלולא וגמר לה מהא דתניא כל
הברכות כולן אעפ"י שיצא מוציא חוץ מברכת הלחם וכו' ובעי
רחבה ברכת מצה וברכת קידוש היום מהו כו' ושמעי' כי איבא
מאן דלא שמע ולא נפיק י"ח הדר מברך לי' בין על המוציא
בין על אכילת מצה בין בפה"א בין על אכילת מרור בין בפה"ג
דכולהו חד טעמא אינון (שכו) ומצוה אינון ואינהו כיון דבריך
ברהמ"ז לא למעום כידי דקי"ל אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן
וצ"ע דקאמר ולבסוף אזיל לביתי' וגמר הלולא (שכז) לסיים כולא
סדרא בביתי' והדר ליזול בבתי אחרינא ולא ליכול ולא לשתי
(שכח) בהדייהו ומברכי ברהמ"ז הא תינח כי ידעו לברוכי ברהמ"ז
כי לא ידעו לברוכי היכי עבדי ואיבא למימר אע"ג דבריך
ברהמ"ז בביתי' אכיל בהדייהו כל מה דבעי ולבסוף אכיל
כזית מצה באחרונה בהדייהו וימנא אחרינא ומברך להו ברכת
מזונא דמסתברא דאסו אינש (שכט) דבעי למיכל תרי זימנא
בלילי לא מצי אכיל ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה ואיבא
לעיוני דרחבה דבעי ברכת הלחם של מצה לבעי נמי בפה"א של
מרור • ומסתב' דלא מצי לברוכי (של) בפה"א אשאר ירק דהא
לא ברכת חובה ואיצטריך למיעבד כר"ח דמברך בחורת בפה"א
ולאכול מרור ואכיל וכי מטי מרור אכיל בלא ברכה כתבו רבותאי
(שלא) קידש בביתי' אין לו לקדש לאחרים שיודעין לקדש
ירושלמי

נתיבות שמואל כמ) ענבים דגריס כאן וחס שיין מהלעיל ממצה דידי' דיאכל ממצה לבסוף וכ' הברכות יבבך על הלחם מצה ומיפטר בך
דמצה ויאכלנה לבסוף בלא ברכה : כב) מסר כאן וכ"ל ומעכל ביקום ומומר ההגדה ואח"כ מבבך על אכילת מצה ו"ל לבסוף
עד שסודר ההגדה כו' מידי דהוה מציקום של א"י כו' ואומל כזית מצה נאמרוסה ומבבך על אכילת מצה ו"ל מבבך אחר אכילת מצה המוציא
ויגמור כל הסעודה קודם עיין שלחן הגבורים שסחיס שרק בהרחה :

פתח

דווקא בנתנמנמו אבל בנרדמו אפי' מקלתן לא יאכלו עיי"ש רשב"ם
ועיין רא"ם סי' ל"ד אבל סיעתא הרמב"ם בסס"ח דר"י לקולא פליג
וה"ק ביגמו כולן דלא יאכלו ס"מ בנרדמו כיון אבל בנתנמנמו
יאכלו יעו"ש וכלא"מ • וכ"מ בקצ"ח סב' וז"ל יסגי מקלתן
יאכלו כלן לא יאכלו בתנמנמו יאכלו (לקמ"ל כי הוה ליון על פי'
המנס וקי"ל אמתי דמסיק לקמי' מ"מ אין הדבר יוצא מפסוקנו)
ובמו"ע סי' תע"ח סעי' ב' מיסבס בהרמב"ם קלחר כו' • וכ"ה
סיעתא דרמב"ם בסמ"ק יעו"ש ועויי"ם ברא"ם ובר"ן :
(שי) ותבריכן ברכת המוציא וכילת כו' • קאי על הא דלעיל וזה
שייך בסוף הים ס"ו וכמ"ש בס : (שיא) היכא דליכא שאר ירקי
כו' • עיין לעיל הים קל"ו : (שיב) דחיובא דברכה בקמי הא דלהלן
חיובא ה"א כו' כל"ל : (שיג) ברכת הלחם של מצה מהו כו' • עיין
לעיל הים רנ"ח יעו"ש : (שיד) ואחרי בריסא המוציא וגלא כו'
כל"ל : (שמו) ברכת מצה בלא המוציא כ' • ועיין בזה סי' קפ"ג
סעיף דברי רבינו יעו"ש היטיב : (שמז) מבבך על אכילת מצה
כו' כל"ל • ואע"ג דרבינו כ' לעיל הים קל"ה וגהים ר"ת דמבבך
לאכול מצה ולאכול מרור מ"מ ה"ק דלריך לברך על אכילת מצה
אבל טוב שברכה לאכול וכמ"ש בפרדס סי' כ"ב ועיין לעיל הים
רמ"ד : (שיז) דלית לי' לאפטוקי כו' • נס זה כוונת בס בעור בס
יעו"ש היטיב : (שיח) דלית לי' חמרא עבר אדרבנן דהא לא יפחות
כו' כל"ל • עיי"ש בעור סעיף כל דבריו : (שיט) מה לשיקים כו' •
עיין לעיל הים קי"ב : (שכ) לריך למכור מה שיש לו כו' • עיין
ל"מ ב' וברשב"ם בס ועיין סי' תע"ב סעי' י"ג והבנדה בלי תמהתי
בזה יעו"ש בלחוק נס ממש"כ רבינו וסיום כמו שהדם לריך לחזור
על מלות לולב ואתרוג עכ"ל אלמא דאין זה מחיר מלולב ואתרוג
ובלולב ואתרוג כבר מבולל בסי' תרנ"ו בחי"ל לבזזו יעו"ש היטיב
ול"ע בזה : (שבא) בלא חסבר מקום על הפת ובולע כו' • ובעיר
בסיעת בס דברי הרי"ף ניחות בזה"ל אסיגו מבבך בסעת קידום הלא
המוליא ונומר הקידום ואוכל ומעכיל ילקום בחרוסת ונומר סהנדה
ואח"כ מבבך על הכילת מצה ועל הכילת מרור עכ"ל אלמא דאין
הי"ן ניחות סחובת אחן דאיגו כן רק מקדם ואומר המוליא
ומצה ואוכל ומלגן סדר ההגדה : (שכב) דאדם ממלא כרסו מהם
כו' • ססחיס מ' ל' וכבר נזכר זה בחי"פ : (שבג) הכא דקיומי

כנ) ירושלמי (שלב) על דעתי' דר"י אמר שבועה שלא אוכל מצה אסור לאכול מצה בלילי פסח שלא אוכל מצה בלילי הפסח לוקה ואוכל מצה בלילי הפסח (שלג) שלא לישב בצל סוכה אסור לישב בצל סוכה שלא לישב בצל הסוכה לוקה ויושב בצל הסוכה ור"י הוא דס"ל איסור כולל והכא כיון דאמר שבועה שלא אוכל מצה הו"ל לילי הפסח בכלל ול"ד להא דמקשינן (שלד) בגמרא דילן בשלמא לרשב"ל משבחת לה בלאו והן אלא לר"י בשלמא בלאו משבחת לה כד) דאמר אוכל תהורות וגבלית דהא לאו כולל הוא אלא פורט בפירוש (שלה) זלא חלה שבועה אנבילה אבל הכא במצה כל מצה כולל והלכך איסור כולל הוא ואיתא להא דירושלמי דאמר ואסור למיכל מצה בלילי הפסח כה) (שלו) ול"ד לשנויא דהתם משבחת לה כדרבא כגון שאמר שבועה שלא אוכל בשר סתם וחלה שבועה אנבילה באיסור כולל וכדרבא דכי אמר שבועה שלא אוכל במידי דלאו בר אבילה קאכר (שלז) וכי אביל עפר פטור ה"ג כי אמר (שלח) שבועה כו) שאוכל בשר אפי' במידי דלאו בר אבילה הוא קאמר וחייל עלי' שבועה באיסור כולל:

סדר היום • בפסח (א) קורין בפ' המיעדות שבתורת כהנים (ב) והאידנא דאיכא תרי יומי יומא קמא מפטירין בפסח גלגל ולמחר בפסח יאשיהו ושאר כל ימות החג מלקט וקורין (ג) בענייני מחו • אר"פ יו"ט האחרון יומא קמא קורין ויהי בשלח ומפטיר וידבר דוד ולמחר קורין (ד) כל הכבור עניינים

נתיבות שמואל כנ) ירושלמי פ"ג ה"ד: כד) ע"ש לא מוכל מהורות וגבילות מכל מן סוכת משבחת לה דחיתול מגבילות ולכעל משנות סר מיני מלמת לכעל המיה לא מכי מיסור כולל משנות כ"ג מ' עז"פ. דל"ד להתם דשם לאו כולל ס"ל להתם מם יפצע בהן על נבילות לניך לפרש מוכל מהורות וגבילות וזה לאו כולל הוא חלת פוטר ממש"כ במלה כל מלה בכלל הוא מיסור כולל ועיין רי"ף פרק שבועות פ"ג ורכ"ם שם: כה) ע"ל ודמי לפנויית דהתם דמשבי כדרבא ותיול לף על דבר דלאו בר מבילה היא משום תשובת דרביע עלי' וה"ג גבי בשר עיין שם • וה"ג גבי מלה תיול מם חמר שהם: כו) ע"ל בלא מוכל בשר:

פתח הדביר

לין דאי' מהתם דהא לפיהם"ו התם למייתי התם בהמלינה נמי הא התם מכוש דבדכת הבהנין היא ולפי' התים התם למייתי בבדכת"ן לחודא התם הטעם מכוש דבבדכת"ן לניך לבדך כהו"א בעלמו בדאי' בירושלמי וסביתי דביתו לעיל בפ' סופר ח"ב חות כ"ב וח"ד חות ס' יעו"ש היוב חמש בקיומ מכחי מכל ידעי' להלק בין סופר לבור • ול"ל דהכי קא מיתי לאי' דהתם מיהי דהמבדך רולה לללת בעלמו וכה"ג תפי' בבדכת הבהנין ילא ומולות ונ"מ מלקי בין סופר לבור ס"ב היכא שכבר ילא בעלמו דלוקין בבדכת המלות מולה ולא בבדכת הבהנין ים ג"כ לחלק בין סופר לבור • ות"כ כי היכי דסיף מימרא (דר"ה כ"ע מ') דאי' שם מין מבדכת שלחם ובדכת היין שתם ילא לימו מולות ותם לא ילא מולה מיהי ט"ב בבור ולא ילא בסופר ס"ב מולה מיהי ג"ב בבור ולא ילא בסופר • ועיין במ"ת דקתמר כל הבדכות כולן תעש"י בילא מולה מיהי ג"ב יעו"ש ובסי' תלב"ב היוב ומלתי להפר"ח בסי' תקפ"ס ס"ק ג' יעו"ש ובסי' תלב"ב יעו"ש היוב ומלתי להפר"ח בסי' תקפ"ס סהלה מקום לסי' רע"ג מהביר על המחבר ודעתו דלתי' לישודעים מהני יעו"ש היוב ולא זכיו לפיתתו ולרלותיו ומנו לין לנו לזוז מדברי המחבר בסי' רע"ג ובפרט כי סבב"ן ורביבו סבי ס"ל: (שלב) על דעתי' דר"י כו' • בשבועות פ"ג ה"ד ובויבת בריי"ף ורמ"ם פ"י דפסחים סי' ל"ו ובשבועות פ"ג סי' כ"ו ובר"ח בפסחים ק"ו ע"ב: (שלג) בלא הסב בלל מסיר ליכב בלל סוכה בלא ליכב בלל בסוכה לוקה כו' כל"ל: (שלד) בגמ' דילן בשלמא כו' • בשבועות כ"ד ע' ועיי"ש בתוס' ד"ה בלא הן כן כו' מהקשו כן ועיין בדף"ח בסיף שבועות שהקשה כן יעו"ש היוב ובמלחמות שהאריך בוובא בזה ועיין בר"ן שם בשבועות מס"ב בזה ושם בסיף פסחים (וכלן ל"ל בשלמא בלאו משבחת לה חלה הכי היכי משבחת לה מי ד'מר מיהל בגבלות ועיהורות הא לאו כולל כו'): (שלה) פורט בפירוש ולא הלה שבועה כו' • כן מי' הריטב"א שם בתוס' (ומשמע לכלורה דהביני הוא הריטב"א) ובהום' שם בד"ה חלה כהרבה כי' בתייתי שם מהוספתה רבי' להריטב"א (ועיין לקמן ס' יו"ע מחלוקת ת' חות ל"ת): (שלו) בלילי הפסח וכו' • ר"ל לבהויית כו' • ר"ל דהתם התר שחמת חלה חוכל וכן שהוכל שחמת וכלן הל בכולל שחמ"ב בתופרם ועיין סי' תפ"ה וביו"ד סי' רל"ו שעי' ס' וכ"ך תי"ת סי' ע"ג ס"ק י"ח: (שלו) דלאו בר אבילה קאמר וחיוק כי תכל עפר פטור כו' כל"ל • ול"ל דכי אמר בשועה שלא אוכל כוותו נס תנבילות ותעריסות וחייל עלייהו בכולל וכי תכיל נבילות ועריסות חייב ומיהו בשתם וכתב"ה רס"י סה: (שלח) בשועה שאוכל בשר תפי' במידי דלאו בר' • ר"ל ות"ל בפיר מהכתה לה בשתם ועיין בהגהת בוורם בשבועות בוורם בעיין תחר בדרבא דאמר בתיכל ותכל עפר פטור ות"ק בנשבע שיאכל ותא"ב תכל עפר דבזה קיים בשועתו ומשכחת לה ריבה בשתם וסיפא בתפרם (ודלא כרש"י דמוקי לה לחודי ותודי בשתם) ולכבי בריבה דנשבע בשתם שלא יתכל ועכ"ב כוותו דוקא בדבר שרתוי לאכול ולכן אם תכל נבילות ועריסות פטור ואפיה

במפרש שלא יתכל לא בשרות ולא נבילות ועריסות ולכן בהכל נבילות ועריסות חייב דחייל בכולל ולפי' התים בשבועי בשרשם"ן לה מהכתה לה בשבוע שתם שתוכל בשר ותכל נבילות ועריסות ת"ש בהגהת בוורם בשם יעו"ש היוב ובן נוהם בוורם יעי"ש היוב ובן נוהם בוורם יעי"ש היוב

(א) **קורין** בפ' מועדות כו' • מגילה ל' ב': (ב) ומפטירה דתיכל בהרי יומי כו' • שם ל"ח ת': (ג) מלקט וקורא בעניינו של פסח מהו שיהא אומר ר"פ מתם"ו סיומן יו"ע סתחרון של עשה כו' כל"ל: (ד) של הבכיר ומפטיר עוד היום אתר תביי ומתידכה ניהוג שלמה למיקרי משך כו' בל"ל: (ה) משך תורא כו' • י"ל דמז בזה כי יהוי שלה סיו ישראל יכולין ללאת מתלייס תם לא יעלו עלמות יוסף עמהם מפני הבשועה שהשביעם ולכן נתהכמו סתלייס ותמוהו בתרון של עיפרת בוהר נילים ומרע"ה כ' פיתקא שלם שור ועלם התרון ותבכיהו מבם כתו שתמולר בשומם י"ב ת' בקיוטר ובתרביס בתריבים ותותם הפיתקא בפל ליל יוום ויתבריום שלו מתלייס ומתי בתיך זהב הענל ולא הענל תזה ומהפכה להם לרועך ונתחת זה נפשלו הבהוריס ובחרו שלויס תתתם • וידוע דבי"ת מלייס הי בתיבת קדושין בידוע תפי סיפריס וספריס וזה שהתו סיומן תבך תירת ותתך קדם בכשפת • ותת"ב בשעתו פשל בתדברת תז בשלתו הבהוריס תעבודתן. סוף תלתי בלבוש סי' ת"ם בשם תתחילין והי' לכם ובו': (ו) עד ויהי ס' תת כו' • יהושע תסי' ג' ס' ל' עד סי' ו' כ"ז תבל ל"ע שתפת תדוכה כ"ב • תבל בעיר כ' נ"ב כרביבו יעו"ש • תבל בשידורו של רע"ג כ' ו"ל ומפטיר ביהושע תן בעת סיית עד ויריתו סינרת ותסוגרת ועוד תוסיף ויהי ס' לת יהושע ודבתם תוסיף ב' פסוקים ויתתר יהושע תל העם התקדשו • ויתתר יהושע תל הבהנים עפ"ל ועיין בתי' ספרדם סי' ל"ג: (ח) קורין רתה תתה כו' • שם ל"ח ת' ועיין סי' ת"ל שעי' ת' ובסי' תרס"ג שעי' ג' ועיין בתי' סיטות ת"ת לות י"ת: (ט) כשתל בתג"ז כו' • עיי"ש תוס' ד"ה ושתידכה כו' • ובגת"ם בס סי' יו"ד ועיין סידורו של רע"ג ובתי' ספרדם סי' ע' וסי' ל"ג ועיין סי' ת"ל שעי' ה': (י) סתפטיר בנביא לא יפתות כו' • מגילה כ"ג ת' ועיין סי' רפ"ד שעי' ת': (יא) כנון עילותיכם ספו כו' • ת"ב תיכא תילנתן בי' שם ע"ב: (יב) משה תיקן להם כו' • עיי"ש פ' קיורא עומד ה"ת ותוכיח שם ברי"ף ורת"ם סי' ו' ועיין בתי"ת ס"ם קל"ה: (יג) קיורא בתיכם לא יפתות כו' • מגילה כ"ג ב' וש"ת שם סוכח תות מ"ב: (יד) בבני עשיהם תבל בעיין ת' מלגיש ותסיבא מלגין בהיכם בעיין ת' ובנביות בבני עשיהם כתן ובתן בבדי שלא יפתוק התתיכתן כל"ל • שם בתגילה כ"ד ת' ויותת ס"ת ב' וסופה מ"ת ת' וסי' קת"ד

עניינים וזה וזה בבדי שלא יפסוק המתורגמן (סו) אין מדלגין מגביא לנביא ובנביא של שנים עשר מדלגין ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחלתו וא"ר תנחום א"ר הושעי' (סז) כל המפטיר אינו מפטיר עד שינלול הם"ת • ובלילה דיו"ם שני מתחילין למימי כדבתיב וספרתם לכם ממחרת השבת • ת"ר כז) וספרתם (יז) שתהא ספירה לכ"א וא' מיום הביאכם יכול יקצור ויספור ויבא ויכנה ביום ת"ל תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן שאתה מוצה מבערב ובהגדה אימתי הן תמימות בזמן (יח) שאין יושע ושבני' ביניהם ויש אומרים (יט) ושבני' ביניהם • ואשר אביי (כ) מצוה לימימי יובא כת) יובא ושבוע דשלמי מצוה שבעה שבועות ולית לי' לימימי יום חמשים דאי כתיב (כא) יום חמשים תספרו ת"נ השתא דכתיב תספרו חמשים יום מנין שהוא סופר את החמשים כדאמרינן במנות אי כתיב ארבעים במספר כדקאמרת השתא דכתיב במספר ארבעים מנין (כב) שהי' סופר את הארבעים והא דלא מנינן שבימות כי היכי דמנינן עומר דהבא כתיב וספרתם לכם ספירה לכ"א וא' והתם כתיב (כג) וספרת לך וב"ד • וא"ת יהודאי (כה) מאן דלא מני עומר לילה קבא לא מני בשאר לילתא אבל בשאר לילתא היכא דלא מני לאורתא מני בימבא ובן אשר רב עמרם משום דבעינן תמימות וליכא • ורב האיי אמר בתשובה אי משום דבעינן תמימות שבת בא' משאר יומא נמי חסר המנין ואפיקנא דמצוה למימי ואם שבת סופר שלאחריו • ת"ר אבן ניאות כתב כר' יהודאי ור' עמרם שאם לא מנה מבערב אפ"י שמונה אח"כ לא עלו בידו תמימות ומסתב' ברב האיי דספירת העומר לדיון ליתא מראורייתא דהשתא ליכא לא הבאה ולא קרבן וליכא לדקדוקי בתמימות • והבי איתא בתנדה (כו) בשעה שאמר להן משה רבינו ע"ה תעבדון את האלהים על ההר הזה • א"ל ישראל משה רבינו אימתי עבודה זו א"ל לסוף חמשים יום והיו מונין כ"א וא' לעצמו מבאן קבעו חכמים לספור העומר בזה"ז שהרי עכשיו אין אנו מביאין לא קרבן ולא עומר אלא שאנו מחשבין יום לם"ת כמו שישראל מנו באותה שעה (כז) וסמך סופרים הוא • ואע"ג דתנן בל הלילה כשר לספירת העומר אבל ביום לא הנ"מ בזמן שבית המקדש קיים אבל האידנא אי לא מני בלילא מני ביממא (כח) דומיא דקצירה שאם נקצר ביום כשר • (כט) ולאפוקי מספיקא לספור בלא ברכה מדרבנן הוא ורבי' יעקב אומר לא מני בלילה לא יספור ביום מדתנן בל הלילה כשר לספירת העומר אבל ביום לא • (ל) ומהאי מעמא לא מברכין זמן אלא בדבר שיש בו הנאה ושמחה כגון נפילת לולב וסמרא בגילה שהוא לשמחה • ופריון הבן שיצא בנו מספק נפל וכגון אקרא חדתא דמברכין זמן • אבל לספירה אין בו זכר להנאה • ואפור למיכל חדש עד אורתא דשיבבר בניסן נגהי ר"ח • דכתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאבלו עד עצם היום הזה וגרסי' התם ר"פ ור"ה ברי' דבר יהושע (לא) אבלי אורתא דשיתסר נגהי דשיבבר (לב) קסבר חדש בחוץ לארץ כפ) דאורייתא ורבי יוחנן בן זכאי ל) דאורייתא תיקן יום הנף דספיקא לא תיקן • אר"ה אמרה לי אם אביך לא הוה אביל אלא באורתא דשיבבר נגהי תמניסר סבר לה כר"ע וחייש לספיקא וכן הלכתא • ונרסי' בספרא (לג) אלו נאמר קלי לא תאבלו הייתי אומר אף קמניות בכלל ת"ל לחם מה לחם מיוחד שהיא של חמשת המינים אף כאן חמשת המינין או אינו אלא חמין שנקראו לחם שנא' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' מנין לרבות שעורין וכוסמין שיבולת שועל ושיפון ת"ל לחם וקלי וכרמל לא תאבלו עד עצם היום הזה עד הביאכם ונומר לרבות את כולן :

סליקו להו הלכות חמץ ומצה ומרור

פתח הדביר

נתיבות שמואל כז) מנחות ס"ב ב' : כח) ג"ל מנוה למימי יומי ומנוה למימי שבוע עד דשבמי שבועות ע"ם מנחות ס"ו מ' : כט) ג"ל דרבנן מנחות ס"ח ב' : ל) בגמרא מימא וכיב"ז מדרבנן קאמר וכי הקון ליום הנף לספיקא לא תקון שם :

סעי' מ' : (סו) אין מדלגין מנביא לנביא כו' • שם במגילה (סח סי' קמ"ד סעי' מ' : (סו) כל המפטיר אינו מפטיר כו' • שם בח"מ (סט סיכם מות סעי' מ' : (יז) שהרי ספירה לכאו"א • מיום הביאכם הספרו יכול יקצור ויביא ומימי מילה יספיר ת"ל מחמל הרמם בקמה מחל לספור יכול יקציר ויספיר ומימי מילה יביא ת"ל מיום הביאכם מי מיום הביאכם יכול יקצור ויספור ויביא ביום ת"ל תמימות כי' כל"ל • מנחות ס"ו מ' ובחו"מ לחמר פרשה י' פי"ב יעו"ש : (יח) שאין יהוש ושבני' ביניהם • עיין בח"ר ויקרא פכ"ח ובקהלת בלחשיעו בספוק מם יתרון לאדם כו' • יעו"ש בחכונה כיהוכ בשם הריקח יעו"ש היטיב : (יט) וי"ל שים יהוש ושבני' ביניהם כל"ל • ועיין בחה"ל שם בשם יקהוץ חבלים שנורם כן ולא ידעתי פירושו : (כ) מלוה למימי כו' שם בחנחות : (כא) יום חמשים הספרו כו' • עיין ברמ"ם פ"י דספחים סי' מ' ובחוס' מנחות ס"ם ב' בד"ה כחוב ח' כו' יעו"ש • ועיין ברכ"י בחוחם סימן לב' הסי' של החוספות ועיי"ם בחנחב"ן חכ"ב בזה והרחב"ע כ' כחו הרח"ם יעי"ם היטיב : (כב) מנין בחוח כוכם חת הסרבעים כו' כל"ל • מכות כ"ב ב' וכספרי הלא היסקא רפ"ו : (כד) וספרתם לך בב"ד כל"ל • עיין הוס' מנחות ס"ם ב' ד"ה וספרתם כו' : (כה) מחן דלח מני עומר כו' • לפניהו בפ"ב בבי' עלמא כ' וז"ל והיכי למימי ולא צריך על ספיקא העומר מחורחת מבלך למחר עכ"ל וכ"ם בחוס' מנחות ס"ו ח' בד"ה זכר למקדש כו' ועיין מגילה כ' ב' בד"ה כל לילה כו' ועיי"ם בר"ן יעו"ש היטיב וברח"ם סוף פסחים סי' מ"ח ובר"ן שם יעו"ש היטיב ועיין בעיר סי' הפ"ע יעו"ש היטיב סוף דבר בבי בניהו מם"ב בכאן בשם בה"ג יש לעיין בשם ובעור כ' משמי' דרב סעדי' דחם בכח בלילה קחל היב לח יבנך לחבל חם בכח בחחר בלילות יבנך לחחניו יעי"ם היטיב ועע"ש שם בפרדם סי' קמ"ג יעו"ש ועיין בחו"ח ח"ח סי' בכ"מ יעו"ש היטיב : (כו) בפשם חחמר לחן מרע"ם כו' • בר"ן סוף פסחים סוגיח זה יעו"ש היטיב (ומה"כ בבינו חלח בחחו מחבבין יום לם"ת כו' • ר"ל בחחו מונין חמבים יום לעלחת בכוח זמן קבלת החורה) ועיין בכל בו יעו"ש היטיב : (כז) וסמך סופרים לוח • ר"ל לחסמכתח בעלמח לוח ובחמת חין הפעם לק מכוח דעפרין זבר למקדש וכ"כ הר"ן שם : (כח) דומיח דקלירה בחם נקלר ביום כו' • מנחות ע"ח מ' ויע"ם

ע"כ ב' דהקשה הם"ם דח"כ חמחי דומח לחם הפעח יעו"ם וכבר הח"רכחי בזה בחמ"ח ובדבי בבינו חמוהים קלח כיון דם"ל דנקלר ביום כבר ח"כ נם בזמן שביהמ"ק היה קיים כי' כבר לספור ביום דומיח דקלירה ועיי"ם בחוס' ס"ו מ' ובר"ן בחגילה שם"ב יעו"ם היטיב ול"ע בזה • ולולי ב"ק כיון שים דיעות בזה ובחידוח הוח שפק דרבנן חזלינן להקל ולומרין דבחידוח שהוח מדרבנן חזלינן להקל ולולי הלכה כדעת הסוברין דנקלר ביום כבר משח"כ בזמן שביהמ"ק קיים ח"כ מ"ם הוח ולזלינן לחומרח ולחכחי ל"ע בזה : (כט) נקלר ביום כבר ובבינו יעקב חומר לח מבי בלילה לח יספור ביום מדחנן כל הלילה כבר לספירת העומר חבל ביום לח ולחסוקי מספיקח יספור בלח ברכה דמדרבנן הוח כל"ל • ובבי ר"ם הובחו שם בחוס' בחנחות שם ובחוס' מגילה שם ובכל המקומות בלייחי בחות כ"ם יעו"ם היטיב ועיין סי' מ"ם היטיב ועיין סי' מפ"ם סעי' ז' : (ל) ומפ"ם לח מברכין זמן בלח בדבר שיש בו הנחה ושמחה כו' כל"ל : ור"ל מפ"ם דחינו חלח זכר למקדש ועיין בבעל המחור ובר"ן סוף פסחים יעו"ם ח"ב כל"ל ומ"ם לח מברכין זמן משום בלח מברכין זמן בלח בדבר כו' • ועיין לעיל ה"ח לוח ק"ב יעו"ם ועיין שם מ"ם חמים דעים סי' כ"ם : (לא) לחבי חורחח דסיסבר כו' • מנחות ס"ח ב' : (לב) חורחח דסיסבר קסבירי הבם בחו"ל מדרבנן וביב"ז דחוריימח מיקן ויום הנף דספיקח לח חיים (ר"ל ביב"ז ס"ל דיום סנף מפ"ח לשור חבל כיון דבחו"ל מדרבנן לח חיישינן לספיקח דוחמח) ובבן דבי רב חבי חבלי בלפרח דסיסבר קסבירי בבם בחו"ל מדחוריימח וביב"ז מדרבנן קאמר וכי הקון ליום הנף לספיקח לח חקון לחמר רבינח חמרים לי חם כי' כל"ל • ועיין בי"ף ורח"ם סוף פסחים וסי' הפ"ם סעיף יו"ד יעו"ם היטיב : (לג) חלו נחמר קלי לח חחבלו כו' • חו"ב לחמיר פרשה יו"ד פי"ח ועיין מנחות ע' מ' ורים חלב יעו"ם :

התהלה לא"ח אשר עזרני להשלים דיני בדיקת חמץ וביעורה ודיני אפיית המצה ומחיכתה ואפייתה בזריזות ושמירה ודיני קידוש ומשפטי ד' כוסות דרך חירות ושררה ודיני חדש בזה"ז בארץ ובחו"ל ודיני הספירה

עשרת הדברות
הלכות יום טוב בס"ד

תנא במכילתא (א) אך ביום הראשון (תשביתו שאור) מקרא קודש כל מלאכה לא תעשו מגיד הכתוב שאסור בעשיית מלאכה מניין להתיר אוכל נפש • נאמר בפסח דורות מקרא קודש ונאמר בפסה מצרים מקרא קודש מה להלן הותר א"נ אף כאן הותר א"נ ויוה"כ אע"פ שנקרא מקרא קודש הזהיר בו הכתוב עינוי נפש ויצא (ב) מכלל היתר ונקיבת ירק היא שהותר בו מן המנחה ולמעלה • ואלו כ"ד דברים שבין ב"ש וב"ה ביו"ט ובכלל המחלוקת חלקתי הלכות יו"ט לפי הענין:

מחלוקת הא' ביצה (ג) שנולדה ביו"ט בש"א תאכל ובה"א לא תאכל ואוקמו ר"נ בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ודאית לי' מוקצה אית לי' נולד דל"ל מוקצה ל"ל נולד וב"ש כר"ש וב"ה כר"י וה"מ ביו"ט דסתם לן תנא כר"י דתנן אין מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט• אבל בשבת (ד) דסתם לן תנא כר"ש דתנן מחתכין את הדלועין (ה) מלפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים ב"ש כר"י וב"ה כר"ש ואמרינן מבדי מאן סתמי לסתני (ה) ר' מ"ש ביו"ט דסתם לן הנא כר"י ומ"ש בשבת דסתם לן כר"ש דמקיל שבת דחמירא ולא אתי לזלזולי בי' סתם לן כר"ש דמקיל יו"ט דקיל ואתי לזלזולי בי' סתם לן כר"י דמחמיר • ולא מפני שהלכה כר"י ביו"ט דליכא מידי (ו) דבשבת שרי וביו"ט אסור אלא (ז) בין בשבת בין ביו"ט (ג) ב"ש ל"ל מוקצה כר"ש וב"ה אית להו מוקצה כר"י (ז) דקרא בשבת כתיב והלכה כר"ש אלא החמיר ביום טוב כי היכי (ח) דלא לזלזולי בי' • ומסתמא אע"ג דשנויא דר"נ ליכא כי קושיין גמרינן מינה דמחמירין ביו"ט כר"י כסתם מתני' דליכא מאן דפליג לה (ט) ודווקא כגון שנשברה ביו"ט שנולדה כן המוקצה דומיא דביצת תרנגולת העומדת לגדל ביצים וכגון נבילה דמעיקרא מוכן לאדם והשתא מוכן לכלבים • אבל מוקצה עצמה כגון גוף התרנגולת ועז לחלבה ורחל לגיזתה ותמרה דעסקא דפלינו ר"י ור"ש בין בשבת בין ביו"ט מותר לאכילה ולא החמיר רבי (י) אלא בנולד ובמוקצה מחמת איסור • והא דאר"ח (יא) חולב אדם עז לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה מתוקמא בין בשבת בין ביו"ט ובעז העומדה לאכילה קאי ולית בה אלא משום מפרק דומיא דסוחט אדם אשכול של ענבים לתוך קדירה וכדמפרשי' טעמא דמשקי' הבא לאוכל (יב) ה"ה באוכל • ובסוף המשנה נפרש • וכן פר"ח בסוף מסבת• מיהא שמעי' דכל מידי דחזי לאינש דעתי' עלוי' והא דאמר ר"נ (יג) עז לחלבה וכו' באנו למחלוקת ר"י ור"ש הא בהדיא קים לן דהלכה כר"ש דאע"ג דביו"ט הלכה כר"י ה"מ בנולד ובמוקצה מחמת איסור וכיוצא בו (יד) אבל הבי כולהו שרי ביו"ט• אבל רב אלפס אמר (טו) ממילא שמעי' דה"מ דאמרינן עז לחלבה וכו' ביו"ט אסור' ומאן דחזי למיכל מנהון בשבת כגון תמרי דעסקא שרי (טו) ופסקינן כר"ח נקטינן:ומיהא מתני' מתוקמא (טז) אפי' בתרנגולת העומדת לאכילה כרבה דאוקמוהו ביו"ט שחל להיות אחר שבת ומשום הבנה וקבר כל ביצה דמתילדה האידנא מאתמול (יז) נמרה לה והבא לטעמי' והיה ביום הששי והכינו תול מבין לשבת ואין יו"ט מכין לשבת ואין שבת מכינה ליו"ט (יח) ושבת דעלמא אסורי משום נזירה דיו"ט אחר שבת ושבת אחר יו"ט הלא"ה אע"ג דתרנגולת אינה עומדת לאכילה בשבת דלאו בת שחיטה היא ביצה אוכלא דאפרת היא (יט) שא"צ כלים כחלב הבא מן העז • (כ) וקים לן בהבנה כרבה דכי איפסיקא לומר בשבת ויו"ט נולדה בזה אסורה בזה כרבה• ואית לי' (כא) הבנה ומוקצה ב' דברים הן ובהבנה אין בו

נתיבות שמואל ט) מימרא דל"נ ביצה מ' ע"ב: ג) ע"ש לדעתו דס"ם ס"ל כר"ש בין בשבת בין ביו"ט וכ"ה בר"י מ"ב סדרא קיסיא לתוכחת דקאי הלכתא מהלכתא דמחתכין את הדלועין וקי"ל ב"ש וב"ה הלכה כב"ש:

פתח הדביר

(א) **אך** ביום הראשון כו' • כל זה לא מצאתי במכילתא ועיין בספרי פינחס פיסקא קנ"ז יעו"ש היטיב: (ב) מכלל היתר ונקיבת עת"ת ויקרא כ"ג פסוק ז' יעו"ש היטיב: (ג) ביצה שנולדה ביו"ט כו' • עיין לעיל ס' יוס"ב מ"ש לזה ע"ש: (ד) סדלועין לפני הבהמה כו' כל"ל • ועיין בתס"י בביצה שם סב' דקמ"ל דל"מ מדסתם לן תנא כר"ש ואמרינן מבדי מאן סתמי לסתני (ה) ר' מ"ש ביו"ט דסתם לן הנא כר"י ומ"ש בשבת דסתם לן כר"ש דמקיל שבת דחמירא ולא אתי לזלזולי בי' סתם לן כר"ש דמקיל יו"ט דקיל ואתי לזלזולי בי' סתם לן כר"י דמחמיר • ולא מפני שהלכה כר"י ביו"ט דליכא מידי (ו) דבשבת שרי וביו"ט אסור אלא (ז) בין בשבת בין ביו"ט (ג) ב"ש ל"ל מוקצה כר"ש וב"ה אית להו מוקצה כר"י (ז) דקרא בשבת כתיב והלכה כר"ש אלא החמיר ביום טוב כי היכי (ח) דלא לזלזולי בי' • ומסתמא אע"ג דשנויא דר"נ ליכא כי קושיין גמרינן מינה דמחמירין ביו"ט כר"י כסתם מתני' דליכא מאן דפליג לה (ט) ודווקא כגון שנשברה ביו"ט שנולדה כן המוקצה דומיא דביצת תרנגולת העומדת לגדל ביצים וכגון נבילה דמעיקרא מוכן לאדם והשתא מוכן לכלבים • אבל מוקצה עצמה כגון גוף התרנגולת ועז לחלבה ורחל לגיזתה ותמרה דעסקא דפלינו ר"י ור"ש בין בשבת בין ביו"ט מותר לאכילה ולא החמיר רבי (י) אלא בנולד ובמוקצה מחמת איסור • והא דאר"ח (יא) חולב אדם עז לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה מתוקמא בין בשבת בין ביו"ט ובעז העומדה לאכילה קאי ולית בה אלא משום מפרק דומיא דסוחט אדם אשכול של ענבים לתוך קדירה וכדמפרשי' טעמא דמשקי' הבא לאוכל (יב) ה"ה באוכל • ובסוף המשנה נפרש • וכן פר"ח בסוף מסבת• מיהא שמעי' דכל מידי דחזי לאינש דעתי' עלוי' והא דאמר ר"נ (יג) עז לחלבה וכו' באנו למחלוקת ר"י ור"ש הא בהדיא קים לן דהלכה כר"ש דאע"ג דביו"ט הלכה כר"י ה"מ בנולד ובמוקצה מחמת איסור וכיוצא בו (יד) אבל הבי כולהו שרי ביו"ט• אבל רב אלפס אמר (טו) ממילא שמעי' דה"מ דאמרינן עז לחלבה וכו' ביו"ט אסור' ומאן דחזי למיכל מנהון בשבת כגון תמרי דעסקא שרי (טו) ופסקינן כר"ח נקטינן:ומיהא מתני' מתוקמא (טז) אפי' בתרנגולת העומדת לאכילה כרבה דאוקמוהו ביו"ט שחל להיות אחר שבת ומשום הבנה וקבר כל ביצה דמתילדה האידנא מאתמול (יז) נמרה לה והבא לטעמי' והיה ביום הששי והכינו תול מבין לשבת ואין יו"ט מכין לשבת ואין שבת מכינה ליו"ט (יח) ושבת דעלמא אסורי משום נזירה דיו"ט אחר שבת ושבת אחר יו"ט הלא"ה אע"ג דתרנגולת אינה עומדת לאכילה בשבת דלאו בת שחיטה היא ביצה אוכלא דאפרת היא (יט) שא"צ כלים כחלב הבא מן העז • (כ) וקים לן בהבנה כרבה דכי איפסיקא לומר בשבת ויו"ט נולדה בזה אסורה בזה כרבה• ואית לי' (כא) הבנה ומוקצה ב' דברים הן ובהבנה אין בו בביצה

יעו"ש לא נלפע"ד כן ומיירי בשבת ג"כ מעז העומדת לאכילה והא דקרי לה מוקצה לפי שאסורים בשמוש בשבת וע"ע במאור ים ביצה ובמלחמות שם יעו"ש היטיב וע"ע בתו"ז בסי' שכ"ע יעו"ש היטיב מבל בעומ"ע לא מזכירו דין זה כלל ועיין בס' עבוה"ק להרשב"ץ (בסוף שיטה מקובצת) בשבר הפ' מסער בית מועד סי' ג' ועיין לקמן מהליקת י"ב יעו"ש בחות כ"מ: (יב) שבת לאוכל ד"ס כאוכל כו' • כן מסקינן שם בשבת קנ"ה מ' וחע"ג דמסקינן שם דכ"ע מסקה שבת לאוכל לאו כאוכל דמי עיי"ש בגרש"י ותוס' תמנם הרי"ף נוהם שם דכ"ע מסקה שבת לאוכל כאוכל דמי וכ"ה שם בגרמ"ם ועיי"ש בחי' הרמב"ן והרשב"א דפי' דכ"ע מסקה שבת לאוכל כאוכל דמי ומ"ד לא מוכשר מ"ם ומ"ד מוכשר לפי פלא בת לאוכל ולאו גו"ע בלאוכל דק שבת לאיבוד וס"ל דמסקה שבת לאיבוד מסקה היא יעו"ש היטיב (ועיין בקרבן נתנאל בחות י"ב שם ובפנים מי"ש מנעלם זה מהם יעו"ש היטיב): (יג) עז לחלבה כו' • שבת י"ט ב' ועיין בתהלוקת ג' חות מ"ו: (יד) וכיולא בו מבל שבי כילסו שרי כו' כל"ל • כ"כ בסוף ביצה ועיין בס"ם ובגרמ"ם וע"ע בריי"ף פ"ק דשבת ובגרמ"ם סי' ל"ט שם ובס' הפרדס סי' קמ"ח: (טו) ופסקינן כר"ח נקטינן: עיי"ם בגרמ"ם סוף ביצה ועיין בסי' תל"ה סעי' ד' יעו"ם ודע לסרמ"ם מייתי רמי' לעת כהרי"ף מסת לתיתת בשבת קנ"ו ב' לעיי לתות לי' מוקצה וע"כ מסתי קרת לומי דיום טוב שמני מרימת בשבת ובפלגת לב"ם דס"ל כר"י בשבת ולת ביו"ט מ"ם דסתי קרת בשבת כתיב מבל לב"ה מ"ם ת"ל דס"ל לדומת כר"ם לל"ל מוקצה נק ביו"ט סתנילו דלת ליתו לזלזולי ועיי' בתי' סרשב"ץ בביצה שב' ג"ב כך יעו"ם ועי' במאור ובמלחמו' ים ביצה שות יעו"ם היטיב: (ז) דקרא בשבת כתיב כו' • עיי' פסחים מ"ז ב' ועיי' בחות ו': (ח) דלא לזלזולי בי' ומסתברא חע"ג דסיועיית דר"נ ליכא כי קושיין כו' כל"ל עיי"ם ג' מ': (ט) ודווקא כגון שנשברה מו ביצה שנולדה מן המוקצה כו' כל"ל: (י) מלא נעולד ובמוקצה מחמת כו' • עיין בתי"ם סוף ביצה שם מייתי דברי רביט ועיין לקמן מחלוקת כ"ב חות מ"ב: (יא) חולב תדם עז לתוך כו' • שבת קמ"ד ב' ועיי"ם בתוס' ד"ה חולב תדם כו' שכ' דווקא ביו"ט ולא בשבת יעו"ם ושם קמ"ה מ' ד"ה ור"י כו' • ועיי"ם ברי"ף ורה"ם סי' נ' שכ"ה העלו כך דדווקא ביו"ט ולא בשבת יעו"ם היטיב מבל הרמב"ן בחי' וכן הרשב"ה בחי' וכן הר"ן שם הסביתו לכוסת ביטו דגם בשבת מותר יעו"ם היטיב ועיין בר"ן בריש ביצה בתוכח ג"כ מדברי שמיתר מפי' בשבת בעומדת לתכילה יעו"ם ושם בגרמה מהב"י בסי' קס"ה שהרן חזר בו בביצה מהב"י בשבת דבשבת מהיר מפי' בעז העומדת לתכילה

בו איסור מוקצה דהבנה שהיא נ) ביו"ט (כב) עצמו מותרת בראמרינן (כג) בעירובין מי סברת סוף היום קונה עירוב תחילת היום קונה עירוב ושבת מבינה לעצמה והא דתניא (כד) השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים נמורות שהן ביצים בלא קליפה מותרין לאכלן ביו"ט אפי' (כה) יו"ט אחר השבת דאלת"ה כי פרכין עלה ואכרי' ואם איתא נגזר משום הגך דמתילדן ביומי' הא גזירה דגזירה היא אלא ביו"ט אחר השבת קאי ואפ"ה מותרת משום דאין הגמר הבנה חשוב עד שתלד ותהא ראויה לאכילה שאלמלא הגמר לא נולדה היום וה"ה כאלו נגמרה ונולדה בשבת אבל ביצה שבשחיטה אין הגמר הבנה לפי שבשהיא במעי' לא היתה ראויה כדאמרינן (כו) ביצה עם יציאתה נגמרה• ובירושלמי (כז) אינה נגמרת לאפרוח עד שתצא לחוץ הלכך מותרת אפי' ביו"ט אחר שבת • ור' אפרים אסרן ביו"ט אחר שבת שבא בשבת נגמרה ואין שבת מבינה ולאו גזירה היא אלא ספיקא דאורייתא כרקתני בברייתא וספיקא אסור (כח) ולא דייק לן • איתמר שבת ויו"ט רב אמר (כט) נולדה בזה ד) מותרת בזה. ואיפסיקא הלכתא כרב ולא משום דשבת ויו"ט קדושה אחת היא דהא ק"ל הלכה כר' זקנים ואליבא דר"א דאמר ב' קדושות אלא משום דס"ל כרבה דאמר מתני' משום הבנה ולידה היא ההבנה ור' יוחנן ס"ל מתני' כרבי יוסף ור' יצחק דאמר משום נזירה וק"ל כרב ואע"ג (ל) דרבא ורב אשי ס"ל צרכי שבת נעשין ביו"ט הנ"מ (לא) לאפות ולבשל דבר המוכן מבע"י אבל דבר חדש שאינו בעולם ביה"ש והיום הוכן דכ"ע אמר כרבה ויש מחכמי הדור שאמרו דרבא ורב אשי ל"ל הבנה דרבה• ולא דייק וק"ל כרבה ל"ש יו"ט אחר שבת (לב) ול"ש אחר יו"ט נולדה בזה אסורה בזה ואפילו בתרנגולת העומדת לאכילה•ותנ"ה (לג) אחרים אומרים נולדה בשבת תאבל ביו"ט ביו"ט תאבל בשבת רי"א משום ר"א עדיין היא מחלוקת בש"א תאבל ובה"א לא תאבל ורנרסינן בירושלמי ה) (לד) ר"מ הורה לצפרייה בספוחי חרדל ובביצה כר' יהודה ושמעינן מדרבה אפי' בדבר שהוא מוכן מבע"י לצורך יו"ט ואידע בו דבר חדש שלא היה בעולם בין השמשות ואין ההבנה בידו אינו מוכן למחר כגון תרנגולת שעומדה לאכילה שנולדה בה הביצה שלא הובנה ואסורה ביום שלאחריו וכגון הא דרנסינן ו) בירושלמי (לה) דאתפלגו שירי פתילה שירי מדורא שירי שכן שבבו בשבת מהו להדליק ביו"ט רב ור' חנינא תרוייהו אמרין אסור ר' יוחנן אמר מותר א"ר מונא קומי ר' יודן (לו) מה איכפת לן פתילה לגבי ביצה א"ל מן מה (לז) דאנן רמיין רבנן מדמיין לה הדא אמרה היא הדא היא הדא • ובעשה בא לידינו בספינה שבאה מהוץ לתחום בשבת והתרתי היהודים לצאת ביו"ט שלאחריו ולהיות כבני העיר דהא ק"ל שבת ויו"ט ב' קדושות הן והבנה ליכא דלא מיקרי הבנה אלא כשמבין ביו"ט דבר שאינו מן המוכן כגון מוקצה ונולד (לח) והני דרנסינן בירושלמי כגון יציאת התחום שאינו מוכן רק ע"י עירוב ובהנחת עירוב היא ההבנה אבל הומנה אתיתי לאו הבנה היא • ואפילו מערב ומכוין בלבו יציאת התחום כגון מערב ברגלי בשני דמכוין ואזיל להבנה א"נ בפת היכא דלא צריך ליה למיכר מידי שמעינ"ש קרא לו שם עירוב אע"ג דקמכוין ליציאת התחום לאו הבנה היא כדאמרי' בעירובין (לט) מי סברת סוף היום קונה עירוב תחלת היום קונה עירוב ושבת מבינה לעצמה • ואפי' מכין בפה דבר הראוי כגון קונה שביתה להיותן בבני העיר לאו הבנה היא דדבר מוכן לכל היא (מ) ואם נאבל עירובו בראשון ויצא מתחומו מפורה למערב ליכא הבנה•וגבי ספינה ליכא הבנה כלל (מא) דקניית בי"מבע"י ליכא דהתלת היום קונה עירוב והבנה בפה ליכא דהא שתיק• (מב) והמערב ברגליו אינה הבנה אפי' מכין דבר שאינו מוכן• ואם אמר בשבת מבע"י שם תהא שביתתי והריני בבני עירי לאו הבנה היא (מג) דהא"ל כמכין דבר ובד' (מד) דוכתי אשכחן בעירוב הבנה וטולהו ע"י עירוב יציאת התחום אבל הזמנה בעלמא לאו הבנה• ויש מהכסי הדור שאומדים כל הזמנה אסורה ולא דייק לן • ובני צרפת מחמירין (מה) בשירי פתילה ומדורא ושמן כדרנסינן בירושלמי ומרבין עליהם דבר מוכן כדאמרי' (מו) בעצים שנשרו מן

נתיבות שמואל נ) כ"ל מס מימה ממר הבנת מומר דהוה מוקים למתני' ביו"ט ממיכה ביצה ל' ת': ה) כ"ל מכיכה ביצה ל' ת': ו) ירושלמי ביצה פ"ח ה"ח : ו) ירושלמי שם :

פתח הדביר

בביצה ב' ב' דרכה לעשתי' משום דחיית לי' נעוקלה מס"ת יש"ם ועיין תיס' עירובין ל"ח ב' ד"ה ממר רבה כו' : (כב) ביו"ע עלמו מוקמת כו' • ור"ל דווקא משום שהוכנה מיו"ע לבבת אז חיפכת לחלוה אבל להבין בשבת גופה אז ביו"ע גופה מוחרת משמ"כ לשעשי מוקלה בשבת וביו"ט עלמו משום (כג) בעירובין מי סברת כו'. שם ל"ח ב' ועיין בחי' הרשב"ם יש"ם כיצה ב' ב' : (כה) יו"ע ממר בשבת כו' • כ"ם שם ברש"י ובחוס' שם וכ"ה ברמ"ם סי' ל' ובחי' הרשב"ם שם ושם בר"ן יש"ם כיצה ובעבוה"ק בשר פ' סי' ל' יש"ם ועיין ס' תמים דעים סי' קכ"ד יש"ם : (כו) ביצה עם יליחתה נגמרת לקמן ו' ב' : (כז) לחיכה נגמרת לחפרוח כו' • שם ס"ח (וכ"ה בם"ם דילן שם ו' ב') ממש הר"ן בביצה ל"ק להירושלמי שאין דומה מעשה ביצים לעשה ביצה שנולדה לחוץ יש"ם (ועיין בם"ם דילן ז' ה' וחחי דקאמר דפתילת מצוה לכיבוי) וע"ע בחי' הרשב"ם יש"ם כיכה ובמרמ"ם סי' ז' יש"ם כיכה (כח) ולא דייק לן • ומכי פסקי כל הרחשונים דלא כוותי' וכמ"ש בחוה"ש ועיין סי' הקי"ג כעי' ז' יש"ם כיכה : (כט) נולדה בזה מסיקה בזה יו' יוחנן ממר נולדה בזה מוחרת בזה ואיפסקא הלכתא כרב כו' כ"ל • שם ד' ה' עירובין ל"ח ב' ועיי"ש בחוה"ש הלכתא כרב יש"ם ועיין בחי' רע"ק סי' ב' ומכאן מבואר הרי דיעת הרמב"ן ז"ל דאפי' בזה מותרת משום דאין הגמר הבנה עד שתלד ותהא ראויה לאכילה ואפי' הכי אסור משום נזירה וכ"כ הרשב"ם ז"ל בפ' כיצד צולין ד"ה ואם איתא דמשמע התם בפשיטות דרבה ס"ל כרב ואכן הכי נהוג לכל הפוסקים ז"ל ואע"ג דמשמע התם בפשיטות דרבה ס"ל כרב מ"מ לא מיקרי זה הבנה כיון דמשום נזירה הוא ורק מעשה הוחיל בני יש"ם ס"ל דמ"מ בני יכי יכי בעשה מחמת הוחיל ומ"מ בני וכל"מ בין רבה לר"ח ס"ע דלרבה לא בני מלא דווקא בכלי שיהי' ראוי לחקבו אלא כלי שיהי' ראוי לחקבו ולהשתמש בו ביום ולא לשבת אחרת ומ"ש הרא"ש ז"ל דמלחוריותא לרכי שבת נעשין ביו"ע ורק מעשה הוחיל בני יש"ם ס"ע דלרבה לא בני מלא דווקא בכלי שיהי' ראוי לחקבו אלא כלי שיהי' ראוי לחקבו ולהשתמש בו ביום ולא לשבת אחרת ומ"ש הרא"ש ז"ל דמלחוריותא לרכי שבת נעשין ביו"ע ורבנן הוא דגזרו בי' גזירה שמא יחמרו מוחין מקח מיו"ע למחר יש"ם וזהו המעם שם רב מכי בביצה ע"ו ב' יש"ם כיכה) : (לא) לחפות ולבשל כו' • עיי' חוס' ביצה ב' ב' בד"ה וכי ביום כו' ועירובין ל"ח ב' ד"ה מכוה כשבת כו' יש"ם כיכה (ובשירובין כ' ב' ד"ה) משם ריצב"ח ומכאן יחיי קצת דריצב"ח הוא רביבו ועיין לעיל בה"ח מס' חמץ ומלה חוח שלא ש"ה יש"ם כיכה) ומוכח מכאן דרבי' ליש לי' מס"ב בחות הקדוש מפמיכו דחסוס' דפסחים ועיין לקמן מחלוקת

בעמוד

מן התקל שמרבה עליהם עצים מוכנים ומדליקן • אושפיזיכני' דרב אוא בר אהבה (מז) הו"ל הנך ביצים מז"ם לשבת אתי לקמיה א"ל מתו למיטוינהו האידנא ומבלינהו למחר ומסקנא אפי' ר' יוחנן לא שרי אלא לנטעה אבל למשולי ביומ' לא דתניא א' ביצה שנולד בשבת וא' ביצה שנולדה ביו"ם אין מסלסלין (מח) אותה ולא לכסות בה את הכלי ולא למשך בה את כרעי המטה אבל כופה עלי' כלי בשביל שלא תשבר (מט) וספיקו אסורה • ירושלמי (נ) ובלבד ז) שתהא כלי נינע בנופו של ביצה ומסתברא דוקא ביצה ודכוותי' אבל (נא) עגל שנולד בשבת מותר ביו"ט ואין לידתו הכנה דשבת מבין לעצמו דאי הו"ל חולה מבע"י הוי שרי אבל ביצה אין לה היתר משום גזירה ור' אפרים אסרו משום הבנה ול"ד לן • נרמ"י בפ' בירה ת) אר"ח אעפ"י שאמרו אין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה אבל כופה עלי' כלי בשביל שלא תשבר ומרפריש רבה ור"י מעמי' דר"ח ש"מ כוותיה ס"ל ול"ל לר' יצחק דאמר אין כלי נימל אלא לדבר הניטל • (נב) ותי' מדר' יצחק ע) אוקמא למתני' דפורסין מחצלת אליבא דר"ש ול ק ולא ס"ל דאית לי' מוקצה כר"י ס"ל דאית ליה מוקצה ואנן ק"ל כר"ש הלכך ליתא לדר' יצחק • ורבינו אלפסי (נג) אייתי ראיה מיהא דאר"ה היתה בהמה מעונה כלי זכוכית מביא כרים וכסתות ומניח תחתי' ש"מ דליתא לדרב יצחק וליתא דא"כ קשיא הר"ה אאר רב דאאר רב ששת פוקו ואסרו ליה לרב יצחק כבר תרגמא ר"ה לשמעתך בבבל דאר"ה עושין מחיצה למת י) כו' וא"כ קשיא הר"ה אדר"ה ושמא דמביא כרים וכסתות ומניח תחתיה משום הפסד מטנו היא (נד) והלכך הא דתנן בפ' משילין פירות ומכסין את הפירות מפני הדלף • הלכה כעולא דאמר אוירא דליבנא וליתא לדר' יצחק • ויראים (נה) פסק כר' יצחק והא דתנן בפס תמיד מסכתר היה משמש נ' דברים כופין אותו על השרץ ועל הנחלים בשבת מקדש שאני א"נ דצריך לבקוטו ולא דייק :

איתמר ב' י"ט (נז) של גליות רב אסר נולדה בזה מותרת בזה ורב אסי אסר נולדה בזה אסורה בזה לרב פשוט לי' דשתי קדושות הן לרב אסי מספקא ועביד הכי לתוטרא והכי לחומרא ומבדיל מיומא מבא לחברי' ואסר רבא (נח) הלכתא כוותי' דרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא (נט) ב' קדושות הן והא דלא מבדילין כי היכי דלא לזלזולי בי' כמו שפרש"י בסוכה • והא דעבדן תרי יומי משום דשלחו מתם הזהרו בטג הג אבותיכם בידיכם דומבין דנזרו שברא ואתו לקלקולי • אתמר (ס) שני יו"ט של ר"ה רב ושמואל דאמרו תרוייהו נולדה בזה אסורה בזה • אסר רבה (סא) מתקנת ר"י בן זכאי ואילך ביצה מותרת דתנן משחרב ביתה"ק התקין ר"י ב"ש שיהיו מקבלין עדות החודש כל היום וא"ל אביי והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ביצה אסורה א"ל אמינא לך אנא מלתא דר"י ואת אמרת לי מלתא דרב ושמואל • ולרב קשיא מתני' ל"ק הא לן והא להו • ורבא אמר (סב) אף מתקנת ריב"ז ואילך ביצה אסורה מי לא מידה ריב"ז שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קדוש ולמחר קודש • ש"מ (סג) שאפילו בני א"י צריכין לעשות ב' יו"ט של ר"ה • ורבינו אפרים כ' הנ"מ בזמן שישראל מקדשין על הראיי' אבל עכשיו שאנו סומכין על סוד העיבור חזרה א"י להיות בית הוועד שאין להם מפק בקדושת היום ואין חייבין לשמור אלא יום א' ומסתברא כרבי' אלפסי דע"ב ל"ם אסוראי אלא לענין ביצה אבל שני ימים לעולם • וכי היכי דאנן עבדינן מהגא (סד) א"נ אינהו דנהגו בארץ למיעבד ב' ימים עבדו • אסר רבא (סה) מת ביו"ט ראשון יתעסקו בו עממין ביו"ט שני יתעסקו בו ישראל ואפי' בשני יו"ט של ר"ה ואסר מר זוטרא לא אמרו אלא דאשתהי יב) בללא דאשתהי לא משהינן ליה ורב אשי אמר אפילו לא אשתהי לא משהי' לי' מ"ט יו"ט שני לגבי מת כוחל שווי' רבנן • אפי' למינו לי' אנא ולמינד ליה גלימא ונרסי' גם' ר"א דתולין עובדא הוה (סה) בבי כנישתא ביו"ט הסמוך לשבת בין יג) מלפניו בין מלאחריו ואתא לקמי' דר' יוחנן וא"ל יתעסקו בו עממין ואסר רבא וכו' • ופירש"י ביו"ט הסמוך לשבת היא דשרי להו בעובדא דשלח להו ומעמי' (סו) משום דאשתהי או שמא ישתהא • ומשמע דס"ל יו"ט לחודי' לא יתעסקו בו עממין • והא דאמרינן לא אמרו (סז) אלא דאשתהי יד) אבולה מלתא קאמר ודקאמר ולא היא איו"ט שני קאי • ומ"ם אע"נ דלא אשתהי יתעסקו בו עממין ואינו סמוך לשבת קאמר והא דאמרינן אפילו למינו לי' אנא ולמינד לי' גלימא פרש"י מן המחובר ש"מ דאפי' אסורא דאורי' שרי וחופרין לו קבר ומוליכין אותו חוץ לתחום • והא דתנן במשקין (סח) אין חופרין כוכין וקברות במועד פי' רב אלפס הנ"מ לשהות כההיא דהטוכר פירות אבל מת מותר לפניו עושין

נתיבות שמואל ז) ל"ל שלא תהא כלי טוען כו' : ח) שבת מ"ב ב' : ט) ל"ל מדר' יצחק לא מוקמת למתני' דפורסין מחצלת תניא דר"ש ול"ל מוקמה תלת כר"י ס"ל דאית לי' מוקצה ס"ם דמוקי לה דמתלה כשחשיב וכר"י ע"ם מ"ג ב' ומן ק"ל כר"ם : י) שבת מ"ג ב' קבי' דר"ם מהר"ם דמביא כרים וכסתות שבת ק"ד ב' וע' הו' שם מ"ג ב' ד"ה כבר הנעשה כו' : יא) ניקח ה' ב' : יב) ל"ל מכל לא מיתתי מסתיגן לי' כו' שם ו' ה' : יג) בני דילן מיכח ולא ידעינן מו מלתאי מי שבת ק"ע ה' : יד) מפלו מיתעסקי בו בממין דשבת ולא כפיגם כמ"ש שם ול' מני למתר ולא היא מיו"ט דוקא קתי :

פתח

בסוד סי' תק"ח סכ"ב בלפידים להבל בפהולה י"ל שחסור עיין בסי' תרע"ז סעי' ד' יעו"ש ח"כ אין להוסיף לפי דיעה זו ול"ל שדעה זו מחלוקת על חותם דיעה (ועיין לקמן מחלוקת כ"ב לוח י"ח) : (מז) הו"ל לכך בילים מיו"ט לשבת כו' שם ד' ח' : (מח) חותם לא לכסות שם כו' כל"ל • כ"ה שם ושם ג' ג' ובשבת מ"ג ח' : (מט) וספיקת מסורה שם בבילה ג' ב' : (נ) ובלבד שלא יכי' הכלי ניגע כו' כל"ל • פ"ד דשבת ה"ב ופ"ה דבילה ה"ח ועיין רח"ם שם בבילה פ"ח סי' ח' ועיין סי' ס"י סעי' ו' וסי' תקי"ג סעי' ד' : (נא) עגל שנולד בשבת מותר כו' • עיין בעור סי' תל"ח שמביא דברי רבינו יעו"ש היטיב ובשו"ע שם סעי' ה' וכן הרשב"ם בתי' הטור ג"כ משעם שיולדת למקומעין יעו"ש היטיב בתי' ו' ב' ובפ' עבודה ק"ק בשר ה' לוח ד' : (נב) חלת לדבר הניטל ותי' מדר' יצחק לוקמת למתניתין דפירסין מחלת תלינא דר"י דלוח לי' מוקצה חלמת כר"י ס"ל דתו' לי' מוקצה ואנן ק"ל כר"ש כו' ל' • אבל לא ידעתי מהי קושית הית זו ומה תיכח להוקמי בפסיטות תלינא דר"ם ול"ל מוקצה ול"ם ה"ם טעי כמין הוטר דשת ס"ל דבר שאין מתכוין מותר רק שלפי שנתרפה הקשה ואת מוקלות ניכרו טיכרת לתרץ דלתניא כר"י נמי ול"ל בדוחק דמ"מ מדלא לוקיש כר"ש דלאיבי' מיוקמת שפיר טפי ול"ל לדוחקי כ"ב חלמת דפסיטת לי' כר"י דלוח לי' מוקצה אבל מ"ת לא ידעתי דשת בשביל כך לא לוקיך דיכי' דלתניא דיכן ניקמת בפסיטות ס"ל כר"ם ובפסיטים ניכת הבריית • ולולי י"ל דשת בשת תלת כיון דשתניר בשוקצה לכן ס"ל דאין כלי ניטל חלת לדבר הניטל אבל לאוכל מיקל בשוקצה לית לי' זה ועיין ברש"י בילה ל"ו ח' בד"ה בשלי חוקיכתת כו' יעו"ם היטיב ויש לעיין בזה : (נג) לייתי ראי' מיכת דאר"ה כו' • שבת קי"ד ב' ובדברי הרי"ף שם בפכ"ד דשבת ועיי"ם ברש"י סי' ח' ועיי"ם בתוס' מ"ג ב' ד"ה כבר תרגמה כו' ובבר הארכתי בזה בחולין ובמלחמות בפכ"ד שם ועיי"ם בר"ן שם להיקף לדוחק שת דאמן בפ' משילין פירות ומכסין שה כו' • בילה ל"ו ח' יעו"ם היטיב ומלעיל קאי כיון דאין הלכה כר' יצחק נוטר לכסות מוכת דליבני כו' עיי"ם ברי"ף ורא"ש סי' ח' וע"ש בירושלמי שבת פ"ד ה"ב ופי"נ ה"ז וירושלמי פ"ה דבילה ה"ת וע"ש בחו"ת סי' שם"ם חות ד' ויו"ם : (סח) אין חופרין כוכין כו' • עיי' חום' בבילה ל"ת סי' תקכ"ו סעי' ח' וסעי' ד' ויו"ם : (סח) אין חופרין כוכין וקברות במועד פי' רב אלפס הנ"מ לשהות כההיא דהטוכר פירות אבל מת מותל לפניו

הדביר

ב' יעו"ם היטיב ועיין בסי' שלח סעי' ד' וסי' תקכ"ח סעי' ב' יעו"ש: (נה) פסק כר' יצחק כי' יעו"ם בסי' ק"ב ומש"כ רבינו ומה לחתן בחם' ממיד (פ"ם ועיין בעירובין ק"ד ב') כו' • הוא מדברי הירושלמי (ומחתי שמחה בלבי לכוונתי לדעתו שגדולה בחיבורי על הרמב"ם פ"נ מה' בילת מקדש ה"ב יעי"ם היטיב) ומש"כ רבינו ולא דייק היטיב מנוף סדין קתי לתלוי מש"כ לחמשה להחיד בוודאי מוכרח הוא לדעתו ר' יצחק רק דרבינו ס"ל בין לית הלכה כר' יצחק ח"כ ל"ל לדחוקי בזאת שמבנה שהמשנה לתלינא לדיוק לתי בפשוטה: (נז) על גליות רב לחמר כו' • בילה ד' ב' : (נח) הלכתא כוותי' דרב כו' שם • ובס' הלכות ג' ב' : (נט) בין לחומרא בין לקולא ד' ב' : (ס) שני יו"ט של ר"ה שם ה' ב' : (סא) מתקנת ר' בן זכאי כו' • שם ה' ח' : (סב) שאפי' בני ח"י כו' • כ"כ ברי"ף בתי"ק דבילה ועיי"ם בהרא"ש סי' ד' ועיי"ם בחוט ומלחמות וב"ח וכתי' הרשב"ם מש"כ בזה ועיי' סי' תרח"ם סעי' ב' : (סג) עבדינן מנהגא ס"ע לתוקמי בפסיטות מלתא דר"ם וע"ל מוקצה ולר"ם ח"ם טפי כמין חומר דשת ס"ל דבר שאין מתכוין מותר רק שלפי שנתרפה הקשה ואת מוקלות ניכרו טיכרת לתרץ דלתניא כר"י נמי וי"ל בדוחק דמ"מ מדלא לוקיש כר"ש דלאיבי' מיוקמת שפיר טפי ול"ל לדחוקי כ"ב חלמת דפסיטת לי' כר"י דלוח לי' מוקצה חלמת כר"י ס"ל דתו' לי' מוקצה ואנן ק"ל כר"ש כו' ל' • אבל לא ידעתי מהי קושית הית ז

עשין • והאידנא דאיכא חברי מו) חיישינן • והשתא דליכא תברי אולינן בתר מנהגא • ושמעתי (נמ) שר' יעקב מחכיר • אתמר (ע) אפרוחים שנולד ביו"ם רב אמר אמר ושמואל אמר מותר והניא כוותי' דרב ענל שנולד ביו"ט מותר אפרוח שנולד ביו"ם אסור • ומה הפרש בין זה לזה • זה מוכן ע"נ אכו וזה אינו מוכן ע"נ אכו • ואפילו ענל שנולד מן המריסה ביו"ט מותר (עא) הואיל ומוכן לכלבים • דקי"ל מוכן לבלבים (עב) הוה מוכן לאדם דדעתי' דאינש אבל פה דחזי לי' ואע"ג דיצתה תרנגולת העומדת לאכילה כוכנת ע"נ אמה היא אסורה התם (עג) משום דיו"ט אתר השכת היא דמאתמל נמרו לה אבל לגבי ענל ליכא למינזר • וכן הלכתא • ואע"ג דתניא כוותי' דשמואל ואי תימא ר' יותנן ואיכא למישר רב ור' יותנן הלכה כר' יוחנן כיון (ער) דתני בתרווייהו קים לן דכוקצה דאורייתא זבשל תורה הלך אחר המחמיר (עה) ועוד דת"ק כראב"י וראב"י הבי ס"ל דתניא אפרוח שנולד ביו"ם ר"א אף בחול אסור לפי שלא נתפתחו עיניו ואע"ג דליתא לדראב"י בחול ביו"ם ס"ל אמר ומעמי' דרבי אפרים משום דרב כר"י ס"ל דא"ת לי' מוקצה ור' יוחנן כר"ש בפ' מי שהחשיך וכיון דשת הלכתא כר"ש ביו"ם ממילא ליתא לדשמואל ור"י והא מעבא לא דייק לן דהא מוקצה בנרונרות וצכוקים עז) דמי (עו) ול"ד לפלוגתא דר"י ור"ש דאמר מוכנת היא וא"כ שמואל וא"ת ד' יותנן דקאמרו מעמא הואיל ומתיר עצמו בשחיטה ד"ה הוא ויש מחכמי הדור שפסקו לקולא כר' יוחנן ולא דייקי ורבי אלפסי (עז) ז"ל הלכתא • תניא (עח) השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאוכלן בחלב ופי' בעל הלכות מעמא (עם) משום דבשר עוף דרבנן אבל א"י ששחט תרנגולת או שמתה ומצא בה ביצים גמורות אסורות דאיסור גבילה דאורייתא דתנן יז) ביצת גבילה אם יש כיוצא בה נמכרת בשוק ב"ש מתירין וב"ה אוסרין ומודים בב"צת מבאה שאסורה • ורבי יעקב פי' (פ) גבילה אם יש כיוצא איסור עצמה היא ואסורה • אבל בב"ח דהאי היתר והאי היתר שרי ואיכא מ"ד ביצת גבילה אסורה ים) (פא) משום ביצת סריפה • (פב) ום"ס בחלב מותרת דברי אמר רחמנא וביצים לאו נדי הוא (פג) בדם ושליא • אבל אסורות משום גבילה דביצה (פר) גדולה נופי' הוא • ובשנתנבלה זה נתנבלה זה בידי דהוה ארישא דמתני' דקתני (פה) דם גבלה ב"ש מסדרין וב"ה ממאין ואע"ג דנבי חלב אינו בשר כדגרסי' התם בחולין דם לאו נדי הוא ואם בשלו בחלב אין לוקה מומאת גבילה אית בה דנופי' הוא ה"נ ל"ש • ירושלמי מ"ם (פו) דב"ש נמיר' את

נתיבות שמואל מו) מסקנת דגמ' ביצה ו' מ' : סז) ומפילו ר"ש מודה בכי הא דלסבור ושמואל ומ"ם ר"י ד"ה היא עיין תום' ביצה ו' מ' ד"ה הואיל ומתיר עלמו בכמיסה : יז) עדיות פ"ה מ"ה : ים) עיין תום' ביצה ו' ב' ד"ה ביצים גמורות : יט) ע"ל מהא מוסרת לס מהא לומר כן ממנה מתיר מגיל ירושלמי ביצה פ"ח :

פתח הדביר

יו"ם כו' ובמו"ק מ' ב' ד"ה אין מוסרין כו' ועיי' ריש"ם פ"ק דמו"ק סי' י"ג ועיי' בחי' הרמב"ן והרשב"ח בשבת סה ובר"ן שם וכלן • וכן בחי' הרשב"ח כאן וסי' תקכ"ד סעי' ד' וסי' תקמ"ז סעי' י"ח : (סה) שר' יעקב מהמיר • עיי' תום' שבת קל"ע ב' ד"ה יו"ע כו' ובביצה שם ד"ה והתידנא כו' ובחי"ם שם סי' ה' ועיי' סי' תקכ"ו סעי' ד' יט"ש ועיי' ס' המנהיג ה' פסח סי' ל"ז : (ע) תפרוח שנולד ביו"ם כו' • ביצה ו' מ' : (עא) הואיל ומוכן לאדם כו' • שם ב' פסחים כ"ו ב' : כו' כל"ל • שם : (עב) הוה מוכן לאדם כו' • שם ב' פסחים כ"ו ב' : (עג) התם משום דנאיגין חטו יו"ט שחתר השבת כו' כל"ל : (עד) דתני בתרווייהו קי"ל דמוקלה לתוריית' כו' כל"ל • ועיי' תוס' יבמות בביצה נ' ב' ועיי' בשיטה מקובצת ברים ביצה ועיי' לקמן מחלוקת נ' לום מ"ם ולום כ"ה : (עה) ועוד דת"ק דתחב"י ולתב"י הכי ס"ל דתניא לחכמים שנולד ביו"ט לסכין לתחב"י לומר לף בחול לכל"ל : (עו) ול"ד לפלוגתא דר"י ור"ש דתתר מוכנת היא • כ"ל בשם הרשב"ם כל"ל • כ"ד לשתר מוקלה דס"ל לר"ש מוכנת היא רק דבהכי כ"ע מודו ומ"ש מאן דתתר לף לר"י מפי דבזה כ"י ול"ש מרווייהו ס"ל כתוס' ועיי' בשבת מ"ם ב' תום' ד"ה לתית ביה כו' וביצה ו' מ' בד"ה היולין ומתיר כו' ועיי"ם סימיב ובחי"ם סי' ו' ועי"ם : (עז) ל"ם הלכתא • ועיי' בחי"ם סי' ו' וכ"ם הרשב"ם בחי' כתב להחמיר וכ"ה בעבודה"ק שער ה' סי' ד' ולא ירדתי לסוף דעת הר"ן שכ' בשם הרשב"ם להחמיר ועו"ם ועיי' בחו"ז סי' שכ"ב שמיקל בזה ועו"ם ועיי' סי' הקי"ג סעי' ח' : (עח) השוחט מרנגולת ומלא בה כו' • שם ו' ב' : (עם) משום דבשר עוף כו' • כ"ה בשבה"ג ס' יו"ע ועו"ם סימיב וע' תום' עירובין ס"ב ב' בד"ה מפי' ביעתא כו' ועיי' בביצה ו' ב' בד"ה ביצים נמירות כו' ובכתובות ס' ב' בד"ה מפי' ביעתא כו' ומיליו ל"ח מ' ד"ה ושיין כו' ועו"ם סימיב : (פ) בביצה שם ים כיולא בם נמכרת בשוק מיסור עלמה היא כו' כל"ל • ועיי"ם בעירובין בתום' ובכתובות שם ועו"ם סימיב : (פא) ביצת בביצה משום ביצת מר ים • עיי' תום' ביצה שם ובב"ק מ"ז מ' ד"ה מ"ע כו' ותוליו ל"ח מ' ד"ה ושיין כו' ועו"ם : (פב) ומסתברת בחלב מותרות

הדביר

דבדי תמר רחמנא כו' כל"ל : (פג) כדם ושליא כו' • עיי' חולין קי"ג ב' ולעיל ה' בד"ה תות דל"ז ועו"ם : (פד) דבילה נידולי נופה היא כו' כל"ל • עיי' לעיל בה' מריפות בדריסה תות מ"ע ובדיני עוף עמת תות קנ"ד ועו"ם סימיב : (פה) דם גבילה ב"ם מסכרין כו' • שם בעדיות ס"ה מ"ת : (פו) מ"ע דב"ם גמורה סיפה עד שלא כו' כל"ל • ביצה פ"ת ס"ה (ובם תי' ס"ב תתם מתיר שלא שלג של ביצים ועו"ם) : (פז) בשעה שמהנבלה נתנבל כו' • ע"ם בילוסלמי במסקנת ביצה נדולי נופה קיבה ממקום תהר בתת ועו"ם סימיב : (פח) כל שמסמיכו ביום כו' • שם בביצה ז' ת' : (פט) מותרת לתכלה ביו"ם כו' כל"ל : (צ) קי"ל כר' יוסי בן שתול דתמר בדק כו' כל"ל : (צא) ודוקא בדק כיון לליהה כו' • וכ"כ הר"ן שם ועיי' סי' הקי"ג סעי' ו' :

(א) **שאור** בכזית כו' • ביצה ב' מ' : (ב) לחם שתור ומיזה ממן כו' • בחוספתא שם פ"ת : (ג) ושילהתי בה' ממן • לפניהו ליהת ומבל על לתבדין כו' וע' בשמ"נ בל"ת סי' ע"ז ע"ת ובביצה הרמ"ם שם ועו"ם סימיב :

(א) **בשא** יחפור בדקר כו' • שם ב' מ' : (ב) והוא שים לו דקר נעוץ כו' • שם ז' ב' ועיי' לעיל ה' כיסוי הדם תות כ"ת : (ג) ולכתחלה משום הכנה כו' • עיי"ם תום' ת' מ' ד"ה תיבו לריך כו' דהטעם דדקר נעוץ משום הכנה ועו"ם שבל מרמ"י שם לת משמע כן ועיי' בב"ח שהריך מזה : (ד) משום הכנה ואם אין לו דקר נעוץ מ"י לכסות כו' כל"ל : (ה) משום שמהה יו"ם מותר כו' • עיי"ם תום' ת' מ' ד"ה תיבו לריך כו' והרמ"ם שם סי' ע' ובחי' הרשב"ם שם ובר"ן בם ולעיל ה' כיסוי הדם תות כ"ב : (ו) מכנים הדם מלא קופתו עפר כו' • שם ה' מ' ועיי' לעיל ה' כיסוי הדם תות כ"ת : (ז) כוי אין שוחטין אותו ביו"ט (ח) ואם שחטו אין מכסין את דמו ואפי' באפר בירה גזירה משום התרת חלבו אבל בחול ליכא למינזר דמאן דחזי סבר דמספיקא אמרי' לי' זיל שחוט טרח ובסי ביו"ט מי אמרי' אמרו לו רבנן שחוט טרח וכסי מספיקא אלא מין היה הוא ואתי לשתרי חלבו הלכך אם שחט אין מכסין את דמו אלא בחו"ט ומדלא כסי' ביו"ט ש"מ דספיקא הוא וחלבו אסור הא מהני' דהשוחט ה"ג לה (ט) בבחירתא ב"ש ולקולא וב"ה להומרא והכי דווקא (י) והלכה כב"ה וכהה"א דאין מסלקין

את

ס) את התריסין ביו"ט ב"ה מתירין אפרי' מוחלפת השיט' ודוקא ק"ל לרבוותאי הא דפרכינן (יא) וליכפי' באפר כירה (יב) ממתני' ופריך ולכפי' בדקר נעוץ לב"ש ואפר כירה לב"ה דלב"ש ג) (יד) אין מכסין באפר כירה ולא בדקר נעוץ (טו) לב"ה לכתחלה א"נ (טו) אפיפא פריך דקתני אם שחטו אין מכסין את דמו (יז) וה"נ בספרא הא דקתני אם שחטו אין מכסין את דמו מכלל דבאית לי' עסקינן ול"נ השאר ומתני' דהשוחט דווקא (יח) דואיל ותנן בבחירתא הכי ומקולי ב"ש ומחומרי ב"ה • והא דמסלקין את התריסין נמי דק"ל כב"ה התירו סופן משום תחלתן הלכה היא אלא דב"ש וב"ה (יט) החליפו שיסתן והתחירו ב"ה בב"ם ולא החמירו בתריסין משום מעמא דהתירו סופן משום תחלתן ירושלמי (כ) שאם אומר לא יחזיר אף היא אינו פותח ולא יפתח אף מפעם בשמחת הרגל ור"ח ז"ל וכל המפרשים קבעו הלכה כב"ה לחומרא בהשוחט ובתריסין לקולא • ורבי אלפסי הבין פ' רבוותאי קמאי הכי ס"ל אבל ר' יעקב אסר (כא) מוחלפת השיטה מתחי' דהשוחט ול"ד לן דכל מה דבבחירתא דוקא היא ואפר כירה מוכן היא ואפ"ה לב"ש דאסרו (כב) אין מכסין באפר כראיתא בפ' כיסוי הדם מוכן לכפות בו צואה ולעיטות בו צרכיו א"ר יהודא ל"ש אלא שהוסק מעיו"ם אבל ביו"ט אסור דהו"ל כגולד ואסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר לכפות ותנ"ה (כג) כשאסרו אפר כירה מוכן היא לא אסרו אלא שהוסק מעיו"ט אבל הוסק ביו"ט אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותרת • הכונם עפר לניתתו ולחורבתו מותר לכפות• ירושלמי (כד) בשלא שחט אבל אם שחט מותר שיטול מאפר שהוסק ביו"ט ואל יחפור בדקר ויכסה• ירוש' הביא עפר לכפות את גנו סיר לפור את ביתו אית תנא מכסין בו ואית תנא אין מכסין בו ר' יוסי בר בון בשם ר"ח אפר (כה) מ"ד מכסין לשעבר מ"ד אין מכסין בבא לשאול לכתחילה תנא ר' חייא (כו) לא כוי בלבד אסרו אלא אפי' שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמן זה בזה אסור לכסותו ביו"ט א"ר יוסי ל"ש אלא שאינו יכול לכסותו בדקירה אתת אבל יכול לכסותו מותר ולא נזדינן דקירה אחת אמי' ב' דקירות • אפר רבא (כז) השוחט צפור מעיו"ם אין מכסין אותו ביו"ט גלגל עיסה מעיו"ם מפריש ממנה חלתה (כח) ביו"ט נ) לימא מלינא דאבוה דשמואל אדשמואל דא"ש חלת ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש • אפר רבא מי לא מודה שמואל שאם קרא עליהן שם שאסורה לזרים ופסק רבי' אלפסי ז"ל כאבוה דשמואל דגרסינן בפ' משילין (כט) אין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט לא נצרכו אלא אפי' ליתנו לכהן בו ביום והנ"ם פרי דמבלא מאתמול אבל פרי דמבל' האידנא כגון עיסה לאפרושי מצי' חלה

מפריש

נתיבות שמואל ס) כיצה פ' ב' ועיין תוס' פי' ד"ה אם ד"ה אפ"י מוחלפת השיטה דס"ל דגם סהיא להשומע מוחלפת השיטה וכ"ה לקולא וכבי' לא ניחא לי' כיון דתנן בעדיות כותחה : ב) ל"ל דלב"ש אין מכסין באפר כירה ולא בדקר נעוץ לכתחלה וכי פריך תליבא דב"ם וסיימו קושית התום' כיצה ח' פ' ד"ה ומ"ש נכסייה מלא נקלה דתשיפא פריך דקתני אם שחטו אין מכסין אף מדיעבד : ג) ל"ל ושמואל אמר מפי' גלגל עיסה מעיו"ם אין מפרישים ממנה חלתה ביו"ט אלא מאתמול דשמואל

פתח הדביר

מפי' ל"ש דבא לגלק דאמר דמוכן לוולתי ואין מוכן לפסק וטעמא משום דעביד נותת ת"ב כ"ם בדקר נעוץ דבי' שיך מפי' נותת בהלוסק ס"ם ע"ג ואהדדם זה דאפר כירה פקפק ספר"ח בפי' תל"ת דאתי נותת שיך אתם דסת סות דך ותיהות יעו"ם סיעיב וכן לאידך ליסגת דאתמן דדעתי' לוולתי ואין דעתו לפסק ע"כ קאי גם אדקר נעוץ דתל"כ תיסדר קושית לדוכתי' לאתי אין מכסין בדקר נעוץ ואתי לפי' מייתי מסקנית דמקשה וליכפי' בדקר נעוץ• סיומו משום דאכתי לא אסיק אדעתי' הכך תירולי אבל לפי אתי לאסיק את"ב דדקר נעוץ נמי אסור וכ"ם לגיגל ולפצל"ד זה בנוגר ואת"ב רבי' אסור דאולין פ"ד ב' וע"ב כוותה אמת"כ אם וז"ל ומיהו סוגיא דבילה מוכח דאפילו אסק אתי בדליכא דקר נעוץ אבל גם אדקר נעוץ תל"כ קאי גם אדקר נעוץ ואתי לפי' מייתי מסקנית דמקשה וליכפי' בדקר נעוץ• סיומו משום דאכתי לא אסיק אדעתי' הכך תירולי אבל לפי אתי לאסיק את"ב דדקר נעוץ נמי אסור וכ"ם לגיגל ולפצל"ד זה בנוגר ואת"ב רבי' אסור דאולין פ"ד ב' וע"ב כוותה אמת"כ אם וז"ל ומיהו סוגיא דבילה מוכח דאפילו אסק אתי בדליכא דקר נעוץ אבל גם אדקר נעוץ תל"כ קאי גם אדקר נעוץ ואתי לפי' מייתי מסקנית דמקשה וליכפי' בדקר נעוץ• סיומו משום דאכתי לא אסיק אדעתי' הכך תירולי אבל לפי אתי לאסיק את"ב דדקר נעוץ נמי אסור וכ"ם לגיגל ולפצל"ד זה בנוגר ואת"ב רבי' אסור דאולין פ"ד ב' וע"ב כוותה אמת"כ אם וז"ל ומיהו סוגיא דבילה מוכח דאפילו אסק אתי בדליכא ד

מפריש ויהבינן לכהן והאי נוסחא ליתא בנוסחא (ל) עתיקא דילן והגדה הוא (לא) ור"ח ל"ש הלכה כשמואל נבי מיללין מלילות (לב) והר"ן כתב אבל מלאכה שאפשר לעשותה מעיו"ם כגון הלש מעיו"ם ד) מפריש חלתה ביו"ם ימאי דאיתמר בשפי' וכיון דרבא בתרא הוא קי"ל כוותי' דהלכה כבתרא סעות' היא וליתא בפירושא דיליה (לג) ואפי' איתא איכא לדחויי בחלת ארץ ישראל אבל בחלת חוץ לארץ אע"ג דטביל מאתמול מפריש חלתה ביו"ם דלאו תיקון הוא · (לד) אבוה דשמואל אמר אפילו גלגל עיסה מעיו"ם אין מפרישין חלה ביו"ם (לה) וס"ל לרבה הא דתנן אין מגבהין תרומות ומעשרות ואוקימנא אפי' ליתנו לכהן בו ביום כמ"ד בפירות מיירי ולא בעיסה· ובירושלמי (לו) נרס' תניא ובתוספתא גרס' (לו) הלש עיסה ביו"ם בין מבאין בין מהורין מותר לטלטלן ומותר להפריש מסנה חלה

פתח הדביר

מרומות ומעשרות כו' · לקמן ל"ז ת' : (ל) עתיקא דילן וכ"ם סיח ואפילו ליתא ליכא לדחויי בחלת ח"ל מבל בחלת חו"ל אע"ג דטבל מאתמול מפרים חלתה ביו"ם דלאו תיקון הוא ור"ח כו' כל"ל והוא מ"ש לקמן בתוס' ל"ג סייד לכתן ועיין בתלור ור"ן : (לא) ור"ח ל"ש סלכה כסתומה נבי מוללין מלילות· תלת פסק הלכה כתבוס דשמואל דעיסה סלתה בעיו"ם אין מפרישין ממנה חלתה ביו"ם וכ"ש ברת"ם סי' י"ג בשם הר"ח יעי"ב : (לב) וכר"ג כתב מבל תלוכה שתסבר לעשותה מעיו"ם כגון הלש מעיו"ם אין מפרים חלתה ביו"ם ותאי דתיתמר בשמי' וכיון דרבה בתרא הוא ק"ל כוותי' דהלכה כבתרא סעות' היא וליתא בפירושא דיליה ובירושלמי דלא כפירוש דילי' כתוב בעתות הוא וליתא בפירושא דילי' ובירושלמי גרסינן כו' כל"ל ול"ל דהר"ן נגון כ' דאין לפרים חלה ביו"ם מעיסה שנלגלה מעיו"ם ותאי דתיתמר ממשי' דהוא מיקל כרבה הוא עעות דפירושא דילי' כתוב בסדיה דהוא פיסק כתבוס דשמואל כגלג"ל לפרש דברי רבינו : (לג) ואפי' ליתא כו'·זה אין מקומו כלקומקומו אחר לוח ל' עיין מש"כ בתוס ל' : (לד) תבוס דשמואל אמר כו'· אין מקומו כאן ומקומו בתוס כ"ח וכתם"כ בתוס כ"ם : (לה) וס"ל לרבה הא דתנן אין מגבהין כו'· אין מקומו כאן ומקומו לעיל בתוס כ"ם וכתם"כ שם והמילוק בין חלה של עיסה ובין תרומת פירות עיין ברש"י ותוס' : (לו) גרסי' תניא · חסר כאן כל התמר · עיין בבילה פ"ח ה"ח וז"ל ולמה תניון חלה מפני חלה שהורמה ביו"ם כסלה דתני חלה עיסה ביו"ם מפרים חלתה ביו"ם לפי שהיו"ם עשוי ואכמה לאוכלה ותל"ל ליעול ממכ· עיקר לא אמר חלה לם מבל עיקר לא אמר ה"ם אלא מפני מה אמרו כך ברכי' תיסבר בעיסה עמחה שחיסה מפרים חלתה חלה לכסוף ל"ל יוסי בי ר' בון בדין הי' בעיסה מהורה שלא חיעמת העיסה עכ"ל ועיין בפ"ג דפסחים ה"ג ועיין בתוס' בילה פם ע' ת' ד"ה גלגל כו' שהביאו הירושלמי שלז יעו"ם סיעיב : (לז) הלש עיסה ביו"ט כו' · בפ"ח ועיין בתלחמות ובחי' הרשב"ל תם"כ בזה : (לח) ותיכא מאן דפסק כרבה כו' · ל"ל כרבה דקאמר מי לא מודה שמואל שהם קרח לה שם שהחורה לזרים והוא ס"ל כתבוס דשמואל ולא כרבה ועיין בסי' קל"ח בפרלם סי' קל"ח ובכ' עבודה"ק בשער ת' סי' יו"ד ועיין בסי' קל"ו סעיי נ' יעו"ם סיעיב ובמה שהשבתי כרבה נגד רבה עיי"ם בפ"ז דשבת סי' ב' ברל"ם ובמה שהרשם שם על הגי' : (לט) לשומעה ביו"ט בתלוקת י"ז בפ' בל"ל ל"ל שם מבואר דין זה ולא הזכירם לביאו כאן רק משום דמיירי בדיני שהיה ביו"ט : (מ) אין משקין ושותקין כו' · לקמן מ' ת' : (מא) אלא הן בייחוס כו' · לפיעוז אי' ל"ב בבבלי זה ועיין לקמן לוח ג"ב : (מב) ל"ל למיתר משקין מילחא דכו'· ביתי מרפי אמרתי להעיר בזה לפי מלי שב' התוס' בבילה כ"ב ב' ד"ה ואין ניחנין כו' מ"ב מלי קוביא · ומלחתי בחי' לשבות אל שב' משה אך לפי שלשון מנוחה ומשורה לכן אמרתי לפעיקר ולפשיטו וז"ל למיתר משקין ושותקין כלומר דמשקין פשיעת ואפי' המדבריות משקין ושפיו חפי' ב"ש אלא חנב אחרי' אחת לשמשינן מילחא דל"ת אבל להשקות חפי' המדבריות משקין לעפי' אחין שותקין לפי שאף הן מזונותם עליך ואפי' לכלב נותנים מזונות כדאי' בפ"ק דשבת (י"ם ת') ובכ"ם בשמות רבות (בחמת אין ראוי' משה כ"ב דבכלב ל"ח לגידה) ודקחני בחתניחין אין משקין את המדבריות לפי דוקא אין משקין אלא חנב דבעי למיתני משקין ושותקין את הבייחות לחשמושינן חנב תורתי' ד"ת תיח נמי בריישא אין משקין וכ"ב לי מדבעי ל"ל למיתר אחם היינא דוקא הוא ת"ל כי חנא בריישא אין משקין עובדא דשמשינן בריישא דבל שהן מוקלות מבבילה אין משקין לותן ואידך דחנא ריישא למדבריות אין משקין חנא פיסא בבייחות דחשקין וי"ח אין משקין בריישא דוקא דבל קרועות בחפר אין מזונותן עליך לפיכך אין משקין ולומיח דיוני שובך ויוני עליות (שבת קי"ם ב') ל"ל עב"ל · ועיין בר"ן שב' בשברת המשומה דנפ מדבריות מותר להשקות לפי מזונותן עליך יעו"ם סיעיב · וסטיור בסדי ת"ל חילק וכ' להשקאה שניה לעיכך השניעה לשור אבל שאר בסדי יעו"ם ופ' דברי ה"ם ל"ל למיתר משקין דשם השקאה מותר לחני למדבריות וכיון דמבני מילחא חנב חוקמא קמ"ל ת"ל שקיר חני בריישא אין משקין דזה אשור במדבריות · והנה בשבת קי"ב ב' פירש"י דהטעם דבל דבר שהוא מוקלה לא מערחינן עליהו והחוס' השיגו שם עליו וב' דלא מן השם הוא זה רק בל דבר שהם ת"ת גילוד הוא רק המדברנן אסור מותר לחת לפניהם מזונות יעו"ם ובבילה כ"ב ב' פירש"י דהטעם דבל דבר שהוא מזונות מעלמן ואין מזונותם עליך יעו"ם הוא מזונות מסוס דהן ניזונות מעלמן ואין מזונותם עליך יעו"ם הוא בהשיגו עליו והעלו דבל דבר שאסור ליקח מהם לאוכר ליתן לפניהם מזונות ושוב הקשו מהא דשבת קי"ם ב' דמותר ליתן מזונות לבבלים שאסור ליקח מהם ואילקו שהם בין שבת ליו"ט לשאר שבת קיל עפי יעו"ם סיעיב ויש לעיי' ת"ב למה הקשו בשבת על הך דרב"י שהם ושם שסיר ים לולק בין שבת ליו"ט ול"ל דהחוס' בבילה פליגי על הך הוא דשבת ליבשבת לא חילקו בין שבת ליו"ט רק בין דבר שאסור מדרבנן ובין דבר שאסור מדאוריימא אבל בבילה מחלקים בין שבת ליו"ט ולא מחלקים בין איסור לחורייתא לדרבנן אבל בעל"ק דשם שהם בבילה כ"ד ת' בד"ם ותניא הלד כו' תעשו בשביעות לחלק בין דבר שאסור מש"ת לדבר שאסור מדרבנן יעו"ם וס"ב קשה בין דחסקו מדעתייהו נם בבילה לחלק בין דחורייתא לדרבנן אבל ת"ב ל"ל לחלק בין שבת ליו"ט חיפיך לי' דשם חיירי בדרבנן ול"ל דשם החקו הוחס' בבילה מפת שבת לא חקנו מכח מלוזים וחרעבולים ויוכי סרדיסחות שזה בחתם ניחת רק החקנו לניבת לר' יוסף דש"ל שם בשבת לדיוני שובך ויוכי עליי' אפי מוכר ליתן לבבלים ולמיסדא קחייהו יעו"ם (ולבכי בשבת דקדקי וכ' חוזיל ותבבולים ויוכי הבדיסחות ובבילה כ' שם שהם מדברים שאסורים ליקח וביוכי יוכי שובך ויוכי עליי') ושל דכ' החוס' החילוק בין דחוריית לדרבנן בם כ"ד ת' סייע ליו"ט דשנו נם ר' יוסף מילם דמותר לחת לבבלים מזונות בחילוק בין דחוריית לדרבנן בין שבת ליו"ט ועפ"ז ניישב נם בבר החסור מפ"ת מחלק בין שבת ליו"ט ומעשה שם' החוס' · ועיי' בסי' קמ"ח כ' וז"ל ואין לדין דנים מן בביבין שחוסרים לידם מחומרים שבת מלוזד ולנולמו אין לדין מהן ליו"ט וכן חי' ועיק אין לדין אם מחיסרין לידם אבל יותן לבבלים מזונות ואם לוין מחיסרין לידם מוחרין לנוד מהם עכ"ל ושם הא דחיתר לחת לבבלים מזונות בחוץ ניזדין קשה מאד דשם משורש הוא לותן לבבלים מזונות וכ"ל דהוא חזיל לשיטתו בבילה דשעם דנים מזיס בחוץ מזונותן עליך ושיטו דווקא בדנים אבל לא בעיסות ואוחות ושם דקאמי בבריישא דאין לדין חיים ועוסים מן בביבים ואין מותרין לבבלים מזונות לא קאי אל חיות ועוסים רק אדנים לחיתי בבבלים וכמו לחי' בשבת ק"ו ב' שם ואף בבבילה כ"ד ת' ליתא שם לחיבת ודנים ע"ב ע"ם הוא וכ"ל כמו בשבת וכ"ם בחוספתא פ"ב דבבילה (ושוי' בחו"ז סי' שכ"ב סבניא בשם שם"ם דבילה לחית ב"ב דנים יעו"ם) ואוזדא קוביא שהם' ממנו אבל זה דוחק נדול לפעכ"ד לומר כן · ובמלא דהם"י סיחר ת"ש בזה מבבת לבילה והר"ן בריים ת"ל הסבים לפעם הם"י דשבת ומ"ם בסוף בילה כ' דמותר להשקות לבהמות מדבריות וכן הקשה הת"ש בסי' הל"ז ס"ק ב' יעו"ם מ"ב בזה והבה הרמב"ם בפ"ב מהיו"ט ה"ז כ' דדנים חי' ועוסים בסם מוקלים אסור להשקותן ועיין בב"י רים סי' תל"ח שב' דבבהמה מודה דשרי להשקותה לפע"י אחים מוקלה לפי שחוזה מחוסר לידה יעו"ם ועיין בת"ח שם ס"ק ב' שחין בן דעתו וע"ע בחי' הרמב"ן שם שמשמר מדבריו שם לבל שמוקלים אסור לזוזו ולהשקותו יעו"ם סיעיב ולבל בהחוס' שחחלקין בין דחורייתא לדרבנן יעו"ם סיעיב נם כ' עיד שם לפל דבר שהוא יכול ליקח ממנו לאחיל שרי ליתן לו מזונות לפע"י אים לו מזונות בלא"ה יעו"ם סיעיב (לפי"ז חה הרלה הב"י להעמים בשור שהוא ס"ל דדנים אף שמורין ליחלד ת"ת אסור ליתן לפניהם מזונות יעו"ם בסי' תל"ז יעו"ם וזה חינו בי למחי ליעבד מחלוקת בין הפוסקים בשרי וע"ב לא אי' רש"י זה רק במקום שאין לדין מהן ודע עוד דסגר"ח פי' בשאינו ל"ל לחני משקין בו' ר"ל והוא"ל אין מחבילין אח המדבריו' בו' יעו"ם בסי' תל"ז ס"ק ב'· והנה לפי מה שהרכתי לפניך הרלה שזה יש מחלוקת גדולה בין הפוסקים ותלוי בזה בל בלעני הגבולים ועיין יבואר מי"ה מזה בחחלוקת ס' לוח כ"ד : (מנ) לא ניחנת החמת

לשה בעיו"ם ושבח ולא הפריש אסור לטלטלה· ואסור להפ־יש מבנו חלה ותהיא נמי בחלת ארץ ישראל מיידי (לח) ואיבא מאן דסבר כרבא דהוא בתרא · נרסינן בפ' ב' אר"ח בהמה חציה של ישראל מותר לשוחטה ביו"ם (לם) בסחלוקת י"ז בפ' בתרא (מ) אין משקין ושותקין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייחות · ובמשניות מדוייקות ובירושלמי נרסי' (מא) אלו הן בייחות בל שלנות בעיר מרבריות שלנות באפר (מב) ל"ל למיתר משקין מלתא אנב אורחא קמ"ל דלישקי אינש מיא והדר לישחוט בשום ס־רבא דמשבא העור נוח ליפשם ת"ר אלו הן מדבריות בל שיוצאות ורועות בפסח ונכנסות ברביעה בייחות בל שיוצאות ורועות חזין לחתום ובאות ולנות בתוך התחום ר"א אלו ואלו בייחות הן ואלו הן מדבריות בל שאין נבנסות ליישוב לא (מנ) בחמה ולא בימות הגשמים

הנשמים ובתוספתא אלו ואלו טיצאו חוץ לתחום אעפ"י שאין נכנסות לתוך התחום אלא משחשיכה כותר לשוחטן ביו"ט ומקשינן ס) מי אית ליה מוקצה והא בעי ר"ש ב"ר מ' פצעילי תמרה לר"ש מדו א"ל אין מוקצה לר"ש אלא גרוגרות וצמוקים לבד· ירושלמי (מד) מפני שמסריחות בנתיים (מה) אב"א הני בגרוגרות וצמוקים דפי ואב"א לדבריהם דרבנן קאמר לידידי אין מוקצה וכו' וכתב ר"ה (מי) מהא שמעינן דכל מידי דחזי לאינש דעתי' עלוי וכו' (מז) בדברי תנא ברבנן שגולדה לענין מוקצה· ולענין מדבריות פ' בעל ההלכות (מח) מוקצה דרבנן וכיון דאיכא תרי לישני חד דאית לי' לר"ש מוקצה במדבריות וחד ל"ל עבדינן לקולא ושרי למשהם מדבריות (מט) למ"ס מוקצה דאורייתא ו) ולחומרא ומדבריות בגרוגרות וצמוקין דמי ואסורים אפי' לר"ש כסתם מתני' דתנן אין משקין ושוחטין את המדבריות וביהות אפי' לרי' מותרת ול"ד לתורא לדידיא עז לחלבה ורחל לגיזתה דאקציגהו אלא כל הראוי לאכילה דעתי' עלוי' דקים לן בהמה בחייה לאכילה עומדת ודעתי' עלוי' ומיהו רבי אלפסי (נ) פסק בת"ק דר' דהלכה כר' מחבירו ולא מחבירו (נא) ומ"ם בר"י דסתם מתניתין כוותי' דנרסינן בטבריות ובירושלמי בייהות כל שלנות בעיר כסתם במתניתי' ומחלוקת מברייתא הוא והלכה כסתם מתניתין וכן (נב) מצאתי בהלכות שלו במשניות ובירושלמי · ובבעיא קן בפ' א"צ דגים (נג) יש מוקצה לחצי שבת או אין מוקצה לחצי שבת ומבקנא (נד) נמרו בידי אדם לא קמבעיא לן כי קא מבעיא לן נמרו בידי שמים ולא אפשיט ולחומרא (נה) ומוקצה שיבש (נו) ואין הבעלים מבירין אותו מותר וכן הלכתא· בפ"נ (נז) בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא כדי שיאבל מבנה כזית צלי מבעו"י שחטה בשדה לא יביאנה בטוט ובטוטה אבל מביאה בידו אבר אבר ותניא (נח) אותו ואת בנו שנפלו לבור מעלה את הראשון ע"מ לשוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות· ר' יהושע אמר מעלה את הא' ע"מ לשוחטו ואינו שוחטו ומעלה וחוזר ומעלה את הב'ע"מ לשוחטו רצה זה שוחט רצה זה שוחט תוספתא (נט) רצה לשחוט רצה שלא לשחוט א' מהם הרשות בידו · בכור (ס) שנפל לבור ר"י אומר ירד מכוחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט רש"א כל שאין מכוו ניכר מעיו"ם אין זה מן המוכן· ואסקינן (סא) כגון דנפל בי' מום עובר כבעיו"ם והו"ל מום קבוע ביו"ם מהו דתימא כיון דזעתי' עילוי' נשחפי' קמ"ל וקא מיפלגי ברואין מיכן ר"י סבר רואין מוסין ביו"ט ור"ש סבר אין רואין כימין ביו"ט וקי"ל כר"ש והו"ל כגרוגרות וצמוקים (סב) כדאיתא בשבת ז) אסי וורדינא (סג) חזא כוכרא דבי נשיאה וביו"ט לא הוה חזא אתא ואמ"ל לר' אסי אכר להו שפיר עבוד דלא חזי (סד) אינו והא"ד אסי טפי הוי חזי · ר"א ביו"ט הוי חזי ולמחר שיולי משאל היבא הוה עובדא כהא דההוא גברא איתי בוכרא לקמי' דרבא אפניא דמעלי יו"ט הוה יתיב רבא וקחייף דישי' בהדי דקא חייף דל עיני' והזי מומא א"ל זיל האידנא ותא למחר כי אתא למחר א"ל היכי הוה עובדא א"ל הוה שדיין שערי בהך ניסי דהוצי (סה) בהדי דעיילו לרישא למיכל בזעתי' קניא דהוצי לשפתי' א"ל דלמא את נרסת ליה ומנא תיסרא דנרסא אכור דתנא מום לא יהיה בו אין לי אלא שלא יהיה בו מבין שלא יגרום לו ע"י ד"א שלא יביא בצק או דבילה ומניח על גבי האוזן כדי שיבא כלב ויטלנו ת"ל כל מום אמר מום ואמר כל מום · ירושלמי (סו) אתא עובדא קומי רב אשי וסבר מימר ר"י ור"ש הלכה כר"י אתיא רב הושעיא מתני' דבר קפרא · ותנא חכמים אסרו כל שאין מומו ניכר מעיו"ם ולא הכיר בו מומחה אלא ביו"ם אין זה מן המוכן וקבלה והזר בו · (סז) בהמה שסתה לא יוציאנה ממקומה ומעשה ששאל את ר"ם עליו ועל החלה שנטמאת ואמר לא יזיזם ממקומן ח) אוקרי זעירא (סח) בבהמת קדשים ובמסוכנת ור"ת אפילו לר"י דכ"ם ר"י ור"ש כשהיתה חולה מבעו"י אבל מסוכנת דעתי' עלוי' ומש"ה היא שריא דמסוכנת מדה ר"י ובעלי חיים שמתו מודה ר"ש וסתמא דהא מתני' אפילו ר"י וכן הלכתא ונוסחא עתיקא במסוכנת וד"ה · ויש (סט) ד"ה למר ברי' דרב יוסף וכר אבימי משמי' דרבא ואליבא

נתיבות שמואל ס) ביצה מ' מ' ונ"ל ומי מים ליה לר' מוקצה : ו) נ"ל בעין למוריימה כמום' ימניס ביצה ג' ב' גבי הא דפריך לר' יוסף מהא דספיקא מסוכנת ולא פריך לר"ש קמ"ל דמוקצה במיקצה חמירא והוי כעין למוריימה : ז) ביצה כ"ז מ' : ח) נ"ל מוקמא זעירא בבהמה כו' שם ב' :

פתח הדביר

ולא ניחות הנשמים כנ"ל: (מר) מפני שמסריחות בגרוגרות כו' מעשרות פ"ק ס"ה ביצה פ"ד ה"ח ועיין תוס' נשבת מ"ה מ' ד"ה בגרוגרות יעו"ש:(מה) תב"ת הני נמי כגרוגרות וצמוקין כו' כנ"ל · שם בביצה מ' ב' : (מו) מהא שמעי' דכל מידי כו' · הר"ח חזיל לפיקחי' כב' ובניו בשמו במחלוקת מ' חות נ"ג יעו"ש היטיב דנ"ל מוקצה גבי יו"ט ועיי"ש חות ע"י יעו"ש היטיב: (מז) כדברי תנא שבביצה שגולדה כו' · ור"ל דנם בביצה שגולדה לאו מהתם מוקצה לסבירין לה רק מעשם הכנה וכמוקימנן לעיל יעו"ש חות ע"ז · ויותר נכון לפניש כדבירינא בביצה שגולדה כו' · ר"ל התם במחלוקת מ' בריר לן רבינו דלמ מחמירין במוקצה לנבי יו"ט יעו"ש היטיב : (מח) מוקצה דרבנן וכיון כו' · עיין בפ"נ סוף ס' יו"ט: (מט) וסרי למשהם מדבריות ומסתברת מוקצה לתוריימה ולחומרא בנ"ל· ומש"ה מוקצה לתוריימה עיי' לעיל במחלוקת מ' חות ע"ד מש"כ מזה ועיין בסוד סי' הנ"ח מייתי לדברי רבינו : (נ) פסק בת"ק דר' כו' · עיין בסוף ביצה בני"ף : (נא) ולא מתבריני ומסתברא כר' דסתם מתניתין כוותי' כנ"ל· ור"ל במשנה בבני"ף נוהם אלו הן בייהות הנאות בעיר מדבריות הנאות בחצר ומשמע כל שנאות בעיר מיקרי זה בייהות וכר' ואפי' מס נכנסין רק בריבועה רחשוב מיקרי זה בייהות ועיין לעיל חות מ"ת לכל חין רחי' מזה דבפי' המשניות להרמב"ם פי' המשנה דוקא בת"ק יש"ר מ"ב מדברם י"ל להיפך ולכל הפחות חין רחי' מזה ועיין סי' תל"ח שעי' ג' : (נב) בפ' ת"ל דנים ים מוקצה כו' · ביצה כ"ו ב' : (נד) נמרו בידי אדם כו' שם כ"ז מ' : (נה) ולא מיפשיט ולהומרא מוקצה כו' · ועיין ברמ"ם סי' ז' שפסק להקל וכ"כ שם הר"ן יעו"ש ועיין בהום' שבת מ"נ ת' ד"ה בעודן עליו הבל כו' יעו"ש היטיב וע"ע בחי' הרשב"ם בביצה שהיקל ועיין בחו"ז סי' שכ"ה ועיי' ירושלמי פ"ד ה"ח ורבינו חזיל לעעמי' דכ"ל דמוקצה דמוריימה (לעיל חות מ"ט) ולכן הולכין בספיקו להחמיר ועיין בעבוה"ק בשר ס' סי' ב' דפסק בהקל ועיין בסי' סעי' נ' יעו"ש היטיב : (נו) ומוקצה שיבש וחין כו' · שם כ"א ב' ועיין בירושלמי פ"ח ה"ח שם חי' להיפוך ועיין בסי' ס"א סעי' ד' : (נז) בהמה מסוכנת כו' · שם כ"ח ה' עיין סי' תל"ח סעי' ו' ז' : (נח) חותו ואת בנו שנפלו כו' · שבת קי"ז ב' קב"ד ה' ביצה ל"ז ה' : (נט) ולא לעמוד ולא שלח כו' · ר"ל כי בשם מבואר בלריך עכ"ם לעמוד מ' משם מסל"ה בתוספתא מבואר שלח שם מיכי שיחט כלל סרי ועיין ירושלמי פ"נ דביצה ס"ה יעו"ש היטיב ועיי' סי' הל"ח סעי' יו"ד ובב"י שם : (ס) בכור שנפל לבור כו' · ביצה כ"ח ב': (סא) כגון דנפל בי' מום עובר כו' שם כ"ו ה': (סב) כדאיתא בשבת מ"ג ב' יעו"ש היטיב: (סג) חזא כוכרא דבי כו' · ביצה כ"ז ה': (סד) ללא חזי לניני מחת כוכרא דבי כו' · ביצה כ"ז ה': (סה) בהדי דעיילו לרישא למיכל כו' כנ"ל· ולפי' הק"ע ל"ל ולנו כך יהודה)

ואליבא דר"ש ואית דל"ג ור"ה ופירוש קמא מסתברא והכין פי' ר"ח ז"ל • (ע) אין נמנין על הבהמה לכתחלה ביו"ט כאי אין נמנין אין פוסקין דמים לכתחלה ביו"ט • היכי עביד אמר רבא מביא שתי בהמות ומעמיד זו בצד זו ואומר זו כזו • תנ"ה לא יאמר אדם לחבירו הריני עכך בסלע ובשתים אלא הריני עמך לבחצה לשליש ולרביע • ירושלמי (עא) הא להוסף מוסיפין היה המשה נעשין עשרה ר"י אומר (עב) שוקל אדם בשר בנגד כלי או כנגד קיפון וחכ"א אין משניחין בכף מאזנים כל עיקר • ארי"א ש אפילו לשמרן מן העכברים והיא דתליא בתרימא ואחר מפני מראית עין (עג) וליתא לר' חמא ור"ש ב"ר ס) דהא שקלי מגא בנגד מגא ביו"ט דקי"ל כרבנן דאמרו אין משניחים בכף מאזנים כל עיקר ארי א ש מבח אומן אסור לשקול בשר ביד • ירושלמי (עד) מפני שידו כליטרא אלא (עה) חותך בסכין ונותן לזה ולזה וכן (עו) אסור לשקול בשר בטים ואר"י א"ש (עז) אסור לעשות בית יד בבשר ובידא שרי ואחר ר"י מותר לעשות סימן בבשר כהא דרבה בר"ה מחתך להו תלת קרנתא • (עח) ואין משחיזין את הסכין ביו ט אבל משיאה ע"ג חברתה אר"ה ל"ש אלא בהשחזה של אבן אבל בהשחזה של עץ מותר וכן הלכתא ואיכא תרי לישנא בגמרא • ובמתברא (עט) כלישנא קמא לקולא של אבן אסור לחדדה אבל להעביר שמנותה מותר מכלל דהכרתה אפילו לחדדה מותר ומאן תנא בהשחזה אסור דלא כר"י דתניא אין בין יו"ט לשבת אלא א"נ בלבד ר"י מתיר במבשירי א"נ ואסיקנא הלכתא כר"י ואפילו בהשחזה של אבן מותר לחדדה ואין מורין כן מיהו אפי' לרבנן בהשחזה של עץ או ע"ג חברתה (פ) מותר לחדדה וכורין כר"ה • אר"ה ברי' דרב יוסף הוה קאמינא קמי' דרבא והוה מעבר סבינא אפומי' דדיקולא וכו' וחזינא לדעתי' דלחדודה עבוד והאי דלא קאמר לי' משום דקסבר (פא) הלכה כר"י כלישנא קמא ואין מורין כן ואמר אביי (פב) קאמינא קמי' דמר והוה מעבר סבינא

נתיבות שמואל ט) ל"ל דהא שקלו מגא כו' שם כ"מ ע':

הדביר

פתח

ה"ר בת רב יהודה בשם שמואל הלכה כר' יהודה עכ"ל הירושלמי וכנגד כל מה שפקפק הפי"ז בירושלמי מיושב היטיב ולק"מ • ומה שהקשה הת לר"ם, נמי מסור למודה בפע"ה שמתו יעו"ם עיי' בפ"י סי' תלי"ח מס"ב בזה דל"ד כלל ערפה למתה וע"ש בפ"י סי' תקי"ח יעו"ם היטיב ועיי' בסו"ע סי' ושם וכרי גם בירושלמי מבואר דדוקא לר"י הסיר ולא לר"ם ומשלת שדברי הפו"ז מיושב מובהרים כלל ועיי' בהי הרשב"ת ל"ג ב' יעו"ם היטיב (אבל בסיעתי מקובלת שם כ' כתתו"ז יעו"ם) ועיי' בעבוה"ק שער כ"ל סי' ב' : (ע) אין נמנין על הבהמה כו' • שם כ"ז ב' ועיי' לקמן אות קע"ו : (עא) הת להוסף מוסיפין כו' • שם ס"ו ועיי' בתו"ז שב' בשם הכי"ף דדוקא ישראל מישראל אבל ישראל מעכו"ם אסור בכה"ג יעו"ם ולפנינו לא נמצא זה בכי"ף ועיי' סי' ת"ק סעי' ה' ובהגי"ם שם ובציורו הגר"ח יעו"ם היטיב : (עב) שוקל אדם בשר כו' • שם כ"ת ה' : (עג) וליתא לר' חיא וכו"ם ב"ב דהוו שקלי מגא בנגד מגא ביו"ט כו' כל"ל • ועיי"ם בכי"ף ורה"ם סי' ט' ועיי' ס' סעיף מסופה כו' : (עד) מפני שידו כליטרא • שם ס"ו ומבואר בלא"ת בשם הכרם"י שם שפי' שלותו בידו שת ליטרא בידו שהחזק בכשר יעו"ם שלא תפי' בלא ליטרא בידו שהחזק ג"כ אסור ועיי"ם ברמ"ם סי' ע' ובהי הרשב"ת שם יעו"ם היטיב (ועיי"ם בר"ן שמציית ב' דיעות בזה) ועי' בק"ע שם שכתב בפירושו יעו"ם היטיב (אבל בתו"ז סי' קל"ז שם כרמ"י יעו"ם) ועיי' בעבוה"ק שער ב' סי' ד' : (עה) שלא יחתך בסכין ויתן בזה כו' • כ"ה בירושלמי שם ובהוספת פ"ע ועיי' סי' ה"ק סעי' ב' : (עו) אסור לשקול בשר בטים • שם בשם • (ומכאן מביא הרשב"ת בהי שם רמי' לפישתו בתוס ע"ד יעו"ם) : (עז) אסור לעשות בית יד כו' שם • ועיי' סי' ה"ק סעי' נ' : (עח) אין משחיזין את הסכין ביו"ט כו' שם • והכא שם בבבלי מוקי ר"ת מתניתין דלא כר' יהודה אבל בירושלמי שם מוקי ר"ת כר"י ועיי' בפ"י ה"ב ובמגילה פ"ת ה"ו יעו"ם היטיב : (עט) כלישנא קמא לקולא כו' • שם בשם ועיי"ם בכי"ף ורמ"ם סי' יו"ד יעו"ם היטיב : (פ) מותר לחדדה ומורין כן כל"ל • ועיי"ם ברמ"ם ועיי"ם בר"ן שב' לרבנן במשחזת של אבן אפי' להעביר שמנותה מסור יעו"ם ועי"ק כזה ועוד כ' שם בשלה דבגמרא מוכח דלהשחיזה אפי' במשחזת של עץ כדי להחדד אתר ר"ת לא נמצא כרי להעביר שמנותה אפי' במשחזת של עץ ודווקא לרבנן כרי להעביר שמנותה אבל במשחזת של אבן אף להחדד אבל במשחזת של אבן אף להעביר שמנותה אסור וזה נגד דעת כל הפוסקים וכ"ל דסתם עלמא אהת דרב יוסף כוותה מעביר אפומת דדיקולא ואמר להעביר הסמוטים מכיון ובאמת היה

(צו)ת"ח רואה לעצמו ומשאילה לאחרים י) אר"י שפוד שנרצף ונתעקם אטור לתקנו ביו"ט ואע"ג (צז) דיכול למפשם לי בידו • דלמא מיתקן ליה בקורנסי' • אית דמפרשי (צח) משום מירהא דלא צריך • (צט) ומ"ם אפילו לר"י קאמר וכגון שנרצף מעיו"ט ואשמעי' אע"ג דפשים בידי' אסור • וא"נ צריך (ק) לתקן בקורנס קאמר אבל בידו מותר ואר"י א"ש (קא) שפוד שצלו בו בשר אסור למלמלו ביו"ט אמר רב מלכיו ושומטו ומניחו בקרן זויות ואבר רב חייא בר אשי אמר רב והוא שיש עליו בשר • רבינא אמר אעפ"י שאין עליו בשר מידי דהוה אקוץ בר"ה (קב) וכן הלכתא • גרסינן בפ' (קג) המביא יח) אין שוברין את התרס ואין נותנין תנור וכירים אבל מכבשין תני ר' חייא אם (קד) א"א לאפות אא"כ נרפו מותר • דביתהו דר' חייא נפל לה אריחא בתנורא ביו"ט א"ל אנא ריפתא מעלייא בעינא א"ל רבא לשמעי' טוי בר אווזא ואזדהר מחדוכא א"ל רבינא לרב אשי א"ל רב אחא מהוצל דמר שרקין לי' תנורא ביום טוב א"ל אנן ארקתא דפרת סמכינן • וה"ם היא

(קה) דסמכי מאורתא יג) אמר רבינא וקיטמא שרי פר"ה (קו) שאינו בר ניבול • ואר"ג (קז) אבנים של בית הכסא מותר לצדדן ביו"ט • ת"ר (קח) מולנין את הראש ואת הרגל (קט) ומהבהבין אותו ואין מטפלין לו בחרסות ולא בארמה ואין גוזזין אותו במספריים שלו ומתקנין את הקורנים ואת העבביתא (קי) ומסיקין ואופין ומחמין חמין באמטוי ואין אופין בפורני חדשה שמא תפחת לר"ש קיירא (קיא) דווקא הראש והרגלים אבל גדיא כולה לא מלינין דאפשר לאשלוחי משבא ול"ד לן דהא הראש והרגלים נמי אפשר אלא מנהגא נקט ובאתרא דנהרגו בגדיא נמי שרי ת"ר (קיב) אין נופחין במפוח אבל נופחין בשפופרת ואין מתקנין את השפוד ואין מחדדין אותי (קיג) בשנרצם מעיו"ט ואפי' לר' (קיד) ואין מפצעין את הקנה יג) לצלות בו צלי אבל (מפצעין) את האגוז במטלות ולא חיישינן שמא תקרע• לא יאמר אדם לטבה (קטו) שקול לי בדינר בשר אבל שוחט הוא ומחלק ביניהם היכי עבדא רבה ור' יוסף אמרי תרתא ופלגא דתרמא בגרש אמרו חלקה דחלקה פומבדיתא אמרו

נתיבות שמואל י) סם ע"ב : יח) סם ל"ב מ' : יב) וגי' דילן וס"מ דלריך מלתמוה : יג) בי' דילן לעלות בו מלוח ל"ד מ' :

פתח הדביר

הפו"ת דקדק מלשון רס"י דדווקא בעבה סדרכו לעשות בהעלין מפני יעו"ם בסי' בל"ז ובסנ"ל סם אבל לפי דברי עכו"ק מינו כן : (צו) ת"ח רואה לעלמו כו' • ועיין סי' הל"ח סעי' ה' : (צז) דיכול למיפשט בידי' דילמא מתקן כו' • מבואר מזה דלא כמו ס"ל כרס"י דהטעם משום דחזי לי' בלא תיקון ועיין במהור מס"ב בזה וטובא בר"ן ושיי' בחי' הרשב"ם מס"ב מזה : (צח) משום טירחא דל"ע • כ"ם סיעם רס"י ז"ל : (צט) ומסתברא מפי' לר"י קאמר וכגון כו' • והיינו דווקא לפי' קאמר דאילו לפירש"י לא שייך לחלק כלך ועיין בסיעה מקובלא מכ' דגרסי' לפ"ז • פסיקא ל"ל תע"ב דפסיק לי' בידי' משו דאיכא כי' יעו"ם והיינו כעי' שלנו אבל עיקר סני' בטם"ב רבינו בחות ל"ז ותע"ב דיכול למיפשט בידי' כו' וכ"ם ברי"ף ורמ"ם וכ"ם ברא"י יעו"ם סיעיב ועיין לקמן אות קי"ג : (ק) לריך לתקן בקילרסם קאמר כו' • ל"ע הא מבואר בס"ם דאסי' לפשוט בידו מ"מ אסור לתקן בקורנס אבל לתקנו בידו ממש ס"ל דשרי • ת"ב י"ל להיפך במקום שלריך לתקנו בידו אסור אפי' אם יכלה לדחוק עלמו ולתקן בידו מ"מ אסיר סייסינן שמא יתקן בקורנס אבל אם הדבר קל מאד ות"ל לזה קורנס אס"ב דמותר לתקן ביד ויש לעיין בזה ועיין סי' תק"ם סעיף ת' : (קא) שפוד שללו בו כו' • סם : (קב) וכן הלכתא • וכ"ם ברי"ף ורא"ם סם סי' י"ג ורבינו נורם בסברי"ף ובהא"ם רגיעא אחר מעפ"י בתין עליו כזית בשר מידי דהוה כו' • ואיכו נורם מותר לעלמו ועיין בב"י סי' תקי"ה ובטו"ע סם סעי' ג' : (קג) בפ' המביא אין סוברין כו' • סם ל"ב כ' • ועיין בעטו"ק בשער ב' סי' ו' : (קד) מבואר מזה דאפי' בדברים המלוקין ומתירין לפי שהוא מתכשירי מ"ע יעו"ם והיינו שהם מפרשים דהמשנה אחי כרבנן דפליגו אר"י והכא בפירש"י לשם יעו"ם ובהכי ניחא מש"ב רש"י דהמשנה אחיא כרבנן ולא כר"י יעו"ם ולכאורה מי אמרו לזה ודילמא אחיא כר"י אמי ומיירי בדאיכא לאפות בלא נרוסה ועיין ר"ן בהשגה מש"ב בזה מ"ש דהא דאין סוברין אח החרס דאמרו לזה לאחיות כרבנן לכן מוקי למתניתין לפי' בדלא איכפת לאפות הכי מ"מ אסור • ועיין בסי' תק"מ: (קה) מ"ח לאפות אמ"ב נרפו כו' • כ"ם שם שם"ם • והכא מבואר דאף נרוסה אסור וכירים מיירי בענין דקאמר שם"ם שאם כ"ח ב' דגרוסות אסור בחנו לאחיות ר"י ורבנן יעו"ם והכא שם פי' החוס' דמיירי בחמור אדם והוי אסיר אבל בהמה יעו"ם סיעיב אסור לא מסתבר כן דאם מיירי בכאן בחמור בהמה דס"ל ויע"ב מיירי בעגמר בעיו"ם ואחמי אחיר ר"י ול"ל דמיירי בסי' סאוך לחסיכה בעין דלא סיה לי' שהות מבעוי"ם אז מיירי בחמור בהמה ל"ת וכמ"ב רבינו בחות ל"ת ועיי' בר"ן שם כ"ח ת' שכ' דבעל החוס' אינו אוסר אלא בכשל ביו"ע יעו"ם ואחמה הוא ואדרבה כיון שנפל ביו"ט הוי כמוכן ואין נורפין תנור וכירים אבל בעל החוס' אוסר אפי' בכשל ביו"ט הוא ואפי' בחמה שאינה עשויה לאפות כלל ביו"ט • וב"ל דאח"כ הוי כמוכן ביו"ט • סוב מלאחי בם קרב"ח בם"ד שם חוס כ"ח דהעלה דהעיקר דמתניתין מיירי בחמור אדם ואפי' תיקון מנא ובזה כ"ע מודו דאסור דהלכה ואין מורין כן (ובהכי ח"ם ג"כ פי' רס"י דכאוב בחשבה לאחיות כרבנן) והא דקאמר בש"ם דאם ח"ח לאפות מותר מיירי בינן דאין בו אפילו אחד מיו"ט דאיכא לאו דלא נח"ר ל"ל מאי דקאמר בש"ם אנא רב חייא בר יוסף קאי' דר"ל ואם ח"ח לו לאפות אמ"ב נורפו כו' מיירי בחדם ג"כ לפירש"י דפי' דאחיות כר"י יעו"ם רק דעובדא דמייתי אמ"ב מיירי בחיוב יבן וגבל ביו"ע ודחוק הוא לכאורה • ואפי מכר"ן וודאי דאוסר דלא מיירי מחמור חדם מדמייתי בש"ם בעל החוס' לאסור בבי' בו מעיו"ע וע"ב מיירי בנפל בו ביו"ט ואפ"ה כאן בפ"ד פי' אפילו אפי' בחמור חדם אפילו אפי' בחמור בהמה אסור לחלוטין ואפי' בחמור חדם אפילו אפי' בחמור בהמה אסור לחלוטין ואפי' בחמור חדם אפילו אפי' בחמור בהמה אסור לחלוטין

אמרו אזנקא ופלנא אזנקא מתא מחסיא ריבעה ופלנא ריבעה אומר אדם להבירו (קמז) מלא לי כלי זה אבל לא במדה מאי אבל היא במדה אמר רבא שלא יזבור לו שם מידה אבל אם היה לו כלי העומד למידה ימלאנה דדרכא דאינש (קיז) דמקרבא חמרא במנא דכולא ושתי והלכתא כרבא. ותמי' לן דרבי' אלפסי ז"ל כתב אבל אם הי (קיח) כלי עומר למדה ימלאנה יד) וליתא. אדברי' ר"ח לרבנא עוקבא ודרש (קיט) לא ימדוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו ביו"ט אבל קודר הוא קב או קבים ואינו חושש (קכ) ונחתום מורד תבלין ונותן לתוך קדירתו שלא יקדיח תבשילו א"ר האשה מורדת קמח ונותנת בתוך עיסה כדי שתמתול חלתה בעין יפה ושמואל אמר (קכא) אסור והלכתא כותי' • (קכב) אומר אדם לחנוני תן לי ביצים ואגוזים במנין שכן דרך בעה"ב להיות סונה כתוך ביתו • ת"ר הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו ואומר לו תן לי גדי א' או טלה א' אצל סבה הרגיל אצלו ואומר לו תן לי בקי א' או ירך א' אצל פסח הרגיל אצלו ואומר לו תן לי תור או גוזל א' (קכג) אצל נתחים מי) הרגיל אצלו ואומר תן לי י' ביצים וה' אגוזים ו' אפיסקמון וב' רמונים (קכד) ואתרוג א' ובלבד שלא יזבור שום מקח רשב"א אומר ובלבד שלא יזבור לו סכום מקח פיר"ח (קכה) סכום מנין יאמר יש לך אצלי נ' אגוזים תן לי עכשיו ג' אהרים הרי יש לך ק' • וכן פ' רבי' אלפסי ורש"י פ' סכום מקח דמים • וכ' בעל הלכות (קכו) דווקא חנוני ישראל אבל חנוני א"י במידי דאית בחובר א"נ כגון קימחא דאיכא למימר דאיסתן ביו"ט או בא מחון לתחום א"נ ביצים ודאיכא למימר דאתילדה ביומי' דאשור למשקל מני' דגרסי' א"י שהביא דורון אם יש באותו המין בחנות לקרקע אסור • וה"ה דבר שנעשה בו איסור מלאכה האסורה לישראל • ומסתברא דאפי' חנוני אינו ישראל קאמר מי) דאי משום מחיצה (קכז) הוי ראוי לכוס וליח בי' משום מוקצה דאיתא בפ"ק דחולין ואפי' לאכול (קכח) פת הנאפה בשבילן התירו הנאונים היכא דליכא למיחש שמא יבבה בשבילו ומשום שנאפו בעצי מוקצה נמי ליכא למיגזר דלא אסרינן יש שבת עצים בפת (קכט) אלא באיסור הנאה ומשום ביצה דאתילדו ביומן נמי לא חיישינן דלא אתחזק איסורא אבל בחובר חיישינן

נתיבות שמואל יד) דהלכה כרבא סגא יזבור סם מדה מבל המיומד למדה ומלמתה : מו) ל"ל ומסל תנוחי הרגיל מצלו מן לי כ' מו ל' מגוחים כו' ובלבד סגא יזבור לו סכום מדה דסב"ח מומר כו' סם כ"ם ב' ול"ח גרסם מנין ופי' סגא יאמר לו יש לך מצלי ב' מגוחים מי עיין תום' סם ד"ה סגא יזבור לו כו' : מז) גרסה אחסר כאן ומל"ל ומא מבבבר לקרקע מבל לא מהמת מעסת למיך דמי מעים עמיבה כו' ועיין רמ"ם ס"פ מ"ל : יח) ני' דלן המומר בהמתו לרועה סם ל"ז ח' :

פתח הדביר

דומה נמור (למבירה כל"ל) חלת דומה קלת להבירי עמך למלים ולרבינ ומל"ל מהניהן דמפ"ה למיב וסיימו דקל מייתי עלה בריימתא דהבירי עמך בסלע דלימו מקח וממבר נמור ומפ"ה מסור חלת דמכתי המים לן למה נמייתי בתמיהין לא יאמר מדם לחבירו מקול לי בדיוק בשר דמקח וממבר נמור טוח זה ומרחה דמסוס סיפא נקטה מבל טוחה וממלק בניהם תעפ"י סנותן לו בהומד בסוס דיוק עב"ל ועיין בסיעם מקובלם סם יעו"ם : (קמז) מלא לי כלי כו' סם כ"ם ח' : (קיח) כלי עיתד לתדם דתקרבי חמרא בתמא דכיולא ושתי והלכתא כרבא. ותמי' לן דרבי' אלפסי ז"ל כתב אבל אם הי (קיח) כלי עיתד לתדם ימלאנה ולימא • כ"ל דלרבא לפ' כלי סתיומד למדה ימלאנה ועיין ברמ"ם סתמה נ"ב על הרי"ף בסי' י"ד וסביא דברי רבינו יעו"ם ועיי"ם בר"ן מב"ח בזה להלק בין מוליך הקונה לביתו ובין היכא שמוכך לכליו של הקונה ברשות המוכר יש"ם ועיין בתו"ז סי' סכ"ח ועיין בב"י סי' בכ"ע שהמריך קלת בזה ועיי"ם בעי' ח' ובסי' תקי"ז בעי' נ' יעו"ם סיעיב ועיין בעבוה"ק שער ב' סי' ד' : (קיט) לא ימדוד אדם בעורים כו' • בם וסי' תקי"ז בעי' ד' ועיין בעבוה"ק בם • ועיין לקמן מחלוקת י"ב לות ז' : (קכ) ונחתום מולד מבלין • בם • ועי"ם בעבוה"ק בם דוקא נתחום לו ה"ם לאדם בתוך ביתו יעו"ם ועיין בסי' תק"ד בעי' ד' ובב"י בם (ודברי הרמ"ם בפ"ד הל"ד בם לברי העבוה"ק) ועיין בתו"ח בם דהתירבא מסור יעו"ם : (קכא) מסור והלכתא כותי' כו' • ועי"ם בתום' ד"ה שמואל הלכה כו' דיעות בזה ועיין בר"ף ורמ"ם סי' ע"ו ובם הזכיר דברי רבינו ועיין בעבוה"ק שער ב' סי' ד' ועיין סי' תק"ו סעיף ח' : (קכב) חלל נחתום סרגיל חללו ואומר לו תן לי בקר ח' וגלוסקא תחת וחלל חנווני הרגיל חללו ואומר לו תן לי יו"ד ביצים : (קכד) ואתרוג ח' ובלבד שלא יזבור לו בסוס מנין (וכבי' סתום) בשם ר"ח) לשב"ח אומר ובלבד שלא יזבור לו סכום מקח כו' כל"ל ועיין בי' הגי"ף מיפסח בפ"ק גרים סכום מקח ובשב"ח סכום מנין ועיין רמ"ם סי' י"ז : (קכה) כסוס מנין יאמר ים לי כו' • עיין תום' שם ד"ה שלא יזבור כו' • ועי"ם תום' שם קמ"ח ח' בד"ה בני חבורה כו' • ועיין סי' שכ"ג סעי' ד' וסי' תקי"ז סעי' ח' ובעבוה"ק שער ב' סי' ד' : (קכו) דווקא חנווני ישראל כו' • כ"כ בשם בע' וו"ע ועיין ברמ"ם סי"ז ובר"ן שם : (קכז) סוי רלוי לכוס כו' • עיין בח"מ בד"ה בני חבורה כו' • ועיין קל"ב: (קכח) שם הנחסה בשבילו כו' • עיין ברמ"ם פ"ג דביומ סי' י"ז

דאתחזק ועוד הא ק"ל (קל) אין האינו ישראל צריך הבנה • גרסי' בפ' בתרא (קלא) הבהמה והכלים כרגלי הבעלים יז) המוכר (קלב) בהמתו לאינו ישראל או לרועה הרי אצלו כרגלי הבעלים ואוקמי בשני רועים (קלג) שיש שם רועה א' דלא קנה שביתה אצל רועה ומכרה לאחר ביו"ט שעדיין רשות הבעלים עליה אבל אין כאן אלא (קלד) רועה אעפ"י שלא נתנה לו אלא ביו"ט ה"ה כרגלי הרועה ירושלמי מתני' בשנתנו לו (קלה) ביו"ט אבל מכרה לו בעיו"ט כרגלי הרועה (קלו) בשיש שם רועה א' ה"ה כרגלי הבקר ת"ש (קלז) שנים שאלו חלוק א' זה לילך בו שחרית לבית המדרש וזה לילך בו ערבית לבית המשתה זה עירב לצפון וזה עירב עליו לדרום מהלך לדרום כרגלי מי שעירב עליו לצפון בו' מצינו עליו את התחום ה"ז לא יזזנה במקומו (קלח) נ"א ואם מצוי היא ופשוט • אהמר (קלט) שנים שלקחו הבית ובהמה בשותפות בלו' מעיו"ט וחלקוהו ביו"ט אמר רב חביות מותרת ובהמה אסורה • ושמואל אמר (קמ) אפי' חביות אסורה וכן מיפלגי בברירה שמואל סבר אין ברירה ורב סבר ברירה ובהמה אסירה משום דקא ינקי תחומין מהדדי ומקשינן לרב לאיסור מוקצה לא השוו לאיסור תחומין חששו • ושתיק רב ור"ח ורבי אפרים פירשו שלקחוהו בשותפות ביו"ט ותמיה לן דהא תניא (קמא) הלוקח בשר מן הטבח ביו"ט כרגלי המוכר ואסיק (קמב) מאי הוה עלה ר' יוחנן אמר אין ברירה ורב הושעיא אמר יש ברירה ודריש מר זוטרא הלכה כרב הושעיא (קמג) דיש ברירה ברבנן ופי' רבי' אלפסי קם לי' רב ורב הושעיא בחדא שיטתא וכיון דקאי רב כרב הושעיא הל' כרב ומסתברא (קמד) מדלא אמר הלכתא כותי' דרב ש"ב דליתא לדרב ורב הושעי' (קמה) פליג עליו דרב הושעי' אפי' בהמה מותרת קאמר ומעמא דרב משום דקא ינקי תחומין מהדדי ליתא דהא שתיק רב וכן הלכתא • א"ש (קמה) שור של פתם הרי הוא כרגלי כל אדם ושל רועה ה"ח כרגלי אות' העיר וכתב רבינו אפרים ומספקא מילתא בגמרא אי איתא דשמואל אי לא משום דקשיא שמואל אדשמואל בעגים שלקחו בשותפות חביות ובהמה דהא קבבר אין ברירה • (קמו) ופ' מתניתי' דשחטו מעיו"ט וחלקו לא נתנו אלא ביו"ט ור"ח פ' (קמז) שחטו ביו"ט וביון

עשרת הדברות

אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלהים אחרים על פני לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלהיך אל קנא פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים לשנאי ועושה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא זכור את יום השבת לקדשו ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך לא תרצח לא תנאף לא תגנב לא תענה ברעך עד שקר לא תחמד בית רעך לא תחמד אשת רעך ועבדו ואמתו שורו וחמורו וכל אשר לרעך

הדביר

ובכ"ן סם ועיין סום' ע"ז ס"ו ב' ד"ס לאמר בבא כו' • ועיין סי' בכ"ם סעי' ל': (קכט) חלת בחיסור הכלים כו' • עיין סום' פסחים כ"ו ב' ד"ס חדם יוכן כו' ובסום' ע"ז סם יעו"ם סיעיב : (קל) לון סלינו יסרחלל לריך הכלים • עיי' לקמן מהליקת ה' לות ת"ח • ולדוקא עיי' סי' תקי"ז סעיף ח' ופם לסכר בילים וע"ע בסי' תקי"ג סעי' ו' יעו"ם סיעיב : (קלא) הבסמה והכלים כרגלי כו' בם ל"ז ח' : (קלב) כרגלי הבעלים סמוסר בהמתו לבנו או לרועה הרי חלו כרגלי הבעלים כל"ל: (קלג) בבני רועים קים לן בם רועה אחר דלא קנה כו' כל"ל • בם ע"ב והכה דברי רבינו מועים לבילים"י וכן מוכין לבני הרמ"ם בם בסי' ל' חבל עיי"ם בריף ור"ן בם ועיין במחור ובמלחמות ועיי' בסי' שכ"ז סעי' ה' וכאם במחר לבנו דעת הרמב"ם בסוח כרגלי הלב עיי"ם סעי' ל' והרמב"ח בחי' חילק ע"ז יעו"ם ועי' בעבודת הקודם בסעך התחומין סי' כ"ח ועו"ם : (קלד) חלת רועה ח' חפפ"י בלה כו' כל"ל : (קלה) בבהמתו לו ביו"ע כו' • בם ס"ב : (קלו) כרגלי הרועה בסים בם רועה אחר .חבל לם לין בם רועה אחר ב"ם כרגלי הבקר (ר"ל הרועה בסוח סימר הבקר) ומכי כן המוסר בהמתו לבקר חפפ"י בלה הוציא לבקר ס"ז כרגלי הבקר מ"ל כל"ל : (קלז) בנים בסחלו חלוק ל' כו' בם ע"ב ועיין סי' בל"ז סעי' מ' : (קלח) כ"ל ואם מילו עליו כו' כל"ל • כ"ל ואם מילו התחום סיימו בכל ח' מילה חת התחום עד סוף נבולו:(קלט) בנים בחלקו חביות ובסמה כו' • בם : (קמ) חפי' חביות לסורה וכי מיפלגי בברילה הוא דפליגי בחוחל בשר מן הבו' כו' • כל"ל : (קמא) סלוקח בשר מן הטבח כו' • בסוסבחת פ"ד יעו"ם ועיין לקמן לות קמ"ו : (קמב) מאי הוי עלה כו' בם ע"ב : (קמג) דיש ברילה בלרבנן ופי' רבי' כו' כל"ל : (קמד) מדלא חמר הלכתא כו' • עיי"ם ברמ"ם סי' ז' ובר"ן בם ועיין בחחול ובמלחמות ובחי' הרמב"ח בם יעו"ם סיעיב ובבי רבינו בוחכ בם ברמ"ם ועיי' בעבוה"ק דיע עינובי תחומין סי' כ"ח בם בם ועיי' דיעות בזה ועיין סי' בל"ז שעי' יו"ד : (קמה) דרב הוסעיח פליג לגר' הוסעיח חפי' בחמס מיפגרת כו' • ובר"ם בם כל"ל : (קמה) חור בל בסם כו' • בם ל"ח ח' מ' מ' ח' (ול"ל וכ' רבי' חפרים ומספקא מילחא לי ליחח דסחולל כו') : (קמו) ופ' למיירי בשחטו מעיו"ע ומלקו לח נחנו כו' כל"ל • חבל לעיל מיירי בלקחו ביו"ע נופי' וכחב"ה רבינו לעיל לות ק"מ ועיין לעיל לות קמ"ח : (קמז) בחנו ביו"ע וביון כו'-ועיין בחחול ובחי' הרמב"ח מס בכ' בזה

וכיון שהרכו למבור מלקו מרשותו והעבידו ברשות הלוקח ומוליכו אפי' לעיר אחרת ע"י עירובו (קמח) השואל כלי מעיו"ש ה"ה כרגלי השואל (קמח) וק"ל דהא דאר"י השואל כלי מעיו"ש אעפ"י שלא נתנו לו אלא ביו"ט ה"ה כרגליו (קנ) ב"ד"ם ה"ה כרגלי משאיל אע"ג דרגיל ושאיל מני' אמרינן דלמא משכח אינש אחרינא (קנא) *ושאל מני' זלא יטול לחבירו לא אייתי רבי' אלפסי ז"ל דליבא עולי רגלים:

מחלוקת ד' • אין מוליכין (א) את הסולם משובך לשובך אבל ממדו מחלון לחלון דברי ב"ש וב"ה מתירין אמר רב גמן (ב) מחלוקת בר"ה אבל ברה"י דברי הכל מותר איני והא אמר ר"י א"ר כ"ם שאמרו חכמים מפני מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור • הנאי היא דתניא שומטין בחמה אבל לא בנגד העם ר"א ור"ש אומרין ורבי' אלפסי (ב) פסק כר"י במס' שבת וליתא לדרב גמן ואפילו ברה"י פליגי והלכה כב"ה ואגן פסקינן (ג) בשער שחיטה דליתא לדר"י והבאתי ראיה מירושלמי ועוד מדאמרינן במועד קטן אהא (ד) דמקבלי קיבולת לא אמרן אלא ביו"ט אבל בחוה"מ אסור כשום דאיכא אינשי דאולו רתם ש"מ במקום מראית עין אסור אבל שלא במקום מ"ע מותר וכן (ה) באבל התירו מלאכה בצנעה בתוך ביתו וכן (ו) ציונר שעלה בו קשקשים ממעטו ברגלו בצנעה בשבת ואיכא מילי מוכא כדאי' התם ולליטנא בתרא דרב חנן בר"ה אסור וברה"י מותר ורבי' אפרים פסק כלישנא קמא כ) דרב חנן בר אמי (ז) בדרבנן היא ועבדין לקולא (ח) ובסולם של עלי' להוליך ובהטי מותם של שובך הלכה כרב ג) תייא בשתיהן •

ותניא אר"י בר"א בסולם של שובך אבל בסולם של עלי' ר"ה אסור ר' דוסא אוסר ממדו מחלון אל חלון • ואסיקנא בעובדא דר' חייא מאי דקא שרי ת"ק (מ) בסולם של שובך והחליך קאמר ר' דוסא אוסר בסולם של שובך ממדו (י) מחלון לחלון איכא למימר הלכה אסורה אבל של עלי' אפי' המיי' אסור • ום"ל לר"ז (יא) לא נחלקו ב"ש וב"ה בשל שובך דאסור לא נחלקו אלא להטותו • ובשל עלי' אפי' המיי' אסור • ומסתב' דהלכה כר"ז דר' חייא ובני ר' חייא כר' דוסא ס"ל • ורבי' אלפסי לא אייתי הא דר"ד בלל והלכתא כר' דוסא:

מחלוקת ה' • בש"א (א) לא ישול אא"כ נענע מבעו"י ובה"א עומד ואומר זה וזה אני נוטל וקשיא לרבותאי

(ב) מה דקמ"ד בריש פירקין דב"ש ס"ל מוקצה דהא תדוויהו אית להו מוקצה • ומסתברא (ג) דנוזלין דמדבריות ניתהו שהן עושין לפרוח בכ"מ וכגרוגרות וצמוקים דמי אבל מוקצה דפליגו (ח) ר"י וב"ה כר"ש • אמר רב חנן בר אמי מחלוקת בבריכה הראשונה דב"ש נזרו דילמא אתי לאטלוכי וב"ה סברו לא נזרינן אבל בבריכה שניי' ד"ה עומד ואומר זה וזה אני נוטל ורבי' אלפסי (ד) לא אייתי להאי (ה) זימן שחורים ומצא לבינים לבינים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורין שלשה ומצא שנים מותרין בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורים ואם אין שם אלא הן הרי אלו מותרין • ואפי' (ו) זימן שחורים ולבינים והשבים ומצא שחורים במקום לבינים ולבינים במקום שחורים לא אמרי' איתהפוכי אתהפיך אלא אמרי' הנך אזלי והנך אחריני נינהו בי' ומצא ג' אסורין (ז) דממ"נ אי אחריני

נתיבות שמואל ח) גי' דילן רב מן בר ממי ס' ח': ד) ל"ל כליטמא בחמה: ג) סם ע"ב: ח) ל"ל ב"ש כר"י כיולא ב' ח':

פתח הדביר

ועיין בר"ן ובסמג הרלח"ד פ"ה מהיו"ט הט"ו ועיין בעבוה"ק סם סי' כ"ח ועיין סי' ל"ז סעיף ו' ז': (קמח) השואל כלי מעי"ש כו' סם ל"ז ח': (קמט) כרגלי השואל פסועל פסועל ל"ל אלא סמסרו לו ביו"ט וקמ"ל כהא דאר"י השואל כלי מעי"ש כו' כ"ל • סם ל"ח ח' וסם סי' ל"ז סעי' י"ח: (קנ) ביו"ט ה"ה כרגלי המשאיל אעפ"י כו' • סם וסם בסעיף י"ח ועיין בעבוה"ק סם סי' כ"ח: (קנא) ושאיל מני' בור של יחיד כרגלי היחיד ושל אגודי אוסרו כרגלי בעיר כרגלי אנשי העיר ושל עולי בבל כרגלי המשלח מלאכה מילתא ונתן לחבירו לא חייבי רבי' אלפסי ז"ל כו' כ"ל וכ"ל המחלוקת במילתא ז"ל מסוס לעבדיו לתן לייך על בור של עולי בבל כו' לא כביאה הרי"ף ז"ל מסוס לעבדיו לתן לייך זה מבל לתן מעם זה מסניק לאכתי מיכת סייעת בזה"ז בבור של הפקר ועיין בהה"מ פ"ה מהיו"ט הי"ל סל' מעם אחר דסתך אחת דכ' בפ"ח דב"מ דסמניפ מלאתה לחבירו קני חבירו יעו"ם) ומבואר מדברי הס"מ סחוח ס"ל כפי' הרסב"ם סחוכת בחוס' סם הר"ג ס"ל כתן דקנה חבירו מעשה דכתן לא מיקרי הופס לבע"ח במקום אחר לאחריס יעו"ם (ובב"מ יו"ד ח' כ' המוס' זה בשם ר"ת ג"כ יעו"ם) והכי הרסב"ח בחי' הסוג ע"ז ונס על פי' המחר הר"ה וכ' בשם הרז"ה הר"ג חזר בו וס"ל דקנה חבירו יעו"ם וכ"כ הר"ן בהי' בב"מ סם בשם הר"ח יעו"ם ובהיות כן ח"ם דברי המניח בפסוחים ובסבוח הרסב"ח והכי מפי' הר"ן כתן מבואר דלהרי"ף הלכה כרב שבח יעו"ם וחייבו בסיעת רבינו חס הר"ם ס"ל דקנה חבירו יעו"ם סיעיב וכ"ל דע"כ מחת הלר בי' וס"ל לר"ל דקנה חבירו יעו"ם ועיין בם' תמים דעים סי' רמ"ב בב"י דהרי"ף ס"ל דכרגלי המחלת והרלח"ד בעלמא ס"ל דכרגלי מי שמחללו לו יעו"ם סיעיב וכ"כ בעבוה"ק סם בסי' כ"ח • וח"כ מס"כ הסו"ע בסי' ב"ז סעיף י"ד דכרגלי המחלת היל במחלוקת שניי' ולכל הני רבוותא הלכה כר"ג דכרגלי מי שמחללו לו:

(א) **את** הסולם משובך כו' • סם בביולא ע' ח': (ב) פסק כר"י בשם' שבת כו' • סם בפ"ו רמז סע"ם ופכ"ב רמז תקכ"ב: (ג) בשער שחיטה דליתא כו' • יעו"ם ח"ח מוח קמ"ב: (ד) דמקבלי קיבולא לא אמרן אלא ביו"ט אבל לא בנגד העם ר"א ור"ש אומרין ורבי' אלפסי (ב) פסק כר"י במס' שבת וליתא לדרב גמן ואפילו ברה"י פליגי והלכה כב"ה ואגן פסקינן (ג) בשער שחיטה דליתא לדר"י והבאתי ראיה מירושלמי ועוד מדאמרינן במועד קטן אהא (ד) דמקבלי קיבולת לא אמרן אלא ביו"ט אבל בחוה"מ אסור כשום דאיכא אינשי דאולו רתם ש"מ במקום מראית עין אסור אבל שלא במקום מ"ע מותר וכן (ה) באבל התירו מלאכה בצנעה בתוך ביתו וכן (ו) ציונר שעלה בו קשקשים ממעטו ברגלו בצנעה בשבת ואיכא מילי מוכא כדאי' התם ולליטנא בתרא דרב חנן בר"ה אסור וברה"י מותר ורבי' אפרים פסק כלישנא קמא כ) דרב חנן בר אמי (ז) בדרבנן היא ועבדין לקולא (ח) ובסולם של עלי' להוליך ובהטי מותם של שובך הלכה כרב ג) תייא בשתיהן • ותניא אר"י בר"א בסולם של שובך אבל בסולם של עלי' ר"ה אסור ר' דוסא אוסר ממדו מחלון אל חלון • ואסיקנא בעובדא דר' חייא מאי דקא שרי ת"ק (מ) בסולם של שובך והחליך קאמר ר' דוסא אוסר בסולם של שובך ממדו (י) מחלון לחלון איכא למימר הלכה אסורה אבל של עלי' אפי' המיי' אסור • ום"ל לר"ז (יא) לא נחלקו ב"ש וב"ה בשל שובך דאסור לא נחלקו אלא להטותו • ובשל עלי' אפי' המיי' אסור • ומסתב' דהלכה כר"ז דר' חייא ובני ר' חייא כר' דוסא ס"ל • ורבי' אלפסי לא אייתי הא דר"ד בלל והלכתא כר' דוסא:

(א) **לא** יטול מא"כ נעגע כו' • סם יו"ל ח': (ב) מס דקסבר כר"ש דב"ש ל"ל מוקלא כו' כ"ל • ועי"ם חוס' ב' ח' ד"ה דילמא כו' • ועי"ם בשבל המחות ובחי' רשב"ח סם יעו"ם סיעיב: (ג) דנוזלין דמדבריות ניתהו כו' • עי"ם בחוס' הל"ל וכרם"ח סם • ולחפוקי מרנגולת העומדת לגדל ביולים דביתים היא ל"ל מוקלא: (ד) לא מייתי להאי • לא ידעתי למאי נפיק זה וכי קשמת דב"ם לריך לרשמועינן ולי ניחת דל"מ כתי לב"ם בזה דקת"ל לחפילו בבריכה לחמונה כתי מהיכן • ז"ל המחב' סהמת ממילת נשמע זה וכן לא הוזכ זה בהל"ם ובבל הפיסקים ועיין סי' הל"ז סעיף ו"ד ובעבוה"ק בשר ה' סי' ג': (ה) זימן שחורים ומלא כו' • סם ע"ב: (ו) ולפילו זימן שחורים ולבינים כו' סם בנמלא • וסם בעבוה"ק ובסי' הל"ז סעיף י"ב: (ז) דממ"ם מי מחניתי ניעכו כו'

אחריני נינהו כולהו אסורין אי הני נינהו איבא חד דמעלמא דמערב בהו • בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין • לימא מסייע לר' חנינא דאמר רוב וקרוב הלך אחר הרוב (ח) כדאמר אביי בדף ג) אמר רבא • הכא בשתי קינין זו למעלה מזו עסקינן (ט) ולא כבעי קאמר לא מבעי' זימן בתחתון ולא זימן בעליון כלומר לפני הקן הוא העליונה • וה"פ זימן בתוך הקן בא מן הקינין ולא זימן בחבירתה ואפ' זימן בעליונה ולא זימן בתחתונה בתחתונים ומצא בעליונה שהיא לפני הקן • ולא מצא בתחתונה אסורין • דאמרי' הנך אולי לעלמא והני סריכי סריך וסליקו וכ"ש זימן בתחתונה ולא זימן בעליונה אסירי הנך אשתרבובי אישתרבוב ונחתין אבל בתוך הקן ומצא לפני הקן מותרין ג) דרוב וקרוב הלך אחר הרוב • ולית לדר' חנינא • והני נמי דנרסי' בריש (פרקין) גמרא (י) בא"צ מתוקמא בשני קינין זו למעלה מזו כרבא ויש מחבמי

הדור (יא) דאמר אליבא דרבא סיעתא מר' חנינא התם ולימי' ואף ע"ג דרבא דחי להא דר' חנינא הלכה כר' חנינא דרבא נופא (יב) בלא יחפור ס"ל כר"ח דאמר רבא ש"מ מדר"ח תלת והם חדא מגייהו דרוב וקרוב הלך אחר הרוב כדאי' התם (יג) וכ"ל רב אחא ונרסי' התם אר"א בר שמעון (יד) מודים ב"ש וב"ה ע שזימן בתוך הקן ומצא לפני הקן שאסורין בד"א ביוני שובך ויוני של עלייי (טו) ובצפרים שקננו בספוחים ובבריכה אבל באווזין ותרנגולים (טז) ויוני הרדיסאות וחיה שקננה בפרדס פותרין וא"צ זימן (יז) וצפור דרור צריך לקשור בכנפי' כדי שלא תתחלף באמה והמקושרין והמנענעין בבתים בבורות בשיחין במערות ובאילנו' אסורות שמא יעלה ויתלוש (יח) והמקושרין והמנענעין בכל מקום אסורין בשום גזל והיה שקננה (יט) בפרדס הא"צ זימן וזו עדות שהעידו שמעיה ואבטליון ודוקא בה (כ) אבל אמה צידה מעליא בעי ולא מהניא זימון לרבי'

נתיבות שמואל ג) נ"ל למר מכיי בדף נם י"ח מ' : ג) נ"ל דלא למכיון דוב וקרוב הולכין למר הרוב ולימא לר' חנינא :

פתח הדביר

נם ונם : (ח) למר הרוב למר מכיי בדף רבא למר הכא בשתי קינין זו למעלה מזו עסקינן • נם י"ח מ' : (ט) ולא מיבעיא קאמר • רש"י ז"ל ל"ג זה כלל ולא ס"ג זו למעלה מזו עסקינן ולא מיבעיא זימן בתחתון ולא זימן בעליון כלומר כי' יש"ם סיעיב • וכלן בדברי רבינו כל"ל ולא מבעיא קאמר לא מבעיא זימן בתחתון ולא זימן בעליון ובא לפני הקן שאסורים למכיון כך ומלא בתחתון לפני הקן שמותרים למכיון כך ומצא בעליונה ולא מצא בתחתונה אסורים למכיון כך ומלא בתחתון ולא מצא בעליונה מותרים כך ומצא בתחתונה ולא מצא בעליונה אסורים כך ומלא בקן בתחתונה לפני הקן העליונה ולא מלא בתחתונה לפני הקן ומלא לפני הקן בעליונה ולא מלא בתחתונה לפני הקן לעלמא ומצי סריכי סריך וסליקו ולא מצי סריך וסליק לעלמא ומצא בתחתונה ולא בעליונה לפני הקן ומלא בתחתונה ולא בעליונה לפני הקן ומלא בעליונה ולא בתחתונה לפני הקן ומלא בתחתונה ולא בעליונה לפני הקן ומלא בתחתונה ולא בעליונה לפני הקן ומלא בעליונה ולא בתחת

לרבי' אפרים (כא) יוני שובך ויוני עליי' דמהני זימון בגוזלים קטנים דומיא דחד' שקננה בפרדס דאוקים בה אבל גדולים לא מהני זימון דהא אמרי' הצדן חייב דהא פרחין ואזלין לעלמא ומסתב' דל"ד לחד' דחד' צידה מעליא בעי ואינה ניצודה אלא במורח גדול ואינה ניטלת (כב) בלא צידה • משמע מדקאמר צידה מעליא בעי ולא קאמר צידה בעי ד) אבל יוני שובך ויוני עלי' אע"ג דצדן חייב (כג) מהני בהן זימון ונופלין הן בלא צידה • ונרש' התם (כד) א"צ דגים מן הביברין ביו"ט ואין נותנין לפניהם כזונות אבל צדין חי' ועוף ונותנין לפניהם מזונות • רשב"ג אומר לא כל הביברין שוין זה הכלל המחוסר צידה אסור שאינה מתוסר צידה מותר ה"ד מחוסר צידה כל שאומרים (כה) הבא כצודה ונצודנו ה) מותר שהרי באות לכלובן בערב ויוני שובך ויוני עליי' וצפרים שקננו בפפוהים אע"י שבאות לכלובן בערב הצדן חייב לפי שאפילו (כו) כשהן בכלוב צריכין לרבויי (כז) מצודות חיות ועופות ודגים שעשאן מבעיו"ט לא יטול מהם ביו"ט אא"כ יודע (כח) שנצודו מעיו"ט וחמורי מהטרי וה"ק ר"נ מתיר ומעשה בא"י שהביא דגים לר"נ ואמר מותרין הן • אלא שאין רצוני לקבל הימנו אר"י א"ש אין הלכה כר"נ ואיבא דמתני לה אהא דתניא ספק מוכן ר"נ מתיר ור' יהושע אוסר אר"י א"ש הלכה כר' יהושע ואר"פ הלכה (כט) א"י שהביא דורון לישראל אם יש מאותו המין במחובר לקרקע אסורין ולערב אסורין בכדי שיעשה • ואיבא פלוגתא ביני רבותא איבא למ"ד לערב יו"ט ב' אסורין בכ"ש כדי שלא יאמר לא"י ביו"ט ראשון לך והבא לי ביו"ט הלא"ה מותר כדין (ל) ביצה והניא (לא) בר סביא במסבת עירובין ו) ואמר רב אשי ההוא לא איתצודי איתציד אלא מחון לתחום אתא ה"ק דאי הוה מיתציד לא הוה אכלי ביו"ט שני מהאי טעמא אי איקלע (לב) שני יו"ט בחמשי ומעלי שבתא אי אתי פירות מחון לתחום ביו"ט ראשון אסורין עד מוצאי שבת • שמא יאמר לך והבא ליו"ט שני או ליום השבת ואיכא דיהיב טעמא משום דאתקצאי לביה"ש אתקצאי ליומא השני ז) ואיכא רבוותאי דאמרו (לג) ערב ראשון קאמר ובשני יו"ט של גליות בשני מיתר מהניא בר מביא דאיתצד ביו"ט ראשון ואשתחים ביו"ט שני ור"נ ור"ח דאכלי ורב ששת לא אכיל הדר ב' (לד) ומעמא דמינו ליתא דלא אמרינן מינו אלא היכי דאיהו נופי' אקצייהו לבין השמשות כגון סוכה דחזיא לבין השמשות דאי אית ליה סעודתא בעי למיתב בנווה למיכל אבל הבא הא לא אקצייהו ומשום ספיקא הוא דאסור ביה"ש דהא ביצה בשני יו"ט של גליות נולדה בזה מותרת בזה ול"א מינו • הלכך לערב ראשון קאמר אע"ג דלאו בר עשיי' ומעמא דנזירה שמא יאמר לו לך והבא (לה) לא אשכחן • ואי איתא דהכי הוא לא הוה שתיק גמרא מינ' :

ואם יש מאותו המין במחובר לקרקע דאמרי' אסור (לו) אפילו בטלטול קאמר כדאמרינן בני יומן מי שרי בטלטול ומסתב' אע"פ שיש באותו המין במחובר וידוע וניכר שלא נתלש אותו היום מותר כהניא ליפתא דגרסי' (לז) חזי' דהא מבמשא אמר הא ודאי מאתמול עקורה מאי אסרת מחון לתחום אתא הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר וכ"ש הא אדעתא דא"י אתי שוי להו רבא למיזבן מנייהו כיון דחזא דמפשי ומייתי אסר להו • ושמעינן מהא שלוקחן (לח) מחנווני הרניל אצלו ואם אין מאותו

נתיבות שמואל ד) נ"ב מנ"ל כן ממע דווקא כיון שמלוקין כמוכח גדול מבל יומי שובך כו' : ה) כ"ל מנ"ל מבל מווין ומבנגולין מותרין כו' ביצה כ"ד מ' : ו) עירובין ל"ע ב' ועיין תוס' ביצה כ"ב ב' ד"ה ולערב מסורין בבדי שיעשה : ז) לעת רם"י :

פתח הדביר

ועיי"ם בעבוה"ק בסער ס' סי' ג' ובסו' תל"ז סעי' ו' : (כא) יוני שובך ויוני עליי' דמהני זימון כו' • כ"כ התוס' סס ע"ז ס' ד' ד"ה אין מוליכין כו' וכ"כ הרא"ם סס סי' ע"ז והכ"ן סס וב"ה סס בעבוה"ק סי' ג' ישי"ם וסס בסי' תל"ז סעי' ע' : (כב) בלא לידה וכן משמע מדקאמר לידה מעליא בעי ואינה ניצודה אלא במורח גדול ואינה ניטלת כו' כל"ל • ועיי' בסס"ת פ"ב מהיו"ט ה"ה שסביאה לעת רביני ישי"ם וכ' שדעת הרמב"ה נ"כ כך : (כג) מהני בהן זימון וניפלין הן בלא לידה כל"ל : (כד) ת"ל דגים מן הביברין ביו"ט כו' • סס כ"ג ב' ושיי לעיל מתלוקת ג' חות מ"ב מה שהתרכתי קלת בזה וכ' לעיל לחלק בין מליבת דרב יוסף ובין מליבת דרב יסודא בשבת קל"ה ב' ישי"ם ושוב כ"ל כי לדעת רם"י ז"ל תלוי סכל במה שחין מזונתן עליך אבל בדבר שחזונתן עליך אף בדבר המוקלה מותר ליתן לפניהם מזונות דאפי' לרב יהודה מוכרחין לחלק בכך דסס לא אמר בעעם ביוני שובך ויוני עליי' משום דמוקלין הן רק בעעם משום דחין מזונתן עליך ולכן כ' שפיר רם"י בעעם משום דחין מזונתן עליך וסס לכ' רב"י בשבת סס בעעם משום דמוקלין סס • ר"ל כיון דחין מזונתן עליך וסס מוקלים לכן חסור לחשוקי חס לא חוו מוקלין דחז אף בחין מזונתן עליך מותר לתת לסס מזונות וכתב"כ בשם הרמב"ן סס • ולא קלי רק מדגים אבל חי' ושף סניתנים בביברין מותר לתת לסס מזונות וכתב"כ בשם הסרלם ישי"ם ניניב וסתי דכ' התוס' בשילה כ"ג ב' ד"ה ואין נותנין כו' לחלק בין שבת ליו"ט קלי נמי מליבת דרב יסודא דע"כ חליבי נמי מוכרחין לחלק בכך דסוא לא חסר למיסדי' קמי דבריס המוקלין רק מעעם חחין מזונתן עליך אבל בחיתן ממזונתן עליך שרי • אך לפי העעם דמחלקין בשבת בין דבר החסור בלידה מס"ת לדבר החסור מדרבנן ניחת ועיי"ם מס"כ בזה • (ובזה מלחתי בחי' הר"ן בשבת ק"ו ב' סכ' דסת לחין ניתנין לפניהם מזונות קלי רק מחנים ישי"ם ניניב ותתי בחתת בלבי שת"ל זכריתי לדבריו ז"ל) : (כה) שבת מנודס ונלודנו כו' • שם בילה כ"ד ת' ושם סעי' ז' : (כו) כשהן בכלוב עדיין לרבויי כל"ל • וכיוצא בחי' רב מרי ישי"ם בס"ם • וסגס סת למתיר רביני בתוזין ומרנגולים כ"כ הרא"ם בשמו בפ"נ סי' ת' ישי"ם וסגס בס"ם ניתת סלד תוזין ומרנגולין ויוני הדישטות פעור ומשמע מבל לסיר ולחיתי בתמב"ן בחי' לשבת ק"ו ב' דסיינו דווקא בשבת מבל בי"ט ומס שסביא ישי"ם ניניב וכ"כ הקלל"ם בשם הרמ"ל ויפה כיון ומס שסביא עליו הקלל"ת דסת לידה למיתי לקלוסי ישי"ם י"ל דלק"ת דסיינו דווקא בדבר שים בו לידה מלחוניית למיתי לקלוסי ולפיכך אף בשבת מוכל נפש משל"כ ניך למלחוניית כגיליל ושומד סוא ים לחלק שפיר בין שבת ליו"ט ולילוק זה סיכנה ג"כ בתמ"ת סי' סס"ז ס"ק כ"ו ושיי' בחי' הרא"ם בשם יוסף דחפי' בשבת קל"ה ב' ישי"ם ובוב דמותר לכתחלה (ומבואר סתם דחפי' בשבת מיתר לכתחלה ובסו' לעיל ובסי לחמרי כל פעורי דשבת פעור מבל לפיכך סיינו דווקא דבריס הנלחמרים בשבת מבל לא בדבריס הנלחמרים בבריותא ישי"ם הניניב (ושיי' תוס' שבת ג' ת' בד"ה בר מלחת כי' ובפי' הרמב"ן שם ישי"ם הניניב) מבל בחי' לשבת ק"ו ב' לא כ"כ ישי"ם הניניב ושיי בעבוה"ק סער ס' סי' ג' ובסי' תל"ז סעי' ו' : (כז) מלודות חיות ועיופות כי' • שם כ"ד ת' : (כח) שנלודו מעיו"ט ומעשה בא"י ס' שהביא דגים לר"נ ואמר מותרין הן • אלא שאין רצוני לקבל הימנו אר"י א"ש אין הלכה כר"נ ואיבא דמתני לה אהא דתניא ספק מוכן ר"נ מתיר ור' יהושע אוסר אר"י א"ש הלכה כר' יהושע ואר"פ הלכה (כט) א"י שהביא דורון לישראל אם יש מאותו המין במחובר לקרקע אסורין ולערב אסורין בכדי שיעשה • ואיבא פלוגתא ביני רבותא איבא למ"ד לערב יו"ט ב' אסורין בכ"ש כדי שלא יאמר לא"י ביו"ט ראשון לך והבא לי ביו"ט הלא"ה מותר כדין (ל) ביצה והניא (לא) בר סביא במסבת עירובין ו) ואמר רב אשי ההוא לא איתצודי איתציד אלא מחון לתחום אתא ה"ק דאי הוה מיתציד לא הוה אכלי ביו"ט שני מהאי טעמא אי איקלע (לב) שני יו"ט בחמשי ומעלי שבתא אי אתי פירות מחון לתחום ביו"ט ראשון אסורין עד מוצאי שבת • שמא יאמר לך והבא ליו"ט שני או ליום השבת ואיכא דיהיב טעמא משום דאתקצאי לביה"ש אתקצאי ליומא השני ז) ואיכא רבוותאי דאמרו (לג) ערב ראשון קאמר ובשני יו"ט של גליות בשני מיתר מהניא בר מביא דאיתצד ביו"ט ראשון ואשתחים ביו"ט שני ור"נ ור"ח דאכלי ורב ששת לא אכיל הדר ב' (לד) ומעמא דמינו ליתא דלא אמרינן מינו אלא היכי דאיהו נופי' אקצייהו לבין השמשות כגון סוכה דחזיא לבין השמשות דאי אית ליה סעודתא בעי למיתב בנווה למיכל אבל הבא הא לא אקצייהו ומשום ספיקא הוא דאסור ביה"ש דהא ביצה בשני יו"ט של גליות נולדה בזה מותרת בזה ול"א מינו • הלכך לערב ראשון קאמר אע"ג דלאו בר עשיי' ומעמא דנזירה שמא יאמר לו לך והבא (לה) לא אשכחן • ואי איתא דהכי הוא לא הוה שתיק גמרא מינ' :

ואם יש מאותו המין במחובר לקרקע דאמרי' אסור (לו) אפילו בטלטול קאמר כדאמרינן בני יומן מי שרי בטלטול ומסתב' אע"פ שיש באותו המין במחובר וידוע וניכר שלא נתלש אותו היום מותר כהניא ליפתא דגרסי' (לז) חזי' דהא מבמשא אמר הא ודאי מאתמול עקורה מאי אסרת מחון לתחום אתא הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר וכ"ש הא אדעתא דא"י אתי שוי להו רבא למיזבן מנייהו כיון דחזא דמפשי ומייתי אסר להו • ושמעינן מהא שלוקחן (לח) מחנווני הרניל אצלו ואם אין מאותו

נתיבות שמואל ד) נ"ב מנ"ל כן ממע דווקא כיון שמלוקין כמוכח גדול מבל יומי שובך כו' : ה) כ"ל מנ"ל מבל מווין ומבנגולין מותרין כו' ביצה כ"ד מ' : ו) עירובין ל"ע ב' ועיין תוס' ביצה כ"ב ב' ד"ה ולערב מסורין בבדי שיעשה : ז) לעת רם"י :

מאותו המין במחובר לקרקע בתוך התחום מותרין ולא חיישי' למוקצה (לט) לתמרא בעסקא וביוצא בהן ופי' רבי אלפסי משום (מ) דלא מהזקינן איסורא ול"ד לסמך טכן דאמר התם מוקצה היא אבל הכא לא ומסתב' משום דס"ל אין הא"י צריך הכנה כדטרסי בירושלמי מ) (מא) רבא ור"ש ברבי ח"א הא"י צריך הכין וחד אמר הא"י א"צ הכין ולא ידעי' מאן אמר דא ומאן אמר דא • מן דדב (מב) מבעי' אותי קומי ר' חמא רבי' והא א"ל הן מהוויתה וא"ל שרייתה הוה והוינא אביל מני' תאנין הוי דו אמר אין הא"י צריך הכין וחד תלמיד מרב סימא אזל לאגמרם אייתן לי' דורמסקנא ואביל חד תלמיד דריב"ל (מג) וכו' חוץ לתחום אסור הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ופרש"י ז"ל לישראל עצמו אסור (מד) שמא ישלח בשבילו אבל ישראל אחר לא ידע וליבא למיגזר ול"ח שמא יאמר לא"י לך והבא לי מחוץ לתחום בשביל ישראל אחר דאין אדם חוסא ולא לו ומסתב' דאם איתא להאי מעמא לא הוה שתיק מני' ומעמא דשלחא משום דקים לן דנכרי א"י אין קונין שביתה • ומשום נזירת בעלים דא"י אסו בעלים דישראל (מה) הי' דקני שביתה כדאיתא בפ' בכל מערבין הלכך לאותו ישראל אסור החשבינן לי' בעלים אבל לישראל אחר לא גזר ושכעתי בשם הר"ר יצחק בן מרן לוי וה"ה לא"י שהדליק או שמילא בשביל ישראל או עשה לה כבש בשבת מותר לישראל אחר ואין ההפרש לזה בין שבת ליו"ט ולא מסתב' לן (מו) אלא מבחוץ לתחום וכ"ד רבי' אלפסי כדאיתא בתשובותיו ואי לאו דמסתפינא מהבריא • אמינא פירות הבאין מחוץ לתחום לישראל אחר מותרין לנמרי ולאותו ישראל (מז) אסור חוץ לד' אמות ובתוך ד"א מותרין דהו"ל כמו שהוציאו א"י או רוח רעה (מח) שיש לו ד"א ואסור דקאמרו ט) בתוך ד"א היא • ונס' דבני מערבא דנרסי' התם בהוק מסבת דיו"ט וה"ג התם ר"א אלו ואלו שנבנסו לתחום משחשיכה מותר לשחום ואלו הן מדבריות הנדילות באפר א"ר זעירא הרא אשרה כלי הבא מחוץ לתחום משחשיכה מותר לטלטלו ר"ש בר כרסנא בשם רב אחא ובלבד בד"א כהדא (ממ) נמליאל זונא איקרי חד סרקי במהין אחא שאיל לרב מנא וא"ל קבלין בנו מורגין דידך ואבלין בתוך ד"א (נ) מורגין לשון שבינה ש"מ אפילו בישראל הבא בשבילו מותר בד"א ויש מהבמי הדור שפי' הירושלמי קבלם בשביל שבניך והאבילם בד"א ומירוי (נא) כשאינה מוקפת העיר דליכא למימר כל העיר כולה כד"א דמיא • אבל (נב) למי שנשתלחה אסור אפילו (נג) בתוך דבר אחר ולא מסתברא • ובחוץ לתחום (נד) ל"ב בבדי

מחלוקת ו' • בש"א (א) אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר וב"ה מתירין ירושלמי (ב) הא דאמרי' שלא לקצב עליו בשר אסור הדא הוא דאמר ר' אבא חיננא בר שלמי' בשם רב (ג) מודים הכמים בזירזה ומיזרה לבוכנא • בי זירזה דו פציר בי' ובוכנא דכתות בי' ואמר אביי (ד) לא נצרכא דאפי' תברא גרסו הדתא שרי ולא חיישי' לאטלובי ושורן שאם קצב עליו בשר שאסור

שיעשה אלא איסור מלאכה דאורייתא • דא"כ ר"פ דאמר במחובר לערב אסורין בכ"ש אסיפא דכולה מלתא הו"ל למימר • אבל רבי' אלפסי (נה)אמר בא"י שהביא חלילין אא"כ שהה במיו"ט בבדי שמביא מבקום קרוב • דס"ל בחוץ לתחום בעינן בכ"ש • (נה) וכן פי' בתשובתו ואנן כפי' רש"י מפרשינן לה דהו"ל למימר ימתין כדי שיביא ממקום קרוב כדאיתא בגמשנה (נו) הסמוכה לה במכשירין וזו תשובת רבי' אלפסי ז"ל כל מה שעשה הא"י לעצמו ואין בו חשש שמא ירבה בשבילו בנון (נז) הדלקת הנר ובבש דנר ובבש לחר ונר ובבש למאה מותרין לאלתר ומה שעשה הא"י אדעתי' דכ"ע עשה ולא ייחד לו ובן אם עשה לעצמו ויש לחוש שמא ירבה בשבילו לערב אסורים בב"ש בנון א"י שהביא חלילין-וכנון (נח) דברים המתלקחים בכל יום • וכנון דברים הבאים מחוץ לתחום (נט) אבל שעושה א"י בשביל ישראל לבד אסור עולמית כנון קבר וארון (ס) ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית • וזה שאמרו עשו י לו קבר עשו לו ארון יקבר בו ישראל פרכינן ה"נ ניתא בכ"ש • ואמר שלא בעומד באסרטיא שהיא רה"ר וכל עובר ראה את המת ואח"כ ראה את הקבר ויודע שאותו הקבר לאותו מת נעשה ובן הארון מסתל על אותו הקבר וידוע כי בשביל אותו הא"י נעשה לבד ולאו אדעתי' דכ"ע ול"צ בב"ש ואם בשביל ישראל לא יקבר עולמית ואפילו נקבר בקבר א' (סא) ולימים נצרך לקבור באותו קבר שנאסר עליו • וזה שאמרו בא"י שהדליק את הנר וכילא מים להשקות בהמתו אם בשביל ישראל אסור • (סב) ל"ת הא לערב מותר שבין בשבת בין לערב אסור וזה שלא אמר עולמית שהוא דבר שאינו מתקיים יפ) במעשה שבת (סג) לא יאכל עולמית והוא דבר שאינו מתקיים בשביל שאמרו יאכל במוצאי שבת לאחרים ולא לו לפיכך אמר לא יאכל עולמית וכל זו התשובה צ"ע • ופי' דפריש בעומד באסרטיא ל"ד לן וכי פריך ה"נ לימא בכ"ש (סד) אלא יקבר בו עולמית ואמאי לימא בכ"ש כראסרינן בעיר שישראל וא"י דרין בתוכה בעיר שרובה ישראל ימתין בב"ש • בעומד באסרטיא (סה) שמא יאמרו ישראל עשאו או סייע בו :

נתיבות שמואל מ) ירושלמי ביצה פ"ג ה"ב : ס) ג"ל למען ד"ת היה : ע) שבת קנ"ח מ' : יפ) ג"ל ואת"ל למאי במעשה שבת כו' :

פתח הדביר

בזודלי לא יתנו לו עד שיגלם לו וזה לסטיר ביו"ט מעשה מקח וממכר וכ"ה שלמון לעיל במחלוקת נ מום קכ"ב קכ"ג יעו"ש ס) (לט) למוקלס לתמרי דעיסקא וביוצא בו' כל"ל • ועיין בעבודה"ק סס סי' כ"ו ועיין סי' סכ"ה סעיי' ע' וסי' הל"ז סעיף ט"ו: (מ) דלת מחזיקין מיסורת בו' • עיין לעיל מהלכות נ' מום קכ"ט מכל דברי הרי"ף לא ידעתי סוכן סס : (מא) בירושלמי ר' חייה רבה ור"ש בר כו' כל"ל : (מב) דרב מיבעיא מיתי קיתי' ר' חייה רבה והוא מ"ל הן הויתה והוא מ"ל פרייתה הוא ומיבעיא מכיל מינה מתנין כו' כל"ל וזה הירושלמי הובא בתי' הרמב"ם כאן כ"ד ב' ועיין בר"ן סנהדרין דף ב' ועיין ס' תמים דעים סי' קכ"ה ועיי' בסי' ס"י סעיי' ב' : (מג) דריב"ל וכו' ומס לין מתיתו מין במחובר תוך התחום מותר חוץ לתחום מסור ובבא בשביל ישראל זה כו' כל"ל • ומוכר הוא לדברי הם"ם שהתיר בו לעיל בתות כ"ט : (מד) שמא ישלח בשבילו תבל כו' • זהו הטעם הב' שכ' הרא"ז ז"ל בבילם כ"ם מ' ומכאן רמי' להרמ"ה ז"ל שקיים נ' ז ולא כהרמ"ן ומתקי ועיין ס' תמים דעים סי' קכ"ח : (מה) דיטרחל הוא דקני שביתה בדמית' בפ' מי שהוליכוהו הלכך לאותו כו' כל"ל עיבורין מ"ז ב' : (מו) תלת מבחוץ לתחום כו' • וכ"כ התום' בשבת קכ"ב מ' בד"ה ותם בשביל כו' • ובהרא"ש שם סי' י"ד ובר"ן שם ובפסחי"ג ועיין תום' ביצה כ"ה מ' ד"ה שבת בשביל כו' • ועיין ס' תמים דעים סי' קכ"ב ועיין סי' שכ"ה סעיף ו"ד : (מז) לסור חוץ לד' אמות ובתוך כו' • עיין בפ"י סי' תקפ"ו שביתה בשם ת' הרשב"ם שביתה דבני רבינו ומסיק ע"ז יעו"ש בד"ה וכ' עיד כו' : (מח) בים לו ד"ת כו' • עיבורין מ"ח ב' : (ממ) נמליאל זונא מוקיים חד סיקרי כמהין מחא שאיל לר' מונא כו' כל"ל • ועיין במי' הרמב"ן על מועד בעיבורין מ"ח ב' שביתה לסולמי כזה יעו"ש ובסיג ע"ז יעו"ש סיעוב : (נ) מורגיין לשון שבינה ש"מ כו' כל"ל • ועיי' בפי' מסה שם בלא כיון להלכה ובעיקר בפי' הק"ע שם יעו"ש סיעוב : (נא) כשאינה מוקפת העיר כו' • ובזה מזהה מה שמתלבט הרמב"ן שם בזה יעו"ש ועיין בתום' עיבורין מ"ז ב' בד"ה לכולא מבוכתא כו' • ובזה מיושב מה שהקשו שם כ"ט מ' בד"ה ובשיבוו כו' יעו"ש סיעוב : (נב) למי שנשתלחה מאסור מפני בתוך ד' מתום ולא מסתברא כו' כל"ל : (נג) לא

(א) **בש"א** אין נוטלין כו' • ביצה י"ח מ' שבת קכ"ג ב' : (ב) שם שלא לקצב עליו כל"ל • שם ה"ו : (ג) מודים חכמים לר' נחמי' בזירזה ומזורה ובוכנא בי זירזה לעיור בי' ומזורה דו מביט בי' ובוכנא דכתת בי' כל"ל וכל"ל בשבת פי"ז ה"ב ועיין בשבת קכ"ג מ' יעו"ש סיעוב בתוס' ד"ה בסיבי כו' יעו"ש סיעוב : (ד) לא לגרסת דמפי' תברו גרסי' מדמת כו' • כ"ה ליבעית בתיוב דהתם ול"ע

למתי

שאסור לטלטול (ה) ודווקא מחמה לצל אבל לצורך נופו ולצורך מקומו מותר :

מחלוקת ז' • בש"א (א) אין ניתנין את העור לפני הדורסין אא"כ (ב) יש עמו בשר וב"ה מתירין • ירושלמי (ג) ושון שטולחין עליו צלי אמר אביי ל"ש אלא לצלי אבל לקדירה לא פשיטא לצלי תנינן (ד) מ"ר אפילו לצלי כעין קדירה אסור קמ"ל דשרי • נ"א ובהלכות פשיטא הא קמ"ל (ה) דאפילו לצלי בקדירה אסור (ו) ודווקא ששחטו ביו"ט אבל שחטו מעיו"ט אסור דטעמא דהתירו סופן משום תחלתן היא ת"ר אין מולחין את החלבים ואין מהפכין בהם • משום ר' יהושע אמרו שוטחן ברוח (ז) ע"ג יתידות וקי"ל כלישנא בתרא אין הלכה כר' יהושע • אר"י א"ש (ה) טולה אדם כמה תחיכות בשר אעפ"י שא"צ אלא תחיכה אחת ר"א בר אהבה מערים ומלח נרמי גרמי ירושלמי (ט) מלח הבא ומלח הכא עד דמליח להו כולה • וכסתב' (י) על מליחת הבשר ואא על מליחת העור ור"ח פי' (יא) הי' מולח ע"ג העור מעט מעט • תוספתא (יב) מרנילין ביו"ט ואין מרנילין בבכור ובפטולי המוקדשין (יג) עושין כל צרכי מילה דברים שאין עושה בשבת שוהקין לה כמין ושורפין לה יין ושמן רשבנ"א (יד) ובלבד שלא יקרע לו סכרסוט בתחלה :

מחלוקת ח' • בש"א (א) אין מסלקין את התריסין ביו"ט וב"ה מתירין אף להחזיר כאי־ תריסין אמר עולא תריסי חטיות ודווקא חנות משום דהתירו סופן משום תחלתן אבל דבתים ד"ה אסור (ב) דק"ל יש בנין בכלים ויש סתירה לבנים (ג) וזוקפין המנורה דב"ה דחוליות הוא וליכא בנין כדבירנא התם והא דנרסינן בשבת (ד) עייל שיפתא בקופינא דמדה חייב משום בונה מסתב' דכי אמרי יש בנין ואין בנין (ה) כנון שהיה הבנין מתחלה ונתפרק וחוזר הבנין כמו דלת שידה תיבה (ו) ומנדל כדאיתא בשבת אבל בנין כלים מחדש בנין היא ואית דמפרשי כי אמרי' אין בנין בשני כלים וענ"ז שדרך בני אדם לעשותן תחתונים שנים ושלישים וכן זקופת המנורה ביו"ט אבל בכלי א' ד"ה יש (ז) בנין כרב וירושלמי אמרו הא דקאמר (ח) משום בונה לאפוקי דלא מחייב משום מכה בפטיש ואסיק אביי למתניתין (ט) בשיש להם ציר מן הצד ד"ה אסור בשאין להם ציר כל עיקר ד"ה מותר ומחלוקת בשיש להם ציר באמצע מ"ם נזרינן באמצע אטו מן הצד ומ"ם לא גזרינן • ירושלמי א"ר יוסי בר בון (י) כשאין שם פתח ה) משתמש דרך הפתח ואי"ר חייא ומחזיר היא ובלבד שלא יחזור כל צרכו :

מחלוקת ט' • בש"א (א) אין כויציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את הס"ת לר"ה וב"ה מתירין ירושלמי (ב) הא נטול אסור ר' שמואל ברי' דר' יוסי בר בון אפילו גדול מותר ולידא מילה תנן קטן להודיעך כחו דב"ש • עד היכן היו מחמירין • ואסיקנא מדלא קתני באבנים ש"מ בהוצאה שלא לצורך פליגי דב"ש לא אמרינן כתוך שהותרה הוצאה לצורך תותרת נמי שלא לצורך כלומר שלא לצורך אוכל נפש אלא צורך גופו' ביו"ט ויש בו צד מצוה כגון קטן למולו ולולב למצוה ום"ת לקרות בו וגדול לצורך רבים כגון (ג) ר"פ ויולתא דשורי ר"ל למיפק משום דביעתא • וכגון כלים לצורך יו"ט והבערת חמין (ד) דאמרי' תנו בפ"ק דפסחים אבל הוצאת (ה) אבנים דלית בהו צד מצוה אסור והשוחט עולת נדבה והמבשל גיד הנשה בחלב אינו

נתיבות שמואל ח) ל"ל אבל יש שם פתח משתמש לכך בפתח ירושלמי בלשון ס"ס :

פתח הדביר

(א) **אין** מסלקין את התריסין כו' • שם י"ח ב' : (ב) דקי"ל יש בנין בכלים כו' • רש"י שם וכן תוס' ד"ה מהו לתומת כו' לא כ"כ יעו"ש ועיין בתו"ז סי' ע"ה ובביאור מקובצת כאן ועיין לקמן מות ד' : (ג) וזוקפין המנורה דב"ה כו' • עיין לקמן מחלוקת כ' מות ג' : (ד) עייל שיפתא בקופינא דמדה כו' • בפ"ק ב' יעו"ש ובתוס' שם : (ה) כגון בהיה בנין כו' • עיין תוס' שבת ע"ד ב' ד"ס מביתא כו' יעו"ש סימוך ול"ש דסתם נס כאן כו' ועיין לקמן מות ג' : (ו) ודווקא ששחטו ביו"ט אבל שחטו מעיו"ט כו' • קאי אדלעיל ומשמע עור לפני הדורסין ועיי"ם די"ח ובריב"ף ורמ"ם סי' י"ז ובעבוה"ק סם וסם בפעני נ' : (ז) ע"ג יתידות ת"ר מתנה הלכה כר' יהושע ת"ר מתנה אין הלכה כר' יהושע וקי"ל כליטבא בתרא דאין הלכה כר' יהושע כל"ל • ועיי"ם ריף ורמ"ם סי' ע"ז ועיין בעבוה"ק סם וכסי תל"ע סעני ד' : (ח) מולה אדם כמה תחיכות כו' סם י"ח ב' : (ט) מלח הבא ומלח הכא כו' סם ס"ו : (י) על מליחת הבשר כו' • ר"ל דלא מייתי כלל שמולחו ע"ג העור רק המולח בשר מותר למלוח כהן והדר כהן וכן פי' הפני משה שם : (יא) הי' מולח ע"ג העור כו' • וכן פי' הקי"ע וכ"כ הריף והרמ"ם סי' ע"ז ועיין סי' תל"ע סעיף נ' וכ"ם בעבוה"ק שם וס"ם שם ספ' קמ"ח : (יב) תוספתא מרנילין ביו"ט ואין מרנילין בבכור ובפטולי המוקדשין כל"ל • וכ"ם בבכורות ל"ג ח' ובתמורה כ"ד ח' וכ"ם בירושלמי פ"ג דביצה ס"ו ועיין בעבוה"ק שער ב' סי' ג' ועיין סי' תל"ע סעי' ח' ובתוספתא פ"ב מי' דמרנילין ביו"ט אבל ע"ב ע"ם סוח ותפחם ניתמ דלתו ע"ם סוח קשה לומר לרבינו יסבוק ם"ם דילן וירושלמי ויסמוך על התוספתא לחוד ויש לעיין קאי נמי אזה ועיי' ס' ספ"ם סי' קמ"ח : (יג) עושין כל צרכי מילה כו' • תוספתא שם פ"ב ושבת קל"ד ח' ועיין ירושלמי פ"ש ס"ב ומגילה פ"ח ס"ו ועיין שם מ"ש תקי"ע ס"ק ח' (ועי"ע שם מו"ז סי' שלז) :

(א) **אין** מוליכין את הקטן כו' • שם י"ב ח' ועיין עבוה"ק שער ג' סי' ו' וסי' תקי"ח סעי' ח' : (ב) הא גדול אסיר חמר שמואל כו' כל"ל • שם ס"ז ועיין בתי' רמב"ן שבת קכ"ד ב' : (ג) כגון ילהת דכרי ר"ל למיפק בחלוקי משום דבעיתא וכגון כלים כו' כל"ל • עיין לקמן מות י"ח : (ד) והבערת חמץ דאמרינן בפ"ק דפסחים כו' כל"ל • שם ס' ב' : (ה) סולת חבוים דלית בהו לד מלוש אסיר • שם י"ב ח' • ומדב' רבינו אסור משום דלישו לוקה ועיי"ם בתוס' ד"ס ס"ג רס"א כו' ובתוס' לחולין ז' ב' מדעתם סמיוב מלקות מכ"ת יעו"ם אבל דעת לרבינו כדעת רס"י ולעין

אינו לוקה דאמרינן מתוך ולכתחלה אסור דלית בי' צד מצוה ודכ"ע עירוב והוצאה לשבת (ו) ואין עירוב והוצאה ליום טוב • ירושלמי (ז) תנו ולא המפתח וב"ה מתירין הרא דתימא במפתח של אוכלין אבל במפתח של כלים לא והא רבי אבהו יתיב ומתני (ח) ומפתח של פלטרין בידי' פלפלין הי'ל בנוה • בתוספתא (ט) יוצא אדם במפתח שבאצבעו לרה"ר ואינו חושש • בפ' א"צ (י) אין הסמא יוצא במקל ולא הרועה בתרסילו ואין יוצאין בכפא א' האנשים וא' הנשים ואם רבים צריכין לו מותר ומסתבר רבותי על דברי אחי שקיא דאסר אנא כתפתי' לר"ה משילא להינא ומהינא לשילא ובלבד שלא יכתף באיניקי (יא) ור"ל דשרי לילתא למיפק באלינקי משום דבעיתא • ירוש' בנסרא דאין מוציאין ר"ה הורי לאחתי' דריש גלותא (יב) למיפק בכפא א' האנשים וא' הנשים ואפילו תלמיד אינו מועה בדבר זה ור"ה שנו • מישא בר ברי' דבר יהושע ממעין בסרגיני' מיעל מידרש בציבורא • תוספתא בשבת (יג) לר"ח יוצאין במוך ובספוג שע"ג המכה ובלבד שלא יכרוך עלי' (יד) חוט ומשוחה יוצאין בקליפת (טו) שום ובבצל שע"ג המכה (טז) ואם נפל לא לחזור ואצ"ל שלא יתן לכתחלה • יוצאין באגוד שעל גבי המכה קושרו ומתירו בשבת אספלנית שפרשה מן האגוד מחזירו עם האגוד יוצאין באספלנית ובמלונמא וברמי' שע"ג המכה (יז) ואם נפל לא יחזור ואצ"ל לכתחלה (יח) בפ"נ דעירובין • ת"ד רמי' שפרשה מע"ג המכה בשבת מחזירין אותה בשבת • רי"א הוחלקה למטה דוחקה למעלה למעלה דוחקה למטה ומגלה מקצת רמי' ומקנח פי המכה וחופה וחוזר ומגלה מקצת רמי' ומקנח פי המכה ודפי' עצמה לא יקנח מפני שמטרח והמטרח חייב חטאת אטר ר"ח מחלוקת שפרשה ע"ג כלי אבל פרשה ע"ג קרקע (יט) אסור להחזירה א"ר יהודא הלכה כר' יהודא • פסק רבי' אלעסי דלית הלכתא כותי' (כ) והא רב אשי דהוא בתרא עביד עובדא כת"ק דאטר מר בר רב אשי הוה קאימנא קמי' דאבא נפלי לי' אבי סדיא ואהדרה א"ל לא סבר לה מר להא דר"ח (כא) דהא מחלוקת שפרשה ע"ג כלי אבל פרשה ע"ג קרקע (כב) אפור א"ל לא שמיע לי בלופר לא ס"ל • ופסתב' רב אשי ס"ל מחלוקת ע"ג קרקע אבל ע"ג כלי ד"ה מותר (כג) ודר"ח לא ס"ל דד' יהודא ס"ל והלכה כר' יהודה ע"ג קרקע • וכן (כד) מצאתי לרש"י ובריטא במדינה קמיירי (כה) וכ"פ בנון שפירשה שלא מדעת אבל פירשה מאחטול ואינ הזיד והחליף בשבת ד"ה לא יחזור כסתם מתני' מחזירין רמי' במקדש אבל לא במדינה • הר"ר לוי שפירש דבריטא במקדש מיירי ליתא דא"כ רב יהודה דפסק הלכה כר' יהודה (כו) הלכתא למשיחא היא:

מחלוקת י' • בש"א (א) אין מוליכין לכהן חלה ומחנות ביו"ט בין שהורמו מאמש בין (ב) שהורמו ביו"ט תנא א"ר יוסי לא נחלקו ב"ש וב"ה על המחנות שמוליכין לא נחלקו אלא על התרומה שבש"א אין מוליכין (ג) ובה"א מוליכין ת"ד א"ש הלכה כר' יוסי והווקא הורמו מאמש אבל ביו"ט אין מפרישין אפילו ליתנו לכהן בו ביום (ד) כדאיתא בפ' משילין (ה) וב"ש דאמרו להולין שמא יפרישנה לכתחלה ביו"ט ויוליכנה וכ"פ רב אחאי • אושפיזיכני' דרבה בב"ח (ו) הזה לי' איסורייתא דהדרלא א"ל

פתח הדביר

(ו) ואין עירוב והולאה ליו"ט • עיין רש"י ז"ל סכ' דכ"ע עירוב והולאה ליו"ט יש"ם ועיין בתו"ז ס' שכ"ח • ועיין במי' הרמב"ם ובסימן מקובלת קלת מהיכת דברים בזה (ועיי"ם בר"ן ובפ"ב דביצה ע"ז כ') ועי' בסי' תקי"ח סעי' ה' בהגי"ם ובסי' תקכ"ח סעי' ה' ודע דנסי' הפרדס סי' קנ"ח כ' דאין עירוב והולאה ביו"ט יש"ם : (ז) תני ולא מפתח ובפ"ם מתירין כו' שם ס"ז : (ח) ומפתח של פלטרין בידי' כו' • וכ"ם ברמ"ם סי' י"ח ובתו"ז סי' שכ"ח בתי' לשב"ם וכ"ה ברן"ם שם • (ונשניטו הני' דשלמנצרין עיי"ם בפני מפה • מבל בק"ע מבואר דנוסס ככל הני רבוותא) : (ט) יוצא אדם במפתח שבאצבעו לר"ה כו' • שם פ"ח-ודע כי בסיעה מקובלת נוהג במוסמפת יוצא אדם בעבעת שלא לצעו לרה"ר • ומפרש דדוקא סיה לצבוע המפתחות לתת בהם סי' שלא יתחלפו מפתח במפתח וזה סיה רגיל לעשות במפתח מפות לו כלים חסונים שלין מסתמסין בהם ביו"ט כדי לדקדק בהתולתם ולשלך תסיר במפתח שלצעו יש"ם היעיב : (י) לין הסמא יולא בתקלו ולא הרועה כו' • בילה כ"ם ב' ובירושלמי פ"ח ה"ו ועיין בעבוה"ק שער נ' סי' ז' וסי' תקכ"ב סעי' ה' (ועש"ע בא"ח סי' שכ"ד) : (יא) ובלבד שלא יכתף בתלונקי ור"ל דמשי ליתא כו' כל"ל • ועיין לעיל מות נ' : (יב) למיפק בכפא ר"מ בעי לה כן תני מין יולאין בכפא ה' מהסים וה' נסים ומפילו שלמיד לין עושה בדבר הזה ורב הונא מעני ר' ירמי' הורי לבר נילנמי לחוץ מיעצת בסדיני' מיעל מבקרא ביציית בשבת מיעט בר ברי' דריב"ל מיעצין בסדיני' מיעל מידרש כו' כל"ל • כ"ם שם בירושלמי פ"ו ומש"כ רבינו לתתי' דר"נ כו' כ"ם בתו"ן סי' שכ"ד ולפנינו ליתא מינה לתתי' יש"ם • ומש"כ רבינו ומתי' תלמיד היינו מיעט כו' זה יותר נכון ממש"ל לפנינו לפי' ה"ה כו' וכ"ם בתו"ן שם • והנה החילוק בין בעיתא לו לא • לא נזכר בשו"ע כלל רק כל מה שהותר לו ליולך בכפא הותר לו לכתף לחביו עיי"ם בב"י ועיי"ם בשו"ע סעיף ב' (ועיין בב"י שמפשפק לם הרשב"ם שלני ליתא דבעיתא כני' שלנו לו כני' הרמ"ם שלני ליתא דבעיתא עיי"ם הכותה ילתם בתי' הרשב"ם שנוהם שלני ילתא דבעיתא יש"ם) • וז"ל שם בשבוה"ק לבל היו רבים לריכים לו לדחוס להם לו לדברים הלריכין ללבור מותר ל' סתים ול' סתם יהרה הסתם ברבים לריכין לה שמכתפין חומה ויולאין על זחוחות תכסים כי' מפני שהיא בשתת ושמא תפול לבל הסים תיהו בשבת ואסור שזה יותר מעשה חול פעמים שלפני' הסים תיהר כילד חבס שמציאין לותי הלמידו לדחוס בלבור ומתירה שמא יפול מפני דוחק הלבור לו שמוליכין לותו בתרולה עד מקומו מפני כבוד הלבור שעומדין מכניו מכתפין לותו ומותר עכ"ל ומריבתא לשון משתע שבבל בעשם מפני בעיהותא לו שירה תיפול מתחת דוחקא לליבורא לו בירה תיפול מתחת שומכין לותו בתרולה ואולי כי' לו בי' לתחת קלת ועיין בשרוך ערך תלבקי שם נוהם בני' הרמ"ם שלני ליתא דבעיתא • נם מפרש שם מבוה דוחקא לליבורא שלין יכולין לבשלו על בסא יש"ם היעיב וזה רמי' קלת לדברי הרי"ף ורמב"ם יש"ם היעיב : (יג) תוספתא בשבת יולאין בספיג ובמוך כו' כל"ל • שבת בש"ו והונא שם ברי"ף פ"ו ובתו"ם שם סי' י"ח יש"ם היעיב ועיין ס' ש"ת סעי' כ"ב : (יד) שלא יכרוך עליו חוט לו מפיחה יולאין

א"ל מאי ליפריכנהו האידנא (ז) ומיכל מנייהו כו' • תניא מוללין מלילות ומפרכין קפניות ביו"ט והא דתניא המוליל מלילות מעיו"ט לשחר מצפה על יד ואיכל אפי' קטן ואפי' בתשחורי אבל לא במבלא ולא בנפה וכברה ה"ה דאפילו ביו"ט ואיידי דתני מע"ש תנא סיפא מעיו"ט (ח) כיצד מולל אכיי משמי' דרבא אשר הדא אחדא ורב אידי משמיה דאבימא אשר חרא אתרתי • רבא אמר כיון דקא משני אפילו חרא אכולהן (ט) כיצד מצפה אר"א מצפה בידו אחת ובבל בחו:

מחלוקת י"א • בש"א (א) תבלין נידובין במדוך של עץ ומלה בפך ובעץ פרור ובה"א תבלין נדובין בדדכן במדוך של אבן ומלח במדוך של עץ (ב) תניא אר"י לא נחלקו ב"ש וב"ה על הנידוכין שנידוכין כדרכן ומלה עמהן לא נחלקו אלא לדוכה בפ"ע שבש"א בפך ובעץ פרור לצלי אבל לא לקדירה • ובה"א לכל דבר אפילו לקדירה ובכדרכה במדוך של אבן • דס"ל להאי תנא דמלח ל"ב שינוי לב"ה (ג) ור"י א"ש דאמר כל הנידוכין נידוכין כדרכן ואפילו מלח כההיא תנא ס"ל (ד) ובן הלכה ופלוגתא דר"ח ור"ה דמפרש מעמא דמלח בעי שינוי אליבא דת"ק דמתני' היא ואפילו ידע מאי קדירה בעי בישולא לא בעי שינוי ויש (ה) מחכמי הדור פלוגתא דר"ח במלח מאי מעמא בעי שינוי לא

נתיבות שמואל ח) גי' דין ר' חמת בגללא לפניה כי דיומת מגלי מגלי ודוק : ט) גי' דין מין כותבין במכתבת גדולה מכל כותבין במכתבת קטנה מסקנא רבא כו' ביומ י"ל ח' :

פתח הדביר

כ"מ ב' ד"ה נגר כו' ועו"ש) : (ז) ומיכל מנייהו כו' מ"ל מוללין מלילות ומפרכין קפניות כו' כ"ל : (ח) כיצד מולל מבי מצפה' דרב יוסף אמר כו' כ"ל • סס י"ג ב' ועי"ש רס"י ותוס' דקאי ליו"ט אבל במכתשת קטנה ש"ד קמ"ל אין עושין תוכני (ט) אפי' (בקטנה) ואין כותשין שאר כתישות במכתשת גדולה והא דתניא ג) אין עושין תוכני לא במכתשת גדולה ולא במכתשת קטנה אסקה רבא הא לן והא להו (י) לבני ארץ ישראל אין כותשין כלל דאית להו פריצותא דעבדי לבני בבל כותשין בקטנה • ונרמז בפ' יו"ש (יא) ג' דברים ראב"ע מתיר והכמים אוסרים פרהו יוצאי' ברצועה שבין קרניה ומקדרין את הבהמה ביו"ט ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהם והכמים אוסרים :

ת"ר (יב) איזה קרדום ואיזה קרצוף וכו' וק"ל (יג) כראב"ע דס"ל כר"ש דאמר דבר שאינו מתכוין מותר ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן והכמים אוסרים ומסתב' (יד) פלפלין כתבלין

כמתניי ונקטינן להוסרא (ו) ומסתב' בדפרשתי ח) א"ל ר"ח לדב אחא ברדלא כי דייכת (ז) אצלו' וה"מ מלח דבעי שינוי כל דהו אבל תבלין לא בעי אצלו מוקאמ' רב ששת שמע קול בוכיא אבר האי לא מגו ביתאי וילמא אצלויי אצלויי דשמעי' דהוה (ח) צליל קלי' ש"מ תבלין ל"ב אצלויי והבין איפסקא הלכתא לקמן :

ת"ר אין עושין מוסני ואין כותשין במכתשת ולימא אין כותשין במכתשת אי אמר הכי ה"א הנ"מ במכתשת גדולה אבל במכתשת קטנה ש"ד קמ"ל אין עושין תוכני (ט) אפי' (בקטנה) ואין כותשין שאר כתישות במכתשת גדולה והא דתניא ג) אין עושין תוכני לא במכתשת גדולה ולא במכתשת קטנה אסקה רבא הא לן והא להו (י) לבני ארץ ישראל אין כותשין כלל דאית להו פריצותא דעבדי לבני בבל כותשין בקטנה • ונרמז בפ' יו"ש (יא) ג' דברים ראב"ע מתיר והכמים אוסרים פרהו יוצאי' ברצועה שבין קרניה ומקדרין את הבהמה ביו"ט ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהם והכמים אוסרים :

ת"ר (יב) איזה קרדום ואיזה קרצוף וכו' וק"ל (יג) כראב"ע דס"ל כר"ש דאמר דבר שאינו מתכוין מותר ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן והכמים אוסרים ומסתב' (יד) פלפלין כתבלין

(א) **תבלין** נדוכין כי' סס י"ד ח' : (ב) תניא אר"מ לא נחלקו ב"ש וב"ה כו' כ"ל • וכ"ה סס (וכ"ל תלה לדוכה בפ"ע שבש"א בפך ובעץ פרור ובה"א בכל דבר ובעץ פרור לצלי כו') : (ג) ור"י ח"ס דאמר כל הנידוכין כו' סס גם"ס : (ד) וכן הלכה • וכ"פ הרי"ף והרמ"ם סס סי' כ"ח ועי"ש בתוס' ד"ה תיכף כיוהיו וכו' ומ"מ סיעו זועמ בעי לצלויי כמו במסיק לקמן לחם ז' חלת סיעוייה רבה לח בעי וידוך בתוך של חבן ג"כ ועיין בעבוה"ק שער ח' סי' ז' וסימן תק"ד סעי' ח' : (ה) ויש מחכמי הדור דס"ל דפלוגתא דכ"ם ור"ח במלח מ"ם בעי שינוי לח מסתיימא ונקטינן להומרא כנ"ל • וכ"ל סיס לאסור בכל עין בין במוליק בין דידע מאי קדירה בעי לבשולי ועי"ש בתוס' ד"ה מאי כיוהיו כו' ועי"ש ברמ"ם סי' כ"ח ובר"ן סס ובתוס' שבת קנ"ח ח' ד"ה סני פלפלי כו' : (ו) ומסתברא כהפירכתי • כ"ל ססס ל"ם רק מליכא למימ דמתניתן לחבל לר"מ נס מלח לח בעי שינוי לבס וכ"ל בתוס ד' : (ז) כי דייכת אצלי מלצויי וחוק וס"מ מלח כו' כ"ל : (ח) דהוה לגיל קלי' ודלמא מבלין סוס תבלין לבוחו מבבת קלי' ס"מ תבלין כו' כ"ל • וכ"ה ברי"ף ורמ"ם סס ועיין בחי' סרמב"ם כהן ובמו"ז סי' ס"ע : (ט) מין עושין מוסני לפילו בקטנה ומין כותבין כו' • מלשונו זה משמע דהך גרייתא מוקמה הכי ויייט בחבי וה"ק הך קחמר ומה מניח מין עושין מוסני כלל לח בתכתשת גדולה ולח בתכתשת קטנה • הח גרייתא קמייתא נמי הכי קחמר • חבל רמ"י פי' סס דמתחלה מוקי לחין עושין מוסני לח בגדולה ולח בקטנה ומין כותבין בתכתשת קטנה ומה מניח מין כותבין בתכתשת גדולה ומה גרייתא קמייתא מין כותבין בתכתשת קטנה ומחר חבי דקחמר בגרייתא קמייתא מין כותבין בתכתשת גדולה מיירי (חבל מוסני ע"כ מיירי בקטנה נמי) ורבח מסיק לעולם גרייתא קמייתא ס"ל דכל מילי מין כותבין חף בתכתשת קטנה ומיירי בתקוס לחות בי' פרלוחא דעבדי ומה דתמלק בתכתשת בין גדולה לקטנה מיירי בחתרא לחת תקוס פרלוחא דעבדי חבל מוסני לכל התוקימתות חסור חף בקטנה • סוף דבר דברי רבינו ל"ע ומה בסיפא מקילנא הניח בשם הריטב"ח דלחבי לפילו מוסני מותרת בקטנה יטו"ם ולפי"ז חס"ל דרבינו ל"נ מדפי תה טעם קחמר חלח ס"ג מין עושין בוסני ומין כותבין בתכתשת ולימח מין כותבין בתכתשת גדולה ומוסני כ"ח ס"מ נגדולה ומוסני לבס"ד ח"ל דגרייתא קמייתא מיירי בקטנה ולח בגדולה ולח בתכתשת קטנה ומה לח נקט סחם מין כותבין בתכתשת גדולה מבל כותבין בתכתשת קטנה ולח מילק בין מוסני לבס"ד ומוסני מבי"ן דחס"ל דגרייתא קמייתא מיירי נמי רק בתכתשת גדולה ולח בתכתשת קטנה ומה לח נקט סחם מין כותבין בתכתשת גדולה מבל

דהו"ח דחפי' בקטנה נמי חסור לבן קת"ל דחין עושין בוסני וזה דוחק בגדולה וכמ"ש הריטב"ח (ותחבר דבהן סייק מה טעם קחמר מה טעם חין עושין בוסני לפי בלריך לטעום בתכתשת גדולה דוחק ומין כותבין בתכתשת גדולה) וכבינו לח התחיק דברי חבי מסוס לית להלכתח כוותי' ורבח מסיק ללשולם מוסני לבריית קמייתח לחסור בקטנה ומסוס פרלוחא דעבדי חבל בריית תניית לח מיירי רק בגדול ולבן לח מחלק בין מוסני לת"ד • וזה סב' רבינו ומה דתניח חין עושין בוסני לח בתכתשת גדולה ולח בתכתשת קטנה חסור חבל עם כל הדוחק הזה חבחי לח פלעינן מהח דחי' הסס וחב"ח שחני מר בתוחל לחיכח פרלוחא דעבדי וה"ל לח מחלקין בין פרלוחא דעבדי חו לח רק בעוסני ולח בדוושח • וע"ש כ"ל הח דחחלק בין ח"י לבבבל לחו חסיס דפרלוחא דעבדי רק מטעם חחר וכחב"ח בבבוה"ק שער ח' סי' ז' והובח בסה"מ פ"ע סי"ג וכן דעת הרחב"ס סס לח חף סהס מחלקים זה בחח"ד ולח בוסני ולברי' לריך לחלק זה בוסני • לך ז"ל לסח רבינו מסוק בסדוח לחלק מטעם פרלוחא דעבדי • ול"ל דסלייסח זהו טיסני רק ליכחח דבריית לחוד ולימח דחלמודח לחוד • לך יוחר כ"ל כי ע"ס בדברי רבינו כי ח"ח בלח כי' מביח דברי הרי"ף וכחב"י שחוסס מפרבים כן לבן כ"ל דס"ס סוח וכל"ל ת"ר חין עושין טיסני וחין כותבין בתכתשת הרחי מה טעם קחמר וס"ק מ"ע חין עושין טיסני לפי שחין כותבין בתכתשת ולימח חין כותבין בתכתשת לי חתר סכי הו"ל הכ"ח בתכתשת גדולה ובתכתשת קטנה ס"ד קמ"ל והבריית חין כותבין בתכתשת גדולה חבל כותבין בתכתשת קטנה חתר חבי כי חניית נמי מתניי' מכתשת גדולה חניית וס"ק חין עושין טיסני וחין כותבין שחר כתישות בתכתשת גדולה והח דחניית חין עושין טיסני לח בתכתשת גדולה ולח בתכתשת קטנה (כ"ז לחבי סוח) והסקה רבח סח לן וסח לבו כו' כ"ל • ולפי"ז ח"ס הכל וכביבות רס"י וכל הפיסקים • ודע דבקילות פסקי הרמ"ם סי' כ"ב ח' קך ו"ל חין כותבין לח טיסני ולח בחר דבר בתכתשת בין גדולה בין קטנה וס"ל לבני ח"י חבל חבי בבל מיקרין לקחום בקטנה חפי' חחר דבריס עכ"ל חבל נחור כי ס"ס סוח וכל"ל • מוקרין לכחום בקטנה חחר דבריס • חבל כ"ל על כל הפיסקים הלח מילקו בין טיסני לבחי"ד לבן כ"ל דלפי מילולח דרבח סוב חין לחלק כלל בין טיסני לבחי"ד ובבריית קמייתח קח"ל דבחקום יש לחום לעבדי כל מילי לחסור חפי' בקטנה וחח דלקח חין עושין טיסני חפי' בגדולה ומה דתניח חין כותבין בתכתשת קטנה ומיירי בתקום לחות בי' פרלוחא דעבדי ומיירי בדלוכח עבדי ומיירי בבריית דלקח סחמח חין כותבין בגדולה חבל בקטנה כותבין מיירי בחקום לדוכח עבדי וסוב חין לחלק בין טיסני לבחר מילי וכן לעבוה הרחב"ס ועבה הרחב"ח ג"כ י"ל כך וזהו הרלינו לבחר בעזר"ה • ועיין סי' חק"ד סעי' ג' ולפי"ז יש להביה בכל"ל (בקילור פסקי הרח"ם) מוקרין לכחום בקטנה חפי' טיסני וכבן : (י) לבני ח"י כו' • ולדידן בכל ענין חסור • כחבואר סס בסי' חק"ד סעי' ג' : (יא) ג' דברים ראב"ע מתיר כו' סס כ"ג ח' : (יב) מיזה קירוד ומיזה קרלוף כו' כ"ל : (יג) כראב"ע דס"ל כר"ם כו' סס • ועי"ש ברי"ף ורמ"ם סי' כ"ד ועיין בשבת ל"ה ח' דק"ל כר"ם ועיין בעבוה"ק שער ג' סי' ח' וכפי' חק"ד סעי' ח' : (יד) פלפלין כתבלין

כתבלין כדתנן בתוספתא דביצה וה"מ במדוך של אבן אבל ברחים שלהן כמחינה היא ותניא (סו) אין בורין ואין סוחנין כו' והא דתנן' בפ' ר"א (סז) הני פלפלא מדוך חדא חדא בסכינא שרי תרתי אסור כו' איבא דמוקי לה בשבת ואיבא דמוקי לה ביו"ט וכ' רבי אלפסי ז"ל מסתברא (יז) כמאן דמוקים לה בשבת · והכי מסתב' דתבלין דיו"ט לא בעי שינוי כלל :

מחלוקת יב · הבורר (א) קמניות ביו"ט ב"ש אומרים בורר אוכל ואוכל ובה"א (ב) בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי אבל (ג) לא במבלה ולא בכברה (ד) רי"א מדיח ושולה והגיא רנ"א (ה) מחלוקת בשפסולת מרובה על האוכל אבל אוכל מרובה על הפסולת נטל את האוכל ומניח את הפסולת פסולת מרובה על האוכל מי איכא מאן דשרי לא צריכה (ו) דנפישו במורתא ווותר בשיערא עסחא דר"ח (ז) מחלוקת כשאוכל מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על האוכל (ח) דנפיש בפירחא ווותר בשיערא ד"ה בורר את האוכל ומניח את הפסולת · ירושל' (ט) תניא אין בוררין ואין סוחנין והבורר והמוחן בשבת נסקל ביו"ט סופג את הארבעים והא תנן בורר כדרכו בקנון ובתמחוי א"ר חנינא ר"ג היא דרג"א אף מדיח ושולה · והתנן של בית ר"נ שוחקין את הפלפלין ברחים שלהם ומותר לסחון ואמור לברור אר"י ב"ב לא הותרה מחינה כדרכו · מנין שאין בוררין ואין סוחנין ואין מרקדין ר"ל אומר כל מלאכה לא תעשה בהם עד ושמרתם את המצות · ר' יוסי בעי (י) כלום למדנו לתבשיל אלא מבאן ר' יוסי לא אמר כן אלא אשר משים ר"ש ת"ל אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ושמרתם את המצות · כלומר (יא) מלישה ואילך מותר תני חזקי' ופליג אך הוא לבדו הרי אלו מיעוטין הרי שלא יקצר ולא יסחון ושלא ירקד ביו"ט · ומה"ט אסרו תלישה וצידה אע"פ שא"א לעשות מעיו"ט והותרה שחיטה ואפיה ובישול ולא משום טעמא (יב) דפרש"י בר"פ א"צ וכך שמעתי מאדונינו אבינו ז"ל נרסי' בפ' א"צ · ת"ר (יג) אין שונין קמח ביו"ט משום ר' פדום ור"י אשרו שונין ושוין שאם נפל לתוכו צרור או קיסם שונין (יד) וכן הלכה שונין נרסי' בפ' ר"א דמילה (טו) אין מסבכין את התרדל במסננת של תרדל ואין מסתקין אותו בנחלת א"ל אביי לרב יוסף ומ"ש מדתנן נותנין ביצה במסננת של תרדל התם לא מיחזי כבורר ואין מסתקין אותו בנחלת · והא תניא מסתקין לא קשיא כאן בנחלת של מתכת כאן בנחלת של עץ · א"ל אביי לרב יוסף ומ"ש מבשרא אנומרי התם לא אפשר הכא אפשר · א"ל אביי מהו לנבן · א"ל אשור ומ"ש מלישה · התם לא אפשר הכא אפשר כלומר אפשר לעשותו מאתמול · (טז) והו דאמרו נהרדעי · גבינה ב"י מעליא אפילו בת יומא (יז) יבשה יפה מן הלחם ש"מ דבר (יח) שאי"א לעשותו מעי"ט שלא יהי' יפה כבו ביום מותר ודוקא מלישה ואילך אבל קצירה ותלישה (יט) אסור כדאיתא בירושלמי ויש שפרשו התם לא אפשר באכילה (כ) כך היא המובחר אבל חרדל אפשר בלא מיתוק שא"צ אלא למפונקים (כא) וגבינה אפשר בלערי' כי החלב מוב ממנה וליתא · ירושלמי (כב) מהו להעמיד חלב אם אתה אומר כן אף היא חולב למעמיד ביו"ט · גרסי' בחבית (כג) אר"י א"ש סוחט אדם אשבול עגבים לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה · אר"ח מדברי רבי' נלמוד הולב אדם עז לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה קסבר משקה הבא לאוכל ה"ה כאוכל ואי אית בית פירורין מזהר ותניא פלוגתא ביני רבותא · איבא דמוקים להא דשמואל ור"ח ביו"ט ואיבא דמוקים להא דשמואל בשבת והא דר"ח בשבת ואסר לית הלכתא כוותייהו לא ביו"ט ולא בשבת · מהא דגרסי' בפ' חרש שנשא פקחת (כר) דאפי' ליגך מן הבהמה ביו"ט לא התירו אלא במקום צער · ופסקינן הלכה כר' יוחנן דמותר לסחוט כבשים ושלקות לנופן · אבל לא למימהן ואם סחט למימהם נעשין כמו שסחט זיתים ועגבים והייב חמאת ולא יש הפרש בסחיטה למימהן בין קדרה לקערה אלא הכל אסור · דהא סחיטת זיתים ועגבים בין לקדירה בין לקערה הוא ש"מ דאין הלבה לא כרב ולא כשמואל · ורבי' אלפסי דחה (כה) להחיא סברא דחרש שנשא פקחת דהיונק מן הבהמה סוחט משקין לתוך פיו היא וחולב לתוך הקדרה דמשקה הבא לאוכל היא ואוכל לתוך אוכל סוחט ואי איתא דקשיא ליה נמרא הוה מותיב תיובתא מניה והא דקאמר ולא הפריש בסחיטתן בין קדרה לקערה נמי ליתא כדאיתא בהלכותיו · והכי מסתב' דרב ושמואל דאשרו לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה ליבא כאן דפליג · וההיא מיברא דשלקין וכבשין מיסרא באפי נפשה היא (כו) וב"ש כבשין ושלקות דלתוך הקערה מותר (כז) ופי' כרב ושמואל וכר"ח

פתח הדביר

כתבלין כו' · עיין תוס' י"ד ד"ה ליכא כיוייהו כו' · ובתוס' שבת שם ועיין עכוה"ק שער מ' סי' ז' וסי' תק"ד סעי' מ' יעו"ש ועיין פרישה סי' קנ"ח בסתירה לעסין פלפלים ברחיים שלהם יעו"ש ול"ע : (סו) מין בוררין ומין סוחנין כו' כנ"ל · ותוס' בירושלמי פ"ק דביצה ה"י ועיין במחלוקת י"ב לותה ק' : (סז) הני פלפלי מידק מדק מדא בסכינא שרי כו' כנ"ל שבת קמ"ח ע"ב סי' י"ב ועי' (יז) במאן דמוקים לה בשבת כו' · היפ פ"ב דשבת ובגמ' שם סי' י"ב ועי' בתוס' יעו"ש ועיין במו"ז ס"ב סי' ס' ועיין בחי' הרשב"ץ שם שבת ובחי' הרמב"ן שם ועיין בסי' שכ"ח סעי' ז' יעו"ש סימיב :

(א) **הבורר** קמניות ביו"ט כו' · שם י"ד ב' : (ב) בורר כדרכו בחיקו בקנון ובתמחוי כו' כנ"ל : (ג) מבל לתּ במבלה ולא בנפה ולא בכברה כו' כנ"ל : (ד) ולא בכברה ר"ג מומר לף מדיח ושולה כו' כנ"ל · ועי' לקמן לות ט' בירושלמי מבואר דר"ג מחמיר דוקא מדיח ושולה ולא בורר כדרכו : (ה) מחלוקת כשפסולת מרובה על האוכל כו' · הין זה ני' דיקן : (ו) דנפישו בעורמא וזוטר בסיערא · ושם דס"ל לצ"ס דבורר כדרכו ונוטל פסולת מע"ג דנפיש בסירחא מ"מ י"ל דהיא סנומנת דאין דרך להרבות בסירחא ואין זה דרך בריות לכן הותר לצ"ס לברור את הפסולת אבל אם אוכל מרובה על הפסולת בכל נוויי בין בסירחא בין בסיערא דאז דרך בריות לברור את הפסולת אז גם צ"ס מודו דבורר את האוכל לצנות מדרך הול · אבל לא ראיתי לשום מ' סיבות אלו בשום כדרכו : (ז) מחלוקת כשאוכל מרובה על הפסולת כו' · כן היא נוסחת שלנו בגילה שם ובשבת קמ"ב ע' : (ח) דנפיש בסירחא וזוטר בסיערא כו' · בזה נהלקו רב"י ור"ת דלרב"י פי' דקאי אפסולת ור"ת פי' דקאי אאוכל דפאוכל נפיש בסירחא וזוטר בסיערא ונרים שאם פסיעת אי פסולת מרובה על האוכל מי איכא מאן דשרי עיין גרס"ך בשבת שם קמ"ב ע' ובדברי רבינו הוא כפירוש (וני' ר"ת הוא ני' ברי"ף בפ"ק דביצה יעו"ש סיומיב) ועיין בתו"ז סי' כ"ע וסי' ס"ע יעו"ש ועיין כאן בר"ן ובסיעה מקובצת · ועיין בעבוה"ק שער מ' סי' ס' וסי' תק"י סעי' ב' דפסקו כתרוייהו ליסני יעו"ש : (ט) תניא הין בוררין ואין כו' · שבת פ"ז ס"ב וביצה פ"ל ס"י ועיין במחלוקת י"ח לות ט"ו : (י) כלום למדנו לתבשיל אלא מבאן כו' · ממי' הרשב"ם בשבת ל"ם מ' נראה שאינו נוהג זה יעו"ש סימיב (ועיין בק"ע ובפרי מגדים בשבת שם) ובר"ן פ"ב דביצה יעו"ש : (יא) כלומר מלישה ואילך מותר · עיין תוס' ביצה ג' מ' ד"ה גזילה בשמת כו' : (יב) דפירש"י בפ' ר"ל כי' · ועי"ש בתוס' מ"ב בזה ובר"ן שם בפ"ב דביצה ועיין בתוס' פ"ל מ' יו"ט וכתוס"ע בשבת שם ועי' בעבוה"ק שער מ' סי' מ' ס"ו ובשמ"ב סי' תק"ח סעי' ג' ועי"ש סימיב : (יג) הין סיומן קמח ביו"ט כו' · ביצה כ"ט ב' : (יד) וכן הלכה בונין · דברי רבינו שלמה בפ"ק דמועה פ"ג מסיו"ט והובא בב"י בסי' תק"י ועי"ש סעי' ב' יעו"ש סימיב ועיין בתו"ז סי' ס"ג ופ"ח דביצה ס"י ועיין בתו"ז סי' ס"ג סימיב ועי' בירושלמי פ"ק דביצה ה"ב ועיין בעבוה"ק שער מ' סי' מ' · ודברי רבינו נרמה יעו"ש סימיב ועיין בעבוה"ק שער ר"ס זומת כו' שם יעו"ש סימיב ועי' בפ' מדליקין בין מדליקין רבה בר ר"ס זומת בסמלבות פ' לתוער סי' ק"ז : (טו) הין מסננין את התרדל במסננת בלו כו' כנ"ל · שבת קל"ד מ' ובי"ף ורא"ש פ"ב דביצה סי' כ"ב ובעבוה"ק שער מ' סי' ס' ובפ' קמ"ח ועי' בתוס' שבת שם ועי' בחי' הרשב"ץ שם ועי' בתוס' ביצה ל"ם ד"ה ואין מסננין : (טז) לפסבר לעמותו מאתמול והא דאמרי נהרדעי נביגה בם יומא מעליא כו' כנ"ל : (יז) לפי' בם יומא וכ"ש דאתמול דיבשה יפה מן הלחם ש"מ כו' כנ"ל : (יח) שא"א לעשותו מעי"ט בלא יסי' כו' · עיין לעיל לות י"ח : (כ) לא לפסבר בחלוקת כך כמו שהוא הו לבל תרדל כו' כנ"ל · וקאי אמתני שמקשה מ"ש מביצה בלעדי כו' · קאי על מה שאמרי מלישה לאמנן שהם לא לפסבר הכא לפסבר לבל רביצו מביצ ע"ז לפירוש : (כב) מהו להעמיד הלב אם אתה אומר כן אף היא חולב ומעמיד ביו"ט לאוכל גרסי' כו' כנ"ל · פי"ח בביצה כי"ב והובא בר"ן פ"ב שם ברמז מתפ"ט ועיין בתו"ז סי' כ"ח ועיין סי' תק"י סעי' ס' יעו"ש : (כג) אר"י ח"ש סוחט אדם אשבול עגבים כו' · שבת קמ"ד ב' : (כד) לתפילו ליגך מן הבהמה כו' · ובמות קי"ד מ' : (כה) דחה להחיא סברא כו' · שם ברי"ף ורא"ש סי' ג' · ועי"ש תוס' קמ"ח מ' ד"ה ור"י כו' יעו"ש : (כו) וכ"ש בבשים ושלקות דלתוך הקדרה מותר כנ"ל · דאם סותם מאם מבכול של עגבים לתוך הקדירה · דאם סותם מאם לתוך הקערה הייב ות"מ לתוך הקדירה מותר וכ"ש דבבשים ושלקות דלתוך הקערה שרוי לתוך הקדרה מותר כ"ש דלתוך הקדרה מותר לבתחלה : (כז) מותר · ופסק כרב ושמואל וכר"ח ביו"ט כנ"ל · וקאי על

וכר"ח ביו"ם (כה) וכבשין ושלקות פ' כשמואל • ומסתבר' דרב ושמואל הר"ח (כו) בין בשבת בין ביו"ט איתא • עיין לעיל מהלקת מ' מות י"ח: (ל) קי"ל כרב דהלכה כרב באיסורי • ואע"ג דר' יוחנן פליג ליתא לההוא דר"י דהא תנא רבי מנשיא דאמר אינו חייב חטאת אלא על דריסת זיתים וענבים בלבר • והלכך פלוגתא דרב ושמואל לחוד היא והלכתא כרב ועוד (לא) דבולהו אמוראי אמרי משמי' דרב לצירו אפילו לתוך הקערה מותר דהיינו כבשין ושלקות והלכתא כבשין לנופו מותר • למימהם פשוט אבל אסור ושלקות לנופן ולמימהן מותר אפי' לתוך הקערה • יראים שאסרו (לב) הנותן בשר למרק או שרה פת בין ומחזיר לפיו חוששין לו מחשאת (לג) ליכא כלל ואפי' למצוץ משקה ועגבים בפיו מותר לכתחלה שאין דרך מחיטה בפיו (לד) אבל יניקה בפר לכתחלה אסור וכל דבר שאין דרכו בכך לא גזרו רבנן ואינו תולדה וכן (לה) מה שאסר פירות ופרר פירורין שרוים משום טוחן ליתא אלא (לו) בסילקי ובסילתא דגזרי דאורחייהו בהכי:

מהלכות יג • בש"א (א) אין משלחין אלא כנות ובה"א משלחין

בחמה ח' ועוף בין חיין בין שהושין תני ר' יחיאל ובלבד שלא יעשנו בשורה תנא אין שורה פחותה מג' בני אדם (ב) ולרבינו אפרים שראה שאחד כותר ואחד לוקח וא' סרסור ג' מיני וג' גברי (ג) קם בתיקו משלחין שמנים יין וסלתות אבל (ד) לא תבואה תניא רבי שמעון מתיר בתבואה של חטין לעשות מהם לודיות שעורים ליתן לפני בהמתו עדשים לעשות רסיסין (ה) ומדברי רבינו נראה דהלכה כר"ש ור' אפרים אמר דליתא לר"ש בתבואה דר"ש לטעמי' דל"ל מוקצה ולא מסתב' (ו) דכה"ג אסור דאמרי' (ז) לא ימדוד אדם שעורים ליתן

פתח הדביר

סרי"ף: (בח) וכבשין וסלקות פסק כשמואל • עיי"ם ברי"ף ורמ"ם סי' ד': (בט) בין בשבת בין ביו"ט איתא • עיין לעיל מהלקת מ' מות י"ח: (ל) קי"ל כרב דהלכה כרב באיסורי • והלכך כבשין לנופן מותר ולמימהן פשיט מגל מסור וסלקות בין לנופן בין למימהן מותר וכמ"ש רבינו לקמן מות ל"ח: (לא) דכולהו ממורמי מסמי' דרב דדב לגירו תפילו לתוך הקערה מותר לסירוגו סלקות והלכתא כו' כל"ל • ועיין סי' ס"ב סעיף ה' שכ' המס דדב לגירו דומה לכבשים וסלקות יעו"ש מכוס דהוא פוסק כשמואל שם סעי' ז' ממנם לפי מש"כ רבינו לעיל לסיוע כמו שכתבתי וכ"ש בם ס דדומה לסלקים • ועיין יכוסלמי שבת פ"ז ה"ב וז"ל ה"ר מנא מניהון דרבנן מסיעין לר' יוסי דמר ר' חייא בשם ר' יוחנן דג בסחטו מס לנופו ס"ז פשוט מס לסוליא ליר חייב עכ"ל ותה"ב מי' מס ר' חייא בשם ר' יוחנן דגים בסחטן מס לנופן פשוט ומס לסוליא ליר חייב דג תמר כבשים בסחטן מס לנופן מותר ומס למימהן מסור סלקות בין לנופן בין למימהן מסור (ול"ל מותר וכדלעי' בש"ם דילן וכ"מ בק"ע שם • וכן סניס הפני משה שם) שמולל תמר מ' כבשים ומ' סלקות בין לנופן בין למימהן פשוט מגל מסור (ולא כתלמודינו דליתא שם לנופן מותר למימהן פשוט מגל מסור) תמר ר' חזקי' הלא דרב פליגא על דר"י ה"ל ר' מנא למה לסתם דסתן תמר מסור ומותר דסתן תמר חייב ופשוט עכ"ל ומבואר מזה דדג דומה לכבשים • ומשם המו"ז בסי' כ"ח מעתיק דברי יכוסלמי בזה"ל ר' חייא בשם ר' יוחנן דגים בסחטן מס לנופן מותר מס למימהן מסור בין לנופן בין למימהן מסור כבשים בסחטן מס לנופן מותר מס למימהן מסור שמולל תמר מ' כבשים ומ' סלקות בין לנופן בין למימהן מסור מ"ר חזקי' כו' וע"ע לפי"ז מיך יפרש דברי חזקי' לפי"ז ועי"ש על הגי' שפקפק ג"כ בזה יעו"ש סיעוב: (לב) הנותן בשר למרק או שרה פת בין כו' • עיין בסגמי' פ"ק דשבת תות י"ד ועו"ש: (לג) ליכא כלל ואפי' למצוץ משקה כו' • ועיין שם ירמוס סי' ק"ב שם מ' בירושלמי הנ"ש נופה שפניע על סירתיה זה יעו"ש סיעוב ועיין סי' ס"כ סעי' מ' בהג"ה: (לד) מבי יניקה בפה לכתחלה אסור כו' • ובמות קי"ד מ' בהוספות ס' מ ועיין סי' שכ"ח סעי' ל"ג יעו"ש: (לה) מה שאסר פירות לפרר פירורין דקין מסיס טיומן ליתא כו' כל"ל • עי"ש בספר ירמיס סי' ק"כ במלהכת טיומן ובסגמי' פ"ק דשבת תות ע' ובמו"ז בסי' ס יעו"ש סיעוב: (לו) תלא בסילקא ובסילתא דגזרי לתורמיטו בהכי כל"ל • עיין שבת ע"ד ב' ותוס' שם ד"ה שאי מתן כו' • ועי"ש קי"ד ד' ד"ה תלא לקמיבת כו' שכם לא כ"כ ועיין סי' שכ"ח סעיף י"ב:

(א) **אין** משלחין תלא מנות כו' • ביצה י"ד ב': (ב) ולרבינו מפרים כ' הטעם שכתב מ' מוכר ומ' לוקח כו' • כ"ל בביל מפרים כ' הטעם שכתב מסוס שנתלה מ' לוקח כו' • ועי"ל בר"ן שכתבתי: (ג) קם בתיקו • שם • ועיין בשבולי"ק שער ג' סי' מ' בתיוב ועיין סי' תקצ"ז סעי' ב': (ד) תבל לא תבואה ור"ן בתבואה הטעם בתבואה הטעם ר"ם מתיר בתבואה כל"ל: (ה) ומדברי רבינו מלפסי מסתע דהלכה כר"ם כל"ל • ועי"ש ברמ"ם סי' כ"ד וכר"ן שם ועי"ש בשבולי"ק • ודע דכלן תמר דברי רבינו מסרים סייע סמ דלקמן מות י"ח ועו"ש מה שכתבתי בזה: (ו) ולא מסתבר דכה"ג מסור • כ"ל בלשון אחר דלא שכיחי בזה: (ז) לא ימדוד אדם שעורים כו' • עיין לעיל מהלקת ג' מות קי"ח: (ח) מבילי קש ומבולי עלים כו' • שבת קכ"ח מ': (ט) מהירין פסיעי עמיר מלא מעמת כו' כל ל • שבת קכ"ה מ': (י) מעמת דמ"ק ור"ם כדנרסי' בירובלמי ומיסוקמתא דר"ם כו' כל"ל • עיין בירושלמי פ"ח סי"ת ועו"ש ועיין ברמ"ם סי' כ"ד דמייתי לדברי רבינו מלה: (יא) ומ"ק דאסר ס"ל כריה"ג כו' עיין ביצה כ"ח ב': (יב) ומתבואה לא סיסס מוכנת לבהמתו כו' • גלפע"ד למין מקומו כאן וזה סייך לפע"ד לעיל אמר מות ס' בדברי רבינו מפרים • אבל לפי"ז יש לעיין מאי קא משמע לן רבינו מסת דלא יפוד פעורים (לעיל מות ז') ומסתיא דמתירין פסיעי עמיר כו' • ועיין שבת מ"ו ב' בהוס' ד"ס מי ייתר כו' ועי"ש קכ"ז ב' וכתים' ד"ס כיון דחזיא כו' • ועיין תים' ביצה ל"ז ב' ד"ה לאסור מוקלה כו' • ועיין מ"ת סי' תקצ"ו סעיף כ"ז ב' ד"ה לאסור מוקלה כו' • ועיין מלפסי תמוס דסכת מסמע דס"ל דסלכה כר"ם ס"ל כר"ע כו' • ועי"ש בעבוס"ק שער ג' סי' מ' וסי' תקצ"ו סעיף כ"ז ב' ועיין לקמן מהלקת י"ז מות ע"ו: (יד) מבלמין כלים בין תפורים כו' שם י"ד ב': (טו) יש בהן כלאים תפורין בקשין כו' • שם ע"ו מ' ועי"ש בעבוס"ק ובסי' כ"ל סעיף ג': (טז) אבל לא סגדל מתמומר שם י"ד ב': (יז) סגדל סמסומר אסור לטועלו ומותר כו' • שם ע"ו מ' ועיין בשבת ס' ב': (יח) זה הכלל כל שנאותין ממנו בו ביום משלחין אותו ביום טוב • גרסינן בפרק הסביא כדי יין (יט) לא יביאם לא בסל ולא בקופה אבל מביא על כתפו או לפניו • (כ) המוליך את התבן לא ישטול את הקופה לאהוריו • תנא (כא) אם א"א לשנות מיתר אתקן רבא בסרוזא (כב) דדרי בדוחקא לדרי ברגלא דדרי ברגלא לדרי באגרא דדרי באגרא לדרי באכפא דדרי באכפא לפרום סודרא עלו' ואי לא אפשר שרי • כלומר (כג) דאיכא למיחש לסחיפה בדאסר לקמן פרים סודרא (כד) זמנין דמשתמים ואתי לידי סחיפה ואי' דמפרש דליכא למיחש לסחיפה בדתנן (כה) ומסננין את היין בסודרין • תנן (כו) אין מסננין ואין מטפחין ואין מיקדין • והאידנא דחזינן דעבדי הכי ולא אסרינן להו ולא מידי א"ל ולטעמיך הא דאסר רבא לא ליתיב אינשי אפומי דלחיא דזמנין דמגנדר לי' חצבא ואתי לאתויי והא הני נשי דמלין חצבייהו ואזלין ויתבין אפומא דמבוא' וקא מנגדר

מנגדר חצבייתן וקא מריחין (מייתי) להו ולא אמרין להו ולא מידי אלא הנח לתן לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין והיכא דברבנן אבל בדאורייתא לא ולא הוא ל"ש בדרבנן ול"ש בדאורייתא דהא תוספת עינוי יוה"כ דאורייתא ואבלי ושתי עד חשיכה ולא אמרינן להו ולא מידי ומסתברא (כו) דוקא בדאורייתא כגון תוספת עינוי אבל מידי דאורייתא ולא מדרשא לא ירושלמי לר"ח (כח) תני אין מפרקין המגעול מן האמום ביו"ט אבל מפרקין מיו"ט לחול ה) כו' תניא ר' חלפתא בר שאול תבשיטין אסור לשלחן • עד כדין בתבשיטין של זהב ואפילו תבשיטין של כסף (כט) אמרינן בשם ר' ירמיהו ואמרו לה משום ר' ירמיה אסיר א"ר חזקיא אנא ידע רישא וסיפא טלין דקיקין הוה מתבריין בדהתי' דר' ירמיה אתא שאיל לר' זעירא א"ל לא תאסר ולא תשרי:

מחלוקת י"ד • יו"ם (א) שחל להיות ע"ש לא יבשל מתחלה מיו"ם לשבת אבל מבשל הוא ליו"ם ואם הותיר הותיר לשבת עושה תבשיל א' ושורן בדג (ב) וביצה שהן שני תבשילין ובה"א תבשיל א' ושורן בדג (ב) וביצה שהן שני תבשילין מנה"ט אשר שמואל אשר קרא זכור את יום השבת לקדשו שבריהו מאחר שבא להשכיחו ומ"ט אסמכוהו אשר רבא כדי שיבדור (כרבא או כר"א ומתני' תבשיל נקיט ובתוספתא עושה תבשיל מעיו"ט ואופה ומבשל ע"כ צריך למחוק) מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט רב אשי אמר (ג) כדי שלא יאמרו אין אופין מיו"ט לשבת ק"ו מיו"ם לחול ומנא (ד) מייתי לה מהא את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו מכאן אר"א אין אופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על המבושל ומסתברא דשמואל דמייתי ליה מזכור את יום השבת לא סבירא ליה עירוב דפת כלל אלא תבשיל לחוד ומצמא כדי שיבדור כדרבא או כרב אשי ומתני' תבשיל נקיט ובתוספתא (ה) עושה תבשיל מעיו"ט ואופה ומבשל עליו לשבת ומסתמין את החתין ותנא דמייתי לה מאשר תאפו ס"ל פת ותבשיל ובגמרא דבני מערבא פליגו ר"א ור' יהושע• וה"נ (ו) ר"א אופין על האפוי ומבשלין על המבושל ר"א אופין ומבשלין על המבושל (ז) ואפי' להך תנא הלכה כר' יהושע

ואע"צ אלא תבשיל ובגמרא דילן לא אירי בפת כלל (ח) ולאפוקי היא דאפקיה מדאמרינן עושה תבשיל אשר אביו (ט) ל"ש אלא תבשיל אבל פת לא דמדי דמילפת בעי' ופת לא מילפתא ודייסא נמי לא מילפתא דאמר רב נחומי בר זבדיה משמי' דאביי (י) אין מערבין בדייסא דא"ר זעירא בבלאי שפשאי דאכלי נהמי בנהמי • והלכתא (יא) בשר בתבשיל אופה ועושה כל צרכו אבל ר' יעקב ס"ל (יב) דאין אופין אלא על פת ותבשיל א' חוץ מן הפת קאמר ולא מסתברא • ומנהג (יג) הפת שמור היא לכזית שעליו • ומדתניא (יד) ושוין שאם פירפר ביצה ונתן על הדג שהן ב' תבשילין וחזקיה בפחים (טו) אמר דג וביצה שהן ב' תבשילין ש"מ (טז) ביצה תבשיל היא בעירוב • תנא תבשיל זה שאמרו אפי' מבושל אפי' צלי (יז) אפילו קוליים האמפנין שנתן עליו חבין מעיו"ט תחלתו וסופו אין לו שיעור למעלה (יח) אבל יש לו שיעור למטה דאר"ה אשר רב עירובי תבשילין צריך שיהיה בהן כזית בין לא' בין למאה • תני ר' חייא (יח) ערשים שבשולי הקדרה סומך עליהם משום ע"ת והוא דאית בהו כזית • וכן שמעונית שעל הסכין ורגים קטנים מלוחים (יט) אם צלאן א"י סומך עליהן משום ע"ת (כ) ופי' רבוותאי מעיו"ט • ירו' ר' חייא רבה (כא) אעיל לביתי' אמרין ליה אנשין מעירובי א"ל ה) אין הדא אמרה אפי' מין א' הוה תרדין הדא אמרה אעפ"י (כב) שאין בהן כזית אי הוה בהון שיעורא הדא אמרה (כג) א"צ להתנות תנאי הוה לר' חייא הגדול ומהכא משמע (כד) דלא בעי פת • אר"ה א"ר (כה) ע"ת צריכין דעת פשיטא דעת מניחה בעיא דעת מי שהניחו לו בעי או לא בעי • ת"ש דשמואל מערב אבולה נהרדעי ורב אסי ור"א מערבי אבולה מבורי • מבריו ר' יעקב בר אידי מי שלא הניח ע"ת יבוא ויסמוך על שלי • ועד כמה עד תחום שבת ש"מ צריך שיאמר בשעת הנחה (כו) לפ' ופל' אני מערב או על כל מי ששכח ולא עירב אבל (כז) א"צ שיודיעם מעיו"ט בשעת הנחה • ובשהוא מערב מברך (כח) אקב"ו להניח עירוב תבשילין • בעי ר"נ (כט) ע"ת בעי לזכות או לא מאי היבעי לך (ל) דא"ש צריך לזכות ובשהוא מזכה (לא) אין מזכה ע"י בניו ובתו הקטנים ולא ע"י עבדיו ושפחותיו הבנענים

נתיבות שמואל ה) נ"ל בחולו של מועד יום' ביצה פ"ח סי"ב: ו) נ"ל ממה לי' חיים הכא עלופחין מן מתמול מ"ל מין הדא ממרא כו' יום' ביצה פ"ב ס"ה:

הגן מין מספקין ואין מספקין המגעול מן האמום כו' • כ"ל: (כז) דווקא מידי דמתי מדרסה כגון הוספת עינוי אבל מידי כו' כ"ל • עיין בהח"ם פ"ד דביצה סי' ב' דמייתי לדברי רביהו יעו"ש ועיין סי' תר"ם סעיף ב': (כח) תני אין מפרקין המגעול מן האמום ביו"ט אבל מפרקין מתני בתוס"ת כו' כ"ל • ועיין בתו"ז סי' שמ"ח אות ה' • ומ"ש ירושלמי לר"ח • ר"ל כי הר"ת מביא הירושלמי הזה וכעין זה עיין מתלוקת ע' אות י"ג תוספתא לר"ח יעו"ש ועיין בס' הפרדס סי' קע"ח: (כט) תמרין בשם ר' ירמי' מוהר ותמרין בשם ר"י תשור ה"ל חזקי' מכח ידע דתמם וסופם עליו דקיקין הוו מתרגין בדהתי' כו' כ"ל • עיין ירושלמי בצה פ"ו ה"ב ובילה פ"ח ה"ב יעו"ש סימוכ: (א) יו"ט שחל להיות בע"ש כו' • סי ע"ו ב': (ב) ושוין בדג וביצה שעליו מהן שני כו' כ"ל: (ג) כדי שיאמרו אין אופין מיו"ט לשבת ק' כו'

כמני שיון בידו אבל מוכה הוא ע"י בנו ובתו הגדולים ע"י עבדו ושפחתו העבריים וע"י אשתו • ובפ' (לב) בתרא דנדרים ג) רמיא מהא דתניא ואילו שאין זכין להן בנו ובתו הקטנים ועבדו ושפחתו הכנענים ואשתו ומוקמי' לה בשיש לה חצר האוהו מבוי עסקי' דמינו דזכי לנפשיה זבי נמי לאחריני • הלא"ה לא מהני זביה דיד אשה כיד בעלה • ומסתברא (לג) דע"ת נמי לא מהני זביית אשתו (לד) ההיא סמיא דהוה מסדר תעניתא קמי' דשמואל יומא חד חזייא דהוה עציב א"ל אמאי עציבת א"ל דלא אותבי' ע"ת א"ל סמיך (לה) לדידי לשנה חזי' דהוה קעציב א"ל אמאי עציבת דלא אותבי ע"ת א"ל פושע את • לכ"ע שרי לדידך אסור (לו) שאתה רגיל להניח • ואשתקד לא הנחת ואסרתי יזכור ויניח ועכשיו פשעת שהיה לך לזכור מראשתקד ולא היה דעתי עליך ולא על הפושעים ולא על המזידים כדאמרי' (לז) אבל היה לו להניח ולא הניח פושע היא ת"ר יו"ט שחל (לח) להיות בשבת לא מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי תבשילין וכן הלכה• אמר רחב"א אמר רבא (לט) מניח אדם עירובי תחומין מיו"ט לחבירו ומתנה ואמר רבא מניח ע"ה מיו"ט לחבירו ומתנה מ"ד ע"ת עירובי תחומין לא דמחזי כסאן (מ) דקני ביתא ביו"ט והלכה כרבא (מא) סברא לרבי' אלפסי ה"ט עירובי תחומין דמקנא ביתא (מב) אבל ע"ת דבטול רשות היא מניח ביו"ט ראשון ג) ומתנה וצ"ע (מג) דכל כמה דלא מבטל רשות מקנה היא ואפי' (מד) האידנא דידעי' בקביעא דירתא בשני יו"ט של גליות (מה) דתרתי חמשה למעלי שבתא מניח ומתנה דב' קדושות הן אבל בשני (מו) יו"ט של ר"ה מי אמר • וכ' רבינו אפרים כי מתני' דוקא (מז) דאית לי' מידי דבשיל מאתמול אבל לכתחלה אסור ומסתברא אי אדכר מצפרא מקמיה דבשיל כ"צ אף על גב דלית ליה מידי מאתמול • ולימא הכי ברמשא אי האידנא יו"ט הוה האי בישולא ליהוי יומא דהאידנא • ואי לא לעירובי תבשילין דלכחר • ואי נמי אדכר בתר דאכיל סעודתי' ואשתייר (מח) לי מההיא בישולא מתנה עליו ואי איקלע

יו"ט חמשי ומעלי שבתא ואנח ע"ת לא מצי למיפא (מט) ביומא דחמשא לשבתא (נ) דשבות קרובה התירו ע"י עירוב • שבות רחוקה לא התירו • ושמא יו"ט היא ואין אופין מיו"ט לשבת • ואיכא מ"ד (נא) דהאידנא ל"ל • (נב) ול"ד לן דאתי לזלזולי ביו"ט שני כמנהג אבותינו • ת"ד (נג) אין אופין מיו"ט לשבת ק"ו מיו"ט לחול באמת אסרו ממלא אשה קדרה בשר ואע"פ שא"צ אלא אחת תיכה אחת ממלא נחתום חביות של מים אע"פ שא"צ אלא לקיתון אחד אבל לאפות אינו אופה אלא צרכו•רשב"א א' אף ממלא את התנור פת שהפת (נד)יפה בשעה שהתנור מלא• (נה) אמר רבי הלכה כרשב"א לר"ח הלכה כרבות(תא ובלבד שלא יערים•(נו) וכשם שאסור לבשל מיו"ט לחול כך אסור לבשל מיו"ט לחבירו • ומסתברא (נז) יום ראשון קודם אכילת שחרית יכול להרבות בבישול כרשב"א • אבל לאחר מכאן א"י לבשל כלומר אוכל ממנה כזית ומה שהותיר יהיה לליל שני דאין הערמה גדולה מזו והיינו דתניא (נה) מי שהניח ע"ת ה"ז אופה ומבשל וממשין ואם רצה לאכול את עירובו הרשות בידו אכלו עד שלא בישל ה"ז לא יאפה ולא יבשל לא לו ולא לאחרים (נט) כיצד יעשה מקנה קמחו לאחרים ואחרים אופין ומבשלין לו אבל מבשל היא ליו"ט ואם הותיר הותיר לשבת • ובלבד שלא יערים וכיון שכן (ס) אסור להעריב בבישול יו"ט לחבירו שמא חול היא והא דתניא (סא) בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא כדי שיאכל ממנה כזית צלי התם משום פסידא דמסוגא גמר בלבו לאכול כזית ד) נופי' הערמה היא גרסי' בפ' אלו עוברין ה) אתמר האופה מיו"ט להול ר"ח אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה • אמרי' הואיל (סב) וקים לן כרבה וה"ם לענין מלקות (סג) אבל לכתחלה אסור כדתניא אין אופין מיו"ט לשבת ק"ו מיו"ט לחול ומיהו לנבי מצוה כגון מיו"ט לשבת שרינן לכתחלה משום הואיל והאידנא אצריכותו רבנן עירוב תבשילין כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לחול או משום ברירה שיבורר מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב וגבי

הפסר

נתיבות שמואל ג) נדרים פ"ח כ' : ג) וכן דעת הרמ"ם : ד) ל"ל מגל הכא מכילת כזית נוסף' הערמה היא כו' : ה) פסחים מ"ו כ' :

הדביר

פתח

(לב) ובפ' בתרא דנדרים כו• נדרים פ"ח ב' : (לג) דע"ת נמי לא מהני כו' • וכ"ה דעת הרמ"ם בפי' ו' מהל' עירו בר"ן שם שהסכים להרי"ף דמזכה ע"י אשתו ועיין בתו"ז בסי' ס"ג לות ב' וסי' קפ"ב יעו"ש היטיב דפסק כרבינו ועיי' בפ"ה ה' יו"ט דמיקל ע"י אשתו וכ"ה שם בפלפלא סי' קנ"ח • ועיין בעבודה"ק סי' ג' שם שפוסק כרבינו ועיין בפי' הקב"ז סעיף יו"ד וכסי' סעיף יו"ד : (לד) הסיא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמי' דשמואל חזי' דהוה עציב כו' כל"ל • שם ע"ז ב' : (לה) סמוך מדידי לבשם חזי' דהוה כו' כל"ל : (לו) שאתה רגיל להניח ומשתקד לא הנחת כו' • מסמע דזוקא מהוה סהיס רגיל להניח תמיד אבל מי שרוצה תמיד לסמוך על גדול טעיר דשתי וכ"מ קצת בלשון בעבודה"ק שם סי' ג' ועויי"ם בר"ן ועויי"ם בסעיף ז' וכב"י שם (ועיין במתור שם) ובתו"ז סי' שמ"ג לות ח' יעו"ש:(לז)אבל סי' לו להניח כו'•שם ע"ז ב' ועויי"ם סעיף ז':(לח) יו"ט שחל להיות בע"ש אין מערבין עירובי תחומין ולא עירובי חצרות וכן הלכה כל"ל • ועויי"ם ע"ז ב' והנה הר"ן כ' דמיירי בהניח עירוב תבשילין מוכר לערב ע"ה ומייתי מהירושלמי פ"ב סוף ה"ת יעו"ש וז"ל הירושלמי (להחר שהביא הפלוגתא דרבנן ור') ת"ל יודן הדא דתמר בשלא עשה לו עירוב תבשילין אבל אם עשה לו ע"ה מותר כ' יוסה בי ר' בון בעי ועי"ת מהיכן את סתמלות עכ"ל משמע דר' יוסה פריך לה הא מילתא דל' יודן וזסו טעם הר"ן ועויי' בבאור סגר"ה סי' תקכ"ח ס"ק ב' ועו"ש היטיב מתירין למעלה מהלר לחלר בשבת תע"ע דלא עירב עירובי תבשילין אבל אם ע"ת מתירין ושלמי מודם לר' יודן שאם עירב עירובי תבשילין שמותר לו לערב ע"ת לעולך מהר עכ"ל יעו"ש בתוכן קלח : (לט) תמר רב חייא בר אבי תמר רב מניח מבע כו' כל"ל • שם י"ז ת' : (מ) דמחזי כו' • וכ"ה בי' אבל עירובי תחומין לא למיקנא שבשה בשבת לא יעו"ש ובירבינו ליתא דסרי"ף נקט ותתי : (מא) והלכה כרבא ותכמן סברת לרבי' אלפסי ה"מ עירובי תחומין כו' כל"ל : (מב) אבל עירובי חצרות דבישול רשותא היא כו' • כל"ל : כמה דלא מבטל רשות מקנה היא• ר"ל דהטעם דעירוב עיין בעירובין מ"ע ת' • והן אמת דהיכא דמבטל הוא מיהתלוקי רשות בעלמא וזה שרי לפי' בשבת כדאי' בעירובין ע"ת ת' תמים כ"ז אלא מבטל מ"כ הוא מקנה רשותו לאחר וכ"ל דש"ל לרבינו דהטעם דע"ת משום קנין אבל עירובי חצרות מותר וכ"כ הרי"ף ס"ל דהטעם דירה וכתם"כ התם והרמ"ם עיי"ם ועוד עיין בתי' הרשב"ם שכ' דעירוב רשות בעלמא יעו"ש היטיב והסיעם מקיבלא כ' וז"ל ודווקא ע"ת אבל עירובי חצרות מותר וכ"כ הרי"ף ז"ל ומעתה משום דסגי ליה בבישול רשות והלכך לא אלימא קנייא דידי' עכ"ל ובזה

מיושב היטיב קושיות רבינו וכ"ה דעת הלו"ז בסי' שמ"ג לות ז' יעו"ש היטיב ועיין סי' תקכ"ח בסי' ג' יעו"ש היטיב : (מד) ואפי' אחידנא דידעי' בקביעא דירתא כו'• בעי לאסוקי דעת הרמב"ם בפ"ה ה' יו"ט כרשב"א ושמא יו"ט היא ואין אופין מיו"ט לשבת • ואיכא מ"ד (נא) דהאידנא ל"ל • (נב) ול"ד לן דאתי לזלזולי ביו"ט שני כמנהג אבותינו • ת"ד (נג) אין אופין מיו"ט לשבת ק"ו מיו"ט לחול באמת אסרו ממלא אשה קדרה בשר ואע"פ שא"צ אלא אחת תיכה אחת ממלא נחתום חביות של מים אע"פ שא"צ אלא לקיתון אחד אבל לאפות אינו אופה אלא צרכו•רשב"א א' אף ממלא את התנור פת שהפת (נד)יפה בשעה שהתנור מלא• (נה) אמר רבי הלכה כרשב"א לר"ח הלכה כרבות(תא ובלבד שלא יערים•(נו) וכשם שאסור לבשל מיו"ט לחול כך אסור לבשל מיו"ט לחבירו • ומסתברא (נז) יום ראשון קודם אכילת שחרית יכול להרבות בבישול כרשב"א • אבל לאחר מכאן א"י לבשל כלומר אוכל ממנה כזית ומה שהותיר יהיה לליל שני דאין הערמה גדולה מזו והיינו דתניא (נה) מי שהניח ע"ת ה"ז אופה ומבשל וממשין ואם רצה לאכול את עירובו הרשות בידו אכלו עד שלא בישל ה"ז לא יאפה ולא יבשל לא לו ולא לאחרים (נט) כיצד יעשה מקנה קמחו לאחרים ואחרים אופין ומבשלין לו אבל מבשל היא ליו"ט ואם הותיר הותיר לשבת • ובלבד שלא יערים וכיון שכן (ס) אסור להעריב בבישול יו"ט לחבירו שמא חול היא והא דתניא (סא) בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא כדי שיאכל ממנה כזית צלי התם משום פסידא דמסוגא גמר בלבו לאכול כזית ד) נופי' הערמה היא גרסי' בפ' אלו עוברין ה) אתמר האופה מיו"ט להול ר"ח אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה • אמרי' הואיל (סב) וקים לן כרבה וה"ם לענין מלקות (סג) אבל לכתחלה אסור כדתניא אין אופין מיו"ט לשבת ק"ו מיו"ט לחול ומיהו לנבי מצוה כגון מיו"ט לשבת שרינן לכתחלה משום הואיל והאידנא אצריכותו רבנן עירוב תבשילין כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לחול או משום ברירה שיבורר מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב וגבי

כוונתו

(סד) הפסד ממונו כגון בהמה מסוכנת אמרי' הואיל ושרינן לכתחלה והא דקשיא לרבוותא (סה) מהא דתנן בפרק שני שעירים ו) בשחיטה חוץ מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי אלמא פרידה ר"ח (סה) במחוסר מעשה לא אמרי' הואיל בפ' תמיד נשחט ז) אמרינן לתומרא דאית ליה הואיל אפי' היכא דמחוסר מעשה התם מעמא אחרינא היא דכתיב אל פתח אהל מועד לא הביאו הראוי לפתח אוהל מועד חייב עליו בחוץ שאינו ראוי לפתח אוהל מועד אינו חייב עליו וביון דמחוסר מעשה אינו ראוי לפתח אוהל מועד ואסיקנא התם הא (סו) דר"ת ורבה (סז) מחלוקת ר"ה ור' יהושע היא דאפי' דקאמר ר"א שרי לאפותה סבר אמרי' הואיל ואי בעי מפייש מכל חדא וחדא ור"י סבר לא אמרינן הואיל ואסור לאפותה ועובר על לא תעשה כל מלאכה • ורבה כר"א ור"ח כר"י (סח) ולאו היינו הואיל דאמרי' ברייתא דהלכתא התם ההיא לענין איסורא בחמץ דר"א אומר מזהירין עליו בב"י וב"א אכר (סט) הואיל ואי בעי מתשיל עלה ומסתבר הואיל ולא קרא עליו שם ור' יהושע סבר ל"א הואיל ואינו חמץ שמזהרין עליו והיא פלוגתא ל ד לפלוגתא דרבה ור"ח דר"א דאמר הואיל לחומרא היא ודרבה לקולא (ע) ור"י נמי דלית לי' הואיל משום מעמא דתוספתא היא דתניא א"ר יהושע אני אכריע (עא) כשאני עושה בידי נמצאתי עובר על ל"ת והרי הוא בידי (עב) כשאני מניח כמותו שהיא נמצאתי עובר על ל"ת שאינו בידי נפויי' דמי לפלוגתא דאמוראי • ופסקו רבוותאי ברבה (עג) דאית לי' הואיל כר"א וחיותא דר"ש ליתנייהו דתניא ר"א הלכה כר"א ר' יצחק אומר הלכה כבן

נתיבות שמואל ו) יומא ס"ב ב': ז) סמים ס"ב ב':

כוונו לנירסתו לעיל לוח ל"ג • ועיי' מש"כ לעיל בחלוקת ת' לוח ל' ול"ח יעו"ש היטיב • וכעת מש"כ רבינו דמש"ת לרבי שבא נעמין ביו"ש כו' היינו משום הואיל והכנה לא שייך כאן וכמש"כ שם בלוח ל"ת יעו"ש ועיין במ"ת בקש"ע (והכ"מ בין רבה לר"ח דלרבה גם מיו"ט לחול מש"ת שרי רק מדרבנן משיר ולבב מחלת מיו"ט לחול מש"ת משור ולוקין עליו ורק מיו"ט לשבת שרי מש"ה) : (סד) הפסד ממונו כגון כו' • פסחים ס"ו ב' : (סה) מהא דתנן' פלק כו' • עיין תוס' פסחים ס"ב ת' ד"ה כי ליח לי' כו' ועיין בתוס' יבמים יומא ס"ג ת' יעו"ש היטיב : (סה) במחוסר מעשה לא אמרינן הואיל כו' • ר"ל דהתם מודה לרבה דל"ת הואיל לחומרא במידי דמחוסר מעשה • מה שמחלקו בזה בפסחים ס"ב ת' יעו"ש היטיב : (סו) דר"ת ורבה כו' • עיין פסחים מ"ח ת' יעו"ש היטיב : (סז) מחלוקת ר"ה ור' יהושע היא לעיל לוח כ"ו פיסים והיא התם ועיין לקמן מחלוקת י"ת לוח י"ד : (סח) ולאו היינו הואיל דאמרי' דהלכתא התם ההיא לענין כו' • יעו"ש מ"ו ב' : (סט) הואיל ואי בעי מתשיל עלה וכיון דסבר הואיל לכן לת יקרת עליו סם כו' כל"ל (אבל לפי מש"כ לפנינו אין לו ביאור) ועיין ל"ח ת' תוס' ד"ה אי דילמא יעו"ש בפסח"ד ישי"ם היטיב : (ע) וה"נ נמי דל"ל הואיל כו' • ב"ל ושוב מנין מוכח דר"י ל"ל הואיל וילמא אית ליה הואיל ומת לא קאמר לא זהו מעך שמוזהרין כו' בעעם משום דכיון דת"ת להקן הל"ת לכן ליתו עובר עליו : (עא) כשאני עושה בידי כו' • עיין תוספתא פ"ע סם וכזה מיושב מה שהקשה הרש"ל סם מ"ח ת' על רש"י יעו"ש ופלא נם בתוספתא מבואר כן ובל"ת דאית ליה הואיל ת"ל עבר על נאו דל"ת מלאכה אחמם לר"י דל"ל הואיל ת"ל עבר תלאו בידים ועיין בערובין ק' ת' וס"ע פלוגתא בעין זו • אבל ים לעיין דת"ל ל"ל מעמא אחריתא בסם ע"ל לא קאמר ר"י התם אלא דאיכא תלת דלא חזית לא לדידי ולא לאחריני כו' יעו"ש היטיב ול"ע • ול"ל דע"ל הני מילי מהתוספתא כדמוכח מכולי הש"ם דהתם דלא ידעי מזה דקאמר התם ולישתייך דר"ת אמר לר"י לדבריך הרי הוא מיבר מהום בל ירחם ובל ימלא ואסיק נ' ר"ל דלא מהדר ליה מידי יעו"ש היטיב ולפמ"ש לא הניחת הך תוספתא ובלע"ד דהתם פסוק לן דאסור לעובר על ב"י וב"י ופסוק לן נ"כ דאית לן בהוא ה"ל פסיעת הלכה כר"ת ואם נימת דפסיקא לן דאינו עובר על ב"י וב"י ה"ל פסיעת אית לן לאפוקי מעשה הואיל דמ"מ לכתחלה אסור וג"ם רק אם יש כאן לאו דב"י וב"י אז לא ולכן ת"ל ר"ת הדבר שקול ומי מכריע ופסיר הסיב לו ר"י כיון שאין הכרע ת"ל סוב לחיות בשוא"ת אבל אם"ם שקיל ועני אהו"ת דר"ת אית ליה בוודאי שעובר עליו ול"ב כיון דאית ליה הואיל שרי לאפוקי בלי שלא יעבור על ב"י וב"י ות"ם דברי ר"י אב' דאי לאו מעשה הואיל ת"ב ואין בעולין פ"י הי"ד שאלה מקום ועשה ועיין ביהושלמי פסחים פ"ע ה"ג ובעירובין פ"י הי"ד שאלה זה בזה מעשה פלוגתא מפתיחו בעשה פלוגתתם בזפחים יעו"ש היטיב ול"ע מ"ב מי דחקו לרש"י לפרש דר"ת נמי ס"ל זה המעשה משום דמוסף בשוב"ת מלעביר בקים ועשה ול"ל בדומק דה"ק דת"ב למה פסק ר' שלכה כר"ת כאן והרי התם בזפחים מעשה זה מין שלכה כר"ת לכן כ' דמשום הואיל לת שייך זהי ודע כי נם בזפחים שם כ' התום' מעשה דר"ת משום דעתן לשם מים יעו"ש היטיב ות"ב הקשה ל' לעמה בתירא והלכה כר' מחבירו ורבינו אלפסי משמע דס"ל הואיל (עד) קמאי והואיל בתרא חד ולא פסתבר איבעי' להו מי שלא הניח ע"ת היא נאסר וקמתו נאסר א"ר היא נאסר ואין קמחו נאסר למאי נ"מ לאקניי קמחא לאחרים • אי אמרת אין (עה) קמחו נאסר ל"ל לאקניי מאי • ת"ש מי שלא הניח ע"ת ה"ז לא יאפה ולא יבשל ולא יסחין לא לו ולא לאחרים • כיצד יעשה יקנה קמחו לאחרים ואחרים אופין ומבשלין לו • ש"מ היא נאסר וקמחו נאסר ש"מ ומסתבר' (עו) דאחרים שלא הניחו אופה ומבשל לפי שהניח דשלוחו של אדם כמותו (עז) ואיבעי עבר ואפה מאי ואתי לשיפשט מהא דתניא אבל הוא מבשל ליו"ט ואם הותיר הותיר לשבת ובלבד שלא יערים ואם הערים אסור ודחי' שאני הערמה דאחמירו רבנן משי מסורד ור"נ בר יצחק אוקמוה אליבא דחנניא דאזיל לחומרא בע"ת ולית לחנניא אלא בב"ה דאמרו מניח אדם תבשיל אחד ועושה בו כ"צ • ופ"ה שמעי' (עח) דאופין על פת ולהתבשיל מדקאמר ב"ה עושין בו כ"צ (עט) וב"ה אמאי דאמר חנניא קאי והנניא אין אופין אא"ב עירב בפת קאמר ואם איתא דפת ד"ה היא (פ) חנניא לטאי אצטריך פת אלא לאו בפת נמי פליגי ולהלכתא כר' יהושע אופין ומבשלין על הבשושל ולהלכתא (פא) אם נאכל הפת אופה על התבשיל (פב) ועבר ואפה והא אפשוט • ויש מחבמי הדור שאמרו ע"ת דרבנן כראמרי' בפסחים (פג) מדאורייתא צרכי שבת נעשין ביו"ט ורבנן הוא דאצטריך וכו' • וירושלמי נמי ה"נ (פד) את חמי בדבר תורה הוא אסור וע"ת מתירין אמר ר' אבוהו ברין היה שיהיו אופין מיו"ט לשבת אם (פה) אתה אומר אף הוא אופה ומבשל מיו"ט לחול (פו) והלכה עבר

הדביר

סם לת פסקינן כר"ת • לך סם י"ל כיון דלת מיפסיקת סם הלכה כלל כר"ת דכולין לותו לסם מיס לכן הלכה כר"י מעעם דמוטב לעבור בבוא"ת כו' מבל הכת כיון דר' פסק הלכה כר"ת דתמרינן בוחל ממילא מזדת מעמת דר' יהושע דמוטב לעבור בבוא"ת כו' כיון דבקום ועשה אין בחן סוס העברה על ד"ת ועיין ל"ע בזה : (עב) בשאני מניח כמות שהיא נמלאתי עובר על ל"ת שאינו בידי וכוחיל דתפייס דמי לפלוגתת דתמומי כו' כל"ל • ול"ל לכן מוכרח לפרש בפירש"י דפלוגתת דר"ת ור"י מיירי בוחיל דתפייס דהיא הוחיל לקולא ודמיא ממש לפלוגתת דבבא ור"ת מש"ב הוחיל דאי בעי מיתשל עלה כו' היא הוחיל להומרא ור"ת ס"ל דלהומרא לחמרינן מפיר הוחיל להומרא וכ"ל בחות ס"ה : (עג) דאית ליה הוחיל כר"ת ודחיותא דר"ש ליתנייהו דתניא כו' כל"ל • ול"ל מאי דדמי ל"ש דילמא לת היא ע"כ לת קאמר ר"ת הואיל כו' יעו"ש היטיב ועיין תוס' סם ד"ה ל' לומר כו' ועיי"ש בפ"ק ו' וכר"ן סם סו' ו' וכר"ן סם מש"כ בזה ועיין לעיל חות ס"ב : (עד) הואיל קמא ואואיל בתרא חד כו' • ול"ל דסת דמסקינן בסוף הסוניא מ"ת ת' דר"ת היא ליה הואיל היינו הואיל לי בעי מיתשל עלה כו' וכמו שהות בדים הסוניא וכ"ב סם הרח"ם בסי' ו' ועיי"ש בר"ן סם מש"ב להקשות על דבריו יעו"ש היטיב : (עה) אין קמחו בחסר אלא לטעין לריך לאקנויי כי' כל"ל • סם י"ז ת' לעי' רש"י ועיי"ש תוס' ד"ה לי אמרת כו' מש"ב בסם בפ"ג(וב"ה בחמת פ"ע)לפנינו)ועיי"ש בריב"ף ורח"ם סי' יו"ד ובר"ן סם ובמ' הרשב"ת סם יעו"ש היטיב ועיין יוסי'רפ"ב דפיסה ס"ת יעו"ש ועי' בעבודה"ק שער ד' סי' ג' יעו"ש היטיב ועיין סי' תקל"ז סעיף כ' .(עו) דאחרים שלא הניחו כו' עיין בתוד בפסחים דברי רבינו ובסיע עליו וב"ב הר"ן סם שלא כדברי רבינו ומו"ם ועיי"ב בב"י מש"ב בזה ובם סעיף כ' יעו"ש היטיב ובב"ח פסחים לרבינו:(עז) בל תלם כמותו מיבעיא להו עבר ואפה כו' כל"ל • בס י"ז ב' : (עח) למופין פת על המפעיל מדקאמר ב"ה כו' כל"ל • וכמו שפסק לעיל בחות ז' וחות כ"ל דת"ל פת בכל וכ"ל : (עט) וב"ה אמאי דאמר מניח כו' • ר"ל דאינו מניח בעי על בל דבר לחותו דבר שהייך לו בנון פת לאפויי וחבשיל לבישול וחמין להתמנה וב"ה ס"ל דבתבשיל ה' מועה בו בל בך ורבו מבחת דבתבשיל ת' מועה בו בל בך : (פ) דפת ד"ה היא חניגא למאי מילעיך כו' • זה עוד רחי' לחלומי מילתא דלב"ה ת"ל פת בכל ועיין בחות סנר"ת ס"ק ט' פס סב' להוכיח מפסוניא כ"ב ת' דב"ה נמי מודה דפת לריך יעו"ש היטיב ודבינו ס"ל דנקט פס חמין לרבותא חליבת דב"ה וכמ"ב סנר"ת פס יעו"ש היטיב ועיי' במלחמות רפ"ב סב' בדברי רבינו : (פא) אם נאכל הפת אופה על התבשיל כו' • אף במעשה רבינו מבואר שת"ל בלל פת מ"מ כ' לעיל חות י"ב ומנהג הפת חמור הוא לבזות שעליו חלמת דנהנו להניח פת ג"ב (וכן מבואר בפ"ב) לכן ב' לשלבה לחם נאבל הפת זה מעבב בלל : (פב) ועבר ואפה לת מיפסיק בם : (פג) מדאורייתא לגבי סבת כו' • וב"ם הרמב"ם בפ"ו מסיו"ט ס"ח יעו"ש ועיי"ש בהגמיי' סם ובתום' ביצה ב' ב' בד"ה וכי כו' ועי' לעיל חות ס"ג ולקמן מחלוקת י"ע חית ה' וכבר בתבאר זה בעזר"ה ועיין רש"י ע"ז ג' וכר"ן סם : (פד) אית' חמי מדבר תורה הוא אסור כו' כל"ל • בביצה פ"ב ה"ח : (פה) אם אתה אומר כן אף הוא אופה ומבשל מיו"ט לחול • (פו) מיו"ט לחול והלכך עבר ואפה מוחר כו' כל"ל •

עבר ואפה מותר • (פו) בש"א ב' תבשילין ובה"א תבשיל א' אכלו או שאבד לא יבשל עליו לכתחלה ואם שייר ממנו כ"ש סומך עליו לשבת • (פה) מתני' דלא כההיא תנא דתניא רשב"א אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על שני תבשילין שצריך (פמ) לא נהלקו וכו' על דג וביצה שעליו שב"א תבשיל א' ובה"א ב' תבשילין ואמר רבא הלכה כתנא דידן (צ) ואליבא דב"ה נקטינן אפי' נקטינן (צא) התחיל בעיסתו ונאבל עירובו ה"ז גומר :

מחלוקת ט"ז

• בתוספתא (א) יו"ט שחל להיות בשבת בש"א מתפלל ח' ואומר של שבת בפ"ע ושל יו"ט בפני עצמו ובה"א מתפלל ז' מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת (ב) ואומר קדושת השם באמצע • (ג) ר"א אומר אף חותם בה מקדש ישראל והזמנים אמר רב יוסף הלכה כר' (ד) וכדמתרץ רבינא אליבא דב"ה• ת"ר (ה) שבת שחל להיות בר"ח או בחול המועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל ז' ואומר מעין המאורע בעבודה (ו) וכן הלכה ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע • רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אמר כ"ם שהזקיק לז' מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע וא"ה אין הלכה כאותו הזוג אלא (ז) כת"ק דת"א ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת (ח) וחותם מקדש ישראל וראשי חדשים • דמדקא מקשינן בפרק תפלת השחר מקדש ישראל וראשי חדשים ש"מ יו"ט ר"ח וחוה"מ כי הדדי נינהו וכן הלכתא :

מחלוקת ט"ז

• חל (א) להיות בא בשבת ב"ש אומרים מטבילין את הכל מלפני השבת בית הלל אומרים כלים לפני שבת ואדם בשבת • דב"ע כלים בשבת לא מטבילין מ"ט ר' יוסף אמר (ב) משום סחיטה ורב ביבי אמר גזירה שמא ישהא ותניא כוותיה דרב ביבי כלי שנטמא בעיו"ט אין מטבילין אותו ביו"ט גזירה שמא ישהא עד שיגמר ויטבול ואין מטבילין אותו ביו"ט גזירה שמא ישהא ירושלמי (ג) כל חייבי מבילות טובלין כדרכן בין בט"ב בין ביוה"כ א"ר חנינא סגן הכהנים כדי בית אלקינו (ד) לאבר עליו הכהנים טבילה אחת בשנה דריש ר' לוי כר"ח סגן הכהנים (ה) ואדם בשבתות שכן אדם מובל לקריו בשבת אבל (ו) ביוה"כ אסור לטבול :

מחלוקת י"ז

• בש"א (א) מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות (ב) וב"ה מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהם (ג) יה"ר מלפניך שתשיב עבודת ביהמ"ק לתוכה במהרה ביומינו אמן • אמרינן (ד) בהמה חציה של כותי מותר לשוחטה ביו"ט (ה) דאפשר לכוית בשר בלא שחיטה עיסה שחציה של אינו ישראל וחציה של ישראל אסור לאפותה ביו"ט דאפשר למיפלגי' בלישא והא דתניא עיסת כלבים בזמן שהרועה אוכל ממנה חייבת בחלה ונאפה ביו"ט שאני כלבים דאפשר לפייסינהו בגבילה ומסתברא אליבא דר"ח (ו) בעי' דאית ליה גבילה דל"ל הואיל אבל אנן דקי"ל (ז) כרבה אע"ג דלית לי' ג) הואיל (ח) בעי מני' מרב הני בני באגי דשדי עלוהי קמחא דבני חילא מאי לאפותה ביו"ט א"ל חזנן אי כי יהבי ריפתא ליגוקא לא קפדו כל חדא וחדא חויא ליגוקא ושרי ואי לא אסור• ופרכינן עלה מהא דשמעון התימני שלא בא אמש לביהמ"ד ושחרית פגע בו ר"י בן בבא א"ל בולשת של כותים בא לעירנו ובקשו לחטוף את העיר ושחטנו להם (עגל) ופטרונם • א"ל תמה אני אם לא יצא שכרכם בהפסדכם שהרי אמרה תורה לכם ולא לכותים ואמאי הא חזי למיכל מניה אמר ר' יוסף עגל של טרפה הוא והא חזי לכלבים (ם) היינו דקאמר לכם ולא לכלבים והא דרב ליתא (י) ואע"ג דלא קפדו אסור • ולא אמרינן כל מידי דחזי לישראל לאבילה שרי למיעבד כדאמרינן (יא) ופליגא דר' יהושע ב"ל דס"ל מזמנין את הכותי בשבת ולא חיישינן לשיורי בוסות ואין מזמנין את הכותי ביו"ט שמא ירבה בשבילו וכן הלכתא ומדלא קאמר (יב) ובלבד שלא ירבה בשבילו • ש"מ

שאין

נתיבות שמואל

ג"ל כיון דהוה מדרבנן בעלמא • וכ"מ בבה"ג בכ' וז"ל מיבעיא להו עבר ואפה מהי מי קבסוהו רבנן לו לא ס"ם כילד הוא שופה מקנה קמטו לתחריס ותמרים לופין ומבשלין לו ואם תיתא ליתני עבר ואפה מותר למר דס לחדא בר מתניה תלת הקמיטת דקמיטת קמטי הקמיטת דליסורת לא קתני עכ"ל • ועיין ברה"ש סם סי' יו"ד ובר"ן סם ועיין בתו"ש סי' סמ"ב לות ג' וסי' סמ"ג לות י"ת ועיין רמב"ם פ"ו ה"י ובעבוה"ק סעיר ד' סי' ד' ובכו"ע סם סעיף כ"ג : (פו) בס"ת ג' תבשילין כו' • סם ע"ו ב' : (פה) מתני' דלא כסהיא תנא דתניא רשב"ת כו' • סם י"ז ג' : (פמ) לא נחלקו תלת על דג וביצה כו' כל"ל • וני' רבינו כני' הקוס' וכ"ה בירושלמי סם ועיי"ם בחי' הרמב"ת : (צ) ואליבא דב"ה וכן נקטינן אמר לחביי כו' כל"ל • ועיין ירושלמי ה"ת סם : (צא) התחיל בעיסתו ונאבל עירובו כו' • סם ועיי"ם ברא"ם סי' י"ב ובר"ן סם ועו"ם היעיב מה שמתפקי בזה לם גומר לותו עיסה לבד לו גומר כל לנרי יו"ע יעו"ם ובסיעס מקובלת פסיעת לי' לסקל יעו"ם ועיי"ם בסו"ע סעיף י"ז ויש לעיין למה הממיר בזה בסו"ע ועו"ם היעיב ועיין בם' הפרדס סוף סי' קמ"ח דמשמע לסקל ולפ"ז ים לדמות מ"מ ניסעת ליעסת משמע לסקל :

בתוספתא

(א) יו"ט שחל להיות כו' • תוספתת פ"ג דבכורות והוספת בציצה י"ז ה' : (ב) ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע כו' כל"ל : (ג) כ' אומר לף מותם בם מקדש השבת ויבדלה וזמנים כו' כל"ל : (ד) סלכה כר' ובדמתרץ רבינא ת"ר כו' כל"ל • ועיי' סי' תפ"ז סעיף ה' : (ה) שבת שחל להיות בר"ח כו' • סם י"ז ה' עירובין מ' ב' : (ו) מעין המתורע בעבודה ובן סלכה כו' • לתפוקי מהך דר"ת דסיל לתומר בסוספין ועיין סי' תכ"ה סעיף ה' וסי' ת"ל סעיי ט' • (ז) תלת כת"ק דתוהו הזוג ובמוספין מתחיל כו' כל"ל • ועיי"ם בהום' ד"ה תין סלכה כו' : (ח) וחותם מקדש השבת ויבדלה וב"ת דמקדש מקשינן בפ' שבשת שמלנו מקדש ישראל וב"ת כו' כל"ל • ברפות מ"ע ה' יעו"ם ועיי"ם בר"ן בבילם סם (ומרמם שני' היה מקדש השבת ויבדלה וב"ת כו' תבל ני' שלפיעו הוה כני' רבינו) ועיין סי' תכ"ה סעיף ג' :

(א) חל להיות בת' בשבת כו' • סם י"ז ב' : (ב) משום סחיטה כו' • סם י"ת ה' (ובביעו סלך בדרך תרי"ף ועיי"ם רמ"ה סי' י"ב מה שתתה בזה ותה בכ' הרמ"ה דלהרי"ף מותר להטביל כלים מדשים בשבת וו"ע עיין סי' שכ"ג סעיף ז' יעו"ם היעיב מש"כ בזה וסי' תקי"ת סעיף ג' ובטור סם ועיין בעבוה"ק סעיר ג' סי' ד' יעו"ש) : (ג) כל היעבי טבילות טובלין כו' • סם ס"ב ועיין בשת קי"ת ה' ויומת פ"ת ה' וביצה י"ח ב' ותעניות י"ג ת' ובתוס' סם וסם : (ד) לאבד עליו בהנים טבילה אחת בשנה בק"ע סם שמוהק קיבת הכהנים יעו"ם וי"ל דלרבותת נקט הכהנים לף

שאין לו לומר אזמין ולא ארבה דשמא ירבה אבל (יג) בתר דנסר בירושלא א"ל אי ניתא לך במאי דמסרית לן לחיי ואי לא אסריחו אדעתי' דידך לא מסרחינן והלכתא אית לריב"ל • ואיתא לר"ח דאמר עיסה של ישראל ושל כותי אסור לאפות ביו"ט זהא דעיסת כלבים משום הואיל כדבירנא לעיל • ודקשיא לרבינו אפרים הא דקי"ל כר"א דאמר (יד) לא תקרא לה שם עד שתאפה דאפי' מה דלא חזי ליה התם גמי משום הואיל הוא ולכתחלה נמי שרי משום דלא אפשר • ור"ח דאמר האופה ביו"ט לחול לוקה משום דל"ל הואיל בר' יהושע כדבירנא לעיל • ת"ר אך אשר יאכל לכל נפש שומע אני אף לנפש בהמה במשמע כענין שנאמר ומכה נפש בהמה ישלמנה ת"ל לכם לכם ולא לבלבים דריה"נ • א"ל ר"ע לכל נפש אפי' נפש בהמה א"כ למה נאמר לכם לכם ולא לכותים כו' ופש' רבוותא בריה"נ (טו) דסתם לן מתני' ג) דעיסת כלבים כוותיה וסתם במתניתין ומחלוקת בברייתא הלכה כסתם ומסתב' דוקא מידי דלא הוה מיכן מעיו"ט לא לאדם ולא לבהמה (טז) כגון סופלין דקמ"ד שלא היו מוכנין מעיו"ט לא לאדם ולא לבהמה עד שיאכל האוכלין שעליו ואין ממלטלין (יז) וכגון עיסה שאינה מוכנת עד שתאפה אבל אם היה דבר מוכן לאדם או לבהמה (יח) אפי' לר"י ממלטלין ומאכילין לה אפי' בשבת כדתנא (יט) מאכילין את החצב וכו' א"ל ר"נ א"כ (כ) ימלטלו הבילי זמורות שהן לפילים זה הכלל כל שהוא מן המוכן ממלטלין שאינו מן המוכן אין ממלטלין ושעורים וכל דבר המוכן ממלטלין ושעורים מוכנים לבהמתו מעיו"ט וגרסינן (כא) קודד קב חסים וכו' (כב) וצדין חיה ועופות ונותנין לפניהם מזונות (כג) ומתירין פקועי עשור משום דמוכנין הם דאלת"ה (כד) מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הבהמה לפני הכלבים כמאן הא (כה) בשבת כתיב לכל נפש אלא משום הכנה • ותניא (כו) הבילי קש וחבילי זרדים אם התקינו למאכל בהמה ממלטלין אותן (כז) ופפלי לחיות' שרי הואיל וחזיין להסקה ואי מ"ד הלכה כריה"נ (כח) לענין אפי' ובישול אבל לענין מלטול הלכה כר"ע דהא איכא כמה סתמי' ויש מחכמי הדור (כט) דפסקי כר"ע משום דקשיא לי' כל הני והא דאמרן (ל) ממלטלין להן אגב ריעתא מ"ס דאיכא עליהו (לא) פת מעיקרא דומיא דכניכא אגב קומטא אבל אניחו פת לא קאמר דהא קי"ל (לב) דלא אמרו כבר או תינוק אלא למת בלבד :

מחלוקת יח

בש"א (א) לא יהם אדם חמין להרגליו אלא א"כ הוו ראויין לשתיה וב"ה מתירין ועושה אדם מדורה להתחמם כנגדה (ב) וב"ש אוסרין • וכ' רבי' אלפסי (ג) דווקא להרגליו אבל לגופו לא כדתנן (ד) אמרו להן חכמים בחמין שהוחמו ביו"ט אסורין ברחיצה ומזורין בשתיה ולענין רחיצה בחמין שהוחמו בע"ש דוקא בשבת אבל ביו"ט מותר לרחוץ כל גופו בחמין שהוחמו בעיו"ט (ה) דלא דבר שחייבין עליו משום שבות אלא משום גזירה • וכי ננזר בשבת אבל ביו"ט לא גזר • ומסתבר' (ו) בין קמן בין גדול אסור כל גופו • ירושלמי (ז) חד פליסוף שאל לבר קפרא אבוט שאל לר' לוי סריכא מותר לשתות ואסור לרחוץ א"ל אם תראה סרים מתחבק עם אשתך שמא אינו רע לך א"ל אין ומבי הוא לך כלום א"ל שלא תתפרץ יה"ב שלא יתפרצו כיון ש'צא א"ל תלמידיו רבי לזה דחית בקנה לנו כה אתה כשיב א"ל והלא כבר נאמר אך אשר יאכל לכל נפש כו' כלומר (ח) רחיצה א"צ לכל נפש • וגרסינן התם חמין שהוחמו ביו"ט • ובן חמין (ט) שהוחמו בע"ש ובו' ומסקא מרחיץ בהם כל גופו אברים אברים ועושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה דב"ה וב"ש אוסרין ואע"ג דרחיצת גופו אסור לב"ה ה"מ רחיצה משום גזירה דמרחצאות ודבר שא"צ לכל נפש היא (י) אבל מדורה מותר (יא) גרסינן בפ' המביא ההיא מדורתא מסמה למעלה שרי מלמעלה למטה אסור ובן ביעתא ובן קדרה וחביתא ופוריא :

מחלוקת יט

• ג' דברים (א) ר"נ עושה כדברי ב"ש אין מושבין החמין מיו"ט לשבת (ב) ואוקמיהו רב בשלא הגיח ע"ת הרי אופין לו אפ"ה ב"ה מתירין ר"ה למעשי' דאר"ח מי שלא הגיח ע"ת הרי אופין לו פת אחת (ג) ומושבין לו קדרה (ד) אחת ומדליק לו את הנר ר' יצחק אמר אף צולה לו דג (ד) ובן הלכתא דקי"ל (ה) צרכי שבת נעשין ביו"ט ובדי חייו שרי מלמעלה למטה שר"ג

ג) תלה פ"ת מ"ח ועי' תוס' ביצה כ"ח ד"ה לכם כו' : ד) גי' דילן ומסקלין קדרה תחת ביצה כ"ח ב' :

פרח הדביר

בסבילו תלמת דכל עיון מסור: (יג) בתר דנסר ביסולת ח"ל כו' • סם ב' וכדעבדי מרימר ומר זוטרא ועי"ם בעבוה"ק סי' ג' וכסי' תקי"ב סעיף ח' יעו"ם סימיב : (יד) לא הקרא לה סם עד שתאפה דלפי תם תלת כו' כל"ל • ועיין לעיל מחלוקת י"ד לוח ס"ח : (טו) ופסקי רבוותא כריב"ג דסתם לן מתני' כו' • יעו"ם בתוס' וברי"ף ורלה"ם סי' ע"ו יעו"ם סימיב ועי"ם בעבוה"ק סעיף ב' סי' ח' ולעיל מחלוקת י"ג לוח י"ג : (טז) כגון סופלין דקמ"ד כלת סיו מוכנין מעיו"ם כו' עיי"ם בתוס ד"ה כגי סופלי כו' יעו"ם סימיב : (יז) וכגון עיסה שאינה מוכנת כו' • סיימו עיסת כלבים דכ"ז שאינה מתויים תויב לתויב תף לכלבים : (יח) תפי' בר' יוסי הגלילי מפלטלין ומאכילין כו' כל"ל : (יט) מאכילין תם החצב כו' שבת קכ"ח ח' : (כ) ח"כ תבילי זמורות יפלטלו סתן מאכל לפילים כו' כל"ל: (כא) קודר קב שעורים כו' כל"ל עיין לעיל מחלוקת י"ג לוח ז' : (כב) ולדין תי' ותיסות ותותנין לפניהם כו' • עיין לעיל מחלוקת ה' לוח ל"ד : (בג) ומתירין פקועי עשיר משום דמוכנין הם לתלת"ם כו' כל"ל • עיין לעיל מחלוקת י"ג לוח ט' : (כד) מחתכין את הדלועין לפני הבהמה כו' • עיין לעיל מחלוקת ח' לוח ג' : (כה) תא בשבת לא כתיב לכל נפש כו' כל"ל : (כו) תבילי קש וחבילי זרדים • עיין לעיל מחלוקת י"ג לוח ת': (כז) ופפלי לחיות' שרי הואיל כו' • עיין בילה כ"ח ב' : (כח) הלכה כריה"נ לענין לאפויי ובישול כו' • ועי"ם במלחמות ובר"ח בס יעו"ם סימיב ועיין עבוה"ק שער ג' סי' ח' ול"ד לפוי' ופישול תלת כל מלאכה תף כולתם מרפ"י לרה"ר לחסור ועיין בסי' תקי"ב סעיף ג' ועי"ע בס' תמים דעים סי' רמ"ב (ועיין יכובלמי פ"ד דביצה ה"ת) ועוי' בס' הפרדס סי' קמ"ח : (בט) דפסקו כר"ע משום דקשיא כו' • זהו סיעת סרנ"ה בחלוק יעו"ם : (ל) מפלטלין להו תנב ריפתא מסתברת דתיתא עליוסו כו' כל"ל • ועי"ם בביצה כ"ת ב' ועיין שבת קמ"נ ת' : (לא) דתיתא עליוסו פת מעיקרא דומיא דכולת תנב קיטמת כו' כל"ל • ועי"ם בתוס' ד"ה עושה תדה כו' יעו"ם סימיב תבל הרה"ש סם בסי' ע"ו תביא בשם ריב"ת כדברי רביו ועיין כאן בתי' תרשב"ם דמתיר לכתחלה לזרוק תותן על הפת וכסברת החוס' יעו"ם סימיב וע"ע בו' בשבת קמ"נ ת' יעו"ם בד"ה רבת כו' יעו"ם סימיב ועיין סי' ם"ת סעיף ל' ובמ"ת ס"ק ל"ת יעו"ם : (לב) דלא תמרו לכבר לו תיבוק כו' • שבת קמ"ב ב' ועיין סי' ת"ת סעיף ה' :

(א) **לא** יחם אדם ממין כו' • בשבת ל"ע ב' ביצה כ"ת ב' : (ב) וב"ש תוסרין • שם בביצה בם"ם • תבל בירוסלמי כתן מבואר דנם ב"ש תוחר לעשות תדורה ותוא סיחת קומקום כנגד תמדורה יעו"ם ב' לסווה ולליסנת בחרת תוא כתוקימתת דם"ם דיחד ועיין בני' הרשב"ת בתי' דיה לו גי' להריעת בירוסלמי יעו"ם : (ג) דוקא

שר"ג מחמיר הלכה כב"ה ירוש'(ו)לא עידב ולא עירבו לו אחרים ר"א צולה לו דג ר"ה מחטין לו חמין שמואל אמר מדליקין לו את הנר ורבי' אלפסי (ח) לא איתיא הא
צולה לו דג ר"ה מחטין לו חמין שמואל אמר מדליקין לו את הנר(ז)מעשה באחד שהדיר
ר' ממלא לו חבית של מים ומדליק לו את הנר(ז)מעשה באחד שהדיר
את בנו לת"ת ובא מעשה לפני ר' יוסי בן חלפתא והתירו לו לטלאות
חביות של מים ולהדליק לו את הנר ורבי' אלפסי (ח) לא איתיא הא
דר"ה והלכתא היא:

מחלוקת ב * אין זוקפין (א) את המטרה ביו"ט כדב"ש (ב) מאי
קעביד הכי במטרה של חוליות עסקי' משום דמיחזי
כבונה ופיר"ח טעמייהו דב"ש (ג) דאמרו יש בנין בכלים ויש סתירה
בכלים וב"ה מתירין דאין סתירה ואין בנין וקשיא לרבוותא דאמרי'
במס' שבת (ד) במטרה של חוליות בין גדולה בין קטנה אסורה
(ה) ומוקמינן לה כגון שצריך אומן להחזירה תוספתא (ו) של
בית ר"ג לא היה זוקפן את המטרה ביו"ט * ומעשה שנפלה
מטרה בלילי יו"ט ברוסי לפני ר"ג וזקנים עמר ר"ע וזקפה א"ל
ר"ג מה לך שאתה מכנים ראשך בין המחלוקת (ז) א"ל למדתנו רבינו
אחרי רבים להטות אע"פ שאתה אומר והן מתירין הלכה כמרובין
אמר ר' יהושע משום ר"ג מחלוקין מטרה ביו"ט אבל לא זוקפין
והלכה כב"ה * עולא איקלע לבי רב יהודא (ח) קם שמעי' וזקפי'
שרנא איתבי' הטוהן שמן בגר חייב משום מבעיר והמסתפק ממנו
חייב משום מכבה ומכבה אסור ביו"ט (ט) א"ל לאו אדעתי' אמר
רב יהודא (י) קובא שרי ופי' רבינו אלפסי (יא) בהלכותיו וא"נו
דומה למסתפק ממנה שאין העצים מתוברים לה בעי מני' אבא בר
מרתא מאביי (יב) מהו לבבות את הגר מפני ד"א א"ל אפשר בבית אחר
אין לו בית אחר (יג) ואין זו לעשות פחיצה ואין לו לכפות עליו כלי
מאי א"ל אמור אותבי' אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליו ואם
בשביל (יד) שלא יתעשן הקדירה מיתי * גמ"א דר"ח ודרבי'
אלפסי (טו) ההיא דר"י הוא דאמר לכם לכל צרכיכם (טז) כו'
קאמינא אנא לרבנן ולבבות את הדליקה במקום דליכא סבנת
נפשות מאי א"ל אסור וההיא דבקעת ר"י הוא * וכ' רבי' אלפסי
ש"מ דלית הל' כהא מתני' ואסור לכבות את הבקעות כלל וסתם
רבי אהא דאומר (יז) הלכה כר"י ואין מורין כן * ומסתבר' הדיא
ר"י היא כ) (יח) דאמר מלאכה שא"צ לגופה פטור עלי' ונבי
(יט) י"ט מיתר להתחלה ולכם לכם ולכל צרכיכם (כ) לא שייך
באבוד ממון * ובנוסחא (כא) דילן ר"ש היא דאמר דבר שאין
מתכוין מותר * ירוש' (לב) בקעת סוכה לכותל בשביל שלא
תבסבם ותני אין מכבין את הבקעת כו' ואם בשביל שלא יתעשן
הבית והקדירה מותר * א"ר תנינא בשאין שם אויר אבל אם יש
שם אויר משליכו לאויר ודיו וא"ר נסא ויאות (כג) כן אין אסרין
הדין קילוריתא שרי למישרף מינה ומכחיל מינה ביו"ט אתמהתא
פי' א"כ שבשביל שלא יתעשן הבית והקדרה מותר (כד) נאמר
שמותר לכחול את העין א"ר מנא (כה) כאן לשמר כאן לרפואה
והכי מוכח בגמרא דילן דמקשינן מהא דבקעת לאביי דאמר אסור
לכחול את העין (כו) וכר"י איפסק לה באין עושין פחתין א"ר אימי
ויאות כו' תוספתא (כז)לא יתן אדם תבן ע"ג בקעת בשביל לשברה אבל
מכניסה באור ושברה בעי מני' מאימיר מהו לכחול את העין ביו"ט כגון
סוף אובלא ופצוחי עינא (כה) א"ל אסור וה"ם מישראל אבל מא"י שרי
דאימיר שרי למיכחל עינא ביו"ט ואית דאמרי אימיר נופיה כחיל עינא
מא"י ואל"ל רב אשי מה דעתיך דאמר עולא כל צרכי חולה נעשין בשבת
ע"י א"י ואמרב המגוא כל דבר שאין בו סכנה אוכר לא"י ועושה ה"ם
דלא קמסייע בהדין (כם) מר הא נמי מסייע בהדי' דקא עסקין ופתה
א"ל

נתיבות שמואל ג) כ"ל הא דמתרן הכיא כ"י כ"ל כך כ"י דס"ל מלאכה שא"צ לגופי' אסור אבל לא כ"י לכם ולכל צרכיכם דזה לא שייך רק
במוכל ולא בחיוב ממון ול"ק הו כך דקי"ל כב"י לכם לכל צרכיכם עיין עוד תוס' ביצה כ"ב ע' ד"ה כהיא כ"י היא:

פתח הדביר

מחלוקת י"ד תוס ס"ג: (ו) לא עידב ולא עירבו לו אחרים כו' * ביצה
ס"ב ס"ח: (ז) מעשה בא' שהדיר תה בנו כו' * עיין נדרים ל"ח ב'
וירושלמי סוף בכורים: (ח) לא איתיא הא דר"ה כו' * עיי"ם בר"ן
ובגר"א סי' ע"ז ישו"ם סימיב:

(א) **אין** זוקפין את המטרה ביו"ט כו' * שם כ"ח ב': (ב) מאי
קעביד הכא במטרה של חוליות כו' כל"ל * שם כ"ב ע': (ג) דאמרו יש בנין בכלים ויש סתירה
בכלים וב"ה מתירין דאין סתירה ואין בנין וקשיא לרבוותא דאמרי'
במס' שבת (ד) במטרה של חוליות בין גדולה בין קטנה אסורה
(ה) ומוקמינן לה כגון שצריך אומן להחזירה תוספתא (ו) של
בית ר"ג לא היה זוקפן את המטרה ביו"ט * ומעשה שנפלה
מטרה בלילי יו"ט ברוסי לפני ר"ג וזקנים עמר ר"ע וזקפה א"ל
ר"ג מה לך שאתה מכנים ראשך בין המחלוקת (ז) א"ל למדתנו רבינו
אחרי רבים להטות אע"פ שאתה אומר והן מתירין הלכה כמרובין
אמר ר' יהושע משום ר"ג מחלוקין מטרה ביו"ט אבל לא זוקפין
והלכה כב"ה * עולא איקלע לבי רב יהודא (ח) קם שמעי' וזקפי'
שרנא איתבי' הטוהן שמן בגר חייב משום מבעיר והמסתפק ממנו
חייב משום מכבה ומכבה אסור ביו"ט (ט) א"ל לאו אדעתי' אמר
רב יהודא (י) קובא שרי ופי' רבינו אלפסי (יא) בהלכותיו וא"נו
דומה למסתפק ממנה שאין העצים מתוברים לה בעי מני' אבא בר
מרתא מאביי (יב) מהו לבבות את הגר מפני ד"א א"ל אפשר בבית אחר
אין לו בית אחר (יג) ואין זו לעשות פחיצה ואין לו לכפות עליו כלי
מאי א"ל אמור אותבי' אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליו ואם
בשביל (יד) שלא יתעשן הקדירה מיתי * גמ"א דר"ח ודרבי'
אלפסי (טו) ההיא דר"י הוא דאמר לכם לכל צרכיכם (טז) כו'
קאמינא אנא לרבנן ולבבות את הדליקה במקום דליכא סבנת
נפשות מאי א"ל אסור וההיא דבקעת ר"י הוא * וכ' רבי' אלפסי
ש"מ דלית הל' כהא מתני' ואסור לכבות את הבקעות כלל וסתם
רבי אהא דאומר (יז) הלכה כר"י ואין מורין כן * ומסתבר' הדיא
ר"י היא כ) (יח) דאמר מלאכה שא"צ לגופה פטור עלי' ונבי
(יט) י"ט מיתר להתחלה ולכם לכם ולכל צרכיכם (כ) לא שייך
באבוד ממון * ובנוסחא (כא) דילן ר"ש היא דאמר דבר שאין
מתכוין מותר * ירוש' (לב) בקעת סוכה לכותל בשביל שלא
תבסבם ותני אין מכבין את הבקעת כו' ואם בשביל שלא יתעשן
הבית והקדירה מותר * א"ר תנינא בשאין שם אויר אבל אם יש
שם אויר משליכו לאויר ודיו וא"ר נסא ויאות (כג) כן אין אסרין
הדין קילוריתא שרי למישרף מינה ומכחיל מינה ביו"ט אתמהתא
פי' א"כ שבשביל שלא יתעשן הבית והקדרה מותר (כד) נאמר
שמותר לכחול את העין א"ר מנא (כה) כאן לשמר כאן לרפואה
והכי מוכח בגמרא דילן דמקשינן מהא דבקעת לאביי דאמר אסור
לכחול את העין (כו) וכר"י איפסק לה באין עושין פחתין א"ר אימי
ויאות כו' תוספתא (כז)לא יתן אדם תבן ע"ג בקעת בשביל לשברה אבל
מכניסה באור ושברה בעי מני' מאימיר מהו לכחול את העין ביו"ט כגון
סוף אובלא ופצוחי עינא (כה) א"ל אסור וה"ם מישראל אבל מא"י שרי
דאימיר שרי למיכחל עינא ביו"ט ואית דאמרי אימיר נופיה כחיל עינא
מא"י ואל"ל רב אשי מה דעתיך דאמר עולא כל צרכי חולה נעשין בשבת
ע"י א"י ואמרב המגוא כל דבר שאין בו סכנה אוכר לא"י ועושה ה"ם
דלא קמסייע בהדין (כם) מר הא נמי מסייע בהדי' דקא עסקין ופתה
א"ל

מסייע

א"ל איכא רב זביד דקאי כוותי' ואמרו ליה ממייע אין בו ממש וה"מ במקום צער · אמיכר שרי למיכחל עינא ביו"ט שני של ר"ה ולית הלכתא כוותי' · ש"מ (ל) ביו"ט שני של גליות מותר · בפ' המביא (לא) אין פותתין את הנר ביו"ט מפני שהוא עושה כלי ג) ירושלמי (לב) לפסים סתומין מעיו"ט ופתחים ביו"ט מפני שהוא כמכבה כלי ביו"ט · רשב"ג מתיר ואין חותכין את השתילה (לג) לשנים אבל חותכה באיר וס"ש בסבין דלא דקא (לד) מתקן מנא · באור נמי דקא מתקן מבא · תנא חייא (תופר) חותכה (לה) באור לפי שתי נרות · (לו) ורישא בצריך לשתיהן אמר רב נתן בר אבא כוחטין את השתילה (לז) ביו"ט מאי כוחטין אר"ה בר שלמיא עדיו תושכה · תני בר קפרא (לח) ו' דברים נאמרו בשתילה ג' להקל וג' להחמיר אין (לם) נודלין אותה לכתחלה ביו"ט · ואין מהבהבין אותה באור ואין תותבין אותה לשתים · ג' להקל (מ) ממעבה בידיו שורה בשמן ותותבה באור לפי שתי נרות · נרסי' בפ' כירה (מא) מניחין נר ע"ג דקל בשבת · ואין מניחין נר ע"ג דקל ביו"ט · מ"ם שבת בדיל מני' לא אתי לאשתמושי במחובר · יו"ט דלא בדיל מינה אתי לאשתמושי במחובר :

מחלוקת בא · ואין (א) אופין את נרוצין אלא רקוקין כדבש אמרו לו לר"ע מה נעשה לבית . אבוך שמחמירין לעצמן ומקילין לכל ישראל (ב) להיות אופין פתן גריסין ותרדין בי"ט והלבה כב"ה ירושלמי מתוך (ג) שאתה מינעו אף הוא אינו אופה אלא צרכו תנא (ד) בש"א אין אופין פתו גריסין פת עבה ביו"ט וב"ה מתירין ואסיקנא כאי פת עבה פת פרובה ואמאי קרי ליה פת עבה דנפישא בלישא ופי' דמתניתין דקאמר אלא רקיקין שכל העושה רקיקין א"י לעשות פת פרובה (ה) ואף הוא אמר נ' דברים להקל מכבדין ביה המטות וחכמים אוסרין משום אשויי נומות וקי"ל כרבנן ואיכא לעיוני הא דפסק רבי אלפסי (ו) בשבת השתא דקי"ל דבר שאינו מתכוין מותר כבוד שרי (ז) ומניח את המונר ביו"ט וחכמים אוסרין ומסקינן אי איתמר הכי איתמר (ח) מחלוקת להריח אבל לנמר ד"ה אסור וקי"ל כרבנן· לר"ח לנמר את הבית מחלוקת והלכה כחכמים (ט) ולעשות מונמר להריח ולנמר כלים לא אתפריש וכולהו אסורין (י) לבר מעישון פירות · ירושלמי (יא) ר' יצחק עיטושיה שאל לריש נלותא מהו משחק קונדיטון ביומא טבא א"ל אין והב לי ואנא שתי ר' יצחק דהבא שאל לר' יוחנן וא"ל שרי כו' ר' ועירא שאל לקל דרומי' עבדי' דר' יודן נשיאה (יב) שחיק טרך קונדיטון ביו"ט א"ל אין וכל מיני מקריקין אבעי' להו (יג) מהו לעשן פירות שיקבלו טעם הבושם כדי לטתקן · א"ר יהודה ע"ג נחלת אסור מפני שהיא מכבה על גבי כלי חרס מותר ורבא אמר (יד) על גבי נחלת נמי מיתר מידי דהוה בישרא אגומרי (טו) וכן אמר רב אשי אטומרי (מז) וקיטורא בידי' מעשה אומן היא ואסור · (יז) סחופי כסא אשוראי

נחיבות שמואל ג) פ"ל לפסים פתופין טעמן מפני"ט לא יפתחם ביו"ט מפני שהיא כמכבה כלי ביו"ט :

פתח הדביר

מסיים בסדי' דקא עמיך ופסח כו' כל"ל : (ל) ביו"ט שני של גליות מותר · ושיי"ם גרי"ף ורמ"ם סי' כ' ובמרדכ"י פ"ק מביו"ט הכי"ד וכסי' תל"ו סעיף ב' ועיין בפ' מתיב דעיש סי' ק"כ וכעבוה"ק סעיף ב' סי' מ' : (לא) אין פותתין את הנר ביו' : בילה ל"ב מ' : (לב) לפסים סתומות טעמן מפני"ט לא יפתחם ביו"ט מפני שהוא כמכבה כלי ביו"ט רשב"ג מתיר בחלסכין מרניות ואין מותכין כו' כל"ל · עיין ירושלמי פ"ד ה"ד ובילה ל"ב מ' ושו"ת סימיב : (לג) את השתילה לפסים ר' יהודה לומר מיתכה בחול כל"ל · וכ"ה בחתכה סם : (לד) דקא מתקן מנא בחול נמי מתקן מנא כי' כל"ל · סם ע"ב : (לה) חיתכה בחול בסי שתי נרות · ורמ"ם סי' ז' וכ"ה בירושלמי נוסחא בחתכה סם וכ"ה סם בריי"ף ורמ"ם סי' ז' וכ"ה כיום את בחתכה שבחסניות · ובקצה את ע"כ ל"ע כן בחתכה דמ"ב לא כוה מקצה סם"ם מילי ובשלמא מרי"ף ורמ"ם לק"מ כי לישנו העתיקו החתכה לפי שהסקנא חולם בחתכה שבחסניות יש לעיין בזה ע"פ על הסוי"ם שלא סרנים בזה כלל : (לו) נפי שתי נרות ירושלמי בלריך לסתיכן כל"ל : וכן הרמ"ם סם בסי' ז' מייתי לישנא קמא ובהו"ז סימן סם"ת יעי"ם ועיין בעבוה"ק שער נ' סי' נ' ובסי' תקי"ד שער מ' : (לז) את השזילה ביו"ט כו' · סם ל"ב ב' ובעבוה"ק סם שער נ' סי' נ' ובסי' תקי"ד סעיי' ו"ד ועיי"ם בסעי' ד' ועיין לעיל תות יו"ד ועיין פרדם סי' קמ"ח : (לח) ו' דברים נאמרו בשתילה כו' · סם ל"ב ב' : (לם) אין נודלין אותה לכתחלה ביו"ט כו' : עיי"ם בעבוה"ק שער נ' סי' נ' ובכו"ע סם סעי' מ' ובסי' ע' : (מ) ממעבה בידיו ושורין אותה בסמן כו' כל"ל · ובסי בעבוה"ק ובסי סעי' ק"ב (מא) מניחין נר ע"ג דקל בשבת כו' · בשת מ"ה מ' ובסי בעבוה"ק סי' נ' ועיין סי' רע"ז סעי' ד' ובסי' תקי"ד סעיף ו' :

(א) **ואין** אופין פתין גריסין אלא רקיקין בפרי' ס"ל לר"ג מה נעשה לבית שמחמירין כו' כל"ל · סם כ"ה ב' : (ב) להיות אופין פתין גריסין והרניז ביו"ט כו' כל"ל : (ג) מתיב שתאי מיגעו כו' סם ס"ו ועיין מכ"ש בס' מתן ס"ה אות ל"ד : (ד) בש"א אין אופין פת עבה ביו"ט כו' כל"ל · סם כ"ב ב' ועיין בעבוה"ק שער הסעי סי' מ' : (ה) ואף הוא אמר נ' דברים כו' · סם כ"ב ב' : (ו) בשבת בשתא דקי"ל כו' · עיי"ם ל"ה ב' ובאות סם ד"ה והתידנא דקי"ל כו' · ועיי"ם בריי"ף ורמ"ם סי' נ' וסם בסי"ז ריי"ף ורמ"ם סי' ד' יעו"ם סימיב ומה שהקשה רבינו עיין נר"ן סם ס"י מכ"ב בזה ועיין בסי"ז דשבת בחתוך ובמלחמות סם ועיין בהי' כרשב"ם כהן ובסי' דשבת יעו"ם סימיב בהשגות להריי"ף יעו"ם סימיב ועיין בסי' עבוה"ק שער נ' סי' ה' ועיין בסי' תל"ז סעי' ב' ובסי' תק"כ יעו"ם סימיב ועיין בחו"ז סי' ע"ח אות ד' ובסי' ש"ל אות ב' יעו"ם בחתוך כמן דבר מ' מהי' בשבת פ"ב כ"ם ב' וז"ל סם · תוס' ד"ה נזירה כו' מבל בעיר לחם נזריז כו' מבואר מזה דלשהם דבשיבוד נמי נזריז עליי' זו לחמו עליי' לחתוך בעיר מ' · לחמם הרמב"ם כ' וז"ל (בפכ"ת ה"נ) ולחסור לבבד את הקרקע שמא יסוה נומות תל"ב סי' מרולף בחבנים כו' אין סבין את הקרקע ולחפי' היה לנוף בחבנים כו' יעו"ם סימיב ולבחוסה י"ל דבשיבוד ל"נ עליי' לחתת לחמו לחתת לחפי' בעיר מ' מפ"ב בסיכה וכ"ל מדברי הטור סי' תל"ז סב'

מחלוקת דברי הרמב"ם ולחמ"ב כ' ור"י לחסר נס הסיבוד בכל מקום יעו"ם וע"ב דכוותה לזכרי התום' דסכל דלחסרו הסיבוד בעיר מ' לוקם הס"ת לא כן דעתו בכל שהרמב"ם שהסיר הסיבוד במרולף מיירי בעיר שכולה מרולף ומיהם דבסיכה לחפילו בכה"נ לחסיר לחבל לפי"ז ל"ש הת לקמן קל"ת ב' לימו משורם רק לנזריז מרחק לחמו שאר קרקע לחבל עיר לחת לחמו עיר לחת לא מלינו לנזהו · ורלוחי להחוי"ט בחתכה שבחסניות ים ל"ב מ"ה ד"ה שלא כו' שב' דברי הס"ת שהעתיק מקינו מהא דפ' כירה מ' ב' וכ' ע"ז החוי"ט וז"ל וזו הרחי' יש לדחוק דדלמת קרקע שולם היחם ולא לוסף ולבך נרחה דחבך מהניחין יבא לו יעו"ם סימיב ובחתם ים לחתוב על דחייחו דבא מבואר לקמן קל"ת ב' דבחם מיירי בחרחץ מרולף כדלחמר בחם קרקע בקרקע מיחלף ועיין רם"א סם · ולולי שבוונחו בזוחק דס"ק קרקע בקרקע מיחלף ולחם חהיר להדיח בהיר נמי לחבויי נומות ודבחה בבוונחה נומות מיחלף ולא כרם"א · חבל לעון קרקע בקרקע מבואר בחם"א לבן כ"ל דקוביינו שבי דילמת מיירי בבל העיר היה קרקע שולם ולא מרולף חבל היבא בבל העיר מרולף לא נזריז ובשו שהקשיתי לבן כ' שחקוו מבך דבחבים וילולים בוודאי היחה כולה מרולבה בחבנים ועיין לקמן ל"ה מ' בחם"א ד"ה זילחת כו' יעו"ם סימיב שבוונחו בחתים' דהבא ועיין בילולחי פ"ז ס"ב ובחם"ק שם ד"ה חבל ים כי' יעו"ם סימיב עכ"ל שם · ולבאי בחם"ב דילולים היחה כולה מרולבה בחבנים בזה ס"ם דבחי בחם"ת דבחת ל"ה מ' על חום' ד"ה שרת זילחת כו' יעו"ם שב' דלבחן ל"ל למיחר הטעם דלין שבות בחקדם דהא לחוך לחקדם נמי שרי בלבבה וכן הקשה שם לחום' דלמה הקשו על ר"ת ולא הקשו על רבנן דל"ל הטעם משום דלין שבות בחקדם חיפוך לי' מבעם דלבך בהוך לבזרה בדי יעו"ם סימיב ולבחוסה חמוה הת לא חיירו רבנן הלא בבבל העיר מרולבה וכן רלחיתי בם יד דוד בשהשים שם שהקשה כן חמשם לפי מב"ב ח"ם) וע"ש בחום' בשהים ס"ה מ' ד"ה המכבד והמרבץ כו' יעו"ם סימיב : (ז) ומניח את המונמר ביו"ט כו' · שם כ"ב ב' : (ח) מחלוקת להריח אבל לנמר ד"ה אסור כו' · כן מי' בחם שם"ם ועיין עבוה"ק שער נ' סי' ה' ובסי' תקי"ח סעי' ד' : (ט) לנמר את הבית מחלוקת והלכה כחכמים ולעשות מונמר להריח ולנמר כו' · ול"ע הת לנמר את הבית לכ"ע מלירי ואין כאן מחלוקת בזה כלל ול"ם בק להריח ול"ע : (י) לבר מעישון פירות · שם וכבחולל וכרבא דס"ל בבי שם כ"ג מ' וכרב אבי שם וכבחי בחו"ז סי' שלי"ם · ולפניבו בני' שחיק טרך קונדיטון ועי"ם בק"ם ובפי מבה שם שבחקו בזה ובקלדומית הוא מלה חדא ושם הטבד הוא בך ודלא כהחבחרים הכ"ל שבחקו בזה) : (יג) מהו לעשן פירות כו' · שם כ"ב ב' : (יד) ע"ג נחלת נמי מותר כו' · שם כ"ג מ' : (טו) וכן אמר רב אשי לעשן לעשן ומידי דהוי בישרא לגומרי כו' כל"ל · ועיין סי' תקי"ח סעיף ד' ובעבוה"ק שער נ' סי' ח' : (טז) וקיטורא בידי מעשה אומן הוא כו' כל"ל · שם כ"ג מ' ועיין מו"ק יו"ד ב' ועיין סי' תקי"ם סעיף ה' : (יז) סחופי כסא לחבילתי ביו"ם כו' כל"ל · שם ועיין לוח"ז סי' ס"ל אות ג' ובעבוה"ק

אשוראי ביומא מבא אסור (יח) ושושין נדי מקולם בלילי פסחים וחכמים אוסרין • תוספתא (יט) איזה גדי מקולם כולו צלי ראשו וכרעיו בתוכו שליק מקצת וביישול מקצת אין זה גדי מקולם ירושלמי (כ) מבניסין גדי מקולם בלילי י"ט הראשון של פסח אבל לא גדי מקולם מפני שקודין אותו פסחים :

מחלוקת בב • מביאין (א) עצים מן השדה מן המכונס מן הקרפף אפילו מן המפורר ומחלוקת ב"ש וב"ה הוא בדרוסינן אסר רב יהודא אסר שמואל אין מביאין עצים אלא מן המכונסין שבקרפף • והא אנן תנן (ב) מן הקרפף ואפילו מן המפוזר מחני' יחיראי הוא דתניא אמר ר"ש בן אלעזר לא נחלקו

פתח הדביר

בער ג' לחה ס' וכסי' הק"ח סעיף ד' : (יח) ועושין נדי מקולם כו' • כס כ"ב ח' : (יט) מיזה נדי מקולם כו' • תוספתא פ"ב דכילא וירושלמי פ"ז דפסחים ה"ח ובילא פ"ב ה"ז ועי"ש : (כ) מבניסין עגל מקולם בלילי פסחים כו' כל"ל • ישו"ם כירושלמי כס ושם :

ולפי שמי עסוק כעת בדין גדי מקולם לחמתי להעתיק המוכח ח' מ"כ מכבר בזה • מה שהמה רומז"ל על הסיוזי קרבן פסחים פ"ח (ז"ל הס"ק שם מכניסין עגל מקולם בלילי יו"ט כהלכתן כל פסח כו' ותימה לעיל בפ' מקום שנהגו (ס"ד) נרסינן בעת כ' בת קומי ר' חימי לפילו בבר עגל ה"ל לפילו בבר עגל וכ"פ הפוסקים וזיך עזבו ברייתא מפורשת עכ"ל) יפה המה וכבר קדמוהו בזה מנחות גי' הס"ם בשדפוס זיטומיר וכ"כ הפל"ח בסי' מ"ז בהגיה לפרש כן דברי בני הירושלמיי הללו ישו"ם הסמ"ק חזיל בשיטה רכ"י ובשיטת התו"ח לשיטתו הרחבונה דגדי מקולם בני במקום שמין מניה להסור בלילי ח"ב י"ל דמפרש דהירושלמי לפ"ד מיירי ג"כ לענין לאסור וכ"מ קלא לבון הק"ע בס • והגה דברי רס"י שם בפסחים ע"ד ח' בד"ה לזיה נדי כו' תמוהים הם לכאורה וכמו כתמה עליהם לומע"ל וכן המה ג"כ הלל"ח בשקומו הם לחבל מכיון שהתו"ח הביאו בסי' כ"ל ולח הקשה עליו כלום בוודחי יש מקום לדבריו ולחיתי בפמ"ג בדברי יוסף בשם הוח המה על דברי רס"י בזכר • ודחיתי בפמ"ג בתו"ח שפשוט דעת רס"י לבל הפוסקים וכ' שכוונתו לזוקת בזה"ז הוח לחסור משני שלח ניחח דקדושת ירושלים בעלה והומרו הבמות מסח"כ בזמן שביהמ"ק קיים היו בחמת מותרין להסול מקולסין מחוץ לירושלים לפי שבכל היו יודעין שלחמרו הבמות ולוכל למיטעי יש"ם שכוונתו הח לכ' רס"י דווקח בזה"ז שחז ים בהסגו שלח לחכול לנו כי חז סיו נוהגין לאסור בנני מקולם חבל בזמן הביח דחז ווודחי לח סיו נוהגין לאסור בנני בחוץ לירושלים מה"ט דנדי מקולם היה שרי כ"ש מוקף כוותה ישו"ם בזיבוד חבל בפי"ז ערבה ערבה נריך דחמחן ניחמה לן לנני נוסף ברי מחוץ לירושלים בזמן בביהמ"ק כי קיים וכ"ש קלא מהרחב"ם דזה כי מיהא המיד ובחמת הלל"ח כ' דסח לחקט הם"ם בזה"ז לרבותח בחב וכ"ם בזמן שביהמ"ק כי קיים שחז מיקרי כתרך המהנדבים ישו"ם סוף דבר דברי רס"י המוסיים לבחורה • המחב לפי דברי הסחלחות בפ' לו כי ע' הוח נכון להבחלחות לח פשט כל' יוסי ומעתה נ"ל בפשיטות דעתמו עולה יפה לפי סוגייה הס"ם דס"ל דחליבחח דר"ם דס"ל דבל שהחגד בלח כדרך המחנדבין שרי ישו"ם והגה הוח פוסק לכלבה כר"ם דשרי בהחגד בלח כדרך המחנדבין וכ"פ הרחב"ם בפי"ע מה' מעשה הקרבנות דהלכה בר"ם דחף דבבר מקום ר"ם ור' יוסי הלכה בר' מ"ח בחן כיון דבמזל ט' ה' לימח דב"ה ס"ל כר"ם בזה יעו"ש סיעיב מ"ש פסק בהחלחות ורש"י ז"ל ס"ל כ"ב כך ולבן ס"ל דמלר סדין חה"ל דברי חף מקולם ומח דלסור סיינו מעשב ולבן בדברי ר"י מודם וודחי דס"ל דמדינח לסור מבל בדף"ז דסס מ' סחמח ומעמע דה"ם סיח וכוונו מודו בם ולבן כ' דמיירי במקום שבהגו בלח לחכול • וה"ב יש ספיר מקום לקוליית הס"ק • ומגה סב"ח חוסר לף בדיעבד לף בחומר בשר זה לפסח ועעתו מדמקים בש"ם לנדי מקולם ופהם לף בדיעבד מסור וה"ם בחומר בשר זה לפסח יש"ל ובב"י ובמ"ח סי' הס"ע וכ"ל דלפי מש"ב לף בנדי מקולם יש לחסור בדיעבד רק במקום שנהגו וי"ל דחקור זה בחשב לחיזק דפסקינן כר"ם י"ל דלסור לכתחלה לעבות כן מבל לחסור לף בדיעבד לין נער • לפ"ז י"ל דסח דחי' בבילה וחכמים מוסרים היינו לכתחלה חבל בדיעבד שרי ולח ידחיתי לפוש ה' מהפוסקים וסמפרשים שהעירו בזה רק מחבי כותבי זה מלחתי לסה"ו בבי' חם"ע בהעיר קלת בזה לענין בשר זה לפסח יש"ם מבשע חבל במקולם לף בדיעבד לסור ולח ידעתי למה לח בל בסוגיח חלבח נדי מקולם ומיהח מזה לנם נדי מקולם יש לדייק מזה דגם בדיעבד לסור חבל לר"ם ה"ל דשרי דיעבד • ולף חם ניחח דלח לחלק בין לכתחלה לדיעבד מ"מ כיון דהס"ם מיותי לכבייותח דחתיחין דכילא מבואר

עוד סיס ב"ל בפסיעות לחתן דברי רס"י בשוח עשם • דנדי מקולם כיינו שבבי מעיו חולם לו וכמו דחי' לעיל מזה וה"ב לל"ו הגלילי דס"ל בחמצם דנוהן בני מעיו לחוכו ח"ב כי' גרחה דבשחן לחולה ברי וביזובלמי חי' זה בפס דיה"ב וכי' קשה לרב"י דחמחי הסור לריה"ב נלן שי' דמיירי בללי בחקוס שנהגו שלח לחכול לני ועיין בק"ע שכחתם בס בפרם שם בירושלמי מקולם דמקולם מיקרי שחבושם בלעיו ובני מעיו נחוכו יש"ם וזה ללח בבי"י בש"ם דילן ובפני משה ב' דמיירי בזה"ז נהוהן מעיו לחוכו דלר' עקיבח שרי דחוה ס"ב בב"ע וכ' ולר' ישמעלל דס"ל בריה"ב זה לסור יש"ם וחכחי מין זה בפירוש לבן ל"ל לפרש לנרסי' ב"ב בירושלמי חוך בר דברי ר"ע ר' ישמעלל הומר מקולם מהיה דר"ע בריה"ב ולר"י בב"ע חני בית"ב בו' וכוח מלחת בפ"ע • ויש שוד להחמיך בזה ולח רלינו יומר :

(א) **מביאין** עלים מן השדה מן המכונס ומן הקרפף בו' בל"ל • בילה ל"ח מ' : (ב) מן הקרפף והפילו מן המפוזר בו' • עיין בקרא"ם שם שהביח בשם הפל"ח דשעולל מודם דמביח מן המכונסין שנשהוה לחל"ב ניקבי מרישח יש"ם וכוח הביח עליו יש"ם ביובוי ובפשיע"ד למריבח בלמ"ם מין להקשות די"ל דשעולל חני מין מבימין מן השדה במכונם דבש"ג מליש לו בשבת קש"ה מ' דבמכנם שם (קש"ז ה') חי' מין מהזיקין לח הסבר וכוח חני מחזיקין לח הסבר וס"ב סיה לחפ"ל בן לבן הקשה מסיפח מדוקח מן הקרפף ותפילו מן המפוזר לשמח לשמיקין כוח עיקר סני' : (ג) וב' מחנוקח בדבר • סיינו ר"ם בן הלעזר ס"ל דלח נהלקו ב"ש וב"ה על המפוזרין שבשדות בלח יבילו ועל המכונסין שבקרפף סיבילו על מה נחלקו על המכונסין שבשדות ועל המפוזרין בקרפף שבשם"ח בח יבילו ובב"ח יבילו • כן ס"ל לרבב"ח (בהוספחה פ"נ) ס"ב דלח נחלקו ב"ש וב"ה על המכונסין שבשדות ומפוזרין שבקרפף בילו על מה נחלקו על המפוזרין שבשדות ס"ל לח יבילו ובב"ח יבילו • כח הני פנוגחח • ובב יהודח מ"ש ס"ל דלח נהלקו על המכונסין שבשדות ועל המפוזרין שבקרפף בלח יבילו ועל מה נחלקו על מכונסין שבקרפף דבב"ח לח יבילו ובב"ח יבילו • ודע דבילוזובמי ע"ד ס"ב מי' שם בך ול"ל מני מחחב"ם לח נחלקו ב"ש וב"ה בסמפוזרין עליש מן המכונסין שבשדה ומן המפוזרין שבקרפף על מה נחלקו על המפוזרין שבשדה שב"ם לוסרין וב"ה מחילין ה"ל מן מודים ב"ש וב"ה שמניחין עליש מן המכונסין שבשדה ומן המפוזרין שבקרפף ועל מה נחלקו על מכונסין שבקרפף בב"ם לוסרין וב"ה מחילין ה"ל מן מודים ב"ש וכמו שבחלו כי ע"ם שוח ול"ל בדב"ח כמו שהוח שיך לר' מן ולדעתי פשוט הוח • ועוד מ' שם בירושלמי וז"ל ר' יוסי בשם ר' ירמי' ר' הונח מנני בה בשם רב קלסה בדברי מי שהוח מחמיר ובלבד מן המפוזרים שבקרפף עב"ל ועיי"ש בק"ע שפי' דמן המפוזרים שבקרפף ברי ומפני משם פי' שם ובלבד מן המפוזרים שבקרפף זה לסור ולח בבי בק מן המכונסים שבקרפף ישו"ם לבל בחו"ז סי' ס"ם לוח ב' שביח לדברי הירושלמי בזה"ל הלכה כמ"ד מן המפוזרין שבקרפף ופיש וב' ותע"ל דבב ומעולל הלכה ברב בחיסורי חעפ"ב הוחיל ויה סוובכה בנמרל דיהן הח דרב בבחולל עבדוהן והין מביחין לחלח מן המכונסין שבקרפף עב"ל ועיין בעבוה"ק שער ב' סי' ו' וסי' תק"ח סעיף ג' : (ד) ועלו נפנים מש"ל דמבנסי לבו ומוחבי ביון דהי מדלי זיקת מבדר לפו בחפרין דמי ולחיתי והי חנח מבח כי בל"ל • בם • ועיין בעבוה"ק שם ובסי' מק"ח סעי' ד' : (ה) ומוסמת דרס"י בחוסמת עתיקת ולח הזהיה בולה • ר"ל חעפ"י ברס"י נרם קלח בחוסמת עתיקת מ"מ לח חמיר בל חוסמת עתיקת למקומה בדלחיון רק בימים בם ודביו ז"ל מפרש לח בחוסמת עתיקת : (ו) בל בסעיף לעיל והוח דלית לי' פוחחת • ר"ל דר' יסודה הדחי בעי חמוכ לעיל ולית לה פוחחת ובפיהם"י ומוס' שם ור' יוסי ס"ל דחלי דוקח בפוחחת ולף נרחוקה חבל גם בסחוכה בעין פוחחת ולחה בס"י ומיש : (ז) ולח מבעיח פוחחת למודם לפבימח • ר"ל ולחה בפיהם"י

לחודיה דפשיטא ואתי ר' יוסי למימר דוקא היכא דאית ליה פותחת ת"ש מדקתני ר' יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת ש"מ (ח) דת"ק תרתי בעי • דאי סגי בחדא (ט) ור' יוסי פליג בסמוך לעיר אבל בפותחת מודי היכי נקיט ר' יוסי אומר פותחת הא פותחת ד"ה ליתא סמוך לעיר אין זה קרפף ובמאי דפליגו אלא לאו ש"מ תרתי בעי • א"ר פלא א"ר זירא הלכה כר' יוסי ובפותחת סגי והכי מסתברא לן פירושא גרסינן בפ"ק (י) עצים שנשרו מן הדקל בשבת (י) מותר להסיקן ביו"ט ואם נשרו ביו"ט אסור להדליקן ביו"ט ואמר רב מתנא עצים שנשרו לתוך התנור ביו"ט מרבה עליהן עצים מובנים (יא) ופסקין כיון דרובא היתרא בהיתרא קא מהפך • ואע"ג דאין מבטלין איסור לכתחלה • הנ"מ בדאווייתא אבל בדרבנן כגון טלטול מוקצה מבטלין ואפילו לרב אשי (יב) דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל הנ"מ היכא דאיתא לאיסורא בעיניה אבל הכא מקלו קלו אסורא גרסינן בפ' המביא (יג) אין מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט (יד) וחכורי מחברא וחכי קתני אין מבקעין עצים לא מן הסיאור של קורות ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט אבל כשנשברה מעיו"ט מבקעין וכשהן מבקעין אין מבקעין לא בקרדום ולא במגורה אלא בקופיץ • ירושלמי (טו) נשברה מעיו"ט מבקעין כשאין עליהן תואר כלי אבל יש עליו תואר כלי אפילו נשברה מעיו"ט אסור (אמר) (טז) ל"ש אלא בזכרות שלו אבל בנקבות שלו אסור) רא"א (יז) מתחילין בערימת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה (יח) ואיכא לאוקמי כר"ש דמתיר ובארזו ואשוחי דהא אפילו ר"ש מודה דמוקצה מחמת חסרון כיס היא ואיכא לאוקמי כר"י ומתחילין

פתח

דפי' דלר' יהודה רק סמוכה מסכי ולא פותחת • ורבינו מפרש דס"ק לר' יהודה ס"ל דאו סמוך בעינן לו פותחת וכ' יוסי ס"ל דעיקר סדבר תלוי רק בפיתחה וסמוכה לא מסכי כלל ולפי"ז נרסינן סיפר לאידך לא כ' יוסי לקילא לו למומרא ומ"מ לא נעבי לר' יהודה וכמי שסקסק רס"י תני לקיולא זו ס"ל דכיון דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי לכן מצטרף לי' לטיבא דר' יוסי וכן מלתי' במי' דרסק"ג יעו"ש : (ח) דת"ק תרתי בעי • וזכו דלא כגני' דילן גרסינן סם ס"מ כ' יוסי תרתי לקולא קאמר חלא לגי' רבינו פסוע דת"ק דסוע כ' יהודה בעי תרתי למומרא : (ט) דלו סגי בחדא ור' יוסי פליג בסמוך לעיר לכל בפותחת מודי • ר"ל דסיינו לחלוקה הסמוי' דר' יהודה ס"ל דסגי בסמוכה לו בפותחת ור' יוסי ס"ל דלווקא פיתחת מסכי וסמוכה לא מסכי למה נקיט ר' יוסי במילתי' פיתחת דר' יהודה מודה בה ס"ל למיקם בבא דפליג על ר' יהודה וס"ל בהדיא דסמוכה לא מסכי מלא ווודאי דר' יהודה נתרתי בעי סמוכה ופותחת וע"ז פליג ר' יוסי וס"ל דבפותחת לחוד סגי לכל בסמוכה לחוד לכ"ע לא מסכי ועי"ש בסיפא מקובלא סם סובא הסומכת עסיקא ודא דפתי' רבינו סוא פי' הרמב"ם בפי' למסכיות ועיין בכרא"ש סם • והלח"מ נדחק סם בפ"ב מסיו"ט סי"ד ועיין בבאור הגר"א בסי' תק"ח ס"ק י"ל יעו"ש היטיב לכל בתמת במחכ"ת מעלם מסם לדברי רבינו גילסתו ופירושו • ועיין בסו"ת סי' ס"ם לית נ' הסכים לפרש"י ועיין בעצוה"ק סעי ד' סי' ו' יעו"ש היטיב ועיין סי' תק"ח סעי' ג' : (י) שלים שכבו מן הדקל כו' • בילם ל' ד' : (י) מותר להסיקן ביום טוב • לפסיטו לי' סם לחלוק להדליקן ביום טוב ולי"ם סם ברי"ף ורא"ם סי' ד' יעו"ש היטיב וכ"ם בהו"ז סי' ס"ל (ודע דנס הרמב"ם לא סביל דין זה כלל ואולי גורס כגי' רבינו וכ"ע בזה עיי"ש פ"ב מסיו"ט סי"ח) ועיין בסי' תק"ו סעי' ד' לדברים דנסתו בשבת ממיר מעלים שכבו ביו"ט לענין ביטול בדוב יעו"ש היטיב (ועיין בעצוה"ק סעי ס' תוס ד' מ"ז נ"ב ג"ב זה לאיסור יעו"ש בזה עיי"ש פ"ב מסיו"ט סי"ח) : (יא) ומסיקן כיון דרובא דהיתרא כו' • עיין במלוקת מ' תוס מ"ו : (יב) לרב אסי דאמר כל דבר שים לו מתירין כו' כ"ל : (יג) אין מבקעין עלים לא מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט ואין מבקעין לא בקרדום ולא במגרה אלא בקופיץ ואסורי מלא בתגרה קל"ו לי' דר"י מתני לה בשם ר' יוסי בר' יהודה יעו"ש ומתרתי לסיפא ר' יוסי ור' יהודה • דלעולם מיירי במסנה דעילא מיהא יעו"ש בגילם) : (יד) וחכורי מחברא וחכי קתני כו' • שם ב' ועיין בעצוה"ק סעי ב' סי' ו' וסי' תק"ח סעי' ג' ובסי' ספרדם סימן קמ"ח : (טו) נשברה מעיו"ט מבקעין כשאין עליהם תיאר כו' • שם ס"ג והוסיף ג"כ בתי' הרמב"ם ועיין ד"מ סי' תק"ח תוס ג' ותוס ב' ובמ"א שם ס"ק ב' ולע"ק עליו שלא כתב דברי הד"מ ועיין בעצוה"ק סעי ב' סי' ו' שמפרש כפשוטו יעו"ש ועיין לקמן תוס ל"ג : (טז) ל"ש אלא בזכרות שלו כו' • עיין ברא"ם סי' ד' דמייתי דברי רבינו יעו"ש ועיין בירושלמי שם דתי' תמרין מבקעין בקרדום מגת ר' הוסיעה מבקעין בקרדום שמוטל לתר הלכה כתי שהוא לומר מבקעין בקרדום מני יוסי בן כיפר לתר משום ר' לעזיר בן שמוע ב"ם לוסרין וב"ש

הדביר

מתירין עכ"ל ועיין בתו"ז סי' ס"ם לוח ד' דמייתי להירושלמי ופסק כן עי"ש ועיין סי' תק"ח סעי' ג' יעו"ש היטיב ועיין בעצוה"ק סעי ב' סי' ו' שפיסק כרבינו יעו"ש ובסי' ספרדם סי' קמ"ח : (יז) הגל בגקבות שלו מסוכ • מתחילין בערימת התבן תבל כו' כ"ל בס ל' ג' סבת קכ"ו ג' : (יח) ומיכא לתוקבי כר"ם לתתיר כו' • עי"ש בם"ס בבילם ובס בשבת יעו"ש : (יט) ותים בי' קיוס ולא תוים למוקר ולא למיטת סלבך לתו כו' כ"ל • ועיין סי' תק"ח סעיף ז' ובטור סם ועיין בעצוה"ק סעי ס' סי' ב' יעו"ש היטיב : (כ) פריסמא לה בהלכות סיכה כ"ל • יעו"ש בח"מ לוח ס"ב ומסם והלאה : (כא) בית שהות מלא פירות מלכל לא מפקיע ומוקך שבכלים מתיר ומפקיע ומיקך מחד שבת וג' יו"ט כ"ל • שם • ועיין יהושלמי שבת פע"ו ס"ב וס"ג ס"ס ובילם פ"ד וס"ג ס"ב ומניהם פ"ח ס"ו ועו"ש היטיב ועיין בעצוה"ק סעי ב' סי' ז' ועיין סי' תי"ד סעיף ז' וסעי' יו"ד וסי' תק"ט סעי' ג' יעו"ש היטיב : (כב) ומכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (כג) פרישמא לה בהלכות סיכה כ"ל • יעו"ש בח"מ לוח ס"ב וס"ג ס"ס ובילם פ"ח ס"ו ועו"ש היטיב ועיין בעצוה"ק סעי ב' סי' ז' ועיין סי' תי"ד סעיף ז' וסעי' יו"ד וסי' תק"ט סעי' ג' יעו"ש היטיב : (כד) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (כה) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (כו) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (כז) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (כח) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (כט) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (ל) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (לא) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (לב) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (לג) ולמר לפי' מכוין לתוך לת סמלום כי' • עיין שבת ע"ב ב' כריסים י"ט ב' : (לד) לפי שלא נתנה עצים אלא להסקה והרי הוא (לו) מתקן כלי

בעירמת התבן בתיבנא סריא (יט) ואית בי' קיצי ולא חזי לאוצר והלכך לאו מסמא הוא • אין נופלים עצים מן הסוכה אלא מן כו' (כ) פרישנא לה במסכת סוכה • בית (כא) שהוא מלא פירות ונפחת נוטל מכקום הפחת אבר שמואל (כב) חותמת שבקרקע מותר אבל לא מפקיע ולא תותך חותמת שבכלים מותר ומפקיע וחותך אחד שבת ואחד יום טוב ש"מ דחותבין את התלוש לצורך דליכא אלא איסורא דרבנן כדתניא (כג) נתכוין לחתוך את התלוש ותתך את המחובר שפטיר וליתא לדר' נחמיה דאמר (כד) אפי' הרווד אינו נוטל אלא לצורך דבר תשמיש (כה) והלכתא מותין לחתוך את ההומין שקושרין במאכלים ומסיקין בכלים (כו) ואין מסיקין בשברי כלים כרבי יהודה דרש רבא (כז) אשה לא תבנום לדיר העצים ליפיר מהן אוד כלי שנשברה אסור להסיקן ביו"ט שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים ובפרק במה מדליקין (כח) אוקימנא מסיקין בכלים שסרבה עליהן עצים מובנין (כט) ומסיקין כר"ם הלא"ה ויסור דכיון דאדליק בה פורתא הו"ל שברי כלים ובי קא מתפך באיסורא קא מהפך ואסור והא דגרסינן התם (ל) מסיקין בתמרים ואין מסיקין בנרעיניתם דברי ר"י דאמר כיון דמעיקרא מכבי והשתא מגלו אסור משום גולד (לא) ולא חזינן לרבוותא כלל ומסתב' דמכלא איתיר וליתא ירושלמי (לב) הדא דתימא בכלים שנשברו מעיו"ט וכן נשברו ביו"ט (לג) כשאין עליהם תואר כלי אבל יש עליהן תואר כלי אפי' נשברה ביו"ט מותר (לד) אין מוכרין את הקרירה בבקעת וכן הדלת (לה) לפי שלא נתנה עצים אלא להסקה והרי הוא (לו) מתקן כלי

כלי כ"ש לפי שלכל צרכו עומדין (לז) ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביו"ט דמחזי כמאן דאזיל לחינגתא (לח) והלכתא כת"ק (לט) ואית דמפרשי משום מוקצה והלכה כר"ש • חזרא (מ) הלכתא ביישא שרי רטובה אסור דלא חזי להסקה • וז"ל מה לי לצלות בו מה לי לצלות בגחלתו והו"ל כבשיר כלי ואו משום מוקצה (מא) דהא מוקצה כה"ג הלכה כר' שמעון ואית למימר (מב) מוקצה דגולד הוא מעיקרא עצים והשתא בלים ר"א אומר (מג) נוטל אדם קיסם משלפניו לחצות בו שיניו ומגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן הוא • והכמים אומרים מגבב מלפניו ומדליק • אר"י (מר) אוכל בהמה אין בהם משום היקון כלי ומותר לקטמו לחצות בו שיניו והא דתניא ממלמלין עצי בשמים להריח בהן ולהניף בהן לחולה מוללו (ומריח) בי ולא יקטמנו להריח בו ואם קטמו פטור אבל אסור לחצות בו שיניו לא יקטמנו ואם קטמו חייב חטאת (מה) בקשין אבל ברכין מותר אבל (מו) להריח אפילו קשין מותר מדתנן שובר אדם את החביות לאבול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי ועוד דהא אמר (מז) רבא מפשח ויהיב לן אלחתא אלוותא :

סליק הלכות יום טוב תהלה לאל :

פתח הדביר

וכתי' הרמב"ן ונמלחמות תמ"כ בזס יעו"ם היסיב : (לז) ולין מנהיגין את הבהמה במקל כו' • סם ל"ב ב' ול"נ ל' ובעבוה"ק שער נ' סי' מ' וסי' תקכ"ב סעי' ד' יעו"ם ובפרדס סי' קמ"ח : (לח) והלכתא כת"ק • קמי על כך דלמעלה אות ל"ו על סת דלין סימנין את סקדימה בנקעת וכ"כ כל הפוסקים ועיין בעבוה"ק שער ה' סי' כ' וסי' תק"ב סעי' נ' : (לט) ואית דמפרשי מטוס מוקלה והלכה כר"ם • כ"ם דעת רש"י סם בל"ם והלכתא כו' והתו"ז בסי' שם"ח יעו"ם היסיב : (מ) הלכתא יניחת שרי כו' • סם ל"ע ל' : (מא) דסת מוקלה כה"ג הלכה כר"ם כו' • עיי"ם בתום' ד"ה והלכתא יכשה כו' ועיי"ם בתי"ב סי' י"ב ועיין בתי"ז סי' שם"ב דפסק להיתר אף ברמי"ז דפיסק כרב"י יעו"ם ועיין עבוה"ק שער ה' סי' ל' וסי' תק"ב סעי' ג' ועיין בפרדס סי' קמ"ח דפסק למיסורת :

(מב) מוקלה דגולד הוא כי' • לזיל לתפיי' שכ' במחלוקת ל' אות יו"ד : (מג) נוטל אדם קיסם משלפניו כו' • סם ל"ע ל' ועיי"ם ב' • ובעבוה"ק שער ב' סי' ו' ובסי' תק"ח סעי' ג' : (מר) לוקלי בהמה אין בהם טו' • סם ל"ע ב' • סם ל"ב סעי' ד' וסי' שכ"ב סעי' ל' וסי' תקי"ע סעי' ד' ועיין ס' הפרדס סי' קמ"ח : (מה) בקשין אבל ברכין כו' • עיי"ם סי' שכ"ב סעי' ד' : (מו) להריח אבל קשין מותר • עיין עבוה"ק שער ג' סי' ה' וסי' שכ"ב סעי' ה' : (מז) רבא כי הוינן בי ר' יוסי מפשח כו' כנ"ל :

השלמתי ה' יום טוב ובזה נשלם ספר עשרת הדברות
בעזרת האל אשר ברא את העולם בעשרה מאמרות
בששת ימים ברא ויצר הארץ והשמים והכוכבים והמאורות
לו לבדו כל פה יתנה תהלה ושבחים וזמירות :

ויתמו דברי הספר הזה ורחמיך ה' לא יתמו • ועתה ארוממך אלהי המלך על כל אשר עשית עמדי עד היום הזה ותגדל חסדך עמי • ותקטן זאת בעיניך והביאתני עד הלום • להניה ולבאר את הספר הקדוש הרם והנישא הזה • אשר במרבית הימים כסו פניו חרולים • ויסך את דרכו בסירים סבוכים • על כל צעד הונחו אבני נגף וצורי מכשול כל הנכנס בשעריו יראה למצוא הפתח • ואתה ה' הסיבות את לבי והערת את רוחי • לנשת אל מלאכת הקודש הזאת • ופקודתך שמרה רוחי ואשקוד על המלאכה • ובנעמתי בשלום ויצאתי לשלום כי בעמוד אש הופעת לפני להראותי את הדרך הישרה • כאשר ראיתי במה פעמים אשר לא מחכמתי ולא מרוח מבינתי כי אם מפאת אשר אתה היית נר לרגלי ואור לנתיבתי • ומרוחך האצלת עלי לראות את האור כי טוב • ושויית רגלי באילותי ולא נגפו באבני נגף • כ"א עוד זאת כי חזקת את זרועותי לסקל המסילה ולשרש הקשונים והחרולים • ולעשות מסילה לשוב עמך אשר הם ילכו דרך סלולה • לא ייעפו ולא ייגעו • ועתה מה אומיף עוד לדבר לפניך • הנה עתה החילות להראות את בן אמתך חסדך ואמתך (כי בוש אני וירא להקרא בשם עבדך • כי ידעתי כי שחתי דרכי לפניך והרע בעיניך עשיתי • רק בשם בן אמתך אתכנה) ואתה עזרתני עד כה • היה נא בעזרי עוד • ואתה ראשון לעזרני על המפעל הנשגב הקדוש הזה • גם עתה עזרני ותסכני להוציא את המפעל לאורה כי אין מעצור לפניך להושיע • וכמו פקחת עיניך על עור מוכה בסנורים כמוני לפקוח עיני העוורות • אף על זה פקח עיניך • למען יהנו רבים לאורו • וידעו כל העם הזה • עבדיך משרתיך העוסקים בתורתך העומדים בבתיך ומסתופפים בחצרות קדשיך • ובחורי חמד השתולים כשתילי זיתים סביב לשולחניך • המתאבקים בעפר חכמיך • והתוכים לרגליך • את כח רבינו המחבר הקדוש והטהור • אשר עד היום סוגרו שעריו מבוא • ולא ערה בהם איש • ועתה פתחתי שער לכל דופקי דלתותיו • ואקוה כי נחת ינחתו בזה • ויזכרוני לטובה כי המיבותי לעשות • ועתה מה יוסיף עוד בן אמתך לדבר לפניך • כאשר המיבות לראשונים כן תשיב גם לאחרונים • וירצה לפניך פעלי • כי אתה בוחן כליות ולב • וידעת חקר לבבי כי לא גבהו עיני ולא רמה לבבי כ"א מאהבת התורה העצורה בקרבי • ובאש יוקדת תוקד על לבבי • ואתה אלהי אבי עליך השלכתי יהבי • לעזרני על דבר בבוד שמך • בילא"ו

שייך לח"ב מחד :

ע"ר עיטור אות נ"ע כי"ת וקי"ל כוותיה כו' עי' מקה שעריס גיסין אות ל"ע :

ה ע"א אות מ"ת מסקת מהלכתת כו' עי' מקה שעריס יבמות אות ע' : ו ע"ב אות קע"ו

ובתוספתת יבמה כו' עי' מקה שעריס יבמות אות ת' : ז ע"ב אות מ"ע וגריכת עיונת כו' עי' מקה שעריס

שמריס יכמות מות יו"ד: שם ע"ד מות פ"ד ה"מ דידע מילתא כו' עי' מהה שמריס יכמות מות י"ח: ו ע"ד מות כ"ה נוסחת עתיקא כו' עי' כמהה שמריס סוף כ"ב: שם מות ל"ב ומכי נותן אין למלוה על הלוה כלום כו' כנ"ל:

יא ע"א מות ל"ג מני למימר לוה למלוה לך כו' כנ"ל. שם ע"ב שמהמ"ד מות כ"ב. ובסג"מ פ"ח דב"ב כו'. ושם פ"ו דכתובות סי' ס': יד ע"ב עיטור מות כ"ח ואי לא טעין לא (ר"ל היתומין טעלין בלא כו') כנ"ל. שם מית ק"כ ולא מיפטר בשבועת היורשין כו' כנ"ל: שם ע"ג מות קי"ז והולך לו כמדינת הים כו' עי' מהה שמריס כתובות מות כ"ט: מו ע"א שמהמ"ד מות קל"ז שם סימן ה':

כה"ן פ"י דכתובות ובסג"מ שם סימן ה':

יז ע"ג עיטור מות ק"ג בתוריית לא מכפיון כדרבנן מפקינן כו' כנ"ל: יח ע"ג מות קס"ב דשבועת המשה ושבועה התודה כו' עיין מהה שמריס כתובות מות כ"ח: בה ע"ג מות ע"ו כין מית לי' בין ליח ליה כו' עיין כמהה שמריס ב"כ ח' ב'. בו ע"ג מות קל"ט בפרק השואל כו' עיין מהה שמריס ב"מ מות כ"ד: כז ע"ג מות קל"ד ס"מ בדרבנן כמתי דפליגי כו' עיין בה"ן נדרים מ"ה ב':

שם ע"ד שמהמ"ד מות ח' וסימן רכ"ו טעיף כ"ח ועיין ב"י סימן י"ב מחודש י"ג יד"מ סימן רמ"ח סק"ד ועיין סימן כ"ה טעיף ג' שם קבלוהו בין לדין בין לטעות יש"ם והח גם שם לח ידע ומ"מ מכי קבלתו ויש לחלק: ל ע"ב עיטור מות פ"ו וכתב רבינו מלפם כו'. עי' מהה שמריס כתובות מות כ"ב: לא ע"ג מות ל"ו ופקעה ומסתברא דפקעה כו' כנ"ל: שם מות מ"ח ונע ומיתה חיכה נוכח כו' כנ"ל: שם מות ב' יש כו מוכה מסתברא דר' בון כו' כנ"ל: לב ע"א שמהמ"ד מות י"ג מחרום שלה הלית כה כנ"ל: לד ע"א עיטור מות ע"ד בעומפקא דרים גלותא כו' כנ"ל עי' רמ"ח פ"ג דקידושין סימן י"ד (ומש"כ בשמהמ"ד ליתה): שם ע"ג מות כ"ה הלכה כאבי יהודה כו' עי' מהה שמריס כתובות מות י"ז:

לה ע"א מות ג"ז ורב מלפם מוקמה כו' עיין מהה שמריס כתובות מות ל"ח:

שם ע"ב מות פ' וליתא ל"ש למה הניג ע"ו ועיין בב"י סימן ג"ג שהביא בשם הריטב"ח שדעת רבינו שתשבע היסת וע"ש ועי' בעל כ"ב ע"ב מות קמה טעמא דבני מערבא לגבי טי עי' מהה שמריס ב"כ כ"ד כ'.

מא ע"ד מות רבד"מ"ם יטול טי'. ע"ם חום' קמח כ' ד"ה ולימא כו':

סג ע"ב מות שלט וקל"ל לרב מלפם כו'. עי' מהה שמריס ב"כ ט"ב ב':

סד ע"ג מות לח מדקא מרמי להו כו' כנ"ל. ר"ל מדמקשה להדדי והבן:

סה ע"ב מות ס' ומסתברא ניטול מקח כו'. עי' מהה שמריס ב"מ מות כח:

שם ע"ג מות לד ומסתמא כל זמן כו', עי' מהה שמריס ב"ב מ"ח כ':

שם ע"ד מות קם והתי שבועה לא בריר כי'. עי' מהה שמריס ב"מ מות כו:

סו ע"א מות קכה ורבינו התי מייתי וכו'. ויש להניה כי מקומו הוה לקמן בחות קמ"ח ואל זה כוונתי שם בשמהמ"ד:

כח ע"ד מות ז' וקושיח דהכח כהתם כו'. עי' מהה שמריס ב"מ מות י"ב:

שם מות ס'. תבע ליה בהדיח ואמר מיהיבנא כו' כנ"ל:

סט ע"ד מות מז. וכתב רבינו מלפם כו'. עי' מהה שמריס כתובות מות יג:

ע ע"א מות ס'. ופי' ר' יצחק מלפם כו'. עי' מהה שמריס כתובות מות כ':

שם ע"ב מות יב. ה"מ לאחר מיחה כו'. עי' מהה שמריס כתובות מות לג:

עג ע"ב מות לח. מברח דרב מלפם כו'. עי' מהה שמריס ב"מ מות כח:

פג ע"ב שורה ו'. דוה מיסתב שעת המכנה כו' עי' ת' הכ"ח סי' ט':

פה ע"ד שורה ה' בתב"ם סי' ד' כו'. ועי' נדרים מ"ה ב' בר"ן בשם הרמב"ם:

שם בגיון י"ז ולח מסמע כן בתום' כו'. ועי' מו"ק י"ג ב' בתום' ד"ה תבלין כו' יש"ם:

פז ע"ב שורה ל'. וקמיח ולח עפיק כו'. ועי' בר"ח ס"ת בשם ס' העתים

ובעור יור"ד סימן רע"ח יש"ם:

פח ע"ב בגיון פ"ט בסוף הגיון, כמו שהגי בשמהמ"ד כו' ועי' בשבלי הלקט ס' ב"ח ושם ליתה כמו בעור ובע"ז:

פט ע"ב שורה ו'. וע"ל בת' כתב סופר סימן פב כו' כנ"ל:

ע"ח מות כ"ד יש"ם היסת וחולי אריך להניח בדבדי הרמב"ם כתב"כ הריטב"ח בשמ וכן ני' רשב"ח בשם הב"ח וע"ז הניג רבינו וכ' דמ"ל רק היסת מ"ע ס"ק שטולת בלח שבועה ותשבע היסת מה"כ:

שם מות ס"ב ומתי דקשיח ליה כו'. עיין במהה שמריס כתובות מות ל"ב:

לז ע"א מות קע"ב הח דגרסי' בירושלמי כו', עי' מהה שמריס ב"מ מות י"ג:

שם ע"ד מות כ"ז. וכיבו מלפם כו', עי' מהה שמריס כתובות מות י"ח:

לט ע"א מות כ"ד תמרי נהרדעתי כו'. עיין מהה שמריס ב"מ מות כ"ו:

מב ע"ב שמהמ"ד מות ל"ח בסופו יש"ם היטב, ועיין מו"מ סימן ל' סעיף י"ג שלח שסק כן יש"ם:

שם מות ל"ה העיד על מב"ג כו'. וה"ע דמוזל לטעיתו כמ"ש בסוף מות ל"ו ועיין בח"מ סימן כ"ה טעיף ג' הרמ"ם כלל נב ועיין בפתחי תשובה סימן מ"ו ס"ק ג' ובע"ק:

שם ע"ד עיטור מות עו מפקה מהלכתא כו', עי' מהה שמריס כ"ב עו כ':

מד ע"ב מות קלח דסתם יהודה וגליל כסעת מירוס כו' כנ"ל:

שם ע"ד מות קל"ו ירושלמי אמר ר"ח כו'. עיין מהה שמריס כ"ב עו ח':

מו ע"ב מות רל"ח ולפוס למחצה כו'. עיין מהה שמריס כ"ב כד ג':

נג ע"ד מות תס"ו וכתב רבינו שריח כו'. עי' מהה שמריס כ"ב יג ח':

נה ע"א מות יד ועשמת כפי דרבינו מלפם כו' עי' מהה שמריס כתובות מות כד:

שם ע"ד מות מה דגרסי' בב"ק כו'. עי' מהה שמריס ב"ק מות יח:

נט ע"ב מות פב ולח כרב ושמואל דאמרי לח יהיב לה מידי כו' כנ"ל וע"ש היכח אמרי כך ותולי ל"ל דאמרי יהיב לה מידי כו' והייט מסתם מתם לף חלק פחות מן הבנים והוח ס"ל שתפול בשוה עם הבנים וכדעת הר"ח ברמ"ם סימן לח (ותולי רבינו מפרש דרב ושמואל מפרשים כך הכותב כל שהוח ומפרשי עשמת דריסת - ועשמת דסיפא מפרשי כיתר אמוראי והח דס"ל לשמואל חפילו לח הקנה לה חלח דקל מ' כו' סתם מיירי חלח בפניה וכע"ג:

לב ע"ד מות נז. וצריך להגיה כו'. מ"ע ל"ל נכרת לשון הוצח"ה כר שמת ר"ל בן שנה עי' שבת ל' ב' ל' ב':

לח ע"א חלע מות ל'. לכאורה שכנגד החזה כו', ועי"ש בש"ך סק"ח דמה שנגד החזה חינו מצטרף לטריף יש"ם:

נז ע"ד מות יד. עי' זוה"ק ח"ב מ"ג ב' וח"ח יג ב':

[ב"י ושיקאן 143 דף 390 b]

מחלוקת שלשה ועשרים ג). בתוספת' ג) ב"ש אומ' אין מוליכין ד) שבח וסכין אצל בהמה ולא בהמה אצל שבח וסכין ה), וב"ה אומ' מוליכין זה אצל זה ו).

ג) ב מחלוקת ב"ע וב"ד.

ד) תוספתא ביצה פ"א הי"ע (צוקרמנדל עמ' 202[16]). הובאה בגמ' ביצה י"א א'.

ה) לפנינו: מוליכין ועי' בגליון הש"ם שם ובגוסח הגר"א.

ו) ב ולא כהמה וסכין אצל שבח. וב"ה בגוסח הגר"א. ועי' צוקרמנדל בהערה שם.

ז) לפנינו בתום' נוסף: וזה אצל זה (אין חששין).

קצת הגהות ותיקונים לח"ב הנדפס בווילנא

דף יג ע"ג עיטור מות ל"ח. מ"ל הקב"ה חיטוק הגמול כו'. ומכאן כ"ל סמך גדול למה שמהגין לאכול מאכלי חלב ביום מהן תורתנו להזהרות כי אמו מוכרים כדין. והרחה לי התברך מו"ה מברהם יפחי בהרב"נ מו"ה נכדי בליוויים שכ"כ בבאר היטב סוף סימן תל"ד:

ל ע"ב שמהמ"ד מות יד. יש"ם היטב וכפרדם כו'. וכ"ה בהסב"ם כ"ב ק"ל ב':

מז ע"ד עיטור מות יו"ד. ום"ח חמם ותולתא ולא נהירא לן דת"כ היינו ב"ם כו' כנ"ל (הרב ר' מרדכי פרידמאן) והיטב מאד ושי' בשחלתות ודוק:

עז ע"ב מות פ"ג בסופי. שהייב לדם לומר בלשון רבינתא בנ"ל:

תשלום העיטור

מחלוקת ארבעה ועשרים 1). ב"ש אומ' 2) אין מולכין 3) תבלין ומרוך 4) אצל מדוכה ולא מדוכה אצל תבלין ומרוך 5) וב"ה מתירין 6). וב"ש וב"ה למעמיהו במתוך 7). משילין 8) פירות דרך אורובה כי"ט אבל לא בשבת, ועד כמה לא אפשדם 9). ותניא 10) אין מטלטלין מגג לגג 11) ואפי' גגות 12) שוין ותניא 13) אין מטלטלי' מגג לגג לא יורידם בסולמי' 14) ולא ישלשלם בחבל בחלונ' 15) ולא יורידם 16) דרך סולמות. ומכסין 17) את הפירות בכלים מפני הדלף וכן כדי יין וכדי שמן, אמ' עולא 18) ואפי' אוירא 19) דליבני, וכן הלכת 20). וליתא לדר' 21) יצחק ולמי נישל אפי' לדבר שאינו גישל 22) כדבריו׳ במחלוקת ראשון 23). והלכתא כלי תחת הדלף בשבת אמ' אינו ראוי 24). תנא 25) נתמלא כלי שופך ושונה ואינו נמנע. ירושל' 26) עשו אותו 27) כנהרות ומעיינות שבאו 28) מחוץ לתחום 29). ותניא 30) נהרות ומעיינות שבאו מתוץ לתחום ממלא מהן בשבת 31) ואינו נמנע 32). ותניא 33) גרף של רעי ועציט של מימו 34) רגלים מותר להוציאה 35) לאשפה [390 c] ואפי' בפני עצמו דהתיא 36) עכברהא דאישתכח באסדמקי 37) דרב אשי ואמ' לדו רב אשי נקטיה בצוציתא ואפקה. כל שחייבין 38) עליו משום שבות ומשום רשות ומשום מצה חייבין עליו בי"ט, ואלו הן משום שבות, לא עולין באילן גזירה שמא יעלה 39) ויתלוש ולא יהיב דעתיה. ירושל' 40) לא עולין באילן בין לה בין יבש. ולא היכבין 41) על גבי בהמה מפני שהוא מצוה על שביתתה 42), וכבלי 43) גזירא שמא יתהוך ויברה, ולא שטין על פני 44) המים שמא 45) יעשה חבית של שיטין. ירושל' 46) דילמ' ר' אבא מרי גר' מתני הוו יתבין 47) חמין בר נש 48) פצל מיא לכא ולכא 49) ושתי 50) אמ' 51) ר' אבא מרי לר' מתני 52) הדא הוא דאמ' ר' יעקב 53) אסור לאדם להרחיק 54) דבר ולהניחו אצלו 55) אבל ליה הרא היא דתניא 56) שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות. ולא מספקי שמא יעשה כלי שיר 57). ירושל' 58) ולא מספקין 59) ספוק תכא 60) מחמתו כדרבי ויחר אף [כלפ אל] בלעם ויספק את כפיו 61). ולא מטפחין טפוח שהוא לרוגוע. ר' יונה

5) ב ליתא.

7) תוספתא שם הל' י"ב. בתוספתא שברפוסים ובכ"י ווינ נהפך סדר המחלוקת, דהתינו בתחלה נמצא ענין תבלין ומדוך ואח"כ דין טבח וסכין. אבל בכ"י ערפורט וכנוסח הגר"א וכנמ' ביצה י"א א' מורחי התלמוד נמי בכ"י דנן.

8) לפנינו: מולכין, ע"ל הערה 3. 9) ומדיוק. ליתא בכ"י ב.

10) לפנינו: וב"ח. ושטרים שולכין חח אצל חח והה אצל זה ואין חרישין. ועי' צוקרמנדל הערה לשו' 21.

11) עי' ביצה י"ב א' ועוד. אבל לפי הסוגיא ביצה י"א א' המחלוקת כאן בחרישין לאמלוכי או לא. עי' ב"י או"ח סי' תצ"ח ד"ה ויכול להוליך.

12) משנה ביצה פ"ה מ"א.

13) נמ' שם ל"ה ב', ועי' ראבי"ה ח"ב 483 סי' תשצ"א.

14) נמ' שם ל"ו א'. 15) ב אל גג.

16) ב נעוחיהן, ובנמ' שם: אמ' בשניהן שוין. ועי' ד"ם ביצה 96 אות ע'.

17) נמ' שם.

18) אין מטלטלי' וכו' במולמי'. כ"ז ליתא בכ"י ב, וכן כתוספתא ביצה פ"ד ה"ב. ועי' ד"ם ביצה עמ' 96 אות ק': תניא לא יורידם במולמות ולא ישלשלם בחבל ובחלונות.

19) ב דרך חלונות, וב"ה בתוספתא שם. 20) בתוספת' שם: אבל מורידין אותן.

21) משנה ביצה פ"ה מ"א. 22) נמ' שם ל"ו א'. — "עולא" ליתא בכ"י א.

23) כ אוארא. עי' ד"ם 84 אות י' ועמ' 97—96 אות ש'.

24) כן פסק גם הרי"ף ביצה פ"ה סי' תתקנ"ד.

25) א לר'. 26) ביצה ל"ו א'.

27) עיטור ד"ל ח"ב דף נ"ה ב': והלכך הא דתנן בפ' משילין פירות ומכסין את הפירות מפני הדלף בשלא דאמר אוירא דליבנא ולית לדר' יצחק. ועי' ברי"ף שם.

28) נמ' שם. אבל הרמב"ם ה' שבת פכ"ה הכ"ד פסק דרק בראוי מותר, עי' בכס"מ שם ובכ"ו או"ח סי' של"ח ד"ה וכתב הרמב"ם.

29) נמ' ל"ו ב'. 30) ביצה פ"ה ה"א (ד"ו פ"ב ד'—פ"ג א').

31) ב אותן. 32) ב הבאות.

33) ברוזש"י שלפני נוסף: לתוך התחום.

34) ותניא וכו' מתיע לתחום. כ"ז ליתא בכ"י ב. — ברוזש"י לפני': ותני ב.

35) בשבת. ליתא בב. 36) לפני': ואין צריך לומר ביום טוב.

37) כן נרשת הוב הראשונים, עי' ראבי"ה ח"ב 484 הערה 3. אבל בנמ' ל"ו ב': אמר שמואל.

38) ב מו. 39) ב להוציאם.

40) א התוא. — שם שם ל"ו ב'.

41) כ"ה בכ"י ב, בכ"י א: באספרקי. כנמ' בי אספרקי. עי' ד"ם 98 אות כ'.

42) א שחייב. — משנה ביצה פ"ה מ"ב.

43) בנמ' ל"ו ב': שמא ותלוש. ואבל רש"י שם נרם בד"ה: שמא יתלוש ויתלוש.

44) ביצה פ"ה ח"ב (מ"ג א'). 45) כ"י ב דף מ"ו כ'.

46) ירושל' שם בשם ר' אחא כר פפא. 47) נמ' ל"ו ב'. — בכ"י א: וכבלי.

48) ב על גבי. 49) ב נזוחה שמא.

50) שם ה' ב' (מ"ג א'). ותוכת "דילמה" (= מעשה) ליתא לפני', אבל ישנה (בשבוש "ולמה") בראבי"ה ח"ב 484. עי"ש הערה 23.

51) ב ור' מתניא תון לחבין. 52) לפני': לחד בר נש.

53) ב דהוה מצעל ביא לכאן ולכאן.

54) ב"ה בב ובדפ"ד ובראבי"ה, אבל בכ"י א ליתא.

55) ב א"ל. 56) ב לר' מתניא.

57) ד"ה: רבי יעקב בר זבדי, בראבי"ה 485: רבי אבהו.

58) ב שוישיו. 59) ב מאצלי, וב"ה בב".

60) ד"ה: דתנקין. 61) עמ' ל"ב ב'. שמא יתקרי כלי שיר.

62) שם (מ"ג א'), תוכא בב ביה"פ ד"ה בי תקבי"ה.

63) ולא מכפקין. ליתא בב.

64) ב"ה גם בר"ח ורי"ף. כנ"ל: שתיא, ועי' ראבי"ה ח"ב 485 הע' 3.

65) במדבר כ"ד י'. 66) ב וחבריה.

67) הדר... אבוה. ב"ז ליתא בא והוספתיו עפ"י ב. — בד"ה: ותרוא, בראבי"ה: ואחריוא.

68) לפני': ודעין. 69) "אמר" ליתא בכ"י א.

70) מן מה... בשבתא. חסר בא והוספתיו עפ"י ב.

71) ד"ה: ביומיון. 72) שם: לאחורי.

73) רי"ף פ"ה דביצה סי' תתקכ"ה. 74) משנה שם ה' ב'.

75) ב ר' אלעזר ב"ר. 76) א ר"ח — עי' ד"ח עירובין דף ק"ד א'.

77) עירובין סוף פרק י' סי' תרפ"ו.

78) לפני' ביעירובין ק"ד א' וביצה ל"ו א' הגי': רבה. עי' ד"ם עירובין שם אות ק' וראבי"ה ח"ב 486 אות 6.

79) א בקול שור. 80) א כר"ח.

81) ב דאמר ר' אלעזר ור' אלעאי. בד"ה: ר' אילא.

82) כעולא. ליתא בב.

83) א בומר'. ב בומ'. — עירובין ק"ד א'.

84) דליש... רבה בנמ'. חסר בכ"י א והוספתיו מב"י ב.

85) עי"ל הערה 78. 86) ורחוקי. ליתא בב.

87) א ואמ'. וצ"ל ואמימר, עי' עירובין ק"ד סע"א.

88) א לא פתכוון. 89) משנה ביצה שם.

90) שם (מ"ג א'), הובא גם בראבי"ה ח"ב 486.

91) ד"ה: רבי חזקוה רבי אחא בשם ר' אבהו.

92) ב נאו. 93) נזירה. ליתא בא.

94) בנמ' ביצה ל"ו א' אין מקדשין שמא יסתכו, ואין מעריכין נזרה משום בקה ומבכר. ואילו צ"ל כאן: ואין מקדשין ואין מעריכין נזרה שמא ימכור. וצ"ע.

95) כ"י ב דף מ"ת. 96) נמ' ל"ו א'.

97) ביצה פ"ד ה"ד (צוקרמנדל 207ג) הובא בשם ירושלמי בר"ח וברי"ף ומאירי ושטמ"ק. עי' ראבי"ה ח"ב 497 הע' 5, ופי' משקין לר"ש בן החתום עמ' 63 הע' 5.

98) לפני': ששאלן, עי' צוקרמנדל לשו' 18.

99) שם: בון אחיהן בין שיוונין וכו' מה שנעשה עשוי.

100) משנה ביצה פ"ה מ"ב. 101) נמ' ל"ד א' אלוכא דרב ששת.

102) פ"ה ה"ב (מ"ג ב') ושם נשמעה המיסקא, והנכון כב"י כאן.

103) ב ולא בי"ט.

104) כ"ה בכ"י וצ"ע. ברוזש"י לפני': כרת בשבת ואין כרת בי"ט, מכות בי"ט ואין מכות בשבת.

105) בד"ה: משחילין.

106) לפני' ברוזש"י בבא קידם הא דשחקין עצי בשמים ואח"כ הא דחותמת שבקרקע.

107) וכו'. ליתא בב. 108) ברוזש"י שם (בי"ג ב').

109) כ"ה בכ"י א. ברוזש"י לפני': גר של אבטלא. עי' ד"ח ביצה ל"ו א', תוס' שב כ"י א' ד"ה ע"ע תרפ, ב"ב ובאוצי"ט ה' ו"ט פ"א ה"ד ושם.

110) ד"ה: רבי אבינה.

111) ב מחלוקות ב"ש וב"ה.

112) כל המסקנ כמגיהה [ ] שכ"י ב.

[נשלם ספר הנקרא עשרת הדברות
תהלה לאשר אמרותיו אמרות טהרות] 113).